

13
5 K

DECISIONVM
TAM NOVISSIMARVM, QVAM NOVITER NOVISSIMARVM,

DIVERSORVM SACRI PALATII APOSTOLICI AVDITORVM.

VOLVMINA QVATVOR.

DECISIONVM NOVISSIMARVM DIVERSORVM SACRI PALATII APOSTOLICI AVDITORVM,

Volumen Primum.

OPVS SANE PER QVAM VTILE,

& in foro versantibus summè necessarium.

His accessit practica quædam notabilium quorundam eiusdem Rotæ perpetuò quidem memoriæ commendanda.

CVM SVMMARIIS ET INDICE LOCVPLETISSIMIS.

Hac postrema editione à multis mendis, quibus scatebat, accuratissimè repurgatum.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

VIRTVTI SIC

CEDIT INVIDIA.

Conuent' sancte Marie de scala

VENETIIS, MDCXVIII.

Apud Hæredem Damiani Zenarij.

PERILLVSTRI,
ET REVERENDISS.^MO
DOMINO AC PATRI,
D. ANGELO GRILLO
ABBATI CASSINENSI.

M. ANTONIVS BROIOLVS BIBLIOPOLA. S. D.

EGES, oracula gentium, fulcra regnorum, vita vrbium, Pater Reuerendissime maximo vbique in pretio fuisse, non apud eos modò, qui patrijs institutis compositi ad humanitatem essent; sed etiam apud homines moribus barbaros & agrestes, tam certum cuique est, quàm aut quoquouersum lucere Solem, aut Terram in sua sede consistere. Hinc tot Legumlatores, Charondas, Draco, Solon, Lycurgus, Numa, alijque complures: hinc tot edicta, tot Sanctiones, tot iura, Principum, populorum, ciuitatum, olim apud Græcos, Romanos, Exteros viguerunt, hodieque vigent, &, quod sperari fas est, in omnem æternitatem vigebunt: Scilicet Legum id vtilitas facit, quæ humanum genus mutua societate, connectere, pacem propagare, suum cuique tribuere, bonis præmia, improbis pœnas, & harum formidine statuere sceleribus modum solent. Quid enim est populus sine lege? Nauis absque Rectore, quæ huc illuc vi ventorum & fluctuum, in syrtes in scopulos impulsa fatiscit, ac mergitur. Et planè vt summis ad cęlum laudibus efferendi sunt ij, qui in leges condendas toto pectore incubuerunt, cum inde tot bona manarint ad posteros; sic illi nullo non honore afficiendi videntur, qui ad eius cognitionem, & lucem studium omne suum, atque operam contulerunt. Inter eos autem non postremo certè loco statuimus Decisionum, vt vocant, Rotæ Romanæ Auctores, quos alibi alias typis extensos nostra ætas tamquam aliquod Phidiæ signum simul & vidit, & probauit. Qui cum à cupidis Iurisprudentiæ Practicæ studiosis propter exemplarium penuriam summo cum desiderio expeterentur, & ita necessitas vrgeret, vt iterum publici iuris fierent, atque sub alicuius eminentissimi, & clarissimi Viri nomine, prout hodierna inoleuit consuetudo, in lucem prodirent, impetraui ab industrio Bibliopola, cuius impensis, ac cura diligentius, quam ante hac, reuisi fuerunt, & cum quo mihi singularis intercedit amicitia, nec minori honore, amore, ac obseruantia, ac ego, Te prosequitur, vt illos clarissimo tuo nomini dedicandos, & in orbis Theatrum mittendos mihi potestatem faceret. Illi igitur ad te deferuntur: quà vt gratiam sibi abs te aliquam, & famam apud bonos concilient, quà vt meam erga te obseruantiam longè lateque testentur. Tu enim siue generis tui splendorem, seu Virtutum decus spectemus, talis es, vt singula quamquam obscura per se ac nullius pretij sint,

Solis instar, collustrare & condecorare possis. Nam, quód ad familiam tuam attinet, Amplissimam hanc esse Illustrissimæ, tuæ Patriæ, Annales docent: in quibus ante quingentos ferè annos Amicum Ligustici exercitus Imperatorem de Pisanis triumphum, nec semel, egisse: Lambertum Reipublicæ nomine Alexandrum III. Pont. Max. Ianuæ excepisse: Eccellinum apud Rhodum insulam Turcarum manum nostris insultantem fregisse, strauisse, sibi gloriam, hostibus exitium peperisse legimus. Ijdem ipsi Federicum vnà cum Thoma Sabaudiæ Comite Cisalpinos exercitus ductasse: Ioannem in Caroli Neapolis, & Petri Aragoniæ Regum controuersijs arbitrum extitisse: Othonem Nicolao IV. Pontifice purpuratorum Patrum numerum auxisse: demum (neque enim historiam texere mihi mens, aut facultas) Obertum, Andream, Marchisium, Anselmum, Ingonem, aliosque spectatæ fidei, ac prudentiæ Viros Consulatum supremum Patriæ Magistratum identidem gessisse memorant. Magna hæc sunt, magna, & quæ non minus semper admirationis sint habitura, quàm gloriæ. Sed tamen cum sint eiusmodi Paulus Montis Scaliosi Dominus Illustrissimus Frater tuus, Tuque vt multo maiora sint, facitis. Verùm de illo alius erit dicendi locus. De Te nunc solùm dicam: qui tot Virtutum accessione Grillæ gentis decus longe clarius reddidisti, eiusque nomen produxisti, vt Poeta loquitur

Extra anni, Solisque vias.

Quæ est enim tam dissita in terris Regio, quò non tuæ sapientiæ fama peruenerit? Quis hominum adeo salutis est exspes suæ, qui tuæ Pietatis exemplo non excitetur, non incalescat? Quæ gens tam immanis, ac barbara, cuius ingenium acris illa vis eloquentiæ, quam in tuis scriptis agnoscimus, à feritate ad mansuetudinem non traducat? Tu Grille, Tu vnus omnium fama clarissimus, Religione insignis, eloquio maximus, prudentia incomparabilis, morum grauitate conspicuus, facilitate verò in omnes admirandus, & verè audis & diceris. Ne refuge hanc laudem quem non illud fugit optimi Vatis: * δικαιως τους ἐσθλως αἰνειν Testis quondam Vrbs Vrbium Roma, quæ hæc eadem in te non vidit solùm, sed suspexit. Testis Casinensis Religio, quæ Te sibi, dum venerata est Præsidem, profuisse magis sensit, quàm præfuisse. Testis denique ingeniorum parês Italia, quæ Te omni Virtutum genere excultum non summis modò parem constituit, sed penè dixerim, vltra summos. Hæc paucis de Te: de me autem iure hoc opus tuo nomini inscriptum ire, qui nihil non debeam meritis in fratrem meum, ac me tuis. Tanta enim nos beneuolentia, aut potius caritate complexus es, vt non magis pater filios amore, cura, obsequio sibi demereri vnquam possit. Fatemur vterque, & profitemur, enitimurque ratione aliqua tot officijs respondere. Vtinam iuxta votum ac voluntatem? cui nunc declarandæ hanc significationem animi in Te proni ac volentis vt boni consulas, etiam atque etiam rogamus: imò, quæ humanitas tua est, & confidimus, & speramus. Plura vellem: sed vt ille ait: * τῷ γὰρ μετρίως ἐνγοῶν οὐκ ἂν ἁμαρτάνοις. Itaque desino: Deumque oro, & quæso, vt Te, Pater Reuerendissime Congregationi tuæ, nobisque, ad multos annos incolumem ac florentem seruet. Vale.

Dat. Venetijs. 1. Kal. Septemb. Anno Domini. M. DC. XVII.

* Institios probos laudare. Pind. Hom. Od. 3.

* Modū tenens, nūquam errabis. Xenoph.

DE REVERENDISSIMO
ABBATE P. D.
ANGELO GRILLO,

D. Cornelij Veneti Abbati Cassinensis Elogium.

IGVRVM felix Patria Genua, quæ Dynastas, Principes, Duces, illustres homines genuit, genuit ANGELVM. ANGELVM illum, qui non de GRILLORVM, ac SPINVLARVM florentissimo, atque nobilissimo, à quo prodijt, stemmate: non de Parentis Senatoris, & Auorum in Republica, & per orbem celebratorum gloria: sed de atra BENEDICTINORVM veste, ac de animi purissimo candore, & virtutum omnium cultu primas semper laudes quæsiuit. Huius si velis studium nosse: perceptis Humanioribus tum Latinis, tum Græcis literis, Physicas, & Diuinas summopere coluit, & vt ingenio, & memoria excelluit, (quod rarum est) in illis mirum in modum profecit. Si vitam: ingenuè, ac humaniter vbique locorum conuersatus est. Si scripta: multiplici metro & MORALIA, & PIA edidit carmina, cum triplici epistolarum volumine, in quocumque dicendi genere præstantissimo. Si munera: per omnes Religionis gradus ad summum ABBATIS, & GENERALIS PRÆSIDIS verticem præpropere conscendit. Qui summis Pontificibus, & S. R. E. Cardinalibus carus, facilè augustiores infulas induisset, nisi, qua præstat omnes, modestia, ac lenitate, honores extra Claustrum exhibitos constantissimè renuisset. Quos tamen inter suos est assecutus, ea suauitate, atque eo moderamine sustinuit, vt vniuersos sibi redderet, etiam dum puniret, amicos. Deus Opt. Max. hunc, quem Genuensibus dedit natura filium, Cassinensibus regimine Patrem, Venetis beneuolentia fratrem, Italis virtute ornamentum, det quoque cœlicolis gratia sodalem perpetuum.

NOMINA ILLVSTRIVM, ET CLARISSIMORVM ROTÆ ROMANÆ AVDITORVM,

Qui harum Nouiſſimarum Deciſionum, in hac Prima Parte contentarum, ſunt Auctores,

Adiuncto cuiuslibet folij numero, vt ſtudioſus Lector facilius inuenire, & conſiderare poſſit, quid ſinguli in præclariſſima de iure reſpondendi palæſtra præſtiterint.

Inſcriptiones, ſeu Tituli Deciſionum Rotæ Romanæ, quæ in hac Prima Parte reperiuntur, Per ordinem Alphabeti diſtributæ.

Cenſuum,

F I N I S.

I N D E X
LOCVPLETISSIMVS
OMNIVM MATERIARVM

QVÆ TAM IN PRIMA, QVAM SECVNDA PARTE Nouissimarum Decisionum Diuersorum Auditorum Rotæ Romanæ continentur.

A

argu-

Bo-

Casus

Cessio

Clau-

Con-

Con-

Decla-

Dero-

Dispo-

fisci,

ba

etiam

Iudex

hæredes

d 2 tineat

l.contu

Libellus

licet

Mer-

non

ipsius

recon-

in

Plus

Præ-

Ratio

[illegible]

S

solen-

Scri-

nea-

a sta-

ter-

dicere

V

Valor

ver-

Vti-

Finis Indicis Primæ & Secundæ Partis Nouiſſimarum Deciſionum, Diuerſorum Rotæ Romanæ Auditorum.

NOVISSIMARVM DECISIONVM, DIVERSORVM ROTÆ ROMANÆ AVDITORVM.

PARS PRIMA.

ORADINI.

Romanensis Hæreditatis à Bordesia. Die prima Martij 1572.

SVMMARIA.

1 *Tractatus filiationis probatur ex actibus erga filios fieri solitis.*
2 *Filiationis quasi possessio quæsita dicitur ex probatione tractatus.*
3 *Actus communes etiam nepotibus, præsumuntur facti filijs, & non nepotibus.*
4 *Filiationis quasi possessio habet effectum contra matrem venientem ab intestato.*

DECISIO PRIMA.

PRIMA difficultas est, *an probetur tractatus per aliquos actus*. Et in hac fuit tentum, probari, quod Cardinalis tunc Episcopus accepit puerum cum contrasigno. Secundò, aluit in sua Abbatia. Tertiò, retinuit eum Parisijs in domo cuiusdam amici. Quartò, transmisit ad scholam in ciuitate Lugduni, & in oppido Tornoni. Quintò, personaliter accepit puerum ex Tornone, & duxit secum Romam. Qui actus videntur inducere à communiter accidenti-
1 bus, & à verisimili, † quod Cardinalis tractauerit vt filium, attenta qualitate ipsius. Et licet hæc possent fieri erga alios, præsertim nepotes, tamen verisimilius est fieri erga filios. Nec obstat cõtrarietas testium, quia dum vnus dicit, quod dedit nutrici puerum, potest intelligi, Cardinalem illud fecisse per interpositam personam, seu famulam. Minus obstat singularitas testium, quia cum aliqui dicant audiuisse pluries à Cardinali, possunt præsumi contestes.

Secunda difficultas est, *an ex istis actibus & tractatu probetur quasi possessio filiationis Alphonsi?* Et fuit ten-
2 tum, quòd sic, † quia cum fuerit tractatus vt filius, fuit sibi quæsita possessio. Et hæc probantur per Bald. & ceteros, in cap. per tuas, de probat. & in alijs locis concor. vbi non solum considerantur actus, qui soli filio conueniunt, iuxta l. quidam. de verb. obl. sed alij actus, qui licet possint conuenire alijs, quam filijs,
3 † tamen à communiter accidentib. vt plurimum fiunt erga filios, vt alere in domo, mittere ad scholas, vestire condecenter, & similes. Et multum filiationis mouer Dominos, quod Cardinalis existens Episcopus, & forsan de consilio Parisiensi de nocte solus certa hora venit ad accipiendum puerum, cum omnia potuisset explere per interpositas personas etiam erga nepotem.

4 Tertia difficultas est, † *an huiusmodi tractatus, siue quasi possessio filiationis probet, Alphonsum fuisse filium, ad effectum, vt obtineat in hoc iudicio bona existentia in vrbe contra matrem venientem ab intestato?* Et Domini noluerunt super hoc aliquid determinare: sed illud reseruarunt videndum, visis alijs probationib. D. Alphonsi. Et dubitationem facit pro nunc, quod tradit post alios Alciar. nouissime de præsumpt. præsumpt. 82. nu. 7. in quarto casu.

ORADINI.

In eadem Roman. à Bord. Die 28. Aprilis 1572.

SVMMARIA.

1 *Affectio vehemẽs est magna præsumptio ad probationem filiationis.*
2 *Actus vt præsumptiue concludant, sufficit ad tractatum filiationis.*

DECISIO II.

DOmini, stante resolutione facta in præcedenti positione, quòd probetur tractatus, prout in ea tenuerunt, ex his, quæ modo præsupponuntur colligi, adminiculis pro illo tractatu, quia testes deponunt de vehementi affectione Cardinalis erga Alphonsum,
1 † quæ multum operatur, Anchar. cons. 125. & probant plures circumstantias, quæ licet possent accommodari alijs, quàm filijs, tamen à communiter accidentibus magis communiter exercentur per patres erga filios,
2 quam erga alios. Et quia † in hac materia videtur sufficere, quòd actus præsumptiuè concludant ad tractatum filiationis, Ruin. cons. 289. lib. 2. Nec obstant, quæ adducuntur ad excludendum hanc probationem tractatus. Quia credendum est, Cardinalem virum prudentem, & in negotijs practicum, omnia fecisse pro maiori cautela, vt est illud de emptione officiorum, ne vacarent per obitum Alphonsi; & similiter, quòd circa emptiones bonorum extra districtum Vrbis, & circa testamenta facienda procurasset hæc fieri per legitimos modos, vt impetrando dispensationem, & facultatem testandi, prout & alij faciunt.

ORADINI.

In eadem Roman. Die 6. Octobris 1572.

SVMMARIA.

1 *Testes deponentes de magna affectione & alijs actibus requisitis ad filiationem probant tractatum.*
2 *Testes deponentes de nominatione filij facta ab alijs præsen-*

præsentātibus personas parentum, probant filiationem.
3 *Nominatio filii ex qualitate patris, probatur per testes sin-*
gulares.

DECISIO III.

COnclusum fuit, quod, aut loquimur de tractatu,
1 & probatur, quia † testes deponunt de magna af-
fectione, & dilectione, & multis alijs proportionabili-
bus ad filiationem. Et fuit decisum in alijs positioni-
2 bus, reseruato vt videatur, quid operetur. Aut † loqui-
mur de nominatione facta ab alijs, & de eorum repræ-
sentatione, & fuit conclusum, eas probare, quia testes
clare hoc dicunt. Imò sunt duo, qui deponunt de com
muni, & conclusum fuit, nominationem & confessio-
nem Cardinalis probari, sed testes esse singulares. Et
ideo fuit dubitatum, an probent: quia singulariter te-
stes singulares non probant: nec placuit illa responsio,
quod agimus de probatione in genere, quia videtur
tractari in specie de nominatione & confessione Car-
dinalis. Idcirco super hoc, si opus fuerit, specialiter
poterit dubitari. Item senserunt pro maiori parte de
confessione tacita, sed aliqui contradicebant, ideo ea
fuit omissa. Et quo ad nominationem, quod non pro-
betur per testes singulares, allegabatur Ruin. lib. 2. cō-
3 sil. 2. num. 87. Et † in hac materia propter qualitatem
Cardinalis fuit dictum, valde esse ad propositum Do-
cto. Hostieo. alleg. in c. transmissæ, qui fil. sint legit.

ORADINI.

Cauallicen. Baroniæ de Thoro. Die Lunæ
11. Februarij 1572.

SVMMARIA.

1 *Testamentum nullum sustinetur in vim codicillorum, ex*
clausula codicillari.
2 *Testamentum, & codicilli non probantur per priuatam*
scripturam, nisi post publicationem.
3 *Scriptura non videtur esse in forma probante quo ad pu-*
blicationem circa testamentum.
4 *Publicatio testamenti facta præsumitur ex antiquitate*
temporis, & infra decis. prox. num. 1.

DECISIO IV.

FVit determinatum, tres esse difficultates. Prima *an*
dictum testamentū Petri Cadordi sustineatur in vim
codicillorum ex clausula codicillari, & aliis in eo addu-
3 *ctis.* Et † in hac fuit conclusum, testamentum sustine-
ri, l. fin. C. de codicil. Et tenent plures ab informanti-
bus allegati, qui pro vtraque parte idem sentiunt. Se-
cunda difficultas est, *an constet in hoc casu de clausula*
codicillari & aliis. Et fuit tentum, quod sicut testamen
2 tum conditum in scriptis per priuatam scripturam nō
probatur, nisi facta publicatione. l. publicati. C. de test.
ita etiam testamentum nuncupatiuum, & codicilli, pri
uata scriptura confecti, non probantur per eam, nisi fa-
cta publicatione, iuxta trad. per Ias. in d. l. publicati. in
3 fin. quia eadem ratio est. Nec † obstat decisio alias fa-
cta. quod scriptura videatur esse in forma probante si
sustinetur in vim codicillorum, quia Domini dixerōt,
tunc non fuisse habitam rationem istius publicationis
faciendæ circa testamentum nuncupatiuum, vel codi-
cillos. Tertia difficultas est, *an huiusmodi scriptura*
probet clausulam codicillarem, quia ex antiquitate tem-
4 poris videtur præsumi publicatio, vt tenet Aret. cons.
36. Sequitur Ias. in d. l. publicati, num. 5. Sed responde-
ri potest, quod hoc procederet, nisi constaret, quomo-
do exemplatio facta fuerit, & sic sine publicatione, per
allegata pro parte Ludouici. Et hoc vltimum specia-
liter videndum esse Domini cēsuerint data copia de-
creti iudicis.

ORADINI.

In eadem Cauallicen. Veneris 30. Maij 1572.

SVMMARIA.

1 *Publicatio testamenti præsumitur facta ex concursu plu-*
rium circumstantiarum & nu. 3.
2 *Intentio ex quibus colligatur.*
3 *Insinuatio, recognitio, & alia huiusmodi præsumuntur*
ex auctoritate iudicis, & lapsu temporis.
4 *Publicatio testamenti est de solennitate ipsius necessaria.*
5 *Testamentum non publicatum probat contra illum, qui*
tenebatur publicare.

DECISIO V.

COnclusum fuit, dictam scripturam esse transsum-
ptum, vt apparet ex verbis ipsius, & facere fidem
pro Rostaon. Nec obstat defectus publicationis origi-
1 nalis, quia † ea præsumitur in hoc casu propter concur-
sum plurium circumstantiarum, iuxta cons. Aret. 36.
cum concord. vt est tempus, enuntiatio Iudicis, effe-
ctus subsequutus, & quod sumus contra hæredes trā-
sumptantis, vt confirmarunt Domini hoc ex his, quæ
in facto in hac materia tradiderunt Ias. & Bertran. in
consilijs allegatis, qui videntur omnino præsuppone-
re, originale fuisse publicatum, & hoc præsuppo-
nendo dubitant ex alijs causis, vt apparet in dictis
consilijs.

Prima est difficultas, *an ista scriptura, quæ præsuppo-*
nitur, contineat publicationem testamenti, & exempla-
tionem, vel tantum exemplationem. Secunda, *an publi-*
catio sit præsumenda. Tertia est, *si non præsumitur publi-*
catio, an scriptura saltem probet contra Ludouicum ve-
nientem ex testamento Ioannis de Moncis.

Et respondendo ad primam dicitur, quod ista scri-
ptura solum contineat exemplationem dicti testamen-
2 ti, ex verbis expressis in ea, vt in toto proœmio, ex quo
colligitur intentio. l. 1. ff. ad Maced. Item ex parte di-
spositiua ex qua apparet, quod iam testamentum erat
apertum, ibi, vidimus, &c. &, non cancellatum, &c. &
quia inserit tenorem, & quia dicit, post lecturam. & ex
petitione d. Ioannis, ibi, fuit nobis, &c. & ex dispositi-
ua ipsius Iudicis ibi, huiusmodi exemplationi. Faciunt
not. per Doct. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. vbi
tractant de materia transumptionis instrumentorum.

Ad secundam difficultatem responsum fuit, quod
publicatio sit præsumenda ex auctoritate Iudicis, &
3 lapsu temporis 80. annorum & amplius. Nā † istis stā-
tibus præsumitur publicatio. Aretin. consi. 36. cum a-
lijs allegatis. Et idem videmus in insinuatione, reco-
gnitione, & alijs, vt in decis. Put. allegatis. Et tanto
magis intrat ista præsumptio, cum ex consilijs Ias. &
Bertran. decurrimus, quod ista publicatio vera inter-
uenerit. Item cum agatur contra successorem Ioannis,
qui tenebatur facere istam publicationem. Faciunt
trad. per Rot. in nou. de fide instr. deci. 1. in 1. ad l. cū
alijs, quæ tradunt Dd. in d. Auth. si quis in aliquo, vbi
nouissime Purpurat. nu... C. de eden. item cum detur
obseruantia, & effectus illius exempli.

Non obstat quod substantia actus, qui subsistit in
4 publicatione, non præsumitur. Quia † resp. quod sub-
stantia est ipsum testamentum, & publicatio est solen-
nitas, seu qualitas illius, licet substantialis, vel neces-
saria. Et ita Aret. & Doct. communiter tenent, quod
præsumitur talis publicatio. Non obstat, quod non
est præsumenda pluralitas actuum, & sic actuum pu-
blicationi diuersus. Quia responsum fuit, quod exem-
platio & publicatio sunt diuersa, & præsumendum est,
publicationem præcessisse, vt in similibus alijs, & ni-
hil impedit multiplicatio, quæ videtur habere locum
in eodem actu. Non obst. quod citatio, insinuatio, &
similia, sint extrinseca, quia etiam publicatio est ex-
trinseca, præsertim ab exemplatione. Non obstat, quod
vbi scriptura caret fide, antiquitas non operatur, quia
hoc est de quo agimus: nam cum adsit decretū & asser-
tio Iudicis cum antiquitate temporis, præsertim cum
alijs supra consideratis, præsumitur, quod scriptura
exemplata faciebat fidē. Nō obstat, quòd ex inspectio-
ne apparet de mala publicatione, quia negatur hoc. Nā
non constat, quòd fuerit malè publicata, & ideo præsu
mitur, quòd rectè fuerit publicata, qa Iudex alias non
pro-

processisset ad exemplationem, sed præsupposuit Iudex, & asseruit virtualiter, quod esset publicata, cum dixerint ea, quæ dixit, ideo cessant ista, Corn. cós. 348. num. 31. cum sequen. lib. 1. dicit ad propositum, quod ista negatiua non probat, quando ibi necessaria non erat scribenda.

Ad tertiam difficultatem, quod hæc scriptura probet contra Ludouicum, responsum fuit, eam facere fi-
5 dem. Nam † licet testamentum non probet, quando non est publicatum, dicitur hoc verum esse contra illum, qui non est in culpa, sed contra illum qui tenebatur publicare, probat, vt dolus aut culpa sibi prosit, & ne aperiatur via fraudibus, sicut dicimus, quod copia probat, quando culpa aduersarij non potest haberi originale.

Secundo, ex obseruantia tum longæua, & ampla, quæ facit vt adhibeatur fides exemplo, aut saltem præsumantur solennitates, nec ex eo quod fuerit vocatus in testamento Ioannis secundo genitus, tollitur ista obseruantia, quia potest dici, quod hoc prouenerit ex mala sua intelligentia dicti testamenti Petri. Item obseruantia prima est attendenda, quia agebatur de præiudicio primorum hæredum in primo testamento, & quod postea de facto fecit Ioannes, non est attendendum, ex quo Ioánes semel, & pluties antea agnouit d. primum testamentum, quæ possunt confirmari, ex multis quæ tradunt Doct. in d. auth. si quis in aliquo. in pluribus limitationibus ad regulam, quod exemplum instrumenti non probet.

O R A D I N I.

Cauallicen. Baroniæ de Thoro. Lunæ 28. Ianuarij 1572.

S V M M A R I A.

1 *Filij masculi descendentes ex feminis, quando veniant appellatione liberorum masculorum.*

2 *Testator vocando liberos masculos, intelligitur etiam vocare masculos ex femina, si mens aliter non repugnet.*

D E C I S I O VI.

Domini concluserunt, quod prædicta limitatio,
1 quod † vbi testator non habuit rationem agnationis filij masculi descendentes ex feminis veniunt appellatione liberorum masculorum, applicetur præsenti casui, & quod ideo liberi masculi Nicolæ filiæ D. Ioannis de Moncis admittantur tanquam comprehēsi in d. testamento Petri Cadordi. Et moti sunt tam ex proprietate verborum, quia appellatione liberorū masculorum veniunt masculi descendentes ex feminis, l. liberorum. ff. de verb. sign. l. 1. C. de cond. inser. & ibi Doctor. cum concord. allegatis per Franc. Ias. & Neuiz. in locis allegatis ab informantibus.

Nec obstat conclusio firmata ex intētione Io. And. & sequacium cōmuniter recepta, quam latè deduxerunt informantes pro Domino Ludouico. Quia illa procedit tam ex interpretatione, vt in dictis locis tradunt Dd. quam etiam ex mente Petri testantis, qui vocando Ioannem de Moncis filium suæ sororis vterinæ, qui non erat de eius agnatione, & eius liberos masculos, ac D. Magdalenam eius priuignam in extranea agnatione existentem, ostendit, quod non curauit cōseruare suam agnationem, vel bona in sua agnatione: nec refert, quod Soc. & alij tenentes hanc limitationem, siue conclusionem in l. Gallus. §. nunc de lege. in fi. de libe. & posth. cum cōcordant. loquantur, quādo filia vel alia mulier est instituta, & vocantur eius descēdentes masculi, quasi tunc clarè appareat, quod testator nō studuit cōseruationi agnationis suæ; quia dictum fuit, quod idem censetur esse, quando instituetur aliam personam etiam qua sit de genere masculorum, & eius descendentes masculos, quæ non erat de sua agnatione, vt fecit testator in casu præsenti, quia isto casu similiter non procurauit conseruationem agnationis.

Confirmatur hoc, quia quatenus pro parte Ludouici dicitur, quòd Petrus testator voluit conseruare suā agnationem, disponendo, quod Ioannes de Moncis, & liberi deberent ferre cognomen, & arma ipsius testatoris, & sic curauit agnationem suam conseruari ciuili quodam modo. Quia resp. quod mens, & intentio testatoris fuit conseruare hoc pacto, agnationem per masculos qui apti erant hoc facere, tenendo cognomen, & arma. Vnde sicut masculi descendentes ex masculis Ioannis de Moncis poterant hoc adimplere, eo modo masculi descendentes ex filia D. Ioannis potuerunt conseruare voluntatem testatoris ferendo cognomen, & arma, & hoc videtur apertè procedere. Et ideo tollitur illa ratio, in qua dicitur, quod in hoc casu testator tractauit de conseruanda sua agnatione. Quia huiusmodi conseruatio qualiscunque est, æquè potest fieri per masculos descendentes ex filiabus, sicut per masculos descendētes ex filijs masculis. Quod apertius probatur, quia testator vocauit masculos descendentes ex Domina Magdalena eius priuigna. Nec placuit Dominis illa consideratio, quod vocauit testator Ioannem de Moneis, & D. Magdalenam, vt personas sibi cognitas, & gratas, per quas volebat conseruari suam agnationem ferendo nomen, & arma ipsius. Quia huiusmodi dilectio non excludit, quod nuluit idem fieri per masculos descendentes ex filia, cum generaliter liberos masculos Ioannis vocauerit. Nec illa alia consideratio, quod hoc pacto posset hæc materia deuenire ad personas minus ipsi testatori gratas, & forte odiosas, & inimicas. Quia hoc est diuinare, & si hoc attenderetur, dispositio concepta per verba generalia non operaretur suos effectus, cum semper posset dici,
2 quod sequeretur huiusmodi euentus. Vnde † cum vocauerit liberos masculos Ioannis, & masculi ex eius filia nascituri sint comprehensi in illis verbis, d. l. liberorum, & mens non repugnet, consequens est, vt & ipsi in hoc testamento admittantur.

O R A D I N I.

Nullius Castrorum. Die Lunæ 12. Maij. 1567.

S V M M A R I A.

1 *Tertius comparens, & docens de iure suo, impedit fieri restitutionem vltimi spolij. limita, vt num. 3.*

2 *Restituendus est primo spoliatus contra vltimum spoliātem.*

3 *Dolus tertij comparentis non impedit fieri restitutionem vltimi spolij.*

D E C I S I O VII.

Fvit conclusum, Dominos Cæsarem, & fratres in hoc iudicio posse obtinere, & consequi restitutionem contra Vbertinos, & Malatestas, & hoc duplici via. Vna, quia licet vltimum spolium debeat purgari, iuxta not. in c. fin. de ord. cognit. cū concordant.
1 Tamen, † quando tertius comparet, & docet de iure suo, impedire facit restitutionem, vt tenuit Abb. & alij, quos collegerunt Mod. in tract. de acqu. possess. remed. 1. num. 326. & 335. vbi etiam ampliat secundum opin. Inno. Cum ergo Cæsar, & fratres præsupponantur docuisse de iure suo, & de antiquo spolio impediunt fieri restitutionem Malatestis. Altera via
2 est, & proprior ad præsentem casum, quod † quando sunt primo spoliatus, & secundo spolians in possessione earundem rerum, & agamus contra vltimum spoliantem, primo spoliatus est restituendus, vt tenent Imo. Alex. & alij, quos refert Cresc. decis. 157. & per Dec. cons. 100.

Dixerunt tamen Domini videndum esse, an con-
3 stet de aliquo dolo, † participatione, vel collusione dictorum Cæsaris, & fratrum in vltimo spolio commisso per Vbertinum, vt ex hoc recedendum sit à dictis conclusionibus ob aliquod prædictorum, vel quia di-

ctum vltimum spolium sit violentum, vel attentatū,
& sic qualitatibus, propter quas qualitates præfatæ
conclusiones veniant euitandæ.

O R A D I N I.

Camarinensium Domorum. Veneris 9. Maij. 1571.

S V M M A R I A.

1 *Natura emphyteusis est, quod vna generatio non præiudicet alij.*
2 *Pactum, quod prima generatio possit præiudicare secundæ, & secunda tertiæ, quomodo intelligatur.*
3 *Masculi existentes in vna generatione non præferuntur feminis existentibus in præcedenti generatione.*

Contrarium vide sup. in seq. decis.

D E C I S I O VIII.

MAior pars Dominorum, omissis duab. primis dif
ficultatibus, *An res sit disponibilis, et an Io. Pau
lus voluerit disponere*, quia tota vis cōsistit in tertia dif-
ficultate, *An Io. Paulus potuit præiudicare D. Felici.* te-
1 nuit, ipsum non potuisse præiudicare, quia † natura
emphyteusis est, quod vna generatio non præiudicet
alij, iuxta not. in l. quod dicitur. ff. de verbo. oblig. cum
concord. Et non obstat, quatenus in hoc casu est adie-
ctum pactum expressum, quod prima generatio possit
2 præiudicare secundæ, & secunda tertiæ. Nam † respon-
dent Domini, quod hoc intelligitur quo ad existentes
in sequenti generatione, prout verba expressim dicūt,
non autem, vt Io. Paulus existens in prima generatio-
ne possit præiudicare D. Felici existenti in eadē prima
generatione, iuxta not in l. quicquid adstringendæ. de
verb. obligat. & l. veteribus. ff. de pact. Nec obstat qua-
tenus dicitur, quod si Io. Paulus potuit præiudicare
filijs masculis in secunda generatione existentibus, qui
præferuntur feminis, ergo multo magis potuit præiu-
dicare feminis existentibus in eadem generatione.
3 Quia † tenentes hanc opinionem intelligebant hunc
contractum, quod masculi existentes in vna generatio-
ne præferri deberent feminis existentibus in eadem ge
neratione, non autem, quod masculi existentes in se-
cunda generatione possint præferri feminæ existenti in
præcedenti generatione, per notata per And. de Isern.
Et rursus non obstat, quatenus aliqui ex Dominis di-
cebant, quod Io. Paulus potuit præiudicare Felici ex
illa generali clausula, ad habendum, &c. quia sequens
clausula, cum hoc pacto censetur restringere clausulā
præcedentem generalem, ex not. per Salyc. in l. fi. vers.
siquidem. C. de pact. dotal. Accedit, quod si Io. Paulus
voluisset disponere vigore clausulæ generalis, videba-
tur requiri auctoritas Prioris, quæ non præsupponitur
interuenisse.

Dixerunt tamen Domini, quod si pars vult audiri
super duobus prædictis, videlicet, quod dicta clausu-
la, cum hoc pacto, non stet restrictiuè, sed potius am-
pliatiuè, & quod masculi existentes in sequenti genera
tione sint præferendi feminis existentibus in antece-
denti generatione, audiatur.

O R A D I N I.

In eadem Camarinensium Domorum. Veneris 11. Maij 1571.

S V M M A R I A.

1 *Masculis existentes in secunda generatione præferuntur feminis in prima generatione existentibus.*
2 *Inuestituram recipiens censetur se conformare cum dispositione statuti.*

D E C I S I O IX.

STante reseruatione super hac difficultate in præce-
denti positione, & strictè quo ad præsens dubium,
Domini tenuerunt, quod masculi existentes in secun-
da generatione præferantur feminis existentibus in
1 prima † generatione, & sic deinceps. Et moti sunt ex
verbi instrumenti inuestituræ ibi, *præferendo† semper
masculos*, & per cons. Cein allegat, cum concor. quæ
placuerunt Dominis, & non curarunt de illis verbis,
legitimè finitam. Quia secundum aliquos continent
expressionem eius, quod tacitè inest, vel quia existen-
tibus masculis generatio videtur finita quo ad femi-
nas, quæ excluduntur à successione. Nam masculis
non existentibus veniunt feminæ existentes in præce-
denti generatione: & sic res in effectu non reuertere-
tur ad ecclesiam, nisi finita generatione. Et confirma-
runt hoc ex allegato statuto, si extabat ante inuestitu-
2 ram, quia † recipiens censetur se conformare cum eo,
ex not. in l. cum heredes, §. cum ita, ad Treb. Sed quid
inde sequatur, quia loquimur in masculis existentibus
in secunda generatione descendentibus ex masculis
primæ, & casu præsens loquitur in masculis ex femi-
nis. Videantur præterea ea quæ fuerunt dicta in pri-
ma positione.

O R A D I N I.

In eadem Camarinensium Domorum, Lunæ 3. Decembris 1571.

S V M M A R I V M.

1 *Feminæ posita in prima generatione intelliguntur vocatæ sub conditione, si masculi non disponerent.*

D E C I S I O X.

DOmini cum duobus præsuppositis, primò, quod
vers. *& quod prima generatione* stet restrictiuè ad
potestatem alienandi, altero, quod filij masculi nati ex
feminis excludantur ab ista emphyteusi, tenuerunt.
Ioan. Paulum non potuisse præiudicare Felici, per ea
quæ dicta fuerunt in prima resolutione, & ex primo
præsupposito tollitur fundamentum Dominorum de
1 Matheutijs, quod † feminæ sunt vocatæ sub conditio-
ne, si masculi non disponerent, quia hoc non videba-
tur procedere in D. Felice, quæ erat in prima genera-
tione, & per ea quę fuerunt dicta in alijs decisionibus:
sed posset illud procedere in feminis existentibus in
alijs generationibus. Nec secundum Dominos opor-
tet ingredi illam difficultatem ad excludendum argu-
mentum à contrario sensu, quia procedit in sensu di-
recto. Responderunt etiam aliqui ad illud de clausu-
la generali, quod illa proderat Francisco primo acqui-
renti, non autem descendentibus eius propter verba
instrumenti. Qui etiam dixerunt, quod si pars vult
audiri, quod poterit dubitari.

O R A D I N I.

In eadem Camerinensium Domorum, Die 18. Aprilis. 1572.

S V M M A R I A.

1 *Contrahentes in dubio censentur velle contrahere secundum naturam contractus, & dispositionem iuris communis.*
2 *Dispositio specialis in dubio non restringit præcedentem generalem.*
3 *Clausula specialis magis attendenda est, quam generalis.*

D E C I S I O XI.

QVo ad primam partem maior pars tenuit, quod
clausula *ad habendum*, non det facultatem dispo
nendi Io. Paulo existenti in secunda generatione, sed
Francisco tantum primo acquirenti, quia intellexit
per d. clausulam concedere facultatem ipsi Francisco.
Primò, per illa verba, *quicquid d. Francisco placuerit,
&c.* quæ personalia sunt verba, secundum allegata per
1 Aim. cons. 93. nu. 8. Secundò, quia † in dubio contra-
hentes censentur velle contrahere, & disponere se-
cundum naturam contractus, & dispositionem iuris
communis de eo loquentis, iux. not. in l. si duo. de acq.
here. in l. heredes mei. §. cū ita. ad Treb. sed huiusmo-
di facultas secundum prædictos terminos datur pri-
mo acquirenti tantum, & non alijs, vt tradunt DD. in
l. quod dicitur. de verb. oblig. Tertiò, cum in d. instru-
mento in principali parte dispositiua detur ius alijs
personis quam Francisco, non est verisimile, quod con-
trahētes per huiusmodi clausulam positam accessoriè

voluerint

voluerint præiudicare illis. Quæ duo confirmantur ex ijs, quæ tradit Dec. consil. 52 r. col. 4. sub nu. 11. ver. vlt. non obstant illa verba, & nume. 15. Quartò, quia si huiusmodi clausula intelligeretur generaliter, quod omnibus esset data facultas disponendi, sequens clausula, cum pacto, esset superflua, & nihil operaretur, cōtra doctrinam Bald. in rub. C. de contrahen. empt. q. 9.

Non obstant illa verba, *& vsque in tertiam generationem*, ex quibus minor pars sentiebat contrarium. Quia fuit responsum intelligi debere, quod Franc. posset alienare in præiudicium sequentium generationū, & non vltra. Qui intellectus probabilior esse videtur, quia est conformis naturæ contractus & iuri commoni, & minus præiudicat ceteris. Quintò accedit, quia cum Domini de Mattheutijs fundent se in verbis instrumenti, contra eos fieri debet interpretatio, l. veterib. ff. de pact. & in emphyteusi Alex. consi..... lib....

In secunda parte Domini omnes tenuerunt, quòd vers. *& cum hoc pacto*, stet declaratiuè, & in effectu restrictiuè, etiam dato, quod præcedens clausula ad habendom, &c. staret generaliter. Et moti sunt propter illa verba, *cum hoc pacto*, quæ ex propria vi restringuntur, & quia aliàs hic vers. esset superfluus. Nec obstat, quod dispositio specialis non restringat præcedentem generalem, ex reg. l. regula. §. & licet. ff. de iur. & fac. igno. Dec. consi. 69. col. antepen. in 1. dub. & 115. col.
2 3. vers. vlt. non obstat. Quia † hoc procedit in dubio: sed hic res est clara propter contextum verborum, quia si erat concessa facultas vnicuique disponendi, ad quid opus erat addere pactum, quòd vna generatio posset
3 posset præiudicare alteri? Confirmabant aliqui † prædicta ex doctrina Salyc. in l. fi. §. & si quidē. C. de pact. conuen. qui potius attendit clausulas speciales, quàm generales.

O R A D I N I.

Romanensis Beneficiatus S. Petri. Die 16. Iunij 1561.

S V M M A R I A.

1 *Cessio regressus facta ab eo, qui est priuatus omnibus beneficijs, est nulla.*
2 *Papa in atrocibus potest concedere facultatem procedendi sine ordine iuris seruato.*
3 *Citatus ad domum non debet amplius citari.*
4 *Facultas procedendi sine ordine iuris seruato, tollit testiū repetitionem.*
5 *Condemnatio facta ex contumacia probat priuationem, licet non probet delictum.*

DECISIO XII.

1 Conclusum fuit pro validitate sententiæ ex facultatibus, quæ sunt amplissimæ, in qua † sententia cum fuerit ille priuatus omnibus beneficijs, sequitur, quod cessio regressus deinde ab eo facta nulla fuerit, cum esset iam priuatus. Non obstat, quæ in contrariò
2 adducuntur. Primò, quod Papa non possit concedere facultatem ita procedendi, Castr. in l. ad peremptorium, nu. 5. & 6. de iud. Nam superflua est hæc dubitatio, præsertim in atrocibus, prout est hoc crimen, Afflict. decis. 19. & deinde non tollitur hic citatio & defensio, vt patet ex facultatibus. Secundò, quod dici-
3 tur, citationem non rectè factam, quia non fuit perquisitus in vrbe antequam citaretur domi, vt per Tiraq. de retract. §. 9. gl. 11. nu. 10. Resp. imò contrariū à multis affirmari, vt non sit necessaria alia perquisitio, Socio. fallent. 53. in vlt. fallent. 1 iraquel. vbi supra. pag. 486. no. 56. Deinde in casu nostro verba facultatum sunt clara, & tollunt hanc dubitationem, dum dicunt prima vice ad domum cum alijs verbis similibus.

De alio quod dicitur, non esse rectè condemnatum,
4 quia non fuerunt repetiti testes, † resp. & hoc tolli ex verbis facultatum, dum dicūt, nullo iuris ordine, nullaque præcedente infamia, nulloque processu inquirente. Quartò, quod dicitur, licet esset condemnatus, tamen non ideo probari delictum, cum sit ex contumacia nec nocere inter alios, Ruin. consi. 19. num. 7. lib. 1. Alciat. reg. 3. præsumpt. 22. Resp. licet non probetur delictum, tamen probari priuationem, quod sufficit, Alex. in l. sæpè. nu. 64. ff. de re iud. Quintò, quod dicitur, non esse standum huic sententiæ, nisi constito de eius iustitia, respon. ex facultatibus hoc tolli, quæ nimis sunt amplæ. Vnde ab eis non possumus recedere.

O R A D I N I.

Pisanensis Liquidationis fructuum. Die Mercurij 13. Iunij 1571.

S V M M A R I A.

1 *Tenens bona tanquam affrancata contra iuris dispositionem, dicitur esse in mala fide.*
2 *Affrancatio facta contra iuris dispositionem an saltem sustineatur in vita illius, cuius erant bona affrancata.*

DECISIO XIII.

Domini dixerunt, in proposito duas esse difficultates. Prima, *an Zenobius fuerit in bona fide?* Et in hoc concluserunt, quod excepto primo anno, in reliquis non fuit in bona fide, quia debebat petere post annum ab Archiepiscopo beneplacitum Papæ. Vnde
1 cum hoc non fecerit, & tenuerit bona tanquam affrancata contra iuris dispositionem, dicitur esse in mala fide: & ideo non potest lucrari fructus ex hoc capite. In primo autem anno propter conuentionem, & promissionem Archiepiscopi causatur in eo bona fides.

2 Altera difficultas est, *an affrancatio sustineatur saltem in vita Archiepiscopi?* Et Domini dixerunt, materiam esse difficilem propter contradictionem Doct. Et dato quod communis opi. teneat valere, iuxt. tradita per Dd. in auth. qui rem, C. de sacrosan. eccl. Tamen possent accommodari limitationes, de quibus per Dec. ibi, & per Socin. & Alciat. in l. 1. §. sed si. de verb. oblig. Sed vtrumque sic Domini volunt videre strictè, an Archiepiscopus patiendo Zenobium percipere fructus, sibi præiudicauerit, ita quod Zenobius eos lucratus fuerit, iuxta illud, quod dicitur, *quod Prælatus potest disponere de fructibus in vita sua*, maximè quia Archiepiscopus accepit scuta mille, & eis fuit contentus, & non petijt fructus à Zenobio.

O R A D I N I.

Pisanensis Liquidationis fructuum. Lunæ 15. Octobris 1571.

S V M M A R I A.

1 *Contractus affrancationis factus contra iuris dispositionē, dicitur esse nullus.*
2 *Emens bona ecclesiæ sine solennitatibus & propria licentia, dicitur esse in mala fide.*
3 *Bona ecclesiæ nulliter alienata possunt repeti vnà cum fructibus.*
4 *Prælatus quando dicatur non esse dominus fructuum.*
5 *Alienans rem ecclesiasticam licet consentiat, repetit rem cum fructib. etiam quod alleget turpitudinem suam.*
6 *Emens bona ecclesiastica ex quo emptio sit nulla, potest repetere pretium ab heredibus alienantis.*

DECISIO XIV.

Conclusum fuit Archiepiscopū nec sibi, nec ecclesiæ præiudicasse, patiēdo Zenobiū per 12. annos in circa percipere fructus, de quib. agitur. Pro qua re-
1 solutione Domini præmiserunt, huiusmodi contractum affrancationis esse nullū, c. nulli liceat. 12. q. 2. c. si quis presbyter, & ibi Abb. in 4. not. de reb. eccles. non alien. Et maximè hodie, stante extrauag. Pauli II. Et hoc fuit determinatū per sententiam diffinitiuam, quæ transiuit in rē iudicatā, & facta executione, quia bona

 sunt

sunt restituta ecclesiæ. Nec sustinetur hic contractus, quia factus fuit, saluo beneplacito sedis Apostolicæ, quia de eo non constat, nec præsumitur impetratum
2 ex hoc breui tempore. Secundò, quia † Zenobius videtur esse in mala fide emendo bona ecclesiæ sine solennitatibus,& propria licentia.c.qui contra iura, de reg. iur,in 6.cum concord,& not. in d.c.si quis presbyterorum. in fi.per Glos. Abb.& alios. Nec excusatur ex eo, quod Archiepiscopus promisit impetrare beneplacitum,& quod dictum magni viri præstet bonam fidem, & quod potuerit credere, Archiepiscopum fratrem suum impetrasse, Quia hoc posset procedere, si verè Archiepiscopus attestatus fuisset, se impetrasse beneplacitum,quod non apparet,& imputandum est Zenobio,si post annum datum Archiepiscopo ad impetrandum beneplacitum, non perquisiuerit ab eo,an impetrasset illud. Cum igitur huiusmodi contractus sit nullus,& Zenobius in mala fide, succeduntiura, quæ
3 volunt, † rem ecclesiæ nulliter alienatam posse repeti vnà cum fructib. d. c. nulli liceat, & d. c. si quis presbyterorum,cum concord.quod habet locum etiam in ipso alienante, vt in d.c.si quis presbyterorum,quę iura cum indistinctè loquantur, excludunt illud, quod allegatur, quod patientia alienantis sibi præiudicet in fructibus, quia si hoc esset verum, alienator non repeteret eos. Et prędictis non obstat,quod Archiepiscopus sit dominus fructuum, & possit de eis disponere, Glo. & Doctor. in c.præsenti, de offic.ordio.in 6. Rot, in antiq. de testam. decis.3. cum pluribus quæ allegantur,
4 Quia resp. Primò,quod † hoc procedit,quando prælatus simpliciter disponit de fructibus: secus, quando consecutiuè, alienando nulliter bona ecclesiæ, Secundo, quod hoc procederet, quando constaret clare de consensu Archiepiscopi donantis, qui non interuenit in hoc, nam consensit, quod Zenobius perciperet fructus sub conditione, saluo beneplacito. Vnde cum illud non fuerit impetratum, cessat eius consensus, Nec releuat, quod ipse debebat illud impetrare, & imputandum sit ei,quod non impetrauerit. Quia † hoc non
5 sufficit. Ideo videmus, quod alienans licet consentiat, repetit rem cum fructibus, etiam quod alleget turpitudinem suam, vt notabiliter declarat Abb. in d.c. si quis presbyterorum,in notab. Minus obstat,quod Archiepiscopus acceperit mille scuta. Quia Zenobius po-
6 test † repetere ab hæredibus,iuxta tradita per Canonistas in d. c. si quis presbyterorum. Et ex his & notatis in supra allegatis iuribus tolluntur multa, quæ allegantur & de consensu, & de patientia Archiepiscopi, & de bona fide Zenobij. Et si diceretur,quod dato pro nullo huiusmodi contractu, Zenobius non teneatur restituere fructus,quia remouetur instrumentum emphyteusis,quod sibi patrocinatur. Respondetur Domini,quod hoc est videndum particulariter, an sit talis concessio, vt excuset eum à restitutione fructuum, & si non in totum,saltem in eo, quod liquidatio pretij fructuum excederet valorem frumenti, quòd ex dict. concessione præstare Zenobius tenebatur.

ORADINI.

Vrbeuetan. Castrorum. Veneris 11. Ianuarij,1572.

SVMMARIA.

1 *Contrauenniens contractui non potest se ex eo iuuare.*
2 *Clausula,rato manente contractu,non prodest facienti cōtra contractum.*
3 *Clausula toties quoties,non prodest contrauenienti: sed bene nocet quo ad pœnam committendam.*
4 *Clausula,qua pœna soluta, intelligitur in fauorem obseruantis.*
5 *Dictio,semper operatur in fauorem obseruantis.*
6 *Pœna si loco contractus succedit, habetur pro obseruatione contractus.*

DECISIO XV.

1 FVit determinatum,quod D. Lucas non possit se iuuare † conuentione prædicta, agendo ex ea, quia ipse contrauenit, & hoc probatur ex pluribus regulis iuris communis, iuxta not.in l cum proponas, la 2. C. de pact. in l. quæro, §. inter locatorem, ff. locat.& in l. qui fidem,ff.de transact. Neque obstat, primo clausula
2 præfata, rato manente contractu, quia † non prodest venienti,& facienti contra contractum,sed obseruanti illum, gl. vlt. communiter approbata in d. l. qui fidem & in d. l. cum proponas. cum concordant.
3 Secundò non obstat clausula tones † quoties, iuxta opinionem Salicet. in l. quoties. la prima. nu. 6. de fideicommis.quia eius opinio videtur reprobata, vt per Alex.in l.semel mora,nu.4,& 5.ff.solut. matr. & notabiliter tradit Rimmal. in d. l. cum proponas, & lib. 1. consil. 22.vbi dicit ita indicatum. Corn. consil. 51. lib. 1. quia illa clausula operatur, vt pœna pluries committatur, & peti possit, & sic vt noceat contrauenienti,non vt ei prosit.
4 Tertiò non obstat clausula, † qua pœna soluta, quia illa similiter intelligitur in fauorem obseruantis, non contrauenientis, Alex.consil.152.col.1.vers.circa secundum dubium,lib.4.
5 Nec obstat dictio, semper, quia intelligitur omni casu in fauorem † obseruantis. Minus obstat,quod pœ-
6 na habeatur pro obseruatione contractus, † quia hoc procederet, quando pœna loco contractus succederet, Et hæc opinio visa fuit Dominis magis recepta,& humanior. Accedit, quod Salyc.in d.l.quoties,loquitur per verbum forsan,& in d.l.cum proponas,in fine,non videtur simpliciter transire cum eo, quod dicit in d.l. quoties.

ORADINI.

Callaguritan. Congruarum portionum. Lunæ 21. Maij 1571.

SVMMARIA.

1 *Curam animarum de ordinaria potestate exercentes, si beneficia simplicia, quæ habent, non sufficiunt ad eorum sustentationem, debent habere congruam portionem. Fallit,nisi ad nutum Abbatis exerceant, vt nu.2.*
3 *Facultas apponendi capellanos perpetuos non releuat, vt debeat congrua portio assignari.*

DECISIO XVI.

1 DOmini, omissis multis, quæ in facto, & in iure adducuntur,concluserunt, † quod aut obtinentes hæc beneficia simplicia exercent curam animarum, quæ non potest auferri ab eisdem,& emolumenta quæ percipiunt,non sufficiunt ad congruam sustentationē, & tunc debent habere congruam portionem, cum sustineant onus curæ, ex his quæ tradit Rebuf. de congrua portione,nu.6t. & quia videntur quodammodo esse Vicarij perpetui, Rota in antiquis decis... faciunt tradita per Rebuf. de Vicarijs perpetuis, nu. 5. cum pluribus sequent. Et hoc tanto magis procedit,quando beneficia hæc sunt perpetua & beneficiati apponuat
2 Cappellanos. At † prædicta cessant, quando beneficiati talem non exercent curam animarum, vel si exercent, hoc faciunt ad nutum Abbatis, qui, vt sibi videtur, committit & aufert eis curam, & tunc non possunt petere congruam portionem, quia in eis cessat fundamentum oneris curæ,quæ est causa, vt assignetur congrua portio, per ea, quæ allegantur pro Abbate. Nec
3 † perpetuitas, vt facultas apponendi Cappellanos hoc casu releuat, quia ea non sunt in causa præcipua, vt debeatur congrua portio,

ORA-

ORADINI.

In eadem Callaguritan. Congruarum. Veneris
16. Nouemb. 1571.

SVMMARIA.

1 *Beneficia præsumuntur esse sine cura ex multis.*
2 *Beneficia curata non diuiduntur per medias, tertias, & quartas.*
3 *Beneficia sacularia perpetua, ac etiam patrimonalia non præsumuntur habere curam animarum.*
4 *Beneficia curata non dicuntur ex eo quod quis possit apponere capellanos: imò locum econtra.*
5 *Oratio indefinita prolata à testibus non æquipollet vniuersali.*

DECISIO XVII.

FVit conclusum per omnes Dominos, quod non cō-
stat, quòd omnes beneficiati in dictis ecclesijs e-
xerceant simul curam, ita vt intret pro eis supradicta
decisio effectum, de quo agitur, scilicet, vt dictis bene-
ficiatis debeatur congrua portio de iure communi, sed
quod cura committatur ab Abbate vni ex dictis bene-
ficiatis, & quod ille dicitur Parochus, siue curatus. Et
moti sunt Domini, quia in hoc casu plura concurrunt,
1 primo, † conclusio iuris, quod beneficia præsumantur
esse sine cura, Aegid. decis. 676. incip. si impetrans,
Staphil. in 2. par. in tit. de quali. & stat. benefi. in prin-
cip. Secundo, quia omnes testes etiam ipsorum bene-
ficiatorum deponunt, quod beneficia in dictis locis
sunt simplicia, ergo sequitur, quod sunt sine cura. Sta-
phil. in d. loco. Rebuf. in pract. benefic. in 1. par. in tit.
quod duplex sit beneficium. Tertio, quia notoriū est
tam in regno Hispaniarum, quàm in curia, & ita atte-
stantur practici in diuersis locis, & dicunt testes exa-
minati, quod in diœces. Callagurita. beneficia non sunt
curata duobus exceptis, videlicet, Ecclesia de sancta
pia, sed cura est apud Episcopum, & apud clericū, cui
Episcopus curam demandat. Cum ergo hęc beneficia
sint in diœcesi Callagurita. dicuntur esse sine cura,
& in eis videtur Abbas esse loco Episcopi; & ideo ip-
se demandat curam, vt dicunt plerique testes. Quar-
tò, quia multi testes deponunt, quod Abbas mandat
curam vni ex dictis beneficiatis, qui eam exercet, &
ille appellatur curans, & modo rector, & modo paro-
chus, vt de vltima deponunt aliqui testes beneficia-
torum, præsertim 26. 27. 28. de quibus in quarto præ-
supposito, & de alijs alij testes. Vnde sequitur, quòd
non omnes dicti beneficiati exercent curam, & iste
status est attendendus per allegata in principio duo-
bus fundamentis, & not. in c. cum non ignores, de præ-
ben. Quinto, faciunt verba posita in instrumento com-
promissi, de quibus in præsupposito, 18. in quo claré
hæc omnia ab ipsis partibus, s. Abbate & beneficiatis
narrantur. Et hoc intellexerunt Domini, præsupposi-
to, quod instrumentum sit in forma probante. Sexto,
2 quia † beneficiati in articulis, vt in decimonono præ-
supposito, ponant, quod hæc beneficia sint simplicia,
& quod diuiduntur per medias, tertias, & quartas,
quod est argumentum, quod beneficia non sunt cura-
ta, cum ea non soleant diuidi, vt in tit. vt ecclesiastica
benefic. not. in d. c. de maioribus. de præbendis. Septi-
mo accedit, quod vnus ex dictis beneficiatis posuit in
articulis remissiue, quod in dictis ecclesijs consueuit
cura animarum vni committi, cui vltra ordinarios fru-
ctus sui beneficij datur alia portio pro cura, vt in præ-
supposito 20. Ergo apertè fatetur, quod omnes bene-
ficiati non exercent curam, sed ille cui Abbas illam
committit. Nec obstat reuocatio confessionum per
Garziam Michaelem, tum quia fuit facta post supradi-
ctam resolutionem, & sic intempestiuè, & eo magis,
quia idem probatur per testes, tum quia non allegatur
ista confessio pro fundamento præcipuo, sed pro con-
firmatione. Octauo, prædicta omnia confirmantur,
quia testes beneficiatorum de quibus in præsupposi-
to 12. & multi alij, dicunt, quod Abbas & Monachi
percipiunt omnes decimas: ergo consequens est, quòd
beneficia non sint curata, nec in eis exerceatur cura
principaliter, & naturaliter, quia obtinentes ipsi per-
ciperent decimas, cum decimæ de iure debeantur ob-
tinentibus beneficia curata, tot. tit. de decimis. No-
no, accedit quod Domini in d. decis. considerarunt
exercitium curæ, quod non possit conferre, & tamen
in pluribus præsuppositis expressè constat, quod Ab-
bas committit, & aufert curam vni, vel alijs benefi-
ciatis. Decimo, quia in litteris collationis, de qua in
15. præsupposito, apparet, quod Abbas confert benefi-
cium, & forsan confert curam, & sic iniungitur cura,
& eius exercitium connexe ipsi beneficio, quia suffi-
ceret illud contulisse. Ex quibus firma remanet con-
clusio contra beneficiatos. Et non obstat, quod d. be-
neficia sint sæcularia perpetua, ac etiam secūdum mul-
tos testes patrimonialia, vt in secundo præsupposito,
3 & alijs. Quia † ex istis non infertur, quod beneficia
habeant curam animarum, & quod ea obtinentes cu-
ram exerceant, maximè, cum constet, quod ea sint sim-
plicia, vt apparet ex deductis in principio. Secundo,
non obstat, quod aliqui testes dicant, beneficiatos
4 posse apponere in dictis locis Cappellanos, quia † non
sequitur, quod per hoc sint curata, vel quod ponen-
tes exerceant curam, imò ex hoc sumitur argumētum
quod non incumbat eis cura, quia regulariter curati
non possunt recedere à beneficio, & ponere in eo
Cappellanos. vt in toto tit. de cleri. non residen & præ-
sertim in c. extirpandæ. §. qui vero. Abba. nume. 12.
de præben. Tertio non obstat, quòd Abbas posuit in
26. interrogatorio, vt in præsupposito 18. quod Abba-
tes consueuerunt dare congruas portiones, quasi ex
hoc colligatur, quod ex hoc exerceant curam; quia re-
spon. quod in hoc puncto disputatur de congrua por-
tione debita de iure communi, vt in alia decisione fuit
tractatum, non autem de ea, quam ex consuetudine
Abbates præstare solent, quia eam volunt tradere, sed
beneficiati recusant accipere ipsam, ideo cœpta fuit
ista quæstio, & disputatio. Postremo non obstat, illud
præcipuum fundamentum, quo nituntur beneficia-
ti, quod quamplures testes eorum deponunt, quod
beneficiati exercent curam, seu administrant sa-
cramenta, & sic infertur exercitium curæ esse apud
omnes. Quia respon. Primo, quod non sequitur, quod
5 omnes beneficiati curam exerceant, quia † oratio in-
definita prolata à testibus non æquipollet vniuersa-
li, vt tradunt Innocent. Abbas, & Felyn. in c. audi-
tis, de præscript. Alex. cons. 7. libro 1. & consilio 210.
lib. 2. Dec. consil. 160. Curt. inn. consil. 17. num. 14. Se-
cundo respon. quod testes possunt intelligi, quod om-
nes exercent, non insimul, vt dubium requirit, sed
successiuè, prout Abbas curam committit, quæ inter-
pretatio potest admitti, quia in rei veritate constat,
quod non omnes simul exercent, sed illi quibus Ab-
bas committit. Tertio respon. quod testes non omni-
no simpliciter dicunt, quod beneficiati exerceant cu-
ram, & administrent sacramenta, & deseruiant dictis
ecclesijs, & sic verè sentiunt, quod vnus sit curatus.
Quæ omnia confirmantur, quia aliqui testes benefi-
ciatorum specifice loquuntur de parocho, vt fuit di-
ctum in 4. fundamento. Et aduertatur, quod pro par-
te Abbatis in facto fuit dictum, quod isti testes lo-
quuntur sub numero plurali continente plures bene-
ficiatos confusè de prædictis ecclesijs, sed tamen sunt
aliquæ in quibus pauciores vicini existunt, ita vt vnus
curatus superabundet.

ORADINI.

Roman. Vinearum de Maximis. Veneris
30. Maij. 1567.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Testamenti occultatio probari potest per vnum testem deponentem de certa scientia.*
2 *Indicia & coniectura sufficiunt in probatione occultationis testamenti.*
3 *Generalis direptio alicuius loci probat casum amissionis.*

DECISIO XVIII.

FVit resolutum, tres causas exprimi in protestatione. Prima, quod Lucas non retinebat testamētum apud se. Secunda, quod nolebat illud restituere, nisi fieret ratificatio venditionis vineæ. Tertia, quod originale erat deperditum propter saccum vrbis, & quod
1 duæ primæ probantur concludenter, quia † occultatio testamenti probari potest per vnum testem deponentem de certa scientia, & alium de confessione, vt in proposito tradit Paris. post eos, quos citat cons. 57. lib. 2. qui duo testes adsunt in hoc casu, videlicet, Alexander Maroncellus, & D. Magdalena, & quia occultatio scripturæ est difficilis probationis, vt de se pa-
2 tet, & per Paris. ibi. Et † ideo sufficiunt indicia, & coniecturæ. Alexan. cons. 69. lib. 2. & secundum aliquos etiam testes singulares. Curt. iun. cōs. 64. nu. 8. In hoc autem casu, sunt prædicti duo testes. Confirmantur prædicta, quia in instrumento ratificationis acceptatæ per Lucam D. Margarita renunciat omnibus protestationibus, quæ res multum monebat Dominos. Accedit publicatio excommunicationis, & magna verisimilitudo cum rei euentu. Et quia non est credendum, Margaritam potuisse adduci ad ratificandum, si testamentum aliunde consequi potuisset. Quo ad tertiam causam de amissione originalis, fuit dictum con-
3 stare de ea, quia direptio vrbis est res notoria, & † cum fuerit generalis, satis videtur probare casum amissionis, per ea quæ tradit Angel. in l. si quis ex argentarijs. §. prætor. ff. de eden. licet in particulari casu aliud esset.

ORADINI.

Roman. Vineatum de Maximis. Lunæ 22. Martij 1568.

SVMMARIA.

1 *Obreptio non cadit in narratione concernente ius.*
2 *Ratificatio non impedit absolutionem.*
3 *Occultans testamentum originale potest puniri de dolo.*
4 *Rescriptum quando continet plura, sufficit ratificare aliqua ex eis.*
5 *Periurium quod concernit fauorem, & interesse partis potest remitti.*

DECISIO XIX.

FVit conclusum, D. Margaritam vigore vltimæ cōmissionis posse absolui, quia licet plura narrētur in commissione, & ea signata fuerit constitutum de assertis, tamen considerandum est, quod aliqua narrata
1 concernunt ius, & in his non cadit obreptio, cum signatura, quæ sunt iuris, intelligat: aliqua ex narratis sunt facti, & ista videntur de facto verificari. Et primò loco aduertatur, quod iuramentum adhibitum in instrumento ratificationis, quatenus concernit, quod Margarita non fecerit protestationem, non videtur multum attendendum ex his, quæ alias dicta fuerunt, & eo magis, quod ipsa non asserit simpliciter se non fecisse protestationem, sed subdit, quod quatenus fecerit, renunciabat eidem. Secundò, quod gesta in capitolio non omnino clarè inducunt litem, & non obstat ratificatio Margaritæ, quia ante eam impetrauerat absolutionem, & ratificando dat mandatum. Vnde
2 † ratificatio non impedit absolutionem. Imol. consil. 132. nu. 8. Tertiò, verum est, quod aduersarij non appellarunt ab absolutione. Nec obstat quatenus dicitur hoc de iure non reuelare, quia signatura potuit hoc intelligere. Quartò, quatenus fuit narratū, quod Lucas per fraudem, & fallaciam induxerit oratricem ad ratificandum, fuit responsum pluribus modis. Primò, quod non fuit narratum simpliciter de fallacia, & fraude, sed vlterius fuit processum, quod hoc confitebat in occultando testamento quodam originali,
3 quod † factum habet in se fraudem, & fallaciam in tantum, quod faciens puniri possit. Rebuf. de para. poss. num. 90. Secundò, quod in ista occultatione facta ad impediendum, ne Margarita posset agere, inest aliquis dolus saltem re ipsa, quo casu absolutio non videtur necessaria, secundum magis communem opinionem. Confirmantur prædicta, quia in supplicatione adijcitur illa clausula, constito summariè, & quantum sibi sufficere videbitur. Et quia iam fuit resolutum, Lucam induxisse Margaritam ad ratificandum occultando
4 testamentum originale. Addebant aliqui, quod † quando rescriptum continet plura, sufficit ratificare aliqua ex eis, si rescribens ex eis motus fuisset, vt in nou. decis. 7. de rescrip. Et ideo sufficit in hoc rescripto verificare illam clausulam occultationis scripturarum, quæ est magna, faciunt per Barr. in l. Paulus. de falsis. Et ex his responderetur, quatenus fuit narratum, Margaritam fuisse absolutam, quia hoc apparet ex supradictis. Et illud de remissione periurij responderetur posse
5 remitti, quia † concernit fauorem, & interesse patris, Soc. in l. 1. col. pen. ff. solu. matr. Gozad. cons. 28. col. 4. Aym. cons. 151. nu. 9

ORADINI.

Roman. Vineatum de Maximis. Lunæ 23. Ianuarij. 1570.

SVMMARIA.

1 *Prohibitus alienare non incidit in pœnam fideicommissi, nisi sciens prohibitionem alienauerit.*
2 *Scientia prohibitionis alienationis, quando non requiratur.*

DECISIO XX.

DOmini restrinxerunt difficultates ad duos articulos principales.

Primus est, an intret fideicommissum in fauorem D. Margaritæ ex venditione facta per Iacobum in Lucam. Et in hoc tenuerunt non intrare, quia non constat de scientia ipsius Iacobi, quod testator prohibuerit alienationem, quia circumstantiæ, quæ allegantur, non concludunt ad scientiā, imò potius suadent ignorantiam propter ætatem. Et quia ex protestatione hoc colligitur, & quia erat locus successioni ab intestato, non extante testamento, iuxta not. in §. duo fratres.
1 Prohibitus † autem alienare non incidit in pœnam grauaminis fideicommissi, nisi sciens prohibitionem alienauerit, per allegata pro dominis de Maximis, Nec obstant adducta pro Margarita, per ea, quæ notat Paul. de Castr. in l. vlt. §. fi. de lega. 2. cum cōcord. quod non requiratur scientia, quando concurrunt fideicōmissum, & expressa prohibitio alienationis, quia
2 † Domini responderunt hoc procedere quo ad terminos l. fi. §. vl. & quo ad validitatem contractus, & repetitionem pretij: secus vero quo ad fideicommissum inducendum, & dixerunt, quod ita loquuntur allegatæ auctoritates.

Secūdus articulus est, an intret fideicommissum ex eo quod dicitur, Iacobum effectum maiorem habuisse notitiam prohibitionis, & nihilominus venditionem ratam habuisse. Et in hoc aliqui inclinabant pro sufficiēti ratificatione per allegata pro Margarita, sed quia aliqui subtidebant propter multas circumstantias facti, fuit ordinatum, quod super hoc secundo detur dubium particulare distinctis temporibus cum copia testium, & articulorum ad propositum facientium.

ORADINI.

Roman. Vineatum de Maximis. Lunæ 5. Martij. 1571.

SVM-

SVMMARIA.

Dispositio § fi.l.vlt. ff. de leg. 2. non habet locum in prohibitione expressa facta à testatore.

Alienatio à principio valet in tacita prohibitione.

Dispositio dicti §. fi. videtur exorbitans à regulis iuris cõmunis.

Pœna regulariter non imponitur ignoranti.

DECISIO XXI.

FVit conclusum, quod magis communis, & verior opinio sit, quod † dispositio§.fi.l.vlt. ff. de lega.2. non habet locum in prohibitione expressè facta à testatore, vt apparet ex auctoritatibus allegatis per informantes. Nec obstat quatenus dicitur, quòd Alex. dixit contrariam opinionem esse communem, quia ipse loquitur, non in hoc casu, sed contra opinionem Bal. qui dicebat, d. §. loqui in ignorantia procedente à facto testatoris tãtum. Et similiter Corn. qui loquitur, quod d.§.fi. limitat auth.res quæ.& §. sed quia, l. fi.C.com, de lega. quæ iuta loquuntur in prohibitione tacita de non alienando, facta à lege, non à testatore. Et hæc opinio probabilior est,quia † in prohibitione tacita alienatio à principio valet,& ideo si eueniente conditione lex tolerat alienationem propter iustam ignorantiam, non est facienda extensio ad casum,quãdo facta est expressa prohibitio, quo casu ab initio alienatio non valet, & ideo non facile lex substinet alienationem propter ignorantiam, quia in prohibitis fieri ignorantia non operatur ad validitatem actus. Bal. in c.1. de interd.matr.cum concord.

Nec obstat illud,quòd ratio iustæ ignorantiæ habet etiam locum in prohibitione expressa. Quia potest responderi, hæc inter se diuersa esse præsupposita, quibus † accedit, quod dispositio,d.§.vlt. videtur exorbitans à regulis iuris communis,quod ignorantia operetur, vt alienatio prohibita valeat. Vnde dispositio facta ex ratione iustæ ignorantiæ non debet extendi ad prohibitionem expressam, quæ potentior videtur, & habet fomentum iuris communis. Sed quoniam ex Doct. tenentibus dictam communem opinionem, aliqui videntur simpliciter loqui ad effectum,quod alienatio facta per ignorantes contra prohibitionem expressam non valeat, & vlterius non progrediuntur. Et aliqui idem tenentes vlterius procedunt, & subiiciunt,quod in dicto casu intrat fideicommissum. Dominis opportunum esse videtur, vt alterutrũ ex duobus videatur, an in d. casu fideicommissum intret, & occasio dubitandi est, quia fideicommissum videtur induci in pœnam alienationis, & † regulariter pœna non imponitur ignoranti, vt dicebat Bal.in vsib. feud. Vel an intret fideicommissum in præsenti casu, quia Iacobus non curauit recuperare.

ORADINI.

Romanensis Vinearum de Maximis. Lunæ.12. Nouembris 1571.

SVMMARIA.

1 *Dispositio l. fi. §. fi.ff.de leg. 2. non habet locum in fideicommisso inducto propter contrauentionem factam.*

2 *Dispositio testatoris redditur elusoria in casu quo alienatio fit nulla, si non intraret fideicommissum.*

3 *Ignorans alienando rem prohibitam alienari non dicitur incurrere pœnam, sed perdere lucrum.*

4 *Restitutio, quæ conceditur ignoranti ad rem, in qua contrauenit, non prodest emptori, nec eius contemplatione datur alienanti.*

5 *Dispositio d. § fi.loquitur in fideicommisso conditionali,& in prohibitione tacita a lege inducta.*

DECISIO XXII.

HOc dubium fuit iterum propositũ cum istis informationibus,& alijs tunc datis. Et conclusum fuit,stante pręfata alienatione, præfatũ fideicõmissum locum habere, quia † dispositio l.fi. §. fi.de leg.2. non hêt locum in prohibitione expressa,& in fideicommisso inducto propter contrauentionem factam, alienando etiam ab ignorante ignoranti. Et quia in præcedenti positione aliqui ex Dominis quærebant auctoritates alicuius Doctoris, qui hoc explicitè diceret, in hac positione dixerunt, hanc conclusionem tradere Paul. de Castro, Andr. Sicul. & Corn. in consilijs pro Margarita allegatis. Quæ conclusio comprobatur ex pluribus, ex quibus etiam respondetur ad difficultates in contrarium motas. Et primo,quia stante † resolutione, quod alienatio sit nulla, si non intraret fideicommissum, dispositio testatoris prohibentis alienationem, & inducentis fideicommissum in casum contrauentionis, & legis infringentis alienationem, fieret quodammodo illusoria,quia cum alienans non vendicaret rem, & fideicommissarius non posset agere, emptor retineret rem. Secundo, quia † licet regulariter ignorans excusetur a pœna, tamen hoc intelligitur,quando verè est pœna, sed in hoc casu alienans nõ incurrit pœnam, sed perdit lucrum sibi delatum cum ista qualitate, quod non alienet rem sibi datam, & si alienauerit, quod deuoluatur ad alium, faciunt trad. per Dec. in l. qui in alterius. ff. de reg. iur. cum alijs allegatis in vtraque positione. Tertio, † ignorans contrauenions cadit a re, in qua contrauenit, sicut dicimus in emphyteuta, vt in locis allegatis: tamẽ propter ignorantiam restituitur, vt ibi: hoc non debebat prodesse emptori,cui non datur restitutio, nec eius contemplatione datur alienanti. Ideo cum in hoc casu Iacobus,qui alienauit, decesserit, nec petat restitutionem, non est conueniens, quod tertius det de hoc iure alienantis, quod pendet a conditione, si ille voluerit allegare ignorantiam, & petere restitutionem, iuxt. trad. per Bar.in l. 2. de except. rei iudic. Et facit simile de emphyteuta si tertius domino tacente allegaret eum cecidisse. Nec obstat d.§. fi. † quia loquitur in fideicommisso conditionali, & in prohibitione tacita a lege inducta, quia cum alienatio à principio valeat, l. fin. §. pen. C.commun. de lega. non mirum si propter iustam ignorantiam datur emptori retentio,sed quando prohibet alienationem, & vult eam esse nullam, & inducit fideicommissum, non conuenit, quod propter ignorantiam detur retentio, quia sequeretur, quod consequitur rem sine titulo, quod repugnat regulis iuris, quæ volunt, iustis titulis res ad alios transire.

ORADINI.

Romanensis Vinearum de Maximis. Lunæ. 27. Octobris. 1572.

SVMMARIA.

1 *Verbum accrescat,inducit fideicommissum.*

2 *Substitutus consentiens alienationi facta ab instituto de re prohibita alienari, excluditur vna cum eo.*

DECISIO XXIII.

OMissis multis,quæ non faciunt ad propositum dubij,conclusum fuit,quòd Iacobo alienante dictas vineas,Margarita agens tanquã substituta censetur vocata, & admittatur propter cõtrauentionem factam à Iacobo,quia licet ipsa nõ fuerit nominatim substituta, nec in casum contrauentionis vocata, tamen censetur substituta, & vocata in illa particula in qua testator substituit,& vocauit Cathatinam & eius sorores,filias Siluiæ & Gasparis, vt apparet in præcedentib. particulis testamenti,& certum est Margaritã agentem fuisse sororem Catharinæ,& filiã Siluiæ & Gasparis,vnde sequitur,quòd ipsa Margarita dicitur esse vna ex substitutis,& ideo comprehẽditur sub illis verbis, accrescat alijs,

alijs, id est institutis, vel substitutis, de quib. testator proximè fecerat mentionem ponderando omnia prædicta verba, vt latè deducitur in informatione, & memoriali D. Margaritæ. Et ita tenendo non obstant ea, quæ allegantur in contrarium. Et primo, quod in casu contrauentionis censeantur vocati illi, qui erunt cum effectu hæredes, vt substituti, quasi huiusmodi substitutio reguletur à prima substitutione, & quod Margarita non sit talis, quia non successit, vt substituta Iacobi, qui decessit post 25. annum testatus, per cons. Dec. 636. cum similib. Quia respõdetur, quod in casu Dec. prohibitio alienationis erat facta statim post fideicommissum, & sic erat fideicommisso connexa, & coniuncta, & ideo poterat recipere declarationem, & restrictionem, vt alias consideratum fuit in causa Bonon. bonorum de Pepulis, sed in præsenti casu prohibitio alienationis, & in casum contrauentionis facta substitutio, sunt positæ in ver. ceterum, qui ponitur interpositis plurib. dispositionibus inter eum, & particulam continentem substitutionem primam, vt apparet ex contextu testamenti, & ideo illa verba, accrescant alijs, sunt intelligenda de secũdo institutis, vel substitutis. Secundo, non obstãt illud verbũ, accrescat, & quod Margaritæ non posset accrescere: quia cum ipsa non successerit, vt substituta, ei non accrescit. Quia respon-
4 detur quod † verbũ accrescat, inducit fideicõmissum, l. codicillis. ff. de vsufruct. lega. Rep. in l. cẽturio. n... ff. de vulga. & pupilla. Et testator non dixit, simpliciter, accrescat, quasi intellexerit de portione, sed dixit alijs & sic loquutus fuit de augmento faciendo personis, & non portioni. Et optime facit, quia idem testator eodem modo loquendi vsus fuit in alia superiori particula ibi, & accrescat d. Margaritæ sorori meæ. Et ex his tollitur ponderatio, quæ fit de iure accrescendi, quia testator non loquitur simpliciter de eo, sed de tali iure accrescendi, quod fit personæ. Tertio, non obstant illa verba (qui meæ voluntati paruerit) quia Domini intellexerunt generaliter tã de præterito, quàm de futuro, & de personis vocatis, quæ non alienassent. Et ideo, &c. Quarto, non obstat, quod tempore aliena-
3 tionis † viueret D. Siluia, quæ vt substituta posset venire in casu contrauentionis. Quia respondetur, quod ipsa excluditur ex eo, quod ipsa simul cum Iacobo alienauit. Nec obstat, quod ipsa potuerat alienare ex permissione testatoris, de qua in superioribus particulis testamenti, quia non euenit casus in eis comprehensus, cum ipsa decesserit ante Iacobum, & ipsa poterat disponere si non extitissent filij masculi ipsius, & Gasparis, quæ omnia comprobantur ex latè deductis in longo Memoriali D. Margaritæ.

O R A D I N I.

Roman. Vinearum de Maximis. Veneris. 10. Decembris 1572.

S V M M A R I A.

1 *Clausula, salua gradus prærogatiua, non habet locum in iure accrescendi.*
2 *Ius accrescendi procedit etiam ex tacita voluntate testatoris.*
3 *Ius accrescendi non admittitur post aditam hæreditatem.*
4 *Iuri accrescendi nõ est locus inter succedẽtes diuerso iure.*
5 *Verbum accrescat, non est directum verbum ciuile.*
6 *Iuri accrescendi propriè locus non est inter plures hæredes, & legatarios re, & verbis disiunctos.*
7 *Testator disponens, quod habeat locum ius accrescendi, potest etiam disponere, quod accrescat personis, quæ nullam habeant partem.*

DECISIO XXIIII.

Conclusum fuit, quod ex clausula prædicta accrescat etiam illis personis, quæ nullam partem hæreditatis prius habuerunt, quia hic colligitur ex mente, & verbis ipsius testatoris. Primo, quia testator vsus fuit verbo accrescat, in superiori particula, dum dicit, quod recusante Siluia vsum fructum vinearũ, & aliarum rerum, accrescat Margaritæ seniori, & tamen inter Siluiam, & Margaritam non poterat habere locum ius accrescendi, cum non essent coniunctæ re, & verbis, cum vtraque fuerit instituta hæres in vsufructu diuersarum rerum, & in diuersis orationibus, iuxta communiter trad. in l. vnica. C. quando non peten. part. & in l. re coniuncti. ff. de leg. 3. arg. l. si Seruus plurium. §. fi. ff. de lega. 1. cum similibus. Secundo, ex illis verbis, si aliquis ex institutis, & substitutis prædictis. &c. iũctis sequẽtibus verbis, &c. alijs accrescat, ex quibus ostenditur, quod testator in hoc versiculo voluit omnes supradictas personas institutas, & substitutas grauare prohibendo, ne tentent alienare, & si aliqua alienauerint, quod accrescat res alienata alijs, & sic non se restrinxit, quod accrescere deberet solum illis personis, quæ habeant portionem, sed vocauit illas, quæ essent substitutæ, vel institutæ, quæ qualitas sufficit propter vim dictorum verborum. l. non aliter, in princ. ff. de leg. 3. l. in conditionibus. in princ. ff. de condit. & demonst. Tertio, quia testator dicit, quod in tali iure accrescendi, salua esset gradus prærogatiua,
1 quæ non potest accommodari iuri accrescendi, cũ ius accrescendi non mutet gradum. l. Mæuius. C. de legi. hæred. Bal. & alij in d. l. vnica. vbi Dec. nu. 11. Quarto, quia secũdum aliquos sequeretur illud absurdum, quia si vnus tantum hæres fuisset, prout accidit in isto casu, & ille alienaret, quod non superesset persona, cui accresceret, quod videtur contra mentem testatoris prohibentis indistinctè alienationem, & vocantis indistinctè alios, & tamen ius accrescendi, licet proue-
2 niat ex dispositione legis, tamen procedit † ex tacita voluntate testatoris, vt tradunt Doct. in plurib. locis, & refert Dec. in rubri. C. quando non peten. part. Quinto, quia velle intelligere d. versiculũ in iure accrescendi ciuiliter, & formaliter considerato, hoc videtur difficile, quia videntur repugnare aliquæ regulæ, siue conclusiones communiter receptæ in huiusmodi iure accrescendi. Nam si requiritur, quod persona vocata in euentum alienationis habeat portionem,
3 sequitur, quod erit † locus iuri accrescendi post aditam hæreditatem, & acquisitionem factam. l. 1. §. interdũ de vsufruct. accresc. quod non admittitur, vt post alios Rip. in d. l. re coniuncti. nu. 172. Et rursus propriè ius accrescendi habet locum, quando portio vnius deficit. d. l. vnica. Sed in hoc casu non deficit portio, sed vna res particularis, quam aliquis tentauit alienare, & quod erat in sua portione, & deuoluitur institutis, vel substitutis: Et rursus in dicto iure accrescendi fit locus inter plures coniunctos re, & verbis, iuxta not. in d. l. re coniuncti. hic autem vocantur alij instituti, vel substituti, inter quos, & alienantẽ nulla est coniunctio, vt apparet ex superiorib. particulis testamenti. Acce-
4 dit ad prædicta, quod † non est locus iure accrescendi inter succedentes diuerso iure. l. sed cũ patrono. in prin. ff. de bon. poss. cum concord. Et ex his respondetur ad rationẽ Dominorum de Maximis, quatenus totã vim faciunt in illis verbis, iure accrescendi, quia testator non intellexit de formali iure, & ideo ipse, qui iuris peritissimus erat, non loquutus est simpliciter de iure accrescendi, sed cum misterio addidit in tali iure accrescendi. Et similiter respondetur ad verbum accrescat, quia testator illud large accepit, quia ipse superius modo dixit, accrescat, modo acquiratur, deinde, accrescat, & sic respexit effectum potius quam rigorem verbo-
5 rum. Et † quatenus dicitur, quod hoc est verbum directum, Rep. in l. cẽturio. nu. 195. fuit responsum, quod non est verbum directum ciuile, vt ibidem traditur, quo casu potest importare fideicommissum, vt tradit Galliau. in ead. l. Centurio. nu. 521. Alc. ibi. nu. 30. Et

similiter

similiter non obstât illa verba ipso facto, quia sunt referenda ad caducitatem, quæ respicit alienantem, magis quam ad personam, cui ex alienatione acquiritur, & licet respicerent personam acquirenté, hoc non videtur esse tanti momenti, vt impediat acquisitionem. Nec alia subsequentia, qui meæ voluntati paruerit, quia hæc possunt verificari etiam, quod persona vocata non habeat portionem, quæ si consenserit alienationi, iuxta not. in l. quoties. la seconda. C. de fideic. non dicitur à testatore admissa, quia in hoc non paruit eius voluntati. Nec obstat, quatenus dicitur, quod in l. codicillis. in princ. de vsufru. lega. loquitur in vsufructu: quia si recte inspiciatur, loquitur in relicto fundi, nec potest fieri vis in §. si quis autem. in Authen. de hære. & Falc. quia ibi fit a lege particularis dispositio, vt vltima voluntas sortiatur effectum.

Et dum pro parte Dominorum de Maximis dicitur quod testator potest disponere, quod habeat locum ius accrescendi post acquisitum legatum, respondetur, † quod hoc non stringit, quia negatur, quod inter hæredes, & legatarios re, & verbis disiŭctos, sit locus proprie iuri accrescẽdi, quod habeat locum inter plures legatarios. §. si ead. Inst. de legat. præstan. Præterea, † si concedimus, testatorem hoc posse facere, non est dubitandum posse etiam ordinare, quod accrescat personis, licet nullam habeant partem.

Omittuntur autem multa, quæ ab vtraque parte tam in informationibus, quàm in responsionibus adducuntur, quia aliqua non videntur multum pertinentia, aliqua non applaudunt Dominis.

COTTAE.

Toletan. Pensionis. Lunæ 11. Martij. 1577.

SVMMARIA.

Translatio non valet, vbi periculum est in mora.

Veritas concurrens cum opinione facit acquirere hæredi tatem, ab eo, qui pro hærede se gerit.

Credens viro graui, & eximio excusatur, & præscribit.

Ignorantia rescripti nocet quo ad fundamentum iurisdictionis.

Iurisdictio pendet à præsentatione rescripti.

Forma proxima omitti non potest: secus in extranea.

Notorium allegans non tenetur probare.

Notorium, quod oculis iudicis non subijcitur, probandum est.

DECISIO XXV.

IN præsenti difficultate nulla fuit capta resolutio, quia domini erãt varij, nã † aliqui tenebant quod stante periculo moræ, quod in casu illo negari non potest, cum effectus hoc comprobauerit, vt per Corn. cõsil. 53. num. 4. lib. 5. translatio, de qua agitur sustineri potest. Et tenentes hanc opinionem monebantur, quod licet translatio litteris non præsentatis non valeat, vt per Cressen. decis. 198. Roman. Mill. & alios allegatos, & late tradit Gabriel. de excep. re iudica. conclus. 3. tamen placebat fallentia, quam idem Gab. ibi tradit nu. 22. qui allegat Soc. cons. 39. col. fi. & alios vt ibi per eum.

Quod corroborari videtur alia limitatione, coniungendo eam cum superiori, quam tradit idem Gabriel. num. 26. nempe, quando adsunt probabiles coniecturæ, quod sibi iurisdictio competat, ad Bald. in l. falsus, num. 19. C. de furt. Franc. & Fel. per eum allega. Quæ limitatio comprobari potest ex eo, quod licet, vt quis pro hærede gerẽdo obstringat se hæreditati, scire debeat qua ex causa hæreditas ad eum pertineat, alias administrando pro hærede hæreditatem non acquirit. l. is ad quem, ff. de acquir. hær. tamen † si cum vehementi opinione concurrat veritas acquirit hæreditatem, l. cum quidam. §. quod dicitur. cod. titul. Et hoc idem notat Bald. in l. cum in antiquioribus. num. 3. C. de iure delib. applicando ad ius transmittendi.

Cõfirmantur prædicta ex diuersis similibus per informantes adductis, quæ satis probabilem faciunt istam opinionem. Nec quæ supra dicuntur, loquuntur in his terminis periculi, in quibus solet recedi à regulis iuris communis.

Vehemens opinio executoris oriri potuit tam ex assertione Episcopi personæ grauis, quàm ex testium depositione, & fere notoria forma literarum translatio-
3 num. Nam † & alias credens viro graui, & eximio excusatur, & præscribit, vt per Bald. in l. indicia, C. de rei vend. Doct. in l. 1. C. de eo per quem fact. erit. glo. in l. Titius fundus. ff. de cond. & demonstr.

Aliqui verò dicebant, non esse recedendum à resolutione iam facta ea quippe ratione, quia Illustr. Do. Ioannes fundatam habet intentionem, quod fuit necessaria præsentatio literarum, ex decisione, & alijs multis auctoritatibus in alia positione huius causæ allegatis.

Ad quod non obstat limitatio tradita de Socin. cõs. 39. nu. 10. lib. 4. quam etiam vltra allegatos ponit Marsil. in l. patri, vel marito. nu. 43. ff. de quæst. Quia fuit
4 † responsum, quod omnia allegata pro hac parte procedunt, quando illud, quod ignoratur, non percutit fundamentum iurisdictionis; sed quando percutit fundamentum iurisdictionis, tunc secus, quia ita loquitur Bal. in d. l. falsus. super cuius dictis fundat se Soci. & faciunt quæ refert Gabr. d. concl. 3. nu. 17. & ita loquitur Marsil. vbi supra.

Vt enim dicit Bal. in d. l. falsus. num. 17. iurisdictio
5 † pendet à præsentatione rescripti: vnde si nullum præsentetur, nullam habet iurisdictionem.

Nec obstant illa, quæ deducuntur de necessitate, quod videlicet tempore necessitatis, & vbi periculum
6 est in mora semper recedimus à regulis iuris: quia id est verum in forma extranea: secus quando agitur de forma proxima, vt declarat Brun. de form. fol. 63. col. 4. versic. & non procedit vbi etiam dicitur, quod non potest omitti forma in totum, sed adimpletur saltem per æquipollens, quia id fieri potest. Sic itaque in casu nostro debuissent examinari testes super eo, quod quilibet in dignitate Ecclesiastica constitutus id facere posset.

Præterea Doct. omnes pro altera parte allegati loquuntur, quando iudex est aliquo modo iudex; hic autem nullo modo est iudex, cum literæ sibi præsentatæ non fuerint. Nec facit dum dicitur, quod notorium sit quod ita omnes deputantur. Quia fuit respõ
7 sum, quod hoc debuit saltem allegari ad hoc, vt dici posset, quod illud sciebat vt iudex, non vt priuata persona, bene Bero. in c. si duobus. num. 23. de appella. No
8 torium † enim quod oculis iudicis non subijcitur; probandum est. Castrens. consilio 221. col. pen. nu. 3. prope fin. libri. Quia, vt inquit Abb. in c. bonæ. nu. 1. de electio. potest esse notorium alijs, & non iudici. Bene facit Ferret. consilio 31. num. 35. Et quod notorium non excuset ab onere probandi, tradit Ias. in l. si vero. §. qui pro rei. col. 2. nu. 12. ff. qui satisd. cog.

In hac igitur varietate opinionum Dominis visum fuit, vt causa concordetur.

ALDOBRANDINI.

Tullen. Matrimonij. Lunæ 14. Nouembris 1575.

SVMMARIA.

1 *Probatio plena tolli non potest, nisi per aliam magis plenam.*
2 *Suspicio dicitur esse minor gradus probationis.*
3 *Suspicio tollitur per plenam probationem.*
4 *Sententia fauenti matrimonio statur in dubio.*
5 *Probationi statur, quæ matrimonio fauet.*

DE-

DECISIO XXVI.

Domini pro maiori parte tenuerunt, matrimoniũ inter Ghilibertam, & D. Carolum esse probatũ. Nec ex adductis pro parte D. Caroli oriri tales coniecturas, vel præsumptiones, vt dicendum sit, testes, de quibus agitur non fuisse præsentes, quando vt ipsi deponunt, fuit contractum tale matrimonium. Moti fuerunt Domini, quia cum habeamus tres testes deponẽtes se fuisse præsentes, & matrimonium contractũ fuisse, habemus consequenter plenam probationem, quæ
1 † tolli non potest, nisi per aliam non solum plenam, sed magis plenam ad no. in l. admonendi. ff. de iureiur. Ex deductis autem pro parte Caroli secundum Dominos non oritur plena probatio, quod dicti testes nũ fuerint præsentes. Sed ad plus ex illis circa hoc gene-
2 rari forte posset aliqua suspicio, quæ † est minor gradus probationis, & modicum in iudicando attendendum. Bart. in d. l. admonendi, num. 20. & 21. Dec. cons. 175. nu. 5. in fi. quæ suspicio tantum abest, vt possit ple-
3 nam probationem elidere, vt imò ipsa per plenam probationem tollatur, & confundatur, quia ad inuicem non se compatiuntur. Ias. post Bart. in d. l. admonendi col. 96. nu. 226. & ibi Ripa, nu. 210.

Quo verò ad tentatam subornationem Domini 20. Nouemb. 1573. dixerunt, constare de suspicione tentatæ subornationis in genere, vnde cum hæc suspicio sit sola, & non probata, neque percutiat immediatè hos testes, visa fuit Dominis non multum considerabilis. Quod verò Ghiliberta in suis responsionib. factis Cõsiliarijs Ducis, & Ducissę nominauerit hos testes, non mouebat Dominos, cum id ab ea edita opera fieri potuerit, ne interim vel subornarentur, vel declarentur à Carolo, & eius consanguineis: ipsi. n. erant vilis conditionis, Ghiliberta verò, & Carolus, & eius cõsanguinei potentes in illis partib. Quod autẽ negauerit Duci & Ducissæ, se prægnantem, & matrimoniũ contraxisse, non bene est probatum, quemadmodum etiam non bene probatur, ꝙ ipse tentauerit abortum, & magnum indicium est, quod id verũ non fuerit, ex quo peperit. Ex istis igitur imperfectis probationibus non percutientib. immediatè hoc factum præsentiæ, vel absentiæ horũ testium, non visum fuit Dominis posse reprobare tres testes plenè, & clarè deponẽtes se fuisse præsentes. Quod non examinauerit illã Damicellã appellatam Richbourg. nihil facit, vt fuit dictum 28. Ianua. 1569. Idq; tanto magis, quia nec Carolus eam examinauit. Sin id verum non fuisset, potuisset Carolus ipse eam examinare. Sicut nihil facit. quod in 12. artic. Ghilibertæ articulet, quod Carolus sibi promiserit in euentum, si esset prægnans, eam se ducturum in vxorem, & desponsaturũ, quia cum in 5. art. articulauerit, matrimoniũ contractum ante in d. 12. art. intelligebat de publicatione d. matrimonij. Non ẽt mouit Dominos, quod non videatur verisimile, quod cũ noluerit Carolus facere apocham, protulerit illa verba matrimonialia corã Martina, tũ quia nõ cõstat, quòd ipsa Martina viderit, tũ quia illa erat vnica. Et in omnẽ euentum sciebat, quòd eius dictum non probasset. Idque tanto minus est habitũ in consideratione, quanto probatur per duos testes contestes, quòd Carolus deprehensus cum Ghiliberta fassus fuit matrimoniũ. Similiter nihil facit, quod eadẽ Ghiliberta postea petierit a Carolo apocham, quia volebat adhuc magis corroborare suam probationem, suspicans fortasse, ne testes memoria retinerent verba matrimonialia, vel ne morerentur, aut se absentarent. Volebant. n. sibi cauere in omnib. casibus, nec obstabat, quod consiliarijs dicat de promissionibus matrimonialib. & non de matrimonio, quia intelligebat de matrimonio, quod aperte constat in prima responsione prope finẽ, dum dicit se velle sustinere, quod adest matrimonium inter ipsam. & Dominum Lenoncort. & propterea in hac parte petebat iustitiam. Quod verò Ghiliberta non potuerit præscire nocte præcedente, quæ verba esset dicturus Carolus, & ita præparare testes, nõ facit, quia sciebat forte ipsum solitum esse, dum essent soli, vel confiteri matrimonium, vel reiterare verba matrimonialia. Et ideo potuit præparare illos testes, vt audirent, quæ ipse dicturus erat. Et in summa varietates consideratæ, & inuerisimilitudines non inferunt, nisi ad quasdam suspiciones hominis, & non iuris, ex quibus periculosũ visum fuit Dominis, velle elidere plenam probationem, præsertim in causa matrimoniali, pro qua in dubio videtur pronunciandum: sicut enim in dubio statur sententiæ fauenti matrimonio, c. fi. de re iud. Host. in c. sicut de spons. Fel. in rubr. de sponsal. num. 6. ita in dubio statur probationi, quæ matrimonio fauet. Andr. Sic. cons. 6. col. 2. vers. & sic ex istis. lib. 1. per tex. in l. . ulia. ff. de manumiss.

Non obstat, quod matrimonium sit clandestinum, quia antea in simili causa 14. Ian. 1568. fuit resolutum, quando nõ agitur de præiudicio alterius matrimonij vel de dirimendo prætenso matrimonio, non requiruntur testes omni exceptione maiores, vel magis idonei. Et insuper 28. Ian. 1569. Domini etiã resoluerunt, materiam præsentis matrimonij non esse adeo suspectam, vt requirãtur testes omni exceptione maiores, vel magis idonei, ex qua resolutione tolluntur omnes inuerisimilitudines, & suspiciones adductæ pro parte D. Caroli. Et quamuis fuerint reseruatæ duæ qualitates, vel circumstantiæ, vna de tentata subornatione, altera de confessione Ghilibertæ corã Duce & Ducissa, quòd non erat prægnans, & non contraxerat matrimoniũ cum Carolo, tamẽ fuit postea super eis particulariter dubitatum? & visum, quod illæ non bene probantur, nisi respectu subornationis in genere. Quo vero ad negationẽ illam ẽt non videtur probari, & in omnem euentum, quando esset probata, fuit dictum, quod esset hæc qualitas habenda in consideratione arbitrio Dominorum, visis alijs qualitatibus. Vnde cũ visum fuerit, quod adsint tres testes, nullas patientes considerabiles exceptiones, bis examinati, & insuper vice versa probetur amor mutuus inter Carolum, & Ghilibertam confessio ipsiusmet Caroli, quod erat sua vxor, fama in curia Ducis, quod essent contractum matrimoniũ, honestas Ghilibertæ, & insuper libera conuersatio inter Ghilbertam, & Carolum illo tempore, parum conueniens personæ tam propinquæ seruitio [illegible] tæ Principissæ, nisi adfuisset matrimonium. Hæ qualitates iunctis dictis testium visæ fuerunt Dominis valde præponderare omnibus alijs suspicionibus adductis pro parte domini Caroli. Et quamuis Carolus matrimonium negaret ipsum de eo interrogantibus, [illegible] ipsum arguit matrimonium, cum sui affines, & consanguinei suspicarentur illud esse, vel contractum, vel [illegible] trahi debere. Quod autem ipse negaret, nihil est, quia contractus ab initio sunt voluntatis, & poterat [illegible] re volens, quod publicaretur, vel quia forte ipsum [illegible] rò pœnituerat & putabat non adfuisse testes, quibus [illegible] le matrimonium probari posset.

RVBEI.

Hostien. Littoris maris, coram D. de Rubeis die 12. Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Possessio probata censetur per testes deponentes de actibus singularibus.*

2 *Testes in interrogatorijs debent explicitè deponere secundum requisita per gl. in c. 1. de præscrip. lib. 6.*

3 *Titulum allegare licet in possessorio retinendæ, ad effectum videndi quis melius probet.*

4 *Titulus coniungi potest cum possessione, dum præfixus sit terminus, vel seruati termini substantiales.*

5 *Interdictum adipiscendæ etiam summarissimum ijsdem rationibus regulatur, quibus interdicta retinendæ.*

6 *Teste.*

6 *Testes illi prævalere debēt etiam si numero pauciores, quorum dictis coniunctus est titulus, & nu.8. Fallit nu.16*

7 *Possessio recentior præsumitur clandestina, quando constat de antiquiori. Fallit, nu.13*

8 *Numerus testium prævalere non debet, quando cum paucioribus concurrunt adminicula, & coniectura.*

9 *Titulus posterior possessione non attenditur stante antiquiori possessione.*

10 *Possessio per decennium censetur amissa.*

11 *Possessio etiam iniusta quod debeat manuteneri fallit duobus modis.*

12 *Titulus in interdicto adipiscenda non inspicitur, nisi probationes sint pares.*

13 *Possessio antiquior debet esse continuata, vt prosit successoribus ad effectum mandati de manutenendo: alias iunior præfertur, & supra decis. proxima, nu. 2.*

14 *Possessio apprehensa per hæredem dicitur noua possessio, non autem, quæ erat penes defunctum.*

15 *Temporis momentū in interdicto vti possidetis facit prævalere possessionem.*

16 *Depositio specifica minoris numeri testium non attenditur, quando species continetur sub illo genere, de quo deponunt plures testes.*

17 *Probatio sciētia & patientia dicitur esse facta per testem dicentem, scientibus & patientibus.*

18 *Decennalis quasi possessio ad effectum mandati de manutenendo attenditur etiam in regalibus.*

19 *Possessio diuturna, & continuata probata per testes, non potest dici clandestina.*

20 *Clandestinitas, quæ dicatur.*

21 *Tempus litis motæ debet attendi in interdicto retinendæ.*

DECISIO XXVII.

CVm post multas propositiones fuissent per Dominos firmatæ conclusiones in fauorem vtriusque partis sub die Lunæ proximè præterito, quæ fuit 8. huius mensis Nouemb. deuentum fuit ad concursum probationum, ad effectum, vt videretur, cui esset dandum mandatum de manutenendo, an illust. D. Marco Antonio de Columna, an illust. D. Caetanis? Et in ista discussione fuerunt excitatæ per Dom. quam plurimæ difficultates, & tandem fuit ordinatum, quod in sequenti Rota discuterentur super duab. difficultatib. principalibus. Quarum prima erat, an instrumenta producta pro parte Dominorum Caetanis possint coniungi cum dictis testium pro parte ipsorum examinatorum de anno 1551. non obstante depositione testium examinatorum pro parte Dominorum de Columna. Ex quibus videbatur offuscari præsumptio continuationis possessionis, cum deponant de antiquiori possessione, per ea quæ tradit Alc. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 21. in secunda limit. Sed in contrariū, ad effectum, vt videatur quis melius probet, allegabatur cons. Cur. sen. 14. nu. 3.4. & 5. Secunda fuit difficultas, an sit inspiciendum tempus motæ litis, vel potius præsens.

Super quibus quidem difficultatibus fuit per me proposita causa die Ven. 12. eiusdem. Et quoniam informantes pro parte Dominorum de Caetanis prætendebant, quod testes examinati pro parte Dominorum de Columna non probabant de antiquiori possessione concludenter, tamquam non reddentes bonā causam scientiæ, & tamquam singulares, Domini circa hoc non videbantur dubitare, ex quo testes bene deponunt, & in tempore sunt contestes. Et licet quo ad
1 actus essent singulares, nihilominus possessio censetur probata per testes deponentes de actibus singularibus, Are. cons. 42. nu. 3. vers. 2. principaliter.

Dum verò informantes pro parte Do. Marci Antonij prętendebant per supra dictos testes, probare possessionem immemorabilem, plures ex Dominis dubita-
2 bant de hoc. ex † quo testes in interrogatorijs non ita explicite deponunt, secundum requisita per glos. in c. 1. de præscr. lib. 6. Et quia etiam idem dicendum esset de testibus examinatis pro parte Dominorum de Caetanis, sed hoc non fuit firmatum. Circa verò difficultatem de coniunctione probationum, aliqui ex
3 Dominis considerabant, quod † in indicio retinendæ, ad effectum videndi quis melius probet, licet allegare titulum. Alber. in l. 1. num. 12. C. vti possid. & bene ibi per Bald. colu. fin. in princ. vbi dicit, quod articuli continentes titulum, non sunt impertinentes. Et Ang. ibi num. 7. & Sal. num. 22. & Paul. de Cast in l. si. de eo. §. fi. in fin. de acq. poss. & omnes Doct. in c. licet causam. de proba. Et quamuis exceptio dominij. non admittatur in isto interdicto retinendæ, vt per Doct. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poss. Nihilominus titulus coniungi potest cum possessione ad effectum obtinendi victoriam, per Doct. supra allegatos, præser-
4 tim vbi præfixus esset terminus, vel seruati termini substantiales in causa, qui deseruire possunt loco præfixionis termini: prout in casu isto præsupponuntur
5 seruati. Nam quibus rationibus quis obtinere debeteт in hoc interdicto vti possidetis ordinario, eisdem rationibus obtinere debet in huiusmodi interdicto etiam summarijssimo, vt post Pau. de Cast. per eum alleg. concludit Neuiza. cons. 81. nu. 27.

Neque ob. quod possessio D. M. Antonij sit probata per plures, & plures testes magis informatos, qui deponunt de facto proprio, & sunt Nautæ, & piscatores,
6 quia nihilominus prævalere debet probatio facta per testes Dominorum de Caetanis etiam numero pauciores, ex quo cum eorum dictis coniunctus est titulus Dominorum de Caetanis, vt in bulla Bonifacij Octaui, de qua in actis, vt per Curt. sen. cons. 24. nu. 3.4. & 5. Ad cuius opin. confirmandam allegabatur Dec. cons. 302. num. 8. Curt. iun. cons. 108. nu. 25. Paris. cons. 107. numer. 77. lib. 1. Roland. à Vall. cons. 9. num. 36. in 3. & Ferret. cons. hic allegato per inform. & Bero. in c. licet causam, nu. 56. de probat. & Rimin. consilio 341. num. 7. lib. 2. & aliquid videntur innuere Innocen. & Hostien. in c. licet causam, vbi Anton. de Butr. numero 56.

Et ad probationem factam per plures testes respondebant non obstare, quia poterat reduci ad concordiam cum probatione facta de possessione antiquiori, ex quo ista recentior possessio præsumitur clandesti-
7 na, vel iniusta, vt per Alex. consilio 77. colum. 3. in 2. volum. & consil. 83. num. 4. in 5. & per Ange. in d. l. 1. C. vti possid. & tradunt Docto. in d. l. si de eo. §. fina. de acquiren. posses. Neuizan. d. cons. 81. num. 26. Doct. in d. c. licet causam, de probat. Rolan. d. consilio 9. numero 30.

Præterea prævalere posset numerus testium, & qua-
8 litas ipsorum, nisi † cum paucioribus concurrant adminicula & coniecturæ, prout in casu nostro, prout est titulus supra dictus, & alia instrumenta, de quibus in actis, nec non prohibitio, de qua in conclusio. item etiam, quasi possessio aperitionis Faucis Fogliani, nec non confectio cappanarum in tumuleto Terracinæ. Et vltimo, quia probatio Dominorum de Caetanis est magis in specie respectu plagarum, de quibus agitur.

Accedat, quod in depositionibus testium Dominorum de Caetanis cōcurrit assistentia iuris communis, cum ipsi sint domini territorij, & habeant titulum à Papa, quo casu tamquam deponentes verisimiliora præferri debent alijs numero pluribus, vt per Doctor. in d. c. licet causam cum allegatis hic.

Et ad doctr. Bar. in l. si duo. col. 2. nd fi. ff. vti possi.
9 respondebat esse intelligendam, vbi titulus esset posterior possessione, quia tunc titulus non attenditur stāte possessione antiquiori alterius partis. Dec. in cons. sup. alleg. 302. nu. 8. congerit Rol. à Val. d. cons. 9 nu. 36. &

Mod.in tract. de retin.poss. in 3.remed.nu. 728.& per Alex.consil.88. col..... num.21.versic. plus dicit Bald. volum. 5.

Præterea dicebant aliqui ex Dominis tenentes istã partem, quod in casu isto non est opus disputare super illa difficultate, an hæres posset allegare continuationem possessionis sui auctoris, quia in casu isto probantur duo extrema, quibus probatis media præsumuntur. Alc.de præsumpt. reg.2. præsumpt. 22. stante maximè anteriori titulo, qui operatur, quod præsumatur continuata possessio, circa quam tamen continuationem dubitabant, quia intercedit tempus 20. annorum inter vnum extremum, & aliud, vt probant testes D. M.Ant. depoentes de possessione 70. annorum. Vnde prædicta præsumptio cedit veritati, vulg. l. continuus. §. cum ita.de verb oblig. Et videtur intrare con
10 clusio Docen. quod † per decennium possessio censetur amissa, vt cõgerit Curt. Sen. in alleg. cõsi. 24. Rip. in c. cum ecclesia Sutrina.nu.23.de caus. poss. & prop. post Bart. Innoc.& Curt.Iun. quos allegat.nisi diceretur, quod ista post intermedia non censeatur probata, vel saltem aufertur ex probatione facta in contrarium pro parte Dominorum de Caetanis, vel quod saltem censenda sit clãdestina vel iniusta, vt patet ex supra allegatis, cum non probetur, scientia Dominorum de Caetanis prout requiritur in iuribus huiusmodi incorporalibus, vt hic per informantes.

Neque suffragari videtur illud fundamentũ. quod fit super dispositionibus testium Dominorum de Columna super scientia, & patientia Dominorũ de Caetanis. Quia obstant ea, quæ tradit Bero.in c.licet causam, num. 55. cum seq. de probatio. Vnde licet regula sit, quod etiam iniusta possessio sit manutenibilis, ta-
11 men fallit, † quando est iniusta, vel clãdestina ab aduersario, vt sunt iura clarissima, vel quando cõstat notorie de iniustitia possessionis. Neuiz. d. consil. 81. nu. 27. 28.29. & seq. instrumenta autem, seu iura Dominorũ de Caetanis in actis producta videntur facere notorium. Felin.in c.significauerunt, nunse.4. de testibus. Claud. de Seisel.in l. 1. num. 29. de oper. nou. nunc.faciunt tradita per Aym. consi.299. nume. 8. Et hoc saltem, quando non opponitur aliquid coloratum. Vnde videndum est, an iura vltimo loco producta pro parte Dom. M. Antonij lite pendente transumpta faciant aliquem colorem.

Contrariam verò sententiam, quod in hoc iudicio adipiscendæ inspiciendum sit primo quis melius pro-
12 bet possessionem, & † quod non inspiciatur titulus, nisi quando probationes sunt pares, tenuit alia pars Dominorum per doctr.Bartol. in d.l. si. duo, colum.7. vti possid. quam sequitur Imo. in d. c. licet causam, num. 25.& 28.& Anton. de Butr.nume.44.& Aegid. num.75. Felin.colum.7.versic. quarta causa. Dec.nume.9.versic.4. ceteris paribus. Bero. num. 55. Et in effectu omnes Docto. in d.c. licet causam, ita sentire videntur, & in locis ordinarijs prout de communi attestatur Ferret. consil. 1.nume. 13. & vltra consulentes allegatos per Bisciam idem concludit Rimin. consil. 219.nume.36. Nat.consi. 572.& idem Dec. consi.381. num.2.Et propterea Bald.in l. 1. C. vti possid.colum. fin.in princ. dicit, quod paritas probationum reducitur ad imparitatem propter potiora iura possidentis. Qua quidem opinione stante, dicebant Domini, non esse attendendam opinion. Curt. Sen. cum titulus antiquior non attendatur, nisi data paritate probationis: vbi enim quis melius probat suam possessionem, ex titulo non potest infringi ista probatio, quia hoc interdictum non admittit probationem dominij, vt per Docto. in l. naturaliter, §.nihil commune.ff.de acquir. posses. titulus enim causat quandam qualitatem maioris iustificationis, quæ cum alia æqualia sunt, præponderare debet, vt dicit Aegidius in d. c. licet causam.in 9.quæst. prope fin. sub nume. 75.

Et hoc maxime, cum testes D. Marci Antonij deponant de possessione antiquiori, quam deponant testes Dominorum de Caetanis, nempè illi de 70. annis, & illi de 50. vnde apparet, quod probationes non possent esse pares respectu temporis: & difficile satis est, intercedente spacio tot annorum, quod testes possint iungi cum instrumentis, per ea quæ supra allegata sunt. Et dato etiam, quod possessio antecessoris prosit successoribus etiam ad illum effectum mandati de manutenendo, vt dicit Riminald.consi. 370.nume. 2.
13 lib. 2. est † tamen necessarium, quod probetur continuata, quia si antiquior possessio non est continuata, iunior vincit. Bero.in d.c. licet causam, num. 56. vers. tertio limita. Alexand. consil. 23. ad fin. lib. 6. Plot. in l. si quando.num.99. C. vnde vi. Quod comprobatur, quia possessio non transfertur de defuncto in hæredem etiam suum, nisi apprehendatur. Et licet posset apprehendere propria auctoritate, hoc est verum nisi alius occupauerit.l.cum hæredes, in princ. ff.de acquirenda possessio. & per Tiraquell. in tract. *le mort saisit le vif.* in 8. declarat. præfat. Adeo, quod filius non potest docere se hoc casu turbari in possessione. Alexand. in l.suis.num.9. de libe.& posthum. & ex recentioribus Roland. à Vall. consil.46. num.34. in 2. Non enim possessio defuncti prodest ante apprehensionem vel vsucapionem, l. Pomponius. §. quæsitum. de acquiren.possessio. & ibi Docto. Et Bartol.in l. 1. quibus ex caus. maior.&c. nume. 36. dicit, quod possessio defuncti non suffragatur heredi, nisi iniuncta, id est, ap-
14 prehensa sit. Vnde † Docto. concludunt, possessionem, apprehensam per heredem dici nouam possessionem, non autem quæsierat apud defunctum. Paulus de Castro, in l. si quis vi. §. differentia. in princ. ff.de acquit. posses. Sarnen. in reg. de triennal. quæst. 14.nume. 71. Si igitur inter possessionem defuncti, & possessionem successoris est intermedia possessio Columnen-
15 sium, non momento temporis, quod quidem † momẽtum facit in interdicto vti possidetis præualere probationem, per ea quæ scribit Nat. in d. consi. 172. nume. 7. & 19. sed etiam plurium, & plurium annorum, non videtur quomodo possit fieri hæc continuatio. imò potiùs videtur intrandum doctrinam Docto. de qua per Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. allegatum per informantes pro parte dominorum de Caetanis. Nam siue ipsi prætendant, quod possessio præsumatur cõtinuata de defuncto in hæredem, siue quod probatis extremis media præsumantur, talis præsumptio cedit veritati probatæ, vt supra dixi.

Non obstant ea, quæ dicuntur de maiori verisimilitudine stante assistentia iuris communis pro Dominis de Caetanis. Quia dici posset, quod est maior verisimilitudo in specie, quæ præfertur, Dec. in d. c. licet causam in 2. not. in fauorem Do. Marci Antonij, qui possidet in alijs locis etiam subiectis ecclesiæ, & publicè in vrbe pro hoc retinet officialem. item in quantitate, pro qua isti Domini de Caetanis locant, item ex nimia eorum diligentia in conficiendis instrumentis, & ille à nobis examinatus pro parte Dom. Marci Antonij, qui declarat quomodo fecit vnum ex illis instrumentis, non videtur paruæ considerationis, præsertim cum testes excedant in tanto numero, & sint melius informati, & deponant de facto proprio, quæ qualitates singulæ soleant facere, quod testes etiam, numero minores præferantur, quanto magis debent præferri, quando sunt numero plores? Grat. consil.82.nume. 36.& consil.81.nume. 63.& 64. libro secundo, Felin. in c. in nostra, colum. 3. num. 2. ver. & referunt melius informati de testibus prout, & non obstat quod deponentes pro habente titulum deponant verisimiliora, quia magis proxima videtur hæc verisimilitudo: præterea falsa esset illa commu-

nis

nis conclusio de quo supra dictum est, quod probans per plures testes præferatur, quia pauciores præsumuntur semper deponere verisimiliora, quando adest titulus.

Minus obstat, quod testes Dominorum de Caetanis deponant magis in specie. Quia hoc non attendi-
16 tur, quando † species cōtinetur sub illo genere, de quo deponunt plures testes, vt per Innocent. Hostien. Butr. & alios omnes in d. cap. licet causam, vbi volunt, quod præferantur testes ecclesiæ Rauennatensis deponentes, quod omnis honor præstabatur d. ecclesiæ, quamuis testes Fauentinorum deponerent de quibusdam particularibus seruitijs, maximeque in casu isto cessat illa difficultas de negatiua, super qua Doctores ibi laborant.

Quo verò ad probationem scientiæ, & patientię fuit
17 allegatus Rimin. conf. 391. num. 2. qui † videtur tenere, quod sufficiat, testem dicere, scientib. & patientibus, licet in casu isto dicant, videntibus.

Minus obstat, quod hic tractetur de quasi possessio-
18 ne eorum, quæ sunt de regalibus, quia quasi possessio decennalis ad effectum de quo agitur, attenditur etiã in regalibus, vt fuit dictum in causa Bononien. de Pepulis coram R. P. d. Lancelloto, per ea quæ scribit Couarruuias, pract. q. c. 13. Non obstant enim pignorationes, & probationes. Quia propterea Columnenses non amiserunt possessionem. Rimin. conf. 314. num. 30. cum seq. lib. 2.

Non obstat, quod possessio D. Marci Antonij sit improba, quæ nō impedit continuationem, nam hoc procedit in continuatione inducta à statuto, quia lex ciuis operatur effectum suum, quam homo, & declarat Tiraq. in tract. sup. citato. in 3. declarat. 5. par. num. 15. sed iste non est casus noster.

Similiter non obstat doct. Bart. in l. si de eo. §. fin. de acquir. possess. Quia potius facit in contrarium, ex quo datur clandestinitas respectu possessionis, & proprietatis, & non sufficit clandestinitas respectu pro-
19 prietatis, nisi sit respectu possessionis. Cum † igitur hæc possessio sit tam diuturna, quã continuata, probata per tot testes, non videtur quomodo possit dici clan-
20 destina. Bal. conf. 20. num. 6. lib. 5. maximè † quia clandestinitas dicitur, quando quis suspicatur, vel de iure, vel de facto se posse repelli. Bart. in l. si de eo. §. fin. nu. 2. de acquir. possess. Quod autem Columnenses non timerent deijci de facto, apparet ex eo, quod quando fuerunt turbati de facto, testiterunt, de iure vero non videtur, quod timere debeant stante tam longa possessione. Immo si præsupponeretur, quod possessio antiquior Dominorum de Caetanis non posset contiungi cum possessione de qua deponunt testes pro eorum parte examinati, argumentum hoc de clandestinitate retorquetur contra ipsos, ex quo possessio probatæ per quinquaginta annos respectu possessionis probatæ per 70. annos diceretur iunior & per consequens præsumeretur clandestina.

Quo verò ad secundam principalem difficultatem
21 informantes fuerunt concordes, quod † debeat attendi tempus litis motæ in hoc interdicto retinendæ, vt sunt iura clara per informantes citata cum infinitis auctoritatibus per eosdem cumulatis: non tamen hoc intelligendum est exclusiuè ad tempus turbationis, quia requiritur, quod quis possideat duobus temporibus, & litis contestatæ, & tempore turbationis. Ægidius in dicto capitulo, licet causam, numero 67. Plotin. in dicta lege, si quando, numero 99. C. vnde vi. Bellam. consilio... numero 3. Neuizan. consilio 81. numero 16.

22 Et propterea stante diuersitate opinionum, Domini ordinarunt, quod particulariter dubitetur, quæ qualitas præponderet in casu & ad effectum, de quo agitur, an prætensus titulus Dominorum de Caeta-

nis, & prætensa quantitas, & qualitas testium Dominorum de Columna, &c.

RVBEI.

Hostien. littoris maris. Veneris 10. Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Numerus testium, & qualitas illorum præponderat.*
2 *Possessio antiquior non valet, nisi sit continuata tēpore litis motæ, & tēpore petitionis mandati de manutenendo.*
3 *Possessio antiquior, qua non est continuata, interrupta censetur.*
4 *Exceptiones testium non admittuntur in iudicio summarissimo, vt est retinendæ, & nu. 9.*
5 *Gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. est sępius canonizata in Rota.*
6 *Incorporalia non possunt vno & eodem modo possideri à duobus.*
7 *Præsumptio scientiæ inducitur ex lapsu tanti temporis.*
8 *Præsumptio malæ fidei tollitur etiam ex lapsu tanti temporis ex fama dominij.*
9 *Testes duo satis probant in iudicio summarissimo.*
10 *Præscriptio 40. annorum regulariter habet locum contra priuatum cum fama dominij.*

DECISIO XXVIII.

IN hac causa postquam fuit firmata regula in fauorem Illustrissimi D. M. Antonij, quod numerus testium, & qualitas illorum præponderet, per ea quæ latissimè fuerunt deducta per informantes pro parte eiusdem D. M. Antonij sub die Veneris 19. Nouembr. proximè præteriti, ordinatum fuit, quod videretur, an intrarent limitationes deducendæ pro parte Illustriss. Dominorum de Caetanis ad effectum, vt sit dandum mandatum vni, vel alteri de manutenendo, & quomodo, & sub die Ven. 10. præsentis mensis Decēbris 1574. Quo ad primã partem puncti fuit resolutum limitationes Dominorum de Caetanis non intrare.

Prima enim limitatio, quod Domini de Caetanis habeant anteriorem possessionem, vt patet ex instrumentis in actis productis, non potest eis suffragari,
2 quoniam † requiritur, vt antiquior possessio sit continuata non solum tempore motæ litis, sed etiam tempore petitionis mandati de manutenendo, vt fuit dictum sub die 12. mensis Nouembris proximè præteriti, vt per Aegidium in cap. licet causam, num. 62. de prob. Bellam. consi. 11. num. 13. Neuizan. consi. 81. num. 16. Plot. in l. si quando, nume. 99. C. vnde vi, alias enim possessio iunior vincit. Alex. consil. 23. ad fin. lib. 6. Bero. dict. cap. licet causam, numero 56. versic. 3. limita. & Plot. in loco supra allegato. Quod autem huiusmodi possessio Dominorum de Caetanis non sit conseruata, probatur ex depositionibus testium examinatorum pro parte Dominorum de Columna de anno 155 1. vt etiam dictum fuit sub die 12. Nouembris, quorum depositionibus attentis non possunt coniungi duo illa extrema possessionis Dominorum de Caetanis, cum intercedat tantum spacium tempo-
3 ris etiam vltra 10. annorum, de † quo quidem tempore cum Domini de Columna posséderint, & non constet, quod Domini de Caetanis aliquid fecerint, prior illa & antiquior possessio censetur interrupta, seu amissa. Cutt. senior. consi. 24. num. 4. post Bart. Bald. & Innoc. per eos alleg. Rep. in c. cū ecclesia Sutrina. nu. 23. de cau. possess. & propriet. Præsertim cum possessio Dominorum de Columna potuerit esse apprehensa de tempore quo possessio Dominorum de Caetanis poterat esse vacua per obitum D. Honorati senioris.

SVMMARIA.

1 *Testamenti occultatio probari potest per vnum testem deponentem de certa scientia.*

2 *Indicia, & coniectura sufficiunt in probatione occultationis testamenti.*

3 *Generalis direptio alicuius loci probat casum amissionis.*

DECISIO XVIII.

Fvit resolutum, tres causas exprimi in protestatione. Prima, quod Lucas non retinebat testamẽtum apud se. Secunda, quod nolebat illud restituere, nisi fieret ratificatio venditionis vineæ. Tertia, quod originale erat deperditum propter saccum vrbis, & quod
1 duæ primæ probantur concludenter, quia † occultatio testamenti probari potest per vnum testem deponentem de certa scientia, & alium de confessione, vt in proposito tradit Paris. post eos, quos citat cons. 57. lib. 2. qui duo testes adsunt in hoc casu, videlicet, Alexander Maroncellus, & D. Magdalena, & quia occultatio scripturæ est difficilis probationis, vt de se pa-
2 tet, & per Paris. ibi. Et † ideo sufficiunt indicia, & coniecturæ. Alexan. cons. 69. lib. 2. & secundum aliquos etiam testes singulares. Curt. iun. cõs. 64. nu. 8. In hoc autem casu, sunt prædicti duo testes. Confirmantur prædicta, quia in instrumento ratificationis acceptatæ per Lucam D. Margarita renunciat omnibus protestationibus, quæ res multum mouebat Dominos. Accedit publicatio excommunicationis, & magna verisimilitudo cum rei euentu. Et quia non erit credendum, Margaritam potuisse adduci ad ratificandum, si testamentum aliunde consequi potuisset. Quo ad tertiam causam de amissione originalis, fuit dictum con-
3 stare de ea, quia direptio vrbis est res notoria, & † cum fuerit generalis, satis videtur probare casum amissionis, per ea quæ tradit Angel. in l. si quis ex argentarijs. §. prætor. ff. de eden. licet in particulari casu aliud esset.

ORADINI.

Roman. Vinearum de Maximis. Lunæ 22. Martij 1568.

SVMMARIA.

1 *Obreptio non cadit in narratione concernente ius.*

2 *Ratificatio non impedit absolutionem.*

3 *Occultans testamentum originale potest puniri de dolo.*

4 *Rescriptum quando continet plura, sufficit ratificare aliqua ex eis.*

5 *Periurium quod concernit fauorem, & interesse partis potest remitti.*

DECISIO XIX.

Fvit conclusum, D. Margaritam vigore vltimæ cõmissionis posse absolui, quia licet plura narrentur in commissione, & ea signata fuerit constitutum de assertis, tamen considerandum est, quod aliqua narrata
1 concernunt ius, & in his non cadit obreptio, cum signatura, quæ sunt iuris, intelligat: aliqua ex narratis sunt facti, & ista videntur de facto verificari. Et primò loco aduertatur, quod iuramentum adhibitum in instrumento ratificationis, quatenus concernit, quod Margarita non fecerit protestationem, non videtur multum attendendum ex his, quæ alias dicta fuerunt, & eo magis, quod ipsa non asseruit simpliciter se non fecisse protestationem, sed subdit, quod quatenus fecerit, renunciabat eidem. Secundò, quod gesta in capitolio non omnino clarè inducunt litem, & non obstat ratificatio Margaritæ, quia ante eam impetrauerat absolutionem, & ratificando dat mandatum. Vnde
2 † ratificatio non impedit absolutionem. Imol. consil. 132. nu. 8. Tertiò, verum est, quod aduersarij non appellarunt ab absolutione. Nec obstat quatenus dicitur hoc de iure non reuelare, quia signatura potuit hoc intelligere. Quartò, quatenus fuit narratũ, quod Lucas per fraudem, & fallaciam induxerit oratricem ad ratificandum, fuit responsum pluribus modis. Primò, quod non fuit narratum simpliciter de fallacia, & fraude, sed vlterius fuit processum, quod hoc consistebat in occultando testamento quodam originali,
3 quod † factum habet in se fraudem, & fallaciam in tantum, quod faciens puniri possit. Rebuf. de para. poss. num. 90. Secundò, quod in ista occultatione facta ad impediendum, ne Margarita posset agere, inest aliquis dolus saltem re ipsa, quo casu absolutio non videtur necessaria, secundum magis communem opinionem. Confirmantur prædicta, quia in supplicatione adijcitur illa clausula, constito summarie, & quantum sibi sufficere videbitur. Et quia iam fuit resolutum, Lucam induxisse Margaritam ad ratificandum occultando
4 testamentum originale. Addebant aliqui, quod † quando rescriptum continet plura, sufficit ratificare aliqua ex eis, si rescribens ex eis motus fuisset, vt in nou. decis. 7. de rescrip. Et ideo sufficit in hoc rescripto verificare illam clausulam occultationis scripturarum, quæ est magna, faciunt per Bart. in l. Paulus. de falsis. Et ex his respondetur, quatenus fuit narratum, Margaritam fuisse absolutam, quia hoc apparet ex supradictis. Et illud de remissione periurij respondetur posse
5 remitti, quia † concernit fauorem, & interesse patris, Soc. in l. 1. col. pen. ff. solu. matr. Gozad. cons. 18. col. 4. Aym. cons. 151. nu. 9

ORADINI.

Roman. Vinearum de Maximis. Lunæ 23. Ianuarij. 1570.

SVMMARIA.

1 *Prohibitus alienare non incidit in pœnam fideicommissi, nisi sciens prohibitionem alienauerit.*

2 *Scientia prohibitionis alienationis, quando non requiratur.*

DECISIO XX.

Domini restrinxerunt difficultates ad duos articulos principales.

Primus est, an intret fideicommissum in fauorem D. Margaritæ ex venditione facta per Iacobum in Lucam. Et in hoc tenuerunt non intrare, quia non constat de scientia ipsius Iacobi, quod testator prohibuerit alienationem, quia circumstantiæ, quæ allegantur, non contendunt ad scientiã, imò potius suadent ignorantiam propter ætatem. Et quia ex protestatione hoc colligitur, & quia erat locus successioni ab intestato, non extante testamento, iuxta not. in §. duo fratres.
1 Prohibitus † autem alienare non incidit in pœnam grauaminis fideicommissi, nisi sciens prohibitionem alienauerit, per allegata pro dominis de Maximis, Nec obstant adducta pro Margarita, per ea, quæ notat Paul. de Castr. in l. vlt. §. fi. de lega. 2. cum cõcord. quod non requiratur scientia, quando concurrunt fideicõmissum, & expressa prohibitio alienationis, quia
2 † Domini responderunt his non procedere quo ad terminos l. fi. §. vl. & quo ad validitatem contractus, & repetitionem pretij: secus vero quo ad fideicommissum in ducendum, & dixerunt, quod ita loquuntur allegatæ auctoritates.

Secũdus articulus est, an intret fideicommissum ex eo quod dicitur, Iacobum effectum maiorem habuisse notitiam prohibitionis, & nihilominus venditionem ratam habuisse. Et in hoc aliqui inclinabant pro sufficiẽti ratificatione per allegata pro Margarita, sed quia aliqui subtidebant propter multas circumstantias facti, fuit ordinatum, quod super hoc secundo detur dubium particulare distinctis temporibus cum copia testium, & articulorum ad propositum facientium.

ORADINI.

Roman. Vinearum de Maximis. Lunæ 5. Martij. 1571.

SVM-

S V M M A R I A.

Dispositio § fi.l.vlt.ff. de leg. 2. non habet locum in prohibitione expressa facta à testatore.

2 *Alienatio à principio valet in tacita prohibitione.*

3 *Dispositio dicti § fi. videtur exorbitans a regulis iuris communis.*

4 *Pœna regulariter non imponitur ignoranti.*

DECISIO XXI.

FVit conclusum, quod magis communis, & verior
1 opinio sit, quod † dispositio§.fi.l.vlt. ff. de lega.2.
non habet locum in prohibitione expressè facta à testatore, vt apparet ex auctoritatibus allegatis per informantes. Nec obstat quatenus dicitur, quòd Alex. dixit contrariam opinionem esse communem, quia ipse loquitur, non in hoc casu, sed contra opinionem Bal. qui dicebat, d. §. loqui in ignorantia procedente à facto testatoris tātum. Et similiter Corn. qui loquitur, quod d.§.fi. limitat auth.res quæ.& §. sed quia, l. fi.C.com. de lega. quæ iura loquuntur in prohibitione tacita de non alienando, facta à lege, non à testato-
2 re. Et hæc opinio probabilior est, quia † in prohibitione tacita alienatio a principio valet, & ideo si eueniente conditione lex tolerat alienationem propter iustam ignorantiam, non est facienda extensio ad casum, quādo facta est expressa prohibitio, quo casu ab initio alienatio non valet, & ideo non facile lex substinet alienationem propter ignorantiam, quia in prohibitis fieri ignorantia non operatur ad validitatem actus. Bal. in c.1. de interd.matr. cum concord.

Nec obstat illud, quòd ratio iustæ ignorantiæ habet etiam locum in prohibitione expressa. Quia potest responderi, hæc inter se diuersa esse præsupposita, qui-
3 bus † accedit, quod dispositio, d.§.vlt. videtur exorbitans à regulis iuris communis, quod ignorantia operetur, vt alienatio prohibita valeat. Vnde dispositio facta ex ratione iustæ ignorantiæ non debet extendi ad prohibitionem expressam, quæ potentior videtur, & habet fomentum iuris communis. Sed quoniam ex Doct. tenentibus dictam communem opinionem, aliqui videntur simpliciter loqui ad effectum, quod alienatio facta per ignorantes contra prohibitionem expressam non valeat, & vlterius non progrediuntur. Et aliqui idem tenentes vlterius procedunt, & subijciunt, quod in dicto casu intrat fideicommissum. Dominis opportunum esse videtur, vt alterutrū ex duobus videatur, an in d. casu fideicommissum intret, & occasio dubitandi est, quia fideicommissum videtur
4 induci in pœnam alienationis, & † regulariter pœna non imponitur ignoranti, vt dicebat Bal.in vsib. feud. Vel an intret fideicommissum in præsenti casu, quia Iacobus non curauit recuperare.

ORADINI.

Romanensis Vinearum de Maximis. Lunæ. 12. Nouembris 1571.

S V M M A R I A.

1 *Dispositio l.fi. §.fi.ff.de leg. 2. non habet locum in fideicōmisso inducto propter contrauentionem factam.*

2 *Dispositio testatoris redditur elusoria in casu quo alienatio sit nulla, si non intraret fideicommissum.*

3 *Ignorans alienando rem prohibitam alienari non dicitur incurrere pœnam, sed perdere lucrum.*

4 *Restitutio, quæ conceditur ignoranti ad rem, in qua contrauenit, non prodest emptori, nec eius contemplatione datur alienanti.*

5 *Dispositio d. § fi.loquitur in fideicommisso conditionali, & in prohibitione tacita a lege inducta.*

DECISIO XXII.

HOc dubium fuit iterum propositū cum istis informationibus, & alijs tunc datis. Et conclusum fuit, stante præfata alienatione, præfatū fideicōmissum
1 locum habere, quia † dispositio l.fi. §. fi.de leg.2. non hēt locum in prohibitione expressa, & in fideicommisso inducto propter contrauentionem factam, alienando etiam ab ignorante ignoranti. Et quia in præcedenti positione aliqui ex Dominis quærebant auctoritates alicuius Doctoris, qui hoc explicitè diceret, in hac positione dixerunt, hanc conclusionem tradere Paul. de Castro, Andr. Sicul. & Corn. in consilijs pro Margarita allegatis. Quæ conclusio comprobatur ex pluribus, ex quibus etiam respondetur ad difficulta-
2 tes in contrarium motas. Et primo, quia stante † resolutione, quod alienatio sit nulla, si non intraret fideicommissum, dispositio testatoris prohibentis alienationem, & inducentis fideicommissum in casum contrauentionis, & legis infringentis alienationem, fieret quodammodo illusoria, quia cum alienans non vendicaret rem, & fideicommissarius non posset agere,
3 emptor retineret rem. Secundo, quia † licet regulariter ignorans excusetur a pœna, tamen hoc intelligitur, quando verè est pœna, sed in hoc casu alienans nō incurrit pœnam, sed perdit lucrum sibi delatum cum ista qualitate, quod non alienet rem sibi datam, & si alienauerit, quod deuoluatur ad alium, faciunt trad. per Dec. in l. qui in alterius. ff. de reg. iur. cum alijs
4 allegatis in vtraque positione. Tertio, † ignorans contrauenieris cadit a re, in qua contrauenit, sicut dicimus in emphyteuta, vt in locis allegatis: tamē propter ignorantiam restituitur, vt ibi: hoc non debebat prodesse emptori, cui non datur restitutio, nec eius contemplatione datur alienanti. Ideo cum in hoc casu Iacobus, qui alienauit, decesserit, nec petat restitutionem, non est conueniens, quod tertius det de hoc iure alienantis, quod pendet a conditione, si ille voluerit allegare ignorantiam, & petere restitutionem, iuxt. trad. per Bar.in l. 2. de except. rei iudic. Et facit simile de emphyteuta si tertius domino tacente allegaret
5 eum cecidisse. Nec obstat d.§. fi. † quia loquitur in fideicommisso conditionali, & in prohibitione tacita a lege inducta, quia cum alienatio à principio valeat, l. fin. §. pen. C.commun. de lega. non mirum si propter iustam ignorantiam datur emptori retentio, sed quando prohibet alienationem, & vult eam esse nullam, & inducit fideicommissum, non conuenit, quod propter ignorantiam detur retentio, quia sequeretur, quod consequitur rem sine titulo, quod repugnat regulis iuris, quæ volunt, iustis titulis res ad alios transire.

ORADINI.

Romanensis Vinearum de Maximis. Lunæ. 27. Octobris. 1572.

S V M M A R I A.

1 *Verbum accrescat, inducit fideicommissum.*

2 *Substitutus consentiens alienationi factæ ab instituto de re prohibita alienari, excluditur vna cum eo.*

DECISIO XXIII.

OMissis multis, quæ non faciunt ad propositum dubij, conclusum fuit, quòd Iacobo alienante dictas vineas, Margarita agens tanquā substituta censetur vocata, & admittatur propter cōtrauentionem factam à Iacobo, quia licet ipsa nō fuerit nominatim substituta, nec in casum contrauentionis vocata, tamen censetur substituta, & vocata in illa particula in qua testator substituit, & vocauit Catharinam & eius sorores, filias Siluiæ & Gasparis, vt apparet in præcedentib. particulis testamenti, & certum est Margaritā agentem fuisse sororem Catharinæ, & filiā Siluię & Gasparis, vnde sequitur, quòd ipsa Margarita dicitur esse vna ex substitutis, & ideo comprehēditur sub illis verbis, accrescat alijs,

alijs, id est institutis, vel substitutis, de quib. testator
proximè fecerat mentionem ponderando omnia præ-
dicta verba, vt latè deducitur in informatione, & me-
motiali D. Margaritæ. Et ita tenendo non obstant ea,
quæ allegantur in contrarium. Et primo, quod in casu
contrauentionis censeantur vocari illi, qui erunt cum
effectu hæredes, vt substituti, quasi huiusmodi substi-
tutio reguletur à prima substitutione, & quod Marga
rita non sit talis, quia non successit, vt substituta Iaco-
bi, qui decessit post 25. annum testatus, per cons. Dec.
636. cum similib. Quia respōdetur, quod in casu Dec.
prohibitio alienationis erat facta statim post fideicom-
missum, & sic erat fideicommisso connexa, & coniun-
cta, & ideo poterat recipere declarationem, & restri-
ctionem, vt alias consideratum fuit in causa Bonon.
bonorum de Pepulis, sed in præsenti casu prohibitio
alienationis, & in casum contrauentionis facta substi-
tutio, sunt positæ in ver. ceterum, qui ponitur interpo
sitis plurib. dispositionibus inter eum, & particulam
continentem substitutionem primam, vt apparet ex
contextu testamenti, & ideo illa verba, accrescant a-
lijs, sunt intelligenda de secūdo institutis, vel substitu-
tis. Secundo, non obstāt illud verbū, accrescat, & quod
Margaritæ non posset accrescere: quia cum ipsa non
successerit, vt substituta, ei non accrescit. Quia respon-
4 detur quod † verbū accrescat, inducit fideicōmissum,
l. codicillis. ff. de vsufruct. lega. Rep. in l. cēturio. n... ff.
de vulga. & pupilla. Et testator non dixit, simpliciter,
accrescat, quasi intellexerit de portione, sed dixit alijs
& sic loquutus fuit de augmento faciendo personis,
& non portioni. Et optimè facis, quia idem testator
eodem modo loquendi vsus fuit in alia superiori par-
ticula ibi, & accrescat d. Margaritæ sorori meæ. Et ex
his tollitur ponderatio, quæ fit de iure accrescendi,
quia testator non loquitur simpliciter de eo, sed de ta-
li iure accrescendi, quod fit personæ. Tertio, non ob-
stant illa verba (qui meæ voluntati paruerit) quia Do-
mini intellexerunt generaliter tā de præterito, quàm
de futuro, & de personis vocatis, quæ non alienassent.
Et ideo, &c. Quarto, non obstat, quod tempore aliena-
4 tionis † viueret D. Siluia, quæ vt substituta posset ve-
nire in casu contrauentionis. Quia respondetur, quod
ipsa excluditur ex eo, quod ipsa simul cum Iacobo a-
lienauit. Nec obstat, quod ipsa potuerat alienare ex
permissione testatoris, de qua in superioribus particu-
lis testamenti, quia non euenit casus in eis compre-
hensus, cum ipsa decesserit ante Iacobum, & ipsa po-
terat disponere si non extitissent filij masculi ipsius,
& Gasparis, quæ omnia comprobantur ex latè dedu-
ctis in longo Memoriali D. Margaritæ.

ORADINI.

Roman. Vinearum de Maximis. Veneris. 10.
Decembris 1572.

SVMMARIA.

1 *Clausula, salua gradus prærogatiua, non habet locum in iure accrescendi.*
2 *Ius accrescendi procedit etiam ex tacita voluntate testatoris.*
3 *Ius accrescendi non admittitur post aditam hæreditatem.*
4 *Iuri accrescendi nō est locus inter succedētes diuerso iure.*
5 *Verbum accrescat, non est directum verbum ciuile.*
6 *Iuri accrescendi propriè locus non est inter plures hæredes, & legatarios re, & verbis disiunctos.*
7 *Testator disponens, quod habeat locum ius accrescendi, potest etiam disponere, quod accrescat personis, quæ nullam habeant partem.*

DECISIO XXIIII.

Conclusum fuit, quod ex clausula prædicta accre-
scat etiam illis personis, quæ nullam partem hæ-
reditatis prius habuerunt, quia hic colligitur ex men-
te, & verbis ipsius testatoris. Primo, quia testator vsus
fuit verbo accrescat, in superiori particula, dum dicit,
quod recusante Siluia vsum fructum vinearū, & alia-
rum rerum, accrescat Margaritæ seniori, & tamen in-
ter Siluiam, & Margaritam non poterat habere locum
ius accrescendi, cum non essent coniunctæ re, & ver-
bis, cum vtraque fuerit instituta hæres in vsufructu
diuersarum rerum, & in diuersis orationibus, iuxta
communiter trad. in l. vnica. C. quando non peten.
part. & in l. re coniuncti. ff. de leg. 3. arg. l. si Seruus plu
rium. §. fi. ff. de lega. 1. cum similibus. Secundo, ex illis
verbis, si aliquis ex institutis, & substituris prædictis.
&c. iūctis sequētibus verbis, &c. alijs accrescat, ex qui-
bus ostenditur, quod testator in hoc versiculo voluit
omnes supradictas personas institutas, & substitutas
grauare prohibendo, ne tentent alienare, & si aliqua a-
lienauerint, quod accrescat res alienata alijs, & sic
non se restrinxit, quod accrescere deberet solum illis
personis, quæ habeant portionem, sed vocauit illas,
quæ essent substitutæ, vel institutæ, quæ qualitas suf-
ficit propter vim dictorum verborum. l. non aliter, in
princ. ff. de leg. 3. l. in conditionibus. in princ. ff. de con-
dit. & demonst. Tertio, quia testator dicit, quod in ta-
li iure accrescendi, salua esset gradus prærogatiua,
1 quæ non potest accommodari iuri accrescendi, cū † ius
accrescendi non mutet gradum. l. Mæuius. C. de legi.
hæred. Bal. & alij in d. l. vnica. vbi Dec. nu. 11. Quar-
to, quia secūdum aliquos sequeretur illud absurdum,
quia si vnus tantum hæres fuisset, prout accidit in isto
casu, & ille alienaret, quod non superesset persona,
cui accresceret, quod videtur contra mentem testato-
ris prohibentis indistinctè alienationem, & vocantis
indistinctè alios, & tamen ius accrescendi, licet proue-
2 niat ex dispositione legis, tamen procedit † ex tacita
voluntate testatoris, vt tradunt Doct. in plurib. locis,
& refert Dec. in rubri. C. quando non peten. part.
Quinto, quia velle intelligere d. versiculū in iure ac-
crescendi ciuiliter, & formaliter considerato, hoc vi-
detur difficile, quia videntur repugnare aliquæ regu-
læ, siue conclusiones communiter receptæ in huius-
modi iure accrescendi. Nam si requiritur, quod perso-
na vocata in euentum alienationis habeat portionem,
3 sequitur, quod erit † locus iuri accrescendi post aditam
hæreditatem, & acquisitionem factam. l. 1. §. interdū
de vsufruct. accresc. quod non admittitur, vt post alios
Rip. in d. l. re coniuncti. nu. 172. Et rursus propriè ius
accrescendi habet locum, quando portio vnius defi-
cit. d. l. vnica. Sed in hoc casu non deficit portio, sed
vna res particularis, quam aliquis tentauit alienare, &
quod erat in sua portione, & deuoluitur institutis,
vel substitutis: Et rursus in dicto iure accrescendi fit lo
cus inter plures coniunctos re, & verbis, iuxta not. in
d. l. re coniuncti. hic autem vocantur alij instituti, vel
substituti, inter quos, & alienantē nulla est coniunctio,
vt apparet ex superiorib. particulis testamenti. Acce-
4 dit ad prædicta, quod † non est locus iure accrescendi in-
ter succedentes diuerso iure. l. sed cū patrono. in prin.
ff. de bon. poss. cum concord. Et ex his respondetur ad
rationē Dominorum de Maximis, quatenus totā vim
faciunt in illis verbis, iure accrescendi, quia testator
non intellexit de formali iure, & ideo ipse, qui iuris
peritissimus erat, non loquutus est simpliciter de iure
accrescendi, sed cum misterio addidit in tali iure accre-
scendi. Et similiter respondetur ad verbum accrescat,
quia testator illud large accepit, quia ipse superius mo
do dixit, accrescat, modo acquiratur, deinde, accrescat,
& sic respexit effectum potius quam rigorem verbo-
5 rum. Et † quatenus dicitur, quod hoc est verbum dire-
ctum, Rep. in l. cēturio. nu. 195. fuit responsum, quod
non est verbum directum ciuile, vt ibidem traditur,
quo casu potest importare fideicommissum, vt tradit
Galliau. in ead. l. Centurio. nu. 521. Alc. ibi. nu. 30. Et
similiter

fimiliter non obſtāt illa verba ipſo facto,quia ſunt referenda ad caducitatem,quæ reſpicir alienantem,ma gis quam ad perſonam,cui ex alienatione acquiritur, & licet reſpicerent perſonam acquirentē, hoc oon videtur eſſe tanti momenti,vt impediat acquiſitionem. Nec alia ſubſequentia , qui meæ voluntati paruerit, quia hæc poſſunt verificari etiam,quod perſona vocata non habeat portionem,quæ ſi conſenſerit alienationi,iuxta not.in l.quoties.la ſeconda.C.de fideic.non dicitur à teſtatore admiſſa,quia in hoc non paruit eius voluntati. Nec obſtat,quatenus dicitur,quod in l. codicillis.in princ.de vſufru.lega.loquitur in vſufructu: quia ſi recte inſpiciatur,loquitur in relicto fundi, nec poteſt fieri vis in §.ſi quis autem.in Authen. de hære. & Fale. quia ibi fit a lege particularis diſpoſitio, vt vltima voluntas ſortiatur effectum.

Et dum pro parte Dominorum de Maximis dicitur
quod teſtator poteſt diſponere , quod habeat locum
ius accreſcendi poſt acquiſitum legatum , reſponde-
6 tur,† quod hoc non ſtringit,quia negatur , quod inter
hæredes, & legatarios re, & verbis diſiūctos , fit locus
proprie iuri accreſcēdi,quod habeat locum inter plu-
res legatarios. §.ſi ead. Inſt. de legat. præſtan. Præte-
7 rea,† ſi concedimus, teſtatorem hoc poſſe facere , non
eſt dubitandum poſſe etiam ordinare, quod accreſcat
perſonis,licet nullam habeant partem.

Omittuntur autem multa , quæ ab vtraque parte tam in informationibus, quàm in reſponſionibus adducuntur, quia aliqua non videntur multum pertinentia,aliqua non applaudunt Dominis.

C O T T AE.

Toletan.Penſionis. Lunæ 11. Martij.1577.

S V M M A R I A.

1 *Translatio non valet,vbi periculum eſt in mora.*
2 *Veritas concurrens cum opinione facit acquirere hereditatem,ab eo,qui pro harede ſe gerit.*
3 *Credens viro graui,& eximio excuſatur, & praſcribit.*
4 *Ignorantia reſcripti nocet quo ad fundamentum iuriſdictionis.*
5 *Iuriſdictio pendet à praſentatione reſcripti.*
6 *Forma proxima omitti non poteſt: ſecus in extranea.*
7 *Notorium allegans non tenetur probare.*
8 *Notorium , quod oculis iudicis non ſubijcitur , probandum eſt .*

DECISIO XXV.

IN præſenti difficultate nulla fuit capta reſolutio , quia domini erāt varij, nā † aliqui tenebant quod ſtante periculo moræ, quod in caſu illo negari non poteſt,cum effectus hoc comprobauerit,vt per Corn.cōſil.53.num.4. lib.3. translatio , de qua agitur ſuſtineri poteſt . Et tenentes hanc opinionem mouebantur , quod licet translatio litteris non præſentatis non valeat,vt per Creſſen.deciſ.198.Roman.Mill.& alios allegatos,& late tradit Gabriel.de excep. rei iudica.concluſ.3.tamen placebat fallentia , quam idem Gab. ibi tradit nu.22.qui allegat Soc.conſ.39.col.fi. & alios vt ibi per eum.

Quod corroborari videtur alia limitatione, coniungendo eam cum ſuperiori,quam tradit idem Gabriel. num.26.nempe , quando adſunt probabiles coniecturæ,quod ſibi iuriſdictio competat,ad Bald. in l.falſus, num.19.C.de furt. Franc.& Fel.per eum allega. Quæ limitatio comprobari poteſt ex eo, quod licet, vt quis pro hærede gerēdo obſtringat ſe hæreditati, ſcire debeat qua ex cauſa hæreditas ad eum pertineat, alias adminiſtrando pro hærede hæreditatem non acquirit.l.is ad quem,ff.de acquir.hær. tamen † ſi cum vehementi opinione concurrat veritas acquirit hæreditatem,l.cum quidam.§.quod dicitur.eod. titul. Et hoc idem notat Bald.in l.cum in antiquioribus.num.3.C. de iure de lib.applicando ad ius transmittendi.

Cōfirmantur prædicta ex diuerſis ſimilibus per informantes adductis, quæ ſatis probabilem faciunt iſtam opinionem. Nec quæ ſupra dicuntur, loquuntur in his terminis periculi, in quibus ſolet recedi à regulis iuris communis.

Vehemens opinio executoris oriri potuit tam ex aſ
ſertione Epiſcopi perſonæ grauis,quàm ex teſtium de
poſitione , & fere notoria forma literarum translatio-
3 num. Nam † & alias credens viro graui,& eximio ex-
cuſatur,& præſcribit,vt per Bald.in l.iudicia, C.de rei
vend.Doct.in l.1.C.de eo per quem fact. erit. glo.in l.
Titius fundus.ff.de cond.& demonſtr.

Aliqui verò dicebant, non eſſe recedendum à reſolutione iam facta ea quippe ratione,quia Illuſtr. Do. Ioannes fundatam habet intentionem , quod fuit neceſſaria præſentatio literarum , ex deciſione, & alijs multis auctoritatibus in alia poſitione huius cauſæ allegatis.

Ad quod non obſtat limitatio tradita de Socin. cōſ.
39.nu.10.lib.4. quam etiam vltra allegatos ponit Mar
ſil.in l.patri,vel marito.nu.43. ff. de quæſt. Quia fuit
4 † reſponſum, quod omnia allegata pro hac parte pro-
cedunt, quando illud , quod ignoratur , non percutit
fundamentum iuriſdictionis;ſed quando percutit fun
damentum iuriſdictionis, tunc ſecus , quia ita loqui-
tur Bal.in d.l.falſus. ſuper cuius dictis fundat ſe Soci.
& faciunt quæ refert Gabr.d.concl.3.nu.17. & ita lo-
quitur Marſil.vbi ſupra.

Vt enim dicit Bal. in d.l. falſus.num. 17. iuriſdictio
5 † pendet à præſentatione reſcripti : vnde ſi nullum
præſentetur,nullam habet iuriſdictionem.

Nec obſtant illa , quæ deducuntur de neceſſitate,
quod videlicet tempore neceſſitatis,& vbi periculum
6 eſt in mora ſemper recedimus à regulis iuris:quia † id
eſt verum in forma extranea: ſecus quando agitur de
forma proxima,vt declarat Brun.de form.fol.63. col.
4.verſic. & non procedit vbi etiam dicitur, quod non
poteſt omitti forma in totum , ſed adimpletur ſaltem
per æquipollens,quia id fieri poteſt . Sic itaque in ca-
ſu noſtro debuiſſent examinari teſtes ſuper eo , quod
quilibet in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus id face-
re poſſet.

Præterea Doct. omnes pro altera parte allegati lo-
quuntur , quando iudex eſt aliquo modo iudex ; hic
autem nullo modo eſt iudex , cum literæ ſibi præſen-
tatæ non fuerint. Nec facit dum dicitur , quod noto-
rium ſit quod ita omnes deputantur. Quia fuit reſpō
7 ſum , quod hoc debuit ſaltem allegari ad hoc , vt dici
poſſet,quod illud ſciebat vt iudex,non vt priuata per-
ſona,bene Bero.in c.ſi duobus.num.23.de appella. No
8 torium † enim quod oculis iudicis non ſubijcitur; pro
bandum eſt.Caſtrenſ.conſilio 221.col.pen.nu.3. pro-
pe fin.libri.Quia,vt inquit Abb.in c.bonæ.no.1.de ele
ctio.poteſt eſſe notorium alijs, & non iudici. Bene fa-
cit Ferret.conſilio 31.num.35.Et quod notorium non
excuſet ab onere probandi,tradit Iaſ.in l.ſi vero.§.qui
pro rei.col.2.no.12.ff.qui ſatiſd.cog.

In hac igitur varietate opinionum Dominis viſum fuit,vt cauſa concordetur.

ALDO BRANDINI.

Tullen.Matrimonij.Lunæ 14. Nouembris 1575.

S V M M A R I A.

1 *Probatio plena tolli non poteſt,niſi per aliam magis plenam.*
2 *Suſpicio dicitur eſſe minor gradus probationis.*
3 *Suſpicio tollitur per plenam probationem.*
4 *Sententia fauenti matrimonio ſtatur in dubio.*
5 *Probationi ſtatur,qua matrimonio fauet.*

DE-

DECISIO XXVI.

DOmini pro maiori parte tenuerunt, matrimoniũ inter Ghilibertam, & D. Carolum eſſe probatũ. Nec ex adductis pro parte D. Caroli oriri tales coniecturas, vel præſumptiones, vt dicendum ſit, teſtes, de quibus agitur non fuiſſe præſentes, quando vt ipſi deponunt, fuit contractum tale matrimonium. Mon fuerunt Domini, quia cum habeamus tres teſtes deponẽtes ſe fuiſſe præſentes, & matrimonium contractu fuiſſe, habemus conſequenter plenam probationem, quæ
1 † tolli non poteſt, niſi per aliam non ſolum plenam, ſed magis plenam ad no. in l. admonendi. ff. de iureiur. Ex deductis autem pro parte Caroli ſecundum Dominos non oritur plena probatio, quod dicti teſtes nõ fuerint præſentes. Sed ad plus ex illis circa hoc gene-
2 rari forte poſſet aliqua ſuſpicio, quæ † eſt minor gradus probationis, & modicum in iudicando attendendum. Bart. in d. l. admonendi, num. 20. & 21. Dec. conſ. 175. nu. 5. in fi. quæ ſuſpicio tantum abeſt, vt poſſit ple-
3 nam probationem elidere, vt imò ipſa per plenam probationem tollatur, & confundatur, quia ad inuicem non ſe compatiuntur. Iaſ. poſt Bart. in d. l. admonendi col. 96. nu. 226. & ibi Ripa, nu. 210.

Quo verò ad tentatam ſubornationem Domini 20. Nouemb. 1573. dixerunt, conſtare de ſuſpicione tentatæ ſubornationis in genere, vnde cum hæc ſuſpicio ſit ſola, & non probata, neque percutiat immediatè hos teſtes, viſa fuit Dominis non multum conſiderabilis. Quod verò Ghiliberta in ſuis reſponſionib. tactis Cõſiliarijs Ducis, & Duciſſę nominauerit hos teſtes, non mouebat Dominos, cum id ab ea edita opera fieri potuerit, ne interim vel ſubornarentur, vel declararentur à Carolo, & eius conſanguineis; ipſi. n. erant vilis conditionis, Ghiliberta verò, & Carolus, & eius cõſanguinei potentes in illis partib. Quod autẽ negauerit Duci & Duciſſæ, ſe prægnantem, & matrimoniũ contraxiſſe, non bene eſt probatum, quemadmodum etiam non bene probatur, ꝙ ipſe tentauerit abortum, & magnum indicium eſt, quod id verũ non fuerit, ex quo peperit. Ex iſtis igitur imperfectis probationibus non percutientib. immediatè hoc factum præſentiæ, vel abſentiæ horũ teſtium, non viſum fuit Dominis poſſe reprobare tres teſtes plenè, & clarè deponẽtes ſe fuiſſe præſentes. Quod non examinauerit illã Damicellã appellatam Kichbourg. nihil facit, vt fuit dictum 28. Ianua. 1569. Idq; tanto magis, quia nec Carolus eam examinauit. Sin id verum non fuiſſet, potuiſſet Carolus ipſe eam examinare. Sicut nihil facit. quod in 12. artic. Ghiliberiæ articulet, quod Carolus ſibi promiſerit in euentum, ſi eſſet prægnans, eam ſe ducturum in vxorem, & deſponſaturũ, quia cum in 5. art. articulauerit, matrimoniũ contractum ante in d. 12. art. intelligebat de publicatione d. matrimonij. Non ẽt mouit Dominos, quod non videatur veriſimile, quod cũ noluerit Carolus facere apocham, protulerit illa verba matrimonialia corã Martina, tũ quia nõ cõſtat, quòd ipſa Martina viderit, tũ quia illa erat vnica. Et in omnẽ euentum ſciebat, quòd eius dictum non probaſſet. Idque tanto minus eſt habitũ in conſideratione, quanto probatur per duos teſtes conteſtes, quòd Carolus deprehenſus cum Ghiliberta faſſus fuit matrimoniũ. Similiter nihil facit, quod eadẽ Ghiliberta poſtea petierit a Carolo apocham, quia volebat adhuc magis corroborare ſuam probationem, ſuſpicans fortaſſe, ne teſtes memoria retinerent verba matrimonialia, vel ne morerentur, aut ſe abſentarent. Volebant. n. ſibi cauere in omnib. caſibus, nec obſtabat, quod conſiliarijs dicat de promiſſionibus matrimonialib. & non de matrimonio, quia intelligebat de matrimonio, quòd aperte conſtat in prima reſponſione prope finẽ, dum dicit ſe velle ſuſtinere, quod adeſt matrimonium inter ipſum & Dominum Lenoncort, & propterea in hac parte petebat iuſtitiam. Quod verò Ghiliberta non potuerit præſcire nocte præcedente, quæ verba eſſet dicturus Carolus, & ita præparare teſtes, nõ facit, quia ſciebat forte ipſum ſolitum eſſe, dum eſſent ſoli, vel confiteri matrimonium, vel reiterare verba matrimonialia. Et ideo potuit præparare illos teſtes, vt audirent, quæ ipſe dicturus erat. Et in ſumma varietates conſideratæ, & inueriſimilitudines non inferunt, niſi ad quaſdam ſuſpiciones hominis, & non iuris. ex quibus periculoſũ viſum fuit Dominis, velle elidere plenam probationem, præſertim in cauſa matrimoniali, pro qua in dubio videtur pronunciandum: ſicut enim in dubio ſtatur ſententiæ fauenti matrimonio, c. fi. de re iud. Hoſt. in c. ſicut de ſponſ. Fel. in rubr. de ſponſal. num. 6. Ita in dubio ſtatur probationi, quæ matrimonio fauet. Andr. Sic. conſ. 6. col. 2. verſ. & ſic ex iſtis. lib. 1. per tex. in l. . ulia. ff. de manumiſſ.

Non obſtat, quod matrimonium ſit clandeſtinum, quia antea in ſimili cauſa 14. Ian. 1568. fuit reſolutum, quando nõ agitur de præiudicio alterius matrimonij, vel de dirimendo prætenſo matrimonio, non requiruntur teſtes omni exceptione maiores, vel magis idonei. Et inſuper 28. Ian. 1569. Domini etiã reſoluerunt, materiam præſentis matrimonij non eſſe adeo ſuſpectam, vt requirãtur teſtes omni exceptione maiores, vel magis idonei, ex qua reſolutione tolluntur omnes inueriſimilitudines, & ſuſpiciones adductæ pro parte D. Caroli. Et quamuis fuerint reſeruatæ duæ qualitates, vel circumſtantiæ, vna de tentata ſubornatione, altera de confeſſione Ghilibertæ corã Duce & Duciſſa, quòd non erat prægnans, & non contraxerat matrimoniũ cum Carolo, tamẽ fuit poſtea ſuper eis particulariter dubitatum? & viſum, quod illæ non bene probantur, niſi reſpectu ſubornationis in genere. Quo verò ad negationẽ illam ẽt non videtur probari, & in omnẽ euentum, quando eſſet probata, fuit dictum, quod eſſet hæc qualitas habenda in conſideratione arbitrio Dominorum, viſis alijs qualitatibus. Vnde cũ viſum fuerit, quod adſint tres teſtes, nullas patientes conſiderabiles exceptiones, bis examinati, & inſuper vice verſa probetur amor mutuus inter Carolum, & Ghilibertam confeſſio ipſiuſmet Caroli, quod erat ſua vxor, fama in curia Ducis, quod eſſent contracturi matrimoniũ, honeſtas Ghilibertæ, & inſuper libera cõuerſatio inter Ghilbertam, & Carolum illo tempore, parum conueniens perſonæ tam propinquæ ſeruitio tantæ Principiſſæ, niſi adfuiſſet matrimonium. Hæ qualitates iunctis dictis teſtium viſæ fuerunt Dominis valde præponderare omnibus alijs ſuſpicionibus adductis pro parte domini Caroli. Et quamuis Carolus matrimonium negaret ipſum de eo interrogantibus, hoc ipſum arguit matrimonium, cum ſui affines, & cõſanguinei ſuſpicarentur illud eſſe, vel contractum, vel cũtrahi debere. Quod autem ipſe negaret, nihil eſt; quia contractus ab inituo ſunt voluntatis, & poterat negare volens, quod publicaretur, vel quia forte ipſum ſerò pœnituerat & putabat non adfuiſſe teſtes, quibus tale matrimonium probari poſſet.

RVBEI.

Hoſtien. Littoris maris, coram D. de Rubeis die 12. Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Poſſeſſio probata cenſetur per teſtes deponentes de actib. ſingularibus.*

2 *Teſtes in interrogatorijs debent explicitè deponere ſecundum requiſita per gl. in c. 1. de præſcrip. lib. 6.*

3 *Titulum allegare licet in poſſeſſorio retinendæ, ad effectũ videndi quis melius probet.*

4 *Titulus coniungi poteſt cum poſſeſſione, dum præfixus eſſet terminus, vel ſeruati termini ſubſtantiales.*

5 *Interdictum adipiſcendæ etiam ſummariſſimum iiſdem rationibus regulatur, quibus interdicta retinendæ.*

6 *Teſtes*

6 *Testes illi prævalere debẽt etiam si numero pauciores, quorum dictis coniunctus est titulus, & nu.8. Fallit nu.16*
7 *Possessio recentior præsumitur clandestina, quando constat de antiquiori. Fallit, nu.13*
8 *Numerus testium prævalere non debet, quando cum paucioribus concurrunt adminicula, & coniectura.*
9 *Titulus posterior possessione non attenditur stante antiquiori possessione.*
10 *Possessio per decennium censetur amissa.*
11 *Possessio etiam iniusta quod debeat manuteneri fallit duobus modis.*
12 *Titulus in interdicto adipiscendæ non inspicitur, nisi probationes sint pares.*
13 *Possessio antiquior debet esse continuata, ut prosit successoribus ad effectum mandati de manutenendo: alias iunior præfertur, & supra decis. proxima, nu. 2.*
14 *Possessio apprehensa per hæredem dicitur noua possessio, non autem, quæ erat penes defunctum.*
15 *Temporis momentũ in interdicto uti possidetis facit prævalere possessionem.*
16 *Depositio specifica minoris numeri testium non attenditur, quando species continetur sub illo genere, de quo deponunt plures testes.*
17 *Probatio sciẽtia & patientia dicitur esse facta per testem dicentem, scientibus & patientibus.*
18 *Decennalis quasi possessio ad effectum mandati de manutenendo attenditur etiam in regalibus.*
19 *Possessio diuturna, & continuata probata per testes, non potest dici clandestina.*
20 *Clandestinitas, quæ dicatur.*
21 *Tempus litis motæ debet attendi in interdicto retinendæ.*

DECISIO XXVII.

CVm post multas propositiones fuissent per Domi
nos firmatæ conclusiones in fauorem vtriusque
partis sub die Lunæ proximè præterito, quæ fuit 8.
huius mensis Nouemb. deuentum fuit ad concursum
probationum, ad effectum, vt videretur, cui esset dan-
dum mandatum de manutenendo, an illust. D. Marco
Antonio de Columna, an illust. D. Caetanis? Et in
ista discussione fuerunt excitatæ per Dom. quam plu-
rimæ difficultates, & tandem fuit ordinatum, quod
in sequenti Rota discuterentur super duab. difficulta-
rib. principalibus. Quarum prima erat, an instru-
menta producta pro parte Dominorum Caetanis pos-
sint coniungi cum dictis testium pro parte ipsorum
examinatorum de anno 1551. non obstante depositio-
ne testium examinatorum pro parte Dominorum de
Columna. Ex quibus videbatur offuscari præsumptio
continuationis possessionis, cum deponant de anti-
quiori possessione, per ea quæ tradit Alc. de præsumpt.
reg. 2. præsumpt. 21. in secunda limit. Sed in contrariũ,
ad effectum, vt videatur quis melius probet, allegaba-
tur cons. Cur. sen. 14. nu. 3.4.& 5. Secunda fuit diffi-
cultas, an sit inspiciendum tempus motæ litis, vel po-
tius præsens.

Super quibus quidem difficultatibus fuit per me
proposita causa die Ven. 12. eiusdem. Et quoniam in-
formantes pro parte Dominorum de Caetanis præ-
tendebant, quod testes examinati pro parte Domino-
rum de Columna non probabant de antiquiori pos-
sessione concludenter, tamquam non reddentes bonã
causam scientiæ, & tamquam singulares, Domini circa
hoc non videbantur dubitare, ex quo testes bene de-
ponunt, & in tempore sunt contestes. Et licet quo ad
1 actus essent singulares, nihilominus possessio censetur
probata per testes deponentes de actibus singularibus,
Arc. cons. 42. nu. 3. vers. 2. principaliter.

Dum verò informantes pro parte Do. Marci Anto-
nij prętendebant per supra dictos testes probare posses-
sionem immemorabilem, plures ex Dominis dubita-
2 bant de hoc. ex † quo testes in interrogatorijs non ita
explicite deponunt, secundum requisita per glos. in
c. 1. de præscr. lib. 6. Et quia etiam idem dicendum es-
set de testibus examinatis pro parte Dominorum de
Caetanis, sed hoc non fuit firmatum. Circa verò diffi-
cultatem de coniunctione probationum, aliqui ex
3 Dominis considerabant, quod † in iudicio retinendæ,
ad effectum videndi quis melius probet, licet allega-
re titulum. Alber. in l. 1. num. 12. C. vti possid. & bene
ibi per Bald. colu. fin. in princ. vbi dicit, quod articuli
continentes titulum, non sunt impertinentes. Et Ang.
ibi num. 7. & Sal. num. 22. & Paul. de Cast in l. si. de eo.
§. fi. in fin. de acq. poss. & omnes Doct. in c. licet causam.
de proba. Et quamuis exceptio dominij. non admitta-
tur in isto interdicto retinendæ, vt per Doct. in l. natu-
raliter. § . nihil commune. ff. de acq. poss. Nihilominus
titulus coniungi potest cum possessione ad effectum
obtinendi victoriam, per Doct. supra allegatos, præser-
4 tim vbi præfixus esset terminus, vel seruati termini
substantiales in causa, qui deseruire possunt loco præ-
fixionis termini: prout in casu isto præsupponuntur
5 seruati. Nam quibus rationibus quis obtinere debe-
ret in hoc interdicto vti possidenis ordinario, eisdem
rationibus obtinere debet in huiusmodi interdicto e-
tiam summarijssimo, vt post Pau. de Cast. per eum al-
leg. concludit Neuiza. cons. 81. nu. 27.

Neque ob. quod possessio D. M. Antonij sit probata
per plures, & plures testes magis informatos, qui de-
ponunt de facto proprio, & sunt Nautæ, & piscatores,
6 quia nihilominus prævalere debet probatio facta per
testes Dominorum de Caetanis etiam numero pau-
ciores, ex quo cum eorum dictis coniunctus est titulus
Dominorum de Caetanis, vt in bulla Bonifacij Octa-
ui, de qua in actis, vt per Curt. sen. cons. 24. nu. 3.4.& 5.
Ad cuius opin. confirmandam allegabatur Dec. cons.
302. num. 8. Curt. iun. cons. 108. nu. 25. Paris. cons. 107.
numer. 77. lib. 1. Roland. à Vall. cons. 9. num. 36. in
3. & Ferret. cons. hic allegato per inform. & Bero. in c.
licet causam, nu. 56. de probat. & Rimin. consilio 341.
num. 7. lib. 2. & aliquid videntur innuere Innocen. &
Hostien. in c. licet causam, vbi Anton. de Butr. nume-
ro 56.

Et ad probationem factam per plures testes respon-
debant non obstare, quia poterat reduci ad concor-
diam cum probatione facta de possessione antiquiori,
ex quo ista recentior possessio præsumitur clandesti-
7 na, vel iniusta, vt per Alex. consilio 77. colum. 3. in 2.
volum. & consil. 88. num. 4. in 5. & per Ange. in d. l. 1.
C. vti possid. & tradunt Docto. in d. l. si de eo. §. fina. de
acquiren. posses. Neuizan. d. cons. 81. num. 26. Doct. in
d. c. licet causam, de probat. Rolan. d. consilio 9. nu-
mero 30.

Præterea prævalere posset numerus testium, & qua-
8 litas ipsorum, nisi † cum paucioribus concurrant ad-
minicula & coniecturæ, prout in casu nostro, prout
est titulus supra dictus, & alia instrumenta, de quibus
in actis, nec non prohibino, de qua in conclusio. item
etiam, quasi possessio aperitionis Faucis Fogliani, nec
non confectio cappanarum in tumuleto Terracinæ.
Et vltimo, quia probatio Dominorum de Caetanis
est magis in specie respectu plagarum, de quibus agi-
tur.

Accedat, quod in depositionibus testium Domino-
rum de Caetanis cócurrit assistentia iuris communis,
cum ipsi sint domini territorij, & habeant titulum à
Papa, quo casu tamquam deponentes verisimiliora
præferri debent alijs numero pluribus, vt per Doctor.
in d. c. licet causam cum allegatis hic.

Et ad doctr. Bar. in l. si duo. col. 2. ad fi. ff. vti possi.
9 respondebat esse intelligendam, vbi titulus esset poste-
rior possessione, quia tunc titulus non attenditur stãte
possessione antiquiori alterius partis. Dec. in cons. sup.
alleg. 302. nu. 8. congerit Rol. à Val. d. cons. 9 nu. 36. &

Mod.

Mod.in tract. de retin.poss. in 3.remed.nu. 728.& per Alex.consil.88. col..... num.21.versic. plus dicit Bald. volum. 5.

Præterea dicebant aliqui ex Dominis tenentes istā partem, quod in casu isto non est opus disputare super illa difficultate, an hæres posset allegare continuationem possessionis sui auctoris, quia in casu isto probantur duo extrema, quibus probatis media præsumuntur. Alc.de præsumpt. reg.4. præsumpt. 22. stante maximè anteriori titulo,qui operatur,quod præsumatur continuata possessio, circa quam tamen continuationem dubitabant,quia intercedit tempus 20. annorum inter vnum extremum, & aliud, vt probant testes D. M.Ant. deponentes de possessione 70. annorum. Vnde prædicta præsumptio cedit veritati, vulg. l. continuus. §. cum ita.de verb oblig. Et videtur intrare con
10 clusio Docen. quod † per decennium possessio censetur amissa,vt cōgerit Curt. Sen. in alleg. cōsi. 24.Rip. in c. cum ecclesia Sutrina.nu.23.de caus. poss. & prop. post Bart. Innoc.& Curt.Iun. quos allegat.nisi diceretur, quod ista post intermedia non censeatur probata, vel saltem aufertur ex probatione facta in contrarium pro parte Dominorum de Caetanis, vel quod saltem censenda sit clādestina vel iniusta, vt patet ex supra allegans, cum non probetur, scientia Dominorum de Caetanis prout requiritur in iuribus huiusmodi in corporalibus, vt hic per informantes.

Neque suffragari videtur illud fundamentū, quod fit super dispositionibus testium Dominorum de Columna super scientia, & patientia Dominorū de Caetanis. Quia obstant ea,quæ tradit Bero.in c.licet causam, num. 55. cum seq. de probatio. Vnde licet regula sit, quod etiam iniusta possessio sit manutenibilis, ta-
11 men fallit,† quando est iniusta,vel clādestina ab aduersario,vt sunt iura clarissima, vel quando cōstat notorie de iniustitia possessionis. Neuiz. d. consil. 81. nu. 27. 28.29. & seq. instrumenta autem, seu iura Dominorū de Caetanis in actis producta videntur facere notorium. Felin.in c.significauerunt,nume.4. de testibus. Claud. de Seisel.in l.1. num. 29. de oper. noui nunc.faciunt tradita per Aym. consi.299. nume. 8. Et hoc saltem, quando non opponitur aliquid coloratum. Vnde videndum est, an iura vltimo loco producta pro parte Dom. M. Antonij lite pendente transumpta faciant aliquem colorem.

Contrariam verò sententiam, quod in hoc iudicio adipiscendæ inspiciendum sit primo quis melius pro-
12 bet possessionem, & † quod non inspiciatur titulus, nisi quando probationes sunt pares, tenuit alia pars Dominorum per doctr.Bartol. in d.l. si duo,colum.7. vti possid. quam sequitur Inno. in d. c. licet causam, num. 25.& 28.& Anton. de Butr.nume.44. & Aegid. num.75. Felin.colum.7.versic. quarta causa. Dec.nume.9.versic.4.ceteris paribus. Bero. num.55.Et in effectu omnes Docto. in d.c. licet causam, ita sentire videntur, & in locis ordinarijs prout de communi attestatur Ferret. consil. 1. nume. 13. & vltra consulentes allegatos per Bisciam idem concludit Rimin. consil. 219.nume.36. Nat.consi. 572.& idem Dec. consi.381. num.2.Et propterea Bald.in l.1. C. vti possid.colum. fin.in princ. dicit, quod paritas probationum reducitur ad imparitatem propter potiora iura possidentis. Qua quidem opinione stante, dicebant Domini, non esse attendendam opinion. Curt. Sen. cum titulus antiquior non attendatur, nisi data paritate probationis: vbi enim quis melius probat suam possessionem, ex titulo non potest infringi ista probatio, quia hoc interdictum non admittit probationem dominij, vt per Docto. in l. naturaliter,§.nihil commune,ff.de acquir. possess. titulus enim causat quandam qualitatem maioris iustificationis, quæ cum alia æqualia sunt, præponderare debet, vt dicit Aegidius in d. c. licet causam.in 9.quæst. prope fin. sub nume. 75.

Et hoc maxime, cum testes D.Marci Antonij deponant de possessione antiquiori, quam deponant testes Dominorum de Caetanis, nempè illi de 70. annis, & illi de 50. vnde apparet, quod probationes non possent esse pares respectu temporis: & difficile satis est, intercedente spacio tot annorum, quod testes possint iungi cum instrumentis, per ea quæ supra allegata sunt. Et dato etiam, quod possessio antecessoris prosit successoribus etiam ad illum effectum mandati de manutenendo, vt dicit Riminald.consi. 370.nume. 2.
13 lib. 2. est † tamen necessarium, quod probetur continuata, quia si antiquior possessio non est continuata, iunior vincit.Bero.in d.c. licet causam, num. 56. vers. tertio limita. Alexand. consil. 23. ad fin. lib. 6. Plot. in l. si quando.num.99. C. vnde vi. Quod comprobatur, quia possessio non transfertur de defuncto in hæredem etiam suum, nisi apprehendatur. Et licet posset apprehendere propria auctoritate, hoc est verum nisi alius occupauerit.l.cum hæredes,in princ. ff.de acquirenda possessio. & per Tiraquell. in tract. *le mort saisit le vif.* in 8. declarat. præfat. Adeo, quod filius non potest docere se hoc casu turbari in possessione. Alexand. in l.suis.num.9. de libe.& posthum. & ex recentioribus Roland. à Vall. consil.46. num.34. in 2. Non enim possessio defuncti prodest ante apprehensionem vel vsucapionem, l. Pomponius. §. quæsitum. de acquiren.possessio. & ibi Docto.Et Bartol.in l. 1. quibus ex caus. maior.&c. nume. 36. dicit, quod possessio defuncti non suffragatur heredi, nisi iniuncta, id est,ap-
14 prehensa sit. Vnde † Docto. concludunt,possessionem, apprehensam per heredem dici nouam possessionem, non autem quæ erat apud defunctum. Paulus de Castro, in l. si quis vi. §. differentia. in princ. ff.de acquir. posses. Sarnen. in reg. de triennal. quæst. 14.nume. 71. Si igitur inter possessionem defuncti, & possessionem successoris est intermedia possessio Columnen-
15 sium,non momento temporis,quod quidem † momētum facit in interdicto vti possidetis præualere probationem, per ea quæ scribit Nat. in d. consi. 172. nume.7. & 19.sed etiam plurium,& plurium annorum, non videtur quomodo possit fieri hæc continuatio. Imò potiùs videtur intrandum doctrinam Docto. de qua per Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. allegatam per informantes pro parte dominorum de Caetanis. Nam siue ipsi prætendant, quod possessio præsumatur cōtinuata de defuncto in hęredem, siue quod probatis extremis media præsumantur, talis præsumptio cedit veritati probatæ, vt supra dixi.

Non obstant ea,quæ dicuntur de maiori verisimilitudine stante assistentia iuris communis pro Dominis de Caetanis. Quia dici posset, quod est maior verisimilitudo in specie, quæ præfertur, Dec. in d. c. licet causam in 2. not. in fauorem Do. Marci Antonij, qui possidet in alijs locis etiam subiectis ecclesiæ, & publicè in vrbe pro hoc retinet officialem.item in quantitate, pro qua isti Domini de Caetanis locant, item ex nimia eorum diligentia in conficiendis instrumentis, & ille à nobis examinatus pro parte Dom. Marci Antonij, qui declarat quomodo fecit vnum ex illis instrumentis, non videtur paruæ considerationis, præsertim cum testes excedant in tanto numero, & sint melius informati, & deponant de facto proprio, quæ qualitates singulæ solent facere, quod testes etiam, numero minores præferantur, quanto magis debent præferri, quando sunt numero plures? Grat. consil.82.nume. 36.& consil.81.nume. 63.& 64. libro secundo, Felin. in c. in nostra, colum. 3. num. 2. ver. & referunt melius informati de testibus prout, & non obstat quod deponentes pro habente titulum deponant verisimiliora, quia magis proxima videtur hæc verisimilitudo: præterea falsa esset illa commu-

nis

nis conclusio de quo supra dictum est, quod probans
per plures testes præferatur, quia pauciores præsu-
muntur semper deponere verisimiliora, quando adesset titulus.
Minus obstat, quod testes Dominorum de Caeta-
nis deponant magis in specie. Quia hoc non attendi-
16 tur, quando † species cótinetur sub illo genere, de quo
deponunt plures testes, vt per Innocent. Hostien. Butr.
& alios omnes in d.cap. licet causam, vbi volunt, quod
præferantur testes ecclesiæ Rauennatensis deponen-
tes, quod omnis honor præstabatur d. ecclesiæ, quam-
uis testes Fauentinorum deponerent de quibusdam
particularibus seruitijs, maximeque in casu isto ces-
sat illa difficultas de negatiua, super qua Doctores ibi
laborant.
Quo verò ad probationem scientiæ, & patientię fuit
17 allegatus Rimin.cons.391.num.2. qui † videtur tene
re, quod sufficiat, testem dicere, scientib. & patientibus,
licet in casu isto dicant, videntibus.
Minus obstat, quod hic tractetur de quasi possessio-
18 ne eorum, quæ sunt de regalibus, quia quasi possessio
decennalis ad effectum de quo agitur, attenditur etiã
in regalibus, vt fuit dictum in causa Bononien. de Pe-
pulis coram R.P.d. Lancelloto, per ea quæ scribit Co-
uarruuias, pract.q.c.13. Non obstant etiam pignora-
tiones, & probationes. Quia propterea Columnenses
non amiserunt possessionem. Rimin.cons.314.num.30.
cum seq.lib.2.
Non obstat, quod possessio D. Marci Antonij sit im-
proba, quæ nõ impedit continuationem, nam hoc pro-
cedit in continuatione inducta à statuto, quia lex citius
operatur effectum suum, quam homo, & declarat Ti-
raq. in tract. sup. citato. in 3. declarat. 5. par. num. 15. sed
iste non est casus noster.
Similiter non obstat doct. Bart. in l. si de eo. §. fin.
de acquir. posses. Quia potius facit in contrarium, ex
quo datur clandestinitas respectu possessionis, & pro-
prietatis, & non sufficit clandestinitas respectu pro-
19 prietatis, nisi sit respectu possessionis. Cum † igitur
hæc possessio sit tam diuturna, quã continuata, proba-
ta per tot testes, non videtur quomodo possit dici clan-
20 destina. Bal. cons. 20. num. 6. lib. 5. maximè † quia clan-
destinitas dicitur, quando quis suspicatur, vel de iure,
vel de facto se posse repelli. Bart. in l. si de eo. §. fin. nu.
2. de acquir. posses. Quod autem Columnenses non ti-
merent deijci de facto, apparet ex eo, quod quando
fuerunt turbati de facto, restiterunt, de iure vero non
videtur, quod timere debeant stante tam longa pos-
sessione. Immo si præsupponeretur, quod possessio an-
tiquior Dominorum de Caetanis non posset contin-
gi cum possessione de qua deponunt testes pro eorum
parte examinati, argumentum hoc de clandestinitate
retorqueretur contra ipsos, ex quo possessio probata per
quinquaginta annos respectu possessionis probatæ per
70. annos diceretur iunior & per consequens præsume-
retur clandestina.
Quo verò ad secundam principalem difficultatem
21 informantes fuerunt concordes, quod † debeat at-
tendi tempus litis motæ in hoc interdicto retinen-
dæ, vt sunt iura clara per informantes citata cum infi-
nitis auctoritatibus per eosdem cumulatis: non tamen
hoc intelligendum est exclusiuè ad tempus turbatio-
nis, quia requiritur, quod quis possideat duobus tem-
poribus, & litis contestatæ, & tempore turbationis.
Ægidius in dicto capitulo, licet causam, numero 67.
Plotin. in dicta lege, si quando, numero 99. C. vnde
vi. Bellam. consilio.... numero 3. Neuizan. consilio 81.
numero 16.
21 Et propterea stante diuersitate opinionum, Domi-
ni ordinarunt, quod particulariter dubitetur, quæ
qualitas præponderet in casu & ad effectum, de quo
agitur, an prætensus titulus Dominorum de Caeta-
nis, & prætensa quantitas, & qualitas testium Domi-
norum de Columna, &c.

RVBEI.

Hostien. littoris maris. Veneris 10.
Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Numerus testium, & qualitas illorum præponderat.*
2 *Possessio antiquior non valet, nisi sit continuata tẽpore litis motæ, & tẽpore petitionis mandati de manutenendo.*
3 *Possessio antiquior, quæ non est continuata, interrupta censetur.*
4 *Exceptiones testium non admittuntur in iudicio summarissimo, vt est retinendæ, & nu.9.*
5 *Gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. est sæpius canonizata in Rota.*
6 *Incorporalia non possunt vno & eodem modo possideri à duobus.*
7 *Præsumptio scientiæ inducitur ex lapsu tanti temporis.*
8 *Præsumptio malæ fidei tollitur etiam ex lapsu tanti temporis ex fama dominij.*
9 *Testes duo satis probant in iudicio summarissimo.*
10 *Præscriptio 40. annorum regulariter habet locum contra priuatum cum fama dominij.*

DECISIO XXVIII.

IN hac causa postquam fuit firmata regula in fauo-
rem Illustrissimi D.M. Antonij, quod numerus te-
stium, & qualitas illorum præponderet, per ea quæ la-
tissimè fuerunt deducta per informantes pro partẽ
eiusdem D.M. Antonij sub die Veneris 19. Nouembr.
proximè præteriti, ordinatum fuit, quod videretur, an
intrarent limitationes deducendæ pro parte Illustriss.
Dominorum de Caetanis ad effectum, vt sit dandum
mandatum vni, vel alteri de manutenendo, & quomo
do, & sub die Ven. 10. præsentis mensis Decẽbris 1574.
Quo ad primã partem puncti fuit resolutum limita-
tiones Dominorum de Caetanis non intrare.
Prima enim limitatio, quod Domini de Caetanis
habeant anteriorem possessionem, vt patet ex instru-
mentis in actis productis, non potest eis suffragari,
2 quoniam † requiritur, vt antiquior possessio sit con-
tinuata non solum tempore motæ litis, sed etiam tem-
pore petitionis mandati de manutenendo, vt fuit di-
ctum sub die 12. mensis Nouembris proximè præte-
riti, vt per Aegidium in cap. licet causam, num. 62. de
prob. Bellam. cons. 11. num. 13. Neuizan. consi. 81. num.
16. Plot. in l. si quando, nume. 99. C. vnde vi, alias e-
nim possessio iunior vincit. Alex. consil. 23. ad fin. lib.
6. Bero. dict. cap. licet causam, numero 56. versic. 3. li-
mita. & Plot. in loco supra allegato. Quod autem hu-
iusmodi possessio Dominorum de Caetanis non sit
conseruata, probatur ex depositionibus testium exa-
minatorum pro parte Dominorum de Columna de
anno 1551. vt etiam dictum fuit sub die 12. Nouem-
bris, quorum depositionibus attentis non possunt
coniungi duo illa extrema possessionis Dominorum
de Caetanis, cum intercedat tantum spacium tempo-
3 ris etiam vltra 10. annorum, de † quo quidem tempo-
re cum Domini de Columna possederint, & non con-
stet, quod Domini de Caetanis aliquid fecerint, prior
illa & antiquior possessio censetur interrupta, seu a-
missa. Curt. senior. consi. 24. num. 4. post Bart. Bald. &
Innoc. per eos alleg. Rep. in c. cũ ecclesia Sutrina. nu.
23. de caus. posses. & propriet. Præsertim cum posses-
sio Dominorum de Columna potuerit esse apprehen-
sa de tempore quo possessio Dominorum de Caetanis
poterat esse vacua per obitum D. Honorati senioris

B 2 quod

quod quidem in dubio præsumendum est, vt per Bart. in l. non solum, §. sed vt probari. de ope. nou. nuncia. Samen. super regu. de verisimil. q. 6. Cassad. decis. 21. de præbend. Non obstant instrumenta nouissime producta, & primo illud de anno 1468. quoniam respicit Do. Honoratum seniorem, cuius possessio non potest durare vsque ad eius obitum: præterea instrumẽtum dicit quicquid iuris habet, vt bene considerant hic informantes pro D. M. Antonio.

Instrumentũ verò de anno 1475. de alio instrumento de anno 1483. loquitur ẽt de prædicto Honorato, & quo ad Nicolaum filium nõ sunt habenda in consideratione, quia duo in solidum non possunt possidere, & in omnem euentum instrumenta non loquuntur de piscatione in mari. Vnde possunt verificari in piscationibus respectu locorũ tam Fogliani, quàm Coracpolacis, & dum ponderabatur illud verbum, Plagis, fuit responsum, hoc verbum non importare plagas, de quib. agitur, ad textum, in l. vxorẽ. §. agri plagam. de legat. 3.

Dum verò per informantes pro parte Dominorum de Caetanis prætendebatur, istis testibus propter exceptiones, quas eis obijciebant, non esse fidem adhi-
4 bendam, fuit per Dominos responsum, in hoc iudicio summarijssimo non esse tractandum de exceptionibus vt per Capyc. decis. 15. cum alijs allegatis.

Præterea, dum per informantes pro Dominis de Caetanis ponderabantur de nouo depositiones nonnullorum testium, & præcipuè Francisci Cifra de Sermoneta, fuit responsum, ex eorum dictis non tolli fundamẽtum supradictum de amissione, seu interruptione possessionis, cum non possit percutere illud vltra tempus, quod percutiunt testes habentes ætatem octuaginta annorum, seu 75. cum ipse dicat se esse annorum sexaginta. Præterea, non satis clare deponit respectu plagarum, de quibus agitur, & de piscatione maris, & in omnem euentum ratione suæ ætatis tollitur difficultas.

Tertiò, considerabatur per informantes Dominorum de Caetanis, quod testes dictorum Dominorum de Caetanis probant immemorabile, sed nec istud fundamentum placuit Dominis, vt alias in hac causa fuit consideratum sub die Ven. 12. Nouemb proximè præteriti. per glo. in c. 1. de præscr. in 6. quæ sæpius ca-
5 nonizata fuit in Rota.

Secunda limitatio, quod in incorporalibus vna possessio non excludit aliam, non placuit Dominis, quia contra textum, in c. licet causam, de probat. neque datur ista compatibilitas stante probatione, quod domini Columnenses posséderunt plagas articulatas, vt bene declarat post alios Anchar. in d. c. licet cau-
6 sam, numero 19. versiculo tertio oppono. Et † licet incorporalia possint à duobus possideri, hoc debet intelligi diuersimode, non autem eodem modo, seu eodem genere possidendi, vt per Docto. in dicto capitulo licet causam, & Aegidia. numero 73. & sequenti.

Tertia autem limitatio, quod esset probanda scientia & patientia Dominorum de Caetanis, similiter
7 non placuit: Quia † ex lapsu tanti temporis inducitur præsumptio scientiæ, vt per Doctor. in c. cum venissent. de institut. & in c. illud de præsum. & bene per Capyc. decis. 69. numero 15. & seq. Et præsertim in casu isto, in quo testes Dominorum de Columna dicunt articulum verum, in quo dicitur videntibus dominis Caetanis, vt hic per informantes, in quibus terminis non intrant allegationis exemplo.
8 Quarta † limitatio de mala fide Columnensium tollitur ex lapsu tanti temporis ex fama dominij, Molod. decis. 440. Aug. lib. 3. decis. 78.

Quinta limitatio, quod Dominis de Columna resistit ius commune, & assistit Dominus de Caetanis, ex notatis in c. ad decimam. de restit. spol. in 6. vbi Franc. num. 8. vers. 4. limita.

Sexta limitatio, quod testes Dominorum de Columna deponentes de antiquiori possessione fiot pauci numero, non vrget ex quo non habetur concursum testium contrarium deponentium respectu antiquitatis istius possessionis, & in isto summarijssimo posses-
9 sorio, in quo, vt supra dictum est, exceptiones testium non admittuntur, duo testes satis superque probant.

Vltima vero limitatio, & sic septima, in ordine, quæ fundatur super eo, quod notorie constat de dominio Dominorum de Caetanis, ex bulla fe. rec. Bonifacij Octaui, de qua in actis, non concludit secundum dominos. Et licet super ista difficultate multa fuerint considerata, an in isto summarijssimo possessorio sit admittenda exceptio dominij in continenti probandi, seu iam probati, & an simus in istis terminis, cum in casu isto dici possit, Dominos de Caetanis, qui à principio causæ vsque hodie dixerunt se esse in quasi possessione, & sibi deberi mandatum de manutenendo, dominium eorum deduxisse ad adiuuandã, seu iustificandam eorum quasi possessionem, vt per Beto. in c. in literis, numer. 15. de restitutio. spoliato. Nihilominus his omnibus omissis concluserunt Domini in casu isto, etiam quod titulus Dominorum de Caetanis comprehenderet regalia, de quibus agitur, non constare ita notorie de eorum dominio, vt in isto summario possessorio non sit habẽda ratio possessionis alterius partis. Multa enim sunt, quæ offuscant illud notoriũ. Primò, fama publica de dominio Dominorũ Column. Secundò, tã longa & antiqua possessio continuata. Tertiò, quia adhuc possunt docere de eorũ dominio, vt per Ægidia. dec. 103. Samen. super regul. de annin. q. 82. ad fin. quam Rot. sæpius tenuit, bene faciunt tradita per Felyn. in c. significauerunt, numer. 3. de testibus. Et ad decis. Put. 29. quæ adducebatur in contrarium, fuit responsum, in primis, quod rationes per eum adductæ non videntur suisse firmatæ per Dominos, ex quo Rota tenet, quod notorium in istis terminis non resultet, nisi ex confessione partis, vel ex re iudi.

Secundo, quia negari non potest, quod ista notorietas non reddatur turbida ex probationibus factis pro parte dominorum de Columna, cum regulariter con-
10 tra priuatum præscribatur spacio 40. annorum. præsertim cum fama domini. Afflict. decis. 254. Dec. Paris. Soc. iun. & alij per infer. allegat. Maxime si deducta pro parte Dominorum de Caetanis dicerentur deducta ad adminiculandum possessionem quia sufficeret, quod pars dixisset generaliter contra.

Quo vero ad secũdam partem dub. fuit conclusum, dandum esse mandatum de manutenendo domino M. Antonio, quia ipse habet regulam pro se, & limitationes supra dictæ non intrant.

Quo vero ad tertiam partem fuit conclusum, dandum esse mandatũ de manutenendo in tota ista plaga, siue loco differentiæ, præterquam quo ad aperitionem faucis loci Fogliani. in qua quidem aperitione fuit conclusum, vt detur mandatum de manutenendo dominos de Caetanis aperiendi dictam faucem temporibus consuetis cum prohibitione, ne domini de Columna impediant læsos, & ne piscari faciant in d. fauce, vsq; ad signa ponenda per dominos de Caetanis, ita tamen quod signa vulgariter dicta, li maschi, non excedant loca consueta.

RVBEI.

Hostien. Littoris maris. Veneris 21. Nouembris 1575.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Confessio generaliter facta de regalijs non comprehendit ius imponendi nouum vectigal.*

DECISIO XXIX.

Dubium fuit stantibus litteris Bonifacij Octaui, & resolutionib. desuper factis, an dictæ literæ comprehendant vectigal, siue reditus piscationum, de quibus agitur, etiam quod non probetur, quod tempore concessionis prædictæ actualiter exigerentur, siue essent impositi, quod dubium fuit propositum die Lunæ 21. præsentis mensis Nouembris 1575. Et cum informantes hinc inde latissimè scripsissent deducendo plures difficultates, quarum multæ videbantur esse contra punctum. Domini omissis multis firmarunt hanc conclusionem, siue regulam in fauorem Illustrissimi D. Marci Antonij, quod licet in concessione generali facta de regalijs veniant omnia, quæ continentur in cap. 1. quæ sint regalia, vt per Boss. in tract. de regal. num. 25. cum multis alijs, quæ possunt allegari:
1 regulariter † tamen non venit ius imponendi nouum vectigal. Luc. de Pen. in l. contra publicam. col. 5. vers. & finaliter quæritur. de re milit. lib. 10. Cuman. cons. 161. in fin. cum multis allegatis hic per informantes pro parte Illustrissimi Do. M. Antonij, Imol. cons. 121. Et pro regula fuerunt allegati Cyn. & alij in leg. 1. C. vectig. nou. instit. non pos. Hostiens. in cap. si de quibusdam, §. præterea, post princip. de verbo. significatione, quem Doct. ibi sequitur Inl. de Geld. nume. 79. An autem sit recedendum ab ista regula, quia Doctores prædicti loqui videntur in generali concessione, non autem in vniuersali, & an prædicta concessio Bonif. sit generalis, vel vniuersalis, & ex coniecturis sit à dicta regula recedendum, vel ex eo, quod mare sit proprium ipsorum Illustrissimorum Dominorū de Caetanis, qui prætendunt posse ex hoc prohibere ne quis in mari piscari debeat, vel ex alijs limitationibus si quæ adaptari possunt, poterit videri particulariter. Reseruarunt insuper Domini facultatem Illustris. Dominis de Caetanis, vt possent de nouo audiri, si voluerint, super resolutione aliàs facta, quod ad ipsos pertineret onus probandi quod huiusmodi vectigal, siue reditus, de quibus agitur, fuissent impositi vigore prædictæ concessionis.

RVBEI.

Cauallicco. Baroniæ de Thoro Lunæ 25. Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Sigillum testatoris non est de substantia testamenti.*
2 *Sigillum testium, & sigillum testantis differunt in iuris effectu.*
3 *Sigilli appositio est leuis solennitas.*
4 *Antiquitas tēporis facit præsumi omnia solenniter gesta.*
5 *Euidentia rei non tollit præsumptionem, quæ oritur ex antiquitate temporis positi inter duo extrema.*
6 *Subscriptio testium satis est quod exprimat, cuius sit testamentum.*
7 *Publicatio testamenti ex antiquitate temporis facta præsumitur.*

DECISIO XXX.

In causa Cauallicen. Baroniæ de Thoro fuit dubitatum, an prætensi defectus tam sigilli, quàm subscriptionis testium, cuius copia detur, sint attendendi, & considerabiles in casu, de quo agitur. Et die Lunæ 25. Octobris 1574. fuit conclusum, huiusmodi defectus non esse attendendos. Et omissio illo fundamento, quod addncebatur per informantes pro parte Rostani super obseruantia subsecuta, & super assertione illius iudicis, qui testamētum exemplauerat tanquam fundamento non necessario, quo ad primum prætensum defectum, quod in huiusmodi exemplo non fuerit repertum sigillum testatoris, & sic non appositum, quod tamen secundum opinionem aliquorum videtur esse de forma, & substantia ipsius testamenti, vt per informantes pro parte Ludouici, fuit per Dominos responsum. Primò quod ista opinio iure non probatur, quia text. in l. hac consultissima. C. de testamen. hoc non probat, neque Doct. antiqui, prout Azo in Summa. C. eod. nu. 5. & Ioan. Fabr. in §. possunt. Instit. eod. & Spec. in loco allegato. non requirunt pro sub-
1 stantia testamenti sigillum testatoris. Imol. Aegid. in cons. 1. colum. 6. in 9. col. tenet contrarium. Et insuper
2 ratio † quæ militat in sigillo testium propter recognitionem per eos faciendam, non conuenit respectu si-
3 gilli ipsius testatoris. Præterea † ista appositio sigilli non potest dici, nisi quædam leuis solennitas, cuius omissio non vitiat actum. Doct. in l. fin. C. de iur. deliber. & ex recentioribus per Rolan. à Val. cons. 82. numero 12. & seq. volum. Et maximè in casu isto, in quo testator totum testamentū manu sua scripsit, ita quod eius subscriptio non erat necessaria. l. cum antiquitus. C. de testam.

Sed in omnem euentum, etiam quod esset de substantia ista appositio sigilli testatoris, nihilominus stan-
4 te † antiquitate temporis tot annorum debent præsumi omnia solenniter gesta, & publicationem solennitee fuisse factam, per ea quæ fuerunt allegata coram bon. me. Oradinu, tunc Rotæ Decano die trigesimo Maij 1575.

Non obstat, quod ex inspectione ipsius testamenti, quasi ex ipsa rei euidentia, constet de contrario, hoc est, quod sigillum testatoris non fuerit appositum, & per consequens tollitur præsumptio resultans ex anti-
5 quitate temporis. Nam † hoc fundamentum posset procedere, nisi in casu isto intercederet tantum temporis interuallum inter confectionem testamenti, & ipsam inspectionem, cum satis sit, testatorem posuisse in aliqua parte huius testamenti sigillum suum, licet nunc non appareat, cum contrarium de necessitate non probetur allegata enim in contrarium procedunt, quando ipsa scriptura cantat eius ineptitudinem, ex his quæ cumulat Felyn. in c. sicut, nu. 33. vers. 7. & vltimo declarat, de re iud.

Quo verò ad alium prætensum defectum subscriptionis testium, Domini nullam habuerunt difficulta-
6 tem, quia † satis est, quod in subscriptione exprimant cuius sit testameotum, & quis sit qui subscribit, vt per Ioannem Fabr. sit in loco allegato, num. 5. circa med. & Bellam. in cons. allegato, colum. 14. in fin. Et illud verbum, infra scriptis potest intelligi respectu testamenti, & insuper, cum subscriptio testium requiratur ad effectum, vt omnes interueniant vnico contextu, quando testator subscribit testamentū, satis est, quod testes dicant, se interfuisse omnibus, & singulis, & per consequens subscriptioni testantis. Fulgos. in l. publicati. num. 2. ad med. vers. & ne forsitan cogetur. C. de testamen.

Quicquid tamen sit, tollitur omnis difficultas ex antiquitate temporis, cuius vigore præsumitur facta publicatio ipsius testamēti solennis, vt dixi, & hoc præsertim ad effectum, vt testamentum valeat, l. si pars. de inof. testam. c. fuit. de re iudic.

RVBEI.

Roman. Vineæ, Veneris 14. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Iuuare nemo se potest ex eo, quod ipse impugnauit.*
2 *Protestatio contraria facto, qua dicatur.*

alijs, id eſt inſtitutis, vel ſubſtitutis, de quib. teſtator
proximè fecerat mentionem ponderando omnia præ-
dicta verba, vt latè deducitur in informatione, & me-
moriali D. Margaritæ. Et ita teoendo non obſtant ea,
quæ allegantur io contrarium. Et primo, quod in caſu
contrauentionis cenſeantur vocari illi, qui erunt cum
effectu hæredes, vt ſubſtituti, quaſi huiuſmodi ſubſti-
tutio reguletur à prima ſubſtitutione, & quod Marga
rita non ſit talis, quia non ſucceſſit, vt ſubſtituta Iaco-
bi, qui deceſſit poſt 25. annum teſtatus, per conſ. Dec.
636. cum ſimilib. Quia reſpõdetur, quod in caſu Dec.
prohibitio alienationis erat facta ſtatim poſt fideicom-
miſſum, & ſic erat fideicommiſſo connexa, & coniun-
cta, & ideo poterat recipere declarationem, & reſtri-
ctionem, vt alias conſideratum fuit in cauſa Bonon.
bonorum de Pepulis, ſed in præſenti caſu prohibitio
alienationis, & in caſum contraueotionis facta ſubſti-
tutio, ſunt poſitæ in ver. ceterum, qui ponitur interpo
ſitis plurib. diſpoſitionibus inter eum, & particulam
continentem ſubſtitutionem primam, vt apparet ex
contextu teſtamenti, & ideo illa verba, accreſcant a-
lijs, ſunt intelligenda de ſecũdo inſtitutis, vel ſubſtitu-
tis. Secundo, non obſtãt illud verbũ, accreſcat, & quod
Margaritæ non poſſet accreſcere 1 quia cum ipſa non
ſucceſſerit, vt ſubſtituta, ei non accreſcit. Quia reſpoo-
4 detur quod † verbũ accreſcat, inducit fideicõmiſſum,
l. codicillis. ff. de vſufruct. lega. Rep. in l. cẽturio. n... ff.
de vulga. & pupilla. Et teſtator non dixit, ſimpliciter,
accreſcat, quaſi intellexerit de portione, ſed dixit alijs
& ſic loquutus fuit de augmento faciendo perſonis,
& non portioni. Et optime facis, quia idem teſtator
eodem modo loquendi vſus fuit io alia ſuperiori par-
ticula ibi, & accreſcat d. Margaritæ ſorori meæ. Et ex
his tollitur ponderatio, quæ ſit de iure accreſcendi,
quia teſtator non loquitur ſimpliciter de eo, ſed de ta-
li iure accreſcendi, quod ſit perſonæ. Terno, non ob-
ſtant illa verba (qui meæ voluntati paruerit) quia Do-
mini intellexerunt generaliter tã de præterito, quàm
de futuro, & de perſonis vocatis, quæ non alienaſſent.
Et ideo, &c. Quarto, non obſtat, quod tempore aliena-
3 tionis † viueret D. Siluia, quæ vt ſubſtituta poſſet ve-
nire in caſu contrauentionis. Quia reſpondetur, quod
ipſa excluditur ex eo, quod ipſa ſimul cum Iacobo a-
lienauit. Nec obſtat, quod ipſa poterat alienare ex
permiſſione teſtatoris, de qua io ſuperioribus particu-
lis teſtameoti, quia non euenit caſus in eis compre-
henſus, cum ipſa deceſſerit ante Iacobum, & ipſa po-
terat diſponere ſi non extitiſſent filij maſculi ipſius,
& Gaſparis, quæ omnia comprobantur ex latè dedu-
ctis in longo Memoriali D. Margaritæ.

O R A D I N I.

Roman. Vinearum de Maximis. Veneris. 10.
Decembris 1572.

S V M M A R I A.

1 *Clauſula, ſalua gradus prærogatiua, non habet locum in iure accreſcendi.*
2 *Ius accreſcendi procedit etiam ex tacita voluntate teſtatoris.*
3 *Ius accreſcendi non admittitur poſt aditam hæreditatem.*
4 *Iuri accreſcendi nõ eſt locus inter ſuccedẽtes diuerſo iure.*
5 *Verbum accreſcat, non eſt directum verbum ciuile.*
6 *Iuri accreſcendi propriè locus non eſt inter plures hæredes, & legatarios re, & verbis disiunctos.*
7 *Teſtator diſponens, quod habeat locum ius accreſcendi, po teſt etiam diſponere, quod accreſcat perſonis, quæ nullam habeant partem.*

D E C I S I O XXIIII.

CОnclusum fuit, quod ex clauſula prædicta accre-
ſcat etiam illis perſonis, quæ nullam partem hæ-
reditatis prius habuerunt, quia hic colligitur ex men-
te, & verbis ipſius teſtatoris. Primo, quia teſtator vſus
fuit verbo accreſcat, in ſuperiori particula, dum dicit,
quod recuſante Siluia vſum fructum vinearũ, & alia-
rum rerum, accreſcat Margaritæ ſeniori, & tamen in-
ter Siluiam, & Margaritam non poterat habere locum
ius accreſcendi, cum non eſſent coniunctæ re, & ver-
bis, cum vtraque fuerit inſtituta hæres in vſufructu
diuerſarum rerum, & in diuerſis orationibus, iuxta
communiter trad. in l. vnica. C. quando non peten.
part. & in l. re coniuncti. ff. de leg. 3. arg. l. ſi Seruus plu
rium. §. ſi. ff. de lega. 1. cum ſimilibus. Secundo, ex illis
verbis, ſi aliquis ex inſtitutis, & ſubſtitutis prædictis.
&c. iũctis ſequẽtibus verbis, &c. alijs accreſcat, ex qui-
bus oſtenditur, quod teſtator in hoc verſiculo voluit
omnes ſupradictas perſonas inſtitutas, & ſubſtitutas
grauare prohibendo, ne tentent alienare, & ſi aliqua a-
lienauerint, quod accreſcat res alienata alijs, & ſic
non ſe reſtrinxit, quod accreſcere deberet ſolum illis
perſonis, quæ habeant portiooem, ſed vocauit illas,
quæ eſſent ſubſtitutæ, vel inſtitutæ, quæ qualitas ſuf-
ficit propter vim dictorum verborum. l. non aliter, in
princ. ff. de leg. 3. l. in conditionibus. in princ. ff. de con-
dit. & demonſt. Tertio, quia teſtator dicit, quod in ta-
li iure accreſcendi, ſalua eſſet gradus prærogatiua,
1 quæ non poteſt accommodari iuri accreſcendi, cũ † ius
accreſcendi non mutet gradum. l. Mæuius. C. de legi.
hæred. Bal. & alij io d. l. vnica. vbi Dec. nu. 12. Quar-
to, quia ſecũdum aliquos ſequeretur illud abſurdum,
quia ſi vnus tantum hæres fuiſſet, prout accidit in iſto
caſu, & ille alienaret, quod oon ſupereſſet perſona,
cui accreſceret, quod videtur contra mentem teſtato-
ris prohibentis indiſtinctè alienationem, & vocantis
indiſtinctè alios, & tamen ius accreſcendi, licet proue-
2 niat ex diſpoſitione legis, tamen procedit † ex tacita
voluntate teſtatoris, vt tradunt Doct. in plurib. locis,
& refert Dec. in rubri. C. quando non peten. part.
Quinto, quia velle intelligere d. verſiculũ in iure ac-
creſcendi ciuiliter, & formaliter conſiderato, hoc vi-
detur difficile, quia videntur repugnare aliquæ regu-
læ, ſiue concluſiones communiter receptæ in huiuſ-
modi iure accreſcendi. Nam ſi requiritur, quod perſo-
na vocata in euentum alienationis habeat portionem,
3 ſequitur, quod erit † locus iuri accreſcendi poſt aditam
hæreditatem, & acquiſitionem factam. l. 1. §. interdũ
de vſufruct. accreſc. quod non admittitur, vt poſt alios
Rip. in d. l. re coniuncti. nu. 172. Et rurſus proprie ius
accreſcendi habet locum, quaodo portio vnius defi-
cit. d. l. vnica. Sed in hoc caſu non deficit portio, ſed
voa res particularis, quam aliquis tentauit alienare, &
quod erat in ſua portione, & deuoluitur inſtitutis,
vel ſubſtitutis: Et rurſus io dicto iure accreſceodi ſit lo
cus inter plures coniunctos re, & verbis, iuxta not. in
d. l. re coniuncti. hic autem vocantur alij inſtituti, vel
ſubſtituti, inter quos, & alienantẽ nulla eſt coniunctio,
vt apparet ex ſuperiorib. particulis teſtamenti. Acce-
4 dit ad prædicta, ꝙ † non eſt locus iure accreſcendi in-
ter ſuccedentes diuerſo iure. l. ſed cũ patrono. in prin.
ff. de bon. poſſ. cum concord. Et ex his reſpondetur ad
rationẽ Dominorum de Maximis, quatenus totã vim
faciunt io illis verbis, iure accreſcendi, quia teſtator
non intellexit de formali iure, & ideo ipſe, qui iuris
periniſſimus erat, non loquutus eſt ſimpliciter de iure
accreſcendi, ſed cum miſterio addidit in tali iure accre-
ſcendi. Et ſimiliter reſpondetur ad verbum accreſcat,
quia teſtator illud large accepit, quia ipſe ſuperius mo
do dixit, accreſcat, modo acquiratur, deinde, accreſcat,
& ſic reſpexit effectum potius quam rigorem verbo-
5 rum. Et † quatenus dicitur, quod hoc eſt verbum dire-
ctum, Rep. in l. cẽturio. nu. 195. fuit reſponſum, quod
non eſt verbum directum ciuile, vt ibidem traditur,
quo caſu poteſt importare fideicommiſſum, vt tradit
Galliau. in ead. l. Centurio. nu. 521. Alc. ibi. nu. 30. Et
ſimiliter

similiter non obstār illa verba ipso facto, quia sunt referenda ad caducitatem, quæ respicit alienantem, magis quam ad personam, cui ex alienatione acquiritur, & licet respicerent personam acquirentē, hoc non videtur esse tanti momenti, vt impediat acquisitionem. Nec alia subsequentia, qui meæ voluntati paruerit, quia hæc possunt verificari etiam, quod persona vocata non habeat portionem, quæ si consenserit alienationi, iuxta not. in l. quoties. la seconda. C. de fideic. non dicitur à testatore admissa, quia in hoc non paruit eius voluntati. Nec obstat, quatenus dicitur, quod in l. codicillis. in princ. de vsufru. lega. loquitur in vsufructu: quia si recte inspiciatur, loquitur in relicto fundi, nec potest fieri vis in §. si quis autem. in Authen. de hæte. & Falc. quia ibi fit a lege particularis dispositio, vt vltima voluntas sortiatur effectum.

Et dum pro parte Dominorum de Maximis dicitur quod testator potest disponere, quod habeat locum ius accrescendi post acquisitum legatum, responde-
6 tur, † quod hoc non stringit, quia negatur, quod inter hæredes, & legatarios re, & verbis disiūctos, sit locus proprie iuri accrescēdi, quod habeat locum inter plures legatarios. §. si ead. Inst. de legar. præstan. Præte-
7 rea, † si concedimus, testatorem hoc posse facere. non est dubitandum posse etiam ordinare, quod accrescat personis, licet nullam habeant partem.

Omittuntur autem multa, quæ ab vtraque parte tam in informationibus, quàm in responsionibus adducuntur, quia aliqua non videntur multum pertinentia, aliqua non applaudunt Dominis.

C O T T Æ.

Toletan. Pensionis. Lunæ 11. Martij. 1577.

S V M M A R I A.

1 *Translatio non valet, vbi periculum est in mora.*
2 *Veritas concurrens cum opinione facit acquirere hereditatem, ab eo, qui pro herede se gerit.*
3 *Credens viro graui, & eximio excusatur, & præscribit.*
4 *Ignorantia rescripti nocet quo ad fundamentum iurisdictionis.*
5 *Iurisdictio pendet à præsentatione rescripti.*
6 *Forma proxima omitti non potest: secus in extranea.*
7 *Notorium allegans non tenetur probare.*
8 *Notorium, quod oculis iudicis non subijcitur, probandum est.*

DECISIO XXV.

IN præsenti difficultate nulla fuit capta resolutio,
1 quia domini erāt varij, nā † aliqui tenebant quod stante periculo moræ, quod in casu illo negari non potest, cum effectus hoc comprobauerit, vt per Corn. cōsil. 53. num. 4. lib. 5. translatio, de qua agitur sustineri potest. Et tenentes hanc opinionem mouebantur, quod licet translatio litteris non præsentatis non valeat, vt per Cressen. decis. 198. Roman. Mill. & alios allegatos, & late tradit Gabriel. de excep. re iudica. conclus. 3. tamen placebat fallentia, quam idem Gab. ibi tradit nu. 22. qui allegat Soc. cons. 39. col. fi. & alios vt ibi per eum.

Quod corroborari videtur alia limitatione, coniungendo eam cum superiori, quam tradit idem Gabriel. num. 26. nempe, quando adsunt probabiles coniecturæ, quod sibi iurisdictio competat, ad Bald. in l. falsus, num. 19. C. de furt. Franc. & Fel. per eum allega. Quæ limitatio comprobari potest ex eo, quod licet, vt quis pro hærede gerēdo obstringat se hæreditati, scire debeat qua ex causa hæreditas ad eum pertineat, alias administrando pro hærede hæreditatem non acqui-
rit. l. is ad quem. ff. de acquir. hær. tamen † si cum vehementi opinione concurrat veritas acquirit hæreditatem, l. cum quidam. §. quod dicitur. cod. titul. Et hoc idem notat Bald. in l. cum in antiquioribus. num. 3. C. de iure delib. applicando ad ius transmittendi.

Cōfirmantur prædicta ex diuersis similibus per informantes adductis, quæ satis probabilem faciunt istam opinionem. Nec quæ supra dicuntur, loquuntur in his terminis periculi, in quibus solet recedi à regulis iuris communis.

Vehemens opinio executoris oriri potuit tam ex assertione Episcopi personæ grauis, quàm ex testium depositione, & fere notoria forma literarum translatio-
3 num. Nam † & alias credens viro graui, & eximio excusatur, & præscribit, vt per Bald. in l. iudicia, C. de rei vend. Doct. in l. 1. C. de eo per quem fact. erit. glo. in l. Titius fundus. ff. de cond. & demonstr.

Aliqui verò dicebant, non esse recedendum à resolutione iam facta ea quippe ratione, quia Illustr. Do. Ioannes fundatam habet intentionem, quod fuit necessaria præsentatio literarum, ex decisione, & alijs multis auctoritatibus in alia positione huius causæ allegatis.

Ad quod non obstat limitatio tradita de Socin. cōs. 39. nu. .o. lib. 4. quam etiam vltra allegatos ponit Marsil. in l. patri, vel marito. nu. 43. ff. de quæst. Quia fuit
4 † responsum, quod omnia allegata pro hac parte procedunt, quando illud, quod ignoratur, non percutit fundamentum iurisdictionis; sed quando percutit fundamentum iurisdictionis, tunc secus, quia ita loquitur Bal. in d. l. falsus. super cuius dictis fundat se Soci. & faciunt quæ refert Gabr. d. concl. 3. nu. 17. & ita loquitur Marsil. vbi supra.

Vt enim dicit Bal. in d. l. falsus. num. 17. iurisdictio
5 † pendet à præsentatione rescripti: vnde si nullum præsentetur, nullam habet iurisdictionem.

Nec obstant illa, quæ deducuntur de necessitate, quod videlicet tempore necessitatis, & vbi periculum
6 est in mora semper recedimus à regulis iuris: quia † id est verum in forma extranea: secus quando agitur de forma proxima, vt declarat Brun. de form. fol. 63. col. 4. versic. & non procedit vbi etiam dicitur, quod non potest omitti forma in totum, sed adimpleri saltem per æquipollens, quia id fieri potest. Sic itaque in casu nostro debuissent examinari testes super eo, quod quilibet in dignitate Ecclesiastica constitutus id facere posset.

Præterea Doct. omnes pro altera parte allegati loquuntur, quando iudex est aliquo modo iudex; hic autem nullo modo est iudex, cum literæ sibi præsentatæ non fuerint. Nec facit dum dicitur, quod notorium sit quod ita omnes deputantur. Quia fuit respō-
7 sum, quod hoc debuit saltem allegari ad hoc, vt dici posset, quod illud sciebat vt iudex, non vt priuata persona, bene Bero. in c. si duobus. num. 23. de appella. No-
8 torium † enim quod oculis iudicis non subijcitur; probandum est. Castrens. consilio 221. col. pen. nu. 3. prope fin. libri. Quia, vt inquit Abb. in c. bonæ. nu. 1. de electio. potest esse notorium alijs, & non iudici. Bene facit Ferret. consilio 31. num. 35. Et quod notorium non excuset ab onere probandi, tradit Ias. in l. si vero. §. qui pro rei. col. 2. nu. 12. ff. qui satisd. cog.

In hac igitur varietate opinionum Dominis visum fuit, vt causa concordetur.

ALDO BRANDINI.

Tullen. Matrimonij. Lunæ 14. Nouembris 1575.

S V M M A R I A.

1 *Probatio plena tolli non potest, nisi per aliam magis plenam.*
2 *Suspicio dicitur esse minor gradus probationis.*
3 *Suspicio tollitur per plenam probationem.*
4 *Sententia fauenti matrimonio statur in dubio.*
5 *Probationi statur, quæ matrimonio fauet.*

DE-

DECISIO XXVI.

Domini pro maiori parte tenuerunt, matrimoniũ
inter Ghilibertam, & D. Carolum esse probatũ.
Nec ex adductis pro parte D. Caroli oriri tales conie-
cturas, vel præsumptiones, vt dicendum sit, testes, de
quibus agitur non fuisse præsentes, quando vt ipsi de-
ponunt, fuit contractum tale matrimonium. Moti fue
runt Domini, quia cum habeamus tres testes deponẽ-
tes se fuisse præsentes, & matrimonium contractũ fuis-
se, habemus consequenter plenam probationem, quæ
1 † tolli non potest, nisi per aliam non solum plenam,
sed magis plenam ad no. in l. admonendi. ff. de iureiur.
Ex deductis autem pro parte Caroli secundum Do-
minos non oritur plena probatio, quod dicti testes nõ
fuerint præsentes. Sed ad plus ex illis circa hoc gene-
2 rari forte posset aliqua suspicio, quæ † est minor gra-
dus probationis, & modicum in iudicando attenden-
dum. Bart. in d. l. admonendi, num. 20. & 21. Dec. cons.
175. nu. 5. in fi. quæ suspicio tantum abest, vt possit ple
3 nam probationem elidere, vt imò ipsa per plenam pro
bationem tollatur, & confundatur, quia ad inuicem
non se compatiuntur. Ias. post Bart. in d. l. admonendi
col. 96. nu. 226. & ibi Ripa, nu. 210.

Quo verò ad tentatam subornationem Domini 20. Nouemb. 1573. dixerunt, constare de suspicione tentatæ subornationis in genere, vnde cum hæc suspicio sit sola, & non probata, neque percutiat immediatè hos testes, visa fuit Dominis non multum considerabilis. Quod verò Ghiliberta in suis responsionib. tactis Cõsiliarijs Ducis, & Ducissæ nominauerit hos testes, non mouebat Dominos, cum id ab ea edita opera fieri potuerit, ne interim vel subornarentur, vel declararentur à Carolo, & eius consanguineis: ipsi. n. erant vilis conditionis, Ghiliberta verò, & Carolus, & eius cõsanguinei potentes in illis partib. Quod autẽ negauerit Duci & Ducissæ, se prægnantem, & matrimoniũ contraxisse, non bene est probatum, quemadmodum etiam non bene probatur, ꝙ ipse tentauerit abortum, & magnum indicium est, quod id verũ non fuerit, ex quo peperit. Ex istis igitur imperfectis probationibus non percutientib. immediatè hoc factum præseorum, vel absentiæ horũ testium, non visum fuit Dominis posse reprobare tres testes planè, & clarè deponẽtes se fuisse præsentes. Quod non examinauerit illã Damicellã appellatam Richibourg. nihil facit, vt fuit dictum 28. Ianua. 1569. Idq; tanto magis, quia nec Carolus eam examinauit. Sin id verum non fuisset, potuisset Carolus ipse eam examinare. Sicut nihil facit, quod in 12. artic. Ghilibertæ articulet, quod Carolus sibi promiserit in euentum, si esset prægnans, eam se ducturum in vxorem, & desponsaturũ, quia cum in 5. art. articulauerit, matrimoniũ contractum ante in d. 12. art. intelligebat de publicatione d. matrimonij. Non ẽt mouit Dominos, quod non videatur verisimile, quod cũ noluerit Carolus facere apocham, protulerit illa verba matrimonialia corã Martina, tũ quia nõ cõstat, quòd ipsa Martina viderit, tũ quia illa erat vnica. Et in omnẽ euentum sciebat, quòd eius dictum non probasset. Idque tanto minus est habitũ in consideratione, quanto probatur per duos testes contestes, quòd Carolus deprehensus cum Ghiliberta fassus fuit matrimoniũ. Similiter nihil facit, quod eadẽ Ghiliberta postea petierit a Carolo apocham, quia volebat adhuc magis corroborare suam probationem, suspicans fortasse, ne testes memoria retinerent verba matrimonialia, vel ne morerentur, aut se absentarent. Volebant. n. sibi cauere in omnib. casibus, nec obstabat, quod consiliarijs dicat de promissionibus matrimonialib. & non de matrimonio, quia intelligebat de matrimonio, quòd aperte constat in prima responsione prope finẽ, dum dicit se velle sustinere, quod adest matrimonium inter ipsam. & Dominum Lenoncort. & propterea in hac parte petebat iustitiam. Quod verò Ghiliberta non potuerit præscire nocte præcedente, quæ verba esset dicturus Carolus, & ita præparare testes, nõ facit, quia sciebat forte ipsum solitum esse, dum essent soli, vel confiteri matrimonium, vel reiterare verba matrimonialia. Et ideo potuit præparare illos testes, vt audirent, quæ ipse dicturus erat. Et in summa varietates consideratæ, & inuerisimilitudines non inferunt, nisi ad quasdam suspiciones hominis, & non iuris. ex quibus periculosũ visum fuit Dominis, velle elidere plenam probationem, præsertim in causa matrimoniali, pro qua in dubio videtur pronunciandum: sicut enim in dubio statur sententiæ fauenti matrimonio, c. fi. de re iud. Host. in c. sicut de spons. Fel. in rubr. de sponsal. num. 6. Ita in dubio statur probationi, quæ matrimonio fauet. Andr. Sic. cons. 6. col. 2. vers. & sic ex istis. lib. 1. per tex. in l. Iulia. ff. de manumiss.

Non obstat, quod matrimonium sit clandestinum, quia antea in simili causa 14. Ian. 1568. fuit resolutum, quando nõ agitur de præiudicio alterius matrimonij, vel de dirimendo prætenso matrimonio, non requiruntur testes omni exceptione maiores, vel magis idonei. Et insuper 28. Ian. 1569. Domini etiã resoluerunt, materiam præsentis matrimonij non esse adeo suspectam, vt requirãtur testes omni exceptione maiores, vel magis idonei, ex qua resolutione tolluntur omnes inuerisimilitudines, & suspiciones adductæ pro parte D. Caroli. Et quamuis fuerint reseruatæ duæ qualitates, vel circumstantiæ, vna de tentata subornatione, altera de confessione Ghilibertæ corã Duce & Ducissa, quòd non erat prægnans, & non contraxerat matrimoniũ cum Carolo, tamẽ fuit postea super eis particulariter dubitatum? & visum, quod illæ non bene probantur, nisi respectu subornationis in genere. Quo verò ad negationẽ illam ẽt non videtur probari, & in omnẽ euentum, quando esset probata, fuit dictum, quod esset hæc qualitas habenda in consideratione arbitrio Dominorum, visis alijs qualitatibus. Vnde cũ visum fuerit, quod adsint tres testes, nullas patientes considerabiles exceptiones, bis examinati, & insuper vice versa probetur amor mutuus inter Carolum, & Ghilibertam confessio ipsiusmet Caroli, quod erat sua vxor, fama in curia Ducis, quod essent contracturi matrimoniũ, honestas Ghilibertæ, & insuper libera cõcertatio inter Ghilbertam, & Carolum illo tempore, parum conueniens personæ tam propinquæ seruitio tantæ Principissæ, nisi adfuisset matrimonium. Hæ qualitates iunctis dictis testium visæ fuerunt Dominis valde præponderare omnibus alijs suspicionibus adductis pro parte domini Caroli. Et quamuis Carolus matrimonium negaret ipsum de eo interrogantibus, hoc ipsum arguit matrimonium, cum sui affines, & cõsanguinei suspicarentur illud esse, vel contractum, vel cõtrahi debere. Quod autem ipse negaret, nihil est, quia contractus ab initio sunt voluntatis, & poterat negare volens, quod publicaretur, vel quia forte ipsum serò pœnituerat & putabat non adfuisse testes, quibus tale matrimonium probari posset.

RVBEI.

Hostien. Littoris maris, coram D. de Rubeis
die 12, Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Possessio probata censetur per testes deponentes de actib. singularibus.*

2 *Testes in interrogatorijs debent explicitè deponere secundum requisita per gl. in c. 1. de præscrip. lib. 6.*

3 *Titulum allegare licet in possessorio retinenda, ad effectũ videndi quis melius probet.*

4 *Titulus coniungi potest cum possessione, dum præfixus esset terminus, vel seruati termini substantiales.*

5 *Interdictum adipiscendæ etiam summarissimum ijsdem rationibus regulatur, quibus interdicta retinendæ.*

6 *Testes*

6 *Testes illi præualere debēt etiam si numero pauciores, quorum dictis coniunctus est titulus, & nu. 8. Fallit nu. 16*
7 *Possessio recentior præsumitur clandestina, quando constat de antiquiori. Fallit, nu. 13*
8 *Numerus testium præualere non debet, quando cum paucioribus concurrunt adminicula, & coniectura.*
9 *Titulus posterior possessione non attenditur stante antiquiori possessione.*
10 *Possessio per decennium censetur amissa.*
11 *Possessio etiam iniusta quod debeat manuteneri fallit duobus modis.*
12 *Titulus in interdicto adipiscenda non inspicitur, nisi probationes sint pares.*
13 *Possessio antiquior debet esse continuata, vt prosit successoribus ad effectum mandati de manutenendo: alias iunior præfertur, & supra decis. proxima, nu. 2.*
14 *Possessio apprehensa per hæredem dicitur noua possessio, non autem, quæ erat penes defunctum.*
15 *Temporis momentū in interdicto vti possidetis facit præualere possessionem.*
16 *Depositio specifica minoris numeri testium non attenditur, quando species continetur sub illo genere, de quo deponunt plures testes.*
17 *Probatio scietia & patientia dicitur esse facta per testem dicentem, scientibus & patientibus.*
18 *Decennalis quasi possessio ad effectum mandati de manutenendo attenditur etiam in regalibus.*
19 *Possessio diuturna, & continuata probata per testes, non potest dici clandestina.*
20 *Clandestinitas, quæ dicatur.*
21 *Tempus litis motæ debet attendi in interdicto retinendæ.*

DECISIO XXVII.

CVm post multas propositiones fuissent per Dominos firmatæ conclusiones in fauorem vtriusque partis sub die Lunæ proximè præterito, quæ fuit 8. huius mensis Nouemb. deuentum fuit ad concursum probationum, ad effectum, vt videretur, cui esset dandum mandatum de manutenendo, an illust. D. Marco Antonio de Columna, an illust. D. Caetanis? Et in ista discussione fuerunt excitatæ per Dom. quam plurimæ difficultates, & tandem fuit ordinatum, quod in sequenti Rota discuterentur super duab. difficultatib. principalibus. Quarum prima erat, an instrumenta producta pro parte Dominorum Caetanis possint coniungi cum dictis testium pro parte ipsorum examinatorum de anno 1551. non obstante depositione testium examinatorum pro parte Dominorum de Columna. Ex quibus videbatur offuscari præsumptio continuationis possessionis, cum deponant de antiquiori possessione, per ea quæ tradit Alc. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 21. in secunda limit. Sed in contrariū, ad effectum, vt videatur quis melius probet, allegabatur cons. Cur. sen. 14. nu. 3. 4. & 5. Secunda fuit difficultas, an sit inspiciendum tempus motæ litis, vel potius præsens.

Super quibus quidem difficultatibus fuit per me proposita causa die Ven. 12. eiusdem. Et quoniam informantes pro parte Dominorum de Caetanis prætendebant, quod testes examinati pro parte Dominorum de Columna non probabant de antiquiori possessione concludenter, tamquam non reddentes bonā causam scientiæ, & tamquam singulares, Domini circa hoc non videbantur dubitare, ex quo testes bene deponunt, & in tempore sunt contestes. Et licet quo ad
1 actus essent singulares, nihilominus possessio censetur
probata per testes deponentes de actibus singularibus, Are. cons. 42. nu. 3. vers. 2. principaliter.

Dum verò informantes pro parte Do. Marci Antonij prætendebant per supra dictos testes probare possessionem immemorabilem, plures ex Dominis dubita-
2 bant de hoc. ex † quo testes in interrogatorijs non ita

explicite deponunt, secundum requisita per glos. in c. 1. de præscr. lib. 6. Et quia etiam idem dicendum esset de testibus examinatis pro parte Dominorum de Caetanis, sed hoc non fuit firmatum. Circa verò difficultatem de coniunctione probationum, aliqui ex
3 Dominis considerabant, quod † in iudicio retinendæ,
ad effectum videndi quis melius probet, licet allegare titulum. Alber. in l. 1. num. 12. C. vti possid. & bene ibi per Bald. colu. fin. in princ. vbi dicit, quod articuli continentes titulum, non sunt impertinentes. Et Ang. ibi num. 7. & Sal. num. 22. & Paul. de Cast in l. fi. de eo. §. fi. in fin. de acq. poss. & omnes Doct. in c. licet causam. de proba. Et quamuis exceptio dominij, non admittatur in isto interdicto retinendæ, vt per Doct. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poss. Nihilominus titulus coniungi potest cum possessione ad effectum obtinendi victoriam, per Doct. supra allegatos, præser-
4 tim vbi præfixus esset terminus, vel seruati termini
substantiales in causa, qui deseruire possunt loco præfixionis termini: prout in casu isto præsupponuntur
5 seruati. Nam quibus rationibus quis obtinere debe-
ret in hoc interdicto vti possidetis ordinario, eisdem rationibus obtinere debet in huiusmodi interdicto etiam summarijssimo, vt post Pau. de Cast. per eum alleg. concludit Neuiza. cons. 81. nu. 27.

Neque ob. quod possessio D. M. Antonij sit probata per plures, & plures testes magis informatos, qui deponunt de facto proprio, & sunt Nautæ, & piscatores,
6 quia nihilominus præualere debet probatio facta per
testes Dominorum de Caetanis etiam numero pauciores, ex quo cum eorum dictis coniunctus est titulus Dominorum de Caetanis, vt in bulla Bonifacij Octaui, de qua in actis, vt per Curt. sen. cons. 24. nu. 3. 4. & 5. Ad cuius opin. confirmandam allegabatur Dec. cons. 302. num. 8. Curt. iun. cons. 108. nu. 25. Paris. cons. 107. numer. 77. lib. 1. Roland. à Vall. cons. 9. num. 36. in 3. & Ferret. cons. hic allegato per inform. & Bero. in c. licet causam, nu. 56. de probat. & Rimin. consilio 541. num. 7. lib. 2. & aliquid videntur innuere Innocen. & Hostien. in c. licet causam, vbi Anton. de Butr. numero 56.

Et ad probationem factam per plures testes respondebant non obstare, quia poterat reduci ad concordiam cum probatione facta de possessione antiquiori, ex quo ista recentior possessio præsumitur clandesti-
7 na, vel iniusta, vt per Alex. consilio 77. colum. 3. in 2.
volum. & consil. 88. num. 4. in 5. & per Ange. in d. l. 1. C. vti possid. & tradunt Docto. in d. l. si de eo. §. fina. de acquiren. posses. Neuizan. d. cons. 81. num. 26. Doct. in d. c. licet causam, de probat. Rolan. d. consilio 9. numero 30.

Præterea præualere posset numerus testium, & qua-
8 litas ipsorum, nisi † cum paucioribus concurrant ad-
minicula & coniecturæ, prout in casu nostro, prout est titulus supra dictus, & alia instrumenta, de quibus in actis, nec non prohibitio, de qua in conclusio. item etiam, quasi possessio aperitionis Faucis Fogliani, nec non confectio cappanarum in tumulero Terracinæ. Et vltimo, quia probatio Dominorum de Caetanis est magis in specie respectu plagarum, de quibus agitur.

Accedat, quod in depositionibus testium Dominorum de Caetanis cōcurrit assistentia iuris communis, cum ipsi sint domini territorij, & habeant titulum à Papa, quo casu tamquam deponentes verisimiliora præferri debent alijs numero pluribus, vt per Doctor. in d. c. licet causam cum allegatis hic.

Et ad doctr. Bar. in l. si duo. col. 2. ad fi. ff. vti possi.
9 respondebat esse intelligendam, vbi titulus esset poste-
rior possessione, quia tunc titulus non attenditur stāte possessione antiquiori alterius partis. Dec. in cons. sup. alleg. 302. nu. 8. congerit Rol. à Val. d. cons. 9 nu. 36. &

Mod.in tract. de retin.poss. in 3.remed.nu.728.& per
Alex.consil.88. col..... num.21.versic. plus dicit Bald.
volum. 5.

Præterea dicebant aliqui ex Dominis tenentes istã
partem, quod in casu isto non est opus disputare super
illa difficultate, an hæres posset allegare continuatio-
nem possessionis sui anctoris, quia in casu isto proban-
tur duo extrema, quibus probatis media præsumun-
tur. Alc.de præsumpt. reg.4. præsumpt. 22. stante ma-
ximè anteriori titulo, qui operatur, quod præsumatur
continuata possessio, circa quam tamen continuatio-
nem dubitabant, quia intercedit tempus 20. annorum
inter vnum extremum, & aliud, vt probant testes D.
M.Ant. deponentes de possessione 70. annorum. Vn-
de prædicta præsumptio cedit veritati, vulg. l. conti-
nuus. §. cum ita.de verb oblig. Et videtur intrare con
10 clusio Docen. quod † per decennium possessio cense-
tur amissa, vt cõgerit Curt. Sen. in alleg. cõsi. 24. Rip.
in c. cum ecclesia Sutrina.nu.23.de caus. poss. & prop.
post Bart. Innoc.& Curt.Iun. quos allegat.nisi dicere-
tur, quod ista post intermedia non censeatur proba-
ta, vel saltem aufertur ex probatione facta in contra-
rium pro parte Dominorum de Caetanis, vel quod sal
tem censenda sit clãdestina vel iniusta, vt patet ex su-
pra allegatis, cum non probetur, scientia Dominorum
de Caetanis prout requiritur in iuribus huiusmodi in
corporalibus, vt hic per informantes.

Neque suffragari videtur illud fundamentũ. quod
fit super dispositionibus testium Dominorum de Co-
lumna super scientia, & patientia Dominorũ de Cae-
tanis. Quia obstant ea, quæ tradit Bero.in c.licet cau-
sam, num. 55. cum seq. de probatio. Vnde licet regula
fit, quod etiam iniusta possessio fit manutenibilis, ta-
11 men fallit,† quando est iniusta, vel clãdestina ab aduer
sario, vt sunt iura clarissima, vel quando cõstat notorie
de iniustitia possessionis. Neuiz. d. consil. 81. nu. 27.
28.29. & seq. instrumenta autem, seu iura Dominorũ
de Caetanis in actis producta videntur facere noto-
rium. Feli.in c.significauerunt, nume.4. de testibus.
Claud. de Seisel.in l.1. num. 29. de oper. noui.nunc.fa
ciunt tradita per Aym. consi.299. nume. 8. Et hoc sal-
tem, quandu non opponitur aliquid culoratum. Vn-
de videndum est, an iura vltimo locu producta pro
parte Dom. M. Antonij lite pendente transumpta fa-
ciant aliquem colorem.

Contrariam verò sententiam, quod in hoc iudicio
adipiscendæ inspiciendum sit primo quis melius pro-
12 bet possessionem, & † quod non inspiciatur titulus,
nisi quando probationes sunt pares, tenuit alia pars
Dominorum per doctr.Bartol. in d.l. si duo, colum.7.
vti possid. quam sequitur Imo. in d. c. licet causam,
num. 25.& 28.& Anton. de Butr.nume.44. & Aegid.
num.75. Felin.colum.7.versic. quarta causa. Dec.nu-
me.9.versic.4. ceteris paribus. Bero. num. 55.Et in effe
ctu omnes Docto. in d.c. licet causam, ita sentire vi-
dentur, & in locis ordinarijs prout de communi atte-
statur Ferret. consil. 1. nume. 13. & vltra consulentes
allegatos per Bisciam idem concludit Rimin. consil.
219.nume.36. Nat.consi. 572.& idem Dec. consi.381.
num.2.Et propterea Bald.in l. 1. C. vti possid.colum.
fin.in princ. dicit, quod paritas prubationum reduci-
tur ad imparitatem propter potiora iura possidentis.
Qua quidem opinione stante, dicebant Domini, non
esse attendendam opinion. Curt. Sen. cum titulus an-
tiquior non attendatur, nisi data paritate probatio-
nis: vbi enim quis melius probat suam possessionem,
ex titulo non potest infringi ista probatio, quia hoc in-
terdictum non admittit probationem dominij, vt per
Docto. in l. naturaliter, §.nihil commune.ff.de acquir.
posses. titulus enim causat quandam qualitatem ma-
ioris iustificationis, quæ cum alia æqualia sunt, præ-
ponderare debet, vt dicit Aegidius in d. c. licet cau-
sam.in 9.quæst. prope fin. sub nume. 75.

Et hoc maxime, cum testes D.Marci Antonij depo-
nant de possessione antiquiori, quam deponant te-
stes Dominorum de Caetanis, nempè illi de 70. annis,
& illi de 50. vnde apparet, quod probationes non pos-
sent esse pares respectu temporis: & difficile satis est,
intercedente spacio tot annorum, quod testes possint
iungi cum instrumentis, per ea quæ supra allegata
sunt. Et dato etiam, quod possessio antecessoris pro-
sit successoribus etiam ad illum effectum mandati de
manutenendo, vt dicit Riminald.consi. 370.nume. 2.
13 lib. 2. est † tamen necessarium, quod probetur conti-
nuata, quia si antiquior possessio non est continuata,
iunior vincit. Bero.in d.c. licet causam, num. 56. vers.
tertio limita. Alexand. consil. 23. ad fin. lib. 6. Plot. in
l. si quando.num.99. C. vnde vi. Quod comprobatur,
quia possessio non transfertur de defuncto in hære-
dem etiam suum, nisi apprehendatur. Et licet posset
apprehendere propria auctoritate, hoc est verum nisi
alius occupauerit. l.cum hæredes, in princ. ff.de acqui-
renda possessio. & per Tiraquell. in tract. *le mort sai-
sit le vif.* in 8. declarat. præfat. Adeo, quod filius non
potest docere se hoc casu turbari in possessione. Ale-
xand. in l.suis.num.9. de libe.& posthum. & ex recen-
tioribus Roland. à Vall. consil.46. num.34. in 2. Non
enim possessio defuncti prodest ante apprehensionem
vel vsucapionem, l. Pomponius. §. quæsitum. de ac-
quiren.possessio. & ibi Docto. Et Bartol.in l. 1. quibus
ex caus. maior.&c. nume. 36. dicit, quod possessio de-
functi non suffragatur heredi, nisi iniuncta, id est, ap-
14 prehensa sit. Vnde† Docto. concludunt, possessionem,
apprehensam per heredem dici nouam possessionem,
non autem quæ erat apud defunctum. Paulus de Ca-
stro, in l. si quis vi. §. differentia. in princ. ff.de acquir.
posses. Sarnen. in reg. de triennal. quæst. 14.nume. 71.
Si igitur inter possessionem defuncti, & possessio-
nem successoris est intermedia possessio Columnen-
15 sium, non momento temporis, quod quidem† momẽ-
tum facit in interdicto vti possidetis præualere pro-
bationem, per ea quæ scribit Nat. in d. consi. 172. nu-
me. 7. & 19. sed etiam plurium, & plurium annorum,
non videtur quomodo possit fieri hæc continuatio.
Imò potiùs videtur intrandum doctrinam Docto. de
qua per Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. allegatum
per informantes pro parte dominorum de Caetanis.
Nam sine ipsi prætendant, quod possessio præsuma-
tur cõtinuata de defuncto in hęredem, siue quod pro-
batis extremis media præsumantur, talis præsumptio
cedit veritati probatæ, vt supra dixi.

Non obstant ea, quæ dicuntur de maiori verisimili-
tudine stante assistentia iuris communis pro Dominis
de Caetanis. Quia dici posset, quod est maior verisi-
militudo in specie, quæ præfertur, Dec. in d. c. licet
causam in 2. not. in fauorem Do. Marci Antonij, qui
possidet in alijs locis etiam subiectis ecclesiæ, & pu-
blicè in vrbe pro hoc retinet officialem. item in quan-
titate, pro qua isti Domini de Caetanis locant, item
ex nimia eorum diligentia in conficiendis instrumen-
tis, & ille à nobis examinatus pro parte Dom. Marci
Antonij, qui declarat quomodo fecit vnum ex illis
instrumentis, non videtur paruæ considerationis,
præsertim cum testes excedant in tanto numero, &
sint melius informati, & deponant de facto proprio,
quæ qualitates singulæ soleat facere, quod testes e-
tiam, numero minores præferantur, quanto magis
debent præferri, quando sunt numero plures? Grat.
consil.82.nume. 36.& consil.81.nume. 63.& 64. libro
secundo, Felin. in c. in nostra, colum. 3. num. 2. ver.
& referunt melius informati de testibus prout, &
non obstat quod deponentes pro habente titulum
deponant verisimiliora, quia magis proxima videtur
hæc verisimilitudo: præterea falsa esset illa commu-
nis

nis conclusio de quo supra dictum est, quod probans per plures testes præferatur, quia pauciores præsumuntur semper deponere verisimiliora, quando adesset titulus.

Minus obstat, quod testes Dominorum de Caetanis deponant magis in specie. Quia hoc non attendi-
16 tur, quando † species cõtinetur sub illo genere, de quo deponunt plures testes, vt per Innocent. Hostien. Butr. & alios omnes in d. cap. licet causam, vbi volunt, quod præferantur testes ecclesiæ Rauennatensis deponentes, quod omnis honor præstabatur d. ecclesiæ, quamuis testes Fauentinorum deponerent de quibusdam particularibus seruitijs, maximeque in casu isto cessat illa difficultas de negatiua, super qua Doctores ibi laborant.

Quo verò ad probationem scientiæ, & patientię fuit
17 allegatus Rimin. cons. 391. num. 2. qui † videtur tenere, quod sufficiat, testem dicere, scientib. & patientibus, licet in casu isto dicant, videntibus.

Minus obstat, quod hic tractetur de quasi possessio-
18 ne eorum, quæ sunt de regalibus, quia quasi possessio decennalis ad effectum de quo agitur, attenditur etiã in regalibus, vt fuit dictum in causa Bononien. de Pepulis coram R. P. d. Lancelloto, per ea quæ scribit Couarruuias, pract. q. c. 13. Non obstant etiam pignorationes, & probationes. Quia propterea Columnenses non amiserunt possessionem. Rimin. cons. 314. num. 30. cum seq. lib. 2.

Non obstat, quod possessio D. Marci Antonij sit improba, quæ nõ impedit continuationem, nam hoc procedit in continuatione inducta à statuto, quia lex citius operatur effectum suum, quam homo, & declarat Tiraq. in tract. sup. citato. in 3. declarat. 5. par. num. 15. sed iste non est casus noster.

Similiter non obstat doct. Bart. in l. si de eo. §. fin. de acquir. posses. Quia potius facit in contrarium, ex quo datur clandestinitas respectu possessionis, & proprietatis, & non sufficit clandestinitas respectu pro-
19 prietatis, nisi sit respectu possessionis. Cum † igitur hæc possessio sit tam diuturna, quã continuata, probata per tot testes, non videtur quomodo possit dici clan-
20 destina. Bal. cons. 20. num. 6. lib. 5. maximè † quia clandestinitas dicitur, quando quis suspicatur, vel de iure, vel de facto se posse repelli. Bart. in l. si de eo. §. fin. nu. 2. de acquir. posses. Quod autem Columnenses non timerent deijci de facto, apparet ex eo, quod quando fuerunt turbati de facto, restiterunt, de iure vero non videtur, quod timere debeant stante tam longa possessione. Immo si præsupponeretur, quod possessio antiquior Dominorum de Caetanis non posset coniungi cum possessione de qua deponunt testes pro eorum parte examinati, argumentum hoc de clandestinitate retorquetur contra ipsos, ex quo possessio probata per quinquaginta annos respectu possessionis probatæ per 70. annos dicetur iunior & per consequens præsumeretur clandestina.

Quo verò ad secundam principalem difficultatem
21 informantes fuerunt concordes, quod † debeat attendi tempus litis motæ in hoc interdicto retinendæ, vt sunt iura clara per informantes citata cum infinitis auctoritatibus per eosdem cumulatis: non tamen hoc intelligendum est exclusiuè ad tempus turbationis, quia requiritur, quod quis possideat duobus temporibus, & litis contestatæ, & tempore turbationis. Ægidius in dicto capitulo, licet causam, numero 67. Plorin. in dicta lege, si quando, numero 99. C. vnde vi. Bellam. consilio.... numero 3. Neuizan. consilio 81. numero 16.

21 Et propterea stante diuersitate opinionum, Domini ordinarunt, quod particulariter dubitetur, quæ qualitas præponderet in casu & ad effectum, de quo agitur, an prætensus titulus Dominorum de Caetanis, & prætensa quantitas, & qualitas testium Dominorum de Columna, &c.

RVBEI.

Hostien. littoris maris. Veneris 10. Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Numerus testium, & qualitas illorum præponderat.*
2 *Possessio antiquior non valet, nisi sit continuata tẽpore litis motæ, & tẽpore petitionis mandati de manutenendo.*
3 *Possessio antiquior, quæ non est continuata, interrupta censetur.*
4 *Exceptiones testium non admittuntur in iudicio summarissimo, vt est retinendæ, & nu. 9.*
5 *Gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. est sæpius canonizata in Rota.*
6 *Incorporalia non possunt vno & eodem modo possideri à duobus.*
7 *Præsumptio scientiæ inducitur ex lapsu tanti temporis.*
8 *Præsumptio malæ fidei tollitur etiam ex lapsu tanti temporis ex fama dominij.*
9 *Testes duo satis probant in iudicio summarissimo.*
10 *Præscriptio 40. annorum regulariter habet locum contra priuatum cum fama dominij.*

DECISIO XXVIII.

IN hac causa postquam fuit firmata regula in fauorem illustrissimi D. M. Antonij, quod numerus testium, & qualitas illorum præponderet, per ea quæ latissimè fuerunt deducta per informantes pro parte eiusdem D. M. Antonij sub die Veneris 19. Nouembr. proximè præteriti, ordinatum fuit, quod videretur, an intrarent limitationes deducendæ pro parte Illustriss. Dominorum de Caetanis ad effectum, vt sit dandum mandatum vni, vel alteri de manutenendo, & quomodo, & sub die Ven. 10. præsentis mensis Decẽbris 1574. Quo ad primã partem puncti fuit resolutum limitationes Dominorum de Caetanis non intrare.

Prima enim limitatio, quod Domini de Caetanis habeant anteriorem possessionem, vt patet ex instrumentis in actis productis, non potest eis suffragari,
2 quoniam † requiritur, vt antiquior possessio sit continuata non solum tempore motæ litis, sed etiam tempore petitionis mandati de manutenendo, vt fuit dictum sub die 12. mensis Nouembris proximè præteriti, vt per Aegidium in cap. licet causam, num. 62. de prob. Bellam. cons. 11. num. 13. Neuizan. consi. 81. num. 16. Plot. in l. si quando, nume. 99. C. vnde vi, alias enim possessio iunior vincit. Alex. consil. 23. ad fin. lib. 6. Bero. dict. cap. licet causam, numero 56. versic. 3. limita. & Plot. in loco supra allegato. Quod autem huiusmodi possessio Dominorum de Caetanis non sit conseruata, probatur ex depositionibus testium examinatorum pro parte Dominorum de Columna de anno 1551. vt etiam dictum fuit sub die 12. Nouembris, quorum depositionibus attentis non possunt coniungi duo illa extrema possessionis Dominorum de Caetanis, cum intercedat tantum spacium tempo-
3 ris etiam vltra 10. annorum, de † quo quidem tempore cum Domini de Columna possederint, & non constet, quod Domini de Caetanis aliquid fecerint, prior illa & antiquior possessio censetur interrupta, seu amissa. Curt. senior. consi. 24. num. 4. post Bart. Bald. & Innoc. per eos alleg. Rep. in c. cũ ecclesia Sutrina. nu. 23. de caus. posses. & propriet. Præsertim cum possessio Dominorum de Columna potuerit esse apprehensa de tempore quo possessio Dominorum de Caetanis poterat esse vacua per obitum D. Honorati senioris

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio generaliter facta de regalijs non comprehendit ius imponendi nouum vectigal.*

DECISIO XXIX.

DVbium fuit ſtantibus litteris Bonifacij Octaui, &
reſolutionib. deſuper factis, an dictæ literæ com-
prehendant vectigal, ſiue reditus piſcationum, de
quibus agitur, etiam quod non probaretur, quod tem-
pore conceſſionis prædictæ actualiter exigerentur,
ſiue eſſent impoſiti, quod dubium fuit propoſitum die
Lunæ 21. præſentis menſis Nouembris 1575. Et cum
informantes hinc inde latiſſimè ſcripſiſſent deducen-
do plures difficultates, quarum multæ videbantur eſ-
ſe contra punctum. Domini omiſſis multis firmarunt
hanc concluſionem, ſiue regulam in fauorem Illuſtriſ-
ſimi D. Marci Antonij, quod licet in conceſſione ge-
nerali facta de regalijs veniant omnia, quæ continen-
tur in cap. 1. quæ ſint regalia, vt per Boſſ. in tract. de
regal. num. 23. cum multis alijs, quæ poſſunt allegari:
1 regulariter † tamen non venit ius imponendi nouum
vectigal. Luc. de Pen. in l. contra publicam. col. 5. verſ.
& finaliter quæritur. de re milit. lib. 10. Cuman. conſ.
161. in fin. cum multis allegatis hic per informantes
pro parte Illuſtriſſimi Do. M. Antonij, Imol. conſ. 121.
Et pro regula fuerunt allegati Cyn. & alij in leg. 1.
C. vectig. nou. inſtit. non poſ. Hoſtienſ. in cap. ſi de
quibuſdam, §. præterea, poſt princip. de verbo. ſignifi-
catione, quem Doct. ibi ſequitur Iul. de Geld. nume.
79. An autem ſit recedendum ab iſta regula, quia Do-
ctores prædicti loqui videntur in generali conceſſio-
ne, non autem in vniuerſali, & an prædicta conceſ-
ſio Bonif. ſit generalis, vel vniuerſalis, & ex coniectu-
ris ſit à dicta regula recedendum, vel ex eo, quod ma-
re ſit proprium ipſorum Illuſtriſſimorum Dominorũ
de Caetanis, qui prætendunt poſſe ex hoc prohibere
ne quis in mari piſcari debeat, vel ex alijs limitationi-
bus ſi quæ adaptari poſſunt, poterit videri particula-
riter. Reſeruarunt inſuper Domini facultatem Illu-
ſtriſ. Dominis de Caetanis, vt poſſent de nouo audiri,
ſi voluerint, ſuper reſolutione aliàs facta, quod ad ip-
ſos pertineret onus probandi quod huiuſmodi vecti-
gal, ſiue reditus, de quibus agitur, fuiſſent impoſiti vi-
gore prædictæ conceſſionis.

RVBEI.

Cauallicen. Baroniæ de Thoro Lunæ 25. Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Sigillum teſtatoris non eſt de ſubſtantia teſtamenti.*
2 *Sigillum teſtium, & ſigillum teſtantis differunt in iuris effectu.*
3 *Sigilli appoſitio eſt leuis ſolennitas.*
4 *Antiquitas tẽporis facit præſumi omnia ſolenniter geſta.*
5 *Euidentia rei non tollit præſumptionem, quæ oritur ex antiquitate temporis poſiti inter duo extrema.*
6 *Subſcriptio teſtium ſatis eſt quod exprimat, cuius ſit teſtamentum.*
7 *Publicatio teſtamenti ex antiquitate temporis facta præſumitur.*

DECISIO XXX.

IN cauſa Cauallicen. Baroniæ de Thoro fuit dubi-
tatum, an prætenſi defectus tam ſigilli, quàm ſub-
ſcriptionis teſtium, cuius copia detur, ſint attendendi,
& conſiderabiles in caſu, de quo agitur. Et die Lunæ
25. Octobris 1574. fuit concluſum, huiuſmodi defe-
ctus non eſſe attendendos. Et omiſſio illo fundamen-
to, quod adducebatur per informantes pro parte Ro-
ſtani ſuper obſeruantia ſubſecuta, & ſuper aſſertione
illius iudicis, qui teſtamẽtum exemplauerat tanquam
fundamento non neceſſario, quo ad primum præten-
ſum defectum, quod in huiuſmodi exemplo non fue-
rit repertum ſigillum teſtatoris, & ſic non appoſuerit,
quod tamen ſecundum opinionem aliquorum vide-
tur eſſe de forma, & ſubſtantia ipſius teſtamenti, vt
per informantes pro parte Ludouici, fuit per Domi-
nos reſponſum. Primò quod iſta opinio iure non pro-
batur, quia text. in l. hac conſultiſſima. C. de teſtamen.
hoc non probat, neque Doct. antiqui, prout Azo in
Summa. C. eod. nu. 5. & Ioan. Fabr. in §. poſſunt. Inſtit.
eod. & Spec. in loco allegato. non requirunt pro ſub-
1 ſtantia teſtamenti ſigillum teſtatoris. Imol. Aegid. in
conſ. 1. colum. 6. in 9. col. tenet contrarium. Et inſuper
2 ratio † quæ militat in ſigillo teſtium propter recogni-
tionem per eos faciendam, non conuenit reſpectu ſi-
3 gilli ipſius teſtatoris. Præterea † iſta appoſitio ſigilli
non poteſt dici, niſi quædam leuis ſolennitas, cuius
omiſſio non vitiat actum. Doct. in l. fin. C. de iur. de-
liber. & ex recentioribus per Rolan. à Val. conſ. 82. nu-
mero 12, & ſeq. volum. Et maximè in caſu iſto, in quo
teſtator totum teſtamentũ manu ſua ſcripſit, ita quod
eius ſubſcriptio non erat neceſſaria. l. cum antiquitus.
C. de teſtam.

Sed in omnem euentum, etiam quod eſſet de ſub-
ſtantia iſta appoſitio ſigilli teſtatoris, nihilominus ſtan
4 te † antiquitate temporis tot annorum debent præſu-
mi omnia ſolenniter geſta, & publicationem ſolen-
niter fuiſſe factam, per ea quæ fuerunt allegata coram
bon. me. Oradinu, tunc Rotæ Decano die trigeſimo
Maij 1575.

Non obſtat, quod ex inſpectione ipſius teſtamen-
ti, quaſi ex ipſa rei euidentia, conſtet de contrario, hoc
eſt, quod ſigillum teſtatoris non fuerit appoſitum, &
per conſequens tollitur præſumptio reſultans ex anti-
5 quitate temporis. Nam † hoc fundamentum poſſet
procedere, niſi in caſu iſto intercederet tantum tem-
poris interuallum inter confectionem teſtamenti, &
ipſam inſpectionem, cum ſatis ſit, teſtatorem poſuiſſe
in aliqua parte huius teſtamenti ſigillum ſuum, licet
nunc non appareat, cum contrarium de neceſſitate
non probetur allegata enim in contrarium procedunt,
quando ipſa ſcriptura cantat eius ineptitudinem, ex
his quæ cumulat Felyn. in c. ſicut, nu. 33. verſ. 7. & vl-
timo declarat, de re iud.

Quo verò ad alium prætenſum defectum ſubſcri-
ptionis teſtium, Domini nullam habuerunt difficulta-
6 tem, quia † ſatis eſt, quod in ſubſcriptione exprimant
cuius ſit teſtamentum, & quis ſit qui ſubſcribit, vt per
Ioannem Fabr. ſit in loco allegato, num. 5. circa med.
& Bellam. in conſ. allegato, colum. 14. in fin. Et illud
verbum, infra ſcriptis poteſt intelligi reſpectu teſta-
menti, & inſuper, cum ſubſcriptio teſtium requiratur
ad effectum, vt omnes interueniant vnico contextu,
quando teſtatur ſubſcribit teſtamentũ, ſatis eſt, quod
teſtes dicant, ſe interfuiſſe omnibus, & ſingulis, & per
conſequens ſubſcriptioni teſtantis. Fulgoſ. in l. publi-
cati. num. 2. ad med. verſ. & ne forſitan cogetur. C. de
teſtamen.

Quicquid tamen ſit, tollitur omnis difficultas ex
antiquitate temporis, cuius vigore præſumitur facta
publicatio ipſius teſtamẽti ſolennis, vt dixi, & hoc pr-
ſertim ad effectum, vt teſtamentum valeat, l. ſi pars. de
inof. teſtam. c. fuit. de re iudic.

RVBEI.

Roman. Vineæ, Veneris 14. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Iuuare nemo ſe poteſt ex eo, quod ipſe impugnauit.*
2 *Proteſtatio contraria facto, quæ dicatur.*

DECISIO XXXI.

PRoposui dubia, informante Bonamico tantū, quia altera pars habuit ferè mensem ad informandum post factam illi intimationem dubij, & posteà ter fuit monita ad informandum, & Domini resoluerunt Bonamicum sibi non præiudicasse. Non obstat petitio, de qua in septimo præsupposito. Quia præter id, quod Bonamicus obtinuit, prout petijt, vt per informantes, pro eo, huic petitioni contradixerunt procuratores
1 D. Andreæ. Vnde non potest ipse D. Andreas se iuuare ex eo, quod impugnauit, iuxta regul. ex eo. de reg. iur. in 6. Nec obstat etiam præstatio cautionis facta per Bonamicum, quia fuit præstita eodem tempore, loco, & coram eisdem testibus & Notario, quibus facta fuit protestatio, & receptio, de qua in nono præsupp. & propterea censetur præstita sub eadem protestatione. At in protestatione dicitur, quod dictā obligationem facit, vt satisfaciat menti iudicis, prout in ea dicitur, & sic de mandato Iudicis, cum sit facta generaliter, & cum clausulis protogantibus, videlicet, cum reseruatione omnium, & quorumcunque iurium, & quarumcunque suarum prætensionum, quæ sint salua & illæsa in omnibus & per omnia, prout erant ante præsens instrumentum, & præseruat quodcunque ius suum.

Non obstat, quod d. protestatio sit contraria facto,
2 scilicet receptioni. Quia fuit dictum, quod protestatio dicitur contraria facto, non quando fit eodem tempore & loco, quo fit pactum siue receptum, prout hic, sed bene quando præcedit factum, iuxta doctrinam Abba. in c. cum M. nu. 15. vers. quandoque, de constit. & plana erant dicta tradita per Docto. præsertim Fulgos. in l. ad solut. C. de re iudic. Præterea non dicitur protestatio contraria facto, quando factum non fit ex libera voluntate protestantis. Felin. in d. c. cum M. nu. 79. versic. sed principaliter, & vers. fallit tertio. At hic receptio fuit facta metu intimationis sibi factæ, de qua in quinto præsuppo. & pecuniæ fuerunt depositæ penes alium mercatorem, vt hic per informantes. Nec fuerunt conuersæ ad vsum Bonamici.

Die Merc. 2. Iunij vtraque parte informante fuit supra dicta decis. confirmata.

RVBEI.

Roman. de Magdalenis. Die 10. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Hypothecaria in tantum competit, in quantum, & pro qua parte competit actio personalis.*
2 *Ius accrescendi non habet locum post agnitionem legati.*

DECISIO XXXII.

FVit conclusum, non competijsse hypothecariam in solidum ad auocandam possessionem casalis. Et fundamentum decision. fuit super l. 1. in fin. C. com-
1 mun. de legat. vbi fuerit clarè disponitur, hypothecariam in tantum competere, in quantum, & pro qua parte competit actio personalis, & ibi clarè Salyc. nu. 8. cum alijs allegatis per informantes pro parte d. Antoniæ. Vnde cum isti fratres de Magdalenis non possint petere legatum postquam illud agnouerunt, nisi vnusquisque portionem suam, ex quo per talem agnitionem legatum inter eos scinditur, & faciunt sibi partes per concursum, vt in §. si eadem, inst. de leg. cum alijs allegatis per Rip. in l. re coniuncti, nu. 74. de leg. 3. sequitur, quod actio hypothecaria non competierit, nisi pro parte cuiuslibet ipsorum, vt probatur ex supra allegatis.

Non obstat quod dicti de Magdalenis sint coniun-
2 cti re & verbis, quoniam istud fundamentum non intrat, postquam legatum fuit agnitum, in quibus terminis non. habet locum ius accrescendi, vt per Rip. in loco supra citato.

Pariter non obstat text. in l. 1. C. si vni ex plurib. Quoniam in materia legatorum respectu hypothecariæ, secus est in d. l. 1. superius allegata, & pro ista parte fuit adducta doctrina Batt. in l. si fundus. §. si duo. de pignor.

Neque possunt dicti de Magdalenis negare agnitionem legati respectu Horatij eorum fratris, cum cōstituerit procuratorem ad hāc causam simul cum fratribus pro consecutione huiusmodi legati, argumen. text. in l. Paulus, ff. de acquir. hæred. & faciunt trad. per Ruin. in consi. 76. nu. 5

Reseruarunt tamen Domini illi de Magdalenis facultatem si voluerint, audiri super intellectu, d. l. 1.

RVBEI.

Hostien. littoris maris. Die 10. Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Quasi possessio piscandi in mari non acquiritur, nisi quis prohibeat alium piscari.*
Ius piscandi præscribitur ex immemorabili tempore, ni si prohibitio adsit.
2 *Iurisdictio potest duobus cumulatiuè competere.*
3 *Actus exercens qui non solent fieri citra nomen possessoris, inducunt possessionem.*
Piscatio quando reducitur ad vectigal, transit in aliam speciem.
4 *Possessio plagarum scilicet piscandi, non potest esse apud duos in solidum.*
5 *Possessio littoris maris duobus in solidum competere non potest.*
6 *Actus negatiui præsumuntur fieri iure facultatis.*

DECISIO XXXIII.

IN eadem causa Hostiensis littoris maris, licet die Veneris 10. præsentis mensis Decembris 1574 fuisset resolutum, non intrare limitationes datas per informantes pro parte Illustrissimorum Dominorum de Caetanis, & dandum esse mandatum de manutenendo in fauorem Illustrissimi D. Marci Antonij, prout latius in copia decisionis partibus tradita continetur nihilominus informantes pro parte eorundem Dominorū de Caetanis adhuc insistendo super nonnullis ex limitationibus aliàs resolutis, tria opponebant.

Primum erat, quod testes pro parte eorundem examinati, cum excederent ætatem quinquaginta quatuor annorum, quod tempus satis superque est ad probandum immemorabile, dūmodo deponant per quadraginta annos de visu, concludenter probare videbantur.

Secundum erat de clandestinitate possessionis Dominorum de Columna.

Tertium, quod in omnem euentum, quatenus esset dandum mandatum de manutenendo Dom. Marco Antonio, dandum non erat priuatiue ad ipsos Dominos Caetanos, sed cumulatiuè cum eis, & sub die Mercurij quindecimo eiusdem mensis Decembris, Primum illud obiectum de immemorabili: & secundum de clandestinitate fuerunt sublata. Tertium, in quo intrat maior difficultas, super qua Domini ordinarunt, quod deberet informari ab vtraque parte in sequenti Rota, & sub die Veneris decimoseptimo eiusdem mensis Decembris, propter diuersitatem opinionum nil fuit firmatum, præcipuè, quia aliqui ex Dominis non poterant videre informationes datas pro parte dominorum de Caetanis. Propterea fuit ordinatum, quod in subsequenti Rota, causa proponeretur super eadem difficultate, prout proposita fuit sub die Lunæ, 20. eiusdem mensis Decembris. Et

quamuis

quamuis aliqui ex Dominis tenerent, quod huiusmodi mandatum de manutenendo non esset dandum
1 priuatiuè, sed cumulatiuè. Moti † ex eo, quod ista quasi possessio piscandi in mari non acquiritur, nisi quis prohibeat alium piscari, vt in leg. iniuriarum, §. fi. cum l. sequ. ff. de iniurijs. leg. fin. ff. de vsucap. & ibi Doct. & in §. flumina. Instit. de rer. diuis. vbi etiam omnes Docto. tradunt. Vnicuique enim licitum est piscari in mari, vt sunt iura clarissima. Neque facit, quod Domini Columnenses per tam longum tempus, vt testes dicunt, soli fuerunt piscati. Quoniam ex hoc non dicuntur esse in quasi possessione prohibendi Dominos de Caetanis, ne possint piscari, cum illos nunquam prohibuerint, & non data prohibitione requiritur tempus immemorabile ad præscribendum ius, ne alij piscari possint in mari, vt post Angel. & alios tradit Imol. in d. l. fin. ff. de vsucap. cum alijs, de quibus per Rip. in leg. 1. num. 12. ff. de interdict. Curt. consi 32. num. 37. post alios quos allegat, & Ruin. cons. 28. volum. 1. qui consuluerunt contra Dec. in consi. 271. Mouebantur etiam tenentes istam opinionem, per ea quæ dicunt
2 Docto. de iurisdictione, quę potest † duobus competere cumulatiuè, vt per Abb. in capit. auditis, nu. 14. & Paris. cons. 12. tradit Conat. in c alma mater. §. 12. nu. 3. de sent. excom. lib. 6.

Maior tamen pars Dominorum tenuit contrariam opinionem, quod mandatum de manutenendo sit dandum in fauorem Dom. Marci Antonij priuatiuè ad Dominos Caetanos, non autem cumulatiuè. Et in primis dicebant, quod in casu isto clarum est, Dominos de Columna non vsos fuisse commodo piscandi in mari, quod iure naturæ, vel gentium vnicuique piscari licet, ex quo exegerunt decimam piscium à piscatorib.
3 vel mercedem conuentam. Item † affidarunt, dederunt licentiam, vt alij piscarentur, vt domini maris, & plagarum, prout in conclusionibus alias firmatis in fauorem Dominorum Columnensium, quæ omnia ad priuatam causam pertinent; non autem ad publicam, voluit tex. in l. sano, si maris, ff. de minor. Et propterea vidimus esse propriè in terminis, leg. si quisquam, de diuers. rescript. Isti enim dicuntur actus appropriati, quæ non solent fieri citra ius, & nomen possessoris, vt per Baldum in lege secunda, num. 14. C. de seruit. & aqua. Neque possunt dici facti iure facultatis. Nam quando piscatio reducitur ad vectigal, transit in aliam speciem, vt per Aluarotum in tit. quæ sint reg. num. 7. faciunt tradita per Felin. in c. inter ceteras, nume. 11. versic. præterea, propè fin. de rescript. Et vlteriùs secundum aliquos ex Dominis tenentibus istam partē, ex facto, tollitur difficultas: nam 33. testis super 3. deponit, *& di più dissi hauer inteso li banni fatti in Nettuno sopra il prohibir di pescar la sopraditta spiaggia, li quali sono stati osseruati, & hoggi si osseruano*, & 49. testis super 3. *che esse per il tempo che ha prattícato in ditta spiagia, ha visto che li Signori di casa Colonna, & suoi ministri da Nettuno in fino all'acqua di Paula hauer prohibito le pesche in ditta spiaggia, riscosso le decime del pescare, tanto de rerole, ciabachi, & ciabachelle.* Quidquid tamen sit, licet prohibitio sit vnus modus acquirendi quasi possessionem piscandi per ea quæ supra dicta sunt, non tamen alij modi excluduntur, vt vidimus in eo, qui in loco publico vel in littore maris ædificat, d. l. fi. ff. dé vsucap. Vnde dato, quod prohibitio non probaretur, actus tamen ipsi per se eo modo, quo supra dictum est, gesti, habent implicitam prohibitionem, & ita acquiritur quasi possessio. Allegata enim superiùs in contrarium procedunt, quando quis vtitur re modo, quo licet vti per modum facultatis, secus quando vtitur alio modo quo non solent vti nisi domini, quia causatur dominium, quod non deducitur cumulatiuè, sed in solidum: & ideò magis intentio, & causa inspicitur, quàm exercitium, vt per Felin. in c. auditis, num. 20. col. 19. in fin. & col. sequ. in princ. de præscript. post Bal. ibi per eum allegatum. Et pro præmissorum corroboratione ponderabatur tex. in c. auditis. de rescript. & ibi per Abb. num. 7. & fuit alleg. consi. Calder. 2. de præscript. & Feder. de Sen. consil.
4 102. & 146. Et † vltimo, quicquid sit in alijs iuribus, in plagis tamen duo in solidum possidere non possunt, vt per Bar. in l. fin. num. 6. ff. vti possid. Et dicebant Domini pro ista parte facere tex. sæpius allegatū in ista causa. in c. licet causam. de probatio.

Neque hic intrant, quæ dicta fuerunt de præscriptione iurisdictionis cumulatiuè. Quia in illis casibus Episcopus erat in possessione, & erat dominus. Vnde si ipse etiam facit aliquos actus, continuat suam iurisdictionem, & possessionem, & propterea ea operantur præseruationem, non acquisitionem. At in casu isto Domini Caetani indigent acquisitione, quia eorum possessio ex cursu temporis, vt alias fuit dictum interrupta seu amissa censetur, vt in decis. facta die 10. huius. Nec dici potest, quod Columnenses ipsi possederint animo acquirendi possessionem cumulatiuè, quia non præsumitur quis velle creare nouum ius, sed possidere, & præscribere illud, quod erat prius, vt dicit Imo. in d. c. auditis. prope fin. de præscript. Et stantibus supradictis actibus factis ratione dominij, benè faciunt tradita per Abb. ibi nu. 17.

Non obstat, quod Domini de Caetanis habeant intentionem fundatam in eorum dominio, & propterea possessio Dominorum Columnensium debeat censeri cumulatiua, per ea quæ supra allegata sunt. Quia motiuum procederet vbicunque Domini Columnenses hoc admittent: sed cum pro parte ipsorum hoc negetur in summarijssimo possessorio, satis est, quod huiusmodi dominium dominorum de Caetanis sit offuscatum, ex his, quæ habentur in prædicta decisione.

Præterea in casu isto non agitur solum de quasi possessione rerum incorporalium, sed etiam de possessio-
5 ne littoris maris, quæ † sine dubio duobus in solidum competere non potest, l. 3. §. contrario, ff. de acquiren. possess. & ibi Doct.

Neque placuit Dominis illud fundamentum adductum per informantes pro Dominis Caetanis, quod
6 in † casu isto versemur circa actus negatiuos, in quib. præsumptio est, quod actus gesti fiant iure facultatis, vt congerit Roland. à Vall. consi. 9. num. 14. & seq. in secunda. Quia imò secundum Dominos tenentes istā partem sumus in actibus affirmatiuis, & per consequens omnia ad hoc probandum deducta non vrgent.

Minus etiam obstat, quod non sit probata possessio Dom. Marci Antonij propter exceptiones, quas patiuntur illi duo testes, quæ cum sint probatæ in actis, debēt haberi in consideratione etiam in isto summarijssimo possessorio. Nam responderunt Domini, fidem dictorum testium coadiuuari ex dictis aliorū. Vnde sicut eorum dispositio verificatur in parte respectu temporis, ita debet præsumi vera in totum.

Hanc decisionem autem fecerunt Domini cum infra scriptis reseruationibus, videlicet, quod detur mandatum in fauorem Domin. Marci Antonij priuatiuè quo ad Dominos de Caetanis, firma tamen remanente reseruatione iam facta contra ipsum Do. M. Antonium, circa aperitionem faucis Fogliani, & vsque maschi, in locis consuetis apponi.

An autem sit dandum mandatum de manutenendo in fauorem Dominorum de Caetanis in illa aperitione faucis Fogliani *insino nelli maschi*, in locis consuetis, videbitur postquam fuerint liquidata loca consueta, de quibus adhuc non liquet.

Post Reges etiam videbitur, an testes Dominorum de Caetanis cum eorum adminiculis, ita sint habendi in consideratione, vt mandatum de manutenendo,

quod

quod nnn datur priuatiuè, debeat stare cumulatiuè, & dandum sit etiam in fauorem Dominorum de Caetanis, vt ipsi probabunt,

RVBEI.

Hostien, littoris maris, Die 22. Aprilis 1575.

SVMMARIA.

1 *Regalia in generali concessione non veniunt.*
Etiam, quod concessio esset facta per verba vniuersalia, & num. 2
3 *Vectigal de nouo imponere, est de reseruatis in signum supremæ potestatis,*

DECISIO XXXIIII.

IN causa Hostien. littoris maris, quæ vertitur inter Illustrissimos Dominos Caetanos, & Illustrissimũ, & Excellentissimum Dom. Marc. Antonium Columnam, post multas disputationes factas in iudicio possessorio manutennoois, cum fuisset ordinatum per Dominos, quod omisso possessorio causa deberet terminari in petitorio. Et propterea cum reformantes pro parte Dominotum de Caetanis obtinuissent dari dub. An bullæ Bonifacij Octaui, cuius copia detur, comprehendat tegalia, siue piscationes, de quibus agitur, fuit per me propositum dubium die Ven. 22. præsentis mensis Aprilis 1575. Et Domini primo loco firmarunt regulam in fauorem Illustrissimi D. Marc. An
1 tonij, † videlicet, quod in generali concessione non comprehendantur regalia, vt in c. 1. quæ sint reg. & c. 1. de Cap. qui cur. vend. & ibi per Doct. Alber. in l. fin. C. de iurisdict. omn. iudic. & in l. 1. num. 34. ff. de offic. eius. & ibi Claud. de Seisel. num. 3. Ruin. consil. 271. in princ. Afflict. decis. 122. num. 2. & 3. Dec. cons. 197. in princ. Calcan. consi. 102. num. 1. Imo. in consi. 171. in fin. & de communi testatur Roland. consi. 12.
2 num. 7. & seq. vol. 2. imò etiam† quod concessio esset facta per verba indefinita, siue vniuersalia, non venirent regalia, Bal. in consi. 243. io primo. Claud. de Seisel. in l. Imperinm, num. 21. de iurisdict. omn. iud. cum quo transit ibi Bolognet. num. 42. ad fin. versi. limitatur primo.

Quæ quidem regula, siue conclusio, comprobatur per tex. in c. quod translationem, de offic. leg. Rot. eod. tit. in nou. decis. 1. in fin. & late deducit Felio. in c. quæ in ecclesiatum. colum. 11. num. 32. & sequen. de constit. vbi impugnat opin. Paul. de Castr. nisi in tribus casibus, vt ibi per eum. Et eandem conclusionem tenet Cagnol. in l. imperium, num. 272. & sequ. de iurisdict. omn. ind. & dictum Alber. supra allegatum refert, & sequitur Iacob. de Sancto Georg. de feud. in verb. de Castro Ruben. in 6. Et istam regulam firmat etiã Claud. de Seisel. in Specul. feud. tit. qui feud. dare possunt pag. 108. secundum primam impressionem. & Boe. in tit. de regal. num. 29. vt refert, & sequitur Fel. supra allegatus,

Ex qoibus patet, non esse tenendam opinionem nonnullorum qui tenuerunt cõtrarium, vt tennit Ias. in consil. 45. in 1. post Paul. de Castr. in consi. 63. in 1. Soc. Iun. coos. 80. num. 36. cum seqn. in 3. & per Aym. cons. 294. col. 4. vbi allegat. Ias. in d. cons. 45. Quoniam iota repugnant, & communis opinio est in contrariũ, & ipsemet Soc. Iun. variauit, & tenuit aliam opinionem. in consi. 80. nu. 24. in 3.

Istam tameo regulam circumscriptis nonnullis alijs limitationibus, quas informãtes pro Illustrissimis Dominis Caetanis adducebant, limitarunt Domini non procedere in casu isto, inspecto tenore Bullæ, & concurreotibus alijs circumstantijs. Nam in Bulla apparet de prægnantia verborũ cum geminatione, & adest clausula de plenitudine potestatis, & concurrit qualitas personæ concedentis, nempè Papæ supremi Principis, & concessio fit Petro eius nepoti, & præsupponendo, quod non agatur de vectigalib. de nouo imponendis, sed de eis iam impositis in perpetuum tempore concessionis. Et moti sunt Domini ex his, quæ habentur per Cumanum, in cons. 162. in fin. Alc. in cap. quod sedem no. 45. & 47. de offic. ord. Et in istis terminis potest procedere cons. Paul. de Cast. 63. in 1. & bene facit Pau. de Cast. cons. 187. nu. 1. post prin. io 2. vbi ipse considerat qualitatem personæ, cui fit donatio, prout latius deducit Claud. de Seisel. in Specul. feud. io loco supra allegato, in 9. limit. & per Goffred. cons. 24. num. 10.

Quod si ageretur de vectigali, de nouo post concessionem imponendo, túc Domini noo firmarunt istam
3 limitationem, cum † imponere de nouo vectigal sit de reseruatis in signum supremæ potestatis, vt C. vectig. noua instit. non posse. & per Alc. in d. cap. quod sedem. nu. 47. de offic. ordin.

Cur autem incumbat onus probandi, quod agatur de vectigalibus ante Bullam impositis, vel imponendis, postea erit videndum.

RVBEI.

Hostien. littoris maris, Ven. 10. Iunij 1575.

SVMMARIA.

1 *Regalium plures species.*
2 *Concessio sapit naturam renunciationis.*
3 *Beneficium Principis in regalibus strictè est interpretandum.*

DECISIO XXXV.

CVm sub die Ven. 22. Aprilis proximè præteriti, fuisset dubitatum, an Bulla Bonifacij Octaui, cuius copia detur, comprehendat regalia, & piscationes, de quibus agitur, & fuisset per Dominos firmata regula in fanorem Illustrissimi D. M. Antonij, cum limitatione tamen in fauorem Illustrissimorum Dominorum de Caetanis, vt in decis. cuius copia tunc partib. data fuit, de cuius quidem limitationis veritate voluerunt Domini, quod item particulariter dubitare deberem. Propterea die Veneris, 10. Iunij 1575. proposui dub. An limitatio, de qua in decisione facta die 22. Aprilis præteriti, de iure subsistat, & an intret in casu de quo agitur. Et quo ad primam partem puncti fuit resolutum, limitationem de iure subsistere, concurrentibus tamen coniecturis, quæ hic concurrunt.

Et pro fundamento considerabant Domini, distinguendum esse inter plures species regaliarum, siue regalium. Nam quædam regalia sunt, quæ non veniunt
1 etiamsi sit dictum de regalijs: † quædam sunt quæ solent alijs concedi, tamen non subsunt, seu non adhærent territorio, & de istis duobus speciebus nunc non agitur, sed de illis loquitur Luc. de Pen. in l. contra publicam. col. 4. in princ. cum seq. de re milit. lib. 12. Goffredus consi. 24. Pedemontanus decis. 29. nu. 5. & decis. 101. nu. 12. & bene distinguit Io. Igne. in repet. l. necessarios. §. inter alios, in quarta par. nu. 132. & seq. ff. ad Syllan. Quædam verò sunt regalia, quæ cõnnentur, seu subsunt territorio, vt piscationes maris, & similia. Et in istis procedit limitatio ex allegatis, & benè tradit Bart. Beneu. in repet. c. Imperialem. de prohib. feud. alie. car. 71. post Barbat. in c. quod translationem de offic. leg.

Et licet, inspecta tantum prægnantia verborum, res possit habere difficultatem, tamen vbi concurrunt coniecturæ, res videtur de plano procedere, vt per Cumã. cons. 162. Pau. de Castr. cons. 63. in 1. quos sequitur Alciat. io c. quod sedes, nu. 28. & 29. de offic. ord. Seisel.

io Specul.

in Specul. feud. tit. qui feud. dare poss. in 6. limit. Goffred. consil. 24. nu. 11. vers. & per hoc. Soc. iun. consilio 80. nu. 39. in 3. Roland. consil. 41. nu. 32. in 2. Nat. consil. 425. num. 8.

Prima igitur coniectura est, quia sumus in solitis cō-
cedi secundum distinctionem supra dictam. Secunda,
quia sumus in beneficio Principis, quod debet latis-
simè interpretari, Bal. consil. 419. in 4. Paris. consi. 9. nu.
12. in primo. & est text. in l. fin. de constitut. Princ. Ter-
tia, quia concessio fuit facta Nepoti ipsius Papæ, per
ea, quæ alias fuerunt allegata in decisione alias tradi-
2 ta, præsertim, quia concessio † sapit naturam renun-
ciationis. Et ista erit quarta coniectura, Ias. consil. 217.
col. 6. vers. octauo facit in secundo. Quinta, quia est fa-
cta Consistorialiter. Sexta, quia Bonifacius nihil aliud
habebat, nisi regalia, licet pluros ex Dominis de ista
coniectura dubitarent. Septima, propter illa verba,
pertinentijs, &c vt per Soc. iun. consil. 8. in tertio. Pa-
ris. d. cons. 9. nu. 20. in primo. Octaua ibi, quicquid pro-
prietatis, possessionis, vel iuris habemus, & obtine-
mus, nos & ecclesia prælibata, & ibi, vel ad nos & eam
spectat & pertinet, seu spectare & pertinere potest, &
debet. Nona ibi, redditus & prouentus. Ruin. consil.
35. numer. 6. vol..... Decima ibi, ac in ipsius territorio.
Pau. de Castr. & Nat. allegati. Vndecima ibi, mero &
mixto imperio, &c. quæ quidem sunt de regalijs. Vn-
de videtur intrare text. in c. qui ad agendum, de pro-
cur. in 6. vt hic per informantes pro parte Domino-
rum de Caetanis, Duodecima, quia inuestitura, seu
cōcessio fuit perpetua: vnde intrant allegata per Cur.
iun. consil. 188. nu. 21. in fin. & seq. Decimatertia, quia
intentio Bonifacij fuit, vt ex proœmio Bullæ colligi-
tur, tollere occasionem discordiarum, quæ oriri po-
tuissent inter officiales Cameræ, & Petrum in d. Ca-
stro, qui Petrus plura emerat in eo: quæ occasio rema-
nebat, si ius colligendi hoc pedagium remansisset Ca-
meræ, ita quod videtur omnino inuerisimile, quod
pro re tam modica voluerit Papa relinquere occasio-
nem scandalorum, & Nepotem eo periculo subijcere,
cuius occasionem se velle omnino tollere expressis
verbis profitetur.

Quibus coniecturis attentis, & potissimum illa de
qualitate personæ concedentis, & eius Nepotis, cui fa-
3 cta est concessio, Domini † concluserunt, limitatio-
nem de iure suo sistere, & insuper pro limitatione fuit
allegatum. Paris. consi. 9. num. 8. in 1. Ias. consilio 227.
col. 8. nu. 12. in 2. Bald. cons. 419. in 4. Curt. iun. consil.
188. nu. 39. & 40. Put. decis. 414. lib. 2.

Quo vero ad secundam partem puncti cum præsup
posito, quod exactiones piscationum, de quibus agi-
tur, essent solitæ fieri ante concessionem Bonifacij,
fuit conclusum, quod limitatio intret in casu isto, vt
patet ex supradictis.

RVBEI.

Hostien. littoris maris. Die prima Iulij 1575.

SVMMARIA.

1 *Reus ille dicitur in possessorio retinenda, qui est in possessione.*
2 *Onus probandi in possessorio retinenda pertinet ad actorem.*
3 *Tempus ille tenetur probare, qui in eo se fundat.*
4 *Onus probandi incumbit ei, qui asserit esse nouum vectigal.*
5 *Consuetudo debet probari ab eo, qui in ea se fundat.*
6 *Beneficium cadere sub expectatiua, cui incumbat onus probandi.*
7 *Regulam habens pro se transfert onus probandi in aduersarium.*
8 *Status præsens facit præsumi in præteritū ad exclusionem delicti, vel vbi est probabilis causa.*

DECISIO XXXVI.

IN causa Hostiensis littoris maris fuit dubitatum,
stante resolutione vltimo loco facta, cuius copia
detur, cui incumbat onus probandi, quod vectigal pi-
scationum, de quibus agitur, exigeretur ante conces-
sionem Bonifacij? Et an Domini Caetani dicantur id
probasse? Et die Veneris, prima præsentis mensis Iulij
1575. fuit tentum, quod onus probandi incumbat Il-
lustriss. Dominis Caetanis. Et pro fundamento præ-
supponendum est, quod tam in decisione, de qua in
puncto, quàm in alijs hactenus factis, Domini nunquā
firmarunt, quod concessio Bonifacij comprehenderet
vectigalia siue exactiones piscationum, de quibus agi-
tur, nisi cum præsupposito quod ante dictam conces-
sionem exigerentur, seu essent solita exigi. Quo stante
1 cum D. Caetani sint actores, propterea † quod Illu-
striss. D. Marcus Antonius est in possessione, & sic dici-
tur reus, §. retinendę, vers. commodum, Instit. de inter-
dict. Dec. in c. ex literis, num. 4. de probat. Rip. in c. sæ-
2 pè. num. 3. de restitut. spoliat. ad † ipsos onus probandi
pertineat, vt sunt iura vulgaria; in l. 2. ff. de probat. in l.
actor. C. eod. tit. Bald. in l. 1. num. 5. C. si aduers. credit.
Dec. consil. 321. num. 2. cum simil.
3 Accedit pro ista parte alia regula, quod † ille, qui se
fundat in tempore, tenetur illud probare. l. matrē, C.
de probat. vbi Paul. de Castr. & alij, l. cum actum, de
negot. gest. Alex. cons. 24. col. 1. post prin. Bart. & alij in
l. non solum, §. sed probari, de oper. noui nunc. Card.
Imol. & alij in clem. fin. de rescript. cum alijs adductis
per informantes pro parte Illustr. D. M. Antonij.

Cum igitur Illustrissimi D. Caetani, ad hoc vt con-
cessio Bonifacij eis suffragetur; debent verificare præ-
suppositum illud de tempore, in quo est fundata limi-
tatio firmata per Dominos in eorum fauorem, sequi-
tur vt onus probandi spectet ad ipsos, vt patet ex su-
pradictis, & faciunt cumulata per Tiraq. de retract. §.
32. num. 93. & seq.

Neque obstat, quod informantes pro parte dictorū
Dominorum de Caetanis ponderantes nonnulla ver-
ba apposita in d. Bulla Bonifacij, prætendebant, quod
huiusmodi vectigalia essent comprehensa in d. Bulla,
absque eo quod probaretur, quod solita essent exigi
ante dictam concessionem. Quia dixerunt Domini,
illud fundamentum esse extra punctum, & de eo qua-
tenus opus sit particulariter.

4 Prout etiam non obstat, quod † asserenti vectigal es-
se nouum incumbit onus probandi, per textum, in l.
vltim. C. nou. vectigal. instit. non pos. & per Curt. iun.
consil. 114. cum alijs allegatis. Quia hoc procederet si
Illustrissimus D. Marcus Antonius in hoc se fundaret,
sed cum ipse, vt supra dictum est, sit reus & possessor,
Illustrissimi Domini Caetani tanquam actores & fun-
dantes se in Bulla, tenentur hoc probare, vt benè con-
gerit Tiraq. in loco supra citato, num. 93. Et probatur
ex his, quæ habentur per Doct. in d. clem. fin. de re-
script. Quia ibi intentio agentis erat fundata in lite-
ris suæ gratiæ. Vnde ille qui excipiebat, quod bene-
ficium esset nouiter erectum, debebat hoc probare,
vt ibi per Card. nu. 7. & Imol. nu. 15. & seq. benè Bald.
in l. fin. §. fin. C. de appellat. At in casu isto non potest
dici, quod intentio Dominorum de Caetanis sit ha-
ctenus fundata, nisi verificetur præsuppositum, de
quo supra; quod quidem præsuppositum cum sit quid
facti, non præsumitur, nisi probetur. l. in bello. §. fa-
5 ctæ. de capt. & postlim. reuers. sicut † dicimus de con-
suetudine, quæ debet probari ab eo, qui in ea se fun-
dat. Dec. consil. 7. nu. 4. cum simil. quæ nota sunt. Vn-
de cum reditus piscationum, de quibus agitur, pro-
ueniant ex consuetudine, vt per Isern. Alciat. Præpo-
sit. & Afflict. in c. 1. in verb. piscationum, quæ sunt re-
gal.

gal.Iacob.in sua inuestit. in verb.cum piscat. Veronen. & Alciat. in l. inter publica. de verborum significat. Suar.alleg.17.nu.31.Manuel,consil.16.nu.11. Merito Illustr. Domini Caetani tenentur probare.

Neque obstat secundum aliquos ex Dominis, dum dicebant, quod Domini Caetani habebant fundatam intentionem in literis suæ gratiæ, in quibus conceduntur omnes reditus & prouentus, & quorum appellatione veniunt etiam isti prouentus regales, vt latè per Cuman.consil.162. in princ. & in fin. cum multis alijs adductis. Et in eo, quod tempore petitionis, & multo ante iam reperiuntur deducti dicti reditus, iuxta glo. in verb. creatum, in clem.fin. de rescript. quæ adducit bonas rationes. Et licet Butr. ibi teneat contra illam, cum quo videtur transire Imo. tamen fatentur, quod in practic.opin.glo. seruaretur, quia illam tenet Seisel. Pau.Stephan. Card.& Bart.& Bald.in l.fin.§.fin. C.de appellat.vbi etiam benè loquitur in proposito. Et quãuis Rot. in vna Legionensis Can. de mense Decemb. 1565.& de mense Martij 1566. coram bon.me. D.Ora-
6 dino, in eo, qui opponebat de consumptione, an † incumberet sibi onus probandi, quod beneficium cadebat sub expectatiua, vel aduersario suo, considerauit quis esset reus & possessor. Tamen ibi plura concurrebant. Et in Tiburtin.bonorum, coram Robuster. causa pluries proposita de anno 1572. & 73. & de mense Nouemb. 1574. Rota in eo, cui incumberet onus probandi terras illas esse infra legitimam, vel supra legitimam, considerauit, an actor haberet fundatam intentionem, vel non. Sic in casu isto est attendendum, an ex literis apostolicis habentibus amplissimas clausulas de reditibus & prouentibus, & ex eo, quod iam reperiuntur in esse deducti isti reditus, & quidem à multo tempore, Caetani habeant fundatam intentionem propter ius antiquũ, prout declarat Bart.& Imol. ibi, licet alij Doct. videantur transire simpliciter cum omnibus rationibus, de quibus supra, non autem cum sola vltima ratione. Domini tamen tenuerunt, vt supra, & placebant notata per Felin. c. auditis.num.38. de præscript.

Similiter ad glo.in l.a. C.de pet.hæred.fuit responsum, non obstare. Quia illustris. D. M.Antonius habet
7 † regulam pro se, & per consequens intentionem suam fundatam, Dec.in l.1.num.8.de reg.iur.

Postremo, dum informãtes pro parte Dominorum de Caetanis multum insistebant super illo fundamen-
8 to, quod † ex præsenti statu præsumitur in præteritũ, præsertim ad exclusionem debiti, vel vbi adest probabilis causa ita præsumendi, vt per Docto.in l.ex persona.C.de probatio.Alciat.de præsumptio.regul.2. præsumpt.26.Ruio.consil.143.num.20. & seq. vol.5. cum alijs adductis. Dixerunt Domini, hoc fundamentum respicere secundam partem puncti, super qua cum materia sit satis difficilis non fuit facta resolutio, sed Deo dante disputabitur in primis audientijs post Calendas Octobris.

RVBEI.

Roman.dotis. Mercurij 9. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1. *Mulier contra bona mariti soluto matrimonio agere potest ad dotem, & donationem propter nuptias, non obstante fideicommisso.*
2. *Dispositio auth.res quæ.habet locum in descendentibus, ex communi, limita, vt num.5.*
3. *Dispositio dicta auth. dicitur esse fauorabilis.*
4. *Dos vt exigatur ex bonis fideicommissi, sufficit, quod tempore dotis restituendæ non sint alia bona, licet fideicommissum præcedat, ex communi.*
5. *Dispositio auth. res quæ. non habet locum, quando nepos fuisset conceptus post mortem aui, secundum aliquos. Sed in contrarium est communis, num.6.& 7.*

DECISIO XXXVII.

PEndente causa coram Illustrissimo & Reuerendissimo Cardinali Masseo, inter D. Tarquiniam Buccapoduliam agentem ad petitionem dotis soluto matrimonio, & donationis propter nuptias, & Dominum Paulum Benzonum reum conuentũ, ortum fuit dub. videlicet, præsupposito, sine veri præiudicio, quod in casu de quo agitur, existet fideicõmissum factum per Hieronymum Benzonem seniorem. *An ex eo, quod Hieronymus iunior erat nepos, cum fuisset conceptus tempore prætensi fideicommissi, D. Tarquinia Buccapudulia, quæ nupsit eidem Hieronymo Iuniori impediatur recuperare dotem, & donationem propter nuptias ex bonis sibi specialiter pro dote, & donatione prædictis hypothecatis, prætenso fideicommisso, vt asseritur subiectis, iuxta auth. res quæ.* C. Commun. de legat.& fideic.

Quod quidem dubium visum fuit Illustrissimæ, & Reuerendissimæ Dominationi suæ, vt per me in Rota proponi deberet, prout proposuit die Mercurij 9. Iunij 74.

1 Et Domini fuerunt in voto, quod † Domina Tarquinia non impediatur agere ad dotem, & donationẽ propter nuptias ratione istius fideicommissi. Sed quoniã fuit allegata in contrarium quædam decisio facta in ciuitate Florentiæ, non fuit facta resolutio in ista propositione, sed difficultas fuit delata ad aliam Rotam, quam cum iterum die Lunæ 21. eiusdem mensis proposuissem, fuit conclusum, fideicommissum non obstare Dom. Tarquiniæ. Et fundamenta Dominorum fuerunt infra scripta.

Et primò, quia nõ est dubium, quod text.in d.auth.
2 res quæ.habeat † locum in descendentibus. Bar.ibi nu. 4.Ias.nu.12.& de communi opin. testatur Cur. ibi nu. 18.cum alijs adductis per Couar.lib.3.var.resolut.c.6. nu.10.vers.propter illud. Cõstat autem Hieronymum Iuniorem maritum Dom. Tarquiniæ fuisse nepotem ex filio Hieronymi Senioris, qui fecit fideicõmissum, & per consequens sumus in descendentibus.

3 Secundò, quia † dispositio ista est fauorabilis. Bald. cons.327.nu.3.lib.4. Curt.sen. consil.27.num.14. bene Cyn.in d.auth.in prin.& probat tex.in l.1.sol.matrim. in l.hoc modo, ff.de condit.& demonstr.

Tertiò, quia non requiritur, quod obligatio & hypotheca nomine dotis & donationis propter nuptias
4 præcedat fideicommissum, sed † sufficit, quod tempore dotis restituendæ non sint alia bona, licet fideicommissum præcedat, & ista est communis opin. vt per Ana.cons.61.in 3.dub.ibi in addit. Alexan.cons.67.num. 4.in 4.vol.consil.23.in 3. & latè, consil.376. & sequen. Ias.cons.117.in 2.vol, vbi etiam attestatur de communi, & ex recentioribus. Nat.consil.61. Roland.à Vall. cons.85.nu.29.& seq.Couar.in loco supra citato, nũm. 10.vers.quapropter, vbi latè Crot.in l.filiusfamilias,§. Diui.num.165.cum multis seq.de leg.1.

Verum quia pro parte Dom.Pauli dicebatur, quod
5 prædicta omnia de plano procedere possent, nisi Hieronymus Iunior fuisset conceptus & natus post obitum Hieronymi senioris aut fideicommissum facientis, in quibus terminis non procedit dispositio auth.res quæ. vt post Bald. in lectura antiqua, ibi relatum per Corn. tradit Paris.consil.52.num. 34. & consil.63.nu.46. vol. 2.Alciat.consil.164.lib.9.quem refert & sequitur Menoch.& Marzar.in locis hic allegatis. Sed huic fundamento fuit responsum.

Primò, quod ista lectura Bal. non reperitur, & Corne. ibi potius facit in contrarium, dum ponderat rationem positam in illo text.esse generalem.

Ratio

6 Rationes autem quibus mouetur Alciat. in d.consi. non subsistunt de iure, & bene tolluntur hic per informantes, & contra istam opinio. tenet Curt. iun. in d.auth.nu.18. Ruin. consi.89. nu. 41. vol. 2. Vnde sequitur, quod fauore dotis tenenda est ista pars, l. in ambiguis, de reg. iur.

Rursus contra istam opinionem vrget illud fundamentum, quod est communiter receptum à Doct. de quibus in tertio fundamento. Nam Doct. communiter considerant in ista materia, quid esset facturus auus habens neptem, vel nepotem si viueret, vt per Paulum de Castr. in l. mulier. §. cum proponeretur, ad Trebellian. nu. 2. per text. in l. cum seruus, de condit. & demonstr. sequuntur omnes Docto. de quibus in tertio fundamento. Facit text. in l. dotem quam dedit, de collat. bon. Presertim si simul cum hoc fundamento iungatur ratio considerata ob fauorem dotis, iuxt. dicta authen. res quæ, cum alijs supra allegatis.

Accedit, quod vt dictum fuit in primo fundamento, ista dispositio habet locum in descendentibus, in tantum quod etiam aliqui voluerint, vt procedat etiam in extraneis, vt per recentiores in d. §. Diui, & bene per
7 Ferd. Loaz. ibi, nu. 138. Restringeretur † autem nimis ista conclusio, si teneretur prædicta limitatio de conceptis in vita fidei committentis.

Postremo non fuit habita ratio illius decisionis, vt dicebatur facta in ciuitate Florentiæ, cum nihil in ea allegaretur, quod vrgeret. Immo, vt ego à fide dignis audiui, Rota Florentina contrarium determinauit existente ibi Auditore inter alios D. Curtio Petrucio.

Ex quibus fuit conclusum in fauorem Dominæ Tarquiniæ Buccapuduliæ.

RVBEI.

Cauallicen. Baroniæ de Thoro. Die Lunæ 14. Nouembr. 1575.

SVMMARIVM.

1 *Nati vel concepti in fideicommissis conditionalibus tempore euenientis conditionis admittuntur, & non nati excluduntur.*

DECISIO XXXVIII.

DVbitaui, *an regula alias per Dominos firmata sub die 11. Maij proximè præteritis vẽdicaret sibi locum quod absque veri præiudicio tam Ludouicus, quam Rostogonus testamento Petri Cadardi per substitutionem fideicommissariam sint vocati?* Et Domini resoluerunt, regulam procedere, præsupponendo tamen sine veri præiudicio, quod esset inductum simplex & absolutum fideicommissum ob non delationem armorum & assumptionis cognominis ipsius testatoris, ita ꝙ ipse Ludouicus posset venire vigore istius fideicõmissi, absque eo quod non esset verificata conditio alterius fideicommissi, videlicet si Ioannes decessisset sine liberis, cum ei superstes fuerit Rostogonus filius. l. non est sine liberis. de verborum significatione, l. ex facto. §. pen. & fin. ad Treb. de quo tamen erit quatenus opus sit, particulatiter dubitandum.

1 Fundamentum autem Dominorum fuit, quia in fideicommissis conditionalibus admittunt, qui repetiuntur nati, vel concepti tempore euenientis conditionis, & non nati excluduntur, etiam quod si tempore purificati fideicommissi nati fuissent, proximiores essent: etiam quod postea nascantur, & tanquam vocati velint venire ad fideicommissum, vt per Paulum de Castro. consilio 16. in quarto dubio, numero 5. in secundo. Alexan. consilio 13. num. 4. & sequent. in quarto. Soci. cons. 113. nu. 5. in primo. Dec. consi. 233. col. fin. versic. postremo. Iac. consi. 205. num. primo, & secundo. Paris. cons. 66. nu. 56. & seq. in tertio. Alciatus in l. pronunciatio. in verbo agnatorum. de verborum significatione. Tiraquellus de retract. §. 1. glo. nu. 97. & seq. post Crot. in l. filiusfamilias, §. Diui nu. 164. in septima quæstione, vers. considera. & ibi Ferdinand. Loaz. nu. 197. & late post istos Iacob. Mandel. Alben. consi. 106. qui respondent omnibus, quæ in contrarium adduci possent.

Cum autem tempore contrauentionis factæ per Ioannem non esset natus Rostogonus, merito succedit Ludouicus, qui tunc temporis erat in rerũ natura, vt patet ex supradictis. l. interuenit. de legat. præstan.

Neque informantes pro Rostogono stantibus præsuppositis terminis hoc negabant, sed instabant super eo, quod non adesset tale fideicommissum. Et ita Domini concluserunt.

RVBEI.

Cauallicen. Baroniæ de Thoro. Die Lunæ, 27. Februarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Modus inductus censetur, vbi aliquid venit implendum ex post facto, non autem conditio.*
Etiam si dictum fuisset, sub hac conditione. & num. 2.
3 *Verba attendenda sunt vbi mens non repugnat.*
4 *Onus adiectum circa delationem armorum, & assumptionem nominis, & cognominis potest adimpleri post aditam hereditatem.*
5 *Verba quando sunt dubia sunt potius interpretanda, vt importent modum, quam conditionem.*
6 *Verba, casso, reuoco, & annullo debent ex præcedentibus interpretari.*
7 *Verba vbi sunt clara, & aperta, attendenda sunt.*
8 *Ademptum sub conditione non censetur sub contraria conditione relictum, vbi adimitur in pœnam, & numero 10.*
9 *Onus impositum à testatore habere debet tractum successiuum.*
10 *Ademptio, quando dicatur facta in pœnam.*

DECISIO XXXIX.

PRoposui dubium in causa Cauallicen. Baroniæ de Thoro. *An institutio & substitutio, de quibus in testamento Petri Cadordi fuerit facta sub conditione, vel sub modo ad effectum, de quo agitur.* Et die Lunæ 27. Februarij 1576. fuit resolutum, quod huiusmodi institutio & substitutio fuit facta sub modo, & non sub conditione ad effectum, de quo agitur. Et pro fundamento firmarunt Domini vnam conclusionem, in qua Aduo-
1 cati vtriusque partis erant concordes. videlicet, quod vbi aliquid venit implendũ ex post facto, vel post perfectionem actus, vel post emolumentum quæsitum, vel post aditam hæreditatem, tunc censetur inductus modus, & non conditio. Bar. in l. quibus dieb. §. Termilius. nu. 5. & seq. de conditio. & demonstratio. Butri. in consi. 40. in princip. Alex. consi. 102. num. 2. post medium. versic. comprobatur etiam, & vers. in propositione. Salic. in consi. 19. nu. 1. versic. & licet in dictis locis habeatur. vol. 1. Dec. in l. cum mota, num. 6. ad fin. C. de transact. Paris. cons. 19. num. 254. & seq. vol. 2. Bero. consi. 133. nu. 2. & 2. & per Aym. in cons. 19. nu. 1. & bene per Bal. consi. 219. col. fin. vers. de illis verbis, libro 2.

2 Quæ † conclusio procedit, etiam si fuisset dictum, cum hac conditione, vt post Bar. in d. §. Termilius, nume. 5. Tradunt omnes supra allegati, & tradit Pau. de Cast. cons. 5. vol. 1. Felin. in c. cum Ioannes. col. 1. nu. 2. de fide instrumen.

3 Et licet prædicta conclusio † quo ad vim & efficaciam

ciam verborum non procederet, vbi apparet de contraria mente teſtatoris: nihilominus in caſu iſto, in quo de huiuſmodi intentione non apparet, firma remanet concluſio.

4 Quod † autem onus adiectum circa delationem armorum, & aſſumptionem nominis & cognominis ipſius teſtatoris, poſſit adimpleri poſt aditam hæreditatem, patet primo ex ordine ſcripturæ, & ex cōtextu ipſius teſtamenti. Secundo, ex illis verbis, & ſi dictus Ioannes, vel eius dicti liberi, &c. ponderando illud adiectiuum, dictus Ioannes, quod eſt qualitas, & ſic Ioannem vti hæredem antea iuſtitutum. vulg. l. aſſe
5 toto. ff. de hæred. inſtituen. Tertio, quia etiam, † quatenus verba eſſent dubia, potius ſint interpretanda, vt importent modum, quàm conditionem, vt poſt Bart. in l. cum mota. C. de tranſact. concludunt ibi Doctores communiter, vt ibi de communi. Dec. cu. 6. Alex. in conſi. 102. nu. 2. lib. 1. teſtatur etiam Ruin. conſ. 26. no. 9. vol. 2. Bero. conſi. 153. lib. 3.

Et pro deciſione dixerunt Dñi bene facere text. in l. Mæuia decedens. de manum. ff. teſtam. Pau. de Caſtr. in d. conſ. in 1. vol. & conſ. 192. in prin. vol. 2. Aret. in d. l. Titia, col. 3. verſ. ſed iſta ratio. de verb. oblig. & Ang. Aret. Inſt. quib. mod. teſtam. infirmen. in princ. verſ. quid ſi conferatur, & Soc. in d. §. Termilius, nu. 10. & Bart. in conſ. 4. factum tale eſt. Aymon. conſi. 1. nu. 6. cum alijs allegatis per informantes.

6 Non obſtant adducta in contrarium. Et † primo, illa verba, caſſo, reuoco, & annullo, quia debent interpretari ex præcedentibus, ex quibus patet, quod teſtator proceſſit per viam modi, non autem conditionis, vt ſupra probatum eſt. & facit doctrina Bart. cum quo alij tranſeunt, in l. paterfamilias. ad fin. de hæred. inſtit.

7 Non obſtat conſ. Pariſ. 19. vol. 2. quia † ibi verba erant clara, ita vt ex eis clare pateat teſtatorem ibi proceſſiſſe per viam conditionis, & non modi, vt bene deducunt hic informantes.

Prout etiam non vrget, ademptum ſub conditione cenſetur ſub cōtraria conditione relictum, l. aliquin.
8 de condit. & demōſtrat. cum alijs allegatis. Quia hoc non procedit. quando illud quod adimitur, adimitur in pœnam, vt per Ruin. in conſ. 101. nu. 8. vol. 1. & in conſ. 48. ſub nu. 4. verſ. ſed quamuis, lib. 2. & ex recentiorib. Cephal. in conſi. 52. nu. 13. & ſeq. vol. 1.

Poſtremo, quod dicebatur, prædicta non procedere, quando conſtat de voluntate diſponentis, & clauſula annullatiua importat formam, non ſubſiſtunt. Quoniam ex præcedentibus rationibus, & auctoritatibus cenſeotur ſublata. Quia primum de voluntate teſtatoris potius verba innuunt contrarium, vt ſupra
9 probatum eſt. Item ſubiecta † materia oneris impoſiti hoc idem ſuadere videtur, cum recipiat tractum ſucceſſiuum, & veriſimile non eſt, teſtatorem voluiſſe, hæreditatem ſuam ſtare in ſuſpenſo vſque ad extremum ipſius Ioannis, & ſuorum liberorum ſpiritum. Quo verò ad fundamentum de forma eſt etiam ſublatum, quia ademptio fuit facta in pœnam, & ita intrant
10 ſuperius allegata. Quod † autem ademptio fuerit facta in pœnam, eſt text. in §. fin. Inſtit. de legat. & tradunt Doct. ſupra citati. Et ita Domini concluſerunt.

Iſta deciſ. fuit confirmata die Veneris, 4. Maij 1576.

RVBEI.

Bononien. bonorum de Solimeis, Lunæ 5. Nouembris 1576.

SVMMARIA.

1 *Curator bonis defuncti, ſeu hæreditati iacenti, quando detur, & ſup. deciſ. 42. nu. 1.*
2 *Curator bonis defuncti debet dari pater magis, quam alia perſona.*
3 *Libellus poteſt ſuſtineri ex vno tantum capite valido, ex clauſula, omni meliori modo.*

DECISIO XL.

IN cauſa Bononienſi bonorum de Solimeis, fuit dubitatum, an Bernardinus pater potuit eo modo, quo egit, agere, præſuppoſito ſine veri præiudicio, quod inſtitutio non ſit captatoria.

Et die Lunæ, 5. Nouembris præſentis anni 1576. fuit tentum Bernardinum potuiſſe valide agere, ex vno ſaltem capite, in quo inter cetera petijt ſe deputari in curatorem hæreditatis & bonorum, de quib. agitur, ad commodum & vtilitatem hæredis tenendorum & conſeruandorum, prout habetur in ſua petitione.

1 Fundamentum Dominorum fuit, quia † de iure hæreditati iacenti, quando eſt inſtitutus hæres ſub conditione caſuali, cuius purificatio ab eius poteſtate non pendet, datur curator bonis, l. ſi quis inſtituatur hæres. præſertim in §. item ſi cōditio. ff. de hæred. inſtit. Ange. in conſ. 193. ad med. verſ. reſtat igitur videre, quando bonis defuncti ſit dandus curator, & in verſic. ſed ſi cauſatur aliunde. Refert & ſequitur Dec. in conſi. 509. no. 1. in princ. vbi dicit quod Ang. in illo conſil. magiſtraliter proſequitur iſtam materiam. Et cum curator huiuſmodi detur arbitrio iudicis, vt per Ang. in illo conſi. 193. nu. 2. Dec. in d. conſ. 509. poſt alios quos allegat. Merito Bernardinus valide obtinuit de-
2 putari in curatorem, præſertim cum eſſet pater, cuius magis, quam aliorum, intererat bona huiuſmodi conſeruari in hæreditate, ſaltem propter ſpem ſucceſſionis, vt per Ang. in d. conſi. 193. poſt principium, quæ omnia latiſſimè cumulantur per Menoch. in tract. de arbit. iud. q. 9. lib. 2. caſu 150.

Non obſtant allegata in contrariũ. Et primo, quòd omnia alia capita in petitione ipſius Bernardini ſunt inepta, & inualida. Quoniam ſatis eſt, ſuſtineri peti-
3 tionem ex vno tantum capite valido, de quo ſupra, ſtante illa clauſula, & omni meliori modo, vt per Docto. in l. ſcire debemus. vbi Iaſ. num. 5. in fine. de verb. oblig. & in §. omnium, nu. 151. Inſtit. de actio. Achil. de Clauſul. deciſ. 1.

Reliqua quæ dicuntur, quod pater non potuit agere, quia hæreditas non erat adita, quod Bernardinus non erat executor vniuerſalis, quod filius nondum eſt conceptus, reſpiciunt ineptitudinem & inualiditatem aliorum capitum, ex quibus Bernardinus non poterat obtinere, vt hic per informantes pro Domino Iuliano, ſi ſe ad illa reſtrinxiſſet: quod cum non fecerit, remanet proceſſus validus ex capite ſupradicto.

RVBEI.

Aſtenſ. feudi. Die 5. Decembris 1576.

SVMMARIA.

1 *Femina admittuntur in feudo franco.*
2 *Feudum francum non continetur in iuramento fidelitatis.*
3 *Iuramentum fidelitatis non debet alterare naturam feudi franci.*
4 *Iuramentum intelligitur ſecundum naturam actus ſuper quo interponitur.*
5 *Abbatiſſa ratione feudi præſtat iuramentum fidelitatis.*
6 *Feudum francum duplex.*

DECICIO XLI.

PRopoſui dubium, præſuppoſito ſine veri præiudicio, quòd circũſcripta clauſula illa, *volumus tamen, &c.* feudum poſſet dici francũ, abſque eo, quod ſit dictum, an clauſula illa. *volumus tamen, &c.* ſtantib. inueſtituris & iuramẽtis ſubſecutis, quę præſupponũtur in forma probãte, ſine veri præiudicio, & quorum copia detur in neceſſarijs, reſtringat taliter præcedentem diſpoſitionem, vt poſſet dici, quòd feudũ non ſit ita francum,

cum, vt feminæ excludantur, vel potios admittantur.
Et die quinta Decembris proxime præteriti, maior
pars Dominorom tenoit, quod stante præsupposito,
de quo in puncto feminæ admittantur.
1 Nam † in primis clarum est, quod in feudo franco
feminæ admittãtur. Curt. iun. de feud. in tertia parte,
in princ. in 3. limit. num. 5. & in cons. 322. num. 18. cum
multis alijs, quæ infra allegabuntur. Quod feudum sit
francum, præsupponitur in hoc dubio, quo quidẽ præ
supposito stante dixerunt Domini, tenentes istam par-
tem, intrare cons. Oldra. 254. Ioan. Andr. in addit. ad
Specul. in rubric. de præscript. col. penult. Bald. in cap.
1. in fine, nu. 17. de Capitaneo, qui cur. vend. de feud.
Pau. de Castr. cons. 179. 2. vol. Corn. cons. 16. num. 2. in
primo. Iacob. de Sancto Georg. in tract. de feud. in ver
bo, feudo, nu. 27. Cephal. cons. 151. nu. 24. Bursat. cons.
4. nu. 4. Decis. Pedemon. 162. nu. 1. & nu. 9.
Non obstat supradicta clausula, volumus tamẽ, &c.
cuius vigore requiritur, quod præstetur iuramentum
fidelitatis, quod quidem dicitur continere, omnia ea,
de quibus in c. de forma fidelitatis, & in c. de noua for
ma fidelitatis, quibus attenus non videtur, quod ad-
mictatur, vt ex allegatis hic per informantes pro Do-
mino Lælio, & deducit Roland. à Valle cons. 23. num.
35. & seq. in 1. part. Imol. in cons. nu. 35. & seq. præser-
tim num. 40. decis. Pedemon. 23. num. 48. & seq.
Quoniam huic fundamento fuit responsum, quod
2 † ex eo, quod feudum est francũ, & sic ex natura feu-
di feudatarius non tenetur ire ad pugnam, quia hoc
non continetur in iuramento fidelitatis, & licet reli-
qua contenta in cap. fidelitatis, videantur excludere
feminas tanquam non habiles ad illa, nihilominus fe-
mina propterea non excluditur, cum solum vnica ra-
tio sit finalis, quia non potest esse in pugna cũ Domino
suo. Socyn. cons. 157. nu. 2. Paris. consil. 12. nu. 29. & seq.
vol. 1. Ruin. cons. 18. num. 13. & seq. volum. 1. Cephal.
3 d. cons. 151. num. 27. volum. 2. Iuramentum † autem fi-
delitatis non debet alterare naturam ipsius feudi fran-
ci, in quo omnia censentur remissa, nisi specialiter re-
periantur reseruata, vt patet ex Oldr. Ioan. Andr. Bal.
& alijs omnibus supra allegatis, & expresse in feudo
emptitio. Hoc tenet Curt. iun. in d. cons. 322. nu. 23. &
4 sequen. alioquin sequeretur, quod † ecclesia succedere
non posset, & tamen in feudo franco ecclesia succedit,
vt per Curt. de feud. in 1. part. q. 8. numero 29. Ruin.
d. cons. 18. num. 13. volum. 1. & in clerico, & femina,
Cephal. d. consil. 151. nu. 34. cum alijs sup. allegatis. Et
videmus, quod licet in dubio fidelitas, & homagium
videantur designare feudum, hoc tamen non proce-
dit, vbi adest verbum donamus. Deci. cons. 43. col. fi. in
princip. Roland. cons. 50. n. 49. & seq. vol. 3. Tum etiã,
quia regula est, vt iuramentum intelligatur secun-
dum naturam actus, super quo interponitur, c. quem-
admodum. de iureiur. l. fin. C. de non num. pec. Et pro
decisione fuit allegatus tex. in cap. vnico. §. verum. de
5 stat. regul. lib. 6. vbi † apparet, quod Abbatissa ratione
feudi præstat iuramentum fidelitatis.
Non obstant inuestituræ subsequentes, tametsi præ-
supponantur in forma probante, ex quo prior inuesti-
tura est attendenda, nam reliquæ subsequentes nõ pos
sunt præiudicare vocatis in prima inuestitura.
Aliqui tamen ex Dominis tenuerunt contrariã opi-
nionem, quod feminę excludãtur, & mouebantur pro-
pter clausulam, volumus tamen, quæ limitat & restrin
git pręcedentem dispositionem, & per consequens fe-
minæ censentur exclusæ, cum requiratur iuramentum
fidelitatis, vt hic per informantes pro Domino Lælio.
6 Et considerabant, quod † aut sumus in feudo franco
propriè, & absolutè, & tunc possent procedere allega-
ta pro parte mulierum. Sed iste non est casus de quo a-
gitur. Aut vero sumus in feudo non absolute, & simpli
citer franco, sed quod possit dici francum, prout can-
tat præsuppositum dubij, & in isto casu videatur ca-
sus noster, iuramentum fidelitatis excludit feminas,
per ea quæ supra deducta sunt. Neque adest aliqua re
pugnantia inter naturam huius feudi, & quæ continẽ
tur in iuramento fidelitatis, prout adest quando feu-
dum esset francum simpliciter, & absolute. Vnde non
militant auctoritates supra in contrarium allegatæ.
Maior tamẽ pars Dominorum, vt dixi, tenuit, quod
feminæ admitterentur stante præsupposito, de cuius
tamen veritate dixerunt esse videndum.

RVBEI.

Bononien. de Solimeis. Lunæ, 10. Decemb. 1575.

SVMMARIA.

1 *Curator hæreditati iacenti dari potest.*
2 *Hæreditas quando dicatur iacens.*
3 *Hæreditas non potest dici iacens, si bona à venientibus ab intestato occupata, non possent recuperari a curatore.*
4 *Curator hæreditati iacenti si non habeat maiorem facultatem a iudice, non potest intentare nisi actiones tempore perituras.*
5 *Hæreditas dicitur iacere propter conditionem adiectam in hæredis institutione.*
6 *Iudex non potest dare id, quod prohibet.*

DECISIO XLII.

Licet in ista causa fuisset resolutum, quod D. Ber-
nardinus potuerit valide agere petendo se deputa
ri in curatorem, prout in decisione facta sub die Lunę,
5. Nouemb. proximè præteriti, cuius copia fuit data
partibus, quia tamen agentes pro Domino Iuliano Lu
catello, & litis cõsortibus maximè instituerunt, vt de-
nuo eadem difficultas proponeretur, placuit Dominis
illis de nouo audire.
Propterea iterum dubitaui, an esset recedendum à
dicta resolutione. Et die Lunæ, 10. huius mensis De-
1 cemb. Domini fuerunt in decisio. Primũ † fundamen-
tum fuit clarissimum in iure, quod hæreditati iacenti
potest dari curator, per ea quæ fuerunt allegata in a-
lia decisione, & per Ruyn. in l. Gallus. §. instituens, nu.
2 2. & 5. de liber. & posthu. Secundum † fundamentum
fuit, quia in casu isto hæreditas dicitur iacens, ex quo
hæres fuit institutus sub conditione. cuius adimple-
mentum non pendet ab eius potestate, vt in d. decis.
Neque obstat, quod bona, de quibus agitur, sint oc-
cupata à venientibus ab intestato, & per consequens
3 non potest dici, quod † hæreditas dicatur iacere, vt in
l. sequitur. §. idem si occupaueris. de vsucap. Paul. de
Castr. consil. 143. in princ. vol. 1. Quia motiuum posset
procedere, si Bernardino curatori deputato nõ potuis
set dari facultas recuperandi bona ab alijs occupata,
prout data fuit.
4 Secundo non obstat, quod † curator datus hæredita-
ti iacenti, nisi detur ad instantiam creditorum, nõ pos-
sit intentare nisi actiones tempore perituras, vt per
Ang. in cons. 193. Soc. cons. 234. nu. 4. in 2. cum multis
alijs adductis per D. Bisciam, & ita loquitur Alex. con
sil. 4. in 2. Iacob. de S. Georg. in l. fin. nu. 14. C. de edict.
Diui Adrian. tollen. Quia fuit responsum, quod ista cõ
clusio procedit generaliter loquendo: debet tamen li-
mitari, vbicunque iudex ex causa tribuit maiorem po
testatem ipsi curatori hæreditatis iacentis, prout fe-
cit in casu isto.
Et hanc limitationem dixerunt Domini esse verã in
5 iure, & applicari ad casũ nostrũ, in quo † hæreditas po-
test dici iacere propter conditionẽ adiectã in hæredis
institutione, ex allegatis hic p informãtes ꝑ Bernardi-
no, & maximè ex doctri. Cuin. in l. creditore. de bono.

auct.ind.possid. iuncta doctrina Ang.in l. si quis instituatur hæres.§.si sub conditione, de hæred. instituen.

Neque dici potest, quod iudex non potest dare id
6 quod prohibet. Quia † si limitatio est vera, prout est, lex non dicitur prohibere. Si tamen pars super huiusmodi limitatione voluerit audiri, Domini dixerunt, quod audiatur.

RVBEI.

Roman.fructuum 50000.Die Mercurij,13. Iunij 1576.

SVMMARIA.

1 *Damna & interesse propter moram, etiam vltra sortem principalem, veniunt in Saluiano interdicto.*
2 *Fructus computantur in sortem creditori, qui immissus est in possessionem bonorum ex Saluiano interdicto. Fallit vt in decis. seq. num. 7.*
3 *Interdictum Saluianum, & actio hypothecaria differunt.*
4 *Bona in actione hypothecaria dantur retinenda loco pignoris.*
5 *Saluianum interdictum est introductum in fauorem creditoris, vt possit statim agere in petitorio, auocata possessione bonorum a debitore.*

DECISIO XLIII.

IN causa Roman. fructuum 50000.inter Illust. Dominas Magdalenam de Vrsinis actricem ex vna, & Portiam etiam Vrsinam de Cesis, ream conuentã, ex altera, post multas disputationes in prima instantia factas, fuit pro parte prædictæ Illustr. Dominæ Magdalenæ suspensum petitorium, & post huiusmodi suspensionem fuit lata sententia in Saluiano interdicto in fauorem eiusdẽ Dominæ Magdalenæ, in qua condemnatur dicta Domina Portia ad damna & interesse. A qua sententia fuit pro parte Dominæ Portiæ appellatum, & causa huiusmodi appellationis fuit ad instantiam dictæ Dominæ Magdalenæ mihi commissa super articulo condemnationis damnorum, & interesse, sub die 3. Decemb. 1575. Et ita causa huius articuli coram me introducta, fuerunt pro parte dictæ Dominæ Magdalenæ dati articuli, & examinati testes pro liquidatione dictorum damnorum, & interesse, post quorum examinationem duo petebat illust. Domina Magdalena. Primum, quod confirmaretur sententia in eius fauorem lata. Secundum, quod damna, & interesse ad certã summam, seu quantitatẽ liquidarentur in eadem sententia confirmatoria. Ex quo autem Illust. D. Portia prætendebat, huiusmodi sententiam respectu istius articuli condemnationis damnorum & interesse non esse confirmandum in Saluiano interdicto, & propterea non esse deueniendum ad aliquam liquidationem. Vnde agentes vtriusque partis vnà cum aduocatis voluerunt informare Rotam super ista difficultate & datis informationibus, & memorialibus hinc inde die Veneris prima Iunij præsentis anni 1576. Domini ordinarunt, quod si Domina Magdalena volebat consequi ista damna, & interesse vltra sortem principalem, tunc dandum erat dubium, secus si vellet computare in sortem principalẽ. Sed cum Domina Magdalena prætenderet sibi deberi damna, & interesse vltra sortem principalem, ideo se-
1 cundum ordinem Dominorum dubitaui, an † in Saluiano interdicto propter moram venirent damna, & interesse vltra sortem principalem, stante suspensione petitorij postea subsecuta, & die Mercurij 13.eiusdem mensis fuit cõclusum, quod in Saluiano interdicto veniant damna, & interesse ratione moræ etiam vltra sortem principalem, ex quo regulariter in quocumque iudicio propter moram debentis soluere, veniant damna & interesse, vt per Anchar.consil. 150. num.3. cum alijs, quæ tunc per Aduocatos deducta fuerunt, qua resolutione facta dubitatum fuit stantibus articulis datis, & testibus examinatis pro parte illustr. D. Magdalenæ, & quod illust. Do. Portia dederit in solutum in possessorio tenutas, de quibus agitur, ad quam summam sint liquidanda damna, & interesse ipsius Dom. Magdalenæ. Et die Lunæ, 25.eiusdem mensis Iunij, in causa proposita non fuit facta resolutio, quia vota Dominorum fuerunt varia. Nam aliqui dicebant, non posse fieri liquidationem ad aliquam summam ratione damnorum, & interesse, quia sumus in Saluiano interdicto, nisi de iure probaretur, quod in hoc iudicio debitor teneatur soluere, & in euentum non solutionis possit creditor obtinere, vt pignus distrahatur, & sibi adindicetur, quoniam si hoc fieri posset, tunc benè possunt liquidari damna & interesse, alioquin secus, ex quo fructus computantur in sortem, & decisionem vltimo loco factam, vt ratione moræ veniant damna & interesse, intelligebant secundum naturam cuiuslibet iudicij. Aliqui verò contrarium tenuerunt, moti ex eo, quia nisi Do. Portia fuisset in mora, vtique Do. Magdalena percepisset fructus illorum annorum, in quibus D.Portia à die motæ litis retinuit tenutas, de quibus agitur, vsque ad consignationem. Sed respondebatur, quod in omnem euentum D. Magdalena debuisset istos fructus computare in sortem principalem, & per consequens istud non erat interesse considerabile, & ideo Domini ordinarunt, quod causa iterum proponatur, & præsertim super illa difficul-
2 tate, an † in Saluiano interdicto, stante præsertim suspẽsione petitorij, prout in casu isto, teneatur debitor soluere, & si non soluerit, possit creditor vendere bona, in quorum possessionem fuit immissus ex Saluiano interdicto, & die Mercurij.4. huius mensis Iulij, causa iterum proposita, etiam cum nouis informationibus, fuit conclusum, non posse fieri aliquam liquidationẽ damnorum & interesse, prout prætendit Dom. Magdalena, quia fructus computantur in sortem, vnde Domina Magdalena non poterat facere fructus suos. l. 1.C.de distract. pigno. c.conquestus.de vsuris. Negusan. de pignor. in quinto membro, 5. parte principal.

Neque de iure subsistit fundamentum illud, quod debitor in Saluiano interdicto possit cogi ad soluendum, alioquin pignus distrahatur, vt per Couar. variar. resolutio lib.3.cap.18.num. 4. & pract. quæst. in tit. de libello in hypotheca cum fructibus. Nam fuit responsum per Dominos, quod fundamentum procedit in actione hypothecaria, non in Saluiano interdicto, quod multum differt ab actione hypothecaria,
3 cum † iudicium hypothecariæ sit petitorium: Saluianum verò possessorium: in primo datur appellatio, in secundo denegatur: in primo admittitur exceptio nullitatis hypothecæ, in secundo excluditur saltem quando requirit altiorem indaginem. In primo præsupponitur pignus: in secundo minime, quæ omnia sunt clarissima in iure, vt per Negus. de pignor. in 1. memb. 1.part.princ.nu.1.cum plurib.seq. Corn.in consil. 190. nu.3.& 7.vol.1.Ang.Ias.& alij in §.item Seruiana.instit.de actio. Rip.in rub.de pignor.nu. 19. & recentiores de adipiscen.possess.remed.10. præsertim nu.7. vbi alios recenset & num.180.

Nec viget, quod vigore actionis hypothecariæ auocetur possessio, sicut vigore Saluiani interdicti, quia non præterea iudicium desinit esse petitorium, prout in rei vindicatione, qua mediante quis consequitur possessionem, & tamen iudicium est petitorium l. is qui destinauit, & ibi Bart.de rei vindic.

Neque obstat, quod etiam in actione hypothecaria consequatur quis possessionem retinendam, donec sibi fuerit satisfactum.

4 Quia † in actione hypothecaria bona dantur retinẽda loco pignoris, ideo non mirum si creditor posset obtinere, vt pignus distrahatur. In Saluiano autem interdicto secus, vt per Cor. & Negus.sup.citatos. Et ratio est, quia in Saluiano interdicto, præsertim stante suspen-

suspensione petitorij, non est discussum de validitate crediti, cuius discussio reseruatur in ipso petitorio, postquam creditor est consequutus possessionem bonorum: ideo non mirum, si non potest petere creditor, vt pignus vendatur, quia debitor potest opponere, quod non constat de eius credito; & sic de necessitate deueniendum est ad petitorium, in quo de crediti validitate discutiatur, vt patet ex prædictis, & inter recentiores bene per Nat. in cons. 132. col. 1. & 2.

Ad illud autem, quod dicebant informantes pro D. Magdalena, quod secundum istam lecturam, Saluia-
5 num interdictum, quod † est introductum in fauoré creditoris, retorqueretur in odium, quia debitor nunquam solueret, contra reg. iuris, l. quod fauore. C. de legibus cum vulgar. fuit responsum bene verum esse, Saluianum interdictum introductum fuisse in fauoré creditoris, cum sit iudicium summarium, & possessorium, non admittens exceptionem discussionis, neque appellationem, vt supra dictum est. Sed non propterea redundare in odium ipsius creditoris, pignus vendere non possit, ex quo est in facultate ipsius auocata possessione bonorum à debitore, statim agere in petitorio, quod in sui fauorem suspenditur, & docere de validitate sui crediti, & obtenta victoria in petitorio, postea agere ad distractionem pignoris, vt sibi soluatur; alioquin debitor ipse multum grauaretur: nam vltra quod in Saluiano de viribus & validitate crediti opponere non posset, in distractionem etiam pignoris, secundum istam lecturam, ab ista exceptione nullitatis, seu inualiditatis crediti excluderetur: quòd non est dicendum, vt patet ex supra allegatis, ex quibus dominis visa est res satis clara. Et ita concluserunt, circumscripta tamé, secundum aliquos, obseruantia, si qua in contrarium probaretur.

Postremo non obstat illud fundamentum, quod si creditor potest imitti in possessionem omnium bonorum, vt debitor hoc tædio affectus soluat, ex hoc infertur, quod debitor teneatur soluere. Nam argumentum hoc non concludit, quia si debitot præcise tenetur soluere, non est opus vti hoc remedio, vt tædio affectus solueret: quia præcise posset cogi ad soluendum, & contra hoc argumentum militant omnia supra allegata.

RVBEI.

Roman. fructuum 50000. Lunæ 4. Martij 1577.

SVMMARIA.

1 *Hypothecaria non competit in hypotheca legali pro re donata.*

2 *Fallit in hypotheca donantis, vel tacita vel expressa, numero 2.*

3 *Hypothecaria non datur, vbi non est trãslatum dominiũ.*

4 *Saluianum interdictum saltem vtile competit, cuicunque competit hypothecaria.*

5 *Saluianum, vt habeat locum, creditor ex parte sua debet iustificare suum creditum.*

6 *Interpretatio debet fieri pro validitate actus.*

7 *Fructus non computantur in sortem in Saluiano interdicto, vbi bona reperiuntur obligata.*

8 *Fructus debentur a die litis contestatæ, licet non sit translatum dominium.*

9 *Fructuum condemnatio fit in possessorio, etiam suspenso petitorio ex communi practica.*

10 *Fructus veniunt in Saluiano interdicto respectu creditoris bonorum, non autem pecuniarum.*

DECISIO XLIIII.

IN causa Roman. fructuum 50000. proposui dubiũ die Lunæ 4. Martij 1577. quod fuit resolutum secundum maiorem partem Dominorum in fauorem Illustr. D. Magdalenæ. Verum quia dubium continebat pluras partes, Domini considerarunt plures difficultates. Quarum prima fuit, an in casu isto competat hypothecaria ad ista bona valoris 50000. tanquam debita. & in ista difficultate fuit tentum pro affirmatiua, attentis verbis donationis ibi, *sopra il mio stato*, ex quibus resultat hypotheca. Bart. in l. codicillis. §. institurus. ff. de leg. 2. cum multis alijs, de quibus hic per informantes, & fuit alias resolutum in ista causa. Ne-
1 que † obstat, quod pro re donata non competit hypothecaria. Quia hoc est verum in hypotheca legali: sed in casu isto resultat hypotheca ex verbis ipsius donationis, vt supra dixi. Non obstat resolutio facta sub die 28. Ianuarij proximè præterita, in qua fuit resolutum, quod bona sunt in obligatione, sed quod vide-
2 retur, an competeret hypothecaria. Quoniam † fuit responsum, quod bona sunt in obligatione, & nihilominus competit hypothecaria in casu isto, quoniam bona sunt hypothecata, propter dictam clausulam, *sopra il mio stato*, & sunt in obligatione propter alia verba ibi, *da cauarseli doue più li piacerà*. & ibi, *che tornino al mio herede*. Non obstat, quod cum bona sint donata, non possunt esse hypothecata, quia hæc non repugnant; neque in hypotheca legis, neque in hypotheca hominis, vt bene deducunt Aduocati Illustriss.
3 D. Magdalenæ. Postremo non obstat, quod † hypothecaria non datur, vbi est translatum dominium. l. neque pignus. de reg. iur. Quoniam in casu isto non potest dici translatum dominium ante traditionem, l. traditionibus, C. de pact. neque Illustr. D. Magdalena egit ad bona, vt infra dicetur.

Secũda fuit difficultas, an Illustr. D. Magdalena potuerit agere Saluiano interdicto in casu isto, & fuit pa-
4 riter tentum pro affirmatiua, quod potuerit, cum † sæpius Rota resoluerit competere Saluianum interdictum, saltem vtile, cuicunque competit hypothecaria: neque seruata fuit opinio eorum, qui contrarium tenent, quod hoc Saluianum non competat, nisi creditori pro pecuniario debito.

Terna fuit difficultas, an Illustr. D. Magdalena egerit Saluiano interdicto, non tanquam creditrix pecuniarum, sed tanquam creditrix bonorum, & ad ipsa bona, & fuit tentum etiam pro affirmatiua. Nam vt plures fuit dictum in ista causa ipsa Dom. Magdalena deduxit omne ius, & egit omni meliori modo, vt apparet ex interpellatione sua, de qua in actis, in qua egit quo ad ipsa bona specificando, super quibus volebat sibi satisfieri. Item quia vt est resolutum, bona erant in obligatione & pecunia in facultate soluendi. Vnde non præsumitur quod voluerit agere ad id, quod agere non poterat, vt deducit Dominus Biscia, & quia etiam fit interpretatio in fauorem libellantis, l. si quis intentione ambigua. de iudic. Neque refert, quod petierit etiam summa, quia imò petijt bona, & protestata fuit, quod illustris Domina Portia, in cuius facultate erat soluere pecunias, solueret si vellet, quia habebat loca montium, & ipsa Domina Magdalena potuisset emere, si pecuniæ fuissent solutæ, & sic protestata est de interesse, iuxta doctrinam Paul. de Castr. in l. 3. de eo quod certo loco.

Non obstat suspensio petitorij, quia non ideo minus potest dici, quod egerit Saluiano ad ista bona vti
5 sibi debita, cum † creditor ex parte sua debeat iustificare suum creditum ad effectum, vt intret Saluianu. & licet suspendat petitorium, hoc fit, vt exceptiones rei, quæ requirerent altiorem indaginem, reijciantur in illo iudicio: & reseruentur in iudicio petitorio. Speculat. Aretin. Alexan. & alij allegati per Dominum Bisciam. Et fuit dictum, quod ita resolutum fuit coram bo. me. Oradino, in causa Bononien. dotis de anno 1563.

Quarta fuit difficultas, an D. Magdalena obtinuerit in hoc Saluiano interdicto, & pariter fuit tentum quod sic. Primo, quia fuit suspensum petitorium, qua suspensione stante, et quòd verba sententiæ essent du-

bia, debent declarari ex ista suspensione. Paul. de Castro Aym. Cresc. & alij allegati. Secundò, attentis verbis sententiæ ibi, in corporalem dictarum tenutarum possessionem. Tertiò, ex euentu, & obseruantia subsecuta, quia eo ipso, quod D. Portia soluit bona cessauit quæstio, & fuit deuentum ad executionem, & traditionem, & mensurationem, & non ad numerationem pecuniarum. Quartò, quia ita interpretando sen-
6 tentia lata est iusta, & † interpretatio debet fieri pro validitate actus, l. quoties. de verb. oblig. cum vulgar. Non obstant verba sententiæ, ibi de, & super summa, & ibi, donec, & quousque fuerit de dicta summa satisfactum. Nam dicta verba debent interpretari eo modo quo ius disponit, id est, eo modo, quo dicta summa debebatur, cum bona essent debita, & summa esset in facultate soluendi secundum resolutionem alias factam, & supra fuit dictum, & quia etiam verba sententiæ sunt interpretanda, prout conueniunt subiectæ materię, & prout colligitur ex actis, vt deducit Dominus Horatius. Non obstat, quod petierit etiam pecunias, quia vt supra dictum est, petijt, quatenus Domina Portia vellet soluere, cum haberet facultatem illas soluendi: sed antequam D. Portia soluat, intrat petitio super bonis, prout sunt in obligatione, non attento illo euentu, quod Domina Portia posset soluere, prout de conditione resolutiua actus, non autem suspensiua, tradunt Soc. & Dec. in l. si pecuniam. §. si cert. petat.

Vltima fuit difficultas, an prædicta Domina Magdalena fecisset fructus suos. In qua etiam fuit tentum pro affirmatiua inhærendo decisioni factæ sub die 21, Nouembris, proximè præteriti, per tex. in l. 3. ff. de interdictis. vbi Petr. de Bellapert. & Iacob. de Arena. Bart. Alberic. & alij.

7 Non obstat, quod in Saluiano interdicto † fructus computantur in sortem, prout fuit resolutum in fauorem Dominæ Portiæ, sub die 4. Iulij proximè præteriti, vt in resolutione, cuius copia datur. Quoniã fuit responsum, quod illa decisio fuit facta de tempore, quo non erat adhuc benè firmatum, quod bona essent in obligatione; & pecuniæ in solutione, prout postea fuit resolutum: & propterea decisio illa facta procederet si præsupponeretur, quod Domina Magdalena esset creditrix pecuniarum, & non bonorum, quia tunc fructus computarentur in sortem, quia alias esset vsura: sed quando quis est creditor, non pecuniæ, sed bonorum, & ad illa tanquam creditor agit, prout in casu isto, tunc non cadit vsura, cum ex bonis ipsis fructus percipiantur, vt deducit hic D. Horatius.

Non obstat, quod ex ista donatione non est translatum dominium, & per consequens Domina Magdalena non potuit agere tanquam Domina, & sic facere
8 fructus suos, quia † nihilominus fructus debentur à die litis contestatæ, d. l. 3. de interdict. Alexand. in l. Nesennius. §. fundum, num. 4. de re iudic. Non obstat tex. in l. fundi, de exceptio. quia procedit quando fructus petuntur æque principaliter, secus si accessorie ad ipsam possessionem, vt ibi per glos. & benè deducunt informantes hic pro Domina Magdalena. Non
9 obstat, quod in possessorio non fiat † cõdemnatio fructuum, quia imò contrarium est verius, d. l. 3. de interdict. & quotidie ita practicatur etiam suspenso petitorio. Similiter non obstat illud fundamentum quod sit super incertitudine. Quia procederet si Domina Magdalena vellet consequi istos fructus tanquam Domina, non autem ex Saluiano interdicto.

10 Vltimò non obstat, quod † Saluianum interdictum reuocet solam possessionem, & per consequens non videtur, quod auocet ipsos fructus. Quia imò etiam fructus saltem accessorie veniunt respectu creditoris bonorum, non pecuniarum, vt supra dictum fuit. Et ita respondetur ad doctrinam Neguſ. allegatam pro Domina Portia, vt procedat in creditore pecuniarum, nõ autem bonorum, Et ita quo ad omnes supradictas difficultates maior pars Dominorum tenuit pro Illustrissima Domina Magdalena.

RVBEI,

Roman. Vineæ de Maximis. Veneris 28, Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Alienatio permissa in certis casibus, in alijs censetur prohibita, vbi sequitur generalis prohibitio.*

2 *Distinctio semper quo ad fieri potest, est facienda, vt euitetur contrarietas.*

3 *Prohibitio de non alienando non dicitur regulari à fideicommisso, sed est simplex, & absoluta.*

4 *Vulgaris comprehensa sub compendiosa intrat statim, quod sit factus locus propter incapacitatem.*

DECISIO XLV.

Licet difficultas indefinite loquatur de substitutione D. Margaritę, quia tamen lis est super vineis tantũ, fuit restricta per Dominos, an, & quando Margarita sit substituta in huiusmodi vineis. Et resoluerũt, quod Domina Margarita soror Catharinę est substituta in proprietate vinearũ, non solum in euentum, in quem filij masculi Siluiæ decederent sine filijs masculis ante 25, annum testati, aut intestati, sed etiam post 25. annum intestati, vt in d. testamento ibi, item volo quod si omnes filij masculi, &c. & in versi. volo etiam quod in his substitutionibus, &c. Item etiam est substituta in euentũ contrauentionis propter alienationem extra casus à testatore Siluiæ permissos, quia versic. ceterum, si quis ex d. hæredibus, &c. refertur etiam ad Siluiam, si alienaret aut alienationi consentiret extra casus à testatore illi permissos. Nam verba sunt vniuersalia geminata, & multum prægnantia, vt ibi, *si quis ex dictis hæredibus institutis, & substitutis:* & rursus ibi, *rem aliquam alienare tentauerit*, & illa dictio *dictis*, repetit omnes supra nominatos, vt hic benè deducunt informantes.

Non obstat, quod generalis prohibitio de non alie-
1 nando † non comprehendat casus specialiter permissos. Quia verum est, quod dicta prohibitio contra Siluiam non vitiat in casibus per testatorem illi permissis, vt supra dictum est, sed non in alijs casibus Siluiæ per testatorem prohibitis, quia, vt benè aduertunt ijdem informantes Margaritæ, potiùs sumus illa regula, quod permissum in certis casibus, est in alijs prohibitũ, pręsertim vbi sequitur postea generalis prohibitio.

Non obstat quod supra in versic. volo etiam. testator refert se ad infra dicenda, vt ibi, paulo post dicetur. Quare verum est, quod testator intellexit substituere Siluiam secundum distinctionem inferius positam, & secundum illam etiã censetur illi prohibuisse alienationem, hoc est extra casus ibi dictos.

Non obstant quæ dicuntur per alios informantes
2 de contrarietate, & incompatibilitate. Quia † imò per istam distinctionem omnis contrarietas est sublata, quia prout semper fieri potest, est adhibenda distinctio, vt euitetur contrarietas, Alex. & alij per Deci. consil. 602. num. 5. cum sequ.

An autem dicta prohibitio sit simplex, & absoluta, vel reguletur à fideicommisso præcedẽte, & intelligatur sub eadẽ conditione, si filij masculi decessissent testati, vel intestati infra 25. annũ, aut post intestati, iux. cõs. Dec. 636. per Gozad. cõs. 30. nu. 16. Rim. 224. nu. 6. & cons. 521. nu. 25. cum seq. cum alijs adductis coram Robusterio in Bono. de Pepulis, de mẽse Martij, Maij. & Iunij de anno 1569. & iterũ coram eodẽ in eadem de anno 1574. inclinabant aliqui, quod non reguletur à fidei-

3 à fideicommisso præcedenti, sed sit absoluta, † & simplex lex, continens in se suam causam, & conditionem particularem, ac diuersam, & separatam substitutionem à prima: nam non venit consecutiue post fideicommissum, sed separatim, & per verba multum prægnantia, & absoluta, quo casu non recipit conditionem fideicommissi præcedentis, vt est de mente dictorum Doc. & Rui. cons. 89. nu. 18. 22. & in pluribus alijs. lib. 2. Ideo cum sit diuersa, & separata substitutio, statim quod est contrauentum, est factus illi locus, & non expectatur euentus aliarum substitutionum. Bar. Areti. & alij in l. quamdiu. la 3. de acq. hæred. Et in fortioribus terminis fuit resolutum in Sabinê. Castrorū 30. Martij 1565. & 27. Martij 1566. coram bo. me. Cardi.
4 Aldobrandino, quod † vulgaris comprehensa sub compendiosa, intrat statim, quod factus sit locus propter incapacitatem: nec attenditur defectus conditionis, si sine liberis discesserit, positæ in compendiosa. Nec obstant reg. l. quoties & l. seruo legato, de quibus per Doct. Quia procedunt in simplici prohibitione, quæ regulatur à fideicommisso præcedenti, non simplici, & absoluta prohibitione, prout dicebant isti Domini esse ista de qua agimus. Item procedūt fœminæ etiam fœminæ sorores Iacobi substitutæ consensissent: nam eo tempore, quo fuit facta alienatio de anno 1554. Iacob. erat minor 25. annorum, & fœminæ tunc principaliter erant illi substitutæ.

Hæc tamen licet fuerint dicta per aliquos ex Dominis, non tamen ea intentione, vt super illis resolutio daretur, nisi in his, quæ supra de intentione omnium firmaui. Hæc alia dicta sunt ad excitandum partes, & super illis dubitetur.

RVBEI.

Roman. seu Nepesin. Vineæ de Formillo, die Lunæ 24. Octobris 1575.

SVMMARIA.

1 *Possessio amissa censetur per sequestrum voluntarium.*
2 *Actus an dicatur necessarius, vel voluntarius, debet inspici origo ipsius.*
3 *Possessio, vt dicatur amissa, debet inspici qua mente fuit factum depositum.*
4 *Sequestrum differt a deposito, & in quo differat. nu. 5.*

DECISIO XLVI.

IN causa Nepesin. Vineæ del Formillo prætendebat D. Nerua, heredesque Bonifacij de Grangia, non posse agere, seu obtinere contra ipsum actione spolij sub prætextu, quod non constaret de primo extremo. Ideo sub die Lunæ 24. Octobris, 1575. proposui dub. An constaret de primo extremo. Et ratio dubitandi fuit, quia prædictus D. Nerua asserebat non constare de primo extremo ex eo, quod hæredes de Grangia aduersarij de anno 1554. deposuerunt in sequestrum vineam, de qua agitur, prout in cedula Ioannis Bargini, cuius copia data fuit. Ex quo inferebant in-
1 formantes pro parte dicti Neruæ, quod † per sequestrum voluntarium censetur amissa possessio, vt per Doct. in c. examinata. de iud. vbi Abb. nu. 14. testatur de communi, Bar. in l. licet. ff. depofit. Docto. in l. interesse puto. de acq. poss. cum alijs adductis per informantes.

Quod autem sequestrum huiusmodi fuerit voluntarium, dicebant informantes pro ista parte apparere ex eo, quia erat in facultate istorum hæredum de Grangia
2 appellare vel non appellare. Præterea † ad cognoscendum an actus dicatur necessarius, vel voluntarius debet inspici origo siue initium ipsius actus, vt per Tiraqu. de retract. §. 1. glo. 14. nu. 15. & late per Corn. cōs. 291. nu. 5. lib. 1. cum alijs cumulatis per Menoch. de arbitr. cas. 182. nu. 52. & seq.

Sed his non obstantibus, fuit conclusum per Dominos constare de primo extremo. Nam actus iste depositionis Vineæ de qua cedula, siue fuerit voluntarius, siue necessarius, non operatur amissionem possessionis, l. licet. ff. depositi. l. officium. ff. de rei vind. l. 3. §. si rem, de acq. poss. licet enim admittatur, quod istud depositum fuerit voluntarium, tamen ad effectum co-
3 gnoscendi, an † possessio censeatur amissa, debet inspici qua mente fuit actuo depositum, vt est text. in d. l. interesse puto. de acq. poss. In casu autem isto constat de mente deponentis ex cedula ipsius depositi, ibi pro obseruatione statutorum Vrbis: non autem constat, quod voluerit amittere possessionem, vt est glos. communiter approbata in verb. approbatum, in d. l. interesse, vbi Aretin. dicit, quod illa glo. communiter tenetur ab omnibus. Et differentia est inter sequestrum voluntarium, & depositum voluntarium, vt in primo casu in dubio censeatur amissa possessio, in secundo verò minime, nisi aliud ostendatur. Neque du-
4 bitandum † est differre sequestrum à deposito. Paul. de Castr. in d. l. licet. ff. deposit. & sunt iura clara in l. propriè ff. eo. tit. in l. sequestrum. de verb. signif. Aret. in d. l. interesse. in prin. Abb. in d. c. examinata. nu. 3. Io. And. in c. locupletari. de reg. iur. in 6. Quod autem
5 hic simus in † deposito, non autem in sequestro voluntario, apparet ex verbis cedulæ, quę loquuntur de deposito. item apparet ex verbis statuti ex lib. 166. vbi enim est controuersia de re mobili, debet fieri depositū: sed si est controuersia de re immobili, tunc fit sequestrum. Vnde cum in casu nostro non esset controuersia super vinea, sed ageretur de pœna pecuniaria, merito non cadit sequestrum voluntarium ex præallegatis iurib. & auctoritatibus. Ex quibus patet, quod allegata in contrarium non obstant.

RVBEI.

Pientin. 24. Ian. 1578.

SVMMARIA.

1 *Episcopus ex facultate testādi concessa potest primum testamentum reuocare, & facere secundum, & nu. 11.*
2 *Princeps si confirmat testamentum alicuius censetur id facere secundum naturam testamenti, ita quod possit illud reuocari & aliud fieri.*
3 *Facultas testandi concessa per Principem, censetur concessa secundum naturam testamenti, vt sit reuocabile.*
4 *Dispositio qualibet recipit interpretationem a subiecta materia, etiam verba impropriando.*
5 *Dispensatio facultatis testandi debet recipere interpretationem à iure communi, & nu. 6.*
6 *Facultas testandi concessa debet intelligi de testamento valido.*
7 *Conditio tacita suspendit, sicut expressa.*
8 *Dispositio quælibet in actis hominis in materia odiosa intelligitur de primo actu.*
9 *Verba etiam in materia odiosa retinent eorum proprietatem.*
10 *Miles potest testari de iure speciali de rebus Castrensibus tantum.*
11 *Testamentum secundum inualidum non sufficit pro reuocatione primi, & nu. 14.*
12 *Actum qui non potest facere de nouo, non potest illum destruere, vel reuocare.*
13 *Testamentum factum ante ingressum religionis non potest reuocari ab ingresso post professionem.*
14 *Facultas testandi durat etiam post obitum concedentis.*

DECISIO XLVII.

IN quadam causa Pientin. quæ pendebat extra Rotam, præsupponebatur in facto, quod Pius Quartus fel. recordat. concesserat facultatem testandi episcopo Pientino, prout in copia, quæ data fuit, qui illius vigore condidit primum testamentum, deinde illo reuocato condidit secundum, postquam præfatus Pius Quartus obierat. Ex quo quidem facto duæ difficultates

tates propositæ fuerunt. Prima, ao episcopus potuerit vigore dictæ facultatis secundum testamentũ condere, & quatenus non potuit, an saltem illud sufficiat ad reuocationem primi, ita vt neutrum valeat. Secunda, posito, qoo vigore huiusmodi facultatis potuerit toties quoties testamenta facta reuocare, & denuo testari an hoc procedat solummodo in vita Pij Quarti concedentis, ao verò successorum. Quas quidem difficultates proposui in Rota die 24. Ian. 1578. Et incipiẽdo prima difficultate fuit conclusum per oẽs Domi-
1 nos, † Episcopum in vim huiusmodi facultatis potuisse primum testamentum reuocare, & facere secũdum, dummodo aliæ solennitates requisitæ interuenerint, reprobata opi. Dec. qui cõtrarium consuluit in consil. 512. quam secuti videntur Soc. iun. cons. 89. lib. 1. Cur. iun. cons. 178. Couar. in c. cum in officijs, nu. 8. de testa. Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone, nu. 128. de verb. signif. & Prob. in c. non potest, nu. 10. de præbend. in 6. & ex Modern. Mantu. in cons. 30. nu. 56. & alij Moder. Iannenses de spol. eccles. q. 7. nu. 18.

Moti sunt Domini iurib. rationibus & auctoritatibus. Et primo ex tex. in l. si quando, C. de inof. testa. ibi. nisi vt habeat legitimam, & consuetam testamenti factionem, & in l. omniũ. C. de testa. ibi, si vltimũ comprobetur, & ibi, vt libero arbi. cui testãdi facultas sup-
2 petit, &c. Nam sicut quando † princeps confirmat testamentum alicuius, censetur confirmare secundũ naturam testamenti, ita quod potest illud reuocari, & aliud fieri per testatorem, quia id prouenit à natura testamenti, vt per Paul. de Cast. in d. l. omniũ, nu. 6. Sali. nu. 2. & Fulgos. etiã nu. 2. post princ. vers. in textu ibi. detegant. Et est communis opinio, vt testatur ibi Ias.
3 num. 5. pariter quando † Princeps concedit facultatem testandi, censetur illam concedere secundum naturam testamenti, quæ est, vt sit reuocabile. Et ad idem fuit allegatus text. in l. 2. §. testamentum, ibi, supremam voluntatem. quemad. testamen. aper. Merito facultas faciendi testamentum debet intelligi respectu supremæ voluntatis, quam primum testamentum reuocatũ non constet. Facit tex. in l. 1. C. de sacro sanct. eccles. cuius verba sunt clara ibi, vt supremæ voluntatis, &c. Et cõprobatur per tex. in auth. de iureiu. à moriente præstito, in princ. ibi. dispositiones morientium esse firmas, sed dispositio, quæ est in primo testamento reuocato non est talis: quia per secundum testamentum ab ea censetur recessum, & tamen attendenda est vltima voluntas, facit tex. in l. furiosum, & in l. eunuchis, C. qui testamen. facere pos. Ex quibus secundum Dominos apparet manifestè opinionem Dec. & sequacium de iure non posse sustineri.

Quo verò ad rationes, omissis his, quæ satis accuratè adducuotur per R. P. Do. Franciscum Sarmien. de redit. eccles. par. 4. cap. 4. & per D. Martin. Aurilque. Doctorem Nauarrum io sua Apologia. facit illa ratio
4 quod † quælibet dispositio recipit interpretationem à subiecta materia, etiam verba impropriãdo, l. si vno. ff. locati. l. insulam. de præscript. verb. cum vulga. & multa exempla ad hoc adducit Neuiza. cons. 92. nu. 14. & seq. Aym. cons. 245. nu. 5. & 6. Secundo facit, quia huiusmodi facultas sicut quælibet alia dispositio, recipit interpretationem passiuam à iure communi, vt per Alex. & alios in l. 1. §. lex Falcid. ff. ad leg. Falcid. Cum
5 † autem de iure communi admittatur reuocatio primi testamenti ex alio posteriore, ita debet admitti stante huiusmodi facultate, præsertim, quia potestas faciendi testamentum competit nobis ex dispensatione potius, vel ex gratia, quam mero iure. vt per Abb. in rub. de testamen. nu. 2. Guliel. de Benedict. in c. Raynutius eodem titu. in verb. condidit. il primo. in princ. & latius in verb. testamentum. il primo, nu. 5. Soci. in rub. ad leg. Falc. nu. 1. & seq. Vnde ista particularis dispensatio respectu facultatis testandi debet recipere interpretationem ab ista dispensatione competenti de
6 iure communi. Accedit, † quia sicut facultas testandi recipit interpretationem à iure communi, quod testamentum habeat omnes solennitates à iure requisitas, vt in d. l. si quando. C. de inoff. testam. ita non videtur posse dari ratio diuersitatis, cur noo debeat recipere hanc passiuam interpretaoonem respectu reuocabilitatis, seu mutationis voluntatis, quia verba facultatis debent intelligi de testamento valido, l. 4. §. condemnatum. de re iud. l. non putauit, §. non quæuis. ff. de bon. poss. contra tab. Vnde necesse est intelligere de eo testamento, quod morte fuerit confirmatum vt in c. cum morte, de celeb. miss. tunc enim testamentum sortitur naturam irreuocabilem, cum moritur testator, vt inquit Apostol. ad Hebr.

Confirmantur prædicta, quia testamentum habet tacitam conditionem, nisi fiat secundum, vt dicit ipsemet Dec. in cons. 489. nu. 3. Soc. cons. 14. nu. 15. lib. 3.
7 Cum itaque † tacita cõditio ita suspendat sicut expressa, secundum glo. in l. item quia. §. 1. in verb. male agitur, de pact. quæ est communiter approbata, vt testatur Dec. in cons. 2. nume. 4. sequitur, quod is, qui facit testamentum, dicitur facere actum non pure, sed conditionaliter. Cum autem ista conditio deficiat, ex quo secũdum facit testamentum, infertur necessario, quòd perinde sit, ac si ab inioo nullum fuisset factum testamentum. l. vnica, §. si autem aliquid sub conditione. C. de caduc. tollen. l. pecuniam. si cert. peta. & ibi Alex. nu. 4. & Iacob. de Sancto Georg. nu. 3. Rimi. cõs. 119. num. 15. si igitur quis testatus fuit conditionaliter, & conditio deficit, ex quo aliud fecit testamẽtum, non potest dici, quod per primum testamentum sit cõsumpta facultas testandi, quia paria sunt nil fieri, vel sub conditione, quæ deficiat, vt in d. l. pecuniam. Ripa lib. 1. respons. c. 2. nu. 22. & seq. quæ omnia eo facilius procedunt, si inspicere vellemus mentem, & intentionem tam impetrantis, quàm concedentis, ex quo respectu Papæ concedenos hanc facultatem, nulla ratio suadet, cur magis intellexerit de primo, quam de secundo testamento, quia nihil sua interesse videtur à principio, an primũ potius valeat, quàm secundum, & propterea, cum sit eadem voluntas quo ad vtrumque, non debet ista facultas restringi ad primum. Antonius de Butr. cons. 30. num. 1. cum alijs, de quib. per Tiraquel. in l. boues. §. hoc sermone, in 10. limita. ff. de verbo. significa. Similiter ex parte impetrãtis hoc idem dicendum est, quia aliter sibi imponeret legem, à qua recedere non posset, contra text. in l. si quis. in princ. ac l. 3. & in l. si fratres. §. idem respondit. ff. pro soc. Maxime, quia huic primo testamento noo solum ipsa definitio, de qua in l. 1. ff. de testament. sed ne verbum quidem ipsius conuenit: nam dum dicitur, voluntatis nostræ, non conuenit: quia est reuocata: dum dicitur, iusta sententia, minus etiam, quia est contra naturam testamentorum, vt patet ex prædictis: dum verò dicitur de eo, quod quis post mortem suam fieri velit, pariter non conuenit, quia cum primum testamentum sit reuocatum, est potius de eo, quod quis fieri nolit. Tum etiam, quia absurdum esset, quod quis cogeretur relinquere ei, cui nihil relinquere vellet, nouis superuenientibus causis post primum testamentum conditum, vt de adim. leg. per tot. ff.

Non obstant modo rationes, quibus mouentur Dec. d. consil. 512. & alij supra citati, videlicet, quod
8 in † materia odiosa in actu hominis dispositio quælibet intelligitur de primo actu, vt in d. l. boues. §. hoc sermone.

Quoniam prędicta regula non procedit, vbi subiecta materia aliud suadet, vt quia actus sui natura sit multiplicabilis, prout in hoc casu, vt per Butr. in d. cons. 30. sub nu. 1. Tiraq. d. §. hoc sermone. in secunda limit. & etiam in 18. limi. prout etiam prædicta regola non procedit

cedit. vbi secundus actus est reuocatorius primi sui natura reuocabilis, vt per Tiraq. in 17. limit. post alios quos allegat. Tertiò, regula non procedit, vbicunque constat ad quem effectum fuerit facta concessio, seu dispositio, nisi effectus sequatur, vt per Bald. in l. inuitus. nu. 8. C. de procu. cum alijs multis cumulatis per Tiraq. in 6. limit. Quartò, regula non procedit, vbi durat post primum actum, & manet eadem ratio dispositionis, vt procedatur ad secundum actum, vt per Tiraq. in 10. limit.

9 Non obstat, quod materia sit odiosa, quoniam † præter id, quod etiam in materia odiosa verba retinent eorum proprietatem, vt per Aretin. in l. cum lege. de testam. Calder. c. 1. de consang. & affin. Dec. consil. 76. num. 2. post princ. & in consil. 113. num. 6. & in consil. 114. nu. 3. in fin. & consil. 128. ad fin. cum multis alijs, quæ ad hoc propositum possent cumulari. Hoc odiũ, vt supra dictum fuit, non magis insistit in primum testamentum, quam in secundum, quoniam non potest considerari odium, nisi propter præiudicium ecclesiæ: & tamen est absolutum, quod saltem vigore huiusmodi facultatis, potest episcopus valide facere primũ testamentum, & etiam secundum, secundum Doctores & alios sequaces, & per consequens consideratio respectu odij nihil vrget. Præterea si verum est, vt dicunt Doctores sequentes opinionẽ Dec. quod in materia odiosa verba sunt intelligenda, vt minus recedatur à iure communi, quàm fieri possit, ex quo recessus à iure communi continet odium: receditur autem à iure communi ex eo, quia episcopus vigore facultatis potest de reditibus ecclesiæ post obitum disponere. Disponit autem de huiusmodi reditibus per primum testamentum, non obstante isto recessu à iure communi, in quo inest odium, & per consequens debet posse disponere per secundum testamentum, in quo non militat maius odium, quàm in primo. Immo maius odiũ militaret, si non posset primum testamentum reuocare, ex quo magis recederemus a iure communi disponente, quod ambulatoria sit voluntas, vsque ad vitę supremum exitum, l. 4. ff. de adim. lega. & insuper violarentur omnes regulæ vltimarum voluntatum, vt in iuribus supra citatis. Item sequeretur, quod licentia testandi transiret in licentiam contrahendi, si primum testamentum non posset reuocari, l. sicut. C. de action. & obligat. ex quibus apparet, quod ista consideratio odij propter recessum à iure communi, potius facit pro ista parte contra Dec. & sequaces.

Tertiò, non obstat ratio Soc. iun. quod ista facultas testandi consumitur in primo actu, ex quo episcopus dicitur hoc facere de iure speciali. Quia fuit responsum, quod ista consideratio posset procedere si essemus in iudicialibus, vt per Tiraq. in limit. nu. 47. & sequen. Præterea illa consideratio non procedit, vbi materia de sui natura est reuocabilis, & etiam vbi consideratur effectus, vt in limitationibus supra deductis. &
10 per Tiraq. in 6. limit. nu. 10. Et † prædicta possunt confirmari exemplo militis damnati, qui iure speciali testatur de rebus castrensibus tantum, vt in l. & militib. C. de testam. mil. & in l. ex militari. de testam. & tamen dubiũ non est plura posse condere testamenta, l. quærebatur. de militari testamento.

Rursus considerabant Dñi in casu isto, materiam habere multo minorem difficultatem attentis verbis amplissimis, & generalibus ipsius facultatis testandi, quatenus in ea dicitur, pro libito tuæ facultatis libere, & licite valeas, plenam, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem concedimus, &c. ex quibus verbis manifestè constare videtur, datam esse licentiam non solum semel, sed & pluries testandi, alias episcopus non diceretur posse libere disponere, nec illa verba, plenam & omnimodam, operarentur suum effectum, prout considerat Thob. Non. consil. 18. num. 8. 9. 10.

Quo verò ad auctoritates, istam partem tenet Ioan. And. in c. non potest. in vltimis verbis. de præb. in 6.
11 & ibi Gemin. † & in §. illud. in fin. Bal. etiam hoc idem velle videtur in c. 1. nume. 21. de pace Constan. quem refert, & sequitur Alex. in add. ad Bart. in l. omnes populi. nu. 29. in vers. non potest. de iust. & iur. sequitur Tiraq. in 17. limit. Card. Alban. in tra. de Cand. qu. 48. Nauar. & Sarmient. supra citati. Vas. in l. si quando, nu. 8. C. de inoffic. testam. Till. Fern. in l. 4. Fau. nu. 6. cũ seq. Moll. de Hispan. primogen. lib. 2. c. 12. nu. 45. Camera. in c. imperialem. de prohibit. feu. alien. fol. 62. col. 2. à tergo ver. sed pulchrum erit hic quærere, per plures col. vbi asserit, quod iuraret de credulitate quod illud resupinum, vt ipse inquit, responsum nũ fuit Dec. & eandem opinionem sequuntur Moder. Eugubien. in cons. 38. num. 26. in fin. & seq.

Ex quibus patet, istam partem munitam esse non solum iuribus, & rationibus, sed etiam maioribus auctoritatibus. Quibus stantibus non est opus insistere super secunda parte primæ difficultatis, an secundum testamentum licet inualidum, sufficiat pro reuocatione primi. quia vt conclusum est, secundum testamentum est validum, tametsi vbi daretur primum testamentum validum, & secundum inualidum, tenebant aliqui ex Dominis non sufficere pro reuocatione pri-
12 mi, ex regula, † quæ habet, quod ille qui non potest actum facere de nouo, non potest illum destruere, vel
13 reuocare. ideo † testamentum factũ ante ingressum religionis non potest reuocari ab ingresso post annum professionis, quia cum non posset amplius testari, ideo non debet posse testamentum iam factum reuocare, vt per Imo. in l. 1. sub nu. 13. de testamen. Dec. post alios in c. in præsentia, num. 68. de probat. Gauzadin. in
14 consi. 41. nu. 16. cum pluribus seq. Præterea † clarum videtur, quod secundum testamentum non reuocat primum, nisi sit solenne, & validum, §. posteriore. & §. ex eo autẽ. Instit. quibus mod. testam. infirm. Couar. in rubr. de testam. in 2. part. nu. 21. & in versic. septima conclusio. Sed Domini, vt plurimum istam disputationem omiserunt tanquam non necessariam, stante prædicta opinione.

Quantum verò attinet ad secundam principalẽ dif-
15 ficultatem, fuit pariter conclusum, huiusmodi † facultatem testandi durare etiam post obitum Pij Quarti concedentis; regulariter enim gratia Papæ non expirat mortuo etiam re integra, vt in c. si super gratia. de offic. delega. in 6. Rot. decisio. 12. eodem tit. in nou. & decis. 86. de rescr. in antiq. Dec. cons. 407. num. 17. Rebuff. in pract. benefic. ver. de gratia rationi congruit, num. 2. & 3. multos cumulat Gabriel. in tit. de præben. concl. prima, & hanc opinionem in terminis nostris tenuerunt Doct. Nauar. & Sarmient in locis supra citatis, vbi bene respondent omnes rationibus, quas adducit Soc. iun. d. cons. 89. & ex recentioribus ita consuluit Bursat. in consil. 29. Nat. 647. & Moder. Eugubien. in allegato consi. 85. nu. 10

COTTAE.

Gerunden. Sacristiæ, Lunæ 26. Maij 1567.

SVMMARIA.

1 *Prouisio facta a Papa, nulla facta mentione Decreti, cui derogandum esset, nullius est momenti.*

2 *Prouisio Papæ intelligitur comprehensa in Concilij Trid. decreto sess. 24. c. 18. & num. 3.*

4 *Forma adhibenda actui ex Concilij decreto, etiam prouisionem Papæ comprehendere dicitur, nisi derogatum reperiatur.*

5 *Beneficium curatum non dici, cuius cura non incumbat ecclesiæ, vel episcopo, sed ea exercenda per accidens pluribus promiscuè datur, & nu. 6. & 7.*

6 *Beneficium curatum illud dicitur, cuius cura per votum, vel plures administratur, & ecclesiæ, vel episcopo incumbat.*

Oldra-

7 *Oldradi opinio quomodo saluetur propter decretum conci lij Tridentini in contrarium statuentis, & nu. 8.*
9 *Forma examinis decreta in Concilio Trid. nunquam prætermittenda, etiam si cura beneficij ecclesiæ, vel episcopo incumberet, & perplures administraretur.*
10 *Papa præsumitur scire omnia concilij Decreta, & ea subijci eius voluntati.*
11 *Notitia decreti non sufficit haberi à Papa, nisi etiam adsit clausula derogatiua.*

DECISIO XLVIII.

PRoposita causa, patres in eam planè sententiam de-
uenerunt, locum esse sacri Concil. decreto, in ses. 24.
1 cap. 18. ita † vt prouisio Papæ, nulla decreti ipsius fa-
cta mentione, neque adscripta decreti derogatione, ni-
hil prorsus ad beneficium obtinendum momenti habe
re censeatur.

Primò, quidem perpensis Concil. verbis initio de-
creti insertis, illius scilicet: *Quos omnino ad infrascri-
ptum examen teneri mandat per obitum, vel resignatio-
nem etiam in curia, seu aliter quomodocunque contigerit,
etiamsi parochialis ecclesia reseruata, vel affecta fuerit
generaliter, vel specialiter etiam vigore indulti, seu priui
legij in fauorem S. Rom. ecclesiæ Cardinalium, &c.* Nam
ijs verbis certò certius est, comprehensas etiam aposto
licas Papæ prouisiones intelligi Concilium voluisse,
quoniam constat Papam sublata in vniuersum ordina
riis potestate, posse beneficia, quæ vel de facto, vel re-
nunciante possessore vacent in curia, aut reseruata, vel
quoquo modo affecta inueniantur, suo arbitrio confer
re. De vacantibus quidem, siue mortuo, siue cedente
in curia, vel intra duas dietas eo qui beneficia obtine-
bat, est text. in c. præsenti. de præbend. in 6. in cap. 2. de
conces. præben. eo. lib. in extrauag. ex debito. de elec.
& extrau. 1. de præben. in communib. & alibi sæpè, de
affectis, & quacumque alia ratione reseruatis, in extra-
uag. ad reprim. & extrauag. execrabilis de præben. in
communibus & alijs similibus decretis, & cõstitutio-
nibus ab Aenea de Falconibus, in tract. de reseruat. q.
2. & à Simonetta in eiusdem tituli de reseruationibus
inscripta opera, q. 10. & 11. & in reg. cancell. 3.

Hac animaduersione excitata Domini eo facilius
æstimarunt intelligi, apostolica Papæ prouisione illo
Concilij decreto contineri, vtpote in quo scriptum sit,
etiam beneficia in curia vacantia debere ea forma ad-
hibendi examinis obseruanda conferri: cum præser-
tim in curia ex renunciatione in personam nominatim
expressam coram Papa duntaxat necessario facienda,
exclusa omnino ordinariorum potestate, vacantia non
possent ab ordinarijs dari, sed ab ipso Papa tantum cõ
cedantur, c. ex parte. de offic. deleg. Rebuf. in prax. be-
neficior. sub rub. de resign. condit. in princ.

Putarunt. n. Domini istis verbis decreti iam notatis
dilucidius mentem perspici, cum omnes vacandi in
curia modos omnia affectionis, seu reseruationis ge-
nera apertè Concilium declarauerit voluisse exami-
nis formæ veluti vinculis, & catenis constringi gene-
raliter loquendo, & propterea nihil penitus excipien-
do, l. 1. § generaliter. de leg. præstan. neque distinguen-
do, l. de pretio. de publ. in rem act. & simil.

Considerarunt ẽt patres alia verba principio Decre
ti adiecta, illa videlicet, etiam si cura ecclesiæ, vel epi-
scopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures ad-
2 ministretur. Quib. † sanè verbis etiam adducti sunt, vt
crediderint id beneficiũ, de quo agitur, decreto ipsius
Concilij apertè comprehendi, cũ exploratum sit ipsius
quoq; Antonij confessione narrantis in prouisione a-
postolica, obtinentes tale beneficiũ exercere curam al-
terius hebdomadis, beneficium huiusmodi curã habe-
re, quoniam satis liquet, non externã, neque aduenti-
tiam administrationem solumve ministeriũ impositũ,
confusè, promiscuè, communiter ad tempus pluribus
exercendam inuicem narrari, sed planè exprimi curã
vicissim singulis hebdomadis inhærentem natura sua,
propriè, electe, discrete, perpetuò à pluribus admini-
strari: & propterea negari non potest episcopo, vel ec-
clesiæ curam istius beneficij incumbere, illudque cu-
ratum iudicari, etiam si pluribus alterius hebdoma-
dis exercendam curam ecclesia, vel episcopus distribue
rit, vt post Archid. in c. sicut in vno. 26. q. 2 & in c. cum
non ignores. vbi Hostien. de præben. consuluit Oldr.
cons. 67. cuius initium est, si duo, vel plures, num. 1. in
fin. & nu. 2. vers. secus si perpetuo, & num. 3. Atque id-
circo Domini, tenuerunt hanc sententiam, tanto magis
decreto Concilij contineri hanc Papæ prouisionem,
quia in eo decretũ fuit, omnes prouisiones fieri opor-
tere, adhibita illa examinis forma, etiam si cura eccle-
siæ, vel episcopo incumbat, vt per vnum pluresve inui
cem administrentur: tritum est. n. dictum, si non ces-
sant verba legis, non cessare legis dispositionem, vt not.
in l. 4. §. toties. vbi Castren. & alij. de damno infec.

Præterea addidere Patres, ponderanda ẽt illi sacri
Concilij decreti verba in eod. c. 18. adscripta, *propè fi.
alias prouisiones omnes, seu institutiones præter supradi-
3 ctam formam facta, † subreptitia esse censeantur, non ob-
stantib. huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs,
præuentionibus, affectionibus nouis, prouisionibus, &c.*
Quibus probarunt Domini, quod antea notaui gene-
raliter loquendo Concilium, & adijciendo verbum,
omnes, nullam voluisse omnino exclusam esse proui-
sionem, cum non solum ordinariorum prouisiones
secutum esse Concilium, sed omnes dixisse patent, ne-
que enim facilè recedendum est à verborum, vt dici-
tur, generalitate, l. 1. §. si is qui nauem, de exercit. act.
not. gl. in c. humanæ aures. 22. q. 1. Rom. cons. 389. cir-
ca primum quæstionis articulum.

Idque eo magis, quia eo ipso loci vbi Cõc. clausulã
adiecit, qua irritas omnes præter formam adscriptam
factas prouisiones declarauit, nominatim etiam de no
uis prouisionibus mentionem fecit, nouas autem pro-
uisiones nemo vnquam inficiabitur, à Papa duntaxat
posse concedi, vt not. in cap. post electionem, de conces.
præben. glos. in reg. cancel. 62. Rebuff. in prax. benefic.
sub tit. de nou. prouis. & simpl. in princ.

Comprobauit hanc sententiam ex decreto, aliter ge
stum factumque omnino irritũ declarante ibidẽ infer-
4 to, quia † forma adhibenda actui ex legis, seu Concilij
decreto, si p̃termittatur, ẽt ipsius Papæ prouisionẽ, in
qua minime cum decreto derogatum constet vacuam
& inanẽ reddit, c. pen. vbi Lap. & Gem. in fin. de præb.
in 6. clem. 1. de conces. præben. & ibi not.

Ex quibus dixerunt Patres nihil obstare, quæ Anto
nij Aduocati scripserunt. Quod enim attinet ad argu-
mentum illud, scilicet non dici curatum beneficium,
5 † cuius cura inuicem exercenda pluribus datur, ex eo
Oldr. cons. 67. Ideoque prouisionem illius beneficij
non elidi decreto Concilij. Responderunt Domini,
quod supra annotaui, cons. illud Oldradi intelligen-
dum, vt planè loquitur, si aduentitia esset administra-
tio externa ve annexa, ex cura promiscuè pluribus e-
xercenda, non autem, vt in casu proposito, vbi bene-
ficio per se inhereret cura, ecclesiæ vel Episcopo in-
cumbens, & ab ipso superiore Ecclesiæ pluribus vi-
cissim in perpetuum discreto, quam à singulis, & pro-
prie singulis hebdomadis administranda committi so-
leret, c. sicut in vna. 20. q. 2. & ibi Archidiac. & alij an-
tea citati.

6 Imò † duo subiecerunt Patres, & supposuerunt rõ-
nem, cur sic opinarentur, q̃m expressum verbis Conci-
lij inuenerunt, curatum censeri beneficium, cuius cu-
ra per vnum, vel plures administretur, & Ecclesiæ, vel
Episcopo incũbat, in quib. verbis cum nulla sit ambi-
guitas, non potest esse voluntatis quæ. l. ille aut ille. §. sed
7 cum in verbis de leg. 3. Idcirco † vel ita accipiendam,
vt

vt dixit Oldr. in eius conf. 67. opinionem, atque interpretandam vti rectè significatam ibidem constat, si promiscuè scilicet, & vt ibi scriptum est, indeterminatè administratio, & ministerium beneficij exercendum pluribus commissum sit, neque episcopo, vel ecclesiæ cura incumbat, non autem vbi cura inhærens beneficio incumbit ecclesiæ, vel episcopo, & pluribus inuicem propriè, & discretè administranda, vt huc casu demandata inueniat; tunc enim, & Oldr. in eo consi. 67. probatum, & decretum cōcilij nominatim cautum volunt, eiusmodi beneficium quasi cura per se inhærente affectum examinis formæ subiectum intelligi.

Vel certe affirmarunt Domini, censendum esse de industria concilium adiecisse ea verba, per vnum, vel plures, &c. & cura ecclesiæ, vel episcopo incumbat, &c.
8 vt Oldr. opinionem euelleret, & disputationes tolleret, cauendo palam verbis opportere, præponendos beneficij, quorū cura etiam per plures administretur ecclesiæ, vel episcopo incumbens, subijci examini, quia si locus esset simpliciter consilio illi 67. & non intelligere tur, vt dictum est, proculdubio pugnarent inter se consilium Oldr. & sancti Trideot. Concilij decretum, & non esset admittendum, vt neutrum ratum haberetur: sed illud consi. Oldr. quatenus pugnans decreto Concilij, penitus abrogatum, cum consistere non posset, posteriori sancti concilij constitutioni contrariatis: scitum est enim illud, priores leges, & decreta ne dum opiniones contrarijs posterioribus emendanda corrigi atque omnino tolli. l. sed & posteriores. vbi gl. de leg. merito igitur Patres censere se dixerunt, aut consi. Oldr. vt sanè locutum esse constat, & supra fuit declaratum, debere intelligi: aut abrogatum penitus fateri necesse esse concilij decreto, in quo cum sit casus legis, nihil amplius est quærendum, l. ancillæ, C. de fur tis.

Eiusmodi ferè etiam ratione responderunt Domini reliquis omnibus, quæ in contrariam partem fuerunt allata, & Sarnen. reg. de idiomat, q. 11. nu. 6. annotata, & in causa Barchinen. hebdomadar. maturis Sancti Stephani de Pabuside in mēse Nouembris 1556. & mense Martij 1557. ab Anton. August. in Rotæ auditorio animaduersa.

9 Dixerunt enim Patres, ea † omnia posse locum habere, circumscripto decreto concilij, tamen ex parte loqueote, & ideo obuenisse in regula de idiomate, in qua non leguntur tam ampla, tam latè patientia verba, quæ concilij decretum expressè volunt, vt dilucidè demonstrat, formam examinis non prætermittendam etiam si cura beneficij ecclesiæ, vel episcopo incumberet, & per plures administraretur. Quibus verbis ita perspicuis mentem concilij aperte significantibus, & si alicui duris aliquando visis, statutum est quomam ita lex scripta est, l. prospexit. versic. edita lex, ff. qui & à quibus manu. Et idcirco ex diuersis non esse ducēdum argumentū. l. Papinianus exuli, de minor,

10 Neque verò quicquam mouit Patres, quod † Papæ nota erant omoia concilij decreta, idque in primis notissimum, & in prouisione Antonij narratum inueniretur, obtinentes illius beneficij curam exercere alternis hebdomadis vnà cum hebdomadario. Ex quibus verbis Antonij aduocati conabantur Dominis persuadere, credendum saltem esse. Papam cuius præsertim arbitrio, & voluntati, ac iudicio omnia sunt decreta concilij subiecta, vt in sess. 25. c. 21. in hac Antonij prouisione noluisse locum habere decretum concilij, prout dendo non adhibito examine,

11 Quoniam dixerunt Domini, non sufficere † notitiam decretorum, in quibus adscriptæ sunt clausulæ, tritum aliter actum gestumve reddentes, nullumque declarantes, nisi in ipso actu à Papa etiam gesto adsit decreti derogatio, quam necessario à Papa quoque dignoscente se contra decretum facere, adijciendam literis gratiæ, alioquin ea cessante decretum omnino ratum esse censendum traditur in c. ex patte. de cappel. monach. vbi Hostien. idem in sua summa in tit. de rescrip. §. quos, vers. 51. & ver. sed, & vero, & ver. sed sunt casus, etiam probatur in c. eam te. de æta. & qualit. & in c. porrecta, de confirm. vtil. vel inutil. & aptè prosequutus Oldr. consi. 326. in princ. ver. & in primis.

Neque aliud illo ca. 21. sess. 25. statutum reperitur, quo sanè, vt pareret atque etiam necesse voluit consilium omnia, & singula in eo sacro conuentu Oecumenico statuta, ita decreta fuisse, vt in illis salua semper sedis apostolicæ auctoritas, & sit, & esse intelligatur. Et propterea responderunt Patres potuisse quidem Papam si voluisset decreto examinis derogare, sed noluisse, ex quo patet nullā penitus adiecisse derogationem d. consi. Oldr. 326.

Præterquam, quod nonnulli ex Dominis considerabant illud cap. 21. sess. 25. intelligi de approbatione, & confirmatione concilij, quæ à Papa erat adhibenda, & iam sua ipsius summi Pont. auctoritate dudum concilij fuerant comprobata die 16. Mercurij 1564. vt in Bulla confirmationis.

Illico autem Domini reseruatum voluerunt consensum, & hac de re colloquium nostrum habendum. An scilicet Antonio facta prouisio apostolica apparet eo tempore, quò nondum in prouincia Gerunden. fuisset promulgatum concilium, aut fortasse cum adhuc ipsius concilij obseruandi præstituta, aut prorogata dies lapsa non esset.

COTTÆ.

Albenen. fideicommissi. Lunæ 14. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1 *Verbum positum inter duas orationes, æqualiter vtrasque determinat.*
2 *Copula, & vtrumque ex copulatis æqualiter determinat.*
3 *Dictio, dicta, habet relationem ad præcedentia.*
4 *Substitutio facta post mortem plurium semper fit ab vltimo moriente.*
5 *Conditionis euentus specificus attendi debet in fideicommisso conditionali.*

DECISIO XLIX.

Maior pars Dominorū tenebat, clausulā, & quod semper, stare consecutiuè, tum quia regitur ab
1 eodē verbo, voluit, positum † in proxima oratione præcedenti, Barto. in l. prætor §. eritque differentia. ff. vt bon. c. idem Bat. in l. Seio. §. Caio. de fun. instruct. Soc. in conf. 27. nu. 18. vol. 4. Ant. & Imol. in Clem. 1. de suppl. neglig. præla. Glin. §. idem lapilli. in ver. inuentoris. Instit. de rer. diuis. Gem. in c. vbi periculum, § nul li. de elect. in 6. Dec. in conf. 92. Ias. in conf. 134. versi. nunc aduertēdum est. lib. 1. Tum propter copulam, &
2 cuius † natura est vnum ex copulatis cum altero implicare, & omnia simul coniungere, & reducere ad æqualē determinationem. Bart. in l. 3. §. si duo, ff. ad Carb. Aret. in l. si pater. §. si nemo. ff. de vulg. & pupil. Ias. in conf. 228. col. pen. lib. 2. Tum etiam stante dictione, di-
3 cta, quæ † habet relationem ad præcedentia, adeo quod illa repetit cum omnib. suis qualitat b. Dec. in conf. 291. colu. 4. ver. verò ad sextum. & in conf. 465. nu. 8. Rui. in conf. 118. nu. 8. vol. 1. Paris. in conf. 89. nu. 36. cum seq. vol. 2. Tum & vltimo stante consuetudine ipsius testatoris, qui cum vult aliquid principaliter facere, incipit, per dictionem, item, vel similem, à qua consuetudine licet arguere, l. vel vniuersorum. ff. de pign. act. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de legat. 1. Vnde si de clausula stat consecutiuè, igitur non continet fideicōmissariam inter descendentes, sed īm vulg. vt per Soc. Alex. Ias. Rui. Rim. & alios pro parte pupillorū allegatos: potuit. n. poni d. clausula ad tollendam dubitatio-

nem

nem, quæ poterat esse, an appellatione filiorum venirent nepotes, quando agitur de inducendo fideicommissum, vt fuit dictum in resolutione facta sub die 24. Ian. 1567. Coram bon.mem. Grato.

Præterea etiam vnus ex Dominis addebat, quod
clausula illa, si sine liberis, censetur repetita in ver. &
quod licet conditio fuerit purificata, quia tres ex filijs
Antemi obierunt sine filijs, hoc non sufficere, nisi om-
4 nes moriantur, ea sanè ratione, quia † substitutio facta
post mortem plurium semper fit ab vltimo moriente,
vt per Curt.iun.cons.161.nu.7. lib. 3. sed cum vnus fi-
lius decesserit cum filijs, conditio fideicommissi non
5 fuit purificata, quia † in fideicommisso cõditionali sem-
per euentus conditionis specificus attendi debet, Anan.
cons. 66. vbi Bologn. Dec. cons. 89. colu. 3. Curt. iun.
cons. 88. nume. 8.

Pro quorum comprobatione plura etiam fuerunt ponderata, & inter cetera.

Primò, quia si considerantur personæ, quibus fit substitutio, in istis non reperiuntur, nisi filij, si decederent sine filijs: si verò personæ substitutæ, in istis infinitus est numerus. Ideò cum substitutio sit facta tantum filijs institutis, non attenditur vlteriùs, tantò magis, quia agimus de inducenda substitutione sob diuersa conditione à testatore non expressa, quod valdè durum Dominis videbatur.

Secundò, quod in prohibitione diuisionis solum ponuntur filij instituti.

Tertiò, quod in ver. *quod si non coniungat*, solum dicitur de filijs institutis.

Quarto, quod feminæ maritatæ in domo de Sabellis solum vocantur, quando omnes filij instituti decederent sine filijs, & non quando illi descendentes ab illis decedant sine filijs, quod fuit habitum pro maximo argumento.

Quintò, quod in ver. *quas omnes*, vbi testator repilogat omnes substitutiones, omnes nominat, & solũ substituit dictis suis hæredibus vniuersalibus institutis.

Sextò, quod in ver. *item non ignorans*, testator non solum prohibet Trebellianicam, sed etiam repent verba, per quæ denotatur, quod fideicommissum sit iniũctum primis hæredibus institutis, & dicit hanc esse suam voluntatem.

Septimò, quod vocat in stirpes, non in capita.

Octauò, quod datur facultas disponendi, quando decedunt cum filijs, ex quibus demonstratur testatorem minimè voluisse grauare ipsos descendentes ab hæredibus institutis, ex allegatis per informantes pro parte pupillarum. Ceterum, quia causa est grauis, ex dictis rationibus visum fuit Dominis remittere causam ad Calendas.

C O T T Æ.

Mediolanen. Matrimonij. Veneris 18. Decembris 1573.

S V M M A R I A.

1 *Fides vt adhibeatur attestationi, quæ requirantur.*
2 *Habitus gestatio non probat professionem, dum is, qui gestat, sit extra monasterium.*

DECISIO L.

FVit tentum, professionem ad effectum, de quo agitur, sufficienter non probari, cum ea deducatur per viã obiectus, quo casu plena est probanda ex allegatis.

Nec obstare licentiam discedendi è religione, attestationem magni magistri, depositiones testium, priuilegium religionis etiam à Pio Quarto approbatum, gestationem habitus, confessionem factam in literis sacræ pænitentiariæ, ac bannimenta. Quoniam ista omnia fuerunt sublata, ex responsionibus datis per informantes pro Lampugnano, quæ Dominis placuerunt.
Vltra quod quo ad d. priuilegium responderunt etiã
1 non obstare, ex † quo iuxta illius tenorem ad effe-
ctum, vt attestationi adhibeatur fides, requiritur vt
dicta attestatio fiat non solum à magno Magistro,
2 sed etiam à Conuentu. Et † ad gestationem habitus
dixerunt illam non probare professionem, cum fuerit extra monasterium, ad 10. Fabr. in autb. ingressi. nu. 17. C. de sacr. sanct. eccles. Felin. in consi. 29. numero 3. & 4.

C O T T Æ.

Albanen. fideicommissi. Die 4. Octobris 1571.

S V M M A R I A.

1 *Fideicommissum etiam vniuersale inducitur ex verbis, & mente testatoris, vel ex coniecturis collectis ex verbis testamenti.*
2 *Verba enunciatiua inducunt fideicommissum.*
3 *Nepotes in capite, quo filij vocantur ad fideicommissum, veniunt appellatione filiorum.*
4 *Fideicommissum inter descendentes inductum censetur per verba, quod hæreditas transeat ad filios filiorum.*
5 *Transitus hæreditatis commode fieri non potest, nisi præcedens gradus sit grauatus restituere sequentibus.*
6 *Filij quando censeantur vocati per vulgarem, & quando descendentes.*
7 *Fideicommissum inductum censetur inter descendẽtes masculos per verba habentia tractum successiuum.*

D E C I S I O L I.

PRæmittendum est, quod effectus huius dubij est,
an Ludouicus, qui decessit sine filijs masculis, cen-
seatur grauatus restituere Christophoro suo fratri su-
perstiti portiones, quæ eis obuenerunt in effectu per
mortem patruorum eorundem, & hoc significant illa
verba in casu de quo agitur. Secundò præmittendum
est, quod decisio, de qua in tertio præsupposito, quod
verba versic. *& quod semper*, sint apta inducere fidei-
commissum. Quibus stantibus conclusum fuit, quod
per verba, *de quibus* in vers. & quod semper, sit indu-
1 ctum fideicommissum. Quia † certi iuris est, quod fi-
deicommissum etiam vniuersale inducitur ex mente,
& verbis testatoris, vel ex coniecturis collectis ex ver-
bis testamenti. l. cum proponebatur. de legat. 2. & hoc
recipitur communiter à Docto. tam in lecturis, quam
in consilijs. Vnde stante prædicta resolutione, quod
verba prædicti versicul. *& quod semper*, sint apta in-
ducere fideicommissum, consequenter sequitur, fidei-
commissum fuisse à testatore inductum, nam quor-
sum inducta sint verba, nisi vt demonstrent volunta-
tem dicentis, nec aliquis dicit, quod non sentit, l. La-
2 beo. ff. de supellect. leg. & † si verba enunciatiua indu-
cunt fideicommissum. d. l. cum proponebatur, multò magis verba dispositiua, l. 1. C. de sacr. san. eccles. cum simil. & cum in verbis nulla est ambiguitas, non est admittenda voluntatis quæstio, l. ille, aut ille. §. 1. de leg. 3. & in vltimis voluntatibus non est recedendum à verborum significatione. l. non aliter. in princ. eod. tit. Et hoc, quod in huiusmodi vers. sit inductum fideicõmissum in casu, de quo agitur, comprobatur sequentibus rationibus.

Et prima est, quia testator ortus ex antiqua, & nobili familia de Sabellis, habens amplissimum patrimonium, & ciuitatem Albani cum omnimoda iurisdictione, ostendit enixam voluntatem, quod hæreditas sua conseruaretur inter descendentes masculos: quod ostenditur, quia exclusit filias, & instituit filios, & rursus filijs decedentibus sine filijs masculis substituit alios filios institutos, & eorum filios, excludendo ab ista successione feminas: & rursus in sequentibus gradibus vocauit masculos, excludendo feminas, ergo credendũ est, quod voluerit inducere inter descendentes masculos filiorum institutorum fideicommissum, ne eo omisso contingeret, prout in præsenti casu occurrit, quod feminæ descendentes succederent in d. hæreditate. Accedit, quod in d. ver. quando vocauit filios filiorum, subiecit illa verba, *exclusis semper filiabus feminis.*

Secunda est, quia testator induxit fideicommissum in duobus casibus. Primus est, si quis ex filijs institutis decederet sine filijs, in vers. & voluit, & mandauit, quod si contingat, & vocauit alios masculos. Secundus casus est, si omnes filij instituti decederent sine filijs masculis, in versic. item voluit, & mandauit, vocando filios masculos ex filiabus nuptijs in domo de Sabellis. verisimile est, si volebat conseruare hęreditatem inter masculos descendentes, & excludere feminas, quo induxerit fideicōmissum in tertio casu, videlicet inter ipsos descendētes masculos, & hoc disponit in d. vers. & quod d. hæreditas. Confirmatur hoc, quia si testator prouidit in casib. magis separatis ad finem, vt hęreditas conseruaretur inter masculos, vt in secundo casu, probabile est, quòd nō voluerit prouidere in primo & tertio casu, quia similiter facilius occurrere debebat, quam secundus: & rursus, quia cum testator prospexerit, vt hæreditas conseruaretur inter masculos, non est credendum, quòd omiserit hunc casum freq̄uētiorem.

Tertia est, quia si testator grauauit onere fideicommissi filios masculos institutos ad effectum, vt inter eos conseruaretur hæreditas, multò magis dicendum est, quod voluerit grauare fideicommissum descendentium, vt inter eos conseruaretur hæreditas. Nec releuat, quod dicatur, quod testator confidit de descendētibus, vt inter se hæreditatem relinquerent, quia sicut non confidit de filijs institutis, de quibus magis confidere poterat, quia prætulit illos filiabus relinquendo eis hæreditatem, multo minus confidere debebat de alijs descendentibus, quibus nihil reliquisset. Accedit, quia cum testator voluerit conseruare hęreditatem inter masculos, intexuit viam iniungendo eis fideicommissum potius, quam dimittendo in sua libertate. Ideo credendum voluisse fideicommissum inter eos inducere.

Quarta est, quia in vers. & voluit, induxit fideicommissum in d. primum casum si aliquis ex filijs decesserit sine filijs masculis, quia succederent alij superstites hæredes, seu ab eis descendentes filij legitimi. Vnde & in prædicto vers. *& quod semper d. hæreditas*, non induceretur fideicommissum inter descendentes passiuè, sed actiuè, vt in d. primo casu d. vers. nihil operaretur, quia non est dicendum, & præsertim ex eo, quia verba sonant potius in argumentum præcedentium, *& quod d. hæreditas.* quàm ad declarationem. Nec probabilis est illa responsio, quòd hunc vers. subiecerit, vt comprehenderet nepotes, & alios descendētes, tum quia in illo casu descendentes erant comprehen-
3 si, quia † in capite, quo filij vocantur, ad fideicommissum appellatione filiorum veniunt nepotes, secundum Bart. communiter receptum in l. liberorum. ff. de verbo. signif. tum quia facilè erat hoc per verba clara exprimere absque ista circumlocutione.

Quinta est, quia si in prædicto vers. *& quod semper d. hæreditas*, verba intelligerentur, quod descendentes masculi sint vocati in prædicto primo casu, si filij hęredes instituti, hæredes non essent, & sic in illum casum tantum, quod repugnat eius significationi, intelligendo autem, quod inducat fideicommissum inter descendentes, tunc in pluribus casibus dispositio verificatur: ergo cum testator voluit plures casus comprehendere, non conuenit restringendo eius dispositionem ad vnū tantum referri, & minus apta est illa expositio, quod semper, id est, in dicto casu.

Sexta, quia hic intellectus, quòd ibi inducat fideicōmissum in prædicto casu, si filij instituti decesserint sine filijs masculis, repugnat illis verbis, & quod d. hæreditas, quia testator in eodē testamento tam in pręcedentibus particulis, quàm in subsequentib. quando vsus fuit verbo, hæreditas, vel successio, nō potest intelligi de tota hæreditate, sed de aliqua portione. Nec placet responsio, quòd posset verificari in omnib. portionib. quia hic casus non est comprehensus in d. ver. *& voluit*, sed in prædicto casu secundo, in vers. *item voluit*, ibi, *si omnes filij masculi*, tenendo autem intellectum, quod accipiatur, vt inducat fideicommissum inter descendentes, tota dicta hæreditas est sub fideicommisso inter descendentes masculos.

Septima, quia testator in eod. vers. disposuit, quod semper dicta hæreditas transeat ad filios filiorum, &
4 † certe iste transitus non potest accommodari, nisi inducatur fideicommissum inter descendentes, nam intelligendo aliter, oporter restringere d. verba ad vnum euentum tantum, si aliquis ex filijs institutis decederet sine filijs masculis, quo casu non diceretur hæreditas transire per descendentes, sed quod illa portio sola perueniret ad substitutos.

Octaua, quia in d. vers. *testator*, vltimo loco excludit omnes alios, nisi in casibus infra scriptis, ergo voluit descendentes vocare, ergo per fideicommissum, quia si intellexisset aliter, non occurrebat excludere alios, nisi in casibus infra scriptis, quia substituendo filios in d. primo casu, alij erant exclusi, ergo aperta est mens testatoris, quod voluerit omni casu, quo sua hærēditas perueniret à filijs institutis hæredibus ad eorum filios, & filios filiorum, quod non potest contingere, nisi interpretando, quod sit inductum fideicommissum inter descendentes.

Et ex his respondetur ad plura fundamenta adducta pro parte filiarum Ludouici, & præsertim ad primum, & secundum, quod non debet induci fideicommissum, & quod verba sunt intelligenda, vt inducant directam, & non obliquam substitutionem, quia hæc procedunt in dubio vbi verba sunt ambigua, sed in hoc casu sumus in aperta dispositione testatoris, siue intueamur verba, siue mentem. Et ad tertium, quod hic vers. dependeat à præcedentib. & stet coniunctim, & disponat retento eodem themate, respondetur, ꝙ non dependet, quia repetenda sunt illa verba, & voluit, & mandauit, & procedit augendo dispositionem de ipsa hæreditate in fauorem descendentium à filijs hæredib. institutis exclusis feminis, quæ omnia non possunt contingere, nisi censeatur inductum fideicommissum inter eos per supra dicta. Et ex hoc etiam excluditur quartum fundamentum, ꝙ hic vers. debeat intelligi de vulgari substitutione tantum, sicut intelligitur præcedens vers. *quod si contingat*, tum, quia hic intellectus repugnat penitus verbis. Et ideo locum habet d. l. ille aut ille. §. 1. Quia fuit resolutum, quod ibi sit inductum fideicommissum in personam filiorum institutorum. Ideo non est incongruum, quod in hoc vers. inducat fideicommissum inter descendentes, cum testator alterius processerit vocando descendentes masculos exclusis feminis. Similiter non obstat quintū, quod sicut testator in præcedentib. & sequentib. versiculis, seu particulis, sic voluerit substituere filijs tantum in hoc vers. Quia respondetur, quod hoc procederet si verba essent simpliciter concepta, non generaliter dicē-
5 do, & quòd semper d. hæreditas transeat, qui † transitus non potest commodè fieri, nisi præcedens gradus masculorum censeatur grauatus restituere sequent. gradib. masculorū. l. facta, in prin. & per tot. ff. ad Treb. Et dum confirmando hoc dicebatur, quod in seq. vers. *Nam voluit.* quod si testator voluisset inducere fideicommissum inter descendentes masculos, vocasset non solum si omnes filij decederent sine filijs. Quia respondetur, quod posset tentari adhuc in isto casu testatorē induxisse fideicommissum. Et rursus non sequitur, testator non substituit in d. ver. ergo non in alijs particulis fuit inducta substitutio, d. l. cum proponebatur. ff. de leg. 2.

Et quatenus sexto loco dicebatur, ꝙ in versic. quos omnes testator vltimo loco faciendo quodāmodo epilogum suæ dispositionis, ad omnia præcedentia se re-

strinxit

strinxit ad substituendum filijs institutis, & non comprehendere descendentes eis minime substituendo. Respondetur prout alias fuit tentatum, quod verba d. versiculi possent comprehendere descendentes, vt ex eis censeatur facta substitutio, vel si hoc negamus, non sequitur, quod si testator omisit substituere inter descendentes in illo versic. ergo in ceteris non disponit. Et maximè, quia expressit casus filiorum, quia eis superius plures fecerat substitutiones, quas generaliter repetere voluit.

Septimò, nō obstat doctr. Cuma. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 6. de lib. & posth. quam alij communiter
6 sequuntur. Quia † ipse loquitur in simplici dispositione quando testator instituit, vel substituit fratrem, & eius filios, quod tunc filij censeantur vocari per vulgarem. Sed in casu nostro non solum sunt vocati descendentes, vt in præsenti ver. *si aliqui filij decedant sine filijs masculis*. Sed postea in vers. *& quod semper*, sint vocati descendentes masculi inter se ipsos, vt hæreditas ad eos transeat, quod non fuit factum in casu Cumani.

Postremò non obstant allegata cons. Soc. Ruin. Ias. & Rimin. qui cum plurib. alijs in eadem causa consuluerunt. Quia in facto ab eo proposito non euenerat conditio in persona primi, cui fuit facta substitutio, sicut hic, quia præsupponimus omnes filios excepto Antonello decessisse sine filijs masculis. Et ideo ab initio sine dubio habuisse locum fideicommissum, quòd postea habet etiam locum inter descendentes masculos, vt sunt termini præsentis dubij. Et non obstat similiter cons. Ruin. Quia in casu ipsius verba erant posita illatiuè, & si sic vt ipse latè prosequitur.

7 Confirmantur prædicta omnia, quia † Doct. in d. §. quidam rectè, & in supra dictis sexcentis locis admittunt esse inductum fideicommissum inter descendentes masculos, quando verba habent tractum successiuum, cum sint huiusmodi, & quòd semper dicta hæreditas transeat ad filios, &c. quæ non possunt esse magis aperta, & denotantia tractum inducentem fideicommissum, & comprehendere hunc, & sic non fit aliqua extensio, nec verborum, nec alia irregularitatis argumentatio, sed hic intellectus verbis, & menti testatoris conuenit.

C O T T Æ.

Roman. Castri Orciani. Veneris 4. Februarij 1575.

S V M M A R I V M.

1 *Recognitio instrumenti in antiquissimis non requiritur, & in decis. 54. nu. 1.*

DECISIO LII.

COnclusum instrumentum anni 1286. habere omnia requisita ad validitatem instrumenti, & quia sumus in antiquissimis, Domini communiter tenent,
2 quod non requiratur recognitio. Obseruantiam † Rotæ visum fuit Dominis habere locum in instrumentis antiquis, sed non in antiquissimis, Bald. in auth. quas actiones, C. de sacr. sanct. eccles. Aym. de antiq. tempor. tertia par. num. 19. sequitur Couar. pract. q. c. 21. nu. 6. ver. secundus casus. Et maximè Domini fuerunt pro validitate instrumenti, & quod sit in forma probante, quia non adest aliqua suspicio doli, vel fraudis, vel quantitatis, ex inspectione quam fecerunt Domini de instrumento, & Bulla Calisti, seu Benedicti, & quia ex enunciatis patet castrum istud Orciani esse Sanctæ Mariæ in Transtiberim, quæ narratiua saltem facit adminiculum pro veritate facti, & probatione antiquitatis.

C O T T AE.

Roman, Vineæ. Lunæ 21. Iunij 1574.

S V M M A R I A.

1 *Prouentus hæreditatis accepti faciunt inducere compensationem ad liberandum hypothecam, vel cursum vsurarum.*

2 *Compensatio regulariter non fit, quando species durat in manibus hæredis cum beneficio legis, & inuentarij.*

3 *Species quando desinit extare, tunc reducitur ad æstimationem, & fit compensatio.*

4 *Fructus vineæ post triennium præsumuntur consumpti, & non extare.*

5 *Compensatio fit ipso iure in quantitate integra: alias secus.*

DECISIO LIII.

DOmini erant concordes in conclusionibus iuris.
1 Prima, quod † cum primum Iulia habuerit in manibus prouentus hæreditarios, statim ipso iure fuit inducta compensatio ad liberandum hypothecam, vel cursum vsurarum.

2 Secunda, quod † quando species durat in manibus hæredis cum beneficio legis, & inuentarij, regulariter non fit compensatio.

3 Tertia, quod † quando species desinit extare, tunc reducitur ad æstimationem, & fit compensatio.

4 Quarta, quod † post triennium fructus vineæ præsumuntur consumpti, & non extare, vt dicunt Doct. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. sol. matr. His stantibus aliqui credebant constare de satisfactione Iuliæ ante deliberationem. Nam saltem de anno 1554. quo ipsa dedit in dotem pecunias montium 1110. scuta ex quo nulla tunc fuit apposita conditio, & ipsa volens recepit illas, sine dubio est facta compensatio dotis pro ista rata, & parum post præsumuntur consumpta 260. barilia vini. Quæ reducuntur ad æstimationem 260. scutorum, & sic fuit iam satisfacta ab initio de an. 1534. vel 55. de 1370. scuta, & remanebant 700. vel 800. scuta, & pro vsuris istarum possent consignari 60. scuta ex fructibus vineæ. Reliqua vero 140. quolibet anno extinguebant dotem. Et si de mobilibus non est reddita ratio, etiam extinguunt partem dotis, & idem si non extant. Et aliqui etiam credebant, quod fructus dotis non debebantur Iuliæ medio tempore, ex quo maritus non petijt, sed plures in hoc credebant contrarium ex verbis statuti. Aliqui vero tenebant non constare de satisfactione tempore deliberationis, quia in 50. vel amplius remanebat creditrix Iulia tempore deliberationis, quod sufficit, quòd illi potuerit fieri
5 deliberatio. Addebant † etiam aliqui, quod licet in quantitate ipso iure fiat compensatio, tamen esset verum, si integra quantitas eodem tempore fuisset in manibus Iuliæ, sed non quando hodie venit ad manus Iuliæ vna pars pecuniarum, de anno sequenti alia, & sic in singulis annis. Nam quemadmodum aliud pro alio inuito creditore solui non potest, ita partem debiti, vel pretij creditor non cogitur recipere. Tamen Domini in alia positione, 30. Aprilis facta, respondebant non procedere in compensatione l. etiam. C. de compensat. declarat Ias. in l. mutuum damus. §. mutui datio. in secunda limit. cum duabus seq. si cert. petat. & in l. quidam existimauerunt. col. pen. in 6. & 9. limit. eod. tit. Neguf. de pignor. in 5. part. princ. memb. 3. in secunda parte, nu. 27. cum sequent. nu. 24. in 8. limit. Poterunt partes iterum informare super eo, an deberentur fructus dotis secundo viro non petenti, & an tempore deliberationis remaneret aliquid pro dote Iuliæ etiam minimum, & concordent partes de quantitate dotis, & an bona mobilia extarent tempore deliberationis vineæ.

C O T T Æ.

Roman. Castri Orciani. Veneris, 4 Febru. 1575.

S V M M A R I V M.

1 *Rotæ obseruantia circa recognitionem instrumentorum non habet locum in antiquissimis, & concordat cum decisione 52. supra.*

DECI-

DECISIO LIV.

COnclusum, instrumentum anni 1286. habere om-
nia requisita ad validitatem instrumenti, & quia
sumus in antiquissimis, Domini communiter tenent,
2 quod non requiratur recognitio. Obseruantia † Rotæ
visa fuit Dominis habere locum in instrumentis anti-
quis, sed non antiquissimis, Bald. in auth. quas actio-
nes, C. de sacr. sanct. eccles. idem Bald. in l. comparatio-
nes, nu. 14. de fide instrum. Alex. consil. 111. colu. 2. in
fin. vers. non ob. lib. 7. Soc. cons. 187. num. 1. in lib. 2. Dec.
cons. 42. nu. 2. Rub. Alex. cons. 10. nu. 9. Corn. consil. 35.
num. 7. lib. 1. Guid. Pap. decis. 357. nu. 2. Afflict. 251. sub
nu. 5. circa fin. cum seq. Adde ad Cappell. Tholos. decis.
330. ad fin. Put. decis. 152. lib. 1. & Rota pluries in hac
eadem causa firmauit, nempè 31 Febr. 75. & 9. Maij.
eo. anno. Aym. de antiq. tempor. 3. part. num. 19. Sequi
tur Couar. pract. q. c. 21. nu. 6. vers. secundus casus. Et
maximè Domini fuerunt pro validitate instrumenti,
& quod sit in forma probante, quia non adest aliqua su
spicio doli, vel fraudis, vel quantitatis ex inspectione
quam fecerunt Domini de instrumento præfato, &
Bulla Calisti, seu Benedicti, & quia ex enunciatis pa-
tet, Castrum istud Orciani esse Sanctæ Mariæ in Tran
stiberim, quæ narratiua saltem facit adminiculum pro
veritate facti, & probatione antiquitatis.

COTTAE.

Tiburtin. Castri Sambuci. Die 28. Maij.

SVMMARIA.

1 *Executionem alleganti alicuius actus non creditur, nisi cō stet de tenore ipsius actus.*
2 *Præsumptio est pro sententia, quæ sit lata contra fictum contumacem.*
3 *Appellatio in dubio præsumitur interposita infra legitimum tempus à die habita notitia.*

DECISIO LV.

FVit conclusum nō constare de legitima excusatio-
1 ne citationis, quia † & si credatur Notario de execu-
tione reproducta, non tamen illi creditur de tenore, Fe
lin. in c. quoniam contra. col. pen. versic. hanc conclu-
sionem limita. de prob. Et si de tenore non constat, im-
possibile est dicere, quod citatio fuerit legitimè execu
ta contra omnes, & præsertim contra M. & A. iuxta for
mam decreti d. citationis, adde Aym. de antiqu. temp.
par. 2. in princ. nu. 2. Aret. consil. 62. vbi de magis com-
muni. Cassad. decis. tertia. de præsumpt. Nec obstat,
2 quod pro † sententia sit præsumendum, quia cum per
audientiam contradictarum fuerit lata, & sic contra
nō comparentes, nec verum contumacem, sed fictum,
& fictus contumax possit infra decennium à die noti-
tiæ appellare, vt per Rot. decis. 2. & 16. de dolo & con-
3 tuma. in nou. & decis. 46. de appellat. in antiq. & † hic
fuerit appellatum, quod in dubio præsumatur esse ap-
pellationem infra legitimum tempus interpositam à
die habitæ notitiæ, vt per Rot. decis. 39. de appellat.
Aegid. decis. 349. paulò post princ. in alijs allegatis.

COTTAE.

Leodicen. Denegationis possessionis Canonicatus
die 16. Nouembris 1571.

SVMMARIA.

1 *Natura legis est dare formam futuris, non præteritis negotijs.*
2 *Statuētes non possunt quē priuare iure suo iam acquisito.*
3 *Statuta condita sine beneplacito sedis Apostolicæ tanquā exorbitantia non valent.*
4 *Statuta valida præsumuntur vsu recepta.*
5 *Confirmatio statutorum facta cum illa qualitate, quatenus sint in vsu recepta, debet illa qualitas probari.*
6 *Factum qui fatetur, non dicitur fateri eius qualitas.*

DECISIO LVI.

QVn ad existentiam statutorum Domini inclina-
runt in affirmatiuam opinionem, ex quo totus

eorum tenor fuit expressus in supplicatione confirma-
tionis, iuxta doctr. Abb. in c. inter dilectos, de fide in-
strumentorum, cum alijs allegatis. Atque ita refere-
bant fuisse dictum in causa coram R. D. meo Decano.
Et in alta Toletanensis Cannonicatus coram R. P. Sera-
phino. Verum dictam eorum existentiam concluserūt
1 non obesse Domino Laurentio. Primò, quia † disponūt
in futurum, tum quia ex natura legis est dare formam
futuris, non præteritis negotijs, tum etiam propter ea
verba scilicet, *perpetuis futuris temporibus*, & propter
2 verbum, *deinceps*, bis repetitum. Maximè quia † statuē
tes non potuissent quem priuare iure suo, præsertim
acquisitio ex prouisione apostolica, & stante inhibitio-
ne illis facta. Præterea, & secundò, non obsunt, quia
3 † fuerunt condita cum clausula, saluo beneplacito se-
dis apostolicæ, quod est necessarium propter illorum
exorbitantiam, & quia sunt contra ius commune, tan-
quam limitantia prouisiones apostolicas. At dictum
beneplacitum, de quo in dicta confirmatione, non fuit
simpliciter concessum, sed sub duplici conditione, pri-
ma scilicet de consensu episcopi, secunda quatenus sint
in vsu, &c. quarū neutra est probata. Nec obstat, quod
satis dicatur constare de d. consensu, ex quo non con-
stat de contradictione episcopi, sicut dicitur de patro-
no non contradicente collationi factæ de beneficio iu-
ris patronatus, quia fuit dictum id procedere data no-
titia, vel eius præscriptione de qua hic non constat, præ
sertim cum non simus in antiquis, sed in recenti. Mi-
4 nus † etiam facit, quod statuta præsumantur vsu rece-
pta, quia respondetur hoc procedere data eorum vali-
ditate, aut si non sunt exorbitantia, vel contra ius com-
mune, prout sunt hæc statuta, prout supra dictū fuit.
5 Præterea † cum confirmatio facta sit cum dicta quali-
tate, s. quatenus sint in vsu; &c. debet qualitas proba-
ri, l. ait prætor. & ibi Bart. ne quid in flum. publ. insu-
per non obstat, quod D. Laurentius obtulerit capitulo
se seruaturum d. statuta. Quia respon. non ita simplici
ter fuisse dictum, sed per verba extra, vt dicitur, quæ
nihil rem affirmant. Præterea non fit mentio de statu-
tis, sed de consuetudine, quæ refert à statuto. Accedit,
6 quod † qui fatetur factum, non dicitur fateri eius qua
litates; item hæc oblatio fuit facta ante hæc statuta,
propterea fuit conclusum contra capitulum.

COTTAE.

Albanen. Fideicommissi. Veneris 28. Aprilis 1570.

SVMMARIA.

1 *Verba posita in substitutionibus, quæ vel contrarietatem, vel superfluitatem significant, reijciuntur.*
2 *Substituti etiam vulgariter possunt dici hæredes instituti.*

DECISIO LVII.

IN dubio proposito, an scilicet illa verba, *dictis suis
hæredibus vniuersalibus institutis*, posita in clausula,
quos omnes, &c. possint verificari tam de primis hære-
dibus, quàm de descendentibus, &c. secundū aliquos
ex Dominis dicebatur, quod in illa clausula, & quos
omnes videtur esse maxima contradictio. Nam si vo-
lumus intelligere, quod fiat substitutio solum filijs
institutis per illa verba, *dictis suis hæredibus vniuersa-
libus institutis*, obstant verba generalia, *quos omnes*, quę
necessario comprehendunt non solum filios, verum
etiam omnes prænominatos, & sic omnes descenden-
tes, qui non possunt dici filij substituti, cum dicat *vnū
alteri, & vnum vni, &c.* ergo sibi inuicem sunt substi-
tuti omnes descendentes, ergo non solum institutis præ
dictis filijs substituuntur, sed sibi ipsis. Ideo considera-
1 bant posse dici, quod † sicut in materia pupillaris sub-
stitutionis, si testator dicat, *filius meus hæres erit, & in-
tra pupillarem ætatē decesserit, Titius sit mihi hæres*, illud
verbū, *mihi*, reijcitur ratione contrarietatis. Et in vul-

gari si dicatur, *si filius meus non sit hæres, sit illi hæres Titius*, reijcitur illud verbum, illi, vt post glo. in verb. Caius, in l. 1. ff. de vulgat. volunt communiter Doct. vt per Ias. ibi col. 4. Claud. num. 2. & Polit. in tractat. de substitut. in materia substitutionis, nu. 21. & alij in d. l. 1. Ita hic ratione huius contradictionis illud verbum, *dictis suis hæredibus*, reijciendum existimabant, quia videtur manifesta cōtradictio: si enim vnus vni, & alter alteri est hæres, vel substitutus: ergo non primus: si primus, ergo non sibi ipsis, Et licet glos. in d. l. 1. voluerit, quod fieret interpretatio, mediate tamen dicebat in hoc non sequi glos. sed velle, quod verba illa, *mihi, vel illi*, omnino reijciantur. Ita in proposito argumentabantur impossibile esse succedere primis tā tum, & sibi ipsis inter se; ergo illa secunda verba, quæ videntur generalitatem illorum verborum, *quos omnes* corrumpere, videntur reijcienda. Item licet dicta verba, *dictis suis hæredibus*, videantur posse referri etiā ad substitutos directos, vt in clausula, *& quod dicta hæreditas*, tamen negari non potest, quòd dicta verba, *dictis suis hæredibus*, restringantur ad institutos, non ad substitutos, alioquin videntur superflua, cum in generalitate priori in verb. *quos omnes*, instituti & substituti comprehenderentur. Ideò melius est dicere esse verba superflua, & contradictoria, & reijcienda per supradicta.

Aliqui verò dicebant controuerti ab aduocatis pupillarum de intellectu dubij, nec placere intellectum illius aduocati, dum exponit posse verificari, id est, verificentur, quia tunc non quæritur de effectu subsecuto, sed de intellectu testatoris. Minus intellectum alterius dum præsupponitur in his verbis induci fideicommissum inter descendentes, quia hoc non prætenditur ex hoc versiculo, sed ex illo, *& quod d. hæreditas*. Neq; tertij aduocati, quod præsupponatur adita hæreditas, quia, vt supra, nō quærimus de effectu, sed effectus est, quod filiæ Ludouici dicunt, d. versiculum, *& quod dicta*, dum vocat descendentes, intelligi actiuè tantum, vt succedant institutis ex vulgari, vt allegant hunc versic. quos omnes. Vt sicut in eo sit substitutio institutis tantum, ita censeatur fieri in versic. & quod dicta. Sed replicatur, quod d. versic. *quos omnes*, potest verificari, vt in eo testator voluerit substituere etiam de-
2 scendentibus, quia † in prima substitutione descendentes sunt substituti institutis etiam vulgariter: & vulgariter substituti possunt dici hæredes instituti, l. 1. ff. de vulg. & pupil. vbi Bart. in 4. quæstione princ. de effectis vulgaris, à qua vulgari potest incipere testamentum. l. 5. §. si ita. ff. de lib. & posth. & veniens ex vulgari potest dici vniuersaliter institutus, quia regulariter testamentum non valet sine vniuersali institutione. §. ante hæredis. Instit. de leg. & tamen, vt dictum, ex vulgari sustinetur testamentum; ergo ea facit hæredem vniuersaliter institutum. Nec ab hoc dissentit Bart. in l. qui liberis. § hęc verba. de vulg. & pup. & in l. quidam referunt. de iur. codicil. & maximè in hoc casu, in quo in fine posita est clausula generalis, *quos omnes*, l. si seruus seruum. §. inquit lex. ff. ad leg. Aquil. Non obstant adducta in contrarium.

Et primo, aliæ clausulæ testamenti, quia in eis fuit addita dictio, *filijs*, quæ non est hic, & ita loquuntur multa allegata, vt consil. Alex. 140 lib. 6. & alia, nec illa verba, *dictis hæredibus*, quia verificantur in vulgariter substitutis. Bart. in d. §. hęc verba, ad num. 7. Minus obstat dictio, *pupillariter*, quia sufficit, quod ea verificetur in vno casu, nec necesse est omnes institutiones in omnibus casibus verificari, vt notum est, & ex his omnibus supradictis videntur in effectu tolli allegata pro dictis filiabus.

Vnus etiam considerabat aduertendum esse, quod quantum attribuimus illis verbis, *dictis hæredibus institutis*, tantum dicimus de illis verbis, *quos omnes*, vt sit sensus, si illa verba, *dictis hæredibus*, comprehendunt descendentes substitutos; ergo verba, *quos omnes*, non comprehendunt, quia nemo potest sibi ipsi substitui, & verba, *iudicio suo*, potius sonant de hæredibus institutis, quam substitutis, doctr. Bartol. in l. quidam referunt. §. 1. in 1. oppos. de iure codicil. Ideo propter diuersitatem intellectuum, & fundamētorum nulla fuit capta resolutio, sed dictum, vt secundum proposita, & adducta du... ...rem.

COTTAE.

Roman. Castri Orciani. Veneris 18. Maij 1576.

SVMMARIVM.

1 *Verba enunciatiua Principum in antiquis probant etiam in præiudicium tertij.*

DECISIO LVIII.

DOmini dixerunt, q. instrumentum anni, 1256. adminiculatur ex bullis Calisti, Benedicti XII. & aliorum Pont. de quibus in secundo præsupposito,
1 quoniam in † factis antiquis verba enunciatiua Principum etiam in præiudicium tertij probant, Alex. consil. 6. col. ti. nu. 10. vers. potest & dici, lib. 1. & consil. 15. num. 4. versic. vbi autem essent. lib. 5. Dec. consil. 146. col. pen. sub nu. 24. vers. 5. prædicta conclusio. Ias. cons. 65. col. pen. vers. vbi autem essent.

Instrumenta verò, de quibus in 4. præsupposito eo modo prout habentur, licet non probarent ad fundandam intentionem capituli, faciunt tamen arbitrio Dominorum ad coadiuuandum adminiculum.

An autem constet de dominio, & possessione Sanctæ Mariæ alias videndum.

COTTAE.

Roman. Domorum, & Apothecarum.

Die 20. Maij 1575.

SVMMARIA.

1 *Maritus si recipiat emphyteusim pro se, & noue vxoris, qua non contradicit, ipsa dicitur ratificasse.*

2 *Actus respiciens acquisitionem si debent fieri, non improbare, approbare est.*

3 *Scientia, & ratificatio alicuius actus, vel instrumenti, ex quibus colligatur.*

DECISIO LIX.

COnclusum nō constare de notoria iniustitia, quia sententia fuit lata non virtute primæ concessionis, sed iuxta dispositionem instrumenti prorogatæ concessionis in emphyteusim, quæ extendebatur ad filios filiorum, quo casu Franciscus, qui obtinuit sententiam, succedebat. Nec hoc in casu ius accrescendi locum sibi vindicare potest, vt in partem sororis Margaritæ possit Praxedes venire, quia ab apostolica concessione recessum fuit, & in secunda nouæ qualitates, nouæ clausulæ adiectæ, & noua forma superinducta. Alex. in l. si mihi, & Titio, nu. 17. de verbor. obl. & Ruin. cons. 60. nu. 17. lib. 1. Minus obstat id fundamentum, quod Praxedes esset absens tempore prorogatæ concessionis, seu extensionis, ita vt non censeatur ratificasse in eius præiudicium, quia responsum fuit per dominos, ex præsuppositis, satis videri inductam ratificationem, & quia tempore prorogationis sorores superstites erant adeò, vt nec vni, nec alteri esset ius quęsitum, sed in pendenti adhuc remanebat, & ab apostolica concessione iam moniales recesserunt per secundam, & Margarita obtinuit prorogationem cum marito Pra-
1 xedis pro ea stipulante. Vnde quando † maritus recepit emphyteusim pro se, & nomine vxoris, quæ non cō tradicit, dicitur ratificasse, Dec. consil. 18. nu. 2. Item
2 quando † actus respicit acquisitionem, quæ debet fieri, nō improbare, approbare est, Rolan. à Vall. cons. 19. nu. 34. lib. 1. & cons. 4. nu. 18. lib. 2. Imò censentur ad inuicem remisisse ius primæuum, l. Titius. quib. mod.
3 pig. vel hypoth. soluitur. Scientia † & ratificatio Praxedis colligi potest, vt hic latissimè per informantes ex solutione censuum, iuxta summam conuentam

in

in secunda concessione prorogationis ex cursu temporis communiter facta, & tandem ex melioramentis, qui licitè fieri non poterant, nisi vigore d. secundæ concessionis, sed etiam instrumentum procuræ factæ per Praxedem in Lucam Albizinum eius maritū cum decreto iudicis, quod Dominis ostensum fuit, videtur tollere omnem difficultatem, cum speciaum, nominatimque fit ad huiusmodi prorogationem, reuocationemque faciendam. An verò sententia possit dici iniusta, vel moderanda respectu condemnanonis fructuū, nihil fuit decisum, sed particulariter videbitur.

COTTAE.

Albanen. Legitimæ. Die 8. Februarij 1574.

SVMMARIA.

1 *Filiatio feminina ex quibus verbis testatoris probetur.*
2 *Dos quando succedat loco legitimæ.*
3 *Pater legans pro legitima filijs censetur eos esse suos filios.*

DECISIO LX.

IN causa Albanen. compromissi dubitani, an stante star. sub rub. de success. ex testamen. l. 1. cap. 82. nec non verbis testamenti Domini Antemi, cuius copia in necessarijs detur, dos succedat loco legitimæ ad effectum de quo agitur, & Domini die 8. Februarij 1574. resoluerunt pro affirmatiua, quod scilicet dos succedat loco legitimæ. fundamentum dominorum
1 fuit super † testamento Domini Antemi, in quo ipse verbis claris & aperris reliquit filiabus suis tria millia scut a pro dote legitima, & Trebellianica, aut quouis alio iure, & pro omni, & toto eo quod petere possint ex hæreditate ipsius restaroris quomodocunque, & qua litercunque, & quingentos ducatos similes pro acconcio, & iocalib. in quib. dotib. & acconcio eas hæredes sibi instituit, &c. Quib. verbis consideratis manifestè apparet, quod testator eas agnouit vt filias, & vt suas, cum pro legitima reliquerit summam præfatā & honorabili titulo institutionis. In quibus terminis
2 dubium non videtur, quod † dos succedat loco legitimæ, Soc. consil. 73. nu. 3. & seq. in 3. Paris. consil. 53. nu. 8. & seq. vol. 3. Grat. consil. 160. nu. 35. in 2. tradit Paul. de Castr. in consil. 52. nu. 2. versic. an voluntate patris,
3 volum. 1. cuius † opinionem procedere sine scrupulo, quando pater legauit pro legitima, asserit Ioan. Rub. Alex. in l. pater filium, nu. 174. de inoff. testam. A fortiori igitur procedit in casu isto, in quo non solum legauit pro legitima, sed etiam titulo institutionis ipsæ à patre fuerunt honoratæ, vt per Soc. d. consil. 75. nu. 6. in fin. Quod quidem fundamentum confirmatur ex eo, quia statutum, de quo in puncto, licet excludat filiam ab impugnatione paterni testamenti, non tamen imponit necessitatem patri, quo minus possit legitimam filiabus relinquere, sed hoc reponit in eius voluntate, & potestate, vt patet ibi vltra id, quod pater, vel auus relinquit, & ibi semper testamentum, & vltima voluntas patris.

COTTAE.

Albanen. Legitimæ. Lunæ 6. Februarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Legitima aliquod onus, nec grauamen non patitur.*
2 *Casus omissus à testatore habetur pro omisso, & relinquitur dispositioni iuris communis.*

DECISIO LXI.

COnclusum fuit, Illustr. D. Virginiam institutam hæredem ab Egeria filia posse agere contra Illust. D. Christophorum ad legitimam D. Egeriæ debitam in bonis Antonelli patris ipsi competentibus de iure, cum in eis vnà cum alijs filijs succedat, l. maximum vitium. C. de liber. præter. & præsertim in legitima eidē
1 Egeriæ debitæ, quæ † non recipit aliquod onus, nec grauamen, l. quoniam in prioribus, l. omnimodo, §. cōputari. C. de inoffic. testam.

Nec obstat, quod ab Antemo atto neptes, inter quas est ipsa Egeria, in 3000. scutis dotatæ fuerint, quando contigerint maritari, quia responderunt, prouisionem istā non comprehendere hunc casum, nec hæc dispositio, seu prouisio est facta filiabus filiorum decedentium si-
2 ne filijs masculis. Vnde † cum Antonellus Egeriæ pater reliquerit masculos, & feminas, diciru r casus omissus, & remanet sub dispositione iuris communis, l. commodissimè, de liber. & posthu. Oldr. consil. 21. per tot. & consil. 141. num. 1. quem refert, & sequitur Paris. consil. 86. nu. 2. lib. 2.

Alia verò, quæ de statuto vrbis, & furore Egeria dicebantur, fuerunt pro nunc per Dominos circumscripta, & super his particulariter videbitur si opus fuerit.

COTTAE.

Anconitan. Cappellani Sanctæ Veneris. Mercurij. 21. Nouembris 1576.

SVMMARIA.

1 *Possessio precedens fundata titulo colorato magis attenditur, & ex quibus continuata præsumatur.*
2 *Laudum factum extra Rotam lite pendente coram ea, nō solet haberi in consideratione.*

DECISIO LXII.

COnclusum, mandatum de manu tenendo esse dandum Camillo, quia constat de initio suæ possessionis sub die 10. Decembris, 1560. & de titulo colora-
1 to ex literis apostolicis, † quæ possessio, cum præcedat possessionem Stephani, magis attenditur, quæ etiam continuata præsumitur, ex quo solum de anno 1570. 21. Iulij per Stephanum nomine suo, & ecclesiæ, fuit actum spolio contra ipsum Camillum, & in libello, sine petitione appellat eum detentorem, & occupatorem cappellæ sub vocabulo Sanctæ Veneris, *in vndecima positione* subiungit, quod ad præsens eam tenet, occupat, & possidet, & 12. quod ipsa plebs & ecclesia indebitè spoliata fuit de iuribus, & introitibus prædictæ cappellæ, & ideo intendit redintegrari, ac in totum restitui tam in cappella, quàm in eius bonis. Et licet dicatur, quod positiones per Camillum fuerint negatæ, negatio non fuit simpliciter facta, sed sub hac forma, non credit, vt ponitur, & ad negationem procuratoris fuit consideratum, quod idem procurator facit d. negationem sine præiudicio possessionis continuatæ, & continuandæ. Ad possessionem verò Stephani vigore sententiæ arbitramentalis captā sub die 11. Iulij, 1573. ex qua videtur argui, quòd possessio Camilli fuerit ef-
2 fecta integra, & interrupta, fuit responsum † quod laudum fuit latum extra Rotam, de quo Domini non solent habere rationem, maximè quia adhuc pendet causa appellationis, & notoriæ iniustitiæ, nec non petitionis recursus ad arbitrium boni viri. Item quod d. possessio fuit capta propria auctoritate sine aliquo mādato excusatiuo, & Camillus nunquam se habuit pro spoliato, & ad locationes, & quietantias productas pro parte Stephani fuit dictum placere responsiones datas per informantes pro Camillo. Quo verò ad confidentiam, illam respicere petitorium, quod fuit suspēsum.

COTTAE.

Carpentoratin. bonorum. Mercurii 20. Iunii 1576.

SVMMARIA.

1 *Transactio est stricti iuris, quæ tantum intelligitur, quantum verba sonant.*
2 *Transactio de re dubia, & lite incerta tantum celebratur.*

DECISIO LXIII.

COnclusum fuit, fructus post mortē Gabrielis vsq; ad transactionē non fuisse per Ioannem remissos,

1 quia † renunciatio est stricti iuris, & tantum compre-
hendit quantum loquitur. Sed in transactione de istis
fructibus non legitur transactum, ergo de illis non est
aliquid determinatum. Imò, cum in 6. c. de quo in 11.
præsupp. remittantur fructus in specie illius tertiæ
partis bonorum tempore mortis patris repertorum,
clarè apparet, quod de alijs post mortem nihil fuit co-
gitatum, cum inclusio vnius sit exclusio alterius. Tum
2 † quia transactio super illis non poterat cadere, quia
de re dubia & lite incerta transactio celebratur, l. 1. ff.
de transact. sed fructus post obitum Gabrielis iam per
sententiam Vicerectoris fuerunt adiudicati Ioanni,
quæ sententia transiuit in iudicatum. Ergo transactio
ad decisa non trahitur, Dec. consil. 351. nu. 3. Hæc tran
sactio non fuit super tertia parte bonorum, quoniam
illa fuit adiudicata per sententiam Vicerectoris, sed su-
per diuisione & assignatione dictæ tertiæ partis bono-
rum tantum, cuius super fructibus tempore mortis
Gabrielis adhuc pendebat lis, quia non fuerunt iudica
ti in sententia Vicerectoris, & ideo super illis fuit tran
sactum, quia erant sequestrati: quod non fuit factum
super alijs adiudicatis Ioanni in sententia Vicerecto-
ris. Et ideò allegata in contrarium non obstant, quo-
niam optimè tolluntur ex dictis per D. Bisciam in sua
responsione.

COTTAE.

Senogallien. Siluæ. Veneris 24. Maij 1577.

SVMMARIA.

1 *Citationes substantiales, quanam sint ad sententiam.*
2 *Negatiua quomodo probetur.*
3 *Præsumptioni locus esse non potest, cum de veritate con-*
stet.
4 *Acta omnia præsumuntur adesse: & qui contrarium di-*
cit, hoc probare tenetur.
5 *Citatio non præsumitur, quæ in sententia non nominatur,*
& nu. seq. & distingue, vt nu. 9.
6 *Præsumptio nulla est regulariter in præiudicium tertii.*
7 *Processus præsumitur esse integer in omnibus solennita-*
tibus.
8 *Præsumptio vna tollit aliam in materia processus.*
9 *Præsumptio pro sententia nulla est, quando processus in*
contrarium apparet.

DECISIO XLIV.

FVit resolutum ex sententia in actis producta non
resultare talem præsumptionem citationis contra
Monachos, vt dicta sententia ipsos taliter afficiat, quod
contra ipsos dicatur transiuisse in rem iudicatam.

Et pro fundamento resolutionis dictum fuit primo
loco, quod hæc quæstio citationis Monachorum erat
intelligenda de citatione ad dicendum contra com-
missionem, contra articulos, videndum iurare testes,
1 & ad dandum interrogatoria. Istæ † enim citationes
erant substantiales, & sine ipsis sententia sustineri nõ
poterat, Bald. in l. prolatam. col. 2. versic. dico quod il-
lud. C. de sent. & interloc. omn. iudicum, cum alijs ad-
ductis, per informantes pro Illust. Abbate. Hoc stante
dicebant Domini, quod cum ex inspectione actorum
appareat, quod Monachi ad prædictos actus non fue-
2 runt citati, † eo enim modo probatur negatiua, Castrẽs.
consi. 81. num. 3. lib. 2. Afflict. decis. 107. Fab. decis. 31.
cum alijs allegatis, erat impossibile, quod ex senten-
tia posset oriri præsumptio citationis contra Mona-
3 chos: nam † præsumptioni non potest esse locus, cum de
veritate constat. l. fin. de probat. Fel. in c. per tuas, ante
fin. versic. quinto notat, eod. tit. Dec. cons. 400. num. 8.
Aym. cons. 35. nu. 5. Et in istis terminis idem de antiq.
tempor. part. 2. nu. 53. vers. quarto limitatur, Roland.
consil. 6. nu. 35. vol. 2. Nec mouit Dominos illud, quod
per Communitatem Montisbodij dicitur, nempe hic
non adesse omnia acta, & propterea non possit con-
4 cludenter probari ista negatiua. Quia † fuit respon-
sum, quod præsumitur, quod adsint omnia acta, &
qui vult dicere contrarium, debet hoc probare, Aym.
vbi supra, num. 54. versic. sed quod istud. Menoch. con
sil. 1. num. 23.

Nec placuit illa demõstratio, quod non adsint om-
nia acta elicita ex illis verbis, *vero dictorum procurato-*
rum interuenientium procuratoris mandato, & ex il-
lis, *visa monitione per nos facta dictis procuratoribus*
ad audiendum hanc nostram sententiam. Quia quo ad
mandatum, cum dicat, nisi mandato procuratorum
interuenientium apparet, quod intelligebat de man-
dato Cardinalis alienantis, non de mandato Commu-
nitatis: quia in toto processu Notarius non enunciat
procuratores Communitatis, nisi sub nomine Ora-
toris & Syndici, & propterea si de eo intellexisset, di-
xisset, nisi mandato Syndici, vel Oratoris; & fortas-
se fuit dictum, procuratorum interuenientium man-
dato, quia in mandato Cardinalis alienantis duo con-
stituebantur procuratores, licet vnus comparuerit in
processu.

Nec Cardinalis commissarius attestatur, mandata
fuisse in actis producta, licet attestatur se illa vidisse.
Quo verò ad monitionem adest instantia partis, quæ
videtur fungi vice monitionis, & etiam, quia illa ver-
ba, visa monitione, exponi possunt, considerata moni-
tione, ex allegatis.

Sed siue adsit omnia acta, siue non, omnem difficul-
tatem dicebant Domini cessare ex eo, quia in casu isto
res apparet plus quam manifestè, quod non interue-
nerit citatio Monachorum. Primò, quia 8. Martij,
quando præsentatur commissio Cardinali Commis-
sario, illico committit receptionem iuramentorum
testium Notario, absque aliquo decreto citationis
contra Monachos. Præterea Notarius in executione
huius commissionis 11. Martij, recipit iuramenta te-
stium, enunciat præsentiam Syndici, ita etiam enun-
ciasset contumaciã vel præsentiam Monachorum, vel
ipsorum procuratorum, si Monachi fuissent citati; &
quemadmodum scripsit commissionem sibi factam de
recipiendis & examinandis testibus, ita eodem modo
scripsisset decreta citationis contra Monachos. Et spa-
cio trium dierum non potuit transmitti citatio, exe-
qui, ac reproduci, adeo, quod ex euidentia facti, cum
Abbatia distet ab Vrbe per centum decem milliaria,
apparet citationem factam non fuisse.

Secundò principaliter fuit dictum per Dominos, quod
non poterat resultari ex sententia præsumptio citatio-
5 nis contra Monachos, ex quo † in sententia non enun-
ciatur ipsa citatio Monachorum, & sicut enunciantur
ipsa citatio, & solennitates, ita etiam enunciasset istã,
si re vera interuenisset, Socin. exemplo allegato in ter-
minis, consil. 158. num. 1. lib. 2.

Nec illa verba, viso mandato procuratorum, & visa
monitione dictorum procuratorum, possunt intelligi
de procuratore Monachorum, nam dictum fuit Car-
dinalem Commissarium se restrinxisse ad personas su-
pra nominatas, videlicet, Vincentium procuratorem
Cardinalis alienantis, & Galtium Oratorem Cõmu-
nitatis, propter illam dictionem, dictorum, vt hic per
informantes pro D. Abbate.

Tertiò, quia non potest præsumi citatio & transi-
tus in rem iudicatam contra non nominatum in sen-
tentia, & cum quo non fuit iudicium agitatum, vt per
6 Socin. vbi suprà, & tanto magis, quia † pro sententia
regulariter in præiudicium tertij non præsumitur, vt
per Aym. de antiq. temp. in 2. part. nu. 24.

Non obstant decis. Put. allegatæ, quod solennita-
tes extrinsecæ possint interuenire separatim, Quia
7 † quando apparet totus processus, hoc cessat, vt di-
cit Put. in allegato exemplo decis. Et qui vult dicere
processum non integrum, debet probare, vt supra di-
ctum fuit.

Et profecto si hæc citatio interuenisset, cum esset res
magni

magni momenti, quando Communitas fecit sibi dari processum à Notario cum instrumento venditionis,
8 † curasset procul dubio apponi talem citationem, vel saltem de ea aliqua mentio facta fuisset, cum tamen de illa nulla vnquam mentio, nec de citatione, nec de Monachis in toto illo processu facta fuerit, & in hac materia vna præsumptio tollit aliam, Corn. cons. 144. col. 1. vers. nec videtur opitulari, lib. 4.

Quinimo etiam, quod de citatione in sententia mētio facta fuisset, adhuc non præsumeretur citatio, postquam de contrario apparet ex actis, vt dictum fuit su-
9 pra: & † pro sententia præsumptio aliqua oriri potest quando deficit processus vt substantialis, ex Aym. & Rolan. superius allegatis, & præsertim contra illū, cum quo non fuit iudicium agitatum. Sed hoc ex abundanti sit dictum, postquam non solum in processu, sed nec in sententia citatio Monachorum enunciatur.

COTTAE.

Carpetoraten. Bonorum. Veneris 15. Martij, 1577.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ facta à patre pro assecutione beneficiorum filij, non computantur in legitimam ipsius filij, sed sunt computandæ cum fructibus beneficiorum à patre perceptis.*

DECISIO LXV.

Maior pars Dominorū tenuit, quod expensæ per patrem factæ pro assecutione beneficiorum Pauli filij, non sunt computandæ in legitimam ipsius filij,
1 sed. † quod sint compensandæ cum fructibus beneficiorum per patrem perceptis. Aliqui ex eo, quod pater in testamento & codicillis mandauit eas compensari cum fructibus ab ipso perceptis. Alij, quia illud plus quod pater expendit, censetur donatum ex pietate paterna, vt hic per informantes pro D. Ioanne.

COTTAE.

Carpentoraten. Bonorum. Die 19. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Expensa facta à patre in bonis filij repetuntur, nisi animo donandi fuerint facta.*
2 *Expensas faciens, ad quas non tenetur, eas repetit.*
3 *Expensa non necessaria facta à patre in bonis aduentitiis filij repetuntur.*
Amplia multo magis in castrensibus, vel quasi. nu. 5.
4 *Expensæ facta ab habente mandatum, semper repetuntur.*
6 *Expensa facta à patre computantur in legitimam attenta dispositione testatoris: habita tamen ratione fructuum per patrem perceptorum.*
7 *In legitimā imputatur quicquid iudicio testatoris capitur ex substantia patris quocunque titulo. Fallit, vt nu. 10.*
8 *Donatio nō præsumitur ex traditis simpliciter à patre filio ex titulo non habili ad translationem dominij, sed computatur in legitimam.*
Fallit in peculio castrensi, & quasi.
Item in rebus quæ non sunt alienabilia, neque transmissibilia ad heredes.
9 *Expensa facta à patre ex causa quasi castrensis peculii, in dubio præsumuntur donata.*
10 *Bona apprehensa per filium iudicio testatoris, quæ non sunt de corpore hereditatis, non computantur in legitimam.*

DECISIO LXVI.

Contra decisionem fuit consideratum, quod intrent distinctiones, quas faciunt Bald. & Salic. in l. filiæ. C. famil. ercis. nos versari in expensis factis circa bona, ad quas faciendas pater non tenebatur, & in bonis ad solum filium tam respectu proprietatis, quàm vsusfructus spectantibus. Ex istis sequitur.

1 Primò, quod † expensæ factæ in bonis filij à patre repetantur, l. alimenta. C. de neg. gest. Fallit si factæ fuerint animo donandi. Glo. ibidem dicit, quod præsumitur in rebus, quod non animo donandi: & ideo dicenti, quod animo donandi, incumbit onus probandi, Glos. Bart. & Salic. ibid.

2 Secundò, sequitur † quod faciens expensas ad quas non tenetur, repetit eas. Ita distingnit Bar. in l. 1. C. de neg. gest. & ibidem Salic. nu. 4. & idem in d. l. alimenta, num. 4. Bal. cons. 50. viso testamento, nu. 6. lib. 5. Castr. cons. 415. num. 2. lib. 2. & ita in aduentitijs distinguit Bald. in d. l. filiæ, nu. 15. & nu. 20.

3 Tertiò sequitur, quod † pater expendens pro filio in bonis aduentitijs, si expensæ non erant ab eo necessario faciendæ, eas repetit. Bal. & Salic. allegati, maximè quando sunt magnæ, tunc enim excluditur præsumptio donationis, & si excedunt fructuum quantitatem, & non sunt factæ pro consequendis fructibus, sed ad perpetuam vtilitatem. Ita dicūtur prædicti Doct. quod videtur contrarium his, quæ tradit idē Bald. & Alberic. in l. Nesennius. de negot. gest. sed si aduertatur loquuntur in administratione necessaria, non autē voluntaria, prout in casu nostro.

4 Quartò sequitur, quod † expensæ factæ ab habente mandatum semper, & omni casu repeti possunt: & ideo licet mater non repetat expensas factas in accusando tutorem de suspecto, si in causa succubuerit, quia apparent inutiliter factæ, tamen secus est si adsit mandatum, vt tradit Salic. in d. l. 1. C. de negot. gest. & hoc, quia mandatum excludit omnem donandi præsumptionem, cum donatio fiat ex mera liberalitate, & spontanea. Donatio enim regulariter non præsumitur, & actus magis videtur factus in vim præambulæ causæ.

Vltimò sequitur, quod si expensæ factæ in aduentitijs repetuntur, multò magis in castrēsibus, vel quasi: & ex his videtur dubitatio tolli, scilicet quod possit Sebastianus istas expensas petere, vt imputentur circumscripta voluntate testatoris, cum non præsumantur donatæ, cui præsumptioni videtur astipulari veritas. Nam ex testamento apparet Gabrielem eas pro donatis non habuisse cum legauerit.

5 An verò † expensæ sint computandæ in legitimam attenta dispositione testatoris, pro affirmatiua facit, quia has habet Paulus iure institutionis pro eo & toto, &c. ad notata in l. in quartam. ff. ad leg. Falcid.

Contra videtur facere, quia testator voluit compensare cum fructibus per eum perceptis, adeo quod non videtur, quod eadem res possit duplici fungi munere, scilicet vt compensetur cum debito, & rursus imputetur in legitimam, cum per compēsationem extinctum sit debitum & creditum.

Tamē ex quo sub vna determinatione veniunt omnia tam bona, quàm expensæ legatæ, & propter actus sustentationem ne corruat testamentum, hæc omnia iam bona legata, quàm expensæ erunt computandæ in legitimam: cum hoc tamen temperamento, quòd, ex quo legitima omne onus respuit, habeatur ratio in calculo ineundo fructuum per patrem perceptorum, scilicet vt legatum diminuant. Et hæc forte fuit intentio testatoris putantis hoc pacto legitimam portionem filio relinquere, ita tamen, quod si habita ratione compensationis legatum excederet portionem legitimam, nihil detrahatur legato: si verò non ascenderet ad quantitatem legitimā, ea est supplenda, quia cum iuxta assertionē testatoris expensæ quas vult cōpensari cum fructibus, longè excedunt ipsos fructus, dubium non est, quod in eo quod excedit, remanet pura donatio, siue legatum purum, quod venit in legitimam computandum, vt in simili materia remuneratoria habetur in c. ad hoc. & in cap. relatum. §. licet. de testam. Socin. consil. 48. num. 5. versic. præterea,

lib.1.Alex.conſ.55.lib.1.poſt Bal.in auth.ex teſtamen-
to,C.de collat.Bar.in l,ſi tibi decem,§.ſi pater.de pact.
Caſtren. in l.ſi donatio.C.de collation.
Contra deciſionem etiam illud facere videtur,quia
7 † legitima imputatur quicquid iudicio teſtatoris capi
tur ex ſubſtantia patris quocunque titulo,ſiue inſtitu
tionis,ſiue legati capiatur,Bar,in d.l.in quarta,nu. 10.
vbi Rip. num.140.
Nec obſtat,quod iſtæ expenſæ relinquantur pro fru
ctibus, quia hoc nihil eſt, quoniam iudicio teſtatoris
capiuntur ex expenſæ quocunque modo capiantur
in vim modi, vt per Ripam dicto num.140.Idque tan
to magis, quia in teſtamento leguntur iſta verba, pro
quocunque iure,&c.
Non obſtat,quod ea quæ non ſunt tranſitoria, non
computentur & conſequenter expenſæ in aſſecutione
beneficij computentur.Rip.num.163.Quia ſtante de-
claratione teſtatoris apparet,quod animo credendi pa
ter expendit,l.quæ pater. la 2.famil.ercis.
Et ſi dicatur, quod iſtæ expenſæ fuerant prius do-
natæ ex iuris præſumptione, vt per Bal.& Alberi. d.l.
Neſennius.ff.de neg.geſt. Fuit reſponſum,quod in con
trarium habetur declaratio teſtatoris, quod non dona
uerat,ex quo eas ſibi legat ſub onere,quod nihil de fru
ctibus petere poſſit, & pro omni eo, quod petere poſ-
ſet de bonis ſuis.
Nulla tamen fuit capta reſolutio, quia non omnes
viderant, & fuit dictum, quod iterum proponerem,
Addas ad illud verſ. 1. quod expenſæ factæ, &c. Ani-
maduertēdū eſſe, quod verſatur in materia illa, quod
8 tradita † ſimpliciter à patre filio, non autem ex cauſa
donationis vel alio titulo habili ad tranſlationem do-
minij, computantur in legitimam, cum donatio non
præſumatur.ita Bar.& alij quā plures relati per Vaſq.
aſſerentem hanc eſſe communem, & alijs rationibus
illam probantem, de ſucceſſ.creat.§.30.num.444. Ta-
men hæc concluſio non procedit in caſu huius deciſio-
nis, tum quia ſumus in quaſi caſtrenſi peculio, quo ca
ſu in dubio præſumitur donatio, per ea quæ ex inten-
tione Crauet.conſ.125.ſub num.1.infra dicemus,tum
etiam quia non procedit in rebus quæ non ſunt alie-
nabilia,neque tranſmiſſibilia ad hæredes, l. omnino-
do.§.imputari, & ibi Doctores,C.de inoffic. teſt. Do-
ctor. vno ore in dicta l. in quartam, & in terminis no-
ſtris remanet communis omnium concluſio, quod ex-
penſæ factæ pro conſecutione,&c.
Adde etiam ad illud, quod dicitur de declaratione
teſtatoris,in verſic.& ſi dicatur.in fine deciſ. poteſt re-
ſponderi dupliciter.
In primis,quod teſtator debebat declarare animum
ſuum tempore,quo Paulus eius filius effectus fuit cle-
9 ricus primæ tonſuræ. Nam † tunc expenſæ factæ à pa-
tre pro conſecutione beneficij prioratus, habeantur à
filio ex cauſa peculij quaſi caſtrenſis, quo caſu in du-
bio præſumitur donatio,quæ valet inter patrem & fi-
lium tanquam ex cauſa quaſi caſtrenſis peculij, vt ex-
preſſè per Crauet.conſ.125.num.1. verſi.non obſtant,
quia ſi ea,quæ capiuntur per filium iure quaſi caſtren
ſis peculij, non præſumerentur à patre illi donata, ſed
conferrentur in hæreditatem, item computarentur in
legitimam, & tamē vtrumque eſt falſum, & de primo
tradunt Doct.& præcipuè Alex.& Dec.in l.ſi donatio-
ne,C.de collat.Crauet.d.conſ.125.in princ.
De ſecūdo patet ex Rip.in d.l.in quartam, nu.170.
Berengar.ibi,in articulo legitimæ,nu.81. Iaſ. & Curr.
ſen.ad fi.in l.filiæ licet.C.de collat. Ruland. conſil, 11.
num.24.lib. 2. Vnde ſtante hac præſumpta donatione
intrat illa communis concluſio, vt donans debeat in
ipſa donatione vel in continenti declarare voluntatem
ſuam, quatenus velit donata in legitimam imputari,
tunc enim eius voluntas erit obſeruanda, l. ſi quan-
do,§.& generaliter, C. de inoſ. teſtam.Bartol.in d.l. in
quartam,nu.10.quē ceteri ſequuntur,vt per Soc. iun.
ibi, num.187. Soc.conſ.19,num.20,lib.4. & conſil. 73.
num.21.lib.1.
Secundò reſpon. quod Paulus filius non cogitur ſta
re declarationi paternæ factæ in teſtamento, quia li-
10 cet ea, quæ † capiuntur iudicio teſtatoris quomodo-
cunque capiantur,computanda ſunt in legitimam, vt
per omnes poſt Bart.& præcipuè Rip. nu. 140.in d. l.
in quartam. Tamen id intelligitur, dummodo ſint de
corporibus hæreditarijs,Rip.in d.l.in quartā,nu.126.
Torniel.nu.114.Soc.iun.nu.112. Vaſq.de ſucceſ. crea.
§.30.nu.241.cum ſeq.& eſt tex.in auth. nouiſſima, &
ibi Dd.& in l.ſancimus. §. repletionem,& ibi Scriben.
C. de inoffi. teſtam. ſed expenſas factas pro adeptione
beneficij,certi iuris eſt,non eſſe de corporibus hæredi-
tarijs.Merito,&c,

COTTAE.

Roman. Damnorum & intereſſe. Veneris
3.Iunij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Periculum vitæ, ſeu amiſſionis ſortis principalis faciunt in quolibet contractu intereſſe deberi.*
2 *Pactum, quod diſtracta ſocietate fructus currant ad rationem 12. pro centenario, non valet tanquam vſurarium, niſi probetur de intereſſe periculi.*
3 *Papa non poteſt diſpenſare ſuper vſuris prohibitis de iure diuino.*
4 *Diſpenſatio tamen valet in terminis iuris cōmunis, quando probaretur intereſſe lucri ceſſantis, & damni emergentis, & num.4.*

DECISIO XLVII.

Concluſum in caſu, de quo agitur, fructus loco
damnorum & intereſſe non deberi D. Marco An-
tonio Lepido ad rationem 12.pro quolibet cētenario,
1 vſque ad diem ſolutionis 2000. quia † diſſoluta ſocie-
tate perceptio fructuum non eſt licita, cum ceſſet pe-
riculum vitæ & amiſſio ſortis principalis,remanetque
purum & merum mutuum,in quo non niſi totidē pe-
2 cuniæ reſtitui debent: & † pactio illa, quod diſtracta
ſocietate fructus currant ad rationem 12.pro centena-
rio,non valet,tāquam in fraudem vſurarum facta, niſi
aliundè probetur de intereſſe prædicto, vt per Bald.
in l.rogaſti.§.ſi tibi.col.2.verſ.quid ergo. ff. ſi cert.pet.
vbi Purp.nu.39.Dec.conſ.39.ſub nu.5. & in conſ. 231.
in 2.dub.col.fi.Aym.conſ.189.ſub nu.7.Plot. qui teſta
tur de communi in l.ſi quando nu.452. C. vnde vi. &
ex Theologis D.Tho.2.2.q.78.art.2.reſpond. ad 5.ar-
gum.Sot.de iuſt.& iure,lib.6.q.6.art.2.circa finem.
Et ad ſupplicationem ſuper confirmatione ſocieta-
tis,quod ea finita reſtituantur 2000. alias fructus ſol-
uerentur ad rationem 12.pro centenario loco damno-
rum & intereſſe, fuit reſponſum, dictam taxationem
abſque aliqua probatione dicti intereſſe, eſſe vſurariā
3 & illicitam. Idcirco † confirmationem ſiue diſpenſa-
tionem illi robur aliquod tribuere non poſſe, c. ſuper,
de vſur.Couar.variar.reſol.lib.3.c.1.nu.8.verſ. ſecun-
do expreſſus. Ea ſanè ratione,quia cum vſuræ ſint pro-
hibitæ etiam de iure diuino,c.quia in omnibus,& d.c.
ſuper eo. de vſur.cap.plerique.14.q.4.Papa non diſpē
ſat contra ius diuinum, & ſuper pacto vſuræ naturam
ſapiente. D.Tho.1.2.quæſt.94.art.5.per tot.Dixerunt
4 † tamen Domini diſpenſationem ſuſtineri poſſe in ter-
minis iuris communis, nempe quando probaretur in-
tereſſe lucri ceſſantis,& damni emergentis,non autem
ſimpliciter,& abſolutè,Dec.d.conſ.322.num. 4. quod
quidem erit probādum, vt Rota poſtulat, iuxta deciſ.
Mohædan.208.

COTTAE.

Roman.Can.Sancti Angeli.Veneris,vltima
Februarij.1567.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Sententia lata propter contumaciā dicitur interlocutoria.*
2 *Pœna apposita in sententia lata ex contumacia, sunt reuocabiles.*
3 *Priuatio beneficiorum, facta ob contumaciam, est reuocabilis.*
4 *Sententia lata in contumaciam propter delictum est irreuocabilis,*
5 *Motus proprius Papæ prohibentis absolutionem à crimine, & audientiam, & appellationem, intelligitur à sententijs, & alijs dispositionibus super crimine.*

DECISIO LXVIII.

FVit resolutum, quod per comparitionem Nobilij sit sublata sententia contra eum lata cum pœnis in ea contentis, quia sententia prædicta cum pœnis in ea contentis lata in contumaciam, non est lata propter delictum, sed propter solam contumaciam, vt patet ex lectura ipsius, ibi in pœnis in monitorio contentis,
2 & ibi, ob non paritionem monitorij. Ideo † cum non sit lata propter crimen, sed propter contumaciam, non dicitur diffinitiua, sed interlocutoria, & potest quandocunque purgata contumacia reuocari, Alex. Soc. & alij in l. 1. §. hoc iudicium, nu. 5. ff. si quis iusdic. non
2 obtemp. & † mulctæ in ea appositæ non sunt perpetuæ, seu irreuocabiles, sed reuocabiles, imò durant solum durante contumacia. Felin. Dec. & alij in c. deli-
3 cta, nu. 12. 17. 18. de constitut. Ideo † priuatio beneficiorum ob contumaciam, seu ob non paritionem monitorij non priuat, quia est reuocabilis, nam quandocunque comparet etiam post collationem alteri factā, recuperat beneficia alteri collata. Achil. de absolut. decis. vnica.

Non obstat resolutio in Roman. Beneficiatus S. Petri, quia ibi licet fuisset ille priuatus ob cōtumaciam,
4 tamen erat priuatus propter homicidium, & † sic propter delictum in contumaciam ob nō paritionem monitorij. Nam primo casu sententia est diffinitiua, & priuat irreuocabiliter, vt in illa Romana. Secundo vero casu est interlocutoria, quia dura mulcta durante solum contumacia. Et ita euacuātur plura, & ferè omnia per Barnardinum adducta.

Non obstat motus proprius Pij Quarti prohibens absolutionem à crimine, & audientiam, & appellatio-
5 nem, quia † intelligitur à sententijs, vel alijs dispositionibus super crimine, non autem super contumacia, quia est odiosus & restringendus ex allegatis per Nobilium. Et quamuis fortè ex stylo soleant peti commissiones in signatura contra d. motum propriū etiam in sententijs latis in absentem & contumacem, tamen fortè hoc fit in sententijs in absentem, & contumacem latis propter crimen, sed non in latis ob non paritionem monitorij, & sic latis ob contumaciam.

Non obstat Bal. in l. ita demum, col. fi. C. de procurat. Quia loquitur in eo, qui non habetur simpliciter pro confesso, sed ob causam reuocabilem ex sola comparitione, vt est iste, prout dictum fuit.

Non obstant verba prægnantia motus proprij denegantis, etiam si non sit inquisitus, quia est restrictus super crimine, sed ille non appellat, neque auditur super crimine, sed solum super contumacia, quæ differt à crimine.

COTTÆ.

Toletan. Pensionis. Lunæ 28. Ianuarij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Index siue executor debet esse certus de sua iurisdictione.*
2 *Executor ad translationem pensionis faciendam, an quilibet in dignitate ecclesiastica constitutus per Papam esse possit.*

DECISIO LXIX.

1 REsolutum fuit pro nullitate translationis pensionis, ex quo † corā Archidiacono de Lidesma pro executore electo, literæ Apostolicæ præsentatæ non fuissent, prout erat necessarium ad effectum, vt redderetur certus de sua iurisdictione, vt in his terminis habetur per Ferrer. cons. 85. Ant. Galler. in tracta. de oblig. in form. camer. tit. de process. num. 5. Crescent. decis. 298. cum alijs allegatis pro Domino Ioanne.

Nequè obstant testes examinati coram Prouisore, deponentes de facultate transferendi bo. mè. Episcopo, & quod literæ perquisitę repertæ non fuerunt, tum quia decis. Ægid. 150. col. 17. intelligit tunc id locum habere posse, vbi dictæ literæ post præsentationem fuis-
2 sent deperditæ. Tum etiam, quia † in omnem euētum fuit per Dominos consideratum, quod dictus executor ex huiusmodi testibus non potuit reddi certus de sua iurisdictione, quoniam in casu isto non fuit articulatū nec probatum, quod quilibet in dignitate ecclesiastica constitutus per Papam fuisset deputatus executor ad huiusmodi translationem faciendam.

Reseruatum tamē fuit, vt videatur, an limitatio prætensi periculi propter moram intret in casu de quo agitur.

ROBVSTERII.

Hispaleo. Beneficij. Lunæ 14. Ianuarij. 1572.

SVMMARIA.

1 *Scriptores Apostolici ex priuilegio sunt etiam sedis Apostolica Notarij.*
2 *Qualitas vnius verbi dicitur intelligi, & regulari secundum qualitatem alterius, si ambo in eadem oratione, & vnica determinatione ponuntur.*
3 *Scriptoria in personis scriptorum dicitur esse qualitas inductiua protonotariatus.*
4 *Dispositio seu qualitas relata ad præsens, & futurum tempus non dicitur personalis.*
5 *Dignitas concessa alicui respectu officij, non autem personæ, non potest ab eo separari.*
6 *Priuilegia concessa alicui ratione officij ipsius concedentis, durant etiam dimisso officio.*
7 *Concessio Principis interpretari debet, ne contineat absurdum.*
8 *Participium præsentis, & futuri temporis positum in priuilegijs, resoluitur in relatiuum, & verbum eiusdem generis.*
9 *Verba dubia debent interpretari etiam in materia stricta, secundum subiectam materiam.*
10 *Dignitas annexa officio remanet personæ etiam deposito officio, sed non exercitium.*
11 *Dignitas sine officio seu vestigia dignitatis, nō sufficiunt an inducendum reseruationem beneficiorum in curia.*
12 *Dispositio vbi considerat habitum & actum, non sufficit solus habitus.*
13 *Protonotariatus est dignitas perpetua, non annexa officio.*
14 *Qualitas permanens, & successiua adiuncta verbo, dicitur esse perpetua, & non intelligi secundum tempus verbi, nisi aliter de mente concedentis appareat.*
15 *Causa cessante non cessat dispositio aliquibus reliquijs remanentibus.*
16 *Causa cessante debet etiam cessare gratia, seu ius qualificatum ex aliqua conditione, vel causa.*
17 *Beneficium Principis ob certam causam concessam restringitur ad illam.*

DECISIO LXX.

LEo Quintus & alij Summi Pontifices concesserūt scriptorib. Apostolicis plura priuilegia, & in specie quod

1 quod † omnes & singuli scriptores tam præsentes, quã futuri sint sui & Sedes Apostolicæ Notarij. Et io alio vers. dicitur, *Scriptores omnes pro tempore existentes fecit suos, & sedis Apostolicæ Notarios.* Accidit quod Petrus de Mixia, qui erat scriptor Apostolicus, dimisit officium scriptoriæ,& postea acquisiuit beneficium de villa Matrin. Hispalen. diœc. tandem per ipsius obitum vacauit beneficium huiusmodi.

Resoluerunt Domini die Lunæ,14. Ianuarij, 1572. quod Petrus propter dimissionem scriptoriæ Apostolicæ desierat esse protonotarius, & beneficium prædictum,non erat Sedi Apostolicæ reseruatum. Nã † in
2 dicto priuilegio qualitas scriptoriæ qualificat protonotariatum,cum sint in eadem oratione, & ab eodem verbo regantur,Oldr.cons.8. Soc.cons.27.nu.12.& 18. in 4.Dec.cons.92. col.fi. vers.quinto in proposito. Paris.cons.172.nu.31.vsque ad 40.in 4. Et est causa inductiua, & conseruatiua dignitatis protonotariatus in personis scriptorum, qua causa cessante sem per cessat dispositio, Bal.in repet.l.2. col.7. vers.viso vnde nascatur.de iureiur.Soc.cons.241.nu.7.vers. nono comprobatur,in 2,Felin.in c.quæ in ecclesiarũ, nu. 19.de constit. Tiraquell.in tract.cess.causa limit. 51. Ideo priuilegium cõpetens ratione alterius, si tollitur illud, tollitur & aliud. Bar.in l.Gallus. §. & quid si tantũ,col.3. in princ.vers.præterea posito.ff.de liber.& posthu.Soc. cons.150.col.7.nu.17.vers.sexto cõfirmatur.in primo. Et vbi Princeps cõcedit aliquid respectu alicuius qualitatis,eatenus videtur concedere, quatenus durat illa qualitas,Cuma. & alij in d.l.ex facto. nu. 3.de vulgar.
3 & pupil.Et quod † scriptoria sit in personis scriptorum qualitas inductiua protonotariatus, id deducitur ex coniecturata mente disponentis, à quo totum hoc pẽdet,l.2.§.inuito,& §.si quis à Principe, ne quid in loco publ. declarant Bal.in l. humanitatis, nu. 18. C.de impub.& alijs substit. & cons.42.post princip.in 5. Ang. cons.54.sub nu.8.& cons.159.col. 3. post princ. & ferè per tot.Imo.in clem.& si specialis. num.14. de rescrip. Claud.in l.si.nu.47.& 61.de constit.Princ.Quæ verisimilis intentio primo colligitur à causa prupter quam fuit apposita huiusmodi qualitas; nam causa est, quæ regulat cõditiones adiectas, Bal. in l.generaliter,nu.5. cuio seq.C.de Episc. & cleric. Aret. in l. in substitutione,nu.5.col.3.de vulgar.substit. Corn. in l. si quis hæredem,nu.8.cum seq. & Dec. nu.3. C.de instit. & substit. Bal.in d.l.si quis hæredem.num. 2. Dec. cons.485. nu. 5. & idem in qualitatibus, Bar. & alij in l.ex facto. de vulgar. substitut. Sed causa, prupter quam in protonotariatu huiusmodi est adiecta qualitas scriptoriæ, fuit non intuitu personarum, de quibus Papa ibi
4 nullam habebat notitiam, cum † referat se ad præsentes & futuras,l.qui filiabus. & ibi not.de legat. 1. cum alijs per Soc. cons.73.nu.20.in fi.lib.4.Sed contemplatione officij, vt officium ipsum scriptoriæ haberet hãc dignitatem, & plures gratias & prærogatiuas,quibus mediantibus efficeretur melioris conditionis.Nã cum protonotariatus sit digoitas, l. eos. & ibi Ioan. de Pla. & Iac.Rebuff. in prin. C.de excusat. mune. idem Plat. in l.2, nu. 1. C.de primi. lib.12. Sarnen. in ptœm.regu. q. 1. Cassan. in catal. glot. mund.par. 4.consideratu.29. voluit concedens, vt protonotariatus huiusmodi staret, non de per se principaliter, sed consecutiuè & accessoriè ad officium scriptoriæ, & illi esset annexus, ex annot.per Innoc. in c.de multa, col. fi. ante fi. de præben.Ioan. de Plat. in l. cum legem,post princ. C.de dignit. lib. 12. Soc.& alij in rubr.de leg. 1. Pet.de Perus. in tract.de vnio.c.1. Caccialup.in eodem tract.art.10, quæ causa licet non sit expressa, tamen cum hæc sola præsumi & coniecturari possit,secundum hanc dispositio. debet regulari, Cur. sen.cons.80. col. 2. post med. Dec.in c. suggestum. nu.1. de appellat. vbi testatur de communi.Soc.iun. cons.1. nu.53. in primo. Vnde cum ista causa influat in ipsam rem principaliter, & non in personas, dignitas apparet, quod fuit causa inductiua & cõseruatiua,& est realis,ac sequitur suam causam,& ipsum officium.Glo.Bal. Ioan. de Plat. & Iaco. Rebuff.in l.fordidorum,C.de excusat. muner.lib.10. à
5 † quo non potest separari ex intentione concedentis, Bal. in l. si prædium, nu.4. ante fi. C.de ædil. actio. & alij per Aym. cons.170. nu.6.Ideò dimisso officio scriptoriæ extinguitur, & finitur illa dignitas in persona dimittentis,qui remanet vt priuatus,& dignitas transit ad alium cum officio, quia plures eodem tempore non possunt eandem rẽ habere. l. si vt certo. §.si duob. vehiculum, ff.commoda.& ita not. gl.& Io.de Plat. in l. 1. & 2. in princ. C.de præfect.prætor. lib.12.idẽ Pla. in d. l.eam legem.post prin.C.de excusa.mune.lib.10. & in l.1.& 2.vbi etiam Iacob. Rebuff. circa med. de præposit. sacri cubicul.lib.12. & alij passim.

Secundò deducitur hæc verisimilis mens ex eisdem
6 facultatibus, in quibus vbi concedens voluit,φ † priuilegia durarent dimisso officio, id expressè dixit, vt patet in facultate testandi, quàm dixit expressè velle durare etiam dimisso officio: & in prærogatiua circa beneficia, vt duret in nominato per scriptorem etiam dimisso officio,quousque sequatur effectus nominationis,sequitur etiam vt in alijs casibus, qui de iure communi & ordinario non erant comprehensi, voluerit clarè denegare,l.cũ prætor, de indic. l. maritus, C. de procur.l.vnica, §.sin autem.C.de caduc.tollen.c.ad audientiam.de decim.declarãt,Dec.cons.99. col.fin.vers. tertio non obstat. Ruio.cons. 157. nu.8.cum seq.lib.1. Anto,Gabriel. de regul. iur. conclusio. 8.num. 9.
7 Tertiò,quia † Principis cõcessio interpretari debet, ne contineat absurdum, aut aliquid quod à sapientibus reprehendi possit,d.l.ex facto, & ibi Cuma.& alij, de vulga. & pupil. cum alijs per Aym.cons. 3. fere per tot. Sed si aliter diceremos, ex vnico officio scripturę possent oriri infiniti protonotarij, qui possent vti tantis prærogatiuis ibi concessis, qood esset absurdum, & contra verisimilem mentem concedentis,tum quia infinitas est euitanda. l. qui bona. §. fi.& ibi not.de dam. infec.l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb. signifi.cũ alijs per Alex. cons. 16.num.9. in quarto, & in Referendarijs, Abb.in c. 1. num. 4. de priuileg. & in protonotarijs. Cassan. in catal.glot. mund.par. 4. considerat. 29. ante fi. vbi quod propter infinitatem vilescunt hæ dignitates. Tum etiam quia eodem tempore plures haberent eãdem dignitatem ex eodem fonte prouenientem contra iuris dispositionem, Imo. Alex. & alij per Rui. cons. 10.num. 13.in 1.

Quartò,ex alijs verbis eiusdem priuilegij id colligi-
8 tur ponderando participium prĕsentes,& futuro temporis, quia pro tempore existentes, resoluitur in relatiuũ,& verbum eiusdem temporis, gl.in clem.1.verbo dignitates,de præben.Bar.in l.Centurio. nu.28.in fi. & ibi not.alij, de vulg. & pupil. & facit conditionem & inducit qualitatem rei dispositæ, Bar. & alij in l. 1. de cond.& demõstr. id est, facit protonotarios illos, qui in futurum erunt scriptores, & sic non satis esse,quod aliquo momento scriptor existat, sed debet permanere toto tempore importato per participium in futurũ, erunt,seu extiterint scriptores. Bar.in d. l. ex facto,nu. 2.in fi.& ibi etiam Cuma.nu. 15. de vulg. & pupil.idẽ Bar. in l.præcipimus. §. fanè. C. de appel.& Imo. in d. clem .& si principalis.nu.14.

Quintò, quando verba essent dubia, deberent trahi
9 ad illum sensum, quia † intelliguntur secundũ subiectã materiam,vt deseruiant menti etiã in materia; in qua stricta sit interpretatio, l. insulã. de præscript. verb. cũ alijs per Curt.sen.cons.40.nu.13. Alex.cons.129.nu.4. & ibi addit. lib.2. Cassan.cons.11.num.57.cum seq. Et quia qualitas scriptoriæ est successiua, non autem momentanea,nam officium scriptorum reputatur perpetuum

rium,cum illis concedatur ad vitam,& beneplacitum
ipsorum,gloss.in l.2.ff.pro soc.Ioan.de Plat.in l.eam le-
gem. in fi.C.de excus.muner.lib.10.Dec.cons. 204. per
totum.Et in simili de iurisdictione,vt sit quid successi-
uum,& non momentaneũ, considerat Bal.in l. genera-
liter.nu.7.circa med. C. de episcopi & cleri. & idem in
canonicatu, Dec.post alios in c.quoniam Abbas, num.
6.circa med. de offic.deleg. & in specie Corn. in d. l. si
quis hæredem.C.de institu.& substi. Tiraq.cess.causa.
lim.4.nu.24. Vnde cum sit qualitas successiua , in du-
bio præsumitur,quod fuerit à disponẽte assumpta pro
causa essendi , & permanendi , vt eatenus sit Protono-
tarius , quatenus in eo durat qualitas scriptoriæ, Imo.
in clem.& si principalis, nu.14.vers. si vero non appa-
reat . & vers.quandoque est dubium,de rescript. Nam
in dubio attendi debet qualitas, sub qua fit dispositio,
quia tunc valet argumentum de tanquam, & à nomi-
ne officij dignitatis , vel appellatiui , & à præsupposi-
tis, cum talia sint subiecta , qualia prædicata demon-
strant.Signorol.cons.37.in 3.dubio,& in cons. 68.Alc.
tom. 1.lib. 2. cons.3.nu.21.cum seq.Euerard.in loc.ab
effect.eorum,quæ simul requiruntur,36.& dicitur tan
quam 79.& de nomine officij, 81. & faciunt not. in c.
quoniam Abbas. de off. deleg. & in l. mancipia. C. de
seru.fugit.Dec.in l.1.nu.14.C.de eden.

Neque obstat contra prædicta, ꝙ gloss.& Io. de Pla.
in l.eos,C.de excus.mun.post Bar.Sal.& alios in l.j.C.
10 de aduoc.diuer.iud.allegat,videlicet ꝙ † post depositũ
officiũ habens dignitatẽ annexá ille remaneat in digni-
tate.Quoniam in d.l.1.ex speciali priuilegio decoratur
noua dignitate , non aũt ramanet prima : alij verò qui
non habent huiusmodi priuilegiũ,plerumq; in memo
riam antiquæ dignitatis , retinent reliquias & vestigia
quædam,hoc est,nomen,seu honorem & prælationem
honoris cũ priuilegijs immunitatis, tertio nó nociuis ,
sine aliquo exercitio præcedentis dignitatis , Ioan. de
Pla. in d. l. 1. & 2. C. de præfect. prætor.in l.1.vbi Iac.
Rebuff.de præpo.sacr.cubicul.lib.12.& idem Plat.in l.
1.C.de quæstor.& mag.offic.& in d.l 1.nu.4.C.de pri-
mic.& secundicer.li.10.Guid.Pap.q.577. Tiraqu.cess.
causa.lim.15.& 16.quæ vestigia faciunt ipsum honora
rium, & compendiariũ tantũ,l.2.C.vt dignit.ord.ser-
uet. Taliter quod licet eodem tẽpore quis non possit
habere istud compẽdium cum alia dignitate , qm̃ non
habeat plures dignitates,d.l.1.& ibi Plat. nu.3. C. de
primic.& secundicer.& in l.4. C.de pscript. sacr. scrin.
Quod tamen compendiũ cessat omnino , vbi quis pre-
tio , aut suffragio aliquo adeptus est huiusmodi officiũ
cũ dignitate , prout ipsi scriptores Apostolici , tunc.n.
dimisso officio cessat & dignitas & omnes reliquiæ , ita
quod non remaneant vestigia aliqua; l. vniuersi, & ibi
Bar.Ioan. de Plat. & Iacob. Rebuff. de leg.li. 10. idem
Plat.in d.l.eos.nu.1.& in l.eam legem, ante finẽ. C. de
excusat.muner. Rolan.à Valle cons.66.nu 47.lib.1.Nã
plus meretur qui virtute propria acquirit dignitatem;
quam qui pretio , vel suffragio aliquo illã adeptus est ,
l.1. & 2. de offic. proconsul.Bar. in l. quod Princip. de
legat.1. Natta cons. 163. num. 24. & cons.129.num.8.
Ideo vidua retinet dignitatem nobilitatis , quam pro-
pter maritum acquisiuerat. l.filij.§. vidua. ad munici.
Ioan.de Plat.in l.mulieres.num. 1. de dignitat. lib. 12.
Et tamen nobilis propter feudum, si suffragio acquisi-
uit, & vendit illud, nihil retinet , sed desinit esse nobi-
lis . Isern. in cap. 1. in fine princ.de capit.qui cur. ven-
did. Tiraquell. de nobilit. cap.7. in fine . Vnde appa-
ret , quod isti scriptores post depositum officium scri-
ptoriæ , de iure non retinent dignitatem , nec vestigia
aliqua . Et quatenus retinerent reliquias illas, de qui-
bus supra,quas, vt fuit dictum, non retinent, nihilomi
11 nus † vestigia hæc sine dubio non sufficerent ad indu-
cendum reseruationem beneficiorum huiusmodi . Nã
extrauagãs ad regimen , & declaratiua Pauli Tertij ,
& regula prima reseruatoria , exorbitauit à iure com-
muni , quia saltem in aliquo limitat ius commune ,
Corn. cons. 174. col.2. ante medium , lib. 4. Crot. in l.
omnes populi. num. 121. vers. pro complemento. de
iustit. & iure. Ideo contra ordinarium & promissum ab
eo sunt strictè intelligenda , gloss. & alij in c. præsenti.
de offic.legat.in 6. Geminia. cons.156.num.11.Cassan.
d. cons. 41. num. 3. Et cum reseruent beneficia officia-
lium, videlicet prothonotariorum, & sic præsupponũt
has duas qualitates , scilicet officij , & dignitatis , sunt
vere, proprie, plene, & cum effectu intelligenda , non
autem improprie,& semiplene, l.1.§.primo , & ibi Ia-
son,Claud.Dec. & alij , quod quisque iur. Iason.cons.
158. num. 6. & fine præsupposito officij , gloss. Salyc.
& alij in dicta l.mancipia. C.de seru. fugi. Decius in l.
5.num.14.C.de edeo.& in pluribus eius consilijs. Pre-
sertim vbi adest diuersa ratio, Alex.in l.ait Prætor. co-
lum.1. in principio,de iureiurand. Decius in cap.secũ-
12 do requiris.de appellat. prout hic . Nam † vbi disposi-
tio considerat habitum & actum,non sufficit solus ha-
bitus,Bald.in procem.ff.post princip.Abb.in dicto c.de
multa. num.24.de præben. Gloss.2. Gemin. Francisc.
& alij in c. licet. de electio. li. 6. Merito reliquię illæ
quando remanerent , non sufficerent ad effectum de
quo agitur.

13 Non obstat , quod dicebatur , quod † prothonota-
riatus est dignitas perpetua , quæ semel acquisita non
cessat , etiam dimisso ipso officio , d.l.eos , l.maximam
rem, l.eam legem.C de excusat.muner. Quoniam id sa
tis ex proxime adductis sublatum fuit, vt nõ procedat
in dignitate reali annexa ipsi officio, & quę sequitur
suam causam,vt in scriptoribus istis, qui pretio & suf-
fragio consecuti fuerunt hanc dignitatem , non rema-
nent vestigia aliqua , quę tamen si remanerent , non
sufficiunt ad reseruationem beneficiorum , vt dedu-
ctum fuit.

Neque etiam obstat, quod qualitas adiuncta verbo
intelligitur secundum tẽpus verbi , l.in delictis. §. ex-
traneus.de noxal.cum alijs per Dec.cons.24.& sic suf-
ficiat,quod qualitas scriptorię adfuerit ab initio , licet
non durauerit,vt in eo,qui semel habuit duodecim fi-
lios,& pluribus alijs exemplis,Ioan. Andr. in c. decet.
nu.2.& ibi Francis.& alij,de regu. iur.in 6. Anan. con-
sil.105. Romanus cons.279.& ibi Add. Socy. Ias.& alij,
in l.sciendum.§.si fundõ, qui satisdare cogantur. Dec.
d.cons.24. Roland. à Valle , qui plures cumulat atte-
stantes de communi, cons.52. nu.45. cum pluribus se-
quen. lib.2.

Quia verum est, vbi qualitas adiuncta verbo est mo
mentanea , vel est requisita certo , & limitato tempo-
re : tunc enim sufficit, quod semel extiterit de illo tẽ-
pore verbi, vt in dictis exemplis proxime adductis, vt
declarant Bald. & alij in d.l.si quis hæredem.C.de in-
stitutio. & in d. l. humanitatis. C.de impuber. & alijs
substit. Imola in d. clementina, & si principalis. Secus
14 † vero vbi qualitas habet tractum successiuum,& per-
manentem,& constat de mente cõcedentis,quod qua-
litas debeat durare, vt hic: tunc enim non sufficit semel
conditionem extitisse,sed debet durare.

15 Non obstat , quod † vbi remanent reliquię aliquę ,
tunc cessante causa non cessat dispositio. Ioan. Andr.
Francisc. & alij in dicta regul. decet. de regulis iuris ,
lib. 6. Anan. d. consilio 105.ante finem , Deci.in dicto
c. cessante . num. 4. de appellat. Quoniam id verum
est in casibus à iure expressis , vt bene considerat Ti-
raquell. in dicto tract. cess. causa. limitatione decima-
sexta , in fine. de quibus non est iste , de quo agimus ,
imò expresse requiritur statutum, vt non duret digni-
tas , sed priuilegia & vestigia aliqua , & in eis quod
suffragio aliquo adepti sunt dignitatem , cessant om-
nia, vt dictum est . Pręterea illud procedit, vbi dispo-
sitio est inducta cum causa momentanea, aut requisita
certo

certo & limitato tempore, sed non vbi est inducta cũ
causa successiua, & permanente: tunc enim cessante
causa inductiua, & conseruatiua dispositionis, cessat ip
sa dispositio, licet remaneant reliquiæ, vt supra dedu-
ctum fuit.

Non obstat, quod cessante causa, non debet cessa-
16 re † gratia creationis protonotariatus, quæ semel ha-
buit suam perfectionem, & transtulit plenum ius in
acquirentem, l. finali, in princ. vnde liberi. cum alijs
per Bart. in l. 2. §. fi. circa fin. de donat. & Deci. in c.
cum cessante, nu. 3. de appellat. Quia verum est, vbi
fuit gratia & ius illi simpliciter quæsitum: at secus vbi
gratia & ius fuit qualificata ex aliqua conditione, vel
causa, vt hic. Tunc enim res illa transit cum sua causa
& non recipit perfectionem, nec acquirit ius, nisi cum
sua qualitate & causa. Bart. & alij per Iason. in l. qui
Romæ, §. Flauius. col. 1. & 2. de verborum oblig. Ca-
stren. in l. priuilegia. C. de sacrosanctis ecclesijs. Deci.
in c. ecclesia sanctę Mariæ, col. 20. nu. 53. post med. vers.
2. casus est de constitu. & in c. nouit, col. 7. nu. 13. in fi-
ne, vers. sed contra, de iudicijs.

Non obstat, quod in istis priuilegijs Principum sit
facienda latissima interpretatio. l. fi. de constit. Princ.
17 Quoniam † non procedit, quando sunt concessa pro-
pter certam causam: nam tunc restringuntur propter
illam causam, cum possit fieri interpretatio, quæ ex
verbis non concipitur. latè post alios Claud. de Sei-
sel. in d. l. fina. nu. 58. & 61.

Non obstat, quod protonotariatus sit dignior scri-
ptoria. Quoniam non ideò stat de per se in casu isto,
sed requiritur suum principale, licet illud sit minus di-
gnum, vt in l. cum principali, vbi Moderni, de reg. iur.
Hippol. singul. 17.

Quatenus verò in contrarium allegatur stylus Cu-
riæ, dixerunt Domini de eo alias agendum, an probe-
tur, nec ne.

ROBVSTERII.

Auinionen. Pecuniaria. Die 21. Octobr. 1577.

SVMMARIA.

1 *Indefinita in teste non æquipollet vniuersali, nisi posita sit dictio, exceptis.*

2 *Heres possidens aliqua bona spectantia ad alium coheredem, potest conueniri in solidum.*

3 *Confessio præiudicat confitenti ita quod non admittitur probatio in contrarium.*

4 *Hæres creditor hæreditatis potest sine dolo, & fraude eligendo rem sibi satisfacere.*

5 *Possessor in materia diuidua non potest in totum conueniri.*

DECISIO LXXI.

Diuisa fuit proposita difficultas in plures partes,
nonnullæ respicientes factum, nõnullæ vero ius.
Prima quo ad factum, an probetur, Mariam possedis-
se omnia bona Ioan. Baptistæ. Secunda, an probetur,
quod Ludouicus cohæres Mariæ esset creditor Ioan.
Baptistæ defuncti in eadem, vel maiori parte bonorum
Ioan. Baptistæ per ipsum Ludouicum alienatorũ. Ter-
tia quo ad ius, an Ludouicus potuerit sibi soluere.
Quarta, an Maria potuerit in solidum conueniri, & cõ-
demnari. Quinta, an sententiæ in Rota latæ sint in to-
tum, vel pro parte tantum reuocandæ.

Quo ad primam inclinabant Domini, quod ex de-
ductis latis constaret de possessione Mariæ omnium
bonorum Ioan. Baptistæ ex secundo teste, alias quinto,
super artic. 30. vbi de visu, quod Maria cõtinuauit pos
sessionem bonorum mobilium, & immobilium con-
cernentium hæreditatem Ioan. Baptistæ, qui licet vi-
1 deatur indefinitè deponere, & † indefinita in teste non
æquipolleat vniuersali, tamen quia dicit concernen-
tium hæreditatem Ioan. Baptistæ, & quia subiũgit, ex-
ceptis, in non exceptuatis firmat regulam. Et ex quin-
to alias nono, super artic. 51. & 52. dum dicit, dicta bo-
na, & sic per relationem constat, quod loquitur de om-
nibus bonis, Fely. in c. auditis. nu. 24. propè fi. de præ-
script. Socyn. in l. si quis cum totum. nu. 4. de except.
rei iud. & ex 16. 17. & 18. alias 1. 5. 6. & vltimo loco
examinatis coram Auditore Rotæ Auinionen. sup 52.
vbi quod Maria percipiebat omnes fructus bonorum
d. Ioan. Baptistæ. Nam ex ille vniuersali, omnes fru-
ctus, ex his quæ subijciunt testes coadiuuando, & non
cauillando eorum dicta, videbatur Dominis esse intel-
ligendum de fructibus omnium bonorum.

Nec obstat, quod testes dicant fuisse diuisa bona
mobilia, quia dicebant, quod sicut verum est, quando
hæres possidet omnia bona, potest conueniri in soli-
2 dum, de quo agitur inferius, idem † erit quando pos-
sidet tot bona spectantia ad alium cohæredem quæ
sufficiant ad huiusmodi satisfactionem, sic applicatur
tex. in l. 3. §. hæres. cum materia, quam tract. Bart. in
l. 4. §. Cato in 3. oppos. & in l. stipulationes non diui-
3 duntur, in 8. oppos. Præterea † confessio Marię, & Lu-
douici, de qua in inuentario, plene probat contra ip-
sos: imò dicebant quod non admittitur contra illam
probatio in contrarium, ex l. fi. C. arbit. tutel. cum ibi
not. per Dec. cons. 60. nu. 2. Nam si de inuentario ali-
quid detrahendum est, id fieri dẽt, non propria aucto-
ritate, sed corã iudice, citatis creditorib. & legatarijs,
Bal. in auth. sed cũ testator. n. 20. C. ad leg. Falci. Ang. in
l. 3. §. hęc stipulatio, n. 13. si cui plus, quã per leg. Ideo cũ
ex inuentario appareat, quod bona mobilia pertinebãt
etiam ad heredes fratrum defunctorum, quibus etiam
successerat Ludouicus, ex hoc non probatur, quod bo-
na huiusmodi mobilia non potuerint esse ex illis, &
propterea secundus, aliàs quintus testis attentè dicit,
excepta parte mobilium, quam potuit habuisse Ludo-
uicus. Nec mouebat Dominos, quod testis dicit, quòd
hæc diuisio facta fuit post obitum Io. Baptistæ, quia,
hoc non obstante, potuit esse de bonis pertinentib. ad
hæredes fratrum, & quãuis vnus testis deponat de va-
lore dicebant, quòd res est modici momenti.

Non obstant alienationes, quia dicebat, quod si con-
stat de credito Ludouici, potuit ipse sibi soluere eligẽ-
do rem, in qua velit sibi satisfacere, vt statim dicetur.

Quo ad secundum credebant Domini, satis consta-
re de credito Ludouici ex instrumento transactionis, &
de mandato Ludouici dicebant sufficienter apparere
ex confessione Ioan. Baptistæ, quę reuocari non potest,
nisi docto de errore, vt in eodemmet exemplo allegata
decis. Afflict. 133.

4 Circa tertiam etiam tenebant, quod † si Ludouicus
vere erat creditor, prout existimabant esse, potuit ces-
sante omni dolo, & fraude eligere rem, & in ea sibi sa-
tisfacere, ex Bal. in l. fi. §. in computatione, num. 4. C.
de iure deliberan. Afflict. decis. 13. num. 14. cum seq.
& fuit dictum in Romana de Incoronatis coram R. P.
D. Cotta.

Neq; obstant notata in l. debitori. C. de pact. Quia
intelligunt eam, quando ille sibi soluendo præiudicat
creditoribus, vt possit de ea perpetuo disponere, vt ibi
Bald. & Iason, sed illis non reclamantib. secus, maxi-
mè, quia in omnibus illis alienationibus erant compre
hensæ quædam ratæ partes pertinentes ad hæredes a-
liorum fratrum.

Quo ad quartã quibusdã faciebat difficultatẽ, quia
sumus in obligatione principali tantũ, & in materia di-
5 uidua: tunc. n. licet † vnus possideat, tñ regulariter non
potest in totum conueniri. Alc. in d. §. Cato. nume. 49.
cum seq. per text. in l. si duo, ff. depositi. & comproba-
tur hæc ex notatis ibi per Rip. nu. 24. vbi quod illud
fit ratione inseparabilitatis. & monetur p text. in l. 3. §.
hæres, de cõmod. ibi, totius rei, ex quo apparet, ꝙ de

te qua-

re quæpiam, nō autem de summa loquitur. facit etiam Salyc. & Fulgos. in l. 2. nu. 13. de hæred. actio. Sed dicebant alij, quod hæc materia videtur pendere ab obligatione rem dari, & rem restitui, an sit diuidua, vel indiuidua quæ non facit ad propositum in hac materia. Et licet etiam Eman. Cost. in d. §. Cato. opponat not. per Bart. in l. si cum dotem. §. transgrediamur. solut. matrimo. Si pater, & filius coofessi fuerint recepisse dotem, & quod pecunia ad vnum peruenerit, non potest conuenire illum, sed deberet conuenire ambos, per l. cos. §. cum in tabulis. de duobus reis. Dicebant, quod non facit ad propositum, quia non agitur ibi ex obligatione hæreditaria: item hic non agitur de repetitione, sed de petitione. Quibusdam verò placebat doctrina Salyc. & alia hic per informantes Andreæ allegata, ex quo sumus in actione bonæ fidei, quæ habet diuersas regulas, vt per Salyc. in d. l. pro hæreditarijs ibi, idem in obligatione certæ summę. Tamen Dominis visum fuit, quod res ex alio capite non videtur habere difficultatem inspecto instrumento declarationis Ludouici, quod fuit productum coram me: nam dicebant Domini, huiusmodi declarationē habere vim cessionis in fauorem Andreæ. Nam Doct. in d. §. Cato, in 3. oppos. Bart. faciunt difficultatē, quòd actio non potest transire in alium sine cessione, & ita videtur in isto casu, quia cum actio non possit transire in alium, nisi mediante cessione, in necessariam consequentiam declaratio, de qua in dicto instrumento, habebat vim cessionis, & sic ex iure cesso à cohęrede contra Mariam potuit agere Andreas in solidum contra Mariam, quę possidebat omnia bona hæreditaria Ioan. Baptistæ.

Ad secundam difficultatem, an in toto sint reuocandæ sententiæ in Rota latæ, dicebant non esse necessarium respondere, si præmissa subsistunt de plurib. Paul. de Cast. in l. 1. C. si aduers. vendit. cum alijs adductis per informantes, maxime in summa diuisibili. Si tamen hæredes Mariæ voluerint in aliquo ex præmissis audiri poterunt, quia propter multitudinem scripturarum, & quando materia non potuit perfectè discuti.

ROBVSTERII.

Bononien. fideicommissi de Beroijs. Die Mercurij, 5. Maij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Proximitas grauati est attendenda, secundum magis communem, & nu. 3.*

2 *Doctoribus iunioribus attestantibus de communi magis credendum est.*

4 *Coniectura ex quibus proximitas grauati inspicienda est,*

5 *Prohibitio alienationis facta causa conseruandi bona in agnatione semper, & in perpetuum, extenditur in infinitum.*

6 *Honestas, & dignitas familiarum ex diuitijs conseruatur.*

7 *Iudex in dubio pro paupere pronunciare debet.*

DECISIO LXXII.

Difficultas proposita fuit diuisa in tres partes. Prima, quænam sit magis communis opinio in hoc an sit attēdenda proximitas testatoris, vel grauati. Secunda, quæ sit verior opinio. Tertia, an in casu, de quo agitur, possit voluntas testatoris ex aliquib. coniecturis colligi.

Quoad primam non defuerunt ex Dominis, qui diligenter deduxerunt magis communem opinionem
1 esse, quod † proximitas grauati sit attendenda, præsertim iuxta terminos testamenti q. Petri Francisci de Beroijs, de cuius fideicommisso agitur, vt patet ex numero Docto. cumulatorum per informantes Ioan. Thomasij, & vltra illos addebant Aym. cons. 67. numero 5. versic. & in terminis. Ferdinan. Trenten. cuius formalia fundamenta refert, & sequitur Marzar. consilio 1. artic. 10. in fine. & char. 11. Menoch. in consilio pro Triuultijs, numero 521. Hiero. Torniel. in quodam cons. cui se subscripsit. Port. in cons. 122. idem Port. late consilio 121. per totum, & in consilio 123. idem Torniel. in l. hæredes mei, §. cum ita, numero 71. cum sequen. ad Trebell. & Franc. ibidem refert plures tam pro ista parte, quàm pro alia, nu. 118. Thob. Non. consilio 41. num. 28. & 29. Bologn. in dicta l. hæredes mei, §. cum ita, numero 162. & isti etiam referunt Bursatum, & Cartn. in consilijs suis. Et hanc sententiam magis communem dicit Gozadin. consilio 4. sub numero 31. vers. ad sextum vero. Et communem omnium Doctor. fatetur Socin. iun. consilio 129. sub numero 56. libro primo, communem asserit Bero. in cap. in præsentia, numero 413. de probatio. communem fatetur Roland. cons. 110. numero secundo, lib. 1. communem, & receptissimam apud Modernos dicit Alciat. cons. 32. numero octauo, libro quarto, tom. tertio. Idem Alciat. in l. pronunciatio. §. familiæ. nu. 26. ff. de verborum signific. inquit, receptiorem apud recentiores, & magis communem testatur Menoch. d. cons. pro Triuult. numero 311. veriorem, & magis
1 communem asseuerat Iulius Clar. §. testamentum. quæstio. 76. sub regu. 6. versic. sed hic occurrit. veriorem & magis communem scribit Marzar. in epit. 2. q. 35. in fine, & idem Marzar. consilio primo, fol. 11. versiculo quamquam quidam inquit. Frequentiori calculo approbatam, & vsu receptam communem conclusionem, & ab ea recedendum non esse firmat Port. d. cons. 122. num. 6. & rursus cons. 123. asseuerat omnibus hinc inde bene consideratis sibi alias placuisse & tunc etiam placere hanc opinionem tanquam veram & communem.

Et licet adsint etiam in contrarium plures attestationes de communi, & magis communi opinione, vt
2 deducunt informantes partis aduersæ, tamen † magis standum est attestationibus præfatis, tanquam factis à iunioribus & recentioribus, vt tradit. Grat. cons. 86. nu. 2. lib. 2. Hercul. in tracta. de proban. negat. numer. 302. ante finem. Coras. in tracta. de commun. opin. libro primo. titu. 7. num. 10. Et Aliqui ex Dominis, vt clarius ostenderent, quod in terminis huius testamenti ista est communis opinio, distinguebant plores casus. Primus, quando est locus fideicommisso propter contrauentionem, quia alienauit grauatus. Et in isto casu loquuntur plures allegati in §. Diuus. & aduertit Peregri. decis. alleg. cuius copia datur. Et iste non est casus noster, & habet particulares rationes. Secundus est, quando testator vocauit proximiores, & in dubio forte intelligitur de suis. Et in istis terminis loquuntur etiam plures, qui etiam non est casus noster, & habet in se particularem rationem. Tertius, quando vocauit agnatos suos, vel illos de sua familia, & in istis terminis loquuntur etiam plures in exemplo allegati, prout diligenter aduertit Port. d. consil. 122. vbi enumerat Doctores, qui loquuntur in istis casibus, nec iste est casus noster. Quartus, quando testator non vocat agnatos suos, neque proximiores, sed familiam de Beroijs, & quidem per verba de futuro, prout est casus noster, & in isto casu intelligitur vocatus proximior grauato, & testator censetur permisisse esse locum successioni ab intestato, & voluisse cum iure communi se conformare. Nam testator voluit, quod perpetuo esset in familia de Beroijs, & sic prout ius disponit in successionibus, ab intestato.

Quo ad secundā, dicebant veriorem esse hanc eandem
3 dem sententiam ad fauorem grauati, † tum ex iurib. rationibus & argumentis latè adductis à Soci. in pluribus eius cons. à Socin. iun. d. cons. 126. per tot. Marzar. d. cons. 1. & Port. d. cōs. 121. per tot. Torniel. in d. §. cum ita. num. 81. cum seq. qui Doct. latè ostendunt veritatem huius opinionis, & respondent omnibus iuribus,

rationi

rationibus,& argumentis partis contrariæ, & attestantur hanc esse communem & magis communem, & receptissimam opinionem, dicunt etiam esse veram veriorem & verissimam. Accedit etiam quod pro hac opinione ita alias iudicatum fuit Senis, & Florentiæ, vt testatur Socin.cons. 249. nu. 21. versi. 10. secundum. & pro eadem opinione in Rota Florentina iudicatum asserit Marzar. d. q.35. in fine, & ita etiam alias Rot. in hanc sententiam inclinauit.

4 Quantum ad tertiam.ex pluribus † coniecturis proximitatem grauati inspiciendam esse, concludebant plures ex Dominis in casu isto. Prima est, quia testator fratrib. sibi in gradu proximiorib. prætulit Antonium filium ex fratre,& sic in gradu remotiorem. Vnde si testator habuisset rationem proximitatis personæ suę,vtiq. vocasset fratres,& patrem Antonij, cum ipsi sint ei in gradu proximiores, & hæc coniectura consideratur in terminis à Port.d.cons. 121.nu.21.in fine.

Secunda coniectura est, quod fratres testatoris fuerunt simpliciter exclusi, ergo semper remanent exclusi, ad tradita per Bart. in l.si.§.si. ad Tertull. cum infinitis cumulatis per Gabriel. lib. 6.de statu. conclus. 4. in princ & per Tiraquell. in l.si vnquam.in verbo, susceperit liberos.nu.193.cum duobus sequ.quæ conclusio procedit etiam in fideicommissaria substitutione, vt per Corn. cons. 160.nu.8. & per Gabriel.d.conclus. 4.nu.6. Et huius conclusionis ratio est, quia quãdo exclusio facta est simpliciter, & non cũ verbis suspensiuis tunc effectus exclusionis est iam consummatus, nam cessante causa non cessat effectus, quando est consummatus,vt per Tiraq.in tract.cessante causa.in 1 a.limit. per tot. & in materia exclusionis, nu. 14. cum multis sequ. Et ex hac coniectura exclusionis voluntatem testatoris fuisse, vt exclusi,licet sint sibi proximiores,non admittantur.tradit Socin.d.cons. 249. nu.21. post medium,in tertio fundamento, versic.quæ semel exclosæ. Non obstat si dicatur, quod inter exclusos à testatore adest etiam pater Antonij,ergo & ipse remanet perpetuo exclusus. Quia respondetur, patrem Antonij in casu isto non consideratti tanquam fratrem testatoris, & sic tanquam exclusum, quo casu procederet obiectum, sed consideratti tanquam patrem, & heredem Antonij, & sic tanquam ei proximiorem, & magis dilectum.

5 Tertia coniectura † colligitur ex prohibitione alienationis facta causa conseruandi bona in agnatione semper, & in perpetuum, quę prohibitio extenditur in infinitum, & propterea censentur vocati etiam illi, qui non poterant esse nati, neque concepti tempore mortis testatoris, & sic ij,qui nullo modo poterant testatori ab intestato succedere. l.lege 12. tabularum, C. de legit. hęred. Et ex hac ratione non possumus dicere consideratam fuisse prioritatem respectu testatoris,sed potius respectu grauatt, quasi testator non habuerit respectum ad personas, sed tantum ad successionem sanguinis substitutionem fecerit. Ita in terminis argumentatur Socin.d.cons.249. nu. 21. propè fin. vers.14.confirmatur, & in cons 86. nu. 31. in fin. vers. comprobatur,lib.4.Marzar. d. cons. 1.fol. 8. propè fin. vers.sic etiam illam sua ratio.

Quarta & vltima coniectura ex eo elicitur, quia cum pater Antonij maxima labore egestate, fratres verò ipsius opulentis affluantur diuitijs, vt in facto supponitur, sequitur vt pater dicti Antonij solus censeatur vocatus ad fideicommissum tacitũ inductum ex prohibitione alienationis,quia nunc præsupponitur sine veritatis præiudicio, ẽt purum & absolutum, quod quidem fideicommissum cum factum fuerit causa conseruandi

6 familiã de Berois, cumque honestas & dignitas familiarũ ex diuitijs conseruetur,l.1.§.sed si.ff.de vent.inspicien.l.super statu. C.de quęst. & è contra propter inopiã destruatur, & intereat. §.sancimus. Authen. de testib.l.3.in princip. de testibus, & propter paupertatem familiæ sordescant, l. quisquis,C.ad l. Iul.maiestat. latè per Barbat. ad rubricam de success.ab intest. col. 5. nu. 2. Brun. super statut.stant.mascul.art. 3.nu.7.cum seq.Georg.Natta super eod.statut.q.1.nu.24.cum seq. sequitur, patrem Antonij vt valeat conseruare dignitatem familiæ de Berois, debere admitti in totum ad huiusmodi fideicommissum, alias in maximã paupertatem incideret, ob quam familia de Berois in persona sua sordesceret. Merito,&c.

Accedit, quod in dubio dicitur prononciãdum pro parte D. Antonij, tum quia est reus, & possessor, tum

7 quia pauper est, & † in dubio pro paupere iudex pronunciare debet. Castren.in l.qui filium. §. Sabinus. ad Trebell. cum alijs adductis per Beoincas. in tracta. de pauper. q.4 nu. 8. cum sequen.

ROBVSTERII.

Regien. Sancti Thomæ. Die Veneris, 10. Februarij,1576.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia habens præsumptionem pro se transfert onus probandi titulos in aduersarium.*

2 *Ecclesia agens contra possessorem non tenetur probare dominium, vel quasi, sed sufficere, res alias fuisse detentas vel possessas per ipsam ecclesiam, vel in ea repertas.*

3 *Iudex potest credere testibus non idoneis deponentibus verisimilia.*

DECISIO LXXIII.

Fvit resolutum, quod resoltat sufficiẽs probatio ad fauorem Corradini, ad effectũ de quo agitur, hoc est vt dicatur Corradinus satis probare, quod agri enumerati per testes Corradini. sint de iurib. seu pertinentijs beneficij Sancti Thomæ, & non de bonis patrimonialibus istorum de Boiardis. Mouebantur Domini, quia iam alias resoluerunt, quod Corradinus sal tem probauerit in genere, quod huiusmodi beneficium vltra possessionem illam 17. bubulcarum, habebit alias possessiones, & agros, vt in positionibus de

1 mensibus Aprilis, & Maij, 1573. Ideo † nisi Boiardi ostendant titulos & causas, quare isti agri spectent ad ipsos, iudicandum est pro ecclesia, Abb. Socin. Ias. & alij per Ruyn.cons. 50. nu. 13. cum pluribus sequn.lib. 1.præsertim fauore ecclesiæ, pro qua semper in dubio est iudicandum, Afflict. post alios decis. 13. in fine. fa-

2 cit etiam, quia Corradinus, qui agit nomine † ecclesiæ cõtra possessorem absque titulo ad recuperationem rerum dictæ ecclesiæ, non tenetur probare dominium vel quasi,sed res istas fuisse alias detentas, vel possessas per ipsam ecclesiam, vel alias in ecclesia repertas, quia habeat adiudicatum huiusmodi beneficium cum omnibus iurib. & pertinentijs ipsius, vt in simili de fideicommissario, vt in l.1. & 2. ff.de fideicommiss. hæred. petitione.l.item videndum. §.fi.cum l. seq. ff. de petit. hæred.l.bonorum,§.in bonis.de verb. signif. l. seruos. in princip.de legat. 3. cum alijs per Nat. cons. 400.per tot.lib.2. Sed testes Corradini, præsertim quintus Stephanus de Barocchis, & octauus Rogerius de Rogerijs,qui non patiuntur considerabiles exceptiones,probant non solum commonem repotationem, sed etiam possessionem ecclesiæ anteriorem istarum terrarum. Ideò nisi Boiardi ostendant titulum, tes istę sont consignandę ecclesiæ ratione anterioris possessionis. Mouebantur etiam, quia tota difficultas reducitur ad idẽtitatem, & cum non agatur ad deuolutionem propter caducitatem, sed ad recuperationem tanquam de re pertinente ad ecclesiam non docto de iure alterius, quo casu sufficiunt duæ demonstrationes, vt hic bene deducunt informantes: sed saltem isti duo testes, de quibus supra, ostendunt plures demonstrationes. Meritò dicitur satis probata intentio ecclesiæ.

Consi-

5 Considerabant etiam Domini, quod † testibus non idoneis potest iudex credere, quando deponunt verisimilia, prout hic, ex pluribus circumstantijs, alias cōsi derati de mensibus Aprilis, & Maij, de anno 1573. & ex testibus ipsis, præsertim duobus supradictis 5. & 8. Non obstant testes Boiardi. Quia isti de Corradino, vt dicebant Domini, sunt magis adminiculati. Et ista materia non habuit difficultatem inter Dominos.

ROBVSTERII.

Anconitan. Rescissionis instrumenti. Die Veneris, 9. Decembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Læsio an sit enormissima est in iudicis arbitrio.*
2 *Dolus re ipsa datur enormissima læsione data.*
3 *Valor rei debet in specie probari, & non sufficit qualibet notitia.*

DECISIO LXXIV.

FVit resolutum, quod renunciationes, de quibus in instrumento huiusmodi, non obstant. Nam commu
1 nis † est opinio, quod sit relictum arbitrio iudicis, an læsio sit enormissima, vt per Modernos in locis allegatis. Et Rota fuit pluries arbitrata, q 300. aut 500. vltra dimidiam iusti pretij est læsio enormissima, vt per Cassad. decis. vnica, de empt. & vendit. præsertim nu. 4. Simonet. decis. 66. & Couarru. in loco allegato, iuxta qualitatem personarum & alias circumstantias. Socin. iun. consil. 48. num. 22. lib. 1. Roland. consil. 7. nu. 5. lib. 3. Bursat. consil. 25. num. 4. circa medium. Menoch. de arbit. casu 74. nu. 4. Couar. lib. 1. varia. resol. c. 3. num. 10.
2 vers. ego fanè. Data † igitur enormissima læsione, datur dolus re ipsa, & sic eadem facilitate, qua venditor est inductus ad vendendum, fuit etiam motus ad renunciandum. Et cum fuerit resolutum, quod valor illarum terrarum pro qualibet salma erat 40. ducatorum & vltra, dixerunt Domini, quæ ad minus potest intelligi de 42. stantibus his, quæ tempore resolutionis ipsi considerarunt, licet testes plures percutiant de 45. 47. & 50. adeo quod datur excessus ad minus in 640. vltra dimidium iusti pretij. Non obstat donatio, quia non probatur vera, & perfecta scientia veri valoris terrarum, cum fuerit dictum in instrumento dimissionis 304. quod erat iustum pretium, & probatur aliunde iustus valor in tam magno excessu.
3 Præterea testes loquuntur generice, quòd † venditor sciret qualitatem & valorem huiusmodi terrarum & non dicunt, quod sciret verum valorem ad rationē 40. ducatorum, & vltra pro qualibet salma. Docto. requirunt veram & perfectam ac plenam notitiam valoris rei, & non sufficit qualibet notitia, nisi sit particularis certa, & indubitata, vt hic per informantes.

ROBVSTERII.

Anconitan. Bonorum. Die Lunæ, 19. Februarij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Actor quando plenè probauit suam intentionem, debet reus plenè probare suam exceptionem.*
2 *Præsumptio iuris sufficit ad illud probandum, quod deducitur incidenter, super quo non est pronunciandum.*

DECISIO LXXV.

QVoad primam partē duę fuerunt opiniones. Prima, q Stephanus sit restituendus, quia cōstat de vtroque extremo. Neque obstant sententiæ, quoniam absque integris processibus non sufficiunt ad ex-
1 cludendum spolium plenè probatum: & † quando actor plenè probauit suam intentionem, debet reus plenè probare suam exceptionem. Ideo licet præsumptio non sufficit ad excludendum intentionem actoris plenè probatam, vt de mense Nouemb. 1572. dicebant, coram me in illa Tyburtina bonorum. Alia fuit opinio, quod Stephanus non sit restituendus sententijs, & præsumptione iuris, cum lapsu quatuordecim annorum, & effectuatione illarum per totidem annos. Et allegabat D. decis. 541. Cappell. Tholos. Aym. de antiq. tempo. par. 1. nu. 12. cum seq. Gabriel. de commun. opin. tit. de appel. conclus. 5. per totum, præsertim nu. 19. vbi latè quis teneatur producere acta. Neque obstat, quod dicitur, præsumptionem sufficere, quoniam, vt dicebatur in eadem Tyburtin. eadem die, quando
2 † aliquid deducitur incidenter, super quo non est pronunciandum, sufficit ad illud probandum, præsumptio iuris, si ius illud præsumit, prout hic: quia ius pręsumit pro validitate sententiarum stante præsertim effectuatione & lapsu tot annorum, nisi probetur contrarium. Quia tamen Domini erant dissentientes, non potui aliquid firmare, nisi quod difficultas deducatur ad hoc, cui incumbat onus producendi integra acta illarum sententiarum.

Quoad secundam partem licet Domini conciperēt calumniam aliquam contra Stephanum ex serie facti narrati, tamen non firmarunt aliquid, nisi quod de ea particulariter agatur.

ROBVSTERII.

Patauen. Status. Die Veneris, 11. Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Scriptura carens signo, & subscriptione Notarij, non est in forma probante.*
2 *Imò etiam si sit reperta in filcia, in qua solent apponi scripturæ authenticæ, non probat, nisi adsint alia adminicula, & num. 3.*

DECISIO LXXVI.

COnclusum fuit, scripturam donationis non esse in forma probante ad effectum, de quo agitur, etiam circumscriptis statutis allegatis per Dominos de Rangonibus, nam Domini sine partis præiudicio pro nūc circumscripsei unt dicta statuta tanquam non necessaria, & se restrinxerunt ad dispositionem iuris commu-
1 nis. Et moti sunt Domini, quia † huiusmodi scriptura caret signo & subscriptione Notarij, qui dicitur rogatus, & est in forma probante. Fely. post alios in c. 1. col. 4. de fide instrum. Alex. consi. 153. col. 2. lib. 2. Brun. in tract. de form. sub rub. de probat. & præsumpt. formæ. col. 18. fol. 82.

Non obstat, quod sit reperta in quadā filcia, quæ dicebatur esse Hilarij Gallicani de dicta scriptura, vt præ-
2 tenditur, rogati. Quoniam † Domini statuerunt, vt huiusmodi filcia veniret ad vrbem, & illam omnes diligēter videre voluerunt. Et non obstāte, quod esset reperta in d. filcia, resoluerunt non esse adhibendam fidem huic scripturæ non authenticæ, quo casu hæc scriptura non potest accipere robur à dicta filcia, sed requiritur adminicula, vt latè deductū fuit in illa Albaten. hæreditatis corā bo. me. Grato. & in Senen. Pontis Arigo coram R. D. Decano de anno præterito, quæ adminicula hic non adducuntur, imò aliqua in contrarium, quæ apud Dominos suspicionem aliquam contra scripturā hanc faciebant ex diuersitate literarū, siue characterum, & ex alijs hic per informantes, præsertim in

3 facto deductis. Non obstant † testes, quoniam illi ma-
gis indicant quam probant, quod esset silcia Hilarij, &
illius obseruantiam, & cum silcia esset in conspectu
Dominorum, voluerunt magis inhærere probationi,
quæ dicitur ex oculari inspectione, & euidentia rei,
quam ex indicio illorum testium, vt in simili de com-
paratione dicunt Doct. quos refert Purputat. in l. ad-
monendi. nu. 170. cum seq. de iureiuran.

Non obstat, quod ista non sit eadem silcia, de qua de
posuerunt testes in partibus. Quoniam ex pluribus de-
monstrationibus apparet, quod est eadem, prout etiā
Domini firmarunt.

ROBVSTERII.

Oscen. Can. & præben. Die veneris, 4.
Martij, 1575.

SVMMARIA.

1 Causa qualibet excusat à dolo, & inobedientia.
2 Protestatio facta parti cum aliquo termino sibi præfixo, non habet iuris effectum, nisi actor, vel eius procurator comparuerit, & num. seq.
3 Actus inobedientiæ pendente termino factus, non est nullus ipso iure, nisi pars aduersa comparuerit.
4 Collatio iuris patronatus facta ab ordinario infra tēpus ad præsentandum, sustinetur, si patroni non contradicant infra tempus debitum.
5 Emptio facta de bonis in contumaciam confiscatis, valet, nisi reus purgauerit contumaciam.
6 Opinio vehemens concurrens cum veritate habetur pro certitudine.

DECISIO LXXVII.

FVit resolutum, quod capitulum excusetur à dolo,
& inobediētia ad effectum, vt non teneatur ad fru-
ctus ab aliquo tempore: nam licet capitulum regu-
lariter propter inobedientiam teneatur ad istos fru-
1 ctus, & distributiones, tamen † vbi adest dubium ali-
quod, vel aliqua causa, vel excusatio, tunc non tene-
tur. Zabatell. in c. mandatum. q. 9. nu. 6. & not. in c. cū
contingat. de rescript. & in cap. cum dilectus. il 2. de
præben. Ihan. decis. 49. Put. decis. 232. & quælibet cau-
sa leuis excusat à dolo, & inobedientia, l. igitur. §. 1. de
liber. cau. cum alijs per Felyn. in d. c. cum contingat,
col. 3. de rescript. Ias. in l. 1. §. fin. si quis ius dic. non ob-
temp. Dum igitur informantes pro Antonio colligunt
inobedientiam capituli, ex quo tradidit possessionem
officio Sanctæ Inquisitionis, 26. Decembr. intrantis an-
ni 1568. non obstante solenni intimatione literarum re
gressus de mense Ianuarij, 1563. facta, de qua capitu-
lum præsumebatur de anno 1567. & 68. habere noti-
tiam, tum quia non erat lapsum decennium, tum quia
copiam illorum omnino penes se retinuerat, vt consi-
derat Bertrand. consil. 7. num. 9. cum seq. lib. 1. in nou.
2 Dixerunt Domini, quod † illa intimatio, & protesta-
tio intelligebatur, si Antonius aut eius legitimus pro-
curator comparuisset, & possessionem infra terminum
sex dierum in ea præfixum petijsset. Socin. consil. 115.
nume. 5. versic. sed ad hoc respondeo. lib. 3. iunctis his
quæ cumulat Iason in l. vniuersa. col. 1. C. de precibus
Imper. offer. & in l. cum quid, ff. si cert. pet. etiam si sit
appositum certum tempus, quoniam semper intelligi-
tur si ille voluerit, vt late fuit deductum in Roma. so-
cietatis, de anno 1573. & 74. corā R. D. Seraphino. Vn
de cum Canonicatus vacauerit 22. Decēb. 1567. & nul
lus pro Antonio legitime comparuerit in capitulo ad
petendum d. possessionem, nisi 8. Aprilis, 1568. non
peccauit capitulum tradendo possessionem officio San
ctæ Inquisitionis illam petenti vigore gratię Apostoli-
cæ 26. Decembris, præsertim, cum capitulum eo tem-
pore vacationis probabiliter poterat dubitare, an An-
tonius tunc viueret, nec ne, & an tunc vellet accepta-
re regressum, vt per Crescent. decis. 144. & 165. Achil.
de decre. decis. 3. Ideo bona fide videtur dedisse posses-
sionem Sancto Officio, & propterea pęnam aliquam
non meretur, vt post alios considerat Aym. consil. 18.
numero 12. Neque refert, quod pendente termino sex
dierum capitulum tradiderit possessionem Sācto Of-
ficio, cum Canonicatus vacauerit 22. Decembr. & 26.
eiusdem capitulum tradidit possessionem Sancto Of-
3 ficio. Nam † dicebat ponens, quod traditio possessio-
nis infra illum terminum facta, non fuit nulla ipso iu-
re, neque ex illa fuit inducta inobedientia aliqua, nisi
in euentum, in quem durante dicto termino sex die-
rum comparuisse aliqua legitima persona, quæ nomi-
ne Antonij petijsset dictam possessionem. Et interim a-
ctus ille inobedientiæ habebat implicitum statum, &
sustineri poterat, vt non commisisset capitulum inobe
dientiam, si Antonius per se, vel alium non peteret, vt
4 supra dictum est. Addebat † etiam simile de ordinario
conferente beneficium iuris patronatus infra tempus
ad præsentandum, vt sustineatur, si patroni non cōtra-
dicant infra tēpus debitum, & in alijs casibus, in quib.
decretum irritans principaliter est inductum in fauo-
rem alicuius, late Felyn. in c. cum ex officio. col. antepen.
cum seq. de præscript. & tenuit Rot. in beneficio iu-
ris patronatus in vna Triden. coram bo. mem. Grato.
1563. Item aliud simile Soc. cons. 41. num. 4. in 3. & a-
liud, de quo per Doct. in l. Gallus. §. & quid si tantum,
5 † de emente bona confiscata in contumaciam, vt valeat
irreuocabiliter, si ille non purgauerit contumaciam,
cum alijs, quæ adduci possent ad hoc. Neque etiam ob
stat, quod 8. Aprilis. 1568. comparuit legitimus pro-
curator Antonij in capitulo, & petijt possessionē. Quo-
niam dixerunt Domini, quod tunc sero venit, ex quo
iam capitulum per tot dies antea tradiderat possessio-
nem Sancto Officio, vt per Zab. in d. c. mandatum. q. 9.
de rescr. Et licet Sanctum Officium, 12. Maij sequen-
tis dimiserit possessionem, & capitulum eodem die il-
lam tradiderit Michaeli Dara, tamen considerabant
Domini, quod, cum data consensus resignationis in fa-
uorem Michaelis Dara appareret esset anterior, capi
tulum bona fide dedit possessionem illi, & denegauit
Antonio, quia non poterat habere notitiam de exten-
sione. Vnde excusari debet ab ista pęna, de qua in d. c.
cum dilectus. stantibus istis duabus resignationibus &
vt dictum est, quælibet causa excusat ab istis inobedien
tijs: Ponens tamen in ista vltima excusatione sub die
12. Maij, ponebat in consideratione, quod licet capi-
tulum probabiliter posset dubitare, quænam istarum
resignationum esset potior, tamen ex hoc ipsum non
potuit solum deliberare, & sine suo periculo tradere
magis vni, quam alteri possessionem, sed potuit super-
sedere, & consulere Pontificem, vel expectare victo-
riam istorum, vt in d. c. cum contingat, & per Zab. in d.
c. mandatum. quæst. 5. de rescript. Vnde cum ipse male
elegerit, periculo suo fecit, vt habetur in dictis locis, &
in d. c. cum dilectus, il 2. de præben. Et tanto magis, cū
vehementer debuerit capitulum opinari ex tot circun
stantijs facti sibi noti, quod resignatio in fauorem Ia-
6 cobi erat potior, quæ † opinio vehemens concurrens
cum veritate habetur pro certitudine. Ias. in l. certū,
& l. fin. si cert. petat. & in rubr. de iureiurand. Item li-
cet ex istis causis posset excusari, tamen cum sint iniu-
stæ, cum iam Rota resoluerit, quod resignatio in fauo-
rem Iacobi Azilla erat potior, vt posset excusari à non
paritione præcepti A. C. qui præceperat capitulo, vt
traderet possessionem, debet probare fuisse motum ex
illis causis iniustis. Achil. decis. 4. de priuileg. cum alijs
per Gabell. de criminal. conclus. 8. numer. 66. & 71. Et
tanto magis, cum hæc materia de isto tempore, 12.
Maij, quando sanctum officium dimisit possessionem,
nū expectauit Antonium, neque remisit negotium ad
superiorem, vt videret quis foueret ius in istis resi-
gnationibus, sed statim tradidit possessionem Michae-
li. Vnde tanto magis videtur, quod saltem deberet
aliquo

aliquo modo vltra iuramētum probare, quod motus fuerit ex istis iniustis causis, cum habeat contra se vehementem opinionem. Hæc tamen dicta sint ad excitandum partes, & non ad definiendum aliquid, in ista vltima parte, et si videbitur, poterit super isto vltimo tempore dari dubium; nam alia tempora satis videntur euacuata.

ROBVSTERII.

Augustin. Iurisdictionis. Die Mercurij, 17. Maij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Episcopus de iure communi tam in ciuilibus, quàm criminalibus habet iurisdictionem contra Abbates, & correctionem in regulares.*

2 *Dispositio Concil. Triden. in c. 2. sess. 24. quomodo intelligatur fauere ordinarijs circa regulares.*

DECISIO LXXVIII.

FVit resolutum, esse regulā pro R. D. Episcopo, prout alias de anno 1559. in vna Perusin. coram bon. mem. Fantucio & alia Cæsaraugustan. corā bonæ me.

1 Grato constituta fuit, quod tam in criminalibus, quā in ciuilibus de iure communi episcopus habet contra Abbates intentionem fundatam, & iurisdictionem, & correctionem in regulares, de quibus in puncto Innocent. Hostien. Ioan. And. Henric. Boich. Aegid. Butr. & Anchar. in c. quoniam, de offic. ord. Cappell. Tholosan. decis. 308. cum alijs per informātes episcopi allegatis, & addebant Domini Guid. Pap. decis. 559. & Bertach. firman. in tract. de episcopo. lib. 4. q. 6. par. 2. num. 80. & Soc. de visitat. num. 16. versic. 1. igitur quæro. Dec. in c. tua nobis, in 4. not. de confirm. vtil. vel inutil. qui respondent exactè, & accuratè iuribus, rationibus, & auctoritatibus in contrarium allegatis, & ex illis apparet, quod ista est communis & vera opinio, prout firmarunt Domini regulariter loquendo. Non obstat tex. in c. 1. de priuil. lib. 6. Quia ille text. fauet ordinarijs, & solum tollit priuilegia & exemptiones, & remedia contra ius commune, vt per Imo. in clem. ne in agro. col. antepen. in prin. vers. prædictis tamen non obstantibus de statu monach. Non obstat, Abb. in c. si quis contra. & in c. cum contingat. de for. compet.

Quoniam illis opinio est contra communem & verā opinionem regulariter loquendo, vt patet ex supra allegatis. Neque illis obstat regula, quæ est præcipuum eius fundamentum, vt ex infra dicendis apparebit. Non obstat quod Roman. in cons. 575. attestatur de communi in contrarium, quia si Roma. bene legitur, attestatur de communi in fauorem episcopi, quando agitur de depositione, sed realiter loquendo non dicit aliquid de communi opinione, & si aliud sensisset, apparet ex allegatis, quod fuisset deceptus. Non obstant decreta Concil. Trid. Quia imò regulariter fauent episcopis, & quatenus in sess. 24. c. 11. excipiuntur regulares, qui intra septa monasterij, & sub obedientia degunt, & isti, de quibus in puncto, vt informantes Domini præpositi deducunt, vt Io. And. & alij, dicuntur esse in eodem monasterio, & in eadem obedientia, tamen

2 † respondebant, quod dispositio huiusmodi intendit etiam fauore ordinarij, & in eorum fauorem reuocare priuilegium & exemptiones, nisi quo ad regulares, qui viuunt sub obedientia, & intra septa, quo ad quos tantum non intendit tollere priuilegia, & exemptiones. Sed Rota intelligit in hac dispositione constituere regulas iuxta terminos iuris communis, semotis exemptionibus, & priuilegijs. Et iuxta hanc regulam Domini pariter constituerunt fallentiam in fauorem Præpositi, vt in pertinentibus & concernentibus regulam, & regularem disciplinam Præpositus, in his de quibus in puncto habeat fundatam intentionem, & iurisdictionem ac correctionem priuatiue ad episcopum ex eisdem allegationibus de quibus supra, & hic per informantes D. Præpositi. Addebant etiam Domini quo ad hanc fallentiam no. per glo. Anchar. & alios, in c. fin. de elect. in 6. Non obstat text. in c. 1. de priuil. in 6. Quia dicebant Domini, vt supra, quòd Cōcilium Lugdunense ibi intendit remouere remedia istis religiosis competentia contra iuris dispositionem, sed nō ea, quæ sunt ex iuris dispositione, vt per Imol. vbi sup. Sed in his, quæ concernunt regulam, & regularem disciplinam de iure isti Abbates, & Præpositi habent priuatiuè fundatam intentionem contra episcopum. Et in istis terminis loquuntur plura iura per informantes D. Præpositi adducta, & allegata per Abb. in d. c. si quis contra, & in d. c. cum contingat. Non obstant decreta Concil. Trident. Quoniam dicebant, quòd intendunt tollere exemptiones, & alia remedia contra ius commune, sed non ea, quæ competunt de iure communi, prout ea quæ concernunt regulam, & regularem disciplinam. Propterea in istis, qui viuunt sub obedientia, & intra septa monasterij Conc. nihil innouat, vt in d. c. 11. sess. 24. Placebant etiam responsiones informātium ad singula exempla, de quibus in puncto. An autem huiusmodi regula, & fallētia recipiat aliquas ampliationes, & limitationes in specie casus, de quo agitur? Dixerunt Domini pendere ex facto, quo plene explicato dabunt suas resolutiones.

ROBVSTERII.

Parmen. Status. Die Mercurij, 4. Decembris. 1573.

SVMMARIA.

1 *Matrimonium contractum esse ex cohabitatione, & alijs adminiculis probatur.*

2 *Probationes leues sufficiunt in matrimonio, ad effectum probandi legitimitatem.*

3 *Probationes testium sunt de arbitrarijs iudicum.*

DECISIO LXXIX.

CVm præposito, quod instrumentum donationis, & testamenti sit in forma probante, vel producatur infra breue tempus in forma probante, resoluerūt Domini, quod sufficienter constet de matrimonio inter Bernardinum, & Catherinam ad effectum, de quo agitur, hoc legitimitatis filiorum. Et mouentur principaliter ex depositione presbyteri Ioan. Baptistæ, testis in curia pro parte Dominorum de Rangonibus examinati, contra quem Domini de Pallauicini non opposuerunt, & sic ille testis pōt illis prodesse, & deponit de visu, & satis concludenter vt alias fuit resolutum, & si adiuuatur alijs adminiculis satis probat, vt dicitur in resolutionib. de anno 1556. corā R. D. Anton. August.

1 Secundò, ex † cohabitatione in simul: nam Bernardinus, & Catherina, inter quos dicitur fuisse cōtractum matrimoniū, cohabitarunt in simul vsq; quo vixit Bernardinus, ex qua cohabitatione maximum insurgit argumentum matrimonij, si omnia simul coniungātur.

Tertiò, ex supplicatione seu mandato de dispensando, & ex ipsa dispensatione de anno 1508. & 1510. ex quibus apparet de enixa voluntate istorum, quod voluerint matrimonium inter se contrahere, cum pluribus actibus positiuis.

Quartò, ex instrumentis donationis de anno 1512. & testamenti de anno 1519. In qua donatione fit satis ampla donatio per Bernardinum ipsi Catherinæ vxori suæ legitimæ cum eo commoranti, præsenti, & acceptāti, & in testamento instituit filios suos legitimos, & naturales natos ex se, & Catherina sua vxore legitima, quam esse pluries suam vxorem legitimā dicit, & protestatus, ex qua nominatione, & quasi possessione præsertim corroboratur, & adminiculatur depositio D. Ioan. Baptistæ.

Quintò, ex scriptura matrimonij, qua dicitur quod isti inter se contraxerunt matrimonium; & ibi pro tali

describitur iste Io. Baptista, quæ scriptura licet in eius recognitione patiatur aliquas exceptiones, vt in decisionibus de anno 1565.68. & alijs allegatis, & quidem non leues, tamen cum adsit qualis illius recognitio, dixerunt Domini, quod aliquid poterat facere coniungẽdo omnia simul, quia videntur omnia cum verò consonare, & vnum alteri correspondere, & alterũ coadiuuare. Et tanto magis, cum huiusmodi scriptura tanquã originale instrumentum matrimonij fuerit extractũ, & comprobatum in partibus cum recognitione illius nominis, & ad instantiam Dominorum de Rangonibus, licet tunc minoribus, vt in primo processu signato A. fol. 20, 22, 24. 26. & 29. & deinde nomine eorundem fuit hic in actis facta productio, & repetitio, cum citatione ad dicendum contra, vt in 2. parte reg. fol. 1233. cum seq.

Sextò, ex eo ꝙ Rolandus frater Bernardini, qui habebat duas filias viuẽs passus est filios Bernardini possidere bona paterna fideicõmisso subiecta, in quibus Rolãdus successisset, si isti filij Bernardini non fuissent nati ex legitimo matrimonio, vt probant testes firmiter hic in curia examinati, & articuli met Dominorũ de Rangonib. de anno 1530. dati. Imò idem Rolãdus post obitum Bernardini in carceribus constitutus, de mandato Principis interrogatus pro parte sua castri Zibelli, respondit, debere permanere in depositum penes eosdem Illustr. suos nepotes de Pallauicinis filios Domini Bernardini fratris sui, & sic non solum adest taciturnitas in portione fratris, sed etiam actus positiuus in portione sua, quamuis ageretur etiam de deposito temporali, tamen erat fortalitium, & res propria, quam verisimiliter in eius præiudicium, & fideicommissariorum non posuisset in manibus illegitimorum, stante fideicommisso paterno amplissimo.

Septimò, considerabant Domini, quod initio causæ Domini de Rangonibus non opposuerunt de illegitimitate, ex eo quod fuerit matrimonium secutum inter Bernardinum, & Catherinam, sed ex eo, quod adessent plura impedimenta, propter quæ matrimonium esset nullum, & inualidum, vt patet ex eorum articulis, & prosecutione iudicij, ex quo tanto magis sit verisimilis ista probatio matrimonij.

2 Octauò, quia † hic non agitur de matrimonio principaliter, sed incidenter ad effectũ legitimitatis filiorum, quo casu Rota pluries secuta fuit cons. Gem. 17. vt sufficiant leues probationes, prout etiam dictũ fuit alias in ista causa, vt in decisionib. datis coram eod. R. D. Ant. August. sicut nec agitur de exclusione istorum de Rangonibus, sed an isti Pallauicini sint inclusi in isto fideicommisso tanquam legitimi. Non obstat quod ista Catherina prius contraxisset matrimonium cum alio, cuius mortem non probarunt isti Domini Pallauicini, quoniã dixerũt dicti, quod quasi possessio matrimonij, & legitimitatis filiorum, præsertim ita colorata, & adminiculata, facit, vt Domini de Rangonibus debeant probare vitam illius primi mariti ante istum secundum maritum, & ex testibus eorũdem de Rangonibus probatur mors dicti primi mariti etiam ante dictum secundum matrimonium, & sic de hoc satis liquet. Et licet Domini de Pallauicinis opposuerint contra dictos testes, & non possint se iuuare ex il-
3 lis, tamen † iudex potest se in ipsa probatione fundare, & reijcere hanc exceptionem vti calumniosã, vel potest supplere hunc defectum probationis Pallauicinorum, & se fundare in probationib. Dominorum de Rãgonibus. Bart. in l. post legatum, nu. 8. de his, quibus vt indig. Ant. de But. in c. licet causam, col. 11. vers. quæro, cũ gl. Aretin. col. 18. vers. circa secũdum articulũ. Imol. nu. 23. vers. an iudex. Felyn. col. pen. vers. fallit autẽ ista conclusio, de prob. Alex. cons. 185. num. 5. lib. 5. Ruin. cons. 21. num. 6. & cons. 47. num. 18. & cons. 190. nume. 9 lib. 1. & cons. 185. num. 7. lib. 4. licet aliqui ex testibus Dominorum de Rangonibus deponant de matrimonio, & vita primi mariti & non de morte, aliqui verò de vtroque. Et sic Domini de Rangonibus possunt inhærere illis testibus, qui solum deponunt de vita, & matrimonio primi viri, & non indigerent alijs testibus, quo casu aliqui existimant, quod iudex non suppleat ex probationibus impugnãtis, quibus non indiget producens. Bart. in d. l. post legatum. Felyn. in c. capitulum sanctæ Crucis, in 5. limit. Tamen dixerunt aliqui ex Dominis hoc esse in instrumẽtis, sed in testibus totum esse arbitrarium, vt iudex possit illis adhibere fidem in connexis, vel diuersis, sicut ex varijs circumstantijs potest mouere animum suum, vt in terminis declarat Aret. in c. præsentium. col. antepen. in vers. præterea. Innocentius, de testibus, & sic res ista est multum verisimilis ex depositione, & obseruantia subsecuta. Communiter Domini fecerunt fundamentum in prima responsione.

ROBVSTERII.

Roman. Domorum in Burgo Pio. Die Ven. 4. Februarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de manutenendo debet dari ei qui possidet.*
2 *Cognitio sola non sufficit ad mandatum de manutenendo.*
3 *Noua reconductio non obstat mandato de manutenendo.*

DECISIO LXXX.

1 Resolũtum fuit, mandatum † de manutenendo esse Domino Hieronymo, non autem Dñis de Quatrochis concedendum, quia constat de possessione D. Hieronymi ante diem 4. Octobris. 1574. vt pro nunc fuit præsuppositum, ergo manutenenda. Non obstant constitutum, & precarium, quia vltra quod ista sunt conditionalia, & ante euentum conditionis Capitaneus Martinus obierat, & secundum aliquos forte nõ sunt iuxta pactum, de quo oppoitur; tamen dicebant, quod Capitaneus Martinus interruperat hanc prætensam possessionem obligando Hieronymo rem, & tradendo illi possessionẽ, quo casu ad effectum mandati de manutenendo non sunt amplius considerabilia ista pacta, vt hic per informantes. Et si dicatur fuisse deuolutam rem, & contrauentum; Respondebant Domini, hoc respicere petitorium, & nunc est manutenendus quilibet in statu, in quo reperitur. Non obstat possessio de Quatrochis cum electione inquilinorum, quia non fuit vera electio, sed palliata, & ficta, ex quo statim redierunt, vt hic per informantes, & li-
2 cet aliqui putent † non esse necessariam nisi cognitionem: tamen in contrarium est text. in l. 1. §. si quis me vi. C. de vi, & vi armat. Benintend. decis. 93. nu. 2.

3 Non obstat † noua reconductio, quia post 4. Octob. & sic post litem clandestine factam, sapit potius molestiam, quam veram possessionem, ex quo D. Hieronymus semper retinuit ciuilem. Et denique in omnibus placebant quo ad manotentionem responsiones pro parte D. Hieronymi adductæ.

ROBVSTERII.

Gerunden. Administrationis Episcopatus. Die Lunæ 7. Nouembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Possessio iunior est manutenenda, vbi concurrit assistentia iuris.*
2 *Possessio multis modis amittitur, inter quos scientia, & patientia multum operatur.*

DECISIO LXXXI.

Conclusum fuit, esse dandũ mãdatum de manutenendo Archidiacono maiori Gerunden. administrandi episcopatum sede vacante in spiritualib. & tẽporalibus, cũ limitatione m̃, de qua infra. Mouebantur Domini primo ex testibus d. Archidiaconi considera-

deratis in alia resolutione facta in fauorem ipsius super eodem mandato de manutenendo, præsertim in 3. & 5. super 23. qui, vt dictum fuit, bene probant actus possessorios tempore litis. Itẽ ex possessione capta per Archidiaconum prima Iunij, 1572. quæ præcedit alios actus, & pro validitate illius in dubio præsumitur capta post obitum episcopi. Secundò mouebantur ex gestis per d. Archid. de anno 1508. & 1532. Nam sede vacante de anno 1508. sunt aliqui actus, qui benè inferũt ad scientiam & patientiam saltem quorundam canonicorum, qui sufficiunt, vt hic benè deducunt informantes D. Archidiaconi. Et idem in alia sede vacante de anno 1532. præsertim illi de duobus Canonicis, & quando fuit conuocatum capitulum, & fuerunt collati quatuor canonicatus, vt in actis datis de anno 1532. Tertiò, placebant etiam actus gesti per eundem Archidiaconum de anno 1555. & 56. Ex quibus omnibus dicebant Domini satis esse probatam intentionem Archidiaconi, præsertim ad effectũ manutenendi, in qua suf-
1 ficiunt leues probationes. Neque obstat † assistentia iuris communis pro capitulo, quia illa esset considerabilis, vbi concurreret etiam pro eo posses. iunior, quæ est manutenenda. Non obstat antiquissima possessio capituli. Quia in isto interdicto retinendæ præuenit possessio recens. & tanto magis data decennali interrupta capituli prout hic. Nam in sede vacante de anno 1508. & anno 1532. immediatè sequenti, non est probatum, quod pro parte capituli fuerit in hac re aliquid factũ, sed totum fecit Archidiaconus, quæ res apud Dominos est magni momenti. Non obstant actus capituli gesti de anno 1554. & 55. quoniam cum Archidiaconus de anno 1508. & 1532. esset in quasi possessione, vt supra est dictum, actus illi gesti per dictum capitulum, vel fuerunt clandestini, vel turbatiui, qui non priuant possessorem sua quasi possessione antiquiori, cum non appareat, Archidiaconum illos sciuisse, & suspicatum fuisse se posse repelli, vt tradunt Bart. Aretin. Alexand. & alij, in l. si de eo. §. si forte, de acquir. poss. in c. vigilanti. nu. 7. de præsumpt. Aym. cons. 5. Neque adeundo iudices laicos pro manutentione suspicatus fuit se posse repelli, cum de manutentione egerit, & sic retinuerit saltem animo d. possessionem, vt pluries fuit resolutũ in Rota. Imò vrbanius egerit, vt per Paris. cons. vlt. in 4. Non obstat quod si non constat, capitulum suspicatum fuisse se posse repelli de anno 1508. & 1532. eadẽ ratione sit dicendum, quod illi actus Archidiaconi fuerint turbatiui, aut clandestini. Quoniam dixerunt Domini, quòd alijs etiam modis amittitur possessio, videlicet, ex negligentia decennali, vt hic per informantes Archidiaconi, & per Rip. in c. cum ecclesia Sutrina, de caus. possess. & propriè. & hic adest etiam decennalis, & vltra ab anno 1508. vsque ad 1532. in quibus non apparet, quod capitulum aliquid fecerit, vt dictum fuit.
2 amittitur etiam ex † scientia & patientia, cum tot actibus possessiuis particularium canonicorum, & etiam capituli, vt hic bene deducunt informantes Archidiaconi, & eodem modo respondebant ad actus factos per capitulum del 1572. quod stante anteriori, & effectuali possessione Archidiaconi continuata ab anno 1508. illi actus sunt clandestini, vel turbatiui, ita quod nullũ producunt effectum. Ordinarunt tamen Domini, vt limitaretur mandatum, non tamen quo ad spolia, & responsiones redituũm, & fructuum d. Episcopatus sede vacante decurrendorum, quæ regulariter pertinent ad Cameram. Nam de illis ex mandato Sanctissimi particulariter est agendum, vel in Rota, vel in Camera, vbi sua Sanctitas mandabit.

Die verò Mercurij, 4. Iulij 1576. cum particulariter in Rota ageretur de ista limitatione, de qua supra, Domini resoluerunt, mandatum relaxandum esse generaliter absque limitatione.

ROBVSTERII.

Roman. seu Cæsenaten. Rescissionis instrumenti.

Die Lunæ, 27. Iunij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Furtum, dolum malum, & fraudem allegans, ex quibus rebus probare teneatur.*

2 *Fama sola in criminalibus non supplet semiplenam probationem, nisi alia coniectura concurrant, & nu. 6.*

3 *Fama vehemens, & frequens cum vno integro teste plene probat etiam ad condemnandum, & an sit vehemens, vel ne, in arbitrio iudicantis consistit.*

4 *Fama nuda, & simplex cum vno solo teste non probat regulariter etiam in ciuilibus.*

5 *Causa ciuilis famosa æquiparatur criminali, ideo testes de fama non coniunguntur cum vno de visu.*

6 *Fama sola cum vno teste etiam excipiẽdo ciuiliter de crimine, non probat, ex communi.*

DECISIO LXXXII.

QVia pluries per me in relationib. proposita causa Roman. seu Cæsenaten. rescissionis instrumenti cum præsupposito sine veri præiudicio, quod cõstaret de fraude, non fuit resoluta, ideo Lunæ 27. Iunij, 1575. dubitaui stantibus hinc inde deductis, & summario testium alias dato, an in casu, de quo agitur, constet de tali dolo malo, & fraude, vt sit procedendum, vel ne, ad executionem obligationis Cameralis in totum, vel pro parte? Et resoluerunt Domini non constare sufficienter de huiusmodi fraude, ideo esse procedẽdum ad totalem executionem obligationis Cameralis:
1 nam † allegans furtum, dolum malum, & fraudem tenetur probare, l. quoties, §. qui dolo, de probat. & licet sint ista de his, quæ occultè fiunt, & de his, quæ difficile probari possint, nisi per coniecturas, c. 2. de renunciat. in 6. gloss. in l. apud Iulianum. in princ. de doli except. quia tamen fraus est etiam delictum. Anchar. cõsil. 385. num. 5. Aym. consi. 21. nu. 4. & furtum infamat. l. 1. in princ. l. athletas, §. fi. Furti. §. 1. de his qui not. infam. probari debet ex præsumptionibus violentis, nec sufficit vehemens præsumptio, etiam vbi de his ciuiliter agitur. c. afferte. de præsumpt. vbi Butr. declarat illum text. quando de crimine ciuiliter agitur, & Abb. ibi dicit de violenta præsumptione. Idem probatur in c. præterea, de testib. Aret. in c. veniens, il primo, nu. 25. eod. tit. Aegid. Boss. in pract. crim. tit. de coniunctis, nu. 5. cum seq. & facit tex. in l. dolũ. C. de dol. quod dolus probari debet indicijs perspicuis. Et Bal. quem passim sequuntur Doct. cons. 250. nu. 1. lib. 1. declarat de indicijs perfectè efficacibus, & ita intelligenda sunt, quæ no. Bart. in l. si quis ex argentarijs. §. 1. de eden. Non obst. igitur, dum ad probandam huiusmodi fraudem adducitur vnus testis de visu in publica fama. Quoniã, vt etiam aliàs Domini dixerunt, & nunc etiam placuit
2 eadem opinio, † licet regulariter in causis ciuilibus fama suppleat semiplenam probationem, vt latè post alios sequitur Curt. sen. in l. admonendi. de iureiur. & sequuntur ibi plures alij, tamen secus est in criminalibus, vbi alia adminicula, vel coniecturæ non concurrunt, iuxta communem opin. de qua attestantur Crot. in tract. de testibus, par. 3. num. 102. & ibi etiam addit Grat. respons. 47. nu. 7. Symanc. de hæret. c. 50. num. 2. Et quamuis vbi de fraude, & alio delicto occulto ciuiliter agitur, plerique tenuerint, quod fama cum vno integro teste suppleat, & plenè probet, ne dum ad repellendum à iudicio, sed etiam ad condemnandum, Imol. in d. c. veniens il primo, & ibi etiam Dec. de testibus. Ioan. de Ana. cons. 49. Caccialup. in d. l. admonendi, num. 177. & Lanfranc. ibi. num. 41. dicat hanc opinionem esse veriorem. Iacobin. de S. Georg. in l. 3. §. eiusdem, numero 11. de testibus. Socin. iun. consil. 92. colum. 4. lib. 2. Crot. in tractat. de testibus, part. 4. nu. 146. cum seq. Corra. in d. l. admonendi, numero 90. & 91. qui hanc opinionem cum Dec. defendit, & respon-

dit ad text.in c.tam literis,quo potissimum nititur contraria opinio.

3 Tamen dixerunt Domini,† iudicem debere diligẽter animaduettere ad omnes facti circumstantias, & qualitates, ex quibus possit colligete, an fama absque illo teste de visu sit alias adminiculata, & verisimilis, & sic frequens vel vehemens fama, vel tantum nuda ac simplex fama: nam quando est vehemens, & frequens fama,quæ maximè ab arbitrio iudicantis dependet,vt dicunt Doct. statim citandi,tunc regulariter plene probat cũ vno integro teste, nedum ad repellendũ à iudicio,verum etiam ad condemnandũ. Et ita potest procedere opin.Ana.Imol.& aliorum supra allegatorum,& pro ea facit Bart. cons. 191. Domioico. & in l. de minore §.plurium.nu.30. ante fi. & ibi etiam Hippo.de Marsil.nu.48.ante fi.& in l.quæstionis modum, n.19.& 43.de quæstionib. & siog.97.Fel.io d.c.veniẽs. il primo,nu.11.vers.quapropter,& nu.15.vers.limit.3. de testib.Caccialup.in d.l.admooendi,nu. 177. Caret. in pract.crimi.in princ.num.111.vers.secundum iudicium,in 3.limita.Plot.in l.si quando,nu.89.C.vnde vi.

4 Quando verò† fama est simplex,& nuda cum vno solo teste de visu regulariter nõ probat sufficienter ad cõdemnandum, licet de crimioe ciuiliter agatur, etiam si crimen illud non sit famosum, quia Doct. proximè citati, qui declarant, quod fama simplex non probat semiplene,loquuntur generaliter etiã in ciuilib. Et in isto secundo casu pôt procedete sioe cõtrouersia contraria opinio,ꝙ fama cum vno integro teste, vbi de crimine ciuiliter agitur, non sufficit ad condemnandum. Et hanc opin.tenuerunt Butr.in d.c.veniens.col.fin. & ibi etiam Abb. in fi.Bened.Capr. & Aretin.col.6.num. 22.vers.sed quætitur numquid vera sit glo. Felyn. nu. 11.ante fi.vers. vel secundo erat causa criminalis mota ciuiliter, & num.12.Spec. id tacite sentiens in tit. de noto. crimi.§.fama.nu.4.vers. quid si agimus. Salyc.io l.ea quidem,col.pen.in 3.q.vers. ex hoc collige, C. de accusat.Anao.cons.59.nu.3.Ias.in repet. l. admonendi. nu.255.Dec.in c.1.nu.21. vers. 2. conclus. de appel. & cons.210.in fi.Aegid.Boss.in d.tract.d.tit.de coniũctis, nu.53.Hipol.in d.l.de mioore.§ plurium,n.88.de quęstion.& sing.437.circa med.Campeg.de testib.reg.466 in fi.Ant.Gabriel.de probat.conclus.1.nu. 3.cum seq. Arbittabantur itaque Domini, ꝙ nos eramus in hoc secundo casu, in quo ista fama est simplex, & nuda & nequaquam verisimilis, cum post prætensam fraudẽ, de qua dicunt extare publicam vocem & famam, R. P.D. Marcus Anto.Columna præsens fuerit in eodem loco, & post multum temporis quietauerit, & liberauerit de omnib.d.Ioan.Ant.de Nigris. Pręterea nec integre satisfaciebat ille testis de visu,qui talia deponit, quæ possunt in bonam partem capi, vt considerarunt Domini iu alia positione de anno 1574.facta.

Non obstant schedulę, quoniam illis bene visis,& diligenter per omnes Dominos perspectis,dixerunt,ex illis non posse coniecturari aliquã fraudem, quia verisimiliter D.Lauinia fuit saltẽ breui manu satisfacta, vel haberi pro satisfacta, tũ ex his, quæ eadem D. Lauinia disponit in suo testamento, cum ex his, quæ reperiuntur deleta in margine vnius ex illis schedulis, vbi dicit de receptione, & sequentia verba ẽt sunt deleta, quæ etiam possunt dicere de receptione D.Lauioiæ. Item sunt folia lacerata, in quib. Domini non possunt fundare aliquam cooiecturam fraudis,vt latè prosequuntur hic informantes. Et eodem modo responderunt Domini ad alios tres testes singulares, quia aliqui dicunt de visu, prout dixerũt de illo vnico teste de visu.

Placebat etiã alia respoosio quibusdam ex Dominis ad omnia ista, quod quando crimen, de quo ciuiliter agitur, est famosum, prout est furtum, tunc non con-
5 iunguntur† testes de fama cum vno teste de visu:nam causa ciuilis famosa æquiparatur criminali, l. propter litem,de excus.tuto. Bal.in d.c. veniens, nu. 7. & Dec. nu. 15. de testib. cũ congestis per Pet. Duen. reg. 30c. no. 2. Et ita in specie istas opiniones hoc modo conciliat Lanfranc. in d.l.admonendi. ou. 42. de iureiuran. Neque obstat, quod de crimine non agatur, sed expiatur,quo casu per talem exceptionem non irrogatur infamia,l.Locius.de his qui not.infam.cap.2.de ord.cognit.Et faciunt not.per Bar.& alios,in l.1. nu. 5. de his qui not.infa.& instit. de furt. in prin. Quontã respondetur, quod saltem infamia facti irrogatur ex tali exceptione in actis probata, c. super his. de accusatio. super eo.de elect.glo.in d.c.2 §.quemadmodum in vers. restitution post princ. Abb.in c.super eo.colu.2.& ibi ẽt addit. Et hæc infamia sufficit ad effectum, de quo agi-
6 tur. Nam† communiter tenent Doct. quòd si de crimine ciuiliter agitur, siue agendo, siue excipiendo,nõ sufficit fama cum vno teste.Bald.in c. tam literis. in 2. not.de testib.cum alijs per Gabriel.de probat.conclus. nu. 14. Ideo cum Domini essent concordes, quod non probetur huiusmodi furtum,non fuit necessaria decisio, an pro parte esset procedendum ad executionem, & nihilominus, quando fuit propositum constare de fraude, Domini erant valde dissentientes, an pro parte tantum esset procedẽdum ad executionem, vel potius in totum.Ideo in istis difficultatibus, tutius videbatur procedere ad executionem,& postea ad repetitionem, iuxta text.in c.debitores.de iureiurando.

ROBVSTERII.

Viterbiensis hæreditatis. Die Mercurij,18. Nouembris,1575.

SVMMARIA.

1 *Hæres,quando aliquid est restituendum, debet immitti in possessionem, & fideicommissarius capere de illius manu, secundum communem.*

2 *Confessio erronea non præiudicat confitenti.*

DECISIO LXXXIII.

RESolutum fuit, quod Angelus fideicommissarius noo est legitimus contradictor ad impediendum Salustiam, ne immittatur in possessionem hæreditatis Ioan. Baptistæ sui filij, quia quando est aliquid resti-
1 tuendum, communis conclusio est, † quod hæres debet immitti in possessionem, vt fideicommissarius capiat de manu hæredis illius, vt in Roman. de Salomonibus coram R.P.D.Seraphino his proximis diebus latè deductum fuit. Aliquando etiam ex eo, quod possessio fideicommissarij fuerit vitiosa, quæ tamen ratio habuit difficultatẽ penes aliquos ex Dominis, ex quo fuit capta ante hæreditatem per Salustiam. Tamen prima ratio non habuit contradictorem,neque contra illam obstant consil.Paris.& Curt.iun. Quoniam respectu portionis Ioan. Baptistæ non potest dici continuatio,sed noua acquisitio, & vnus ex Dominis contra opin.Paris.allegabat glo.in l.si quis in tantam,in 4. p. q. 3.& ibi Bart.num.33.Bald.nu.34.C.vnde vi. Alex.consil.103.in princ.Non obstat quod legitima, & Trebellianica sint certa. Ideo in reliquis non est immittenda, quoniam dixerunt,quod nõ est omnino certa propter diuersitatem bonorum, in quibus poterit constitui Salustiæ rata sua. Non obstat,quod constet de iure fideicommissi,vt intret exceptio,dolo facit. Quoniam,cum ratione legitimæ,& Trebellianicæ sit aliquid restituendum,non intrat talis exceptio,cum fideicommissarius debeat capere de manu hæredis,vt io illa Rom. de Salomonibus.

Non obstat, quod pro parte Salustiæ dictum fuerit in articulis,quod ipsa possederit, & sic nõ possit intrare remedium adipiscendæ.

2 Quoniam † ex tota serie facti narrata per Angelum constat de errore. Ideo non præiudicat talis confessio, & ad cautelam possunt videri testes.

ROBVSTERII.

Romanen. Grani. de Iustinis. Die Veneris 17.
Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Sententia extra Rotam lata attenditur, an sit iusta vel ne, quando agitur de eius executione, secus si à Rota sit lata.*
2 *Compensatio habet vim executionis sententia.*

DECISIO LXXXIV.

DIctum fuit, quod non est admittenda compensa-
tio, de qua in sententia, si illa in eadem parte es-
set notorie iniusta. Nam licet Rota, quando agitur de
executione sententiæ, non attendat, an sit iusta, vel
1 non, propter auctoritatem rei iudicatæ, tamen † quan-
do agitur de executione sententiæ, extra Rotam la-
2 tæ, non exequitur illam, si non est iusta. Et † tenue-
runt Domini, quod in isto casu agatur virtualiter de
executione sententiæ, quia compensatio habet vim
solutionis. Vnde videndum est de dicta notoria iniu-
stitia. Et posset materia restringi cum eisdem infor-
mationibus ad hoc, quia Oricellarij eorum habent fun
datam intentionem in clausula instrumenti, quæ ta-
men excipit, quando ex defectu, vel culpa Oricella-
riorum non esset exactum pretium, an in isto casu con-
stet, quod culpa, vel defectu Oricellariorum. Vel si
non placeret hæc restrictio, quia est nimis generalis, pos
set videri, an hic simus in delegatione, & de ea constet,
vel non.

ROBVSTERII.

Roman. Grani de Iustinis. Die Veneris 18.
Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Stylus Rotæ est iuri conformis, vt nemo exequatur, quod nullum, vel iniustum notorie iudici apparet ex eisdem actis.*
2 *Executor verus debet se abstinere à notorie nullo, & iniusto.*
3 *Pars potest implorare officium iudicis ex æquitate contra iniustas sententias ex eisdem actis.*
4 *Fallit, nisi iniquitas sit relata aliqua probabili: & colorata ratione, vel causa, & nu. 4.*
5 *Qualitas illa dicitur notoria, quæ de iure communi est talis, licet possit subesse causa, vt non sit talis.*

DECISIO LXXXV.

PRo desertione ex nimia negligentia. An autem sit
attendenda ista res iudicata absque particulari di-
scussione iustitiæ illius, iuxta Stylum Rotæ. Plures in-
clinabant, quod non intraret Stylus Rotæ, quia iam
est facta compensatio, & executio in ipsa sententia A.
C. stante desertione: volunt tamen Domini ad maio-
rem cautelam aliquid amplius gustare, an saltem sit
relata prætensa iniustitia computationis factæ in d.
1 sententia A.C. Nam † Stylus Rotæ est iuri conformis,
vt quisquis non exequatur, quod nullum, vel iniustũ
notorie ex eisdem actis iudici apparet, Innoc. & alij
in c. 1. per Anch. consi. 211. ante fin. Calderin. consi.
8. in fin. de re iud. Dec. in c. ex parte. il secundo, num.
5. vers. quinto fallit. circa med. de off. deleg. post Franc.
in c. dilecti. q. 12. & 54. de app. Ruin. cons. 196. nu. 13.
in 1. & consi. 36. nu. 4. cum seq. & consi. 138. nu. 23. in
2 fin. Omnes in l. 4. §. condemnatum. de re iud. à † quo
etiam verus executor debet abstinere, Innoc. in c. pa-
storalis. nu. 7. de off. deleg. Luc. de Pen. in l. 1. q. 2. ver.
quinimo sæcularis. C. de priuil. schola. lib. 12. Alexan.
3 consi. 130. num. 3. & ibi addit. lib. 4. Et † contra tales
iniustas sententias ex eisdem actis potest pars implo-
rare officium iudicis ex æquitate. l. si me & Titium. si
cert. pe. ne quis locupletetur cum aliena iactura, vt in
terminis Bal. consi. 141. nu. 7. cum seq. lib. 1. Ang. in l.
fin. nu. 1. ff. de pet. hære. Claud. de Seisell. in l. qui Ro
mæ. §. duo fratres. nu. 9. cum seq. de verb. oblig. Vel
ex denunciatione Euangelica, Abb. in c. nouit. nu. 9.
vers. idem credo. de iud. Barbat. cons. 1. nu. 4. 5. 6. & 7.
& consi. 38. nu. 7. in 2. Curt. iun. consi. 204. nu. 3. cum
seq. Bero. in c. item cum quis. num. 38. de restitut. spo-
4 liat. Nisi † tamen iniquitas sit velata aliqua probabi-
li, aut colorata ratione, vel causa, Franc. in d. c. dile-
cto. q. 52. nu. 142. vers. intellige præfata, & q. 55. num.
155. ante fin. vers. ex quibus omnibus. de appel. post
Bal. quem allegat. & facit Ægid. decis. 404. Corn. con-
sil. 10. col. 2. vers. & si forte alij. lib. 4. Felin. in c. inter ce-
teras. nu. 7. de re iud. Dec. in d. c. ex parte. in 5. limit.
in fin. de off. deleg. & in c. cum speciali. §. porro. num.
3. de appel. Ias. in §. nihil commune. num. 108. & Rip.
nu. 144. & in l. 4. §. condemnatum. nu. 27. de re iud. Et
fuit resolutum in causa Toletan. matrimonij coram
Domino Grato. 27. Iunij 1569. secus si nihil opponi-
tur, vel incolorate opponeretur, Soc. cons. 69. nu. 15.
lib. 4. Roman. cons. 499. nu. 4. Felin. in c. significaue-
runt. nu. 4. de testib. Dec. in d. c. cum speciali. §. porro.
nu. 3. de appella. Claud. in l. 1. in princ. nu. 19. de noui
ope. nunc. Aym. consi. 299. nu. 8. Bero. q. 801. cum seq.
5 Nam † qualitas illa dicitur notoria, quæ de iure com-
muni est talis, licet possit subesse causa, vt non sit ta-
lis. Felin. in d. c. significauerunt. nu. 4. de testib. Soc. d.
cons. 69. nu. 15. lib. 4. & facit idem Soc. consi. 21. nu.
26. cum seq. lib. 4. Modern. de oblig. Camer. pat 4. q.
2. nu. 4. & 5. Et simplex negatio, vel impugnatio non
facit rem dubiam, glo. & alij per Aym. consi. 55. nu. 3.
sed totum arbitrio iudicis relinquitur. l. sed & si. ff. ex
quib. cau. maior. Innoc. in c. causam quæ. num. 5. qui
fil. sint legit. Bar. Alex. & alij in l. a. de re indicat. Ideo
volunt Domini, quod præsupponantur in facto om-
nia ea, quæ alias præsupposita fuerunt, & dubitent,
an prætensa iniustitia compensationis, de qua in sen-
tenna die Mercurij 20. Iulij 1576. fuit resolutum con-
stare de notoria iniustitia sententiæ, sit saltem ita ve-
lata, vt non sit amplius cognoscendum particulariter
de ea, quasi in casu isto maiorem difficultatem ha-
beat, qui non agitur de temporali præiudicio, pura
executione facienda, sed de perpetuo, vt cognoscatur
de iustitia sententiæ, quæ maxime inter se differunt,
Franc. in d. c. dilecto. q. 52. nume. 41. circa med. ver. cõ-
sidera, quod aut agitur, de appella. post Imo. quem ibi
refert.

ROBVSTERII.

Roman. Bonorum de Porcarijs. Die Veneris 14.
Ianuarij 1575.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio iuris communis interrumpitur per citationẽ, & alios actus in iudicio factos.*
2 *Præscriptio statutaria facilius interrumpitur, quam iuris communis, & semel interrupta amplius non reuiuiscit.*

DECISIO LXXXVI.

REsolutum fuit in casu, de quo agitur, non esse lo-
cum neque præscriptioni iuris communis, neque
1 præscriptioni statutariæ. Nam quo ad præscriptionem
iuris communis illa satis fuit interrupta per actus ge-
stos de anno 1518. in quibus Prosper de Porcarijs ci-
tatur, ad dicendum contra commissionem in actis præ-
sentatam, instantibus Antonio, & fratribus, & Porca-
rijs, cum prorogatione fatalium vsque ad 1525. Secun
do, per interruptionem factam de anno 1530. & 1539.
in quibus annis similiter præsentatur commissio, & ci-
tantur canonici ad dicendum contra, & fiunt aliqui a-
ctus, & demum de anno 1554. & 1558. bis fuit prose-
cuta vsq; in præsentem diem.

Non obstat, quod commissio præsentata de anno
1538. non loquatur de executione istius brachij sæcu-
laris, sed de executione cuiusdam sententiæ in curia Ca
pitolina. Quoniam hoc tollitur ex facto, cum sint trans
portata acta dictæ curiæ, ex quibus apparet, quod
brachium sæculare, de quo agitur, sit ibi præsenta-
tum,

tium, & illius vigore obtenta ſententia in negotio diſcuſſionis, vt benè deducunt hic informantes fratrum de Porcarijs.

2 Quo verò ad † præſcriptionē ſtatutariam, dixerunt, illam fuiſſe interruptam ex eiſdem actis, & facilius, quia in ea ſufficit qualis qualis interruptio, & ſemel interrupta non intrat amplius præſcriptio ſtatutaria, & materia non habuit difficultatem inter Dominos. Ideo procedendum eſt ad vlteriora, & videndum, an cōſtet de bono iure iſtorum fratrum.

ROBVSTERII.

Tudertin. Bonorum. Die Lunæ 9. Maij 1575.

SVMMARIA

1 *Bona ſemel diuiſa poſſunt iterum diuidi cauſa læſionis tollendæ.*

2 *Diuiſio non præſumitur, vbi inæqualitas adeſt.*

DECISIO LXXXVII.

Domini inclinabant, laudum, de quo agitur in pūcto, eſſe iuſtum, & exequendum. Nam viſis com miſſione cauſæ directa gubernatori Peruſiæ, & articulis ac ſententia, dixerunt, litem fuiſſe introductam coram gubernatore Peruſiæ ſuper omnibus bonis tam diuiſis, quàm non diuiſis huius tenimenti. Et hoc nullum habebat dubium apud Dominos ex lectura ipſarum ſcripturarum, & laudum, ſiue donatio habeat latiſſimam relationem ad omnia bona, de quibus erat controuerſia. Nam commiſſio narrat, quod ille Franciſcus Angelus poſſidebat terras diuiſas, & nō diuiſas, & dicit bona quomodolibet communia quaſi omnia, quæ ſunt in tertia parte, & ibi, dum diuiſio fit, manuteneat in diuiſis, & ibi interim tamen fit diuiſio, & ibi, quem & quas, iunctis articulis in quibus ſpecificātur bona diuiſa, & comites in ſuis articulis negant. Item, quia ſententia Peruſiæ lata bene hoc declarat, quia dicit, quod ſunt communia vſque ad tertiam partem, & compromiſſum, ſeu donatio eſt de omnib. bonis, de quibus erat controuerſia, & ſic habet ampliſſimam relationem ad omnia bona, de quibus erat controuerſia, & conſequenter etiam ad diuiſa, & alias ſi non fuiſſet quæſtio etiam de diuiſis, fuiſſet quæſtio de indubitato, vt deducunt informantes pro Aptis. Addebant etiam aliqui ex Dominis, quod videretur, ſi in proceſſu ipſi Apti prætendunt, quod Comites occupatent; nam ex hoc redderetur multum veriſimilis iſta quæſtio ſuper bonis diuiſis. Ideo cum arbiter haberet poteſtatem ſuper omnibus iſtis bonis tam diuiſis, quàm non diuiſis, & Apti ab initio vigore inſtrumenti de anno 1488. acquiſierint etiam partē d. tenimenti, apparet de validitate, & iuſtitia d. laudi, niſi aliunde clarius oſtendatur læſio, vel iniquitas illius: & licet non ſit facienda relatio ad diuiſa, tamen dicebant Domini, hoc eſſe verum in dubio, ſed nō in claris, cum

1 † non prohibeantur bona ſemel diuiſa iterum diuidi, vt hic per informantes. Item dicebant eſſe verum, vbi appareret de vna perpetua & reali diuiſione, & in perpetuum terminata, vt per Fulgoſ. conſ. 120. ſed non de ſuperficiaria, & quodammodo ad tempus, vel præſumpta quadam leui diuiſione, prout hic dicebant Domini, præſertim ad euitanda ſcandala, quo caſu poteſt arbiter apponere manum ad ea, in quibus alias ſe intromittit, Blanc. in tract. de compromiſ. q. 6. nu. 9. 10. & 16.

Non obſtat, quod inſtrumentum de anno 1488. non dat ſimpliciter tertiam partem totius tenimenti, ſed plus, & minus prout epiſcopus habet diuiſa, & indiuiſa cū omnibus de Tetignano. Quoniam dixerunt aliqui, quod donec apparet de minori parte, ſtandum eſt expreſſo, vt in ſimili dicit glo. communiter recepta, in l. 2. ff. de in diem adiect. De qua per Soc. Dec. & alios in l. pecuniam quam. ſi certum petat. Non ob-

2 ſtat, † quod licet, vbi adeſt inæqualitas, non præſumatur diuiſio, tamen ſecus eſt, vbi adeſt æqualitas, Balb. de præſcript. cum alijs per Tiraq. de præſcrip. §. 1. glo. 4. verſ. 14. Iaſ. conſ. 128. Præſertim ſpatio 30. annorum, & amplius, vt probant teſtes Comitum. Quoniam dixerunt aliqui eſſe verum, vbi probaretur iſta æqualitas. Item vbi non eſſet data tam ampla facultas, præſertim ad euitanda ſcandala, pro vt dubitatur inter iſtos, vt ex proceſſu colligi poteſt. Si tamen apparet de læſione, & Comites voluerint interim ſuper illis audiri, poterunt audiri.

ROBVSTERII.

Aſculan. Prædij. Die Lunæ 13. Februarij 1570.

SVMMARIA

1 *Spolium non violentum ex quibus præſumptionibus probetur.*

2 *Conſtitutum probat poſſeſſionem fauore eccleſiæ.*

DECISIO LXXXVIII.

1 Maior † pars tenuit, quod in caſu iſto ſatis probatur primum extremum ex conſtituto, & ſolutione 80. ducatorum, & ex antiquitate 82. annorum, & ex effectu ſubſecuto, quia non conſtat de alio titulo vniuerſitatis, quæ omnia viſa fuerunt Dominis vrgentia adminicula, ex quibus violentis præſumptionib. probatur primum extremum, quando non agitur ſpolio violento, Put. de reſtit. ſpoliat. decis... Nec placebat, q̄ dicitur, perſonas non eſſe eaſdem, quia immo eædem, cum præceptoria, & vniuerſitas ſemper eſt eadem, & quod illi eſſent præceptor, & Antiani & Cancellarius, dicebant ſatis conſtare ex aſſertione tam antiqua cum effectu ſubſecuto, Et licet vniuerſitas hodie non poſſideat totum territorium deſcriptum, dicebant ſatis eſſe, quod poſſideat partem, prout poſſidet, ex quo non conſtat de alio titulo. Aliqui tamen ex Dominis reſeruabant videndum, an conſtitutum Prælati probet poſſeſſionem, vt per Tiraq. & an iſte Præceptor poſſet agere ſpolio, vel potius alio remedio poſſeſſorio, & an iſte præceptor egerit ſpolio limit. de quibus erit videndum, Vnus tamen ex Dominis allegauit, quod Rota in vna Dertuſen. matrimonij coram d. Sarmiento de anno

2 1561. vel 62. reſoluit, † quod conſtitutum probet poſſeſſionem fauore eccleſiæ.

ROBVSTERII.

Bononien. de Ponticulo. Die Lunæ 22. Martij 1574.

SVMMARIA

1 *Mandatum cum clauſula in executione nominandis, quas perſonas comprehendat.*

2 *Citatio licet non ſpecificet commiſſionem, ſufficit quod dicat contra quamcunque commiſſionem.*

DECISIO LXXXIX.

Fuit reſolutum pro validitate ſententiæ tam in fauorem Bartholomæi, quàm Marci. Neque obſtat defectus citationis, nam citatio ad ſententiam dicit inſtante Marco de Iulianis, ſiue Sebaſtiano Golfardo in primo reg. fol. 151. Et d. Sebaſtianus comparuit in termino citationis fol. 554. & erat procurator vtriuſque. Et cum ſententia cantet pro Bartholomæo & Marco, apparet ex hoc, quod Sebaſtianus procurator fecit citare, & comparuit tamquam procurator vtriuſque. Neque etiam eſt nulla ex defectu mandati, quia mandatum non eſt limitatum tanquam Cappellanus, immo eſt generale ad omnes cauſas, vt hic benè deducunt informantes. Neque etiam eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, ex deciſionibus antiquis allegatis, & Moderu. Achil. de teſtibus prima, & tertia. Felin. in c. veniēs. il ſecūdo. de teſtibus, nu. 11. Quod tertius ratione connexitatis, poteſt venire ad cauſam, & ſufficit commiſſio Cæſaris, & tanto magis in Auditoribus Rotæ ſtante Bulla Pij Quarti.

1 Non obſtat, quod † dicta commiſſio dicit, in executione nominandis, tum quia Rota non tenet, quod dicit

dicit Crescen.decis.8.in fi.vt per Put.lib.1.pag.144.incipiente R. Triuultius commiserat causam Achil. de Iit. decis. 2. Tum etiam, quia vbi quis vult venire tanquam reus voluntarius, tunc potest intrare difficultas de clausula, & in executione nominandis cum copula, vel sine: sed vbi qui vult venire tanquam tertius ratione connexitatis iuris deducti in iudicio ex dispositione iuris communis, hoc potest facere vigore solius commissionis Cæsaris, quomodocunq; sit con-
2 cepta. Neque est verum, quod † citatio ad dicendum contra commissionem, non specificat commissionem, quia sufficit, quod dicit contra quamcumq; commissionem. Alia bene euacuantur per informantes Marci.

ROBVSTERII.

Conchen. Decanatus. Die Lunæ 8. Ianuarij 1573.

SVMMARIVM.

1 *Confessio nocet singulari successori, si ipse successor indiget iure prædecessoris.*

DECISIO XC.

FVit resolutum, sententiam latam esse in petitorio, & possessorio, & quod si Constantinus iustificauit in petitorio intentionem suam, vel non, tenetur iustificare, vel propter clausulas positas in gratia suæ coadiutoriæ eidem Constantino. Non obstant litteræ accessus seu regressus Ioannis, quoniam illæ non sunt satis iustificatæ in valore ac dispensationibus narratis & alijs, de quibus hic per informantes. An verò ex lapsu temporis præsumantur dispensationes, poterit videri si opus fuerit. Nec iustificantur ex confessione Constantini senioris, quæ plerumq; nocet successo-
1 ri. Et quoniam dixerunt, quod ita † demum docet successori singulari, si ipse successor indiget iure prædecessoris, & vtitur seu nititur dicto iure, alioquin si est reus, & possessor, potest niti sola possessione, & ex illa excludere actorem per non ius suum, l. apud Celsum. §.auctoris.& §. de actoris.de doli except. Ias.in §.item Seruiana, nu.80.post med.ver. istud tamen intelligit, & limitat, vt post Specul.per Ioan. Fabr. Bald. & alios quos allegat. Et ita fuit tentum coram D.Cotta de anno 1565.in vna Salamant.Canonicat. Sed hæc responsio intrat casu, quo Constantinus posset agere spolio, quia interim contra Ioannem haberetur pro possessore, & tūc posset niti sola possessione, Ruin. cons.28. nu. 9.lib.4.Cassad.de præsen.decis.6.Sarnen. in reg.de annal. q.13. & de triennal. q.11. Sed si non potest agere spolio, tunc intrat motiuum contra Constantinum, ꝙ cum ipse indigeat iure prędecessoris, & debet vti illo, quando Io. est reus, & possessor, confessio auctoris nocet singulari successori.

Quo verò ad possessorium, licet plures Domini non dubitarent, quod sententia sic iusta ex promissione d. Constantini, tamen res indiget particulari discussione, si pars instaret.

ROBVSTERII.

Oxomen. Archipresbyteratus. Die Veneris 6. Aprilis. 1576.

SVMMARIA.

1 *Sententiæ criminales non possunt reuocari ex capite notoriæ iniustitiæ.*

2 *Nullitas mandati non facit effectum notoriæ iniustitiæ.*

3 *Supplicatio antequam sit registrata, & tradita parti, non potest considerari aliquod præiudicium, neque aptitudo ad illud.*

DECISIO XCI.

1 TEnuerunt Domini, quod † sententiæ criminales non possint reuocari ex capite notoriæ iniustitię, quia retentio, vel non restitutio scripturarū fuit præiudicialis. & apta nocere: nam data porrectione partis, prout dicebant Domini hic adesse, & signata supplicatione in vita resignatarij, potest præstari consensus, & fieri expeditio post obitum. Et quod adesset consensus Garzię, dicebant probari ex dictis Galli, & Alphonsi, dum dicunt de consensibus in plurali, quāuis re vera Gallus in alia vltima dispositione, quę non est data, declaret, quod dixit de consensu. Dicebant etiam Domini, quod Gubernator Vrbis iuxta facultates suas potuit adhibere fidem testibus pro informatione curiæ examinatis. Et pro iustitia sententiarum, allegabant text.in c.2.in fin.de renunc. lib 6. Non obstat, quod supplicatio esset in retentis, quoniam dicebant, quod in decis. 10. Pau.14. allegata, erat prętitutus consensus, nec probabatur porrectio, prout hic. Et ad decis.Put.alleg.99 lib.2.dicebant, quod ibi non erat signata supplicatio. Non obstat, quod Ioannes esset minor, quia Domini dicebant, potuisse istum defectum
2 suppleri, vt in motu proprio. Dicebant † etiam, quod nullitas mandati non facit ad effectum notoriæ iniustitię, & tanto magis, quia dicebant, quod mandatum erat vtile. Non obstat, quod non fuerit facta expeditio. Quoniam dixerunt Domini, quod id fuit culpa Gregorij. Considerabant etiam Domini, quod pręmissa multo magis procedunt, contra Gregorium occultantem scripturas, contra quem omnia iura clamant, & ad effectum notorię iniustitiæ. & ad impugnandam rem iudicatam, quo casu sufficit aliquis color, vel aliqua velata ratio, vt per Corn. cons. 10. lib.4. Franc.& alios allegatos. Vnus tamen ex Dominis con-
3 siderabat, quod antequam † supplicatio sit registrata, & tradita parti, non potest considerari aliquod pręiudicium, neque aptitudo ad pręiudicandum, cum Princeps vsque ad illud tempus possit lacerare, denegare, & ad libitum absque iniuria disponere de supplicatione, vt per Sarnen. in reg. de iur.quęsit. q.6.nu.2.& q.10.in fi.nu.3. Et tanto magis, cum in casu isto detur verisimilis mens Papę de reiectione istius supplicationis, cū Datarius proposuerit in d. supplicatione, quod non expediatur non citato Gregorio.

ROBVSTERII.

Roman. Pecuniaria. Lunæ 22. Octobris 1576.

SVMMARIA.

1 *Exceptio solutionis præsumptione iuris probatur etiam contra obligationem Cameralem, & nu.6.*

2 *Solutio an sit facta in duriorem causam, vel leniorem, pendet ex coniecturis & circumstantijs facti.*

3 *Verisimile vnum additum alijs verisimilitudinibus facit sufficientem probationem.*

4 *Declaratio solutionis dicitur esse in cōtinenti facta à creditore ex eadem, vel diuersis causis, cum sit facta antequam solutio esset habita pro perfecta.*

5 *Causa durior non dicitur, in qua interpellatio requiritur, vel cuius dies nondum venerat.*

6 *Solutio ex præsumptione iuris præsumitur facta in duriorem causam.*

DECISIO XCII.

TOta difficultas fuit restricta ad hoc, an solutiones factę per Nicolaum ipsi Bernardo vsque ad mensem Augusti 1569. cedant in causam debiti fructuum officij militis Sancti Pauli, quos fructus pro Bernardo per plures annos antea, & postea Nicolaus exegit, vel in aliam causam debiti 500. scutorum, quos Bernardus mutuauerat Nicolao de anno 1566. In qua difficultate erant duæ opiniones, altera ꝙ dictę solutiones cedant potius in causam d. mutui 500. scutorū, ita, vt sit retardanda executio obligationis Cameralis.
1 Et mouebat istos Dominos, quia † etiam cōtra obligationem

tionem Cameralem probatur exceptio solutionis, quando tamen probatur solutio præsumptione iuris, vt post alios Soc. cons. 27. nu. 30 in 4. cum alijs per Modern. de oblig. Cameral. par. 1. q. 3. nu. 4. & parte 4. q. 1. nu. 5. sed ex præsumptione iuris istæ solutiones in dubio censentur factæ in duriorem causam, vt hic benè deducunt informantes Nicolai, & addebant Corn. cōsil. 295. col. 2. lib. 3. Et sine dubio durior causa erat illa mutui 500. scutorum, quia pro illis erat Nicolaus obligatus in forma Cameræ, & cum hypotheca speciali, & aliæ circumstantiæ omnes reducuntur ad istā grauiorem causam. Altera verò erat opinio, quod istæ solutiones potius censeantur factæ in causam fru-
2 ctuum perceptorum. Nam an † solutio sit facta in duriorem causam, vel aliam leuiorem, totum hoc pendet ex coniecturis, & circumstantijs facti, si quæ sunt, & in primis illæ diligenter inspiciendæ sunt, antequam deueniatur ad hanc de duriori causa, quia procedit, quando res est omnino dubia: non quando adsunt aliquæ coniecturæ, vel circumstantiæ, seu verisimilitudines in contrarium, Bart. & Ang. in l. 1. nu. 4. de solut.
3 Nam † vnum verisimile additum. alijs verisimilitudinib. facit sufficientē probationem. Bal. & alij per Soc. consi. 149. col. fin. Hic verò concurrit.

Primò declaratio ipsius Bernardi creditoris, quæ declaratio in primis est inspicienda, vt per gl. & alios in d. l. 1. de solu. Nam dictus Bernardus in plurib. partitis dicit, *A bon conto del mio officio ho riceuuto a bon conto come di sopra.* Et licet ista declaratio non sit facta primo in prima receptione, nisi de mense Septembris
4 1570. Tamen potest † dici in continenti facta, cum sit facta antequam solutio esset habita pro perfecta, not. Bart. & alij in l. 1. num. 6. de solut. Nam sicut de mense Augusti 1569. de quo fuit facta prima solutio 351. scutorum in pluribus vicibus, vt inquit prima partita, Nicolaus erat debitor ratione istorum fructuum ad minus in 500. scutis, ita etiam de mense Septembris 1570. de quo fuit facta dicta declaratio, erat dictus Nicolaus debitor ex eadem cā fructuū officij in 500. scutis, & amplius, & tamen non soluerat, nisi 408. scuta, & sic non erat perfecta solutio in aliqua causa.

Non obstat, quod illa declaratio videatur limitata ad illas tantum partitas, in quibus id dicit, argu. l. vnicæ §. fin autem. C. de caduc. tollen. Nam hæc est brocardica quæstio, vt patet ex allegatis per D. Ant. Gabriel. de testam. conclusio. decima, per tot. Nihilominus satis videtur consonum rationi, quia vbi in alijs militat eadem ratio, sequeretur absurdum sicut hic, quod debeant aliæ partitæ declarari in istis partitis, quæ habent causam expressam, vt ex mente Dec. videtur residere lib. Gabriel n. 9. & 6. & hic militat eadem ratio in omnibus: imò videtur absurdum, quod aliquas ex istis partitis soluerit in vnam causam, aliquas verò in aliam, non data aliqua ratione diuersitatis, neque accedente aliqua causa, cur potius voluerit vnas recipere in vnam causam, alias verò in aliam causam, præsertim vbi concurrunt aliæ verisimilitudines. Nam tunc, vt dictum est, vnum verisimile additum alijs verisimilitudinibus inducit sufficiētem probationem: sed hic concurrunt alia, vt statim deducitur, ergo cessat controuersia huiusmodi de d. l. vnica, §. fin autem.

Secundò principaliter concurrit voluntas, & declaratio ipsius Nicolai: nam de mense Iulij 1573. ipsemet Nicolaus in quadam sua schedula, de qua fol. 12. corā Gubernatore, ita dicit. *Item prometto quello che mi trouassi in mano di suo de li danari riscossi del suo officio del caual, del signor Paulo ch'io non habbia dato in mano sua pagarli ad ogni suo piacere,* dum. n. dicit, *che mi trouassi,* præsupponit virtualiter, quod magnam partem illa̅ pecuniarum soluerit. Ex his enim, quæ postea sequuntur, declaratur animus in præcedentibus.

Tertiò concurrit, quod reperitur in manibus istius Bernardi schedula illa scutorum 500. Nā si scuta 776. fuissent soluta in causam istius mutui 500. scutorum, verisimile est, quod, aut schedula illa fuisset Nicolao restituta, vt in l. 2. §. primo de pact. aut aliquid de solutione in pede illius apochæ fuisset scriptum per ipsos, prout reperitur in alia de mense Augusti 1569. vt fol. 34. à tergo. Aut aliquid fuisset expressum.

Quartò, quia istæ multiplicatæ solutiones factæ per Nicolaum magis conueniunt, & sunt magis proportionabiles hic causæ fructuum, quam alteri de mutuo 500. scutorum. Tum quia sicut in pluribus, & diuersis modicis summis satisfaceret, præsertim cum magis conueniret, vt quæ tanquam procurator exegerat, liberaliter statim restitueret, cum alia summa mutui 500. scutorum requireret interpellationem, vt in similibus circumstantijs, & qualitate personarum considerat Ang. in d. l. 1. nu. 4. de solut. in summa proportionabili considerat Riminal. cons. 346. nu. 5.

5 Præterea † si summa 500. requirebat interpellationē pront est, non potest dici durior causa, cuius dies nondum venerat, vt hic benè considerant informātes Bernardi, iuxta text. in terminis in l. 3. ff. de solut. Paris. consi. 122. num. 8. lib. 4 Neque articulus considerata per informantes Nicolai videtur obstare, quia non loquitur de ista summa 500. sed de fructib. in quorum solutione potius est præsumendum necessitas, quia plures partitæ id dicunt, & solutio semper præsumitur ex necessitate facta, quàm ex voluntate.

In ista discussione Domini dixerunt, vt causa proponatur iterum in sequenti, & dabitur resolutio, & quod Nicolaus cogatur edere libros, ex quibus apparebit veritas, vt inquit Imo. in l. 1. ff. de solut. Alex. cons. 85. lib. 5. Soc. cons. 17. lib. 3. Dec. consi. 308. in fi.

Die verò 26. eiusdem, fecit constare de tali satisfactione, vt impediat executionem obligationis Cameralis ex certa, & speciali præsumptione iuris, quod solutio præsumitur facta in grauiorem, & duriorem causam, quæ præsumptio onerat duriori onere probandi
6 contrarium. † Ita vt licet possent considerari aliquę coniecturæ pro parte Bernardi, quæ fortè circumscripta prædicta præsumptione probarent, nihilominus non sufficiunt ad tollendam præsumptionem iuris.

ROBVSTERII.

Gerunden. Administrationis episcopatus sede vacan. Die Mercurij 6. Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Recusationis iudicis materia est fauorabilis.*
2 *Interesse iudicis etiam remotum reddit eum suspectum.*
3 *Iuramentum solum sufficit ad Notarium & locum recusandum suspectum.*
4 *Authoritas loci sola non sufficit ad adhibendam fidē scripturæ malè extractæ.*

DECISIO XCIII.

Fuit resolutum, quod processus per iudicem compulsorem factus, sit nullus, & iura in eo extracta non facere fidem, quia talis iudex potuit recusari, & recusatio fuit legitimè facta. Nam fuit præstitum iuramentum, & arbitri fuerunt petiti, & causę legitimę
1 recusationis propositę, & appellatum. Et † materia recusationis iudicis est fauorabilis, Couar. pract. quest. c. 26. & leuis causa repellit iudicem, licet non repellat testem, gl. Abb. & alij in c. cum R. Canonicus, de offic. del. quod tamen totum residet in arbitrio iudicis, vt post Lanfr. inquit Rebuf. de recus. iud. gl. vnica, 6. nu. 45. Et exceptio de amicitia cum Archidiacono, & alia circa illius personam considerata, visa fuerunt Dominis sufficientia, sicut etiam visum fuit illi canonico, qui quando allegatus fuit suspectus ex eadem causa, abstinuit, Non obstat, quod non esset controuersia

trouersia de iure conferendi, & interesse Archidiaconi esset secundarium, quod regulariter non esset in consideratione, ex Tiraq. & alijs allegatis. Nam dicebant
2 † Domini, quòd licet tale interesse non reddat iudiciũ nullum, tamen facit, vt tanquam suspectus ex tali interesse possit, vt suspectus recusari, ex Lanf. de recus. iud. Et tanto magis, quia ex pluribus circumstantijs ille Archidiaconus magni faciebat controuersiam iurisdictionis, & alternatinè.

Non obstat, quod quo ad notariom non sint expressæ causæ, & allegatio videbatur calumniosa ex pluribus circumstantijs hic benè consideratis per informantes Archidiaconi. Nam sufficit allegatio legitimæ su-
3 spicionis Iudicis. Item † quo ad Notarium, & locum plures tenebant, quod non requiritur expressio causæ, sed sufficit solum iuramentum, & pro ratione voluntas, ex Bal. & Boer. in decis. & locis alleg. in memoriali. Addebant Anchar. cons. 264. sub nu. 2. & Alex consil. 104. nu. 2. & 3. lib. 5. In quo tamen aliqui replicabant, rem hanc esse magni momenti, & exemplarem, præsertim vbi adest suspicio calumniæ pro vt hic non videtur adesse in Notario, loco, & hora. Et Doct. intelligunt illud, dummodo adsit dolus malus. Quo verò ad scripturas dicebant esse malè extractas, & non facere fidem, quia non adest citatio ad vidẽdum iurare testes. Illi testes qui dantur, fuerunt simul examinati, quod licet regulariter, nisi in leuibus, & non recognoscuntur manus illorum Notariorum, qui scripserunt illa. & licet sit antiqua, tamen requiruntur aliqua adminicula etiam in antiquis, vt per Ang. de fide instrũ.
4 Non † obstat auctoritas loci Scribaniæ episcopalis. Nã dicebant non esse probata requisita, de quib. per Felin. & alios in c. ad audientiam, de præscr. Aym. de antiq. temp. Quo verò ad exceptiones testium, nihil fuit dictum, quia capitulum non informat. Agetur de ea in sequenti, etiam si non informaret.

ROBVSTERII.

Roman. legat. Lunæ, 16. Februarij 1573.

SVMMARIA.

1 *Confessio sola debiti non est sufficiens ad actionẽ acquirendam aduersario, nisi alys adminiculis adiuuetur.*

2 *Quantitas mercedis quomodo sit consideranda.*

DECISIO XCIV.

1 FVit resolutum, quod † si non datur excessus in istis binis mille scutis respectu seruitiorum, hoc est, si bis mille non excedunt seruitia, in eo, in quo non excedunt, dant prædictum legatum factum D. Mario legato Pio, quia istud legatum D. Marij est ex debito, de quo debito satis in genere pro nunc constat, non ex sola confessione, quæ si sola esset, indigeret particulari discussione, ex longa distinct. Henric. Boich. in c. ex parte. de confessis, sed ex adminiculis pluribus, quæ colliguntur ex testibus, & ex his, quæ Domini ipsimet viderunt in casu vertente inter ipsam testatricem, & alios de Matthæis. Non obstat, quod pro mercede non
2 licet petere vltra centum quodlibet anno. Quia † dicebant verum fortasse, de iure communi, sed ex consuetudine in pluribus casibus obseruata. Rot. dedit salarium, iuxta modum laborum, & qualitatem personarum, & causarum, vt in illa Roman. seu Ilerden. pecuniaria coram D. Sarmiente. Item verum fortasse, quando taxatur ex officio, sed non quando pars taxat, præsertim per modum conuentionis, quia vnus testis dicit, quod Domina Flaminia dixit illi, vt diceret Domino Mario, quod laboraret libenter, quoniam ipsa iam in testamento fecerat debitum suum, vel similia verba, & alius dicit, quod Dominus Marius desiderabat recognitionem aliquam, & similia verba. Item in ista materia secundum commones conclusiones ad effectum causæ onerosæ, vt res dicatur debita, considerantur merita non solum obligatoria, ex quibus dari possit actio, vel iudicis officium, sed etiam vbi solum gratia beneuolentiæ veniunt, ne ius aliquod agendi præstent, vt colligitur ex Abb. in rub. de donat. text. in l. ex hoc iure. de iustit. & iur. & in l. si non sortem, §. libertus, de condi. indeb. Tiraq. & alij per Riminal. iun. in §. 1. Instit. de donat. nu. 92. cum sequent. Et licet Pinellus in l. 1. in tertia parte, nu. 60. cum pluribus, alleget plura in contrarium, tamen communis est ista. Item hic cessat difficultas, tum saltem detur officium iudicis præsertim stantibus testibus. Si tamen pars velit audiri in hoc, qualia debeant esse merita, posset audiri. Reseruarunt in ista positione Domini, an legatum bis mille sit per exactionem reuocatum, an adsint alia bona, & cui incumbat onus probandi. Item an ex cessione fuerit quæsitum aliquod ius D. Mario, & illorum aliquod præiudicium causæ piæ, reseruauerunt etiam videndum, an constet de excessu die 28. Iunij an. 74. Fuit etiam resolutum non constare de excessu in istis bis mille, quod pendet plurimum ab his, quæ supra dixi de meritis beneuolentiæ, vel debitis.

ROBVSTERII.

Roman. Pecuniaria de Bufalinis. Die Veneris, 7. Nouembris 1572.

SVMMARIA.

1 *Exceptio competens principali competit etiam fideiussoribus ad impediendum executionem obligationis Cameralis.*

2 *Obligatio simplex facta præsumitur ex causa præcedente.*

3 *Verba denotantia sponsalia reducuntur ad matrimonium de præsenti ex præcedente tractatu matrimonij.*

4 *Breuitas temporis, & vicinitas actuum clarè demonstrãt intentionem agentis.*

DECISIO XCV.

QVia pro parte Matthæi Morelli fit fundamentũ in decoctione Bufalini, & cessione bonorum illius, nec non in noua societate Domini Alexandri Ferri, de quibus tamen nulla fit mentio in serie facti per Illustrem D. Vicarium transmissi, si ei videbitur discutienda, aut transmittenda. Et responderunt difficultati secundum ea tantum, quæ in serie facti proponuntur, more Sçeuolæ I.C. ac resoluerunt, quod mandatum per A. C. decretum, & relaxatum, de quo in puncto, non fuit iustè decretum, & relaxatum, ideo non debebat per Illustrem Dominum Vicarium confirmari. Et ratio fuit, quia Matthæus tenebatur ante primum terminum liberare Bufalinum ab ista fideius-
1 sione, de qua in laudo, quia † exceptio competens principali competit etiam fideiussoribus, & impedit executionem obligationis Cameralis, vt hic per informantes.

Non obstat, quod Bufalinus postea sponte, & simpliciter se obligauerit, & fideiussores postea promiserint habentes relationem non ad laudum, sed ad obligationem Bufalini simplicem. Nam responderunt Do-
2 mini, quod licet † obligatio Bufalini videatur simplex in sui contextura, & pura ac spontanea, tamen ex iuris interpretatione censetur facta in executionem laudi, & accessoriè ad illud, vt in pluribus casibus cumulat Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 23. & seq. Quod etiam confirmatur, quia ex tractatu præcedente de ducendo aliquam in vxorem, si postea fiat sponsalitium per verba denotantia ex sui proprietate matrimonium de futuro, tamen ex dicto tractatu præcedente arguitur istud, quod postea fit, licet non neces-
3 sarium esset in executione præcedentis tractatus, † attento, quod verba illa reducuntur ad matrimonium de præsenti, Cardinal. in Clementin. 1. q. secunda, in fin. sub nu. 16. de consanguin. & affinit. Cepol. in cons. crimin. primo, sub num. 14. vers. item quia quando præcessit tractatus. Couar. in 4. decret. in 2. parte, c. 4. vers. cuius opinio. Et in casu isto obligatio Bufalini saltem respectu fideiussorum non fuit spontanea, sed

sed necessaria: & licet aliqua fecerit, ad quę non tenebatur, tamen non ideo fit, quod non dicatur fecisse in executionem laudi, & accessoriè ad illud, taliter, ꝙ si non pręcessisset laudum, sine dubio nihil ex illis fe-
4 cisset ex supra dictis, & † ex breuitate temporis, & vicinitate actuum, ex quibus sine dubio arguitur correspectiuitas, & intentio Busalini. Et hoc idem confirmant illa verba, suę obligationis certior factus omniū pręmissorum, &c. Item decisio allegata coram R. D. Seraphino in illa Carpentoraten. de an. 1568. 28. Maij, multum coadiuuat hanc partem, quo fit, cum dicta obligatio venerit in executionem laudi, & accessoriè ad illud, omnes conditiones, & qualitates, quę inerant primę, censentur repetitę in ista accessoria, & illi inesse, vt in l. si dari. Et ibi satis ad propositum Alcia. post alios, qui loquitur de adimplemento isto cum alijs, per informantes allegatis, & addebant Domini vltra Alciat. in alio casu valdè simili. Aretin. in l. Titia. §. idem respondit, col. 3. vers. vnde saluemus illa dicta. de verbor. oblig. Claud. in l. non solum. §. morte, nu. 30. ante fin vers. vnde ipse aliter respondet, & Hotmandet. nu. 18. vers. 4. limitatur, & Alex. num. 215. vers. 6. declaratur, de nou. ope. nunciat. Aym. consil. 135. num. 13. cum seq.

Non obstant aliqua, quę extra opponuntur. Quoniam benè euacuantur per informantes Marcelli.

ROBVSTERII.
Albanensis. Collanonis dotis. Die Lunę, 26. Nouembris 1576.

SVMMARIA.

1 *Permutatio si fiat de pecunia ad rem, efficitur res illa fundus dotalis.*
2 *Reseruationes sunt intelligenda secundum dispositionem iuris communis.*
3 *Renunciationes sunt stricti iuris, ita quod non inducuntur, nisi expressè dicatur.*

DECISIO XCVI.

CAusa fuit latè discussa super eo tantum, an Baronia Collis Alti de an. 1562. fuerit effecta fundus dotalis, ita quod Domina Clarix sibi pręiudicauerit, vt agentes pro Illustr. D. Cardinali pętendunt, vel tantum simplex hypotheca, aut assecuratio dotis D. Claricis, vt pro parte ipsius pętenditur. In qua difficultate aliqui erant pro Illustr. D. Cardinali. Primò, ex verbis expressis, de quibus in instrumentis 1562. & 64. Secundò, ex l. ita constante. cum l. seq. de iure dot. vbi
1 † si fit permutatio de pecunia ad rem, efficitur res illa fundus dotalis, & idem Afflict. decis. 336. num. 3. Non obstant clausulę reseruatiuę. Nam respondebant, ꝙ quędam sunt pacta dotalia, quę pendent à volnntate partium, quædam quæ pertinent ad dispositionem iuris. l. si pater. in princip. de pact. dotal. vbi ad dispositionem iuris pertinet, quando reddatur, quomodo, & in quibus. Item præsupponebant, quod reseruationes recipiunt interpretationem à iure. Bart. in l. vxorem. §. testamento. de leg. 3. Ruin. cons. 49. nu. 17. in 4. Et plures dispositiones in eodem subiecto ita debent interpretari, vt ad inuicem concordent, & ne sint inutiles, aut ineptæ, latè post alios Aym. cons. 7. num. 4 &
3 5. & consi. 144. nu. 4. Ideo † dicebant istas reseruationes esse intelligendas quatenus de iure competant, Oldrad. cons. 214. num. 2. Soc. cons. 207. nu. 2. in 2. & quatenus fundus dotalis euinceretur, & ita operantur situm effectum.

Aliqui verò tenebant pro D. Clarice, quod non sit fundus dotalis, ita quod non sibi præiudicauerit Do. Clarix.

Primò, quia actus illi regulantur à potestate, vel voluntate, Bar. & alij per Alex. cons. 123. in princ. lib. 4. sed hic concurrit potestas: nam potuerunt constituere partes ipsæ fundum dotalem cumulatiuè ad omnes alias obligationes. & illas sibi conseruare, quoad omnes effectus iuris, Bar. consi. 124. nu. 4. in primo, cum alijs per informantes hic. Voluntas etiam concurrit, quod adsint clausulæ tam prægnantes ac geminatæ, vt non possit dubitari de voluntate contrahentium, quòd omnia iura voluerunt sibi reseruare, prout dicebāt isti Domini. Ergo nullum fuit illatum præiudicium D. Clarici in prioribus obligationibus, sed tantum fuit addita noua cautela, & assecuratio ipsi Clarici.

3 Secundò, quia † renunciationes sunt stricti iuris, & non inducuntur, nisi expressè dicatur, aut necessario inferatur, sed hic neque fuit dictum aliquid de renunciatione prioris iuris, neque infertur necessario: ergo stant iura antiqua.

Tertiò, quia nouatio non inducitur, nisi expressè dicatur, & hic non solum non fuit dictum de nouatione facienda, sed expressè fuit dictum, vt non inducatur nouatio.

Quartò, quia in dubio pro dote est pronunciādum. Quia tamen Domini non erant cōcordes, fuit dictum, vt causa iterum super hoc proponatur, quia subsequētia multum pendent ab ista quæstione.

ROBVSTERII.
Parmen. Status. Die 15. Iulij 1576.

SVMMARIA.

1 *Statuta inuicem contraria quomodo sint distinguenda.*
2 *Statutum eo ipso, quod est publicatum, præsumitur vsu receptum.*

DECISIO XCVII.

TOta difficultas fuit per Dominos in disputatione istius puncti restricta ad intelligentiam statutorum Parmę, de quibus in puncto, an illa essent adinuicem contraria, vel ne, & possent per distinctionem aliquam remoueri, & quæ distinctio esset tenenda, iuxta tradita per Alex. & alios, quos refert Dec. cons. 602. nu. 5. cum seq. Nam dantur plures distinctiones per informantes, videlicet.

Quod statutum Rangonorum loquatur de libro cōposito, statutum verò Pallauicinorum loquatur in filcia, quia, vt aliqui dicebant, breuiarium, & filcia idem sunt, vel idem pollent.

Alia datur distinctio, quod statutum Rangonorum loquatur in filcia, statutum verò Pallauicinorum loquatur, non de filcia, sed de instrumento separato, & 1
reperto extra filciam.

Tertia datur distinctio, quod ambo statuta loquantur in filcia, sed statutum Rangonorum propter pœnas copulatiuè positas, est intelligendum de filcia Notarij viui, contra quem possent habere locum pœnæ à statuto inductæ. Statutum verò Pallauicinorum est intelligendum in Notario mortuo, & sic in filcia Notarij mortui.

Quarto datur intellectus, quòd si statutū Rangonorum intelligitur de filcia Notarij viui & mortui, & statutum Pallauicinorum pariter in filcia Notarij viui & mortui, statutum Pallauicinorum tāquam magis pręcisum, & derogatorium alterius debeat attendi.

Datur etiam quintus intellectus, quod verba debeant in principio breuiarij cuiuslibet anni scribere, qualiter illud breuiarium est suum, & verba, quæ sequuntur, ponendo nomen & pronomen, referantur ad instrumenta.

Prima distinctio in eo, quod statutum Rāgonorum loquatur in libro composito, non placebat Dominis, quia statutum intelligitur de filcia, & breuiarijs, & clarè loquitur, & dicitur de libro, id dicitur ampliatiuè, & non restrictiuè.

Secunda distinctio, quòd statutū Pallauicinorū non loquatur in filcia, sed in instrumento separato, & reperto extra filciā, quæ habuit cōtrouersiam inter Dominos, quamuis apud aliquos hęc distinctio non posset

saluari

saluati habita ratione recti sermonis, si breuiarium,& silcia idem pollent, considerando totum statutum Pallauicinorum, præsertim in ver. *& illud obseruari debeat in votum*, vsque ad fi. vbi videntur verba satis ampla, quæ restringi non possunt.

Circa tertiam distinctionem, quamuis illa placeret pluribus, & pluribus etiam displiceret, tamē dicebant pendere à resolutione alia, de qua per gloss. & alios in l. mancipia. C. de seru. fugit. cū alijs per Dec. in l. 1. nu. 14. C. de eden. & in pluribus eius consilijs. & partes debent in hoc præcipuè insistere, & in 4. intellectu. Nam hoc apud aliquos videbantur vrgere, quod si statutum Pallauicinorum intelligitur in silcia, aut tenenda est quarta distinctio de Notario viuo & mortuo, aut tenēdus est quartus intellectus propter verba statuti Pallauicinorum tam præcisa, & vrgentia, quod illud statutum, & non aliud debeat obseruari.

Quintus intellectus, licet placeret pluribus, tamen aliqui dubitabant de reuelantia, hoc est, quod non ideo Pallaucini haberent intentum, ex quo non apparet obseruata quolibet anno illa solennitas in ista silcia, & cum inter Dominos esset varietas, non potuit aliquid firmare nisi quod placeret, vt Proconsules Parmæ viderent silciam, & statuta huiusmodi, ac instrumentum donationis, ac diceret votum suum: nam in istis plurimum valet iudicium peritorum in arte, qui melius notant obseruantiam, & cōsuetudinem interpretatiuam, remanendo tamen articuli de suspicione silciæ, & an in silcia sint scripturæ non authenticæ, nec ne, interim discutiendi in Rota. vel si non poterit ex aliqua causa hoc fieri, tunc ponatur causa super eisdem, strictè tamen ad istas distinctiones & intellectus, præsertim ad secundam, & tertiam distinctionem, & quartum intellectum simul cum obseruantia, si quæ ex actis colligi potest, quæ releuet. Nam apud aliquos ex Dominis obseruantia allegata per Pallauicinos plurimum confert ad interpretanda ista statuta, licet aliqui vellent separatim de ea videre.

2 Præsupponunt tamen partes, quod † apud Dominos nulla est difficultas in præsumptione iuris. quod statutum eo ipso, quod est publicatum, præsumitur vsu receptum, vt bene deducunt informantes Rangonorum.

Circumscribant etiam partes pro nunc, an Vatanus sit de iurisdictione Parmæ, nam si quis erit, de his postea erit agendum. Et similiter, quod dicitur de verbis statutorum directis in personam Notarij, an sit Notarius creatus Apostolica, seu Imperiali auctoritate. Nā de hoc nunc non est agendum, sed tantum de intellectu istorum statutorum, an negotium vertatur magis in statuto Rangonorum, vel Pallauicinorum, si daretur distinctio inter illa.

ROBVSTERII.

Nouar. Decimarum. Veneris, 18. Aprilis. 1572.

SVMMARIVM.

1 *Sententia creditur, qua transiuit in iudicatum cum insertis in ea.*

DECISIO XCVIII.

FVit resolutum satis constare de tenore priuilegiorum ad effectum, vt sententia Cassad. sit exequenda, vt vniuersitas Cameræ sit cogenda ad electionem æstimatoris, & indicatoris remedijs iuris, & inter alia sub pœna, quod si non elegerit, stetur relationi æsti-
1 matoris, & indicatoris à Capitulo electi. Quia † sicut creditur sententiæ, quæ transiuit in iudicatum, ita insertis in ea. Crescen. decis. 134. Dixerunt etiam Domini, quod in declaratoria possunt addi aliqua ex his, quæ pro parte communitatis adducuntur arbitrio ponentis.

Non obstat, quod in priuilegio Pauli II. nō dicitur, quod electio æstimatorum, & indicantis debeat fieri ad instantiam Capituli, quia cum hoc tāgat interesse, & vtilitatem Capituli, de iure intelligitur, si Capitulū petierit, per regulas vulgares. Non obstat, quod in sententia non dicitur, quod debeant iurare, quia ista est specialis omissio, & si constat de priuilegijs aliunde, quam ex sententijs, poterit in declaratoria exprimi: & sic ista est specialis omissio & non discordantia, præsertim, quia sententia refert se ad dicta priuilegia. Non obstat, quod in sententia dicitur, quod cogantur omnibus iuris remedijs ad electionem, & tamen in priuilegijs hoc non dicitur, nisi quod alias stetur iudicio alterius æstimatoris. Nam dixerunt Domini, quod iste est ex pœnis ad cogēdum eligere, vt stetur iudicio electi à Capitulo. Nō obstat, quod in priuilegijs dicitur, quod communitas teneatur eligere pro seipsis, & sic videntur præsupponere, quod teneatur eligere casu, quo teneatur soluere decimas: Nam cum dicat, quod teneatur eligere pro seipsis, & possessoribus, pro quibus ipsi non teneantur soluere decimas, vt Capitulum sciat possessores, & valorem fructuum, & illud de seipsis procedit respectu illarum vniuersitatum, quæ tenentur soluere decimas: sed illæ, quæ non tenētur soluere, debent eligere pro possessoribus. Non obstat, quod in priuilegio dicitur, ad requisitionē episcopi, & Capituli, & in sententia dicitur, ad requisitionē Capituli, quia hoc ideo, quoniam episcopus non erat in ista lite, & quia priuilegium intelligitur separatim, hoc est in decimis spectantibus ad Episcopū ad requisitionem Episcopi, & in spectantibus ad Capitulum ad requisitionem Capituli. Quia Episcopus & Capitulum videntur positi tanquam duo oratores, & priuilegium Pauli Secundi loquitur de solo Capitulo.

Non obstat, quod non dicitur de indicatione agrorum & vinearum in priuilegio, sed quod indicētur homines colentes agros, quia dicitur ibi, quod ita & taliter indicant, vt descriptio, &c. quæ fieri non potest cōmode, nisi demōstrentur etiam agri, & ita ordinarunt, vt expediam causam.

ROBVSTERII.

Roman. Census, Veneris 8. Februarij 1577.

SVMMARIA.

1 *Possessio iurium, seu rerum incorporalium retinetur per ciuilem possessionem.*

2 *Possessorium retinendæ dicitur esse iudicium summarissimum.*

3 *Possessorium recuperandæ vel retinendæ potest intentari ab eodem, cui datur electio.*

4 *Ius sibi propria auctoritate dicere nemini licet, etiam habenti priora, & potiora iura in possessorio.*

Ampliatur multis modis, vt nu. 5. & 6.

6 *Princeps supremus, nunquam tollit ius possessionis retinentibus eam, nisi ordine iuris seruato.*

7 *Interpellatio, seu termini præfixio ad se defendendum nunquam prætermittitur a supremo Principe.*

8. *Spoliatio, & denegatio solutionis ex aliqua iusta causa facta differunt.*

9 *Causa iusta denegationis solutionis absorbet in se petitorium, & possessorium simul.*

10 *Sententia graduationis datur in causa discussionis, in qua non dicitur constare de non iure, quousque potest constare de iure.*

11 *Ius quod metitur à possessore, non mutatur, nec variatur ex mutatione personarum.*

12 *Res, & possessio transit cum onere, & causa sua.*

DECISIO XCIX.

MAior pars tenuit, quod Petronij & alij qui repetūtur, sunt manutenēdi in quasi possessione exi-

1 gendi censum, in qua existunt, quia cum † semel fuerit
in possessione, si denegatur solutio, aut alius fructus
quasi possessionis, potest possessor etiam in istis incor-
poralibus retinere ciuilē possessionem, & adire iudicē
& petere, vt in primis manuteneatur quasi in sua pos-
sessione, seu statu durante controuersia tantum. Ioan-
nes Faber in §. retinendæ. numer. 21. de interdictis, Flo-
rian. de Sancto Petro, in l. si forte. §. sciendū, circa med.
si seru. vindic. Salyc. in l. 1. numer. 7. C. vti possid. Af-
flict. decis. 393. per tot. Ias. in l. clam possidere. §. qui ad
nundinas. num. 23. de acquir. possess. Socin. iun. consi.
122. num. 16. in 4. Ruin. consil. 58. numer. 6. in 4. Ma-
rant. in Specul. iudic. part. 4. Dec. consi. 7. num. 17. Re-
buff. in tracta. de decim. q. 9. num. 8. & super constitut.
regni, numer. 3. tit. de caus. benef. possessor. in præfat.
num. 7. Menoch. de retin. possess. remed. 3. numer. 131.
cum sequen. Et fuit resolutum in Placentin. decima-
2 rum. & Lucan. pensionis. Quod † remedium dicitur
breue, & summarijssimum possessorium, iuxta consi.
Paul. de Castr. volum. 2. in 2. Couar. pract. quæst. cap.
17. Menoch. in tract. de retinen. possess. cap. vltim. nu.
7. cum sequen. Et admittit suspensionem petitorij, &
nō admittit exceptionem defectus proprietatis, quan-
do non petitur aliud quam manutentio durante li-
te. Ægidius in c. pastoralis. nume. 21. cum sequen.
Ferret. consi. 7. nu. 3. cū seq. in primo, Plot. in l. si quan-
do, num. 99. 106. & 112. C. vnde vi. Neuiz. consil. 8. nu.
19 cum sequen. Et fuit resolutum coram bo. me. Ora
3 din. in Bononiens. iurisd. de anno 1569. Est † tamen in
facultate istius, cui est denegata solutio, habere se pro
spoliato, & tunc intentare remedium recuperandæ: vel
si non habet se pro spoliato, intentare remedium reti-
nendæ, vt supra. Et de vtroque ponit Bald. in l. 2. num.
44. C. de seruit. Afflic. d. decis. 395. Rip. in cap. cum Ec-
clesia Sutrina num. 9. de caus. possess. & propriet. Mo-
der. in tract. de annu. præstat. quæst. 2. nu. 2. Ideo cum
præsupponatur, quod Petronij sint in quasi possessio-
ne, vel aliquis ex ipsorum adhærentibus, & suspende-
rent petitorium, debent in primis manuteneri in isto
casu durante controuersia prioritatis & potioritatis.

4 Secundò, quia † non licet priori aut potiori, sicut qui
cunque alteri proprietario, sibi ius propria auctorita-
te dicere, & possessorem turbare, capiendo absque ci-
tatione propria auctoritate possessionem, quousque
per viam agendi vel præfixionis termini illa quasi pos-
sessio sit ab ipso possessore in petitorio euicta, c. con-
sultationibus, & ibi not. omnes, de iure patron. Cal-
det. consil. 23. de præben. Rot. in antiq. de iure patro-
natus, decis. 14. Ioannes de Siln. de benefic. part. 2.
5 quæst. 7. num. 16. etiam si † proprietarius esset fiscus.
Guid. Pap. quæst. 166. vel esset ordinarius, qui visita-
ret. ca. ordinarij, de offic. ordin. vbi Gemin. Fran. &
alij, vel esset delegatus supremi Principis, c. si quando
de rescript. l. si non cognitio. C. si contra ius, vel vtil.
pub. & ibi Paul. de Cast. colu. 1. Anch. consi. 120. colu.
1. & 2. Calde. consi. 4 de dilat. Neuiz. d. consi. 81. n. 13.
Et possessio illius possessoris esset infecta, sine fomento
iuris, dict. c. licet episcopus. de præben. in 6. vbi etiam
Gemin. & Franc. in 3. & 4. not. late Neuiz. dict. consi.
6 81. n. 8. cum sequen. Imò † licet solennitatibus iuris po
situm supremus Princeps sit solutus, & quadrata æques
rotūdis, & ex potestate ordinaria possit tollere ius pos-
sessionis, & decernere, vt de solo petitorio, vel simul de
eo cum petitorio, cognoscatur. Abb. & alij per Capic.
decis. 69. nu. 13. Aym. consi. 182. nu. 13. cum sequen. Id
tamen nunquam facit in retinentibus possessionem,
sed iam expulsis, & eiectis à possessione, & tunc id fa-
cit cum causa, vt notum est: & si intrusos ab occupa-
tione quandoque eijcit, & controuersias decidit, ac si-
lentium imponit, id tamen semper facit, tamen præfi-
xo termino, & parte citata ad faciendas suas defensio-
nes. c. pastoralis, §. ceterum, de re iud. l. vt vim de Inst.
& iure. l. defensionis facultas. de iure. fisci. libr. 10.
Bald. in c. cum olim. numero 4. de re iud. Soc. consil.
166. nu. 49. cum sequen. in secundo. Dec. consi. 497. in
7 fine. & cō si. 528. colum. 2. Hæc enim termini præfixio,
vel interpellatio ad se defendendum, nūquam præter-
mittitur à supremo Principe, in quibus vis depositioni
bus tertio præiudicialibus. Socin. in l. si quis arbitra-
tu. nu. 33. de verb. obligatio. & consil. 27. num. 11. in 3.
Natta in clem. sæpe. §. & quia. colum. 27. & seq. de ver.
signific. Capic. decis. prima. nu. 36. Et ideo cum istis pos
sessores pluries exigerent censum, & hodie sint in pos-
sessiones, nefas esset, quod hæres cum beneficio legis &
inuentarijs illis non auditis, possit propria auctoritate
sub prætextu, quod ipse est anterior & potior, spoliare,
& ius sibi dicere.

8 Non obstat, quod quicquid sit in alijs † possessioni-
bus: tamen in annua præstatione secus est, cum Mo-
der. in d. tract. de annua. præstat. quæst. 20. teneant
contrarium in herede cum beneficio legis & inuenta-
rij, vt possit denegare soluere ex causa iusta & legiti-
ma, videlicet, si est potior & anterior creditor: con-
currente iusta causa, non spoliat, licet deneget sol-
uere, c. querelam. & ibi not. de elect. Quoniam opi-
nio istorum Modernorum posset procedere, vbi ille,
qui erat in quasi possessione propter denegationem
hæredis, habet se pro spoliato, & agit spolio: & tunc
enim hæres, si esset anterior & potior, rectè posset di-
cere, non spoliaui te, quia ex iusta causa denegaui sol-
uere. Et ita fuit resolutum coram bo. me. Grato, de
anno 1565. in vna Conuennarum: vbi beneficiatus, qui
per plures annos soluerat pensionem, & quia non po-
tuerat habere possessionem beneficiorum, denega-
9 uit soluere, fuit dictum, quod † causa erat iusta, &
illa percutiebat & absorbebat petitorium, & posses-
sorium, & sic nullum erat commissum spolium. Et
in istis terminis intrant allegata per illos Modernos,
& per informantes Do. Alphonsi. Diuersum tamen
est, vbi possessor non habet se pro spoliato, sed retinet
ciuilem possessionem, & adit Iudicem, & prætendit
nullam adesse iustam causam cessandi à resolutione, &
suspendit petitorium & petit in primis manuteneri in
possessionem, in qua existit durante controuersia de
iusta causa, prout hic contingit. Tunc enim intrant su-
pra pro istis creditoribus adducta, quod nō liceat pro-
pria auctoritate sibi ius dicere & possessorem spoliare,
sed possessor est manutenendus in sua possessione, con-
trouersia durante, & si illi Moderni senserunt contra-
rium, tamen illorum opinio non potest de iure sustine-
ri, vt tenebant Domini.

Non obstat, quod ex resolutionibus factis, cōstat de
hypotheca Domini Alphonsi. Quoniam vltra quod
nondum est finita liquidatio bonorum vera, præser-
tim circa valorem bonorum maternorum & auito-
rum nihil est actum, donec aliquid superest ad agen-
dum, tamen nondum liquet, quod bona q. Pauli An-
tonij non sufficiant ad satisfaciendum Alphonso, &
istis creditoribus: qui sunt in quasi possessione exi-
gendi hos census, præsertim data cautione de resti-
tuendo anterioribus: & potioribus creditoribus, iux-
ta facultates A. C. quæ sunt etiam Rotæ concessæ, &
10 † tanto magis. cum simus in causa discussionis, in qua
datur sententia graduationis, & non dicitur constare
de non iure, quousque potest constare de iure. Ægid.
decis. 103.

Non obstat, quod isti heredes non sint in possessione
exigendi istos cēsus à Domino Alphonso. Nam respon
11 debant, † quod ius metitur à possessore, quod non mu
tatur nec variatur ex mutatione personarum. Guid.
Pap. decis. 629. & fuit pluries in Rota resolutum.

Non obstat, quod confecto inuentario heres non te-
netur vltra vires hereditarias. Quia non dicitur, quod
Alphonsus soluat de suo, sed de pensionibus domo-
rum,

rum, super quibus est impositus census, in cuius possessione exigendi existunt isti creditores, qui non sunt turbandi in sua possessione, non obstante exceptione inuentarij, quæ non debet esse valida, vt plures deducunt.

Non obstat, quod Alphonsus est in possessione istarum domorum, & quod nec ipse est spoliandus, vel turbãdus in dicta possessione, Quia respondetur primo, quod Alphonsus dicitur in possessione istarum domorum cum sua causa, & sic cum illo onere reali soluen-
12 di census istos, nam † res transit cum onere, & causa
sua. Paul. in l. priuilegium, C. de sacrosanct. eccle. Dec. in c. ecclesiç Sanctç Mariç. col. 20, nu. 53. vers. non obstant iura. de constitut, & in c. nouit. col. 7. nu. 13. vers. sed contra istam ampliationem. Secundò, quia in istis fructibus isti creditores sunt anteriores possessores, & possessio Alphonsi iunior, & dicitur clandestina, turbatiua, & sine fomento iuris, cum isti creditores hoc allegent, quod clam ab ipsis possidet, iuxta not. in c. licet causam, de probat. ideo nullius est consideratio-nis hęc allegata possessio Alphonsi.

Non obstat, quod potest peti separatio bonorum, & adsunt alij creditores, quia pętendunt se esse anteriores, & potiores. Quoniam interim isti creditores sunt manutenendi in sua quasi possessione exigendi, in qua existunt,

ROBVSTERII.

Regimen. Sancti Thomę. Lunę, 10. Decembris, 1576.

SVMMARIA.

1 *Appellari potest à mandato de exequendo inferente nouum grauamen.*
2 *Liquidatio in executione requiritur, vbi sententia sunt lata in iudicio vniuersali.*
3 *Appellare licet à qualibet declaratione rei, & pœna ipso iure à lege, vel ab homine fulminata, sicut etiam a liquidatione.*
Limita, vt num. 32.
4 *Exceptio rei iudicatæ non intrat, vbi non concurrit identitas personarum.*
5 *Persona duplex potest repræsentari in separabilibus, & considerari tanquam alius, & non tanquam ipse.*
6 *Tertius vitiose non possidens, impedit executionem sententiæ in terminis l. a Diuo Pio. §. si super rebus. de re iud. & potest appellare.*
7 *Dubia quando esset res, pronunciandum esset fuisse locum appellationi.*
8 *Excessus vbi datur, ibi etiam licet appellare, non obstante cognitione summaria, quæ in executione requiritur.*
9 *Notorium resultans ex probationibus, vbi datur appellatio, non tollit beneficium appellationis.*
10 *Appellatio, & remissoria in quibus differant.*
11 *Clausula, appellatione remota, est stricte intelligenda.*
Limita, vt nu. 24.
12 *Rescriptum de parendo iudicatis, quomodo intelligendũ.*
13 *Appellatio non datur à pronunciatione de exequendo rẽ iudicatam, sicut nec ab executione.*
14 *Sententia lata super pertinentijs dicitur contineri in iudicio vniuersali, cuius liquidatio executorialis non cõtinet nouum grauamen, sed tantum declarationem sententiæ.*
15 *Appellatio suspensiua non admittitur à sententia continente declarationem interpretatiuam qualitatum non augentium, nec minuentium.*
16 *Liquidatio, quæ fit in executione sententia latæ in iudicio vniuersali debet esse summaria.*
17 *Appellare licet à pronunciatione de exequendo, si executor excedit modum, aut aliquo modo grauat, de quo debet constare verè, & non probabiliter.*
18 *Appellans ab executione tenetur nominatim exprimere causam, & non per relationem ad acta.*
19 *Appellans ab executione habet præsumptionem contra se.*
20 *Clausula appellatione remota operatur in omnibus data eadem ratione principalis negotij, & incidentium.*
21 *Possidens præsumitur esse in possessione ex illo titulo magis notorio, & propinquo, etiam si minus legitimus esset, cum ex actu nullo declaretur voluntas.*
22 *Causa noua non superueniente, non potest dici mutata causa possessionis ante litem motam.*
23 *Possessor vitiosus non appellat suspensiue, nec potest impedire executionem.*
24 *Causa possessionis mutata præsumitur ante litem motam ad euitandum delictum, vbi alias non potuisset licite possidere.*
25 *Probationes ex actis faciunt notorium in materia executiua, vt non requiratur alia pronunciatio.*
26 *Regula, non deducta deducam, & alia similes, non habẽt locum in materia executiua in actione vniuersali.*
27 *Executiua materia non respicit quod potest in futurum deduci, sed quod probatum est.*
28 *Adiectio qualitatis, per quam non mutatur substantia rei iudicatæ, non inducit nouum grauamen.*
29 *Appellare licet a liquidatione eo modo, quo licet appellare in materia executiua.*
30 *Appellatio à liquidatione facta in iudicio particulari, vel generali, de stylo curiæ exceditur propter excessum, secus in liquidatione in iudicio vniuersali, in quo præcedit condemnatio, & iudex reseruat sibi liquidationem.*
31 *Sententia incerte, & vniuersaliter lata in iudicio vniuersali de iure sustinetur.*
32 *Appellare non licet à declaratione qualitatum, & circumstantiarum in re iudicata comprehensarum.*
33 *Possessio sola non sufficit possessori, nisi ostendat titulum, quando constat de iure alterius.*
34 *Clausula appellatione remota comprehendit omnes appellationes ab incidentibus, & accessorijs, vbi militat eadem ratio.*
35 *Clausula parito iudicato simpliciter intelligitur habere locum in iudicio vniuersali.*

DECISIO C.

EX nomen Votaotibus sex fuerunt, esse locum appellationi suspensiuę, tres verò non esse illi locũ, sed executioni. Mouebantur sex.
1 Primò, quia † mandatum de exequendo decretum
super istis petijs terrę, vti de pertinentijs hospitalis, infert nouum grauamen, nam addit sententijs aliquid certum, scilicet, has nominatas petias terrę. Bald. in l. terminato. nu. 9. circa med. C. de fruct. & lit. expen. & in l. si cum exceptione. §. hęc autem actio. quod met. cau. ergo noua res est, l. ius ciuile. de iust. & iure. & l. 1. §. si quis simpliciter. de verbo. obliga. cum alijs per Soc. cons. 87. nu. 7. cum seq. in 4. Achil. de contmist. decis. 1. Ideo cum sententię pręcedentes non inferant necessario illud idem grauamen, potest appellari infra decem dies, si allegatur, quod executor excedit modum in liquidando. Bal. cons. 119. nu. 8. in secundo. Ang. in l. si cum exceptione. §. hoc autem. num. 4. quod met. cau. Rom. cons. 357. in fi. Franc. in c. directe. nu. 5. ante fi. vers. tertia conclusio, de appell. Fely. in c. quod ad consultationem. col. 9. nu. 17. vers. limita secundo. de re iu. Capic. decis. 34. nu. 4. Rui. cons. 76. nu. 1. lib. 5.
Secundò, quia licet sententię super pertinentijs ho-
2 spitalis dicantur latę in iudicio vniuersali, tamen † saltẽ in executione requiritur liquidatio. vt per gl. Bar. & alios in l. 1. in princ. de edẽ. vbi allegat ad hoc l. defen

ſionis facultas. C. de iure fiſci. lib. 10. & tamen glo. in
verbo pendente. in d. l. defenſionis facultas. iuncta l. fi.
C. de bon. vacan. in eod. lib. 10. cum gl. in verbo, data,
& in verbo, copia, vbi etiam Ioan. de Plat. col. fi. verſi.
quinto nota, inquit, non obſtante ſententia vniuerſa-
li, poſtea in illa liquidatione datur copia reclamandi,
Et idem quando quis eſt condemnatus per tres ſenten
tias ad rem, de qua cōtrouertitur, vnà cum fructibus,
expenſis, damnis, & intereſſe, quorum liquidationem
Iudex ex ſtylo curiæ ſibi reſeruat. Nam in liquidatio-
ne quæ poſtea fit, admittitur appellatio. Bald. in l. ab
executore. nu. 13. de appell. Iaſ. in l. properandum. §.
ſin autem alterutra. nu. 25. verſ. ſed nunquid à taxatio
3 ne. C. de iud. ſicut † etiā licet appellare à qualibet de-
claratione rei, & pœnæ ipſo iure à lege, vel ab homi-
ne fulminatæ, quia infert nouum grauamen, & poteſt
iudex decipi. Card. Zabarel. poſt gl. & Lap. in clem. 1.
§. ſi quis autem. q. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct. Franc. in
c. is cui, in fi. verſ. 3. limit. de ſent. excom. lib. 6. Abb. cōſ.
100. nu. 5. in fi. cum ſeq. in primo. idem Abb. & Dec. in
c. pertinent. col. 1. de appel. Fel. in c. Rodulphus, colum.
pen. circa medium de reſcript.

Tertiò, quia vbi non concurrit identitas perſona-
rum rei, & cauſæ, iuxta l. cum quæritur, de except. rei
4 iud. tunc † non intrat exceptio rei iud. vt ibi per Abb.
conſ. 50. nu. 2. cum ſeq. in primo. Dec. conſ. 96. col. 1. &
conſ. 445. nu. 45. ſed in ſententia vniuerſali de perti-
nentijs hoſpitalis Boiardus fuit condemnatus vti ho-
ſpitalarius, Rot. in nou. de reſt. ſpol. deciſ. 1. poſt princ.
Aegid. deciſ. 5. ante medium. & deciſ. 584. Et ſic ipſe
non eſt intruſus lite pendente, neque vitioſus poſſeſ-
ſor, vti aliqui Domini præſupponebant poſſidere iſtas
terras, vti alius priuatus & extraneus, & ſic repræſen-
tat aliam perſonam, hoc eſt, ſeipſum vti extraneum, &
particularem, licet antea fuerit condemnatus, vt hoſpi
5 talarius, Nam † in ſeparabilibus poteſt quis repræſen-
tare duplicem perſonam, & conſiderari tamquā alius,
& non tamquam ipſe. l. ſi patet. §. ſi duo. vbi gl. & Bal.
de adopt. cum alijs per Aym. de antiq. tēp. par. 4. nu. 42.
Et regulariter attendi debet qualitas, ſub qua fit diſpo
ſitio vel actus, ex argumento & à præſuppoſito, & à
nomine dignitatis officij, vel appellatione, c. quoniam
Abb. & ibi not. de offic. deleg. Gl. Bar. & alij in l. man-
cipia. C. de ſeru. fugit. Sign. conſ. 37. in 3. dub. Alc. to. 1.
lib. 2. conſ. 3. nu. 1. Euerar. in deciſ. 36. 79. & 81.

Vnde licet ſententiæ condemnatoriæ contra Boiar-
dum ſint latæ, vti contra hoſpitalis poſſeſſorem, ſuper
pertinentijs hoſpitalis, tamen quia Boiardus præten-
dit illas petias terræ poſſidere vti patrimoniales, & vti
ſuas proprias & particulares, iſta liquidatio & manda-
tum executiuum continet nouam diſpoſitionem, &
nouum grauamen, non ſolum ratione additionis no-
uæ rei, vt ſupra, ſed etiam ratione nouæ perſonæ, quā
Boiardus nunc repræſentat ex d. l. ius ciuile cum alijs,
Merito non poteſt habere locum exceptio rei iudica-
tæ, & ſic executio.

Quartò, quoniam in terminis l. à Diuo Pio. §. ſi ſu-
6 per rebus, de re iud. ſi tertius † vitioſe non poſſidet, im-
pedit executionem, & ſi vult, poteſt appellare, vt ibi
per gl. Bar. Iaſ. Caſt. & alios. Sed Boiardus poſſeſſor re-
præſentat nunc aliam perſonam, vt dictum eſt. Merito
tanquam tertius poteſt impedire executionem, & ap-
pellare, præſupponendo quod non poſſideat vitio-
ſe.

7 Vltimo, † quoniam ſi res eſſet dubia, pronunciandū
eſſet pro appellatione, hoc eſt, fuiſſe illi locum, Gloſ.
Caſtren. & alij per Alex. conſ. 113. poſt prin. lib. 5.

Non obſtat, quod iudicium pertinentiarum ſit vni-
uerſale, & ſufficit in executione ſummarie ſine libello,
& litis cōteſtatione, docere de iſtis pertinentijs, vt per
Inno. in c. conquerente. nu. 8. in fi. de offic. ordin. Nam
reſpondebant, quod non ideo infertur, quod ſi al-
legatur fuiſſe exceſſum in liquidando, non licet appel-
lare ex quo cōtinet nouū grauamen, vt per Bal. Ang.
8 & alios ſupra citatos. Neque. n. ex eo † quod in execu-
tione ſufficiat ſummaria cognitio, ſequitur, quod non
liceat appellare, vbi allegabatur exceſſus, & quod in-
fertur nouum grauamen. Bal. Ang. Rom. & alij ſupra
citati: & facit clem. ſæpe, cum glo. in verbo, citationes.
vbi etiam Zab. Anch. Imo. & alij de verb. ſignif.

Non obſtat, quod Corradinus probauit, iſtas terras
eſſe de pertinentijs hoſpitalis, & Rota denegauit re-
miſſoriam Boiardo ad probandum contrarium, pro-
pter vehementem præſumptionem calumniæ. Nā re-
ſpondebant, quod vbi datur appellatio, notoriū reſul-
tans ex probationib. non tollit beneficium appella-
tionis. c. cum ſpeciali. §. porro, vbi Dec. in princ. & in
3. not. de appellat. & quia appellatio ſuſpendit effe-
ctum concluſionis in cauſa & omnium probationum.
Rot. in nou. de reſtit. ſpol. deciſ. 16. num. 2. alias 393.
Claud. de Seyſel. in l. naturaliter. §. nihil commune.
ff. de acquir. poſſe. num. 44 in fin. cum ſeq. Aym. conſil.
299. nu. 8. Et proprie in cauſa appellationis procedit
9 regula, quod † vna prouocatio non excludit aliam, &
in ea attenditur poſſibilitas, quod non deductum poſ-
ſibile ſit, quod poſſit deduci, l. per hanc. C. de temp.
appell. c. per tuas, de appel. Aegid. deciſ. 124. in fin.
Bart. in l. ſi duo, nu. 3. & in l. admonendi. nu. 50. de iu-
reiuran. Pariſ. conſi. 146. num. 13. in quarto. Ideo non
dicitur conſtare de non iure Boiardi, quamdiu poteſt
conſtare de illius. Aegid. deciſ. 103. Et dicebant diuer-
ſam eſſe rationem appellationis & remiſſoriæ: nam
10 † appellatio eſt remedium ordinarium, cui lex ſtatim
defert, etiam ſi nihil probet, aut deducat appellans
propter poſſibilitatem deducendi, & probandi, toto
tit. de appell. Remiſſoria verò eſt remedium ſubſidia-
rium, & plurimum pendens ab arbitrio iudicis, qui
vbi ſuſpicatur calumniam, vel illam ſufficienter non
concipit, denegat vel concedit ſecundum contingen-
tiam caſuum, l. iudices, cum authen. apud eloquentiſ-
ſimum. C. de iudic. Roma. Pariſ. & alij per Caſſad. de-
ciſ. 2. de dilatio.

Non obſtat clauſula, *appellatione remota*, appoſita
11 in reſcripto Sanctæ me. Pij V. Quoniam † cū ſit exor-
bitans, eſt ſtrictè intelligenda, Abb. in c. paſtoralis, nu.
6. in fi. & Franc. col. pen. verſ. ſexto quæritur, de ap-
pellat. referebant illam tantum ad appellationem, quę
interponitur a diffinitiua in negotio principali, non
autem ad illam, quæ interponitur ab incidentib. ſeu
acceſſorijs, Abb. Franc. & Dec. in d. c. paſtoralis, de ap-
pell. Felyn. in c. cauſam quæ col. fin. de reſcript. Præ-
ſertim, cum Boiardus nunc repræſentet ſeipſum vti
particularem, & ſic eſt diuerſa perſona, quo caſu non
habet locum dicta clauſula. Alex. conſ. 84 num. 7. Co-
uar. pract. quęſtio. c. 15. nu. 4.

Neque obſtat reſcriptum Sanctiſſimi D. N. dire-
ctum R. P. D. Binarino, ibi, *parito iudicato, quo ad poſſeſ-
ſionem hoſpitalis omniumque terrarum, & bonorum
12 pertinentium ad ipſum*, quoniam † iidem Domini in-
telligebant illud conditionaliter, videlicet, quatenus
ſuper illis adſit iudicatum. l. ſi quis legauerit. la prima.
& ibi. Doct. de leg. 2. poſt Bal. in l. fin. nu. 41. C. de edict.
Diui Adria. toll. Ruin. conſ. 83. num. 7. in primo. Sed
cum in caſu iſto liceat appellare, & ſit appellatum, non
dicitur ſimpliciter iudicatum, quia appellatio ſuſpen-
dit iudicatum.

Tres verò tenebant eſſe locū executioni, ex diſpoſi-
tione iuris, & cōmiſſione Corradini ſignata in ſigna-
tura Sanctiſſimi, de menſe Auguſti 1576. quæ refor-
mat commiſſionē Boiardi ſimplicis appellatoris à de-
creto executionis, contra ipſum in Rota decreti, vel ſi
magis placet, committatur eidem Christophoro Ro-
butterio, qui ad legitimam executionem procedat,
perinde ac ſi vltima præinſerta ſignata non fuiſſet.

Et primò mouebat ipsos, quia sicut ab executione non datur appellatio.l.ab executore. de appel.l.ab executione. C. quor.appel. non recip. saltem suspensiua, Specul. in tit.de actio.seu pet. §.super.vers.sed quid si
13 ante. Ita nec † à pronunciatione de exequendo rem iudicatam, aut aliam dispositionem executiuam, secundum communem opinionem,& obseruantiam Palatij, vt sit litium finis, cum non plus grauet. Gemin. cons.99.Guido. Papæ,cons.574. Corn. cons.71.nu. 20. cum seq.in primo,& cons.221.in fi. in quarto. Aret. in l.5.in princ. nu.3. circa med. de verb.oblig. Alex. cons. 95.in secūdo.Soc.in reg.26.appellare.Fel. in c.quod ad consultationem, nu. 14.& 15.de re iud.Ruin.cons.78. nu.1. in quinto.Soc.Iun.cons.138. nu.6.in tertio. Gra. respons. 16.col. 1. in secundo. Rol.cons.43. nu.5.in primo.Ant.Gabr. de appel.conclus.4. per tot. Sed executoriales Corradini super istis possessionibus emanarunt vigore sententiæ, & rei iudicatæ, super omnibus pertinentijs hospitalis, ergo non licet appellare ab isto decreto.

14 Secundò, quia † sententiæ,& res iudicata huiusmodi super pertinentijs hospitalis continent condemnationem in actione vniuersali. imo. Host Zabatel. Anchar. Abb.& alij in c.conquerente, de offic. ordi. & in c.2.de libel.oblat. & in c.cum ad sedem.de rest.spoliat. Et liquidatio postea facta de istis possessionibus, vti de pertinentijs hospitalis fuit iusta, vt pluries fuit in Rota resolutum. imò fuit denegata remissoria Boiardo ad probandum contrarium: ideo cum præcesserit condemnatio in actione vniuersali,& secuta fuerit iusta liquidatio executorialis, non continet nouum grauamen, sed declarationem qualitatis pertinentiarum non augentium, vel minuentium condemnationem & executionem, sed tantum inducentium declarationē interpretatiuam sententiæ vniuersalis. Bart. in d. l. ab executore, nu. 11.de appel. Bal.in l.terminato, nu. 66. vers. modo ergo quæro.C.de fruc. & lit. expen. Lap.al leg.S?. in causa, nu. 7.vers. vnde licet de iure. Aret. in d. l. 5.in prin. nu.3. post prin.de verb. oblig.Fel. in d.c. quod ad consultationem,nu.20. circa med.Calca.cōs. 15.nu.26.32.35. in fi & seq.Barba.cons. 18.col.8. cum seq. Sarnens.in reg.de iur. quæsito non tollen. q.13.nu. 3. Gabriel.de reg.iur.conclus. 13. per tot. ideo executoriales istæ sunt partes executionis. Gloss. in d. l. si cū exceptione. §. hæc autem actio. quod met. cau. Bal. in d.l. terminato,num.8.C.de fruct. & lit. expen.Ang. & Imo. in l. Paulus. la prima.de re iud. Franc.in c.sæpe, q.12,nu.60.de appellat.Fel. in d. c. quo ad consultationem,nu. 14. circa medium, de re iud. Et propterea cū non contineant nisi declarationem † interpretatiuam qualitatum,non augentium nec minuentium,non admittitur appellatio suspensiua. Rom. cons.45. num.2. ... bona additio.

Tertiò, quia † in istis actionibus vniuersalibus sufficit obtinere rem iudicatam super illis,& deinde in executione & extraordinario modo summarie sine libello,& litis contestatione facere iustam liquidationē pertinentiarum, vel aliarum rerum contentarum, in ipsa sententia vniuersali.Inno.in d.c.cōquerente,nu.5. in fi. de offic. ordin. & ibi etiam alij præsertim Anch. in fi.vers. sed hoc,dicens,quod alias nihil proficeret in istis iudicijs vniuersalibus obtinere istas sententias, si non liceret isto modo extraordinario liquidare, & procedere ad executionem. Et idem Innoc. in c. cum ad sedem, nu. 1. & 2. vbi etiam Host. Anch.ante fin.& Abb.no.9. & centum alij ibidem,de restit.spol. glo. & Bar.in l.1. nu.7. in fi. cum seq. & Bal. col.2. post princ. vers. in istis vniuersalibus,Rom.nu. 4. & Ias. & alij de eden.idem Rom.cons.211.nu.5.Ruin.cons.22.nu. 3. in primo,Moder.de oblig. cameral, in rub. de verb. oblig. nu. 4.pag.138.in rub. de liquid.nu.6. pag.161.

Quartò, & si licet appellare ab ista executione, &
17 pronunciatione de exequendo,† quando executor excedit modum, aut grauat aliquo modo circa rem, vel exceptiones admittendo,Bar.Bal.Paul. de Cast. & alij in d.l.ab executore,& in d.l.ab executione. Abb. Fel.& alij in d. c. quod ad consultationem, de re iudica. Ias. Rip. & alij in l.2. eod. tit.

Tamen id procedit, vbi verè executor excessit, aut alias grauauit: nam causa excessus seu grauaminis, debet esse non solum probabilis & verisimilis, sed etiā vera.Inn.in c.in nostra.nu. 5. & 6. de procura. Bellam. in c.constitutis. il primo,num.31.in fi. cum seq. de appel. Gemin. in c.quamuis.nu. 4. in prin.de elect. lib.6. Imo.in c.bonæ.nu. 15. Dec. nu. 9. 23. & 24. de appel.
18 Et † propter præsumptionem, quam habet contra se appellans, tenetur in simili executione nominatim exprimere causam, & non per relationem ad acta. cle. appellante.de appellat.cum alijs per Fely.in c.quod ad consultationem.nu.20.de re iud.Capic. decis.1.nu.20. quia huiusmodi executoriales meram continent interlocutoriam. Aret. in d.l.5. in princ. nu.3. de verbo. oblig.Zab.in d.c.quod ad consultationem,in fin. Felin. nu.20.de re iudic.Capic.d.decis. prima,nu.21.Sed Boiardus nullam expressit causam in sua appellatione, nec in aliquo executor excessit, neque grauauit, vt fuit resolutum in Rota, ergo non debuit executor appellationi ex plurib. causis calumniose & friuole deferre ante inhibitionem, clem.1. de dolo, & contuma. cum alijs per Franc.in d.c. de priore. in fi. de appell. & in c.iudex.nu.7.vers.secundo limita, de off. deleg. in 6. Rom.cons.511.in princ. Hyppol. de Marsil. in l. patre, vel marito.nu.8. de quæstio. neque etiam est illi deferēdum post inhibitionem, quia illa fuit reformata per signaturam,vt proxime.

19 Quintò, quia † appellans ab executione habet præsumptionem contra se. Ægidius in d. c. constitutus, il primo, num. 31.in fi. cum sequen.de appellatio. Zabarella in d. c. quod ad consultationem, in fine, & ibi etiam Felin. numero secundo. Ideo signatura ad obuiandum fraudibus, quæ in expressione causarum fierent, non solet stare assertioni partis de excessu executionis, sed vult aliquid gustare de grauamine, antequam transferat executionem, aut committat causam appellationis suspensiue alteri iudici cum facultate inhibendi executori. Rot. in nou.de appellatio. decisio. 45. & 50. numer. 2. Ioan. Andr. Dominic. & Franc. in c. non solum. §. in illa. in secundo notabil. de appellat. in 6. Felin. in c. dilectus filius. colum. 2. nume. 14. de rescript. Et cum fuerit pluries causa disputata in Rota & ex resolutionibus factis appareat, quod istæ possessiones sint de pertinentijs hospitalis, & Rota etiam denegauit remissoriam Boiardo, & ad probandum contrarium, propter suspicionem calumniæ, ideo in signatura videns nullum adesse fumum grauaminis, reformauit commissionem, & inhibitionem in fauorem Boiardi concessam, & commisit legitimam executionem eidem executori. Merito iuxta illius formam est procedendum ad vlteriorem executionem in istis possessionibus.

20 Sextò, quia data identitate rationis negotij principalis, & incidentium, clausula appellatione remota, operatur in omnibus. Bal. in l. certi. in fi.C.de interd. & in l. 1. vbi etiam Saly. nu. 4.C. si de moment. possess. Zuccar.in l.fi. nu.439.C.de edict. Diu.Adr. toll. Sed ratio,quæ mouit Pium V. ad tollendum appellationem, erat, quia iniquū est, vt laicus diutius detineat Ecclesiam, cū sit illius incapax, quæ incapacitas militat ēt in pertinentijs beneficij. c. quicumque 11.q. 2. c. si quis præiudicium. 16. q.2. Abb.in c.conquestus.nu.2.de foro compe.c.21. sess. 22. Conc. Trident. Et hoc clarè colligebant in rescripto Sanctissimi D. N. directo R. P. D. Bruano,in quo cōmittitur causa restitutionis in in-

tegrum cum clausula, parito iudicato, tam quo ad beneficium, seu hospitale, quàm quo ad pertinentibus ip
sius. Et demum fuit reformata commissio appellatio-
nis Boiardi sine præiudicio legitimæ executionis in
istis pertinentijs. Ideo procedendum est ad executio-
nem in istis possessionibus.

Vltimò, quia Boiardus in istis peijs terræ est intru-
sus lite pendente, prout Corradinus obtulit plures
in continenti probare, & verificare ex eisdem actis, da-
to sibi puncto super hoc. Tum ex eo, quod intendit
probare, quod Boiardus etiam lite pendente fassus sit
possidere has petias terræ vti de pertinentijs hospita-
21 lis. Tum quia † circumscripta eius confessione etiam
ex alia, id de iure videtur satis probabile, cum ex de-
ductis constet, has possessiones esse de pertinentijs
hospitalis, & Boiardus tenuerit per plures annos, ho-
spitale, præsumitur possedisse has terras vti hospitala-
rius, & vigore tituli hospitalis præambuli, de quo con-
stat, l. quædam mulier. cum ibi not. de rei vindic. etiam
si talis titulus esset minus legitimus, quia ex actu nul-
lo declaratur voluntas. l. fi. de rebus cotū. Soc. cons. 13.
nu. 18. in 4. Dec. cons. 407. in fi. Et multo magis, si titu-
lus ille est validus, & legitimus. l. miles qui destinaue-
rat, de milit. testa. cum alijs per Aym. cons. 322. nu. 3.
vers. rursus non obstat. prout hic titulus hospitalis est
legitimus ad possidendum terras has, licet de facto Bo-
iardus fuerit hospitalarius. Dec. post alios, cons. 66.
22 nu. 2. in fi. cum seq. Et † non superueniente alia cau-
sa, non potest dici, quod Boiardus sibi mutauerit cau-
sam possessionis ante litem motam. l. nō solum. §. quod
vulgo. de vsuca. l. 2. § fi. pro empt. cum alijs per Cuma.
in l. qui bona fide. §. fin. nu. 2. & 3. de acquir. possessio.
Aym. cons. 171. nu. 1. Et cum non ostendat Boiardus
aliam causam iustam, non sufficit illi allegare mutasse
voluntatem ante litem motam, & possedisse vti patri-
moniales, quia allegaret causam iniustam, quo casu si-
bi non creditur, sed tenetur probare, fuisse motum ad
possidendum alia causa iusta. Alex. cons. 103. col. pen.
in primo. Claud. in l. iuste possidet, in fi. de acqui. pos.
Achil. de Gran. de priuil. decis. 4. Vbi enim lex conce-
dit dicenti vel alleganti aliquid, intelligitur et pro-
banti, nisi illud sit notorium. Gloss. in l. 1. si quadrup.
paupet. fecis. dicat. cum alijs per Alex. cons. 78. nu. 27.
in quinto. Afflict. decis. 22. nu. 2. cum seq. Si verò post
litem motam Boiardus incipit asserere, quod possidet
vti particularis, id sibi non licet, & si de facto id facit,
23 est intrusus lite pendente, & vitiosus possessor, † &
prætextu talis possessionis vitiosæ non appellat suspen-
siue, nec alias potest impedire executionem. Cy. in l. 1.
q. 9. C. de alien. iud. mut. cau. fac. Bal. in l. quod mari-
tum. num. 4. C. ne vxor pro marit. & in l. executorem.
num. 22. C. de execut. rei iud. Paul. in l. certa. C. vt in
poss. leg. ser. cau. mit. & in l. à Diuo Pio. §. si super re-
bus. sub nu. 8. & Ias. nu. 10. de re iud. Abb. in c. fi. nu. 8.
de alien. iud. mut. cau. fac. Rum. cons. 34. in fi. nu. 22.
lib. 5. Dec. cōs. 187. col. fi. Soc. iun. cons. 97. in fi. num. 3.
Couar. pract. quæst. c. 15. num. 7. & facit Rot. decis. 14.
de probat. in nou. Afflict. decis. 369. nu. 9. Mohed. decis.
12. Crescen. decis. 217. 238. & 242. & est de mente Fe-
lin. in c. cum super, col. fi. vers. itē nota, quod si tertius.
de re iudic. Staphil. de liter. grat. fol. 179. vers. datur ta-
lis commissio. Et duo ex alijs sex Dominis, qui alias te-
nebant cum Boiardo, reseruabant hæc particulariter vi-
dendum, quia, vt dicebant, si Boiardus est vitiosus, res
non habet difficultatem pro executione, & quatuor
pro appellatione.

Non obstat, quod ad euitandum delictum sit præsu-
mendum, quod Boiardus mutauerit sibi causam pos-
sessionis ante litem. ex not. in l. non solum. §. sed vt pro-
24 bari. de noui oper. nunc. Quia † verum, vbi alias non
potuisset licite possidere ante litem, prout potuit an-
te litem vigore tituli hospitalis, Sed cum potuit isto
modo licite possidere, si ipse allegat sibi mutasse cau-
sam possessionis ante litem, debet probare, cum sit fun-
damentum suæ intentionis, l. cum qui. de probat. Et tā-
to magis, cum, vt dictum est, mutatio sit iniusta omni
tempore, cum non ostendat accessisse aliquam causam
mutationis possessionis, quo casu potius intrat præsum
ptio in deteriorem partem, Felyn. in c. in præsentia, nu.
17. vers. sed vltra. de probat. Dec. nu. 14. Paris. nu. 35.
Iasin d. l. non solum. §. sciendum, nu. 5. Alciat. de præ-
sumpt. reg. 3. præsumpt. 39. nu. 5. cum seq.

Neque obstat, dum ad hoc alij respondebant, quod
licet sit probatum in actis, quod Boiardus est intrusus
lite pendente, tamen hoc pendet ab articulo appella-
tionis, an istæ petiæ terræ sint de pertinentijs hospi-
talis, nec ne. Et sic, an executor grauauit, super quo
non est pronunciatum. Ideo non potest fieri executio
statim, sed debet deferri appellationi, prout in actis
pendentibus à negotio principali, & illi connexis, vt
non reuocentur, nisi simul cum negotio principali, c.
non solum. §. illa verò. vbi Franc. & alij, de appellatio.
lib. 6. Capic. decis. 72. quia vna probatio non excludit
aliam, & non dicitur constare de non intrusione, & non
deductū in prima, possibile est, quod deducatur in se-
cunda instantia, vt supra deductum fuit. Quoniam re-
25 spondebant † alij Domini, quod si ex actis constat de
intrusione, aut vitiosa possessione Boiardi, prout præ-
supponitur in isto fundamento, probationes faciunt
notorium saltem, vt sit concludendum in causa, aut
sit procedendum ad æstimationem in materia execu-
tiua, prout est ista. Soc. post alios cons. 69. num. 15. cū
seq. in 4. vbi quod non requiritur pronunciatio super
liquidatione, in materia executiua, sed sufficiunt pro-
bationes. & idem Rum. cons. 64. in fi. lib. 1. Moder. de
obligat. camer. rub. de liquidatione. nu. 13. cum pluri-
bus seq. pag. 163. cum seq. Præsertim vbi nō admitti-
tur appellatio suspensiua, vt hic, & non opponitur ali-
quid colorate contra probationes, Fely. in c. significa-
uerunt, num. 4. de testib. & in cap. inter monasterium
nu. 30. Dec. in l. licet causam, nu. 10. vers. 13. nota. de
probat. Claud. in l. 1. in princ. nu. 19. de noui ope. nunc.
Et si in materia executiua posset reus opponere, quòd
vna probatio non excludit aliam, & quod non dedu-
26 ctum possit deduci, † & non dicatur constare de non
iure, quamdiu potest constare de iure, nūquam posset
fieri executio contra intrusum lite pendente, quod ta-
men est falsum, quia in istis cessant istæ regulæ.

Non obstat, quod in summarijs probationes non fa-
ciunt notorium. Quia respondetur, quod respectu li-
quidationis pertinentiarum processus non est sum-
marius, sed requiritur plena probatio. Rui. d. cons. 27.
col. penul. vers. tertio respondetur, lib. 1. Præterea verū
est, vt in iudicio plenario non faciant præiudicium, sed
in illo summario sufficiunt, & faciunt rem clarā. Castr.
cons. 337. nu. 3. Abb. cons. 41. in 1.

Neque verū est, quod iste articulus intrusionis Bo-
iardi pendeat ab articulo pertinentiarum & grauami-
27 nis. Quia † imò satis est, quod ex deductis constet de
intrusione, vt possit procedi executiue contra ipsum:
nam in ista materia executiua non attenditur, quod po-
test in futurum deduci, sed quod probatum est, quia
regula, l. per hanc. non intrat ad impediendum execu-
tionem.

Nō obstat, quòd sententiæ præcedentes necessariò
non inferunt illud idem grauamen, ex quo liquidatio
addit illas certas per unēuas. Bal. in d. l. terminato. n. 9.
circa med. Quia Bal. loquitur ad effectum, vt acqui-
ratur citatio partis in liquidatione huiusmodi, propter
præiudiciū, quod parti inferri potest, in quo etiam res
habet difficultatē, ex cumulatis per Gabriel. in tit. de
citat. concl. 1. nu. 408. limit. 57. Sed ad effectū vt liceat
appellare à liquidatione valide & iuste facta in iudi-
cio vniuersali, vera est cōclusio super firmata, q nō li-
ceat ap-

cerat appellare à tali liquidatione, nisi eo modo quo li-
cet appellare ab executione, quia vt dictũ est, ad istum
effectum talis liquidatio non continet nouum graua-
men, sed illud idem quod inferebant sententię, quam-
uis pertingat certas pertinentias, quæ non erant no-
28 minatim expressæ in sententijs: nam † adiectio qua-
litatis, per quam non mutatur substantia rei iudicatæ,
non inducit nouum grauamen, neque nouam rem, vt
supra deductum fuit: secus si res augeretur, vel mi-
nueretur. Bar. Paul. Ang. Cuma. Aret. & Imo. in l. si hæ
res palam. §. si quis post. in 3. & 4. not. de testa. Roma.
dict. consil. 45. in fi. vbi ita declarat in d. l. ius ciuile, &
ibi bona additio, alias cumulat Ant. Gabr. de reg. iur.
conclus. 3. nu. 48. 49. & 61.

Non obstat, quod in isto iudicio vniuersali est faciē-
da liquidatio, & quod detur facultas reclamandi, glo.
in d. l. defensionis facultas. C. de iure fisci. & in l. 1. C.
de bon. vacan. lib. 10. Quoniam oportet id intelligere
iuxta subiectam materiam, in qua loquuntur Doct. in
29 l. 1. in princ. de eden. videlicet, vt † liceat appellare eo
modo, quo licet appellare in materia executiua, vi-
delicet, aut deuolutiue tantum, aut dato excessu, vel
grauamine, & expressa causa vera, & verisimili, ac pro-
babili: aliàs firma stat regula, quod ab executione non
licet appellare suspensiue.

Non obstat, quod à liquidatione fructuum, expen-
sarum, damnorum, & interesse datur appellatio, quo-
30 niam † id est intelligendum, cum appellatur ab ipso
excessu, exprimendo certam quantitatem excessus lo-
co causæ, aut quamuis aliam nominatam causam ve-
xam & iustam, dicta clem. appellann. de appell. Fran.
in d. c. sæpe, eod. tit. in 12. q nu. 59. alias ab ista liquida-
tione vbi præcedit condemnatio & iudex sibi reser-
uat liquidationem, non potest appellari, vt latè supra
deductum fuit in princ. fundamento. Verum tamen
est, quod condemnatio ista in fructibus, expēsis, dam-
nis, & interesse in iudicijs particularibus & generali-
bus de iure habeat difficultatem. inno. in c. fin. litibus.
de dolo & contu. l 1. 10 fi. vers. hoc autem casu. Ruin.
in d. l. 1. in prin. nu. 3. de eden. Et sustinetur tantum ex
stylo curiæ, vt inquit Host. in d. c. 2. col... vers. & secun-
dum consuetudinem curiæ. de libell. oblat. Rom. in d.
l. 1. in prin. nu. 5. vers. sed communis pract. de eden. &
nihil, quin iustum sit, dicitur continere executionem,
gl. in d. l. cum exceptione. §. hæc autē actio. quod met.
cau. cum alijs supra deductis. Et non licet ab ista liqui-
datione appellare, nisi quatenus sit excessiua ab illo ex-
cessu. Bald. in d. l. terminato, num. 8. in prin. de fruct. &
lit. expen. Franc. in d. c. sæpè. q. 12. num. 59. cum sequ. de
appell. Ergo fortius hæc procederent in liquidatione
31 iudicij vniuersalis, in † quo de iure sustinetur senten-
tia vniuersaliter & incerta lata, vt dicunt omnes in d.
l. in prin. de eden. & in d. c. 2. de libell. oblat. Et licet in
istis liquidationibus fructuum & expensarum signatu-
ra passim committat causas appellationum, & retar-
det executionem absque aliquo fumo de grauamine,
tamen id prouenit ex stylo satis æquo, vt supremus
Princeps reficiat grauamen, quod parti fuit illatum in
condemnatione incerta, quæ de iure in iudicijs parti-
cularibus & generalibus fieri non potest, §. curare. de
actio. cum alijs per Innoc. & Rom. supra citatos.

Nec obstat, quod à declaratione pœnæ ipso iure à
lege vel ab homine fulminatæ liceat simpliciter appel-
lare. Lap. Card. Franc. & alij supra allegati. Quoniam
32 † id procedit, quando declaratur factum alienum &
substantia actus, in quo iudex potest decipi, & parti in-
ferre præiudicium, vt latè cumulat Gabriel. de regul.
iur. conclus. 5. nu. 8. cum pluribus seq. secus vbi fit de-
claratio qualitatum, & circumstantiarum, comprehen
sarum in re iudicata, quæ non augent, nec minuunt.
iuxta cons. Ruin. 45. cum alijs supra adductis.

Nec obstat, quod licet concurrat identitas rerum,
tamen concurrit identitas personarum, ex quo Boiar-
dus repræsentat seipsum vti particularem. Quoniam
33 respondetur, † quòd cum ex probationibus factis ple-
nè constet, has petias terræ fuisse possessas pro eccle-
sia, seu hospitali, & sic esse de pertinentijs hospitalis,
non sufficit Boiardo sua possessio, nisi ostendat titu-
lum, ex quo constat de iure ecclesiæ. l. cogit. C. de peti.
hæred.

Præterea non sufficit Boiardo asserere, quod illas
possidet vt suas particulares, sed debuit probare, vt su-
pra: sed nedum Boiardus non probauit, sed Corradi-
nus probauit sufficienter contrarium, videlicet, terras
esse de pertinentijs hospitalis, & sic præsumptiue fuis-
se per Boiardum vti tales possessas.

Nec obstat, quod in terminis l. à Diuo Pio. §. si super
rebus. tertius appellat, & impedit executionem. Quo-
niam, vt proximè dictum fuit, non sufficit Boiardo al-
legare se esse tertium, nisi etiam id probet, tanto ma-
gis, cum ex probationibus, quæ, vt dictum fuit, faciūt
notorium, & ad effectum exequendi constat de con-
trario.

Nec obstat, quod clausula, *appellatione remota*, est
34 exorbitans & strictè interpretanda. Quoniam, † vt
dictum fuit, vbi militat eadem ratio expressa, compre-
hendit omnes appellationes, & ab incidentibus, & ac-
cessorijs.

Vltimò non obstat, quod dicta clausula, *parito iudi-
cato*, intelligatur conditionaliter, quatenus adest res
35 iudicata. Quoniam † cum sententiæ sint latæ in iu-
dicio vniuersali, faciunt rem iudicatam in omnibus
pertinentijs, postea in executione liquidatis, vt supra
deductum fuit. Item adest res iudicata, si clausula ista
comprehendit appellantes ab istis interlocutorijs.

Quare ne istis partibus & alijs fiat præiudicium,
posset iterum dubitari, an constet, quod Boiardus sit
intrusus lite pendente, vel generaliter dubitari, an sit
locus executioni, vel non.

ROBVSTERII.

Oxonien, Archipresbyteratus. Veneris, 6.
Aprilis, 1579.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ criminales non possunt reuocari ex capite noto-
ria iniustitiæ.*

DECISIO CI.

1 TEnuerunt Domini, quod † sententiæ criminales
non possint reuocari ex capite notoriæ iniustitiæ,
quia retentio vel non restitutio scripturarum fuit prę-
iudicialis, vel apta nocere: Nam data porrectione par-
tis, prout dicebant Domini hic adesse, & signata sup-
plicatione in vita resignatarij, potest præstari consen-
sus, & fieri expeditio post obitum. Et quod adesset
consensus Garziæ, dicebant probari ex dictis Galli, &
Alphonsi, dum dicunt de cōsensibus in plurali, quam-
uis re vera Gallus in alia vltima depositione, quæ non
est data, declaret, quod dixit de consensu. Dicebant
etiam Domini, quod Gubernator vrbis iuxta faculta-
tes suas potuit adhibere fidem testibus pro informa-
tione curiæ examinatis, & pro iustitia sententiarum
allegabant tex. in c. 2. de renunc. in 6. Nō obstat, quod
supplicatio esset in retentis. Quoniam dicebant, quod
in decis. Ioan. Pau. 14. allegata, non erat præstitus con-
sensus, nec probabatur porrectio, prout hic. Et ad de-
ci. Put. allegatam, 99. lib. 2. dicebat, quod ibi non erat
signata supplicatio.

Non obstat, quod Ioan. esset minor, quia, vt dice-
bant, potuisset ipse defectus suppleri, vt in motu pro-
prio. Dicebant etiam, quod nullitas mandati non fa-
cit ad effectum notoriæ iniustitiæ: & tanto magis,
quia dicebant quod mandatum erat vtile.

Non

Non obſtat, quod non fuerit facta expeditio. Quoniā dixerunt Domini, quod id fuit culpa Gregorij. Conſiderabant etiam Domini, quod præmiſſa magis procedunt contra Gregorium occultantem ſcripturas, contra quem omnia iura clamant, & ad effectum notoriæ iniuſtitiæ, & ad impugnandum rem iudicatam, quo caſu ſufficit aliquis color, vel aliqua velata ratio, vt per Corn. conſ. 10. in 4. Franc. & alios allegatos.

Vnus tamen ex Dominis conſiderabat, quod antequam ſupplicatio ſit regiſtrata, & tradita parti, non poteſt conſiderari aliquod præiudicium, neque aptitudo ad præiudicandum, cum Princeps vſque ad illud tēpus poſſit lacerare, denegare, & ad libitum abſque iniuria diſponere de ſupplicatione, vt per Sat. in reg. de iure quæſito non tollen. q. 6. num. 2. 9. & 10. in fi. & nu. 3. Et tanto magis, cum in caſu iſto detur veriſimilis mēs Papæ de reiectione iſtius ſupplicationis, cum datarius poſuerit in dicta ſupplicatione, quod non expediatur non citato Gregorio.

ROBVSTERII.

Tiraſonen. Decimarum. Lunæ 8. Octob. 1576.

SVMMARIA.

1 *Remiſſoria in profanis non ſolet denegari etiam ſine fumo.*
2 *Tranſactio reſciuditur prætextu enormiſſimæ læſionis, pro communis.*
3 *Læſio in tranſactione quanta eſſe debeat, eſt iudici arbitrarium.*
4 *Conſenſus in tranſactione ſufficit ad agendum abſque actu retroſimili.*
5 *Oblatio eſt periculoſa, & ſufficit in omnem euentum fieri ante ſententiam.*
6 *Præſumptio illa, quod pars præſumatur viuere longiſſimo tempore, non ſufficit, vbi vita eſt fundamentum intentionis.*
7 *Exceptio de periurio debet probari cum eius vita, ſicut de præſcriptione fit.*
8 *Vniuerſitas defunctis iurantibus nō incurrit periurium.*
9 *Abſolutio a iuramento ad detegendam enormiſſimam læſionem eſt neceſſaria: ſecus vbi iam eſſet detecta.*
10 *Mandatum de confirmando non poteſt reuocari ex ſola voluntate, ſed debent intentari remedia de iure contra ipſum.*

DECISIO CII.

COnclusum fuit, remiſſoriam in caſu, de quo agitur, eſſe concedendam, ſi eſt releuans, de qua releuantia Domini volunt ad partem videre. Mouebantur
1 Domini, quia † ſumus in profanis, in quibus non ſolet denegari remiſſoria, etiam ſine fumo.

Neque obſtat, quod tranſactio nō reſcindatur præ-
2 textu læſionis enormiſſimæ. Nam † contrariam opin.
ſeruat Rota, vt hic bene deducunt informantes. Opi-
nio Rotæ eſt vera, & magis communis, præſertim vbi
conſideratis conſiderandis detur læſio in magna ſumma, & multo magis fauore eccleſiæ, vt latè cumulat Gabriel. de empt. & vendit. concluſ. 1. limit. 8. nu. 68.
3 Et dixerunt Domini † id eſſe remiſſum arbitrio iudicis, an ex læſione & quanta reſcindi debet tranſactio, vt poſt gl. & plures alios congerit Fel. in c. cum illorū. nu. 13. de ſent. excom. Dec. conſil. 39. ante fin. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. centur. 1. caſu 73. num. 5. cum pluribus caſibus præcedentibus & ſequentibus. Et hanc opinionem tenuit Rot. coram me, in vna Anconitan. de Tomatijs, de anno præterito.

Non obſtat, quod teneatur reſtituere recepta, ex l. ſi diuerſa, C. de tranſact. Quoniam placebat reſponſio data per informantes, quod poteſt Capitulum, vti rector, ad quem de iure pertinent decimæ de omnibus rebus, retinere recepta in cauſam debitam, vt etiā tenuimus in allegata Placentin. Et addebant aliqui, quod hæc exceptio reſtituendi non impedit proceſsū ad vlteriora, ex quo opponendo altera pars de reſtitu-
tione acceptorum conſenſit reſciſſioni tranſactionis,
4 † quia conſenſus ſufficit ad agendum abſque actu re-
truſimili in contractu tranſactionis, vt poſt glo. & Anton. de Alex. & alios not. Curt. Sen. in d. l. ſi diuerſa. nu. 4. cum ſeq. & Curt. iun. nu. 1. & 2. vbi atteſtatur de cōmuni. C. de tranſact. licet vniuerſitas poſſit agere ad reſtitutionem datorum, quando Capitulum non poſſit retinere ex aliqua cauſa debita, tamen interim etiā Capitulum poteſt agere primæua actione ad decimas, vt ibi per gl. & alios allegatos.

5 Non obſtat Afflict. deciſ. 220. nu. 4. & 5. Quia † illa
opinio, quod debeat offerre, eſt periculoſa, vt patet ex ſupra allegatis. Et in omnem euentum ſufficit, quod pars offerat ante ſententiam. Put. lib. 2. deciſ. 10. eadem die fuit reſolutum. Et ſi pars ante ſententiam perſiſtit in eadem opinione, & iudex procedit ad vlteriora, non obſtante tali exceptione, tenet proceſſus, ſi pars non appellat, vt ſolet curia ſeruare, prout atteſtantur Moder. de oblig. cameral. pag.... Quæ appellatio in caſu iſto eſſet friuola, ex quo capitulum, vt fuit dictum, poteſt retinere in cauſam debitam.

Non obſtat exceptio periurij, quoniā reſpectu particularium iam adeſt abſolutio in actis, & vniuerſitas opponens de periurio deberet probare, quod alij vi-
6 uunt: quia † vbi vita eſt fundamentum intentionis,
eſt probanda per allegantem, non ſufficit illa generalis præſumptio, quod quis præſumatur viuere lōgiſſimo tempore. Corn conſ. 119. nu. 7. vſque ad fi. in ſecundo. Alex. conſ. 27. num. 7. lib. 7. Tiraquel. de retract. ligna. §. 32. glo. 11. nu. 91. cum ſeq. pag. 687. cum ſequ. Alciat. de præſumpt. reg. prima, præſumpt. 44. Et ita plures tenuit Rot. contra Dec. in l. 2. in fin. C. de edend. Achil. de probatio. deciſ. prima. Vniuerſitas enim excipiendo de periurio canonicorum virtualiter allegat vitā iſto-
7 rum, ideo † vt probet periurium, debet probare om-
nes illius partes, & ſic vitam, vt in præſcriptione, inquir Franciſc. in cap. primo. in primo not. de præſcript. in ſexto. & Balb. in eod. tract. 5. parte, part. princip. quæſt. 3. numero 7. Non obſtat, quod iuramentum fuerit etiam præſtitum nomine Capituli, & vniuerſitas etiam comprehendatur in diſpoſitione, l. ſi quis maior. ſecundum aliquos, vt per Gabriel. de tranſact. concluſ. prima, num.... ampliat. prima. Quia, vt ibi, per eum, hæc opinio eſt controuerſa. Tamen reſpectu periurij
8 clarum eſt, quod † vniuerſitas, vt ficta perſona, defun-
ctis iurantibus, non incurrit periurium. Syluester. in ſumma, in verbo. iuramentum. numero ſecundo, poſt Cardin. in clement. 1. de iureiuran. & alios quos allegat.

Non tamen placebat fundamentum, quod ſtante enormiſſima læſione, non ſit neceſſaria abſolutio, quia verum eſſet, ſi iam fuiſſet detecta. Sed ad illam detegē-
9 dam non eſt † admittendus aliquis propria auctorita-
te, vt pluries firmauit Rota.

Non obſtat clauſula ſublata. Quoniam cum ſit oppoſita diſpoſitioni commiſſoriæ habenti clauſulam, *vocatis vocandis*, non autem gratioſæ, antequam ſit ſecuta cōfirmatio, illa clauſula non operatur effectum, quia requiritur cauſæ cognitio, vt hic per informantes. Et licet ſtante mandato de confirmando nō poſſint partes pœnitere, vt in Leodien. de anno præſenti coram Deca-
10 no, tamen id eſt verū † ex ſola voluntate: ſed bene poſ-
ſunt intentare partes remedia de iure competentia cōtra talia mandata: nam ſi de iure non ſubſiſtunt, non præſtant impedimentum. Quod ſi produceretur confirmatio, placet Dominis, vt partes accedant ad ſignaturam Sanctiſſimi ad aperiendum os. Nam licet com-

miſſiu

missio habeat clausulam, de concordia auctoritate Apostolica confirmata, & quod status & merita causæ habeantur pro expressis, quia tamen commissio est signata manu Cardinalis tunc Præpositi signaturæ, dicunt Domini, quod fortè non intelligit signatura Iustitiæ sub isto inuolucro verborum aperire os, vbi etiam apposuit manum.

ROBVSTERII.

Roman. Casalis, seu Pedicæ Sancti Matthæi. Veneris, 12. Iunij. 1573.

SVMMARIA.

1 *Fideicommissarius vt impediat missionem in possessionem venientium ab intestato, tria concurrere debent.*
2 *Possessio sine iuris fomento non est considerabilis.*
3 *Fideicommissarius si possideat, non auocatur ab eo possessio, sed illi competit retentio.*
4 *Fideicommissarius si non possidet, vel vitiose possidet, non est legitimus contradictor.*
5 *Probationes, & iura deducta post suspensionem petitorij, veniunt ad corroborandum possessorium, non autem ad docendum de iuribus suis.*

DECISIO CIII.

QVamuis plura sint hincinde deducta, difficultas fuit restricta ad hoc solum, an Mauritius sit manutenendus in possessione, non obstante contradictione Vincentij fideicommissarij. Et Domini constituerunt regulam pro Mauritio cessionario hæredū ab intestato, quod ad hoc vt Vincentius fideicommissarius impediat missionem in possessionem hæredum ab intestato, vel cessionarij ipsorum, & sic Mauritij, de-
1 bent in eo tria copulatiuè concurrere. Primum, † quod possideat. Secundum, quod non vitiose, sed legitimè possideat. Tertium, quod docuerit, aut in continenti possit docere de iure suo. Bar. Alex. Dec. & alij, hic per informantes Mauritij allegati. Et ita alias resoluerunt Domini, quod ista tria copulatiuè debeant concurrere in Vrbeuetan. hæreditatis coram Seraphino 12. Decembris, 1567. Quo ad primum fuit præsuppositum, quod vitiose & attentate possidet sine veri prætudicio, quia visa fuit alias Rota sentire coram D. Cardinali Paleoto in decisione per eum facta 18. Martij, 1560. ideo
2 cum eius † possessio sit improbata sine fomento iuris, non est considerabilis. l. in proba. C. de acquir. possess. Cassad. decis. 6. de præb. nume. 6. & non habeatur pro possessore. Ruin. consi. 28. num. 9. in 4. & deficiat hoc requisitum, Mauritius est immittendus, vt in Vrbeuetan. de qua supra. Neque placebat Dominis quod dicebatur per aliquos, quod non erat attendendum huiusmodi requisitum, si aliud requisitum tertium concurreret, ex quo notum erat Mauririo, quod Vinc. retineret huiusmodi possessionē, cum nihil apud ipsum sit remansurum, præter amplissimam Gabrielis testatoris prohibitionem, quo casu non requiritur verbalis restitutio, neque penes hæredem est aliqu d remansurum: & † si fideicommissarius possideat, non auo-
3 catur possessio ab eo, sed illi competit retentio. Salyc. & alij per Paris. consi. 53. num. 113. cum seq. lib. 3. Zuccar. in l. fi. nu. 374. de edict. Diui Adrian. tollen. Quod intelligebant isti Domini, & si nulliter, seu vitiose fideicommissarios, dummodo non spoliatiuè, possideret ex decisio. Gramma. 18. Quia vt Rota tenet, tenta nulliter data, quando non est spoliatiua, non reuocatur: sed si de nouo esset danda, sicut nulliter factum, confirmatur, quando est facienda, vbi cessat interesse partis, vt per Put. in pluribus eius decisio. & Aym. in pluribus eius cons. Et quando possessio est attentata, vt per Cassad. de restit. spoliat. decis. 3. Peregrin. decis. 92. licet hoc non requiratur, & Rota passim seruat, sicut nec illud de nullitate, quādo pars iam dixit, & oppo- fuit de nullitate vel attentatis: tamen, vt dixi, pluribus ex Dominis ista non placebant, quia Docto. indi-
4 stinctè volunt, quod † quando fideicommissarius non possidet, vel vitiose possidet, non sit legitimus contradictor. Et ita fuit obseruatum in illa Vrbeuetan. non obstante, quod in continenti velit docere de iure suo, & fortè nihil esset remansurum penes hæredem, neque esset facienda verbalis restitutio, & ita fuit hæres missus in possessionem in illa causa. Et in hoc placebant istis Dominis notata per Rip. allegatum, in l. 1. numero 5. quor. legat. & Roland. consi. 18. num. 23. & 26. libro 3. Quo verò ad tertium requisitum dicebant non concurrere in casu isto, quia & si testamentū Gabrielis, & inuentarium essent in forma probante, tamen non potest dici ex actis constare de bono iure Vin
5 centij, quia † omnia illa fuit deducta post suspensionem petitorij, & sic sunt admissa ad corroborandum & ad coadiuuandum possessorium, iuxta dictum Bal. in l. ordinarij, nu. 10. C. de rei vindicat. Afflict. decisio. 7. & nihil faciunt in petitorio. Socin. consi. 93. num. 12. Dec. consil. 84. num. 2. Put. lib. 3. decis. 28. Nec placebat Dominis, quod possit in continenti constare de iure istius fideicommissarij, memor tot disputationū subtilium in hac causa factarum per tot annos de modo, & conditione, & an hoc releuet, vel non, super quibus nulla est facta resolutio. Ideo dicebant, cum sit arbitrarium in hoc casu, sine dubio esse videndum. Soc. cons. 59. num. 2. lib. 3. post Angel. quem allegat, quòd quando in discussione iuris vertitur subtilitas, dicitur requirere altiorem indaginem, quod tamen Rota solet sequi iuxta contingentiam casuum & illorum circumstantias, prout concurrunt in casu isto plures.

ROBVSTERII.

Nouarien. Decimarum. Die 18. Octob. 1576.

SVMMARIA.

1 *Communitas ligatur ex ratihabitione, sicut ex conuocatione concilij.*
2 *Intimatio sufficiens ex quibus colligatur ad effectum etiā excommunicationis.*
3 *Impeditus non dicitur, qui de facili potest impedimentum remouere.*
4 *Præsumptio sola non sufficit, quod procurator præsumatur certiorare dominum, vt incidat in pœnam, nisi postea aliquod gestum, & passum concurrant.*

DECISIO CIV.

ACtum fuit de trib. Primo an constet de sufficienti intimatione sententiæ declaratoriæ per me in Rota latæ. Secundo, an constet de paritione, aut contrauentione communitatis Cameri. Tertio, an sit procedendum ad vlteriores censuras contra communitatem, vel ad absolutionem a molestijs in fauorem communitatis.

Quo ad primum resolueront constare de sufficienti
1 intimatione dictæ declaratoriæ. Nā † licet communitas regulariter nō incidat in pœnas, nisi res sint gestæ conuocato consilio, tamen habendo ratum quod aliter gestum fuit, ligatur ex ratihabitione superueniente, perinde, ac si illud fuisset gestū conuocato consilio, vt post Inno. Bar. & alios. Affl. decis. 376. per totam. quæ ratihabitio clare colligitur ex continuatione & patientia ipsius communitatis & alijs varijs istius facti circūstantijs, vt post alios per Affl. ibi, *iunctis instrumentis di*
2 *ligentiarum factarum nomine Capituli.* Colligitur † etiā sufficiens intimatio ex notitia indubitata, quæ resultat ex cōparationibus electionis æstimatoris & indicatoris postea subsequentib. quæ cū sint specialia, clara, & certa, sufficiunt etiam in materia excommunicationis,

nis, vt per Achil. de citat. decis. 5. Put, lib. 2. decis. 289. Placebat etiam aliquibus ex Dominis, quod allegata collusio inter particulares, & communitatem esset probabiliter verificata, licet in hoc non fecerint fundamentum.

Quo verò ad secundum dixerunt Domini, quod licet communitas in eligendo indicatorem, & æstimatorem paruerit. vt fol. 25. & 27. processu primo, & in regist. fol. 1898. nihilominus constat de illius contrauentione, & impedimentis. Nam fol. 30. à tergo & 33. & 35. in dicto primo processu, & in regist. fol. 1923. cũ seq. communitas allegauit nullitatem æstimationis factæ per Capitulum, & allegabat litis pendentiam inter canonicos & particulares, & illi adhæret, & applicat formiter, vt ibi. Ex quibus appatet, quod communitas in pluribus impediuit & contrauenit; tenebatur enim communitas eligere indicatorem, vt dicitur in sententia, qui indicet, & tamen non solum non indicauit cum effectu, sed opposuit se æstimationi Capituli, allegando nullitatem & appellando, Neque asserta impedimenta etiam particularium excusant communitatem, quia communitas tenebatur adire superiorẽ & facere aliquam diligentiam contra illos particula-
3 res, ne impeditent, quia † non dicitur impeditus, qui de facili potest remouere impedimentum, c. in nomine Domini. vbi Dec. in 4. not. de testibus. alias detegitur manifesta collusio.

Non obstat, quod procurator non haberet mandatum ad dicendum de nullitate, appellandum, & alia faciendum, ex quibus Dominus incideret in pœnam, Nam iam communitas inciderat in pœnam non faciẽdo indicare cum effectu, aut non vtendo aliqua diligentia. Item licet non sufficiat præsumptio, quod procurator præsumatur certiorare Dominum, vt domi-
4 nus incidat in pœnam, † tamen ex postea gestis continuatis. & passis per communitatem difficile est, vt ipsa possit euitate ratihabitionem, vt per Afflict. d. decisio. 376.

Non obstat, quod communitas fuit citata ad soluẽdum decimas. Nam citatio inquit, *communi ex hominibus, & vestrum cuilibet tam in genere, quam in specie, prout spectat*, vt fol. 1916. in d. primo process. fol. 31.

Ideò dum infra fit mentio de solutione decimarum est intelligendum respectiuè, videlicet, respectu particularium. Præterea, verba sententiæ declaratoriæ sunt extracta à priuilegijs, & dicunt, casu quo vniuersitas contempserit eligere tales, qui indicent, tunc Vicarius possit cogere vniuersitatem prædictam & homines Cameri, tam in genere, quàm in specie ad solutionem decimarum.

Placebat tamen aliquibus, vt videretur, an Communitas tolleret impedimentum. Aliqui verò putabant hoc non releuare, quia est tale delictum commissum, vt non possit, nisi per satisfactionem decimarum aboleri. Nam est aduertendum, quod canonici prætendunt, quod propter contrauentionem vniuersitas ipsa teneatur ad integritas decimas anni 1572. & 1573. Ideò melius hæc nunc videtur liquidanda, vt tollatur occasio in partibus contraueniendi, & multiplicandi lites.

ROBVSTERII.

Romanensis, Artis Fumariæ, Mercurij 6. Iunij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ciuilis dicitur esse nulla ex defectu non obseruationis terminorum substantialium.*
2 *Sententia lata contra protestationẽ partis de mandato opponentis contra procuratorem, quamuis esset procurator, sed non constaret ex actis, est ipso iure nulla. Ampliatur etiam in procuratore minoris, & num. 3.*
4 *Verba, quod pars contentatur, si ille esset verè procurator, intelliguntur secundum protestationem factam.*
5 *Exceptio mandati non dicitur reiecta per processum iudicis ad vlteriora, si pars vel appellet, vel vsque ad diffinitiuam repetierit protestationem.*
6 *Exceptio mandati potest opponi, etiam si sciens, procuratorem non habere mandatum, tolerat, quod ipse litiget tanquam procurator.*

DECISIO CV.

FVit resolutum, sententiam per locum tenentẽ Gu-
1 bernatoris latam, fuisse nullam, ex † defectu non obseruationis terminorum substantialium in his, in quibus ciuiliter tantum agebatur, prout videbatur agi respectu summæ debitæ. Nec bulla Pij quarti quicquam facit, cum habeat locum tãtum in Rota, & obseruationes terminorũ sint defensiones, & percutiant defectum citationis. Nec facultates Gubernatoris intrant nisi in causis criminalibus, vel mixtis, in his ta-
2 men fuit factum modicum fundamentum. Nam † precipuum fundamentum fuit in defectum mandati. Nã licet is, qui illam obtinuit, verè esset procurator, tamẽ cum de illius mandato satis non constaret ex actis, & pro parte Christophori fuit pluries oppositum, illum non audiri, nisi docto de legitimo mandato, sententia est ipso iure nulla, ex quo est lata contra protestationẽ partis, quamuis verè ille esset procurator, vt hic per informantes & pluries fuit hoc in alijs causis firma-
3 tum. Et † procedit etiam in procuratore minoris stante dicta protestatione, vt per Ias. & alios in l. non eo minus. C. de procurat.

Non obstat, quod non sit facta in omnibus actibus, quia imò ferè semper fuit repetita, & est generalis de gestis, & gerendis. Non obstat, quod nominauerit Notarium. Quia hoc non sufficit parte opponente. Nam tunc debet plenè docere saltem per fidem subscriptam ab ipsomet Notario. Non obstat, dum dicitur, quod pars contentabatur, si ille verè esset procurator. Quo-
4 niam † Domini intelligunt illa verba, compareat, & probet in actis mandatum, prout semper fere protestata fuit, ex glo. vulgar. in l. 1. si men. mod. fals. dix. Alex. & alij per Afil. decis. 91. nu. 2.

Non obstat, quod iudex videtur reiecisse hanc exceptionem procedendo ad vlteriora, & pars non appel-
5 lando videtur acquieuisse tacitæ reiectioni: & † propterea dicunt Doct. quod non sufficit opponere exceptionem, si iudex procedit ad vlteriora, nisi etiam pars appellet. Nam ista pars semper fere repetit hanc protestationem, ex quo apparet de illius voluntate, & quod non acquieuit reiectioni iudicis: item in eo ipso actu prolationis sententiæ facit hanc ipsam protestationem, & postea appellauit in tempore à sententia, & sic apparet, quod iste nullo modo acquieuit huic reiectioni, & saltem ista sententia est nulla propter oppositionem, & reiectionem.

Adde, quod stante oppositione contra procuratorem minoris de habilitate personæ standi in iudicio, iudex procedens ad vlteriora nulliter agit, vt per Bald. Castren. Ias. & Curt. iunior. nu. 3. in l. non eo minus. C. de procurator.

6 Imò † si quis sciat aliquem esse falsum procuratorẽ, & non habere mandatum, sed tamen tolerat, quod ipse litiget tanquam procurator, non impeditur quo minus possit semper opponere exceptionẽ defectus mandati, quia licet ego approbem personam tuam, vt personam procuratoris, tamen nisi cognitum sit de mandato, & super eo sit pronunciatum, non impedior quandocunque opponere, quod tu non habes mandatum, Marsil. in l. si quis, ne quæstio. numero 84. ff. de quæstio. post Bart. Ang. & Alex. in locis per eum citatis. Aduerte id

pro-

procedere si mandatum non sit productum in actis, a-
has si fuisset productum, & cum illa persona tanquam
eum procuratore litigatum, tunc nō posset opponi ex-
ceptio defectus mandati, vt post Ang. declarat Marsil.
in d.l.si quis, ne quæstio.

ROBVSTERII.

Roman. Casalis Magistri Oddonis. Veneris, 23.
Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Derogatio facta in vno ex æquiparatis, censetur facta etiam in alio.*
2 *Prohibitio alienationis de rebus ecclesiæ etiam in euidentem eius vtilitatem, intelligitur excepta auctoritate Papæ.*
3 *Decretum irritans non comprehēdit auctoritatem Papæ.*
4 *Concessio facta in præsentia Papæ est perinde, ac si per ipsum signata foret.*

DECISIO CVI.

DOmini stant in decisis, quod locatio sit valida, &
sententia, extra Rotam nuper lata contra istos hę
redes, sit reuocanda.
Non obstat prohibitio alienationis, de qua in Bulla
Vrbani cum decreto irritāus. Primò, quia in commis-
sione derogatur expressè fundationi, quæ derogatio
comprehendit dotationem, de qua in dicta Bulla, cum
1 ex † regulari æquiparatione istorum casuum fundatio-
nis, dotationis, & constructionis eum interpretatione
passiua iuris communis, derogatio vno censetur alteri
derogatum. Cassad. de iure patron. decis. 4. & 6. Tum
etiam, quia post expressionem istius fundationis se-
quitur clausula generalis, *cæterorum contrariorum
quomodocunque*. Quæ expressio fundationis cum se-
quenti clausula generali comprehendit omnes alios
casus requirentes specialem expressionem. c. qui ad a-
gendum. de proc. in 6. olim non potest, vbi Vital. &
alij, eo. tit. Præsertim, quia nulla est maior prohibitio
quam fundationis, & si est illi derogatum, censetur
etiam derogatum cuicunque alteri prohibitioni, ex
supra allegatis.
2 Secundò mouebantur Domini, quod licet † prohibi
tio comprehenderet alienationem etiam in euidenté
vtilitatem ecclesiæ, cum auctoritate superioris, non
tamen cum auctoritate ipsius Papæ, ex Bart. in l. nemo
potest. nu. 12. & ibid. Croc. nu 49. de leg. 1. Aret. cons.
3 22. num. 5. Et licet † decretum irritans comprehendat
quamcunque auctoritatem etiam Apostolicam, vt la
te per informantes, tamen intelligebant Domini hoc,
quando illa auctoritas Apostolica prouenit à delega-
tis Apostolicis, sed non quando prouenit ab ipsomet
Papa, quia tunc nisi dicat, etiam per eos, non compre-
henditur ipse Papa, vt pluries fuit in Rota resolutum,
vt attestatur August. de decret. nu. 1. Nam verba de-
creti de quacunque auctoritate non sunt trahenda ad
personam loquentis, neque ad tam excessiua, & inue-
risimilia, & sic ad personam ipsius Papæ, vt cōtra alios
cumulat Aym. cons. 3. nu. 18. cum seq. & nu. 26. Et licet
Paris. consil. 37. lib. 4. & aliqui alij dicant, quod decre-
tum ligat Papam, intelliguntur, vel quando dicitur
etiam per nos, vel de auctoritate apostolica prouenien
dum à delegatis.
Non obstat, quod commissio non sit signata manu
4 Papæ. Quia cum sit in † præsentia D. N. Papæ conces-
sa, est perinde ac si per ipsum signata foret, vt dicitur
de eo qui ratificat, approbat, vel subscribit aliquid, vt
etiam in statutis loquentibus de faciente, vel scribente
comprehendatur.
Non obstat, quod hic sumus in delegato. Quia hic
non agimus de sententia delegati, sed de commissio-
ne data per ipsum Papam, an illi obstet decretum irri-
tans, vel non. Nam si non obstat decretum irritans illi
commissioni, omnia, quæ ab illa dependent, sunt vali-
da tanquam accessoria. Reseruauerunt tamen Domi-
ni, quod dicitur de læsione & simulatione, ac etiam
de citatione fratrum Sanctæ Mariæ Nouæ. Sed istud
vltimum modicam videtur habere difficultatem, quia
non agitur, vt sententia aliàs lata vigore dictæ com-
missionis, noceat dictis fratribus non citatis, sed de
illius validitate. Illud etiam de simulatione ex his,
quæ in facto dicuntur, videtur cessare, sed pars pote-
rit illa considerare. Aliud verò de læsione poterit in-
terim discuti, si aliquid probatur.

ROBVSTERII.

Vrbeuetan. Hæreditatis. Lunæ 4.
Februarij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Donatio inter viuos ex quibus verbis præsumatur positis in ipsius contractu.*
2 *Fideicommissum, & alia vltimæ voluntates reuocari possunt.*
3 *Præsumptio validitatis actus in dubio superat omnes alias coniecturas.*
4 *Clausula, omni meliori modo, in contractu donationis nihil operatur in alio modo recedente ab expresso, & num. 5.*
5 *Disponens vbi se restrinxit ad aliquem modum clausula omni meliori modo, operatur effectum in eo modo, & quolibet alio non discedente ab expresso.*
6 *Sequentia influunt magis ad præcedentia, quàm è contra.*
7 *Iuramentum facit valere actum omni meliori modo, quo potest, vbi clausula stat cum copula.*
8 *Donatio causa mortis, vel inter viuos, si non sustinetur vti donatio, valet vti fideicommissum, si donans non se restrinxit ad illos modos expressos.*

DECISIO CVII.

REsoluerunt Domini, quod donans ita se restrin-
xerit in casu isto, vt huiusmodi dispositio nō pos
sit sustineri in vim fideicommissi. Quia visa sunt Do-
minis verba huius donationis clara, & ex illis consta-
re aperte de mente donantis ex illis verbis, *dedit, ces-
sit, tradidit, & donauit, ac nomine & titulo donationis ir
reuocabiliter inter viuos & post mortem duratura, &c.*
& ibi, *& omnia & singula supradicta titulo & nomine
quo supra, semper, & omni tempore rata habere, &c.* &
ibi *dans licentiam, & facultatem corporalem accipiendi
1 possessionem.* Nam † illa verba, *nomine & titulo donatio-
nis inter viuos,* posita in corpore donationis, & in parte
substantiali illius, claram ostendunt mentem donan-
tis, quod noluit fidei committere, sed ex tunc inter vi-
uos libere donare. Alex. cons. 14. in prin. in primo. Ias.
cons. 5. col. penul. vers. sed præmissis non refragantibus
in tertio. Idem probant illa verba, *irreuocabiliter, &
tanto magis,* quāto vt hic, sunt iuncta cum verbis, *in-
ter viuos,* & alijs verbis, de quibus supra, l. vbi ita do-
natur. de donatio. causa mort. cum alijs per Dec. consil.
306. nu. 7. Bellon. cons. 74. nu. 9. Couar. in rub. de testa-
men par. 2. nu. 11. vers. hic tamen insistendum est. Bald.
cons. 74. nu. 9. Natta cons. 104. num. 6. & alijs sequenti-
bus. Car. in §. donatio q. 4. Syl. cons. 49. num. 32. in pri-
2 mo. Cephal. cons. 14. nu. 26. Cum enim † fideicommis-
sum. & aliæ vltimæ voluntates reuocari possint, l. quar
ta. §. & si transferā. & de adimen. leg. cū alijs per infor-
mantes. hæc mens disponentis est clara in casu isto, quod
voluit se restringere ad dispositionem inter viuos, &
non potest valere in vim fideicommissi, vt latè post a-
lios Ias. in rub. de leg. 1. nu. 130.

Acce-

Accedit, nam disponens hic referuauit sibi plura, de quibus voluit posse libere dispensare, ex quo apparet, quod in non reseruatis noluit posse aliter disponere, & libere ex tunc donare, vt bene considerat Aym. cōs. 214.nu.11.vers.4.cum seq. Accedit etiam clausula, de non reuocando, quæ claram etiam ostendit mentem, vt per Doctores supradictos.

Non obstat, quod præsumptio validitatis actus superat omnes alias coniecturas, Dec.in l. postquam liti.
3 nu.23. C. de pact. Quia † verum est in dubio, sed non in claris, tunc enim cessant coniecturæ, vt in eo, qui se restrinxit ad testamentum in scriptis, nam non potest sustineri tunc vt nuncupatiuum, vt communiter dicuot Doctores.

Non obstat clausula, omni meliori modo, &c. Nam
4 placuit † Dominis responsio, quæ datur per informantes, quod non operatur in alio modo recedente ab expresso. Cassad.decis.7.nu.7.de appell.Syluan. d. consil. 40.nu.33.Cephal.cons.44.num.76.præsertim, quia est posita sine copula, & in principio donationis, vt considerat Achil. decis.1.de clausul.

Non obstat, quod ex hac clausula appareat de mente disponentis, vt actus valeat eo modo, quo melius & validius de iure valere potest, vt per Dec. Paris. Aym. & alios allegatos. Quia, vbi disponens se restrinxit ad aliquem modum, tunc operatur effectum in eo modo, & quolibet alio, non discedente ab illo: vbi verò se non restrinxit, operatur in omnibus modis, vt per Doctor.
5 supra citatos. Neque † in cons. Paris. & Aymo. aderat aliqua restrictio, quia disponens simpliciter disposuerat, & dixerat, *& omni meliori modo*, cum copula, alioquin, si ad modum expressum se restrinxisset, & apposuisset dictam clausulam *omni meliori modo*, sine copula iotrarent supra allegata. Et in cons. Oldra. 8. nu. 34. in princ. aderant plures clausulæ, quæ declarabant mentem donantis, noluisse solum donare causa mortis, sed etiam inter viuos, sicut in causa Paris. cons. 90. nu.10. in tertio expressè fuit dictum, quod non poterat sustineri illa dispositio vt testamentum, vel codicilli, &c. valeant quocunque alio iure, vel modo quo poterit valere. Illa enim clausula, *alio*, æquipollet copulæ, imò satis apparet.

Nec refert, quod verba sint vniuersalia, *omni meliori modo, quo magis melius, ac validius de iure fieri potest*, quia sunt restricta per clausulas sequentes ad nomen,
6 & titulum donationis irreuocabilis: † sequentia enim magis influunt ad præcedentia quam è contra: & sic perinde est, ac si dictum fuisset, dedit nomine & titulo donationis irreuocabilis inter viuos omni meliori modo, quo magis melius, & validius de iure fieri potest & debet, quo casu clausula dicitur restricta ad modum expressum, cum non habeat copulam, & verba vniuersalia sint subalternata & restricta ad modum expressum.

7 Neque etiam obstat, quod † iuramentum faciat valere actū omni meliori modo quo potest, Bero. in c. in præsentia, nu.99. cum seq. de probatio. Paris. cons.14. nu.18.lib.1.Abb.in c.cum contingat, nu.27.de iureiur. Conat.io c. Raynal.§.3.nu.10.vers.4.iuramentum, de testam.Alex.cons.29.in fi. lib.7. Mathes. not. 56. Nam vltra supradictas responsiones etiam Sylua. in d.consi. 40.cum quo transeunt Domini, & Dec.cons.14. nu. 5. cum alijs allegatis de clausula, *omni meliori modo*, præsupponunt, quod dicta clausula sit, prout debet stare, videlicet, cum copula, vt disponens non se restrinxerit.

Non obstat, quod donaos causa mortis, vel inter viuos, si non sustinetur vti donano, vâlet vti fideicom-
8 missum. Quia dicebant Domini id esse verum, † quando ex alijs clausulis apparet, quod donans se non restrinxit ad illos modos expressos, vel per clausulam, & alias omni meliori modo amplissimam, vel quia donans simpliciter donauit, non expressa aliqua specie, quia verbum *dono* non repugnat fideicommisso, l.miles ad sororem, in princ. & l. cum pater, §.dulcissimis. de leg. 2. alioquin secus. Et in casu Corne. consil. 254. erant plures clausulæ, quæ ostendebant enixam mentem illius, quod nolebat se restringere ad illum modum expressum.

Non obstat cons. Thob. Non. quoniam ex præmissis non placuit Dominis, quia est contra communes & veras opiniones.

ROBVSTERII.

Parmen. Status. Veneris. 8. Martij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Statutum potest tollere fidem scripturis etiam quibus de iure communi alias daretur fides.*
2 *Statutum in breuiario loquens in omni parte præsupponit illud validum cum suis a iure, vel statuto requisitis.*
3 *Verba, quæ præsupponunt, regulariter non disponunt.*
4 *Statutum posterius corrigit primum, non autem è contra.*
5 *Auctoritas data per statutum pro consulibus, seu rectoribus, intelligitur, vt non possunt facere contra ea, quæ per eadem statuta sunt ordinata.*
6 *Verba statuti vbi sunt clara, locus interpretationi ex obseruantia esse non potest.*

DECISIO CVIII.

TEnuerunt Domini, quod statutum de ordine seruando per Notarios, lib.2.c.125. pro parte Dominorum de Rangonibus productum, obstet filciæ Ioannis Illarij Gallicani, in qua sub nu. 64. existit scriptura donatioois sub die vltimi Martij, 1512. & non faciat fidem, non obstante statuto de priuilegio, & bailia concessis Proconsoli Notariorum, super confectione Breuiariorum, lib. 1.c. 144. pro parte Dominorum de Pallauicinis producto, & voto collegij Notariorum Parmæ.

Nam dictum statutum c. 125. fuit factum de anno 1494. & dat formam primo super his, quæ Notarius debet obseruare, antequam legat, tradat, & stipuletur aliquod instrumentum, seu chartam, & ista pars non videbatur facere ad casum, de quo agitur. Secundo, dat formam super his, quæ Notarius rogatus, vel lectis dictis instrumentis, postea debet facere, & ista, vt Domini dicebant, percutit casum, de quo agitur: inquit enim ibi statutum, *& postea rogatis, traditis, vel lectis dictis instrumentis, &c. teneatur d. Notarius ipsa instrumenta, & chartas breuiare in chartis membranis, siue abrasis, siue nō abrasis, et ponere seu poni facere vnū instrumentum post aliud ita conseruatiue, quod inter vnum instrumentum, et aliud non possit fieri aliquid malignitatis, & hoc intra dies triginta, post breuiata ipsa instrumenta. Et postquam ipsa rogauerit, nisi remanserit iusto impedimento Notarij: & teneatur, & debeat quilibet Notarius in principio breuiarij, cuiuslibet anni scribere, qualiter illud breuiarium est suum, ponendo nomen & pranomen, & signum suum, & annum & millesimum & iurisdictionem, & indictionem tunc currentes, & mensem & diem apud quodlibet instrumentum extēsum, & si est sibi solutum de dicto instrumēto, vel non, & quantum est sibi solutum, & hoc tam in breuiarijs, quā in chartis expletis, & finites in quib. scribantur extensa, & extensa, & non per litteras denotantes quantitatē, & nō per litteras, vel numerum millesimum, indictionem, quantitatē dictā certi mēsis, & quātitatis pecuniæ, & quātitatis mensuræ, de & in quibus fieret instrumentum: & quilibet Notarius, qui contrafecerit, vel omiserit, incurrat ipso facto pænā librarum decem Imperialiū, qualibet vice qua contrafecerit,*

erit, vel omiserit applicãdo pro tertia parte collegio nouo Notariorũ Parmæ, & pro alia tertia parte cõmuni Parmæ, & pro alia tertia parte parti accusanti, vel denũcianti. Possint etiã per Notarios prædictos abbreuiari, & extendi protocolla in libro cõposito de chartis bõbacinis, sicut in chartis mẽbranis, seruatis omnibus supra scriptis: & si prædicta non fuerint obseruata, dictis instrumentis non adhibeatur fides, & sint nulla, saluis, & illæsis pœnis supradictis.

Vnde cum ista filcia non habeat formam hanc à statuto traditam, non enim est positum in dicta filcia vnũ instrumentum potest aliud continuatiuè, quod inter vnum & aliud non potuerit fieri aliquid malignitatis, vt dicebant apparere ex visione filciæ, neque habet inscriptionem in principio cuiuslibet anni, qualiter illa filcia est dicti Ilarij, & an fuerit ipsi Notario aliquid solutum, vel ne dicto instrumento, & quantum, & insuper dictum statutum habeat decretum irritans, ibi, & si prædicta non fuerint obseruata, dictis instrumentis non adhibeatur fides, & sint nulla, &c. Ideo non potest dari fides instrumentis positis in dicta filcia. Nam
1 & † statutum potest tollere fidem scripturis, etiã quib. alias de iure communi daretur fides, Pau. de Cast. cõs. 61. col. 1. in fin. vet. sed in casu nostro. li. 2. Alex. cons. 170. nu. 1. & 2. in 7. Soc. cons. 2. nu. 4. & seq. in 3. Put. lib. 1. decis. 127. & 16. de constitut.

Nõ obstat statutum in c. 144. de anno 1331. quoniã, vt dicebant Domini, statutũ huiusmodi in prima parte duo solum in effectu continet. Alterum, quod quando Notarius est defunctus, & extant aliquæ scripturæ ipsius, quæ non sunt positę in Breuiario dicti Notarij defuncti, si visis, & examinatis dictis scripturis per Proconsules apparebit, quod Notarius defunctus fuit rogatus de illis, tunc possunt, & debent Proconsules ponere illas in Breuiario Notarij defuncti.

Si verò non haberent manu Notarij scriptum, nisi millesimum, indictionem, mensem & diem vel testes, aut subscriptionem ipsius Notarij, & quod statutũ huiusmodi loquatur tantũ in his casibus, dicebãt Domini ex proœmio præsertim, ibi, cum sæpè contingat, &c. & ex alijs clausulis ipsius statuti, quod huiusmodi statuta non sint ad inuicem contraria, sed diuersa. Nam vt Domini tenebant statutum Pallauicinorũ dat tantum facultatem Proconsulibus ponendi in Breuiarijs scripturas Notariorum mortuorum, quæ reperiuntur extra Breuiaria illorum, & explendi, & reducendi in publicam formam, non autem faciendi, seu reducendi valida ipsa Breuiaria. Statutum verò Rãgonorum dat normam, & formam ipsis Breuiarijs. Ideo cum statutũ Pallauicinorum disponat de contentis, seu requisitis, & solennitatib. quę debet habere Breuiarium, siue protocollum Notariorum: & statutum Rangonorum disponat tantum de contentis, & sic scripturis, extra Bre-
2 uiaria repertis, vt dictum est, statutum † in Breuiario loquens in omni parte præsupponit Breuiarium validum cũ suis à iure, vel statuto requisitis. Tum ex reg. l. 4. §. cõdemnatum. vbi Ias. & alij, de re iud. Sarn. in reg. de iur. quæsit. non tollen. q. 21. in princ. Dec. cõs. 77. nu. 12. in fi. & seq. Tiraq. in l. boues. §. hoc sermo-
3 ne, limit. 1. n. 9. & placebat Dec. cons. 3. nu. 2. Tũ † quia verba, quæ præsupponunt, regulariter non disponunt, Rot. & alij per Felin. in c. sedes. col. 8. vers. sexta declaratio. de rescri. Tũ etiam, quia in petitione nihil de hoc continebatur, à qua petitione sumit declarationem dispositio, vt post alios Ruin. cons. 43. num. 8. in 1. Paris. cons. 9. nu. 42. & latè hic per Parentium, & alios.

Placebat etiam alia responsio data per informantes,
4 quòd huiusmodi statuti sunt contraria, & † statutum Pallauicinorum fuit factũ de anno 1331. non potuit limitare, & declarare statutum Rangonorum factũ longè post videlicet de anno 1493. Imò istud posterius corrigit primum, l. nã & posteriores, de leg. cũ alijs per Dec. d. cons. 3. nu. 2. circa med. Si verò eodem tempore fuerunt publicata, dicebãt, quod auctoritas data Proconsulibus in d. statuto Pallauicinorum, non est intelligenda quo ad ea, quæ per eadem statuta reproban-
5 tur, & sic † auctoritas data dictis procuratoribus, intelligitur data ita, vt non possint facere contra ea, quæ per eadem statuta sunt ordinata, Bart. in l. ambitiosa. num. 11. ff. de decret. ab ordin. fac. sequitur Aym. consil. 54. nu. 5. circa fin.

Non obstat, quod si Proconsules habent facultatem quoad scripturas separatim repertas in vna filcia, de qua per Menoc. de arbitr. iud. lib. 1. cent. 2. casu 187. nu. 29. Quia idem est iudicium de toto, quod de parte, stãte maxime, quòd si statuta non obstarent de iure cõmuni, possent extrahi instrumenta ex ipsa filcia. Quoniam huic obiectioni respondet pluribus modis D. Arrigonius, vt hic per eum, quæ responsiones videbantur placere pluribus ex Dominis.

Non obstant alij intellectus alias dati ad huiusmodi statutum. Quoniam placebant responsiones informantium Dominorum de Rangonibus, & præsertim per D. Burghesium, qui latè respondet ad fundamentum de pœna, & alijs.

Non obstat votum Notariorum, quoniam credebãt plures ex Dominis, quod non esset locus interpretationi ex obseruantia, ex quo, vt dicebant, verba statutorum sunt clara, & placebant notata per Aret. cons. 115. nu. 2.
6 Et dato, quod † verba statutorum non essent ita clara, vt non possit esse locus consuetudini interpretatiuæ, tamen dicebant, quod ex voto huiusmodi non potest colligi certa resolutio. Quo ad primũ caput voti illud nihil facit, quia ipsi expressè dicunt, quod ipsi non inuenerant, quòd maiores sui habuerint aliquam filciam in totum similẽ huic, de qua agitur. Quo ad secundum caput de filcijs similibus, dicunt, quod fuerunt habita pro authenticis si præsentabantur, & habebantur vti filciæ instrumẽtorũ rogatæ per Notarios defunctos, & hoc nullo existente contradictore. Ergo requirit, quod fuerint præsentatæ vti filciæ Notarij defuncti. Item quod haberentur vti filcię Notariorum defunctorum, stante, quod nullus existeret contradictor; & licet ista fuerit præsentata vti filcia, ac saltem de facto fuerit habita pro tali, vt decisum fuit, tamen quo ad contradictorem hic adest, & sic non sumus in casu expresso per istos Notarios; & consuetudo interpretatiua debet esse in casu, de quo agitur, Aym. consil. 178. nu. 6. Alex. consi. 6. nu. 1. in 5. Nat. consi. 600. nu. 18. Nam est stricti iuris, & non extenditur de casu ad casum.

Nõ obstat, quòd nõ est necesse, quod consuetudo sit obtenta in contradictorio iudicio. Quoniam dicebant, quod licet de iure hoc non sit necesse, tamen isti Notarij dicũt, quòd ipsi extraherent, si non adesset contradictor. Quo ad tertium caput expressè dicitur, nullo existente contradictore. Item dicũt, quòd mandarent extrahi si carerent subscriptione Notarij, nullos tamen alios defectus paterentur, sed ista pariter defectus signi Notarij. Quo ad quartum, quod ipsi facerent in hac scriptura donationis, de qua agitur, referunt se ad dispositionem iuris communis, ergo potius creditur habere istã filciam pro non authentica, quia si haberent pro authentica, dixissent, quod extraherent.

Aliqui tamen de hac opinione dubitabant, tenentes, quod statutum Dominorum de Rangonibus non obstet filciæ, presupponentes, quod circumscriptis his statutis possent ex his filcijs iure cõmuni inspecto extrahi instrumenta publica. Nam cum de vno dubitatur, alia presupponuntur habilia.

Dicebant igitur, quòd cum statutum Dominorũ de Pallauicinis loquatur in specie, & in casu particulari, quando Notarius est mortuus, illud attendi dẽt, & post alios Caccialup. in l. omnes populi. nu. 118. cum plurib. seq. Præsertim cũ istud præcesserit, & loquatur in casu parti-

particulari, in quo facta eſt particularis prouiſio, diſpoſitio generalis hunc caſum non comprehendit, ex reg.l.ſanctio legum,de pœn.& l.doli clauſula, de verbor. oblig. Et quod ſtatutum Pallauicinorum loquatur notario mortuo, dicebant iſti Domini eſſe indubitatum, quia mandat, quod notarius ſcribat, & ei pœnam imponat.

Nõ obſtat, quod ſtatutum huiuſmodi Pallauicinorum non loquatur de Breuiario imperfecto. Quia dicebant, quod imò loquitur de Breuiario imperfecto, conſiderando, quod Princeps voluit prouidere in caſu,in quo periculum ſubeſſet. Vnde ſi Breuiarium nõ fuiſſet imperfectum,nullum periculum adfuiſſet,quia quilibet ſeruata forma c. cum P. Tabellio. poterat explere, & quia dicit, quod non poterat expleri, quia ſi habuiſſet ſolennitates omnes, non erat neceſſarium ſupplementum à loco, Doct. in d.c.cum P. Tabellio. Couar. pract.quæſt.c. 19. Et fuit tentum in illa Rom. donationis bis coram R.P. D. Aldobrandino. Et quia nulla adeſt inuerifimilitudo, quod ſtatutum voluerit prouidere, quando vna ſcriptura eſt imperfecta, & agitur de periculo vnius tantum, & non quando agitur de periculo multorum, & omnium ſcripturarum vnius Notarij, quod poteſt concernere damnum mille perſonarum.

Non obſtat, quod ſtatutum Pallauicinorum præſupponat Breuiarium, & filciam, quia dicebat, quod eſt verum, ſed quæcunque illa ſit,quãdo Notarius eſt mortuus,remittitur Proconſulibus, vt videant, an debeant extrahi inſtrumenta ex ea, & ponderabant protocollum ibi, etiam breuiaria ſua ſiue protocolla reliquerunt,de quibus inſtrumenta extrahi, & in publicam formam reduci nequeunt, &c. & illa verba, quorumcunque Breuiarum, in verſ. & illud ſeruari debent & in verſ. & idem obſeruetur, quæ videbantur illis Dominus multum facere pro hac parte. Maximè, quia pro hac parte adeſt etiam aliqua obſeruantia, vt dicebant apparere ex voto,nam non eo ipſo, quod non adſunt illæ ſolennitates, Notarij reijciunt protocollum,& filciam.

Ex quibus licet Domini tenuerint pro maiori parte,vt ſupra,tamen,quia materia eſt exemplaris,& præiudicialis in illis partibus,ſi Pallauicini voluerunt iterum audiri,ordinarunt Domini,quod audiantur.

ROBVSTERII.

Tiburtin.Bonorum. Lunæ 2.Iunij 1572.

SVMMARIA.

1 *Valorem vel exceſſum rei alienata cui incumbat onus probandi.*

2 *Facultas retinendi,vel alienandi rem alienam eſt limitata ad quantitatem ſua legitima,& Trebellianica.*

DECISIO CIX.

NOn liquet: aliqui enim intelligebant difficultatẽ propoſitam,quod onus probandi incumbat particularibus, an in facto ipſi probauerint. Et cum iſta difficultas ſub ſe comprehendat plures alias, vt apparet ex deductis hic per informantes, & Domini inter ſe eſſent diſcordes, non potui aliquid firmare. Aliqui verò intelligebant dubiũ, & illud reducebant ad hoc,
1 cui † incumbat onus probandi valorem, vel exceſſum. Et plures inclinabant, quod D. Andreæ incumbat onus probandi exceſſum,ex Alex. Dec. & alijs hic allegatis per informantes particularium. Et addebant Domini Bertrand.conſil.94.nu.7.& 9.lib.8. Ruin. conſilio 109.lib. 2. Et licet Alex.conſ.3,libro 3. dicat, vtile eſſe probare valorem, tamen non ideo dicit eſſe neceſſa-
2 rium.Aliqui enim dubitabant,quia † facultas retinendi,vel alienandi rem, & poſſeſſionem alienam, eſt limitata ad quantitatem ſuæ legitimæ: ideo ſi vult totũ retinere ratione legitimæ, & Trebellianicæ, debet probare eſſe infra illam ſummam, vt in ſimili Creſcẽt. decif.24.& 126. Sarnen. decif. 1457. & 60. Mohedan. decif.130.Fab. decif.32.Ioan. Pau.decif.73. Sed nec in hoc potui aliquid firmare, niſi quod in primis diſcutiatur hoc particulariter, cui incumbat onus probandi valorem, vel exceſſum. Aliqui dubitabant, quod iſtæ venditiones eſſent mala fide factæ, cum eſſent factæ in tot perſonas, ex Ang. & alijs per Alex. conſilio, 157.col. 2. Sed fuit replicatum, quod iam fuit reſolutum fuiſſe bona fide factas.

ROBVSTERII.

Parmen. Status. Lunæ 16. Aprilis 1573.

SVMMARIVM.

1 *Examinatio teſtium facta ex defectu iuriſdictionis dicitur eſſe nulla, etiam ſi probatio eſſet contraria teſtibus partis aduerſa.*

DECISIO CX.

DOmini diſtinxerunt difficultatem propoſitam in tres partes, Prima eſt circa exceptiones teſtium de mendacio, & ſimilibus, & hanc remiſerunt diſcutiendam, quando agetur de teſtibus, ſi proponantur in puncto. Secunda eſt circa nullitatem ex defectu iuriſdictionis, quæ allegatur contra iſtos teſtes exami-
1 natos in negotio reprobatorio. Circa † iſtos teſtes reſoluerunt Domini, quod ſint nulliter examinati ex defectu iuriſdictionis,etiam ſi probatio,de qua in articulis reprobatorijs Pallauicinorum ſuper matrimonio eſſet contraria teſtibus Rangonorum, ex rationibus,de quibus per Put. in ſcriptura data, quæ placuerunt Dominis, & retulerunt, quod iſta difficultas fuit alias lariſſimè diſcuſſa coram D. Ruboo. 27. Ianuarij, & 13. Februarij 1559. & reſoluta pro iſta parte. Ex quo ſequitur,quod non probent iſti teſtes pro Pallauicinis. Et tanto magis in caſu iſto,in quo iudex non admiſit ſimpliciter iſta,immo pars aduerſa maximè proteſtata fuit, & iudex annuit proteſtationibus & renouationibus illius. Tertia pars fuit,an ſtante huiuſmodi defectu iuriſdictionis, & ſtantibus commiſſionibus ſit adhibenda fides iſtis teſtibus? Et reſoluerunt, quod non, circumſcripta illa commiſſione allegata per Pallauicinos,quod poſſet procedere de facto,&c. quæ videtur directa Cardinali Siruciæ: nam ſi huiuſmodi commiſſio non expirauit, ſed viuit, eſt conſiderabilis,& diſcutienda. Aliæ verò non ſunt conſiderabiles, quia non dicunt in ſpecie de defectu iuriſdictionis, qui eſt exprimendus in ſpecie, alioquin non tollitur talis defectus,vt pluries tenuerunt Domini. An autem aliquod adminiculum poſſint facere iſti teſtes, licet non probent, prout videmus in teſtibus inter alios examinatis. Domini plenè non diſcuſſerunt, licet dixerint, quod non poſſit coadiuuare alios teſtes ex deciſ. Capic. quæ videbatur quibuſdam rigoroſa: ideo ſaltẽ cum illa commiſſione, de qua ſupra, ſi viuit dicta commiſſio, poterit dubitari, an dicti teſtes probent, vel ſaltem poſſint facere aliquod adminiculum, vt ſint præſupponendi in puncto.

ROBVSTERII.

Tiraſonen. Decimarum de Iudila. Lunæ 4. Februarij 1577.

SVMMARIA.

1 *Agens ad reſciſſionem concordia debet prius reſtituere, qua ex concordia recepit, vel ſaltem offerre parte opponente.*

2 *Tranſactio debet firma manere, niſi ex communi conſenſu ab ea recedatur, pro communi.*

3 *Concordia probata laſione eſt nulla, alias ſecus.*

4 *Recepta ex tranſactione poteſt pars retinere ex cauſa clara,& certa.*

5 *Eccle-*

5 *Ecclesia non dicitur esse priuilegiata contra minorem, & vniuersitatem.*

DECISIO CXI.

1 RESoluerunt Domini, quod † Capitulum non possit agere ad rescissionem concordiæ, non restitutis, & oblatis prius his, quæ ex concordia recipit, parte opponente, Afflict. post alios decis. 220. Aym. consil. 83. nu. 1. ex l. si diuersa, C. de transact.

Non obstant not. per Curt. sen. & iun. in d. l. si diuersa. cum alijs per Ant. Gabriel. de transact. conclus. 1.
2 num.... Quia vera sunt ista, vbi † ex communi consensu receditur à transactione, & in hoc casu est communis opinio, alias secus ex allegatis.

Non obstat, quod potest hæc offerre ante sententiam, quia verum, vbi altera pars antea non opponit, sed parte volente est supræsedendum, donec fiat restitutio, ne fiat illi præiudiciũ procedendo ad vlteriora.

3 Non obstat, quòd † propter læsionem concordia sit nulla, quia verum probata læsione, quod non est factũ hic: sed non probata læsione, concordia tenet, & agit quis sine actione, & propterea debet prius restituere recepta, & facere actum retrosimilem.

4 Neque etiam obstat, quod † possit pars recepta retinere ex causa debita. Quia verum vbi dicta causa est clara, & certa, non vbi est dubia, vt hic, nam confessio est clara, & his facit rem dubiam.

5 Vltimo non obstat, quod † simus in ecclesia, quia nõ apparet, quod in hoc sit priuilegiata, præsertim contra vniuersitatem, vbi sunt pupilli, & viduæ. Imò in minore est text. in l. quod si minor, §. restitutio. de minorib. cum alijs, per Paris. cons. 96. nu. 112. lib. 1.

ROBVSTERII.

Romanensis. Repetitionis indebiti. Lunæ 16. Nouembris 1573.

SVMMARIA.

1 *Principalis ille dicitur inter plures correos, qui pecuniam recepit, & bonam fidem cognouit: alij vero fideiussores, & num. 2.*

2 *Intellectus l. si non singuli. ff. si cer. pet. communiter approbatus.*

3 *Contractus in dubio præsumuntur correspectiui, & ex causa.*

4 *Beneficio cedendarum actionum per fideiussores renunciatum censetur.*

5 *Liberato vno ex pluribus correis debendi insolidum ceteri remanent obligati in solidum.*

6 *Correi debendi dicuntur omnes in solidum obligati quo ad creditorem.*

7 *Plures vbi sunt in solidum obligati, non vt simplices fideiussores, tunc vnus soluens non habet recursum aduersus alium, ac si solus se obligasset ad solidum.*

8 *Recursus nõ datur contra correos in materia correorum.*

DECISIO CXII.

DIfficultas proposita habet plures partes. Prima est, *an Io. Bapt. debeat censeri principalis, vel fideiussor.* Secunda, *an protestatio releuet Io. Baptistam.* Tertia, *an hic satis fuerit renunciatum per fideiussores beneficio cedendarum. Et Petrus Paulus potuerit liberare ambos fratres de Aragonia, aut aliquem ex illis.* Quarta, *an liberatio Petri Pauli in fauorem Io. Baptistæ sit personalis ab obligatione accessoria, hoc est, quod sit liberatus ab illa obligatione, quam potuissent alij fideiussores contra ipsum attentare ex persona creditoris.* Quinta, *an competat Hieronymo aliud remedium ad repetẽdum saltem pro rata, si non in totum.* Ita quod sententia sit confirmanda, vel renocanda.

Circa primam existimabant Domini non esse aliter firmandum, quia partes non benè informant, & posset fieri pluribus præiudicium, & Domini erant varij. Alij enim tenebant, quod Ioan. Baptista sit principalis, & ceteri fideiussores respectu creditoris, cum quo agitur, vt late per add. ad Alex. consil. 29. nu. 36. lib. 7. Rom. consi. 114. nu. 3. & 4. & ibi addit Natt. consil. 57. num. 7. lib. 1. Anton. Gabriel. de fideius. conclus.
1 2. per totum. Alij verò tenebant, quod † Paulus Bubalus, qui recognouit bonam fidem, & habuit pecunias, sit principalis, ceteri verò fideiussores, iuxta l. sed Iulianus. vbi Castr. ad Macedon. item ex adductis per Bat. Pau. & alios per Aym. cons. 91. nu. 2. & consil. 77. nu. 5. vbi quod omnes sunt correi respectu creditoris, sed inter se fideiussores, nisi respectu illius, ad quem pecuniæ peruenerint. Et quamuis Rom. cons. 114. nu. 3. contrarium teneat, qui vult inspici qualitatem obligationis & eius seriem, vt ille sit principalis, qui in ea asseritur, etiam quod pecunia ad eum non perueniret.
2 Et ait esse casum expressum, in † l. 5. quæ incipit, si non singuli. ff. si cert. petat. vbi licet vni tantum pecunia sit numerata, si plures in solidum sunt obligati, omnes dicuntur correi debendi, & principales: sed dicerem respectu creditoris illud esse, non respectu eorundem debitorum, iuxta supplicationes alleg. potis. cons. Aymo. 77. & 99. Et ita videtur tenere Rolan. cons. 31. col. 1. & seq. in 3. Tamen in frequentiori numero recipitur cõtraria & vltra supra allegatos Tiraq. de retract. ligna. §. 31. gl. 1. nu. 3. plures congerit Gabriel. de fideiussor. conclus. 2. num. 1. Et placet text. in d. l. sed Iulianus, in summa. Castr. vbi omnes, in §. si inter duos. ff. ad Macedonia. Idem Ioan. Paulus cognoscens bonam fidem promisit seruare alios indemnes, quod non fecisset, nisi commodum ad eum spectasset, ne proijce-
3 ret suum, arg. l. cum de indebito. Et † quia in dubio cõtractus præsumuntur conspectiui, & ex causa, argu. l. nec adiecit. ff. pro Socio. pulchre in l. 2. §. circa. de do. except. cum simil. Item etiam, quia Ioan. Baptista officialis vult conseruare indemnes fideiussores.

Quo ad secundam dicebant plures ex Dominis, quod protestatio releuat, præsertim si Ioan. Baptista non est principalis, sed fideiussor, & correus, quia est sans clara, & in re propria quilibet est moderator, & arbiter, præsertim contra Hieronymum, & Thomam, qui verisimiliter habuerunt notitiam de dicta protestatione, cum accesserint post illam, & fecerint mentionem de obligatione Ioan. Baptistæ. Nec placebat intelligentia informantium pro Hieronymo, & Thoma, quod aliud sit nolle teneri pro parte sua, aliud nolle teneri de releuatione: nam in d. protestatione vlterius procedit Ioan. Baptista, quia subdit, ex quocunque capite etiam ex iure certo, quod est, quando agitur ad ratam, & verba ista videbantur istis Dominis satis clara.

Circa tertiam placebat Domini resolutio alias facta in illa Albanen. ciuit. Laminiæ, coram me, quod censeatur renunciatum per fideiussores beneficio ce-
4 dendarum actionum, † ita quod Petrus Paulus potuerit liberare fratres de Aragonia. Et addebant Afflict. decis. 182. nu. 10. cum sequent. quæ non est decisio, sed votum quoddam, & Corn. consi. 51. lib. 2. Socin. consil. 200. lib. 2. Negusan. de pignor. in 3. memb. 5. par. princip. nu. 36. versic. quinto fallit. Neque intrat, quod dicitur de dolo Petri Pauli, nam cum lege permittente id fecerit, non potest dici dolo malo fecisse, & Afflict. decis. 343. loquitur, quando lite pendente fuit facta liberatio. Non obstat allegatus stylus, quod non censeatur renunciatum huic exceptioni, quia cum sit decisorius, est plenè probandus, & non sufficit informatio extraiudicialis, vt per Soc. in pluribus eius consilijs, & fuit latè dictum in illa Venetorum pensionis coram me, de anno 1573.

Ad quartam, an liberatio Petri Pauli in fauorẽ istorum de Aragonia, sit personalis, dicebãt plures, quod pendet ex facto, & Petrus Paulus posset cogi ad exhibendam liberationẽ, de qua in literis, aut alias ostendere

in facto qnomodo se habeat. Dicebant etiam plures quòd si Io. Baptista non est censendus principalis, cessat omnis difficultas, quia cum sit renũciatum huic exceptioni cedendarum, & ipse Petrus Paulus possit liberare illos, non est amplius in istis elaborandum.

Circa vltimam tenebant plures, quod neque etiam pro rata detur repetitio, & sententia in hac parte sit re-
5 uocanda, stantibus duabus regulis. Prima est, † quod
liberato vno ex pluribus correis debendi in solidum,
ceteri remanent obligati in solidum. l. ab omnibus vbi
gl. & Bart. nu. 2. ff. de leg. 1. Facit tex. in l. pen. de duobus
reis. l. si stipuler. §. fin. de fideius. secus si tenerentur pro
parte. l. si vnus, §. ante omnia. de pact. Bart. vbi supra.
6 Et stante alia regula, quòd † quoad creditorem om-
nes obligati in solidum dicuntur correi debendi. Bald.
in l. 1. & Bart. in l. fin. C. de duob. reis. cum simil. Ergo
potest vnum liberare, ceteris remanentibus in obliga-
tione. Quod ergo non sit locus repetitioni etiam pro
7 rata, probatur hac ratione. Nam vbi † plures sunt in so-
lidum obligati, non vt simplices fideiussores, tunc vnus
soluens non habet recursum aduersus alium, ac si solus
se obligasset ad solidum, Alberi. in l. idem est, versic. si
autem videbitur. C. ad Velleian. argu. l. in rem. §. si duo
de nouatio. l. in lege Falcidia, ff. ad leg. Falcid. Ron-
chegall. in l. 2. §. reos. num. 34. vers. ceterum. de fideius-
sor. Nec ratio fideiussoris trahitur ad correos, in quib.
est diuersa ratio, Salic. in auth. hoc ita. C. eod. l. si duo
rei. C. de resolut. idem Ronchegal. num. 34. Ergo nihil
est, quod possit cedi cum fideiussoribus etiam quòd te-
netur adire Petrus Paulus, sed sibi imputet qui soluit.
Nec placet alia ratio, quod cum Io. Baptista protesta-
tus esset se non teneri ad releuationem fideiussorum,
non propter hoc nõ teneretur saltem ex sua fideiussio-
ne pro sua rata, & ex sua obligatione, quam Petrus Pau
lus non debuit liberare in præiudicium aliorum fide-
iussorum. Et hoc placeret, si essemus in materia fide-
iussoria, quia pro rata tantum teneretur, sed videtur,
8 quod † magis sumus in materia correorum, in qua, *vt
dixi*, non datur recursus contra correos. Placet etiam
locus Bart. in l. cum quis, nu. 29. de condi. indeb. & ibi
Ias. nu. 19. qui volunt, quod fideiussor tutus exceptio-
ne Diui Adriani, si soluit, non repetit, l. si testamento,
§. 1. de fideiussor. Bart. in l. qui except. de cond. indeb.
Idem sequitur Alberic. Ang. & Fulgos. & est communis, vt per Ias. sub d. nu. 19. Ex quib. credo repetitioni, etiam pro rata, non esse locum, & in hac parte sententiam esse reuocandam. Si autem soluit D. Hieronymus, agat contra Paulum principalem, qui recognouit bonam fidem, & promisit seruare indemnem, &c.

ROBVSTERII.

Aquilan. Releuat. indemnitatis. Veneris 28. Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Fideiussor non tenetur in plus, quam verè obligatus existit.*

2 *Creditor calculata ratione confitens creditum suum in certa summa pro residuo, fatetur totum præcedens debitum esse solutum.*

3 *Solutum per debitorem in dubio censetur solutum in duriorem causam, seu antiquiorem.*

4 *Obligatio etiam accessoria fideiussoris tollitur solutione eius, quod debetur.*

5 *Durior causa dicitur tam illa, quæ habet fideiussores, quã illa quæ non habet.*

6 *Promissio de dando fideiussores intelligitur, si creditor voluerit, & petierit.*

7 *Negatiua est probanda ab eo, contra quem est aliqua affirmatiua præsumptio.*

8 *Declaratio solutionum facta à creditore non nocet fideiussori, cui ius liberationis est quæsitum ex præcedentibus solutionibus.*

9 *Solutio facta à debitore non constituit fideiussorem in noua obligatione, nisi expresse consentiat, & num. seq.*

10 *Solutio facta virtute sententiæ, vel institutionis, facit notorium ad obligandum fideiussorem.*

11 *Obseruantia dat fidem scripturis non authenticis.*

12 *Fideiussor non potest repetere solutum, si causam sciuit, ex qua resultabat sua liberatio, & habebat probationes ad illam probandam.*

13 *Coactus non dicitur, qui de facili potest impedimentum remouere, & num. 20.*

14 *Notitia qualibet sufficit ad constituendum fideiussorem, ne solutum repetere possit.*

15 *Fideiussor potest id, quod indebitè soluit, actione mandati repetere a principali debitore.*

16 *Decretum siue præceptum superioris excusat fideiussorem non negligentem opponere eius exceptionem, vel quod in illa exceptio non admittatur in illo loco.*

17 *Viro probo creditur in claris, & in facto ignoto, cuius datur probabilis ignorantia.*

18 *Iudex in ignorantia iuris dubij debet sequi id, quod verisimile est.*

19 *Exceptio competens ex propria persona si non allegetur, postea non excusat.*

DECISIO CXIII.

Licet per Camillum allegetur, quod iura pro parte Bontij deducta non sint in forma probandi, tamen Domini pro nunc præsupposuerunt contrarium sine veri præiudicio, & voluerunt videre de releuantia, præsertim, quia, vt ponens retulit, quoad iura in quibus Bontius fundat intentionem suam, videlicet in instrumentis de anno 1563. in certificatoria, & in solutione Camilli de anno 1575. res nullam habet difficultatem, quia cum per Camillum, seu eius procuratorem producta simpliciter fuerit certificatoria, & per compulsum, & per procuratorem Camilli, fol. 1. quæ tamẽ postea fuit per eundem procuratorem pluries deducta, & in solutione per eundem Camillum saltem virtualiter approbata, & concessio portionis Petri Pucij de anno 1565. in fauorem Soderini facta, & ad cautelam producta, illa est subscripta per Magistrum actorum, & ex certificatoria, & alijs satis adminiculata.

Ideò quoad primam partem puncti, an verè Camil
lus esset liberatus per solutiones factas à Soderino, di-
xerunt Domini, quòd ex instrumẽtis, & scripturis de
anno 1563. & 65. & de anno 1575. apparet, ꝙ licet So-
derinus esset debitor Cameræ regiæ in certa summa,
13000. scutorum, tamen Camillus non fideiusserat pro
eo, nisi vsq; ad summam 8750. scutorum, & sic pro re-
1 siduo vsque ad summam 13000. ipse † Camillus nõ e-
rat obligatus Cameræ regiæ, quia limitata causa, limi-
tatum producit effectum, & cum Camera regia in cer
tificatoria calculata ratione fateatur se remanere credi
tricem in summa 6094. scutorum, pro residuo totius
2 affictus 13000. scutorum vltimi anni, † fatetur totum
præcedens debitum esse solutum, gl. in d. l. si ex plurib.
in verb. reliqui. vbi Pau. Ang. Imol. & alij, de solut. &
in l. si quidẽ, C. de transact. Guid. Pap. decis. 77. Rom.
singul. 706. alias 699. Corn. cons. 33. col. 4. in fi. in secun
da. Dec. in l. 2. in fi. C. de hæred. instit. Et ideo cum non
constet, quòd pro residuo supra summã 8750. scutorũ
Soderinus dederit fideiussores Dominico, instituerunt
3 regulam, quod † illud, quod per Soderinum fuit solu-
tum supra d. summam 6094. scutorum, in dubio cẽsea-
tur solutum in duriorem causam, l. in his. C. si ex pluri
bus. l. cum ex plurib. de solu. cum alijs per Corn. cons.
91. n. 25. in primo. Paris. cons. 122. nu. 4. in 4. Dec. in l. si
duob. vbi Bart. & Paul. de Castr. de solut. Rom. consil.
95. nu. 2. & ibi bona addit. Socin. cons. 24. num. 1. in 3.
Barbat. consil. 37. nu. 14. cum seq. in primo, Rim. 297.
nu. 3. cum seq. in secundo. Et fuit resolutum in Rom.
de Saterottis coram Robusterio de anno 1576. Aut sal
tem in hanc causam antiquiorẽ, l. vbi fideiussor. de sol.

cum

cum alijs per Corn.cōs.128.num.1.in 4. Paris.cōs.172.
nu.7. in 4. & consequenter pro illa summa soluta fuit
liberatus Camillus fideiussor, ex quo causa ipsius erat
4 antiquior,& durior,nā † solutione eius,quòd debetur,
tollitur omnis obligatio,etiā accessoria fideiussoris, l.si
pecunia, §. si.vt in poss.leg. l. non est ambigui. C.de fi-
deiu.tutor.cū alijs per Ias.in l. debitori.nu.4.C.de pac.
Non obstat,quod Soderinus promiserit de an.1565.
in dictis capitulis portionis Petri Pucij dare fideiusso-
res regiæ Cameræ pro residuo istius affictus 13000.
scutorum, & debeat considerari durior causa ista, pro
qua tenebatur dare, & non dederat fideiussores, cum
potuisset cogi, & fortè non poterat illos dare. Nam di-
xerunt Domini, quod in his consideratur præcipuè
id, quod est verisimile,Bar. & Ang. in l. 1. nu.4. de sol.
Corn.cons.295.num.2. in 3. Ideo cū non constet, quòd
Regia Camera vellet cogere Soderinum ad dādum fi-
5 deiussores pro reliqua summa, sine † dubio rebus sic
stantibus durior causa iudicanda est illa, quæ habet fi-
deiussores, quam illa, quæ non habet, hic promiserit
dare. Nam aliud est satisdare, aliud promissio de satis-
dando, sicut aliud est vendere, aliud pactum de ven-
dendo, l. si quis stipulatus sit Stichum. §. si. de verbo.
oblig. cum alijs per Bal. & Ang.in l. 1. C. de pigno.act.
Tiraq.de retract.conuent. in fi.nu. 41. Præsertim,quia
6 † promissio illa Soderini in fauorem Regiæ Cameræ
de dando fideiussores, intelligebatur, si ipsa voluisset,
& petijsset,latè Ias. in l. vniuersa, C. de prec.Impe. of-
fer. & cum non appareat, quod petierit, sed illum ad-
miserit ad totū affictum,& ab illo recepit affictus om-
nes dempta illa summa, videtur remisisse huiusmodi
onus,quia voluntas non minus factis, quam verbis o-
stenditur.l.Paulus respondit.ff.rem rat.habe. cum plu-
ribus alijs per Aym.cons.106.nu.2.cum seq.
Non obstat, quod cum Soderinus promiserit dare
7 fideiussores,qui † allegat non fuisse datos,debet proba-
re. Sal. in auth. hoc amplius. q. 8. C. de fideicommiss.
Curt.cons.250.nu.15.cum seq.in primo, cum alijs per
Aym.cons.1. q.3. nu.7.cum seq.Hercul. in tract.de ne-
gat.nu.16. Nam respondetur, quod nullibi fuit nega-
tum per Camillū hoc, quòd non dederit Soderinus fi-
deiussores in reliqua parte affictus,quo casu nō est pro
banda negatiua, vt post alios latè Hercula. in d. tract.
nu. 111.& 283. Præterea satis est,quod debitū pro quo
Camillus fideiussit,est antiquus, *vt supra deductū fuit*.
Non obstat, dum dicitur, quod in ipsa certificatiua
dicitur, quod fideiussores remanerent obligati, & sic
Regiæ Cameræ, in cuius facultate id erat declarare
solutiones fuisse factas. Quoniam ista declaratio non
est clara,vt requiritur.Imola in d.l.1.col.8.de solu. Nec
8 † apparet, quòd fuerit facta tēpore solutionū de annis
71.72.73.& 74. sed tantum de anno 75. de quo erat iā
quęsitum ius fideiussoribus,& in eorum præiudicium
non poterat amplius fieri declaratio,l.fin.de pact. Cyn.
in l.1.§.1. C.de solut. in l. 1.nu.6. ff.eo. tit.
Non obstat dum negatur, quod Soderinus aliquid
soluerit, quod saltem scuerit Camillus, quoniam id
apertè probatur ex certificatoria producta de mense
Octobris,1575. coram A. C. pro parte Camilli, & ex
quietantia 2300. scutorū, in qua non solum facit men-
9 tionem de dicta certificatoria, † ex qua infertur illius
notitia. l. non est ferendus. de transactio. cum alijs per
Abbat.cons.19. col.2.in fi. lib. 2.Corn.cons. 301. col.4.
in 1. Alex cons.19.num.6. in 2.& cons.118. col. 2. in 7.
Aym.cons.26.nu.3. & cons.65.num. 7. sed etiam soluit
10 virtute illius, & sic illam approbat, vt dicitur † de so-
lutione virtute sententiæ, vel institutionis. l. 2. C. de
iur.delib. l. ad solutionem. C.de re iud. declarant Bar.
& alij in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 3. q. de verbo.
oblig. Dec.cons. 267. num.2. & cons.287.nu.15.Socin.
iun.cons. 116.nu.43.in primo,Aym.cons.158.nu. 3. &
cons.159. num.5.

Non obstat, dum etiam negatur obstare, quod Sode
rinus esset obligatus Regiæ Cameræ pro alia summa,
quam pro qua Camillus fideiusserat. Nam id tollitur
ex certificatoria, & quietantia prædictis. Et ad hoc
clarius ostendendum fuerunt producta capitula facta
cum Soderino de toto affictu, subscripta per Magistrū
actorum, quæ fuerunt executa, & obseruata, vt patet
ex certificatoria, & quietantia. Vnde si adesset aliqua
difficultas circa fidem capitulorum, illa omnino tolli-
11 tur ex obseruantia subsecuta,quia † illa dat perpetuam
fidem scripturis non authenticis Cyn. inter cons. Bal.
cons.401.col.pen. vers.non obstat,quod non reperiatur
originale, & cons. 492. num. 95. Aym. cons. 101.& de
antiq. tempo.par.3.nu.23. & par.4. nu. 16.
Non obstat, quod iste fideiussor se obligauerit etiā
per obseruationem contentorum in capitulis, seu in-
strumento affictus,quoniam intelligendum est hoc re-
spectu summę 8750. scutorum,pro qua se obligauit,vt
pluries dicitur in d. instrumento, ibi, & pro summa
8710. scutorum,& ibi,& pro amendamento prædicto
pro concurrenti quantitate dictorum 8750. scutorum.
Et bene proposito considerat Dec. cons. 25. nu. 3. Ne-
que ex eo, quod in d. instrumento dicitur ita,quod so-
luta semel per ipsos fideiussores quantitate prædicta
8750.scutorum,ad aliquam aliam causam non tenean-
tur ex causa fideiussionis prædictæ, excluditur casus
omnino similis,& illi à iure æquiparatus, & in eius lo-
cum subrogandus per solutionem dictæ summæ à prin
cipali factæ, etiam si pactum istud per dictionem taxa-
tiuam esset conceptum,vt latè post alios Dec. in l. 1. nu.
32. cum pluribus seq. & nu. 27. & 119. Quia tamen in
hoc informantes pro Camillo allegant,quod forma ri-
tus regiæ Cameræ summę,iuxta quem Camillus ibi se
obligauit,contrarium inducit,si hoc esset verum,aliud
esset, quia hoc est exorbitans, & inuerisimile; Domini
pro nunc reiecerunt,& sic concluserunt, quod Camil-
lus de iure fuerit liberatus ipso iure.
Quo ad aliam difficultatem, an Camillus fideiussor
possit repetere summam,quam indebite soluit, Domi-
ni approbarunt distinctionem Bal. in l.cōstitutionem,
nu. 2. C.de vsur.Salic.in l.si pro ea. nu.12.& 13. C.mā-
dat. Paris. cons.114.col. 1.& 2. in 3. In ea parte, quod
12 † quando fideiussor sciuit factum, ex quo resultabat
sua liberatio, & habebat probationes ad illam proban-
dam, tunc non potest repetere. Nam cum fideiussor
scit, aut scire debet sibi competere exceptionem libe-
rationis, & illam potest probare, non debet soluere,
sed debet opponere exceptionem liberationis, & ad-
hibere facilem hanc diligentiam ad liberandum se ab
iniustis molestijs, aliàs est in culpa, & non repetita
principali, quod indebite soluit, l. exceptionem. vbi
Odofred. Iac. Bal. Paul. de Cast. & Ang. & omnes, in
princ. de fideius.d. l.si fideiussor.§.si ignorans, C.man-
dat.declarant Alex.cons. 57. num.1.in 1. Paris.d. cons.
13 164. col. 2.in 3.quia † non dicitur coactus,qui de faci-
li potest impedimentum remouere, l. quibus diebus,
vbi Bal.de cond.& demonst. cum alijs per Dec.in c. 1.
nu.4. de testibus. Nec habet mandatum ad soluendum
indebitum. l.si procurator,vbi Bar. Cast. Ias. & alij, de
condict.indeb.l.si procuratorem dedero. §. si ignorans.
vbi Odofred. Bar. Bal.& alij. ff. mandati.idē Bar. in l.si
fideiussor. eod. tit. in princip. Et propterea inferebant
Domini, quod cum ex istis scripturis, de quibus habe-
bat Camillus plenam notitiam,factum esset clarum,&
probatio facilis, Camillus non potest excusari soluen-
do indebitum, & nō potest solutum repetere,cum non
appareat allegasse exceptionem liberationis,& suas de-
fensiones fecisse.
Non obstat, q principalis non notificauit ipsi fide-
iussori solutionem à se factam, prout tenebatur. Nam
14 cū † vt ex præmissis apparet, Camillus de illo habebat
sufficientē notitiā, illa sufficit vndecūque prouenerit.

Nam text. in §. si ignorans, & in d.l.si fideiussor. cum simil. solum considerat ignorantiam fideiussoris.

Non obstat, quod exceptio, quæ competebat Camillo, non competebat Soderino, quia Soderinus adhuc remanebat debitor pro reliqua summa 6094. scutorũ:
15 & ideo † fideiussor particulari ratione liberatur, si non opposita exceptione, quæ ipsum tantum tangebat, soluit. Potest nihilominus id quod soluit, etiam actione mandati à principali repetere, quia debitum principalis soluit, & principalis pro quo soluit, nihil potest illi opponere, d. l. si fideiussor. §. fideiussor. maod. & benè Salic. d.l.si pro ea.nu. 12. ver. hoc erat declinatoria, & ver. aut exceptio erat peremptoria. C. manda. Et omnia pro Bontio sopra allegata procedunt, vbi exceptio seu liberatio tangit vtrumque, hoc est, ipsum reũ principalem. Nam respondetur, quod Camillus non egit contra Soderinum, quo casu procederet obiectio proximè facta, saltem quo ad processum ordinarium, sed processit contra Bontium confideiussorem, qui releuauit ipsum indemnem, & fideiussit tantum vsque ad d.summam 8750. scutorũ, vt in instrumentis de anno 1563. ideò respectu Bontij confideiussoris militãt omnia supradicta, quia cum ipse Bontius esset tantum fideiussor vsque ad d.summam 8750. illa soluta per Soderinum principalem, sicut fuit liberatus Camillus, ita etiam fuit liberatus Bontius confideiussor, & sic respectu Bontij conceptio concernit vtrumque.

Nũ obstat, quod decretum, & præceptum superio-
16 ris excusat fideiussorem, quia † id verum, vbi facta debita diligentia allegatur exceptio, quæ competebat fideiussori. aut est verificatum, quod illa exceptio non admittebatur in illo loco, ita quod nulla culpa adscribi possit fideiussori: alias secus, vt per Alex. post alios d. cons. 57. nu. 1.3. & vsque ad fi. in 1.

Nec obstat, quod Camillus crediderit calculo facto per computatores regiæ Cameræ, qui asseruerunt, quod fideiussores remanebant obligati, ideo sit excusandus, vt dicitur de eo, qui credidit viro probo, & fide digno, glo. Bart. & alij in l. Titio fundus. de cond. &
17 demonst. quoniam † verum est, vbi assertio est clara, & in facto ignoto, & cuius datur probabilis ignorantia: sed non vbi est obscura, & ex inspectione apparet erronea, vt hic; nam certificatoria dicit summas illas fuisse solutas ab anno 71. vsque ad 74. Et postquam erant liberati fideiussores de anno 75. asserit, quod fideiussores remanẽt obligati, quod est erroneum, vt supra deductum fuit: ideo nullam excludit culpam, vt dicimus de titulo notorie erroneo, iniusto, vel nullo, Abb. in c. nouit. nu. 20. de iud. & in c. nisi esset, nu. 8. de præb. & in c. 1. nu. 4. de concess. præben. in c. dudum, num. 7. de decim. in c. nostra. in secundo corollar. ante fin. vers. secus dicendum. de rescriptis. Balb. de præscript. in 1. par. 3. princ. q. 11. Sarnen. in reg. de triennal. q. 33.

Vltimò non obstat, quod sicut ignorantia facti excusat, ita etiam iuris dubij, prout est istud, in quam causam censeatur facta solutio, quod dicitur esse arbitra-
18 rium. Quoniam † verum est, quod ex circumstantijs debet iudex recedere ab istis regulis, cum debeat sequi id, quod verisimile est, vt dicunt Doct. in l. 1. de solu. Corn. d. cons. 395. num. 2. in 3. Sed illis cessantibus prout hic, cohærendum est regulis iuris, de quibus supra, claris, & indubitatis: & sic quando potest decerni, quæ nam sit communis opinio, dicitur ius clarum, & non excusat ignorantia iuris, multo magis, quando hæc iura sunt clara, & aperta. Ideò tenuerunt Domini, quod ex alio capite Camillus non excusetur allegata ignorantia facti, vel iuris, & ei non suffragetur in casu isto.

Nunc allegat, quod fecit diligentiam de intimando has molestias Bontio per vnũ, & duos cursores de mense Octobris 75. sed considerandum est, quod non constat ex actis, quod tunc Bontius esset præsens in vrbe, & latitaret. Item si probaretur fortè hoc non releuaret, quia nihilominus debuit ipse Camillus allegare suam exceptionem coram illo iudice cõtra Cameram,
19 & non intimare Bontio iam liberato, ex † quo Camillus habebat exceptionem ex propria persona competentem, iuxta tex. in l. idemque, §. generaliter. C. manda. cum alijs per Alex. cons. 57. nu. 1. vers. & non videtur excusandus. num. 1.

Item allegat longam carcerationem cum interesse quatuor pro centenario, & subhastationem castrorũ.
20 Sed aduertendum † est, quod verisimiliter ista euitasset, si legitimam exceptionem coram illo iudice allegasset. & non dicitur coactus, qui de facili potest impedimentum remouere, vt post alios, Dec. in c. 1. q. no. de testibus.

Ideò cogitent partes super istis, an Bontius per solutiones Soderini esset liberatus à tota summa, vel potius remaneret debitor in 1844. scutorum, & quod ex hoc sequatur.

ROBVSTERII.

Roman. De Soderinis. Veneris, prima Iulij. 1576.

SVMMARIA.

1 *Pupillus habet tacitam hypothecam in bonis tutoris, vel alterius cuiuslibet legitimi administratoris.*

2 *Hypothecaria competit pupillo contra eius administratorem, etiam si hæreditatem non adiuit.*

3 *Filius habet hypothecariam contra patrem, siue sit adita hæreditas ipsius filij. siue non, & nu. seq.*

4 *Pater etiam ante aditam hæreditatem filij tenetur actione hypothecaria, ex communi, reprobata opinione aliquorum, quod teneretur tantum actione personali negotiorum gestorum.*

DECISIO CXIV.

FVit conclusum, quod Paulus Antonius administrauerit bona d. hæreditatis vti legitimus administrator, seu pro legitimo administratore dict. Alphonsi, quia habuit notitiam testamenti Alphonsi Strocij, vt ex testibus iunctis literis clarè colligitur, & placebant informationes Parentij.

Fuit etiam tentum, quod intret hypotheca D. Al-
1 phonsi in casu, de quo agitur, quia, † vt dixerunt Domini, pupillus habet tacitam hypothecam, vbi quis administrat bona pupilli pro tutore, & pro legitimo administratore, putans se esse talem, vt in l. pro officio, iuncta glo. C. de administrat. tutor. Negusant. & Bal. nouell. in locis allegatis, & allegabant similem gl. in l. dabimus. §. 1. de priuileg. creditor. Rui. cons. 94. nu. 2. cum seq. 105. Rip. in l. quæsitum, §. si autem tutor. num. 9. & in fi. de priuileg. credit. Et licet ibi Rip. dicat, quod ista communis opinio est dubitabilis, tamen pro illa communi opinione allegabatur tex. in l. 1. §. pro tutore. & l. 1. §. dabimus. cum gl. io v et. priuilegia. de priuileg. creditor. Alberic. in l. nec priuilegiũ. io fi. de priuileg. creditor. vbi extendit illam gloss. d. l. pro officio. ad l. similes. & Azo. in summa. C. de bon. quæ liber. Aret. cons. 29. in princ.

2 Non obstat, quòd sit adita hæreditas, tum † quia, vt dicebant aliqui ex Dñis, si hoc requisitum esset necessarium, opinio gl. in d. l. pro officio. esset superflua, aut raro haberet locum. Et quemadmodũ tutor putatiuus, cui non est delata hæreditas verè, tenetur hypothecaria, ita etiam ante aditam hæreditatem, vbi putat fuisse delatam, vel administrat pro legitimo administratore.
3 Et † vt dicebant hoc modo magis procedit in patre, qui tenetur conseruare bona, vt quandocunque filius adiuerit reperiat bona illæsa, & ita nõ attenditur, quod sit ab initio adita hæreditas, sed quod postea quandocunque fuit adita, vt pater ab initio teneatur actione hypothecaria. Hoc tamẽ apud aliquos habebat aliquã difficulta-
4 tẽ, quòd ante aditã hæreditatẽ † posset pater vti legitimus administrator administrare bona filij, & nõ teneatur hypothecaria, sed tantum vti negotiorum gestor

actione personali, dum maior pars tenuit, quod gloss. in d.l. pro officio. sit vera, & applicetur ad casum, de quo agitur.

ROBVSTERII.

Roman. Deuolutionis tenimenti. Lunæ 10. Iunij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Pœna caducitatis in quibus casibus non annullet pactum de affrancando.*
2 *Pactum de affrancando non est correspectiuum, nec pars contractus.*
3 *Pactum de affrancando positum durante emphyteusi propter caducitatem extinguitur:*
Idem etiam, quando simpliciter est positum in contractu, quia est correspectiuum, & pars contractus, num. 4. 5. 6. & 11.
5 *Pactum correspectiuum annullatur, annullato principali contractu, ex communi, quamquam aliqui in contrarium teneant, vt num. seq.*
7 *Pactum affrancandi positum in fauorem partis concedentis, quod operetur.*
8 *Copula & coniungit æque principaliter.*
9 *Disiunctiua principaliter, & de per se disiungit, & extrema alternata sunt paria.*
10 *Sensus ille sumendus est, qui æquitatem seruat inter contrahentes.*
11 *Pactum affrancandi positum in fauorem vtriusque partis contrahentium, dicitur correspectiuum, & pars contractus.*
Idem quando conductor non soluisset canonem, nisi cum dicto pacto, & locator non consensisset pacto, nisi alius promisisset soluere canonem durante locatione, nu. 12.
13 *Relatiuum idem refert eandem qualitatem, & dispositionem præcedentem.*
14 *Dictio quotiescunque habet tractum ad quodcunque tempus futurum.*

DECISIO CXV.

Qvo ad primam partem puncti, quænam sit communis opinio, & tenenda super eo, quod pœna caducitatis annullat pactũ de affrancando, vel non.
1 Domini constituerunt aliquos casus: nam † quandoque quis vendit, & postea conducit rem cum pacto affrancandi, aut locat rem propriam cum pacto redimendi ex interuallo, aut instrumento separato, ita quod non potest considerari correspectiuitas, aut si considerari potest, illa tantum refertur ad venditionem. Et in istis casibus firmabant, quod pœna caducitatis habet locum solum in casu, in quo imposita est, & non extenditur ad alium casum, & sic non annullat pactum de affrancando tanquam res separata, & de per se stans. Et ita expresè distinguit Cæpol. de simulat. contract. præsumpt. 2. circa fi. & ita etiam loquitur Alex. conf. 218. nu. 5. & ibi hoc aduertit. addit. lib. 6. ita etiam intelligebant Barbat. conf. 51. nu. 24. cum seq. in princ. dum facit vim in separatione, & præsupponit, quod ius redimendi competeret antea: Nam dicit, quod non censetur recessum ab illo iure recuperandi propter acceptionem illorum bonorum in emphyteusin. Eodem modo inducebant Dec. in l. bonæ fidei. nu. 11. C. de pact. quia ipse transit cum Barba. d.
2 conf. 51. allegat, quod † in pœnalib. non fit extensio, & quod istud pactum non potest dici correspectiuum nec pars contractus, quia est pro eadem parte, & in fauorem recipientis, & quod licet tollatur contractus principalis, non tollitur accessorius, vbi nõ habet correspectiuitatem successiuam, sed nomẽ tantum, vt per Corn. quem allegat. conf. 88. col. pen. in §. & declarat idem Dec. in l. petens in fin. C. de pact. Sicque Dec. expresè loquitur in istis casibus, vbi non potest considerari correspectiuitas respectu emphyteusis. Gozadin. consil. 86. num. 26. est intelligendus etiam in istis casibus, quia allegat Cæpol. Alexan. & Barbat. supra citatos, qui ita loquuntur, vt supra dictum est. Idem Gozad. in l. 2. nu. 182. vsque ad fi. C. de pact. inter empt. & vẽdit. loquitur etiam in istis terminis, vt patet in prin. vbi ponit q. hanc, & postea retinetur semper eosdem terminos & facit illationem, quod in pœnalibus nõ fit extensio, & quod correspectiuitas refertur ad venditionem, & adducit Cæpol. & Barb. Et dum attestatur de communi opinione, est intelligendus in casu, vbi adest venditio, & nõ datur correspectiuitas ad ipsam concessionem in emphyteusin, sed tantum ad ipsam venditionem. Et sentit idem, quod Aposti. ad Alex. d. conf. 228. Et licet postea constituat tres conclusiones, tamen intrant in alijs casib. qui non faciunt ad istos, de quibus nunc loquimur. Cagnol. in d. l. 2. num. 67. loquitur etiam in istis terminis, & ponit eadẽmet, quæ ponit Alc. consil. 109. nu. 4. lim. 2. lib. 6. Et potest applicari ad istos casus, vbi non datur correspectiuitas, nisi quo ad venditionem, quia solum allegati Barba. d. cõs. 51. Et idem Aym. de antiq. temp. part. 4. nu. 85. & Bursat. conf. 6. nu. 24. & conf. 122. nu. 16. Nam isti non declarant, an pactum istud sit pars emphyteusis, vel locationis, ideo tunc intelligendi secundum Cæpol. & Barbat. quos allegant. In istis terminis, vbi præcedit venditio, loquitur Menoch. de arbitrar. iud. lib. 2. cent. 3. cas. 276. num. 30.

3 Aliquando est factum † pactum de affrancando expressim durante concessione in emphyteusin, & tunc illa finita propter caducitatem non durat amplius pactum. Fely. conf. 25. num. 22. Gozad. in d. l. 2. in fi. C. de pact. inter empt. & vendit.

Aliquando quis concedit simpliciter rem suã in emphyteusin, & simul in eodẽ instrumento dat facultatẽ ei affrancandi responsionẽ, & directum dominium,
4 taliter, ꝙ † pactum affrancandi est correspectiuum, & pars dictæ concessionis in emphyteusim. Et tunc tenue-
5 runt Domini, ꝙ † annullato principali contractu propter caducitatẽ, annullatur etiam pactum affrancandi tanquam correspectiuum, & pars d. contractus, & intelligatur illo soluente, & seruante ea, ad quæ tenetur, & ista sit communis, & tenenda opinio. Nam illam tenent Cæpol. in d. tract. de simulat. contract. præsumpt. 2. in fi. vbi ita distinguit Saly. in l. 2. nu. 3. C. de iure emphyt. Fel. conf. 25. nu. 20. cũ seq. Ias. in d. l. 2. num. 5. de iure emph. Crot. consil. 49. in prin. Bolognet. in d. l. petens, nu. 77. C. de pact. add. ad Alex. d. consil. 228. nu. 5. & ad Dec. consil. 153. num. 69. cum seq. & est de mente Dec. in d. l. in bonæ fidei, nu. 11. & in d. l. petens. in fin. Vbicunque datur correspectiuitas successiua, & continua, seu quæ duret, non quæ momento temporis consumitur. Idem etiam est de mente Gozad. & Cagnol. in d. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. dum considerant correspectiuitatem cum venditione. Et sentiunt idem, quod addi. ad Alex. & Dec. vbi supra. Quæ opinio comprobatur ex l. quarto, §. inter locatorem. & ex
1 l. item quæritur, §. qui impleto. vbi Bal. & Salyc. & ex fundi partem. de contrahen. empt. & latè Fely. d. consi. 25. num. 20. ante fi. 21. & 22. & Bologn. Beco. & add. ad Alex. & Dec. vbi supr. Et cum in isto casu præsupponatur pactum esse correspectiuum, & partem principalis contractus emphyteusis, sine dubio, qui non obseruat contractum, non potest agere ex illo, & intrant aliæ regulæ iuris, de quibus per eos.

Non obstat, ꝙ aliqui teneant contrariũ. Nam Barb. d. conf. 51. & alij supra relati in illo casu non merentur allegari in cõtrarium, vt supra dictum fuit. Et Vuius de commu. opi. in verb. emphyteuta, nu. 94. non distinguit, & loquitur inaduertenter fundando se cõtra Veronen. cum Barba. & Dec. qui, vt supra dictum est, non contradicunt, vbi datur correspectiuitas successiua, vt præsupponimus in casu isto ex his, quæ statim dicetur.

Non obstat, ꝙ Alciat. in d. l. petens, nu. 30. cum seq.

neutram

neutram teneat opinio. sed cum Cuma.consil.65. sentit, quod non potest reluere, nisi directum dominium, quoniam rectè respondet Bolog.ibid.nu.77. procedere, vbi clarè constaret de mente contrahentium, quod voluerint pactum durare etiam resoluto principali cõtractu, alioquin sine dubio resoluto principali contractu emphyteutico, resoluitur etiam istud pactum, vt ibi benè per eum.

Non obstat, quod Alcia.de præsumpt. reg. 3. præsumpt.45.nu.3. cum seq.& in l.petens, considerat no-
6 uam rationem quod † pactum non dicitur pars cõtractus verè, sed per legis interpretationem, quæ fingit non esse contractum, iuxta l.dicta. si cert. pet. & pœna trahitur tantum ad casum, qui verè, & propriè continetur in dispositione, nõ autem ad casus improprios, vt ibi per eum. quoniam licet dicatur hic, quod anullato principali contractu, est annullatum pactum accessorium, non tamen ex eo est, quod pœna trahatur ad pactum, sed ex eo, quod cadit à commodo contractus ex tacita conditione, quæ inest ipsi pacto, si alius obseruabit promissa, vt in l.cum proponas. vbi Dec. C. de pact.& in d.l. quæro. §. inter locatorem, vt per Salyc.in d.l.1.nu.3.C.de iur.emphyt.Fely.in d. cõsil.25. nu.2.in fi.& bene per Bolog. in d.l.petens, num.77.ante fin.ex d.l.fundi partem, de contrah.empt. Secundò, quia quoad accessoria indiuidua, vt hic, pœna operatur effectus suos, sed in accessorijs diuiduis, vt ibi, sequeretur absurdũ, vt benè post alios per Aym.de antiquit.tempor.p.4.post nu.86.in 5.9. & 12. limitatione.

Quo ad secundam partem resoluerunt Domini, quod in casu isto contractus illi sunt correspectiui, & vnus pars alterius.

Primò, quia in instrumento concessionis huiusmodi adest pactum, quod secundum Dominos tollit omnem difficultatem, ibi, *pacto etiam expresso*, & ibi, *vel si dicta recompensa*, &c. Fuit enim cõtractum, quod quotiescunque Franciscus offerret, & daret aliquam æquiualentem recompensam, posset d. locum liberare, vel si d.recompensa per D.Generalẽ reperta, & oblata foret teneretur idem Franciscus illa recipere, & Generali dare, & consignare. Ex quo pacto apertè colligi-
7 tur, quòd † pactum affrancandi fuit concessum etiã in fauorem Generalis, & fratrum concedentium tenimẽtum, quia ipsi etiam poterant cogere Franciscum ad affrancandum, vt liquet ex claris verbis pacti, quæ faciũt cessare cauillationes aduocatorum. Bald.consil.174.in fi.lib.2. Nec videtur admittenda responsio exemplo data, quod versic. vel si dicta recompensa intelligatur, vbi Franciscus dedisset, aut dare obtulisset recompensam, quia illa facultas data Generali stat æque principaliter, & de per se, & non consecutiue, & accessoriè
8 ad facultatem datam Francisco. Nam sicut † copula &, coniungit æque principaliter, c. si eo tempore, de rescript.lib.6.Bar.in l.1.in princ. de pecul.legat. Aegid. decis.48.Sarnen.in reg.de inform.q.34.nu.3.in fi.cum seq.Franc.in c.dilecto, q.43.& Dec.nume.7.de appell.
9 Rum.consi.114.nu.4.cũ seq.in 4.Ita † disiunctiua principaliter, & de per se disiungit. Nam extrema alternata sunt paria, vt inquit Bal.in l.1.nu.21.C.quando prouoc.non est neces.Franc.in d.c.dilecto, q.22.& Dec.nu.
10 6. Tum etiam, quia † ex duobus sensibus sumendus est ille, qui æquitatẽ seruat inter contrahentes, & iustior est, & minus habet absurditatis, Bal.consi.218.col.1.in fin.in 3.cum alijs per Aym.consi.70.num.1.11.& 13.& 14. Sed absurdum videtur, & contra naturalem æquitatem, vt Franciscus prædictus potuisset redimere quandocunque absque aliqua præfinitione temporis: voluerunt ergo contrahentes æqualitatem seruare, & huic rei virtualiter aliquod tempus præfinire statuendo, quod Generalis etiam posset hãc recompensam in-
11 uenire. Vnde cum istud † pactum affrancandi sit etiã in fauorem Generalis, & fratrum, & non in fauorem Francisci tantum, apparet sine dubio, quod est respectiuum, & pars locationis, vt considerant Doc. præsertim Iacob. de S.Georg.in d.l. in bonæ fidei, nume.12. cum plurib. sequ.& Dec.ibid.nu.11.C.de pact. Secundò considerabant Domini correspectiuitatem, & alio modo, vt considerant Doct.in vlt. casu supradicto, quã-
12 do † conductor non dedisset tantum canone, nisi cum hoc pacto, & pariter locator ipse non consensisset pacto de affrancando, nisi alius promisisset soluere canonem durante locatione, & ideo intrant, d. l. fundi partem, de cõtrah.empt.& d.l.quæro, §.inter locatorem.ff.loc. Salyc.in d.l.2.nu.3.C.de iure emph.Felyn.d.consil.25. nu.20.in fi.cum seq.Bolognet.in d.l.petens, num.17.in fin. Sicque non procedit, quod inquit Dec. in d.l. bonæ fidei, nu.11.quod istud pactum respicit vnam partem secundariam: imò cum sit in eodem contractu, vtramq; partem concernit, & est pars ex contemplatione alterius factus, vt post Bal.Soc. & alios bene deducit Dec.
13 cons.636.nu.8. Considerabant etiam, quod † in instrumento dicitur, *pacto etiam expresso, quod idem Franciscus*, &c. Relatiuum enim, *idem Franciscus*, refert eundem Franciscum cum qualitate, de qua supra, s.conductor, Bartol.in l.1.in prin. de recep.cum alijs per Aym. cons.45.nu.4.& cons.98.nu.8. Sicque pactum de affrãcando est factum cum qualitate conductionis, & durãte conductione, quo casu pactum vlterius non extenditur, vt bene per Felyn.in d.cons.25.nu. 23. Gozad. in l. 2.in fin. C.de pact. inter empt. & vend. Quartò, quia quod in pœnam aufertur, non est restituendum, vt C. de his, quæ pœn.nom. his restitu. Imò ecclesia afficeretur maximo damno: nam cum ex deuolutione acquisiuit melioramẽta, teneretur pro pretio, quòd constitutum fuit pro directo dominio, dare directum, & vtile quod est absurdum, vt bene deducit Cuma. decis. 67. in princ. Alc.in d.l.petens, nu.20.& Bologn.nu. 77. C. de pact.& de præsumpt.reg.3. præsumpt. 45. nu.3. cũ sequ. Neque obstat, quod in pœnalibus non fit extensio, quia nulla hic fit extensio, sed cadit iste à commodo contractus, vt dictum fuit.

Vltimò non obstat, quod correspectiuitas sit momẽtanea, & non successiua, vt inquit Dec. in d. l. in bonæ fidei, num.11.& in l.petens, in fi.C.de pact. Nam clara res est in casu isto, quod correspectiuitas est successiua,
14 quia † dictio quotiescunque, non momento temporis finitur, sed tractum habet ad quodcunque tempus futurum. l.vxor.§.testamentum.de leg.3.l.1. in princ.de vacat.mune. ideo correspectiuitas est successiua, & nõ momentanea, Bal.in l.si quis hæredem.num.2.vbi etiã Corn.Iaco. Dec.& alij, C.de instit.& substit.& in l.humanitatis, num.18.C.de impub.& alijs substit. Imol.in c.& si principalis num. 14.de rescript.

ROBVSTERII.

Ragusin. Matrimonij. Lunæ.7.Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Mandatum ad interessendum non dicitur esse nullum, quotiescunque effectus aliquis potest sequi.*

2 *Dispositio facta per verba denotantia certum numerum, si est facta ad certum effectum, potest procedi ad aliũ numerum, donec sit sequutus effectus.*

3 *Procurator constitutus ad certum terminum, non potest dici ad certum tempus.*

4 *Terminus prorogatus dicitur idẽ terminus quo ad ipsum qui obtinet, vel consentit, sed non quo ad tertium, vel alium.*

5 *Procurator constitutus ad acceptandum beneficia vigore expectatiuæ, & capiendum possessionem eorundem, non potest capere possessionẽ, nisi beneficiorum comprehensorum sub dicta expectatiua.*

DECISIO CXVI.

Placuit RR. Dominis in hac positione reseruare ad partẽ ea, quæ dicuntur de nullitate, ex eo, quòd testes non

non fuerunt examinati super omnibus, nec fuerunt e-
uacuata interrogatoria omnia,& alia, vt hic per infor-
mantes D.Georgij, quæ remiserunt ad partem, si vi-
debitur, discutienda. Et quo ad nullitatem ex defectu
mandati ex eo, quòd mandatũ esset restrictũ ad inter-
essendum executioni retroscriptarum literarũ remis-
sorialium, resoluerũt Domini, nullam esse nullitatem
isto respectu. Nã Domini intelligunt, vt ille esset con-
stitutus ad interessendum cum effectu executioni re-
troscriptarum literarum remissorialium, quotiescun-
que secutus fuisset realiter effectus executionis dicta-
rum literarum remissorialium per examen testium su-
1 per illis factum, quo † casu non finitur mandatum per
primam remissoriam non executam, cum non sit secu-
tus verisimilis effectus constituentis. Bal. in l. inuitus,
nu.8.C. de proc. cum alijs per Tiraq. in l. boues, §. hoc
sermone. in 6. limit. & per informantes Tellæ. Neque
refert, quòd mandatũ sit restrictum ad retroscriptas li-
teras, & quod illæ expirarunt per lapsum termini, &
sic per nouam remissoriam, quoniam relatio manda-
ti ex verisimili mente mandantis non fuit restricta ad
terminum in literis cõtentum, cum non fuerit secutus
effectus examinis testium, sed ad contenta in dictis
literis, vt quandocunque exequerentur, d. procurator
2 posset comparere, † quoniam licet dispositio fiat per
verba denotantia certum numerum, si illa est facta ad
certum effectum, potest procedi ad alium numerum,
quousq; sit secutus effectus, Rom. & alij per Tiraq. in
d. l. 6. limit. vers. subdit autẽ Roma. Non obstat, quòd
obijciebatur per vnum ex Dominis, quod mandatum
pendet à voluntate constituẽtis, & censetur datum ad
certum terminum contẽtum in d. literis remissorialib.
quo elapso ipso iure expirat mãdatum, Spec. in tit. de
proc. §. ratione antẽ formæ. nu. 13. Et quod non cõua-
lidatur ex iure, vel facultate postea superueniente,
3 Rot. Dec. & alij per Aym. cons. 153. nu. 14. Nam † re-
spondetur, quòd cũ verisimilis mẽs, & principalis in-
tentio constituentis fuerit constituere tantum procu-
ratorem ad illum terminum expressum in remissoria, s.
vt cum effectu interesset executioni literarũ remisso-
rialiũ, non potest dici, quòd iste procurator fuerit con-
stitutus ad certum tempus, præsertim si non fuerit se-
cutus effectus, vt supra deductũ fuit, alioquin seque-
retur, quod si in tempore fuisset facta prorogatio, pro-
4 curator non posset interesse executioni, quia † terminus
prorogatus dicitur idem terminus, quo ad ipsum qui
obtinet, vel consentit, sed non quo ad tertium, vel aliũ,
Dec. in c. de causa. col. 4. vers. 4. limitatur, de offic. de-
leg. Sed in istis inspicimus magis verisimilem mentẽ,
& ipsum effectum, quam rigorem verborum, & istas
iuris subtilitates, vt supra deductum est.

5 Non obstat, quòd † alius dicat, quod procurator con
stitutus ad acceptandum beneficia vigore expectatiuę,
& capiendum possessionem eorundem beneficiorum
non posset capere possessionem, nisi beneficiorum com-
prehensorum sub d. expectatiua, quoniam casus est
satis diuersus, & ex supradictis apparet. Alia nullitas
ex alio defectu mandati, & iurisdictionis, & ceteræ
nullitates consideratæ per informantes tanquam illæ,
quæ proueniunt ab interrogatorijs, fuerunt per Do-
minos reiectæ, & simpliciter Domini transierunt cum
rationibus informantium pro parte Hiellæ, quas labo-
riosum esset magis, quam vtile hic transcribere. Et quo
ad nullitates, vel defectus concernentes interrogatoria
sunt cõsideranda, quę dicuntur in folio separatim par-
tibus dando.

ROBVSTERII.

Roman. Hæreditatis. Veneris 10. Decemb. 1568.

SVMMARIA.

1 *Intentio principalis statuentium est fauor publicus.*
2 *Matrimonium est fauor publicus.*
3 *Statutum in dubio est iudicandum fauorabile, & nõ odio-
sum.*
4 *Matrimonium est fauorabilius dote.*
5 *Dispositio dotium restrictiua dicitur fauorabilis, & non
odiosa.*
6 *Pœna assumit naturam principalis dispositionis.*

DECISIO CXVII.

MAior pars tenuit, quod statutum, de quo agitur,
est fauorabile, licet contineat pœnam. Primò,
1 quia † principalis intentio statuẽtium est fauor publi-
cus, & habent pro fauore publico ea, quæ narrantur,
vt pluries possint nubere. Ideò tota dispositio est regu-
landa à principali intentione statuentium, ex l. qui ex-
ceptionem. cum alijs cumulatis per Tiraq. in locis al-
legatis. Secundò, ex l. hoc modo. ff. de condit. & de-
2 monst. in fi. ibi, legem † enim vtilem Reipublicæ sobo-
lis, s. procreandæ causa latam adiuuandam interpreta-
3 tione. Tertiò, quia † in dubio statutum est iudicandum
fauorabile, & non odiosum, Bal. in l. 2. C qui ad liberta.
cum alijs per Tiraq. in prædicto nu. 56. seu. 66.
Non obstat, quod est contra dotes. Quia dicebant,
quod facere mulieres indotatas, est odiosum, sed non
4 restringere dotes, vt in tit. de inoff. dot. item † dotes
restringuntur hic fauore matrimonij, vt pluries pos-
sint nubere, & matrimonium est fauorabilius dote,
quia dos propter matrimonium est fauorabilis.
Non obstat, quod impeditur dispositio, & modera
tiõ rei propriæ, quia hoc fit ex causa publica, & fauora-
5 bili, vt plura sint matrimonia, † quo casu dispositio est
fauorabilis, licet sit contra regulas iuris communis, vt
in prodigo, & alijs adductis per informantes.
Non obstat, quod sit pœnalis, quia inspicitur prin-
cipalis intentio, & dispositio, quæ si est fauorabilis, fa-
cit totam dispositionẽ fauorabilem, etiam quo ad pœ-
6 nam, quæ † cum veniat accessoriè, assumit naturam
principalis dispositionis, præsertim cum dispositio, &
transgressio statuti, si non esset ista pœna, esset alias elu-
soria, & non operaretur. Item, quia hic non agimus de
ipsa pœna, sed de principali dispositione statuti, quę est
fauorabilis. Couar. var. resolut. lib. 1. cap. 11. num. 5.
cum seq.

ROBVSTERII.

Roman. fideicom. de Maximis. Veneris 6.
Octobris, 1573.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum debet claris, & apertis verbis induci, a-
lias non præsumitur.*

DECISIO CXVIII.

1 PLures ex Dominis inclinabant pro non † fideicom-
misso, ex consil. Alexand. 139. lib. 6. Dec. in consilio
218. num. 6. vers. vlterius, & num. 7. 8. & 9. & consilio
287. num. 1. & sequ. & cons. 323. num. 2. vers. venio ad
secundum gradum. cum nu. seq. & cons. 357. in princ.
& num. 1. & cons. 511. nu. 1. & 2. vers. quantum ad 3.
& cons. 185. num. 1. vers. similiter, & nu. seq. Ias. cons.
228. col. 3. in prin. vers. 2. pro eadẽ par. li. 1. Ruy. cons.
153. nu. 5. li. 2. Paris. cons. 75. nu. 4. & seq. li. 2. Soc. iun.
cons. 111. nu. 30. & seq. li. 1. vbi de communi, & cons. 4.
in princ. lib. 2. Natt. cons. 191. nu. 7. & cons. 200. nu. 6.
li. 1. Et fuit resolutum in hac eadem causa die vltima
Aprilis, 1574. corã Robust. quia omnes clausulę sequẽ-
tes pendent ab illa conditione, si sine liberis decesse-
rint, & cum omnes filij Dominici senioris decessetint
cum filijs, excepto Iuliano, oẽs aliæ substitutiones e-
uanuerunt. Et hoc videbatur procedere sine difficul-
tate, quo ad tres quartas illorũ, qui decesserũt cum fi-
lijs. Et difficultas solum intrare in quarta parte Iulia-
ni, qui non habuit filios, quæ esset modici momenti
quo ad creditores, & nihilominus in eã adest illa clau-
sula, & sic ratio quæ ostendit, quòd omnia sequentia
stant cõtinuatiuè, & non de per se. Item adest prohibi-
tio limitata ad filios, & hæredes tantum, quæ ostendit
fidei-

fideicommissum procedens vlterius non se extendere.
Verum Domini, quia creditores plures sunt negligen-
tes, noluerunt capere resolutionem, sed dixerunt, vt
facerẽ satisfacere creditores ex causa mercedis, & pro
male ablatis, vt est illa propter hanc inclinationem, &
confessionem D. Horatij, & illi inferret graue præiu-
dicium, noluerunt capere simplicem resolutionem.

ROBVSTERII.

Roman. Pecuniaria de Saffetis, Lunæ 14. Maij. 1576.

SVMMARIA.

1 *Partes possunt facere, vt schedula priuata habeat vim pu-
blici instrumenti.*
2 *Regula, qui vult vnũ, vult omne necessarium antecedens
ad illud, procedit etiam in contractibus, & dispositio-
nibus stricti iuris.*

DECISIO CXIX.

QVo ad primam difficultatem, an pro summa 500.
scutorũ, de qua in apocha, potuerit procedi exe-
cutiue circumscriptis facultatibus A. C. tenuerunt Do
1 mini, quod possit procedi, quia † partes possunt fa-
cere, vt schedula priuata habeat vim instrumenti pu-
blici, & dare viam executiuam in omnibus prout in
obligatione Camerali. Et in his, quæ sunt iuris idem
est esse talem, & haberi pro tali. Non obstat, quod non
sit data facultas extendendi, quia satis est, quod sit di-
ctum, *che la presente habbia forza & vaglia come se fos
2 se obligatione in forma Camera.* Nam † & in sententijs,
& contractibus, & alijs dispositionibus stricti iuris,
qui vult vnum, vult omne necessarium antecedens.
Item iudex succedit loco partis, & dare potuit hanc
facultatem extendendi. Nam, qui extendit declarat,
& nihil de nouo inducit. Quo ad secundam, an stanti-
bus facultatibus A. C. potuerit corã Gubernatore pro-
cedi ad executionem Cameralem? Domini attenta se-
rie facti, præsertim stante quadam attestatione extra-
iudiciali illiusmet Locumtenentis A. C. qui remisit
causam Gubernatori, tenebant, quod Gubernator
potuit procedere stante remissione causæ huiusmodi
per Locumtenentem A. C. qui licet attentis verbis re-
missionis non videatur voluisse dare facultatem no-
uam, sed tollere impedimentum, vt si posset vigore suę
facultatis, procederet, tamen quia Locumtenens atte-
statur ad veritate facti, dixerunt, quod esset bonum ad
cautelam impetrare commissionem sanatoriam proces
sus, si quis defectus interuenisset, ne ex litibus susci-
tentur lites. Esset enim defectus iurisdictionis, si ades-
set defectus aliquis. Quo ad tertiam partem plures te-
nebant quod non constet de aliqua satisfactione 500.
scutorum, de quibus in dicta apocha, & si sic daretur
commissio sanatoria ad cautelam, esset procedendum
ad vlteriorem executionem in fauorem Bernardi pro
dicta summa. Nam placebant fundamenta informan-
tium pro Bernardo.

ROBVSTERII.

Firman. Attentatorum. Die Ianuarij. 1577. & 7.
Iunij. 77. confirmata.

SVMMARIA.

1 *Iudex potest ex causa aliqua vrgenti per eum necessario
exprimenda, deuenire ad petitorium, omisso possessorio.*
2 *Appellare non licet à sententia data in possessorio.*
3 *Sententia ad effectum exprimendi causam dicitur merum
interlocutorium.*
4 *Relatio ad acta facit notorium, vbi non est necessaria in-
spectio actorum.*

DECISIO CXX.

FVit resolutum, quod videatur de bono iure, & de
iustitia sententiæ R. D. A. C. quia ita attentata sũt
1 turbida, quo † casu potest iudex omisso possessorio,
vel alio iudicio priuilegiato deuenire ad negotium pe
titorij. Et fuit conclusum in Hostiensi littoris maris co
ram R. D. de Rubeis de mẽse Decẽbris. de anno 1575.
quia Domini pro maiori parte tenebant, quod in casu
isto fuit necessaria expressio causæ, cum iudex habeat
2 regulam pro se, quod † à sententia lata in possessorio nõ
licet appellare, vt constat ex constitutione Ægidiana,
quæ ligat etiam hic in curia propter confirmationem
Pauli Tertij. Ideò si pars prætendit esse in aliqua limi-
tatione, debet illam loco causæ specifice exprimere in
appellatione, vt hic benè deducitur in informatione
Valerij & Octauij.
Non obstat, quod sententia huiusmodi haberet vim
3 diffinitiuæ. Quoniam † ad effectum exprimendi causam
dicitur continere merum interlocutorium, vt hic per
informantes. Et idem in simili de sententia de exequẽ-
do, dicunt Aret. in l. fi. in prin. ff. de verb. oblig. Abb. in
c. quo ad consultationem. in fi. de re iudic. vbi etiam
Fel. nu. 20. Capic. decis. 1. nu. 21.
Non obstat, quod de æquitate sufficiat relatio ad a-
4 cta, quæ faciunt notorium, quod † verum, vbi ex solis
legationibus suis detegit rem, secus vbi est necessaria
inspectio actorum, vt tenuit Rota in nou. decis. 7. alias
2. de appell. Cassad. decis. 5. de seq. poss. & fructu.
Nec obstat, quod satis sit expressa causa ex schedula,
quia illæ causæ tendunt solum ad grauamen, & iniu-
stitiam, sed non ad complexitatem, quæ in isto negotio
facit causam appellabilem, & gesta contra appellatio-
nem esse remedio attentatorum reuocanda.

ROBVSTERII.

Ragusin. Matrimonij. Mercurij 10. Nouemb. 1577.

SVMMARIA.

1 *Verba matrimonialia denotantia tempus futurum inter
partes prolata, important sponsalia, & non matrimo-
nium. & nu. 12.*
*Imò etiam si responsum fuerit à parte omnia esse perfe-
cta ad contractum matrimonij, præterquam quo ad co-
pulam, & num. 2.*
3 *Verba enunciatiua principaliter probata non inducunt a-
liquam nouam obligationem, quando non agitur de li-
beratione.*
*Nec etiam in actibus pendentibus à solo partium con-
sensu. & nu. 4.*
5 *Verba enunciatiua principaliter prolata, quando expri-
munt certam causam etiam in actu obligatorio indu-
cunt probationem, & confessionem, quæ superat alias
probationes.*
6 *Relatum vbi de eo constat, potius attendi debet, quam re-
ferens etiamsi aliter disponat.*
7 *Verba, contentus sum accipere Titiam in vxorem, indu
cunt sponsalia de futuro.*
8 *Verba, vis accipere in vxorem, prolata etiam in præsentia
testium, & sacerdotis, & secuta sint oscula, non impor-
tant matrimonium, imò nec sponsalia. & nu. 9.*
Nec etiã operantur declarationem inductiuam. & 11.
10 *Verbum, volo, vel placet, in his quæ à solo animo loquen-
tis pendent, iunctum infinitiuo non inducit dispositio-
nem de præsenti, sed tantum de futuro.*
12 *Copula precedens neque conatus sequens ad copulam ope-
rantur matrimonium de præsenti contractum per ver-
ba matrimonialia importantia tempus futurum, nisi
copula realiter sequatur.*
13 *Proprietas verborum debet attendi, nisi aliter necessitas
cogat.*
14 *Actus attribuitur causæ proximæ, non autem remota.*
15 *Responsionis natura ea est, vt intelligatur secundũ inter-
rogata, vel secundum ea, quorum causa fit responsio.*

16 *Ani-*

16 *Animus & voluntas ex qualitate, & modo procedendi cognoscitur.*
17 *Responsio seu voluntatis declaratio facta ad aliū finem, quam de quo agitur, nullum operatur effectum.*
18 *Confessio vt probet contra confitentem, debet esse clara, & indubitata etiam verba impropriando.*
Actus præsumitur potius ex ea causa, qua est minus præiudicialis, quam ex alia.
19 *Perfectio triplex in contractibus consideratur.*
20 *Verba vbi sunt dubia, potius interpretanda sunt pro spõsalibus, quam pro matrimonio.*
21 *Verba matrimonialia recipiunt intellectum præsumptiuum, in quo admittitur interpretatio declaratiua: non autem necessarium.*
22 *Infinitiuum est aptum ad omne tempus.*
23 *Verba, volo accipere talem in vxorem, recipiunt interpretationem pro matrimonio de præsenti.*
24 *Verba matrimonialia vniuersalia non debent restringi contra rationem recti sermonis.*
25 *Verba intelligenda sunt, vt aliquid operentur etiam contra regulas iuris.*
26 *Matrimonium perfectum essentialiter dicitur ex verbis de præsenti prolatis, licet copula sequuta non fuerit.*
27 *Copula in matrimonio est de perfectione accidentali, non autem essentiali.*
28 *Declaratio interpretatiua colligitur etiam ex coniecturis.*
29 *Confessio quando non est ad obligandum, sed ad probandum, non attenditur, an pars sit præsens, vel absens.*
30 *Coactus non dicitur, qui non potest cogi, vel de facili potest impedimentum remouere.*
31 *Clausula, & si senseris, quid operetur.*
32 *Confessio matrimonij non nocet, quando verba matrimonialia sunt tantum apta importare matrimonium de futuro.*

DECISIO CXXI.

LIcet 17. Iunij proximi præteriti proposita causa
super eo, an responsio Georgij data ad inhibitionem Reuerend. Domini Archiepiscopi Ragusini, releuet in casu, de quo agitur, & resolutum pro Georgio. Quia tamen Hiella tunc non informauit, proposui hodie causam super eisdem cum præsupposito aliarum resolutionũ, & præsertim illa sub die 14. De-
1 cẽbris, 1576. quod † verba matrimonialia inter has partes prolata à Georgio, qui erat cõtẽtus accipere Hiellam in vxorem suam, importaot sponsalia de futura, & non matrimonium de præsenti. Qua resolutione stante fuit hodie reotum per maiorem partem Domino-
2 rum, quod † licet Georgius cum alijs responderit ad inhibitionem prædictam, omnia esse perfecta ad contractum matrimonij, præterquam quo ad copulam carnalem, hæc responsio non releuet ad effectum, de quo agitor.

Primò, quia d. responsio de iure nullam nouã iodu-
cit obligationem, sed veterem in suis terminis relin-
3 quit. Nam regulariter † verba eounciatiua etiam prin-
cipaliter, & propter se, & cum causa prolata oon indu-
cunt aliquam nouam obligationem, quando non agi-
tur de liberatione. l. Publia. §. fina. ff. depos. declarat,
Bart. in l. ex hac scriptura, nu. 16. vers. si verò ad obli-
gationem, de donat. & ibi Paul. de Cast. num. 3. Imol.
nu. 9. vers. item in quantum. Roma. num. 14. Soc. iun.
nu. 67. vbi dicit hanc esse communem opi. Moder. de
Roger. nu. 83. vers. si verò ad obligationem, Vital. de
Gamb. in tit. de verb. enunciat. in contracto. nu. 13. fol.
4 142. Etiam † in actibus pendentibus à solo partium
conseosu, vt benè contra Cuma. deducit Soc. iun. d. l.
ex hac scriptura. nu. 68. Et ita in terminis verborũ ma-
trimonialium tradunt Alex. cons. 153. oum. 2. lib. 5.
Dec. cons. 310. nu. 3. post med. versic. 2. considerandum
est. Paris. coos. 59. l. 4. Ferre. cons. 95. nu. 17. ante fi. cum
seq. & Moder. inter cõs. matri. cõs. 83. n. 18. in fi. cũ seq.

Neque etiam d. responsio inducit probationem, seu
coofessionem Georgij de matrimonio contracto per
5 verba de præsenti. Nam † licet verba eounciaoua prin-
cipaliter, & propter se emissa, quando exprimunt cer-
tam causam, etiam in actu obligatorio inducant pro-
bationem, & confessiooem, quæ superat alias proba-
tiones, Vital. de Gãb. in d. 11. verb. enunciat. sub rubr.
quando verba enunciatiua proferuntur in actib. obli-
gatorijs, vel liberatorijs. fol. 171. Imol. in d. l. ex hac scri
ptura, nu. 9. Rom. nu. 14. Soc iun. nu. 78. in fin. Cõstan.
Roger. num. 63. in fi. Nihilominus in casu isto, in quo
huiusmodi responsio habet relationem ad actom ge-
stum, & illum refert, & de illo actu gesto constat, at-
6 tendi potius debet † relatum, quam referens etiam in
his, quæ pendent à solo consensu referentis, & referens
aliter disponat, quia errore labitur cogitans, quod ita
se habeat veritas, Alex. cons. 49. nu. 6. & 7. lib. 7. & alij
per Dec. cons. 63. nu. 6. vers. non obstat, quod verba, &
in cap. Abbas in fin. de offic. deleg. Rip. l. admonendi.
nu. 36. de iureiur. & in his terminis matrimonij Alex.
d. consil. 153. Dec. cons. 310. Ferret. d. cons. 95. Modern.
inter cons. matrim. cons. 83.

Neque etiam dicta responsio potest inducere decla-
rationem interpretatiuam dictorum verborum matri-
7 monialium, quia huiusmodi: verba matrimooialia, cõ
tentus sum accipere Hiellam in vxorem, sunt de iure
clara, & habent certum intellectum. Inducunt enim
sponsalia de futuro, & non matrimonium de præsen-
ti, vt iam fuit resolutum, & nunc præsupponitur, &
Domini hoc de nouo deducebant, tũ ex eo, quia Host.
Io. And. Card. But. Præpos. & alij in c. ex parte, de spon
sal. referunt multa genera verborum nuptialium am-
bignorum, & tameo inter ea non ponunt ista, vis ac-
cipere vxorem. Tum etiam, qoia verba ista, volo te ac-
cipere io vxorem, non esse æquiuoca, firmat Bero. q.
6. nu. 3. circa med. vers. vel secundo, & cons. matri. 60.
num. 14. in fin. ibi, & clarum est. Tum etiam, quia vbi
adest commuois opi. Doct. ibi dicitur esse ius clarum,
Put. decis. 123. initio die 27. Martij propè fi. lib. 3. Ac
in casu isto absque dubio adest communis opin. Doct.
volenoum verba ista, vis accipere in vxorem, non im-
portare matrimonium de præsenti. Nam ita tenet Ioã.
Andr. post Petr. in c. ex literis. il 1. prope fi. vers. nisi vi-
derentur põderaoda. de sponsa. & sequuntur ibi Car-
di. ante nu. 2. vbi cum Io. And. distinguit. But. nu. 9. cir-
ca med. vers. quãdoque verbum volo. Abb. nu. 15. post
med. vers. Quãdoq; verbum volo, vel placet, adijcitur.
Anch. nu. 4. in fi. Præpos. nu. 6. vers. quandoq; adiungi-
tur infinitiuo, Card. in cle. vnic. q. 20. nu. 16. de cõsang.
& affi. & ibi Imo. in fi. post Paul. & Ioan. de Ligna. ibi
Alberi. in suo repert. in verb. matrimon. il 3. ante med.
vers. secus verò. Ale. cons. 155. nu. 7. li. 5. Affli. super cõ-
stit. reg. lib. 3. rub. 19. nu. 8. vbi vltra aliquos ex supra re
latis allegat ét Io. Littore. Asten. & Steph. de Caiet. Et
8 ibi loquitur in fortiorib. terminis, quando † hæc ver-
ba, vis accipere in vxorem, sunt prolata in præsentia te-
stium, & sacerdotis, & postea secuta sunt oscula, & in fi-
ne testatur pro hac opinione fuisse pronunciatum. Hoc
idem voluit Bero. d. q. 6. nu. 1. & 2. Couar. lib. 4. decret.
par. 2. c. 4. §. 1. nu. 3. Nat. d. cons. 249. nu. 1. in fi. & nu. 2.
Et huius opi. fuerunt Legistæ, Canonistæ, & Summi-
stæ, vt in sum. Syluest. in verb. matrim. il 2. q. 9. Summ.
Pisanel. in verb. matrim. il 3. sum. Raym. de matr. c. 4.
propè fi. ver. sin autem, verb. infioitum, fol. 636. Sum.
Ang. in verb. matrim. il 2. nu. 8. vers. si verò verbum in-
finitum, sum. Tab. in verb. matrim. il 2. q. 9. ou. 10. vers.
9 quando verbum volo. Imò non † defuerunt, qui opina
ti sunt ex istis verbis, vis accipere in vxorẽ, nec matri-
moniũ de præsenti, nec sponsalia de futuro cẽseri cõtra-
cta. Et in hac opi. fuerũt Ioã. Littore. & Asten. vt refert
Affl. d. rub. 19. nu. 8. circa med. & Couar. vbi sup. nu. 4.
ver. in qua decis. Vnde tã ex numero, quã pondere, &
aucto-

18 Præterea † vt confessio releuet, & probet contra confitentem, deberet esse certa, clara, & indubitata etiam verba impropriando. Alex. conf. 183. nu. 7. lib. 5. Pede. decis. 19. nu. 10. Put. decis. 30. lib. 3. Mohedan. decis. 37. Et datio siue actus præsumitur potius ex ea causa, quæ est minus præiudicialis, & quæ minorem iactationem cõtinet, quam ex alia, vt post Butr. conf. 65. ad fi. tradit. Aym. conf. 106. nu. 11. Menoch. de arbit. casu 88. nu. 3. in fi. sed causa inhibitionis est minus præiudicialis Georgio, quam sit causa declarandi eius voluntatem circa verba nuptialia, cum ex hac causa ipse obligatur. Et confirmatur, quia licet hæc confessio cõtineat omnia esse perfecta ad matrimonium, præter
19 carnalem copulam, non ideo concludit. Nam † triplex in contractibus consideratur perfectio, conditionalis, legitima, & acquisitiua, Bal. in l. perfectum, & ibi Saly. C. quando liceat ab emp. discedere. Potest ergo intelligi etiam de perfectione conuentionali deducendo Hiellam, ergo ex ea non est à verborum proprietate recedendum, cum mens ijs compatiatur. Et facit gl. in l. necessario. in verbo, perfectam, de peric. & commod. rei vendit. Rursus hæc confessio est facta parte absente, & extraiudicialiter, quo casu non obligat, late post alios Vital. de clausul. tit. de verb. enunciat. confess. extra ius, nu. 12. post med. fol. 158. Et est facta tẽpore quo nulla aderat ratificatio Hiellæ, ideo non potest habere vim matrimonij de præsenti. Neq; hic cadit vllum adminiculum pro ratificatione istius actus gesti 25. Decembris. Nam omnia adminicula cõsensus Hiellæ, quæ dicitur ex transmissione munerum sunt ante prædictam diem 25. post eam verò vsque ad diem ratificationis nihil omnino habemus, quod arguat, neque scientiam, neque consensum Hiellæ. Remanet ergo hæc confessio sine vllo adminiculo pro se, & contra facti veritatem apparentem. Nam velle dicere Hiellam potuisse habuisse huius rei scientiam, & potuisse ante illam diem, qua emanauit confessio, ratificasse, nihil aliud est, quam velle ex meris suspicionibus iudicare, quod non est admittendum, maxime in causa tam graui.

Neque etiam est attendendum ad hanc interpretationem narratiua fratris Hiellę facta corã matre Georgij, præsente eodem Georgio, vt plene in alia resolutione Domini dixerunt.

20 Vltimo mouebantur aliqui, quod † vbi res est dubia, verba sunt potius interpretanda pro sponsalibus de futuro, & non pro matrimonio de præsenti, ex adductis per Add. ad conf. Alex. conf. 125. nu. 2.

Et licet maior pars ita tenuerit, nihilominus nõ obstantibus præmissis perstiterunt alij in contraria opi. quòd d. responsio Georgij releuat ad effectum, de quo agitur, & admittebant, quod huiusmodi responsio non facit transire verba matrimonalia de futuro in matrimonium de præsenti per diem transitus. Et quod d. responsio non potest inducere aliquam nouam obligationem. Sed mouebantur duntaxat ex capite declara-
21 tionis interpretatiuæ, quia † licet alia verba matrimonialia de iure recipiant interpretationem pro sponsalibus de futuro, iste tamen intellectus non est necessarius, sed præsumptiuus, id est, admittẽs probationem in contrarium per declarationem interpretatiuam. Ita inquit Bal. in l. 3. ante fi. C. commin. vel epistol. Aret. conf. 83. nu. 5. Et inquit Bar. in l. ab executore. num. 7. de appell. ꝙ declaratio interpretatiua intrat, vbicunque verba non sunt omnino clara, ita quod interpretatio non sit omnino extranea, vt inquit Butr. quẽ refert Soc. conf. 145. nu. 2. in fi. cum seq. quod declaratio interpretatiua ex vsu, & obseruantia patrum intrat vbicunque verba non sunt omnino clara, sic vt de iure recipiant aliam interpretationem. Et hoc non ex vi consuetudinis, sed ex vi verborum. vt inquit post alios Ias. in l. omnes populi. in 2. lectu. col. 5. vers. non omitto tamen, de iust. & iur. Purpur. in l. edita. col. 25. ver. & recipitur huiusmodi declaratio, C. de eden. quod congrua dicitur declaratio interpretatiua, quę saltem conuenit latæ significationi verborum.

Quod autem intellectus dictorum verborum à iure datus non sit necessarius, sed pręsumptiuus, id est, admittens contrariam declarationem, deducebant ex doctr. Bar. in l. cunctos populos. nu. 3. C. de summ. Tri-nit. & ibi Purpur. nu. 32. Card. in c. ex literis, circa princip. vers. solum dic, quod si contrahentes, de sponsal. Corn. conf. 91. nu. 7. in 3. Bero. q. 6. prin. Ferret. cõs. 231. col. fi. Natt. conf. 249. num. 2. & conf. 250. col. 2. & seq.
22 Quia † infinitiuum accipere, est aptum ad omne tempus. Glo. in verbo daturum & facturum. l. 5. §. stipulatio. de verb. obl. & ibi etiam Bar. in prin. & Imo. prope fi. vers. in eadem glo. vbi reprehendit Ang. nolentem, quod infinitiuum comprehẽdat omne tẽpus. Et Imo. vult, quod sit aptum comprehendere. Abb. & Anch. in c. ex literis. nu. 5. de sponsal. Gozad. in l. qui se patris. nu. 85. C. vnde libe. & fere omnes in l. serui electione, de lega. 1. In quibus locis Doct. admittunt, quod di-
23 cta † verba, volo accipere talem in vxorem, possunt importare, & important matrimoniũ per verba de pręsenti, quia non sunt ita clara pro matrimonio de futuro, quin ẽt possint inducere matrimonium de pręsenti, quando de mente partium constaret, vt per Doct. in d. c. ex literis, vel qñ pręcessit tractatus de contrahendo matrimonium saltem immediate, vel qñ communiter in loco verba ista aliam reciperent interpretationem, vt per Ioan. And. in d. c. ex literis, prope fi. & ibi per Card. post prin. & per Coua. vbi supra. nu. 4. vers. vel si communis vsus. Vel quando interueniret Parochus, subarrhatio in facie ecclesiæ cum benedictione amici, & consanguinei, tractatus sponsæ tanquã vxoris, vt per Bero. d. q. 6. in fi. Vel quando interuenerunt tripudia, cõuiuia, oscula, et alia quę solent interuenire inter contrahentes matrimonia de pręsenti, vt in conf. matrim. 60. nu. 23. Vel quãdo deliberate proferũtur, vt bene cõsiderat Paul. de Cast. in d. l. cũctos populos. nu. 3. Purpu. nu. 35. de sum. Trin. vbi ꝙ hęc multum sint perpendenda, an deliberate proferantur. Coua. sup. 4. c. 4. §. 1. nu 4. Nat. d. conf. 249. nu. 3. post Butr. in d. c. ex literis, de spõsalib. Vel qñ facto ipso, aut alias tacite nedũ expresse id partes ostendunt. Soc. conf. 86. nu. 4. ver. quinto & vltimo, lib. 3. Gozad. in d. l. qui se patris, nu. 97. C. vnde liberi. Vel quando adsunt alię coniecturę: nam & illę ad hoc sufficiunt, Alci. in l. serui electione, in fi. prin. de leg. 1. Rim. conf. 144. nu. 6. lib. 1. nulla facta distinctione inter contractum, & vltimas voluntates, vt bene Rui. in d. l. serui electione. nu. 17. 19. & 20.

Quod autem Georgius satis hoc declarauerit in hac responsione, dicebant isti Domini esse indubitatum, pręsertim, quia si dicta responsio simul cum desiderio, tractatu, chirographo & narratione facta coram matre, & alijs pręcedentibus & sequentibus coniecturis, & ẽt si de per se consideratur, non sufficit saltem vt nõ sit reijcienda, sed multum consideranda, vt cum alijs coniungi debeat. Et videndum, quę circumstantię pręualeant, an illę, quę adducuntur pro matrimonio de pręsenti, vel illę de matrimonio de futuro.

Nam, ꝙ ista responsio sit satis clara, & concludat ad effectum, de quo agitur, interpretandi verba matrimonialia, dicebant isti Dñi, ꝙ clarior esse non posset: Inquit. n. esse perfecta omnia ad contractum matrimonij præter carnalem copulam, non . n. satis fuit illi dicere esse facta, sed perfecta, & quidem per verba vniuersalia, dum dicit, omnia esse perfecta, & vt tolleret difficultatem de contrahendo. subdit, ad contractum matrimonij, ne album pro nigro interpretari posset. Rur-
24 sus † subdit, prætérquã quo ad copulã carnalẽ, vt alias exciperet, & bene ponderant hic informãtes Hiellæ, & addebant Domini notata in l. si de certa. C. de transac.

quod verba non sunt restringenda contra rónem recti sermonis, & si partes nolunt præiudicare, caueant à
25 nimis effuso sermone. Vnde † verba semper intelligenda sunt, vt aliquid operentur, & vt habeãt aliquid pónderis, vt bene post alios cumulat Aym. cõs. 183. nu. 24. & potius toleratur correctio iuris, quã superfluitas verborũ, idem Aym. post alios cons. 92. nu. 5. Et pro validitate actus, quæ est qualitas potentior alijs, licet possit fieri aliqua impropriatio verborũ, non tamen magna vel extranea, prout hic. Alc. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 34. nu. 6. cum seq. Vnde licet plurib. modis aliquid dicatur esse perfectum, tamen iungendo quãcumque perfectionem cum tot alijs verbis geminatis, & prægnantib. quæ hic adsunt, videlicet, omnia, & ad cõtractum matrimonij, & demum præterquã quo ad carnalem copulam, salua ratione recti sermonis, non possunt interpretari de matrimonio contrahendo.
26 Et † quamuis nõ interuenisset copula, nihilominus matrimonium erat perfectũ essentialiter propter verba de præsenti, licet accidentaliter spectent ad copulam. Alc. cons. 105. nu. 7. tam enim est perfectum matrimonium iure ciuili & naturali inspecto. 27. q. 2. cum initiũ ex publico, vbi glos. in verbo, consummatum, de conuers. coniug. Et inquit Bero. cons. 40. num. 26. lib. 1. quod matrimonium saltem quoad Ecclesiã militantẽ non est perfectum, nisi post corporalem coniunctionem. Vnde licet hæc coniunctio non sit de forma, nec de essentia matrimonij, tñ est de secunda integritate. Tabien. in verbo, matrimonium, il 1. nu. 1. prope fin. Duplex est. n. perfectio matrimonij, vna essentialis, altera accidentalis. Essentialis consistit in solo consensu, accidentalis in copula. Copula ergo est de integrita-
27 te matrimonij & perfectione accidentali, † quia per illam illud consummatur, sicut puer per deductionem ad ætatem perfectam efficitur vir consummatus, qui tamen existens puer habebat solam suam perfectionẽ in potentia. Syluest. in verbo matrimonium, il 1. nu. 4.

Et quia hæc releuantia confessionis multum videtur pendere ab eo, an illa sit clara vel dubia, dicebant isti Domini, quod esset bonum hoc particulariter videre, & deinde coniungere omnes circumstantias hinc inde deductas pro sponsalibus de futuro, & pro matrimonio de præsenti. Nam firmato hoc, quod responsio sit clara, & non dubia, nec incerta, cetera quæ in contrarium considerantur de facili tolluntur, vt dicebant isti Domini.

Nam quod sit responsio seu confessio ad euitandom inhibitionem & alium finem, & non ad declarandum, facta admittebant sine controuersia isti Domini, sed dicebant non ideo inferri posse, responsionem hanc
28 quicquam nõ releuare, † nam declaratio ista interpretatiua colligitur etiam ex coniecturis, vt dictum est, & nedum expresse, sed etiam tacite, vt notatur in d. l. serui electione. de lega. 1. Soc. d. cons. 86. col. 2. Gozad. in d. l. qui se patris. nu. 97. C. vnde liber. & non solum verbis, sed etiam factis. l. gerit, l. is potest, vbi Bart. & alij de acq. hæred. cum alijs per Aym. cons. 156. nu. 5. Declaratur enim volontas ex actu positiuo, vbi concurrit scientia, l. filiusfami. ad Maced. clem. 1. de procur. cum alijs per Cassad. de rescript. decis. 3. Aym. de antiqo. tẽp. pat. 1. nu. 109. Et tam inter easdem partes præsentes, quam absentes, quam etiã inter alios, & per enunciationes etiam ad alium finem factas, cum tendant solum ad declarandum, & non ad aliquid de nouo inducendum. Bart. Alex. & alij per Aym. cons. 148. nu. 10. cum seq. & de antiq. temp. par. 1. nu. 122. cum seq. In hac enim interpretatione attenditur merum factum quod partes ipsæ de facto obseruauerint, vt bene post alios Soc. d. cons. 145. nu. 2. in fine, cum seq. li. 1. Aym. cons. 118. no. 2.
29 Præterea † in confessione qñ non agitur ad obligandum, sed ad probandum, non attenditur, an pars sit præsens, vel absens. Ægid. decis. 692. cum supra deductis. Nec, an sit facta ad vnum vel alterum finem, vt post Bal. Alex. & alios bene deducit Dec. in l. 2. num. 62. vers. & prædicta distin. C. de eden. Crot. de testib. par. 7. nu. 278. Sed bene attenditur, an sit facta incidenter & accessorie, an vero principaliter per se, & deliberate, vt post Bal. & alios declarat Alci. in d. l. 1. §. si quis ita. in fine, de verb. obliga. prout hic apparet deliberate, & principaliter, & de per se facta, non autem incidenter, nec accessorie, ex cumulatis per Aym. de antiq. temp. pat. 1. nu. 45. cum seq. Et quãdo etiam esset incidenter facta & accessoriè, potest etiam deueniri ad interpretandum, vt supra dictum est. Et cons. Alex. 49. Dec. 63. & alia deducta. ob quod non attenditur relatum, sed referens, procedunt, vbi relatum est omnino clarum, & agitur de declaratione interpretatiua, prout hic, vbi verba non sint ita clara. Et eodem modo est intelligendum cons. Ale. 150. 151. Dec. 310. Paris. 50. vbi enim verba præcedentia erant omnino clara pro sponsalibus, & sequentia non poterant deseruire pro interpretatione, sed ad inducendum nouam dispositionem.

Neque refert, quod ista declaratio non pendeat à solo animo ipsius Georgij. Quoniam & si hoc venisset, hic tamen agitur de interpretatione ipsius Georgij, qui sine dubio separatim potuit hoc declarare, & si de sufficienti ipsius interpretatione constabat, agetur postea de interpretatione fratris Hiellæ, qui pro ea promisit, & demum de ipsa Hiella. Et tanto magis, cum adducantur plura, quæ videntur satis indicare ex parte illorum adesse eandem voluntatem, sed pro nũc satis est ostendere, quo ad Georgium, quod hæc sua volontas potest intelligi ex quacũque confessione etiam inter alios, & ad alium finem facta.

Non obstat, quòd non sit sponte facta, cum inhibitio contineret pœnas, & censuras. Quoniam respõdebant, quod illa habet clausulam, si quis, quæ facit vt resolueretur per simplicem comparitionem in citatio-
30 ne. Ideo non † dicitur coactus, qui non poterat cogi, & de facili poterat impedimentum remouere, vt post alios Dec. in c. 1. nu. 4. de testib.

Non obstat, quod huiusmodi responsio sit erronea, cum non adesset ratificatio Hiellæ. Nam respondebãt, quod imò dicta ratificatio aderat tunc temporis, vt alias late isti Domini deduxerunt, & Georgius in dicta responsione virtualiter id fatetur, & potest hoc particulariter discuti.

Non obstat, quod sit euitanda correctio. Nam dicebant, quod cum prima dispositio non sit omnino clara, ista non est correctio, sed propriè declaratio.

Non obstat, quod huiusmodi responsio non sit deliberate prolata. Quoniã imo deliberatissime, vt ex pluribus cumulatis deducebant.

Non obstat, quod sit relatiua ad scripturam. Quoniam dicebant non esse relatiuam. Nam Georgius totum affirmauit, & volens docere de sua intẽtione fuit lecta dicta scriptura, quæ bene concordat cũ isto sensu. Et dicere, quod ista scriptura est erronea, est pręsupponere id, quod nõ disputatur. Et resolutio certa hic fuit facta, attenta regula iuris communis de interpretatione verborum matrimonalium.

Non obstat, quod in his, quę sunt iuris, confessio non pręiudicat. Nam dicebant, quod ista non est iuris, quia quo sensu quis protulerit illa verba, nõ pertinet ad ius, sed ad factum. Non obstat, quod in prohibitis non statur confessioni, & quod ipsi volebant eua-
31 dere inhibitionem. Nam † de inhibitione & censuris nihil timendum erat, quia aderat clausula, & si sententis. Et non sumus in prohibitis, qoia quod quis declarat & confiteatur matrimonium factum, vt clarum est, non est prohibitum.

Non obstat, q Hiella ratificauit sponsalia de futuro.

Quia

Qoia dicebant hoc non esse verum, & si volunt hoc videre possunt.

Non obstat, quod confessio non nocet, quando verè non præcessit matrimonium, quia dicebant hoc esse ve
3 rum, quando † verba sunt tantum apta importare matrimonium de futuro, non autem de præsenti, vltra quod Alex. d. cons. 153. lib. 5. non confidit de illo fundamento, sed transit ad exceptionem testium.

Nō obstant plura, quæ pro parte Georgij adducuntur ad coadiuuandum interpretationem communem esse sponsalibus de futuro. Quoniam pro parte Hiellæ adducuntur etiam plura in contrarium. Et si responsio esset clara, esset videndum, quæ circumstantiæ præualeant in concursu.

ROBVSTERII.

Vlissibonen. Decimarum de Bellem. Lunæ. 24. Nouembris, 1572.

SVMMARIA.

1 *Clausula derogatoria operatur defectus voluntatis in cōcedente.*

2 *Clausula derogatoria est necessaria in qualibet dispositione tollenda etiam redacta in corpore iuris.*

3 *Derogatio non est necessaria, quando Papa prouidit per viam priuilegij, quod non sit contra aliquam constitutionem.*

4 *Constitutio generalis prohibitiua inducit clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones.*

5 *Concilium non permittit, vt derogetur eidem Concilio, sed quod se componat.*

DECISIO CXXII.

DOmini firmarūt regulā pro Capitulo, quòd fuit necessaria derogatio Concilij Lateranen. in casu
1 de quo agitur, quia † censetur habere clausulam derogatoriam ad sequentes dispositiones, & datur defectus voluntatis in concedente. c. ex parte, de cappel. Monach. Archi. & alij eius sequaces vt hic per informantes. Et ita etiam firmarunt Domini in illa Tullen. Monasterij coram R. D. Binarino, de anno præterito.

Non obstat, quod sit redactum in corporis iuris, &
2 Papa de eo habeat plenam notitiam. Quia † his non obstantibus, est necessaria derogatio, vt in d. c. ex parte. Nam semper potest dici, quod datur defectus intentionis propter clausulam derogatoriam, quicquid dixerit Inno. vt hic per informantes. Nec potest dici constare de certa scientia Papæ, cū non sit facta mentio de Concilio, quod, vt dixi, censetur habere clausulam derogatoriam ad sequentes dispositiones.

3 Non obstat, quod † quando Papa procedit per viam priuilegij, vt hic, non est necessaria derogatio. Quia dicebant Domini id non procedere, quando priuilegium esset contra constitutionem conciliarem, vt in d. c. ex parte.

Non obstat, quod c. nuper de decim. non derogat nisi priuilegijs preteritis, non autem futuris. Quoniam dicebant plures ex Dominis, quod licet derogatio illa stricte loquendo in alijs dispositionibus non caperet, nisi priuilegia tunc existentia, non autem futura, ta-
4 men † cum sit constitutio conciliaris, eius prohibitio generalis, & simplex inducit, vt dixi, clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones, quæ clausula virtualiter annullat priuilegia futura, in quib. non fit mētio de d. Concilio generali, neque huiusmodi dispositio seu prohibitio ad futuras dispositiones tollitur ex d. derogatione priuilegiorum præsentium. Quoniam nō ideo permittit futura priuilegia, cum illa clausula sit inducta ad derogandum & minuendum, & cum prohibitio conciliaris ex se habeat hanc vim ad clausulam derogatoriam, ad contrarias futuras dispositiones. Si tamen isti agentes pro monasterio voluerint audiri super hoc simul cum alijs poterit eis satisfieri.

Non obstat Aret. allegatus per informantes. Quia
5 Concilium † non permittit vt derogetur eidem Concilio, sed quod se componat, quod est diuersum. Nō obstant auctoritates adductæ, quæ dicunt, nisi adsint priuilegia. Quia sunt intelligenda de priuilegijs validis & sufficientibus, & sic cum mentione vel expressa derogatione dicti Concilij. Non obstat, quod non est derogatio necessaria priuilegiorum in corpore iuris. Quia hæc valde inter se differunt, cum illa nō habeant in se clausulam derogatoriam ad sequentes dispositiones.

Nū obstat vsus & obseruantia istius priuilegij. Quia tollitur propter litem antiquam, & potentiam Regis, qui impetrauit huiusmodi priuilegium, & sola obseruantia sine alijs non sufficeret contra ecclesiam.

Reseruarunt tamen Domini vidēdum, an sit ab ista regula recedendum, vel propter multitudinem priuilegiorum, quæ ostenduntur absque aliqua mentione, vel derogatione dicti concilij, vel quia constitutio, de qua in d. c. nuper. non sit conciliaris propter approbationem Papæ, vel quia derogatio priuilegiorum, de qua in d. c. nuper. expressa sit de præteritis, & non de futuris in fauorem parochialis. Etiam reseruarunt, an constet, quod hoc priuilegium sit adeo onerosum ecclesiæ, vt non sit habendum in aliqua consideratione. Item, an sit subreptitium propter litem, & sententiam anteriorem, de quibus in eo nulla est facta mentio.

ROBVSTERII.

Vlissiboren. Decimarum de Bellem. Veneris, 5. Nouembris, 1574.

SVMMARIA.

1 *Constitutio c. nuper. de decim. ad effectum vt requiratur derogatio, est conciliaris.*

2 *Constitutio dicti c. nuper. fuit facta per Innoc. III. in Concilio generali.*

3 *Constitutio illa dicitur conciliaris, quæ dicit, ex tali Concilio, vel alias trahit originem a Concilio.*

4 *Imò etiam si in corpore nullum verbum sit positum de Concilio, dummodo de inscriptione eius appareat.*

5 *Constitutio quæ dicit, facta sacro approbante Concilio, dicitur constitutio Papæ in Concilio.*

DECISIO CXXIII.

DIfficultas proposita fuit restricta ad hoc tātum, an constitutio, de qua in c. nuper. sit Papalis, vel conciliaris, ad effectum, vt requiratur derogatio, prout in
1 resolutione facta. Et † resoluerunt Domini, re maturè discussa, quod sit cōstitutio conciliaris ad effectum, de quo agitur, circunscripta obseruantia, de qua in dubio.
2 Primò, quia † fuit facta per Innoc. III. in Concil. generali, vt habetur in inscriptione d. c. nup. de decim. connumeratur inter alia decreta d. Cōcilij generalis, vt habetur in 3. vol. Conciliorum, fol. 751. col. 2. in c. 55. Et in princ. d. Concilij generalis dicitur, instituta generalis Concilij Lateranen. tempore Innoc. III. & ex rub. declaratur nigrum. Et quod sit conciliaris, expresse firmat Famagustan. in Vgution. Sydonia. d. concil. in vers. præludia. fol. 21. col. 4. vbi agēs de hoc Concilio, & de eius forma & modo, ponit singulatim omnes constitutiones d. Concilij, quæ habentur in iure, & inter alias ponit hanc d. c. nuper, quam vocant constitutionem Concilij generalis. Iacoba. de concil. fol. 294. col. 4. Vbi dicitur, quod decreta Concilij eduntur interdum sub nomine Papæ, & allegat hoc c. nuper. Idem tenet Rebuff. d. dec. q. 14. nu. 56. vbi vocat hāc constitutionem Concilij generalis.

Nec obst. doctrina Abb. in c. 1. de pact. & in c. 1. de sponsal. quē sequitur ibi Præpos. & Dec. in c. at si clerici, extra, de adulter. nu. 34. & in c. 1. in 1. lect. in princ. de iudic. & ibi Rip. nu. 4. & 7. & ibi M. Mātua. & ibid.

Fely. in princ. & Alc. in prin. dicit esse communē opinionem, vbi Abb. vult, quod
3 † constitutio dicatur conciliaris, quando dicit, ex tali Cōcilio, aut alias trahit originem concilio, vt in d. ca. 1. de iud. & de pact. & de sponſ. Nam dictio ex denotat causam proximā. Quādo verò dicit, talis Papa, aut alias trahit originem ab ipso Papa, dicitur Papalis. Nam respondebant Domini, quod hæc doctrina Abb. cum fundetur in ratione, quæ est reprobata, non est tenenda: Nam Concilium habet potestatem à Papa, c. significasti, de elect. & Papa est qui dat robur Concilijs, & Concilia orignantur ab ipso, distin 17. per tot. Et ita in specie reprobat hanc opinionem Abb. Iacobat. d. concl. fol. 294. col. 4. vbi multa adducit. Hanc etiam opinionem Abb. reprobat d. Famagustan. in d. tract. de concil. in vers. dispositio. §. videndum. vario tamen modo reperitur seruatum in editione decretorum Concilij. Nam quandoque eduntur sub nomine Concilij tantum, quandoque sub nomine Papæ tantum, quandoque sub nomine vtriusque, vt ibi refert Famagustan. Et quod ita etiam tenebat Petrus Caueracen. de potesta. ecclesi. par. 3. q. 2. vers. a. quæritur. Et ita etiam tenet Feltren. de cōcil. c. 21. in prin. vbi referunt infinita iura, in quibus decreta fuerunt facta sub nomine Papæ.

4 Secundo respondebant, quòd hęc opinio, quę distinguit verba Concilij, confunditur per c. cum ex eo, de pænit. quod est cap. Innoc. III. in Concilio generali, vt dicitur in inscriptione, in corpore nullum verbum de Concilio, & tamen Innoc. III. in Concilio generali Lugdunen. de quo in c. 1. de pæni. in 6. vocat statutum illius c. cum ex eo. statutū Concilij generalis pænitētiæ, in c. graue nimis. de præben. quòd capitulum est similiter Innoc. III. in Concilio generali, vt in inscriptione, & in corpore similiter verbum nullum de Concilio. Et in Concil. Tridenti. in sess. 7. c. 2. vocat dispositionem d. c. graue. constitutionem Concilij generalis, & in c. omnis vtriusque sexus. de pænit. quod est Innoc. III. in Concil. generali, vt in inscriptione, & in corpore verbum nullum de Cōcilio. Et in Conc. Trid. sess. 14. c. 8. dicitur iuxta magni Concilij Lateranens. constitutionem, in c. cum inhibitio, de cland. desponſ. quod est Innoc. III. in Concil. generali, & in corpore nullum verbum de concilio. Et in Concil. Trid. sess. 24. c. 1. vocat hoc c. Concil. Lateranen. Imò Doct. dicunt, quod huic c. debet expresse derogari, quia est cōcilium, vt post Ana. tradit Fely. in c. nonnulli, num. 9. de rescrip. & late per Couar. in epit. de sponsal. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 6. vers. quib. ego addo, fol. 316. Patet etiam in decretis Alex. III. in Concilio Lateranen. in c. quia in omnib. de vsur. quod est Alex. III. in Conci. Lateranen. vt dicitur in inscriptione. Et in corpore d. capituli verbum nullum de Concilio. Et tamen Greg. X. in generali Concil. Lugdunen. in c. 1. de vsur. in 6. vocat hanc constitutionē Lateranen. Concilij. Item in decretis Grego. X. in generali. Concilio Lugdunen. vt in c. exegit. de censib. in 6. quod est Grego. X. in Concilio Lugdunen. & in corpore verbum nullum de Concilio. Et in Concil. Trid. sess. 24. c. 13. in fi. vocat hanc constitutionem Cōcilij generalis. Item decretis Clem. V. in Cōcil. Viennen. vt in clem. vt hi qui. de ætat. quod est constitutio d. Clem. V. in d. Concil. vt in inscriptione, & in corpore verbum nullū de Concilio, & tamen Concil. Triden. vocat constitutionem Concilij Vienn.
5 Et sic etiam versa vice, quando † dicitur in constitutione facta sacro approbante Concilio, & illa eadem in iure vocatur constitutio Papæ in Concilio, vt in c. vbi periculum. de elect. in 6. quod est Greg. X. in Concil. Lugdunen. & in corpore dicitur, hoc sacro approbante Concilio. Et tamen Clemens V. in Concilio Viennen. de quo in clem. nec Romani, de elect. vocat hanc constitutionem Gregorij editam in Concil. Lugdunē. Ex quibus verificatur sententia Iacobat. Feltren. & Famagusta. qui dicunt, quod vario modo edūtur decreta Concilij, & quod si vno modo, siue alio intelligamus, tantum est dicere, constitutio Papæ in Concilio, quantum est dicere, constitutio Papæ approbāte Concilio, quia ista confunduntur. Patet igitur, quod est facienda vis, quod in d. c. nuper, dicatur, congregati in Concilio generali, siue secundum tenorem conciliorum in capitulo: Nam vtroque modo est conciliaris, quia facta per Papam in Concilio generali: ex quo enim Papa existens in Concilio habuit ratam d. constitutionem, effecta est sua, neque ob id desinit esse conciliaris ad effectum, de quo agitur, vt sit necessaria specialis derogatio.

ROBVSTERII.

Albanen. Donationis. Veneris 8. & Mercurij, 27. Nouembris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Donatio non reuocatur per superuenientiam liberorum stante cogitatione de liberis, & renunciatione l. si vnquam, C. de reuocand. donat.*

2 *L. si vnquam, est introducta principaliter in fauorem patris, & propter præsumptam voluntatem ipsius, & num. 5.*

3 *Pater si donat, filio non nato, præsumitur ipsum non fuisse donaturum: secus si filio nato.*

4 *Pater potest renunciare l. si vnquam. & ad eius libitū donare cuicunque.*

5 *Donationi ademptum ex superuenientia filij applicatur patri, & non filio.*

6 *Filius etiam nasciturus reuocat in totum donationem re, & consilio inofficiosam, etiam si sit renunciatum l. si vnquam.*

7 *Remedium l. si vnquam. reuocat donationem in totum, & non habet locum, quando donatur filio.*

8 *Iuramentum non confirmat donationem inofficiosam: secus in terminis l. si vnquam.*

9 *Dispositio l. cum acutissimi. C. de fideic. & l. cum auus. de cond. & demonst. non procedit in filijs adoptiuis.*

10 *Dispositio l. si vnquam. habet locum, etiam si filius natus superuixerit tantum, quod pater potuerit reuocare, & non reuocauit.*

11 *Defectus voluntatis in patre donante præsumitur fauore filiorum vsque ad legitimam.*

12 *Natiuitas filiorum est immediata causa insurgendi præsumptionem defectus volūtatis, quæ operatur effectum reuocationis.*

13 *Liberi postea nati veniunt nomine hæredum excludendo quemcunque hæredem extraneum.*

14 *Paria sunt quo ad terminos. l. si vnquam. filium non natum esse, vel natum, & statim obijsse.*

DECISIO CXXIV.

CVm Illustrissimus & Reuerendiss. D. Cardinalis de Sabellis ageret ad executionē donationis medietatis ciuitatis Albani, fuit oppositum per Illust. D. Christophorum donantem, quod in dicta donatione sit de liberis cogitatum, & l. si vnquam, C. de reuocā.
1 donat. specialiter renunciatum, nihilque per superuenientiam filiæ D. Christophori dicta donatio fuerit reuocata, quia d. lex censetur inducta in fauorem liberorum, sicut in fauorem patris æque principaliter, & propterea renunciatio patris non esset attendenda in præiudicium liberorum postea superuenientium. Et, bis per me in relationibus causa super hac difficultate proposita, dixerunt Domini, quod licet auctoritates magis videantur accedere cum Bart. pro Illustriss. Domino Cardinali, vt dicebant plures ex Dominis, tamen omnes concordes erant, quod hinc inde sint tot, & tales auctoritates, vt discerni non possit, quænam sit communis opinio, à qua in iudicando non esset recedendum. Ideo videndum esse de veritate opin.

Bart.

Bart.& Io.And.quænam sit melioribus rationib. fundata. Propterea re mature, ac diligenter discussa, 8.&
27.Nouemb. resoluerunt Domini, opin. Bart. in l. Titia.§.Imperator.de leg.2.esse tenendam, tanquam ve-
2 riorem,& optimis rationib. fundatá, videlicet, † quod
l.si vnquam, sit introducta principaliter in fraudé patris, propter præsumptam mentem ipsius, & si aliquis
filiorum fauor considerari posset, ille sit secundarius,
non autem æquè principalis, & consequenter si alia
non obstarent cogitatio de liberis, & specialis renunciatio, d.l.si vnquam, de quibus in donatione, præiudicet D.Christophoro,& Iuliæ filiæ suæ.

Primò ex verbis d.l. si vnquam, dum vult, q; totum quicquid largitus fuerit pater. reuocatur susceptis liberis, in eiusdem donatoris arbitrio, ac ditione mansurú. Et sic quod adimitur applicatur patri, ergo eius contéplatione adimitur, l. post legatum.§.amittere, de his, quib. vt indig.l.2.§. si duo fratres, de collat. bono.

Secundò, quia cum pater possit nato filio donare pro libito suæ voluntatis, dummodo filium non lædat in legitima, l.1.C.de inof.dona. non videbant quare minorem potestatem debeat habere pater in re sua viuo filio, quam habeat filio non nato.

Et dum extemplo opponitur, quod lex magis confidit de patre filio nato, quam filio non nato, propter amorem erga filios natos: respondebant, quod immo non sic est. Nam introduxit lex querelam inofficiosæ donationis, quando pater donat in præiudicium filij iam nati, quo ad legitimam tantum, ergo non est credibile, q; quando pater donat filio non nato, lex velit reuocare in totú,& voluerit, quòd pater minorem habeat potestatem in rebus suis natis filijs, quam illis nó
3 natis. Dicendum est igitur, † quod quando pater donat
alijs filio nato, lex est certa, quod vult donare in præiudicium filij,& propterea solum reuocat vsque ad legitimam, sed quando donat non nato filio, præsumitur ipsum patrem non fuisse donaturum, ex l.cum acutissimi.C.de fideicommiss. & l.cum auus. de condi. &
4 demonst. Confirmabant hoc, quia † pater potest renúciare, l.si vnquam. Et in terminis d.l.si vnquá, quòd donauit, reuocat, & ad libitum disponere potest, confirmando eandem donationem, vel donando alteri, vel pro se retinendo, Bal.in l.si vnquam, in final. verb. Tiraq.in verb.eiusdem donatoris arb.nu.5.& in verb. susceperit liberos.nu.203.& nu.225. Rip.nu. 104. Rub. Alex.in l.Titia.§.Imperator.nu.252. in fin. Imò pater inuito filio potest reuocare huiusmodi donationé, & filius inuito patre non pôt.Cyn. in l. 1.q. 9. C.de inof. donat. Tiraq. in eodem verb.nu.3. Et tamen vbi consideratur fauor filiorum principaliter, pater tenetur pro illis conseruare, vt in aduentitijs,& in secúdis nuptijs, iuxta terminos, l.fœminæ, & l.hac edictali, C.de secúd.
5 nupt. Si † igitur, quòd adimitur, applicatur patri, qui
illud conseruare non tenetur filio, nam potest de eo, prout sibi videtur, disponere, apparet, quod principaliter, d.l.si vnquam. est introducta, propter præsumptá voluntatem patris donantis,& in fauorem ipsius, non autem in fauorem filiorum. Et si lex aliquam habuerit considerationem fauoris filiorum, fuerit accessorie, prout quando ponitur in consideratione, iuxta terminos l.Lucius.ff.de hær.instit.quia lex confisa est de patre, quod sit relicturus, non tamen voluit in hoc eius potestatem angustare.

Non obstat, dum dicitur, quod lex sit de indubitabili: nam conuentiones pendent à voluntate duorum, vt considerat Fulgos.in d.l.si vnquam. ideo videbatur dicendum, quod non esset habendum in consideratione, quid vni ex contrahentibus accidit.

Nec obstat, quòd filius natus reuocet in totú donationem inofficiosam re,& consilio, quòd tamen facere non potest filius nasciturus, quia hic præsupponit vnú,
6 quod est falsum. Si † enim donatio re,& cōsilio inofficiosa est, filius nasciturus eam in totum reuocabit, etiã si sit renunciatum l.si vnquam. quia illo remedio sublato remanent supradicta remedia. Cuma. post Bart. in l. Titia.§.Imperator.col.3.sub nu.5. vers.quòd ergo remedium, dum dicitur, quòd institutio rumpitur præteritione posthumi ignoranter facta fauore ipsius: est verum, quòd testamentum rumpitur post mortem patris, viuo.n.patre non valet,& propterea ruptio no potest fieri, nisi fauore ipsius, nec reuocatur donatio viuente donante.

Non obstat, quod quando donatio est facta ad fauorem filij, reuocatur solum vsque ad legitimã, ergo hæc reuocatio fit in fauorem filiorum, quasi quod priuilegiatus,&c. Nam si esset propter defectum voluntatis,
7 reuocaretur in totum. Quia † respondebant, quòd re-
uocatio, quæ tunc fit, non est ex remedio l.si vnquam. quæ reuocat donationem in totum,& non habet locú, quando donatur filio. Tiraquell. in d.l.si vnquam, in verb.libertis, num.75. sed si ex alio remedio penitus separato, vt per Bart.& Salyc. ibi, qui dicit ibi sub nu. 1. quod pater illud, quod reuocat, tenetur conseruare filio, quod non est in casu d.l. si vnquam, quia lex non præsumit, quod defecerit voluntas in totum, ex quo donabat filio, sed quia alium filium non poterat legitima priuare. Ideo metiendo voluntatem à potestate præsumitur, quod saltem filio nascituro legitimam conseruasset.

Dum etiam dicitur, quod iuramentum non confirmat donationem inofficiosam, ergo non debet confirmare hanc, quæ reuocatur secundum terminos l.si vnquam, quia inter hæc remedia non est differentia, vt dicit Curt.sen.cons.1.sub num. 16. Quia dicebant id non esse assignare rationem diuersitatis, sed diuersitatem
8 casuum. Nam † ratio diuersitatis est, quia reuocatio,
quæ fit ex remedio inofficiosæ donationis, fit fauore filiorum, quod pater, quia pater tenetur conseruare filiis: illud autem, quod donatario in terminis nostris adimitur, non est fauore filiorum, sed patris, quia lex non coegit patrem ad illud conseruãdum filio:& subiungit, quod quando est inofficiosa donatio re,& consilio, reuocatur ex titulo de inofficiosis donationibus, quod remedium est introductum in fauorem filiorú, quia ut inde sequitur, cum hæc remedia diuersa lex introduxerit, illud in odium patris, qui voluit donare, vt fraudaret filium,& dedit operam rei illicitæ,& propterea applicatur filio illud: sed hæc reuocatio non fit in odium patris donantis, quia non commisit illicitum,& propterea patri applicatur, qui potest agnoscere hanc reuocationem,& illam confirmare. Ergo sequitur, quod non principaliter fauore filiorum, sed ex præsumpta mente donantis hoc prouenit.

Ratio Paris.cons.77.num.31.lib.1.quod pater possit adoptare filium, nullius est considerationis, quia lex non præsumit istum defectum voluntatis, propter fi-
9 lium adoptatum, quia l.cum acutissimi,& l.cum auus.
non procedunt in filijs adoptiuis. Ripa in d.l.si vnquã, num.63. alioquin parata esset via ad reuocandum donationes, late Tiraq. in verbo, susceperit liberos, num. 7.cum seq.

Quod requiratur declaratio patris, credebãt, quod hæc opinio sit magis communis, quando pater superuixit tantum, quod possit declarare, vt constat ex congestis à Tiraq. in verb. susceperit liberos. nu.203.& in verb.reuertatur, nu.10. Et si non requiritur ista declaratio, est quia dominium est ipso iure quæsitum ipsi patri, vt declarat Rip.in d.l.si vnquam, nu.109.q.52.

Alia ratio, q; l.si vnquã.habeat locú, quando nato filio pater permittit donatorem possidere res donatas, quia ex multis relatis per Tiraq. in d. l. ver. susceperit
10 liberos.nu.203.appatet, quod quando superuixit tan-
tum, quod potuit reuocare,& non reuocauit, censetur confirmare, Bene verum est, quod si filius esset viuus,

non ita de facili præsumeretur, vt illud Tiraqu. num. 113. in d. verbo, susceperit liberos, quia non ita præsumitur, quando habet filios, velle donare. Præterea si teneremus cum Rip. in d.q. 42. ratio præmissorũ est, quia silẽtium in parte retro transferret dominium semel patri acquisitum.

Quod l. Lucius, sit fundata in præsumpta voluntate donantis, & in fauorem filiorum, non facit, quia ibi reuocatur vsque ad legitimam, & pater grauatur illã
11 filio conseruare, quod non est in isto casu. Lex enim limitata in illo casu fauore filij præsumit defectum voluntatis vsque ad illam quantitatem: hic in totum, & non grauat patrem ad aliquid conseruandum.

Quod verò natiuitas filiorum sit immediata causa reuocationis, Paris. consil. 73. num. 14. lib. 1. nihil facit,
12 quia † est immediata causa, vt insurgat præsumptio defectus voluntatis, quæ operatur hunc effectum huius reuocationis, alioquin si contemplatione eorum reuocaretur, ipsis applicaretur.

Non obstat, quod sit profectitium, & saltem pater cogatur ipsis filijs illud conseruare: Nam vltra quod non est profectitium, quia iam à dominio patris exierat, ista intentio prouenit solum ex ministerio legis, ideo lex de eo ad libitum disponere potuit. Non obstat, quod in l. Titia, dicitur, ad patrimonium suum repetiatur, quia est, vt filij debitum subsidium consequãtur, & sic pater conseruare tenetur. sed in l. si vnquam. dicitur in arbitrio donatoris mansorum. Non obstat, quod de iure Codicis nõ requirebatur expressio causæ in exhæredatione, quia lex præsumebat, quando pater donabat filio iam nato, quod legitimè pater exhæredasset. Nam termini sunt diuersi, non enim proceditur in hac materia ea reg. ea hæredationis. Nam si filius probasset, quod non fuisset ingratus, debuisset reuocare in totum, l. liberi, C. de inoffi. testam. quod nemo vnquam dixit.

L. tale pactum. §. fi. ff. de pact. non facit, quia socer stipulatus fuerat post mortem suam reddi petitionem dotis fratris suo hæredi, & sic ex dictione, hæredi, ap-
13 parebat, quod voluerat concedere hæredi. Vnde cum postea susceperit filios, & eos hæredes reliquerit, illis debetur, quia suis hæredib. consulere voluit stipulãs. Nec etiam facit text. in c. quicumque, 17. q. vlt. Quia addidit Episcopus Carthaginen. donanti & filijs.

Non obstat, quod mortuis filijs reconualescat donatio, quia vltra, quod hæc quæstio est satis controuersa, vt liquet ex citatis à Tiraquel. in verbo, susceperit liberos, nume.... dicebant, quod si tenemus hanc opi-
14 nionem, ratio est, quia † sic lex præsumit, quod si cogitasset de filio non donasset, ita etiam quod si cogitasset de filio, qui illico obijsset ante ipsum, etiam donasset, quia cum voluerit donans sibi ipsi facere donatarium, ita etiã verisimile est, quod si cogitasset de filio, qui patri præmoreretur, nihilominus donasset, vt videtur sentire Cuman. in d. l. Titia. §. Imperator. nu. 5. in fin. quem refert etiam Alexand. sub num. 250.

SERAPHINI.
Roman. Compromissi. Die Ven. 17.
Aprilis. 1573.

SVMMARIA.

1 *Donatio à principio non est nulla, propter statutum, quod insinuetur donatio.*
2 *Donatio in dubio præsumitur absoluta, & non ob causam & quando, & nu. 7.*
3 *Donantis assertioni de causa donationis non est standum.*
4 *Vxor non potest consentire renocationi donationis factæ ex causa dotis.*
5 *Augumentum a solitis validum est in iure.*
6 *Actus interpretari debet vt potius valeat, quã pereat, nisi agatur de materia probatoria, & nu. 19.*
7 *Causæ plures si sint expressæ in donatione, attenditur principalis, & aliæ accessoriæ ad corroborationem.*
8 *Appositum ad abundantiorem cautelam, vt actus sustineatur, non debet contrarium operari.*
9 *Interpretatio debet fieri, vt sit amica intentioni donantis, non autem destructiua.*
10 *Absurdum illud dicitur, quod est contra intentionem agentis.*
11 *Interpretatio in fauorem donationis debet fieri, vt valeat, eo modo, quo valere potest.*
12 *Clausula, omni meliori modo, & iuramentum, faciunt valere donationem.*
13 *Donatio excedens legitimam summam, est nulla à principio.*
14 *Iuramenti virtus non trahitur ad nullitatem superuenientem.*
15 *Interpretatio illa debet magis tolerari, per quam actus a principio validus non reddatur inualidus, quam vt nullus validetur.*
16 *Donatio continens causas inter se repugnantes, redditur ad non causam & simplicem donationem.*
17 *Donatarius post lapsum sex mensium, non potest eligere causam, in quam vellet donationem acceptare, nec renocationi consentire.*
18 *Dominium naturale bonorum dotalium est penes mulierem: ciuile verò penes maritum.*
19 *Interpretatio non admittitur in materia probatoria, vt actus potius valeat quam pereat.*
20 *Iuramentum habet eandem vim, quam habet clausula, omni meliori modo.*

DECISIO CXXV.

TRes ex Dominis defendebant, donationem, de qua agitur, non posse sustineri ex causa augumenti dotis, moti diuersis argumentis. Et primò, præsupponebant statutum Romæ. de insinuandis donationibus, quo stante dicebant donationem, de qua agitur, non fuisse nullam à princ. per consil. Feder. de Sen. 281. quem refert, & sequitur Soc. consil. 77. n. 19. lib. 1. Curt. 141. nu. 22. Iul. Clar. de donat. qu. 18. in fin.
1 Et ideo inferebant, cum † donatio ista non fuerit nulla à principio, non esse necesse istum actum restringere ad causam augumenti dotis pro actus validitate, cum actus simpliciter à principio valeret, & nullitas ex post facto ob non insinuatam donationem superuenisset.

Secundò dicebatur pro ista parte non constare, Gundisaluum verè voluisse donare pro augumento dotis, cum non fixerit pedes, sed vlterius progrediendo dixerit, seu pro bonis paraphernalibus, & ob amorem filialem, & pro alimentis & seruitijs, ac beneficijs, &c. Et quia sic sibi bene facere placuit de re sua, &c. Ex quibus verbis constabat, Gundisaluum non pro augumento dotis donasse, sed eius intentionis fuisse absolute donare, sed has causas fuisse colorandæ donationis causa appositas, vt per Oldra. consil. 5. quem refert & sequitur Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. num. 29. C. de reuocan. donat.

Tertiò, ex suprascripto fundamento inferebant, augumentum istud tanquam non verum, sed simulatũ, & coloratum, non debere gaudere priuilegio veri augumenti dotis, ad text. in l. fina. C. de sent. sine certa
3 quant. & † non esse standum assertioni donantis, vt in similis de benemeritis tradit Bart. in l. per diuersas. C. mand. in 2. priuil. conf. 35. num. 6.

Quartò deducebatur apparere, huiusmodi augumentũ non esse verum augumentum ex eo, q. Liuia, si donatio fuerit insinuata, potuisset eam acceptare ea ea causa, quam maluisset, ẽt inuito marito, nec maritus ex causa augumenti dotis potuisset bona donata vindicare. Præterea potuisset Liuia ante lapsum sex mensium consentire reuocationi huius donationis, quod facere

non

non potuisset, si verè fuisset donatio ex causa dotis,
cum tunc maritus dicatur habere titulum onerosum,
Bertr. in 1.par. 2.vol.cons. 278. nu. 1.2.& 3.
Quintò deducebatur non esse verum augumentum
dotis, cum nō fuerit factum marito, prout solitum est
5 fieri, augumento sumpto à solitis.l.vel diuersorum. ff.
de pignorat. actio.
Et quia informantes pro D.Liuia deduxerant, hanc
videri causam finalem, ex quo ad actus validitatem e-
sat necessaria, l. Titio. de don. inter vir.& vx. Tiraq.in
reg.cess.causs.limit.1.nu.38.ad fi. Respondebatur hanc
non esse causam finalem, sed potius fuisse tot casus
enumeratos, vt exprimeret donans, in quem vsum es-
sent huiusmodi bona conuertenda, non autem ad im-
ponendum necessitatem, Io. Monach. c.fin.num. 4. de
hæret. lib.6. Quod demonstratur ex eo, quod ipse om-
nino erat donaturus, etiam extra causam dons, quo ca-
su dicitur causa impulsiua. Io.Mon. in c. cupientes.nu.
4.de rescript. lib. 6. Secus verò, quando inducit ad di-
sponendum, Soc.cons.159.nu.23.lib. 2, Aym.consi.192.
num. 21.
6 Ad id vero, quod dicebatur, † interpretationem fieri
debere, ita vt actus valeret, l.quoties.de reb. dub.cum
simil. respondebatur dupliciter. Primò actum à princi-
pio valuisse, prout dictum fuit in dicto fundamento.
Secundò dicebatur, reg.d.l.quoties, non procedere in
materia probatoria, Alex.l.rescriptum.num. 3.de pact.
Dec. in c. cum omnes. in 2. lectur. in princ. de constit.
Rip. in c.cum M.nu.11.de constit.
Ad ponderationem clausulæ, omni meliori modo,
dicebant, eam non esse appositam donationi, sed libe-
rationi.
His tamen non obstantibus, sex ex Dominis contra-
rium tenuerunt, nempe donationem huiusmodi non
insinuatam sustineri ex causa augumēti dotis in ea ex-
pressa, his potissimum fundamentis.
Primò, quia constat de enixa mente Gundisalui do-
nantis, quod volebat omnino donationem validam, &
7 firmam facere, quod † non solum colligitur ex causis
tam diligenter per ipsum conquisitis, & expressis in
istius donationis instrumento, sed etiā ex tenore instru
menti secundæ donationis, in quo præfatam dona-
tionem priorem pro maiori firmitate, & robore ratifi-
cauit, & confirmauit, & quatenus opus sit etiam de
nouo fecit, & donauit ad cautelam. Vnde sequitur,
causas in dicta donatione expressas pro maiori robo-
re ipsius donationis appositas fuisse: sed si vnicam cau-
sam augumenti dotis expressisset, iam res omni pror-
sus difficultate careret, ex ea donationem sustineri.
8 Quæ † ergo fuerunt ad abundantiorem cautelam ap-
posita ad actus validitatem, non debent contrarium
operari, vt in simili argumentatur Bal. cons.108.nu. 5.
li. 3. maximè, quòd donans si interrogatus fuisset, an
vellet dictā donationem valere ex causa dotis in euen-
tū, quòd ex alijs valere non possit, vtique rn̄disset vel-
le. Hæc itaq; interpretatio conuenit menti donantis,
conuenit etiā verbis, postquā disertè causam dons ex-
pressit, conuenit naturæ, & validitati actus habentis
clausulam, omni meliori modo, cuius maxima est vis.
Conuenit etiā iuramento, ꝙ eandē vim obtinet, l.cum
9 pater.§.filius matrem.de leg.2. Et † est amica intentio-
ni donantis, non autē eius destructiua. Pro qua faciunt
multæ regulę, nempè regula l. quoties. sup.alleg. reg.
l.3. de mili.rest.nō censeri quem elegisse viā, per quam
iudicium suū impugnet. reg.l.si idē seruus.de leg 2.&
l. si cui pure. in fi. princ. ad Trebel. quæ habet, actum
contra voluntatē agenus, non esse interpretandū. Itē
reg.in c. nisi.de præben. quā colligit Rom. sing. 15. ꝙ
actus, qui ex capite validu, & inualido gen potuit, ex
valido ꝓcessisse est intelligēdus. & reg. l.de pupillo. §.
si qs forte. de noui oper. nunc. ꝙ ois dispositio ista est
10 intelligēda, vt absurditas excludatur. Absurdū verò id
dici potest, quod est contra agentis intentionem. Item
regula quā ponit Bal.in l si quis à filio, de lega. 1. quod
præsumptio potius adaptari debet ad actum consu-
mandum quàm impugnandum, vbi non sit repentio
conditionis actum perimentis, l cum vulgari, vbi glos.
& Bar. de dot. prælegat. possent & alia innumera ad
hoc cumulari.
Secundò fuit deductum in materia donationis hoc
esse perpetuum, vt ea sumatur interpretatio, per quā
11 sustineatur, ita † vt si possit intelligi ex causa mortis &
inter viuos, & altero modo non valeat, intelligatur eo
modo quo valet, Bald. cons 108. 3.par. Cast. cons.75.
lib. 2. Soc.cons.130, num.6.& 137.nu. 1.lib. 1. Afil decis.
358.nu.6. Rip.de priuileg.contract.caus.pest.num.179.
Aym.cons.52.nu.4. Cor.cons.259.nu. 9. vol.4. Soc.iun.
cons.21.nu.16.li.2. cum alijs per informantes allegatis.
12 Tertiò fuit considerata † clausula, omni meliori mo-
do, nec non iuramentum, quę operantur, vt melior via
censeatur electa, Rim.cons.26.num. 18,& 21.l.1. Grat.
cons.25.nu.21.& 34.nu.6.lib.1. Alex.cons.8.nu.7.lib.5.
Non obstant deducta in contrarium.
Et primò, quod deducitur, istam donationem à prin
cipio valuisse, hoc negabatur, quia si inspicimus ius cō-
13 mune remoto iuramento † donatio à principio exce-
dens legitimam summam, est nulla, vt tradit Soc.alleg.
in d.cons.77.nu. 19.vers.imò est vlterius. Nec propter
iuramentum potest dici valuisse ob statutum vrbis, ꝙ
tollit vim iuramenti. Nec obstat cons. Feder. Socin. &
Cur. allegata, quia non dicunt, quod vbi extat statutū
præfigens certum terminum ad insinuandum, donatio
sit à principio valida: sed præsupponunt, quod vbi à
principio propter iuramentum est inualida, si tale ex-
tet statutum, & infra tempus præfixum nō insinuetur,
14 tunc annullari censetur, quia † virtus iuramenti non
trahitur ad nullitatem superuenientem. Sed hoc nihil
habet commune cum casu nostro, in quo propter sta-
tutum iuramentū non tollit defectum insinuationis.
Et ita fuit responsum per informantes in causa Roma.
50000. corā R.P.D. meo Decano, 23 Febr. præteriti.
Secundò respondetur, dato etiam quod talis nulli-
tas non adesset, non ideo minus locum sibi vindicare
regulam l.quoties, quæ est generalis, & nō solum pro-
cedit ad validandum actum à principio, sed etiam ad
15 sustinendum quocunque tempore. Nam † multo ma-
gis debet tolerari interpretatio, per quam actus ab ini-
tio validus non reddatur inualidus, quam per quam à
principio nullus, validatur, cum iura promora sint ad
conseruandum, quàm ad producendum actum, iuxta
illud, multa facta tenent, &c. Et iura & DD. vtuntur
verbis non minus importantibus conseruationem, quā
conualidationem. Et huius rei argumentum sumi po-
test ex l.1. ff. de eo quod certo loco, vbi licet non vide-
retur, quod quis cogendus esset dare rem alio in loco
quam vbi conuenisset, tamen, quia promissio poterat
facilè inutilis reddi, quia in arbitrio promissoris erat
nunquam ad eum locum accedere, placuit vt etiā alijs
in locis daretur stipulatori vtilis actio, & hoc, ne inuti-
lis stipulatio reddatur, vt ibi inquit Ias. in 3 not.& ta-
men stipulatio non erat à principio inutilis, sed euen-
tualiter tātum, si improbè debitor se gessisset. Nec ob-
stat si fortè allegaretur Paul. de Cast. cons.75. nu.3. in
fi.lib.2. qui fuit allegatus in illa 50000. Quia non pro-
bat id, ad quod allegabatur, scilicet quod regula l.quo-
ties.procedat tantum, vbi actus à princ. est nullus.
Non obstat secundū argumentū, quia satis tollitur
per primum fundamentū exemplo deductum, & cōs.
16 Oldr. loquitur † in casu continente repugnantiam ver-
borum. Præterea ex eius interpretatione actus nō cor-
ruebat. Ita Soc. respondet in cons.295.nu.9 lib. 2. Alex.
cons.40.lib.4. vt plenè per informantes deducitur.
Tertium quoq; tolli potest ex supra deductis: si.n.
ex alia causa donatio sustineri potest, ceteræ causæ pro
non

non appositis censeri debent. Et sola hęc superstes vera, & non quæsita coloris gratia. Nec est inconueniens, vt tanto tempore ex futuro euentu stet in suspenso, donec probetur, an sit vera necne, prout aduersa exempla ad rem facientia cumolantur, per informantes.

17 Quartum quoque eodem modo tollitur: nam † post lapsum sex mensium non poterat amplius Liuia eligere, in quam causam mallet, neque poterat consentire reuocationi, ideo tunc verum erat dotis augmentum. Posset enim dici, quod propter reciprocam quietationem mariti ius ei esset tale quæsitum, vt neque etiam ante sex menses potuisset Liuia cōsentire reuocationi.

Quintum quoque non obstat, quia indistinctè leges non minus dant dotem mulieribus, quam viris, l. non

18 tantum, ff. de tut. & cura. Nec † mirum, cum dominium naturale bonorū dotalium sit penes mulierem: ciuile verò penes maritum, l. in reb. C. de iure doti. sed etiam dici potest transire per eam ad maritum occultando vnum actum. Bal. in l. 2. num. 5. de inoffic. donat. Quantum ad ea, quæ contra allegationes Do. Liuiæ deducebātur, de causa impulsiua, & non finali, ea procedere possunt, vbi alias actus sustineri posset, sed vbi corruit, multa singularia in contrarium pro actus validitate concurrunt, & causa alia impulsiua sit finalis per allegata.

Quod dicebatur, regulā l. quoties, non procedere in materia probatoria, id quidem verū est, sed nos sumus

19 in † materia interpretationis, non autem probationis, q̄ clarè apparet ex deductis. alias frustra Doct. supra allegati vterētur ista regula in interpretatione, an quis inter viuos, vel causa mortis donare voluerit.

Clausula, omni meliori modo, non videtur restricta ad liberationem, cum adsit copula, ac alias, Achil. decis.

20 1. de clausi. Tamen † in omnē euentum adest iuramentum, quod obtinet eandem vim, & potestatem.

SERAPHINI.

Gerunden. Anniuersariorum. Die Mercurij, 27. Ianuarij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Possessio quadragenaria in rebus incorporalibus dicitur esse præscripta, & sic in statu restituibili propter spolium, & nu. seq.*

2 *Multiplicatio actus contraria facto excludit præsumptionem facultatis, seu iuris.*

3 *Facultas nominandi dicitur acquisita vigore statuti, seu consuetudinis antiquæ.*

DECISIO CXXVI.

Fvit resolutum constare de possessione quadragenaria Beneficiatorum nominandi Protectores ad effectum, de quo agitur, iux. formam commissionis. cū probetur huiusmodi nominatio ab anno 1509. vsque ad annum 1566. vt constat in præsuppositis pro parte Beneficiatorum à nu. 13. vsque ad nu. 72. & sic per sexaginta annos, sed etiam ante d. annum 1509. vt in dicto

1 summario à nu. 1. vsque ad nu. 13. & iste status est restituibilis, Put. decis. 30. de restit. spoliat. Abb. in cap. querelam, no. 12. de elect. Nec est dubitandum de iurisdictione, cum rescriptum velit, vt constito de possessione omnia reducantur in pristinum statum, quia possessio intelligitur qualificata suis omnib. qualitatibus, scilicet nominationis beneficiatorum, & deputationis per Capitulum. Confirmatur ex confessione Capituli, quæ habetur nu. 10. in summario beneficiorum. Fatentur .n. canonici beneficiatos habere potestatem nominandi, non autē electionem. Item probatur per actum positiuum ipsius capituli sub nu. 44. in summario Capituli, vbi priuat nonnullos administratores, ob delicta ab ipsis perpetrata, & requirit beneficiatos, vt intra

2 certum tempus alios nominent. Nec obstat, q̄ † deducitur exemplo hāc facultatem prouenire à Capitulo, iuxta enunciationes factas in diuersis instrumentis, quòd ad ipsum spectat tale regimen, gubernatio, & administratio dictorum anniuersariorū. Et stante statuto, quia ista enunciatio debet intelligi salua nominatione, alias esset contrario facto per tot actus multiplicatos, per quam multiplicationem excluditur præsumptio facultatis, vt per Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. ou. 55. de causa poss. & propriet. & eidem facultati præscribi potuit, Soci. iun. cōs. 145. nu. 4. lib. 1. Ne.

3 que † videntur simpliciter factæ nominationes vigore statuti, sed etiam vigore consuetudinis antiquæ, quæ in dicto statuto enunciatur. Neque obstant deputationes aliorum procuratorum, quia videntur factæ ex necessitate ad exigēdum, non autem administrandum. Cetera quæ deducuntur, magis sapiunt petitorium, & ideo ad examinanda in petitorio purgato ante omnia spolio.

Ista decis. fuit confirmata corā Grassis 28. Iunij 1574.

SERAPHINI.

Cæsar Augustan. alimentorum. Sabbati 23. Ianuarij 1574.

SVMMARIA.

1 *Alimenta præstanda in vna specie, si illa de facili nō reperiatur, possunt præstari in eodem genere facta resolutione speciei ad quantitatem pecuniæ, & nu. 5.*

2 *Resolutio rei debet intelligi rebus sic stantibus.*

Et procedit etiam in contractibus habentibus tractum successiuum.

Immo etiam in materia, quæ se habet ad augmentum, & diminutionem, & nu. 3.

4 *Obligatus præstare alimenta in redditib. bonorum, si dicat, quod redditus nō sufficiant, debet hoc ipse probare.*

5 *Interpretatio debet fieri vt excludat nouationem, & sit minus præiudicialis alimentis.*

DECISIO CXXVII.

1 Fvit resolutum, † Dominos Canonicos posse petere quantitatem carnis à principio eis assignatam, vel sufficientem pecuniam ad illam emendam. Et moti fuerunt Domini ex eo, quod à principio concessa fuerunt bona Capituli in administrationem dignitatibus ad hunc effectum, vt ex eorum redditibus darentur canonicis necessaria ad victum, & inter cetera conuentum, vt bois daretur quarta pars arietis. Sed cum de anno 1447. inter dignitates, & canonicos orta esset quæstio super carnes Dalmarias, Episcopus vnà cum Capitulo resoluit eam in pecunias, videlicet, quod 7. mensibus pro carne quotidie darentur quindecim denarij canonico & portionario octo, reliquis verò mensibus canonico 14. & portionario 12. prout in 5. præ-

2 sup. habetur. Quæ quidem † ordinatio & resolutio debet intelligi rebus sic stantibus, l. quod Seruius, & ibi Iaf. de condict. cau. data. Dec. 335. Rimin. consilio 102. nu. 6. Quæ regula procedit etiam in contractib. habentibus tractum successiuum, Tiraq. in præfa. l. si vnquam, nu 6. 7. & nu. 14. Natta conf. 525. no. 16. lib. 3. quidquid dixerit Alciat. relatus à Pedemont. decis. 91. nu. 14. qui tamen non figunt pedes in ea responsione, quæ est contra text. apertos, nempè contra l. qui seruit. ff. de cond. cau. da. l. quæro. §. inter locatorē, ff. de locat. l. tale pactum, §. fin. de paet. l. qui seruum, ff. de verb. oblig. cum alijs allegatis. Maximè verò, cum ista resolutio carnium in pecunias fuerit facta fauore canonicorum.

3 Neque obstat, quod sumus in materia, quæ se habet ad augmentum & diminutionem, quia nihilominus procedit regula, vbi casus superuenicns non potuit facilè præcogitari, vt in hac specie colligitur ex eodem Alcat. consi. 55. nu. 4. libro 5. Nat. loco allegato, numero 18. Neque obstat, quod consideratum fuit hanc regulam debere operari etiam fauore dignitatum, vt intelligantur obligati ad præstanda alimenta rebus sic stantibus. Quia pro responsione fuit consideratum,

deratum, quod à principio obligatio nō fuit concepta in pecunia pro emendis tot libris carnium, sed in quar-
4 ta parte arietis pro binis canonicis. Adeo † quod cum habuerint administrationem cum hoc onere, si volunt se ab eo eximere eo prætextu, quod redditus non sufficiant, debent hoc ipsi tanquam suæ exceptionis fundamentum probare. Alias non debet fieri interpretatio contra alimenta, quæ de sui natura sunt fauorabilia, tot. tit. de aliment. & cibar. legat. Vnde ex hoc capite omissa supra dicta regula, reb. sic stantibus, posset causa decidi. Nam ordinatio Episcopi, quæ habet, vt dentur tot pecuniæ pro carne, debet intelligi, id est, pro e-
5 menda eadem carnis quantitate, non autem pro carne, id est loco carnis. Tum ex eo, quod negotij non hæc erat, vt omnino canonici vellent carnes hoc exigente victus necessitate, tum etiam quia interpretatio sumi debet, quæ excludat nouationem, & quæ sit minus præiudicialis alimentis, prout resolutum fuit in vna Roman. alimentorum, 21. Aprilis, 1572. coram R. P. D. Lancelloto, per text. in l. alimenta, & in l. Seia. §. imperator. & in l. à filio. §. Titia, de cibar. & alimen. leg. & l. 1. C. de legibus quod est etiam maximè proportionabile materiæ subiectæ, in qua posset agi ad congruam, si per temporis lapsum congrua effecta esset insufficiēs, c. extirpandæ, de præbend. Et resolutum fuit in vna Toletan. congruarum, coram bo. me. Oradin. 23. Iunij 1572. Quod de præscriptione deducitur pro dignitatibus, non fuit habitum in consideratione, tum respectu materiæ subiectæ, tum ratione temporis, quod non videtur intercessisse.

SERAPHINI.

Placentin. Pensionis. Die Veneris 19. Nouemb. 1569.

SVMMARIA.

1 *Clausula habita, vel non habita, posita in resignationibus beneficiorum, nō extenditur vltra duos vel tres annos, vbi subest iusta causa.*
2 *Pensio debetur ex fructibus beneficij, & non alias.*
3 *Iuramentum regulatur secundum naturam principalis obligationis.*

DECISIO CXXVIII.

LAurentius de Lerma, cui fuerat reseruata pensio 40. ducatorum super quodam beneficio simplici in ecclesia Placenti. agebat contra R. P. D. Ludouicū de Torres, cui fuerat resignatum d. beneficium, & ipse accesserat obligationi in forma Cameræ per suum auctorem factæ cum iuramento, in qua aderat clausula, habita, vel non habita, &c. & iam Laurentius exegerat per plures annos hanc pensionem. R. P. D. Ludouicus de Torres excipiebat se nunquam potuisse adipisci possessionem dicti beneficij, & ideo dicebat, se non teneri, & allegabat quasdam diligentias per se factas pro habenda, nempe literarum expeditionem, & earū præsentationem factam capitulo, ad cuius instantiam fiscus regius eas acceperat, & transportari fecerat ad consilium Regium. Et insuper ad tollendam omnem suspicionem retrocesserat in fauorem eiusdem Laurentij, qui nolebat hanc retrocessionem acceptare, & tantum instabat pro vlteriori terminorū solutione. Ideo dubitaui, an R. P. D. Ludouicus de Torres esset absoluendus à solutione dictæ pensionis. Et fuit dictum cū præsupposito, quod constaret de diligentijs, esse absol-
1 uendum, † non obstante illa clausula, habita vel non habita, & obligatione Camerali cum iuramento. Moti fuerunt Domini, quia sæpius Rota interpretata est huiusmodi clausulam, vt non extendatur vltra duos vel tres annos, vbi subest iusta causa, Ant. Aug. cons. 705. lib. 3. & in vna Conneratum pensionis de Cordellas coram R. P. D. Oradino, de mense Iunij 1565.
2 Ratio huius temperamenti est, quia † pensio debetur ex fructibus beneficij, & ideo iniquissimum esset, vt quis teneatur soluere perpetuo pensionem ex beneficio, quod adipisci non potuit, & clausula ista fuit inuenta solum, vt obuiaretur malitiæ eorum, qui differrent capere possessionem animo eludendi pensionarium, sed vbi cessat fraus, & constat per titularem non stetisse, tunc illa clausula non debet operari contra mētem proferentis, & contra iuris dispositionem.
3 Nec quicquam facit iuramentum, quia regulariter tollitur secundum naturam principalis obligationis, l. si. C. de non num. pecun. c. quemadmodum. & c. peruenit. Paris. cons. 62. nu. 41. lib. 4. cum alijs infinitis.

An autem satis probarentur diligentiæ. Domini dixerunt, probationem esse debilem, ideo coadiuuandā. Quare me iterum proponente, & deducente R. P. D. Ludouico, beneficium illud esse de iure patronatus canonicorum. Domini habuerunt diligentias probatas sub die vltima Februarij 1567. Et ita tuli sententiam absolutoriam in fauorem R. P. D. de Torres.

SERAPHINI.

Tudertin. bonorum. Veneris 21. Aprilis 1570.

SVMMARIVM.

1 *Probatio super possessione proprio, & administratorio nomine, qualiter fiat.*

DECISIO CXXIX.

FVit tentum, quod ex deductis pro parte Domino-
1 rum de Cibocchis non poterat colligi talis probatio, quod Vguccionus possideret nomine proprio, non autem administratorio, vt ex hoc capite posset recedi à resolutione vltimo loco coram me facta. Nam siue cōsideremus effectum præsentis dubij tendere ad hoc, quod commissio pro parte Violantæ præsentata non fuit super bonis, de quibus agitur, siue tendat ad demonstrandum, quod hæc commissio fuerit dolose & calumniose impetrata ad impediendum executionem, neutrum satis concludenter ostenditur ex deductis. Multa enim, quæ præsupponuntur in facto per informantes, non verificantur, veluti quod Vguccionus & fratres prætenderent ius in istis bonis ex alio capite, quoniam ex capite Dionoræ, & quod Dionora tempore transactionis erat vidua, & quod transactio habuerit effectum, & quod Violanta de anno 1508. non esset nata, quod tamen non est necessarium in isto casu. Nam viuente matre Vguccionus potuit possidere hæc bona tanquam maritus, & ea mortua tanquam pater Violantæ. Nam quod cōmissio fuerit super bonis, de quibus agitur, hoc clare colligitur ex articulis Violantæ, iunctis commissionibus hinc inde præsentatis, & ex mandato dato ad causam, quam habebant cum Vguccionо & Violanta de anno 1513. 18. Nouembris. Et ex alijs articulis eiusdem partis, qui licet sint renocati, tamen faciunt multum ad veritatem eruendam, & ex litis sustentatione. Præsumptio verò calumniæ ex eo tollitur, quòd apparet de iure communi Violantæ prætensionem coloratam fuisse, neque tolli potest ex transactione, quam nescimus, vtrum sortita fuerit effectū, necne, & fortè etiam contra eam aliquid opponere poterat aut volebat, & non est inuerisimile istorum bonorum possessionem continuatam fuisse à Iacobo in filias, deinde ipsis mortuis in matrem ipsarum Dionoram, & ex ea in Violantam. Testium verò dicta non prorsus concludere, cum per alios testes qui magis verisimiliter potuerunt res melius scire, enerueruntur, cū isti pro Dominis de Cibocchis fuerint examinati de anno 1513. alij verò de anno 1522. & ad concordiam de facili reducuntur ex eo, quod Vguccionus erat maritus Dionoræ & pater Violantæ, & eius fratres cum eo habitabant in communione, & in commissionibus & articulis declarauit Vguccionus, quo animo & cui possideret, adeo quod dato etiam spolio potuit illud committi nomine Dionoræ vel Violantæ, quas apparet non fuisse sine titulo, licet controuerso. Et licet postea fratres Violantæ possederint, & demum bona confiscata fuerint, posse dici Violantam potius spo-

liatam

latam fuisse ab ipsis, quam ex hoc inferendum, quod ipsa nunquam possederit. Et ita conclusum, non esse ex deductis à priori resolutione recedentium, cum nihil clarum, & certum in medium proponatur.

SERAPHINI.

In eadem Tudertin. die Lunæ 18. Iunij 1571.

SVMMARIVM.

1 *Possessio an præsumatur potius iure familiaritatis, an verò iure proprio.*

DECISIO CXXX.

FVit resolutum, quod attento initio & serie facti, & ad effectum, de quo agitur, potius constat Vguc-
1 cionum, & † fratres possedisse bona, de quib. agitur, iure familiaritatis, quam iure proprio: initium. n. indicat bona saltem iure communi spectasse ad Dionoram per obitum Franciscæ & Iphigeniæ filiarum suarum hæredum Iacobi, ex quo verisimiliter deducitur, cum ista bona fuerint possessa per Iacobum, & consequenter fuerint possessa per filias & per ipsam Dionoram, & cum ipsa nupserit Vguccionio, circa tempora ipsius transactionis, potius est præsumendum, quod Vguccionus iure familiaritatis possederit, quam iure proprio ad euitandum præsumptionem delicti. Secundò, consideratum fuit hoc confirmari ex commissione nomine Violantæ impetrata, & ex mandatis Vguccioni, in quibus constituit procuratores tam pro se, quàm nomine Violantæ. Tertiò confirmatur, ex eo, quod ipsamet pars aduersa constituit procuratores in hac causa contra Vguccionum, & Violantam, & contra solum Vguccionum, & longam litem contra eam sustinuit. Quartò facit declaratio facta per Vguccionum in articulis & iudicio. Quintò faciunt partitæ nuper productæ, & quæ præsupponuntur recognitæ, in quibus adsunt partitæ anni 1506. vsq; ad annum 1525. Sextò multum faciunt testes examinati de anno 1522. qui cum sint proximi illis temporibus, sunt potius attendendi, quam alij examinati de anno 1555.

Nec obstant in contrarium ponderata. Et primò, instrumentum transactionis, quia non apparet de effectuatione, immo potius de contrario constat in instrumento possessionis. Nec obstat mandatum datum per Vguccionum nomine proprio ad causam, quia cũ litem non instituerit, sed ab alijs prouocatum in iudicium venerit, nihil mirum si nomine proprio se defendit; nec etiam tenebatur docere suos aduersarios, quisnam esset verus possessor istorum bonorum, & illi indicare, aduersus quem instituere deberent actionem. Non obstat compromissum factum nomine Vguccioni, & fratrum contra Bernardinum, & Baptistam, quia magis videtur percutere ius successionis quam articulum possessionis, Prætendebant .n. Vguccionus adesse quoddã fideicommissum super arce Camani, sed nullum verbum adest in compromisso, nec in exceptionib. quod tangat possessionem. Nec obstat, quod ius familiaritatis non potest considerari in fratribus Vguccioni, quia contrarium est verius stante communione. Vltimò, non obstant testes, quia per antiquiores testes eliditur eorum probatio, & reduci possunt quodammodo ad concordiam. Et hæc dixerunt Domini, maximè procedere in casu, de quo agitur, cum executoriales, quæ petuntur mitti vlteriori executioni sunt valdè antiquæ, & fuerunt obtentę per audientiam contradictarum.

SERAPHINI.

Roman, Palatij de Ioacchinis. Die Lunæ 26. Nouembris 1571.

SVMMARIA.

1 *Spolio agere non potest, qui eius facto, & consensu à possessione cecidit, & decis. seq. nu. 1.*

2 *Confessio dubia, & incerta est attendenda, vbi plura adminicula cum ea concurrunt. & nu. 4. & 6.*

3 *Discessus patrisfamilias nõ sine incommodo rei familiaris præsumitur factus ex causa.*

5 *Decisio 4. Rot. de confess. in antiquis, est in dubium reuocata, & contrarium plures tenuerunt.*

6 *Confessio facta secundum terminos decis. 4. Rot. in antiquis, extenditur etiam ad hæredes confitentis.*

DECISIO CXXXI.

STrictè tractando de spolio conclusum fuit, D. Hieronymum possessorem, & reum excusari à spolio intentato per Dominos de Ioacchinis filios, & hære-
1 des Calixti, quia † præsupponitur, quod constiterit, Bonifacium auum, & auctorem ipsorum agentium d. Palatiũ possedisse & eius facto sine consensu à possessione cecidisse, & eam peruenisse ad Dominos de Cappizucchis auctores Hieronymi, ideo spolium non intrare, iuxta not. in l. rem quæ nobis. ff. de acqu. poss. De facto autem, & consensu Bonifacij fuit dictum constare ex confessione d. Calixti eius filij & hæredis patris & auctoris agentium, facta in alia causa, vt in præsup. 6. qui Calixtus attestatus fuit, quod suus pater dedit domum, de qua agitur, Dominis de Cappizucchis, & sic apparet de facto Bonifacij. Nec obstat quatenus dicitur, quod d. Calixtus in suo dicto non se firmat propter illud verbum, *non dedit eam in solu-*
2 *tum*. Quia respondetur, † quod depositio Calixti est incerta quo ad modũ, ex quo domus fuit tradita: sed quo ad dationem certa est per illa verba, *pater meus dedit domum* Et illa vltima, *basta che l'hebbe non so come*; quæ confessio attendenda est, quia plura adminicula cum ea cõcurrunt, vt in similib. terminis tenuit Rot. vt refert Achil. de confes. decis. 1. Primò, depositio Fidelis *de la Baruffa*, qui clarè deponit, quod Domini de Ioacchinis cõsignarunt domus Dominis de Cappizucchis vigore litis. Nec videtur obstare, quatenus testis dicit, quod litigarunt super domo, & tamen executoriales, de quibus in primo præsupposito, non faciũt mentionem de lite super domo, sed super alijs rebus. Quia aliqui respondebant, quod testis facile potuit credere litigasse etiam super domo, postquam Cappizucchi acceperunt eam, vel & melius potest dici, ꝙ per brachium sæculare potuerint Cappizucchi ingredi possessionem domus, & super hoc litigasse de ea. Secundò, depositio Marcelli alterius testis, de quo in 8. præsup. qui similiter depooit, ꝙ d. Paulus de Cappizucchis habuit domũ præfatam à Ioacchinis. Tertiò, quia si Cappizucchi spoliarunt Bonifacium, verisimile esset, quòd ipse egisset contra eos, sicut litigauit super alijs causis, de quibus in executorialibus. Quartò, quia cum extet dictum brachium sęculare pro magna summa, non est verisimile, quod Cappizucchi, qui fuerũt diligentes in litigando, omiserint exequi brachium. Vnde cum assecuti sunt possessionem domus, verisimile est in executione accepisse, vt excludatur spoliũ, quod sapit delictũ. Quintò, quia præsupponitur, quod Cappizucchi possederunt domus per longissimum tẽpus, quod Bonifacius & Calixtus vixerunt, non constat, quod aliquid de spolio intentauerint. Sextò, secundum aliquos, quia præsupponitur, quod ex testibus examinatis pro Ioacchinis ad probandum primũ
3 extremum, colligitur, quod d. Bonifacius † discesserit ex d. domo, & iuerit ad habitandum in alia domo propè S. Aloysium, qui discessus patrisfamilias non sine incommodo rei familiaris præsumitur factus ex causa. Et ideo verisimile est, quod Cappizucchi in executionem domum acceperint. Nec prædictis videtur obstare, quod de executione, & pertinentibus ad eam, vel de datione in solutum non constet. Quia respondetur, quod res est antiqua, & Hieronymus reus est successor per interpositas personas; ideo non facile potest scripturas reperire. Quod optimè confirmatur ex dispositione Calixti, in illis verbis, *& le scritture di questa causa sono perse, io non le trouo che sono cose vecchie*

de

de mille anni. Postremo non obstat, quatenus pro Do-
minus de Ioacchinis dicitur, quod depositio D. Calixti,
qui fuit examinatus tanquam testis in causa, quæ ver-
4 tebatur † inter hæredes Dominici de Cappizzuchis, &
illius creditores, non faciat fidem in hac causa, quæ
vertitur super spolio domus, & inter alias personas,
Rot. in antiq. de confes. decis. 4. Quoniam respõdetur,
quod hoc forte posset procedere in sola confessione si-
ne depositione, secus in ea, quæ est pluribus admini-
culis suffulta. Secundo respondetur, quod illa decis. in
a. par. vers. quid ergo. nihil videtur super hoc determi
nare, sed allegat ad vtramque partem, & licet eius sum-
marium, & summarium alterius decisionis idem ad li-
teram dicentis, de confes. decis. 2. contrarium sentiant,
& cum ea transeant aliqui, vt Cap. decis. 52. in fi. tamẽ
summaria prædicta non sunt vera, vt animaduertit
Purpur. in addit. decis. 34. de procurat. in nou. & in l. 2.
in fi. vers. 4. C. de eden. Et vt dicit idem Purpur. quod
5 d. decisio † videtur fuisse reuocata in dubio coram Fa-
bio & Anton. Augustino, & contrarium tentum, vt per
eum. Et secundum aliquos fuit etiam reuocata in du-
bium in fortioribus terminis, vt refert Achil. de conf.
decis. vltima, iunctis traditis per Abb. in c. per inquisi-
tionem, num. 12. cum seq. de elect. Et prædicta confir-
mantur per text. in l. generaliter. C. de non nu. pecun.
in c. per tuas. de probat. Et pro prædicta conclusione
contra dictam decisionẽ est in terminis consilio Grat.
14. lib. 2. Dicebat tamen vnus ex Dominis, quod pote-
rat dubitari, an depositio Calixti præiudicaret agen-
tibus, quia prædicta videntur procedere, quando tra-
ctatur de præiudicio ipsius Calixti confitentis; sed re-
spondebatur idem esse in persona ipsorum agentium,
6 quia agunt spolio † tanquam filij, & hæredes Calixti
filij, & hæredis D. Bonifacij, qui dicitur à possessione
cecidisse, & actionẽ spolij transmisisse, & alius ex Do-
minis dicebat esse aduertendum, an Cappizucchi dice
rent se Dominos, quia tunc dubitandum esset de depo
sitione Calixti, cui respõdi, quod non memineram eos
hoc dixisse in actis, quæ poteto reuidere.

SERAPHINI.

Io eadem Aoman. Palatij. Veneris 1. Iulij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Actio spolij non competit ei, qui facto suo a possessione ceci-
dit.*
2 *Clausula, iuxta æstimatione fiendam, rem conditionalem
facere videtur.*
3 *Incertitudo ratione quot, & loci facit rem conditionalẽ.
Aestimatio respicit quantitatem pecuniæ in re æstimata.*
4 *Aestimatio sola non facit contractum conditionalem.
Venditio ad mensuram facta non dicitur, quando inspici-
tur a certo, & determinato corpore.*
5 *Traditio duplex esse dicitur, ficta scilicet, & vera.*
6 *Onus probandi incumbit ei qui dicit, conditionem non es-
se impletam in contractu conditionali, in quo transfer-
tur possessio.*
7 *Conditio impleta præsumitur ex cursu tanti temporis, &
patientia, qua & ante, & post adeptam possessionem
impleri potest.*
8 *Actus habens relationem ad statuta, intelligitur de statu
tis, quæ actui non repugnant.*

DECISIO CXXXII.

FVit resolutum in casu, de quo agitur, non esse lo-
1 cum actioni spolij; cum † Bonifacius ceciderit fa-
cto suo, vt apparet ex instrumento dationis in solutũ,
Paris. cons. 1. nu. 153. in 1. not. Soc. in l. rem quæ nobis.
nu. 8. de acquir. pos. Rip. in c. sæpe. nu. 27. de restit. spo-
liat. Ruin. cons. 47. nu. 5. & 49. nu. 9. in 4. Grat. cons. 50.
num. 13. lib. 1. cum infinitis alijs, qui adduci possent.
2 Non obstat, † quod datio ista in solutum videatur
conditionalis propter illa verba, iuxta æstimationem
fiendam. text. in l. fi. C. de contrah. empt. faciunt tradi-
ta per Alex. cons. 33. lib. 6. Cur. iun. cons. 244. lib. 3. Ne-
uizan. cons. 38. nu. 25. Couar. pract. q. c. 3. nu. 6.
Primò, quia id procedit, vbi adest totalis incertitu-
do tam ratione quotæ, quàm ratione loci, vt satis de-
clarat Dec. consil. 179. nu. 30. & Paris. consi. 59. num. 15.
3 lib. 1. tunc † enim dici non potest aliquid venditum; in
casu autem isto adest certitudo rei, quæ datur in solu-
tum circumscribendo cum suis iuribus; adest etiam cer
titudo pretij, nempe pro quantitate debiti: æstimatio
verò respicit, non dationem in solutum, sed vel refe-
ctionem pecuniarum si pluris, vel supplementum in
vinea si minoris æstimetur. Et hoc idem sensisse vide-
tur Neniz. d. cons. 26. vbi tradit, fines fuisse incertos.
Secũdò respondetur, quod ista datio in solutum est
pura, cum incipiat à nomine, designando certam spe-
4 ciem & corpus determinatum: ideo quod † sequitur
de æstimatione, non facit contractum conditionalem,
vt in simili, quod non dicatur facta venditio ad men-
suram, quando inspicitur à certo & determinato cor-
pore, trad. Alex. cons. 120. num. 9. lib. 2. & cons. 8. lib. 4.
vbi sub nu. 8. dicit, mentem contrahentium esse inspi-
ciendam. Si ergo inspiciamus mẽtem Bonifacij, ea fuit
omnino domum pro concernenti quantitate in solu-
tum dare, siue plus, siue minus valeret summa debita,
ergo æstimatio, quæ non ad effectum dationis in solu-
tum, sed ad effectum rescissionis fieri debebat, non fa-
cit contractum conditionalem: hoc enim esset contra
mentem contrahentium.
Tertiò allegata in contrarium procedunt, vbi non
5 est sequuta traditio, sed hic adest duplex † traditio, nẽ-
pe ficta per constitutum, & vera per apprehensionem
procuratoris ad hoc constituti, & hoc sine difficultate
procedit, iuxta doctr. Ange. & Castren. in l. 2. C. de pe-
ric. & commod. rei vend. quos sequitur Corn. consil.
150. num. 11. lib. 1. Dec. d. cons. 179. nu. 3. Paris. consilio
59. nu. 20. lib. 1. Couar. d. c. 3. pract. q. nu. 6. qui in specie
sequitur Ang. & Castren. aduersus Curt. licet limitet id
non procedere in ficta traditione.
Quartò dato etiam, quod contractus iste esset con-
6 ditionalis, tamen † alleganti non fuisse impletam con-
ditionem, incumbit onus probandi com etiam ex con-
tractu conditionali transferatur possessio, quæ sub
conditione tradi potest, vt late per Tiraq. de constit.
par. 2. limit. 17. Conditio itaque non facit, vt non fue-
rit translata possessio in Cappizucchum. ideo si Ioac-
chini prætendent spolium, debent ipsi allegare, & pro
bare non implementum conditionis.
7 Quintò in omnem † euentum ex cursu tanti tempo
ris, & patientiæ dictorum de Ioacchinis præsumitur
impleta conditio, quæ nedum ante adeptam possessio-
nem, sed etiam postea impleri potuit. Et pro hac præ-
sumptione faciunt ea, quæ alias sub die 25. Octobris,
1574. fuerunt per Dominos considerata pro præsum-
ptione dationis in solutum quæ multomagis procedũt
in casu isto, cum non agatur præsumenda substantia da
tionis in solutum, sed de qualitate in huiusmodi con-
tractu apposita.
Nec obstat alia conditio ratificationis. Quoniam ea
est secuta, & quod licet habeat relationem ad statuta,
8 tamen pro validitate actus intelligendum est de statu-
tis, quæ actui non repugnabant, l. quoties. de reb. dub.
Sed & dici potest, dationem in solutum non exclusis-
se statutum illud de tertio pluris, cum contrahentes cẽ
seatur se conformare cum statutis loci, in quo contra-
hitur, Bald. in l. si duo. de acquir. hæred. cum simil.
Et ex his conclusum non competere Dominis de
Ioacchinis actionem spolij.

SERAPHINI.

Leodien. Hæreditatis. Diæ Lunæ, 15. Octobris.

1 *Car-*

SVMMARIA.

1 *Cardinali non creditur asserenti de facultatibus in his, quæ neque in iure communi, neque ex generali officio legationis competunt.*

2 *Potestas creandi comites, & legitimandi, est de reseruatis supremo Principi.*

3 *Præsumptio concurrens cum veritate, & communi reputatione, fit validior ad actum.*

DECISIO CXXXIII.

CVm duplici via informantes pro filijs defendant
legitimationem esse validam, quarum prior est ra
tione præsumptæ facultatis, posterior ratione commu
nis erroris, & reputationis, Domini, quantum ad prio-
rem illam defensionem resoluerunt, ex ea sustineri nõ
1 posse huiusmodi dispensationem. Nam licet † Cardi-
nali asserenti de facultatibus regulariter credatur, vt
est doctr. Ioan. Andr. in c. constitutus, de appell. tamen
placuit limitatio, quod non procedat in ijs, quæ neque
de iure communi, neque ex generali officio legationis
competunt, vt per Dec. consi. 228. nu. 9. qui plures alle-
gat. Roman. consi. 381. nu. 3. Paris. consi. 12. num. 133. &
2 134. volu. cum alijs allegatis. Potestas † autem creandi
Comites, & legitimandi est de reseruatis c. per venera
bilem, qui fil. sint legit. idem Paris. eodem consi. 12. nu
mero 13.

Non obstat doctr. Bald, in l. exemplo, C. de reprobat,
quia requirit pluralitatem actuum, & quod publicè
gesti fuerint, & concludit, quod ratione præsumptæ
3 veritatis gesta valeant. Et † licet sine veri præiudicio
præsupponamus, quod hic adsint sufficientes actus
ad inducendum huiusmodi præsumptionem, tamen
tollitur hæc præsumptio, ex eo quod de veritate con-
stat ex facultatum publicatarum, & registratarum in-
spectione, estque validior hæc præsumptio, iuxta de-
cis. Put. 298. in causa Toletan. lib. 3.

SERAPHINI.

Roman. Societatis. Veneris 18. Decembris. 1573.

SVMMARIA.

1 *Pactum resolutiuum contractus statim operatur creditore volente.*

2 *Disdicta quæ fit vigore pacti resolutiui, non pendet à voluntate creditoris, sed a negligentia debitoris, negligentis, id, ad quod tenebatur perficere.*

3 *Commodum nemo consequi debet ex eo contractu quem nõ impleuit.*

4 *Pactum resolutiuum contractus in contractu societatis est simile contractus emphyteutico.*

DECISIO CXXXIV.

FVit resolutum non esse locum lucro pecuniarum
1 de quibus agitur, sed † esse restituendas ex eo quod
in contractu fuit appositum pactum resolutiuum, quod
statim operatur stante declaratione per Theophilum
facta. Alexan. in l. insulam, in 16. fallen. de verb. obligat.
Put. l. vltima, de transact. Neque in hoc censeri debet
repetita dilatio 15. dierum apposita disdictæ, quæ ex-
presè fieri debebat cum sit diuersa ratio: ista enim dis-
dicta est merè voluntaria ex parte creditoris, ideo con
sentaneum est, vt detur aliqua honesta dilatio debito-
ri ad pecunias parandas: sed disdicta hæc quæ fit vigo-
2 re pacti resolutiui, non pendet † à voluntate credito-
ris, sed à negligentia debitoris negligentis id, ad quòd
tenebatur perficere. Quare & statim resoluitur con-
tractus, creditore volente, prout in casu isto voluisse
apparet, nec expectandi sunt alij 15. dies, non vigore
conuentionis, cum hoc actum non fuit, nec ex natura
contractus, cum pactũ resolutiuum statim operetur:
3 neque † est ferendum, vt quis ex eo contractu quem
non impleuit, commodum consequatur. l. Iulianus, §.
offerri, de act. empt. Goz. consil. 1. num. 1. & consil. 31.
num. 4.

Neque obstat Put. decis. 68. libr. 3. quia rationes il-
lius decisionis sunt omnino diuersæ, & cessant in illo
casu, in quo aderat clausula præcedente disdicta: hic
4 non adest pactum expressum, † quod eo ipso intelli-
gatur societas disdicta, & potest adduci simile de em-
phyteuta, vt per Clar. in §. emphyteusis. q. 9.

SERAPHINI.

Ciuitatis Castelli, Bonorum. Veneris 21. Nouembris 1572.

SVMMARIA.

1 *Concordia principalis, quæ sonat in diuisionem, si fuit habita à contrahentibus pro perfecta, a persona recedere licet.*

2 *Tempus quando dicatur adiectum causa differendæ obligationis, & quando limitandæ.*

DECISIO CXXXV.

FVit per Dominos conclusum in casu istius contra-
1 ctus licere recedere à persona, quia † principalis
concordia, quæ sonat in diuisionem, habita fuit à con-
trahentibus pro perfecta, iuxta communem doctrinã
quam refert Alciat. in l. si quis arbitratu, nume. 27. de
verbor. oblig. Neque hic habet locum l. fin. C. de con-
trahen. empt. Et eandem opinionem tenent Alexan. &
Ambro. Opiz. in d. l. si quis arbitratu, sed difficultatem
faciebat Dominis tempus adiectum, eo quod, aut est
adiectum causa differendæ obligationis, aut causa limi
2 tandæ; † sed hic non videtur adiectum causa differen-
dæ, ergo causa limitandæ, fuit allegatus Ruin. consi. 82.
nu. 3. lib. 1. & Ias. in l. cum qui. §. qui ita. col. 5. in secun-
da lect. de verb. oblig. Et hoc maximè videbatur dicen-
dum ratione subiectæ materiæ, cum valor bonorum
stabilium sit auctus, licet nonnulli ex Dominis contra-
rium sentirent, dummodo fieret æstimatio ad rationẽ
illius temporis. Ideo super hac parte nihil resolutum,
sed ordinatum, vt denuo causa proponatur cum eisdẽ
informationibus, & partes in memorialibus restringãt
se ad hoc vltimum caput.

SERAPHINI.

Imolen. Castrorum. Veneris 22. Aprilis 1575.

SVMMARIA.

1 *Priuatio sine causa facta a Papa in prophanis non tenet, secus in beneficialibus.*

2 *Executio sententiæ latæ in contumacia non potest fieri, nisi post annum.*

3 *Præsumendum non est pro decretis Cameralibus, nisi quatenus constet ex actis.*

4 *Priuari nemo potest bonis suis de iure communi ob contumaciam.*

5 *Taciturnitas non nocet ei, qui scit ius suum saluum esse.*

DECISIO CXXXVI.

1 LIcet † in beneficialibus, in quibus Papa habet pote-
statem absolutam, teneat priuatio per eum facta,
etiam sine causa, vt per Mohed. decis. 86. Et ideo tali
casu adhiberetur fides enunciationi ab eo emanatæ,
tamen in prophanis secus est, ideo verificanda est nar-
ratiua Clementis in ea parte, in qua asserit Castra Tu-
signani, & Fontanæ per priuationem Riccardi de Ali-
dosijs ad Cameram Apostolicam fuisse legitimè deuo
luta, sed ex his, quæ deducuntur, non fuisse verifica-
tam, tenuerunt Domini. Nam decreta Cameralia o-
stendunt priuationem fuisse factam in contumacia,
2 † quo casu non poterat deueniri ad executionem, nisi
post annum, l. fin. de requir. ret. Et latè alias fuit
discussum in vna Roma. Canonicatus in foro piscium
de anno 1567. coram R. D. Cotta. Alienatio verò per
Clementem facta fuit intra hoc tempus, ex quo appa-
ret perperam factã fuisse, & de tempore quo nondum
fuerant castra ad Cameram apostolicam deuoluta.

Accedit

Accedit decretorum nullitas, de qua ex inspectione constare videtur, cũ sint sine citatione. Assertioni enim procuratoris fisci, cum sit pars, non est credendum, l. nullius.de testibus. Neque pro decretis cameralibus est
3 præsumendum, † cum pro sententia lata contra absentem nihil præsumatur, nisi quatenus constet ex actis, But.cons.24. Curt.cons.310. nu.5.lib.3. Maximè, quia de iure communi non potest quis ob cõtumaciam priuari bonis suis, vt per Doct.in l.1.§.si quis ius dicen.
4 non obtemper. Ideo si vel de stylo, vel de cõsuetudine, aut vigore statutorum contrarium seruatur, talis probatio ex contumacia resultans dicitur priuilegiata, & sententia vigore eius lata nunquam transit in rem iudicatam, vt ex sententia Innoc. Abb. Ang. Rom. Alex.& aliorum tradit idem Curt. consil.allegato num.3. Nec
5 potest dici Riccardum acquieuisse, cum postea † reclamauerit: sed & si nõ reclamasset data iniustitia sententiæ, nihil ei obesset taciturnitas, cum sciuerit ius suum sibi saluũ esse. Nec obstat sententia vltima contra communitatem Imolæ,& Alidosiom lata. Quia nõc de eius iustitia, vel iniustitia quæritur: & si est iniusta, vt ex deductis constare videtur, cum cõcessio de feudo non deuoluto sit nulla, c.1.si quis fecer.inuestit. vtique nec transiuit in iudicatum, neque confirmari, vel exequi potest, c.inter ceteras,& ibi Doct.de re iudica.

SERAPHINI.
Astoricen. Archidiaconatus. Lunæ,
19. Martij 1576.

SVMMARIA.

1 *Clausula, quod ius patronatus habeatur ac si ex vera dotatione,& fundatione competeret, quid operetur.*
2 *Clausula, quod non possit derogari, nisi de toto tenore, & data plena, specifica, indiuidua, expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales mentio fiat, quid operetur.*
3 *Clausula, & tutus ad id expressus accedit assensus, est maxima efficacia.*
4 *Clausula derogatoria continent protestationem defectus voluntatis in dispositione sequenti.*
5 *Reuocatio facta per viam legis cum clausula derogatoria, non tollit præcedentes dispositiones habentes clausulam derogatoriam, nisi adsit clausula, etiamsi de illis esset facienda expressa mentio, vel clausula, quorum tenores,& num. seq.*
7 *Testamenti mutatio in pura, & mera voluntate consistit, quæ etiam ex coniecturis colligitur, non obstante aliqua clausula derogatoria in primo posita testamento.*
8 *Suspensio quinquennalis æquiparatur derogationi.*

DECISIO CXXXVII.

FVit resolutum indultum Marchionis suffragari aduersus regulam reseruatoriam fel. rec. Pauli IV. propter clausulas in eo contentas prægnantiores clausulis regulæ. Et primo fuit considerata clausula, *quod*
1 *† ius patronatus huiusmodi habeatur, ac si ex vera dotatione,& fundatione competeret,* quæ facit vt licet hæc qualitas insit ex priuilegio, debeat tamen regulari prout regulatur ea, quæ ex dotatione,& fundatione competunt, nisi de mente contraria Papę appareat, alias nihil operaretur illa æquiparatio. Ideo non censetur in dubio derogatum, Gemin.in c.cum in illis §.illis verò. nu.9.de præben.in 6.
2 Secundò fuit ponderata clausula, *quod † non possit derogari, nisi de toto tenore, & data plena, specifica, indiuidua, expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio fiat,* quæ clausula verbis adeo præcisis cõcepta importat, vt non possit tolli per aliam clausulam, quæ ita concipiatur, etiam si expressa de clausulis derogatorijs mentio facienda esset. Vt per Federic. de Sen. consil.233. Card. cons.2. Parif.consil.42.num.15.volum.4. Gozad.consil.9. num.26. Sylu.de benefic.par.3.quæst.14. cum alijs.
3 Tertiò fuit ponderata clausula, *& † tutus ad id expressus accedit assensus,* quæ est maxime efficaciæ, cum in dubio nunquam censeatur Papa defectum consensus supplere velle.

Quartò fuit ponderata illa clausula, *non autem, per clausulas generales idem importantes,* quæ videtur talem formam inducere, quæ non possit per æquipollens adimpleri, licet in voluntarijs regula sit in cõtrarium, vt per Ias.in l.1.de liber. & posthum. & maxime, quia clausulæ generales regul.non possent dici idem importare, vt infra dicetur.

Quintò fuit consideratum, quod istæ clausulæ de-
4 rogatoriæ † continent protestationem defectus voluntatis in dispositione sequenti, vt per Bart. & alios in l. si quis. in princip. de leg. 3. Ideo ab huiusmodi protestatione non est recedendum, nisi constet de contraria voluntate, de qua non dicetur exemplo, vt infra dicetur.

Non obstant in contrarium deducta.

5 Et primò, quod † dicitur, reuocationem factam per viam legis cum clausula derogatoria tollere omnes præcedentes dispositiones, etiam clausulam derogatoriam ad sequentia habentes, ad Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. non obstante. Calder. cons. 11. de priuil. cum alijs. Quia quicquid sit de ista quæstione valdè inter Doctores controuersa, videtur quod receptior
6 opinio sit, quod hoc sit verum, † quando cum clausula derogatoria posita in lege, vel constitutione concurrit clausula, etiam si de illis esset faciẽda expressa mentio, vel clausula quorum tenores. Et in illis terminis loquitur Rip. qui ceteros cumulat, in cap.1. num. 55. de rescript. Tiraq. de legib. connubial. glos.7. num. 204. Vbi allegat rationem, quia Princeps, qui est lex animata, potest fingere expressum, quòd expressum non est. Et istis terminis procedit stylus curiæ, de quo facit mentionem Rip. loco allegat.& Cassad. decis.10. super reg. quem refert, & sequitur Gabriel. de clausul. conclus.5.num.11.12. & 13. Et ideo inualuit stylus apponendi d. clausulam, quorum tenores, sine qua de stylo Rotæ infinitæ derogationes remanerent inefficaces. Gozad.conf.9.nu.27.cum alijs.
7 Secundò non obstat, † quod in materia æstimatoria Doct. contentantur ad reuocationem prioris testamẽti facti cum clausula derogatoria, quod cum posteriore concurrant aliquæ coniecturæ mutatæ voluntatis, vt per Soc. in l.si mihi,& tibi. §.in legatis. de legat.1. Couarru. in rub. de testamentis, par. a. num. 19. cum alijs latissimè deductis in vna Forliuien. coram Reueren. P. Domino de Grassis. Quia re vera tota ista materia pẽdet à voluntate, & ideo nihil mirum, si quando ex coniecturis constat, de voluntate reuocandi testamentum, censetur reuocatum. Sed in casu, de quo agitur, tanta est prægnantia clausularum indulti, vt superet longè efficaciam aliarum in regula contentarum, & ideo de ista contraria voluntate non constat, imò potius constat noluisse derogare, ex quo clausulæ istę vltimę sunt debiliores. Et istam prægnantiam,& geminationem considerant Paris.42. col. fin. lib.4. licet in casu suo adesset clausula pro expressis, &c. Federic.d.consil. 233.sub nu.7.vers. preterea.

Tertiò non obstat, quòd regula suspendat, nõ autem
8 reuocet indulta. Quia cum † suspensio sit ad quinquennium, æquiparatur derogationi. Sarnen. in regula de non tollen.iur.quesit.q.10.num.6.Put.decis.289.lib.3.

Quartò non obstat, quod Papa non possit imponere legem successori, quia non imponit legem potestati, sed voluntati. Sylu.de benefic.par.3.q.14.num.14. Ad alia sufficiens potest colligi responsio ex supradictis. Ideo Domini amplexi sunt istam partem, quę magis videtur congruere stylo, & quę concordat cum antiquis decisionibus in hac causa factis,& alias allegatos.

SERA-

SERAPHINI.

Roman. siue Tyburtin. vsus fructus. Veneris
22. Octobris. 1574.

SVMMARIA.

1 *Interpretatio lata fit in legatis, & maximè quando est factum vxori.*

2 *Reseruatio facta à testatore in dubio debet interpretari, vt magis conueniat menti ipsius.*

DECISIO CXXXVIII.

FVit tentum, in legato facto Faustinę vsus fructus omnium bonorum contineri vsumfructum Casa-
1 lis, de quo agitur, tum † quod in legatis fit lata interpretatio, tum quod factum est vxori, Tiraquel. in pręfat. l. si vnquam, nu. 12. C. de reuocan. donat.

Nec obstant illa verba, *excepto Casali, quod reseruauit sibi, & suis heredibus liberum, &c.* Tum quod videntur esse enunciatiua conditionum societatis, non autem dispositiua. Tum quod sine dubio illud verbum, *liberum*, debet referri ad societatem, nempe quod sit liberum à societate. Nam huiusmodi reseruatio respectu vsusfructus non conuenit sibi testatori, cum testamentum morte confirmetur. Et ideo talem reseruationem
2 ei non conuenire. Quare † licet possit conuenire hęredibus, tamen sumi debet illa interpretatio, quę magis conuenit, & quę ratione contextualitatis videtur solum respicere ipsam societatem.

SERAPHINI.

Romanensis Casalium. Lunę, 20. Februarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Pœna l. fi. C. de iure emphyt. qua loquitur in emphyteuta, non habet locum in conductore ad longum tempus, & num. 7.*

2 *Vtile dominium transfertur in locatione ad longum tempus, sicut in emphyteusi.*

3 *Pœna priuatiua non habet locum, nisi expresse in iure caueatur.*

4 *Pensio in locatione ad longum tempus est proportionabilis fructibus: secus in emphyteusi.*

5 *Remissio ob sterilitatem fit in locatione longi temporis: secus verò in emphyteusi.*

6 *Extensio in pœnalibus non debet fieri de casu ad casum, nisi in omnibus, & per omnia par sit ratio.*

7 *Extensio pœnæ debet fieri in terminis l. fin. C. de iure emphyt. ad conductorem ad longum tempus.*

8 *Leges loquentes in contractu emphyteutico non debent trahi ad contractum locationis perpetuæ, vbi est rationis disparitas.*

Emphyteuta non potest sublocare inuito domino: secus in conductore.

9 *Contemptus maior est in emphyteuta, quam in conductore.*

10 *Differentia multa inter contractus emphyteusis, & locationis ad longum tempus, ex communi.*

11 *Aequiparatio quæ fit inter locationem ad longum tempus, & emphyteusin quo ad vtile dominium, non debet trahi ad pœnam priuationis.*

12 *Opinio Fulgosii, & sequacium circa æquiparationem contractus emphyteusis, cum contractu locationis ad longum tempus, est communiter reprobata.*

DECISIO CXXXIX.

QVia ex duobus pręcipuè capitibus Reueren. Fratres S. Clementis, & Pancratij prætendunt, D. Horatium incidisse in pœnam priuationis ob concessiones ab eo factas diuersis personis quarundam pedicarum terrę pertinẽtium ad directum dominium Ecclesię S. Clementis, a qua q. d. Ant. eius pater casalia, quę comprehendebant istas pedicas, ad tertiam generationem conduxerat, prout in instrumento in actis producto. Quorum alterum innititur ratione dispositionis l. fin. C. de iure emphyt. Alterum verò prętenditur ratione interuersionis directi dominij, quę ex dictis concessionibus resultare videtur, attento quod in eis partim nulla fuit facta mẽtio dominij directi Ecclesię, partim quod D. Horatius reseruauit sibi directum dominium. Ideo pro veritate habenda Domini distinxerunt istas duas difficultates. Et in primis voluerunt vi-
1 dere si de iure est verum, quod † pœna d. l. fin. quę loquitur de emphyteuta, locum sibi vendicet etiam in conductore ad lõgum tempus. Et quia hęc quęstio habet hinc inde suos auctores, & forte communior sententia est pro parte affirmatiua, tamen placuit in tanta controuersia ratione vtriusque partis expendere. Igitur quę pro parte affirmatiua deducuntur, sunt hęc.

Primò quod inter istos cõtractus locationis ad longum tempus, & emphyteusis nulla sit, nisi verbalis differentia. Faber. §. item finitur. Instit. de vsufruct. & §. adeo. loca. Imo. c. ad audientiã. de reb. ecclesię non alien. Ias. in l. naturaliter. nu. 13. de acq. possess. Rui. cons. 156. nu. 6. lib. 1. Crot. cons. 22. nu. 6. cum alijs cumulatis per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 4. nu. 84.

Secundò, quia, vt idem Doct. referunt, & communiter tradũt omnes in l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. 2.
2 In † tali locatione ad longum tempus transfertur vtile dominium, quemadmodum in emphyteusi.

Tertiò hęc fuit sententia Bart. in l. 1. §. quod autem. il 2. de superficiebus. vbi comparat superficiarum emphyteutę, quem sequuti sunt multi Doct. Imol. in c. potuit. num. 8. locat. Soc. cons. 287. num. 2. lib. 2. Aret. cons. 55. col. 1. Dec. cons. 164. col. 1. cum alijs, qui cumulari possent.

Quartò, & vltimo, in terminis hęc quęstio fuit per Fulg. decisa. cons. 240. quem multi sequuti sunt, Alex. cons. 17. nu. 11. in 4. Ias. in l. 1. nu. 35. C. de iure emphyt. Ruin. cons. 161. num. 30. lib. 1. Natt. cons. 114. num. 3. Tiraq. vbi supra.

His tamen non obstantibus maior pars Dominorum contrariam sententiam veriorem esse existimarunt. scilicet quod pœna d. l. fi. non debeat extendi ad conductorem ad longum tempus.

Et primò, quia nullibi in iure reperitur cautũ, quòd
3 talis pœna locum habeat in conductore, quę † cum sit pœna priuationis, nunquam habet locum, nisi expresso iure caueatur, gl. in §. cum igitur. id Auth. de non eligen. secundo nub. gl. in c. fi. de iur. patr. l. & si quis. §. Diuus. de religio. & sumpt. fune. Dec. cons. 466. nu. 8. Aym. cons. 205. nu. 37. cum simi.

Secundò, quia priuationis pœna, de qua in d. l. fin. fuit iure singulari introducta in contractu emphyteutico, cui fuit data propria, & distincta forma à contractibus emptionis, & locationis in constitutionibus Zenonis, & Iustiniani, d. §. adeo. Inst. loca. & toto tit. C. de iure emph. adeo quod non solum nomine, sed etiam re
4 ipsa ipsi contractus in multis differunt, nam † respectu pensionis differunt, cum in locatione sit proportionabilis fructibus, secus in emphyteusi. Et hęc est communis Doct. sententia, vt per Bar. in d. l. 1. nu. 4. & ibi Ias. nu. 35. Aret. cons. 55. nu. 4. Bellon. cons. 21. nu. 18. Natt. qui de communi cons. 49. nu. 7. Cagnol. in l. 2. nu. 222. C. de rescin. vend. Contractus enim locationis est onerosus, emphyteusis verò gratuitus, Corn. cons. 285. nu. 9. lib. 3. Clar. §. emphyteusis. q. 8. ver. sed pone. Preterea in locatione datur restitutio ex capite lęsionis, Bar. in l. si quis conduxerit. loca. gl. in l. si vno. eo. tit. Bal. in rub.
5 C. de iure emphy. Corn. d. cons. 285. num. 9. Item † locatione longi temporis fit remissio ob sterilitatem. secus in Emphyteusi, Cyn. & Bal. d. rub. C. de iur. emphyt. Anchar. & Imol. d. c. potuit. Aretin. d. cons. 55. Ias. d. l. 1. num. 21. Item conductor melioramenta rettrahit, secus emphyteuta, Zas. ibidem num. 37. & in l. 2. nu. 38. Alias differentias tradit Spec. de emphyt. & ibi Ioan. And. q. 4. Aret. in cons. 111. num. 6. Boer. decis. 234. Et colligitur differentia ex lectura auth. de non alienan. & emphy. per tot.

Tertiò ex prædictis infertur, † qood in pœnalibus non debet fieri extēsio de vno casu ad alium, l.factum. §.in pœnalib.de reg.iur.Bal.in l.cum proponas.in fi.C. de hæred.instit. §.item mixta, & ibi gl. Inst. de action. Et licet ex identitate rationis hoc aliquādo fiat, tamen hoc procedit vbi per omnia par est ratio, cap. 1. §. porro, vbi Bal.col.3.quæ fuit prima caus.amit.benef.idem Bal. in l. si quis id. & ibi Alexan. de iurisd. omn. iud. Dec.cons.555.nu.8.cum alijs.

7 Quartò, quòd † respectu pœnæ non debeat fieri ista extensio in terminis, d.l.fi.tenet Alberi.in l.2.paulo ante nu.3. & in l.fi. circa med.vers.sed numquid hæc lex. C.de iure emphy.Soc.qui eum refert,& sequitur.cons. 167.nu.6.lib.2.Io.Andr.in addit.ad Spec.q.4.Ias.d.l.2. nu.42.& 164.Rimin.cons.212. num.31. & 39. Add.ad Dec. in auth. qui rem. C. de sacrosan. eccl. Et in hanc partem inclinat Couarru. var.resol. lib.2.cap.16.nu.2. idem videtur sentire in effectu Tiraq. loc.alleg.nu.48. circa fi.vbi ait,sed ne decipiaris vide Alberi.& Aret.&c. Alios recentiores tenentes hanc opinionem allegant Domini informantes,quos non repeto.

8 Quintò, leges † loquentes in contractu emphyteusis non debent trahi ad contractū locationis perpetuæ, vbi est rationis disparitas, ita Io.And. loco supra alleg. Aret.d.cons.55.nu.4.& cons.111.nu.6.& Rim.d.cons. 212.nu.31.& 39. Quod autem respectu priuationis sit rationis disparitas, probatur,quia emphyteuta nō potest sublocare irrequisito domino. d.l.fi. conductor secus l.nemo. C.loca. facit optime text.in l.prædia,& ibi gl.in verb.contrahendum. & Bart.C.de locat.præd.lib. 11. iunctis his quæ de perpetuarijs tradit Tiraq. loco alleg. Item contractus emphyteuticus est gratuitus,vt

9 supra dictum fuit. Ergo † maior est contemptus emphyteutæ alienantis, quam conductoris, vt dicit Clar, d.q.8.vers.sed pone. Ergo maior pœna irroganda.

Postremo magis interest ecclesiæ deuolui prædium emphyteuticum, quam locatum. Sans ergo est, vt ei consulatur per annullationem contractus alienationis per conductorem factæ.His ita constitutis non obstant exempla considerata,

Et primò, in genere Doctoribus tenentibus nullam esse inter istos contractus, nisi verbalem differentiam,

10 respondetur † assumptum eorum esse falsum, & cōtra communem Dd.sententiam,vt supra deduxi in 2.fundamento, & si bene aduertatur ad dicta Doctorū contrariam sententiam amplectentium, omnes fere moti fuerunt hac vnica ratione, quam esse falsam ex supradictis apparet.

Secundò non obstat, quod in d. locatione transeat dominium vtile: quia non ideo sequitur,quod in omnibus, & per omnia dicti contractus sint æquiparati.

11 ideo † cum priuatio proueniat ex propria natura emphyteusis, non bene arguitur de vno ad alium, vt dictum est supra in 5.fundamento.

Tertiò non obstat doctr.Bar.in d.l.1.ff.de superficiebus, cum alijs. Quia dictum ipsius lege non probatur, Nam in l.2. C. ne rei dominicæ, vel templ. non agitur de pœna priuationis, sed de nullitate alienationis, quæ sunt omnino diuersa. Ideo eius opinio merito à multis improbatur, & in specie à Fulgos. respectu contractus liuellarij cons. 7. num.2. qui nulla alia ratione vtitur, quam quod nullibi cautum reperitur, licet fortè talis opinio non sit tuta, vt per Dec. cons.164. nu.3. sed mirum est, cum sit maior differentia inter locationem & emphyteusin,quam inter emphyteusin & liuellum. Et idem Fulgos. tenuerit, quod pœna in conductione locum habeat,in liuello verò minime.

12 Quartò, non obstat cons. Fulgos. cum alijs, quia, vt supra dictum est, fundant se in totali æquiparatione istorum contractuum, quæ de iure non subsistit.

Et ex his visa est hæc sententia verior maiori parti Dominorum, & ceteris quoque, qui dubitabant, placebat, vt saltem hæc Doct. controuersia prodesse posset D.Horatio ad excusandum eum à prædicta pœna, nisi ex circumstantijs facti, & formæ alienationum, siue concessionū aliud sit dicendū, quod erit particulariter videndū, dato dubio cum omnibus facti circunstātijs.

SERAPHINI.

Roman. Prælationis. Mercurij.14.Martij 1576.

SVMMARIA.

1 *Persona testis censetur approbata per productionē factam per producentem respectu etiam exceptionis proposita. Imò etiam istud procedit in diuersis causis.& nu.2.*

3 *Iuramentum excludere errorem dicitur.*

DECISIO CXL.

FVit resolutum, regul.l.si quis testib.C.de testib.esse

1 contra D.Hieronymum,nempe, † quòd per productionē testis persona censeatur approbata,quæ cum generaliter loquatur, est intelligenda respectu etiam exceptionis propositę,nempe,quod Guglielmus sit interessatus, & pars formalis, cum etiam inimicus posset approbari, & per pactum possit fieri, vt stetur depositioni partis aduersæ, prout bene deducitur per D. Tiberium. Neque obstat quod causa, in qua fuit exami-

2 natus, sit diuersa ab illa, in qua fuit nominatus, † quia d.reg. procedit etiam in diuersis causis, sed quòd plus est in causa illa non habebat interesse, & in ista, in qua fuit nomioatus, habebat interesse, sed & omnes causæ fuerunt mihi commissæ, & ipse fuit nominatus,vt deponeret super articulis,& tota causa. Non obstat prætensus error, quia per scientiam specificam qualitatis excludentis eum à testimonio, quam habuisse Hieronymus apparet ex prooemio articulorum,iste error excluditur, maximè cum omnes ferè testes per eum nominati exceptiones ex eodem fonte prouenientes pa-

3 terentur. Præterea † iuramentom excludit errorem, vt per informantes. Aliæ quoque exceptiones bene fuerunt euacuatæ per eundem D. Tiberium. Ideo conclusum, Guglielmum nō esse reijciendum,sed relinquendum arbitrio in discussione testiū, per quos Antonius prætenderet se probare renunciationem Hieronymi. Fuit tamen reseruatum, vt viderem, si fuit alias in hac causa resolutum, quod talis approbatio retrotrahatur ad examen præteritum,& si non fuit resolutum, vt audiam super hac reseruatione D. Hieronymum, quod ego faciam, quia inueni hoc quidem fuisse tactum 2. Octobris præteriti,sed non resolutum, &c.

SERAPHINI.

Pacen. Capellaniæ. Lunæ, 10. Octobris 1575.

SVMMARIA.

1 *Substitutio facta duobus præsumptione coniunctis habet locum post mortem vtriusque: fallit, nisi præsumptio validior appareat.& nu.6.*

2 *Persona in medio posita,quæ ab intestato succedit,excludit substitutum.*

3 *Substitutio si est facta pluribus sub vna & eadem oratione, pluralitas non resoluitur in singularitatem.*

4 *Interpretatio facienda est in fauorem ecclesiæ, cuius interest habere patronos.*

5 *Casus omissus si est similis expresso, ex coniecturata mente fit extensio.*

DECISIO CXLI.

CAusa fuit diligenter discussa, & circa primam difficultatem, an sit locus substitutioni filiorum, & descendentium Didaci per obitum Petri sine filijs, non expectata morte Ariç stantibus verbis testameno, quç ita se habent, *quod si Petrus, & Arias filij, & descendentes nepotes sui Didaci de Azeuedo, &c.* Domini inclinabant contra informantem, ex pluribus.

Primò ex doctr.Bar.in l.quidā testamēto, nu.4.& 5.

1 de vulg.& pup.vbi¡ vult, quod quãdo quis substitui-
tur duobus, expectanda est mors vtriusque, maxime
si concurrat coniectura coniunctionis, vt pote, quia es-
sent instituti filij: hæc enim facit, vt coniunctus exclu-
dat substitutum .& iste est casus noster, cum Petrus &
Arias instituti essent filij testatoris, quæ visa est vrgens
coniectura contra substitutos, maxime propter clausu-
lam, *eorum loco succedant*, quæ est concepta per di-
ctionem pluralem, quæ non potest verificari vno tan-
tum decedente.

Secũdò deducebatur doctr. quam communiter te-
nent Doct. in l.hęredes mei.§.cum ita.ff.ad Trebel.re-
2 fert Gozad.cons.54.nu. 5. quod † cum hic adsit perso-
na, quæ ab intestato excluderet filios Didaci, nempe
Petrum Ariæ filij testatoris, filius is ex præsumpta mẽ-
te defuncti excludit substitutũ, facit tex. in l. Publius.
§. Titia.ff.de condi.& demonstr. Aym.cons.161.nu.5.
Et hanc coniecturam adiuuat, quod non solum filij
fuerint primo vocati, sed etiam eorum descendentes,
& ita Petrus expresse est vocatus. Quod etiam corro-
boratur ex eo, quod in alijs gradibus substitutionum
vocauit proximiores.

Ternò ex eodem §. cum ita. Docto. aliam eliciunt
conclusionem, quæ facit ad præsentem inspectionem,
3 quæ est, quod † quando sub vna & eadem oratione fa-
cta est substitutio pluribus, pluralitas non resoluitur
in singularitatem. Zanch. ibidem nu.893.

Et hanc sententiam quarto cõfirmabant ex doct.Io.
And.in c.nobis. in verb.contraxit.de iure patr. quẽ re-
fert Lãber. de iure patro.li.1.ar.12.1.q.princ.s.mihi 9.
4 nẽpe, ꝙ † sit faciẽda interpretatio in fauorem ecclesiæ,
cuius interest habere patronos. Dec. cons.149. num.4.

Et ex his tollere videbantur ea quæ docte, & subti-
liter considerauit D.Corasius, cum allegata per eũ, vi-
5 delicet locũ haberent, † vbi in contrariũ nõ militet va-
lidior præsumptio, prout est illa, quæ oritur ex cõiun-
ctione per supra deducta. Nã illud, ꝙ testator volue-
rit adesse tres patronos, non videbatur ita explicare
dictũ à testatore, vt non potius videatur ita euentualı-
ter disposuisse, & per talẽ formam præcise pręscripsisse.

Quãtum verò ad personam D.Io.de Leguizano, an
sit compatronus, Domini habebant eum pro indubita
to patrono, & ex hoc capite erant pro informante, cõ-
currente approbatione ordinarij. Nam licet huic ca-
sui non fuerit expresse per testatorem prouisum, cum
Alphonsus Perez tertius patronus non nominauerit;
6 tamen † vbi casus omissus est omnino similis expresso,
ex coniectura ta mente fit extensio. Dec. in l. si mater.
nu.2.C.de instit.& substit. Tiraq. de retract. lignag.§.
2. gl.1.nu.19.& §.20.gl. vnica.nu.11. Dec.cons.227.in
fi. Aym.cons. 326.nu.8.

Ideo ex hoc capite putabãt causam posse decidi, sed
ego adhuc amplius deliberandum censeo: si enim ex
priori capite Michael præsentatus à Ioanne obtinere
nõ potest, ex eo, quod ius patronatus spectat ad filium
Didaci, videtur sequi, quod iure accrescendi Petrus fi-
lius Ariæ habuit duas voces, & per consequens pręsen-
tatus ab eo esset præferendus: sed etiam circa primam
partẽ mihi videtur maxime verisimile, quod testator
voluerit semper adesse tres patronos. Quæ coniectura,
si in facto subsisteret, fortasse contraria opinio, quam
defendit D.Corasius, esset verior. Ideo super omnibus
causam iterum proponam.

SERAPHINI.

Salaman. Iurisdictionis. Die 5. Maij. 1574.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas in cathedrali quo pacto consideranda.*

DECISIO CXLII.

DVo fundamenta, quę fiebant pro parte R.D.Ab-
batis, fuerunt per Dominos reiecta. Primum est,
1 quod dispositio §.ad hæc.loquatur tantum de digni-
tatibus in cathedrali. Nam cum Concilium generaliter
disponat, & addat etiam *visitando*, apparet, quod vo-
luerit omnes dignitates episcopo inferiores, quibus
ius visitandi aliqua ratione competat, complecti, quę
qualitas etiam nonnullis, extra cathedralem compete-
re potest. Posterius fundamentum reiectum fuit, scili-
cet illud, quod fiebat super erectione, quasi hęc iuris-
dictio fuerit in erectione pro dote assignata, iuxta A-
chil. decis. vnica, de reuo. vni. nu. 1. Quia non sumus
in simplici dotatione, sed in confirmatione consuetu-
dinis, Paris. cons.19. nu.44. & 45. lib. 1. Achil.decis.v-
nica, de renoc. vnio. sed quia materia est exemplaris,
Domini ordinarunt, vt dubitarem, an dispositio §. ad
hęc, sit fauorabilis, vel odiosa.

SERAPHINI.

Romã. Turris Bubalarię. Die Lunę, 15. Ianuarij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Pactum legis commissoria, quando cõtractum dicatur re-
soluere.*
2 *Diuiduum, vel indiuiduum quatuor dicitur modis.*
3 *Contractus census, & contractus venditionis sunt omnino
diuersi.*

DECISIO CXLIII.

DOmini habuerunt hanc materiam pro difficili,
quia continet plures conclusiones, quæ indigent
particulari discussione, & distinguendo materias pla-
cuit, vt in primis videretur, pręsupposito, quod simus
in pacto legis commissorię, quod erit particulariter vi-
dendũ, si pars Dominorum de Vellis hoc neget, statua-
tur in facto, an pro iusto pretio casale, de quo agitur
fuerit venditum, ita vt hoc casu locum habeat limita-
tio Dd. quam refert Tiraq. de retract.conuentu. nu.8.
1 & 136. quod † si ex iustitia pretij tollatur hoc motiuũ,
tunc erit videndum, an simus in materia diuidua, vel
indiuidua, & dicitur quatuor modis, vt per Bart. in l.
2 Gręc. §.illud commune.nu.4.de fideiuss. Et † dubium
facit, quia ratione voluntatis, & ratione dependentię
videntur isti contractus inseparabiles, & indiuidui, &
vt loquuntur Doct.nostri, correspectiui. In contrariũ,
quod simus in materia diuidua, facit dubitationem,
3 quia † isti contractus habent formas omnino diuersas,
& nihil commune habent contractus census cuoi con-
tractu venditionis. Ideo videntur ęquè principales,
quo casu succedunt ea, quę habentur in l.sicut. §.inter-
dum.& quod no.ibi Paul.de Cast. loca.cum multis al-
legatis pro hac parte, super quibus distinctè erit proce-
dendum.

SERAPHINI.

Incadent Roman. Lunę, 5. Nouembris. 1573.

SVMMARIA.

1 *Pactum legis commissoria non intrat in contractu census.*
2 *Consensus deficit in contractu census, in quo pactum legis
commissoria est appositum.*
3 *Pactum vbi non est contra substantiam contractus, non
deficit consensus.*
4 *Pactum faciens transire cõtractum in aliam speciem non
valet.*

DECISIO CXLIV.

1 FVit per Dominos conclusum, pactũ, de quo agitur,
non intrare in contractu census, per regulam c. fi.
de cond.appel.cũ ibi not.& l.per seruum.§.fi.de vsu,&
habitat. Bal.in l. si pater. de adopt. Bar.in l. 2.nu.7. C.
de iure emphyt. latẽ Doc. in auth. ingressi. de sacros.
eccl. Et huius cõclusionis ratio inter alias est illã potis-
sima, quã tradit Bal.in c.1.§.fi.nu.7. per quos fiat intel-
lectu.quia pactũ in hoc ipso contractu census appositum
tendit ad offendendum ipsum actum, cum sit contra
ipsius actus substantiam, qua remota remouetur ipse
2 actus, Abb. in d. c. fi.nu.4. Deficit enim consensus, qui
requiritur pro substantia ipsius actus, adeo, quod
videtur, vel quod partes voluerint facere pactum

clusu-

elusorium, l. an inutilis, de acceptil. vel quod voluerint in aliam speciem contractus consentire, vt in casu proposito, in quo potius videtur, quod voluerint cõtractum pignoris fœneratitium à iure reprobatũ constituere, vt per Laurent. de Rodulph. tractat. de vsur. part. 2. Guid. Pap. sing. 477. cũ alijs per informantes allegatus.
3 Si † verò pacta non sunt contra substantiam contractus, consensus non deficit.
4 Non obstat text. in l. cum precario. Quia † pactum illud potius est contra naturalia contractus, quam contra substantialia, vt multi Doctor. tenuerunt. Tum etiam, quia non procedit vbi pactum fecit, vt contractus in aliam speciem transeat, quam est census, &c. vt post Bar. in l. vbi ita donatur. de donat. cau. mor. voluerunt Doct. in d. authent. ingressi. Dec. consil. 233. colu. fin. Cagnol. in l. contractus. nu. 70. de regul. iur. An verò vendit io, & reliqua in instrumento, de quo agitur, corruant, erit particulatiter videndum.

SERAPHINI.

Armen. Bonorum. Veneris, 20. Februarij 1573.

SVMMARIA.

1 *Procurator post litem contestatam non potest reuocari, nisi eo, & aduersarys consentientibus.*
2 *Consensus procuratoris qui est effectus dominus litis, non est necessarius in eius reuocatione, nisi tantum pro conseruatione suæ famæ.*

DECISIO CLXV.

QVantum ad Paulum Domini dixerunt, quod licet regula sit, quod procurator Dominus litis ef-
1 fectus, non † possit reuocari, c. 2. de procurat. in 6. limitatur tamen, nisi ipse procurator, & aduersarij consenserint, Pau. de Castr. in l. quæ omnia. num. 2. in fin. de procurat. Sarnen. decis. 28. relatus per Ant. Aug. de reuoc. procurat. & de consensu procuratoris non multũ curatur, quia eius contradictio non impedit effectum
2 reuocationis in præiudicium reuocantis, sed † id facit tantum vt pro conseruatione suæ famæ cognoscatur, an fit iuste reuocatus, alias si se ingereret, esset suspectus, l. quæ omnia. de procurat. Cassad. decis. 2. de appel. num. 4. & 5. Abb. in c. mandator. in primo not. de procurat. Put. decis. 302. lib. 2. incipient. procurator post litem contestatam. Et ita fuit tentum in vna Neapolit. 11000. coram D. Sarmiento 18. Maij 1565.

SERAPHINI.

Cæsaraugustan. Alimentorum. Veneris, 20. Februarij 1573.

SVMMARIA.

1 *Administratio, annexio, incorporatio, & similia important dominium secundum subiectam materiam.*
2 *Traditio est apta transferre dominium præcedente contractu.*
3 *Alienare propriè an dicatur, quod in dominio ecclesia retinetur.*

DECISIO CXLVI.

FVit resolutum, dominium bonorum ecclesiæ non fuisse translatum in dignitatem, considerata seriè totius negotij, & consideratis verbis, quæ pluries re-
1 petuntur, & sonant in † administrationem, & substituuntur dignitates in locum Præpositi, qui nudam habebat administrationem, & dantur fideiussores de bene administrando, & alijs quæ per informantes deducuntur, quæ præponderant in contrarium ponderatis, annexio, incorporatio & similia, licet videantur importare dominium. c. cum omnes. de constitut. vbi Bal. Tiraquel. in l. si vnquam, in verb. donatione largitus, num. 190. C. de reuocand. dona. tamen recipiunt interpretationem secundum subiectam ma-
2 teriam, vt de traditione dicitur, † quæ licet sit apta transferre dominium, intelligitur dummodo præcedat contractus habilis, Bar. in l. 1. nu. 4. ff. pro dot. & l. 3. de iure dot. Et hæc est administratio qualificata cum qualitatibus, quas capitulum apposuit. Et tanto magis hæc procedunt, ex quo alias ista alienatio non tenuisset, ad trad. per Oldrad. consi. 161. & per Rebuff. de alien. rer. eccles. nu. 9. Et licet gl. in Clem. fin. §. fin. de rebus eccles. non alienan. in verbo, ecclesiam,
3 post Hostien. dicat, † non esse alienare propriè, quod in domino Ecclesiæ retinetur, tamen contrarium ibi tenuerunt Imo. Zerosel nu. 17. & Vital. num. 16.

SERAPHINI.

Reatin. Beneficij. Veneris, 6. Aprilis 1576.

SVMMARIA.

1 *Effectuatio alicuius contractus dicitur satis constare, quãdo per actus possessoris in illius consequen. iam vementes probatur.*
2 *Conferendi quasi possessio sufficit inter prouisus.*
3 *Scientia Episcopi præsumitur ex lapsu temporis, in quo est quæsita possessio conferendi capitulo.*

DECISIO CXLVII.

FVit resolutum sufficienter constare de prouisione Capituli facta Bentio ex protocollo Francisci de Prato Notarij publici, & præcipuè cessare hanc difficultatem ex productione instrumenti publici pro parte Domini Alexandri vltimo exhibiti, & hoc caret difficultate. Quãtum verò ad effectuationem pariter fuit
1 per Dominos conclusum de ea constare, † ex quo Bentius postea de anno 1523. resignauit liberè in manibus Capituli, & Capitulum contulit Mecurio, cuius collationis vigore idem Mecurius cepit possessionem, vt clarè legitur in instrumento suæ possessionis, & cum continuauerit per longissimum tempus, ex qua quidem effectuatione satis constat prouisionem Bentij fortitam fuisse effectum, vt in simili per Bal. in l. 2. num. 2. C. de com. rer. alienat. Ruin. consi. 51. nu. 18. lib. 5. Bellon. consi. 51. nu. 4. bene facit Oldrad. consi. 229. nu. 2. Concurrit quoque vnus testis de auditu, qui in antiquis facit adminiculum.

Ea verò, quæ exemplo allegantur ex cons. Cald. 13. de iure patronat. Dec. consi. 134. & alijs, procedunt respectu inducendæ præscriptionis, qua non indiget Alexander. Non enim hic agitur inter Episcopum Reatin. & Capitulum super iure conferendi, sed inter proui-
2 sos, quibus sufficit quasi possessio conferendi. c. consultationibus. de iure patronat.

Neque etiam deficit titulus, cum Capitulũ habeat titulum ex Bulla Bonifacij in actis producta. Neque obstat, quod non probetur scientia, & patientia Episcopi. Quia nunc non agitur, an fuerit quæsita sufficiens possessio conferendi Capitulo, sed hoc erit postea videndum, licet etiam hoc visum fuerit habere
3 modicam difficultatem, cum pluribus causis in Rota fuerit resolutum, ex temporis lapsu præsenti scientiam Episcopi.

SERAPHINI.

Astoricen. Archidiaconatus. Lunæ. 15. Februarij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Ius suum nemo perdit ex sua ipsius diligentia, nisi expressè cautum sit, vel terminus præfixus fuerit.*
2 *Tempus non currit impedito de iure.*

DECISIO CXLVIII.

FVit resolutum, Ferdinandum non fuisse obligatum ad aliquas diligẽtias, stante intrusione Alphõsi ad effectũ, de quo agitur, nempe, vt dicatur remisisse ius, quod habebat, cum habeamus claram iuris regulam,

quod nemo inuitus agere cogitur, tot. tit. C. vt nom,
1 inuit. age. vel accu. cog. & † ex tota diligentia nemo
perdit ius suum, nisi hoc expresse cautum reperiatur,
Bat. in l. solei. §. fin. nu. 7. de offic. proconsul. nisi præ-
fixus fuerit terminus, vt per Innocentium, & Abba-
tem, in c. extirpandæ. §. quia verò. de præbend. Mo-
hed. decis. 149.

Non obstat, quod videatur præfixus terminus in
indulto sex mensium à die prouisionis, quia decretũ
illud recipit hanc interpretationem, vt intelligatur
vacua possessione existente, & non dato intruso, vt
fuit 9. Nouembris proximè præteriti consultum, cum
2 † impedito de iure non currat tempus. l. si in diem. &
ibi Socin. nu. 4. de cond. & demon. Maximè, cum non
doceatur de aliqua collusione inter Ferdinandum, &
Alphōsum, & prouisus ab ordinario habebat aliquam
probabilem causam tuendi suam possessionem, ad
decis. Ægid. 598. Et ad hunc effectum satis faciunt ea
qualiacunque sint, quæ per Ferdinandum facta fue-
runt, nempe mandatum datum ad resignandum &c.
& quæ non essent per se magni ponderis. Et ita conclu-
sum fuit.

SERAPHINI.

Amerin. Pecuniaria, Die 11. Februarij 1577.

SVMMARIA.

1 *Renunciatio generalis præiudicat renuncianti, dum potue-*
rit in genere cogitare.

2 *Renunciatio generalis facta in transactione non restrin-*
gitur contra rationem recti sermonis, qui restrictionem
non patiatur.

3 *Verba, quomodocunque, & qualitercunque, & alia simi-*
lia generalissima, non possunt restrictionem recipere.

4 *Legatum factum pauperib. in genere, dummodo constet de*
summa, non dicitur nullum propter incertitudinem.

5 *Fundus an dicatur venditus ad mensuram, vel ne, attendi*
debet, an præcedat mentio corporis, vel mentio mẽsuræ.

DECISIO CXLIX.

PRoposui dubium, an per quietantias, de quib. in
puncto, censeretur remissa summa 250. scutorum
montis vnà cum fructibus q. d. Anchisi de Caotacchis.
Et fuit per Dominos vnanimiter conclusum remissam
1 censeri. Regula † enim iuris est, quod generalis renun-
ciatio præiudicat renuncianti, dummodo potuerit in
genere cogitare, Ang. in l. si certi. C. de testam. milit.
Bart. & Docto. communiter in l. sub prætexto, C. de
transact. cum alijs quos allegat Gabriel. de reg. iur.
conclus. 4. nu. 8.

2 Et licet † ista regula limitetur, vt non procedat in
transactione, in qua verba generalia restringuntur ad
rem vel causam expressam, l. si de certa. & ibi Dd. com-
muniter. C. de transact. Gabriel. ibidem nu. 21. tamen
sublimitatur, nisi ratio recti sermonis non patiatur
restrictionem, Bat. in d. l. si de certa. & ibi Angel. Ca-
stren. & Zas. cum alijs cumulatis per eundem Gabriel.
nu. 22. Igitur applicando ad casum propositum, fuit
dictum hoc casu negari non posse, D. Sillam potuisse
in genere de istis pecunijs cogitare, cum de illis per
Anchisem habitis notitiam haberet, vt ex 7. præsup-
posito colligitur. Nec salua ratione recti sermonis fie-
ri posse restrictionem respectu vltimæ quietantiæ ad
contenta in primo instrumento expressa in eius præ-
fatione, propter illa verba, tam vigore d. instrumenti,
quàm alias quomodocunque, & qualitercunque vsq;
3 in præsentem diem, &c. Quæ verba, † cum sint gene-
ralissima, & omnia etiam vltra expressa comprehen-
dant, non possunt recipere restrictionem, cum non
sint posita ad coarctandum, sed ad ampliandum, Bal.
consi. 184. lib. 4. Ias. consi. 92. in fin. lib. 1. optime facit
Alexand. in contrarium allegatus, cons. 11. nu. 14. ver-
sic. secundo non obstat. lib. 2. & Natt. exemplo quo-
que allegatus, cons. 546. nu. 22. vbi ponderat clausulã,
ab alijs quibuscunque & alia quacunque causa, &
fatetur nu. 23. in casu suo non adfuisse dictas clausu-
las. Nec hic militat æquitas, quam considerat Bal. con-
sil. 434. lib. 1. & refert Aym. 221. cum vnicuique libe-
rum sit de re sua pro suo arbitrio disponere.

Nec obstat, quod dicta loca montium essent paupe-
4 rum, nam † cum relictum esset pauperibus in genere,
non habet locum hoc casu reg. l. à Titio, de iur. pro-
pter incertitudinem. Propterea dici potest effecta pau-
perum ista loca, quia legata fuit certa summa, & non
certum corpus, vt in tertio præsupposito. Quod verò
postea testator dicit se habere 250. scuta in monte fidei,
non stat restrictiue & limitatiue, sed demonstratiue,
tum ex eo, quod legatum est factum in piam causam,
& ideo potius illud est appositum ratione hypothecæ,
Tiraquel. post Rom. de priuil. piæ causæ. priuileg. 63.
circa med. tum etiam, quia legatum incipit à summa,
5 non à corpore. Et ideo † in simili, an fundus dicatur
venditus ad mensuram, vel non, attendi, an præcedat
mentio corporis, vel mentio mensuræ tradit Corn.
cons. 59. in 4.

SERAPHINI.

Cæsaraugustan. Decimarum. Die 27. Maij 1575.

SVMMARIVM.

1 *Possessio probatur per sententias arbitrarias, & testium*
dicta.

DECISIO CL.

FVit resolutum satis ex sententijs antiquis homolo-
gatis, & ex dictis testium probari Archidiaconum
de Daroca fuisse Rectorem loci de Calatoran, per ea
1 † quæ tradit Bart. in l. societatem. §. arbitrorum, num.
8. ff. pro soc. Anchar. cons. 103. nu. 6. Soc. consi. 68. num.
4. lib. 4. cum alijs per informantes adductis. Et ideo
capitulum Metropolitan. quod succedit loco Archi-
diaconi, habet intentionem fundatam de iure com-
muni, non obstante, quod adsit Vicarius perpetuus,
Mohedan. decis. 120. Nec hodie tractari iudicium pos-
sessorium, sed petitorium, nempe cui debeantur deci-
mæ, de quibus agitur. Quod verò ex testibus pro par-
te Canonicorum de Pilari deducitur super meritis cau-
sæ, est extra dubium, & eget particulari discussione,
postquam erit firmatum, cui incumbat onus proban-
di. Mauros non soluisse decimas, licet allegetur fuis-
se alias curam bo. me. Fantucio resolutum.

SERAPHINI.

Bononiensi. Bonorum de Bologninis. Lunæ,
22. Martij 1568.

SVMMARIA.

1 *Legitimorum & naturalium appellatione continentur na-*
turales legitimati etiam in emphyteusi, modo in specie
sint ad hoc legitimati a potestatem habente. & decis.
153. num. 2.

2 *Legitimatio tollit masculum, quæ menti ecclesiæ repu-*
gnet.

DECISIO CLI.

1 FVit resolutum, quod † appellatione legitimorum,
& naturalium continentur naturales legitimati,
etiam in emphyteusi, modo in hoc sint in specie legiti-
mati ab habente potestatem, per alleg. consi. Paris. Soc.
Curt. & aliorum, & per tradita per Beto. in c. in præ-
sentia. nu. 335.

Nec obstat, quod in contrarium allegatur Bal. in c.
quæ in ecclesiarum. nu. 34. de constit. cum alijs dedu-
ctis. Nam licet repugnat menti ecclesiæ, quæ est mater
2 pudicitiæ, quod † naturales succedant, cum hoc cessat,
vbi ab eo, qui habet potestatem, fuit deleta hæc macu-
la, vt per Beto. in loco præalleg. num. 337. Ideo limita-
tur eadem proportio inter legitimatos ab Imperatore
respectu bonorum temporalium, & feudalium, & le-
gitimatos à Papa respectu ecclesiasticorum, in quibus
est absolutus dominus.

SERA-

SERAPHINI.

Romanensis Rescissionis contractus. Mercurij. 19.Ianuarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Dies solutioni adiecta interpellat pro homine.*
2 *Iuramenti vis est, vt debitor soluere teneatur, deinde repetere, si prætendit indebitum.*

DECISIO CLII.

FVit resolutum constare sufficienter de mora. cum
enim in contractu esset apposita dies solutioni, vti-
1 que † ea interpellat pro homine. l. magnam, C. de con-
trahenda, & committen. stipulat. Gabriel. de solu. con-
clu. 9. idem de expens. conclus. 2. no. 9. Maximè stante
2 iuramento cuius vis est, vt debitor teneatur soluere,
deinde si prætendit indebitum repetere. c. debitores,
de iureiuran. Put. decis. 63. dubitaui, lib. 1. Nec obstare
doctrin. Bart. in l. qui solidum. de legat. 2. Nam vltra re
sponsiones per informantes datas, Domini dixerunt
Rotam amplecti contrariam sententiam, quam idem
Bart. tenet in l. 1. §. si stipulanti, de verb. oblig. vt fuit
resolutum in vna Bononien. locat. 26. Octob. 1551. co-
ram Anton. Aug. Et in vna Roman. pecuniaria, 21. No
uembris, 1554. coram bon. mem. Fantuccio.

SERAPHINI.

Bononiensium Bonorum de Bologninis. Veneris 10. Decembris, 1568.

SVMMARIA.

1 *Legitimatio facta in præiudicium feminarum in inuestitura vocatarum, tenet, & nu. 3.*
2 *Legitimati specialiter ad emphyteusin ab habente potestatem, veniunt appellatione legitimorum, & naturalium.*
3 *Pater potest legitimare filium naturalem in præiudicium filiarum feminarum, quibus non est quæsitum ius, nec re, nec spe certa, sed tantum incerta, & conditionali.*
4 *Locatio facta ad tertiam tantum generationem, debet renouari sub eadem forma, ex communi.*

DECISIO CLIII.

FVit per Dominos resolutum strictè ad hoc, an legi-
timatio attento præiudicio feminarum in inuesti-
tura vocatarum, teneat omnibus alijs circumscriptis;
1 Quod stantibus resolutionibus factis tam sub die Lu-
næ. 17. Iunij. 1551. quam sub die 22. Martij proxime
præteriti hæc legitimatio in præiudicium feminarum
teneat, ex eo, quod magis communis opinio Doct. est,
quod Princeps possit præiudicare iuri quærendo, pro-
ut ex Cuma. Castren. Dec. alijsque Doct. allegatis pa-
tet, quicquid dixerit Cephal. cons. 23. allegatus. Vnus
etiam ex Dominis dicebat frustra disputari de iure
2 quæsito, & quærendo, cum iam fuerit resolutum, † ap
pellatione legitimorum, & naturalium venire legiti-
matos specialiter ad emphyteusin ab habente pote-
statem. Et ideo ex forma inuestituræ nullum ius com
petere feminis, cum adhuc superstes sit masculus eas
excludens. Tamen in hanc sententiam dictum est, quòd
hic non adsit ius quæsitum in re, sed quæsita spes tan-
tum, iuxta text. in §. ex conditionali. Institut. de verb.
oblig. & hæc spes non est certa, sed sub duabus condi-
tionibus, ideo satis debilis. Et allegata in contrariũ ex
Fortun. & Iason. in l. Gallus, §. & quid si tantum, de
lib. & posth. procedunt in terminis, in quibus, vel ios
erat iam quæsitum, vt in hæreditate delata, vel saltem
3 spes erat certa debitum iri, † non autem in spe omni-
no incerta, & conditionali, prout est ista, in qua pa-
ter potuisset præiudicare filiabus feminis, nihil eis re-
linquendo: videbatur etiam vni ex Dominis hic dif-
ferri tantum hoc ius, non autem penitus tolli, licet
4 enim † locatio sit facta ad tertiam generationem tan-
tum, quam Alexander claudit, tamen tenetur Abba-
tiam renouare sub eadem forma, vt est doctr. Bartol.
communiter approbata in l. 1. §. permittitur. ff. de a-
qua quot. & æsti. quã Rot. approbauit in vna Lucen.
emphyteus. coram R. P. D. Decano. Veneris, 6. Iunij.
1567.

SERAPHINI.

Bononien. de Bologninis. Veneris 12. Ianuarij, 1571.

SVMMARIA.

1 *Emphyteusis non hæreditaria non comprehenditur sub generali dispositione bonorum.*
2 *Clerici possunt de fructibus beneficiorum disponere, qui veniunt in generali eorum dispositione.*

DECISIO CLIV.

1 DOmini cum præsupposito, quod † hæc emphyteu
sis non sit hæreditaria, tenuerunt, quod in dispo-
sitione generali bonorum facta per Leonardum non
comprehendantur bona emphyteutica, de quibus agi-
tur, per doctrinam Bart. in l. vt iusiurand. §. liberti, de
oper. libert. cuius dictum licet à nonnullis reprobatum
videatur, tamen eius ratio communiter est recepta, &
fuit allegata decisio quædam alias facta coram Dom.
Guidobono in vna Pampilonen. fructuum, in qua præ
supponebatur quædam consuetudo diœc. Pampilo-
2 nen. quod † clerici possunt de fructibus beneficiorum
disponere. Et fuit resolutum, quod veniebant in gene-
rali testamentaria dispositione, per ea quæ tradunt Ias.
consil. 75. in fin. lib. 3. Aym. cons. 144. nu. 6. & 7.

Præterea, cum non simpliciter fuerit concessa facultas alienandi, sed cum pacto, vt fieret denunciatio intra mensem, succedunt ea, quę tradit Dec. cons. 171. nu. 3. vers. 4. & vlt. Et ita etiam hæres scriptus interpretatus est intentionem testatoris, vt in informatione facta pro Domino Alexandro deducitur.

SERAPHINI.

Penestrin. Compromissi. Veneris 13. Febroarij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Remissio gratuita in transactione non annullat transactionem, si omnia solemnia requisita sint obseruata.*
2 *Consuetudo valet, in qua solet apponi decretum super contractu eodem die celebrato.*
3 *Actum in iudicio summario non attenditur in iudicio plenario, nisi iustificetur.*

DECISIO CLV.

FVit resolutum regulam esse pro validitate transa-
ctionis, cum fuerint obseruata solennia requisita.
1 Nec † eam posse impugnari ex eo capite, quod fuerit
remissio gratuita in capite redditionis administratio-
nis: tum quod non est clarum, quod Illustrissima Do
mina Helena non esset creditrix potius, quã debitrix,
prout Illustrissima Domina Marchionissa cõfessa fuit,
Tum propter correspectiuitatem, cum datio 12000.
scutorum videatur correspectiua ad totam trãsactio-
nem, prout colligitur ex vers. Has autem cessiones, &
ibi, cum pactis, & conditionibus infrascriptis, & cla-
rius ibi, quibusdam 12000. voluit esse contenta, &c.
ita vt nihil petere possit ab Illustrissimis Dominis Iu-
lio Cæsare, Mario, & Helena, &c. Et ad cons. Ruy. 135.
allegatum respondebatur per aliud eiusdem consilio
2 90. libro 5. per totum. Nec † releuat, quod decretum
fuerit eadem die interpositum propter consuetudi-
nem, de qua testatur Achil. decisio. 2. de decret. Tamen
quia fuit allegatum consil. Paul. de Castr, 337. alias
338. incip. primo quæritur, lib. 1. nu. 5. & Felyn. in c. cũ
vene-

venerabilis.col.fi.de except. ex quibus videtur inferri,
1 quod † id, quod summarie fit, non attenditur in iudicio plenario, nisi iustificetur: fuit ordinatum, vt restringerem dub. hoc modo, an confessio Illustrissimæ Marchionissæ præiudicet Illustrissimis filiabus, vel sit in hoc iudicio iustificanda.

SERAPHINI.

In eadem Penestrin. Lunæ 8. Februarij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Præsumptio confessionis oritur ex decreto, contra quam tamen admittitur probatio in contrarium.*

2 *Confessio in iudicio summario, non præiudicat in ordinario.*

DECISIO CLVI.

Fuit per Dominos resolutum, firmandum esse in iure, an decretum fuerit interpositum per iudices cōpetentes, necne, propter doctr. allegatam Bart. & aliorum, in l. cum hi, §. transactiones alimentorum, de tran
1 sact. alias præsupponendo sine veri præiudicio, † quod decretum à iudicibus competentibus emanuerit, dicebant confessionem Illustrissimæ Dominæ Marchionissæ præiudicare filiab. ratione præsumptionis, quæ ex decreto valido oritur, ad decis. Put. 205. lib. 3. licet talis præsumptio admittat probationem in cōtrarium ex quo etiam fuit dictum, cons. Paul. de Cast. 337. lib. 1. nu. 5. alias allegatum esse ita intelligendum, vt con-
2 fessio † in iudicio summario non præiudicet in ordinario, scilicet absolute, sed præsumptiue secus. Item decis. 7. Put. lib. 3. esse intelligendam ob non obseruatam formam statuti de don. non valituris. Tamen non esse præcludendam viam contrariæ probationi. Et ideo aliqui ex Dominis dicebant, esse edendos libros per ea, quæ deducuntur pro parte Illustrissimarum filiarum. Addebant Plot. in l. si quando. num. 706. C. vnde vi. Fuit ordinatum, vt præsuppositis circumstantijs facti, quæ habentur in dubio, dubitarem, an Illustrissima Domina Helena teneatur edere libros rationum, & electio erit Dominarum Actricum, à quonam dubio incipere velint disputationem.

SERAPHINI.

In eadem Penestrin. Lunæ, 10. Maij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Transactio semel finita non potest iterum fieri eisdem rebus, nisi docto de errore, vel dolo.*

DECISIO CLVII.

Domini constituebant regulam, quod stante transactione non possit quis petere, vt denuo redda-
1 tur ratio administrationis semel reddita, cum † exceptio transactionis sit exceptio litis finitæ: limitabant etiam, quod secus esset, si doceretur de errore, vel dolo, de quo tamen docere oportet ex claris, & perspicuis probationibus. Dec. cons. 94. num. 9. cum adductis per Menoch. de arbit. lib. 2. cent. 3. casu 209. in fin. sed quia aliqui ex Dominis dicebant, posse docere de dolo per exhibitionem librorum, qui de æquitate Canonica sunt edendi, etiam ad fundandam intentionem actoris, non obstante transactione, fuit ordinatum, vt informantes se restringant ad hoc, vt reassumatur copia transactionis alias Dominis data, vt possint videre, an ex eius tenore colligatur iste dolus, iuxta ea quæ pro parte Illustrissimorum Dominorum Actricium ex facto deducuntur.

SERAPHINI.

In eadem Penestrin. Veneris, 28. Maij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Editio librorum fieri non debet ad probandum dolum, quando ex transactionis instrumento de errore, neque de dolo constat.*

DECISIO CLVIII.

Fuit per maiorem partem Dominorum tentum, quod ex instrumento transactionis non constat de errore, sine de dolo, maximè, cum non fundetur concordia super diuisione tantum, sed etiam super alijs informa-
1 tionibus. Et ideo stante transactione super administratione, non esse edendos libros, obstat exceptio litis finitæ, ad Ruin. cons. 71. lib. 4. & Plot. allegatum. Nisi aliunde probetur error, & dolus.

SERAPHINI.

In eadem Penestrin. Lunæ, 16. Maij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Factum colligitur ex pacto, & eiusdem continentia.*

2 *Clausula, & alias prout in instrumento, intelligi debet vltra specificata.*

DECISIO CLIX.

Circa primam partem dub. Domini pro maiori parte dixerunt, quod in clausula primo loco præsupposita fuit, post prætensiones in ea contentas assertiue dictum, feminas excludi à bonis in prætensionibus expressis & masculos tantum includi vigore pacti initi inter quondam Stephanum & Alexandrum de Columna. Nam licet in ea multa per viam prætensionis deducantur, quæ iuris sunt: tamen reddendo rationem
1 prætensionum † deuentum fuit ad assertionem facti, quod ex pacto, & continentia eiusdem colligitur, ponderando clausulam, attenta dispositione Bart. cons. 90. nu. 6. Item clausulam, in quibus inter cetera continetur. Item dictionem taxatiuam, tantum, vt in simili dictum fuit in causa Viterbien. coram R. P. D. de Grassis.
2 Neq; obstat † clausula, & alias, prout in instrumento, quia illa clausula intelligenda est vltra specificata, Alex. cons. 36. nu. 6. in 2. Natt. cons. 403. nu. 7. Put. decis. 36. lib. 3. & decis. 325. lib. 2. Peregrin. decis. 28. optimè Dec. cons. 63. num. 6.

Quantum autem ad secundam partem Domini fuerunt concordes, quod in clausulis, de quibus in secundo & tertio præsupposito, Illustrissima Domina Marchionissa narrando, se esse certioratam de valore bonorum à peritis pro vtraque parte electis, & de continentia pacti, quod sibi legi, & exponi fecit ab aduocato suarum filiarum, præsupposuerit solos masculos exclusis feminis vigore pacti vocari ad successionem bonorum, de quibus agitur: ponderabant verba illa, ex superius pro parte dominarum, &c. deductis. Notat quod dictæ suæ filiæ, &c. Item clausula, certiorata de quantitate, importantia, & valore omnium suprascriptorum bonorum. Et illa super modo succedendi in dictis bonis in fauorem masculorum, quæ visa sunt satis clara, & aperte ipsius intentionem declarauisse. Et hæc ita firmata fuerunt circumscripto effectu, de quo loco suo tractabitur.

SERAPHINI.

In eadem Penestrin, Transactionis. Lunæ, 21. Nouembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Error vbi non est certa causa finalis transactionis, non rescindit transactionem.*

2 *Error euidens esse debet ad transactionem rescindendam.*

3 *Error in transactione ex pactis in ea appositis principaliter detegitur.*

4 *Assertio erronea in transactione facit etiam censeri id omne ab ea dependens erroneum esse.*

5 *Alienatio bonorum fideicommisso suppositorum facta sine*

sine iuris solennitatibus facit censeri errorem in transactione subesse.
6 *Assertio illa in transactione erronea dicitur, quæ etiam est causa consecutiua imponens necessitatẽ ita transigendi.*
7 *Causa finalis, in qua erratum est, ea dicitur, quæ imponit necessitatem dispositionis faciendæ.*
8 *Causa erronea sufficit, quod etiam in parte tali sit falsa, quæ impediret fieri transactionem.*
9 *Error expressus rescindit transactionem in eo, in quo est erratum.*
10 *Error expressus dicitur, quod à iure certam habet interpretationem.*

DECISIO CLX.

CAusa fuit proposita, & vocata super vna tantum
limitatione deducta pro parte Illustrissimi Domi
ni Iulij Cæsaris ad regulã alias per Rotam firmatam,
videlicet, die Lunæ, 13. Iunij, 1575. quod regulariter
error annullat transactionem, scilicet, vt non procedat,
1 vbicunque † error non est certa causa finalis transactio-
nis, ex nu. in l. damus, ff. de condict. indeb. & per Bar. in
l. demonstratio, § quod autem, nu. 6. de condit. & de-
monstr. cum alijs per informantes allegatis. Causam
autem finalem esse volebant illam, quia calculatis cal-
culandis, & detractis detrahendis, Illustrissimæ filiæ
non poterant ex bonis patris plus quam 12000. scuto-
rum consequi, quę cum influat in quemlibet effectum,
dicitur finalis, ad not. per Bald. in l. 1. col. fi. solut. matr.
Aym. cons. 192. Quod etiam ostenditur ex dictione,
quia, vt per Bald. in l. 1. post glos. nu. 2. ff. de ser. cũ alijs,
maximè cum respiciat vtilitatem transigentium, vt
per Imol. in l. 2. §. fi. nu. 9 de donat. Et ideo inferebant,
transactionem non esse nullam ex capite erroris, nisi
constet non esse verum id, quod enunciatur, Illustrissi-
mas filias non potuisse plus consequi quam 12000. scu-
torum ex prædictis bonis. Insuper addebatur ab vno
ex Dominis ad considerationes Dominorum aduoca-
2 torum, tunc demum † errorem vitiare, quãdo est eui-
dens, ad not. per Alex. in l. qui Romæ, §. duo fratres,
nu. 54. de verb. oblig. Sed non videbatur euidens error
in pari interpretatione, cum secundum eum terrarum
appellatione veniant etiam tenutæ. Et Doct. in l. 1. C.
de erro. calcul. requirũt errorem clarum, vt per Iacob.
ibid. nu. 13. & 17. Et ille dicitur error expressus, qui vi-
deri & legi potest. Butr. in cap. excommunicato, de re-
script. Alex. in l. cum prolatis, nu. 15. de re iudic.

Insuper videbatur posse dici non fuisse erratum in
causa, cum clausula illa, quod dictæ filiæ suæ non po-
terant obtinere ea, quæ pro parte ipsarum prætensa,
& petita fuerunt, verificetur respectu ciuitatis Pene-
strinæ.

Quibus tamen non obstantibus fuit per Dominos
conclusum, non esse recedendum à regula iam firmata
ex pluribus.

Et primò, quia error secundum ipsos est in ipso pa-
3 cto. Nam † pactum est fundatum super assertione Illu-
strissimi D. Iulij Cæsaris, vt patet ex illis verbis Illu-
strissima Domina Marchionissa huiusmodi cessione
fecit, quia ex narratis pro parte Illustriss. Dom. Iulij
Cæsaris non nouit, &c. Et ita, cum huiusmodi opinio
fundata super narratis per Illustrissimum D. Iulium
Cæsarem dederit causam cessioni, influit in ipsam ces-
sionem, ita vt dicatur erronea, vt per Dec. consilio 65.
nu. 6. circa med.

Secundò, quia assertio illa deductis deducendis, &
calculatis calculandis, non est separatim posita, sed ve-
nit consecutiue, & illatiue ad illa, quæ fuerunt narrata
4 pro parte Illustriss. D. Iulij Cæsaris. Ita, quod si † erro-
nea est illa assertio, vt pro nunc præsupponitur, conse-
quens est, vt erroneus etiam sit calculus super ea fa-
ctus. Nã in deductione debuit haberi ratio fideicom-
missi, nec potest hæc enunciatio diuidi, quia tota regi-
tur à verbo, nouit, quòd qualificatur à præcedente
clausula illa ex superius narratis.

Tertiò, quia si Illustrissima D. Marchionissa intelle-
xisset, bona omnia, de quibus agitur, non esse supposi-
ta fideicommisso, vtique vel non fecisset hanc transa-
ctionem, vel eam hoc pacto non fecisset: nam potuisset
loco pecuniarum petere partem bonorum ad filias spe-
5 ctantium, quod maxime suadetur, quia † in huiusmo-
di alienatione bonorum stabilium requirebantur iuris
solennitates, quæ adhibitæ non fuerunt. Et ideo succe-
dit dictum Glos. in d. l. domus, in verb. pecuniæ, per l.
tale. §. falsum. de cond. & demonst. facit Dec. cons. 403.
nu. 19. late Aym. cons. 142. nu. 9.

Neque deducta in contrarium obstare videntur.
Quia exemplo non negatur, errorem in causa finali vi-
tiare transactionem, sed dicitur illam assertionem non
6 fuisse causam finalem, cuius † contrarium verius vide-
tur ponderando illa verba, etiam hanc cessionem fecit,
Soc. cons. 159. nu. 10. & 21. lib. 2. Maximè, cum talis as-
sertio in consequentiam imponeret quasi necessitatem
ita transigendi. Et hæc est notabilis declaratio Fulgos.
in l. si cum te, nu. 4. de pact. vbi ait, causam finalem esse,
7 quando † causa, in qua erratum fuit, si fuisset vera, erat
talis, quæ imponebat necessitatem illius dispositionis
imponendæ. Castr. quoque ibid. nu. 3. vocat illam cau-
sam obligatoriam, & quæ arctat ad illum actum. Ideo
Soc. cons. 159. num. 22. vocat illam causam finalem ex
eo, quod erat obligatoria, si vera fuisset. Quod dictum
sumptum est ex doctr. Bar. in d. l. si cum te, nu. 3. quod
bene applicatur ad casum istum, in quo stante fidei-
commisso conuentionali comprehendente omnia bo-
na, prout fuit assertum, non poterant Illustrissimæ
filiæ consequi ea, quæ in specie fuerant petita pro ea-
rum parte.

8 Nec refert, quod in totum non sit falsa ista enun-
ciatio. Quia sufficit, quod sit falsa in parte tali, quæ ve-
risimiliter in eam falsam esse sciuisset illustr. D. Mar-
chionissa, ita non transegisset: talis autem erat ista, pro-
pter notabilem valorem aliorum bonorum, pacto, vt
præsupponitur, non comprehensorum. Et ita idem
operabatur error in parte, quòd in toto, nempè exclu-
sionem consensus, ad no. per Doct. in l. si per errorem,
de iur. om. iud. & in l. 1. C. de errore calculi.

Præterea licet inter Doct. controuertatur, ex quo
errore vitietur transactio, tamen communiter conclu-
9 dunt in d. l. 1. quod † vbi error est expressus, semper in
eo, in quo est erratum, transactio rescinditur. Castren.
ibi, in fin. facit simile de sententia, de qua ibi per Doct.
quæ vitiatur si habet expressum errorem. Et ideo fa-
tuus est iudex, qui in sententia exprimit causam, cur
ita iudicauit. Et ita respondebitur ad illud argumen-
tum quod hic error non esset euidens. Quia imò pro
10 nunc præsupponitur error expressus, cum † dicatur
expressum & certum, quod à iure certam habet inter-
pretationem. Et ita iste error est talis, vt ex sola lectura
pacti & transactionis colligi possit, faciunt considerata
per Rolan. cons. 13. nu. 29. lib. 1.

Et ex his circumscriptis alijs limitationibus, si quæ
sint, fuit per Dominos conclusum, non esse receden-
dum à regula firmata in dicta resolutione facta sub die
13. Iunij, præsentis anni.

SERAPHINI.

Penestrin. Transactionis. Lunę 23. Ianuarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Castri, vel ciuitatis appellatione venit omne territorium, & etiam ea, quæ ad paciscentes tamquam castri dominos pertinent.*
2 *Familia tanto facilius conseruatur, quanto maiores sunt facultates.*
3 *Coniectura pro conseruatione familiæ colligitur ex onere imposito masculis dotandi, & alimentandi filias.*

4 *Diuisio*

4 *Diuisio castri à territorio dicitur esse magna inaqualitas inter diuidentes.*
5 *Castrum dirutum non venit appellatione castri ex propria eius significatione.*
6 *Coniectura ad exclusionem feminarum colligitur etiam ex verbis pregnantibus prohibitiuis.*
7 *Bona non iurisdictionalia, iurisdictionalibus coharentia non veniunt appellatione castrorum in pacto exclusiuo feminarum.*

DECISIO CLXI.

Licet inspectis tantum illis verbis pacti ibi, *omnia eorum castra, oppida, ciuitates, terras, & fortilitias,*
1 præsens dubitatio, † an veniant tenutæ Algidi Corcolli & bona non iurisdictionalia, non careat difficultate contra Illust. D. Iulium Cæsarem, per ea quæ no. Doct. in l. 3. in princ. de acquir. possess. Dominic. in c. ciuitates, num. 3. de sent. excom. Aym. cons. 54. num. 9. cum alijs pro parte Illustrissimarum filiarum deductis: tamen considerata verisimili mente contrahentium, quæ à Doct. semper excipi solet, vt per Abb. Fel. & alios allegatos, in c. Rodolphus, de rescrip. & Imol. in d. l. 3. nu. 5. & Alcia. in l. 2. de verb. sign. Domini dixerunt, in huiusmodi pacto venire, non solum ipsa castra, opida, & ciuitates, sed etiam omne territorium adiacens dictis castris, oppidis, ciuitatibus, & ea quæ ad paciscentes, tanquam castri dominos, pertinent. Verisimilem mentem contrahentium ex his potissimum deducebant. Primò ex ratione finali, quæ ex proœmio
2 colligitur, cum fiat † hoc pactum pro conseruatione familiæ, quæ tanto facilius conseruatur, quanto maiores sunt facultates. Tiraq. de nobilit. c. 25. nu. 3. cum seq. Et pactum hoc secundum aliquos ex Dominis videtur fauorabile, cum fiat fauore masculorum, & conseruandæ familiæ, ideo non debent ita strictè accipi verba ipsius. Secundo, in eodem proœmio habita fuit ratio bonorum simpliciter in illis verbis, *ex praseruatione, & augumentum facultatum, & infra etiam alijs locis.*

Tertiò, quia fuit impositum onus masculis dotan-
3 di, & alimentandi filias, & † hæc coniectura visa est valde potens: nam cum contrahentes voluerint pro manutentione familiæ hanc inire conuentionem, vtique si intellexissent, quod castra, opida, & ciuitates tantum venirent sine suis territorijs, verisimiliter non onerassent masculos in istis bonis succedentes tali onere, cum superessent alia bona sufficientia pro dotandis, alimentandis feminis.

4 Quartò, consideratum fuit, † quod attenta diuisione, nisi sumamus istam interpretationem, magna erit inæqualitas causata ex hoc pacto inter fratres, cum fere omnia bona Alexandri consistant in castris & oppidis. Ita quod si non habeamus castra diruta cum eorũ territorijs pro castris, maius erit onus in portione Alexandri, quàm in portione Stephani.

Non obstat, quod appellatione castri non veniat ca-
5 strum dirutum, quia propter dictionem vniuersalem, omnia, iuncta verisimili mente potest venire, maximè cum dictio terras, etiam possit conuenire territorijs, & tenutis, l. quicunque C. de omn. agr. desert. lib. 11. & not. Guido Papæ, singul. 526.

6 Quintò fuit consideratum, quod in exclusione feminarum paciscentes locuti sunt per verba prægnantia excludendo eas à dictis bonis, locis, ciuitatibus, castris, & oppidis. Et has coniecturas videtur adiuuare iuris dispositio, vt per Aret. cons. 15. col. 1. vers. secundo præmitto, & Coua. pract. q. c. 1. nu. 10. Tamen si super istis coniecturis velint Illust. filiæ particulatiter audiri, fuit ordinatum, vt eas audiam.

Fuit etiam inclinatum per Dominos, quod ea bona,
7 quæ non sunt iurisdictionalia, nec iurisdictionalibus cohærent, ita vt non possideantur ratione dominij castrorum, oppidorum, & ciuitatum, non comprehendãtur sub isto pacto, quod etiam ex reseruatione facultatis testandi suadetur. Quare erit in facto statuendum, quæ nam sint ista bona, & an tenuta Corcolli sub isto secundo membro, vel potius sub priori sit collocanda, attenta diuisione facta inter præfatos Illustr. D. Alexandrum, & Stephanum.

SERAPHINI.

In eadem Penestren. Lunæ, 7. Maij, 1576.

SVMMARIVM.

1 *Aestimatoribus discordibus Rota eligit tertium.*

DECISIO CLXII.

EX partitis libri editi pro parte Illustriss. D. Iulij Cæsaris constare dicitur adesse alium librum Castruccij, ideo per eundem Dominum esse edendum, & istos libros poterit ponens causæ ponere in actis. Quantum ad calculatores vnus tantum eligatur pro qualibet
1 parte. Quantum ad † æstimatores valoris grani & aliorum eligantur per partes, & demum ipsis discordibus Rota eligat tertium. Quantum ad folium productum & saldum, tunc super eis fiat calculus, quando fieri sit recognitum, ideo recognoscantur. Quantum ad molendinorum controuersiam, vtrum debeant applicari ciuitati Penestrinæ, vel Corcollo, non videri hanc inspectionem spectare ad peritos, sed esse quæstionem iuris in Rota terminandam, cum factum de loco, in quo sita sunt, & quibus mensibus ad ea accedant mole volentes, sit certum.

SERAPHINI.

Porunun. de Col. Veneris, 8. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Gratia quo minus sit motu proprio cessa, non faciunt ea, qua contra clausulam motus proprij deducuntur.*
2 *Supplicatio si dedit causam motu proprio, contrauentio omnino non tollitur.*

DECISIO CLXIII.

CAusa discussa Domini in hoc concordabant, quòd
1 ea, quæ † contra clausulam motus proprij deducũtur, non faciunt, quo minus gratia sit motu proprio cessa, & suos patiat iuris effectus. Sed an ex hoc tollatur omnino contrauentio respectu supplicationis, non fuerunt concordes, aliquibus affirmatiuam, alijs negatiuam partem amplectentibus. Et qui negabant, mouebantur ex eo, quod supplicatio videtur dedisse cau-
2 sam, † motu proprio. Et allegabant Bald. in l. eam quã, nu. 1. C. de fideicom. Tamen fuit ordinatum, vt strictè informetur super acceptatione & vsu, an faciant contrauentionem. Et videatur Bald. ibid. nu. 5. & 52.

SERAPHINI.

Anconitan. Coriorum. Die 27. Maij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Libris producentis non creditur in eius fauorem.*
2 *Proxeneta, neque testi offerenti rationem mercedis, non creditur.*
3 *Fides non datur mercatoribus ad eorum fauorem.*
4 *Partita non annotata in libris solitis annotari, præsumitur non extare.*

DECISIO CLXIV.

FVit tentum pro Riberijs, non obstantibus resolutionibus, seu inclinationibus in contrarium habitis sub die 28. Nouembris, & 19. Decembris, 1572. nẽpe non probari concludenter, quod Vltraferri fuerunt à Barberinis consignati Rouelasso. Quatuor .n. genera probationis afferuntur. Primũ est ex instrumento ces-
1 sionis, quod † non probat, stante decoctione Rouelaschi, cum hic militet ratio, l. per diuersas. C. mãda. & ibi

ibi Bal.nu.2.Rot.decis.1.de alienat.indic. mut. cau. in
no.Soc.cons.66.nu.14.lib.1.Secundum est ex testibus,
quos Domini dixerunt nihil concludenter probare.
Nam primus non vidit consignare, & refert se ad li-
bros Rouellaschi, quibus non creditur, ideo neque e-
tiam ipsi, Aym.cõs.122.nu.8. Secũdus testis nihil pro-
2 bat, quia † affert rationem mercedis, quæ non conclu-
dit, & est proxeneta. Alex.cons.117.lib.7. Alij testes ni-
hil probant, neque etiam stylum non concurrente spa-
cio temporis sufficienti. Tertium est ex partitis, quod
neque etiam probat: non enim datur fides mercatori-
3 bus ad eorum fauorem.l.exemplo.C.de probat. Ias.in
repet.l.admonendi.num.111.& ibi Rip. num.121.de
iureiur.cum alijs, neque etiam protestatio contra te-
stes, Ias.ibid.nu.133.& sequ.Aym. de antiq. temp.par.
1.nu. 29. Quartum est ex stylo, qui visus est non con-
cludere, quia conceptus est per verba, multi & multo-
ties, quæ non concludunt, l.1.§.hoc rescriptum, vbi gl.
& Bart. ad Syllanian. Corn.cons.301.nu.7. lib.3. Cas-
sad.decis. 54.num.20.

Et ista omnia considerarunt Domini, facile tolli ex
4 eo, quod militat maxima præsumptio in contrarium,
quæ oritur ex eo, quod in libris Bergagrini non repe-
ritur annotata ista partita, Bart.in l.Titiæ textores. in
2.not.de leg.1.Dec.cons.218.nu.6.& cons.496.nu.8.Et
maximè stante stylo mercatorum describendi omnia
negotia, quæ per ipsos geruntur, & negotium erat ma-
gnæ quantitatis. Accedit, quod partitæ Rouellaschi
& Barberini non concordant, ideo facile fraus præsu-
mitur stante tali diuersitate & decoctione, Ias.in §. itẽ
si quis in fraudem. nu.46.Instit.de actio. Et ita tollun-
tur omnia in exemplo considerata, quia sunt vel im-
perfecta vel suspecta, & Barberini ex ijs non conclu-
denter probant exceptionem cessionis, prout tenentur,
cum Riberij fundauerint actionem probato dominio
Coriorum.

SERAPHINI.

Salamantin.Iurisdictionis.Lunæ, prima
Iulij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Tribunalia suprema nunquam exequuntur sententias, de quarum iniustitia ex actis constat, imo potius eas solent reuocare.*

2 *Amissio actuum tollit iniustitiam sententiæ, quæ ex illis actis reperitur constare.*

3 *Onere probandi superfluo nemo præsumitur se velle grauare.*

DECISIO CLXV.

FVit resolutum, sententiam Mercurij latam contra
R.P.D. Abbatem, non esse exequendam, sed esse
reuocandam, quia ex resolutione nuper facta de eius
iniustitia, constat, cum ex testibus Abbatis fuerit suf-
1 ficienter iustificata bulla erectionis, & † suprema tribu-
nalia nunquam exequuntur sententias, de quarum in-
iustitia ex actis constat, sed eas solent reuocare, vt ex
sententiá Guid.Pap.decis.215.nu.8.& 36.resoluit Ro-
ta in vna Auximan.dotis corã me, die 14. Mart. 1577.
2 Nec obstat fundamentum, quod fit ex eo, † quod de
notoria iniustitia constare non potest, cum probetur
quorundam actuum amissio, ad trad. per Cor.cons.10.
lib.4.cum alijs per informantes allegatis. Quia ex fa-
cto videtur tolli omnis difficultas. Nam quantum ad
exceptiones contra bullam apparet ex actis ter fuisse
productas, & eodem instanti parti restitutas. Nec con-
stat vnquam realiter apud acta dimissas fuisse. Quan-
tum ad testes examinatos in curia cum fuerint exami-
nati de anno 1513. vsque annum 1517. & postea de
anno 1518. fuerit decreta remissoria, quam episcopus
executus est, & tota integra extat apud acta, satis ap-
paret, illos testes nihil releuans probare potuisse: fru-
3 stra † enim fuisset susceptum onus probandi per remis-
soriam cum tanta impensa, pro parte episcopi, si ex te-
stibus iam examinatis fuisset iustificata eius intentio.
Vltra, quod etiam testes Abbatis plures numero, &
multa acta per ipsum producta perierunt, & maximè
cum testium publicatio pro parte episcopi fuerit peti-
ta, & obtenta, quæ omnes circumstantiæ habitæ fue-
runt in consideratione, præsertim cum à tanto tempo-
re citra Rota noluerit vnquam dare executionem di-
ctæ sententiæ.

Non obstat concordia. Quia omissis executionibus,
quæ contra eam opponuntur, si considerentur ea, quæ
in ea continentur, potius faciunt contra Episcopum,
dum ille Archipresbyter consuetudini renunciat. Nec
probetur eius effectuatio, imò ex articulis quarto &
quinto Episcopi, contrarium probatur, Aym.cons.266.
col. fi. Nec talis renunciatio de iure tenet, vt bene de-
ducunt informantes.

Et hæc omnia dicta fuerunt præsupponendo rem
iudicatam, & circumscribendo nullitates, inter quas
videbatur valde vrgens illa, quæ deducitur de suffi-
cientia mandati Roderici de la Camera, in personam
Ioan. de Castello, per ea, quæ tradit Aegid.decis.5.cir-
ca med. Sed circa hoc nihil fuit dictum, tum ex eo, ꝙ
pars Episcopi non informat, tum quod non fuit visa
necessaria Dominis huiusmodi discussio.

SERAPHINI.

Reatin.Beneficij.Mercurij, 20.Iunij, 1576.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum potest acquirere quasi possessionem conferendi beneficia ex scientia, & patientia Episcopi, quæ multis probatur modis, & num.seq.*

2 *Episcopus tenetur per se, vel per alium visitare suam diœcesin.*

3 *Episcopus præsumitur scire, quæ ab eius Vicario etiam foraneo fiunt.*

4 *Scientia probatur ex actuum multiplicatione.*

5 *Collatio fructus, quos bonæ fidei possessor facit suos.*

DECISIO CLXVI.

FVit resolutum, satis constare de scientia & patien-
1 tia Episcopi ad hoc, vt † Capitulũ potuerit acqui-
rere quasi possessionem conferendi beneficium, de
quo agitur. Et primò, talis scientia probatur ex præ-
sumptione iuris, quæ est, quod quis præsumitur, scire
id, ad quod tenetur, gl.in reg. præsumitur, de reg. iur.
in 6.Card.in clem.1.q.7.& ibi Imol. & Bonifac.de cõ-
sanguinit. & affinit. Roman. cons.481. Dec. cons. 160.
2 nu.5.vers.sed † tamẽ, cum simil. Episcopus autem tene
tur quolibet anno per se, vel per alium, diœcesin suam
visitare, & ideo si alleget ignorantiam vacationis, non
auditur; Rot.decis.6.de iure patron.in nouis.

Secundò, ex lapsu temporis satis longi. Innoc. in c.
bonæ. de postular. prælat. Abb. in c. cum ecclesia. nu.
25.de caus.possess. & propriet. & Put.decis.109. incip.
idem & secundo. &c.

3 Tertiò † probatur ex eo, quod Hieronymus fuit im
missus in possessionem vigore collationis Capituli à
Vicario foraneo Episcopi Reati, vt habetur in 3. præ-
sup. Ideò succedit doctrina Bart.in l. si Publicanus, §.
in omnibus. de publ. cum alijs, de quibus per Couar.
in reg.possesso. num.8.vers.3.de reg.iur.lib.6.

Quartò probatur ex collatione facta per Cardina-
lem Columnam, tanquam de beneficio vacante per
resignationem Bernardi, vt in 4.præsup. quæ quidem
videtur vera scientia, nedum præsumpta.

4 Quintò & vltimò † probatur sciẽtia ex actuũ multi-
plicatione, cum tribus vicibus Capitulũ contulerit, vt
per allegatum decis.Put.109. Quæ in contrarium ex fa
cto deducuntur, sapiunt turbationem potius, quã pos-
sessionem. Et ideo sequitur, quod cum collatio sit fru-
ctus,

ctus,& possessor bonæ fidei fructus suos facit,collationem capituli, quod est in possessione conferendi, esse præferendam collationi Episcopi dicendum est, Aym. cons.322.cum alijs.Nunc enim ad hunc effectum agitur, vt patet ex puncto, non autem ad effectum præsumptionis,quo casu possent procedere nonnulla,quæ in contrarium per Excel.D.Aduocatū deducta fuere.

SERAPHINI.

Reatin. Beneficij. Lunæ, 17. Iunij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Collationis effectuatio ex quibus probetur actibus.*
2 *Possessio non potest inuerti sine scientia illius, qui est in possessione.*
3 *Obiectiua materia dicitur esse de iure dantis.*
4 *Possessio magis attenditur in beneficialibus, quam renunciatio.*
5 *Possessio iurium incorporalium, ita inhæret possessori, vt alius eo ignorante auferre non possit.*

DECISIO CLXVII.

Domini dixerunt standum esse in resolutis: nam quasi possessio conferendi S. Ecclesiæ Lateranen. probatur ex collatione facta à Capitulo Bernardo Bēcio.Calend.Maij,1515.de hoc beneficio, vt in 3. præsup. quæ habuit effectum, quia idem Bernardus, 30. Aprilis, 1523. illud resignauit Hieronymo Balbo, &
1 ita † probatur effectuatio collationis.Oldra.cons. 229. num.2. cum alijs allegatis in resolutione alias corā me facta, & præsumitur scientia Episcopi ex his, quæ in alia resolutione sub die 20. Iunij, 1576. deducta fuerunt.

Nec obstat collatio facta à bo. mem. Cardinali Columna, nec non possessione subsecuta virtute d. colla-
2 tionis. Primò,quia † cum capitulum iam esset in possessione, non potuit possessio illius inuerti sine sua scientia. Calder.cons.12. de iure patron. Secūdò, cum idem Vicarius dederit possessionem vigore vtriusque tituli, apparet eum non habuisse animum spoliandi Capitulum, & ideo non priuauit illud sua possessione Aegid.decis. 107. Tertiò, vltimus status attendendus est, qui est in fauorem capituli cum Hieronymus resignauit in manibus capituli, & vigore huius resignationis secuta fuerit collatio & possessio,de anno 1556. cum quibus concurrit depositio primi testis Alexandri deponentis de possessione Hieronymi, & Petri Vincentij, & censuum solutione.

Nec obstat, quod sumus in materia obiectiua, quia
3 † est de iure dantis. Cessad. decis.2. de except. Nec obstat, quod Cardinalis resideret in curia, quia tenebatur saltem per alios visitare. Nec obstat contradictio Episcopi, quia potius videtur turbatio quædam, cum ea non obstante Hieronymus perseuerauerit in sua possessione.

Nec obstat renunciatio in manibus Episcopi, quia cum Capitulum esset in quasi possessione per renunciationem factam Capitulo per diem, ante omne ius fuit abdicatum à Bernardo, quia in istis magis atten-
4 ditur possessio, c. consultationibus.de iure patro. Abb. in c.bonæ.il secundo,nu.7.de postula. præl.

Præterea necesse esset docere de scientia Capituli
5 ad hoc, vt amiserit suam possessionem,cum † ea ita dicatur ei inhærere, vt alias eo ignorante non possit illud priuare. Innoc.in d.c.bonæ.nu.1. vers. item de illo. de postul.prælat.& in c.in litteris. de rest. spolia. Abb. in d.c.bonæ.nu.20.Bald.in l.2.nu.12. de seruit.

Cetera quæ contra titulum d. Alexandri deducuntur, non obstant, cum satis sit ei ex non iure actoris obtinere.

SERAPHINI.

Roma.Palatij de Ioacchinis. Lunæ,28.Octobris,1574.

SVMMARIA.

1 *Præsumptio de iure est, vt res potius censeatur data & accepta in solutum, quàm in pignus.*
2 *Solutio particularis habet multa incommoda secum.*
3 *Præsumptio est, quod res sit magis propria, quam aliena.*
4 *Confessio facta in contractu nocet confitenti.*

DECISIO CLXVIII.

Fuit resolutum, Dominos de Capizucchis non teneri ad relaxationem Palatij, de quo agitur. Cum.n. Domini de Ioacchinis sint actores, & ideo debeant suam intentionem plenè probare, eam non probant ex coniecturis per eos adductis,cum coniecturæ exemplo deductæ, & plures, & fortiores sint.

1 Et primò, de iure † potius præsumitur res in solutū data & accepta, quam in pignus. Bart. in l. gerit. num. 27. de acquir. hæred. Alexan.in l.1.§.per seruum. il secundo. num.7. de acquir. poss. Ang. in l.cum notissimi.in prin. C. de præscript. 30. anno. Creditum enim videbatur satis proportionatum ad valorem dicti Palatij de eo tempore.

Secundò, quia magis expediebat Paulo & fratribus habere domum in solutum, quàm in pignus, cum par-
2 ticularis solutio habeat multa incommoda. Alex.consil.185. nu.2.lib.6.Nat.consi.140.nu.4.lib.1.

Tertiò, quia cum præcesserint sententiæ, & processus, executiuus vsque ad relaxationem brachij secularis,concurrente lapsu longissimi temporis,præsumendum est,cetera, quæ ad perfectionem executionis desiderantur, interuenisse, nempe subhastationem, & deliberationem. Anchar.consil.40.nu.2. Dec.consil.375.n. 3.Afflict.decis.27.nu.6.Achil.decis.13.de attent.

Quartò considerata fuit qualitas, & peritia Pauli, tum φ ipse imposuit centum super ista domo,ideo ad
3 excludendum delictum præsumendum est,φ super re propria. Alex.d.consi. 85. nu. 2. lib. 6. Tum quod fecit melioramenta, quæ non est præsumendum, quod iuris peritus fecisset in alieno sciente, §. diuerso. Instit. de rer.diu.l.cum de indebito.ff.de solut.

4 Quintò, † fuit habita in consideratione confessio Calixti in venditione casali, Alex.consi.112.colum. 1. libro 6.

Sextò,depositiones eiusdem Calixti,& Fidelis, quæ licet inter alios acta, tamen probent aliquod adminiculum.

Vltimò,quia non constat,quod Paulus vnquam petierit sibi satisfieri de suo credito, quod est verisimile non factum fuisse,si domus tantum pro pignore cōsignata fuisset.

Nec obstat brachium seculare,quia per eum possessio non adiudicatur ipsis Dominis de Capizucchis,sed executoribus.

SERAPHINI.

Portuen. de Columna. Lunæ,10. Iunij 1577.

SVMMARIA.

1 *Reuocare an possit quis consensum suum, & acceptationē gratiæ sibi factæ, stante pacto de non reuocando consensum prædictum.*
2 *Renunciare gratiæ sibi factæ quilibet potest, etiam si habeat decretum irritans,& decisione sequenti,nu.3. vbi distinguit.*
3 *Acceptatio non intelligitur secundum qualitatem actus acceptati, sed simpliciter mittitur executioni, nisi tertius reclamet.*
4 *Gratia habet implicite statū,donec tertius reclamet: alias in sui substantia non est nulla.*
5 *Venire quis potest contra factum proprium, quando illud est nullum ad fauorem sui.*
6 *Gratia intelligitur sine præiudicio iuris tertij,quo ad eius fauorem.*

DE-

DECISIO CLXIX.

DVbium propositum fuit per Dominos discussum,
& difficoltas restricta ad hoc, vt videatur de ve-
ritate præsuppositi, quia eo stante res videbatur pati
multas difficultates contra Illustriss. D. Iulium Cæsa-
rem. Præsupponendo enim resolutiones alias coram
me factas, nempè, quod gratia sit diuidua respectu per-
sonarum, indiuidua vero respectu dotis, & quod D. Iu-
lius totam gratiam acceptauerit, quæ emanauit motu
1 proprio, difficultas eo videbatur redigi, quod † con-
trauentio oriebatur ex consensu Illustriss. D. Iulij, ad
quam tollendam ipse modo reuocabat hunc consen-
sum & acceptationem: quod an ei liceret, stante præ-
supposito quod circumscripto pacto non possit reuo-
care consensum suum, discutiendum veniebat. Et quia
Illustriss. D. Clarix & filiæ videntur habere fundatam
intentionem in eo, quod nemo potest venire contra
factum proprium, l. post mortem. ff. de adopt.
Ad demonstrandum hoc licere, plura fuerunt facta
fundamenta pro parte d. Illustr. D. Iulij Cæsaris.
2 Et primò, quia † quilibet potest renunciare gratiæ
sibi factæ, etiam si habeat decretum irritans, c. ad Apo-
stolicam, de regular. Sarnen. de triennal. q. 49. nu. 11
Put. decis. 1. lib. 2. Tamen hoc fundamentum fuit con-
tra præsuppositum.
Secundò, quod cum gratia sit limitata, ex quo vi-
3 detur habere † clausulam sine præiudicio tertij, ita etiã
videtur limitata ipsa acceptatio, quia intelligitur se-
cundum qualitatem actus acceptari, secundum allega-
ta per informantes.
Hoc fundamentum apud Dominos habet difficulta
tem maximam, tum quia hoc fuit aliàs disputatum, &
non resolutum: tum quia, quod acceptatio intelliga-
tur secundum qualitatem actus acceptati, videtur po-
tius facere contra. Quia si tertius non reclamat, gra-
tia mitti[illegible] ut executioni, prout iacet, Dec. in c. super
eo. nu. 36. ff. de offi. deleg. & ibi Abb. nu. 5. Butr. n. 15.
4 Imo. nu. 10. Et sic † implicitè videtur habere statũ, do-
nec tertius reclamet. Et ratio fuit, quia gratia non vi-
detur nulla in substantia. Rui. cõs. 85. nu. 4. & cons. 87.
nu. 7. & seq. lib. 3. vel saltem hoc esset particulariter vi-
dendum. Nam si ista gratia implicite habet statum,
donec superueniat reclamatio, [illegible]o Illust[illegible]s. D. Iulius
contrauenit, [illegible] adhuc durat contrauentio.
Nec obstat reuocatio, quia stante præsupposito, ꝙ
circumscripto pacto non possit reuocare, non vident
Domini, quid operetur pactum, ex quo etia[illegible] stante
pacto illo, gratia habet utom implicitum statum vali-
ditatis, & sic mittenda plenariæ executioni, nisi se-
cundus genitus reclamet, cui gratiæ ipse renunciare
non potest, & faciunt not. per Gigant. q. 79. Cassand.
5 decis. 1. de pensio. Quia tunc demum quis potest veni-
re contra factum proprium, contra reg. d. l. post mor-
tem, ff. de adoptio. l. si creditoribus. C. de ser. pig. dat.
man. quando factum illud est nullum ad fauorem sui.
Ita declarat Alex. cons. 103. nu. 14. lib. 2. Acceptatio igi-
tur illustrissi. D. Iulij non est nulla, maximè quia vbi
actus redditur inualidus ad fauorem [illegible] tertius, int[illegible]li-
gitur semper eo volente, & i[illegible]le debet de nullitate il-
lius opponere, & non alij, Rui. cons. [illegible]. n. 31. lib. 1. &
cons. 85 nu. 6. lib. 3. Crot. qui plura cumulat q. 1[illegible]9.
6 nu. 7. Et indubitatum esse videbatur, quod [illegible] il-
la, quæ habet, quod gratia intelligitur sine præiudicio
iuris tertij, intelligatur ad fauorem illius tertij, non
alterius, ex supra allegatis, & ex his quæ infra dicetur.
Tertio, quia iste consensus videtur sapere quandam
vltimam voluntatem. Hoc etiam fundamẽtum visum
fuit esse contra præsuppositum.
Quartò, fuit allegatum tex. in c. ex multiplici. de
decim. in quo censetur reseruatum pactum, cui fuit re-
sponsum.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum de Col. Mercurij 26.
Iunij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Dignitati nemo potest renunciare, nisi in manibus supe-
rioris.*
Imo nec etiam formæ succedẽdi, quæ est ei annexa, & n. 2.
3 *Gratiæ dignitatis sibi factæ etiam habentis decretum irri-
tans renunciare nemo potest, nisi in manibus superioris.*
4 *Renunciare nemo potest actus concernentis fauorem alte-
rius, sed bene sui.*
5 *Praiudicia, quando sunt inseparabilia, renunciatio etiam
non tenet in fauorem renunciantis.*
6 *Gratia a tempore data initium sumit, & sic illud tempus
attenditur, & nu. 8.*
7 *Priuilegium transfert ius, & dominium absenti, a data
ipsius priuilegij.*
9 *Exceptione contrauentionis, vt agens reppellatur, sufficit,
quod contrauentio sit in minimo.*
10 *Gratia validitas per acceptationem facta, non potest am-
plius tolli, & in pristinum statum [illegible] poni, & nu. 14.*
11 *Gratia ante ius quæsitum tertio sortitur naturam vltimæ
voluntatis, postea autem sapit naturam contractus.*
12 *Pactum, per quod tertio est ius quæsitum, reuocari non po
test.*
13 *Primogenitura fieri non potest, sine consensu Prin[illegible]ipis.*
14 *Tempus data attenditur circa validitatem, vel inualidi-
tatem gratiæ, quæ semel sortita effectum non potest am-
plius reuocari.*
15 *Pater non potest præiudicare filio emancipato, qui acqui-
siuit emphyteusin ex re patris.*
16 *Gratia sine consensu in patrimonialibus non valet, ex de
fectu intentionis.*

DECISIO CLXX.

FVit ex ordine Dominorũ dubitatum, an reuoca-
tioni factæ per Illust. D. Iulium Cæsarem, [illegible] ob-
stet gratia Papæ, vt non potuerit consensum suum &
acceptationem reuocare respectu sui ad effectum, vt
adhuc dicatur durare, vel non durare contrauentio.
Et materia per Dominos discussa, fuerunt excitatæ
infrascriptæ difficultates [illegible] licet nihil fuerit resolutum.
Et primò dicebatur per nonnullos ex Dominis, ꝙ
si præsupponimus, quod forma succedendi sit indiuisi-
bilis a principatu gra[illegible] Papæ, videtur obstare renun-
1 ciationi D. Iulij, quia pro indubitatio habebãt, † non
posse renunciari principatum, nisi in manibus superio-
ris, l. penul. de offic. præsid. Restan. de imperat. q. 103.
nu. 10. cum seq. Rom. sing. 252. Affl. in tit. quæ sint re-
gal. in verb. potestas, nu. 5[illegible]. cum alijs quæ per Domi-
nos informantes deducuntur. Si ergo non potest renun
2 ciari dignitati, nec etiam potest [illegible] renunciari formæ suc
cedendi, quæ est ei annexa, & indiuidua, vt per Gu-
liel. de Benedic. q. de camerario. nu. 6. Sed quia partes
controuertunt super decis. facta, super diuiduitate &
indiuiduitate, quam tamen ego retuli fuisse, quod gra
tia respectu personæ Illustr. D. Iulij erat diuidua, re-
spectu vero dotis, & respectu primogeniti esset indiui-
dua, & ita fuisse resolutum die Ven. 6. Decemb. 1575.
Tamen fuit processum vlterius ad alia argumenta,
quę pro parte D. Iulij deducuntur.
3 Et quantum ad primum, quod † quilibet possit re-
nunciare gratię sibi factæ, etiam quod habeat decre-
tum irritans, quia sortitur naturam actus principa-
lis. Sarnen. de triennal. q. 49. num. 11. Cassad. decis. 2.
de decret.
Tenentes pro parte Illust. D. Claricis respondebant
non procedere in dignitatibus, postquam alicui est

11 collata dignitas & acceptata, niſi fiat renunciatio in
manibus ſuperioris, c. admonet. de renunciat. licet poſ-
ſit non acceptate. c. ſi tibi abſenti. de præbend. in 6. ma
ximè, quia eſt renunciatio expreſſa, Dec. in l. poſtquã
liti, in prima fallen. C. de pact.

Nec obſtaret ſi diceretur non agi de renunciando
4 principatui, ſed primogenituræ: nam † cum primoge-
nitura non reſpiciat vtilitatem D. Iulij, ſed vtilitatem
primogenitorum, hoc non eſſet renunciare fauori ſuo,
ſed fauori alterius, quod fieri non poteſt, Dec. in l. pen.
C. de pac. num. 18. & ibi per alios.

Nec obſtat, ſi replicetur nunc non agi reſpectu pri-
mogenitorum, quia quotieſcunque quis renunciando
fauori ſuo præiudicat neceſſario alteri, & ſic præiudi-
cium tertij eſt inſeparabile, renunciatio etiam non te-
net reſpectu renunciantis, Bar. in d. l. pen. num. 3. verſ.
ſecundo caſu. C. de pact. & ibi Iac. num. 16. Iſta autem
5 præiudicia † ſunt inſeparabilia, nam ſi Dominus Iu-
lius non præſtitiſſet conſenſum huic gratiæ, Papa ſal-
tem de poteſtate ordinaria in iſtis patrimonialibus nõ
potuiſſet ita diſponere, vt not. Doct. in c. eccleſia ſan-
ctæ Mariæ cum alijs allegatis per informantes. Quod
ſi diſponere non poterat, ſequi videtur, quod conſen-
ſus D. Iulij fecit gratiam validam. Ex quo etiam ſequi
tur, quod reuocatio iſtius conſenſus redderet gratiã
nullam vſque ab initio propter defectum intentionis
Papæ, qui defectus annullat gratiam ab ipſo initio,
6 Caſſad. deciſ. 3. de penſio. num. 3. gratia † enim à tem-
pore datæ initium ſumit, & propterea tempus illud
attenditur, c. ſi ſuper. de offic. deleg. Gig. q. 22. num. 16.
de penſio. Clarus eſt autem defectus intentionis, quia
Papa noluiſſet inferre hoc præiudicium D. Iulio aufe-
rendo ſibi poteſtatem diſponendi de rebus ſuis ſine
ſuo conſenſu.

Ad ſecundum fundamẽtum, quod fit pro Domino
Iulio, quod primogenitis non ſit ius quæſitum, cum
non interuenerit nuncius, epiſtola, vel ſtipulatio No-
tarij. Reſpondetur quod, aut iſta primogenitus habet
vim priuilegij & conceſſionis Principis, aut vim con-
7 tractus cum Principe initi. Si † vim priuilegij, tunc ex
illo quæritur ius abſentia data priuilegij, quando con-
ſtat de mente Principis, Butr. in c. conqueſtus, nu. 13.
Abb. nu. 10. de reſtit. ſpol. quia & ex ſola Principis cõ-
ceſſione transfertur dominium, Alex. conſ. 187. [illegible] 7.
lib. 2. Iac. in l. traditionibus. in fi. C. de pact. & [illegible] ibi
nu. 4. Si verò valet in vim contractus, ergo in diſſolu-
tione requiritur conſenſus vtriuſque l. ab emptione,
de pact. Sed tolli videtur difficultas ex eo, quod con-
ſtat de voluntate Principis volentis, quod quæratur
Ius, ex eo, quod voluit, quod gratia ſit ſemper valida,
8 ergo † omni tempore, & conſequenter à data ipſius
gratiæ. Præterea ſi Papa voluit, quod hæc primoge-
nitura ab omnibus inuiolabiliter obſeruetur, ſublata
aliter iudicandi facultate, non videtur, quod D. Iulius
etiam reſpectu ſui poſſit renunciare, prout in ſimili
propter hanc clauſulam fuit reſolutum omnes com-
prehendi in vna Parmen. caſtrorum coram R. P. D. Al-
dobrandino diebus præteritis. Nec obſtat deciſio. 1.
Put. libr. 1. & Creſcen. lib. [illegible] 9. Quia procederent ſi re-
nunciaretur toti gratiæ. Nec obſt. quod videatur dari
9 hoc pacto de iure terti[illegible] Nam † adhoc vt agens repel-
latur exceptione contrauentionis, ſatis eſt quod con-
trauentio etiam ſit in minimo, Dec. in l. cum propo-
nas *in ſecunda*, nu. 5. C. de pact. Satis autem dicitur Do
10 minus Iulius contraueniſſe, ex † quo mediante con-
ſenſu ſuo fecit gratiam validam, quæ eſt contraria pa-
cto, quam validi[illegible] tollere non poteſt, & ſic non
po[illegible]ſt omnia in pri[illegible] ſtatu[illegible] Et benè
vide[illegible] Bald. in [illegible] ſi quis non dicam
rapere. nu. [illegible] d[illegible] poteſt C. de [illegible] & cle.
Fro[illegible] in hoc c[illegible] non eſt [illegible] tus nec redditus
primæ [illegible], ex quo adhuc ſub[illegible] it gratia, ma[illegible] è
ſtante clauſula, de qua ſupra, quod ſemper ab omnibus
inuiolabiliter obſeruetur, ſublata, &c.

Tertium fundamentum, quod fit pro Domino Iu-
11 lio, eſt, quod hæc gratia † ſortitur naturam vltimæ vo
luntatis, & ideo iſte conſenſus poſſit reuocari vſque ad
vltimum vitæ ſpiritum, per nos, in l. fin. C. de pact. Sed
huic fundamento fuit reſponſum, terminos illos non
eſſe applicabiles, quia ibi ille qui conſenſit, non ſe obli-
gauit ad relinquendum illis: ideo cum nullum ius fue
rit eis quæſitum, non eſt dubium, quod poteſt reuoca-
ri, vt per Dec. conſ. 4. nu. 10. & 457. nu. 4. Cõfirmatur,
12 † nam ſi ex illo conſenſu eſſet ius quæſitum, reuocari
non poſſit, ex l. fi. C. de pact. Eſt enim pactum illud cõ-
ceptum ſub duplici conditione, vt dicit ibi text. Sed ex
iſta conceſſione & priuilegio eſt quæſitum ius primo-
genitis, Abb. conſ. 85. Tiraq. q. 21. nu. 7. de primog.

Non obſtant, quæ tradit idem Tiraq. q. 68. q[illegible] ibi
non interuenit auctoritas ſuperioris cũ iſtis decretis,
quæ reddunt actum alias reuocabilem irreuocabilem,
Couar. de teſta. in 2. par. nu. 36. Quoniam, vt bene con-
13 firmatur per informantes, † iſta primogenitura ita fie-
ri non poterat ſine conſenſu Principis, l. quoniam in
prioribus. C. de inoſ. teſt. Iaſ. in l. omnẽ. nu. [illegible] C. de teſt.
quod ex eiuſdem legis contextu bene comprobatur; ſe-
cus verò eſſet, ſi auctoritas Principis non eſſet neceſſa-
ria, Palat. Ruuios in l. 44. nu. 3. ad leges Tauri.

Confirmari videntur ſupradicta ex eo, quod cum
ex gratia principis iuncto cõſenſu D. Iulij, [illegible] quæ-
ſitum ius primogenitis, vt tollatur contrauenti[illegible], ne-
14 ceſſe eſt tollere validitatem ipſius gratiæ, quæ † cum
ab initio valuerit, quia aderat conſenſus, reuocatio ſu-
peruenieus non videtur ſufficere, quia attenditur tem-
pus datæ circa validitatem vel inualiditatem. Caſſad.
d. deciſ. 3. de penſion.

Quartum & vltimum fundamentum pro D. Iulio
eſt, quod cum primogenitura ſit facta ex re p[illegible]tris, pa-
ter poteſt præiudicare. Sed hoc fundamentum non pla
15 cebat, quia [illegible] ſi ſit quæſita [illegible] hyteuſis ex re patris, ſi
filius eſt emancipatus, non poteſt pater illi præiudica-
re, quia perfecta eſt donatio Bald. in l. fin. C. per quas
perſon. nobis acquir. quem ſequitur Nat. conſ. 475. nu.
5. Stante ergo, quod adeſt auctoritas principis volen-
tis, quod hæc donatio obſeruetur inuiolabiliter, vide-
tur quod omnino teneat, ſicut & donatio alias inua-
lida confirmatur iuramento. Præterea fundamentum
iſtud non procedit hoc caſu, ex quo conceſſio eſt cum
clauſula, iure feudi antiqui, tunc enim aſſumit natu-
ram antiqui, nec poteſt pater filio præiudicare, Aym.
de antiq. temp. par. 5. nu. 13. cũm ſeq.

Et ſupradicta tenentes iſtam partem inte[illegible]ebant
præſuppoſito, quod conſenſus D. Iulij fuit nec[illegible]ius
16 ad validitatem primogenituræ, taliter, quod [illegible]traria
ſine eo ex defectu intẽtionis corruat, ex quo iu[illegible] in
patrimonialibus, prout deducitur per informantes, ex
dictis per Abb. in c. cum dilectus. nu. 5. de iure patron.
& in c. ex multiplici nu. 6. de decim. cum alijs. Tunc
enim non minus ei præiudicat conſenſus ſuus, quam
præiudicet conſentienti alienationi rei ſuæ, vt per Iaſ.
conſ. 73. nu. 2. & conſ. 89. nu. 5. lib. 1. Menoch. conſ. 88.
num. 27.

Et hæc fuerunt difficultates excitatæ à Dominis,
qui hanc partem defendebant: ſed quia al[illegible] placebant
contraria fundamenta, nihil [illegible] reſolutum, & cauſa
fuit remiſſa ad Calendas.

SERAPHINI.

Salamantin. Iuriſdictionis. Die 17. Maij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Gratia valet, etiam ſi ea plura, quæ narrãtur, quorũ vnũ
eſt ſufficiens ad impetrandam gratiam, non ſubſiſtant.*

2 Papa

2 *Papa si narret id, quod sibi fuit supplicatum, ei credendum est.*
3 *Consuetudo si narretur à Papa, quæ à parte nõ fuerit narrata alia probatione non indiget.*
Limita in incerta narratione num. 5.
4 *Dictio prout stat causatiue, & non conditionaliter.*
5 *Narratio incerta Papa nullam fidem facit.*
6 *Narratiua Papæ stãdum est, donec contrarium probetur.*
7 *Fama in antiquis probat.*

DECISIO CLXXI.

FVit resolutum, Bullam erectionis Abbatiæ esse sufficienter iustificatã, in qua ea, quæ narrantur, sunt hæc. Primò, quod Ferdinandus Rex Aragonum ædificauit oppidum Medinæ, illudq; pluribus decorauit, in eo parochialem construi fecit, quam in cathedralem erigi desiderabat. Secundò, quod Ferdinandus Rex d. Ferdinandi nepos, nec nõ rectori ipsius parochialis, & clericus maior, & Archipresbyter & vniuersi beneficiati ipsius parochialis pro huiusmodi erectione supplicabant. Tertiò, quod ex antiqua, & approbata, & pacifice obseruata consuetudine Episcopi nullam exercẽt iurisdictionem.

Quantum ad primum, nõ curarunt Domini de eius
1 iustificatione, quia † quando plura narrãtur, licet non vnum est sufficiens ad impetrandum gratiam, licet nõ subsistant, gratia nihilominus valet. Aegid. decis. 280.

Quantum ad secundum, quod clericus & ceteri supplicauerint, satis apparet iustificatum ex effectu subsecuto, quia pluries iste clerus, & alij nominati elexerũt Abbatem, & sub Abbatum cura, & sollicitudine per lõgissimum temporis spacium quiete permãserunt. Præ-
2 terea † enim Papa narret, quod sibi fuit supplicatum pro parte istorum, hæc videtur narratiua facti proprij, ideo ei credendum. clemen. literis. de probatio. & saltẽ est narratiua facti alieni sic congesti, quæ probat, vt per Imo. ibidem prope finem.

Quantum ad tertium, in quo consistit tota difficultas, quamuis videretur nonnullis ex Dominis, quod
3 ista narratiua non egeret testificatione ex eo, † quod talis consuetudo à parte non narratur, sed à Papa, iuxta tradita per Innoc. in c. inter dilectos, de fide instru. vbi Felyn. nu. 5. gl. in c. si Romanorũ. in verbo, desunt. 19. distin. Aret. consi. 76. nu. 5. Cur. Iun. consil. 97. num. 4. Gram. decis. 59. nu. 27. & consi. ciuil. 722. Nat. consil. 160. num. 19. cum alijs cumulatis. 5. Nouembris. 1576. in causa Caurien. coram R.P.D. Cãtuccio. Et maximè
4 cum † dictio, prout, stet causatiue & non conditionaliter. c. Abbate sane. de verb. signif. Curt. iun. consil. 97. num. 3. & 4. maxime in priuilegijs. Castren. in l. admonendi. num. 16. & 17. de iureiuran. Cassan. ad consuet. Burgun. rub. 4. §. 6. in verbor. tollen. la generale. n. 1. Et in eodem priuilegio paulo inferius Papa loquitur per dictionem, & quia etiam, & per dictionem, omnino non exercuit, & sic assertiue. Nec in contrarium mouebantur ex allegato resp. Rip. 174. alias. 6. de rescript. lib. secundo. quia fundat suum dictum in do-
5 ctrina Felyn. qui distinguit, † an referat quid certum, vel incertum, & in casu suo, quid incertum referebatur: hic verò valde certa consuetudo, & seriose à Papa refertur: & ideo non bene applicatur eius dictum. Præ-
6 terea † cum super narrata consuetudine Papa fundat intentionẽ suam, tunc statur narratiuę, donec contrariũ probetur. Doct. post glo. in d. clem. literis. Nec obstat. consil. Alex. 112. nu. 6. libr. 7. Quia non procedit in casu, in quo plena requirebatur probatio, nec sufficiebat præsumptio: tamen ad hoc non principaliter tendebat dubium, & ideo non fuit quicquam firmatum, quia si opus esset, particulariter veniret discuriendum: sed strictè ad dubium fuit resolutum, hanc narratiuã esse sufficienter iustificatam, ex quo tres testes deponũt de visu à 60. annis, & quamuis non percutiant 40. annos ante litem motã, tamen cum sint examinati de anno 1518. à tempore examinis vsq; ad tempus gratię intercedunt 38. anni, quibus super addebantur alij 40. anni, necesse erit quod testes deponant de visu de 78. anni, & sic quod testes sint ad minus 88. annorum: &
7 propterea satis sumus in materia antiqua, quo † casu fama probat, vt deducitur, pro parte R.D. Abbatis. Nec debet imputari parti, cur prius non examinauerit testes, quia non constat quo prætextu lis ab initio fuerit remota, & fortasse etiam potuit cogitare, se ad talem verificationem non obligari.

SERAPHINI.

Meliten. Præcedentiæ. Mercurij, 15. Maij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Qualitas est probanda ab eo, qui eam allegauit.*
2 *Consuetudo non potest extendi de vno actu ad alium.*
3 *Pupillaris substitutio moribus vtentium introducta fuit, & postea iure ciuili approbata.*
4 *Confirmatio statuti confirmat etiam consuetudinem à statuto approbatam.*

DECISIO CLXXII.

FVit resolutum ex actibus annorum 1350. & 1535. de quibus agitur, nõ probari, venerabilem linguã Italiæ ante conditum statutum 28. de Bauliuis, absolute præcessisse venerabilem linguam Aragoniæ. Cum enim in hoc articulo lingua Italiæ assumpserit onus
1 probandi, † debet probari cum hac qualitate, quod Drapperius esset antiquior Admirato. Bart. & Bald. in l. ignorat. C. qui accu. non pos. Doct. in c. 1. de homic. in
2 6. Paris. cons. 17. nu. 18. lib. 1. Consuetudo † autem de vno actu ad alium extendi non potest, vt per Bal. in c. 1. circa fin. qui. feud. dare poss. Nat. cons. 47. num. 2. sed debet probari, in casu, de quo agitur. Curt. iun. consil. 26. nu. 10. Aym. consil. 96. num. 4. Nam cum in dictis actibus tam Admiratus quàm Drapperius eodem tempore creati fuerint potuit dari præeminentia Admirato ratione antiquioris ingressus in religione, iuxta c. 1. de maior. & obed. cons. 23. num. 10. versic. ad tertium. Boer. de auct. magn. consil. num 8.

Nec facit quod cap. primum, de Bauil. sit inscriptũ, consuetudo. Quia potuit dici consuetudo respectu originis, & existentiæ Bauiliuorum, vt innuit rubr. Nam quantum ad ordinem procedendi, nihil expresse in eo disponitur, sed tantum desumitur argumentum ab ordine, qui ordo potuit aliunde prouenire, quàm à con-
3 suetudine, prout † in simili dicimus, moribus introductam esse pupillarem substitutionem, l. moribus. ff. de vulgar. & tamen circa eam plura à iure ciuili disposita fuere. Ias. ibidem. nu. 11. Nec est necessarium, quod c. 29. quod loquitur de consuetudine, intelligatur de illa rescripta in c. 1. cũ non appareat, quod nam ex istis statutis sit prius conditum, cum sint sub vna, & eadem compilatione. Franc. in c. 1. num. 8. de iureiur. Et licet dignitates dicantur creatæ ab origine, & ideo statutum 29. sit conditum post earum creationem, cum de ijs loquatur, tamen non sequitur fuisse conditum post dictum statutum primum, cum non constet dictã consuetudinem statim ab origine fuisse in scriptis reda-
4 ctam. Nec obstat confirmatio Innocentij, quia † cum confirmet statutum, confirmat necessario consuetudinem à statuto 29. approbatam, alias contineret repugnantiam. Poterunt tamen, si velit lingua Italiæ, isti actus poni cum ceteris per ipsam deductis, & in concursu eorum habeatur ratio, si qua haberi iunctis alijs de iure possit.

SERAPHINI.

Meliten. Præcedentiæ. Lunæ, 10. Iunij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Dictiones semper, & debet, quid importent, & num. seq.*

2 *Ratio expressa in sententia, quæ concernat petitoriũ, quid operetur.*
3 *Conclusio libelli attendi debet potius quàm narratio.*

DECISIO CLXXIII.

FVit resolutum, sententiam de anno 1532. latã fuisse tam in petitorio, quàm in possessorio ex multis. Et primo, ex petitione venerabilis linguæ Aragoniæ, quæ continet prætensionem requirentem non solum
1 possessorium, sed etiam petitoriũ, ponderando † dictionem, *semper*, vt per informantes, & dictionem, *debet*, vt per Abb. in c. constituit. col. fi. de electio. iũcta mentione, quæ fit stabilimentorum, quæ important titulum, & ius ipsius præcedentiæ. Secundò, idem colligitur ex petitione venerabilis linguæ Italiæ, ex eisdem rationib. & maxime ex conclusione in illis verbis, & in iure suo deferendi. Tertiò, ex commissione data commissarijs ad referendum, cum dicatur data super id q̃ prætendebatur, & narratum fuerat à partibus, ergo tam super petitorio, quàm possessorio, cum vtrumque
2 esset narratum. Quartò, ex † dispositione sententiæ in illis verbis, præcedere debeat, ponderando dictionem, *debeat*, vt supra. Item ponderando rationem contentam in sententia, ibi, quia prius electus, quæ fundatur in petitorio, ad Bart. in l. ex diuerso. §. 1. num. 2. de rei vend. Item in illis verbis, sicut hactenus fieri consueuit, cum hoc ius sit propter consuetudinem, vt per Innoc. in c. cum ecclesia Suttina. de caus. poss. & proprie. Quintò, concurrunt ea quæ deinde subsecuta fuere ponderando ea, prout informantes pro hac parte. Ne-
3 que obstat, quod † conclusio petitionis linguæ Aragoniæ videatur in solo possessorio, & ideo debeat solum attendi, Butr. in c. fi. num. 8. de iud. Alex. cons. 117. col. 1. lib. 1. Dec. cons. 28. num. 6. cum alijs. Quia non stat restrictiue & potest à cumulatis in petitione declarari, maxime cum petitio alterius partis vtrumque contineat, & ita potuit super vtroque pronunciari. Reliqua quę de attestatione Notarij, & protestationibus deducuntur, fuerunt bene sublata per informantes, ad quos relatio habeatur.

SERAPHINI.

Roman. Casalium de Maximis. Mercurij 14. Martij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Pœna l. fi. C. de iure emphy. non habet locum in conductore ad longum tempus, & nu. 10.*
2 *Differentia plures, & etiam similitudines inter contractũ emphyteuticum, & locationem ad longum tempus.*
3 *Solennitates requisita in locatione ad longum tempus rei ecclesiastica, & in emphyteusi non sunt ex natura contractus.*
4 *Ratio pœnalis expressa est extendenda de casu ad casum, vbi militat eadem ratio.*
5 *Extensio fit ex identitate rationis, quando agitur de consolidatione vtilis dominij cum directo.*
6 *Bart. in l. 1. §. quod autem. il secondo. de superficiebus. non est intelligendum respectu pœne.*
7 *Ang. in Auth. de non alien. §. scire. num. 25. ambiguè loquitur.*
8 *Alex. cons. 117. nu. 2. lib. 4. loquitur in pœna incursa ob non solutionem canonis, in qua emphyteusis, & locatio ad longum tempus sunt æquiparata per auth. qui rem, C. de sacrosan. eccles.*
9 *Soc. cons. 167. num. 7. loquitur de contractu linellario, qui in effectu non differt ab emphyteusi.*
10 *Leges pœnales contractus emphyteutici, non sunt ad alias similes extendenda.*

DECISIO CLXXIV.

QVia causa est grauis, & artic. valdè controuersus, & pars institit de nouo audiri super difficultate proposita sub die 20. Februarij, iterum causam proposui & pro parte R.R. Fratrũ S. Clementis fuerunt nonnulla deducta plenius & diffusius quàm in præcedenti propositione. Quibus non obstantibus Domini per-
1 seuerarunt in resolutione iam facta, † quod pœna l. fin. C. de iure emphyt. non habeat locum in conductore ad longum tempus, quæ opinio cum satis fuerit alias fundata, superest tantum respondere argumentis, & auctoritatibus in contrarium adductis.

Et primò, quæ deducuntur ad probandam magnam affinitatem, quæ est inter istos contractus, ex l. 1. §. fin. si ager vectigal. vel emphyt. item ex auth. qui rem. C. de sacros. eccles. iuncto §. si verò. auth. de alie. & emphy. cum alijs, & ex c. potuit. de locato, & c. nulli, de reb. eccles. non alien. & ex eo quod sub ijsdẽ tit. tractetur materia vtriusq; contractus, cum alijs in quib. conueniũt,
2 vnica responsione tolluntur. Non enim † negatur in multis casibus regulas vtrique contractui conuenire, sed non ideo infertur esse in omnibus, & per omnia similes, & æquiparatos, quod clarè conuincitur ex multis differentijs, quæ in resolutione facta sub die 20. Februa. in 2. fundamento, pro parte D. Horatij deductæ fuerunt. Quod & conuincitur ex §. adeo. superius allegato. Instit. loca. Nec facit ad rem, quod eædem solennitates requirantur in locatione rei Ecclesiæ ad lon-
3 gum tempus, quæ & in emphyteusi. Hoc † enim non prouenit ex natura contractus, sed ex subiecta materia, nam res ecclesiæ sine solennitatib. alienari non potest, & ideo in emphyteusi rei Ecclesiæ, & eiusdem locatione apertè dignoscitur differentia inter istos contractus. Nec procedit argumentum, quo sub eisdem titu. de vtroque agatur, cum clarum sit concessionem agri vectigalis longè esse diuersam à contractu locationis. Alc. lib. 3. disp. cap. 10. Ruin. cons. 16. nume. 22. lib. 1. & argumentum ab æquiparatis requirit æquiparationem omnimodam, & per viam regulæ, Paris. cons. 9. num. 83. lib. 4. cum alijs.

Secundò deducitur fuisse inductam pœnam, l. fi. ob
4 recognitionem, & priuationem, hasque rationes † esse expressas, ideo extendendas ad conductorem, in quo pariter militant, Curt. sen. cons. 9. num. 5. Alex. in l. cum mulier, nu. 2. sol. mat. Sed respondetur negando aliquã fuisse rationem circa priuationem expressam, & cum alias fuerit demonstratum adesse magnam differentiam inter vtrumq; contractum ratione deuolutionis, vt in prædicta decis. in quinto fundamento huius opinionis fuit deductum, ideo cessat hoc argumentum.
5 Tertiò deducitur, † quando agitur de consolidatione dominij vtilis cum directo, fieri extensionem ex rationis identitate, vt per Alex. in d. l. cum mulier, nu. 3. sed eodem pacto respondetur, rationem esse diuersam inter istos contractus.

Quartò, quod dicitur de fauore piæ causæ eodem pacto computat contrariam opinionem tenentes, vt hæc sit vna ex illis communibus opinionibus, à quibus recedere in iudicando nefas est.

Et primò Bar. in l. 1. §. quod autem. il secondo. de superficieb. vltra quod loquitur per verbum, puto, est a-
6 nimaduertendum, quod non loquitur explicite de pęna. Nam quęstio per ipsum proposita est, an superficiarius possit alienare irrequisito domino, & distinguit, quod aut superficies est empta, & procedit text. suus, qui vult posse legari, & donari, aut sit conducta, & tũc putat idem dicendum, quod in emphyteuta, & sic inquit ista lex determinatur, per l. fin. C. de iur. emph. sed d. l. non vult alienationem fieri, nisi prius requisito domino, ergo respectu huius determinationis puto sensisse Bartolum, non autem respectu pœnę, nam nec hoc expressit, nec ipse agebat de pœna, sed de potestate tantum alienandi; & possunt simul stare, vt quod quis prohibitus sit alienare, & tamen quod alienando non cadat à iure suo, l. cum pater. §. libertis. de

legat. 2.

legat.2.diuersæ enim sunt pœnæ,nullitas contractus,& iuris sui priuatio.

7 † Angel.in auth.de non alienan.§.scire,nu.25. ingenuè fatetur, sed de hoc idem, quod eadem pœna irrogetur,non habere legem,& ita titubat.

Bal. in c. querelam,non descendit particulariter ad istam quæstionem.

Butr.allegatus, in c.potuit,nihil tale dixit. Imo.nu. 13.& 21. tradit differentias, quæ sunt inter vtrumque contractum.

Alb.allegatus in c.propter sterilitatem,vlt.not.nihil facit, nec loquitur de pœna priuationis ob alienationem,& in contrarium facit Imo.ibid. in addi. ad Abb. Aretin.cons.55.nu.5. probat totum contrarium, & residet in vltima opinione.

8 Alex.cons.117. num.2. lib.4. † loquitur in pœna incursa ob non solutionem canonis, in qua expressè isti contractus sunt æquiparati per authen. qui rem, C.de sacrosan.eccles.

Beltrand.cons.311. nu.1. parum facit; non enim loquitur de hac pœna.

Boer.decis.234. loquitur, an debeatur laudemium, & tandem concludit, q; non,& ita facit in contrarium.

Crot.cons.12. licet æquiparet hos contractus,tamen non ad hunc effectum, neq; loquitur in terminis quęstionis nostrę.Et non negatur,quod in multis procedit æquiparatio.

Ias.in l.2.non fixit pedes,videatur sub nu.42.& 164.

Rimin. iun. æquiparat hos contractus in eo, quod pro habita alienatione censeatur prohibita locatio ad longum tempus,& sic non facit ad rem.

Soc.cons.167.nu.7.loquitur de contractu liuellario,

9 & tenet in effectu, † quod non differt ab emphyteusi, ex quo etiam apparet quanta sit fides adhibenda.

Fulg.qui in cons.240.voluit,quod pœna l.fi. extendatur ad conductorem ad longum tempus, tamen in contractu liuellario contrarium tenuit cons.7.nu.2.

Tiraq.de retract.§.1. glos.14.nu.84. circa fi. contrariam sententiam amplectitur ibi, ne decipiaris, vide Albericum.

Ang.Fulgos. Dec. Rui. Nat. & Franc.Becc.allegati. Illi enim qui simpliciter intelligunt doctr. Bart. in d.l. 1. de superficiebus non videntur connumerandi, cum non loquatur respectu pęnę,vt supra fuit dictum. Nec

10 illi qui tradunt † nullam esse differentiam inter istos contractus, sunt audiendi, cum loquantur cõtra communes sententias. Et in terminis, quod leges pœnales contractus emphyteusis non sint ad alias similes extendendę,addi possent alijs in priori decis.allegatis.

Gemin.in c.ad apostolicę. §.sed licet, de re iudi.in 6. & Alex.cons.9.nu.4.lib.3.

Et ex his patet, sententiam Fulgos. non solum iuribus non probari, sed nec etiam auctoritatibus ita fulcitam esse, vt pro communi haberi possit, ita vt ab ea non sit recedendum.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum de Columna. Veneris, 14.Martij,1578.

SVMMARIA.

1 *Clausula, motu proprio, tollit impetrationem, & omnes eius effectus,& nu.10.*

2 *Gratia motu proprio facta parit suos iuris effectus.*

3 *Attestatio Papa in facto proprio non admittit probationem in contrarium,& nu.seq.*

4 *Papa attestantis se gratiam fecisse ad partis instantiam, credendum est vti de facto proprio.*

5 *Papa quando aliquid narratur, & super illa narratiua motu proprio disponit,non est credendum vti attestanti de facto proprio.*

6 *Papa si attestatur se ad nullius instantiam gratiam concessisse, apparet quod sine supplicatione fuisset concessurus.*

7 *Consensus partis non excluditur ex clausula motu proprio,qui in similibus adhiberi solet.*

8 *Supplicatio & acceptatio gratia non operantur, vt non possit dici de eiusdem nullitate.*

9 *Consentiens alienationi rei hypothecatæ, si illa alienatio non tenet,sibi non præiudicat.*

10 *Clausula motu proprio, facit cessare oppositionem,de nullitate.*

11 *Nullitas excipiendo potest semper opponi contra acceptationem gratiæ motu proprio concessæ:nõ autem agendo.*

12 *Nullitas detecta potest a quocunque allegari.*

13 *Dolus in impetratione est in consideratione præcipuus.*

14 *Actum nullum facere, & actui nulli consentire differunt etiam quo ad iuris effectum.*

15 *Dolus vel culpa in retinendo detectus facit, vt licitum sit errorem, & nullitatem actus allegare, secus si solum in exprimendo falsum.*

DECISIO CLXXV.

FVit dubitatum nonnullis præsuppositis, an constet quòd Illustris. D. Iulius Cęsar ita impetrauerit gratiam principatus, vt possit vel non possit allegare nullitatem d. gratię, ex eo quod est contra formam succedendi datam in pacto, quòd Papa ignorabat. Et circa huiusmodi dubium fuerunt consideratę plures difficultates.

Prima, an satis constet, Illustris. D.Iulium institisse apud sanctę me. Pium Quintum, medio Excellentiss. Oratoris Regis Catholici, pro obtinenda huiusmodi gratia? Quę res visa est carere difficultate, stante confessione eiusdem D. Iulij, prout bene deducitur pro parte Illustriss. illarum. Sed cum prędicta gratia fuerit motu proprio concessa, hinc orta est secunda diffi-

1 cultas, an † d. clausula tollat effectum impetrationis, ita vt eius nulla possit haberi ratio, vel potius remaneat idẽ effectus,qualem solet parere impetratio, continens subreptionem vel obreptionem, qui est vt dans causam nullitati, eam allegare non possit, per decis. Rot. 8. de testam. in antiq. Et circa hanc quęstionem

2 placuit Dominis † gratiã nihilominus esse motu proprio factam,& suos iuris effectus parere, ex auctoritate Bald.alias allegati,in cap.nisi spectabilis,de offic.leg. num.4.quem sequitur Rot.vt per Cassad. de rescript. decis.1. num.4. Anton.Aug. de motu proprio, num.1. Anton.Gabriel.de clausul.concl.2.nu.107.

Neque obstat,quod cum agatur de bonis,de quibus Papa non solet disponere, nisi de voluntate Dominorum, Papa aliter non fuisset concessurus gratiam, nisi pręcessisset supplicatio Illustris. D.Iulij. Quia hoc videtur contra Papę attestationem, qui non solum rescribit motu proprio, sed etiam in indiuiduo ait, non ad tuam vel alterius instantiam, vt bene considerat Sarnens.de annal.q.10.prope fin.& Gabr. d.concl.2.nu. 108. Ideo dici non potest, Papam alias nõ concessurum

3 fuisse, quin redarguamus eius attestationẽ, † quę cum sit de facto proprio, non admittit probationem in contrarium,vt per Ioannem Andream, & alios,in c.si motu proprio. de præben. in 6. cum alijs per infrascriptos allegatis. Neque obstant in contrarium allegata.

Et primò, Cardin. consilio 132. in fin. non recipitur a Rota, vt testatur Sarnens. de annal. quęst. 10. num.5. & eadem ratione non obstat Paris. consilio 79. numero 23. qui sequitur Cardin. neque obstat idem Paris.

4 consil.1. numero 76. libro 1. † quia præsupponitur ibi gratia obtenta motu proprio ad partis instantiam, & sic Papa testatur se id ad partis instantiam fecisse, cui attestationi vti de facto proprio standum est, clement. 1. de prob. & sic iste casus est valde diuersus ab eo

de quo agitur. Pretetea ipse allegat Felin. qui non pro-
bat id, ad quod allegatur.
Non obstat Soc. iun. in cons. 77. num. 98. lib. 1. Quia
5 procedit, † quando aliquid Papæ narratur, & super illa
narratiua Papa motu proprio disponit, quod etiã non
applicatur casui isti, in quo nihil narratur,
Non obstat cons. Bruni. 12. nu. 72. quia nihil cõmu-
ne habet cum materia, de qua agitur: nam velle alle-
gare, Papam apposuisse clausulam, *motu proprio, ad par
tis importunitatem*, nihil aliud est, quam ipsum men-
dacij redarguere. Similiter tollitur dictum Dec. in c.
6 cum M. Ferrarien. nu. 34. de cõstitut. Nam † quod fuis-
set concessurus sine supplicatione, apparet, ex quo te-
statur, se ad nullius instantiam hoc facere, & ideo re-
probatur à Sarnens. vbi supra, q. 10. de annal. num. 8. &
Gabriel. de claus. conclus. 2. nu. 108. Non obstat consil.
Rum. 41. nu. 15. lib. 4. quia loquitur, quando Papa ex-
pressit, quod ad partis instantiam sit factum.
Neque obstat, quod Papa non soleat similia conce-
7 dere, nisi de partium volũtate. Quia † ex prædicta clau
sula, *motu proprio*, non excluditur partis consensus,
qui in similibus adhiberi solet, vt post alios quos alle-
gat, tradit Dec. cons. 541. num. 16. & potest regulariter
iste consensus & præcedere & subsequi, l. 1. ad Maced.
c. curam, de iure patro. Et licet per confessionem par-
tis possit probari contrarium eius, quod continetur in
motu proprio, vt per Felyn. in c. quanto. nu. 5. de præ-
sumpt. Tamen confessio Domini Iulij non probat con
trarium, cum hæc sint compatilibia, supplicatio præ-
cedens, & gratia motu proprio, vt ex auctoritate Bald.
& aliorum, vt supra deductum fuit.
Sed dubium facit, & hæc est tertia difficultas, an
supplicatio & acceptatio D. Iulij Cæsaris, qui habe-
bat notitiam pacti, vt ex facto deducitur, stante pro-
8 ductione eiusdem facta in causa Penestrina, † faciant
vt ipse non possit dicere de nullitate prædictæ gratiæ,
vt prætenditur pro parte filiarum, quæ allegant, decis.
8. de testam. in antiq. Aym. consil. 151. num. 25. Rom.
cons. 87. & cons. 329. Gemin. in c. cum in multis, num.
14. & 16. Gomes. nu. 101. de rescrip. in 6. Crescen. dec.
119. cum alijs allegatis. Quibus tamen non obstantib.
fuit conclusum, Illustriss. D. Iuliũ posse dicere de nul-
litate, retinendo conclusionem supra firmatam, quod
gratia sit facta motu proprio, & præsupponendo huius
modi gratiam nullam, vt habetur in puncto. Et moti
sunt Domini ex pluribus.
Primò, per reg. quæ habet, quod non præstat impe-
dimentum id, quod de iure non sortitur effectum, c. si
beneficia, de præben. in 6. Fel. in c. ex tenore num. 4. de
rescript. Hinc videmus, quod consentiens alienationi
9 rei sibi hypothecatæ, † si illa alienatio non tenet, con-
sentiens sibi non præiudicat. Bart. in l. si debitor, §. 1. ff.
quib. mod. pig. & hypoth. soluat. Negus. de pignot. 3.
memb. 6. part. princ. nu. 25.
10 Secundò, quia † sumus in gratia, motu proprio, quæ
tollit impetrationem, ac omnes eius effectus, & ideo
cessat fundamẽtum illud, quod D. Iulius dederit cau-
sam huic nullitati per ea quæ supra deducta fuerunt,
quamuis vnus ex Dominis ex hoc fundamento dubi-
taret ex allegatis per Gabriel. de clau. conclus. 2. num.
99. cum videatur militare eadem ratio, quæ in impe-
trante, maximè stante acceptatione & approbatione
gratiæ. Tamen ceteris Dominis placuit, hoc non obsta-
re, ne talis clausula suo iuris effectu careat.
11 Tertiò, † quia hic Illustr. D. Iulius dicit de nullitate
excipiendo, quod semper licet, etiam quod quis eam
agendo allegare non possit, vt per Bald. Imol. & alios
quos refert Fely. in c. lator, de re iud. Aym. consil. 148.
Alber. in l. post mortem, nu. 5. de adop. Et hæc est ex-
ceptio, non replicatio, cum non tendat ad suscitandã,
& coadiuuandam actionem elisam exceptione. l. fi. C.
de eden. Doct. in auth. si quis in aliquo, col. 1. eod. titu.
12 Quartò, † quia quoties nullitas est detecta, tũc qui-
libet potest eam allegare, vt per Fel. in d. c. lator, & a-
lios per informantes allegatos.
Quintò, quia cum Illustriss. Do. Iulius consensum
suum reuocauerit, quod potuit, cum etiam fauori suo,
etiam valido possit renunciare, consequens videtur,
vt etiam post talem reuocationem possit de nullitate
dicere, ex ijs, quæ tradunt Bart. & Bald. in l. post mor-
tem, de adoptio. & in l. 2. C. si aduers. rem iudica. Facit
Fel in c. capitulum. num. 9. lim. 4. de rescript.
13 Sextò & vlt. † quia in hac impetratione nullus con-
siderari potest dolus, qui præcipuè habetur in conside-
ratione, in decis. 8. de testam. & omnibus exemplis al-
legatis: Nam cum quæuis causa etiam bestialis excuset
à dolo, hic non potest colligi dolus: tum ex eo, quod
Rota dubitauit, nec adhuc resoluit, an inspecta mente
paciscentium gratia sit cõtraria pacto; tum etiam, quia
gratia huiusmodi non erat apta alicui nocere, vt in si-
mili dicitur de falsitate, quæ non est apta nocere, l. do-
mus. C. ad leg. Cornel. de fals. & ibi Docto. Nec fecit
quicquid potuit, vt noceret, Boss. in pract. crim. tit. de
fals. num. 89.
Maximè verò hoc procedit duplici respectu. Primò
quod allegata in contrarium procedunt in faciente a-
14 ctum nullum: hic verò † sumus in consentiente actui,
nullo, quo casu consensus iste non præiudicat, vt in si-
mili de consentiente pensioni nullæ, tradit Cassa. decis.
4. de pensio, & Achil. decis. 9. eo. tit. Secundò, quia hic,
si aliquis potest dari dolus vel culpa, non fuit in expri-
mendo falsum, sed in retinendo aliquid, quo casu lici-
15 tum est † errorem, & nullitatem actus allegare, vt per
Bisign. q. 11. de rescript. quem sequitur Felin. in c. la-
tor, col. 2. de iud. Et ex his virtualiter sunt sublata ea,
quæ in contrarium allegantur per informantes.

SERAPHINI.

Oueten. Canonicatus. 24. Ianuarij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Intentionem fundatam habens in sua gratia, transfert denegantis tradere possessionem onus probandi, qua de causa nolit eam tradere,*
Limita, vt nu. 3.
2 *Expensæ quæ fieri debent pro capienda informatione, sunt soluendæ ab eo, pro quo fit informatio.*
3 *Appellans à denegatione possessionis, & postea deserens appellationem, suscipit in se onus probandi grauamen, quod pars aduersa probare tenebatur.*
4 *Narratiua literarum debet probari ab eo qui narrat.*
5 *Petens aliquid vt talis, vigore legis, vel statuti, debet docere se esse talem.*
6 *Fama in antiquis non probat, quando aliquid in contrarium adest.*
7 *Nobilitas probatur per officia, quæ nisi per nobiles administrari solent.*

DECISIO CLXXVI.

FVit resolutum, sententiam latam in fauorem Do-
mini Roderici esse confirmandam: cum enim ipse
habeat intentionem fundatam in sua gratia, capitulo
1 deneganti † tradere possessionem incumbit onus pro-
bandi, qua de causa nolit eam tradere: nam cum se fun
det in statuto, quo continetur, ne quis admittatur, nec
recipiatur ad canonicatus, & dignitates, qui habeat ori
ginem infectam, vtique admissio & receptio cum spe-
ctet ad capitulum, necesse est, vt denegando admissio-
nem ostendat, se id facere ex iusta causa, puta quia in
informatione capta reperijt talem habere originẽ infe
ctam. Quod comprobatur ex cõfirmatione, in qua pre-
scribitur modus sumendæ informationis, & imponitur
hæc cura Capitulo, quod & obseruabatur. Nam per
eum, qui petit se admitti, nullæ fiunt probationes, sed
2 fit depositum pecuniarum pro expensis, quæ † fieri de-
bent

bent pro capienda informatione, & ita etiam factũ fuisse in casu, de quo agitur, ostendit decretum Capituli circa denegationem admissionis. Et ita alias fuit corã me decisum in vna Toletan. portionis, Nec obstat decisio alias facta in vna Toletan. portionis coram Groppetio 30. Maij 1561. vbi fuit dictum, præfigendum esse terminum Io. Moran. ad probandum suas qualitates, non autem capitulo ad probandum, cur denegasset
3 tradere possessionem. Quia † in illa facti specie præsupponebatur Ioan. Moran. appellasse à denegatione, & postea desertam fuisse appellationem, & ita videbatur tacitè huiusmodi decreto acquieuisse, & ideo illi incumbebat onus probandi grauamen. Sed in casu, de quo agitur, commissa fuit & sequuta appellatio. Et φ Rota ex eo mota fuerit, apparet, quia in prosecutione eiusdem causæ, antequam intellexisset decretam fuisse appellationem sub die 28. Aprilis eiusdem anni, resoluerat præfigendum esse terminum Capitulo. Nec etiam obstat decis. in causa Monasterien. coram me, quia in illo incumbebat onus probandi Ioanni suam
4 nobilitatem, cum hæc † esset pars narratiuæ suarum literarum. Sed & statutum Monasterien. imponit hoc onus ei, qui petit se admitti, adeo quod nihil commune habet cum ista causa. Nec obstat allegata, ex l. ait prætor. §. dicere, ff. vi bon. rapt. & Ang. & Paul. in l. liberorum, de his qui not. infam. Tiraquel. de retract. li-
5 gn. §. glo. 7. num. 1. Quia procedunt, † vbi quis vt talis petit aliquid vigore alicuius legis, vel statuti: nam debet docere se talem. Sed hic Do. Rodericus non petit vt talis, nec vigore statuti, sed capitulum tanquam nõ qualificatũ vult vigore statuti repellere; ideo ea omnia quæ allegantur à Tiraqu. faciunt directè contra Capitulum, quod fundat se in statuto. Quod autẽ Capitulum grauauerit, apparet ex eiusdem Capituli informatione & testibus, de quib. in summario per Capitulum dato. Aliud enim in summa non probant quã famam, & quidem non omnes, sed primus & tertius tantum. Alij verò non deponunt concludenter. Quæ
6 † quidem fama licet in antiquis admittatur, tamen non procedit, nisi vbi nihil in contrarium adest, ex quo ea debilitetur. At in casu, de quo agitur, multæ circumstantiæ fuerunt consideratæ per Dominos, ex quibus huiusmodi fama penitus eneruatur. Primo quia non solum non constat, quod habuerit originem à iusta & rationabili causa, cum non fuerit talis fama in loco originis, in quo probabilius debebat adesse, cum agatur de origine, Bal. in l. ea quidem, num. 55. de accus. Quod imò potius constat de causa huiusmodi diffamationis sumpta ex consuetudine vocandi castellanos Iudæos in ciuitate & dioec. Oscetenen. tum de inimicitijs, ex quibus verisimiliter ortum habuit: item ex libello diffamatorio. Præterea nonnulli testes faciunt pro Roderico, & ideo remanet hęc fama sine adminiculis. Et in contrarium multa concurrunt adminicula pro Roderico, maximè quod habuit consanguineos milites Sancti Officij Inquisitionis, item in militijs Hi-
7 spaniarum, † quibus in locis non solent admitti, nisi illi, qui sunt puri sanguinis, vt in simili fuit consideratum in illa Monasterien. Ioannem habuisse consanguineos milites ordinis Teutonici, in quo non solent admitti, nisi nobiles militares, & ex eo sumebatur origo nobilitatis ipsius. Et in summa huiusmodi probatio visa fuit Dominis nullius roboris stantib. supradictis. Et ideo conclusum pro sententiæ confirmatione.

LANCELLOTTI.

Ciuitatis Castelli Bonorum. Vener. 19. Mar. 1579.

SVMMARIA.

1 *Pactum quod respicit substantialia, vel naturalia, vel etiam accidentalia contractus dicitur pars ipsius.*
Idem quando informat ipsum contractum in fauorem eius cuius respicit contractus principalis.
2 *Pactum accessorium potest etiam quo ad effectũ dici pars contractus, vt dicitur de pacto de retrouendendo.*
3 *Pactum in continenti appositum duplicem parit actionẽ.*

DECISIO CLXXVII.

Aliqui ex Dominis tenebant, quod dicta obligatio sit accessoria, & pars primi contractus, per not. per Doct. in l. in bonæ fidei. & in l. petens. C. de pact. & vtrobique per Alciat. & per Curt. iun. in d. l. in bo-
1 næ fidei, nu. 4. Nam † quando pactum respicit substantialia, vel naturalia, vel etiam accidentalia contractus, dicitur pars, vt per Alciat. in d. l. in bonæ fidei. Et similiter pactum dicitur pars contractus, quando informat ipsum contractum, quatenus respicit fauorem eius, cuius fauorem respicit contractus principalis. Dec. post alios in d. l. petens, nu. 13. & per alias rationes, de quibus per informantes pro parte D. Iulij.

Alij verò fatebantur hanc accessorietatem: sed quo
2 ad effectum de quo agitur, dicebatur, † eam non esse huiusmodi, vt non possit considerari tanquam de se petita, vt dicitur de pacto de retrouendendo, quod est accessorium, & pars primi contractus. Verum si in eo sit appositum tempus, eo elapso non est amplius locus redemptioni.

Nec obstat, quod sit in continenti appositum, &
3 propterea dicatur pars illius. Quia † respondetur, φ postquam est in esse deductum, parit duplicem actionem, vt per Doct. in l. in bonæ fidei, vbi Curt. iun. nu. 28. & Dec. & Iac. de Sancto Georg. licet Vltramontani contrarium tenuerint, Et quod possit de per se stare, faciunt trad. per Corn. consi. 288. nu. 18. volum. 3. Dec. in d. l. in bonæ fidei, num. 19. in fin. Propterea sequitur, quod tempus limitet dictam obligationem, Fuerunt etiam considerata verba dicti instrumenti, in quo dicitur, quod Ioannes obligat se, quod de præsenti debeat fieri æstimatio, & declaratur, quomodo hoc intelligatur. Et ideo subditur in eo per totum mensem Septembris, ad quod facit consi. Ruin. 83. vol. 1. facit etiam in l. si creditor. §. illud. de distract. pignor. quem adducit Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. num. 51. item facit tex. in l. qui fundum, de contrahend. empt. vt per Salic. item faciunt rationes quas allegat Tiraq. post 18. in d. glos. 2. nu. 40. cum sequen. Propterea stante hac varietate opinionum, non fuit capta resolutio, sed fuit dictum quod iterum ponatur, & quod omnes Domini videant.

LANCELLOTTI.

Barchion. Canonicatus. Veneris 12. Febr. 1574.

SVMMARIA.

1 *Citatio fit ad finem, vt citatus se opponat.*
2 *Appellatio deserta intelligitur quando non est reditũ pro Apostolis in termino assignato per iudicem.*
3 *Negligentia, vel dolus procuratoris non excusat dominũ a desertione appellationis.*

DECISIO CLXXVIII.

Fuit conclusum pro validitate sententiæ. A. C. attenta commissione, quæ excedit illius facultatem, illã in plurib. eius partibus considerando, vt hic per informantes pro parte D. Petri Corbera, & præsertim, in illis verbis in potestate citandi D. Ioannem Villa, omnesque alios, &c. prout D. Ioannes fuit citatus, & negauit monitorium, & in iudicio se opposuit. Nam ci-
1 tatio † ad eum finem fit, vt citatus se opponat, Quare cũ sit alterata ordinaria eius iurisdictio propter causæ cognitionem ei concessam contra partem opponentem, dicitur noua iurisdictio ei delegata, ad decis. Achil. dec. 1. de commiss. Nec repugnant illa verba commissionis

missionis, videlicet, perinde ac si commissio præfata obtenta per D. Ioannem, &c. quasi, quod hæc, de qua agitur, commissio, remoueat tantum impedimentum illius commissionis. Quia respondetur, quod nedum remouet dictum impedimentum, sed vlterius etiam processit, vt supra dictum est. Dixerunt tamen Domini, quod vigore dictę sententię nihil sit exequendum, nisi docto de illius nullitate.

2 Quo verò † ad desertionem appellationis, fuit conclusum pro desertione: ex quo in termino iuris assignato per iudicem non fuit reditum pro Apostolis, iuxta c. ab eo. de appell. in 6. & clem. quamuis, eo. titu. Et

3 procuratoris † negligentia sine dolus non excusat dominum à desertione, Cassad. decis. 5. de appell.

LANCELLOTTI.

Bononiens. Iurisdictionis. Lunę 29. Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Probatio longæuæ possessionis, potest coadiuuari ex testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam.*

2 *Iurisdictionis quasi possessio acquiritur ex scientia, & patientia domini, quæ præsumitur ex diuturnitate temporis, & vicinitate loci.*

DECISIO CLXXIX.

FVit conclusum constare de longæua possessione Dominorum de Pepulis, quia eam probant Franciscus Castelaccius, & Petronius de Comitibus testes examinati de anno 1561. & Ioan. Franciscus de Barberijs testis examinatus de anno 1570. vigore remissoriarum de annis 30. & vltra.

1 Et hęc † probatio potest coadiuuari ex testibus examinatis ad perpetuam rei memoriam de anno 1519. & redditur etiam verisimilis, quia cum non probetur exemplo, quod ipsa Communitas Bononiæ reddiderit ius in huiusmodi locis controuersia, ex hac tẽporis

2 diuturnitate iuncta vicinitate loci, oritur † præsumpta scientia & patientia Domini, contra quem acquiritur quasi possessio iurisdictionis. Et in his terminis tradit Alex. consi. 13. col. 2. vers. item respondeo secundo loco, vol. 5. Aym. consi. 148. nu. 5.

Præsertim cum factum sit arduum, vt dicit Salyc. in l. auctoritatem. in fin. C. vnde vi. Capic. decis. 69. numero 14.

LANCELOTTI.

Lucan. Bonorum Castri Franchi Veneris 24. Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Testes vicini sunt idonei ad probationem.*

2 *Restitutio in integrum cessat, vbi apparet de nullitate actus.*

DECISIO CLXXX.

CIrcumscriptis transactionibus & exceptionib. contra testes fuit conclusum, constare de nullitate concessionis, & emphyteusis tanquam factę in dam-

1 num monasterij, de quo damno deponunt testes, † qui optimè probant, cum sint vicini habitatores dictarum terrarum, & aliqui eas conduxerint. Contrarietates autem consideratas pro parte Dominorum de Sirtis, Domini dixerunt esse friuolas. Nec minus relevat confessio vtilitatis factę per D. Pasquinum in 3. articulo, quia constat fuisse erroneam ex his, quę dicti testes deponunt super lęsione, propterea quod fuit dictum non obstare etiam quod dicebat, contrahentes non habuisse animum inferendi damnum Ecclesię, ex quo remiserunt vtilitatem commissariorum arbitrio, quia hoc non habetur in consideratione, sed tantum vtilitas Ecclesię, presertim quoniam cum conditione fuerat eis concessa facultas constituendi videlicet, *si in euidentem*, &c. Et stante † nullitate concessionis cessat in

2 hoc casu restitutio in integrum, iuxta c. ad nostram, de rebus eccle. non alien. & c. 1. de in integ. rest. & c. cum dilecti. de empt. & vend. cũ alijs adductis. Quia procedunt, quando in casu licito fuisset facta alienatio, & decepta fuisset Ecclesia in pretio, vt ibi declarant Doct. Preter id etiam, quia stante dicta clausula, si in euidentem, &c. cessat hęc difficultas tanquam forma non seruata.

LANCELLOTTI.

In eadem. Lucan. Bonorum. Lunę 15. Ianuarij 1571.

SVMMARIVM.

1 *Actus dicitur nullus, causa deficiente primaria, propter quam ille actus fit: secus vero si non defuisset causa primaria, & num. 2.*

3 *Assertioni partium non statur circa causam vtilitatis, ex communi: eni vtilitati etiam putatiuæ standum est, quando est seruata forma à iure requisita.*

4 *Confirmatio supplet defectũ formæ alias à iure requisitæ, sed postea corruit per contrariat probationes læsionis.*

5 *Præsumptio putatiuæ vtilitatis cessat in concessione in emphyteusim facta à patruo in nepotes de bonis Ecclesiæ.*

DECISIO CLXXXI.

MAior pars Dominorum tenuit, concessionẽ fuisse ab initio nullam ex defectu causę, quę asserebatur esse vtilitatis. Quia † per resolutionem vltimo loco in hac causa factam, constitit, illam fuisse in damnum Ecclesię. Nec placuit responsio, quod sufficiat vtilitas putatiua secundum opinionem contrahentium, quia fuit dictum id procedere, vbicunque ab initio adfuisset primaria causa vtilitatis, & sic casus à iure permissus, propter quem contrahentes fuissent moti ad faciendum dictam concessionem, puta, quia bona fuissent sterilia, vel essent tertulę, quia licet non vtiliter postea in pretio contraxissent, tamen contractus tenet, sed Ecclesię per restitutionem in inte-

2 grum succurritur. Secus † verò si non adfuisset dicta causa primaria vtilitatis, mouens ad contrahendum prout in hoc casu non adfuit, quia bona erant fertilia, vt in dicta resolutione, nam tunc contractus est nullus, vt declarat Bar. in l. 1. de in integ. rest. nu. 19. cum seq. & ibi per Imo. nu. 7. vers. item no. & nu. 16. circa fi. & ibi Abb. nu. 17. dicit esse communem opinionem.

3 Alias certum est, † quod non statur assertioni partium circa causam vtilitatis, ad doctr. Bar. in l. si fortè. de castr. pecul. Federic. consi. 145. circa fin. Preterea fuit etiam dictum, quod vtilitati putatiuę tunc standum est, quãdo est seruata forma à iure requisita, Imo. in d. c. cum apostolica. nu. 15. vbi Anan. nu. 11. dicit esse commu-

4 nem. Verum † hic nulla alia forma adest preterquam confirmatio apostolica, quę eam supplet. Abb. consil. 41. vol. 1. Et effectus d. confirmationis corruit per contrarias probationes lęsionis, de quibus in dicta resolutione. Gemi. consi. 68. col. 4. vers. his premissis. Dec. consil. 142. vol. 3. ver. dato, adeo quod concessio remanet sine forma, & effectu confirmationis. Aliqui etiam dicebant, quod cum hęc concessio fuerit facta à patruo in

5 nepotes, quod † presumptio putatiuę vtilitatis cessabat tanquam absque bona fide, vt tradit Lauren. in c. fine exceptione. nu. 21. vers. tacita. 12. quę. 2. maximè, cum fuerit facta de omnib. bonis, vt dicitur in sententia lata in partib. per quam reuocatur concessio, licet Domini ita tenuerint, tamen dixerunt, quod isti de Sirtis, si volunt, super eisdem possent audiri.

LANCELLOTTI.

Visen. Administrationis cappellaniarum. Lunæ 26. Nouembris 1571.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Regula de valore nõ comprehendit administrationes cappellaniarum, sed solum loquutur de beneficijs ecclesiasticis,*
Nec etiam procedit in administratione hospitalium. & num. 3.
2 *Administrationes cappellaniarum sunt quedam onera principaliter consistentia in faciendo celebrare Missas ex redditibus relictis à testatoribus, & quod superest ex illis, conuertitur ad vtilitatem administratorum.*
3 *Regula de valore est exorbitans, & odiosa, & inuenta propter annatas,*
4 *Annata non soluuntur propter administrationes cappellaniarum, & hospitalium.*
5 *Pars redituum, quæ datur ministro ecclesiæ, non dicitur beneficium, nisi detur in titulum personæ habili.*

DECISIO CLXXXII.

FVit conclusum, regulam de valore non habere lo-
cum in huiusmodi administrationibus cappella-
1 niarum, quia dicta † regula loquitur de beneficijs ec-
clesiasticis; hę verò administrationes non sunt benefi-
cia ecclesiastica, sed onera consistentia principaliter in
faciendo celebrare certum numerum Missarũ ex qui-
2 busdam reditibus relictis à testatoribus: † quod verò
superest ex illis, conuertitur ad vtilitatem dictorum
administratorum, & propterea mulieres, & laici sunt
capaces huiusmodi administrationum, quibus nõ per-
mitterentur, si essent beneficia ecclesiastica. Et quòd In
his administrationibus fructuum nõ habear locum re-
3 gula, tradit Sarnen. ibidem q. 4. vbi etiam infert, † quòd
per hanc rationem non procedit eadem regula in ad-
ministratione hospitalium, maximè cum regula sit ex-
4 orbitans, & odiosa, & inuenta propter annatas, † quę
annatę non soluuntur propter has administrationes, vt
dicit pars Gasparis. Ex quo tamen Domini dixerunt,
quod ego capiam aliquam informationem, quia si sol-
uerentur annatę, fortè tunc intraret regula.
Nec obstat dictum Rebuf. in pract. benefic. in titul.
quid sit benefic. nu. 8. vbi voluit dici beneficium illam
partem redituum, quę datur ministro Ecclesię. Quia
5 Domini dixerunt, id procedere, † si daretur in titulum
personę habili, prout mulier, & laicus est inhabilis, non
autem minister Ecclesię.

LANCELOTTI.
Visen. Cappellanię. Lunę 24. Martij, 1572.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria danda est ei qui probauit de fumo possessionis sui auctoris.*

DECISIO CLXXXIII.

1 COnclusum, quod † remissoria sit danda Baldassari
propter eius reuelantiam, & quia de fumo pos-
sessionis Petri constat ex attestatione, de qua in fide.
Verum probata dicta possessione cõstabit, quod prima
resignatio facta per Ioannem in fauorem Petri, in cu-
ius ius & possessionem fuit subrogatus D. Baldassar,
erit sortita effectum; propterea cessabit ius Gasparis se-
cundi resignatarij D. Ioanni. Ideo executoriales non
sunt relaxandę in fauorem ipsius Gasparis. Voluerunt
tamen Domini propter suspicionem aliquam quam
conciperunt contra Baldassarem, qui obtinuit compul-
soriales speciales pro extrahendo instumẽto dictę pos-
sessionis Petri, nec eas prosequi curauit, quòd interim
sequestretur possessio administrationis cappellę, de
qua agitur, quam possessionem in pręsentiarum obti-
net D. Baldassar.

LANCELLOTTI.
Cremonen. Pensionis. Lunę, 21. Nouembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Scientia & patientia aduersarij est necessaria in acquirenda quasi possessione rerum incorporalium.*
2 *Emphyteuta, & syndicus soluentes tertio, non praiudicant domino directo ignoranti.*

DECISIO CLXXXIV.

FVit conclusum, quod ex solutionibus factis per ad-
ministratores, seu depositarios deputatos ab Illu-
strissimo Cardinali Borromęo non fuit acquisita quasi
possessio D. Georgio contra Illustrissimum Cardina-
lem Theanum, quia non constat de deputatione Car-
dinalis Borromęi, nec deputatum ab eo. Et dato, quod
constaret, deber esse sufficiens ad soluendam pensio-
nem, de qua agitur. Pręterea pręsupposito etiam suffi-
cienti mandato, eorum solutiónes non possent causare
aliquem statum contra Dominum Cardinalem Thea-
num, quia tunc temporis nondum erat Præpositus, &
ad hoc, vt alicui noceat quasi possessio in incorporali-
1 bus, est necessaria eius † scientia, & patientia, l. 2. C. de
seruit. & aqua, & no. Doct. omnes in cap. cum Ecclesia
Sutrina. de caus. possessio, & proprieta. solutiones enim
factę à non habente titulum in beneficio non consti-
tuunt aliquam quasi possessionem contra tertium, si-
2 cut dicitur de † emphyteuta, & Syndico qui soluendo
non possunt pręiudicare Domino directo ignoranti, vt
latè per Rip. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina. num. 65.
Ruin. cons. 156. nu. 16. vol. 1. An autem solutiones factę
per Bessutium, & fratrem Illarium noceant Illustrissi-
mo Cardinali Theano, nihil fuit resolutum, quia Do-
mini volunt videre instrumenta solutionum, quorum
copia non fuit data, & alias etiam scripturas, super
quibus erit postea particulariter dubitandum.

LANCELLOTTI.
Vrbeuetan. Fideicommissi. Lunę, 31. Ianuarij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Instrumentum vnicum in antiquis non sufficit ad probandum, sed duo saltem requiruntur,*
Idem extenditur in probatione descendentia. & num. 2.
Imò potius vltra pluralitatem, & antiquitatem instrumentorum, quæ non sunt in forma probante, requiruntur alia adminicula. & nu. 3.
4 *Probatio graduum debet esse distincta.*

DECISIO CLXXXV.

COnclusum, non esse sufficienter probatam descen-
dentiam. Primò, quia pręter testamentum Petri
fideicommittentis, & Vgolini cetera instrumenta non
sunt in forma probante. Secundò dempto tempore litis
inchoatę de anno 1544. dicta instrumenta non sunt an-
tiqua per spacium cẽtum annorum, iuxta opinionem
1 quam Rota tenere solet. Accedit & Tertiò, † q etiam
in antiquis vnicum instrumentum non sufficiat, sed sal-
tem duo requiruntur, quia cum probatio per antiqui-
tatem habeat vim famę publicę, sicut illa non probatur
per Aret. in c. cum causam, nu. 22. de prob. & per Fel. &
Aym. hic per informantes allegatos. Nec obstat, quòd
Alex. & alij hic allegati dicant, contrarium seruari in
2 materia probationis descendentiæ, † quasi quod hæc
materia sit difficilis probationis. Quia respondetur
quòd si rectè considerentur eorum verba, ipsi hoc non
dicunt, imò in causa Roman. cappellaniæ fuit dictum
3 requiri plura instrumenta. Quartò † vltra pluralita-
tem, & antiquitatem instrumentorum, quę non sunt
in forma probante, requiruntur adminicula, veluti ex-
hibitio aliorum instrumentorum eiusdem Notarij, vel
quod sint extracta ex aliquo archiuio publico, vel
quod probentur saltem per famam Notariatus eius,
qui illa subscripsit, iuxta decis. Put. de fide instrum.
Aym.

Aym. de antiq. temp. par. 1. q. 8. ampliatur, num. 17. cum ſeq.

Nec pro adminiculis placuerunt Dominis dicta teſtium, quia primus eſt de auditu, & licet ſuper 23. articulo videatur deponere de publica fama, tamen non deponit, quod Leo natus eſſet filius Petri, ſed deponit
4 de deſcendentia in genere, cum † tamen probatio graduum debeat eſſe diſtincta, iuxta c. licet ex quadam de teſtib. vbi Abbas, nu. 12. Dec. conſ. 322. nu. 6. verſ. præterea. Secundus etiam teſtis ſuper ſeptimo interrogatorio refert ſe ad cataſta, ſcripturas, & literas, quæ ſunt in Archiuio, & cancellaria Vrbeuetan. & ad protocolla, quæ penes ipſum exiſtunt. Propterea Domini dixerunt, quod illa exhibeantur. Præterea hic teſtis videtur contrarius ſibiipſi in his, quæ dixit ſuper decimo interrogatorio, & ſecundo art. vt hic per informantes. Quare Domini dixerunt, quod Domini comites melius probent, & quod ſi obſeruantia dicti teſtamẽti Petri in aliquo probaretur, multum faceret ad hanc probationem. Circumſcripſerunt etiam, videndum eſſe, ſi comites teneantur probare, quod iſti deſcendentes debeant eſſe de linea legitima, de quo poſtea particularitet videbitur.

LANCELLOTTI.

Iuuenacen. Iuriſdictionis, Veneris 29. Aprilis 1575.

SVMMARIA.

1 *Eccleſia qualibet præſumitur eſſe ſubiecta ordinario.*
2 *Exemptio à viſitatione non comprehenditur ſub generali conceſſione exemptionum.*
3 *Facultas corrigendi, carcerandi, & mulctandi conceſſa, non intelligitur de correctione, quæ fit in viſitatione.*
4 *Clauſula reſeruatiua firmat ius in alijs non expreſſè conceſſis, & num. ſeq.*

DECISIO CLXXXVI.

FVit concluſum quo ad caput viſitationis, quod Epiſcopus Iuuenacen. habet fundatam intẽtionem de iure communi quo ad viſitationem Eccleſię Teruicen.
1 cum † præſuppoſito, quod d. Eccleſia ſit ſub d. diœc. Iuuenacen. iuxta text. in c. cum Epiſcopus. de of. ordi. in 6. cum alijs allegatis.

Nec obſtant priuilegia, & exẽptiones conceſſæ dictæ Eccleſię per antiquos Epiſcopos Iuuenacen. relatos
2 in bulla Latini Cardinalis legati, quia † nulla in eis fit mentio de exemptione à viſitatione, & ſub generali conceſſione exemptionum nõ comprehenditur exemptio à viſitatione, iuxta deciſ. Rot. 2. de cenſ. in antiq. & deciſ. Achil. 2. de exempt. ſed illa forma remanet Epiſcopo, vt per Maria. Socin. in tract. de viſit. lib. 6. q. 14. num. 16. Minus etiam facit facultas corrigendi, carcerandi, & mulctandi conceſſa dicto Epiſcopo, quoniam
3 † non intelligitur de correctione, quæ fit in viſitatione, ſed de ea, quæ fit in ordinaria cognitione cauſarum criminalium, propter præcedentia verba, de quibus in d. conceſſione. Et quia materia eſt odioſa, ideo ſtrictè interpretanda.

Non obſtat etiam confirmatio dicti legati, quia eſt reſtricta ad declarata, & ſpecificata in literis Hectoris Epiſcopi, quarum literarum tenorem dicit legatus ſe referre de verbo ad verbum, & in dictis literis infirmantur priuilegia, & exemptiones conceſſæ dictæ Eccleſiæ Teruicen. à ſuis prædeceſſoribus ſolum quo ad particulas expreſſas, & ſpecificatas, ſed in dictis literis de hac exemptione à viſitatione verbum nullum. Preterea in dictis literis Hectoris Epiſcopi eſt appoſita
4 clauſula reſeruatiua, videlicet reliquis † iuribus & iuriſdictionibus Epiſcopalibus eidem Epiſcopo Iuuenacen. & ſucceſſoribus ſuis ſemper ſaluis, & ſic ius viſitãdi dicitur reſeruatum Epiſcopo, poſtquam non eſt ſpecialiter conceſſum, iuxta no. per gl. in c. 1. §. in eos. verſ. quantum ad iſta. de priuileg. in ſexto. Minus etiam poteſt fieri fundamentum in ſentẽtia Epiſcopi Biruntin. Quia in præſens illa refert ſupradicta priuilegia conceſſa per Epiſcopos Iuuenacen. dictæ Eccleſiæ Teruicen. & confirmationem dicti legati. Poſtea dicit, quod per teſtes fuit probatum, quod d. Eccleſia Teruicen. poſſedit iura epiſcopalia declarata per d. Hectorem tanto tempore, quod ſatis eſt ad inducendam præſcriptionem, & quia conſtitit, quod ſententia Tranen. non fuit mandata executioni contra dictum Archipresbyterum, & quòd d. Archipresbyter poſtea fuit in poſſeſſione exemptionum, & libertatum iurium epiſcopalium, propterea confirmat prædicta priuilegia cum clauſula, reſeruatis reliquis iuribus epiſcopalibus, quæ
5 exiſtãt iuriſdictionis, & ordinis epiſcopalis, quia † cum dicta ſententia referat, & ſe reſtringat ad prædicta priuilegia, de quibus ſupra dictum eſt, non poteſt comprehendere viſitationem.

Quo verò ad collationem ordinum res fuit viſa Dominis ſatis clara, propter expreſſam formam datam in dictis literis Epiſcopi Hectoris relati per d. legatum, quæ non reperitur in aliquo alterata. Et ita fuit concluſum, circumſcripta præſcriptione, quam prætendit d. Archipresbyter.

LANCELLOTTI.

Veliterna Caſalis. Lunæ 7. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de vendendo præſumitur, quãdo in eius enunciatione concurrunt adminicula, & coniectura.*
2 *Relatio ad acta eſt maxima coniectura probandi mandatum.*
3 *Solutio magna quantitatis pecuniarum facit præſumi mandatum.*
4 *Qualitas teſtium facit præſumi mandatum factum fuiſſe.*
5 *Antiquitas temporis cum alijs adminiculis iuncta probatione mandati iuuat.*
6 *Scientia & patientia partis multum operatur ad probationem mandati, quæ per teſtes de fama probatur.*
7 *Adminicula plura concurrunt ad recognitionem manus ſcribentis.*
8 *Probationes leuiores ſolent admitti ad excludendum ſpolium, & ſic delictum.*

DECISIO CLXXXVII.

FVit cõcluſum pro excluſione ſpolij propter inſtrumentum venditionis de anno 1503. factæ Petro Matthuſio de hac tenuta, ſiue caſali per illos de Roſa Auctores Dominorum de Pernunjs, & licet non cõſtet de mandato Colæ Franconij, qui nomine dictorum de
1 Roſa vendidit, tamen quando † cum enunciatione mandati concurrunt adminicula, & coniecturæ, illud de facili præſumitur, vt per Dec. conſ. 36. num. 7. cum ſeq. Gozad. conſ. 11. nu. 13.

Prima eſt coniectura, quia non fuit ſimplex enunciatio mandati, ſed fuit additum, quod eſt etiam legitima perſona, & fuit habita relatio ad acta Cæſaris de
2 Papis clerici Terracinenſis, quæ † relatio multum operatur in hac materia, vt conſiderat Dec. in d. conſil. 36. Caſſad. deciſ. 3. num. 4 de procurat. Put. deciſ. 365. circa princ. volum. 3. Et vna ſcriptura faciens mentionem de alia licet non probet, tamen facit magnam præſumptionem. Curt. iun. in auth. ſi quis in aliquo. num. 54. C. de eden.

Secunda, quia huic procuratori manualiter fuerunt
3 ſoluti mille auri pro pretio dicti caſalis. Vnde † veriſimile nõ eſt, quod tam notabilis quantitas pecuniarum fuerit ſoluta non habenti mandatum. argum. l. cum de indebito. de prob.

Tertia, quia cum ad faciendam dictam vẽditionem fuiſſet neceſſarium mandatũ eius, qui vocatur procurator,

rator præsumitur illud habuisse, vt per Cassad.d.decis. 3.num.4.

Quarta multum operatur qualitas testium, qui interuenerunt dicto instrumento, cum fuerint duo no-
4 biles Romani, & † cum non sit verisimile, quod fuissent vocati testes in actu nullo, & facto à non habente mandatum.

Quinta facit antiquitas temporis 72.annorum, quæ
5 inducta † cum alijs adminiculis multum iuuat hanc probationem, vt per Cassad.d.decis. Gabriel.de procurat.conclus.1.nu.9.& 10.

Sexta patientia, & scientia illorum de Rosis, quæ multum operatur, vt per Put. Cassad. Dec.& alios de quibus supra. Et est communis, & verior opinio, vt per
6 Vasq. controuers.illustr. c.62. num.7. Scientia enim probatur per testes de fama, & per compromissum de anno 1506.vbi ab illis de Rosa enunciatur præfata hæc venditio: de patientia constat per annos 26. absq; contradictione, scilicet, ab anno 1511, vsque ad diem motę litis, quę fuit de anno 1538.

Septima, fama venditionis probata per testes.

Octaua, quatuor testes examinati in vim rescripti in forma signaturæ probant de auditu, quod dictus Cola Franconius erat agens illorum de Rosa, & vlterius deponit de auditu à Fabio de Pernuttis vnus ex actoribus in causa, licet fuerint examinati absque citatione partis, tamen seruiunt pro adminiculo.

Nona, quia in protocollo instrumentum Domini Cæsaris Notarij rogati de dicta venditione desunt 15. folia, s.de anno 1498. & 1499. vt constat ex fide, & attesta tione Notarij, & Vicarij Terracinen. qui dictum protocollum inspexerunt, in quibus folijs facilè præsumi potest, quod adesset mandatum D.Franconij, præsertim, cum vnus ex supradictis testibus examinatis in vim dicti rescripti, dicat, quod protocolla dicti Cæsaris fuerunt perquisita annis præteritis ad instantiam aliorum, quam Dominorum de Columna.

Vltima coniectura elicitur ex schedula pignoris de anno 1502. in qua isti de Rosa confitentur se recepisse à d.Franconio, quem vocant compatrem, ducatos 500. occasione d.tenutæ pignoratæ Petro Matthutio nomine dominorum de Rosa, quæ schedula est subscripta à Iac. & alijs de Rosa, & sic enunciatur procurator iste Franconius.

Nec obstat, quod non sit recognita manus d.Iacobi,
7 quia † pro recognitione concurrunt plura adminicola, quæ licet non probent veram recognitionem, tamen multum inclinát animos Dominorum ad coadiuuandum d.instrumentum venditionis. Et primum adminiculum est, quia manus Iac. Rosa, qui se subscripsit in hac schedula pignoris, est similis tribus alijs subscriptionibus eiusdem Iacobi, vt coram me viderunt, & retulerunt periti, quæ tres subscriptiones reperiuntur in tribus quietantijs, in quibus adsunt subscriptiones Andr. Aguisa & Anton. de Teiis, qui fuerunt Notarij & iam mortui, & manus istorum sunt recognitæ, & melius recognoscentur, vt pars Dominorum de Columna offert. Propterea quemadmodum manus istorum duorum Notariorum sunt veræ, ita de facili præsumendum est, quod sit etiam vera manus domini Iacobi, per ea quę tradit Castren.in l.comparationes, col. 2.& 3. C.de fide instrum.

Accedit, quia hęc schedula fuit reperta penes dominos de Penuttis. Secundum adminiculum facit antiquitas temporis, scilicet annorum 72. Vltimum est adminiculum in testibus de auditu, qui percutiunt ferè tēpus d.schedulæ. Et ita ex omnibus supradictis simul iunctis adminiculis Domini ita firmarunt, non obstantibus his, quæ exemplo fiterunt opposita, quæ nō sunt
8 visa releuantia, præsertim, cum † agatur ad excludendum spolium, & sic delictum, pro quo leuiores solent admitti probationes, & benignior fit interpretatio.

Die Lunæ, 27. Iunij 1575. fuit iterum hæc decisio confirmata.

LANCELOTTI.

Veliterna Cassalis. Veneris 19. Iunij.1573.

SVMMARIA.

1 *Ennunciatio sola non sufficit in extraiudicialibus, nisi cum cursu centum annorum.*

2 *Præsumptioni mandati locus non est, nisi adsit patientia partis.*

3 *Agentes ex personis suorum auctorum debent probare id quod auctores probare tenebantur.*

DECISIO CLXXXVIII.

PRoposui dubium cum informationibus tantū Dominorum Fabij, & Elisei, quoniam altera pars sæpius monita ad informandum neglexit. Et fuit cōclusum, non excludi eorum intentionem in spolio, quoniam in instrumento venditionis non potest fieri fundamentum, ex quo non constat de mandato Nicolai
1 Franconij, qui dictam venditionem celebrauit nomine Dominorum de Rosa, & † in extraiudicialibus sola enunciatio non sufficit, nisi cum cursu 100. annorum, Put.decis.364.volum.3. & hic nedum dictum tempus non adest, verum nec tempus 40. annorum propter li-
2 tem motam in Rota de anno 1538. Imò † præsumptioni dicti mandati locus esset, id non posset esse nisi concurrente patientia partis, Achi .decis.365. Socaun. cons. 56.num.13.vers.quod autem, vol.1. Afflict.decis. 107. circa fin.de qua patientia hic nedum non constat, sed potius apparet de contradictione propter compromissum, & mandatum, de quibus præsuppositis. Præterea vltra præmissa concurrit inuerisimilitudo de instrumento venditionis propter schedulam, quæ de pignoratione non de venditione mentionem facit, prout hanc diuersitatem deponunt testes, licet de auditu. Præterea fuit dictum, quòd in omnem euentum non probat dictum instrumentum, ex quo fuit transumptum citatis D. Nicolao Franconio & Cola Rosa, qui tempore citationis erant mortui, vt hic per infor-
3 mantes. Dixerunt † etiam Domini considerandum esse, quod pro parte hæredum debet probari spolium, ex quo agunt ex personis fuorunt auctorum, quod an verum sit videbitur in facto.

Et ita fuit etiam resolutum die 26. eiusdem mensis, & anni, vtraque parte informante.

LANCELLOTTI.

Cameracen. Vnionis. Mercurij 19.Ianuarij 1575.

SVMMARIA.

1 *Obiectiue veniens contra intentionem partis fundatam debet concludenter probare.*

2 *Probatio valoris absque oneribus insufficiens esse dicitur.*

3 *Testes referentes se ad id, quod non probat, nullam faciunt probationem.*

4 *Valor beneficij ante vnionem factam cum alio, debet probari ex cursu continuo decem annorum.*

5 *Libri priuati, & quos non constat confectos fuisse ab officialibus deputatis ad id, nec minus extractos ab archiuio publico, non probant.*

6 *Valor non probatur ex taxa, quæ nunquam probat verum valorem, nec minus quo ad onera concludit.*

DECISIO CLXXXIX.

FVit conclusum, non constare contenta in clausula Bullæ vnionis non esse vera, videlicet, quod fructus mensæ Archiepiscopalis Cameracen. propter dismembrationem, de qua agitur, non sunt plurimum diminuti, & quod remanentes fructus sufficiunt pro congrua sustentatione Archiepiscopi. Nam cum Archiepiscopus fundatam habeat intentionem in attestatione Pa-

pæ

pæ facta in dicta bulla motu proprio, & ad relationem
subdelegatorum Apostolicorum, & aliorum fide di-
gnorum, propterea Abbas, cui est os apertum ad impu-
gnandum d. attestationem, debet concludenter proba-
1 re, quia venit obiectiuè, † iuxta decis. Rotæ, pen. &
fin. de except. in nou.

Verum primò quo ad dictam non diminutionem
fructuum, illam nullus ex suis testibus probat. Testes
verò Archiepiscopi, licet non videantur concludere
diminutionem redituum ex bonis temporalibus dictæ
mensæ, tamen omnes etiam fatentur diminutionem
quo ad reditus iurisdictionales.

Quo verò ad congruam sustentationem, minus etiã
illa est probata, quia probatio per testes non releuat.

Primò, quia fatentur, nescire onera, quæ subit Ar-
chiepiscopus ratione sui Archiepiscopatus, & tamen
probatum est pro parte dicti Archiepiscopi illa extare,
2 te, & non modica: propterea † probatio valoris absq;
oneribus est insufficiens, Cassad. decis. 9. nu. 2. de præ-
ben. Crescen. decis. 29. Non obstat, quod pro parte Ar-
chiepiscopi fuerint illa probata. Quia respondetur, q̃
non articulauit illa taxatiuè, sed ad demonstrandum,
quod probatio Abbatis erat imperfecta, non probatis
oneribus. Propterea cum non stet exclusiue, & enu-
meratio onerum ad alia onera ei non nocet.

Secundò dicti testes non probant, quia referunt se
3 ad libros computorum, qui † quemadmodum, vt
mox dicetur, illi non probant, minus probabunt te-
stes se ad illos referentes.

Tertiò, non reddunt sufficientem causam scientiæ,
prout tenentur reddere, etiam non interrogati, Cas-
sad. decis. 19. nu. 3. super reg.

4 Quartò, † non probant valorem decem annorũ con-
tinuorum ante vnionem, quæ fuit facta de anno 1571.
iuxta opinionem, quam tenet Rota, vt Domini atte-
stati fuerunt, ita decisum fuisse in pluribus causis,
quas retulerunt, & est decis. Achi. secunda, de valore.
Et in impugnatione narratiuæ fuit allegata decis. An-
ton. Augu. 499. in Ellen.

Minus etiam facit probatio per libros computorũ,
5 quia sunt libri priuati, nec constat fuisse confectos ab
officialibus ad id deputatis, nec minus extractos ab
Archiuio publico. Præterea in illis sunt descripti tan-
tum reditus, non autem expensæ, & onera, quæ con-
stat extare, vt supra dictum est. Accedit, quod non
sunt de decem annis continuis, prout requiritur. Insu-
per non fuerunt extractæ redituum vtriusque territo-
rij, scilicet, Cameraci, & Cameracesij de eisdem an-
nis, nisi pro valde paucis.

Valor, qui deducitur ex taxa, non fuit habitus in
6 consideratione, tum quia taxa non probat verum va-
lorem, tum etiam, quia nihil concludit quo ad onera,
& alia de quibus supra dictum est. Præterea exclusis
probationibus Abbatis remanet vera attestatio Papæ.

LANCELLOTTI.

Roman. Vineæ. Veneris 14. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Iuuare nemo potest se ex eo, quod semel improbauit.*
2 *Protestatio non dicitur contraria facto, quando fit eodem tempore, & loco quo fit factum, sed bene, quando factum præcedit.*

DECISIO CXC.

PRoposui dub. informante Bonamico [illegible]ntum, quia
altera pars habuit ferè mensem ad informandum
post factam illi intimationem dubij, & postea iter fuit
motus ad informandum, & Domini resoluerunt, Bo-
namicum sibi non præiudicasse.

Non obstat petitio, de qua in sep[illegible] præsuppositu.
Quia præter id q̃ Bonamicus non obtinuit prout
petijt, vt per informantes pro eo huic petitioni con-
1 tradixerunt procuratores domini Andreæ. Vnde † nõ
potest ipse d. Andreas se iuuare in eo quod impugna-
uit, iuxta reg. ex eo. de reg. iu. in 6.

Non obstat etiam protestatio cautionis facta per
D. Bonamicum, quia fuit præstita eodem tempore, lo-
co, & coram eisdem testibus, & Notario, quo fuit facta
protestatio & receptio, de qua in nono præsupposi-
to. Et propterea censetur præstita sub eadem prote-
statione. At in protestatione dicitur, quod dict. in obli-
gationem facit, vt satisfaciat menti iudicis, prout in
ea legitur, & sic de mandato iudicis, & cum sit facta
cum verbis prægnantibus, videlicet, cum reseruatio-
ne omnium, & quorumcunque iurium & quarum-
cunque suarum pensionum, quæ sint salua, & illæsa in
omnibus, & per omnia, prout erant ante præsens in-
strumentum, præseruat quodcunque suum ius.

Non obstat, quod dicta protestatio sit contraria fa-
2 cto, scilicet, receptioni, quia † fuit dictum, quod non
dicitur contraria facto, quando fit eodem tempore, &
loco, quo fit factum, siue receptio prout hic, sed benè
quando præcedit factum, iuxta doctr. Abb. in c. cum
M. nu. 15. ver. quandoque de const. & placuerunt Do-
minis tradita per Doct. & præsertim Fulg. in l. ad solu-
tionem, C. de re iud. Præterea non dicitur protestatio
contraria facto, quando factum non fit ex libera vo-
luntate protestantis, Felin. in d. c. cum M. nume. 79.
versic. ad principaliter, & ver. fallit tertio. At hic rece-
ptio fuit facta metu intimationis sibi factæ, de qua in
quinto præsupposito, & pecuniæ fuerunt depositę pe-
nes alium mercatorem, vt hic per informantes, nec
fuerunt conuersæ ad vsum Bonamici.

LANCELLOTTI.

Bisignanensis Pensionis. Lunæ 17. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Pensio nulla dicitur, vbi resignatio beneficiorum est simoniaca.*
2 *Probationes leuiores sufficiunt in simonia detegenda.*
Imò confessio extraiudicialis sufficit ad illius probationem & num. 3.
4 *Testes præsumuntur contestes, nisi probentur singulares.*
5 *Resignatarius non potest consentire pensioni, vbi adest simonia, etiam si per eum ignoretur.*

DECISIO CXCI.

1 COnclusum pro nullitate pensionis, quia † resigna-
tio beneficiorum, super quibus fuit imposita pen-
sio, est simoniaca.

Primò enim probatur ex fama ante dictam resigna-
tionem per primum testem super tertio, & per ter-
tium, iuxta 9. & per 5. iuxt. 12. Probatur etiam dicta
simonia ex confessione Ioannis Aloysij, qui eam com-
misit ante dictam resignationem, vt probat sextus su-
per tertio, & 5. iux. 9. Item probatur ex conf[illegible]one ip-
sius Ioan. Bernardini, vt deponit primus super 5. & 3.
2 iuxta . Et † quia simonia solet occulte committi, le-
uiores probationes admittuntur cap. 1. de testibus, in
6. A[illegible] consi. 122. nu. 9. & propterea suffi[illegible]unt signa.
c. sicut simoniaca. de simon. & ibi not. Abb. numer. 4.
quod in illius odium sufficiunt præsumptiones, & pro-
3 pterea † confessio extraiudicialis sufficit ad illius pro-
bationem, cum agatur ciuiliter, Fel. in cap. cum olim,
num. 5. de rescrip. præsertim in foro ecclesiastico. Soc.
iun. cons. 32. num. 18. volum. 2. Nec obstat, quod con-
fessio non probatur per testes singulares. Quia respon-
4 detur † quod testes hic non probantur singulares,
ideo præsumuntur contestes, Alex. consi. 115. nu. 12.
volu. 7. vltra quod [illegible] untur [illegible]ndo concurrunt
adminicula. Gabr. de testib. concl. 2. [illegible]. prout hic cõ-
currit fama, cessio Ioan. Bernardini, & [illegible] pensio eius-
dem facta ab ordin[illegible]rio, stante dicta [illegible]nia, & non
fuit abdicatum ius à resignante. Sarnens. in reg. de
5 triennal. quæst. 12. numero 9. Propterea † resignata-

rius

ſtius non potuit conſentire penſioni, etiam ſi ignoraſſet ſimoniam. Caſſad.deciſ.3.in fin.de ſequeſt.poſ.Capel. Tholoſ. quæſt. 438. in addit. cum alijs, de quibus hic per informantes.

LANCELLOTTI.

Roman.Societatis.Veneris, 28. April.1570.

SVMMARIVM.

1 *Taxatio facta ab initio in contractu ſocietatis, finita ſocietate, reſoluitur in confeſſionem futuri intereſſe in fraudem vſurarum factam.*

DECISIO CXCII.

CIrcumſcripta cõſuetudine,& ceteris alijs fuit conclusum,pactum eſſe illicitum de iure, quia finita ſocietate ceſſat periculum vitæ, & amiſſionis capitalis,
1 & remanet purum mutuum, & illa † taxatio facta ab initio eſt quædam confeſſio futuri intereſſe, quæ videtur facta in fraudem vſurarum,niſi aliud aliunde probetur,per doctrinã. Bal.in l.rogaſti. §.ſi tibi, col.2.verſ. quid ergo.ff. ſi cert.petat. cum alijs, de quibus late per Couarru.lib.2.variar.reſolut.c.4.nu. 5.Aym.conſ.189. nu.8.Socin.de inſt.& iur.lib.6.q.6.art.2. circa fin.

LANCELLOTTI.

Roman. Societatis. Veneris, 2. Iunij 1570.

SVMMARIA.

1 *Conſuetudo in vſuris nihil operatur.*

2 *Bar. in l. quis ſit fugitiuus. §. apud Labeonem.ff. de ædili. edict. intelligitur quo ad euitationem pœna, non quod propterea actus valeat.*

3 *Pacta illicita ſuper contractibus ſocietatis appoſita, quæ ſapiunt naturam vſuræ, ſunt reprobata per Bullam Pauli Quarti.*

DECISIO CXCIII.

COnclusum,dictum pactum illicitum non validari
1 ex conſuetudine curiæ, quia 1 conſuetudo nihil operatur in vſuris,c.quia in omnibus iuncta glo. de vſur. Rocc.in c.fin.in 3.not.de conſuet.quia iure diuino, & humano eſt prohibita, vt latè per Couarru. libro 3. variar.reſolut.c.1.nu.5.

Doctr.verò Bart. in l. quis ſit fugitiuus, §.apud Labeonem,ff.de ædil.edict.& cetera in contrarium allegata
2 † procedunt quo ad euitationem pœnæ,non quod propterea actus valeat, vt per Bero. in c. quia in omnibus nu.4. cum ſeq. Et de pœna habetur etiam per Aym. in conſ. 155.nu.12.

In tolerantia Pauli Quarti propter ſupplicationes, quæ eius tempore ſignabantur vigore Bullæ æditæ ſuper ſocietatibus officiorum, Domini non fecerunt aliquod fundamentum. Nam omiſſa nunc illa diſputatione, an Papa poſſit ſuper vſuris diſpenſare, dixerunt,
3 † Bullam in eius proœmio, & ferè per totam reprobare pacta illicita in huiuſmodi ſocietatibus, & ideo ex ea non iuuari hæredes. Præter id etiam, quod ſocietas hęc fuit contracta ante Bullam,quę non extenditur ad pręterita, & in pręteritis dat formam pręſcriptam Datario, quod ei debeant intra trimeſtre notificari ſocietates pręteritę,alias annullantur. Pręterea cum ſuper hac ſocietate non reperiatur ſignata ſupplicatio; adhuc viget ius commune, & d. Bulla reprobantia pactum illicitum, adeo quod in ſocietate, de qua agitur, ex aliis ſupplicationibus ſignatis ſuper alijs ſocietatibus non poteſt argui aliqua tolerantia, quia in odioſis, & concernentibus materiam peccati nõ fit extenſio de caſu ad caſum iuribus vulgaribus.

LANCELLOTTI.

Callaguritan.Pręeminentiarum.Veneris.

12.Febr.1574.

SVMMARIVM.

1 *Verba compromiſſi ſunt late interpretanda, vt connexa, & acceſſoria comprehendant.*

DECISIO CXCIV.

FVit conclusum,quod in actibus pro tempore occurrentibus præter generales proceſſiones, prout in dubio, ſeruari debeat ordo deſcriptus in laudo, qui verba comprom:ſſi nedum comprehendunt litem, & controuerſiam ſuper dictis proceſſionibus, ſed etiam ſuper alijs actibus, qui poſſunt concernere prærogatiuam,& pręeminentiam,quam vnaquęque eccleſia debeat habere, vt in illis verbis laudi videlicet, *ac prærogatiua, & præminentia, quam vnaquaque eccleſia habere debet*, & ibi, *ſuper quibus rebus, ac qualibet illarum generaliter, ac particulariter fuerunt lites, & de præſenti ſunt*, &c. Quas omnes clauſulas Domini intelligunt fuiſſe appoſitas ampliatiue, non reſtrictiue ad poteſta-
1 tem arbitri, pręſertim † quia verba compromiſſi ſunt ita interpretanda, vt annexa & acceſſoria comprehendant, vt not. Doct.in l. ſi de certa.C.de tranſact. vbi per Rimin.& alios.

Verba etiam laudi in c.37.conformia ſupradictę generali facultati conceſſę arbitrio, ſiquidem in eo diſponit vt caſus & dubia, articuli quę non videbuntur expreſſe deciſa in laudo, ſi quando ſuper illis orta fuerit dubitatio, terminentur, ac declarentur iuxta caſus expreſſe in eo deciſos, ſicut etiam id ex iure fieri licet, quando militat eadem ratio. l. neque leges. de legibus cũ ibi not. Pręterea ratio expreſſa in laudo eſt, vt ęqualitas ſeruetur inter dictas eccleſias, ſicut ibi, *& per illam ſit æqualis conditio præfatarum eccleſiarum*,&c.propter quam rationem poſſunt ceteri occurrentes caſus reſolui,iuxta formam tamen dicti laudi. Cui adiuuatur hęc interpretatio ex obſeruantia ſubſecuta in funeralibus & exequijs Regum. Et hanc opinionem Domini libenter ſunt amplexi ad euitandas infinitas lites, quę in dies oriri poſſent. Nam omnes ex ratione laudi, & illius deciſione dixerunt eſſe decidendas, vt aliquando ſit litium finis.

LANCELLOTTI.

Roman. Vſurarum.

SVMMARIA.

1 *Contractus nullus ex cauſa vſurarum non tollit obligationem reſtituendi pecunias a debitoribus receptas vna cum intereſſe lucri ceſſantis.*

2 *Mora principalis nocet tam principali, quàm fideiuſſori.*

3 *Abſolutio partium ab expenſis facit præſumi ſententiam latam de concordia partium.*

DECISIO CXCV.

IN vltima congregatione Iulij Foci coram Dominis ad partium inſtantiam ſuper expeditione huiuſmodi cauſæ, & pro parte Seruij multa deducebantur, ex quibus cauſam, vel non expediendam eſſe, vel in ſui fauorem expediri debere prætendebat.

Et primò ratione moræ non poſſe ſuſtineri condemnationem à die initij contractus, de qua in ſentẽtia R. P. D. Gropperij ad rationem ſeptem procentenario, cum mora non poſſet cõſiderari,niſi poſt lapſum quinquennij,vt in reſolutionibus coram me factis.Sed Dominis placuit reſponſio exemplo huic obiectioni data, quod imò mora fuit ab initio contracta data nullitate contractus, cum pecuniæ pupillorum remanſerint penes debitores ſine titulo, l.quod te.ff.ſi cert.pet. Curt. iun.conſ.28.nu. 50. Nec obſtat, quòd videantur Domini præſuppoſuiſſe validitatem contractus. Quia imò
1 contractus fuit habitus pro nullo & vſurario,non † tamen ſequitur,quòd non remanſerint debitores obligati ea obligatione, quæ recontrahitur ad reſtitutionem pecuniarum, & per conſequens nõ reſtituendas eas ad intereſſe lucri ceſſantis,quòd viſum fuit optima ratione deberi, ſtãtibus probationibus pupillorum, ex quibus conſtitit Rotæ debitores feciſſe lucrum in genere, & pupillos ſi pecunias habuiſſent, ex iis lucrum ... re potuiſſe, prout in deciſionibus ſuper his capitibus

in Rota factis. Secundò dicebatur pro parte Seruij fi-
deiussores non teneri ad huiusmodi interesse, l. cũ lex.
ff. de fideicommissis, cum alijs allegatis. Sed huic obie-
ctioni placuit bene responderi, vetam esse respectu eo-
rum, ad quæ, neq; etiam ipse principalis tenetur, & in
his terminis loquuntur iura, & auctoritates allegatæ.
Et iuxta hanc doctrinam, cum principales non tene-
rentur ad vsuras conuentas ob nullitatem conuentio-
nis, neq; etiam ipse Seruius tenetur: sed ratione cõsti-
tutionis sortis principalis, ad quam tam principales,
quam fideiussores tenebantur, potuit Seruius cõdem-
2 nari, & ad lucrum cessans ratione moræ, cum † mora
principalis, & principali, & fideiussori noceat, l. mora.
ff. de verb. oblig. l. si à colono. §. fi. de fideiuss. Alex. cons.
34. nu. 6. lib. 2. Et hoc maximè procedit in casu, de quo
agitur, in quo Seruius, & litis consortes accesserunt
obligationi vti principales, & in solidum, & c. Roman.
cons. 114. Alex. cons. 29. nu. 37. lib. 7. Ias. cons. 58. col. 3.
Tertiò adducebatur iniquitas contradictam sentẽ-
tiam in ea parte, in qua condemnat Seruium ad scuta
200. ratione facultatis fœnerandi. Sed neque hæc obie-
ctio placuit, cum ex probationibus pupillorum cõstet,
potuisse hanc facultatem, & bancum longè pluris lo-
cari, & ideo hæc taxa visa fuit satis æqua. Et contractus
iste in ea parte, in qua sapiebat naturam locationis, non
fuit reprobatus, vt ex multis decis. alias corã bo. mèm.
Fantucio, & alijs factis constat. Sed quòd etiam mul-
tum mouit Dominos: Ista sententia D. Gropperij fuit
3 de concordia partium lata, † quod eo facilè arguitur,
quod absoluit partes ab impensis, quod non solet fieri
in Rota, nisi quando feruntur sententiæ de partium
concordia. Et ideo his stantibus fuit mihi ordinatum,
vt sententiam subscriberem.

LANCELLOTTI.

Lucan. Pensionis. Veneris, 4. Iunij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Singularitas testium non præsumitur, nisi probetur.*
2 *Actus vnicus solutionis sufficit ad acquirendam quasi*
possessionem iuris exigendi.
3 *Solutio facta metu censurarum operatur quasi possessionẽ,*
nisi de protestatione contraria appareat.
4 *Singularitas testis coniuncta cum qualitate eius personæ,*
probat semiplenè.
5 *Solutio probatur esse facta de mandato, & scientia debito-*
ris ex coniecturis, & obligatione Camerali.
6 *Interdictum retinendæ datur probata possessione etiam*
per vnicum testem.

DECISIO CXCVI.

INspecta serie, & circumstantijs facti fuit resolutum,
constare de quasi possessione exigendi pensionem,
de qua agitur. Nam in primis de existentia tit. de pen-
sionibus, patet ex literis Apostolicis vna cũ obligatio-
ne Camerali de illam soluendo. Postmodum adest cõ-
fessio Galeatij, qui dicebat se soluere dictam pensionẽ,
vt probant secundus, & quartus testis, qui ambo sunt
1 † sacerdotes, & personæ qualificatæ, & præsumuntur
contestes, cum non probentur esse singulares.
Accedit instrumentum solutionis vna cum absolu-
tione à censuris, cuius instrumenti veritas coadiuua-
tur tum ex mandato d. Galeatij in personam Cæsaris
Orlandi procuratoris constituti à d. Galeatio ad petẽ-
dum d. absolutionẽ, tum etiam ex quietantia D. Octa-
uiani Cittadini, qui dd. pecunias recepit à Iulio Pe-
2 trucio nomine Episcopi. Et † sufficit vnicus actus solu-
tionis ad acquirendum quasi possessionem, iuxta not.
per Doct. in c. cum Ecclesia Sutrina. vbi Rip. nu. 53. &
3 Rom. cons. 311. Et licet † hæc solutio præsumatur fa-
cta metu censurarum, tamen cum nõ appareat de pro-
testatione facta in actu d. solutionis, operatur quasi
possessionem, vt per Aym. cons. 114. nu. 6.

Coadiuuatur hæc opinio ex alia solutione, quæ pro-
batur ex schedula, & depositione Octauiani Cittadini,
4 qui † licet sit singularis, tamen non potest negari, quin
faciat semiplenam probationem, attenta præsertim
qualitate suæ personæ.
Non obstat, quod non probantur dictæ solutiones
factæ de mandato, & scientia d. Galeatij. Quia stanti-
bus coniecturis, & præcedente obligatione Camerali
de soluẽdo dictam pensionem, Rot. solet sequi decis. 2.
de caus. poss. in antiq. quam seruandam etiam dixerunt
Domini in vna Latinen. pension. coram me, de anno
5 1571. 6. Iunij, vbi ex † coniecturis, & obligatione præ-
cedente de soluendo dixerunt probatum esse primum
extremum, prout hic adsunt, & dicta obligatio, & con-
iecturæ supradictæ, & aliæ, de quibus per informantes
pro Episcopo. Præterea scientia Galeatij est probata
per 3. & 4. testem. Et hæc procedere absque omni du-
bitatione, si episcopus hodie ageret retinendæ, quod
6 † interdum datur probata possessione etiam per vni-
cum testem.

LANCELLOTTI.

Durien. Decimarum. Ven. 15. Martij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Concessio principis est latissime interpretanda.*
2 *Ignorantia semper præsumitur in Principe, nisi ex aliquo*
effectu subsecuto purgetur.
3 *Concessio pro alimentis dicitur esse perpetua.*

DECISIO CXCVII.

PRæsens dubium alias resolutum in fauorẽ D. Eno-
chi, fuit iterum propositum nonnullis additis pro
parte Conuentus. Et Domini omnes concorditer re-
soluerunt in fauorem d. Conuentus, videlicet, quod
hæ decimæ vnitæ, de quibus agitur, spectant ad Con-
uentum, non autem ad dominum Enochum. Et moti
fuerunt ex verbis vnionis, in qua Rex Ferdinandus
Magnus Magister, ad quem ratione præceptoriæ suo
Magisterio annexæ hæ decimæ spectare debebant, post
obitum prioris de Chiros vniuit Conuẽtui omnes re-
ditus pertinentes ad dignitatem dicti prioratus, ita, vt
illos in futurum perpetuo habeat dictus Conuentus,
quæ verba propter eorum generalitatem comprehen-
dunt non solum decimas, quas eius vita durante per-
cipiebat dictus prior, sed etiam illas, quæ post illius
obitum dictus Magister percipere debebat propter di-
ctiones illas, omnes perpetuo, in futurum, & propter
verbum pertinentes, quod potest verificari ratione
possessionis, ad l. verbum illud. ff. de verb. signific. Tum
1 etiam, quia † Principis concessio latissime est interpre-
tanda, maxime fauore alimentorum, pro quibus hæc
vnio est facta.
Non obstat fundamentum illud, quod fit pro parte
2 d. Enochi, videlicet, † quod in generali donatione non
veniunt ea, quæ donans ignorauit, l. non ignorans, C.
de don. Et in Rege præsumitur ignorãtia ob negotio-
rum multitudinem, & ob alias rationes, de quibus per
informantes pro eius parte. Quia dicebant, hanc præ-
sumptionem ignorantiæ cessare ex obseruantia subse-
cuta, ex quo Conuentus post factam dictam vnionem
semper possedit, & adhuc hodie possidet has decimas,
quæ obseruantia plurimum potest ad interpretandam
voluntatem concedentis. Accedit etiam verisimilitu-
do, quia cum in Capitulo generali celebrato de anno
1498. fuisset decretum, quod milites, qui vocabantur,
deberent reduci in Conuentum, & pro eorum alimen-
tis deberent assignari istæ decimæ, quæ postea de anno
3 1559. fuerunt assignatæ, quemadmodum † alimenta
debebant esse perpetua, ita etiam perpetua debebat es-
se hæc concessio decimarum, etiam post obitum Prio-
ris, maxime cum Rex ipse pro obseruatione dicti de-
creti dismembrauit suos reditus, & illos assignauit ei-
dem conuentui pro reliquis alimentis.

Moue-

Monebantur etiam Domini ex diffinitionibus factis in Capitulo generali, quibus ordinatur per Carolum V. quod pro alimentis militiæ tribuantur conuentui reditus, qui sunt descripti in visitationibus. At in visitationibus præcedentibus reperiuntur istæ decimę descriptæ, & assignatæ dictæ militiæ. Ex quibus inferebãt, quod cum istæ decimæ sint comprehẽsæ in dicta vnione, non fuit intentionis Caroli Quinti donare eas decimas Domino Enocho. Sed aliqui ex Dominis dubitabant, si d. Rex Ferdinandus potuisset alienare has decimas à præpositura absque sedis Apostolicæ beneplacito: verum fuit dictum, quod hæc erat potius debiti solutio, quam alienatio, ex quo fuerat in Capitulo generali præsente Rege ordinatum, quod pro victu militum deberent assignari istæ decimæ. Vnde Rex voluit de suo liberaliter illis prouidere, & stante hac iusta causa, & consensu Capituli, alienatio videtur permissa.

LANCELLOTTI.

Giennen. Archidiaconatus. Veneris, 5. Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Consensus extensus per procuratorem post habitam notitiam mutationis voluntatis facta per principalem, facit resignationem inualidam esse.*
2 *Voluntas partium sola non attenditur in beneficialibus, sed etiam Papæ noua admissio requiritur.*
3 *Procurator potest ratum habere gestum nomine principalis siue scientis, vel ignorantis, vel etiam non contradicentis: secus in procuratore reuocato.*
4 *Pœnitentia sola in resignationibus non sufficit, nisi de dissensu deliberato principalis constet.*
5 *Consensus Papæ præsumitur durare, nisi de errore doceatur.*

DECISIO CXCVIII.

FVit conclusum pro nullitate primæ resignationis,
1 quia † cum consensus fuerit extẽsus pro procuratorem posthabitam notitiam mutationis volũtatis factæ per principalem, prout fuit resolutum, resignatio facta est inualida, iuxta clemen. 1. de renuncia. Mohed. decis. 189 cum alijs adductis hic per informantes.

Non obstat, quod dicta resignatio nulla potuit ratificari per ipsum principalem, prout de ratificatione constat ex his, quæ habentur in 5. & 6. præsuppositis.
2 Quia respondetur, quod † in huiusmodi beneficialibus non attenditur sola voluntas partium, sed etiam ipsius Papæ noua admissio, prout in huiusmodi similibus ratificationibus partium pluries Rota iudicauit, sicut in causa Corduben. dimidiæ portionis coram bo. mem. Oradin. de anno 1560. & in vna Padua. Canonicatus, de quibus hic per informantes cum alijs causis relatis per Dominos.

Præterea materia ratihabitionis procedit in his, quę
3 gesta sunt † à procuratore nomine principalis scientis, vel ignorantis, vel saltem non contradicentis: secus vero, quando procurator est reuocatus, vt not. in reg. ratihabitio, in 6. Felyn. in c. ex parte Decani. nu. 25. de rescript.

Non obstat, quod licita est pęnitentia in resignatio-
4 nibus iuxta stylum Dominorum. Quia † fuit dictum non procedere, quando constat de enixo, & deliberato dissensu principalis, prout de huiusmodi dissensu constat ex his, quæ habentur in 3. & 4. not. præsuppositis. Minus enim facit, quod Papa semel consenserit, qui consensus præsumitur durare. Nam fuit dictum
5 id procedere, † nisi fuisset consensus erroneus, prout hic fuit, quia Papa existimauit Franciscum principalem consensisse per procuratorem non reuocatum, & tamen constat de contrario.

LANCELLOTTI.

Callaguritan. Decimarum de Arosta. Veneris, 11. Octobris.

SVMMARIA.

1 *Iurisdictionis defectus annullat examinationes testium.*
2 *Remissoria obtenta per beneficiatos illis auxilium non tribuit.*
3 *Impedimentum disputationis dubiorum non excusat à petitione prorogationis fatalium.*

DECISIO CXCIX.

COnclusum pro nullitate examinis dictorum qua-
1 tuor testium † propter defectum iurisdictionis quia nõ fuerunt prorogata fatalia. Felin. in c. inter monasterium, num. 33. ver. tertio tempora. de re iud. cum alijs adduct. & propterea acta facta non probant. Non
2 obstat pendentia remissoriæ, quia † cum fuerit obtenta per Beneficiatos, non possunt in illa se fundare, iuxta decis. Cassad. 9. de appel. & per Francis. in c. ex ratione. col. 7. vers. circa tertium. de appell. Non releuat etiam impedimẽtum propter disputationes dubiorum. Quia
3 † non propterea minus quis excusatur à petitione prorogationis fatalium.

Præterea dempto tempore remissoriæ, & biennij, & sedis, adhuc remanet tempus, vt hic per informantes.

LANCELLOTTI.

Papien. Bonorum. Lunæ, 3 Martij 1578.

SVMMARIA.

1 *Iurisdictio delegata non transit in successorẽ, ex cõmuni. Quæ procedit, quando delegans non habuit respectum ad tribunal Episcopi, sed ad eius Vicarium, ex communi, num. 2.*
3 *Delegatio an sit facta ad tribunal Episcopi, an vero ad eius Vicarium ex quibus probetur.*
4 *Vicarius Episcopi etiam Archidiacono præfertur.*
5 *Stylus allegatus probandus est ab eo, qui eum allegat.*

DECISIO CC.

FVit vnanimiter per Dominos conclusum pro nullitate sententiæ confirmatoriæ locationis, de qua agitur, ex defectu iurisdictionis. Quoniã dicta sententia non fuit lata per illum Vicarium, cui fuit delegata
1 dicta confirmatio, sed per eius successorem, in † quem non transit iurisdictio, iuxta communem opin. Doct. de qua attestatur Dec. in c. quoniam Abbas. nu. 61. de offic. deleg. & Bero. nu. 100. vbi inquit, quod nõ solum Legistæ, sed etiam Canonistæ tenent hanc opinionem. Et Mant. nu. 37. Caccialup. in l. more maiorum. nu. 35. de iurisd. omn. iud. qui etiam subdit, quòd vidit multos errare, qui tenent contrariam opinionem, & quod ita existimat in practica fore obtinendum, quã etiam opinionem vti communem, & veriorem secuta est Rot. vt per Achil. decis. 2. de vicar. Et fulcitur etiam validioribus rationibus relatis per supradictos Doctores, vt hic per informantes. Et licet Card. in clem. 2. num. 6. q. 5. de rescript. dixerit contrariam opinionem communiter obseruari, tamen ipse fundatur in opin. gl. in d. clem. in ver. pluralis, quæ gl. hoc non dicit, & supradicti Doct. animaduertunt, & considerauit etiam Rot. in d. decis.
2 2. Hæc † autem communis opinio non videtur habere multos contradictores, quando delegans nõ habuit respectum ad tribunal Episcopi, sed ad ipsum Vicarium tantum, vt per Gambar. 10 tract. de leg. lib. 8 q. 97. qui attestatur in hoc casu etiam de communi, & alij etiam, de quib. per informantes. Quod autem hic non fuerat
3 consideratum tribunal Episcopi † placebant Dominis fundamenta adducta per informantes pro parte Illustrissimi Cardinalis, tum scilicet quia delegatio fuit facta duobus Archipresbyteris, & d. Vicario, seu duobus ex ipsis, adeo quod duo illi tantum Archipresbyteri absq; vicario potuissent dictam locationem confirmare. Tum etiã, quia Vicarius fuit postpositus dictis Ar-

4 chiptesbyteris, cum † tamen de iure non solum illis,
sed etiam Archidiacono præferatur, vt per Abb. cons.
21. vol. 1. cum alijs allegatis.

Præterea Domini hanc opinionem voluerunt sequi attentis coniecturis, & suspicionibus, quæ militant contra instrumentum dictæ locationis, quæ referuntur hic per informantes.

Nec aliquod fundamentum fecerunt in stylo allega-
5 to, quia † nec testes, nec fides producta concludunt de
tempore dictæ locationis, nec de simili delegatione, &
tamen stylus debet probari in terminis controuersiæ,
de qua agitur.

LANCELLOTTI.

Roman. Casalis 20000. ducator. Veneris,
14. Martij 1578.

SVMMARIA.

1 *Emere an quis præsumatur in dubio de suis, vel alienis pecunijs, ex coniecturis probatur.*
2 *Præsumptiones plures, quando concurrunt in eadem oratione, maior semper tollit minorem.*
3 *Intellectus l. item veniunt, in prin. de pec. hæred. procedit, quando constat fuisse emptum nomine hæreditatis.*

DECISIO CCI.

QVo ad primam difficultatem, in qua quæritur, an
Leo emerit casale, de quo agitur, ex proprijs ip-
sius pecunijs, vel potius ex pecunijs hæreditarijs. Do-
mini excepta partita ducatorum 60000. quos Alphon-
sina, dum vixit, soluit pro affrancatione partis dicti ca-
salis vigore pacti, super qua partita nihil fuit firmatũ,
dixerunt constare satis apertè in instrumento dicto
emptionis, quod partita 3500. ducatorum non fuit so-
luta ex pecunijs dictæ Alphonsinæ, sed Cardinalis
Sanct. Quatuor. Quo verò ad reliquas partitas ascen-
dentes ad summam ducatorum 10500. inclinabant, quod
constaret non fuisse solutos ex pecunijs dictæ Alphon-
sinæ propter verba dicti instrumenti emptionis, quæ
1 hæc videntur innuere: & propterea † dicebant, in cla-
ris cessare coniecturas, quas Doct. considerant in hac
materia, ad probandum, an in dubio quis censeatur e-
mere de suis, vel alienis pecunijs, vt late per Dec. con-
sil. 238. numero 5. cum alijs, de quibus hic per infor-
mantes.

Circa secundam verò difficultatem, an dictum ca-
sale sit acquisitum hæreditati, vel hæredibus Alphon-
sinæ, omnes concorditer firmarunt, quod non fuit ac-
quisitum dictæ hæreditati, sed hæredib. ipsius Leonis.
Et moti fuerunt, quia Leo expressis verbis dicit se e-
2 mere pro se, & suis hęredibus in perpetuum. Et † licet
in eodem instrumento postea dicatur, quod venditur
Leoni tanquam hæredi Alphonsinæ, nihilominus sub-
ditur in eadem oratione, & pro se, suisque hæredib.
& successoribus, & nominandis ab eo, adeo quod pręsumptio, quę constat de contrario ex alijs verbis claris, tollitur, per ea, quę tradit Socin. iun. cons. 27. nu. 8. in fin. vol. 2. cum alijs, de quib. per informantes pro dominis creditoribus, & verba sequentia declarãt pręcedentia, & in claris cessant coniecturæ. Nec obstat, quod affrancatio non poterat fieri per Leonem, nisi pro hæreditate Alphonsinæ propter pactum appositum in instrumento locationis, & quod propterea censeatur facta per Leonem pro dicta hæreditate. Quoniam respondetur iam fuisse resolutum, quod affrancatio non fuit facta in vim dicti pacti, ideo non potest ab illo regulari, cui non correspondet.

Præterea cum simus in claris, cessant præsumptiones, quoniam emit pro se, & hęredibus suis, vt supra dictum est.

Minus etiam facit, quod Leo ita emendo videatur fuisse in mala fide, quoniam d. mala fides excluditur, tum propter clausulam codicillarem, quę operatur, vt hęreditas sit restituenda Leoni, tum propter alias
rationes, quas adducunt informantes creditorum, quę
rationes Dominis placuerunt. Ad l. item veniunt. in
3 prin. de pet. hær. † respondebatur, quod procedit, quan-
do constat fuisse emptum nomine hæreditatis, & fuis-
se etiam necessarium d. hęreditatis, quę qualitates hic
cessant.

ALDOBRANDINI.

Piscien. seu Nullius Cappellanię. Veneris,
21. Februar. 1578.

SVMMARIA.

1 *Executor mixtus tenetur de causa tanquam index cognoscere.*
2 *Possessor non tenetur relinquere ius suum ad verbum executoris, cuius potestas procedit contra resistentes de facto, non autem de iure.*
3 *Possessio instrumentalis sufficit, vbi de possessione partis aduersæ in actis non constat.*
4 *Titulus non requiritur vbi agitur de spolio attentato.*

DECISIO CCII.

DOmini concluserunt, Vicarium Pistorien. fuisse
mixtum executorem, ex quo erat datus ad pro-
uidendum in forma dignum, & Prępositus, & Capi-
tulum Piscien. siue Sacristia erat in possessione huius
1 Cappellanię, quo † casu tenebatur assumere partes iu- 1
dicis, iuxta not. communiter per Doct. in c. fin. de prę-
sumpt. vbi Ant. de But. nu. 7. & Felyn. nu. 17. & 24. &
33. vers. quarto aduerte. Et ita plures Rot. tenuit, &
signanter in vna Neapolitan. S. Andreę 14. Februarij
2 1569. coram bo. me. Finetto. Et ratio est, † quia posses-
sor non tenetur ad verbum executoris relinquere ius
suum; & hinc est, quod illius potestas procedit contra
resistentes de facto, non autem contra resistentes de iu-
re. Achil. c. 4. de senten. excommunic. quo stante succe-
dit, quod Sacristia sit restituenda, ex quo erat in posses-
sione tunc temporis, & fuit spoliata. De sua enim pos-
sessione docet per instrumentum captę possessionis, 12.
Iulij 1571. Et quamuis opponatur, quod illa fuit in-
3 strumentalis, ex † quo Cæsar Testa tunc temporis erat
in possessione Cęsaris in actis non appareat. Et quod
fuerit effectualis illa possessio, deprehenditur ex con-
fectione Dominici, de qua in processu de partibus, fol.
12. vbi fatetur, Præpositum & Capitulum Piscien. esse
intrusos; nec est bona responsio, quod expresse prote-
statur se nolle eos approbare pro possessoribus, quia
protestatur, quod non volt eos approbare pro legiti-
mis possessoribus, non autem simpliciter pro possesso-
ribus. Sicut non obstat defectus tituli colorati, quia
4 † in spolio attentato non requiritur. Rota 2. de restitu. spol. in nou. Cassad. 3. eod. tit.

ALDOBRANDINI.

Roman. Domus in via Iulia. Lunæ, 3. Martij 1578.

SVMMARIA.

1 *Tempus confessionis allegans debet hoc probare.*
2 *Donatio facta concubinæ pro ipsa dotanda, tenet.*
3 *Donatio magni valoris non præsumitur facta concubinæ, nisi ardens amor probetur.*

DECISIO CCIII.

DOmini dixerunt non probari simulationem confessionis Desiderij ad fauorem Agnetis.

Primò, quia simulatio huiusmodi prętenditur ex
eo, quod dictus Desiderius esset clericus, & Agnes eius
1 concubina, vel saltem mulier suspecta. Et cum † requi-
ratur, quod hęc omnia probentur de tempore confes-
sionis. Capyc. decis. 202. in fin. Guilielm. de Bened.
in c. Raynutius, in 1. part. in verbo, vxorem nomine A-
delas. decis. 5. nu. 161.

Concubinatus autẽ, & turpis conuersatio huiusmodi de tempore pręfato, nempe secundi instrumenti celebrati de anno 1551. ex testibus non probatur, vt ex

eorum

2 eorum lectura deprehenditur, qui † concubinatus si re
vera etiam de dicto tempore adfuisset, & donatio esset
facta vere pro ipsa dotanda, tenuisset. Guliel. de Bened.
d. decis. 5. d. nu. 161.

Secundò moti fuerunt, quia secundum Dominos
plures vrgent coniecturæ in contrarium.

Prima est quantitas 600. scutorum, quæ est tam ma-
gna, vt inuerisimile sit, quod fuerit ab homine non ad-
3 modum diuite donata simili mulieri, cum † præsertim
non probetur amor aliquis ardens prædicti Desiderij
Philippi in Agnetem, qui ipsum tam cæcum reddidis-
set, vt tantum pecuniarum profundere voluisset.

Secunda, quia dicta 600. Desiderius recepit in socie-
tatem ab Agnete, & obligauit se ad soluendum 12. pro
centenario singulo anno, quod valdè auget præfatam
donationem.

Tertia, quia pro illis pecunijs soluendis fideiussores
dedit, qui se obligarunt tanquam principales, & in
solidum.

Quarta, quia postea Desiderius fructus prędictæ so-
cietatis soluit, quod licet non sit in actis verificatum,
agentes tamen pro Agnete offerunt se verificaturos. Et
Domini dixerunt, quod partitæ librorum mercato-
rum, & alia, quę circa hoc allegantur pro sua parte, po-
nantur in actis.

Quinta, quia præcedebat aliud instrumentum alte-
rius societatis 400. scutorum, quæ fuit transfusa in se-
quentem, & in illo primo etiam in prompta pecunia
fuit ab Agnete soluta quædam quantitas pecuniarum,
nempe 45. scutorum, quæ licet sit parua, præstat nihi-
lominus argumentum, quod confessio non esset simu-
lata, sed vera, vt latius deducitur per informantes pro
Agnete.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donationis, 50000. Veneris. 19. Octob. 1574.

SVMMARIA.

1 *Rogitus instrumenti debet clare, & expressis verbis in eo apparere, alias non præsumitur. & nu. 4. & 5.*

2 *Fallit nisi vtraque pars sit præsens & tacens. num. 5. & 6. sed contra nu. 5.*

3 *Notarius attestans in instrumento de rogitu vnius partis non probat de rogitu alterius, contra nu. 7.*

4 *Verba inducentia rogitum notarij debent expresse à partibus proferri, & per Notarium scribi.*

5 *Rogitus nunquam præsumitur, nisi interueniat vnum ex tribus requisitis à Bart. in l. sciendum, ff. de verb. oblig.*

6 *Differentia nulla est interrogare & mandare.*

7 *Idem operatur expressio vnius quo ad se, quod silentium alterius similiter quo ad se, in eodem casu fauorabili.*

8 *Limitationes plures dantur ad regulam illam, quod inclusio vnius sit exclusio alterius.*

9 *Præsens & tacens non præsumitur consentire, vbi de eius agitur præiudicio.*

10 *Donatio & rogitus dicuntur expressi in fauorem donatarij præsentis, & tacentis.*

11 *Scientia partium de persona Notarij præsumitur ex eo quod viderunt eum vti Notarium facere alium.*

DECISIO CCIV.

NOn potuit capi resolutio, quia vna pars Domino-
rum tenebat non constare de rogitu Illustriss. D.
1 Magdalenæ, quia † talis rogitus secundum ipsos ex-
pressus non legitur in instrumento, cum instrumētum
solum dicat Lælium rogasse Notarium. Nec obstant
illa verba, rogatus authenticare, &c. de quibus in sub-
scriptione, quia hæc verba recipiunt interpretationem
à verbis præcedentibus, de quibus in instrumento. Ex
quibus apparet, quod fuit Lælius, qui rogauit Nota-
rium de ista authenticatione, & inclusio vnius est ex-
clusio alterius, secundum sæpius citatum consil. Alex.
& Alexandrini.

Non obstat præsentia, & taciturnitas Magdalenæ, &
consequenter doctr. Vital. in clement. 1. §. dudum, de
2 iureiur. Quoniam † secundum ita tenentes, illa doctr.
non applicatur huic casui. Ipse enim loquitur, quando
vtraque pars est præsens, & tacens: casus autem noster
est, quando vnus solus rogauit, quo casu intrat doctr.
Alex. & Alexandrin. quod vnius inclusio sit alterius
exclusio. Cui responsioni secundum ita tenentes non
obstat cons. Dec. 11. quia imò secundum eos facit pro
hac parte, dum requirit, quod includatur rogitus ex
verbis Notarij, quæ hic cessant. Immo dicebant, quod
Vita. faciebat pro hac parte in illis verbis, nec instru-
3 mentum dicit contra. Videtur enim dicere contra, † ex
quo Notarius attestatur, quis fuerit ille, qui rogauit,
alioquin secundum tenentes hanc opinionē, non posset
imaginari casus, quod instrumentum diceret contra,
quia si Notarius attestatur, quod vnus prohibuit, non
esset iste casus Vital. qui loquitur in præsenti tantum.
Addebant etiam, quod Vital. qui requirit, quod testes
attestentur de publicatione, ꝙ verbum publicauit im-
portat rogitum, licet ipse ibi hoc non teneat iungendo
hęc duo, vult, quod prędumatur rogitus: in isto autem
casu, nec testes, nec Notarius vtūtur verbo publicauit.
Et ita tenentes pręsupponebant esse necessaria ad indu-
4 cendum rogitum Notarij † verba expressa à partibus
prolata, per gl. in auth. de Tabellionibus in verb. iniun-
gatur. Licet enim postea Doct. ex verbis prolatis à No-
tario præsumant rogitum, præsumunt verba fuisse à
partibus prolata. Ex quo fundamento tollebant re-
spōsiones datas pro parte Magdalenæ, quod etiam de-
ducebant ex verbis Vitallin. quod & si præsupponat
tacitum rogitum, præsupponit tamen talem, quod ab
eo recedi possit, quod non daretur, si sola taciturnitas
rogitum induceret. Quicquid enim sit in materia mā-
dati, in qua procedunt illæ regulæ, in rogitu regula est,
5 † quod nunquam præsumitur, nisi interueniat vnum
ex tribus verbis, de quibus per Bart. in l. sciendum. ff.
de verb. oblig. vbi Burigel. nu. 58. & 59. qui vult, quod
pręsumatur rogitus, dum tamen interueniat vnum ex
tribus requisitis à Bart. in d. l. sciendum.

Et quamuis Doct. dicant, quod per testes potest
probari contrarium, intelligitur hoc secundum ita te-
nentes, dummodo testes deponant de expresso rogitu,
quia de proposito in mente retento testes testificari
non possunt.

Nec istis Dominis placebat responsio data pro parte
Magdalenæ ad cons. Alex. & Alexandrini, in illis casi-
bus non constare de publicatione in pręsentia partium,
quia secundum eos vana fuisset illa dubitatio, nisi in-
strumentum fuisset publicum.

Alia pars contrarium tenebat, quòd imò in hoc casu
constat de rogitu ex sola præsentia, & taciturnitate. Cū
6 † enim rogari idem prorsus sit, quod mandare, & inter
ista nulla sit differentia, Bar. post gl. in l. si negotium. C.
de neg. gest. Et cum ad inducendum rogitum Notarij
sufficiat solus consensus partium, non autem sint ne-
cessaria verba expressa, alioquin mutus rogare nō pos-
set, vt declarat Bal. in l. 2. num. 7. C. de instit. fisc. lib. 10.
sequitur, quod ex præsentia, & taciturnitate in ijs, quæ
sunt fauorabilia, talis rogitus inducatur, iuxta termi-
nos, l. qui patitur. ff. manda.

Nec responsio data à tenentibus pro Portia, quod
Vital. loquatur, vbi ambo tacuerunt, eis placebat, quia
7 † silentium amborum importat rogitum: quo ad am-
bos silentes, non vident, quare silentium vnius quo ad
silentiū illud inducere non possit. Ergo sequitur, quòd
expressio vnius, & silentium alterius possunt inducere
rogitum. Quod autem de publicatione non constet,
cessat ex dictis testium, qui de publicatione, & stipula-
tione attestantur.

Nec instrumentum in hoc casu dicit contra, quia
hæc se compatiuntur, quòd Lælius expresse rogauerit,

& Magdalena tacitè, & propterea secundum eos be-
8 ne intrat cons. Dec. 11. Et ad regulam † quod inclusio
vnius,&c. ponit plures limitationes Menoch. cons. 14.
num. 18.

Et videtur istis Dominis admodum durum, quod
Magdalenę noceat loquela Lęlij loquẽtis,& disponen-
tis ad sui fauorem, cui ipsius Lælij silẽtium profuisset.
Non obstat cons. Alex.& Alexandrini, quia in illis casi-
bus agebatur de præiudicio non rogantis expresse, &
9 propterea † non potest induci tacitum mandatum ex
sola præsentia & taciturnitate, & quamuis responderē-
tur à tenentibus pro Portia, quod Vital. non se fundat
super fauore, tamen replicabatur ab alijs, quod cum
alleget l. qui patitur. debet intelligi ipsius dictum se-
cundum legem, quam allegat.

Addebãt aliqui, quod in ista materia id debeat tan-
to facilius procedere, ex quo, sicut donatio dicitur ex-
pressa, quamuis donatarius sit præsens, & taceat, quia
10 iste actus plurimum attribuitur ipsi donanti, qui di-
sponit, ita etiam debet dici expressus rogitus ille, qui
est factus à donante tacente donatario, cum iste actus,
vt dictum est, plurimum tribuatur disponenti.

Tenentes etiam pro Portia dicebant Vital. requiri,
quod ambæ partes sciant stipulantem esse Notarium,
11 de qua scientia Magdalenæ secundum eos non cõstat.
Ad quod replicabatur, quod huiusmodi scientia vltra,
quod probari fortasse poterat, deprehẽdebatur ex eo,
quod Magdalena videbat illum facere actum vti No-
tarium. Et quamuis vnus testis videretur dicere, quod
ignorabat, an esset notarius, replicabatur, quod ille te-
stis dicit, quod ignorabat, an esset Notarius illius loci,
non simpliciter, an esset Notarius.

Quare ad decisionem istius quæstionis plurimum
conferatur videre, an ad inducẽdum rogitum Notarij
sint necessaria verba partium expressa, an verò sufficiat
consensus partium vndecumque collectus, Domini
dixerunt, quod de hoc particulariter dubitarem.

ALDOBRANDINI.

Colonien. Canonicatus. Ven. 13. Nouemb. 1573.

SVMMARIA.

1 *Possidere quis potest pluribus ex causis in beneficiali materia, in qua titulus est multiplicabilis.*
2 *Possessionis causam nemo mutare censetur vigore tituli inualidi, sed bene potest cumulare.*
3 *Extrauagans Iulij Tertij non habet locum in eo qui continuat, sed bene in eo qui possessionem ingreditur vigore solius supplicationis.*

DECISIO CCV.

DOmini stante prouisione Apostolica, quæ sine du-
bio præstat titulum coloratum, recesserunt à re-
1 solutione iam facta: † cum enim possidere quis posset
pluribus ex causis. l. 3. §. pluribus. ff. de acquir. posses.
Cassad. decis. 4. in fine, de restit. spol. maximè in benefi-
ciali materia, in qua titulus est multiplicabilis, super-
ueniente prædicta prouisione Apostolica. Lambertus
censetur voluisse etiam possidere ex hac causa. Nec ob-
stat eius ratificatio, quia cum tunc temporis supplica-
tio non fuisset missa ad registrũ, non habebat Lamber-
tus titulum Apostolicum, qui post missam ei superue-
2 nit. Nõ obstat etiam, † quod vigore tituli inualidi non
censeatur quis mutare sibi causam possessionis, Bald.
cons. 34. num. 2. lib. 2. Et quod præfata prouisio sit in-
ualida, & propter subreptionem, & propter anterio-
rem prouisionem Legati de latere. Quia dicebant hic
non esse necessariam mutationem causæ possessionis,
sed sufficere, quod Lambertus cumulauerit d. causam
prout fecit, ex quo Apostolicam prouisionem expedi-
uit, & acceptauit, sicut etiam non obstant responsiones
Lamberti ad positiones.

Quia in vna ipse dicit, quod credit non possidere il-
licito modo, in alia verò dicit, quod vigore prouisionis
ordinarij ingressus fuit possessionem, & sic habet re-
spectum ad initium.
3 Non obstat † extrauagans Iulij III. quia non habet
locum in eo, qui continuat, sed in eo, qui possessionem
ingreditur vigore solius supplicationis. Et quamuis
loquatur etiam in eo, qui ingreditur vigore ordinariæ
prouisionis, hoc intellexerunt Domini de eo, qui post
obtentam Apostolicam prouisionem obtinet sibi ab
ordinario prouideri, non autem de eo, qui iam antea
ab ordinario fuerat prouisus.

An verò regula de annali obstet Melchiori vti pro-
uiso à Legato de latere, particulariter videbitur.

ALDOBRANDINI.

In eadem Colonien. Canonicatus. Die 1. Iun. 1574.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata secundum communem opinionem, quam Rota non tenet, non dicitur iniusta.*
2 *Expressio eadem ad tollendam subreptionem est facienda in literis Legati, quæ in literis Papæ.*
3 *Gratiæ Legati non sunt ita fauorabiles sicut ordinariorũ.*
4 *Potestas Legati est ad nutum reuocabilis, quæ potest dari ad tempus.*
5 *Appellatione prouisionis Sedis Apostolicæ, veniunt prouisiones factæ a Legatis.*
6 *Regula de valore, & regula de annali procedunt etiam in Legato.*
7 *Differentia quatuor inter prouisionem factam ab ordinario, & illam factam à Legato.*

DECISIO CCVI.

DOmini noluerũt ad effectum reuocationis trium
sententiarum Rotalium recedere ab opinione,
quam antiquitus tenuit Rota, vt testetur Pur. decis.
306. lib. 2. Quia huiusmodi sententiæ non possunt dici
1 iniustæ, & alias etiam fuit tentum, quod † sententia
lata secundum communem opinionem, quam tamen
Rota non tenet, sit iniusta.

Si tamen non ageretur de reuocatione talium sen-
tentiarum, materia apud Dominos magnam habebat
difficultatem, quia in prouisionibus factis à Legatis
saltem ita à sede Apostolica missis conueniunt, & ver-
ba, & ratio regulæ. Nam quo ad rationem, vt improbi-
tas impetrantium coerceatur, ea militare videtur in
prouisione Legatorum, à quibus sicut à Papa impe-
trantur beneficia, cum & ipsi non semper motu pro-
prio prouideant, prout faciunt ordinarij, Cardin. in
2 clem. fi. nu. 3. de off. ord. Et hinc est, † quod ad tollen-
dam subreptionem eadem est facienda expressio in li-
teris Legati, quæ in literis Papæ, c. fi. & ibi Franc. in vlt.
not. de off. leg. in 6. similiter & dispositio c. fi. in verb.
mentio. Bonif. post antiquos in clem. 2. sub num. 21. de
off. ord. Franc. qui de communi testatur, in d. c. fi. motu
proprio in 1. notab.
3 Hinc est etiam, † quod gratiæ Legati non sunt ita
fauorabiles, vt ordinariorum, c. quamuis, de præben. in
6. licet enim Legatus dicatur ordinarius, c. 1. & 2. de
off. leg. in 6. eius tamen iurisdictio non est ordinario
modo inducta, sed extraordinario, & superinducta,
quia præiudicat ordinariæ iurisdictioni, gl. fin. in clem.
2. de off. ord. vbi post Anch. Card. nu. 13. & Bonif. nu. 7.
assignans rationem, quia Legatus non habet titulum
4 in Ecclesia, sed extra, & † eius potestas est ad nutum
reuocabilis, quæ potest dari ad tempus, Gemi. de off. &
potest. c. sede vac. q. 2. 1. par. nu. 6. Villadieg. in tract. de
leg. q. 4. num. 10. Et propterea solet Legatus vti eadem
signandi forma qua Papa, Sarnens. in compend. vtriusque
que signat. nu. 2. ver. Legatus verò.

Hinc

5 Hine quoque est, † quod appellatione prouisionis
sedis Apostolicæ veniunt prouisiones factæ à Legatis,
gl. in c. si Abbate, de elect. lib. 6. vbi Gem. num. 5. Franc.
nu. 4. Card. in clem. quia contingit, in 8. q. de relig. do-
mib. Vbi Imol. col. 3. vers. iuxta prædicta. Qua ratione
6 mota alias Rota tenuit, † regulam de valore procede-
re etiam in Legato, Sarnen. in reg. de valor. q. 2. num. 7.
Et idem ex eadem ratione in regula de annali voluit
Rebuff. in prax. super eadem reg. gl. 8. in fi.

Ad contraria autem respondebatur, quod decis. 11.
7 Io. Pauli † procedit in gratia facta ab ordinario, non au
tem à Legato, inter quos casus magna est differentia.
Minus videntur obstare rationes allegatę à Sarnen. in
regul. de annali. q. 9. quę in effectu sunt quatuor,

Prima, *apud Legatos cõmuniter reuocantur hæ regulæ.*

Secunda, *quia ordinarius præsumitur habere notitiam omnium suæ diœcesis, cum eam teneatur singulis annis visitare.*

Tertia, *est fundata super regula antiqua Eugenij I. cõditoris huius regulæ expressè loquentis de impetrantibus à sede Apostolica, quia verba huius regulæ, sine antiqua intelligi non possunt, & legem nouam secundum antiquã interpretari non est nouum.*

Quarta, *est ratione pœna applicanda Cameræ Apostolicæ.* Io. de reg. adiect.

Nam quo ad primam rationem facilis est respõsio: Legati enim missi, de quibus agimus, semper adducũt secum homines peritos, & exercitatos in Rom. Cur. & in vtraque decretum irritans ligat etiam ignorantes.

Ad secundam sufficit dicere, quod non loquuntur in Legato misso, sed in ordinario, inter quos longa est differentia &, maximè cessat in hoc, quia erat Legatus ad quæcunque loca ipsa applicare contingeret, & qui etiam facultatem habebat prouidendi de litigiosis. Tertia verò potius videtur suadere contrariũ, quia talia verba adempta fuerunt cum ministerio ad tollendam restrictionem, quæ ex eis inducebatur. Quarta etiam nullius videtur momenti, quia ita potuit mulctari impetrans contra dictam formam à Legato, sicut impetrans à Papa, & pœna applicata fisco Papæ, qui est Dominus omnium beneficiorum, decis. autem Put. 306. li. 2. nullam assignat rationem, nec exprimit qualitatem legationis.

ALDOBRANDINI.

Syracusan. Illegitimitatis. Lunæ 19. Octobris, 1573.

SVMMARIA.

1 *Filij nati ante dispensationem gradus prohibiti, non efficiuntur legitimi ob legitimum matrimoniũ subsequutum, sed eos oportet legitimari.*

2 *Gratia quo ad matrimonium si non potest habere effectũ, debet tamen executioni mandari quo ad legitimitatem, in qua nullum adest impedimentum.*

3 *Causa sufficiens legitimandi filios est, quod matrimonium fuerit publicè, & ab ignorantibus impedimentum contractum, quæ iuncta cum timore scandalorum, potẽs est pro obtinenda dispensatione, quod contrahentes remanere possint in matrimonio.*

4 *Concubinatus ratione plura scandala oriri solent inter cõsanguineos vtriusque partis.*

5 *Legitimatio facta præcedente consensu patris, vel post eius obitum nullo præcedente consensu differunt.*

DECISIO CCVII.

DOmini tenuerunt, dispẽsationem ad effectum legitimationis filiorũ valuisse, quia gratia pænitentiariæ continebat duo æquè principaliter, mandatum videlicet, de dispensando, vt Ioan. Baptista, & Angela manerent in matrimonio contracto, non obstante quarto consanguinitatis gradu, quo erant coniuncti:
1 & de legitimando filios iam natos, qui † filij iam nati
stante prædicto consanguinitatis impedimento, non
efficiebantur legitimi ob legitimum matrimonium
subsequutum, vt per Abb. in c. tanta, nu. 14. qui fil. sint
legit. Sed prouenicbat hæc legitimitas ex probatione
Papæ, qui ratificando matrimonium ita de facto con-
tractum, legitimauit prolem in figura matrimonij su-
sceptam, vt per Anch. cõs. 409. Put. dec. 482. alius 484.
lib. 2. Phan. dec. 71. Vnde licet gratia quo ad matrimo-
2 nium non possit habere effectum, debet tamen deman-
dari executioni quo ad legitimitatem, in qua nullum
adest impedimentum, Bur. in c. constitutus, nu. 21. de
rescrip. Fel. in c. sedes, col. 1. nu. 2. eod. tit.

Et hæc duo dixerunt Domini contineri in gratia,
non tanquam connexa vel dependentia vnum ab alte-
ro, sed tanquam æquè principalia, quia narrata sunt
apta & sufficientia ad vtrumque etiam principaliter
3 obtinendum. Sufficiens enim causa legitimandi filios
est, quod matrimonium fuerit publicum, & ab igno-
rantibus impedimentum contractum, & hæc eadem
vna cum timore scandalorum potens est pro obtinen-
da dispensatione, quod in matrimonio contrahens re-
manere possit.

His accedit, quod ratio scandalorum non omnino
cessauit defuncto Ioan. Baptista, cum remanente nul-
lo matrimonio remaneret Angela nota concubinatus
4 iuncta, cuius ratione inter consanguineos vtriusq; par
tis solent oriri plura scandala. Et licet fortasse non tan-
tus subesset timor, nec tanta ratio, non propterea di-
spositio, Soc. in l. 2. §. 2. in 2. not. ff. de verb. obl.

Et cum hoc casu pro ista legitimatione præcedat
consensus patris, præsumitur durasse vsque ad eius o-
bitum. Quæ pro parte Antonij deducuntur ex Dec.
5 cons. 344. & Paris. cons. 6. lib. 2. ea † omnia procedunt,
quando legitimatur filius post obitum patris, & non
præcedente eiusdem patris consensu.

ALDOBRANDINI.

Caputaquen. Iuris patronatus, Veneris, 11. Martij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Tempus 40. annorum est sufficiens ad præscribendum res Ecclesiæ.*

2 *Narratiua, per quam perpetuũ Ecclesiæ præiudicium infertur, est verificanda de iure, non autem de facto.*

3 *Conuentus vt constituatur, multa requiruntur de iure.*

4 *Monasterium carere conuentuali obseruantia, & carere Conuentu differunt.*

5 *Conuentus species quædam & forma externa est apta ad monasterium retinendum, & conseruandum, non autẽ ad introducendum de nouo.*

6 *Titulus prioris est sufficiens ad retinendam quasi possessionem Conuentus.*

7 *Papa difficilius monetur ad introducendum Conuentum, quam ad illud retinendum.*

DECISIO CCVIII.

DOmini tenuerunt probari existentiam prioris taliter, quod narratiua impetrationis iuris patronatus in ea parte, in qua narratur, monasterium Conuentu carere, non est iustificata. Aut enim hæc narratiua est iustificanda de iure, & est indubitatum eam non esse iustificatam, quia stante statuto conuentuali præcedente, qui durauit vsque ad annum 1524. & ex scripturis, & testibus vniuersalitatis liquet, & præsertim ex bulla, de qua in tertio præsupposito, necessariũ est,
1 quod † status nõ Cõuentualis sit legitimè pręscriptus,
vel saltem obseruatus per spacium 40. annorum. c. cum
de beneficio, de præbend. in sexto, & c. 2. de præben.
in nou. quod tempus in casu isto non intercedit, cum
ab anno 1524. vsque ad annum 1562. quo fuit impe-
trata gratia iuris patronatus, intercesserint tantum 38.

anni

noni. Et circa hoc caput, an sit verificanda de iore vel
ne, aliqui ex Dominis, dubitando tamen, inclinabant
2 pro affirmatiua, † quia in casu isto agitur de perpetuo
præiudicio Ecclesiæ, quod non est in alijs materijs, vt
sunt impetrationes. Quando enim impetratur mona-
sterium vti carens Conuentu, tunc nõ videtur tractari
de perpetuo præiudicio Ecclesiæ, & propterea in ca-
su isto facilius tolerari potest, quod narratiua verifi-
cetur de facto. Aut sufficit hanc narratiuam verificari
de facto, & Domini dicebant, quod ita etiam sufficit
de facto eam excludere. Vnde cum in dicto monaste-
rio semper fuerint retenti Prior, & Monachi apparet
consequenter, quod de facto aderat quædam species
3 Conuentus, licet non haberet † iste Conuentus omnia
à iure requisita ad constituendum Connentum, quod
maximè comprobant ex instrumentis pro parte vni-
uersitatis productis, in quib. clare apparet, quod Prior
& Monachi congregabantur more conuentuali in v-
num locum ad sonum campanellæ pro negotijs Eccle-
siæ, cum præsertim nonnulla ex illis sint facta in præ-
sentia ipsiusmet Abbatis. Et quamuis adsint etiam a-
lia instrumenta celebrata à solo Abbate, per hoc non
excluduntur alia, hoc enim potius Abbati imputandũ
4 est. Aliud enim est secundum Dominos, dicere, † mona
sterium caret conuentuali obseruantia, aliud caret Cõ
uentu. Et hoc secundum, quicquid sit, de primo nõ ve-
rificatur, quia semper retenta fuit quædam species, &
forma Conuentus, cum semper in dicto Monasterio
adfuerint Monachi, & Prior, vt etiam ex confessione
Marci Antonijmet, de qua in 7. præsupposito, & ex a-
ctibus constat, licet prædicti Monachi, & Prior regu-
lam non seruarent. Idq; tanto magis, quia hæc reten-
tio venit continuatiue ad statum regularem præceden
5 tem: quo † fit, vt licet hoc fortasse non esset sufficiens
ad introducẽdum Conuentũ, sufficit tamen ad mona-
sterium retinendum, & conseruandũ. Sicut videmus,
ꝙ per vnum retinetur nomen, & ius vniuersitatis. l.
sicut, §. fi. ff. quod cuiusque vniu. no. gl. in l. si gregem.
vbi Ias. nu. 12. ff. de leg. 1. Dec. in c. 1. de elect. col. 2.

Non obstat, quod ministerium d. Prioris versaretur
solum circa celebrationem diuinorum officiorum, &
quod in hoc solum à Monachis sibi obedientia præsta-
6 retur. Quia † satis est, quod erat Prior, licet modica si-
bi ab Abbate demandaretur auctoritas, & quoad obe
dientiam sufficit, quod Monachi eam in reliquis Ab-
bati præstarent.

Non obstat, quod fuerint creati Priores clerici secu
lares, & fratres diuersi ordinis. Quia licet id fieri non
potuerit, tamen satis est, quod pro retentione Conuen
tus fuit retentum semper nomen, & gradus Prioris, &
quod semper adfuerint Monachi, qui, vt ex instrumen
tis apparet, aliquando etiam more conuentuali pro
negotijs Abbatiæ congregabantur, vt dictum est. Pa-
7 pa enim quando sibi fuit narratum, quod monaste-
rium carebat Conuentu, intellexit, quod totaliter Cõ
uentu careret: alioquin verisimile est, quod multo dif
ficilius redegisset in seruitutem ecclesiam, in qua sal-
tem adhuc remanebat quædam species Cõuentus, per
quam status conuentualis satis conseruabatur, & po-
tius curasset, quod Monachi reformentur & religiose,
vt tenebantur, viuerent.

ALDOBRANDINI.

Tullen. Matrimonij. Lunæ, 14. Iunij 1568.

SVMMARIA.

1 *Testes omni exceptione maiores esse debent ad matrimo-
nium clandestinum dirimẽdum, vel aliud contractum
probandum causa impugnandi aliud matrimonium. &
num. 8. vbi de communi.*
*Fallit quando non agitur de dirimendo, nec impediendo,
& num. 2.*
3 *Testes duo ad probationem cuiusque rei sufficiunt regula-
riter.*
4 *Probatio vltima sufficit, quæ ea dicitur, quæ à legibus, &
canonibus requiri solet.*
5 *Probationes faciendas per testes omni exceptione maio-
res iura solent exprimere.*
6 *Matrimonium clandestinum potest probari consangui-
neos fauere matrimonij ad euitandum peccatum.*
7 *Matrimonium clandestinum probari potest per vnum te-
stem, & famam, quæ duo non dicuntur facere proba-
tionem per testes omni exceptione maiores, ex communi.*

DECISIO CCIX.

IN proposito dub. Domini late materiam examina-
re concluserunt, & sic tres casus esse considerandos,
Primus est quando tractatur de probãdo matrimo-
nio clandestinos ad impugnandum aliud matrimoniũ,
vel ad dirimendum ipsummet clãdestinum matrimo-
1 nium, & in hoc casu tenuerunt † requiri testes omni
exceptione maiores, & quod in hoc casu loquuntur
plures Doct. inferius citandi in secundo casu.

Secundus casus est, quando agitur de probando ip-
sum matrimonium clandestinum, non ad impugnan-
dum, nec ad ipsum dirimendum, & non concurrunt
aliquæ circunstantiæ. Et in hoc secundò casu tenue-
2 runt non requiri † testes omni exceptione maiores, nec
magis idoneos, sed sufficere testes ordinarios, & hanc
dixerunt esse veriorem opinionem, & magis receptã,
ex pluribus.

3 Primò, quia regula est generalis, † ad probationem
vniuscuiusque rei sufficere duos testes, l. vbi numerus,
ff. de testib. c. in nomine Domini. de test. Et in dubio
à regula non est recedendum, maxime in materia fauo
rabili. c. fin. de re iud.

Secundò, per tex. in c. 2. de clandest. despon. vbi con-
trahentes matrimonium clandestinum non compellũ-
tur ad obseruationem, si vltima probatio non apparet.
4 Ergo † vltima probatio sufficit, & probatio dicitur vl-
tima, quæ à legibus, & canonibus solet requiri, sicut a-
lias tenuit Rot. dec. vlt. de præbend. in nou. declarando
text. in c. cum de beneficio. de præb.

5 Tertiò hoc confirmatur, quia † quando huiusmodi
species probationes sunt faciendæ per testes omni ex-
ceptione maiores, iura solent hæc specialiter exprime-
re, vt in proposita materia est text. in c. 1. de consangu.
& affin. & facit c. licet ex quadam. de testib.

Quartò, matrimonium clandestinum valet de iure
communi, & perficitur consensu. sicut aliud solenne
matrimonium. c. 1. & ibi no. Abb. de consangu. & affi-
6 nit. Imò dicebatur, † quod matrimonium clandestinũ
censeri debet esse fauorabile in articulo probationis,
vt euitetur peccatum, & ideo probari potest per con-
sanguineos, c. sicut ex literis. de spons. per parentes, nisi
adsit inæqualitas, c. super eod. il 2. de testibus, & per co
gnatos vtriusque sexus, c. videtur. qui matr. accus. pos.

Quintò allegabantur tradita per Innoc. quem ibi
alij communiter sequuntur. c. 2. de clandest. despons.
qui dicebat, quod matrimonium manifestum præiudi
cat clandestino, & si clandestinum habeat pro se vnum
testem & famam: ergo apertè sentit, clandestinum pro-
7 bari per vnum testem, & famam, † quæ duo non dicun
tur facere probationem per testes omni exceptione
maiores, tenuerunt Abb. in d. c. super eo. in 7. notat. de
testib. Aret. consil. 13. nu. 7. Alex. consi. 146. nu. 19. vol.
5. & cons. 143. nu. 6. vol. 2. Soc. cons. 17. nu. 9. vol. 1. Fel.
in c. licet causam. num. 18. de probat. Barbat. consil. 40.
colo. 7. in fi. volu. 4. & cons. 26. vol. 3. Dec. consi. 163. &
342. nu. 1. Ruin. cons. 149. nu. 32. vol. 5. & cons. 150. nu-
mer. 18. & nu. 16. cod. li. 5. Marsil. in l. de minore, §. plu
rimum, nu. 56. de q. Paris. cons. 15. nu. 12. volu. 2. & con
sil. 159. nu. 20. vol. 4. Soc. iun. cons. 29. nu. 27. vol. 2. Au-
fret. in addit. ad dec. Tholos. in fi. Ferret. cons. 48. nu. 1.
vbi late attestatur esse communem.

Nec obstat, quod plures Dd. tenuerint contrarium,
quod

quod requirantur testes omni exceptione maiores, vt
Ant. de But. Abb. & Præpos. in d.c t. de consangui. &
affin. Cæpol.cons.crim.32.col.3. & cons.ciuil. t.col. 2.
& cons.20. Barbat. cons.4.col.1.vol.1. & cons.94.colu.
2.& cons 6.col.5. vers. preterea. vol.1. Feli. in rubr. de
sponsal. nu. 17. & in c.1.nu.t.vt lite non contest. Dec.
coos.113.nu.2 cum seq. & cons.310. nu.1. Ruin.cons.
138.nu.7.vol.1.Paris.cons.13.nu.11. & cons.54.col.2.
Bertrand.cons.122.ver.item non est omittendum,vol.
1.10 nou. Marsi.cons.128.nu.17. Gram.cons.crimi.26.
num.48.Soc.cons.86.nu.6.& cons.88.nu.8.vol.2. Bero.
q.55. circa fi. Grat.cons.2.nu.2. & nu.44.vol.2. Sylua.
cons.30.nu.7. Ferret.cons.51.nu.4. Aym. cons. 165.nu.
2. Couar.lib.4.decret.par.2.c.8.§ 12.nu.7.

Quia respõdetur, quod aliqui ex prædictis sunt sibi
ipsis contrarij, vt apparet ex supradictis locis, & prima
opinio melioribus rationib. fulcita est. Secundò respon
detur, quod predicti Doct. loquuntur in primo casu,
vel saltem sunt intelligendi in eo, quia omnes verę mo-
uentur per d. c. licet. de consang. & affin. quod loqui-
tur, quando agitur de dirimendo ipsum matrimoniũ.

Tertius casus est, & is propius accedit ad propositũ
dubium, quando tractatur de probando matrimoniũ
clandestinum simpliciter, & vltra qualitatem clande-
stinitatis adsunt aliæ circumstantiæ, quæ ipsum con-
tractum possunt reddere suspectum, & in hoc casu Do
mini nil determinarunt, tum quia volunt eum parti-
culariter & specialiter tractare, tum quia pro parte D.
Gilibertæ allegabantur circumstantiæ adiuuatores ma-
trimonium. Ideo ordinarunt, quod detur dubium ap-
positis circumstantijs vtriusque partis, facientibus ad
hoc propositum.

ORADINI.

Vrbeuetan. Castrorum. Veneris 22. Iunij, 1571.

SVMMARIA.

1 *Veniens contra conuentionem agendo exceptione repelli-
tur, & decis. seq. nu. 1.*
2 *Imò etiam si excipientis non interesset.*
3 *Fallit, nisi veniens contra haberet ius adeo clarum, quod
nulla exceptione posset remoueri.*

DECISIO CCX.

FVit conclusum, D. Iuliam & litis consortes potuisse
1 obijcere contra D. Lucam de eius † contrauentio-
ne, quia possident, & clarum est defendere suam posses
sionem excludendo D. Lucam, qui nullum ius habet,
l. fin. de rei vindi. cum concor. Et hoc procedit etiam,
2 † quod aliter non interesset prout limitant Dd. alleg.
per l. itaq. citatum pro Luca, & per ont. à Sarnen. in
reg. de non tollen. iur. quæsit, in 2. q. vbi declarat decis.
Aegid. alleg. pro Luca, propterea Lucas qui agit, dici-
tur dare de iure tertij, hoc est filiorum suorum illegi-
timorum, & Dianæ eius vxoris. Vnde non debent cum
3 eo excludere mulieres, & maxime, quia illud ius non
est clarum, & illæ personæ non sunt in causa. Reliqua
autē quæ dicuntur, speciali inspectione indigent. Ideo
ad allegata addebant aliqui, quod agitur de interesse
d. Iuliæ, quia cum non veniant filij, & soror Lucæ, sub-
intrat ius d. Iuliæ, & litis consortium.

ORADINI.

In eadem Vrbeuetan. Veneris 11. Ianuarij, 1572.

SVMMARIA.

1 *Agens ex ea conuentione, cui contrauenit, non potest se iu-
uare.*
2 *Clausula, rato manente contractu, non prodest contrafa-
cienti.*
3 *Clausula, toties quoties, operatur vt pœna pluries commit-
tatur, & peti possit.*
4 *Clausula, quæ pœna, intelligitur in fauorem obseruantis,
non autem contrauenientis.*
5 *Dictio semper intelligitur omni casu, & Decisio seq. nu. 5.*
6 *Pœna quando succedit loco rei, habetur pro obseruatione
contractus.*

DECISIO CCXI.

FVit terminatum, quod D. Lucas non possit se iuua-
1 re conuentione prædicta agendo ex ea, † quia ipse
contrauenit. Et hoc probatur ex pluribus regulis iuris
cõmunis, iuxta not. in l. cum proponas. la 2. C. de pact.
in l. quæro, §. inter locationem. ff. loca. in l. qui fidem, ff.
de transact.

Non obstat, primo clausula prædicta, *rato manente*
2 *contractu*, quia † ea non prodest facienti & venienti
contra contractum, sed obseruanti illum, gloss. vltima
cõmuniter approbata ibi, in d. l. qui fidem. & in l. cum
proponas, cum concord.

Non obstat clausula, *toties quoties*, &c. iuxta opinio-
nem Salic. in l. quoties. la 1. num. 6. C. de fideicommiss.
3 Quia † eius opinio videtur reprobata, vt per Alex. in l.
semel mora, nu. 4. & 5. ff. solut. matr. & notabiliter tra-
dit Rimin. in d. l. cum proponas, & in cons. 22. lib. 1. vbi
dicit ita iudicatum, Corn. cons. 51. lib. 1. Quia illa clau-
sula operatur, vt pœna pluries cõmittatur, & peti pos-
sit, & sic vt noceat contrauenienti, nõ autem vt ei pro-
4 sit. Non obstat clausula, *quæ pœna soluta*, &c. quia † si-
militer illa intelligitur in fauorem obseruantis, non
contrauenientis. Alex. cons. 132. col. 1. vers. circa secun-
dum dubium. lib. 1.

5 Nec obstat dictio, *semper*. Quia † intelligitur omni
casu in fauorem obseruantis.

Minus obstat, quod pœna habeatur pro obseruatio-
6 ne contractus, quia † hoc procederet, quando pęna suc-
cedit loco rei, quod non est hic. Quia pecunia non suc-
cedit loco castrorum. Et hæc opinio visa fuit Dominis
magis communis. Accedit, quod Salic. in d. l. cum pro-
ponas, in fi. non videtur simpliciter transire cum eo,
quod dicit in d. l. quoties, &c.

ALDOBRANDINI.

In eadem Vrbeuetan. Veneris 29. Ianuarij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Clausulæ omnes in contractu apposita intelliguntur in fa-
uorem obseruantis.*
2 *Pœnitentia non habet locum in contractu nominato, nisi
re integra.*
3 *Clausula etiam pregnantes non prosunt contrafacienti, ex
magis communi, nisi expresse exprimatur a parte, nu.
seq.*
4 *Partes exprimere debent, quod clausula etiam pregnan-
tes prosint contrauenienti.*
5 *Dictio semper tollit illam dubitationem, quod clausula
toties quoties, non restringatur ad vnam contrauen-
tionem.*
6 *Stipulatio generalis, pro omnibus quorum interest, intel-
ligitur de obseruantibus.*

DECISIO CCXII.

DOmini persisterunt in resolutione iam facta 11.
1 Ianuarij 1572. Intellexerunt enim † omnes clau-
sulas, de quibus in dubio, in fauorem obseruantis, iux-
ta gloss. in l. qui fidem. de transact. cum ibi not. per Bar.
& alijs pro parte mulierum allegatis.

Non obstat, q; sumus in contractu nominato, in quo
propter contrauentionem non est locus pœnitentiæ.
2 Quia id procedit, † quando ille, qui iam pro parte sua
adimpleuit, agere vult: debet. n. tunc agere ex cõtractu
nec ab eo resilire potest, sed quando ille, qui non adim-
pleuit, agit, excluditur per exceptionem non adimple-
menti etiam in contractu nominato, l. Iulianus, §. offer-
ri. ff. de actio. empt. Dec. in l. cum proponas, la 2. nu. 7.
versiculo 3. fallit. C. de pact. Minus obstat prægnantia
clau-

3 clausularum. Nam † quicquid dicunt Sal. in l. quoties.
C. de fideicommiss. Batt. & Imol. in l. semel mora. ff. so-
lut. matr. cum alijs per eum allegatis. Contraria opin.
est magis recepta, vt per Alex. in ead. l. semel. mora. Ri-
min. in d. c. cum proponas, la 2. col. pen. & fi. C. de pact.
4 & cons. 22. lib. 1. Quãdo enim † partes volunt, quod hæ
clausulæ prosint etiam contrauenienti, exprimere de-
bent, vt bene animaduertit Pract. Pap. in forma libel.
ad compromissum, §. patti attendenti. nu. 6. Nec text.
in l. Labeo. §. fin. ff. de arbit. facit in contrarium, cũ solũ
probet, quod pœna ex partium conuentione, non tan-
tum semel, sed pluries committitur. Et quamuis Doct.
pro parte mulierum allegati non loquantur expresse,
quando omnes hæ clausulæ simul iunctæ sunt, tamen
si singulæ de per se hanc habent interpretationem, ean
dem etiam habebũt simul iunctæ, cum semper vigeat
eadem ratio ita interpretandi.

Nec sunt propterea superfluæ, nam in primis clau-
sula, toties quoties, facit vt non solum semel, sed plu-
ries committatur pœna, si pluries fuerit cõtrauentum,
vt per Rim. in d. l. cum proponas. la 2. Dictio semper
5 tollit † illam dubitationem, quod clausula, toties quo-
ties, non restringatur ad binam contrauentionem, de
quo controuertũt Doct. vt per Tiraq. in §. hoc sermo-
ne. nu. 49 Et in omnem euentum dicebant non esse su-
perfluas, cum intelligantur semper, & in perpetuum
ad fauorem tantum obseruantis, non autem contraue
nientis, cui non est verisimile, quod contrahentes pro-
uidere voluerint, cũ tota hæc dispositio in eius odium
& pœnam sit apposita, & non est nouum, quod istæ
dictiones à subiecta materia recipiant interpretationẽ.
l. 1. ff. pro soc.

Non enim mouebat Dominos, quod ex ista inter-
pretatione fiat contra mentem contrahentium, qui bo
na noluerunt deuenire ad feminas, nisi deficientibus
masculis etiam spurijs, quia pariter dicebant esse con-
tra mentem ipsorum, quod ad alienantem, & contra-
uenientem deueniant. Dicebant etiam id non proue-
nire ex hac interpretatione, sed ex casu, qui ita tulit,
quod mulieres essent in possessione.

6 Nec etiam † stipulatio generalis, pro omnibus quorũ
interest, quia intelligitur, pro omnibus obseruantibus
quorum interest, glos. in d. l. qui fidem. de transaction.
Nec in præsenti casu est necessaria declaratio, quæ tunc
requiritur, quando quis agit ad caducitatem, & reus
conuentus, qui contrauenit, possidet: sed quando alius
possidet, & contraueniens agit, potest repelli absque a-
lia declaratione, ex reg. §. offerri. l. Iulianus.

Non obstat, quod qualitas requisita à contrahenti-
bus, non insit his mulieribus licet sint hæredes Berar-
di, med ijs personis Ioan. Pauli, & Paula Petri. Quia o-
biectio procederet fortasse, si mulieres agerent ex ista
cõuentione. Sed cum Lucas agat ex hoc pacto, possunt
mulieres conuentæ fundando se in ipsarum possessio-
ne, de hac inobedientia opponere, quia ad eam oppo-
nendam non est necessaria qualitas masculinitatis.

ALDOBRANDINI.

Nullius iurisdictionis de Septa. Die 15.
Nouembris. 1574.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, quorum tenores, operatur effectum etiam in gra
tia ad postulationem partis concessa.*

DECISIO CCXIII.

DOmini reiecerunt omnes subreptiones allegatas
pro parte Priores, excepta illa, an ex quo in literis
Clementis narratur facultas alienandi iurisdictionem
& postea subijcitur, quod Serenis. Principissa aliena-
uit iurisdictionem ecclesiasticam, insequendo teno-
rem Bullæ Clementis Papæ, intelligere & existimare
potuerit, fuisse à Clemente concessam facultatem alie-
nandi huiusmodi iurisdictionem ecclesiasticam. Et qui
de hoc dubitabant, ea ratione dubitabant, quia cum
in hoc casu agatur de præiudicio tertij, Papa nõ man-
dat recompensam Priori, nec etiam eius cõsensum re-
quirit. Quod tamen in eadem Bulla facit in omnibus
alijs casibus, in quibus agitur de præiudicio tertij.
Nonnulli tamen ex Dominis ad hoc respondebant, quod
Papa non se firmauit super hac narratiua, nec narra-
tur solum, quod Principissa alienauit hãc iurisdictio-
nem insequendo tenorem præfatarum literarum, sed
quod alienauit huiusmodi oppida. Vnde narratiua ve
rificatur quo ad oppida. Et licet in aliqua parte huius
vniuersitatis alienatæ fuerit excessum, tamen Papa id
non habuit in consideratione, ex quo voluit confirma-
re hanc alienationem, etiã quod esset excessum in for-
ma & quantitate. Quod tanto facilius in isto casu pro-
1 cedit, † ex quo in Bulla adest clausula, *quorum tenores*,
& nihil narratur, quod contrarietur literis Clemen-
tis, quæ clausula operatur effectum suum etiam in gra
tia ad postulationem partis concessa, Cassad. decis. 10.
super reg.

Quo ad præiudicium dicebant, illud à Papa nõ fuis-
se habitum in consideratione in hoc particulari, quia
dismembrat & applicat hanc iurisdictionem sibi, dat-
que Episcopis ad hunc effectum, & quod iurisdictio
ad militiam, Præceptorem, Priorem & conuentum, vel
ad quemcunque alium pertineat, ex quo deprehendi-
tur, quod Papa non habuit in cõsideratione hoc præ-
iudicium, Cassad. de priuil. decis. 1. Et quamuis narre-
tur possessio centuriorum, & coronæ regię, horum om-
nium tamen dixerunt Domini hoc non referre, quia
hęc est narratiua, quæ potius debuit retrahere Pon-
tificem ad concedendum, cum narretur quędam lai-
calis intrusio in iurisdictione ecclesiastica, & cõsequen-
ter non verificanda, Ægid. decis. 4. Sicuti non obstat,
fuisse narratum, quod Principissa dismembrauit hanc
iurisdictionem. Quia hoc verificatur ex instrumento
venditionis, & sic narratiua, quę sonat in factum, de
facto etiam verificatur. Et quamuis non narretur pos-
sessio Prioris, hoc non fuit necessarium, cum Papa om-
nino pręiudicare voluerit obtinenti huiusmodi iuris-
dictionem quicunque ille fuerit.

ALDOBRANDINI.

Claramonten. Monasterij. Mercurij. 20.
Octobris, 1574.

SVMMARIA.

1 *Regula, quod spoliatus ante omnia sit restituendus, nõ pre-
cedit in illegitimo, & incapace.*
2 *Confessio qualificata videtur habere præsumptionem iuris
contra se, nisi qualitas illa probetur.*
3 *Litera expedita super gratia nõ sunt necessario expedienda
super dispensatione in eadem gratia contenta.*
4 *Dispensatio si est facta super defectu, & nõ additur dispẽ-
satio dispensationi, sed fit exclusio eius super quo fuit di-
spensatum, tunc non est faciẽda mentio de tali defectu.*
5 *Dispensationes non requiruntur vbi de spolio agitur, secus
in his, quæ per expeditiones solent limitari.*

DECISIO CCXIV.

FVit tentum, Tiberium esse restituendum, cum ha-
beat regulam pro se, quod spoliatus ante omnia re
1 stitui debet. Nec obstat, quod talis regula non proce-
dat in illegitimo & incapace, vt est Tiberius. ad not.
in c. constitutus. de fil. presbyter. Quia omisso, quod
de ista illegitimitate non constat in actis per confes-
sionem Tiberij, de qua in Bulla, quę confessio cum
non sit simplex, sed cum qualitate, quod est sufficien-
ter dispensatus, probat: & propterea secundum Do-
minos non videtur posse scindi, ad not. per Bartol. in
l. Aurelius. §. idem quęsiuit. ff. de liber. lega. quod ta-
2 men posset habere difficultatem, quia † talis confessio
videtur habere pręsumptionem iuris contra se, cum
dispen-

dispensatio non præsumatur: dicebant tamen Domini constare de dispensatione ex Apostolica prouisione monasterij ad fauorem eiusdem Tiberij, vt constat ex lectura dictæ prouisionis.

Et quamuis in ea narretur dispensatio ab eodem Tiberio obtenta, cũ esset in 12. anno: tamen. vltra quod gratia in spolio non est iustificanda in actis, licet possit habere difficultatem, an capiat monasteria præsertim cõsistorialia, Tiberius non se fundat super hac dispensatione, sed super ea quam habet in prouisione. Hanc autem producit solum ad verificationem narra-
3 torum. Et † cum super gratia sint expeditæ literæ, non sunt necessario expediendæ super dispensatione in eadem gratia contenta.

Non obstat, quod malè sit promotus ad clericatum, cum non sit facta mentio de Vicario cum ordinante, quod esset illegitimus, quia quando quis est dispensatus super defectu & non additur dispensatio dispensationi, sed fit exclusio eius, super quo fuit dispẽsatus, vt est in hoc casu, in quo insignitur clericali charactere
4 is, qui ad id est dispensatus, † tunc non est facienda mẽtio de huiusmodi defectu, vt per Gemin. in c. 2. num. 5. de fil. presbyter. in 6. Ro. decis. 3. in antiqu. eod. tit. cum alijs allegatis.

Nec secundum Dominos obstat regula, quod dispẽsationes non suffragentur literis non expeditis, quia placuerunt ambæ dispositiones datæ pro parte Tibe-
5 rij, quod videlicet illæ † non requirantur, vbi de spolio agitur, & quod ea regula habeat solum locũ in dispositionibus quæ per expeditiones solent limitari ex allegatis. Sicut non obstat, quod clausula *non alias*, &c. non operetur in fauorem illius, qui sciens defectũ tacuit, quia de hoc habuit Tiberius probabile dubium, vt constat secundum Dominos ex difficultate, quam in Rota habuit hæc materia, & ignorantia iuris præsertim tã dubij excusat saltem, vbi quis tractat de damno euitando, ex allegatis. Et cũ stante dicta clausula, *nec alias*, &c. ius nunquam fuerit abdicatum à Tiberio, non potest negari decretum Concilij loquentis in futurum, & non annullans prouisiones iam factas. Fuit tamen dictum, quod si illustriss. D. Cardinalis velit super his de nouo audiri, audiatur, quia pro eius parte fuit multum debiliter informatum, & etiam nonnulli ex Dominis, qui non viderant, non dederunt vota.

ALDOBRANDINI.

Veronen. Monasterij Sancti Zenonis. Veneris 18. Martij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Cessio litis & causæ non venit, nec iurium, ratione mixturæ, appellatione cessionis rei, vel plurium rerum simpliciter facta, & de ratione vide, nu. 6.*
Immo nec etiam in materia odiosa.

2 *Appellari ab interlocutoria potest, quando grauamen est ita coniunctum cum negotio principali, quod ab eo separari non potest.*

3 *Dispensatio vnitè facta ad duo beneficia curata, dicitur esse inseparabilis.*

4 *Statutum prohibens dici de nullitate post annum, non habet locum in nullitate annexa spolio.*

5 *Dispositio de simplici loquens ratione mixturæ cessat in pluribus vnitis simplicibus, vel in eorum aliquo, cui adiuncta sit aliqua qualitas, quæ faciat cessare rationem disponendi in simplici.*

6 *Fraus quæcunque, & litium oriendarum, & protelandarum occasio in qualibet resignatione debet remoueri.*

7 *Resignatio etiam beneficiorum pacifice possessorum comprehenditur in Clem. de resignat.*

8 *Ratione cessante propter quam forma est introducta, non cessat formæ obseruatio.*

9 *Cessio litis, & causæ quando ceditur iuri, dicitur quodammodo expressio eius, quod tacitè inest.*

10 *Dictiones, omnia, & singula, vniuersaliter sunt intelligendæ.*

11 *Clem. de resign. loquitur etiam de consensibus Cardinalium, qui à Notarijs admittuntur.*

12 *Schedula consensus data Notario Cameræ Apostolicæ tollit omnem suspicionem, sed contrarium videtur, numero seq.*

13 *Fraudes consideratæ in Clem. de resignat. comprehendũt etiam Notarios Cameræ Apostolicæ.*

14 *Consensus præstari dicitur in resignationibus, quãdo schedula peruenit ad manus Notarij, cum termino tamen sibi imposito annotandi consensum prædictum, & num. 15. & 16.*

15 *Præceptum affirmatiuum ignorantem non ligat.*

16 *Constitutio Clem. de resign. loquitur de consensibus, qui ad manus Notarij perueniunt.*

DECISIO CCXV.

DOmini quo ad primam prætensionem, quod Clementina non intrat in cessione litis & causæ & iuris, inclinabant contra illustriss. D. Cardinalem Comẽdonum. Stante enim resolutione alias in hac causa facta, quod tot sint cessiones, quot sunt res, quibus in
1 schedula Illustr. D. Cardinalis Farnesij ceditur, † quomodolibet, ex dictis cessionibus de per se iudicatur, & consequenter talis mixtura non habetur in consideratione, Ruin. post alios cons. 41. nu. 5. lib. 3. Quod procedit etiam in materia odiosa. l. si ita. ff. de iniust. rup. testam. Soc. in l. 2. num. 6. ff. de verb. oblig. Corn. cons. 66. num. 5. lib. 1.

Non obstat, quod regula de non appellando ante
2 diffinitiuam non habeat locum, quando † appellatur ab interlocutoria, & vna cum dicta appellatione committitur negotium principale, vt per Sarnen. de impetran. benefic. per obit. famil. Card. q. 15. propè fi. Quia commisso negotio principali videtur inseparabilis cõmissio grauaminis à dicta commissione negotij principalis, cum intentio committentis sit circa cõmissa non diuidere iurisdictionem & causæ continentias, sicut etiam in decis. Cassad. 35. super reg. videtur dispensa-
3 tio inseparabilis à prouisione, quia † si Papa confert curatum, & vult quod prouisus ambo retineat, non potest separari à tali prouisione dispensatio. Et idem dicebant in terminis statuti vrbis prohibentis dicere de nullitate sententiæ post annum, quod non habet locũ
4 quando nullitas est annexa cum spolio; nam † spolium & nullitas in eo casu sunt inseparabilia, quia spolium causatur à nullitate. Aliqui tamen circa hoc contrarium tenebant, quia Rota hanc materiam mixturæ, vt ipsi dicebant, non est solita ita subtiliter practicare, vt per Sarnen. & Cassad. supra allegatos.

Secũdò, quia vnitis pluribus simplicibus, vel alicui simplici adiuncta aliqua qualitate, quæ faciat cessare
5 rationẽ disponendi in simplici, † tũc indistinctè ratione huius mixturæ cessat dispositio de simplici loquens. Aret. in d. l. 2. num. 4. de verborum obligat. Galliaula nu. 22. Bologn. nu. 57. 58. & 177. Vnde secundũ ipsos, cum ratio ita disponendi in cessione iuris fuerit, ne lites fiant immortales, vt legitur in Clementina, si huic cessioni iuris adiungatur cessio litis, adiungetur cõsequenter quædam alia qualitas vel aliud simplex, ꝙ facit cessare rationem disponendi in simplici cessione iuris. Ad quod tamen respondebatur per tenentes contrariam partem, ꝙ à Iulio, Leone, & Clemente, qui hanc constitutionem ediderunt & extenderunt, non
6 fuit solũ habita ratio protelationis litium, sed † quarumcũque fraudum, quæ circa huiusmodi resignationes adhiberi possint; quas omnes præcidere voluerunt, vt constare dicebant ex illis verbis, quæ fiebãt, vt in dictis libris, nec fuit habita solum consideratio ad ratio-

præiudicium collitigantis, ſed etiam ceterorum per o-
7 bitum impetrantium: habet enim † locum conſtitutio
etiam in reſignatione beneficiorum pacifice poſſeſſo-
rum.

Et quamuis in iſto particulari caſu ceſſaret omnis
fraus, tamen dicebant, quod cum hæc conſtitutio ſtã-
te decreto irritante, det formam circa huiuſmodi ex-
tenſionem. Felyn. in c. cum dilecta. in 5. fing. de reſi. taſ.
8 in l. 1. nu. 14. ff. de libe. & poſthum. ceſſante † rõne, pro-
pter quam forma fuit introducta, non propterea ceſſar
formæ obſeruatio, Aret. in l. 2. col. 5. verſ. tu autem ad-
uerte. vbi de communi teſtatur. ff. de vulg. & pup. Ti-
raq. ceſſ. cauſſ. limit. 37. maximè, quia licet ſit maior ra-
tio in vno quam in alio ex ſimplicibus, per hoc non tol
litur, quin mixtum comprehendatur ſub diſpoſitione
de ſimplici loquente, Grat. conſ. 134. num. 57. lib. 1.

Idque tanto magis ponderando illa verba vniuerſa-
lia, *in quaſcunque ceſſiones, reſignationes, vnionum diſſo-
lutiones, & alias actiones*, quæ omnia comprehende-
9 re videntur, præſertim, quia † ceſſio litis & cauſæ, quã-
do ceditur iuri, dicitur quodammodo expreſſio eius,
quod tacitè [illegible]ſt, argumẽto eorum quæ tradita Imol.
in c. veniens. de renunciat.

Quo verò ad prætenſionem, quod conſenſus eſſet
extenſus eadem die, qua fuit exhibita ſchedula Nota-
rio Domini non fuerunt concordes; nonnulli enim
10 dicebant Clem. iotrare hoc non obſtante, quia ea † lo-
quitur ſecundum eos non ſolum generaliter, ſed vni-
uerſaliter in omnibus, & ſingulis conſenſibus, quæ di-
ctiones nihil excludunt, imò potius omnes conſenſus
etiam cum ſuis qualitatibus includere videntur, Gloſ.
in verbo, omnia & ſingula, in c. vt circa. de electio. in
6. vbi Franc. nu. 8. conſiderando præſertim illa verba,
etiam alibi ſcriptis. quæ in hoc conſenſu alibi ſcripto
verificari poſſunt. & rurſus, *quomodolibet etiam taci-
te præſtitis, & mente retentis & geſtis*, quæ videntur cõ
prehendere quoſcũque conſenſus, quocunque modo,
ſiue coram Notario cameræ vel cancellariæ, ſiue alibi
præſtitis, iungendo maxime, cũ iſtis verbis verba præ-
cedentia extenſionis Leonis, ibi, *quas per eos admitti,
ſeu fieri contingat*, quæ cum non ſit dubium, quod intel
ligantur de conſenſibus præſtitis ſuper reſignationi-
bus, demonſtrant ſecundum ita tenentes, quod Cle-
11 ment. † loquatur etiam de conſenſibus Cardinalium
qui à Notarijs admittũtur, maximè quia etiam in iſtis
non videtur omnino ceſſare occaſio fraudis. Nam Car
dinales poſſent, ſi vellem, occultare ſchedulam, vel da-
re eam alicui Notario, qui non eſſet Notarius cameræ,
vel Cancellariæ, quia Notarius eam occultare tenere-
tur, vt poſtea quando ſibi videretur, eã porrigere poſ-
ſet Notario cameræ vel cancellarię, qui conſenſum prę
dictum extenderet, & ita beneficia in pluribus perſo-
nis retinerentur, cui tamen facienti conſtitutio obuia-
12 re voluit. Et † hoc ſecundum aliquos non poteſt habe-
re difficultatem in hoc caſu, ex quo præſupponebant,
ſchedulam datam fuiſſe per illuſtr. D. Cardinalem Far
neſium Notario cameræ, per quam conſignationem
prædictus Illuſtriſs. D. Cardinalis tunc videtur feciſſe
totum illud, quod in eo fuit, & conſequenter re vera
tunc etiam cenſeri poſſe videtur. Et propterea ſi qua
culpa adeſt, eam dicebant parti imputandam eſſe, quæ
prius non curauit afferri ſchedulam Notario, quę om-
nia dicebant circumſcripto ſtylo, de quo particulariter
voluiſſent videre.

Aliqui in contrariũ tenebant. Et mouebantur, quia
13 in primis † Clemẽtina condita fuit ad obuiandũ frau
dibus, vt ex illius proœmio, & diſpoſitione clara appa-
ret. Itẽ conſiderabant, quod conſtitutio Iulij à Clemẽ-
te relata, loquebatur tantũ de fraudibus, quæ fiebant
à Notarijs cameræ, Leo verò poſtea locutus. fuit de
Notarijs cameræ & cancellarię. Vnde ex his, & ex tota
lectura iſtius conſtitutionis inferebant, quod ea loqui-
tur cum Notarijs, & de conſenſibus, qui coram Nota-
rijs prętantur.

Secundò mouebantur propter illa verba, a die prę-
14 ſentationis eorundem conſenſuum, tunc enim † re ve
ra ſecundum eos prętatur conſenſus, quando ſchedu-
la peruenit ad manus Notarij, quia adhuc finem eſt
facturus, ſicuti quando Dominus conſtituit procurato
rem ad conſentiendum, hoc ipſo ſaltẽ conſentire videa
tur. l. Paulus per procuratorem. ff de acquir. hęred. In
quo tacito conſenſu etiam ſi diſponeret Clementina,
ſequeretur, quod iſte conſenſus non poſſet annotari
poſt quindecim dies à die datæ ſchedulę, quod tamen
abſurdum eſſe ita tenentibus videbatur. Quam opi-
nionem comprobabant, quia hæc conſtitutio videtur
habere reſpectum ad annotationem conſenſus, qui fie-
ri debet per Notarios, qui dum debebãt conſenſus an-
notare in libris, alibi annotabant; & propterea vult
quod in pręctictis libris cameræ intra illud tempus ſcri
bantur, & annotentur, vt apparet ex conſtitutione Iu-
lij, ibi, *hæc in ordinarijs & authenticis libris ſupplicatio-
num adnotabant*, & ibi, *aliter quam in dictis libris an-
notatis*, & ibi, *niſi prius libris authenticis adnotatæ fuiſ-
ſent*. Et in conſtitutione Leonis ibi, *& poſtmodum de
die, qua reſignationes à tergo ſupplicationum adnotatæ
fuerant*, & rurſus ibi, *in libris authenticis adnotatur*, &
ibi, *qui in libris prædictis infra tempora prædicta in poſte-
rum non adnotentur*, & in alijs locis, vt ex lectura præ-
dictæ conſtitutionis liquet. Et hæc interpretatio ſecun
15 dum eos ſine aliqua difficultate procedit, ex quo † hu-
iuſmodi conſtitutio loquitur affirmatiue, mandando
Notarijs, quod infra terminum ibi ſtatutum huiuſ-
modi conſenſus à die præſtationis eorundem adno-
tent, quod affirmatiuum præceptum nullo modo po-
teſt ligare eum Notarium, ad cuius manus & notitiam
non peruenit.

Nec eis placebat reſponſio data, quod Notarius
priuatus exiſtat, ex eo, quia male facit extendendo cõ-
ſenſum poſt lapſos 15. dies, quia pœna excommunica-
tionis imponitur tranſgreſſori præcepti affirmatiui.
Mandatur enim Notarijs, quod ſub pœna excommu-
nicationis infra illud tempus conſenſum adnotent.
Dum igitur hoc affirmatiuum præceptum neceſſario
ſit intelligendum de his conſenſibus, qui ad manus
16 Notarij peruenerunt, neceſſario † etiam ſecundum
eos ſequitur, ꝙ de illis tota conſtitutio loquatur, ma-
ximè, quia per dictam conſtitutionem præfigitur ter-
minus ad adnotandum conſenſus, de quibus Notarij
ligantur, & conſenſus ab ipſis admiſſus. Sicut ergo in
primo conſenſu, de quo rogatur Notarius, terminus
non currit niſi à die rogitus conſenſus, vt dictum eſt,
ita in ſecundo currere non debet, niſi à die rogitus ta-
lis admiſſionis, vt ambo determinabilia æqualiter de-
terminentur. Quæ omnia adhuc ea ratione compro-
babant, quia hæc conſtitutio non annullat ceſſionem
ad conſenſum, adeo vt alius conſenſus præſtari poſ-
ſit, Creſcent. ſuper regul. Cum igitur ſcriptura hęc
ſemper loquatur, l. Arriani. C. de hęret. & voluntas
ſemper durare præſumitur, c. maiores, de bap. quando
ſcriptura hæc Notario præſentatur. iterum præſtatur
conſenſus. Et propterea ſtantibus in difficultatibus
Dominis multum placuiſſet videre ſtylum, ex quo
ſtylo putabant huiuſmodi conſtitutionem interpre-
tari poſſe.

ALDOBRANDINI.

Claramonteo. Monaſterij. Lun. 22. Iunij 1573.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſpolij non eſt facienda, quando poſſeſſio eſt fun-
data in ea cauſa, ſuper qua litigatur, & ſpoliatus eſt
actor: alias ſecus.*

DE-

DECISIO CCXVI.

DOmini concluserunt, quod si dubium intelligitur, an dictus Tiberius sit restituendus ad monasterium, antequam expediatur causa super nullitate pensionis, & tunc Cardinalis non tenetur restituere,
1 quia † causa nullitatis est præiudicialis huic causæ restitutionis, in qua Tiberius est actor, & non potest se fundare in nullitate pensionis, quam ipse impugnat, donec succubuerit in ista impugnatione. c. ex eo, de regulis iuris, in sexto, Fel. in c. capitulum. de rescript. Et ita fuit ordinatum, quod causa nullitatis expediretur, & fuit tentum in causa Cæsaraugust. coram Decano. Si verò intelligitur dubium ad effectum istius iudicij restitutionis, in quo Tiberius agit, & petit sibi restitui Monasterium, quod resignauit, cum clausula, *nō aliàs, aliter, nec alio modo*. Et isto respectu videndum est, an obstet sibi notorius defectus resultans ex confessione ipsius Tiberij, quod scilicet sit illegitimus, vt in c. constitutus, de filijs presbyterorum vbi Innoc.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Pensionis. Lunæ 21. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Modus prouidendi per administrationem non est maior, nec dignior modo prouidendi in titulum, imò inferior.*
2 *Clausula, & aliàs, non potest importare maiora expressis & num. 7.*
3 *Pensio dicitur esse materia odiosa, & tanto magis, quanto est in quota.*
4 *Administratio episcopatus concessa, intelligitur etiam de simili administratione ecclesiæ Cathedralis, & nu. 5.*
6 *Cathedrales sunt speciali nota digna, & non veniunt in generali dispensatione.*

DECISIO CCXVII.

DOmini pro maiori parte tenuerunt, sub verbis de quibus in dubio, non comprehendi administrationem respectu Cathedralium ecclesiarum, sed bene comprehendi administrationem respectu aliorum beneficiorum. Ratio, quare comprehendatur administratio respectu aliorum beneficiorum, est, quia mo-
1 dus † prouidendi per administrationem non est maior, nec dignior modus, quam sit prouisio in titulum, imò inferior, quia & commenda, & administratio, & vniones speciales, & similes modi non sunt, nisi quędam palliatæ dispensationes ad euadendam incompatibilitatem ratione tituli. Et hoc probabant ea extrauaganti & suppletione Abb. in c. cum nobis. & c. querelā. in vltimo notab. de electio. Et propterea cessant, quę deducuntur ab informantibus pro Illustr. D. Cardi-
2 nali, quod † clausula, *& aliàs*, non potest importare maiora expressis, quia iste modus respectu eorum, quę in schedula comprehenduntur, non dicitur maior alijs modis expressis.

Quod verò non comprehendatur administratio respectu cathedralium (quod tamen maior pars Dominorum voluisset videre particulariter, ea quo informātes pro parte hęredū id petebant, & super eo dicebant particulariter se velle informare.) fuit duplex ratio. Aliqui enim ex Dominis moti fuerant propter odium huius materiæ, quę dicitur odiosa plurib. respectibus,
3 tū, quia est pensio, & pēsio in quota, quę odiū auget, & quia est dispensatio, in qua materia verba strictè intelliguntur, nec fit extensio ēt ad minora ex alias allegatis in alia positione. Et pro hac parte cum hęc materia ēt plurimū pendeat à stylo, fuerunt addita duo notabilia cancellarię in verbo, *dispēsatio*, maximè, quia supplicatio in concessione facta Cardinali S. Apollinaris, cui cōcedebatur Episcopatus in administrationē, bene cadebat, q administratiō expressa intelligeretur etiam de administratione ecclesiæ Cathedralis, quia intellige-
4 batur de simili, cum † ecclesia Cathedralis ei daretur in administrationem, & propterea etiam explicitè nominata fuit administratio, quę ratio cessat in gratia facta Cardinali Pisano, quæ non potest intelligi de simili administratione ecclesiæ Cathedralis, quia nulla ecclesia Cathedralis sibi dabatur in administrationem. Nec obstat, quòd dictio, *seu*, implicet, quia in contrariū est retentis ijsdem terminis, Dec. in l. petens, nume. 10. C. de pact. Et ponderabant etiam pro hac concessione facta Cardinali de la Cueca in illa Corduben. toties allegata, in qua explicitè dicebatur, in titulum, commendam, seu similem administrationem, & sic necessario intelligebatur de administratione Ecclesiæ Cathe-
5 dralis, quia † cum sibi in administrationem daretur Ecclesia Sipontina, & eidem concederetur retentio, cum omnibus alijs ecclesijs etiam, quæ in titulū, commendam, aut similem administrationem obtineret, necessario veniebat administratio Cathedralis, quæ dicebatur similis illi administrationi, quæ sibi concedebatur de Ecclesia Sipontina, quod hic non concurrit. Et ita respondebant ad decisionem factam in causa Corduben. Roma. consil. 340. sub num. 4. Sarnen. ad reg. de iud. secundum fot. supp. q. 9. in princ. Io. Monach. in c. 4. §. quanquam, nu. 3. de præben. lib. 6. probatur in c. dilectus. & c. 2. de præben.
6 Aliqui moti fuerunt, quia † Cathedrales sunt speciali nota dignæ, & de eis fieri debet expressa mentio: alioquin in generali dispensatione non comprehendūtur. c. 2. & c. dilectus filius. de concess. præben. c. quamuis. de præb. in sexto. cum alijs similiter in præcedenti
7 positione allegatis. Et † propterea dicebant, clausulā, *& aliàs*, non posse importare maiora expressis, ex allegatis, quibus additus fuit Alex. consil. 119. nu. 9. & consil. 204. nu. 4. lib. 2. Aliqui ambas rationes simul impugnabant, & addebant, quòd nec Cancellaria, nec camera sub illis verbis vnquam exprimeret administrationem respectu cathedralium.

Nec obstat, quòd detur alius modus prouidendi, tū quia imo dantur alij modi, vt per informantes pro Illustrissimo Domino Cardinali, tum etiam, quia etiam si comprehendatur administratio, id est, respectu expressorum in gratia, vt sunt monasteria & alia inferiora beneficia, non autem respectu Cathedralium ecclesiarum, quæ sunt speciali nota dignæ, maximè in materia tam odiosa.

ALDOBRANDINI.

Bononien. 20000. Veneris 8. Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Ignorantia vt excuset, saltem debet esse probabilis.*
2 *Iuramentum tollit defectum ignorantia, & facit scientiam in genere saltem præsumi.*

DECISIO CCXVIII.

DOmini cōcluserunt, Dominos de Beuilacquis nō posse impedire executionē sub prætextu ignorantiæ, quia hæredes Faustinę fundatam habent intentionem super verbis instrumenti, quòd est probatio probata. Vnde si Domini de Beuilacquis volunt se iuuare
1 ex ignorantia, debent † deducere ignorātiam probabilem, & excusabilem, Bald. in l. 1. C. ad Macedon. ignorantia aūt ab ipsis allegata non videtur talis, vt afferat excusationem: & q non sit excusabilis, secundum Dominos, demonstrant infrascripta. Sacrati enim tenebātur præstare idoneos fideiussores corā Prætore Bononiensi, cuius dicto standū erat circa eorū idoneitates, pro quibus 3. Octubris, 1549. Comes Hippolytus Be-

uilaqua mediante persona Bensabini eius procuratoris, cui dederat ad hoc sufficiens mandatum, fideiussit contradicente maritu Faustinæ illinc ad nouẽ dies, & sic 12. Octobris, 1559. similiter medio eiusdem Bensabini habentis sufficiens mandatum, idem Hippolytus, & Comes Antonius eius frater se ubligant ambo in solidum de nouo. Ergu est signum, quod idem procurator certiorauerat eos de recusatione facta à marito Faustinæ. Non enim verisimile est, quod aliũ præstitissent fideiussorem Sacrati, nisi sciuissent primam recusationem. Et hæc sine scientia dictorum fratrum fideinssorum agi non potuerunt, ex quo vnus frater se obligabat, & alter simul cum eo, qui prius etiam fideiusserat, & cum etiã isti fuerint 16. Nouembris. 1559. recusati, tanquam non idonei à marito & procuratore Faustinæ, qui agit ad causam cum eodem Bensabino procuratore, qui nomine dictorum fratrum fecerat dictam obligationem, & tandem à Prætore Bononiensis fuit lata sententia pro non idoneitate; non enim est verisimile, quod de his prædictus procurator prædictos Dominos non certiorauerit. A dicta sententia fuit appellatum & causa tractata in Consil. Ferrariens. vltra annum, in quo consilio fuit producta prædicta sententia Prætoris Bononien. & sæpius allegata, & Sacrati ipsam impugnarunt, & Faustina, vt iustam tuebatur, & tandem fueruut omnia commissa Vicario Ferrariens. qui mandauit exequi prædictam sententiam Consilij Ferrarien. non obstantibus uppositis pro parte Faustinæ, quæ sententia fuit intimata Dominis de Beuilacquis, qui illinc ad septem dies obtulerunt marito separatos adimplere omnia pro eorum parte promissa. Vnde cum sententia Bononien. esset producta in actis, & pro parte Faustinæ sepius allegata, & cũ sententia Vicarij mandet exequi prædictam sententiam Consilij Ferrarien. non obstantibus allegatis pru parte Faustinæ, quę fundabantur in prędicta sententia Prętoris Bononien. & cum idem esset Notarius causæ coram Vicario, qui erat in Consilio, fuerunt in supina ignorantia D. de Beuilacquis, videntes sibi intimari dictam sententiam, si non perquisiuerunt, cum lata esset, & quænam essent uppositа à Faustina quæ per dictam sententiam reijciebantur, maximè, quia concurrit adhuc, quud tunc lapsum erat biennium, infra, quod ipsi notabilem summam pecuniarum soluere promiserãt, quam sciebant, se non soluisse. & cum esset hoc negocium alicuius considerationis, nõ est verisimile, quod ab ipsis aliquo modo non inuigilaretur, præsertim, cũ omnes permanerent in eadem ciuitate Ferrariens. in qua hæc tam diu tractata fuerunt, quæ omnia, quamuis non essent secundum Dominos sufficientia ad probandum dictam scientiam, reddunt tamen ignorantiã allegatam inexcusabilem, & inuerisimilem: quapro-
2 pter † cum stante iuramento sufficiat cogitatio in genere, Alex. consil. 27. nu. 4. lib. 1. cum alijs allegatis, secũdum Dominos negari non potest, quin in genere isti Dñi de Beuilacquis de his optimè cogitare potuerint.

ALDOBRANDINI.

Bononiensis Domus. Mercurij 20. Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Cessio si nõ cõstat quo titulo sit facta, simulata præsumitur.*

2 *Cessio quæ fit in fauorem possessoris, non dicitur fieri causa vexandi alios, sed causa se defendendi: & ideo prima non valet, secunda sic.*

3 *Præscriptum si sit ius agendi, non dicitur præscriptum ius excipiendi.*

DECISIO CCXIX.

QVuniam contra cessionem, de qua iu dubio, tria potissimum pro parte Dominorum de Bucchis
1 opponebantur. Primũ erat, *an cessio esset valida*, ex † quo non constabat, quonã titulu facta esset, quu casu præsumitur simulata, l. ab Anastasio. l. per diuersas. C. manda. Et quia D. de Paleottis dicebant se habere declarationem Antonij Mariæ cedentis, ꝙ cedebat ex causa donationis. Domini dixerunt, quòd tale instrumentũ producatur, quia ex eo videtur tolli hæc difficultas: fuit ẽt dictum ab aliquibus, quòd obiectum procedit in illis cessiunibus, quæ fiunt gratia vexandi alios: & propterea illa materia non procedit, quando cessio fit
2 in fauorem possessuris; nam † tunc apparet, ꝙ impetrans cessionem, non illam impetrat gratia alium vexandi, sed gratia se defendendi, Bart. in l. per diuersas, nu. 3. Alber. ibidem circa med. Angel. nu. 4. C. mand. Et ita etiam dicebant aliqui alias fuisse tentũ in vna Ancontan. Coriorum.

Secundũ, quod opponebatur, erat vitium litigiosi, Sed hoc fundamentum Dominis nõ placuit, quia hoc ius redimendi virtute pacti oppositi in venditione facta à Scarduo, nunquam fuit litigiosum.

Tertiò loco upponebatur præscriptio, cum huic pacto spacio 30. annorum præscribatur, ex allegatis pro D. de Bucchis.

Et quia pro parte Dominorum de Paleottis replicabatur, quod hæc pręscriptiu fuerat interrupta per litẽ agitatam inter Ponticellum & Paleottos, qui Paleutti licet agerent vigore pacti sibi cessi à Bentiuolis, tamen quia Bentiuoli erant in instrumento venditionis factę à Galeatio de Bucchis Ludouico Scarduo duu rei credendi, interruptio facta ad instantiam vnius proderat alteri. Hoc motiuum Dominis non placuit, quia hæc pacta sunt diuersa, & penitus separata, & habet uriginem à diuersis personis, & diuerso tempore, ita vt nullo modo possint dici duo rei credendi. Sicut ẽt nõ placuit Dominis, quod cum agatur de iure reali, sit necessaria possessio, quia in his sufficit patiẽtia, & negligẽtia, vt per informãtes pro Bucchis. Res igitur quu ad præscriptionẽ reducebatur per Dños ad duas difficultates.

3 Prima est, quia † licet sit præscriptũ ius agendi, non tamen videtur præscriptũ ius excipiendi, cum tẽporalia ad agendum sint, perpetua ad excipiendum, l. licet, C. de excep. & licet huic fundamento obstare videretur, ꝙ cum Ant. Maria cedens non possideret, non potuit transferre ius excipiendi, ꝙ non habebat per aliquos tamen ex Dominis respondebatur, quod cũ præscriptiu non tollat actionem, sed tantum producat exceptionem, Sal. in l. sicut. in 6. oppos. C. de præscr. 30. annorum, sequitur, quòd cedens haberet actionem, quam transtulit mediante cessione in possessorem, cui possessori proderit ius excipiendi in hoc casu, quia prouenit ab illa actione, quæ ipso iure non fuerat sublata. Aliqui tamen dubitabant, an illa regula, quòd temporalia ad agendum, non procedat in præscript. 30. vel 40. annorum. Quia illa videtur tollere actionem quo ad quemcunque effectum.

Secunda difficultas fuit, an isti Domini de Bucchis, qui nou posidẽt, posint opponere ipsi hanc exceptionem, quia exceptiu præscriptionis pacti de retrouendendo tendit ad fauorem illius, qui potest conueniri, vt retrouendat, qui est possessor.

Vnde videbatur aliquibus ex Dominis difficile, ꝙ ille, qui non posidet, inuito possessore talem exceptionem opponere posit.

ALDOBRANDINI.

Rom. Hęreditatis de Comitibus. Lunę. 14. Nou. 1575.

SVMMARIA.

1 *Actiones vt transeant in fideicommissarium sine restitutione mora, & absentia heredis requiruntur.*

2 *Interpellatio sola iudicialis contra heredem non sufficit, ad constituendum eum dolosè absentem, vt actiones transeant in fideicommissarium sine restitutione, sed litis contestatio requiritur, cum nu. 3. ex commun.*

4 *Contumax verus & dolosus non appellat. & tamen ille qui comparet, & se defendit, appellat.*

5 *Mandato iudicis non obtemperare, & dolosè se absentare æquiparantur.*

DE-

DECISIO CCXX.

DOmini in hac propositione dixerũt, quod ad hoc,
vt propter moram hæredis in restituendo fidei-
1 commissum † actiones transeant in fideicommissariũ
absque restitutione, Doctores copulatiuè requirunt
moram, & absentiam, per text. in l. sancimus. §. cum au-
tem. C. ad Trebel. in illis verbis, dolo malo, vel post lit.
contestat. vel ante sese contumaciter celauerit, & rur-
sus ibi, per contumaciam absfuerit. Hanc enim opinio-
nem tenent Butriga. in dicta l. sancimus, & ibi Petrus
de Bellapert. colum. 3. versic. dicendum. Cyn. in tertia
oppositio. Alberic. num. 1. versic. nec obstat si obijcia-
tur. Bart. num. 4. Bald. in summario. Saly. num. 8. Cor.
num. 1. 2. 6. & 11. Fulgos. colum. 2. num. 1. vbi inquit,
quod in hærede requiritur turpis occultatio. Castren.
num. 1. & 3. Odofred. in l. 1. § de illo. ff. ad Trebell. &
ibi Bartol. Angel. Imol. & Ias. num. 6. qui de communi
testatur. Et quamuis Socin. ibi faciat quandam distin-
ctionem, eam tamen facit tractans, quando fideicom-
missarius est grauatus alteri restituere, non quãdo hæ-
res ipse fuit fideicommisso grauatus. Vnde apparet,
2 quod dum Rip. in d. §. de illo, nu. 7. dixit, sufficere † in
hærede iudicialem interpellationem, eius dictum vel
est contra communem Doctor. opinionem, vel inad-
uertenter prolatum, vel intelligendum secundum ter-
minos textus in d. l. sancimus. §. cum autem.

Quæ opin. videtur multum coadiuuari ex dicto §.
cum autem. dum ponendo Iustinianus tres illas anti-
quorum difficultates, inquit, cum autem aliquis hære-
ditatem restituere iussus est, & dolo malo, vel post li-
tem contestatam, vel ante se contumaciter celauerit.
3 Et sic videtur præsupponere tex. quod † sola interpel-
latio iudicialis non sufficiat, quia alioquin frustra post
litem contestatam, & sic post iudicialem interpellatio-
nem ponderaretur dolosa absentia.

Secundò, quia Iustinianus ibi profitetur velle deci-
dere, quid agendum esset in tribus casibus: se autem
statuere, quod quando hæres non se celat, sed est inter-
pellatus, & se defendit in iudicio, actiones transeant
sine restitutione, non solum tres, sed quatuor casus
determinasset.

Tertiò, propter illa verba, *per contumaciam absfuerit*,
quæ videntur satis dura. Et considerabatur ab aliqui-
bus ex Dominis, quod poterat esse ratio diuersitatis,
quia contra contumacem & nõ comparentem fit sem
per ea interpretatio, quæ ei magis nocet, glos. in cap. 2.
4 de confes. in sexto. Vnde videmus, † quod verus con-
tumax non appellat. l. 1. C. quorum appel. non recip.
& tamen ille, qui cõparet & se defendit, appellat, text.
autem in dict. §. cum autem. veram & dolosam contu-
maciam requirit. Et hinc est, quod Bart. ibi, & post eũ
omnes dicunt, necessarium esse, quod hæres fuerit per-
sonaliter apprehensus. Quia tamen hæc materia vide-
tur multũ rigorosa, & in iure solent hæc duo æquipa-
5 rari, non † obtemperare mandato iudicis, & dolose se
absentare, l. 1. §. propter casum. ff. de postul. l. 3. § con-
demnatio. ff. de tab. exhib. l. arbitrio. ff. de dolo malo l. si
plures, in fine. ff. de administrat. tuto. cap. secundo, de
confes. in sexto. c. cum contumacia, de hæret. in sexto,
& dicto §. cum autem excludit alios casus.

Domini volunt videre, an dispositio d. §. cum antè-
de iure extendi possit, vt comprehendat etiam casum,
de quo agitur.

COTTÆ.

Burgen. Sanctæ Dorotheę. Veneris, 17.
Aprilis, 1573.

SVMMARIA.

1 *Cappella seu sepultura constructa in aliqua ecclesia præsu-
mitur esse de cõsensu Episcopi ex longo temporis spacio.*

2 *Argumentum ex vsu ad possessionem non valet, neque è
conuerso, neque ex non vsu ad non possessionem, & e-
contra.*

3 *Possessio sepeliendi non acquiritur per solam immissionem
cadaueris.*

DECISIO CCXXI.

FVit resolutum, Dominum Petrum esse immitten-
dum in possessionem sepulturæ concameratæ, &
apertæ, in qua situs est Andreas Succentor, ex multis.

Primò, quia per tres sententias in possessorio latas
pronunciatum fuit, dictum Petrum esse immittendũ
in possessionem sepeliẽdi in maiori ex tribus alijs cap-
pellis, in quo dictus Andreas existebat. Et licet dictæ
sententiæ in possessorio latæ absorbeantur per senten-
tias latas in petitorio, tamen specialiter fuit hoc ius se-
peliendi seruatum, si quod Petro ex concessione vel
constructione competit, quorum vtrumque visum est
Dominis hoc casu concurrere. Nam de concessione cõ-
stat in actis, tum etiam de constructione.

Nec obstat, quod huiusmodi concessio fuerit nulla. Nã
1 † in ista materia fauorabili concurrentibus tot Andreę
benemeritis, quæ licet ad effectum iuris patronatus
inducendi non sufficiant, tamen ad effectum sepulturę
sufficere debent, & concurrente notorietate constru-
ctionis, & tot annorum spacio præsumendum est pro
episcopi consensu, vt per Ias. in l. si certis annis. nu. 10.
C. de pact. Dec. cons. 174. nu. 5. cum alijs allegatis.

Secundò apparet, huiusmodi sepulturam fuisse pla-
rium sepulturæ destinatam tam ex coniunctione, quã
ex denunciatione, imò etiam ex instrumento conces-
sionis. Ideo cum impensis Andreæ fuerit constructa
ad hunc vsum, non debet Petrus priuari hoc iure sibi
ex constructione auctoris sui competente. Non obstat
id, quod præcipuum est fundamentum Monialium,
nempe sententias continere, Petrum esse immittendũ
in possessionem, in qua Andreas existebat, & tamen
ipsum viuum nullam habuisse possessionem in dicta
sepultura, licet ipse solus sit conditus. Quia non be-
2 ne procedit hoc argumentum, † quamuis enim ex
vsu inferatur ad possessionem, tamen è conuerso, ex
possessione non arguitur ad vsum, neque ex non vsu
ad non possessionem, cum fieri possit, vt quis rem ali-
quam possideat, & ea non vtatur ad vsum destinatum.
Andreas itaque per constructionem sibi acquisiuerat
quasi possessionem iuris sepeliendi, maximè concur-
rente concessione, cum ex contractu nullo transfera-
tur possessio, & in ea continuauit vsque ad obitum. Et
ideo facultas illa transmittitur ad hæredes, vt optimè
declarat Pan. de Cast. cons. 59. viso puncto, nu. 3. lib. 2.
Et in causa Spoletan. paludum coram R. D. Robuste-
rio fuit resolutum, quod ex desiccatione paludum Ioan.
Paulus spoliauerat communitatem. Ideo nihil mirũ,
si ex constructione fuit quæsita possessio construenti.
3 Nec † verum est, quod per immissionem cadaue-
ris solum acquiratur huiusmodi possessio, nam neque
facilis esset executio sententiarum Rotalium, neque
multum satagere deberet Petrus, vt huiusmodi posses-
sionem per tot sententias procuratam adipisceretur.

COTTÆ.

In eadem Burgen. Die 15. Iunij. 1573.

SVMMARIA.

1 *Ius sepulchri ut acquiratur, sufficit, quod episcopus non re-
clamet.*

2 *Differentia est inter requirere consensum, & non posse
fieri ipso reclamante, cuius interest, vel interesse po-
test.*

3 *Episcopi alius consensus non requiritur super iure patro-
natus*

natus, ſed ſufficiat ſolus cõſenſus pro eccleſia ædificãda.
4 *Licentia epiſcopi conſtruendi ſepulchrum ſufficit etiam tacita, quæ colligitur quando ſepulchrum eſt in loco patenti, & epiſcopus non contradicit.*
5 *Differentia inter incorporalia quæ rei non adhærent, et ea quæ rei adhærent.*
6 *Poſſeſſio ſepulchri dicitur quæſita per conſtructionem.*
7 *Actus vnus poſſeſſorius ſufficit ad acquirendam poſſeſſionem quo ad omnia.*
7 *Poſſeſſione vnius rei apprehenſa dicitur etiam omnium aliarum rerum apprehenſa ad eius vſum deſtinatarũ.*

DECISIO CCXXII.

QVatuor opponuntur contra reſolutioné. Primũ,
quod fuit præſuppoſitum fuiſſe præſeruatũ ius
prouenieus ex conceſſione, cum tamen non ſit præſeruata
niſi ea conceſſio, quæ articulatur per Moniales.
Secundũ, quod Succentor non fuit bene, ſed male meritus
de monaſterio. Tertium eſt, quod interceſſerunt
ſolum inter ædificationem & litem motam ſex, vel ſeptem
anni, adeo quod non intrat præſumptio, quæ deducitur
ex antiquitate temporis. Quarta, quod ſucceſſor
nunquam fuit in quaſi poſſeſſione, quia ipſe, viuente
ipſo, non fecit aliquem ſepelire.

Quibus non obſtantibus non eſt recedendum à reſolutione.
Nam duo tituli præſeruantur in ſententia,
videlicet, conceſſionis, vel conſtructionis, & vnus ſufficit,
quia in alternatiuis, &c. Quam conſtructionem
1 habemus. Nec obſtat, quod † requiratur cõſenſus Epiſcopi,
quia licet Curt. de iure patron. in verbo, eccleſia,
nu. 16. id obiter dicat referendo Abb. & Hoſt. in c.
pen. de ſepult. tamen debet intelligi ſecundum, quod
prædicti Doct. loquuntur. Hoſt. igitur, in fin. d. c. pen.
non dicit, quod requiratur conſenſus Epiſcopi, ſed dicit,
ego tamen non puto, quod de iure ſcripto tale ius
poſſint habere laici, Epiſcopo penitus reclamante, Io.
And. in princ. Epiſcopo reclamante. Petr. de Anch. nu.
5. Epiſcopo reclamante, Abb. dicit, quicquid ſit, Epiſcopo
tamen inuito, laici non poſſunt tale ius ſibi ac-
2 quirere. Et † longa eſt differentia dicere, requiritur
conſenſus alicuius, & id non poteſt fieri ipſo reclamãte,
vt patet ad ſenſum. Suadetur ratione, quia omnes
iſti Doct. & But. etiam in d. c. pen. nu. 3. dicunt, quod
toleratur ex gratia ad ſimilitudinem iuris patronatus.
Sed in reſeruatione iuris patronatus ex ædificatione
3 & fundatione † non requiritur alius cõſenſus Epiſcopi
ſuper iure patronatus, ſed ſufficit ſolus cõſenſus pro
ea ædificanda, de quo in c. nemo. de conſecrat. diſtinct.
prima. Lambertin. fol. 22. à tergo. articulo 3. Ergo pariter
in hoc caſu ſufficit ſolus conſenſus epiſcopi, quod
ædificetur, & conſtituatur ſepulchrum. Et ita ſignanter
videtur declarare Lambertin. in vltimo articulo,
partis primę. li. 1. fol. 100. à tergo, verſic. bene verum
4 eſt, & verſic. & ſi diceretur. Vbi † quod requiritur licẽtia
introducendi prędicta in eccleſia, & ſic licentia ędificandi
& conſtruendi ſepulchrum. Quę licentia ſatis
colligi poteſt, ex quo ſepulchrum eſt in loco patenti,
& Epiſcopus non contradicit, vt in ſimili dicit probari
in addit. ad Ioan. Moñach. in c. 1. numer. 10. verſic. &
credo probari, de tempor. ordin. in 6. vbi dicit, quod
credit pręſumptiue probari licentiam Epiſcopi pro
clerico ſibi ſubiecto ordinato ab alio eo ipſo, quod eũ
nõ inquietat, quod hic caret omni difficultate, ex quo
non requiritur conſenſus, ſed ſufficit non contradictio.

Quę dicuntur de benemeritis, nullam fecerunt difficultatem
Domini, quia potuit ita credere ſucceſſor.
Et ſufficiunt benemerita maiorum ſuorum, per ea quę
allegantur.

Item, quod non interceſſerit ſpacium 10. annorum,
tollitur ex primo fundamento, quod non requiratur
conſenſus Epiſcopi.

Quod non eſſet ſucceſſor in quaſi poſſeſſione huius
iuris, fuit reſponſum, quod longa eſt differentia in in-
5 corporalibus, † quæ rei non adhærent, vt eſt electio,
pedagium perſonale, & quid ſimile, in iſtis enim bene
verum eſt, quod vſus eſt ſubſtantia poſſeſſionis, & inter
incorporalia, quæ rei nituntur, vt in hoc caſu, cadauer
enim infertur in ſepulchrum. Vnde videmus,
quod etiam de iure ciuili pro incorporali datur iudicium
poſſeſſorium, quia de iſto incorporali iudicatur
ſicut de ipſa re corporali, ita poſt alios Doctores in locis
ordinarijs declarat Tiraq. de retract. lignag. §. 32.
gloſſ.... num. 79. Secundò fuit reſponſum, quod cum
6 ſucceſſor conſtruxerit hoc ſepulchrum, per † talem
conſtructionem dicitur quæſiſſe poſſeſſionem. Ruin.
conſil. 54. nume. 1. & 2. lib. 4. Cum igitur eſſet in poſſeſſione
ædificij, erat in poſſeſſione illius vſus, ad quẽ
ædificium erat deſtinatũ, vt videlicet, ſi capiatur poſſeſſio
domus, non ita poteſt dicere quis, volo manute-
7 neri in quaſi poſſeſſione habitandi, quia † ſufficit vnus
actus poſſeſſorius ad hoc, vt quęratur poſſeſſio quo ad
omnia, ex trad. per Dec. conſil. 27. num. 19. quod per
exercitium vnius actus quis dicitur eſſe in poſſeſſione
vniuerſali, maximè in eo, quod habet intentioné fundatam
de iure communi, Tiraq. de retract. lignag. §.
8 36. gloſſ. 3. num. 12. Et apprehenſa † poſſeſſione vnius
rei eſt in poſſeſſione omnium aliarũ ad eius vſum deſtinatarum.
Tiraquel. ibidem, num. 4. Ita & ille. qui cepit
poſſeſſionem ſepulturę, eſt in poſſeſſione vtendi
ſepultura ad vſum deſtinatum. Quę exempla dicuntur
procedere, ſi Petrus velit niti ſolum ex poſſeſſione
quęſita ex illatione, tunc neceſſario eſſet probare illationem,
ſed ipſe dicit, quod quęſiuit poſſeſſionem mediante
edificatione.

COTTÆ.

In eadem Burgen. Lunę, 10. Maij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Conſuetudo præſcribendi ius ſepulchri eſt de iure canonico reprobata.*
2 *Argumentum non valet, quod damnato iure patronatus, cenſeatur quoque damnata conceſſio, ſiue conſtructio ſepulturæ.*
3 *Conſenſus Epiſcopi expreſſus requiritur in iure patronatus: in iure verò ſepeliendi ſufficit, quod non diſſentiat.*

DECISIO CCXXIII.

FVit tentum, non eſſe recedendũ à reſolutis ex his,
quæ de nouo deducuntur. Nam quod ad teſtes
attinet, deponentes ſuper conſuetudine, & læſione, ipſi
non percutiunt tempus conſtructionis ſepulturæ, de
1 qua agitur, vel dato quod percuterent, tamen † huiuſmodi
conſuetudo ex ſacris canonibus improbatur, c.
ab obedientiam, de ſepult. Dec. conſilio 215. numero 2.
Hinc eſt, quod vbi viget conſuetudo, vt pro ſepultura
detur aliqua eleemoſyna, non poteſt exigi, antequam
ſepulturę traditum ſit cadauer, ſed poſtmodum
eo condito.
2 Quod † verò deducitur, damnato iure patronatus,
damnatam quoque cenſeri ſepulturæ conceſſionem ſiue
conſtructionem, non valet conſequentia: plura enim
requiruntur ad hoc, vt quis acquirat ius patro-
3 natus, quam ius ſepulturæ. Et † in iure patronatus requiritur
expreſſus Epiſcopi conſenſus, in iure verò ſepeliendi
ſufficit, quod non diſſentiat. Præterea in iſta
materia non poteſt cadere læſio, vt alias fuit reſolutũ
in illa Teratenen. ſepulturæ, cum ſimus in rebus extra
hominum commercium poſitis. Quare cauſam eſſe
in fauorem D. Petri expediendam placuit.

LAN.

LANCELLOTTI.

In eadem Burgen. Lunę, 9. Aprilis. 1576.

SVMMARIA.

1 *Factum quod est, præsumitur ex titulo valido, & magis proficuo factum.*

2 *Causam possessionis quis censetur sibi mutare ex superuenienti titulo valido.*

DECISIO CCXXIV.

DOmini dixerunt, constructionem Caruerij nō ita censeri factam in vim prętedentis contractus, vt non possit sustineri ex titulo solius constructionis, cum
1 semper quid factum pręsumatur ex titulo valido, & magis proficuo, ex allegatis.

Nec obstat, quod iste titulus non præcedat, sed oriatur simul cum ipsa sepultura, tum quia præcedit dispositio iuris communis tribuens construentib. hunc titulum, vt iam fuit resolutum, tum etiam, quia etiā, quod
2 superuenisset, nihilominus † ex superuenienti titulo valido, quis censetur sibi mutare causam possessionis, non autem se restringere ad præcedentem inualidum, Put. decis. 446. li. 1.

Nec obstat breuitas temporis, quæ inter cōstructionem & litem motam intercessit, quia satis est, quòd nec tunc, nec postea, neque hodie Episcopus reclamauerit. Sicuti nihil facit, quod Moniales censeātur perdurasse in consensu primo iam reprobato, tum quia ille cōsensus fuit reprobatus circa ea, de quibus Moniales non potuerunt disponere sine licentia, consensu, & auctoritate superioris, non autem circa ea, quæ potuerant, superiore solum non reclamante, concedere. Tum etiam, quia consensus Monialium colligitur ex ipsa sola patientia, quando passæ fuerunt sepulchrū construi, maximè, quia cum in contractu non cōcedatur expresse huiusmodi facultas, non potest dici, quòd Moniales restrictiue perseuerauerint in primo cōsensu, ita vt nouum non præstiterint, maximè, qui ea semper facienda est interpretatio, quæ actus validitati fauet, l. quoties. de rebus dub.

ALDOBRANDINI.

Parmen. Bonorum. Lunę, 15. Februarij 1574.

SVMMARIA.

1 *Verba, ita tamen, sunt limitatiua ad præcedentia.*

2 *Mandatum qualificatum duo distribuere dicitur.*

3 *Verba, & hoc capitulum sit præcisum, imponunt necessitatem statuendi.*

4 *Relatiuum, qui, adiunctum verbo futuri temporis, facit conditionale suum antecedens, cui adijcitur.*

DECISIO CCXXV.

DOmini dixerunt recedendum esse à resolutione, de qua in dubio, quia licet statutum, qualiter forasterij, possent fieri ciues, huiusmodi ciuium creatio-
1 nem remittat arbitrio Consilij, nihilominus per † illa verba, ita tamen, quæ sunt limitatiua ad præcedentia, l. Lucius. §. quæ habebat. ff. ad Trebel. Aym. consi. 25. nu. 26. limitatur ab eodem statuto tale arbitrium, ita quod taliter creati emant infra terminum sibi ordinatum à Consilio domum, &c. Quæ verba duo videntur importare præcipua, vnum emendi, & alterum emendi infra terminum statutum à Consilio. Ex quib. licet non possit verificari secundum, quia terminus non sit statutus, remanet primum, l. Celsus. §. sed & ipse. ff. de arbitr. c. cum dilectus, de dolo & contum. Mā-
2 datum † enim hoc qualificatum in duo distribuitur, Abb. in c. licet, in 9. not. de probatio. Quo stante succedit, quod taliter creati quam primum possunt, id adimplere debent, cum ad factum sint obligati, l. si ita stipulatus essem. §. Sabinus. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbor. obligat.

Et hoc maxime comprobarunt ex illa clausula in fine posita, videlicet, & hoc capitulum sit præcisum, & præcise debeat obseruari, quæ ad omnia præcedentia referri debet, secundum reg. l. talis scriptura. §. fin. ff. de leg. 1. quod in hoc casu visum fuit Dominis habere minorem difficultatem propter illa verba, & hoc capitulum sit præcisum, cum capitulum vocent statuentes totum vnum statutum, vt constat ex statuto qualiter statuta possent absolui.

3 Huiusmodi ergo † verba, & hoc capitulum sit pręcisum, imponunt Consilio necessitatem terminum statuendi, cum secundum Bald. in l. si causam. col. 2. hu. 5. de execu. re. iud. posita in statuto denotēt, quòd adeo sit strictum ius, & firmatum, vt ab eo nullo modo recedi posset, quod non contingeret, si posset Consilium non præfigendo terminum eximere creatum ab hoc onere, quia recederetur ab ista dispositione statuti, & concederetur Consilio per huiusmodi interpretationem, vt posset tacite illud facere, quod expresse sibi in hocmet statuto prohibetur, cum sibi tollatur facultas huiusmodi statuto derogandi: hinc enim est sensus illorum verborum, ita quod absolui non possit auctoritate alicuius Consilij, vt deprehenditur ex alijs statutis, de quibus in dubio.

Non obstat, quod per statutum detur potestas Cōsilio impartiendi licentiam vendendi talem domum. Quia statuentes confisi fuerunt de Consilio in illo casu, in isto non, per rationes adductas pro parte Lucinæ.

Minus obstat, quod relatiuum, qui, ad iunctum verbo futuri temporis soleat importare cōditionem, qua
4 deficiente deficit dispositio. Quia † dixerunt, quod facit conditionale suum antecedens, cui adijcitur per not. in l. Stichus qui mens. de legat. 1. quod antecedens in hoc casu est terminus. Vnde licet deficiat terminus, & sic non posset verificari obligatio de emendo domum infra terminum, non tamen deficit simplex obligatio de ipsam emendo, cum, vt dictum est, duo fuerint statuti præcepta.

ALDOBRANDINI.

In eadem Parmen. Lunæ, 11. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Dictio, ita tamen, est limitatiua præcedentium.*

2 *Forma requisita in aliquo actu si non seruetur, actus est nullus.*

DECISIO CCXXVI.

DOmini steterūt in resolutis circumscripto, an Domini de Valentib. probent concludenter habuisse bona, & domum tempore priuilegij, ex allegatis.
1 Nō obstat, q † dictio, *ita tamen*, importet modum, quia cum sit limitatiua, Aret. in l. Magister. in fi. C. de colla. limitat potestatem Consilij, vt non possit creare ciues, nisi seruata forma, quæ tunc à statuto traditur: formam autem statutū inducere apparet ex eo, quòd in omnem euentum modus respicit initium actus, & ex decreto irritante statutum, & propter illa verba, & hoc statutum sit præcisum, & præcise debeat ob-
2 seruari, Cassad. decis. 10. de rescri. Qua † forma non seruata, sequitur, quod actus sit nullus defectu potestatis Consilij, nec tractatur hoc casu de admittenda ciuilitate quęsita, sed de ea quærenda, vt ex supra dictis constat, & propterea cessant, quæ ex Aretin. cons. 144. & Beto. & alijs pro parte dominorum de Valentib. deducūtur. Quia isti Doct. semper præsupponunt iam quæsitām ciuilitatem, & quod tractetur de ea amittenda, quod non est in isto casu, tum ex supradictis, tum etiā ex allegatis auctoritatibus. Anch. consil. 169. col. 2. & Dec. consi. 661. sub nu. 12.

Nec obstat, quòd ciuilitas sit motu proprio, quia ijs Dominis, qui viderūt ciuilitatem (non enim omnibus fuit data illius copia) non videbatur motu proprio ob verba ponderata pro Lucina. Si tamen super hoc pars velit particulariter audiri, ei satisfiet.

ALDOBRANDINI.

In eadem Parmen. Veneris, 16. Martij. 1576.

SVMMARIA.

1 *Clausula in fine posita ad omnia pracedentia refertur.*
2 *Capitulum dicitur totum vnum statutum sub vna rubrica positum.*
3 *Interpretatio statuti ex vsu statuentium solet aliquando fieri.*
4 *Extensio vt inducatur, satis est, quod in casu, ad quem facienda est extensio, militet eadem ratio, licet non tanta.*
5 *Relatio potest fieri ad omnia pracedentia, nisi diuersa militet ratio.*

DECISIO CCXXVII.

DOmini pro maiori parte tenuerunt, clausulam, de
qua agitur, referendam esse ad omnia precedentia,
1 tia, tum ex regula generali, quod † clausula in fine po-
sita ad omnia refertur, tum etiam, quia non visum fuit
eis, quod illa verba, saluo &c. possint appellari capitu-
2 lum, cum capitulum nuncupetur totum vnum statu-
tum sub vna rubrica positum. Ita videtur dicere Bart.
in rub. de nou. oper. nunc. nu. 7. Cum enim in hoc ver-
siculo, saluo &c. qualificetur precedens dispositio, ea
tota dicitur vnum capitulum, Bar. in l. Aurelius. §. idē
quęsiuit. de li. leg. Idque tanto magis, quia versiculus
iste non videtur habere perfectam orationem, sed pen-
dere à precedenti oratione, quod satis clare liquet, se-
cundum Dominos, si dematur precedens dispositio,
3 quę † interpretatio confirmatur ab vsu statuentium,
qui sępissime consueuerunt capitulum appellare to-
tum vnum statutum positum sub vna rubrica, vt late
deducitur pro Lucina. Tum & tertio, quia cum vnum
statutum ab alio recipiat interpretationem, l. vtrum. &
ibi Ang. ff. de pet. hęre. In statuto qualiter statuta pos-
sint absolui, expresse disponitur, quod non possint ab-
solui statuta facta contra obligatos communi. Sed sta-
tutum qualiter forasterij possint fieri ciues, obligat
creatos ciues communi ad emendam domum: ergo ex
hoc alio statuto apparet de enixa mente statuentium,
quod statutum etiam in hac parte, in qua creandus ci-
uis communi Parmæ obligatur, sit precisum ita, quod
ei derogari non possit, quam etiam mentem ex pluri-
bus verbis eiusdem met statuti colligebant, & maxime
ex illis, *ita tamen.* & ex illis, *& nisi ille talis.*

Non obstat, quod videatur subesse maior ratio, qua
re statutum in hac vltima parte sit precisum propter
qualitatem personarum in ea contentarum, quam in
prima, quia cum in isto statuto vnica tantum conside-
rari possit ratio, nempe fauor publicus, licet propi-
cior, & efficacior hęc ratiò militet in vno, quam in alio
casu, hoc tamen non excludit, quin statuti dispositio,
ita in vno sicut in alio casu locum habere debeat, si-
4 cut † videmus in materia extensionis, satis esse ad illam
inducendam, quod in casu, ad quem facienda est extē-
sio, vigeat eadem ratio, licet nō tanta, nec tam efficax.
Soc. in l. 2. §. ex his, in 1. not. ff. de ver. obliga. Corne. in
l. vnica, nu. 13. C. de his qui ante apert. tabul. Vnde tan-
to magis id dicendum est in casu, in quo non agimus
5 de non extensione, sed de relatione, in qua materia re-
gula est, quod ea fiat ad omnia precedentia, dummodo
diuersa non militet ratio, Bar. in l. talis scriptura. de leg.
2. Hic autem versatur non diuersa, sed eadem ratio pu
blicę vtilitatis, licet fortè non tam efficaciter & poten-
ter sicut in secundo casu.

Non obstat, quod quando agitur de actu annullan-
do, non fiat relatio ad precedentia, quia id procedit,
quādo agitur de annullatione actus illius, circa quem
controuertitur, an sit facienda relatio ad precedentia,
vel ne. Exempli causa, in hoc casu si referas hanc clau-
sulam ad omnia precedentia, statutum redderetur nul
lum. Et ita loquitur Dec. in c. 1. requisiuis. de appel. cum
omnibus, quę allegari possunt, non autem, quando agi-
tur de annullatione alterius actus.

ALDOBRANDINI.

Florentina Iuris patronatus. Ven. 25. Iunij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Codicilli dicuntur esse pars testamenti, licet posteriori tempore conditi.*
2 *Iuris patronatus quasi possessio attenditur, quando agitur de institutione alicuius prasentati.*
3 *Conditio, qua tollit principalem effectum dispositionis, & reddit eam elusoriam, reijcitur, remanente in ceteris firma dispositione pradicta.*
4 *Prascriptio sine possessione non currit.*

DECISIO CCXXVIII.

DOmini tenuerunt, iuris patronatus spectare ad Si
monem, nisi Margarita melius probet incumben-
1 tia, quo ad prescriptionem: non ex codicillis, qui sunt
pars testamenti, licet posteriori tempore conditi.

Non obstat, quod Bartholomęus testator in esse de-
ducto iure patronatus non poterit mutare naturam
pręfati iuris patronatus, quia in actis non cōstat, quòd
inter testamentum, & codicillos intercesserit consen-
sus Archiepiscopi confirmaris huiusmodi ius patrona-
tus. Imo ex ipsomet testamento apparet, quod testator
hoc negotium non habuit pro absoluto propter illam
clausulam (*& hoc scilicet, nisi aliud per dictum testa-
torem prouideatur.*)

Non obstat quasi possessio Margaritę, quia agimus
2 nunc de proprietate iuris patronatus, non † autem de
institutione alicuius pręsentati, quo casu attendi solet
quasi possessio.

Non obstat reseruatio, de qua in codicillis, quod in-
stitutio fieri debeat per Priorem, quia de hoc nunc
non agitur, nec ordinarius reclamat, & potest reijci ta-
lis conditio, & in reliquis remanere firma dispositio
pręfata.

3 Quo vero ad caput prescriptionis, cum † illa non
currat sine possessione, Domini dixerunt de ea non
constare, quia presentationes factę à Margarita, ne-
dum non percutiunt tempus 40. sed nec etiam 30. an-
norum.

Minus obstat, quod in presentatione facta dē anno
1542. enuncietur presentatio facta à patre Margaritę
de anno 1528. quia non constat de tali presentatione,
hæc talis enunciatio probat in præiudicium tertij. Vl-
tra quod si probaret, non constat, quod pater Margari-
tæ tunc temporis non esset antiquior de familia de Ber
tis. Cum igitur Margarita alleget de prescriptione, de-
bet probare omnia requisita.

ALDOBRANDINI.

In eadem Florentien. Lunæ, 27. Februarij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Prascriptio quadragenaria sufficit ad prascribendum ius patronatus inter ipsos patronos laicos.*
2 *Scientia ad acquirendam quasi possessionem iuris prasentandi non est necessaria, sed aliquis actus requiritur.*
3 *Bona fides probatur eo ipso, quod probatur titulus.*
4 *Ignorantia codicillorum prasumitur, qui non reperiuntur in eadem charta.*
5 *Prasentatio vnius patroni praseruat ius alterius venientis eodem iure.*
6 *Prascriptio quadragenaria currit contra ignorantem.*

DECISIO CCXXIX.

DOmini concluserunt Margaritam sufficiēter pro-
basse præscriptionem, ita vt Simon Francisci non
possit, tāquam senior de familia presentare, quia in hoc
casu concurrunt omnia requisita ad dictam prescriptio
1 nem inducendam. Cum enim ad prescribendum ius
patronatus inter ipsos patronos laicos sufficiat qua-
dragenaria prescriptio, c. de quarta. de prescri. Gemi.
conf.

conf.123. Corn.conf.47.nu.5.lib.3. Balb. de præscript.
in 1.par.quæst.5.princ.q.9. Lambert. de iure patron. in
5.art.13.q.2.part.1.lib. requiritur consequenter posses-
sio continuata 40. annorum, quæ hic adest, vt constat
ex quarto præsupposito, supponendo, quod Margarita
fuerit hæres sui patris, ex quo præsentationes factę tam
à Simone eius patre, quam ad ipsa omnes sortitæ fue-
rint effectum. Calderin. de iure patron. consil. 1a. Cũ
2 enim non probetur Simonem Francisci fuisse in† quasi
possessione pręsentandi, eius scientia ad acquirendam
hanc quasi possessionem non fuit necessaria. innoc. in c.
bonę. *il secondo*. de postula.pręla. Abb. in c. in literis, nu.
26. de resti. inspol. Roch. de iure. patro. in verb. compe-
tens, nu. 25. Balb. in l. 1. nu. 16. C. de seru. & aqu. Put.
decis. 209. item & secundo lib. 1.
3 Titulus etiam adest ex testamento, & † bona fides
probatur eo ipso, quod probatur titulus, Bart. in l. Cel
sus, nu. 17. de vsucap.
Nec codicilli potuerunt inducere malã fidem, quia
4 † ipsorum præsumitur ignorantia, cum non sint in ea-
dem charta. Doct. in l. fin. C. de codicill. Et ita alias
fuit resolutum in vna Roman. de Comitib. coram Il-
lustr. D. Palcotto, 23, Iunij, 1559. Cro. in §. duo fratres,
num. 106.
Sicut nihil facit, quod a Cppella possideat vineam,
quasi ex hoc colligatur effectuatio codicillorum: &
consequenter præsumendum sit, quod Simon pater
Margaritę illorum habuerit notitiam: nã vltra, quod
secundum aliquos ex Dominis, non constat de identi-
tate vineæ, non apparet, quis vineam tradiderit Cap-
pellæ. Et ex hoc solo nõ visum fuit Dominis, quod pos
sit argui prædicta scientia ad effectum inducendi malã
fidem.
Non obstat, quod pręsentatio vnius patroni pręser-
uet ius alterius, quia id procedit, quando veniũt ex eo-
5 dem iure, † secus quando ex diuerso iure, ex allegatis,
maxime, quando vnum est exclusiuum alterius, vt in
hoc casu, in quo dispositio codicillaris est incompatibi-
lis cum dispositione testamentaria.
6 Quod autem; pręscriptio quadragenaria currat cõ-
tra ignorantem, est indubitatum, l. fi. C. de pręscript.
long. temp. l. sicut. de pręscrip. 30. & 40. annorũ, Balb.
de pręscript. in 4. part. q. 28.
Quę omnia dixerunt Domini cum pręsupposito,
quod Simon Francisci velit, vt in dubio concluditur,
pręsentare solus tanquam senior de familia iuxta for-
mam codicillorum: si vero vellet & ipse concurrere cũ
Margarita in præsentando vigore testamenti, hoc di-
xerunt particulariter videndum, quia fortasse in hoc
casu intrabit, quod pręsentatio vnius patroni pręseruet
ius alterius, vt fuit pluries dictum, & signanter in illa
Roman. Cappellanię de Capizucchis.

ALDOBRANDINI.

Toletana Congruarum. Lunę, 13. Feb. 1576.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticam, seu Cappellaniam fundans eam dotare te-
netur, sicut pater filiam.*
2 *Dos & stipendium beneficiati in materia ecclesiastica, pro
eodem capiuntur.*
3 *Stipendium propriè dicitur quoddam modicum æs à stipe,
quod per stipes, id est, modica æra colligitur.*
4 *Salarium, & datum pro alimentis differunt.*
5 *Cappellanis ipsis imputandum est, si tenuia acceptarĩt be-
neficia.*

DECISIO CCXXX.

DOmini sine difficultate cõcluserunt, quãtitatem,
de qua in fundatione fuisse datam, & assignatam
1 huiusmodi Cappellanis pro ipsarum dote. Cũ enim
de iure fundãs Cappellaniam, siue Ecclesiam teneatur
eam dotare, vt pater filiam, vt in l. qui liberos. ff. de rit.
nupt. Alb. cons. 89. num. 10. lib. 2. latissimè Lambertin.
de iure patron. art. 19. quæst. 9. principali, 1. parte. 1. lib.
& art. 21. eiusdem q. sequitur, quod assignatio, de qua
in fundatione, præsumenda sit facta ex prædicta causa
necessaria, quia actus præsumitur factus non solum ex
causa præcedenti, l. 2. C. de acqui. poss. sed etiam ex cau-
sa necessaria. l. fi. vbi Doct. de alimen. pupil. præstan. Et
ex ea, quæ magis est necessaria, Bald. consil. 113. lib. 5.
& in quadam assignatione dotis, Aym. cons. 304. nu. 5.
Et hoc etiam suadetur ex bulla Gregorij, in qua di
citur, Archiepiscopum sufficiẽtes redditus huiusmodi
Cappellanis assignasse, ergo ab initio sufficienter dota-
tæ fuerunt. Non obstat, quod in fundatione appelle-
tur stipendium, non autem dos, in illis verbis, ne an-
2 tem propter istorum stipendium, quia † dos & stipen-
dium beneficiati in hac materia pro eodem capiun-
tur. Dos enim assignatur beneficio pro stipendio sa-
cerdotis. c. nemo. de consecr. distinct. 1. Vltra quod ex
abundanti ab aliquibus dicebatur, quod quando præ-
3 dicta qualitas pro stipendio data fuisset, quod † sti-
pendium ex proprietate vocabuli æs quoddam mo-
dicum significata, à stipe, quod per stipes, id est, modi-
ca æra, colligitur, l. ager. §. 1. ff. de verb. signific. l. 1. de
colleg. illici. Et militibus dari solet, l. item miles, de
re iud. Et legationes quoque stipendia dicuntur, in fi.
l. hos. de leg. & in summa capitur pro salario, vt per Alc.
in d. l. ager. §. 1. de verb. sign. Hoc non releuaret benefi-
ciatos, quia non sequitur, pro salario quid datum est,
4 ergo & pro alimentis: quod † ex eo patet, quia super
salario in vltima voluntate relicto sine prætore transi-
gi potest, quod super alimentis eodem modo relictis
minimè licet, l. de his, §. si in annos singulos. ff. de tran-
sact. Cum itaque hæc quãtitas assignata fuerit pro do
te, ad nullum augmentum tenetur, glo. in c. quanto, in
verb. indulgemus, de censibus quia beneficiati debent
esse contenti suis beneficijs, vt pluries fuit resolutum.
5 & signãter in illa Calleguritana. de Vadar. Ipsis † enim
Cappellanis imputandum est, si tenuia acceptarunt be-
neficia, gl. in c. 1. 21. q. 1. Videmus enim in fortiori casu,
quod periculum dotis amissæ non pertinet ad dotan-
tem, sed ad ipsum beneficium dotatum, Lamber. de iu
re patron. in 8. art. q. 5. princ. 1. part. lib. 1. nu. 17.
Quæ omnia eo facilius in hoc casu admittenda sunt,
ex quo capitulum limitate se obligauit propter illã ver
ba præcedentia relatoria, sicut superius est expressum,
& consequenter ad nihil aliud teneri potest, cum aliud
non promiserit. l. quicquid adstringendæ, de verb. obl.

ALDOBRANDINI.

Parmen. Bonorum. Lunæ 20. Febr. 1576.

SVMMARIA.

1 *Clausula in fine posita ad omnia precedentia refertur, nisi
diuersitatis ratio manifesta reperiatur. & nu. 2.*
3 *Potestas omnis ciuitatis penes ipsius consilium de iure re-
sidet.*
4 *Capitulum in statuto duobus modis accipitur, pro parte, et
pro toto.*

DECISIO CCXXXI.

DOmini non fuerunt cõcordes: putabãt enim nõ-
nulli, clausulam illam, & hoc Capitulũ, &c. refe-
rendam esse ad totum statutum, cũ sit in fine posita. l.
1 talis scriptura, ff. de leg. 1. quia † nulla ratio secundum
eos suadet, quod magis ad vnam, quam ad aliam par-
tem referatur: quod efficit, vt etiam si totum statutum
sit exorbitãs, nihilominus ad omnia referenda sit, Aret.
in d. l. talis scriptura. num. 5. Et pro hac opinione addu-
cebant etiam not. per Bald. in l. in ciuile. ff. de leg.
2 Alij verò contrarium opinabãtur, quia † manifesta
est ratio diuersitatis, quare statuẽtes voluerint esse præ
ciam vltimam partem, & non primã. Contentos enim

tn

in d. vltims parte vti malos homines, quibus expedit
prouinciam purgaram retinere, odio prosequentes,
nullo modo in suam vo uerũt ascribi ciuitatem: Alias
verò personas, de quibus in 1. part. disponitur, volue-
runt fieri ciues sed pro securitate solutionis bonorum
voluerunt, quod domum, vel ædificent, vel emant. Vn
de non est mirum, quod circa hos voluerunt Consi-
lium magis latas habere habenas: cũ videamus, quod
etiam empta domo, eius arbitrio remiserunt, an velit
dare licentiam vẽdendi domum iam emptam, vel ædi-
ficatam. Imò non est secundum Dominos ita tenentes
verisimile, quod voluerint statuentes sub eadem cen-
sura illos, quos permiserunt pro suo arbitrio Consilio
ciues creati cum onere tantum emendi, vel ædifican-
di domum, & eos, quos omnino & indistincte prohi-
buerunt in ciues adscribi. Et quod ita voluerint tolle-
re potestatem Consilio contra dispensandi disposita in
hoc statuto in vno sicut in alio casu, cum inter eos vi-
deatur militare admodum diuersa ratio. Maxime, quia
ita interpretando restringitur Cõsilij potestas, penes,
3 † quod de iure residet omnis potestas ciuitatis, vt di-
ctum fuit in alijs positionibus huius causæ. Item annul
latur actus, nempe priuilegium ciuitatis, de quo agi-
tur, quæ omnia solẽt regulariter efficere, vt clausula in
fine posita non referatur ad omnia, ad Dec. in c. secun-
do requitis. de appel.

4 Non obstat verbum, *Capitulum*, quia † illud expo-
nebant aliqui pro parte, & sic hoc capitulum, id est,
hæc pars. instit. ad leg. Aquil. in princ. & §. 3. Et in om-
nem euentum referebant, vt dictum est, ad illa vltima
verba, *saluo, &c.* quæ constituunt, Capitulum, quas po-
nunt exceptionem à regula firmata.

ALDOBRANDINI.

Romsn. de Lante. Veneris, 11. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Statutum prohibens, ne filiæ aliquid pluris petere possint ab hæredibus patris, vltra id, quod pater ipsis eis reliquerit, intelligendum est de hæredibus sanguinis, id est, de descendentibus.*

2 *Statutum ijsdem coniecturis interpretatio, quibus & mẽs testatoris, qui non præsumitur quem voluisse propriæ soboli extraneum præferre.*

3 *Leges in materia legitima de patre non confidunt, & numero 7.*

4 *Dictiones vniuersales intelliguntur secundum qualitates præcedentium.*

5 *Statutum superfluum non dicitur, si tollit quæstionem aliqua lege aperta non decisam, sed inter Docto. controuersam.*

6 *Filia exclusa à statuto, an possit petere supplementum legitimæ, magis æqua opinio, quod sic.*

7 *Statuentes interrogatos, an voluissent, quod pater possit præferre quemlibet extraneũ etiam feminam propriæ filiæ, non est præsumendum respondisse, quod sic.*

DECISIO CCXXXII.

Domini concluserunt, statutum c. 82. lib. 1. in telli-
gendum esse stantibus descendentibus masculis,
cum enim statutum prædictum de hæredibus mentio-
nem faciat, prohibendo filiabus, ne vltra id, quod pa-
ter eis reliquerit, quicquam petere possint ab hæredi-
1 bus patris, de † hæredibus sanguinis, id est, descenden-
tibus intelligendum est. l. ex facto. §. fin. ad Treb. Tale
enim statutum restringendum est, quia exorbitans, &
contrarium dispositioni iuris communis, c. cum di-
lectus. de consuet. & quia continet exhæredationem
legalem, quæ non minus est odiosa, quam sit exhære-
datio hominis, Bald. in l. illam. C. de colla. Cum enim
eisdem coniecturis ducamur ad interpretandam men-
tem statuentium, quibus ducimur ad interpretandam
2 mentem testatoris, clarũ est, † quod semper ita inter-
pretamur mentem testatoris, vt nõ præsumamus, quẽ
voluisse propriæ soboli extraneũ præferre, l. cũ auus.
de cond. & demonst. l. cũ acutissimi. C. de fideicommis.
Pro absurdo nã que habetur, ꝙ pater filiã possit exclu-
dere, & aliũ extraneũ etiam feminã instituere, quod e-
ueniret si aliter hoc statutũ interpretaremur, quo casu
verbum, hæres, pro descendentib. capitur, & extraneos
nõ comprehendit. late Gabr. de verb. sig. cõcl. 2. nu. 14.

Nec est bona responsio hæredum, quod statuentes
3 confisi fuerunt de patre, quia † in materia legitimæ le-
ges de patre nõ confidunt, & propterea voluerunt, ꝙ
legitimã pater omnino relinquere cogatur. l. scimus. l.
omnino. C. de inoffic. test. nec filius, nisi ex certis causis
expressis, & probatis, legitima à patre priuari potest, §.
aliud quoque capitulum, vt enim. de app. cogno. Quæ
omnia in hoc particulari comprobant, quia in fine sta-
tuti excipitur filialis successio ab intestato, quæ exce-
ptio declarat regulam præcedentem, vt intelligendum
sit etiam de descendẽtibus. Dec. in l. 1. nu. 26 de regul.
iur. Et quia nullibi apparet, quod statuentes voluerint
feminas excludere, nisi fauore descendentium, imò ne-
que simpliciter illas exc userunt, sed cum qualitate do-
tationis, alioquin iniquissimum videretur statutum, si
non sustineretur ex ratione conseruandæ agnationis, vt
per Pur. decis. 38. lib. 4. Et in summa, Dominis placue-
runt rationes adductæ per Nattam in tract. quod stan.
masc. 4. quæst. princ. num. 140. quem sequitur Brun. de
stat. excluden. femin. art. 12. num. 104.

Nõ obstat generalitas verborũ, quia nulla adest di-
ctio vniuersalis circa qualitatẽ hæredis, sed simpliciter
est dictũ, quod non possit quicquam petere ab hærede,
quæ dictio, vt dictũ est, pro hærede descendente intelli-
4 gitur, d. l. ex facto. §. fin. Et † dispositiones postea vni-
uersales, vt semper sit rata voluntas testatoris, intelli-
guntur secundũ qualitatem præcedentem in euẽtum,
in quẽ sit institutus descendens: tunc enim omni tem-
pore, & omni casu femina nil vltra id, quod pater sibi
reliquit, petere poterit, quia non est nouũ, quod dispo-
sitio generaliter loquens restringatur, ne absurdum se-
quatur. Bart. in l. Gallus, §. etiam si præsens. ff. de lib. &
posth.

Non obstat quod ita interpretando reddatur super-
fluum huiusmodi statutum, ex quo filia vti exclusa ab
intestato præterita non rumpebat testamentum patris
5 secundum communem opin. Nam superfluum nõ di-
citur, cum tollit quæstionem non decisam aliqua lege
aperta, sed controuersa inter Doct. vt patet ex traditis
in l. Gallus, §. & quid si tantum, vbi Alex. nu. 16. Brun.
in d. tract. fem. exclus. art. 10. nu. 27. Et ita particulari-
ter respõdet Pur. d. decis. 28. Maximè, quia illa difficul-
tas in hoc casu magis augebatur, ex quo non tantum
filia excludebatur ab intestato, cum stat. de succ. ff. ab
intesta. mandet quod dotetur. Et propterea non videba
tur tolli ius contra tabulandi, ex quo statutũ feminam
ad instar extranei omnino non redigit, vt per Paul. de
Castr. in l. fi. nu. 3. de acq. hæred. Alex. cons. 134. lib. 1. Ti
raq. de retract. lignag. §. 1. glo. 8. nu. 14. Maximè, quia,
vt vnus ex Dominis addebat, hæc ambo statuta fuerũt
eodem tempore condita, saltem mentaliter, & propte-
rea licet vnũ de alio mentionem faciat, hoc fuit factũ,
ne statuentes viderentur per vnum alterum derogare.

6 Minus obstat superfluitas † cõsiderata respectu pe-
titionis supplemẽti legitimæ, quia & in hoc artic. sunt
variæ Doct. opiniones, vt per Brun. d. tract. at. 9. nu. 24.
Soc. cons. 150. lib. 1. Ruin. cõs 4. l. 3. Imò si attẽderemus
opinionẽ relatam à Soc. d. cons. 150. nu. 26. ea maximè
fauet huic interpretationi, quia illi Doct. tenebant, ꝙ
filia posset petere supplementũ legitimæ, & impugna-
re testamentum paternum quando erat institutus ex-
traneus, vt per Alex. in d. §. & quid si tãtũ. col. pen. & si

Nec

Nec obſtat, quod ſit taxata per ſtatutum legitima, quia hoc eſt præſupponere id, de quo diſputatur. Si-
curi nil facit, quod fuerit factum ſtatutum ad fauen-
7 dum voluntati teſtatoris. Quia † in materia legitimæ,
vt dixi, leges paternæ voluntati non fauent. Et pro-
pterea non obſtat, quod dicit Natt. in d. tract. q. 4. nu.
126. quia ibi diuerſa erant verba ſtatuti ab ipſo relati, à
verbis huius ſtatuti, & rationes ab ipſo refutatæ, num.
140. & ſeq. plus Domini placuerunt. Non enim ſuade-
ri poteſt Dominis, quod ſi ſtatuentes interrogati fuiſ-
8 ſent, an voluiſſent, † quod pater poſſet quemlibet ex-
traneum, & etiam feminam præferre filiæ, reſpondiſ-
ſent affirmatiuè, ad gl. in l. tale pactum. § pater filium.
ff. de pact. cum nulla ratio id ſuadere poſſit.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Penſionis.

SVMMARIA.

1 *Penſio per promotionem ad cathedralem extinguitur de ſtylo curiæ, ſed beneficia non vacant, niſi per conſecrationem, & nu. ſeq.*

2 *Stylus curiæ an intret, vt ante conſecrationem ad cathedralem penſio non ſit extincta.*

3 *Gratia retentionis penſionis dicitur ſufficiens, etiam non facta expreſſa mentione de eccleſiis cathedralibus.*

4 *Nomen Sancti alicuius eccleſiæ non exprimitur de ſtylo curiæ in gratijs retentionis penſionis.*

5 *Eccleſiæ appellatione comprehenditur etiam cathedralis, vbi maximè ſunt verba vniuerſalia geminata, omnibus, & ſingulis, & nu. 10. & ſeq.*

Imò etiam in materia odioſa, ſiue gratia proprio motu ſit facta, ſiue ad ſupplicationem cum verbis vniuerſalibus & geminatis: alias ſecus, & nu. 6. & 7.

8 *Epiſcopatus venit ſub nomine eccleſiarum Prouinciæ, etiam in materia reſtringibili, & nu. 10. & ſeq.*

9 *Verba vniuerſalia etiam in materia odioſa retinent propriam ſignificationem, & nu. 15. & 28.*

Imo extenduntur vbi militat eadem ratio, & nu. 10.

Et maximè, vbi caſus eſt expreſſus requirens ſpecialem mentionem. Sub generali clauſula comprehenduntur etiam alij caſus ſpecialem mentionem requirentes, & num. 11.

Et eo magis, vbi conſtat de mente concedentis, & nu. 12.

Et vbi ex cõmuni vſu loquendi ita ſolet intelligi, & n. 13.

14 *Cathedrales eccleſiæ ſunt ſpeciali nota digna.*

16 *Innoc. locus in c. dilectus filius. de conceſſ. præb. ſuo candori reſtitutus.*

17 *Atteſtatio Rebuff. de ſtylo curiæ non habetur in conſideratione.*

18 *Negatiua ſolet potentius negare, quam affirmatiua affirmare.*

19 *Cardinales quo ad iuriſdictionalia habent iura epiſcopalia.*

20 *Eccleſiæ cathedrales ſolent Cardinalibus dari in adminiſtrationem, non autem in commendam.*

21 *Diſpenſatio retentionis penſionis, & aliorum beneficiorum, quando datur cathedralis eccleſia, non extenditur vltra duas vices.*

Fallit, niſi opponatur in diſpenſatione dictio, quibuſcunque, & nu. 23.

22 *Diſpenſationes tot debent eſſe, quot obſtacula.*

24 *Locutio pluralis ſine ſigno vniuerſali duo comprehendere dicitur.*

25 *Dictio plura verificatur in duobus, vbi eſt facta diſpenſatio ad plura beneficia.*

26 *Diſpenſatus ad obtinendum non eſt diſpenſatus ad retinendum.*

27 *Diſpenſatio ad plures cathedrales eccleſias debet intelligi remouendo obſtaculum cauſa retinendæ penſionis.*

29 *Verbum obtinere, ſignificat etiam retinere.*

DECISIO CCXXXIII.

Domini propoſitum dub. diſtinxerunt in quinque difficultates. Quarum Prima fuit, *an huiuſmodi penſio non data ſufficienti gratia retentionis expirauerit per promotionem ad Eccleſiam cathedralem.*

Secunda, *an gratia extenſionis dicatur ſufficiens, cum non fuerit in ea facta expreſſa, & indiuidua mentio de Eccleſiis cathedralibus.*

Tertia, *vtrum huiuſmodi retentio dato quod comprehendat cathedrales eccleſias, intelligenda ſit de duabus tantum, an verò poſſit intelligi de tribus, vel quatuor.*

Quarta, *in euentum, quod poſſit intelligi etiam de tribus vel quatuor, an intelligendum ſit, ſi ſucceſſiuè vna dimiſſa Cardinalis Piſanus aliam obtineret, an verò etiam, quod illas inſimul ex diſpenſatione Apoſtolica retineret.*

Quinta, *an in omnem euentum ſaltem ex antiquitate temporis ſufficiens diſpenſatio eſſet præſumenda, cum hæc penſio vltra 40. annos ſoluta fuerit.*

Et quo ad primam difficultatem ſolum per modum
1 dubitationis fuit per aliquos dictum, quod † & ſi per pro-
motionem ad Eccleſiam cathedralẽ penſio extinguatur propter ſtylum curiæ, tamen videtur, quòd regulariter beneficia non vacent, niſi per cõſecrationem. Et quamuis in vna ſit introductum, vt vacent per promotionem, hoc tamẽ eſt, quia eo ipſo, quod Papa aliquem promouet ad epiſcopatum, decernit beneficia vacare, illa illico conferendo, Abb. in c. cum in cunctis, §. inferiora, num. 3. de elect. Vnde cum Papa in ſingulis promotionibus ad Eccleſias cathedtales non ſolum non
2 decreuerit vacare propria beneficia, ſed † Cardinali
Piſano conceſſerit illorum retentionem, dubitari poteſt, an hoc caſu ſtylus prædictus intret ſaltem, vt ante conſecrationem, extincta non fuerit talis penſio.

Sed ſuppoſito, quod penſio alias extincta fuiſſet, non data ſufficienti retentione circa ſecundam difficultatem, fuerunt tres opiniones.

3 Aliqui enim tenebant, quod hæc gratia † concedat
Cardinali retentionem hanc etiam in ſimul cum eccleſijs cathedralibus, & mouebantur ex decif. alias facta coram R.P.D. Sarmiento in cauſa Corduben. penſionis de menſe Maij 1566. & per decif. etiam in ciuitatem Penſionis coram bon. mem. Oradin. de menſe Nouembr. 1567.

Quæ decif. videbantur tenentibus hanc partem niti bonis rationibus & auctoritatibus. Cum. n. in hac gratia dicatur, *vna cum omnibus, & ſingulis Eccleſiis*, &c. propriè videntur comprehendi cathedrales Eccleſiæ;
4 de † ſtylo enim eſt, quod quo ad eas nomen Sancti non
exprimitur, ſed quod huiuſmodi Eccleſiæ nomen gerens retinent, vt atteſtatur Io. Monach. in c. quamuis. num. 15. & 16. de præb. in 6. Gemin. ibi num. 11. in fin. Quod comprobatur per tex. in c. accepimus, & ibi glo. in verb. maiores. de ætat. & qualit. c. 1. & ibi Hoſt. de præb. c. cum clerici, vbi glo. in verb. Eccleſia, de verb. ſign. clem. in pleriſque, & ibi Vital. num. 2. de elect. Anch. in d. c. quamuis, in 5. not. & Franc. in d. §. quanquam. in 2. limit.

5 Maximè ponderando illa † verba vniuerſalia gemi-
nata, *omnibus & ſingulis*, quæ reddunt hanc gratiam amplam ita, vt cathedralis comprehendatur. Oldr. conſ. 215. num. 6. Fel. in c. in noſtra. corol. 39. de reſerua. Gemin. in c. 1. nu. 17. de fil. presbyt. Cum enim ex prædictis verbis vniuerſalibus conſtet, Papam vberiorem voluiſſe facere gratiam, verba in ea latiſſimè videntur intelligenda. But. in d. c. quamuis, nu. 1. & in fi. Maxi-
6 mè † cum talis gratia ſit motu proprio facta, quo caſu
etiam in materia odioſa venit epiſcopatus, cum ceſſet ratio text. in c. quamuis, de præben. in 6. ſi credimus Franc. in d. c. quamuis, §. 1. num. 5. verſ. ſecundo limita. de præben. in 6.

Ex quibus tollitur, quod in odioſis nomen Eccleſiæ non com-

comprehendat cathedralem, quia id procedit, quando
7 indefinite profertur, non † autem cum verbis vniuersalibus & geminatis, prout in casu isto. Felyn. in rub. de maio. & obed. sub num. 9. vers. sequitur etiam. Et est de mente Gemin. in c. auaritiæ. col. 2. vers. quæro etiam. an iste text. habeat locum in electo ad episcopatum, de elect. in 6. Et propterea videmus, quod si fiat mentio
8 de ecclesijs Prouinciæ, venit † Episcopatus sub tali appellatione, etiam in materia restringibili, c. quamuis. §. quanquam, vbi Gem. in 5. not. & Franc. nu. 1.

9 Verba † enim vniuersalia maximi sunt momenti, vt colligitur ex late deductis per Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone, num. 25. & 26. latissime Aym. cons. 190. Crescen. decis. 32. Quæ etiam in materia odiosa retinent propriam significationem. Cald. cons. 1. de consan. & affi. Aret. per illum tex. in l. cum lege, ff. de testamen. Aym. post Corn. & alios cons. 18. num. 12. cum seq. Rebuf. in prax. de diff. inter reser. & priu. nu. 8. Et propterea non obstat text. in c. quamuis, quia ibi erat restrictio ad certum locum, & materia odiosa absq; dictionibus vniuersalibus.

Et hæc omnia comprobantur propter ideutitatem
10 rationis. Nam cum † rano restringēdi, de qua per Bonon. in c. tua, nu. 5. de verb. sign. & in Consil. Lateranen. de reformat. cur. militet tam in monasterijs Consistorialib. quam in Episcopatib. Lap. alleg. 84. nu. 11. Dec. in c. decernimus, num. 4. de iudi. licet Papa nominatim expressert monasteria, item etiam titulos Cardinales, dicendum etiam videtur, quòd veniant sub nomine Ecclesiç cum verbis vniuersalibus Episcopatus, in quibus eadem militat ratio, cum non detur ratio, quare magis in isto casu verba sint restringēda. Aym. cons. 84.
11 nu. 14. & cons. 92. nu. 4. maximè, quia † vbi expressus est casus requirens specialem mentionem, vt in hoc, in quo exprimitur titulus Cardinalis, & monasteria, sub generali clausula comprehenduntur etiam alij casus specialem mentionem requirentes, c. qui ad agendum. de procurat. in 6. Cassad. 1. eod. tit.
12 Idque tanto magis, quia † cū videatur indubitatum: quod quando cōstet de mente Papæ, episcopatus comprehenduntur, gl. in c. quamuis, in verb. non extendit, in fin. & ibi Franc. in §. quanquam, in 3. limit. satis in hoc casu de mente Papæ videtur constare ex verbis vniuersalibus, & geminatis, & ex communi vsu loquēdi, quod quando de ecclesijs sine aliquo adiuncto fit
13 mentio, † intelligatur de cathedralibus de quo communi vsu loquendi Modern. testantur, ac etiam, cum Papa ordinate procedendo incipiat à dignitatibus. Vnde cum post dictionem, ecclesijs, exprimat monasteria, quæ sunt quid medium inter maiores, & sic cathedrales, & inferiores. Dec. in d. c. decernimus, num. 4. de iud. dicendum est, quod sub nomine ecclesiarum voluerit Papa comprehendere cathedrales, quæ solæ videntur maiores Abbatijs, & Monasterijs Consistorialibus. Idque tanto magis, quia in eademmet grana, quando Papa fecit mentionem de cathedrali Pharen. absolute vocat ecclesiam Phaten. & sic ecclesiam cathedralem absolute sub nomine ecclesiæ designat. Addebāt etiam, quod ita de facili in vno, sicut in alio casu Papa concessisset hanc retentionem, attenta maximè facilitate temporum antiquorum, & attenta etiam obseruantia tanti temporis. Soc. cons. 145.

Ex quibus tenentes hanc partem tollebant respōsionem pro parte Illustr. D. Card. datam ad cons. Oldrad. 215. quod non loquatur de ipsa ecclesia cathedrali, sed de beneficijs in ecclesia cathedrali. Ex supradictis enim apparet, quod multa loquuntur de ipsismet ecclesijs. Tum & secundò, quia adducitur ratio Oldradi super vbertate gratiæ. Tum & tertiò, quia ratio, quare beneficia cathedralia non cōprehendantur in generali con-
14 cessione, est, quia † cathedrales sunt speciali nota dignæ, d. c. quamuis, quæ ratio militat ita in vno casu sicut in alio. Et sicut hæc ratio, vbi verba propter eorum vniuersalitatem contrarium innuunt, non efficit, quin comprehendantur beneficia in cathedralibus, ita etiam debent comprehendi ipsæ cathedrales, propter eandem vniuersalitatem, cum eadem sit ratio probabilis in vno, quæ est in alio casu.

Non obstat, quod materia sit odiosa, & restringibi-
15 lis, quia † non propterea verba vniuersalia eorum significationes amittunt. Et propterea Doct. in l. si de certa. C. de transact. etiam in renunciationibus, quæ sunt stricte interpretandæ, admonent summopere cauendum à verbis vniuersalibus.

Et si forte fieret vis super d. Innoc. in c. dilectus filius, de concess. præben. quod appellatione ecclesiæ, & monasterij non veniat cathedralis, animaduertendum
16 est, † quod corrupta est lectura Innoc. in eo loco: nam dicit de ecclesijs, & monasterijs ecclesiæ, & debet dicere de ecclesijs & ministerijs ecclesiæ, quod patet iungendo tex. in c. 2. cum c. dilectus, de concess. præben.

Nec apud ita tenentes erat in aliqua consideratione
17 † attestatio Rebuff. de stylo curiæ, cum ipse nunquam in curia fuerit, & pluris faciebant attestationes Io. Monachus, & aliorum supradictorum.

Non obstat, quod de administratione non sit facta mentio. Quia placebant responsiones datæ à Sern. in reg. de triennal. q. 5. nu. 9. & Abb. in c. querela, in 1. notab. de electio.

Aliqui verò ex Dominis tenebant, quod cathedrales non venirent, per tex. in c. 2. & c. dilectus, de conc. præb. c. quamois. de præben. in 6.

Nec secundum eos obstat prægnantia verborum. Quia tex in c. 2. loquitur per dictionem vniuersalem,
18 nullam, quæ † est negatiua, quæ solet potentius negare, quam affirmatiua affirmare. Et quia omnia, quç pro hæredibus allegantur, loquuntur, non de ipsis cathedralibus ecclesijs, sed de beneficijs in cathedralibus.

Nec obstat, quod sit facta mentio de titulis Cardi-
19 nalium, quia † illæ non sunt cathedrales, licet quo ad iurisdictionalia habeant iura episcopalia. Et secundum eos, quando de ecclesijs fecit Papa mentionem, intellexit de titulis Cardinalium, qui frequenter propter optionem mutantur. Et ad decis. in causa Corduben. respondebant, quod ibi aderant verba multa prægnantiora propter expressionem administrationis, qui modus prouisionis proprie conuenire videtur ecclesijs
20 cathedralibus, quæ † solent Cardinalibus dari in administrationem, non autem in commendam. Et vnus etiam vltra hoc addebat, quod si de nouo materia esset videnda, prædicta resolutio sibi non placeret propter d. c. 2. & c. dilectus. de concess. præben.

Aliqui distinguebant, si virtute illius dictionis, & alias, de qua in schedula Consistoriali, cum dicatur, in titulum, commendam, & alias, potest exponi administratio, tunc comprehendantur cathedrales, vel minus non comprehendantur, quia cum supra Papa in concedenda retentione ecclesiæ Pharen. Cardinali S. Apollinaris expresserit administrationem, ad fauorem verò Cardinalis Pisani hoc non expresserit, id non potest videri factum, nisi cum mysterio & videtur in hoc casu militare reg. l. vnica:. §. sin autem ad deficientis. C. de caduc. tollen.

Quo ad tertiam difficultatem Domini similiter non fuerunt concordes, quia nonnulli tenebant, dispensationem hanc cum materia hæc sit odiosa ex allegatis debere restringi ad duas, non autem tres comprehendere.

Primò ex doctr. Collect. in c. dudum, de elect. cum alijs allegatis. Secundò propter notata in c. non potest, de præbend. in 6. Et quia sufficit, quod dispensatio in aliquo operetur. Put. decis. 10. de dispensat.

Non enim ijs, qui hanc partē tenebant, fit verisimile, quòd Papa nō fuisset ex hoc redditus multo diffici-

lior

lior in concedenda retentione pensionis reseruatæ su-
per paupere ecclesia cum tribus ecclesijs cathedralibus
quam cum duobus. Maxime, quia cum pensio reserue
tur, vt commodius substentari valeat, cessat hæc causa,
stante consecutione trium ecclesiarum, præsertim tam
magni reditus, & quia etiam ita interpretando minus
21 præiudicatur ecclesiæ. Addebant, † quod cum tot de-
beant esse dispensationes, quot obstacula, Gemin. consf.
33. Franc. in c. non potest, de præben. super omnibus
debebat dispensari expresse.
Nooobstant illa verba, omnibus & singulis, quia
recipiunt interpretationem, vt dicetur in sequenti du-
bitatione.
Aliqui contrarium tenebant propter vniuersalita-
23 tem verborum tam respectu ecclesiarum, & beneficio-
rum, quam respectu dispensationum, cum dicatur, quę
ex quibusuis dispensationibus, quo casu cessant supra-
dicta. Tiraq. in l. boues. §. hoc sermone, limit. 25. Maxi-
me quia si duo esset redigenda hæc gratia, superflua
redderentur illa verba vniuersalia, & geminata, ex quo
ex se pluralis locutio sine signo vniuersali duo com-
24 prehendit. Vnde † quamuis infinitatem non debeant
importare, debent tamen plura quam duo signa hæc
vniuersalia significare. Aym. consf. 190. nu. 4. & cõs. 294.
num. 1. Tiraquel. vbi supra, Sarnen. de annali. q. 3. & de
triennal. q. 2.
Non obst. no. in c. dudum. de elect. quia Docto. ibi
loquuotur, quando quis est dispensatus ad plura in-
25 comparabilia, quæ † dictio verificatur in duobus, vt
per Collect. ibi, nu. 10. Non autem, quando ad omnia
singula, quæ ex quibusuis dispensationibus obtineret,
vt in hoc casu.
Quo ad quartam, similiter tenentes in præcedenti
difficultate partem negatiuam, in ista tenebant debere
intelligi de ecclesijs, quarum successiue Cardinalis vna
26 dimissa aliam obtineret, quia † dispensatus ad obtinē-
dum non est dispensatus ad retinendum. Docto. in c.
non potest, de præben. in 6.
Alij tenebant cõtrarium propter verba ampla con-
cessionis, tum quia dicitur, *vna cum*, quæ simultanei-
tatem, vt ita dicam, important. Et quia in hoc casu non
27 dispensat Papa, vt possit obtinere plures ecclesias ca-
thedrales simul, sed remouentur obstacula, quæ pos-
sent impedire quo minus Cardinalis Pisanus potuisset
donec viueret, retinere hanc pensionem: & propterea
eo ipso, quod idem dispensabatur, quod posset retine-
re simul ecclesias, subintrabat, quod simul etiam posset
retinere pensionem hanc. Et cum verba hæc salua ra-
tione recti sermonis ita restringi non possint, intrant
no. in l. si de certa. C. de transact.
28 Nec refert, quod materia sit odiosa, quia † non pro-
pterea verba amittunt suam significationem, vt supra
dictum fuit. Cum enim Papa non simpliciter dispen-
set, vt possit Cardinalis obtinere cathedrales ecclesias
vna cum ista reseruatione fructuum, sed reseruentur
Cardinali fructus sibi, donec viueret, persoluendos v-
na cum omnibus alijs ecclesijs obtentis & obtinendis,
ex quibusuis dispensationibus, satis dispensatum dici-
tur, vt possit hos fructus retinere cum ecclesijs, quas
similiter retinere poterit ex Apostolica dispensatione.
Et in isto casu vera videtur opinio. Franc. in c. non po-
test, §. 1. nu. 2. de præben. in 6. Maxime, quia cum, quo
ad iam obtenta non videntur posse inficiari, quod si si-
mul tunc Cardinalis Pisanus plures ecclesias retinuis-
set, quin cum eis etiam retinere potuisset hos fructus,
ita dicendum etiam videtur quo ad obtinenda, cum
29 † vna pars ab alia declarationem recipiat, & verbum
obtinere, significat etiam retinere. l. clam possidere, §. 1.
l. possessio quoque. ff. de acquir. possess. Alberic. in ver-
bo, obtinere.
Et propterea, cum materia ista sit exemplaris, & dif-
ficilis, Domini dixerunt, quod bonum esset, quod re-
stringerem difficultatem, an virtute illius dictionis, &
alias, de qua in schedula propositionis ecclesiæ Pharen.
possit exprimi administratio.
Vltimam autem difficultatem Domini reseruabant.

ALDOBRANDINI.

Roman. Hæreditatis à Bordesia, 28. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Testis deponens de copula carnali, debet de actibus pro-
pinquis deponere.*
2 *Confessio carnalis copula debet plenè probari.*

DECISIO CCXXXIV.

DOmini tenuerunt, quod proposita, de quibus in
præsuppositis, non probant filiationem Alphonsi
ex Cardinali, sed bene, quod ex illis omnibus simul iun-
ctis oritur considerabile adminiculum. Particulariter
autem ex istis testibus dixerunt non probari copulam
1 Cardinalis cum Madama de Bron, quia † nullus testis
deponit de actibus propinquis, sed tantum probari fre-
quentem visitationem, quod Cardinalis, dum fuit in
Gallia, frequēter eam visitauit. Primus ad 12. 13. & 14.
& super primo. Tertius ad 5. Sex. ad 14. & super primo.
Octauus deponit de cõfessione Cardinalis, & Alphonsi
in Gallia. Pernoctatio autem non plene probatur, quia
præter tertium testem ad 5. reliqui sunt de auditu.
Quod verò ad inuicem sibi scriberet Madama & Car-
dinalis, & vt vocant in cifra, quam ad id dedita opera
habebant, probatur ex tertio ad sextum, & 9. super
2 primo. Confessio † Cardinalis de huiusmodi copula
non plene probatur, cum de ea tantum deponat 5. ad
16. & super primo. Fama eiusdem copulę videtur pro-
bari ex 4. ad 15. saltē implicite, quia si erat fama, quod
Alphōsus erat filius Cardinalis, & Madamæ, necessaria
erat etiam fama copulę, vt ex 5. super primo. Non ob-
stat contrarietas quiati allegata. Quia placuit Domi-
nis conciliatio data pro parte Alphonsi, quod in secun-
do examine non dicit, Cardinalem explicite sibi dixis-
se, quod Alphonsus esset suus filius, licet sibi ea dixe-
rit, de quibus deponit, & visum fuit id Dominis veri-
simile, quia Cardinalis eodem tempore volebat, & no-
lebat, qđ Alphonsus crederetur eius filius, vt ex discur
su reliquarum probationum fuit visum. Et ex his igi-
tur simul iunctis, Domini, vt dictum est, collegerunt
considerabile adminiculum pro huiusmodi filiatione.

ALDOBRANDINI.

In eadem Roman. Mercurij, 20. Octob. 1574.

SVMMARIVM.

1 *Verba, qui spernit Titium, me spernit, & contemnit, quid
operentur.*

DECISIO CCXXXV.

DOmini dixerunt, testes probare, Cardinalem soli-
tum fuisse dicere etiam eius consanguineis, qui
1 † spernit, & contemnit Alphonsum, me spernit, & con-
temnit. primus 2. 3. 4. & 5. Ac etiam odium Ioannis
fratris Cardinalis, 6. 7. 8. & 10. 12. & ex decimo super
quinto, qui deponit de fama inter familiares Ioannis,
& eius vxoris. Et ex 13. qui deponit, quod Ioannes, &
eius vxor Alphonsum odio prosequebantur, & ex se-
ptimo, qui dicit, quod erat publicum, & notorium pe-
nes multos familiares Cardinalis, & 8. dicente, quod
erat publicum, & notorium inter domesticos & fami-
liares Cardinalis.
Causa etiam odij erat, secundum testes, timor, ne
Cardinalis bona sua relinqueret Alphonso, & 10. su-
per primo addit aliam causam, quia dicebatur publi-
ce, quod erat filius Cardinalis. Quod vero Cardinalis
magis

magis amaret Alphonsum, quam nepotes legitimos; non probant isti testes, nisi inferendo, & iudicando ex ijs, quę dixerat quòd Cardinalis dicebat illa verba, &c.

Similiter etiam quo ad causam occultarionia illam non probant testes, nisi ex coniectura, & eorum iudicio. Ex his autem dixerunt Domini resultare adminiculum pro probatione, quod Alphonsus sit filius Cardinalis, quod quidem videbitur in concursu cum alijs probationibus.

ALDOBRANDINI.

In eadem Roman. à Bordesia. Lunæ, 18. April. 1575.

SVMMARIA.

1 *Reus, & actor quis esse dicatur in concursu probationum, ab vtraque parte super filiatione factarum.*
2 *Reus remanet in statu suo licet probet exceptionem suam. Etiam si principaliter petat declarari ius actori non competere, & nu. 3.*
4 *Reus in exceptionibus dicitur actor impropriè, & ad effectum tantum probandi suam exceptionem.*
5 *Reus & actor quomodo cognoscantur, inspicienda est eorum origo.*

DECISIO CCXXXVI.

DOmini concluserunt, ad effectum, de quo agitur, D. Mariam, id est, ad effectũ videndi, quænam ex probationibus factis tam à Maria, quam ab Alphonso in cõcursu præualere debeat, quod est effectus, de quo agitur, debere actricis partes sustinere. Cum enim D. Alphonsus possideat, & ipsa prius coram A. C. via mo-
1 nitorij egerit contra eum, ferè † in hoc casu videntur concurrere ea omnia, quæ ponit Bal. in l. non cogendũ. §. si procurator, ff. de procur. vltra, quod ipsamet in cõditione, de qua in dubio, appellat se actricem, & Alphonsum reum conuentum.

Nec obstat, quod Alphonsus prius commiserit causam, quia commisit eam super iactationibus & consequenter remansit reus, & si petat pronunciari super sua exceptione, & aduersario super ea imponi silentiũ,
2 remanet † omnino reus; quicquid enim facit, facit ad finem suæ defensionis. Anton. de Butr. in c. cum inter. in fin. de except. Alex. cons. 103. num. 8. lib. 5. Soc. cons. 264. num. 16. lib. 2. Felyn. in c. intelleximus, num. 5. de iudic. Mohedan. decis. 229. Quod procedit etiam ad effectum, vt non amittatur beneficium regulæ, actore non probante. Ant. de Butr. in c. in præsentia, nu. 18. de prob. quod admittit etiam Dec. cons. 43. nu. 1. quando
3 prius contra ipsum fuit actum: nam si reus † etiam principaliter petat declarari ius actori non competere, remanet reus, & habet beneficium dictæ regulæ.

Non obstat clausula, sine præiudicio, de qua in decreto A. C. quia intelligitur præterquam in expressis, & in omnem euentum in hoc casu sufficit sola detentatio. Socin. cons. 109. per tot. lib. 4. Tiraquel. in tract. *le mort Sais.* par. 6. declarat. 7.

Non obstat, quod reus in exceptione sit actor, & quod Maria habet fundatam intentionem super probatione
4 certi gradus, † per not. in l. item post. ff. de acq. hæred. cum alijs allegatis pro Maria, quibus addebant Corn. cons. 197. lib. 4. Ruin. cons. 134. lib. 5. Maraot. in eadem l. item potest. Nec eis placet limitatio Tiraq. de retract. §. 11. glo. 1. num. 5. vt conclusio præfacta non procedat contra consanguineum possessorem, Quia nullus Doctor præter ipsum eam ponit. Et Dec. quem allegat cons. 121. id non dicit. Nam in eius casu non erat probata cognatio in aliquo gradu certo. Respondebant tamen, quod stante hac conclusione, Alphonsus tenetur probare se filium, quod fecit, vt fuit visum per Dominos: sua enim probatio semota probatione Mariæ, quod sit filius Ioannis, videtur clara. Vnde cum Maria ad excludendam hanc probationem replicet cõtra Alphonsum, quod imò est filius Ioannis, & non Philiberti, tenetur ipsa suam replicationem probare, & in concursu probationum remanet fauor rei, & possessoris illæsus, taliter, quod sua probatio in dubio præferri debet. Ad hunc enim effectum, vt videamus cui sit magis fauendum secundum terminos, l. fauorabiliores. ff. de
5 reg. iur. debemus † inspicere, quis originariè sit actor, & qui reus non accidentia iudicij, quæ faciunt, quod in vno articulo vnus, vel alter teneatur probare, & ex particulari respectu possit dici actor, vel reus, ad not. per Dec. & Cagnol. in d. l. fauorabiliores.

ALDOBRANDINI.

In eadem Roman. à Bordesia. Lunæ, 26. Nouembris 1571.

SVMMARIA.

1 *Actor dicitur qui bona petit ab alio possessa.*
2 *Actor si probat contra exceptionem rei, non videtur proprie replicatio, sed probationes contraria ad inuicem se elidentes, remanente prima probatione actoris.*

DECISIO CCXXXVII.

DOmini steterunt in resolutis; est enim indubitatum, quod illustriss. Domina Maria, est origina-
1 riè actrix, cum † petat bona possessa, seu saltem detenta ab Alphonso, vt fuit in resolutione dictum, quo casu intrat reg. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur.

Nec obstat, quod in exceptione sua prædictus Alphonsus sit actor, & quod D. Maria replicet Alphonsum esse filium Ioannis, non autem Philiberti, hæc non videbatur propriè replicatio, cum non supponat exceptionem veram esse, sed potius videatur cõtraria quę-
3 dam probatio, † quibus contrarijs probationibus ad inuicem se elidentibus debeat consequenter remanere prima probatio actoris. Salyc. in l. si qui adulterij, nu. 5. de adulte. Quia, an probatio Mariæ confundat probationem Alphonsi, id est, de quo dubitatur, erit videndum in concursu probationum, in quo concursu Domini dixerunt fauendum esse reo, & possessori, per reg. vulg. Tiraq. allegatus de primog. q. 17. opin. 11. nu. 13. cum seq. ad huoc enim effectum inspicitur, vt fuit in resolutione dictum, an quis originariè sit actor, non accidentaliter, quæ faciunt, quod quis in vno, vel altero casu probare teneatur.

ALDOBRANDINI.

In eadem Roman. à Bordesia. Lunæ, 10. Decembris 1576.

SVMMARIA.

1 *Filij in successione sunt prima causa.*
2 *Probatio certa filiationis respectu patris dari non potest. Idem in probatione filiationis illegitimæ, & nu. 3.*
4 *Amor solitus haberi a patribus erga filios argumentum præstat ad filiationem probandam.*
5 *Amor filialis duplici ex fonte oriri dicitur, à natura scilicet, & ab educatione, qui est per accidens.*
6 *Filiatio ex quibus tractatibus probata esse dicatur, & numeris seqq.*
9 *Filiationis quasi possessio constituta esse dicitur ex præcedente tractatu filiationis probato.*
10 *Legitimatio sola dicitur esse sufficiens probatio filiationis.*
11 *Fama filiationis coadiuuat præcedentes probationes de filiatione.*
12 *Confessio patris concurrente tractatu probat filiationem.*
13 *Testes singulares bonæ opinionis & famæ probant confessionem filiationis paternam.*
14 *Confessio, seu negatio filij quo ad filiationem non nocet stante confessione patris in contrarium.*

15 Con-

15 *Confessio seu negatio publica filiationis licet in contrarium confessioni priuata potest fieri ad celandum peccatum.*
16 *Facta magis quàm verba attenduntur etiam in materia filiationis probanda.*
17 *Negatio filij nati in figura matrimonij, facta per eius patrem & matrem, tendit ad detegendam eorum turpitudinem, & sic non habetur in consideratione.*
18 *Filiatio probatur etiam si in legitima non nominetur filius, sed dicatur natum esse ex ignotis parentibus, & sic in alijs scripturis.*
19 *Mulieres non est nouum, quod multa suspicentur, quæ non sunt.*
20 *Amor & coniunctio vnius in filiatione probanda, non excludit necessario amorem, & coniunctionem alterius.*
21 *Fama vltima, & vltimus tractatus solet attendi.*
22 *Probationum tota materia plurimum pendet ab arbitrio iudicis.*
23 *Odium probat non filiationem, sicut amor è contra filiationem probat.*
24 *Probationes quando sunt pares, præferenda est probatio rei, & possessoris.*

DECISIO CCXXXVIII.

DEfuncto ab intestato Illustrissimo D. Philiberto
Cardinali à Bordesia, orta fuit inter Illustrem D.
Alphonsum Haldum à Bordesia, qui vti filius fuerat
ab A. C. immissus in possessionem bonorum D. Phili-
berti existentium in Vrbe, & intra decem milliaria
vigore Bullarum Sixti, & Leonis, & Illustrem Domi-
nam Mariam Gaudim matrem prædicti Cardinalis
prætendentem sibi deberi huiusmodi successionem
tanquam matri. l. 1. & 2. C. ad Tertullianum. Et quia
1 † Alphonsus, qui in possessione reperitur, dicebat in
successione primam esse causam filiorum, Institu. de
hæred. qualit. & differen. §. sui, & in Auth. de hæred.
quæ ab intestat. §. 1. ex quo vigore Bullarum, de qui-
bus supra, filij legitimi sunt habilitati ad successionem
bonorum existentium, vt dictum est, in vrbe, & intra
decem milliaria, fuerintque ab vtroque parte exami-
nati plures testes, pro parte Alphonsi ad probandum,
quod esset filius Cardinalis, & pro parte Mariæ, quòd
immo esset filius Ioannis fratris D. Cardinalis, quo-
rum testium dicta fuerunt pluries particulariter, &
distinctè disputata, & factæ pro vtraque parte tam co-
ram bo. me. Oradin. quàm coram me illi subrogato
plures resolutiones, & tandem omnibus particulari-
ter, & separatim prius, vt dictum est, disputatis, & re-
solutis, Lunæ 10. Decembris, 1576. præsuppositis iuri-
bus vtriusque in concursu, dubitaui, an constet Domi-
num Alphonsum fuisse filium Cardinalis à Bordesia,
vel potius Domini Ioannis, & licet ea die potuissem
capere resolutionem pro Alphonso, quia tamen non-
nulli ex Dominis causam non viderant, & in hoc du-
bio agebatur de tota causa, nolui capere resolutionem,
sed rogaui reliquos Dominos, qui non viderant, vt
pro sequenti Rota causam viderét. Et ita fuit factum.
Die enim Veneris, 14. eiusdem mensis causa plenissimè
omnibus votantibus discussa, Domini tenuerunt,
probari, Alphonsum fuisse filium Cardinalis, non au-
tem Ioannis.
2 Nam cum † certa probatio filiationis respectu pa-
tris dari non possit, l. Lucius. ff. de condit. & demonstr.
Fel. in rubr. de probatio. num. 3. colum. 3. vers. sed ad-
uerte, & ibi Dec. num. 14. idem Dec. in c. in præsentia,
num. 14. de probatio. recurrendum est ad coniecturas,
l. filium diffinimus. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur.
l. si vicinis scientibus. C. de nupt. c. Michael. de fil. pres-
byt. cum ibi not. per doctr. Bal. in c. per tuas, sub nu. 4.
vers. opponitur, quod difficilis. de prob. vbi alij. Quod
3 † procedit etiam in probatione filiationis illegitimæ,
Innoc. & post eum omnes, in c. Michael. de fil. presbyt.
Bal. in l. vulgo. in vtraque lect. de statu. hom. Ca cons.
2. columna prima, & secunda, quia & in hac filiatione
datur quasi possessio, vt non omnes, in c. per tuas. de
probatio. Card. Paleot. de not. & spur c. 26. Paris. cons.
10. nu. 15. lib. 2.
Vnde cum probatus fuerit talis amor Cardinalis in
Alphonsum, vt nullus maior cuiusuis amantissimi pa-
tris in obsequentissimum filium fere imaginari possit,
4 ex † eo maximum desumitur argumentum, Alphon-
sum fuisse illius filium, non autem nepotem ex fratre,
c. afferte. de præsumpt. glo. in c. Michael, in verbo con-
stiterit de fil. presbyt. Vbi quod ex dilectione sola di-
scernitur quis, cuius filius approbetur, Anchar. consil.
225. sub num. 6. Soc. cons. 13. num. 45. cum alijs allega-
tis. Innumera de amore paterno in filios, Tiraq. in l. si
vnquam in præfat. num. 7. C. de reuocand. donat. cum
pluribus sequentibus. Idque tanto magis, quia amor
iste cœpit ab ipso ortu ipsius Alphonsi, ex quo Cardi-
nalis cum esset episcopus Angolisen. & forte de consi-
lio Regis, nocte infantem accepit cum contrasigno,
vt habetur in prima resolutione facta pro Alphonso,
quod tollit responsioné datam pro parte Mariæ, quod
5 † amor iste ex educatione prouenerit. l. cum allegas, C.
de castr. pecul. mil. li. 12. ex hoc namque actu depreben
ditur amorem non ex educatione, sed educationem ex
amore prouenisse.
Ex quo amore, vti verè paterno, fluxit amplissimus
tractatus filialis, & talis, vt maior, & vberior ab aliquo
filio desiderari nequeat. Cardinalis enim tunc Episco-
6 pus existens puerum, vt dictum est, cum † contrasigno
accepit, Parisijsque domi cuisdam amici retinuit Lug-
dunum ad scholas transmisit, & ad oppidum de Tur-
noni, dum veniret Romam orator Regis, personali-
ter iuit ad accipiendum puerum ex Turnone, & se-
cum Romam duxit, officia valoris 16000. scutorum
posuit in capite ipsius, & sibi donauit secretariarum,
& scriptoriam pænitentiariæ, tractauit emere castra, &
casalia pro ipso, tractabat sibi dare vxorem nobilem
Romanam, & sibi constituere prouisionem centum
scutorum quolibet mense, quæ (vt testes pro ipsius
parte examinati dicût) perfecisset, nisi subitanea mor-
te occubuisset: & quando Cardinalis vel equitare, vel
prandere, aut cœnare volebat, expectabat Alphonsum
7 si non erat vel vestitus, vel domi, secum † quotidie
ludebat, vt diutius eius conspectu sibi frui liceret,
eum docebat linguam Latinam, & Græcam, summo-
pere lætabatur, quod alij in pretio illum haberent, &
amantes, & obsequentes eum diligebat. Si quando
Alphonsus redibat, iam prandente, vel cœnante Car-
dinali, mensam iubebat reponi, & illum expectabat in
mensa, donec cœnasset, vel pransus fuisset, & volebat,
quòd à primatibus suæ domus Alphonsus inseruire-
tur, cum vel tantillum ægrotabat Cardinalis summo-
8 pere cruciabatur, & † ipse personaliter circa ipsum ea
præstabat obsequia, & ea signa amoris ostendebat vt
nullus pater maiora præstare potuisset. Absentiam ip-
sius vix tolerare poterat, eum denique præferebat ne-
potibus legitimis, & solitus erat dicere etiam in Gal-
9 lijs, qui spernit Alphonsum, me spernit. Ex † quo tan-
dem pleno tractatu indubitatum est côstitutum fuisse
in quasi possessione filiationis, Abb. in cap. transmissæ,
num. 10. vbi Præpos. columna penultima, qui fil. sint
legit. Fel. in c. per tuas, colum. 4. vers. secunda conclu-
sio, de probatio. vbi Dec. num. 7. idem Dec. consilio 84.
numero secundo, in fin. Paris. cons. 10. numero 60. cum
pluribus sequen. Card. Paleot. de not. & spur. cap. 22. &
25. cum alijs latius per informantes adductis. Accedat
10 quòd † eum legitimari fecit à Rege Gallorû, & cum
ipso dispensari à Pio Quarto, vt gaudere posset om-
nibus ijs quibus gaudent nati de legitimo matrimo-

concludat ex tota serie huius facti,& ex tot subsecutis, postea Dominis visa fuit probatio magis verisimilis, maximè, quia in ista materia ex sequentibus præsumitur in præteritum, l.si adulterij, vbi Doct. C.de adult.

Non obstat, quod probatio Mariæ in multis nempè in fama,& amoribus,& conuersatione cum illa Madama de Bron, videatur percutere tempus natiuitatis ipsius Alphonsi. Probatio verò Alphonsi tempus longè post dictam natiuitatem. Quia omisso, quod ille actus accedendi pro puero percutit tempus ipsius natiuita-
21 tis, quo ad famam in hac materia, vltima † fama, & vltimus tractatus solet attendi, Aret. in c.per tuas, nu. 31.de probation. Gozadin. cons.11.nu.15. Ruin.cons. 53.num.8.lib.5. Quo verò ad concubitum in his ex sequentibus præsumitur in præteritum, d.l. si qui adulterij, vbi Doct. C. ad leg. Iul. de adul. vt supra dictum est.

22 Et cum † tota materia probationum plurimū pendeat ab arbitrio iudicis, Bal.in l.non hoc. prope fin. C. vnde cogn. Paul.de Castr.in l.admonendi, num.38. & 39.ff.de iureiur. Dec.cons.510. Domini censuerunt potius sequendam esse probationem Alphonsi, quæ à factis, vt sæpiùs dictum est, plus concomitatur, cum magis præsumatur filius ille, qui alimentatur, vt filius, quam qui vt filius nominatur, Bald. in l. non ignorat. num.3.& 4.C.qui accus. non pos.Ias.cons.102. colum. 1.lib.4. Dec.cons.54. num.2. & in c.per tuas, colum.2. nu.4.de probat. Gozad.cons.13.num.34. Paris.d.cons. 10.num.60. Immo si facta Ioannis inspiciantur, potius sonant in contrarium, quia sibi ademit beneficia data à Cardinali, si litteris Cardinalis standū est, nec aliquod amoris signum probatum est, imò potiùs adsunt indi-
23 cia odij, vt cōstat ex septima resolutione, ex quo odio, si cōtrariorum eadem est disciplina, debet probari non filiatio, ex quo, vt supra dictum fuit, solus amor filiationem probat, glos.in d.c.Michael.qui fil. sint legit. Et hæc ipsa assertio, quod sit filius Ioannis, fit ad auferendum sibi bona, non autem ad aliquod sibi ex bonis Ioannis concedendum.

24 Et hæc omnia tanto magis, quia † & si probationes essent pares, præferenda esset probatio rei, & possessoris. Fel.in c.ex litteris.de probatio. Alciat.de præsump. regul.tertia; præsumpt.43.num.7. latè Tiraq. de iure primig.q.17.nu.11.opin.nu.21. cum seq. Ex possessione enim paritas probationum reducitur ad imparitatem. Aret.in c.in nostra.num.8.de testibus. Et quando iura partium sunt obscura, reo potius quàm actori fauendum est, c.cum sint partium iura.de reg.iur.in 6.

ALDOBRANDINI.

In eadem Roman. à Bordesia. Lunæ 4. Februarij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Verba vniuersalia,& bonis alijs quibuslibet, comprehendunt omnia bona etiam mobilia.*

2 *Verba vniuersalia, vel incapacitate quacunque notati, apposita in legitimatione, omnem incapacitatem, etiam ex duplici causa prouenientem tollunt.*

3 *Spurii legitimati, an succedant ab intestato, quando mater est in medio.*

DECISIO CCXXXIX.

DOmini concordes fuerunt, quod Bullæ procedant etiam in bonis mobilibus propter illa verba vni-
1 uersalia,& bonis alijs quibuslibet, quę omnia comprehendunt, maximè, quia cum specifice supra essent nominata, non solum bona immobilia, sed etiam omnia, quæ immobilium loco haberi solēt, cum essent expressi census annui,& circa illa verba,& bonis alijs quibuslibet nisi bona mobilia comprehenderent, nihil operarentur. Et ita etiam alias Rota tenuit, vt testatur Put. decis.165.lib.3.

Fuerunt etiam concordes, quod eædem Bullæ habilitent spurios, etiam quod duplicatos defectus patian-
2 tur propter illa verba vniuersalia, vel incapacitate quacunque notati. Siue ergo hæc incapacitas ex vna, siue ex duplici mala qualitate proueniat, tollitur per præfatam Bullam, maximè iuncta exceptione, in qua solum rei maiestatis, & hostes ecclesiæ Romanæ excipiuntur,& consequenter in reliquis omnibus firmatur regula in contrarium,& hæc omnia ex allegatis.

3 Volunt † tamen videre, an huiusmodi Bullæ habilitent huiusmodi spurios ad succedendum ab intestato, quando mater est in medio? & posito, quod sic, an excludāt matrem etiam à legitima in bonis comprehensis in Bullis.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Pensionis. Mercurij 16. Ianuarij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Pensio dicitur esse onus, quæ si est in quota, magis odiosa dicitur.*

2 *Dispensatio dicitur materia odiosa tanquam vulnerans ius commune.*

Fallit in casibus, vt nu.19.& 10.

3 *Motus proprius nihil operatur in præiudicium tertij sicut nec in dispensatione, vt non dicatur odiosa.*

4 *Vtilitas ecclesiæ non est in minori consideratione, quam sit vtilitas publica.*

5 *Pensio illa dicitur fauorabilis, quæ est reseruata pro sustentatione. & nu.13.*

6 *Pensio de iure potest imponi, non obstante regula in contrarium, quod beneficia sine diminutione conferantur.*

7 *Impedimentum, quod pensio non extinguatur, dicitur odiosum.*

8 *Dispositio, an sit odiosa, vel fauorabilis, inspicitur principalis intentio disponentis, an fuerit odium, vel fauor, & num.seq.*

Quod procedit etiam si dispositio ex vno capite sit odiosa, & in altero sit fauorabilis: inspecta principali intentione dicitur fauorabilis. & nu.10.

11 *Odium & fauor quando concurrunt, tota dispositio dicitur fauorabilis, cuius contrarium vide, num.29.*

12 *Pensio reseruata Cardinali dicitur esse causa respiciens publicam vtilitatem.*

13 *Gratia alias strictè interpretanda ex qualitate personæ latè interpretatur.*

Multo magis si consistorialiter sit facta, nu.16.

14 *Motus proprius Papæ concedentis reddit dispositionem fauorabilem.*

Immo etiam si cum eo concurrat causa publicam vtilitatem inspiciens, & nu.15.

17 *Gratia consistorialis tollit obstaculum styli, & reducit rem ad ius commune, secundum quod pensiones sunt compatibiles cum episcopatu.*

18 *Interpretatio benigna fieri debet pro pensionibus quæ magis sunt fauorabiles, quàm odiosæ.*

19 *Argumentum, est dispensatio, ergo odiosa, non semper procedit.*

20 *Subreptio re ipsa quænam dicatur.*

21 *Gratia etiam in præiudicium tertij extenditur, quando constat de mente concedentis.*

Immo si gratia sit natura sua præiudicialis, præiudicat etiam si concedens ignorabat latè præiudicium. & numero 22.

Fallit tamen, nisi gratia sit concessa ex aliqua causa odiosa. & nu.23.

23 *Interpretatio ſit lata in gratia tertio præiudiciali ex aliqua cauſa honeſta, & fauorabili conceſſa.*
24 *Odium quotieſcunque eſt rationabile, ſit lata interpretatio.*
25 *Papa dicitur eſſe dominus beneficiorum.*
26 *Papa non dicitur præiudicare illi, qui non habet ius, niſi extincta penſione.*
27 *Subreptionem non ſolent inducere ea, quæ ſe habent ad eſſe, & non eſſe.*
28 *Gratia quando eſt facta ante vacationem dicitur odioſa.*
Præiudicium tertij intelligitur, quando ab eo aufert lucrum debitum, vel quaſi debitum.
29 *Fauor & odium quando concurrunt, caput fauoris extenditur, & aliud reſtringitur.*
Imò etiam, ſi ex tali fauore reſultet grauamen, & nu. 30.
30 *Statutum quod frater excludat ſororem, dicitur fauorabile, & ſic extenditur ad nepotem.*
31 *Odium quod venit in conſequentiam fauoris, toleratur.*
32 *Ambitio non notatur in gratia motu proprio conceſſa, in qua lata & ſtricta ſit interpretatio ſecundum ſubiectam materiam.*

DECISIO CCXL.

DOmini æqualiter diuiſi fuerunt. Vna enim pars tenebat materiam hanc eſſe odioſam. Et moue-
1 batur, quia † penſio eſt onus. Sarnenſ. de infirm. q. 56. Caccialup. de penſion. q. 8. Gig. eo. tit. q. 96. præſertim cum ſit in quota fructuum, quo caſu dicitur etiam magis odioſa, cum ex ea dicatur ſcindi beneficium, Fel. in c. ad audientiam. n. 2. colum. 2. verſ. dicit Anan. de reſcript. Caccialup. de penſion. quæſt. 6. Gig. quæſt. 8. Et
2 † quia vltra hoc continet diſpenſationem, quę vti vulnerans ius commune, odioſa dicitur, c. 1. de fil. presbyt. in ſexto, cum alijs allegatis. Maximè, quia in iſta conceſſione agitur de præiudicio tertij, quod efficit, vt gratia ſemper debeat ſtrictè intelligi, ad no. communi-
3 ter per Doct. in l. fi. ff. de conſt. prin. Et in † hoc nihil operatur motus proprius, Fel. in c. ad aures. num. 23. de reſcript. ſicut etiam non operatur, quod diſpenſatio non dicatur odioſa, Ægid. deciſ. 472. 475. Et hoc etiam caſu indubitanter diſpenſationem odioſam, dicit Fel. in c. poſtulaſti. nu. 49. de reſcr. Quod procedit etiam ſi ius non ſit de præſenti. Seiſel. in d. l. fi. nu. 45. Ex quibus reſpondebant ita tenentes fere omnibus, quæ in con-
4 trarium allegabantur, & addebant, quod † quatenus poſſit conſiderari aliqua publica vtilitas in hac conceſſione, ex trad. per Rom. conſ. 388. num. 3. Id non obſtat, quia non eſt in minori conſideratione vtilitas eccleſiæ, quam ſit vtilitas publica. Fel. in c. nonnulli, nu. 5. de reſcript. Idque tanto magis ſecundum aliquos ex ita tenentibus, quia hæc ſecunda pars ſchedulæ continet plura ſpecialia, Seiſel. in d. l. fin. num. 56. Vnus tamen ex Dominis, qui hanc partem tuebatur, admitte-
5 bat, quod † penſio in hoc caſu eſſet fauorabilis, ex quo erat reſeruata pro ſuſtentatione Cardinalis, Rom. dict. conſ. 388. num. 3. ſed dicebat, quod reſeruatio erat odioſa ex rationibus ſupradictis, ex quo diſpenſat contra ſtylum Curiæ, qui ſtylus facit ius. Et quamuis de iure poſſint imponi penſiones, tamen regula eſt, quod
6 † beneficia ſine diminutione conferantur, vt Vech. de benef. ſine dimi. confer. Alius etiam dicebat non poſſe negari, quin hæc gratia, quatenus in ea prouidetur de penſione Cardinalis, ſit fauorabilis, ſed eam
7 tamen eſſe odioſam aſſumebat † ratione materiæ, & propterea ſimpliciter debere iudicari vti odioſam, cum agatur de interpretatione, quia ex latiori interpretatione inſurgit grauamen eccleſiæ. Dicebant enim ſi extinctio penſionis eſt fauorabilis eccleſiæ, ergo neceſſe eſt dicere quod impedimentum, quominus penſio extinguatur ſit odioſum, & contrariorum ſit eadem diſciplina.

Alia pars tenebat, hanc gratiam potius fauorabilem iudicandam, vel ſaltem ad omne peius indifferentem.

Mouebatur, quia cum principalis intentio Papæ fuerit fauor Cardinalis, cui pro ſua ſuſtentatione reſeruauit huiuſmodi penſionem percipiendo vna cum obtentis, & obtinendis, talis diſpenſatio dicitur fauo-
8 rabilis ex illa receptiſſima concluſione, quod † ad iudicandum, an diſpoſitio ſit odioſa, vel fauorabilis inſpicitur principalis intentio diſponentis, an fuerit odium, vel fauor. l. qui exceptionem. ff. de cond. indeb. vbi Bartol. Paul. de Caſt. & alij Doct. communiter in l. venia, C. de in ius vocan. vbi Dec. num. 5. & 6. teſtatur de communi, & ibi latiſſimè Riminald. colum. 3. & Calder. conſ. 14. de verbor. ſignific. Bald. in l. ſi quis nec cauſam. num. 10 ff. ſi cert. petat. Millan. verbo, lex dicitur fauorabilis, vel odioſa. latiſſimè Tiraquel. de retract. Lignag. §. 10. glo. 1. num. 5. & vltra cumulatos ab ipſo Rom. conſ. 4. num. 7. & 328. num. 3. Eſt enim generale, vt dicit Riminal. in d. l. venia, colum. 3. in fin.
9 quod in quacunque diſpoſitione † attendatur, quod principaliter agitur l. rogaſti. & l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cert. pet. Quod non videtur recipere dubitationem, quando odium, vel fauor eſt immediata cauſa diſpoſitionis. Aret. in l. Gallus. §. quid ſi is. in fin. verbis. de lib. & poſthum. Fein. in eadem l. Gallus. & quid ſi tan-
10 tum. num. 9. Quæ † concluſio procedit etiam, quod in vno capite diſpoſitio ſit odioſa, & alium grauet: dicitur enim fauorabilis inſpecta principali intentione, vt firmant ſupradicti Doct. & præſertim Dec. in d. l. venia. C. de in ius voc.

Vltra quod, quando concurrit odium, & fauor, tota
11 diſpoſitio dicitur fauorabilis, † c. non dubium, de ſent. excomm. vbi benè Abb. Idem Abb. in c. in literis. in fi. nu. 34. de reſt. ſpol. Anch. conſ. 37. poſt med. & conſ. 115. nu. 8. Crot. in l. omnes populi, nu. 227. Aym. conſ. 218. nu. 10 cum qua opi. videtur tranſire etiam Tiraquel. in prædicto retra. Lign. num. 6. Et licet ipſe prius pro contraria parte alleget Ioan. And. in c. fi. de verb. ſignif. & ibi Anch. & Franc. & Mill. in ver. lex dicitur fauorabilis, & in ver. priuilegium, in vno tamen aduertendum eſt, quod Anch. in d. c. fin. poſt relatam opi. Ioan. Andr. inquit, remitto me ad not. ſubtiliter per Bart. in l. qui exceptionem. ff. de cond. indebit. Et idem in effectu facit Franc ibi. nu. 6. vbi in fin. refert ſe ad not. in d. l. qui exceptionem, & in l. venia, C. de in ius voc. & Mill. in verbo, lex dicitur fauorabilis. tenet diſtin. Bar. in d. l. qui exceptionem. & ad hunc locum refert ſe in verbo priuilegium ſi in vno.

Pro fauore igitur concurrit principalis intentio diſponentis, & cum immediata cauſa diſpoſitionis concurrit cauſa, ex qua reſeruatur penſio pro ſuſtentatione Cardinalis, qui cum vniuerſali Eccleſię aſſiſtat, cau-
12 ſa hęc † publicam vtilitatem reſpicere dicitur, vt in his terminis inquit Rom. conſ. 388. num. 2. & 3. & text. in
13 c. bona. de poſtul. prælat. Et † quia penſio eſt pro alimentis, quæ dicitur fauorabilis, vt latè per Gig. q. 51. ex qualitate enim perſonæ gratiæ etiam alias ſtrictè interpretanda, ſtrictè interpretatur. Fel. in c. cauſam quæ. nu. 17. verſ. quibus adde, quod priuilegium. de reſcrip.
14 Concurrit † motus proprius Papæ concedentis, qui reddit etiam diſpoſitionem fauorabilem. Ioa. Andr. in c. cum in cunctis. §. cum verò. de elect. vbi Abb. & alij, Rebuf. ſuper concord. in forma man. Apoſt. in ſeptimo effectu motus proprij, latè Gabriel. de clauſul. concluſ. 2. num. 61. Villadie. de leg. in 4. quæſt. num 38. Dec. in c. cum in cunctis. §. cum verò. in fine, de electio.
15 Cum quo motu proprio † etiam concurrit cauſa publicam vtilitatem recipiens, Rom. dict. conſ. 388. Sarnen. de infir. quæſt. 16. Caſſad. ſuper reg. deciſ. 38. in fin. Et informantes pro Illuſtriſ. Cardinali admittunt, quod hoc caſu diſpenſatio dicatur fauorabilis,

ex not.

ex not. per Io. And. in d. c. cum in cunctis. Concurrit
16 quod est † consistorialiter facta, quo casu multo magis
pro ea præsumitur.c. prudentiam. de offic.delega. vbi
Doct. Concurrit insuper, quod agimus de pensione iá
imposita, non autem de imponenda, quæ dicitur fauo-
rabilis, vt per Gig.q.96. Concurrit denique, quod per
hanc gratiam tollitur saltem obstaculum styli, & redu-
17 citur res ad ius commune, † secundum quod pẽsiones
sunt compatibiles cum Episcopatu, Card.in clem.1.§.
ead. nu. 5.de supplen.neglig.prælat. qui stylus emana-
uit ad effectum, vt super huiusmodi retentione expe-
diantur literæ, & sic ad vtilitatem officialium. Et pro-
pterea cum per talem concessionem reducatur ad ius
commune, talis cõcessio dicitur fauorabilis. l. si vnus,
§.quod si non vt totum. vbi glo. ff. de pact. Sarnen. in
tract.de iure quęs.non tollen.q.16.Iaf.in l.si vnus.§.pa-
ctus ne peteret.ff. de pact. cum alijs latissime deductis
in illa Caurien. iurisdictionis, coram Cantuctio.
18 Iis igitur † omnibus simul iunctis videbatur tenen-
tibus hanc partem, materiam huiusmodi vel esse abso
lute fauorabilem, vel saltem ex his circumstantijs ne-
gari non posse, quin tantum detrahatur de odio, vt re-
maneat indifferens, ita vt benigne sit interpretãda, Fel.
c. in causam q.t.nu. 7. de rescript.
Non obstat, quod hæc gratia contineat dispensatio-
19 nem, quia ex supradictis colligitur responsio. Nã † non
sequitur, est dispensatio, ergo non potest esse fauora-
bilis, quia datur dispensatio etiam fauorabilis, Abb. in
c. ad aures. nu. 8. de rescript. Et licet Fel. in c.postula-
sti, de rescript. velit, quod semper sit odiosa propter re-
cessum à iure communi, tamen Dec. in c. at si clerici,
20 §.de adult.nu.91. de iudic.docet † plures esse dispensa-
tiones non odiosas, & incertas. Auth. de crim.læsæ ma-
iesta.in 10.q.nu.5.in 15.tom.tract.sequitur Abb. Con-
currentibus igitur suprascriptis circumstantijs res vi-
detur potius fauorabilis quam odiosa ex suprascripus.
Et ita respondetur ad decis. Aegid. 472. & 475. Vltra
quod ibi ille, qui obtinuerat retentionẽ beneficij cura-
ti cum Episcopatu, non expresserat curam, & propte-
rea obstabat defectus intentionis Papæ, etiam quod sit
gratia motu proprio facta, quia hæc dicitur subreptio-
reipsa, vt dicit Aegid. ibi. & declarat Rebuff.in form.
man. Apost.in 2.q. effect. motus proprij.
Nõ obstat, quod quãdo agitur, de præiudicio tertij,
21 † gratia est odiosa & stricte interpretanda. Quia id pro-
cedit in præiudicio ignorato à Principe. Et ita procedit
decis. 20.in nou. de præben.& Aegid. decis. 752. quod
non est hoc casu, in Papa expresse gratiat.
22 Vnde videmus, † quod quando gratia Papæ natura
sua præiudicat, tunc præiudicat etiam illi, quem Papa
possidere ignorabat, Cassad.decis. 1. de priuileg. Et o-
misso etiam, quod tale pręiudicium non habetur in cõ
sideratione, quãdo reuertimur ad ius commune, quia
tunc hoc non obstante materia dicitur fauorabilis, vt
per Sarnen. in tract.de iure quęsit.nõ tollen.q.16.Cur.
iun. cons.1.nu. 22. Cassan. cons. 66. num. 63. Goffred.
23 cons. 14. nu. 93. Respondebant ita tenentes, † quod
quãdo tertio pręiudicatur ex honesta, & fauorabili cau-
sa à iure approbata, tunc lata fit interpretatio, etiam in
pręiudiciũ tertij c. tua nobis. vbi Abb.nu.4.de rescript.
Seisel. in d.l.fi. nu. 51. vel saltem cum non possit dici,
hoc pręiudicium esse ex his, quæ sunt irrationabilia,
& multum odiosa, gratia, licet oon sit amplianda, non
est tamen restringenda, Seisel. vbi supra, nu. 52. Et sic,
vt dicit Felin. in c. causam quæ. sub num. 7. Benigne
interpretanda. Quod etiam confirmatur ex ijs, quę
dicit post Cyn. in l. quicunque. de seru. fugit. Abb. in
c. non dubium. de sentent.excommuni.nu.3. vbi vult,
24 quod † quotiescunque odium est rationabile, non sit
stricta interpretatio. Quod autem hęc gratia non sit
odiosa odio irrationabili videbatur ijs, qui ita tenebãt
carere prorsus omni dubitatione. Licet enim benefi-
cia sine diminutione conferri debeant, de iure etiam
est, vt ex causa licita, & honesta possit pensio pro ter-
tio imponi, Felin. in c. ad audientiam, *il seconde*, col. 2.
25 vers. 2. conclusio. de rescript. Cum enim Papa † sit do-
minus beneficiorum, clem.1.in fin. vt lit.pend. c. 2. de
præben.in 6. cum vulg. nemini iniuriam infert dando
sibi Ecclesiam reseruata pẽsione ad fauorem alterius.
Et qui ita tenebant, addebant posse dici rem esse inau-
ditam, quod pensio reseruata pro sustentatione Car-
dinalis, ita quod illam possit percipere vna cum qui-
busuis Ecclesijs obtentis, & obtinendis, possit dici res
irrationabilis, præsertim cum fuerit consistorialiter re-
seruata, maxime, quia impediendo extinctionem ve-
26 rè non potest dici, quod † Papa præiudicet illi. qui nõ
habet ius, nisi extincta pensione, vt declarat Lambert.
de iure patro. in 3. par. 2. lib.quæst. 8. art. 19. prope fi.
fol. 372.
Non obstat, decis. 2. in nou. de præb. & Aegid. 252.
Quia in primis non concurrebant ibi ea, quæ concur-
runt in hoc casu, & ibi agebatur de præiudicio patro-
ni de præsenti, quia Papa assumpserat tunc ad episco-
patum illum priorem, & sic præiudicium patronorum
erat multo magis de præsenti, quam sit in hoc casu, in
quo fieri poterat, quòd nulię Ecclesię cathedrales pię-
27 dicto Cardinali conferentur, & propterea ea, † quę ha
bent se ad esse, & non esse, non solent inducere subre-
ptionem, Rot.in nou.dec.25. nu. 4.de rescript. Cassad.
dec.16.nu.2.de præben. Felin.in c.in nostra.col.7.de re-
script.
28 Imò non procedunt prædictæ decis. † quando gratia
est facta ante vacationem, vt declarat Felin. in tract.
quãdo lit. Apost.nec patron.5. limita. Quod dicitur de
præiudicio tertij, intellige, quando aufertur tantum lu
crum, quod esset debitum, vel quasi debitum, vt post
Bar. & alios quos allegat, & declarat Seisel. in l. fi. nu.
92. de constit. Princ.
Quinimò addebant ij, qui erant huius opinionis, ꝙ
quamcũq; opinionẽ teneamus, ea facit pro hac parte.
Si enim teneamus, quòd inspiciatur, quod principali-
29 ter agitur secundum distinctionem Doct. in l.qui exce
ptionem.de condit.indeb. res de plano procedit. Si etiã
velimus tenere distinctionem Bald. in l. venia. ff. de in
ius voc. quod quãdo militat odium, & fauor, caput, in
quo versatur fauor extendatur, & aliud restringatur,
hoc fauet huic parti, quia in isto casu agitur de capite
fauorabili, quia tractamus de persona, ad cuius fauorẽ
fuit reseruata pensio, vt illa retineri possit simul cum
episcopatu. Nec obstat, quod iste fauor per indirectum
30 grauet ecclesiam. Quia hoc aliter esse non potest. † Nã
& in terminis distinctionis Bald. & eum sequentium
ex extensione capitis fauorabilis resultat grauamen.
Statutum enim, quod frater excludat sororem, exten-
ditur ad nepotem, quia agitur secundum Bal. de capi-
te fauorabili: & nihilominus hoc resultat in grauamen
sororis, quæ à duabus personis excluditur: sed hoc to-
31 leratur, † quia odium, quod venit in cõsequentiam fa
uoris, toleratur, Crot. in l.qui Romæ. §.duo fratres.de
verb.obl. Aut volumus tenere opinionem Ioan. Andr.
in c.fin.de verb. signific. quod quãdo militat odium &
fauor, gratia dicatur odiosa, & tunc cum simus in gra-
tia motu proprio facta, in qua non notatur ambitio,
32 secundum † opinionem omnium, in aliquibus latè in-
terpretatur, in aliquibus strictè, quod intelligitur, vt
ibi dicit Anch. in secundo no. vt interpretatio non sit
minus stricta, nec minus larga, & sic erit facienda be-
nigna interpretatio, vt dicit Fel. in c. causam, quæ. nu-
me. 7. & vt inquit Seisel. in d. l.fin. ff.de constitu. Prin.
nu. 32. verba non erant restringenda, sed propriè acci-
pienda.

ALDOBRANDINI.

Rom. Hæreditatis de Comitib. Lunæ 25.
Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Iudex non potest validè pronunciare restituendam possessionem rerum hæreditariarum, quin pronunciet in necessariam antecedentiam restituendam hæreditatem, & num. 6.*

2 *Suspensio petitorij non impedit quin deduci possint, quæ sunt necessaria pro obtinendo in iudicio possessorio.*

3 *Suspensio petitorio in causa beneficiali potest produci titulus ad effectum possessorij.*

4 *Sententia plures lata in vna causa quæ executionem merentur, possunt executioni mandari in ea parte, in qua sunt conformes.*

5 *Appellatio si sit prohibita à sententijs latis in iudicijs possessorijs, videtur etiam prohibita ab omni eo, per quod peruenitur ad eandem sententiam, modo causam principalem attingat.*

6 *Petens possessionem rerum hæreditariarũ per fideicommissum relictarum, videtur etiam petere hæreditatem sibi restitui.*

DECISIO CCXLI.

Domini tenuerunt, per sententiam Rotalem tacitè fuisse pronunciatum, hæreditatem esse restituendam. Cum enim † iudex non posset validè pronun-
1 ciare restituendum possessionẽ rerum hæreditariarũ, quia pronunciaret restituendam hæreditatem, in necessariam antecedentiam censetur pronunciasse talem hæreditatem restituendam. l. illud, ff. de acq. hæred. l. 1. C. de ord. cogni. Paul. de Cast. conf. 85. sub nu. 2. lib. 1. Aret. conf. 155. nu. 6. Rim. in l. postquam liti. col. vlt. vers. in gloss. 1. C. de pact. Aym. conf. 76. nu. 4. & conf. 174. nu. 2. & de antiq. tempor. in 4. par. nu. 32. cum alijs allegatis.

2 Nec obstat † suspensio petitorij, quia vltra, quod intelligatur in fauorem suspendentis, vt non impediat, quin suspendens ab ea recedere possit, talis suspensio non impedit etiam, quin deduci possint ea, quæ sunt necessaria pro obtinendo in iudicio possessorio, & pro-
3 pterea † quis etiam suspensio petitorio in causa beneficiali potest producere titulum ad effectum possessorij, vt per informantes: tacitè enim dicitur pronunciatũ fuper hoc petitorio tãtummodo ad effectum possessorij. Dec. in l. 1. C. de bon. poss. secundum tab. num. 6. ibi, & hoc verum intellige, & conf. 28. num. 2. Paul. de Cast. conf. 43. col. fi. vers. ergo in casu nostro. lib. 1.

Et cum sententia A. C. sit lata in petitorio, quod habet in ventre possessorium, sequitur secundum Dominos, quod effectualiter in possessorio sit conformis cũ
4 sententia Rotali. † Sententiæ enim in ea parte, in qua sunt conformes, executioni demandãtur, quotie, sunt tot, quæ executionem mereantur, licet vna plus quam alia contineat, Aym. post Paul. & Alex. conf. 183. nu. 2, quam opinionem etiam solita est sequi Rota.

Fuit etiam dictum, quod & si non essent conformes,
5 tamen si vigore Ægidianæ est prohibita † appellatio à sententijs latis in istis iudicijs possessorijs, videtur etiam prohibita ab omni eo, per quod peruenitur ad dictam sententiam, modo causam principalem attingat, Bal. in l. vnica, nu. 4. C. si de momen. poss. fuer. appell. Et licet Salic. ibi. nu. 4. reprobat applicationem Bal. non tamen reprobat ipsam rationem, imò eam sequitur. Vnde consequenter dicetur etiã prohibita appellatio ab ista pronunciatione, sine qua non potest deueniri ad condemnationem in isto iudicio possessorio, cũ id causam attingat. Non obst. quod nõ fuerit petitum
6 pronunciari super restitutione hæreditatis, quia † ea, quæ dicuntur de sententia, dicuntur etiam de petitione, qui enim petit pronunciari dimittendam sibi esse possessionem rerum hæreditariarum antecedens videtur petere etiam sibi hæreditatem prædictam restitui. Cast. d. conf. 85. nu. 2. lib. 1.

ALDOBRANDINI.

Bononien. Domus, Lunæ 29. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio 40. annorum sufficit ad actiones præscribẽda quæ non competunt successiuè.*

2 *Actio personalis minori temporis spacio præscribitur, quã hypothecaria.*

3 *Hypothecaria quæ oritur etiam ex pacto de retroendendo, tollitur 40. annorum spatio.*

4 *Possessio non est necessaria, quando agitur de extinguendo iure alterius.*
Idem etiam quando agitur de præscribenda actione hypothecaria.

5 *Possessio non fundata in iure hypothecæ non interrumpit præscriptionem iuris offerendi.*

6 *Præscriptione 40. annorum tollitur omnis actio etiam directa.*

DECISIO CCXLII.

Domini votarunt causam tantum circa tres difficultates tactas in alia positione. Et in omnibus alijs fuerunt pro Dominis de Bucchis. Dixerunt enim
1 sufficere quadraginta annos ad præscribendas actiones orientes ex ambobus pactis, quia non competunt successiuè hæ actiones, vt per Tiraq. de retractu conuẽt. §. 2. glo. 1. nu. 65. cum seq. Firmarunt etiam, quod præ-
2 scripta actione personali non est præscripta spatio 40. annorum, quo è lapso tollitur etiam hypothecaria, l. cum notissimi. §. 1. C. de præscrip. 30. annorum, vbi Salyc. nu. 3. Bal. in l. intelligere, nu. 1. versi. remota est ergo. C. de luit. pignor. Neguſ. de pignor. par. 9. membr. 2. sub nu. 5. cum alijs allegatis. Et in personali ac hypothecaria orientibus ex pacto de retrouendendo, quod
3 hypothecaria tollatur spacio quadraginta annorum, Fulgos. conf. 123. Curt. iun. conf. 174. nu. 73. Gabriel. de præscriptio. conclus. 6. nu. 15.

Non obstat, quod Dominis de Bucchis numquã pos-
4 sederunt domum. Quia cum agatur de extinguendo iure alterius, non est necessaria possessio, vt per Oldr. conf. 254. nu. 2. Aym. conf. 111. nu. 20. Quod procedit etiam, quando agitur de præscribenda actione hypothecaria. Salyc. in d. l. cum notissimi. §. 1. num. 4. vers. quare hypothecaria durat.

Et quamuis D. Paleotti possederint ipsi domum, cũ
5 † tamen illam non possederint iure hypothecæ, hæc eorum possessio non potest interrumpere præscriptionem. Corn. conf. 20. col. 2. lib. 1. Neguſ. in 1. membr. 6. par. nu. 2. vers. 2. declara. Bal. de præscrip. in 4. par. quarta part. princ. q. 3. vers. 3. conclusio. Et cum ius offerendi produceret in hoc casu actionem, illi præscribatur, vt declarat Dec. in l. perens. nu. 7. C. de pact. Dixerunt
6 † etiam hoc pacto tolli nedum directam, sed etiam vtilem actionem, quia talis præscriptio plenissimã tribuit securitatem. Abb. & alij in c. ad aures, de præscript. cũ alijs per informantes adductis.

ALDOBRANDINI.

Callaguritan. Translationis. Veneris. 21. Maij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Attentare etiam tertius potest ratione sui interesse, quod habeat cum collitigante in eadem causa.*

2 *Illicitum dicitur, quando actus fit propria auctoritate, parte resistente, & non citata.*

DECISIO CCXLIII.

Fuit conclusum, quod parochiani non sunt audiendi, nisi purgatis attentatis. De attentatis autem constat ex eo, quia isti simul cum beneficiatis, qui litem in curia iã introduxerant super ista translatione, deuenerunt

runt ad istam translationem, & per consequens dicun-
1 tur attentasse, quia † lic et regula sit, quod tertius non attentet, tamen quando adhæret colliganti aliquid cum eo lite pendente faciendum, quod ex parte colligantis est attentatum, dicitur & ipse attentare, vt per Abb. & alios in c. bonæ, de appell. vbi Prępos. nu. 8.

Non obstat, quod glo. in c. non solum. de appella. in 6. dicit, hoc esse verum, quando tertius facit licitum, quia satis licitum dicitur hoc, quando tertius adhæret
2 colliganti, qui attentat, & † satis illicitum dicitur, quando fit actus propria auctoritate parte resistente, & non citata. Clausulæ in literis translationis non obstant, ex his, quæ tradit Soc. consi. 78. vol. 3.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ 21. Februarij 1575.

SVMMARIA.

1 *Mens disponentis etiam in donatione attendenda est, & num. 4.*

2 *Bona donata vt reuertantur ad heredes, si alienantur, nõ reuertuntur.*

3 *Dictio super quid importare dicatur.*

4 *Interpretatio non est facienda contra verisimilem mẽtem donantis.*

DECISIO CCXLIV.

Domini pro maiori parte tenuerunt, Magdalenæ non deberi pecunias redigendas ex bonis, sed tantum bona valoris 50000. Moti fuerunt, quia verba nõ sunt ita clara, vt non admittant interpretationem à
1 verisimili mente disponentis, ad quam † etiam in interpretanda donatione recurrimus, Abb. in c. cum dilecti. de donatio. Cum enim Lælius moueatur ad donandum Magdalenæ ob seruitia sibi præstita in conseruationem & augmentum status, non est verisimile, quod voluerit eodem tempore, quo eam remunerabatur propter augmentũ, & conseruationem status, scindere & imminuere præfatum statum, maximè, quia si in hoc casu posset bona alienare, cum emptor sit quærendus, venderentur fortasse bona multo maioris valoris. Item, quia voluit Lælius, quod donata reuertan-
2 tur ad hæredes, facta † autem alienatione non reuertentur bona. Immo posset euenire casus secundum aliquos, quod etiam pecuniæ reuerti non possent mediãte decoctione fideiussorum, & amissione pecuniarum. Quod tamen contingere non potest, si bona stabilia debeantur, & illa reuerti debeant, cum præsertim Lælius in his donatis prætulerit hęredib. Magdalenæ suos hęredes. Vnde tanto minus verisimile est, eum voluisse, quod extraneus emptor in his bonis se intrudat, & suos hæredes ab illis excludat.

Non obstat, quod Lælius incipiat donationẽ à pecunia: quia procedit vlterius dicendo, super statu, & adijciendo illa verba, *de cauarseli, &c. & doue piu li torni*
3 *bene.* Et quãuis illa dictio, † super, importet hypothecam, non propterea tollitur, quin etiã importare possit hypothecam & solutionem, quod subsequẽtia illa verba, *da cauarseli doue piu li torni bene,* manifestius declarant. Ex quibus apparet, Lęlium declarasse, quomodo sint soluenda hæc 50000. videlicet, ex statu arbitrio Magdalenæ.

Minus obstant verba illa, *& poi tornino alli miei heredi ordinarij,* quia immo magis quadrãt bonis quam pecuniæ, quę seruando seruari non possunt. Et quamuis de bonis non sit facta expressa mentio, fuit tamen facta mentio implicitè in illis verbis, *sopra il mio Stato,* quæ dictio, *status*, est vniuersalis.

Non obstat, quod in donatione facienda sit latissi-
4 ma interpretatio. Quia † id non procedit contra verisimilem mentem donantis, quam in interpretanda donatione offendere non debemus, Abb. in d. c. cum dilecti. num. 2. de donat.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ 29. Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Testes duo sufficiunt ad probandam donatarij præsentiam in instrumento donationis.*

2 *Substantialia cuiusuis actus sunt in duplici differentia.*

3 *Absenti donari potest, ita quod acceptatio donatarij potest fieri post donationem factam.*

4 *Testes duo in quolibet contractu sufficiunt, nisi contrarium expresse cautum reperiatur.*

5 *Testes quinque in donatione causa mortis ad probandam voluntatem donantis, quare requirantur, & nu. 7.*

6 *Donatio causa mortis valet saltem vti fideicommissum in fauorem donatarij, qui tempore donationis non erat præsens.*

DECISIO CCXLV.

Domini tenuerunt sufficere ad validitatem dona-
1 tionis causa mortis, de qua agitur, probatam † esse præsentiam donatariæ per duos testes. Moti, quia cũ non agatur de probanda voluntate donantis, de qua constat per instrumentum rogatum à Notario in pręsentia septem testium, sequitur, quod cetera omnia possint probari per duos testes, per regulam, l. vbi numerus. ff. de testibus, secundum communiter tradita per Docto. in l. 2. C. de bon. possess. secundum tab. & in l. cum proponebatur, ff. de leg. 2. & in l. quoties. de hæred. insti. c. cum omnes. de testamen. in l. errore. C. de testamen.

Non obstat, quod consensus donatarij sit de substãtia donationis, quia in hac materia distinguitur: quæ-
2 dam † enim sunt de substantia taliter, quod contemporaneæ debent in esse deduci simul cum ipso actu: quædam verò sunt, quæ ex post interuenire possunt, & ita quamuis sint substantialia, quatenus actui robur dãt, non sunt tamen substantia actus, Fel. in c. cum dilecta, col. 7. vers. quartum signum, de rescript. In hoc igitur
3 secundo casu, in quo versamur, † acceptatio donatarij possit interuenire ex post, ex quo absenti donari potest. l. nec ambigui. C. de dona. cum ibi not. non requiritur eadem probatio, quę requiritur in probãdo ipso actu, vt videmus in omnibus exemplis traditis à Doct. in d. l. 2. C. de bon. possess. secund. tabul.

Quod confirmatur ex reg. l. pręcipimus. C. de appella. Nã cum Doct. omnes conueniant, quòd donatio causa mortis quo ad ipsum in esse deducenda sit con-
4 tractus, in quibus contractibus regula est, † quod sufficiant duo testes, & cum hoc reperiatur immutatum solum in probanda voluntate donantis, l. fin. C. de donat. cau. mor. ibi, *aliquis voluerit mortis causa donationem facere, sequitur, quod quo ad donatariũ remaneat firma regula antiqua.* Quod optima ratione fit, nam longa est ratio differentię inter probationem voluntatis donantis, & acceptationis donatarij. Ideo enim sequiruntur quinque testes in probanda voluntate
5 donantis causa mortis, † quia effectus ipsius differtur post obitum donantis, quo tempore, cum ipse nihil possit dicere, periculum est, ne falsitas committatur, l. fi. C. de fideicommis. Alciat. in l. 2. nu. 15. ff. de legat. 1. Quod periculum cessat in probanda acceptatione donatarij, quando sumus certi de voluntate donantis. Fulg. in d. l. 2. C. de bon. possess. secund. tabul. quæ acceptatio ita de facili pręsumitur, vt aliqui Docto. voluerint ad hunc effectum pręsumi pręsentiam donatarij, qui non ita fatui fuissent, quicquid sit de illa quæstione, vt hoc dixissent, si ad probationẽ huiusmodi pręsentię essent necessarij quinque testes. Et tanto magis
6 cessat † hęc suspicio in donatione causa mortis, quando

do in omnem euentum, si donatarius non fuit præsens, valet vt fideicommissum. l. miles ad sororem. de leg. 2. Vnde suspicandum non est, quod velit subornare testes pro sustinenda donatione in vim donationis, quæ de se valet vt fideicommissum.

Non obstat, quod consensus donatarij respiciat etiã voluntatem donantis, tum quia imò sunt separatissimi, vt de se patet, vt vnus post alium interuenire possit, tum etiam quia in omnem euentum quatenus aliquo modo hæc probatio respiceret voluntatem donantis, non est hoc per prius, & sic principaliter, sed secundario. Dec. in d. l. 2. in fin. C. de bonor. possess. secundum tabul.

Minus etiam obstat glo. in d. l. miles ad sororem. de leg. 2. imò secundum Dominos cõfirmat hanc opinionem, dum solum requirit præsentiam quinque testiũ in confectione epistolæ, quia tunc agitur de probanda voluntate donantis.

Ex quibus visum fuit Dominis quod tolerétur omnia, quæ pro parte Illust. D. Portiæ deducebantur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Veneris, 10. Septem. 1574.

SVMMARIA.

1 *Testes dicentes se interfuisse actui in quantum superius continetur, probant etiam subscriptionem partium.*

2 *Clausula omnibus, & singulis in scriptura contentis, refertur etiam ad accessoria eius quod principaliter est dispositum.*

3 *Solennitatum generica expressio non sufficit ad probandã subscriptionem partis, sed talis esse debet, vt satis colligi possit eam esse factam.*

4 *Notarius dicitur rogatus non solum de contentis in scriptura, sed etiam vt ipsam authenticam faciat.*

5 *Subscriptioni testium standum est, non obstante eorum dicto iurato.*

6 *Interpretatio omnis facienda est, vt actus substineatur, vbi maximè multæ solennitates interuenerunt.*

7 *Statutum quod loquendo præsupponit, disponere non dicitur.*

8 *Scriptura Notarij effici dicitur per ipsius authẽticationẽ.*

9 *Notario creditur asserenti de forma substantiali scripturæ.*

10 *Forma non potest adimpleri per relationem, quando in ea requiritur expressio.*

11 *Statutum pro forma, si requirat subscriptionem corã Notario, & testibus, nõ requirit pro forma, vt exprimatur fuisse subscriptam coram Notario & testibus.*

12 *Solennitas septem testium requisitorum in testamento, an interuenerit, vel ne, probatur per ordinariam probationem duorum testium.*

DECISIO CCXLVI.

Domini pro maiori parte resoluerunt, formã statuti fuisse adimpletã, quia habemus subscriptionem Lælij factam coram Notario, & testibus, ac testiũ subscriptionem in originali scriptura donationis, quæ est forma inducta à statuto. De subscriptione enim Lelij, & testiũ non ambigitur: quòd autẽ Lelius subscripserit se corã testibus, constat ex subscriptione ipsorum-
3 met testiũ, † qui dicunt se interfuisse à quãto actui supra, & sic per relationẽ cõstat, quòd interfuerũt etiam subscriptioni desuper contentæ, Fely. in c. auditis, col. 13. vers. limita, nisi illa indefinita. de præscrip. Quod verò se subscripserint corã Notario & etiã testibus, cõstat ex attestatione Notarij, qui dicit, omnib. & singulis cõtentis in dicta scriptura donationis, vna cũ supradictis testib. interfuisse. Et cum hæc subscriptio potuerit interuenire tempore actus celebrati, siue hæc solennitas sit intrinseca, sufficienter ex tali attestatione probatur, l. 1. C. de fide instrum. lib. 10. cum alijs allegatis pro hac parte. Albe. in l. quicunque, §. qui à pupillo. ff. de public. &c. Quam opinionem Soc. cons. 158. nu. 18. lib. 2. dicit, non habere contradicentem. Et non est
2 dubium, † quod cum dicat interfuisse omnibus, & singulis in dictæ donationis scriptura contentis, refertur hæc clausula non solum ad principaliter disposita, sed etiam ad enunciata, ac etiam accessoria ex allegatis, quibus fuerunt additi Crescen. decis. 26. Pari. cons. 97. nu. 87. & 121. lib. 1. Alex. cons. 27. nu. 2. lib. 3. Rui. cons. 103. nu. 11. lib. 4.

3 Non obstat, † quod ista videatur generica expressio solennitatum, quæ non sufficit, secundum Albert. in l. sciendum, nu. 6. & ibi Ias. nu. 14. ff. de verb. obligat. Io. Fab. Instit. de fideiuss. §. fi. quia non solum non visa fuit Dominis generica, sed imò particularissima expressio: Exprimit namque quod est scripta, & facta manu Lælij, & quod omnibus, & singulis in prædicta donationis scriptura contentis interfuit, per quam relationem ad certam, & indubitatam scripturam non est dubium, expressionem dici particularem, & non genericam, vt est quãdo absolute dicit Notarius, quod fuerunt seruatæ solennitates.

4 Et quia vnus ex Dominis dicebat non esse standum huic assertioni Notarij, quia non erat de hoc rogatus, sed erat rogatus solum de authenticatione, quo casu cũ deponat vt priuatus, ei non creditur, Barto. in l. Dominius. de testam. Rui. cons. 189. nu. 7. in prin. Responderunt, Notarium rogatum fuisse, vt authenticaret prædictã scripturam donationis ad effectum, vt teneat dicta scriptura pro publico instrumento, & consequenter de omnibus, quæ requiruntur ad hoc, vt sit publicum instrumentum, & fidem faciat, inter quæ est subscriptio secundum formam statuti.

Et hæc tanto facilius secundum Dominos procedunt in hoc casu, omisso quod præsentia etiam in scriptura priuata præsumitur, Bald. & Salic. in l. 1. C. de contrahen. & committen. stipulat. quia Lælius in sua subscriptione dicit, *do licenza al presente notaro*: & Notarius attestatur se fuisse præsentem, & sic ambo conueniunt.

5 Non obstant dicta testium, quia cum ipsi se subscripserint & sigillauerint hanc scripturam, standum est eorum subscriptioni, non obstante dicto iurato, l. eos ff. de fal. cum alijs allegatis. Vnde cum nihilominus remaneat sufficiens numerus testium, his remotis, instrumentum remanet in suo robore. Aliqui vltra præmissam responsionem dicebant, attestationem Notarij posse intelligi hoc modo, quod licet dicat se omnibus & singulis interfuisse cum supradictis testibus. hoc intelligatur singula singulis referendo, videlicet, cum supradictis testibus, qui interfuerũt subscriptioni, interfuit cũ omnibus simul, & interfuit authenti-
6 cationi: facienda † est enim omnis interpretatio vt actus sustineatur, præsertim factus cum tot solennitatibus. l. quoties. de rebus dubijs. Barto. cons. 176. in fin.

Neque obstat, quod vnus testis dicat, quod Notarius postea venit, tum quia vnicus, tum quia illa verba, *venne poi il notaro, & stipulo*, intelliguntur quod venit ad actum stipulationis.

Non obstant etiã articuli, quia nihil in eis dicitur, quod noceat Magdalenæ. Imò in eis articulatur, quod scripta & subscripta fuit donatio coram testibus & Notario. Sicut non obstat, quod hæc subscriptio requiratur in originali scriptura Notarij, & quòd ista non sit scriptura Notarij, sed Lelij. Quia omisso an assumptum sit verum, in quo Dñi habebant difficultatem. Aliquibus
7 enim videbatur, quòd † statutũ præsupponeret, non autem disponeret. Et placebat sibi cons. Riminal. 254.

sub

sub num. 13. lib. 2. & decis. Crescen. alleg. qui Domini addebant quod multa inconuenientia nascerentur tollendo illud quod in testamento admittitur, in quo cōcessum est quod testator possit scribere manu sua testamentum, & se illi subscribere, & adhibere Notariū, qui illud autheoticet. Alij contrarium opinabaotur ex allegatis rationibus pro Portia. Sed quicquid sit in hoc casu dicebant cessare difficultatem, quia Lælius in corpore scripturæ facit mentionem de rogitu Notarij adhibendo, & in subscriptione impartitur licentiam Notario authenticandi. Vnde † per autheoticationem efficitur scriptura Notarij. Cum enim hæ ambæ scripturæ fiot in eadem die confectæ, & fiot in eodemmet folio, & vna ad effectum alterius, dicitur vnicus actus & vnica scriptura ex allegatis. Lælius enim dicit quod erit subscripta eius manu, & suo sigillo sigillata, *con il rogitto del notaro di questo luogo*, & sic rogitus adhibendus est in ista scriptura, & durum admodum videtur Dominis facere talem separationem ad effectum annullandi actum tam solennem, cum potius, vt dictum est, faciēda sit semper ea interpretatio, per quam actus sustineatur.

Cætera fuerunt Dominis visa leuia, vt est illud, quod subscriptio debeat interuenire post actum perfectum. Quia si actus non est perfectus, nisi post subscriptionem, oportet subscribere post subscriptionem.

Non obst. quod forma substantialis non præsumatur, Quia imò forma substantialis est illa quæ præsu-
9 mitur, vt benè deducitur per informātes. Sed † quidquid sit, Domini dixeruot probari talem formam per assertionem Notarij, quia præsumitur dicere verum, sicut probari posset ex dictis testium, quia præsumuntur verum dicere.

Et quamuis vnus ex Dominis magnam faceret dif-
10 ficultatem † quod forma non potest adimpleri per relationem, allegando Tiraq. de leg. connub. gl. 6. & Brun. de form. fol. 74. tamen fuit à Dominis responsum, quod id non facit ad propositum, tum quia hoc procedit, quando pro forma requiritur expressio, vt est in terminis olim appellanti, de appell. Tunc enim intrat illa difficultas, an possit id exprimi per relationem, quod cessat in casu nostro, quia licet statutum pro forma requirat subscriptionem coram Notario, &
11 testibus, tamen † non requirit pro forma, quod exprimatur fuisse suscriptam corā Notario & testibus. Tum etiam, quia hic habemus certum & indubitatū signum, cum relatio fiat ad certam indubitatam scripturam in eodemmet folio factam. l. quoties, §. si quis nomen, ff. de hæred. instit. Ias. in l. certum. nu. 1. in fin. ff. si cer. petat. Tum etiam & tertio, quia non tractatur nūc an sit adimpleta per relationem, sed dicitur quòd ex ista attentione Notarij constat formam adimpletam fuisse in forma specifica; aliud enim est formam adimplere, aliud probare formam. Et propterea vbi non dubitatur nisi de solennitate substaotiali, an adhibita fuerit vel ne, sufficit ordinaria probatio, quemadmodum videmus in soleonitate septem testium re-
12 quisitorum in testamento, quæ † probatur per ordinariam probationem duorum testium, iuxta not. in l. 2. C. de bon. poss. secundum tabul. & quod si Notarius dicat, quod interfuit testamento vna cum septem testibus ibidem descriptis, sibi creditur, & valet & tenet testamentum, licet talis solennitas sit substantialis.

ALDOBRANDINI.
Veroneo. Sancti Zenonis. Venetiis 10. Decembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Probatio debet esse talis, vt concludat intentionē agentis.*
2 *Constitutio, quæ est contra ius, debet recipere interpretationem a iure communi.*
3 *Ordo vbi est seruandus, seruari debet à principio vsque, ad finem.*
4 *Annullatio aliquo, corruunt omnia ab eo dependentia.*
5 *Nullitas potest opponi à quocunque, cuius interest, nisi sit inducta in fauorem certæ personæ.*
6 *Dictio ante, intelligitur cum interuallo, & in continenti.*
7 *Liber ordinatus tenendus est à Notario circa annotationes consensuum in materia resignationis, iuxta dispositionem Clem. de resignat.*
8 *Ordo ille dicitur formalis, & substantialis cuius omissio vitiat actum.*
9 *Folia librorum an debeant esse æqualia, non reperitur de iure cautum.*
10 *Consensus a lege reprobatus non admittit probationem in contrarium, nec etiam per attestationem Papæ.*
11 *Probatio magis plena præfertur, sicut probatio specialis præfertur generica.*

DECISIO CCXLVII.

Domini quo ad primam partem dubij tenuerunt, illustr. D. Cardinalem Farnesium probasse consensum, de quo agitur, non fuisse annotatum in libro infra 15. dies à die exhibitæ schedulæ Notario, quæ fuit 3. Martij, 1568. Præsupposuerunt enim librū de quo agitur colligatum prout modo apparet, & esse eū de quo loquitur Clementina. Aliqui, & plures ex Dominis, dicebant, si non est is, in quo d. Clementina mandat huiusmodi consensus annotari, frustra disputaretur, quia cum adhuc consensus in libro à clementina requisito adnotatus non reperiatur, tanto magis est nullus. Hæc enim Allematina probatio, aut est liber de quo prædicta Clementina loquitur, aut non
1 est admittenda † videtur in hoc casu, quia in vtroque capite concludit intentionem agentis, Dec. in c. in præsentia. nu. 32. de probatio. Iasan l. & si post tres, no. 15. & 14. ff. si quis ius dic. non obtemper.

Quibus sic stantibus dixerunt, quod cum ante hūc consensum sub die 13. Martij, 1568. reperiantur annotati quatuor consensus, primus sub die Maij, alter 4. Iunij, tertius 20. Maij, quartus 16. Iulij, omnes de anno 1568. subiotrat consequenter dispositio Clementinæ decernentis talem probationem absque alio probationis admioiculo sufficere ad probandum quod sequentes consensus non fuerunt annotati infra 15. dies. Et mandantis sic per quoscunque iudices iudicare cū decreto irritante, vt sunt illius verba clara.

2 Non obst. quod † constitutio hæc tanquā contra ius dicatur odiosa, & restringenda, debeatque recipere interpretationem passiuam à iure communi. Nam sit vel odiosa, fuit per Dominos omissum, cum de hoc possit dubitari, ex quo emanauit ad obuiandum fraudibus. Sed dixeruot diuersam esse materiam relationis à materia ordinis, namque materia relationis suas habet regulas, vt referatur ad proxima, vt dictum est: ma teria verò ordiois respicit non solum immediata, sed
3 etiam mediata cum † ordo vbi seruandus est, seruari debeat à principio vsque ad finem, & à primo vsque ad vltimum l. quoties. ff. de vsufruct. l. si quis ex argentarijs, §. si initium. ff. de eden. Ratione enim talis ordinis, ibi dies sumitur ex præcedeotibus, quanrumuis sint mediata & immediata instrumenta, in quibus talis dies est appositus. Et hinc est, quod ex ista registratura facta post alia instrumenta antea rogata, colligit Aym. consil. 28. numero 1. suspicionem contra instrumentum.

Et propterea dicebant, nō ita esse angustandam Clementinam, vt hæc probatio sumi tantum possit ex immediato consensu, tum quia Clementina in plurali loquitur, quod cōsensus aorea annotati faciant sufficientem probationem, tum etiam, quia & hoc, secundum Dominos, tollit omnem difficultatē: quoniam prædi-

ctis

cti quatuor consensus mediate præcedentes longo té-
pore antea præstiti, ostendunt clarè tantum probatio-
nem à Clementina inductam quo ad omnes subseque-
tes vsque ad illos, quoniam habita consideratione ad
tempus illorum quatuor, qui reperiuntur annotati vl
tra tempus 15. dierũ, à die quo præstiti fuerint, sunt
malè annotati: isto enim casu vitium vnius influit in
aliud, cum omnes, vt dictum fuit, præstiti fuerint lon-
go tépore ante illos quatuor de anno 1568. Ista enim
est quædam concatenatio siue subordinatio talis, vt
necessario vitium vnius in aliud, vt dictum est, influat,
quod quidem in simili videmus in multis alijs mate-
4 rijs: annullato † enim aliquo, corruunt omnia ab eo
dependentia, Soc. cons. 90. num. 14. & 15. lib. 3. & vna
substitutione defecta, corruunt omnes ab ea depen-
dentes, l. si mater, §. primo, l. qui habebat. ff. de vulgar.
& pupil. Alex. cons. 139. lib. 6. Maximè, quia in hoc ca-
su eadem viget ratio, cum alioquin difficile esset, quòd
obuiaretur fraudibus: imò præstaretur hoc modo oc-
casio faciliter eludendi Clementinæ dispositionem,
quo fit, vt etiam consensus immediatè sint malè ad-
notati, & sic quod probatio hoc casu sumatur etiam ex
consensibus immediatis.

Nec quicquam facit, quod de consensibus illis im-
5 mediatis non agatur, quia † cum stante decreto Cle-
men. illi sint nulli, quilibet, cuius interest, præfatam
nullitatem opponere potest, nisi nullitas sit inducta
in fauorem certæ personæ. Cassad. decis. 10. super reg.

Et propterea dicebant non obstare Bald. consil. 129.
lib. 2. quia ibi agebatur de interpretatione dictionis,
ante, an intelligeretur cum interuallo, an verò in con-
tinenti; hic verò agitur de ordine, qui habet conne-
xionem necessariam omnium præcedentium cum sub-
sequentibus. Ideo in casu Bal. fit interpretatio pro va-
6 liditate, cum † illa dictio vtroque modo possit intelli-
gi, hic verò talis saluatio fieri non potest stante dispo-
sitione Clementinæ, quæ mandat ita iudicari etiam ad
actus destructionem.

Sicut nihil facit, quod ita interpretando in duob.
contingeret hæc constitutio ius commune, quia non
est contra ius in materia ordinis, quod ordinata vnũ
ab alio dependeat.

Non obstat, quod vnus consensus possit totum li-
brum annullare, quia potest dari casus, quo vnus sit
male adnotatus, & tamen non corruat totus liber.
Item quia habemus legem ita scriptam, vix etiam suf-
ficientem ad euadendas fraudes, cui tamen totis vi-
ribus tres successiui Pontifices quãtum potuerunt ob-
uiare voluerunt.

Minus obstat decisio in causa Gerunden. quia ibi nõ
aderat dispositio Clementinæ, prout hic.

Et tanto magis dicebant hoc attendendum esse in
casu isto, ex quo constat, quod in hoc libro adsunt alij
consensus extra tempus adnotati, ex quibus apparet,
quod Notarius in illis apponebat manus ad sibi pro-
hibita, ita vt tanto magis corroboretur probatio à Cle
mentina inducta, cum Notarius non omnino abhor-
reret ab adnotandis consensibus extra tempus.

Non obstat, quod liber sit inordinatus, quia licet
vnus ex Dominis super hoc dubitaret, & sibi videre-
tur inordinatus, tamen fuit dictum, quod cum præ-
supponatur ille, de quo loquitur Clementina, cum nõ
constet Notarium diu habuisse, quanto magis est inor
dinatus, tanto plus in Clementina peccatum fuit.

Nec videtur Dominis, quòd iste sit bonus modus e-
7 uadendi dispositionem Clementinæ. Via † enim ista
præstaret facilem modum Notarijs eludendi constitu-
tionẽ hanc, librum inordinatũ retinendo. Clementina
enim ordinem necessario supponit, & illum quidẽ sub-
stantialem, ex quo apparet de mente constituentis, ꝙ
iste ordo seruetur in adnotatione, ex quo ex præceden
tium adnotatione vult, ꝙ probetur, sequentes non es-
se adnotatos infra tempus. Mens enim disponentis, &
8 natura negotij hoc necessario expostular, quo casu † ta-
lis ordo dicitur necessarius, formalis, & substantialis,
Brun. de forma, fol. 41. col. 1. & 2. cuius ordinis neces-
sarij omissio vitiat, Bart. & post eum omnes, in l. 2. §.
prius. ff. de vulg & pupil.

Nec obstat, ꝙ in d. libro sint dimissa aliqua folia in
albis, quia non per hoc sequitur, & concluditur, ꝙ illi
quatuor consensus præcedentes fuerint adnotati post
istum, de quo agitur. Sicut in nulla ẽt consideratione
9 habetur, † ꝙ folia non essent ęqualia, quia non reperi-
tur iure cautum, ꝙ folia librorum debeant esse æqua-
lia. Et in summa, Domini voluerunt inhærere verbis
Clementinæ, quæ sibi visa fuerunt admodum clara.

Quo verò ad secundam partem Domini inclinarũt;
quod illustriss. D. Cardinalis Comendonus non pro-
bauerit, consensum fuisse adnotatum in libro infra 15.
dies à die exhibitæ schedulæ Notario. Tota enim sua
probatio reducitur ad hoc, quod literæ fuerunt expe-
ditæ infra 15. dies cum consensu & ad instrumentum,
in quo fit mentio de illis duobus consensibus imme-
diatè præcedentibus præstitis sub die.

Quo verò ad literas dicebant, quod Clementina an-
nullat etiam prædictum consensum, quamuis literæ
10 sint expeditæ, ex † quo tollit etiam verbo hodie vim
probatiuam, cum nolit, quod aliquem operetur effe-
ctum, & decernit resignationem nullius momenti. Et
propterea cum stante probatione, inducta per Clemen
tinam talis consensus sit annullatus, adeo quod etiam
Papæ attestationi non sit standum, contra huiusmodi
consensus à lege reprobatos contrarium probari non
potest, maximè, quia annullat consensus etiam alibi
scriptos, & sic quocunque loco illi scripti fuerint.

Secundò dicebant, ꝙ cum hæc probatio inducta à
Clementina sit sufficiens, & plena, alterius adminicu-
lo non indigens, & particularis circa annotationem
consensus, quod sit male adnotatus, probatio hæc, ꝙ
literæ non soleant expediri, nisi adnotato consensu,
quando hoc esset verum, est probatio præsumptiua,
vel coniecturalis, & generica, quæ confunditur per
11 probationem inductam à Clementina, † tum quia ma
gis plena, ad not. per Doct. in l. admonendi, vbi Ias. nu.
226. & Rip. num. 220. ff. de iureiurand. Tum quia ma-
gis specialis, quæ semper præfertur probationi generi-
cæ, Doct. in c. licet causam. de probat. Imò. in d. c. audi-
tis. de præscript. Idque tanto magis, quia Clementina
videtur requirere hanc contrariam probationem per
modum conditionis ex allegatis.

Quo verò ad instrumentum similiter aliqui dice-
bant, quod videbatur inferre ad coniecturam, & quod
non attestabatur de adnotatione in libro, de qua præ-
sens est quæstio, circa quam adnotationem particula-
rem, & plenam hactenus probationem, super hac se-
cunda parte non fuit capta resolutio, sed ordinatum,
quod si super ea illustriss. D. Cardinalis Comend.
vult audiri, particulariter audiatur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ 15. Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Præsens, & tacens, quo ad eius commodum præsumitur consentire, & num. 9. & decis. seq. num. 1.*

2 *Notarius non potest attestari, nisi de his quæ sensu corporeo percipit, in quo includitur etiam præsentia & taciturnitas.*

3 *Assertio Notarij non excludit eius rogitum ex præsentia, & patientia collectum.*

4 *Rogitus præsumptus, qui secundũ iuris dispositionem admittit*

mittit probationem in contrarium, non habet locum in rogito causato ex præsentia & taciturnitate, sed debet probari dissensus.

5 *Notarius si vtraque parte præsente scribat, quod inter eos gestum est, & subscribat, rogitus inductus dicetur.*

6 *Rogitus Notarij, vt deducatur in esse plus requiritur, quã ad deducendum in esse ipsum contractum.*

7 *Rogitus vtriusque partis licet requiratur in contractu donationis, non tamen tollitur, quod ex vno non inferatur ad aliud.*

8 *Rogitus expressus à donatore non tollit tacitum rogitum donatarij.*

9 *Donatarius præsens, & tacens, ad sui commodum censetur consentire, & ita Notarium rogasse.*

DECISIO CCLXVIII.

FVit tentum, Magdalenam censeri rogasse Nota-
1 rium, ex † quo fuit præsens, & tacens, ac patiens, &
agebatur de ipsius commodo, An autem hoc applicetur huic casui, & Notarius consenserit huic rogitui, & hoc mandatum susceperit, vel se restrinxerit ad rogitum Lelij tantum, & propterea posset dici constare, vel non constare de sufficienti rogitu Notarij in casu isto, & an Notarius parti præiudicare potuerit, particulariter videbitur. Ratio decisionis fuit, quia præsentia, & patientia in his, quæ sunt vtilia, inducit mandatum, l. qui patitur, ff. mãdati, cum alijs allegatis pro parte Magdalenæ.

Nec obstat, quod Notarius non possit attestari, nisi de his quæ sensu corporeo percipit, Bal. in rubr. C. de
2 fide instrumen. nu. 10. Quia † Notarius vidit præsentiam, & non reclamationem, ex qua inducitur huiusmodi mandatum. Difficultas apud nonnullos ex Dominis remansit ex eo, quod cum Notarius non attestetur, nisi de rogitu Domini Lelij, videntur intrare consil. Alex. & Alexand. toties allegata, secundũ quæ Notarius includit rogitum Lælij, & excludit rogitum Magdalenæ, & intrare etiam videtur secundum eos, quod dicit Aegid. consil. 1. quod huiusmodi rogitus admittit probationem in contrarium.

Ad quod tamẽ per alios Dominos respõdebatur, ex
3 consil. Dec. 11. quod † assertio Notarij non excludit rogitum Notarij, qui aliunde colligi potest, & sic collectum ex præsentia & patientia. Et respondebant ad consil. Alex. quod loquitur in actu præiudiciali, item quod ibi non constabat de præsentia partium, licet replicaretur, quod imò Alex. præsupponit contrarium fuisse factum in præsentia partium: tamen dicebatur, quod illa præsentia per illud instrumentũ quo ad non rogantem qui repugnabat instrumento, & dicebat se non rogasse, non probatur. Et quamuis Aegidius dicat, quod rogitus præsumptus admittit probationem
4 in contrarium, non tamen † dicit, quod si quis fuit pręsens, & tacuit & consequenter rogauit secundum iuris communis dispositionem, quod si notarius attestetur de rogitu alterius tantum, propterea tollat dispositionem iuris, sed debebit probari non rogitus, alio modo probando, videlicet dissensum. Et Domini videbantur admittere ferè omnes, quod si vtraque pars soluisset, fuisset inductus rogitus vtriusque partis, quia
5 † tunc Notarius scribens, & subscribens in præsentia partium, videretur à partibus ad hoc adhibitus. Sed in hoc casu aliqui dubitant, quod cum Notarius dicat se fuisse rogatum à Lelio, & sic à donante non possit hoc habere locum ex rationib. supra adductis, quia dicũt, quod non interuenit in hoc casu nisi præsentia, & quod iste rogitus non resultat nisi ex iuris communis dispositione, & quod de his, quæ sunt iuris, Notarius non rogatur. Quod si esset verum, sequeretur secundum tenentes aliam opinionem, quod nec etiam silentibus ambabus partibus induci possit iste rogitus, quia & iste ex iuris communis dispositione colligitur. Sequeretur ẽt, quod quando testis se subscribit in præsentia testatoris, ex qua subscriptione inducitur rogatus, ad not. per Bart. & alios in l. sciendum, de verborum oblig. Notarius, non posset dicere & attestari, quod ille testis rogatus fuisset, ex quo & ille rogitus resultat ex iuris cõmunis censura: & tamen contrarium est verum secundum communes Doctor. theoricas, & dura videbatur alijs Dominis hæc opinio, quia non vident rationem, quare silentium amborum contrahentium possit inducere rogitum etiam respectu Notarij, quo ad ambos contrahentes silentes, & silentium vnius illum nõ inducat, eodem modo etiam respectu Notarij quo ad
6 silentem, & † quod plus requiratur in deducendo in esse rogitum Notarij, quam requiratur ad deducendũ in esse ipsum contractum donationis, in qua sufficit sola præsentia donatarij, & quod Magdalenæ noceat loquutio Lælij disponentis, vt alias etiam dicebam, ad fauorem eiusdem Magdalenæ, cui silentium eiusdem profuisset. Et quia dubitantes de rogitu ex parte Notarij fundabant se super doctrina Doctor. in l. prætor
7 ait, ff. de eden. in quo loco Doct. videntur † in contractu donationis requirere rogitum vtriusque partis, in quo etiam requiritur præsentia Notarij: replicabatur, quod si hæc duo requirantur, non negant Doct. quod ex vno non inferatur ad alium, vt not. Doct. in l. hac consultissima, secundum quam requiritur rogitus, & subscriptio testis, & tamen ex subscriptione infertur ad rogitum.

Nec secundum tenentes pro Magdalena potest intrare materia restrictionis, quod, videlicet Notarius
3 se restrinxerit ad rogitum Lælij, † quia licet dicat se rogatum à Lęlio verbis expressis, non negat quin tacitè fuerit rogatus à Magdalena, & in summa ponderabatur ratio Dec. cons. 41. & ponderabatur etiam, quod cum Notarius dicat, Lęlium ipsum rogasse vt authenticaret scripturam ad effectum vt teneat pro publico instrumento, & sic cum Lælius voluerit, quod instrumentum esset publicum ad fauorem Illustris. D. Magdalenę, quod esse non potuit nisi mediante rogitu vtriusque partis, secundum lecturam informantium pro Portia, mandauit necessario, vt susciperet mandatum vtriusque partis, l. illud, ff. de acquir. hęred. Vnde cum Notarius suscipiat mandatum Lęlij mandantis, quod suscipiat rogitum vtriusque partis, & in hoc mãdato consentiat Notarius, & in eo etiam consentiat
9 Magdalena pręsens & tacens, † cum tractetur de suo commodo, videbatur ita tenentibus quod res careret omni difficultate, quod talis rogitus inducebatur non solum respectu donatarię, sed etiam respectu donantis, maximè, quia enim in subscriptione idẽ Notarius simpliciter dicat, quod rogatus authenticare authenticauit, hęc verba possunt, & debent intelligi ad validitatem actus, quod fuerit rogatus authenticare ab vtraque parte. Et adducebatur in fortiori casu decis. Guidonis 68. incip. coram Domino Romano. Admittebãt etiam Domini saltem pro maiori parte, quod in hoc casu Notarius potuisset attestari de rogitu Magdalenę, stante ista pręsentia, & patientia, si voluisset.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Mercurij 2. Decemb. 1573.

SVMMARIA.

1 *Præsentia donatarij sufficit pro validitate donationis causa mortis.*

2 *Testes duo sufficiunt ad probandam solennitatem donationis causa mortis.*

Limita, nisi agatur de probanda solennitate substantiali, & num. 3.

DE-

DECISIO CCXLIX.

1 DOmini fuerunt concordes, quod † pro validitate
donationis cauſa mortis ſufficit ſola præſentia do
natarij, reprobata opin. Aret. in l. 2. ff. de leg. 1. & Dec.
conſil. 245. & in rub. C. de pact. cum alijs allegatis pro
parte Illuſt. D. Portiæ, quia illa opinio eſt communi-
ter damnata, vt per Doct. allegatos pro parte. Illuſtriſ.
D. Magdalenæ, & Rip. in rub. de verb. oblig. nu. 24. vbi
rationibus Dec. reſpondet. Fuerunt etiam concordes,
quod teſtes de quibus in dubio, probant præſentiam
Illuſtr. Dominæ Magdalenæ circumſcripto articulo,
an requirantur quinque teſtes. Nec iouenſimilitudi-
nes allegatæ habitæ fuerunt à Dominis in conſidera-
tione, ex quo Notarius non videtur adhibitus ad ſti-
pulandum, ſed ad authenticandum ſcripturam. An
2 † verò requirantur quinque teſtes, Domini dixerunt
particulariter videndum. Pro Illuſtr. Domina Magda-
lena allegabatur regula, quod quando agitur de pro-
banda ſolennitate, ſufficiunt duo teſtes, vt per Docto-
res in l. 2. C. de bonor. poſſeſ. ſecundum tab. Imo. in c.
cum eſſes. nu. 17. de teſtam. Crot. de teſtib. in 6. parte,
nu. 226. Et quia quod plus fuerit dictum quàm ſcri-
ptum, probatur duobus teſtibus, vt per Alberic. in d. l.
2. in fine. C. de bon. poſ. ſecundum tabul. Pro Illuſt. D.
Portia allegabatur, quod hæc videtur ſolennitas ſubſtã
3 tialis, ad † quam probandam dicebatur requiri tot te-
ſtes, quot requiruntur ad probandum actum, & alle-
gabatur Menoch. conſi. 37. nu. 3. cum pluribus ſequen.
ſuper quo vt dictum eſt, non fuit capta reſolutio, ſed
dictum, quòd particulariter videatur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ 12. Octobris 1573.

SVMMARIA.

1 *Scriptura quæ habet requiſita publici inſtrumenti, fidem facit. & num. 4.*

Etiam ſi talis ſcriptura ſit matrix, & non reperta inter protocolla Notarij rogati. & nu. 2.

Fallit, vbi talis ſcriptura vel nota erat defectiua, vel ratione ſigni, vel ratione defectus ſubſcriptionis Notarij, & num. 3.

4 *Scriptura, quæ fidem facit tanquam publicum inſtrumentum, non indiget aliquo ſupplemento a loco, a quo ſit.*

5 *Notarij non ſolent ſub ſpe, quod inſtrumentum ſtipulabitur, ante ſtipulationem apponere ſubſcriptionem & ſignum.*

6 *Suſpicio fraudis, & falſitatis ceſſare dicitur in inſtrumento pluribus ſolennitatibus confecto.*

7 *Scriptura donationis penes donantem retenta, reuocata cenſetur.*

DECISIO CCL.

1 DOmini tenuerunt, illuſtr. D. Magdalenam † vigo-
re ſcripturæ, de qua in dubio, poſſe agere, quia ha
bet omnia requiſita publici inſtrumenti, & conſequẽ-
ter fidem facit, vt etiam alias fuit tentum in hac cauſa
die prima Iulij, coram bo. me. Orad. per doctrinam
Bal. in rubr. C. de fide inſtrumen. & Canon. in c. cum
P. Tabellio. eod. tit.

2 Nec obſt. quod † hæc ſit matrix & prima ſcriptura,
& non reperta inter protocolla Titi Caroſelli Notarij
rogati, cũ ſit, vt dictum eſt, perfecta: authoritas enim
Doctorum allegatorum pro parte illuſtr. Do. Portiæ
Dominos non mouerunt, quia loquuntur in caſibus,
in quibus notæ erant defectiuæ, vel ratione ſigni, ꝙ
ſignum defendunt eſſe de ſubſtantia inſtrumenti, vel
3 ratione defectus ſubſcriptionis Notarij, in † quib. caſi-
bus benè procedit diſtinctio Doct. aut nota eſt reper-
ta inter protocolla Notarij, aut non, quando enim in
aliquo eſt defectiua, ſi ex ea deſumendum ſit publicũ
inſtrumentum, oportet, quod in loco, in quo fuit re-
perta, recipiat robur & ſupplementum, quia reponẽ-
do Notarius eam inter notas authenticas, ſignum eſt,
quod de ipſa fuit rogatus, & quod fuit publicata, ſe-
cus ſecundum Doct. ſi inter dictas notas authenticas
non reperiatur, niſi aliundè, vt puta per teſtes, probe-
tur rogitus & ſtipulatio; ſed quando nota habet om-
nes ſolennitates, ceſſat omnis difficultas, eo enim ca-
4 ſo cum † ex ſe, vt poteſt publicum inſtrumentum, fidẽ
faciat, vt concludunt omnes, in d. c. cum P. Tabellio. nõ
indiget aliquo ſupplemento à loco, à quo ſit, vt quam-
uis Notarius non conficiat protocollum, non propte-
rea deficiat fides inſtrumẽti, vt per Conar. alleg. Quod
comprobarunt Domini, quia iure cautum non reperi-
tur, quod inſtrumentum non faciat fidem, niſi repe-
riatur protocollum, cum diſpoſitio. §. fi. Auth. de fide
inſtrum. ſit localis. Et quamuis conſuetudo introdu-
xerit, vt Notarius protocollum conficiat, adeo vt arbi
traria pœna poſſit puniri, ſi id omittat, non tamen re-
peritur ſtatutum, quod inſtrumentum protocollo nõ
confecto fidem non faciat.

Non fuerunt etiam à Dominis habitæ in conſide-
ratione rationes Corn. conſil. 226. lib. 3. quas referunt
5 alij Docto. Quia ſecundum † eos non ſolent Notarij
ſub ſpe, quod inſtrumentum ſtipulabitur, ante ſtipu-
lationem apponere ſubſcriptionem, & ſignum, vt fuit
factum in caſu noſtro. Et quia ex dictis teſtium, de
quibus in dubio tollitur omnis difficultas, ideo omiſ-
ſa illa difficultate, an duo probent publicationem vel
ne, cum de publicatione conſtet ex inſtrumento, dice-
bant ſufficere abundanter pro tollenda ſuſpicione, quæ
vniri poſſet huic ſcripturæ, ex eo quia penes partem
6 reperitur, quam ſuſpicionem † & fraudis materiam
etiam dicebant ceſſare ex tot ſolennitatibus in hac do-
natione adhibitis, cum ſcripta & ſubſcripta ſit manu
Lælij donantis, eiuſque ſigillo ſigillata, & etiam ſub-
ſcripta à ſeptem alijs teſtibus cum ſigillorum appoſi-
tione, multo enim difficilior videtur in hoc caſu ma-
chinatio fraudis.

Quod autem Lælius retinuerit hanc ſcripturam, &
propterea cenſeatur reuocaſſe donationem, Dominis
7 non placebat. Dixerunt enim, † motiuum met in fa-
cto verificari, quia non probabatur Lælium retinuiſ-
ſe nec in iore ſubſiſtere. Neque viſum fuit Dominis,
quod applicari poſſet huic caſui allegatum ſimile de
Domino, qui non dat inſtrumentum procuratori, &
de teſtatore, qui lacerat teſtamentum, maximè: quia
Lælius potuit retinere penes ſe hanc ſcripturam, non
quia reuocaſſet donationem, quia donauerat cauſa
mortis. Et ideo merito potuit viuente ipſo, velle di-
ctam ſcripturam cuſtodire.

ALDOBRANDINI.

Roman. Bonat. 50000. Veneris 23. Iulij 1574.

SVMMARIA.

1 *Ius omne mentiendum eſt ab actore, ſecundum quod cauſa dicitur ſummaria, vel ordinaria prout natura eius poſtulat.*

2 *Ius omne ſibi competens confuſo modo, et actiones contrariæ deduci poſſunt ab actore in eodem libello, quæ poſtea electione tolluntur.*

3 *Libellus generalis, & incertus in ſummarijs procedit, in quo actor deducit omne ius ſibi competens etiam parte non opponente.*

4 *Libellus incertus, & obſcurus interpretatur, vt ſaluetur, ita quod remedia in eo promiſcuè intentata, cenſentur disiunctiuè, vel ſucceſſiuè, aut conditionaliter, vel electiuè intentata.*

5 *Variatio admittitur, quando libellus, & petitio non eſt reſtricta.*

DE-

DECISIO CCLI.

FVit tentum, Illostr. Dom. Magdalenam deduxis-
se omne ius sibi competens omni meliori, & sibi
vtiliori modo, quo deducere potuit. Et si non magis
1 vno quàm alio modo, quia † cū metiamur ius ab acto-
re, l. 1. C. si pars hæred. peta. sumus in causa summaria,
tum ex natura causæ secundum constitutionem Inno-
cen. cuius verba sunt clara, quia dat facultatem proce-
dendi in causis viduarum, & pupillorum, prout in be-
neficialibus, in quibus summatie, sine strepitu, & figu-
ra iudicij proceditur. clem. dispendiosam. de iud.

Nec facit, quòd summa sit magna, quia Innocēt. ibi
non distinguit summam in causis harum personarum,
sed in quibuscunque causis non excedentibus summā
quingentorum florenorum eandem tribuit facultatē.
Tum etiam propter commissionem Illustris D. Portiæ
quæ habet in corpore clausulam, *cum clausulis solitis,*
& consuetis, & non est dubium, quin hæc sit solutissi-
ma clausula, quicquid fuerit antiquis temporibus. Nō
enim est necesse, quod in corpore explicite petatur
summarius processus, sed sufficit, quòd per alia verba
id fiat. Cassad. decis. 14. de rescript.

Et ponderando commissionem Illustr. Dom. Portię,
quæ effecta fuit communis ac protestationem, & com-
2 missionem Magdalenæ, apparet, quod † indubitanter
ipsa in confuso egit, ac deduxit omne ius sibi compe-
tens, iuxta cautel. Ang. & Paul. de Cast in l. si vterque.
nu. 4. C. de codic. Curt. iun. cons. 284. nu. 16. cum plur.
seq. lib. 3. Et hoc apud Dominos erat indubitatum.

Non obstat, ꝙ hæc remedia tanquam contraria cu-
mulari eodem tempore nequeant, & propterea hic li-
bellus recipiat interpretationem à iure communi. Tū
3 † quia in summarijs, procedit libellus iste incertus, in
quo deducit actor omne ius sibi competens etiam par-
te non opponente, vt per Bart. & alios allegatos per in-
formantes pro parte Magdalenæ. Tum etiam, quia se-
cundum lecturam informantiū pro Portia istæ actio-
nes origine sunt contrariæ, quia origo vtriusque esse
simul vera nō potest. Cur. iun. in l. 1. nu. 18. C. de furt.
Vnde tales actiones taliter contrariæ bene cumulari
possunt, quia cum vna tantum competat, cadit in eis
electio. Ias. in l. 1. num. 2. C. de furt. Put. decis. 21. lib. 1.

Quibus stantibus, cum Doct. post Innocen. in c. au-
ditis, de præscrip. & in c. restitutus, de in integr. restitu-
4 tio. & in l. nemo ex his. de reg. iur. ad saluandum † li-
bellum in istis casibus promiscue dicant, quod disiun-
ctè vel successiue, aut conditionaliter, aut alternatiuè
huiusmodi remedia censentur intentata taliter, quod
actor obtinere debet in eo, quod probabit. c. Abbate sa-
ne. de reg. iur. in 6. facienda est interpretatio in isto ca-
su, quod censeantur alia remedia intentata, prout
est vtilius actori. l. si quis intentione ambigua. ff. de
iudic. Et sic non euentaliter, & non magis vno quàm
alio modo, ita quod in eo, quod probatum fuerit, ob-
tinere debeat, maximè stantibus clausulis, de quibus
in protestatione Magdalenæ, quæ operantur, quod
etiam expressa actione incompetēti actor obtinere de-
beat ex competenti, vt per Curt. iun. d. consil. 284.
numero 16. cum seq. Et eadem ratio quæ facit, quod
censeatur actor deduxisse omne ius suum, suadet e-
tiam, quod censeatur deduxisse eo modo, quo sibi est
vtilius de iure.

Non obstant articuli dictæ Magdalenæ, quia in reso
lutione præsupposita eis respondetur, illi enim respi-
5 ciunt prosecutionem, in qua † prosequitur, quando li-
bellus, & petitio non est restricta, licita est variatio.
Bal. in l. per hanc. nu. 18. versic. quæro ergo si egi. C. de
temp. appel. Vltra quod placuerunt etiam Dominis
responsiones etiam informantium pro Magdalena.

Quo ad secūdam partem dubij, licet plurimum se-
cundum Dominos pendeat ab ista, quia tamen pars
non informauit, nihil firmare voluerunt.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Ven. 24. Septemb. 1574.

SVMMARIA.

1 *Rogitus Notarij si requiratur a statuto in donatione, suffi-
cit si donans de eo attestetur in donatione, & Notarius
econtra de approbatione donantis cum licentia authen-
ticandi ipsius scripturam in vim publici instrumenti,
de qua attestatur se fuisse rogatum.*

2 *Rogitus Notarij est necessarium antecedens ad publicum
instrumentum ita, quod ab eo separari non potest.*

3 *Notarius debet interuenire ab initio in omni actu facien
do per eum.*

*Scriptura donantis sine rogitu Notarij non dicitur dona-
tio, sed præparatio ad donandum, & sic corpus sine
spiritu.*

4 *Dictio pro quando profertur à persona, qua potest facere
actum, non importat fictionem, sed veritatem.*

5 *Protocollum potest scribi etiam aliena manu, secundum
veriorem opinionem.*

DECISIO CCLII.

DOmini pro maiori parte steterunt in resolutis,
præsupponendo sine veri præiudicio, quod secun
dum, formam statuti requiratur ad validitatem dona-
1 tionis, quod † Notarius sit rogatus de ipsa donatione.
Dixerunt enim Notariū de donatione rogatum fuis-
se, quia in corpore scripturæ Lælius dicit, ꝙ erit sub-
scripta sua manu cum rogitu Notarij. Et Notarius in-
quit, quod Lælius approbat, & confirmat in omnibus,
& per omnia suam supradictā donationem manu pro-
pria ipsius scriptam, & factam, & ꝙ rogatus fuit authē-
ticare dictam scripturam donationis, ad effectum vt
teneatur pro publico & authentico instrumento. Et in
subscriptione asserit omnibus & singulis contentis in
d. donationis scriptura interfuisse. Ex quibus constat
secundum Dominos, Notarium rogatum fuisse nedū
de ipsa authenticatione, sed ipso actu donationis. Tū
quia ad validitatem actus potius ex præcedentibus
verbis sunt interpretanda verba subscriptionis Lælij,
dum dicit, *dò licenza al præsente Notaro che authenti-
chi, &c.* Tum etiam, quia authenticatio non repu-
gnat rogitui ipsius actus, & dando licentiam, quod au-
thenticet, intelligitur hoc in potentiori significatu, ꝙ
illam scripturam ita authenticet, quod ex ea efficia-
tur publicum, & authenticum instrumentum, vt de-
clarat ipse Notarius, dum dicit *ad effectum, vt teneat
pro publico, & authentico instrumento.*

Ex quibus tollitur illud, quod dicebatur pro parte
2 Portiæ, quod † aliquæ sunt scripturæ authenticæ, quæ
non sunt publicæ. Quia voluit Lælius quod sua scri-
ptura efficeretur publica dum dicit, ad effectum vt te-
neat pro publico instrumento, quod cum nō possit es-
se secundum intellectum scribentium pro Portia, nisi
mediante rogitu Notarij, in necessariam anteceden-
tiam dicitur rogatus etiam de ipsa donatione, l. illud,
ff. de acquir. hæred.

Non obstant not. in c. fin. de fide instru. Quia non
applicatur illa doctrina casui nostro. Ibi. n. Notarius
3 † ab initio, quando actus efficitur, non interfuit: in casu
autem isto Notarius vsque ab initio & in celebratione
actus interuenit. Scriptura enim Lælij non fuit dona-
tio, sed pręparatio ad donandum, iuxta consil. Oldr.
219. nec fuit verè perfecta, nisi adhibito rogitu No-
tarij, vt per Bald. in l. contractus. de fide instr. nume. 5.
cum alijs allegatis pro Magdalena. Capiendus est igi-
tur secundum Dominos totus iste actus, simulque to-
tus est vnicus, vt in resolutione dictum fuit.

4 Non obstat, ꝙ † dictio pro importet fictionē, quia

in hoc casu profertur à persona, quæ potest facere a-
ctum. vt per informantes pro Magdalena.

Sicuti non obstat, quod protocollum non possit scri-
5 bi aliena manu, quia imò † contraria opinio est verior,
secundum Dominos per allegata, & particulariter per
Paris. consil. 28. num. 30. 31. lib. 2. ab vtraque parte alle-
gatum, cuius dictum visum fuit Dominis multum de-
seruire pro Magdalena. Alex. consil. 50. nu. 5. lib. 3. vbi
multa in apostil.

Non obstat resolutio allegata, quia ibi controuer-
sia erat de stipulatione, non de rogitu, & tunc materia
non fuit principaliter tractata prout nunc.

Vnus tamen ex Dominis, qui tenebat hanc partem
declarabat suum votum, quod Notarius fuit rogatus
de ipso actu donationis, sed quod de hoc non consta-
bat per verba explicita, in quibus explicite diceretur
Notarium rogatum fuisse de actu donationis, sed per
verba æquipollentia suffragetur in terminis statuti, de
quo agitur. Remisit cogitandum per Dominos.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Mercurij, 24. Nouemb. 1574.

SVMMARIA.

1 *Notarius scribens instrumentum ad vtilitatem præsen-
tis, & tacentis, censetur mandato tacito consensisse.*
2 *Inclusio vnius non est exclusio alterius, quando inclusio
non est contraria, sed diuersa.*
3 *Præsentia & taciturnitas est de his, quæ sensu percipi pos-
sunt à Notario.*
4 *Notarius potest apponere clausulas consuetas, & de eis di-
ci se rogatum.*
5 *Officialis quilibet præsumitur diligens in suo officio.*
6 *Lex nihil præsumit super eo, quod certum est.*
7 *Præsentia & taciturnitas importat rogitum in his, quæ
habent concomitantiam cum verbis Notarij, etiam in
non fauorabilibus.*
8 *Rogitus omissus potest probari per testes, si cadat in eorum
sensum.*
9 *Notarij non tenentur scire leges, & apices iuris.*
10 *Præcedentia faciliter infirmantur sequentia dicuntur.*

DECISIO CCLIII.

PRopter contrarietatem opinionum Dominorum,
nō potuit capi resolutio. Pars enim vna ipsorum
tenebat & præsuppositum applicari, & notarium con-
sensisse rogitui Magdalenæ, non autem ad rogitum Læ
1 lij se restrinxisse, quia † cum iam sit resolutum, quòd
ipsa exigendo præsens & tacens, censetur rogasse No-
tarium, & Notarius scripsit instrumētum ad sui vtili-
tatem, censetur per consequens huic mandato tacito
consensisse. Non obstat, quod Notarius non intellexe-
rit tale mandatum, ex quo nec verba Magdalenæ, nec
signa fuerunt expressa, & propterea ex vtraque parte
tam mandantis, quam mandatarij videatur adesse taci
turnitas. Quia hæc obiectio secundum ita tenentes
tollitur per text. in l. qui patitur, ff. mand. vbi inter eū
qui mandat, & eum qui patitur, mandatū vt sibi cre-
datur, nulla verba interueniunt, & quamuis interue-
niat actus positiuus, puta numeratio ad illius vtilita-
tem, dicebat, quod in hoc casu ex parte Notarij inter-
uenit actus positiuus, quia scribit & publicat instru-
mentum ad vtilitatem Magdalenæ.

Non obstat, quòd dicendo se rogatū à Lælio exclu-
2 dat rogitum Magdalenæ, quia regula, † quòd inclusio
vnius sit exclusio alterius, non procedit, quando quid
alio modo includitur, vt in hoc casu, in quo licet exclu-
datur rogitus expressus, non tamen excluditur rogitus,
qui potest includi aliunde, & sic ex dispositione iuris
facto probato, ad consi. Dec. 11. maximè, quia hic con-
currunt verba subscriptionis Notarij, in qua subscri-
ptione non se restringit ad rogitum Lælij, cum simpli-
citer dicat, *rogatus authenticare authenticaui*, quæ ver-
ba ad destructionem actus non debent recipere inter-
pretationem à præcedentibus: nec vident ita tenentes
rationem, quare quando in vna parte instrumenti, asse
rit se fuisse rogatum ab vno. Et postea in alia simplici-
ter dicit, *se rogatum instrumentum saluetur*. Nec secun-
da verba restringuntur per prima, cum etiam non sit
verum in hoc casu, cum de hac authenticatione potue-
rit Magdalena ita rogasse Notarium, sicut rogauit Læ
lius, neque in hoc adest aliqua contrarietas: non enim
contrariarentur primis verbis, in quibus Notarius di-
xit, *se rogatum a Lælio*, sequentia, in quibus diceret se ro-
gatum à Lælio & Magdalena, idque tanto magis stan-
te resolutione iam firmata, quod Notarius fuerit roga-
tus de ipsa donatione.

Minus obstat quòd Notarius nō rogetur nisi de his
quæ percipi visu, sensu, & auditu possunt. Quia præ-
3 sentia † & taciturnitas bene videtur: alioquin falsa
esset doctrina Vital. & aliorum firmata iam per Do-
minos, volentium, quod ex publicatione instrumenti facta
partibus præsentibus, & non reclamantibus, inducatur
talis rogitus. Si enim non induceretur, & Notarius de
isto rogitu rogari non possit, falsum diceret, quando in
hoc casu diceret se rogatum ab ambabus partibus.

Nec obstat, quòd de his, quæ sunt iuris, nō rogatur,
4 quia † imò pōt apponere clausulas solitas apponi, & de
eis potest dicere se rogatum, & tamen hoc etiā resultat
solum ex iuris dispositione, & ponderabant ita tenen-
tes, quod à Lælio fuit rogatus facere publicum instrumen
tum, & validum, & Notarius voluit publicum & vali
dum instrumentum conficere. Et propterea eius om-
nia verba quantum fieri pōt, salua ratione recti sermo-
nis, sunt interpretanda pro validitate actus. Pro quibus
faciunt omnia aliàs pro hac parte adducta, & dicebant
præsumendum esse, Notarium habuisse hunc sensum,
5 quia † quilibet officialis præsumitur diligens in officio
suo. Et ita tenentes vlterius procedebant affirmantes,
quòd in omnem euentum stante, quòd Magdalena
Notarium rogauit, non potuit ipse non suscipiēdo hu-
iusmodi rogitum parti præiudicare, cū factum sit per
testes probatum, ex not. in l. si Librarius, de reg. iur.

Alia pars contrarium tenebat. Dicebat enim, quod
præsuppositum non applicatur huic casui, in quo con-
6 stat, quis rogauit, quia † tunc cum sit certum quis ro-
gauit, lex nihil præsumit. Et deducebant hoc ex Bart.
in l. sciendum. nu. 15. de verb. oblig. & ex Alex. consil.
110. num. 3. ad fin. lib. 2. & Alex. consil. 35. in fine, quem
Alex. dicebant loqui etiam, quando instrumētum fue-
rat celebratum parte præsente, vt per eundem Alex. cō
sil. 38. in 7. & etiam in fauorabilibus, vt in d. cons. 100.
nu. 3. Et dictum Alex. & Alexan. confirmabant aliqui
per ea, quæ tradunt Bart. & post eum alij, in l. si mari-
tus. C. de procur. & ex tradit. per Aegid. consil. 1. dum
vult, quod ille rogitus tacitus, siue præsumptus, admit
tat probationem in contrarium.

Et qui ita tenebant, præsupponebant, quòd tūc de-
mū præsentia sola & taciturnitas possit importare ro-
7 gitum, † quando habet aliquam concomitantiam cum
verbis Notarij, quo casu indifferenter procedit tam in
fauorabilibus, quàm non fauorabilibus, vt per Doct.
in l. sciendum. & Bal. in l. 1. nu. 18. de fide instr. lib. 10.

Nec obstat, quod rogitus omissus possit probari per
8 testes, quia † secundum ita tenentes, debet intelligi
hoc de rogitu, qui cadat in sensum testis, qualem non
esse dicebant illum, de quo agitur. Et assignabant ra-
tionem diuersitatis inter vnum casum & alium, quia
quando concurrunt verba Notarij cum patientia, lex
attendit verba Notarij, quia dicuntur verba partium.
Glos. in l. sciendum, vbi Ias. nu. 35. ff. de verb. oblig. Sed
vbi cessant verba Notarij, non potest secundum eos in-
stare talis præsumptio.

Quibus tamē alij respōdebāt, quòd hæc erant cōtra
iam resoluta. Nam Vital. in clem. 1. §. dudū. de iureiu.
non

non requirit concomitantiā verborum Notarij,& contineatur solum,quòd testes probent instrumentum esse publicatum partibus præsentibus. Et tenentes hanc secundam partem, quod præsuppositum non applicetur,dicebant nō posse aliquam culpam infringi Notario,quia nō probantur aliqua verba,vel signa Magdalenæ,ex quibus Notarius percipere potuerit,quòd ipsa voluisset eum rogare, maxime, quia secundum eos
9 in dubio præsumitur ignorantia,quia † Notarij non tenentur scire leges, & iuris apices, ad Bar.in l. generali, nu. 10. C.de labello. Et ad istum propositum dicebant facere Bald. in rub. C. de fide instr. nu. 10. vbi apostil. nu.14. imò si Notarius attestaretur de præsentia Magdalenæ, dicebant, quod cum neque à Lælio, neque à Magdalena de hoc esset rogatus, eius attestatio non faceret fidem, quia esset attestatio ipsius tanquam testis,nō tanquam Notarij. Ad subscriptionem respondebant,quòd cum in hoc casu Lælius in corpore suæ scripturæ dicat,quòd dedit licentiā Notario,quòd authēticaret dictam scripturam ad effectum, vt teneat pro publico instrumento,& Notarius in corpore instrumenti asserat,quod Lælius eum rogauit,& Magdalena similiter articulet,quòd Lælius Notarium rogauit, & nihil dicit de suo rogitu, & testes deponant de rogitu Lælij,& nihil dicat de rogitu Magdalenę, tot videntur concurrere secundum eos, vt omnino dicendum sit,
10 quòd præcedentia, quæ faciliter influunt in sequentia,declarent verba subscriptionis impersonaliter prolata. Gozad. consi.30. nu. 16. & consi.82.nu. 13. Tiraqu. de retract. §.1.glo. 14. nu. 25.& seq.

Stantibus igitur his difficultatibus Domini voluerunt particulariter videre, an Notarius se restrinxerit ad rogitum Lælij, & an potuerit præiudicare donatariæ stante præsupposito, de quo in dubio.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ, 19. Maij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Commissio illa dicitur generalis, & ampla, quæ habet clausulas communes, & vniuersales.*
2 *Dictio, vel alias, significat vel alio modo, quam expresso.*
3 *Donatio causa mortis est similis vltimæ volūtati, & eius naturam sortitur.*
4 *Contraria remedia in dubio per accidens intentari videntur.*
5 *Articuli contrarij, qui succedunt loco libelli, interpretantur euentualiter deducti.*
6 *Libellus incertus in summarijs procedit etiam parte opponente.*
7 *Actiones plures si sint cumulatæ in eodem libello, potest vna eligi, & super ea sententia ferri.*
8 *Interpretatio fit in fauorem actoris ante litem cōtestatā.*

DECISIO CCLIIII.

FVit tentum, quod Magdalena ita se non restrinxit,vt non deduxerit etiam actionem ex fideicommisso. Nam in primis commissio Portiæ est ampissima, habens clausulam, *quam & quas, &c.* † quæ cum
1 sit communis, sequitur quod sicut Portia posset vigore huius commissionis absolui à iactationibus etiam super fideicommisso, ita possit obtinere Magdalena super fideicommisso virtute eiusdem commissionis, quæ, vt dictum est,effecta fuit communis, quæ commissio licet in corpore non habeat clausulam, *summarie*, &c.habet tamen illam clausulam, *videlicet cum clausulis, solitis, & consuetis*. Et regens in extensione signaturæ posuit clausulam *summarie*. Deinde subsequitur protestatio eiusdem Magdalenæ, in qua indubie secundum Dominos videtur deduxisse quodcunque ius suum. In primis considerando illa verba, *Illustriss. Dominus Lalius donauit & titulo valido, & efficacis donationis causa mortis, vel alias cōcessit, & as-*
2 *signauit*. Dictio enim † ista, *vel alias*, significat *vel alio modo, quam expresso*, & sic vel aliter, quam ex donatione,vt fuit dictum in illa Sabinen. spolij coram bon. mem. Orad. Decano,in qua ob illam dictionē fuit saluata citatio, & processus. Item propter illa verba, *saluo iure latius deducendi, deducens omne ius suū præmisso, & omni alio meliori modo*, q̄ verba vidētur multū clara.

Postremo superuenit commissio eiusdem Magdalenæ habens clausulam, *quam & quas super donatione & dote rebusque aliis, &c.* Ex qua apparet,quod ipsa se nō restrinxit, neque arctat.

Non obstat, quod protestatio sit facta ad effectum interpellationis, & constituendi in mora. Quia est facta ad effectum petitionis iudicialis, ex qua in mora cō sequenter constituebatur Portia, & in executionem commissionis impetratæ à Portia,& cum dicat expresse, *deducens omne ius suum*, constare videtur, quod deducit in iudicio omne ius sibi competens.

Non obstat,quod hęc remedia sint cōtraria,& quòd non possunt simul cumulari. Quia in primis Domini
3 non vident,† quomodo donatio causa mortis possit dici cōtraria fideicommisso,cum diu inter I. C. antiquos fuerit controuersum,esset ne connumeranda inter vltimas voluntates,vel inter donationem inter viuos, qui si hanc contrarietatem percepissent, non ita disceptassent,& cum Iustinianus dicat,& omnes effectus sortiatur,quos vltimæ habent liberalitates, nec ex quacunque parte absimilis eis intelligatur,l. finali. C.de mortis causa donationis.

Pręterea remedia contraria possunt euentualiter in-
4 tentari, per allegata. Et † in dubio videntur intentata euentualiter,vt per Dec. in c. pastoralis, num. 35.de except. & in l.nemo ex his.de reg. iur.qui licet loquatur in reo, idem est in actore, quando potest deducere remedia contraria, quia cum id possit facere euentualiter,censetur eo modo deducere,quo potest. Vnde videmus fieri eandem interpretationem,etiam in articulis,
5 † qui succedunt loco libelli, qui si contineant contraria,interpretantur deducta in eis euentualiter, vt declarat Paul. de Castr. in l. 1. nu. 5. ff. ne quis eum, qui in ius voc.vbi Socin. num. 10.& Ias.num.7. Ruin.cons. 22.nu.6. lib.1. Socin. iun.cons. 125. nu. 19. lib. 1.

Non obstat protestatio partis, in qua fuit dictum ge
6 neraliter contra. Tum, † quia in summarijs procedit libellus incertus etiam parte opponente, Doct.in l.edita, C.de eden. vbi Aqueo. num.21. Purpur.nu.224. Tum etiam,quia licet possint per hanc contradictionem pręseruare exceptionem,non tamen sunt in specie oppositæ. Paul. de Castr. & alij in l. Titiæ textores, ff. de leg. 1. Quapropter procedit libellus quousque oppositio ad speciem deducatur. Tum & tertio, quia euentualiter,vt dictum est, possunt intentari huiusmodi remedia. Et ita censentur deducta.

Non obstant articuli. Primò,quia licet sonent in donationem, non tamen sonant id donationem exclusiue ad fideicommissum,quia habent relationem ad scripturam, & quia in initio præmittitur protestatio de omnibus protestari solitis. Secundò, quia in omnem euentum, cum Magdalena ab initio deduxerit omne
7 ius suum, licet † postea prosecuta fuerit vnam actionem, talis prosecutio non obstat, nec propterea non condemnatur in expensis. Riminal. in l. edita. numer. 8.C. de edend. Et fuit tentum in vna Vrbeuetan. Castri Castellioni, de anno 1563. Et tanto magis,quia hęc mutatio videtur quodammodo oriri ex facto partis, quæ opponit exceptiones contra testes, qui pręsentiam probauerunt.

Quæ omnia tanto facilius Domini admittunt, quia
8 sumus in materia, in qua large, † & secundum intentionem actoris omnia interpretantur. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic.

Non obstat confessio Magdalenæ, quia Portia eam non acceptat, sicut etiam non obst. l. fin. C. de codicil. Quia secundum Dominos non videtur facere ad hunc propositum, cum tãquam odiosa habeat solum locum in illo particulari casu.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Vener. 4. Febr. 1575.

SVMMARIA.

1 *Donatio facta in bonis non potest exigi in pecunia debitore nolente,*

2 *Bona vendi possunt, quando ea sunt in cautione, & pecuniæ in obligatione.*

3 *Stipulari decem in melle aliud est, & aliud stipulari decẽ redigenda ex, vel super tali re.*

4 *Pecunia donata super aliqua re, non veniunt pecuniæ, quæ seruando seruari non possunt.*

5 *Pecuniæ quoquo modo collocatæ facilius perire possunt, quam bona.*

6 *Interpretatio in dubio magis facienda est pro bonis, quam pro pecunia, quæ facilius consumitur.*

DECISIO CCLV.

DOmini fuerunt concordes, quòd Magdalena non potest cogere Portiam ad exbursandum in pecu-
1 nia numerata 50000. propter illas verba, *sopra il mio stato*, & illa alia, *da cauerseli, &c.* Et intrant allegata ex Corn. & Aym. in consilijs adductis pro Portia.

An autem postquam Magdalena bona cõsecuta fuerit, possit ea vendere. Fuit inter Dominos variatum & nihil firmatum. Aliquibus enim id videbatur extra dubium, & propterea super hoc non variarunt. aliqui verò tenebant, quod possit ea vendere: Et mo-
2 uebantur, quia † pecuniæ sunt in obligatione, & bona in cautione, vt per Barto. in l. quamuis. de pign. actio. Vnde consequenter ea vendere poterit, cum sint ad eam cautelam, & ad effectum, vt pecunias percipere possit hypothecatas, & ad hoc ponderabant, quòd Lælius absolute dicit, *dono & fo libera donatione de 50000. scuti sopra il mio stato*, & sic incipit à donatione pecuniarum, licet dicat, sopra statum non posset amplius, quia hypothecat statum, pro ipsis. Et subiungit, *da cauerseli*, quod verbum ita tenentes interpretantur pro redigendis super bonis. Et propterea dicebant non facere ad propositum, l. si stipulatus fuerim decem in
3 melle. de solo. cũ alijs allegatis pro Portia, quia † aliud est stipulari decem in melle, aliud est stipulari decem redigenda ex tali re, vel super tali re: & addebant id maxime procedere in casu nostro, quia sumus in donatione, quę ex natura sua debet latissime interpretari, c. cum dilecta. de dona. Et ita dicebãt fuisse resolutum in vna Bononien. de Pepulis. Et particulariter ad Cons. Cor. respondebant, quòd Corn. tractat, an posset hęres soluere pecunias, qui non est casus noster. Ponderabant etiam illa verba, *& dopoi tornino*, in plurali, quod verbum non potest referri nisi ad pecunias.

Alij contrarium opinabantur ex ijsdemmet verbis
4 donationis, quia † Lælius donat pecunias supra statu, & vult quod reuertantur, quæ verba non possunt applicari ad pecunias, quæ seruando seruari non possunt. Item ex verisimili mente donantis, quia non est verisimile eum voluisse statum suum ita minui, & quod emptor extraneus se in illis bonis intrudat. Sicut enim Lælius magis dilexit suos hæredes, quam hæredes Magdalenæ, quia voluit, quod hæc donatio non transeat ad hæredes donatariæ, sed ad suos hæredes reuertatur: ita censendum est, quod prædilexerit suos hæredes, vt præferre noluerit extraneo emptori. Cum enim Lęlius sciat, quòd non thesaurizabat, & quod non erat relicturus in hæreditate tam grandem pecuniarum quantitatem, secundum Dominos, sit multum verisimile, quod voluerit prouidere hæredi, ne cogeretur soluere pecunias, & Magdalena posset ex suo arbitrio capere bona tanti valoris. Ponderabant etiam, quod cum voluerit, quod donata reuertantur ad suos
5 hæredes, si pecuniæ soluerentur, posset † venire casus, quod hæc sua voluntas defraudari posset, cum fideiussores aliquando decoquant, & pecuniæ super montibus, vel alijs locis collocatæ perire possent, quæ multo difficilius euenire possunt, si bona tantummodo debeãtur. Et ad omnia supra ponderata respondebant, primo ex auctoritate Corn. in locis allegatis, & signanter consil. 152. nu. 10. lib. 4. vbi erant relicta 60. flor. capienda de bonis, qui casus secundum ita tenentes est proximus casui nostro. Et Socin. consi. 214. lib. 2. vbi erat dictum *in & super bonis*. Et omnes firmant hanc conclusionem per tex. in l. si stipulatus fuerim 10. in melle. de sol. cum ibi not.

Secundò respõdebant, quòd illa verba, *da cauerseli*, verificantur, quia hoc modo percipit bona 50000. scutorum, & illa verò alia, *tornino*, dicebant facere pro hac parte, quia magis hoc applicatur bonis, quam pecuniæ. Et pro hac parte dicebatur plurimũ facere præsumpta, & verisimilis mens, & obseruantia subsecuta. Quia secundum nonnullos ex ita tenentibus, Magdalena ipsa ita iure interpretata fuit donationem; & hanc interpretationem dicebant magis æquam, ne Portiæ inferatur hoc pręiudicium, quod amittat bona tanti valoris, quia etiam quod pecuniæ sint reuersuræ ad ipsam, vel eius hæredes, nõ erit in potestate sua, vel hæredum suorum hęc bona redimere, & sic status ipsius diminuitur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Vener. 30. Iulij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Actor plura in libello deducens debet obtinere in eo capite, quod probatum est.*

2 *Libellus incertus; & obscurus admittitur in quocunque iudicio parte non opponente.*

3 *Agens ex vna causa, & aliam probans succumbere non debet in iudicijs summarijs.*

4 *Cumulatio, quæ tendit ad impediendum iudicium, nõ admittitur in summarijs.*

5 *Libelli, in quibus actor omne ius deducit, nec arctatur ad specificandum actionem, admittuntur de stylo curiæ.*

6 *Variatio in prosecutione admittitur, quando libellus non est restrictus.*

7 *Libellus continens contraria, quando adest clausula, ius & iustitiam, &c. procedit, & actor obtinet in eo, in quo iustitiam fouet.*

8 *Libello semel declarato, potest iterum declarari in iudicio summario.*

DECISIO CCLVI.

DOmini pro maiori parte tenuerunt, procedẽdum esse ad discussionẽ, an discussio illust. D. Lęlij bonorum, valeat vti fideicommissum, etiã nõ prius terminato per sententiam, nec disputatis reliquis propositis pro parte illustr. D. Portiæ circa inualiditatem prędictæ dispositionis ex capite donationis. Moti fuerunt Domini, quia cum illustr. D. Magdalena deduxerit omne ius suum ab initio in iudicium, non magis vno, quam alio modo, vt fuit resolutum id præcedenti con-
1 gregatione, & consequenter, † cum obtinere debeat in eo capite, ꝙ probatũ est, c. Abbate sane. de re iudic. in 6. fuit etiã tũc dictum. Et cũ asserat se esse in probatis in isto capite videndum est, an verum dicat, nec ne.

Et propterea non obstat, ꝙ Portia solum dederit exceptiones contra testes probantes pręsentiã Illustr. D. Magdalenæ, & sic, ꝙ adhuc remaneat confessio ipsius D. Magdalenæ medio iuramenti roborata, de qua in

articulis,

articulis, quia in disputatione fideicommissi videndum erit, an noceat, vel ne, sibi talis confessio.

Sicuti non obstat, quod hæc remedia sint cõtraria, & proueniant ex eadem scriptura. Quia quantumuis, hæc vera essent, nihilominus in summarijs procedit libellus, & petitio talia remedia continens, etiam par-
2 te opponente. Nam † parte non opponente succedit in quocunque iudicio, vt per Ang. & Paul. de Cast. in l. fina. C. de codicil. vbi agunt de remedijs contrarijs prouenientib. ex eadem scriptura. Quod igitur in ordinarijs iudicijs licitum est parte nõ opponente, multo magis in summarijs, vt dictum fuit in præterita positione. Et tunc dictis Domini addebant tradita post alios ab eo relatos per Marsil. singu. 372. In istis enim iudicijs remissa est solennitas iuris ciuilis, & ius tantum naturale, siue gentium attenditur. Bart. in extrauag. ad reprimen. in verbo, siue figura. Alcia. decis. 150. nu. 4. Neuizan. consil. 6. num. 9. Et propterea licet agens ex vna causa, & aliam probans regulariter suc-
3 cumbere debeat, fallit † tamen in istis iudicijs. Marsil. vbi supra. Tiraq. de retract. conuent. nu. 101. prope fi. Et præsertim id dicebant procedere in tribunali Rotę, in quo semper facta est ea interpretatio, per quam circuitus euitantur, & per quam veritas, & iustitia facilius detegitur, vt in alijs etiam magnis curijs fieri solet. Tiraq. vbi supra, nu. 6. & ita fuit dictum alias fuisse factum in illa Vrbeuetan. Castri Castellionis de anno. 1563. coram bo. mem. D. Grato. In istis enim licet non pronuncietur super eo, quod petitum satis est, quod pronũciatur iuxta illud, quod petitum fuit, Anchar. in clem. sæpe. nu. 37. de verb. signif.

4 Et quamuis vnus ex Dominis diceret, quod † in summarijs non admittitur cumulatio, per d. Bald. in l. nec quicquam. §. de plano. in fi. colum. de offi. procons. & leg. quem refert, & sequitur Aret. in l. 1. §. si quis simpliciter, in vlt. not. ff. de verbor. obligat. id tamen procedit in ea cumulatione, quæ tendit ad impediendũ, & inculcandum iudicium, non in ea, quæ tendit ad faciliorem expeditionem causæ, quia hæc tanto magis admittitur in summarijs, vt bene declarat Aquen. in l. edita, num. 54. cum seq. C. de edend. quem etiam ibi sequitur Purpurat. nu. 203. vt enim inquit Aquen. de iure Canonico in omnibus causis proceditur simpliciter, c. 1. de iud. & tñ admittitur cumulatio, c. pastoralis. de caus. pos. & propr. c. dilectus. de cappel. Monach.

Quod aut actor omne ius deducat, nec arctetur ad specificandum actionem, fuit vtilissimum pro expeditione causarum, Et † hinc factum est, quod in curia admit-
5 tuntur huiusmodi libelli, vt per Aegid. decis. 662. sufficit enim si Bald. credimus, in l. fi. num. 14. in fin. C. de edict. Diu. Adria. tollen. quod de æquitate Canonica etiã sine actione appareat iustitia resultans ex causis. Fuit etiam responsum, quod in isto casu non agimus de cumulatione, quia in iudicio Illustr. D. Magdalena deduxit omnem actionem in confuso, quæ sibi competebat, quod facere potuit, maximè, quia cum vna tantum competat actio, non cadit electio, vt fuit dictum in proxima præcedenti resolutione, & ideo, & hæc, & alia omnia pro parte Illustr. D. Portiæ adducta cessant.

6 Non obstat prosecutio specialis, quia † cum libellus non sit restrictus, licita est variatio in persecutione. Bal. in l. per hanc, nu. 18. C. de temp. appell. Curt. iun. consil. 284. nu. 16. cum seq. vbi etiam erat facta particularis prosecutio. Nec Rip. & Grat. cum alijs allegatis pro parte Illustr. D. Portiæ mouerunt Dominos. Quia dicta per eos procedunt ad sustinendum libellum, sustinendamque & adiuuandam intentionem actoris, non ad eam destruendam. imò Gratus consilio 156.
7 exemplo allegatus, nu. 25. dicit, † quod libellus continens contraria, quã adest clausula, *ius & iustitiam, &c.* procedit, & actor debet obtinere in eo, in quo iustitiam fouet, vltra quòd prosecutio etiam non fuit secundum Dominos restricta propter clausulas reseruatiuas, de quibus in articulis.

Ad allegata ex Bal. in l. 1. C. si plur. vn. sent. fuit dictũ, quod illa omnia procedere possent in ordinarijs, non autem in summarijs iudicijs, in quibus ordinarijs procedunt etiam no. per Innoc. in c. cum dilectus. de ord. cognit. quod ex eo maximè dicitur, quod Innoc. inquit, fatuum esse iudicem non cogendo ad eligendum, quod non potest procedere in istis summarijs, in quibus, vt dictum est, etiam parte opponente, procedunt huiusmodi libelli, in quibus expressa etiam vsque ab initio ipso vna causa, & alia probata, nihilominus obtinere debet actor.

Ex quibus etiam tollebant Domini ea, quæ dicebantur circa declarationem libelli, quòd semel eo de-
8 clarato amplius declarari nequeat: id † enim non procedit in ijs summarijs, in quibus solennitas iuris ciuilis est remissa, & in ordinarijs etiam solum procedit, quando est facta declaratio taxatiua, ita quod cõstet, quod vnam tantum viam taxatiuam prosequi quis voluit: tunc enim agendum est de pœnitentia, an ea sit limitata, vel ne, quòd non est factum in hoc casu, nec decisiones factæ in causa Portiæ faciunt ad propositum.

ALDOBRANDINI.

Roman. Bonat. 50000. Veneris 15. August. 1574.

SVMMARIA.

1 *Libellus generalis continens contraria prouenientia etiã ex eadem scriptura admittitur in ordinarijs, parte non opponente, & nu. 2.*

Idque tanto magis in summarijs etiam parte opponente, vbi non requiritur libellus, nec litis contestatio, imò magis, vbi proceditur sola facti veritate inspecta, & num. 2. & 6.

2 *Libellus an dicatur alternatiuus, vel distinctus, non refert.*

3 *Alternatiua resolui in conditionem dicitur.*

4 *Actor non potest de iure cogi ad exprimendũ nomẽ actionis, sed sufficiat factum narrare.*

5 *Transitus ad remedia cõtraria potest fieri in iudicio summario, quando in principio fuit deductum omne ius modo confuso.*

6 *Libellus ineptus, & contrarius vbi non requiritur, non vitiat actum.*

7 *Libellus in ordinarijs saluatur ex prosecutione vnius ex contrarijs.*

8 *Actiones contraria origine simul cumulari possunt.*

9 *Prosecutio quando est generalis, & nõ restricta, nulla est.*

10 *Variatio licita est, quando petitio non est restricta in prosecutione litis.*

DECISIO CCLVII.

FVit tentum, non esse recedendum à resolutione, de qua in dubio. Apud Dominos enim non erat difficultas, quin simus in iudicio summario, non obstantib. adductis pro parte Illust. D. Portiæ, ex rationibus per Dominos alias datis, quibus à nonnullis fuit addi-
1 tum, quòd cum etiã in iudicijs ordinarijs procedat † libellus generalis, contraria continens, prouenientia etiã ex eadem scriptura parte non opponente, Ang. & Pau. de Cast. in l. fi. C. de codic. satis est ad hunc effectum, quòd commissio Illust. D Magdalenæ, quę explicite habet clausulam *summarie*, &c. superuenerit ante specialem oppositionem Illustr. D. Portiæ, ita quòd specialis oppositio post d. commissionem subsequens non obstat, cũ in summarijs procedat libellus generalis etiam parte opponente, ex allegans.

Quo stante, cum Illustr. D. Magdalena in confuso egerit deducendo eam actionem, quę sibi competebat,

vt liquet secundum Dominos, ex ipsius protestatione, de quo quicquid exemplo dicatur, non est secundum eos dubitandum, cum lectura prædictæ protestationis tollat omnem difficultatem, sequitur quod obtinere, debeat in eo capite, in quo reperitur intẽtionẽ suã probasse, illud enim ab initio deduxisse videtur.

Non obstat allegata contrarietas: nam quando ea vera esset, Magdalena tamen non deduxit contrarietas exceptiones, sed vnam tantum, videlicet illam, quę ex
2 probabit apparebat sibi competens, vltra ꝙ † in summarijs, vbi non requiritur libellus, nec litis contestatio, procedit etiam libellus contraria continens. Fab. Accoramb. ex mente Aret. in §. nihil commune. num. 161. & ibi Berengar. in 2. quæst. num. 21. versic. 4. limita. qui libellus sustinetur etiam in ordinarijs si alternatiue in eo contraria exprimantur, vt per Aretin. in §. nihil commune, nu. 72. vbi Rub. Alex. nu. 333. Bereng. vbi supra, nu. 68. inquens se non facere vim, an libellus dicatur alternatiuus, vel distinctus.

3 Et quamuis dicatur, ꝙ ista † alternatiua resoluitur in conditionem, vt per Fel. in c. 2. de libel. oblat. longa tamen est differentia, quia dicuntur secundum Aretin. in d. §. nihil commune, nu. 25. vers. numquid autem, ꝙ remedia contraria ab actore conditionaliter intentari nequeunt, licet id alternatiue fieri possit.

Sed natura iudicij summarij secundum Dominos tollit totam hanc difficultatem, ex quo cessant, quæ opponantur ex statuto Vrbis: nam supradictæ conclusiones de iure ciuili procedunt.

4 Non obstat, quod tollatur defensio, quia † cum de iure non possit actor cogi ad exprimendum nomen actionis, sed sufficit factum narrare. Ias. in §. omnia, num. 167. de actio. sufficienter narrauit Magdalena, exhibendo ipsam scripturam, circa quam potuit Portia aduocatis consultis deliberare, an cedendum, vel contendendum sibi foret. Et argumentum, ꝙ exemplo fit, quod si ipsa probat absentiam Magdalenæ, includit validitatem fideicommissi: si præsentiam, validitatem donationis, & consequenter sibi tollitur defensio, dicebatur concludere pro Magdalena, quod videlicet vno, vel alio modo quantitas donata debetur, nec tollitur defensio, sed ita fert natura actus, quinimo potius id suadere videtur, certum esse Magdalenæ actionem competere, & incertum esse, quænam illa sit, quo casu cogendus non est actor eligere actionem, nec eam exprimere, sed sufficit, vt talis sit, quod iudici cõstet, actori ius & actionem competere. Bart. in l. Gallus. §. si eius, in fi. ff. de liber. & posthum. quem sequitur dicens esse not. Ias. in §. curare. num. 13. instit. de action. sicut quando vtraque pars alternatiuo tendit ad eundem effectum, sustinetur libellus alternatiuus. Alc. in l. 1. §. sed si mihi. nu. 43. ff. de verb. oblig.

Non obstat, ꝙ in summarijs non admittitur cumulatiu. Quia placuit Dominis declaratio Aquem. vt fuit dictum in resolutione.

Et quamuis vnus ex Dominis dubitare, an posset
5 fieri iste † transitus ad remedia contraria, non prius completo primo intentato, allegando Angel. & Cuman. in l. nemo, de exceptio. Socin. in c. dilecti, numero 34. de libel. oblat. cum pluribus alijs: tamen fuit per alios responsum, hoc procedere fortasse posse, vel quando explicite sunt hæc remedia intentata euentualiter, vt fuit factum in illa Portuen. quod non est in casu nostro, in quo in confuso fuit generaliter actum: vel in ordinarijs, non autem in summarijs, præsertim quando in iudicio summario fuit ab initio deductum omne ius non magis vno, quàm alio modo, vt fuit resolutum.

Non obstant articuli, & prosecutio, quia Domini persistebant in responsionibus aliàs datis.

Nec obstat, ꝙ antiqui Doct. loquuntur, quando causa est commissa sola facti veritate inspecta, quia Berẽg.
6 hic loco supra citato, loquitur † simpliciter, quando causa est summaria, non requirens litis contestationẽ. Hæc enim sunt eius verba: Quattò limita, quando essemus in iudicio summario non requirente litis contestationem, tunc enim non seruata iuris solennitate actor admittitur. Fab. etiam ipse loquitur in iudicio nõ admittente libellum, & litis contestationem, prout notum est, hæc nõ requiri in iudicio summario. Ita enim ipse inquit: Vltimò fallit ex mente Aretin. & quando non requireretur libellus, nec litis contestatio: nam si proponitur libellus ineptus, & contrarius, non vitiat actum, ex quo non requirebatur, per l. 1. C. de rei vxo. act. Et licet postea ipse dicat, possumus ponere exemplum, quãdo causa committitur sola facti veritate inspecta, exempla enim non restringunt regulam fundatam super reg. d. l. 1. C. de rei vxo. actio.

In quo iudicio summario non loquuntur Ruin. cõsil. 350. nec Rota dec. 18. de rescrip. in antiq. nec Aym. consil. 120. nec similiter Grat. consil. 32. num. 31. sed in
7 iudicijs ordinarijs: in † quibuscunque enim iudicijs Grat. saluat libellũ, quando vnum ex contrarijs actor fuit prosecutus, hæc autem de iudicio summario: est alia saluatio, quæ suas habet rationes.

Et cum non prætendat ius Magdalena ex vtroque capite, sed ex eo, in quo reperitur intentionem suam probasse, non obstantibus, quæ dicuntur ex Roman. cons. 350. Paris. consil. 77. num. 8. lib. 4.

Minus obstat decis. Put. 21. tantopere ponderata, quia Domini duas dederunt solutiones. Vnam, quod
8 quando † actiones sunt contrariæ in origine, possunt simul cumulari, vt si in casu isto sunt contrariæ origine, contrarię sunt, secundũ Curt. iun. in l. 1. C. de pact. Et sic facit pro ista parte. Et etiam fuit pluries dictũ, quod in hoc casu Magdalena non magis vno, quam alio modo egit, sed in confuso actionem ex ea scriptura sibi competentem intentauit, quo casu cessant, quæ de successiuitate dicuntur.

Nec tollitur Portiæ defensio, vt dictum fuit, quia Dñi in hoc erant concordes, Portiam debere audiri super concernentia etiam inualiditatem donationis, dũmodo sint talia, quæ influant, & inficiant quoq; fideicommissum, sicut etiã erant concordes, quod hoc iudicium donationis, non esset prius finiendum per sententiam, nec condemnanda Magdalena in expensis, sed tantum controuersia redacta fuit, an esset perficienda disputatio super donatione, vel potius faciendus transitus ad disputationem validitatis fideicõmissi, in qua pro maiori parte Domini persisterent in resolutione.

Non obstat doct. Bart. & Paul. de Cast. in l. & an eadem, §. actiones, ff. de except. rei iud. Quia non facit ad propositum, & si potest applicari, potius faceret con-
9 tra Portiam: nam † quando prosecutio est generalis, & non restricta, nulla est controuersia, vt patet ex dictis Paul. de Cast. ibi, nu. 3. Primus est, & ex iam resolutis constat, quod etiam mediantibus articulis Magdalena non se restrinxit, sed non tractant ibi Doct. an licita sit variatio in prosecutione ante probationem scientiæ, sed bene, an etiam quando exceptio rei iud. obstat in actionibus realibus, & personalibus, non est dubium, quod si quis generaliter personales actiones proponat, & vnam tantum postea prosequatur, & specialis feratur sententia, quod exceptio rei iudicatæ nõ obstat in alijs actionibus personalibus, quæ materia nihil commune habet cum ea, de qua tractatur, in qua habemus particularem doctr. Bald. in l. per hanc, vbi
10 † quando petitio non est restricta in prosecutione litis, licita est variatio, quæ doctr. Dominus semper placuit, iuncto præsertim consil. Curt. iun. 284. num. 16. in quo casu erat etiam facta particularis prosecutio. Ex quibus apparet, quod nec ratione contrarietatis, nec ratione prosecutionis excludi debet Magdalena ab hac disputatione.

ALDO.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donationis 50000. Lunæ 6. Iunij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Dictiones, aliquid, & nisi, quid significare dicuntur.*

2 *Negans se ad aliquid teneri dicitur totum negasse.*

3 *Negatio per quam fit litis contestatio, & illam per quam respondetur positionibus differunt.*

4 *Heres iustam habet causam ignorantiæ de actu à testatore gesto, nisi facta sibi fide de eo, ideo non constituitur in mora.*

5 *Declaratio semel facta amplius fieri non potest. Idque etiam in declaratione animi in beneficialibus, & num. sequent.*

6 *Beneficij acceptatio semel de genere ad speciem deducta, amplius fieri non potest.*

7 *Mora hæredis mediante negatione efficit, vt satis sit cautionem præstari in actu traditionis.*

8 *Fructus percepti post moram hæredis æquiparantur fructibus perceptis ab hærede post præstitam ab vsufructuario cautionem.*

9 *Fructus propter moram hæredis debentur, & etiam pecunia, quæ erant in obligatione, & bona in solutione.*

10 *Declaratio retrotrahitur vsque ab initio, & æquiparatur mandato.*

DECISIO CCLVIII.

DOmini sine difficultate concluserunt, Illustriss. D. Portiam 9. Decembris, 1572. negasse aliquid à se deberi Illustr. D. Magdalenæ, & in hac negatione semper perstitisse, & adhuc persistere, & consequenter non potuisse, 18. Martij, 1575. declarare generalem, oppositionem pro eius parte factam 5. 6. & 10. Decembris, 1572. in diuersis vicibus eius procurator dixit generalia contra interpellationem illustriss. D. Magdalenæ, ex quibus successiuè dixerunt resultare, quod ab eo tempore D. Portia ad fructuum restitutionem teneatur.

Quod enim negauerit, constat manifeste ex cõmissione pro eius parte præsentata, in qua dicit, quod licet versus Magdalenam non teneatur ad aliquid, nisi ad
1 dotem, dictio † enim illa, *aliquid*, nedum significat, quod nõ teneatur ad 50000. sed nec ad quid minimum, l. si seruum, §. ait prætor. vbi Bart. ff. de acquir. hæred. maximè, quia subijcit, nisi ad dotem, quæ dictio, nisi, cum sit exceptiua tota dote inclusa, cetera omnia excludit, l. actionem, C. de transact. Dec. in auth. si quis in aliquo. num. 2. C. de eden. Et quamuis postea subijciatur, cum facultate prædictis vociferationibus perpetuum silentium, prout iuris fuerit, imponendi, nõ propterea illa verba, *prout iuris fuerit*, tollunt negationem præcedentem, sed respiciunt solum iudicem, qui seruato iuris ordine in causa procedere debeat, ex qua commissione declaratur bene oppositio facta 9. eiusdem mensis coram A. C. per procuratorem Portiæ, quando allegauit pendentiam litis in Rota, quæ pendentia litis erat super eo, quod licet Magdalena iactaret sibi deberi à Portia 50000. ipsa tamen negabat se ad aliquid
2 teneri, quę † verba totalem, & absolutam negationem importauit, adeò vt negãs incidat in periurium, etiam si plus debito petitum fuisset, Basigel. in l. 1. §. si stipulanti. nu. 15. in fin. ff. de verb. oblig.

Quæ negatio subsequenter demonstratur ex protestatione eiusdem Portiæ facta 11. Martij, 1573. vbi asserit donationem pluribus defectibus laborare, & super illis petit dubia discuti, quod longè abest à confessione, quod teneretur præstita cautione, item ex articulis pro eius parte postea datis, ac medio eius iuramento specificatis super simulatione donationis, in quibus pro parte eiusdem fuit articulatum, quod Lęlius simulatè fecit hanc donationem in fraudem fisci, & metu instantis periculi, & desuper fuerunt examinati plures testes, ex quibus articulis visum fuit Dominis, quod hæc negatio nõ possit aliquo modo negari, maximè ad effectum, vt ad fructus restitutionem Portia teneatur,
3 quia † ad istum effectum sufficit ea negatio per quam fit litis contestatio, Bart. in l. litigator. nu. 5. C. de fruct. & lit. expens. De hac enim negatione agimus, quæ in aliquibus differt à negatione, quæ fit respondendo positionibus, Bald. in l. 1. num. 10. C. de lit. contest. Vnde & si verba commissionis, & prosecutionis non essent ita clara prout sunt, sola tamen litis contestatio necessario supponit negationem.

Nec obstat, quod hæres non dicatur negasse, si ignorat validitatem actus gesti à suo auctore, Cagnol. in l.
4 2. C. de pact. inter empt. & vend. Quia † Cagnol. id non dicit, sed solum inquit, hæredem in mora non constitui, nisi facta sibi fide de actu à testatore gesto, quia alias iustam habet ignorantiæ causam. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. quod hic factum fuit, quia illico fuit exhibita donatio.

Sicut nihil facit, quod Portia habuerit iustam causam negandi. Quia euentus docuit, quod non subsistit hæc iusta causa, vt quatenus etiam fuit dictum, vt demonstratur, quia adhuc omnibus disputatis, & contra ipsam resolutis persistit in impugnatione donationis.

Non etiam mouit Dominos dum pro eadem parte dicebatur, quod dicta generalis oppositio non potuit intelligi de negatione validitatis donationis, ex eo, quod Portia sumpsit occasionem impugnandi donationem ab articulis Magdalenæ, & dictis testium pro eius parte inductorum, quia potuit negare Portia ab initio, cum prætendebat, quod hæc esset donatio inter viuos, prout etiam id ab initio disputauit, & careret insinuatione: item quia prætendebat eam simulatam, in fraudem fisci, & metu instantis periculi factam, quæ oppositiones non oriebantur ab articulis Magdalenæ.

Quo ad tempus ex superius dictis apparet, quod negauit vsque ab initio 9. Nouembris, 1572. quando commisit causam bon. me. Oradin. & quod adhuc perseueret in negatione, demonstrat oblatio vltimo loco pro eius parte facta.

Qua negatione stante subintrat resolutio secundæ partis dubij, quia stante commissione in qua absolute
5 Portia negauit aliquid se teneri, apparet, † quod semel declarauit, quid intendebat per illam generalem oppositionem, & consequenter amplius declarare nõ potest, glo. à Doct. approbata singularis in l. quicquid adstringendæ, in verbo, secundum. ff. de verb. oblig. Crot. in l. si constante, in lectura antiqua, col. 6. vers. vltimo facit. ff. solut. matr. Dec. cons. 33. col. 3. sub nu. 4. in verbo, hoc idem, & alia ratione, & magis in terminis Ang. in l. si quis intentione. nu. 4. ff. de iudic.

Et in simili videmus in materia beneficiali, quando cõcedebantur executiuè in pluribus diœces. si quis se-
6 mel declarabat † animum suum acceptando vnum beneficium, non poterat, ex quo semel generalem acceptationem deduxerat ad speciem, aliam declarationem facere, & aliud acceptare.

Quod in hoc casu tanto maiorem potest habere difficultatem, quia non solum contra hanc declarationem concurrunt coniecturæ, sed adest plenissima probatio ex prosecutione subsecuta, quod nunquam fuit intentionis Portiæ satisfacere Magdalenæ, vt ex supradictis visum fuit Dominis plus quam manifestè liquere, quo casu talis declaratio reijcitur. Rip. post Soc. in l. naturaliter, §. nihil commune. nu. 13. ff. de acquir. posses.

Ex quibus infertur necessario secundum Dominos, quòd cum Portia negauerit se debere, teneatur ad fructus etiam cautione non præstita per Magdalenam,
7 stante † enim mora hæredis mediante hac negatione sufficit, quòd cautio præstetur in actu traditionis, Bal. in fin. C. comm. de legat. & in l. 1. num. 23. C. de vsur. & fruct. lega. & in l. 1. num. 3. C. de his quæ sub mod. & cons. 408. nu. 10. lib. 1. Alex. in addit. ad Bart. in l. vxori.

de

8 de vsufruc. leg. Soc.conf.vlt. lib.3. De istis † enim fructibus post moram hæredis iudicatur vti de fructibus perceptis ab hærede post præstitam ab vsufructuario cautionē, vt in d.l.vxori vsusfructus.ff.de vsufruct.leg.

Quæ omnia eo facilius secundum Dominos procedunt in hoc casu, ex quo versamur in proprietaria ad tempus, non autem in vsufructuaria, cui proprietario debentur fructus à die aditæ hæreditatis,l.Herennius. ff. de vsu, & vsufruct. legato. Inter istas enim dispositiones longa est differentia, vt alias etiam Domini considerarunt.

Nec aliquid facit, quod pecuniæ essent in obligatio-
9 ne, & bona in solutione, tum, quia † propter moram hæredis debentur huiusmodi fructus etiam pecuniæ, vt est text. in l.vxori vsusfructus.in legato vsusfructus pecuniæ loquens. ff. de vsufruct. leg. Tum etiam, quia
10 † cum Portia declarauerit velle soluere bona, hæc declaratio retrotrahitur vsque ab initio, argu. text. in l.si vsusfructus.ff.quando dies leg.ced. vbi legati alternatiui, cuius electio pertinet ad legatarium, dies cedit, vel ab adita hæreditate, vel à die mortis testatoris secundum naturam rei, quam elegit legatarius, non autem à die electionis, & sic secuta electione perinde est ac si ab initio ea res sola legata fuisset. Addebant etiam aliqui bene facere cons. Bero.41.nu.14. lib.1. cuius oppositio eis videbatur bona ad hunc effectum, vt cautione non præstita proprietario debeantur fructus, cum contrarium à iure reperiatur cautum.

ALDOBRANDINI.

Roman.Donat.50000. Lunæ,10.Ianuarij,1575.

SVMMARIVM.

1 *Dictio super, expressa super vna re particulari, non autem generaliter super omnibus bonis, quid operetur, & infra decis. seq.*

DECISIO CCLIX.

Domini tenent pro informante ex allegatis, quibus fuit additus Nat.cons.241.nu.6. Sed quia ab vno ex Dominis fuit dictum, quod omnia allegata proce-
1 dunt, quando † dictio *super* exprimitur super vna re particulari, non autem, quando generaliter super bonis. Et ad id fuit allegatus Negusan.de pigno.in quarto membro secundæ part.sub num.164.vers.vigesimus tertius casus est. Idcirco fuit dilata resolutio ad sequentem, vt videatur iste locus.

ALDOBRANDINI.

Roman.Donat.50000.Veneris,14.Ianuarij,1575.

SVMMARIA.

1 *Dictio super importat hypothecam, tam specialem, quàm generalem.& nu.3.*

2 *Bona vniuersaliter hypothecata non sunt pro alimentis, & præstationibus, nisi fiat particularis hypotheca super bonis, ex quibus debeant solui.*

DECISIO CCLX.

Domini viso loco Negusant. steterunt in opinione, quod vigore huius scripturæ competat hypothe-
1 ca propter † illam dictionem super, ex allegatis.

Nec eis fecit difficultatem Negusant. quia ibi tractat aliam materiam. Alia est enim quæstio, an pro alimentis,& præstationibus annuis sint bona hypotheca-
2 ta, in qua Dd. concludunt, quòd non, † nisi specialiter sint expressa bona, ex quibus debeant solui. Et ita loquitur Bar.in l.1.ff.de alimen.leg.& ita procedit, quod dicit Negus. quod etiam declarat Coua. in emphyt. c. 9.§.6.num.14.

Alia est quæstio, an dictio, *super*, importet hypothecam, in quibus terminis adsunt quamplurimi Doctores tenentes, quod eam inducat.

Nec aliquis hoc limitat, vt procedat tantū, quando
3 dicitur, † *super tali re particulari*. Si enim hæc dictio importat hypothecam speciale in illius rei, quæ exprimitur, quando super re particulari profertur, ita importat generalem hypothecam omnium bonorum, quando profertur super omnibus bonis, cum ita possint omnia bona, sicun pars bonorum hypothecari.

Vltra hæc dicebant nonnulli ex Dominis, quod hic etiam erant expressa particulariter bona, quæ videlicet Illustriss. Donataria eligeret.

Nec obstant illa verba, *da cauarseli*, quia nec restringuntur, nec tollunt vim dictionis *super*, cum præsertim fuerit prolata à donante, vt magis adhuc Illustriss. D. Donatariæ consuleret.

ALDOBRANDINI.

Bononien.Domus.Venens.14.Decembris.1576.

SVMMARIA.

1 *Exceptione præscriptionis à iure offerendi non repellitur ille, qui habens pactum de retrouendendo pro se reperitur in possessione rei.*

2 *Præscriptio ipso iure non tollit actionem, sed eam tantum exceptione elidit.*

3 *Actio inutilis actu penes cedentem, sed vtilis saltem in potentia, cedi potest, & vtilis dicitur.*

4 *Actionem non habere, vel habere, & per exceptionē tolli, non differunt in propositione exceptionis, sed ante sic.*

5 *Præscriptio iure agendi, præscribitur etiam ius excipiendi, quando ambo ex eodem fonte descendunt.*

DECISIO CCLXI.

Domini non fuerunt concordes: aliqui enim tenebant, præscriptionem dominorum de Paleottis possessoribus non obstare, cum sit indubitata cōclusio, quòd quando ille, qui nititur pacto de retrouendēdo,
1 reperitur in possessione, exceptione huiusmodi † præscriptionis à iure offerendi non repellitur, Cyn. in l. cum notissimi. §. sed cum illud, C. de præscript.30.anno. late Tiraq.de retract.conuent.§.gl.1.nu.31.cum aliis pro Paleottis allegatis, cum enim natura exceptionis sit perpetua, l.pure.§.vlt.ff.de do.excep. ata perpetuum debet esse tale ius offerendi.l.Paulus.§.1.ff. quib.mod. pig. vel hypot. soluit. Bart. in l. creditori. ff. de vsuca. Dec.cons.164.colum.fi.& in c.si autem.nu.6. de rescri. Aym.cons.71.in fi. Couar.var.resol.lib.1.c.9. num.13.
2 Vnde † cum præscriptio ipso iure non tollat actionem, sed eam tantum exceptione elidat. Sal. in l. sicut. in 6. oppo. C. de præscr.30. annor. sequitur, cum Scarduus vigore huiusmodi pacti actionem haberet, talisq; actio consequenter etiam mediante ipsius cessione Paleottis acquisita fuerit, qui vti possessores habent actionem, multo magis exceptionem habere debent, ex generali regula l.inuitus.nemo. §. cui damus.ff.de reg.iur. & c. qui ad agendum.de reg.iur.in 6.

Nec obstat secundum ita tenentes, quòd cum hæc a-
3 ctio esset inutilis penes cedentem, non posset esse vtilis penes cessionarium, Sal.in l.si.in princ.num.3.C.de iure dot. Tum, quia secundum eos vtilitas huiusmodi exceptionis competebat Scarduo in potentia. Si enim Scarduus nactus fuisset possessionem, & Domini de Bucchis contra ipsum egissent, habuisset ius offerendi, quod ius in potentia competens cedi potest, Tiraq. de retract.lignag.§.26.gl.5.nu.40. Et propterea, cum militet diuersa ratio in cessionatio, non obstat doctr. Saly. in loco prędicto desumpta ex l. omnibus officijs. §.non debeo.de reg.iur.

Non obstat etiam, an quis ipso iure actionē non habeat, an per exceptionem infirmetur, quia illa regula
4 intelligitur proposita exceptione. Tūc † enim, quia per propositionē exceptionis tollitur actio, nulla est differentia. Sed ante propositionē exceptionis multum interest. Nā si exceptio non proponatur, actor actionem habens

habeos obtinet. Bart. in l. si vnus. §. pactus ne peteret. col. ante penult. ff. de pact. Dec. in l. non videtur cepisse. ff. de regulis iuris.

Alijs contraria sententia placebat, quibus videbatur inconueniens, quod plus haberet cessionarius, quam cedens, & cum hæc sit regula, dicebant debere Paleottos inuenire fallentiam. Et quia cum hoc casu ius excipiendi videbatur oriri ex eodem fonte, ex quo oritur
5 ius agendi, † præscripto iure agendi, censetur præscriptum ius excipiendi, Felin. in c. si autem. col. 5. vers. limita sexto. de rescript.

Et quia hæc materia bis fuit visa Dominis admodum difficilis, & subtilis, dixerunt, quod videam particulariter, an Domini de Bucchis actores, qui nunquam possederunt, possint opponere contra Paleottos possessores, ipsis iunctis, de huiusmodi præscriptione: quod prima facie Dominis durum videbatur, cum præscriptio inducta in fauorem possessoris, non debeat retorqueri in eius odium, maximè, quia possessoribus hoc casu imputari non potest, quare nõ egerint. Item, quia poterunt fortasse Paleotti possessores dicere, nos etsi possideremus, nõ præscripsimus, nec præscribere noluimus, & nolumus, quod de iure nostro contra non opponatur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Montium. Lunæ 5. Nouemb. 1575.

SVMMARIA.

1 *Pactum absolutum, quod de re sua quis disponere non possit, non valet.*

2 *Dominium eiusdem rei duo in solidum habere non possunt*

3 *Descriptio in libris Montis probat dominium crediti in fauorem ibi descripti, & in præiudicium eius qui describi fecit.*

4 *Cessio in incorporalibus habet vim traditionis, ex qua transfertur dominium, nisi illud reseruetur.*

5 *Exactio interpretanda est secundum titulum præcedentem.*

6 *Donatio nunquam præsumitur etiam inter ascendentes, & descendentes ex reseruatione, dominij sibi facta, nisi traditio interuenerit.*

7 *Donatio etiam nõ præsumitur ex actione vsurarum facta ad vtilitatem propriam, secus si facta nomine alieno.*

8 *Causam qualibet excludit præsumptionem donationis.*

9 *Hæreditatis appellatione veniunt omnia ea, quæ reperiebantur esse in dominio defuncti mortis tempore.*

10 *Hæredes ab intestato venientes, sunt tacitè a testatore vocati.*

11 *Bona feudalia, emphyteutica, & fideicommisso subiecta, non veniunt in generali institutione, nisi de eis fiat expressè mentio.*

DECISIO CCLXII.

PRoposui dubium, *an hæc loca montium pertinerẽt ad dictam societatem, vel ad Sebastianum.* Et Domini sine aliqua difficultate cõcluserunt pertinere ad societatem. Difficultatem apud nos non habuit, quin Io. Baptista esset Dominus horum locorum, cum de illis ad libitum posset disponere, l. 10 re mandata. C. mandat. Et
1 † hinc est, quod nõ valet pactum absolutum, quod de re sua quis disponere nõ possit, l. nemo. ff. de pact. quia vt dicit Rim. consil. 318. num. 21. lib. 2. remanente dominio apud se, nõ potest quis abdicare à se potestatem de re disponenda, quia esset implicare contrarietatem: quod insuper hoc casu manifesta ratione probatur, qa est indubitatum, quod si Io. Baptista hæc loca vendidisset, dominium transtulisset, quod facere non potuisset, si illud non habuisset. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iur. Ex quo infertur, quod si Io. Baptista erat dominus horum locorum Montium, è conuerso non erat dominus
2 Sebastianus, cum † duo in solidum eiusdem rei dominium habere non possint, vulg. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commod.

Et propterea non obstat Soc. consil. 7. nu. 6. cum pluri-
3 bus seq. lib. 4. vbi videtur velle, quòd huiusmodi † descriptio in libris Montis probet dominium crediti in fauorem ibidem descripti in præiudicium eius qui describi fecit: cum in casu suo descriptio non esset facta cum istis conditionib. & ita etiam tollitur consi. Beto. 178. num. 7. 8. cum pluribus seq. lib. 2. Quo etiam fit, vt non obstet, quod per reseruationem vsusfructus transferatur dominium. Quia hic non reseruatur vsusfructus solus, sed dominium & fructus. Et similiter non obstat,
4 † quod cessio in illis incorporalibus habeat vim traditionis, qua mediante dominiũ transfertur, Bal. in rub. de contrah. empt. num. 15. Quia hoc non procedit in cessione, in qua reseruatũ est dominium, vt in hoc casu.

Nec potest pro parte Sebastiani fieri fundamentum super exactione, cum non ipse, sed Io. Bapt. exegerit, & quamuis dicat in quietantijs, pro Sebastiano, hoc est, quia partita cantabat in caput Sebastiani, tamen ista
5 † exactio interpretanda est secundum præcedentem titulum, l. 2. C. de acquir. poss. & consequenter ad propriam D. Ioan. Baptistæ vtilitatem.

Quibus sic stantibus non potest dici, huiusmodi loca fuisse donata Sebastiano, cum Ioan. Baptist. viuens
6 reseruauerit sibi dominium eorum, & prohibuerit, ne Sebastianus aliquid à venientibus ab intestato petere possit, idque tanto magis, quia nec fuit inter ascendentes, & descendentes, nec aliqua interuenit traditio, quo casu etiam sine præfata reseruatione nunquam præsumitur donatio, Bar. & alij allegati, in l. quæ dotis, ff. sol. mat. & in l. si donatione. C. de colla. & in l. filiæ, C. famil. ercis. Roma. consi. 291. col. fi. Aym. consi. 100. num. 6. quod benè comprobatur per text. in l. fin. §. fin. & ibi Dd. omnes, ff. de don. vbi ex eo, quod auia fænerauerat pecunias nomine nepotis, & vsuras exe-
7 gerat ad vtilitatem eiusdem, † præsumitur donatio: sed quando exactio vsurarum esset facta ad vtilitatem propriam, vt in hoc casu, per illum text. dicunt Dd. non præsumi donationem. Vltra quod, & hoc ex abundanti sit dictum, cum hic non probetur interuenisse præsentia Sebastiani, quæ etiam in donatione non præsumitur, vt post Bar. Cast. & alios ab ipso allegatos, dicit Ruin. consi. 54. nu. 11. lib. 5. non posset vti donatio valete, quia saltem requiritur pactum, vel traditio ad ipsam perficiẽdam, l. si quis argentum. C. de donat. quorum, nõ data præsentia Sebastiani, neutrum hic interuenit, & tanto minus valuisset, quanto, cum non fuerit expressa causa donationis, non sufficiebat pactum, ne loquantur duo specialia, hoc enim casu non habet locum d. l. si quis argentũ. secundũ But. in l. si tibi decẽ millia. in fin. princ. ff. de pact. Corn. qui alios allegat, consi. 105. nu. 21. in fin. Nec obstat Beto. consi. 178. nu. 10. lib. 2. Quia in casu suo ex pluribus coniecturis præsumit donationẽ, quæ hic cessant. Quæ omnia eo faci-
8 lius procedũt, ex quo cũ quælibet causa excludat præsumptionem donationis, satis hic videtur subesse causæ: potuit enim Io. Bapt. ponere sub nomine Sebastiani hæc loca, vt lucraretur plures distributiones, quæ dantur in congregationibus, quas solũ pro vna tãtum rata lucratus fuisset, si omnia loca sub suo nomine cãtassent: sed ponendo diuersas summas sub nomine diuersarum personarum, tot ratas habebat, quot personæ erant.

Et ex his etiã necessariò infertur, quòd hæc loca cum semper remãserint in domino Io. Bap. veniãt in institutione hæredis vniuersaliter facta in omnibus suis bonis,
9 † Salic. in fortiorib. terminis, in d. l. filię. nu. 2. C. fam. etc. quẽ sequitur Beto. consi. 55. nu. 4. 5. & 10. Quod in hoc casu particulari ratione demõstratur, quia Io. Bapt. prohibuit, ne Sebastianus aliquid de hoc credito posset petere à suis hęredib. venientibus ab intestato. Ergo necessariò supponit, quòd ad dictos hęredes debeant trã-

sire,

sire, à quibus petitionem prohibet; & testator voluit, quod hæc loca pertinerent ad hæredes venientes ab intestato, qui solum tacite à testatore vocati censentur. in l. cōficiuntur, ff. de iure codici. multo magis dicēdū est, quod voluerit ea habere hæredes institutos, qui expressam & enixam eiusdē mentem habent. Vnde dicēdum est fuisse expressum casum successionis ab intestato vti casum maiorem patientem difficultatem, nā condito testamento, alia non facta de his locis mentione, saltem per generalem institutionem, dicebatur de his disposuisse per supra dicta.

Nec obstat, quod cum testamentū iam esset cōditū, per istam emptionem ab institutione hæc loca essent adempta, in quam reincidere non poterant sine noua voluntate, quia cum semper remanserit in dominio Io. Bapt. ab ipsa institutione nunquam subtracta fuerunt.

Et propterea nō obstant similia de feudo, & emphy-
3 teusi, & bonis subiectis fideicommisso, quæ † non veniunt in generali institutione, nisi de ipsis fiat expressa mentio, vt per Bar. in l. iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. lib. cū alijs allegatis. Quia omisso, quòd multi contrarium etiam tenent, illa procedunt in his rebus, quę nō sunt remansura in hęreditate testatoris, Aym. cons. 144. nu. 8. Et in quibus si ille ab intestato decessisset, alius ius habuisset, quę hic cessant, nam ista loca erant remāsura in hæreditate Io. Bapt. quia Sebastianus nil poterat petere à venientibus ab intestato, & mortuo ab intestato prędicto Io. Bapt. d. Sebastiano nihil debebatur.

ALDOBRANDINI.

Tiburtin. Castri Sambuci. Lunæ, 1. Iulij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Nullitas cum possessorio coniuncta attenditur ad effectum solius possessorij, & non alias de ea cognoscitur, & n. 3.*
2 *Appellari potest a sententia lata in possessorio, in qua exprimitur causa habens complicationem cum petitorio.*
3 *Iudex restringens se ad possessorium, si de nullitate cognoscat, intelligitur ad effectum possessorij: vt sententia in petitorio non præiudicet.*

DECISIO CCLXIII.

1 Domini dixerunt, locum esse Ægidianæ, quia sententia est restricta ad solū possessoriū. Et † quamuis fuerit etiam cognitum de nullitate, id tamē factum fuit ad effectum solus possessorij, Dec. consil. 28.

Nec obstant auctoritates in contrariū allegatæ, quia illæ, vt latius deducitur per informantes, procedunt,
2 quando in sententia † exprimitur causa, quæ habet complicationem cum petitorio. Et ita intelligēdus est Bald. cons. 341. lib. 1. quod patet, quia in versi. seq. hoc expresse dicit, ibi, *quod si declaretur hæres*, & possessor potest appellari.

Nec obstat, quod fuerit plenè cognitum de nullita-
3 te, quia id factū fuit, vt ex effectu apparuit, ex quo iudex ad possessorium se restrinxit ad effectum dicti possessorij, quo fit, vt sententia in petitorio nō pręiudicet.

ALDOBRANDINI.

Bononien. Domus. Mercurij, 27. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Pactum de retrouendendo, siue ius offerendi ex dicto pacto proueniens, ex quibus imprascriptibile reddatur.*
2 *Præscriptio vnica sufficit in pluribus actionibus competentibus ex eodem fonte.*
3 *Actione personali præscripta non intelligitur præscripta hypothecaria.*
4 *Actio hypothecaria duplex esse dicitur, scilicet directa, & vtilis.*
5 *Possessio non est necessaria in præscribenda actione hypothecaria directa: secus an sit in vtili, sunt opiniones: Bart. tamen tenet quod sic.*

DECISIO CCLXIV.

Aliqui ex ijs Dominis, qui viderant causam, tenebant pro Dominis de Paleotis, ex adductis pro ipsorū parte, & addebat vnus, quod forte propter verba pacti ibi, in omnem casum, tempus, & euentum, eo
1 quia † infinitatem quandam videntur importare, erit redditum hocius redimendi impræscriptibile, vt per Crot. in l. 1. num. 2. cum seq. ff. sol. matrim.

Aliqui verò dicebant huic subesse plures difficultates, quarū prima est, an vna, vel plures præscriptiones requirantur, cum quo agitur de pręscribendis actionibus competentibus duobus nempe, Scarduo, & Bentiuolis,
2 orientibus ex duobus pactis. Et in † qua difficultate dicebant sufficere vnicam præscriptionem, ex doctr. glos. in c. fin. de consuet. in 6. quam sequuntur Doct. & in istis terminis Tiraq. de retract. conuen. §. 11. glos. 1. nu. 65. cum sequent. Et ita affirmabant alias fuisse tentum in vna Callaguritan. de Nauarese.

Secunda est difficultas, an pręscripta personali actio-
3 ne intelligatur pscripta hypothecaria. Et † in hoc dicebant negatiuam sibi magis placere, vt per Saly. in l. sicut. ante. nu. 5. vers. præterea si toleretur. C. de præsc. 30. ann. Cū enim per præscriptionem non extinguatur ipso iure personalis actio, potest conseruari hypothecaria, licet sit accessoria, vt per Salyc. ibi. Quibus non obstant tradita per Soc. iun. in alleg. cons. 145. nu. 75. lib. 1. quia ipse ibi dicit, quòd sicut dubiū illud, an vēditor esset redempturus rem, impedit, ne respectu actionis personalis emptor dicatur in mala fide, ita idem dubiū operatur, vt non dicitur in mala fide illemet emptor propter idemmet dubiū respectu actionis hypothecarię, quod nihil cōmune habet cū præsenti difficultate.

Tertia difficultas est, an ad præscribendum actionē hypothecariam, requiratur possessio. Et hic distingue-
4 bant, cum † enim duplex sit actio hypothecaria, directa, s. & vtilis, & directa detur contra debitorem, non autem sequatur fundum, vtilis verò sequatur fundū hypothecatū, vt post Bart. in l. 1. C. de precar. & Salo. interdict. declarat Ias. in §. itē Serniana. nu. 101. Insti.
5 de actio. dicebāt, † quod si agimus de pręscribenda directa actione, hoc casu nō est necessaria possessio, quia ex sola negligentia debitoris pręscribitur, quemadmodū ex eadem negligentia aliæ actiones præscribuntur: agitur enim de extinguendo iure alterius, & consequenter nō requiritur possessio, Oldr. cōs. 354. nu. 2. Aym. cōs. 111. n. 20. Si verò agatur de vtili, quæ fundū sequitur, tunc dubium esse dicebant, an præscripta directa, intelligatur præscripta vtilis. Et pro affirmatiua secundū vnum ex Dñis facit in simili doctr. Bar. in l. cū quis, §. si quis pro reo, nu. 7. ff de solut. vbi Bart. vult, quod interrupta præscriptione respectu actionis directę, intelligatur etiā interrupta respectu vtilis, quia vnica est actio. Quia tamen materia est subtilis, & difficilis. Domini vellēt, quod partes ijs difficultatibus melius satisfacerent.

ALDOBRANDINI.

Roman. de Lante. Lunæ, 19. Nouembris, 1576.

SVMMARIA.

1 *Statutum mandans dotari filias stantibus descendentibus, non intelligitur eas excludere ab extraneo hærede a patre instituto.*
2 *Statutum excludens filias contemplatione hæredum, intelligitur de descendentibus, & hæredibus sanguinis.*
3 *Dictio semper, intelligitur secundum naturam casus, in quo est posita.*

4 Inter

4 *Interpretatio congrua, & legalis nō excluditur à statutis quantumcunque intelligi debeant secundum literam.*

DECISIO CCLXV.

CVm in effectu hoc dubium reincidat in idem cum
dubio iam disputato, Domini steterunt in resolu-
tis ex rationibus alias deductis. Et tunc dictis fuit ad-
ditum, quod cum statutum de successionibus ab inte-
1 stato excludens filias stantibus descendētibus, † man-
det dotari de patragio filias non nuptas, quibus dos nō
fuit constituta, si filiæ succedentes ex testameoto cum
extraneo deberent esse contentæ quacunque dote sibi à
patre relicta, meliores essent conditionis, quando à pa-
tre ab intestato nulla constituta dote excluderentur,
quam si per extraneum hæredem institutum à patre
dote constituta excluderentur. Fuit etiam considera-
tum, quod si statuentes non considerassent hæredem
ad exclusionem feminarum, dixissent, quod nihil pos-
2 sent petere ex hæreditate paterna. Vnde † cum prohi-
buerint aliquid peti ab hæredibus patris, significare
voluerunt hanc exclusionem facere, nō contemplatio-
ne absolutæ voluntatis paternæ, sed contemplatione
hæredum. Et propterea intrant omnia deducta in alia
resolutione, mentio enim hęredum facta est in hoc ca-
su in materia tribuente prærogatiuam hæredibus, quo
casu de descendentibus, & hæredibus sanguinis intelli-
gitur, Bald, cons. 283, lib. 2.

Nec obstant tradita à Bald. in l. si viua matre. C. de
bon. mater. Quia hoc statutum secundum Dominos
manifestè excludit feminas contemplatione hęredum,
& sic descendentium per allegata.

3 Nec obstat dicto semper, quia † intelligitur semper
& indistinctè in casu, in quo statutum loquitur, nempè
stantibus descendētibus, sicut non obstat derogatio ca-
pituli supra, vel infra positi. Quia illa est quædā euen-
tualis derogatio, quæ fortasse erat in statuto antiquo,
quod compilatores, prout iacebat, descripserunt, qui
compilatores fortè etiam contraria resecarunt. Quod
optime deprehenditur ex illis verbis, salua tamen fina-
li successione ab intestato secundum formam traditam
infra, & in cap. vlt. Quod vltimum cap. non apparet,
suadetur, quia supra nullum adest cap. cui esset dero-
gandum, nec illa verba, supra vel infra, posita, videntur
posse intelligi de statuto de successione ab intestato.
Quia de illo immediatè fit particularis mentio illud
pręseruando, l. doli. de verb. oblig. Maximè, quia vt per
informantes deducitur, si statuentes voluissent, quod
ex testamento feminæ excluderentur etiam ab extra-
neis, hoc non contrariabatur statuto disponenti, quod
ab intestato excluderentur solum à descendentibus. Et
in omnem euentum, etiam si velimus referre hanc de-
rogationem ad d. statutū, fortè id fieri potuit, ne posset
colligi aliquod argumētum, quod dos esset supplenda,
ex quo ab intestato, quando nulla est cōstituta dos, sta-
tuentes mandarunt filias dotari de patragio secundum
conditionem familiæ, & quantitatem patrimonij.

4 Minus obstat, quod † statuta hæc sint intelligenda
ad literam, quia non propterea excluditur congrua, &
legalis interpretatio, Curt. sen. cons. 9. num. 25. Aretin,
cons. 109.

ALDOBRANDINI.

Roman. de Lante, Veneris prima Febr. 1577.

SVMMARIA.

1 *Filiæ exclusæ à statuto, etiam ex testamento, ita quod non possint habere vltra id, quod pater eis reliquit, faciunt partem eo modo, quo magis id est vtile masculis.*

2 *Detractio, quæ per statutum filiabus fit, debetur filijs, quorum contemplatione ea fit.*

3 *Dos succedere dicitur loco legitimæ, quando pater aliquid filiæ reliquit titulo institutionis, & prohibuit, ne plus petere possit etiam ratione legitimæ, concurrente cum tali prohibitione dispositione statuti.*

4 *Pater instituendo filiam, & prohibendo ne plus petere possit ratione legitimæ, clarum est illam agnouisse in suā.*

5 *Filia recipiens aliquid, quod succedit loco legitimæ, etiam quod renunciauerit, facit partem.*

Idque etiam si legitima transeat de triente in semissem.

Fallit tamen, si filia habuisset minus legitima, secundum versorem. & nu. 6.

DECISIO CCLXVI.

DOmini tenuerunt, legitimam esse semissem, ex
quo Michael de Lante testator decessit relictis
quinque filijs, tribus scilicet masculis, & duabus femi-
nis. Auth. de trien. & semiss. §. 1. auth. nouissima. C. de
inoff. test.

Non obstat, quod prędictæ filiæ sint à statuto exclu-
sæ, etiam ex testamento taliter, quod debeant esse con-
1 tentæ eo, quod sibi pater reliquit, quia † hoc non ob-
stante faciunt partem eo modo, quo magis id est vtile
masculis. Quamuis enim in hac quæstione, an & quan-
do filia exclusa à statuto faciat partem, sint plores opi-
niones, quarum tres principales refert Curt. sen. cons. 5.
& Soc. iun. cons. 25. lib. 1. & Brun. de stat. exclud. fem.
art. 11. q. 3. Bos. de publi. bon. col. 2. 3. & 4. plures Gabr.
de legit. concl. 2. tamen in hoc casu sine difficultate, &
absque vlla contradictione Domini dixerunt, filias au-
gere numerum filiorum taliter, quod faciant transire
legitimam de triente in semissem, & illud, quod sibi
per statutum tollitur, accrescere masculis, non autem
augere fideicommissum.

Moti sunt, quia fuit bis resolutum, quod statutum
de successionibus ex testamento, intelligitur fauore
2 masculorum. Sequitur ergo, quod † illud, quod ab ip-
sis filiabus per dictum statutum detrahitur, debeat fi-
lijs, quorum contemplatione talis detractio fit, acqui-
ri. l. post legatum. §. amittere. de his quibus vt indig. l.
2. §. si duo fratres. de col. bono. Et ista est verior, & cō-
munior opinio. Bal. Paul. de Cast. & Corn. in l. si de-
functus. C. de suis, & legit. latissimè Rom. in l. vnica,
nu. 62. C. quando nō pet. par. Felin. in auth. nouissima,
nu. 215. cum seq. Paul. de Castr. cons. 52. nu. 1. & consil.
286. nu. 4. lib. 1. latè Brun. de stat. exclud. femin. art. 11.
q. 4. vbi, quod ista est verior, & communior opinio, Pa-
ris. cōs. 56. nu. 29. lib. 2. vbi etiam de commum testatur,
Alciat. cons. 419. num. 12. Rub. Alexandrinus cons. 122.
nu. 3. & cons. 156. nu. 7. Cassan. cons. 53. nu. 64. Cur. iun.
latissimè cons. 268. num. 16. cum pluribus seq. Soc. iun.
cons. 26. num. 14. lib. 1. cum alijs pro hac parte allegatis.

Maximè, quia secundū dispositionem statuti de suc-
cess. ex testamento, iuncto præsertim testamento Mi-
3 chaelis, † in quo filiæ sunt institutæ in dote, & prohibi-
tæ plus petere, etiam ratione legitimæ, apparet, quod
fuerunt filiæ etiam à testatore agnitæ, vt suę, ex quo ti-
tulo institutionis suot honoratæ, & prohibitæ plus pe-
tere etiam ratione legitimæ, quo casu dos succedit lo-
co legitimę. Soc. cons. 75. nu. 3. & Rim. cons. 257. nu. 15.
lib. 2. Et quamuis Rub. Alex. in l. pater filium. nu. 174.
dicat, quod opinio Pauli de Cast. procedit sine dubio,
quando pater legat nomine legitimę, & sic videatur
innuere, quod hęc opinio possit recipere difficultatem,
quando simpliciter legat, vt ponderatur pro parte hę-
redum, tamen hoc nihil est, quia in illo casu in quęstio-
ne versatur, an pater legando aliquid filię illam agno-
scere in suam, an potiùs sibi legare, vt extraneę, videa-
4 tur. Hic † autem vbi testator procedit per viam insti-
tutionis, prohibendo, ne plus petere possit ratione le-
gitimę, clarum videtur, quod illam in suam agnoscit.
Quia frustra prohibuisset plus petere ratione legiti-
mę, nisi legitimam sibi deberi presuppofuisset, quod
bene

bene in statuto ponderat Rim.d.cons.257.nu.13.lib.2.
Et propterea etiam, quod iste articulus penderet ab il-
la q.an dos succedat loco legitimæ, prout voluit Aret.
in l.plane.§.si duobus.de leg.1. hæc etiam pars vera es-
set ex supradictis,& vti dictum est,portio quæ filiabus
tollitur à statuto, auget ipsam legitimam, non autem
cadit sub fideicommisso, vt post omnes supra citatos
declarat Curt.iun.d.cons.268.nu.50.

Non obstat renunciatio Io. filiæ facta ad fauorem
5 patris, quia † filia etiam, quæ renunciauerit, facit par-
tem, quando aliquid recipit, quod succedit loco legiti-
mæ, prout contingit in hoc casu, Ant.Rub. in d.l.pater
filium.nu.174. cum pluribus seq.ff.de inof.test. Idque
tanto magis, quia ex testamento apparet, quod pater
dictam renunciationem recepit fauore filiorum ma-
sculorum, ex quo mandat, quod alia filia renunciet ad
fauorem fratrum, sicut fecit Ioanna: ergo eis debet ac-
quiri, per supra dicta, maximè ad effectum, quod legi-
tima transeat de triente in semissem, quod etiam, non
obstante præfata renunciatione, admittit Boer. decis.
6 104.num.9.& 10. licet † alio respectu, an scilicet illud,
quod minus legitima filia accepit, accrescat masculis,
asserat non facere partem, quia tenet opin. Bal. & Imo.
in l.huiusmodi. §. si Titio.ff. de leg.1. quòd faciat par-
tem secundum terminos illius text. Ita quod si filia
obolum habuisset pro dote, perinde sit, ac si totam eius
partem trientis, vel semissis habuisset, quæ opin. com-
muniter damnatur, vt declarat Soc.iun. d.cons.25.nu.
4. vbi respondet sigillatim omnibus fundamentis hu-
ius opi. Bos. de pub.bon. col.4. cum alijs supra allega-
tis. Si tamen pars super huiusmodi renunciatione vel-
let audiri, ei satisfiet.

ALDOBRANDINI.

Legionen. Canonicatus. Lunæ, 22. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Vacare aliquod ius dici non potest per obitum resignata-rij, quando resignatio fuit legitime facta.*

2 *Ius retro transferri non potest, quando extrema non sunt habilia.*

3 *Constitutio Pij Quinti de publicandis præsupponit resignantem viuere.*

4 *Acquisitio veræ possessionis beneficij, & petitio eiusdem vera, & non perfunctoria æquiparantur.*

5 *Paria sunt quo ad odium alicuius, quod quis adeptus fuerit possessionem, vel per eum steterit, quo minus adipiscatur.*

6 *Forma si sit inducta ad certum effectum, sufficit quod ille effectus habeatur per æquipollens.*

DECISIO CCLXVII.

Domini dixerunt, constitutionem fe.re. Pij Quinti
de publicandis, non obstare resignationi Andreæ
in fauorem Laurentij ad effectum, vt dici possit, bene-
ficium vacare per obitum D. Andreæ, cum enim An-
dreas resignans decesserit de mense Maij, 1568. & sic
ante publicationem prædictæ constitutionis, non po-
test dici, quod beneficium vacauerit per eius obitum,
1 quia † cum prędicta resignatio in ceteris omnibus præ-
supponatur iustificata, tempore eius obitus erat perfe-
ctè abdicatum ius ab ipso resignante, & consequenter
per ipsius obitum nihil potuit vacare, cum ipse tunc
nihil iuris haberet in beneficio.

Nec obstat, quod constitutio sequens annullet po-
stea d.resignationem, quia quãdo hoc esset verum, non
potest dici beneficium vacare per obitum resignantis,
2 qui obijt ante hanc constitutionem, qua † mediante
non potest retro transferri ius in Andream iam mor-
tuum, quia extrema non sunt habilia, l. bonorum. ff.
rem rat.hab.no. omnes. in l. si is qui pro emptore.ff.de
vsucap. Cassad.decis.3. nu.16. de præb. Curt.iun.cons.
76.num.5. maximè, quia extremum deficit in essentia,
Grat.cons.75.num.6. lib.2. Et hinc est, quod prædicta
3 constitutio † præsupponit resignantem viuere, in illis
verbis, per ipsos resignantes, vel cedentes: si enim vult,
quod possit per resignantem fieri huiusmodi publica-
tio, præsupponit etiam resignantem viuere. Et quam-
uis posset habere maiorem difficultatem, si resignans
decessisset post constitutionem infra tempus datum ad
publicandum, tamen in resignante mortuo ante præ-
fatam constitutionem res videtur sine difficultate, sal-
tem ad effectum, quod beneficium non possit dici va-
care per obitum resignantis, quia quando obijt, est cla-
rum, quod nullum ius habebat in beneficio, quod po-
stea dum esset mortuus, acquirere non potuit. Idque
tanto magis, quia cum quo ad resignationes iam factas
constitutio disponat solum circa eas, quarum vigore
nondum fuit per resignatarium capta possessio, vide-
batur Dominis, quod non bene in hoc casu verificaren-
tur hæc verba negatiua, quod non esset capta possessio,
4 quia saltem aliquo modo erat capta possessio, † cum
enim fuisset petita à Laurentio possessio capitulariter,
& Capitulum mandasset, quod describeretur in libro,
in quo putantur interessentes, & absentes, & quod sin-
gulo die interesset in choro vni ex horis, in quibus lu-
cratur maior quantitas distributionum per interessen-
tes, licet hoc nõ posset operari, vt plene diceretur capta
possessio, saltem debet operari ad euadendam pœnam
nullitatis actus, vt non dicatur non capta, cum præser-
tim ipsamet constitutio videatur æquiparare adeptio-
nem veræ possessionis, & veram & non perfunctoriam
petitionem ibi, ipsique resignatarij, vel cessionarij rea-
lem, & actualem possessionem beneficiorum huiusmo-
di realiter, & cum effectu apprehendere, vel saltem il-
lum infra prædictum vnius, vel sex mensium termi-
num ab his, ad quos spectat vere, & non ficte, seu per-
functorie congruo loco petere debeant. Et quemad-
5 modum † in odium alicuius paria sunt, quod posses-
sionem adeptus fuerit, vel per eum steterit quo minus
adipisceretur. c.commissa, de elect.in 6. cum alijs alle-
gatis: ita etiam ad eius fauorem, cum ipse fecerit om-
nem diligentiam pro adipiscenda prædicta possessione,
& desuper tam longam sustinuerit litem quo ad hunc
effectum, debet haberi pro possessore. Idque tanto ma-
gis, quia hęc resignatio fuit notorijssima episcopo, &
capitulo, cum tam diu super ea fuerit litigatum cum
capitulo, & circa eam tot testes fuerint examinati, ex
quibus necessario fuerint reddita plus quam notoria,
& sic satisfactum videtur intentioni pręfatę constitu-
tionis, quę fuit obuiandi fraudibus, quę ex occultis re-
signationibus proficiscuntur, vt in proœm. dicitur, ex
quo ratio finalis colligitur. l.fin.de hęr.instit. Quamuis
6 † enim esset forma inducta ad certum effectum, suffi-
cere solet, quod ille effectus habeatur ęquipollenter, &
illa forma ad amussim non seruata, Dec. in l. si mat. in
2.not. C.de inst.& substit.

ALDOBRANDINI.

Marsican. Beneficiorum. Lunę, 30. Iunij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Probatio semiplena sufficit ad iustificationem narratiuæ iuris patronatus. Intellige, vt nu. 3.& 4.*

2 *Patronatus sunt à iure approbati, & dicuntur contra præsumptionem iuris, quia de iure omnia beneficia præsumuntur libera.*

3 *Narratiua iuris patronatus duplex esse dicitur.*

4 *Narratiua, quæ est absolute causa cessionis, vel causa concessionis sub illa forma, debet plene probari.*

5 *Fama in non antiquis semiplene, & in antiquis plene probat.*

6 *Verba sola enunciatiua plurium instrumentorum probant in antiquis.*

7 *Ius patronatus ecclesiæ conuentum habentis ad effectum*

saltem

saltem præsentandi, non acquiritur ex fundatione, & dotatione.

DECISIO CCLXVIII.

Domini inclinarunt pro sufficienti iustificatione iuris patronatus, ad effectum verificationis narratiuæ, & propositam dubitationem distinguebant in duas partes. Prima est, an hoc casu sit necessaria plena probatio, vel potius semiplena sufficiat. Secunda, an adsit probatio requisita. Et quoad prædictam partem Domini non erant concordes. Aliqui enim tenebant non requiri plenam probationem, sed sufficere semi-
1 plenam, quia agitur † secundum eos solum de iustificatione narratiuæ, non autem de canonizatione regressus, Ægid. decis. 113. & 114. cum alijs allegatis, quibus fuit additus Ægid. decis. 416. Nec obstat, quod ius patronatus sit contra ius, quia hoc nō est verum; est enim
2 potius cōtra præsumptionem iuris, quia † de iure omnia beneficia præsumuntur libera, non autem ius ei resistit, quia patronatus sunt à iure approbati, tot. tit. de iure patronat. Et hęc multum inter se differunt, Couar. variar. resolut. lib. 1. c. 17. nu. 7. in fin. Menoch. de retinen. possess. remed. 5. nu. 49. Nec similiter obstat secundum aliquos, quod concurrat alius prouisus apostolicus, quia hoc idem procederet, si gratia D. Scipionis præcederet, & Io. Michael opponeret de iure patronatus ad infringendam eius gratiam, tunc enim requireretur plena probatio, quia materia esset obiectiua.
3 Alij distinguentes dicebant, † narrationes esse duplicis generis: quædam enim sunt narratiuæ, quæ sunt simpliciter pars gratiæ, vt quando quis narrat se Doctorem, vel narrat valorem, vel quid simile: similes enim narratiuæ debent verificari, quia ex quo ita narratum fuit, narrata dicuntur pars gratiæ, & in ista narratiua procedunt allegata in contrarium. Quędam verò est narratiua, quæ est absolute causa cessionis, vel
4 causa concessionis sub illa forma, & in † hac non sufficit illa leuis probatio, & ita dicebant fuisse distinctum de anno 1564. in vna Callagurritana, de Sancta Pia, & affirmabant, nos versari in hoc secundo casu, quia narratio huiusmodi iuris patronatus fuit causa, quod Papa procedit sub hac forma, nempe de consensu patroni, vt etiam fuit dictum in hac causa, quando fuit disputatum, an ius patronatus deberet iustificari.

Quo ad secundam partem inclinabant Domini pro sufficienti verificatione, quia testes probant famam,
5 quæ in † non antiquis semiplene, & in antiquis plene probat, Cassad. de prob. decis. 2. Et licet fortasse hæc semiplena non sufficeret, tamen, cum incidenter agatur de iure patronatus, sufficit leuior probatio, Bart. in l. quidam in fin. de cond. instit. & sufficere debent adminicula cum fama, vt in simili videmus, quando tractatur de probatione pertinentiæ collationis ad inferiorem, nam si ordinarius, vel prouisus ab eo non est in causa, sufficit fama; si verò alter eorum est in causa, vltra famam requiruntur adminicula, Cassad. prima, de proba. hic autem videbatur ijs, qui ita tenebant, quod concurrerent adminicula, cum adsit mādatum de prouidendo Pauli Secundi de anno 1468. cum illa ēnunciatione, quod est de iure patronatus Sansonis de S. Seuerino, & duæ aliæ enunciationes in mandato de prouidendo in fauorem Io. Frācisci Caraffæ de anno 1535. & alia de anno 1545. in resignatione Antonij Artusij in fauorem Vincentij Zapatæ. Quia tamen materia est alicuius considerationis, cum ex canonizatione huius regressus cōstituatur Princeps in quasi possessione præsentandi, censuerunt amplius adhuc liberādum. Nam dubiū videtur aliquibus ex Dominis, quod nulla producatur præsentatio. Et quo ad supra dicta adminicula non constat, quod gratia illa Pauli Secundi habuerit
6 effectum, & quamuis † sola verba enunciatiua probent in antiquis, tamen debent esse plurium instrumentorum, Aym. de antiq. tempor. in 1. par. nu. 76. hic autem adest vnica scriptura antiqua, in qua enunciatur tale ius patronatus, nam quo ad sumptum fundationis potius videtur facere contra, quia dicit, quod ecclesia S.
7 Ioannis gaudet omni libertate, & † ius patronatus regulariter in istis ecclesijs conuentum habentibus, saltem ad effectum præsentandi, non acquiritur ex fundatione, & donatione, c. nobis. de iure patro. vltra quod ambæ hæ scripturę loquuntur solum de monasterio S. Ioannis, non autem de monasterio Sancti Nicolai, & quo ad gratiam Pauli Secundi ad fauorem Io. Francisci Caraffæ, non constat de consensu Principis illi gratię adhibito, sicut etiam non apparet de consensu Antonij Artusij resignantis ad fauorem Vincentij Zapatæ de anno 1545. Vnde omnia ista videbantur aliquibus multum debilia adminicula, stantibus præsertim ijs, quæ in contrarium adducuntur pro parte Spinę, nempe quòd Vincētius Zapata impetrauit huiusmodi beneficia prima Augusti 1528. tanquam libera, & cum hac gratia apostolica expulit prætendentes se præsentatos à Principe, qui erant Iulius & Io. Franciscus Caraffa, & Antonius Artusius, ex quibus etiam instabant ad fauorem, & testes. Nam testes loquuntur de istis probationibus Iulij, & Io. Francisci, & Artusij, & sic tunc videtur originari hæc fama, quę ex his deprehenditur habuisse ortum à mala causa, ex quo illi prætensi fuerunt victi à prouiso apostolico tanquam beneficio libero. Nonnullis tamen ex dictis non placebat talis responsio, quia dicebant, quod in illa lite non fuit actū de iure patronatus, & dicebant non posse nos adiuuari, quia non fuit tunc petitum de iure patronatus.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 5000. Veneris, 18. Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Sententia in possessorio non potest ferri, nisi pro concurrente quantitate, stante oblatione aduersarij.*
Fallit, nisi appareret de tergiuersatione partis, & difficultatibus considerabilibus circa æstimationem. & nu. 2. & 3.

DECISIO CCLXIX.

1 Domini dixerunt, † non posse fieri sententiam in possessorio, nisi pro concurrenti quantitate stante oblatione Portiæ, l. Paulus. ff. quibus mod. pig. vel hyp. sol. Non obstat, quod Portia in oblatione præseruet iura sibi competentia in petitorio, quia cum per Magdalenam iudicium petitorium fuit suspensum, iustum videtur, quod, si aliquod ius in iudicio à Magdalena suspenso eidem Portiæ competat, illud sibi præseruare possit.
2 Minus obstat, † quod Magdalena non consequatur hoc modo possessionem omnium bonorum, & consequenter totum illud, ad quod datur iudicium possessorium, nempe bona valoris 50000. scutorum, & per consequens effectum, propter quem tale iudicium possessorium introductum fuit. Dicebant tamen aliqui ex
3 ita tenentibus, † quod si appareret de tergiuersatione partis, & difficultatibus considerabilibus circa æstimationem, tunc iustum esset, quod immitteretur Magdalena in possessionem omnium bonorum secūdum puros terminos Saluiani interdicti. Quia euentus docebet, quod oblatio non esset bona, & sufficiens.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Mercurij, 23. Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Donatio bonorum facta ad æstimationem certi valoris, censetur etiam quo ad proprietatem facta.*
2 *Donatio quando est facta ad tempus etiam in proprietate, tenetur donatarius cauere de restituendo rem non deterioratam.*

DECISIO CCLXX.

PRopoſui cauſam ſuper memorialibus loco cauſæ,
& Domini fuerunt concordes, quod Magdalena
1 ſit proprietaria, non autem vſufructuaria, quia † ſtan-
tibus præcedentibus reſolutionibus ſibi ſunt relicta
bona valoris 50000. ſcutorum, & nullum verbum in
tota donatione legitur de vſufructu, ex allegatis. Fue-
runt tamen concordes, quod quamuis ſit proprietaria,
2 quia tamen † donatio eſt ad tempus, teneatur nihilo-
minus cauere ſecundum terminos l.fi. C.de leg. de re-
ſtituendo rem non deterioratam, vt addit ibi Corn,
culpa tua.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Lunæ, 4. Iulij 1575.

SVMMARIA.

1 *Fideiuſſores de reſtituendo rem non deterioratam, debent ſe obligare ſecundum formam contractus, ſiue diſpoſitionis.*
2 *Appellatio non datur à ſententia liquidatoria.*
3 *Oblatio non excuſat à condemnatione expenſarum, nec minus ab eis, quæ poſt oblationem fiunt.*

DECISIO CCLXXI.

REtuli Dominis tres difficultates, quæ erant in hoc
negotio, quarum prima erat, an fideiuſſiones pre-
ſtitæ per Dominam Magdalenam eſſent ſufficientes?
quia pars Portiæ prætendebat, quod eſſent obligati fi-
deiuſſores conditionaliter, & cum reſeruationibus
captioſis; conquerebatur etiam, quod non eſſent ido-
nei, & Domini, quo ad idoneitatem ſteterunt in reſo-
1 lutis, quo verò ad formam dixerunt, † quod deberent
ſe obligare de reſtituendo huiuſmodi bona, iuxta for-
mam donationis.

Secunda erat, quia pro parte D. Magdalenæ preten-
debatur, quod non poſſet ferri ſententia pro concur-
2 renti quantitate, quia hæc † ſententia eſſet etiam liqui-
datoria, & conſequenter, quod ab ea non datur appel-
latio, & ideo petebat, vel quod D. Portia renunciaret
appellationi, vel quod ſibi daretur immiſſio in omni-
bus bonis retinendis, donec eſſet ſatisfacta, Domini di-
xerunt, quod pro parte D. Portiæ offerebatur declara-
re, quod appellatio pro eius parte interpoſita, fuit ſo-
lum interpoſita reſpectu fructuum, & quod contenta-
tur, quod Magdalena immittatur in poſſeſſionem,
iuxta æſtimationem per Dominos factam ad rationem
75. ſcutorum ſine iuriſdictione, ita quod durante tem-
pore donationis, iuriſdictio Caſtri Cæſiæ in iſtis bonis
ſit ſuſpenſa, & facto loco reſtitutioni, ipſo facto redin-
tegretur, & quod iſta immiſſio fiat ſine præiudicio al-
terius æſtimationis circa valorem, ita quod Magdale-
na donec iterum æſtimentur, ſemper permaneat in
poſſeſſione, & ſi pluris æſtimabuntur, Magdalena,
quod plus acceperit, reſtituat: ſi minus, Domina Por-
tia ſuppleat, quod deerit, & propterea fuit mihi ordi-
natum, vt ita exequar.

Tertia erat circa condemnationem expenſarum,
quia pro parte D. Portiæ, quod ipſa non deberet con-
demnari in expenſis, ſtante oblatione pro eius parte
facta. Quæ difficultas fuit Dominis viſa leuiſſima, ex
3 † quo tantum abeſt, quod oblatio poſſit excuſare à
condemnatione expenſarum, vt imò expenſæ pro ma-
iori parte poſt dictam oblationem fuerint factæ ratio-
ne dictæ oblationis.

ALDOBRANDINI.

Roman. Montium. Veneris, 8. Nouembris 1577.

SVMMARIA.

1 *Pactum de retrouendendo infra certum tempus, eo elapſo, remanet ſine effectu, & pro non poſito habetur.*
2 *Pacta interpretanda ſunt, ne ex eis aliquod abſurdum ſequatur.*
3 *Claudicatio contractus habet locum in dubio: ſecus autem in claris.*

DECISIO CCLXXII.

DOmini dixerunt, D. Guidagnelum nõ teneri ven-
dere loca Montium, de quibus agitur, nec minus
ſupplere pretium Nummæ vſq; ad pretium, quo nunc
vendi poſſent. Moti fuerunt ex verbis pacti; cõtractus
enim ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto neceſſita-
tatis, nam cum fuerint hæc loca à Numma data in ſo-
lutum 10. Ianuarij 1573. Guidagnelo, & tranſlatum
conſequenter in ipſum dominium, & factum pactum,
quod teneatur ea retrouendere infra nouem menſes,
1 quibus elapſis, ſit liber, apparet, † quod Guidagnelus
non tenetur retro transferre dominium horum loco-
rum, niſi infra nouem menſes, Iaſ. late in l.eum qui ita.
§.qui ita ſtipulatur. nu. 9. ff. de verb. oblig. Tiraq. de re-
tract. conuent. §. 1. gl. 2. nu. 40. cum ſeq.

Nec obſtant illa verba, *ſitque in eius arbitrio illa ven-
dere*, quia cum hoc ſit eius arbitrio remiſſum, poteſt
2 nolle vendere: alioquin, ſi † cogi potuiſſet directe, vel
indirecte, cogendo eum ad ſupplendum pretium, non
fuiſſet in eius arbitrio vendere, vel non vendere. Et ſi
partes voluiſſent, quod perpetuo cogi potuiſſet Gui-
dagnelus ad vendendum, pactum de retrouendendo
infra nouem menſes tantum, maximè conceptum in
fauorem Nummæ & perſonarum ab ipſo nominanda-
rum, parũ, aut nihil operabatur. Debuit igitur Num-
ma legem apertius dicere.

Nec obſtat claudicatio, & cetera huiuſmodi, quæ
exemplo deducuntur, quia ea omnia procedere poſ-
3 ſent, vbi † eſſemus in dubio: ſed cum hic verba ſint cla-
ra, non intrat quæſtio voluntatis, maxime, quia etiam
infra nouem menſes Guidagnelus ſubiacebat omni
periculo, quia ſi Montis pretium decreuiſſet, Numma
non redemiſſet, ſi creuiſſet, poterat redimere, & conſe-
qui illud plus.

Non obſtat, quod hæc loca eſſent data in pignus, nõ
autem in ſolutum, quia contrarium apparet ex lectura
inſtrumenti, & ex dictis teſtium probantium, quòd
Guidagnelus noluit ea loca recipere in pignus, ſche-
dulæ tractatus, & alia adducta pro parte Nummæ non
fuerunt à Dominis habita in conſideratione, ſtantibus
claris pacti; & quo ad æquitatem dixerunt, Prætorem,
qui æquitatem pre oculis habebat, dicere ſolitum fuiſ-
ſe, pacta ſeruabo.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donat. 50000. Veneris, 22. Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Vital. doctrina in Clem. 1. §. dudum nu. 34. cum ſeq. de offic. ord. loquitur, quando ambæ partes tacebant, non quando vna expreſſe rogauit.*
2 *Rogitum tacitum Notarij in contractu donationis ex parte donatarij lex ipſa præſumit.*
3 *Notarij atteſtatio de rogitu donantis nõ excludit rogitum à lege præſumptum ex taciturnitate, & non reclamatione donatarij.*
4 *Præſentiam non eſſe ex non rogitu, probatur in his, in quibus rogitus vtriuſque partis requiritur.*
5 *Præſentia, taciturnitas, & non reclamatio inducunt tacitum mandatum in fauorabilibus.*

DECISIO CCLXXIII.

FVit tentum, quòd doctrina Vital. in Clem. 1. §. du-
dum. nu. 34. cum ſeq. de offic. ordin. ſit vera. An au-
tem applicetur huic caſui, Domini non fuerunt con-
1 cordes. Nonnulli enim † tenebant non applicari, quia
Bonifac. loquitur, quando ambæ partes tacebant, non
quando vna rogauit expreſſe, quia cum tunc ſimus in
claris quis rogauerit, præſumptio cedit veritati. Et iſti

Domini

Domini plurimum fundabant se super argumento facto ab Alex. consi.38.& Alex.consi.35.quod vnius inclusio sit alterius exclusio,& ponderabant verba Bonifacij dum dicit,& instrumentum non repugnat, nec cõtrarium dicit,in hoc enim casu instrumentum secundũ eos contrarium dicit,cum dicat,Notarium à solo Lelio fuisse rogatum.

Alij tenebant, quod applicaretur, quia & si Lælius ipse expresse rogauerit, & Notarius solum attestetur
2 de expresso rogitu Lælij, tamen † non per hoc excludit alium casum, in quo lex ipsa ex facto probato præsumit tacitum rogitum. Doct.enim dicentes,quod qui tacet,videtur consentire, & mandare, loquũtur de sola taciturnitate, ex qua taciturnitate, & non reclamatione lex præsumit, quod taceos tacite mandet, quam
3 † taciturnitatem,& nõ reclamationem,ex qua talis rogitus à lege præsumitur, non excludit attestatio Notarij,quod Lælius rogauit,quia intelligitur, quòd ipse solus expresse rogauit. Sed non per hoc, vt dictum est, tollitur,quin lex super taciturnitate operetur suum effectum præsumptiuum taciti mandati. Ad cõsil. Alex. respondebant, quod non dicit ibi Alex.quod esset per testes probata præsentia. Fieri enim potest, quòd & si Notarius attestetur de præsentia amborum, tamen at-
4 testetur de rogitu vnius tantum; vnde † respectu illius, qui non rogauit, secundum illos, qui tenent requiri rogitum amborum, non probatur talis præsentia. Præterea Alex. non loquitur in casu, in quo ageretur de commodo tacentis, sed de præiudicio: & propterea ipse defendit, quod non probet instrumentum in præiudicium non rogantis, & ita etiam Alex. qui agit, vt renunciatio non præiudicet illi Floridæ, quæ non rogauerat.

Conuenerũt etiam, quod testes probant non solum præsentiam, sed & intelligentiã .Illust. D. Magdalenæ.
5 Item,quod † vbi agitur,solũ de commodo alicuius, ex præsentia,taciturnitate,& non reclamatione ipsius inducitur, ac præsumitur mandatum,per allegata.

BLANCHETTI.

Callagoritan. Translationis. Die Venetis, 3. Iulij 1573.

SVMMARIVM.

1 *Tertius veniens ad causam impedit restitutionem spolij. Limita in spolio attentato & nu. seq.*

DECISIO CCLXXIV.

CVm pro parte Clericorum duo cõtra decisionem factam die 26. Iunij, replicarentur, vnum, quod per testes ipsorum in partibus examinatos probabantur scandala,nisi huiusmodi attentatum purgetur. Al-
1 terum,quod † tertius veniens ad causam impedit repetitionem spolij. Bisig. decis. 3. de appel. & cum Parochiani venerint ad causam, pro eorũ interesse possunt impedire huiusmodi restitutionem.

His non obstantibus Domini steterunt in decisis. Nam & si testes pro parte Clericorum essent recte examinati,nihilominus nihil dicũt de scandalis futuris, nec quod huiusmodi scandala non cessarent, & obseruaretur tenor concordiæ, prout testes examinati in curia vtrumque deponũt,quod cessabunt si dicta concordia seruetur.

Decis.3.Bisign. de appel. non habere locum in spolio attentato,inquit Abb.in c. bonæ,de appell. Corset. su-
2 per reg.spoliatus ante omnia restitui deber. limit. 38. Nec Monachi comparendo in Consilio Regio consenserunt Iudicio translationis, sed comparuerunt, vt impedirent beneplacitum Regium.

BLANCHETTI.

Oriolan. Canonicatus. Lunæ, 22. Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Subreptitium & obreptitium dicitur, quando res se aliter habet, quam fuit narratum.*

2 *Clausula, cuius litis statum, debet referri ad expressam, non autem ad eam, quæ retinetur.*

DECISIO CCLXXV.

FVit resolutum, gratiam Ferdinandi esse subreptitiam,& obreptitiam,quia fuit narratum Papæ,omnimodam collationem Canonicatus, de quo agitur, spectare ad Episcopum,& litem pendere coram me su-
1 per Pœnitentiaria,quorum † vtrumque aliter se habet, cum his sit super iure conferendi hunc Canonicatum, & collatio debet fieri iuxta tenorem indulti, vt fuit resolutum, de quo tamen indulto nulla sit mentio in gratia D.Ferdinandi,quę si facta fuisset, forsan nõ ita facile concessisset Papa. Sciuisset enim d. canonicatum, siue prædicationis officium esse affectum vigore prædicti indulti,quo casu noua, & specialis prouisio Papalis requirebatur. Rot. de præben. in antiq. decis.11.& 13.
2 Non obstat clausula *cuius † litis statum*, quia debet referri ad expressam, non autem ad eam quę retinetur. Quo verò ad effectum, Domini dixerunt particulariter videndum,an gratia Francisci Nornua sustineri possit.

BLANCHETTI.

Roman. Affictus scripturarum. Lunę,22.Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Reuerentiales cum certo termino dati, eo elapso, faciunt transire sententiam in rem iudicatam.*

2 *Damnum quod quis sua culpa sentit, sibi est imputandum.*

DECISIO CCLXXVI.

FVit resolutum,quod sententia non transiuit in rem iudicatam ex allegatis hic pro Petro, non obstantibus, quę adducuntur pro D.Sigismundo,cum illa pro-
1 cedant, quando sunt dati † reuerentiales, qui habent certum terminum præfixum: tunc enim cessat prouisio c.cum sit Roman.de appel. Hic autem non fuit vllus præfixus terminus, nec imputari parti potest negligentia,Guidobon. decis.38. Dixerunt etiam Domi-
2 ni,quod Petrus non tenetur cauere,quia † d. Sigismundus incidit culpa sua in hoc damnum. Socin. consi.70. per tot. lib.3. Secundò, cum ipse sit fideiussor emptoris,non videt Dominus, quo iure huiusmodi cautionem petere possit ab eo, cui ipse fideiussionem præstitit in casu alienationis officij & scripturarum, de quibus agitur.

BLANCHETTI.

Seguntin. Pensionis. Mercurij,6. Decembris 1573.

SVMMARIA.

1 *Regula de non iudicando habet decretum irritans, & est introducta fauore publico, ne officiales detrimentum patiantur.*

2 *Mens iudicis attendenda est.*

DECISIO CCLXXVII.

FVit resolutum, sententiam in ea parte, in qua declarat pensionem validam, esse eiusdem pensionis
1 canonizationem, & ei † obstare regulam, de non iudicando, &c. cui nec per quaslibet clausulas in commissione appositas, nec per obligationem etiam in forma camerę est derogatum, quia regula habet decretum irritans. Sarn. q. 5. in proœm. reg. cancell. etiam, quia est inducta fauore publico, ne officiales detrimentum patiantur, idem Sarneo. in d.reg. q. 1. Et ideo partes facere non poterant, quin haberet locum in eorum negotio, vulg.l. nemo potest.de leg.1. Maior autem pars Dominorum fuit in voto, quod sententia in ea parte, in qua absoluit Gregorium, sustineri potest, & eam esse indiuiduam non obstantibus illationibus con-
2 sideratis, quia † attenditur mens iudicis, quę fuit absoluere Gregorium ab impetitionibus, & in vna

Roman, Bibliothecæ fuit alias resolutum coram bon, me. Urad. Circumscripserunt tamen Domini particulariter vidẽdum in hoc iudicio, quis sit actor, vel reus, vt intret, vel non intret alia regula, quod commissiones non suffragentur literis non expeditis.

BLANCHETTI.

Pisan. Liquidationis fructuum. Veneris, 28, Maij 1574.

SVMMARIVM.

1 *Alienans rem ecclesiasticam sine solennitatibus requisitis tenetur ad eius restitutionem.*

DICISIO CCLXXVIII.

DOmini dixerunt in hoc negotio remissoriam non releuare. Primò, ex coniecturis allegatis in alia re
solutione facta a 1. Aprilis proxime præteriti, quòd
schedula nõ fuerit sortita effectum suũ, Secundò, quia
Illustriss. & Reuerendiss. Cardinalis de Pisis non agit
ad restitutionem censuum perceptorum ab Archiepi-
scopo prædecessore suo, pro quibus ipse potuit absol-
uere Zenobium, tanquam conductorem bonorum ec-
2 clesiasticorum, ad quorum restitutionem ipsum tene-
ri re male alienata, clari iuris est, c. non liceat. & ibi
glo. 12. q. 2, Abb. in c. si quis presbyterorum. num. 1. &
6. de reb. eccles. non alien, Fabian. de Monte in tract. de
empt. & vendit. q. 5. princ. num. 110, Nec obstat, quòd
non constat, quę quantitas fructuum remanserit penes
eum, nam in liquidatione fuit habita ratio, quod ipse
locando prædia, de quorum fructibus agitur, Archie-
piscopo fratri, tantum sibi dari stipulatus fuit, quan-
tum eidem soluere ex conductione obligatus erat, &
maxime est verisimile, quod penes ipsum tanta rema-
neret fructuum quantitas, quantum ipse pro cẽsu fra-
tri suo soluebat.

BLANCHETTI.

Roman. Fideicommissi de Magdalenis. Lunæ, 10. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Amissio scripturarum propter incendium maximum affert excusationem parti.*

2 *Restituere sibi ipsi nemo dici potest.*

3 *Sententia condemnatoria restitutionis fideicommissi, non se extendit ad illud de quo pars verisimiliter nõ potuit habere notitiam,*

DECISIO CCLXXIX.

DOmini firmarunt, sententiam Angeli de Recchio, cuius copia data fuit, esse in forma probante, & ex
illa satis constare, Io. Mariam fuisse actorem & cura-
torem Curtij, & Fabij de Crescentijs, ex allegatis hic
pro d. Antonina, stante præcipuè incendio scriptura-
1 rum curiæ Capitolij, quod † maxime solet haberi in
consideratione, l. si quis ex argentarijs. in fin. vbi Do-
cto. ff. de eden. An verò per huiusmodi sententiam in-
ducatur acceptatio, nihil fuit resolutum: Domini enim
fuerunt varij, qui enim in affirmatiuam inclinabant,
coniungebant dictæ sententiæ verba illa, motus pro-
prij in præiudicium ipsorum, & credebant eam quasi
necessario esse intelligendam in fideicommissis, quæ
tempore obitus Ioann. Baptistæ non erant purificata,
cum enim statuatur in ipsa Fabio & Curtio esse resti-
tuenda bona eisdem debita vigore fideicommissorum
Vannociæ, & Baptistæ, intelligi non potest de his quæ
fuerunt purificata in vita Ioan. Baptistæ eorum patris,
in quib. dictis Curtio & Fabio, & successiue ab intesta-
to dabatur retorquutio, non autẽ restitutio; sibi enim
2 † ipsis restituere non poterant, Bero. in c. in præsentia.
nu. 28. & 29. de probat. & respondebant cons. Aym. 37.
illud procedere, quoties in vniuersali fideicõmissorum
agnitione adest aliquod fideicommissum sibi agnoscẽ-
ri damnosum, Qui verò in contrarium ibant sententiã,
3 ex tribus potissime mouebantur. Primum, quia † sen
tentia est lata inter creditores. Secundò, quia non con
stat de notitia Fabij huiusmodi fideicõmissorum. Ter
tiò ex taciturnitate ipsius, qui si acceptasset huiusmodi
fideicommissa, non est præsumendum, quod tanto tem
pore stetisset, quod ad ea non egisset. Et ideo mihi man
darunt, vt dubium de nouo proponerem, & partes su-
per his stricte informarem,

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Lunæ, 14. Decembris 1573.

SVMMARIA.

1 *Caducitas in dubio remissa non censetur per receptionem canonis.*

2 *Priuatio, quæ à lege proficiscitur ipso iure, non requiri scientiam,*

DECISIO CCLXXX.

DOmini dixerunt, quod ex neutro capite intrat excusatio à caducitate, nam præsupposita igno-
1 rantia Rectorum, per receptionem canonis non† cen-
sentur remissa caducitas, & renunciatum iuri, quod
ignorabat, l. mater decedens. ff. de inoffic. testam. &
ex allegatis per informantes, ex capite ignorantiæ Do-
minorum de Sancta Cruce minus, cum probetur scien
tia ipsorum, tum ex actis testium, tum ex instrumen-
to, & solutione canonis, quæ multum operatur in hoc
casu, Rum. consi. 110. nu. 1. vol. 1. & præcipue cum si-
2 mus in priuatione, † quæ à lege proficiscitur ipso iure,
quæ non requirit scientiam hominis, Tiraquel. in l. si
vnquam. in verbo, reuertatur. nu. 450. C. de reuocan.
donat.

BLANCHETTI.

In eadem Roman. Domus. Veneris, vltima Apr. 1574.

SVMMARIA.

1 *Confines generales, & aliqua ex specialibus requiruntur ad probandam identitatem.*

2 *Dominium ex insignibus vetustis probari solet.*

DECISIO CCLXXXI.

FVit per Dominos resolutum, constare de Identita-
1 te ad effectum de quo agitur, Verificantur† enim
confines generales, videlicet, regio, parochia, viæ pu-
blicæ, & ex specialibus, videlicer domus Sigismundi
aurificis, & domus S. Pauli, quæ sufficiunt ad proban-
dam identitatem, Corn. consi. 65. in fine, lib. 3. & ex
allegatis hic per informantes pro Rectore S. Mariæ.
His adminiculatur dictum Lucretiæ, quæ oculari in-
spectione recognouit domum.

Non obstat, quod ex insignibus tantum non con-
stet domum pro fine expressam esse S. Pauli, qui ex
2 insignibus † præcipuè vetustis dominium probatur,
Cassan. in suo Catalogo glorię mundi, par. 1. conclus.
55. in princ. Bal. cons. 310. lib. 5. Et pręcipuè in hoc ca-
su, cum non agatur de probando iure congregationis
Monachorum S. Pauli. Intellexerunt etiam Domini il-
la verba, cui desuper sunt domus Sigismundi aurificis,
idest, à latere superiori ex illis verbis sobsequentibus,
ab alio domus ecclesię S. Pauli. In reliquis placuerunt
Dominis responsiones datę per ipsos informantes.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Lunę, 25. Octobris 1574.

SVMMARIA.

1 *Possessio ciuilis penes directum dominum existens interuertitur ab emphyteuta alienante rem non reseruato canone, nec iure directi dominij, & eius possessionem tradente.*

Amplia-

Ampliatur etiam si ab alienante soluatur census.

2 *Remedium recuperandæ semper competit domino dominij directi contra dominium vtilis alienatem sine eius consensu.*

3 *Facultas data emphyteuta à Domino alienandi rem emphyteuticam, intelligitur saluo iure directi dominij.*

DECISIO CCLXXXII.

DOmini firmaruot regulam pro Rectore, quod ipsi competat remedium l.fi.C.de acq. possess.quòd dicitur esse remedium recuperandæ, ex allegatis hic per Scribentes pro ipso. Nam quoties non reseruato canone, nec iure directi dominij, res emphyteutica ab emphyteuta alienatur, & eius possessio traditur, possessio † ciuilis penes directum dominum existens interuertitur, Bald. in tit. de cõtrauer. inter domin. & emph. feud. num. 2. Alex. conf. 85. num. 2. lib. 6. Iason §. item si quis in fraudem. nu. 77. Instit. de actin. etiam si ab alienante soluatur census. arg. l. Pomponius. ff. quemadmodum vsufruc. amit. quo † casu semper competit remediũ, d. l. fin. Curt. conf. 228. per tot. vol. 2. Succurritur enim, vt ipse inquit, vbicunq; quilibet vtilis dominus alienat sine consensu, & nõ reseruatis iuribus directi. Et hoc idem sentiunt Dd. supra allegati, & in specie Cassad. decis. 54. qui loquitur in emphyteuta.

3 Non obstat facultas data Nicolao, quia † licet posset alienare ad libitum, & in quem vellet, non fuit tamen data facultas, vt huiusmodi alienationem libere facere possit. Verumtamen, quia in actis non constat, Illustr. Dominos de Sancta Cruce emisse domum à d. Nicolao, non potuerunt firmare, an dicta regula suffragetur Rectori. Et ideo dixerunt discutienda, ex quibus Rector prætendit probare, Nicolaum habentem ius ab ecclesia in ipsos alienasse.

BLANCHETTI.

Callaguritan. Beneficij S. Iacobi. Veneris, 5. Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Socij criminis, præsentantes pro præsentato, & solicitator in causa, ha simul iuncta qualitates detrahunt de fide testium.*

2 *Testis ille reperitur, qui actui consensum præstitit, super quo vertitur controuersia.*

3 *Socij criminis faciunt solum indicium, neque etiam sufficiens ad torturam.*

4 *Testes deponentes de eo, quod ipsi fecerunt, inhabiles dicuntur.*

DECISIO CCLXXXIII.

DOmini remiserunt fidem Didaci de Medrano, & Francisci de Torres arbitrio cum considerabili

1 eius diminutione, quia † socij criminis, præsentantes pro præsentato, & Didacus solicitator in causa, quę qualitates iunctę maximè detrahunt de fide testium. Quod autem Didacus fuerit solicitator, dubium non est. Quo verò ad Franciscum, probatur ex dispositione Didaci super primo & tertio articulo, iuxta summarium datum 21. Iunij proximè præteriti, ipsum interuenisse in vtroque tractatu, & quod passus fuit agi de præsentatione nepotis ad primum beneficium va-

2 caturum, illamque perduci ad effectum, & sic† præstitit consensum, quo casu repellitur testis, Francisc. in c. 1. nu. 5. de testibus, in 6. & cum fuerint socij crimi-

3 nis, solum faciunt indicium, neque† etiam sufficiens, ad torturam, Abb. in c. 1. in primo & secundo not. de confess. Boer. decis. 316. nisi vltra adminicula, vel ex qualitate deponentium, vel qualitate personæ, contra quam deponunt, vel ex numero testium index moueri possit, iuxta tradita per Aretin. in c. cum P. Manconella. de accusat. Non obstante, quod aliunde veritas ha-

4 beri non possit, quia† testes inhabiles ideo admitti non debent, cum deponant de eo, quod ipsimet fecerunt, Grammat. conf. 49. nu. 4. lib. 2. Verum quia hoc crimen admittit testes alias reijciendos, Domini, vt dixi, eorum fidem cum considerabili diminutione remiserunt arbitrio.

BLANCHETTI.

Camerinen. Domorum. Die 28. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1 *Consensus domini in alienatione facta titulo legati, vel donationis, ac institutionis non requiritur.*

2 *Alienatio facta in comprehensos in inuestitura tenet sine consensu directi domini, etiam si non fuerit reseruatum eius ius directum.*

Fallit nisi aliter in inuestitura cautum reperiatur.

DECISIO CCLXXXIV.

NIhil fuit resolutum: Domini enim fuerunt varij. Qui enim existimabant constare de sufficienti li-

1 centia siue consensu ecclesiæ, mouebantur, quia † in alienatione facta titulo legati, vel donationis, ac institutionis non requiritur consensus Domini directi, vt latè Iul. Clar. lib. 4. §. emphyteusis. q. 15.

2 Secundò, quia † alienatio fuit facta in compreheñsos in inuestitura, quo casu etiam si non fuerit reseruatum in alienatione ius ecclesiæ, nihilominus alienatio tenet. Gozad. conf. 20. num. 9. idem Clar. in d. §. emphyteusis. quæst. 14.

Qui verò in negatiuam ibant sententiam, mouebantur, quia instrumentum de anno 1567. indicat potius renunciationem inuestituræ ob lineam finitam, quàm consensum alienationi factæ in vltima voluntate.

Secundò, quia quatenus esset consensus, interuenit post obitum alienantis, & intrant allegata hic per informantes pro Inuijs.

Tertiò considerabant, hnc instrumentum nihil operari ad effectum de quo agitur, cum in eo præseruentur iura Felicis Iouiæ, ex quo nullum est ei illatum præiudicium. Et ad hunc effectum dicebant non constare de sufficienti licentia seu voluntate. In hac igitur opinionum varietate mandatum mihi, vt causam ad Calendas remitterem, & super ei de nouo proponerem.

BLANCHETTI.

Callaguritan. Beneficij Sancti Iacobi. Die 21. Iunij 1575.

SVMMARIA.

1 *Promissio facta in beneficialibus ex causa remunerationis, & de eligendo amicos, & consanguineos, est reprobata.*

2 *Tractatus quilibet diffinitorius, & cõcludens, non vacante adhuc beneficio per obitum, est omnino prohibitus.*

3 *Ignorantia electi seu nominati, non excludit vitium simoniæ.*

DECISIO CCLXXXV.

DOmini dixerunt, præsentationem Io. Matthæi fuisse innalidam, probatur enim ex dicto primi & vltimi testis super primo, quibus adminiculantur, secundus & tertius super eodem, vnicus tractatus habitus inter beneficiatos nominatos in articulo de eligendo per amicos, & consanguineos, & nominatio particularis Petri de Torres, & aliorum, de quibus in prædicto articulo, & quòd ad effectum istius nominationis fuerunt electi arbitri inter eos. Probatur etiam alius tractatus postquam primus fuit sortitus suum effectum ex dictis primi & secundi testis, super secundo & tertio, & quarti & quinti, super quarto & sexto, in vim istius contractus Ioannem de Sosa nominasse Ioannem Matthæum & ipsius

nominationem ex cauſa remunerationis fuiſſe acce-
ptatam, quæ omnia reprobata eſſe, dubium non eſt;
1 promiſſiones † enim huiuſmodi in beneficialibus ſunt
reprobatæ.c.Matthæus.de ſimon.Roman.conſ.517.&
Sarnen.in reg.de triennal.q.15.prope fi.& quilibet tra-
2 ctatus diffinitorius,& concludens, † vt eſt iſte,non va-
cante adhuc beneficio per obitum, eſt omnino reijcien
dus,& à iure prohibitus, Petr.de Bixatio.in tractat. de
elect. c. 3. tertiæ part. Etiam ſi nominatio fiat ex cauſa
remuneratoria, Felyn. in c. ad audientiam, il ſecondo.
nu.10.de reſcript.

Non obſtat ignorantia Ioannis Matthæi. Quia rectè
3 reſpondebant per informantes, quod † ignorantia ele-
cti, ſeu nominati, non excludit vitium ſimoniæ, c. pe-
nult.& ibi Abb.de elect.

Non obſtat etiam Clem.plures. de iure pat. Quia in
ipſa non permittitur maiori parti patrooorum, vt ſi-
mul vniantur in prçiudicium minoris partis, vt eorum
prçſentationes ſortiantur effectum. Nec indiuidua no-
minatio eorum,qui præſentari debēt,quorum vtrum-
que in hoc negotio interuenit.

Volunt tamen particulariter videre, an ius nomi-
natioois ſit deuolutum ad maiorem partem, & an vi-
tium nominationis Io.Matthæi ſit purgatum ex mor-
te præcedente Ioannis de Soſa.

BLANCHETTI.

Roman.Fideicommiſſi de Magdalenis.Lunæ,
1.Martij 1574.

SVMMARIA.

1 *Præſcriptio bonorum incipit a die adepta poſſeſſionis.*
2 *Tempus præſcriptionis in præſcribendo iuri agnoſcendi fi-
deicommiſſum, & illud acceptandi incipit à die purifi-
cati fideicommiſſi.& num.3.*
4 *Præſcriptio actionum perſonalium incipit currere eadem
die, qua ſunt producta.*

DECISIO CCLXXXVI.

FVerunt per Dominos tres firmatæ regulæ. Prima,
1 quod † præſcriptio bonorum incipit à die adeptæ
poſſeſſionis,per regulam,ſine poſſeſſione, de reg.iur.in
2 6.Quando † autem dicatur poſſeſſio adepta,erit parti-
culariter videndum, quateous de hac præſcriptione
Domini de Magdalenis velint excipere. Secũda,quod
in præſcribendo ius agnoſcendi fideicommiſſum,& il-
3 lud acceptandi, incipit † tempus præſcriptionis à die
purificati fideicommiſſi, Roman.conſ.84.num.2.Balb.
de præſcriptione, & non requiritur poſſeſſio, nec bona
fides, Anch. in reg. ſine poſſeſſione. ou.7.in fin.verſ.ita
intelligas.Bal.cooſ.137.io fin.& 168.num.2.vol.5.Soc.
conſ.63. num.1.lib.1.& conſ.2.num.2.lib.3.Tiraq.in l.
ſi vnquam,in verbo,reuertatur.nu.391.C.de reuocan.
donat.

4 Tertia fuit regula,quod ab eadem die † incipit præ-
ſcriptio actionum perſonalium, quæ productæ ſunt, l.
cum notiſſima. §. illud. C. de præſcript. Quo verò ad
reales Domini dixeruot particulariter videndum. An
autem huiuſmodi regulæ firmatæ habeant locum in
hac cauſa,cum pro parte D. Antoninę allegentur agni-
tio fideicommiſſi, pupillaris ætas Fabij, lis mota per
Dominos de Magdalenis,ex quibus prçſcriptio allega-
ta forſan interrumpi potuit. Domini ſtatuerunt ſuper
his particulariter dubitandum.

BLANCHETTI.

Roman,Fideicommiſſi de Magdalenis. Veneris,
19.Nouembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Teſtes ſingulares probant ſcientiam.*
2 *Acceptatio præſumitur in tempore facta, qua inducitur
probatione notitia.*
3 *Deductio iuris ſui in neceſſarium antecedens præſupponit
acceptationem.*
4 *Confeſſio dubia ſemper debet interpretari ad fauorem cõ-
fitentis.*

DECISIO CCLXXXVII.

DOmini fuerunt concordes, ex ſententia lata inter
Fabium & creditores oon induci acceptationem
fideicommiſſorũ, quæ fuerant purificata ante obitum
Ioa. Baptiſtæ, obligata Fabio,& Curtio adiudicata, vt
per D. Horatium Arrigonium recte deducitur. Pro
maiori autem parte fuit reſolutum de acceptatione
dictorum fideicommiſſorum per Fabium conſtare ſa-
tis ex dictis teſtium,quorum ſummarium datum fuit,
1 Licet † enim ſint ſingulares, probant tamen ſcientiam,
vt paſſim tenet Rota. Vbi autem agitur de acquiſitio-
ne,ſufficit ſola notitia,non recuſare enim,acceptare eſt,
Bar.in l.quo enim, §.rem haberi,ff. rem rat.haber. Nec
obſtat, quod teſtes dicant, quod Fabius volebat agere
ad dicta fideicommiſſa, & ita de quodam propoſito d.
Fabij deponant. Nam non deducitur ad probandum,
quod Fabius egerit: hoc enim caſu non probarent: ſed
2 ad probandam notitiam, † ex qua, vt dixi, inducitur
acceptatio,& illa præſumitur facta in tempore, Ægid.
deciſ.131.& 349.niſi contrarium probetur.

Dixerunt etiam Domini, hoc ius fuiſſe deductum
per Fabium in motu proprio, de quo in dubio, dum
narrat, Dominos de Magdalenis ad ſui præiudicium
3 plura bona alienaſſe: deductio † autem iuris ſui in ne-
ceſſarium anteeedens prçſupponit acceptationem. Soc.
conſ.158.nu.6.& 7. lib.2.Aret. conſ.41.in vlt.col. Non
enim fuiſſet præiudicatum Fabio,ſi non acceptaſſet.

Nec obſtat, quod hęc aſſertio poſſit referri ad aliud
4 præiudicium,cuius euentus adhuc pendebat. † Nam
confeſſio dubia debet ſemper interpretati ad fauorem
confitẽtis, vulg.l. ſi quis intentione ambigua,ff.de iud.
Et eſt magis veritati conſonum, quod Fabius intelle-
xerit de eo præiudicio, quod vere fuerat ſibi illatum,
quam de eo,quod à futuro pendebat euentu.

BLANCHETTI.

Roman.Societatis. Lunę,24.Ianuarij,1575.

SVMMARIA.

1 *Societas non extinguitur, niſi re ipſa extincta, ſuper qua
fuit contracta ſocietas.*
2 *Societas non reſoluitur per mortem, vel abſentiam vnius
ex fideiuſſoribus adiectis contractus, niſi expreſſe dica-
tur.*
3 *Indiuiduum ratiõe voluntatis quando non habet locum
in contractu ſocietatis.*
4 *Socius non impeditur alienare rem, ſuper qua eſt inita ſo-
cietas, vbicunque ſocio damnum non datur.*
5 *Hypotheca extincta non dicitur propter alienationem fa-
ctam à ſocio de bonis ſocietatis.*

DECISIO CCLXXXVIII.

FVit reſolutum,per venditionem alterius ex officijs
à Vincentio Lucchino factam, non eſſe diſdictam
ſocietatem, ſi quod remanebat, erat prętenſę ſum-
mę capax.
1 Moti ſunt Domini ex vulgata illa regula, † ꝙ ſocieta-
te ſuper re contracta non extinguitur ſocietas, niſi
re ipſa extincta, vulgatis iuribus, & allegatis hic pro
2 Lucchinis. Conſiderarunt etiam, † ꝙ in huiuſmodi cõ-
tractibus per mortem vel abſentiam vnius ex fideiuſ-
ſoribus adiectis contractui non reſoluitur ſocietas,ſi id
in contractu non exprimatur. Et tamen dubium non
eſt, eos qui ſuas pecunias in ſocietatem deducunt, ma-
gis

gis inspicere fideiussores, quam officia, quæ solum ad
colorandum contractum interponuntur.

Nec obstat, quod Leo aliter contracturus non fuis-
3 set, quia † istud indiuiduum ratione voluntatis non
potest habere locum in hoc casu, cum officium, quod
superetat, erat capax harum pecuniarum, & tantam
vtilitatem, respectu ipsarum iuxta conuentionem fa-
ctam solum afferre poterat, quãtam vtrumque simul,
vt per Bart. in l. cui vsusfructus, nu. 4. versic. præterea,
4 ff. de vsufr. leg. Et vbicunque † socio damnum non da-
tur, socius non impeditur alienare rem, super qua est
inita societas, l. idemque erit, §. fin. iuncta l. seq. & glo.
in vers. communi diuid. ff. pro soc. Damnum auté da-
ri non potest, cum Leo fuerit cõtentus summa 12. pro
centenario loco fructuum vnius officij, ad quam fru-
ctus vnius sufficiebat.

5 Addebant etiam aliqui ex Dominis, † quod propter
huiusmodi alienationem, non erat extincta hypothe-
ca, quam super d. officio habebat Leo, super quo fuit
aliqua controuersia inter Dominos. Ideo dictum, ꝙ
si hæredes Leonis voluerint super hoc audiri, licet ex
supra deductis videantur sublata contraria, idem par-
ticulare dubium vlterius possunt deducere.

Reseruarunt etiam videndum, an obligatio in for-
ma Cameræ extendi possit, quod Vincentius neutrum
ex officijs possit alienare. Hoc enim casu dicebant eum
non posse iuuari contractu, cui contrauenerat.

BLANCHETTI.

Valentin. Professionis. Lunæ 1. Martij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Testes omni exceptione maiores requiruntur ad proban-
dum matrimonium spirituale.*
2 *Numerus testium supplet defectum in causis matrimonij.*
3 *Consanguinei etiam admittuntur in causa matrimoniali.*
4 *Probationes leuiores admittuntur in causis difficilis pro-
bationis.*

DECISIO CCLXXXIX.

QVo ad primam partem dubij, Domini non fue-
runt concordes: qui enim dicebant, quod in hoc
casu requiruntur testes omni exceptione maiores, mo
uebantur ex resolutionibus factis in causis Tullen. &
Saonen. matrimonij, quarum rationes possunt propo-
1 sito dubio conuenire. Nec † contrarium sentientes du-
bitabant ex comparatione matrimonij carnalis, & spi-
ritualis, c. inter corporalia. de translat. episco. glos. in c.
præsens. in verbo, patré. 20. q. 3. Ant. de Butr. & Abb.
in c. super eo. de testibus. Alij verò regulam non nega-
bant, sed dicebant habere locum tantum, quando agi-
tur de probando impedimento prouenienre ex culpa
alterius, per cons. Alex. 156. nu. 10. vol. 5.

Quo verò ad secundam partem, Domini indistin-
2 ctè tennerunt, quod in isto casu † numerus supplet de-
fectum, Alex. cons. 5. nu. 7. lib. 1. Alex. de Neuo. cons. 1.
nu. 11. & 12. & cons. 13. nu. 3. Neuiz. cons. 49. nu. 29.

Secundò, quia testimonium istarum Monialium nõ
fuit reiectum, sed remissum arbitrio, ex eo, ꝙ omnes
conclusiones Isabellæ probant, ꝙ aliquam peperit su-
spicionem penes Dominos, quam purgasse videntur
huc vsque, cum conclusiones discussæ, non solum ab
ipsis, sed ab alijs testibus integris fuerint probatæ.

3 Nec obstat grauitas causæ, quia † in causa matri-
moniali etiam consanguinei admittuntur. c. videtur,
de his, qui matri. accus. non pos. Et in specie ꝙ nume-
rus suppleat defectum, in his causis tenet Dec. in con-
sil. 163. nu. 14. Et præcipue in hoc negotio ex se diffici-
4 lis probationis, in quo † leuiores probationes admit-
tuntur, Alex. in d. cons. 156. Ant. de But. in c. tertio lo-
co, nu. 13. & 14. de probat. cum omnia prætendebantur
dicta, aut gesta per Isabellam in monasterio, quæ ab a-
lijs, quam Monalibus difficile probari possunt.

BLANCHETTI.

In eadem Valentin. Professionis. Veneris
26. Martij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Dictum vnius testis specificum declarare dicitur dicta a-
liorum generalia, quando id quod declaratur, non de-
ducitur principaliter in controuersiam.*

DECISIO CCXC.

DOmini dixerunt, ex dictis testium, quorum sum-
marium datum fuit, non probari, quatuor Mo-
niales, de quibus in puncto, induxisse, seu deduxisse I-
sabellam ad reclamandum contra professionem. Pri-
mus enim testis Franciscus Spellera nihil dicit de hac
seductione, sed asserit tantum, quod Isabellam tædiũ
monasterij ceperat. Anna Getana deponit in genere &
non nominet istas quatuor. Non modicam autem pa-
titur suspicionem affectionis, dum ait, quod post Deũ
nemini est magis deuincta, quam Decano. Præterea
dum dicit, quod Isabella non negasset se Monialẽ pro-
fessam, nisi propter mala consilia, potius iudicat, quam
testetur. Hieronyma Spina tertia in ordine deponit
etiam in genere quo ad seductionem, & in sua deposi-
tione eodem iudicij & affectionis morbo laborat, dum
inuehitur in eas, quæ maledicebant Decano, & licet
duas dicat per vim traxisse Isabellam ad Archiepisco-
pum, non exprimit tamen has, de quibus agitur. Ma-
tia nihil deponit de hac seductione, seo inductione.
Vincentia Cabatera est singularis, nec percutit tempus
ante dimissionem habitus, & verba quatuor Monia-
lium per ipsam relata innuunt potius consilium præ-
stitum Isabellæ post dictam dimissionem, vt permane-
ret in aliqua animi sui deliberatione, & non se muta-
bilem & variam ostenderet, quam quod seductionem
arguant. Non obstat, quod dictum istius testis specifi-
cum debeat declarare dicta aliorum generalia. Quia
1 † hoc procedit, quando id, quod declaratur, non dedu-
citur principaliter in controuersiam, sed tantum inci-
denter. Secus quando de eo in specie quæritur, vt in
casu nostro. Alex. cons. 136. nume. 3. & 4. lib. 6. declarat
hanc regulam.

BLANCHETTI.

Cathanien. Pecuniaria. Veneris, tertia
Decembris. 1574.

SVMMARIA.

1 *Pretium iustum consideratur ex antecedentibus locatio-
nibus, & non ex fructibus à conductore preceptis.*
2 *Condemnatio in fructibus qui percipi potuerunt, non solet
fieri, nisi in causis pupillorum.*

DECISIO CCXCI.

FVit per Dominos resolutum, ꝙ debeant attendi lo-
cationes, non sublocationes: nam dolus Episcopi
Pharaonij non adest, cũ fuerit secutus ex facto sui præ-
decessoris, & iusto pretio locauerit fundacum, de quo
1 agitur: iustum auté † pretium ex antecedentibus loca-
tionibus, non ex fructibus à conductore perceptis me-
tiri solet. Roma. cons. 423. 1. & 2. col. Tum etiam, quia
ipse non dimittit possessioné fundaci, vel non fuit fa-
ctus locupletior, quo casu nihil dicitur fecisse in frau-
dé creditorum, l. qui aũt. ff. quæ in fraud. cred. & l. non
fraudatur. ff. de regul. iur. Et in omnem euentum fun-
daci fructibus fuerunt simpliciter obligati creditorib.
sed ad maiorem cautelam. Vnde si aliunde potuit eis
satisfieri, non potest cõsiderari fraus episcopi, quoniã
fiat-

si attendeodæ essent sublocationes, condemnaremur io fructibus, qui percipi potuerunt, quod fieri non consueuit, nisi in causis pupillorum, vel in his in quibus probatur violentia, Crescen. decis. 176.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Veneris, 26. Nouemb. 1574.

SVMMARIA.

1 *Causa, ob quam solutio facta fuit, debet expresse apparere in titulo concessionis qui ex solutione decennali probetur.*

2 *Titulus concessionis vt probatus esse dicatur, debet solutio per decennium continuari: nec ex solutione annorū posteriorum præsumitur solutio tempore præcedenti ad hunc effectum.*

DECISIO CCXCII.

Domini strictè ad dubium dixerunt ex his, quæ præsupposita fuerunt, non constare, Illustr. D. de S. Cruce habuisse causam possessionis domus, de qua agitur, à Nicolao Gambino conductore ab ecclesia: oul libi enim dictus Nicolaus nominatur.

Non obstat, quod ex solutione decennali probetur
1 titulus concessionis: necesse t enim fuisset, quod in illis legeretur expressa causa ob quā solutio facta fuit, Rimin. in l. si certis annis, in vlt. col. C. de pact. Alexan. consi. 113. in 1. col. lib. 1. Ruin. consil. 104. num. 16. lib. 5. Orietur enim præsumptio præsumptionis, scilicet cause & veritatis causæ. Hoc autem casu tantū abest, quod Rector expresserit causam solutionis in partitis, quod imò asseruit contrarium, videlicet prædictos Dominos intrusos. Præterea requireretur, q dicta solutio fuerit
2 continuata. Hęc autem ab anno 1556. vsque ad annum 1560. & à dicto anno, vsque ad annum 1562. reperitur interrupta, nec ex solutione annorum posteriorū præsumitor solutio tempore præcedenti ad hunc effectū. Ias. in d. l. si certis annis, in vlt. col. vers. nono limita. Si autem rector voluerit audiri an ex his constet, Dominos de Sancta Cruce habuisse causam ab ecclesia, licet ei multum videatur obstare prædicta confessio in articulis facta, dixerunt particulariter videndum.

BLANCHETTI.

Clusin. Pensionis. Die 28. Ianuarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Valor beneficij potest semiplene probari per publicam vocem. & famam.*

2 *Confessio maximum præbet argumentum, quod ita res se habeat.*

3 *Onera quæ dicantur de iure communi competere parocho.*

DECISIO CCXCIII.

Domini inclinarunt, quod ex testibus, quorum dicta fuerunt discussa, satis constet, q de dicta pensione, quæ D. Camillo soluitur, remaneant centum annuatim pro Rectore. Monit Dominos. Primò, quod Camillus coram R. P. D. Lancellotto semi plene proba
1 uerat † valorem beneficij, videlicet, per publicam vocem & famam, quam & adiuuari, & præsentē probationem adiuuare dixerunt ita, vt simul iuncta illum constituat in probatis. Considerarunt enim dicta istorū testium, cum in eo, quòd in genere multa deponunt de redditibus beneficij, ex quibus constituitur valor, & in quantitate prædiorum, sunt conformes. Tum etiam in eo, quòd testātur de confessione prædecessoris Octauij, de qua quartus testis super tertio articulo, & quin
2 tus super vndecimo interrogatorio. Et † licet regulariter confessio non præiudicet, Corn. consi. 123. num. 6. lib. 1. tamen maximum præbet argumentum, quod ita res se habeat, vt idem d. consi. num. 14. Cui confessioni accedit, quod ipse ante obitum suum soluit pensionē Camillo. His addiderunt oblationem Capitanei Gualterij, de qua primus, & quintus, super vndecimo interrogatorio. Et licet particularis æstimatio rei pretium non inducat, tamen ad animum iudicis mouendum, dixerunt esse considerandam.

Non obstat, quod primus testis super septimo interrogatorio dicat se nescire onera, & super tertio articulo deponat iuxta tenorem ipsius. Quia dixerunt esse intelligendum eius dictum super dicto articulo, quod deductis oneribus beneficij, quæ de iure communi competunt parocho, videlicet, lampadis & aliorum, de quibus in decisione coram R. P. D. Robustenio in causa Pisauren. pensionis, est valoris scutorum
3 200. Et † quod dicit se nescire onera, intelligitur præter ista, quam interpretationem etiam ad alios extenderunt, qui huiusmodi onera dicunt ignorare. Reseruarunt tamen videndum, an in casu de quo agitur, requiratur, quod probetur valor decennij, super quo particulariter dubitabo.

BLANCHETTI.

Roman. Fideicommissi de Valle. Lunæ, 21. Februarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Fructus liquidandi sunt secundum priorem statum rei, antequam esset meliorata.*

2 *Solitum verificari potest, ex vnica, vel saltem bina vice.*

DECISIO CCXCIV.

Quoniam propositum dubium tres partes continebat. Et super vltima, quæ particulari egebat discussione, non fuit informatum. Quo ad primam partem, clari iuris fuit penes Dominos fructus palatij esse liquidandos, idque vigore sententiarum, quæ transierunt io rem iudicatam, & quo ad possessionem d. palatij mandatum exequitur, vt in quarti dubij præsuppositio habetur.

Quo verò ad secundam partem fuit resolutum, fru
1 ctus liquidandos esse attento † priori statu palatij, antequam esset melioratum, nec huiusmodi liquidationem dixerunt faciendam, iuxta articulum, de quo in primo præsupposito, tum, quia articulus continet locationem palatij meliorati: valor autem fructuum & melioramentorum non debetur, sed iuxta priorem statum d. palatij. Tum etiam, quia concludit tantum de tempore, quo fuit facta locatio Illust. Cardinali ab Altemps, non autem de tempore litis motæ, à quo debent liquidari fructus, & de illo iuxta communiter accidentia, ex quibus oritur saltem præsumpta probatio. Corn. consil. 69. lib. 2. ou. 3. multo minori pretio palatium locari debebat.

Non obstat, quod dicatur ita fuisse solitum locari,
2 quia † istud solitum potest verificari io vnica, vel saltē bina locatione, ex multis quos refert Gabriel. de loca. conclus. 1. per tot.

Non obstat decis. Achil. 4. de fructibus, qoia sumus in diuerso casu, videlicet, io cōfessione partis ambigua, quæ venit interpretanda io fauorem confitentis, l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. Ex quibus omnibus Domini statuerunt, totum hoc negotium versari in iudicis arbitrio, vel saltem disputandum, an sit locus, & qualiter debeat esse dictum arbitrium.

BLANCHETTI.

Roman. seu Terracinen. Hæreditatis. Die 10. Februarij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Statutum excludens feminas propter masculos in successionibus ab intestato patris decedentibus, an comprehendat forenses.*

2 Statu-

2 *Statutum nõ extenditur ad bona sita in alieno territorio, vbi defunctus & succedentes sunt de eadem iurisdictione, ex communi.*

3 *Statutum loquens de successionibus ab intestato, non ligat forensis ad successionem venientes, licet defunctus erat statuti iurisdictioni subiectus.*

Idque tamẽ magis quando etiam defunctus erat forensis, & succedentes similiter. & nu.4.

5 *Persona à statuto exclusa, & illi subiecta, non excluditur per forensem ad successionem defuncti venientem.*

6 *Persona succedens si sit subiecta statuto, defunctus autem forensis, femina an excludatur per statutum, est opinio dubia.*

7 *Persona subiecta statuto excludente feminas ad successionem, an excludat feminas forensis, si pariter defunctus fuerit forensis.*

8 *Statuti intentio excludentis feminas, est velle includere masculos.*

9 *Bar. distinctio in l. cunctos populos. num.42. C. de summa Trin. & fide Cathol. inter defunctum forensem, & subditum, quo ad dispositionem statuti excludẽtis feminas a successione, est communiter reprobata.*

10 *Persona defuncti non est habenda in consideratione, cum de eius successione tractatur, sed persona tantum succedentes per statutum vocata.*

11 *Statutum loquens de successionibus quomodocunque sit cõceptum, semper de bonis dicitur disponere.*

12 *Statutum excludẽs feminas ad successionem, an comprehendat clericum, est opinio dubia.*

13 *Veniens ab intestato, venire dicitur ex tacita defuncti voluntate, quæ statuentium menti conformis esse censetur.*

14 *Argumentum de causa testati ad causam intestati validum est, & nu. 16.*

15 *Ciuis an possit excludere forenses à successione bonorum illius, qui non erat subditus statuto, sed habebat bona in territorio statuentium.*

16 *Statutum excludens feminas à successionibus ab intestato, redderetur elusorium, si cessaret per dispositionem tacitam testatoris, sicut per expressam.*

DECISIO CCXCV.

FVit in rerum natura Petrus Masserelinus ciuis Priuernas, qui habuit filium masculum Ioannem & Lauram & Angelam feminas, habuit bona in vrbe, & in terra Priuerni, decessisset Priuerni ab intestato. Ioannes eius filius prætendebat vigore statuti vrbis, lib. 1. c.
1 85. per† quod excluduntur feminæ dotatæ ab hereditate patris decedentis ab intestato, se solũ succedere in bonis sitis in vrbe. Feminæ verò prætendebant, statutum huiusmodi non habere locum, sed ipsas posse pariter cum fratre in bonis vbique existentibus succedere, per l. maximum vitium, C. de libe. præter. Ex quo iudicium fuit constitutum coram A. C. qui pronunciauit in fauorem Ioannis, à quo appellatum, causa mihi commissa fuit. Ideo Lunæ 16. Maij, 1575. dubitaui, an vigore dicti statuti, Ioannes posset excludere sorores forenses à successione bonorum, quæ reperiuntur Romæ, & nihil resolutum ob sententiarũ discrepantiã. Ideo pro parte Ioannis, seu hæredum ab ipso institutorum (huiusmodi enim iudicio pendente ipsè decessit) fuerunt dati articuli, & examinati testes super suo incolatu in vrbe, & probatus fuit etiam ad effectum adipiscendæ ciuilitatis, vt particulari dubio per me dato fuit resolutum, 9. Decembris, eiusdem anni, in hac eadem causa. Ideo de nouo dubitaui, an vigore dicti statuti adiectis bonis sitis in vrbe sorores ex persona Ioannis forenses essent exclusæ cum præsupposito, quod agatur de hæreditate Petri Masserelini ciuis Priuernatis, quod sub die 13. Ianuarij, & 16. Februarij, & 9. eiusdem, fuit per me positum. Et quia hæc materia quomodo, & quibus casibus forensis statutis subijciatur, confusè admodum tractatur, fuerunt per Dominos plures casus considerati.

Et primus est, quando defunctus, de cuius succes-
2 sione agitur, & femina, quæ † prætenditur exclusa ab hæreditate, & is qui vult succedere, omnes subsunt iurisdictioni alicuius loci, in quo viget statutum excludens feminas, &c. defunctus verò alia bona habebat in alieno territorio, in quo huiusmodi statutum non viget, & quæritur an vires dicti statuti porrigantur ad ista bona ita, quod femina exclusa à bonis in territorio statuti existentibus, censeatur ab alijs, quæ alibi reperiuntur, exclusa. Alex. cons. 16. & 128. lib. 1. & 167. nu. 6. lib. 3. Ias. cons. 175. per totum, lib. 2. Lap. alleg. 91. nu. 7. Curt. cons. 2. Corn. cons. 202. nu. 11. lib. 2. Ias. in l. re coniuncti, nu. 215. de leg. 3. Goza. cons. 49. nu. 8. Curt. iun. cons. 110. nu. 7. Paris. cons. 68. num. 9. lib. 2. omnes indistinctè tenuerunt, statutum non extendi ad bona in alieno territorio sita. Et plures ex ipsis testantur de communi opinione, quam secuta fuit Rot. Put. decis. 157. lib. 1. Et hæc est conclusio Bar. in l. cunctos populos, num. 42. qui in sua distinctione est communiter reprobatus. Cur. iun. cons. 5. nu. 42.

Secundus casus est, quando defunctus statuto erat quidem subiectus, sed tam is, qui vult succedere, quã
3 femina exclusa, sunt forenses. Et† in his terminis, Bru. de statu. femin. & cognat. lin. à success. exclud. artic. 6. par. 9. nu. 29. vers. in hoc difficili. Soc. iuo. cons. 25. num. 13. vers. præterea, lib. 1. Rui. cons. 48. nu. 4. lib. 3. tenuerunt, quod femina non excludatur. Mens enim statuẽtium non est statuere in commodum illorum, quibus incommodum, & damnum præstare non possunt. Nat. cons. 148. num. 1. lib. 1. Nam in huiusmodi successione, quæ ab intestato per statutum defertur, habenda est ratio vocatorum, non autem defuncti. Alex. cons. 100. num. 2. lib. 3. Et vt idem Alexand. inquit in cons. 44. num. 15. lib. 5. Requiritur, quod & persona defuncti, & is qui vult succedere, sint subditæ statuto, & Alex. sequitur Paris. cons. 12. nu. 26. lib. 3.

4 Tertius casus est, † quando & defunctus & femina, & is qui vult excludere, sunt forenses. Et iste est casus in quo consuluit Ruin. d. cons. 48. lib. 3. qui tenet, feminam non excludi, cuius opinio adiuuatur & optima ratione, quia forenses non debent gaudere beneficio statutorum. Brun. in d. art. num. 6. Paris. vbi supra, Tiraq. de primogen. q. 44. num. 4. Et etiam ex his quæ supra deducta fuerũt, & in hoc casu loquitur etiam Bar. in d. quæstione.

5 Quartus casus est, † quando persona, quæ venit excludenda, est subiecta, forensis autem ille qui prætendit succedere, & excludere. Et hoc casu Alex. cons. 111. nu. 3. & 14. lib. 7. tenuit, quod forensis succedit de iure communi, cum per statutum sit remotum obstaculum feminæ, contrarium autem tenuit, cons. 41. per tot. lib. eod. Et hoc casu Rot. tenuit in causa Parmen. de Valentibus, forensem non excludere personam exclusam à statuto, cuius tamen præcipua intentio fuit excludere nubentes extra territorium, non autem includere consanguineos.

Quintus casus est, quando is qui vult excludere, & feminæ sunt subditæ statuto, defunctus autem foren-
6 sis, & hoc † casu consuluit Ruin. cons. 195. num. 5. lib. 2. feminam non excludi, licet male secundum aliquos ex Dominis, qui super omnibus istis casibus nihil firmare voluerunt, quia extra terminos dubij propositi, sed est distincta hæc materia ob varias Doctor. sententias, qui de communi, & magis communi pro libito testantur.

Sextus igitur & vltimus casus est, quãdo is, de cuius hæreditate agitur, est forensis, vt Petrus Masserelinus,
7 persona † autem, quæ vult excludere, est sublata, vt Io. qui cum esset incola secundum resolutionẽ factam 9. Nouem-

Nouembris anni præteriti, subiacet statutis, c.37.lib.5. stat. & feminæ sunt forenses, prout Laura, & Angela, quæ sunt Priuennates, qui casus cum in specie discussus non reperiatur, auctoritatibus decidi nõ potest, sed rationibus, in quibus Domini non fuerunt concordes.

Qui enim tenebant, Ioannem potuisse excludere sorores, mouebantur. Primò, quia cum Ioannes tãquam incola debeat gaudere beneficio statuti, & intentio sta-
8 tuti † sit non tantum excludere feminas, quam includere masculos, cum exclusio oriatur propter inclusionem, ipse potest sui inclusionem, tãquam id, quod fuit primum in mente statuentium, allegare contra forensem dicentem exclusionem sibi non obstare.

Secundò si, quando vterq; esset ciuis, masculus excluderet feminam, multo magis dicendum est, quod ex tacita statuentium mente, excludatur forensis non agnita à statuto, & ideo male consuluit Alex.consi.44. lib.5. vt ibi addit.

Tertiò, cum Bar. distinctio in l.cũctos populos. nu. 42. quod si statutum loquatur in personam si defunctus erat forensis, statutum non ligat, si autem subditus statuto, secus, sit communiter reprobata, necesse est quod Docto. noluerint considerare personam defuncti, & reprobat Bar. etiam quando defunctus esset
9 forensis. Doctor. enim, † vt plurimum generaliter loquendo reprobant distinctionem Bart. & consequenter intelligunt statutum habere locum, siue defunctus sit forensis, siue subditus. Cyn. in l. cunctos populos, colum. fin. Bald.num.17. cum seq. Alex.consil.19. nu. 7.lib.6. vbi addit. & consil.44. lib. 5. quod ista est communis, & vera, Socin. iun.consil.25.numer. 8.cum seq. lib. 3.Brun. latissimè in loco allegato. Ioan.Licinier.de primogen.lib.2.q.7.nu.7. Paris.consil 84.nume. 42. & seq. lib.1. Tiraquell. de primogen. quæstio.46.num.2. qui in fine dictæ quæstionis, inquit ita seruari in Gallia. Nat.consil. 148.num.1. lib.1. & seq.num.13.& 14. lib. 3. Et hæc opinio adiuuatur ex eo, quod persona defuncti non videatur habenda in consideratione, cum statuentes prouideant nõ defunctis, sed superstitibus. Respectu enim defuncti statutum non potest dispone-
10 re, nisi de rebus: cum† enim post obitum personæ tractetur de successione ipsius, ipsa persona non est habẽda in consideratione, sed persona potius cui statuentes prouidere voluerunt: alioquin nullus daretur casus, in quo procederet antiquorum Doct. opinio, & eorum qui illos sequuntur, qui constituunt communem opinionem, vt ex eorum numero supra allegato, vt ex auctoritatibus eorum, qui testantur de communi, apparet, nisi detur iste.

Quartò, quia Doctor. antiqui ea moti sunt ratione,
11 quia statutum quomodocunque sit conceptum, †semper de bonis dicitur disponere, Cyn. in d.l.cunctos populos.cum alijs supra allegatis, & pluribus quos refert d. addit. ad Alex. d.consil.44. lib. 5. quæ dicit hanc rationem veram, & distinctionem Bart. minime.

Nec illos mouebat, maxime numerus Doct. quos refert Rolan.cons.24. lib.3. Alex.cons.41. in fi.lib.7. quæ-
12 rit, † an statutum comprehendat clericum. idem consil. 19.nu.13. & 14.eo.lib. loquitur iuxta quartum casum, cuius contrarium tenent in d.cons.41. in prin. Et in his terminis procedit cons.Bal. 460. lib.1. & Signor. cons.168. loquitur in lõge diuersa materia. Abb. etiam cons.52.nu.... lib.2. quærit, an statutum respiciens solennitatem actus liget forensem. Idẽ cons.137.lib.2. loquitur de statuto habilitante minorẽ. Corn. consil. 45. lib.1. de verb. quidem, & 152.eo.lib. loquitur etiã in alijs terminis. Ias.consil.59.col.... lib.3. agit de statuto, ꝙ minor habeatur pro maiori. Aret. cons.54. loquitur de solennitate adhibenda per mulierẽ. Tiraq. de legib.cõnub. glos.1.nu. 225. Marsil. in l.fin.nu.91. de iurisdict. omn. iudic. Brun.consil. 20. Menoc.consil.84.num.2. Franc. Marq.decis.155. in fine. Natta consil. 47. omnes tractant longe diuersas materias ab ista, de qua agitur. Dec. cons. 226. col. 3. versic. secundo refert doctrinam Bart. sed dicit, quòd requirit altiorem indaginem. Qui omnes si deducantur ex his, quos refert Roland. non admodum multi pro sua opinione remanebunt. Præterea omnes sequi videntur Bar. quia tam is, qui vult succedere, quam is, qui vult excludere, sunt forenses, quorum opinio conuenit his, quæ primo & secundo casui ex supra distinctis dicta fuerunt, qui nihil habet commune cum proposito, cum is, qui vult excludere, sit subditus statuto, & consequenter ab eo vocatus.

Qui verò contrariam opinionem tenebant, moue-
13 bantur, quod † veniens ab intestato venire dicitur tacita defuncti voluntate. l. si quis cum nullum. & l. conficiuntur. ff. de iure codic. & illa voluntas defuncti censetur conformis statuentium menti. Barto. in l. hæredes mei, §.cum ita, ff. ad Senatusc. Treb. quod intelligendum est secundũ leges suæ patriæ. Georg. Natta in tract.de statut.2.quæst.nu.36.versic.7. & 8. Si igitur Petrus Masserelious ciuis Priuernas potuit secundum leges suæ patriæ vocare filias vnà cum filio, ita & tacite, quod argumentum fuit Iacobi Butrig. in d.l.cũctos populos, in 3. col. versic. quidam dicunt. Salycet. ibidem nume. 13.& 14. Put.decis.21.lib.2. licet non sit decisio, sed votum particulare ipsius datum Ioan. Aloysio Aragoniæ, qui secutus fuit opinio. Put. vt vidi in voto suo, ijsdemmet rationibus, quæ in d.decisio. loquuntur.

Secundò arguebant à causa testati ad causam inte-
14 stati.† Bal.in l. precib.C.de inoffi.donat. Euerard.in loco è caus. testati. Sicut enim statutum exclusiuum feminarum cessat, stante statuto, Alex.cons. 131. nu. 4. in fi.& seq.lib. Ias.in l.si emancipati. num.34. de collatio. Ruin.consi. 144.nu. 15.& consi. 152.nu.3.lib.2.cum alijs, de quibus per Tiraq. in l. si vnquam, in verbo, susceperit liberos.nu.132. lib.2. ne filiæ feminæ sint deterioris cõditionis quam extraneus, & quia statutum disponit in causa intestati, cui dispositio ex testamẽto refragatur: ita etiam debet cessare in causa intestati: voluntas enim tacita testatoris habetur pro expressa, vt in d.l. si quis cum nullum. ponderando rationem in illis verbis, intelligitur enim is hæres scriptus.

Quibus contrariũ tenẽtes, respondebant, quòd opin. Saly. reprobatur per doctrinam Bal.in d.l.cunctos populos, nu.17. Alex.consi. 128.col. 3. vers.secundo allegabat Salyc. vbi Corn. consi. 192. prope fin.lib.3.

Et quod in casu Put. defunctus erat ciuis & inter forenses, de quorum successione agebatur secundum
15 terminos secundi casus supra constituti: hic verò versamur in casu, in quo ciuis vult excludere forenses à successione bonorum illius, qui non erat subditus statuto, sed habebat bona in territorio statuentium, & allegabatur ad hoc d.decis. Put.357.lib. 1. incip. dubitauit ergo, &c. Et in Rota fuisse resolutum testatur, quod statutum Parmę exclusiuum feminarũ non porrigitur ad bona existentia extra territorium. Quę Rot. decis. vnà cum opinione omnium qui tenẽt, statutum non extendere vires suas vltra territorium, necesse est dicere quod sit falsa, si præsumendum est, mentem testatoris decedentis ab intestato fuisse conformem statuto patrię suę, & ita statutum habebit locũ extra suum territorium.

Quo verò ad argumẽtũ à causa testati, ad causã intestati, dicebãt, quòd ex eo sequeretur, quòd nũquam
16 daretur casus, in quo statutũ exclusiuũ feminarum locũ haberet. Nã si ex pręsumpta mẽte testatoris deberet cessare dispositio statuti, sicut per expressã, certe daretur pręsumptio, quòd ex ęqualitate affectionis erga filios vtriusque sexus defunctus ab intestato ex ęquis portionibus semper vocasset masculos & feminas, & eo magis, cũ mens ipsius adiuuatur ex dispositione l. maximum vitium. C. de lib. pręte. quę cum sit clara, adiu-

uat du-

uat dubiam defuncti mentem, ex quo ſtatutum redderetur eluſorium, quod eſt abſurdum, Ruin. conſil, 160.num,4.lib.4.cum mille ſimilibus.

In hac igitur ſententiarum varietate dixerunt, videndum de veritate opinionis Sal. & an cum illa vel contra illam ſit communis opinio,

BLANCHETTI.

Placentin. Archidiaconatus. Veneris 4. Maij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Collatio omnimoda facta ſignificat plenariam.*

DECISIO CCXCVI.

FVit reſolutum collationem factam per Epiſcopum ſuſtineri, attento vltimo ſtatuto, vt in vna Legionen. beneficij coram d. Cotta 3. Martij, proximè præteriti, quæ probatur ex ſexta, & ſeptima rubrica, dum ſolus epiſcopus contulit hunc Archidiaconatum, ex ſua ordinaria poteſtate, aſſerens omnimodam collationē,
1 † quod ſignificat plenariam, Socin. conſil. 43. num. 12, lib. 4. ad ſe pertinere. Quæ collatio fuit ſortita effectū, cum vigore illius fuerit tradita poſſeſſio Gabrieli Pizzano, vt in d. 7. rubrica,

Non obſtat mentio indulti, quia indulta, quæ conceduntur ordinarijs, remouent obſtacula eorum ordinariæ poteſtati, quæ non tribuit ius conferendi. Minus etiam obſtat, quod licet ſolus contulerit, id tamen non fuit, vt ius iſtud conferendi ſibi ſoli vendicaret, quia contrarium apparet ex prædicta aſſertione,

Nec etiam datur quaſi poſſeſſio capitulo conferendi ſimul cum Epiſcopo hūc Archidiaconatū, quia hoc ius adminiculati etiam aliqui ex Dominis dixerunt ex diſmembratione huius Archidiaconatus de Trugillo, ex deciſ. in cauſa Hiſpalen. Iuris votan. coram D. Cantuerio, Statutum etiam pro parte capituli allegatum non mouit Dominos, Prohibet enim ne aſſumatur extraneus quamdiu in eccleſia, vel diœceſi reperiretur idoneus, Vnde cum Franciſcus Parra ſit de ipſa eccleſia, ſtatutum non modo non obſtat ſibi, imò eidem ſuffragatur,

BLANCHETTI.

Roman. Penſionis. Mercurij 16. Nouemb. 1575.

SVMMARIA.

1 *Clauſula, ſeu illi modo aliquo contrauenirent, quid operetur,*
2 *Diſpoſitio l. ſi de certa, C. de tranſact. procedit, vbi quis opponit ante tranſactionem, & replicatur ſuper eo non fuiſſe tranſactum,*
3 *Diſpoſitio l. cum proponas, C. de pact. procedit, vbi quis vellet ſe iuuare pacto, cui ipſe contrauenit,*

DECISIO CCXCVII.

FVit reſolutum, Lælium poſſe totam integram penſionem exigere, non obſtante concordia, propter
1 illam clauſulam, † *ſeu illi modo aliquo contrauenirent.* Non enim poteſt impugnari penſio, quin impugnetur etiam concordia, quæ annullata penſione corruit, Ne-
2 que hic locum habet l. ſi de certa, Nam † ea procedit, vbi quis opponit ante tranſactionem, & replicatur ſuper eo nō fuiſſe tranſactum, & ſic applicaretur, ſi Ioan. Laurentio penſionem impugnante Lęlius exciperet de tranſactione; ſed hic contra conuentionem in concordia appoſitam impugnat penſionem, & in conſequen-
3 tiam ipſam concordiam, & † ita militat diſpoſitio l. cū proponas, *la* 2, & quod ibi not. Dec. in 3. not. C. de pact. quod ſcilicet Laurentius non poteſt iuuare ſe concordia, cum ipſe contrauenit.

BLANCHETTI.

Roman. Penſionis. Lunæ 20. Febr. 1576.

SVMMARIA.

1 *Verbum liberi abſque vllo grauamine, & diminutione, importat,*
2 *Penſio illa annullatur, quæ impoſita eſt non detractis oneribus ordinarijs: ſecus in extraordinarijs, quæ tantum diminuunt, & num. ſeq.*

DECISIO CCXCVIII.

POſt expectatum per multas Rotas Lælium Ferretum, vt informaret, tandem ipſo non informante, propoſui cauſam, in qua fuit reſolutum, quod cū ver-
1 bum † liberi importet, vt remaneant quinquaginta ducati ſimiles penſioni abſque vlla diminutione, Alex. cōſil, 12, num. 1. lib. 1, Gozad, 49. num. 9. ſatis conſtat ex dictis primi & quinti teſtium, quod nō remanent 50. du-
2 cati liberi, cum † ſit habenda ratio onerum ordinariorum, quæ licet Dominis viſa fuerint exceſſiuè taxata, tamen dixerunt ſaltem importare 25, vel 30. ducati ſingulis annis. Vnde cum penſio ſit 50. ducati anni, non poteſt æqualis ſumma remanere Rectori, Hæc autem onera conſideranda Domini dixerunt ad effectum nullitatis penſionis. Impoſitorum autem per R.P.D. Viſi-
3 tatorem non habendam rationem niſi † ad effectum de illa minuenda vſque ad ſatisfactionem illius præcepti pro rata penſionis,

BLANCHETTI.

Placent. Archidiaconatus. Veneris 8. Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Statum in beneficiandis perſonis habet ſemper præ oculis quod oriundi præferantur extraneis.*
2 *Clauſula prohibitiua appoſita in fine ſtatuti, ſemper attenditur,*

DECISIO CCXCIX.

DOmini pro maiori parte dixerunt, verba ſtatuti fundamentalis obſtare Franciſco de la Parra con-
1 ſiderantes, quod † ſtatutum ſemper habuit præ oculis, quod oriundi præferantur extraneis, idque attentis primis verbis, & clauſula illa, quod Archidiaconatus debeant conferri ab Epiſcopo, iuxta eum modum & ordinem, qui in beneficiandis ſeruitoribus Chori prius ordinatus fuerat, cum nullus ordo in Portionarijs ad canonicos, nec de canonicis ad dignitatis aſſumendis conſtituatur, ſed in illis ſtatutum procedat retento eodem themate. Vnde cum ſubſequatur clauſu-
2 la prohibitiua, quod † extraneus non aſſumatur, negari non poteſt, quin Franciſcus excludatur.

Non obſtant verba incidenter per Rotam conſiderata, quia intelliguntur, quod quamdiu in eccleſia aliquis de ciuitate, vel diœceſi extiterit, extraneus non aſſumatur,

BLANCHETTI.

Roman. Societatis. Mercurij, 27. Aprilis.

SVMMARIA.

1 *Vſura, quæ in contractu ſocietatis non ratione fructuum rei, ſed loco ipſorum ſoluere promittitur, certa quantitas, pecunia pro centenario promiſſa eſt.*
2 *Actio quæ datur contra fideiuſſores obligatos, ſemper reſpicit principale.*

DECISIO CCC.

DOmini dixerunt, non eſſe recedendum à reſolutis. Primò, quia tempore initæ ſocietatis non poteſt dari incapacitas, eo, quia ſocietas erat inita ſuper duobus officijs, & tempore venditionis Leo erat anterior, & prior attenta extinctione ſocietatis facta per Chriſtophorum Pizanum, qui poterat proprietatis iura prætendere,

1 Secundò, quia † Leo contentus fuit non attendere fructus officiorum, ſed loco ipſorum percipere 12. pro cente-

centenatio, & super hoc sibi per fideiussores fuit prospectum, ex quo tollitur omnis prætensio incapacitatis officij. Siue enim plus, siue minus emolumenti ex officio percipi potuisset, seu perceptum fuisset, semper Leoni 12. pro centenario debebantur, & Vincentio non soluente dabatur actio contra fideiussores obliga-
2 tos, ad quod † ex communiter accidentibus semper principaliter inspici consueuit, non ad officia quæ ad colorandum contractum, & euitandam vsurariam prauitatem interponuntur.

BLANCHETTI.

Roman. Pensionis. Die 23. Martij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Pensio prius est soluenda antequam super ea cognoscatur.*
Etiamsi dominus non sit in quasi possessione exigendi, dummodo literæ sint expeditæ. & nu. 2.
Item etiam si exceptio nullitatis oriatur ex ventre literarum. & num. 3.

DECISIO CCCI.

FVit resolutum, quod ad validitatem expeditionis causæ per Rectorem petitæ, in primis & ante om-
1 nia ipse tenetur † soluere pensionem Lælio, iuxta forma literarum. Cum enim mihi sit commissa causa, cum clausula, sine præiudicio, & sine retardatione, formam meæ commissionis seruare debeo. Paris. consil. 94. lib. 1. Et Rector iuuari non potest concordia, quam ipse impugnat, vt fuit resolutum coram R.P.D. Seraphino.

2 Non obstat, quod hæc clausula † videtur requirere quasi possessionem exigendi, quia hoc procedit, vbi non sunt expeditæ literæ: illis autem expeditis ob illarum reuerentiam, est procedendum ad præstationem pensionis. Cassad. de rescript. decis. 10.

Non obstat, quod exceptio nullitatis oriatur ex vē-
3 tre literarum, quia † oritur ex probationibus aliunde factis, & contrarium probare potest. Lælius, qui interim non est impediendus in exactione. Put. decis. 35. lib. 1.

BLANCHETTI.

Clusin. Pensionis. Veneris, 27. Maij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Testes de publica voce, & fama probant.*
2 *Testis affectus parti non probat.*
3 *Arbitrarium iudicis est super probatione valoris rei.*

DECISIO CCCII.

DOmini dixerunt, testes percutere tale tempus circa valorem beneficij, vt æstimari possit remanere
1 100. pro Rectore. Cōsiderarunt præcipue † probationem publicæ vocis, & famæ coram R.P.D. Lancellotto, & depositionem primi testis secundæ remissoriæ super tertio articulo. Nec obstare dixerunt, quod idem testis super sexto articulo videatur restringere dictum suum ad tempus, quo colligit fructus Prioris Marij, nam non ex eo excludit tempus, quod percutit super tertio articulo in alijs, præterquam in concernentibus dictum sextum articulum. His addebant depositionē quarti testis examinati in curia super eodem articulo
2 iuncto eius dicto super 17. interrogatorio, cuius † dictum nisi probetur affectus, plurimum facit. Rebuff. in l. vnica. in glo. in verbo, subtilitatem, nu. 11. & 42. C. de senten. quæ pro eo, quod inter. Et aliorum testium examinatorū pro Camillo, qui in annis, in quibus deponunt, sunt contestes cum dicto primo, super tertio, vt hic per informantes pro eodem. Quibus accedunt depositiones testium examinatorum, coram R.P.D. Cynopperio, ex quibus omnibus simul dixerunt probare valorem beneficij de tali tempore, vt iudex possit legitimè arbitrari remanere centum pro
3 Rectore, cum † hoc totum negotium sit arbitrariū, vt fuit dictum in alia positione huius causæ 27. Aprilis proximè præteriti.

BLANCHETTI.

Clusin. Pensionis. Lunæ, 20. Iunij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Testis sibi contrarius reijcitur, si saluari non potest.*
2 *Arbitrarium iudicis est cōsiderare habilitatem memoriæ.*

DECISIO CCCIII.

PLures ex Dominis, qui viderant causam, reijciebāt
1 primum testem ex eo, quod † est sibi contrarius in his, quæ deponit super septimo, & vndecimo interrogatorio, ab his, quæ deponit super tertio articulo, cuius dictum si vllo modo saluari posset, non concluderet de visu, sed per ea, quæ deponit super dicto vndecimo interrogatorio, videlicet, de publica voce & fama.
2 Tertium verò ex causa labilis memoriæ, quæ † colligitur in ipso, vt deducitur pro Octauio, remittebant arbitrio cum considerabili diminutione. Idem etiam de quarto, tum ex consanguinitatis vinculo cum Camillo, tum etiam, quia negat scire litem habere cum Rectore, & tamen habet duas lites. Reliquias exceptiones, tam contra istorum personas, quam contra personas secundi & quinti, tanquam friuolas reijciebant. Sed quia est in tertia instantia, mandarunt, vt dubium de nouo proponam die Lunæ proximè ventura.

BLANCHETTI.

Roman. siue Terracinen. Bonorum. Die 16. Martij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Opinio Salyc. in l. cunctos populos, C. de summa Trinit. & fide cathol. an sit vera, an contra ipsam sit communis opinio.*
2 *Statutum non porrigit vires suas extra suum territoriū, ex magis communi.*
3 *Statutum semper afficit bona, siue cōceptum in personam, siue in rem, ex communi contra Bart.*
4 *Ratio Salyc. qua nititur dispositione l. conficiuntur. ff. de iure codicill. reprobatur a Bal. & alijs. Et alia adducitur sub num. 7.*
5 *Causa mediata dicitur esse persona defuncti, immediata hæres, qua debet attendi.*
6 *Testator in bonis in alieno territorio existentibus censetur se conformare cum dispositione iuris communis, & non cum statuto suæ patriæ.*
7 *Hæres ab intestato veniens, qui aliter à testatore grauari non potest, censetur in necessarium antecedens titulo institutionis honoratus.*
8 *Statutum loci, in quo sita sunt bona, non attenditur, vbi defunctus, & is qui volebat excludere, & femina exclusa, erant forenses.*
Limita tamē, vbi is qui excludit, subiacet statuto, & n. 9.
10 *Statuentium mens, et verba attendenda sunt in exclusione feminarum a successione patris.*

DECISIO CCCIV.

PRopositi dubium per Dominos reseruatum, die 10. Februarij proximè præteriti, videlicet, an opi-
1 nio † Saly. in l. cunctos populos. nu. 14. vers. si verbo bona. C. de summa Trinit. & fide cathol. sit vera, vel pro ipsa, & an contra ipsam sit communis opinio.

Et Domini dixerunt primo, illam esse communiter reprobatam. Tiraq. de primogen. q. 46. nu. 15. & 23. Et fatetur D. Bernardus Biscia in suis informationibus. Et contra ipsam vigent duæ conclusiones pariter communi calculo receptæ, videlicet, quod statu-

tum

tum non porrigit vires suas extra suum territorium :
magis communem dicit Aym.cons.30.nu.3.qui plures
refert, Rub.Alex.cons.71.in vlt.dub. & Tiraq.in loco
alleg.nu.1.& 2.Et hanc opinionem secuta fuit Rot.vt
3 in decis.Put.355.lib.1.Altera est,quod † statutum siue
sit conceptum in personam,siue in rem, semper afficiat
bona, contra distinctionem Bar. quam opinionem esse
communem testantur allegati in discursu, in tertio
fundamento Dominorum tenentium, statutum ex-
clusiuum feminarum habere locum etiam,quando te-
stator & persona exclusa sunt forenses, quæ opinio vix
potest habere locum in alio casu præterquam in hoc,in
quo versamur, vt ex distinctione casuum,quæ habetur
in discursu,videri potest.
Quo verò ad veritatem rationis,quæ per Salic. alle-
4 gatur, pariter dixerunt illam non subsistere. † Nititur
enim dispositione l.conficiuntur,ff.de iure codicill. vbi
hæredes venientes ab intestato, ideo intelliguntur in-
stituti ex testamento, quia creditur, quod testator re-
linquendo illis fideicommissum,illos hæredes institue-
rit. Quæ ratio Bal. Com. & alijs allegatis in discursu
non placet,quia hæc est præsumptio,& supra præsum-
ptione dispositio, & ideo glo.ibi in verbo,quam credi-
tur,dicit,quod non admittitur probatio in cõtrarium.
Ex quo Bal. ibi colligit, quod si defunctus reputauerit
hæredem ab intestato indignum, & ita decreuerit, di-
ctus hæres succedit perinde, ac si fuisset institutus,non
obstante reputatione defuncti: lex enim est, quæ de-
fert hæreditatem decedentium ab intestato. l.2. §. hæc
autem bonorum.ff. vnde legit. & §.1. instit. de hæred.
quæ ab intestat. deferuntur. ibi in illis verbis, ex lege
duodecim tabularum, quæ denotant causam imme-
5 diatam. Vnde † licet persona defuncti sit causa media-
ta, tamen immediata debet attendi, Sarnen. in regula
de iure quæsito non tollen. q.3. prope fi. vers. & hoc
plurimum, cum alijs congestis per Tiraq. cess.causa li-
mit.20.nu.6. & ideo non à testatore, sed à lege dicun-
tur habere titulum. Bal.in l.si em incipati,nu.11.C.de
collatio. Ioan. de Cariag. in repetitio. auth. ex testa-
mento,C.de secund.nupt. num. 7. & nu. 8. Non enim
potest dici institutus, licet veniat ex tacita mẽte defun
cti. Mar. Sylim.in repet. l. Gallus, in princip.nu.39. ff.
de libe. & posthu.
Præterea sicut ex præsumpta mente defuncti non
potest argui, quod in bonis in alieno territorio exi-
6 stentibus † succedatur secundum statutum suæ patriæ
& originis, quia censetur se conformare cum disposi-
tione iuris communis, quod statuta non porrigant vi-
res suas extra territorium: ita etiam forensis censebitur
se conformare cum dispositione iuris communis volẽ-
tis, quod succedatur secundum statuta locorũ, in qui-
bus sita sunt bona, cum præsumatur quodammodo hæc
statuta sciuisse, quia de illis potuit saltem in genere co-
gitare, Areti. cons.11.num.4. Alciat.cons.35.nu. 29. &
30.lib. 2.tom.1.
Ex alio etiam tollebant dispositionem d. l.conficiun-
tur, vt non mirum sit,si ibi ex fideicommisso iniuncto
7 hæredibus ab intestato, † ijdem ex testamento censen-
tur instituti, quia cum aliter grauari non possint, l. ab
eo.C.de fideicommiss.in necessarium antecedens cense-
tur testator eos honorasse: sicut dicitur de seruo sim-
pliciter hærede instituto, cui necessarium antecedens
censetur relicta libertas, de qua nulla fuit habita men-
tio, l.quidam, C.de necess. ser. hær. instit. §.1. Instit. de
hæred. qualita. & differ.
Non obstant auctoritates,quæ allegantur ad probã-
8 dum,quòd quando testator est forensis, statutum † lo-
ci, in quo sita sunt bona, non debeat attendi, quia Rui.
cons. 48. lib. 3. respondet, in casu defunctus, & is qui
volebat excludere, & femina exclusa, erant forenses,
idem cons.49.num.5.eod. lib.recedit ab opinione, pro
qua allegatur, num.7. idem cons.39.num. 16.vers. nec

prædictis,lib. 1. loquitur in casu quo testator erat sub-
ditus, & bona erant in territorio statuentium, Iaso.
cons.80.nu.3. lib. 3. videtur facere in contrarium dum
vult, in successione habentis bona in diuersis locis, as-
sendi debere statuta vniuscuiusque loci. Grat.cons.21.
nu.30.lib.1.facit potius in contrarium dum vult,quòd
attendatur persona filij subditi statuto excludente ma-
trem, non autem matris forensis. Et hanc opinionem
dicit magis communem Alex. cons.19.nu.7.lib.1.pro-
ponit casum,quando defunctus ratione incolatus erat
subditus statuto. Nos autem versamur in defuncto fo-
rensẽ,propterea ipse testatur de communi,quòd statu-
tum, siue sit conceptum in rem, siue in personam, sem
per afficiat ipsas res, idem cons. 44. lib. 5. reprobatur
per addit. Curt. iun. cons.5. nu. 42. vers.ad secundum.
testatur de communi contra distinctionem Bar. Et li-
cet dicat, quod debet attendi domicilium viri,tamen
addit copulatiue, & vbi bona sunt sita. Nã si simplici-
ter attendendus esset locus domicilij,sequeretur,quòd
adhæreret opinioni, quam ipsemet reprobatam esse
communiter testatur, & Butrig. qui pariter communi
calculo reijcitur. Bero. cons.60.nu.30. & 31. loquitur
in diuerso statuto, videlicet, prohibente aliquid relin-
qui, & mouetur, quia statutum loquens in personam
non afficit forensem, & non ex ratione Salic. Cor.cons.
36. nu.4.lib.2. sequitur opinionem Salic. quod statutũ
loci originis porrigat vires extra territorium, quæ est
damnata, Nat. cons.581.nu.24. lib.2. est merus relator
opinionum, & de veritate illarum nihil affirmat, sed
vnamquamque earum super qua consuluit, dicit ap-
plicari, & ita Cepha. cons.109. nu.63.lib.3.Rim. cons.
268. num. 14. lib.2. mititur ea ratione,quod defunctus
censetur relinquere bona venientibus ab intestato,
quibus extra suam voluntatem non potest adimere
hæreditatem. Quæ ratio est falsa, cum disponendo de
rebus statuta ligent etiam forenses, vt dicunt Docto.
omn. Paris.cons.53.nu.89. sequitur distinctionem Bar.
quæ vt pluries dictum fuit, est communiter reproba-
ta, Aym.cons. 271.nu. 4. consuluit in statuto dante for
mam actui. Votum Put. inter suas decis. 31. lib.2. con-
tinet diuersum casum à proposito, videlicet, quando
defunctus erat subditus statuto, & non sequitur, quod
rationes quas ipse secutus fuit, fuisset iam amplexus,
quando defunctus est forensis, & is qui vult exclude-
re, est subditus. Ex quibus Domini firmarũt regulam,
9 quod † quando defunctus, & persona exclusa sunt fo-
renses, vt Petrus & eius filiæ, is verò, qui agit ad exclu-
sionem, vt Ioannes, subiacet statuto exclusiuo femina-
rum, excludat sororem, vigore l. maximum vitiũ C.de
libe.præter. prætendentem ex æquis portionibus cum
fratre succedere.
In casu tamen, de quo agitur, circumscripserunt vi-
10 dendum particulariter, an † ex verbis, vel ex mente sta-
tuentium constet, quod excluserint feminas dotatas à
successione patris in omnem casum, vel potius tantum,
quando pater habitat Romæ. Hoc enim argumentum
deductum per D. Bisciam Domini particulariter discu
tiendum statuerunt.

BLANCHETTI.

Palentien. Decimarum. Mercurij 21. No-
uembris, 1576.

SVMMARIA.

1 *Onus soluendi decimas dicitur esse reale.*
2 *Accipiens omnes fructus ad decimas soluendas tenetur.*
3 *Sententia conformes ex quibus cognoscantur.*

DECISIO CCCV.

PRopositi dubij nõ fuit capta resolutio, quia Domi
ni non fuerunt concordes: qui enim tenebant, hu-
iusmodi sententias non afficere moniales ad effectũ, vt
pro integris decimis contra illas sit facienda executio.
Q moue-

1 mouebantur, quia † onus soluendi decimas est reale,
Card.in clem.1.q.21.de decimis.cum alijs allegatis. Et
ideò ab illis exigi debent, qui rei insistunt, vt erant co-
loni. Isti secundo considerabant, quod vltima tantum
sententia condemnat moniales in decimis perceptis cō-
tra capitulum. Prima enim nullum verbum de deci-
mis perceptis quo ad moniales. Secunda condemnat
illas tantum, quo ad rectores, quo casu non possunt di-
ci tres conformes in fauorem capituli, & mouebantur
multum ex resolutione facta 19. Ianuarij. 1576.

Alij verò mouebantur in cōtrarium, quia moniales
non simpliciter locarunt has terras, sed locarunt liberas
ab omni decima, & se obligant ad manutentionem hu-
2 ius libertatis, vnde † cum acceperint omnes fructus,
tenentur ad decimas, Abb. in c. tua nobis, nu. 14. de de-
cimis. Et ex huiusmodi libera locatione accedēte obli-
gatione tale videntur dedisse causam spolio, vt ipsæ,
tanquam spoliatrices, à restitutione decimarum excu-
sari non possint, cum illos quodammodo percepisse
censeantur, vt hic deducitur per alterum ex scribenti-
bus pro capitulo: propterea cum ipsæ semper compa-
ruerint, executio potest fieri cōtra ipsas, Dec. cons. 187.
Aym. cons. 12. prope fin. cum alijs allegatis. Et dicebant
etiam hic tres conformes. Nam cum prima mandet
3 restitui tertiam partem decimarum, & † secunda can-
dem confirmet, & tertia secundam, satis dicuntur tres
conformes contra moniales. Tertia enim sententia con-
tra eam venientem ad causam pro suo interesse, est
etiam vltima contra ipsum, Put. decis. 71. lib. 3. Achil.
de appellat. decis. 12. & parum eos mouebat decisio
alia facta in hac causa, quia ex his, quæ de nouo dedu-
cuntur, dicebant ab illa esse recedendum, ideo manda-
runt, vt dictum dubium circumscripta d. resolutione,
an dictæ sententiæ ita afficiant moniales, vt constituant
rem iudicatam contra illas.

BLANCHETTI.

Perusin. De confinio. Lunæ 3. Decemb. 1576.

SVMMARIA.

1 *Ius patronatus sibi acquirere volens tenetur Ecclesiam ruinatam, carentemque tecto, & pariter domo construere & reparare. & nu. 3.*

2 *Valor florem est taxandus iuxta consuetudinem loci, in quo florent sunt minoris valoris, quam ducats auri de Camera.*

3 *Ecclesia prior debet esse funditus destructa ad acquirendum ius patronatus in ea.*

4 *Consecratio noua Ecclesia non est necessaria, qua non sit diruta, licet tectum esset destructum.*

5 *Ecclesia dotata non dicitur ex reductione nemorum, & terrarum Ecclesia incultarum, ad culturam.*

6 *Ius patronatus qui sunt ex augmento dotis, vel ex noua constructione, rescindi non possunt.*

7 *Dispositio loquens in casu simplici, non comprehendit casum mixtum.*

DECISIO CCCVI.

DOmini inclinarunt pro libertate beneficij, tum
quia non fuerunt verificata, nec adimplete con-
tenta in literis Nicolai V. tum etiam ex Concil. Trid.
Narratur enim in prædictis literis, ecclesiā discooper-
tam, & quasi totali ruinæ deditam, quod etiam cōtinet
primus articulus Dominorum de Oddis, quorum al-
terum tantum per testes probatur, videlicet Ecclesiam
discoopertam: omnes enim testes super primo articulo
dicunt, quod viderunt Ecclesiam discoopertam, & do-
mos pariter discoopertas, ruinatas, & specificam diffe-
rentiam constituunt in eorum dictis inter ruinam do-
1 morum, & Ecclesiam carentem tectis. Et † ex expensis
factis in ista apparet, quod fuerunt refecti parietes pro
summa tantum trium florenorum, ex quo constat, Ec-
clesiam non fuisse totaliter ruinatam.

De adimplemento etiam nō liquet, quia ad duo te-
nebātur Domini de Oddis, videlicet ad reparationem
Ecclesiæ, & ad nouam cōstructionem domorum, quo-
rum secundū non fuit adimpletum. Nam ex expensis,
& sententia Archiepiscopi Rauennaten. quæ cantat pro
acconcimine, apertè constat, nullam domum de nouo
fuisse ædificatam, sed discoopertas fuisse etiam ex can-
nis, & materijs satis debilibus reparatas, & tectas.

Dicebant etiam Domini non fuisse erogatam totam
summam 400. florenorum auri de Camera, quam Do-
mini de Oddis tenebantur expendere; licet enim sen-
tentia asserat ipsos expendisse 440. ducatorum auri de
2 Camera, tamen † ex computo expensarum loci, in quo
floreni pro medietate sunt minoris valoris ducatorum
auri de Camera, Corn. cons. 5. nu. 3. lib. 2. quam iuxta
mentem Pontificis. Quod patet, quia in dictis compu-
tis habetur mētio de Bononinis, quibus addebant Do-
mini, Conc. Trid. sess. 25. c. 9. de quo in 5. præsupposito,
3 derogare huic iuri patronatus: non enim † est ex fun-
datione, quia prior Ecclesia non erat funditus destru-
cta, sed solum deficiebat tectum, quo casu, cum fuerit
reparata tantum, non acquiritur ius patronatus, gl. in
c. quoniam, in verbo, fundatoris, de iure patr. Lambert.
de iure patr. part. 1. primi lib. 6. art. 6. q. princ. Roch. de
iure patron. in verbo, & construxit, nu. 12. Bero. in d. c.
quoniam, num. 55. & 56. Non enim egebat noua conse-
cratione: tunc enim requiratur Ecclesiæ funditus de-
structæ, vt fuit resolutum 15. Ianuarij proximè præte-
riti coram d. meo Robuster. in causa Bononien. iur. pa-
tron. de Bagnarola, cum enim non essent diruti, & col-
4 lapsi parietes, licet esset destructum tectum, noua † cō-
secratio non erat necessaria, c. ligneis, de consecr. eccles.
vel altar. sum. Ang. in verb. consecratio Ecclesiæ. nu. 3.
Tabien. eo. verbo, & numer. Siluestrin. eo. verb. num. 4.
Turrecrem. in c. Ecclesia, num. 1. de consecr. dist. 1. Non
5 fuit etiam dotata. Nam † ex reductione nemorum, &
terrarum Ecclesiæ incultarum ad culturam nō dicitur
dotata Ecclesia, ita vt ex hac acquiratur ius præsentan-
di, ad glo. in c. piæ mentis. 16. q. 7. Et ideo non obstat
verbum similiter, in d. c. 9. quia prohibet rescissionem
6 patronatuum, qui † sunt ex augmēto dotis, vel ex no-
ua constructione, quia neutrum hic subest. Non enim
fuit aucta dos secundum mentem Conc. quod debet
intelligi de assignatione nouæ dotis. Nec etiam fuit de
nouo constructa, nec quid simile præstitum Ecclesiæ à
dictis Dominis de Oddis, vt supra fuit deductū. Nec
7 obstat, quod dispositio † loquens in casu simplici non
comprehēdat casum mixtum, quia Conc. complecti-
tur omnes casus, cum reliquos omnes patronatus an-
nullat, vulgatum enim est, quod qui omne dicit, nihil
excludit. Fuit etiam incidēter allegata regula Adriani,
sed cum esset extra dubium, Domini ex prædictis in-
clinarunt, beneficium, de quo agitur, esse liberum.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Lunæ 13. Iunij 1575.

SVMMARIA.

1 *Causa solutionis in partitis exprimi debet.*

2 *Contractus in dubio potius præsumitur censualis, quam emphyteuticus.*

3 *Fides vt præstetur libris computorum, multa concurrere debent, & in specie antiquitas temporis.*

4 *Parte verificata in libris computorum, non infertur ad verificationem totius.*

DECISIO CCCVII.

DOmini perpendēdo singula, quę fuerunt præsup-
posita in discussione propositi dubij, dixerūt non
probari, Dominos de S. Cruce habuisse causam iuris
ipsorū in domo, de qua agitur, ab Ecclesiæ S. Mariæ de
Cacabarijs. Inuentarium etenim nullam de ipsis men-
tionem facit: instrumentum autem locationis factæ Ni-
colao

colao Gabino, & articuli dictorum Dominorum de S. Cruce intrusionem continent.

Nec obstat reuocatio. Primò, quia indubitati iuris est, quod reuocatio iotret, attento, quod soper illis fuerunt inducti, & examinati testes, quorum pro parte pupillarum fuit data copia, præcedente præcipue acceptatione reuocationis confessionis in ipsis contentæ. Secundò, quia qui reuocat priorem confessionem cõtrariam, non ponit, sed remanet in puris terminis, ac si nihil posuisset.

2 Neque dixerunt probari ex partitis, tum, † quia in illis est expressa causa solutionis, quæ exprimi debet, Alexand. conf. 113. col. 1. lib. 1. quem refert, & sequitur Mandell. consf. 35. num. 3. Tum etiam, quia ex his non

3 infertur domum emphyteuticam, in dubio † enim potius censualis præsumitur, Cresc. decis. 33. lib. 2. & sic contra Bero. qu. 14. Tertiò, quia non probant de consensu dictorum de S. Cruce fuisse scriptas, quod in istis annuis præstationibus requiritur, Mandell. vbi supra.

4 Præterea multa concurrere oportet, vt † huiusmodi libris fides præstari possit, & in specie antiquitas temporis, Aym. consil. 158. nu. 4. Dec. in c cum causam. de prob. Cephal. cons. 200. num. to. & 12. lib. 2. quæ hic non concurrit. Et hoc magis considerarunt in hoc casu, quia plures ex prætensis solutionibus venditionem d. domus per D. de S. Cruce factam illis de Rogerijs subsequuntur.

Non obstat, quod stantibus dictis testium plures

4 ex his partitis verificantur, quia † in istis casibus ex veritate partis non esse inferendum ad veritatem totius, tenet Rip. in l. admoneodi. nume. 125. de iureiurando.

Quo verò ad testes, Domini dixerunt, decennalem præstationem ab ipsis non probari. Nam primus testis ex examinatis ab anno 1532. super quartò, nescit quãtom solueretur pro canone, nec de tempore quicquam deponit, & secundus tantum dicit plures, & plures exegisse. Ex examinatis verò de præsenti anno primus super quartò, percurit tempus trium annorum, secundus super secundò refert se ad partitas, quę non probant, & super quartò de solutione per quatuor annos. Circumscripserunt tamen confessionem Illustrissimi Cardinalis, quę videnda erit, an præiudicet dictis pupillis habentibus causam ab ipso.

BLANCHETTI.

Roman. Fideicommissi de Magdalenis. Vltima Februarij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio initiata currit etiam contra fideicommissarium ignorantem.*

2 *Restitutio in integrum non datur fideicommissario, contra quem etiam ignorantem non curreret, & num. seq.*

3 *Intentionem suam fundans in tempore, illud probare tenetur.*

DECISIO CCCVIII.

Fuit resolutum, Dominæ Antoniæ incumbere onus probãdi fideicommissa, de quibus agitur, fuisse in tempore acceptata. Cum enim detur certum initium

1 præscriptionis, † videlicet, à die quo dictis fideicommissi locus factus fuit, vt in resolutione facta 1. Martij, de anno præterito, dicta præscriptio currit contra fideicommissarium etiam ignorantẽ, Anch. consi. 170. Bal. conf. 168. nu. 1. lib. 5. Corn. conf. 244. num. 3. versi. his tamen non obstantibus. lib. 4. Socin. in l. cum filiusfamilias. §. in hac. nu. 8. & seq. de verb. oblig. Titaq. de

2 retract. §. 36. glo. 2. oum. 37. & 40. Et † ideo ex hoc capite noluerunt dari remedium restitutionis in integrum tam plures ex supra citatis, quam Afflict. decis. 37. & alij allegati per Mohedan. decis. 13. & Peregr. de cis. 43. lib. 3.

Non obstant decis. Aegid. & aliæ quæ allegantur,

quia vendicaor sibi locum, quando ignoranti non cur-

3 rit tempus. Vnde sequitur, quod † cum intentio D. Antoniæ sit fundata in tempore, illud concludenter, non præsumptiuè probare teneatur. Achil. decis. 1. de proba. Circumscripserunt tamen videndum, an ea, quæ allegantur de agnitione bonorum possessorum secundum ius prætorium, applicentur casui nostro.

BLANCHETTI.

Placentin. Archidiaconatus. Die 28. Octob. 1576.

SVMMARIA.

1 *Collatio beneficij facta forensi, seruatis tamen alijs requisitis à statuto, & constitutionibus, valet.*

2 *Citatio saltem per edictum in beneficiorum collatione de iure communi non requiritur, etiam si lædatur ius tertij, & alteri beneficium reperiatur collatum.*

3 *Statutum non debet extẽdi vltra id quod loquitur, in præiudicium Episcopi.*

4 *Episcopi auctoritas satis dicitur per statutum grauata, quãdo beneficiorum collatio debet fieri certis personis.*

5 *Clausula, si inuenerit, habet locum in executore, non in ordinario, qui cum ei dirigatur, non tenetur seruare telam iudiciariam.*

6 *Episcopus mandans approbatoribus, vt se informent de meritis personæ licentiati, quando præsumatur adhibuisse omnem diligentiam.*

DECISIO CCCIX.

Fuit resolutum, prouisionem Francisci Parræ sustineri, cum fuerit facta ab ordinario, ad quem solum ius conferendi istum Archidiaconatum pertinebat, vt fuit resolutũ quarta Maij proximè præteriti, cui nulla Apostolica reseruatio obstabat, quique seruauit formam à statuto præfixam, deputando approbatores.

Non obstat, quod Franciscus non sit originarius, quia

1 † erat Canonicus, & habebat primam qualitatem expressam in statuto, & concurrebant in ipsius persona requisita, & per constitutionem synodalem, & approbatio deputatorum ab episcopo, vt infra dicetur.

Nec refragatur huic collationi, quod non præcesse-

2 rit citatio saltem per edictum. Nam † de iure communi illa non requiritur, Sarnen. de infir. resign. q. 18. in fi. etiam si datur ius tertij, & alteri beneficium reperiatur collatum, c. licet episcopus. de præb. in 6. Rom. consil. 483. num. 15. & 499. vbi addit num. 5. Nec etiam ex

3 statuto, † cum id expressè non dicat, nec possit per interpretationem extendi, quin præiudicium episcopi

4 augeatur contra tritas regulas iuris. Cum † enim collatio beneficiorum debeat conferri certis personis, satis in hoc dicitur auctoritas ipsius grauata, Soc. iun. cõsil. 105. nu. 4. lib. 4. Et fuit dictum coram me, 26. Iunij, 1573. in vna Bononien. parochialis, vnde non est præsumendum, q̃ voluerit in hoc aliud onus cum prævia citatione in conferendo, episcopo imponere.

Nec obstant allegata de d. clausula, *si inuenerit*,

5 quia † cum dirigatur ad ordinarium, non cogitur ipse seruare telam iudiciariam, habet enim locum in executore, Cardin. in clem. fi. nom. 17. vers. & procedunt prædicta, de offic. deleg. cum alijs allegatis. Et si agatur de præiudicio alicuius, citatio non requiritur. Innocen. in c. fin. de translatio. prælat. consil. 348. num. 31.

6 lib. 1. Dec. in l. certum, num. 13. C. vnde legit. Et † cum episcopus mandauerit approbatoribus, vt se informent de meritis personæ licentiati Papæ, & expresserit in mandato, q̃ volebat conformari cum Bulla fundamentali, & in collatione habeat mentionem de relatione deputatorum ad hunc effectum, præsumitur adhibita omnis debita diligentia, Abb. cons. 31. nu. 2. lib. 1. Dec. consil. 341. nu. 12. Et actus censetur semper factus secundum formam statuti, Rumin. conf. 161. nu. 34. li. 2,

BLANCHETTI.

Roman. Pensionis. Mercurij 23. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Commissio causæ appellationis habet relationem ad sententiam.*
2 *Mens signaturæ interpretanda est, ne sequatur absurdũ.*
3 *Clausula sine retardatione, quid operetur in literis, ex quibus oritur exceptio nullitatis.*
4 *Petitorio suspenso manutenendus est reus in sua quasi possessione.*

DECISIO CCCX.

FVit tentum, clausulam, *sine retardatione*, operari
1 tantum quo ad summam 40. scutorum. Nam † com
missio causæ appellationis habet relationem ad senten
tiam per R. D. Fuscherium latam, qui condemnauit
Rectorem tantum ad soluendum iuxta formam con-
cordiæ. Vnde cum signatura apposuerit clausulam, si-
ne præiudicio legitimæ executionis, non debet decla-
rari, vt augeat depositionem sententiæ, Couaruu. in
rubr. de testamen. 2. par. num. 13. Et sicut hæc clausula
non potest referri, nisi ad summam contentam in sen-
tentia, ita & clausula, *sine retardatione*, ratione conne-
xitatis dicitur ab ista interpretari: imò dicebant, quod
2 † si aliter interpretaretur mens signaturæ, sequere-
tur quod virtualiter ipsa iudicasset. Rectorem non pos
se iuuari concordia, quam impugnauit, quod est con-
tra consuetum stylum signaturæ, quæ iudicium, & me
rita causarum alijs committere consueuit. Addebant
etiam si clausula, sine retardatione, esset referenda ad
3 pensionem reseruatam in literis, † cum ex ventre il-
larum oriatur exceptio, quod remanerent duca-
ti 50. liberi, potuisset supersederi, donec Lælius verifi-
casset narratiuam. Sarnen. in compend. vtriusq. signa.
num. 85. & 86. quam viam si aggressus fuisset Lauren-
tius, transtulisset onus probandi in Lælium, sed cum
ipse voluerit vti decreto Conc. sess. 24. c. 13. probatio-
nem qualitatis illius decreti sibi incumbere, fuit reso-
lutum 21. Octob. 1574.
Non obstat, quod ipse impugnat concordiam, quia
4 impugnat petitionem, & dicit nullam, quod iudiciũ
dum durat, interim Lælius venit manutenendus in
sua quasi possessione, in qua reperitur, stante præcipue
suspensione petitorij coram A. C.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Mercurij, vltima Febr. 1576.

SVMMARIA.

1 *Citationis defectus tollitur, & suppletur ex præsentia partis confitentis.*
2 *Collatio scripturarum cum suis originalibus facta, habet vim transmutationis.*
3 *Citatio quæ fit pro singulis diebus, & horis, sustinetur saltem per duos dies.*

DECISIO CCCXI.

FVit resolutum, iura, vigore compulsorialium ex-
tracta, fuisse valide recognita, & in forma proban-
te. Prætensi enim defectus citationis, quoad primam
extractionem, Dominis non sunt visi releuantes. Nam
cum procurator illustrissimorum DD. de Gonzaga cõ
1 paruerit die 19. Februarij, & dixerit † se citatũ, & fue-
rit præsens iuramẽtis testium, omnis defectus citatio-
nis tollitur, & ex dicta præsentia suppletur. Quo verò
ad transumptationem dixerunt, quod cum facta fue-
2 rit † collatio cum suis originalibus, perinde est ac si ex-
tracta essent ab eisdem, vt fuit resolutum in vna Lu-
can. castri Franchi, coram R. D. meo Lancellotto.
Nec quæ opponuntur contra citationem, mouerũt
3 Dominos, quia licet illa † citatio pro singulis diebus &
horis videatur nimis vaga, tamẽ sustinetur saltem per
duos dies, Anto. August. de citat. num. 24. quo spacio
fuerunt extracta iura, & cum haberet certam horam
tertiarum, non inducit perpetuam seruitutem.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Lunæ 21. Maij, 1576.

SVMMARIVM.

1 *Interesse satis probatur ex sola possessione, seu possessionis instrumento, quod reus impugnare non potest.*

DECISIO CCCXII.

FVit resolutum, quod quo ad effectum, de quo agi-
tur, ex sola possessione Reuerendissimi Episcopi de
1 illius † interesse satis constat, nec vlterius verificãdam
vnionem, ex Rot. decis. 1. de rest. spoliat. in nou. Achil.
de success. dec. vnica. Quod possessionis instrumentum
reus impugnare non potest. Cassan. in consuetud. Bur-
gund. rub. 6. §. 6.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Lunæ 17. Decemb. 1576.

SVMMARIA.

1 *Dominium necesse est probari ab eo, qui agit rei vendicatione: Si vero locati, possessionem.*
2 *Remedium l. conductores. C. loca. competit ei, qui ex locato agit.*

DECISIO CCCXIII.

DOmini indistinctè tenuerunt pro parte Illustrissi
mi Episcopi esse sufficienter probatum secundũ
extremum. Passim enim Rota tenet, quod sustentatio
situs vna cum adminiculo aliquo ad illius probationẽ
sufficiat. Adminiculum autẽ sufficiens collegerunt ex
instrumento, de quo in terno præsupposito.
Quo verò ad effectum nihil firmari potuit. Viden-
dum est enim quo remedio agat Reuerendissimus E-
piscopus, & an super intentato probauerit incumben-
1 tia. Si enim † agit rei vendicatione, necesse est probare
dominium: si locati, debet probare possessionem Eccle
siæ. Curt. sen. consil. 70. fere per tot. si remedio l. si quis
conductionis. C. loca. potuerunt Illustrissimi D. de Gõ
zaga referre possessionem proprij dominij. Soc. consil.
2 287. lib. 2. Dixerunt † eidem etiam competere reme-
dium l. conductores. C. eo. de quo late per Menoc. in
11. remed. recup. Ideo non potuit capi resolutio secun-
dæ partis dubij, nisi appareat remedium intentatum
per Reuerendissimum Episcopum, & an in illo inten-
tionem firmauerit.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Veneris 1. Febr. 1577.

SVMMARIA.

1 *Possessionem locatoris contra conductorem probat locationis instrumentum.*
2 *Insertum in actis, quæ citra nomen procuratoris fieri non solent, probat.*
3 *Contumax habetur pro comparente, & litem sustinente ad sui præiudicium.*
4 *Solutio facta præsumitur ex illa causa, quæ magis verisimiliter apparet.*
5 *Præscriptio certum debet habere initium, quod incipit in locationem non a tempore finitæ locationis, sed denegatæ restitutionis & decis. seq. num. 4.*

DECISIO CCCXIV.

FVit resolutum, Reuerendissimum Episcopum pri-
mum extremum concludenter probasse, intentato
1 remedio l. si quis cõductionis, locationis enim † instru-
mentum probat possessionem locationis contra con-
ductorem, & eius hæredes. Doc. in c. inter dilectos. de
fide instrum.

Nec

Nec obſtat auctoritas Curt.ſen. conſ. 70. quia ipſe loquitur in illo, qui ignuranter rẽ ſuam ab altero conduxit, & probauerat, eam rem à ſe conductam ad ſe pertinuiſſe. Quod verò attinet ad ſecundum extremum, Domini fuerunt concordes probari, Illuſtrem Alexandrum, & fratres eius fuiſſe filios, & hæredes Comitis Ioan. Petri ex d. vnius teſtis, & enunciatiuis in inſtru-
2 mentis. Inſertum enim † probat, quando inſeritur in actis, quæ citra nomen procuratoris fieri non ſolent, vt obligare, & dare fideiuſſores de ſoluendo, prout in caſu iſto. Et hoc penes Dominos nullam habuit difficultatem. Sed probationem, quod Illuſtriſ. Comes Alphonſus, & fratres fuerint hæredes Comitis Alexandri, & fratrum, voluerunt aliquantulum coadiuuari: nam ſuſtentatio litis vna cum dictis teſtium illos maximè mouebat ad ſtatuendum illos eſſe hæredes.

Nec obſtat, quod illuſtr. Comes Ioannes Franciſcus
3 citatus non comparuerit: quia † ratione contumaciæ habetur pro ſuſtinente litem. Quibus addebant inſtrumentum ſolutionis vltimo loco productum, in quo licet non exprimatur, ex qua cauſa fiat illa ſolutio, tamen, cum alia non detur, & iſta allegetur, & probetur à Reuerendiſſimo Epiſcopo, præſumendum eſt pro illa, & quamuis exprimatur ratione liuelli, tamen liuellum cum debeat ſolui ex aliqua cauſa, & detur ha-
4 rum terrarum locatio, † præſumitur ſolutio facta ex cauſa locationis, quæ apparet.

Quo verò ad caput præſcriptionis, Dominos non
5 multum mouebat. Nam † cum debeat habere certum initium, illud debet conſiderari, non à tempore finitæ locationis, ſed denegatæ reſtitutionis, glo. in l. male agitur, vbi Ang. num. 5. in fin. C. de præſcript. 30. anno. ſed dixerunt poſſe per hoc particulariter audiri Illuſt. Comites.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Mercurij 27. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Onus probandi incumbit ei, qui allegat ſe non ſoluiſſe per 40. annos.*

2 *Præſcribere non poteſt, qui alteri, non ſibi poſſederit.*

3 *Præſcribi non poteſt ius coloniæ, quando conſtat de certo eius initio.*

4 *Præſcriptionis initium eo tempore conſiderandum eſt, quo denegata fuit reſtitutio.*

DECISIO CCCXV.

FVit reſolutum Reuerendiſſ. D. Epiſcopo in caſu propoſito allegatam præſcriptionem non obſtare. Nam aut Illuſtr. Domini Comites allegant ſe non ſol-
3 uiſſe per 40. annos, & hoc † caſu ipſis incumbit onus probandi. Aret. in l. illa. in 4. col. ff. de verb. oblig. Balb. de præſcript. 4. parte, 4. par. prin. q. 2. in fin. Aut volunt præſcripſiſſe iſta bona, & tunc non poſſunt, cum alte-
2 ri, † non ſibi, poſſederint. l. male agitur. C. de præſcr. 40. annor. & præſcriptioni non eſt locus, vbi non eſt poſſeſſio, l. ſine poſſeſſione. ff. de vſucap. Iaſ. in l. quo minus. num. 125. de flumin. Aut volunt præſcripſiſſe ius
3 coloniæ. Et † cum conſtet de certo initio, minus potuerunt. Ruin. conſil. 75. num. 4. lib. 1.
4 Secundò, quia † initium præſcriptionis debet conſiderari à die denegatæ reſtitutionis, per glo. Ang. & allegatos in deciſ. 1. Febr. 1577.

Et quia pro parte Illuſtriſ. Dominorum Comitum maximè inſtatur negando probationem ſecundi extremi pro parte Reuerendiſſimi epiſcopi, Domini, qui viderunt dicta teſtium vltimo loco examinatorũ, habuerunt illud pro ſufficienter probato.

BLANCHETTI.

Roman. Fructuum. 50000. Lunæ 4. Nouembris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Poſſeſſor bonæ fidei tenetur reſtituere fructus extantes ante litem motam.*

Fallit in poſſeſſore bonæ fidei cum titulo, & nu. 3. & 4.

2 *Electio ſeu ratihabitio donatarij retrotrahitur tempore donationis.*

4 *Poſſeſſor bonæ fidei non poteſt condemnari, niſi à die litis motæ.*

5 *Fructus ciuiles computantur in tempore quo cedit dies ſolutionis.*

6 *Fructus ciuiles iudicandi ſunt vti de fructibus poſt litem motam perceptis.*

DECISIO CCCXVI.

FVit per Dominos reſolutum, quod liquidatio fructuum, ad quorum reſtitutionem Illuſtr. Domina Portia fuit condemnata in ſententia R. P. D. Decani, ſuſtineatur cum præſuppoſito, quod locatio terrarum fuerit facta de anno 1572. & ſolutionis tempus cede-
1 ret anno 1573. Eſt enim indubitatum, quod † bonæ fidei poſſeſſor tenetur reſtituere fructus exſtantes ante litẽ motam. l. certum. C. de rei vendic. Put. deciſ. 423. lib. 1. Fab. Accoram. deciſ. 38. & hoc fatentur informantes pro Illuſtr. D. Portia. Eſt etiam clarum, quòd iſti fructus erant extantes ex allegatis pro Illuſtr. D. Magdalena. Non obſtant limitationes adductæ. Et primo,
2 quod † non procedat in caſu propoſito, in quo bonorum donatorum dominium non tranſiuit in Magdalenam, niſi poſt electionem. Quia fuit iam reſolutum 6. Iunij coram R. P. D. Aldobrandino electionẽ Magdalenæ retrotrahi, & perinde iudicandam ac ſi ab initio facta fuiſſet, per l. ſi vſusfructus, ff. quando dies leg. cedat.
3 Secunda limitatio, quod † in bonæ fidei poſſeſſore cum tit. præfata regula non procedat, non etiam refragatur, quia titulus pro donato Magdalenæ reduxit titulum Portiæ pro hærede ad non titulum vſque ab initio, vt fuit deciſum. Non obſtat vltimò, quod ſententia condemnet à die litis motæ, & ita non videa-
4 tur includere tempus ante litem motam, quia † bonæ fidei poſſeſſor non poteſt condemnari, niſi à die litis motæ, & tamen ipſe tenetur reſtituere fructus ante litem motam extantes.
5 Secundò, cum † iſti fructus ſint ciuiles, computantur in tempore, quo cedit dies ſolutionis. Rom. conſ. 10. verſic. 5. & late Alber. & ceteri Doct. in l. diuortio. ff. ſolu. matrim. Dies autem ſolutionis cedebat iſto caſu
6 tempore, quo iam erat mota lis. De † illis igitur debet iudicari, vt de fructibus poſt litem motam perceptis. Et ex his & alijs allegatis pro D. Magdalena Domini ſtatuerunt, liquidationem rite, & rectè fuiſſe factam.

BLANCHETTI.

Illerden. Matrimonij. Veneris vltima Maij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Vxori inopi quarta debetur ex bonis mariti.*

Imò etiam ſponſa per verba de præſenti, licet non fuerit traducta, nec ſimul cum marito cohabitauerit, & nu. 2.

Et etiam ſi inter coniuges aliquod ortum ſit diſſidium. & num. 5.

Vel etiam ſi maritus ex aliqua iuſta cauſa admittere ſponſam recuſet.

Fallit, niſi vxor habeat, vnde ſe alere poſſet, vel ex honeſto exercitio victum ſibi quærere valeret, & nu. 4.

DECISIO CCCXVII.

DOmini cum præſuppoſito, q̃ conſtet de matrimonio Hieronymæ, & de inopia eiuſdẽ, de quib.
1 erit videndum, firmarunt regulã, † q̃ Dominæ Hieronymæ debeatur quarta iuxta diſpoſitionẽ auth. præterea. C. vnde vir, & vxor. Nec obſtat clãdeſtinitas matri-

monij,quia nihilominus matrimonium dicitur, & ta-
le iudicandum eſt ſub pœna anathematis, vt cauetur
Conc.Trid.ſeſſ.24.c.1. de reform. matrim. Minus etiã
obſtat, quod fuerit traducta, nec ſimul cohabitauerit
2 cum marito, † quia d. auth. habet locum in ſponſa per
verba de præſenti, Bald.in l.1.C.eod. & ibi Curt. iun.
num.10.qui teſtatur de communi. Fabia.de Pep. in d.
aut.num.6.

Nec refragatur, quod non interuenerit bona gratia,
3 quia † quando diſſidium oritur culpa mariti vltra di-
ſpoſitionem d.auth. vendicat ſibi locum, l.fin.C.de re-
pud. Curt.iun.in d.auth.nu.4. & 5. & Fabian. de Pep.
nu.9.Rol.conſil.15.nu.8.lib.3. Quòd, vt inquit Curt.
iun. procedit etiam in ſponſa, quam maritus ex iuſta
cauſa admittere recuſat, cum idem ſit expellere, & non
admittere, Alex.conſ.78.in prin.li.5. Alias ſequeretur,
quod maritus ex ſua malitia commodum reportaret.
Reliqua, quæ dicuntur, quod Hieronymo haberet vn
4 de viuere poſſet ante mortem mariti, & † quod poſſet
ex honeſto exercitio victum quærere, fuerũt circum-
ſcripta, vt ſuper illis particulariter diſputetur, an con-
ſtet de tali inopia ipſius, vt quarta debeatne ex diſpo-
ſitione d.auth.

BLANCHETTI.

Iſpalen. Penſionis. Mercurij 20. Nouemb. 1577.

SVMMARIA.

1 *Poſſeſſio capta per procuratorem generalem in caſu, quo alias requireretur ſpeciale mandatum, ſuſtinetur de æquitate.*
2 *Mandatum generale ad poſſeſſionem capiendam, intelligitur in caſu licito, non autem illicito.*
3 *Mandatum reuocatum cenſetur ex tacita poſſeſſionis renunciatione.*
4 *Ratificatio non retrotrahitur ad præiudicium tertij.*

DECISIO CCLXVIII.

FVit reſolutum, canonicatum, quem Frãciſcus Mu-
dana obtinuerat per reſignationem Dominici de
Cornoza ſenioris, per aſſecutionem canonicatus ſub
vltima Auguſti, 1549. nõ vacaſſe. Fuit enim capta poſ-
1 ſeſſio † à procuratore habente generale mandatum; in
caſu in quo requiritur ſpeciale. Aym.conſ.104.num.5.
& fuit reſolutum coram hoc anno in vno Hippore-
gien. Cappellaniæ. Et quamuis illud, cuius copia Do-
minis data fuit, poſſet vim ſpecialis obtinere, intelligi-
2 tur † datum accipiendam poſſeſſionem in caſu licito,
non autem in caſu illicito, l.ſi procurator. vbi Docto.ff.
de condict.indeb. Alex.conſ.32.nu.7.lib. 2. Tum etiã,
quia ſi per adeptionem poſſeſſionis canonicatus reſi-
gnati extinctum fuit ius regreſſus, quod ad canonica-
tum Petri Suarez habebat Mudana, quia cenſetur illi
3 renunciatum, per † conſequens fuit reuocatum man-
datum, Rot. de procur. in nou. deciſ. 28. Caſſad. de
appel.deciſ.2.

Non obſtat prætenſa ratificatio ex conſenſu præſti-
to per Mudanam reſignationi dicti canonicatus, quia
4 † ratificatio non retrotrahitur ad præiudicium tertij,
& optimè deducitur per Scribentem pro Dominico.

BLANCHETTI.

Iſpalen. Archidiaconatus dei Reina.

SVMMARIA.

1 *Cõſtitutio Pij V. de reſigna. reſpicit etiam præteritas reſignationes.*
2 *Solennitates quædam in beneficialibus ſunt ſeruandæ etiã in quibus poſſeſſio capi non poteſt.*
3 *Conſtitutio noua non reuocat actus iam perfectos vigore veteres conſtitutionis, niſi conſtet de contraria mente nouam legem condentis.*
4 *Dictio huiuſmodi eſt relatiua præcedentium cum ſuis qualitatibus.*

DECISIO CCCXIX.

DOmini cum præſuppoſito, quod de petitione poſ-
ſeſſionis Archidiaconatus, de quo agitur facta 30.
Iulij 1551. à Decano, & capitulo Eccleſiæ Iſpalen. no-
mine Garſiæ de Lonyſa legitimè conſtare poſſet per iu-
ra, quæ fidem mereantur, & in quibus nomen procu-
ratoris petentis poſſeſſionem ſit inſertum, & de cuius
mandato appareat, pro maiori parte inclinarunt, quod
fuerit ſatisfactum reg. Iulij Tertij, quæ ſola petitione
videtur eſſe contenta, & etiam ratione reſeruationis,
ex allegatis pro dicto Garzia. Dixerunt tamen, quod
his non obſtantibus reſignationi factæ in fauorem Gar
ziæ per Alphonſum de Portas obſtat conſtitutio fel.
1 re. Pij V. quæ † clarum eſt, quòd non ſolum reſpicit fu
turas, ſed etiam præteritas reſignationes factas in ma-
nibus cuiuſcunque Pontificis ſui prædeceſſoris, quarũ
vigore poſſeſſio apprehenſa non fuerat & præcludit
viam omnibus caſibus, ex quibus tolli poterat ius reg.
de publican. non enim contentatur ſola petitione poſ-
ſeſſionis, ſed requirit realem, & actualem poſſeſſionẽ.
Extendit etiam Papa conſtitutionem ſuam ad benefi-
cia reſignata cum quibuſcunque reſeruationibus, &
nouas prouiſiones non vult ſuffragari. Requirit etiam
cum prædicta apprehenſione copulatiuè publicatio-
nem reſignationis in Eccleſijs cathedralibus, & alijs
prout in ea, ita vt ad omniũ notitiam peruenire poſſit.

Non obſtat, quod ex reſeruatione facta Alphonſo
2 Garzias non poterat accipere poſſeſſionem, quia † etiã
in his, in quibus poſſeſſio capi non poteſt, aliæ ſolenni-
tates veniunt obſeruandæ, vt patet in d. Bulla, vbi in
talibus beneficijs dicit, quod vltra præmiſſa debeat cer
ta forma ſeruari inſinuando in actis cauſæ conſenſus,
& datã ſupplicationis, vt fuit reſolutũ coram R.P.D.
meo Aldobrandino in vna Fauentin. canonicatus, 5.
Maij. 1574. quòd conſtitutionis huius forma ſeruan-
da venit, etiam ſi poſſeſſio ſit plena quo ad reliquas ſo-
lennitates publicationis.

3 Non obſtat, quod † conſtitutio noua non reuocat
actus, qui vigore veteris conſtitutionis ſunt iam per-
fecti. Gem.in c.deliberatione.§.volentes. nu.2.de offic.
deleg.in 6. quem ſequitur Fel.in c.fi.num.3.de conſtit.
Quia verum eſt, niſi conſtet de contraria mente con-
dentis nouam legem, ita ibidem limitat Gem. & Fel.
in d.c.fi.num.2.verſ. procedunt iſta. Quod autem Pa-
pa non fuerit contentus priori illa publicatione, patet,
quia in verſ. alioquin, annullat omnes reſignationes,
de quibus fecerat mentionem, aliter publicatas, quam
in ſua conſtitutione cauetur, quod denotat illa dictio
4 † huiuſmodi relatiua præcedentium cum ſuis qualita-
tibus, glo.in c.ſi Abbatem. de elect.in 6. Patiſ.conſil.12.
num.32.lib.3. fecerat autem mentionem ſupra tam de
factis ante d.conſtitutionem, quàm poſt, ergo ſalua ra-
tione recti ſermonis non dici, quod Papa voluerit præ-
ſeruare reſignationes publicatas ſecundum formam
reg. de publican. poſſeſſione tamen beneficiorum reſi-
gnatorum non apprehenſa. Cum igitur Garzias huius
conſtitutionis formam non ſeruauerit, reſignatio ſibi
facta non ſuffragatur.

BLANCHETTI.

Roman. Hæredit. De Benefacere. Lunæ 27.
Februarij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Tertius volens allegare de iuribus ſuis, auditur ad impediendum etiam executionem ſententiæ.*
2 *Clauſula ſine præiudicio dicitur conditionalis.*

DECISIO CCCXX.

FVit per Dominos reſolutũ, prætenſos heredes Euan
geliſtæ eſſe audiendos, nec ad vlteriorem executio-
1 nem procedendũ. † Tertius enim auditur. Rot.deciſ.2.
de re iud. in antiq. Nec obſtat cle. vt calumnijs. eo. tit.

Quia

Quia procedit inter ipsos litigantes. Card. ibid. num. 5. Ias. in l. à Diuo Pio. §. si super reb. nu. 16. de re iud. Rot. in loco allegato, decis. 13. Couar. pract. q. c. 15. num. 9. Non obstat decis. Achil. 3. de tertio. Quia licet hic constet de instrumentali possessione Euangelistæ, & quod subsecuta fuit possessionem Æmiliæ, tamen dixerunt, plures posse pati defectus hanc possessionem d. Æmiliæ. Nam cum tanquam tutrix apprehenderet ipsam,
2 debet constare de tutela. Præterea est † conditionalis per clausulam, *sine præiudicio*, Put. decis. 34. lib. 1. & possessio Euangelistæ est cum decreto iudicis, ex quo Domini dicebant, quod ideo in sententia Baglioni non dicit Cosmum restituendum ad possessionem domus, & esse immittendum, quia ista possessio non videtur admodum considerabilis. Non obstat commissio, quia cum committatur executio rei iudicatæ, quatenus illi locus sit, illi ex oppositionibus huius tertij locum non esse, satis constat. Præscriptionem etiam dixerunt non intrare, cum semper hæc causa fuerit agitata.

BLANCHETTI.

Roman. Societatis. Lunæ 3. Iunij 1577.

SVMMARIA.

1 *Clausula, si quid exequutum, censetur repetita in omnibus alijs commissionibus.*
2 *Ordo iudiciarius seruari debet etiam si agatur de reuocanda sententia.*
3 *Nullitates vbi hinc inde allegantur, non est locus refectioni expensarum.*

DECISIO CCCXXI.

Domini, ad tollendas omnes difficultates, dixerunt esse procedendum via executiua ad confessionem totius debiti. Iurisdictio enim adest, cum à principio causa fuerit commissa cum clausula, *si quid exequutum*,
1 quæ † censetur repetita in omnibus alijs commissionibus, Ægid. decis. 216. Cassad. decis. 8. de rescript. & fuit resolutum coram me in causa Nouarien. Decimarum, 11. Decemb. 1573. Et in commissione directa Pasio fuerit expositum agi de executione obligationis Cameralis, quod eo magis est dicendum hoc casu; cum in commissione directa Reuer. Maceraten. repetatur facultas procedendi, iuxta formam aliarum in actis præsentatarum, & commissio mihi directa habet clausulam, in eisdem statu, & terminis.

Non obstat allegata sententia Pasij, quia illa nullitatis vitio etiam laborat, quia non fuit seruatus ordo ad
2 producendum omnia, quæ † etiam si agatur de reuocanda sententia vti nulla, seruari debent, Aegid. decis.
3 313. & vbi hinc inde allegantur †, nullitates, non est locus refectioni expensarum. Idem decis. 319.

Non obstat, quod causa videatur effecta appellabilis, quia dici posset, quo ad validitatem decreti, non autem respectu negotij principalis.

BLANCHETTI.

Vrbeuetan. Castrorum. Lunæ 21. Aprilis 1578.

SVMMARIA.

1 *Fideicommissum inductum nō dicitur per simplicem prohibitionem de non alienando, nisi per verba vniuersalia prohibitio sit facta.*
Item nisi prohibeatur acquisitio à certis personis. & nu. 2.
Item quando est prohibita alienatio in vltima voluntate in certas personas. & nu. 3.
4 *Dictio nisi ponit præcedente oratione negatiua.*
5 *Filij positi in conditione non censentur dispositiuè vocati, nisi, qui in posteriori clausula testamenti ponuntur in conditione, in præcedenti erant vocati.*
6 *Item nisi positi in conditione ab intestato succedere non possent.*

DECISIO CCCXXII.

Domini dixerunt, ex verbis pacti initi inter Biondum & fratres de Ceruaria illegitimos esse vocatos in euentum alienationis, & mortis, ex clausula illa, & ipsis cessantibus succedant filij spurij.

Licet enim regula sit pro Illustr hæredibus D. Ioan-
1 nis Pauli, quod † ex præcedenti prohibitione alienationis non sit inductum fideicommissum in euentum mortis, vt per Doct. in l. peto. §. fratre. de leg. 1. & Gabriel. de fideicommis. concl. 10. & pluribus locis, tamen limitatur, vt non procedat, quando prohibitio est concepta verbis vniuersalibus, vt in hoc pacto, ibi, in aliquo modo in vltima voluntate relinquere, vt per Aret. in l. ventre. nu. 7. ff. de acq. hæred. Ruin. cons. 71. nu. 4. cum seq. lib. 1. & 150. nu. 17. lib. 2. & 144. nu. 1. lib. 3.
2 Secundò, excipitur à regula prædicta, † quādo prohibetur acquisitio, vt hic in vers. si ita quis, in quo prohibitum est feminis acquirere ista bona, tūc enim censetur etiam acquisitio ex successione ab intestato, vt per Ruin. d. cons. 144. nu. 2. & cons. 205. nu. 18. lib. 2.
3 Vltimò limitatur, † quando prohibita est alienatio in vltima voluntate, & in certas personas, vt in præsenti contractu, in quo prohibitum est relinquere in vltima voluntate feminis. Alex. cons. 56. nu. 6. lib. 1. ex mente Bal. in l. peto. §. fratre. ff de legat. 1. Ias. in l. si ita quis. §. ea lege. nom. 9. ff. de verb. oblig. Comprobantur præmissa ponderando illa verba, quod partes paciscentes non possint alienare ista bona, nisi in masculos descen-
4 dentes; dictio enim † *nisi* præcedente oratione negatiua ponit, l. in actione, vbi Doctores. C. de transact. Corn. cons. 80. nu. 2. lib. 1. & cum verbum, possit, referatur ad verbum, relinquere, etiam in vltima voluntate non solum potentia, sed actus videatur prohibitus, & dispositio venit intelligenda, vt paciscentes descendentibus masculis legitimis, & naturalibus, & illis deficientibus spurijs relinquere teneantur. Confirmatur etiam ex mente, quia cum contrahentes etiam feminis in testamento relinquere prohibuerint, etiam ab intestato prohibuisse censentur, cum non detur maior ratio in vno, quam in alio.

Accedit omnibus prædictis vers. & si quis. in quo etiam filij spurij videantur positi in conditione, censentur nihilominus vocati. Primò, quia communis opinio Doctor. sequentium glo. in l. Lucius, *la seconda*, de hæ-
5 red. inst. non procedit, † vbi is, qui in posteriori clausula testamenti ponitur in conditione, in præcedenti erat vocatus, Ias. cons. 108. in antepen. col. ver. non quoque obstat, vol. 4. prout in hoc casu iuxta prædicta. Secun-
6 dò, non procedit, † quando positi in conditione ab intestato succedere non possunt, vt per Corn. cons. 74. nu. 4. lib. 2. Soc. iun. cons. 185. lib. 2. & Gabriel. de fideicommis. conclus. 4. nu. 34.

BLANCHETTI.

Firman. Spolij. Mercurij, 1. Iulij 1573.

SVMMARIA.

1 *Appellatio semper admittitur in vtraque causa, quarum altera admittit appellationem, altera non.*
2 *Sententia lata in possessorio, quod nititur in iure, dicitur esse mixta.*

DECISIO CCCXXIII.

Domini dixerunt, quòd licuit heredibus Theodori appellare à sententia R. P. D. Fuscherij, quia
1 † vbicunque duæ causæ sunt complicatæ, quarum altera admittit appellationem, altera non admittit, semper admittitur appellatio in vtraque, Menoch. de recuper. pos. remed. 9. nu. 312. cum autem causa prætensi spolij habuerit causam falsitatis instrumenti venditionis,

nis & nullitatis prioris sententiæ, dicitur complicata, Bal.in cons.153. in 1.vol. Grat.cons.16.nu.15.cum seq. vol.2. & alias Rota tenuit coram R. P. D. de Rubeis. 23.Maij 1561.prout in decisione,cuius copia data fuit per informantes pro dictis hæredibus.

2 Secundò, quia † sententia lata in possessorio, quod nititur in iure,dicitur esse mixta. Bal. in l.1. col.2. C.si de moment. poss. & sententia R.P.D.Fuscherij refert se ad commissionem. In commissione verò adest clausula,constito de tribus sententijs conformibus latis super falsitate d. instrumenti, quæ operatur, quod iudicium istud ratione iuris, super quo nititur, credatur mixtum,& ideo ratione istius complicitatis,& mixturæ licuit appellare.

BLANCHETTI.

Roman.De Benefacere.Mercurij 11.Decembris 1574.

SVMMARIA.

1 *Curator testamento datus debet a iudice confirmari.*
2 *Possessio instrumentalis non suffragatur ei, qui reperit alium extare in possessione.*

DECISIO CCCXXIV.

DOmini pro expeditione huius causę dixerunt videndum, quis melius, & concludentius probet suum primum extremum. Nam vtriusque possessio patitur difficultates: possessio enim capta per Æmiliam vti matrem,& tutricem Cosmi,& Brigidæ 28.Ianuar.1527.redditur dubia.

Primò, quod est conditionalis, vt fuit dictum 27. Februarij anni præteriti,

Secundò,ratione Brigidæ ex tutela Æmiliæ sustineri non potest, nam cum ipsa fuisset nupta Mario, iam excesserat annos pupillares,& ita non erat amplius sub tutela matris. Et licet forsan dici posset,quod possessio suffragatur Brigidæ tanquam capta à matre vti cura-
1 trice, tamen cum † curator testamento datus debeat à
iudice confirmari.l.penult.C.de testam.tutel.& inhibit.
de curat.in princ.& volenti,non autem inuito detur.§.
item inuiti. eod. tit. Nec ad id obstat c.Cyprianus,21.
q.3.vt bene dicit Corn. cons.81.nu.2.lib.4. non probatur voluntas Brigidæ, nec deputatio per iudicem, nec etiam docetur,quod Brigida ratificauerit possessionem captam à matre ante subsequentem possessioně Euangelistæ, prout requirit Rot. de restitut.spoliat. in nou. decis.9.& dicebant Domini,non posse agi ad executionem sententiarum Rotalium ex schedula prætensæ dotis, quia illæ non dicunt, Brigidam restituendam, sed annullant gesta à Vicario Vrbis tanquam nulla pro rata Cosmi.

Quo verò ad possessionem Euangelistæ, clarum est.
2 quod † alio extante in possessione, possessio instrumen-
talis non suffragatur, & quatenus possessio Aemiliæ sibi non præiudicet, tamen posset præiudicare possessio Brigidæ,quæ ratione suæ dotis potuit sibi mutare causam possessionis absque alia declaratione, vt si possidebat iure familiaritatis viuente Mario, possidere possit iure hypothecę suæ dotis ipso mortuo,Achil.de posses. decis. 3. & ita forsan posset habere locum clausula, *sine præiudicio*, de qua in instrumento possessionis Aemiliæ. Nec suffragatur cessio atteotatorum,quia est cessio iudicij intentati contra Iuniperam, non autem cessio attentatorum, quæ per Brigidam fuissent commissa,quia fuisset verbalis tantum cessio,non realis,quia si ipsa attentasset,debuisset dimittere possessionem,& de dimissione non constat. Necesse igitur est io his difficultatibus, quæ in vtraq; possessione insunt,videre,quis probet meliorem possessionem, & exceptiones contra schedulam hypothecæ in fauorem Brigidæ.

BLANCHETTI.

Roman.De Benefacere.Mercurij 3.Martij,1578.

SVMMARIA.

1 *Possessio anterior, quæ est sine præiudicio legitimi possessoris,& potiora iura habentis,non suffragatur.*
2 *Alimenta petens alterum præsupponit possidere.*

DECISIO CCCXXV.

FVit resolutum,possessionem Euangelistæ melius ac concludentius probari possessione Brigidæ. Docetur enim pro parte Brigidæ de possessione anteriori Aemiliæ matris, & tutricis ac curatricis eiusdem, quæ
1 non suffragatur,quia † est sine præiudicio legitimi pos-
sessoris,& potiora iura habentis,cum igitur Euangelista vti proximior Mario potiora iura obtineret in eius hæreditate,illi non nocuit.

Secundò, vti à tutrice capta non potest prodesse Brigidæ, quia excesserat pupillarem ætatem; minus etiam vti à curatrice,quia nec à iudice confirmata, nec à Brigida petita, quo casu nondum erat curatrix,& ita non intrant, quod gesta à tutore, qui nondum adimpleuit solennia, teneăt in fauorem pupilli,quia Aemilia non potest dici curatrix vllo modo.

Tertiò, possessio capta per ipsam est restricta ad ius hæreditarium,non autě hypothecæ, & ita non est conformis iuri,quod prætenditur pro parte hęredum Brigidę,vnde non censetur capta in vim illius,vt fuit alias resolutum corā D.Lancellotto, in illa Roman. 20000. & ex hoc capite sustineri non potest, cum ex alio acceperit possessionem, Roman.cons.446.nu.6.Vltimò non constat de ratificatione illius ante possessionem Euangelistæ. Et ita habet locum decis.9. de restit.spoliat.in
2 non. Imò cum † ipsa egerit contra Euangelistam pro
alimentis,vtique patet,quod ipsa non erat in possessione, quia si possedisset, sibi non debebantur alimenta. Addebant etiam aliqui ex Dominis id, quod sæpè fuit consideratū in ista causa, quod sententiæ Rotales contra Iuniperam non dicunt, Brigidam restituendam ad domus possessionem. Quibus stantibus possessio Euangelistę redditur bona ex auctoritate gubernationis, quam ipsam continuasse patet,quia postmodum committit causam iactationis,quę facit ipsum reum,& postea causam spolij. Ex quibus si ipse non fuisset in possessione,non asseruisset se spoliatum.

BLANCHETTI.

Vrbeuetan.Castrorum.Lunę 2.Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Verbum succedere, comprehendit omnem succedendi modum.*
2 *Filij naturales, & spurij nati ex institutis non excluduntur ex illa clausula, & ipsis cessantibus, succedant filij spurij, & bastardi.*
3 *Oratio vnaquaque quando est per se perfecta, repetitioni locus non est.*
4 *Successio ab intestato etiam comprehenditur in prohibitione alienationis concepta verbis vniuersalibus. & num.5.*
6 *Alienatio in vno casu permissa in ceteris prohibita censetur.*
7 *Filij spurij positi in cŏditione, censentur dispositiuè vocati. Quod ampliatur multo magis in naturalibus,ex communi. & num. 8.*

DECISIO CCCXXVI.

1 DOmini iterum firmarunt, ex verbis pacti, de quo agitur,esse vocatos spurios in omnem casum, scilicet,mortis & alienationis ex clausula illa, & ipsis cessantibus succedant filij spurij,& bastardi,exclusis quibuscunque filijs feminis.

2 Primò,quia † vocantur per verbū,succedant,aptum

com-

comprehendere omnem succedendi modum, l. flumi-
num, §. acquiritur. ff. de damn. infect. l. 1. §. illud. ff. quo-
rum lega. Soc. cons. 102. num. 6. & 7. lib. 4. cum alijs per
Tiraq *le mort Saisit*, part. 2. limit. 3. nu. 7.

Non obstant plura, quę in contrarium allegantur.

Et primò, quod ista clausula debeat intelligi secun-
dum terminos pręcedentes, videlicet, vt huiusmodi
bona alienari non possunt, nisi tantum in masculos le-
gitimos, & naturales, & ipsis deficientibus in spurios.

2 Nam † hoc procederet, si paciscentes dixissent, quod
non possit relinquere, nisi legitimis, & naturalibus, &
ipsis cessantibus, spurijs, sed cum alijs conceperint ver-
bis, quæ aliàs essent superflua, hic intellectus non po-
test habere locum.

Nec etiam obstat ratio, quod hæc clausula, & ipsis
cessantibus succedāt filij spurij, debeat intelligi secun-
dum terminos prioris dispositionis præcedentis ratio-
ne continuationis. Quia esto, quod per illam tantum
prohibita esset alienatio, non autem successio ab inte-
stato, prout inferius dicetur, nihilominus huiusmodi
3 repetitioni locus non est, quando † vnaquæque ora-
tio est de per se perfecta, vt per Zanch. in l. hæredes
mei, §. cum ita. num. 165. ff. ad Trebel. quod procedit,
etiam si clausula subsequens concipiatur, per verbum
coniunctionem denotans, vt per Bart. in l. Seia, §. Caio.
num. 2. ff. de fund. instruct. Ruin. cons. 176. num. 5. & 8.
lib. 2. Zanch. vbi supra nu. 1266. Et hanc distinctionem
tenet Rota, si attendantur decisiones factæ cum Re-
uerend. D. Cotta in causa Albanen. fideicommissi. &
coram R. P. D. M. Aldobrandino in alia Foroliuien. fi-
deicommissi.

Non obstant etiam quę allegantur contra limitatio-
nes firmatas in resolutione facta die 21. Aprilis hoc an-
4 no, quod licet † prohibitio sit concepta verbis vniuer-
salibus, tamen non comprehenditur successio ab inte-
stato, quia contrarium tenuerunt omnes allegati per
Gabr. de fideicom. concl 9. nu. 14. & 10. nu. 6. Couar. in
c. Raynaldus, nu. 11. de testam. Gozad. cons. 102. nu. 7.
qui in fin. benè respondit ad text. in l. cum pater. §. cum
inter. ff. de leg. 2. & Curt. iun. cons. 215. num. 16. & cons.
226. nu. 53. & 54. lib. 3. Et opinio Angel. cons. 57. est re-
probata à Iaso. in l. filiusfamilias. §. Diui. in 2. lect. num.
141. ff. de leg. 1. & Curt. iun. in loco proximè allegato,
nu. 57. Nec mouit Dominos ratio, quod licet sit prohi-
5 bita alienatio in vltima voluntate, † tamen non pro-
hibetur successio ab intestato, quæ defertur à lege,
quia Doct. allegati per Gabriel. contrarium dicunt, &
Ang. negat hoc casu potentiam testatoris, in quo eius
opinio à Ias. in loco supra allegato reprobatur.

Accedit, quod verba illa, *aliquo modo in vltima vo-
luntate relinquere*, nihil operarentur, vel si essent restri-
cta ad dispositionem ex testamento tantum, sequere-
tur, quod paciscentes possent filijs feminis nō conden-
do testamentum hæreditatem relinquere, & condendo
in illarum fauorem easdem hæreditate priuare.

Postremò cum in vltimis verbis permissa sit aliena-
tio ex causa necessitatis, cum consensu descendentium,
6 & interesse habentium, † quæcunq; alia alienatio cen-
setur prohibita, Soc. cons. 251. nu. 3. vers. postremo ma-
ximè, lib. 2. Gabriel. de fideicom. concl. 10. num. 8.

Non obstat etiam, quod cum in clausula pacti subse-
quenti, & si quis ipsorum descendentium, sit facta spe-
cialis prouisio in euentum mortis ex prohibitione a-
lienationis, non censetur inductum fideicommissum,
Zanch. in d. §. cum ita. nu. 674. cum seq.

Quia primò placuerunt responsiones D. Burghesij.

Secundò dicebant Domini, quòd in prima clausula
vocantur descendentes in bonis ascendentium, in se-
cunda prouidetur, quando paciscentes decederent sine
descendentibus, tunc vocantur transuersales, exclusis
feminis, spurijs vsque ad tertium gradum.

Quibus stantibus intrant aliæ limitationes, quòd
7 † hoc casu spurij positi in cōditione censeantur vocati,
inter quas, licet Dominis placuerit illa, quæ desumitur
ex Corn. cons. 74. nu. 9. lib. 2. & Soc. iun. cons. 158. num.
75. & seq. & cons. 175. lib. 2. & Gabriel. de fideicommis.
concl. 4. nu. 33. quibus addiderunt Paul de Cast. in l. ex
facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebel. & Bero. in c. in prę-
sentia, nu. 252. & 236. cum seq. de probat. videtur ve-
rissima ex traditis per Bart. & communiter Doct. in l.
2. & in l. filiusfamilias, §. cum quis, ff. de legat. 1. nec ab
ea videtur discrepare attestano Couar. in c. Raynu-
tius, §. 3. nu. 7. Quia ipse attestatur de communi, quod
8 naturalis faciat deficere conditionem, quę † opinio re-
quirit longissimam distinctionem: tamen illam vti
exemplarem circumscripserunt. Sed indistinctè com-
plexi sunt aliam, quod cum in superiori spurij vocen-
tur, non fuit demonstratum, quod positi in conditione
in subsequenti censentur etiam vocati: & allegata in
contrarium per Zanch. in d. §. cum ita. nu. 737. & Ruin.
cons. 130. nu. 8. lib. 2. procedunt, quando positus in con-
ditione in sequentibus verbis esset in præcedenti ora-
tione vno tātum casu vocatus, secus in casu nostro, vbi
spurij sunt generaliter, & sic in quemcunq; casum vo-
cati, vt supra fuit deductum.

Non obstat etiam, quod sub eadem determinatione
ponantur legitimi, & illegitimi. Vnde si legitimi positi
in conditione non censentur vocati, ergo nec illegitimi,
quia hic vocantur legitimi, cum in priori dispositione
vocentur illegitimi. Vnde cum legitimi positi in con-
ditione censeantur vocati hoc casu, idem iudicium esse
debet de spurijs, vt par sit vtriusq; determinatio, l. iam
hoc iure. §. 1. de vulg. & pup. l. in testamento. *la prima*,
C. de testam.

GRASSI.

Legionen. Cappellaniæ. Veneris 23. Martij 1576.

SVMMARIA.

1 *Domicilium mutatum esse dicitur ex translatione alibi facta ad habitandum.*

2 *Originarius, vel naturalis loci deserti à patre non dicitur ille, qui alibi conceptus & natus probatur.*

3 *Originarius vt dicatur, requiritur, quod non solum quis sit natus in loco, sed etiam parentes ibi domicilium contraxerint.*

4 *Ciuilitas deficit, vbi primum, & maximum ciuilitatis fundamentum deficit.*

5 *Origini renunciari non potest, sed bene amitti commodum & effectus ipsius.*

6 *Origo dicitur immutabilis, & mutationi originis lex resistit.*

7 *Nepos dicitur retinere originem aui, ex communi.*

DECISIO CCCXXVII.

Resolutum, Gasparem non esse naturalem ad effe-
ctum obtinendi beneficia in loco de Mansilla ad
effectū de quo agitur. Et hoc cum præsupposito, quòd
Antonius transtulerit domicilium ad locum de Mu-
zientes cum omnibus bonis, ita quod nec Antonius,
nec Gaspar retineant bona in loco de Mansilla, & in ef-
1 fectu deseruerint locum de Mansilla, † transferendo
se ad alibi habitandum, & placuit ad hoc Afflict. decis.
384. nu. 5. 6. cum seq. vsque ad nu. 11. quia si ciuis ori-
ginarius habitat extra prouinciam originis, vel extra
ciuitatem, dicitur ab eo deserta prouincia, vel ciuitas
originis. Bal. in auth. vt omnino. colum. 8. C. ne vx. pro
marit. & plura ad hoc referuntur per Affli. in loco prę-
dicto. Cum ergo Gaspar sit conceptus, & natus post-
quam Antonius pater deserta prouincia, vel loco agna-
tionis domicilium alibi transtulerit, non potest dici
2 † originarius, vel naturalis loci iam prius deserti a pa-
tre, sed sequitur domicilium sui patris, cum maximè

in

in eo loco noui paterni domicilij, & natus sit, & ibi-
dem domicilium & ipse sibi construerit. l. filios. ibi. si
modo non domicilijs retineantur. C. de munic. & orig.
lib. 10. Addebant etiam aliqui Domini not. per Nicol.
de Neap. Bal. Ang. & Castren. in l. huiusmodi. §. lega-
tum. de legat. 1. Abb. in c. Rodulphus. de rescript. qui
3 voluit, quod † non solum quis sit natus in loco, sed
etiam, quod parentes ibi domicilium contraxerint, vt
possit dici originarios, refert Fel. in d. c. Rodulphus,
sub nu. 13. vers. addatis, quæ opinio si esset vera, tanto
magis esset contra Gasparem, qui nec in loco de quo
agitur, natus est, nec pater ibi domicilium habet. Ad-
debant, quod cum Gaspar, & eius pater nõ participent
de oneribus, & muneribus loci de Mansilla, nõ possunt
4 dici verè ciues, seu natorales dicti loci, quia † deficit in
eo, quod est primum & maximum ciuilitatis funda-
mentum, vt per Bal. in l. si non speciali. C. de testamen.
& licet Soc. cons. 35. no. 7. lib. 1. dicat, quod nunquam
amittitur domicilium originis propriæ, tamen respon-
detur per aliquos Dominos, hoc posse euitari in casu
nostro, in quo Gaspar propriam originem non haber
in isto loco de Mansilla, cum vt dixi ibi non fuerit na-
5 tus. Addebatur etiam per aliquos, † quod licet origini
renunciari non possit, tamen bene videtur posse amitti
commodum & effectum originis, sicut in simili qui
non potest acquirere originem, & tamen commodum
originis præscribere, Boer. decis. 26. nu. 33. ad idem fuit
allegatus Alex. cons. 16. nu. 3. in 1. vbi non origo, sed in-
colatus attenditur, licet materia sit controuersa, ad idẽ,
Soc. iun. cons. 37. no. 9. & 10. in primo, vbi quod poten-
tius est ius in forum domicilij, quam originis, Ias. in l.
si arrogator, num. 48. de adop. licet alij velint magis at-
tendi originem, quam domicilium habitationis, Crot.
6 in rubr. sol. matr. nu. 38. quia † origo est immutabilis,
& mutationi originis lex resistit. l. filios. & l. origine. &
vtrobique Io. de Plat. etiam l. assumptio. ff. ad municip.
de quo per Felin. in d. c. Rodulphus, num. 13. & 14. per
Alex. in d. l. huiusmodi. §. legatum. per Boer. decis. 13.
num. 3. & per alios in varijs locis, sed quia materia visa
est difficilis, & late controuersa, ideo super hoc capite
nihil est firmatum, licet multi inclinare viderentur po-
tiorem esse incolatum, quam originem, de quo alias.

Nunc autem in primo capite supra in principio re-
lato Domini erant concordes, Gasparem non dici na-
turalem stante desertione loci de Mansilla facta per
Antonium patrem. An verò respectu incolatus, & do-
micilij aui ipsius Gaspari in d. loco de Mansilla, possit
7 Gaspar dici naturalis, quia † secundum communem
nepos retinet etiam originem aui, Boer. in d. decis. 13.
nu. 6. & 8. poterit particulariter videri, si pars petat.

GRASSI.

Zamoren. Spolij. Die 18. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1 *Mandatum ad cedendum, & offerendum liti debet esse speciale.*
2 *Mandatum ad protestandum non sufficit, vbi agitur de protestatione declarationis anni Domini.*
3 *Protestatio & obligatio debet fieri parte citata.*
4 *Principale quando est liquidum, accessorium illiquidum, non cogitur creditor recipere principale, nisi accessorio oblato.*
5 *Intimatio non sufficit fieri procuratori generali.*

DECISIO CCCXXVIII.

FVit conclusum, spolium, de quo agitur, nõ esse pur-
gatum ad effectum, vt fraternitas possit vitare cõ-
demnationem fructuum pro tempore huiusmodi spo-
lij. Et dixerunt Domini neutram oblationem siue re-
quisitionem sufficere ad huiusmodi purgationem. Nõ
1 enim prima sufficit, quia † non cõstat de speciali man-
dato ad cedendum, & offerendum liti, quòd requiri-
tur, l. Iraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 10. nu. 91. 94. 95. &
98. Cum enim prædicta oblatio contineat cessionem
litis quo ad possessionem omnimodam, in ea videtur
requiri mandatum speciale. Primò, quia ista cessio est
confessio quædam siue agnitio, in qua videtur omnino
requiri sufficiens mandatum, vt in fortioribus termi-
nis videtur velle Aegid decis. 198.

Secunda cum hoc nõ concernat ademptionem neq;
bonorum, neq; litis, & non possit esse notum hoc prio-
ri, nisi quatenus procedat à persona principali, in hoc
casu requiritur speciale mãdatum ad denonciandum,
& protestandum, vt per Bar. in l. 1. §. permittitur. ff. de
libe. agno. Nec faciebant difficultatem illa verba ad re-
quiren. protestat. &c. Quia dicebant debere intelligi
super præmissis in concernentibus expeditionem cau-
sæ, non autem ad ceden. quia cum hoc dependeat ab
animo, d. mandatum speciale requiritur. Et licet adsit
mandatum ad protestan. dicebant non videri sufficere
2 re in hoc casu, in † quo agitur de protestatione decla-
rationis anni Domini. Quapropter qui alias potest
protestari, non potest in hoc casu per supra allegata.
Quia tamen si ex hoc capite solum materia esset deci-
denda, posset habere difficultatem, ex alijs deductis
cessare omne dubium, tum maxime, quæ tertio loco
3 allegabatur, nempè quia † oblatio, & protestatio præ-
dicta debuit fieri parte citata, Ias. cons. 4. num. 15. lib. 1.
hæc autem licet fuerit facta in actis, non fuit facta par-
te citata, & communiter non dicitur adhuc in actis,
Cassad. decis. 7. in fin. de appel. Tum & quartò, quia
non fuerunt oblati fructus, dicebatur enim videri cla-
ram iuris conclusionem, quod quando vnum debitum
est principale, & aliud accessorium, prout videbatur
4 hoc esse, † quamuis accessorium sit illiquidum, non co-
gitur creditor recipere principale, nisi accessorio obla-
to, Alex. in l. quidã existimauerunt. nu. 8. ff. si cer. pet.

Non dicitur etiam purgatum per sequentem obla-
tionem fructuum ab Abbate, tum quia non constat,
quòd esset Abbas, tum etiam quia militat eadem ratio
de non oblatione fructuum. c. conquerente. c. graui. de
restit. spol.

Placebant etiam deducta per informantes, quòd in-
timatio non fuit facta personaliter Do. Ioanni absenti,
5 cum † nec procuratori generali sufficeret fuisse intima-
tam. glo. in Clem. causam, vers. intimatio verò. in ver-
bo, appellatum. & ibi Card. q. 7. de elect. maximè stan
te appellatione pro parte confratrum de admissione iu
rium d. Ioan. vt in quinto præsupposito post prædictã
interpellationem, per quam appellationem dicitur re-
cessum à prædicta requisitione, & oblatione, ex dedu-
ctis pro hac parte, quę magis Dominis placuerunt, quã
exempla deducta per confratres.

GRASSI.

Gerund. Anniuersariorum. Die Veneris 4.
Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Nominatio quæ non potest fieri, nisi in vim statuti, nõ censetur facta nisi in vim eiusdem.*
2 *Actus in æquinoctis censendum est fuisse factus prout melius expedit facienti.*
3 *Clausula, omni meliori modo, quando ei est adiuncta copula, & alias, stat ampliatiuè.*
4 *Nominatio est magis referenda ad intentionem beneficiatorum, quam forte ad facultatis veritatem.*
5 *Nominatio facta sine vlla potestate præcedente, quo casu valeat.*

DECISIO CCCXXIX.

FVit resolutũ, quòd si nominationes nõ poterãt fie-
1 ri, nisi in vim statuti Bertrandi, nõ † videtur dubiũ,
quin censeantur factæ in vim eiusdẽ statuti. l. 2. de acq.
possess. l. quædam mulier de rei vendic. Si verò pote-

tant

erant fieri ex alia etiam facultate, puta vigore, vel consuetudinis, vel alterius statuti, vel de iure communi, quod se non restrinxerint beneficiati. Nã vt benè deducitur per informantes pro beneficiatis ab ann. 1505. vsque ad annum 1521. inclusiuè simpliciter, & nulla habita mentione prædicti statuti nominarunt, ab anno autem 1525. vsque ad annum 1547. inclusiuè expressè dixerunt etiam iuxta alia statuta, & laudabiles consuetudines hactenus obseruatas, ab anno 1549. vsq; ad annum 1567. præsentarunt omni meliori modo, & similiter se habent duas sequentes. Vnde ex his inferebatur per Dominos, quod si alia competebat facultas, beneficiati non se restrinxerint. In dubio enim &
2 † in actibus æquiuocis censendum est, actus fuisse factos, prout melius expedit facienti, l. 1. & 2. ff. de solut. Corn. cons. 338. num. 5. lib. 1. Abb. in c. cum super, sub num. 12. versic. si fumus in dubio, vbi Fel. sub nu. 10. & Dec. sub num. 12. extra istos casus, de offic. deleg. Grat. cons. 70. nu. 18. lib. 1. cum plurib. concord. Et pro non restrictione perpendebãt etiam clausulas, *& alias om-*
3 *ni meliore modo*. Huiusmodi. n. clausula, † quando ei est adiũcta copula, *& alias*, semper auget alios modos vltra expressos, & non stat restrictiuè, nisi quando ponitur simpliciter, & sine copula, Achil. de clausul. decis. prima, & sæpè fuit dictum in causa Roman. donationis 50000. coram R. P. D. Aldobrandino, & dixerũt etiam alias fuisse tentũ in vna Oxomen. portionis coram Vestano, 20. Iunij 1584. & passim tenet Rot. Et addebant aliqui Domini, quod cum simus in interpretanda mente, & intentione beneficiatorum qui nomi-
4 narunt, actus † nominationis magis est referendus ad eorum intentionem, & mentem, quam fortè ad veritatem facultatis eorum, quia videmur versari in materia, in qua opinio præualet veritati, iuxta l. is qui putat. cum not. de acquir. hæred. Dec. consil. 14. num. 6. & 127. nu. 4. quo enim animo nominarunt, videtur iudicandum ex eorum opinione, cum, vt dixi, ipsi plura
5 deduxerunt, non autem ex sola dispositione statuti Bertrandi. Si tamen nulla alia potestate hoc potuerint facere, placuit, quod tunc intraret, cons. Roman. 345. nu. 9. Natt. consi. 312. nu. 9. vol. 2. post Bald. quem allegat in l. si duo. de acquir. hæred. plura cumulat Aym. cons. 186. nu. 9. An autem alia potestas nominandi beneficiatis competeret, & cui incumbat onus probandi extare alia statuta, vel præfatam aliam facultatẽ, particulariter erit videndum.

GRASSI.

Hispalen. Pensionis, 250. Die Lunæ 29. Nouembris 1575.

SVMMARIA.

1 *Fructuum appellatione, qui etiam residentibus dari solẽt, non veniunt distributiones quotidianæ, & num. 2.*
Limita, vt num. 3. & 4.
2 *Distributiones non dicuntur fructus beneficiorum, sed potius dantur ratione certi ministerij personalis, & interessentia.*
3 *Stylus quo olim reseruabantur pensiones etiam super distributionibus, non probatur de tempore Clementis.*
4 *Fructus canonicatus si probarentur non esse verè distributiones quotidianæ, pensio super his constituta dicitur.*
5 *Distributiones ex consuetudine etiam propriè dicuntur, quæ residendo, & interessendo pro parte anni, lucrantur pro toto.*
Item propria distributiones dicuntur, quæ actu distribuuntur.
6 *Fructus propriè dicunt, quando liberè, & in absentia percipiuntur.*

DECISIO CCCXXX.

1 FVit firmata regula contra D. Melchiorem, quod † appellatione fructuum etiam residentibus dari solitorum non veniunt distributiones quotidianæ, quia aliud est residentia, & aliud interessentia, Docto. omnes, in c. licet nobis, de præben. & in c. vnico, vbi in specie Gemin. §. fin. num. 5. de cleric. non residen. in 6. Cassad. de cleric. non residen. decis. vnica. nu. 1. in fin. & nu. 2. vbi de commn. Mohed. decis. 182. Et vt aliqui
2 ex Dominis dicebant, ratio est, quia † hæ distributiones non dicuntur fructus beneficiorũ, sed potius dantur ratione certi ministerij personalis, Imo. in d. c. licet, propè fin. Rot. in antiq. 33. de re iud. & 39. de præb. in antiq. & 26. de præb. in nou. Et quod distributiones quotidianæ nõ dentur ratione canonicæ simpliciter, sed ratione interessentiæ, & ministerij personalis, dixit Old. cons. 118. numer. 2. & 3. per tot. Fel. in c. ad aures. col. 8. nu. 14. de rescript. Boer. decis. 340. nu. 4. vers. quia non sunt de corpore beneficij. & vers. istam partem, vbi quamplures cumulat. Cum igitur in reseruatione proposita fiat mentio de fructibus in continua residentia solitis, circumscripto communi stylo loquendi, non veniunt distributiones quotidianæ; cum dentur fructus debitè residentibus, qui sunt separati à distributionibus per supradicta.

Non obstat decis. 8. Achil. de pension. Quia immo in fine probat prædictam regulam de iure communi, ipsa autem decis. vt in ea loquitur, procedit de æquitate,
3 quia † tunc temporis passim reseruabantur pensiones etiam super distributionibus, qui stylus non probatur de tempore Clementis, quo pensio de qua agitur, fuit constituta.

A præfata regula, vt supra constituta excipiebant Domini duos casus. Primus est, si probari possit, quod idem stylus, de quo in prædicta decis. Achil. vigeret etiam tempore Clementis Septimi, tunc enim intraret ratio, & æquitas, de qua in eadem decisione, &
4 sustineri possit pensio. Secundus casus † est, si probaretur, quod fructus canonicatus de quo agitur, & super quibus dicitur constituta pensio, verè, & propriè non sint distributiones quotidianæ: nam hoc etiam casu dicebant consistere pensionem præfatam generaliter super fructibus, redditibus, & prouentibus in continua residentia lucrari solitis reseruatam. Et aliqui Domini valdè dubitabant, an istæ propriè essent
5 distributiones, si verum † est, quod dicitur, quod residendo, & interessendo pro parte anni lucrantur pro toto: nam dicebant videri, quod hęc consuetudo valeat, per ea quę dicit Gem. in c. tenere. & idem Prępos. qui ponit eadem verba, 31. distinct. idem Gemin. in c. vnico, in princ. nu. 5. de cler. non residen. in 6. Vt enim dicit gloss. in verbo, in tot. in extrauag. vnica, ne sede vacan. quam sequitur Gemin. in d. c. vnico. §. 1. in fine. distributiones quotidianę propriè dicuntur, quę
6 actu distribuũtur. Si ergo † fructus, de quibus agitur, non essent propriè, & verè distributiones, licet etiam propriè non essent fructus in portatis, qui propriè dicuntur, quando liberè, & in absentia percipiuntur. iuxta Mohed. decis. 182. ibi, id est ad fructus, qui propriè dicuntur fructus, scilicet qui liberè, & in absentia percipiuntur, tamen pensio super eis diceretur reseruata, quia Papa etiam super istis voluit, quod reseruata esset ista pensio. Et ita non obstant in hac prędicta decis. Mohed. 182. allegata.

GRASSI.

Hispalen. Pensionis. 250. Die Mercurij 9. Martij. 1575.

SVMMARIA.

1 *Stylus decisorius est legitimè probandus, nec sufficit extraiudicialis informatio.*
2 *Stylus vt probetur, quomodo sint formandi articuli.*

DE-

DECISIO CCCXXXI.

FVit dictum, stylum, de quo agitur, ex deductis per Melchiorem legitimè probatum non videri, Nam
1 aliqui Domini dicebant, † stylum decisotium esse legitime probandum, nec sufficere extraiudicialem informationem, Socin. consi. 36. nu. 11. & cons. 39. nu. 28. & 29. libr. 3. maxime vbi agitur de graui præiudicio, vt in isto casu, vt per Socin. ibidem.

Non obstant supplicationes prædictæ, quia sunt paucæ numero, item procedũt omnes penè ab eodem fonte, nec constat, quod tunc canonicatus Hispalen. constiterit solum in distributionib. quotidianis.

Fides Ministri R. D. Datarij quibusdã Dominis potius faciebat dubium contra stylum. Quando enim reseruantur quo ad regressus, & fructus, soluitur medietas fructuum expressorum. Item quando reseruatur stallum in choro, egressus, & fructus absq; mentione distributionum, soluitur integra quantitas fructuum expressorum, demptis quinque vel decem ex gratia, sed in primis aliquod actum in prima, tum fructus exprimuntur 80. & soluuntur 90. & sic illud plus potuit esse pro distributionibus, similiter in tertia fructus exprimuntur 24. & soluuntur 95. & quamuis adesset etiam dispensatio, secunda huic correspondet, & in effectu post multa firmatum fuit, stylum non esse sufficien-
2 ter probatum, nisi stylus † deducatur, quod non esset solitum fieri mentionem de distributionibus quotidianis in istis canonicatibus. Item probetur, quod tũc temporis consisterent fructus in distributionib. prout hodie, Ideo voluerunt, quod fieret maior diligentia citata parte, & quod stylus probetur formiter.

GRASSI.

Ciuitatis Castellan. Bonorum. Die Mercurij 2. Iunij 1574.

SVMMARIA.

1 *Pecunia indefinitè, & simpliciter venit appellatione mobilium.*
Fallit in pecunia in arca reposita, vbi mobilia sunt ad vsum domus destinata, & ibi perpetuo mãsura. & n. 2.
3 *Donatio facta de mobilibus, & pertinentijs domus, debet intelligi de his quæ pertinent ad domum instructam.*
4 *Legati appellatione simpliciter facta non venit pecunia parata ad expendendum.*

DECISIO CCCXXXII.

1 DIxerunt Domini, quod licet regula sit, † quod appellatione mobilium indefinite & simpliciter veniat pecunia, Dec. cons. 581. & 472. & apostil. ad Dec. in l. singulariter. ff. si cert. pet. reprobando opinionem Alciat. contrarium defendentis, Tiraquel. de retract. §. 1. glo. 7. num. 103. Alex. & Doct. in l. mouentium. de verb. signific. tamen proprius ad quæstionem nostram in donatione mobilium non indistinctè facta, sed magis restricta ad mobilia in domo, vel in certo loco existentia, Domini firmabant regulam, venire omnia in donatione prędicta quæ ita sunt in domo, vt perpetuò
8 ibi sint ad vsum domus permãsura, consequenter † non venire pecunias in arca repositas, quæ sui natura non sunt ad vsum domus, neq; vt perpetuo ibi remaneant, sed magis vt expendãtur, hanc regulam dixerunt probari per plura iura, & videtur tex. clarus, in l. prægnantis, ibi nihil excepto cum omni instrumento, & repositis omnibus non contineri pecuniam numeratam, nec instrumenta debitorum, ex quibus verbis videbatur aliquibus ex Dominis confundi doctrina Dec. & Curt. iun. exemplo alleg. ad idem allegabatur text. in l. si ita legatum. de leg. 3. ibi, quæque mea ibi erunt nõ contineri nummos, &c. ad idem l. generali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. qui text. bene seruit in ratione, nempe quod merces & venalia non veniunt in simili legato, quia non sunt permansura in domo, ad idem allegabatur distinctio, l. si chorus. §. 1. ff. de legat. 3. l. si fundus. eod. ad idem Afflict. decis. 106. nu. 6. Bertrand. cons. 162. nu. 1. lib. 1. Et licet Paris. consi. 6. nu. 32. cum sequent. lib. 1. tenuerit contrarium, tamen idẽ cons. 80. nu. 48. lib. 2. sequitur Corn. in allegato cons. 49. lib. 3. qui tenet hanc opinionem. Et dicebant Domini, quod cum donatio facta D. Alexandro, sit de mobilibus & pertinentijs domus, debet intelligi, quod
3 † veniant ea, quæ pertinent ad domum instructam, nempe supellectilia & alia causa domus parata, & quæ in effectu perpetuo sint ad vsum domus permansura, & hunc videri verum sensum verborum donationis, de qua agitur, per supra allegata. Et in hoc Dominis non placebat differentia inter legatum & donationem generalem, & vniuersalem, ex prędictis iuribus & alijs per eos allegatis. Quia tamen d. l. si chorus, §. 1. item, d. l. si legatum. item l. si mœnia, videntur in hoc distin-
4 ctè loqui, vt † huiusmodi legato non veniat pecunia parata vt expendatur, veniat tamen pecunia præsidij causa reposita, & quæ thesauri siue deliciarum loco sit habita. Dixerunt Domini, quod si concludenter possit probari per D. Alex. pecuniam, de qua agimus, fuisse huiusmodi, ea venit in donatione, de qua agimus, ex distinctione præfatorum iurium.

GRASSI.

Burgen. Iuris sepelien. Die Lunæ 5. Iulij 1574.

SVMMARIA.

1 *Sepultura ius dicitur esse liberum.*
2 *Dispositio dicitur esse lex, & vt lex est seruanda.*
3 *Literæ pœnitentiariæ permittentes retineri maioricatum, & non astringi ad obseruantiam iuramenti, ex dispositione testatoris, dicuntur continere dispositionem contra ius commune.*
4 *Clausula, ac si dictæ literæ non emanassent, videtur reducere totum negotium ad statum pristinum.*
5 *Electio sepulturæ vbi non est facta per defunctum, debet sepeliri in sepulcro maiorum suorum.*
6 *Promissio eligendi sepulturam libere facta à defuncto, valet: secus si ad alterius instantiam.*
Idque tanto magis, si fuerit iurata, nisi ad suggestionẽ fuerit facta. & num. 7.

DECISIO CCCXXXIII.

POst multa dixerunt Domini, ius commune magis assistere monialibus, licet enim in hac materia
1 in genere, & indefinite proposita, † ius sepulturæ sit liberum, c. 1. & c. cum liberum, cum c. seq. de sepult. iunctis trad. in c. 1. de sepult. in 6. cum pluribus alijs in alia positione plene deductis, tamen in hoc themate proposito, vbi iuri communi superuenit alia dispositio iure communi pariter recepta, & permissa, prout in quæstione proposita, & fideicommissum, & alia, de quib. agimus, tunc hoc ipsum magis vere, & in specie in hac materia dicendum esse ius commune visum est Dominis, & videntur omnino recedere à terminis prędictis iuris communis, & indeterminate tunc dicebãt, quòd qui maioricatum instituit iure communi, optime ei potuit imponere legem, quam ipse voluit, vt in
2 iure communi est frequentissimũ, ꝙ † dispositio lex dicitur, & vt lex seruanda est, vulg. §. disponat. faciũt late trad. in l. 1. C. de sacrosanct. eccles. Verũ est enim donatores posse imponere leges reb. suis & in fauorẽ tertij, quas voluit, de iure communi, quæ per eorum hæredes reuocari non possunt, Bar. in l. qui Romæ. §. Flauius. de verb. oblig. & Alex. ibi colum. penult. sub nu. 9. vers. vltimus est casus. Item Ias. col. 9. versi. tertio limita. Gabriel, de donat. conclus. 5. nu. 2. Clar. in §. donatio. q. 13. ad fin. qui plura allegant & communem referunt. Quibus veris existentibus placuit hoc ius institutionibus, & fideicommissis. Item iura per illustr.

D. Petrum

D.Petrum apposita super eius obseruatione debere attendi,& dici in hac materia vere ius cōmune,per multa late dedocta in positionibus huius causæ. Literæ autem sacræ pęnitentiariæ, quæ huic negotio superuenerunt, videbantur necessario continere dispositionem
3 contra ius commune, quia † permittebant, quòd ille retineret maioricatum, & non seruaret quod promiserat cum iuramento ex dispositione testatoris, quæ literarum dispositio necessario videtur contra ius commune. l. si diuersa. & l. si quis maior. C.de transact. Si enim nolebat iuramento adstringi, debebat dimittere maioricatum. Res enim cum sua causa transire debet. Præfatæ ergo literæ ius speciale siue obstaculum, siue impedimentum, siue etiam dispensationem inducere videntur,quæ hanc dispositionem hominis in hac materia de re sua disponentis impediunt, & illustr.D.Petrum, qui acceptando prædictum maioricatum cū suo onere quasi cōtraxit, & iureiurando item pacto se obstrinxit,dispensare, & gratiam siue ius singulare ei cōcedere videntur,non autem ius commune, tunc const. fe.rec.Pij V.reducens omnia in pristinum & moderans literas pęnitentiariæ, non videbatur auferre ius quæsitum,sed magis tollere impedimentum,& obstaculum.
4 Perpendebant etiam aliqui ex Dominis clausulam,† ac si dictæ literæ non emanassent, quæ videtur reducere hoc negotium ad statum pristinum, hoc est, ad ius, in quo erat ante prædictas literas. ad tradit. post alios per Paris.cons.44.nu,6.& 7.lib.4. Ergo per hoc redimus ad prædictum fideicommissum, & statum ante prædictas literas,quo ius cōmune assistebat Monialibus per prædicta,& addebant,quod motus proprius Pij V.& hæc tota materia non videtur exorbitans, sed fauorabilis
5 reducens, vt supra. Maximè cum de iure † communi, si nulla esset facta electio de sepultura,deberet iure cōmuni inspecto D. Petrus sepeliri in sepulcro maiorum suorum. Aym.cons.10.nu.6. facit tex.in c.is qui. de sepult. in 6.& in c.1. & 2. eod.tit. Hinc addebant aliqui Domini, quod ius eligendi sepulturam est ius speciale contra ius commune prædictum,vt per Prob.in addit. ad Ioannem Monach. in d.c.1.nu.3. & per Ioan.Andr. ibi. num.5. item Anchar. cons.160. sub nu.2.vers.item electio.cum similib.

Non obstat c.cum liberom.item Fely.in c.ad audiētiam.cum alijs exemplo deductis. Quia nō procedunt
6 † vbi quis libere se obligat, sed vbi ad instantiam parochi vel alterius inductus promittit,& ita arguebant ex d.c.1.de sepult.in 6.per locum à contrario sensu,ibi,ad promittendum inducant,vt apud eorū ecclesias sepulturas eligant, & sic non simpliciter promissio prohibetur,sed tantum promissio facta ad suggestionē religiosorum,& sic pactio seu inductio,& gl.ibid.in verbo,sepulturam subdit rationem,quia cum hoc sit spirituale pactū, interuenire suggestio non debet. vulg.c.pactiones.de pact.cum simil.Imò sola etiam inductio religiosorum videtur prohibita. in d.c.1.cum enim ibi nō loquatur de laicis,sequitur, qđ prohibitio & pœna in eis locum non habeat.ita arguit Io.And.circa prin.in vers. quam nisi clerici. quem sequitur Franc. ibi,in 2.not.& Gemin.nu.4.Et prędicta ex mente Io.And.in d.c.1.nu. 2.& Doct.ibi.Vital.in clem.cupientes,num.83.de pęn. quę ad hoc,vt tex.in d.c.1.procedat,requirit inductionem prædictam cū alijs allegatis ad hoc. Et bene videtur facere Aym.d.cōs.10.nu.12.& 13. quia ita videtur
7 intelligere prædictum cap.primum. Secus † ergo est in promissione iurata,non facta ad suggestionē,vt in casu nostro. Ordinationem enim huiusmodi iuratam tenetur quis seruare.Spe.in §.compendiosæ nu.26.de instr. edit.& in tit.de sepul.nu.6. Host.quem sequitur Sum. Ang.eod.nu.40. Et (quicquid senserit Anch.d.c.1.sub nu.2.& ibidem Petr.de Rauen. qui tamē perfunctorie loqui vidētur) alias fuit resolutum in hac causa, quod D. Petrus sic iurans erat adstrictus seruare iuramentū.

GRASSI.

Ciuitatis Castellæ Bonorum. Die Lunæ, 16. Maij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Pecunia raro conseruatur vt thesaurus.*
2 *Pecunia, vt presidij causa conseruari dicatur, debet constare eam positam esse in loco ad perpetuam conseruationem.*
3 *Pecunia quæ probatur expensa in seruitijs amicorum, non dicitur posita ad perpetuam conseruationem.*
4 *Mens legis magis quam verba attendenda sunt.*
5 *Testis deponens pecuniam à defuncto conseruatam fuisse ab annis 30. vel 40. probat conseruationem.*
Idem etiam si familiaris deponat non recordari vidisse dictas monetas, nisi vna vice tantum. & num.6.
7 *Pecunia si probetur commodata, & non mutuata, vel redempta, dicitur probari conseruationem.*
8 *Testes singulares in materia difficilis probationis, probant saltem adminiculatiue.*
9 *Intellectus l. si chorus. §.1. de leg.3. ex varietate locorum & temporum, sumendus est.*

DECISIO CCCXXXIV.

Licet plures Domini inclinarent, pecuniam, de qua agitur,non videri fuisse à D.Tiberio præsidij causa,vel loco thesauri habitam, tamen aliqui contrarium sentiebant, nempe censeri conseruatam præsidij loco. Qui primam opinionem sequebantur, mouebantur,
1 primò per regulam generalem, quod † raro pecunia conseruatur vt thesaurus. Corn.cons.49.num.11.lib.3. Paris.cons.25. num.73.in fine, lib.2. Secundò magis in specie perpendebant verba text. in allegata l. si chorus. §. 1. de legat. 3. quæ sunt seq. his verbis, quæ mobilia mea erāt,do,lego,nummos ibi repositos, vt mutui darentur,non esse liberos, Paulus ait,at eos quos præsidij causa repositos habet, vt quibusdam bellis ciuilibus parati essent, legato contineri, & sæpè audisse rusticos senes ita dicentes, pecuniam sine peculio fragilem esse, peculium appellātes,quod pręsidij causa reponeretur. Et aduertebant, quod omnes penè interpretes ibi ad
2 hoc, vt † pecunia sit præsidij loco, adnotant,quod perpetuo debet esse in loco, & Goffred. ibi latè exponit,& ideò paterfamilias ad perpetuam conseruationem in dicto loco posuit, Odofred. videtur distinguere peculium illud à pecunijs, quas quis habet singulis diebus ad expendendum, Bart.etiam dicit nummi repositi,vt mutuo darentur, non videntur esse in loco, secus si vt perpetuo ibi sint. Florian. exponit post Rayner. illud verbum,præsidij,per text.in l.si omnes.§. qui capti.ff. de re milit. vbi ille qui est in pręsidio, & non reuertitur, habetur pro transfuga. Bud. exponit, in pręsidio, *hoc est*,in statione. Testes non videntur secundum prędictos Dominos benè probare ita requisita, quod hæc pecunia retineretur, vt perpetuo ibi esset loco pręsidij; quia licet testes dicant, quod non ita passim expende-
3 bat,tamen † dicunt, quod expendebat in seruitijs amicorum. Darius Bellus, super primo, in fine. Laur. Petron. super interrogatorio, & super secūdo,quod amicis aliquando commodabat aliquas ex dictis pecunijs. Apparet etiam hoc, quia ferè omnes testes deponunt, quod istas monetas pignorabat, reluebat, & id faciebat etiam pro amicis. Non erat igitur vti thesaurus conseruatus,sed quia affectionem habebat ad illud genus monetarum, quia sunt pretiosiores, quam quod esset verè peculium pręsidij causa, quia illud fuisset statutum ex quibuscunq; monetis. Idque tantò magis, quia Petrus Albanen. deponit, quòd ex illis extraxit

K quosdam

quosdam pro insurando tabernaculo. Et sic non videtur ijsdem Dominis, quomodo posset dici, quod pecuniæ essent tales, vt perpetuo ibi essent collocatæ præsidij causa.

Qui contrarium tenebant, dicebãt potius videri attendendam esse subiectæ materiæ proportionem, &
4 rationem, quam ex futuro iure, & tunc, † inquit Rom. eam recipere debet interpretationem, & magis mentẽ, & intentionem illius text. esse intuendam, quam litterarum corticem. arg. l. nominis & rei, §. verbum ex legibus. ff. de verb. signi. not. in l. scire leges. ff. de legibus. cum plurib. concordan. Mens ergo d. l. si chorus, §. 1. & similium, vt etiam sentit Odofr. supra relatus, & aliqui alij, videbatur esse secundum prædictos Dominos, vt distinguãtur pecuniæ domi existentes, quę ita ibi sunt, vt expendantur pro vsu, & commercio quotidiano, ab illis pecunijs, quæ ibidem seruantur pro necessitatibus, quę contingere possunt, & in quas cadat desiderium, vt domi propriæ quandiu pro necessitatibus licuerit, seruentur: & quia non omnino sunt aliæ pecunię, quæ regulariter tenentur, parato sint sumptibus, vel commercijs quotidianis, & ad hæc secundum eos pertinere videntur verba, d. §. 1. & aliorum in vltima possessione allegatorum, nempe quatenus distinguitur pecunia reposita vt expendatur, à pecunia reposita quæ sit loco præsidij. Dicebant ergo in casu proposito, pecuniam, de qua agatur, per Tiberium fuisse conseruatam pro necessitatibus suis, & amicorum, & ad hoc propositum præsidij loco, & multa alia ex dictis testium ponderabant, de quibus per informantes, & in specie illa verba
5 tertij testis iuxta septimum interrogatorium, qui † ait, quod dictas monetas aureas cõseruauerat ab annis 35. vel 40. citra. Item secundus testis ad primum articulum ibi, quod duplones & ducatos aureos veteres, & scuta auri, quas monetas ipse Tiberius cõseruabat pro suo beneplacito, & suis necessitatibus, deponit de auditu à Tiberio, & subdit rationem, quia habebat alias pecunias ad expendẽdum, & sic aperte iste testis ex mente ipsius Tiberij distinguit, has pecunias conseruatas ab alijs paratis ad expendendum. Ad idem videbatur adminiculari testis super primo articulo, qui deponens de eisdem monetis aureis exponit, quod erat vox & fama, quod monetas habebat, quas libenter non expendebat, nisi pro seruitijs amicorum, qui tamen testis ita in genere deponens, si coadiuuetur & concilietur cum alijs testibus, vt passim fit in materia testium, & potissimum declaretur a dicto secundo teste de auditu ab eodem Tiberio, qui melius est informatus, & magis in specie deponit, confirmabit hanc pecuniam magis repositam, & conseruatam haberi, & sic videri præsidij causa, quam paratam ad expendendum. Ad idem videtur facere idem primus testis, iuxta septimum interrogatorium, dum ait, quod in 10. & 8. annis quibus testis
6 steterit ad seruitia dicti Tiberij, non recordatur † vidisse dictas monetas, nisi vna vice tantum, & sic non loquitur de alijs. Vnde videtur colligi argumentum, quod repositas reconditas magis quam cetera tenuit, idem quartus ad primum articulum, qui loquitur de istis pecunijs & similibus antiquis aggregatis ait, quod reposuit & conseruauit, prout faciebat de prædictis.

Non obstat secundum prædictos Dominos, quod aliquando prædictas pecunias pignori dabat, quia imò magis ex hoc ipsi contrarium argumentum sumebant, quia eosdem in diuiduo recuperabat, & reuelabat, vt
7 passim dicunt testes. Et ideo † non simpliciter mutuabat, sed vel addunt, commodabat, vel deponunt de redẽptione, quasi stante reluitione prædicta magis commodatum quam mutuum deberet dici, & ista videbatur eis apta conciliatio ad omnia dicta testium, pignorando ergo & reluendo videtur colligi affectio & argumentum conseruandi. Nec displicebat hoc casu allegatio. Tiraq. de retract. in præfat. num. 36. de qua per informantes Domini Alexandri. Et quamuis testes videantur singulares, tamen dicebatur, eos esse ita inuicem iuuandos, vt dicantur contestes, vt per eosdem informantes, & in dubio hoc est iudicãdum, per vulgar. vel saltẽ, quod singularitas esset adminiculatiua, maximè
8 in materia difficilis probationis, nempè ad † probandũ mentem, & intentionem Tiberij deponentis, item factum secretum eiusdem, quibus casibus leuiores probationes sufficiũt, per vulg. & late Gabriel, de testibus. Et tanto magis, si constaret de dolo, & culpa aduersariorum in expilanda hæreditate, & pretenditur probatum esse, sine tamen veri præiudicio. Quibus stantibus dicebatur, non obstare supra in contrarium adducta, nempe, quod si expendebãtur pro seruitijs amicorum, & Tiberij, ergo non perpetuo conseruabantur. Quia imò colligitur animus conseruandi perpetuus ex prædicta reluitione, & sic intẽtio & mens Tiberij erat perpetuo conseruare, licet per accidens aliquando cõmodaret, vel mutuaret contra formam & naturam pecuniæ, firmo prædicto animo recuperandi, & affectu reluitionis seruato. Secundò dicebant esse pro solis necessitatibus & seruitijs tum sui, tum amicorum, & sic secundum terminos, d. l. si chorus, §. 1. secundum hanc subiectam materiam eam intelligendo, & magis men-
9 tem, quam verba & corticem intuendo, vt dixi, ex † varietate locorum & temporum sumendo intellectum illius, & applicando huic themati, prout res patitur, in quo dicta pecunia probatur, nõ passim, neq; in quemcunque vsum fuisse paratam expendi, sed raro, & in solum casum seruitij & necessitatis. Et licet plures Domini tenuerint primam opinionem, vti magis d. §. 1. cõuenientem secundum eos, tamen quia aliqui etiam hanc opinionem vti æquiorem sequebãtur, & alij Domini pro multitudine & difficultate causarum huius diei sibi nõ omnimodo satisfacere posuerant, dixerunt quod iterum proponantur.

Demum die Veneris, 17. Iunij, 1575. fuit resolutum non constare, pecunias istas repositas fuisse præsidij causa.

GRASSI.

Iacen. Portionis de Anso. Die Veneris, 15. Aprilis, 1575.

SVMMARIA.

1 *Excessus valoris fructuum ex quibus probetur.*
2 *Testes affirmatiue deponentes, debent præferri negatiue deponentibus.*
3 *Valor monetæ in curia debet attendi, nõ valor fructuum. Idque eo magis, vbi non agitur de expeditione literarum in curia. & nu. 4.*
5 *Valor beneficij a Nuncio collati, non debet interpretari secundum regulam de valore.*
6 *Facultas conferendi Nuncijs concessa, non debet ita late interpretari, vt comprehendat ea quæ alias non comprehenderentur.*

DECISIO CCCXXXV.

DVbitaui, *an constet, quod fructus excedunt 24. in casu de quo agitur.* Et fuit dictũ per Dominos, quod si tertia non est deducenda, quæ adimitur absentibus, clarum est, probari excessum, etiam secundum testes vtriusque partis. Quod autem non esset deducenda, placebat aliquibus Dominis ex his quę infra dicentur. Sed & tertia quoque deducta, fuit formatum, quod
1 Petrus clare † probat excessum valoris per primum, & tertium testes, qui ambo dicunt deductis oneribus, & deponũt de decennio sterili cum fertili computato, & per tertium testem Dominici, qui clare dicit ad decimumquintum interrogatorium, quod deductis one-

xibus, & tertia valet 32. scuta de Camera, & super hoc teste fiebat magna vis, quia est testis aduersarij, & fuit receptor præfatorum fructuum, & quamuis videatur referre se ad librum, tamen non simpliciter se referendo dicit, sed subdit, & ad maiorē cautelam. Et coadiuuatur ex dicto quarti testis etiam aduersarij, qui dicit, quod est arrendatum in mille solidis, qui constituunt 50. scuta, & quamuis dicat quod ignorat onera, tamen satis est quod alij testes deponant deductis oneribus. Et idem dicit sextus testis, super quo tamen non fiebat multum fundamentum, quia est de auditu. Placuerūt igitur prædicti tres testes, qui bene deponunt, & quartus qui multum adiuuat. Coadiuuantur etiam ex sententia ordinarij, qui in partibus certam potuit habere notitiam. Exemplo sit fundamentum super quatuor testibus, qui non ita certe & cōstanter deponunt, quia dicūt parum plus, vel minus. Et quamuis duo dicant, si plus valerent, ipse sciret, tamen non placebant, quia tres alij qui affirmatiue deponunt, debent eis præferri,
2 cum † testes affirmatiue deponentes præferantur negatiue deponentibus, & dicta istorum fuerūt coadiuuata ex instrumento vltimo loco facto, igitur dictum fuit attendendum magis esse hanc probationem.

Non obstat quod dicitur, quod debet attendi valor in curia, quia id procedit quo ad valorem monetæ, vt videlicet attendatur quanti in curia valent ducati de
3 Camera, non † quanti valerent illi reditus translati ad curiam, quia non deducuntur cambia. Put. decis. 5. in reg. de valor. Aug. in reg. de valor. quia non est locus
4 regulæ, nu. 5. maxime in hoc casu, in quo † non agitur de expeditione literarum in curia, & sic non agitur vt recipiantur officiales. Sarnen. de valor. q. 8. nu. 4. Ioan. Pau. decis. 8. Et hæc magis confirmantur, si tertia prædicta non deducatur, vt supra dictum est. Et contra Petrum, quod sit deducenda, alleg. decis. Mohed. 182. & Put. 1. de val. Oldrad. cons. 118. quibus addebant August. lib. 3. decis. 742. & 791.

Sed dubitabant Domini, an tertia hoc casu esset deducenda, quia fundamentū principale, super quo fundantur prædictæ decis. est in odium reg. de valore, quæ pœnalis, exorbitans, & odiosa, vt in eis dicitur, quòd odium non militat in hoc casu, quia non videtur continere odium, quod Papa velit tantum concedere facultatem Nuncijs conferendi beneficia talis valoris. &
5 sic in casu nostro videbatur, quod † in interpretādo valorem, non debeat haberi respectus ad reg. ipsam de valore, quæ continet odium, sed magis ad facultatem Nuncij conferentis, quod negotium non est pœnale, nec exorbitans, & quamuis hæc facultas Nuncijs concessa, ex quo confertur in alium contra concedentem, sit late interpretanda. c. fi. de verb. signif. cap. is cui. de præben. in 6. tamen non propterea videtur dicendum,
6 quod ita passim late interpretetur, vt † comprehendat ea, quæ alias non comprehenderentur. vt not. Doctor. in d. cap. fin. Secundò dicebatur, quòd hæc tertia quæ deducitur in casu proposito, dicitur tolli de ipso corpore beneficij, vt testes aperte dicunt: vnde liquet, quod beneficium istud consistit etiam in hac tertia; secus forte in casibus prædictarum decisionum, vbi dicitur, quod non datur, & sic non acquiritur, & hoc licet non fuerit omnino resolutum, tamen satis prima facie placebat aliquibus Dominis, quia re vera aliud est probari valorem ad effectum, vt videatur, an excedat facultates Nuncij conferentis, qui sunt termini quæstionis nostræ, qui vt dixi, est casus multum diuersus: si tamen de hoc particulariter ageretur, & alia via dubium propositum expediri non posset, potuisset forte in specie de eo agere.

GRASSI.

Vlixbonen. Matrimonij, Die Lunæ, 15. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 Testimonium serui non admittitur.
Nec etiam pro filio patroni & num. 2.
3 Testes non omni exceptione maiores aliquando probant, cum agitur de probatione matrimonij.
4 Nutrix etiam repellitur à testimonio.

DECISIO CCCXXXVI.

Domini dixerunt, tam Helenæ de Conto, quā Catherinę Gondisalui, examinatis pro Domina Maria diminutam fidem esse adhibēdam arbitrio eorum: & aliqui ex Dominis existimabant prædictæ Helenæ
1 nullam prorsus fidem adhibendam, † quia est serua, vt omnes testes tam Domini Petri, quàm Dominę Mariæ videntur fateri deponētes, quod est filia Mariæ Roderici seruæ, & regula est indubitata, partum sequi ventrem, l. partum cum vulg. C. de rei vend.

Nec placebat quod exemplo obijcitur, quod seruitus non sit de his, quæ sensu percipiuntur, quia testes vlterius procedunt, quod ea tanquam sua tractetur, & habetur domi, & foris, & dicunt quod in effectu serua dominatur: ex quibus apertè videtur inferri, quòd est in casu seruitutis, quod videtur sufficere, vt non admittatur in testem, l. quoniam liberi. cum auth. seq. C. de testibus.

Nec obstant testes D. Mariæ, qui dicunt, prædictam Helenam multum bene tractari in ea domo, & quod à multis dicitur, quod erat soror ipsius Mariæ. Quia dictum est, quod ijdem testes confirmant, quod sit serua, quatenus dicunt, patrem reliquisse sibi libertatem, qui pater adhuc viuebat: vnde libera ex hoc non poterat dici vel liberta, cum testamentum morte confirmetur, per vulg.

Nec obstat, quod dicatur, quod sit serua vel liberta
2 patris, non autem Mariæ. Quia † ex quo est serua vel liberta patris, est etiam serua vel liberta filiæ, & sic etiā Mariæ. l. licet. §. libertos paternos. ff. de verb. signif. Præterea dicitur esse consocia, vnde de suo magno interesse agi videtur, ne lenocinium exercuisse dicatur, quo casu testis repellitur per allega. & non solum tractat de se exoneranda, sed etiam de exoneranda matre. Aym. cons. 110. num. 12. post Alex. quem allegat. Et est etiam domestica, l. etiam. C. de testibus c. in literis. eod. tit. Cum igitur hæc omnia concurrant, visa est aliquibus ex Dominis repellenda in totum. Soc. cons. 118. nu. 8. lib. 1. Mars. singul. 385. Gram. cons. crim. 45. num. 29. Quod procedit etiam, vbi veritas aliter haberi non potest. Ceph. cons. 65. num. 27. & 28. ex quibus, vt dixi, videtur repellenda in totum: In quo non omnes conuenire videbantur. Aliqui enim dicebant, quod omnino non esset repellenda, cum aliqui testes videantur deponere de reputatione, & quodam quasi tractatu, vt
3 libera, & cum † materia sit fauorabilis, cum agatur de probatione matrimonij, in quo probando aliquando testes etiam non omni exceptione maiores admitti videntur, vt per trad. in c. videtur. qui matr. accus. poss. c. super eo. il secundo. vbi Abb. in 3. not. de testibus, magis apertè Dec. cons. 163. col. 4. sub num. 7. vers. 8. oppono. Alex. cons. 146. col. 4. vers. nec obstat. vol. 5. conueniebāt tamen etiam ita tenentes quod eius fides reseruaretur arbitrio cum non modica diminutione.

Quo ad secundam testem Catherinam Gondisalui, cum sit nutrix, & durет eius familiaritas consequenter
4 adhuc sit domestica, quæ † ambo nutricē repellere solent. Bal. in l. parentes. num. 3. in fi. C. de testib. Alber. de testib. num. 26. & desideret, quod matrimonium effectuetur, quod desiderium similiter etiam in causa matrimoniali in totum reijcit testem. Ruin. cons. 149. nu. 26. lib. 5. Paris. cons. 15. nu. 10. lib. 2. eius etiam fidē Domini voluerunt propterea pariter reseruare cum con-

ſiderabili diminutione. Idque tanto magis, quia inter
primum, & ſecundum examen ſunt quædam varia-
tiones, quæ licet ſaluari poſſe viderētur, ex ſpacio tem-
poris quod interceſſit inter vnum, & aliud examen,
tamen dictæ diſplicebant,

GRASSI.

In eadem Vlixbonen. Die Lunæ, 24. Maij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Arbitrarium eſt iudici familiarem repellere, vel eum admittere ſecundum qualitatem affectionis.*
2 *Tempus primi examinis attenditur ad repellendum teſtem, vel non.*
3 *Contrarietas teſtium, quam maximè fieri poteſt, eſt conciliandа.*

DECISIO CCCXXXVII.

DOmini reſeruarunt arbitrio duo teſtes, de quibus
in dubio, quia exceptiones exemplo datæ non
ſunt viſæ Dominis admodum releuantes. Familiaris
1 † enim non repellitur, ſed reſidet in arbitrio iudicis ſe-
cūdum qualitatem affectionis. Inn. in c. in literis, de te-
ſtibus, & ibi Ægid. nu. 11. Præpoſ. in c. 1. in prin. 1. q. 5.
2 Non obſtat, quòd Saluator fuerit ſolicitator, † quia
attenditur tempus examinis, & tempore primi exami-
nis non apparet, quod eſſet ſolicitator. l. 4. §. Iulia. ff. de
teſtibus, Nec probatur, quod habuerit ſalarium, Rom.
conſ. 410. Ferret. conſ. 79. nu. 9. & quamuis multi Doct.
reprobant hoc, tamen ex quo tempore primi examinis
non erat ſolicitator, omnibus iunctis placebat non re-
pelli, ſed vt dixi, reſeruari arbitrio. Contrarietates faci-
le tolluntur ex ſpacio temporis, quod interceſſit inter
vnum & aliud examen, ex quo tempore facile præſu-
mi poteſt obliuio. l. peregrè, de acq. poſſ. cum pluribus
vulga. Prima eſt, quòd vnus teſtis dicit, quod venit vo-
catus ex alia domo. Alius dicit, quod ſedebat in capſa:
in ſala, conciliatur, quia potuit ſedere poſtquam venit.
Secunda de varietate, etiam facile cōciliatur, quia poſ-
ſunt ambo dicta ſtare. Tertia, de panno laneo, vel lineo,
quòd habebat in capite Maria, eſt modici momenti.
Alia quòd D. Petrus videbat, vel non videbat, ſtante
illo ſpacio temporis, videtur ſaluari poſſe, cum tritum
3 ſit in materia teſtium, contrarietates † quam maximè
fieri poſſit, conciliandas in teſtibus, vulg. c. cum tu. cum
materia, de teſtibus cum pluribus concord. Non obſtat
quòd dicat ille, quod deſiderat victoriam. Quia reddit
bonam rationem, vt fuit dictum in illa Florentin. ma-
trimonij coram bonæ memoriæ Grato.

GRASSI.

In eadem Vlixbonen. Die Lunæ 18. Aprilis, 1575.

SVMMARIA.

1 *Pulchritudo mulieris ex quibus probetur.*
2 *Pulchritudo ſi in præſens, tanto magis in præteritum, probatur fuiſſe.*
3 *Amor viri erga mulierem ex quibus cōiecturis probetur.*
4 *Pulchrum eſt, ergo amabile, eſt tritum vulgare prouerbium.*
5 *Mulier quælibet præſumitur caſta, & honeſta, niſi contrarium probetur.*

DECISIO CCCXXXVIII.

PRopoſui dubium, *an conſtet de tribus concluſionibus.*
Prima, *quod D. Maria eſſet valde pulchra & formo-
ſa.* Secunda, *quod D. Petrus multum eam amaret.* Tertia,
quod eā conſequi nō poſſet, niſi mediante matrimonio. Pri-
ma, probatur per Mariā Percquytam, ad articulum cu-
mulatiuū & interrogatorium, vbi dicit, q eſt valde pul
1 chra & valde elegans, adeo † quòd nō eſt mulier in ea
ciuitate, quæ eam excellat, & ſuper interrogatorio red-
dit rationem, & quòd ſic videtur omnibus. D. Philippa
ait, quòd eſt ex pulchrioribus, quas ipſa videret, & ſu-
per interrogatorio, quòd eſt pulchra, & videtur ipſi te-
ſti pulchra, & ſic videtur omnibus, & in ſumma idem
dicunt omnes teſtes, de quibus in puncto. Motiua
exemplo facta non placuerunt, nempè quod pulchri-
tudo non percipiatur ſenſu, quia quicquid ſenſu viſus
percipitur, eſt pulchritudo, vel turpitudo. Minus ob-
ſtat, quòd deponant de tempore præſenti, & non in
præteritum. Quia ſi erat de præſenti tempore examinis,
2 tanto † magis debebat eſſe ante, cum eſſet adhuc magis
iuuenis. Tiraq. in l. 2. nu. 19. de leg. connub. in qua lege
infinita de pulchritudine tractat.
Quo ad ſecundam concluſionem, nempe de amore
D. Petri, fuit tentum, quòd & ille probabatur ex con-
feſſione ipſiuſmet primis reſponſionibus, & quamuis
in ſecūdis dicat, quòd ipſa magis faciebat amorem cum
ipſo, quam ipſa cum eo, tamen in dictis primis reſpon-
3 ſionibus ipſe hoc non dicit, & bene eius † amor colligi-
tur etiam ex dictis Frāciſci Saluatoris, Helenæ, Cathe-
rinæ, qui teſtes licet paterentur aliquam exceptionem,
tamen tollitur hoc ex ipſamet confeſſione D. Petri,
quòd etiam ſit valde veriſimile ex pluribus, non ſolum
(vt dixi) ex ſua confeſſione, ſed & quia fuit amor diu-
turnus. Item quia abſentia eum non extinxit, quæ ſolet
4 eſſe remedium amoris, † & fit etiam veriſimile ob ni-
miam pulchritudinem, iuxta illud, pulchrum eſt, ergo
amabile, Tiraq. vbi ſup. nu. 45. Non obſtat, quod teſtes
dicant, quòd faciebant adinuicem amorem, & teſtes
videbantur dicere, quod erat mutuus amor, quia dato
etiam, quod hoc eſſet, non per hoc tollitur, quin adſit
magnus amor D. Petri ex ſupra deductis. Minus ob-
ſtat, quod nō probantur ſigna furoris, quia de hoc non
agitur, & non dicitur in dubio quod fureret.
Quo ad tertiam concluſionem pariter fuit tentum
eam videri ſatis probatam. Primò, ex præſumptione
iuris, quia quilibet præſumitur bonus. l. merito pro ſoc.
5 Ergo † in D. Maria non eſt præſumendum delictum, &
inhoneſtas.
Secundò quia ipſemet confitetur, quod nutrix ſibi
obſtabat, & idem dicit eademmet nutrix, quæ confeſ-
ſio D. Petri ſupplet fidem ipſius nutricis, coniungendo
maximè cum prædictis dictum Helenę de Cunto, quę
dicit, quod cum eo non eſſet allocutura, niſi prius con-
traxiſſet matrimonium, & idem dicit Frāciſca Colaca,
& ſic iuncta, vt dixit, præſumptione iuris cōmunis cum
iſtis tribus, ac confeſſione eiuſdemmet D. Petri, Domi-
ni tenebant concluſionem ſatis videri probatam.
Non obſtant teſtes, qui dantur ad docendum de im-
pudicitia D. Mariæ propter conuerſationem cum illo
Percquyta, quia ſi attendamus datos per D. Petrum,
non probatur niſi rumor, quod eſſet cōtractura matri-
monium, hoc autē nihil ad impudicitiam: nam ſi alias con-
uerſabatur cum matre, & ſorore illius Percquyta vti
conſanguinea, & hoc modo ſaluatur etiam quod iret in
groppa cum eodem. Nam vltra quod vnus tantum eſt
teſtis, qui hoc probat, cum alij ſint de conſanguinitate
prędicta, facile hoc ipſum eſſet excuſandum ad euitan-
dum turpem & inhoneſtam pręſumptionem, quæ eſſet
concludenter magis, ac pene neceſſario probanda. Di-
xerunt tamen Domini quo ad prędictam tertiam con-
cluſionem quatenus in ea dicitur, quod illam non po-
terat habere niſi, &c. quod hoc non intelligunt de pręci-
ſa impoſſibilitate.

GRASSI.

Vlixbonen. Adminiſtrationis. Die Lunæ,
8. Februarij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Probatio ſuper matrimonio illa cōcludēs eſſe dicitur quādo*
vnus

vnus testis deponit de veritate, & duo de fama.

2 *Beneficium illud dicitur ad laicum pertinere, in cuius fundatione administratio deferebatur laico, & clerico.*

DECISIO CCCXXXIX.

QVia proposita in dubio sunt duo. Primò, *iustificatio quo ad modum vacandi*. Secundò, *quo ad valorem*. Circa primum, quia prætenditur modum vacationis esse per contractum matrimonij Saluatoris, duo dixerunt Domini circa hoc videnda esse. Primum, *an probetur matrimonium*. Secundum, *dato quod probetur, an cappellania siue administratio, de qua agitur, sit beneficium ecclesiasticum, & tale, quod vacet per contractum matrimonij, an magis sit administratio temporalis, quæ cadere possit in laicum, & vxoratum*.

Circa primum, an matrimonium Saluatoris sit probatum ante annum 1564. quo tempore Balthassar obtinuit suam gratiam, Et Domini dixere cõstare de matrimonio per testes, & primo per Antonium Gonzalos, qui ait articulum verum, & deponit de visu. Secũdò, per Antonium Marquera, quia plura ad hoc deponit, & expressis per eum concludit de tempore, cum multa narret etiam ante illud tempus, & deponit de fama. Tertiò, per Didacum Nunez, qui pariter probat
1 famam, & visa † est concludens probatio, quando vnus testis deponit de veritate, & duo de fama, ita tenet Seysel. qui etiam reprobat Alex. in l. Gallus, §. fi. nu. 13. post Bal. ibi, de liber. & posth. Suadetur etiam ex fide Notarij in executorialibus, qui attestatur de præsentia vxoris, cum etiam adsint testes de auditu, quæ omnia iuncta cum alijs adminiculis visa sunt Dominis probare concludenter præfatum matrimonium.

Circa secundum, an cappellania, de qua agitur, possit cadere in laicum vel vxoratum, an autem verè sit
2 beneficium ecclesiasticum, & fuit resolutũ, quòd † esset simplex administratio siue maioricatus temporalis, & quæ optimè caderet in laicum. Moti sunt potissimum ex fundatione ipsa, in qua huiusmodi administratio defertur laico & clerico. Quatenus enim laico cõpetit, eatenus impossibile est dici beneficium ecclesiasticum iunctis narratis in gratia Nuncij, item eiusdem dispositione, & in specie modo impetrandi inspecto. Licet enim in eadem gratia vocetur cappellania perpetua, tamen vocatur etiam administratio, siue maioricatus qui cadit in laicum: impetratur enim narrãdo, quod eius antecessores, quorum vnus saltem erat laicus, malè eam administrabant, nec voluntati Dominici testatoris satisfaciebat. Item conceditur per Nuncium stante huiusmodi negligentia administratorum, quorum vt dixi, alter erat laicus. Ex quibus omnibus iunctis placuit, administrationem, de qua agitur, magis dici laicalem, quam perpetuum beneficium ecclesiasticum.

Circa secundam partem dubij, an valor sit iustificatus, Domini dixerunt non esse iustificatum, quia testes non percutiunt tempus, de quo agimus, quia aliqui probant de 24. annis ante hoc tempus, alij testes qui post illud tempus deponunt, sunt singulares. Igitur eis non esse standum.

GRASSI.

Tiburtin. interesse seu Castri Sancti Angeli. Veneris, 19. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1. *Cõtractus in dubio præsumitur licitus, & nõ fœneratitius.*
2. *Contractus ille dicitur vsurarius, & illicitus, cuius interesse est taxatum, certum, & vniforme.*
3. *Vsura taxata, & compensatiua fructuum etiam in foro conscientiæ dicuntur deberi.*
4. *Actio ad rem vendi potest, quæ tanti æstimatur, quanti res ipsa, ad quam competit, sed contra nu. seq.*
5. *Pretium actionis venditæ non tanti debet æstimari, quanti res ipsa, & quare.*
6. *Vsura quæ non habet locum in vno ex contractibus correspectiuis, ita nec in alio.*
7. *Interesse taxatum non ratione fructuum, sed pretij, vsura dicitur.*

DECISIO CCCXL.

IN quæstione proposita, *an D. Antonello debeatur interesse conuentum, vel saltem proportionabile in casu de quo agitur*. Domini in primis pro validitate huius-
1 modi contractus constituebant regulam, nempè † in dubio contractum præsumi licitum, non autem fœneratitium, gl. per illum tex. in c. fi. in verbo. dubitatur. de vsur. Bald. in l. rogasti, §. si tibi. ff. si cert. pet. Duo in proposita difficultate aduersus contractum, de quo agitur, opponuntur. Primò, quòd interesse, de quo agi-
2 mus, † est taxatum, certum, & vniforme, ergo huiusmodi contractus redditur vsurarius, & illicitus. Sed circa hanc primam oppositionem visa est Dominis cõtraria opinio verior, concurrente verisimilitudine, & proportione respectu fructuum, vt in effectu huiusmodi interesse sit correspectiuum ipsis fructibus, & in hoc placuit dictum Dec. in c. cum venerabilis. colum. 6. nu. 14. de excep. quem refert, & sequitur Cagn. in l. curabit. num. 17. C. de actio. empti. Couar. lib. 3. variar. resolut. c. 4. num. 5. vers. 7. qui volunt promissionem etiam certam, & taxatam non censeri illicitam, quando, vt dicitur, fructus verisimiliter ascenderent ad interesse taxatum ex mente eiusdem Dec. cons. 111. col. fin. cũ pluribus cumulatis per Gabr. de empt. & vend. concl. 4. sub nu. 21. vers. contrarium, quibus aliqui ex Dominis addebant Bal. Nouel. in tract. de dot. parte septima, de priuil. 3. num. 3. Rimin. iuë cons. 118. nu. 12. cum pluribus seq. vol. 2. Gozad. cons. 55. nu. 11. Neuizan. cons. 74. nu. 5. Alc. cons. 8. in fi. Aym. de retract. con-
3 suet. Aluern. charta 11. nu. 8. Vbi † vsuræ etiam taxatæ, & compensatiuæ, fructuum, etiam in foro conscientiæ, & secundum aliquos etiam de iure diuino, dicuntur deberi, & Neuizan. in specie sub d. nu. 5. cum pluribus, quos allegat, refert esse licitam recompensationem quinque pro centenario, qui videntur termini quæstionis sententiæ, & per hoc approbatur à consuetudine, post Cæpol. de simul. contra. Afflict. Brun. Rocc. & Cagn. quos allegat.

Secundò opponitur, quòd cum Antonellus senior nunquam fuerit in possessione Castri, & consequenter ipse non habuisset fructus dicti Castri, non debet illos posse petere. Sed pro responsione considerabant Do-
4 mini, quòd actio † ad rem vendi potest, & in hoc multi Doct. voluerũt, quòd actio æstimaretur, seu de ea tanti iudicaretur, quanti de re ipsa, ad quam competit, ex deductis per Abb. in c. ex parte, num. 6. per Inn. ibi de alien. mut. iud. cau. fac. Sed in hoc aliqui ex Dominis
5 contrarium voluerunt, nempè, quod pretium † actionis venditæ non debet æstimari tanti, quanti res ipsa, sed minoris computato dubio litis euentu, & difficultate, quæ aliquando in exigendo oritur, ita videtur esse ex mente Syluestr. in verbo, vsura, qua ratione ergo re vendita, si emptor non soluit pretium, postquam res est sibi tradita, & eam possidet, intrat æquitas l. curabit, & Iulianus, §. ex vendito de action. emptio. Et sicut respecto emptoris, qui tradit pretium, nec rem habet, non est contractus vsurarius, si sibi promittatur iustum, & verisimile interesse recompensati-
6 uum, ita † nec debet dici contractus vsurarius respectu venditoris, vt in quæstione proposita. Cum igitur æquitas l. curabit. habeat locum in omni contractu correspectiuo tam nominato, quàm innominato, Cyn. & Castr. in l. de diuisione. ff. solut. matrimon. Corn. cons. 145. nu. 7. lib. 2, sequitur quod debet etiam habe-

re locum in hoc contractu, in quo Antonellus cedit, vt
Camillus det. Et illud videtur tollere omnem difficul-
tatem, quod Camillus non obligatur ad huiusmodi
fructuum præstationem, nisi post adeptam possessio-
nem, quo casu cum verum sit, quod rerum, & rei fru-
ctus reique etiam pretium habeat in manibus, non est
dubium habere locum æquitatem l. curabit.

Non obstat, quod castrum non sit recuperatum vi-
gore huius cessionis, quia cum exceptio huius cessio-
nis sit deducta in actis, & in senteñtia ipsa dicatur etiam
vigore fideicómissi, consequens est, quod sit lata etiam
vigore cessionis, & eorum partem, quam capiebat Tre-
bellianica, & legitima cedentis, dicitur cessionarius ha-
bere virtute d. cessionis.

Tertiò, contra prædictum contractum videbatur fa-
cere difficultatem, quod interesse, de quo agitur, non
7 videtur taxatũ ratione fructuum, sed pretij, & sic † vi-
detur induci vsura, ex dist. Plot. post alios ab eo relatos,
in l. si quando. num. 452. 453. & 454. C. vnde vi. Tamen
hoc nun alias fuit dictum posse sustineri taxationẽ præ-
dictam, quia licet dicatur interesse pretij non soluti,
veritas tamen est, quod hoc interesse pretij non soluti
habet relationem, & correspectum ad fructus per su-
pra dicta, & fuit dictum, Rotam alias teuuisse valere
taxationem etiam certam, vbi est proportionabilis ad
reditum, & liquidatis fructibus valere interesse corre-
spectiuum promissioni. Placebat etiam creditum Tre-
bellianicæ & legitimæ finitum per sententiam nõ posse
hodie teuocari in dubium, quia tanti fecerunt illud in
venditione & sententia, nisi ostenderetur iam fuisse
exactum eo tẽpore, quo casu cum prædicta cessio fuis-
set prorsus inutilis, nulla eius ratio habenda foret. Ex
quibus Domini firmarunt interesse conuentum deberi
Antonello à die habitæ possessionis d. Castri, præsup-
posito quòd eodem tempore prædictum interesse sit
verisimile & proportionabile fructibus, de qua pro-
portione si dubitetur, poterit videri ad partem.

GRASSI.

Callaguritan. Iuris Attendan. Die 1. Iulij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Iudicio maioris partis personarum vniuersitatis standum*
est, & non habetur ratio separatorum corporum etiam
quod personæ vnius ex corporibus vnitis, sint pauciores
quam personæ alterius.
2 *Illatio ex vno casu exceptuato aliquando fit ad similes ex-*
ceptuandos.

DECISIO CCCXLI.

FVit resolutum per Dominos io casu, de quo agitur
sufficere consensum maioris partis omnium simul,
nec esse necessarium consensum, etiam maioris partis
illorum de Fuentmaior, etiam quod ipsi de Fuentma-
ior essent minores numero in capitulo, quã illi de Na-
uarret. Moti potissimè ex latissimis verbis & clausulis
vnionis inter præfatas Ecclesias, cum enim per vnio-
nem duæ illæ Ecclesiæ sint effectæ vnum corpus & vna
1 vniuersitas, intrant vulgares reg. iuris, quod † standum
est iudicio maioris partis personarum huiusmodi vni-
uersitatis, & nõ habetur ratio separatorum corporum,
etiam quod personæ vnius ex corporibus vnitæ sint
pauciores, quam personæ alterius. Ita in his terminis
Abb. in c. pastoralis. in fine, nu. 7. vers. secus dic. vsq; ad
fin. de rescript. Et sequitur Felyn. in c. cum omnes. sub
num. 18. in 8. limita. in fine limitationis, vers. secus, de
constit. cum concord. Aliqui ex Dominis allegabant in
argumentum not. per Iaf. in l. fin. C. de impuber.

Secundò principaliter moti sunt Domini ex senten-
tia de consensu partium lata per illustriss. D. Card. Al-
dobrandinum dupliciter ponderata. Primò, per locum
à speciali, dum ait, quod in vno quidẽ casu maior pars
capituli de Nauarrette, & maior pars de Fuentmaior
concurrat, si beneficium vnius ecclesiæ sit dandum cle-
rico alterius ecclesiæ. Quia regula iam firmata erat cõ-
traria, quod, nempe, beneficia vnius ecclesiæ conferan-
tur clericis natis in eadem ecclesia, non in alia. Vnde
contra præfatam regulam dicitur non debere conferri,
nisi de consensu maioris partis vtriusque ecclesiæ.

Secundò per verba apertissima sequentia, & quod
per declarationem factam in hoc casu de maiori parte,
respectiuè non præiudicetur alijs casibus, in quibus
maior pars omnium simul de Nauarrette & Fuentma-
2 ior attendi consueuit. Et licet ex † vno casu exceptuato
aliquando inferetur ad similes exceptuandos, Dec. in l.
1. de reg. iur. not. in c. 1. de confirm. vti. vel inutil. tamen
inter casum exceptuatum in prædicta sententia, & ca-
sum exceptuandum, & alios de quibus agitur in pro-
posita quæstione, visa est Dominis longè diuersa ratio
differentiæ, & maximè attentis supradictis.

Ad testes exemplo examinatos vltra quod non per-
cutiunt casum, de quo agitur, Domini dixerunt depo-
nere per eundem præmeditatum sermonem, nec non
magis aliquos iudicare, quam testificare.

GRASSI.

In eadem Callaguritana. Die Lunæ,
1. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Procuratores repelluntur a testimonio eius causa, in qua*
fuerunt procuratores.
Idque etiam procedit in procuratore reuocato, propter do-
lum, vel fraudem præsumptam.
2 *Frater potest esse testis pro fratre in causa ciuili.*
Fallit nisi sit causa ciuilis ardua, vel grauis & nu. 3.
Quæ extenditur etiam ad consanguineos de linea trans-
uersali vsque ad qdartum gradum.
4 *Arbitrarium est iudici admittere in testes consanguineos,*
vel non, in causa ciuili.

DECISIO CCCXLII.

QVoniam testium illorum de Fuentmaior alij fue-
runt procuratores, & comparuerunt io causa,
iuxta decem præsup. alij verò sunt eorum consangui-
nei, vt ipsimet in depositionibus fatentur, placuit Do-
minis quoad primos, qui fuerunt procuratores, qui
sunt Petrus de Molina, Rocchus de Molina, Mattheus
1 de Valiente, & Antonius Ruiz, nullam † prorsus fi-
dem esse adhibendam, iuxta text. vulg. in c. insuper. de
testibus vbi Henric. Boic. num. 3. Imo. nu. 1. & 2. But. &
alij ibi. Faciunt tradita in l. si. ff. de testib. in c. Roman.
eo. lib. 6. Bar. in l. deferre. §. ijdem decreuerunt. de iure
fisci. sub num. 2. Io. And. pulchre in reg. cum quid vna
via, col. 1. de reg. iur. in 6. Abb. in c. fraternitatis. in fin.
de cler. non resid. & placuit ratio, quia ipsi sunt pars in
iudicio per plura latè cumulata per Felyn. in c. cum à
nobis, nu. 14. de testibus placuit mihi, decis. 125. in nou.
vbi hoc etiam procedit in procuratore reuocato pro-
pter dolum, & fraudem præsumptam.

Quo ad alios testes consanguineos fuit resolutum,
diminutam fidem esse adhibendam, arbitrio tamen
2 Domioorum, † nam licet in causa ciuili frater potest
esse testis pro fratre, l. parentes, vbi Bald. & Salyc. &
Doct. C. de testibus. Bart. in l. qui testamento. de testa.
But. Ioan. de Anan. & alij in c. cum oporteat. de accus.
& pro reg. firmat Felyn. in c. in literis. num. 10. de testi-
3 bus ex otente aliorum quos allegat, tamen † in causa
ciuili ardua, cuiusmodi visa est Dominis causa, de
qua agitur, prædicta regul. fallit. Bald. in l. parentes.
sub num. 1. versic. aut est causa grauis. vbi ait, quod
hoc casu non est integer testis, nec facit semiplenam
probationem, licet faciat aliquod indicium, vt per
cum

eum ibi, Salic. ibi, sub nu. 2. vers. aut est quæstio ciuilis, sed ardua, & non admittitur, &c. qui etiam inferius hoc dictum extendit ad consanguineos de linea transuersali vsque ad quartum gradum, vt per eum, ad idē addidi Soc. cons. 236. nu. 8. qui prędictam doctr. Bal. & Saly. refert, & cumulatè comprobat Gabr. de testibus
4 concl. 14. num. 28. Et quod † huiusmodi probatio arbitrio iudicis remittatur, vltra Butr. Imo. in d. c. cum oporteat, de accus. refert Gabr. d. cõcl. 14. nu. 25. Visum est etiam Dominis non carere multa suspicione nimiæ affectionis in hac causa prædictos testes, quod ex pluribus testibus, qui sunt in hac causa soli, hi pauci super hoc deponunt pro confirmatione supradictæ distinctionis, colligitur, & fuit allegata in his terminis, deci. in causa Burgund. præeminētiarum, sub die Lunæ 20. Decemb. 1568. coram D. meo Seraphino, quæ hoc ipsum negotium videtur decidere. Ex quibus visa fuit etiam esse sublata exemplo deducta, & quod dicebant prædictos testes esse examinatos parte non opponente in facto, deprehensum est esse falsum vltra alias responsiones per informantes accommodatas.

GRASSI.

Aquilegien. Canonicatus, & præben. Die Vener. 26. Martij 1574. & fuit confirmata die Veneris 15. Iunij.

SVMMARIA.

1 *Declaratio actus seu literarum prouisionalium potest fieri etiam pro parte non citata: & facienda est, ne sibi contradicant.*

2 *Dignitates & canonicatus non comprehenduntur appellatione beneficiorum.*

3 *Prohibitio expresè facta de beneficijs existentibus in cathedralibus, & collegiatis, non tollitur per quamcunque concessionem factam verbis generalibus.*

4 *Literæ missiuæ non requiruntur exactam recognitionem, & missa recepta præsumuntur ex earum subscriptione.*

5 *Notificatio requiritur in reuocatione legati ad tollendum errorem publicum.*

6 *Declaratio subsequens post alia specialia ad præcedentem dicitur noua concessio.*

DECISIO CCCXLIII.

FVit resolutum prouisionem Nūtij factam 26. Aprilis, ann. 1572. non sustineri ex defectu facultatum, quia in suis facultatibus expresè prohibetur conferre canonicatus in cathedralibus & collegiatis Ecclesijs. Nec etiam posse sustineri ex literis Illustris. Cardinalis Alexandrini, de an. 1567. quia per alias literas de ann. 1571. ante vacationem canonicatus, de quo agitur, per eundem Reuer. D. Card. fuerunt limitatæ, & declaratæ, nempè, ꝙ per literas ann. 1567. forma breuij non cēseatur alterata. Et huiusmodi declaratio tanquam cōsona stylo, & reducens huiusmodi negotium ad pristinam sui formam, secundum quam regulariter Nuncij non conferunt canonicatus, visa est attendenda, eo maximè quod literæ anni 1567. non sunt ita claræ, quin
1 admittant † interpretationem, vnde optimè possunt declarari ab vltimis annis 1571. etiam parte non citata, iuxta cons. Castr. 238. nu. 6. lib. 1. Et quod huiusmodi literæ ita interpretari debeant ne contradicant, facit c. inter dilectos. §. ceterum. de fide instrum. Abb. in c. cum M. col. 2. de testib. plura congerit Dec. cons. 602. nu. 5. & 6. Alex. cons. 141. lib. 2. col. 4. & cons. 145. studendo breuitati. col. 2. placuit etiam consil. Deci. 145. col. fi. nu. 3. per verba generalia non facilè censeri recessum à priori natura actus, ad idem etiā Dec. cons. 195. Addebant aliqui ex Dominis, quod hic videmur esse in materia restringibili, dum agitur in prædictis literis 1567. de correctione dispositionis Papæ in facultatibus Nuncij, & correctione styli negotij. Vnde appellatio-
2 ne etiam quorumcunque beneficiorum nō debent includi dignitates & canonicatus huiusmodi, arg. eorū quæ nota. Soc. cons. 260. sub nu. 14. & 15. li. 2. facit text. cum ibi not. in c. fi. de prob. & in c. cū illis. eod. li. 6. Rot. in antiq. deci. 489. & in nou. decis. 119. Et ꝙ talia verba vniuersalia etiā geminata non semper includant maiora expressis, sed aliquādo, vt in materia restringibili includant similia, facit glos. in l. fugitiui, C. de seru. fug. Bart. in l. quidam relegati, ff. de reg. dub. gl. in c. ex literis, de off. deleg. But. & Imo. in c. sedes, de rescrip. licet materia sit lata, ex quibus prædictę declarationi literarum, anni 1571. tanto magis standum esse dicebant. Et ideo placebat eisdem Dominis, quod per verba, *tutti li beneficij, & in qual si voglia modo, &c.* de quibus in
3 literis anni 1567. non † tolleretur prohibitio expresè facta de beneficijs existentibus in Cathedralibus & collegiatis. Sed magis quod permissio conferendi beneficia vacantia in mensib. reseruatis ampliaretur per prædicta verba, ad alias reseruationes, vt in effectu ampliatio esset in qualitate reseruationis, non aūt in quacunque qualitate beneficiorum, attentis præmissis, potissimum prædicta declaratione anni 1571. quæ in alia positione huius causæ non fuerant Dominis exhibitæ. Placuit etiam eisdem literas anni 1571. videri sufficienter recognitas ex deductis per informantes, itē ex subscriptione Cardinalis præsumi missionem, item recri-
4 ptionem † maximè à communiter accidentibus, cum maximè literæ missiuæ non requirant exactam recognitionem, vt sępè dixerunt Domini in Rota fuisse resolutum, cum non soleant scribi in præsentia testium, fuit etiam dictum parui referre, an peruenerint ad manus Nuncij vel minus, cum simus in declaratoria, quæ potuit fieri nedum ignorante nuncio, sed etiam inuito, Inno. in c. cum olim. de verb. sign. Fel. & Doct. in c. cum venissent. de iud. cū concor. licet omnino ex pluribus coniecturis vrgentibus, de quibus per informantes, potissimum aūt attenta grauitate negotij, subscriptione Cardinalis, item quod reperiuntur duplicatæ, videatur omnino fuisse præsentatas, ad Cald. cons. 4. de off. deleg. & dec. Mohed. 215. exemplo allegatæ placuit respōsio, quod ibi sumus in reuocatione legati, in
5 qua ad † tollendum errorem publicum requiritur notificatio per ibi tradita. Sed hic sumus in mera declaratoria quę nihil noui inducit, & incontinenti operatur effectum suū absq; aliqua notificatione per supradicta.

Attestationem verò prædicti Illustr. D. Cardinalis, de mense Octob. anni 1572. in ciuitate Venetiarum, litè pendente nemine citato factam, placuit non attendi, tum quia videtur continere contrarietatē cui prædictis literis anni 1575. tum † quia declaratio subse-
6 quens post aliam specialem præcedentem, dicitur noua concessio, vt per Barto. in l. ab executore, ff. de appel. Castr. & Moder. in l. hæredes palam. §. 1. de testa. Anchar. cons. 398. cum ibi cumulatis per Socin. cons. 250. nu. 10. lib. 1. & ideo non prȩiudicat iuri tertiò quęsito, vt subdit Soc. ibid. & maximè sequuta morte Pij V. Ex duabus ergo declaratorijs anni 1571. & 1572. placuit magis attendi illam de anno 1571. quę facta fuit ante vacationem canonicatus, de quo agitur, quam alteram Venetijs factam, vbi iam omnia supradicta superuenerant: & sic firmatum fuit prouisionem per S.D.N. Papam Gregorium factam intrare.

GRASSI.

Zamoren. Spol. de Toro. Die Lunę, 10. Maij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Spolium satis dicitur probari probato aliquo ex eius extremis.*

2 *Remedium recuperandæ datur etiam contra bonæ fidei possessorem.*

Spo-

3 *Spolium purgatum dicitur per interpretationem, & oblationem poſſeſſionis, etiam fructibus non reſtitutis. & num. 5.*

4 *Fructuum retentio non impedit purgationem ſpolij, ſed nō ſpoliator poſſit conuenire in petitorio, niſi fructibus integre ſolutis.*

6 *Oppoſitio fieri poteſt contra ſpoliatum de ſtatuto mandante, quod canonicus non conſtitutus in ſacris, non habeat vocem, etiā quod ſemel quis fuerit à capitulo receptus.*

DECISIO CCCXLIV.

FVit tentum, conſtare de ſecundo extremo in ſpolio ab anno 1568. vſque ad interpellationem, ſiue requiſitionē factam per confratres ipſi Ioanni de Mon-
1 roy, & ſpolium ſatis viſum eſt probari, quia † eo anno non fuit admiſſus, l. ſi quis conductionis. C. loca. l. fin. C. de acquir. poſ. cum alijs alleg. notatur per Doct. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſ.

Non obſtat prędicta ignorantia confratrum. Quia dato etiam quod habuiſſent iuſtam cauſam negandi, ſatis eſt quod ipſe in ſe non cecidit à poſſeſſione, non
2 enim requiritur dolus in conuento, quia † hoc remedium datur etiam cōtra bonę fidei poſſeſſorem. Innoc. Butr. & alij in c. ſępe. de reſtitut. ſpol. & de communi Ruin. conſi. 46. nu. 6. lib. 2. de mente Alex. vt per eum, & ſufficit ſpolium reipſa, idem Ruin. conſil. 5. num. 2. lib. 4. poſt Bal. & alios quos allegat. Credebant tamen aliqui ex Dominis hoc ſpolium durauiſſe tantum vſq;
3 ad interpellationem & requiſitionem, & † quando in effectu confratres ſe obtulerunt paratos admittere eū ad ſuam poſſeſſionem. Quando ergo Abbas requiſiuit Ioannem, vt veniat ad interſidendum, credebant aliqui ex Dominis conſtare, quod confratres nō amplius negabāt poſſeſſionem: nec eis obſtabat, quod fructus non fuerit oblati, vt ideo ſpolium non diceretur pur-
4 gatum. Quia dicebant, quod † illud procedit ad effectum, vt talis non poſſit conuenire in petitorio, niſi fructibus in integre ſolutis, & ita dicebant loqui text. in c. conquerente. de reſtitu. ſpol. & Bald. ibi. & dec. Rot. in nou. 319. dum dicit, alias in petitorio non debet audiri, & loquuntur omnes alij relati per Gabr. de reſt. ſpoliat. concluſ. 1. nu. 10. & per Aym. conſi. 140. nu. 3. Rip. in §. nihil cōe. nu. 50. iſta enim ſunt duo ſeparata & diuerſa & penitus non ſe attingunt, vt declarat Menoch. in 1. remed. recuper. nu. 276. cū ſeq. qui quā plures refert. Vnde renunciās ſpolio pōt petere fructus.

Secundò dicebatur, quod confratres non tenebantur ad fructus, ad quos non probantur condemnati. Et credebant iidem Domini, quod cum hæc requiſitio fuerit facta à prælato quod ſufficeret, quia ipſe habet adminiſtrationem. c. edocetі, vbi late Fely. de reſcript. Aegid. deciſ. 696. Maximè, quia ad inuicem omnia correſpondent. Confratres enim requiſiuerunt. Item dixerunt quod oſtēderet acceptationem, item quod ipſi erant parati admittere, item coram iudice procurator obtulit, quod admitterent eum. Item non appellauerunt à ſententia, poſtmodum Abb. eum requiſiuit. Ex quibus credebant prædicti Domini conſtare, quod
5 † confratres tunc non perſeuerarunt in ſpolio. Igitur inferebant deberi prædicto Ioanni fructus pro illo medio modico tempore ab actu non admiſſionis, vſq; ad prædictam requiſitionem, licet Domini firmarent pro maiori parte, tamen aliqui ſub aliquo dubio credebāt forte poſſe ſibi obſtare dictum Alcia. conſ. 41. vbi vult, quod contra ſpoliatum poſſit obijci de ſtatuto man-
6 dante, quod † canonicus non conſtitutus in ſacris non habeat vocem, etiam quod ſemel quis fuerit à capitulo receptus. Alia diſcurſus & exercitationis gratia aduertebantur. Hoc enim tantum firmatum eſt in prædicta poſitione conſtare de ſpolio Ioannis Montoy ab anno 1568. ob non admiſſionem eiuſdem Montoy, vſque ad actum requiſitionis & oblationis prædictæ. An autem per dictam interpellationem, & requiſitionē confratrum ſpolium dicatur purgatum de cetero. Et an aliquid poſſit opponi prædictæ interpellationi, voluerunt Domini, vt reſeruaretur, & videretur ad partes.

GRASSI.

Roman. Domus de roſa. Die Lunæ. 19. Nouembris, 1576.

SVMMARIA.

1 *Poſſeſſor quilibet præſumitur in bona fide, niſi probetur de mala.*

2 *Bona fides inducitur ex inſtrumento, & ex coniecturis etiam facile præſumitur ad tollendum malam fidē, quæ in delictum ſonat.*

3 *Titulus legati, & inſtitutio hæredis excludunt malā fidē. Item mutant cauſam poſſeſſionis, nec alia declaratio requiritur. & num. 4.*

DECISIO CCCXLV.

FVit reſolutum non conſtare de mala fide, ſed magis de bona fide Fauſtinę in caſu propoſito.

1 Primò, quia eſt regula quod † quilibet poſſeſſor pręſumitur in bona fide, niſi probetur in mala, l. penult. C. de pręſcript. long. temp. Secundò, ex inſtrumento antiquiſſimo venditionis factę Peregrino de Cardellinis, domino dimidię domus, de qua agitur, de alia dimidia de anno 1570. Quod inſtrumentum licet aliquibus in locis corrosum, tamen cum habuerunt pro ſatis legali, tum ex deciſione quod ſufficienter ſit adminiculatum iam facta die 7. Februarij, 1570. coram bo. me. Fini. tto. Tum etiam quia ſecundum Dominos, iſti defectus verborum, qui legi non poſſunt, non ſunt tales, vt ex alijs verbis inſtrumenti, item ex probabili & pene neceſſaria ratione recti ſermonis ſuppleri, & declarari nequeant. Ex quo inſtrumento dicebant Domini inferri ad bonum ius auctorem Fauſtinæ, nempè d. Peregrini de Cardellinis eius Aui, vt benè dedu-
2 citur per informantes. Quod † inſtrumentum placuit Dominis ſaltem ad effectum inducendi bonam fidem, quæ ex coniecturis facile præſumi ſolet, & ad euitandam malam fidem, quæ ſonat in delictum contra l. merito. ff. pro ſoc. Stante enim huiuſmodi titulo precedente pręſumitur Fauſtinę, & auctorum poſſeſſio ex illa cauſa proceſſiſſe, l. 2. C. de acquir. poſſ. Alciat. reg. 2. pręſumption. 24.

Tertiò ad corroborationem prędictorum placebat Dominis teſtamentum matris Fauſtinę, in quo ipſa legat hanc ipſam domum, quam vocat propriam ipſius teſtatricis, eidem Fauſtinę, item eandē Fauſtinam vnà cum Camilla ſorore hęredem vniuerſalem inſtituit, & ſic duo tituli reſultant Fauſtinę, ſcilicet legatum, &
3 inſtitutio hęredis, qui † ambo excludunt malam fidē, & indebitam perceptionem fructuum, præſumenda magis eſt poſſeſſio Fauſtinæ, ex titulo habili & bono ad id, quam inhabili, & malo, per vulg.

Ex aduerſo, quod Fauſtina fuerit in mala fide, allegatur quod præcedebat inſtrumentum obligationis dotis, in quo hæc domus erat Fauſtinæ hypothecata pro ſua dote. probatur ergo per teſtes poſſeſſio Fauſtinæ, quæ videtur pręſumenda ex titulo præcedenti, ſcilicet, ex hypotheca.

Hoc motiuum non placuit Dominis, quia huic poſſeſſioni magis videtur applicari prædictę præſumptiones, quia ēt dato, quod motiuum eſſet verum, ſuper-
4 ueniente poſtea titulo legati & inſtitutionis hæredis, ipſa potuit mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, nec requiritur alia declaratio. Creſcen. deciſ. 148. Than. dec. 52.

Achil.

Achil.de possess.decis.7. quia cum sibi legatur pignus
& ipsa acceptat legatum amplius non possidet nomi-
ne pignoris,sed iure dominij, quia Francisca mater ti-
tulo legati, non hypothecæ Faustinæ domũ reliquit.
Legans enim rem hypothecatam, dominium & pro-
prietatem quã habet,legare videtur, vt declarat Pau.
de Castr.in l.si res obligata,col.ij.sub nu.8.versic. item
adhuc oppono.ff. de legat.1. Acceptatio autem legati
colligi facile videbatur ex possessione semper conti-
nuata, vt ex dictis præsumptionibus.

Contrarietates quæ deducuntur ex articulis, visæ
sunt nullius considerationis. Stante ergo prædicta se-
riè & obseruantia facti plenius per informantes Fau-
stinæ relata,dicebant Domini satis constare de bona fi-
de ipsius Faustinæ habentis ius, & titulum à suis au-
ctoribus. Quod confirmari videtur ex confessionibus
ipsius Pauli in locis per eosdem informantes Faustinæ
allegatis, Raynaldum nullum ius habere in dicta do-
mo, sed ꝙ erant propria Franciscæ,quod apertè confir
matur ex dicto testamento Franciscæ, in quo dicitur
domum esse propriam ipsius testatricis, & in quo, vt
domina legat, & secundum prædicta placebat etiam
possessionem Pauli fuisse iure familiaritatis,stante ori-
gine & obseruantia prædicta, quæ non obstantibus
exemplo deductis placuerunt Dominis saltem ad hũc
effectum præsumptionis bonæ,vel malæ fidei, in casu,
de quo agitur.

GRASSI.

Reatin.Castri Postæ. Die Ven.10.Decemb.1574.

SVMMARIA.

1 *Restitutio ad opponendum testibus non est danda.*
2 *Testis primo dicto standum est, & non vltimo.*
Imò si iuratus post triduum rediens deponat contrarium,
non creditur. & num.3.
Et etiam si in mortis articulo dixerit, se falsum deposuis-
se,non creditur,& nu.4.
5 *Restitutio minori non datur in obligatione, quæ habuit*
originem contra maiorem.
6 *Executio iam primo loco petita,impediri non debet per re*
stitutionem in integrum.
7 *Mandatum quodcunque sufficit ad petendum restitutio-*
nem in integrum.
8 *Restitutio in integrum,an detur aduersus tres conformes,*
Rota modo negatiuam,modo affirmatiuam tenuit.
Imò an detur aduersus tres conformes super spolio latas,
est quæstio valdè dubia.& nu.9.

DECISIO CCCXLVI.

OMissis nonnullis fuit resolutum, in casu, de quo
agitur, nullo modo esse locum restitutioni in in-
tegrum,nec retardari debere executionẽ rei iudicatæ.
Primò,moti sunt Domini, quia in effectu nihil ge-
1 stum est cum minoribus. Secundò, quia petitur † resti
tutio ad effectum opponendi testibus, quæ de iure nõ
est danda, quia oppositiones sunt odiosæ. Tertiò, ali-
qui dicebant, quod non videatur releuans restitutio
ad effectum, vt testes pro Marcesijs examinati contra-
rium deponant. Rot.de testibus. decis.19.in nou.quo-
2 niam † primo dicto standum est,per plura ibi allegata,
Abb. in c. cum in tua. num.9. vers. aut ex interuallo,
But.num.5.& Fel.nu.4 versi.secunda conclusio.de te-
stibus,& est communis opinio,prout testatur Cor.cõ-
sil.37.sub num.15.vers.& dato a fortiori,volu.3. Dec.
3 in consil.189.nu.6.Imò † si testis iuratus post triduum
rediens deponat contrarium, eius testimonio ex vlti-
mo non creditur, tum propter longum interuallum;
tum quia præsumitur subornatus & informatus, tum
etiam quia varius in sua depositione,primo vnum de-
ponendo, postea contrarium, vt dicitur ad literam, in
4 dict. decis.19. Imò si testis † in mortis articulo dixerit
se falsum deposuisse, non nocet parti, vt habetur per
Bar.in l.si quis in graui.§.1.ff.ad Sylla,Bald.in authen.
si testis productis sub num.3. versic. quid si testis, C.
de testibus,& in l.generaliter,num.10.C.de non num.
pecun. Quartò,aliquibus placebat non esse locum resti
5 tutioni, quoniam † quando obligatio habuit origi-
nem contra maiorem, non consideratur persona mi-
noris,l.apud Iulianum, in prin.ex quibus cau. maior.
Doct.in dict. §. in hac. Nec sibi conceditur restitutio
in integrũ,ex edicto de minor.l.melius.ff.de minor.ita
Rolan, vbi supra num.2. Quintò,placuit ratio per in-
formantes deducta, quod si primo loco iam petita es-
6 set executio, tunc † per restitutionem in integrum nõ
debet impediri,vel retardari executio. Paul.de Castr.
in auth.quæ supplicatio,sub nu.3.versi vel dic melius
aut incipit ab executione. C.de precib.Imper.offeren.
vbi etiam attestatur alias ita esse iudicatum. & tradit
Rip.in l.4.§ condemnatum,ante nu.31. vers.aliquan-
do petitur restitutio, ff.de re iud. Alex.in cõs.225. col.
fin.vers.quia ita demum.lib.6.Soc.consil.78. sub nu.4.
circa fin.vol.3. Put. dec.10. de restit.in integr.& in de-
cis.279.incip.die 11.Iunij,lib.2.Cor.decis.161.& 178.
& ita dixerunt alias fuisse resolutum in vna Beneuen-
tan.coram Iunio,die 29. Decemb.1557. & in alia Ver-
cellen.Decimarum, coram Capuiaque,6. Iulij, 1558.
7 Sextò & vltimò,prædicta confirmantur,quia † nullũ
adest speciale, vel generale mandatum minorum ad
petendũm huiusmodi restitutionem : imò citata par-
te ad docendum de huiusmodi mandato, si quod ha-
bet apud acta,vsque ad hanc horam nullum exhibuit.
Quare sine vlla contradictione Domini dixerunt lo-
cum esse executioni.
Domini in quæstione proposita omiserunt illam di-
8 sputationem, † an aduersus tres conformes minor re-
stituatur,in qua Rota alias variè promisit,& aliquan-
do secuta est opin.Bald.& Alex.negatiuam,ne tres sen
tentiæ tanto dispendio, & labore obtentæ sint ludi-
brio,aliquando secuta est opin. Salic. affirmatiuam,vt
plenè per Cassad. de rest. in integ.decis.1.nu.3. saltem
quando vel ex nouis vel antiquis aliquid appareat, ꝙ
præsumptionem calumniæ excludat, quam etiam va-
rietatem opinionum referunt apost. ad Bal. in l.vnica.
sub nu.16.in verbo,nũquid. ne lic.tert.prouoc. & Co-
uar.pract.quæst.lib.1.cap.25.nu.7. Nec etiam omnino
9 placuit, quod in spolio non daretur restitutio, quia
hoc videtur dubium,& habere multam difficultatem,
videmus enim,quod in spolio Ecclesia restituitur, Io.
And.Anch.Gemin.& Fran.in c.1.de in integ. restit. in
6.Achil.de rest.in integ.decis.5.& restitutio sui natu-
ra retardat executionem rei iudicatæ. Ant. Aug. qui
plures refert in repert. de restit. in integr. num. 3. sed
quicquid sit de præfatis, fuit resolutum prout supra.

GRASSI.

Ciuitatis Castelli.Supplementi legitimæ.Die Mer-
curij,24.Nouembris,1574.

SVMMARIA.

1 *Tempus mortis in detractione legitimæ inspicitur quo ad*
quantitatem bonorum: quo ad qualitatem,tempus peti
tionis.& nu.4.ex magis communi,& num.5.
2 *Legitima non augetur etiam quod bona augeantur post*
obitum testatoris sine industria hæredis.
3 *Legitima detrahitur contra voluntatem defuncti: secus*
in legatis.
4 *Legitima quãdo detrahitur, inspicitur tẽpus mortis, quo*
ad ipsa bona: secus quo ad eorum valorem. & nu. seq.
6 *Legitima debetur de bonis,& corporibus hæreditarijs &*
dicitur quota bonorum,& non hæreditatis,nec succes-
sionis.

7 Aug-

7 *Augmentum proueniens ex corpore debito legitima, cedit lucro ipsius.*

DECISIO CCCXLVII.

DOmini dicebant videri multum difficile decidere hanc quæstionem ex auctoritatibus: nam pro informantibus tenet Corn. & Curt. iun. in consil. alleg. quibus addebant Bertr. qui hoc bene dicit, consil. 141. nu. 15. cum seq. in 1. par. & posset forte addi Bal. relatus à Fab. in auth. nouissima. vbi dicit, quod quoad
1 † quantitatem bonorum inspicitur tempus mortis, quo ad qualitatem, tempus petitionis. Contrariam opin. latissimè tenet, vbi hunc articulum ex professo tractat Curt. sen. qui refert eam esse communé, consil. vt nu. 30. & per tot. Ias. in auth. nouissima. nu. 5. C. de inof. test. vbi sub nu. 6. dicit, quod nemo discrepat. Paris. cons. 45. num. 31. cum seq. lib. 2. Bertran. cons. 418. nu. 3. lib. 7. Hoc idem videtur velle Nat. cons. 156. nu. 6. Port. cons. 93. nu. 97. Crot. cons. 120. nu. 15. vbi refert cons. Curt. sen. quem etiam refert Rip. in l. in quartâ, num. 46. ff. ad leg. Falcid. cum quib. posset forte iungi Alex. cons. 13. nu. 15. lib. 2. vbi dicit, satis est, quod filius habeat legitimam tantum de bonis, quæ habebat pater tempore mortis suæ, inspecto statu, & qualitate, in quo, & in qua sunt bona tempore mortis ipsius patris, quæ opin. comprobatur ex illa receptissima sentétia,
2 quod etiam quod bona augeantur post obitum testatoris sine industria hæredis, non tamen augetur legitima. l. etiam. §. fin. l. si patronus ex debita. §. fin. de bon. liber. quæ leges, etiam si loquantur in legitima debita patrono, habent locum etiam in legitima debita alio, vt per Paul. de Cast. nu. 4. Alex. nu. 6. & Hercul. in l. in ratione. la seconda, ff. ad leg. Falcid. Crot. in l. frater à fratre. num. 42. cum sequen. ff. de condict. indeb. Socin consil. 22. in fin. lib. 3.

Et licet io cótrarium faciat text. in l. serui qui apud
3 hostes, ff. ad leg. Falc. quod serui † augent hæreditaté ad fauorem legatariorum, tamen resp. quod legatarij habent secundum voluntatem defuncti, legitima autem detrahitur contra voluntatem defuncti, quæ solutio fuit etiam Sal. in l. scimus. §. repletionem, in vers. in contrarium. C. de inoff. testam. quam opin. & solutionem sequitur Afflict. decis. 382. Et in effectu est in-
4 dubitata regula, quod † inspiciatur tépus mortis. Rip. in c. cum M. sub nu. 38. vers. arbitror opin. Bal. Cagnol. in § 4. l. Papinianus, in 5. præmisso, nu. 8. qui plurimos refert. ff. de inof. test. Ias. in l. quod seruus. ff. de cond. ob caus. vbi testatur de magis cómun. sub nu. 12. vers. sed communior opin. Sed iure & auctoritates istę non bené videntur applicari huic quæstioni. quia d. l. etiá. & d. l. si patronus ex debita, §. fi. loquuntur de augmé to extrinseco quando bona ipsa augentur, vt tunc in-
5 spiciatur tempus mortis, quo ad ipsa bona, sed † quo ad valorem auctum de eisdem bonis in eodem statu remanentib. videtur forte alia ratió, vt non in ea pariter attendatur tempus mortis. Et istud est ꝙ dicit Curt. iun. & Bertran. Diuersitas rationis in valore videtur liquere ex hoc, quia si legitima debetur de corporib. & bonis hęreditarijs, corpora & bona ipsa sola videntur esse in obligatione, non aút valor, qui vere & principaliter non videtur deberi. Legitima .n. vt est notú, debetur de bonis, & corporib. hæreditarijs, l. Papinia-
6 nus. §. 4. ff. de inof. testam. & dicitur quota bonorum, & non hęreditatis, licet in hoc sit difficultas apud Doct. an dicatur saltem quota successionis, quia legitimam videtur habere filius vt hęres. Tiraq. de iure primog. q. 35. nu. 1 licet alij distinguant quoad æs alienum, & quo ad successionem. Et in summa ex prędicta ratione inclinabant Domini, tempus mortis debere attendi, cum dicatur quota bonorum, & corporum hęreditariorum, non [illegible] valoris, quia si de corporib. vt dictum est, legitima debet detrahi, non videtur afferri
7 ratio, cur augmentum proueniens ex illo corpore debito, non cedat lucro ipsius legitimę, & bené sentit Bertrand. num. 15. & 16. Et huic motiuo dicebant, quod Curt. sen. non bené videtur respondere, licet pro responsione dicat, quòd ita statutum est per illas leges, & quòd argumentis non est vtendum, quæ tamen leges non loquuntur in istis terminis particularibus: Illud ꝙ dicitur ꝙ repletio fit ipso iure. §. repletionem in argumento legitimæ, est verum, sed secuta petitione, Tiraquel. in l. si vnquam. in verbo, reuertatur. nu. 14. plenius Menoc. cons. 77. nu. 23. Et propterea stantibus difficultatibus prætatis Domini nihil resoluerunt, sed dixerunt videndum esse, vel an ex facto etiam ratione moræ hæc quæstio decidi posset, vel quod videantur rationes huius opinionis.

GRASSI.

Hispalen. Pensionis 200. Ducatorum. Die Veneris, 4. Nouemb. 1575.

SVMMARIA.

1 *Citatio facta ad domum, vel secundum stylum sufficit, vt valeat.*
2 *Clausula solita in mandato apposita illud sustinent, vt valeat.*
3 *Suspensio petitorij præiudicat in eodem iudicio, & inter easdem personas.*
4 *Arbitrium iudicis in iudicando intelligi debet, prout de iure licet.*
5 *Exceptio rei iudicatæ obstat agenti iudicio retinendæ.*

DECISIO CCCXLIII.

FVit dictum, nullitatem ex defectu citationis nó es-
1 se considerabilem, tum quia † citatio ad domú sufficit. Rot. de dolo & contum. dec. 8. in antiq. & prima. eo. ti. in nou. Tum maximè, quia dicta citatio est secúdum stylum, cum fuerit facta in Acie campi Floræ, & ad domum secundum solitum, & licet relatio nó adsit per vnum cursorem, dictú est, sufficere, quod adsit per duos & visa est Dominis hęc obreptio multum leuis.

Altera nullitas ex defectu mandati pariter non pla-
2 cuit. Nam imò clausulæ mandati exemplo ponderatæ visæ sunt sufficientes, & placuit alleg. decis. Aegid. 5. quam sequitur Felyn. in c. sedes. col. 10. versic. considera, quarto, de rescriptis. Rot. decis. 375. in nou. Alia nullitas ex defectu iurisdictionis, quia esset suspensum
3 petitorium coram A. C. pariter non placuit. Quia suspensio petitorij præiudicat in eodem iudicio & inter easdem personas, non inter diuersas. Suspensio ergo facta inter Dominicum & Alphonsum non præiudicabit in alio iudicio Dominici cum Didaco, cum maximè Didacus noua persona nouam commissionem citationum obtinuerit, & si etiam posset dici non esse nouum iudicium, quod ex prædictis non placebat, tamen respondebatur per Dominos esse recessum a d. suspensione petitorij per ipsum Dominicum pensionarium, quatenus ipse obtinuerat ab A. C. post d. suspensionem petitorij declaratoriam contra Didacum ob non partitionem literarum, vnde facto eiusdem Domini petentis, d. suspensio est sublata, & sic ista etiam nullitas non placebat.

Alia nullitas in d. sententia D. Veralli visa est Dominis considerabilis ex defectu iurisdictionis, népè, quia
4 cómissio † Didaci fuit reformata, vt staret sine retardatione solutionis pensionis arbitrio Rotæ, quod intelligi debet prout de iure: sed de iure erat quòd constito de literis & possessione Dominici, ꝙ deberet procedi cum dicta clausula, & manuteneri in sua possessione nec debuit præiudicari Dominico in hoc suo iudicio possessorio per protestum & expeditionem in petitorio. Sed etiam respondebatur, quia cum pręcederent tres sententiæ super nullitate pensionis, super qua có-

sensus

ſenſus erat præſtitus, & conſequenter cum conſtaret de notorio non iure penſionarij in petitorio, idem penſionarius non erat manutenendus in d. poſſeſſione.
5 Quia agenti † iudicio retinendæ obſtat exceptio rei iu
dicatæ in petitorio, de communi Rip. in §. nihil commune, nu. 97. poſt alios omnes ibi. Card. in clem. vnica. q. 15. cum ſeq. de cauſ. poſſ. & propriet.

Dubitabant autem Domini, an illæ ſententiæ nocerent Dominico penſionario, & an ipſe fuerit legitimè citatus in illo iudicio, vt ſibi obſtet d. exceptio rei iudicatæ, an magis dicatur res inter alios acta. Voluerunt igitur in ſpecie de hoc dubitari, an exceptio rei iudicatæ obſtet Dominico agenti retinendæ in caſu, de quo agitur.

GRASSI.

In eadem Iſpalen. Penſionis. Die veneris 27. Ianuarij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Clauſula, ſine retardatione ſuſpendit, vel limitat iuriſdictionem.*

2 *Poſſeſſorium nunquam ſuſpendit petitorium, quando in eodem iudicio ab vno intentatur petitorium, & ab alio poſſeſſorium retinenda.*

Fallit ſi ab eadem intentatur poſſeſſorium, & petitorium ſimul, & num. 3.

3 *Actor ſi in incorporalibus vult releuari ab onere probandi, debet prius terminari poſſeſſorium, quando ab eodem vtrumque intentatur.*

Fallit, niſi poſſeſſio repugnet primo ſtatui, nu. 5.

4 *Iudicium nullitatis eſt præiudiciale, & abſorbens poſſeſſorium.*

5 *Poſſeſſorium retinendæ prius terminatum non releuabat onere probandi, quando poſſeſſio eſt contra ius, vel repugnat primo ſtatui.*

6 *Delegatio iudici facta, vt ex ſuo arbitrio procedat, intelligitur de iure.*

7 *Clauſula ſine retardatione, ſine alia clauſula, non impedit executionem quando conſtat de non iure.*

DECISIO CCCXLIX.

DOmini erant pro validitate ſententiæ, etiam fatē-
1 do (vt eſt verum) quòd clauſula, *ſine retardatione,*
&c ſuſpendat, vel limitet iuriſdictionem. Item quòd clauſula, *arbitrio Rotæ,* intelligatur prout de iure per allegata. Et mouebantur ex infraſcriptis.

Nam licet de iure ſit, quòd quilibet in ſua poſſeſſione manuteneatur, tamen de iure non eſt, quòd quādo
2 ab † vno intentatur petitorium, & ab alio intentatur
poſſeſſorium retinendæ, quia intentans petitoriū hoc caſu non contendit ſe poſſidere nec poſſeſſorium ſuſpendat petitorium. Imò in hoc caſu vtrumque iudicium procedit, Bart. in §. nihil commune, in 4. not. nu. 26. ff. de acquir. vel amit. poſs. & ibi bene not. Rip. nu. 164. vbi quòd facilius admittitur cumulatio in hoc caſu, quando intentatur à diuerſis. Quia non poteſt intrare obiectum contrarietatis, quòd idem etiam dicit Crot. conſ. 105. nu. 3. Menoch. de retinen. in 3. remed. num. 533. Quo ita ſtante dicebant, ſententiam, de qua agitur, eſſe validam: nam ſi clauſula, *arbitrio Rotæ,* intelligitur prout de iure eſt, vt dixi, ſequitur quòd poſſeſſorium retinendæ non ſuſpendit petitorium, quando ab vno intentatur petitorium, ab alio poſſeſſorium retinendæ ſi non contendant eadem poſſeſſione ſe poſſidere, quia nulla regula impedit hunc concurſum ex ſupra, & alias allegatis.

Non obſtat, quæ in contrarium adducuntur. Et pri-
3 mo, quòd in corporalibus, ſi actor velit releuari † ab o-
nere probandi, prius debet terminari poſſeſſoriū, Bart. in d. §. nihil commune, num. 18. cum alijs alleg. Quia doctr. Bart. in d. §. ibi procedit, quando ab eadem perſona, nempè ab actore intentatur petitorium, & poſſeſſorium: at hic ſecus eſt. Nam prius fuit actum de nullitate penſionis per Didacum. Et Dominicus aduerſarius intentauit remed. retinen. & ita loquuntur Doct. allegati. Imò iſto caſu videretur prius proceden-
4 dum ſuper † iudicio nullitatis, quod eſt præiudiciale,
& abſorbens poſſeſſorium, Bart. in l. ordinarij. num. 13. de rei vend. Et ſi dicatur, quod Didacus remanet reus, quia commiſit cauſam tractationum, &c. Reſpōdetur quod etſi, quo ad introductionem iudicij, ſit reus, tamen in ſua exceptione eſt actor, quia tenetur docere de nullitate penſionis. Dicebatur inſuper, quod ſi velimus, quod Didacus ſit reus, ſequitur, quod Dominicus aduerſarius erit actor, qui intētat poſſeſſorium, & Didacus reus, qui intentat petitorium. Et in vtroque caſu idem videtur dicendū, quia debet prius decidi iudicium magis præiudiciale, & quod aliod abſorbet.

Secundò dicebatur, quòd nec in abſtracto, nec in cō-
5 creto procedit oppoſitio. Non in abſtracto, quia † etiā
quod eſſemus in caſu, in quo ab eodem intentaretur petitorium, & poſſeſſorium ſuper penſione, non haberet locum illa ratio, quod ideo debeat prius terminari poſſeſſorium retinendæ, vt poſſeſſor releuetur ab onere probandi. Quia hæc poſſeſſio, quę eſt contra ius, & quæ imponit ſeruitutem beneficio, & repugnat primo ſtatui beneficij, nō releuat ab onere probandi Bar. in l. ſi prius. ff. de oper. no. nunc. latiſſ. Rau. Alex. in §. nihil commune, num. 289. cum ſeq. in concreto nō applicatur, quia cum Didacus diceret penſionem nullā, ipſe non poterat prætendere, quod poſſeſſio ſua releuaret eum ab onere probandi. Nam ipſe aliquam poſſeſſionem non contendebat. Et propterea non poteſt prædicta oppoſitio applicari huic caſui.

Non obſtat, quòd ſignatura, quādo conſtat de poſ-
6 ſeſſione, det clauſulam, ſine retardatione, quia † remiſit
in caſu noſtro hanc materiam ad Rotam, vt procedat cum ea, vel ſine arbitrio ſuo, & ſic prout de iure. Vnde ſubdebant aliqui ex Dominis, quod licet ſignatura appoſuerint hanc clauſulam ſeruando ſuum ſtylum, tamen in hoc caſu ſtante clauſula, *arbitrio Rotæ,* quæ vt ſupra dictum eſt, exponitur, prout de iure, ſtylus delegantis non eſt ſeruandus a delegato, ſed magis ſeruanda eſt diſpoſitio iuris communis, quia in hoc nulla videtur differentia inter ordinarium, & delegatū. Ioan. Andr. in rub. de conſtit. col. fi. vbi Anton. de Butr. num. 8. quos alij Doct. ſequuntur, videlicet Alex. in l. ſola, de iuriſd. om. iud. quicquid dixerit Ang. in l. mādata,
7 §. & ſi prætor. ff. de offi. eius. Addebant † alij pro con
firmatione prædictorum, quod etiam, vbi eſt clauſula ſimplex, *ſine retardatione, ſine alia clauſula,* tamen denegatur executio, quando conſtat de vitio in ventre, & ſic de non iure, Sarnen. in compend. ſignat. num. 84. cum ſeq. Caſſad. deciſ. 10. de reſcript. Achil. prima, de penſion. item 3. de commiſſion. cum ſimil.

Quæ dicuntur de poſſeſſorio recuperandæ, non obſtant, quia non eſt intentatum recuperan. fuit etiam allegata, deciſ. Afflict. 135. num. 2. & 3.

GRASSI.

In eadem Iſpalen. Die Veneris 6. April. 1576.

SVMMARIVM.

1 *Effectus rei iudicatæ, quando eſt ſuſpenſus per commiſſionem reſtitutionis in integrum, debet procedi perinde, ac ſi omnia eſſent integra.*

DECISIO CCCL.

REſolutum non conſtare de non iure Dominici ad effectum, de quo agitur, ſ. vt impediatur manutentio. Venit .n. Dominicus ante omnia manutenendus. Quia non conſtat de non iure ſuo ratione hæreſis cum abſoluto præcedat prouiſioné canonicatus. ideo

ſi pars

si pars prætendit Mudanam relapsum, debet probare
de tempore prouisionis,& reseruationis.

Neqoe etiam obstat illegitimitas, quia cum adsit
dispensatio, licet non sit iustificata, tamen suffragatur
in hoc possessorio, & deinde io petitorio poterit iu-
stificari.

Non obstat res iudicata super nollitate pensionis.
1 Quia eius † effectus est suspensus per commissionem
restitutionis in integrum. Ideo debet procedi perinde,
ac si omnia essent integra. Cassad. de rescri. decis. 13.
& de sequest. pos. & fruct. decis. 1. Ideo cum de qoasi
possessione Dominici constet,& habeat literas expedi-
tas, ante omnia venit manutenendus.

GRASSI.

In eadem Ispalen. Die Lunæ, 28. Maij 1576.

SVMMARIA.

1 *Absolutoria in petitorio ferri potest, postquã est decisum possessorium suspendere petitorium.*

2 *Petitorium & possessorium, quando ab eodem non intentantur, non debet prius terminari possessorium ad effectum releuandi ab onere probandi in incorporalibus.*

3 *Dominium quando incidenter allegatur, possessor præsumitur dominus.*

4 *Petitorium si pro ponatur ab vno, & ab alio possessoriũ, debent vnica sententia terminari.*

5 *Iniustitia quacunque etiam non notoria sufficit ad retractandum sententiam ad effectum restitutionis, etiam quod transiuerit in rem iudicatam.*

DECISIO CCCLI.

RESolutum, sententiam absolutoriam, de qua agi-
tur, non esse iniustam, stante illegitimitate Mu-
danæ resignantis. Et licet allegetur dispensatio super
ea, tamen non constabat eam esse iustificatam. Et cum
iam fuerit decisum, quod hoc possessorium suspende-
1 bat petitorium, bene † potuit ferri sententia absoluto-
ria io petitorio ex prædicto capite, quia dispensatio
non erat iustificata, &c. Nam hæc possessio non est
præter ius, quicquid dicat Guid. Pap. decis. 629. per
tot. & signanter in fi. ver. ista possessio est præter ius,
sed magis est contra ius, & non releuat ab onere pro-
bandi, vt fuit resolutum in Placentin. coram R. P. D.
Robusterio. de anno 1570. vel 1571.

Non obstat, q̃ quando quis vult releuari ab onere
probandi in incorporalib. debet prius expediri posses-
2 sorium. Quia hic petitorium,& possessorium oon in-
tentabatur ab eo, vt fuit resolutum coram me, ex qua
resolutione resultat ratio diuersitatis.

Non obstat, quòd quando literæ sunt expeditæ, &
constat de possessione, non admittantur exceptiones
requirentes altiorem indaginem. Quia hæc exceptio
noo requirebat altiorem indaginem, ex quo io actis
non apparebat de iustificatione dispensationis.

3 Non obstat, quod † possessor præsumatur dominus,
quando incidenter dominiũ allegator. Quia hic prin-
cipaliter de dominio quærebatur, cum esset commissa
causa super nullitate,&c.

Secundò, quia possessio contra ius, vt dictum est,
non releuat ab onere probandi.

Non obstat, quòd cõsenserunt huic pensioni,& eius
solutioni existentes in solutione. Quia ex quo dispen-
satio non est iustificata, non habebant ius, & conse-
quenter per hoc non tollitur, quin sententia sit iusta.

Nõ obstat, quòd auctor Didaci cõsenserit ipse huic
pensioni, quia hoc esset videndũ particulariter,& po-
tius resolutio innuit contrarium, quatenus in prędicto
consensus vocatur prætensa pensio, &c. Ad effectum
tamen præsentis disputationis aliqui Domini dubita-
bant, an possit dici, quod nihilominus idem R. P. D.
Index in d. sententia grauauerit Dominicum ex eo,
quod omisso possessorio pronunciauit tantum super
petitorio,& hoc cum præsupposito, quod coram eo cõ-
staret de literis Dominici, & eius quasi possessione.
Mouebantur ex commun doctr. Bar. io §. nihil com-
4 mune, nu. 37. quæ vult, quod † vbi ab vno proponitur
petitorium,& ab alio possessorium, debent vnica sentẽ
tia terminari, quem seqountur ibidem Fab. Accoráb.
num. 173.& alijs.& de communi, Soc. Iun. oum. 382.
post Alex.& Ias. ibi. Et omissio huiusmodi licet non fa
ciat nollitatem, vt per Alex. ibid. nu. 98. tamen negari
non potest, quio faciat grauamen, quòd forte suffice-
5 re posset ad obtinendum restitutionem. Nam † ad hũc
effectum qualiscunque iniustitia etiam non notoria
sufficit ad retractandum sententiam, etiam quæ tran-
siuit in rem iudicatam, vt fuit resolutum coram R. D.
Seraphino in vna Ausiman. dotis. Lunæ, 14. Martis
1575. maximè in supremis tribunalibus, per decis.
Guid. Pap. 216. sub nu. 8.& 368. Quo stante ijdem Do
mini inferebant, secundã sententiam declaratoriã pos-
se confirmari in parte tangente possessorium: in parte
tangente petitorium,& reuocationem præfatæ primæ
sententiæ, debere reuocari, nisi Dominicus interim ve-
lit iustificare suas literas. Subdebant etiam, Domini-
co videri posse subueniri per summarijssimum pos-
sessorium etiam pẽdente ordinario, vt nuperrime fuit
resolutum in illa Lucan. pensionis coram eodem R. P.
D. Seraphino, pro absolutione tamen pensionis præ-
sentis difficultatis, & pro veritate prędictorum fuit di
ctum, quod videretur sequens dubium in primis, nem
pe, præsoppofito, quod prædicta sententia sit iusta, an
constet de sufficienti causa præstandæ restitutionis in
integrum Dominico, in casu de quo agitur. Et si partes
agãt circa doctrinam prædictam in d. §. nihil commu-
ne. an debuerit possessorium, de quo constabat, termi-
nari simul cum ipso petitorio.

GRASSI.

Zamorem. Spolij. de Thoro. Die 10. Octob. 1575.

SVMMARIA.

1 *Spolium purgatur per oblationem realem,& veram, non autem verbalem.*

2 *Fructus in libris computorum descripti, dicuntur liquidi.*

3 *Liquidatio fructuum petita à parte ante omnia facienda est, vt de attentatis dicitur.*

4 *Oblatio quæ in restitutione spolij non continet refectionem damnorum,& expensarum, est reijcienda.*

5 *Sucumbens in negotio principali de stylo Rotæ condemnatur in expensis.*

DECISIO CCCLII.

QVo ad primam partem dubij fuit conclusum, spo
lium non esse sufficienter purgatum. Et dicebãt
Domini oblationem confratrum esse deficien
tem, ergo noo induci purgationem, nec litis renuncia-
tionem. Ang. Aret. post Bal. in l. lite in 2. not. num. 2. C.
1 de litig. Oblatio autem primo deficit, † quia non est
certa, quatenus io mandato confratrum dicitur consu
lere quicquid ei debebatur, & habere debebit: ista
enim verba, *habebit*, vel *habere debebit*, importent litis
liquidationem, in quibus possunt cadere plures instã-
tiæ, vt est tritum in Rota. igitur redditur subobscura,
& incerta, non autem vera,& realis, ergo non sufficit,
per alias dicta placuit dictum Bald. io l. 1. oo. 1. C. ne
liceat tert. prouoc. Marsil. sing. 128.& 129.

Nec placuit, quòd huiusmodi fructus videãtur illi-
2 qoidi. Quia † imò videbantur certi per relationem ad
libros ipsorummet confratrum, quibus descriptæ sunt
singulis annis portionis quarũcunq; rerũ, ex qua rela-
tione

tione resultat certitudo, l. 1. C. de sent. quæ sine cert.
quantitat. cum concord. Ideo subdebant aliqui Domi
ni, quod poterant confratres, factis computis ex suis li
bris, huiusmodi fructus liquidare, & realiter soluere,
ex Baldo, Matthesil. & alijs præallegatis. Et spolium
vere diceretur purgatum ex alijs resolutionibus. Vel si
3 alias fructus essent obscuri, dicebant aliqui,† quod par
re petente ante omnia negotium liquidationis debuit
absolui, vt in simili de attentatis dicit Ant. Aug. lib. 3.
decis. 712. & in repert. tit. de attentat. nu. 18. Caputa-
quen. lib. 3. decis. 32. Peregrin. decis. 48. & 65. lib. 3. &
alij allegati.
Secundò, non placuit oblatio prædicta, quia non
4 continet expensas, quæ † tamen debent resici, item
damna, Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. num e.
50. de acquir. poss. cum alijs allegatis.
Nec obstat, ꝙ in sententia de partibus non sit facta
condemnatio in expensis. Quia satis est, ꝙ sit facta cō-
5 demnatio in curia, & de stylo † Rotæ succumbens in
negotio principali, condemnatur in expensis.
Quo ad secundam partem dubij fuit pariter resolu
tum, confratres non esse censendos in bona fide ad ef-
fectum, vt excusentur à restitutione fructuum, cum
enim non admiserint Ioannem, vt alias est dictum, hu-
iusmodi non admissio reputatur expulsio, & ei æqui-
paratur, Put. de fructibus decis. 2. & de restitut. spo-
liat. 8. Præterea, vt etiam est dictum, hoc remediū da-
tor etiam cōtra bonæ fidei possessorem, & ad fructus
perceptos, Rot. de restit. spoliat. decis. 10. in antiq. &
alias fuit dict. in decisione sub die 22. Maij 1574. cum
ibi allegatis. Plures refert Achil. decis. 1. de fructib. Ad
consil. Alciat. 41. per confratres allegatum plures Do-
mini dicebant forte posse de eo dubitari, & multa in
contrarium allegabant in materia spolij, quicquid ta-
men sit de eius veritate, dicebant procedere vbi defe-
ctus esset notorius in spoliato. contra autem Ioannem,
quod non satis fecerit statutis confratrum, non vide-
tur defectus saltem notorius, stante dispensatione apo
stolica sibi concessa. Ad decis. 25. de restit. spoliat. in an-
tiq. fuit dictum, eam procedere respectu fructuū, qui
percipi potuerunt, non respectu fructuum realiter
perceptorum, vt ad literam d. decisio. qui debentur à
die spolij siue intrusionis. Thelmen. decis. 38. & 122.
Ad decis. 10. eod. tit. de restit. spol. in nou. loquitur in
materia violentiæ in remed. vnde vi, quæ non est ma-
teria nostra, fuit allegata decis. 7. de dolo, & contu. in
nou. post condemnationem cessat omnis bona fides,
& ideo non excusatur à restitutione fructuum. Immo
nec probabilis causa litigandi excusat à condemnatio-
ne huiusmodi fructuum, vt ibi legitur circa princ. fuit
etiam per aliquos allegatus Negusant. de pign. in 5.
part. princ. secundæ part. 3. mem. num. 18. versic. 4. am-
pliat. in argumentum, quod expensæ litis etiam debeāt
contineri in ipsa oblatione, de qua materia oblationis
ibi multa habentur. Et addebant aliqui tanto magis
dari moram in confratribus stantibus interpellationi-
bus Ioan. vt per Ang. & alios allegatos.

GRASSI.

Bononien. Apothecarum. Lunæ, 25. Ianuarij 1575.

SVMMARIA.

1 *Dispensatus non contratabulat, nec petit supplementum legitima.*
2 *Legitima potest dari cum restrictione effectus legitimationis.*
3 *Clausula sine praiudicio venientium ab intestato, apposita in legitimatione, quid operetur, cum num. sequen. & num. 7.*
5 *Filij legitimati habent ius vniuersale, & filiationis.*
6 *Clausula, prout pater in testamento sibi relinquet, operatur, quod legitimatus non possit in plus succedere, quam sibi pater reliquerit.*
8 *Clausula, sine praiudicio, qua legitur in facultatibus censetur repetita etiam in legitimatione.*

DECISIO CCCLIII.

PLacuit, quod hæc materia restringeretur, & parti-
culariter videretur, an simus in legitimatione, vel
dispensatione. Nam primò casu, si simus in dispensa-
tione, materia aliquibus Dominis nō videbatur habe
1 re difficultatem, quia † dispensatus non contratabu-
lat, nec petit supplementum legitimæ. Alex. in rub ff.
de lib. & posth. sub nu. 3. vers. nisi forma legitimatio-
nis, & post eum ibi per Iasclatius, nu. 13. & 14. Dec. in
l. 1. nu. 10. vers. & quod dictum est. C. de bon. poss. con-
tra tab. Zuccat. in l. posthum. nu. 45. C. eod. tit. in repe-
titione facta super præludijs, quæ incipit, posthumo-
rum species. Curt. iun. cons. 75. nu. 18. & per tot.
In qua dubitatione licet Alciat. cons. 202. nu. 1. cum
2 sequ. videatur velle, quod non possit dari † legitima cū
restrictione effectus legitimationis, tamen ipsemet cō-
sil. 217. tenet contrarium. Hanc opin. etiam post mul-
tos videtur tenere Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, do-
natione largitus, nu. 317. secundum magnam impres.
alias secundum paruam. nu. 295. cum du. b. seq. C. de
reuoc. donat. An autem hæc sit legitimatio, vel dispen-
satio, dixerunt particulariter videndum esse, & licet
distinguat Zuccat. in d. l. posthumo. nu. 43. an restri-
ctio fiat circa ipsam restitutionem natalium, tamen pu-
tabant super hoc melius cogitandum. Secundò autem
casu, nempe, si esset legitimatio, credebant aliqui, non
3 esse elaborandum † circa intellectum clausulæ, *sine
praiudicio venientium ab intestato*, quia siue teneamus
opinionem, quam Rota alias dixit esse magis commu-
nem, quod hæc clausula præseruet successiones etiam
transuersalium ab intestato, siue opinionem Anchar.
cons. 153. nu. 5. & Soc. consi. 41. nu. 9. lib. 3. quod solum
præseruet ius succedendi descendentibus, siue opin.
eiusdem Soc. d. consil. 41. & sequitur Zuccat. d. vbi su-
pra. nu. 59. quod propter verbum *descendentium* intel-
ligitur de filijs. si semper simus in istis casibus, & licet
4 Rota videatur aliàs transiuisse cum hac opinione, † ꝙ
hæc clausula operetur solū, quod iste legitimatus pos-
set succedere ex testamento, non autem ab intestato,
vt per Put. decis. 307. alias 313. In causa Pisanen. pro-
posui dubium 2. Maij 1550. vnde de plano videretur
intrare, quod non debeatur legitima huiusmodi legi-
timato, quia succedere non potest ab intestato ex alle-
gatis, quibus infinita possent addi, tamen hoc non ob-
stante in casu, quod essemus in legitimatione, materia
magnam haberet difficultatem: stante enim, quod sint
5 effecti legitimi, sequitur, † quod ex consequenti ius
haberet vniuersale, & ius filiationis. Limitatio igitur
quæ fit de legitimatione, intelligitur in illis casibus
propriè, in quibus limitat, nec vltra extenditur. Vnde
Alciat. consil. 217. ait, quod intelligitur, quatenus de
necessitate refert: & propterea vbi voluit, quod in le-
gitimatione in qua aderat clausula, prout pater in te-
stamento sibi relinquet, quod tunc legitimatio intelli-
gatur solum, quando succederet ex testamento, quod
6 † tunc in plus non possit succedere, quam sibi pater
relinquet. Similiter Curt. iun. consil. 254. lib. 3. consu-
luit in casu, in quo erat prohibita petitio supplementi
legitimæ, & quod succederet solum in partib. in qui-
bus eū instituit pater, quod nihilominus legitimatus
posit, stante legitimatione vniuersali, etiam si sit gra-
uatus fideicommisso, retinere ex fideicommisso legiti-
mam, & Trebellianicam, qui casus proximus videtur
huic casui nostro.
His accedit, ꝙ dicit Paris. cons. 7. nu. 95. cum seq. lib.
2. Cephal. cons. 117. nu. 7. lib. 1. Applicandu igitur, cum
Philippus legitimetur etiam ad successionem ab inte-
stato (licet cum clausula sine præiudicio venientiū ab
7 intestato) hæc clausula nihil operatur, nisi quando de

præiudicio venientium ab inteſtato tractatur. Cũ igi-
tur pater inſtituerit venientes abinteſtato,& per reie-
ctionem huius oneris non præiudicatur venientibus
ab inteſtatò, ſequitur, quod ſit plenè legitimatus, &
quod cum legitimatio non loquatur in hoc caſu, ipſe
debeat habere legitimam, quod bene comprobatur
ex his,quæ latè ponit Zuccard.in d.l.poſthumo,num.
46.cum pluribus ſeq. vbi vult,quod ſtāte hac,& in ſo-
litis clauſulis, legitimus poſſit nihilominus contrata-
bulare teſtamentum, quando non præiudicatur veniē
tibus ab inteſtato, vt quia in teſtamento non ſunt in-
ſtituti venientes ab inteſtato, quod ſi ſibi non debere-
tur legitima,& non ſuccederent ab inteſtato, ſecus eſ-
ſet dicendum,ex latè traditis per Corn.conſi.57.num,
4 & conſ.116.nu.2.lib.2. vbi ius petendi ſupplemen-
tum,& contratabulandi,ac querelandi teſtamentum,
regulatur à ſucceſſione ab inteſtato, & vt dicit, legiti-
ma ſumit initium à ſucceſſione ab inteſtato. Cũ ergo
tunc nõ præiudicetur venientib. ab inteſtato, non vi-
detur excludendus. Quæ tamen fuerunt conſiderata
non gratia decidendi, ſed diſcurſus pro informatione
partium, & vt ipſa materia reſtringeretur, quia viſa
8 eſt admodum difficilis. Et addebant ad prædictā clau
ſula, *ſine præiuditio*, quæ legitur in facultatibus, non
autem in ipſa legitimatione, an cenſeatur repetita in
legitimatione, & dicebant videri, quod ſic,e. porro,
de priuileg.Socin.iun.conſ.120.ſub nu. 10. lib. 2. quia
nemo dat, quod non habet. Dicebant etiam poſſe vi-
deri,quatenus opus ſit,an poſſit dari legitimatio,quæ
habeat effectum limitatum, & ſic ſit vera opinio Pan.
de Caſt.in l.ſed ſi hac. §. patronum,ff.de in ius voc. cũ
pluribus cumulatis in deciſ. Achil. ſ. de legitimat. Et
an poſſit diuidi ius filiationis à iure ſucceſſionis, de
qua per Dec. in l. ſi hæc.de iuriſdict.omnium iud.Ga-
briel. de legit.concluſ.vltima,fuit tandem reſtricta ad
hoc, vt dubitarem, an ſumus in legitimatione, vel di-
ſpenſatione.

GRASSI.

Bononien.Apothecarum. Veneris,27.Maij 1575.

SVMMARIA.

1 *Clauſula,ſine præiudicio venientium ab inteſtato,appoſi-
ta in legitimatione,in quibus caſibus nihil operetur.*
2 *Legitimatus etiam clauſula, ſine præiudicio venientium
ab inteſtato.poteſt contratabulare, niſi eis inferat præ-
iudicium.*

DECISIO CCCLIV.

Domini dixerunt materiam eſſe reſtringendā ad
1 duo capita. Primũ,an ſimus in retentione,† quia
clauſula, *abſque præiudicio venientium ab inteſtato*, ni-
hil operatur in hoc caſu.Curt.iun.conſi.254.ꝙ eſt in-
ter conſil. Dec. allegatum, quod aliqui Domini dice-
bant eſſe conſil. Dec. non Curt. prædicti, quia idem
Dec. ſe allegat in l.precib.nu.24.& Dec.ſequitur Rip.
in l.Centurio,nu.48.& apoſtil. ad Dec. in d. conſ. qui
plura allegat, quæ aliquibus Dominis placebant.
Secundum caput eſt, an ex reiectione huius oneris
inferatur aliquod præiudicium venientibus ab inte-
ſtato, quia legitimatus etiam cum prædicta clauſula
2 poteſt contratabulare teſtamentum,† quoties ex con-
tratabulatione non infertur præiudicium venientibus
ab inteſtato, quia prædicta clauſula, de qua agimus,
ſolum prouidet venientibus ab inteſtato, & non at-
tenditur, neque obſtat, vbi non datur nouum præiu-
dicium per allegata per Dominos tunc, & per plura
vulgat. & alias in hac cauſa allegata.

GRASSI.

Bononien.Apothecarũ.Mercurij, 28. Martij 1576.

SVMMARIA.

1 *Legitima an debeatur legitimato cum clauſula, ſine præ-
iudicio venientium ab inteſtato,quod ſic:ſed in contra-
rium eſt communis opinio.& nu.7.& 9.*
2 *Clauſula,ſine præiudicio venientium ab inteſtato, eſt ſtri-
ctè intelligenda,& non comprehendit caſum teſtamen
ti.& nu.10.& 11.*
3 *Legitima eſt portio eius, quod quis eſſet habiturus ab in-
teſtato.*
4 *Succedere qui non poteſt ab inteſtato,præteritus non rum-
pit teſtamentum.*
5 *Clauſula,quod filius legitimatus non poſſit ſuccedere, niſi
in eo quod pater ſibi reliquerit,quid operetur.*
6 *Ab inteſtato qui non admittitur, nec etiam admittitur
ad rumpendum teſtamentum.*
8 *Filia excluſa ab inteſtato cenſetur etiam excluſa à peti-
tione legitimæ,facto teſtamento.*
10 *Legitima tollit omne onus etiam ſubſtitutionis factæ in
fauorem vltimi decedentis.*
11 *Legitimatus non poteſt impugnare teſtamentum patris,
ſecundum omnes.*
12 *Filia per ſtatutum excluſa ſtantibus maſculis, non cenſe
tur excluſa petere ſupplementum legitimæ ex teſtamen
to:niſi ſint inſtituti aliqui maſculi ex illis, qui ab inte-
ſtato eam excludebant.*
13 *Ius commune non aſſiſtit,vt illegitimus non poſſet ſucce-
dere,nec legitimatus cum clauſula,ſine præiudicio ve-
nientium ab inteſtato.*
14 *Legitimatus vſque ad eam portionem, quæ patri videbi-
tur, poteſt ex fideicommiſſo detrahere legitimam, &
Trebellianicam.*

DECISIO CCCLV.

Quia alias de hac materia in diſcurſu partib. dato
late eſt dictum(ad quem diſcurſum nunc Domi-
ni in multis ſe retulerunt) ideo multis tunc di-
ctis omiſſis, fuit tentum quo ad dubium propoſitum
per maiorem partem Dominorum, qui viderant, ali-
quibus tamen contradicẽtibus,legitimam deberi Phi-
1 lippo legitimato † cum clauſula, ſine præiudicio ve-
nientium ab inteſtato, non obſtante, quod adſint filij
legitimi,& naturales à patre hæredes inſtituti.&c.Mo
ti ſunt Domini hanc opinionem ſequentes, quia cum
Philippus fuerit plenè legitimatus, ſequitur, quod ei
debeatur legitima, ac ſi eſſet legitimus per Doct. alias
allegatos,quorum partem recenſet D.Parentius in ſua
informatione,hoc ſtante ex Dec. & Alex.alias allegat,
dicebant, quod hęc clauſula ſtrictè eſt intelligenda in
caſibus tantum,in quibus loquitur. Vnde cum dicat,
ſine præiudicio venientium ab inteſtato, debet intel-
2 ligi in ſolo caſu ab inteſtato, † non autem facto teſta-
mento,Gozad.conſ.6.nu.33.& num.77. Zuccard.in l.
poſthumo.nu.48.de bon.poſ.contratab.
Ex quo inferebant, quod cum non ſimus in ſucceſ-
ſione ab inteſtato, ſed ex teſtamento, ſufficit, quod le-
gitimatus non poſſit plus conſequi, quam ipſe legiti-
mus.Zuccard.vbi ſupra ſub nu. 58.
Non obſtant ea,quæ in contrariũ deducuntur,quia
3 omnia ad vnum fundamẽtum reducuntur,ꝙ † legiti-
ma eſt portio eius, quod quis eſſet habiturus ab inte-
ſtato. Vnde cum legitimatus hoc caſu non poſſit ab
inteſtato ſuccedere,non eſt locus huic declarationi.
Nam omnibus ijs rationib. bene reſpondet Rui.cõ
ſil.40.li.3.alleg.vnà cum alijs adductis per D.Parẽtiũ.
Maximè, quia hoc caſu res non pot reduci ad cauſam
inteſtati:bene tamen verum eſt,ꝙ idem Ruin. in §.&
quid ſi tantum,in 1.lect. nu. 177. in ſimili quo ad hoc
videtur tenere contrarium, & in add. nou. add. §. ſub
nu.60 addit iſtam rationem,nempe,quia regula eſt,ꝙ
4 † qui ab inteſtato ſuccedere non poteſt, præteritus
non poteſt teſtamentum impugnare, quæ regula, per
paſſiuā interpretationem extenditur ad filiũ, cui mi-
nus legitima eſt relictum. Vnde in caſu noſtro idē for-
taſſe

tasse videretur dicendum, f. quod cum iste filius sit
prohibitus succedere ab intestato, quo casu regula est,
quòd non possit contratabulare testamentum, nō poterit
etiam impugnare, & quando aliud sibi est in testamento
relictum, & sic ista dispositio recipiat passiuam
interpretationem à iure communi, &c.

Sed pro responsione dicebant, quod ista extēsio passiua
non procedit, vbi adest diuersa ratio prout declarat
Roman. in auth. similiter. sub num. 101. C. ad leg.
Falc. hic autem subest diuersa ratio, quia quando nil
est relictum, testamentum rumpitur, & res reducitur
ad causam intestati; cum verò agitur ad supplementum,
res non reducitur ad causam intestati, & ita punctualiter
respondet Ruin. d. cons. 4 . sub num. 12. lib. 3.

Nec obstat cons. Dec. 264. col. fin. Quia ibi legitima-
5 tio erat facta cum alia clausula, nempe, † quod nō pos-
set filius succedere, nisi in eo, quod pater voluit. Iason
autem consilio 202. & in rub. de lib. & posth. loquitur
etiam in diuersa materia, nempè in clausula, quod succedere
possit si pater consenserit.

Et licet pro maiori parte prædicta opinio teneretur,
tamen aliqui Domini contrariam sententiam veriorem
existimabant, & id quidem vrgentibus etiam rationibus.
Et in primis aliquas communes traditiones
præmittebant.

Et primò statuebant regulam, quod legitimato cū
6 hac clausula, sine præiudicio, &c. non † debetur legiti-
ma ex eo, quod ab intestato excluditur à legitimis, &
naturalibus, & hāc esse communem opin. tradit Dec.
cons. 296. nu. 2. post multos quos ibi allegat, reprobata
contraria opinione Salyc. in auth. nouissima, C. de
inof. testam. Rui. cons. 17. nu. 5. vers. sed præmissis, lib.
2. Add. ad d. cons. Dec. 296. idem Dec. cons. 325. num. 4.
cum alijs, quos citat Hieronymus Gabriel.

7 Secundò addebant aliam regulam, quod † qui non
admittitur ab intestato, non admittitur ad rumpendū
testamentum, nec aliud impugnandum, l. cum quæritur,
l. omnimodo, in fin. de inof. test. Alex. consil. 19. nu.
4. lib 6. & late ibi add. sub litera A.

Tertiò, corroborabant istas regulas ex his, quę communiter
tradunt Dd. in l. Gallus, §. & quid si tantum.
8 quod † filia exclusa ab intestato censeatur etiam ex-
clusa a petitione legitimæ testamento facto, cuius di-
cti ratio communiter est recepta, quia alias sequeretur,
quod filia veniens contra voluntatem patris esset
melioris conditionis, quam veniens præter voluntatem.
Contra text. in l. maximum vitium. circa med. C.
de liber. præter. Alex. in d. §. & quid si tantum, num.
16. versic. primo casu. Si ergo ab intestato nihil potest
consequi, sequitur, quod neque etiam ex testamento
quicquam consequitur contra patris voluntatem, &
ideo etiam præteriri, & exhæredari potuit.

His stantibus clara videtur dubij resolutio negati-
9 ua, non debeti legitimam Philippo, quicquid † consu-
luerit, & malè, secundum prædictos Dominos, Paris.
cons 7. lib. 1. & Gephal. qui eum sequitur, cōs. 117. lib.
1. Melius Dec. qui contrarium respondit consil. 264.
col. penult. vers. sed quicquid sit.

Neque obstat, ꝙ hic non agatur de præiudicio venientium
ab intestato, quia talis legitimatio non solū
præseruat hoc præiudicium, sed etiam facit, vt sola voluntas
testatoris attendi debeat, cum non possit legitimatus
voluntatem paternam impugnare, per supradicta,
& ita quamuis cessaret vous effectus legitimationis,
tamen per hoc alij non cessant.

Secundò bene secundum prædictos Dominos respondetur,
quod hic agitur etiam de præiudicio venientium
ab intestato, nempè, filiorum legitimorum,
10 nam † si debeatur legitima, poterit onus substitutio-
nis reijci, & per consequens annullari substitutio vltimo
in eorum fauorem facta.

Tertiò, & magis in specie consideratur eorum præ-
iudicium ratione quotæ legitimę, vt hic deducitur per
D. Gabriel.

Quod dicitur, clausulam, *sine præiudicio*, &c. non
habere locum testamento facto, vt per Gozad. & alios
exemplo alleg. tollitur secundum prædictos, quia hoc
11 est † verum ad effectum, vt relictum in testamento
teneat etiam nolentibus filijs legitimis: sed quod ideo
legitimatus fiat capax impugnationis paternæ voluntatis,
hoc videtur contra omnes cōclusionis, vt in specie
Ang. consil. 264. per Gozad. allegat. tenet, ꝙ clausula
illa, *sine præiudicio venientium ab intestato*, operetur,
quod legitimatur non potest venire contra testamentum,
si reperiantur instituti illi qui successissent
ab intestato.

12 Curt. sen. cons. 37. tenet quidem, quod † filia per statutum
extantibus masculis ab intestato exclusa, non
censeatur exclusa petere supplementum legitimæ ex
testamento, sed loquitur in casu, in quo non erant instituti
in testamento aliqui masculi ex illis, qui ab intestato
eam excludebant, vt videre est sub nu. 23.

Ruin. cons. 40. lib. 3. non solum non facit contra istā
opin. quin potius eam confirmat, nam sub nu. 12. considerat,
quod de iure communi filia potest ab intesta-
13 to succedere: † sed in casu isto neque iure cōmuni hic
illegitimus potest succedere, neque vigore legitimationis,
quia fuit limitata, sine præiudicio, &c. Ideo non
habet facultatem impugnandi testamentum. Aduertendum
etiam, Doct. istos loqui in longè diuersa quæstione,
& in qua est præcipua ratio, quod filia habet
pro se dispositionem iuris communis, quæ non militat
in casu isto, in quo ius cōmune, nec illegitimo assistit,
nec legitimatio cum illa clausula, quoties adsunt
filij legitimi. Et ideo sequitur, quod ratio, quam maximè
ponderant ibi Doct. quod testator testando, & aliquid
relinquendo videtur voluisse recedere à dispositione
statuti, & transire ad ius commune, non potest
in isto casu applicari, quia totum id quod ex testamento
capit legitimatus, id capit iudicio testatoris, non
legis beneficio; cum non possit, vt supra dictum est,
testamentum impugnare de iure communi, quemadmodū
potest filia præterita, vel in minori quantitate,
quam sit legitima instituta, & ideo non potest habere
locum in hac specie facti consideratio illa voluntatis.
Ideo valde dubitabant ijdē Domini de decisione Dec.
14 cons. 257. vbi vult, † ꝙ legitimatus vsque ad eam portionē,
quę patri videbitur, possit ex fideicommisso detrahere
legitimam, & Trebellianicam. Nam pro fundamentali
decisione adducit rationem, quia in dubio
testator videtur cogitare, & velle illud, quod lex disponit,
quæ ratio respectu Trebellianicæ, quæ detrahitur
etiam ab hærede extraneo, potest procedere: respectu
verò legitimę, minimè cum dispensatio, cum de iure
tali dispensato non debeatur legitima, nisi pater instituendo
eum dixisset iure legitimæ, tunc enim ex patris
voluntate legitimam consequeretur.

Sed quia materia ista visa est maximè difficilis, &
pars admodum pauper, placuisset, quod partes concordarent.

GRASSI.

Perusin. Censuum. Lunæ, 17. Maij 1574.

SVMMARIA.

1 *Appellari potest a sententia continente mixturam, & numero 6.*

2 *Sententia, quod possit retineri possessio, donec fuerit satisfactum, dicitur continere hypothecariam, sed contra numero 10.*

3 *Sententia dicitur continere mixturam cū petitorio, quando quis condemnatur ad liberè dimittendum possessionem.*

4 *Possessio in Saluiano dicitur momētanea, in hypothecaria*

non: & idem est adiudicare possessionem in perpetuum, quod adiudicare dominium.

5 *Possessio, quæ est penes violentiam passum, dicitur perpetua, & non momentanea: & ideo datur appellatio a sententia lata contra inuadentem rem suam litigiosam.*

6 *Appellatio datur a sententia continente mixturam cum petitorio, secundum omnes.*

7 *Appellatio semper datur, quando præiudicium est irreparabile in petitorio.*

8 *Appellatio etiam datur, quando agitur ad possessionem vigore contractus.*

9 *Appellatio non datur à sententia lata in mero possessorio, & intrat Aegidiana.*

10 *Clausula, donec fuerit satisfactum, apposita in sententia importare dicitur momentaneam possessionem.*

DECISIO CCCLVI.

DOmini erant varij, & multi videbantur inclinare, quod in casu proposito esset locus appellationi,
1 quia † sententia continet mixturam, Bal. consil. 41. nu. 7. libro 1.

Mixturam autem continere sententiam prædictam probatur.

Primò, quia dicit retinēdam donec, & quousq; fue-
2 rint integraliter satisfacti, vult ergo hæc † sententia, quod isti possint retinere possessionem bonorum, donec fuerit satisfactum, ergo non est momentanea, imò idem continet, quod hypothecaria, & sic petitorium, quia & illa non auocat, nisi possessionem retinendam donec fuerit satisfactum, & tamen Bar. in l. 1. ff. de Saluian. interdict. dicit, quod hæc quæ datur ex isto interdicto, est momentanea, illa ex hypothecaria non.
3 Si .n. † quando quis condemnatur ad liberè dimittendum possessionem, sententia dicitur continere mixturam cum petitorio, Alex. cons. 96. col. 1. lib. 1. quem sequitur Soc. in l. rem quæ nobis. col. 10. nu. 34. vers. circa sextam princ. quæstionem. de acquiren. possess. quia non potest dici libere dimissa, quæ per petitorium potest auocari, tanto magis continebit petitorium hæc, quæ vult, quod isti permaneant in possessione, donec sint satisfacti. Et quamuis Aretin. in §. item Seruiana, in fin. instit. de actio. quando ponit formam libelli hypothecariæ, & Saluiani interdicti, ponat istam clausulam in ambobus, videlicet retinendæ, &c. tamen Roffre. in libel. de Saluian. interdict. illam non apponit, & Ang. citat Bartol. in l. 1. ff. & C. de Saluian. interdict. vbi de hoc nihil dicit, imò in d. l. 1. ff. de Saluian. interdict. numero 4. potius dicit contrarium, dum in
4 Saluiano inquit, quod † possessio est momentanea, in hypothecaria non, & tamen in hypothecaria permanet possessio apud creditorem, nisi quousque sit satisfactum.

Non enim videtur posse excusari, quin canonizetur debitum. Nam vt inquit Afflict. decis. 299. nu. 7. & 8. idem est adiudicare possessionem in perpetuum, quod adiudicare dominium, & similiter. Rip. in c. sæpe. num. 102. vers. item loquitur, de restit. spoliat. dicit, quod in illo remedio datur appellatio, quando fertur sententia contra inuadentem rem suam litigiosā,
5 quia † possessio perpetuo est remansura penes violentiam passum, & communiter non est momentanea. Ita igitur videtur dicendum in casu proposito, imò Grat. cons. 108. num. 16. lib. 2. voluit, quod quando libellus solum est aptus ad petitorium, detur appellatio, & in summa hæc est communis omniū opinio, quod quan-
6 do † sententia continet mixturam cum petitorio, detur appellatio, vt post Bald. in d. l. vnica, C. si de moment. poss. col. 2. nu. 8. & post alios ab eo relatos. Grat. consilio vltimo, nu. 49. lib. 2. Ias. consil. 187. col. 1. & 2. late Bero. consi. 110. lib. 3. vbi vult, quod id locum habeat etiam, quando in diuersis capitulis sententia feratur, cum enim affert damnum irreparabile huiusmodi sen-
tentia, in qua voluit iudex, quod retineatur possessio donec adimpleantur omnia contenta in sententia, cla-
7 rum est, quod datur appellatio, quæ † semper datur, quando præiudiciū est irreparabile in petitorio. Bart. in l. 2. col. 2. de appel. recip. Ang. in d. l. vnica, nume. 3. si de mom. possess. Abb. in c. cum ad sedem, nu. 30. de restit. spoliat. Marant. qui etiam alios refert de ordine iudic. in secundo artic. in princ. emergenti, in vltima parte iud. numero 244. alias secundum aliam impres. 299. fol. 94.

Maximè, quia dicitur alia clausula, nempe, & donec fuerint obseruata præmissa, &c. ex istis enim quasi in necessariam antecedentiam videntur canonizari illi contractus. Non enim est dubium, quin hoc argumentum procedat etiam in sententia, Aym. post Pau. de
8 Cast. cons. 174. nu. 2. Vnde † in simili videmus, quod si agatur ad possessionem vigore contractus, datur appellatio, Bald. consi. 210. num. 5. lib. 5. Grat. d. consi. vlt. nu. 51. lib. 2. Marant. vbi supra, num. 250. alias 305. secundam meam paruam impres. Anton. Nicel. de concord. glo. col. 7. nu. 26. &c. Alij existimabant in senten-
9 tia prædicta agi de mero possessorio. Igitur † non admitti appellationem, & intrare Aegidianam, ad tradita in l. 1. C. de moment. possess. cum quamplurimis late cumulatis per Dec. cons. 28. ante fin. primæ col. versic. sed in his. qui innumeros congerit. Corn. consil. 10. nu. 7. lib. 4. & ibi late pōderare videtur Dec. quod cum possit intentari petitorium, quod in casu proposito fuit suspensum, poterit reparari præiudicium illatum per hanc sententiam non obtinendo in eo possessionem reuocabilem, vt latè ibidem per Dec. Et dicebāt,
10 quod clausula, † *donec fuerit satisfactum*, videtur importare momentaneam possessionem, & quod mixturam non induceret, vt dicebant alias fuisse firmatum in vna Foroliuien. coram Reuerendissimo D. meo Paleotto, allegabatur etiam alia Senogallien. Bonorum coram D. Gropperio, de clausula *ad effectum continuandæ possessionis donec satisfecerit*, &c. quam dicebant nō importare mixturam, sed merum possessorium, & alia eiusmodi, quæ discursus, & excitationis gratia sint adducta.

GRASSI.

Valentin. seu Panormitan. Illegitimitatis. Lunæ, 18. Martij 1577.

SVMMARIA.

1 *Probationes leuiores sufficiunt ad matrimonium probandum, quo ad effectum succedendi. & nu. 10.*

2 *Fama sola sufficit ad probandam filiationem legitimam.*

3 *Fama sola est sufficiens ad constituendum in quasi possessione legitimitatis.*

4 *Familia & linea appellatio intelligitur de tota.*

5 *Dictio aliqua est præcisa, & omnia comprehendit.*

6 *Adminicula coniuncta cum fama faciunt plenam probationem in legitimatione probanda.*

7 *Legitimi, & nobilis appellatione veniunt etiam legitimati ad excludendum delictum.*

8 *Adminicula non sunt necessaria in probanda filiatione legitima antiqua.*

9 *Tempus viginti annorum dicitur antiquum in probanda filiatione legitima.*

10 *Matrimonium quando principaliter non venit in controuersiam, sed agitur de successione, leuiores probationes, ad illud probandum sufficiunt.*

DECISIO CCCLVII.

DOmini inhærentes resolutioni vltimo in hac causa factæ, præstiterunt in sniā, q̄ auus, abauus, & proauus D. Petri Sancheri probentur legitimi ad effectum succedendi in bonis, de quib. agitur. Moti ex regula alias adducta, s. quia nūc non agitur de virib. ma-
1 trimonij, sed ad effectū succedēdi, † quo casu sufficiūt

leuio-

leuiores probationes, vt per glo.in c. lator. qui fil. sint
legit.Bald.in l.filium,in secunda lect. col.2. de his qui
sunt sui, vel alien. iur.Salyc.in l.non nudis. col.fin. sub
nu.6.vers.si autem incidenter, (vbi pulchram rationẽ
differentiæ assignat, s. fauorem legitimitatis sine peri-
culo animæ) C. de probat. Gemin.vulg.consil. 27. be-
nè refert,& sequitur Paris.cons 57.nu.41. cum seq. &
sub num.46.ait communem. lib.4. Ferret.cons.49.nu.
1.cum seq.

Quo stante dicebant Domini, vltra dicta in prædi-
cta decisione, in qua perstiterunt, & quæ sibi adhuc
placuit, probari legitimitatem prædictorum per fa-
2 mam, quæ † sola sufficit ad probandam filiationem le-
gitimam, vt per Alberic.in d.l.filiũ.sub nu.6.vers.item
probetur per communem opinionem, & famã. Ruin.
cons.51.nu.18.volu.5.& cons.128.nu.10.vol.4 Alciat.
respon.6. sub nu.18. Reueren. D.meus Paleot. dicens
communem in c.23. sub nu.3.4.& 5. de notb. & spur.

3 Constituitur enim D. Petrus in † quasi possessione
legitimitatis ex prędicta forma sola.Bart in l.de minu-
re.§.plurium,nu. 30. de q. Tiraq. de nobil.c.10.nu.8.
qui quamplures addit. Dec.cons.54. bonus text. in l.si
mater.C.de stat.defunct. & transfertur onus proban-
di contrariũ in aduersarium,l.si filius. l.circa. de prob.
Alciat. Paleot. Ferret. & alij præallegati, alios refert
Duen.reg. 299.num. 13.

Satis autem videtur probari publica vox,& fama le
gitimitatis non solum trium,de quib. agimus,sed etiã
omnium ascendentium ipsius D.Petri, siue D. Xime-
nij per primum testem Franc. de Ort. Item per quar-
tum Baldassarem super 1.artic. quatenus dicunt Doc.
Petrum Sancherum esse de domo, & familia de Cala-
tayut per lineam masculinam sine aliqua macula ille-
4 gitimitatis, † quæ verba secundum Dominos de neces-
sitate videntur referenda ad totam familiam, & lineã
Calatayut, vsque ad Dom. Petrum Vinculatorem, ex
vi & significatu verborum prædictorũ, si.n.aliquis ex
ascendentib. esset natus ex illegitimo matrimonio, li-
cet per subsequens matrimonium legitimaretur, tamẽ
remaneret macula originalis, Rulan.alleg. cõs.vlt.nu.
19.cum seq. potissimum,nu.26.31.32.37.lib.2. Ant.de
Rosel.in tract.de legit.de caus.fi.in princ.Cephal.cõsi.
82.num.29.qui plura congerit,& consil.111.num.14.
libr.2. maximè stantibus verbis,sine aliqua macula,de
5 quibus per primum testem: dictio † enim illa,aliqua,
est præcisa,& omnia comprehẽdit. Aym.cons.294.nu.
4.cum alijs ibi eo allegatis. Seruiebant pro adminicu-
lo dicta per sextum testem, iuxta. s. interrogatoriũ de
auditu, à quibus senibus,quod Ximenius auus & alij
eius antecessores descendebant ex legitimis matrimo-
nij per lineam masculinam ex familia de Calatayut,
perpendendo verba, *de legitimis matrimonijs per li-
neam* &c.multum significantia. Eandem publicam fa-
mam respectu aui inclusiuè probat secundus,& quin-
tus, aui, & proaui etiam inclusiuè tertius, & sextus
omnes super primo artic.

6 Et hæc maximè procedunt,† quãdo cum probatio-
ne alia adminicula concurrunt etiam secundum aliam
opinionẽ, Abb.in c.transmissæ. nu. 10. qui fil. sint legi.
Salyc.in l.ea quidem.nu.140. C.de accus. Paris.consil.
10.num.10.& 52.l.2.Grat. respon.146.num.5.volu.2.
Ferret.d.cons.49.sub num.3. vers.præterea in casu no-
stro. Pro adminiculis autẽ satis placebant testamenta,
ponderata, vt per informantes D.Petri, & alia in vlti-
ma decisione considerata, potissimum quatenus sępe
7 vocantur nobiles, legitimi, quæ † qualitates magis
propriè.& in potiori significatu significant tam legiti-
mos quàm legitimatos ad excludendum defectum,
Item fauore prolis,& matrimonij,& ex alijs præsum-
ptionibus similibus relatis per Barbat. consilio 68. in
princip. ferè per totam primam columu. quod incip.
omnipotentem, libro 4. & vt plenè per prædictos in-
formantes, & alias fuit decisum per Dominos.

8 Quin potius subdebant aliqui Domini, ista † admi-
nicula non esse necessaria, quando tractatur de proban-
da filiatione legitima antiqua, vt per Salyc. in d. l. ea
quidem nu.140.Prob.in add.ad id. Monac. reg.scien-
ti.nu.25.Præposit.in c.transmissæ.nu.9.qui fil. sint le-
git.Imò Ferret.d.cons 49.sub num.3. inquit. quod in
9 hac materia probandæ filiationis legitimæ † tempus
20.annorum dicitur antiquum, Barbat. d.consil. 68.
col.3.vers. item nec etiam,vol.4. Videmus enim in si-
mili, quod in legitimitate auctoris sufficiunt proba-
tiones leuiores,& non requiruntur exactæ, Put.decis.
77.lib.3.cum simil.

Fuit ergo firmatum per Dominos non esse receden-
dum à resolutione iam facta etiam respectu triũ præ-
dictorum,ex Gemin. & alijs supra deductis, quã opi-
10 nionem Rot. pluries est sequuta, nempè † vt in casu
proposito ad effectum succedendi, & quando nõ agi-
tur principaliter de virib. matrimonij, prædictæ pro-
bationes sufficiant, vt in resolutionibus per informan-
tes allegatis. Ad deducta exemplo satis placuerunt re-
sponsiones accommodatæ pro parte Dom. Petri, quæ
etiam ex prædictis virtualiter dixerunt esse sublata.

GRASSI.

Burgen. Iuris sepeliendi. Veneris, 10. Iunij 1575.

SVMMARIA.

1 *Derogatio regula de iure quæsito non tollendo oportet esse omnino expressa.*

2 *Suggestiones possunt esse non solum vbi falsum, sed etiam vbi verum narratur.*

3 *Suggestiones impetrantium si probantur adesse, regula de iure quæsito non tollendo, non intrat, nisi ei specialiter derogetur.*

4 *Patronis non censetur præiudicatum ex sola narratione, quod beneficium esset de iure patronatus.*

5 *Derogatio etiam requiritur in concessione facta à Principe, qui ad inuerecundam petitionem, & suggestionem alicuius cogitur concedere non concedenda.*

6 *Derogatio specialis etiam in concilio requiritur, quamuis dispositio in eo fuisset narrata.*

7 *Derogatio specialis requiritur etiam, quod Papa intellexerit præiudicium, immo etiam in dispositionibus motu proprio, & ex certa scientia.*

DECISIO CCCLVIII.

FVit resolutum strictè ad derogationem regul. de
iure quæsito non tollen. esse necessariam expresã
1 † derogationem d. reg. maximè attenta ampliatione
fe. re. Pij V. & dixerunt non sufficere scientiam Papæ
siue implicata sit,& quæ desumatur ex clausula,ex cer
ta scientia, siue explicata,& vere narrata. Semper.n.di
xerunt requiri expressam derogationem. Moti sunt:
quia, vt colligitur ex procemio,reg. emanauit,ne pro-
pter varias impetrantium suggestiones, tolleretur ius
2 tertij. Suggestiones.n.possunt esse non solum † vbi fal-
sum,sed etiam vbi verum narratur, propter quas licet
Papa inducatur ad rescribendum, hoc noluit vllo mo-
do intelligi, si per eas tolleretur ius tertij, in quo actu
pręiudiciali Papa voluit,ꝙ in specie de sua mente con-
staret per specialem,& expressam derogationem. Vbi-
3 cunque ergo adsunt † suggestiones impetrantium, vt
apertè colligitur in quęstione nostra ex narratiua sup-
plicationis monialium, tunc voluerunt regulã non in-
trare, nisi habeat specialem derogationem, & pro hoc
placuerunt Dominis no. per Sarnen. in procem. reg.
q.5.sub nu.2.cum seq.& per tot.qui plura cumulat,ꝙ
vbi requiritur in specie derogatio,(vt est in reg. Can-
cel.in specie autem in reg. nostra) non sufficit genera-
lis derogatio,sed requiritur specialis, ad idẽ aliquibus
placebat Felyn. in c.nonnulli, in princ.col.3.num.2. &
col.seq.in fi.sub num.3.de rescrip.& num.2.ver.obstat
huic fallentiæ. & versic. limita primo. Idem Fel. in c.
cum inter.num.1.& 4.vbi subdit, Rotam suo tempo-

4 te semper obseruatum, quod † ex sola narratione, quod beneficium esset de iure patronatus, non censetur præiudicatum patronis. Item in materia huius reg. Sarn. super reg. de iur. quæsit. q. 1. nu. 21. & q. 6. sub num. 2. Mohedan. decis. 82. Et in hoc proposito suggestionis placuit ratio allegata per text in l. 1. C. de pet. bonor. subl. lib. 10. vbi requiritur derogatio etiam in concessione facta à Principe ea ratione, quia † aliquando ad inuerecundam petitionem, & suggestionem alicuius cogitur Princeps concedere, non concedenda. Placuit etiam argumentum ex Bald. in c. 1. §. libellariæ, versic. illud est, de pac. Constant. non sufficere scientiam Principis, quando rescribit contra factum proprium, sed requiri clausulam derogatoriam. Tradit idem Bal. in l. eam quam, nu. 31. C. de fideicommiss. vbi pariter requiritur clausula derogatoria in facto detestabili, vt per eum. Quæ videntur comprobari ex communi opinione, de qua attestatur Alex. in l. 3. §. si is, numero 7. ff. quod quisque iur. & in addit. ad Bart. in l. fin. in verbo, requiratur. C. si contra ius, &c. quod vbi tractatur de graui alicuius præiudicio, non sufficit certa scientia. Et prædicta procedunt, & loquuntur, non solum vbi colligitur scientia ex narratis, & dispositis, sed etiam vbi est clausula, ex certa scientia. Aliqui addebant, quod
6 simile videmus in Concilio, in † quo requiritur derogatio specialis, quamuis eius species, & dispositio fuisset narrata. Rip. post Archidiac. & alios in c. 1. sub nu. 8. de iudic. Placuit etiam decisio corã bon. mem. Oradin. in causa Alulen. exhibita per informantes, vbi in regula de iure quæsito non tollen. Domini dixerunt
7 requiri derogationem specialem, etiam † quod Papa intellexerit præiudicium. Demum perpendebant additionem Pij V. ad hanc reg. quæ vult requiri specialem derogationem etiam in dispositionibus ex motu proprio, & ex certa scientia. Et aduertebant, quòd verba additionis non dicunt, vbi sit clausula ex certa sciẽtia, vt sic videatur restringere regulam ad illam scientiam Papæ implicitam, quæ importatur per clausulã ex certa scientia, sed simpliciter, & generaliter referuntur ad impetrationes ex certa scientia factas.

Ad deducta exemplo videbatur Dominis resultare responsio ea præfatis. Et satis etiam placuerunt respõsiones datæ per informantes Capituli, & præfata referuntur ad reg. ipsam, & eius naturam. An autẽ ea intrent præsupposita, quod ius commune assistat monialibus, iuxta resolutionem alias factam, Domini resoluerunt quod agatur ad partes.

GRASSI.

Legionen. Cappellaniæ. Veneris, 8. Martij 1577.

SVMMARIA.

1 *Nepos non natus in potestate aui non gaudet eius municipio originario.*
2 *Patria potestas soluitur per contractum matrimonij, etiã post eius dissolutionem ex l. 47. Taur. in Hispanijs.*
3 *Verbum semper omne tempus, & omnem casum includit.*

DECISIO CCCLIX.

1 Domini dixerunt Gasparem non esse originalẽ loci de Mantilla respectu Bernardini aui, quia ipse non est natus in potestate d. aui, Luc. de Pen. in l. filios, in fine, de munic. & origin. lib. 10. & ibi etiam Io. de Plat. Bar. in l. assumptio. §. 1. nu. 1. circa fin. de munic. Quod autem natus non fuit in potestate aui, appa
2 ret, quia ex l. 47. Taur. in Hispanijs, † per contractum matrimonij soluitur in totã patria potestas, ita quod etiam, quod dissoluatur matrimonium, nihilominus remanet sui iuris, d. l. 47. & ibi glos. in vers. *sia habido* & in vers. *para siempre*, & ibi etiam Palat. rub. item Comat. super quarto decret. parte 2. c. 7. §. 1. num. 15. licet tamen prædicta per modum resolutionis sint capta, tamen aliqui disputabant, an prædicta dispositio. l. Taur. intelligatur in præiudicium ipsius filij, item an possit dici inducta ad eius fauorem, vel matrimonij, quo casu non videtur retorquenda in odium eorum, tamen vt dixi simpliciter est capta resolutio hęc, non obstante clara, & generali dispositione d. l. cuius verba sunt hęc, *el Sijo deobisa casado sea hauido per mancipado en todas las casas para siempre*, ponderando prægnantiam verborum, *en todas las casas*, qui enim totum dicit, nihil
3 excludit. item *para siempre*: nam verbum semper omne tempus includit, & omnem casum. Rot. in l. 2. per illum text. vbi Doct. ff. sol. matr. & hanc opinionẽ ibi tenet gl. in verbo, pater emancipando, in vers. intellige.

GRASSI.

Bononien. Alienat. bonorum de Pipinis. Lunæ, 9. Decembris 1577.

SVMMARIA.

1 *Tempus secundi contractus, an & quando sit inspiciendũ, & nu. 7. & 9. in fin.*
2 *Dictio, tunc, denotat extremitatem temporis.*
3 *Ecclesia reducta ad paupertatem debet pro se retinere feudum, secundum omnes.*
4 *Coloni, qui terras fertiles reddiderunt, & eorum heredes sunt præferendi in locatione fienda ab Ecclesia: nisi maior vtilitas inueniatur ab ea locando alijs. & nu. 6.*
5 *Contractus de rebus ecclesiæ non est validus, si ab alijs potest haberi maior vtilitas.*
6 *Heredes coloni, qui reduxit terras Ecclesiæ ad culturam, pro solita, & antiqua pensione præferendi sunt extraneo, plus offerenti, secundum aliquos.*
7 *Causa concessionis cessante, non potest dari res ecclesiæ pro eodem canone, etsi sit solita locari.*
8 *Canon rei ecclesiæ locatæ debet augeri re meliorata, quemadmodum, & minuimè re deteriorata.*
9 *Ecclesia locans in forma consueta pro minori pretio, quã ab alio facta diligenti inquisitione inuenisset, dicitur læsa.*
10 *Locatio facta secundum modos, & qualitates consuetas respicit fauorem ecclesiæ, vt non possit fieri alienatio, nec alteratio in præiudicium ipsius.*
11 *Bona ecclesiæ solita locari possunt concedi pro eodem canone si pluris res non valet, & plus de ea repertum non fuisset.*
12 *Ecclesiæ res semel alienata cum debitis solemnitatibus, dicitur effecta alienabilis sine alia solennitate. & nu. 17.*
13 *Consuetudo alienandi conuertitur in naturam.*
14 *Inuestitura feudi antiqui debet peti ab herede infra annum & diem, quæ nullum ius tribuit, nec possessionem, sed antiquam, si est inita, confirmat.*
15 *Prælatus potest alienare bona ecclesiæ in consanguineum pro eodem pretio, quod ab alio reperiri potest.*
Imo fraude cessante potest alienare in consanguineum, sicut in extraneum. & num. seq.
16 *Alienatio facta a prælato in consanguineos præsumitur in fraudem potius, quam in vtilitatem ecclesiæ.*
17 *Res ecclesiæ solita alienari potest locari sine solennitate iuris.*

DECISIO CCCLX.

1 Fuit per Dominos resolutum, inspiciendum esse † tẽpus contractus celebrati cum Pipino, non autem primi contractus, qui primus contractus cum tota sua origine prorsus adhuc ignoratur. Mouebantur Domini ex pluribus. &c.

Primò, per text. in extrauag. ambitiosæ. de reb. eccl.

non

non alienan. in illis verbis, *præterquam in casibus à iure*
permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusin ab antiquo
concedi solitis, & tunc in ecclesiarum euidenti vtilitate,
2 Dictio enim † illa, *tunc*, denotat extremitatem tempo-
ris. l. 4. §. 1. ff. de cond. & demonst. l. pen. ff. de testam. tu-
tel. Bald. cons. 57. nu. 2. ver. 2. vol. 2. Rom. cons. 19. nu. 4.
qui loquitur in materia emphyteusis, cum alijs allega-
tis per informantes.

Secundò, per tex. in c. 2. de feud. ibi, *si videris expe-*
dire. quæ important arbitrium boni viri, vt considerat
in hoc proposito tex. illum Præpos. in c. 1. col. pen. in 2.
falleo. nu. 32. in fi. qui feud. dar. pos. Curt. iun. de feud.
in 2. par. q. 1. ante fi. ver. pro qua. & q. 2. in fin. quia quæ
de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, l. de ætate,
3 §. ex causa. ff. de interrog. act. Hinc est, quòd si † Eccle-
sia est reducta ad paupertatem, debet posse retinere, vt
dicunt omnes Feud. in d. c. 1. qui feu. dar. poss. & ibi in
specie Aluar. col. 6. in fi. vers. interdum, & vers. nisi Ec-
clesia plenè. Capic. in inuestit. feud. in vers. feudum
dant. conclus. 7. fol. 144.

Tertiò, per tex. & ibi gl. in c. ad aures. de reb. eccle.
4 non alien. vbi qui laborarũt † terras, & eas fertiles red-
diderunt, ac eorum hæredes preferendi sunt in locatio-
ne fienda, nisi tunc alijs ad maiorem vtilitatem Eccle-
siæ possint locari, quamuis illa inductio possit habere
difficultatem, multum tamen Dominis placebat ex-
positio, & declaratio ad d. c. ad aures. quam facit Hen-
ric. Boich. in c. nulli. col. 3. vers. quarto ex causa. de reb.
eccl. non alie. quæ videtur bene in terminis.

Quartò, mouebantur ex theorica Abb. in d. c. ad au-
5 res, nu. 4. in vlt. not. vbi dicit, quod contractus † de re-
bus ecclesiæ non est validus saltem in effectu, si potuis-
set habere ab alijs maiorem vtilitatẽ, debet enim præ-
latus contrahere cum illo, cum quo maiorem vtilita-
tem habere potest, quæ sunt formalia verba Abb. & sen-
tit Imol. ibid. sub nu. 1. ver. item nota, quod procedere
videtur secundum aliquos Dominos etiam in rebus
solitis alienari, quia si comparet agnatus, & comparet
extraneus, qui maiorem quantitatem offerat, debet ille
agnatus (si vult præferri) dare, quantum extraneus of-
fert, vt post Bar. ibi dicit Rip. in l. 1. nu. 34. ff. de priui-
leg. credit. Gabriel. de iure emphyt. concl. 1. num. 28. Et
licet, quando est reducta ad culturam à prædecessore
res habeat difficultatem: nam tunc aliqui Doct. existi-
mant, etiam quòd extraneus plus offerat, quòd tamen
6 sit † danda cognatis eorũ, qui reduxerunt ad culturam
pro solita, & antiqua pensione, vt per Rip. ibid. nu. 24.
cum seq. tamen in hoc casu non constet de tali redu-
ctione. Secundò etiam in talem euentum si Ecclesia
offerat meliorationes illis agnatis, plus offerens præfer-
tur, Rip. ibi sub nu. 16. vbi subdit, quòd prædicta pro-
cedunt in eisdem, vel similibus pactis, non si plus offe-
ratur, &c. sed non sumus in hoc casu.

Quintò, quia quotiescunq; cessat causa primæ con-
7 cessionis, tunc non potest dari † res Ecclesię pro eodem
canone etiam si sit solita locari. Ita Abb. in c. vt super
nu. 11. vers. ego crederem, de rebus eccle. non alienan.
quem sequitur Curt. iun. in d. 2. par. d. q. 1. ante fi. vers.
hic videmus. vbi inferius statim vocat singularissimas
d. decis. Abb. in d. c. vt super. Rebuff. de alienat. rei Ec-
clesiæ, num. 34. Afflict. in constit. regni, lib. 1. rub. 73. de
feud. & salar. nu. 89. Bern. Bene. cons. 250. nu. 8. in 2. par.
lib. 1. secundum antiquam impres. Et sic apparet non
esse verum, quòd attendatur absolutè tempus primi
contractus, tunc enim hoc procedere aliqui existima-
bant, quando essemus dubij, & non reperiretur plus
offerens, & adesset eadem causa, sed quando apparet,
& reperitur plus offerens, & non adsit eadem causa,
tunc videtur magis, quòd intrent supra allegata.

Sextò, aliquibus Dominis placebat hæc ratio, nem-
pe, quia duo sequerentur absurda: primum, quia licet
8 † causa finalis concedendæ emphyteusis sit meliora-
tio, tamen hoc ipsum beneficium meliorationis nun-
quam sentiret Ecclesia, quia semper prælatus rem me-
lioratam daret, vel relocaret amico, vel consanguineo
pro eodem antiquo pretio. Secundum, quod diminu-
ta, vel deteriorata re Ecclesiæ, sequeretur quidem tunc
diminutio canonis in ea relocanda (si ad ecclesiam re-
uersa esset) non autem è contra augeretur canon ea-
dem re aucta, contra regulam contrariorum, & contra
alias plures iuris æquitates, & vt per informantes pro
canonicis.

Septimò, aliqui allegabant Bart. in auth. qui rem.
nu. 6. ver. dixi vobis, & ibi Cagnol. sub nu. 58. vers. sub-
9 iungit, dum dicit, quod † ecclesia locans in forma con-
sueta pro minori pretio, quam ab alio facta diligẽti in-
quisitione inuenisset, dicitur læsa. Et ideo hoc casu ei
datur restitutio, iuxta tex. in c. 1. de restit. in integrum,
vbi Butr. sub nu. 19. Cum ergo locare pro minori pre-
tio, quam ab alijs possit haberi, reperiretur in iure consi-
derabilis lęsio, non videtur illa toleranda, etiam in casu
proposito, in quo maxime vtilitas Ecclesiæ ex expressa
iuris dispositione est spectanda, vt patet in d. cap. 2. de
feud. & in d. extrauagan. ambitiosę, supra allegatis.

Vltimò fuit dictum pro ista sententia, quod scilicet,
inspiciatur tempus secundę concessionis, alias fuisse re-
solutum coram R. P. D. meo Cotta 25. Maij, 1567. in
vna Perusin. Molendini.

Non obstant in contrarium allegata: nam Paulus de
Castr. in l. etiam, nu. 4. in fi. & Alex. sub nu. 4. vers. limit.
ff. solut. matrim. & Imol. in l. quod dicitur. la 2. ff. de
verb. oblig. in fi. idem Dec. cons. 142. sub nom. 1. vers. &
prædicta maxime. Conat. variar. resolut. lib. 2. c. 17. nu.
4. cum alijs concord. intelligendi sunt secundum Do-
minos rebus sic stantibus, & quando res tunc non plus
10 valeat: quod † enim sub eisdem qualitatibus non no-
uis, nec insuetis fieri debeat locatio, istud respicit fauo-
rem Ecclesiæ, id est, quod non possit fieri alienatio, nec
alteratio in præiudicium Ecclesiæ, vt omnes Doct. con-
ueniunt, Aluarot. in d. c. 1. col. 7. qui feud. dare poss. &
alios cumulat Capi. vbi sup. in 15. concl. fol. 146. apud
quos videri poterit, & istud est, qđ dicit Seisel. in con-
trariũ alleg. in Specul. feud. in 8. limit. in princ. fol. 219.

Non obstat auctoritas Afflict. in c. 1. nu. 4. de cler. qui
inuestit. fec. & Bero. cons. 86. in 1. Quia primò respon-
detur, quod allegata per eos nõ probant eorum inten-
tionem. Secũdò, quod illæ decisiones cum alijs concor.
11 quę possint ad hoc allegari, quod † bona solita locari
possint concedi pro eodem canone, procedunt, vt supra
dictum est, quando res pluris non valet & de ea plus
repertum non fuisset, & sic rebus ita stantibus, nemo
enim ex citatis loquitur, quando plus fuerit oblatum,
& si plus reperiri potuisset, qui est casus noster.

Minus obstat, quod ista non dicatur alienatio, sed
executio antiquę alienationis, vt per Doct. in d. c. 2. de
feud. Quia pro responsione dicebatur, quod illud di-
ctum, quod locatio postea facta sit executio antiquę,
12 debet intelligi hoc pacto, nempe, quod † quando res
semel fuit alienata cum debitis solemnitatibus, videtur
ex tunc statutum, & ordinatum quasi in vim illius pri-
mę alienationis, quod de cetero possit res illa alienari:
& propterea, quando reuertitur ad dominum dire-
ctum, & de nouo alienatur, in hoc dicitur executioni
demandari antiqua alienatio, vt declarat Curt. iun. de
feud. in d. 2. par. d. q. 1. col. ver. quarto me mouet. Sed
non est statutum ab initio, quod possit res alienari pro
eodem pretio, imò tex. in d. c. 2. de feud. videtur velle
contrarium, quatenus dicit, si videris expedire, & in d.
extrauag. ambitiosę. dum inquit, & tunc in ecclesiarum
euidenti vtilitate.

13 Minus etiam obstat, quòd † consuetudo alienandi
conuertatur in naturam, per reg. tex. in l. pater, §. quin-
decim. de leg. 3. vt per Bal. in Margar. in ver. prælatus
concedit. Anch. in c. 2. nu. 1. de feud. & Imol. ibid. nu. 5.

in

in fi. cum concord. vbi quod attenditur vsus, & natura, ad quam est destinata res. Quia respondebatur, fatendo quidem, quod res solita potest alienari sine solennitate, sed moderando, & declarando, iuxta d. extrauag. ambitiosæ nempe, si tunc cedat in euidentem vtilitatem, & sic vna lex per aliam interpretatur, l. non est nouum, ff. de legib. cum vulg. & satis est si in hoc casu remittitur obseruatio solennitatis.

Non obstat gl. in c. 1. in vers. à minore, per quos fiat inuestit. quia non facit ad propositum, ibi enim tex. gl. & Doct. omnes loquuntur de feudo antiquo, & de in-
14 uestitura feudi antiqui, † quam hæres debet petere infra annum & diem, quæ nullum ius penitus tribuit, nec possessionem, sed antiquam possessionem, si est iuxta, confirmat, & tunc intrat bene, quod dicit glo. quod non alienat, sed alienatum à maioribus comprobat, vt bene ibi declarat Henric. in princ. & Præpos. colum. 1. & 2. & Aluarot. similiter colum. 1. & 2. & præsertim sub num. 2. in fin. vbi dicit, quod illo casu feudum est in bonis feudatarij.

Non obstat similiter Aluarot. in c. 1. nu. 7. vers. oppono, cum glo. fi. & vers. sed tu dic, si de inuestit. tut. dem.
15 & vers. seq. quatenus ipse dicit, quòd potest † prælatus alienare in consanguineum, quia satis est, quod non lædatur Ecclesia, ex quo sanguineus tantundem, quantum dabant antiqui, sed dicit ijsdem pactis, & conditionibus sicut alter, quo casu infertur eius dictum à Curt. inn. de feud. in d. 2. par. q. 7.

Nec facit, quod Prælatus posset alienare res solitas
16 alienari, in consanguineum, quia † etiam potest nō solitas, quando vt Prælatus, non autem, vt simplex œconomus id facit, & cessat fraus. Alcia. de præsump. reg. 1. præsumpt. 29. sub nu. 3. ver. sed quicquid sit, sed in dubio. Et regulariter talis alienatio in consanguineos præsumitur potius in fraudem, quam in vtilitatem ecclesiæ, vt per Doct. communiter in auth. quibuscunque. C. de sacros. eccl. Alc. in d. præsump. 29. nu. 1. & 3.

Minus facit dictum Collect. in c. 2. num. 24. de feud.
17 quia non propterea dicit, quod † possit alienari pro eodem pretio, nec cum damno Ecclesiæ, vel quid simile, sed tantum, quod res solita potest locari sine solennitate iuris. Intrant ergo responsiones supra alijs idem dicentibus datæ, & licet subdat idem Collect. quo vtilitas caducitatis cedit commodo prælati, & computatur inter fructus prælati, tamen nō dicit propter hoc, quod possit prælatus denuo locare cum damno, & præiudicio ecclesiæ, etiam, quod ipse prælatus maiorem consequi posset vtilitatem, sed soluit ibi dubium emergens, ad quem pertineat commodum illius caducitatis, quod nihil ad nostram.

Præterea dicebant Domini, quod tempore suo non erat edita extrauagans, ambitiosæ. De qua supra, quæ extrauag. Paulina facit ius commune, & recedit à primo iure communi. Peregr. decis. 225. in vna Romana, circa med. lib. 2.

GRASSI.

Paduan. Decimarum. Mercurij, 4. Iulij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Episcopus est iudex competens in sua causa.*
2 *Sententia lata sine citatione est ipso iure nulla.*
3 *Iudex secundus aditus principaliter super nullitate primæ sententiæ, non potest ipsum confirmare, alias iniustitiam facit.*
4 *Iniustitia notoria ex actis facit nullitatem. & nu. seq.*
5 *Sententia lata in possessorio, quæ tamen fieri debebat super dominio, de quo in actis constabat, dicitur esse nulla.*
6 *Sententia lata super petitorio suspenso, cuius probationes clare constabant, quæ tamen ferri debebat super spolio, non dicitur nulla, nisi aliqualiter probationes reddantur dubiæ.*

DECISIO CCCLXI.

NVllitas ex defectu iurisdictionis nō placuit, quia sumus in ipso Episcopo litigante, & agente. Vn-
1 de, † in eius causa visus est competens iudex Nuncius Apostolicus.

Defectus autem citationis ad sententiam visus est
2 releuans, & nullitatem claram inferens, † quatenus nō fuit seruatus terminus, nec per actorem accusata contumacia partis non comparentis, qui defectus operatur, quod citatio dicatur circumducta, & sic sententia redditur nulla sine citatione. Alex. in l. si finita. §. Iulianus, nu. 24. ff. de dam. infect. Ias. in l. properandum. §. & si quidem, nu. 7. de iudic. Roma. cons. 454. num. 13. Tiraq. de retract. Lignag. §. 15. gl. 2. sub nu. 9. vers. & idem cum pars aduersa.

Stante ergo nullitate prædictæ sententiæ secunda
3 etiam iam redditur nulla. Cum † enim coram secundo iudice fuerit principaliter intentata nullitas, nō debuit secundus iudex primam confirmare, & confirmando fecit iniustitiam. Bar. in l. si vt proponis, in fi. C. quomodo & quādo iudex. Bal. in l. tale pactum, §. qui prouocauit, in fin. ff. de pact. Franc. in c. dilecto, nu. 25. col. 10. vers. vlterius aduerte, de appella. Alex. cons. 111. sub nu. 4. vers. secus, quando esset non solum appellatum, sed etiam de nullitate dictum, vol. 5. ex Innoc. & Bar. vt per eum, vt tunc sententia nulla cōfirmari non pos-
4 sit. Iniustitia † autem notoria ex actis facit nullitatem. Paris. cons. 107. nu. 9. & 11. & in 4. cum vulg.

5 Placebat etiam alia nullitas, nempe, † quod de dominio constitit, & propterea non potuit pronunciari in possessorio, (quod tamen in suo loco erit bene discutiendum, & firmandum.) Et licet hoc caput videatur potius percutere iniustitiam, quam nullitatem sententiæ, tamen infertur etiam ad nullitatem, quia hoc modo iniustitia esset notoria, quæ æquiparatur nullitati,
6 vt dixi. Quæ † nullitas comprobatur per aliquos Dominos: nam si etiam suspenso petitorio, quādo ex probationibus antea factis constat de bono iure, vltimus spoliatus non restituitur. Ægid. decis. 404. cum seq. nisi, vt dicit Ægid. aliqualiter reddantur dubiæ probationes, ergo idem in casu proposito.

Quod tamen caput, & alia super iniustitia sententiarum fuerunt reuocata per dominos, si quid releuans pro parte episcopi deducatur. Fuit tamen resolutum intrare nullitatem ex dicto capite circumductæ citationis.

Et licet Dominus Episcopus obtinuerit commissionem sanatoriam, tamen in ea explicite excipiuntur nullitates ex tribus. Et dum legerem Dominis verba d. commissionis, dixerunt nullitatem præfatam non esse sanatam, imò eam in specie exceptam, quia, vt dixi, iste est defectus citationis ad sententiam.

GRASSI.

Ciuitatis Castel. Supplementi legitimæ. Lunæ, 13. Ianuarij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Hæreditas à matre non adita transmittitur ad filios, & num. 11.*
2 *Aditio hæreditatis probatur etiam ex verbis enunciatiuis alicuius actus.*
3 *Aditio solo animo fit etiam, quod nihil hæreditarium attingatur.*
4 *Conditio suspensiua suspendit etiam animum adeuntis.*
5 *Hæredi hæredis declarationi etiam statur circa aditionem hæreditatis.*
6 *Actiones confunduntur per aditionem hæreditatis factam sine inuentario. Fallit, vt nu. 12.*

7 *Aditio non præsumitur in hereditate damnosa.*
Imò nec ex possessione rei hereditariæ modica non præsumitur aditio, & nu.8. Fallit, vt nu.9.
Sed nec etiam ex exactione modica rei. & nu.seq.in fi.
8 *Aditio hereditatis inducitur ex fructuum exactione: nisi esset modica actio.*
Item inducitur ex contractu facto super re etiam minima, qui non poterat fieri citra ius, & nomen heredis, & num.9.
Item per solutionem debitorum, & retentionem bonorum, & alia similia. & num. 10.
11 *Hereditas non adita transmittitur ad heredes, vt adeunda, non vt adita.*
12 *Actio rei vendicationis non confunditur per aditionem hereditatis.*
13 *Vsusfructus reseruatio demõstrat dominium fuisse translatum in donatarium.*

DECISIO CCCLXII.

DVbitatu, an constet, Mariam, Petrum, & Leonem adiuisse hæreditatem Ioannæ donatricis, quæ
1 † hæreditas licet etiam à Marietta eorum matre non est adita, tamen transmissa fuit, iuxta tex. in l.1. C. de his qui ante aper. tabul. cum alijs allegatis. Hancautem aditionem agentes ad legitimam conantur elicere ex infrascriptis actibus.

Primò, ex transacto, vel compromisso de anno 1551. de quo in tertio præsupposito, in quo Maria, Petrus, Leo, & procuratores alterius partis promittunt, quod
2 † in euentum, in quem ad eos deuenerint aliqua alia bona hæreditaria, & quæ essent de bonis hæreditarijs d. Ioannæ, quod Maria, & Titia deberent ex illis eorum ratam, videlicet legitimam, ergo ex ipsis verbis etiam, quod essent enunciatiua, inducitur additio, Bart. in l. gerit.nu.34.ff.de acquir.hæred. Aret.cons.136.in prin.
3 quia † aditio solo animo fit, etiam quod nihil hæreditarium attingatur, Ias. in l.pro hærede, nu.7.ff.de acq. hæred.& est tex.in l.si auia, C.de iure delibera.

Primum hoc motiuum Dominis non placebat ex pluribus. Primò in d. scriptura compromissi conditionaliter dicitur, in euentum, in quem, &c. Et sic est su-
4 spensiua conditio, quæ † suspendit etiam animum adeuntis, vt per Bar.in d.l.gerit.sub nu.32. versi.præterea id, quod dicitur.

Secundò, quia in actu dubio circa aditionem statur
5 declarationi nedum hæredis, sed † etiam hæredi hæredis, an voluerit adire hæreditatem, Aymo.197.sub nu. 3. versi. amplius in actibus dubijs post Bart. Bal. Soc. Corn.& alios per eum allegatos.

Tertiò, quia præsupposito, quod Ioanna decesserit ab intestato, dispositio illa nõ potest applicari, nec congruere successioni ab intestato, sed bene donationi: nam si ibi tractabatur de successione ab intestato, rata Titiæ, & Mariæ non fuisset legitima, sed medietas omnium bonorum, ex quo erant filiæ Margaritæ, & Blanciæ, & subintrabant in locum earundem matrum suarum, Auth.de successio.ab intest.§.1.sed bene erat dicta portio legitimæ congrua, & conueniens prædictæ declarationi, quia cum ipsæ eam approbent, voluit tamen habere suam legitimam, declarantque si deregentur alia bona, de illis deberent etiam habere legitimam, cum enim donatio esset vniuersalis omnium bonorum D. Ioannæ, si bona illa sic detecta comprehendebantur in dicta donatione, debebant dictæ Titia, & Maria habere suam legitimam super illis.

6 Maximè, quia † si istæ donatariæ voluissent adire hæreditatem Ioannæ ab intestato, non conficiendo inuentarium de nihilo seruiet illa approbatio donationis, quia per aditionem confundebantur actiones vt Paris. cons.16.nu.49.lib.2.frustratoria ergo fuisset illa approbatio, & in omnem euentum stantibus supradictis fal-

tem actus allegatæ aditionis est dubius. Vnde intrare videtur regula, quod quamuis in hæreditate lucrosa de facili præsumatur aditio, in damnosa tamen secus. Et
7 † hinc est, quod ex possessione rei hæreditariæ modicæ non præsumitur aditio, ne quis propter rem modicam præsumatur se immiscere voluisse in hæreditate, & oneribus hæreditarijs, Aymo.consil.33.nu.12.

8 Secundus actus allegatus pro aditione est † exactio illorum fructuum 100. florenorum decursorum tempore D. Ioannæ, & circa hoc fuit dictum, animaduertendum esse, quod sibi debebantur fructus decursi ab obitu Ioannæ, qui fuit de anno 1547. vsque ad diem transactionis, quę fuit de anno 1554. & ita debebantur sibi fructus decursi à die consignationis, vsque ad diem donationis, quę donatio fuit de anno 1533. consignatio præsupponitur, quod fuerit de anno 1527. sed cum ista important modicam quantitatem, & valde tenuis est quantitas, quæ pertinet ad Ioannam, quam non essent debita donatarijs; nam facto diligenti calculo per Dominos valdè modicum erat, quod remanebat ipsi Ioannę: Dixerunt Domini non esse ex exactione istius modicę rei hęreditarię de facili arguendam aditionem, sicut non arguitur, vt supra dictum est, ex possessione modicę rei hęreditarię, Ias.in l.1.§. veteres.num.13. de
9 acquir.heredit. Aym. d.cons.33. Et quamuis ex † contractu celebrato super re hęreditaria etiam minima inducatur aditio. Nat.cons.448.num.18.istud est verum, quando est clarum, quod ille actus non poterat fieri citra ius, & nomen hęredis, sed secus in casu proposito, cum sic potuerint actus fieri vti à donatarijs. Et quamuis forte vti donatarijs præfati fructus nõ deberentur, tamen forte ipsi hoc prętendere poterant. Non enim est verisimile, quod ex ita modica quãtitate voluerint adire ab intestato, & cõfundere iura donationis, quam semper acerrime defenderent. Natt. vbi supra.

10 Solutio † debitorum Ioannę, retentio bonorum alia per Facciolos deducta, fieri potuerũt ab illis tanquam donatarijs, & sic constat de alio titulo, vt alias resolutum fuit.

Non obstat, quod debita essent posteriora donatione, quia de hoc non constat.

Non obstat, quod adiuerint hęreditatem Margaritę
11 eorum matris, quia † non propterea sequitur, quòd adiuerint hęreditatem Ioannę, quę hęreditas transmittitur, vt adeunda, non vt addita, vt per Castr. in d.l.1. nu.6.C.de his qui ante aper.tab.& ibi Corn.nu.6.

Vltimò per aliquos Dominos addebatur pro responsione, quod per aditionem sunt confusę actiones, quòd tollitur ex dictis Bald.in l.si vxor. C.de bon.aut. iud.possid. sub nu.2. versi.sed quid si heres. refert Pur-
12 pur. in l. debitori, num.37. C.de pact. vbi † quod non confunditur rei vindicatio, quia licet heres teneatur in solidum, alia tamen sunt bona testatoris, alia heredis, & sic illa bona donata remanent sua, perinde ac si
13 extraneo donata essent. Hic † autem fuisse translatum dominium apparet ex reseruatione vsusfructus, vulg. l.quisquis.

Vnde prędicta bona donata remanerent propria donatariorum, non obstante aditione, & si ea extaret, quia ex præfatis non daretur hoc casu confusio. Et quamuis in hypothecaria Porpur.in d.l.debitori, num.39. C.de pact. conetur probare, quod hæc quæstio sit inutilis, tamen ex hoc exemplo videtur apparere non esse inutilem. Sed de veritate, & effectu prædictorum alias agetur. Ad alia, vt per informantes. Inclinarunt ergo Domini non videri concludenter probari aditionem in casu proposito.

GRASSI.

Callaguritan. Thesaurariæ. Die 14. Maij, 1576.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Possessio instrumentalis nullius est momenti alio reperto in possessione, nisi sint inter se compatibiles.*

2 *Possessio interpretatur secundum qualitatem tituli praecedentis.*

3 *Possidere quilibet potest diuersis respectibus.*

4 *Possessio clandestina non est manutenibilis.*

DECISIO CCCLXIII.

MAnutenendum esse Ioannem in possessionem tituli thesaurariæ, quia ipse probat suam possessionem per instrumentum capitulariter 9. Februarij, 1572. Plura quæ exemplo opponuntur facile, tollūtur.
1 Nam † quod hæc possessio fuerit instrumentalis, & propterea nullius momenti, cum Aluarus ipse prius fuerit in possessione, 23. Iunij, 1570. nō placuit Dominis, quia huiusmodi possessiones nō sunt compatibiles: cum enim titulus beneficij vacaret, vt bene deducitur per Informantes Ioannis, dicebatur vacare ipsum beneficium, vt fuit resolutum coram R. D. Chiroga, & coram R. D. Aldobrādino in vna Abulen. canonicatus, quod manifeste appatet, quia Papa thesaurariam vacantem per resignationem Aluari confert, vnde posses-
2 sionem Aluari interpretabantur, scilicet † secundum qualitatem tituli pręcedentis. l. 2. C. de acq. poss. Namque præsumitur ex præambula forma perseuerasse, l. pen. ff. de vsucap. Alcia. cons. 31. nu. 7. Cum igitur vnus haberet titulum, & alter haberet fructus reseruatos,
3 quilibet † potest possidere diuersis respectib. Doct. late in c. licet causam, de probat. Bar. in l. si duo. nu. 4. ff. vti possid. Rip. in l. ait prætor. §. si iudex, nu. 15. de re iudic. Eodem modo tollitur secunda oppositio Aluari, quod hæc possessio Ioannis fuerit momētanea, quia Aluarus postea possedit. Itē tertia, quod hæc possessio fuit capta
4 absente Aluaro. Et propterea † cum sit clandestina, ab ipso non est manutenibilis, l. 1. vti possid. Nam procederet, si Aluarus possideret titulum, quo casu possessiones essent incompatibiles, quod nō est, vt dixi in hoc casu. Eadem distinctione possessionum attenta cessat quarta, & quinta oppositio, quod possessio Ioannis possit dici spoliatiua præcedentis possessionis Aluari. Nam respectu sui tituli tantum Ioannes possidet, cui in nullo lædit ius contra reseruationem Aluari. Quia quando ipse erit præsens, iste nō residebit, sed tantum, quando Aluarus erit absens. Firmarunt igitur dandum esse mandatum Ioanni respectu solius tituli, & sine vllo præiudicio reseruationum ipsius Aluari.

GRASSI.

Burgen. Iuris sepeliendi. Veneris, 4. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Verbum quomodolibet, importat ius qualecunque quantumuis minimum, & cuiuscunque generis directi vel indirecti, & etiam improprie sumpti.*

2 *Ius quæsitum etiam de iure speciali, dicitur ius aliquo modo quæsitum.*

3 *Præscriptio acquisita dicetur secundum ius: alias regulariter dicetur odiosa, & contra ius.*

4 *Derogatio specialis requiritur etiam in statutis, & priuilegijs ad effectum vt locus non sit regula de iure quæsito non tollendo.*

DECISIO CCCLXIV.

REsolutum, in casu, de quo agitur, intrare regulam de non tollen. ad fauorem Capituli, etiam quod ius commune magis assistat Monialibus. Mouebantur Domini, quia prædicta regula præseruat ius quomodolibet quæsitum, & dicebant, verbum, *quomodolibet*, de quo in regula, referendum esse ad verba, *ius quæsitum*, non autem ad verbum sequens, *tollatur*, & hunc videri eis rationabilem intellectum. Et perpendebant
1 vim & energium † dicti verbi (*quomodolibet*) quod importat ius qualecunque quantumuis minimum, & cuiuscunque generis directi vel indirecti, & etiam improprie sumpti, gl. in clem. 1. §. 1. in verbo, quomodolibet, de statu monach. & in cle. 2. pariter in verb. quomodolibet. de sen. excom. sicut in simili verbum, *quibuscunque*, siue *quæcunque*, propter eorum generalitatem trahuntur etiam ad casus improprios & abusiuos, per vul. doctrinam Alciat. in l. mouentium, num. 6. de verb. signific. refert & pluries addit Tiraquel. de retr. lign. §. 1. gl. 7. nu. 20. cum pluribus seq. Non est autem
2 dubium, quod ius † competens capitulo, etiam quod sit quæsitum de iure speciali, dicitur ius aliquo modo quæsitum, ergo in eo intrat regula. Addebant etiam aliqui Domini, videri odiosum auferri beneficia Principum, quæ non dicuntur contra ius commune, sed de iure communi, l. 1. de constit. Princ. c. decet. de reg. iur. lib. 6. cum concord. vt in simili, de præscrip. dicit Paris. in c. veniens. sub num. 16. in vers. tamen, de præscript.
3 quæ licet dicatur odiosa & contra ius, tamen vbi est acquisita, dicitur secūdum ius, cuius dictum satis aliquibus Dominis placebat, & maxime, quia dicebant, quod illa regula, quod fauens actibus, per quos redimus ad ius commune, debet intelligi, quando reditur ad ius commune quo ad omnes, non autem quo ad præiudicium particulare alicuius, iuxta eundem Paris. nu. 10. vers. nam regula, & apostil. ad Abb. in d. c. veniens sub nu. 22. in verbo pactum. in fi. apostil.

Non obstat tradita per Sarnen. in reg. de non tollen. iure quæsito. q. 12. Primò, quia nec ipse firmat, sed se remittit ad id, quod super eo Rota sentiret. Secundò, eius rationes nō placebant Dominis: nam allegat Curt. iun. cons. nu. 22. Cassan. cons. 66. nu. 63. qui loquuntur de potestate Principis, quādo redimus ad ius commune, de qua nos non agimus. Nec enim prædicti Doct. in terminis huius reg. vel de ea loquūtur. Et ita etiam potest responderi Capic. decis. 41. incip. regula de non tollen. quæ pariter fundatur super dictis Sarnen. & super dictis cons. Curt. & Cassan. ita etiam ad Gabriel de iure quæsito, concl. 1. num. 28. & ad Curt. iun. cons. 5. nu. 29. & ad plura alia exemplo deducta, Gozad. cons. 1. num. 35. & cons. 8. nu. 4. qui loquuntur de potestate, non de voluntate, & nihil prorsus de materia istius regulæ, de qua sola agitur. Et circa hoc placuerunt responsiones accommodatæ per informantes capituli, quæ videbantur bene applicari. Et pro confirmatione præsentis resolutionis, & responsione ad prædictum dictum Sarnen. allegabant eundem Sarnen. q. 15. in fi. in eadem regula, vbi refert esse resolutum in Rota,
4 locum esse prædictæ regulæ, † etiam in statutis, & priuilegijs, quando tollitur ius quæsitum ex eis, etiam quod esset per Papam amplissimis verbis eis derogatū, quia regula requirit indiuiduam mentionem. Et sic etiam vbi redit(?)mus ad ius commune. Placuit etiam decis. Molieda. 82. item Put. decis. 32. in 2. in iure considerabili, & maxime in iure radicato & incorporato. Romanus allé. per Put. decis. 263. in 2. conclusum fuit etiam allegata decis. eiusdem 233. statutum. vbi ait, statuta dare ius considerabile, & de eis habendam esse mentionem, quæ tamen statuta, vt plurimum sunt cōtra ius commune, per vulg. Et in effectu hæc sententia visa est magis æqua, & rationabilis. Placuerunt etiam aliqua alia deducta pro hac parte. Ex quibus dicebant satis resultare responsione exemplo deductis vltra applicatas per capitulum. Reseruarunt tamen pręiudicium Monialium ex clausula, sine pręiudicio, & vt si quid sentiant, audiantur.

Non enim intendunt Domini vllo modo eis pręiudicari deberi per supradicta; si verò docentur de aliquo pręiudicio extra tamen hinnationem ipsam, cum enim fuerit narrata in literis capituli, satis constat, Papam voluisse pręiudicare.

LAN-

LANCELLOTTI.

Roman. 20000. Lunæ 28. Aprilis, 1578.

SVMMARIA.

1 *Acquisitio potest fieri etiam per nomen fictum hæredis.*
2 *Acquirere sibi præsumitur, qui animum præscribendi habuit.*
3 *Possessor malæ fidei si quid facit. quod non potest facere nisi tanquam hæres, censetur illud facere nomine hæreditario: secus in claris. & num. seq.*
Item si quod facit, respicit hæreditatem, & seipsum, in dubio censetur nomine proprio. & nu. 4.
5 *Onus iniunctum declarat quid veniat in dispositione.*
6 *Possessor malæ fidei acquirit hæreditati etiam inuito possessore.*
Fallit, quando non dicit se emere nomine hæreditario. & num. 8.
7 *Hæreditas consentire non potest: ideo actus cum ea initus nullius est momenti.*

DECISIO CCCLXV.

DOmini steterunt in decisis sub die Veneris 14.
Martij proxime præteriti, etiam cum præsuppo-
sito, quod Leo esset malæ fidei possessor, & quæ nunc
adducuntur contra dictam resolutionem, in primis di-
cebant tolli posse vnica responsione, quia scilicet pro-
cedunt in casu dubio; at in casu, de quo agitur, clare
constat de mente Leonis, qui expressis verbis titulatus
est pro se & hæredibus suis, & successoribus, & persona
ab eo nominanda. Nec repugnat, quod dixerit se eme-
1 re vti hæres Alphonsinæ, quia non per hoc † prohibe-
tur tanquam hæres Alphonsinæ sibi acquirere, etiam
quod sciret se non esse verum hæredem; voluit enim
vti hæres Alphonsinæ sibi, & suis hæredibus acquire-
re, maxime stante difficultate nominandi, quæ sicut
fuit sibi & non d. hæreditati Alphonsinæ acquisita, ita
etiam casale fuit sibi quæsitum. Præsertim, quia sim-
pliciter dicit, pro persona, quam ipse Leo tanquam Io.
Baptista duxerit nominandam. Ex quo constat, quod
cum posset quemcunque sibi bene visum nominare,
quod intentio sua non fuit acquirere hæreditati. Nec
placuit respōsio data ad illa verba, *pro suis successoribus*,
scilicet, quòd potuisset ipse & sui successores præscribe-
re ius annullandi testamentum. Quoniam præter id,
quod videtur satis extraneus intellectus, tamen ex hoc
2 videtur potius colligi, quod si habuit † animum præ-
scribendi, quod voluit sibi acquirere.
Non obstat etiam illud fundamentum, quod quo-
tiescunq; malæ fidei possessor quid facit, quod non po-
3 test facere nisi tanquam hæres, quod † censeatur illud
facere nomine hæreditario, per doctr. Castren. in lectu-
ra Auinion. in l. quid si possessor. nu. 2. vers. si verò erat
malæ fidei possessor, de petit. hęred. & sequitur Cu-
man. in l. Imperator, §. fi. in 1. lect. de leg. 2. Verum Leo
non potuit emere pro seipso & ad sui vtilitatem, nisi
hęreditario nomine, quia cum ius emphyteuticum es-
set in hęreditate Alphonsinę, vt fuit resolutum, & Leo
obliget successores in casali pro releuatione indemni-
tatis monasterij contra Dominicum de Maximis, ergo
censetur etiam obligare d. ius emphyteuticum, quod
Leo facere non poterat, nisi nomine hęreditario. Nam
huic fundamento respondetur, quod illa doctrina Ca-
4 stren. procedit, quando sumus in dubio: at hic † sumus
in claris, quod Leo emit sibi & hęredibus suis, & idem
etiam fatetur Cuman. si emptio fuisset facta nomine
proprio, quod aliud esset. Prętetea doctr. Castr. potius
probat contrariam opinionem, quia vult, quod si pos-
sessor malę fidei aliquid facit, quòd non potest respice-
re nisi hęreditatem, prout est solutio legatorum, & de-
bitorum hęreditariorum, tunc in dubio censetur face-
re nomine hęreditario: si verò id quod facit, potest re-
spicere & hęreditatem, ac seipsum, tunc in dubio cen-
setur facere nomine proprio, per reg. l. & magis. de so-
lut. & l. pro hęrede. §. 1. de pet. hęred. At hic versamur
in secundo casu: nam acquisitio facta per Leonem, non
respicit necessario hęreditatem, quia malę fidei posses-
sor vult sibi, & non hęreditati acquirere vt habetur in
d. l. item veniunt. Quo verò ad obligationem successo-
rum in casali, resp. quod Leo obligat suos successores
respectu directi dominij, quod tunc ipse emebat, &
quod non erat translatum in Alphonsinam, non au-
tem obligat respectu iuris emphyteutici. Illi ergo erãt
successores Leonis, ad quos perueniebat ius illud, quòd
5 ipse emebat. Pręterea † si ex onere iniuncto declaretur,
quid veniat in dispositione l. Proculus. de vsufruct.
constat, quod hoc onus imponitur Leoni, quia ipse
obligabat personam suam ad hanc releuationem, ideò
apparet, quod noluit acquirere hęreditati, sed suę per-
sonę, quemadmodum suam personam ad hanc releua-
tionem obligabat. Et quod Leo promiserit releuare in-
demne monasterium, non repugnat quo minus non
potuerit emere nomine proprio, & in omnem euẽtum
hęc obligatio non potest tollere clara verba, per quę di-
cit se emere pro se, & persona nominanda ab eo. Non
6 obstat, quod malę fidei † possessor acquirit hęreditati
etiam inuito possessore, ex not. per Albert. & Castren.
in d. lect. Auinionen. in d. l. item veniunt. num. 1. vers.
tamen aduerte. Quia resp. quod necesse est, quod emat
nomine hęreditario, vt ibi in princip. declarat idem
Castr. sed Leo non emit nomine hęreditario. Minus
facit quod mandatum, cuius vigore Leo emit, & illius
notitiam habuit, esset restrictum ad vendendum Al-
phonsinę, & per consequens eius hęreditati; & propte-
rea pręsumi debet, quod Leo emerit d. nomine hęredi-
tario, cum alias emptio fuisset nulla, tanquam facta
contra formam d. mandati, quia non valet consequen-
tia, Leo potuit emere pro se, ergo emit pro hęreditate
Alphonsinę, nam verba repugnant, cum expresè di-
cant, quod emit pro se & suis hęredibus. Pręterea siue
bene siue male Leo fecerit, hoc non arguit, quod vo-
luerit alteri acquirere, quinimò mandatum non pote-
7 rat esse sufficiens ad vendendum hęreditati, † quia
venditio requirebat consensum emptoris, & hęreditas
consentire non poterat, Bar. in l. licet. in prin. num. 3. de
pet. itaque eum non teneat actus initus cum hęredita-
te, non tenebat etiam quod esset initus nomine hęredi-
tario à Leone malę fidei possessore, quia mandatum
non se extendebat ad hoc, & cõsensus explicandus erat
per verum hęredem, non autem per putatiuum, &
propterea potuisset verus hęres nolle accipere, & Mo-
nacę potuisset contradicere, & sic cessante illo mandato
non validè emebat pro hęreditate, quia mandatum ad
hoc se non extendebat. Placebat Dominis etiam alia re-
sponsio, quia malę fidei possessor non acquirit hęredi-
8 tati, † quando expresè non dicit, se emere nomine hę-
reditario, vt benè fuit alias deductum, & tunc etiam
deducunt informantes per not. in l. item veniunt. de
pet. hęred. Quoad obseruantiam subsecutam, quod
cum postea casale peruenerit ad Reginam, videatur
tolli omnis dubietas, fuit dictũ quod Clemens, quan-
do vendidit casale, non dixit, illud pleno iure spectare
ad Catherinam, sed vendit suo, & illius nomine sub-
dendo spectare ad ipsum pleno iure dicto nomine.
Pręterea ex quo pretium casalis fuit propositum in
monte sub nomine hęredum Cosmi, potiùs videtur
constare de contraria obseruantia.

ROBVSTERII.

Vrbeuetan. Hęreditatis. Veneris 14. Iunij, 1577.

SVM-

SVMMARIA.

1 Donatio causa mortis, in qua sunt verba expresse denotantia donationem inter viuos, restricta intelligitur ad eam.

2 Copula &, posita inter genus & speciem, non ampliat sed illud declarat.

3 Donatio irreuocabiliter facta repugnat donationi causa mortis, & cuilibet vltima voluntati.

4 Leues coniectura sufficiunt, vt dicatur quis voluisse se restringere ad modum expressum.

5 Qualitas donationis irreuocabiliter inter viuos posita in vna parte orationis, intelligitur repetita etiam in alia illi copulata. & nu. 13.

6 Verba qualificata copulatiua in eadem oratione non possunt pro parte acceptari, & separari à qualitate.

7 Interpretatio obscura, & intolerabilis, reijcitur ab omni dispositione.

Item quæ repugnat subiectæ naturæ, & ratione recti sermonis. & num. seq.

8 Clausula, omni meliori modo, non potest sustinere actum, in quo verba sunt clara pro nullitate.

9 Dispositio in dubio non est restringenda ad vnum tantum modum, quando ex alijs potest sustineri.

10 Verbum dono, simpliciter prolatum, comprehendit fideicommissum, etiam si non appareat de voluntate disponendi per viam vltimæ voluntatis.

11 Clausula omni meliori modo, ostendit claram mentem disponentis, quod saltem in genere cogitauit de validitate actus.

12 Dispositio qualibet recipit interpretationem à verisimilitudine, quod disponens de tali casu saltem in genere cogitauit, & si interrogatus fuisset, idem respondisset.

13 Copula, quæ potest se habere ad vnum, & eundem subiectum, & ad diuersa simul, in dubio refertur ad diuersa. & num. 20.

14 Copulæ natura est ampliare subiecta, & non restringere, & stat implicatiue pro etiam.

15 Præsumitur quis velle facere actum omni meliori modo etiam secundario.

16 Donatio simplex est late interpretanda in fauorem donatarij, quamuis sit stricti iuris.

17 Donatio facta generaliter, cui postea subsequatur species, dicitur facta gratia maioris demonstrationis.

18 Specificatio facta per copulam &, dicitur facta ad ampliandum, non autem ad restringendum.

19 Sequentia quando æquè principaliter se habent ad præcedentia, æqualiter etiam stant dispositiue, non autem declaratiue.

20 Copula &, in dubio extendit dispositionem ad casum magis dubitabilem, & nu. 22.

21 Dispositio fauorabilis, & late interpretanda, non debet restringi, quæ tamen restringeretur, si copula &, non se extenderet ad aliud subiectum.

22 Declaratio illa dicitur probabilis, & secundum rationem recti sermonis, quæ copulam in dubio de sui natura ampliat, non autem restringit.

23 Dispositiones duæ cumulatiuè factæ præsumendæ sunt, & non priuatiuè.

24 Donatio facta irreuocabiliter inter viuos, non sustinetur ex clausula, omni meliori modo. sed debet sustineri eo modo quo potest, pro validitate actus.

25 Reseruatio vsusfructus an fuerit inutilis, vel non in donatione inter viuos, si deberet valere in vim fideicommissi, totum pendet à libera voluntate disponentis.

26 Copula & exponi potest aliquando pro, id est, si actus non destruatur.

27 Dispositio respectiua ad donationem irreuocabilem inter viuos, non potest sustineri in vim fideicommissi, & nu. seq.

28 Verba restricta & limitata ad aliquem modum non recipiunt interpretationem extensiuam.

29 Actus restrictus ad vnum tantum modum, non vlterius, extendit effectum suum.

30 Species vna conuentionis non potest ex se ipsa transire in aliam.

31 Actus à principio nullus non potest valere alio modo propter legis resistentiam.

32 Actus debet sustineri pro validitate, nisi verba ei repugnent.

33 Impropriatio aliqua verborum potest fieri pro actus validitate.

34 Pactum contra substantiam illius actus requiritur, cuius verba possunt impropriari ad illum modum, secundum quem actus sustineri potest.

35 Dispositio restricta ad vnum modum, fauore descendentium, vt valeat, debet extendi, vt valeat alio meliori modo.

36 Iuramentum non se extendit vltra id, super quo præstitus non est consensus.

37 Iuramẽtum, quod facit valere donationem inter patrem, & filium, tollit incapacitatem, non autem facit transire de vna specie in alium contractum.

38 Disponens descendentium fauore censetur fecisse actum omni meliori modo, si non potest eo expresso modo valere.

39 Verba quocunque modo quid operentur.

40 Donatio simplex est fauorabilis, in qua fit plenissima interpretatio contra concedentem.

41 Donatio simplex facta à parentibus morte confirmatur: & habet vim relicti.

42 Dispositio l. donationes quas parentes. C. de donatio. inter vir. & vxo. quo casu procedat.

43 Donatio à principio nulla non potest transire in aliam speciem, vt valeat.

44 Prouisio hominis quibus casibus non faciat cessare prouisionem legis.

45 Iuramentum facit valere actum omni meliori modo quo potest, secundum communem.

46 Donatio inter viuos facta descendentibus cum iuramento, valet omni meliori modo.

Idque eo magis, cum actus magis obligatorius transeat in minus obligatorium, non econtra. & nu. 47.

48 Iuramentum habet vim specialis expressionis, vbi non datur defectus consensus.

49 Coniectura, an contrahentes voluerint se restringere ad illam speciem contractus, vel non, multa enumerantur.

50 Disponens non censetur etiam ex iuris dispositione se restringere ad vnum modum tantum.

51 Copula & implicatiua disponit æquè principaliter, & de per se, non autem accessoriè.

52 Statutum annullans donationem inter viuos factam, sine solennitatibus, non se extendit ad fideicommissum, & vltimam voluntatem, in quam donatio transiret. & num. 5.

53 Dispositionis principalibus sublatis, corruunt omnia accessoria etiam, quæ aliàs ex dispositione legis venirent.

54 Dispositio nulla in vna parte principali, remanet valida in alia parte æquè principali.

55 Dispositio de omnibus bonis suis omni meliori modo, dicitur stare de per se, & æquè principaliter.

DECISIO CCCLXVI.

QVamuis super hac difficultate causa fuerit per me pluries in relationibus proposita 19. Aprilis, 31. Maij. & hodie 14. Iunij: tamen non potuit aliquid firmari, quia Domini nõ erant concordes. Et distinguebant difficultatem in tres partes.

Prima, an attẽtis verbis dispositio sit restricta ad donatio-

nationem irreuocabilem inter viuos. Secunda, quid ex interpretatione iuris. Tertia, an saltem valeat in vim fideicommissi.

Quo ad primam partem tenebant aliqui, quod si attendimus contextum verborum, ibi, *nomine ac titulo donationis irreuocabiliter inter viuos, & post mortem*
1 *duratura habere voluit, & mandauit*, illa † sunt limitata ad donationem irreuocabilem inter viuos, ex l. vbi ita donatur. de donat. cau. mort. cum alijs adductis in decis. 4. Februarij proximi facta. Nam standum est verbo in contractu expresso etiam, quod adessent aliquæ præsumptiones in contrarium, Old. cons. 159. in t. dub. cum alijs per Aym. cons. 20. num. 4. Et vbi verba sunt clara, debent cessare gl. & disputationes Aduocatorum. Bal. cons. 174. in fi. lib. 1. Aym. cons. 4. nu. 21.

Neque obstat, cum dicitur, quod hic adsint duæ dispositiones, vna, in qua fit donatio omni meliori modo, & ista non sit restricta, alia quæ incipit ibi, *& nomine ac titulo donationis irreuocabiliter inter viuos*, & ista venit ampliatiuè & non restrictiuè ad præcedentem pro validitate actus, ne alias in totũ corruat. Nam respondebant, quod imò ibi vnica tantum sit dispositio: nam cum præcedat genus, & statim sequatur species,
2 † copula &, posita inter genus & speciem non ampliat, sed illud declarat, & limitat. Bart. in l. quæsitum, §. si quis fundum. nu. 6. cum seq. de fund. instruct. Alberic. in dictio. in verbo, &, in r. circa fin. & sic restrinxit dispositionem ad istum modum donationis inter viuos.

Et quod disponẽs voluerit declarare, qua specie donationis donabat, apparet, quia donat irreuocabiliter,
3 quod repugnat vltimis volũtatibus, quæ † ad libitum reuocari possunt, & reseruat sibi vsumfructum & partem bonorum, vt possit de illis disponere, quod non fecisset purè, & simpliciter, prout fecit, si voluisset fideicommittere, sed euentualiter, vt latè deducitur, in d. decis. 4. Februarij. Ex quibus postea adiectis declaratur intentio in præcedentibus: nam sequentia magis influunt in præcedentibus quam è contra. l. si seruus plurium, §. fi. de leg. 1. cum alijs per Oldr. cons. 55 nu. 2. &
4 sufficiunt † leues coniecturæ, vt dicatur quis voluisse se restringere ad modum expressum. Cal. & alij per Dec. in c. cum super. ante fi. de officio deleg.

Pro quo etiam facit, quod illa verba, *dedit, cessit, tradidit, & donauit*, in quibus exemplo fundatur ista donatio, omni meliori modo, vt dicitur facta, non habent
5 orationem perfectam, † nisi iungantur cum alijs positis in eadem oratione, quæ non exprimunt bona donata, vt ex se patet, quæ tamen bona donata statim in eadem oratione exprimuntur cum ista qualitate donationis irreuocabiliter inter viuos, & post mortem duraturæ, adiectis verbis, habere voluit, & mandauit, vltimis ex pluribus copulatis, quæ porriguntur ad alia verba in eadem oratione copulata, *dedit, cessit, tradidit, & donauit*, l. hic, §. Caio. & ibi not. Bart. & alij de fundo instruct. Oldr. cons. 8. in prin. Soc. cons. 27. nu. 13. in 4. Dec. cons. 92. num. 2. cum seq. Paris. cons. 72. num. 35. vsque ad 44. in 4. qui loquuntur in legatis, & vltimis voluntatibus, in quibus fit lata interpretatio, l. nec semel. §. 1. quando dies lega. ced. declarat Seysel. in l. fin. nu. 37. de const. Princip. Inn. Anch. Zabarel. Abb. Imo. & alij in c. cum dilecti, de donat. vbi sentiunt idem in donatione, dum disputant tantum de qualitate in diuersis capitulis, & nũquam de qualitate in eadem oratione apposita, vt ex eadem ratione idem sentiunt Ias. & alij in l. talis scriptura. de leg. 1. & in l. 1. C. de liber. præter. Dec. in c. secundo requiris. de appel. Et sic omni meliori modo dedit omnia bona sua nomine & titulo donationis irreuocabiliter inter viuos, & eodem nomine, & titulo cessit, & similiter tradidit, & donauit, referendo d. qualitatem donationis irreuocabilis singulis verbis supra positis, iuxta glo. & alios per Aym. cons. 98. nu. 11. cum seq.

6 Vnde cum omnia verba † sint qualificata copulatiuè in eadem oratione, non possunt pro parte acceptari & separari à qualitate, Bar. in l. Aurelius. § idem quæsiit. de libera. legat. Abb. Imo. & alij, in c. bonæ, *il secondo*, nu. 29. de postul. prælat. Grat. respon. 151. num. 22. Nam totum non sit sine suis partibus. l. qui vsufructu. de verb. obl. l. si quis cum potuit, de excep. rei iud. cum alijs per Grat. d. respons. 151. nu. 21. in 2. Et vbi aliquid additur vel detrahitur, noua fit dispositio, l. 1. §. si quis simpliciter. de verb. obl. l. ius ciuile, de iustit. & iure, cum alijs per Soc. cons. 87. nu. 9. in 4.

Non obstat, quod aliter interpretanda donatio esset nulla, & pro validitate actus debet admitti quælibet
7 interpretatio. Quia † id verum est, dummodo non sit extranea, & intolerabilis, aut obscura, calumniosa, & Iudaica: talis enim interpretatio ab omni dispositione reijcitur. Zab. & alij per Seysel. in d. l. fin. num. 68. cum seq. & nu. 91. de constit. Princip. Aym. cons. 3. nu. 23. & dicitur talis, quando repugnat subiectæ materiæ, aut sumi non potest ex verbis expressis, glo. & alij per Seysel. in d. l. fin. num. 60. cum seq. aut salua ratione recti sermonis fieri non potest. Ang. & alij per Seysel. in d. l. fin. num. 67. prout in casu isto: nam velle, quòd verba ista, *dedit, cessit, tradidit, & donauit*, referantur ad clausulam, omnia eius bona, dimissis verbis intermedijs positis in eadem oratione, quæ qualificant verba donata, videtur extraneum, & intolerabile de iure, & re-
8 pugnare † subiectæ naturæ, & rationi recti sermonis, vt ex præmissis apparet, ideo bene post alios inquit Alciat. de præsumptio. reg. 3. præsumptio. 34. & Aym. in rub. de leg. 1. num. 130. quod vbi verba sunt clara, non potest sustineri actus alio meliori modo. Non obstant iuramentum & clausula, omni meliori modo, quoniam placebant Dominis adiecta in d. decisione 4. Februarij.

Aliqui verò tenebant, quod imò attentis verbis dispositio non sit restricta ad donationem irreuocabilem
9 inter viuos, sed † quòd disponens, qui volebat principaliter inter viuos, & irreuocabiliter expressè donare, cogitans, quod si sic restringeret ad illum modum tantum, eius dispositio ex aliquo impedimento fortè sibi incognito non posset sortiri effectum, ideò voluit duas æquè principaliter facere dispositiones, vna in principio, in qua donat nepotibus, omni meliori modo. Et in ista nullum adest verbum de irreuocabilitate, & donatione inter viuos, sed generaliter donat absentibus coram quinque testibus, quo casu verbum, dono, non repugnat fideicommisso, etiam si non appareat, quod vo-
10 luerit † disponere per viam vltimæ voluntatis. l. miles ad sororem, in princ. l. cum pater. §. donationis, de leg. 2. cum alijs per Cor. cons. 254. nu. 3. lib. 3. Et dispositio huiusmodi non dicitur restricta magis ad donationem irreuocabilem, quam ad fideicommissum, aut alium modum, l. 1. circa fi. vbi etiam Imol. in gl. 1. testatur de communi, de donat. caus. mort. Ro. cons. 171. nu. 6. & cons. 513. nu. 2. Bertrand. cons. 168. nu. 6. lib. 3. in 2. par. Cor. cons. 254. col. 2. in 2. Dec. cons. 169. nu. 2. in fi. Aym. cons. 149. nu. 3. Paris. cons. 33. vol. 3. Socin. iun. cons. 67. lib. 3. Abb. cons. 65. num. 6.

Præsertim stante clausula, omni meliori modo, in
11 dicta dispositione expressa, quæ † claram ostendit mentem disponentis, vt saltem in genere cogitauerit de validitate actus omni meliori modo, Alexand. cons. 176. num. 4. in 5. Dec. cons. 14. num. 2. Aym. cons. 141. Afflict. decis. 144. num. 2. Paris. cons. 80. num. 10. Rip. in d. l. 1. §. si quis ita, num. 17. de verb. obl. Et idem est, ex quo adhibuit solennitates requisitas in fideicommisso, & non necessarias in donatione irreuocabili, Socin. in d. l. §. si quis ita. in fin. de verbor. oblig. & quælibet dispositio recipit interpretationem à verisimili-
12 tudine, quòd † disponens de tali casu saltem in genere cogitauerit, & si interrogatus fuisset, idem respondisset,

ſer, iuxta gl. in l. pactum, §. fi. de pact. cum alijs per Alc,
de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 34. nu. 12. & per Gabr,
de reg. iur. concluſ. 10.
Alia poſtea fuit diſpoſitio ſpecialis donationis inter
viuos, & irreuocabilis ad tollendas difficultates, & o-
ſtendendum enixam voluntatem donantis, quę incipit
ibi, & nominę ac titulo donationis, &c. & iſta nõ limi-
tat præcedẽtem diſpoſitionem omni meliori modo fa-
ctam, ſed illam ampliat, & extendit etiam ad donatio-
13 nem irreuocabilem inter viuos, tum † quia verba prę-
cedentia ſunt clara, in quibus donat *omni meliori mo-
do*, & deinde adiecta copula, &, etiam nomine ac titulo
donationis irreuocabilis, quę vbi copulat qualitates, vt
hic omni meliori modo, & irreuocabiliter, nec apparet
expreſſe, vel per coniecturas, an illas copulet reſpectu
diuerſorum ſubiectorum, vel vnius eiuſdem ſubiecti,
14 in dubio refertur ad diuerſa ſubiecta, quia † natura il-
lius eſt ampliare. Bart. & alij in l. ſi is qui ducenta, §.
vtrum, de reb. dub. Alex. conſ. 75. num. 15. lib. 7. & conſ.
101. nu. 8. cum ſeq. lib. 3. & ſtat implicatiuè pro etiam,
vt in l. 1. iuncta gl. ff. ſolut. matr. cum alijs per Soc. in l.
filius, nu. 6. de liber. & poſth. Iaſ. in l. 1. §. municipes, nu.
4. de acquir. poſſeſ. Pariſ. conſ. 92. nu. 15. in 1. & conſ. 42.
15 nu. 9. in 3. Tum quia in dubio præſumitur quis † velle
facere actum omni meliori modo etiam ſecundario,
Dec. poſt alios in d. c. cum ſuper, col. fin. verſ. eſt extra
iſtos caſus, de offic. deleg. Rip. in d. l. 1. §. ſi quis ita, nu.
28. de verb. oblig. aliter tamen vt actus ſuſtineatur, re-
ceditur ſaltem aliqualiter à natura verborũ. Nam prę-
ſumptio validitatis actus pręualet omnibus alijs, Paul.
& Alex. & alij per Dec. in l. poſtquam liti. nu. 23. C. de
pact. & in c. quoniã Abbas, col. 5. verſ. limitatur, de off.
deleg. & conſ. 87. num. 3. Alcia. de præſump. reg. 3. præ-
ſump. 34. & tãto magis, cum verba in caſu iſto capiant
proprie hanc interpretationem, vt ſupra dictum eſt. Et
16 donatio † ipſa quãuis non ſit de enumeratis in §. actio-
num. Inſti. de actio. tamen cum ſit ſimplex, vera, & li-
beralis, latiſſimè patet in fauorem donatarij. d. c. cum
dilecti, vbi Inn. Abb. & ceteri omnes, de dona. Bertran.
conſ. 730. nu. 1. verſ. præterea in 2. in nou. Claud. in d. l.
fi. 38. de conſtit. Princip.
Non obſtat, quòd præcedat genus, & ſequatur ſpe-
cies, quia non ideo reſtringitur diſpoſitio generalis, ſed
17 cum † donatio irreuocabilis magis donantem grauet
taliter ſpecificando, dicitur facta gratia maioris demõ-
ſtrationis, ad tollendum ambiguitates, l. regula, §. licet,
de iuris & fact. ignor. l. ſtipolationes. de verb. obl. & ſic
ad fauorem donatarij. Vnde inducta ad concedẽdum,
non debent operari ad detrahendum, & minuendum,
vt bene in his terminis poſt Dec. & alios Aym. conſil.
127. nu. 7. verſ. quarto foret. cum ſeq. Præſertim, quia
ſpecificatio non eſt facta per dictiones limitatiuas, ſed
ampliatiuas: nam vt dictum eſt dictio, &, ſtat amplia-
18 tiuè, quo † caſu ſpecificatio ſine dubio dicitur facta
non ad reſtringendum, ſed ad ampliandum, vt poſt
Bar. & alios deducit Soc. conſ. 300. col. 2. lib. 2. Aym. d.
conſ. 227. nu. 7. ante fi. nec adeſt ratio aliqua, cur diſpo-
nens voluerit ſtatim corrigere & limitare diſpoſitio-
nem generalem ita prudenter pro validitate actus fa-
ctam, vt conſiderat Dyn. in rub. de reg. iur. in 6. Bar. in l.
ſi pluribus, de leg. 2. & paſſim Iaſ. & alij, in l. talis ſcri-
ptura, de legat. 1. & in l. 1. C. de lib. præter. Dec. in d. c.
ſecundo requiris, de appel.
Nec obſtat reſeruatio vſusfructus, & alia ſequentia,
quæ ſolent declarare precedentia. Nam dicebant, quòd
19 † donans voluit ęquè principaliter donare irreuocabi-
liter inter viuos, & credidit eius diſpoſitiones in omni-
bus partibus eſſe validas, & ita credens adiecit illa om-
nia bona, l. quoties, de verb. ob. l. quoties. de reg. iur. cũ
alijs per Dec. conſ. 77. nu. 7. in fi. cum ſeq. & in d. l. cum
ſuper. col. fi. de off. deleg. Alc. de præſump. reg. 3. præ-
ſumpt. 35. Sed non ideo fit, quin ipſe ſaltem in genere
etiam cogitauerit de validitate actus, quo non poſſet
ſuſtineri iuxta modum expreſſum, ſatis eſt de his in ge-
nere cogitaſſe, l. qui iure. de milit. teſtam. cum alijs per
Gabriel. de reg. iur. concluſ. 4. nu. 1. cum ſeq. prout di-
ſponentem cogitaſſe verum eſt ex clauſula, omni me-
liori modo, & veriſimiliter, vt ſupra dictum eſt.
Non obſtat, quod verba precedentia non poſſunt ſe-
parari ab illa qualitate, *nomine, & titulo donationis ir-
reuocabiliter inter viuos*, cum ſit qualitas adiecta vlti-
mis verbis ex pluribus copulatis. Nam reſpondebant,
20 quod illa procedũt, vbi † apparet expreſſe, vel ex con-
iecturis, quod copula coniungit, & reſtringit: ſed vbi
ſumus in dubio, adſunt coniecturæ, vt hic, quòd diſpo-
nẽs voluit inducere duo ſubiecta, & illa implicare per
dictionem etiam, tunc non qualificat alia verba copu-
lata, ſed ampliat, & extendit diſpoſitionem ad aliud di-
uerſum ſubiectum, fuit ex mente Bart. Alex. Soc. &
aliorum: nam dictio implicatiua non qualificat, ſed
ampliat diſpoſitionem ad caſum magis dubitabilem,
& implicat minus dubitabilem. Gemin. conſ. 132. nu. 1.
21 Preterea vbi diſpoſitio † eſt fauorabilis, & late inter-
pretanda, reſtringeretur. Iaſ. in l. talis ſcriptura, nu. 40.
ver. 7. de leg. 1. Dec. in d. c. ſecundo requiris, col. fi. verſ.
8. de appell. Nec hic eſt poſita qualitas in eadem ora-
tione, ſed diuerſa, cum vt intuenti patet, iſtæ qualitates
regantur à diuerſis verbis, videlicet donauit, & habere
voluit. Bar. in l. prætor, §. eritque differentia. ff. vi bon.
rapt. Curt. ſen. conſ. 51. nu. 15. Soc. conſ. 67. nu. 14. lib. 3.
& conſ. 29. nu. 13. lib. 4. Pariſ. in d. conſ. 72. num. 37. in 4.
Non obſtat, quod diſpoſitio ſit vnica, & non poſſit
diuidi à qualitate, quia hic plures ſunt diſpoſitiones
diſtinctæ, & ſeparatæ, & æque principales, vt dictum
eſt, & ſic non intrant no. in d. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter,
cum alijs allegatis.
Non obſtat, quod iſta ſit interpretatio extranea, ac
repugnet ſubiectæ materiæ. Quoniam imò colligitur
ex verbis expreſſis, & ſecundũ propriam naturam ver-
22 borum: nam † vt dictũ eſt, copula in dubio de ſui na-
tura ampliat, non reſtringit. Ideo eſt probabilis, & iuri-
dica declaratio, ac ſecundum rationem recti ſermonis
expoſitio Seyſel. in d. l. fi. num. 60. & 67. de conſtit. Prin-
cip. & in l. 1. in prin. nu. 4. de noui oper. nunc.
Non obſtat text. in d. l. vbi ita donatur. de donat.
cauſ. mort. in illis verbis, *reuocabiliter inter viuos*. Quo-
niam admittebant iſti Domini, quod diſponens voluit
donare irreuocabiliter inter viuos, vt clare conſtat ex
dictis verbis, non taxatiuè & priuatiuè ad alias diſpo-
ſitiones, ſed cumulatiuè & implicatiuè. Voluit enim
diſponens, vt diſpoſitio ſua haberet effectũ, duas prin-
cipales diſpoſitiones facere, vt ſupra dictum eſt. Et in
23 dubio præſumendæ ſunt duæ † diſpoſitiones cumula-
tiuè factæ, non priuatiuè & limitatiuè, cum nõ ſit præ-
ſumenda correctio etiam modica, præſertim in conti-
nenti, niſi clare probetur, l. nam ad ea. & ibi not. ff. de
cond. & demon. cum alijs per Alex. in conſ. 148. nu. 6.
in prin. lib. 1. Dec. conſ. 602. num. 5. cum ſeq. & in ſimili
Feder. de Sen. conſ. 147. verſ. quæritur. Abb. conſ. 54.
nu. 2. verſ. nam vbicunque, lib. 1. Ruin. conſ. 50. num. 9.
cum ſeq. in 5. Calder. conſ. 2. circa med. de præben. Fe-
lyn. in c. auditis, col. 5. in fin. eod. tit. Balb. de præſcript.
in 2. part. 5. part. princ. q. 11. num. 7. cum ſeq.
Non obſtant conſ. Alexand. 14. lib. 1. Iaſ. conſ. 5. lib. 3.
Aym. in rub. de leg. 1. num. 130. cum alijs in deciſ. 4.
Februar. adductis. Nam ibi communiter præſuppo-
nunt, quòd poterat valere etiam vti donatio inter vi-
uos irreuocabiliter, & vti donatio cauſa mortis, &
24 † ſic non agunt de validitate actus vt hic, ſed dicunt,
quòd cum ſit facta irreuocabiliter inter viuos, talis
non ſuſtineatur alio meliori modo, immo quòd de-
beat ſuſtineri eo modo quo poteſt pro validitate actus,
tenent Bald. conſ. 108. num. 8. in fi. lib. 5. Soc. conſ. 130.
137. 735. lib. 2. Aym. conſ. 52. numero 4. & conſilio 139.
nu. 10.

nu.16.cum seq.Roland.conf.8.nu.22.cum seq.in 1. Et
in isto casu cessat difficultas, ex quo adest clausula ex-
pressa, *omni meliori modo*, & donans fecit plures prin-
cipales dispositiones, vt supra dictum est.
Nec potest dici, quod fuerit inutilis reseruatio vsus-
fructus, & aliorum, de quibus ibi, si deberet donatio
25 valere in vim fideicommissi, cum † totum hoc debeat
metiri non à veritate, sed ab opinione disponentis, qui
in his habet liberam potestatem, l.is qui putat.l.hæres
institutus, in princip.de acquiren.hæred. cum alijs per
Aym.conf.88. nu.14.cum seq. Vnde secundum inten-
tionem disponentis nō erat inutilis reseruatio, sed pru-
dens, & efficax, cum putaret donationem irreuocabi-
lem inter viuos in omnibus suis partibus valere, vt su-
pra dictum est.
Nec obstat, quod clausula, *omni meliori modo*, sit sine
copula, & restricta ad donationem irreuocabilem, ideo
non operetur in alio modo, quam in expresso, aut de-
scendente ab illo. Quoniam intrat etiam difficultas, si
verum est, quod tota dispositio est restricta ad dona-
tionem irreuocabilem inter viuos. Sed totum opposi-
tum est probatum in casu isto, quod donans duas fecit
dispositiones, & separatas, & quidem æque principales,
merito prædicta non intrant in casu isto.
Nec obstat, quod copula, &, stet expositiue pro, id
26 est. Quoniam † admittebant Domini hanc expositio-
nem, si actus nō destrueretur, sed quia ita interpretan-
do actus redditur nullus, esset intolerabilis, & extranea
expositio, & contra propriam naturam verborum,
Aym.conf.102.nu.7.in princ.
Quo ad secundam partem Domini pariter erant va-
27 rij. Aliqui enim sentiebant, quod cum disponens † se
restrinxerit ad donationem irreuocabilem inter viuos,
talis actus censeatur ex dispositione iuris restrictus ad
illum modum, & non sustineatur in vim fideicommis-
si, quamuis interuenerunt solennitates, quæ requirun-
tur in fideicommisso, & donatio fit facta nepotibus, &
præsupponebant, quòd statutum vrbis, de donat. int.
viu.& caus.mort. habeat locum in casu isto, ob non ser-
uatas solennitates d. statuti, quamuis donatio sit facta
per auum nepotibus suis. Nam quando dubitatur, an
sustineatur in vim fideicommissi, præsupponuntur alia
habilia, l.pactum, vbi Dec.in princ. C.de collat.& alibi
sæpe, vt per Aym.de antiq.temp. par.3. num.27. Et sic
quando non valeat in vim donationis inter viuos, alias
frustra de fideicommisso disputaremus. Itaque dice-
bant, quod attentis verbis donans restrinxit se ad do-
nationem irreuocabilem inter viuos, quæ si non potest
valere, vt præsupponitur, illa non valebit in vim fidei-
commissi, vel alio modo, quo potuisset valere, ex quo
28 † verba sunt limitata ad illum modum tātum, l.mul-
tum interest, C.si quis alteri vel sibi, d.l.1.§.si quis ita.
vbi Rip.nu.30. de verb.oblig. cum alijs per Cagnol.in
l.fi. num.247. C.de pact. Et in terminis per Aym.conf.
171.nu.17.& in rub.de leg.1.nu.130.
Accedit: nam licet præsumendum sit, quod quis ve-
lit facere actum validum omni meliori modo, tamen
29 hoc est in dubio, non † vbi apparet, quod vno tantum
modo fecit. Nec sumus certi, an alio modo fecisset sal-
tem sub illa forma, quia tunc voluntas operatur tātum
in illo modo expresso, non in alio non expresso. Dec.in
d.c.cum super, ante fi. de off.deleg. Soc.conf.vlt.col.1.
ante fi.lib.4. quia actus agentium non operantur vltra
eorum intētionem, l.non omnis.& ibi not.ff.si cert.pet.
quæ intētio colligitur ex verbis, quia illa inuenta sunt,
vt docentis sententiam exprimant, l.Labeo.de supellect.
leg. cum alijs per Aym.conf.35.num.6. Alciat.in l.1.in
30 princ. de verb. oblig. Nec vna † species conuentionis
potest ex se ipsa transire in aliam, l.si ego, si cert.petat.
cum alijs per Rom. conf.517.nu.24. Ideo in voluntate
interpretanda diuinare non debemus, cum propositum
in mente retentum nihil operatur, l.si alij.de vsufruct.
leg.cum alijs per Aym. conf.161.num.1.cum seq.
Præterea, cum donatio ipsa præsupponatur pro nūc
nulla ab initio ob non seruatas solennitates statuti vr-
31 bis, † si non valet vti talis, non potest valere alio mo-
do, propter legis resistentiam, Gemin.in c.1.num.3. de
postul.prælat.in 6.Fel.in c.cum super, in fi.de off.deleg.
Rip.in d.l.1.§.si quis ita. nu.31. de verb oblig. & bene
facit l.cum lex.de fideicom.cum alijs per Cassad.de iu-
re pat.decis.5.Nam statutum vrbis habet decretum ir-
ritans geminatum, & valde prægnans, ibi, & irrita sit &
nulla, & nullum ius donatario ex ea acquiratur, nulla-
que oriatur, nec exerceri actio valeat.
32 Non obstat, quòd † pro validitate actus donatio in-
ter viuos facta interpretatur causa mortis, vel fidei-
commissum, & ècontra prout patitur validitas illius.
Bal.Ro.& alij per Soc.conf.130.nu.6.cum seq.& conf.
137.col.1.& 2.lib.1.conf.235.col.4.lib.2. Quoniam re-
spondebant, quòd si hoc intelligitur ita simpliciter, est
contra ea, quæ supra dicta sunt, de ea quæ facit limitare
actum ex vna causa tantum, & se restrinxit. Ideò dice-
bant, ista omnia de validitate actus esse intelligenda,
quando verba non essent clara, nec contenta in dispofi-
tione repugnāt, quin saltem ex aliqua interpretatione
impropria possent verificari in illa secundario modo,
secundum quem actus sustineri potest, vt idem Socin.
se ipsum declarat in d.cōs.107.post prin.Aym.conf.52.
33 nu. 6. Nam pro † validitate actus bene potest fieri ali-
qua impropriatio verborum, vt ibi per Aym. & alios,
sed non magna, vel extranea, Alci. de præsump. reg. 3.
præsump.34.nu.6.cum seq. prout vbi verba sunt clara,
& reseruatio vsusfructus, & alia contenta in ea aperte
repugnant fideicommisso, vt dictum est.
Non obstat, quòd imò pro validitate actus requiri-
tur pactum cōtra substantiam actus, vt valet omni me-
liori modo, Pan.& alij per Affl.decis.338.num.5.cum
seq. Soc. d.conf.107. Quoniam dicebant id procedere,
vbi verba saltem ex aliqua impropria interpretatione,
possunt trahi ad modum illum, secundum quem actus
34 sustineri potest, quia † possunt impropriari, & trahi ad
illum sensum, & sic vt actus sustineatur, pactum con-
tra substantiam illius actus reijcitur, Bar. in l. vbi ita
donatur. 103. oppos. Signo. de Homod. num.3. Paul.
num.2.& cum tunc sumus in præsumenda partium in-
tentione, nō sunt in materia regulæ, si non valeat quòd
ago vt ago, &c. vt per Socin. d.conf.107. col.1. sed vbi
verba sunt clara, & aperta, restricta ad actum inuali-
dum, vt hic, & tunc quod potui nolui, quod volui ad-
implere nequiui, & imputandum est partibus, si vo-
luerint facere actū inutilem, Dec. cons.33.ante fi. vers.
non obstat, *quod inhibitoria*, &c.
35 Non obstat, quòd sumus in † dispositione aui inter
nepotes, in qua licet verba sint limitata ad aliquem di-
sponendi modum, tamen nō censetur, auum se restrin-
xisse ad illum modum expressum, sed fauore descen-
dentium censetur voluisse facere illam dispositionem
etiam alio meliori modo, gl.in l.fi.C.famil.ercisc.& gl.
in verbo voluit.in l.cohæredi.§.cum filiæ.& ibi Doct.
ff.de vulg. substi. Quoniam respondebant id esse fauo-
re liberorum in vltimis voluntatibus tantum, non au-
tem in dispositione inter viuos, restricta ad vnum actū,
quamuis parentes disponerent in fauorem eorundem
filiorum, vt dicebant aperte probari, in l. donationes
quas parentes. C.de dona.inter vir. & vxo. multiplici-
ter ponderando illum tex. cum alijs per Bal. conf.430.
in prin.lib.1. & in l.si mortis, nu.4. C.ad leg.Falc. & in
l.executorem, nu.34.C.de execut.rei iud. Ideo stat re-
gula supra firmata de eo qui se restrinxit.
Nec obstat dum dicitur, quòd iuramentū hic inter-
positum habeat vim clausulæ, *omni meliori modo*. Nam
36 respōdebant, q † vbi principalis dispositio est restricta
ad certum contractum, quem partes voluerunt, & non
alium facere, vt eorum verba demonstrant, tunc sicut

clausula *omni meliori modo*, absq; copula non operatur,
nisi circa illum expressum, aut descendentem ab illo, vt
in d. decis. 4. Febr. Ita nec iuramentum, quod tantum
operatur, & præstat, quantum adest de consensu. Aret.
cons. 24. in prin. Rip. in d. l. 1. §. si quis ita, num. 28, de
verb. oblig. Aym. cons. 102. nu. 7. vers. secundo respon-
deo. Ceph. cons. 44. nu. 26. vsque ad fin. Syluan. cons. 40.
nu. 32. cum seq. & sic operatur tantum vbi adest defe-
ctus solennitatis, non autem substantiæ vel consensus.
Roma. cons. 517. nu. 24. Dec. in d. c. cum super, nu. 11.
de offic. deleg. & Add. ad eundem Rom. 525. in fi.

Et quamuis donatio inter patrem, & filium in pote-
state addito iuramento sustineatur, tamen non est ex
37 eo, quod † propter iuramentum de vna specie trãseat
in alium contractum, sed quia iuramẽtum tollit illam
incapacitatem, quę est inter patrẽ, & filium à iure ciui-
li introductam, & propter naturalem obligationem fa-
cit illam valere in eadem sui specie, vt latè cumulat
Clar. in §. donatio. q. 8. in fi. sed nos sumus in casu, in
quo dispositio deberet transire de vna specie in aliam.

Aliqui verò tenebant, quòd nec etiam ex dispositio-
ne iuris censeatur disponẽs restrinxisse ad donationem
irreuocabilem, sed fecisse actum omni meliori modo.

Primò, quia inter descendentes, quorum fauore di-
38 sponens non præsumitur se restrinxisse ad actum † ex-
pressum, censetur omni meliori modo fecisse. l. Aure-
lius. §. Titius testamento, in fin. de liberat. leg. l. 2. de
dona. l. creditor. §. 1. manda. cum alijs per glo. in verb.
voluit, in l. cohæredi. §. cum filiæ, de vu.g. & pupil. vbi
Imo. Alex. Aret. & Ias. nu. 18. Alex. in l. hac consultissi-
ma. §. ex imperfecto, in fin. vbi Moder. C. de test. etiam
in omnibus parentum dispositionibus etiam inter vi-
uos, est tex. in d. l. fin. C. famil. erciscun. ibi, siue epistolę,
siue quocunq; alio modo scripturæ, quibuscunq; ver-
bis, vel indicijs inueniantur relictæ, vbi Bald. num. 2. in
princ. refert glo. exponentem præmissa verba, *quocun-*
39 *que modo*, respectu ipsius indicij, hoc est, † siue ex te-
stamento, siue ab intestato, siue inter viuos, siue in vlti-
ma volũtate, & licet Ang. Fulgos. & alij dicant ibi eam
dispositionem parentum obseruari, vt volũtas intesta-
ti, non ideo sequitur, quod modus ab initio non fuisset
inter viuos sed quia alias erat inualidus, lex illum su-
stinet eo modo. Nec videbatur admittenda differentia,
quæ fit inter vltimas voluntates, & dispositiones inter
viuos, cum sit verbalis absque ratione differentiæ, vt
post gl. & alios cumulat Aym. cons. 187. nu. 2. Imò con-
tra d. l. fi. et cum simus in donatione pura, & simplici,
40 quæ † est fauorabilis, & recipiat latiorem interpreta-
tionem, quam vltimæ voluntates, vt dicunt omnes in
d. c. vlt. de donat. vbi quod in contractibus bonæ fidei
non fit stricta interpretatio, sed plena, in vltimis volun-
tatibus plenior, in donationibus, & beneficijs non so-
lum plena, & plenior, sed plenissima contra conceden-
tem, & idem Seysel. in d. l. fi. num. 38. de constit. princ.
Ideo maior militat ratio in casu isto.

Neque tex. in d. l. donationes quas parentes, quic-
quam facit in cõtrarium. Nam in ea parte in qua vult,
41 quod † tales donationes morte cõfirmentur, satis pro-
bat hanc sententiam, cum habeat in pluribus vim reli-
cti, vt per Ioan. And. ad Spec. in tit. de dona. §. 1. nu. 2. in
verbo, donationes, Rip. in l. 4. nu. 144. vbi testantur de
communi, ad leg. Falc. & licet quandoque requiratur
traditio aliqua, vt in l. 2. vbi Bal. C. si quis alteri, vel si-
bi, & benè declarant Salyc. & alij in l. fin. C. famil. erci-
scun. tamen hoc non facit ad hanc rem, nam d. l. dona-
42 tiones, procedit † tantum, quando sunt nullę donatio-
nes propter patriam potestatem. Aret. in. cons. 17. num.
10. vers. venio ad secundum dub. ob quam pater vide-
tur sibi ipsi donasse, vt declarant Bart. & alij in l. frater
à fratre, colum. 1. de cond. indeb. Alex. cons. 8. num. 1. in
fi. lib. 1. nimirum, vt possit colligi aliqua perseuerantia
voluntatis, & confirmetur morte, si in eo casu requira-
tur saltem facta traditio aliqua, vt per Dec. post alios
consil. 239. num. 1. in ea parte verò, in qua ob defectum
43 insinuationis confirmetur morte, nihil obstat, † quia
eo casu ob legis resistentiam remanent penitus nullæ,
ac inefficaces, ac sine fomenta. Ideo non possunt transi-
re in aliam speciem, vt d. l. cum lex. de fideicommiss.
Cassad. dec. 5. de iure patr. & benè declarat Bald. in l. il-
lud, num. 9. C. de sacros. eccles. sed in casu isto, vt di-
ctum est, sunt dispositiones diuersæ, & separatæ: vna, in
qua fit donatio inter viuos. Et licet ista pro nunc præ-
supponatur nulla, & illi obstet statutum, tamen vtile
non vitiatur per inutile, vt dicetur: altera, in qua fit
donatio omni meliori modo, vnde non ob. d. l. dona-
tiones quas parentes.

Non obstat, quòd prouisio hominis faciat cessare
prouisionem legis. Quoniam hoc recipit plures decla-
44 rationes. Prima, quando † prouisio hominis est vtiliter
expressa, alias secus. Secunda, quando est specialis, se-
cus si generalis. Et septem aliæ, vt per Gabriel de reg.
iur. concl. 8. Mouebantur propter iuramentum quod
facit valere actum omni meliori modo, vt post alios
Bero. in c. in præsentia nu. 47. cum seq. de probat. Paris.
cons. 14. num. 18. lib. 1. Abb. in c. cum contingat, nu. 27.
de iureiur. Couarr. in c. Rayn. §. 3. num. 10. vers. quarto
iuramentum. de testam. Alexand. cons. 29. in fin. lib. 5.
Matthesil. not. 56. nota hanc: nam sufficit, quod actus
habeat formam sufficientem pro illo actu, in quo vo-
lumus sustinere dispositionem. Socin. in d. l. 1. §. si quis
ita. in fi. Couarru. in c. Raynaldus, §. 10. de testa. Add.
magn. ad Matthesi. d. sing. 59. in fine. Vnde cum hic ad-
sit forma sufficiens pro fideicommisso, si non valet do-
natio inter viuos ratione iuramenti, sustinebitur in fi-
deicommissum.

Neq; in casu isto intrat opinio illorum, qui tenent,
45 iuramentum non facere, † quod actus valeat omni
meliori modo quo potest valere, sed eo modo quo fa-
ctus, vt tenẽt Soc. & Alciat. in d. l. 1. §. si quis ita. nu. 44.
de verb. oblig. Quoniam imò secũdum communem &
veram opinionem facit illum valere omni meliori mo-
do, vt benè Couar. in d. c. Raynal. §. 3. nu. 10. vers. quar-
to iuramenti religio. de testam. præsertim cum iura-
mentum in casu isto habeat clausulas ita prægnantes.

Neque hic adest defectus substantiæ, vel consensus.
Quia habemus claram & enixam mẽtem donantis, qui
voluit etiam ex tunc cum iuramento, quod bona es-
sent suorum descendentium, & si id fecisset per viam
donationis inter viuos, tamen propter iuramentum, &
46 quia † disponitur inter liberos, dicitur non se restrin-
xisse, sed consensisse, quod si non valet eo modo, valeat
omni alio meliori modo quo potest, vt supra proba-
tum est. Et benè facit text. in l. cum pater. §. filius
matrem, de leg. 2. ibi enixæ voluntatis preces ad om-
nem speciem successionis porrectæ videntur. Et idem
propter affectionem inter descendentes, inquit text. in
d. l. Aurelius, §. Titius testamento. in fine. de liber. lega.
& facit text. in l. 1. C. commun. de leg. cum alijs supra
47 adductis, & eo † magis, cum non agatur de faciendo
transire dispositionem causa mortis in donationem in-
ter viuos, quia tunc repugnaret consensus, cum ille vo-
luisset posse reuocare, & in plus obligaret, vt per Ruin.
cons. 134. nu. 8. in fi. cum seq. lib. 1. Sed hic sumus in ca-
su contrario, in quo habemus cõsensum in eo, quòd est
plus, videlicet, donare statim irreuocabiliter inter vi-
uos, ergo propter iuramẽtum voluit, quòd est minus,
cum nõ alteretur forma substantialis, sed tantum acci-
dentalis, & efficacia obligationis. Bald. cons. 11. vers. ad
cuius declarationem. Dec. in auth. qui rem, nu. 22. C.
de sacrosan. eccles. Ruin. d. cons. 134. num. 8. cum seq. in
1. Couar. variar. resolut. lib. 2. c. 16 vers. secundo licet
ab eadem constitutione. Nam iuramentum facit, vt vi-
deatur saltem in genere cogitatum. Bar. & alij per Ga-
48 brielem de reg. iur. conclus. 4. num. 14. etiam † vbi non

datur

datur defectus consensus, habet vim specialis expressionis, latè post alios Gabriel. d. conclus. 4.

Tertiò principaliter facit, quia locus est coniecturis, an voluerint contrahentes se restringere ad illam speciem cõtractus, vel ne. Cald. & alij per Dec. in d. c. cum super, ante fi. de off. deleg. prout hic adsunt plures.

49 Prima † de clausula, *omni meliori modo*, expressa. Secunda, de descendẽtibus. Tertia, de iuramento. Quarta, de quinque testibus necessarijs in fideicommissis, iuxta l. fi. C. de codicil. iuncta l. sed & si stipulet. in fi. & l. stipulatus, §. Chrysogonus. de verb. obl. Quinta, quia adest mentio mortis, ibi, post mortem dutaturæ, iuxta not. in l. quæ dotis. solut. matrim. Sexta, quia adest expressa substitutio, nemine etiam Notario recipiente, nec stipulante, Roman. cons. 513. Septima, quia alias actus destrueretur, vt prætenditur exemplo. Octaua, cum saltem de his in genere cogitauerit, & si interrogatus fuisset, ita verisimiliter respondisset.

Non obstat, quod disponens se restrinxerit, nam posito, & non concesso, quod attentis verbis ita esset, tamen † nunc agimus ex dispositione iuris, qua attenta, ex quo sumus inter descendentes, & adest iuramẽtum, & concurrunt tot coniecturę, non censetur donans voluisse se restringere ex allegatis.

50

Non obstat, quod non simus certi, an alio modo voluerit disponens donare, & actus agentium non operantur vltra eorum intentionem. Nam verum est regulariter, sed inter descendentes, & vbi interuenit iuramentum, & concurrunt tot, & tantæ coniecturæ, cessat prædicta regula.

Non obstat, quod pro nũc præsupponatur nulla ista donatio, propter statutum vrbis, quod tollit omnem obligationem etiam naturalem, & actus nõ potest valere omni meliori modo. Quoniam est aduertendum, quod, vt sępè est dictum, donans duas facit dispositiones expressas, vnam, in qua donauit omni meliori modo: alteram, in qua donauit amphatiuè etiam irreuocabiliter inter viuos. Quæ ambæ dispositiones stant de per se, & æquè principaliter: tum quia ambæ expressé,

51 tum etiam † quia copula, &, implicatiuè disponit æquè principaliter, & de per se, non autem accessoriè, nec consecutiuè, Bart. in l. 1. nu. 2. de pecul. leg. Franc. in c. dilecto. q. 43. & Dec. num. 7. de appel. Ruin. cons. 53. nu. 6. in fin. lib. 1. Vnde licet præsupponatur pro nunc, quod statutum annullet hanc donationem inter viuos absque solennitatibus factam, non propterea præsuponitur, quòd intret in alia parte æquè principalitet

52 de per se stante, in † qua disponens volens facere actũ validũ attribuit solennitates, quæ sunt necessariæ etiam in fideicommissis, & vltimis voluntatibus, & disposuit de bonis suis expresẽ omni meliori modo. Ideo est videndum, an statutum intret in hac parte, quamuis annullet donationem causa mortis, cũm sit exorbitans, & quãnis loquatur expresẽ de donatione causa mortis tantum, non de fideicommisso, nec de casu mixto, & fauorabili omni meliori modo.

Nec facit, quod vbi lex occurrit & resistit actui, non oriatur obligatio naturalis, & actus non posset sustineri omni meliori modo. Quoniam, vt dictum est, hic sunt duæ expressæ dispositiones separatę de per se stantes, si statutum intrat in vtraque dispositione, res de

53 plano procedit pro nullitate actus. Quia † sublatis dispositionibus principalibus corruũt omnia accessoria, & quæ alias venirent ex dispositione legis. Nam cum statutum illis resistat, nullum auxilium legis de descẽdentibus, nec de iuramento, nec de coniecturis potest intrare, quia dispositio remanet sine fomento iuris, &

54 intrant supra deducta. Sed † si statutum non habet locum in fideicommisso, nec vbi quis expresẽ & principaliter de bonis suis omni meliori modo disponere voluit, tunc quãnis dispositio sit nulla in vna parte principali, remanebit alia pars æquè principalis, quia regula est, quod in diuersis & separatis tot sunt dispositiones, quot sunt capita separata, & vtile non vitiatur per Inutile.

Igitur, an attentis verbis expressis disponens dicatur se restrinxisse ad donationem irreuocabilem, & si non, an statutum intret in ea parte, in qua fit dispositio de omnibus bonis suis omni meliori modo, videtur ne-

55 cessariom insistere in verbis expressis, quia † si nõ adest expressa dispositio, omni meliori modo, quę stat de per se, & æquè principaliter, nppositio supra facta, ex mente Gemin. Rip. Cassad. & aliorum videtur vrgens: sed si adest expressa dispositio omni meliori modo, de per se stans æquè principaliter, tunc intrat difficultas, an statutum habeat locum in ea: nam si non habet locum, res videtur de plano procedere, quòd in diuersis, & separatis vtile non vitiatur per inutile.

Tertia pars pẽdet à prę missis, an disponens se restrinxerit, & an statutũ intret in ista parte, in qua disposuit donans de bonis suis omni meliori modo, quia si non tunc sine dubio dispositio sustinetur in vim fideicommissi, ex l. miles ad sororem. cum alijs supra adductis.

ROBVSTERII.

Aquilen. Monasterij. Mercurij, 20. Decemb. 1577.

SVMMARIA.

1 *Exceptio existentia tituli colorati multum releuat in iudicio spolij.*

2 *Probatio quasi possessionis libertatis per scripturas permittitur in iudicio spolij.*

DECISIO CCCLXVII.

Resoluerunt Domini, quod scripturæ, de quibus in puncto sint discutiendæ in huiusmodi iudicio spolij, quia possent in eo esse releuantes pro illustr. D. Cardinali de Gambara, si forte probarent non existen-

1 tiam tituli colorati, quæ † exceptio releuat in isto iudicio, Bar. in l. 1. §. parui, quod vi aut clam. Achil. de penfio. decis. 5. Neque hic intrant, quæ dicuntur de discolorando titulo, quod non admittitur in spolio, ex quo non constat de titulo per collationem, vel vnionem à superiore factam, sed tantum per enũciationes instrumentorum priuatarum personarum, quæ tamen per declarationem, aut aliam contrariam probationem dictarum scripturarum forte tollitur, & sic essentia tituli colorati, sicut per falsitatem, vt placebant cons. Gemin. 24. Aym. cons. 199. Boet. decis. 238. penitus & omnino tollitur, ita forte per dictas scripturas probabitur

2 † quasi possessio libertatis istius Monasterij, quod permittitur in iudicio spolij. Rot. decis. 11. de testit. spoliat. Et licet primum extremum, vt prætenditur, fundetur in vltimo statu, tamen erit vidẽdum in isto spolio, vtrũ de voito, an ille status sit considerabilis, si probaretur status præcedens vti de libero, præsertim si percurreret tempus post enunciationes, in quibus Rota fundauit titulum coloratum.

SERAPHINI.

Ciuitatis Castelli Castri Montoni. Veneris 10. Maij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Legitimatio simplex ad feuda, non trahitur ad feuda ex pacto & prouidentia.*

2 *Inuestitura feudi ex pacto & prouidentia habet vim contractus, qui per Principem est seruandus.*

3 *Papa potest illegitimum habilitare ad feuda ex pacto, & prouidentia, ex omnium sententia.*

4 *Voluntas potest declarari per verba vniuersalia, etiam circa ea, qua requirunt particularem mentionem.*

T 3 5 Dictio,

5 *Dictio, quibuscunque, est vniuersalis, omnia comprehendens, etiam quæ alias non venirent.*
6 *Dictio adiectiua non potest stare de per se siue suo substantiuo.*
7 *Nomina dignitatum in feudis requirunt specialem mentionem.*
8 *Clausula generalis in fine posita post specificata, comprehendit omnes casus requirentes specialem mentionem.*
9 *Clausula, quouis alio titulo, posita in legitimatione ad feuda, comprehendit quemuis titulum etiam feudum ex pacto, & prouidentia.*
10 *Legitimatio facta à Papa ad feuda operatur etiam contra pacta expressa in inuestitura posita.*
11 *Legitimati ad feuda succedunt in feudis hæreditarijs, nō autem in feudis ex pacto & prouidentia, nisi expressè sit ei derogatum.*
12 *Legitimatus cum clausula prægnante, & amplissima habetur vti verè legitimus in omnibus eius effectibus, & num. seq.*
13 *Legitimatio facta cum clausula prægnante, & verbis vniuersalibus, & geminatis, comprehendit omnes casus etiam alias specialem mentionem requirentes.*
14 *Executio agnatorum facta in legitimatione filij etiam ad feuda, includit legitimatum debere succedere.*
15 *Legitimati non differunt à legitimis, nisi legis dispositio eos excluderet.*
16 *Legitimatus à supremo Principe ex certa scientia, & de plenitudine potestatis succedit in omnibus bonis undecunque & qualitercunque venientibus.*
17 *Princeps supremus de plenitudine potestatis potest tollere ius alteri quæsitum in spe.*

DECISIO CCCLXVIII.

FVit dubitatum cum præsupposito, quod feudum
de quo agitur, sit ex pacto & prouidentia, & quod
legitimatus ad feuda non potest succedere in feudis ex
pacto & prouidentia concessis.
An stantibus forma inuestituræ Leonis Decimi, &
clausulis legitimationis Illustr. D. Vincentij, ipse dica-
tur ad hoc feudum legitimatus. Et difficultatem facie-
1 bat præsuppositum illud, quod simplex † legitimatio
ad feuda, non trahatur ad huiusmodi feuda ex pacto
& prouidentia, per cons. An. It. 508. quem refert, & se-
quitur Affli. decis. 195. cum alijs deductis pro parte Il-
lustriss. D. Ferrantis, in positione huius causæ sub die
Mercurij, 27. Martij, huius anni. Quæ conclusio con-
firmatur ex eo, quod Princeps non potest alterare in-
uestituram antiquam, nec in ea comprehensis præiudi-
care absque illorum culpa, Cephal. cons. 23. num. 46. &
47. lib. 1. Sed hoc tantum et licet ex causa, quam expri-
mere debet, vt ibidem per eundem, num. 48. maximè,
2 quia † talis inuestitura habet vim contractus, qui per
Principem est seruandus. Cephal. ibidem, num. 51. Soc.
iun. cons. 115. num. 10. & cons. 160. nu. 50. lib. 2. ex quibus
pro parte Illustr. Comitis Ferrantis concludebatur pro
parte negatiua, & clausulis inuestituræ, & legitimatio-
nis sigillatim respondebatur, illas non esse tales, quæ de
necessitate, attenta ratione recti sermonis, omnino in-
cluderent etiam huiusmodi feuda, vt latiùs per Excel-
lentes Dominos Informantes.
His tamen non obstantibus in contrariā sententiam
itum est, Illustriss. D. Io. Vincentium esse legitimatum
etiam ad feuda ex pacto & prouidentia, & pro huius
decisionis fundamēto illud in primis assumptum fuit,
3 Papam † posse illegitimum habilitare ad huiusmodi
feuda ex pacto, & prouidentia, quod nemo negat, qui-
nimò omnes Doct. de hac re loquentes requirunt solū,
quod hoc exprimatur, & ideo quæstio in præsenti non
est super potentia, sed super voluntate Papæ; si enim
4 voluit, potuit. Voluntas † autem satis declarari potest
etiam per verba vniuersalia, etiam circa ea, quæ requi-
runt particularem & expressam mentionem, vt per Fe-
lin. in c. postulasti, col. 4. vers. declara prædicta, de re-
script. Rutn. cons. 73. nu. 10. lib. 3. Ant. Gabr. de reg. iur.
concl. 4. nu. 4. qui loquuntur in terminis legitimatio-
nis, & hoc quando verba generalia post casum expres-
sum apta sunt omnem casum comprehendere, vt post
Ruin. tradit idem Gabriel, ibid. num. 7.
Quod autem ex generalitate verborum, & clausu-
larum prægnantia comprehendantur huiusmodi feu-
da, patet ponderando singulas clausulas inuestituræ.
Primò ibi, *in quibuscunque rebus & bonis mobilibus
& immobilibus, ac se mouentibus, ac ecclesiasticis feuda-*
5 *libus & emphyteuticis*, &c. Virtus enim † dictionis, *qui-
buscunque*, est vt sit vniuersalis, omnia comprehendens,
etiam quæ alias non venirent, Aym. cons. 294. num. 1.
Sarn. in reg. de triennal. q. 2. num. 3. post glo. in clem. 1.
de decim. Et ideo dictio, *quibuscunque*, adiecta hæredi-
bus facit, vt etiam veniant heredes extranei, Aym. con-
sil. 127. num. 12. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glo. 7.
num. 11. & ita passim tenet Rota. & fuit deductum la-
tius in illa Pharen. pen. coram R. P. D. meo Aldobran-
dino. Neque obstat, quod exemplo dicitur, dictionem,
quibuscunque, determinare dictionem, *bonis*, non au-
tem dictionem, *feudalibus*, quod videtur voluisse Ce-
6 phal. in alleg. cons. 23. nu. 124. Quia † cum dictio, *feuda-
libus*, stet adiectiuè ad dictionem, *bonis*, impossibile est
illa à suo substantiuo separari: alias per se stare nō pos-
set, & ideò perinde ac si repetitum fuisset, *in quibuscū-
que bonis feudalibus*, & ideò malè & contra vulgaria
grammatices principia locutus est Cephal. si clausula
legitimationis erat hoc eodem modo concepta, quod
tamen satis ex eius dictis colligi non potest.
Secundò facit clausula, *etiam si Comitatus, Vicaria-*
7 *tus, Marchionatus, Ducatus*, &c. Nam † in istis etiam
apud feudistas est in confesso, requiri specialem men-
tionem, vt ex Bald. refert Anch. d. cons. 308. nu. 6. cum
ergo post specificationem eorum, quæ requirunt parti-
cularem expressionem, reperiatur posita clausula ge-
neralis in fine, quod pro legitimo habeatur, ac si ex le-
gitimo matrimonio procreatus esset in omnibus & per
omnia absq. vlla penitus differentia, de qua mox age-
8 mus, succedit, † quod legitimatio omnes casus requi-
rentes specialem expressionem comprehendit, prout
in materia mādatorum Rota in infinitis causis tenuit.
c. qui ad agendum, §. pen. in fin. vbi omnes, de procur.
in 6. Cassan. decis. 123. alias 127. incipi. fuit dubitatum
in vna Compostellana.
Tertiò suadetur ex clausula, *ac quouis alio titulo de-
uenire*, quæ generalius videtur omnem complecti ti-
tulum, alias si excludamus feudum ex facto & proui-
9 dentia, † non erit verum dicere, quæcunque bona ad
eum deuenire quouis titulo posse, sed pūderari potest
ratione geminationis dictionum vniuersalium, quæ
multum in similibus operari potest.
Quartò idem colligitur ex clausula illa, etiam si in
emphyteuticis & feudalibus, quæ expressè causatur,
quòd legitimi & naturales, seu legitimi constante ma-
trimonio procreati tantum admittantur, ponderando,
10 quod † legitimatio ista etiam operatur contra pacta
expressa in inuestitura apposita. Ex quo patet, Papam
etiam in genere cogitasse de feudis etiam ex pacto &
prouidentia, maximè cum ista formula sit concepta,
prout concipi solet in huiusmodi feudis, nulla qualita-
tis facta mentione, vt tradunt Doct. in c. 1. §. hoc quoq;
de succes. feud. Clar. in §. feudum, q. 9. cum alijs. Neq;
obstat, quòd hæc clausula cōuenire possit etiam feudis
hæreditarijs, quòd non negatur: sed interim nō potest
etiam negari, ex pacto expresso legitimatos excludi
sub illa forma, adeò quòd licet regulariter legitimati
11 † ad feuda succedant in feudis hæreditarijs, tamen
non succederent in feudo sub illa forma concesso, nisi
d. formæ expressè esset derogatum, & etiam procedit
in fideicommissis.

Quintò

Quintò, maximè facit illa clausula, *vt talis haberi, teneri,& reputari,ac sub statuti decreto,vsu, ac inuestitura feudali comprehendi possit,& debeat in omnibus & per omnia absque vlla penitus differentia, & omni prorsus fictione cessante, periade ac si D. Chiappini eiusque vxoris filius legitimus, & naturalis eorum legitimo constante matrimonio procreatus esset*, quæ clausula adeo
12 est prægnans,vt omnino de eo iudicandum sit vti de
vere legitimo, vt fuit in minus prægnanti clausula resolutum in vna Roman.à Bordesia,coram R.P.D.Aldobrādino. Nec possumus aliquam restrictionem, seu modificationem hic adhibere, cum eam excludat dictio,penitus. Paris. consil.45.num.16.lib.4. Nec hoc ratio recti sermonis patitur, vt in simili trad. Bart. in l. si de certa.& ibi Ang. Castr. & Ias.C.de transac.Gabriel. de reg.iur.conclus.4.nu.18. Neque obstat, ꝙ clausula
13 ista intelligatur facere æquiparationem in casibus tā-
tum, in quibus loquitur dispositio, vt per Anchar. d. consil.308.quia in casu Anch.legitimatio erat restricta ad successionem ex testamento, & ab intestato, & sic ad feuda hæreditaria. Sed hic tam ex supra deductis constat non esse restrictam,quam ex tenore huius clausulæ, quæ habet dictiones vniuersales, geminatas, & pręcisas,& tales, quòd salua ratione recti sermonis non recipiunt restrictionem,alioquin non erit verum omnem prorsus fictionem sublatam esse, sine vlla penitus differentia:quod enim est secundum quid, non est absolute tale.

Sextò,ex exclusione agnatorum in illa clausula,nec non ab illorū exclusione,colligitur inclusio istorū feu-
14 dorū,nam certū,est,† ꝙ si Illust. D.Io.Vincentius esset
legitimus,excluderet remotiores ab isto feudo,& vtitur ibi verbis gn̄alib. cuiuscunq; dispositionis vigore.

Septimò,& vltimo vnus ex Dominis considerabat, inuestitura simpliciter fuisse vocatos filios, & conse-
15 quenter inspectis solis verbis venire legitimatos,†qui
non differunt à legitimis,§.si quis verò.in auth. quib. mo.nat. effi. leg. nisi legis dispositio eos excluderet. §. naturales.si de feu. fue.cont.inter do. & agna. Ideo fatis esse,ꝙ Princeps remoueat obstaculum legis.Cur.iu. consl.157.nu.24.& conf.310.nu.31.libr.3. Celsus Hug. consil.26.nu.82.Sed huic motiuo videtur obstare præsuppositum, ꝙ legitimatus ad feuda non succedat in huiusmodi feudis ex pacto, & prouidentia, nisi diceremus intelligi de pacto, & prouidentia expressa, non autem de eo pacto, ꝙ non ex verborum proprietate, sed ex legis interpretatione venit,quam legem cum sit iuris positiui, Princeps absque dubio abrogare potest, & pro isto fundamento benè videtur facere decisio quædam facta coram me in vna Bononien.de Bologninis,22.Martij,1568.

Quæ verò in contrarium deducta fuerunt, non obstant. Et primo, quæ deducuntur circa potestatem, nō habet locū in supremo Principe, quando ex certa scien
16 tia, & de plenitudine potestatis rescribit,maximè in
casu isto, in quo cum istud feudum, de quo agitur, sit feudum Ecclesiæ Romanæ, præsumitur, Papam de eo habuisse notitiam. Quod verò dicitur, Papam, & imperatorem sine causa priuare non posse vasallos,procedit respectu feudi iam acquisiti,non autem in eo casu, in quo spes est tantum futuræ acquisitionis. Ius .n. illud,ꝙ est in spe,est valde debile, & non considerabile, prout fuit decisum in terminis emphiteuticis in eadē Bononien.de Bologninis,coram me.10.Decemb.1568.
17 & tunc in specie fuit reprobatum cons.Ceph. vige-
simumtertium, quem nunc informantes allegant, qui etiam ex alio euitari potest, cū loquatur in legitimāte potestatem non habente,vt concludit in d.cons.Sed & quatenus aliquod adesset præiudicium considerabile, Papa illud sustulit respectu remotiorum, vt supra in sexto fundamento dictum est. Voluit enim eos perinde excludi, ac si d. Io. Vincentius natus esset ex legitimo matrimonio. Et his virtualiter sublata sunt, quæ in contrarium deducuntur.

SERAPHINI.

Ciuitatis Castelli de Vitellis, Lunæ,10.Decēb.1577.

SVMMARIA.

1 *Donatio correspectiua ad testamentum, facta cum conditione, quod si illud mutetur, etiam donatio pariter sit mutata,& è contra. an censeatur annullata per sententiam in contumacia, per quam testator redditur incapax,quod non,nu.6.& seq.*
2 *Banniti sunt intestabiles tam actiuè,quàm passiuè.*
3 *Donatio correspectiua ad testamentum non potest reconualidari, sicut nec testamentum.*
4 *Contumax durante contumacia,nō debet esse melioris cōditionis,quam præsens pro vero delicto condemnatus.*
5 *Crimen læsæ maiestatis illi incurrisse dicantur,qui se violenter,& armata manu opponantur ministris Iustitiæ.*
6 *Sententia lata propter contumaciam,non autem principaliter propter delictum,per comparationem resoluitur.*
7 *Sententia ea propter contumaciam dicitur lata, ex cuius actis tantum apparent indicia contra reum,non autem clara probatio.*
8 *Sententia in contumaciam purgata, tollitur omnis eius effectus.*
9 *Contumacia non probat delictum,etiam si adsit statutum, ut contumax habeatur pro confesso.*
10 *Condemnati propter contumaciam,habent factionem testamenti actiuam,& passiuam.*
11 *Sententiæ ambiguitas declarari & tolli potest ex actis, non obstante,quod de stylo curiæ vniformis sit condemnatio propter delictum, & propter contumaciam.*

DECISIO CCCLXIX.

ILlust. D. Alphonsus Vitellius de mense Decembris 1562.condidit testamentum, in quo hæredem instituit bo.me.Illust.D.Card. Vitellium eius fratrem: eadem die,& loco,& eodē Notario,idem Illustr. D.Cardinalis habita notitia de testamento prædicto, & volens versa vice D. Alphonsum recompensare, donauit eidem medietatem omnium suorum bonorum mobilium,& immobilium,adiecta cōditione,ꝙ in euentū,
1 in quem Alphonsus mutaret testamentum, † donatio
censeretur pariter annullata: & vice versa si reuocaretur donatio,testamentum quoque censeretur reuocatum, & annullatum ad effectum conseruandi inter fratres paritatem. Cumque eodē tempore D.Alphonsus ob prætensa quædam delicta esset per sententiam Reuer. D. Gubernatoris Vrbis condemnatus ad pœnas excommunicationis, cōfiscationis omnium bonorum, exilij,& vltimi supplicij, fuit dubitatum,an huiusmodi donatio valeret, & pro parte Illustr. D.Vincentij Vitellij hæredis pro medietate prædicti Illust. D. Card. & rei conuenti allegabatur dictam donationē nullius fuisse roboris,& momenti, vtpote quia collata in incapacem stante d. sententia, & deducebantur ad hunc effectum Bullæ à diuersis Rom. Pontificibus, contra homicidas, & bannitos, & alios similes editæ, quæ omnes fuerunt per fel. rec. Pium V. renouatæ, quibus continetur dispositio iuris communis, l. eius qui.§.fi.& ibi Bar. de test.l.qui vltimò. & ibi Bartol.de pœn. & in extrauag. qui sunt rebelles. in verbo rebellandi,nu.13.Bal.in l.1.nu.15.C.de sacros. Eccles. Abb.in rub.de test.nu.4.Cor.consi.55. nu.13. cum seq. lib.2.cum alijs allegatis.

Secundò deducebatur,hanc donationem fuisse correspectiuam ad testamentum,& ideo altero nullo existente, nempè testamento, per proximè allegata, cum
2 † banniti sint intestabiles tam actiuè, quàm passiuè, tā
de

deiure communi,qoàm vigore Bullarum,donationē
quoque nullius fuisse roboris & momenti,cum ita in-
ter partes actum fuerit. Aym.consi.179.nu.15.& consi.
230.nu.2.cum simil.Confirmabatur hoc fundamentū
3 ex eo,† φ data huiusmodi correspectiuitate , cum te-
stamentum D.Alphonsi fuerit nullum,non potuit po-
stea reconualidari,ex tex.in l.eius.de test. ideo semper
remansisse nullum testamentum,& in consequentiam
donationem quoque non valuisse.

Tertiò dicebatur non esse constituendam differen-
tiam inter condemnatum in contumaciam ob non pa-
ritionem monitorij,& cōdemnatum propter delictū,
tum quia prætendebatur omnes sententias curiæ Gu-
bernatoris contra absentes esse sub vna , & eadem for-
ma conceptas,siue sint per contumaciam, siue propter
delictum: tum etiam quia hæc non fuit lata propter so
lam contumaciam,sed propter delictum per septem te
stes probatum,prout in copia,quæ data fuit.

Præterea contumacem durante contumacia non de
4 bere esse melioris conditionis,quam † præsens pro ve-
ro delicto condemnatus,ad not.in c.ex literis,de const.
Et ideo in simili sentētia contumaciali lata contra quē
dam de Maniaco Rota,in vna Roma.beneficiatus,co-
ram bo.mem.Grato,de anno 1573.tenuit,beneficium,
quo priuatus fuerat ille , non potuisse recuperari non
obstante absolutione subsecuta.

Quartò deducebatur magis in specie Bulla fel. rec.
5 Iulij Tertij, in qua † opponentes violenter , & manu
armata ministris iustitiæ declarantur incurrisse crimē
læsæ maiestatis, & ideo D. Alphonsum, qui pro simili
excessu fuerat condemnatus , subiacere omnibus pœ-
nis, quæ à iure ignoranter his , qui rei sunt læsæ maie-
statis,ff.& C.ad leg.Iul.maiestat.

His tamen & alijs latius per informantes deductis
non obstantibus,Domini voluerunt, sententiam fuisse
contumacialem, & ideo ea per compatitionem resolu
ta euanuisse omnes eius effectus . Ideoque prædictam
donationem ex hoc capite inualidam non esse . Moti
fuerunt.

Primò, quia in sententia expressè declaratur D. Al-
phonsum incidisse in pœnas contentas in monitorio ,
6 ob non paritionem ipsius , ex quo † sequitur non pro-
pter delictum principaliter,sed propter contumaciam
fuisse processum ad huiusmodi declaratoriam, vt in si-
mili fuit decisū in vna Roma.Canonicat.R.Angeli,co-
ram R.P.D.Cotta,vlt.Febr.1567.

Secundò , quia an sententia sit lata propter contu-
maciam,vel propter delictum, colligi pōt ex actis , nā
7 vbi † cōtra reum adsunt tantummodo indicia delictū
arguentia,non autem clara, & concludens ipsius deli-
cti probatio , cum sententia recipiat declarationem ex
actis,dicendum est, condemnationem tali casu esse fa-
ctam propter contumaciam, non autem propter deli-
ctum. Sed ex testibus informatiuis curiæ delictum ip-
sum non probatur verè , cum testes qui deponunt D.
Alphonsum eripuisse ministris curiæ quendam , vltra
φ sunt simpliciter informatiui, quo casu delictum nō
probatur .sunt de auditu,& sunt duo tātum,nam cete
ri testes de visu nihil de eo deponunt. Nec dictum Car
dinalis videtur concludere,tum quia non erat pręsens,
tum quia videtur tendere ad sui exonerationem . Ne
8 † igitur arguatur Iudex de iniustitia , consentaneum
est, vt dicamus sententiam suisse latam in contumaciā,
qua purgata, vt dictum est,euanescit eius effectus, Ale.
in l.si mora,sol.mat.Fel.in c.ex litteris.num. 19.versic.
amplia secundo.de constit.Alc.de præsump.reg.3.præ
9 sump. 22. Et † contumacia non probat delictū, Bart.in
l.absentem,num. 1.de pęn. Castr. in l. cum filiusfami-
lias.nu.3.de verb.obl. Etiam si adsit statutum, vt cōtu
max habeatur pro confessato . Talis .n. confessio est fi-
cta vt per Bero. consi.202.nu.41. lib. 3. Neque vigore
bullarum quicquam respectu condemnationis in con-
tumaciā immutatur quantū ad casum , de quo agitur
cum Domini eas intelligant procedere in condemna-
tis propter delicta, non autem propter contumaciam ,
ponderādo diuersas clausulas , quæ loquuntur de dā-
natis de delicto , vel homicidio, & de homicidis & ta-
lia committentibus,vt ex lectura earum colligitur .

Neque obstat incapacitas allegata respectu factio-
nis testamenti , quia ea est intelligenda de criminosis ,
10 & bannitis condemnatis propter delictum,nam † con-
demnati propter contumaciam habent factionem te-
stamenti actiuam,& passiuam, Ang.Aret. post Bart. in
§.cum autem.nu.8.in fin.institut.quib. mod.ius patr.
potest solu.Boer.in pract. crim.in tit.bāniti quid amit-
tant. nu.12.& 13. Et ideo cessat argumentum sumptū
ex actuum correspectiuitate,cum vterque valuerit ab
initio, neque opus sit conualidatione.

Nec confundendi sunt termini condemnati propter
11 delictum & propter contumaciam,ex eo,φ † stylus cu
riæ Gubernatoris sit vniformis in omnibus sententijs ,
quia dato quòd res ita se habeat,ambiguitas sententię
declarari & tolli potest ex actis, vt supra dictum fuit .
Neque quicquam obest decisio facta in causa Rom.be
neficiatos Sācti Petri. Quia est relatione Dominorum ,
qui tunc temporis erant in Rota, decisio illa fuit facta
ex eo, quòd absolutio in illo casu erat restricta , & etiā
erant bona fisci incorporata , & nunquam fuerat pur-
gata contumacia, imò potius constabat condemnatio-
nem emanasse propter delictum , non propter contu-
maciam , quamuis id ex sententia non appareat,sed po
tuit colligi ex actis , quod etiam ex copia decisionis &
forma absolutionis conijcere possumus.

Quantū ad Bullam fel. rec. Iulij Tertij,si de delicto
constaret , Domini censuerunt particulariter negotiū
esse discutiendum. Ideo si pars Illust. D. Vincentij ve-
lit super hoc capite audiri ordinatū fuit, vt audiatur .

BVBALI.

Roman. Damnorum Carlottæ. Lun. 24. Aprilis, 1578.

SVMMARIA.

1 *Peritis standum est in æstimatione damnorum.*
2 *Dictio, ad minus, non excludit maiorem summam.*

DECISIO CCCLXX.

DOmini resoluerunt, relationes peritorū esse con-
formes,prætetquam quo ad pretium lignorū, &
quātitatem arborum fructiferarum excoriatarū: pro-
pterea quo ad damna facta ob non extirpationem per
D. Iulium iuxta formam suæ obligationis, standū illis
esse ; & ex illis satis probari æstimationem dictorum
damnorum, in qua tam primi, quàm secūdi periti sunt
1 concordes: † nam in æstimatione damnorum standum
est peritis, vt hic, per informātes pro Comite. Nec ob-
stat, quòd periti augēt affictum pro singulo rubro d.
tenutæ, & tamen sylua magna non debebat extirpari
per Do. Iulium , & sic afflictus in illa parte non debe-
bat augeri , quia responsione dicitur , quòd periti fe-
cerunt distributionem d. damni in tota tenuta , licet
damnum esset in parte,& perinde est, ac si periti dixis-
sent, quòd damnum ob non extirpationem ascendit
scuta 250. quolibet anno durante locatione facta Ode-
scalco. Minus obstat, quòd procurator d. Comitis de-
clarauit , damna ob non extirpationem ascendere ad
2 scuta centum singulo anno, † quia dicit, ad minus , &
per hoc non excludit quin pluris locata fuisset, & sic
non obstat consil.Alex.91.nu.8.lib.6. Præterea illa cō-
fessio fuit reuocata per Dominum Comitem, qui po-
tuit reuocare etiam non docto de errore.

Sed quoniā videtur, quod vtraque relatione sit er-
ror in calculo,quia periti dicunt,quod damna facta ob
nō extirpationem important quintam partem affictus
facti Domino Odescalco, videlicet,quòd si esset facta
extirpatio in d. tenuta per D. Iuliū, φ in locatione po-
stea facta D. Odescalco affictus factus fuisset ad quin-
tam

tam partem, nihilominus postea in computo augent ad tertiam partem. Domini dixerunt, q; de hoc particulariter videatur.

Quo verò ad æstimationẽ damni propter incisionẽ lignorum, placuit Dominis pretium declaratum per peritos in vltima relatione, vt reducatur ad rationem duorum Iuliorum pro quolibet passu lignorum.

Nec obstat, quòd dicitur pro parte D. Iulij, quòd periti non poterant æstimare damna facta extra syluam magnam, quia D. Iulius tantum erat prohibitus incidere ligna in sylua magna. Quia responsum fuit, quòd cum fuerit facta æstimatio per peritos, iuxta formam locationis, præsumendum est, vel quòd illæ arbores incisæ extra syluam essent fructiferæ, vel q; ille locus della Pissine, vbi facta fuit secunda æstimatio damni, esset pars ipsius syluæ magnæ, prout secũdi periti attestãtur.

Pariter non obstat, q; D. Iulius poterat incidere arbores fructiferas existentes in tenuta, quæ essent impedimento culturæ. Quia hoc D. Iulius probare debet. Nã cum D. Comes habeat intentionem fundatam super regulam prohibitiuam, D. Iulius tenetur probare exceptionem, iuxta not. per Dec. in l. t. de reg. iur.

Minus obstat, q; illi periti nõ poterant iudicare quo tempore esset factum damnũ, & sic cum fuerit facta æstimatio per annum post locationẽ, possibile erat, quod damnum fuisset illatum post locationem D. Iulij, quia dictum fuit, quòd periti, cum essent electi ad æstimationẽ damni durãte locatione, poterant hoc iudicare, cũ de facili cognoscatur, an incisio sit recẽs, vel antiqua.

Nec quo ad quantitatem lignorum incisorum sunt contrarij, quia quòd primi periti non æstimarunt, secundi postea æstimauerunt.

Quod D. Iulius teneatur reficere ista damna, iã fuit resolutum in alia pensione.

ALDOBRANDINI.

Bononien. 20000. Lunæ 2. Decembris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Interesse, si non concurrant ad illud requisita, nõ debetur.*
2 *Damnum quod quis sua culpa sentit, sibi imputandũ est.*
3 *Pœnæ conuentionales non debentur, nisi quatenus concurrant cum interesse.*

DECISIO CCCLXXI.

Domini sine difficultate concluserunt, non deberi aliquod interesse hæredibus Faustinæ saltem à die 24. Nouemb. 1574. quo die fuit per sententiam mandatum consignari depositum Faustinæ.

Ratio fuit, quia hoc interesse ab ipsa tanquam lucrum cessans, vel damnum emergens pati nequit, cum
1 † requisita ad illud obtinendum non concurrat, & Rot. sequitur Mohedan. decis. 208. & 103.

Quo verò ad æquitatem. l. curabit. dixerunt illã nõ intrare, quia Sacrati pro hoc tempore non habuerunt rem, & pretium, ex quo pretium realiter deposuerũt.

2 Nec aliquid facit, quod illud non habuerit Faustina, quia culpa sua illud non habuit, ex quo noluit facere petitam quietantiam.

Non obstat, q; nemo cogatur facere quietantiam generalẽ: quia ab ipsis non petebatur quietantia generalis, sed quietantia secundum formã conuentionum, & in hoc bene petebant. Et quamuis procurator Faustinæ offerret se recepturum depositum, volebat tamen effectualiter retinere tot bona, quorum prætendebat cepisse tenutam, quanti erant pœnæ conuentionales, ex quo offerebat velle solum dimittere bona pro concurrenti quãtitate pecuniarum depositarum, quę prætensio visa fuit Dominis iniustissima. Cum † enim pœ-
3 næ conuentionales secundum opinionem quam Rota amplectitur, non debeantur, nisi quatenus concurrant cum interesse, & cum tunc temporis nullum prætendere posset interesse Faustina, succedit necessario, quòd iusta petebant Sacratus & Beuilacqui petendo quietantiam secundum formam conuentionum, & iniusta Faustina volendo retinere bona pro pœnis conuentionalibus non debitis.

Et quamuis pro parte dominorũ de Sacrato, & Beuilacquis fuerit appellatum à prædicta sententia de cõsignando, hoc factum fuit propter pęnas conuentionales, quæ adiudicabatur Faustinæ in d. sententia, & pro quibus dabatur retentio bonorum. Nã respectu consignationis depositi ipsi iam consenserant, q; facta quietantia secundum formam conuentionũ consignaretur, sed tota controuersia erat circa pœnas conuentionales.

Et quamuis non esset depositatum interusuriũ nonnullorum mẽsium decursorum vltra biennium, intra quod Sacratus soluere tenebatur, hoc non obstat, quia deponentes reseruarũt sibi facultatem augẽdi, vnde si Faustina illud interesse, & non pœnas conuentionales prætendisset, tunc hæc controuersia cessaret.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Die 17. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Curator ad vnum actum dari potest.*
2 *Iuramentum ad omnia faciendum, quæ de iure tenetur, comprehendit etiam obligationem de non relinquendo pupillum indefensum.*

DECISIO CCCLXXII.

Domini dixerunt, mandatum Amatorię in personam Petri mariti esse sufficiens in casu, de quo agitur, tam respectu actorum, quàm gerendorum in hoc
1 iudicio. Curator † enim dari potest ad vnum actum, Salyc. in l. tutores, nu. 14. C. de admin. tut. Quod autem Antonius Cardutius fuerit datus curator ad illum actum tantum constituendi procuratorem, legitur clarè in ipsa deputatione.

Non obstat, q; iurauerit, pupillam indefensam non
2 relinquere, tum † quia in iuramento pręstito se facturũ omnia, ad quę de iure tenetur, etiam hęc obligatio cõprehenditur, tum etiam, quia satis indefensam non reliquisse Amatoriam constat, postquam constitutioni procuratoris interfuit, & re ipsa id quod tenebatur, adimpleuerit. Nec etiam refragatur, quod non fuerit expresse data facultas litigandi in Ro. Cur. quia geminatio verborum vniuersalium coram quibuscunq; iudicibus, & in quacunque curia cõplectitur curiã Ro.

Constitutio etiam Aegidiana non obstat, quia illi fuit satisfactum per citationem proximiorum legitimę factam, vt asseritur, quare in defectum illorum potuit deputari curator.

BLANCHETTI.

In eadem causa. Veneris, 20. Iunij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Mandata tot esse possunt, quot negotia.*
2 *Interpretatio omnis sumenda est pro validitate actus.*
3 *Tutor promittens vtilia facere, & inutilia prætermittere cum iuramento, & obligatione faciendi omnia, ad quæ de iure tenetur, dicitur etiam satisfecisse dispositioni l. fin. §. omnem. C. de admin. tut. secus si sine iuramento.*
4 *Iuramentum habet vim expressi, vbi adest consensus saltem in genere.*
5 *Iuramentum potest validare mandatum nullum concurrẽtibus duabus obligationibus, vna de faciendo vtilia, & inutilia prætermittendo, & altera faciendi omnia, ad quæ de iure tenetur.*

DE-

DECISIO CCCLXXIII.

Domini dixerunt, non esse recedendum à resolutione facta, 17. Aprilis, 1577. Quamuis enim constitutio procuratoris facta per Amatoriá sit ad plures
1 actus, & non ad vnum tantum, tamen cum tot sint mādata quot negotia, sufficit, quod in hoc actu iudiciali sustineatur, Put. decis. 164. in fi. li. 4. Nam quo ad alios actus extraiudiciales sola Amatoria potest allegare nullitatem mandati, si enim fuerint vtiles, sustinentur etiā si deficiant solennitates, Rom. consi. 453. Tiraq. de legibus connub. glos. 8. num. 26.

2 Et hanc opinionem amplexi sunt Domini vti æquitati consonam, & quia agitur de validitate actus, pro quo omnis interpretatio sumenda est, vt in decis. Put. 131. lib. 3. & Fab. 18. lib. 2. Et quia non cadit læsio. Put. d. decis. 164. qui licet loquatur in statuto Vrbis, tamen firmat regulam, q̄ ipse actus non sit læsiuus. Et hæc maximè dixerunt Domini stante prægnantia obligationis non solum vtilia faciendi, & inutilia prætermittendi, sed & faciendi omnia alia, ad quæ de iure tenetur cum
3 iuramento. Ex quibus placuit Dominis, quod nō habeat locum communis opinio Bartol. in l. prætor. ff. de nou. oper. nunciat. Brun. tract. de form. fo. 23. volu. 1. versic. ceterum fortifico. & Tiraq. de legib. connub. gl. 7. nu. 94. q̄ si tutor promittat vtilia facere, & inutilia prætermittere, non tamen sit satisfactum constitutioni Imperatoris io l. fi. §. omnem. C. de admin. tut. Nā non loquuntur prædicti Doct. in terminis istis, quando vltra dictam promissionem concurrit vinculum iuramēti, & obligatio faciendi omnia, ad quæ de iure tenetur.
4 Et licet controuersa sit illa conclusio, an iuramentum habeat vim expressi, in quo plures tenuerunt affirmatiuam, vt per Gabriel. de iureiur. concl. 4. & Tiraq. d. gl. 7. nu. 152. Ant. de Petr. io repe. l. ... ff. de iureiur. nu. 158. vsq; ad 68. Alij verò negatiuā relati per Gabr. in loco citato, tamen vtraque opin. conciliatur, q̄ si adest consensus saltem in genere, iuramentum habeat vim expressi. de generali autem consensu hic nō dubitatur ex clausula illa, *& omnia alia facere ad quæ de iure tenetur.*
5 Nec obstat, quod aliqui tenuerūt, in isto casu iuramentum non operari hunc effectum, vt per Barb. conf. 55. nu. 14. & 15. lib. 2. Bertrand. consi. 82. nu. 10. cū seq. lib. 1. par. 2. quia contrarium est verius, quando cōcurrunt duæ aliæ obligationes supra consideratæ, vt per Fab. d. decis. 17. & Caffad. decis. 197. Et ex his respondetur text. in §. fi. Auth. vt qui obl. se haber. per. res min. & ibi Angel. præcipuè, cum lex non procedat annullādo actum, quo casu etiam sustinetur, licet non sit seruata forma à lege tradita, Dec. consil. 17. nu. 1. & 2.

ALDOBRANDINI.

Perusin. Fideicommissi. Vener. 9. Maij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Substituto moriente ante institutum grauatum fit caduca illa prima substitutio, & hereditas remanet penes hæredem cū onere restituendi alijs secundo loco substitutis.*
2 *Conditio adiecta primæ substitutioni, quæ defecit, non attenditur, sed illa, quæ reperitur purificata in alijs personis substitutis.*
3 *Femina faciunt deficere conditionem, nisi aliter de mente testatoris appareat, & nu. 6.*
4 *Qualitas eadem masculinitatis censetur à testatore repetita, vbi ante & post substitutionem in eademmet parte testamenti fecit mentionem de masculis.*
5 *Coniectura plures, quibus testator censetur vocasse masculos, ad feminarum exclusionem, & nu. 6. & 7.*
7 *Interpretatio in dubio non est facienda in femina dispone te, vt feminæ exclusæ videantur, nisi de mente contraria appareat.*

DECISIO CCCLXXIV.

Domini absque difficultate concluserunt, factum esse locum fideicommisso in fauorem filiorū masculorum Praxildæ. Cassora enim testatrix hæredem instituit Ioan. Baptistam de Gratianis eius filium, cui si sine filijs decesserit, vel si eius filij decesserint sine filijs, substituit Pompeium, & si Pompeius decesserit sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, substituit filios masculos Praxildæ, & si omnes filij masculi legitimi, & naturales Praxildæ, & Ioan. Baptistæ decesserint sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, substituit filias D. Ioan. Baptistæ, & filias feminas d. Praxildæ in capita. Vnde cum Pompeius qui erat substitutus Ioan.
1 Baptistæ, prædecesserit, fuit † caduca illa substitutio, & hæreditas remansit penes Ioan. Baptistam cum onere restituendi substitutis post d. Pompeium, & hoc virtute vulgaris substitutionis contentæ in fideicommissaria, Bart. io l. quamdiu. in fi. de acquir. hær. Alex. consil. 1. col. 1. lib. 1. & cons. 17. nu. 12. & 39. nu. 4. & 136. nu. 4. lib. 2. Dec. cons. 238. colum. 2. & 417. num. 10. Socin. iun. consil. 94. num. 50. & 101. nume. 14. lib. 1. & 181. numero 46. lib. 2. Aym. consil. 283. colum. 1. & 2. Quapropter, cum, vt dicunt prædicti Doctor. non sit habenda in consideratione conditio substitutionis, quæ defi-
2 cit, sed illa † quæ fuit purificata, non est attendenda conditio adiecta substitutioni Pompeij, quia deficit, sed cōditio adiecta substitutioni Ioannis Baptistæ, quæ fuit purificata.

Cum igitur grauatus fuerit Ioan. Baptista sub conditione, si decederet sine filijs masculis, restituere Praxildæ, ex quo ipsi intrant in locum Pompeij, cuius institutio fuit caducata, vt dictum est, hęc conditio fuit purificata, quā uis decesserit cum filiab. feminis: licet
3 enim regula sit, quod † filię feminæ faciant deficere talem conditionem, vt late per informantes pro mulieribus, hęc tamen limitatur, nisi de contraria mente testatoris appareat, de qua mente satis in hoc casu constat, ex quo de masculis non in diuersa parte, sed in eademmet parte testamenti, ante & post d. substitutionē
4 mentionem fecit, quo † casu censetur repetita eadem qualitas masculinitatis, Dec. cons. 370. nu. 4. Soc. iun. cō li. 90. nu. 17. lib. 1. Abb. cons. 19. nu. 11. Zuccard. io l. si. nu. 69. C. de edict. Diut Adr. tol. Siluan. cons. 64. nu. 18. Maximè, cū hic etiam plures concurrant coniecturæ.
5 Prima, quia non semel tātum, sed pluries fuit repetita in his substitutionibus qualitas masculinitatis, Socin. consil. 100. col. fin. lib. 4. Dec. in l. femina, nu. 10. de reg. iur. Grat. cons. 56. nu. 11. lib. 2. Gabriel. de verbor. signif. conclus. 6. num. 14.

Secunda, quia prætulit masculos filios Praxildæ filiabus Io. Baptistæ: matre enim exclusa eos substituit Pompeio, Gabriel. de fideicom. conclus. 6. Abb. consil. 19. nu. 9. Bero. consil. 113. num. 9. lib. 2.

Tertia, & hęc tollit omnem difficultatem, quia defi-
6 cientibus omnib. filijs masculis Io. Baptistę, † & Praxildæ vocat filias feminas Ioan. Baptistę, & filias feminas Praxildę in capita, ex qua substitutione apparet, quod filię feminę non possunt facere deficere conditionem, sub qua vocati sunt filij masculi Praxildę, quia si defuncto Io. Baptista cū filiabus feminis expirasset fideicōmissum factum ad fauorem filiorū masculorum Praxildę, nullo modo potuissent eædem filię feminę Ioan. Baptistę substitui ipsius filijs masculis Praxildæ, quia illis existentib. prędicti filij masculi nunquā fuissent admissi, ergo necessario supponit hoc modo testatrix, q̄d non obstare, quod Io. Baptista habuerit filias feminas, masculi Praxildę substituti admitti deberent, ergo nō potest dici, quod filię feminę Ioan. Baptistę substituto excludantur, nisi velimus dicere, quod eędē excludunt substitutos, & eisdem quos excludunt, substituantur.

Ex quibus tolluntur coniecturę omnes in contrarium addu-

adductæ, quamuis enim regulariter in femina dispo-
7 nente non sit facienda † interpretatio, vt feminæ ex-
clusæ videantur. Gabr. latè de substitu, conclu. 2. id ta-
men non procedit vbi de mente contraria disponentis
apparet, vt in hoc casu. Nec facit, quòd testatrix non
habuerit rationem agnationis, quia habuit rationem
masculinitatis.

R V B E I.

Roman. Census. Veneris 21, Febr. 1578.

S V M M A R I A.

1 *Libri mercatorum regulariter non probant contra tertium, & num. 7.*
Fallit tamen vbi coniectura, & adminicula concurrunt, quarum aliqua enumerantur nu. 2. cum seq.
3 *Scriptura etiam priuata, quando verisimilia continet, dicitur facere fidem.*
4 *Obseruantia subsequuta operatur, vt instrumentum minus solenne fidem faciat.*
5 *Partita libri mercatorum, qua tendit ad declarationem eius, quod gestum esse aliunde probatur, fidem facit.*
6 *Partita libri mercatorum probat etiam contra creditorem singularem successorem.*
7 *Creditores de quibus in partita libri mercatorum, dicuntur tertij.*
8 *Adminicula sumenda sunt aliũde, quam ex partita mercatorum, vbi agitur de eius fide.*
9 *Institor potest obligare banchum si pecunia per eum acceptata, tangat aliquo modo rationem banchi.*
10 *Institor potest facere etiam ea, quæ ad faciliorem, & commodiorem exactionem tendunt.*
11 *Dispositio l. fin. de exercit, habet locum specialiter in mutuo.*
12 *Institor potest expensas facere in honorem domini sui.*
13 *Institor non potest fideiubendo obligare dominum.*
Limitatur tamen duobus modis.
14 *Pecunia si per dominum banchi alicui mercatori tradatur in dubio præsumitur potius depositum, quam mutuum.*

DECISIO CCCLXXV.

IN vna Rom. census, dedi dubium, an constet pecunias census de quo agitur, ita acceptas, & versas esse seu concernere causam, vel negotium rationis banchariæ di Montautis, vt Nicolaus vnus ex institoribus potuerit obligare eandem rationem ad effectum, de quo agitur. Et die Veneris, 21. Febr. 1578. proposita causa, Domini dixerũt, ex isto dubio colligi duas principales difficultates, quarum.

Prima est respectu probationis, an scilicet, liber istius rationis, seu partitæ in eo contentæ probent contra creditores.

Secunda difficultas est, an pecuniæ census huiusmodi dicantur acceptæ, & versę, seu concernere causam, vel negotium banchi.

Circa primã difficultatem Domini pro maiori par-
te tenuerunt, ꝙ in casu isto partitę libri probent. Nam
1 † licet regulariter loquendo libri mercatorũ non pro-
bent contra tertium, prout Rota sæpè tenuit, & est cõ-
clusio in iure clara, vt patet ex multis, quæ ad hoc alle-
gabant informantes pro creditoribus, quam cõclusio-
nem omnes Domini admittebant, nihilominus in ca-
su isto maior pars dicebat hoc non procedere, vbi con-
2 currunt coniecturæ, & adminicula † prout in dote
confessata est decis. Afflict. 402. & in expressione meri-
torum facta in donatione, per Dec. in l. si donatione. nu
mero 21. C. de colla & in confessione mulieris, seu mi-
noris. Achil. decis. 1. de confes. Huiusmodi autem con-
iecturas, & adminicula colligebant aliqui.

Primò ex eo, quia partita cantat sub eodem, quo fa-
ctum est instrumentum census: nam ex ista vicinitate
resultat quædam correspectiuitas inducens verisimili-
tudinem, quòd partita sit vera, vt per informantes pro
Petronijs. Tum etiam, quia partita ipsa per se multa
exprimit, ex quibus augetur ista verisimilitudo veri-
3 tatis, vnde succedit, ꝙ † scriptura etiam priuata, quan-
do verisimilia continet, dicitur facere fidem, vt de li-
bris sociorum dicit Soc. consi. 291. nu. 14. in 2.

Secundò, colligebantur adminicula, quia banchum
per plures annos soluit censum, de quo agitur, & ita
ex obseruãtia subsecuta ex partitis eiusdem libri; ob-
4 seruantia † enim subsecuta operatur, vt instrumentum
minus solenne fidem faciat, vt post Cyn. & Bal. habe-
tur per Ayin. in consil. 101. nu. 4.

Tertiò, quia Paulus Antonius de Soderinis gessit multa negotia cum isto bancho, vt apparet præsertim ex partitis concernentibus computum ad partem. Et propterea multum verisimile est, quòd istę pecuniæ redactæ ex venditione census fuerint transmissæ ad bãchum, maximè si apparet, ꝙ tunc temporis d. Paulus Antonius esset debitor banchi, quia tunc etiam videretur adfuisse causa necessaria transmittendi prædictam pecuniam.

Aliqui verò mouebantur, quod ista partita fidẽ fa-
5 ceret, quia † partita ipsa tendit ad declarationem eios,
ꝙ gestum esse aliundè probatur ex ipso instrumento
census, vt per Ruin. in consil. 154. nu. 13. versi. & quã-
uis d. liber, vol. 5. Aliqui autem mouebantur, ꝙ partitę
6 istę probent contra † creditores istos tanquam singu-
lares successores, vt per Aret. in consil. 112. ad finem,
Aym. consil. 29. num. 1.

Quod verò sint singulares successores, dicebant apparere ex eo, quia isti creditores vendiderũt bona istorum de Montautis, vt per Paul. de Castr. in consil. 247. num. 1. post princip.

Aliqui autẽ Domini in ista prædicta difficultate te-
nuerunt contrarium. Mouebantur ex prædicta regu-
7 la, ꝙ † libri mercatorum non probant contra tertium,
& adducebant text. in auth. ꝙ habet, iunctis duabus
legibus præcedentibus, C. de proba. Quod verò credi-
tores dicantur tertij, allegabant doctr. Franc. inter con-
fil. Fel. consil. 22. nu. 5. cum alijs de quibus per Ceph.
cons. 101. no. 27. lib. 1. Et aliud fundamentum de ob-
seruantia subsecuta respondebant dupliciter.
8 Primò, ꝙ † adminicula debebant sumi aliunde, quã
ex partitis ipsius libri, de cuius fide agitur per Paul. in
consil. 149. in 1.

Secundò, ꝙ obseruantia subsecuta operatur, vt instrumentum faciat fidem, non obstante defectu solennitatis, non autem vt probet contra tertium, & ita loquuntur Cyn. & Bal. allegati per Ayin. in d. cons. 101. num. 4.

Quod autem isti creditores vendiderint bona istorum mercatorum, dicebant adhuc in actis non constare, & propterea in hoc non posse fieri fundamentum, ꝙ sint singulares successores, & ad illud motiuum de declaratione dicebant non intrare in istis terminis, in quibus obligatio institoris est clara, & non indiget declaratione.

Quo verò ad secundam principalem difficultatẽ re-
tenta opinione maioris partis Dominorum, ꝙ partitæ
probent, Domini fuerunt varij, sed maior pars tenuit,
quòd si iustificatur in facto, Paulũ Antonium de Sode
rinis bo. me. fuisse debitorem banchi eo tempore, quo
emit istum censum, isto casu potuit institor obligare
rationem, fideiubendo pro ipso Paulo Antonio, vt fe-
9 cit, & pro ista opinione allegabant, † institorem posse
obligare banchum, dummodo principaliter, vel secun-
dario pecunia per eum accepta tangat ipsam rationem
banchi. vt per Doc. in l. pen. §. seruus, de inst. Vnde cum
pecuniæ redactę ex venditione istius census peruene-
sint ad banchum, satis dicuntur tangere ipsam ratio-
nem,

nē, cum ex illis extinguatur debitum Pauli Antonij. Corroboratur hoc motiuum ex eo, quia Nicolaus institor poterat exigere debitores ipsius banchi, & solutiones recipere, vt in l. quòd seruus. & in l. filiæ, vbi Bartol. nu. 1. de solu. Sicut igitur vigore mandati poterat facere ea, quæ erant necessaria pro exactione, ita dicen-
10 dum est, ꝙ † possit facere ea, quæ ad faciliorem, & commodiorem exactionem tendunt, vt per Areti. in consi. 29. nu. 20. & in l. si institorem. quam legit, in l. creditor, ff. si cert. pet. quam doctrinam allegant etiam informantes pro creditoribus. Vnde cum facilior esset exactio debiti ipsius Pauli Antonij, qui nō habebat prō ptas pecunias fideiubendo pro huiusmodi censu, valida dicitur fuisse institoris fideiussio, & ratio bancharia remanet obligata. Et ad hoc etiam allegabatur Rimin. in l. si institorē. si cert. pet. & ad tex. in l. fi. de exer-
11 cit. respondebant † aliqui habere locum specialiter in mutuo, per Alberic. ibid. nu. 2. & per Ang. nu. 3. similiter ad consil. Alex. 44. nu. 6. lib. 2. respondebatur, illam opinionem posse procedere in institore particulari ad certum negotium deputato, non autē in institore vniuersali, & ad hoc allegabatur Alc. in d. l. si institorem, & Ronchegal. in l. eadem. nu. 162. in fin. præsertim si verum esset, ꝙ tex. in d. l. fin. de exerc. in qua fundat se Alex. non haberet locum, nisi in mutuo.

Addebāt insuper aliqui quod in casu isto versamur in fideiussione præstita in fauorem Pauli Antonij de Soderinis, qui multa habebat negotia cum istis merca-
12 toribus de Montautis, quo† casu potuit institor in ipsius honorem expensas facere, vt per Bart. in d. l. filiusfamilias. nu. 7. de donat. sequitur Pet. de Vbal. de duobus fratribus. 11. q. principali. nume. 89. Mouebantur etiam, quia in casu isto pecuniæ satis dicuntur versæ in rem bāchi, vt per Card. in c. quod quibusdam, col. pen. vers. sed in eo qui mutuat Ecclesiæ Alberic. in l. si pro patre, §. in rem, num. 3. de in rem verso.

Contrariam verò sententiam tenebant nonnulli ex Domini constituentes regulam, quòd institor non po-
13 test fideiubendo obligare dominū, † per text. in l. pen. §. fin. de Inst. & ibi Paul. de Castr. in princ. & per text. in l. fin. quod cum eo ibi, dicebamus. vbi Pau. de Castr. in princ. Hanc autem regulam dicebant posse limitari dupliciter.

Primò, quando concurrit scientia, & patientia domini, vt videtur colligi ex verbis, text. in d. l. fin. sed quia videbatur, prout hoc ibi tradunt Bart. Bald. & Cum. omnes in prin. & Alberic. in vltimis verbis.

Secundò, quando concurrit consuetudo domini, qui sit solitus pro alio fideiubere, vt per Alberic. in d. l. fi. ante nu. secundum, & ibi Cum. in princ. & latius Paul. Castr. pariter in princ.

Pro ista etiam opinione adducebatur doctrina Bal. in l. incendium. num. 3. C. si cert. pet. vbi etiam Salic.
14 vbi concludunt, ꝙ † si pecunia per dominū alicui mercatori tradatur, in dubio præsumitur potius depositū quam mutuū, & sic recipiens non potest vti, quia non est ei permissum. Vnde infertur, ꝙ pecunia ipsius Pauli Antonij ratione census venditi licet peruenerit ad banchum, censetur potius tradita in depositum, quam in mutuum, & per consequens non potest censeri accepta in causa ipsius banchi, neque in extinctionem debiti ipsius Pauli Antonij. Ex quo inferebant, etiam huiusmodi pecunias non posse dici versas in rem banchi. Quod etiam admittebant plures ex Dominis, qui tenebant contra creditores quatenus Domini de Petronijs niterentur solum actione de in rem verso.

Nam quantum ad hoc placebant istis Dominis allegata pro parte creditorum, sed dicebant dari actionem institoriam secundum ea quæ supra allegata sunt.

Quod si non verificaretur in facto, Paulum Antonium de Soderinis fuisse debitorem banchi eo tempore, quo censum vendidit, & pecuniæ huiusmodi ad banchum peruenerunt, isto casu Domini non fuerunt concordes, propter diuersitatem opinionum, & propterea non potuit capi resolutio, nisi quod firmetur in facto, vtrum Paulus Antonius de dicto tempore esset debitor banchi.

R V B E I.

Racanaten. Hæreditatis. Ven. 20. Iunij, 1578.

S V M M A R I A.

1 *Verba posita in statuto, ex parte, & latere patris, quot modis intelligantur.*

2 *Interpretatio in materia exorbitanti debet capi, qua minus lædat ius commune.*

3 *Consanguineorum appellatione in materia statutaria veniunt etiam cognati.*

Fallit tamen, vbi statuentes addunt qualitatem masculinitatis, & num. seq.

4 *Statutum faciens mentionem de masculis appellatione cōsanguineorum, censetur factum fauore agnationis: nisi vlterius procedendo disponat faciens mentionem etiā de feminis, & num. 5.*

6 *Cognati venientes appellatione consanguineorum in materia statutaria, non censentur simpliciter vocati, sed vna cum feminis agnatis.*

7 *Statutum loquens de feminis consanguineis, quarum appellatione veniunt etiam agnatæ, intelligitur per prius de feminis agnatis.*

8 *Verba, ex parte, & latere patris posita in statuto, non debent intelligi effectiuè, sed tantum comprehensiue.*

9 *Statutum non intelligitur vocare cognatos, nisi quando aperitur eis via succedendi ex personis feminarum.*

D E C I S I O CCCLXXVI.

Agebat Clemens Politus ad hæreditatem Antonij iunioris, qui decesserat superstite Geneura matre, & d. Clemente, prætendebatque hæreditatem d. Antonij ad ipsum pertinere, non autem ad matrem vigore statuti Racanaten. Et quia probabat se esse cōiunctum cum d. Antonio secundum ius canonicum in tertio gradu, prout fuit resolutum, propter ea dubitatum fuit, an statutum Racanaten. sub rubr. 61. lib. 2. cuius copia detur, procedat in casu, de quo agitur. Et die Ven. 13. Iunij, 1578. proposita causa, in qua etiam fuit data copia reformationis d. statuti, Domini tenuerunt pro Clemente. Verū quia informantes pro Gregorio non acquiescebant huic resolutioni, propositū ēt sub die Ven. 20. eiusdem eandem difficultatem, in qua Domini maturius re considerata inclinabant contra Clementem, quòd mater in casu, de quo agitur, non censeatur exclusa vigore d. statuti à luctuosa filij hæreditate, duobus potissimum fundamentis.

1 Primum fuit, quod illa † verba posita in statuto, ex parte, & latere patris, possunt dupliciter intelligi. Primò modo comprehensiuè, scilicet, seu contentiuè. Secundò modo effectiuè, vt post Nell. in tract. de bannit. in 1. par. q. 9. tradit Soc. consil. 33. nu. 9. lib. 3. & Soc. iun. consil. 97. num. 65. in secundo. Vnde cum simus in materia exorbitanti, & sic strictè intelligenda, debet ca-
2 pi illa † interpretatio, quæ minus lædit ius commune, vt per Tiraq. de retract. in præfat. nu. 62.

Præsertim, cum statutum respectu cognatorū, quatenus illos vocaret, non possit dici, nisi odiosum, cum in illis non conseruetur agnatio, quæ facit, vt statutum dicatur fauorabile, vt per Doct. in l. venia. C. de in ius vocan. & propterea cum Clemens non veniat ex latere patris effectiuè, debet censeri non vocatus vigore istius statuti.

Secundū fundamētum fuit, quòd statutū primo loco vocat consanguineos masculos, vbi filius decedit in pupillari ætate, & si dicti consanguinei masculi non supersint, vocat feminas cōsanguineas solas matre super-

uiuen-

viuente: matre verò non superueniente, vocat proxi-
miores in gradu consanguinitatis, sed iste non est ca-
sus, de quo agitur, quia Antonius decessit superstite
matre, & non in pupillari ætate, & ita Clemens ex
ista parte statuti succedere non potest. Dum verò sta-
tutum vlterius disponit, ꝙ filius, seu filia effecta ma-
ior duodecim annorum, si decedant sine filijs, vel fi-
liabus legitimis, superstitibus sibi dictis consanguineis
masculis, ipsi succedant, & succedere debeant in om-
nibus bonis dict. filij, seu filiæ, detracta quarta parte
pro matre, non potest ipse Clemens fundare suam in-
tentionem in ista parte, quia indubitatum est, ꝙ ipse
non est agnatus, sed cognatus, cum descendat ab Alda
vxore supra dicti Petri, & licet in materia statutorum
3 appellatione consanguineorum veniāt etiam † cogna-
ti, & sic descendentes ex femina, vt per Bart. in l. cum
quidam. §. ꝙ dicitur, de acqui. hæred. Cor. & Soc. iun.
per informantes. Tiraq. de retract. §. primo, gl. 9. num.
4. & seq. Couar. in epitom. in secunda part. cap. 6. §. 6.
num. 2. nihilominus, vbi statuentes addunt illam qua-
litatem masculinitatis, censentur vocari solum agnati,
4 & † statutum censetur factum fauore agnationis, vt
bene per Bald. inter consil. Ange. in consil. 281. cuius
opinioni subscripsit se Angel. eius frater in cons. sequ.
Paul. de Castr. in cons. 91. sub nu. 2. lib. 2. Soc. consi. 31.
libr. 1. Ruin. Soc. iun. Rim. & alij per informantes pro
Gregorio allegati.

Et quamuis prædictum statutum procedendo vlte-
rius disponat, ꝙ si dicti consanguinei masculi non su-
5 pererint, sed † dictæ consanguineæ feminæ, cum filijs
seu filiabus alterius consanguineæ, siue consanguinea-
rum mortuæ, seu mortuarum in omnibus bonis præ-
dictis succedant detracta tertia parte pro matre, nihi-
lominùs ista quoque pars statuti non suffragatur Cle-
menti, ex quo Antonius iunior decessit superstite tan-
tum matre, non autem aliqua seu aliquibus consan-
guineis feminis, ex quarum persona Clemens tan-
quam cognatus possit venire ad successionem, quia
iste non est casus noster, super quo statutum nihil di-
sponit, & ideo remanet in dispositione iuris commu-
nis iuribus vulgaribus.

Non obstat, ꝙ statutum saltem in ista parte vocat
cognatos, & per consequens Clemens tanquā cogna-
6 tus censetur vocatus. Quia fuit responsum, ꝙ † cogna-
ti non cēsentur vocari simpliciter, sed quando ipsis co-
gnatis aperiretur via per ipsas feminas consanguineas
agnatas, vt simul cum eis succedāt, non autem feminis
agnatis non existentibus. Quoniam à verbis statuti
non est recedendum, l. quod constitutum, & ibi Bar.
de milit. testam.

Non obstat ꝙ statutum loquitur etiam de feminis
consanguineis, quarum appellatione veniunt etiam
7 cognatæ. Quia † cum hoc statutum emanauerit gra-
tia conseruandæ agnationis, vt supra probatum est,
debet intelligi de feminis agnatis, cum & ipsæ agna-
tæ dicantur, & in eis militet fauor agnationis, vt per
Corn. in consil. 82. nu. 6. lib. 4. cum multis alijs cumu-
latis per informantes pro Gregorio.

Verum quia visum fuit Dominis, quod materia ite-
rū proponeretur, propterea die Ven. 4. Iulij 1578. pro-
posui causam super eisdem, & Domini pro maiori par-
te fuerunt in voto, quod Clemens non sit vocatus, mo-
ti sunt ex isto secundo fundamento omisso primo, su-
8 per quo Domini non erant satis concordes. Nam † alij
qui ex Dominis considerabant isto statuto non ada-
ptari illam interpretationem, ꝙ illa verba, ex parte, &
latere patris, debeant intelligi effectiuè, propterea, ꝙ
impossibile quodammodo eis videbatur, quòd detur
casus consideratus à statuto, ꝙ quis decedat relicto pu
pillo cum tribus gradibus effectiuè, vt deducunt in-
formantes pro Clemente. Vnde super isto primo fun-
damento non potuit firmari resolutio propter diuer-
sitatem opinionum: sed vt dixi maior pars Dominorū
9 tenuit contra Clementem, quia † statutum non vocat
cognatos, nisi in casu, in quo aperitur eis via succeden-
di ex persona feminarum consanguinearum.

Allegata in contrarium per informantes pro Cle-
mente sunt sublata ex supradictis, & benè respondent
informantes pro Gregorio.

LANCELLOTTI.

Roman. Locationis. Lunæ, 9. Iulij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Consensus simultaneus dat perfectionem contractui.*
2 *Contrahentes à communiter accidentibus solent post con-
clusionem contractus agere de conficienda scriptura,
& postea vocare Tabelliones.*
3 *Contractus executioni mandatus præsumitur ex actu sub-
secuto post ipsum contractum.*
4 *Tempus breue inter conclusionem contractus, & scriptu-
ram faciendam, demonstrat ipsum contractum esse
perfectum.*
5 *Frater admittitur in testem pro fratre in ciuilibus pro ad-
minicula.*
6 *Contractus non dicitur fieri in scriptis, nisi quando dictū
est, quod aliter non valeat.*
7 *Locatio dari non potest sine mercede, & certo tempore.
Merces vero ea intelligitur esse, pro qua res est solita lo-
cari.*

DECISIO CCCLXXVII.

FVit conclusum constare de locatione propter illa
verba apochæ, in quibus dicitur, *si come hier restai
1 d'accordo.* Nam † si partes sunt concordes, contractus
dicitur perfectus propter simultaneum consensum. l.
1. §. conuentionis. de pact. Nec possunt dicta verba re-
ferri ad præcedentia, scilicet, *haures voluto che mi fa-
cesse l'instrumento della locatione.* Quoniam ex his, quę
præcesserunt, & fuerunt subsecuta, Domini dixerunt
hunc intellectum non congruere. Siquidem R. D. San
gallettus solitus erat locare domum istam, & tempore
confectæ dict. apochæ volebat illam locare, & D. Ho-
ratius Oricellarius, qui illam inhabitabat, breui erat
dimissurus, & R. P. D. Barberinus desiderabat illam
conducere, vt dixit in dict. apocha. imò fatetur, quod
dum erat Anconæ, scripserat ad Amicum literas ad
hunc effectum, & propterea inferebant nihil obstare,
quare his concurrentibus non potuisset hic contractus
locationis perfici vnico verbo.

Præterea à communiter accidentibus solent contra-
2 hentes post conclusionem contractus agere † de con-
ficienda scriptura, & postea vocare Tabelliones, qui
ad rei memoriam illam redigāt in scripturam, vt post
Fabr. 10 §. 1. instit. de empt. & vend. tradit Curt. iuo.
consil. 48. nu. 28. vol. 3. Tractare autem de conficien-
do instrumentum, vel scripturam ante conclusionem
contractus, esset præsumere rem insolitam, præsertim
cum cōfectio scripturæ statim, & sine difficultate fiat,
ipsa verò conclusio contractus ob frequentes partium
dissensiones, solet reputari difficilis, & requirit etiam
temporis intercapedinem. Accedit etiam verisimile,
quia si locatio non fuisset conclusa, D. Barberinus vti-
que aliquam mentionem fecisset de hac conclusione
facienda, dicendo, vellem vt concluderemus locatio-
nem, & de ea conficeremus scripturam. Coadiuuan-
tur præmissa ex subsequenti ingressu D. Barberini in
3 d. domum, per quem † præcedens cōtractus præsumi-
tur demandatus executioni, vt no. Bal. in l. multū, nu.
2. in fin. vbi Salyc. col. 2. ad fin. vers. item quæro.

Nec obstat, quod dictus ingressus præsumitur factus
respectu instantis sublocationis Do. Oricellarij, cum

præcise pro eodem tempore d. Dominos Barberinus
sub ocauerit Francisco de la casa. Quoniam responde-
tur primo, ꝙ stantibus verbis apochæ, in quibus dici-
tur, se non ingressurum domum pro breui tempore cō
ductionis Oricellarij, non præsumitur pęnitentia in
contractibus, Bald. in d. l. multum, nu. 2. post. med. ver.
& si dicatur.

Secundò, dependebat à voluntate ipsius D. Barbe-
rini sublocare pro tempore sibi benè viso. Addebant
etiam Domini pro hac interpretatione alia verba apo-
chę vbi in fine dicitur, *in poco d'ora faremo la scritta*, &
sic præsupponit contractum iam perfectum inter ip-
4 sas. Nam si † id non esset, non poterat esse securus Do-
minus Barberinus, quod ita in breui temporis spacio
confici omnino deberet scriptura, quia alioqui poterat
esse, ꝙ discordarent in conuentione: ergo præsuppo-
nunt, ꝙ omnino conficeretur illa scriptura, quæ neces-
sario præsupponit eos esse concordes in substantialib.
locationis. Comprobātur præmissa ex dispositione D.
Francisci fratris D. Sangalletti, qui iuxta 14. 22. & 29.
interrog. & iuxta 8. particulare, & super 7. & 8. arti. in-
quit hanc locationes fuisse factam de consensu vtrius-
que partis pro annua pensione 270. scutorum, & pro
tempore duorum annorum inchoandorum post finitā
5 locationē Oricellarij. Et iste testis licet sit frater † ger-
manus D. Sangaletti, tamen Domini illius depositionē
attendunt pro adminiculo, quæ depositio coadiuua-
tur ex Dicto Dominici Luparilli, iuxta octauum inter
rogatorium. Nec obstant alia verba apochæ ibi, *per po-
ter dar resolutione al signor Horatio Ruccellai*, quæ vi-
dentur denotare solum tractatum, quia si fuisset con-
clusa locatio, vtique potuisset D. Barberinus resoluere
Dominum Oricellarium, Quia respondetur, quod ex
dictis verbis constat, quod ipse Dominus Barberinus
volebat caute negotiari.

Nam antequam domum recepisset ab Oricellario,
cupiebat habere scripturam à Domino Saogaletto, ne
ipse Sangalettus posset recederet à conuentis.

Non placuit etiā Dominis illa interpretatio ad ver-
ba, *si come restai d'accordo*, videlicet, vt dicantur reman
sisse concordes, quod tractaretur negotiū locationis,
& quod in euentum, in quem essent concordes, confi-
ceretur scriptura, quoniam hæc interpretatio est mul-
tum extranea. Nam per illam diceremus, quod reman
sissent concordes sub conditione, si remansissent con-
cordes.

Non obstat etiā, quod scriptura erat necessaria pro-
pter dicta verba, *che mi facesse l'instrumēto, ouer scritta*.
6 Nam † contractus non dicitur fieri in scriptis, nisi
quando dictū est, quod aliter non valeat, reiecta opi-
nione Castren. vt per Put. in decis. 43. contractus. vol.
3. Peregrin. in decis. 34. in vna Placentin. volu. 1. quam
etiam opinionem, seruari in practica, & ab ea in iudi-
cando non esse recedendum, testatur Curt. iun. consil.
348. num. 12. 22. & 31. vers. ex præmissis, vol. 3. Et pro-
pterea si partes simpliciter conueniant, quod contra-
ctus sit redigendus in scriptis, hoc nō impedit, quo mi
nus probatio rei gestæ possit aliter, quam per scriptu-
ram probari, secundum Bald. in auth. sed nouo iure,
num. 11. cum seq. C. si cert. pet. Brun. de forma, fol. 15.
col. 1. vers. ad idem facit.

7 Non obstat ēt, quod non potest dari † locatio absq;
mercede, & certo tempore, quoniam quoad mercedē
intelligitur de ea, pro qua domus erat solita locari. gl.
in l. excepto. C. loca. vbi Bald. num. 2. & ibi Sal. Ias. in
§. actionum. Instit. de actio. num. 167. Alex. consil. 107.
num. 5. vol. 1. & consi. 206. nu. 1. & 2. vol. 2. & est com-
munis opinio, vt per Ant. Gomes. de contract. c. 3. nu.
4. & c. num. 9. in fin. Et Dominus Barberinus vtique
debet scuisse dictam solitam mercedem, ex quo illam
soluit Oricellario pro tempore quinque mensium, &
præsumitur etiam quod ipse non concluserat locatio-
nem, si non fuisset certificatus de mercede.

Quo verò ad tēpus constat, quod Dominus Barbe-
rinus nolebat conducere pro pauco tempore, vt dicit
in sua apocha, & de biennio, deponit expresse D. Fran-
ciscus in sua depositione, vt supra dictum est.

Quibus omnibus concurrentibus coniecturis Do-
mini concluserunt rem carere dubitatione, & constare
de locatione.

R V B E I.

Bononien. de Pepulis. Lunæ, 27. Ianuarij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Possessionis initium, & eius continuatio faciunt, vt quis sit manutenendus in ea.*

2 *Gesta per tutorem relictum, qui tamen non adimpleuit solennia, valent medio tempore.*

3 *Possessio per obliuionem longo tempore perditur, quando quis est negligens, & non possidet corpore alieno.*

4 *Interruptio quasi possessionis non datur, vbi non apparet de scientia aduersarij.*

DECISIO CCCLXXVIII.

IN causa Bonon. de Pepulis dubitatū fuit, an Illustr.
Comes Romeus stantib. hinc inde deductis. & testi
bus examinatis, quorum copia detur, sit in tali quasi
possessione iurisdictionis, vt sit manutenendus, siue vi-
gore mandati iam decreti, siue de nouo decernendi.

Et die Lunæ, 21. Ianuarij, 1578. fuit conclusum Co-
mitem Romeum esse manutenendum in quasi posses-
sione iurisdictionis non solum vigore mandati iam de-
1 creti, sed etiam de nouo decernendi. Cū n. † constet de
initio suæ quasi possessionis non solum post obitū Co-
mitis Alexandri eius patris, sed etiam in vita ipsius, vt
patet ex iuribus, de quibus in summario dato pro par
te eiusdem Comitis Romei, & tum ipse hodie alleget
se possidere, seu quasi, & non constet, ꝙ eius quasi pos-
sessio sit interrupta, debet manuteneri. Nam qui semel
rem possedit, adhuc præsumitur possidere, Rot. decis.
124. in nou. cum alijs auctoritatibus adductis per in-
formantes.

Non obstant adducta in contrarium.

Et primo, ꝙ mandatum in fauorem Comitis Ro-
mei decretum esset iniustum, & nullum, quoniam stā
te supradicto fundamēto apparet de eius iustitia. Tol
litur etiam nullitas allegata sub prætextu, ꝙ minores
2 non essent legitimè citati, quia † ex actis constat Comi
tem Philippum fuisse relictum tutorem, & licet non
appareat adimpleuisse solennia, valent tamē gesta per
eum medio tempore, & tollitur omnis difficultas ex
quo hodie Comes Romeus petit de nouo decerni sibi
mandatum de manutenendo.

Non obstat etiam aliud fundamentum, ꝙ Illustris.
Comites aduersarij prætendunt se per decennium pos
sedisse priuatiuè ad ipsum Comitem Romeum, pro
cuius verificatione dederunt articulos, & testes desu-
per examinarunt, quorum dicta fuerunt data prout
in summario. Quia fuit responsum testes non probare
concludenter tempus decem annorum, quod requiri-
tur ad inducendam obliuionem, ex qua resultat amis-
sio possessionis.

3 Præterea † tunc per obliuionē longo tempore per-
ditur possessio, quando quis est negligens, & nō possi-
det corpore alieno, prout in casu isto, in quo ipse Co-
mes Romeus dicitur retinere suam quasi possessionē
non solum animo suo, sed etiam corpore vasallorum,
vt per Aret. in l. si de eo. §. si fortè, nu. 6. ad fi. & nu. seq.
4 de acq. poss. Dixerunt † etiam Domini in casu isto nō
dari interruptionem illius quasi possessionis non data
scientia ipsius Comitis Romei, vt per Ruin. consil. 50.
num. 10. vol. 5. & ex istis rationibus, & ex alijs addu-
ctis per informantes Domini ita concluserunt.

R V-

R V B E I.

Roman. Bonorum de Ruffinis. Veneris 10. Decembris, 1577.

S V M M A R I A.

1 *Priuatio inducta per testatorem verbis obliquis propter contrauentionem, sustinetur in vim fideicommissi.*

2 *Prohibitio alienationis facta per testatorem, vt in casu cõtrauentionis bona alienata statim deueniant ad sequẽtem in gradu, inducit fideicommissum de per se, sine aliqua expectatione conditionis, vel mortis ipsius alienantis.*

3 *Statutum, quod filij positi in conditione censeantur vocati, ligat etiam clericos.*

4 *Onus probandi, quod bona sint fideicommisso subiecta, spectat ad fideicommissarium.*

5 *Venditio sola verbalis sine traditione, an sufficiat, vt dicatur contrauentum prohibitioni de non alienando.*

6 *Assertioni contrauenientis non statur in re prohibita.*

7 *Conditio sufficit, quod semel fuerit purificata.*

8 *Fideicommissum non agnitum ab hærede non reuertitur ad personam cohæredis semel, & simpliciter ab eo exclusam, sed ad sequentes deuoluitur.*

Idque etiamsi inter eos esset inductum à testatore fideicommissum reciprocum, & nu. 9.

Et tanto magis si illud fideicommissum esset agnitum. & num. 10.

11 *Vocatus a testatore, in cuius persona conditio semel fuit purificata, non potest amplius excludi per superuenientem personam, quæ aliàs ante existentiam conditionis eum excluderet.*

12 *Præiudicium illatum per fideicommissarium in casu alienationis, censetur etiam illatum in casum mortis.*

DECISIO CCCLXXIX.

IN causa Roman. Bonorum de Ruffinis, quam proposui sub die Veneris 20. Decembris, 1577. fuerunt excitatæ quam plures difficultates, de quibus inferius dicitur. Et super quibus nihil fuit formatum, sed solum in ista positione fuit tentum secundum maiorem partem Dominorum, quod verba illa, de quibus in testamento D. Marij Ruffini, videlicet, *& li beni cosi alienati si diuolghino in fatto a'quelli, alli quali per morte di quelli che alienano, douerano peruenire*, debeant intelligi non secundum dispositionem iuris ab intestato, sed secundum testamentum ipsius D. Marij, & iuxta illius voluntatem, seu dispositionem quam fecit, quæ quidẽ interpretatio placuit Dominis tanquam verisimilis magis conformis intentioni, & menti ipsius disponentis. Ceteræ autem difficultates non fuerunt resolutæ, sed tantum excitatę propter maiorem dilucidationem ipsius causæ.

Prima est, an priuatio inducta per testatorem propter contrauentionem sustineatur iure directo, vel in
1 vim fideicommissi, & † videtur attentatis verbis testamenti, quod non iure directo, sed in vim fideicommissi sustineatur, quoniam verba sunt obliqua, & semel hæres regulariter non desinit esse hæres. Bar. Ang. & alij in l. hæreditas, ff. de hæred. inst. Paris. consi. 19. numero 176. cum seq. in 2. Aym. cons. 1. num. 6.

2 Secunda, an † prohibitio alienationis, de qua in d. testamento D. Marij, stet principaliter de per se, & inducat fideicommissum, statim in euentum contrauentionis, ita quod sit duplex fideicommissum, alterum in euentum mortis, alterum in euentum contrauentionis, vel potius d. prohibitio sit sequela fideicommissi, & illi stet accessorie, & sit vnicum tantum fideicommissum in euentum mortis, iuxta nor. per Dec. cons. 636. nu. 3. cum seq. cum alijs per Anto. Gabr. de fideicommis. conclus. 9. Et in hac difficultate partes videntur admittere, quod sit duplex fideicõmissum, vt sup. quod videtur de plano procedere ex lectura testamenti, nam testator prius prohibet alienationem, & vult quod sequuta contrauẽtione bona alienata statim deueniant ad sequentem in gradu, & sic nulla alia expectata conditione, vel morte alienantis, l. peto, §. fratre. l. cũ pater, §. libertis. & ibi gl. 2. de leg. 2. Paul. de Castr. cons. 57. nu. 2. in fi. lib. 1. Ruin. cons. 109. nu. 8. cum seq. & ita fuit dictum in Caualicen. Baroniæ, & in Rom. Vinearum, de Maximis, de 1576.

Tertia, an per illam substitutionem in euentum cõtrauẽtionis sit in aliquo derogatum alteri substitutioni in euentum mortis factæ. ista non est pro nunc necessaria, vt ex infra dicendis apparebit, prę̨sertim in decima difficultate.

Quarta, an Ascanius filius Alexandri censeatur institutus ordine successiuo post obitũ Alexandri patris, vel potius æqualiter pro virili portione simul cũ patre iuxta no. per gl. Bar. & Soc. & omnes, in l. Gallus. §. & quidã rectè, de libe. & posth. & ista nũ videtur pro nũc necessaria, ex his, quæ in sexta difficultate deducẽtur.

Quinta, an saltem inter istos institutos censeatur inductum reciprocum fideicommissum, iuxta no. in l. Titia Seio, §. Seia libertis. de leg. 2. cum alijs per Gabriel. de subst. conclu. 1. nec ista videtur necessaria in casu, de quo agitur ex eadem ratione.

Sexta, an saltem prima substitutio seu primus gradus vocatorum per mortem D. Alex. instituti, incipiat ab Ascanio, & ceteris filijs d. D. Alex. vel potius à filijs Iuliæ, & deinde à Mutio, in qua si (vt præsupponitur) testamentum est in Vrbe conditum, & agitur de bonis existentibus in vrbe, vel eius districtu, videtur ꝙ primi substituti per obitum episcopi sint Ascanius, & ceteri filij Alexandri positi per testatorem in conditione, & statutum Vrbis est clarum, quod filij positi in conditione censentur vocati per statutum, quòd iã conditum erat de anno 1517. vt patet ex confirmatio-
3 nibus. Imò † d. statutum operatur effectum suum saltem quo ad d. bona existentia in vrbe vel eius districtu, plenè per Bart. Bal. & omnes in l. 1. C. de sum. Tri. & fid. cath. cum alijs per Gabr. de testam. conclu. 4. & fuit latè discussum in Terracinen. coram R. P. D. Blanchetto, 1575. & 76. Nec videtur faciẽda vis, quod sint bona forte intuitu ecclesiæ acquisita cum præsupponatur facultas testandi, & statuta vrbis regulariter in istis etiam comprehendunt clericos, vt fuit dictum cõrã R. P. D. Robusterio in Portuen. plani vltimi. 1567. Et sic Ascanius qui tempore alienationis erat solus filius Alexandri, est in primo gradu vocatorum, & si verum esset, quod postea idem Alexander suscepisset alium, ille etiam esset in primo gradu substitutionis, habita tamen ratione temporum, vt supra.

Septima, an propter contrauentionem in vna re sit inductum fideicommissum in tota hæreditate, seu portione illius qui contrauenit, vel tantum in illa re, in qua fuit contrauentũ quia verba sunt limitata ad rem alienatam, vt ibi, *et gli beni cosi alienati si diuolghino in fatto, &c.* & ita fuit dictũ i. d. Rom. vineæ, de an. 1575.

Octaua, an constet, quod Alexander contrauenerit, & quod ad ipsum res videtur sine controuersia, si viridarium cũ domibus, & casalino existentibus in monte Auentino per D. Alexandrum de anno 1559. alienata, fuerunt in dominio, vel possessa per testatorem vsque ad obitum D. Marij testatoris, & sic comprehensa sub
4 prohibitione, & fideicommisso, quod † onus probandi spectat ad Mutium venientem ex fideicommisso, seu contrauentione, l. item videndum. §. fi. cum l. seq. de pet. hæred. cum alijs per Nat. consil. 400. nu. 2. cum seq. lib. 2. Aduertendum tamen est, an probetur tradi-
5 tio, vt tollatur difficultas, an sula † vẽditio verbalis sufficiat, quando saltem est habita fides de pretio, ex l. 2. vbi Bald. & alij, C. si quis alteri, vel cum alijs per Dec. cons. 239. num. 1. in fi. Curt. sen. cons. 8. nu. 3. cum seq.

Nona, an constet de contrauentione ipsius Alexan-
dri,& Ascanij propter impositionem census super do-
mo magna del 1560. In qua informantes D. Alexan-
dri petunt ad partem audiri, Et in ista est consideran-
dũ, an Mutius verificauerit, quod ista domus magna
esset in bonis testatoris, nam saltem prætextu alicuius
partis prætendit Alexander, quod ista domus nõ erat
in bonis Marij testatoris. Insuper est considerandum,
an per D. Alexandrum sint verificatæ causæ narratæ
6 in instrumento impositionis census, quia † regulari-
ter in re prohibita non statur assertioni contrauenien-
tis. Bart.in l.si forte. de castr.pecul, cum alijs per Dec,
& alios, in l.si donatione, C.de collat, Et an in Ascanio
detur scientia testamenti Marij, vel ex probabili igno
rantia, aut minori ætate excusari possit respectu sui, a-
lioquin respectu Alexandri in portione Marij propter
impositionem census super proprietate, At hic si alia
non obstãt, ita est resolutum in Romana vineæ de Ma
ximis, 1576. quod est inducta deuolutio, & est factus
locus fideicommisso, Sed pro nunc istam cõtrauentio-
nem circumscribo, quia non informat Alexander.

Decima, an propter contrauentionem D. Alexan-
dri in venditione viridarij, posito quod illud esset in
bonis D. Marij, sit dictum viridarium deuolutum ad
filium Iuliæ, & propter non existentiam illius ex vul-
gari ad Mutium, vel potius ad Ascanium filium d. Ale
xandri tunc viuentem, vt quomodocunque intelligã-
tur illa verba testatoris videlicet, *si deuolghino in fatto a quelli, alli quali per morte di quelli che alienano, doueriano peruenire*, hoc est, siue intelligantur ab intestato
ex dispositione iuris communis, prout dicunt aliqui
informantes D. Alexandri, siue intelligantur ex ordi-
natione, & lege testatoris in testamento scripta, quod
videtur verius, & voluntati testatoris cõsonum, vt hic
bene per informantes Mutij, semper post obitum D.
Alexandri succedit Ascanius tam ex dispositione iuris,
quam ex lege testatoris, quia vt supra dictum est, ob-
tinet primum locum vocatorum per mortem, sicut ce
teri filij d. Alex. qui omnes sunt positi in conditione,
& ex statuto vocati.

Non obstat, quod Ascanius non sit amplius in re-
rum natura, quia sufficit, quod tempore existentis cõ-
7 ditionis viueret, nam † sufficit conditionem semel ex-
titisse. Oldrad. cons. 21. cum alijs per Gabriel. de fidei-
commis. conclus. 7. & 8.

Non obstat, quod Ascanius non agnouerit huius-
modi fideicommissum, prout est necessarium, vt illud
irreuocabiliter quæratur, l. 3. §. multo. & §. acquirere
de bo. poss. Bart. in l. 4. §. hoc autem iudicium. de dam.
infe. Alex. in l. huiusmodi, col. pen. in prin. de leg. 1. cũ
8 alijs per Rolan. cons. 29. nu. 28. lib. 1. Nam † si decessit
Ascanius non agnito d. fideicommisso, illud ius agno-
scendi fideicommissum sine dubio post obitum Asca-
nij non reuertitur ad d. Alexandrum, quia fuit semel
& simpliciter exclusus, & sic est perpetuo exclusus.
Bal. & alij per Dec. cons. 627. nu. 8. adeo non sit locus
pænitentiæ, nec purgationis moræ: sed indistinctè de-
uoluitur ad sequentes, qui voluntate testatoris pare-
re volunt, vt latè post alios Paris. d. cons. 19. num. 138.
cum pluribus seq. lib. 2. Aym. cons. 1. col. pen. Etiam si
9 † inter Alexandrum, & Ascanium esset inductum fi-
deicommissum à testatore reciprocum, quia illud non
haberet locum in rebus alienatis, à quibus fuit simpli-
citer exclusus, & contrauenit voluntati testatoris, &
illam impugnauit, vt post alios per Dec. Paris. & Aym.
10 proxime citatos, Et † tanto magis, si illud fideicom-
missum esset agnitum per Ascanium, nam ante agni-
tionem excluso Alexandro durat illud fideicommis-
sum in fauorem sequentium parere volentium volun
tati defuncti, vt ibi per eos. Ideo animaduertendum
est, an tempore obitus Ascanij extaret alius filius Ale-
xandri, quoniam si alius filius D. Alexandri eo tem-
pore exstaret, ad illum esset deuolutum ius agnoscen-
di fideicommissum, & si esset agnitum deuolueretur
ad eundem ipsum viridarium, quia vt dixi prima cau-
sa successionis ex lege testatoris sunt liberi D. Alexan-
dri; alioquin si nullus extaret, tunc succedit Mutius
sequens in gradu propter non existentiam filiorum
Episcopi, nec Iuliæ ex supra deductis.

Et si forte postea nan essent filij D. Alexandro, non
11 attenderetur in præiudicium Mutij, quia † solus tem
pore existentis conditionis extabat ex vocatis à testa-
tore, iuxta l. cum pater, §. hæreditatem, & l. 1. de leg 2.
cum alijs per Iacob. Mandel. de Alba, consil. 106. per to-
tum, licet eueniente morte D. Alexandri cum filio, vel
12 filijs videndum esset, an per † fideicommissariorum in
casu alienationis censeatur præiudicatum fideicommis
so in casum mortis, vt per Ruin. cons. 122. num. 6. cum
seq. & cons. 123. nu. 12. in secundo. Zanch. in l. hæredes
mei, §. cum ita, nu. 413. cum seq. ad Trebel. Bursat. con-
sil. 13. nu. 68. cum seq. quod tamen in Caualliccn. Ba-
roniæ Domini tenuerunt del 1576.

Vltima, per obitum Ascanij, ad quem sit deuolutũ
viridariũ, resolutio colligitur ex proximè dictis, quòd
aut extabant alij filij episcopi, vel ne, & licet Mutius
sit vocatus ex vulgari in defectum filij Iuliæ, tamen id
intelligitur, si non esset alius anterior, qui excluderet
filium Iuliæ, nam tunc sicut per illum esset exclusus
filius Iuliæ, ita etiam Mutius veniens in defectum il-
lius, vt hic bene per informantes Domini Alexandri.

LANCELLOTTI.

Clusin. Pensionis, Die 9. Nouembris, 1573.

SVMMARIA.

1 *Probatio in beneficialibus, quod centum remaneant liberi pro rectore, debet esse concludens.*

DECISIO CCCLXXX.

FVit conclusum, nõ satis constare, quod remaneant
1 100. ducati liberi pro rectore, quia † licet testes
probent valorem per famam, tamen hæc probatio non
sufficit in hoc casu, quia non agitur de probando non
excessu, qui habet præsumptionem aliquam pro se;
ideo semiplena sufficit probatio. Aegid. decis. 683. sed
sumus in casu, in quo probatio debet esse concludens,
quod vere remaneant centum liberi pro Rectore per
modum affirmatiuum, iuxta decis. Mohedan. 148.

BLANCHETTI.

Pampilonen. Beneficij de Sos. Die 17. Maij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Dictio, quatenus, conditionem importare dicitur.*
2 *Valor beneficij affirmatiue expressus, debet plene probari, nec sufficit semiplena probatio episcopi.*

DECISIO CCCLXXXI.

FVit per Dominos resolutum, breue non fuisse suf-
ficienter verificatum per Antonium, quòd fru-
ctus beneficij excederent valorem 24. cum enim per
modum conditionis fuit grauatus onere probandi
1 hunc valorem, quòd † denotat dictio, quatenus, Bar.
in l. 1. num. 20. de cond. & demonstr. semiplena proba-
tio episcopi non sufficit. Dec. in rubr. de prob. numero
2 153. cum seq. præcipue cum agatur de probando † va-
lore affirmatiuè expressum, & habeat contrariam pro-
bationem de directo, videlicet attestatio ordinarij in
collatione facta, Aegid. decis. 683. fuit resolutum in
causa Clusin. pen. coram R. P. D. Lancellotto. Et amo-
uendus esset prout fuit amotus possessor, vt fuit reso-
lutum in vna Vercellen. Canonicatus coram bo. me.
Verallo, 1. Febr. 1557. & in vna Callaguritan. coram
Orad. de anno 1564. Ant. autem nedum plene, sed nec
etiam semiplene probauit valorem istius beneficij. Pri
mus enim testes Petrus de Allegri iuxta 20. & 30. &
Michael

Michael iuxta 30.& Michael A.iuxta 23.nesciunt one
ra, ex quo non probant, cum valor probari debeat de-
ductis oneribus, vt passim tenet Rot.reiecta opin. Ri-
pæ in l.1.§.si hæres,nu.29.ad Trebell.

ROBVSTERII.

Bononien. Iuris patronat. Lunæ,14.Martij,1575.

SVMMARIA.

1 *Sententia declaratoria in antiquis standum est,& pro ea præsumitur.*
Idque magis si cum adminiculis adiuuetur.
2 *Obseruantia alicuius actus subsequuta probat in præteritum idem fuisse.*
3 *Præsumptio pro validitate actus superat alias præsumptiones.*

DECISIO CCCLXXXII.

RESolutum fuit, narratiuam Sixti Quarti sufficien
ter in omnibus fuisse iustificatam,nam in ea par-
te, in qua dicitur ecclesiam deuenisse ad totalem rui-
nā,satis verificatur ex sententia Vicarij de anno 1476.
lata, in qua declarat, istos de Mazzolis infra tempus,
& etiam ante totaliter realiter, & cum effectu fundi-
tus restaurasse, & reædificasse d.Ecclesiam, & cum si-
1 mus † in antiquis fere centum annorum, in omnibus
pro ea præsumitur,& optimè probatur, vt latè hic per
informantes,& tanto magis stantibus tot alijs circum-
stantijs videlicet tribus testibus coram eodem Vicario
de eodem anno examinatis, qui omnes dicunt de fa-
cto proprio, quod reædificarunt Ecclesiam totam à
fundamentis vsque ad tectum: item concurrit asser-
tio commissariorum, quod de anno 1474. asseruerunt
omnia contenta in dictis literis Sixti Quarti esse vera,
pro quibus etiam præsumitur, vt hic per informantes.
2 Item † ex obseruantia subsecuta, quæ in istis maximè
prodest, ex Bald.& alijs per Aym.consil.118.num.2.&
cons.188.num.142.

Non obstat visitatio Vicarij, in qua asserit inuenis-
se duos muros minantes ruinam. Quoniam d. visita-
tio fuit de anno 1470. & sic per quatuor annos præce-
dentes d.assertionem, & literas Sixti, & cum de anno
1470.iam minaretur ruinam,& adsint tot, & tanta de
totali ruina tempore literarum Sixti Quarti 1474.sine
dubio non præsumitur de vno tempore ad aliud, præ-
3 sertim pro validitate actus,quæ† superat alias præsum
ptiones, Dec.post alios in l.postquam. n.23.C.de pact.
In ea verò parte,in qua dicitur,fructus ecclesiæ non es
se sufficientes ad reædificandam ecclesiam,& præstan-
dam victum rectori, satis etiam verificatur ex dicta
sententia Vicarij,& assertione dictorum commissario-
rum per supra deducta. Et multa, quæ in contrarium
adducuntur,non probantur ex actis.

Quo verò ad facultatem Vicarij,de qua in dictis li-
teris Sixti, dixerunt Domini illam non esse verifican-
dam,quia illa verba non erant oratorum, sed quod il-
le Vicarius asserebat se habere sufficientem facultatē,
& hoc verificatur ex gestis per illum Vicarium de an-
no 1472. ita quod bene verificatur de facto in omni-
bus suis partibus ista narratiua.

Neque enim Papa fecit aliquod fundamentum in
d. Vicariatu, sed tantum in illo facto per illum asser-
tum Vicarium gesto,vt considerat Crescen.decis.153.
Et hic videtur clarum, cum Papa det facultatem illis
commissarijs supplendi omnes, & quoscunque defe-
ctus, validando id quod nulliter gestum fuisset.

ROBVSTERII.

Bononien.de Burzanis. Mercurij.28.Nouembris.1576.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus dici non potest non comprehensus in literis monitorialibus,& nu.seq.*
2 *Sententia declaratoria trahitur retrò ad præambulas res,& pœnas in ea contentas.*
3 *Iusti non comprehensi in censuris non possunt declarari excommunicati.*
4 *Mandatum simplex iudicis per comparitionem partis resoluitur in vim simplicis citationis.*
5 *Dispositio pœnalis quantumuis generalis non trahitur ad casum, vbi non est dolus, vel culpa.*
6 *Scientia illius qui aliquid illicitè, & occultè retinet, differt ab eo qui detinet.*
7 *Literæ monitoriales dubiæ interpretandæ sunt secundum terminos iuris.*
8 *Ordinaria via contra reos certos procedendum est coram iudice competenti.*
9 *Extensio non fit de persona ad personam.*
10 *Potestas omnis ordinarij cessat, vbi Papa manum suam apposuerit.*
11 *Comparens quo casu non dicatur facere litem suam.*
12 *Dispositio l.vbi cœptum.ff.de iud.quo casu procedat.*

DECISIO CCCLXXXIII.

RESoluerunt Domini, quod Aurelius, & Gabriel
non potuerunt iustè declarari excommunicati,
neq; interdescentes in excommunicatione per annū,
& vltra prout in declaratoria 20.Iunij 1576. in parti-
1 bus lata.fol.192.ex eo,† quia dicti Aurelius & Gabriel
non comprehendebantur in literis monitorialibus se-
cundo loco in forma signaturæ de mense Septembris,
1571. expeditis,de quibus fol.301. neque in ipsa gene
rali sententia excommunicationis, 11. Decembris eius
dem anni lata,de qua fol. 962. Idcirco fuerunt iniustè
2 declarati incidisse in dictas censuras. Nam † sententia
declaratoria trahitur retro ad præambulas censuras,
vt ex lectura ipsius appatet, & habetur in l. hæredes
palam.§.sed si notam,& ibi Paul.de Castr. & alij de te
stamen.Sarnen.in reg.de iur.quæsit.q.13.num.3.cum
seq.& vt iusta sit, debet declarare, & publicare perso-
nas,quæ verè inciderunt in illis censuris,non autem a-
lias, quæ non comprehendebantur neque peccarunt.
c.cum secūdum leges de hæret. in 6.cum alijs per Fel.
in c. Rodulphus,col.21. nu.35. vers.sententia declara-
toria.de rescript. & in c.ad probandum, nume.6. de re
3 iud. Et sicut † iusti non potuerunt declarari excom-
municati,si verè non erant comprehensi in censuris,sic
non potuerūt in eis interdescere.c.rursus.11.q.3. cum
alijs per gl.Abb. & alios in c.1.de iud.

Quod autem Aurelius,& Gabriel non fuerint com-
prehensi in prædictis literis monitorialibus, nec in ge-
nerali sententia censurarum, deducebant Domini ex
duobus.

Primò, quia, vt apparet in processu, fol. 462. cum
pluribus sequen. & habetur in septimo præsupposi-
to,Stephanus de mense Maij, 1570.comparuit in Tu-
rronu Bononien. & mouit iudicium criminale contra
dictos Aurelium,& Gabrielem eos querelando, quod
occultauerint,& expilauerint bona communia,& hæ-
reditaria alias Simonis patris,& ad docendum de frau
dibus,occultationibus,& expilationibus fecit incarce-
rare dictos Gabrielem, & Aurelium, & ipsos exami-
nare, & interrogare latissimè, vt fol. 467. cum plu-
ribus sequ. & produxit schedulam bonorum hære-
ditatis, quam partes vocant schedulam status, fol.
488. produxit etiam transactionem, vt ibi, nec non
librum introituum domus,seu bonorum stabilium,&
istam de pluribus quantitatibus frumenti, vt fol. 44.
cum seq.& pluries protestatus fuit.Ex quibus litibus,
productionibus, interrogationibus, examinibus, pro-
testationibus, & querelis sine difficultate colligebant
Domini,quod saltem in illo iudicio criminali fuerunt
deducta in litem,& cōtrouersiam, frumentum de an.
1568.& 69. canapis, pecuniæ, & alia de quibus in

confessionibus coram D. Vicario ex vi verborum, l. bo-
norum. ff. de verb. signif. ex speciali expressione ipso-
rum bonorũ, vt in querelis Stephani, & interrogatio-
nibus, & alijs de quibus supra. Vnde cum postea Au-
relius, & Gabriel coram eodem D. Vicario Bononien.
comparuerint, tam in primis literis monitorialib. quã
in secundis, & allegauerint, quod ipsi non erant occu-
patores, & sic, quod iustè possidebant vigore testamẽ-
ti, & quod iam lis pendebat super omnib. coram iudi-
cibus competentibus, & quod non erant comprehensi
in dictis literis monitorialibus, vt fol. 313. & 362. sine
4 dubio † quo ad ipsum Aureliũ, & Gabrielẽ prædictæ
literæ fuerunt resolutæ in vim simplicis citationis, &
euacuatę, vt post Io. Pau. & alios deducunt Phil. Prob.
in c. 2. num. 28. de constit. lib. 6. Ioan. de Neuiz. in Silu.
nupt. lib. 3. nu. 51. pag. 241. vers. limita quinto. Et tanto
magis, cum post primas literas monitoriales obtinue-
rint declaratoriam ab eodem Vicario Bononien. quod
forma illarum non erat seruata, & quod in omnem ca-
sum in aliquo non afficiebant ipsos, vt fol. 909. Et post
secundas literas monitoriales obtinuerunt altã decla-
ratoriam ab eodẽ Vicario, & ipse Stephanus ẽt appro-
bauit, quod respectu deductorum in iudicio inter eos
ex vna, & Stephanum ex altera, non sint comprehensi
in d. secundis literis, nec in aliquo vlteriori actu respe-
ctu præfatorum comprehendi debere, vt fol. 372. cum
seq. sicq; isti ex voluntate Stephani erant exempti ab
istis literis, vt post alios Neuiz. in d. Silu. li. 3. pag. 244.
num. 55. versic. limita sexto. Et ex eadem voluntate iu-
5 dicis, & qualibet iusta causa, prout hic. Nam † disposi-
tio pœnalis quantumuis generalis non trahitur ad ca-
sum vbi non est dolus, vel culpa. l. si seruum. §. non di-
xit. de acquir. hær. cum alijs per Aym. consil. 3. nu. 24.
Prob. in d. cap. 2. num. 64. cum pluribus seq. & nu. 37.
de constit. lib. 6. Neuizan. vbi supra. num. 55.

Secundò principaliter, quia nec in prima parte, nec
in secũda, quæ est in ver. quocirca. vsq; ad fi. cõprehen
ditur Aurelius, neq; Gabriel, tũ quia verba sunt dire-
cta ad alios, & non conueniunt ipsis, nam vt de se patet
6 differunt scientes † Gabrielũ, & Aureliũ aliquid il-
licitè & occultè retinere, ab ipsis qui detinent. c. fin. de
iudi. l. Vranius, de fideiuss. Tũ quia verba sunt limita-
ta ad penitus ignotos, vt in prima parte, ibi, prorsus
ignorat, & in secũda, ibi, occultos, & in sententia, fol.
962. saluis præmissis, & ibi, occultos, & ibi, occulti, &
rursus ibi, occultos, de quibus non erant Aurelius, &
Gabriel tam in personis, quàm in reb. occultatis, quia
iam erant in iudicio criminali per supra deducta. Et
7 quando literæ huiusmodi essent dubiæ in hoc, quę ta-
men videbantur satis claræ, deberent interpretari, iux-
ta terminos iuris, c. causam quæ, vbi Fely. col. 5. de re-
scrip. post Gem. cons. 47. nu. 3. iuxta quos literæ non cõ-
8 ceduntur, nisi contra occultos, nam † contra certos est
procedendum coram iudice competenti via ordinaria,
vt post alios Neuiz. vbi sup. nu. 44. vers. limita secũdo,
pag. 239. Prob. in d. c. 2. nu. 54. & 59. Aut per denuncia-
tionem Euangelicam. c. nouit. de iud. & ibi no. Bart. in
extrauag. ad reprimen. in verb. denunciatione, in fin.
Corn. cons. 139. ante fin. libr. 2. Rebuf. de pacif. possess.
no. 22. cum plurib. seq. Ideo cum dictæ literæ, & excom
municatio sint limitatæ ad occultos, & ignotos, nõ de-
bent ad alios referri, l. 4. §. toties, de dam. infect. cum
alijs per Tiraq. in l. si vnquã. in verbo, libertis, in prin.
9 C. de reu. don. Nã licet de casu ad casum fiat quando-
que extensio ex verisimili mente, non sic de persona ad
personam, l. si quis in. §. si quis cum ignor. de test. tut.
cum alijs per Aret. & alios in l. Gallus, §. & quid si tan-
tũ. de liber. & posth. & Tiraq. in d. verb. libertis, nu. 13.

Non obstat, quod etiam principales teneantur reue-
lare, præsertim, vbi præcedit diffamatio. Quoniam ista
est ardua quæstio, vt per Neuiz. d. lib. 3. nu. 36. ver. am-
plia quarto. cum plurib. seq. Et Domini non fecerunt
vim in hoc, quod essent principales, quod omnia dedu-
cta in confessionibus factis etiam Vicario iam erant an-
tea deducta in iudicio coram iudice competẽti, & Au-
relius, & Gabriel comparuerunt, & allegarunt pendẽ-
tiam litis, & ꝙ iustè possidebant. Et insuper pondera-
runt, ꝙ literæ monitoriales, & sententia generalis ex-
communicationis erant limitatæ ad alias personas, &
ignotas, vt sup. Non ob quod lis criminalis erat solum
super bonis contentis in transactione, quoniam & trã-
sactio comprehendit omnia, & lis erat super istis bo-
nis communibus, & super hæreditate Simonis, & fue-
runt in specie nominata. Nam quamuis bona confessa-
ta non sint descripta in transactione, & in statu hęredi-
tatis, tamen verba transactionis sunt pręgnãtia, & que-
rela Stephani, interrogationes & acta in illo iudicio cri
minali capiunt omnia, vt sup. Non ob. quod ordina-
rius poterat tales literas in vim suæ potestatis ordina-
riæ concedere, quoniam hic non agitur de validitate,
sed de iustitia cẽsurarum, in qua inspicitur ius partis,
& non sola potestas iudicis. Item videtur ordinarium
se restrinxisse ad apostolicam facultatem, vt ibi, iuxta
nobis desuper factam commissionem, & ibi, auctorita-
tẽ apostolica nobis concessa, & ibi, iuxta formam lite-
rarum prædictarum, & omni meliori modo, quo casu
non sustinetur actus ex potestate ordinaria. Aegid. dec.
10 10. & 108. & in c. cum ex offic. de rescript. Imò † cum
Papa apposuerit manum, regulariter cessat omnis po-
testas ordinarij, c. cum nostram, de appel. cum alijs per
Aym. consil. 296. num. 1.

Non obst. ꝙ Aurelius, & Gabriel, comparuerint co-
ram Vicario, & ideo suam fecerint istam censuram, vt
post Rot. & alios per Fel. in c. grat. col. 3. de off. deleg.
11 Quoniam † non procedit, vbi non comparet ad reuo-
candum grauamen animo renunciãdi iuri suo, vt post
Innoc. & alios ibidem tradit Dec. in secunda limit. &
in c. cum teneamini, in secundo notab. de appe. prout
hic comparuerunt ad allegandum, quod non erant
comprehensi in illis censuris, & obtinuerunt super hoc
declaratoriam, vt supra.

Plura alia quæ dicuntur circa nullitatem, & iniusti-
tiam dictarum censurarum circumscripserunt Domi-
ni, existimantes, ꝙ ista sufficiant pro decisione istius, &
nihilominus intendunt si opus erit, particulariter alia
discutere. Volunt tamen non obstante hac decisione
has allegatas confessiones Aurelij, & Gabrielis videre,
an sint simplices, & qualificatæ. Et si fateãtur aliquid
indebite occultasse ad effectum, vt faciant restituere
12 Stephano, quod suum est. Nam † l. vbi cęptum. de iu-
dic. non procedit in casu isto, vt post alios cumulat la-
tissimè ad hanc rem facientes Antonius Gabriel. in tit.
de iudic. conclus. 1.

Item ad effectum, vt videamus, an Do. Aurelius, &
Gabriel si confessi fuerint occultasse aliquod contra
conscientiam, cõprehendantur nec ne, in dictis literis.

SERAPHINI.

Racanaten. Donationis. Ven. 18. Iunij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Statuta loci attendenda sunt in his, quæ concernunt solen-
nitates contractuum.*
2 *Statuta si sint duo, vnum speciale loci, & alterum gene-
rale prouinciæ, attendi debet speciale.*
3 *Dictio. nisi postposita orationi negatiuæ dicitur ponere
actum.*

DECISIO CCCLXXXIV.

FVit resolutum pro validitate donationis, ex regula
quam tradunt Doct. post Bar. in l. cũctos populos.
1 C. de sum. Trin. & fide cath. ꝙ † in his, quæ concernũt
solennitates contractuum, sunt attendenda statuta lo-
ci, in quo actus geritur. Neque obstat, quod adsit con-
stitutio

stitutio generalis Marchiæ, quæ dat aliam formam,
2 quæ non fuit obseruata. Quia † vbi concurrunt duo
statuta, alterum speciale loci, alterum verò generale
prouinciæ, magis attendi debet speciale loci, vt per tex.
in l.fin. C.de testamen. tradit Bar. in cons.101.incip.in
prouinc. Anconitana, nu.2. ver. in contrarium. lib.1. Soc.
cons.79.nu.24.lib.4.

Nec obstat, quòd dicatur ista statuta esse inuicem
3 compatibilia, quia † cum statutum procedat ponendo
orationem negatiuam, & subdendo dictionem, nisi ista
dictio ponit actum, & perinde est, ac si dictum fuisset,
donationes ita factæ non valeant, per doctr. Bart. in l.
actione. sub nu.1. C.de transact. & ibi Dec. nu.5. Grat.
cons.126.nu.19.lib.2. & ideo nō potest se compati hoc
statutum cum cōstitutione generali, quia si vult, quod
valeat instrumentum cum effectu, ergo & donatio,
quamuis aliud sit donatio, aliud instrumentum donationis, vt per Tiraq. de retract. lignag. §.1. glo.1. & 2.

ROBVSTERII.

Cremonen. Iuris patronatus. Die 21. Maij.

SVMMARIA.

1 *Opinio Anch. cons.81. in materia deuolutionis iuris patronatus ad extraneos hæredes, an sit communis, quod sic.*

2 *Gratia iusta ratione fundata, & in corpore iuris clausa dicitur, vbi ius patronatus competit laicis de iure communi.*

Imò difficilius tollitur gratia in corpore iuris clausa, quā ipsum ius commune. & nu.3.

4 *Prouisio hominis non facit cessare prouisionem legis communis. & nu.17.*

Imò nec etiam prouisionem legis specialis, vel extraordinariæ, quando ius competens de iure speciali, & illud, quod est de iure communi, concurrunt circa diuersa, & num.5.

Idem etiam, quādo prouisio legis prouenit ex diuerso fonte, & hominis prouisio non est æque plena. & nu.6.

Item etiam fauore dotis non facit cessare prouisionem legis specialis. & num.7.

8 *Lex concedens aliquod ius, vel priuatus se immiscens alicui iuri alteri competenti, intelligitur concedere. & se immiscere cumulatiuè cum illo, qui habet idem ius.*

9 *Actus semper debet interpretari, ne inducat renunciationem proprij beneficij.*

10 *Ius commune, & speciale ad idem si competit, in dubio præsumitur quis velle vti iure communi, & nō speciali, etiam in corpore iuris clauso: secus si ad diuersa. & nu. seq.*

12 *Dispositio l. quanquam. & l. in testamento. C. de mil. testam. quibus casibus limitetur.*

13 *Regula l. cum prætor. ff. de iud. non procedit, vbi prouisio hominis non facit cessare prouisionem legis, cum alijs pluribus limitationibus.*

14 *Patronus fundans Ecclesiam potest remittere ius patronatus, & illud limitate inducere in præiudicium descendentium, vel extraneorum hæredum.*

15 *Patroni plures eiusdem beneficij possunt esse ex eadem causa.*

Idque etiam in hæreditate habet locum, cessante tacita, vel expressa exclusione personæ, & concurrente dispositione legis, & hominis. & num.16.

17 *Patronus simpliciter exclusus non censetur perpetuo exclusus.*

DECISIO CCCLXXXV.

Veneris 18. Maij proposui in relationibus, an ius
patronatus, de quo sup. cessauerit, Ecclesia fuerit
effecta libera, extinctis omnibus de domo, & casata de
Stephanis, vel transierit ad extraneos hæredes, & diuisa fuit difficultas in tres partes. Prima, an in hac difficultate opi. Anch. cons.81. sit communis. Secunda, an
sit de iure vera. Tertia, an applicetur ad casum, de quo
agitur. Circa primam hodie 21. Maij, quamuis nulla
fuerint datæ informationes in facto, nec in iure, sed so-
1 la copia fundationis. Domini † opin. Anch. d.cons.81.
dixerunt esse communem, nam in effectu idem tenet
Calderin. cons.4. de iure patr. Roch. de Curt. relatus
per Lambertin. cum quibus ipse transit, de iure patron.
lib.1. par.2. q.2. art.5. fol.122. secundum veterem impress. Cassad. decis.1. num.3. de iure patron. Paris. cons.
48. nu.12. & lib.4. Curt. iun. cons.257. nu.2. & cons.325.
nu.2. cum seq. lib.3. Dec. cons.149. nu.2. & in l.2. nu.2.
C. de in ius voc. & in l. feminæ, nu.41. vers. notandum
tamen est, de regul. iur. Couar. variar. resolut. lib.2.
c.18. nu.8. vers.3. si proximè scripta considerentur, &
latè Ioan. Baptista Ferret. qui contra alios exemplo
consulentes consuluit pro ista parte, in cons.131. nu.9.
in fin. cum pluribus seq. vbi num.13. in fin. refert Roch.
de Curt. asserentem, quod Anchar. & Calder. in istis
cons. non habent contradictorem, quamuis re vera
Gem. cons.45. num.7. in fin. cum seq. teneat de directo
contrarium, sed ex præmissis apparet opin. Anchar. esse communem.

Circa secundam partem plures ex Dominis tenuerunt, quod opinio Anch. sit de iure vera ex rationibus
per eum considerans, & ad illam corroborandam con-
2 siderabant, quod † si ius patronatus compeat de iure
communi, seu ordinario ipsis laicis, vera sit gratia iusta
ratione fundata, & in corpore iuris clausa. Barbar. &
alij in c. quanta. de iud. Lambertin. de iure patron. lib.
1. part. 1. q.1. art.4. num.10. & 11. fol.7. de qua videatur, prout de iure communi. Felin. post alios, in c.1.
col.8. nu.10. in 5. Fallen. de rescript. Gomes. in § fuerat.
3 nu.31. vers. neque obstat. instit. de action. imò † difficilius tollitur gratia in corpore iuris clausa, quam ipsum ius commune, Socin. cons.299. nu.4. vsque ad fin.
lib.2. Ias. in l. postquam liti. col. fi. C. de pact. Crot. in l.
filiusfamilias. §. Diui. num.92. post med. de leg.1. Zuccard. in rub. ff. si cert. pet. num.24. in fin. cum seq. Tunc
4 intrat regula, quod † prouisio legis communis, &
ordinariæ, quæ vult, quod ius patronatus transeat ad
quoscunque hæredes etiam extraneos, non cesset per
prouisionem hominis, Bart. in l. si cum dotem, col.1. in
fin. solut. matrim. cum alijs per Anton. Gabriel. de reg.
iur. conclus.8. num.4. Si verò compeat de iure speciali,
siue extraordinario, tunc etiam procedit alia regula,
5 quod † prouisio hominis non facit cessare prouisionem
legis specialis, vel extraordinariæ, quando concurrunt
circa diuersa, Bar. in d.l. si cum dotem, & in l. si constante. ff. solut. matrimon. & alij per Gabriel, d. conclus.8.
nu.11. & 12. in 5. limit. prout hic. Quoniam lex prouidet de patronatu ipsi fundatori, & suis hæredibus, &
fundator prouidit ipsis de domo de Stephanis, vt benè
considerat Calderin. d.cons.4. ante fin. de iure patron.
6 ibi, præterea plures esse patronos. Et idem † quando
prouisio legis prouenit ex diuerso fonte, & hominis
prouisio non est æquè plena, vt benè considerat Bal. in
l. certi iuris. in fin. C. locat. Ang. in §. item Seruiana. col.
3. vers. item si locator. instit. de action. & ibi etiam Ias.
nu.67. & in l.2. nu.195. cum seq. de iure emphyt. & in l.
item quia. nu.4. de pact. Prout contingit in casu isto, &
benè declarat Gomes. in d.§. fuerat. nu.31. in princ. Ad
7 idem facit † quod sicut fauore dotis temporalis per
prouisionem hominis non censetur à prouisione legis
specialis, & extraordinariæ recessum, glo. & Bal. in l. fin.
C. de pact. conuent. Rom. in l.1. col. antepen. in fi. solut.
matrim. Bal. Nouel. in tract. de dot. par.6. priuileg.68.
Ant. Gabriel. vbi sup. nu.10. in 4. limit. ita dicendum est
fauore dotis spiritualis. Nam licet onerosum sit isti
particulari Ecclesiæ habere ius patronatus, vniuersali
tamen

tamen Ecclesiæ fauorabile est fauere istis patronis, vt
Ecclesiæ dotentur,& ædificentur,vt passim Doct. cōsi-
derant,& post alios Lambert.d.4.art.num.3.& 4.fol.6.
ideo bene dixit Calder.d.cons.4.in fi.quod hęc pars vi-
detur ęqua,vt laici alliciantur ad fundandas Ecclesias.
8 Vltimò, si in dubio, quando † lex mortua aut viua
cōcedit aliquod ius,vel exercitium ipsius,vel priuatus
se immiscet alicui iuri alteri competenti, intelligitur
concedere,& se immiscere cumulatiuè,& non priuati-
uè cū illo qui iam habet idem ius. Dec.post alios, cons.
3.nu.3.& in patrono donante ius præsentandi,vt intel-
ligatur donasse cumulatiuè,& nō priuatiuè,Dec.cons.
542.nu.5.in fin. & cons.609.nu.4. cum seq.& in pluri-
bus patronis, Feder. de Senis, cons.147. ver.quæritur,
Abb.cons.54.col.2.post med.ver.nam vbicunque,lib.2.
Ruin.cons.10.nu.9.cum seq.in 5.& in alio simili. Cal-
der.cons.2.circa med.de præscript. Fel.in c.auditis,col.
5.in fi.eo.tit.Bald.in tract.de præscript.in 2.par.5.part.
princ.q.5.nu.7. cum seq. Multò magis idem fundator
constituendo alios patronos noluit se ipsum, & suos
hæredes priuare,sed illos accumulare,nam prima cha-
9 ritas incipit à se ipso, & † semper vbi fieri potest, debet
actus interpretari ne inducat renunciationem proprij
beneficij, c.sanè. de renunc. vbi glo. & Doct. cum alijs
per Zabar.cons.30.nu.7.circa med. & etiam considerat
Calder.in d.cons.4.in fin.de iure patronat.

Non obstat,quod in dubio deberet præsumi funda-
torem voluisse vti iure communi, & non iure speciali,
etiam in corpore iuris clauso, l. quamquam, l.in testa-
mento, & ibi not. Alex.Ias.& alij. C.de testam.mil.l.si
quando,ff.de inoff.testam. & post alios Ias.cons.109.in
10 4.Bero.q.8.col.3.& 4.Quoniam † verum esset retentis
eisdem terminis, vbi daremus, quod ius commune, &
speciale tendunt ad idem. Et sic si daremus,quòd circa
illam eandem dispositionem competeret fundari ius
patronatus de iure communi, & de iure speciali, tunc
intraret,quod videretur sibi reseruasse ius pręsentandi
competens de iure communi, & non de iure speciali,
Lancel.Polit.in tract.substit.in materia vulgar. substit.
q.44.col.4. ibi,non obstat quidem. Rip.in l.Centurio,
nu.25.in prin.& post med.de vulg.& pupil.Zuccard.
in rub.si cert.pet.nu.26. vers.præterea. & in simili Bal.
Pau.& alij per Dec.in l.in testamento,nu.11.post med.
C.de nul. testa. Aym.in tract.de antiq.tempor. par.1.
num. 39. cum seq.& ita procedunt Alex. & alij in d.l.
quanquam. C.de milit.testam. cum alijs supra allega-
11 tis.Sed † vbi diuersi sunt termini,vt hic,tunc secus est,
per Polit.Zuccard.Rip.& alios supra citatos,& Dec.in
d.l.in testamento,nu.12.in fin.C.de testam.milit. & in
l.in contrahendo, num.7. cum seq.de reg.iur. Hippol.
sing.84. Alciat. de præsumpt. reg.3. præsumpt.36. per
tot. Et ideo in istis potius regula firmatur, quod vtrū-
que remedium est in consideratione,& ordinarium,&
extraordinarium, seu speciale prout commodius,&
vtilius est facienti,Felin.in c.cum ex officij.nu.31.vers.
sexta conclusio.de præscrip. Alciat.de præsumpt.reg.3.
12 præsumpt.36.nu.3. Præterea † reg.l.quanquam. & l.
in testamento. C.de milit.testam. limitatur in priuile-
gio, & iure speciali fauorabili, in quo præsumitur,
quòd quis elegerit viam vtiliorem,& fauorabiliorem.
Item quando via iuris specialis est æquior, & huma-
nior.Item quando resultat aliquod pręiudicium parti:
Nam semper fit interpretatio ne inducatur renuncia-
tio iuris proprij, item quod attento iure communi
actus nihil operaretur, quæ omnes limitationes appli-
cantur hic, & illas cumulat, & corroborat Alciat. in d.
præsumpt.36.per tot.

Non obstat Gemin. d. cons.41. Quoniam ipse non
examinat plenè istam difficultatem, nec animaduertit
ad rationes quas Anch.adducit. Mouetur enim solum
ex eo quod ius patronatus inducto in fauorem mascu-
lorum non includit feminas,quasi vnius inclusio sit al-
terius exclusio,cui fundamento bene respōdent Anch.
13 Cald.& alij supra relati.Non enim † procedit d.regu-
la,quoties hominis prouisio non facit cessare prouisio-
nem legis,vt bene declarat Dec.cons.99.colum.fi.vers.
quia ad hoc respondetur.Cephal.cons.57.nu.4.& cons.
257.nu.21.& 26. vt etiam apparet ex præmissis,& plu-
res limitationes ad illam reg. l.cum prætor.de iudi.ad-
ducunt Riminal.iun. in princ.Instit.de donat. nu.309.
vsque ad 314.& Benincas.in §.actionum,nu.216.vsque
ad 226.de actio. quarum aliquæ possunt explicari ad
hunc casum.

Non obstat, quod patronus fundans Ecclesiam, po-
test in totum, vel pro parte remittere ius patronatus,
& limitate illud inducere in præiudicium descenden-
tium,vel extraneorum hæredum,vt sibi placet,c.signi-
ficauit, de testam. c.1.de iure patron. in 6. vbi Archid.
& alij. Et ita videtur fundator in casu isto voluisse li-
mitatè inducere ius patronatus pro illis de Stephanis,
prout Gemin.in d.cons.45.nu.8. considerat. Quoniam
14 † id verum esset, si expressè exclusisset alios, vel limi-
tate,& taxatiue induxisset solummodo pro illis de Se-
raphinis, & in istis terminis loquitur Bald. in d.l.2. in
princ. C.de in ius vocan. & ita illum intelligunt Felin.
& alij quos refert Roch.de Curt.in tract. de iure patr.
in verbo, ipse, & is à quo nu.18. vers.sed his suboritur
quæstio. Paris. d. cons.48. num.6. Non autem quando
prout hic simpliciter exprimit aliquos qui possint prę-
sentare, nam non ideo excludit seipsum & suos hære-
des,vt per Anchar.& Calder.vbi supra.

Non obstat, quod sicut expressio masculorum &
descendentium censetur facta ad exclusionem femina-
rum, Abb.cons.56. col.2. lib.1. ita etiam expressio isto-
rum de Stephanis censetur facta ad exclusionem alio-
rum, vt per Gemin. vbi supra. Quoniam diuersa est ra-
15 tio, nam vbi † ad vniuersam hæreditatem vocantur
masculi,aut adest expressa exclusio feminarum, vel illi
ęquipollens,non possunt bona ad alium deuenire,quia
duo non possunt esse Domini in solidum eodem tem-
pore.Non sic in casu isto,in quo nihil impedit,vt ex ea-
dem vel diuersa causa, plures non possunt eodem tem-
pore esse patroni eiusdem beneficij, vt inquit Calder.
16 d.cons.4. Sed vbi cessat † expressa, tacita exclusio femi-
narum, & concurrunt dispositio legis, & hominis cum
regulis supra firmatis,tunc quod dicitur in iure patro-
natus,esset in hęreditatibus,& alijs bonis,prout inquit
Bald. in d. l. 2. C. de in ius voc. cum alijs per Paris. d.
cons.48.nu.6.in 4.

Non obstat,quod fundator & sui hæredes videntur
in casu isto simpliciter exclusi, non autem temporali-
ter, aut sub conditione, vel modo, quo casu perpetuo,
vt dicitur femina simpliciter per masculos exclusa, vt
perpetua censeatur exclusa, vt habetur, in l.1.§. si sit
agnatus.& §.si sit consanguineus.ad Tertull.
17 Quoniam † semper negant Anch. & Calder. quod
ipse fundator,& sui hęredes fuerint vnquam ab illis de
Stephanis exclusi, quinimò ab initio cum illis inclusi,
cum affirment,& de iure verum sit, quod in isto casu
prouisio hominis non facit cessare prouisionem legis.

Non obstat,quod ius patronatus videtur personale,
& non reale,vt cōsiderat Dec.cons.149.col.2.Lambert.
de iure patr. lib.2.par.1.q.2.art.2. in fin. Quoniam di-
uersus est casus noster ab illo, cum non fuerit transla-
tū omne ius in illos de Stephanis,sed remanserit etiam
penes fundatorem & eius hæredes, vt apparet ex præ-
missis. patet igitur quod cons. Gemin. 45. in ista parte
forte est de illis quæ Rota non solet, tenere, vt de plu-
ribus refert Sarnen.in reg.de publican.q.11.num.5.

Circa secundam difficultatem dixerunt Domini,
quod cum ex facto ius oriatur,& ipsi non habeant ple-
nam facti cognitionem, & de illis omnibus circum-
stantijs, & quamprimum erunt de facto huiusmodi
informati,dabunt resolutionem.

Ista

Ista decisio fuit confirmata corã Seraphino, qui postea ista causa commissa fuit die Veneris 6. Iunij 1578.

SERAPHINI.

Bononien. de Budriolis. Veneris 13. Ianuarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Iudicium ordinarium, nõ autem executiuum dicitur, vbi adsunt in actis duo testamenta.*

2 *Executio sententiæ latæ in possessorio est facienda eorum solum quæ reperiuntur in actis deducta tempore ipsius sententiæ: sed in petitorio, etiam eorum, quæ post sententiam fuerunt deducta.*

DECISIO CCCLXXXVI.

FVit resolutum circumscriptis omnibus hinc inde
allegatis, & adhuc in actis non productis, quod ex
deductis coram Gubernatore Bononiæ, non est iustifi-
1 cata ipsius sentẽtia. Primò, quia † cum adessent in actis
duo testamenta, iudicium erat ordinarium, non autem
executiuum, per doctr. Bart. & alios allegat. in l. fin. C.
de edict. Diui Adria. tollen. Secundò, non fuit probata
in illo iudicio falsitas vltimi testamenti, & ideo pro eo
erat pronunciandum. Tertiò, exceptio transactionis
habenns clausulas ita prægnantes, erat in illo iudicio
releuans, nec poterat allegari ignorantia testamenti,
stante correspectiuitate eiusdem, quæ ex identitate lo-
ci, temporis, testium, & Notarij colligitur. Quartò, sta-
tutum Bononien. quod tollit hoc remedium, visum
fuit posse hic locum habere, data scientia testamenti,
vt supra consideratum fuit, & animaduersum distin-
2 guendos esse effectus huius disputationis. Nam † si ad
effectum executionis tantum agitur, ratio est habenda
eorum solum, quæ reperiuntur in actis tempore sen-
tentiæ, vt per Corn. cons. 10. nu. 2. vol. 4. Quando verò
agitur super petitorio, tũc habebitur ratio eorum om-
nium, quæ etiam post dictam sententiam fuerunt de-
ducta, adeo quod in hoc iudicio eorum non est haben-
da aliqua ratio, maximè si est suspensum petitorium.

ALDOBRANDINI.

Florentin. Iuris patronatus. Lunæ 14. Maij 1576.

SVMMARIA.

1 *Restitutio in integrum datur aduersus præscriptionem quadragenariam ex capite iustæ ignorantiæ planè probatæ.*

2 *Culpa reddit ignorantiam inexcusabilem.*

3 *Ignorantia ad effectum restitutionis in integrum debet esse omni parte excusabilis.*

4 *Ignorantia ad hoc vt sit excusabilis, debet quis ignorare non solum rem suam alium possidere, sed etiam illam ad se pertinere, vel in ea ius sibi competere.*

DECISIO CCCLXXXVII.

DOmini tenuerunt, Simoni non esse dandam resti-
tutionem, præsupposito enim quod aduersus præ-
1 scriptionem † quadragenariam detur restitutio in in-
tegrum ex capite iustæ ignorantiæ, quod tamen apud
Doct. maximè controuertitur, vt constat ex traditis à
Tiraq. de retract. ligna. §. 35. gl. 4. nu. 35. cum seq. & per
Couar. in reg. possessor. in 3. parte. §. 3. Et præsupposito
etiam, quod quadriennium currat à die scientiæ, cuius
tamen contrarium tenet Couar. vbi supra, d. §. 3. propè
fi. omnes tamen Doct. conueniunt quod in omnem e-
uentum talis ignorantia debet esse iusta & probabilis,
& planè probata, ignorantia autem à Simone allegata,
Dominis non videtur probabilis, quia cum esset actor,
& ipse de anno 1571. 20. Martij, in libello narrauerit,
Margaritam pluries præsentasse, quæ verba saltem bi-
nas præsentationes significant, & cum nõ constet quod
d. Margarita fecerit alias præsentationes, quã illas duas
in actis existentes, altera 26. Ianuarij 1542. & altera 23.
Augusti 1559. de illis dicendum est Simonem intelle-
xisse. l. 2. C. de acquir. possess. Vnde cum in prima enun-
cietur præsentatio facta à patre Margaritæ 17. Augusti
1528. necesse est, quod si Simon vidit has scripturas, di-
ctæ etiam præsentationis in eis narratæ, notitiam ha-
2 buerit: si verò † non eas vidit, fuit in culpa, cum sciret
Margaritam pluries præsentasse, non perquirendo in-
strumenta præsentationum antequam litem moueret,
quod reddit ignorantiam inexcusabilem, Curt. sen.
cons. 58. col. 3. vers. solido fundamento.

3 Ad hunc enim effectum debet esse ignorãtia ex om-
ni parte excusabilis, & circa quam nulla interuenerit
negligentia, Felin. in d. c. vigilanti, num. 4. de præscript.
Alb. cons. 18. nu. 1. post alios ab ipso relatos.

Idque tanto magis, quia ad obtinendum hanc resti-
4 tutionem secundum multos opus est, vt quis † nedum
ignoret, alium rem suam possidere, sed ignoret illam
rem ad se pertinere, vel in ea ius sibi competere; alio-
quin à negligentia excusari non potest, Felin. in d. c. vi-
gilanti. col. 4. sub num. 4. vers. 2. contra dictum Petri fa-
cit. de præscript.

LANCELLOTTI.

Tricaricen. Territorij. Veneris 9. Maij 1578.

SVMMARIA.

1 *Narratiua verba alicuius actus siue dispositionis, non probant regulariter, etiam in antiquis, nisi fuerint geminata.*

2 *Quod etiam procedit in narratiua Principis. & nu. 2.*

3 *Et tanto magis, vbi Princeps non potest liberè disponere, & quando agitur de præiudicio tertij. & nu. 3.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

MAior pars Dominorũ tenuit, quod priuilegium
Regis Rogerij non sufficit pro probatione con-
finium, de quibus in dubio, nisi concurrant adminicu-
1 la, quia † verba dicti priuilegij ibi, cuius fines sunt isti.
sunt narratiua, iuxta doctr. Gemin. in c. si Papa. nu. 7. de
priuil. in 6. & ibi Franc. nu. 4. Et licet simus in antiquis,
tamen non sufficit vnica enunciatio, sed duæ saltem re-
quirũtur factæ à diuersis personis, Achil. decis. 6. de iu-
2 re patr. Nec † specialiter est in Principe, quod sufficiat
vnica eius enunciatio in antiquis, quia Dec. in contra-
rium allegatus in cons. 146. nu. 14. vers. 5. prædicta con-
clusio, nõ dicit quod sufficiat vnica enunciatio. Nec id
etiam dicit Ias. in cons. 165. col. 3. vers. secundo princi-
paliter. vol. 3. Nam licet dicat, quòd enunciatiua Prin-
cipis in antiquis planè probet, tamen Domini intelli-
gunt de duabus enunciatiuis, per supradictam decisio-
nem Achil. qui alios allegat. Præterea etiam quod vni-
ca enunciatio, siue dispositio Principis probaret in an-
tiquis, tamen hoc non procedit in his, in quibus ipse
3 † Princeps non potest libere disponere, & quãdo agitur
de præiudicio tertij, vt per Aym. cons. 294. nu. 4. & in
tractat. de antiquit. temp. part. 1. §. 1. nu. 16. & 20. Cre-
scen. decis. 89. At Rex Rogerius non potuit aliquid di-
sponere super confinibus territorij Ecclesiæ, cum hoc
non spectaret ad suam iurisdictionem, & quia hic agi-
tur de præiudicio Ecclesiæ Tricaricen. quæ est in pos-
sessione territorij de quo agitur. Quo verò ad senten-
tiam, Domini ex ea non sumebant sufficiens adminicu-
lum, quia est lata inter alios, & est sine processu, & pati-
tur alias responsiones, de quibus hic per informantes.

SERA-

SERAPHINI.

Regien. Pensionis. Veneris, 28. Maij 1576.

SVMMARIA.

1 *Probatio plena & indubitata requiritur ad constituendum quem in quasi possessione iuris exigendi.*
2 *Compensatio, & quietantia æquiparantur solutioni respectu tantum liberationis, non autem ad effectum constituendi in quasi possessione exigendi.*
Idque procedit multo magis in compensatione facta tertio. & num. 3.

DECISIO CCCLXXXIX.

FVit resolutum, confessiones de recepto nō esse suf-
1 ficienter adminiculatas, quia † in huiusmodi mate
ria ad constituendum quem in quasi possessione ad ef-
fectum primi extremi, Rota requirit plenas, & indu-
bitatas probationes. iuxta cons. Alex. 139. nu. 14. lib. 6.
Ant. Aug. in repert. de primo extrem. nu. 1. Nam quòd
adducitur de cōputatione, & quietatione facta à præ-
posito D. Bernardino in solutione liuellorum, non ad-
miniculatur taliter istas confessiones, vt per eas constet
de vera & reali solutione. l. constat. C. de compensat.
Tindar. de compen. nu. 7. cum alijs per informantes al-
2 legatis. Nam † quod æquiparetur veræ solutioni, pro-
cedit tantum respectu liberationis, non autem vt quis
possit dici constitutus in quasi possessione exigendi,
quòd cū procedat etiam si compensatio fiat inter duos
quorum vterque dicitur & creditor, & debitor, vt pa-
tet ex dictis Bart. Castren. & aliorum in l. Iulianus. la
prima. de condit. & demonstr. & eiusdem Bart. in l. si ea
3 cautione. in 2. lect. C. de non num. pecun. multo † ma-
gis debet procedere, quando compensatio fit tertio vt
hic. Nam isto casu oportet quod cōstet de vera nume-
ratione tertij ad istum effectum: nos verò nihil de ista
habemus, præter solas confessiones, & cum solutio ista
sit per modū fictum, sequitur, quod quemadmodum
constitutum contra tertium non probat possessionem
eius, cuius gratia fit, nisi probetur possessio constituen-
tis, ita & hoc casu compensatio ista non possit operari,
quasi possessionem in fauorem Comitis, nisi constet ei
fuisse realiter solutam pensionem in præiudicium ter-
tij. Neque quicquam facit adminiculum sumptum ex
teste, quia examen non fuit legitimum. Neque obstat,
quod sumus in corporalibus, quia licet ius hoc sit in-
corporale, tamen possessio sola exactione vera quæri-
tur, nec sufficit confessata.

Senes. Pontis Arrigi. Veneris, 12. Iunij 1573.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de manutenendo non est dandum ei, cuius aduersarius constat possidere.*
2 *Possessio instrumentalis non intrat, vbi constat de possessione reali aduersarij.*
3 *Possessio, quæ est apud ecclesiam mortuo prælato dicitur esse ciuilis, quæ parit effectum recuperandæ possessionis, & non ciuilissima, quæ hoc non facit.*

DECISIO CCCXC.

DVbitatum fuit sub die Veneris, 12. Iunij 1573. an
constaret de tali possessione Ecclesiæ S. Leonardi,
quo ad membrum pontis Arrigi, ita vt non intret pos-
sessio D. Equitis Thomasij ad effectum mādati de ma-
1 nutenendo. Et † fuit resolutum constare de tali posses-
sione d. Ecclesiæ S. Leonardi, quod membrum pontis
Arrigi, vt non sit dandum mandatum de manutenen-
do prædicto D. Equiti. Fundamentum Dominorum
fuit in depositionibus testium nūc examinatorum pro
parte Equitis Guasconi, iunctis præsertim iuribus pro
parte eiusdem antea productis, de quibus in partio
2 processu. Vnde † sequitur, quod probata possessione d.
ecclesiæ, non potest dici possessio vacua, & per conse-
quens possessio instrumentalis non intrat.

Quod autem possessio retineatur per Ecclesiā etiam
mortuo prælato, probatur ex multis auctoritatibus hic
allegatis per informantes. Rot. decis. 1. nu. 4. de restitu.
spol. in nou. cumular multa Felyn. in c. constitutus. nu.
19. de rescript. Innoc. & alij, in c. cum super, vbi Abb.
nu. 181. cum seq. de cau. possess. & propriet.

Neque dici potest, huiusmodi possessionem Eccle-
siæ non esse considerabilem tanquam ciuilissimam
3 quandam possessionem. Quoniam † talis possessio non
est ciuilissima, sed ciuilis, & est considerabilis ad effe-
ctum interdicti recuperandæ possessionis, vt probat d.
decis. 1. nu. 4. de restit. spoliat. quod quidem non cadit
in ciuilissima possessione.

Quod autem dicebatur de summarijssimo possesso-
rio, tollitur, stante dicta possessione Ecclesiæ, non ob-
stante possessione d. Equitis Thomasij. Quoniam Do-
mini dixerunt non esse attendendum, nisi sit spoliatio a
prædictæ possessionis retentæ per Ecclesiam.

SERAPHINI.

Gadicen. Administrationis, Veneris 25. Iunij 1577.

SVMMARIA.

1 *Administratio bonorum ecclesiæ de iure communi pertinet ad episcopum & capitulum simul.*
2 *Actus in dubio censetur factus cumulatiuè potius quam priuatiuè.*
3 *Actus vnius sufficit pro acquirenda possessione in incorporalibus.*
Limita, nisi agatur de iure acquirendo, secus si de conseruando.
4 *Actus semper præsumitur ex causa necessaria, & vigore tituli præambuli factus.*
5 *Probatio illa dicitur verisimilis, quæ est coniuncta cum dispositione iuris communis.*

DECISIO CCCXCI.

FVit resolutum, mandatum de manutenēdo datum
capitulo esse reuocandum ex nouiter deductis. Et
1 primo, quia † cum de iure communi administratio bo-
norum Ecclesiæ pertineat non minus ad episcopum,
quam ad capitulum, vt not. in c. edoceri. de rescript. Ro
nerendiss. Episcopus habet fundatam intentionem in
iure communi, nec nō in ordinationibus Ecclesiæ, quæ
continetur in scripturis, quæ dicitur, *de los hazomienses*,
quo casu non sufficit capitulo probare quòd fecerit ali-
quos actus possessorios, nisi probetur cum ista qualita-
2 te, quod illos fecerit priuatiuè ad episcopum, cum † in
dubio censeatur potius fecisse cumulatiuè quam pri-
uatiuè, vt per Feder. de Sen. cons. 147. Calder. de præ-
scrip. cons. 2. Ruin. cons. 50. num. 10. lib. 5. & sæpius fuit
tentum in Rota. quòd possessio compatronorum, qui
omnes sunt in possessione præsentandi, conseruatur per
præsentationem vnius eorum. De quasi possessione ve-
rò Episcopi nominandi factores, ex actibus præsuppo-
sitis plenè constat. Nec non de quasi possessione nomi-
nandi ædiles, siue fideles ex actibus annorum 1568. 75.
3 & 77. idq; sciente & patiente capitulo, quo casu † suf-
ficit vnicus actus pro acquirenda possessione in incor-
poralib. Rip. in c. cū Ecclesia Sutrina. nu. 52. & nu. 64.
de cau. posses. & proprie. maximè, cum non agatur ad
effectum acquirendi ius aliquod, sed ad effectum ius
ex dispositione iuris communis, & statutorum compe-
tens cōseruandi. Ideo isti actus sunt referendi ad suam
causam, & ad titulum verum Episcopi, non autem ad
4 precariam possessionē vt exemplo prætenditur. † Actus
enim semper præsumitur ex causa necessaria, & vigore
tituli

tituli præambuli factus. Non obstat, quod dicitur non
cõstate de effectuatione, quia cum istæ particæ sint ex-
tractæ ex libris Capituli, faciuot fidem contra Capitu-
lum, maximè cum siot plura instrumenta. Neque ob-
stant testes, quia habent contra se instrumenta, qoibus
magis est standum, maximè, cum illi de partibus sint
nulliter examinati, & conuioeuntur in eo qood tangir
factores. Testes verò de curia remittunt se ad scriptu-
5 ras, ex qoibus conoincuntur. Et † ista probatio est ma-
gis verisimilis, quia concomitata à dispositione iuris
communis, Gabriel. de testibus. conclos. 4. nu. 23.

ALDOBRANDINI.

Bononien. Correspectiuitatis. Veneris 20.
Decembris 1577.

SVMMARIA.

1 *Præsumptio correspectiuitatis tollitur per actum recom-
pensatiuum.*
2 *Præsumptiones plures tollere, & vincere vnam dicuntur.*

DECISIO CCCXCII.

QVia pro patte Illustriss. Domini Cardinalis non
informabatur super eo, quòd fe. me. Pius V. cõ-
tulisset Priotatum de Articella Illustrissimo
D. Cardinali ad viilitatem D. Tiberij, ex quo capite
prætenditur ex parte eiusdem Tiberij, vt tollatur cor-
respectiuitas oriens ex cõsensibus præstitis resignatio-
ni monasterij, & translationi pensionis, coram eisdem
Notario, & testibus, fuit remissa causa ad Reges ad ef-
fectum, vt super omnibus pro parte prædicti Illustriss.
D. Cardinalis informetur, & ex his Dominis, qui cau-
sam viderant, putabant aliqui ex dicto capite tolli præ-
sumptionem correspectiuitatis, cum tameo eo stante
adsit alia caosa, quare in Tiberium potuerit transferri
ab Illustriss. D. Cardinali pensio suæ Illustrissimæ Do-
minationi reseruatæ super Ecclesia Bononieos. ob quã
1 causam † resignationis Monasterij Claramonten. cessat
præsumptio correspectiuitatis, iuxta decis. Put. 171.
lib. 2. maximè, quia hoc modo totus actus redditur li-
citus, qui secundum aliam interpretationem posset pa-
ti secundum eos aliquas difficultates, & quia non vi-
detur verisimile quòd fuerint data Tiberio scuta 1500.
pensionis soluenda in Italia pro recompẽsa monasterij
existen. in Gallia longè minoris valoris, vt ex respon-
sionibus Illustriss. Cardinalis ad positiones Tiberij se-
cundum eos probari videtur. Addebant etiam, quod
si verè pro recompeosa monasterij esset translata illa
pensio in Tiberium, non appareret ratio, quare sicut in
schedula supplicationis resignationis dict. monasterij
fuit facta mentio de pensione 500. scutorum, quæ re-
seruabantur Tiberio in forma, ne ex dicta resignatione
nimium dispendium pateretur, ita etiam non fuisset
facta mentio de hac pensione translata, si eadem fuisset
causa translationis pensionis mille, quæ fuit reserua-
2 tionis pensionis scutorum 500. Cum itaque † plures
præsumptiones vincant vnam, auth. itaque, C. commu.
de success. Aym. cons. 145. nu. 11. & cons. 149. nu. 17. ex
istis præsumptionibus & verisimilitudinibus putabant
tolli illam præsumptionem correspectiuitatis, quæ ori-
tur ex eo, quod actus illi resignationis monasterij, &
translationis pensionis vnico contextu per præstatio-
nem consensuum coram eisdem Notario, & testibus
fuerint perfecti. Aliqui verò dubitabaot, quod & si
probaretur totum hoc, quod prætenditur pro parte D.
Tiberij, id forte releuare posset ad effectum, vt ipse
possit repetere prioratum, non ad effectum, vt tollatur
præsumptio correspectiuitatis.

Nonnulli autem voluissent quod pro parte Domini
Tiberij coadiuuaretur probatio illa, quod pensio Bo-
nonien. esset data intuitu prioratus saltem coadiuuan-
do probationem valoris monasterij, quod is esset ta-
lis, vt non mereretur recompeosam peosionis 1500.
scutorum.

ALDOBRANDINI.

Roman. de Lante. Die 13. Ianuarij 1578.

SVMMARIA.

1 *Stipulatio pro se, hæredibus, & successoribus, an intelliga-
tur etiam de extraneis, arbitrio iudicis pendet ex con-
iecturis decernere.*
2 *Stylus particularis Notarij vbi de eo non constat, proban-
dus est per stylum aliorum Notariorum.*
3 *Renunciatio filiæ facta patri, quod eo decedente sine filijs
masculis, possit redire ad bona materna, dicitur esse ab-
solutè facta ad fauorem patris, non autem contempla-
tione filiorum, & quando, nu. seq.*
4 *Filia renuncians bonis in manibus patris propter dotem,
non dicitur sibi præiudicasse in successione ex testamẽto.*
5 *Renunciatio filiæ facta patri, & pactum pro conseruatione
bonorum in familia, differunt.*

DECISIO CCCXCIII.

DOmini fuerunt concordes, quod stipulatio Nota-
rij, de qua in renunciatione Ioannæ ad fauorem
Michaelis de Lante præsenti, &c. possit extendi, præsen-
ti, & stipulanti pro se, hæredibus & successoribus qui-
1 buscuoque. Moti fuerũt, quia † cum hæc materia plu-
rimum peodeat ab arbitrio iudicis ioformato à coniec-
turis, ad not. in l. Gallus, §. idem credẽdum. ff. de liber.
& posthum. ex infrascriptis coniecturis ita arbitrati
fuerunt. Et primò, quia licet Notarios de hac renun-
ciatione rogatus in instrumentis aliarum materiarum
soleat concipere stipulationem pro se, hæredibus &
successoribus, cum illæ tamen materiæ sint transitoriæ
ad quoscunq; etiam extraneos hæredes, cum sint ven-
ditiones, locationes, confessiones de recepto, & similes,
in quibus etiam est superflua mentio hæredis. Ias. in l.
2. §. si ex facto. de verborum obligation. apparet, quod
necessario intelligebat, quod sub illa stipulatione, pro
hæredibus & successoribus, hęredes, & successores qui-
cuoque comprehenderentur.

Secundò, qoia eũ huius Notarij particularem sty-
lum nõ habeamus in refutantijs, & habeamus stylum
reliquorum Notariorum huius ciuitatis, secundum
quẽ in refutantijs hæc stipulatio extenditur pro se, hę-
2 redibus, & successoribus quibuscunque, iste † vti ma-
gis particularis comprehendens casum, de quo agitur,
atteodi debet, ex illa generali regula, quod consuetudo
probanda est in casu particulari. Alex. cons. 137. colum.
penult. Curt. iun. cons. 26. nu. 10. cum alijs allegatis.

Tertiò, propter pactum à Ioanna appositum, quod
io euentum, in quem decederet pater sine filijs mascu-
lis, posset redire ad bona materna. Hinc enim collige-
bant vrgentem coniecturam, quod bonis maternis re-
nunciasset ad fauorem patris absolutè, nõ contempla-
3 tione filiorum masculorum, eum † enim casum obitus
patris, sine filijs masculis considerauerit, & in illum e-
uentum sibi prouiderit tantum de regressu ad bona
materna, patet, ex reg. l. cum prætor, de iudic. quod bo-
na materna remanent sub absoluta dispositione patris,
etiam quando filios non haberet.

Non obstat, quod huiusmodi refutationes censean-
tur à filiabus fieri contemplatione masculorum, vt per
Couar. in c. quamuis. in 3. par. §. 3. nu. 3.

4 Quia † vltra, quod, quando filia renunciat propter
dotem, tunc multi tenent, quod non contemplatione
masculorum hoc faciat, sed contemplatione dotis. Soc.
cons. 34. num. 5. lib. 4. Paris. cons. 16. nu. 35. lib. 2. tamen
in

in omnem euentum forte illud potest procedere ab intestato, sed ex testamento potest pater de bonis renunciatis disponere. Aym.cons.288.col.fin.& cons.289.col. 1. Et in omnem euentum dicebant Domini, quod illa regula procedit in dubio, sed qd ex reseruatione iuris regrediendi ad bona materna in euētum mortis paternæ sine filijs masculis, reddebatur hæc materia clara.

Non obstat, quod debeat censeri facta in executionem statuti. Quia statutum filiam non cogit ad renunciandum. Item quia statutum eas non excludit à maternis bonis.

Non obstat, quòd Michael pater declarauerit recepisse hanc renunciationem contemplatione filiorum, ex quo mandauit, quod Victoria alia renunciaret fratribus, prout fecerat Ioanna. Quia pater hoc multo expressius in cōtrarium alio loco declarauit, dum voluit, quod solum possent habere filij 4000. pro legitima, & eam quantum potuit imminuere voluit. Ergo non recipit hanc renunciationem ad fauorem masculorum, vt impinguari posset legitima, quam ipse quātum potuit, & forte quantum non potuit, etiam imminuere voluit, sed cōtemplatione suæ voluntatis, vt quicquid sibi bene videretur circa hæc bona, disponere posset, & illa verba, quod renunciet fratribus dictā fuerūt, quia alijs non poterat d. Victoria renonciare, cum illi essent hęredes instituti, & quādo subiunxit, prout fecit Ioanna, debent intelligi, prout fecit Ioanna patri, & sit sensus quod Victoria deberet renunciare fratribus, proot fecit Ioan. patri. quia relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.

Sicut etiam nihil facit stylus datus pro parte Plautillæ, quia est in longe diuerso casu, nempè in extensione stipulationis interpositæ super pacto inito, super conseruatione bonorum in familia, in quo pacto femi-
5 næ semper excludūtur, † qui casus longe distat ab isto, & hoc etiam pater, quia multi ex dictis Notarijs, qui dicto stylo se subscripserunt, subscripserunt etiam se stylo dato pro parte hæredum D.Ludouici, ex quo apparet quod Notarij habent hos casus pro casibus valde differentibus, prout re vera sunt.

Quid autem ex hoc sequatur, Domini particulariter videre volunt, & eis videbatur quod deberet disputari præsupposita hac resolutione, an, ex quo Ioanna fuit agnita in suam à patre in testamento, faciat nō obstante dicta renunciatione partem ad fauorem masculorum. Non etiam eis visum fuit necessarium disputare, an hæc sit simplex renunciatio successionis, vel cessio & donatio bonorum sibi in euentum successionis debitorum stantibus præfatis.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Veneris, 3. Aprilis 1579.

SVMMARIA.

1 *Possessio probari potest ex inuentario, quod in antiquis præsumitur factum cum solennitatibus requisitis.*

2 *Spolij primum extremum præsumptiue probari sufficit secundum subiectam materiam.*

3 *Restituendus non est ad possessionem, qui facto suo ab illa ceciderit.*

DECISIO CCCXCIV.

FVit resolutum primum extremū Ecclesiæ esse sufficienter probatum ex inuentario confecto anno 1475. auctoritate iudicis, & cum interuēm Notarij, & testium, inter quos enunciatur Sigismundus aorifex, qui habebat domum ibi contiguam, vt ex instrumen-
1 to locationis apparet, & † ex veritate aliorum bonorum in eodem descriptorum, fides ipsius corroboratur. Aym. cons. 158. nu. 6. Nec obstat, quod non fuerint citatæ personæ interesse putantes in confectione ipsius, quia stante temporis antiquitate, si dicta citatio erat necessaria, præsumitur, & licet istud instrumentum solum ad istum effectum non sufficiat, tamen iuncto instrumento locationis facto Nicolao Gabino, confirmatione, auctoritate Apostolica, cū causæ cognitione, nec non dicto Lucretiæ & aliorum testium mortuorum,
2 Dominis placuit esse satis adminiculatam † probationem primi extremi, quod præsumptiue probari sufficit secundum subiectam materiam. Put.decis.74. lib. 3. & 1. decis. de restit. spol. & licet Lucretia fuerit remissa arbitrio, tamen iunctis iuribus, & præstat, & recipit adminiculum. Non tamen ex hoc dixerunt, Rectorem restituendum ad possessionem istius domus, nisi pro-
3 ber lineam Nicolai finitam, † cum facto suo ceciderit à possessione, Bar. in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poss. cum alijs per Paris. cons. 1. num. 164. lib. 1.

GRASSI.

Callaguritan. Thesaurariæ. Veneris, 29. Decembris 1577.

SVMMARIA.

1 *Possessio vel saltem petitio possessionis, & publicatio hodie in beneficijs existentibus in cathedralibus copulatiuè requiruntur.*

2 *Conditio quando non stat per implere debentem, habetur pro impleta: nisi aliter de mente testatoris appareat.*

3 *Forma publicationis resignationis beneficij existentis in cathedrali potest adimpleri per æquipollens continuationis possessionis per vnum saltem vel duos menses.*

Fallit nisi aliter constet de mente disponentis, & numero 4.

5 *Publicatio coram populo facienda, non potest adimpleri per æquipollens.*

DECISIO CCCXCV.

COnstitutio Pij V. dat certam formam cum decreto irritante; forma est in beneficijs existentibus in cathedrali, quod debeant publicari eorum resignationes in ea de cathedrali, dum ibi solennia celebrātur, &c. quod quia factum non fuit in casu, de quo agitur, opponitur intrare dict. constitutionem contra Ioannem.
1. Exemplo respondetur sufficere † pro publicatione captam fuisse possessionem, ex decis. Cassad. 26. super reg. Sarnens. de publican. q. 11. Aliqui Domini replicabant, quod ea omnia procedunt in terminis antiquæ regulę, hodie autem habemus d. cōstitutionem magis aptam, quæ vult hęc duo copulatiuè concurrere debere, vt ipsa constitutio dicatur adimpleta cum clausula, & non aliter, nempè, quod capiatur, vel saltem petatur possessio, & quod fiat publicatio in cathedrali, &c. dum inibi populi multitudo ad diuina audienda conuenerit publice alta voce, &c. & aliter factas publicationes vult esse nullius momenti, quo casu videtur intrare simile Bal. in l. si pater. nu. 18. in fin. C. de instit. & substit. Dec.
2 in l. in iure ciuili, nu. 2. ff. de reg. iur. quod † licet, quando non stat per implere debentem conditionem, ea habeatur pro impleta, tamen hoc fallit quando testator voluit, quod vere adimpleatur.

Præterea etiam secundum regulam antiquam non
3 sufficiebat † captam esse possessionem, sed requirebatur pro effectu & æquipollenti publicationis, saltem continuatio possessionis per mensem, vt per Sarnen. in d. q. 11. in addit. ibi, & tenendo opinionem Rotæ, Cassad. d. decis. 26. Put. decis. 355. lib. 1. coram D. Mohedano. Achil. decis. 1. super reg. de publican. alias 7. super reg. quo casu Rota sequitur consiliū Gemin. 75. nu. 3. & 4.
quod

quod requiratur publicatio populosa, vel coram multitudine: sed reprobat in eo, quod nõ vult sufficere pro publicatione continuationem possessionis, saltem per vnum, vel duos menses, vt dicunt Put. & Sarnen. præallegati, qui volunt d. formam publicationis impleri per æquipollens continuatioois possessionis, vt supra. Hic autem non probatur aliqua cõtinuatio infra mensem possessionis, nec aliquid æquipollens publicationi requisitæ in d. constitutione Pij V. cessant ea omnia, ex quibus deducitur publicatio per Ioannem, quia non fuerunt infra terminum constitutum à d. cõstitutione. Et ex hoc capite Domini concorditer resoluerunt hanc constitutionem obstare Ioanni io casu proposito, quia non docuit de solenni publicatione, nec de alio æquipollenti infra mensem, iuxta formam d. constitutionis.

Aliqui etiam Domini magnam habebant difficultatem in hoc casu stantibus verbis constitutionis annullantibus aliter factas resignationes, & per clausulas valde vrgentes, ibi, *sub infrascriptis modo, & forma, & non aliter publicari, &c.* & ibi, *alioquin resignationes, & cessiones, alias quam vt præfertur publicatæ, &c. cum clau-*
4 *sula sublata, &c.* & cum clausula, *irritum, &c.* 20 † possit adimpleri prædicta forma per æquipollens, ex traditis in simili à Soc. cons. 159. vol. 2. & per Bal. supradictum. Dicebant enim videri constare de mente Papæ, quod ista forma sit præcise, non autem per ęquipollens implenda, quia videtur tollere ea, quę alias fuerunt iudicata æquipollẽtia. Item quia est noua prouisio Papæ,
5 vltra quod nullum adest † æquipollens quo ad populũ, cui debet fieri hæc publicatio, vt per Achil. d. decis. 1. alias 7. in fin. & propterea periculosam dicit hanc limitationem Brun. de form. f. 75. col. 2. vers. ad idem facit, quia vt lite, vtam vt ipse ait, de facili potest cadere difficultas super ista æquipollentia. De qua tamen difficultate, quia alij Domini contrariũ sentiebant, & materia prædictæ constitutionis Pij V. visa est satis dura, fuit dictum, quod postea poterit agi ad partem, quia causa est exemplaris & digna cõsideratione: si tamen occurrat, quod Ioannes ostendat talia per se esse gesta infra mensem, quæ æquipolleant d. publicationi, vt dixi, decisiones allegatæ coram R. P. D. Aldobrandino, fuit dictum, quod non faciunt ad propositum.

R V B E I.

Cremonen. Pensionis. Die 5. Nouembris 1578.

S V M M A R I A.

1 *Transitus est facilior in habentibus symbolum.*
2 *Impensæ factæ præsumuntur per illum cuius interest.*
3 *Principalis certioratus præsumitur à procuratore.*
4 *Consensus sufficiens ex actibus positiuis elicitur.*
5 *Notitia certa & clara actus, vbi non præcessit mãdatum, requiritur ad inducendam ratificationem.*
6 *Resignatarius non præsumitur ita de facili approbare expeditiones de proprijs beneficijs, & se pensionibus implicare, nisi visis diligenter ipsis expeditionibus.*
7 *Notitia rei ex actibus consecutiuis præsumitur.*
8 *Consensus præstandus in resignationibus sufficit pro validitate gratiæ vndecunque collectus.*
9 *Regula cancellariæ loquens de consensu præstando in resignationibus, dicitur exorbitans a iure communi, & non procedit in casu mixto.*
Imò loquitur limitate in expeditione literarum, & ad effectum, vt partes non possint pænitere. & nu. 10.
11 *Consensus formalis, vt non sit locus pænitentiæ, in correspectiuis requiritur.*

DECISIO CCCXCVI.

IN ea causa Cremonen. pensionis fuit dubitatum, præsuppositis resolutionibus vltimo loco factis, & mandato Iacobi ad resignandum, consensibus in can-

cellaria Iacobi, & Hendimij præstitis, & supplicatione resignationis cum illius reformatione, expeditione literarum in fauorem Iacobi, & Hendimij, possessione eiusdem Hendimij, mandato Iacobi ad cõsentiendum suspensioni regressus, & partitis, & quietantijs vltimo loco pro parte pensionariorum productis. An constet talis consensus Iacobi & Hendimij, & illorum procuratoris, qui sit sufficiens in casu, de quo agitur, vel potius requiratur nouus consensus formalis pro dictis literis in fauorem Iacobi & Hendimij expediendis. Et die 5. Nouemb. 1578. Domini dixerunt duas in hoc puncto adesse principales difficultates. Prima, an cõstet de consensu Hendimij & Iacobi, & in hac fuit resolutum pro affirmatiua. Primò, ex eo quòd in mandatis eorundem, quæ sunt amplissima, colligitur voluntas ipsorum, vt bene deducunt informantes in facto pro pensionarijs. Et licet mandata ipsa non sufficerent, ta-
1 men † in habentibus symbolum facilior est transitus.

Secundò ex pecunijs transmissis ad vrbem, & ex im-
2 pensis factis de mense Martij 1554. quæ † quidem impensæ debent præsumi factæ per illum, cuius interest, prout Bar. & alij in l. cum seruus. de verb. oblig. acce-
3 dente † præsertim, quod principalis præsumitur certioratus à procuratore, Roman. cons. 481.

Tertiò ex possessione capta per Hendimium vigore literarum commendæ, in quibus exprimuntur regressus, & reseruatio pensionis, nec non alia in fauorem Ia-
4 cobi reseruata. Ex † actibus enim positiuis dicitur consensus sufficiens, Cassad. decis. 3. de rescript. cum alijs adductis in resolutione vltimo loco facta.

Quartò ex mandato dato per Iacobum post dictam commendam, in quo consentit suspensioni sui regressus. Vnde intrat regula de qua in l. illud, de acquir. hæred. & faciunt tradita per Aym. cons. 159. nu. 5.

Quintò ex nominatione facta per Iacobum de personis ad pensionem sibi reseruatam vigore dictarum literarum commendæ, & intrat supradicta regula.

Non obstat, quod ad inducendam ratificationem requiratur certa, & clara notitia actus, & circumstantiarum, vt per glo. in c. concertationis, in verbo, sciuerit. de appell. in 6. & per Pau. de Cast. in cons. allegato, cum alijs adductis per informantes pro Illustrissimo Cardinali.

5 Quoniam † procedunt ista, vbi nullũ præcessit mandatum principalis, ex quo colligitur clara notitia cum omnibus qualitatibus prout hic, vbi habemus mandata clara vtriusque tam Iacobi, quàm Hendimij, vnde intrant supra allegata, quod voluntas, & consensus probatur ex facto, & ex coniecturis, sicut ex verbis. l. Paulus. ff. rem ratam habe. Præterea fuit responsum, quòd in casu nostro nõ tractatur de ratificatione illius prioris consensus conditionaliter præstiti, sed de ratificatione ipsius commendæ in fauorem Hendimij, quæ quidem ratificatio resultat ex omnibus actibus supradictis, & propterea consideratio, quæ fit per informantes Illustrissimi Cardinalis, non vrget respectu commendæ, de cuius validitate agitur. Quæ verò traduntur per Rip. in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 52. de verbor. obligatio. maximè faciunt pro ista parte, dum ipse dicit, non esse verisimile suos hæredes voluisse obligare se legatarijs, nisi prius habuerint notitiam ipsorum, & viderint contenta in testamento, & subdit, quod non est verisimile, quod hæres velit se implicare oneribus legatorum, & fideicommissorum,
6 nisi prius intellecto toto tenore testamenti. Ita † in proposito non est verisimile, seu credibile, quòd resignans & resignatarius cum pẽsionibus & alijs oneribus velit ita de facili approbare expeditiones factas de proprijs beneficijs, & pensionibus se implicare, nisi diligenter viderint expeditiones, & maximè in casu isto, in quo concurrit maior circumstantia, quia apparet semel ex mandatis, quo ipse Iacobus, & Hendimius conten-

debant de omnibus illis. Neque obstat, quod Iacobus potuit credere, quod literæ erant expeditæ cum bono consensu, quia hic intrat tex. in l. non est ferendus, de transact. Nam cum Iacobus habuerit claram notitiam literatum reseruationis, & commendæ, & fecerit tot
7 actus positionis, præsumitur, quod habuerit † notitiam totius rei, hoc est, quod consensus non erat simpliciter præstitus, sed sub conditione, vt per Rip. in §. duo fratres, nu. 52. in fin. & nu. 54.

Secunda principalis fuit difficultas, an huiusmodi consensus ex supradictis collectus, sit sufficiens, vel potius requiratur nouus consensus formalis pro validitate gratiæ commendæ, cum sit noua gratia. In qua quidem difficultate si inspicienda esset dispositio iuris cōmunis, res esset clara, quod sufficeret consensus vndecunque collectus, per ea quæ allegauerunt informantes pro pēsionarijs, sed difficultatem facit regula Cancel. loquens de consensu præstando in resignationibus, & pensionibus. Et in hac difficultate fuit tentum, consensum prædictum sufficere, nec esse necessarium nouum cōsensum formalem pro validitate d. gratiæ, quia
8 † regula prædicta respicit expeditionem literarum, & facultatem pœnitendi adimit, hoc est, vt quis non possit pœnitere, ideo sit necessaria expeditio literatum, quod quidem fundamentum improbatur ex decisionibus allegatis per informantes pro pensionarijs, Cassad. decis. 1. de renunc. Put. decis. 102. lib. 2. cum alijs adductis. Mohe. decis. 60. vbi sequitur Cassa. Quo fundamento stante respectu Hendimij res videtur clara, tum quia pensio, & alia reseruata sunt posita in ipsa prouisione beneficij, seu in ipsa commenda, quo casu intrant decisiones allegatæ, præsertim illa coram bon. mem. Fabio Accorambono de anno 1546. in vna Salamantin. pēsionis. In istis enim terminis nō procedit regula prædicta,
9 quia † cum regula sit exorbitans à iure communi, non procedit in casu mixto, vt in simili per Cassad. decis. 35. Tum etiam quia prędictæ regulæ fuit derogatum tam in prima gratia conditionali, quàm etiam in ista noua gratia commendæ ibi, *non obstantibus alijs quæ S. V. in eadem præinserta voluit non obstare, cæterisq; , &c.*

Nec obstat, quòd narratiua dum dicitur, accedente consensu Hendimij, quia potuit fieri ad maiorem cautelam vel respectu facultatis nominandi, non autem respectu totius reseruationis, & sufficit, quòd ista derogatio sit in supplicatione absque eo, quod in literis sit apposita.

Non obstat, quod gratia prima conditionalis fuerit nulla ex eo, quod Hendimius obierit ante emissam professionem, quia veritas est, quod prædicta gratia stabat in pendulo, & erat valida à principio, & propterea cum superuenerit noua gratia pura, fuit necessarius nouus consensus, nō quidem formalis, vt supra probatum est,
10 cum † regula supradicta vltra, quod exorbitans à iure communi, loquitur limitate in expeditione literarum, & ad effectum, vt partes non possent pœnitere. Non obstat, quod in correspectiuis requiratur cōsensus for-
11 malis, Sarn. in reg. de infirm. q. 31. Nam † verum est ad effectum supradictum, vt non sit locus pœnitentiæ, prout expresse loquitur ibi Sarn. & ita etiam loquitur decis. Crescen. per ipsum alleg. aliæ verò decisiones in cōtrarium allegatæ, videlicet Put. 111. in 3. & Caputaq. decis. 3. & 340. procedunt in casu, in quo aliquis indigeret literis, quia esset actor, & non possideret, alioquin videretur esse contra iuris dispositionem, & tenorem supradictæ regulæ, quòd non est dicendum. Similiter non obstat decis. Mohed. 60. & 85. quia hic habemus consensum, vt supradictum fuit.

Vnde reseruarunt Domini, vt videatur, an pensionarij pro verificatione & canonizatione indigeant literis commendæ cum sufficienti consensu, ita quod sine illis, & sufficienti consensu non possint obtinere stante narratiua, de qua in literis expeditis in fauorem Iacobi cum expressione literatum commendæ in fauorem Hendinij.

Quo verò ad consensum Iacobi iam ex supradictis probatum est, de eo satis constare.

RVBEI.

In eadem causa, Lunæ, 23. Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Consensus conditionalis, & limitatus præstitus in resignationibus non potest deseruire pro gratia pura.*
2 *Actus factus ex insufficienti mandato, non potest postea ex sufficienti sustineri.*
3 *Scientia & ignorantia ex coniecturis, & circumstantijs colligitur.*
Item ex actus mentione, seu nominatione præsumitur. & num. 4.
5 *Interpretatio in iure pluribus dicitur esse modis.*
6 *Interpretatio extranea pro actus validitate non multum admittitur.*

DECISIO CCCXCVII.

Die 23. Iunij 1578. fuit dubitatū, stantibus nonnullis præsuppositis, an ex præmissis iuncta iuris communis dispositione, colligatur talis interpretatio, vt præfatus cōsensus sit sufficiens pro expeditione literarum commēdæ, in fauorem Hendimij. Super qua difficultate Domini primo loco firmarunt, quod in casu isto, si aliunde non constaret de voluntate, & consensu Iacobi super reformatione commendæ, primus cōsensus, de quo nunc dubitatur, cum sit limitatus & restrictus ad gratiam conditionalem ex vi, & natura verborum secundum resolutionem factam die Lunæ secunda eiusdem mensis, sine dubio non sufficeret pro reformatione commendæ, quæ est gratia pura, & non limitata seu conditionalis, inferens nouum præiudicium resignanti, ex quo plus dimittit si purè resignat, & nō conditionaliter, ideo est necessarius nouus consensus. Neq; obstat, quod mādatum procuratoris sit amplissimum, & quod potuisset à principio purè, & liberè cōsentire,
1 quia † cum hoc non fecerit, sed consenserit limitate, & conditionaliter, vt supra dictum est, non potest huiusmodi cōsensus ita restrictus deseruire pro gratia pura. Confirmatur exemplo procuratoris habentis duplex mandatum, alterū insufficiens, alterum sufficiens, nam
2 † si restrinxit ad insufficiens, non potest sustineri actus ex mādato sufficienti, vt per Rom. cons. 446. nu. 6. vers. quamobrem partem negatiuam, & cons. 496. nu. 4. vers. his tamen nō refragantibus. Et placuerūt Dominis deducta hic per informātes pro parte Illustr. Cardinalis.

Secundò loco principaliter aliqui ex Dominis dubitabant, quod licet primus consensus non sufficeret, sed esset necessarius nouus consensus, in casu tamen isto colligebant nouum consensum, & voluntatem Iacobi, quod voluit resignare præposituram Hendimio, etiam si interim ei non daretur in commendam. Primò ex mandato Iacobi amplissimo. Secundò ex partitis, ex quibus apparet de voluntate prioris, & Iacobi. Tertiò, ex mandato Iacobi ad consentiendum suspensioni regressus. Quartò ex possessione, & obseruantia subsecu-
3 ta. Et † ad fundamentum de ignorantia Iacobi respondebant ex tot circumstantijs scientiam illius posse colligi, vt per Rom. cons. 481. & quia Iacob. dum facit
4 mentionem de commenda, videtur sciuisse etiam † cōsensum super illa in eisdem Bullis præstitum, l. non est ferendus. de transact. Barr. & alij in l. qui Romæ, §. duo fratres. de verbor. obligat.

Tertiò loco Domini non videbantur dubitare, quòd gratia commendæ dicatur noua gratia.

Quartò loco dixerunt Domini circa interpretationē consensus præstiti per procuratorem, cōsensum huiusmodi ad effectū, de quo agitur, esse potius inductiuum
5 quam interpretatiuum. Cū enim in iure † interpreta-

tio fit multiplex, Bar.in l.ab executore, nu.7.de appel.
Pau.de Caft.in l.hæredes palam,de teftam.Sarn.de iu-
re quæfit. non tollen.q.15. Aretin.conf.84.nu.5.Socin.
conf.145.nu.1.in fine. Claud. in l.1.in princ.num.4. de
nou.oper.nunc.in l.fin.nu.62.& 67.cum feq.de conftit.
Princ.Purpur.in l.edita,nu.99. C.de eden. Satis extra-
nea videretur ifta interpretatio,quod confenfus pręfti-
tus expreffe fuper refignatione conditionali, & qui ex-
preffe fe refert ad illam, potuit interpretari, vt ftet abf-
que illis claufulis referuatis valide infrafcriptis, *& non*
alias,aliter,nec alio modo,quæ verba inducũt formam,
& funt præcifa ex vi & natura ipforum verborum. Vn-
de non poffunt admittere iftam interpretationem de-
6 claratiuam,quę repugnat ipfis verbis,cum † etiam pro
validitate actus non liceat multum extraneam inter-
pretationem admittere, Aym. conf.52.nu.6. Tiraq.de
leg.connub.glo.5.num.190.cum pluribus feq. Et bene
adductis in contrarium refpondent informantes pro
Illuftrifs.Cardinali.

Quintò loco Domini ordinarunt, quod dubitetur
particulariter,an in cafu ifto requiratur confenfus for-
malis, vel fufficiat confenfus refultans ex ipfo facto, vt
fupra dictum fuit.

GRASSI.

Bononien.de Pipinis.Mercurij,21.Maij 1578.

SVMMARIA.

1 *Prædium ecclefiafticum fterile reductum ad culturam opera primorum conductorum, debet dari eorum hæredibus pro eodem pretio,contrarium vide nu.5.*
2 *Melioramenta rei deuolutæ ob lineam finitam tranfeunt etiam ad hæredes extraneos.*
3 *Pactum refpiciens commodum alienantis, dicitur pars pretij.*
4 *Melioramenta alleganti incumbit onus probandi.*
5 *Alienatio facta, vt difcedatur à lite, dicitur vtilis.*
6 *Plantatio,ftercoratio,& fimilia non veniunt appellatione melioramentorum.*

DECISIO CCCXCVIII.

QVatuor deducuntur per informantes pro Domi-
nis de Pipinis ad fuftinendum contractũ factum
cum eis ab ecclefia fancti Saluatoris.

Primum eft, quod cum ab initio hoc prædium effet
fterile, & poftea fuerit reductum ad culturam opera
1 primorum conductorum,debent † eorum hæredes re-
inueftiri pro eodem pretio.c.ad aures.fecundum com-
munem intellectũ,de reb.ecclef.non alienan.per doctr.
etiam Bar. in l. quicunque. de om.agr. def. lib.10. Sed
hoc fundamentum non poteft applicari ad factum fe-
cundum Dominos, quia non apparet, quod prima lo-
catio fuerit facta, quia res effet fterilis, nec propter ip-
fam caufam fterilitatis, nec minus, quod poftea fuerit
reducta ad culturam,de quibus nihil in actis.

Secundum argumentum pro Pipinis eft, quod fui
auctores plura fecerunt melioramenta,quę fibi vti cef-
fionarijs, illorum de Victorijs debebantur, fecundum
2 communem diftinctionem,quod † quando res deuol-
uitur ob lineam finitam, melioramenta debentur, non
autem deuoluuntur, & tranfeunt etiam ad extraneos
hæredes. Bero.poft alios, q.19. Clar. de emphyteuf. q.
45. Pinel.in 2.part.repet.l.2.col.3.num.7. vbi de com-
muni. C. de refcin. vendit. Vnde inferunt, quod cum
hæc melioramenta fint valoris lib. 4800. & fuerit fa-
ctum pactum, quod illa deuoluantur, hoc pactum eft
3 pars pretij:quodlibet † etiam pactum refpiciens com-
modum alienantis,dicitur pars pretij. l.fundi partem,
ff.de contrahen.emp. Tiraq.de retract. §.1.glo.18.nu.
38.& 69. Sed fuit dictum, quod hoc fortè bene proce-
deret,fi ifta melioramenta tanti effent,& ęquiualerent,
fed cum non probentur, vt dixi, apud acta (dubium
4 autem non eft, quin alleganti † melioramenta incum-
bat onus ea probandi. Bero.conf.53.num.6.lib.2.) non
placet poffet fuper eis fundamentum. Vifa eft etiam
Dominis multum inuerifimilis illa atteftatio, quod
melioramenta importent libras 4800. cum vix totum
prædium tanti valeat, & cum in inftrumento ceffionis
hæc melioramenta enuncientur valoris 500.lib. quæ fi
computentur in pretio adhuc adeft lęfio,vt iam eft de-
cifum in alia pofitione.

Tertiò allegant,quod cum hæc alienatio facta fit,vt
5 difcederetur à lite, vtilis fuit maximè, quia † fecũdum
doctr. Bar. l.1. §.permittitur. de aqua quot. & æftiua,
cogebatur ecclefia relocare. Sed refpondebatur per
Dominos hoc non obftare, quia non propterea coge-
batur ecclefia relocare pro eodem pretio, fed ita de-
mum fi in euidentem cederet ecclefiæ vtilitatem, &
etiam fuit refolutum vltra alia tunc ibi dicta.

Quartò opponitur per Pipinos, quod teftes depo-
nentes fuper lęfione eam non probant,fed fuit dictum,
quod iam etiam refolutum fuit eam probari, & tunc
de nouo hoc non reuocatur in dubium,nec de hoc ho-
die Domini dubitabant.

Teftes vltimò dati nec placuerunt, quia loquuntur
de melioramentis cõfiftentibus in plantationibus fter-
6 corationibus, & fimilibus, quæ † fecundum Dominos
de iure non videntur reficienda. l. diuortio. §. impen-
dia. ff.foluto matrim. Menoch. de recuper. remed.15.
num.513. Et dicebatur,huiufmodi melioramenta non
effe perpetua, & continuo in re duratura, fed magis
feruire pro vberiori, & cõmodiori fructuum ipforum
perceptione,vt boni patresfamilias paffim in rebus fuis
facere confueuerunt. Et ideo non effe confiderabilia in
hac materia per alleg. Verum quia Pipinis non funt
præfixi termini ad liquidandum dicta melioramenta,
& ego eram acceffurus Bononiam,placuit Dominis, ꝗ
tota hęc res oculis fubijceretur,adhibito aliquo perito.

GRASSI.

Hifpalen.Penfionis.Veneris, 13.Februarij 1573.

SVMMARIA.

1 *Gratia etiam folo verbo Papæ perfecta transfert ius penfionis in eum, cui eft facta.*
2 *Penfionis commodum poteft refidere penes vnum, & ius eam exigendi penes alium.*

DECISIO CCCXCIX.

DOmini conftituerunt tres cafus. Primus, quando
fumus in claris,quod gratia fuerit facta Cardina-
li Neapolitano,& in eius perfonam collata, vt quia Pa-
pa dixerit, concedimus vobis penfionem mille duca-
torum fuper fructibus iftorum beneficiorum, reperia-
ris Hifpanum, qui teneat illum in perfona fua propter
1 pragmaticas. Nam † cum gratia folo verbo Papæ fit
facta & perfecta, ius ipfius penfionis in ifto cafu refi-
det penes Cardinalem, nudum nomen penes Domi-
num Ludouicum, ex allegatis pro parte Illuftrifs. D.
Cardinalis de Medicis. Secundus cafus eft,quando fu-
mus in claris, quod gratia fuerit facta D.Ludouico de
Torres, vt quia Papa dixerit, conftituimus & affigna-
mus penfionem hanc fuper iftis beneficijs in perfo-
nam Ludouici Hifpani propter pragmaticas, & vo-
lumus, quod illam exigat ad commodum Cardinalis
Neapolitani, & tunc dixerunt, quod ipfa penfio,& ius
ipfius refidet penes D.Ludouicum, & non penes Car-
2 dinalem Neapolitanum, excepta † vtilitate feu com-
modo penfionis, ex l. quidam cum filium, & ibi Bald.
Angel. & Imo. de hæred. inftituen. Tertius cafus eft,
quando fumus in dubio, & tunc dixerunt non effe re-
cedendum à verbis fupplicationis, & literarum, quæ

cantant in personam D. Ludouici, & quia in dubio ista interpretatio videtur multum proportionabilis subiectæ materiæ, de qua agimus, quæ continet censuras, & multa alia quæ videtur ponere istas suppositiones personarum. Et cum ista distinctione conciliabant allegata per informantes, Videndum igitur erit, posito, quod ius resideat penes D. Ludouicum, an Cardinalis Neapolitanus nominando simpliciter in vita sua, impediuit, vt pensio per eius obitum non sit extincta, vel fuerit necessaria solennis translatio per D. Ludouicum facienda dum viuebat D. Cardinalis.

GRASSI.

In eadem causa, Lunæ, 18. Maij 1573.

SVMMARIA.

1 *Commoditas pensionis potest in alium transferri sine alia solemnitate.*
Etiam sine scientia & voluntate pensionarij.
Et etiam sine aliqua nominatione.
2 *Voluntas vbi est fundamentum alicuius actus est probāda.*
3 *Ius & titulus pensionis non extinguitur per obitum eius, qui habet nudam commoditatem in ea.*
4 *Allegans extinctionem pensionis, aut aliam nullitatem debet illam plenè probare.*
5 *Facultas transferendi concessa, debet intelligi cum omnibus suis qualitatibus, etiam in materia odiosa.*
6 *Ius acceptoris metitur ex iure datoris.*
7 *Qualitas personæ cui fit concessio, & consuetudo concedentis amplam demonstrant, seu limitatam concessionem.*
8 *Dispositionem extendere, & generalem non limitare maximè differunt.*
9 *Pensionem durare in vita duorum, non refert an illi duo sint vnius Prouinciæ, an verò alterius.*
10 *Vtilitas pensionis translata, debet regulari secundum naturam ipsius, & modum & facultatem transferentis.*
11 *Nominationes personarum, quibus fieri debeat solutio pensionis post obitum nominantis, de stylo curiæ valent, attenta qualitate personæ nominantis, & consuetudine concedentis.*
12 *Facultas transferendi dicitur esse materia odiosa, quæ nunquam in simplici dispositione etiam vniuersali, & prægnantissima comprehenditur fauore ecclesiæ.*
13 *Concessio quantumuis generalis nunquam comprehendit personam extrinsecam.*
14 *Facultas transferendi in dubio interpretanda est, vt minus grauet ecclesiam, quam fieri potest.*

DECISIO CD.

Domini reseruatis pluribus de quibus infra, quod si vtilitas Cardinalis Neapolitani non erat limitata ad eius vitam, & poterat durare post eius obitum ad vitam alterius sibi benè visi, tali casu in concedendo huiusmodi vtilitatem alteri personæ, vel in transferenda illa nō requirebatur aliqua solennis translatio pensionis per D. Ludouicum facienda, sed satis fuit ad impediendam extinctionem pensionis, quod constet de voluntate Cardinalis Neapolitani, volentis transferre vtilitatem huiusmodi. Et ita responderunt ad difficultatem propositam, quæ tantum quærit de solenni trāslatione facienda,
1 quia † commoditas huiusmodi liberè potuit transferri in alium, & cedi, l. necessario, §. fin. de peric. & commod. rei vend. cum alijs per Bart. & Abb. allegatis, etiam sine scientia & voluntate Domini Ludouici, l. 1. vbi Bald. Salyc. & Ang. C. com. diuid. etiam sine aliqua solenni nominatione, quia non reperitur iure cautum, quod in transferendo vtilitatem terminorum pēsionis decursorum, & decurrendorum requiratur aliqua solennitas; sed tantum in iure, & titulo ipsius pensionis reperitur hoc expressum in literis, & quo ad commoditatem & vtilitatem hoc totum pendebat à voluntate Cardinalis Neapolitani, quia est res sua, de qua liberè potuit absque aliqua solennitate
2 disponere, & † non est aliud quærendum in hoc, nisi an constet de voluntate d. Cardinalis, l. nescimus. & ibi Bar. de neg. gest. Abb. cons. 67. num. 2. & ideo videmus vtilitates istas per contractus & alias voluntates in alios liberè transferri: alias sequeretur absurdum, si requireretur solennis translatio Domini Ludouici. Nam si illa esset facienda in Italum nominatum per Cardinalem, leges de partibus obstarent: si verò in alium Hispanum, esset superflua & absque aliquo effectu facta. Imò esset cōtra commoditatem & vtilitatem Itali nominati per Cardinalem, quia si Hispanus recederet vel decederet, non haberet Italus cum quo posset manutenere istam suam commoditatem, & ita tenebant Domini sine difficultate. Reseruarunt tamen, an debeat produci alia scriptura, ad quam ista schedula se refertet. Secundò, an ista schedula, quæ exhibetur, sit bene recognita, & probet perfectam volūtatem Cardinalis. Tertiò, quòd dicitur de fraude ad instar societatū. Quartò, an constet de ratificatione Petri Beltrami. Quintò, an in ista sit illamet pensio super eisdem beneficijs. Sextò, an vtilitas fuerit consolidata cum proprietate in persona Domini Ludouici, vel potius fuerit extincta, & an fuerit ipso iure extincta, vel esset cassanda, quia Domini dubitabant, an illa resolutio coram Domino Binarino de an. 71. fuerit facta cum presupposito, quòd pensio esset penes Dominum Ludouicum, vel penes Dominum Cardinalem. Et difficultatem faciebāt istis Dominis, quia si præsupponimus, quòd ius & titulus ipsius pensionis sit penes Dominum Ludouicum, pro-
3 ut fuit resolutum coram me, difficile † esset, quòd de iure dici possit, pensionem fuisse ipso iure extinctam, per obitum Cardinalis habentis nudam commoditatem, cum non sit aliqua lex, vel dispositio Pontificis, quæ hoc dicat, licet ex æquitate quadam potuisset fauore ecclesiæ per Pontificem cassari, cum videatur cessare causa præsumpta impositionis dictæ pensionis. Sed quòd sit ipso iure extincta, videbatur istis Dominis durum, & D. Gaspari sufficeret hoc, quòd pensio non esset ipso iure extincta, licet fortè fuisset cassanda. Aliqui verò existimabant, quod illa resolutio esset generaliter intelligenda, etiam quòd ius, & titulus ipsius pensionis esset penes Dominum Ludouicum, & quòd ita ipsi intelligebant, & cum in istis esset contentio inter Dominos, poterit ad maiorem cautelam dubitari, posito, quòd ius pēsionis esset penes Dominum Ludouicum, & sola cōmoditas penes Cardinalem, & quòd illa sine præiudicio non esset duratura post obitum ipsius, an pensio fuerit ipso iure extincta, vt super septimo, & super hoc fuit magna altercatio inter Dominos, an commoditas huiusmodi fuerit limitata ad vitam Cardinalis Neapolitani, vel potius si illi placuisset, datura esset post eius obitum ad vitam alterius. Et quibusdam ex Dominis videbatur, quòd vtilitas huiusmodi esset duratura post obitum Cardinalis Neapolitani. Primò, quia D. Gaspar habet fundatam intentionem, tam in literis reseruationis pensionis in persona D. Ludouici, penes quem, vt fuit resolutum, erat pensio, quam in literis trāslationis pensionis per fel. rec. Pium Quintum concessis. Igitur nisi probetur extincta tempore translationis, D. Gaspar continuare deberet, quia allegans
4 † extinctionem pensionis, aut aliam nullitatem debet illam probare, quia actus in dubio præsumitur validus, ac iustus, l. ei qui dicit. de probat. Ægid. decis. 135. Dec. cons. 11. num. 8. Aym. cons. 165. num. 1. cum alijs per Modero. in l. 2. nu. 157. & 159. C. de rescind. vend. & quidem clare, & concludens, cum veniat obiectiuè, l. sciant cuncti. C. de probatio. cum alijs, per Paris. cons. 104. col. 1. in 4.

Secundò,

Secundò, quia literæ reseruationis pensionis in per-
sonam Domini Ludouici habêt expressam facultatem
transferendi generalem, & nô limitatam, licet pro par-
te Illustr. Domini Cardinalis dicatur, quod ista pensio
erat in confidentiam, & ad vtilitatem Cardinalis Nea-
politani, tamen nisi probetur hoc, quod vtilitas huius-
modi erat limitata ad pensionem d. Cardinalis, in du-
5 bio ista confidentia, & vtilitas debet intelligi generali-
ter, & cum omnibus qualitatibus ipsius pensionis, & sic
cum facultate transferendi etiam, quod sumus in ma-
teria odiosa, Ang. & alij per Aym. cons. 118. nu. 14. quia
resolutio fit regulariter etiam quo ad omnes qualita-
tes ipsius actus. l. à filio. §. testator. de alimen. legat. Pan.
6 & alij per Aym. cons. 45. & 47. num. 4. & quia † ex iure
datoris metimur ius acceptoris, l. grege, §. statuliber. l.
lex vectigali. de pignor. l. si is cui, §. fin. quemad. seru.
amit. cum alijs per Ruin. cons. 17. nu. 8. lib. 1. Ideo cum
pensio esset in personam Ludouici cum facultate trâs-
ferendi ad commodum, & vtilitatem Cardinalis Nea-
politani, ista vtilitas, & commoditas Cardinalis est du-
ratura, vel quousque durat pensio in personam Ludo-
uici & eius translatarij, vel quousque Cardinalis &
eius nominati viuunt ex proximè allegatis.

Tertiò, non solû adsunt verba generalia in fauorem
D. Gasparis, sed etiam côcurrit qualitas personæ ipsius
Cardinalis, qui erat nepos concedentis, & extraiudi-
cialiter ostenditur per agentes D. Gasparis, quòd soli-
tus erat concedens illi dare omnes pensiones cum fa-
7 cultate transferendi, & sic † tam ex qualitate personæ,
quàm ex consuetudine concedentis argui potest, quod
vtilitas non fuit limitata ad obitum Cardinalis, sed
fuit generalis & ampla, prout literæ reseruationis pen-
sionis cantant, l. filiusfamilias. §. primo. de donatione. l.
vel vniuersorum, de pignor. actio.

Quartò, quia hic non agimus de extendenda dispo-
sitione ex qualitate personæ, sed de dispositione gene-
8 rali non limitanda, qui † casus maximè differunt: nam
licet in redditibus ecclesiasticis dispositio limitata non
extenditur ad casum non expressum, etiam ex qualita-
te personæ, cum agatur de præiudicio ecclesiæ, vt fuit
consideratum in illa Asconien. pensionis, de mense
Aprilis proximi, tamen hic habemus verba pensionis
generalia cum facultate transferendi, & dicitur, quod
ista verba non sunt limitanda, ex regulis de quibus su-
pra, & tanto magis concurrente qualitate personæ tam
dilectæ, & ex consuetudine concedentis.

Quintò, quia cum habeamus text. expressum in li-
teris reseruationis pensionis, quod ista pensio stet cum
facultate transferendi, & sic duret ad vitam duorum,
9 non † interest ecclesiæ, an duret ad vitam duorum Ita-
lorum, vel ad vitam duorum Hispanorû, quia in istis
de iure non reperitur expressum, quod sit interesse cô-
siderabile. Ideo cum pensio non sit duratura, nisi ad vi-
tam duorum, magis proportionabile, & probabile est,
iuxta verisimilem mentem concedentis, quod duret
potius ad vitam duorum Italorum, quam ad vitam
duorum Hispanorum. Et dicere, quod facultas trans-
ferendi sit imposita tantum ad tuendam vtilitatem
vnius Itali, & ad illius vitam tantum, est diuinare, imò
corrigere literas, quæ indistincte & generaliter dant
istam facultatem transferendi.

Sextò, quia si ius pensionis est penes D. Ludouicum,
prout resolutû fuit, necesse est fateri, vel quod vtilitas
est consolidata penes Ludouicum per obitum Cardi-
nalis ex pluribus legib. in materia vsusfructus, & alijs
similibus legibus per informantes allegatis, quæ maxi-
me videntur vigere, & tunc etiam D. Gaspar habet in-
tentum suum, cum pensio per obitum Cardinalis non
10 esset extincta. Vel quòd † vtilitas ista est regulâda iux-
ta limites verborum, & naturam ipsius pensionis, & sic
quod sit trâsmissibilis ad aliam personam, iuxta regu-
las de regulando iure acceptoris, ex iure datoris, &c.

Septimò, quia licet istę facultates transferendi peti-
tæ in huiusmodi pensionibus datis Hispanis in confi-
dentiam, non soleant componi prout solent aliæ, id ta-
men non est ex eo, quod pensio non sit duratura ad vi-
tam duarum personarum, prout aliæ pensiones cum si-
milibus facultatibus concessæ, sed quia conceduntur
familiaribus, & alijs personis caris ipsi Papæ, quæ so-
lent eximi ab istis compositionibus, vt notum est.

Octauò, quia ita interpretatur obseruantia & stylus
11 curiæ, quem isti Domini allegabant: nam † Itali in te-
stamentis & alijs dispositionibus nominant personas
bene visas, quibus volunt fieri istas solutiones, & solui-
tur illis pensio etiam post obitum Itali nominantis,
prout in vna Maioricen. & in alijs factum fuit. Et licet
forte quandoque pensio non fuerit soluta post obitum
Itali, id forte fuit, quia Italus nô nominauit personam
expresse, cui esset facienda solutio. Nam nisi adsit ex-
pressa nominatio, non veniunt hæredes ab intestato in
istis redditibus ecclesiasticis, vt pluries fuit resolutum
in Rota. Vel forte persona Itali non erat talis, cui veri-
similiter Papa dedisset facultatem transferendi, & non
est inconueniens, quòd ex qualitate personæ dispositio
generalis restringatur fauore ecclesiæ: sed vbi qualitas
personæ non repugnat, & consuetudo concedentis, &
adest nominatio Itali: Dicebant isti Domini, quod ex
stylo curiæ soluuntur istæ pensiones nominatis ab Ita-
lis, etiam post obitum nominantium, quæ obseruantia
maximè in istis est attendenda ad interpretationem
ipsarum literarum pensionis.

Quibusdam verò videbatur contrarium, quòd imò
commoditas huiusmodi esset limitata ad vitam Car-
dinalis Neapolitani, & non duratura post eius obitum
etiam ipso Cardinale volente. Mouebantur

Primò, quod onus probandi contrarium incumbe-
ret D. Gaspari, quia hic non habemus dispositionem
Papæ, quod vtilitas ista posset ad alium Italum trans-
ferri, & vt minus grauetur ecclesia, in dubio interpre-
tandum erat, quod vtilitas fuerit illi soli concessa, &
12 non alteri. Nam ista † facultas est odiosa, & nunquam
in simplici dispositione etiam vniuersali, & prægnan-
tissima comprehenditur fauore ecclesiæ, vt pluries re-
soluit Rota in pluribus causis.

Secundò, quia in dubio non est intelligêda alia per-
sona extrinseca, iuxta reg. iuris vulgatas. Vnde licet
13 partes † sint concordes, quòd vtilitas esset Cardinalis,
cum tamen nô probetur, quod illa vtilitas ad alium ex
voluntate Papę esset transitura, sine dubio interpretan-
dum est, quod fuerit finita per obitum Cardinalis.

Tertiò, quia in istis pensionibus voluntas Papæ est
necessaria, & non pendet à sola voluntate partium,
ideo cum non habeamus voluntatem, quod vtilitas es-
set ad alium transmissura, cessare debet per obitum
Cardinalis.

Quartò, quia fuit iam resolutum de mense Nouem
bris 1571. quod defuncto Cardinale, cuius erat vtilitas
huiusmodi, extinguitur ipsa pensio, & illam resolutio-
nem isti Domini intelligebant etiam si ius pensionis
esset penes D. Ludouicum. Quia licet re vera D. Ludo-
uicus habeat titulum & ius proprietatis ipsius pensio-
nis, tamen cum hoc factum sit ex necessitate propter
leges de partibus, illud ius erat considerandum sine
aliquo effectu, & commoditate D. Ludouici fauore
ecclesiæ, ne contra mentem Papæ ecclesia sit grauata, &
persona Cardinalis & Domini Ludouici, & eius trans-
latarij, & sic per tres personas. Ideo ex quo commodi-
tas nô consolidatur cum proprietate per obitum Car-
dinalis, pensio erat extincta.

Quintò, quia licet Cardinalis potuerit sine aliqua
solennitate alium in sua vtilitate nominare, tamen
huiusmodi vtilitas finitur per obitum datoris, & sic
Cardinalis.

14 Sextò, quia licet in literis adsit † facultas trâsferen-

di, tamen interpretanda erat, vt minus grauaret ecclesiam, & sic pro defensione vtilitatis Cardinalis, & durante vita ipsius, non autem post eius obitum.

Septimò, quia licet Cardinalis esset nepos Papæ, cui verisimiliter dedisset facultatem transferendi, tamen vt fuit consideratum in Astoricen. pensionis coram D. Decano, de mense Aprilis proximi, in istis reditibus ecclesiasticis, ex quo agitur de præiudicio ecclesiæ, qualitas personæ non est in consideratione ad extendendam dispositionem, vbi casus est omissus.

Octauò allegabant isti Domini stylum, quod quando discedit Italus, qui habet vtilitatem, semper pensio extinguitur, non obstante, quod in literis pensionis sit clausula transferēdi. Et quia Domini erant varij, nihil potuit firmare, nisi quod disputetur hoc, an huiusmodi cōmoditas esset limitata ad vitam Cardinalis, vel esset duratura post illius obitum stante illius nominatione.

GRASSI.

In eadem causa, Veneris, 13. Nouembris 1573.

SVMMARIA.

1 *Ius pensionis transferri non potest, nisi literarum seruata forma: secus in vtilitate.*

2 *Adminicula, & verisimilitudines tam concedentis, quam personæ cui conceditur, attenduntur in transferenda commoditate pensionis.*

3 *Vtilitatem pensionis habens potest agere actione mandati, non autem ad ius aliquod pensionis.*

4 *Pensio, & vsusfructus æquiparari dicuntur.*

5 *Mortuo eo, in quo totum ius pensionis residet, licet commoditas penes alium, omnia extincta dicuntur.*

6 *Dispositio l. cum dotem, ad leg. Falcid. & aliarū similium de vsufructu loquentium, quo casu procedant.*

DECISIO CDI.

FVit resolutum ex deductis, dici non posse, quòd cōmoditas Cardinalis fuit limitata ad eius vitam tantum, sed illam durare pro quibus ipse Cardinalis vellet etiam post obitum ipsius Cardinalis.

Primò, quia Cardinalis & nominati ab ipso habent intentionem fundatam in literis reseruationis, quę habent facultatem transferēdi, ideo qui dicit, commoditatem Cardinalis fuisse limitatam, probet. Rota etiam dixit, quoniam agebatur, penes quem esset ius pensionis, de qua etiam in pacto & recognitione D. Ludouici, qui viuere potuit, apparet, propterea cum Cardinalis habeat commoditatem percipiendi dictam pēsionem, debet posse illam transferre, nisi quatenus probaretur
1 limitata per Principem, licet † ius pensionis non possit transferre, nisi seruata forma literarum, l. vsufructu, & ibi Pau. & alij. ff. solut. matrim. præsertim, cum illis factum habeat primordium, & originem in vita Cardinalis, qui sibi scripsit schedulam nominationis. Concurrat etiam qualitas personæ Cardinalis qui erat nepos Papæ, & solitus erat habere pensionem cum similibus facultatibus, & alia, de quibus per informantes.
2 Quo † casu quando concurrunt adminicula & verisimilitudines, magis fundatur intētio Cardinalis & nominatorum, Salyc. in l. matre. C. de contrahend. empt. & alij per Tiraq. in l. si vnquam, in verbo, donatione largitus. num. 88. C. de reuocan. donat. & Rota tenuit pluties, vt per Mohed. & Achil. in collect. de confess.

Secundò mouebantur dicti Domini, quia Rota iam resoluit, quod ius pensionis & ipsa pensio residet penes D. Ludouicum, & quod Cardinalis habeat tantū com-
3 moditatem, & vtilitatem, † ad quam poterat agere Cardinalis actione mandati, non autem ad ius aliquod ipsius pensionis, l. quidam cum filium, de hæred. instit. & ibi Bal. circa princ. versic. & not. & Ang. ibidem, & Imol. sub num. 2. prout Rota latè tenuit & fuit deductum 13. Martij proximi. Ideo persona Dom. Ludouici & eius translatarij est inspicienda, & non alia, vt hic per informantes.

Tertiò, quia Rota hanc materiam pensionis solet
4 passim metiri & diffinire ijsdem regulis, † quibus regulatur vsusfructus, & optimo iure, vt hic per informantes. Sed commoditas vsusfructus durat nō solum, dum veniunt eius cessionarij vel nominati, sed etiam quousque viuit persona, penes quem residet vsusfructus, l. necessario, §. si, & ibidem Odofred. Bald. Alberic. & alij allegati, de periculo & commodo, rei vend. Igitur idem commoditate pensionis.

Quartò, si D. Ludouicus non translata pensione, vel eius translatarius decessisset viuente adhuc Cardinale, sine dubio pensio & omnis commoditas cessasset, quia
5 † vt dixi, totum ius residet penes D. Ludouicum, ex d. l. quidam cum filium, ergo non persona Cardinalis, & nominatorum. l. si legatum, ff. quibus mod. vsufruct. amit. l. si quis vsumfructum, ff. de vsufruct. lega. Placebant etiam Dominis alia fundamenta pro parte Dom. Gasparis adducta.

Non obstat text. in d. l. si legatum. & in d. l. si quis vsumfructum, & in l. cum dotem. ad leg. Falc. & in l. si
6 quis vsumfructum. Quoniam † procedunt, quando de vtraque persona est facta mentio in ipso instrumento, in quo expresse rogatur, vt restituat vsumfructum tali, quoniam illi tali tunc quæritur ius, & finitur ex persona illius, secus quando nulla est facta mentio in instrumento de illa persona, prout hic. Quoniam tunc totum ius residet in nominata persona in instrumento, & non illa, cui separatim ab instrumento actum fuit, vt daretur, aut reciperet, & ita distinguit text. in d. l. quidam cum filium, & ita fuit firmatum, & responsum die 13. Februar. prout tunc, & nunc responsum fuit ad l. mancipia, cum tribus seq. C. si quis alteri, vel sibi, & Bal. in l. precibus hic per informantes, & vt in dicta disputatione latè fuit discursum. Ex quibus dicebant etiam Domini esse inhærendum tam decisioni factæ 13. Februar. quo die materia fuit latè discussa, & partes hinc inde latè informarūt, quam decisiuni factæ coram R. P. D. Binario del 71. quo die res ita non fuit discussa, & distincta, & in omnem euentum dicebant, quod in dicta resolutione de an. 1571. fuit resolutum, an constaret de sufficienti nominatione Cardinalis, & Cardinalis potuisset nominare alium in sua commoditate, & ex supradictis apparet, Cardinalem se potius nominare alium. Item in eadem resolutione dicitur, quod plures Domini presupponebant pensionem esse penes Cardinalem, & sine isto præsupposito oon potuisset fieri ista resolutio, ex d. l. quidam cum filium. & ex alijs allegatis coram me 13. Februarij in ista causa. Non etiam defuerunt ex Dominis, qui tenebant, quod licet Cardinalis non nominasset, alium in commoditate, quod tamen pensio nō expirasset, cum tota resideret penes D. Ludouicum, & quia commoditas fuisset consolidata cum proprietate, licet fortè ex æquitate potuisset per Papam extingui fauore ecclesiæ, & quod sufficeret D. Gaspari, quod non esset extincta ipso iure, neque per Principem. Sed ad hoc non erat necessarium, cum appareat de nominatione, & si opus fuerit, poterit in illud tempus differri. Nec obstant not. per Bal. in d. l. si legatum. nec dictum Odofredi in eadem lege. Quia procedunt in terminis illius legis, in qua, in eodem testamento, erat facta mentio de vtraque persona, vt supra dictum fuit, quòd non est hic. Et eodem modo respondetur ad not. per Bart. in l. si quis vsumfructum, quia procedunt in terminis illius legis, sed nos sumus in d. l. quidam cum filium, vt fuit resolutum 13. Febr. In alijs accedebant responsiones informantium pro D. Gaspare. Et ita tenuerunt omnes Domini.

GRASSI.

Iacen. Pensionis, Lunæ, 20. Iunij 1575.

SVM-

S V M M A R I A.

1 *Tertia pars de corpore beneficij potest per statutum tolli. Et in quibus differat a distributionibus. & nu. 4.*

2 *Legata res quando est duobus, cuilibet debetur tota, ita quod si vnus repudiat legatum, alter nihil acquirit, sed non amittit.*

3 *Ius accrescendi, & non decrescendi in quibus differant.*

4 *Distributiones, quæ non dicuntur de corpore beneficij, & tertia quæ adimitur absentibus, quæ est de corpore, maxime differunt.*

5 *Tertia de corpore beneficij non est computanda in materia odiosa.*

6 *Concessiones Principum, licet late sint interpretanda, tamen non comprehendunt ea, quæ alias non comprehenderentur.*

DECISIO CDII.

COnclusio, tertiam partem esse computandam inter fructus beneficij ad effectum, de quo agitur,
iuxta alias dicta in vltima resolutione, cum d. tertia sit
de corpore beneficij, non attento, quod per accidens
1 absentibus tollatur. Vnde † tale beneficium de sui natura
vere habet suos reditos consuetos, licet per statutum
& consuetudinem hæc tertia tollatur, vt bene in
his terminis dicit Staphil. qui satis placuit Dominis
(& ita declarat Oldrad. cons. 118.) de litter. grat. a tergo.
vers. & prædicta intelligo, secundum paru. impres.
alias sub titu. de form. expect. §. nona forma pauper.
nu. 47. Qood aliqui Domini comprobabãt, quia præsentes
verè non dicuntur lucrari hos fructus, sed magis
dicendum absentes amittere. Et ita bene dicebant
videri io hoc casu simile de iore accrescendi, & nõ de-
2 crescendi, qoando † enim res legata est duobus, cuilibet
debetur tota, ita qood si alius repudiet legatum,
alter nihil acquirit, sed non amittit. l. vnica, §. sin autẽ
ad deficientis. C. de cad. tollen. Docto. omnes in l. re
3 coniuncti. & ibi in specie Rip. nu. 7. de leg. 2. vbi † declarat
differentiam inter ius accrescendi, & non decrescendi.
Ita in hoc casu præsens non dicitur lucrari,
4 sed magis dicitur non amittere. Et † addebant aliqui
videri tantam differentiam inter distributiones, quæ
non dicuntur de corpore beneficij, vt per Staphil. vbi
supra, nu. 45. & 46. & Oldrad. d. cons. 118. & per vulg.
& hanc tertiam quæ adimitur absentibus, quæ est do
corpore, vt per Staphil. vbi supra, quanta est inter lucrum,
& pœnam, & inter dare & adimere, quæ sunt
contraria; nam distributiones dicuntur dari, item acquiri
seruientibus, hæc verò tertia vere non dicitur dari
nec acquiri seruientibus, vel præsentibus: cum enim
sit de corpore, qua ratione lucratur, quia alias duas
tertias, vt corpus beneficij, eadem seruiendo lucratur
& hanc tertiam, quæ & ipsa, vt dixi, existit, de eodem
corpore non accrescendo corpus beneficij, sed illud
non diminuendo: non seruientibus autem, vel absentibus
bene dicitur tolli, & diminui dictum corpus de
ista tertia, & sic in effectu non cedit lucro ipsi beneficiato
si sit præsens, vt in distributionibos bene cedit
pœnæ absentibus. Et hæc differentia vltra prædicta
videtur bene comprobari per testes, vt iosta ponderatos,
qui vocaot dictam tertiam de corpore, item distinguunt
eam à distributionibus. Placuerunt etiam aliquibus
Dominis dicta in vltima positione, ꝙ decisio-
5 nes exemplo allegatæ, ꝙ huiusmodi tertia non videatur
cõputãda, nempe Mohedan. decis. 182. Put. dec. 1.
de valor. & Oldrad. cons. 118. item Aug. decis. 742. &
791. li. 3. sunt fondatæ in odium regulæ de valore pœnalis,
& odiosæ, vt bene in eis dicitur, quæ ideo hic secundum
aliquos non videtur cadere, non enim videtur
continere odium, ꝙ Papa velit concedere limitatam
facultatẽ Nuncijs: æquum enim videtur, vt Papa
dispenset facultates suas pro libera, & dispontanea vo-
6 luntate sua, & † quamuis contra se in dubio sit lata facienda
interpretatio, c. si. de verborum significat. c. is
cui. de præben. in 6. l. 1. cum sua materia. ff. de constit.
Princip. cum simil. tamen noo propter hoc non debent
comprehendere ea, quæ alias non compreheoderentur,
vel quæ aperte sunt diuersa à comprehensis, vt not.
Doct. in d. c. si. Ex quibus omnibus fuit firmatum, tertiam
prædictam io caso nostro non esse deducendam,
sed computandam.

ALDOBRANDINI.

Pampilonen. Parochialis de Sangessa. Veneris, 15. Martij, 1573.

S V M M A R I A.

1 *Ius non abdicatur a resignante, nisi plene quæratur resignatario.*

2 *Constitutio Pij V. de publicandis annullat resignationes factas sine publicatione vsque ab initio.*

Quæ tamen loquitur non solum quo ad possessionem litigiosam, sed etiam quo ad titulum. & nu 3.

DECISIO CDIII.

DOmini tenuerunt, ius non fuisse abdicatum à Sã-
1 ctio per regulam ordinariam, quod † ius nõ abdicatur
à resignante, oisi plene quæratur resignatario,
iuxta decisiones pro hac parte allegatas. Et dixerunt
agendum esse in hoc casu solum de constitutione fel.
re. Pij V. non habita ratione aliarum regolarum, & cõstitutionum,
quia dicta constitutio mandat sic, & non
aliter fieri resignationes, ita quod omnibus alijs fortius
inductis ab alijs dictum est, regulis, & cõstitutio-
2 nibus derogat. Hanc † autem cõstitutionem dixerunt
annullare resignationem non facta publicatione vsque
ab ipso initio, tum quia dicit fuisse, & esse oullas, tum
etiam quia annollat consensum præstitum in resignatione,
quo consensu sublato impossibile est dicere, ꝙ
abdicatom sit ius à resignante, ad quod voluerunt etiã
desumere argumentum ab alijs regulis antiquis, qui
expresse dicebant beneficium vacare per obitum resignantis,
& non per resignationem.
3 Nec † placuit Dominis illa responsio, ꝙ constitutio
loquitur in beneficijs tantum, quorum possessio erat
tantum litigiosa, quia dicit etiam quo ad possessionẽ
tituli litigiosam, & sic implicat casum minus dubitabilem,
quando beneficiom quo ad titulum est litigiosum.
Impedimentum etiam sequestri non fuit habitũ
in consideratione, quia cum cõstitutione loquatur expresse
de beneficio litigioso, clarum est, quod Pontifex
voluit, quòd caperetur possessio beneficij litigiosi, sed
quod in alijs forma constitutionis adimpleretur.

Nec etiam nocet prouisio, de qua in dubio, cum expresse
illam annullet. Nõ obstat etiam restitutio, quia
non est iustificata, quæ tamen si fuisset iustificata, ei
non obstaret gratia, si neutri, non quia non sit collatio,
sed quia dum signatura dixit, dummodo non sit
alicui facta collatio, intellexit de collatione valida:
hæc autem valida non est, ex quo beneficium non vacabat,
cum ius non esset abdicatum à resignante. Iustificata
aotem restitutione Domini reseruauerunt videndum
in futurum, an Gabriel teneretur dictam
resignationem publicare.

Ciuitatis Castelli Bonorom. Ven. 27. Iunij, 1572.

S V M M A R I A.

1 *Statutum loquens circa personas non comprehendit forenses, ex communi.*

Imo nec etiam, quo ad pœnam impositam petenti debitum post lapsum tempus ab eo terminatum. & num. 2.

3 *Solutio quando est destinata in loco certo, attendi debet statutum illius loci.*

DE-

DECISIO CDIV.

Conclusum fuit in causa ciuitatis Castel. Bonon. quod statuta vrbis in l. 1. c. 101. & lib. 4. c. 18. non
1 comprehendunt forenses, quia† quando statutum disponit circa personam, illos non comprehendit, iuxta doctr. Bart. in l. cunctos populos, nu. 25. versic. sed circa hoc dubitabatur, C. de sum. Trinit. & fide Cathol. quam communiter sequuntur Doct. vt per Roland. à Valle, cons. 24. nu. 19. lib. 3. At vtrumque hoc statutū dirigit verba in personam creditoris. Et licet secundū, de quo in d. cap. 18. videatur directum in rem, ex quo adimit fidem articulo, tamen principalis eius dispositio, quæ debet attendi, est directa in personam, vt in eius rubr. in princ. & in fi. in quo refertur primum statutum, & postea extenditur. Præterea dicta statuta propter exclusionem petitionis debiti elapsis sexde-
2 cim annis dicuntur imponere pœnam, & † ideo etiam non ligant forenses, vt per Castr. in l. sequitur. §. si viam. de vsucapion.

Non obstat doctr. Bart. in d. l. cunctos populos. nu. 16. vbi vult, quod quando defectus causatur ex contractu, non ex natura contractus, sed ex aliquo facto extrinseco, puta propter negligentiam, vel moram, tunc attenditur locus petitionis, & iudicij, quia ibi mora commissa est.

Nam respondetur id procedere ita demum, si personæ illæ sint sub illo foro. Verum cum D. Iulius creditor præsupponatur forensis, & lis hæc sit agitata coram A. C. & in Rota, ideo non attendetur statuta, nisi
3 inter Romanos, quo ad decisoria. Præterea † Bart. in d. l. cunctos populos. num. 18. vult, quod quando solutio est destinata in loco certo, attendi debeat statutum illius loci: at solutio hic erat destinata in ciuitate Castelli, vbi debebat fieri æstimatio, & adæquatio de bonis inibi existentibus, quare ex hoc etiam capite cessaret difficultas.

Et hanc opinionem Domini sunt amplexi, præsertim quia alias fuit hoc resolutum in causa Camerinen. & Racanaten. de qua per informantes pro parte D. Iulij.

ALDOBRANDINI.

Gadicen. Canonicatus. Ven. 5. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Simonia non probatur ex correspectiuitate, vt inducat priuationem ipso iure.*

2 *Extrauag. cum detestabile de simon. procedit in simonia reali, non in conuentionali.*

3 *Simonia realis, quæ dicatur.*

DECISIO CDV.

Domini fuerunt cum decisionibus antiquis, quod
1 † ex correspectiuitate, de qua in dubio, non probetur talis simonia, quæ inducat priuationem ipso iure: licet enim hæc impediat, ne requiratur ius resignatario, nihilominus illud remanet penes resignantem
2 per allegata. Non obstat † extrauag. cum detestabile. de simon. quia procedit in simonia reali, non in conuentionali. Cassa. decis. 5. de constit.

Nec obstat effectus subsecutus, quia decisiones al-
3 legatæ procedunt etiam secuto effectu: realem † enim simoniam secundum d. extrauag. intelligunt Domini, quando aliquid datur, vel recipitur: quod cessat in hoc casu, in quo ad plus fit quædam retentio. Quæ intelligentia oritur ex verbis prædictæ extrauag. in ea parte, in qua imponitur pœna excommunicationis, à qua non possint absolui, nisi in mortis articulo, simoniaci, qui hoc crimen committunt, aliquid dando, vel accipiendo, quæ declarat casum, in quo tota illa constitutio loquitur, quapropter, nisi doceat Ioannes de S. Val. Petrum resignantem decessisse ante eius impetrationem, fuit dictum, quod per simoniam huiusmodi non dabat modum vacandi.

SERAPHINI.

Callaguritana Beneficij del Burgo. Veneris, 7. Maij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Præsentatio in causa beneficij facta per legitimum procuratorem post sententiam Metropolitani, est nulla cum attentatis, etiam si lis esset deserta, & paritum sententiæ.*

Et etiam si præsentatio esset facta infra decem dies, quãuis appellatum non fuisset, & nu. 2.

Fallit in eo qui non apparet esse procurator, & nu. 3.

2 *Attentata non reuocantur lite deserta per viam attentatorum: secus per viam nullitatis.*

DECISIO CDVI.

Domini distinxerunt, quod aut post sententiam Metropolitani ille, qui appellauit, erat legitimus
1 procurator, & hoc casu † præsentatio est nulla, & attentata, non obstante, quod postea lis esset deserta, & paritum fuisset sententiæ, quia actus ipse est ipso iure nullus, attenta dispositione clem. 2. vt lit. pend. ideo
2 non potest conualescere. Id autem quod dicitur, † non reuocari attentata lite deserta, est verum per viam attentatorum, secus per viam nullitatis. Idem esset di- 2
cendum, si præsentatio esset facta infra decem dies datos ad appellandum, quamuis appellatum non fuisset, sed hoc non applicatur ad casum nostrum, cum præsentatio fuerit per 23. dies post sententiam.
3 Aut † non constat, quod ille, qui appellauit, esset procurator, & tunc secus, cum defectus mandati semper possit opponi. Francis. in c. non solum. de appellat. in 6. Aym. cons. 108.

Quantum ad processus factos cum Ioanne Gencales, dictum fuit, de iure Didacum non teneri, nisi fuerit coram alijs iudicibus in hac causa productus, ita vt sit pars processus illius causæ.

ALDOBRANDINI.

Pampilonen. Iuris patronatus. Veneris, 16. Martij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio immemorabilis non est necessaria inter compatronos, sed sufficit quadragenaria.*

2 *Compromissum factum in materia iuris patronatus in laicos tanquam arbitros, & arbitratores tenet.*

3 *Consensus episcopi est necessarius, quando agitur de translatione iuris patronatus de vna persona in aliam, etiã in compatronum: secus in declaratione.*

4 *Solennitas in actu requisita ex lapsu tanti temporis, præsumitur adfuisse.*

DECISIO CDVII.

Domini cum præsupposito, quod scripturæ sint in forma probante, concluserũt ius patronatus pro medietate pertinere ad D. Palatij, quia cum vtraque pars fateatur ius patronatus, & agatur inter cõpatronos, non est necessaria probatio immemorabilis præ-
1 scriptionis, cum † in hoc casu si de præscriptione agendum esset, sufficiat præscriptio quadragenaria, vt fuit resolutum coram me superioribus diebus in vna Florentin. iuris patro. Hic autem cõstat medietatem pertinere ad D. Palatij ex sententia arbitrali lata de anno 1481. in qua hoc expresse declaratur, & ex institutione Ioannis de Ascona facta à Vicario Pampilonen. de anno 1517. ac ex literis resignationis Ioan. de Ascona, de anno 1550. in quibus D. Palatij enunciatur patronus pro medietate, & ex consensu Ferdinandi de eodem anno d. resignationi tanquam patronus pro medietate præstito, & ex effectu subsecuto, vt plenè deducitur per informantem per D. Palatij.

Non obstat, quod laudum non teneat, cum vnus arbiter

2 biter effer laicus, quia † cum compromiffum factum
fuerit tanquã in arbitros, & arbitratores, tenet Rom.
confil. 175. de communi Dec. in c. 2. in 2. not. de iudic.
Minus obftat, quod cum videatur agi de trãslatio-
ne iuris patronatus de vna perfona in aliam, fuerit ne-
3 ceffarius † confenfus Epifcopi, et quod translatio fiat
in cõpatronum, iuxta opin. Io. And. in c. ex infinuatio-
ne. de iure patro. quam dicit cõem Roch. de iure patr.
in verb. pro eo quod. nu. 34. de quo confenfu non con-
ftat. Tum quia contrarium latè defendit Lamberti. in
2. part. 1. lib. art. 12. 1. q. princ. Tum ẽt, quia non fumus
in translatione, fed in declaratione, arbitri enim decla-
rant medietatem huius iuris patronatus pertinere ad
3 D. Palatij. Tum & tertio, quia † ex lapfu tanti tẽporis
præfumitur hæc folennitas. Doct. in c. Albericus. de
teftibus. Parif. confil. 104. nu. 45. lib. 1. Aym. de antiq.
tempor. in 3. parte, nu. 28. cum feq. Et cum vltra com-
promiffum laudum fuerit ratificatum in confilio loci
de Eccharim, in omnem euentum teneret in vim pa-
cti. leg. 2. C. commuo. diuid. cum ibi not. & propterea
ceffant, quæ de defectu mandati dicuntur.

ALDOBRANDINI.

In eadem caufa. Veneris, 31. Ian. 1578.

SVMMARIA.

1 *Actus quando fpectat ad vnam perfonam, & ad alias plu-
res fub nomine collectiuo comprehenfas, collectiuum il-
lud conftituit vnam dimidiam, & alia perfona habet
aliam dimidiam.*
2 *Doctrina Hoft. in c. poftulafti. de concef. præben. eft com-
muniter reprobata.*
3 *Ius patronatus pertinens ad parochianos, vt ad fingulos,
dicitur fpectare collectiuè, non fingulariter.*

DECISIO CDVIII.

DOmini tenuerunt, Pampilonen. poffe, & debere
abfolui à petitione D. Palatij, cum fua vox vna
cum aliquibus parochianis conftituat maiorem partẽ.
1 Moti fuerunt, quia † quando actus fpectat ad vnam
perfonam, & ad alios plures fub nomine collectiuo cõ
prehenfas, collectiuum illud conftituit vnam dimidiã,
& alia perfona habet aliam dimidiam. Angel. & Imol.
in l. interdum, in prin. & in l. liber homo. §. Titius. il pri
mo. ff. de hær. inft. Iaf. in l. iuris gentium. §. fin. num. 11.
& 12. ff. de prob. Silu. de benefic. par. 2 q. 17. nu. 14. &
15. Fel. in c. paftoralis. il 1. nu. 9. de refcript. & fic D. Pa-
latij habet vnam vocem, & parochiani aliam. Quo ftã
te fuccedit refolutio alias facta, quod ad conftituendã
maiorem partem, neceffe eft, quod habeat D. Palatij fe
cum maiorem partem parochianorum. Caffad. 2. de iu
re patron. cum alijs tunc allegatis.
Nec obftat doctr. Hoft. in c. poftulafti. de cõc. preb.
2 quia † communiter eft reprobata, vt teftatur Iafon. in
d. l. iuris gentium, §. fi. fub nu. 13. ff. de pact. Fel. in d. c.
paftoralis, in princ. colum. fi. fub d. nu. 8. de refcrip. &
Sylu. vbi fupra.
Non obftat, quod hoc ius patronatus pertineat ad
parochianos, vt ad fingulos, quia efto, quod hoc fit
verum, dicitur tamen fpectare ad fingulos non fingu-
3 lariter, ita quod finguli habeant vnam vocem, † fed
collectiue ita, quod omnes conftituant vnam vocem,
vt bene declarat Ruin. confil. 50. nu. 7. lib. 5.
Nec teftes obftant, quia licet deponant, quod in ci-
uitate Oueten. fuit ita iudicatum, exemplis tamen nõ
eft iudicandum, & illi iudices potuerunt decipi, vltra
quod nihil deponunt de diœcefi Pampilonen. & Regno
Nauarræ, in quo verfamur, cuius cõfuetudinẽ, & quid
in eo obferuetur, iidẽ teftes dicunt penitus ignorare.
Minus obftat, quod redderetur inutilis vox patroni,
tum quia vice verfa aliter interpretando medietas pa-
rochianorum redderetur & ipfa inutilis. Tum etiam,
quia hoc verum non eft; nam præfentatus à patrono
erit præfentatus pro medietate, & tunc intrare pote-
rit gratificatio ordinarij, & derogatio iuris patrona-
tus pro medietate.

ROBVSTERII.

Reatin. Iuris patronatus. Lunæ, 10. Octob. 1572.

SVMMARIA.

1 *Patronus in dubio præfumitur ex priuilegio, & non dota-
tione, vel fundatione.*
2 *Poffeffio immemorabilis eft neceffaria ad conftituendum
ius patronatus.*
3 *Confeffio debet interpretari in fauorem confitentis, vt mi-
nus illi præiudicet, imò debet fuppleri, & adiuuari ex
præfumptionibus iuris, iuxta qualitates perfonarum.*

DECISIO CDIX.

TEnuerunt Domini, quod nifi Octauius probet im-
memorabilem poffeffionem cum qualitatibus re-
quifitis in c. 9. feff. 25. Concil. Trid. in ea parte, in qua
tractat de perfonis potentibus habentibus præfum-
ptionem contra fe non conftat de iure patronatus ex
fundatione, vel dotatione, quia præfumitur, quod Il-
luftr. D. Francifcus Vrfinus, qui dicit fe patronum, fit
dominus & patronus eiufdem loci, in quo confiftit
1 beneficium. Ideo † intrat fufpicio, quod fit patronus
ex priuilegio, vel alias, & non ex fundatione, vel dota-
tione, vt ex iuris difpofitione præfumitur, & in eod.
c. confirmatur. Merito intrat difpofitio illius capituli.
Non obftant plures præfentationes cum inftitutioni-
bus, ac illarũ effectu fubfecuto ab anno 1522. quia ifta
quinquagenaria poffeffio cum iftis præfentationibus
2 effectuatis, non fufficit in iftis dominis loci, nifi † vltra
illas probetur poffeffio immemorabilis, vt expreffe fta-
tuitur in eod. c. 9. Non obftat conceffio Card. Colum-
næ tunc epifcopi Reatin. de anno 1522. in inftrumen-
to inftitutionum, in quo fatetur, quod pleniffimè fibi
conftat de dicto iure patronatus. Nam domini dixe-
3 runt, quod fecundum regulas iuris, † confeffio debet
interpretari in fauorem confitentis, & vt minus illi
præiudicet, imò debet fuppleri, & adiuuari ex præ-
fumptionibus iuris iuxta qualitates perfonarum, &
fic potius eft præfumendum, quod fibi conftiterit de
iure patronatus ex priuilegio, feu confuetudine, vel
præfcriptione, quam ex fundatione, vel dotatione.
Non obftat decif. Mohed. 153. quia loquitur in pof
feffione immemorabili, quæ facit, vt poffeffor poffit
allegare titulum fundationis, & fi fit perfona fufpe-
cta, quia illa præfumptio eft fortior altera de vfurpa-
tione; fed confeffio non inducit hunc effectum, imò
contrarium; nam facit vt femper interpretari debeat
pro confitente. Item hodie illa decif. eft fublata per
d. c. 9. Si tamen probaretur immemorabilis cum iftis
præfentationibus effectuatis quinquaginta annorum,
probatur fufficienter, quod ius patronatus præfuma-
tur ex fundatione, vel dotatione, præfertim, ftante
confeffione prædicta. Ideo videatur, an adfit ifta
immemorabilis.

BLANCHETTI.

Salamantin. Parochialis. Lunæ, vltima Ianuarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Reuocatio in præiudicium reuocantis ftatim fortitur effe-
ctum fuum, fed quo ad alios requiritur intimatio.*
2 *Mandatum fuperueniens negotio nondum expedito opera-
tur ratificationem, fecus in fubftitutione, quæ fit vigore
mandati, quod tunc non erat.*

DECISIO CDX.

FVit per Dominos refolutum, examen effe nullum
ex defectu mandati. Antonius. n. fuit reuocatus, &
eius fubftituti. Didac. aũt erat fubftitutus ab Ant. 19.
Februa-

1 Februarij. Vnde † in præiudicium ipsius reuocantis reuocatio immediatè fuit sortita effectum suum. Fel. in c.ex parte Decani, nu. 19. de rescrip.

Nec obstat, quod in reuocatione legitur, quod notificetur Antonio reuocatio, quia intimatio erat necessaria, vt alijs posset præiudicare, idque de iure intrat, vnde expressum nihil operatur iurib. vulgarib. Nec potest huiusmodi examen validari ex substitutione per Ludouicum de Rybera facta: nam tunc temporis
2 non erat procurator. Licet † enim mandatum superueniens negotio nondum expedito, operetur ratificationem, Felyn. in c. nonnulli, §. sunt & alij, col. 2. ante quartam ampliat. de rescrip. tamen Ludouicus restringit substitutionem ad mandatum, quod asserit se habere, quod tunc temporis non habebat, ex quo non potest substitutio ex mandato superuenienti sustineri. Ias. in l. exigendi. num. 9. versic. & consuluit Rom. C. de procura.

Non obstat, quod Vicarius admittendo Didacum videatur constituisse illum procuratorem ad hanc causam, quia sequeretur, quòd idem met iudicis, & partis vices gessisset. Non obstat, quòd ad instantiam Didaci comparuerit Andreas seu eius procurator, & eundē pariter citarent, quia hæc exceptio potest quandocunque opponi.

ALDOBRANDINI.

Salamantin. Optionis. Veneris, 18. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Optionis natura est, vt successiue vnus post alium, prout quisque anterior est, optet.*
2 *Dictio, quilibet, est distributiua, & efficit vt vnus post alium ordine successiuo admittatur.*
3 *Canonicus quilibet si admittitur ad canonicatum vacantem ex concordia, non distinguendo modum vacandi, ita pariter admittitur ad canonicatum per optionem vacantem.*
4 *Canonico antiquiori quando prouideatur de dignitate, salua optione inter dignitates obtinentes.*
5 *Portionarij regulariter dicuntur non esse de capitulo.*
6 *Capituli appellatione soli canonici comprehenduntur.*
7 *Canonicus quilibet censetur habere facultatem optandi, nisi reperiatur expresse prohibitus.*
8 *Verba interpretari debent secundum subiectam materiā optionis, cui magis conueniunt.*
9 *Distinctio ordinum si non seruetur, ecclesiasticus ordo turbari videtur.*

DECISIO CDXI.

VAcante 9. Febr. 1562. canonicatu in Ecclesia Salamantin. per obitum Petri Ordognez illū optauit Ferdinandus de Anguillem antiquior canonicus, cuius Ferdinandi canonicatum successiue duo optarunt, nempè, Gundisaluus de Pax subsequens antiquior canonicus, & Antonius Axaque antiquior Portionarius, prætendentes ambo onus optandi ad se pertinere.

Nam Innoc. VIII. statuerat, quod in d. Ecclesia ad dignitates assumerentur Canonici, ad canonicatus Portinnarij, ad portiones clerici seruientes in ecclesia. Deinde fuerat inita quædam concordia inter capitulum, & Episcopum, confirmata à Nicolao V. de anno 1454. per quam in d. Ecclesia circa collationem beneficiorum introducuntur duo turni, vnus Episcopi, & alter Capituli, vna enim vice conferre debet Episcopus, alia vice Capitulum, & in turno capituli in 11. cap. d. concordiæ, dicitur, quod vacante canonicatu, cuius collatio, aut prouisio ad capitulum peruenerit, possit canonicorum quilibet optare canonicatum illum, quod si plures concurrerint in optando præferatur qui fuerit antiquior, & de canonicatu per eum vacante prouideat capitulum antiquiori portionario. Sed qui sic optādo canonicatum obtinuerit, non perdat iura antiquitatis suæ, ac si in priori canonicatu maneret.

Vnde prætendebat portionarius, quod vacante canonicatu, si vnus canonicus illum optasset, canonicatum dimissum per canonicum optantem non possit alius canonicus optare, sed immediatè antiquiori portionario deberetur: canonicus verò prætendebat omnes canonicos successiuè vnum post alium optare posse, & portionarium non admittendum, nisi postquam vel omnes canonici optassent, vel optare noluissent. Et propterea dubitaui præsuppositis Apostolis prædictæ concordiæ, ac instrumentis, & testibus pro parte vtriusque partis respectiuè productis, & examinatis circa obseruantiam in optando canonicatum per D. Ferdinandum dimissum, an optare possit d. Gundisaluus de Pax canonicus, an verò facultas hæc optandi pertineat ad Antonium portionarium. Et pluries proposita causa, & plenè discussa, tandem Domini 18. Maij, 1576. censuerunt ius optandi pertinere ad Gūdisaluum canonicum, non autem ad portionarium.

1 Et primo moti fuerunt ex natura † optionis, quæ est, vt successiue vnus post alium, vt quisq; antiquior est, optet, c. fin. de consue. in 6. Rot. decis. 6. de consuet. Curt. consilio 126.

Secundò ex verbis prædicti 11. c. concordiæ. in quo ad canonicatum vacantē vocatur quilibet canonicus,
2 quæ † dictio, quilibet, distributiua est, & efficit, vt cū coniunctim ad vnum canonicatum admitti omnes nō possint, vnus post alium ad canonicatū successiuè per alium præcedentem dimissum, ordine successiuo secundum antiquiorem installationem admittatur. arg. eorum, quæ not. in l. Gallus, §. quidam rectè. ff. de lib. & posthum. Anchar. consil. 27. cum alijs allegatis.

Aut enim vacat canonicatus mediante optione, aut non vacat. Si vacat prout videntur innuere illa verba, sed qui sic optando canonicatum obtinuerit, non perdat iura antiquitatis suæ, ac si in priori canonicatu maneret, quæ superflua viderentur, si mutaretur mediante portione solummodo præbenda, nō autem ca-
3 nonicatus. Ergo † cum ad canonicatum vacantem ex concordia vocetur quilibet canonicus, non distinguēdo modum vacandi, vocabitur etiam quilibet canonicus ad canonicatum vacantem per optionem, glos. in c. cupientes, de elect. in 6. & in c. si propter. de rescrip. in 6. Franc. in c. susceptum, num. 3. de reseruat. in 6. & consequenter benè verificabuntur verba huius capituli. Aut non vacat, & tunc pariter verificabuntur verba concordiæ, quia licet mutetur pluries præbenda, tamē semper est idem canonicatus, quia vacat. Et propterea benè verificabūtur illa verba, & de canonicatu per eum vacante prouideatur portionario antiquiori, de canonicatu. n. qui primo vacabit, benè prouidetur antiquiori portionario, quia vt dictum est, ille solus semper vacat donec dicto portionario fiat prouisio.

Tertiò loco moti fuerūt Domini, maximè propter 10. & 6. c. eiusdem concordiæ. cum enim in 10. c. disponatur, quod vacante dignitate de ea prouideatur antiquiori canonico, & in 12. statuatur, quod vacante dignitate quilibet in dignitate constitutus optare possit,
4 necesse est intelligere 10. cap. quod † de dignitate prouideatur antiquiori canonico salua optione inter dignitates obtinētes. ita debet intelligi, & hoc cap. salua eadem optione inter canonicos. Maximè, quia hoc idē faciendum est in 24. c. dum in eo disponitur, quod vacante dignitate, cui sit annexus canonicatus. de eo prouideatur antiquiori portionario. Nam & hoc cap. à præcedentibus interpretationem recipit, vt intelligatur salua optione inter canonicos.

Quæ oīa etiā ex eo comprobant Domini, quia cum hæc concordia sit facta ad tollendas discordias, tunc vigentes inter Episcopū, & capitulum circa collationē

bene-

5 beneficiorum, & cum † portionarij regulariter non fint de capitulo, c.pen, & ibi gl. in verbo Affyrios. de cler. non refid. vbi Ant. de Butr. nu.8. Abb. nu.9. in fin. idem Abb. in c.1. nu.11. de elect. & in c. cum dilecti, in 1. not. de maior. & obed. c. dilecti. vbi gl.1, poft princ.
6 de excef. prælat. capituli † namque appellatione foli canonici comprehenduntur, Abb. in c. fcriptum, nu.4. de elect. Dec. in c. eam te, in 2, not. de refer. Et fuit etiã dictum in illa Gerunden. anniuerfariorum, 16. Ian. præfentis anni, coram R.P.D. de Graffis, non eft verifimile, quod tunc canonici per d. concordiam voluerint fibi præiudicare, cum quæftio non effet inter ipfos, & portionarios, fed inter Capitulum, & Epifcopũ.

Nec quicquam facit allegata obferuantia pro parte Antonij, quia non probatur, φ vnquam aliquis cano-
7 nicus optare volens fuerit prohibitus, qua † prohibitione ceffante, nec poffeffio, nec ftatus in iftis facultatibus acquiri poteft, Inn. in c. cum ecclefia. num. 5. de cau. pof. & propt. Cyn. in l.1. col.3. de fer. & aqu. & in l.2. col.5. in fi. C. quæ fit lon. confue. Abb. in c. Abbate, num.10. de ver. fig. Franc. in c. fignificante. in 1. not. de appell. & in terminis noftris Fran. poft Gem. in d. c. fi. num.1. & nu.4. in fin. de confuet. in 6.

Sicut nil obftãt illa verba, per eum vacante, in quibus totum fundamẽtum portionarij confiftere videtur. Tum quia, vt dictum eft, fi nõ vacat canonicatus, ceffare videtur obiectũ, tum & fecundo, quia illa verba eam recipiunt interpretationem, quam recipiunt ad capitula eiufdem concordiæ, vt intelligantur, falua optione, vt fupra dictum fuit, maxime, quia hæc interpretatio propriè fubiectæ materiæ optionis conuenit,
8 quo † cafu verba impropriantur, & reftringuntur, vt fecundum fubiectam materiam intelligantur, l. fi ftipulatus. ff. de vfur. l. fi vno. §.1. ff. locat. Bal. in l. a procuratore, C. mand. Alex. conf.60. nu.5. lib.7. Soci. confil.47. nu.6. lib.1. Aym. conf.245. nu.5. Rim. conf.115. nu. 27. lib.1. Et propterea, vt materia fubiecta interpretationem recipiant, intelligenda fint, de falua optione, vt dictum eft, vel interpretanda per eum vacante, id eft, per eum, qui vltimo optauerit.

Quæ interpretatio fuit vifa dominis amplectenda etiam ratione abfurditatis vitandæ, non portionarij inferiores fint melioris conditionis canonicis fuperio-
9 ribus, cum ordo † Ecclefiafticus turbari videatur, fi ordinum diftinctio non feruetur, c. ad hæc. 89. dift. Non etiam obftant illa verba, quod fi plures concurrerint in optando, præferatur antiquior canonicus. Quia id maximè naturæ optionis conuenit. Et potuerunt hæc verba apponi gratia tollendæ difficultatis.

SERAPHINI.

Salamantin. Penfio. 150. Ducatorum. Sabbati 23. Ianuarij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Narratiua affertio eft probanda per eum, qui in ea fe fundat.*
2 *Verba, vt afferis, differunt à verbis. vt afferitur.*
3 *Verbum, forfan, nihil affirmare dicitur.*
4 *Reus in exceptionibus dicitur actor.*

DECISIO CDXII.

Fuit refolutum, onos probandi, quanta penfio ex ducatis 150. fit referuata fuper fructibus thefaurariæ incumbere d. Francifco penfionario in cafu propo-
1 fito, ea potiffimum ratione, quia † hæc eft narratiua, & affertio eiufdem Francifci, ergo per eum eft probanda. per vulga. c.1. vbi Io. Andr. & alij, de lit. contefta. lib.6. Rot. decif.20. de præbend. in nou. Aegid. decif. 303. Parif. conf.49. nu.31, in 4. Aym. confi.68. nu.2. cũ fexcentis fimili, Ad hoc ipfum ponderabant illa verba, vt afferebas, quæ important incumbere impetranti onus probandi talia afferta, vt per Caffad. decif. 4. num. 1. de prob. per Rot. decif. 77. de refcript. in anti-
2 quis. Verba † enim, vt afferis, parti refertorum, & hæc differunt à verbis, vt afferitor, Rot. decif. 60. eod. tit. Confiderabant etiam Domini, quod cum tam fua ipfa penfio, quàm aliæ quæ medietatem fructuum nõ ex-
3 cedere narrantur fub eifdem verbis, vt afferebas, paritormiter comprehendantur, qua ratione Francifcus debet probare non exceffum in alijs, quia cũ non poffit afferri ratio differentiæ inter vnum, & alterum cafum, vna determinatio, &c. & eft vulgatum, cũ hæc recipiant validitatem penfionis, probatio eorum fpectat ad impetrantem, cum maximè in effectu fuo ipfa oratio generalis hunc ipfum cafum, licet nõ in fpecie, implicite tamen, & in genere omnino contineat.

Pro refolutione autem eorum, quæ exemplo dicuntur, dicebant Domini, quod exceptio in cafu de quo agitur, non eft exceptio Alphonfi fi rectè aduertatur, fed eius exceptio eft ipfa pẽfio 150. ducatorum de qua agitur, & eius exiftentia, quæ exceptio fatis per eundem Alphonfum præfupponitur probata, vt in 3. & 4. præfuppofitis. Igitur prædicta penfione ita conftituta, & probata, intrat prædicta narratiua, & affertio Francifci, quòd medietatem fructuum cum alijs non excedat per eundem Francifcum impetrantem probanda, & verificanda per fupra deducta. Et placuit verbum, forfan, omnino referri ad verbum affignatæ, cui eft iũctum, nec poffe falua ratione tecti fermonis referri ad verbum, non excedebant. Et licet exemplo dicatur, φ prædictus Francifcus præcifè non narrauit de alia pen-
3 fione, fed tantum dubitatiue, & per prædictum † verbum forfan, φ nihil affirmat, l. in fubftitutione, cũ ibi not. de vulg. & pup. Alc. conf.25. num.10. lib.1. tamen pro refponfione dicitur, quòd hanc ipfam penfionem confeffus eft, & afferuit, quatenus duret, non excedere medietatem, vt ex literis ipfis in ver. vt afferebas. ponderato, vt fupra probatum eft. Huiufmodi autem penfionis exiftentiam allegauit Alphonfus reus pro excep-
4 tione, & † hanc ipfe probaffe præfupponere videtur tanquam actor in hac exceptione, iuxta l.1. & 2. de except. Vnde vt dixi intrat prædicta confeffio feu affertio Francifci de eiufdem penfionis probatæ non exceffu, quam probare debet per fupradicta.

BLANCHETTI.

Placentin. Archidiaconatus, Ven. 15. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Preferendus femper de iure communi eft ille, qui eft de gremio Ecclefiæ.*
2 *Qualitas principaliter à ftatuto confiderata, illa eft attendenda.*
3 *Prior in ordine, prior etiam in electione preferendus.*
4 *Originarij canonici præferuntur canonico extraneo, ambobus in eadem ecclefia exiftentibus.*

DECISIO CDXIII.

Domini tenuerunt, φ in affequutione Archidiaconatus, de quo agitur, preferatur canonicus extraneus in ecclefia Placentin. originario non canonico.
1 De † iure communi enim femper, qui eft de gremio ecclefię cuicunque preferendus venit. c. nullũ, & c. obi tnm. vbi Turrecrem, & Prepof. 61. dift. glof. in c. cum inter canonicos. vbi Hoft. de elect. Io. Andr. In c. ne pro defectu, eod. tit. cum alijs allegatis. Idque optima ratione, quia propẽfior eft erga Ecclefiam animus, & deuotio illius, qui in ea obtinet beneficium, quam in illius, qui nihil obtinet, quòd quidem licet nõ fit ita de neceffitate, vt in contrarium gefta veniant irritanda, tamen conuenit honeftati, vt predicti Doct. atteftatur vnà cum alijs adductis per fcribentes pro Francifco Parfa, quotum allegationes Dominis placuerimt.

Ab hac autem iuris cõis difpofitione ftatutum non recedit: nam ad dignitates vocat canonicos, quibus nihil

nihil de canonicis institutis obuiat, & in illis vllam aliam requirit qualitatem, & sic etiam. Ad Archidiaconatum de Tusillo expresse vocat canonicum, ex quo clare apparet, quod statutum in mentem prius habuit canonicum, & per consequens qualitatem Ecclesiæ.

Quod etiam consideratur in illis verbis, nec ad aliquam de dictis dignitatibus assumatur, quamdiu in
2 Ecclesia, &c. ex † quibus apparet, illam tanquam præcipuam fuisse consideratam à statuto, & illam esse seruandam. Rebuff. supra pragm. sanct. titu. de collat. in
3 verb. Baccalaureo quãdiu aderat Magister. Quia † qui prior est in ordine, est in electione præferendus, glos. in c. Metropolitano. 63. distinct. cum alijs per ipsum allegatis, præcipue cum subnectat illam clausulam, his igitur circa collationes portionum, canonicatuum, dignitatum, & personatuum secundum æquitatis canonicæ modum taliter ordinatis, ex qua constat, quod æquitati canonicæ voluit conformari, quæ est, quod præferatur existens de gremio alteri de illo non existenti, vt supra dictum fuit.

Non obstant adducta in contrarium. Et Primò allegationibus iuris optimè fuit responsum à scribentib. pro Parsa. Procedunt enim illæ, vbi concurrerẽt originarius, & extraneus non existens de gremio Ecclesiæ.

Quo verò ad considerationes circa statutum, dum vult, quod ad vacantes portiones assumantur seruitores chori de ciuitate, vel diœcesi, in hoc non discrepat à iure communi, quia agitur de beneficiando personam in Ecclesia. Secũdò non potest argui ab ista clausula ad clausulam, nec ad aliquã de dignitatibus, quia in ista dicit quamdiu in Ecclesia reperiretur idoneus, in illa verò dicit de ciuitate, vel diœcesi. Nec quicquã facit clausula, iuxta modum, & ordinem prælibatum,
4 quia † intelligitur, quod in existentibus in Ecclesia præferantur canonici originarij canonico extraneo, sicut seruitor chori de ciuitate, vel diœcesi præferatur seruitori chori extraneo, & ita procedit, & intelligitur decisio facta octaua Ianuarij anni præteriti. Tunc enim capitulum informabat pro interesse suo.

BLANCHETTI.

In eadem causa. Mercurij, 30. Octobris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Filius regulariter sequitur originem patris, non autem matris. Contrarium vide num. 3.*
2 *Filij iura patriæ amittunt, vbi auus alibi constituit domicilium.*
3 *Consuetudines, quod filius sequatur originem patris, non matris, sunt speciales.*

DECISIO CDXIV.

FVit resolutũ tempore vacationis Archidiaconatus, de quo agitur, Doctorẽ Saliuas non fuisse dotatũ qualitatibus requisitis à statuto fundamentali Ecclesiæ Placentin. ita vt debuisset præferri Francisco Parsæ: statutum enim requirit oriundum ex ciuitate, vel diœces. Placent. Saliuas autẽ non potest dici talis, tum
1 † quia filius regulariter sequitur originem patris, non matris. l. assumptio, §. filius, vbi Alber. ff. ad munic. & de incolis. & præcipue ad consequendũ honores. Bart. in l. fi. §. ijdem rescripserunt, nu. 7. ff. eo. tum quia auia recessit à diœces. Placent. & constituit domiciliũ in diœ-
2 cesi Conchen. quo † casu iura patriæ filij amittunt, vt fuit decisum in illa Legionen. coram R. P. D. meo de Grassis, & tradit Alciat. in l. prouinciales. ff. de verbo. obl. Non obstãt consuetudines Placent. Burg. & Calla-
3 gur. diœces. Quia † cũ prædictæ consuetudines sint contra ius commune, quo filius sequatur originem paternam, non maternam, non excedunt fines suos, & non porriguntur ad aliam diœcesim. Paul. de Castr. consil. 310. num. 2. lib. 1. Rimin. consil. 9. num. 27. lib. 1.

BLANCHETTI.

Tuden. Beneficij. Lunæ, 7. Octobris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Citatio nimis vaga ratione locorum est reijcienda.*
2 *Valoris verificatio dicitur esse pars gratiæ.*
3 *Recusans simpliciter comparere non venit amplius citandus.*
4 *Iudici si pars dat licentiam faciendi prout sibi placuerit, non est amplius necessaria citatio.*

DECISIO CDXV.

FVit resolutum, examini testium examinatorũ, extra locum de la Guardia obstare defectum citatio-
1 nis, cum † citatio, cuius copia data fuit, sit nimis vaga ratione locorum, quæ ratio cessat in testibus examinatis in d. loco, si qui sunt, cum esset certum *in illo loco*, quod tenebatur comparere Roderinus, Abb. *in c. fi.* num. 6. de rescr. Nec hoc casu potest considerari talis contumacia ipsius, quæ operetur, vt amplius non esset necessaria citatio cum enim Roderinus non declinet indistinctè iurisdictionem iudicis, sed dicat ipsum esse tantum iudicem eorum, quæ committuntur *in literis* Apostolicis, perinde est ac si recusasset iurisdictionem, nisi si & in quantum de iure teneatur. Cum autem
2 † verificatio valoris sit pars gratiæ, & istius articuli iudex erat episcopus Tud. & in hoc iurisdictio eius reseruata censetur. Et ita non intrat limitatio, quod recusans cõparere amplius non venit citandus late Ga-
3 briel. de citat. conclus. 1. num. 417. Quia † non est simplex recusatio. Dixerunt tamen Domini particulariter videndum, an ex illis verbis, dominatio sua faciat id, quod sibi placuerit, detur talis licentia, quę tollat
4 defectum citationis ad istud examen. Vbi † enim pars talem licentiam dat iudici, non est necessaria amplius citatio ad illum actum, Bald. in l. quando. num. 5. & 6. C. de testibus. Gabriel. vbi supra, nu. 346.

BLANCHETTI.

In eadem causa. Mercurij 16. Octobris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Verba prolata ad vnum effectum non debent extendi ad alium contra mentem, & in damnum proferentis.*
2 *Citatio est de iure naturali, cui renunciari non potest.*

DECISIO CDXVI.

FVit resolutum ex verbis illis, *dominatio sua faciat, quod sibi placuit, per Roderinum prolatis*, nõ esse datam talem licentiam iudici, vt potuerit examen procedere, ipso non citato. Si enim attendatur mens proferentis, illa fuit, non solum non dare facultatem, sed
1 omnino prohibere examen, & verba † prolata ad vnũ effectum non debent extendi ad alium contra mentẽ, & in damnum proferentis. Aym. cons. 21. Si verò attendantur verba, ex illis quamuis pręgnantibus nisi sint expressa, non censetur renunciatum citationi, quę
2 † est de iure naturali, sed his, quę erant de iure positiuo, Rom. cons. 238. nu. 3. & Menoch. de arbitr. q. 13. nu. 4. Nec etiam potest dici contumax, quia stante incertitudine citatio erat inutilis, & eo magis, cum non haberet certum locum, prout fuit pręsuppositũ in prima positione, sed esset ad omnes villas loci de la Guardia, non autem in loco de la Guardia, & alijs locis.

BLANCHETTI.

In eadem causa. Veneris. 12. Aprilis, 1578.

SVMMARIA.

1 *Valor antequam exprimatur, gratia perfecta nõ dicitur.*
2 *Clausula, cum facultate augendi, non operatur vt verus valor habeatur pro expresso, sed est facultatiua, & decis. seq. num. 1.*

DECISIO CDXVII.

DOmini pro maiori parte dixerunt beneficium vacasse per mortem resignantis, prout in fortiori casu fuit decisum in causa Sabinicen. Abbatiæ corã bon.
1 memb. Oradino, 6. Ianuarij, 1570. Nam † cum per regulam de valora vetus valor debeat exprimi, donec exprimatur, gratia non est perfecta, & sic ius remanet penes resignantem, & præcipue cum in hac supplicatione valor fuerit ab initio malè expressus, qui casu donec augeatur, eadem mala expressio remanet, vt per Soc. in l. pecuniam. nu. 10. ff. si cert. pet. cum Dec. ibid. allegato per D. Bisciam.
2 Nec obstat clausula, *cum facultate agendi*, quia † non operatur, vt verus valor habeatur pro expresso, sed est facultatiua, vt si illum voluerit exprimere, possit: & si exprimat, gratia habeatur pro perfecta. Cũ igitur Roderinus non fuerit vsus facultate, & conditioni non satisfecerit, ius nullũ acquisiuit, & sic ius non fuit abdicatum à Didaco, cum resignans in fauorem nullum ius à se abdicet, nisi illud acquiratur resignatario.

Decisionibus in contrarium allegatis placuerunt responsiones D. Bisciæ, & dixerunt illis non obstantibus in allegata causa Sabinic. contrarium fuisse decisum.

BLANCHETTI.

In eadem causa Lunæ 9. Maij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Facultas exprimendi verum valorem, non modo non operatur, vt expressus dicatur verus valor, sed præsupponit verum non expressum: est tamen in facultate exprimendi.*

2 *Resignatio si non est bona, ius non abdicatur a resignante: secus si est bona. & num. seq.*

3 *Gratia dicitur esse perfecta per solam supplicationem, & ius quæsitum resignatario, & abdicatum a resignante.*

DECISIO CDXVIII.

DOmini steterunt in decisis vndecima mensis præteriti ex tunc allegatis. Clarum est. n. quod regula de valore vult, quòd verus valor exprimatur, quo non expresso gratia redditur nulla, & sic ius non abdi-
1 catur à resignante: facultas † autem exprimendi verũ valorem non modo non operatur, vt expressus dicatur verus valor: sed præsupponit verum non expressum: reponit tamen in facultate prouisi, vt ille exprimat in literis, ex quo gratia, redditur conditionalis. l. 1. & 2. ff. de in diem adiec. Non obstant decis. allegatæ.

Prima enim decisio facta in causa Conchin. coram Thanis, vt ipsemet cõpilauit in suis decisionib. nu. 39.
2 expresè dicit, † quod si resignatio non est bona, ius nõ abdicatur à resignãte. Et idem etiam declarat Mohed. 327. Aliæ decisiones procedunt, quando in supplicatione est facta expressio veri valoris, & in literis malè exprimitur, tunc enim, quia per solam supplicationem gratia est perfecta, & ius est quæsitum resignatario,
3 ius † est abdicatum à resignante: secus est, vbi ius non est quæsitum resignatario, & gratia habet implicitum statum nullitatis, eo enim casu ius non abdicatur à resignante, sed status ipsius resignationis pendet, vt si exprimatur in literis verus valor, ius quæratur resignatario: si malus, cum & literæ, & supplicatio laborent eodem morbo, ius remanet penes resignantem. c. si tibi absenti. de præb. in 6. vbi collatio beneficij facta absenti, donec illi consentiat, operatur tantum, ne ordinarius alteri conferre possit, non autem tribuit ius ante acceptationem.

BLANCHETTI.

In eadem causa. Ven. 13. Iunij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio non inducitur per malam expressionem valoris in resignatione.*

2 *Papa non censetur manum apponere super beneficio, in quo verus valor non exprimitur, nisi ad effectum, vt resignatio sequatur.*

DECISIO CDXIX.

FVit resolutum, quod beneficium huiusmodi non fuit taliter affectum sedi Apostolicæ, quod ordinarius de illo non potuerit prouidere per obitum resi-
1 gnantis, cum † enim regula de valore inducat tantum nullitatem gratię, in quo verus valor non exprimitur, non autem vacationem beneficij, per expressionem malam valoris in resignatione non inducitur reseruatio, Abb. in c. inter dilectos. nu. 10. de exces. præla. Cas-
2 sad. de vnio. nu. 10. & 11. Cum † Papa non censeatur apposuisse manum super hoc beneficio, nisi ad effectũ vt resignatio sequatur. Gem. consil. 136. propè fin. qua non secuta, ius nulliter fuit abdicatum à resignante, & beneficium remansit penes ipsum, & non vacauit. Nõ obstat Sarnen. in reg. de infir. q. 33. quia nõ applicatur huic casui. Nam resignans hic simpliciter non resignauit, sed in fauorem, vt fuit resolutum. Secundò, casus Sarnen. est, quando is, qui resignauit, in curia decessit intra viginti dies: hic autem versamur extra hunc casum, & placuerunt Dominis deducta per D. Bisciam.

GRASSI.

Legionen. Cappellaniæ. Lunæ 29. Octob. 1576.

SVMMARIA.

1 *Præsumptio iuris est, quod quis præsumatur habitare in ciuitate, ex qua est ortus.*

2 *Dictio vicinus, in Hispanijs importat idem quod originarius.*

3 *Dictio incola, intelligitur de originarijs, & ciuibus.*

DECISIO CDXX.

DOmini erant in vtraque parte dubij pro Gasparte. Et quo ad primum caput dicebant probari, quod Bernardinus sit originarius loci de Mansilla, & quod ibi exercuit officium, præsertim secundus, tertius, & quartos maximè, quia secũdus & vltimus deponunt etiam de parte Bernardini, quod ibi habitauit, & fuit ibi scriba. Vnde videtur intrare præsumptio iu-
1 ris, ꝙ † quis præsumatur habitare in ciuitate, ex qua est ortos, fuit originale dictum Bart. in l. is potest. nu. 17. de acq. hæred. Corn. cons. 46. nu. 16. Et quamuis Alciat. reg. 2. præsumpt. 15. videatur dubitare de hoc, tamen opin. Bart. videtur sequi simpliciter Ias. in §. rursus, sub nu. 5. de act. qui dicit hanc fuisse opin. Dyn. sequitur etiam Balb. in tract. de præscript. 1. pat. 4. part. in q. 9. vbi allegat Corn. sequitur etiam Guid. Pap. de præsumpt. num. 18.

Et secundum aliquos Dominos consideratio Alciati non videtur obstare, quia si præsumitur quis in ciuitate vnde est, ergo etiam præsumitur esse ex ciuitate in qua degit, tanto magis, quia testes appellant vicinum,
2 quæ † dictio in illis partibus idem importat, ꝙ originarius, vt duo Domini mei Hispani, & qui in Hispanis fuerunt, testati sunt, quo fit vt præsumatur originarius, quia videmus similiter, ꝙ si quis se vocat de Perusio, præsumatur Perusinus originarius, vt per Rim. cõ
3 sil. 427. nu. 64. lib. 3. Et † ꝙ illa dictio incola, intelligatur de originarijs, & ciuibus etiam apparet, quia omnes testes, qui sunt de illo loco, appellantur incole. Et tertius dicit in fine, ꝙ filius Bernardini fuit communiter reputatus inter incolas, ꝙ debet exponi, id est, ciuis & originarius illius loci, nec enim alius sensus conuenit secundum Dominos.

Quo ad secundũ caput licet res nõ ita clara videretur tamẽ pro maiori parte ex plurib. simul iũctis fuit

tentum probari, quod Gaspar fuit natus viuente Bernardino auo, & aliqui Domini dicebant facilè conijci posse ex eius aspectu iunctis dictis aliquorum testiũ. Nam tertius testis ait, Bernardinum obijsse, iam sunt decem vel duodecim anni: quod si est verum, non est dubium, Gasparem fuisse natum ex viuo, qui ex facie non solum 12. sed longè vltra 25. excedit. Addendo quartum testem Petrum Ferdinandez, qui examinatus de anno 1571. dicit, quod ipse testis est ætatis 38. annorum, & quod cognouit Bernardinum per spaciũ decem annorum ante eius obitum, & iste ætatis non potest excedere Gasparem in 10. annis ex eius aspectu. Quæ multum videbantur cõfirmari ex literis ordinarij presbyteratus ipsius Gasparis sub data de an. 1563. quo tempore debebat habeti saltem 15. annor. & hodie ex eadem supputatione haberet 38. annos. Vnde maximè videbatur verisimile Dominis, quod sine dubio Gaspar fuerit natus ante obitum Bernardini per multos annos.

BLANCHETTI.

Legionen. Parochialis. Lunæ 7. Octob. 1577.

SVMMARIA.

1 *Tempus quadrimestre datum patronis laicis, ad præsentandum, incipit a die scientiæ, non autem vacationis.*

2 *Terminus certus vbicunque a lege præfigitur, necesse est, vt præcedat notitia: alias negligentia dari non potest.*

3 *Patrono impedito currit tempus, vbi ipsum ius præsentandi est in controuersia inter ipsos patronos: secus si agatur iudicium inter præsentatos super idoneitate.*

DECISIO CDXXI.

Domini in decisione propositi dubij, an ex lapsu temporis collatio beneficij, de quo agitur, sit deuoluta ad sedem Apostolicam, illius difficultatem restrinxerunt, an à die notitiæ, vel potius vacationis cur-
1 rat tempus patrono ad præsentandum. Et † concordes fuerunt, quod quadrimestre datum patronis laicis ad præsentandum, c. vnico. §. 1. de iure patron. in 6. incipiat à die scientiæ, non autem vacationis, pro qua plures vrgent auctoritates, veluti Host. Aegid. Ioan. And. in c. 2. de supplen. neglig. prælat. Bero. in c. quacunque. num. 4. & c. quoniam, nu. 40. de iure patr. Rebuff. de deuolut. num. 10. in fine, Simonet. de iure patron. q. 35. Et hanc amplexa fuit Rota in vna Barchinonen. Sancti Antonij coram Peregrino de ann. 1553. vel 54. Quæ auctoritates vltra allegatas pro Alphonso maximi fuerunt ponderis apud Dominos, nec ab hac opinione discrepat Abb. in cons. 18. lib. 2. in fin. Et
2 † pro illa videtur esse ratio, quod vbicunque à lege præfigitur certus terminus, necesse est, vt præcedat notitia, cum sine illa negligentia dari non possit. Bart. in l. genero. num. 6. ff. de his, qui no. infam. Abb. in c. nos quidem, & ibi Couar. de testamen.

Non obstant decis. Rot. 38. in antiquis, alias prima de iurepatr. quæ allegat clem. 6. de concess. præb. quia fundatur super vera & præsumpta scientia expectatis.

Minus etiam obstat ratio Lambert. fol. 117. in nou.
3 videlicet, quod † sicut patrono impedito currit tempus, ita & ignoranti, quia non procedit hæc regula in omnibus casibus, sed tantum si duo patroni simul controuertant iu ipsum præsentandi, quod est fauore Ecclesiæ, vt studiu conferuandi ius suum citius liti finem imponant, & ne Ecclesia careat pastore, qui minori temporis spacio fieri poterit: secus autem si iudicium agatur inter præsentatos super idoneitate, vel cũ Episcopo super liberalitate beneficij, Abb. in c. quoniam, nu. 6. & 7. de iure patron. vbi etiam Betu. num. 43. & idem Abb. in c. cum Papæ. nu. 2. eod. tit.

Nec refragatur, quod ius patronatus sit mera gratia, quia gratia hæc est conuersa in ius commune. Gofred. in sum. tit. de iure patron. nu. 12. Et gratia nemo priuari debet absque culpa. Et hæc exceptio allegari potest per Alphonsum, cum ex ea inducatur validitas sui tituli, Cassad. de except. decis. 2.

LANCELLOTTI.

Barchinonen. Præceptoriatum. Die 10. Ianuarij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Possessio capta per tertium lite pendente inter alios dicitur intrusa.*

Et tanto magis, quando tertius habet causam ab eo contra quem lis est mota.

Imoque magis, cum verba mandati, super quo lis pendet, diriguntur ad omnes alios, ad quos de iure pertinere potest.

2 *Possessio non perditur in præiudicium domini per mortem illius, qui nomine ipsius domini possidebat.*

3 *Actus possessorius per 30. annos est sufficiens ad iustificationem mandati de manutenendo.*

4 *Dolus, et culpa non debet ei prodesse, qui est eius inuentor.*

5 *Citatio inualida ob aliquem defectum, probata scientia de tali defectu, legitima redditur.*

6 *Dilatoriæ exceptiones debent peti, & allegari coram iudice a quo.*

DECISIO CDXXII.

Proposita causa Barchionen. Præceptoriatum, an sententia A. C. sit iusta, vel iniusta ita, quod sit danda absolutio, vel potius sit procedendum ad executionem? Domini resoluerunt, mandatum de manu tenendo concessum ab A. C. die 30 Martij, 1576. quamuis relaxatum, 12. Maij ad fauorem D. Bernardini de Palatios generalis ordinis S. Antonij, afficere ipsum D. Mi-
1 chaelem. Quia † cum lis penderet coram eodem A. C. de anno 1574. inter d. Generalẽ, & D. Priorem S. Ioannis Cathaloniæ, possessio capta per Dominum Michaelem est intrusa, vt per Crescen. 142. & 217. Aeg. decis. 769. Maximè cum d. D. Michael de Aleter habeat causam ab eo, contra quem lis mota fuit, & aduersus quẽ fuit petitum mandatum de manutenendo, scil. contra ordinem S. Ioannis, & eius nomine aduersus D. Priorem, ex Bart. in l. creditores. num. 23. C. de pignor. & bene resoluit Ant. de Butr. in c. quia G. nu. 13. de iud. cũ alijs adductis per D. Vincentium pro parte D. Generalis, maximè cum verba mandati dirigantur non solum prædicto priori Generali, sed omnibus alijs, ad quos pertinere, &c. in fauorem D. Præceptoris generalis, tam respectu conferendi dictas Præceptorias, & possessionem ipsarum, & exigendi eleemosynas, & super alijs de quibus in d. mandato.

Moti etiam fuerunt Domini, quia possessio capta vltima Martij per D. Michaelem, seu verius per procuratores ipsius, est turbatiua, & intrusa, cum possessio dictarum Præceptoriarum S. Antonij Barchinon. & Cernara esset penes ordinem S. Antonij, nec vnquam potuit dici vacans, licet Ioannes de Sallouera vltimus illarum possessor nomine religionis decesserit 30. Martij, & sic per vnum diem ante occupationem factam
2 per procuratores D. Michaelis. Nam † isti religiosi manuales habentes istas Præceptorias, nunquam debent eas possidere, sed ordo ipse est, qui possidet, vt per Rebuff. de paci. possess. num. 329. & benè deducit in terminis Achil. decis. 346. alias 11. de re iud. Ex quo Domini inferebant duo.

Primum, quod possessio capta per fratrem Franciscum 12. Aprilis veluti nominatũ à Vicario subrogato in locũ Domini Bernardini de Palatios generalis, fuit legitima, cum ordo S. Antonij sit in possessione dictarũ Præceptoriarũ, vt testes dicunt, & ex instrumentis con-

constat de iurisdictione, & dotatione dictarum Præceptoriarum, & testes dicunt, Ioannē de Saffouera vltimum possessorem habuisse, & possedisse nomine dictæ religionis, vt professum eiusdem ordinis ferè per 40.
3 annos, qui † solus actus, quando adesset sine alijs, est sufficiens ad iustificationem mandati de manutenendo, vt in c. querelam, de elect. & in c. consultationib. de iure patr. gl. no. in c. si verò, eod. tit. vbi Panor. Dec. cons. 129. & 149. Rip. in c. cum Ecclesia, nu. 91. de cau. poss. & propr. Coua. pract. q. c. 14. num. 2. ver. tertium imò, vbi alios citat.

Secundò inferebant Domini, quod facta per D. Gerardum de Alenter, & alijs nomine d. Michaelis die 13 Aprilis fuerunt turbatiua possessionis legitimæ quæsitæ per Io. Franciscū. Non .n. fuit continuatio alicuius possessionis, cum nulla fuerit realis D. Michaeli quæsita possessio, sed tantum fuit instrumentalis, & veluti de præceptorijs ordinis sancti Sepulchri vniti ordini Sancti Ioannis, & sententia lata ad fauorem Francisci Porcitæ de dictis Præceptorijs afficit D. Michaelem, veluti turbantem ordinem Sācti Antonij in possessione pacifica obtenta, & possessio eiusdem Domini Michaelis non est in consideratione ex supra deductis, neque vigore defectus citationis potest irritari, quia fuit facta modo quo fieri potuit, scilicet, ad valuas ecclesię cathedralis, ac in dictis Præceptorijs Barchinen. & de
4 Ceruara, & † licet non contingeret officia diuina celebrari tempore affixionis, cum fuerit ex culpa Domini Michaelis, Domini dicebant non debere ei prodesse; arg. cap. quia frustra, de vsur. cum alijs vulgar. maximè, quia D. Honofrius de Alenter frater, & procurator D. Michaelis habuit notitiā de dictis citationibus, vt constat de actu facto per ipsum die 30. Ianuarij, vbi fatetur habere notitiam de ipsis in requisitione facta
4 Notario, & responsione eiusdem. Ex quo, † quando aliquis adesset defectus ob quem citatio esset inualida, probata tali sciētia, citatio legitima redditur, vt voluit Roman. cons. 410. Marsil. in rubr. de proba. nume. 371. Ruin. cons. 61. num. 33. & cons. 117. nu. 6. lib. 5. per tex. iuncta glo. in clem. causam, de elect. & Rota sæpenumero seruat inchoando litem cum procuratore generali absque eo, quod principalis citetur.

Quæ dicuntur de dilationibus dandis procuratori generali ad dubium consulendum, & quod non de-
6 beat exire prouinciam, Domini † dicebant, quod hæc debuerant saltem allegari coram iudice, à quo emanauit sententia, casu quo essent in aliqua consideratione, arg. l. 2. ff. si quis in ius voca. non ierit. l. si quis ex aliena, ff. de iudic. c. dilectus. de procurat. c. cum dilecti, de dolo & contumac. cum alijs.

Censuræ etiam sunt iustè latæ in personas Ioannis Frācisci, Hieronymi, & aliorum, quia ipsis fuit intimatum mandatum, & in curia reproductum, & seruati termini substantiales, qui non paruerunt realiter, sed verbotenus petēdo terminum iuris, & copia, quæ fuit eis tradita. Quæ Dominis non placebant, cum constat de ipsorum contrauentione, cum Ioannes Xibandi sit collector eleemosynarum, & Franciscus de Kemolonis interuerterit possessionem fratris Francisci captam 12. Aprilis, irruēdo in eos, qui aderant nomine Sancti Antonij, & Hieronymus sit depositarius, & D. Michael sit detentor ceterorum bonorum, & cuiusdam capsæ eleemosynarum. Vnde quousque pareant tanquam filij inobedientiæ, Domini denegarunt absolutionem à dictis censuris.

LANCELLOTTI.

In eadem causa. Die 17. Februarij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Possessio sola sufficit ad obtinendum mandatum de manutenendo.*
2 *Titulum ex possessione præsumitur, cum de eo incidenter quæratur.*
3 *Actor, an reus quis sit, initium causæ inspiciendum est, ex communi.*
4 *Possessio ea dicitur intrusa, vbi reperitur alius ante possidere.*

DECISIO CDXXIII.

PRoposita causa super eisdem, Domini tenuerunt dandam esse declaratoriam, & moderandam inhibitionem ad fauorem D. Bernardini de Palatios. Non obstantibus deductis pro parte Dom. Michaelis. Nam quod D. Bernardinus sit generalis, satis fuit probatum ex testibus in hac causa examinatis, qui deponunt de
1 eius possessione, quod † sufficit ad effectum, & in casu, de quo agitur, argu. text. in c. querelam. de elect. & in c. consultationib. de iure patr. decis. 1. de restit. spol. in nou. & ex tradi. à Couar. pract. q. c. 14. num. 2. Cum
2 † enim de hoc incidenter quæratur, non oportet disputare de titulo, qui ex possessione præsumitur, arg. eorum, quæ de dominiu tradit Bartol. in l. quidam in suo, num. 4. ff. de instit. & substit. Dec. cons. 221. num. 4. Crauet. consil. 157. num. 6. Ceph. consil. 63. nu. 13. lib. 1. Menoch. de recup. possess. remed. 11. nu. 30.

Minus Domini dicebant obstare illud, quod nō potuerit introduci iudicium per D. Generalem cum Priore Cathaloniæ. Nam cum D. Generalis egerit coram A. C. remedio l. diffamari, C. de ingen. & manumiss. committendo causam iactationis, & molestationis, ipse D. Prior dicitur obtinere partes actoris, Præceptor verò
3 generalis vices rei. Nam † ad iudicandum, an quis sit actor vel reus, principium causæ inspicitur, non quòd ex accidenti prior prouocet ad iudicium, vt per glo. in c. ex insinuatione, in glo. 3. de procurat. Dec. in c. cum inter. num. 14. de except. idem in c. ex literis, num. 7. de proba. & in cons. 3. in fi. sicut initium contractus semper attenditur, & eius causa, l. si procuratorem, ff. manda. & in specie circa materiam l. diffamari. tenet Pan. in c. si quis. in 1. not. de for. competen. dicens, quòd debet attendi origo causæ naturalis, non quod accidentaliter contigit, l. qui habebat, ff. de tutel. & per multa fundamenta hanc partem tuetur Alex. consil. 103. vol. 5. & Couar. var. resol. libr. 1. c. 18. nume. 5. & hanc dicit veriorem, & communem Greg. Lup. ad leg. Hispaniæ partitarum, l. 46. tit. 2. part. 3. in verb. *al Iuez del lugar*, & Rota passim seruat. Ex quo Domini firmabant possessionem captam per Dom. Michaelem vltima Martij esse intrusam, & benè applicari, decis. Crescen. 132. & 217. & Aegid. 709. citatæ in decisione per Dominos 13. Ianuarij, 1578. & alia tunc deducta.

Minus etiam obstat illud, quod alias dicebatur, quod si religio possidet, quod nō potuit Franciscus agere nomine proprio. Nam dicebant Domini, quod cum Franciscus habeat titulum, & bonum ius harum præceptoriarum ab habente potestatē, licet egerit nomine proprio, videtur agere nomine Ecclesiæ, vt est decis. in terminis prima. de rest. spol. in nou. Et hic sumus in fortioribus terminis: nam ibi Domini præsupponebant, quod agens non possidebat, sed tantum habebat titulum, & bonum ius: hic autem Franciscus habuit possessionem legitimam captam, 11. Aprilis, cum possessio D.
4 Michaelis fuit intrusa, vt † Domini dixerunt alias in ista causa, existente possessione penes ordinem S. Antonij, vt per Felin. in c. constitutus, nume. 18. de rescrip. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 25. de acqu. possess. Paris. cons. 24. nu. 26. lib. 1. & fuit tentum in terminis, 12. Iunij, anno 1573. coram D. Decano in causa Senen. pontis Arrigi.

Quod Præceptoriæ huiusmodi sint manuales, vel ne, parum refert, stante pro vero prout Domini alias dixerunt, quod possessio nunquam potuit dici vacans, cum sit penes religionem.

ROBVSTERII,

Legionen. Zamoren. Penſionis, Die 19. Octobris. 1577.

SVMMARIA.

1 *Illegitimus diſpenſatus ſuper clericatu, non indiget alia diſpenſatione ſuper illegitimitate,*

2 *Penſio eſt quoddam ius temporale ſeparatum, & formale de per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio. & num. ſeq.*

3 *Præbenda eſt eadem cum beneficio, ſed penſio eſt diuerſa & ſeparata,*

DECISIO CDXXV.

Nihil reſolutum difficultatem facit, quia illegiti-
mus ſecundum opinionem, quam tenet Rota,
non eſt inhabilis ad obtinendum penſionem, niſi ratio-
ne clericatus, ex quo illegitimus non poteſt eſſe cleri-
1 cus, ideo cum † ſit diſpenſatus ſuper clericatu, non in-
diget alia diſpenſatione ſuper illegitimitate, Et hanc
opinionem, vt dixi, ſeruat Rot, vt per Sarnen, in reg. de
annal. q. 21, in fin,

Quo verò ad aliam inhabilitatem ex eo, quod ſit re
ſeruata ſuper beneficio paterno, videbatur aliquibus,
2 ꝙ non eſſet cõſiderabilis, quia † penſio eſt quoddam
ius temporale ſeparatum, & formale de per ſe diſtin-
ctum ab ipſo beneficio. Achil, deciſ. 6. de liti, incip, lite
penden. Vnde non intrat, quod dicitur, quod incapax
totius ſit etiam incapax partis, quia penſio non eſt
pars beneficij, ſed ius quoddam formale, ſed per ſe.

Nec minus quod dicitur de præbenda, quæ de pa-
3 tre in filium non poteſt transire, quia † præbenda eſt
eadem, ſed penſio eſt quædam diuerſa, & ſeparata,

LANCELLOTTI,

Roman. Domorum, Lunæ 3. Iunij, 1577,

SVMMARIA,

1 *Bona expreſsè alienari prohibita non comprehendũtur in generali obligatione bonorum, & quare, & num. ſeq.*

2 *Bona, quæ verisimile eſt, quenquam non fuiſſe in ſpecie obligaturum, non comprehenduntur in generali obligatione bonorum.*

Quod procedit etiam ſi obligatio ſit concepta per verba vniuerſalia. & num. 3. ex communi,

Item etiam quando ageretur de præiudicio ipſius alienantis, & num. 4,

5 *Bona emphyteutica non dicuntur venire in generali obligatione, niſi de illis ſit facta mentio,*

6 *Bona emphyteutica poſſunt pignorari, & veniunt ſub generali hypotheca ex communi, & quare, & nu. ſeq.*

Fallit, vt num. 8.

7 *Translatio bonorum non fit per pignus, ſed remanet in bonis pignorantis,*

8 *Alienationis appellatione latè ſumpto vocabulo venit etiam hypotheca,*

9 *Bona alienari prohibita veniunt in generali obligatione, quando obligans non haberet alia bona, quam alienari prohibita,*

10 *Actori alleganti ſeu fundanti ſe in negatiua, incumbit onus probandi,*

DECISIO CDXXVI.

Domini pro reſolutione præſentis dubitationis fir
marunt infra ſcriptas iuris concluſiones.
1 Prima, quod † in generali obligatione bonorum nõ
cõprehenduntur bona expreſsè alienari prohibita ſub
pœna, iuxta doct. Bart. in l. codicillis §. inſtitutum. nu. 5.
de leg. 2. quẽ ibi ſequitur. Imo, in fi. Alex. in l. ſi cõſtan-
te. nu, 26. ſolut, matrim. & in conſ. 41. nu, 1. vol. 6. & alij
relati per Neguſant, in tractat. de pignor. part. 2. mẽb.
3. num, 42. Lup, in c. per veſtras. fol. 170. col. 1. num. 3.
Grat. reſpon, 54. in princ. volu, 2, Gabriel, de reg. iur,
2 concluſ. 12. nu. 12. Marſil. ſing. 314. nu. 2. Ratio † eſt,
quia in obligatione generali non continentur bona,
quæ veriſimile eſt, quemquam in ſpecie non fuiſſe
obligaturum, iuxta l, obligatione generali. de pigno.
prout non eſt veriſimile, ꝙ quis voluerit obligare bo-
na ſua, per quam obligationem illa deuoluatur. Et
3 † hæc concluſio procedit, etiam ſi obligatio ſit conce-
pta per verba vniuerſalia, vt not, Bart. in d. §. inſtituto,
numero 5. cuius opinio eſt communis, vt latè deducit
Cagn, in l, fi, nu, 255. C, de pact, Neguſ, in d, 2, membr.
nu. 37. Soc, in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum, nu, 4. de re-
bus dub. Pinel, in rubr, C. de rebus credit, par, 1, nume.
47. qui etiam inquit, quod eſt verior opinio, quam ibi
comprobat per plures rationes, & latius ceteris tenet
add. ad Marſil, not. 136. Cur. iun, conſi, 26. nu, 8. verſic.
præterea. Gabr, d. concluſ. 12. num. 38. in quibus locis
4 reprobant dicti Doct. conſil. Dec. 30. Et † hæc opinio
procedit abſque difficultate, quãdo ageretur de præ-
iudicio ipſius obligantis, vt deducit Curt. iun. in d.
verſ. præterea, Grat. d. conſ. 54. nu. 17. Nec intrat cõſil.
Iaſ. 124. nu, 4. lib. 2, quia in caſu ſuo aderant alia verba,
quam vniuerſalia, videlicet, quod bona illa haberen-
tur pro deſcriptis, & confirmatis,

Secunda eſt concluſio ſecundum aliquos ex Domi-
nis, quod in generali obligatione tunc dicuntur venire
5 bona emphyteutica, quando † de illis facta eſt mentio,
puta, quia obligata ſunt omnia bona etiã emphyteu-
tica, ſecundum Gozadin. conſi. 20. in fi. Gab. in d. con-
cluſ. 12. nu. 19. & latè per Bero, conſil. 127. nu. 12. volu.
1. vbi inquit, intelligendos eſſe eos Docto. qui ſimpli-
citer dicunt ſub generali obligatione venire emphy-
teutica,

Tertia eſt concluſio, quod bona emphyteutica ve-
6 niunt ſub generali hypotheca, quia † poſſunt pigno-
rari, iuxta opin. gl. in l. fin. verſi. alijs, C. de iure emph.
quæ eſt communiter approbata, vt dicit ibi Salic. co-
lum, 3. verſi. quæro, an latius. & ibi Iaſ, nu. 78, Crot. in
l. filiusfamilias. §. Diui, n. 92. ff. de leg. primo, Iul. Clar.
de emphyteuſi. q. 18. Suarez de commun. opin. in ver-
ſic. emphyteuſis, nu, 104. Bero. conſi, 127, nu. 1. volu. 1.
Grat. d. reſponſ. 54. nu. 5. Gabr. d. concluſ. 12, num. 17.
& 18. Neguſant. in d. ſecundo membr, num, 28, verſic.
7 ſexto amplia, Afflict. deciſ. 191. Ratio † eſt, quia d. l. fi.
non ſimpliciter prohibet alienationem, ſed prohibet
vt odi ius emphytheuticarium, & illud in aliud tranſ-
ferri; per pignus autem non fit huiuſmodi translatio,
quia remanet in bonis pignorantis. l. pignus. C. de pi-
gnor. & illud non immutat cauſam dominij. l. ſicut. §.
ſi debitor. quib. mod, pign. &c. & ita declarat Salic. in
d. l. fin, & ibi Iaſ. d. nu. 82. Imo, in c. potuit, nu, 15. verſi.
in ea gloſ, col. 7. de locat. Bero. nu. 94. Neguſ. d. memb.
2, num. 29,

Quarta eſt concluſio limitatiua præcedentis, quod
8 † quando prohibetur alienatio latè ſumpto vocabulo,
tunc cenſetur etiam hypotheca prohibita, gl. in l. fi. ver
ſic. vel hypothecam, C. de reb. alien. non alienan. Soci,
conſil. 75. col. 2. verſi. ſed his non obſtantib. vol. 1. Ne-
guſ. in d. 2. membr. nu. 31. & latius in 3, membr. nu. 71.
Barb. in rubr. de reb. eccleſ. non alien. nu. 77. Rebuff,
in tract. de rebus Eccleſ. non alien. in princ.

9 Quinta eſt concluſio, ꝙ † in generali obligatione
veniunt bona alienari prohibita, quando obligans non
haberet alia bona, quam alienari prohibita, ne tunc
reddatur fruſtatoria d. obligatio. Gerand. ſing, 35. Ga-
br. d. cõcl, 12. nu. 4. latè Marſil. in rub. de fideiuſ. q. 27,

Ex prædictis concluſionibus Domini inferebant ad
deciſionem dubij, ꝙ cum iſtæ domus fuerint conceſſæ
in emphyteuſim Bernardino, ſub expreſſo pacto, quòd
nõ poſſit illas quouis modo, quouis quæſito colore alie
nare ſine expreſſa licentia officialium ſocietatis Sancti
Rocchi, alias ꝙ deuoluantur, &c. alienationis latè ſum
pto vocabulo appellatione eſt etiam prohibita illarũ

hypo-

hypotheca, vt in 4. conclu. & propterea, vti bona prohibita sub pœna alienari, non veniunt in generali obligatione facta per D. Bernardinum, etiam si obligatio sit concepta per verba vniuersalia, vt in 1. conclus.

Præterea secundum aliquos Dominos domus etiā non comprehenduntur in d. obligatione, quia in ea non est facta mentio de bonis emphyteuticis, vt in 2. conclus. An autem dictæ domus comprehendantur ex eo, quod Bernardinus non habebat alia bona, vt in
10 5. concl. fuit dictum, † quod actori alleganti seu fundanti se in hac negatiua incumbit onus illam probandi, Ruin. conf. 49. nu. 4. vol. 5. Gabriel. de probat. conclus. 7. nu. 14. Couar. variar. resolut. lib. 3. c. 6. nu. 2. Nisi pro parte societatis adducerentur coniecturæ, quod Dominus Bernardinus non haberet alia bona. Reseruarunt etiam Domini videndum esse, si ex coniecturis præcedentibus, siue subsequentibus d. obligationem Bernardini, constare possit, quod sua intentio fuerit obligare etiam istas domus emphyteuticas.

ALDOBRANDINI.

Pampilonen. Parochialis de Arozaletta. Veneris, 21. Maij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Lusor redditur inhabilis ad beneficium curatum obtinendum, & alijs huiusmodi causis.*
Fallit, nisi recreationis gratia in conuiuio luderet. & n. 4.
2 *Clericus aleator est indignus, cui beneficium conferri debeat, & si est publicus, collatio est ipso iure nulla, si occultus, irritanda.*
Imò nec ratione consuetudinis est excusandus. & nu. 3.
3 *Offensa in illis magis plectibilis est, per quos ad excusandas excusationes in culpis, delinquendi auctoritas vsurpatur.*
4 *Clerico licitum est recreationis gratia in conuiuio ludere.*
5 *Quantitas modica intelligitur secundum conditionem personarum.*
6 *Sacerdos relinquens Missam cœptam sine præuentu patentis molestia, est excommunicatus.*
7 *Exactio importuna eleemosynæ est euitanda in Missa.*
8 *Absolutio dari non potest a sacerdote sub conditione de futuro.*

DECISIO CDXXVI.

Domini dixerūt, Gundisaluum inhabilem esse ad huiusmodi beneficium curatum. Moti fuerunt,
1 quia † testes probant ipsum esse lusorem. 2. 3. 9. 14. qui cum non sit incola loci de Arozaletta, suppleat defectum, quoniam ex hoc possent pati reliqui existentes de illo loco, probant etiam, quod Missa cœpta reliquit altare, & Missam intermisit, primus super quarto, secundus ad 3. interrog. att. addit, sextus ad quartum, septimus super tertio, octauus super quarto, nonus 13. super quarto, 15. super primo, decimusnonus ad primum interrog. Probant similiter, quod nolebat absoluere confitentes, nisi cum conditione, quod sibi offerrent, vt probant omnes fere testes.

Quibus conclusionibus stantibus, & cum præsuppositio, quod agatur de ipso beneficiando, quia adhuc est in controuersia, an præsentatio de ipso facta debeat admitti, cum fuerit ab eius institutione appellatum, Domini habuerunt ipsum pro tali, cui beneficiū
2 curatum conferendum non sit. Clericus † aleator indignus est, cui beneficium conferri debeat, & si est publicus, est ipso iure nulla collatio: si occultus, irritanda, c. inter dilectos, vbi Abb. & alij, de excess. prælat. Nec est ratione consuetudinis excusandus, quia
3 † in illis magis plectibilis est offensa, per quos ad excusandas excusationes in culpis, delinquendi auctoritas vsurpatur, d. c. inter dilectos.

4 Sicut non obstat, quod † clerico licitum sit recreationis gratia in conuiuio ludere, vt tradit non minus per quam maximè doctus Nauar. in Enchir. c. 19. quod saltem ad euitandam inhabilitatem, & repetitionem admittit contra Philipp. Abb. in d. c. inter dilectos. nu. 7. quia testes tollunt hanc difficultatem. Secundus n. dicit, quod est publicum, & notorium, quod multum ludit ad primetam, & alios ludos, & quod sibi in faciem fuit dictum, quod ludebat omnibus noctib. vsq; ad diem, & quod detraxerat filios, & Scholares populi. Tertius Gundisaluus est lusor, & ludit ad primerā, & alios ludos, & vidit eum ludere per plures, & diuersas vices ad primeram magnam quātitatem pecuniarum, & magna resta cum multis, & in pluribus domibus, & hoc est publicum & notorium. Et nonus solitus est ludere, & vidit eum ludere plurib. vicibus vsq; ad quantitatem trium, vel quatuor ducatorum. Cum enim testes dicant eum lusorem, & ludere ad primeram ac magnam quantitatem pecuniarum, & in istis consumere noctes, hæc excedunt fines conuiualis recreationis, & militare videntur plura tradita ab eodē Nauar. in d. c. 19. & per Docto. in d. c. inter dilectos.
5 Modica. n. quantitas intelligitur secundum qualitatem personarum, & talis, quod eam faciliter quis donaret, Ang. in verbo ludus, nu. 5. & ibi Siluest. num. 4. in eorum summ. Imò etiam in ludis permissis non licet, secundum Græcam constitutionem, C. de relig. & sumpt. funer. ludere, nisi solidum vnum, etiam quod quis vel maximè sit diues.
6 Sacerdos † etiam qui sine præuentu patentis molestiæ Missam cœptam relinquit, est excommunicatus, c. nihil, vbi Archidiac. Turrecrem. & Præpos. Summ. Asteo. de defect. in Miss. in prima quæst. c. nullus Episcopus. de consecrat. dist. 1.

Et quæ pro ipsius excusatione deducuntur ob Episcopi excommunicationem latam in non offerentes, non obstant, quia de tali excommunicatione nullibi
7 in actis constat, & † importuna pro visa fuit eleemosynæ exactio in Missa euitanda, vt in Conc. Trid. sess. 22. in decr. de euit. in Miss. Minus obstat allegata dissimulatio. Quia imò nonus testis dicit, quod vltima Dominica mēsis Augusti dimisit omnino Missam cœptam, nec eam perfecit, cum quo videtur concordare decimustertius.

Absoluere etiam parochianos cum illa conditione, quod offerrent, non placet Dominis, quia sub condi-
8 tione de futuro † absolutio dari posse non videtur, Tabien. in verbo absolutio. num. 17. & quia non penitus nequit absolui.

Et quamuis hæc fortasse priuationem ipso iure non inducant, cum tamen non agatur, vt dictum est, do Gundisaluo priuando, sed de eo instituendo, videtur Dominis alius quærendus, qui curam animarum, quę est ars artium, melius exerceat, talis enim exempli parochum populo præficere Dominis non placet.

ALDOBRANDINI.

Abulen. Canonicatus. Veo. 27. Nouemb. 1573.

SVMMARIA.

1 *Familiaritas quo temporis spacio extincta esse dicatur.*
2 *Beneficium non vacat, nisi per obitum obtinētis ius in re.*
3 *Extensio regulæ, de vacantibus per obitum familiarium Cardinalium, etiam quod a familiaritate recesserint, intelligitur secundum terminos eiusdem regulæ.*
4 *Beneficium non vacat per obitum obtinentis ius ad rem ex causa de præterito.*
5 *Distinctio. quæ sit inter ius ad rem ex causa de præterito, & alia iura ad rem, quo casu procedat.*
6 *Regula de non publicandis quo casu locum non habeat.*

7 *Regressus concessio operatur restitutionem tituli, non autem translationem.*
8 *Clausula, tam vigore præsentium, quam antiqui tituli, et in omnibus, & per omnia ac si non resignasset, quomodo intelligantur.*
9 *Regula de regressu non habet locum in regressu purificato post extinctam familiaritatem.*

DECISIO CDXXVII.

Domini distinxerunt materiam in plures difficultates. Quarum prima fuit, an Franciscus tẽpore quo factus fuit locus regressui, desiisset esse familiaris Illustr. Domini Cardinalis. In qua difficultate cum nihil certi in facto habeamus, nihil etiam certi iuris statui potuit, Videbantur † tamen Domini sentire, quod extincta fuerit familiaritas prædicta, si verum est, q. D. Franciscus per 20. annos abfuerit.
1

Secunda fuit, præsupposito, quod eo tempore cessauerit familiaritas, (alioquin res caeteroquin omni dubitatione) an regula tertia habeat locum in iure ad rẽ, an in iure in rem tantummodo. Et Domini dixerunt habere locum in re propter verba clara ipsius regul. ibi,
2 vacans per obitum, cum † beneficium non vacet, nisi per obitum obtinentis ius in re. c. si elect. in 6. Bonifac. in clemen. 1. num. 47. vt lite penden. & rursus ibi, & in quibus, & restrictiuam inducta per illa verba, quo ad beneficia, quæ priori familiaritate durante, dixerunt referendam esse ad vtramque partem alternatiuæ, de qua in extensione prædictæ regulæ. l. nam hoc iure. ff. de vulga. & pupilla. Vitra quod, & si referatur secundum intentionem informantium pro Illustrissimo D. Cardinali solum quo ad vltimam partem prædictæ alternatiuæ, videlicet, quando familiaris transit in familiarem alterius Cardinalis, nihilominus non sequitur, quod regula habeat locum in iure ad rem. Cũ
3 † enim ea loquatur in beneficio vacante per obitum familiariũ Cardinalis, & deinde fiat extensio, vt procedat etiam q̃ à prædicta familiaritate recesserint, ista extensio intelligitur retentis terminis regulæ quo ad beneficia vacantia per eorum obitum. l. sed si manente, ff. de preca, & in simili casu Ayni. conf. 57. nu. 23. & ita videtur etiam tenere Sarnen. in hac reg. q. 24. Cassad. de priuil. decis. 5. nu. 8.

Nec obstat, quod regula secunda sit præambula, & præparatoria regulæ tertiæ, quia licet sit regula præparatoria quo ad quid, cum reseruet beneficia, non tamẽ est inducta ad effectum regulæ tertiæ tantum, ex quo facta fuit non solum intuitu collationis à Papa de cõsensu Cardinalium, sed etiam collationis ab ipso faciendæ. Tum quia in regula tertia reseruantur & dignitates maiores post Pontificales, de quibus tamen nulla fit mentio in reg. 2. Tum etiam, quia in beneficio vacante per obitum familiaris Cardinalis defuncti, quando talis familiaris non transierit in familiam alterius Cardinalis, vt supra, habet regula tertia. Tum etiam quia beneficium est reseruatum, nec tamen eidem locus esse potest. Nec fuit habita in consideratione decisio Fabij allegata, quæ est eadem cum decis. Achil. vltima super hac regula, quia diuersa erat quæstio illius à nostra.

Tertia huic successit difficultas, an saltem prædicta regula haberet locum in iure ad rem ex causa de præterito. In qua fuit etiam conclusum pro negatiua ex
4 eisdem rationib. quia † per obitum obtinẽtis tale ius, quamuis ex causa de præterito, non vacat beneficium,
5 Et in hoc placebant decis. Put. allegatæ. illa enim † distinctio, quæ fit inter ius ad rem ex causa de præterito, & alia iura ad rem, procedunt quo ad alios effectus, nempè ad effectum vt non veniant sub derogationib. & ita loquitur decis. Cassad. allegata, non autem ad effectum, quòd beneficium censeatur per mortem obtinentis tale ius vacare, vel non, de quo nemo dubitat.

Sed quia informantes pro parte eiusdem Illustris. D. Cardinalis contendebant, Franciscum stantibus tot tantisque sibi in hoc beneficio reseruatis, titulum in beneficio, & sic ius in re retinuisse, non autẽ illum transtulisse. Quia illud, quod resignauit, videtur quoddã
6 ius ad eum simili accessui taliter, quod † io eo non habet locum regula de publican. vt per Sarnen. in d. regula. de publi. q. 2. cum alijs pro hac parte allegatis. Propterea quarto loco dubitatum fuit, an hoc verum esset, & conclusum, in resignatarium transiisse verũ titulum, & veram proprietatem beneficij, quod etiã dicebant pluries fuisse resolutum, & signanter 27. Iunij, 1558. in vna Hispalen. canonicatus, coram R. P. D. de Rubeis, quod esse verum demonstrando dicebant ex verbis ipsius resignationis, in quibus canonicatus vacans per talem resignationem confertur. Item qua conceditur regressus per cessum, vel decessum. Item quia est indubitatum, quod sumpto regressu, & stantibus reliquis reseruationibus, si decessisset Bracamontes, beneficium vacasset per eius obitum taliter, quod conferri potuisset. Et lectura ipsius supplicationis videtur tollere hanc difficultatem.

Non obstat, quod in hac resignatione non habeat locum regula de publican. quia non est ex eo, quod resignatarius non habet proprietatem, sed quia cessat ratio regulæ, cum nullus decipiatur, ex quo resignans habet omnem administrationem.

Vltima remansit dubitatio circa clausulas expressas, cum enim Papa concedat Francisco, vt possit regredi ad ius suum in omnibus, & per omnia, ac si resignas-
7 set, videbatur † non translatus, sed redditus titulus Francisco, & consequẽter illum recuperasse cum omnibus suis qualitatibus, cum quibus illum prius habebat. l. filio quem. ff. de lib. & posthum. vbi bene Paul. de Cast. nu. 4. & etiam ibi Ias. multa cumulat. Rui. cõs. 76. nu. 5. lib. 5. ponderando maxime illa verba, in omnibus, & per omnia, perinde ac si resignasset, vt per Rot. in antiq. decis. 290. Et hic intrabant omnia, quę de fictione translatiua dicebantur. In qua etiam dubitatione fuit conclusum contra Illustr. D. Cardinalẽ, tum quia hęc omnia secundum Dominos videbantur cessare stante inhabilitate extremi à quo, cum tempore quo factus fuit locus regressui, iam cessasset familiaritas in Francisco, & sic cum res deuenisset ad eum casum à quo incipere non poterat. Tum etiam, quia negari non potest, quin hęc primi tituli verificatio proficiscatur à noua gratia taliter, quod facto loco regressui, requiritur noua acceptatio beneficij, quę noua gratia tempore, quo eius conditio purificata fuit, reperit Franciscum non familiarem, vnde sequitur, q. Franciscus cõsecutus fuerit ius in re tempore quo desierat esse familiaris, & cõsequenter cessat regula. Et
8 propterea † Domini dicebant, clausulas illas, videlicet *tam vigore præsentium, quam antiqui tituli, & in omnibus, & per omnia, ac si non resignasset*, intelligendas esse ex tunc quando fit locus regressui.

Fuit etiam dictum per aliquos Dominos, quod hę clausulę videntur solitę ingressibus, & quodammodo accessionę, per decis. 5. Februarij, in causa Placẽtin. Et consequenter cum Rota iam resoluerit, regulã nõ
9 † habere locum in regressu purificato post extinctam familiaritatem, vt per Put. decis. alleg. cessat omnis difficultas.

Addebant etiã aliqui, q. cum reseruatio insurgat ex regula tertia, inducatur obligatio quędã respectu Papę conferendę cum consensu Cardinalium, & cum per resignationẽ & recessum à familiaritate extincta fuerit illa obligatio, & Papę remanserit liberatio, non potest non superueniente noua familiaritate intrare illa retractatio, quę est ab aliquibus scribentib. decisa pro Illustr. D. Cardinali. l. bonorũ. ff. rem rat. haberi. Quia tamen materia est multũ exemplaris, & magna moles scripturarũ data fuit Dominis, noluerunt in hoc aliquid

quid firmare, sed dixerunt, quod in sequenti Rota iterum proponerem, & admonerem agentes vtriusq; partis, vt circa hoc insisterent si quid plus scribere volebát.

ALDOBRANDINI.

Burgen. Decimarum de Buxedo. Veneris, 23. Ianuarij 1573.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia restituitur ex iusta causa aduersus præscriptionem quadragenariam.*

2 *Ignorantia iuris communis allegari non potest, secus si de iure speciali, vel ex priuilegio.*

3 *Læsio enormissima non consideratur respectu rei quæ præscribitur, sed respectu totius patrimonij.*

4 *Incorporatio seu erectio parochialis censetur facta sine præiudicio aliarum parochialium.*

DECISIO CDXXVIII.

DOmini dixerunt, fratres non esse restituẽdos, quia & si regula sit pro Ecclesia, quòd ea restituatur aduersus præscriptionem etiam quadragenariam, hæc
1 † tamen regula intelligitur subsistente iusta causa, quæ Dominis hic subesse non videbatur. Si enim monasterium, prętendit restitutionem ex capite ignorantiæ, dicebant, quòd siue ius sibi competat ex priuilegio, siue ex dispositione iuris communis, ignorantia ab eo alle-
2 gari nõ potest, quia † quo ad priuilegium illud in laudis antiquis, de quibus in præsuppositis, enunciatur, & super eo fuit pluries discussum: quo verò ad ius commune, notum est illius ignorãtia prætendi & suffragari non posse. Si verò prętendit hanc restitutioné vti enormissimè læsus, dixerunt talem enormissimam læsionem non probari, ex quo ea non consideratur respectu rei,
3 quæ prescribitur. Nam † eius respectu pręscriptio semper lędit, sed habita consideratione ad totum patrimonium, vt puta quãdo dempta re præscripta parum, aut nihil superest Ecclesiæ contra quam præscriptum fuit, Soc. cons. 266. nu. 24. cum seq. lib. 2. quam opinio. solita est Rota sequi. Ant. August. de restit. in integr. ex quo tollitur etiam illud fundamentum monasterij, dum prætendit habere incorporatam parochialem, ratione cuius prætendit de iure sibi decimas deberi. Quia & si hoc verum esset, intrat nihilominus præscriptio: nec docetur de causa, cur aduersus eam restitui debeat, ex quo vt dictum est, neque ignorantiam allegare potest, & læsio enormissima ab eo non probatur. Dixerunt tamen Domini, quod viderem quo ad parochialem, an probetur, quod vere sit parochialis, & an etiam probetur existentia illius, & quod etiam esset incorporata monasterio de tempore illo antiquo, videlicet, ante annum 1394. Si enim non probatur de illo tempore ex
4 alio capite cessauit difficultas, quia † hæc incorporatio, seu erectio semper censebitur facta sine præiudicio aliarum parochialium, quibus hæ decimæ, vel ex dispositione iuris communis, vel ex antiqua, aut concordia, aut consuetudine, vt monasterio debebantur. Et in omnem euentum dixerunt tolli hoc fundamentum ex prædicta responsione.

SERAPHINI.

Callaguritan. Matrimonij. Lunæ 26. Ianuarij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Matrimonium non dissoluitur per denunciationem ne fieret.*

2 *Matrimonium clandestinum non annullat decretum Concilij Tridentini.*

3 *Concilium non publicatum in aliqua parochia non afficit illos de eadem parochia.*

DECISIO CDXXIX.

FVit resolutũ, quod circumscripto priori matrimonio satis constat de matrimonio inter Mariam de Mecado, & Petrum per testes 5. 7. & 9. qui de eo deponunt contracto per verba de prę́senti. Nec obstat, quòd
1 fuerit denunciatum ne fieret, quia † per hoc nõ dissoluitur. c. ex literis, de matr. contr. con. interd. eccles. Frãc. Marc. decis. 710. 712. 713. lib. 2. Nec obstat Concilij decretum, cum interuenerint presbyter, testes, & licentia.
2 Præterea † illud decretũ non annullat matrimonium, vt fuit decisum coram R. P. D. Gropperio, in vna Sauonen. matrimonij, 21. Aprilis, 1570. Præterea cum nõ fuerit publicatum Conci. de illo tempore in illa paro-
3 chia, † non afficit propter decretum publicationis in eodem appositum, quod per generale decretum Bullæ non est sublatum. Gozad. cons. 72. nu. 10. Bar. in extrau. ad reprimendum, §. non obstantibus, num. 9. & 10. & conuenit obseruantia pęnitentiariæ de dispensat. in 3. & 4. de ignoranter contracto in locis, in quibus non est publicatum Concil. Ideo videndum erit, an prius matrimonium probetur.

SERAPHINI.

In eadem causa, Lunæ, 14. Decembris, 1575.

SVMMARIA.

1 *Verba promitto me non accipere aliam vxorem, iuncta responsione mulieris consentientis, importat matrimonium, ex communi.*

Et eo magis, vbi concurrit tractatus, & alia similia. & num. 2.

3 *Testes concordantes in substantia, licet in forma discordent, probant.*

Fallit tamen, nisi testes se restrinxerint ad verba, dicendo illa fuisse expressa, & formalia verba.

4 *Testis se referens ad id, quod in priori examine deposuerat, an probet.*

DECISIO CDXXX.

FVit resolutum sufficienter probari matrimoniũ, de quo agitur, ex dicto duorũ testium, nempè, Marti-
1 ni Abbatis S. Petri, cum † ex communi sentẽtia Doctorum verba illa, promitto me non accipere aliam vxorem, &c. iuncta responsione mulieris consentientis importãt matrimonium de præsenti. Io. And. Card. Abb. Præposi. in c. ex parte. de sponsal. Ias. in l. actione. nu. 4. de transact. & ibidem Dec. de communi. Præposit. ibidem Alex. cons. 8. nu. 4. Io. Bapt. Ferret. cons. 79. num. 8. Coua. in epit. par. 2. c. 4. §. 1. n. 6. quã opi. tenuit Rot. vt per Caputaq. decis. 63. lib. 1. & licet multi per eundem Couar. allegati & ipsemet teneant contrarium, tamen noluerunt Domini recedere à communi sententia, ma-
2 ximè † in hoc casu, in quo plura concurrunt prout per informãtes, & prę́sertim tractatus per eosdẽ testes probatus, Nat. qui alios cumulat cons. 250. nu. 3. cum alijs.

Difficultas quæ exemplo fit in eo, quod interrogati de verbis formalibus, non conueniant, visa fuit leuis ex rationibus alias consideratis per Dominos in causa Bochomagen. coram D. Sarmiento, 15. Martij. 63. cum isti
3 testes † concordent in substantia, iuxta cons. Gram. 50. num. 42. & 44. inter cons. ciuil.

Nam illa verba, promitto vobis, sunt apta comprehendere illam Mariam. Et ista discordantia est modica, quando testes non se expresè restrinxerãt ad verba, dicendo illa fuisse expressa, & formalia verba. Corn. cons. 172. nu. 7. maximè cum simus in causa matrimoniali, in qua consensus, non autem verborum formalitas attenditur. Nec placuit obiectum, quod exemplo fit contra hoc examen, ex eo, quod se retulerint ad prius examen,
4 quia † sæpius Rot. contrarium firmauit approbando

docu-

doctr. Bart. in l. eos, nu. 6. ad leg. Cornel. de fals. & Alex. & alij in l. legata inutiliter. de legat. 1. & in specie fuit firmatum coram me in vna Toletan. possessionis, 17. Nouembris, 1567.

SERAPHINI.

In eadem causa. Lunæ. 9. Aprilis, 1576.

SVMMARIA.

1 *Libellus criminalis debet in specie facere mentionem de anno, & mense, & alijs qualitatibus.*
Fallit in delicto successiuo. & num. seq.
Item in leuibus delictis.
2 *Delictum successiuum non indiget specificatione anni, & mensis, & aliarum qualitatum.*
3 *Arbitrarium est iudicis, an sit facienda specificatio diei in libello criminali, vel ne.*

DECISIO CDXXXI.

QVo ad primum articulum Domini non curabant de alia maiori specificatione, quia satis explicatur dies, cum dicatur, eo die, quo iuit Vallito-
1 letum. Circa † quartum, & quintum desiderabant omnino specificationem anni & mensis & aliorū qualitatum, iuxta mater. l. libellorum. de accusat. quia magnum crimen articulatur.

Quo ad septimum de inebriatione non curabant de
2 maiori specificatione, quia † est delictum successiuum, Bar. in d. l. libellorum, nu. 16. Alciat. in l. edita. co. 29. C. de eden. & ibi Purpur. no. 52. Roman. conf. 191. nu. 8. Item quia leue videtur delictum, quo casu talis specificatio non requiritur. Alciat. vbi supra, & Purpurat. ibidem versic. sexto in leuibus. per doctrinam Barbat. in l. eis. ff. de accusat.

Similiter quo ad octauum non curabant de maiori specificatione, quia exprimitur mensis & annus, dies autem non est exprimendus, d. l. libellorum. & ibi Bart.
3 Et † quamuis, quando pars petit istant specificationem, sit arbitrarium iudici, an sit facienda. Bart. in l. si quis reos. num. 20. de publi. iud. Boss. tit. de inquisit. nu. 92. Clar. in pract. crimin. q. 1 a. vers. dixi etiam, tamen cum simus in procuratore in curia, quia non potest ita esse informatus, & cum materia sit recens, Domini arbitrabantur sufficere hanc specificationem, vt fuit etiam dictum in vna Auximan. Bonorum. Quo ad nonum articulum continentem concubinatū, cum istud delictum necessario habeat tractum successiuum, existimabant sufficere articulatam specificationem, cum sit specificatus mensis & annus. Quo ad decimum de inimicitia non requiritur maior specificatio: sed si probatio non concludet, erit damnū articulantis. Circa vndecimum desiderabant maiorem specificationem: agitur enim de graui & turpi delicto, nempè lenocinio, &c. Et sic fuit dictum, quod quartus, quintus & vndecimus melius specificentur, reliqui visi sunt satis clari.

BLANCHETTI.

Bononien. Hæreditatis. Lunæ, 28. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Mulier non potest relinquere plus secundo viro, quam eius filia ex primo matrimonio. & num. 6.*
Fallit, si æqualiter relinquit. & num. 8.
2 *Filij iniuria & damni affici non debent nouercalibus delinimentis.*
3 *Statutum potest derogari l. hac edictali. C. de secund. nupt. cum concordantibus.*
4 *Interpretatio in dubio facienda est, vt derogatum legi non censeatur.*
5 *Mulier lucratur dotem ab alio sibi datam, & reddi stipulatam.*
6 *Dispositio l. hac edictali. C. de secund. nup. nō prohibet mulieri testamenti factionem.*
7 *Mulier non prohibetur relinquere plus filijs natis ex secundo matrimonio, quam ex primo.*
8 *Statutum recipit interpretationem passiuam, vt mulier possit relinquere secundo viro, seruata æqualitate a iure decreta.*
9 *Amor paternus filiorum primi coniugij, non debet deterioris effici conditionis ex noui coniugij blanditijs.*
10 *Statuta contrariantia in duobus iuri communi si possunt, semper interpretanda sunt, vt in vno tantum aduersentur.*
11 *Recessus omnis à iure communi est odiosus.*
12 *Statutum potius debet interpretari superfluum, quā quis indebite damnum patiatur.*
13 *Verba apposita ad dirimendas difficultates superflua dici non possunt.*
14 *Derogatio ad l. hac edictali. C. de secund. nupt. non potest inferri ex statuto loquente de præseruatione legitima.*

DECISIO CDXXXII.

CVm fuerit aliàs in rerum natura D. Diana de Putijs, quæ alias sibi cum dote à Ducissa Ferrariæ assignata scutorum 10000. contraxit matrimonium cum magnifico D. Antonio Amerino, ex eoque procreauit filiam feminam nomine Lucretiam, postmodum mortuo d. primo marito contraxit matrimonium cum D. Francisco Capraria cum eadem dote, quem postea instituit hæredē vniuersalem prout in testamento, cuius copia data fuit, relictis D. Lucretiæ eius filiæ, ex primo matrimonio tantum, scutis bis mille pro eo toto, quod petere posset, Defuncta d. D. Diana, D. Lucretia filia non contēta legato præfato egit contra vitricum remedio l. hac edictali. C. de secund. nupt. D. Franciscus aūtē replicabat de statuto ciuitatis Bononiæ, sub titulo de dotibus restituēdis, in §. item dicimus, il a, cuius tenor datus fuit, causa huiusmodi ad curiā deuoluta & mihi commissa, hodie 28. Maij, 1579. propositum in Rota dubium per partes concordatum. An Diana potuerit in eius testamento plus relinquere Francisco secūdo viro, quam Lucretiæ eius filiæ ex priori matrimonio, præsuppositis sanè facti testamento, & statuto prædictis.

In cuius decisione partes statuerunt, Dianam non potuisse plus relinquere secundo viro, quam filiæ ex
1 primo matrimonio. Clara † est enim pro hac parte iuris communis dispositio in l. hac edictali. & in l. penult. §. fin. C. de secund. nup. in §. optimè. in auth. de nupt. quibus si pater, & mater contrauenīant, Rota alias voluit, quòd filia consequeretur legitimam iure naturæ sibi debitam, & reliquum hæreditatis inter filiam & nouercam hæredem institutam diuideretur, Ioa. Paul. decis. 1. licet aliqui Domini voluerint, quòd relictum filiæ adiudicetur hæredi instituto, & reliquum hęreditatis filiæ, Cor. consi. 118. lib. 1. & alij in d. decisione allegati. Et optima quidem ratione hanc æqualitatem
2 seruandam esse lex statuit, ne † nouercalibus delinimentis filij iniuria, & damno afficiantur. l. 4. ff. de inoffic. testam.

Sed quia præsentis controuersiæ fuit statutum Domini illud non obstare dixerunt: iuris enim conclusiones infrascriptas claras admiserunt.
3 Quod † statuto potuit derogari l. hac edictali. & quòd derogatio requiritur expressa, vel saltem, quod verba statuti sint taliter concepta, vt compati non pos-
4 sint cū ipsa lege, vt optimè Bero. q. 119. nu. 5. Et † quod in dubio ea facienda sit interpretatio, vt illi derogatum non censeatur, Soc. iun. consil. 70. nu. 2. lib. 2. vbi dicit, quod ferè omnes Doct. ita concludunt.

Ex quibus cōclusionibus certissimum est, secundam non applicari huic quæstioni, quia derogatio expressa non legitur in statuto, minus etiā constat de tali dispositione, quę aduersetur l. hac edictali. Nā in §. item dicimus,

5 mus. primo statuitur, quod † mulier lucretur dotem si-
bi ab alio datam, & reddi stipulatam. Et hęc refragatur
l. si cum dotem. ff. soluto matrim. l. ex dote. C. de pact.
cum alijs per domin. Tiberium. Datur & eidem facul-
tas testandi de huiusmodi dote, & bonis, & hæc non
6 repugnat l. hac edictali, quia † testamenti factionem
non prohibet. Additur etiam statutum, quod mulier
testari possit, etiam si sit in patria potestate, & in hoc
derogat patriæ potestati, non autem d. legi, quæ soluto
prohibet, ne vxor in testamento quod facere potest ex
bonis & dote sua, plus conferat secũdo viro, quam vni
ex filijs primi matrimonij. Hoc enim solum sibi prohi-
7 bitum reperitur. Et † ideo potest ipsa mulier condere
testamentum, & plus relinquere filijs natis ex secundo
matrimonio, quam filijs primi, Aym. cons. 193. nu. 11.
Dec. cons. 246. cum alijs allegatis, in addi. dummodo
plus nõ relinquat secundo viro, quàm filijs primi ma-
trimonij. Ex quibus verbis cum non derogetur l. hac
edictali. & necessaria derogatio non inferatur, debet
8 statutum † recipere interpretationem passiuam à iure
communi, Alex. in l. 1. §. lex Falcidia. nu. 7. ff. ad legem
Falc. videlicet, vt testari possit in fauorem secundi ma-
riti, seruata tamen æqualitate à iure decreta. arg. l. si
quando. C. de inoffic. testam. & tradit inter recentiores
Cepha. cons. 256. nu. 20. cum seq. lib. 2.

Et ita iudicarunt Domini. Primò, quia statuentes
voluerunt, quod per pactum de lucranda dote nõ pos-
sit nocere filijs primi matrimonij, vt supra in eo statu-
to. vers. saluo. Et non datur ratio, per quam voluerint
illi id permittere, vt faciant in testamẽto. Si quis enim
fauor publicus considerari posset, is magis viget in pri-
mo casu, nam potuissent statuentes fauore matrimonij
dare facultatem paciscendi, vt facilius inuitarentur ad
cõtrahenda matrimonia cum viduis, qui fauor in mu-
liere nupta cessare videtur. Imò cum prospexerint fi-
lijs eo casu, quo minus vigebat periculum, cum mater-
nus amor, illa nondum in potestate mariti constituta,
adhuc vigere præsumi potest, non videtur dicendum,
9 quod † ijsdem voluerint præiudicare tunc temporis,
quando traducta ad domum viri secundi potuit ex
noui coniugis blanditijs primorum filiorum deterior
effici conditio, iuxta d. l. 4. ff. de inoff. test. Ex quo indu-
ceretur, quod ipsi statuentes voluissent se corrigere,
quod non præsumitur, Alciat. in reg. 2. præsumpt. 28.
10 Secundò, quia † quando statuta possunt in duobus
contrariari iuri communi, semper interpretanda sunt
vt in vno tantum aduersentur. Roma. cons. 199. nu. 7.
Statutum autem hoc derogat in duobus iuri commu-
ni, vt supra dictum fuit, non debet ergo ad tertium ca-
sum extendi, vt in fere simili statuto tradit Soc. cons.
110. nu. 3. lib. 3. Sequeretur enim, quod statuentes vno,
& eodem contractu voluerint pari iure patrię potesta-
tis dotandi ius stipulatione, & dotem reddendi prouc-
niens, & filijs ius successionis adimere, quorum fauore
cum eisdem legitimam reseruet, non sunt verba supe-
riora ambigue concepta in eorum odium retorquen-
11 da: odiosus † enim est omnis recessus à iure communi,
vt idem Rom. cons. 448. nu. 2.

Tertiò, cum statuto caueatur, quod marito reserue-
tur pars, quam lucrari debet secundum formam statu-
ti, apparet quod non disponit quando vxor secundum
virum hæredem instituisset. Casus igitur iste tanquam
omissus remanet sub dispositione iuris communis.

Non obstant allegata pro D. Francisco, quæ, cum
conclusiones iuris per ipsos allegatæ fuerint receptæ,
ad vnicum fundamentum reduci posse videntur, vide-
licet, quod derogatio existentiæ filiorum in clausula,
non obstante quod talis mulier, &c. & præseruatio
legitimæ filijs in alia clausula, dum tamen ipsis libe-
ris, &c. essent superflua.

Quia responderetur primò, quod potius ferendum est
12 † aliqua verba non solum, sed etiam totum statutum
esse superfluum, ne quis indebite damnum patiatur
gl. & Doct. in l. fi. §. in computatione. vbi Paul. de Cast.
ff. de iure deliber. & de communi vltra allegatos per
scribentes pro D. Lucretia testatur Dec. cons. 37. nu. 70.
vers. præterea. & plures congerit Ruin. in l. Gallus. §. si
filiam. nu. 178. ff. de liber. & posthum.

Secundò tollebant difficultatem, quia potuisset du-
bitari, an mulier ab alio dotata, qui sibi dotẽ reddi sti-
pulatus fuisset, vel filiafamilias potuisset testari, etiam
quòd habuisset filios ex quocunque matrimonio, ideo
statuentes, qui hanc testamenti factionem cõcesserunt
tali mulieri, voluerunt tollere hanc difficultatem, vt
etiamsi liberos habeat, possit condere testamentum, &
13 ita verba non stant otiose, quę † cum ad dirimẽdas dif-
ficultates apponantur, superflua dici non possunt, l. 1. §.
ego puto. ff. de ædil. edict. l. non solent. ff. de reg. iur.

Quo verò ad alia verba, dum tamen idem aliqui ex
Dominis dixerunt, quod apposita fuerint ad maiorem
declarationem, & ita præsumendum esse: nam cum
scilicet statuentes decreuissent, quod inter filios pri-
morum matrimoniorum & vltimum virum dos ęqua-
liter diuideretur, potuisset probabiliter dubitari, an
muliere decedente testata dos esset diuidenda? Et sta-
tuentes voluerint quod sufficiat filijs relinquere legi-
timam, & marito portionem statutariam. Et hoc forte
fieri potuit, quia quando mulier habet alia bona vl-
tra dotem, etiam virtute huius statuti, tenetur de illis
relinquere legitimam filijs, vt in illis, legitima totius
dotis, & eius augmenti, & aliorum bonorum: marito
autem præseruatur tantum lucrum partis dotis, &
eius augmenti. Quare nimirum si eo casu, quo mulier
habet alia bona præter dotalia, statutum voluit, vt ex
dote plus relinquere cogatur marito quàm filijs præ-
cedentium matrimoniorum, cum is nihil cõsequi pos-
sit in alijs bonis vxoris non dotalibus, in quibus filij
habent ius legitimæ.

Alij autem senserunt, præseruationem legitimæ non
intelligi tantum de portione debita iure naturæ, sed
etiã de debita ex dispositione iuris positiui, ex eo quòd
statutum non simpliciter loquitur secundum formam
iuris, sed immediate annectit formam statutorum. Et
14 in omnem † euentum omnes in eo conuenerunt, quòd
ex hac clausula non potest inferri derogatio, ad l. hac
edictali. Nam cum ius ascendentium non fuerit reser-
uatum ad effectum derogandi dict. legis, idem erit di-
cendum de iure filiorum & descendentium, cum sint
positi in eadem oratione, & conceptione verborum.

ALDOBRANDINI.

Roman. Donationis de Massis. Mercurij,
27. Marcij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Conditio voluntaria dicitur ea, quæ non est necessaria.*
2 *Conditio voluntaria debet adimpleri in forma specifica.*
3 *Etiam quod matrimonia contrahendo adijcitur. & nu. 3.*
4 *Conditio voluntaria habetur pro impleta, quando stat per eum, cuius interest, conditionem non adimplere.*
Fallit tamen, quando in euentum non purificatæ conditionis est facta particularis promissio.
Item fallit, quando apposita fuit cõditio pendens à voluntate contrahentis. & nu. 5.
Hanc sublimita, nisi adsint verba importantia arbitrarium boni viri.
Item fallit, nisi constet de mente, quod cõditio vere adimpleatur. & nu. 6.
7 *Ratio mentina non inspicitur in conditionibus voluntarijs.*
8 *Argumentum, si disponens fuisset interrogatus, ita respondisset, quo casu non procedat.*

DE-

DECISIO CDXXXIII.

DOmini concluserant, fratres donatores non posse
cogi ad præstandum consensum, nec cōditionem
propterea habēdam esse pro adimpleta, quia huiusmo-
di conditio cum non esset necessaria ad huiusmodi do-
nationes, nec ad effectum, quòd donata bona donata-
1 rijs quæri possent, † remansit mere voluntaria, Bar. in
l. Gallus. §. & quid si tantum, col. 1. ff. de lib. & posthu.
2 quæ † voluntaria conditio debet adimpleri in forma
specifica, l. qui hæredi. l. Mæuius. ff. de cond. & demon.
Bar. in d. l. Gallus. §. & quid si tantum. col. 1. vbi Bal. &
Imo. col. 2. vers. in eadem gl. Cast. nu. 7. Ias. num. 27. &
28. Soc. latissimè in l. 1. col. 14. vers. octauo notabiliter.
ff. de vulg. & pupil. & cons. 259. col. 2. nu. 3. vers. aliquā-
do & secundo. lib. 2. & ita raditer sunt adimplendæ,
prout conceptæ sunt & formaliter, & specifice, vt ver-
ba sonant. Ana. post cons. Fig. 22. num. 3. Soc. iun. cons.
102. num. 36. & 37. lib. 1. & cons. 108. nu. 41. lib. 2. quæ
3 conditio † hoc casu tenet, etiam quòd matrimonio cō-
trahendo adijciatur, quia non tractatur de pœna vel
damno, sed de lucro, vt per Fel. in c. 1. nu. 15. de sponsal.
Aym. post alios ab ipso relatos, cons. 8. num. 1.

Non obstat, quòd quādo stat per eum, cuius interest
conditionem non adimpleri, huiusmodi cōditio habe-
4 tur pro impleta. Quia † id non procedit, quando in
euentum non purificationis conditionis est facta parti-
cularis prouisio, vt dicitur, sin autem ad fauorem eo-
rum, qui vxorem de consensu omnium fratrum, &
matris duxerit, Cuma. cons. 38. Dec. in l. 1. sub nu. 1. C.
5 de inst. & subst. Item † non procedit quando fuit appo-
sita conditio pendens à voluntate contrahentis, vt fuit
factum in hoc casu, vt per Alex. & Ias. in l. centesimis. §.
1. de verb. oblig. Dec. in l. iure ciuili, in fi. ff. de reg. iur.
quòd bene fieri potuit. l. cum ab eo. §. 1. & ibi glo. ff. de
contrahen. empt. Et licet hæc limitatio sublimitetur, vt
non procedat, quando huiusmodi cōditio fuit adiecta
per verba importantia arbitrium boni viri, tamen talis
sublimitatio hic nō applicatur, quia nullum adest ver-
6 bum importans arbitrium boni viri. Non † procedit
etiam quando constat de mente, quòd illa conditio
vere adimpleatur, vt constat in hoc casu. Dec. in d. l. iu-
re ciuili, nu. 2. ff. de reg. iur.

Non obstant auctoritates in contrarium allegatæ,
quia omnes procedunt in dispositione statuti, non in
contractibus sub conditione voluntaria celebratis, quæ
est adimplēda, vt dictum est in forma specifica. In qui-
7 bus voluntarijs † conditionalibus non inspicimus ra-
tionem mentionam, Soc. in l. 1. nu. 18. in prin. vers. & ad
8 istas rationes. ff. de vulg. & pup. Et hoc † casu non pro-
cedit argumentum, si disponens fuisset interrogatus,
ita respondisset, nec potest extendi etiam ad casum si-
milem. Dec. cons. 89. col. pen. nu. 3. allegatus in contra-
rium Cur. iun. cons. 176. nu. 4. cum seq. lib. 3.

RVBEI.

Bononiensis de Solimeis. Veneris, 8. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Notarius non cogitur habere notos cōtrahentes ante con-*
fectionem instrumenti, sed sufficit qualibet notitia ex
assertione ipsorum se esse tales.
Imo nec etiam testes. & nu. seq.
2 *Testes non coguntur cognoscere testatorem ante actum te-*
standi, sed sufficit cognitio illa, qua habetur per aspe-
ctum ipsius testatoris in ipso actu testandi.

DECISIO CDXXXIV.

IN causa Bonon. de Solimeis dubitatum fuit, an de
iure requiratur, & sit necesse, quòd Notarius & te-
stes cognoscant testatorem, ita quod alias testamētum
in scriptis conditum sit nullum. Et die Veneris prima
præsentis mensis Martij 1577. proposui causam, & quo
ad difficultatem de Notario, Domini fuerunt concor-
1 des, quod nō sit necesse, notarium † habere notos con-
trahentes ante confectionem instrumenti, sed satis esse,
quod habeat notitiam eo modo quo potest, videndo
personas ipsorum asserentium se tales. Bal. in rub. C. de
fide instrum. nu. 10. & seq. Rum. cons. 189. nu. 17. vol. 1.

Quo verò ad testes nō potuit capi resolutio propter
diuersitatem opinionum. Et quia nōnulli ex Dominis
non viderant causam, & ideo die Veneris 8. eiusdem,
iterum proposita causa, fuit tentum etiam respectu te-
2 stium non esse necessarium, quod † ante actum testandi
testes debeant cognoscere ipsum testatorem, sed suffi-
cere, ad hoc, vt testamentum sustineatur, cognitionem
illam, quæ resultat per aspectum ipsius testatoris in
ipso actu testandi, quia tex. in l. si non speciali. C. de te-
stam. aliud non requirit, & sicut expressit de alijs so-
lennitatibus, ita etiam expressisset de ista. Et pro funda-
mento decisionis placuerunt Dominis auctoritates, &
rationes adductæ per informantes pro Bernardino, in
eorum informationibus, & memorialibus & fuit alle-
gata doctr. Bart. in l. 2. §. item Labeo, num. 4. ff. de aqua
plu. arcen. vbi loquitur de cognitione per visum.

Non obstant auctoritates allegatæ in contrarium,
Signor. Ias. Bero. & Ferd. Vasq. quia quo ad hoc loquū-
tur sine lege. Vnde erubescimus cum sine lege loqui-
mur. l. illam. de collat.

Similiter rationibus fundatis super suspicione frau-
dis, quæ potest committi in suppositione personæ, bene
fuit responsum per informantes pro Bernardino, quo-
rum responsio placuit Dominis. Et ita fuit conclusum
per maiorem partem Dominorum.

BLANCHETTI.

Pampilonen. Beneficij de Sos. Die Lunæ, 27.
Octobris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Veritas in beneficialibus præualet opinioni, & sufficit rem*
ita se habere tempore, quo iudex procedit, licet existen-
tiam ignoret.
2 *Conditio existentiæ, & cognitionis quæ sit.*
3 *Conditio de futuro non data certa scientia actus, sustineri*
non debet.
4 *Probationes arbitrariæ possunt suppleri, & dicuntur factæ*
in tempore etiam eo elapso.
Fallit, nisi iudex ad eas se retulerit in sententia.

DECISIO CDXXXV.

FVit per Dominos resolutum sententiam A. C. esse
satis sufficienter iustificatam: licet enim ex testibus
examinatis pro verificatione Breuis excessus valoris
beneficij scutorum 24. non esset probatus, prout fuit
resolutum 17. Maij 1577. tamen ex testibus examina-
tis in iudicio liquidationis satis iustificatur, & proba-
tur d. excessus. Non obstat doctrina Bar. in l. multum
1 interest. nu. 4. ff. de condit. & demonst. quia † in benefi-
cialibus veritas præualet opinioni, & sufficit rem ita se
habere tempore, quo iudex procedit, licet existentiam
ipse ignoret. Ægid. decis. 359. Rot. in nou. decis. 166. &
in antiq. decis. 171. Felyn. in c. sollicitatus, nu. 12. de re-
script. Rom. sing. 13. Curt. iun. cons. 63. nu. 11.

Non obstat, quòd fuerit eidem cōditionaliter attri-
2 buta iurisdictio, quia † hæc est conditio existentiæ, non
autem cognitionis, Card. in c. fin. in vlt. gl. de præsump.
& ibi Felyn. nu. 35. Bal. in l. non dubium, num. 13. C. de
legib. Et cum sit expressa per verbum præsentis tempo-
ris, & non futuri, non inducit proprie cōditionem, ita
3 † vt non data certa scientia, actus sustineri non debeat,
l. cum ad præsens. ff. si cer. pet. Præterea cum iudici ali-
4 qualiter constiterit de eo excessu, & † probationes sint
arbi-

arbitrariæ, possunt suppleri, & dicuntur factæ in tem-
pore etiam tempore elapso, argumeoto eorum, quæ
tradit Dec. in auth. si quis in aliquo, C. de eden. Præci-
puè cum ad illas iudex se non retulerit in sententia,
Achil. de re iudic. decis. 3.

Vltimò non obstat, quòd testes examinati io hoc iu-
dicio liquidationis non faciant fidem in negotio prin-
cipali, quia cum fuerint inducti ad probandum perce-
ptionem fructuum, & liquidandos illos, necesse erat,
quòd probarent valorem. Dixerunt tamen videndum,
an constet, quod fructus huius beneficij consistant in
distributionibus quotidianis.

RVBEI.

Cremonensis Pensionis. Mercurij 27. Nouemb. 1577.

SVMMARIA.

1 *Probatio semiplena super valore quo casu sufficiat.*
2 *Gratia, perinde valere, tollit defectum dispensationis.*

DECISIO CDXXXVI.

DVbium fuit, an gratia sit sufficienter iustificata in
casu, & ad effectum, de quo agitur, in quo licet
informantes pro parte illustris. Cardinalis institerunt
tãtum super defectu clericatus Hendimij, Domini ta-
meo generaliter respõdeotes ad dub. die Mercurij 27.
Nouemb. 1577, sentiebant, gratiam esse iustificatam ex
depositionibus testium, quatum copia data fuit. Et in
primis respectu valoris expressi, quòd non excedit ad
summam 1500. ducat. auri de camera, secundum com-
munem æstimationem, probatur ex 6.7.9. & 11. teste,
qui clare super hoc & concludenter deponunt, præser-
1 tim super primo articulo, cum † sufficiat semiplena
probatio, Ægid. decis. 683. Secũdo verò quo ad ætatem
Hendimij, gratia est iustificata ex octauo teste à 24. in-
terrog. vbi deponit se vidisse de anno 1541. &c. & super
tertio articulo, vbi deponit de publica voce, & fama, &
ex quarto teste à 25. interrogatorio, iuncto quinto teste
super eodem 25. interrogatorio, & super tertio articu-
lo, in quo etiam deponit de publica voce, & fama. Si-
militer quòd Iacobus Gadius esset Magister generalis
ordinis Humiliatorum, & quòd Sebastianus de Ferra-
rijs esset Præpositus Ecclesiæ Cathedralis Cremonen.
Dixerunt Domini probatum esse ex testibus vltimo
loco examinatis in curia, prout in copia, quæ data fuit
Dominis.

Postremò quod clericatum Hendimij iustificatur
2 narratiua, stante gratia, *perinde valere*, † de qua in
actis, quæ tollit defectum dispensationis factæ à Vica-
rio Cremonen. in fauorem eiusdem.

Neque obstat consideratio informantium pro parte
Illustr. Cardinalis, quòd in dicta gratia, *perinde valere*
dicatur, quòd fuerit prouisum, vel prouideri cõcessum
ipsi Hendimio, & tamẽ gratia resignationis huius præ-
posituræ est longè post datam ipsius, *perinde valere*, &
per cõsequens narratiua illa videbatur falsa. Quoniam
responderunt Domini præsumendum esse pro bona
expeditione literarum, quæ erant expeditæ sub data
currenti, & per consequens narratiua *perinde valere*,
sustineatur ex eo, quia potuit procedere alia supplica-
tio istius resignationis, prout in rei veritate apparebant
hæc omnia ex originali supplicatione Dominis ostensa
absque eo, quod sit necessarium, illam apud acta pro-
ducere. Super quibus tamen omnibus si illustris. D.
Cardinalem voluerit particulariter audiri, dixerunt
Domini esse audiendum.

ROBVSTERII.

Albanen. Solutionis debitorum, alias Donationis.
Veneris, 23. & 30. Maij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Traditio alteri facta, non præiudicat donationi, in qua ad-
sit amplissima hypotheca.*
2 *Res donata ante donationem hypothecata, potest à credi-
toribus auocari, donec eis fuerit satisfactum.
Intellige tamen, vt nu. 5.*
3 *Portionis appellatio intelligitur de ea, qua pleno iure ad
aliquem spectat.*
4 *Res transit cum sua causa & onere suo,*
5 *Creditores non possunt auocare rem donatam, nisi compa-
ruerint, & probauerint fraudem donantis.*
6 *Fraudem à se donando commissam difficile est probare.*

DECISIO CDXXXVII.

PRincipaliter fuit actum de satisfactione debitorũ
D. Christophori, in quo fuit constituta regula pro
Illustr. D. Cardinali donatario, quòd regulariter ipse
non teneatur ad satisfaciendum de boois Albani credi-
toribus d. D. Christophori, nisi illi sint cum hypotheca,
& ante donationem factam, quia perfecta donatio cõ-
ditionem non recipit, & alien per alierum non potest
fieri iniqua cooditio, & qui prior est in tempore, potior
est in iure. Et tantò magis, cum in donatione adsit am-
1 plissima hypotheca, quo † casu traditio alteri facta nõ
est, quo ad hoc, alicuius momenti, l. qui balenum, l. po-
tior, ff. qui pot. in pigno. habeant, cum alijs per Gabr.
de empt. & vend. conclus. 2. nu. 35. vers. octauo limita.
Vnde cessant, quæ pro parte D. Christophori dicuntur
de traditinne tam in facto, quàm in iure, vt hic bene
per informantes D. Cardinalis.

Ad illa verò debita, quæ fueruot contracta ante do-
nationem cũ hypotheca tali, quæ capiat rem donatam,
bene tenetur D. Cardinalis, licet fuerit sibi postea facta
donatio, & secuta sit traditio, quia vigore hypothecæ
anterioris posset à se auocari res donata pro obserua-
tione contractus præcedentis, quo vsque esset illi satis-
factum de interesse, quod ascendit ad summam illius
2 crediti anterioris, & sic † sequitur idem effectus, Oldr.
cons. 154. num. 4. cum alijs per Tiraq. de retract. con-
uent. § 3. gl. 1. nu. 4. & Ant. Gabriel. ibidem nu. 29. vers.
tertio limita. Et isto respectu, hoc est, quo ad anteriora
credita cum tali hypotheca, quæ comprehendat Alba-
num, bene intrat, quod dicitur pro parte D. Christo-
phori, quòd in sequẽti donatione, dum dicitur de por-
3 tione sua ciuitatis Albani, est † intelligenda de illa por-
tione sua, quæ pleno iure spectabat ad eũ, vt post alios
cumulat Aym. cons. 144. nu. 9. non autem de illa rata,
quæ actione hypothecaria auferri poterat ab eo, l. om-
4 nes actiones, §. nõ videtur. de reg. iur. Res † enim tran-
sit cum causa, & onere suo, vt post Pau. & alios consi-
derat Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ. num. 53. ver. &
pro ista opinione, de coost. & in c. nouit, num. 13. in fi.
vers. sed contra istam. de iudic. Ias. in l. qui Romæ, §.
Flauius, nu. 14. de verb. obl. Non auteoi applicatur ista
ratio ad debita postea cõtracta ex supra deductis. Imò,
vt dicebant Domini, non reperitur iure cautum, vt si
donans soluat debitum, possit agere cõtra donatarium
5 rei particularis. Et licet quandoque † creditores pos-
sint auocare à donatario particulari rem donatam, vt
post alios Abb. cons. 162. nu. 2. in fi. cum seq. lib. 2. Guid.
Pap. decis. 105. Dec. cons. 235. nu. 6. vers. 6. tamen id vi-
dendum esset, si creditores compararent & probareot
fraudem donantis, & alia requisita, vt videntur præ-
supponere Doct. citati, & tradit Rip. loc. cum M. Fer-
6 rarien. nu. 160. cum seq. Nam † difficile videbatur qui-
busdam, quòd D. Christophorus possit allegare frau-
dem in his à se commissam fuisse, iuxta not. per Ro-
tam in antiq. de testam. decis. 8. Vnus tamen ex Domi-
nis tenebat, quòd non est necessario probatio fraudis in
ista reuocatoria à creditoribus intentata, de quo tamen
cum opus fuerit, agetur. An autem hic adsint debita
præcedentia, aut sequentia sint contracta in extinctio-
nem precedentium, & actiones sint cessæ, & intrent su-
pra deducta, esset ad partem videndum præsupposita
clara serie facti, quia partes multa dicunt, & fingunt,
quæ

quæ non leguntur in scripturis datis, præcipuè quo ad domum dohanæ, & creditum D. Lælij Vrsini, nam alia io pluribus bene euacuantur in memoriali Bisciæ, quo ad collocationem dotis super grano, Domini dixerunt non esse faciendam super illu.

SERAPHINI.

Meliten. Præcedentiæ. Veneris, 5. Decembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Actus factus præsentibus partibus præsumitur rite, & recte factus.*
2 *Actus vnius non sufficit pro iustificatione consuetudinis.*
3 *Consuetudo nō inducitur ex actuum varietate, nisi eorum certa, & determinata causa probetur.*
4 *Sententia habens tractatum successiuum, & cōtinuatum, continuo dicitur grauare.*
5 *Præsumptio pro sentētia potissimum oritur ex acquiescentia partis, quæ postea elidatur ex contradictione.*
6 *Præsumptio iuris specialis non habet locum aduersus claram probationem sumptam ex iure communi.*
7 *Arbitrarium est iudici, an sententia sit de antiquo, vel ne.*
8 *Præsumptio, quæ oritur ex antiquitate facile eliditur per contradictionem.*

DECISIO CDXXVIII.

FVit dubitatum, an sentētia lata de anno 1532. in fauorem venerabilis linguæ Aragoniæ esset iustificata, vel saltem pro ea esset præsumendum. Et quantum ad caput iustificationis, qoia illud poterat intelligi dupliciter tam respectu rititudiois, quam respectu rectitudinis. Quantum ad rititudinem aliquibus ex Dominis placebat attēta dispositione capituli primi, de concil. & iudic. ponderando dicti capituli summarium & rationem generaliter in eo positam, quod facile pro ri-
1 titudine præsumi posset, maximè † cum totum negotium gestum sit partibus præsentibus ad not. per Inno. in c. cum in iure peritus. de off. de leg. Rot. decis. 301. in nou. cum alijs cumulatis per Gabriel. de sent. concl. 5. num. 16. Et licet appellatum fuerit, tamen postea causa fuit deserta ob non prosecutionem appellationis. Sed respectu rectitudiois, & iustitiæ d. sententiæ, Domini pro maiori parte censuerunt, sententiam non esse iustificatā, nam ex actis illius iudicij cum nulla extent, nulla potest desumi iustificatio: ex ijs verò iuribus quę producta fuerunt hic in curia per partes, & quę percutiunt tempus ante sententiam, oon posse elici iustificationem sufficientem, cum enim intentio prædictæ venerabilis linguæ sit probare alternatam præcedentiam, scilicet, vt Pillerij, seu Baiuliui antiquiores præcedant recentioribus, vtique talis intentio ex actis productis non probatur, cum non solum sit probandum aliquandu Drappeium præcessisse Admiratum, sed etiā quòd ille Drappetius erat prius creatus Admirato. Et ideo Dominis non placebat id, quòd pro parte venerabilis linguæ Aragoniæ io suis vltimis memorialibus petebatur, nempè vt separatim viderentur iura pro eius parte facientia, quia cum seotentia velit vt seruetur ordo antiquitatis, vtiq; ex prædictis iuribus nihil omnino colligi potest, quòd præcedētiam boc modo qualificatam probet. Nam licet in facto alias per Dominos firmiter dicator, quòd de anno 1475. adest quoddā vestigium
2 alternatæ præcedentiæ, tamen † quia est vnicus actus, non sufficit pro iustificatione consuetudinis prætensæ, ad not. per Bal. in rub. C. quæ sit long. consuet. io 2. q. Bart. in l. quib. pen. col. vers. quæro iuxta hoc. de legib. & cū ex scripturis per producti per venerabilem linguam Italiæ appareat de pluribus actibus in eius fauorem, vtiq; ex his quæ varie seruata leguntur, non inducitur
3 consuetudo, nisi † huius varietatis certa & determinata causa probaretur. Bart. in l. 2. in prin. fol. mat. cum alijs deductis per Aym. cons. 69. nu. 5. Dec. cons. 11. num. 12. Quantum verò ad secundam dubij partem, an pro d. sententia sit præsumendum, fuit similiter dictum, quod quamuis reg. sit pro lingua Aragoniæ, ex his quę tradit Gabr. tit. de sent. concl. 5. per tot. tamen ex multis concurrentibus in casu, de quo agitur, non poterat locum habere huiusmodi præsumptio, & primo propter stylum Rotæ non habemus talem præsumptiuam iustificationem, nisi in sententijs valde antiquis, puta 100. annorum, & in quibus clara est obseruātia. Nec ob id, quòd exemplo dicitur, hic non agi de executione d.
4 sententiæ, quia † cum habeat tractum successiuum, & continuatum, continuo grauat, & quotidie mandatur executioni, & si repelleremus linguam Italiæ, vtique sententiam exequeremur.

Secundò, cessare præsumptionem ex eo, quod toties
5 fuit reclamatum & protestatum, vnde † cum præsumptio, quæ facit pro sententia, potissimum oriatur ex acquiescentia partis, vt tradunt Doct. in c. quoniam contra. de probat. ea satis ex contradictione videtur elidi.

Tertiò consideratum fuit, nullum casum accidisse in insula Melitæ post annum 1532. ex quo possit dici scripturas, per commissarios de ordine consilij visas, fuisse deperditas, & ideo pręsumptio hæc non potest fundari in dictis scripturis, cum iam eas partes exhibuerint hic in curia, quod si velimus eam fundare in eo, quòd testes potuerint deponere, vnque in immensum hęc pręsumptio erit extendenda, & mirum quod in re tam graui, si fuissent examinati testes, quod agentes pro venerabili lingua Aragoniæ non procurassent eorum dicta in scripturis redigi ad perpetuam rei probationem, cum ex stabilimento hoc facere permissum sit.

Quartò nō esse habendam rationem huius præsumptionis ex eo, quòd in cōtrarium adest pro parte venerabilis linguæ Italiæ dispositio iuris communis, & generalis præcedentiæ per alias linguas obseruatæ secundum ordinem c. 1. de baiuliuis. ex quib. Rota alias resoluit, linguam Italiæ habere fundatam intentionem,
6 & † ideo non esse locum præsumptioni iuris specialis aduersus claram probationem sumptam ex iure communi, Bal. in c. sicut. in fi. de re iud. Imo. in l. si quis cum aliter. col. fi. de verb. obl. cum alijs cumulatis per Gabr. d. concl. 5. nu. 15. Neque obstare sententiæ prædictę an-
7 tiquitatem, quia, † an sententia sit de antiquo, est arbitrarium, prout ex communi Dd. sententia tradit Gabr.
8 eod. tit. concl. 4. nu. 40. Præsumptio † autem, quę ex antiquitate oritur, facilè eliditur per contradictionem, velun fuit resolutum coram me in vna Tudertio. Bonorum, die 23. Maij, 1569. Non obstat transitus in rem iudicatam, quia in Rota non attenditur, vt supra dictum est, nisi constet de iostitia, & si sententia fuit iniusta, non transiuit in iudicatum, & insuper fuit oppositum de oullitate. Non obstat etiam obseruantia subsecuta, quia non fuit pacifica, sed pluribus contradictionibus, & protestationibus interrupta, prout ex actibus deductis pro lingua Italię colligitur, ex quibus per maiorem partem Dominorum conclusum fuit, pręsumptionem allegatam non sufficere. Si tamen super istis velit venerabilis lingua Aragonię audiri, iterum Domini mandarunt, vt audiatur.

SERAPHINI.

Caualicen. Bonorum. Lunę, 7. Maij, 1571.

SVMMARIA.

1 *Administratio bonorum si est data tutori, pupillo non cōpetit remedium c. redintegranda, etiam si non adsit auctoritas iudicis: secus si non est data. & nu. 3.*
2 *Auctoritas iudicis in bonis pupilli non requiritur respectu translationis possessionis.*

DECISIO CDXXXIX.

DOmini votarunt cū distinctione, aut legitime constat de tutela tutorū, qui interuenerunt in trāsactione,

1 actione, nec † non de decreta eis administratione. Iuxta doctrinam Bal. in l. si infanti. q. 7. C. de iure deliber. Soc. cons. 153. num. 2. lib. 2. Put. decis. 427. lib. 1. Et tunc tenuerunt non competere D. Ioachimo, remedium c. redintegrandæ. Licet non adsit auctoritas iudicis, cum
2 † ea non requiratur respectu translationis pensionis, ad not. per Alex. in l. possessionem, ff. de acq. poss. nu. 2. Et ita tenuit alias tota, vt refert Put. decis. 277. incipien. minor alienauerat. lib. 3. Achil. decis. 1. de redintegrat.
3 Si verò † non constat de decreta administratione, tenuerunt competere huiusmodi remedium. Hoc enim casu non transferri possessionem, maxime in pupillo, censuerunt per allegata. Ideo erit in facto videndum, an legitime constet de decreta administratione.

ALDOBRANDINI.

Roman. Resciss. concordiæ. Lunæ 12. Ianuarij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Transactio rescindi non potest ex causa enormissimæ læsionis, nisi restitutis acceptis.*
2 *Supplementi pretij electio pertinet ad emptorem, non autem ad venditorem.*
3 *Iuramentum excludere dicitur remedium l. 2. C. de rescinden. vend.*
4 *Verba, quouis modo, comprehendunt omnem modum per quem indirecte contractui non stetur.*

DECISIO CDXL.

Domini concluserunt Illustriss. & Reuer. P. D. Iulium non esse audiendum, nisi restitutis acceptis
1 vigore trāsactionis, in qua † dicit se fuisse enormissime læsum. Et hoc tam ex dispositione iuris communis, quam vigore pacti, de quo in d. transactione vigore iuris communis, propter l. si diuersa. C. de transact. Affl. decis. 220. num. 4. Gram. decis. 66. nu. 66. Paris. cons. 96. num. 112. lib. 1. Et ita alias fuit resolutum coram R. D. meo Robuster. in vna Tirasonen. decimarum. in qua etiam Domini denegarunt remissoriam ad probādam enormissimam læsionem, eo quia pars accepta non restituebat.

Nec ob. quod non agat R. P. D. Iulius ad rescissio-
2 nem, cum tantum petat suppleri pretium, quia † huiusmodi electio supplementi ad ipsum nō pertinet, sed ad Illustr. D. Iacobum, l. 2. C. de rescinden. vend. c. cum dilecti, de empt. & vend. Et propterea Bald. in d. l. 2. nu. 1 [illegible] hoc beneficium rei. Vltra quod in omnem [illegible] petens huiusmodi supplementum vere non stat contractui, ex quo in cōtractu de certo pretio conuentum est, vt bene declarat Couar. in c. quamuis. in 3. par. §. 4. nu. 8. Alioqui, vt animaduertit Pinel. ad d. l. 2. in 3. par. c. 1. nu. 5. si vera esset huiusmodi assertio, falsa
3 esset communis illa conclusio, quod † iuramentum excludat remed. d. l. 2. quòd etiam est de mente Cagnol. in d. l. 2. nu. 96. vigore pacti, quia verba illius visa fuerunt Dominis satis clara, propter illa verba vniuersalia, & generalia, *aut contra eam quouis modo venire*. Negari enim non potest, quin Illustr. D. Iulius aliquo modo veniat contra d. transactionem dicendo se fuisse in ea enormissime læsum, & petens supplementum pretij. Et rursus ibi, *vel quomodolibet opponendo*. ex quibus
4 tolli videtur omnis difficultas. Hæc † enim verba omnem modum etiam per quem indirecte cōtractui non stetur, comprehendunt, glo. in cap. vt inquisitionis, §. prohibemus, de hæret. in 6. Rebuff. ad concord. in form. mand. de prouid. ver. aliam quamcunque.

ROBVSTERII.

Ferratien. Prætensionum. Venetis 19. Decembris. 1578.

SVMMARIA.

1 *Identitatem allegans probare tenetur, quæ non præsumitur.*
2 *Pluralitas præsumitur contra eum qui probare tenetur, non autem identitas.*
3 *Identitas non probatur ex sola assertione vnius partis.*
4 *Probatio identitatis in genere non sufficit, sed in specie, & super certa causa debet restringi.*
5 *Literæ probant contra recipientem, & penes se retinentem, & producentem.*
6 *Concordia re integra extinguitur per contrarium dissensum vtriusque compositoris.*
7 *Dispositio qualibet restringitur ad suam causam.*
8 *Literæ non disponere, sed enunciare dicuntur.*
9 *Confessio non concludens de necessitate interpretatur pro confitente.*

DECISIO CDXLI.

Qvoniam agentes pro Serenissimo Do. Alphonso Duce Ferrariæ opposuerunt contra Illustrissimum D. Aloysium Card. Fratrem de quadam promulgatione D. Federici Capellari continente plura capitula, vt dicebatur inter ipsos compositores cōcordata, dubitaui hodie in relationibus stante concordia de eligendo duos compositores electione subsecuta, vt electorum acceptatione, literis Domini Bisciæ promulgatione concordatorum per Dominum Capellatum facta, quorum omnium copia in necessarijs detur, an in capitulis promulgatis dicatur concordatum per Dominos compositores? Et resolutum Dominis non con- 2
stare, quòd in capitulis promulgatis concordauerint compositores. Primò quia is, qui dicit, ambo compositores concordare in ijs eisdem capitulis promulgatis,
1 debet † probare hanc identitatem capitulorum, alias nihil agit. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tutel. Declarant Bar. Imo. & alij per Cor. cons. 144. nu. 11. cum seq. lib. 4. Aym. cons. 112. num. 5. & 6. Nam in materia probationum, quæ debet necessario concludere præsumimus
2 † pluralitatem contra illum qui probare tenetur, & Bar. alij per Rui. cons. 46. nu. 16. in quarto, Ale. cons. 119. nu. 3. vers. ergo ad hoc, lib. 1. Neq; huiusmodi identitas probatur ex assertione dicti Capellati, vnà cum allega-
3 tis adminiculis. Nam † sola assertione vnius compositoris sine dubio non probatur, c. pendentiam, de offic. deleg. Rot. eo. tit. decis. 4. & 7. Paul. de Cast. & alij per Thom. Ferrat. cautel. vltima. Paris. cons. 85. nu. 29. cum seq. lib. 3. Et multo minus hic, cum sit facta tempore, quo dictus Biscia tunc non potuit propter absentiam concordare. l. fin. C. de fide instru. & iure hast. fiscal. lib. 10. l. si donationis. & ibi Ang. ante fin. C. de donat. notatur in auth. si quis in aliquo. C. de eden. Et adminicula considerata præsertim per D. Corasium nō percutiunt identitatem huiusmodi capitulorum, sed tantum in genere quædam capitula, non magis ista quàm alia. Et cum ius probationis consistat in certa causa, hoc est, in
4 qualitate horum capitulorum, non sufficit † probatio in genere, seu per diuersa media, quorum quodlibet necessario nō infert ad id, de quo agitur, Bal. in l. actor. nu. 3. C. de probatio. Aret. in c. licet causam. nu. 15. eod. tit. Corn. cons. 186. col. penult. vers. vnde applicando. lib. 3. Alex. cons. 100. nu. 3. vers. nec prædictis obstat. lib. 1. Præsertim cum D. Biscia literis d. Card. capitula fuissent alterata. Erat igitur probandum vtrumque, scilicet fuisse concordatum, & specie in istis capitulis promulgatis, l. 1. §. ait prætor. vbi Bart. ff. ne quid in flum. public. Idem Bar. cons. 149. communi Soccigrani. in 3. dub. cum alijs per Ale. d. cons. 100. nu. 3. cons. 119. nu. 3. vers. ergo ad hoc vt dicatur. lib. 1.

Secūdò principaliter monebat Dominos, quòd nec etiā de facto, nec in genere appareat, cōpositores fuisse con-

concordes inter se in aliquibus capitulis ab eis promulgandis, immo totum contrarium, vt constare dice-
5 bant ex omnibus literis Bisciæ, quæ † contra recipientem, & penes se retinentem, & demum producentem procul dubio probant. l. cum filiusfamilias. ad Maced. clem. 1. de procur. cum alijs per Aym. conf. 201. num. 6. in secundo. Apertè enim hæc literæ cantant, quòd si vnquam cōpositores in aliquibus ab eis capitulis promulgandis concordarunt, id non durauit, vt ibi. *V. S. mi tornò à dire che non intendeua hauer fatto niente*, & sic cum ante promulgationem res esset integra, concor-
6 dia † illa fuit extincta per cōtrarium dissensum vtriusque compositoris, l. quæque, de solut. cum alijs per Batbat. conf. 47. col. 6. in secundo. Et non dicitur concordatum, quòd non durauit. l. non videtur. de acquir. poss. l. qui sic, de solut. Et quòd in hac re postea gessit Biscia, id fuit ad effectum concordiæ promulgandæ, non à compositoribus, sed ab ipsis met partibus, & præsertim à Domino Duce, vt ibi, *Io ho hauuto sempre mira che la concordia vscisse di mano di S. A.* Et in alijs locis hic per informantes Cardinalis ponderatis. Ideo tanquam gestum extra causam compositionis, à compositoribus promulgandæ, non est attendendum: qua-
7 libet † enim dispositio restringitur ad suam causam, Bal. Salyc. & alij per Fel. in c. cum offici, de præscr. Aym. conf. 3. num. 15. & ad finem & effectum ad quem dirigitur. c. illud, & ibi But. & alij, & de præsumpt. cum alijs per Bal. in l. ad probationem, C. locati, Rimin. conf. 172. num. 20. cum seq. Et tanto minus egrediuntur finem, & effectum concordiæ Ducis, quia literæ hæ non emanarunt à principali, sed à compositore, & vt
8 plurimum † non disponunt, sed enunciant, vt post alios deducit Dec. in l. 2. nu. 63. cum seq. C. de eden. Crot. in tract. de testibus. par. 7. num. 276. & 280. & quasi si attenduntur termini, c. licet, de procur. in sexto, quibus innituntur alij informantes. Ex electione alterius compositoris, hoc est, Serenissimi Ducis, apparet de mutatione voluntatis, vt per gloss. in verbo, quamdiu, in d. c. licet.

Non obstat, quòd pro nunc circumscribitur effectus concordiæ, de qua in puncto. Quia id verum est respectu validitatis promulgationis, & expresse protestantur informantes Domini Ducis, sed non respectu finis concordiæ & causæ vti à compositoribus promulgandæ. Dubium enim non potest dimidi a suo fine & causa, & merito, vbi ambæ partes super his informant. Nō obstat, quòd Biscia in suis literis dicit, *sono stato sempre fermo reputandoli suoi*. Quia verum si confessio prin-
9 cipalis de necessitate concluderet, alioquin † interpretatur pro confitente, l. hoc. C. vnde leg. cum alijs per Aym. conf. 157. num. 9. Multò minus concludit ista, quæ est facta à tertio compositore, vt supra dictum est, Nam solum concludit, quod eas penes se instas reputauit, & semper hanc tenuit sententiam, quod essent iustæ, non autem vt super eis pronunciaret. Præsertim cum ex eisdem literis appareat, quod semper fuit huius intentionis, vt concordia prouenirent à manibus Domini Ducis, & quod non transmittit, nisi ea, quæ sibi visa sunt consona menti Domini Ducis. Et sic non Capellati, subdens, *& però potra S. A. accetare la remissione*, & hæc bene quadrant cum alijs ponderationibus factis ab informantibus Domini Cardinalis.

Neque placebat, quòd dicitur hic esse plures concordias: nam cum appareat de reuocatione Capellati & de remissione in Dominum Ducem, illa prima concordia per dissensum vtriusque compositoris euanuit, vt supra deductum est, Vltimò non obstant literæ vltimo loco productę. Quoniam illæ affirmant magis hanc eandem sententiam, vt benè deducit hic idem Dominus Biscia, cuius dicta placuerunt Reuerend. Dominis meis, die 19. Nouemb. 1578.

BRAVI.

Salamantin. Parochialis de Caiates, 1. Decemb. 1578.

SVMMARIA.

1 *Exceptio à regula ita debet interpretari vt minus lædat ius commune quam fieri possit.*
2 *Exceptio ad præseruandum facta, dicitur esse fauorabilis.*
3 *Verba in dubio sunt intelligenda stare demonstratiuè, non limitatiuè, nec restrictiuè.*
4 *Collatio de iure reseruatur successori episcopo.*
5 *Interpretatio in dubio facienda est contra patronum ex priuilegio.*
6 *Præsentatio facta lite pendente cum alio præsentato non valet.*

DECISIO CDXLII.

PRoposita causa parochialis de Gaiates Salamantin. diœcesis, prima Decemb. 1578. super dubio, an præsentatio in fauorem Garsiæ de Buica per Excellentiss. Ducem de Alua sit canonizanda? Et Domini dixerunt non esse locum canonizationi, moti ex eo, quia indultum fel. rec. Pij Quinti excepit menses concessos ordinarijs per regulas Cancellariæ reseruatorias octo mensium, vt ipsis ordinarij sua auctoritate valeant prouidere, nec ad id priuilegium extenditur. Et cum inter menses reseruatos ordinarijs sit mensis Septemb. ergo indultum non potuit capere eius vacationē, cum dicto mense vacauerit, etiam si sedes episcopalis de eodem tempore vacet. Hæc enim interpretatio sumenda est,
1 † quia per istam exceptionem ita intellectam minus læditur ius commune, & ita late debet interpretari, vt illud minus corrigat, ad gl. in verbo, numerandum, in c. statutum, de præb. lib. 6. Alex. in l. si constaore. nu. 5. vbi Ias. nu. 173. ff. sol. matrim. Aym. de antiq. tempor. 4. par. princ. nu. 4. idem conf. 135. Tiraq. de retract. io præ-
2 fat. nu. 59. Tum etiam fuerunt moti Domini, quia † illa exceptio solum facta est ad præseruandum, iuxta gl. in c. cum olim, de consuetud. quam sequitur Fel. in c. causam quæ, nu. 10. de rescr. Ias. in l. quo minus. q. 11. ff. de flumin. Tiraq. de iud. in reb. exig. vers. si non solum Princeps rem. Quia ius qualecunque sit, competit ei de iure. Ergo debet attendi, argu. l. si proprietarius, ff. de damno infecto. Et dicebant Domini dictum indultum solum capere illa beneficia, quæ priuatiuè ad ipsius Pontificis collationem pertinet, non autem quæ cumulatiuè cum ordinario, & talem fuisse Pontificis intentionem ex d. exceptione Domini iudicabant.

Nec obstant verba illa, *de quibus ipsi ordinarij*, quia suscipienda sunt stare non limitatiue, nec restrictiue,
3 sed † potius demonstratiue, prout in dubio sunt intelligenda, Bar. in l. centurio. nu. 31. ff. de vulga. idem in l. cum pater, §. mense, num. 8. ff. de lega. 2. Alex. conf. 1. vol. 1. Dec. conf. 324. num. 3. cum alijs citatis per Paris. conf. 4. nu. 36. vol. 4. Aliter enim intelligendo innumera possent multiplicari inconuenientia, quod episcopo absente, infirmo, vel ignorante, D. Dux, posset præsentare, quod deuium à ratione & mense concedenos existimandum est.

Neque obstat, quòd cum sedes vacaret de mense Septembris, & sic collatio pertinens ad Papam, quia
4 cum hæc † collatio de iure reseruetur successori episcopo, c. illa. vbi omnes. ne sede vacan. Pauin. de potest. c. sede vacan. quæst. 1. par. 2. Papa idem voluit præseruando iura ordinario in quatuor mensibus per regulam concessam, per quod tamen non ligantur eius manus, cum sit ordinarius ordinariorum. Et hæc coadiu-
5 uantur, quia † in dubio desumēda est interpretatio contra patronum ex priuilegio, cum in eo cesset ratio re-
tra-

tractationis ædificandi ecclesias, vt per Lambert. de iure patrn. prima parte, primi libri, q. 10, art. 3. fuerunt etiam moti Domini ex lite inter Didacum primo præsentatum, & Bernardum Mendano, quæ adhuc durabat, & ita non valuit præsentatio, argumento c. primi. vt lite penden. lib. 6. & quæ passim dicuntur in eius ornatu, & extensione ad præsentationem, per Calde. cons. 1. vt lite penden. Cassad. decis. 3. num. 2. vt lite penden. Sarnen. decis. 31. lib. 1.

BLANCHETTI.

Vrbeuetan. Castrorum. Lunæ 19. Ianuarij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Filij spurij, & bastardi possunt succedere ex pacto, alias sunt insuccessibiles.*
Imò nec etiam filij simplices naturales possunt succedere, & num. 3.
2 *Casus plures comprehensi sub vna oratione debent pariformiter determinari.*

DECISIO CDXLIII.

FVit resolutum, filios natos ex vxorato & soluta esse vocatos ex verbis pacti ad exclusionem filiarum legitimarum, & naturalium d. Petri Pauli de Ceruaria. Habent enim fundatam intentionem in verbis pacti, ibi, *succedant spurij, & bastardi*.
Nec obstat quod isti non possunt succedere patri, auth. licet, C. de natur. liber. Sali. in l. 1. C. de concub.
1 cum alijs allegatis. Quia † non agitur de succedendo patri, vel auo, sed est successio Berardi ex pacto, ex quo istis potuit acquiri. Affl. decis. 99. Rolan. cons. 88. vol. 3.
Nec repugnant etiam, quod isti vocentur sub vna & eadem oratione, quæ æqualiter debeat omnes casus determinare, per l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupil.
2 Quia placuit Dominis responsio allegata, † quod non procedat, vbi non militat eadem ratio, Bal. in l. si cum dotem. in 2. col. ff sol. matrim. Imol. in l. Caius, num. 2. eod. tit. cum alijs adductis per D. Burghesium. Secundò respondebatur, quia cum paciscentes vocauerint spurios exclusis filiabus feminis, si eos tamen vocasse censentur, quæ possunt patri succedere, vtique cum
3 † nec etiam simplices naturales sint patri successibiles, d. auth. licet, & auth. quibus mod. natu. effic. sui. §. discretis. ver. si quis defunctus fuerit. dispositio ipsorum ita restricta corrueret.
Nec repugnat præsumpta voluntas ipsorum ex odio coitus, quia præponderat præsumptio conseruandi agnationem. Videndum tamen erit, an ex quo isti vocantur, pactum valeat tanquam ad delinquendum irritans.

SERAPHINI.

Roman. Census. Mercurij 10. Decembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Hypothecam specialem habens, non potest redire ad generalem, nisi facta discussione specialis.*
2 *Agens contra tertium possessorem, tenetur probare rem hypothecatam fuisse possessam per debitorem.*
3 *Confessio ad liberandum facta probat contra confitentem.*
4 *Exceptio dilatoria debet opponi ante litem contestatam.*
Item ea opposita si iudex ad vlteriora processit, censetur eam reijcere. & nu. 5.
6 *Appellatio potest interponi à processu ad vlteriora, per quem iudex censetur reijcere exceptionem dilatoriam.*
7 *Exceptio dilatoria non habet locum in Saluiano interdicto.*

DECISIO CDXLIV.

FVit dubitatum, an sententiæ latæ in fauorem Ven. Hospitalis S. Spiritus contra D. Ioan. Baptistam de Blanchis essent exequendæ? & pro parte Blanchi dicebant non esse exequendas attenta eorum notoria iniustitia, quæ deducebatur ex pluribus.
Primò, quia Vincentius fideiussor Pallonæ non se obligauerat Buccabellę pro censibus decursis & decurrendis, & non potuisse condemnari Blanchum possessorem domus, quæ erat tunc temporis d. Vincentij, ad soluendum census decursos.
Secundò, quia Ludouicus habens specialem hypothecam super domo censuata, non poterat redire ad
1 generalem, nisi † facta discussione ex his, quæ tradunt Docto. in l. 2. C. de pignor. & hypoth. Bal. in l. prosecutionem, & auth. hoc si debitor. C. de pigno. & hypoth. Nat. cons. 251.
2 Tertiò, quia † agens contra tertium possessorem tenetur probare rem hypothecatam fuisse possessam per debitorem. Bal. in l. rem alienam, num. 9. de pigno. act. cum alijs. Sed testes super hac re examinatos huiusmodi possessionem non probare.
Quartò, quia prætendebatur constare de restitutione dictorum scutorũ 200. & ideo solutione extinctam esse omnem obligationem, solutionem verò probari dicebatur ex confessione Ludouici probata per Domi-
3 nicum, & Iulium, hancque † confessionem sufficere ad liberandum, per ea quæ tradit Fel. in c. si cautio, nu. 27. de fide instrum. Dec. cons. 163. Paris. cons. 120. num. 4. lib. 1. Socin. iun. cons. 32. nu. 18. lib. 2. Put. decis. 2. lib. 2.
Quintò & vltimò, ex eo q legitime non constitit de euictione domus censuatæ, cuius euictionis prætextu Ludouicus habuit recursum aduersus domum ipsius Blanchi vti possessam per Vincẽtium, & fidem productam non facere fidem, cum habeat relationem ad acta Senatoris, de quibus non constat. Hæc sunt in effectu, quæ pro hac parte contra sententias deducebantur.
Quibus non obstantibus in contrariam sententiam itum fuit. Et primò non obstare, quod Vincentius non se obligauerit de soluendis censibus, quia cum obligauit se ad damna, & interesse, potuerunt peti census decursi, & decurrendi, ratione interesse: cum illud sit interesse ex sui natura certum, & liquidum.
Secundò non obstare, q nulla facta discussione non possit Ludouicus agere cõtra tertium possessorem, tum
4 quia ista exceptio est dilatoria, & † ideo debet opponi ante litem contestatam, Aret. in l. fraudem, col. 4. vers. aduertas, de actio. Negu. de pign. 1. memb. 8. par. nu. 34. Alex. cons. 32. & 34. lib. 4. Gabriel. de fideiuss. concl. 1.
5 nu. 12. Tum † quia si fuit opposita, & iudex nihilominus processit, censetur hanc reijcere per processum ad vlteriora. Castr. in l. fi. col. 2. si cer. pet. Cor. cons. 85. li. 4.
6 col. penult. Gabr. vbi supra. conclus. 1. nu. 57. Et † ideo necessarium erat appellare, vt fuit alias coram me decisum in vna Rom. Domus. 29. Martij 1574. Potest etiam dici ex sententia Soc. cons. 80. col. 2. vol. 3. Hanc
7 † exceptionem non habere locum in Saluiano interdicto, quamuis Nat. supra citatus eam confutet.
Tertia obiectio quoque sublata est, ex lectura duorum testium Petri, & Sanctui pro Ludouico examinatorum, qui bene probant possessam fuisse domum per Vincentium, quod sufficit, cum obligauerit bona tam præsentia, quàm futura.
Quarta quoque oppositio non placuit, quia non est concludẽter probata, nec dicta testium super confessione Ludouici concludunt, maxime stantibus circũ stantijs facti, cum nullibi appareat de noua census constitutione, nec de prioris cessatione. Nec est verisimile virum senem, & cautum fuisse ita contracturũ, vt ex empto prætenditur, & depositio Christianæ Pallonæ videtur optime declarare, quomodo factum se habuerit.

Quinta obiectio, quod non constiterit legitime de euictione domus censuatæ, fecit subsistere Dominos, quia licet adsit fides in actis, tamen ex ea nõ constat de iustitia sententiæ Capitolinæ: & ex quo Rota non solet approbare sententias extra Rotam latas, si hęc causa esset Rotalis, non daret executionem sententijs, nisi gustata aliqualiter iustitia sententiæ latę in Capitolio, per quam fuit euicta illa domus. Sed si tamen fuit euicta, res videtur clara deueniendum ad executionem sententiarum pro Ven. Hospitali Lataruon.

SERAPHINI.

Bononien. de Budriolis. Die Veneris 25. Nouembris, 1578.

SVMMARIA.

1 Iudex non potest se fundare super productione processus, cuius copia parti non fuit data.
Eoque magis, quãdo pars deuenit ad specialem productionem nonnullarum scripturarum. & num. 2.
2 Acta facta in alio iudicio etiam inter easdem personas, non probant, nisi producantur.
3 Scripturæ tantum, quarum copiam pars dedit, de actis dicuntur esse, non autem reliquus processus.
4 Productio limitate facta ad illum tantum finem restringitur, & probat.
5 Acta facta cum procuratore fiscali non probant in iudicio ciuili.
6 Statutum mandans procedi de plano, & manu regia, non tollit substantialia iudicij.
Et tanto magis, cum procurator processerit in vim commissionis habentibus clausulam, prout de iure.
7 Iurisdictio iudicis criminalis est distincta ab illa iudicis ciuilis.
8 Iudex non debet se mouere ex his, quæ sunt extra acta, contra Abb. & alios.

DECISIO CDXLV.

DVbitatum fuit, an productio cuiusdam processus criminalis facta pro parte Mazzatę fuerit talis, vt iudex potuerit se in ea fundare, respectu omnium contentorum in d. processu, & quorum copia nõ fuit parti tradita? Et fuit vnanimiter per Dominos conclusum,
1 talem productionẽ non fuisse sufficientem; nam † cum
fuerit verbalis tantum, iudex non potuit in ea se fundare, Bar. in extrauag. ad reprimendum, in vers. de plano, nu. 8. ad fi. Roma. cons. 156. nu. 3. idem cons. 519.
2 per tot. Dec. in c. 1. nu. 64. de probatio. Nõ † enim probant acta facta in alio iudicio etiam inter easdem partes, nisi producantur, Bar. in l. naturaliter, §. nihil commune. nu. 3. de acquir. poss. Alex. in l. 2. in fi. & ibi Curt. iun. nu. 108. C. de eden. Mathes. sing. 160. nota singularem, vbi bona addit. Maxime, cum eadem pars postea deuenerit ad specialem productionem data copia non-
3 nullorum cõstitutorum. Vnde illa † tantum, quorum
copiam dedit, sunt de actis, nõ autem reliquus processus, vt post Abb. Cast. Aret. Alex. & alios, quos allegat Senat. Pedemon. decis. 1. nu. 47. & 50. Ias. in l. sciendum. §. morte. nu. 28. de nou. oper. nunciat. Aym. cons. 121. in fi. Cagno. in l. 2. onm. 125. C. de eden. Soc. iun. cons. 134. num. 3. lib. 2. Concurrit etiam in hoc casu, quod in illis copijs Notarius testatur reliqua omissa de volũtate producentis, & hoc, quia illa productio fuerat limitate facta ad effectum probandi bona, de quibus agebatur,
4 fuisse in hæreditate testatoris, ideo † ad illum tantum
finẽ, suffragari debet productio in Ægid. decis. 630. Grat. cons. 14. nu. 17. lib. 1. Præterea illa acta non erant facta inter easdem partes, sed cum procuratore fiscali, ideo
5 † non probabant in iudicio ciuili, ita vt iudex illis moueri debeat, Bal. in l. 2. num. 19. & ibi Dec. nu. 44. C. de eden. Fely. in c. causam quæ. el 1. nu. 14. de testib. Bar. in l. 2. §. hoc edicto, nu. 5. de vi bon. rapt. Capic. decis. 107. nu. 3. Non obstat statutum Bonon. de arbitrio potestatis. Vbi in causis miserabilium personarum mandatur
6 procedi de plano & manu regia, quia † hoc non tollit
substantialia iudicij. Aret. in c. dilecti, nu. 13. de iudic. Bar. in d. vers. de plano, nu. 3. ad fi. Maxime, cum procurator hic processerit in vim commissionis habẽtis clausulam, prout de iure. Bal. in l. quæcunque. nu. 13. C. de seruis fugit. Aym. cons. 171. Mohed. decis. 204. Crescẽt. decis. 121. cum alijs per informantes allegatis. Nõ ob-
7 stat quod esset idem tribunal, quia † immo iurisdictio
Auditoris criminalis est distincta à iurisdictione Auditoris ciuilis, l. solemus. §. latrunculator. de iudic. Crescen. decis. 167. Maxime hic, vbi aderat specialis commissio, & sententia Abb. & Fel. in c. pastoralis, §. quia
8 verò. de offic. delega. Quod † iudex possit moueri ex
his, quæ sunt extra acta, non est verum, vt per Didac. Couar. varia. resolut. c. 1. nu. 9. lib. 1. Neque etiam opi. Guido. Papæ, decis. 29. Quia ibidem per Didacum reprobatur, sub nu. 2. Cassad. decis. 12. num. 8. super reg. Quibus stantibus conclusum fuit per Dominos, non posse Ægidianam locum habere in proposita specie facti cum sententia ex eisdem nõ sit iustificata, & ad eum effectum non potest ex nouiter deductis iustificari, vt pluries fuit in Rota resolutum per cons. Corn. cons. 10. lib. 4. Et eo minus hodie, cum reperiatur illa sententia lata Bononiæ reuocata hic in Curia.

ALDOBRANDINI.

Bononien. Translationis pensionis. Veneris 23. Ianuarij, 1579.

SVMMARIA.

1 Consensus præstitus vnico contextu super rebus diuersis efficit actus correspectiuos.
2 Facultas pœnitendi tollitur ex præstatione consensus in beneficialibus.
3 Dispositiones tot dicuntur separatæ, quot sunt res: nisi appareat de mente contraria contrahentium.
4 Beneficium resignatario nisi irreuocabiliter quæratur, ius non abdicatur a resignante.
Idque etiam in translatione pensionis procedit.
5 Clausula, nec aliàs aliter conditionem importat.
Item etiam formam.
6 Iure acceptoris resoluto, idem ius remanet penes transferentem.

DECISIO CDXLVI.

DOmini concluserunt dimissionem prioratus & resignationem monasterij factas à Tiberio in fauorem Illustris. D. Cardinalis, ac reseruationem 500. scutorum super fructibus d. monasterij, & translationem pensionis 1000. scutorum super fructibus mensæ ecclesiæ Bonon. factam ab eodem Illustr. D. Cardinali in fauorem prædicti D. Tiberij, fuisse ad inuicem taliter correspectiuatas, vt vna annullata omnes corruant. Ratio fuit, quia licet diuersæ sint datæ, & etiam diuersæ missæ supplicationum resignationis, & trans-
1 lationis pensionis, vnico † tamen contextu fuerunt
præstiti consensus coram eodem Notario & testibus super vtraque supplicatione, quod solum materiam correspectiuam reddit, Achil. decis. vnica, de resignat. ex not. communiter per Doct. in l. peten. C. de pact. Ex præstatione enim consensus negotium verè concludi-
2 tur, quia † tunc tollitur facultas pœnitendi. Crescen.
decis. 75. Non obst. quod quando quælibet res habet suam recompensam, cesset huiusmodi correspectiui-
3 tas, cum tunc † tot dicantur dispositiones separatæ,
quot sunt res, ex regul. l. scire debemus. ff. de verbor. oblig. per tex. in l. cum eiusdem. & l. si plura. ff. de ædil. edict. Tiraq. de retract. lign. §. 23. gl. 1. nu. 12. Quia non procedit hæc limitatio, quando de contraria mente

con-

contrahentium siue disponentinm apparet. d. l. cum eiusdem. §. interdum. de ędil. edict. Dec. cons. 421. col. 1. Tiraq. vbi supra, nu. 20. & in hoc sufficit, quòd vnus ex contrahentibus vnum sine alio nó accepisset, d. §. interdum, Alex. in l 1. §. sed si mihi, nu. 19. ff. de verb. oblig.

De mente autem Illustr. D. Cardinalis hoc casu dixerunt clare constare ex verbis ipsiusmet translationis: cósensit enim cassationi pensionis mille scutorum conditionaliter, dummodo alia similis mille scutorum valide reseruetur Domino Tiberio, & non alias, aliter, nec alio modo. Ex quibus infertur, quod mens sua fuit, totam & integram pensionem transferre taliter, quod si tota & integra d. Tiberio irreuocabiliter non querębatur, nil à se abdicare voluit, Abb. in c. cum pridem, de pact. Quod enim de resignatione sępissime decisum est,
4 † quod non abdicatur ius à resignante, nisi irreuocabiliter quæratur resignatario beneficium, Mohed. decis. 328. magna difficultas procedit etiam in translatione pensionis, Mohed. decis. 81. Corradus de Grassis. Cum itaq; Cardinalis voluerit, quod reseruaretur alia pensio d. Tiberio eiusdem quantitatis, & qualitatis, si hoc non verificatur, corruit tota, Mohed. d. decis. 81. Data itaq; nullitate reseruationis pensionis super monasterio, corruit resignatio monasterij corruente resignatione monasterij. Corruit etiam translatio pésionis saltem pro rata 300. ducatorum pro recompensa monasterij, vt fatetur d. Tiberius, & illa corruéte corruit tota, quia Cardinalis conditionaliter cósensit translationi, si tota queręretur Tiberio, propter clausulam, *nec aliàs aliter*,
5 quæ † códitionem importat, Abb. in c. insinuante. nu. 6. quod cler. vel vouen. & enam famam, ad Bart. in l. de his, de transactio. Dec. cons. 528. nu. 11. Et hoc idem dixerunt fuisse resolutum in vna Cęsaraugust. pensionis, coram bo. me. Grato. & signanter 26. Iunij, 1566. in qua causa fuerat prius idé tentum coram bo. me. Caputaq. ex qua decisione tollitur fundamentum factum super diuisibilitate. Nam & in ea eramus in materia diuidua respectu personarum. Ibi enim transferens habebat facultatem transferendi pensionem vsque ad summam 250. scutorum, & nihilominus transtulerat pensionem ducentorum in duos suos familiares centum pro quolibet, & sic ratione personarum versabatur casus ille in materia diuidua. Et nihilominus, quia transferens cósenserat cassationi 200. dum modo ex pensione 200. reseruaretur centum pro quolibet, ex illis, Rota resoluit, quod tota corrueret, & quòd non esset reducibilis. Quamuis igitur Cardinalis transferret 700. pro prioratu, & 300. pro monasterio, cum tamen códitionaliter consenserit cassationi, vt dictum est, dummodo pensio mille scutorum reseruetur Tiberio valide, ex quo valida non est reseruatio respectu totius, corruit in totum, quia defuit conditio, sub qua Cardinalis cessationi consensit, & consequenter de fuit ipsa cassatio perinde, ac si facta non fuisset, & † ius remanet penes ipsum
6 de, ac si facta non fuisset, & † ius remanet penes ipsum transferentem. l. pecuniam. ff. si cert. pet. vbi Dec. nu. 4. l. necessaria, in princ. ff. de peric. & commo. rei vend. Mohed. d. decis. 328.

Quæ omnia Domini comprobabant ex eo, quod, vt apparet ex responsionibus Domini Tiberij ad positiones Illustr. D. Cardinalis, cóclusa recompensa pro prioratu Cardinalis summopere institit, vt D. Tiberius resignaret sibi hoc monasterium, interponédo etiam auctoritatem Pij V. fe. rec. Et quod hoc desiderium esset habendi ambo simul, & non vnum sine alio, deprehenditur secundum Dominos ex eisdem responsionibus vnà cum facto subsecuto, quia, vt dictum est, ex dictis responsionibus apparet, quod prius fuit tractata, & conclusa recompensa pro prioratu, deinde fuit cęptum tractari negotium resignationis monasterij, & tamen D. Cardinalis distulit effectuare negotium retentionis prioratus, donec etiam simul & semel concluderetur resignatio monasterij: signum, quòd vnum sine alio habere nolebat, quia si prioratum sine monasterio habere voluisset, cóclusa recompensa danda pro illo quæ fuit antea cóclusa, fuisset negotium illud expeditum, & executioni demandatum, non autem dilatum, donec vnà cum alio concluderetur, quia forte difficultates, quæ potuissent oriri in conclusione resignationis monasterij, potuissent causare in d. Tiberium pęnitentiam prioris negotij iam conclusi, cui periculo non se subiecisset Cardinalis, si vnum sine alio habere voluisset, quia recepisset prioratum, & deinde negotium resignationis tractasset.

SERAPHINI.

Lamacen. Administrationis. Lunæ 12. Ian. 1579.

SVMMARIA.

1 *Clausula, vt asseritur, refertur ad partem: secus de verbo, intelleximus.*
2 *Citatio non est necessaria in actu distributionis, & assignationis.*
3 *Sententia lata præsente parte supplet defectum citationis ad eam audiendam.*
4 *Mutatio ex legitima causa facta valet.*

DECISIO CDXLVII.

Dubitaui, an sententia, vel decretum, quod emanauit in fauorem monialium de Mochique, sit confirmandum, vel reuocandum. Et pro parte Andreę opponebatur, quod Breue fe. me. Pij V. cuius vigore fuerat factum decretum, erat subreptitium ex multis in informatione facti deductis. Pręterea sententiam fuisse nullam ex defectu citationis.

His tamen non obstantibus Domini cótrarium censuerunt. Et quod attinet ad priorem obiectionem, dixerunt, non posse opponi de subreptione, cum Breue emanauerit ad alicuius petitionem, vt ex lectura apparet, & verbum *intelleximus*, non est referendum ad
1 parté, vt dicitur † de clausula, *vt asseritur*, vt per Rot. dec. 60. de rescript. in antiq. Bisignet. de c. 6. de præb. Cassad. decis. 4. de probat. nu. 9. Ideo nihil est per ipsam partem verificandum.

Quantum ad secundam obiectionem fuit dictum,
2 quod † citatio non erat necessaria in actu distributionis, & assignationis, quia forma illa, vocatis vocandis, respicit tátum priorem partem Breuis, vbi Papa mandat, vt fiat indicatio, notificatio, & specificatio bonorum relictorum, ad hunc enim effectum erant citandi administratores.
3 Præterea † dato, quod requireretur citatio, satis est quod sententia lata fuit præsente procuratore Andreę, de cuius mandato constat in actis, quicquid exemplo dicatur, Cassad. de ind. decis. 2. nu. 5.

Quantum ad potestatem Papę super mutatione huius dispositionis nó fuit dubitatum, & maximè mouit Dominos, quòd si ex hac mutatione fit aliquod præiudicium alicui, vt quę fit fratribus minoribus de obseruantia, qui non solum non reclamant, sed etiam consentiunt, cum fuerit facta distributio cum interuentu Ministri generalis: Andreæ verò nullum omnino infertur præiudicium, & ideo non est, cur ipse conquera-
4 tur, & † mutatio ex legitima causa facta est, nempe incapacitatis fratrum, clem. ex his, §. cumque annui reditus, de verb. sign. & ibi Card. nu. 17. & Anch. nu. 14. Fed. de Sen. cons. 12. Gemi. cons. 40. cum alijs per D. Moscherium deductis.

Vnum tátum fuit per Dominos excitatum dubium, quòd sententia videtur lata contra formá Breuis in ea parte, in qua dátur annotati in rot regalia pro eleemosynis, missis, & cera, & oleum pro lampadibus, nec non trincum monasterio de Ferraria. Cum in Breui Papa mandet, vt prius assignetur portio pro fabrica, & ornamentis ecclesię de Ferraria, & residuú distribuatur pro

necessitatibus aliorum monasteriorũ: Sed si bene per-
pendantur verba Breuis, vtique Papa non assignat resi-
duum pro alijs monasterijs exclusiue ad monasterium
de Ferraria, sed vtitur verbis, quæ & hoc ipsum mona-
sterium comprehendere videntur, ibi, attentis singulo-
rum monasteriorum, & domorum huiusmodi necessi-
tatibus: dictio enim, huiusmodi, refertur ad omnia
monasteria, de quibus fuerat facta mentio. Alia etiam
circa hoc fuit orta difficultas, quod si Papa propter in-
capacitatem commutauit huiusmodi dispositionem,
vtique in eundem scopum incidisse videtur Illustrissi-
mus executor, qui in distributione assignat tot regalia,
de quibus supra, nec non oleum, & triticum mona-
sterio de Ferraria. Super qua difficultate videndum
est, quid pars, quæ pro confirmatione sententiæ instat,
respondeat.

SERAPHINI.

Penestrin. Bonorum. Lunæ 16. Martij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Filiæ de iure commum subintrant in locum patris in suc-
cessione patrui vna cum alijs patruus.*
2 *Pactum, per quod filiæ debeant dotari, non excludit eas
absolute a successione, nisi in euentum dotationis, vel
mortis.*
3 *Repræsentatio habeat locum etiam in fideicommissis.*
4 *Statutum excludens filiam dotatam intelligitur tantum
excludere ab hæreditate dotantis.*
Idem in pacto, per quod filiæ dotentur.
5 *Dictio descendentes, apposita in pacto exclusiuo femina-
rum, intelligenda est respectu paciscentium.*
6 *Verba, vt infra, in dubio stant demonstratiue.*

DECISIO CDXLVIII.

FVit resolutum nõ esse habendam rationem portio-
nis bo. me. Stephani iunioris in casu, & ad effectũ,
de quo agitur, sed tres partes tantum cõstituendas bo-
norum pacto subiectorum, Cum enim post obitum bo.
me. Francisci, & ante transactionem obierit Stephanus,
dubium non est de iure communi, istas Illustriss. filias
1 subintrare in locum Frãcisci eorum patris, & admitti
ad successionem patrui vnà cum alijs patruis. Auth. vt
fratrum filij. §. 1. & ibi Bar. & Ang. & auth. cessante, &
ibi glo. Bal. & ceteri. C. de legit. hære. Et ideo solum eis
facit negotiũ pactum initum inter bo. me. Stephanum
seniorem & Alexandrum, per quod excluduntur filiæ
feminæ à successione: sed cum exclusio prima sit facta
cum pacto expresso, quod filiæ dotentur, nõ operatur
hæc exclusio, nisi quòd vel actu dotentur, vel per hære-
2 des non steterit, quo minus dotentur. Et † ideo huius-
modi pactum non impedit effectum acquisitionis iuris
communis, licet sit reuocabilis in euentum dotationis,
vel mortis ante tempus nubile, cum censeatur adiecta
tacita cõditio, si nupserint, ad no. per Doct. in l. Titia, §.
Titio genero. de cond. & demonst. Et hinc sequitur, qđ
cum dotatio eas excludat tam à portione patrui, quàm
patris, error, qui prætenditur pro parte ipsarum, est
considerandus etiam habito respectu portionis patrui,
cui etiam in transactione in specie renunciarunt.

Nec ob. quod in pacto vocentur descendentes gra-
3 datim, quia hæc dispositio non excludit † repræsenta-
tionem, quæ etiam in fideicommissis locum habet, vt
per Soc. cons. 126. n. 11. & 13. lib. 1.

Non ob. Soc. iun. cons. 73. nu. 15. lib. 1. Quia non lo-
quitur in successione ex fideicommisso ascendentium.
Confirmantur prædicta vrgenti ratione, quia pactum
non excludit feminas à successione legitimæ cõsangui-
neorum, sed à bonis, locis, ciuitate, castris, & oppidis, in
pacto comprehensis, & sic excluduntur a certis rebus,
non autem à successione. Et ideo repræsentatio impe-
diri ratione pacti non potest. Vnde sequitur, quod in
his bonis possunt petere dotes à quibus propter dotes
sunt exclusæ, alias in eis successuræ, prout in simili, si
4 † statuto filia dotata excludatur, intelligitur tantum
exclusa à notantis hæreditate, vt post Bal. Cast. & alios
refert Brun. in statuto stantibus masculis, art. 8. q. 16.
num. 59. Et ideo videtur onus esse reale, saltem hoc re-
spectu, quod sequitur quoscunque præfatorum bono-
rum possessores, qui excludere non possunt feminas,
nisi eas congruenter dotauerint.

Et insuper ex præmissis infertur non esse interpre-
tãdum pactum, vt voluerint absolute excludere femi-
nas à successione transuersalium, ex eoq; voluerint fe-
minas descendẽtes tantum dotari, quia propter supra-
dicta obstat ratio proœmij, in quo habetur Stephanum
& Alexandrum fratres deuenisse ad laudabiles, & ho-
nestas conuentiones, quæ ita interpretando, nec lauda-
5 biles, nec honestæ essent. Ideo dictio † descendentes, (si
modo legendum est, descendentes, & non, descenden-
tibus, ita vt ad masculos referatur) intelligenda est re-
spectu paciscentium. Repugnat etiam interpretatio
iuris communis, quam supra ex Brun. retuli. Exclude-
rẽtur enim à successione eorum, de quorum bonis do-
tari non possunt. Et in summa non obstat, quod in pa-
cto, in ea parte, in qua mandat dotari, dicatur, vt infra,
quod est præcipuum fundamentum contrariæ partis,
6 quia † verba illa *vt infra*, stant demonstratiue, non li-
mitatiue, prout semper in dubio accipiũtur, & vrgen-
tissima ratione demonstratur. Nam si sequens disposi-
tio intelligeretur limitatiue, sequeretur, quod solum
filię morientis sine masculis dotandę essent, non autem
filię morientis cum masculis, quod est absurdissimũ. Et
ideo clausula illa, vt infra, potius refertur ad qualitatẽ
dotandi, nempe, condecenter, & honorifice secundum
qualitatem temporũ, & familię, vel ad prouidendum
filiabus, quę patre essent orbatę: illis enim quę patrem
haberent, conuenerunt satis esse prospectum.

Non ob. quod filię essent melioris conditionis, quam
masculi, quia liberũ est masculis, si expedire eis videa-
tur, eas ad portionem, quę iure communi competeret,
admittere. Quare conclusum fuit pro Illustr. filiabus.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Lunę 10. Nouembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Mulier succedens debitori si agat pro restitutione dotis, de-
bet prius agere contra bona libera, & postea contra alia
ex pacto obligata.*
2 *Onus docendi extare alia bona vltra in inuentario descri-
pta, allegandi incumbit.*
3 *Bona pacto subiecta non possunt pro restitutione dotis obli-
gari, propter anteriorem hypothecam vocatorum in
pacto.*
4 *Dispositio auth. res quæ. C. commun. de leg. non habet lo-
cum in contractibus, secundum communem.*
5 *Nec etiam in prohibitione tacita, secus in expressa, per
quam impeditur dominij translatio. & nu. 5.*
6 *Verba præmissis exceptis, apposita in pacto, per quod tolli-
tur facultas testandi, tollunt omnem disponendi facul-
tatem, etiam in vltima voluntate.*
7 *Alienatio rei donatæ prohibita censetur per hypothecam.*

DECISIO CDXIX.

FVit dubitatum, an bona pacto comprehensa potue-
rint obligari pro restitutione dotium Illustriss. D.
Margaritę Aquauiuę, & Illustr. D. Claricis? Quantum
ad dotẽ Margaritę nullo discrepante resolutum fuit,
ꝙ ex quo constitutioni dotis pręcesserat pactum, omnia
bona cadebant sub hypotheca ratione prętensę dotis,
licet maiori parti Dominorum placeret, vt extantibus
alijs bonis, pręter ea quę in pacto continentur, fieret
ex illis restitutio, & in supplementum postea fieret ex
1 bonis in pacto comprehensis, attento † ꝙ Illustrissimę
filiæ

filiæ sunt hæredes Sciarræ heredis pacifcentium, l. cū à matre.C.de rei vend.& ibi not.glo.Pur. Pan. & Sal. Bar.in l.fi.§.in comparatione. nu.6. de iure deli. & ibi Bald.Paul.Alex.& Iaf.Pinel.in l. 1. C.de bon.matern.
2 part.3.num,79. Sed † onus docendi extare alia bona, maximè ftante inuētario, incumbere Illuftr. D.Iulio, l.fin. §. licentia,& ibi Iaf. C.de iure delib.Alex.confil. 55.nu.6.in princ.Dec.cōfi.519.nu.7.Curt.fen. cōf.17. nu.17.Aym.cōf.19.Tamen reuocatum fuit in dubiū, an Illuftr. filiæ teneantur prius agere contra alia bona non comprehenfa pacto,ex quo in facto fuit deductum, Margaritam deceffiffe poft obitum Sciarræ, & ideo filias fuccedere ei ex perfona propria, non autem mediante perfona ipfius Sciarræ. Et ideo fuit ordinatum, vt fuper hoc videretur, quo pacto factum fe habeat, ꝙ fi executio fieret io alijs bonis, taxandus effet valor contentorum in inuentario, qui non videtur afcendere ad magnam fummam. Nam ꝙ attinet ad cafale nouum, videtur bene ex facto tolli hanc prætenfionem Dom. Iulij, attentis inftrumentis dotalibus Dom. Ifabellæ. Et in omnem euentum Domini habe- rent rationem fructuum perceptorum, maximè ad effectum feparationis,l.muler, §. cum proponeretur, ad Trebell.Roma. conf.232. in fin. Quantum verò ad dotem Illuftr.D.Claricis,Domini pro maiori parte te nuerunt, bona pacto fubiecta non potuiffe pro eius re-
3 ftitutione obligari, attenta † anteriori hypotheca vocatorū in pacto.ad l.afsiduis, C.qui pot.in pigno. hab. Oldrad.confil.114.in fin.

Non obftat text. in auth.res quæ. C.commun.de le-
4 quia † fecūdum communem opin.illa auth. nō habet locum in contractib. inter viuos,vt poft gl. dicit Bald. in l.nulla.in fin.C.de iure dot.& in cap.1.§.donare, in prin.qualiter feud.olim alienari poter. Alex.in l.filiuf- familias,§.Diui.nu.10.& ibi Iaf.nu.32.& Crot.nu.58. Ambrof.de Opizo.nu.57. Loantes,nu.140.de leg.1. But.conf.77.nu.2.Soc.conf.75.lib.1.Rimin. conf. 215. nu.12.lib.1.Aym. conf.19. in fin. Tamen fuper veritate iftius opinionis pars poterit audiri particulariter, ftantib. his, quæ exemplo deducuntur, ex fententia Paul.de Caft.confi.80. nu.1.in princ. quam fequitur Dec.conf.519.Ambrof.de Opizo.d.§.Diui.nu.157. Videtur.n.hoc cafu militare eadem ratio verifimilitudinis, quòd pater noluerit eximere bona fua neceffariæ obligationi,quā ponderat Caftr.d. auth. res quæ. nu. 10.& ideo tenent etiam multi, quod non pofsit, quos refert Rolan.conf.85.num.30.lib.1.Guido Pap.decif. 96.per tot.Bolog.in d.§. Diui.nu.283. Lup. in rubric.
5 de donat.§.16.nu.14.verf.pater. Retenta † tamen priori opinione,Domini dicebant non obftare, quod dicitur eam procedere in prohibitione expreffa,per quam impeditur dominij trāslatio, vt per Iaf. in d.auth. nu. 25.& in l.filiusfamilias.§.Diui,nu.69. vbi Crot.num. 57.Loantes, nu.140. Socin.iun. nu.151.cum alijs per informantes allegatis. Nam tenebant hic adeffe ex-
6 preffam prohibitionem ponderando illa † verba *promiffis exceptis*, pofita in facultate teftandi, quæ videtur tollere omnem facultatem difponendi etiam in vltima voluntate.l.cum pater,de iudic.l.Labeo,de compenf.Iaf.in l.1.de offic.eius.nu.80.Dec.nu.40.
7 Præterea hic adeft hypotheca,† propter quam cenfetur prohibita alienatio rei donatę.Batt.in d.§ Diui. nu.14.Rip.nu.81. Crot.nu. 99.& dicebant nos effe in donatione, in qua ipfo iure transfertur dominiū in donatarium. Neq; obftare,ꝙ pro parte filiarum dicitur, pactum factum de bonis teftantib. poft mortem, propter illa verba,*poft eorum mortem reftantibus*. Quia ifte intellectus deftruit totam difpofitionem, cum in ea detur facultas teftandi, & difponendi de omnib. alijs bonis præmifsis exceptis, quæ exceptio redderetur vana,& fuperflua,fi pactum reftringeretur ad reftantia. Et ideo placebat Dominis intellectus datus per Dom. Gabriel.ne inducatur contradictio.Dec.confi.283.nu. 4.cum alijs allegatis. Et poffet etiam verifimiliter dici erratum effe à Notario extendendo reftantia pro reftantibus, quo cafu referri poffet abfque aliqua voluntatis,& literæ violatione ad illa verba, difponendi de omnibus alijs bonis.

ALDOBRANDINI.

Roman.Hæreditatis de omnibus.Lunæ 24. Nouemb.1578.

SVMMARIA.

1 *Sententia continens vnum extenditur ad aliud, fine quo illud vnum,fuper quo lata eft,non poteft fortiri effectū. Idque procedit etiam in petitione.& nu.2.*
3 *Maiora expreffis non veniunt in neceffariam antecedētiam,nifi alius actus non valeret.*
4 *Iudex pronuncians fideicommiffarium immittendum effe in poffeffionem bonorum,cenfetur pronunciaffe in neceffariam antecedentiam hæreditatem debere reftitui.*
5 *Actiones duæ, quarum vna fit præparatoria alterius,pof funt eodem tempore fubordinatè intentari.*
Et hoc etiam fi fecunda actio ab initio orta non fit, fed omnino fit ab initio oritura, quia toleratur propter lites dirimendas,& num.feq.ex communi.
6 *Litium dirimēdarum gratia multa tolerantur, quę alias non tolerarentur.*
7 *Sententia, quod actiones transferint in fideicommiffariū propter iniuftam renitentiam in reftituendo, dicitur declaratoria.*
8 *Expreffum fatis illud dicitur, quod venit in neceffariam antecedentiam.*
9 *Interpretatio omnis facienda eft pro fententia, & ad excludendum fpolium.*

DECISIO CDL.

Domini fteterunt in refolutis ex eifdem rationib. & auctoritatibus, de quibus in refolutione, q. nā-
1 uis enim † fententia fit ftricti iuris, ex vi tamen attractiua continens vnum indiftinctè, trahitur ad aliud, fine quo illud vnum,fuper quo lata eft, non poteft fortiri effectum, vt dicit Ang.confil.257. fub nu.6. prout in hoc cafu,in quo abfque reftitutione hæreditatis poffefforium,fuper quo iudex pronunciauit, locum habere nequiuiffe.
2 Quod † cum nedum procedat in fententia, fed etiā in petitione,Paul.de Caftr. conf.85. nu.2.libr.1. & tradunt Doct.in rubr. C. qui admit, vbi Dec. nu.74.ceffat confequenter refponfio data, quod cum huiufmodi reftitutio non effet petita, fententia nequeat hoc continere. Quia imò petitio hoc continebat, ex quo pars non poterat confequi illud,ad quod exprefsè agebat fine tali reftitutione. Ceffat etiam alia refponfio, quod ftante fufpenfione petitorij non adeft poteftas ita pronunciandi. Quia, vt fuit dictum in refolutione, fufpenfio non impedit, quo minus adduci poffint ea, quæ ad obtinendum in poffefforio funt neceffaria, prout videmus in caufa beneficiali, poffe, non obftante fufpenfione,adduci titulum coloratum,vt tunc fuit dictum.

Non obftat, ꝙ in neceffariam antecedentiam non veniant maiora exprefsis. Quia vltra,ꝙ hoc magnam patitur difficultatē,vt liquet ex addit ionis per Cur.iun. in l.2.de iur.om.iud.nu.12.cum feq.& à Dec. in rubr. C.qui admit.nu.88.& in c.præterea,de offi deleg.non
3 † procedit, quando alias actus non valeret, quia tunc ex reg.l.illud,de acquir.hær.comprehenduntur etiam maiora exprefsis neceffaria ad actus validitatem. Dec. conf.77. colum.3 propè fin. verf. tertio dici poteft, & in d.rub.C.qui admit.nu.80. Accedit, quod cum adducatur hoc ad effectum poffefsionis, nun poteft dici quid eo maius.

Pariter non obftat, ꝙ malè dixerunt Doct. neceffariam effe reftitutionem, fi iudex femper in neceffariā ante-

antecedentiam pronunciaret hæreditatem restituen-
dam: Tum, quia Doct. dicunt nó competere huiusmo-
di remedia ante verbalem restitutionem factam: non
4 tamen dicunt, iudicem † pronunciantem fideicom-
missarium immittendum esse in possessionem bono-
rum, non pronunciare in antecedentiam necessariam
hæreditatem debuisse restitui.

Tum & secundò, quia hoc remediũ non semper di-
rigitur contra hæredem debentem restituere, sed etiã
contra tertios possessores, quo casu argumentũ proce-
dere non potest, cum ipsi restituere non teneantur.

Non etiam obstat, ꝙ fuerit pronunciatum super re-
medio priusquam competeret, vel illico, ꝙ compete-
5 re cœpit, quia considerandum est, ꝙ † duæ actiones
quarum vna sit præparatoria alterius, vt in hoc casu,
in quo actio ex testamento, quæ datur contra hære-
dem ad restituendam hæreditatem, ad not. per Bart.
in l. si legatus. ff. ad Trebell. per glo. & Doct. omnes in
l. & sine scriptura, C. ad Trebellia. est præparatoria
remedij possessorij competituri post dictam restitu-
tionem, possunt eodem tempore subordinate inten-
tari. Et licet hæc secunda actio ab initio orta non sit,
cum tamen pendente iudicio ex contumacia, & reni-
tentia non restituentis nedum spes sit, quòd oriatur,
sed omnino sit oritura ab initio, deduci potest saltem
eam subalternando, petendo vt hæres restituat hæredi
tatem saltem verbaliter, & postquam restituerit, vel
postquam propter contumaciam, vel renitentiam ip-
sius habenda fuerit pro restituta ad effectum transla-
tionis actionum, immittátur in possessionem. Tolera-
6 tur † enim hoc propter lites dirimendas, vt declarat
post gl. magnam in l. 1. in fi. ff. de actio. empt. Rom. cõs.
392. nu. 12. 13. & 14. quem sequitur Felyn. in c. signifi-
cantibus nu. 13. de libel. oblat. Dec. in l. edita. nu. 70. C.
de eden. declarat etiam gl. in c. Raynaldus, ver. demũ,
in verbo, venirent, de testam. vbi Couar. attestans, de
communi, §. 1. nu. 9. Salyc. in l. 1. nu. 4. de iud. & cũ cau
sa esset commissa summariè, censetur ab initio dedu-
ctum omne ius etiam hoc pacto, ex ijs quæ resoluta
fuerunt in illa Rom. donat. 50000. coram me. Accedit,
7 quod hæc videtur declaratoria, ꝙ † actiones transie-
rint in fideicommissarium propter iniustam reniten-
tiam in restituendo, vt per gl. in l. sancimus, §. cum au-
tem, C. ad Trebell.

Non obstat, ꝙ statutum de trib. conformib. debeat
intelligi in ijs, in quib. expressè sententiæ sunt confor-
8 mes, † quia satis dicitur expressum, quod venit in an-
tecedentiam necessariam, vt dictum est, quoniam saltẽ
non sumus in formalibus ex allegatis. Tiraq. de ll. con-
nubial. glo. 8. §. 7. nu. 189. in 9. q. expressit.

Quæ omnia Domini dicebant admittenda facilius
esse ad sustinendum sententiam, vt bene deducit Dec.
9 d. cons. 77. colum. pen. & † ad excludendum spolium,
& attentata, & sic ad delicti exclusionem.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Veneris, 20. Martij 1579.

SVMMARIA.

1 *Gratia etiam motu proprio facta est nulla, quando adest defectus intentionis: imò & est ipso iure nulla, & nu. 6. Et etiam si deficiat potestas.*

2 *Actus sine potestate & voluntate constitui non potest.*

3 *Subreptio duplex esse dicitur, & quomodo differat a defectu intentionis. & nu. 6. & 7.*

4 *Motus proprius non firmat priuilegium contra ius alterius.*

5 *Falsitas causæ annullat gratiam quantumuis motu proprio concessam.*

6 *Præiudicium leue & magnum, quod dicatur, & quos pariat effectus.*

7 *Agendum non est in gratia generali de defectu intentionis, sed de comprehensione, vel non comprehensione.*

8 *Gratia à principio nulla potest confirmari per consensum superuenientem.*

9 *Distinctio inter defectum intentionis respectu gratiæ, & defectum intentionis respectu effectus, & executionis eiusdem.*

DECISIO CDLI.

DVbitaui præsupposito pacto, & gratia, & ꝙ sine
veri præiudicio d. gratia in quibusdam euentib.
discordet in quibusdam concordet cum pacto, an d.
gratia sit ita nulla ex defectu intentionis Papæ, vt nun
quam etiam clausulæ in ea appositæ illam viuificent?
Et causa pluries proposita tandem sub die 20. Feb. Ro-
ta resoluit, gratiam fuisse nullam à principio ex defe-
ctu intentionis, reseruata generalitate, sine euentuali-
tate. Et demum 20. Martij, fuit eadem decisio per Do
minos confirmata.

Præcipua fundamenta decisionis fuerunt. Primò
auctoritas Doct. in c. causam quæ, il secondo, de testib.
vbi gl. Host. Ioan. And. Aegid. Abb. Fely. Are. & alij per
1 informantes allegati, qui † omnes vno ore dicunt, gra-
tiam etiam motu proprio factam, esse nullam, quando
adest defectus intentionis: & licet non dicat esse ipso
iure nullam, tamen sunt etiam aliqui, qui hoc dicunt,
velun Paris. consi. 74. nu. 32. lib. 4. & hoc idem videtur
firmare Cassad. decis. 3. de pens. nu. 3. in fin. vbi tradit,
gratiam factam de pensione, non facta mentione de
alia prius imposita, esse nullã, etiam si motu proprio
facta sit, & demum, nu. 5. tradit eam esse nullam ipso
iure, & licet fundet se etiam in subreptione, id euenit,
quia in casu suo gratia erat ad partis postulationem,
sed non tollit æquiparationem, quam facit subreptio-
nis, & defectus intentionis, & ita sunt intelligendi
Doct. qui passim æquiparant subreptionem, & defe-
ctum intentionis.

Secundò pro hac sententia facit euidens ratio, quia
cum in constituenda gratia requiratur potestas & vo-
luntas, vtique altera deficiente, gratia est à principio
2 nulla. Nam † actus sine voluntate, & potestate consti-
tui non potest. Bal. in l. omne verbum, C. commun. de
lega. Alex. consil. 52. nu. 30. lib. 4. Imol. in l. qui soluen-
do, de hæred. instit. & in l. filio præterito, in vlt. q. de
iniust. rupt. testam.

Tertiò, quia non bene videtur constitui differentia
inter subreptionem & defectum intentionis, quantum
attinet ad hunc effectum, quia etiam defectus inten-
3 tionis potest dici subreptio. Ea † enim est duplex, alte-
ra, quæ prouenit ex parte impetrantis, altera, quæ ori-
tur ex re ipsa, primam tollit motus proprius, secũdam
non. Aegi. 392. & 475. & d. c. causam quæ, il 2. nu. 1. de
testib. Rebuf. in form. man. Apost. in verbo, motu pro-
prio. in 29. speciali. in fi. Bonif. in cle. per litteras, nu. 11.
& 12. de preb. Fel. in c. in nostra, in 10. cotol. de rescr.
4 Quartò faciunt Docto. passim dicentes, ꝙ † motus
proprius non firmat priuilegiũ contra ius alterius. Ab.
in c. ad aures. nu. 5. de rescr. But. in c. per venerabilem,
nu. 15. qui fil. sint legit. Præpos. in c. quia circa, num. 4.
de consang. & affin. Rui. cons. 123. nu. 16. li. 3. Gemin.
consi. 104. Cur. sen. consil. 35. nu. 37. Rot. in antiq. 444.
cum infinitis alijs qui deduci possent, ex quibus col-
ligitur ꝙ si motus proprius non firmat priuilegium,
illud ab initio esse nullum.

Quintò, in indiuiduo, de quo agitur, hoc tanto fa-
cilius procedit ex eo, ꝙ Papa videtur motus ex falsa
causa, cum dixerit, Illust. D. Iulium esse horum bono-
rum verum dominum, quę verba iuxta subiectam ma
teriam, cum agatur de perpetua applicatione, sunt in-
telligenda de eo dominio, ex quo nascebatur valida
5 perpetua applicatio, sed † falsitas causæ perpetuo anul-
lat gratiam, quantumuis motu proprio cõcessam. Fel.
post Anch. in c. ad aures, num. 9. de rescr. & in d. c. cau-
sam quæ, nu. 3. cum alijs per informantes allegatis.

Non

Non obstant in cõtrarium deducta, & primo doctr. Butr. in c. mandatum. ante num. 14. & in c. capitulum Sanctæ Crucis, nu. 24. de rescr. Quia aut loquitur contra auctoritatem ceterorum Doctorũ, vel in casu militat particularis ratio, prout considerat Cassad. d. de-
6 cis. 3. nu. 5. de pension. nempè † distinguendo inter leue, & magnum præiudicium, vel etiam ex alio potest considerari ratio particularis, quia re vera ibi nõ adest defectus intentionis, cum indistinctè siue primæ literę sint præsentatæ, siue non, teneant secundæ literæ, secũdum opinionem Abb. ibi in fine, & in c. capitulum, num. 4. Et ipsæ secundæ literæ censentur habere clausulam, si primus ius suum non prosequatur, vt post Imo. in d. c. mandatum, num. 5. Et valde probabilis est hæc sententia, vt non adsit defectus intentionis respectu concessionis secundarium literarum, quia Papa in gratiam plurium rescribere potest. Et in hoc non deficit intentio, tamen non vult inuitum ordinarium pluribus mandatis grauare, quod colligitur ex eo, q si super eodem corpore bene impetratæ essent litteræ, tunc essent omnino subreptitiæ, & nullæ; nam propter incompatibilitatẽ gratiarum apparet manifeste de defectu intentionis. Præterea in illa met materia multi tenent, quod gratia etiam motu proprio concessa, non teneat, vt per Franc. in c. postquam, nu. 6. de præb. in 6. & ibi idem But. nu. 5. & 6. Et ita vis non erit in differentia, quam constituit Bart. inter subreptionem, & defectum intentionis, sed in præiudicio tertij, quod indistinctè annullat gratiam, secundum eos.

Non obstat, quod quando gratia est generalis, ea non corruat ex casu particulari, in quo versatur tertij præiudicium, quia gratia, de qua agitur, non videtur generalis, sed particularis. Comprehensio enim plurium euentuum non facit gratiam generalem, quod
7 patet, † quia si essemus in gratia generali, non esset agendum de defectu intentionis, sed de comprehensione, vel non comprehensione, Socin. consil. 13. nu. 8. li. 1. Præiudicium verò hic est certum, & indubitatum respectu secundogenitorum, si qui adsint, sed de euentualitate alias erit videndum.

8 Non obstant, q si † gratia esset nulla à principio, nõ posset confirmari per consensum superuenientem, cuius contrarium tradidit Soc. cons. 115. lib. 3. Quia hoc negari merito potest, cum neque Socin. loquatur in consensu ex post facto superueniente, sed in consensu præstito in ipso actu: & forte etiam ita indistinctè nõ procederet etiam secundum istam lecturam, nisi data Papæ scientia, Aegid. decis. 642. Præterea defendit Socin. in suo casu non adfuisse defectum intentionis sub nu. 3. hic verò non potest negari additum, cum Papa ignorauerit pactum.

9 Non obstat distinctio, † quæ fit exemplo inter defectum intentionis respectu gratiæ, & defectum intentionis respectu effectus, & executionis eiusdem; quia ista differentia est verbalis, cum non possit separari hoc casu effectus ab ista gratia. Statim enim, quod applicantur bona primogenito, infertur præiudicium ceteris filijs inseparabile ab ipsa cõcessione, nec potest hoc præiudicium præseruari per clausulam, sine præiudicio; nam est incompatibilis cum dispositione, adeo q vel dispositionem vitiat, vel à dispositione vitiatur, ne actus reddatur nugatorius. Et quæ dicuntur de hac clausula generaliter subintellecta in omnibus concessionibus habent locum, quando potest stare vna cum principali dispositione.

Et ita fuit pro nullitate absoluta gratia conclusum. Deinde die Ven. 3 Aprilis proximè præteriti, fuit causa proposita super euentualitate in præcedenti positione reseruata. Et per Dominos conclusum retenta priori decisione eam non facere, quo minus gratia sit nulla, quia huiusmodi euentualitas non tollit defectum intentionis. Ridiculum enim esset dicere, quod Papa voluerit gratiam huiusmodi pendere perpetuo à voluntate successorum D. Iulij, ita vt modo valida quorundam respectu esset, modo inualida. Maximè, cum simus in materia prophana, in qua Papa sine consensu vocatorum in pacto de potestate ordinaria nihil constitutorus fuisset. Et ideo perstiterunt in resolutis.

ALDOBRANDINI.

Roman. Hæreditatis de Comitibus. Veneris, 21. Iunij 1577.

SVMMARIA.

1 *Statuta vrbis comprehendunt etiam clericos tanquam statuta Papalia.*

2 *Appellatione districtualium comprehenduntur etiam clerici.*

3 *Conueniri quis potest etiam in loco domicilij, quando rei vindicatio intentatur.*

4 *Statuta loci attenduntur, vbi res est sita, quando agitur de iure aliquo ex re proficiscente: secus si ex ipso iudicio proueniat.*

5 *Statuta loci iudicis quibus casibus attendantur.*

6 *Statutum minuens appellationes dicitur respicere ordinatoria, non autem decisoria.*

DECISIO CDLII.

DOmini concluserunt, statutum de duab. conformibus habere locum in casu, de quo agitur, quia ex illius lectura apparet non esse restrictum ad forum capitolinum, cum in eo claris verbis disponatur, quod seruetur in omnibus curijs, & sic etiam apud nos, vt fuit resolutum in vna Roman. Domus coram D. Binarino. Nec obstat, quod illustr. & R. D. Abbas vt clericus ille non subijciatur, quia est etiam resolutum co-
1 ram R. D. Robusterio, quia † statuta vrbis comprehẽdunt clericos, quia sunt statuta Papalia. Et quamuis informantes pro D. Abbate velint cõstituere differentiam inter statuta quatuor librorum præcedentium, quæ admittunt posse dici Papalia, ex quo condita fuerunt à deputatis à Papa, & nouas reformationes, quæ non possunt dici Papalea, quia conditæ fuerunt à personis deputatis à populo, & simpliciter fuerunt confirmatæ à Leone X. quę confirmatio non extendit statuta ex allegatis, tamen talis differentia Dominis nõ placuit, quia Leo ante confirmationem deputauit duos Cardinales Iacobatium, & Sanctorum quatuor coronatorum, qui pręfatas nouas reformationes viderent, & examinarent, & sic adfuerant etiam deputati à Papa, quia omnia nostra facimus, & Papa deinde ipsas cõfirmauit, & iussit obseruari vbique in vrbe, & eius districtu, sicut obseruantur alia statuta.

Sicut etiam non obstat, quòd hoc statutum veniat ad extensionem statuti, 167. lib. 1. & propterea debeat ab ipso limitationem recipere. Quia ratio recti sermonis non patitur hanc restrictionem, vt intelligatur de his, qui litigant in foro Capitolino. Nam mandat hoc statutum, primum statutum seruari in omnib. curijs contra ciues, incolas, & districtuales, & sic nõ se restringit ad litigãtes in curia Capitolij, sed satis est, quòd sis versatur inter ciues, incolas, & districtuales. Et istos Illustr. Dominos esse tales non ambigitur, idq; tanto ma-
2 gis, quia † appellatione districtualium comprehendũtur et clerici secundum Rom. sing. 446. And. Sicul. 1. col. 16. propè fi. lib. 3. Alex. in l. prouinciali, §. in publico, nu. 12. ff. de ope. noui nunc. & cons. 41. nu. 5. lib. 7. & Doct. in c. fi. de offic. deleg. in 6. Quod nullam videtur posse recipere difficultatem, cum Papa hoc casu sit dominus districtus, à quo indistinctè distringi possunt.

Nõ etiam obstat, quòd castrum Patricę sit vltra 40.
3 mill. Quia ẽt, † quando intentatur rei vendicatio, põt quis conueniri in foro domicilij, glo. communiter approbata in l. fi. C. vbi in rem actio: vbi Bar. Bal. Salic. & alij

alij Docto.in c.sane. vbi Abb.nu.4. de foro competen.
Cum igitur hic fuerunt conuenti à bon.mem. Illustr.
D.Torquato isti Illustr.fratres respectu iudicij, debēt
attendi statuta loci iudicij, non autem loci rei, de qua
4 controuertitur: quia † tunc demum attenduntur sta-
tuta loci, vbi res est sita, cum agitur de iure aliquo ex
re proficiscenti. Abb.in c.quod clerici.num.11.de foro
competen. Tiraquel.de retract.ligna.glo.1.num.2. Et
ita procedunt dicta in illa Teracinen.coram R.D.Blā-
chetto, in qua agebatur de statuto repellente feminas
dotatas à successione bonorum: hic autem non agitur
de iure proficiscente ex re, sed læsione ortum habente
in ipso iudicio,& postquam iudicium cęptum est,quo
5 casu † attenduntur statuta loci iudicij. Bald. in l.cun-
ctos populos,nu.20.& ibi Ias. nu.21. qui loquitur ma
gis in terminis nostris, C.de sum.Trin. Cum enim lę-
sio,quæ per sententiam infertur, de cuius appellatio-
ne tractatur, originetur in ipso iudicio, debent atten-
di statuta loci iudicij, non rei, de qua controuertitur,
vt videmus in simili, cū petitur restitutio in integrū,
circa quam attenduntur statuta loci iudicij, quando
lęsio prouenit ex ipso iudicio,vel in ipso iudicio, secus
si tractatur de læsione antea causata, puta in contra-
ctu. Salyc. in d.l.cunctos populos,num.7.cum alijs al-
legatis, idque tanto magis, quia non est resolutum in
6 vna Bononien.coram R.P.D.Robuster. quod † statu
tum, tollens vnam appellationem, & minuens appel-
lationes,dicitur respicere ordinatoria, non autem de-
cisoria,per not.per Fran.in c.si duob.§.1.ver. quid au-
tē si laicus.& in c.vt debitus.col.8.ver.septimo quæri-
tur. de appel. & in simili dicitur de statuto tollente
omnem exceptionem præter exceptionem solutionis.
Felyn.in c.quoniam, nu.12.de const.Et quamuis stan-
te hac resolutione videretur hoc statutum seruandum
solum in curia Capitolij, tamen propter expressa ver-
ba d. statuti fuit resolutum coram D. Binario, vt hoc
non obstante vbique seruetur in vrbe, atque etiam, vt
dixi apud nos.

ALDOBRANDINI.

Bononien.de Lupatis. Veneris, 11.Aprilis 1578.

SVMMARIA.

1 *Actiones directa remanent penes cedentem volūtarium, non autem necessarium,& num.4.*
Sed an sint inutiles,vel ne,sunt opiniones.nu.2.& seq.
3 *Actiones directa tanquam inhærentes ossibus,non possunt transferri.*
4 *Cessio quando fit ex causa necessaria, illico ius directum remanet inutile penes cedentem, ex communi, secus si ex causa voluntaria.*
Amplia etiam quod in cessione esset clausula, ponens in locum suum.
5 *Scientia sola, qua elicitur ex libello,sufficit ad tollendum exercitium directarum actionum,qua remanent penes cedentem.*
6 *Actio spolij non venit in actione generali, nisi de ea fiat particularis mentio.*
7 *Exceptio dominij obstat agenti spolio.*
8 *Exceptio, tu cessisti omne ius tibi competens in his bonis quando opponi possit a cessionario.*

DECISIO CDLIII.

DOmini constituerunt regulam pro Buccamatio,
quod penes ipsum tanquam cedentem volunta-
rium, non autem necessarium, non obstante cessione,
1 remanserunt † directæ actiones. l. 3. C.de noua. cum
ibi no.Doc.in l.si cum emptore. ff.de pact.vbi Ias.Pau.
de Castr.in l.facta.§.si hæres.numer.4.ff.ad Trebel. &
difficultas penes eos remansit circa limitationes. Tres
enim afferebantur,sed vnam ex facto sustuli.
Prima erat super verbis amplissimis ipsius cessionis,
2 ex quibus videtur inferri,quod † directæ remanserint
omnino inutiles penes cedentem, per plura quæ alle-
gantur pro Hieronymo,& licet Afflic. decis.375.num.
22.velit, quod non obstantibus huiusmodi verbis etiā
stante scientia cessionarij remaneant nihilominus pe-
nes cedentem efficaces,tamen Paris. consi.19.num.66.
cum seq. lib. 3. multa adducit contra dictam decisio-
nem. Et faciebat difficultatem aliquibus ex Dominis,
quod in hac cessione sunt ampliora verba,quam essent
in casu decis. Afflict.maximè ponderando constitutū.
Buccamatius enim constituit,se possidere hæc iura no
mine Luccatelli emptoris,sed tamen replicabatur per
aliquos ex Dominis, quod huiusmodi constitutū non
potest aliquid operari respectu directarum actionum,
3 quæ † cum inhæreant ossibus, non possunt transferri
in alium. Bar.in l.non potest,num.18. ff. de leg.1. Sed
hoc omisso,cum hic versemur in cessione facta ad com
modum cessionarij, ex quo huiusmodi iura vendun-
tur à Buccamatio Luccatello,iungēdo huiusmodi ver
ba ita ampla cum scientia Lupati d.cessionis, quæ sciē-
tia liquet ex processu nuper producto, res transit sine
difficultate, quia hæc videtur vna ex limitationibus,
quæ communiter traditur ad d.l.3.vt per Paris.d.cō-
sil.19.nu.66.glo.in l.fi.ff.de transact. vbi Docto. quod
aliqui ex Dominis admittebant esse verum in cessio-
ne facta ex causa necessaria, puta quando in ortu dire-
ctarum quis adstringitur ad cedendum, vt in hærede
grauato de restituendo, & in procuratore stipulante
procuratorio nomine; secus quando fit ex causa volū-
4 taria: nam † quando cessio fit ex causa necessaria, illi-
co ius directum remanet inutile,l. 1. §. 1. & §.quam-
quam, ff. ad Trebell. vbi verò fit ex causa voluntaria,
remanent efficacia iura directa, donec interueniat v-
num ex illis tribus, de quibus in d.l.3. C. de noua. vt
declarant benè Ang. in l.facta,§.si hæres, ff.ad Trebel.
etiam quod in cessione esset clausula, ponens in locū
suum, reprobata opin.Ang.in d.l. si cū emptore. quia
ipsemet tenet contrarium in d.l.3. C. de nouat. & in l.
qui quadraginta.ad Trebel.Pau.de Castr.in d.l.si cum
emptore.num.4. Rom.in l.si in prouinciali,§.si ego,ff.
de oper.no.nunci.Ias.in l.non qui eorum, §.qui Catū,
num.3.de leg.1.
Et si ad tollendum exercitium directarum sufficе-
ret sola scientia, frustra in l. 3. videretur requiri litis
5 contestatio, quia † sufficeret scientia elicita ex libel-
lo,qui præcedit contestationem litis, vt arguit Albert.
in d.l.3.nu.2.ver.in contrarium.
Secunda limitatio erat, quod Luccatelli egissent in
partibus contra Lupatum super restitutionem horum
bonorum, quod dixi non esse verum, quia lis agitata
non fuit super restitutione huiusmodi bonorum, sed
super expulsione cuiusdam coloni.
6 Tertia afferebatur limitatio,quia † nō videtur, quod
hæc actio spolij veniat in actione generali, nisi de ea
fiat particularis mentio. Sarnen.de triennal. q.11. ver.
secūdus casus. Mohedan. decis.324. Et licet hoc prima
facie videatur facere ad fauorem Buccamatij, tamen
dicebant Domini, quod cum non sit translata hæc a-
ctio mediante cessione in Luccatellum, ipse eam in-
tentare non posset, nec potest etiam intentare Bucca-
matius, ex quo cessit omne ius sibi competens, & sic
Dominium omnium bonorum à se abdicauit. Vnde
7 † huiusmodi exceptio videtur obstare agēti spolio, vt
per Soc. in l. rem quæ nobis, in 9. q. ff. de acquir. poss.
cum alijs allegatis. Videtur enim,quod possit Luppa-
tus, contra quem sunt cessæ actiones directæ Bucca-
8 matij,opponere, tu † cessisti omne ius tibi competens
in his bonis. Ayn.consil.191.nu.3.
Et quamuis Rota teneat,q; non dicatur cōstare no-
torie de non iure agentis spolio,nisi per confessionem
partis,vel per rem iudicatā,tamen dicebant satis con-
stare de non iure per confessionem partis, stante hu-
iusmodi

iusmodi cessione, qua mediante omne ius sibi compe-
tens in huiusmodi bonis transfert Buccamatius in Lu
catellum, quæ tamen ab alijs Dominis non admitte-
batitur, quia non dicitur constare de non iure, quam-
diu de iure constare potest. Et propterea dixerũt, quod
materia restringatur ad huiusmodi limitationes.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Pensionis Die.24.Ianu.1578.

SVMMARIA.

1 *Pensio dicitur esse materia odiosa.*
Eoque magis, in quota fructuum.
Imò magis, vbi cum ea adest dispensatio.nu.seq.
2 *Dispensatio vulnerat ius commune: & strictè intelligitur etiam proprio motu facta.nu.7.*
3 *Actus regulatur à principali intentione disponentis, nisi materia sit odiosa.*
4 *Regula de impetr.benef..vac.per obit.fam. Card. dicitur esse odiosa, licet sit inducta ad fauorem Cardinalium, & Papa intentio sit illis fauere.*
5 *Dispositio odiosa respiciens publicam vtilitatem dicitur fauorabilis: alias secus.*
6 *Beneficia, vt sine diminutione cõferãtur, publicè interest.*
7 *Extinctio pensionis restituit beneficium ad pristinam libertatem, & dicitur fauorabilis.nu.seq.*
8 *Ecclesiæ maior debetur fauor, quam publicæ vtilitati.*
9 *Pensiones secundum ius primæuum sunt compatibiles cũ cathedralibus.*
10 *Odium quando est rationabile, dispositio potest latè interpretari.*

DECISIO CDLIV.

FVit per Dominos tentum, materiam, de qua in se-
cunda parte regulæ Adriani, esse odiosam, non au-
1 tem fauorabilem, quia † pensio cum sit seruitus & o-
nus reale, est consequenter odiosa. Pau.de Roma. de
pension.c.8.nu.22.Cassad.decis.3. circa princ.de pens.
& 4.nu.6.eo.tit.Sarnen.de infirm. q.16. Caccialup. de
pens.q.8.Gigan. q.96. Maximè, cum sit in quota fru-
ctuum. Fely.in c.ad audientiam, col. 2. versi.secundo,
de rescript.Caccialup.de pension.q.6.Gig.q.8. Et quia
2 † vnà cum pensione in ea continetur etiam dispensa-
tio, quæ & ipsa odiosa est, cum vulneret ius commune
c.1.de fil.presbyt. Aegid.decis.482.& consil.32.colu.2.
Paris.consil.37. num.11.lib.4.
Non obstat, quod actus iudicetur fauorabilis, & o-
diosus à principali intentione disponentis, l. qui exce-
ptionem, ff. de cond. ind. Doct.in l.venia, C. de in ius
3 voc. Quia † hanc regulam admittebant Domini ma-
teria natura sua non odiosa, sed indifferenti: alioquin
existente materia natura sua odiosa, intentio disponen
tis eam mutare non potest. Tiraquell. de retract. lign.
in pręfat.num.66. Quod Domini confirmabant ex eo,
quia videmus, quod dispensatio est odiosa, vt dictum
est: & tamen principalis intentio disponentis est faue-
re dispensato, non autem eum odio prosequi. Et simili-
4 ter videmus, quod † reg.de imperr.ben.vac.per ob. fa-
mil.Car.est induct. ad fauorem Cardinalium, & prin-
cipalis intentio Papæ est illis fauendi, & tamen odio-
sa, ac strictè intelligenda vocatur, post Aegid. decis.
632.& Sarnen.d.reg.q.1.num.2.& q.16. in fi. ac q.18.
num.3.prope fin. quia Sarnen. licet postea in d.q.1.di-
cat, illam late interpretandam, id dicit in præiudicium
concedentis, contra quem semper concessiones latissi-
mè intelligunt.l.fin.ff.de constit.prin. Et hinc Domini
dicebant, quod quando dispositio, quæ alias odiosa
videretur, emanat ad fauorem publicum, vt sunt le-
ges pœnales, quia reip. interest, ne delicta remaneant
impunita, & in statutis excludentibus filias feminas,
cum similiter reip.intersit, vt bona in familijs, & inter
masculos conseruentur, per quos respublica conserua-
tur, tunc intentio disponentis iuncta cum hoc publi-
co fauore potest operari hunc effectum, vt materia di-
catur fauorabilis. Sed quando dispositio de se, & sua-
pte natura est odiosa, & contra iuris dispositionem, &
intentio fauendi non contemplatur ad publicam vti-
litatem, sed ad priuatam, vel vnius, vel certorum ho-
minum vtilitatem, tunc dispositio remanet odiosa, vt
5 † videmus in dispensatione, quæ respicit priuatam vti
litatem, in qua intentio disponentis est fauendi dispen
satio, non eam fauorabilem reddit, quam distinctionẽ
comprobant ex no.à Io. And. Gem.& Franc. in cap. fi.
de verb. sign. & eam applicabant casui nostro hoc pa-
6 cto; Publicè interest, vt † beneficia sine diminutione
conferantur, item ne destinata ad vnum pium vsum,
in alium conuertantur, clemen.quia contingit.de reli.
dom. Cum igitur contra hanc publicam vtilitatem Pa
pa dispenset in fauorem Cardinalis, fauor vnius parti-
cularis Cardinalis habet contra se publicam illam vti-
litatem, & materiam suapte natura odiosam, vt est pẽ
sio, & consequenter intentio disponentis eam fauora-
bilem reddere nequit ex supradictis.
Nec obstat, quod etiã adsit fauor publicus propter
sustentationem Cardinalis, vt per Rom. consil. 378.
Tum quia etiam ex alia parte grauabatur alter Cardi-
nalis, cui diminuta cõferebatur Ecclesia Pharen. & im-
pediebatur, ne pensio extingueretur. Tum quia iste
fauor publicus, vt Cardinalis se decenter sustentare
possit, sapit quandam generalitatem, non autem respi-
cit particulariter materiam retentionis pensionis. Ex
alia autem parte habemus particularem publicam vti
litatem, vt beneficia diminuta non conferantur, & vt
destinata ad vnum pium vsum, ad alium non conuer-
tantur, quæ particularis publica vtilitas in ista mate-
ria debet præferri illi generali publicæ vtilitati, vt Car
dinalis congrue se sustentare queat. Et in omnem euẽ-
tum dicebant, quod cum negari non possit, quin extin
7 ctio pensionis sit fauorabilis, quia † restituit benefi-
cium ad pristinam libertatem. Gig.de Pen.q.45. nu.7.
& propterea cassari potest, dummodo id non fiat anti-
cipata solutione sine auctoritate superioris, licet sine
ea constitui nequeat, Præpos.in c. Agathosæ, in fin.63.
dist.Sarnen. de infer. q.16.Gigan.d.qu.45. Necessario
etiam infertur, quod impedimentum, ne extinguatur,
dicatur odiosum, quia impedit, ne beneficium suam re
cuperet libertatem. Et sic ex tali impedimento quædã
inducitur prorogatio seruitutis, quæ reddit materiam
odiosam, vt dicitur de facultate transferendi. Sarn. d.
quæst.16. Maximè, quia negari non potest secundum
Dominos, quin ex ista retentione præiudicetur tertiò,
nempe Ecclesiæ Pharen. à qua pro toto illo tempore
aufertur medietas fructuum, quo casu dispensatio
etiam motu proprio facta strictè intelligitur. Fel.in c.
postulasti, num.9. versic.vltimo, in hac 2.limitatione,
8 de rescrip. Cum † præsertim Ecclesiæ debeatur maior
adhuc fauor, quam publicæ vtilitati, Fel.in c.nonnul-
li, num.53.de rescr.
Ex quibus cessat fundamentum factum pro parte
hæredum, quod quando agitur de pensione iam impo
sita, illa fauorabilis sit. Gig. q.69.nu.5. & resp.25.num.
15. quia illud forte potest procedere, quando tracta-
tur de illius executione: sed quando tractatur de im-
pediendo, ne extinguatur illis modis, quibus extingui
tur de iure communi, vel de stylo, tunc quia impedi-
mentum hoc impedit, ne beneficium suam recuperet
libertatem, dicitur odiosum per supradicta.
Cessat etiam, quòd dicebatur, quod per istam reten
tionem reuertimur ad ius primæuum, secundũ quod
9 † pensiones sunt compatibiles cum cathedralib. quia
per remotionem etiam huius dispensationis reuerti-
mur ad ius commune, secundum quod beneficia sine
diminutione conferenda sunt, & destinata ad vnum
pium vsum, ad alium conuerti non debent.

Non

Non obstant, quod quando tertio ex iusta causa præiudicatur, materia large sit interpretanda, nec dicatur odiosa, c. tua nobis. vbi Abb. num. 4. de verbor. signif. Seysel. in l. fi. ff. de const. princ. Et quod, quando concurrit odium, & fauor, tota dispositio iudicetur fauorabilis, c. non dubium, vbi Abb. de senten. excômu.
10 Quia † hæc omnia procedunt, quando odium est rationabile, sed quando habet in se quandam irrationabilitatem, tunc etiam, quod concurrat fauor propter principalem intentionem disponentis, fit nihilominus stricta interpretatio, vt in alijs materijs odiosis. Seysel. in l. vnic. nu. 16. & 17. C. de in ius voc. Hæc autẽ dispositio, si latè interpretetur, videtur reduci ad quandam irrationabilitatem, quod Cardinali assecutio plures Ecclesias cathedrales opulentas, ex quibus sustentari commode possit, si detur retentio medietatis fructuum alterius Ecclesiæ, satis dicuntur modici reditus, & propterea cessat hoc casu iusta causa præiudicandi Ecclesiæ. Et pro hoc etiam vnus ex Dominis considerabat illa verba, *vt decentius sustentari valeat*. Licet enim rationabile sit, vt Cardinalis decenter sui status dignitatem sustinere valeat, vt tamen illa plusquam decenter sustentare possit, non videtur ita rationabile. Sed alij Dominij super hoc non faciebant considerationem. Aiebant enim, verba illa significare *vt decentius*, verbi gratia, quam nunc facere potest, non autem decentius, quam conueniat.

ALDOBRANDINI.

Barchinonen. Collegij. Veneris, 3. April. 1573.

SVMMARIA.

1 *Episcopus solus sine consensu capituli, an possit concedere facultatem beneficiatis faciendi collegium.*

2 *Qualitas personæ tollit suspicionem, quod aliquis eius nomine asserere voluerit.*

3 *Confirmatio habens clausulam, ex certa scientia, cum tenore concessionis inserto, dicitur validissima.*

4 *Confirmatio tollit defectum potestatis quem intellexit. Imò etiam sufficit scientia in genere.*

5 *Papa scire præsumitur iuris dispositionem.*

6 *Confirmatio non operatur in præiudicium tertij, nisi tale præiudicium sit narratum.*

DECISIO CDLV.

IN hoc dubio plures incidebant difficultates. Prima erat, an isti beneficiati ex se possent de iure communi facere Collegium? Et Domini erant cõcordes, quod
1 non poterant, per allegata. Secunda erat, † an Episcopus solus sine consensu, vel consilio capituli posset cõcedere hanc facultatem? Et in hoc Domini nihil firmarunt, quia materia est multum difficilis, & hæc disputatio visa fuit eis non necessaria stante confirmatione Apostolica, cui confirmationi licet plura opponebantur, Domini tamen dixerunt illam esse bonam, & suffragari beneficiatis, vno reseruato, an videlicet, priuilegium hoc per contrarium vsum, vel per non vsum sit sublatum. Dum. n. primo obijciebatur, confirmationẽ esse subreptitiam, quia concessio Episcopi facta fuit post confirmationem, vt constare videtur ex data vtriusque, Domini responderunt, quod ex pluribus circumstantijs constat de errore datæ concessionis Episcopi, vel confirmationis Apostolicæ. Primò, quia in d. confirmatione inseritur totus tenor concessionis vna cum omnibus suis solennitatibus. Secundò, quia Papa dicit, quod adhibuit causæ cognitionem, & fecit d. concessionem diligenter inspici. Tertia, quia Episcopus concedens tunc temporis erat in vrbe, & erat
2 Orator Regis Hispaniarum, adeo † quod qualitas personæ tollit suspicionem, quod aliquis eius nomine asserere voluerit, illum concessisse, quæ non cõcesserat. Quæ confirmatio cum non solum habeat clausulam,
3 ex certa scientia, sed etiam † habeat insertum totum tenorem concessionis, vt dictum est, de eius viribus dubitandum non est. Innoc. in c. inter dilectos, de fide instr. Ruin. consil. 31. nu. 5. lib. 1.

Nec obstat decis. Crescen. 139. quia ibi confirmatio non erat facta ex certa scientia, vt in hoc casu, & ibi etiam probatur contrarium ex exhibitione relati, quod hic minimè contingit.

Secundò dicebant non obstare, quod confirmatio non tollit defectum potestatis. Rot. decis. 2. de confir-
4 mat. vti. vel inuti. in nou. Quia † hoc non procedit, quando illum defectum intellexit. Rom. & Præpos. in c. Cenomanensium, 56. dist. Fely. in c. 2. col. 3. nu. 51. de rescript. Brun. consi. 86. nu. 2. Et in hoc casu fortasse sufficeret scientia in genere per ea, quæ tradit Alex. cons. 111. num. 16. lib. 6. de quo tamen tractandum nõ est, quia habemus scientiam specificam Papæ, cum cõstet de insertione concessionis Episcopi, ex qua insertione apparet prædictam concessionem fuisse factam à solo Episcopo non autem ab Episcopo & Capitulo. disposi-
5 tionem autem iuris † Papa scire præsumitur. cap. 1. de constit. in 6.

Et quamuis confirmatio non operetur in præiudi-
6 cium tertij, hoc † est verum, dummodo tale præiudicium non sit narratum. Dec. in c. tua nobis, num. 7. de confirm. vtil. vel inut. Sarnen. de iur. quæs. non tollen. q. 1. In hoc autem casu satis narratum fuit dictum præiudicium, ex quo narratur concessio, prout iacebat.

Et cum ad hoc, quoad Capitulum leue sit præiudicium, eius citatio non fuit necessaria.

ALDOBRANDINI.

Rom. Pretij domus de Palellis. Lunæ, 13. Ian. 1578.

SVMMARIA.

1 *Nouatio est expressè fienda.*

2 *Nouatio, quæ tendit in præiudicium nouantis, non præsumitur fieri.*

DECISIO CDLVI.

DOmini dixerunt ex deductis in puncto non esse recessum à forma primi instrumenti: nouatio. n.
1 debet † expressè fieri. l. fi. C. de nouat. Et quamuis Docto. admittant, quod per contractum secundum contrarium & incompatibilem cum primo nouetur primus, hic tamen non datur talis contrarietas, & incompatibilitas.

Quo enim ad commissionem sanct. mem. Pij V. illa non obstat: tum quia habet relationem ad instrumentum, tum etiam, quia licet in ea fiat mentio de summa, talis mentio fuit facta ad faciliorem expressionẽ, quia domus fuit vendita pro pretio scutorum 40000. soluendorum in grano. Quãdo igitur Papa dixit, quod residuum vsque ad integrum pretium 40000. scutorũ deponatur, intellexit de pretio 40000. scutorum debito, quod erat granum & hordeum. Nec facit, quod penes acta non possit deponi, quia ita poterat deponi penes acta granum sicut pecunia, mediante vel schedula mercatoris, qui fateretur habere in depositum tot rub. grani, vel etiam actuali consignatione facta Notario causæ de grano existente in granario consignando sibi clauem, idque tanto magis, quia hæc consignatio emanauit ad fauorem dictorum de Palellis: vnde non
2 fit verisimile, quod † cum talis nouatio tendat in eorum præiudicium, quod eam facere voluerint. Dec. consil. 97. num. 5. Non obstat secunda commissio, quia ea reformata fuit.

Non obstat etiam oblatio, quia ea fuit conditionalis, habito consensu D. Horatij de Maximis, qui habitus non fuit. Item, quia d. oblatio nõ habuit effectum, ergo renunciatio dispositioni prædicti instrumenti, quæ per eam inducebatur, non obstat, Dec. cons. 149. nu. 3. in fi. Bal. in l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. Et ita etiam non obstat oblatio, de qua per testem vltimo loco examinatum, quia nec illa habuit effectum, vltra quod ille est testis vnicus.

AL-

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus, Vener. 22. Martij 1577.

SVMMARIA.

1 *Causa finalis ex proœmio colligitur.*
2 *Dispositio qualibet an sit odiosa, vel fauorabilis, inspicitur, quænam fuerit principalis intentio disponentis.*
3 *Actus principalis, seu quod principaliter agitur, inspicitur in quacunque materia.*
4 *Dispositionem fauorabilem reddere solet illud, quod tendit ad pristinam libertatem.*
5 *Remotio priuilegij tribuentis ius patronatus, videtur potius fauorabilis, quam odiosa.*
6 *Constitutio vel statutum contra ius commune respiciens publicam vtilitatem, fauorabila dicitur.*
7 *Annullatio actus dicitur continere pœnam, nisi fiat in fauorem Ecclesiæ.*
8 *Constitutio quæ fit ad obuiandum fraudibus non dicitur annullare substantiam actus, sed tantum inducere formam.*
9 *Confirmatio duplex vinculum consequi dicitur.*
10 *Regressus & accessus sunt diuersi, & separati termini.*
11 *Solicitudo onerosa Pontificalis officij multis indiget ministris.*
12 *Priuilegia tertio damnosa veniunt reuocanda.*
Fallit nisi tale præiudicium esset ex causa à iure approbata, num. seq.
13 *Dispositio tertio præiudicialis, ex causa tamen à iure approbata, dicitur fauorabilis, & non odiosa.*
14 *Princeps potest etiam proprium contractum reuocare ex causa publicæ vtilitatis.*
15 *Princeps reuocans proprium contractum per viam legis, non tenetur ad recompensam.*
16 *Dispositio, per quam reducitur res ad suum pristinum statum, etiã quod alteri præiudicetur, dicitur fauorabilis.*
17 *Concessio tota dicitur gratiosa, quando illud, quod soluitur, non æquiualet concessioni.*
18 *Ius patronatus non acquiritur ex augmento dotis.*
19 *Dispositio continens odium, & fauorem, tota dicitur fauorabilis.*
Eoque magis, quando principalis intentio disponentis est fauere, num. 20.

DECISIO CDLVII.

DOmini concorditer tenoerunt, reg. Adriani esse
fauorabilem, non autem odiosam. Moti fuerũt,
1 quia cum ex proœmio, ex quo † causa finalis elicitur.
l. fin. ff. de hæred. inst. deprehendebatur, quod principalis
intentio Adriani fuit efficere, vt Pontifices possint
de beneficijs personis qualificatis, Ecclesiæ vtilibus,
& necessarijs prouidere, & vt Innoc. etiã dicit, cuius
vestigijs inhærendo (inquit Adrianus) se obuiare,
ne auctoritas sedis Apostolicæ, & ordinariorum indies
minueretur, & ne beneficia detrimentum paterẽtur,
prout indies asserebat contingere, & consequenter
solum fauere, non autem odio aliquem prosequi:
sequitur, quod talis regula fit omnino fauorabilis ex
2 illa receptissima Doc. conclusione, quod † ad cognoscendum,
an lex, vel alia quæuis dispositio sit odiosa
vel fauorabilis, inspicitur, quænam fuerit principalis
intentio disponentis. l. qui exceptionem. nu. 1. vbi Bar.
Pau. de Castr. & alij, ff. de cond. indeb. Bart. in l. si quis
nec causam, num. 6. ff. si cert. pet. Cald. cons. 14. de ver.
sign. Tiraq. de retract. lig. §. 30. glo. 1. nu. 5. Rom. cons.
4. num. 7. & 328. nu. 3. Doc. in l. venia. ff. de in ius voc.
vbi Dec. nu. 5. & Rim. col. 3. Aym. cons. 118. nu. 9. Mil.
ver. lex dicitur fauorabilis, vel odiosa, cum alijs allegatis,
& maximè quãdo fauor, vt hic, est immediata causa
dispositionis, Aret. in l. Gallus. §. & quid si taotum.
3 nu. 91. Et † generale est, quod in quacunque materia
inspicitur, quod principaliter agitur. l. rogasti. l. si quis
nec causam. ff. si cert. pet.

Quibus accedit, quod per hanc regul. beneficia reducuntur
ad pristinam libertatem, & ad primum ip-
4 sorum statum, quod solum † dispositionem fauorabilem
reddere solet. c. ab exordio. 36. dist. Fel. in c. cum
omnes. col. 3. de const. Ias. in l. si vnus. §. pactus ne peteret.
ff. de pac. cum alijs allegatis per Ferret. qui loquitur
de reuocatione gratiæ. cons. 357. num. 23. & cons.
5 358. nu. 3. cum alijs adductis. Vltra † quod etiam remotio
priuilegij tribuẽtis ius patronatus videtur potius
fauorabilis, quam odiosa, Pau. de Cittad. de iure patr.
in quatta par. num. 3.

Non obst. quod de iure communi deceat beneficia
Principum esse mansura, & cum hęc regula tollat priuilegium,
dicatur etiam contra ius commune, & consequenter
odiosa, Gem. cons. 35. nu. 2. cum alijs addu-
6 ctis pro parte D. Io. Pauli. Quia † etiam quod constitutio,
vel statutum sit contra ius, est nihilominus fauorabile,
quando intentio condentis fuit fauere, vt dicunt
Doc. de stat. feminas excluden. in d. l. venia. C.
de in ius voc. Et similiter statutum Toletan. de non
recipiendo in capitulo descendentes à Iudęis, & Mauris,
& statutum Vrbis prohibens dari in dotem vltra
summam duorum millium, sunt contra ius commune,
& tamen Rota has ambas dispositiones inspecta
principali intentione statuentium iudicauit esse fauorabiles,
vt hic per informantes.

7 Sicut non obst. quod † annullatio actus contineat pęnam,
& quod vbi agitur de pœna, materia dicatur odiosa,
quia huiusmodi annullatio fit in fauorem Ecclesiæ,
& collationis Pontificiæ, & ordinariæ, quo casu
dispositio dicitur fauorabilis, non obstante tali annullatione,
Dec. post Alex. quem alleg. in c. cognoscentes,
in 1. lectura, num. 5. cum seq. de constit. Et fuit resolutum
coram R. P. D. Robuster. in illa Rom. dotis in fortioribus
terminis.

Nec faciunt in contrarium decisiones allegatæ,
quia omnibus benè respondetur per informantes, regula
enim de qua per Cassad. 35. super reg. est mere
bursalis. Et constitutio Clementis de extenden. consensibus,
claris verbis annullat consensus, non autem gra-
8 tiam, quia † emanauit solum ad obuiandũ fraudibus,
quæ fiebant circa præstationem huiusmodi consensuum.
Et similiter decis. Mohedan. 351. non fundatur
super eo, an dispositio sit odiosa, vel fauorabilis, sed
super clausulis amplissimis priuilegij concessi Marchioni
Astoricen. vt fuit etiam visum anno superiori
corã R. P. D. Seraphino in vna Astoricen. Archidiaconatus.
Quemadmodum etiam decis. 27. Put. de concess.
præben. non fundatur super hoc, sed super eo, quod illa
receptio in canonicum, est facta secundum dispositionem
iuris, quæ postea cum à Papa confirmatur, du-
9 plex † consequitur vinculum, quod fortius stringit, &
propterea non cadit sub reuocationibus de hoc non facientibus
mentionem, secundum gl. in clem. dudum,
de sepul. Achil. decis. vnica. de confirm. Et cum indulta
sint fauorabilia, ex quo tollunt obstacula collationis
ordinariæ, apparet, quod de regula modificatiua
indultorum ad istam non potest inferri, cum in ea nõ
militent ea, quæ militant in ista, vt supra dictum est, &
10 cum etiam † regressus, & accessus sint valdè diuersi,
cum vnus præsupponat ius de præterito, & alter de futuro,
ex vno ad alium non potest fieri illatio, quæ non
fit ex diuersis. Et consequenter non obstat decis. Put.
7. de regres.

Et denique non obstat, quod huiusmodi regula tollat
ius tertij, quo casu dicitur odiosa, vt per Gem. d. cõsil.
36. cum alijs alleg. Primò, quia cum ex illa possit
Papa prouidere de beneficijs personis qualificatis
Ecclesiæ vtilibus & necessarijs à iure approbata
11 est, cum † solicitudo onerosa Pontificalis officij multis
indigeat ministris. cap. inter solicitudines. de
purg. can. 22. distin. cap. in nouo. qui præsertim literati,
quibus Ecclesia plurimum indiget. c. cum

ex eo, de elect. in sexto, remunerandi sunt c. eum se-
cundum Apostolum, de præb. & aliter est approbata,
vt propterea summi Pontifices iustissimè reseruatio-
nes fecerunt, vt per Simonet. de reseruat. quæstion. 2.
Sicut etiam à iure approbata est illa alia causa, quòd
in dies minuebatur auctoritas ordinariorum, & bene-
12 ficia deteriorabantur. Cum enim † priuilegia, quæ vi
dentur tertio esse valde damnosa, reuocanda sunt, c.
suggestum, de decim. vbi Abb. nume. 3. & 4. quæ cum
ita sint, sequitur, quod cum principalis intentio huius cō-
stitutionis fuerit fauorabilis, licet exinde resultet præ-
iudicium tertij, cum tamen hoc præiudicium infera-
13 tur ex causa à iure approbata, dispositio † remanet
nihilominus fauorabilis, c. si propter, de rescr. in 6. vbi
glo. & Doct. in c. tua, de verbor. signific. c. ex parte.
il 3. de decim. vbi Abba. num. 3. & 4. & melius idem
Abb. in d. c. tua, num. 4. de verbor. signific. Ioan. Mo-
nach. in d. capit. si propter. & ibi etiam Prob. in addi.
Archi. col. 1. in princ. Butr. nu. 18. & Geminia. num. 5.
Anchar. num. 5. Felin. in cap. postulasti, colum. 10. in
princ. versic. fallit quarto. de rescind. Seisel. in l. final.
num. 5. cum pluribus sequent. ff. de constitut. princip.
Et hinc quoque est, quod l. cum auus, ff. de condit. &
demonst. & in l. si vnquam, C. de reuoc. donat. dicun-
tur fauorabiles, vt per Tiraq. in d. l. si vnquam. in ver-
bo. libertis. nu. 63. licet alteri per eas præiudicium in-
feratur, quia tale præiudicium infertur ex causa ho-
nesta, & à iure approbata, maximè, quia hæ causæ pu-
14 blicam vtilitatem concernunt, ex qua † Princeps etiā
proprium contractum reuocare potest. Felin. in c. no-
uit. colum. 6. de rescript. præsertim per viam legis quo
15 † casu secundum Docto. ad recompensam non tene-
tur. Dec. in c. quæ in Ecclesiarum, nu. 21. de constitut.
Gozad. cons. 5. nu. 21. Aym. de antiq. temp. 4. part. nu.
257. & cons. 135. num. 3. cum seq. Paris. consil. 1. nu. 45.
cum seq. lib. 1.

Secundò, quia cum per hanc reductionem reuer-
tantur beneficia ad eorum pristinum ius libertatis,
16 talis † dispositio est fauorabilis etiam quod ea ea alte-
ri præiudicetur. Curt. iun. consi. 1. nu. 21. Cassan. con-
sil. 66. nu. 63. Goffred. cons. 14. num. 63. Sarnen. de iure
quæsi. non tollen. quæst. 16. Gozadin. consi. 1. num. 35.
& cons. 26. num. 54.

Nec etiam fuit habitum à Dominis in cōsideratio-
ne, quòd huiusmodi priuilegia sint concessa ex causa
onerosa. Tum quia ex supradictis patet solutio, tum
17 etiam quia † quando illud, quod soluitur, non æqui-
ualet concessioni, tota concessio dicitur gratiosa. Soc.
consil. 4. nu. 59. & consil. 87. nu. 12. libr. 3. Boss. in pract.
crim. ti. de princ. nu. 153. Et ita dicebat vnus ex Domi-
nis fuisse semper seruatum, & practicatū, vt videmus
in materijs componendis, quæ nihilominus remanent
gratiosæ, & illas obtinens nō dicitur eas habere ex cau-
sa onerosa, quia illud quod soluitur, non æquiualet ei,
quod sibi conceditur. Quod autem in hoc casu non æ-
quiualeat est manifestum, quia dotatio æquiualens
iuri patronatus est, quando in totum Ecclesia dotatur,
non quando dos solum augetur, quia ex tali augmen-
18 to † de iure non acquiritur ius patronatus. Lambert.
de iure patron. in princ. art. 6. q. princ. 1. part. 1. lib. & ar
tic. 2. eiusdem quæstionis.

Quæ omnia eo facilius admittenda sunt, ex quo etiā
19 quod † dispositio hæc continet odium & fauorem, tamen
diceretur tota fauorabilis, c. non dubium, de senten.
exc. vbi benè Abb. idem Abb. in c. in literis, nu. 34. de
rest. spol. Anch. consil. 37. post med. & 215. nu. 8. Crot.
in l. omnes populi. nu. 217. Aym. consil. 18. nu. 10. ma-
20 ximè † quando principalis intentio disponentis est fa-
cere; quo casu hæc conclusio videtur transire sine diffi-
cultate. Dec. & alij in l. venia. C. de in ius voc. cum alijs
supra in princip. adductis.

ALDOBRANDINI.

Tiburtin. Castri Sambuci. Lunæ 1. Decembr. 1578.

SVMMARIA.

1 *Transactio per errorem facta non valet.*
2 *Decretum iudicis debet interponi cum causa cognitione, alioquin esset nullum.*
3 *Error in facto, & in iure vitiat decretum.*
Imò etiam quod sit iuris, vitiat cessionem mulieris.
4 *Causa proœmialis influere in dispositiuam dicitur.*

DECISIO CDLVIII.

DOmini pro maiori parte senserunt, sententiā R.
P. D. Cottæ non reddi notorie iniustam ex cessio-
ne Mariæ de Antiochia factæ de anno 1556. ad fauo-
rem Iacobi de Zambeccarijs, quia eis visum fuit erro-
1 re ducta, tunc cesserit, quo † casu transactio non va-
let. Cald. consil. 1. de transact. Quod autem errauerit,
deprehenditur ex ipsa narratiua cessionis, in qua dici-
tur subhastationem factam fuisse coram Aragonia,
qui per prius tulerat sententiam ad fauorem Iacobi, li
cet eam non subscripsisset, & tamē ex inspectione acto-
rum apparet talem subhastationem, & deliberationē
non fuisse factam coram Aragonia, sed coram Spino-
sa de anno 1525. Quam subhastationem etiam Domi-
ni resoluerunt esse nullam taliter, quod fructus inte-
rim percepti veniebant computandi in sortem. Vnde
si sciuisset Maria cedens, quod illa subhastatio non
tunc, sed longè ante fuisset facta, vel quod creditum Ma-
riæ de la Scarpa, vel erat extinctum, vel saltem in ma-
gna quantitate imminutū, ex quo computandi erant
in sortem fructus 11. annorum, verisimiliter ita non ces
sisset, nec iudex suum decretum interposuisset.

Maximè, quia vt Domini considerabant, cōtractus
2 mulierum recipiunt robur à decreto † iudicis, quod
debet interponi cum causæ cognitione, alioquin esset
nullum, quam cognitionem recipit iudex ex illis con-
sanguineis, vel curatore, qui tunc in celebratione con-
tractus interuenerunt, qua ratione saluari huiusmodi
decreta dicit Gabriel de sent. conclus. 7. num. 34. Vnde
cum in hoc casu tantum absit, quod consanguinei, vel
curator bene informauerint iudicē, vt immo nec ipsi
essent de hoc negotio plenè informati, cum factū lon-
gè aliter recenseant, quam se haberet, cessat consequen
ter valor illius decreti, ac nullus redditur contractus,
& quamuis exprimatur vnus casus nullitatis subhasta
tionis, qui non erat etiam verus, quod scilicet subha-
statio erat facta coram Aragonia, qui per prius tulerat
sententiam quā non subscripserat, sententia enim non-
dum subscripta, nullo modo fieri potuit subhastatio,
non enim apparet, quod Maria sciuerit, quando fuit fa
cta illa subhastatio, & sic quando fructus interim per-
cepti in sortem venissent computandi. Ex his igitur di
3 cebant Domini † erratum fuisse in facto, & in iure, qui
error vitiat decretum. Afflic. decis. 118. & etiam quod
sit iuris, vitiat cessionē, præsertim mulieris. Ruin. con-
sil. 111. nu. 6. lib. 5.

Non ob. dispositiua cessionis, tum quia & in disposi-
tiua adest error cum dicatur, & quia Iacobus remisit
expensas, ad quas tamen Maria teneri non poterat, cū
vnam sententiam pro se haberet, quę non reuocabatur
4 ex eisdem. Sarnen. de annali. qu. 41. tum quia † causa
proœmialis influit in dispositiuam, quia ideo Maria
cessit pro istis, quæ in dispositiua apponuntur, quia ve
ra putabat esse quę in narratiua dicta fuerant. Soc. con
sil. 159. num. 20. lib. 2. Et sic veris existentibus narratis,
ipsa mouetur ad cedēdum habita recompensa, de qua
in dispositiua.

ALDOBRANDINI.

Roman. Domus de Palellis. Veneris. 19. April. 1577.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Pecunia numerata quando venire dicatur in resolutione, & quando non numerata.*

2 *Solutio facta in grano, & sic in una specie non potest variari in alia.*

DECISIO CDLIX.

Domini dixerunt, comitem Paulum teneri ad deponendum pretium, etiam quod nō fuerint præstitæ cautiones. Nec ob. quod Palelli venditores non adimpleuerint cōtractum, quia hæc obligatio ad deponendum non prouenit ex ipso contracto, sed ex commissione directa A. C. in qua hoc expresse mandatur, nempe quod pro summa pro qua est cautum, iudex compellet Comitē ad satisfaciendum, pro summa verò qua non est cautum ad deponendum: ad effectum prædicti depositi non fuit necessarium verificare, ꝙ esset cautum. An autem teneatur deponere in pecunia numerata, vel in pecunia, nil fuit firmatum, quia hoc pendet ab intellectu verborum contractuum, an granum, hordeum, & alia sint in solutione tantum, an vero & in obligatione. Et quod sint tantum in solutione, ponderabantur ab aliquibus ex Dominis illa verba, hanc autem venditionem fecerunt pro pretio, & nomine pretij 40000. scutorum soluendorum in
1 hunc modum, videlicet, quæ † verba videntur sonare, quod pecuniæ sint in solutione tantum, iuxta terminos tex. l. si quis stipulatus fuerit decem in melle. de sol. ad quod ab aliquib. dupliciter respondebatur.

Primò, quod in illis verbis habetur relatio ad sequētia capitula confecta vulgari sermone, in quibus verè consistit substantia ipsius conuentionis. Alia autem verba sunt verba stipulationis Notarij, ex quibus conuentionibus apparet, quod granum, & alia sunt nedū in solutione, sed etiam in obligatione.

Secundò respondetur, quod cum iam Comes soluisset partem grani, & sic elegisset soluere in grano,
2 non † poterat variare, ad no. in l. serui electione, de lega. 1.

Quo autem ad oblationem Comitis acceptatam à D. Paulo, nihil fuit firmatum, licet aliquibus ex Dominis videretur conditionalis, dum dicitur in ea, habito consensu à D. Horatio de Maximis, qui non fuit habitus.

Concluserunt tamen Domini, quod ex pecunijs depositatis curarem, quod emerentur census, vel loca montium, quæ stare debeant pro euictione domus, & fructus interim debeant istis Dominis venditoribus consignari, vt possint eorum iura defendere.

ALDOBRANDINI.

Valentin. Matrimonij. Mercur. 21. Maij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Dictio nisi, posita post dictionem negatiuam, affirmat in exceptione negatiua illud, quod fuerat negatum in præcedenti oratione.*

2 *Verba affirmatiua posita post orationem negatiuam respicere dicuntur initium actus, & illum determinare.*

3 *Verba, quæ denotant initium actus, non executionem, important matrimonium de futuro, ex communi.*

4 *Verba, non habeo aliam vxorem, nisi te, significant matrimonium de præsenti.*

Item verba, nolo aliam vxorem, nisi te, & nu. 5.

Item verba, promitto non accipere vxorem aliam nisi te. & nu. 6.

DECISIO CDLX.

Domini circumscriptis omnibus coniecturis, & inspectis solis & nudis verbis, cōcluserunt illa significare sponsalia de futuro, non autem matrimoniū de præsenti, quia cum Petrus vsus fuerit illis verbis, nulla alia erit mea vxor, nisi tu, vt deponit Hieronymus Pentor ad quintum, dum dicit, quod Petrus dixit, nulla alia futura est mea vxor nisi tu, & super quinto, non sum ducturos aliam nisi vos. Et Hieronyma Torres super quarto dum ait, Petrum dixisse, quod
1 non erat futura alia vxor, nisi Beatrix. Et † dictio, nisi, posita post dictionem negatiuam sonat, & affirmat in exceptione negatiua illud, quod fuerat negatum in præcedenti oratione. l. actione. cum ibi no. C. de transact. Infertur, quod cum præcedentia verba non negent nisi de futuro, quia Petrus dicit, quod non erit alia vxor sua, ergo oratio sequens affirmatiua, nisi tu, ponit de futuro, & sic tu eris mea vxor, vel futura eris mea vxor, nō videtur dubitandū quin huiusmodi verba significassent solum matrimonium de futuro, non
2 autem de præsenti, quia † respiciunt solum initium actus, ita etiam prolata hoc pacto illud idem significare debent, vt bene post Ant. de Butr. & Bart. declarat Alex. cons. 152. num. 3. lib. 5. Et hinc videmus, quod si quis dicat, promitto non accipere aliam in vxorē, nisi te, illa dictio, nisi, hoc casu ponit potentiam negatam in præcedenti, & perinde est, ac si dictum esset, promitto accipere te. Capol. cons. ciuil. consil. 1. num. 14.
3 quando † enim verba denotant initium actus, nō executionem, important matrimonium de futuro. Abb. & alij in c. ex literis. de sponsal. de communi testatur Couar. in epit. in 2. par. c. 4. §. 1. num. 4. Et late dictum fuit in illa Ragusin. Matrimonij.

Non ob. quod quando dictum est, non habeo aliam
4 vxorem, nisi te, hæc † verba matrimonium de præsenti significent, quia omisso, quod Couar. vrgentibus rationibus reprobat hanc opinionem in loco supra citato. nu. 6. cum seq. & vt ipse dicit, vrget fortiter contra hanc opin. tex. in l. Titia. §. fin. de manumiss. testamen. Domini dixerunt, quod hæc opinio non applicatur casui nostro, quia ideo Doc. ex illis verbis negatiue prolatis, non habeo aliam vxorem sine te, affirmant probare matrimoniū, quia si affirmatiue prolata fuissent dicendo, habeo te in vxorem, secundum Doct. matrimonium de præsenti significassent, vt per Doct. in c. ex parte, de sponsal. Et in casu nostro verba, de quibus agimus, affirmatiue prolata, non matrimoniū de præsenti, sed de futuro significant, ergo eandem significationem retinere debent negatiuè prolata. Et ita declarat Abb. in d. c. ex parte. num. 7. vt videatur concipere quæstionem, quando quis vtitur his verbis, *promitto non accipere aliam, nisi te, & non habeo aliam vxorem, nisi te*, tamen quando ponit determinationem prædictæ quæstionis, aliam ponit in illis verbis, *non habeo aliam, nisi te*. Quia hæc verba, *habeo te in vxorem*, cum respiciant executionem actus, vt dicit Abb. vbi supra, affirmatiue prolata important matrimoniū de præsenti. Et Iason. in l. actione, nu. 4. & 5. ponit verba, quæ affirmatiue prolata important matrimonium, vt
5 sunt illa, *nolo † aliam vxorem nisi te, & non habeo aliā, nisi te*, Et ita loquitur Siluestr. in summ. in verbo matrimonium, il 2. nu. 10. Bart. cons. 6. nu. 29. non facit ad propositum. Ferr. cons. 97. nu. 8. loquitur quando dictum est, nolo aliam vxorem nisi te, quæ similiter affirmatiue prolata importante matrimonium. Solus ergo Alex. de Neguf. cons. 8. nu. 4. & Dec. in l. actione. numero 7. C. de transact. loquuntur quando dictum est,
6 promitto † non accipere vxorem aliam, nisi te, quæ affirmatiue prolata important sponsalia tantum, sed inaduertenter loquuntur, quod patet, quia ambo citant Doct. & præsertim Abb. in c. ex parte. de sponsal. loquentes quando illa verba affirmatiue prolata important matrimonium de præsenti, vt bene declarat Alex. in d. cons. 150. nu. 3. lib. 5.

BLANCHETTI.

Sabinen. Confinium. Lunæ. 29. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Flumina, riui aquarum, & montes propriè diuidunt territoria.*

2 *Appoſitio caſtodum vna cum creatione pœnarum probat rem eſſe illius, qui cuſtodes apponit, & pœnas exigit.*

DECISIO CDLXI.

FVit reſolutum, conſtare ſyluas curiæ incipientes à
foſſato aquæ viuæ, & loca nuncupata locatore, &
Finocchiaro eſſe in territorio Montis nigri, & quo ad
1 ſyluas probatur ex limite aquæ viuæ. Propriũ † enim
eſt talium locorum, vt ſunt riui, aquarum flumina, &
montes diuidere territoria, Bal. in c. cum cauſam. de
teſtibus. Probatur etiam ex appoſitione cuſtodum, ꝙ
homines Montis nigri, de qua Nardus, Dominicus, &
Hippolytus de ciuitate Reati. Arminius, & Matthęus
ſuper decimo deponunt, & eorum dicta coadiuuan-
tur ex inquiſitionibus & accuſationibus incipientibus
2 ab anno 1539. Cuſtodum † autem appoſitio vna cum
creatione pœnarum probat rem eſſe illius, qui cuſto-
des apponit, & pœnas exigit. Bal. in c. 1. §. conuenticu-
las. de pac. iur. firma. Doc. in l. imperium, ff. de iuriſd.
omn. iud. Nat. conſ. 672. nu. 7. 10. & 11.

Quo verò ad locum del locatore adſunt enuncia-
tiones in inſtrumẽtis antiquiſſimis, quæ æquipollent
famæ, quæ in antiquis plenè probat. Concurrunt etiã
depoſitiones teſtium conſideratæ à Scribentibus pro
Illuſtriſſ. D. Maherbal, & vicino, quod etiã firmarunt
Domini ex eiſdem de loco de Finocchiaro, circumſcri-
ptis tamen exceptionibus tam contra teſtes, quàm
contra lora prædicta, & probationibus Illoſtrium D.
Franciſci, & Henrici.

BLANCHETTI.

In eadem Sabinen. Confinium. Lunæ, 14. Octo-
bris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Confeſſio, vt præiudicet confitenti, debet eſſe clara, alias dubia interpretatur in eius fauorem.*

2 *Inquiſitio & exactio pœnarum ſubſecuta non præſumitur niſi probetur.*

3 *Enunciatiua vnica etiam in antiquis non probat, ſed ſaltem debent eſſe dua.*

DECISIO CDLXII.

DOmiois probationes Illuſt. D. Franciſci, & com-
munitatis Sancti Ioannis, non viſæ ſunt multum
vrgentes, nam conſideratis illis tribus locis, de quibus
in dubio, videlicet ſyluis, locatore, & Finocchiaro.

Quo ad ſyluas dixerunt, quod ex inſtrumentis nul-
la poteſt elici probatio, quod ſint in territorio montis
Sancti Ioannis, nec literæ ad hoc ſuffragantur, quia
1 confeſſio vt præiudicet, debet eſſe clara, alias † dubia
in fauorem confitentis debet interpretari, l. ſi quis in-
tentione ambigoa, ff. de iud. Et ex prædictis literis il-
lud ſolum inferri poteſt, quod quando Communitas
Montis nigri emit glandes à domino, prohibuit ius pa-
ſcendi hominibus Montis S. Ioannis, non tamen ſequi-
tur, quod ideo ſyluæ eſſent de territorio ipſorum, qui-
bus paſci prohibebatur. Nulla notio fieri poteſt ex in-
cendio d. montis S. Ioannis, quia non probatur quòd
adeſſent ſcripturæ, quæ ad huiuſmodi negotium ſpe-
ctarent, & illæ combuſtæ fuerint.

Decreta inquiſitionum etiàm nihil operantur, cum
2 non probetur † inquiſitio & exactio pœnarum ſubſe-
cuta, Fab. in §. æque ſi. nu. 14. & 15. de actio. Guid. Pap.
deciſ. 515. Caſſan. conſ. 64. nu. 31. Nec etiam argui po-
teſt à finibus diœceſis, ad iura territorij, quia ſunt di-
uerſa, vt deducitur pro parte illuſtr. D. Vicini.

Probatio verò, quæ oritur ex teſtibus, non infert
ad probationem iuriſdictionis, ſed ad poſſeſſionem,
& dominium terrarum, & ius paſcendi, quod ius
etiam habuiſſe Communitatem Montis nigri in eiſdẽ
terris probat quartus teſtis in 8. art. & ad 27. interrog.
& 20. ſuper 5. 6. 7. & 8. articulis.

Nec obſtat appoſitio cuſtodum, de qua primus, &
6. ſuper articulo, quia ſunt ſingulares, & de auditu, &
quæ dicta ſunt de depoſitione ipſorum quoad ſyluas,
ſtatuerunt, quod loca locatore & Finocchiaro eſſent
ſubiecta, nec ſuffragari videntur, qood hæc duo loca
ſint de territorio montis S. Ioannis ex enunciatiua in-
3 ſtrumentorum, quia † licet enunciatiua probet in anti-
quis huiuſmodi examen, glo. in c. cum olim. de cenſ.
cum alijs, de quibus per Syluan. conſ. 57. nu. 7. tamen
neceſſe eſt, quod ſint ſaltem duo enunciatiua. Sed vni-
ca tantum adeſt antiqua enunciatio, ſuper qua fieri
poſſit fundamentum. Hanc tamen probationem Do-
mini reijcere voluerunt conſideratis in concurſu in
probationibus vtriuſque partis.

BLANCHETTI.

Florentin. Bonorum. Lunæ. 10. Decembris,
1576.

SVMMARIA.

1 *Res eccleſiæ non poſſunt alienari, niſi vel ex cauſa neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis, quæ ſunt probanda.*

2 *Inſtrumenta dicta teſtium corroborant, & ab eiſdem corroborantur.*

DECISIO CDLXIII.

DOmini fuerunt concordes, non probari à monia-
libus talem metum, qui ſufficiat ad reſciſſionem
contractus, dixerunt tamen pro parte illuſt. D. Aloy-
ſij non eſſe probata, quæ huiuſmodi venditionem ſu-
1 ſtinere poſſint: res † enim eccleſiæ, vel ex cauſa neceſ-
ſitatis, vel ex cauſa euidentis vtilitatis alienari debent.
c. 2. de reb. eccl. non alienan. in 6. Rebuf. de alien. rer.
eccleſiaſt. nu. 84. Couar. var. reſolut. lib. 2. c. 17. num. 2.
Quorum ſaltem alterum ab ipſo probãdum eſt. Alex.
conſ. 160. num. 5. lib. 6. Nec quicquam ſibi proſunt te-
ſtes examinati in ſummario iudicio, quod alienatio ce-
deret in euidentem vtilitatem monialium, quia vbi
vtilitas eccleſiæ deducitur in controuerſiam, huiuſmo
di teſtes nullam fidem faciũt, vt fuit reſolutum in vna
Agrigentina Palatij coram bo. me. Oradino. de anno
1568. quibus addiderint per ſecundum & 27. teſtes
monialium probatam eſſe lęſionem, quibus adminicu-
latur ſecondus ad 14. ſuper 7. & 23. iuxta 14. qui in
ſuis dictis, cum nullam particularem affectionem ha-
beant ad cauſam, & reddant optimam rationem dicti
ſui, pleniſſimè probant. Soc. iun. conſ. 73. fere per totũ.
2 lib. 2. Accedunt † etiam inſtrumenta, quę & teſtium di-
cta corroborant, & ab eiſdem corroborantur. Cagnol.
in l. 2. nu. 233. C. de reſcin. vend. Et maximè adiuuant
huiuſmodi lęſionem ex lege Leonis, licet non prohi-
beat minus pretium 40. florenis, tamen ex illa generali
prohibitione maioris pretij pręſumitur, quod pluris
terrę communiter venderentur.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Mercurij, 27. Nouembris.
1577.

SVMMARIA.

1 *Remedium l. ſi quis conductionis. C. loca. non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*

2 *Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem.*

3 *Legitima dicitur quota bonorum, non quota hæreditatis, ex communi.*

4 *Feudalem titulum allegans facit ceſſare præſumptionem aditæ hæreditatis.*

5 *Actus qui poſſunt fieri citra ius & nomen hæredis, in dubio nunquam debent iudicari vt hæreditarij.*

6 Feu-

6 *Feudum si sit hæreditarium, sufficit, quod succedentes sint heredes primi inuestiti, non autem vltimi decedentis.*
7 *Depositum tacitam reconductionem non infert.*

DECISIO CDLXIV.

DOmini dixerunt esse recedendum à resolutionibus factis, quod R. D. Episcopus sit in probatis in remed. l. si quis conductionis, C. loca. per ipsum intẽ
1 tato pro recuperatione istorum bonorum, hoc † enim remedium non datus contra singularem successorem. Alex. cons. 12. nu. 6. lib. 4. Cagno. in l. neque pignus. n. 8. de reg. iur. Neque obstant tradita per Alex. in l. si aliena. nu. 6. ff. sol. mat. qui solum dicit, quod ideo agẽti ex dicto remedio non potest referri quæstio dominij, quia referens negat restituere spoliato, non autem dicit quod competat condictio ex ista lege contra singularem successorem, cum enim sit actio personalis,
2 §. appellamus. Institut. de actio. non † datur cõtra successorem singularem. Rip. in l. 1. nu. 23. ff. ad Senatusconsul. Trebell. Et quamuis posset dici in rem scripta, tamen vt illa contra hos. Illustris. Comites competeret, necesse sit probare, quod ipsi possideant ista bona, quod tamen non probatur.

Non obstat quod cũ Comites Alphonsus, & Camillus non obseruauerant, quæ sibi fuerunt mandata in testamento patris, non possunt se illo iuuare; & etiam
3 cum successerint in legitima, dicuntur successisse † in quota hæreditatis, Cyn. in l. ex facto. in 1. ff. de hæred. institu. quia communis opinio est contra ipsum, vt ibi per Doct. quod sit potius quota bonorum, & tenet Ias. in auth. nouissima, nu. 3. C. de inof. testam.

Non obstat quod cum possideant castra, præsume-
4 di sunt hæredes, quia cum allegent † titulum feudalem, cessat præsumptio aditæ hæreditatis. Aym. consil.
5 197. nu. 4. & actus† qui possunt citra ius, & nomen hæredis fieri, in dubio nunquam debent iudicari, vt hæreditarij, Bald. cons. 124. lib. 2.

Non obstat quod feudum sit hæreditarium, quia
6 quatenus hæc essent huiusmodi, sufficit † esse hæredes primi inuestiti, non autem vltimi decedentis, per Clar. in §. feudum. q. 9. & Mohed. decis. 216.

Non obstant dicta testium, q̃ sint hæredes Comitis Alexandri. Quia stante testamento eorum dicta quo ad hoc declarant.

7 Vltimò non obstat depositum, quia † ex illo non potest inferri tacita reconductio, iuxta dispositionem l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loc. Sed hoc casu esset probanda scientia vtriusque, vt ibi Bart. num. 1. & Pau. de Cast. nu. 6. quæ hic non probatur.

BLANCHETTI.

Legionen. Parochialis. Veneris. 8. Nouembris. 1577.

SVMMARIVM.

1 *Probatio, quæ elici potest ex vicinitate loci, cessat non probata publica voce, & fama.*
Ea verò quæ inducitur ex attestatione alicuius nobilis viri, etsi sit Papa, non sufficit contra tertium.

DECISIO CDLXV.

DOmini circumscripto capite deuolutionis ex defectu potestatis conferentis, super quo Alphonsus erit particulariter audiendus dixerunt, Didacum debere melius probare tempus scientiæ patronorum, quod beneficium per Ioan. de la Penna fuisset resignatum, & resignatio admissa ab ordinario. Proba-
1 tio. n. † quæ elici posset ex vicinitate loci, cessat non probata publica voce & fama, quæ verò inducitur ex attestatione Illust. D. Didaci, non sufficit contra tertium, Paris. cons. 19. nu. 47. lib. 3. & in attestatione Papæ, tenuit Rota per Mohed. decis. 270. Secundo in attestatione prædicta, dum fidem facit se sciuisse admissam resignationem factam per D. Ioannem ab ordinario, non exprimit tempus scientiæ, sed tantum dicit quod postea sciuit, quod ex nimis ambiguum in hoc casu, quo tempus scientiæ patronorum debet probari per Didacum, cum sit fundamentũ intentionis suæ, per l. cum actum, ff. de neg. gest. Hæc tamen Domini, non reiecerunt, sed dixerunt esse coadiuuandi.

BRAVI.

Vrbeuetan. Deuolutionis. Die 10. Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Onus probandi ei incumbit, qui dicit solutionem factam fuisse.*
2 *Emphyteusis, & contractus locationis ad longum tempus æquiparantur in caducitate incursa ob non solutionem canonis.*

DECISIO CDLXVI.

DOmini tenuerũt, bona, de quibus agitur, esse ad ecclesiam deuoluta ex capite nõ solutionis. c. po-
1 tuit. de loc. l. fin. C. de iure emphyteu. quam † solutionem fuisse factam ipsis Federico & fratri onus probandi incumbit. glo. in verbo, repellere, vers. item quis probanti in l. 2. C. de iure emphyt. vbi Ias. nu. 131. Anchar. in d. c. potuit. nu. 14. vbi Imo. nu. 14. Aym. consil. 1. nu. 10. Gabriel. de probat. conclus. 6. nu. 11. Hercul. de proband. negat. nu. 36. facit l. 1. C. de probat. l. qui commeatus. ff. de re milit.

Depositum non releuat, quia non factum de tota summa, & post factam declarationem à capitulo, & multo post incursam caducitatem, vt bene deducunt informantes pro capitulo.

Minus placuit illud, quod non sumus in contractu emphyteutico, sed locationis. Quia licet Domini multum de hoc dubitabant, & magis pro parte capituli inclinabant, quod sit contractus emphyteuticus, tamẽ
2 † cum agatur de incursa caducitate rei ecclesiasticę ob non solutionem canonis, nihil interest, quod sit contractus emphyteuticus, vel locationis ad longum tempus, iuxta authen. qui rem. C. de sacrosan. eccles.

Neque prætensa ignorantia excusat, cum hoc tollatur ex facto, cum caducitas sit incursa tam ex persona patris Dominorum de Albanis, quàm ipsius Federici, & Felicis, qui mota lite, & instrumento producto ipsis citatis, & articulis factis per ipsos, non venẽrt excusandi.

Illud verò caput deuolutionis ob negationem factam per dictos de Albanis, non placuit Dominis, cũ fuerit ad alium finem, & sic excusabilem, vt per informantes pro parte ipsorum, summe tamẽ Domini desiderant, vt ecclesia benignè agat cum ipsis Federico, & Felice.

ROBVSTERII.

Rom. Damnorum, & interesse. Lunæ, 17. Febr. 1578.

SVMMARIA.

1 *Requisita ad probationẽ damni emergentis quanam sint.*
2 *Pactum per quod stetur iuramento damnum, & interesse passi, valet, ex communi, secus in statuto.*
Sed an extendatur in quacunque summa quantumuis magna, in iudicis arbitrio residet, nu. seq.
3 *Summa vbi est magna, quæ in damnum passi iurantis arbitrio residet, ibi non desinit suspicio doli.*
4 *Arbitrarium est iudici de interesse, & dãnis deferre iuramentũ patiẽti, etiam stante pacto super ipsis vallato.*

alij Docto.in c.sane. vbi Abb.nu.4. de foro competen.
Cum igitur hic fuerunt conuenti à bon.mem. Illustr.
D.Torquato isti Illustr.fratres respectu iudicij, debẽt
attendi statuta loci iudicij, non autem loci rei, de qua
4 controuertitur: quia † tunc demum attenduntur sta-
tuta loci, vbi res est sita, cum agitur de iure aliquo ex
re proficiscenti. Abb.in c.quod clerici.num.11.de foro
competen. Tiraquel.de retract.ligna.glo.1.num.2. Et
ita procedunt dicta in illa Teracinen.coram R.D.Blã-
chetto, in qua agebatur de statuto repellente feminas
dotatas à successione bonorum: hic autem non agitur
de iure proficiscente ex re, sed læsione ortum habente
in ipso iudicio,& postquam iudicium cęptum est,quo
5 casu † attenduntur statuta loci iudicij. Bald. in l.cun-
ctos populos,nu.20.& ibi Ias. nu.21. qui loquitur ma
gis in terminis nostris, C.de sum.Trin. Cum enim lę-
sio,quæ per sententiam infertur, de cuius appellatio-
ne tractatur, originetur in ipso iudicio, debent atten-
di statuta loci iudicij, non rei, de qua controuertitur,
vt videmus in simili, cũ petitur restitutio in integrũ,
circa quam attenduntur statuta loci iudicij, quando
lęsio prouenit ex ipso iudicio,vel in ipso iudicio, secus
si tractatur de læsione antea causata, puta in contra-
ctu. Salyc. in d.l.cunctos populos,num.7.cum alijs al-
legatis, idque tanto magis, quia non est resolutum in
6 vna Bononien.coram R.P.D.Robuster. quod † statu
tum, tollens vnam appellationem, & minuens appel-
lationes,dicitur respicere ordinatoria, non autem de-
cisoria, per nor.per Fran.in c.si duob.§.1.ver. quid au-
tẽ si laicus.& in c.vt debitus.col.8.ver.septimo quæri-
tur. de appel. & in simili dicitur de statuto tollente
omnem exceptionem præter exceptionem solutionis.
Felyn.in c.quoniam, nu.12.de const. Et quamuis stan-
te hac resolutione videretur hoc statutum seruandum
solum in curia Capitolij, tamen propter expressa ver-
ba d. statuti fuit resolutum coram D. Binario, vt hoc
non obstante vbique seruetur in vrbe, atque etiam, vt
dixi apud nos.

ALDOBRANDINI.

Bononien.de Lupatis. Veneris, 11. Aprilis 1578.

SVMMARIA.

1 *Actiones directæ remanent penes cedentem volũtarium, non autem necessarium, & num. 4.*
Sed an sint inutiles, vel ne, sunt opiniones. nu. 2. & seq.
3 *Actiones directæ tanquam inhærentes ossibus, non possunt transferri.*
4 *Cessio quando fit ex causa necessaria, illico ius directum remanet inutile penes cedentem, ex communi, secus si ex causa voluntaria.*
Amplia etiam quod in cessione esset clausula, ponens in locum suum.
5 *Scientia sola, quæ elicitur ex libello, sufficit ad tollendum exercitium directarum actionum, quæ remanent penes cedentem.*
6 *Actio spolij non venit in actione generali, nisi de ea fiat particularis mentio.*
7 *Exceptio dominij obstat agenti spolio.*
8 *Exceptio, tu cessisti omne ius tibi competens in his bonis quando opponi possit à cessionario.*

DECISIO CDLIII.

DOmini constituerunt regulam pro Buccamatio,
quod penes ipsum tanquam cedentem volunta-
rium, non autem necessarium, non obstante cessione,
1 remanserunt † directæ actiones. l. 3. C.de noua. cum
ibi no.Doc.in l.si cum emptore. ff.de pact.vbi Ias.Pau.
de Castr.in l.facta.§.si hæres.numer.4.ff.ad Trebel. &
difficultas penes eos remansit circa limitationes. Tres
enim afferebantur, sed vnam ex facto sustuli.
Prima erat super verbis amplissimis ipsius cessionis,
2 ex quibus videtur inferri, quod † directæ remanserint
omnino inutiles penes cedentem, per plura quæ alle-
gantur pro Hieronymo,& licet Afflic. decis.375.num.
22.velit, quod non obstantibus huiusmodi verbis etiã
stante scientia cessionarij remaneant nihilominus pe-
nes cedentem efficaces, tamen Paris. consi.19.num.66.
cum seq. lib. 3. multa adducit contra dictam decisio-
nem. Et faciebat difficultatem aliquibus ex Dominis,
quod in hac cessione sunt amplıora verba, quam essent
in casu decis. Afflict. maximè ponderando constitutũ.
Buccamanus enim constituit, se possidere hæc iura no
mine Luccatelli emptoris, sed tamen replicabatur per
aliquos ex Dominis, quod huiusmodi constitutũ non
potest aliquid operari respectu directarum actionum,
3 quæ † cum inhæreant ossibus, non possunt transferri
in alium. Bar.in l.non potest,num.18. ff. de leg.1. Sed
hoc omisso, cum hic versemur in cessione facta ad com
modum cessionarij, ex quo huiusmodi iura vendun-
tur à Buccamatio Luccatello, iungẽdo huiusmodi ver
ba ita ampla cum scientia Lupati d.cessionis, quæ sciẽ-
tia liquet ex processu nuper producto, res transit sine
difficultate, quia hæc videtur vna ex limitationibus,
quæ communiter traditur ad d.l.3.vt per Paris.d.cõ-
sil.19.nu.66.glo.in l.fi.ff.de transact. vbi Docto. quod
aliqui ex Dominis admittebant esse verum in cessio-
ne facta ex causa necessaria, puta quando in ortu dire-
ctarum quis adstringitur ad cedendum, vt in hærede
grauato de restituendo, & in procuratore stipulante
procuratorio nomine; secus quando fit ex causa volũ-
4 taria: nam † quando cessio fit ex causa necessaria, illi-
co ius directum remanet inutile, l. 1. §. 1. & §. quam-
quam, ff. ad Trebell. vbi verò fit ex causa voluntaria,
remanent efficacia iura directa, donec interueniat v-
num ex illis tribus, de quibus in d.l.3. C. de noua. vt
declarant benè Ang. in l.facta, §.si hæres, ff.ad Trebel.
etiam quod in cessione esset clausula, ponens in locũ
suum, reprobata opin. Ang.in d.l. si cũ emptore. quia
ipsemet tenet contrarium in d.l.3. C. de nouat. & in l.
qui quadraginta.ad Trebel. Pau.de Castr.in d.l.si cum
emptore.num.4. Rom.in l.si in prouinciali, §.si ego, ff.
de oper.no.nunci. Ias.in l.non qui eorum, §.qui Cañ,
num.3.de leg.1.
Et si ad tollendum exercitium directarum suffice-
ret sola scientia, frustra in l. 3. videretur requiri litis
5 contestatio, quia † sufficeret scientia elicita ex libel-
lo, qui præcedit contestationem litis, vt arguit Alberi.
in d.l.3.nu.2.ver.in contrarium.
Secunda limitatio erat, quod Luccatelli egissent in
partibus contra Lupatum super restitutionem horum
bonorum, quod dixi non esse verum, quia lis agitata
non fuit super restitutione huiusmodi bonorum, sed
super expulsione cuiusdam coloni.
6 Tertia afferebatur limitatio, quia † nõ videtur, quod
hæc actio spolij veniat in actione generali, nisi de ea
fiat particularis mentio. Sarnen.de triennal. q.11. ver.
secũdus casus. Mohedan. decis.324. Et licet hoc prima
facie videatur facere ad fauorem Buccamatij, tamen
dicebant Domini, quod cum non sit translata hæc a-
ctio mediante cessione in Luccatellum, ipse eam in-
tentare non posset, nec potest etiam intentare Bucca-
matius, ex quo cessit omne ius sibi competens, & sic
Dominium omnium bonorum à se abdicauit. Vnde
7 † huiusmodi exceptio videtur obstare agẽti spolio, vt
per Soc. in l. rem quæ nobis, in 9. q. ff. de acquir. poss.
cum alijs allegans. Videtur enim, quod possit Luppa-
tus, contra quem sunt cessæ actiones directæ Bucca-
8 matij, opponere, tu † cessisti omne ius tibi competens
in his bonis. Aym.consil.191.nu.3.
Et quamuis Rota teneat, quod non dicatur cõstare no-
torie de non iure agentis spolio, nisi per confessionem
partis, vel per rem iudicatã, tamen dicebant satis con-
stare de non iure per confessionem partis, stante hu-
iusmodi

iusmodi cessione, qua mediante omne ius sibi competens in huiusmodi bonis transfert Buccamatius in Lucatellum, quæ tamen ab alijs Dominis non admittebantur, quia non dicitur constare de non iure, quamdiu de iure constare potest. Et propterea dixerũt, quod materia restringatur ad huiusmodi limitationes.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Pensionis Die. 24. Ianu. 1578.

SVMMARIA.

1 *Pensio dicitur esse materia odiosa.*
Eoque magis, in quota fructuum.
Imò magis, vbi cum ea adest dispensatio. nu. seq.
2 *Dispensatio vulnerat ius commune: & strictè intelligitur etiam proprio motu facta. nu. 7.*
3 *Actus regulatur à principali intentione disponentis, nisi materia sit odiosa.*
4 *Regula de impetr. benef. vac. per obit. fam. Card. dicitur esse odiosa, licet sit inducta ad fauorem Cardinalium, & Papæ intentio sit illis fauere.*
5 *Dispositio odiosa respiciens publicam vtilitatem dicitur fauorabilis: alias secus.*
6 *Beneficia, vt sine diminutione cõferãtur, publicè interest.*
7 *Extinctio pensionis restituit beneficium ad pristinam libertatem, & dicitur fauorabilis. nu. seq.*
8 *Ecclesiæ maior debetur fauor, quam publicæ vtilitati.*
9 *Pensiones secundum ius primæuum sunt compatibiles cũ cathedralibus.*
10 *Odium quando est rationabile, dispositio potest latè interpretari.*

DECISIO CDLIV.

FVit per Dominos tentum, materiam, de qua in secunda parte regulæ Adriani, esse odiosam, non autem fauorabilem, quia † pensio cum sit seruitus & o-
1 nus reale, est consequenter odiosa. Pau. de Roman. de pension. c. 8. nu. 22. Cassad. decis. 3. circa princ. de pens. & 4. nu. 6. eo. tit. Sarnen. de infirm. q. 16. Caccialup. de pens. q. 8. Gigan. q. 96. Maximè, cum sit in quota fructuum. Fely. in c. ad audientiam, col. 2. versi. secundo, de rescript. Caccialup. de pension. q. 6. Gig. q. 8. Et quia
2 † vnà cum pensione in ea continetur etiam dispensatio, quæ & ipsa odiosa est, cum vulneret ius commune c. 1. de fil. presbyt. Aegid. decis. 482. & consil. 32. colu. 2. Paris. consil. 37. num. 11. lib. 4.

Non obstat, quod actus iudicetur fauorabilis, & odiosus à principali intentione disponentis, l. qui exceptionem, ff. de cond. ind. Doct. in l. venia, C. de in ius
3 voc. Quia † hanc regulam admittebant Domini materia natura sua non odiosa, sed indifferenti: alioquin existente materia natura sua odiosa, intentio disponentis eam mutare non potest. Tiraquell. de retract. lign. in præfat. num. 66. Quod Domini confirmabant ex eo, quia videmus, quod dispensatio est odiosa, vt dictum est: & tamen principalis intentio disponentis est fauere dispensato, non autem eum odio prosequi. Et simili-
4 ter videmus, quod † reg. de impetr. ben. vac. per ob. famil. Car. est induct. ad fauorem Cardinalium, & principalis intentio Papæ est illis fauendi, & tamen odiosa, ac strictè intelligenda vocatur, post Aegid. decis. 632. & Sarnen. d. reg. q. 1. num. 2. & q. 16. in fi. ac q. 18. num. 3. prope fin. quia Sarnen. licet postea in d. q. 1. dicat, illam late interpretandam, id dicit in præiudicium concedentis, contra quem semper concessiones latissimè intelligunt. l. fin. ff. de constit. prin. Et hinc Domini dicebant, quod quando dispositio, quæ alias odiosa videretur, emanat ad fauorem publicum, vt sunt leges pœnales, quia reip. interest, ne delicta remaneant impunita, & in statutis excludentibus filias feminas, cum similiter reip. intersit, vt bona in familijs, & inter masculos conseruentur, per quos respublica conseruetur, tunc intentio disponentis iuncta cum hoc publico fauore potest operari hunc effectum, vt materia dicatur fauorabilis. Sed quando dispositio de se, & suapte natura est odiosa, & contra iuris dispositionem, & intentio fauendi non contemplatur ad publicam vtilitatem, sed ad priuatam, vel vnius, vel certorum hominum vtilitatem, tunc dispositio remanet odiosa, vt
5 † videmus in dispensatione, quæ respicit priuatam vtilitatem, in qua intentio disponentis est fauendi dispensatio, non eam fauorabilem reddit, quam distinctionẽ comprobant ex no. à Io. And. Gem. & Franc. in cap. fi. de verb. sign. & eam applicabant casui nostro hoc pa-
6 cto; Publicè interest, vt † beneficia sine diminutione conferantur, item ne destinata ad vnum pium vsum, in alium conuertantur, clemen. quia contingit. de reli. dom. Cum igitur contra hanc publicam vtilitatem Papa dispenset in fauorem Cardinalis, fauor vnius particularis Cardinalis habet contra se publicam illam vtilitatem, & materiam suapte natura odiosam, vt est pẽsio, & consequenter intentio disponentis eam fauorabilem reddere nequit ex supradictis.

Nec obstat, quod etiã adsit fauor publicus propter sustentationem Cardinalis, vt per Rom. consil. 378. Tum quia etiam ex alia parte grauabatur alter Cardinalis, cui diminuta cõferebatur Ecclesia Pharen. & impediebatur, ne pensio extingueretur. Tum quia iste fauor publicus, vt Cardinalis se decenter sustentare possit, sapit quandam generalitatem, non autem respicit particulariter materiam retentionis pensionis. Ex alia autem parte habemus particularem publicam vtilitatem, vt beneficia diminuta non conferantur, & vt destinata ad vnum pium vsum, ad alium non conuertantur, quæ particularis publica vtilitas in ista materia debet præferri illi generali publicæ vtilitati, vt Cardinalis congrue se sustentare queat. Et in omnem euẽtum dicebant, quod cum negari non possit, quin extin-
7 ctio pensionis sit fauorabilis, quia † restituit beneficium ad pristinam libertatem. Gig. de Pen. q. 45. nu. 7. & propterea cassari potest, dummodo id non fiat anticipata solutione sine auctoritate superioris, licet sine ea constitui nequeat, Præpos. in c. Agathosæ, in fin. 63. dist. Sarnen. de infer. q. 16. Gigan. d. qu. 45. Necessario etiam infertur, quod impedimentum, ne extinguatur, dicatur odiosum, quia impedit, ne beneficium suam recuperet libertatem. Et sic ex tali impedimento quædã inducitur prorogatio seruitutis, quæ reddit materiam odiosam, vt dicitur de facultate transferendi. Sarn. d. quæst. 16. Maximè, quia negari non potest secundum Dominos, quin ex ista retentione præiudicetur tertiò, nempe Ecclesiæ Pharen. à qua pro toto illo tempore aufertur medietas fructuum, quo casu dispensatio etiam motu proprio facta strictè intelligitur. Fel. in c. postulasti, num. 9. versic. vltimo, in hac 2. limitatione,
8 de rescrip. Cum † præsertim Ecclesiæ debeatur maior adhuc fauor, quam publicæ vtilitati, Fel. in c. nonnulli, num. 53. de rescr.

Ex quibus cessat fundamentum factum pro parte hæredum, quod quando agitur de pensione iam imposita, illa fauorabilis sit. Gig. q. 69. nu. 5. & resp. 25. num. 15. quia illud forte potest procedere, quando tractatur de illius executione: sed quando tractatur de impediendo, ne extinguatur illis modis, quibus extinguitur de iure communi, vel de stylo, tunc quia impedimentum hoc impedit, ne beneficium suam recuperet libertatem, dicitur odiosum per supradicta.

Cessat etiam, quòd dicebatur, quod per istam retentionem reuertimur ad ius primæuum, secundũ quod
9 † pensiones sunt compatibiles cum cathedralib. quia per remotionem etiam huius dispensationis reuertimur ad ius commune, secundum quod beneficia sine diminutione conferenda sunt, & destinata ad vnum pium vsum, ad alium conuerti non debent.

Non

Non obstant, quod quando tertio ex iusta causa praeiudicatur, materia large sit interpretanda, nec dicatur odiosa, c. tua nobis. vbi Abb. num. 4. de verbor. signif. Seysel. in l. fi. ff. de const. princ. Et quod, quando concurrit odium, & fauor, tota dispositio iudicetur fauorabilis, c. non dubium, vbi Abb. de senten. excomu.

10 Quia † haec omnia procedunt, quando odium est rationabile, sed quando habet in se quandam irrationabilitatem, tunc etiam, quod concurrat fauor propter principalem intentionem disponentis, fit nihilominus stricta interpretatio, vt in alijs materijs odiosis. Seysel. in l. vnic. nu. 16. & 17. C. de in ius voc. Haec autē dispositio, si latè interpretetur, videtur reduci ad quandam irrationabilitatem, quod Cardinali assecutio plures Ecclesias cathedrales opulentas, ex quibus sustentari commode possit, si detur retentio medietatis fructuum alterius Ecclesiae, satis dicuntur modici reditus, & propterea cessat hoc casu iusta causa praeiudicandi Ecclesiae. Et pro hoc etiam vnus ex Dominis considerabat illa verba, *vt decentius sustentari valeat.* Licet enim rationabile sit, vt Cardinalis decenter sui status dignitatem sustinere valeat, vt tamen illa plusquam decenter sustentare possit, non videtur ita rationabile. Sed alij Domini super hoc non faciebant considerationem. Aiebant enim, verba illa significare *vt decentius*, verbi gratia, quam nunc facere potest, non autem decentius, quam conueniat.

ALDOBRANDINI.

Barchinonen. Collegij. Veneris, 3. April. 1573.

SVMMARIA.

1 *Episcopus solus sine consensu capituli, an possit concedere facultatem beneficiatis faciendi collegium.*
2 *Qualitas personae tollit suspicionem, quod aliquis eius nomine asserere voluerit.*
3 *Confirmatio habens clausulam, ex certa scientia, cum tenore concessionis inserto, dicitur validissima.*
4 *Confirmatio tollit defectum potestatis quem intellexit. Imò etiam sufficit scientia in genere.*
5 *Papa scire praesumitur iuris dispositionem.*
6 *Confirmatio non operatur in praeiudicium tertij, nisi tale praeiudicium sit narratum.*

DECISIO CDLV.

IN hoc dubio plures incidebant difficultates. Prima erat, an isti beneficiati ex se possent de iure communi facere Collegium? Et Domini erant cōcordes, quod non poterant, per allegata. Secunda erat, † an Episcopus solus sine consensu, vel consilio capituli posset cōcedere hanc facultatem? Et in hoc Domini nihil firmarunt, quia materia est multum difficilis, & haec disputatio visa fuit eis non necessaria stante confirmatione Apostolica, cui confirmationi licet plura opponebantur, Domini tamen dixerunt illam esse bonam, & suffragari beneficiatis, vno reseruato, an videlicet, priuilegium hoc per contrarium vsum, vel per non vsum sit sublatum. Dum. n. primo obijciebatur, confirmationē esse subreptitiam, quia concessio Episcopi facta fuit post confirmationem, vt constare videtur ex data vtriusque, Domini responderunt, quod ex pluribus circumstantijs constat de errore datae concessionis Episcopi, vel confirmationis Apostolicae. Primò, quia in d. confirmatione inseritur totus tenor concessionis vna cum omnibus suis solennitatibus. Secundū, quia Papa dicit, quod adhibuit causae cognitionem, & fecit d. concessionem diligenter inspici. Tertia, quia Episcopus concedens tunc temporis erat in vrbe, & erat

2 Orator Regis Hispaniarum, adeo† quod qualitas personae tollit suspicionem, quod aliquis eius nomine asserere voluerit, illum concessisse, quae non cōcesserat. Quae confirmatio enim non solum habeat clausulam,

3 ex certa scienta, sed etiam † habeat insertum totum tenorem concessionis, vt dictum est, de eius virib. dubitandum non est. Innoc. in c. inter dilectos, de fide instr. Ruin. consil. 3 r. nu. 5. lib. 1.

Nec obstat decis. Crescen. 139. quia ibi confirmatio non erat facta ex certa scientia, vt in hoc casu, & ibi etiam probatur contrarium ex exhibitione relati, quae hic minimè contingit.

Secundò dicebant non obstare, quod confirmatio non tollit defectum potestatis. Rot. decis. 2. de confir.

4 mat. vti. vel inuti. in nou. Quia † hoc non procedit, quando illum defectum intellexit. Rom. & Praepos. in c. Cenomanensium, 56. dist. Fely. in c. 2. col. 3. nu. 51. de rescript. Brun. consi. 86 nu. 2. Et in hoc casu fortasse sufficeret scientia in genere per ea, quae tradit Alex. cons. 111. num. 16. lib. 6. de quo tamen tractandum nō est, quia habemus scientiam specificam Papae, cum cōstet de insertione concessionis Episcopi, ex qua insertione apparet praedictam concessionem fuisse factam à solo Episcopo non autem ab Episcopo & Capitulo. disposi-

5 tionem autem iuris † Papa scire praesumitur. cap. 1. de constit. in 6.

Et quamuis confirmatio non operetur in praeiudi-

6 cium tertij, hoc † est verum, dummodo tale praeiudicium non sit narratum. Dec. in c. tua nobis, num. 7. de confirm. vtil. vel inut. Samen. de iur. quaes. non tollen. q. 1. In hoc autem casu satis narratum fuit dictum praeiudicium, ex quo narratur concessio, prout iacebat.

Et cum ad hoc, quod ad Capitulum leue sit praeiudicium, eius citatio non fuit necessaria.

ALDOBRANDINI.

Rom. Pretij domus de Palellis. Lunae, 13. Ian. 1578.

SVMMARIA.

1 *Nouatio est expressè fienda.*
2 *Nouatio, quae tendit in praeiudicium nouantis, non praesumitur fieri.*

DECISIO CDLVI.

DOmini dixerunt ex deductis in puncto non esse recessum à forma primi instrumenti: nouatio. n.

1 debet † expressè fieri. l. fi. C. de nouat. Et quamuis Docto. admittant, quod per contractum secundum contrarium & incompatibilem cum primo nouetur primus, hic tamen non datur talis contrarietas, & incompatibilitas.

Quo enim ad commissionem sanct. mem. Pij V. illa non obstat: tum quia habet relationem ad instrumentum, tum etiam, quia licet in ea fiat mentio de summa, talis mentio fuit facta ad faciliorem expressionē, quia domus fuit vendita pro pretio scutorum 40000. soluendorum in grano. Quādo igitur Papa dixit, quod residuum vsque ad integrum pretium 40000. scutorū deponatur, intellexit de pretio 40000. scutorum debito, quod erat granum & hordeum. Nec facit, quod penes acta non possit deponi, quia ita poterat deponi penes acta granum sicut pecunia, mediante vel schedula mercatoris, qui fateretur habere in depositum tot rub. grani, vel etiam actuali consignatione facta Notario causae de grano existente in granario consignando sibi clauem, idque tanto magis, quia haec consignatio emanauit ad fauorem dictorum de Palellis: vnde non

2 fit verisimile, quod † cum talis nouatio tendat in eorum praeiudicium, quod eam facere voluerint, Dec. consil. 97. num. 5. Non obstat secunda commissio, quia ea reformata fuit.

Non obstat etiam oblatio, quia ea fuit conditionalis, habito consensu D. Horatij de Maximis, qui habitus non fuit. Item, quia d. oblatio nō habuit effectum, ergo. renunciatio dispositioni praedicti instrumenti, quae per eam inducebatur, non obstat, Dec. conf. 149. nu. 3. in fi. Bal. in l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. Et ita etiam non obstat oblatio, de qua per testem vltimo loco examinatum, quia nec illa habuit effectum, vltra quod ille est testis vnicus.

AL-

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus, Vener. 22. Martij 1577.

SVMMARIA.

1 *Causa finalis ex prooemio colligitur.*
2 *Dispositio qualibet an sit odiosa, vel fauorabilis, inspicitur, quaenam fuerit principalis intentio disponentis.*
3 *Actus principalis, seu quod principaliter agitur, inspicitur in quacunque materia.*
4 *Dispositionem fauorabilem reddere solet illud, quod tendit ad pristinam libertatem.*
5 *Remotio priuilegij tribuentis ius patronatus, videtur potius fauorabilis, quam odiosa.*
6 *Constitutio vel statutum contra ius commune respiciens publicam vtilitatem, fauorabile dicitur.*
7 *Annullatio actus dicitur continere poenam, nisi fiat in fauorem Ecclesia.*
8 *Constitutio quae fit ad obuiandum fraudibus non dicitur annullare substantiam actus, sed tantum inducere formam.*
9 *Confirmatio duplex vinculum consequi dicitur.*
10 *Regressus & accessus sunt diuersi, & separati termini.*
11 *Solicitudo onerosa Pontificalis officij multis indiget ministris.*
12 *Priuilegia tertio damnosa veniunt reuocanda.*
Fallit nisi tale praeiudicium esset ex causa a iure approbata, num. seq.
13 *Dispositio tertio praeiudicialis, ex causa tamen à iure approbata, dicitur fauorabilis, & non odiosa.*
14 *Princeps potest etiam proprium contractum reuocare ex causa publica vtilitatis.*
15 *Princeps reuocans proprium contractum per viam legis, non tenetur ad recompensam.*
16 *Dispositio, per quam reducitur res ad suum pristinum statum, etsi quod alteri praeiudicetur, dicitur fauorabilis.*
17 *Concessio tota dicitur gratiosa, quando illud, quod soluitur, non aequiualet concessioni.*
18 *Ius patronatus non acquiritur ex augmento dotis.*
19 *Dispositio continens odium, & fauorem, tota dicitur fauorabilis.*
Eoque magis, quando principalis intentio disponentis est fauere, num. 20.

DECISIO CDLVII.

DOmini concorditer tenuerunt, reg. Adriani esse fauorabilem, non autem odiosam. Moti fuerũt,
1 quia cum ex prooemio, ex quo † causa finalis elicitur. l. fin. ff. de haered. inst. deprehendebatur, quod principalis intentio Adriani fuit efficere, vt Pontifices possint de beneficijs personis qualificatis, Ecclesiae vtilibus, & necessarijs prouidere, & vt Innoc. etiã dicit, cuius vestigijs inhaerendo (inquit Adrianus) se obuiare, ne auctoritas sedis Apostolicae, & ordinariorum indies minueretur, & ne beneficia detrimentum paterẽtur, prout indies asserebar contingere, & consequenter solum fauere, non autem odio aliquem prosequi: sequitur, quod talis regula sit omnino fauorabilis ex
2 illa receptissima Doc. conclusione, quod † ad cognoscendum, an lex, vel alia quaeuis dispositio sit odiosa vel fauorabilis, inspicitur, quaenam fuerit principalis intentio disponentis. l. qui exceptionem. nu. 1. vbi Bar. Pau. de Castr. & alij, ff. de cond. indeb. Bart. in l. si quis nec causam, num. 6. ff. si cert. pet. Cald. cons. 14. de ver. sign. Tiraq. de retract. lig. §. 30. glo. 1. nu. 5. Rom. cons. 4. num. 7. & 328. nu. 3. Doc. in l. venia. ff. de in ius voc. vbi Dec. nu. 5. & Rim. col. 3. Aym. cons. 118. nu. 9. Mil. ver. lex dicitur fauorabilis, vel odiosa, cum alijs allegatis, & maximè quãdo fauor, vt hic, est immediata causa dispositionis, Aret. in l. Gallus. §. & quid si tantum.
3 nu. 91. Et † generale est, quod in quacunque materia inspicitur, quod principaliter agitur. l. rogasti. l. si quis nec causam. ff. si cert. pet.

Quibus accedit, quod per hanc regul. beneficia reducuntur ad pristinam libertatem, & ad primum ip-
4 sorum statum, quod solum † dispositionem fauorabilem reddere solet. c. ab exordio. 36. dist. Fel. in c. cum omnes. col. 3. de const. Ias. in l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. cum alijs allegatis per Ferret. qui loquitur de reuocatione gratiae. cons. 357. num. 23. & cons.
5 358. nu. 3. cum alijs adductis. Vltra † quod etiam remotio priuilegij tribuẽtis ius patronatus videtur potius fauorabilis, quam odiosa, Pau. de Cittad. de iure patr. in quarta par. num. 3.

Non obst. quod de iure communi deceat beneficia Principum esse mansura, & cum haec regula tollat priuilegium, dicatur etiam contra ius commune, & consequenter odiosa, Gem. cons. 35. nu. 2. cum alijs addu-
6 ctis pro parte D. Io. Pauli. Quia † etiam quod constitutio, vel statutum sit contra ius, est nihilominus fauorabile, quando intentio condentis fuit fauere, vt dicunt Doc. de stat. feminas excluden. in d. l. venia. C. de in ius voc. Et similiter statutum Toletan. de non recipiendo in capitulo descendentes à Iudęis, & Mauris, & statutum Vrbis prohibens dari in dotem vltra summam duorum millium, sunt contra ius commune, & tamen Rota has ambas dispositiones inspecta principali intentione statuentium iudicauit esse fauorabiles, vt hic per informantes.

7 Sicut non obst. quod † annullatio actus contineat pęnam, & quod vbi agitur de poena, materia dicatur odiosa, quia huiusmodi annullatio fit in fauorem Ecclesiae, & collationis Pontificiae, & ordinariae, quo casu dispositio dicitur fauorabilis, non obstante tali annullatione, Dec. post Alex. quem alleg. in c. cognoscentes, in 1. lectura, num. 5. cum seq. de constit. Et fuit resolutum coram R. P. D. Robuster. in illa Rom. dotis in fortioribus terminis.

Nec faciunt in contrarium decisiones allegatae, quia omnibus benè respondetur per informantes, regula enim de qua per Cassad. 35. super reg. est mere bursalis. Et constitutio Clementis de extenden. consensibus. claris verbis annullat consensus, non autem gra-
8 tiam, quia † emanauit solum ad obuiandũ fraudibus, quae fiebant circa praestationem huiusmodi consensuum. Et similiter decis. Mohedan. 351. non fundatur super eo, an dispositio sit odiosa, vel fauorabilis, sed super clausulis amplissimis priuilegij concessi Marchioni Astoricen. vt fuit etiam visum anno superiori corã R. P. D. Seraphino in vna Astoricen. Archidiaconatus. Quemadmodum etiam decis. 27. Put. de concess. praeben. non fundator super hoc, sed super eo, quod illa receptio in canonicum, est facta secundum dispositionem iuris, quae postea cum à Papa confirmatur, du-
9 plex † consequitur vinculum, quod fortius stringit, & propterea non cadit sub reuocationibus de hoc non facientibus mentionem, secundum gl. in clem. dudum, de sepul. Achil. decis. vnica. de confirm. Et cum indulta sint fauorabilia, ex quo tollunt obstacula collationis ordinariae, apparet, quod de regula modificatiua indultorum ad istam non potest inferri, cum in ea nõ militent ea, quae militant in ista, vt supra dictum est, &
10 cum etiam † regressus, & accessus sint valdè diuersi, cum vnus praesupponat ius de praeterito, & alter de futuro, ex vno ad alium non potest fieri illatio, quae non fit ex diuersis. Et consequenter non obstat decis. Put. 7. de regres.

Et denique non obstat, quod huiusmodi regula tollat ius tertij, quo casu dicitur odiosa, vt per Gem. d. cõsil. 36. cum alijs alleg. Primò, quia cum ex illa possit Papa prouidere de beneficijs personis qualificatis Ecclesiae vtilibus & necessarijs à iure approbata
11 est, cum † solicitudo onerosa Pontificalis officij multis indigeat ministris. cap. inter solicitudines. de purg. can. 22. distin. cap. in nouo. qui praesertim literati, quibus Ecclesia plurimum indiget. c. cum

ex eo, de elect. in sexto. remunerandi sunt c. cum se-
cundum Apostolum, de præb. & aliter est approbata,
vt propterea summi Pontifices iustissimè reseruatio-
nes fecerunt, vt per Simonet, de reseruat. quæstion. 1.
Sicut etiam à iure approbata est illa alia causa, quòd
in dies minuebatur auctoritas ordinariorum, & bene-
12 ficia deteriorabantur. Cum enim † priuilegia, quæ vi
dentur tertio esse valde damnosa, reuocanda sunt, c.
suggestum, de decim. vbi Abb. nume. 3. & 4. quæ cum
ita sint, sequitur, quòd cum principalis intentio huius cō-
stitutionis fuerit fauorabilis, licet exinde resultet præ-
iudicium tertij, cum tamen hoc præiudicium infera-
13 tur ex causa à iure approbata, dispositio † remanet
nihilominus fauorabilis, c. si propter, de rescr. in 6. vbi
glo. & Doct. in c. tua, de verbor. signific. c. ex parte.
il 3. de decim. vbi Abba. num. 3. & 4. & melius idem
Abb. in d. c. tua, num. 4. de verbor. signific. Ioan. Mo-
nach. in d. capit. si propter, & ibi etiam Prob. in addi.
Archi. col. 2. in princ. Butr. nu. 18. & Geminia. num. 5.
Aochar. num. 5. Felin. in cap. postulasti, colum. 10. in
princ. versic. fallit quarto. de rescind. Seisel. in l. final,
num. 5. cum pluribus sequent. ff. de constitut. princip.
Et hinc quoque est, quod l. com auus, ff. de condit. &
demonst. & in l. si vnquam, C. de reuoc. donar. dicun-
tur fauorabiles, vt per Tiraq. in d. l. si vnquam. in ver-
bo. libertis. no. 63. licet alteri per eas præiudicium in-
feratur, quia tale præiudicium infertur ex causa ho-
nesta, & à iure approbata, maximè, quia hæ causæ pu-
14 blicam vtilitatem concernunt, ex qua † Princeps etiā
proprium contractum reuocare potest. Felin. in c. no-
uit. colum. 6. de rescript. præsertim per viam legis quo
15 † casu secundum Docto. ad recompensam non tene-
tur. Dec. in c. quæ in Ecclesiarum, nu. 21. de constitut.
Gozad. cons. 5. nu. 21. Aym. de antiq. temp. 4. part. nu.
157. & cons. 135. num. 3. cum seq. Paris. consil. 1. nu. 45.
cum seq. lib. 1.

Secundò, quia cum per hanc reductionem reuer-
tuntur beneficia ad eorum pristinum ius libertatis,
16 talis † dispositio est fauorabilis etiam quod ex ea alte-
ri præiudicetur. Curt. iun. consi. 1. nu. 21. Cassan. con-
sil. 66. nu. 63. Goffred. cons. 14. num. 63. Sarnen. de iure
quæsi. non tollen. quæst. 16. Gozadin. consi. 1. num. 35.
& cons. 26. num. 54.

Nec etiam fuit habitum à Dominis in cōsideratio-
ne, quòd huiusmodi priuilegia sint concessa ex causa
onerosa. Tum quia ex supradictis patet solutio, tum
17 etiam quia † quando illud, quod soluitur, non æqui-
ualet concessioni, tota concessio dicitur gratiosa. Soc.
consil. 4. nu. 59. & consil. 87. nu. 12. libr. 3. Boss. in pract.
crim. tl. de princ. nu. 153. Et ita dicebat vnus ex Domi-
nis fuisse semper seruatum, & practicatū, vt videmus
in materijs componendis, quæ nihilominus remanent
gratiosæ, & illas obtinens nō dicitur eas habere ex cau-
sa onerosa, quia illud quod soluitur, non æquiualet ei,
quod sibi conceditur. Quod autem in hoc casu non æ-
quiualeat est manifestum, quia dotatio æquiualens
iuri patronatus est, quando in totum Ecclesia dotatur,
non quando dos solum augetur, quia ex tali augmen-
18 to † de iure non acquiritur ius patronatus. Lambert.
de iure patron. in princ. art. 6. q. princ. 1. part. 1. lib. & ar
tic. 1. eiusdem quæstionis.

Quæ omnia eo facilius admittenda sunt, ex quo etiā
19 quòd † dispositio hæc continet odium & fauorem, tamen
diceretur tota fauorabilis, c. non dubium. de senten.
exc. vbi benè Abb. idem Abb. in c. in literis, nu. 34. de
rest. spol. Anch. consil. 37. post med. & 215. nu. 8. Crot.
in l. omnes populi. nu. 227. Aym. consil. 18. nu. 10. ma-
20 ximè † quando principalis intentio disponentis est fa-
cere, quo casu hæc conclusio videtur transire sine diffi-
cultate. Dec. & alij in l. venia. C. de in ius voc. cum alijs
supra in princip. adductis.

ALDOBRANDINI.

Tiburtin. Castri Sambuci. Lunæ 1. Decembr. 1578.

SVMMARIA.

1 *Transactio per errorem facta non valet.*
2 *Decretum iudicis debet interponi cum causa cognitione, alioquin esset nullum.*
3 *Error in facto, & in iure vitiat decretum.*
Imò etiam quod sit iuris, vitiat cessionem mulieris.
4 *Causa procemialis influere in dispositiuam dicitur.*

DECISIO CDLVIII.

DOmini pro maiori parte senserunt, sententiā R.
P. D. Cottæ non reddi notoriè iniustam ex cessio-
ne Mariæ de Antiochia factæ de anno 1556. ad fauo-
rem Iacobi de Zambeccarijs, quia eis visum fuit erro-
1 re ducta, tunc cesserit, quo † casu transactio non va-
let. Cald. consil. 1. de transact. Quod autem errauerit,
deprehenditur ex ipsa narratiua cessionis, in qua dici-
tur subhastationem factam fuisse coram Aragonia,
qui per prius tulerat sententiam ad fauorem Iacobi, li
cet eam non subscripsisset, & tamē ex inspectione acto-
rum apparet talem subhastationem, & deliberationē
non fuisse factam coram Aragonia, sed coram Spino-
sa de anno 1525. Quam subhastationem etiam Domi-
ni resoluerunt esse nullam taliter, quod fructus inte-
rim percepti veniebant computandi in sortem. Vnde
si sciuisset Maria cedens, quod illa subhastatio non
tunc, sed longè ante fuisset facta, vel quòd creditum Ma-
riæ de la Scarpa, vel erat extinctum, vel saltem in ma-
gna quantitate imminutū, ex quo computandi erant
in sortem fructus 11. annorum, verisimiliter ita non ces
sisset, nec iudex suum decretum interposuisset.

Maximè, quia vt Domini considerabant, cōtractus
2 mulierum recipiunt robur à decreto † iudicis, quod
debet interponi cum causæ cognitione, alioquin esset
nullum, quam cognitionem recipit iudex ex illis con-
sanguineis, vel curatore, qui tunc in celebratione con-
tractus interuenerunt, qua ratione saluari huiusmodi
decreta dicit Gabriel de sent. conclus. 7. num. 34. Vnde
cum in hoc casu tantum absit, quod consanguinei, vel
curator bene informauerint iudicē, vt immo nec ipsi
essent de hoc negotio plenè informati, cùm factū lon-
gè aliter recenseant, quam se haberet, cessat consequen
ter valor illius decreti, ac nullus redditur contractus,
& quamuis exprimatur vnus casus nullitatis subhasta
tionis, qui non erat etiam verus, quod scilicet subha-
statio erat facta coram Aragonia, qui per prius tulerat
sententiam quā non subscripserat, sententia enim non-
dum subscripta, nullo modo fieri potuit subhastatio,
non enim apparet, quòd Maria sciuerit, quando fuit fa
cta illa subhastatio, & sic quando fructus interim per-
cepti in sortem venissent computandi. Ex his igitur di
3 cebant Domini † erratum fuisse in facto, & in iure, qui
error vitiat decretum. Afflic. decis. 118. & etiam quod
sit iuris, vitiat cessionē, præsertim mulieris. Ruin. con-
sil. 111. nu. 6. lib. 5.

Non ob. dispositiua cessionis, tum quia & in disposi-
tiua adest error cum dicatur, & quia Iacobus remisit
expensas, ad quas tamen Maria teneri non poterat, cū
vnam sententiam pro se haberet, quę non reuocabatur
4 ex eisdem, Sarnen. de annali. qu. 41. tum quia † causa
procemialia influit in dispositiuam, quia ideo Maria
cessit pro istis, quæ in dispositiua apponuntur, quia ve
ra putabat esse quę in narratiua dicta fuerant. Soc. con
sil. 159. num. 20. lib. 2. Et sic veris existentibus narratis,
ipsa mouetur ad cedēdum habita recompensa, de qua
in dispositiua.

ALDOBRANDINI.

Roman. Domus de Palellis. Veneris. 19. April. 1577.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Pecunia numerata quando venire dicatur in resolutione, & quando non numerata.*

2 *Solutio facta in grano, & sic in vna specie non potest variari in alia.*

DECISIO CDLIX.

Domini dixerunt, comitem Paulum teneri ad deponendum pretium, etiam quod nõ fuerint præstitæ cautiones. Nec ob. quod Palelli venditores non adimpleuerint cõtractum, quia hæc obligatio ad deponendum non prouenit ex ipso contracto, sed ex commissione directa A. C. in qua hoc expresse mandatur, nempe quod pro summa pro qua est cautum, iudex compellet Comitẽ ad satisfaciendum, pro summa verò qua non est cautum ad deponendum: ad effectum prædicti depositi non fuit necessarium verificare, ꝙ esset cautum. An autem teneatur deponere in pecunia numerata, vel in pecunia, nil fuit firmatum, quia hoc pendet ab intellectu verborum contractuum, an granum, hordeum, & alia sint in solutione tantum, an vero & in obligatione. Et quod sint tantum in solutione, ponderabantur ab aliquibus ex Dominis illa verba, hanc autem venditionem fecerunt pro pretio, & nomine pretij 40000. scutorum soluendorum in
1 hunc modum, videlicet, quæ † verba videntur sonare, quod pecuniæ sint in solutione tantum, iuxta terminos tex. l. si quis stipulatus fuerit decem in melle. de sol. ad quod ab aliquib. dupliciter respondebatur.

Primò, quod in illis verbis habetur relatio ad sequẽtia capitula confecta vulgari sermone, in quibus verè consistit substantia ipsius conuentionis. Alia autem verba sunt verba stipulationis Notarij, ex quibus conuentionibus apparet, quod granum, & alia sunt nedũ in solutione, sed etiam in obligatione.

Secundò respondetur, quod cum iam Comes soluisset partem grani, & sic elegisset soluere in grano,
2 non † poterat variare, ad no. in l. serui electione, de lega. 1.

Quo autem ad oblationem Comitis acceptatam à D. Paulo, nihil fuit firmatum, licet aliquibus ex Dominis videretur conditionalis, dum dicitur in ea, habito consensu à D. Horatio de Maximis, qui non fuit habitus.

Concluserunt tamen Domini, quod ex pecunijs depositatis curarem, quod emerentur census, vel loca montium, quæ stare debeant pro euictione domus, & fructus interim debeant istis Dominis venditoribus consignari, vt possint eorum iura defendere.

ALDOBRANDINI.

Valentin. Matrimonij. Mercur. 21. Maij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Dictio nisi, posita post dictionem negatiuam, affirmat in exceptione negatiua illud, quod fuerat negatum in præcedenti oratione.*

2 *Verba affirmatiua posita post orationem negatiuam respicere dicuntur initium actus, & illum determinare.*

3 *Verba, quæ denotant initium actus, non executionem, important matrimonium de futuro, ex communi.*

4 *Verba, non habeo aliam vxorem, nisi te, significant matrimonium de præsenti.*

Item verba, nolo aliam vxorem, nisi te, & nu. 5.

Item verba, promitto non accipere vxorem aliam nisi te. & nu. 6.

DECISIO CDLX.

Domini circumscriptis omnibus coniecturis, & inspectis solis & nudis verbis, cõcluserunt illa significare sponsalia de futuro, non autem matrimoniũ de præsenti, quia cum Petrus vsus fuerit illis verbis, nulla alia erit mea vxor, nisi tu, vt deponit Hieronymus Pentor ad quintum, dum dicit, quod Petrus dixit, nulla alia futura est mea vxor nisi tu, & super quinto, non sum ducturus aliam nisi vos. Et Hieronyma Torres super quarto dum ait, Petrum dixisse, quod
1 non erat futura alia vxor, nisi Beatrix. Et † dictio, nisi, posita post dictionem negatiuam sonat, & affirmat in exceptione negatiua illud, quod fuerat negatum in præcedenti oratione. l. actione. cum ibi no. C. de transact. Infertur, quod cum præcedentia verba non neget nisi de futuro, quia Petrus dicit, quod non erit alia vxor sua, ergo oratio sequens affirmatiua, nisi tu, ponit de futuro, & sic tu eris mea vxor, vel futura eris mea vxor, no videtur dubitandũ quin huiusmodi verba significassent solum matrimonium de futuro, non
2 autem de præsenti, quia † respiciunt solum initium actus, ita etiam prolata hoc pacto illud idem significare debent, vt bene post Ant. de Butr. & Bart. declarat Alex. cons. 152. num. 3. lib. 5. Et hoc videmus, quod si quis dicat, promitto non accipere aliam in vxorẽ, nisi te, illa dictio, nisi, hoc casu ponit potentiam negatam in præcedenti, & perinde est, ac si dictum esset, promitto accipere te. Capol. cons. ciuil. consil. 1. num. 14.
3 quando † enim verba denotant initium actus, nõ executionem, important matrimonium de futuro. Abb. & alij in c. ex literis. de sponsal. de communi testatur Couar. in epit. in 2. par. c. 4. §. 1. num. 4. Et late dictum fuit in illa Ragusin. Matrimonij.

Non ob. quod quando dictum est, non habeo aliam
4 vxorem, nisi te, hæc † verba matrimonium de præsenti significant, quia omisso, quod Couar. vrgentibus rationibus reprobat hanc opinionem in loco supra citato. nu. 6. cum seq. & vt ipse dicit, vrget fortiter contra hanc opin. tex. in l. Titia. §. fin. de manumiss. testamen. Domini dixerunt, quod hæc opinio non applicatur casui nostro, quia ideo Doc. ex illis verbis negatiue prolatis, non habeo aliam vxorem sine te, affirmant probare matrimoniũ, quia si affirmatiue prolata fuissent dicendo, habeo te in vxorem, secundum Doct. matrimonium de præsenti significassent, vt per Doct. in c. ex parte, de sponsal. Et in casu nostro verba, de quibus agimus, affirmatiue prolata, non matrimoniũ de præsenti, sed de futuro significant, ergo eandem significationem retinere debent negatiue prolata. Et ita declarat Abb. in d. c. ex parte. num. 7. vt videatur concipere quæstionem, quando quis vtitur his verbis, *promitto non accipere aliam, nisi te, & non habeo aliam vxorem, nisi te*, tamen quando ponit determinationem prædictæ quæstionis, illam ponit in illis verbis, *non habeo aliam, nisi te*. Quia hæc verba, *habeo te in vxorem*, cum respiciant executionem actus, vt dicit Abb. vbi supra, affirmatiue prolata important matrimoniũ de præsenti. Et Iason. in l. actione, nu. 4. & 5. ponit verba, quæ affirmatiue prolata important matrimonium, vt
5 sunt illa, *nolo † aliam vxorem nisi te, & non habeo aliã, nisi te*, Et ita loquitur Siluestr. in summ. in verbo matrimonium, il 2. nu. 10. Bart. cons. 6. nu. 29. non facit ad propositum. Ferr. cons. 97. nu. 8. loquitur quando dictum est, nolo aliam vxorem nisi te, quæ similiter affirmatiue prolata important matrimonium. Solus ergo Alex. de Neguss. cons. 8. nu. 4. & Dec. in l. actione. numero 7. C. de transact. loquuntur quando dictum est,
6 promitto † non accipere vxorem aliam, nisi te, quæ affirmatiue prolata important sponsalia tantum, sed inaduertenter loquuntur, quod patet, quia ambo citant Doct. & præsertim Abb. in c. ex parte. de sponsal. loquentes quando illa verba affirmatiue prolata important matrimonium de præsenti, vt bene declarat Alex. in d. cons. 150. nu. 3. lib. 5.

BLANCHETTI.

Sabinen. Confinium. Lunæ. 29. Aprilis, 1577.

SVMMARIA.

1 *Flumina, riui aquarum, & montes proprie diuidunt territoria.*

2 *Appositio custodum vna cum creatione pœnarum probat rem esse illius, qui custodes apponit, & pœnas exigit.*

DECISIO CDLXI.

FVit resolutum, constare syluas curiæ incipientes à
fossaro aquæ viuæ, & loca nuncupata locatore, &
Finocchiaro esse in territorio Montis nigri, & quo ad
1 syluas probatur ex limite aquæ viuæ. Propriũ † enim
est talium locorum, vt sunt riui, aquarum flumina, &
montes diuidere territoria, Bal. in c. cum causam. de
testibus. Probatur etiam ex appositione custodum, q
homines Montis nigri, de qua Nardus, Dominicus, &
Hippolytus de ciuitate Reati. Arminius, & Mattheus
super decimo deponunt, & eorum dicta coadiuuantur
ex inquisitionibus & accusationibus incipientibus
2 ab anno 1539. Custodom † autem appositio vna cum
creatione pœnarum probat rem esse illius, qui custodes
apponit, & pœnas exigit. Bal. in c. 1. §. conuenticulas.
de pac. iur. firma. Doc. in l. imperium, ff. de iurisd.
omn. iud. Nat. conf. 672. nu. 7. 10. & 11.

Quo verò ad locum del locatore adsunt enunciationes
in instrumẽtis antiquissimis, quæ æquipollent
famæ, quæ in antiqiis plenè probat. Concurrunt etiã
depositiones testium considetatæ à Scribentibus pro
Illustriss. D. Maherbal, & vicino, quod etiã firmarunt
Domini ex eisdem de loco de Finocchiato, circumscriptis
tamen exceptionibus tam contrà testes, quàm
contra iura prædicta, & probationibus Illustrium D.
Francisci, & Henrici.

BLANCHETTI.

In eadem Sabinen. Confinium. Lunæ, 14. Octobris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Confessio, vt praiudicet confitenti, debet esse clara, alias dubia interpretatur in eius fauorem.*

2 *Inquisitio & exactio pœnarum subsecuta non præsumitur nisi probetur.*

3 *Enunciatiua vnica etiam in antiquis non probat, sed saltem debent esse dua.*

DECISIO CDLXII.

DOminis probationes Illust. D. Francisci, & communitatis
Sancti Ioannis, non visæ sunt multum
vrgentes, nam consideratis illis tribus locis, de quibus
in dubio, videlicet syluis, locatore, & Finocchiaro.

Quo ad syluas dixerunt, quod ex instrumentis nulla
potest elici probatio, quod sint in territorio montis
Sancti Ioannis, nec literæ ad hoc suffragantur, quia
1 confessio vt præiudicet, debet esse clara, alias † dubia
in fauorem confitentis debet interpretari, l. si quis intentione
ambigua, ff. de iud. Et ex prædictis literis illud
solum inferri potest, quod quando Communitas
Montis nigri emit glandes à domino, prohibuit ius pascendi
hominibus Montis S. Ioannis, non tamen sequitur,
quod ideo syluæ essent de territorio ipsorum, quibus
pasci prohibebatur. Nulla notio fieri potest ex incendio
d. montis S. Ioannis, quia non probatur quòd
adessent scripturæ, quæ ad huiusmodi negotium spectarent,
& illæ combustæ fuerint.

Decreta inquisitionum etiam nihil operantur, cum
2 non probetur † inquisitio & exactio pœnarum subsecuta,
Fab. in §. æque si. nu. 14. & 15. de actio. Guid. Pap.
decis. 315. Cassan. conf. 64. nu. 31. Nec etiam argui potest
à finibus diœcesis, ad iura territorij, quia sunt diuersa,
vt deducitur pro parte Illustr. D. Vicini.

Probatio verò, quæ oritur ex testibus, non infert
ad probationem iurisdictionis, sed ad possessionem,
& dominium terrarum, & ius pascendi, quod ius
etiam habuisse Communitatem Montis nigri in eisdẽ
terris probat quartus testis in 8. art. & ad 27. interrog.
& 20. super 5. 6. 7. & 8. articulis.

Nec obstat appositio custodum, de qua primus, &
6. super articulo, quia sunt singulares, & de auditu, &
quæ dicta sunt de depositione ipsorum quo ad syluas,
statuerunt, quod loca locatore & Finocchiaro essent
subiecta, nec suffragari videntur, quod hæc duo loca
sint de territorio montis S. Ioannis ex enunciatiua in-
3 strumentorum, quia † licet enunciatiua probet in antiquis
huiusmodi examen, glo. in c. cum olim. de cens.
cum alijs, de quibus per Syluan. conf. 57. nu. 7. tamen
necesse est, quod sint saltem duo enunciatiua. Sed vnica
tantum adest antiqua enunciatio, super qua fieri
possit fundamentum. Hanc tamen probationem Domini
reijcere voluerunt consideratis in concursu in
probationibus vtriusque partis.

BLANCHETTI.

Florentin. Bonorum. Lunæ. 10. Decembris, 1576.

SVMMARIA.

1 *Res ecclesia non possunt alienari, nisi vel ex causa necessitatis, vel euidentis vtilitatis, qua sunt probanda.*

2 *Instrumenta dicta testium corroborant, & ab eisdem corroborantur.*

DECISIO CDLXIII.

DOmini fuerunt concordes, non probari à monialibus
talem metum, qui sufficiat ad rescissionem
contractus, dixerunt tamen pro parte Illustr. D. Aloysij
non esse probata, quæ huiusmodi venditionem su-
1 stinere possint: res † enim ecclesiæ, vel ex causa necessitatis,
vel ex causa euidentis vtilitatis alienari debent.
c. 2. de reb. eccl. non alienan. in 6. Rebuf. de aliena. rer.
ecclesiast. nu. 84. Couar. var. resolut. lib. 2. c. 17. num. 2.
Quorum saltem alterum ab ipso probãdum est. Alex.
conf. 160. num. 5. lib. 6. Nec quicquam sibi prosunt testes
examinati in summario iudicio, quod alienatio cederet
in euidentem vtilitatem monialium, quia vbi
vtilitas ecclesiæ deducitur in controuersiam, huiusmodi
testes nullam fidem faciũt, vt fuit resolutum in vna
Agrigentina Palatij coram bo. me. Oradino. de anno
1568. quibus addiderint per secundum & 27. testes
monialium probatam esse lęsionem, quibus adminiculantur
secundus ad 14. super 7. & 23. iuxta 14. qui in
suis dictis, cum nullam particularem affectionem habeant
ad causam, & reddant optimam rationem dicti
sui, plenissimè probant. Soc. iun. conf. 73. fere per totũ.
2 lib. 2. Accedunt † etiam instrumenta, quę & testium dicta
corroborant, & ab eisdem corroborantur. Cagnol.
in l. 2. nu. 233. C. de rescin. vend. Et maximè adiuuant
huiusmodi lęsionem ex lege Leonis, licet non prohibeat
minus pretium 40. florenis, tamen ex illa generali
prohibitione maioris pretij pręsumitur, quod pluris
terrę communiter venderentur.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Mercurij, 27. Nouembris. 1577.

SVMMARIA.

1 *Remedium l. si quis conductionis. C. loca. non datur contra singularem successorem.*

2 *Actio personalis non datur contra singularem successorem.*

3 *Legitima dicitur quota bonorum, non quota hareditatis, ex communi.*

4 *Feudalem titulum allegans facit cessare præsumptionem adita hareditatis.*

5 *Actus qui possunt fieri citra ius & nomen haredis, in dubio nunquam debent iudicari vt hareditarij.*

6 Feu-

6 *Feudum si sit hæreditarium, sufficit, quod succedentes sint hæredes primi inuestiti, non autem vltimi decedentis.*
7 *Depositum tacitam reconductionem non infert.*

DECISIO CDLXIV.

Domini dixerunt esse recedendum à resolutionibus factis, quod R. D. Episcopus sit in probatis in remed. l. si quis conductionis, C. loca. per ipsum inietato pro recuperatione istorum bonorum, hoc † enim
1 remedium non datur contra singularem successorem. Alex. consi. 12. nu. 6. lib. 4. Cagno. in l. neque pignus. n. 8. de reg. iur. Neque obstant tradita per Alex. in l. si aliena. nu. 6. ff. sol. mat. qui solum dicit, quod ideo agēti ex dicto remedio non potest referri quæstio dominij, quia referens negat restituere spoliato, non autem dicit quod competat conditio ex ista lege contra singularem successorem, cum enim sit actio personalis,
2 §. appellamus. Institut. de actio. non † datur cōtra successorem singularem. Rip. in l. 1. nu. 23. ff. ad Senatusconsul. Trebell. Et quamuis posset dici in rem scripta, tamen vt illa contra hos. illustris. Comites competeret, necesse sit probare, quod ipsi possideant ista bona, quod tamen non probatur.

Non obstat quod cū Comites Alphonsus, & Camillus non obseruauerint, quæ sibi fuerunt mandata in testamento patris, non possunt se illo iuuare; & etiam
3 cum successerint in legitima, dicuntur successisse † in quota hæreditaris. Cyn. in l. ex facto. la 2. ff. de hæred. institu. quia communis opinio est contra ipsum, vt ibi per Doct. quod sit potius quota bonorum, & tenet Ias. in auth. nouissima, nu. 3. C. de inof. testam.

Non obstat quod cum possideant castra, præsume-
4 di sunt hæredes, quia cum allegent † titulum feudalem, cessat præsumptio aditæ hæreditatis. Aym. consil.
5 197. nu. 4. & actus † qui possunt citra ius, & nomen hæredis fieri, in dubio nunquam debent iudicari, vt hæreditarij, Bald. cons. 224. lib. 2.

Non obstat quod feudum sit hæreditarium, quia
6 quatenus hæc essent huiusmodi, sufficit † esse hæredes primi inuestiti, non autem vltimi decedentis, per Clar. in §. feudum. q. 9. & Mohed. decis. 216.

Non obstant dicta testium, q̄ sint hæredes Comitis Alexandri. Quia stante testamento eorum dicta quo ad hoc declarant.

7 Vltimò non obstat depositum, quia † ex illo non potest inferri tacita reconductio, iuxta dispositionem l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loc. Sed hoc casu esset probanda scientia vtriusque, vt ibi Bart. num. 2. & Pau. de Cast. nu. 6. quæ hic non probatur.

BLANCHETTI.

Legionen. Parochialis. Veneris 8. Nouembris. 1577.

SVMMARIVM.

1 *Probatio, quæ elici potest ex vicinitate loci, cessat non probata publica voce, & fama.*
Ea verò quæ inducitur ex attestatione alicuius nobilis viri, etsi sit Papa, non sufficit contra tertium.

DECISIO CDLXV.

Domini circumscripto capite deuolutionis ex defectu potestatis conferentis, super quo Alphonsus erit particulariter audiendus dixerunt, Didacum debere melius probare tempus scientiæ patronorum, quod beneficium per Ioan. de la Penna fuisset resignatum, & resignatio admissa ab ordinario. Proba-
1 tio n. † quæ elici posset ex vicinitate loci, cessat non probata publica voce & fama, quæ verò inducitur ex attestatione Illust. D. Didaci, non sufficit contra tertium, Paris. cons. 19. nu. 47. lib. 3. & in attestatione Papæ, tenuit Rota per Mohed. decis. 170. Secundo in attestatione prædicta, dum fidem facit se sciuisse admissam resignationem factam per D. Ioannem ab ordinario, non exprimit tempus scientiæ, sed tantum dicit quod postea sciuit, quod ex nimis ambiguum in hoc casu, quo tempus scientiæ patronorum debet probari per Didacum, cum sit fundamentū intentionis suæ, per l. cum actum, ff. de neg. gest. Hæc tamen Domini, non reiecerunt, sed dixerunt esse coadiuuandi.

BRAVI.

Vrbeuetan. Deuolutionis. Die 20. Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Onus probandi ei incumbit, qui dicit solutionem factam fuisse.*
2 *Emphyteusis, & contractus locationis ad longum tempus æquiparantur in caducitate incursa ob non solutionem canonis.*

DECISIO CDLXVI.

Domini tenuerūt, bona, de quibus agitur, esse ad ecclesiam deuoluta ex capite nō solutionis. c. po-
1 tuit. de loc. l. fin. C. de iure emphyteu. quam † solutionem fuisse factam ipsis Federico & fratri onus probandi incumbit glo. in verbo, repellere, vers. item quis probauit in l. 2. C. de iure emphyt. vbi Ias. nu. 132. Anchar. in d. c. potuit, nu. 24. vbi Imo. nu. 14. Aym. consil. 1. nu. 10. Gabriel. de probat. conclus. 6. nu. 21. Hercul. de proband. negat. nu. 36. facit l. 1. C. de probat. l. qui commeatus. ff. de re milit.

Depositum non releuat, quia non factum de tota summa, & post factam declarationem à capitulo, & multo post incursam caducitatem, vt bene deducunt informantes pro capitulo.

Minus placuit illud, quod non sumus in contractu emphyteutico, sed locationis. Quia licet Domini multum de hoc dubitabant, & magis pro parte capituli inclinabant, quod sit contractus emphyteuticus, tamē
2 † cum agatur de incursa caducitate rei ecclesiasticæ ob non solutionem canonis, nihil interest, quod sit contractus emphyteuticus, vel locationis ad longum tempus, iuxta authen. qui rem. C. de sacrosan. eccles.

Neque prætensa ignorantia excusat, cum hoc tollatur ex facto, cum caducitas sit incursa tam ex persona patris Dominorum de Albanis, quàm ipsius Federici, & Felicis, qui mota lite, & instrumento producto ipsis citatis, & articulis factis per ipsos, non veniūt excusandi.

Illud verò caput deuolutionis ob negationem factam per dictos de Albanis, non placuit Dominis, cū fuerit ad alium finem, & sic excusabilem, vt per informantes pro parte ipsorum, summe tamē Domini desiderant, vt ecclesia benignè agat cum ipsis Federico, & Felice.

ROBVSTERII.

Rom. Damnorum, & interesse. Lunæ, 17. Febr. 1578.

SVMMARIA.

1 *Requisita ad probationē damni emergentis quænam sint.*
2 *Pactum per quod statur iuramento damnum, & interesse passi, valet, ex communi, secus in statuto.*
Sed an extendatur in quacunque summa quantumuis magna, in iudicis arbitrio residet, nu. seq.
3 *Summa vbi est magna, quæ in damnum passi iurantis arbitrio residet, ibi non desinit suspicio doli.*
4 *Arbitrarium est iudicis de interesse, & dānis deferre iuramentū patiēti, etiam stante pacto super ipsis vallato.*

5 *Iurans præsumitur esse omni exceptione maior.*
6 *Approbatio partis in contractibus facit, vt etiam inhabiles admittantur.*

DECISIO CDLXVII.

QVamuis testes pro parte Francisci adducti nihil
releuent, vt Domini sine difficultate tenebant
ex ipsorum lectura, & ex adductis pro parte
Constantij, nihilominus quo ad difficultatem pro posi
tam tenuerunt non satis constare de damno emergen-
1 ti dicti Constantij; quia † nō sunt probata requisita per
Pau. de Cast. in l. 3. de eo, quod certo loco. cum quo in
istis solet transire Rota. vt per Mohed. decis. 103.

Non obstant, quæ dicuntur de pensionibus domus venditæ, quoniam in hoc dicebant Domini bene esse aduertendum, an de illis pro rata sua fuerit satisfactū. Constantio, & quidem pro integro tempore, quo Frāciscus fuit in mora libere deponendi. Nam si pro toto isto integro tempore non fuit satisfactum, intendunt, quod integrè illi de dictis pensionibus pro rata sua satisfiat, iuxta l. curabit. C. de actio. empt.

Non obstant iusta causa & excusationes imaginatæ. Quia iam est resolutum in ista causa, quod nullæ hic adsunt legitimæ excusationes, neque causæ.

Quo verò ad iuramentū stante pacto, quod de dam
nis, & interesse fterur iuramēto ipsius Constantij, di-
2 cebant aliqui aliud esse intelligendū quo ad † quanti-
tatē, quando alias constaret de damno. Bald. & alij per
Dec. cons. 83. nu. 3. Rimin. consi. 56. nu. 7. Sed replicaba
tur per alios id esse verum in statuto, sed in pacto, in
quo dicebant commun. opin. esse, tale pactum valere,
& illi esse standum, vt attestatur Plot. in l. si quando.
§. 48. n. 122. vers. similiter. C. vnde vi. nihilominus ma
3 ximè cōtendunt Doct. vbi † summa est magna, seu cō-
siderabilis, an præsumatur dolus, ex his, quæ notat Bar.
cons. 168. & Alex. cons. 47. nu. 4. cum seq. & ibi Addit.
In quo Rota alias in vna Roman. de Rucellarijs, seu
de Fabijs coram R. P. D. Binatino 1570. tenuit, quod
vbi summa, pro qua iuratur, est cōsiderabilis, non de-
bet iudex confirmare, vel deferre tale iuramentū, nisi
concurrant coniecturæ, vel verisimilitudines, ex qui-
4 bus moueri possit ad ita credendū. Nam † totum hoc
reducitur ad arbitrium iudicis, vt ibi per Doct. Afflic.
decis. 91. & per Aym. de antiq. tempor. parte 1. nu. 205.
cum plurib. seq. præsertim nu. 208.

Neq; hic cadit difficultas mota per Plot. in d. §. 48.
vers. 3. fallit, & Aym. d. 1. par. nu. 211. quod iurans de-
5 bet esse omni exceptione maior. Nam † talis quilibet
esse præsumitur, vt benè per Couar. in c. relatum. ii
primo. de testam. Item in contrahentibus, & paciscen-
6 tibus datur approbatio partis, quæ facit, † vt etiam in-
habiles admittantur, Bartol. Corn. & alij per Aym. cō-
sil. 56. nu. 9. Nisi igitur Constantius summam damni
passi exprimat, & illam verisimilem saltem ex coniecturis & circumstantijs reddat, Domini non potuerūt aliter dicere, nisi quod non liquet de isto damno passo, præsertim in magna quantitate, vt Constantius extra iudicialiter asserit.

SERAPHINI.

Astoricen. Archidiaconatus. Veneris, quarta Maij. 1576.

SVMMARIA.

1 *Pronunciandum est in dubio pro non reuocatione priuilegij.*
2 *Beneficia Principum non debent interpretari secundum materiam testamentariam.*
3 *Derogatio maior requiritur in priuilegijs, quam in vltimis voluntatibus.*
4 *Clausula quorum tenores, dicitur attestari de stylo.*

DECISIO CDLXVIII.

DOmini cōfirmarunt resolutionem factam sub die
19. Martij proximè præteriti, quod per regulam
reuocatoriam non sit sublatum indultum ex rationi-
1 bus, tunc deductis, & maximè, quia † in dubio potius
est pronunciandum pro non reuocatione priuilegij,
iuxta doct. glo. 25. q. 2. in summa, prope fin. quam allegat & sequitur Roma. cons. 327. in princ. Et vltra tunc deducta fuit dictum ex dispositione Clementis, quod sortitum fuit naturam meræ donationis, vt apparet ex verbis illis, ac si ex vera dotatione, & fundatione competeret, ex eo, quod voluerit non posse derogari sine ipsius Marchionis cōsensus ad instar iuris patronatus laicorum, cui nunquam solet Papa in totum derogare, sed pro medietate, quare regulandum est secundum naturam veri iuris patronatus ex dotatione, & fundatione competentis.

Neque doctrinæ exemplo allegatæ in materia testa-
2 mentaria multum mouebant Dominos, cum † mate-
ria ista sit fauorabilis, hæc verò sit odiosa. Syl. de be-
nef. q. 14. nu. 3. par. 5. Nam testamenta à sola pendent
testantis voluntate, nec cuiquam fit præiudicium, cū
ius aliquod nō sit ante obitum testatoris cuiquā quæ-
situm. Quod confirmatur ex eo, quod ex sui natura
vltima voluntas est ambulatoria vsque ad vitæ extre-
mum. Beneficia autem Principium decet esse perma-
nentia. Quare nihil mirum si maior requiritur expressio
in derogando priuilegio, quod est de sui natura irreuoca-
bile, quàm in testō, quod est ambulatorium vsque ad mor
tem, & maximè, quod si in eo adsit duplex clausula
3 derogatoria, † requiritur maior derogatio, iuxta ea
quæ tradit Couar. in 2. parte, rub. de testa. nu. 19. vers.
4. constat. Bene facit Curt. iun. cons. 110. in fin.

Non obstat decis. 68. Put. de præben. Quia ibi in
priori concessione non aderat forma data futuræ de-
rogationi, prout in casu, de quo agitur: & ibi consta-
bat de enixa mente Papæ ex multis argumentis.

Nec obstat decis. 38. Cassad. super reg. quia ibi ade-
rat clausula, *quorū tenores*, & si benè tota consideretur,
4 potius facit in contrarium, maximè, vbi † attestatur
de stylo apponendo clausulam, *quorum tenores*.

Vltimò non obstat dictio illa, *insolitis*, quia hæc derogatio, dato quod sit amplissima, tamen non excedit terminos derogationis specificæ, quæ habet vim indiuiduæ, ac si de verbo ad verbum totus tenor insertus foret, prout in indulto requiritur, cum non adsit concomitantia clausulæ, *quorum tenores*, & ideo clausulæ indulti sunt fortiores. cum Papa nolit per clausulas generales idem importantes censeri derogatum. Et ita perstiterunt Domini in resolutis cum antiquis decisionibus in hac causa factis.

ROBVSTERII.

Leodien. Hæreditatis. Lunæ. 29. Octobris. 1576.

SVMMARIA.

1 *Iurisdictio legati cessat statim per cessationem legationis.*
2 *Regulæ secundæ editionis ligant statim à die assumptionis Summi Pontificis.*
3 *Publicatio, de qua in regulis secundæ editionis, intelligenda est à die assumptionis.*
4 *Regulæ primæ editionis, quæ renouantur ab omnibus Pontificibus, videntur esse stylo, & de iure.*

DECISIO CDXLXIX.

SI causa possit ex alio capite expediri, placeret Dominis circumscribere istud, ne detur occasio annullādi tot actus subsequutos vigore reualidationis, de qua in puncto: alioquin si causa est decidēda ex isto capite circum-

circumscripta obseruantia, vt infra, resoluerunt Domini, quod regulæ secundæ editionis de mensibus Martij, & Septembris, 1515. factæ extendunt regulam 13. in prima editione factam ad facultates, seu reualidationem bo.memo. Card. de Monte, 16. Martij. 1513. concessas, quamuis d. regulæ primæ editionis fuerint in Cancellaria publicatæ vltima eiusdem mensis Martij. Ac etiam resoluerunt, quod dictæ regulæ secundæ editionis comprehẽdunt etiam aliam reualidationem eiusdem Cardinalis de anno 1520. cõcessam. Et quamuis quo ad primam reualidationem 16. Martij, putarent non esse necessariam resolutionem, cùm omnes facultates D. Cardinalis cessauerint de anno 1516. per
1 † cessationem legationis, vt in c. præsenti. de offi. leg. in
6. tamen respondendo ad punctum, si fortè in ista cau-
2 sa esset necessaria resolutio, mouebat ipsos, quia † regulæ ligant statim à die assumptionis Summi Pontificis, vt expresse dicitur in illis, & referunt Sarnen. in procemi. regul. quæst. 2. nu. 14. & Ang. nu. 1. & faciunt not. per Abb. & alios in c. 2. nu. 7. vers. venio ad secundum. de constit.

Et licet istæ regulæ secundæ editionis dicant, post publicationem, tamen dicebant Domini, verba esse intelligenda secundum subiectam materiam, vt in istis
3 regulis publicatio † intelligatur à die assumptionis, ex quo ab illo die ligant. cap. 1. & ibi Abb. & alij, de postul. prælat. Et tanto magis, cum publicatio in cancellaria in istis regulis primæ editionis non fiat ad effectum, vt in-
4 notescant, quia † cum renouentur ab omnibus Pontificibus, videntur esse non tantum de stylo, sed etiam de iure, vt inquit Dec. in c. ad aures. nu. 10. in fi. de constit. Cassad. decis. 3. in fi. eod. tit. cum appareat de voluntate approbatoria ipsi noui Pontificis, vt per Sarnen. in d. q. 2. num. 14. & ideo in ipsis regulis, dum loquuntur de prima editione, promiscuè ponitur verbum, publicatio, & editio, quia in istis regulis primæ editionis idem pollent publicatio, & noua editio, ex quo sunt solitæ fieri semper à quocunque Pontifice, & fieri cum decreto, quod statim ligent, & sic dicuntur fieri solenniter, vt supra dictum fuit.

GRASSI.

Panormitan. Illegitimitatis. Lunæ. 10. Ianuarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Causam illegitimitatis debet probare, qui dicit filium esse illegitimum.*
2 *Filius in dubio præsumitur esse legitimus, nisi contrarium probetur, ex communi. & num. 7.*
3 *Onus probandi incumbit ei qui dicit filium illegitimum, ex communi.*
4 *Cohabitatio longa inter virum & mulierem sufficit saltem ad legitimitatem præsumendam, licet non sufficiat ad inducendum matrimonium inter ipsos.*
5 *Matrimonium præsumitur propter præsumptam legitimitatem filiorum: per se solum autem non præsumitur nisi probetur.*
6 *Probatio à communiter accidentibus sufficit ad matrimonium probandum.*
7 *Filius & quando præsumatur illegitimus, & è contra legitimus, vide longam distinctionem, & nu. 10. cum seq.*
8 *Qualitas illegitimitatis matrimonij probãda est per eum, qui dicit non fuisse legitimum: secus si matrimonium absolutè negetur.*
9 *Legitimus quisque præsumitur, vt manuteneatur in possessione.*
10 *Actor in materia illegitimitatis debet plenè probare suã intentionem, etiam quod consistat in negatiua: nisi esset pro actore vehemens præsumptio.*
11 *Regulæ tres sunt constituendæ in materia legitimitatis, seu illegitimitatis probanda.*
12 *Possessio, vel quasi, in materia legitimitatis est consideranda.*

DECISIO CDLXX.

PRopositi dubij materia visa est Dominis latissima, varia, & difficilis, & ideo nihil potui per modum resolutionis capere, ex multis, quæ fuerunt relata discursus gratia.

Et in primis dicebant, regulam esse, quod dicenti incumbit onus probandi, quoniam Laurentius, & An-
1 tonius, qui † committunt causam super illegitimitate, videntur, quòd teneantur eam probare. Et ad hoc videtur tendere c. lator. qui fil. sint legit. per gl. in c. si forte. §. defectum. de elect. in 6. & illi, qui pro hac parte
2 allegabant, dicebant, quòd † filius in dubio præsumitur legitimus, glo. & Abb. in c. lator. nu. 6. qui fil. sint legit. Felin. in c. per tuas, col. fin. de proba. Dec. in c. cum ecclesia. num. 39 de consti. & cons. 54. nu. 2. Cur. sen. cons. 52. col. 1. Ioa. Fab. in §. fin. Instit. de adopt. Alberic. in l. filium. nu. 1. qui sunt sui, vel alien. iur. & in l. Senatores. num. 4. ff. de Senator. Paleot. de not. & spur. c. 20. Et hanc esse veriorem, & receptiorem opinionem testatur Couar. in epit. parte secunda, cap. 1. nu. 5. Sed hoc magnam videbatur habere difficultatem, quia & si hæc sit regula, tamen multæ, & magnæ auctoritatis dixerunt, quod qui in dubio potius præsumatur illegitimus quam legitimos. Rot. decis. 1. de præscript. in antiq. Bar. cons. 42. num. 1. lib. 1. Archid. in c. si fortè. col. 7. de electi. in 6. videtur potius transire ad contrariam opinionem cum gl. Dec. in l. emancipan. num. 3. & ibi Ias. num. 3. C. de collat. idem Ias. in l. post dotem solutum. n. ff. sol. matr. Alciat. de præsump. reg. 2. præsump. 2. nu. 5. & reg. 3. præsumpt. 1. num. 10. Aym. cons. 138. nu. 1. Ias. in l. nec pro. C. de testam. cum alijs, de quibus per Couar. in epit. 2. part. c. 8. §. 2. in princip. Canonist. magis communiter in d. c. lator. & in c. veniens. qui fil. sint legit. Id enim expresse dicit Abb. antiq. in d. c. lator, in
3 fin. vbi ait, qui † dicit aliquem illegitimum, probare debet. Hostien. & alij vt infra particularius referam. Et quamuis Reuerend. Paleot. de not. & spur. c. 20. nu. 3. & seq. contrarium tenuerit, tamen contrariam opinionem aliqui ex Dominis credebant esse magis receptam, vt ex supra dictis, & infra dicendis constabit. Quamuis enim multi Doctores allegẽtur pro hac parte, tamen vt plurimum illi sequuntur Abb. in d. cap. lator, qui fil. sint legi. qui loquitur in casu, in quo con-
4 stabat, quod saltem † diu cohabitauerant insimul. Quamuis enim inter ipsos non sufficiat ad inducẽdum matrimonium, tamen sufficit ad legitimitatem præsumendam, qui est casus separatus, vt considerant Doct. quos infra citabo. Et responsio quam tradit Paleot. ad aliud dictum, quod matrimonium sit quid facti, & ideo nõ præsumatur, non omnino placebat. Dicit enim ipse, quod quocunque quis se vertat, agitur de præsumendo facto, quia hæredes non nascuntur sine parentum commistione, quia ea satis est probata, ex quo filius est ortus: sed agimus de præsumendo contra coniunctionem alio facto, nempè quod parentes contraxerunt matrimonium.

Et quamuis Inn. in d. c. lator. distinxerit, aut quæritur, an præsumatur matrimonium quo ad ipsum matrimonium inter contrahentes, & non præsumitur: aut quo ad legitimitatem, & præsumitur matrimonium, adeo quòd obijciens de illegitimitate eam probare debet: quia illud est in fauorem matrimonij, & vt matrimonia clandestina fiant manifesta, hoc est in fauorem filij, vt illi sint legitimi, & eius ratio videtur bona, quia
5 legitimatio procedit ex matrimonio, vt filia à matre, nec potest præsumi pro legitimitate, quin præsumatur

pro

pro matrimonio. Et propterea Abb. summat c. peruenit. qui fil. sint leg. vbi non constat de matrimonio, qui dicit, probare debet. Et quamuis Corn. in l.si emancipati. C.de loca.num.3. cum seq. voluerit, quod cum à communiter accidentibus matrimonia contrahantur, & à communiter accidentibus homines legitimi na-
6 scantur, quæ probatio † à communiter accidentibus sufficit, l. neque natales, C. de probat. tamen animaduertit ibi Cagnol. quod hæc probatio à communiter accidentibus hic non sufficit, quia non quandoque, sed persæpè homines illegitimi nascuntur.

Doct. igitur in hac materia duobus in locis magistraliter distinguere videntur, nempe in d.c.lator, & in d.c.peruenit.qui fil.sint leg.

7 Prima eorum distinctio est ista, † aut non constat de matrimonio, aut de quasi possessione matrimoniali, sed tantum de coniunctione de recenti, & tunc viuis parentibus ea non suffragatur, ipsis autem mortuis, si fuit longa, & res non est de recenti, hoc sufficit ad hoc, vt filius probare non teneatur se legitimum; alioquin si nihil constet de matrimonio neq; de possessione, sed solum quod fuit tractatus, tanquam filius, præsumitur illegitimus, Butr.in d.c.lator, num.14. & 15. Et in hac distinctione intrat dictum Abb. in d.c.lator, quod defunctis parentibus qui se tractarunt vt vir & vxor ad effectum legitimationis, præsumitur matrimonium; quia minor requiritur probatio ad effectum legitimationis. Socin.cons.27.lib....

Alteram etiam tradunt distinctionem in c.peruenit. eod.tit. quod aut filius agit ad hereditatem, & ipse debet probare legitimationem, quia cum hoc iudicium ordinetur ad petitionem hereditatis, videtur, quod filius vel actor debet ipse probare: aut contra ipsum agitur, & tunc subdistinguitur, aut negatur filius, & ipse debet probare se filium & legitimũ: aut negatur qualitas, & sic legitimitas, & tunc, aut quis negat etiam matrimonium inter parentes, & tunc debet filius probare, quia matrimonium, vti quid facti, non præsumitur, & negans habet intẽtionem fundatam de iure: aut non negat matrimonium, sed dicit non fuisse legitimũ, & tunc dans de impedimento debet ipse probare, Abb. ibi in fin. Præpos.num.3. Natta, cons.421. vbi reprobat Aym. Et iste casus videtur magis proximus terminis nostris, in quibus Laurentius & Antonia petunt committi causam super inualiditate prætensi matrimonij, &c. Et sic cum dent de inualiditate prætensi matrimonij, videtur etiam, quod ipsi dantes de inualiditate, & sic de impedimento, probare debeant. Dubium tamen habebat circa hoc, quia Ant. de Butr. & Abb. videntur velle & præsupponere, quod quis fateatur matrimonium, hic autem dicitur præsumi, & sic omnes non videntur fateri matrimonium. Et Henrich. Boich. in d.c.peruenit. dicit, quod ille qui pure non opponit,
8 quod non adsit matrimonium, sed † opponit matrimonium non legitimum, ipse probare debeat. Ideo aliquibus placebat particulariter videri, an versemur in hoc casu, quod matrimonium dicatur confessatum, sed aduertebat, quod nec hoc videretur tutum ad expeditionem dubij, quia in omnem euentum reuocabuntur confessiones, & opponetur simpliciter de illegitimitate, &c. Faciebant etiam aliquam difficultatem, quod quando quis est diffamatus de illegitimitate, debet se purgare, & si non est infamatus, & semper vixerit vt legitimus, relinquitur conscientiæ suæ, sed fuit dictum, quod fortè id procedit in foro conscientiæ, quia allegat c. mulieri de iuretiuran. Et ita intelligit Præpos. qui ex-
9 presse hoc dicit in foro conscientiæ. Et † quamuis quis præsumatur legitimus, vt manuteneatur in possessione beneficij, Rot. in antiq. decis.1. de præsump. illud est, quia quis non debet spoliari, &c. & quia adest aliqua præsumptio postquam est in possessione eius, quod nõ competit, nisi legitimis, alias secus per prædicta.

Alij Domini dicebant. Primò, inspiciendum esse, quis actor, & quis reus verè dicatur in hac causa, nam
10 actor † debet plenè probare intentionem suam etiam quod consistat in negatiua, ex allegatis per informantes, nec sufficit præsumptiuè probare, sed concludenter. Achil. decis. 1. de probat. Hinc vitam allegans debet probare, quod etiam alij ex Dominis dicebant esse admittendum, nisi pro actore esset præsumptio vehemens, quæ releuaret ab onere probandi. Couar. variar. resolut. lib.1. cap.9. licet ipse possideat, nisi commissio esset talis, in qua possit comprehendi molestationem, iuxta decis. Achil. 1. de actio. Hoc enim casu committens causam diceretur reus. Ideo dicebant esse videndum diligenter ad hunc effectum commissionis, & si in ea possunt comprehendi molestationes: dicebant alij videndum tres vias expediendi causam, & die Lunæ, 7. Februarij 1575. fuit tentum intrare huiusmodi decis. Achil.

11 Prima, quis † dicatur actor, vel reus iuxta supradicta. Altera benè firmari in iure, an quis præsumatur legitimus ad effectum succedendi. Tertia, quis possideat, propter commodum possessionis, vulg. §. commodum. Ægid. decis.76. in fin. & 471. etiam in fin. cum allegatis. Et dicebant possessionem hoc casu debere intelligi legitimitatis, vel illegitimitatis, non bonorum, quæ possessio bonorum ad præsens negotium non releuat, quia non agitur in hoc iudicio de bonis, sed de validitate vel
12 inualiditate matrimonij, & an † Petrus sit in quasi possessione legitimitatis, vel minus, iuxta glo. in d.c.lator. Gemin. in d.c.si forte, num.4. de decim. in 6. Nam hoc casu dicebant iudicem ecclesiasticum posse præfigere terminum, tex. in d.c.lator. Dec. in c.ex literis, nu. 4. in fine. de præbend.

Alij dicebant videndum, an opponatur de illegitimitate incidenter, an principaliter, & tandem in tanta varietate fuit dictum, quod iterum ponatur.

B R A V I.

Aehorotiu. Fructuum. Veneris, 16. Iulij, 1579.

S V M M A R I A.

1 *Consensus formalis donec sit extensus in libris cameræ, licita est pœnitentia.*
Quod procedit etiam si adesset instrumentum.
2 *Resignatio, vt reseruetur pensio, est quidam contractus innominatus.*
3 *Res integra non dicitur etiam quod praparamenta facta fuerint.*
4 *Consensus formalis per modum tacitum non potest impleri.*
5 *Cassationis materia iisdem regulis regulatur, quibus resignationes beneficiorum cum reseruatione.*
6 *Ius in materia resignationis non abdicatur a transferente, nisi irrenocabiliter quaratur translatario.*
7 *Pœnitentia est locus, vbi sumus in his personis, sine quorum consensu expediri nequeunt literæ.*
Etiam quod præstiti fuerint parus consensus. & num.14.
8 *Actus correspectiui habentur pro vno actu tantum, ita quod vnus nequit ab alio separari.*
9 *Forma semper dicitur esse indiuidua.*
10 *Pensio, regressus, & similia possunt cassari coram solo Notario, & testibus, & quomodo procedat. & num. 12.*
11 *Extensio consensuum duos parit effectus, vnus vt literæ expediri cum eo possint, alius vt ex eo tollatur facultas pænitendi.*
12 *Literæ non sunt expediendæ super cassatione, sed super reseruatione pensionis, quæ expediri nequeunt sine formali consensu.*
13 *Notarius cancellariæ etiam mutato procuratore de stylo consensus extendit.*

14 Con-

14 *Consensus parui in resignationibus non operantur actum perfectum.*

DECISIO CDLXXI.

PRopofui dubium,an fit locus pænitentiæ in cafu de
quo agitur,cum præfuppofito qond fine veri præ-
iudicio adeffet aliud mandatum cum paruo confenfu
præftito per D. Paulum , & fuit refolutum per Domi-
nos locum effe pænitentiæ. Moti,quia fomos in corre-
fpectiuis , & conditionalibus , non enim Dom. Ferdi-
nandus voluit ceffare referuationem fructuum,nifi re-
1 feruata fibi valida penfione,quo cafo † confenfus dici-
tur formalis, & donec fit extenfus in libris cameræ, vel
cancel.licita eft pænitẽtia,vt per Sarn.de infirm.refign.
q.31. nu. 2. vbi dicit procedere etiam, fi adeffet inftru-
mentum, de quo ftylo teftatur Crefcen. decif. 75. Fab.
decif.48.Mohed.decif. 289.cum alijs cumulatis per in-
formantes pro Dom. Ferdinando. Cuius ratio poteft
2 effe,quia ifti contractus,nempè † refigno,vt referuetur
penfio, videntur quidem contractus innominati, in
quibus licita eft pænitentia re integra , & etiam quod
vnus impleuerit, fi alios perfectè non adimpleuerit,li-
cet aliquid fecerit.Bar.in l.fi pecunia.nu.11.ff.de cond.
caufa data, vbi Iaf.nu.6. & 11. Claud.in l.fi ita ftipula-
3 tus.colum.9.de verb.oblig.& † non dicitur res integra,
etiam quod præparamenta facta fuerint , vt per Iaf. in
d.l.fi pecunia,num.6.gl.ordinaria in l.iuris gentium.in
prin.in verbo facias. vbi Bar.num.1. Ang.num.4. Alex.
num.12. ff.de pact. Soc. in l.fi pactum pro pœna. nu. 5.
Cur. iun. in l. eum proponas. num. 3. & in l. fi petens.
num. 39. C. de pact. Parui autem ifti confenfus potius
funt quædam præparamenta , quam quod vere rem
perfectè demonftrent , quod ex modo illos annorandi
patet, quia Notarius, quando illos annotat, folum ap-
ponit diem , menfem, & annom, & nomen,procurato-
ris,vel principalis,fi principalis illum præftet: deinde fi
pars vult illud fibi confignat.Et quamuis pro parte D.
Comitis dicatur , quòd hoc non procedit fauore piæ
caufæ, tamen contrarium tenent multi, de quibus per
Tiraq. de priuileg. piæ caufæ. priuileg. 133. & alij cu-
mulan pro parte Domini Ferdinandi . Et ifte ftylus
procedit, etiam quòd aliunde confenfus colligatur , vt
eft quando fuit foluta compofitio,vt per Put.decif.19.
de renuncia.cuius confideratur ratio,quia hoc nõ fup-
plet confenfus extenfionem expreffam, cum potius ta-
citos videatur. arg.c.dilecti.de appella.l.reprehenden-
da. C. de infti. In cafu præfenti pro forma erat neceffa-
rius confenfus expreffus , vt ex verbis fupplicationis
conftat ibi, *eiufdem Ferdinandi confenfus expreffus acce-
dat, & ibi de confenfu* , quæ conditionem inducunt , vt
per Put. decif. 18. lib. 3. & ita formam vt per eundem
4 decif.86.lib.3. Nec impletur † modo tacito,vt per eun-
dem Put.decif.182. lib. 1. per Sarnen.regul.de impetr.
benef.vac.per obitum famil.Card.q.11.lib.2.Dec.in c.
dilecti,num.2.de appell. Tiraq.de legib.connub.glo.7.
num. 52. Et dicebant Domini talem ftylum procedere
in caffatione penfionis,vbi fit ad effectum, vt alia refer-
5 uetur. Mohed.d.decif.89. Quia ifta † materia caffatio-
nis,vt quid aliud referuetur,regulatur eifdem regulis,
quibus regulantur refignationes beneficiorum cum
6 referuatione. Et hinc eft , quòd non abdicatur † ius à
transferente , nifi irreuocabiliter quæratur translatio,
Mohed.decif.83.Et fuit tentum de ifto anno coram R.
D. Aldobrandino in illa Bononien. penfionis inter Il-
luftrifs. Cardinalem de Sancta Cruce, & D. Tiberium
Crifpum.

Nec obftat quòd dicitur pro parte D.Comitis,quia
fupradicta procedunt folum, quando tractatur de po-
tentia eius, qui poteft actum perficere, & cuios cõfen-
fus requiritur in Camera,vel Cancellaria ad perfectio-
nem actus , Vnde fuper caffatione ad perfectionem
actus referuationis,non requiritur confenfus D.Ferdi-
nandi, fed tantum Illuftr. D.Cardinalis fuper referua-
tione penfionis,quod non fit locus pænitentiæ ex parte
Dom. Ferdinandi . Quia fuit refponfum , quod dictæ
decif. indiftincte loquuntur, quod in conditionalibus ,
& correfpectiuis fit locus pænitentiæ ; quotiefcunque
enim fumus in his perfonis, fine quorum confenfu ex-
7 pediri nequeunt literæ,eft † locus pænitentiæ, quia illi
confenfus dicuntur formales,vt per Sarn.d.q.31.nu.2.
Militant enim confiderationes in hoc cafu , quæ in
alijs , nempè , quod actus adhuc non dicitur perfe-
ctus , quod hac de caufa daretur huiufmodi confenfus
in manibus partium , & quia in iftis fignatura Papæ
habet tacitam conditionem , fi partes perfeuerauerint
in eadem voluntate , quæ rationes alias placuerunt
Dominis , vt per Paleot. decif. 82. Compoftel. Archi-
diaconatus .

Nec obftat dicere , quod refpectu Dom. Ferdinandi
actus fit perfectus,quia cum ipfe correfpectiuè caffaret
penfionem , & conditionaliter fi alia penfio loco refer-
uationis fructuum fibi referuetor, donec perfectè non
eft, referuata penfio ex parte fua non erat perfecta, fed
8 adhuc pendebat. Et ratio eft,quia ifti † actus correfpe-
ctiui habentur pro vno actu tantum , vt vnus nequeat
ab alio feparari , ad not. in l. petens. C. de pact. Corn.
conf. vltimo, lib.1. & 10. & 36. lib.2. Tiraq. in l. fi vn-
quam. in verbo,donatione largitus,num.117.C.de re-
uocand.donat. Aym.conf.153. nu.8. neque debent di-
uerfo iure cenferi, arg.l.vltimæ, ff.de accept. l.etiam.§.
ex caufa.ff.de minor.Aym.conf.16.nu.4.

Quod tanto magis , & ex abundanti admittebant
Domini,quia vt atteftantur practici, confenfus Illuftr.
Cardinalis non poteft extendi fine confenfu D. Fer-
dinandi.Quemadmodum igitur confenfus Dom.Car-
dinalis erat formalis , ita eft formalis ille , fine quo ifte
adhiberi, & extendi non poteft , quia vnus eft pars al-
9 terius in hoc cafu , & forma † femper eft indiuidua ,
Bald. in l.fi veritas. C.de fideicom. Alexan.in l.fi is qui
quadraginta, §.quidam,ff.ad leg.Falc. Dec.confil. 532.
num. 8. Vnde cum quilibet ex iftis confenfibus influat
in totam difpofitionem , fequitur , quod donec ambo
fint perfecte extenfi , actus non dicitur perfectus , qui
pro vnico habetur , & propterea tanquam ab actu im-
perfecto liceat refilire .

Neqoe mouit Dominos,quod pro parte D.Comitis
10 dicebatur,quod † penfio & regreffus & fimilia poffunt
caffari coram folo Notario & teftibus,gl. & ibi Præpof.
in c.Agathofa, 3.dift. Sarnen.de infirm.q.16.nu.4.quia
hoc procedit in fimplici caffatione , non in ea , quæ fit
correfpectiuè ad effectum alterius referuationis,vt per
Mohed.decif.189.

Nec concludit, quod hic vertitur intereffe ad eccle-
fiæ,ex quo in aliqua parte liberatur à referuatione fru-
ctuum,quia in hoc non confideratur intereffe ecclefiæ,
fed partium voluntas, vt patet ex verbis fuppletiuis,in
qua Sanctiffimus adiecit claufulam , & de expreffo
confenfu Ferdinandi , quod ex fupra dictis intelligen-
dum eft de expreffo confenfu extenfo , vt non fit locus
pænitentiæ .

Minus iuuat dictum Comitem illud,quod pro par-
te fua dicebatur,quòd non verfemur in cafu, in quo li-
teræ non requirebantur,quod non fit locus pœnitentiæ.
Nam Sanctiffimus quo ad caffationem derogauit re-
gulæ.Nam fuit refponfum,quòd derogatio nõ eft quo
ad regulam de præftandis confenfibus, immo fummus
Pontifex adiecit contrarium , cum dixit , de expreffo
confenfu Ferdinandi , fed derogatur regulæ de non iu-
dicando iuxta formam fupplicationis , quæ derogatio
præfupponit nihilominus confenfus præftitos, & anno-
tatos . Extenfis enim confenfibus in libris cameræ , vel
cancellariæ, tunc fubintrat derogatio, quòd fola figna-
11 tura fupplicationis fufficiat . Extenfio † enim confen-
fuum

sunm habet duos effectus, vnus effectus est, vt literæ expediri cum eo possint, alius est, vt ex eo tollatur facultas pœnitendi. Et ita fuit tentum in vna Paduan. Canonicatus, coram Illustrissimo Cardinali Aldobrãdino, de anno 1557. vbi Rota firmauit, quod quemadmodum ad tollendam facultatem pęnitendi consensus debet esse extensus, ita etiàm ad eundem effectum debeat esse extensa ratificatio, vt ratificans pænitere non possit. Tantoque magis hoc impolit Dominos, vt de
32 his non curarent, quia † super cassatione non sunt expediendæ literæ, sed super reseruatione pensionis, quæ expediri nequeunt sine formali consensu Domini Ferdinandi, vt fuit dictum.

Neque impedit, quod huiusmodi consensus non requiritur, nisi ad expeditionem literarum, quia imò reqniritur ad effectum tollendi facultatem reuocandi consensum prædictum.

Nec placuit quod decisiones loquantur, quando agitur de consensu pro oneranda ecclesia, quia imò loquuntur quando agitur de abdicando iure ab aliquo, ad effectum, vt quid reseruetur, vt est in reseruatione pensionis: causatur enim prima, vt alia reseruetur, & nihilominus, quamuis ista cassatio sit vtilis ecclesiæ ex eo, quia fit ad effectum vt alia reseruetur, est locus pænitentiæ, vt dictum est. In isto enim casu requiritur ad effectum reseruationis auctoritas Papæ, & Papa eam interponit, dummodo ambæ partes in eadem voluntate permaneant. Et hinc est, quod literæ sine amborum consensu expediri non possunt, & propterea secundum antiquum, & inueteratum, iunioremque stylum est licita pænitentia.

Neque obstat illud, quod adducitur de diuersitate rationis, nempè, quod respectu cassationis non requiruntur literæ, quia si hæc esset bona ratio, decisio & Mohed. 189. esset falsa. Sed ratio est, quia reseruari hoc casu pensio non potest, nisi de consensu amborum, & consensus vtriusque influit in totam dispositionem, cum (vt fuit dictum) versetur in correspectiuis, & cõditionalibus actibus, qui habẽtur pro vno. Pariter fuit responsum ad id, quod dicebatur de mutatione styli,
33 quia † etiam mutato procuratore Notarius Cancell. extendit consensus. Nam Notarius hoc relinquit postea iudicandum his, ad quos pertinet, an fuerit, vel non fuerit locus pęnitentiæ, & an literæ suffragentur.

Et multum impulit Dominos ad id tenendum, vt sit locus pęnitentiæ, quia ambæ partes sequutæ sunt fidem huius styli, & sic intentio istorum non fuit facere
34 actum perfectum, quia † fuerunt præstiti tantum parui consensus relicti in manibus partis. Imò (vt attestatur Dom. Hercules Fortionolus testis pro parte Dom. Comitis productus) & in facto proprio consensum Illustrissimi Domini Cardinalis ipsumque mandatum fuisse consignatum procuratori Dom. Ferdinandi, quod ad nullum aliom effectom factum fuisse iudicandum est, nisi vt arbitrio possit deliberare, an vellet, vt actus fieret irreuocabilis, & consensus extenderetnt, vel potius pęniteret.

Ex qualitate enim facti arguitur benè qualis fuerit intentio partium, ad l. 1. §. Diuus. vbi omnes. ff. ad leg. Cornel. de Sicarijs.

ROBVSTERII.

Albanensis Collationis doris. Lunæ, 23. Februarij. 1579.

SVMMARIA.

1 Collatio dotis facienda super bonis viri propter eius vergentiam ad inopiam, debet fieri super bonis talibus, ex quibus mulier possit liberè fructus percipere, & se, & familiam suam alere.

2 Mulier potest exercere suam hypothecam dotis super omnibus bonis viri, siue generaliter, siue specialiter hypothecatis, ex quibus pacifice possit fructus percipere.

Imò ea in parte collocata, potest super reliquis bonis pro rata hypotheca exerceri, nu. 3.

DECISIO CDLXXII.

FVit resolutum, quòd Illustr. D. Card. teneatur ad liberationem casalis Campileonis ab oneribus, de quibus in puncto, aut debent assignari Dominæ Clarici, tot bona Albani, libera, & exempta ab omni onere, ex quibus possit percipere tot fructus pro concurrenti
1 quantitate prædictorum onerum, nam † quando mulier petit, propter vergentiam viri ad inopiam, collocari suam dotem super bonis viri, iuxta terminos, l. vbi adhuc. C. de iure dotium. debet fieri collocatio super bonis talibus, ex quibus mulier possit libere fructus percipere, & se, & familiam suam alere, d. l. vbi adhuc, cum alijs per Soc. cons. 111. sub num. 8. lib. 3. Sed casale Campileonis, super quo collocatio fuit facta, reperitur oneratum censu 1000. scutorum, & credito affictuariorum, quę diminuont creditum ipsius, l. 1. §. si heres. vbi not. & post alios Rip. sub nu. 25. ad Trebellian. merito liberari debet hoc onus, vt Illustr. Domina Clarix possit libere istos fructus percipere.

Nec obstat, quòd census debeat pręiudicare donationi anteriori, quia (vt dicebant Domini) non est census, qui pręiudicat donationi, sed dos Illustris Dominæ Claricis, eo quia dos ipsa est anterior donatione: Pręterea ex quo in instrumento census dicitur, quod imponitur census, vt extinguatur debitum Illustris Dominę Helenę filię Domin. Victorię de Sabellis, quę etiam erat anterior creditrix; & vere postea cesserit, vt ex partitis apparet, succedit iste census in locum ipsius Victorię, iuxta l. 1. vbi not. C. de his, qui in prior. loc. succed.

Nec obstat, quòd cum dos sit anterior censu, possit Domin. Clarix exercere suam hypothecam super ca-
2 sale Campileonis, non obstante censu. Quia † respondebant Domini, quòd cum mulier habeat suam hypothecam specialem super alijs bonis Albani, non cogitur exercere suam hypothecam super casale magis, quàm super Albano, & potest dimittere rem litigiosam & accipere bona, ex quibus pacifice fructus percipere possit, & hoc, vt ex illis alimentari possit, d. l. vbi adhuc, cum supra citatis.

Secundo respondebant, quod non est verum, Dominam Claricem potuisse, non obstante censu, exercere hypothecam super casale, quia consenserant impositioni census, & de euictione illius promiserat, in pręiudicium cuius propter illius consensum nihil facere poterat, cum saltem obstasset sibi exceptio. Vnde licet sibi pręiudicauerit respectu census supèr casali, non tamen sibi pręiudicauit, quin possit eandem suam hypothecam exercere super illis bonis Albani sibi specialiter hypothecatis, l. iubemus. C. ad Velleian. Et ita etiam respondebant ad id, quod pro parte Illustrissimi Domini Cardinalis dicebatur de credito affictuariorum, quod Illustris. Dom. Clarix ad illud teneatur, eo quia de anno 1574. consenserat locationi, & sic ad illam, & omnia in ea contenta, tenebatur, & quod postea de an-
3 no 1578. eandem ratificauerit, quia † licet hoc sibi noceat, vt teneatur illi stare, non tamen sibi nocet, quo minus super alijs bonis, in qoibus sibi non pręiudicauit, possit pro rata exercere hypothecam suę dotis, l. iubemus. C. ad Velleian. Bald. singul. 27. Socin. cons. 200. col. 1. vers. & primo quod dicta renunciatio, in 2. Et licet etiam de anno 1578. ratificet dictam obligationem, & de nouo locet, nihilominus quatenus ratificet, nihil facit de nouo, ex qno per prius per instrumentum de anno 74. erat iam obligata, quatenus verò de nouo locat,

ȧit, hoc non etiam fecit, quia ipsa nó petit liberationem
ab isto nouo onere, sed ab antiquo iam de anno 1574.
quo casale remaner obligatum pro scutis 700. quæ an-
ticipate soluerant affictuarij, vt in puncto dicitur.

ORADINI.

Roman. Contrauentionis. Lunæ, 11. Decembris, 1570.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia & ecclesiastica persona possunt vt partes, & priuata persona petere pœnas legales vltra damna, & interesse ex communi.*
2 *Exactio licita est, quæ fit lege permittente.*
3 *Pœna quotuplex esse dicatur.*

DECISIO CDLXXIII.

COnclusum fuit, quod ecclesia & ecclesiasticæ per-
sonæ possint vt partes, & priuatæ personæ petere,
1 † pœnas legales vltra damna, & interesse. Et quod hæc
fuerit communis opinio Canonistarum in c. cum dile-
cti. de arbitr. Hanc enim opinion. in d. c. cum dilecti, te-
nuerunt Host. in §. quia tamen, vers. ad pœnam, quia al-
legat plures tex. ad hoc, & ita intelligit Host. Siluest. in
summa, in verbo, pœna, num. 25. vers. quarto, quicquid
alij de Host. aliter senserint, idem tenet ibidem Io. And.
referens Hostien. & etiam ibi Abb. num. 12. & Henr.
Boich. Ant. de Butr. nu. 12. idem tenet Archid. in c. fra-
ternitatis, 12. q. 2. & ibi etiam Ægid. Turrecrem. qui
latè disputat in vers. ad secundum. & Fortun. de vlt. fin.
illat. 18. num. 288. allegarunt etiam aliqui sum. Ang. in
verbo, pœna. nu. 2. vers. quotuplex est pœna, & nu. 19.
vers. verum exigens pœnam maiorem, Dec. & Cagnol.
in l. quod à quoquam. nu. 7. de reg. iur. & Card. in d. c.
cum dilecti, in 6. oppos. Anch. nu. 4. 16. not. Rom. cons.
510. nu. 21. Host. in sum. de pœnis. §. inferiorib. vers. sed
numquid. Sum. Asten. parte prima, lib... tit. 38 art. 9. in
for. sum. de Furbug. de pœnis, q. 2. Præpos. in c. quoniam.
2 dist. 18. nu. 12. Quæ opinio probabilis est, quia † huius-
modi exactio fit lege permittẽte, & pro ea faciunt plu-
res text. vt in c. in legibus vers. proinde, 12. q. 2. & in c.
statuimus, vbi glo. allegat alios text. 16. q. 1.
Sed an in casu nostro simus verè in pœna legali, con-
3 uentionali, vel mixta, † videatur, & an dicatur pœna
excessiua, vel requiratur causa, iuxta trad. per Dec. in
d. l. quod à quoquam. & Gomes. in tit. de actio. §. sic ita-
que. nu. 16. & in §. ex maleficijs. in 2. notab. in fine. Po-
terit (si opus erit) considerari.

ROBVSTERII.

Arimin. Bonorum. Die Lunæ, 14. April. 1574.

SVMMARIA.

1 *Filius naturalis est incapax emphyteusis ecclesiastica, ex communi.*
Quæ procedit etiam si sit postea legitimatus, ex communi, num. 2.
Limita, nisi in acquirendis, vel de verisimili mente prælati inuestientis appareat. num. 3.
4 *Ecclesia dicitur esse speculum pudicitia.*
5 *Ecclesia etiam contrahens cum aliquo præsumitur scire eius conditionem.*
6 *Ecclesia recipit probos viros licet illegitimos.*
7 *Effectus ex scientia oritur, qui ex ignorantia cessat.*

DECISIO CDLXXIV.

DOmini videbantur concordes in constituenda re-
gula pro Laura, & limitatione pro Vincentio, sed
difficultas fuit in applicatione regularum. Naturales
1 enim † sunt incapaces emphyteusis ecclesiasticæ. Bart.
in l. ex facto. §. si quis rogatus. num. 8. in fine, ad Tre-
bellian. & ibi Alexan. num. 17. Hercul. & Rip. num. 62.
qui attestantur de communi. Bald. in l. generaliter, §.
cum autem, num. 2. C. de institut. & substit. Abba. in
cap. in præsentia, num. 25. Dec. num. 4. Felyn. num. 24.
Paris. num. 86. de probat. Tiraquel. de nobilit. cap. 24.
num. 17. Iul. Clar. in §. emphyteusis, quæst. 30. 31. & 32.
2 & ibi † ampliant communiter etiam ad naturalem
tantum, & ad legitimatum post. Alexand. consil. 94.
num. 5. & cons. 126. num. 7. lib. 1. & cons. 60. nu. 4. lib. 2.
Dec. cons. 171. in prin. Ruin. cons. 180. nu. 5. lib. 2. Grat.
cons. 79. nu. 14. in primo, & de communi Ias. in d. l. ge-
neraliter, §. cum autem. num. 9. Hanc regulam limita-
bant Domini in successione, vt regulariter naturalis
tantum, vel legitimatus nó possit succedere in emphy-
teusi ecclesiastica, sed non in acquisitione, sed bene po-
test bastardus volente ecclesia acquirere bona ecclesia-
stica in emphyteusim, cum totum hoc pendeat à veri-
3 simili mente prælati ecclesiæ, & † sic non alia ratione
videntur isti incapaces, nisi ratione verisimilis mentis
prælati ecclesiæ. Bald. in l. 1. tanquam. num. 36. C. de fi-
deicommis. quæ cum sit nobilis, & speculum pudicitiæ,
4 non intelligitur in dubio de istis filijs abusiuis, † vt quia
Bald. in c. quæ in ecclesiarum. nu. 42. alias 59. de constit.
Sed quando bastardus est vir probus, & vitæ commen-
dabilis, tales recipiuntur ab ecclesia, & contrahendo
cum bastardo videntur habere notitiam de illius qua-
litate. l. qui cum alio contrahit, de reg. iur. cum alijs
per Dec. in c. in præsentia. num. 47. Merito dicta regula
non habet locum in bastardo acquirente ab ecclesia.
Et ita præsupponunt Bald. in d. c. quæ in ecclesiarum.
num. 43. de constitut. & omnes in d. §. si quis rogatus.
& in d. cap. in præsentia. & d. §. cum autem. & Card.
Paleot. in tract. de not. & spur. cap. 31. Et quamuis di-
ctum Bald. in d. c. quæ in ecclesiarum, num. 43. dum
dicit, quod isto casu naturales filij stipulantis possint
succedere, à plerisque reprobetur, vt animaduertit
Paleot. dicto cap. 31. num. 4. tamen in eo quod præsup-
ponit, bastardum posse sibi & suis legitimis descenden-
tibus bona ecclesiæ acquirere, non habet (vt puto)
contradictorem.
Sed difficultatem fecit apud Dominos in isto casu,
an intret regula, vel limitatio, ex quo Vincentius non
venit ex successione, sed ex propria acquisitione cum
voluntate ecclesiæ facta, vt apparere videbatur ex con-
cessione ecclesiæ illi facta de anno 1561. 9. Iulij.
5 Nec videbatur obstare ignorantia, quæ in † dubio
regulariter non præsumitur, vt in regulis iuris, & alijs
cumulatis per Rom. cons. 216. num. 8. Grammat. decis.
81. num. 11. Nam dicebant aliqui, id non procedere in
contrahente prout hic, nam ecclesia contraxit cum
Vincentio, vt in instrumento coram A. C. fol. 66. 9. Iu-
lij, 1551. facto, ideo satis præsumitur sciuisse eius con-
ditionem, d. l. qui cum alio contrahit. cum ibi not. de
reg. iur. & considerat hoc in terminis Dec. in d. cap. in
præsentia, num. 47. de probatio. & facit Rom. d. consil.
216. num. 8. Grammat. decis. 81. nu. 11. Et fortius hæc
videbantur admittenda si Vincentius probaret eius
probitatem & laudabilem vitam de eo tempore. Nam
6 † vt benè considerat Dec. in d. cap. in præsentia, numero
47. ecclesia recipit probos viros licet illegitimos. Et li-
cet quilibet præsumatur bonus, tamen vt intret hæc di-
spositio legis, quæ non alias intraret nisi eum ista qua-
litate, non sufficit ista præsumptio, sed est probanda in
specie probitas, & laudabilis vita, & cum isto præsup-
posito isti Domini respondebant ad defectum manda-
ti oppositum contra inuestituram Vincentij, quæ non
est facta ab ipso Abbate, sed à quodam Vicario in ab-
sentia Abbatis. Nam licet Vicarius non potuisset ad-
mittere bastardum, stante præsumptione contra ipsum,
tamen

tamen quando est bonæ conditionis, & famæ, videtur
cessare difficultas.

Aliqui verò putabant, quod imò intrabat regula in
casu isto, quia vt cesset regula, est probanda notitia Ec-
7 clesiæ, nam vt loquit Bal. ex scientia † oritur effectus,
qui ex ignorantia cessat in d. l. tanquam, num. 39. C. de
fideicommiss. facit gl. in c. 1. §. naturales. vbi etiam Al-
uarot. si de feud. fuer. controuer. & in c. 2. §. personam,
per quos fiat inuest. Roman. d. cons. 216. num. 8. Alex.
cons. 70. num. 14. lib. 3. Fel. in c. præterea, num. 8. in fine,
cum seq. de testibus cogen. Ias. in l. Barbarius, nu. 14. de
off. præsid. Gram. dec. 81. num. 11. neque hic probatur
aliquo modo scientia Ecclesiæ, vt dicebant isti Domini,
quoniam ille sic erat Vicarius Abbatis, nec aliquo mo-
do procurator, sed Vicarius Episcopi, qui nihil potest
in istis. Et requirebatur scientia Prælati, vel reseruatarij
fructuum monasterij, quæ hic non datur, imò totum
contrarium, cum Cardinalis Carolus parum post hoc
in mense Octobri 1561. expresse reprobauerit hanc in-
uestituram, & Annibal Commendatarius parum post
idem fecit.

Neque receptionem affictuum quicquam faciunt,
quia sunt per procuratores assertos, & post dictas de-
clarationes, & inuestituras Lauræ, cui tunc non potue-
runt præiudicare. Alia limitatio de contractu oneroso
non placebat ex eadem causa, quod semper requiritur
voluntas, & scientia Ecclesiæ, cuius sunt bona. Viden-
dum igitur est, an intret regula, vel limitatio stante
serie facti.

ROBVSTERII.

Roman. Iuris congrui. Die 5. & 15. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 Preferendus est Dominus in pari causa omnibus alijs emere volentibus.

2 Correctio iurium non inducitur nisi expresse dicatur.

3 Dispositio loquens in casu simplici non intrat, vbi illi aliquid additur.

4 Dispositio corrigens ius commune ab ipso recipit interpretationem passiuam.

5 Interpretatio necessaria inest cuilibet dispositioni, proueniens a verisimilitudine rationis, aut rei natura, vel æquitate scripta.

6 Constitutio noua, quæ potest plures effectus contra ius operari, interpretatur, vt vnum tantum operetur, & minus corrigat ius commune, quam sit possibile.

Etiam si vtatur terminis vniuersalibus.

7 Pars vna declarat aliam, vbi est eadem ratio.

8 Ius quæsitum semper intelligitur cum sua causa.

9 Arbitrarium est iudici oblationem partis reijcere, vel admittere.

10 Aedificium in dubio cedere solo dicitur, nisi res sit clara, vel coniectura, & probationes in contrarium appareant.

11 Dominium limitatum producit limitatum effectum.

12 Aedificare in re sua quilibet potest ad arbitrium suum.

13 Ius sibi competens potest quandocunque ante sententiam quis declarare.

14 Praeoccupationi, seu præuentioni locus non est, vbi constat de alicuius iure antiquiori.

Item vbi ius vtriusque prouenit ex diuersa causa. nu. 15.

16 Praeoccupationis, siue præuentionis materia non habet locum, nisi quando omnia sunt paria.

DECISIO CDLXXV.

PRoposui dubium, an in domo controuersa D. Vir-
ginius sit præferendus Domino Marcello, vel è
contra in casu, de quo agitur. Et cum præsupposito,
quod D. Virginius velit ædificare æquè sumptuosum
ædificium, prout D. Marcellus, vel parum minus se-
cundum capacitatem sui soli tam respectu domus in-
habitatæ, quàm locatæ. Maior pars Dominorum te-
nuit, quod in domo controuersa D. Virginius sit præfe-
rendus D. Marcello.

Mouebat Dominos, quod de iure communi inter
alia sunt inducta duo in fauorem Domini. Alterum
quòd non cogatur vendere rem suam, sed sit in re pro-
pria moderator, & arbiter. l. dudum. C. de contrahen.
empt. l. in re mandata. C. mand. Alterum diuersum &
1 separatum ab isto, quod in pari causa † dominus est
præferendus omnibus alijs volens id facere. l. si cum
dotem. §. fin. solut. matr. l. ex facto, de pecul. cum alijs
per Roman. cons. 22. nu. 5. cum seq. Ias. in l. fi. num. 2. &
12. C. de iure emph. & not. glo. in verbo æquali. quali-
ter olim feud. po. ali. & ibi Aluarot. in §. porro, versic.
quarto, cum glo. & idem not. Gulielm. de Cuneo, Ray. &
Alberic. Bald. & Ang. in l. Imperator. de pactis. Aret.
in l. si mihi, & Titio. colum. fi. de verbor. oblig. Alexan.
cons. 22. nu. 6. in fine, lib. 6. Cæpol. cons. ciuil. 45. num. 4.
versic. & pro hoc allego. Capic. decis. 99. in principio,
& in fine, Tiraq. de retract. lign. §. 21. glos. vnica, num.
3. & 4.

Cum igitur Dom. Virginius vti Dominus domo-
rum, habeat fundatam intentionem suam, quia habet
hæc duo à iure communi inducta, longè inter se diuer-
sa, & separata, & obtulerit se paratum velle ædificare
ad ornatum Vrbis, iuxta exemplum ab eo exhibitum,
Dominus Marcellus qui nititur iure nouissimo con-
stitutionis Gregorianæ debet clarè, & non per subau-
ditos intellectus, probare, quod eadem constitutio
2 corrigit in vtroque casu ius commune. Nam † corre-
ctio iurium nō inducitur nisi expresse dicatur. l. vnum.
C. de inoffic. donat. Doctores in c. cum expediat. de
elect. Et vbi sunt plura obstacula, si remouetur vnum,
remanet aliud. l. si pro fure. in prin. de condict. furt.
cum alijs per Bal. in l. cum lex. de hæred. instit. Aym.
3 consilio 6. numer. 55. Et dispositio † quæ loquitur in
casu simplici, non intrat, vbi illi aliquid additur, §. se-
quens, Instit. de acti. l. hoc legatum. de legat. 3. cum
alijs per Cittman. Ale. Ias. & alios in l. Titiæ textores,
de leg. 1. & in l. 2. de verbor. oblig. Cæpol. cons. vltimo,
colum. 8. in 2. dub. Corn. cons. 63. colum. 3. in 2. &
cons. 19. colum. 2. in 4. Sed benè visis & perspectis clau-
sulis omnibus dictæ constitutionis, illa hoc tantum
agit, vt Dominus in certis casibus propter ornatum
Vrbis, cogatur inuitus vendere, & in hoc solo intendit
ius commune corrigere, & nullum verbum quando
Dominus vellet, & posset pariter ædificare ad orna-
tum Vrbis, prout satis rationabile, & æquum est, vt de
hoc non cogitauerit in ea Princeps iustissimus, & san-
ctissimus. Sed in non expressis voluerit suam constitu-
4 tionem referre ad ius commune, & ab ipso † recipere
passiuam interpretationem, l. sciendum, & ibi no. qui
satisd. cog. l. 1. §. lex Falcidia. ff. ad leg. Falcid. cum alijs
per Bar. & alios in l. 2. ff. de leg. 1. & Bald. cons. 29. in
5 quinto. Inest enim cuilibet dispositioni † interpretatio
necessaria, quæ prouenit à verisimilitudine, vel pon-
cto rationis, aut rei natura, vel æquitate scripta. Bald.
cons. 343. cauenda sunt. in princ. & cons. 411. quidam
Mediolanensis, colum. 1. circa medium. in primo. Ita
vt non trahatur ad excessiua, vel vbi euidens esset ini-
quitas, aut à sapientibus reprehendi posset, vt latè cu-
6 mulat Aymon. cons. 3. per totum. Et † vbi noua consti-
tutio potest vnum, vel duos effectus contra ius opera-
ri, interpretetur vt vnum tantum operetur, & minus
corrigat ius commune, quam sit possibile, c. cum dile-
ctus. vbi not. But. & alij. de consuet. l. vt gradatim, §.
& si lege. de muner. & honor. cum alijs per Gozad.
cons. 29. num. 5. Et licet vtatur terminis vniuersalibus,
nihilominus recipit declarationem passiuam, vt non
com-

comprehendat casus particulares, vt minus quam fieri
possit deroget iuri communi, gl. Bald. & alij in l. 1. C. si
sine cens. vel reliq. & de communi Bertrand. in l. hac
edictali. num. 22. & 28. C. de secund. nupt. Tiraq. de re-
tract. lignag. §. 1. gl. vnic. num. 4. & late Ant. Gabriel. de
legibus, conclus. 1. per tot.

Vnde vel huiosmodi constitutio in hoc recipit in-
terpretationem à iure communi, vt intelligatur præ-
seruatum ius domini idem facere volentis, vel si posset
inducere duos effectus contra ius, videlicet, quòd do-
minus inuitus cogatur vendere, & quod non præfera-
tur in re propria, operabitor tamen primum effectum,
super quo expresse disponit, non aotem secundum, de
quo nihil agit.

Immo ex qoo in plutibus, & præcipuè §. 5. & §. 10.
in primis præfert dominom ędificare volentem, ex hoc
clare patet, quòd in hac parte noluit ius commune
corrigere, sed illi inhærere, & ab illo interpretari. Nam
7 vna † pars declarat aliam, præcipuè vbi est eadem ra-
tio, l. qui filiabus, vbi Bar. & alij de legat. 1. cum alijs
per Dec. cons. 15. nu. 2. cum seq. & cons. 480. nu. 2. cum
seq. Ant. Gabr. de testam. conclos. 10.

Non obstat, quod per locationem factam de domo
conuigua fuit quæsitum ius dicto Marcello, ita quod
non potuit dictus Virginius ab illo contractu recedere
& alium offerre in præiudiciom dicti Marcelli. Quo-
8 niam respondebant † Domini, quòd fuit quæsitum ius
cum sua causa, iuxta tradita per Paul. de Cast. in l. pri-
uilegia. C. de sacrosanct. eccles. Dec. in c. ecclesia Sanctæ
Mariæ. num. 53. vers. & pro ista opin. de constit. in c. no-
uit. nom. 15. vers. 3. ampliatur. de iudic. Nam accepta-
tio debet fieri cum sua qualitate. Ang. in l. apud Cel-
sum. §. si hac. vers. & iste tex. de dol. excep. Socin. consil.
91. num. 6. lib. 4. Tiraq. de retract. conuent. ad finem tit.
num. 4. & seq. sed causa & qualitas est, quòd dominus
possit in re propria semper, quòd sibi placeat, facere, l.
in re mandata. C. de mandati. l. altius, C. de seruit. &
quòd in hoc præferatur omnibus alijs. l. final. C. de iu-
re emphyteu. Ergo non potest hoc ius Dominus Mar-
cellus acceptare, nisi cum prædicta causa & qualitate
reuocationis.

Nec placebat, quòd dicitur, oblationem dict. Virgi-
nij fuisse factam ad cumulationē. Quoniam nec in du-
bio nec in casu isto ex coniecturis facti id præsumere
9 potest iudex, in † cuius arbitrio totum hoc repositum
est. gl. in l. fluminum. §. fin. de damno infecto. cum alijs
per Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 2. casu. 156. ante
fin. Ita fuit dictum in Barchionen. Tronetæ coram R.
P. D. Seraphino, & Cantuccio, de anno 1577.

Non obstat, quòd D. Marcellus sit dominus cellę vi-
nariæ, & vnius cubiculi, & cuiusdam camini existentis
in domo viciniori controuersa, & quòd totū residuum
deberet cedere solo, l. obligationum ferè. §. placet. de
10 action. & obligat. Quia † vti dicebant Domini ædifi-
cium solet cedere solo ab initio, vbi res est dubia, cuius
erit ædificium vel ne, sed non, vbi adsunt coniecturæ,
vel probationes in contrariom, aut alias res est clara,
quòd solum est vnius, & ędificium alterius, vt per Soc.
in reg. 111. limit. 4. & limit. vlt. prout in casu nostro, in
quo res est clara, quòd ademptis istis particulis totum
ædificium est D. Virginij.

11 Potius intrant aliæ regulæ, quòd † limitatum domi-
nium limitatum producit effectum. l. in agris. ff. de ac-
quir. rerum dominio, l. cancellauerat. de his quæ in te-
stam. delent. Et cum agatur principaliter de superficie,
& non de solo, est attendendum dominium ædificij, &
non soli, l. si quis nec causam, ff. si cert. petat. & vbi sunt
plures Domini, attenditur dominium potentius, &
quòd magis cohæret. Sebast. & alij per Affli. decis. 223.
Ioan. de Amic. cons. 1. nu. 3. & seq.

Nec alius potest habere maiores aut fortiores adia-
centias, vel cohærentias in domibus de quibus agitur,
quam ipsemet Dominus, qui ferè in omni parte est vi-
cinus dominus, & cohærens intus, & extra, & iuxta
partes, quæ præcipuè debent deseruite ad ornatum
Vrbis.

Non obstat maior situs, maior adiacentia, & maior
necessitas D. Marcelli.

Quoniam istæ qualitates considerantur per consti-
tutionem in casu suo, & sic vbicunque dominus nollet,
aut non posset ad ornatum vrbis ita, vt vicinus, ædifi-
care, in quibus terminis non versamur, sed in terminis
iuris communis, quoniam constitutio non cogitauit de
isto casu, merito non sunt in aliqua consideratione, sed
an dominus velit, & possit ita ornate, aut parum minus
ædificare.

Vltimò non obstat, quòd Dominus Marcellus præ-
uenerit Domino Virginio in ædificando, monendo, &
alia faciendo, vt in puncto præsupponitur. Quoniam
respondebant Domini, quòd cum D. possit quando-
12 cunqoe † in re sua iure proprio ad arbitrium suū ædi-
ficare, d. l. altius, & ibi not. Bal. C. de seruit. cum alijs per
Menoch. de arbitr. iudic. dicto casu 156. in prin. & sic
habebat ius, & actionem vsqoe ab initio, licet forsan si-
bi deficeret exercitium quousque declarasset: potest
13 † tamen quandocunque ante sententiam ita declarare,
Alex. cons. 28. in fine, lib. 1. Dec. in l. filiæ licet, nu. 4. in fi.
C. de collat. Cor. cons. 40. nu. 16. lib. 2. Soc. cons. 40. col.
2. in 3. Alc. in l. cum proponas, la 2. num. 11. C. de pact.
Put. lib. 3. decis. 316. Præterea dicebant, quod cum Do-
minus Virginius habeat ius magis antiquum, quia est
dominus Domus, & Dominus Marcellus non habeat
14 Ius, nisi à die, quo per Bullam petijt retractum, nō † est
locus præoccupationi per litis contestationem, sed ille
præfertur, qui ius petendi magis antiquum habet. Bar.
in l. si pluribus, sub num. 1. vers. Si verò non. vbi etiam
Aret. col. 4. vers. vltimo adhuc. de leg. 1. Nam qui pri-
mum habet esse, habet primom fuit, vt inquit Bal. in l.
si pluries. nu. 3. C. de condit. inser. Rursus ius vtriusque
prouenit ex diuersa causa. Ius enim Domini Virginij
prouenit eo, quia est Dominus & vicinus, ius verò di-
15 cti Marcelli eo, quia vicinus tantum, ideo † non atten-
ditur hoc casu aliqua prætensio. Bat. in d. l. si pluribus.
nu. 1. vers. si verò non petitur. quem omnes ibi sequon-
16 tur, vt ibidem dicit Alex. nu. 3. de leg. 1. Materia † enim
præoccupationis non habet locum, nisi quando omnia
sunt paria, vt post Igneum d. l. dudum, num. 87. ad fi.
C. de contrahen. emptio. dicit Tiraq. da retract. lignag.
§. 11. glo. 10. sub num. 2. & in proprijs terminis est de
mente Aret. in d. l. si pluribus. colum. 4. in fin. versic. se-
quere ergo, cum sequen. Ergo non habent locum, quæ
dicuntur de præoccupatione. Ad alia bene respondent
informantes.

ALDOBRANDINI.

Ciuitatis Castelli Castri Montonis, Lunæ 1.
Decembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Depositum salutionis satis dicitur prabare solutionem.*
2 *Tempus incertum obligationi adiectum non constituat quem in mora sine interpellatione.*
3 *Interpellatio est necessaria in pura stipulatione ad constituendum in mora debitorem.*
4 *Obligatio ante purificationem conditionis orta non dicitur.*
5 *Conditionis euentus non constituit statim debitorem in mora, & nu. 7.*
6 *Tempus quod conditionem purificat nunquam in mora constituit, sed requiritur interpellatio.*
7 *Lapsus angustissimi temporis non potest constituere debitorem in mora.*

8 *Dictio ſtatim, eſt intelligenda cum aliquo temperamento.*
9 *Actor agere volens debet prius adimplere ex parte ſua, qua tenetur: nec ei prodeſt allegatio impedimenti.*
10 *Venditio purificata eſt perinde ac ſi ab initio purè contracta fuiſſet, & illico quaſitum ius.*
11 *Conditio, ſi promiſſa obſeruentur, quæ in contractibus reciprocis ineſt, impedit exercitium actionis, ſed non ortum obligationis, & ideo non ſuſpendit, & numero 12.*
13 *Tempus breue per dictionem ſtatim ſignificatum, reſidet in arbitrio iudicis.*
14 *Emptio, & venditio, item locatio & conductio promiſcuè vnum pro altero accipiuntur.*

DECISIO CDLXXVI.

DOmini concluſerunt, ſatis conſtare de adimple-
mento tam reſpectu ſolutionis bis mille ſcutorũ,
quam ratificationis Illuſtriſſimi Dom. Chiappini &
Ioan. Vincentij.
Nam quo ad ſolutionem, cum de menſe Febr. 1575.
in contumaciam Illuſtr. D. Ferrantis nolentis recipere,
pecuniæ prædictæ ab Illuſtr. D. Io. Vincentio depoſitæ
1 fuerint, ſatis † dicitur conſtare de ſolutione, l. acce-
ptam, cum ibi not. de vſuris.
Nec obſtat, quòd cum in concordia dicatur, *liquali
promeſſe pagarli in contanti ſubito ottenuta la detta fa-
cultà, & habilità*; quæ fuit obtenta 20. Nouemb. 1574.
iam redditus fuiſſet moroſus, cum inter depoſitum &
dictam habilitationem interceſſerit ſpacium quatuor
annorum, & plus. Quia ſine interpellatione non potuit
2 conſtitui in mora, cum † tempus incertum huic obli-
gationi adiectum fuiſſet, aſſecutionis, ſcilicet benepla-
citi Summi Pontificis, Bal. in l. magnam, in quæſtio. C.
de cõtrahen. & committen. ſtipul. & in l. & ſi poſt tres,
in 4 quæſt. ff. qui ſatiſdare cogan. Iaſ. in l. ſi ita ſtipula-
tus, num. 7. de verb. oblig. Dec. conſ. 1. num. 5. cum aliis
allegatis. Cui reſponſioni nõ obſtat limitatio Soc. conſ.
288. ſub num. 2. verſ. circa quartam quæſtionem, lib. 2.
Quia, omiſſo, quòd contrarium latè deducit Bero. conſ.
205. num. 6. cum pluribus ſequentibus, lib. 3. d. Soc. de
quo videtur dubitare Purpur. in l. vinum, num. 21. ff.
ſi cert. petat. in omnem euentũ procedere poſſet, quan-
do poſt tempus incertum apponitur dies aliqua certa,
vt in caſu ſuo, & hic nulla dies adiecta fuit, quia licet
dictum fuerit, ſtatim debere ſolui, expreſſum tamen
fuit per illam dictionem ſolum id, quod tacitè inerat,
die enim non appoſita, confeſtim debetur, l. eum qui
calendis. §. fi. ff. de verbor. oblig. l. ſi promiſſor. §. 1. ff de
eo quod certo loco. §. omnis ſtipulatio. Inſti. de verb.
3 oblig. Sicut igitur in pura ſtipulatione, † in qua quis
ſtatim debet, neceſſaria eſt interpellatio ad conſtituen-
dum in mora debitorem, l. ſi ex legati cauſa. de verbo-
rum oblígat. Ita fuit neceſſaria in hoc caſu, in quo vt
dictum eſt, ſolum effectus puræ ſtipulationis per ſupra-
dictam dictionem, ſubito, expreſſus fuit: obtento enim
beneplacito Papæ, & ſic purificata conditione, perinde
erat, ac ſi purè ab initio venditio contracta fuiſſet, vt
infra dicetur.
Quod ex alio comprobatur. Nam cum hæc obliga-
tio eſſet conditionalis, vt admittunt informantes pro
Illuſtriſſimo Domino Ferrante, licet obtenta fuiſſet
habilitatio à tempore exiſtentiæ Summi Pontificis, &
4 † conſequenter ante purificationem conditionis, obli-
gatio adhuc orta non eſſet, l. eadem, §. Cato. de verbor.
obligat. Alciat. ibidem, Bar. in l. ita ſtipulatus, num. 40.
de verbor. obligat. Si illa dictio, ſtatim, deberet operari
hunc effectum conſtituendi in mora, ſequeretur, quod
eodem momento fuiſſet orta obligatio, & redditus
5 obligatus moroſus, quod abſurdum eſt, † euẽtus enim
conditionis hac de cauſa in mora non conſtituit, vt de-
clarat Bar. in d. l. ita ſtipulatus. nu. 50. de verb. oblig. Iaſ.
in l. ſi ex legati cauſa, num. 11. ff. eodem. Cuman. conſ.
186. col. 1. verſ. ceterum alia conſideratio. Fulg. conſ.
125. col. 1. Dec. conſ. 2. col. 2. Bero. bene in propoſito. d.
conſ. 250. nu. 10. lib. 3.
6 Tempus † enim, quod conditionem purificat, nun-
quam in mora conſtituit, ſed neceſſaria eſt interpella-
tio. Salyc. in l. magnam. nu. 7. C. de contrah. & commit.
ſtipul. Dec. conſ. 323. col. 2. verſ. ſi verò veniret, ibi pro
quo ille promittat.
Nec obſtat, ſi dicatur, quod non eodem momento
oritur obligatio & mora hoc caſu, ex quo per purifica-
tionem conditionis oritur obligatio, vt per lapſum ali-
cuius temporis debitor poſtea conſtituitur in mora.
Quia nedum quando eſt appoſita dictio, ſtatim, ſed
etiam quando eſt appoſita dies aliqua ſimul cum con-
ditione, neceſſaria eſt interpellatio ad hunc effectum, ſi
vera ſunt tradita à Dec. d. conſ. 2. colum. 2. & Bero. d.
conſ. 205.
7 Sed tollitur difficultas in hoc caſu, quia † lapſus talis
anguſtiſſimi temporis, cum dicatur ſtatim debere ſol-
ui, non poteſt conſtituere in mora, vt bene declarat Bal.
in l. ſi mihi & tibi. §. ſi quis ſeruus, in final. verb. ff. de
legatis primo. & ſequuntur ibi Caſtren. Alexand. &
Iaſ. nu. 5. & de communi teſtatur Bero. in tract. de mo-
ra. nu. 2. in fine.
Et ſi replicaretur hoc tempus non eſſe minus breue,
8 ex quo dictio illa † non eſt intelligenda, ita amarè, ſed
cum aliquo temperamento, iuxta text. in l. quòd dixi-
mus. C. de ſolut. glo. in §. fin. Inſtit. de inutil. ſtipulat. &
in §. omnis. Inſtit. de verbor. oblig. in verbo confeſtim.
reſpondetur, quod lapſus ipſius temporis nunquam
conſtituit in mora, nec excludit interpellationem, quia
etiam quando purè quis promittit confeſtim debet.
dicto §. omnis. Et nihilominus, vt ibi no. glo. datur ali-
quod modicum tempus, quod aliqui voluerunt eſſe
decem dierum, aliqui arbitrarium: Et idem voluit gl.
in §. fin. Inſtit. de inutil. ſtipul. cuius temporis lapſus
in mora ſine interpellatione non conſtituit. l. ex legati
cauſa, de verb. oblig.
Et ex his tolluntur pro contraria parte adducta,
quibus etiam particulariter ſatisfaciendo Domini di-
xerunt non obſtare tradita à Bal. Salycet. & Caſtr. in l.
item illa. ff. de conſtit. Princ. & Anchar. conſ. 86. Ay-
9 mon. conſ. 151. Cum † ea omnia procedant in actore
agere volente, qui procul dubio debet prius adimple-
re, nec ei prodeſt allegatio impedimenti. Dec. in l. cum
proponas, la ſeconda. in tertio notab. C. de pact. Ay-
mon. d. conſ. 151. num. 10. Et liquet ex ſummario Bart.
ad l. item illa. qui loquitur in actore. hic autem verſa-
mur in reo voluntario, quia pro parte Illuſtr. D. Ioan.
Vincentij commiſſa cauſa iactationum, & moleſta-
tionum.
Similiter non obſtat, quod venditio hæc duplicem
conditionem cõtineat. Quia imò vnicam tantum con-
tinet, nempe ſi fuerit habilitatio obtenta, qua impetra-
10 ta fuit illico purificata venditio, † perinde ac ſi ab ini-
tio purè contracta fuiſſet, & illico quæſitum ius. l. fin. §.
1. vbi Ang. ff. de vulg. & pupil. Dec. in l. pecuniã quam,
nu. 4. ff. ſi cert. pet. Illud verò, quod tangit ſolutionem
pretij, non importat conditionem, ſed obligationem,
nempè, quod emptor pretium omnino ſoluere tenea-
tur, ad quod venditori datur actio ex vendito. l. Iulia-
nus. §. ex vendito. ff. de actio. empt.
Nec obſtat, quòd in cõtractibus reciprocis inſit con-
ditio, ſi promiſſa obſeruentur. Quia id verum eſt: ſed
11 hæc † conditio non impedit ortum obligationis, ſed
exercitium actionis. Dec. in l. filiæ licet. num. 4. in fin.
C. de collat. bonorum. Et hinc eſt, quod iudicium
procedit parte non opponente, & ſufficit offerre pen-
dente iudicio. Pute. deciſio. 140. libro 2. Ineſt igitur
hæc tacita conditio non obligationi, ſed executioni,
quę

12 quo † casu non suspendit. Ias. in l. item quia. nu. 21. &
22. ff. de pact. Et sic non obst. cons. Aret. & alia in con-
trarium adducta, quia ea procedunt, vbi tractatur de
quærendo aliquid, hic verò agit D. Vincentius de iure
quæsito conseruando.
Nec obstat, pactum resolutiuum, quia satis in tem-
pore fuit factum depositum, non obstante illa dictione
subito, per supra deducta. Et quia satis etiam dicitur
fecisse in tempore, postquam deposuit in initio litis,
13 † cum præsertim hoc tempus soleat residere in arbitrio
iudicis. Menoch. de arbitr. lib. 2. centuria 1. casu 7. Ali-
14 quibus etiam Dominis placebat, † quod cum nō esset
expressus locus, requireretur declaratio, Affl. dec. 316. n.
4. Et quāuis isti Domini sint eiusdē ciuitatis, & ibi ha-
beant domum, tamen non apparet, quod ibi Dominus
Ferrantes haberet procuratorem sufficiens mandatum
habentem ad recipiendum huiusmodi pecunias.
Et videndum, an esset bona habilitatio ipsa respectu
ratificationum, quorum defectus dupliciter considera-
tur. Primò, quia non adest obligatio cameralis. Secūdò,
quia Illustr. D. Ioan. Vincentius ratificat venditionem
nomine suo factam ab Illustr. D. Paulo d. Ferranti, non
autem factam à Ferrante Paulo nomine suo & fratris,
sed dicti Ioa. Vincentij. Domini dixerunt primum de-
fectum tolli ex eo, quod cum Paulus contraxisset no-
mine absentium, obligando eos in forma cameræ, ab-
sentes prædicti ratificando omnia gesta ab ipso, ratificāt
consequenter, & obligationem illam generalem nomi-
ne ipsorum contractam, l. asse toto de hæred. instituen.
respectu verò ratificationis Illustr. Domini Ioan. Vin-
centij dixerunt potius fuisse errorem Notarij, quàm
partis, ex quo in ratificatione enunciatur instrumentū
celebratum per Illustrissimum Dominum Paulum sub
tali die, & rogatum per talem Notarium, ex quibus
apparet per incuriam notarium dixisse, dictū Paulum
15 vēdidisse cum emisset, vltra quod † hæc nomina apud
Iurecōsultos promiscuè vsurpantur, l. veteres. ff. de act.
empt. Et idem vidimus in locatore & conductore, Alc.
lib. 5. parergo. c. 15. Azo. in summa, de actio. empt. nu. 3.

BVBALI.

Panormitan. Illegitimatis. Veneris 20. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Dispensatio potest causare bonam fidem; quæ sufficit ad le-
gitimationem prolis, etiam quo ad successionem in foro
contentioso.*
2 *Filij dicuntur fructus matrimonij, qui dantur bonæ fidei
possessori.*
3 *Matrimonij quasi possessio colorata sufficit quo ad effectum
legitimationis prolis.*
4 *Auctoritas superioris, licet erretur in iure, tamen causat
bonam fidem.*
5 *Emptor scienter emens rem alienam, si credidit venden-
tem habuisse mandatum à domino, dicitur esse in bona
fide.*
6 *Error iuris an causare malam fidem dicatur.*
7 *Bona fides in dubio semper præsumitur.*

DECISIO CDLXXVII.

DOmini concluserunt ex dispensatione obtenta per
Ioannem del Campo seniorem, & Elizabeth do
Agata super matrimonio inter eos cōtracto, fuisse cau-
satam bonam fidem taliter, quod filij ex eisdem pro-
creati dicantur legitimi, etiam quo ad effectum succes-
sionis in foro contentioso. Mouebantur, quia dispensa-
tio obtenta à commissario subdelegato in vim Bullæ
Cruciatæ non est restricta ad forum conscientiæ tan-
tum, licet eius facultas esset ita limitata: sed potius vi-
detur, quod ipse voluerit simpliciter dispensare, cum
declaret prolem suscipiendam legitimam, & mandet
huiusmodi suam dispēsationem ab omnibus obseruari:
quæ clausulæ videntur repugnare dispensationi in
foro conscientiæ duntaxat: nam si debet ab omnibus
obseruari, hæc verba ita generalia comprehendunt
etiam forum contentiosum. Hęc igitur dispensatio po-
1 tuit causare bonam fidem, † sufficit quo ad legitima-
tionem prolis, etiam quo ad effectum successionis in
foro cōtentioso, sicut sufficit bona fides in præscriptio-
2 ne text. in c. si virgo. 34. q. 2. Filij † enim sunt fructus
matrimonij, qui dantur bonę fidei possessori. Dec. cons.
153. col. 2. quem sequitur Soc. iun. cons. 62. nu. 38. cum
3 seq. lib. 3. Et † quo ad illum effectū legitimationis pro-
lis sufficit quasi possessio matrimonij colorata, c. ex te-
nore, vbi Abb. & Præpos. nu. 3. qui fil. sint legit.
Non obstat, quòd ille cōmissarius subdelegatus non
4 habebat facultatem ita disponēdi, quia † auctoritas su-
perioris licet erretur in iure, tamen causat bonam fi-
dem, vt bene per Bald. in l. 1. num. 23. C. de furt. sicut in
5 simili, qui scienter rem alienam emit, † dicitur esse in
bona fide, si credidit vendentem habuisse mandatum à
Domino, vt post Dyn. declarat Couar. in regula posses-
sor. 2. par. §. 7. nu. 1. Excusantur igitur dicti coniuges à
mala fide, si crediderunt illum commissarium habuisse
istam facultatem simpliciter dispensandi. Nec etiam
obstant verba posita in dispensatione ibi, *pro animarum
salute dispensamus*, quia non per hoc dicitur restricta ad
forum conscientiæ. Nam etiamsi dispensetur in vtroq;
foro, potest dici dispensatio pro animarum salute in
matrimonio contracto, quia absoluit ab excommuni-
catione, & cōcedit licentiam permanendi in matrimo-
6 nio sic contracto. Pariter etiam nō obstat, quòd † error
iuris causet malam fidem, quia ad hoc Domini respon-
debant posse applicari limitationem traditam à Fel. in
c. de quarta. num. 24. de præscript. Et eo magis inclina-
7 bant Domini in istam opinionem, cum † in dubio præ-
sumatur bona fides. l. pen. vbi Doct. C. de contra. empt.
Paris. cons. 104. nu. 110. lib. 1. quæ etiam causatur ex in-
iustis titulis, Aym. cons. 145. nu. 14. in fi.

BLANCHETTI.

Callaguritan. Prioratus. Lunæ 21. Iunij. 1579.

SVMMARIA.

1 *Argumentum à præcedentibus, & subsequentibus in iuris
cessi materia validum est.*
2 *Confessio iuris alieni, non autem proprij, ex quibus conie-
cturis colligatur.*
3 *Faciens se depositarium nomine alterius censetur ius pro-
prium renunciasse.*

DECISIO CDLXXVIII.

FVit per Dominos resolutum, dari tales actus positi-
uos Francisci, ex quibus cēsetur renunciasse rei iu-
dicatæ, cuius ius fuerat sibi ab Andrea cessum ad effe-
ctum, vt intret allega. Lac. In huiusmodi materijs licet
1 arguere † à præcedentib. & subsequentib. Bal. in l. mul-
tum interest. nu. 6. & ibi Sal. C. si quis alteri, vel sibi. Si
antecedentia hic considerentur, omnia videntur gesta
ad vtilitatem Ioānis. Nam dum ageretur causa pensio-
nis, Ioannes nunquam cō paruit, defendit solus Franci-
scus causam, composuit cū Andrea, & post compositio-
nem, & acquisitum sibi ius Andreæ soluit vsq; ad obi-
tum Ioannis, obtinuit se deputari sequestrariū, appel-
2 lauit à sequestro decreto ad fauorē Ioannis. Ex † quib.
omnibus inducitur confessio, q ius fuerit Ioannis, non
autem proprium, l. Publia. §. fi. ff. depos. Rip. in l. si ali-
quam rem. num. 38. ff. de acquir. poss. Non obstat, quod
Franciscus de Sancto Petro sequestratarius appelletur
laicus, & ita possit dubitari, an sit idem qui obtinuit ius

Andreæ, nam videtur potius error Notarij, cum enim fuerint deputati duo sequestratarij, videlicet, Franciscus Ximenes, & Franciscus de S. Petro Præstimoniarius, non est presumendum, quod Ximenes excedendo mandatum mandauerit consignari fructus alteri Francisco, & facere actum nullum contra formam sibi præscriptam, quare præsumendum est, quod erronee fuerit enunciatus laicus. Non obstat, quod in intimatione dicatur incola, quia incolatus nõ excludit clericatum.
3 Cum † igitur se fecerit depositarium nomine alterius, censetur ius proprium renunciasse, arg. eorum quæ dicit Abb. in c. ex ore. num. 5. & 8. de his quæ fiunt à maio. par. cap....

Nec refragatur, quod Franciscus potuit hoc facere ad commodum Alphonsi de Sancto Petro: tum quia nemo præsumitur iactare suum. l. cum de indebito. ff. de probat. tum etiam, quia respiciebat fauorem Ioannis, cum ex fructibus beneficij id quod Franciscus ius habebat, æs alienum Ioannis solueretur, ex quo magis adiuuatur præsumptio renunciationis rei iudicatæ ad fauorem Ioannis.

LANCELLOTTI.

Ragusin. Emphyteusis. Ven. 20. Iunij 1578.

SVMMARIA.

1 *Senteñtia per quam pronunciatur locationem factam fuisse in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, supplet omnes iuris solennitates solitas adhiberi in locationibus rerum Ecclesiæ: immo locatio præsumitur esse vtilis prout exprimitur.*

2 *Examinatio testium parte citata, & datis articulis nõ est necessaria in formandis processibus sine euidenti.*

3 *Breuitas temporis non nocet in inspicienda, & cognoscenda sterilitate loci.*

4 *Remissio de omnibus iuribus intelligitur arbitrio boni viri.*

5 *Statutum non potest impedire liberam facultatem locandi bona Ecclesiæ seruata iuris forma.*

DECISIO CDLXXIX.

FVit resolutum, locationem esse cõfirmandam, quia fuit facta in euidentem vtilitatem Ecclesię, vt constat ex sententia lata per iudices commissarios apostolicos, qui vnà cum Notario & canonico reipubl. Ragusinæ accesserunt ad bona locata, & illis diligenter inspectis, & examinatis à duobus antiquis incolis dictorum locorum, & peritis in huiusmodi æstimationibus pronunciarunt locationem factam fuisse in euidẽtem Ec-
1 clesiæ vtilitatem, quæ † sententia non solum supplet omnes iuris solẽnitates solitas adhiberi in locationibus rerum Ecclesiæ, iuxta cons. Abb. 41. vol. 1. Dec. cons. 242. Capic. dec. 16. cum alijs, de quibus hic per informãtes. Verum etiam operatur, vt dicta locatio præsumatur esse vtilis, prout exprimitur, secundum dictum Bal. in c. 1. nu. 7. qui feu. dar. pos. Alex. cons. 79. num. 18. vol. 1. Soc. cons. 15. nu. 28. in fin. vol. 1. Ias. cons. 54. nu. 3. ad fin. ver. moueor. Paris. cons. 24. nu. 5. vol. 4. Gabriel. de sent. concl. 5. nu. 2. Nec necesse fuit dictos testes examinasse
2 parte citata, & datis articulis. Quia † in huiusmodi processibus hæc non sunt necessaria, cum non procedatur iudicialiter, sed inter volẽtes, vt per Abb. in d. cons. 41. nu. 1. vers. ex quibus. Nam ista vtilitas est consideranda, vt ibidem nu. 3. cum alijs supra deductis. Præterea propter decretum interpositum omnia præsumuntur solenniter acta. Nec obstat quod eadẽ die, qua fuerunt præsentatæ literæ sacræ penitentiarię dictis iudicibus ipsi accesserunt ad locum, & eadem die etiam tulerunt d. sententiam. Vnde ex breuitate temporis præsumitur nõ fuisse adhibitam bonam causæ cognitionem. Quia respondetur, quod ex actis nõ constat de die pręsentationis literarum, sed in processu dicti iudices post præsentationem literarum, accesserunt ad loca. Vnde pro validitate actus præsumi debet, quod non eadem die fuerint præsentatæ, sed ante. Accedit, quod causæ cognitio versabatur in eo scilicet, si loca erant taxata, & sterilia, vnde ex oculari inspectione potuit etiã in con-
3 tinenti hoc videri, & sic † breuitas temporis nõ obstat, vt latè per Gabriel. d. concl. 5. nu. 34. Minus potest colligi mala informatio dictorum iudicum ex eo, quia reperierunt loca fuisse meliorata per D. Ioannem, & in illis fuisse plantatas vites, quæ omnia non potuerunt fieri à die 9. Ianuarij 1560. de quo tempore fuit factum instrumentum d. locationis, vsque ad diem 22. Iulij eiusdem anni, de quo tempore iudices accesserunt ad loca, & tulerunt d. sententiam. Quia licet instrumentum fuerit factum d. die 9. Ianuarij, tamen contractus fuit factus die 4. Martij, 1559. vt dicitur in d. instrumento, & sic potuerunt ista fieri spacio 16. mensium.

Nec ob. non constare de mandato procuratoris Archiepiscopi. Quia fuit dictum, quod ex productione dictarum literarum penitentiarię per ipsum facta, & ex obseruantia d. locationis per spacium 18. annorum, & ex quo dicti iudices tulerunt sententiam in palatio Archiepiscopi existente in insula, vbi sunt bona locata, satis constat ad effectum, de quo agitur, de dicto mandato. Quæ dicuntur de remissione facta de omnibus suis iuribus in præsentia Reuerendiss. D. Archiepiscopi, & de acceptatione sentẽtiæ ferendæ per eundem, & quod postea D. Archiepiscopus declarauerit d. locationem
4 esse nullam, nõ sunt visa Dominis releuantia, quia † remissio huiusmodi intelligitur arbitrio boni viri. Ias. in l. si sic legatum. num. 30. de leg. 1. cum alijs adductis. Et declaratio Archiepiscopi est etiã nulla, ex quo est fundata in Concil. Trid. ses. 25. c. 15. & in Bulla Pauli IV. de rebus eccl. non alien. & in statuto Ragusij, & in obseruantia pactorum, quæ fuerunt facta inter predecessorem Archiepiscopum & D. Ioannem. Nam d. concil. & Bulla loquuntur de locationibus factis in damnum Ecclesiæ. At locatio, de qua agitur, constat fuisse vtilem per supradicta.

5 Quo verò ad statutum Ragusin. illud † non potest impedire liberam facultatem locandi bona Ecclesiæ seruata iuris forma, vt no. Dec. post Bald. & alios in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, num. 92. de constit. Præterea non comprehendit locationes confirmatas auctoritate Apostolica, in obseruantia pactorum non est probata, nec etiam comprehendit locationem, de qua agitur. Stante igitur validitate locationis Domini inferebant, Archiepiscopum teneri ad restitutionem pecuniarum, ex quo sententię latæ contra d. locationem reperiuntur nullæ, & iniustæ.

DECANI.

Roman. Vinearum de Maximis. Die 4. Februarij 1577.

SVMMARIA.

1 *Census impositio super re prohibita alienari an faciat cadere censuarium ab omni iure sibi competente, vide distinctionem.*

2 *Alienare vbi quis prohibetur, prohibetur etiam actum facere, per quem alienatio sequi posset.*

3 *Prohibitus alienare sub pœna, incidit in pœnam, licet immediate non alienet, si præcedit factum ipsius, ex quo sequitur alienatio.*

4 *Censuarius ratione census per ipsum impositi super re prohibita alienari, non tenetur de euictione.*

DECISIO CDLXXX.

IN causa Roman. vinearum proposita Lunæ, 4. Febr. 1577. Domini pro resolutione puncti distinxerunt materiam in tres difficultates: quarum

Prima fuit, an prætensio Dñorũ de Maximis dicatur

tequi-

requirere altiorem indaginem, ita vt non possit impedire dominam Margaritam immitti in possessionem vineæ, de qua agitur in summario possessorio. Et in ista prima difficultate nõ potuit capi resolutio propter diuersitatem opin. Nam aliqui tenebant contra d. Margaritam ex adductis per informantes Dominorum de Maximis; aliqui verò fuerunt in contrario voto, per ea quæ allegant hic Theophili, & per ea quæ scribit Ias. cons. 44. num. 4. ad fi. in primo. Et propterea nihil fuit firmatum.

Secunda fuit difficultas, an Iacobus dicatur cecidisse ab omni iure sibi competente super domo magna ratione impositionis census. Et circa hanc difficultatem fuit conclusum secundum maiorem partem Domino-
1 rum, quòd aut † census fuit impositus super fructibus domus, & tunc Iacobus nõ diceretur cecidisse, aut census est impositus super domo vnà cum hypotheca, & isto casu Iacobus cecidit, per text. in l. fi. C. de reb. alien. non alienan. vbi Bal. & Salic. Fulg. cons. 92. nu. 2. Et fuit distinctio Bar. in l. codicilli. §. institutor. de leg. 2. Et in terminis de censu imposito super re prohibita alienari, Petr. Foller. in prax. censual. fol. 167. nu. 41. qui alios al-
2 legat. Et pro † confirmatione facit illa conclusio, quòd vbi quis prohibetur alienare, prohibetur etiam actus facere, per quem alienatio sequi possit, vt per Dec. cons. 94. num. 5. & cons. 282. num. 2. cum alijs cumulatis per Tiraq. de retract. §. 1. gl. 14. nu. 14. ver. quib. malo accedere. Et citat Aret. in l. in duob. §. vbi duo. in fin. de
3 duobus reis. & alibi, quòd † prohibitus alienare sub pęna incidit in pœnam, licet immediatè non alienet, si præcedit factum ipsius, ex quo sequitur alienatio. Et aliqui ex Dominis allegauerunt Alex. in cons. 159. nu. 3. vol. 3. Et ita fuit ita conclusum per maiorem partem Dominorum in ista secunda difficultate, non obstantibus allegatis in contrarium, quæ possunt verificari in primo capite supradictæ distinctionis. Vnde si census impositus super domo magna est talis, vt comprehendatur sub secundo capite distinctionis, Margarita est in tuto respectu istius domus.

Tertia difficultas, quæ non videtur necessaria, si intrat supradicta distinctio Dominorum, an Margarita
4 teneatur de euictione? In qua † difficultate fuit coclusum Margaritam non teneri, quia Iacobus ipse non tenetur de euictione vineæ, & ita non habet locum tex. in l. cũ à matre. C. de rei vind. per allegata hic per Theophilos. Pinel. in l. 1. part. 3. nu. 83. in decima limita. qui alios allegat.

Quod autem Iacobus non teneretur, probatur, quia contractus vendinonis vineæ fuit nullus stante prohibitione testatoris, & stante protestatione per eum facta, quæ sicut suffragatur Margaritæ, ita suffragaretur ipsi Iacobo. Et addebant aliqui ex Dominis ex superabundanti, quod Domini de Maximis nõ possunt agere ad pretium ratione euictionis vineæ, ex quo D. Lucas eorum auctor emit scienter rem prohibitam alienari, vt fuit alias resolutum.

SERAPHINI.

Toletan. Beneficij. Veneris, 18. Nouemb. 1578.

SVMMARIA.

1 *Tempus quatuor mensium in beneficijs non currit, nisi à die habita notitia vacationis.*
Idque etiam in beneficijs reseruatis ex dispositione Concil. Triden. sess. 24. de reforma. c. 18. sub nu. 2.
3 *Qualitas beneficij, & longitudo temporis vacationis remouent obstaculum ignorantiæ.*

DECISIO CDLXXXI.

Dubitaui, an stante Bulla fe. re. Pij V. in qua sibi reseruat beneficia curam animarum habentia, & alias sedi Apostolicæ reseruata, ad quæ concursu facto iuxta formam Concil. Trid. nemo per ordinarios fuerit

electus, aut intra spacium quatuor mensium à die vacationis notificata non fuerint ipsis, vel successoribus suis, ad quos collatio pertinet, electio huiusmodi obstaret Didaco agenti ad beneficium, de quo agitur, cum vacauerit de mense Febr. 1573. notificatio verò fuerit de mense Septembris, 1574. Et per Dominos vnanimi-
1 ter fuit conclusum, † tempus quatuor mensium non currere, nisi à die habita notitia vacationis. c. quia diuersitatem. de cõcess. præb. c. licet. & ibi Inn. de supplen. neg. prælat. Roch. de iure patr. in verb. honorificum, q. 25. Anch. & Innoc. in c. nos quidem. c. de testam. Bal. in l. 1. si quis caut. Alex. in l. pen. si quis testam. liber esse ius. fu. Rom. cons. 228. Rot. decis. 263. in nou. Ioã. And. & Abb. in c. fi. de iure patr. Tiraq. de retract. Lignag. §. 35. glo. 4. nu. 7. cum alijs per informantes allegatis.

Nec obstat cons. Soc. 108. nu. 14. lib. 4. exemplo allegatus. Quia Pius V. limitat hanc facultatẽ ad quatuor
2 menses, quæ † iam competebat ordinarijs etiam in beneficijs reseruatis ex dispositione Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. tamen quia huiusmodi ignorantia debet esse verisimilis & probabilis, dixerunt Domini Bullam obstare Didaco, cum allegata ignorantia sit omnino in-
3 uerisimilis, attenta † qualitate beneficij, & longitudine temporis vacationis. Abb. in d. c. quia diuersitatem, nu. 7. de concess. præb. Bal. in l. 1. C. ad Maced. Grat. resp. 42. num. 26. lib. 1. & in terminis Rom. cons. 481. Achil. de supplen. neglig. prælat. dec. vnica. Maximè cum adsit fumus scientiæ, qui colligitur ex litera missiua Alphonsi de Torres, quę est in summario sub nu. 2. in illis verbis, quod iam olim obtinere procurauimus in fauorem D. Garsiæ, de quo D. Garsia similiter meminit prima notificatio prouisionis, quæ est sub nu. 4. Summarij. Ideo omnes diligentiæ postea factæ nullius sunt momenti, quia non sunt factæ in tempore, & ideo conclusum contra Didacum.

LANCELLOTTI.

Gerundien. Beneficij. Ven. 12. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Masculus descendens ex femina dicitur etiam de genere in materia iuris patronatus: secus in alijs materijs.*
2 *Negatiuam simplicem quis non tenetur probare.*
3 *Ius tertij allegari non potest, nisi eo volente.*

DECISIO CDLXXXII.

Domini fuerunt pro canonizatione præsentationis factæ de D. Ant. Garau. Quoniam constat de iure patronatus præsentantis tum ex instrumẽto fundationis, tum etiam ex pluribus præsentationibus sortitis effectum. Et licet d. fundator mandet præsentari eos, qui sunt de suo genere, & D. Antonius proueniat ex illius
1 linea feminina, tamen in hac materia † iuris patronatus quis dicitur de genere, etiam quod descendat ex femina, iuxta decis. Cassad. primam, de iure patron. quicquid sit in alia materia, prout in l. 1. de iure immun. & in alijs locis adductis per informantes pro D. Paulino, vt declarat Dec. in l. feminæ, num. 65. de reg. iur. Tiraq. de legib. connub. par. 1. glo. 1. nu. 38. & benè per Couar. in c. Raynaldus, in prin. nu. 13. de testa.

Non obstat, quod fundator mandauerit præsentari presbyterum si adsit, quo non existente, eum qui intra annum possit promoueri, & si nec talis adsit, velit præsentari clericum, & tamen non probauit D. Antonius qui est simplex clericus, quòd alij prædicti non adsint. Nam respondetur, quòd cum nullus se opponat, & D.
2 Ant. negat alios adesse, non † tenetur hoc probare, iuxta doctr. Alex. in l. is potest, num. 15. vers. conclude. vbi Ias. nu. 83. de acquit. hæred. Couar. var. resol. lib. 2. c. 6. nu. 6. Tiraq. de retract. Lign. §. 11. glo. 1. nu. 5. Gabriel. de probat. conclus. 6. nu. 23. Vltra quod adsunt testes, qui probant famam huius non existentiæ.

Non obstat etiam, quod adsit quidam Pootius ha-
bēs qualitates requisitas à testatore, inter quem, & D.
Ant. pendet lis in partibus. Quia, vt supradictū est, cum
3 is se non opponat, non † potest allegari ius tertij, nisi
tertio volente, & hodie lis est inter Antonium & ex-
trancum, non antem cum oppositore, præterea is suc-
cubuit in partibus. Reseruarunt Domini, an ex quo nō
probatur, quod Antonius sit constiturus in 14. anno
prout requirit Conc. Triden. ses. 23. c. 3. sed tantum sit
constitutus in 12. anno. ei obstet d. Concilium. In qua
difficultate Illustriss. Cardinales congregationis Sacr.
Conc. Triden. censuerunt non obstare, die 2. Iul. 1579.

LANCELLOTTI.

Maceraten. Parochialis. Lunæ, 14. Martij 1575.

SVMMARIA.

1 *Incompatibilitas triplex esse dicitur.*
2 *Beneficia etiam simplicia requirunt residentiam de iure communi, fallit ex consuetudine.*
3 *Residentia continua requiritur ad inducendam incompatibilitatem: alias nulla incompatibilitas erit.*
4 *Beneficium primum vacat per assecutionem secūdi in his, quæ sunt incompatibilia.*
5 *Beneficium primum si non vacat ipso iure, electio est habentis vtrumque.*

DECISIO CDLXXXIII.

PRo resolutione præsentis dubij Domini considera-
bant plures difficultates in hac materia. Prima est,
*an parochialis, & canonicatus, sint de iure beneficia in-
compatibilia.* Secunda, *an sint talia ex dispositione Con-
cil. Trid.* Tertia, *posito, quod sint incompatibilia, an per
assecutionem secundi vacet primum.* Quarta, *an si nō va-
cant, saltem potuerit D. Prosper priuari secūdo, vel potius
id sit in electione sua.* Verum in primis placeret, quod si
ex facto posset hęc materia decidi, id fieret, quia si veræ
essent qualitates istorum beneficiorum, prout referunt
informantes pro parte Prosperi, res careret difficultate
in eius fauorem. Sed quia ad primam, & secundam
difficultatem aliquibus placebat distinctio Card. in
1 cons. 3. Vbi considerat † triplicem incompatibilitatem,
& omissa prima & secunda specie, tertia est in duobus
beneficijs requirentibus resideotiam continuam, ita
quod non posset quis in ambobus residere. Et hanc in-
compatibilitatem admittunt omnes. Quod autē cano-
nicatus requirat residentiam, non est dubium, præser-
2 tim quia † de iure communi beneficia, etiam simplicia,
requirunt residentiam, vt per Abb. in c. penult. nu. 5. de
cleric. non resid. Ægid. in c. 1. nu. 21. q. 2. num. 3. Et licet
ex generali consuetudine simplicia non requirant resi-
dentiam, tamen non militat in canonicatibus, quia dif-
ferentia est inter consuetudinem, & consuetudinem,
Nam vna potest esse consuetudo, quod quis nō lucre-
tur fructus, nisi resideat, alia verò, quod omnino resi-
dere teneatur: prima non inducit incompatibilitatem,
secunda inducit Ægid. post Innocen. & antiq. in d. c. 1.
3 nu. 5. Et ad † inducendum incompatibilitatem opor-
tet, vt requiratur continua residentia, vt videntur di-
cere omnes Doctores. Sed difficultas hæc tollitur ex
Concil. secundum quod res non videtur habere diffi-
cultatem. Vnde sequitur, quòd si est impossibilis resi-
dentia in vtroque, ita quod non possit deseruire in am-
bobus, hæc beneficia erunt incompatibilia; si autem
posset in vtroque deseruire, non essent incompatibilia,
nec secundo, nec tertio modo, prout loquitur Card. in
d. cons. 3. Fed. de Sen. in cons. 120. in fi. & vtrumque se-
quitur Prob. in add. ad Monach. in c. 1. col. 5. in princ.
de consuet. in 6.

Quo ad tertiam, an per assecutionem secundi vacet
primum in his, quæ sunt incompatibilia, iuxta d. ter-
tiam speciem, de qua per Card. in d. cons. 3. Oldra. in d.
cons. 161. tenuit opin. negatiuam: tamen Card. in d.
4 cons. 3. tenet quod † vacet primum, quod videtur cō-
probari ex Concil. Triden. in ses. 7. c. 4. vbi loquitur de
quibuscunq; incompatibilibus vigore quorumcunque
canonum, nec se restringit ad d. c. multa, quia dicit prę-
sertim, & quo ad vacationem inducit vacationem se-
cundum terminos c. de multa. Quo ad quartam ali-
quibus placebat, quod si non vacat ipso iure primum,
5 † electio esset habentis vtrumque, vt per Abb. in c. fi. de
cler. non resid. Quare fuit dictum, quod particulariter
dubitetur hoc modo, videlicet, pręsup. quod canonica-
tus in Ecclesia Racanaten. requirat residentiam, quæ
non potest compati cum residentia beneficij curati in
Ecclesia Maceraten. & quod Prosper fuerit prius asse-
cutus d. canonicatum, quam d. beneficium curatum,
an d. Prosper potuerit de iure, vel ex Conc. Trid. ses. 7.
c. 4. priuari d. beneficio curato, seu potius sit in electio-
ne sua dimittere, vel d. canonicatum, vel d. curatum
beneficium.

LANCELLOTTI.

Maceraten. Beneficij. Ven. 17. Iunij 1575.

SVMMARIA.

1 *Beneficia duo incompatibilia obtinens post monitionem habet electionem dimittendi vnum, & alterum retinendi.*
2 *Dispositio c. nonnulli. de cler. non resid. quo casu loquatur. Item c. de multa. de preb. procedit in eo, qui contendit retinere. & num. 3.*
4 *Conc. Trid. ses. 7. c. 4. quomodo intelligatur.*

DECISIO CDLXXXIV.

STrictè ad dubium fuit conclusum, quòd d. Prosper
non potuit priuari beneficio curato, de quo agitur,
propter eius incompatibilitatem cum canonicatu. Sed
1 vel † fuit in electione sua, quando fuit monitus dimit-
tere canonicatum prout dimisit, & retinuit curatum,
iux. cons. Oldr. 165. cum alijs adductis, & fuit additum
cons. Anch. 59. in fin. vel vacauit d. canonicatus tanquā
beneficium primo loco obtentum, iuxta opi. Inn. in c.
fin. de cler. non resid. quæ vtraq; opinio potest deserui-
re Prospero, quia d. beneficia non sunt incompatibilia
2 ratione curiæ, sed residentiæ. Non obstat c. nonnulli. de
cler. non resid. quia nō loquitur de huiusmodi incom-
patibilitate. Et licet Doct. illud extendant ad beneficia
requirentia residentiam, tamen hæc extensio nō fit ra-
tione pęnæ, sed ad hunc tantum effectum, vt beneficia
requirentia residētiam debeant conferri his qui possinc
residere, sicut conferri possunt curata, vt hic per infor-
mantes. Minus etiam facit, quod Prosper retinuerit
vtrumque per plures annos, & propterea fuit vtroque
3 priuatus, iuxta c. de multa, de pręb. Quia † respondetur
quod d. c. procedit in eo, qui contendit retinere, & pro-
ut ibi dicit gl. in verbo, contendit vsque ad lit. contesta-
tio. At Prosper præter id, quod potest dici habuisse iu-
stam causam, ex qua fuit passus vtrumq; retinere per
ordinarium, & quia est modici valoris, tamen ipse non
contendit, sed monitus statim dimisit canonicatū. Quo
4 † verò ad Conc. Trid. ses. 7. c. 4. quatenus refert d. c. de
multa. nihil de nouo addit, sed tantum nouum vincu-
lum imponit: quatenus verò refert sacros canones, illi
minus obstant, vt supra dictū est, & quia etiam requi-
ritur semper contentio, quæ hic cessat pro parte d. Pro-
speri. Alia verò quæ dicuntur, sunt extra dubium.

ROBVSTERII.

Albanen. Alimentorum. Lunæ, 13. Octob. 1578.

SVMMARIA.

1 *Alimēta debentur donatori à donatario iuxta quantitatem*

tem fructuum,& redituum, nō autem iuxta valorem bonorum donatorum.& num.2.

Imò etiam iuxta decentiam, & conuenientem honestatē qualitatis personæ,& num.3.

Et computandi sunt fructus dotis vxoris in tali quantitate constituenda.& nu.4.

DECISIO CDLXXXV.

1 QVoad primam difficultatem,an debeantur† alimenta Domino Christophoro,resoluerunt Domini affirmatiue, ꝙ debeantur, ex glo. in verbo voluerit,in l.fi.C.de reuo. donat. vbi etiam Rip.q.49. nu.264.& seq.Aym.cons.51.nu.5.post Ang. & Imo.in l.Nesennius.§.fi.ff.de re iud. Maynar.in l. in condemnatione.de reg.iur.Rim.in §.1.nu.551.Instit. de actio. Moder.Mediolanen.recep.senten.in verbo donatio.q. 21.Non obstant clausulæ venditionum, quia tendunt solum ad effectum validitatis donationis.

Non obstat negatio, quia solum negauit qualitatem,sed non veritatem, & essentiam donationis, cum dixerit fuisse simulatam,& in confidentiam.

Non obstat, ꝙ ipse D. Christophorus non agnouerit debitum ipsius donationis,vt in l. fin. de ces. bono. Quia dixerunt id esse extra punctum.

2 Ad secundam resoluerunt, ꝙ † regulariter debentur iuxta quantitatem fructuum, & redituum, non autem iuxta valorem bonorum donatorū,Imol.Alex. & alij in l.Imperator,ad Treb. Sali. & alij per Rip. in d.l.fi.nu.164.in fin.C.de reuoc. don. cum alijs hic per informantes D. Cardinalis allegatis, qui respondent ad Alex.in l.maritum.ff.solut.matrim.

Ad tertiam,scilicet,qualitatem D.Christophori,responderunt Domini,alimenta esse taxanda,non solum
3 iuxta necessitatem, sed † etiam iuxta decentiam, & conuenientem honestatem qualitatis personę suæ,Bal. in l.a.nu.1.C.quod cum eo.Alex.ad Bar.in l.condemnatione,de reg. iur. Ang. & Imo.in l. Nesennius, col. fi.de re iud.

Ad quartam & vltimam partem de summa resoluerunt,quod in huiusmodi quantitate constituenda cō-
4 putandi † sunt fructus dotis vxoris D. Christophori, l.vbi adhuc,& ibi not.C.de iure dot. & in l.si constante.solu.matrim.cum alijs hic adductis,& absque illorum verificatione, nec non valoris fructuum rei donatæ, difficile videbatur aliquid statui posse. Per modum tamen prouisionis pro nunc, donec certior habeatur cognitio valoris dictorum fructuum rei donatę,Domini arbitrati fuerunt,vt dentur D.Christophoro pro alimentis huiusmodi quolibet anno scuta mille & ducenta, computatis dictis fructibus dotis vxoris, de quibus tamen fructibus dotis deducantur onera, si quæ sunt, & alijs deductis suppletio fiat ad dictos fructus dotis vsque ad summam 1200. scutorum ex fructibus Albani pro rata dictorum fructuum, & hoc cum facultate augendi, vel minuendi visa meliori liquidatione fructuum bonorum donatorum.

DECANI.

Colonien.Electionis.

SVMMARIA.

1 *Appellatio extraiudicialiter interposita, quot requisita habere debeat.*

2 *Instrumentum habens solennitates requisitas ad publicū instrumentum probat.*

3 *Appellatio extraiudicialis legitime debet intimari ipsi appellato.*

4 *Notitia quæcunque appellati de appellatione succedit loco legitimæ intimationis.*

Imò etiam, si notitia sit præsumptiua, sufficit.

5 *Appellationis tenor si perlegatur ab appellato, vel porrigatur sub authentica scriptura, & eidem tradatur, sufficit pro legitima intimatione.*

6 *Forma, seu dispositio tex.in c.vt circa.de electio.in 6.debet seruari in appellatione extraiudiciali.*

7 *Obseruantia palatij circa materiam non mere obiectiuā, sed de iure dantis.*

8 *Forma specialis appellandi extraiudicialiter dicitur inducta per c.vt circa. de elect.in 6.*

9 *Episcopus iurare tactis scripturis non est obligatus.*

Fallit in grauibus.nu.10.

11 *Iuramentum fuisse præstitum tactis scripturis, creditur Notario referenti.*

12 *Publicatio non requiritur in electione facta per formam scrutinij.*

13 *Appellans & obijciens contra electionem tenetur exprimere certam formam electionis.*

14 *Specificatio dicitur sufficienter facta, quando ea exprimūtur, quæ reddunt obiectum clarum, & certum.*

15 *Obijciens in personam dicitur etiam obijcere in formam electionis.*

16 *Vtile per inutile in separatis non vitiatur.*

17 *Specificatio requirit expressionem loci, temporis, & personæ, & aliarum qualitatum.*

18 *Libellus seu oppositio generalis admittitur in delictis habentibus tractum successiuum: alias secus.*

19 *Hæresis crimen continuo non committitur.*

20 *Assertio in crimine hæresis contra Catholicam fidem est necessario exprimenda.*

21 *Reus non posset se defendere si teneretur probare negatiuam.*

22 *Contemptus in crimine hæresis non probatur, nisi per deductionem facti positiui.*

23 *Missam audire quisque tenetur in diebus festis, nisi se excuset ex causa rationabili, & nu.23.*

24 *Secta dicitur habitus animorum, & propositum in malo circa falsam disciplinam.*

25 *Hæreticus est ille, qui circa ea, quæ sunt fidei, errat per intellectum, & pertinaciter adhæret errori per voluntatem.*

26 *Causa rationabilis excusat nedum ab hæresi, sed etiam à peccato mortali.*

27 *Ius quando arctat aliquem ad singularem expressionem facti, non sufficit expressio in genere.*

28 *Defensio non potest, nec debet aliquo modo tolli.*

29 *Iurans debet iurare omnia, & singula esse vera, non autem alternatiue.*

30 *Restrictio ad caput inualidum facta in alicuius electione non dicitur, nisi clare constet.*

31 *Obiectus contra personas eligentium debent esse tales, quod illas repellant.*

32 *Sententia lata in absentia procuratoris sustinetur, si vere erat absens, licet iudici de tali absentia tunc non constiterit.*

DECISIO CDLXXXVI.

IN causa Colonien. electionis, seu confirmationis Illustriss. & Reuerendiss. Cardinales deputati demādarunt mihi tanquam Decano, vt proponerem huiusmodi dubium, *an Illustrissimo Principi Electo essent cōcedendæ literæ compulsoriales, & remissoriales, & quod habitis votis Dominorū meorum referrem ipsis Illustrissimis Dominis, quid Rota sentiret, & quod ante relationē per me faciendam neutri partium votum Rota publicaretur*. Et vlterius quoniā agentes pro Reuerend. Electo asserebant se non habere ordinem, seu commissionem ab eorum principali informandi Rotā super huiusmodi dubio, ordinarunt ipsi Illustr. Cardinales, vt omnes scripturæ, & informationes datæ pro parte ipsius Electi, dum causa corā ipsius Illustr. antea discussa fuerat, nobis transmitterentur, prout transmissæ fuerunt, Habitis igitur informationibus, & scripturis

vtriusque

vtriusque partis, visum fuit Rotæ dubium propositũ
resolui nõ posse, nisi distingueretur in nonnullas diffi-
cultates particulariter disputandas, cum in eo totum
negotium huius causæ continetur. Vnde cœpimus tra
ctare, an esset incipiendum à iuribus ipsius Electi, qui
fundabat eius intentionem in decreto ipsius electio-
nis, prout in instrumento desuper confecto, cuius co-
pia data fuit: an verò à iuribus ipsis Illustrissimi Prin-
cipis, cuius intentio consistebat in instrumento ap-
pellationis extraiudicialis per eum interpositæ, pro
cuius iustificatione petebat literas compulsoriales, &
remissoriales, & quod interim retardaretur cõfirma-
tio petita pro parte ipsius Electi. Et fuit resolutum in-
ri & rationi consonum esse incipere à iuribus Illu-
strissimi Principis tanquam petentis literas compul-
soriales, & remissoriales, & in hanc partem sustinentis
partes actoris.

Et quoniã principale fundamentum prædicti Illu-
strissimi Principis consistebat in instrumento appella-
tionis pro eius parte extraiudicialiter interpositæ ab
electione facta, cœpimus discutere, an instrumentum
1 ipsius appellationis † haberet omnia requisita, videli-
cet, an esset confectum manu Tabellionis, & an appel-
latio ipsa esset interposita coram personis authẽticis,
aut persona, quæ super hoc testimonium perhibeat ve
ritati, vt inquit text. in c. vt circa. de electio. in 6. Et fuit
resolutũ sine difficultate aliqua pro affirmatiua, quia
2 † instrumẽtum ex sui facie ostendebat omnes solenni-
tates requisitas ad publicum instrumentum. ad glo. in
l. generali. C. de Tabul. lib. 10. & Doct. in c. 2. de fide in-
strum. Et quod appellatio fuerat interposita corã Nũ-
cio S. D. N. in illis partibus, & licet adesset recognitio
manus ipsius Notarij, sine qua remanebat tanquam
priuata scriptura, quam constat fidem non facere. l. in-
strumenta. C. de probat. Oldrad. cons. 1. nu. 3. agentes
tamen ipsius Illustrissimi Principis pollicebantur se fa-
cturos, vt recognosceretur. Vnde Rota voluit ex rei ve
risimilitudine sine interim, dum aliæ difficultates di-
sputantur, habere hoc instrumentum sine veri præiu-
dicio pro sufficienter recognito. Et quoniam vltra præ-
missa ad effectum, vt causa dicatur ad Sedem Apostoli
3 cam deuoluta, requiritur etiam, quod; appellatio ex-
traiudicialis legitime intimetur ipsi appellato, vt in
cle. causam. de electio. Fuit dubitatum, an esset legiti-
mè intimata. Et fuit resolutum pro affirmatiua. Nã ex
instrumentis, quorũ copia data fuit Dominis, clarissi-
me deprehendebatur, quod prædicta appellatio deue
nerat ad notitiam ipsius Electi. Primò, ex diligentijs fa
ctis per Do. Adriadum tanquam procuratorem ipsius
Principis ante castrum ciuitatis Brullen. ad effectum
intimandi prædictam appellationem. Secundò, ex in-
strumento appellationis, seu intimationis factæ in Ca-
pitulo Colonien. seu corã nõnullis canonicis de huius-
modi appellatione, prout latius in dicto instrumento
continetur. Tertiò, ex alio instrumento, in quo Nota-
rius asserit in Oppido Kẽpen. in platea prope templũ
prænominato D. Electo equo insidenti verã collatio-
natam copiam retrotractæ interpositæ appellationis
omni meliori modo, quo potuit, insinuasse, intimasse,
& notificasse, quam copiam prædictus D. Electus ad
se recepit, & retinuit, & insuper recenset multas cir-
cumstantias pertinentes ad colligendam notitiam ip-
sius Electi, prout latius in ipso instrumento cõtinetur.

Ex quibus Domini resoluerunt constare de sufficiẽ-
4 ti † notitia ipsius Electi, quæ succedit loco legitimę in-
timationis. Nam tex. in d. cle. causam, §. verum. osten
dit, satis esse, quod appellatus verisimiliter notitiã ha-
buerit, & habetur per Achil. decis. 16. de appel. & idẽ
tradit Rot. decis. 26. eod. tit. in nou. Rom. cons. 360. nu.
4. & cons. 410. nu. 22. Sarn. in cõpend. vtriusq; signat.
nu. 68. Imò Card. in dict. clem. causam in princ. tenet
sufficere, quod de notitia constet saltem præcipue ad ef-
fectum deuolutionis, de qua agitur, vt ibi per eum, q.
26. nu. 18. cum alijs adductis per Fel. in c. cum contin-
gat. col. penult. de rescr. Prout etiam indubitatum est
5 sufficere, vel quod perlegatur tenor † appellationis, vel quod
porrigatur sub authentica scriptura, & traditur ap-
pellatio, vt patet in d. clem. causam. & ib. gl. in verbo.
porrecta, cum qua transeunt ibi alij Doct. Non autem
requiritur vtrumque copulatiuè, vt etiam colligitur
ex supra allegata decis. Rot. 26. de appell. in nou. Con-
stat autem ex supradictis copiam authenticam fuisse
porrectam ipsi D. Electo, & ita conclusimus constare
de sufficienti notitia, & intimatione.

Hæc autem decisio fuit facta cum præsupposito, quod
prædicta instrumenta essent in forma probante, & quod
deberent recognosci.

Stantibus igitur prædictis, fuit suborta difficultas,
an in huiusmodi appellatione debuerit seruari forma
seu dispositio tex. in d. c. vt circa. de elect. in 6. iuncta
cle. constitutionem. eo. tit. Et licet sub die Ven. 5. De-
cemb. anni præteriti 1578. non potuerit fieri resolu-
tio, nihilominus causa iterum proposita sub die Ve-
6 neris 12. eiusdem fuit conclusum, † quod Illustrissi. Prin-
ceps erat astrictus dispositioni dictorum iurium, in c.
vt circa, & in cle. constitutionem. §. 1. quia in sua ap-
pellatione extraiudiciali directe tendit contra formã
electionis, & contra personas eligentium, & electi,
licet etiã includat ius suum, indirectè tamen. Et hanc
partem in terminis tradit Oldr. cons. 170. Io. Franc. in
d. c. vt circa. & ibi Anch. col. 1. vers. se opponunt. Card.
Anchar. Imo. & Vital. in d. clem. constitutionem. Mil.
in repert. in verbo, articuli. vbi in fine dicit, videndum
esse Old. in cons. suis. Rot. decis. 36. de appell. in nou.
Bisignet. decis. 2. de excep. Fast. dub. 24. qui bene facit
in proposito. Pro ista etiam parte, ponderabatur text.
in d. clem. constitutionem. ibi. directe respiciunt, &c.
Illustriss. autem Princeps venit tanquam competitor
vel oppositor, & vult augere ius, quod prætendit sibi cõ-
petere per subtractionem votorum propter incapaci-
tatem eligentium, & electi, prout deprehenditur ex
tenore suæ appellationis, præsertim ex versi. *quocirca, &c.* & per consequens cum metiamur ius ex parte a-
ctoris, vt in l. cum quædam puella. §. fin. de iur. omn.
iud. Materia est igitur obiectiua, & subijcitur prædi-
ctæ dispositioni.

Non obstant allegata in contrarium. Quia Mil. in
verbo, *appellatus*, non tangit istam difficultatem. Rot.
autem decis. 1. de sequestr. possess. & fruct. in nou. &
decis. fin. de excep. in antiq. loquitur in alia materia,
quando, scilicet, aliquis producit alioquin gratiam,
vt puta gratia, si neutri, quam quis vult verificare dã-
do obiectus contra partem aduersam, tũc dicitur ma-
teria non mere obiectiua, sed de iure dantis. prout
7 etiam loquitur Cassad. decis. 2. de excep. vbi † attesta-
tur de obseruantia Palatij. Sed in terminis nostris, in
quibus versamur in appellatione extraiudiciali ab e-
lectione facta, iura magis strictè procedunt, vbi quis
principaliter tanquam competitor, vel oppositor obij
cit in forma electionis, & contra personas eligentium,
& electi. Vnde Doct. in d. c. vt circa, dicunt illum text.
8 inducere † specialem formam appellandi, vt ibi per Io.
And. nu. 5. in fi. & per Imo. in d. clem. constitutionem.
num. 17. vers. in causa verò beneficiali. Vnde non po-
test inferri ex prædicta obseruantia Palatij ad decisio-
nem casus nostri, stantibus præsertim tot auctoritati-
bus in contrarium, de quibus supra. Aegid. autem in
decis. alleg. 482. & 532. loquitur in genere secundum
prædictam obseruantiam Palatij, vnde non facit ad
rem, de qua agitur.

Prædictis autẽ decisio fuit facta non informantibus
agentibus pro parte D. Electi, & dum adhuc essemus
in Rota, superuenit quędam schedula Illustr. Cardina
lis de Sancta Cruce, in qua significabat mihi, quod visum
fuerat

fuerat suis Illustr. dominationibus concedere dilationem trium mensiom agentibus D. Electi, & quòd propterea erat supersedendum in causa, quæ siluit vsque ad finem mensis Februarij præsentis anni 1579.

Postea verò de ordine Dominorum Cardinaliom fuit iterum reassumpta causæ cognitio, & Rota ordinauit vt videretur, an in huiusmodi appellatione fuit seruata forma dictorum iurium, in c. vt circa, & in cle. constitutionem, omissa illa oppositione, quæ fuerat facta per aliquos ex Dominis contra Illustr. Principem, quòd ipse tanquam existens episcopus non poterat eligi, sed debebat postulari, vt per Doct. in c. fin. de postu. prælat. vbi Host. Aegid. & alij, ex quo agentes affirmabant ipsum Illustr. Principem esse sufficienti dispensatione monitum, ita vt potuerit eligi, posseque huiusmodi dispensationem Dominis ostendere, sed rogabant, ne cogerentur exhibere, nisi necessitas negotij illud requireret. Fuit igitur informatum super prædicta difficultate, licet agentes pro D. Electo inscriberent suas informationes coram Illustr. & Reuer. Do. Cardinalibus deputatis. Et die Ven. 20. Febru. 1579. causa proposita, non fuit facta resolutio, sed dilata ad aliam, ex quo informâtes pro parte Illust. Principis in eorum memorialib. conquerebantur de angostia temporis, & quòd nimis durum eis videretur, quòd causa tanti momenti vna tantum parte informante proponeretur, cum ipsi essent parati informare pro alia Rota. Et sub die Lunæ 9. Martij, cum per informantes hinc inde multæ difficultates excitarentur, fuit per D. restricta materia ad duo cap. Alterum respectu iuramenti, an esset formiter præstitum per Illustr. Principem. Alterum quò ad obiectum contra formam electionis respectu scrutinij, in quo videtur fundare se appellario, nulla facta mentione de compromisso determinato, prout inferius latius. Super quibus duobus capitibus, die Ven. 13. eiusdem causa proposita incipiendo a capite iuramenti, incidit quæstio non parum controuer-
9 sa inter Doct. Aliquibus tenentibus † episcopum non esse obligatum iurare tactis scripturis, vt post gl. in d. c. vt circa. tenet Spec. ibi. nu. 31. Arch. Rot. decis. 7. de iureiur. in antiq. Alijs vero tenentibus contrarium, vt per glo. in d. c. vt circa. in verbo corporaliter, in fin. in add. ex quo videtur recessisse à prima opinione, vt dicit Abb. in c. fi. nu. 6. de iuramento cal. Imo. nu. 5. Barb. nu. 6. Præpos. in c. episcopus non flagitetur, 11. q. 1. & opinionem hanc glo. videtur sequi. ibi Io. And. Gemi. Franc. sub no. 9. qui citat Pau. in cle. constitutioné. Io. Valquel. in compend. sexti, in d. c. vt circa. in 3. concl. vbi dicit, quòd est opin. vera Card. in cle. constitutionem nu. 8. Imo. nu. 20. & Butr. in d. c. fin. num. 8. de iur. cal. Imo. nu. 3. & 5. Abb. in 6. saltem in grauib. Barb. latissime nu. 6. cum plurib. seq. Capr. in d. c. fin. col. 4. in lectura mano scripta. Præpos. in d. c. episcopus non flagitetur. Couar. in c. quamuis pactum, de pactis. li. 6. §. 1. nu. 3. in 1. p. relectionum. Ex quibus apparet, quòd Doct.
10 magis communiter tenent, † episcopum debere iurare tactis scripturis saltem in grauibus: & ita posset distingui, vt contraria opinio procedat in leuibus, non autem grauibus, prout in casu nostro. Auffer. in addi. ad cappel. Tholos. decis. 161. Quicquid tamen sit de iure, dixerunt Domini, difficultatem hanc tolli ex facto; cum enim in ipsa appellatione post 26. c. in vers. ne autem quis suspicetur. Ipse Illust. Princeps dicat, quòd iurat per Sancta Dei Euangelia corporaliter à se tacta, satis apparet fuisse satisfactum opin. eorũ, qui tenent tactum scripturarum requiri. Et licet Notarius in initio huius instrumenti appellationis non afferat iuramentum fuisse præstitum tactis scripturis, nihilomi-
11 nus dicit † Illustr. Principem præstitisse iuramentum inibi deductum, & per consequens per viam relationis apparet scripturas fuisse tactas, cum relatum sit in referente cum omnibus suis qualitatibus, vulg. l. asse toto, de hæred. insti. Non obstat, quòd Notarius dicat corporaliter more prælatorum. Quia ista verba supplentur, stante, quod de ipso iuramento relato constat, quòd de modo, quo fuit præstitum respectu tactus scripturarum. Fuit igitur firmiter præstitum iuramentum, & cum Illustr. Princeps iurauerit se credere contenta in sua appellatione esse vera, & se posse probare, conclusum fuit seruatam fuisse formam d. c. vt circa, respectu iuramenti. Ea verò, quæ in contrarium adducuntur per informantes pro D. Electo contra iuramentum, possent procedere, si non appareret de iuramento relato per dictum Notarium, per ea quæ supra dicta sunt.

Quo verò ad secundam difficultatem non fuimus satis concordes in ista positione, nisi quod si de iure verum esset, quòd obijciens contra electionem teneretur specificare vnam ex tribus formis, tunc vtique Illustr. Princeps in sua appellatione non diceretur bene specificasse contra formam compromissi determinati, vt patet ex tenore ipsiusmet appellationis, præcipue quando obijcit, quod non facta publicatione fuit deuentum ad electionem, quod repugnare videtur compromisso determinato, cuius forma est diuersa à forma scrutinij, quia non requiritur publicatio, vt in c. cũ
12 † dilecti. & in c. quia propter, & ibi Doct. de elect. Propterea fuit ordinatum, vt videremus, an de iure requiratur expressio formæ electionis in materia text. in c. vt circa. & cle. constitutionem. ita vt Illustr. Princeps sufficienter obiecerit contra formam electionis factæ per viam compromissi determinati, & die Lunæ 23. eiusdem mensis Martij fuimus concordes, quòd de iure in ista materia non reperitur cautum, quòd appellans,
13 † & obijciens contra electionem teneatur exprimere certam formam electionis. Nam prædicta iura cũ sint satis rigorosa, & continentia nouam dispositionem, nõ debent extendi ad casus non expressos, vt per Card. in d. cle. constitutionem. §. ceterum. num. 4. in fin. Ant. de Butr. in d. c. vt circa. in prin. Et placuerunt Dominis rationes, & fundamenta deducta per informantes pro parte Illustr. Principis. Nam in primis text. in d. c. vt circa. hoc non dicit. Neque ob. quòd ibi dicatur, omnia & singula, quia text. subdit, quæ in formam intendunt obijcere, vel personas, & per consequens satis est, quod obiectus concludant ad nullitatem electionis, quęcunque ex tribus formis fuerit seruata. Non ob. etiam, quod tex. in d. cle. constitutionem, requirat de-
14 bitam circumstantiarum specificationem, quia † tunc dicitur sufficienter facta specificatio, quando ea exprimantur, quę reddunt obiectum clarum, & certum, vt per Card. ibi in §. ceterum, in prin. num. 2. Anch. ibi num. 5. Non tamen ex hoc inferri potest, quod debeat fieri specificatio certæ formæ, cum circumstantiæ possint influere æqualiter in omnes tres formas, de quib. in ca. quia propter, & c. cum e spediat, in 6. Et ita per expressionem circumstantiarum satisfactum censetur supradictis iuribus cum obiectus tendat ad nullitatẽ electionis, quacumque forma facta fuerit. Et ita videtur esse de mente gl. in d. c. vt circa. in verbo formam, Prout etiam non vrget, quòd tex. in d. c. vt circa. videatur
15 præsupponere, † quòd obijcere in formam, vel in personas sint diuersa. Nam Doct. tam in c. 1. de elect. in 6. quàm in d. c. vt circa. concludunt, quod obijcere in personam sit obiectus in formam electionis, vt per Io. And. in d. c. vt circa, num. 12. & ibi Franc. num. 5. Arch. d. c. 1. nu. 2. ad fi. & ibi Gem. nu. 10. ad fin. Et ad text. in d. c. 1. de elect. in 6. fuit responsum, prout superius dictum fuit. Præterea Arch. ibi, nu. 2. super verbo factã, addit, vel faciendam, & propterea apparet, quòd obijciẽs non tenetur specificare certam formam electionis. Postremo non obstat. quòd obiectus dati per Illustr. Principem videatur respicere viam seu formam scrutinij non autem compromissi determinati. Quia fuit re-

spunsum

16 ſponſum, quod in iſta materia vtile † per inutile non
vitiatur, vt per Card. in d. clem. conſtitutione, §. cete-
rum. in 6. q. nu. 1. Imo. nu. 4. & 5. Ant. de But. in d. c. vt
circa. nu. 16. Vnde quatenus iſti obiectus ſint ſufficien
ter ſpecificati ſecundum iuris diſpoſitionem, & ſint ta
les, qui neceſſario inferant ad nullitatem electionis,
quacunque forma ſit facta, poteſt Illuſtriſs. Princeps
ſuper illis inſiſtere. Et ita Domini ordinarunt, quod
in ſequenti poſitione ageretur de iſtis obiectibus, &
in primis de illis, qui tangunt perſonas eligentium.
Propoſita igitur cauſa die Ven. 3. Aprilis fuit reſolu
tum, quod obiectus, de quibus in 11. 12. & 13. capitu-
lis, ſeu poſitionibus, appellationis ipſius Illuſt. Princi-
27 pis, non ſunt ſufficienter ſpecificati, cum † clariſſimum
ſit requiri expreſſionem loci, tẽporis, & perſonæ, alia-
rumque qualitatum, vt per omnes Doct. in d. cle. con-
ſtitutionem, vbi Card. in §. ceterum, & ibi Imo. nu. 4.
Vital. in prin. & alij omnes. poſt glo. in d. c. vt circa. vbi
Io. Monach. nu. 3. ad fi. & Archid. col. 2. poſt med. ver.
omnia, & ſingula, concludentes ea omnia requiri, de
quibus in l. libellorum. de accuſ. & eſt deciſ. Rot. 18.
de teſtib. in nou. Dum igitur in 11. artic. prædictæ ap-
pellationis opponitur contra duos capitulares, videli-
cet, Hermanum Adolphum, Comitem a Solms iunio-
rem, & Ioannem Vvimnurbergh, dudum ab orthodo-
xa fide catholica Romanæ Eccleſiæ deſciuiſſe, ſacraſ-
que cæremonias Eccleſiaſticas non ſolum cõtempſiſſe
atque ſpreuiſſe, ſacroque Miſſæ officio ad inuocandũ
Spiritus Sancti gratioſum lumen celebrato, tam ante,
quàm ipſo die electionis intereſſe noluiſſe, verum e-
tiam ſeſe manifeſtos Sectarios verbis, factiſque hoc ip
ſo, tum alias ſatis ſuperque declaraſſe, &c. Diximus
huiuſmodi obiectum reſpectu hæreticæ prauitatis tã-
quam nimis generalem, & contra iura prædicta requi
rentia debitam circumſtantiarum ſpecificationẽ, non
eſſe attendendũ. Et licet informantes pro Illuſtriſſimo
18 Principe limitarent, hoc nõ procedere in delicto † ha-
bente tractum ſucceſſiuum, vt per Bartol. in dict. l. li-
bellorum, num. 16. Purpur. Alciat. & alij recentiores;
in l. edita. C. de edendo, nihilominus fuit reſponſum,
limitationem non applicari ad caſum noſtrum, ex quo
19 † crimen hæreſis continuò non committitur. Et ita re
ſpondet Roman. ad dictum Bart. in conſ. 191. nume. 8.
Præterea Bart. videtur requirere ſpecificationem ſal-
tem anni, vel menſis, vt per Aegid. 2. q. 8. c. fin. §. libel-
lorum, num. 17. Rurſus dato, quod iſta limitatio pro-
cederet, tamen quo ad illas circumſtantias non eſt at-
tendenda, ex quo erat neceſſarium exprimere, quænã
20 eſſent † aſſertiones, quæ illi duo tenent contra catho-
licam fidem, vt per Spec. in titu. de hæret. num. 2. vbi
ponit formam libelli contra hæreticos, & ibi exprimit
locum, & locum loci, & qualitatem, vt verbi gratia di-
xit, in tali loco, &c. ſacramentum altaris nullum eſſe;
damnat matrimonium, non credit reſurrectionem, &c.
Et tradit Simanc. de cathol. inſtit. tit. de accuſ. num. 11.
quæ omnia in iſto primo artic. omiſſa fuerunt. Neque
obſtat, quod prædictæ reſponſiones non tollant diffi-
cultatem reſpectu abominationis Miſſæ Spiritus San-
cti, cũ ſit expreſſus certus dies, & locus loci. Quia fuit
dictum, quod debebant exprimi certa ſigna, aut facta,
ex quibus colligeretur huiuſmodi abominatio: quæ
cum conſiſtat in intellectu, qui vult de ea obijcere,
non poteſt ſe fundare ſimpliciter in eius iudicio, ſed
neceſſe eſt, vt exprimat ſigna aut facta, ex quibus ea
colligatur, alioquin non dicitur ſatisfeciſſe debitæ cir-
21 cumſtantiarum ſpecificationi: ex † quo reus non poſ-
ſet ſe defendere probando negatiuam, vt dicunt Doct.
in d. clem. conſtitutionem, §. ceterum, & in d. c. vt cir-
ca. Et licet adſint illa verba, dictis factiſque, nihilomi-
nus apparet, quod ſunt nimis generalia, cum non fue-
rit expreſſum, quæ & qualia fuerint, vt benè deducit
Aym. in conſ. 262. num. 3. & ſeq.

Et præmiſſa confirmantur, dum enim obijcitur de
contemptu ſacrarum cæremoniarum ad inducendam
hæreſin, neceſſe erat deducere factum poſitiuum: ali-
22 ter † enim contemptus ipſe non probatur, vt per Fel.
in c. ſi quis. num. 7. de maio. & obed. Sylueſt. in verbo,
contemptus, poſt prin. Pariſ. conſ. 41. nu. 24. in 4. prout
etiam non probatur ex eo, quòd prædicti canonici ſa-
cro Miſſæ officio intereſſe noluerint, cum iſte non in-
teruentus ſit reſtrictus ad duos dies tantum, ſecundũ
23 videlicet, & 5. Decemb. Vnde † cum non eſſent dies
feſti, non tenebantur de præcepto Miſſam audire.
Bea. Ant. 2. par. ſum. ti. 9. Piſanel. in verbo Miſſa. Roſel.
eodem verb. nu. 13. & Sylue. in verbo Miſſa, il 2, nu. 1.
Inſufficienter etiam fuit oppoſitum, quod prædicti
duo canonici declarauerint, ſeſe manifeſtos Sectarios;
24 nam † cum ſecta ſit habitus animorum, & propoſitũ
in malo circa falſam diſciplinam, vt per gl. in cle. ad no-
ſtram, in verbo ſectam, de hære. debuit exprimi & ſpe
cificari, in quo verſaretur iſtud propoſitũ, & habitus;
nam cum hæreſis conſiſtat in intellectu, ex quo, ſecun-
dum Bea. Tho. & communiter omnes, vt refert Sylu.
25 in verbo hæreſis, il 1. nu. 1. hæreticus † eſt ille, qui cir-
ca ea, quæ ſunt fidei, errat per intellectum, & pertina-
citer hæret errori per voluntatem, cum ſit ſpecies infi-
delitatis, quæ eſt in intellectu ſubiectiua, ſicut & fides
eius contraria, & ita hæreſis per neceſſitatem ſupponit
errorem in intellectu. Bea. Ant. in 2. par. ſum. ti. 12, c. 5.
§. 1. Lamber. de hære. q. 9. nu. 4. & 5. Propterea ad con-
cludendum tale crimen, exprimenda ſunt talia facta,
vel dicta, ex quibus colligatur talis error, quo fit, vt hu
iuſmodi oppoſitio, q̃ Miſſæ intereſſe noluerint, nõ ſit
concludens, cũ etiam ſi de præcepto fuiſſent obligati
26 intereſſe, vt puta in die feſto, † poſſint ex aliqua ratio-
nabili cauſa ſe excuſare nedum ab hæreſi, ſed etiam à
peccato mortali. Sylueſtr. in verbo Miſſa, el 2, ver. dici-
tur 6. Dum autẽ ſubiungitur, quòd id fecerunt abomi
nantes Miſſam, ex qua abominatione concluditur hæ-
reſis, qualitates tamen ſeu circumſtantiæ huiuſmodi
abominationis non fuerunt bene ſpecificatæ, quia de-
buerunt exprimi certa ſigna verbis, aut factis, ex qui-
bus deprehendi poſſet talis abominatio, quia, vt dicit
27 Imo. in d. cle. conſtitutionem, num. 4. quando † ius ar-
ctat aliquem ad ſingularem expreſſionem facti, non
ſufficit expreſſio in genere, niſi circumſtantiæ ſpecifi-
cè exprimantur. Circumſtantiæ autem dicuntur illæ,
a quibus ſubſtantia facti circuitur, & ad factum circun
ſtant, & conſequenter cum iſta abominatio Miſſæ ſit
qualitas, quæ circumſtat factum, non auditionis Miſ-
ſæ, debuit ſpecificè exprimi, in quo cõſiſtebat iſta abo-
minatio, & quænam ſigna talis abominationis canoni-
ci illi dederant. Alioquin poſſet in probatione huius
criminis vagari, modo vnum, modo aliud ſignũ proſe-
quẽdo, & facile tolleretur modus diſpoſitionis, quod
28 † ſatis prohibitum eſſe probatur per iura & auctori-
tates ſupra allegatas, præſertim per Arch. in d. c. vt cir-
ca. col. 2. poſt med. verſ. omnia, & ſingula & faciunt tra
dita per Lamber. de hæred. q. 28. nu. 16.
Quo verò ad 12. articulum, in quo opponitur con-
tra Raynaldum comitem à Solms vnum ex Sectato-
ribus de manifeſto concubinatu, retinendo focariam
domi ſuæ, concluſimus, obiectum non eſſe ſufficientẽ,
non quidem ex defectu temporis, & loci, ſed quia nõ
expreſſit nomen ipſius focariæ, prout exprimere te-
nebatur, *ex allegatis in præcedenti poſitione, & Boer. in
gl. ad Mandagottum. c. 60. in prima forma, in verbo, pro
eo quod in talem clericum, &c.* Et idem diximus ſuper
13. artic. contra eundem, quod percuſſerat ſuum con-
fratrem non expreſſo illius nomine.
Quo ad 14. & 15. in quib. opponitur de defectu mã
datorũ, licet prima facie viſum fuerit, q̃ in huiuſmo-
di obiectibus, tanquam negatiuis non requiratur hu-
iuſmodi ſpecificatio, nihilominus re diligenter conſi-
derata,

detata, fuit conclusum, huiusmodi obiectus, tanquam
29 alternatiuè conceptos, non posse sustineri, quia † iurare debet omnia, & singula esse vera, non autem alternatiuè, scilicet illa, aut illa. vt in c. is qui cõtra. de elect. lib. 6. Et similiter sine difficultate fuit reiecta 16. positio contra Sebastianum Dubergensem, tanquam nimis generalem, & incertam.

Postremò reiecimus etiam obiectus contra Decanũ, vnum ex Sectatoribus tanquam malè, & insufficienter specificatos, vt in 17. 18. 19. & 20. cap. prædictæ appellationis, excepto tamen illo fundamento, quod ipse Decanus non fuisset promotus ad sacros presbyteratus ordines, quatenus de iure teneretur, cum iste sit obiectus negatiuus, in quo prædicta specificatio non requiritur. Propterea Domini ordinarunt, quod in sequẽti positione videretur, an de iure requiratur, quod Decanus siue sit curatus, vel non, debeat se facere promoueri ad sacros ordines.

Similiter, quod discutiantur alij obiectus cõtra personam Electi. Tertiò, an releuet fundamentum informantium pro parte Illustr. Principis super eo, quod cõtra instrumentum huiusmodi appellationis nihil fuerat oppositum pro parte Reuerend. D. Electi, stante citatione, vt ipsi prætendebant decreta per audientiam contradictatum.

Dilata autem fuit propositio dictarum difficultatum propter festa paschalia vsque ad diem Lunæ, 4. Maij præsentis anni. In qua Domini in primis fuerunt in eodem voto super specificatione obiectus respectu mandatorum, per tex. in d. c. is qui contra. & ibi glos. & Doct. de elect. in 6. Fuit etiam secundo loco resolutũ, quod si Decanus Colon. est canonicus prout præsupponebant informantes pro D. Electo, obiectum illum de non promotione ad sacros ordines, non esse alicuius considerationis: licet enim de iure debeat ad presbyteratum promoueri, vt est tex. in c. 1. de æta. & qualit. cum alijs allegatis per informantes pro parte Illust. Principis, nihilominus eius votum potest sustineri tanquam votum canonici, cui de iure competit electio. vt per Inn. in c. 2. in fin. de instit. Gem. in c. fin. sub num. 5. ad fin. ver. Dom. Ioan. de Imol. de præb. in 6. Neque obstat, quod videatur dedisse votum tanquam Decanus, & per consequens, quod se restrinxerit ad caput inualidum, & ita eius votum fuerit nullum, vt per Rum. in cons. 445. num. 6. & seq. & 496. quod Rota canonizauit in quamplorimis causis, vt in decisionibus allegatis per aduocatos Illustriss. Principis, quæ sunt satis notæ Quia fuit responsum, quod illud procedit, vbicun-
30 que † constat, quod quis se restrinxerit ad caput inualidum, & ita seruat Rota. Sed in casu isto illa expressio Decanatus potest dici facta gratia demonstrandæ dignitatis, ideo sustinetur actus ex capite valido, vt per Rom. cons. 243. num. 9. & sequ. faciunt tradita per Fel. in c. cum ex officij, nu. 31. in 9. conclus. versic. dixit etiam Bald. de præscript. & per consequens obiectus iste cum non repellat eum tanquam canonicum, sed tã
31 quam decanum, non debet attendi, cum obiectus † cõtra personas eligentium debeant esse tales, q̃ illas repellant, vt in d. c. vt circa. de elect. in 6.

Tertiò conclusimus, quod obiectus contra personã Electi non sunt sufficienter specificati, & per consequens non sunt releuantes. Fundamentum Dominorum fuit in his, quæ dixi superius contra obiectus factos in personam eligentium, cum enim superius firmarum sit requiri expressionem loci, & personarum, taliter, quod ipse appellans non possit vagari cum discrimine alterius partis, per ea, quæ supra allegaui, apparet ex lectura met ipsius oppositionis hæc non fuisse seruata. Et licet referat se ad prænominatos, & ita per viam relationis videatur facta expressio personarum, nihilominus hoc non obstante fuimus in eodem voto,

Primò, quia relatio non est certa, cum dicat, cũ quibusdam prænominatis, & ita non apparet, de quibus intelligat, vnde obiectus remanet incertus. Secundò quoniam obiectus dati contra prænominatos, nõ sunt sufficientes tanquam malè specificati ad illos repellendos, vt patet ex allegatis: & per consequens conuenticula, vt prætenditur, cum illis habita non possunt esse releuantia contra personam ipsius Electi ad illum repellendum. Præterea non dicitur, quæ & qualia fuerint prætensa conuenticula, & ita carent debita circũstantiarum specificatione.

Quod autem in eadem positione 25. dicatur de ambitione ipsius Electi, tollitur secundum Dominos ex decreto ipsius electionis, cui se omnes canonici præter ipsum Illustrissimum Principem, subscripserunt.

Vltima fuit disputatio super fundamẽto, quod deducebatur super non oppositione facta contra instrumentum appellationis. In qua difficultate cõclusimus, motiuum non esse releuans, cum tota vis ipsius consistat in quadam citatione executa per audientiam contradictarum, absque tamen ordine seu approbatione Dominorum Cardinalium deputatorum, qui statim, quod de huiusmodi citatione notitiam habuerunt, nobis attestati sunt, huiusmodi citationem præter eorũ intentionem emanasse, neque illam velle approbare. Vnde Rota noluit huius citationis aliquam rationem habere, vltra quod in tot disputationibus nihil aliud egerunt agentes pro Electo, quam quòd opposuerint contra ea omnia, quæ cõtinentur in huiusmodi instrumento appellationis. Illud autem quod dicebatur valere citationem per contradictas absque decreto iudicis, posset procedere stante generali mandato Notarij, non tamen contra vel præter intentionem iudicis, vt puta quando proceditur contra procuratorem absen-
32 tem, & iudex profert sententiam, quæ † sustinetur si in veritate procurator erat absens, licet iudici de absentia, tunc nõ constiterit, vt per Ioannem Paul. decr. 115. & habetur etiam per Crescẽtium decis. 18. Tunc enim censetur iudex etiam ab initio decreuisse ipsam citationem. At hic secus est, cum ipsi Illustrissimi, & Reuerendissimi deputati huiusmodi citationem noluerint approbare.

Ex quibus ita, vt supra resolutis, satis superque secundũ Dominos poterat inferri ad resolutionem dubij respectu literarum compulsorialium, & remissorialium, quod non essent concedendę ipsi Illustrissimo Principi per supradicta.

Ad maiorem tamen satisfactionem obtulimus, vt si vellet super huiusmodi dubio particulariter informare nos audituros. Cum autem significassem agentibus, & aduocatis ipsius Illustrissimi Principis, vt deberent informare, ipsi recusarunt. Vnde iterum de voto Dominorum significaui, quod deberent informare cũ præsupposito, q̃ resolutiones fuissent factę contra Illustriss. Principem, quod iterum facere recusarunt, & dixerunt, q̃ volebant audiri iterum super illo fundamẽto de non oppositione facta contra instrumentum appellationis, & quod volebant hoc petere, vel ab Illustr. Cardinalibus deputatis, vel à S. D. N. Iterum autem vocatus accessi ad ipsos Illustriss. Cardinales congregatos, & requisitus retuli summatim ea omnia, quę fuerant per Dominos resoluta.

DECANI.

Facultatis testandi in spurios.

SVMMARIA.

1 *Constitutio Pij Quinti reuocatoria facultatum testandi, & disponendi de rebus Ecclesiasticis in illegitimos citra, an comprehendat bona patrimonialia: vide longam distinctionem.*

Item quoscunque etiam laicos comprehẽdere dicitur, n. 2.

Fallit

Fallit in personis regularibus, & alijs clericis sacularibus in sacris constitutis, vt possint in suos, vel alienos spurios, pauperes, & bona conditionis, & fama disponere ex causa dotis, vel alimentorum. num. 3.

DECISIO CDLXXXVII.

DVbium fuit, stante reuocatoria facultatum testandi, & disponendi de rebus Ecclesiasticis in illegitimos edita Cal. Febr. 1567. per fac. me. Pium Quintū, & attestatione eiusdem facta 5. Martij 1572. quarum omnium copia Dominis in necessarijs detur; An d. reuocatio comprehendat bona patrimonialia, quæ nullatenus proueniunt ex aliquibus Ecclesijs, vel beneficijs, fructibus, seu rebus ipsorum beneficiorum. Et si non est, an d. attestatio sit declaratio interpretatiua, vel potius noui iuris inductiua, & sit seruanda non solum in casu ibi expresso, sed generaliter in alijs casib. dissimilibus, etiam quando illi qui non habent prolem legitimam, disponunt ex priuilegio, aut concessione iuris communis in alienos filios illegitimos de bonis patrimonialibus. Fuit etiam ordinatum, vt videatur, an in aliquib. dicta constitutio indigeret declaratione, vel correctione, & in quibus. Super quibus Rota sub die 27. Martij, 18. & 27. Maij, & 20. Iulij, 1579. resoluit. quod huiusmodi reuocatio, dum tollit priuilegia, licentias, dispositiones, facultates & alia indulta dispensandi in illegitimos, cum sit exorbitans reuocan-
1 do ea, quæ decerent esse mansura, intelligitur † de facultatibus & indultis competentibus ex iure speciali, nō autem de iure communi. Et ideo licet verba illius, quo ad bona, sint valde prægnantia, & satis clara, tamē esset distinguendum, quod aut fit dispositio in quoscūque illegitimos vigore iuris communis, & tunc hæc constitutio non comprehendit bona patrimonialia, quia verba illius sunt limitata ad indulta, & priuilegia ex iure speciali competentia, vt patet ex illius lectura, in princ. & in vers. ita vt priuilegiorum. Et potentius est ius commune, quā ius speciale, & sublato iure speciali regulariter non est sublatum ius commune. Aut fit dispositio in illegitimos vigore solius legitimationis, seu alterius facultatis ex iure speciali competētis, & tunc quia constitutio reuocat quoad hoc quascunque facultates ex iure speciali competentes. & loquitur de bonis cuiuscunque qualitatis, speciei, & naturę, & de periculo alias quam ex reb. Ecclesiasticis confecto, vt in pluribus locis d. constitutionis, & præsertim in princ. & ante fin. sine dubio tunc non potest fieri dispositio in illegitimos, etiam de istis bonis matrimonialibus, quia verba visa sunt clara, & præsertim stante declaratione eiusdem conditoris, quæ est mera declaratoria, & intelligitur retentis eisdem terminis constitutionis declaratæ, scilicet comprehendat bona patrimonialia, non quando de iure communi, sed quando ex iure speciali fit dispositio in illegitimos prout contigerat in casu d. declaratoriæ, in qua presbyter disposuerat in filium suum spurium non pro alimentis, vel dote, sed de tota substantia, & hæreditate sua, & in his casibus tantum est seruanda d. declaratoria, nō autem in dissimilibus, quando ex dispositione iuris communis quis posset dispensare in illegitimos.

2 Fuit etiam resolutum, quod huiusmodi † constitutio comprehendit quoscūque etiam laicos, tam auctoritate apostolica, quam imperiali, tollit etiam piam dispositionem. Extendit etiam principalem dispositionem ad parentes, filios, descendentes, ascendentes, vel alios cognatos ipsorum illegitimorum viuis vel mortuis ipsis illegitimis.

Quæ omnia visa sunt digna declaratione, & moderatione, ita videlicet, quod more laici, aut clerici coniugati, vel simplices clerici sęculares nullum obtinentes beneficium Ecclesiasticum quo ad bona patrimonialia, vel alia quæcunque, non tamen ex beneficijs, fructibus, pensionibus, & alijs rebus ecclesiasticis ab ipsis confecta, nullo modo comprehenderentur in ista constitutione, etiam si obtinerent bona ecclesiastica.

Quo verò ad personas regulares, & alios clericos sęculares in sacris constitutos, vel obtinentes beneficia
3 Ecclesiastica, esset declaranda † constitutio, vt omni dolo, & fraude cessante, possent iuxta dispositionem, c. cum haberet. de eo qui dux. in matri. quam polln. per adult. in suos, vel alienos spurios, pauperes, & bonæ conditionis, & famæ disponere ex causa dotis, & alimentorum, iuxta dispositionem dict. c. cum haberet. in primis tamen de bonis patrimonialibus, aut alia, quam ex beneficijs acquisitis, & in subsidium ex fructibus, pensionibus, &c. beneficiorum.

Et quamuis, vt dicitur Aegidius fecerit cōstitutionem, quæ tollebat dispositionem d. c. cum haberet. tamen illa recessit ab aula, & non reperitur inter suas cōstitutiones, & poterat intelligi, quando habebant alia bona.

Et demum esset corrigenda totaliter illa pars de ascendentibus, & descendentibus cognatis ipsorum spuriorum, omni dolo & fraude cessante, quia irrationabilis, & nimis dura lex.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Ven. 16. Octobris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Legitima non debetur ex pacto continente promissionem mutuam ex honesta causa, & onerosa. Fallit, vt nu. 6.*

2 *Legitima non potest grauari in vltimis voluntatibus, secus in contractibus, & de ratione differentia.*

3 *Ius nullum quo ad legitimam competit filio in alienatis titulo oneroso.*

4 *Donationes reciproca non sunt vera donationes, nec habent causam lucratiuam: donationes tamen esse dicuntur. & num. 5*

6 *Dos quando reuocari dicatur vsque ad legitimam proposita querela inofficiosa dotis.*

7 *Donatio remuneratoria est potius permutatio quadam, & titulus onerosus, quam simplex donatio.*

8 *Legitima detrahitur etiam in substitutionibus reciprocis. Imò etiam in donatione remuneratoria. & num. 9.*

10 *Causa onerosa in donatione consideratur, quando ea respicit commodum, & vtilitatem ipsius donantis.*

11 *Causa quatenus communis cum donatione, eatenus donatio non dicitur esse simplex, sed quatenus excedit causam, dicitur propriè donatio.*

12 *Venditio quatenus facta est pro minori pretio, quàm res valeat, admittit querelam inofficiosi.*

13 *Grauamen legitima imponitur per fideicommissum reciprocum.*

14 *Contractus inspecto initio dicitur onerosus, & inspecto euentu lucratiuus.*

15 *Casus mixtus in materia fauorabili comprehenditur sub lege loquente de simplici.*

16 *Aes alienum, vt impediat detractionem legitima, debet esse contractum ex titulo oneroso, & causa necessaria, non autem voluntaria.*

17 *Opinio Dyn. in l. hæreditarium. de bon. auct. ind. possid. quo modo intelligatur, & aliorum eum sequentium.*

18 *Doctr. Bal. in l. 1. de his, qua in fraud. patro. in fi. quomodo intelligatur.*

19 *Donatio inofficiosa re, & consilio in totum reuocatur ab extraneo, si re tantum, vsque ad legitimam.*

DECISIO CDLXXXVIII.

DVbitatum fuit, *an ex bonis pacto cōprehensis debeatur legitima?* Et pro parte negatiua deducebatur.

Primò.

1 Primò, quod † pactum huiusmodi cum contineat promissionem mutuam ob honestam causam, & onerosam, ad gl. in l. licet. C. de pact. Oldr. cons. 139. nu. 3. Alber. in l. fi. C. de pact. col. 2. Alex. cons. 83. numer. 14. lib. 2. æquiparatur emptioni spei, & euentus. Ioã. Fab. in l. 1. C. de inoff. do. num. 4. Dyn. in l. hæreditarium. de bo. auct. iud. possi. & imò quod capitur vigore huius pacti, prouenit ex causa onerosa, vt post d. gl. tradit Purpur. ibi nu. 12. Anch. cons. 101. col. 2. in fi. Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, donatione, nu. 133. C. de reuo. don. Bal. in l. 1. in fin. C. si in fraud. patr. Curt. iun. consi. 81. nu. 5. Soc. iun. cons. 143. nu. vlt. lib. 1. Iul. Clar. §. donatio. q. 2. vers. item quæro. Ant. Gabr. de donat. concl. 1. nu. 65. Ex quibus sequitur ex tali contractu præiudicari legitimæ. gl. in l. cum à matre. C. de rei vend. Bar. in l. non vsque adeo. si à par. quis fuer. manumis. & in d. l. hæreditarium, Saly. in l. 1. C. de inoffic. dona. qn. 8. nu. 11. Ang. nu. 5. Castr. ibidem in fi.

Secundò confirmatur ex eo, quod Alexandri constitutione in l. si pater filiæ. C. de inoffic. test. cautum fuisset, ex reciproco fideicõmisso nõ dari querelam inofficiosi ratione dubij euentus, qui facit, vt filia non censeatur grauata, & hæc constitutio ex Doct. sententia sit correcta per l. quoniã in prioribus, quæ omne grauamen reijcit, hocque locum habeat in fideicommis-
2 sis, non † tamen procedit in contractibus ex sententia Bal. in d. l. 1. C. si in frau. patr. in fi. Anch. cons. 101. col. 2. in fin. Tiraq. in d. l. si vnquam, in verbo, donatione, nu. 140. Et ratio differentiæ inter vltimas voluntates, & contractus videtur esse, quia in vltimis voluntatibus lex omnẽ conditionem, & onus ipso iure à legitima reijcit. In cõtractib. verò requiritur querela ad rescissionem. tot. tit. C. de inoff. donat. Rui. cons. 26. li. 3. Caccialup. in l. generaliter, §. cum autem, C. de inst. & substit. Tiraq. in d. verbo, donatione, nu. 140.

Tertiò facit, quia hæc bona debentur ex contractu, Oldr. cons. 139. in prin. Ias. cons. 175. nu. 4. lib. 4. Suar. in d. l. quoniam, in prioribus limit. 16. Ergo hoc debitum ante omnia est detrahendum, quia potentius ius est creditorum, quam filiorum. l. Papinianus. §. quarta, de
3 inoffi. test. & † in alienatis titulo oneroso nullum ius competit filio, Barbat. post Card. in c. Rayn. nu. 36. de test. Couar. ibidem. §. 10. nu. 9.

Quartò, quia huiusmodi reciprocæ donationes non sunt veræ donationes, nec habent causam lucrati-
4 uam, & ideo † quæ disponuntur in veris donationibus, locum sibi in istis non vendicant, vt latè prosequitur Tiraquel. in d. l. si vnquam. verbo, donatione, num. 130. & 133. & 139. post Ioan. Fabr. & Guid. Pap. consi. 214. col. 5. Oldr. d. cons. 139. nu. 3. cum alijs quos allegat Ias. & Suar. in locis supra citatis.

Quintò videntur pro hac parte facere infrascripti Doct. Dyn. in l. hæreditarium, de bon. auct. iud. possid. & ibidem Cuman. Ioan. Fab. in l. 1. num. 4. C. de inoff. don. Bald. in l. 1. in fin. C. de his quæ in fraud. patr. Paris de Put. & Lud. nu. 52. Caccialup. in eod. tract. n. 81. Anch. cons. 101. nu. 5. Guid. Pap. cons. 214. nu. 6. consil. 218. nu. 10. Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. nu. 130. & 140. Paris. cons. 26. in fi. lib. 2. Cucchus de legit. §. legitima est quota bonorum. nu. 21. & melius ceteris Palat. in repet. rubr. de donat. inter virum, & vxor. §. 50. nu. 17. Pro contraria parte facit.

5 Primò, quia † licet donatio mutua non sit simplex, & gratuita donatio, vt supra deductum est, tamen donatio est, vt probat text. in l. quòd autem. §. si maritus, in fin. de donat. inter vir. & vxor. Cur. iun. consil. 11. numero 9. Maximè verò in casu, de quo agitur, in quo contrahentes vsi sunt verbis prægnantissimis, dum voluerunt habere vim perpetuæ, inuiolabilis, meræ, & irreuocabilis donationis inter viuos. Idem probat text. in l. cum hic status. §. si amb. de donat. inter vir. & vxor. Alexandr. in l. licet. numero 4. C. de pact. Suar. in d. l. quoniam in prioribus. in quinta limit. nu. 17. cum ibi per eum deductis. Et ideo regula est pro hac parte per l. 1. C. de inoffic. donat. ex quo sequitur, eos, qui limitationem afferunt, eam concludenter probare debere.

Secundò facit, quia licet titulus dotis dicatur titulus onerosus, l. fin. §. si à socero. qui in fraud. credit. l.
6 ex promissione. de action. & obligatio. tñ † quando ex euentu fit locus lucro dotis, puta prædecedente vxore, tunc reuocatur vsq; ad legitimam, proposita querela inoffi. dotis, vt per Bal. & Castr. in l. 1. de inoffic. dot. Afflict. decis. 86. num. 3. Non est ergo verum absolute, quòd quæuis causa onerosa faciat, vt detrahi non possit legitima, sed ea demum, quæ est vere, & mere onerosa, non autem vbi adest lucrum admixtum, tunc. n. dicitur causa quasi lucratiua, vt est text. iuncta glos. in l. apud Celsum. §. si quis autem. vers. proinde. de doli except. Ias. in §. item si quis in fraudem. nu. 29. Instit. de actio. vt paulo post latius deducitur.

Tertiò hoc idem cõprobatur exemplo donationis
7 † remuneratoriæ, quæ neq; ipsa est simplex, & gratuita, sed potius permutatio quædã, & titulus onerosus, l. Attilius Regulus. de donat. l. sed & si lege. §. consuluit. in fin. de pet. hæredita. Tiraq. d. verbo, donatione largitus. n. 12. & tñ ex ea legitima detrahitur, Castren. in auth. vnde si parẽs, nu. 7. & ibi Ias. nu. 15. ad fin. C. de inoff. testam. Bero. consi. 71. nu. 9. in 2. primi. Aym. cons. 165. num. 4. & 6. cum alijs per informantes adductis.

Quartò facit, quia in substitutionibus reciprocis, ni-
8 hilominus detractio † legitimæ locum habet, non obstante dispositione, l. si pater puellæ, quæ est correcta per l. quoniam in prioribus. vt per glo. Bar. Bal. Salic. Castr. & Ias. in d. l. si pater. Et de communi testatur Dec. consi. 456. col. 3. Gabr. de legit. conclus. 1. num. 6. Quare cum fideicommissa, & substitutiones in contractu fieri possint. l. vt hæredibus, de leg. 2. l. quoties. C. de don. quæ sub. modo. Bald. consil. 244. in 2. Aym. cons. 19. nu. 8. consequens est, vt ex eis legitima detrahi possit, vt tradit Dec. cons. 613. num. 1. circa fin. & num. 4. & 5. Goffred. in l. Titio centum. §. Titio genero. col. vltima. de cond. & demonstr.

Quintò pro hac parte stat auctoritas infrascriptorũ Doct. Alb. & Ang. in l. hæreditarium, de bon. auct. iud. poss. Ro. cons. 26. nu. 1. & 9. Dec. cons. 613. num. 2. Bertr. cons. 54. nu. 3. & nu. 14. lib. 4. Quibus accedunt in argu-
9 mentum, qui tenent, donationem † remuneratoriam admittere detractionem legitimæ, Castr. in auth. si parens, nu. 7. C. de inoff. test. Ias. ibid. nu. 15. & in l. ex hoc iure, nu. 62. de iust. & iur. Aym. cons. 165. n. 5. Io. Faber exemplo allegatus in l. 1. C. de inof. test. vers. sed quid si pater dedit. cum alijs infra deducendis.

Hanc posteriorem sententiam in pacto, de quo agitur, secuta est Rota, & per duas positiones plenè discussa, & præcipuum fundamentum constitutum est
10 ex eo, quod causa onerosa † in donatione consideratur, quando ea respicit commodum, & vtilitatem ipsius donantis, secus verò si ea respicit commodum donatarij, vel ex ea donãs nullum commodum percipit, l. si extraneis. de iur. do. Rip. in l. si vnquam. num. 26. & 27. C. de reuo. do. in pacto autem, de quo agitur, plures dispositiones continentur. Nam quilibet ex contrahentib. quamdiu supersint filij descendentes, donat filijs suis descendẽtib. & sic tot sunt donationes, quot descendentes. l. quoties, C. de bon. quæ sub mod. Alia dispositio cõtinet donationẽ, quę fit filijs descendẽtib. ex altera linea in euentum, quod propria linea defecerit. Adsunt & alię, quas opus non est referre, cum ad præsentem inspectionem non faciant. Prior ergo illa dispositio, quę fit in fauorem filiorũ durante vtraque linea, nullã habet causam respicientẽ vtilitatem donãtis, neq; vlla adest reciproca donatio inter patrem, & filium. Nam cũ dono filijs meis, vt tu dones filijs tuis,

nihil vtilitatis sentio ex hac donatione: sed in posteriore, quando dono filijs tuis, & tu dones meis, adest quædam vicissitudo, & mutua illa spes concernens commodum vtriusque. Cum autem legitima, de qua agitur, sit legitima Sciatræ, filiæ Alexandri, quæ ei statim debebatur mortuo Alexandro, apparet hic agi de detractione legitimæ in casu prioris dispositionis, non in casu secundæ dispositionis, veluti si filiæ ex propria persona hodie peteret legitimam, & sic in casu, in quo nulla subest causa onerosa. Detrahitur enim legitima ex persona Sciatræ ex priori donatione, pro qua nullum paciscentes consequebantur commodum. Et licet isti euentus in præsenti facti specie mixti videantur propter correspectiuitatem, non tamen obest, quia
11 † quatenus causa concurrit cum donatione, eatenus non dicitur esse simplex, quatenus verò excedit causam; dicitur propriè donatio. Et declarat Ate. cons. 17. nu. 9. Tiraq. loco supra citato, num. 148. Bertra. cons. 46. nu. 3. in 1. Sicque in proposito, quatenus sumus in casu primæ dispositionis, non inconuenit dicere, donationem esse sine aliquo onere respectu descendentium ex proprijs filijs, hæc enim bona consequuntur titulo mere lucratiuo. Quatenus verò sumus in secundo eam habere causam onerosam. Idem obseruati cō-
12 stat in venditione, quæ † quatenus facta est pro minori pretio, quam res valeat, admittit quærelam inofficiosi. Doct. communiter in d. c. Raynutius. & ibi Couar. §. 10. nu. 9. de testa. Idem in dote, quæ quamdiu est penes maritum constante matrimonio non reuocatur, vt supra fuit deductum. Et hanc diuersitatem donationum, & causarum manifeste ostēdit donatio facta descendentibus Illustr. & Excellen. D. Marci Anton. quæ non pōtest dici ex causa onerosa, cum pro eorum parte nihil prorsus in hoc pacto collatum fuerit.

Et hoc stante fundamento clare apparet, rationem diuersitatis datam inter contractus, & vltimas voluntates, de qua in secundo fundamento, quod fit exemplo, nō obstare, cum ratio correctionis. l. si pater puel-
13 læ. per l. quoniam in prioribus. sit, † quia per fideicōmissum reciprocum imponitur grauamen legitimæ, vt animaduertit Ias. in d. l. si pater, nu. 1. Quod plene verificatur in casu isto, nec tollitur ex eo, quod in vltimis voluntatibus pater non possit grauare in legitima, sed in contractibus possit ex causa onerosa: exclusa enim causa onerosa, excluditur quoque hæc facultas grauandi legitimam per contractum, nam si fiat, reuocatur per viam querelæ. Et ita etiam tollitur primum argumentum, quod fit de contractu oneroso, & auctoritates allegatæ tendunt ad alium effectum, vt infra dicetur. Sed ex alio tolli potest, nā non quoduis onus sufficit ad impediendum detractionem legitimæ, vt supra deductum fuit in secundo fundamēto pro hac parte, & onus hic appositum est talis naturæ, vt statim, quod fit acquisitio per conditionis implemētum, reperiatur commodum donationis penes donatarium absque eo, quod quicquam ei obsit, vel ab eo auferatur, itaque licet conuentio habeat speciem oneris, tamen effectus est mere lucratiuus, quale est pactum de lucranda dote in casu Bal. & Cast. in d. l. 1. C.
14 de inoffi. dot. Neque est absurdum, φ inspecto † initio contractus dicatur onerosus, & inspecto euentu lucratiuus, vt per Bal. cons. 401. nu. 1. lib. 2. Iason in l. si donaturus. §. fi. nu. 15. de cond. ob caus. Ioan. de Gar. in authen. ex testamento, nu. 88. C. de secun. nup. Rubr. Alex. in l. hac edictali. nu. 59. C. de secun. nupt. Et ideo aliqui Doc. dicunt huiusmodi donationes non esse mere lucratiuas. sed habere onus annexum, Saly. in d. l. licet. Tiraq. loco citato, num. 133. & Ang. in l. sancimus, nu. 3. C. de don. Et ex hac responsione potest deduci aliud fundamentum pro hac parte, nempe, φ cum ver-
15 semur in materia fauorabili, & legitima, † sub lege loquente de simplici, comprehenditur casus mixtus. Et ita sub l. 1. C. de inof. donat. loquēte de donatione simplici, comprehenditur etiam hæc, de qua agimus ad not. per Doct. in l. 2. de verb. oblig. quando mixtum habet assumere naturam simplicis, assumit naturā eius, quod est fauorabilius. Ias. in d. l. 2. num. 5.

Tertium fundamentum de ære alieno ante omnia deducendo, facile tollitur, debet enim esse æs, alienum contractum ex titulo oneroso, & ex causa necessaria,
16 non autem ex causa voluntaria, alias † non impedit detractionem legitimæ. Cast. cons. 354. nu. 2. Aym. consil. 141. nu. 5. & consi. 165. nu. 4. glo. fi. in l. seruum quoque. §. fin. de procur. & glo. fin. in l. rem legatam. de adim. leg. Soc. consil. 148. colu. 6. in fin. l. 1. Corn. consil. 190. nu 8. lib. 4. Rip. lib. 3. respons. c. 10. de verb. oblig. Pinel. in l. 1. in 3. pat. nu. 26. C. de bon. mater. Couar. d. c. Rayn. §. 10. num. 9.

Quartum quod huiusmodi reciprocæ donationes non sunt veræ donationes ex supra deductis est sublatum, nam in quibusdam non regulantur secundum regulas donationum, in aliquibus secus, prout vel subest eadem ratio vel diuersa. Vnde cū supra ostensum fuerit in his subesse eandem rationem detrahendi legitimam propter grauamen, & quia non continet causam mere onerosam, item quia continet fideicommissa, & substitutiones, consequens est, vt regulentur ad instar donationum inofficiosarum, & fideicommissorum, & substitutionum, ex quibus debetur legitima.

Quinto, & vltimo non obstāt auctoritates. Et primo
17 auctoritas † Dy. in l. hæreditariū. de bo. auct. iud. possid. vltra φ hēt casum longe à nostro diuersum, quia ibi immediate hæreditas ex pacto deferebatur superstiti, & nullū adiunctum erat onus fideicommissi filijs ex vna linea prouenientib. prout in casu proposito, vt fuit supra deductū, ea procedit in causa vere onerosa, vt declarat ibi Bar. Adeo φ nisi causa sit vere onerosa, dissentiat à Dyno, & sic non videtur ex simplici reciprocatione, quę in quæstione Dy. præsupponebatur, cōsensus ad hoc, vt dicatur contractus ex causa onerosa. Et ibi Albert. idē sentit. Et si bene aduertatur, idē sentire videtur ipsemet Dyn. prout eū intelligit Ang. ibidē, qui aperte pro hac parte facit, & ēt Cuman. Neq; est verum quod sufficiat titulus quasi onerosus, quia in contrarium in omni dispositione, vbi aliquid disponitur pręter veram naturam contractus, ex quo fiat fraus legi vel homini, siue re, siue consilio, semper de eo excessu iudicamus, non secundum naturam illius contractus, sed secundum naturam excessus: veluti, in donatione remuneratoria, si excedit merita iudicamus eam in excessu esse donationem puram ex mera liberalitate. Idem in emptione, id quod deest de verò pretio, censetur donatum, & reuocatur tanquam donatum à creditoribus & alijs interesse habentibus. Et ideo idem dicendum in casu proposito, ne discedamus à regulis ceterorum contractuum & negotiorū.

Secundò, non obst. doctr. Io. Fab. nam & continet casum similem casui Dyn. non autem nostro, & ipse non firmat illam opin. immo potius contrarium sequitur, cum argumentetur contra eam text. in l. Seia, de donat. cau. mor. & deinde expresse firmet contrarium in vers. sed quid si pater.

18 Tertiò nō obst. doctr. Bal. in l. 1. de his, quę in fraud. pat. in fi. quē sequitur Paris de Put. & Caccialu. Quia loquitur in ludo, in quo nulla concurrit voluntas donandi in ludente, & ratione administrationis in vita pōt ludere, & scommissas facere, quemadmodū & iactum retis emere. Ista. n. potius sapiunt negationē, in qua euentus est fortunę casib. expositus, & iō de hoc idē quod de negotiatione, & mercatura iudicandum.

Quartò non obst: cons. Anchar. 101. Quia loquitur in portione filio debita vigore statuti, non autem in legitima, & sic in casu minus fauorabili.

Quintò non obst. Guid. Pap. & Tiraqu. quia hanc quæ-

quæstionem non tractant, ad alium finem tendunt, & non negatur quibusdam respectibus aliud disponi in donatione mera, aliud in donatione reciproca, veluti respectu insinuationis. Et ita procedunt not. in l. licet. C. de pac. & per Oldr. cons. 139. cum alijs in primo fundamento contrariæ partis allegatis.

Sextò non obstat cons. 26. Paris. in fi. lib. 2. Quia manifeste contrarium sentit. Ibi enim fatetur legitimam
non detrahi ex eo, quod donatio illa, de qua agit, non
erat nec re, nec consilio inofficiosa, quo casu nihil de-
39 trahitur, sed † si re, & consilio esset inofficiosa, in to-
tum reuocaretur ab extraneo, si re tantum, vsque ad
legitimam, Clar. §. donatio, nu. 246. parum facit, quia
multum perfunctorie loquitur.

Vltimo non obst. Palat. Rub. Quia non bene declarat, an actum fuerit ad rescissionem pacti vti inualidi, an verò ad legitimam, sed vtcunque sit, solus videtur relinqui pro hac parte, cum plures & maiores auctoritates stent pro contraria parte. Et in omnem euentum conuenit responsio data ad auctoritatem Dyn. scilicet, quod casus, de quo agitur, est valde diuersus propter varias substitutiones in eo comprehensas, & ex hoc capite tanquam tutiori & minus præiudiciali, placuit Dominis capere præsentis dubij resolutionem, reliquæ auctoritates adductæ ad probandum, quod ex contractu oneroso non detrahitur legitima, parum faciunt, cum nō explicent, quomodo intelligatur cōtractus esse onerosus, ad effectum præsentis dubitationis.

SERAPHINI.

In eadem Portuen. Bonorum, Veneris, 27. Decembris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Donatio etiam ante acceptationem reuocari non potest, quando donator, vel donatarius, vel Notarius stipulatus est pro absente.*

2 *Pater non potest reuocare donationem à se factam, nisi in prefectitijs.*

3 *Extraneus quolibet in donatione secundum terminos l. quoties. C. de donat. quæ sub mo. potest alteri stipulari, ex communi.*

4 *Stipulatio operatur vt contractus alias innominatus dicatur nominatus.*

5 *Verbum, promitto, importare stipulationem dicitur.*

6 *Donationes reuocatæ non censentur ex hæredis institutione.*

DECISIO CDLXXXIX.

FVit dubitatum, *an pactum de quo agitur, potuerit reuocari per alterum ex contrahentibus, & an fuerit reuocatum?* Et fuit per D. resolutum, non potuisse reuocari, quia hæc est regula contractuum, vt à principio dicantur voluntatis, ex post facto necessitatis, l. ab emptione. ff. de pact. l. sicut. C. de actio. & oblig.

Non obst. quod exemplo deducitur ex not. in l. qui
Romæ. §. Flauius. ff. de verb. oblig. quod ante accepta-
1 tionem licita sit reuocatio, quia † non procedit, quan-
do vel donator, vel donatarius, vel Notarius stipula-
tus est pro absente, Bal. in l. cum à socero. nu. 7. C. de iu
re dot. Alex. in d. §. Flauius, nu. 3. Soc. nu. 18. Ias. num.
19. Alciat. nu. 32. & 33. Aym. cons. 19. nu. 11. Rip. lib. 3.
respons. c. 16. Didac. var. resol. lib. 1. c. 14 n. 11. Addi. ad
Alex. cons. 204. lib. 7. vbi de communi. Gabr. de donat.
conclus. 5. nu. 4. Corn. cons. 68. nu. 8. lib. 3. Rinun. iun.
cons. 112. nu. 246. Et hæc opin. procedit, maxime vbi
pater pro filijs nascituris stipulatur. l. quod dicitur. vbi
Doct. de verb. oblig.

2 Nec obst. quod pater possit reuocare. Quia † hoc
procedit in mere profectitijs, secus in alijs, vt in d. ad-
dit. ad cons. Alex. 204. & ita loquitur Bal. in l. cum à so
cero. C. de iure dot. Hic autem non sumus in profecti-
tijs, cum agatur de bonis Alexandri patrui.

Nec obstat si dicatur non posse patrem pro filio hoc
casu stipulari, quia stipulatur post obitum, quo casu ni
hil sibi quærere potest, & sic cessare rationem, cum
pater filio stipulatur. d. l. quod dicitur. Nam commu-
3 nis est opinio Doct. quod † quiuis extraneus in dona-
tione secundum terminos l. quoties. C. de donat. quæ
sub mod. potest alteri stipulari, vt probatur ex supra
deductis auctoritatibus, & declarat Didac. d. c. 14. nu.
13. vers. secundo loco. Et alia ratione à patre non po-
4 test reuocari. Et quia † propter stipulationem sumus
in contractu nominato, in quo non est locus pęniten-
tiæ, Corn. post Imo. consi. 68. nu. 8. Et ratione interes-
se pecuniarij tenetur donator. l. stipulatio ista. §. alte-
5 ri. vbi Doct. de verb. oblig. Et † verbum, promiserunt,
importat stipulationem, l. 1. C. de contrahen. & com-
mit. stipulat. Soc. cons. 267. nu. 1. lib. 2. Bero. q. 108. nu-
me. 5. Et cum verba sint directa in ipsos pro filijs, &
descendentibus, pro eis tenet stipulatio, ex trad. per
Doct. in d. § alteri. vbi Ias. nu. 11. Accedat, quod cum
tempore obitus Alexandri iam obijsset Stephanus cū
hoc pacto, non poterat ipse Alex. illum reuocare. Ale-
xan. in d. §. Flauius, nu. 4. versic. quartus casus, Bald. in
l. ex placito, q. 11. C. de rer. permut. Confirmātur prę-
dicta ex eo, quod huic pacto accedit iuramentum.
Guid. Pap. cons. 23. nu. 8. Alciat. d. §. Flauius. nume. 32.
Gabr. de donat. concl. 5. nu. 7. Soc. iun. cons. 118. nu. 12.
libro 2.

Nec obstat, quod iuramentum non impediat reuocabilitatem actus sui natura reuocabilis. Quia procedit, quando est reuocabilis ex alio, quam ex debilitate sua. Ias. d. §. Flauius, nu. 20. Et hæc quantū ad primum caput dubij.

Quantum ad secundum, Domini dixerunt illud ca-
rere prorsus omni difficultate, cum in testamento nul-
6 la adsit reuocatio, sed solum hęredis institutio, † ex
qua non censentur reuocatæ donationes, ad trad. per
Aret. cons. 74. nu. 11. & Paris. consil. 128. nu. 40. lib. 1.

ALDOBRANDINI.

Barchinonen. Legati. Veneris 9. Octobris 1579.

SVMMARIA.

1 *Intentionem fundatam satis habere dicitur in successione hæreditatis, qui probauerit suam descendentiam, & sic esse in gradu successibili.*

2 *Illegitimi non vocantur ad legitimam hæreditatem, quæ ab intestato defertur.*

3 *Filij nati ex adulterio legitimari possunt per subsequens matrimonium.*

4 *Testes mortui faciunt semiplenam probationem in antiquis.*

DECISIO CDXC.

DOmini concluserunt, Gabrielem iuniorem debe-
re probare legitimitatem Gabrielis senioris sui
patris: cum enim nec Gabriel, nec Iacobus possideant
legatum, de quo agitur, & Iacobus iam probauerit se
1 descendere à Petro filio Saurinæ, & † sic esse in gra-
du successibili Saurinę, satis fundatam habet inten-
tionem, ad not. in l. is potest. de acq. hęr. Tiraq. latè de
retract. lignag. §. 11. nu. 6. Vnde si Gabriel vult succe-
dere ab intestato, probare necessario debet legitimita-
2 tem sui patris, quia † ad iustam, & legitimam hęredi-
tatē quę ab intestato defertur. l. 3. §. de illo. ff. pro soc.
Ias. in l. 2. col. 1. & 2. C. quando non pet. part. illegitimi
non vocantur. l. fi. C. de natur. liber. concluserūt quo-
que id eum non probasse stante probatione Iacobi,
quamuis ea circumscripta satis eis sufficiens videba-
tur sua probatio, cum sit probatum matrimonium in-
ter Iacobum, & Antoniam? filij enim in dubio prę-
sumuntur potius nati tempore licito, ad Doctor. in l.
non solum. §. sed vt probandum. ff. de operis noui
nunciat.

Sed cum in contrariū adsit testamentum Petri Cāpani primi mariti Antonię, conditum de anno 1488 in

quo licet Petrus nominet Antonium Gabrielem, &
Bartholomæuoı filios suos, eis tamen reliqoit solum
quinque solidos, Iacobum verò instituit hæredē vni-
uersalem, eiq; substituit Ioannem, Ioanni Eulaliam,
Eolalíæ Petrum oepotem, vel hæredem mariti, & sic
nullum ex prædictis effectualiter iostituit hæredem,
vel hæredi vniuersali substituit, manifestum signum,
quod eos pro filijs sois non habebat. Et in omnē euen
tum, aut erant sui filij, cum essent nati ex vxorata ex
pręsumptione, l. miles. §. defuncto. ad leg. Iol. de adult.
Et nihil commune habent ipsi, vel ex eis descendentes
cum Petro, vel Saurina. Aut verò non erant sui filij,
& tunc seqoitur, qood per subsequens matrimontum
3 legitimari non potueriot, com essent † nati tempore
adulterij, ad not. per Doct. in c. tanta. qui fil. sint leg.
Concurrit cum hoc dictum primi & secundi testium,
de quibus in sum. Iacobi qui bene probant, & bonas ra
tiooes dedocuot.

Nec obstat, quod sint inter alias personas examina-
ti. Quia omisso, quod videntur examinati in causa sta-
tus, negari non potest, quin respecto testiom simus in
antiquis. Agitur. n. de probando, quod Gabriel natus
fuisset viuente Petro Cāpano, qui obijt de anno 1489.
sufficit ad honc effectum spacium 60. anno. vt sæpiua
4 fuit resolutum, quo casu cum testes sint similiter mor-
tui. & simus in antiquis, faciunt semiplenam proba-
tionē. Mohed. decis. 178. & testes de auditu etiam exa-
minati in causa, stante eadem antiquitate, multum sal-
tem adminiculantur supradictam probationem Ioan.
Pao. dec. 105. Coocurrit etiā senrenoa lata in alia cau-
sa, ita vt hæc res omnib. simul iunctis clara reddatur.

Nec obst. quod non constet de identitate, & quod
iste potuit esse alius Gabriel natus post contractū ma-
trimonij, quia cum concurrat identitas nominis filij
matris, satis ea probata dicitur, cum præsertim cū hoc
concurrat alia verisimilitudo allegata: nam cum iodu
bitatum sit, quod Antonius erat spurius, & nihilomi-
nus ipse exegerit pluries hoc annoum legatum veri si-
mile est, quod si Gabriel legitimus fuisset, & successibi
lis, hoc oon permisisset, sed quia eodem morbo labo-
rabat, fortè siluit.

Non obst. probatio Gabtielis, qoia probatio Iacobi
est magis adminicolata, cum habeat pro se testamen-
tum Petri, & sententiam latam in alia caosa.

Ex testamēto, & ex pactis matrimonialibus tollitur
aliud obiectum, qood nō constat de matrimonio inter
Campanum & Antoniam, cum in ambabus istis scri-
pturis illud enuocietur, & testes etiam idem dicant.

Fuit confirmata prædicta dec. die 9. Decem. 1576.

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus. Mercurij 1. Iulij 1579.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio iuris patronatus demonstrat animum, & in-
tentionem cedentis.*
2 *Correspectiua censentur ea, qua in continenti fiunt.*
3 *Connexa, & correspectiua dicuntur, quando vnum fa-
ctum venit ad determinationem alterius.*
Item quando cedenti aliquid reseruatur, nu. 4.

DECISIO CDXCI.

DOmini circumscripto effectu concluserunt, reser-
uationem iuris patronatus esse correspectiuā ad
erectionem collegiatæ, & cessionem commendarum.
Ratio fuit, quia omnia pendent à prædicta cessione.
Syluester namque Episcopus Vuigneo. Commenda-
tarius præpositurae S. Georgij, & Nicolaus Commen-
datarius præpositurę S. Michaelis, cessissent nequaquā
commendis prædictis, nisi ad effectum, vt exinde eri-
geretur collegiata cum reseruatione dicti iuris patro-
natus, & præsentandi ad canonicatus, & dignitates
in d. Ecclesia erigendas ad fauorem Io. Pauli, & Mat-
thæi de Gilijs fratris, & respectiuè nepotis d. Episco-
pi, & vice versa Io. Paulus, & Matthæus prædicti non
dedissent bis mille ducatos aureos de camera pro do-
te, nisi animo acquirendi d. ioris patronatus, quod fie-
ri non poterat sine erectione prædictæ collegiatæ cum
supradictis beneficijs. Quod autem huiusmodi cessio
commeodarum fuerit facta ad hunc effectum, ex eo
apparet, quia nedum in eadem supplicatione fit talis
cessio, & erigitur prædicta collegiata cum huiusmodi
1 reseruatione iuris patronatus, quod † sufficit ad osten
dendum ipsos alias non fuisse cessuros. Put. dec. 522.
lib. 2. Et fuit tentum anno superiori coram R. D. meo
Blanchetto, in vna Tuden. beneficij. Et comprobatur
2 ex illa generali conclusione, quod ea † quę in continen
ti fiunt, censentur correspectiua, l. 1. §. quæ onerandæ,
ff. qoar. rer. actio non detur. Dec. post Bal. in l. perens,
nu. 3. C. de pact. Tiraq. in l. si voquā. in ver. donatio-
ne largitos. no. 18. C. de reuoc. don. cum alijs cumu-
latis ab informantibus. Sed etiam pro hac erectione &
reseroatione iuris patronatus supplicat tam Syluester
Episcopus, quàm Io. Paulus, & Matthæus, ex quo ma-
nifestè apparet de eorum mente: & quod omnia ista
correspectiuantur ad idem factum, id est, ad eandem
cessionem commendarum, ex qua reliqua omnia pro-
cedunt, vt declarat Abb. in c. 3. sob num. 4. de iureiur.
Gram. decis. 103. num. 56.

Ex quib. tolluntur allegatæ decis. Put. 214. lib. 3. &
191. lib. 2. Mohed. decis. 224. Quia immo illæ videntur
confirmare hanc opinio. Vt enim ibi dicitur, illæ pro-
ceduot, quando sunt plura eodem tempore gesta, quę
sunt penitus separata, nollam habentia dependentiam
3 ab alio: sed † quando vnum factum venit ad determi-
nationem alterius, semper sunt connexa, Bart. in l. Au-
relius, §. idem quęsiuit. de liber. leg. Put. dec. 224. mihi
202. lib. 3. Fel. in c. com inter. nume. 7. de re iudic. Hic
autem erectio collegiatę, & reseruatio iuris patrona-
tus veniunt ad determinationem vnius facti, cessio-
nis s. cōmendę. Quia Syluester, & Nicolaus nolebant
cedere, nisi cum ista qualitate, quod erigeretur colle-
giata, & reseruaretur ius patronatus, & vice versa Ioā.
Paul. & Matthęus nolebant dare illas pecunias, nisi si-
bi reseruaretur ius patronatus, & pręsentandi ad om-
nia illa beneficia, quę erigi non poterant sine erectio-
ne collegiatę, & collegiata erigi non poterat sine prędi
cta cessione. Ex quibus apparet, quod hęc omnia sem-
per ad idem referuntur, & quòd ista facta, vt dictum
est, veniunt ad determinationem alterius, & propte-
rea sopradictę decisio. confirmant hanc opinionem,
maximè cum Syluestro Episcopo cedenti reseruetur
4 facultas instituendi pręsentatos. Quando enim † ce-
denti aliquid reseruatur, tunc indubitatum est indu-
ci correspectiuitatem. Mohed. decis. 224.

ALDOBRANDINI.

Burgen. S. Dorrotię. Veneris, 13. Febr. 1579.

SVMMARIA.

1 *Electio sepultura est libera, & si quis decedat non electa
sepultura, debet sepeliri apud suos maiores.*
2 *Sepultura prohiberi potest, ne quis in sepulturis maiorum
suorum sepeliatur.*
3 *Ius immittendi infertur ex iure prohibendi.*

DECISIO CDXCII.

DOmini dixerunt, posse Petrū, & eius descēdentes
eligere sepulturā in sepulchris, de quibus agitur.
Quia de iure coi huiusmodi electio est libera, & si q
decedat non electa sepoltura, debet sepeliri apud suos
maiores. cap. 1. de sepult. capit. is qui. de sepult. in 6.

Et

Et quia ex eo, quod in his fepulturis fucceffor & Epifcopus Alverien. fepulti fuerunt, illorum fucceſſorib. & defcendentibus quæfitus eft talis vfus prædictatum
2 fepulturarum, cuius † ratione prohibere poffunt, ne in illis alij fepeliantur. Hoft. Ioan. Andr. & But. in c. ad abolendam. de fepult. & ibi Abb. num. 5. Ex quo iure
3 prohibēdi infertur ad † ius immittendi, quia ita faciēdo fucceffores, & defcendentes prædicti vtuntur re ad vfum deftinatum. Et hinc eft, quod in commune fe pulchrum quis inuito focio mortuum inferre poteft, §. religiofum. Inftit. de rer. diuif. Et in hac parte dixerunt Domini recedendum effe à refolutione facta 23. Febru. 1573. Non intelligunt tamen, quod exiftente loco capace tātummodo cadaueris ibi repofiti, debeat propterea corpus ibi fepultum exhumari, vt aliud inferatur. Sed totum hoc intelligunt Domini in euentum, quod prædictę fepulturæ fint aliorum corporum capaces.

BLANCHETTI.

Regien. Bonorum. Lunæ 14. Aprilis, 1578.

SVMMARIVM.

1 *Actus feu fcriptura indeterminata ex circumftantijs declaratur, & verificatur.*

DECISIO CDXCIII.

Domini dixerunt quo ad effectum fecundi extremi conftare fufficienter de poffeffione Illuft. Comitum Alphonfi, & Camilli bonorum, de quibus agitur, ex fuftentatione litis, quæ adminiculata fufficit, prout fuit refolutum alias in hac caufa. Adminiculū
1 autem colligitur ex fchedula depofiti, quæ † licet videatur indeterminata, tamen ex circumftantijs declaratur, & verificatur. Abb. in conf. 102. nu. 2. verf. nam indeterminata. lib. 1. Dec. in c. 6. num. 49. de appellat. Circumftantiæ verò, ex quibus declaratur fchedula, funt, quod depofitum proportionatur debito ex caufa conditionis ipforum bonorum, quod habet relationem ad id, quod per anteceffores ipforum folui erat confuetum. Quod verò ipfi foluerint ratione terrarum, de quibus agitur, fatis liquet, dum fit depofitum, infertur proteftatio ad euitandam moram, quæ non poffeffori nec debitori imputari poterat. Concurrunt etiam alia adminicula confiderata pro parte Reuer. Epifcopi. Et hæc circumfcripto effectu.

BLANCHETTI.

In eadem Regien. Bonorum. Mercurij 21. Maij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Reconductio quod præfumatur ex vniformi folutione habet locum in quacunque perfona.*
2 *Remediū l. fi quis conductionis. C. loca. contra quos detur.*

DECISIO CDXCIV.

Fuit refolutum, Comites Alphonfum & Camillum de Nouellaria poffidere bona, de quibus agitur, ex titulo locationis, cum alium titulum non exhibeant. Ex vniformi enim folutione in fummā, & tempore præfumitur reconductio, vt bene per Scribentes pro Reuerend. Epifcopo.

Non obft. quod dicti Comites non fint hæredes Co-
1 mitis Alexandri. Quia † ifta præfumptio non habet locum in hærede folum, Paul. de Caftr. in l. neque. nu. 2. C. de vfufruct. cum alijs auctoritatibus, per Tiraq. de præfcrip. §. 1. gl. 4. verf. 16. quæ non loquuntur taxatiue de hærede. Vniformis autem folutio colligitur ex fchedula depofiti, ex qua arguitur fcientia dictorum Comitum, & confeffio ipforum, qui poffident huiufmodi bona ex hoc titulo, dum foluunt, ne ipfis mora imputetur, quæ poffidenti, & non foluenti imputari poterat, non autem poffidenti, feu poffidenti ex alia caufa, & in depofito enunciatur folui o liuelli folui fuifi, tam per ipfos, quàm per fuos prædeceffores, quem ex qua caufa foluerint, indicant ipfa inftrumenta locationum, ex quibus declaratur quis fit ifte liuellus. Et cum clarum fit, quod Comes Io. Francifcus poffederit ifta bona ex hoc titulo locationis, idem dicendum eft de Illuftr. Comitibus Alphonfo, & Camillo, cum ipfi
2 de alio titulo non doceant, & per † confequens contra ipfos intrat remedium l. fi quis conductionis. C. locati, ex allegatis pro Epifcopo, quæ Dominis placuerunt.

BLANCHETTI.

In eadem Regien. Bonorum. Veneris 13. Iunij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Reconductio tacita cēfetur repetere ea omnia, qua in priori locatione continebantur.*
2 *Onus defignandi bona poffeffa ex titulo tacita reconductionis, fpectat ad conductorem.*

DECISIO CDXCV.

Domini in refolutione primæ partis dubij nō fuerunt concordes. Aliquibus enim placebant coniecturæ allegatæ per Scribentes pro Reuer. Epifcopo. Alijs verò videbatur eas bene tolli per Dominum Parentium.

Quo verò ad fecundam partem dixerunt, ꝙ Illuft. Comites, quibus depofitum præiudicat, tenentur defignare bona, de quibus agitur. Cum enim fuerit refo-
1 lutum, ipfos poffidere ea ó tulo tacitæ † reconductionis, cenfentur repetita omnia, quæ in priori locatione continebantur. Anto. Gomef. de contract. c. 3. num. 17.
2 & † onus defignandi ifta bona incumbit ipfis, Rim. confi. 50. nu. 14. lib. 1. cum alijs allegatis pro parte Reuerend. Epifcopi. Ex quibus iudicio Dominorum tolluntur bene deducta pro Illuftr. D. Comitibus Camillo, & Alphonfo.

BLANCHETTI.

In eadem Regien. Bonorum. Lunæ 23. Iunij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Confeffio inter alios facta tertio nocere dicitur, fi verifimiliter ipfe confenfit, vel potuiffet confentire.*
2 *Confentire tacite videtur, qui ad actum non reclamat.*
3 *Confeffio inter alios facta multum confert ad oftendendum veritatem.*

DECISIO CDXCVI.

Fuit refolutum, depofitum factum per Illuftrifs. D. Comitem Alphonfum præiudicare Illuftr. D. Camillo fratri, licet n. depofitum fuerit factum à Comite Alphonfo fine mandato D. Comitis Camilli, tamen in hoc cafu concurrunt tot verifimilitudines, vt ex eo
1 fibi fuerit præiudicatum. Confefsio † enim facta inter alios, licet non nocere tertio dicatur, tamen fi fit verifimilis, vt ipfe confenferit, vel potuerit confentire, præiudicat. Dec. confil. 96. col. 2. verf. non obftat. Aym. confil. 202. nom. 4. & idem de antiq. temp. 1. par. verf. 4. limitatur, nu. 38. & 2. par. ver. ex præmiffis, nu. 22. Cum enim Comes Camillus conftituerit procuratorem fpecialem ad hanc caufam, & noluerit ratificare gefta per procuratorem Comitis Alphonfi, ne fibi præiudicet, videtur tacite fateri fe habere intereffe in huiufmodi caufa, quando enim negauit ratificationem geftorum, ne fibi præiudicaret, poterat negare fe habere intereffe, & ita nullum præiudicium fibi poffe parari, certus
2 erat. † Præterea cum non reclamauerit ab huiufmodi depofito, tacitè videtur illud approbaffe, Aym. in proximè allegato. nu. 23. ꝙ non ignoraffe præfumendum eft,

est, cum fuerit in actis productum, & super eo factæ plures disputationes, ita vt de illo à procuratore certioratus credatur.

Nec obst. quod confessio Comitis Alphonsi nō de-
bet præiudicare Comiti Camillo, cum alteri per alte-
3 rum iniqua conditio inferri non debeat. Quia † ista
confessio multum confert ad ostendendum rei verita-
tem, Curn. cons. 113. nu. 29. lib. 1. Et coniungendo ip-
sam cum litis sustentatione, & dictis literis, Domini ita
fuerunt, istud depositum ad effectum secundi extremi
præiudicare Illust. D. Camillo.

ALDOBRANDINI.

Valentin. Matrimonij. Veneris 6. Februarij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Matrimonium contrahere illi compellēdi sunt, inter quos præcesserunt sponsalia iurata, nisi causa legitima subsistente.*

2 *Arbitrarium est iudici cognoscere, an causa sit iusta, vel ne.*

DECISIO CDXCVII.

DOmini concluserunt, Petrum compellendū con-
trahere per hæc verba de præsenti cum Beatri-
1 ce, quia † inter eos præcesserunt sponsalia iurata. c.
commissum. c. ex his. il 2. c. requisiuit. de spons. Et licet
legitima subsistente causa Ecclesia abstineat à coactio-
ne. Host. Io. And. Butr. Anch. Abb. & Præpos. in d. c. re-
quisiuit. Syluest. in summa, in verbo, sponsalia, nu. 10.
& fere omnes Summistæ, Ruin. cons. 202. num. 5. in fi.
2 lib. 1. cum † tamen iudicis sit arbitrari, iustane sit causa
admittenda, Domini arbitrati fuerunt causam inimi-
citiarum prætensam pro parte Petri non esse talem, vt
abstinendum sit à coactione, quia tales inimicitiæ pro-
uenerunt eo, quia Petrus recusauit se facturum, Vnde
celebrato matrimonio sedatus venit omnis timor, mu
lier enim, cui timendum esset, confidit. Et propterea
dixerunt Domini sententias de partibus esse iustas &
confirmandas, alioquin ex duplici dolo, & culpa Pe-
trus commodum reportaret, nempe ex defloratione, &
ex renitentia de adimplendo promissa cum iuramen-
to, Contra l. ne ex dolo. ff. de dolo. Idq; eo magis, quia
timor scandalorū non imminuitur, sed potius augeri
potest, ex non coactione, stante defloratione Beatricis.

BLANCHETTI.

Roman. Domus. Lunæ 15. Iunij. 1579.

SVMMARIVM.

1 *Nominatio facta in primo testamento potest per posterius reuocari.*

DECISIO CDXCVIII.

FVit resolutum, Amatoriam ex secundo testamento
Fortunati, & inuestitura, fundasse intentionem
suam. Nam in generali institutione intelligitur nomi-
nata, vt fuit resolutum in causa Roman. hospitij, co-
ram R. P. D. Brauo. Nec obstat præcedens testamen-
1 tum Fortunati; nam † aut D. Gentiles prætendit no-
minationem præcessisse in primo testamento, & illa
per posterius testamentum fuit reuocata, c. cum Mar-
thæ. de celebrat. missar. c. vltima voluntas. 8. q. 2. l. cum
hic status. §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. Aut verò
petitur nominatione in dicto primo testamento facta
personæ ipsius per viam contractus, & illa est condi-
tionalis, & conditio non fuit purificata. Non obstat
Bulla fel. rec. Pij Quinti, Quia reuocat priuilegia & fa
cultates testandi in spurios concessas. Fortunatus ve-
rò vigore priuilegij non fuit testatus. Non obst. quod
non potuit Amatoria nominari, quia incapax, eo, ꝙ il-
legitima, quia procederent allegata per D. Gentilem
Ecclesia nolente. Quo verò ad inuestituram fundat
pariter intētionem Amatoria. Nec obst. quod fuit fa-
cta lite pendente. Quia aut D. Gentiles non habet ius,
& Ecclesia vti iure suo non prohibetur, aut habet & in
nullo sibi præiudicat. Gabr. de iud. concl. 4. num. 34. &
venit tantummodo reuocanda, quatenus constet de iu-
re alterius, Paul. de Cast. cons. 72. num. 2.

ORADINI.

Colonien. Alimentorum. Lunæ 5. Decemb. 1558.

SVMMARIA.

1 *Filius in quasi possessione filiationis existens alendus est, pendente filiationis quæstione.*

2 *Alendus est ille super bonis pendente quæstione, quæ quis prætendit esse communia.*

3 *Onus probandi filium habere vnde possit se alere spectat ad patrem.*

Quod procedit etiam in spurio. & nu. 5.

4 *Filius satis probat se esse pauperem, asserendo se nulla bona possidere.*

6 *Rota vtitur æquitate in decernendis alimentis filijs illegitimis.*

DECISIO CDXCIX.

FVit tentum, quod alimenta sunt decernenda isti
filio, ex quo pendente filiationis quæstione, inte-
1 rim † est alendus filius in quasi possessione filiationis
existens. Salic. in l. fin. C. de alen. liber. Aegid. decis. 88.
& est text. vbi etiam Bart. in l. si neget, & in l. si quis à
liberis. §. idē iudex. ff. de liber. agnosc. & est decis. Cap-
2 pel. Tholos. Prout † etiam pendente quæstione super
bonis, quæ quis prætendit communia ex illis, interim
est alendus, Alciat. reg. 3. præsumpt. 9. nume. 9. Afflict.
decis. 10. & seq.

Non obst. quod filius tenetur probare se pauperem,
vt per Cast. in l. si instituta, §. de inoffic. ff. de inoffi. test.
Quia respondetur, quod imò ad patrem spectat onus
3 † probandi, filium habere vnde possit se alere, quia re-
gula est, quod in dubio filius est alendus, vt patet ex
suprascriptis. Propterea satis probatur pauper, Aret.
cons. 66. & c. sicut, 47. dist. & quia bona eius occupata
sunt, adeo quod vnus ex Doct. dicebat, quod satis pro-
4 bat † filius se esse pauperem asserendo, se nulla bona
possidere, ad glo. in l. cum de lege. ff. de probat. allega.
Conar. lib. 2. resolu. c. 6. num. 4. licet mihi ista respon-
sio non multum firma videatur, Vnde plus placebat
præcedens.

Non obst. dictum Felin. in c. si quis testium. num. 9. de testibus, quia loquitur in extraneis.

Secundò non ob. illud, quod hoc onus spectat ad
5 matrem, quia † imò etiam in spurio spectat ad patrē,
ad tex. in c. licet. C. de natur. lib. Idem etiam dicendū
est, quando sumus in dubio, & nunc litigatur, an sit
legitimus, & sic non intrat text. in c. cum haberet. de
eo qui dux. in matr. quam pollu. per adult.

Tertiò non obst. quod contra istum filium sit lata sententia vna, quia hoc est falsum. Nam sententia prima fuit pro matrimonio. Secundò fuit responsum, ꝙ illæ sententiæ fuerunt latæ super fœdere matrimonij, non super filiatione, & sic nihil obstant.

Et prædicta resolutio fuit facta maximè attenta æ-
6 quitate Rotæ, † qua vtitur in decernendis alimentis
istis, & similibus casibus, vt per Bisig. decis. 2. de iud.
Afflict. decis. 11. Qua æquitate attenta Rota non ad-
mittit illam doct. Paul. de Cast. supra allegatam.

SERAPHINI.

Roman. Turris Bubalariæ. Lunæ 7. Nouemb. 1575.

SVMMARIA.

1 *Pactum appositum contra substantialia contractus vitiat ipsum contractum.*

Fallit si sit appositum contra naturalia. & nu. 3.

Item

Item nisi pactum faciat transire in aliam speciem contractus.

2 *Consensus deficere dicitur in pacto apposito cõtra substantiam contractus.*

3 *Contractus transiens in aliam speciem vigore pacti, in eo appositi, valet.*

DECISIO D.

1 FVit per Dominos cõclusum † pactum, de quo agitur, vitiare cõtractum census, per reg.c.fi.de cond. appos. cum ibi not. l.per seruum. §.fi. de vsu, & habit. Bald.in l.si pater.de adopt.Bar.in l.2.num.7. C.de iure emphyteut. latè Doct. in auth. ingressi, de sacrosanct. eccl. Et huius conclusionis inter alias est illa ratio potissima, quam tradit Bal.in c.1.§.fi.nu.77.per quos fiat inuestitura. Quia pactum hoc in ipso contractu census appositum tendit ad offendendum ipsum actum, cum sit contra ipsius actus substantiam, qua remota, remouetur ipse actus. Abba. in d.c.fin. num.4. Deficit enim

2 † consensus, qui requiritur pro substantia ipsius actus, adeo quod inficitur, vel quod partes voluerint facere pactum elusorium.l.an inutilis.de acceptilat. vel quod voluerint in aliam speciem contractus consentire, vt in casu proposito, in quo potius videtur, quòd voluerint contractum pignoris fœneratitium à iure reprobatum constituere, vt per Laur. de Rodul. in tract. de vsur. par.prima, & Guid.Pap. sing.477. cum alijs per informantes allegatis. Si verò pacta nõ sunt contra substantiam contractus, non deficit.

3 Non obstat tex.in l.cum precarin. Quia † pactum illud potius est contra naturalia contractus, quam contra substãtialia, vt multi Doct. tenuerunt. Tum etiam, quia non procedit, vbi pactum fecit, vt contractus in aliam speciem transeat, quæ est census, vt post Bart. in l. vbi ita donatur. de donat.caus.mort. & in d.auth. ingressi. Dec.cons.233.colum.fin. Cagno.in l.contractus, num.70.de reg.iur.

An verò venditio, & reliqua in instrumento, de quo agitur, corruant, erit particulariter videndum.

ROBVSTERII.

Romanensis Hæreditatis de Gaddis.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, posita in legitimatione præseruat non solum descendentes, sed etiam collaterales, ex magis commun. & verior.*

DECISIO DI.

REstrinxi difficultatem in ista positione, vt firmarem, si fieri possit, quænam sit communis opinio circa intelligentiam istius clausulæ, sine præiudicio venientium ab intestato. Et visum fuit Dominis, articulum esse valde dubitabilem, vt vix fieri possit, vt in hac controuersia possit statui, quænam sit communis opinio, intelligendo communem opinionem, à qua regulariter in iudicando non est recedendum. Et statuerunt præsertim in huiusmodi articulo non esse omnino attendendas auctoritates Doct. sed legibus, ac rationibus quæstionem esse decidendam. Nihilominus respondendo difficultati propositæ de communi opinione re-
1 soluerunt, quod † in legitimatione in isto articulo magis communis opinio sit, quod hæc clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, in casu isto præseruat non solum descendentes, sed & fratres sorores germanas illius ab intestato defuncti. Et monebantur.

Primò, quia reperiuntur plures Doct. qui attestantur de cõmuni opinione, tam pro ista parte, quàm pro alia. Nam pro D. Nicolao solum adsunt Crot. qui non attestatur de communi, sed tantum asserit, quod illa magis est tuta, & consona menti concedentis, de quo ad partem erit videndum. Grat.cons.63.qui licet num. 33. videtur attestari de communi, tamen nu.26.protestatur nolle determinare, quænam sit magis communis, & vera, & remittit se ad dicta per eum in §. & quid si tantum, cuius scripta non circumferuntur. Solus Galliau. leuiter quodammodo, & non prout res postular, in d.§.& quid si tantum, attestatur de communi resolutione.nu.28.

Sed pro parte collateralium attestantur de commu-
1 ni. Curt.sen.cons.73.nu.8. vbi dicit, quod ista sit magis communis, & verior. Soc.sen.in d.§.& quid si tantum, nu.21. & cons.212. col.penult.lib.2.& cons.95.colum. penult.lib.4.Dec.cons.338.nu.6.& cons.610.in prin.Io. Dilect.de arte testan.tit.3.cautel.18.quod hęc est communis, & vera. Gozad.cons.6.nu.14. & cons.29.nu.29. vers.vellet. Soc.iun.cons.67. nu.43. & cons.120.nu.21. & 25.lib.2. Ioan.Iacob.de Leonard.inter cons.Soc.iun. cons.121.nu.16.lib.2. Couar.in q.decretal.par.2.c.8.§. 10.num.1. Sicque 11. Doct.reperiuntur pro ista parte, qui attestantur de communi, & pro alia reperitur vnus tantum. Et licet aliqui videãtur dicere de dispensatione, tamen postea loquuntur generaliter in legitimatione, & allegant Doct. loquentes in legitimatione.

Secundò mouebantur, quod si volumus credere Doct. istis attestantibus de magis communi opinione pro collateralibus, verè reperiuntur plures pro parte illorum. Nam si attendamus responsa Curt. sen. Soc. sen. & Dec. apparet, quod ista erat magis communis. Nam Curt.sen.Socin.sen.& Deci.in locis supra allegatis referunt, quod Bal.in plurib.cons.ita tenebat. Idem referunt de Pet.de Vbal. idem de Nicolao de Vbaldis, idem de Dionysio de Perusio appellato Doctore veritatis. Angel.de Periglis relatus à Corn.cons.3.nu.5.lib. 1.Ioa.Petrut.de monte Sperel.relatus ab eodem Corn. ibidem, & cons.93.nu.9.lib.2. & à Curt.sen.d.cons.73. num.8. Aret.in §.& quid si tantum.num.26. Anton.de Gratianis, & Bal.relati à Corn.in cons.334.lib.1.& cons. 93.lib.2. quamuis isti duo, hoc est, Anton.de Gratianis & Bald.possint poni ad partem, quia non habemus claram eorum opinion. sicut etiam Corn. in dictis consi. Quamuis si recte consideretur, magis videtur pendere in hanc partem pro collateralibus, vt intelligantur verba prout sonant. Allegatur & Pau.de Castr. in §.& quid si tantum, prout deducunt Curt. sen. & alij, & etiam in pluribus consilijs, quamuis etiam in alijs consilijs non sibi constet, ideo ipsius opinio in cons. potest reijci, & attendi ea, quam tenuit in lecturis, & doceat, qui de communibus opinionibus in iudicando tractaret. Bened. Capra etiam tenuit pro ista parte, vt patet in eius cons.517. Ludouic. de Sard. in loco allegato, adeo quod saltem de illo tempore erant 12. aut 14. Doctores, & pro alia erant tantummodo decem, videlicet, Ang. Anchar. Ioan.de Ana. Calder. Fulgos. Cuman. Salic.& Deci, allegat eos pro alia parte Alex. & Felin. Ias. & Bertran. Et licet allegetur & Socin. cons.41. tamen attendenda est in casu nostro opinio, quam tenuit in lecturis, & alijs consilijs, quia ibi in d. cons.41. dicit, quod tenet hanc opin. in alio casu, in quo adetant verba, ex testamento, & ab intestato succedere debentium. In quibus verbis ipse facit fundamentum maximum. Si etiam attendamus posteriores, magis communis est ista. Soc.iun.cons.120.num.21. & 23.lib.2.transit cum ista magis communi. Et licet cons.97.num.42.eo.lib.2. videatur referre plures opinion. tamen ipse non firmat contrariam opinion. vt patet in vers.verum tamen est. Gozad.cons.6.nu.14. & cons.29.nu.27. Ioan.Dilect.de arte testan.in loco supra allegato. Paris.& Rui. in locis allegatis. Nec ad ea, quæ dicit idem Ruin.cons.3.lib.1. dicit contrarium cons.79.ex lecturis Conar. Rim. Alb. in locis allegatis, & Io. Iac. de Leona. vbi etiam refert Iulium Faurellum pro ista parte inter cons. Soc. iun. 121. lib.2. Et sic posteriores sunt octo, aut decem, pro alia verò ex posterioribus sunt tantum quatuor aut sex. Crot. Grat. Galliau. Alciat. Capra, non tenent cum voto aliorum, Bologni. potest poni ad partem, cum sibi

non

non constet in consilijs,& in lecturis. Videndum igitur de veritate istarum opinionum.

ALDOBRANDINI.

Bononien. de Luparis. Lunæ, 19. Ianuarij 1579.

SVMMARIA.

1 *Spolio agi non potest contra possidentem auctore prætore.*
2 *Ratificatio tacita ex quibus colligatur coniecturis.*
3 *Clausula constituti dicitur operare suum effectum etiam in tacita ratificatione.*

DECISIO DII.

DOmini concluserunt,non posse Buccamatios age-
1 re spolio, quia † Luparus auctore prætore possi-
det. Nec visa fuit Dominis sententia Rotalis iniusta,
& quod Cassanum & prędium vocatum, *la campagna, & salui*, sint vnum & idem corpus,quia Luparus pro-
bauerat primum extremum per clausulam constituti
appositam in instrumento Guidalotti de anno 1538.
qui iura sua cessit Luparo. Nec obst. quod Lactantius
Felicinus, qui vendidit Guidalotto, prius vendidisset
Hectori Montecaluo & Floriano Oino similiter cum
clausula constituti, qui deinde cesserunt iura sua Iaco-
bo Buccamatio. Quia nihilominus post istam vendi-
tionem Guidalottus locauit huiusmodi bona ipsi La-
ctantio Felicino,& etiam eius fratri & hęredi, 10. Apri-
lis 1546. Ex qua locatione apparere videtur de actuali
possessione ipsius Guidalotti. Sed quod tollebat secun-
dum Dominos omnem difficultatem, est, quòd Iaco-
bus 6. Decembris 1558. quando emit huiusmodi præ-
dium à Felicinis, promisit defendere hæc bona à Gui-
dalotto, & eadem die declarauit hãc defensionem vel-
le facere mediante solutione, & sic mediante reluitio-
ne, & interim dum relueret, promisit soluere, affictus,
2 quo stante dicitur ratificasse † cõtractum celebratum
à Lactantio Felicino cum dicto Guidalotto, ex not. per
Dec. in l. semper qui non prohibet. nu. 9. de regul. iur. &
3 consequenter † non poterat dicere,quod clausula con-
stituti non operabatur suum effectum, qui à ratifica-
tione recedere nõ poterat. l. Pomponius. ff. de neg. gest.
vbi Bar. colum. 2. Alex. cons. 195. in fin. lib. 6.

GRASSI.

Giennen. Iuris conferen. Lunæ 6. Maij 1576.

SVMMARIA.

1 *Pars vna alternatiua declarare aliam dicitur.*
2 *Obseruantia est valde potens ad declarandum.*

DECISIO DIII.

REsolutum, administrationẽ collegij Giennen. pos-
se ad conferẽdum gradus eligere aliam personam
in dignitate Ecclesiastica constitutam præter Schola-
sticum Giennen. nec Scholasticum posse conferre gra-
dus priuatiuè ad personam per administratorem ele-
ctam. Dubiũ enim, quod ex indulto poterat oriri, quia
supra iam erat dictum, per Scholasticũ, vel aliam per-
sonam in dignitate ecclesiastica constitutam, inferius
resoluitur, quatenus refertur, & declaratur, cuius de-
beat esse electio in ista alternatiua, nempe ipsius admi-
nistratoris ibi per administratorem pro tempore eli-
1 gendum, cum maximè regula sit, quod † vna pars al-
ternatiuæ declarat aliam, l. prima, de reb. dub. Ias. in l.
qui filiabus, nu. 4. de leg. 1. Curt. iun. cons. 113. num. 9.
Nec obst. tex. in c. metropolit. 63. distinct. Quia bene
respondetur per informantem, vt tollatur omnis diffi-
2 cultas ex obseruantia, quæ † est admodum potens ad
declarandum, ex alleg. per Riminal. cons. 366. num. 17.

LANCELLOTTI.

Clusin. Pensionis. Veneris, 19. Martij 1574.

SVMMARIVM.

1 *Variare licitum est, quando prima electio fuit nulla: nisi quis ab initio sciuerit nullitatem.*

DECISIO DIV.

FVit conclusum, quod si pensio 50. ducatorum est
nulla, potest D. Camillus redire ad reseruationem
fructuum loco pensionis, sicut electio ei conceditur in
1 literis pensionis. Nam licitum est variare, quando pri-
ma electio fuit nulla, iuxta l. 2. cum ibi not. de opt. le-
gat. Achill. decis. 2. de variat. Rip. in l. serui electione,
num. 4. de leg. 1. Et quoniam hæc regula limitatur, nisi
quis ab initio sciuerit nullitatem, vt per Rip. ibidem,
nu. 5. super scientia D. Camilli nihil fuit resolutum. In-
super fuit dictum, quod in omnem euentum D. Ca-
millus tenetur declarare in actis, an velit redire ad re-
seruationem, & dimittere pensionem 50. ducatorum,
facta huiusmodi declaratione, necesse est, quod D. Ca-
millus probet, quod Domino Octauio rectori rema-
neant centum liberi.

Quia Domini referunt dictam clausulam, *dummodo D. Octauio rectori remaneant centum liberi* ad vtramq; pensionem. Et quia facta dicta declaratione, & probato, quod remanent ducati 100. liberi, Dominus Octauius petit absolutoriam à d. pensione 50. ducatorum, fuit dictum, vt videatur commissio Camilli, si comprehendit vtramque pensionem.

ROBVSTERII.

Roman. Bonorum de Peruschis. Lunæ, 29. Febr. 1580.

SVMMARIA.

1 *Naturalis filius non potest succedere ex testamento, in quo præteriti sunt fratres, aut sorores. Sed contra, num. 3.*
Imò etiam si sit legitimatus, propter constitutionem Pij Quinti. nu. 2.
3 *Testamentum, in quo institutus est filius illegitimus, fratribus, vel sororibus præteritis, valet mero iure, sed per querelam rescinditur.*
4 *Constitutio Pij Quinti reuocatoria facultatis testandi, & disponendi in illegitimos, intelligitur de licentijs à iure speciale prouenientibus, nõ autem à iure communi concessis, & nu. 9. 10. & 11.*
5 *Spurius etiam non legitimatus est capax de iure communi bonorum ab extraneis prouenientium, quando non est contemplata persona.*
6 *Legitimatio tollit omne obstaculum, & omnem maculam iuris & facti.*
7 *Legitimatio plena facta per rescriptum Principis alteri non præiudicialis, dicitur donum Principis in corpore iuris clausum & fauorabile.*
8 *Donum Principis decet esse mansurum.*
9 *Ius successionis & acquisitionis bonorum est diuersum à iure legitimationis.*
11 *Remotio obstaculi, & macula turpitudinis, quæ impediebat habilitatem respectu fratrum, nõ immutat substantiam actus, nec inducit aliquod ius nouum, sed conseruat illud ius commune quod antea habebant illegitimi quo ad extraneos. Sed contra, nu. 14. solut. nu. 16.*
12 *Accidens aliquod si superueniat amplioris exercitij, non mutatur prior forma, nec persona conditio.*
13 *Transitus ad perfectius esse non mutat primam dispositionem, quæ faciebat primum esse.*
14 *Sublatio maculæ inducit aliquem effectum validitatis testamenti.*

15 Ver-

15 *Verba prætextu legitimationum, posita in constitutione Pij V. de reuoc. quomodo intelligantur.*

17 *Ius succedendi remotum à legitimatione non considerat constitutio Pij V. de reuoca. secus si aliquo modo cohæreat legitimationi, aut alteri iuri speciali.*

18 *Exceptio etiam diuersa porrigitur ad casus similes, vbi reuertimur ad ius antiquum.*

19 *Dictio, quoquo modo, comprehendit omnem modum qui excogitari possit.*

DECISIO DV.

CYnthius Peruschus petebat vigore testamẽti conditi à qu. D. Camillo de Peruschis Episcopo Alatrin. immitti in possessionem bonorũ patrimonialium, quæ D. Camillus possidebat. Sed pro parte fratrum germanorũ D. Camilli opponebatur, quòd Cynthius erat illegitimus, & ipsi fratres germani erant præteriti
1 in d. testamento, & propterea † Cynthius de iure communi non erat successibilis, iuxta l. fratris. C. de inoff. testam. §. soror aut frater, Institut. eo. §. 1. vers. primum itaque. in Auth. de hæred. & Falcid. Nec vigore legitimationis poterat Cynthius se tueri, quamuis ex illa sit amplissimè restitutus natalibus, & ab eo abolita omnis
2 macula, quia † stante constitut. sanct. me. Pij V. contra illegitimos edita, sunt sublatæ omnes legitimationes, habilitationes & facultates illegitimis concessæ succedendi quibuscunque extraneis etiam in bonis proprijs illorum, in casibus, in quibus de iure communi illegitimi non poterant illis succedere, prout nuper in terminis dictæ constitutionis per Rotam fuit resolutum. Cynthius verò explicabat se de iure communi esse capacem successionis istorum bonorum, cum nõ à patre, vel ascendente aliquo, sed à collaterali penè extraneo proueniant. Et quamuis testator haberet fratres, & il-
3 los præterierit, nihilominus † testamentum de iure cõmuni valet, & illius vigore potuit adiri hæreditas, licet si non esset à Cynthio sublata macula illegitimitatis, potuisset per querelam rescindi, l. 2. C. de inoff. testam. & Instit. eod. tit. in princ. l. Papinianus, §. si conditioni, eod. tit. Sed cum per remotionem obstaculi inductam vigore habilitationis, & legitimationis à Cynthio, esset abolita macula, poterat ex d. testamento irreuocabiliter succedere de iure communi. Ideo 15. Ianuarij, ac 29. Februarij 1580. restrinxi difficultatem ad hoc, an d. constitutio fe. rec. Pij V. quæ reuocat facultates testandi, & disponendi in illegitimos, prout in ea, & quæ fuit per Rotam interpretata, vt capiat etiam bona patrimonialia extraneorum, quando de illis non possunt extranei disponere in illegitimos, nisi vigore alicuius iuris specialis, & non vigore iuris communis, habeat locum in casu isto.

Quę difficultas licet fuerit pluries per me in relationibus proposita, & non resoluta, nihilominus Lunæ 29. Februarij, maior pars Dominorum tenuit, quod non intrat, nec habet locum dicta constitutio in casu isto,
4 quia † vt iam resolutum fuit, dicta constitutio, dum reuocat omnia, & quæcunque priuilegia, licentias, dispensationes, & indulta faciendi testamenta, & alias quascunque dispositiones in illegitimos etiam extraneos, intelligitur de licentijs & indultis à iure speciali, prouenientibus non autem à iure communi concessis, quia omnia illa sonant in ius speciale, quo sublato non tollitur ius cõmune, quod difficilius reuocatur quam ius
5 speciale, vt in d. decisione habetur. Sed † spurius etiam non legitimatus nec dispensatus quantumuis ex damnato coitu natos, de iure communi est capax bonorum temporaliũ ab extraneis, vel collateralibus prouenientium, quando non est contemplata persona prout hic, gloss. magna in §. fin. in Auth. quib. mod. natur. effic. sui. Bart. in l. 1. nu. 3. & in l. non intelligitur. §. quando. vers. sed contra. de iure fisc. & in l. Gallus. §. quod si is. vbi etiam alij, de libe. & posth. Ias. cons. 39. num. 2. in tertio. Alciat. cons. 42. nu. 4. tom. 5. lib. 9. Cephal. cons. 277. nu. 6. cum seq. lib. 2. Et tenuit Rota de mense proximo in Vrbeuetan. coram R. P. D. Blanchetto.

Nõ obstat, quòd Cynthius esset illegitimus, & cum testator haberet germanos, & illos in testamento præterierit, habeat locum d. l. fratris C. de inoff. testam. Quia illegitimus dicitur turpis persona, vt hic bene deducunt informantes, & tenuit Rota in illo Bonon. bonorum. coram R. P. D. de Rubeis coram me. Nam respondetur, quòd cum longe ante cõstitutionem, & testamentum iam esset Cynthius plenissime restitutus natalibus, & amplissime eius persona legitimata, & habilitata, vt constat ex legitimatione, de qua in actis, non erat amplius turpis persona, nec in eo poterat habere locum
6 d. l. fratris, quia † ad effectum, de quo agitur, erat abolita omnis macula, & ab eo remotum omne obstaculum iuris & facti. l. imperialis. §. 1. & ibi not. Bald. & alij, C. de nup. l. tertia. C. de natalib. restit. cum alijs per Bar. & alios in l. Gallus. §. & quid si tantum, de libe. & posthum. Bald. cons. 146. num. 7. in primo, Alex. cons. 2. num. 19. vers. denique. in secundo. Ias. in l. si is qui pro emptore, num. 241. de vsucapio. Gozad. in consil. 85. num. 11. & 22. Alex. cons. 42. nu. 2. tom. 3. lib. 9. Moder. & præsertim Galliaul. in l. Gallus, §. & quid si tantum, num. 39. Natt. cons. 624. num. 7. in 3. Roland. à Vall. cons. 37. nu. 36. & 39. lib. 1.

Non obst. quod d. constitutio inhabilitat etiam legitimatos. Nam resp. quod legitimatio plena per rescriptum Principis, licet non sit simpliciter ius commune, vt inquit Bal. in c. 1. in princ. nom. 12. hic finitur
7 lex D. Feder. tamen † vbi est plena, & non est tunc alteri præiudicialis, dicitur donum Principis in corpore iuris clausum, & fauorabile, vt in Anthen. quib. mod. natur. effi. legit. §. si quis verò. §. licet. & §. sit igitur. cum alijs per Moder. præsertim Fortun. Garzi. in d. l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 179. cum seq. de liber. & posthum. Dec. in cap. at si clerici. in §. de adulterijs. col. 8. de iud. Nat. cons. 623. num. 9. in 3. Et ideo d. constitutio est exorbitans, & restringenda, quatenus fieri potest, dum in totum, vel in aliquo derogat istis legiti-
8 mationibus, quia † decet donum Principis esse mansurum, vt considerat Feder. de Sen. cons. 233. circa fi. Dec. cons. 268. col. pen. ante med. Cro. & alij per Aym. de antiq. temp. par. 4. nu. 57. Vnde si diligenter d. constit. consideratur, vndique illa videtur limitata ad bona & acquisitionem illorum, vt dictarum legitimationum vigore illegitimi non possint in istis bonis succedere, & illa acquirere, & alijs eis relinquere, vt in 1. parte ibi, succedendi in bonis, & successiue in omnibus versiculis. Sed quòd legitimationum prætextu, quantum attinet ad personas, remoto iure succedendi, spurij non possint fieri honesti, & digni, ac primæuo iure naturæ restitui, & ab illis abstergi omnis turpitudo, & macula, hoc ibi non legitur sublatum nec correctum. Non er-
9 go stare prohibetur, quia † ius successionis, & acquisitionis bonorum est diuersum, & separatum à iure legitimationis, quod respicit ipsam filiationem, & inductũ in vno non porrigitur ad aliud, Bar. & alij per Soc. cons. 246. nu. 2. ver. secundo quia legitimationes, in 2. Cur. sen. cons. 18. & 74. Dec. in l. solet. nu. 9. de iurisdictione omn. iud. & in l. pactum, num. 15. C. de collat. & cons. 158. num. 10. in fi. & cons. 263. num. 3. vers. alia ratio. Tiraquell. in l. si vnquam, in verbo, donatione largitus, num. 326. alias 259. Paris. cons. 7. nu. 15. cum seq. in 2. Rum. cons. 87. num. 5. cum seq. in 3. Vnde licet d. constitutio amoueat legitimationes, id est intelligendum iuxta limites suos, & in terminis, de quibus loquitur, cum sit exorbitans, & restringenda, & sic ad effectum, vt illarum prætextu possint succedere, aut alias acquirere, sed non ad effectum, vt ex illis non possint effugere omnem turpitudinem, & maculam,

ac

ac fieri honeſti & digni, cum iſta reſpiciant perſonam, & longe inter ſe differant. Ideo ſpurij legitimati cenſentur ibi inhabilitati non ſimpliciter, ſed ad ſuccedendum: at limitata cauſa limitatum producit effectum, l. in agris. de acquir. rer. domin.

Non obſtat quod hic agatur de iure legitimationis ad alium effectum quam ſuccedĕdi, & acquirendi iſta bona, ad quem effectum legitimatio iſta eſt ſublata. Quia reſpondetur, quod legitimatio non eſt aliquo caſu ſublata, licet ius ſuccedendi ſit ſublatum. Nam (vt dictum eſt) iſta iura ſunt penitus diuerſa, & ſeparata, & per remotionem & limitationem iuris ſuccedendi vel acquirĕdi, nullo modo eſt ſublatum, vel limitatum ius legitimationis, quod reſpicit perſonam ipſam, vt ſu-
10 pra deductum fuit. Neq; † etiam per dictam conſtitutionem ipſum ius ſuccedendi, & acquirĕdi ſimpliciter & abſolute eſt ſublatum, niſi quatenus illud proueniat legitimatione, vel à iure aliquo ſpeciali, non autem quando prouenit ab ipſo iure communi, abſq; ipſa legitimatione, prout in caſu iſto, in quo licet Cynthius non eſſet legitimatus, potuiſſet ſuccedere huic teſtatori extraneo, vt dictum fuit. Et quamuis nõ potuiſſet ſuccedere ex iſto teſtamento, in quo ſunt præteriti fratres, niſi fuiſſet legitimatus, tamen iſta legitimatio operatur plures effectus diſtinctos, & ſeparatos: nam actiuè & paſſiuè inducit ius ſuccedendi parentibus, & alijs coniunctis, quod ius ſuccedendi proueniens ab ipſa legitimatione, eſt ſublatum per dictam conſtitutionem, & iſto iure legitimationis non vtitur Cynthius. Operatur etiam alios effectus diuerſos, & ſeparatos, quia reſtituit legitimatũ natalibus, famæ, & honori, & remouit omnem maculam, vt ſupra dictum eſt, quæ remotio turpitudinis nõ inducit aliquod nouum ius ſuccedendi vigore legitimationis, ſed illud ius primæuum, quod competebat vigore iuris communis, antequam eſſet legitimatus, conſeruat, & retinet, ita quod reſpectu extraneorum legitimatus dicatur ſuccedere, non prætextu, aut vigore legitimationis, aut alterius iuris
11 ſpecialis, ſed vigore iuris communis, ex quo † illa remotio obſtaculi, & maculę turpitudinis, quę impediebat habilitatem reſpectu fratrũ, non immutat ſubſtantiam actus, nec inducit aliquod ius nouum, ſed retinet, & conſeruat illud idem ius commune, quod antea habebant illegitimi quo ad extraneos. l. ſi vnus. §. quod in ſpecie. de pact. cap. cum aliquibus, vbi Genuin. Ioan. Monach. & alij, de reſcript. lib. 6. cum alijs per Anch. conſ. 131. fere per tot. Caſſad. deciſ. 8. nu. 6. de præbend. & de priuileg. deciſ. 3. & 4. Simonet. deciſ. 28. Mohedan. deciſ. 179. Ioan. Paul. deciſ. 279. in 2. Ad quod etiam
12 facit, quod quando † ſuperuenit accidens aliquod amplioris exercitij, non mutatur prior forma nec perſonæ conditio. l. maior dignitas. C. de dignit. lib. 12. vbi Ioan. de Plat. & alij in l. falſa. §. is qui. vbi Paul. & alij, de cõdit. & demonſtr. Rom. conſ. 45. Alex. conſ. 32. num. 7. in fine, lib. 3. & in l. edita, nu. 10. cum ſeq. C. de eden. Ang. Imol. Aret. & alij in l. hæredes palam. §. ſi quis in quarto not. de teſtamen. Aym. de antiq. tempot. par. 5. num. 15. Brun. in tract. de augument. in primis concluſionibus.
13 Ant. Gabr. de reg. iur. concl. 3. nu. 48. Et † tranſitus, ad perfectius eſſe non mutat primam diſpoſitionem, quæ faciebat primum eſſe. Signorol. de Homod. conſil. 45. num. 5. & in diſpoſitionibus ſtricti iuris, Tiraq. in tract. de retract. in fine, num. 166. cum ſeq. Brun. in d. tract. in primis concluſionibus, Gabr. de dilat. concluſ. 2. de reg. iur. concluſ. 1. Et quæ differunt ſecundum plus, vel minus, non differunt in ſpecie, & ſubſtantia, vt per Ariſt. in 1. Ethic. Non enim poteſt eſſe magis, & minus homo Titius, quàm Mæuius, licet ſit maior vel minor. Et facit tex. in l. fi. de fundo inſtru. l. Marcellus. in prin. vbi etiam Soc. Hercul. & alij ad Trebellian. Soc. in l. imperium. colum. 5. de iuriſdict. omn. iudic. & in l. 2. col. 2. in 2. lectura. C. de actio. & obligat. Et adiectiones hæ veniunt cumulatiuè, & augmentatiuè, & accedunt ad priorem materiam, cadente remanente ſubſtantia, nec ſtant de per ſe, nec extinguuntur, ſed confunduntur. §. ſi duorum. de rerum diuiſ. l. eum qui ædes. l. rerum mixtura. de vſucapio. l. in rem actio. l. item ſi quæque. de rei vindic. cum alijs per Alberic. in proœ n. C. nu. 5. Tiraq. de retract. in fi. nu. 157. pag. 10. 20. Et ſic non ſuſtinetur teſtamentum vigore legitimationis, ſeu alicuius iuris ſpecialis, ſed ratione iuris communis.

Non obſtat, quòd licet teſtamentum ſuſtineatur vigore iuris communis, tamen id non eſt ſimpliciter & abſolute, quia ſi non eſſet ſublata dicta macula per legitimationem, ſine dubio non ſuſtineretur, & ſublatio
14 maculæ † in hoc inducit aliquem effectum. Baldus in l. 1. colum. 7. num. 22. ante finem. C. de fert. Curt. iun. conſ. 179. num. 11. Et ſic non videtur poſſe negari, quia ſatis aliquo reſpectu teſtamentum ſuſtineatur vigore legitimationis, & tamen dicta conſtitutio tollit etiam prætextum legitimationum, & ſic cauſam remotam, colorem, & occaſionem, glo. in pragmat. ſanct. in verbo prætextu, in tit. de collat. Nam reſpondetur primo, quod cum mens conditoris fuerit excludere ſpurios, ne acquirere poſſent prętextu legitimationum, & aliorum iurium ſpecialium, non autem prætextu iuris
15 communis, vt iam reſolutum fuit, illa † verba, prætextu legitimationum, non ſunt ita auare, & iudaicè intelligenda, vt excludant interpretationem, quæ prouenit à ſubiecta materia, ab æquitate, à cauſa ipſius diſpoſitionis, ab euidenti iniquitate, vel iudicio ſapientis, vt late poſt alios cumulat Aymon. conſ. 5. fere per totum. Et quamuis verba intelligi debeant eo reſpectu, quo prolata fuerunt. l. ſi quis domum. §. quod tamen. loca. cum alijs per Aymon. conſ. 9. num. 21. 22. Et ſic intelligantur, vbi ius acquirendi bona proueniret mediate ab ipſis legitimationibus veluti quando ipſi vellent parentibus, & alijs coniunctis ab inteſtato ſuccedere, vel immediate quando ex teſtamento, vel alia expreſſa diſpoſitione facta à parentibus, vel extraneis contemplatione parentum, vel in bonis eccleſiaſticis aliquo modo ſuccederent; tunc enim ius ſuccedendi, & acquirendi proueniret immediate à diſpoſitione expreſſa, & mediate à legitimatione, & iure ſpeciali, quia niſi eſſent legitimati & diſpenſati, nõ potuiſſent capere à parentibus, vel extraneis contemplatione parentum, aliqua bona eccleſiaſtica, & ſatis eſt, quòd diſpoſitio exorbitans aliquid operetur, aut difficultates tollat, præſertim vbi reſultaret iniquitas, vbi poſt Roman. & alios
16 late Aymon. conſ. 70. num. 29. Licet † igitur in caſu iſto remotio obſtaculi turpitudinis inducatur prętextu legitimationis, non tamen inducatur aliquod ius nouum ſpeciale ſuccedendi prætextu d. legitimationis, ſed tantum conſeruatur, & retinetur ius commune primæuum, quo mediante illegitimi ſuccedunt extraneis, vt in ſoluto à vinculi poſt alios refert Caſſad. deciſ. 8. nu. 6. de præbend. Meritò non eſt facienda interpretatio, vt tale ius tam exceſſiue remotum, & ſeparatum à dicta legitimatione comprehendatur in d. conſtitutione. Bald. & alij per Aymon. d. conſ. 3. num. 19. & conſ. 192. num. 3. Reſpondetur ſecundò, quod vbi d. conſtitutio conſideraret ius iſtud ſuccedendi tantopere remotum,
17 id forte admitti poſſet, vbi † aliquo modo ius iſtud ſuccedendi cohæreret ipſi legitimationi, aut alteri iuri ſpeciali, vt conſiderant Bald. Salic. & alij in l. prætextu, C. commod. & in l. ſub prætextu. C. de tranſact. vel uti cum in continenti parum ante, vel parum poſt ipſam legitimationem fuiſſet factum ſimile teſtamentum, quæ enim in continenti fiunt, ineſſe videntur, l. lecta, ff. ſi cert. petat. Sed vbi per tot annos præceſſit habilitatio perſonæ, & nullo modo cohæret teſtamento, id nullo modo admittendum videtur, ex quo iſto reſpectu fuit ſemel perfecta, & habuit ſuum plenarium effectum, l. ſi vt proponis. C. de conſtitut. Princip. l. ſancimus. C. de ad-

administr.turor. cum alijs per Tiraq.in d.l.si vnquam.
in verbo,donatione largitus.num.230.C.de reuocand.
donat. &c. Tertiò vbi id in legitimationibus quæ post
dictam cõstitutionem superuenerunt,haberet difficul-
tatem, in legitimationibus præcedentibus id sine diffi-
cultate procedere videtur, ex quo eadem constitutio
quo ad preterita preseruat dispositiones,quæ iam fue-
runt sortitæ effectum, vt in §.ad hæc. Quæ exceptio,
18 etiam si esset † diuersa,porrigitur tamen ad casus simi-
les,præsertim vbi reuertimur ad ius antiquum,vt post
Abbat.& alios declarat Dec. in c.cum dilecta, nu.5.de
confirmat.vtil.vel inutil.

Non obstat, quod dicta constitutio inhabilitat legi-
timatos,vt non obstante tali legitimatione, non possint
19 quoquomodo succedere,ponderãdo dictionem † vni-
uersalem, *quoquo modo*, quæ cõprehendit omnem mo-
dum,qui excogitari potest, Marsconf.80.nu.37. Quia
id intelligẽdum est semper,vt vigore legitimationum,
aut aliorum iurium specialium, non possint mediatè,
vel immediatè succedere, aut alias acquirere, sed non
vigore iuris communis, vt supra deductum fuit.

Vltimò non ob. quod d. constitutio habeat verba
prægnantissima, per quæ prohibetur, ne bona ad istos
deueniant, & in effectu illa consequantur siue imme-
diatè,siue mediatè,siue agant de retinendo, siue de re-
quirendo,& cum prohibitio sit precisa,non inspicimus
causam, quia lex quamuis dura, seruanda est,l.prospe-
xit, qui & à quibus. cum alijs per Ang.cons.228. Nam
respondetur,quod non obstante pręgnantia verborum
iam fuit firmatum,& res non habuit difficultatẽ,quod
omnes clausulæ sunt restrictę ad ius speciale,& solum
verbum in dicta cõstitutione de iure communi, quod,
vt dictum fuit difficilius tollitur, & sublato vno, non
tollitur alterum. Et cum Cynthius mediatè succedat
de iure communi,non intrat in casu isto d. constitutio.

B R A V I.

Ceruien. Bonorum. Die 20. Nouembris 1578.

S V M M A R I A.

1 *Possessio probari potest per instrumentum,quæ etiam præsumitur anterior.*
2 *Testes super possessione quando deponere debeant de certo & determinato tempore.*
3 *Probatio concludere debet per necesse, non autem per possibile.*
4 *Fructuum perceptio probat regulariter possessionem;fallit, nisi re ipsa constat, quod alter possidet.*
5 *Possessio recentior præsumitur clandestina.*
6 *Possessio antiquior semper est manutenenda.*
7 *Possessio, vt interuertatur, sufficit quod coloni alium recognouerint.*

DECISIO DVI.

PRoposui causam inter Reuer. D. Episcopum Cer-
uiensem,& D.Theodoram Nomantiam,& dubi-
taui, quæ, & qualis possessio naturalis sit prior, & ma-
nutenenda.

Et Domini resoluerunt constare de priori possessio-
ne Reuer. Episcopi ex instrumentis actualis possessio-
nis captæ die 26. & 28. Iulij, & prout in instrumento
post mortem bo. me. Equitis Ioannis Numantij: Est
1 enim indubitatum, † per instrumentum possessionem
probari,vt per Abba. in c.cum nobis num.4.de pręscri.
Crau.de antiq.temp. 1.par.nu.13. Zuccar. in l. vlt. nu.
443. C. de edict. Diui Adrian. tollen. Menoc. de retin.
possess.remed.num.505.Et adiuuat secundus testis exa-
minatus pro D. Theodora, vt informantes deducunt
pro D. Episcopo. Vnde cum ante prædictum tempus
non probetur pro parte D. Theodoræ captam posses-
sionem, probatio Reuerend.D.Episcopi debet præua-
lere,maximè cum sit certa ex die & anno, & ita præsu-
mitur anterior, ex trad. per Cassad.dec.20.de probat.
Crescen.decis.169.

Neque obstant testes examinati pro parte D.Theo-
doræ, quia nõ deponunt de certo & determinato tem-
pore, sed æquiuocè post mortem D. Equitis Numan-
tij,quod posset contingere statim, & etiam multo post
2 longum interuallum, vt † in teste dicit Alex. in cons.
vlt.volum. 2.per l.nam & postea.ff.de iureiur.& l.post
idem,ff.de fals. Affl. dec.37. Tiraq.latè in l.si vnquam.
in ver. & postea.nu.10.C.de reuoc.donat. Et fuit ten-
tum in vna Perusin. tenimentorum. 2. Maij 1564. co-
ram bo.me.Illustr.Card Aldobrandino,tũc Rotæ Au-
3 ditore. Probatio † enim debet concludere per necesse,
non verò per possibile, arg. c.in præsentia, de probat.l.
4 non ob hoc.C.vnde legiti.Et ita † perceptio fructuum
licet alias regulariter debeat probare possessionem, ex
l.Titia,ff.de sol.l.2.ff.de acquir.poss. l.tub.de agric. &
censit.lib.10. Crau.cons.107.nu.21 Paris.cons.107.nu.
22.lib.1.Balb.in l.Celsus.num.130.ff.de vsucap.Rip.in
l.1.nu.109.ff.solut.matr. Nat.cons.291.lib.2.hoc tamen
non habet locum, quando re ipsa constat, quod alter
possidet, vt per Bar. in l. quamuis. §.si conductor. vbi
Alex.vlt.notab.ff.de acquir.possess.& per eundem Bar.
in l. qui vniuersas. §.quod per colonum. ff.eod.tit. per
Barb.vbi supra,num.130.Crauet.cons.50.nu.3. Ferret.
cons.82.nu.8. Tum etiam,quia potuerint dicti fructus
percipi nomine Theodorę,quia ad ipsam spectarent,vt
puta ad hæredem D. Ioannis, ex trad. à Couar. lib. 1.
variar.resol.c.15.nu.7.Et ita hæc perceptio fructuum,
esto quod sine dispendio veritatis possit dici possessio,
ex quo duo in solidum non possunt possidere, l.3. §.ex
5 contrario, ff.de acquir.poss. cum † sit recentior, præsu-
mitur clandestina,c.licet causam,de prob.Soc.sen.cons.
15.num.4. lib.4. post Bart. in l. si dub. ff.vti possid. vbi
6 num.14.dicit, † antiquiorem possessionem esse semper
manutenendam, per Fel. in d. c.licet causam, nu.8. vbi
Dec.nu.9. Rip.lib.2.respon.c.vlt.& bene Couar.pract.
q.c.16.vers.12.hac in controuersia.

Quod dicitur de expulsione colonorum,fuit respõ-
sum, quod cum constet,colonos post mortem D.Ioan-
nis censum soluisse D. Theodoræ propter possessionem
7 rei spectantis ad ipsam, vt ad hæredem, † sufficit ad in-
teruertendum possessionem, quod alium recognoue-
rint,vt per Affl.dec.325.nu.5.Rum.cons.198.num.21.
lib. 1. Requiritur enim, quod colonus continuauerit
nomine hæredis,vt per eundem Afflict.dec.167.Alex.
& Zuccar. in l. qui vniuersas. §. quod per colonum. ff.
de acq. poss. Placueruntque responsiones traditæ per
informantes pro parte Reuer. D. Episcopi. Reserua-
runt tamen particulariter videndum de mandato ad
capiendum possessionem eius nomine.

B R A V I.

In eadem Ceruien. Bonorum, die 4. Febr. 1579.

S V M M A R I A.

1 *Literæ contra scribentem regulariter probant.*
2 *Verba quæ supponunt,non dicuntur disponere.*
3 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem, non solent admitti in iudicio summario.*

DECISIO DVII.

PRoposita causa super dubio reseruato per Domi-
nos in præcedenti positione, an possessio bonorum,
de quibus agitur, capta per quondam Ioannem Fran-
cum Vicarium generalem,& Archidiaconum Ecclesiæ
Ceruien. de anno 1575. possit dici legitime capta ad ef-
fectum,de quo agitur.

Et fuit firmatum per Dominos,quod literæ satis di-
cuntur comprobatæ per duos testes examinatos pro
1 parte Reuerend.D.Episcopi, ita † prorsus cesset omnis
su-

suspicio, ex trad. per Tiraq. de retract.conuent.§.1.gl.
7.nu.55. Gabr.concl.10.num.11. de prob. Et fuit reso-
lutum coram D. Sarmiento in illa Bellcian. discussio-
nes 1564. Tamen dictæ literæ non ita sufficiunt, vt di-
catur constare de sufficienti mandato. Quia verba tu
2 qui es occupatus, &c. potius † videntur supponere
quam disponere, ex trad. per Rot. dec. 23. de procur. in
antiq. & per Fel. in c. sedes Apostolica. colum. 8. nu. 51.
vers. intellige dupliciter, de rescript. Item quia enun-
ciatiua prædicta est nimis generica, & potius sonat, vt
censeatur rescriptum tanquam negotiorum gestori, &
facit, quando sibi committitur, non vt ex hoc velit da-
re mandatum in specie, & per verba enunciatiua non
probatur, nisi vbi sunt specifica. Aym. de antiq. temp.
1. par. §. 9. num. 80. Et ratificatio potius facit contra D.
Episcopum, quia si ex literis intellexisset concessisse
mandatum, iudicanda esset superflua decisio Achil. 5.
de manda. quæ non applicatur, quia verba ibi erant di-
spositiua, & vlterius progrediebatur. Non etiam ob-
stat, quod cum dicta verba sint prolata ab eo, qui pote-
rat disponere, videtur disposuisse. Quia id verum esset,
si verba essent relata ad actum gestum per D. Episco-
pum, vt si diceret, quia vobis dedimus in mādatis, &c.
Sed illa verba referuntur ad actus extraordinarios per
D. Vicarium.

Quo ad expulsionem colonorum fuit datum respō-
sum alias per Dominos. Non etiam placuit, quod dici-
tur pro parte D. Theodoræ, possessionem fuisse captam
contra bannimenta Prouinciæ Romandiolæ. Quia cum
tractetur ad effectum mandati de manutenendo in
3 summario, istæ † exceptiones requirentes altiorem in-
daginem non solent admitti, ex tradit. à Couar. pract.
qq. c. 17.

Volunt tamen Domini videre, an ex alijs constet de
scientia, vt omnibus simul iunctis dicatur adesse man-
datum.

GRASSI.

Firman. Hospitalis. Mercurij 27. Nouemb. 1577.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia, quæ habet dotem, campanile, & percipit deci-*
mas, & primitias, non dicitur oratorium priuatum,
sed ecclesia.
2 *Ecclesia & beneficium ecclesiasticum differunt.*
3 *Beneficium ex quibus signis cognoscatur.*
4 *Ecclesia quæ dicatur, & quæ habere debeat, vt possit dici*
Ecclesia.
5 *Beneficium etiam cognoscitur, quando Ecclesia non con-*
fertur alicui perpetuo.
6 *Imò ex eo solo, quod locus sit erectus auctoritate Episcopi,*
præsumitur beneficium.
7 *Cappella fundata a seruientibus Deo, licet non appareat*
de auctoritate Episcopi, præsumitur beneficium Eccle-
siasticum.
8 *Item, vt præsumatur beneficium Ecclesiasticum, licet non*
conferatur in titulum, satis est, quod possit conferri,
quando est locus reseruatus, & habet dotem.
9 *Oratoria veniunt appellatione beneficiorum.*
10 *Probatio immemorabilis est necessaria ad probandam*
hospitalitatem.
11 *Ecclesia in dubio præsumitur potius vnita, quam è cōtra.*

DECISIO DVIII.

IN proposito dub. Domini duas quæstiones distin-
guebant. Prima, an Ecclesia S. Mariæ, de qua est cō-
trouersia, sit beneficium Ecclesiasticum? Secunda, an
sit hospitale per laicos gubernari solitum?

Et quo ad primam quæstionem pro affirmatiua, quòd
sit beneficium ecclesiasticum, allegabatur per Domi-
nos informantes, quod habet dotem, campanile, per-
cipit decimas, & primitias, quę non possunt deberi lo-
co laicali ex allegatis.

Hoc fundamentum, secundum Dominos videtur
1 concludere, quod hæc † Ecclesia nō sit oratorium pri-
uatum, sed Ecclesia iuxta consi. Card. 4. de relig. dom.
But. cons. 19. nu. 19. Abb. in c. patentib. nu. 1. de priuil.
Rom. cons. 477. num. 12. & 13. Sed quod propterea sit
beneficium Ecclesiasticum, non videtur concludenter
2 inferri, quia † Ecclesia, & beneficium Ecclesiasticum
differunt, vt per Barba. in clem. causam, §. quod si for-
3 san, nu. 24. de elect. Nam † beneficium ex sequentib.
signis cognoscitur, videlicet ex ratione personæ confe-
rentis, illius cui confertur, & modi quo confertur, &
oneris annexi. Barb. vbi supra, nu. 27. cum seq. Aegid.
latè in c. super hoc, nu. 16. de re iud. & in c. in nostra.
nu. 10. de rescript. Abb. cons. 47. col. 1. lib. 2. Gig. de
pensio. q. 86. nu. 7. Dec. in rub. de resct. num. 3. vers. &
ibi concludit. Hic autem non constat de aliqua colla-
tione istius Ecclesiæ, nisi de vna, de cuius etiam effe-
ctuatione adhuc dubitatur.

Tamen Domini hoc etiam non attento per modum
inclinationis erant, quod d. Ecclesia esset nihilomi-
nus beneficium Ecclesiasticum. Moo, quia cum iste sit
locus publicus ex supradictis, & non oratorium priua-
4 tum, sed † Ecclesia, quæ, vt habet dotem, præsumitur
erecta auctoritate Episcopi, Card. consi. 4. Aegid. latè
in d. c. super hoc. nu. 21. Vnde stante erectione huius
Ecclesiæ: item quod habeat dotem, iuxta not. in c. ne-
mo, de consecr. distin. 1. Item quod habeat onus spe-
cialiter annexum, nempè celebrationem continuam
diuinorum, vt considerat Aegid. d. nu. 21. & Barb. in
d. §. quod si forsan, nu. 30. videtur omnino iudican-
dum beneficium Ecclesiasticum.

Concurrit etiam, quod licet d. Ecclesia non confe-
5 ratur † alicui perpetuo, quod est vnum ex signis bene-
ficij Ecclesiastici. Butr. vbi supra, vers. cognoscitur be-
neficium Ecclesiasticum. Aegid. sub nu. 21. vers. &
quia perpetuum esse debet, & ibi, hoc .n. est proprium
ipsorum beneficiorum Ecclesiasticorum, vt sint per-
petua. Tamen hæc ipsa Ecclesia semper committitur
personę Ecclesiasticæ, vt patet ex dictis testium, ergo
reputatur beneficium Ecclesiasticum, Barba. vbi su-
6 pra, nu. 29 Imò ex † eo solo, quod locus sit erectus au-
ctoritate Episcopi, pręsumitur beneficium, vt videtur
velle glo. in clem. si beneficiorum. in gl. 1. in 6. de de-
cim. Guid. Pap. decis. 187. nu. 1. Bertran. cons. 379. nu.
1. lib. 6. Rip. in c. decernimus. nu. 69. vers. in isto pun-
cto, de iudic. Imò Rebuf. in c. quid sit & quomodo nu.
7 8. in fin. dicit, quod † cappella fundata à seruientibus
Deo, licet non appareat de auctoritate Episcopi, tamen
præsumitur beneficium Ecclesiasticum, Aegid. tamen,
quem ipse allegat. non ita loquitur, in q. 16. in fin. vers.
secundo quia & si testatur vbi in dubio vult, rem de-
bere recipi in casu, in quo est.

Et quamuis non conferatur in titulum, tamen sa-
8 tis videtur esse, quod possit conferri, † quando est lo-
cus consecratus, & habet dotem, vt sentit Abb. in c.
auctoritate. in fi. de cens. Et ita videtur etiam intelli-
9 gendus Sarnen. de infirm. q. 23. vbi dicit, † quod ora-
toria veniunt appellatione beneficiorum, quæ dari
possunt in titulum, & per omnia tanto magis, quia
Ecclesia ponitur pro beneficio. c. 2. de concess. prę-
bend. c. cum non ignores. de pręb. Rebuf. in tit. qualia
sint institut. benefic. nu. 9. Et hęc quo ad primam quę-
stionem, an Ecclesia sit beneficium Ecclesiasticum, in
qua, vt dixi, pro affirmatiua ex prædictis est inclina-
tum per Dominos.

Quo ad secundum an d. Ecclesia sit hospitale, dice-
batur, quod licet ex omnibus supradictis appareat esse
Ecclesiam, non autem hospitale, etiam non obstante al-
legata domo iuncta cum muro Ecclesiæ. Quia imò

replica-

replicabatur, quod est cortile intermediũ, quod magis videtur arguere distinctionem & diuersitatem. Et dicebāt Domini pro veritate huius quæstionis, videndum, an in casu proposito probetur vnio. Et pro negatiua dicebant, eam non probari per communitatem, quia etiam probata per testes hospitalitate, quod non
10 videtur adhuc bene posse firmari, † testes dati non probant immemorabilem, quæ est necessaria, vbi non agitur de titulo, ex allegatis per Felin. cons. 2. nu. 13. & 27. Et istam opinionem Rota est semper amplexa, ma-
11 ximè, quia † in dubio potius præsumitur vnita Ecclesia, quam econtra, Ægid. decis. 387.

Non obstat administratio communitatis. Quia in ipsa dicunt testes, quod communitas tenuit, & possedit hospitale & Ecclesiam, sed non dicunt vti vnitam. Præterea secũdò videtur se restringere ad auditum, & ad annum 1552. Tertius dicit, quod communitas à suo recordatu possedit hospitale, nõ autem deponit, quod hospitale possideret Ecclesiam. Vnde potuit esse mera vsurpatio, maximè cum simus in communitate, in qua vsurpatio præsumi solet. Quartus deponit, quod communitas possedit hospitale sub inuocatione S. Mariæ, &c. & bona, &c. sed nihil, quod hospitale possideret Ecclesiam prædictam, nec deponit de immemorabili.

Vnde aduertebatur per aliquos ex Dominis, quod illa denominatio ecclesiæ, vt dicit Butr. in c. inter dilectos. sub nu. 15. vers. forte. de donat. potius præsumitur ex eo, quia ecclesia erat vicina. Sed nec testes, vt dixi, concludunt bene de hospitalitate. Et licet in inuẽtario aliquid sit pro pauperibus, nihilominus, quod seruaretur ibi continua hospitalitas, testes non satis concludunt, & inuentarium ostendit contrarium, quia transmittebantur ad aliud hospitale. Sed de hospitalitate, & possessione non videtur nunc curandum, quia non probatur immemorabilis prædicta.

GRASSI.

In eadem Firman. Hospitalis, Ven. 14. Martij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia erecta auctoritate Episcopi, & dotata, dicitur beneficium ecclesiasticum.*
2 *Ecclesia vt dicatur beneficium sufficit, quod sit talis, qua non possit conferri laico.*
3 *Clem. fin. de rescript. cum ibi not. quo casu procedat.*

DECISIO DIX.

Domini dixerunt cõstare ex deductis, quod ecclesia S. Mariæ sit beneficium ecclesiasticum. Moti fuerunt, quia omnia signa, de quibus per Calder. cons. 4. de præben. quod sit ecclesia, & non oratorium priuatũ, vel hospitale, concurrunt in hoc casu, vt in alia po-
1 sitione fuit etiam dictum. Quo stante sequitur, † quòd cum sit ecclesia erecta auctoritate Episcopi, & dotata, dicatur cõsequenter beneficium ecclesiasticum. Guid. Pap. decis. 187. Bertr. & Rip. alias allegati. Et ratio est, quia tunc potest conferri perpetuo, vt per Abb. in c. auctoritate. in fin. de cens. Sarn. de infirm. q. 23.

Nec obstat, quòd non constet de aliqua collatione. Quia Doct. qui exemplo allegantur, non requirunt, quod fuerit collata ecclesia, sed tantum, quod sit talis,
2 quæ † non possit conferri laico. Et ita loquitur Abbas cons. 47. lib. 2. Gig. de pens. q. 86. num. 7. & ita loquitur Anch. in c. 1. nu. 3. de reg. in 6. ad quem se remittit Dec. in rub. de rescript. nu. 3. Quod in hoc casu procedit, ex quo, vt supra dictum est, fuit erecta auctoritate Episcopi, maxime, quia habet onus speciale annexum, nempe celebrationem diuinorum officiorum, vt in alia positione fuit etiam consideratum.

3 Non obstant not. in clem. fi. de rescrip. Quia † ea omnia procedunt, vbi non venit in controuersiam ipsa vnio, vel an sit, vel non vnita ecclesia, vel hospitale: sed præsupponitur ibi vnio pro constanti, & indubitata, imò pro necessaria subsistente ad illam subiectam materiã, & dubitatur sit, vel non hospitale & ecclesia vnita, & dubitatur solum, cui sit facta ipsa vnio, an ecclesia sit vnita hospitali, vel hospitale ecclesiæ. Hic verò dubitatur de ipsa vnione, ad quam præsumendam necessaria est immemorabilis. Et propterea Bonif. in clem. fi. ponit illam exceptionem, quando non constat de modo annexionis, & sic apparet, quòd eo casu tantum modus vnionis controuertebatur, non ipsa vnio.

Nihil etiam facit, quòd quando non probatur status præcedens alterius qualitatis beneficij, sufficiat probare statum præsentem per 10. annos, ex not. in c. cum de beneficio, de præb. in 6. Quia illa materia non applicatur. Ibi enim supponitur, quòd sit beneficium, & solum quæritur, quale sit, an sæculare, vel regulare, & sic controuertitur ipsa substantia beneficij, non status, vel ne. Vnde cum probetur, quod sit ecclesia erecta auctoritate Episcopi, & consequenter, quòd est beneficium ecclesiasticũ, qui vult dicere, fuisse suppressum tale beneficium per vnionem, debet id probare, vel per literas, vel per immemorabilem, vt dictum est, & latius deducitur per informantes.

Mantuan. Bonorum. Lunæ, 23. Martij 1579.

SVMMARIA.

1 *Agens si petat restitutionem aduersus contractum, debet prius reddere id, quod accepit.*
2 *Dispositio l. si diuersa. C. de transact. quo casu procedat.*
3 *Probatio probationem non excludit.*

DECISIO DX.

Domini dixerunt D. Alexãdro obstare l. si diuersa, C. de transact. cum veniat contra laudum homologatum opponẽdo de enormissima læsione, & ita debet refundere prius, & ante omnia omne id, quòd ac-
1 cepit: sicut † quando agens restituitur aduersus contractum, subijcitur legibus, vt prius, quod accepit, reddat. Abb. cons. 62. in fi. lib. 1. Corn. cons. 188. lib. 2. Paris. cons. 96. nu. 12. lib. 1. Afflict. decis. 220. nu. 4. Aym. cons. 7. nu. 14. Gram. decis. 66. nu. fin. vers. & alius veniendo contra dd. transactiones. Et ita Rota pluries resoluit, vt per Cassa. decis. 199. & coram R. P. D. Robuster. 4. Febr. 1577. in causa Tirasonen. decimarum, & coram R. P. D. Aldobrandino, 11. Ian. anni præsentis, in causa Roman. rescissionis concordiæ.

Non obstat, quòd d. l. si diuersa, procedat, quomodo
2 de communi consensu partium receditur à transactione. Quia contrarium est verius, vt fuit resolutum in illa Tirasonen.

Minusque facit, quod D. Alexan. nihil acceperit habendo 22000. quin potius dimiserit. Quia hoc dicebant Domini pendere à negotio principali, an ipse in causa foueat bonum ius, & de præsenti solum constare de contrauentione.

Minus impedit, quod dicitur fuisse resolutũ coram D. Verallo pro nullitate laudi. Quia licet hoc verum sit, non impedit, quin exceptio implemẽti possit quandocunq; opponi. Minusque hodie possit probari lau-
3 di validitas. Probatio enim probationem non excludit, vt per Aegid. decis. 366. & 625.

Abulen. Limitum. Lunæ, 19. Octob. 1579.

SVMMARIA.

1 *Aedificare quis non potest in fundo alieno, in quo nullum habet ius quæsitum in præiudicium iuris concessi.*
2 *Seruitutis iure quædam permittuntur, quæ alias non permitterentur.*

DECISIO DXI.

Proposita causa Abulen. Limitũ inter Illustr. D. Didacũ de Villalua, & Dños de S. Ioanne. fuit ſẽtum per Dños, sententiam de partibus confirmandam, quia cõstat de assignatione loci pro ędificãda cappella prædecessoribus Dñorum de Villalua cõcessa anno 1548. quę habuit effectũ, vt per testes pro parte ipsius exami

natos ad 10. & 17. & 18, vbi de possessione Dominorũ
de Villalua ex pluribus actibus ipsius, & suorum maiorum, quę probationes dicebant Domini debere pręualere probationibus Dominorum de S. Ioanne. Nec
1 reædificatio facta anno 1559. eis opitulatur, quia † ex
hoc nullum fuit ius quæsitum in præiudicium iuris
concessi per Ecclesiam Dominis de Villalua, arg. l. id
quod nostrum. ff. de reg. iur. cum vulg. & l. quoties. C.
de rei vend. non applicatur, imò facit cõtra, cum constet de possessione Dominorum de Villalua, & assignatio eis facta est certa, & limitata, nec Domini de S. Ioãne docent de certa, & priori assignatione cappellæ, &
assignatio facta Dominis de Villalua non dicit solum
de altari, sed de altari, & cappella, & murus inter medium dirutus per Didacum de Iapra de licẽtia rectorũ facit contra Dominos de S. Ioanne, quia vltra, quod
testes dicunt, quod ibi aliqua Ecclesię supellectilia reponebantur, natura eius est diuidere, iuxta c. forus, de
verb. sign. Quod tectum se prætenderet vltra murum,
nihil arguit pro Dominis de S. Ioanne, quia cum ex
hoc nõ proprietas, sed seruitus tigni immittendi infe-
2 ratur, hoc iure † seruitutis permittitur fieri, qđ alias
non licebat, arg. l. quemadmodum. §. si protectum. ff.
ad leg. Aquil. l. si vitem, §. si ad ianuam. ff. quod vi aut
clã. l. si inter me. ff. de seru. vrban. præd. Nec facit, quod
lapides vulgo dicti *adoquium*, fuerint positi per D. Didacum multo post factam reędificationem per Dominos de S. Ioãne, cum omnes testes Dominorum de Villalua ad 17. & 18. eorum probant possessionem: mouit
etiam Dominos ocularis inspectio iudicis, qui ad locũ
accessit, & nullã apud Dominos habuit difficultatem.

Roman. Computorum. Lunæ, 17. Iunij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio laudi facit illud valere in vim pacti.*
2 *Laudo quando quis stare præsumatur.*
3 *Impugnationi renunciare licitum est.*
4 *Stipulatio, & consensus simultaneus in iudicialibus non requiritur.*
5 *Statutum recipit passiuam interpretationem à iure communi.*

DECISIO DXII.

Domini dixerũt constare de acceptatione laudi taliter, quod Prosper tenetur reddere rationem: licet, n. laudum sit nullum, quod Domini admittebant,
1 tamẽ potuit à partibus acceptari, quæ † acceptatio facit valere laudum prædictum in vim pacti, gl. in l. 2. C.
2 commun. de iud. cum alijs allegans. De † acceptatione
autem nõ potest dubitari, quia respectu Prosperi ipse
illud produxit, citauit Cardinalem ad vidẽdum mandari stari laudo, vt in 4. præsupposito. Dec. cons. 413.
nu. 19. De acceptatione verò laudum eiusdem Cardinalis constat ex 14. Qui enim agit virtute laudi, necessario acceptat, & approbat. l. cum quęritur. ff. de administr. tuto. Bald. cons. 14. lib. 5. Dec. cons. 549 nu. 34.

Non obstat prior impugnatio, quia ijdem hæredes
3 destiterunt † ab impugnatione, quod licitum est. l. pupillus. §. meminisse. ff. de inoff. test. Idque tanto magis,
quia Cardinalis succubuit in impugnatione. Fely. in c.
examinata. nu. 6. de iudic. cum alijs allegatis, quandocunque enim ante reuocationem potuit acceptari. c.
licet. de procur. in 6.

Nõ obstat defectus stipulationis, & simultanei con-
4 sensus. Quia † hęc cessant in iudicialibus, quia fuit productum laudum à Prospero in actis, & per Notarium
redactum in scriptis, quo casu hæc necessaria non sunt,
vt per Bar. in l. nuda, nu. 4. & ibi Imol. col. 1. de donat.
Fel. in c. 1. nu. 5. de lit. contest. cum alijs allegatis.

Non obstat statutum Vrbis, tum quia vterq; est fo-
5 rensis, tum etiam, quia † statutum passiuam recipit interpretationem à iure communi, Alex. in l. 1. §. lex Falcidia. ff. ad leg. Falcid. Sicut igitur in iudicialibus, in
quibus scriptura redigitur pacto de iure communi nõ
est necessaria stipulatio, & sufficit, quòd pars acceptet,
ita dicendum est in terminis huiusmodi statuti.

BLANCHETTI.

Rom. Donationis, Mercurij, 4. Maij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Ius vbi semel ex contractu est acquisitum, illud nõ resoluitur, ita vt accrescat alteri ex eodem contractu ius habenti.*
2 *Speciale est in donatione facta à Principe, vt condonatario accrescat id, quod alteri donatum fuerat.*
3 *Iuri accrescendi in contractibus non est locus.*

DECISIO DXIII.

Domini dixerunt, Eluiram potuisse vendere domum Pationis, & efficere fundũ dotalem Liuiæ
in pręiudicium D. Gundisalui donatarij. Ratio ea fuit,
quia sicut Gundisaluo fuit acquisitum ius ex causa
alimentorum, ita & Liuiæ ex causa dotis, ex qua fuit
concessa Eluirę facultas alienandi bona donata, vt fuit
resolutum quinta Maij anno præterito.

Non obstat, quod cum Liuiæ fuerit relicta dos in
testamẽto per donantem, ius acquisitum per donationem fuerit resolutum. Primò, quia cum in eodem testamento Gundisaluus senior cõfirmat donationes factas, non potest dici, quod assignauerit dotem in pecunia ad effectum, vt donatio corrueret. Secundò, vbi se-
1 mel ex contractu est acquisitum ius, illud † non resoluitur, ita vt accrescat alteri ex eodem cõtractu ius habenti, l. 1. §. interdum, ff. de vsufruct. accrescend. Ripa
2 in l. re coniuncti. nu. 156. ff. de leg. 3. Est † enim speciale
in donatione facta à Principe, vt condonatario accrescat id, quod alteri donatum fuerat, l. vnic. C. si liber.
imper. Soc. sen. cons. 16. lib. 1. nu. 157. Accedit, quod in
3 † contractibus non est locus iuri accrescendi. l. si mihi,
& Titio. ff. de verb. oblig. Nec refragatur, quod D. Eluira non potuerit sine facto D. Gundisalui ius suum
sibi auferre, quia fuit sibi ius acquisitum cum eadem
causa, vt filiæ feminæ Eluirę dotem consequerentur in
istis bonis, vt deducitur per Corasium. Et eo magis,
quia donatum fuit D. Gundisaluo iuniori ex causa
temporali, videlicet, vt imbueretur bonis artibus &
moribus, quod respicit prima disciplinarum elementa, seu cunabula. arg. l. si seruos. ff. de pign. act. Liuiæ
verò ex causa perpetua dotis, quod etiam ex ordino
scripturę primum fuit in intentione donantis, vt patet
ex ipsismet verbis donationis.

SERAPHINI.

Callaguritan. Iuris ingrediendi. Mercurij,
27. Aprilis, 1580.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio contra ordinarium intelligitur, dummodo inferior qui præscripsit, sit diligens.*
2 *Iurisdictio præscribi ab episcopo priuatiuè non potest, quin saltem penes eum habitus remaneat.*
3 *Negligentia in iudice non præsumitur, nisi probetur.*
4 *Iudex per trinam interpellationem potest constitui in mora, ad effectum, vt possit appellari, & negotium deuoluatur ad superiorem.*
5 *Modus vnus conuincendi superiorem de negligentia.*
6 *Commissio causæ dicitur esse iudici arbitrarium.*
7 *Citatio sola generalis sufficit ad totam causam.*

DECISIO DXIV.

Dubitaui de validitate sententiarũ latarum in partib. in fauorem Andreę, quia pro parte beneficiatorũ de Victoria prætendebãtur nullæ, maxime prima
lata à Callag. ex defectu iurisdictionis, cum prætendat
vniuersitas se præscripsisse iurisdictionẽ capiẽdi informationem super puritate sanguinis, & admittendo, &
decla-

declarando, qui sint idonei priuatiue ab Episcopo, su-
per qua re habent tres sententias, neq; in dubium hoc
reuocatur, sed prætenditur tantum, quod cũ quælibet
1 † præscriptio contra ordinarium intelligatur dummo-
do inferior, qui præscripsit, sit diligens: nam eo negli-
gente ordinarius assumit suam iurisdictionem, vt per
Abb. in c. irrefragabili. nu. 1. de offi. ord. & in c. ceterum.
num. 5. de iudic. & ibi Dec. in 4. no. Fel. in d. c. irrefraga-
2 bili. in princ. Non † enim potest præscribi iurisdictio
priuatiue ab Episcopo, ita vt non remaneat penes ip-
sum habitus, licet actus sit penes inferiorem, quo fit, vt
eo negligente redeat actus penes Episcopum, vt tradit
Abb. in c. cum contingat. num. 18. de foro comp. cum
alijs. Et ideo tota difficultas in eo versatur, an iudices
ab vniuersitate deputati fuerint negligentes, qui qui-
dem iudices non deputantur particulariter ad vnam
causam, sed ad omnes, vt liquet ex comparitionibus
factis coram Episcopo à procuratore vniuersitatis, &
protestatione, de qua in summario vniuersitatis, num.
3 15. Negligentia † verò cum non præsumatur, probari
debet. l. 3. §. si ad diem. de re mil. Afflict. decis. 13. num.
18. Grat. cons. 100. nu. 1. lib. 2. Bisignet. decis. 1. de dolo
& contu. Eam autem probari cẽsuerunt Domini, cum
4 admittant informãtes pro vniuersitate, iudicem † per
trinam interpellationem constitui in mora ad effectũ,
vt possit appellari, & negotium deuoluatur ad supe-
riorem. Io. And. in c. dilecto, col. 2. de appel. Alex. in l.
hoc amplius. §. Celsus. num. 13. de dam. infec. Fel. in c.
proposuisti, prope fi. de foro comp. & in c. suborta. an-
te nu. 5. vers. & istis adde. de re iud. Dec. in c. ex parte. il
2. nu. 3. post Abb. de appel. cum alijs allegatis. Hic au-
tem nedum duplex, sed quadruplex interpellatio in-
teruenit. Prima est illa, de qua in summario ambarum
partium. nu. 1. & per Matt. Abb. in summario. And. nu.
11. super 12. Secunda fuit, quando præsentati fuerunt
articuli 12. Februar. 1573. in summario And. num. 3.
Tertia fuit 22. Maij, 1573. & iudices nihil aliud respõ-
derũt, nisi quod audiebant, & petebant copiam. Quar-
ta fuit die sequenti 23. Maij, & iudices responderunt,
quod daretur liber baptismi, & quod declararent vnde
originem ducerent ille de Buennia. Et licet pro parte
beneficiatorum impugnetur illa secunda, ex eo, quod
ille Didacus Perez, erat Procurator Andreæ, tamen
non placuit hæc impugnatio, cum non constet, de illo
tempore de acceptatione. Mil. in verbo, procurator nõ
dicitur. Nec etiam refert, quod illa interpellatio non
fuit exhibita coram ordinario stante productione alia-
rum. Non obstat, quod ex ista causa prætendant se de-
legasse ex eo, scilicet quod soliti sint capere secreto in-
formationes: nam debebant vtrumque facere, nempe
admittere Andr. ad probãdum, & capere aliam infor-
mationem secreto, prout se talem duplicem faculta-
tem habere pro eorum parte deductum est in ipsamet
protestatione facta coram ordinario. Nõ obstat, quod
5 non fuerit præfixus terminus, quia † iste est vnus mo-
dus conuincendi inferiorem de negligentia, sed non
propterea tollitur alius. Barb. d. c. ceterum, num 11. de
iud. Minus facit, quod causa in appellatione expressa
non fuerat. Quia imò satis est expressa, cum in ea dica-
tur, iudices noluisse procedere ad receptionẽ testium,
nec isto casu tenebatur Andr. recurrere ad vniuersita-
tem, quia vniuersitas iam deputauerat iudices pro il-
lo anno, & penes eos residebat iurisdictio, ideo cum es-
sent negligentes, potuit adiri superior. Abb. in c. cum
contingat. de foro compe. Præterea sententia ordinarij
fuit confirmata à Thesaurario Lutan. Neque obstat
nullitates exemplo consideratæ. Prima namque, quod
Andreas contra formam c. oblatæ. de appell. præuene-
rit committendo causam, non obstat, tum ex eo, quod
6 ambę partes appellarunt, tum † etiam, quod arbitraria
est hæres, vt per Franc. & Dec. in d. c. oblatæ. Sed & ra-
tio, cur d. c. oblatæ non seruetur in curia, suadet etiam,
vt hodie non sit seruandum in partibus. Nam in curia
ideo non seruatur, quia hic iudices dantur ex officio,
in partibus verò datur is, quẽ petit is, qui rescriptum
impetrat, vt per Rol. decis. 16. de appell. in nou. quæ
ratio cessat, vbi iudices dantur illi, qui in synodo depu-
tati fuerunt. Præterea pars coram isto iudice nõ com-
paruit, & nihil opposuit. Secunda nullitas considerata
7 ex defectu citationis, non obstat. Quia † sufficit sola ci-
tatio generalis ad totam causam. l. si prætor. de iudic. l.
consentaneum. C. quomodo iud. Castren. in l. ad per-
emptorium. nu. 6. de iudic. Tertia nullitas, quæ dedu-
citur ex breuitate temporis, non placet, quia cum in-
tercesserint 27. dies, satis congruum visum fuit tẽpus,
quo potuerit iudex instrui, maxime parte non compa-
rente. Vltimò non obstat, quod contra tertiam senten-
tiam deducitur ad effectum iurisdictionis ob non iu-
stificationem commissionis auocatoriæ, quia Dominis
placuit responsio, quod quando plura narrãtur, sufficit
vnum esse verum, ex quo pars potuisset auocationem
obtinere. Aegid. decis. 280. Et hæc à Dominis super
duab. vltimis sententijs ex hoc abundanti dicta fuere.

BVBALI.

Roman. Supplementi legitimæ. Lunæ, 1. Decem-
bris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Incapacitas superueniens impedit successionem etiam quo ad legitimam.*
2 *Iuri accrescendi est locus etiam in legitima.*
3 *Restitutio comprehendit tantum bona, quæ quis habebat tempore confiscationis, non autem ea, quæ sibi potuerũt obuenire, si non fuisset capax.*
Et eo magis, cum restitutio fuerit concessa postquam hæreditas fuit adita per institutos.
4 *Confiscatio non trahitur ad bona futura, & in spe vndecunque obuenientia.*

DECISIO DXV.

CONclusẽrũt Domini, Illustr. D. Alphonso Vitellio
agenti ad bona materna obstare exceptionem in-
capacitatis oppositam ex parte Illustriss. Dominorum
hæredum bo. me. D. Angelæ. Nam cum tẽpore mortis
Illustr. Angelę reperiretur condemnatus in pęnam ca-
pitis, & cõfiscationem omnium bonorum per Guber-
natorem ciuitatis Castelli ex causa homicidij, resultat
eius incapacitas vigore Bullarum contra homicidas
editarum, qua stante non poterat succedere in hęredi-
1 tate matris, & † effectus fuit incapax etiam respectu
legitimæ, vt per Alex. cons. 75. num. 4. lib. 2. Aym. cons.
49. col. 2. in prin. lib. 1. de communi testatur Lud. Cat.
inter cons. crim. cons. 103. nu. 5. & 6. tom. 1. Quia paria
sunt, filium non esse, vel esse inhabilem ad succedendũ.
l. 1. §. fi. ff. quod cuiusque vni. nom. Et cum instituti in
testamento D. Angelæ illius hęreditatem adiuerint, il-
lico legitima D. Alphõsi accrescat dictis institutis, cum
2 † etiam in legitima sit locus iuri accrescendi. Ias. in l.
plane. §. si duob. num. 21. cum seq. de leg. 1. Rip. in l. re
coniuncti. nu. 211. de leg. 3. qui testatur de communi.
Nec obstat restitutio obtenta per Illust. D. Alphon-
sum, quia circũscripta pręgnantia clausularum, de qua
particulariter videbitur, Domini intelligebant, D. Al-
phonsum restitutũ fuisse ad omnia bona, quæ vere ha-
bebat tempore confiscationis, nõ autem ad ea, quæ sibi
3 obuenire potuissent, si nõ fuisset incapax, quia † resti-
tutio illo non cõprehendit, iuxta doct. Bar. in l. fi. nu. 18.
C. de sent. pas. Bal. in auth. excipitur. C. de bon. quę lib.
de cõmuni. Boss. de tem. exol. cle. prin. nu. 13. Galliaul.
in l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 58. ac ibi Rui. in 2.
lect. siue add. nu. 63. de lib. & posth. præsertim, cũ resti-

rutio fuerit concessa, postquam hæreditas fuerit adita per institutos, vt per Ias. in d.§.& quid si tantum. nu. 61.& ibi Gallianl.d.nu.58,Clar.in prac.crim.§.fi.q.59. nom.8, Idque comprobant ex distinctione Aret, in l.si quis mihi bona. §.1.sub num.3.vers.quid autem iuris esset ff.de acq.hæred.vbi distinguit, quod aut hæreditas patris est delata filio ante incapacitatem, & tūc per restitutionem filius recuperat ius adeundi, si non fuit adita; & ratio est, quia recuperat ius adeundi, quod habebat ante incapacitatem: aut fuit delata tempore, quo fuit incapax, vt in casu, de quo agitur, & tunc non recuperat, quā m distinctionem latè comprobat Ruin. in loco supra citato.

Pariter non obstat si dicatur, quod cum Illustr. D, Alphonsus per restitutionem sibi concessam recuperat omnia bona, quæ alteri fuerint quæsita ex sententia cōdemnatoria contra ipsam lata, censetur etiam recuperasse ius petēdi legitimam portionem in bonis maternis, quæ stante sua incapacitate, fuerunt acquisita hæredibus institutis, ex decis. Ægid. 744. & alijs per informantes allegatis. Quia fuit responsum, quod hoc ius non fuit quæsitum hæredibus institutis immediatè ex condemnatione D. Alphonsi, sed ex dispositione matris, & ex eius morte superueniente tempore inca-
4 pacitatis, quia † condemnatio non potuit hunc affectū operari, nisi mortua fuisset mater, Et ita benè declarat Aegi, in d.decis.col.antep.vers.item quo.& optimè post alios Paris.in d.§.& quid si tantum, nu, 103.& ibi Rui, nu.63, ibi, sed alio casu, qui erat incapax.

Minus obstant tradita per Socin.iun. d.§. & quid si tantum, nu.107. & 118. Quia (vt ipse dicit) eius opinio est contra omnes Doct.

Nec Illustr. D, Alphonsus potest dicere se restitutum ad istud ius petendi legitimam, tāquam fisco acquisitum ex sua condemnatione. Quia in confiscatione non veniunt bona futura, vt late per Clar. in pract, crim.§ fin.q.78.nu,24.

Reseruarunt tamen Domini vidēdum, an ex clausulis appositis in restitutione possit dici, quod Illustr, D. Alphonsus fuerit restitutus ad istud ius petendi legitimam.

B V B A L I.

Toletan. Primitiarum. Veneris, 10, Maij, 1579.

S V M M A R I A.

1 *Assertioni Notarij creditur de actu, qui potuit interuenire tempore sententiæ.*

2 *Sententia lata præsumitur ad partis instantiam.*

3 *Comparitiones simpliciter factæ regulantur secundum præcedentem intentionem.*

D E C I S I O D X V I.

Conclusum pro validitate sententiæ latæ in partibus per officiales Toletan. in prima instantia, circumscripta pro nunc nullitate, quæ prætenditur ex depositionibus falsorum testium, de qua postea videri poterit. Nam quod attinet ad nullitatem ex defectu citationis, dixerunt Domini sufficienter de ea constare ex assertione Notarij, qui attestatur sententiam latam fuisse in contumaciam partium, & earum procuratorum earum nominibus, qui ad videndum eam ferri, & pronunciari, fuerunt citati, & vocari, & cum de stylo illarum partium Notarij actuarij soleant exequi citationes, & intimare decreta, vt apparet in toto processu
1 huius causæ, creditur † assertioni Notarij de actu, qui potuit interuenire tempore sententiæ, ex no. per Bart, in l.sciendum, nu.3.& ibi Ias.num.12.& alios Doct.de verb.oblig, Dec.in auth, si quis in aliquo, nu.35. C.de edend. Aym.de antiq.tempor.par.1.§.ampliatur.nu.2, Hoc etiam adiuuabant ex stylo illarum partium, vbi in prolatione sententiarum non solent annotari citationes ad sententiam, sed solus Notarius attestatur de citatione facta eo modo, quo supra dictum est.

Non obstat, quod non apparet, quod aliquis fecerit
2 instantiam pro sententia, quia † cum constet de attestatione Notarij, quod pars fuit citata, præsumitur sententia lata ad partis instantiam, quia talia communiter absque partis instantia expediri non solent. Mil. in verbo, citatio fieri non potest. Doct. in c.1. de iudic. Dec. cons. 460. in fi. Alia nullitas ex defectu mandati similiter fuit sublata ex eo, quia licet principalis comparuerit, tamen apparet, quod nō habuit intentionem reuocandi procuratorem stante schedula per ipsum principalem præsentata, in qua dicit, quod agit causam huiusmodi per suum procuratorem vigore mandati, quod illi dedit in processu.fol.74. Et sic aliæ compari-
3 tiones † postea simpliciter factæ regulantur secundum præcedentem intentionem, quia ad istum effectū sufficiunt coniecturæ.iuxta tex.c.pen.de procur.lib.6.

C O T T Æ.

Roman. Casalis aquæ frigidæ. Ven.17.Iun. 1575.

S V M M A R I A.

1 *Venditio perfecta dicitur, quando constat de re vendita, pretio, & consensu.*

2 *Contractus dicitur esse perfectus sine scriptura etiam stante pacto, quod de contractu fiat instrumentum.*

3 *Doctrina Bal. in l.inciuile. C.de rei vendic. quo casu procedat.*

4 *Integra res, vt non dicatur, sufficit, quod aliquid fuerit adimpletum circa preparationem.*

5 *Pœnitentiæ locus non est in contractibus nominatis, etiam si res esset integra.*

D E C I S I O D X V I I.

Conclusum, exceptionem non implementi nō obstare D. Horatio, minus resolutum fuisse contractum, de quo in apocha, quia contractus istius vendi-
1 tionis, seu ipsa venditio fuit perfecta: cōstat † enim de re vendita, de pretio, & de consensu, iuxta decis. Afflic, 280.num.4. Paris.cons.59.num.4 lib.1. Et ideo cum in contractibus locum habebat l.sicut. C.de act.& oblig, vbi à principio contractus sunt voluntarij, & ex post necessarij, consequens est, quod non consentiente D. Horatio, non potuerit D. Archiepiscopus recedere à d.venditione,

Non obstat, quod dicatur resolutus cōtractus, quia non fuerit celebratum instrumentum infra octo dies, vt cantat d. apocha secundum Castr. in l. cum res. C, de prob. Quoniam illud dictum fuit alias per Dominos reprobatum, vt testatur Put.decis.42.lib.3.& Pe-
2 regr.decis.34.tit.de pact, vbi dicit, quod † per pactum, quod de contractu fiat instrumentum, dicitur perfectum esse contractum, etiam si scriptura non fiat.

Non obstat doctrina Bal. in l.inciuile. C.de rei ven-
3 dic. Quoniam † procedit, si vera est. Nam contra eam tenuit Alex, cons.212. lib.2. quando res est integra, & ante executionem contractus. At in casu, de quo agitur, omnes Domini tenuerunt, rem non esse integram, quia partes hinc inde se quietanerant, & D. Horatius cessit iuri, & liti, quæ pendebat super isto casali, & ad
4 hoc, † vt res ipsa non sit integra, sufficit, quod aliquid fuerit adimpletum circa præparationem. Ceph. cons. 91.nu.39. Præterea illa cessio censetur pars contractus secundum Ruin.cons.128, nu.9.lib.5.

Aliqui, & maior pars tenuit, quod etiam si res adhuc esset integra, quod in contractibus nominatis non
5 sit locus † pœnitentiæ, & resolutioni contractus, vt hic latè prosequitur D. Biscia, & Curt.iun.cons.331.num. 20.cum seq.lib.3. restatur de communi.

LANCELLOTTI.

Virdunen. Decanatus. Ven. 4.Iunij, 1579.

S V M M A R I A.

1 *Decanatus an sit prima dignitas post Pontificalem.*

2 *Fama, & reputatio operantur maioritatem dignitatis.*

3 *Dignior ceteris reputatur, qui ceteris præfertur.*

DE-

DECISIO DXVIII.

CIrcumſcriptis iuribus, & teſtibus D. Nicolai, ſuper quibus erit particulariter diſputandum, fuit propoſitum dubium informante tantum parte D. Deſiderij, quia pars D. Nicolai ſępius monita neglexit in-
1 formare. Et fuit per Dominos reſolutum † conſtare, q͂d Decanatus, de quo agitur, eſt prima dignitas poſt Pōtificalem. Et moti fuerunt. Primò, ex dictis teſtium D. Deſiderij, qui (*prout benè deducunt informantes pro ſe*) probant, quòd Decanatus fuit reputatus, & hodie communiter reputatur pro prima dignitate, & quòd
2 etiam de hoc fuit, & eſt publica vox, & fama, quę † fama, & reputatio operantur maioritatē dignitatis, iuxta decis. Rot. de pręb. in nou. & 3. de elect. in nou. Boer. decis. 346. num. 8. Præterea dicti teſtes probant, quod Decanus in proceſſionibus incedit in primo loco poſt Epiſcopum: quando verò dignitates ſunt in numero impari, ita vt in dictis proceſſionibus non poſſint incedere bini, tunc Decanus incedit ſolus poſt alias dignitates, & ſic in loco honorabiliori, & quando Epiſcopus non eſt præſens in celebratione horarum matutinarū, & veſperarum, primò incenſatur Decanus, & poſtea aliæ dignitates. Item quando Epiſcopus eſt abſens, Decanus offert ante omnes alias dignitates, & Cano-
3 nicos. Vnde † qui cęteris pręfertur, cęteris putatur dignior. iuxta l. 1. de albo ſcrib. cum ſim. Dicunt etiam teſtes, quod quando Epiſcopus, qui in diebus ſolennibus tenetur celebrare, abeſt, tunc Decanus celebrat, & intonat Antiphonas. Secundò, moti fuerunt Domini ex depoſitione ſecundi teſtis examinati in curia pro parte Nicolai, qui teſtis eſt matriculatus in d. Eccleſia Virdun. & atteſtatur, quod d. dignitas eſt maior. Idē etiam probat tertius teſtis examinatus vigore remiſſorię etiā pro parte eiuſdem D. Nicolai, qui dicit, quod toto ſuo tempore vidit Decanum pręcedere omnes alias dignitates, & Canonicos in proceſſionibus ex quorum teſtium dictis comprobantur depoſitiones ſupradictorum teſtium D. Deſiderij. Tertiò, probatur hæc maioritas ex atteſtatione Epiſcopi Virdunen. qui aſſerit ſe à 22. annis, quibus præfuit Eccleſiæ prædictæ reputaſſe hunc Decanatum maiorem poſt Pōtificalem, & quod ita audiuit, & vidit ex pluribus actibus, quos ipſe recenſet. Quartò, ex atteſtatione capituli dictæ Eccleſiæ, in qua amplis verbis exprimit hāc maioritatem. Quintò, ex alia atteſtatione eiuſdem Capituli producta in cauſa Tullen. præeminentiarum, & in hac cauſa repetita, quam atteſtationem cōprobat primus teſtis examinatus in curia pro parte D. Nicolai. Sextò, probatur per 36. collationes Apoſtolicas factas de hoc Decanatu, vti maiori dignitate poſt Pōtificalem, quæ collationes fuerunt factæ intra ſpacium 130. annorum, & fuerunt omnes ſortitę effectum, quia omnes ſucceſſiuè, & de vno in alium fuerunt factę, ex quibus non ſolū probatur communis reputatio, quę ſufficeret per ſupradicta, verū etiam oritur probatio famæ, quæ in antiquis etiam ſola præualet, iuxta Caſſad. deciſ. 2. de pręb. Dec. conſ. 26. nu. 6. Septimò, quando Canonici recipiuntur in Eccleſia, iurant obedientiam, & fidelitatē Decano, & Capitulo. Octauò omnes actus capitulares deſcribuntur ſub nomine Decani, & Capituli, & quādo Decanus abeſt, tunc fiunt ſub nomine Capituli tantum, & fit mentio de abſentia Decani. Nonò, facit declaratio Capituli d. Eccleſiæ Virdun. in qua dicitur, quod ſedes Primicerij ſpectat ad Decanum, attēto, quod dignitas Primiceriatus eſt extincta, & incorporata menſæ capituları, quæ ſedes eſt prima in ſiniſtra parte chori. Decimò, quando Capitulum d. Eccleſię, & particulariter D. Nicolaus tradidit poſſeſſionem huius Decanatus Iacobo prædeceſſori D. Deſiderij, expreſsè declarauit hunc Decanatum eſſe proximū dignitati Epiſcopali, & ab eadem primarium habere. Vndecimò, eandem etiam declarationem fecit Capitulum, quando tradidit poſſeſſionem Decanatus nō ſolum D. Deſiderio, ſed etiam Domino Claudio auctori D. Nicolai. Ex quibus omnibus Domini concludebant clariſſimè probari, quod iſte Decanatus eſt maior dignitas poſt Pontificalem. Et ita fuit reſolutum.

LANCELLOTTI.

Albiganen. Canonicatus. Lunæ, 9. Ianuar. 1579.

SVMMARIA.

1 *Spolio agi non poteſt contra acceſſionarium.*
2 *Poſſeſſio ex actu nullo transfertur, & amittitur.*
3 *Ordinarius, qui non poteſt beneficium conferre, poteſt tamen recipere illius reſignationem.*

DECISIO DXIX.

FVit reſolutum, quod D. Scarampus non ſit reſti-
1 tuēdus ad poſſeſſionem Canonicatus, † quia illam amiſit per ceſſionem factam per eius procuratorem in tranſactione ex cauſa litis coram ordinario in fauorem D. Suareſani principalis, & acceptantis, iuxta no. per Innoc. in c. ſuper hoc, & c. quod in dubio, de renuncia. in antiq. Caſſad. deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat. Maximè cum penſio reſeruata d. Scarampo ex cauſa d. ceſſionis fuerit iudicata valida iuxta reſolutionem factam vlt. Feb. 1578. per doct. Abb. in c. cum pridem. num. 8. de pact. cum alijs per Gig. de penſ. q. 6.

Nec obſtat, quod reſignatio facta coram ordinario
2 non teneat. Quia † reſpondetur, quod nihilominus poſſeſſio amittitur, licet ex actu nullo transferatur, l. 1. §. ſi vir vxori, de adq. poſſ. cum ibi no. Quod procedit
3 etiam, ſi beneficium ſit reſeruatum, quia † licet ordinarius non poſſit illud conferre, poteſt tamen recipere illius reſignationem. Rot. deciſ. 10. & 14. circa fin. de renunc. in antiq. Simonet. in tract. de reſeruat. c. 46.

Minus facit, quod fuit penſio reſeruata cum clauſula, ſaluo beneplacito Apoſtolico, quod hactenus non conſtat fuiſſe adhibitum. Quia facit d. clauſula, quatenus opus ſit, & fuit reſolutum non fuiſſe neceſſarium, quia potuit ordinarius ex cauſa litis imponere penſionem, vt fuit reſolutum.

Quod verò dicitur, *quod in mandato D. Scarampi non erat data facultas cedendi d. canonicatum*. Domini dicebant non obſtare, propter ampla verba mandati, præſertim, dum in eo dicitur, cum reſeruatione penſionis annuæ Epiſcopo benè viſæ in perſona d. conſtituentis acceptantis, ex quibus verbis virtualiter continetur d. facultas, quia non potuiſſet D. Scarampus retinere canonicatum, & habere d. penſionem.

Cetera verò, quæ dicuntur hic per informantes pro parte D. Scarampi, ceſſant, quia ſolummodo agitur de poſſeſſionis amiſſione ipſius, propter quam non poteſt negare ſpolio.

ROBVSTERII.

Roman. Caſalis Sancti Matthæi. Lunæ 18. Martij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Legitimus contradictor vt quis dicatur, debet ſine vitio poſſidere, & in continenti docere de iure ſuo. & nu. 6.*
2 *Quæſtio ſicti non retardat proceſſum iudicij poſſeſſori.*
Imò nec etiam ea, quæ conſiſtunt in apicibus iuris.
3 *Res dubia efficitur per negationem.*
4 *Probatio vna excludere aliam dicitur.*
5 *Color aliquis aut velata ratio ſufficit, vt ex inſtrumentis publicis non dicatur conſtare de iure vnius, & non iure alterius.*

7 *Hæres licet propriè non poſſideat, habet tamen remedium reſtitutorium, quaſi hæreditas iacens fuerit ſpoliata.*

8 *Hæreditas iacens ceptam vſucapionem complet, & fructus acquirit,*

9 *Ius conuenti, niſi etiam probetur, non ſufficit docere de non iure agentis,*

10 *Excludens alterem per non ius ſuum, non habetur pro poſſeſſore,*

11 *Fideicommiſſarius debet capere poſſeſſionem de manu hæredis etiam in caſibus, in quibus reſtitutio fit ipſo iure,*

12 *Proprietarius ſibi ius dicere propria auctoritate non poteſt, & hæreditatem iacentem quaſi poſſidentem ſpoliare.*

Imò etiam ſi proprietarius eſſet filius, & poſſeſſio eſſet infecta,

13 *Occupatio rerum ſubiectarum fideicommiſſo hæreditate iacente, vti vitioſa, debet auocari ab inuaſoribus, & dari hæredi.*

14 *Feminæ penitus a teſtatore excluſæ non poſſunt prohiberi detrahere competentes dotes, & pluries exceptiones apponere, ex quibus appareat de non fideicommiſſo,*

15 *Defenſio alia in dubio præſumitur, quod poſſit competere hæredi, vt hæreditas iacens manuteneatur, aut poſſeſſio reſtituatur.*

16 *Iudex iniuſtè facit concedendo mandatum de immittendo in poſſeſſionem fideicommiſſarium, hæreditate iacente, cum non conſtet de facultate capiendi poſſeſſionem propria auctoritate a teſtatore conceſſa.*

17 *Reſtitutio non fit de vno fideicommiſſario ad alium data mora.*

18 *Curator hæreditati iacenti conſtitui debet per iudicem.*

DECISIO DXX.

RESoluerunt Domini, quòd Mauritius ex ceſſione
ſororis Innocẽtiæ, & monaſterij ſit immittendus
in poſſeſſionem caſalis, ſeu pedicæ ſancti Matthæi pro
rata ceſſa. Nam d. Monialis, & ſucceſſiuè monaſterium
tanquam hæres D. Michaelis Angeli habent clarè fundatam
intentionem de iure communi, vt pro rata delata,
& agnita ex interdictis quorum bonorum, &
quorum legatorum immittantur in poſſeſſionem caſalis,
quod defunctus poſſidebat tempore mortis. Neque
D. Vincentius de Rubeis, qui prætendit ſe poſſidere,
& eſſe fideicommiſſarium quondam Gabrielis
de Rubeis impedire hãc immiſſionem in poſſeſſionem
1 poteſt. Quoniam, † vt ſit legitimus contradictor, debet
legitimè, & ſine vitio poſſidere, & in continenti
docere de bono iure ſuo, vt alias in iſta cauſa, & in
alijs firmatum pluries fuit. Et tamen D. Vincentius
defuit in iſtis duobus requiſitis, cum fideicommiſſum,
de quo in teſtamẽto Gabrielis de Rubeis, etiam quòd
præſupponeretur inſtrumentum d. teſtamẽti in forma
probante, non ſit purum, clarum, & indubitatum, ſed
conditionale, vel modale, & in apicibus iuris conſiſtẽs,
vt alias propoſita per me cauſa bis de anno 1562. & de
anno 1564. viſum fuit Rotæ, & præſertim ſuper eo, an
Vincentius dicatur inſtitutus vel ſubſtitutus ſub conditione,
vel modo ad effectum, vt poſſit agere, non verificata
prius conditione. Et dato quod eſſet modus, &
non conditio, eſſet videndum de releuantia, vt Rota
tunc dixit. Et alia plura deducebãtur, quorum aliqua
exceptiones, & defenſiones Vincentij reſpicientia vix
eſt, quod ſint in facto ſatis verificata, & ſic eſt quæſtio
2 facti, quæ † non retardat proceſſum iudicij poſſeſſori,
Bald. in l. ancillæ, in 3. notab. C. de furt. Franc. in c. 1.
num. 18. verſ. limita. de litis conteſt. in 6. & in c. ad decimas.
nu. 11. de reſtit. ſpoliat. eod. lib. 6. Afflict. deciſ. 63.
Aliqua etiam conſiſtunt in apicibus iuris, prout tunc
viſum fuit, quæ omnia ſunt remittenda ad petitorium,
vt benè poſt alios deducit Dec. conſ. 424. nu. 10. & 11.
cum ſeq. cum alijs per Roland. conſ. 1. num. 73. & ſeq.
lib. 1. & conſ. 2. nu. 40. cum ſeq. & conſ. 98. nu. 40. cum
ſeq. lib. 3. Nam inſtrumenta publica non faciunt notorium,
quando aliquid colorate, aut probabile opponi-
3 tur contra illa prout hic. Tunc † enim efficitur per negationem
res dubia, Ægid. deciſ. 404. Aretin. Felin. &
alij, in c. ſignificauerunt, nu. 4. de teſtibus. Dec. in c. licet
cauſam, in 13. notab. de prob. Barbat. conſ. 9. num. 8.
lib. 2. Claud. de Seyſel. in l. 1. in prin. nu. 19. de nou. ope.
nuncia. Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil commune, nu. 18. ff.
de acquir. poſſeſſ. & ibi Ripa, num. 144. Et ſtat regula,
4 quod † vna probatio excludat aliam. Ægid. deciſ. 125.
in fine, & non dicitur conſtare de non iure, quouſque
poteſt conſtare de iure illius. Ægid. deciſ. 103. Et ad
5 iſtum effectum, vt ex † inſtrumentis publicis non dicatur
conſtare de iure vnius, & non iure alterius, ſufficit
aliquis color, aut velata aliqua ratio. Bal. in l. data
opera, num. 90. circa medium, C. qui accuſare non poſſunt.
Corn. conſ. 15. nu. 3. in 4. Franc. in c. dilectus, q. 12.
in fin. de appella. Rip. in l. 4. §. condemnatum, num. 17.
de re iudic. Præſertim cum ſint iam lapſi duodecim anni,
& Vincentius ſuper prætenſo fideicommiſſo nihil
amplius verificauerit in facto, nec aliud in Rota obtinuit
declarari. Et tanto magis, quia non agitur tunc
de ſucceſſione Gabrielis, ſed de ſucceſſione Michaelis
Angeli, qui dum vixit, vſque ad eius obitum tenuit,
& poſſedit huiuſmodi caſale, ideò eius hæredes in poſſeſſione
d. caſalis habent potiora iura, & ſunt immittendi
in poſſeſſionem, ex quo defunctus illud poſſidebat
tempore mortis. Et ſi Vincentius prætendit aliquid
ex teſtamento Gabrielis, vel alterius, illud experiatur,
& agat in alio iudicio, in quo eſt probandum,
& ſuper illo iudicandum, vt poſt alios benè conſiderat
Dec. in dictis conſilijs ſupra citatis 424. 467. & 588. nu.
10. cum ſeq. Bero. conſ. 54. nu. 40. in 2. Roland. conſ. 78.
num. 27. in 3.

Neque obſtat, quod ex lectura d. teſtamenti Gabrielis
conſtat de non iure feminarum, quæ ſunt penitus,
& omnino excluſæ, Quoniam fideicommiſſarius
debet capere de manu hæredum, Et in petitorio iſtæ
feminæ poſſent plura alia deducere, vt dicetur. Nihilominus
reſpondeo, quod in iſtis interdictis, de quibus
agitur, non ſufficit prætenſo fideicommiſſario poſſeſſori
probare non ius hæredis, niſi etiam probet ius ſui
6 fideicommiſſi, & quidem in continenti. Alioquin † ſi
non eſt paratus in continenti probare ſuum fideicommiſſum,
non eſt legitimus contradictor, l. 1. & 2. C. de
edict. Diui Adria. tollen. declarant Bar. & alij in l. fin.
C. eod. tit. nu. 22. & in l. filiam fratribus de Senat. conſ.
Trebell. Dec. conſ. 467. num. 12. poſt med. Et licet in
iſtis remedijs admittatur exceptio defectus proprietatis,
vt dicunt Doct. in d. l. fin. tamen intelligendum
eſt de tali defectu proprietatis actoris, vt includat ius
7 rei, Quoniam † huiuſmodi beneficia poſſeſſoria dicuntur
quodammodo reſtitutoria, quaſi hæreditas iacens
fuerit ſpoliata, & ſic redintegranda in perſona hæredis,
licet propriè non poſſederit. Bal. in d. l. fi. col. 1.
C. de edict. Diui Adria. tollen. & conſ. 141. colum. 2. in
fi. lib. 1. Dec. conſ. 400. col. 3. ver. vlterius, & conſ. 588.
nu. 12. poſt med. Pedemont. deciſ. 34. nu. 19. in fin. cum
ſeq. Rolan. conſ. 98. nu. 38. in 3.

Et plus delinquit occupãs poſſeſſionẽ per mortem
vacantem, quam per negligentiam poſſidentis. Nam
8 † hæreditas iacens ceptam vſucapionem cõplet, & fructus
acquirit, Bal. in d. l. fi. num. 1. C. de edict. Diui Adr.
tollen. quem alij ſequuntur. Pedem. deciſ. 34. num. 21.
9 ideò cũ agatur de quaſi recuperanda poſſeſ. † non ſufficit
docere de non iure agentis, niſi etiam probetur ius
conuenti, vt in fortiorib. terminis, vbi ius reſiſtit actori,
tenent Doct. præſertim gl. Io. Andr. Io. Monach. &
Gem. in d. c. ad decimas. de reſt. ſpol. in 6. Zaſ. in d. §. nihil
commune. nu. 47. Rip. num. 77. de communi. Mart.
Nauar.

Nauar.in c.accepta.oppos.10.num.21.de rest.spol.Et
possessio Vincentij si est vitiosa,& improba,nullã pro-
ducit vim,& nullos effectus.l.improba possessio.C.de
acquir.possess.cum alijs per Dec.d.consil.424.num.14.
10 Casal.decis.6.de præb.Et † non habetur pro possesso-
re ad excludendum actorem per non ius suum.Bal.Sa-
lyc.& alij,in l.vis eius.C.de prob.Samen.in reg.de an-
nal.q.31.Ruin.cons.28.nu.9.in 4.Deficit etiam Vin-
centius in alio requisito, quia eius possessio fuit vitio-
sa:nã non habuit possessionem de manu hæredis,prout
11 de iure habere debebat, l.1.quorũ leg. Etiam † in ca-
sibus in quibus restitutio fit ipso iure,vt latè post alios
cumulat Tiraq. in tract. *le mort Saisit* par. 2. declarat.
10.num.1.2.& 3.Nat.consil.395.num.9.& seq. Neque
12 potest † proprietarius sibi ius dicere propria auctori-
tate,& hæreditatem iacentẽ,vt dictum est,quasi possi-
dentem spoliare.c.consultationib.& ibi no.oẽs.de iu-
re patr.Cald.consil.25.de præb.Io.de Sylu.in tract.de
benefic.par.2.q.7.num.10.& in terminis bene Dec.d.
consi.400.num.5.in fin.& 467.num.12. Etiam si pro-
prietarius esset filius,Guid. Pap.q.366.& possessio es-
set infecta.c.ordinarij.de off.ord.in 6.c.licet episco-
pus,& ibi Gem.& Franc.in 3.& 4.not.de præb.eo.lib.
13 Et quòd † occupatio rerum subiectarum fideicõmis-
so hæreditate iacẽte vti vitiosa, debeat auocari ab istis
inuasoribus,& dari hæredi,tenent glo.Bar.Paul.Alex.
& alij communiter in l.non est dubium.C.de legib.&
in l.Paulus respondit ad Trebell. Ang.in l.extat.col.
2.quod met.cau.Odofr.in l.1.C.quorum leg.Alberic.
in l.1.ff.eod.titul.Ias.in l.talis scriptura.in fin.de leg.1.
Rom.consil.312.in princ.& ibi bona additio Soc.con-
sil.33.col.pen.in 5.dub.lib.1. Dec.consil.243.num.14.
in fi.Paris.cons.54.num.3.lib.3. Rimin.sen.cons.262.
n.22.Cels.Hug.cõs.24.n.5.Zuccard.in l.fi.C.de edict.
Diui Adr.tol.nu.374.Rip.in d.l.1.n.5.quorum legat.
Non obst. dum dicitur, quod in testamento Gabr.
sit data facultas capiendi possessionem propria aucto-
ritate.Quoniam hoc expresse nullibi colligitur: nullũ
enim verbũ de his in allegato testõ Gabrielis, neq; ẽt
tacite: nam non fecit istos dominos,& directos hære-
des,sed per fideicommissum verba sonant,& ius inter-
pretatur,quia semel hæres non desinit esse hæres.l.vxo-
rem,§.hæres,de leg.3.declarant Bar.& alij,in l.filius-
familias,nu.6.de leg.3.Ias.consil.146.nu.2.lib.4.Aym.
cons.1.nu.6. Neq; testator assignauit ipsis in vita pos-
sessionem istius casalis,neq; aliquid fecit,ex quo colli-
gi possit aliqua licentia ingrediendi propria auctori-
tate,vt considerant post alios Dec.d.cons.424.nu.15.
& sequ.Ias.in l.non est dubium.num.4.C.de legibus,
Alex.consil.43.nu.4.Bero.consil.16.num.37.in 2.
Non ob. quod nihil sit remansurũ penes istas filias,
14 quoniam hoc non probatur ex deductis. Nam † licet
feminæ sint penitus,& omnino exclusæ,& non possint
detrahere Trebellianicam, possunt tamen lectura d.te-
stamenti detrahere competentes dotes: possent etiam
de iure adducere plures exceptiones, ex quib. appa-
reat,ꝙ fideicommissum non habetur.l.3.§.fin.de alim.
leg.cũ alijs per Rip.in d.l.1.in prin.nu.25.quor.legat.
Dec.cons.424.467.& 588.Et iam lis pendet in Rota su-
15 per his per 12.annos & amplius.Et † in dubio,vt hęre-
ditas iacens manuteneatur, aut possessio restituatur
hæredi.præsumitur,quòd possit alia defensio compe-
tere.Abb.in c.curam.colum.fin.de cohabit.cler.& mu-
lier,& in c.cum sit Romana. vbi etiam Perus.& Dec.
num.32.de appell.Ias.cons.169.col.2.vers.non obstat.
lib.2. Debet etiam fideicommissarius capere de manu
hæredis,vt dictum fuit.
Nec etiam ob.quod D.Vincentius adiuerit iudicẽ,
& adeptus fuerit possessionem auctoritate prætoris,
quoniam iudex & iniustè,& nulliter processit saltem
ex eo, quia cum non esset data facultas capiendi posses-
16 sionem propria auctoritate,nõ debuit dare † aliquod
mandatum de immittendo in possessionem hæredita-
te iacente.Bald.cons.234.in fin.lib.3. Ias.cons.146.nu.
1.in fin.lib.4. Tiraq. in d.par.secunda,declarat.10.nu.
17 4. Nam licet de vno † fideicommissario ad alium non
fiat restitutio, verum est data mora. Bart.in l.pen.§.cũ
autem.nu.4.& Salyc.num.8.C.ad Treb.Et fuit ita de-
cisum in Rom.de comitibus 1575.coram D.Aldobrã-
dino, quæ hic nulla fuit. Debuisset etiam constituere
18 † curatorem hæreditati iacenti, Bart.in l.si bona,in fi.
C.de bon.auct.iud.possid.cum alijs per Dec.d.cons.
400.col.3.Pedem.decis.34.num.21.Ideo possessio d.ca-
salis est omnino consignanda hæredi ex supradictis,
prout Domini resoluerunt.

SERAPHINI.

Vibeuetan. Bonorum. Lunæ, 4. Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Culpa non præsumitur nisi probetur.*
2 *Culpa non potest imputari illi, qui actum non facit, ad quem non tenetur.*
3 *Culpa non potest alicui imputari, si non facit illud, quod factum nihil profuisset.*
4 *Culpa non intrat, vbi non probatur quem fuisse obligatũ ad offerendum.*
5 *Dolus in faciendo absorbet culpam in omittendo.*
6 *Testis deponens de facto proprio, facit plus quam semiplenam probationem.*

DECISIO DXXI.

RESolutum, quòd Illustriss. D. Antonius nõ fuerit
in culpa, quò minus ipse possessionem bonorum
venditorum haberet, quia prædicta bona per Falconẽ
venditorem tempore venditionis non possidebantur,
sed per Perinellum,cui per limitationem prius fuerãt
adiudicata. Vnde non fuit liberum ipsi Dom. Antonio
possessionem prædictorum bonorum vigore d. vendi-
tionis capere. Et ad probandum,quòd in Illustr. D. An-
tonio non cadat culpa in casu prædicto, Domini subij-
ciebant tres veras iuris conclusiones.
1 Primò,quòd † opponens alteri culpam, cum regu-
lariter culpa non præsumatur, tenetur concludenter
eam probare,Afflict.decis.13.num.18.Grat.conf.100.
2 nu.14.lib.2.Bar.consil.193.Secundò, quòd † culpa non
potest imputari illi,qui actum non facit,ad quem non
tenetur.Aret.cons.ni.ad fin.in 1.vers.cum igitur.Aym.
cons.4.nu.24.& cons.63.nu.90.& cons.172.nu.5.Ruin.
3 cons.93.nu.7.lib.5.Tertiò;quòd † quis in culpa non di-
citur,si non facit illud,quod factum nil profuisset.l.2.
§.si mater,versic.quòd si penitus egemus.& §.penes.
vers.ego etiam.ff.ad Tertul.l.fi.§.1.versic.sed quid no-
ceat.ff.quis ord.in bon.poss.seru.Castreos.consil.322.
nu.6.Aym.cons.83.nu.5. Vbi quòd id procedit etiam
si dubium fuisset,an fuisset profuturum.
Quibus conclusionibus stantibus dicebant non esse
dubium,quòd non potest Illust.D.Ant.adscribi culpa.
Nam ea deducitur ex duobus capitibus. Primò, quia
si D.Ant.obtulisset,vel soluisset pretium Perinello, po-
tuisset habere dicta bona sibi vendita. Sed ad hoc re-
spõdebatur nullo iure cautum esse, ꝙ ab vno teneatur
offerri pretium alteri: imò nec ipsi venditori tenetur
offerre, nisi quãdo agit ad rem emptam contra ipsum.
l.Iulianus.§.offerri.ff.de act.empt. Et propterea cum
D.Ant.Perinello pretium offerre teneretur, nec de iu-
re,nec ex vi prædicti instrumenti venditionis in culpa
dici non potest per prędicta. Eo maxime, quia D.Ant.
ignorabat huiusmodi bona illi fuisse adiudicata, vt
fuit resolutum sub die 25. Maij,1575. coram me. Sic
4 † ergo cum non probetur,eum fuisse obligatum ad of-
ferendum,nõ intrat culpa. Ruin.d.cons.93.nu.7.in 5.
Secundò opp. ꝙ postea Perinellus vendidit ista bo-
na Marco Guidan, pro qua fideiussit idem D. Ant. &
sic inferri videtur, ꝙ dicatur consensisse d.venditioni.
Item quod si voluisset, tunc ita essent sibi tradita prę-
dicta

dicta bona, sicut fuerunt vendita D. Marco. Sed respō debatur primo, quod non tenebatur, vt dixi, D. Anto. nec de iure, nec ex instrumento tunc emere per supradicta. Secūdò, quod hoc fuit per 15. menses post, adeo quod Dom. Antonius non tenebatur tam longo tempore pecunias suas penes se otiosas retinere expectando, quod Perinellus vellet vendere.

Tertiò dicebat, quod hoc nihil profuisset Falcono, quia licet emisset rem à Perinello, non propterea teneretur ad pretium Falcono. Non igitur potest imputari culpa D. Ant. si non fecit illud, quod si fecisset, nihilomius Falcono non profuisset. Fuisset enim noua venditio, & nō recuperasset virtute venditionis factæ: & propterea non potest applicari casui nostro dictum Rim. consil. 92. nu. 17. li. 1. allegatum in vlt. resolutione.

Quartò dicebat, quod cum Falconus fuerit in dolo vendendo id, quod suum non erat, & constituendo se possidere nomine D. Antonij, cum tamen non possideret, sequitur, quod nunc ipse non possit dicere Do.
5 Antonium fuisse in culpa, quia † dolus in faciendo absorbet culpā in omittendo, gl. in l. si mora. ff. sol. matr.

Rursus respondetur, quod ex depositione Comitis de Marciano cō stat, ipsum fuisse requisitum à D. Ant. vt ei daret dicta bona, & reciperet pretium, cui respondit, id non posse facere, cum fuisset satisfactus, & bona Perinello vēdita. Qui testis cum deponat de facto proprio, facit plus quam semiplenam probationem, vt per Achil. deci. 3. de testib. bene faciunt cumulata per Soc. Iun. consil. 31. nu. 33. in 2. Paris. consil. 104. nu. 80. in prin.

SERAPHINI.

Meliten. præcedentiæ. Lunæ, 11. Maij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Statutum quando deficit, tunc demum ad iuris communis dispositionem recurrendum est.*
2 *Lex omnis positiua per consuetudinem tollitur.*
3 *Possessio releuat possidentem ab onere probandi, nisi actor probauerit intentionem suam, cum nu. 9.*
4 *Ius commune pro se deducens habet intentionem fundatā, nisi exceptione aliqua vti velit, quā debet probare.*
5 *Fundans se in dispositione qualificata tenetur illam qualitatem verificare.*
6 *Incertitudo eadem, quæ impedit ne actor obtineat in actione, impedit ne reus obtineat in exceptione.*
7 *Ius commune disponēs idem quod statutum, secundū est.*
8 *Consuetudinem contrariam iuri communi allegaṅti onus probandi incumbit.*

DECISIO DXXII.

FVit particulariter dubitatum, an Admiratus, & lingua Italiæ possint fundare intentionem suam in iure communi, & stabilimentis, stante statuto 29. de Bauliuis, in quo disponitur, quod Bauliui, Priores, & Castellanus tam in conuentu, quàm extra sedeant, & stent tam in sessione, deambulatione & locutione, in cōsilio & alijs locis, quemadmodum præteritis temporibus facere, & stare consueuerunt. Ex quo statuto venerabilis lingua Aragoniæ prętēdebat probari (cum in ista materia præcedentiæ debeat attendi consuetudo) Admiratum & linguam Italiæ teneri ad probationē consuetudinis. Vbi n. adest particularis statuti dispositio,
1 ea in primis seruanda est. Nam † ad iuris communis dispositionem tunc demum recurrendum est, quando statutum deficit, Bal. & Castr. in summario, in l. omnes populi. de iust. & iur. Ias. ibidem in 1. lect. nu. 10. Nam
2 † omnis lex positiua per consuetudinem tollitur, idem Bald. in c. Imperialem, §. præterea, tium. 3. de prohib. alie. feu. & consil. 252. lib. 2. Abb. consil. 7. colum. 4. lib. 2. Aym. consil. 238. num. 7. & 8. Et hoc maximè procedere dicebant stante possessione alternatæ præcedentiæ, in qua prædicta venerabilis lingua Italiæ existit, quæ
3 † releuat ab onere probandi. l. circa. de prob. l. fin. C. de rei vend. gl. in l. siue possideris, C. de prob. & in l. si solennibus. C. de fide instr. & Bald. in consil. 351. num. 2. lib. 1. Contrarium tamen fuit decisum, nempe Admiratum & venerabilem linguam Italiæ posse intentionem suam fundare in iure communi, non obstante d. statuto. Quilibet enim deducens pro se ius commune, habet intentionem fundatā, ita vt obtinere possit, nisi exemplo aliqua exceptione repellatur: sed si quis exce
4 ptione † vti velit, debet eam plene probare, postquam actoris intentio plene est probata, Bart. in l. admonendi. nu. 50. & ibi Rip. 211. de iureiur. idem Bart. in l. nō solum. §. si debent probari. de nou. oper. Abb. in c. dudum, col. fi. versic. 3. facit, de electi. Et itaque necesse, vt venerabilis lingua Aragoniæ excipiens de statuto 29. pleneæ suam exceptionem iustificet, nempe, quod de consuetudine aliter sit obseruandum: sed hoc nō probatur ex sola statuti allegatione, quod non refert aliquam consuetudinem, sed præsupponit tantum, Paris. consil. 25. num. 18. & consil. 27. nu. 55. & consil. 47. nu. 67. lib. 1. & consil. 66. num. 2. lib. 4. Put. decis. 301. lib. 1. Est enim qualificatum hoc statutum, & ideo succedit
5 regula, quod † fundans se in dispositione qualificata, tenetur qualitatem illam verificare, ar. no. in l. Diuus. de re iud. Fel. in c. ex parte, nu. 27. de rescript. Et cadē
6 † incertitudo, quæ impedit ne actor obtineat in actione, impedit ne reus obtineat in exceptione, vt declarat Bart. in l. 3. §. si duobus. de adimen. leg.

Non obstat, quod statutū mandet, quod stetur consuetudini, & ideo videatur tollere ius commune dis-
7 positionem. Quia † immo ius commune in hac materia idem disponit. Bald. in c. cū olim, nu. 1. & 2. de consuet. Dec. in l. cum quidam, nu. 59. si cert. pet. & ibi Cagnol. nu. 54. Rum. consil. 19. nu. 6. lib. 1. Riminal. consil. 95. nu. 22. lib. 1. cum alijs allegatis. Ex quo sequitur, quod cum vtraque dispositio, tam iuris communis, quā statuti simul concordet, non eliditur intentio actoris per statuti allegationem, passiuam à iure communi, nisi in indiuiduo deducatur consuetudo iuri communi con-
8 traria, quo † casu onus probandi incumbit allegangi, glos. in l. 1. in verb. probatis. C. quæ sit long. consuet. & ibi Bald. num. 2. Dec. consil. 402. num. 11.

Neq; obstat possessio alternatæ præcedentiæ, quia verum quidem est, eam releuare possidētem ab onere
9 probādi, sed hoc intelligitur, nisi † exemplo actor probauerit intentionem suam, ad no. per Aegid. decis. 76. Et ideo licet alias dictum fuerit adesse aliquod vestigium alternatæ præcedentiæ ante annum 1532. tamen illud non est concludens, nec sufficiens ad probationē huius consuetudinis: imò maius, & fortius argumentum in contrarium sumi potest ex stabilimento primo, & 42. de Bauliuis stante obseruantia ordinis in illis continenti respectu ceterorum Bauliuorum. Nec releuat sententia anni 1532. Quia iam est resolutum illam non esse iustificatam, & ex his conclusum pro venerabili lingua Italię.

SERAPHINI.

Velitern. Bonorum. Veneris, 14. Nouemb. 1579.

SVMMARIA.

1 *Diffamatio facit tantum ad inquirendum.*
2 *Declaratoria requiritur ad inducendum notorium propter diffamationem.*
3 *Fama sola non facit notorium.*

DECISIO DXXIII.

CVm variæ existant Bullę Summorū Pontificū cōtra homicidas, confirmatæ à fe. re. Pio Quinto, & in specie in Bulla Pij Secundi caueatur, quod homicidę, quorum delictum sit notorium vel de homicidio infamati seu condemnati, fuerint ab omnibus actibus legi-

legitimis perpetuo sint suspensi. Fuit dubitatum, *an homicidium per quendam Leandrum commissum fuerit taliter notorium, vel ipse de eo taliter fuerit infamatus, vt intret dispositio prædicta Bulla*. Et quantum ad infamationem, dixerunt eam non probari: non enim intel
1 ligendæ sunt Bullæ de simplici † diffamatione, quæ regulariter facit indicium tantum ad inquirendum. Esset enim absurdum valde, quod pro tali diffamatione irrogaretur tã rigorosa pœna: sed intelligendæ sunt de diffamatione, quæ æquipolleat cõdemnationi, propter alternatiuam illam positam in Bulla, informati, vel condemnati, cum vna pars alternatiuæ declarat aliam. l. 1. de reb. dub. Rom. cons. 131. nu. 2. Maximè quod Bullæ sunt intelligendæ de condemnatis pro delicto, & non propter contumaciam, quod fuit coram me resolutum in vna Ciuitatis Castelli donationis. Ideo diffama
2 tio debet esse talis, quæ inducat notorium, & ideo † requiritur declaratoria, Anch. cons. 141. Mars. post Petr. & Cyn. cons. 10, nu. 1. plures congerit Gram. not. 3. nu. 37. Nec potest dici sententiam contra Leandrum latã habere vim huius declaratoriæ, cum sit sententia lata in contumaciam ob non paritionem monitorij. Et ita non parit eum effectum, quem parit sententia lata ob delictum. Et ideo non æquipollet ei, neque inducit diffamationem sufficientem. Nec est verũ, quod Doct. requirentes declaratoriam loquantur in infamia iuris tantũ. Quia ex eorum lect. de contrario apparet, & bene facit Ferret. cons. 31. n. 36. in 1. addebat vnus ex Dominis, diffamatos videri eos accipi pro famosis grassatoribus, qui quamplura commiserũt homicidia, Boss. in pract. crim. tit. de inquis. nu. 32. Vltimò non obstant
3 testes de fama. Sola † enim fama non facit notorium, Rot. de exce. decis. 5. num. 2. in non. Quare conclusum, Bullas non habere locum in casu, de quo agitur.

SERAPHINI.

Toletan. beneficij. Lunæ, 12. Octobris, 1579.

SVMMARIVM.

1 *Dismembratio beneficij debet fieri cum solennitatibus a iure requisitis, & causa cognita, cum assistentia, & de consensu rectoris.*

DECISIO DXXIV.

Domini præsupponendo in presentia sine veri præiudicio, causam decisionis siue dismembrationis iustam, dixerunt sententiam latam in partibus non es-
1 se confirmandam, quia † in huiusmodi dismembratione interuenerunt solennia, cum facultates administratoris sint sufficientes. c. dilecto, & c. vacante; cũ ibi not. de præb. Et facta fuit dismẽbratio causa cognita cũ assistentia, & de consensu Rectoris, Fran. de reb. eccles. nõ alie. c. 1. n. 24. Gem. cons. 48. nu. 2. Nec ob. id quod de subreptione opponitur respectu valoris, quia in dismembratione dicitur fructus sufficere pro ambobus, & hoc est, quod mouit iudicem. Ex quib. solennitatibus adhibitis resultat præsumptio vtilitatis in dubio, Gemin. d. cons. 84. n. 6. vers. vnde præsumitur. Et ideo videndũ in concursu præsuppositis testibus vtriusque partis, an probetur pro parte Francisci non adfuisse iustam causam diuisionis, siue dismembrationis, de qua agitur.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Veneris, 20. Martij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Gratia etiam motu proprio facta nulla dicitur ex defectu intentionis Papæ, vt neque etiam clausula in ea apposita eam viuificent.*
Immo etiam ipso iure nulla dicitur.
2 *Actus sine voluntate, & potestate constitui non potest.*
3 *Subreptio duplex esse dicitur.*
4 *Motus proprius non firmat priuilegium cõtra ius alterius.*
5 *Falsitas causæ annullat gratiam quantumuis motus proprio concessam.*
6 *Litera secunda censentur habere clausulam, si prius ius suum non consequantur.*
7 *Incompatibilitas gratiarum clarè demonstrat defectum intentionis.*
8 *Præiudicium tertij indistinctè annullat gratiam.*
9 *Intentionis defectus non consideratur in gratia generali, sed comprehensio, vel non.*
10 *Gratia a principio nulla potest confirmari per cõsensum superuenientem.*

DECISIO DXXV.

Dubitaui presupposito pacto, & gratia, & quod sine veri præiudicio d. gratia in quibusdam euentibus discordet, in quibusdam concordet cum pacto, an d. gratia sit ita nulla ex defectu intentionis Papæ, vt neque etiam clausulæ in ea appositæ illam viuificent. Et causa pluries proposita tandem sub die 20. Februarij Rota resoluit, gratiam fuisse nullam à principio ex defectu intentionis reseruata generalitate, & demum 20. Martij fuit eadem decisio per Dominos confirmata. Præcipua fundamenta decisionis fuerunt. Primò auctoritas Doct. in c. causam quæ. el 2. de testibus. vbi glo. Host. Ioan. Andr. Aegid. Abb. Felyn. Aret. & alij per informantes allegan. Qui oẽs vno ore dicunt, gratiam
1 † etiã motu proprio factam, esse nullam, quando adest defectus intentionis. Et licet non dicant esse ipso iure nullam, tamen sunt etiam aliqui, qui dicunt hoc, velutu Paris. cons. 74. nu. 32. lib. 4. Et hoc idem videtur firmare Cassad. decis. 3. de pen. nu. 3. in fi. Vbi tradit gratiam factum de pensione, non facta mentione de aliis prius imposita, esse nullam, etiam si motu proprio facta sit. Et demum nu. 5. tradit, eam esse nullam ipso iure, & licet fundet se etiam in subreptione, id euenit, quia in casu suo gratia erat ad partis postulationem, sed non tollit æquiparationem, quam facit, subreptionis, & defectus intentionis, & ita sunt intelligendi Doct. quia partim æquiparant subreptionẽ, & defectũ intẽtionis,

Secundò pro hac sententia facit euidens ratio, quia cum in constituenda gratia requiratur potestas, & voluntas, vtiq; altera deficiẽte, gratia est à principio nul-
2 la: nã † actus sine voluntate, & potestate constitui nõ potest. Bal. in l. omne verbum. C. commu. de leg. Alex. cons. 52. nu. 30. lib. 4. Imol. in l. qui solitendam. de her. inst. & in l. filio præterito. in vlt. q. de iniust. rup. test.

Tertiò, quia non bene videtur constitui differentia inter subreptionẽ, & defectũ intentionis, quantum attinet ad hunc effectũ, quia etiam defectus intentionis
3 põt dici subreptio. Ea † enim est duplex, vna, quæ prouenit ex parte impetrantis: altera, quæ oritur ex re ipsa. Primã tollit motus proprius, secundam non, Aegid. decis. 392. & 475. & d. c. causam quæ. el 2. nu. 1. de testi. Rebuff. in form. mand. apost. in verbo, motu proprio, num. 29. speciali in fi. Bonifac. in clem. literas, num. 11. & 12. de præb. Fel. in c. nostra. in 10. corol. de rescript.
4 Quartò faciũt Doct. passim dicẽtes, quod † motus proprius non firmat priuilegium cõtra ius alterius, Abb. in c. ad aures. num. 5. de rescrip. Butr. in c. per venerabilem. nu. 15. qui fil. sint leg. Præpos. in c. quia circa. num. 4. de consang. & affin. Rum. cons. 123. nu. 16. li. 5. Gem. consil. 104. Curt. sen. cons. 35. num. 37. Rot. in antiquis. decis. 444. cum infinitis alijs quæ deduci possent. Ex quibus colligitur, quod si motus proprius non firmat priuilegium, illud ab initio est nullum.

Quintò in indiuiduo, de quo agitur, hoc tanto facilius procedit ex eo, quod Papa videtur motus ex falsa causa, cum dixerit. Illustr. D. Iulium esse horum bonorum verum dominum, quæ verba iuxta subiectam materiam, cum agatur de perpetua applicatione, sunt intelligenda de eo dominio, ex quo nascebatur valida, & perpe-

3 perpetua applicatio, sed † falsitas causę perpetuo an-
nullat gratiam, quantumuis motu proprio concessá,
Fel.post Anch.in c.ad aures.nu.9. de rescrip. & in d.c.
causam quæ.nu.3.cum alijs per informantes allegatis.
Non ob. in contrariũ deducta. Et primo doct. Bart.
in c.mandatum.ante nu.14.& in c. Capitulum Sanctæ
Crucis,nu.24.de rescrip. Quia vel loquitur contra au-
ctoritatem ceterorum Doct. vel in casu suo militat par
ticularis ratio,prout considerat Cassad.d.decis.3.nu.5.
de pens. Nempe distinguendo inter leue, & magnum
præiudicium. Vel etiam ex alio pót considerari ratio
particularis,quia re vera ibi non adest defectus inten-
tionis, cum indistinctè, siue primæ literæ sint præsen-
tatæ,siue non,teneant secundæ literæ secundum opin.
6 Abb.in fi. & in c. Capitulum, nu.4. Et † ipsæ secundæ
literæ censentur habere clausulam, si prius ius suum
non consequatur, vt post Imol. in d.c. mandatum,di-
cit Fel.in d.c.Capitulũ. num.5. Et valdè probabilis est
hæc sententia, vt non adsit defectus intentionis respe-
ctu concessionis secundarum literarum, quia Papa in
gratiam plurium rescribere pót, & in hoc non deficit
intentio, tamen non vult inuitum ordinarium plurib.
mandatis grauare. Quod colligitur ex eo, quod cum
super eodem corpore beneficijs impetratæ essent lite-
7 ræ,tũc essent omnino subreptitiæ,& nullæ. Nam † pro-
pter incompatibilitatem gratiarum appareret mani-
feste de defectu intentionis. Præterea in illamet ma-
teria multi tenẽt, ꝙ gratia etiam motu proprio cõces-
sa non teneat, vt per Franc. in c. si postquam, nu.6. de
8 præb.in 6.& ibidẽ But.num.5.& 6. Et † ita vis non erit
in differentia, quam constituit Butr. inter subreptio-
nem, & defectum intentionis, sed in præiudicio ter-
tij,quod indistinctè annullat gratia secundum eos.
Non ob.quod quãdo gratia est generalis,ea nõ cor-
ruat ex casu particulari, in quo versatur tertij præiudi
cium. Quia gratia, de qua, non videtur generalis, sed
particularis. Comprehensio.n. plurium euentuum nõ
9 facit gratiam generalem. Quod patet,quia † si essemus
in gratia generali,non esset agendũ de defectu intẽtio-
nis,sed de comprehensione, vel non comprehensione.
Soc.cons.13.nu.8.lib.1. Præiudicium enim hic est cer-
tum, & indubitatum respectu secundo genitorum si
qui adsint, sed de euentualitate alias erit videndum.
Non ob. quod si gratia esset nulla à principio, non
posset confirmari per consensum superuenientem, cu-
ius contrarium tradidit Soc. consil. 115. libr.3. Quid
10 † hoc negari merito pót,cum neque Soc. loquatur in
consensu ex post facto superueniẽte,sed consensu præ-
stito in ipso actu, & forte etiam ita indistincte nõ pro-
cederet etiam secundum istam lecturam, nisi data Pa-
pæ scientia, Aegid. decis.632. Præterea defendit Soc.in
suo casu non adfuisse defectum intentionis, sub nu.3.
Hic verò non potest negari adesse cum Papa ignora-
uit pactum. Non ob. distinctio, quæ fit exemplo inter
defectum intentionis respectu gratiæ, & defectum in-
tentionis respectu effectus, & executionis eiusdem.
Quia ista differentia est verbalis, cum non possit sepa-
rari hoc casu effectus ab ipsa gratia. Statim.n. quod ap
plicantur bona primogenito,infertur præiudicium ce
teris filijs inseparabile ab ipsa concessione, nec potest
hoc præiudicium præseruari per clausulam sine præiu
dicio; nam est incompatibilis cum dispositione, adeo
quod vel dispositionem vitiat, vel à dispositione vitia-
tur, ne actus reddatur nugatorius. Et quæ dicũtur de
hac clausula generaliter subintellecta in omnibus con-
cessionibus habent locũ, quando potest stare vna cum
principali dispositione.
Et ita fuit pro nullitate absoluta gratiæ conclusum.
Deinde die Ven.3. Aprilis proximè præteriti, fuit cau-
sa posita super euentualitate in precedenti positione re
seruata, & per dominos conclusum retenta priori de-
cisione eũ non facere, quo minus gratia sit nulla, quia
huiusmodi euentualitas non tollit defectum intentio-
nis. Ridiculum enim esset dicere, quod Papa voluerit
gratiam huiusmodi pendere perpetuo a voluntate
successorum D. Iulij, ita vt modo valida quorundam
respectuum esset, modo inualida, maximè cum simus
in materia prophana, in qua Papa sine consensu voca-
torum in pacto de potestate ordinaria nihil constitu-
tus fuisset. Et ideo perstiterunt in resolutis.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Veneris, 26. Febr. 1580.

SVMMARIA.

1 *Dispositio auth. Res quæ. C. com. de lega. quo casu cessare dicatur.*
2 *Vnum qui dicit ex eo, quo aliud sequitur, vtrũque dicit, etiam in materia odiosa.*
3 *Dictiones, ita tamen, quid importare dicantur.*
4 *Dictio penitus idem significat, quod in totum, & ex toto, ita vt nullam recipiat restrictionem.*
5 *Auus quando pater non habet, tenetur dotare neptem.*
6 *Conformare se quilibet censetur cum dispositione iuris communis.*
7 *Argumentum de alimentis ad dotem non procedit, vbi subest diuersa ratio.*
8 *Prohibitio absoluta impediens translationem dominij facit cessare dispositionem auth. Res quæ. C. com. de leg.*
9 *Feminæ non prohibentur dotari etiã iuxta terminos authent. Res quæ C. com. de leg.*

DECISIO DXXV.

PRoposui iterũ causam super resolutis sub die Sab-
bati 23. Ianuarij proximè præteriti, an dotes Illu-
strissimarum filiarũ sint detrahẽdę de legitima Sciar-
rę,ita vt Illustriss. Do. Iulius non teneatur, nisi quate-
nus legitima non sufficiat. Et Domini steterunt in deci
sis. Pręsupposita namq; potestate paciscentium, quod
potuerint absolute prohibere non solum per viam cõ-
tractus, sed etiam per viam vltimę voluntatis, ne bo-
na in pacto comprehensa alienarentur pro dotandis
1 feminis, quo † casu cessat dispositio auth. Res quę. C.
com. de leg. Ias. ibi, nu.25. Loaz. in §. Diui. nu.141. vers.
tertia sit conclusio. Ias. ibidem nu.69. in fin. Tiraq. de
primogen. quęst.91.num.9. Restat solum videre, quid
paciscentes voluerint, & disposuerint. Cum itaque
vocauerint masculos onerando eos ad dotandum fe-
minas cum ista limitatione, ita tamen quod à dictis
bonis sint penitus exclusę, satis apparet voluntatem
eorum fuisset, vt nihil aliud prorsus consequantur ex
2 istis bonis, quam dotes: nam † qui vnum dicit ex eo,
quo aliud sequitur, vtrumque dicit, Bal. in l. data ope-
ra, num.34. C. qui accus. non poss. l. illud. de acquir. hę-
red. Et procedit in omni materia quantumuis stricta,
3 Aym. consil. 174. Ponderandę ergo sunt duę † dictio-
nes, ita tamen, quarum natura est limitare, & restrin-
gere dispositionem cui adijciuntur. l. Lucius. §. qui ha
bebat. & l. ita tamen. ad Trebell. Dec. consil. 194. pro-
pe fin. Paris. cons. 106. nu.9. lib.1. Gozadin. cons.58. nu-
mer.6. Socin. iun. cons.16. nu.46. lib.2. Ponderanda etiã
4 † dictio penitus, quę idem significat, quod in totum,
& ex toto, Arch. in c.1. in princ. de supplen. negl. prę-
lat. in 6. Ias. consil. 173. numero 1. lib.4. Socin. consil.
21. num.6. lib.4. Paris. consil. 58. nu.11. lib.1. Et expo-
nitur pro omni casu, & in totum, Grat. consil.65. num.
23. & consil.86. num.3. libr.2. Et habet adeo pręcisam
naturam, vt nullam recipiat modificationem, seu limi-
tationem, Angel. consil.31. num.9. Dec. consil.401. nu.
3. Ex his sequitur, quod si ex prędictis bonis aliquid
habent, id omnino teneantur in dotem computare,
alioquin verum non esset, quod ex prędictis bonis ni-
hil penitus haberent pręter dotes. Et hoc comproba-
tur clare ex consilio Castren. 64. nu.4. lib.2. per infor-
mantes allegato.
Non obstant in contrariũ allegata. Nam in vniuer-
sum potest responderi ea non procedere, vbi habemus

clatam,

claram,& expressam mentem disponētium prout hoc
casu. Sed & particulariter obiectis satisfaciendo.

Non ob. quod ratio Cast. non applicetur eo, quod
id factum sit in executionem obligationis legalis,quia
quando id nō disposuisset, subintrabat dispositio legis
ex dispositione auth. Res quæ . Hic autem non adest
hæc obligatio,ex quo sumus in contractu. Et ideo stā-
te expressa prohibitione , cessat dicta dispositio. Quia
respondetur eandem rationem hoc casu applicari : nā
5 † auus tenetur,quando pater non habet,dotare neptē.
l.dotem dedit.de collat.bon.Dec.consil.66.in fi. Vnde
ita disponendo paciscentes censentur se conformare cū
ista obligatione legali,& id facere in executionem præ
6 dictæ obligationis,cum † quilibet censeatur conforma-
re se cum dispositione iuris communis, Doct. in l.hæ-
redes mei. §.cum ita. ad Trebel. & ita deducit Simon.
de Præt.cons.137.num.28.cum seq.Cephal.consil.105.
num.18.& 19. lib.1.

Non obst. argumentum deductum ab alimentis ad
dotem , quæ sunt æquiparata tam de iure communi ,
ad gl.in l.ob æs,tantum.de præd.mino.cum alijs, quā
ex dispositione paciscentium , ex quo sub vnica deter-
minatione relicta fuerunt, l. iam hoc iure.de vulg. Ex
quo inferunt informantes, ꝙ sicut alimenta debita iu-
re actionis debentur, etiam ꝙ quis habeat aliunde vn-
de se alat. Dec.in l.de alimentis.num.5. C. de transact.
7 Alex.cons.7.nu.10.lib.1. ita etiam & dotes. Nam † in
primis Ias.in d.auth. res quæ. nu.7. & nu.15. reprobat
hoc argumentum , & quamuis dicatur argumentum
procedere, vbi adest eadē ratio, vt per Euerard.in cēt.
loco.le.29.tamen hic videtur subesse maxima ratio di-
uersitatis: nam in alimentis cessat periculum exhauri-
tionis, & exinanitionis fideicommissi, quia ex fructib.
præstari possunt,sed hoc fieri non potest in dotibus.Et
si indistinctè detraherentur dotes, breui tempore con-
sumerentur bona pacto subiecta, & ideo hac ratione vi-
dentur moti paciscentes, dum dotes reliquerunt cum
limitatione, alimenta verò non . Præterea, cum dotes
fuerint, vt dictum est, relictæ in executionem obliga-
tionis , qua tenebantur paciscentes dotare feminas de-
scendentes, sequitur hanc dispositionem recipere debe-
re interpretationem, Castr.d.cons.64.

Neque obst. quod prohibitio expressa faciat cessare
dispositionem auth.res quæ. Et ideo non potuit recipe-
re hoc pactum interpretationem à iure cōmuni. Quia
8 † hoc procedit , quando est absoluta prohibitio impe-
diens translationem dominij. Et ita procedit glos. in l.
nulla. C.de iu.do. Tiraq.de primog.q.61.nu.9. Sed hic
paciscentes prohibitionem hanc temperarunt, vt nihi-
lominus feminæ dotentur, & ita voluerunt hanc pro-
hibitionem potius sortiri naturam prohibitionis, quæ
fit in vltima voluntate, quam eius, quæ fit in cōtractu.
Ergo & modi constituendi iuxta naturam prohibitio-
nis vltimæ voluntatis, & ita etiam hoc casu militat di-
spositio auth. res quæ, cum suis qualitatis ex paciscen-
tium aperta voluntate , qui nihil voluerunt feminas
cōsequi posse ex his bonis præter dotes: ergo quòd ad
eas peruenit ex his bonis, id in dotes est imputandum,
cum ipse acceptando dispositionem paciscentium, cen-
seatur illam acceptare cum sua qualitate, Rom.consil.
353.nu.11. Bald.in l.contra iuris. §. si filius. de pact. &
ibi Ias.nu.11. Curt.iun.cons.1.num.11.

Neque obst. quod à paciscentibus constituantur do-
tes feminis descendentibus non solum suis , sed etiam
alterius . Quia totum hoc factum fuit contemplatio-
ne suarum descendentium, quibus vnusquisq; eorum
prouidere voluit.

Non ob. ꝙ legitima, quæ venit detrahenda , sit effe-
cta proprium patrimoniū Pauli, quia cū pacto suppo-
sita non fuerint vniuersaliter bona omnia, sed tantū bo-
na particularia , & ideo tertia pars bonorum in pacto
comprehensorum, nō defectu voluntatis paciscentiū,
sed defectu potestatis eximatur à nexu restitutionis
per viam querelæ inofficiosæ donationis. sequitur hāc
etiam partem sub verbis pacti comprehensam fuisse ,
quod secus esset , si in vniuersum omnia bona fuissent
in pactū deducta . Tunc enim ex legis interpretatione
decerneretur etiā voluntas respectu legitimæ detrahendæ.

Nec refert, ꝙ grauentur ad dotandum illi, ad quos
9 bona deuoluuntur . Quia † id virtualiter fit etiam in
terminis authen. Res quę. Nam si dotatio fit ex bonis
pacto subiectis, videntur etiam dotari ab his, à quibus
adimitur illa rata bonorū, ex qua dotes constituūtur.

Absurdum, quod consideratur, quod melioris esset
conditionis neptis, quam filia, non applicatur, quia in
vtraque potest euenire casus consumptionis legitimę
& bonorum. Et ex his conclusum, portionem bonorū,
quæ ratione legitimę detrahitur , esse in dotes impu-
tandam, vt fuit resolutum.

SERAPHINI.

In eadem Portuen. Bonorum. Veneris, 15.
Aprilis, 1580.

SVMMARIA.

1 *Bona intelligūtur deducto ære alieno, si capiantur pro vni-
uersa substantia, num. 3.*
2 *Dotem petens , vel alia credita non dicitur contrauenire
voluntati testatoris.*
4 *Relatio facit, vt res particulariter intelligatur.*
5 *Legitima dicitur esse proprium patrimonium filij .*
6 *Officium est parentum dotare filias suas.*

DECISIO DXXVII.

DVbitaui, *an dotes Illustrissimarum filiarum debean-
tur eis quo ad omnia bona in subsidium, & Domini
retenta decisione facta sub die 26. Februarij proxime præ-
teriti , respectu bonorum detrahendorum per ipsas ex pa-
cto, censuerunt deberi in subsidium , ita vt ea veniant in
dotes imputanda, ex rationibus tunc latè deductis.* Quib.
addendo pro solutione eorum, quæ exemplo allegan-
tur. Non obstat ratio illa, quod prohibitio non est ita
intelligenda , vt ex bonis pacto subiectis non veniant
prius detrahenda credita, quæ capiuntur ex alia perso-
1 na, puta patris vel auiæ, cum † bona intelligantur de-
ducto ære alieno. l. subsignatum. §. bona. de verb. sign.
vbi Alcia.& Rebuf. l.vt iurisiurandi. §. si libert. in fi. de
oper. liber. Bal.in l.liberti, libertæque. n.28. C.eod.& in
l.quoniam nouella. C.de inof.test. Capr.cons.29.nu.8.
Curt.cōs.197.col.pen. & fi.lib.2.& cons.212.n.3.lib.1.
2 Quia † prædicta procedunt , quando testator relicta
dote, vel quolibet alio prohibuit ne plus peti possit ex
bonis suis, tunc.n. quia bona intelligūtur deducto ære
alieno, petens dotem maternā, vel alia credita, non dici-
tur contrauenire volūtati testatoris. Id enim, ꝙ petit,
non est ex ipsius bonis. Sed in casu, de quo agitur, filiæ
non sunt exclusæ sub illa formula vniuersali, s. à bonis
paciscentiū, sed à bonis particularibus in pacto enūcia-
tis, nempe castris, oppidis, ciuitatibus, fortalitijs, & in
3 Vrbe Palatijs. Et id, † ꝙ dicitur, bona intelligi deducto
ære alieno, verum est, capiendo bona pro vniuersa sub-
stantia, prout declarat Rebuf. in d. §. bona. pag. 2. vers.
notandum est. Et licet paciscentes respectu exclusionis
loquātur de bonis, id fit cū adiuncto, nempè de dictis
4 bonis, & ista † relatio facit, vt bona proprijs nominib.
expressa censeantur, Ruin.cons.108.nu.3. lib.3. & pro
hac parte facit distinctio Bar.& Bal. loco supra citato,
dum dicunt, quod si testator dixerit de hæreditate, &
non de bonis, quod filia nihil petet, cum hæreditas sit
quid vniuersale cōprehendens tā debita, quā credita.

Nec ob. si dicatur, ergo ex alijs bonis poterūt detra-
here credita, quia hoc verum est, sed ideo nō sequitur,
quin ex his bonis deducta non censeantur hoc onere
grauata, vt in subsidium dotium imputentur ex mēte
verbis claris expressa, quā per indirectum eluderent, si

credita

credita deducere, & retinere possent. Haberent enim ex his bonis aliud quã dotes. Vnde cum Docto. velint sufficienter coniecturam voluntatis esse, vt nihil penitus etiam ex proprijs creditis petere quis possit, quando probibitus est petere super bonis suis, vel in bonis suis, vel de hæreditate sua, vt declarant prædicti Doct. & Capr. consil. 62. nu. 12. Quanto magis hoc idem dicendum est in casu proposito, in quo paciscentes verbis adeo prægnantibus vsi sunt, vt alias fuit per Dominos ponderatum. Idque maximè attenta ratione, quæ fuit prouidere familiæ, & masculis, quç facile eluderetur, si aliam interpretationem admitteremus. Et omnes rationes, quæ considerantur respectu legitimæ, militant etiam respectu reliquorum bonorum, cum legi-
5 tima † sit proprium patrimonium filij, Salyc. in auth. res quæ. quarta quæstione, Rom. cons. 232. vbi apostil. Curt. iun. d. auth. num. 16. Ideo si non deducitur ex dispositione d. auth. neque etiam reliqua credita sunt deducenda, nisi cum hoc onere.

Non obst. quod dos, quæ debetur iure actionis, debetur etiam diuidi, quia hoc procedit, vbi simpliciter est, relicta, non autẽ, vbi est limitate constituta, vt hic.

Non obstat ratio Ceph. cons. 485. num. 60. quod per indirectum hoc esset prohibere detractionem legitimæ filio grauato restituere hæreditatem, quia euidenter est erronea. Filius namque tenetur de suo dotare
6 filiam suam, hoc † enim est parentum officium. l. fi. C. de dot. promis. Si ergo pater mandat filio, vt dotet de suo, & in euentum, quod non habeat, dotet de patrimonio ipsius patris, magis releuat, quam grauat filium, cum relicta legitima possit ad libitum de reliquis bonis disponere.

Vltimò non obst. quod dicitur, Sciarrã, si filios masculos non habuisset, potuisset dicere filiabus, vos habetis dotem aduentitiam, ergo non teneor vos dotare, & illæ excipere potuissent, dotes relictas fuisse non ipsius, sed earum contemplatione: & ideo eum non esse ab onere dotandi liberatum, & hac ratione eas cõsequuturas fuisse duas integras dotes. Quia hæc ratio præsupponit id, de quo quæritur, nempe, quod dotes ex pacto absolute deberentur, quod cum non subsistat, neque Sciarra id quod dicitur, prætendere, neque ipse prætensioni eo modo respondere potuisset.

Et ex his tolluntur ea, quæ nouissime per D. Scribẽtem deducta fuere.

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus. Veneris, 8. Iunij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Decanatus in collegiata est dignitas electiua.*

2 *Dotans ecclesiam iam ædificatam, & penitus indotatam acquirit ius patronatus.*

Quod etiam procedit, vbi ecclesia amisit penitus dotem, & num. 3.

DECISIO DXXVIII.

DOmini dixerunt subesse hic plures difficultates. Prima est, *an versemur in prima vel secunda par. reg. Adriani*. Secunda, *an simus in iure patronatus ex dotatione, vel ex eo, quia cum dote duorum millium à Dominis Gilijs datorum collegiata de nouo erigatur, vel ex eo quia tale augmẽtum fuit omnino necessarium*. Tertia, *an verba d. reg. applicentur huic casui, ex quo ea videtur præsupponere, beneficia, ad quæ fuerant concessa iura patronatus, quæ Papa reuocare intendit, antea præstitisse, non autem præsupponere videtur ea tunc oriri, & creari simul cum hac seruitute ius patronatus.*

Et quo ad primam nihil firmatum fuit, licet aliqui-
1 bus ex Dominis videretur, quod † cum Decanatus in collegiata sit dignitas electiua, Abb. in c. cum venerabilis. num. 45. de except. Cassad. decis. 22. de præb. in fi. versaremur consequenter in prima, non autem in secunda parte.

Quo verò ad secundam difficultatem, similiter nihil firmari potuit, licet nonnullis ex Dominis hoc fundamentum videretur pati magnam difficultatem. Nã licet dotans ecclesiam iam ædificatam de iure commu-
2 ni acquirat ius patronatus, hoc † tamen intelligitur de ecclesia prorsus indotata. Et ita loquitur Rocch. de iure patron. in verbo dotauit. q. 2. & Abb. cons. 28. lib. 2. Quod adeo verũ est, quod & si dos esset depauperata, si tamen in totum sublata non esset, illam supplens non efficeretur patronus, Rocch. vbi supra. q. 3. vbi in specie reprobat opin. Host. & Abb. Vnde cum ambæ ecclesiæ, ex quibus fuit erecta collegiata, haberent redditus notabilis quantitatis, non poterant dici indotatæ. Et addebant aliqui ex Dominis ex eo etiam demonstrari hoc ius patronatus esse mere ex priuilegio, quia dos hæc fuit pro maxima parte assignata ex redditibus aliorum beneficiorũ, quo casu nec Episcopus potest ius patronatus ex hac causa concedere, vt post Innoc. Ioan. Andr. Imol. & alios tradit. Rocch. in d. vers. & dotauit, q. 16. circa finem. Et quamuis illa bis mille, quæ erogarunt isti Domini Gilij, essent data in dotem collegiatæ, cum tamen non esset congrua dos pro erigenda tali collegiata, ex huiusmodi dote de iure communi non potest quæri ius patronatus. Rocch. vbi supra, q. 8. & 9. Quod autem hoc augmentum fuerit necessarium, & propterea locum non habeat regula, vt per Put. decis. 531. in vna Conchen. lib. Achil. decis. 13. de reg. cancell. patitur etiam difficultatem, quia non videtur posse considerari necessitas, cum iam istæ ecclesiæ essent in rerum natura cum suis dotibus, & id quod dicitur, cum dote necessaria, videtur procedere, quando ecclesia deducitur de nõ esse ad esse, Roch. vbi supra, qu. 6. versic. non est. Vel quando ecclesia,
3 † quæ non reperitur constructa, amisit dotem totaliter, vel ab initio fuit indotata. Rocch. vbi supra, vers. si autem & tertio.

Quo autem ad tertiam difficultatem, ad quam Domini dixerunt, quod me restringerem, aliquibus ex Dominis videbatur fundamentum magnç considerationis. Aliqui verò considerabant contra hoc fundamentum, quod hic non deducitur ecclesia de non esse ad esse, licet de regulari fiat secularis, & erigatur in collegiatam. Negari enim non potest, quin existeret ecclesia, eaque considerabiles redditus haberet, & consequenter non videtur posse dici, quod ecclesia deducatur ad esse, sed potius mutari videtur status beneficij, & forma seruitij in ecclesia. Et licet particularia beneficia in dicta ecclesia de nouo creari videantur, non tamen deducuntur in esse ex non præexistenti, sed ex iam præexistente ecclesia notabiles fructus habent, quos per huiusmodi suppressiones non amittit. Altoquin cũ regula velit reuocari omnia iura patronatus ex priuilegio non auctis fructibus vsque ad medietatem, durum videbatur aliquibus ex Dominis, ꝙ cum hic non adsit constructio, nec fundatio, nec vera dotatio, & ipsa collegiata & particularia ipsius beneficia ex maxima parte dotentur ex fructibus earundem ecclesiarum antea præexistentium, posset dici, ꝙ regula non applicetur. Et considerabant, quod licet tollatur ius patronatus, remanebit fortasse nihilominus collegiata, & ita tolleretur decis. Cresten. 141. Et dum in regula dicitur, ꝙ beneficia redeant ad primã naturam, intelligi poterit de prima natura libertatis. Cum beneficia in dubio præsumantur libera, quæ si vera essent, tollerent fundamentum, ꝙ fit super augmento cultus diuini, quia ẽt ꝙ tolleretur ius patronatus, remanet collegiata, nec minueretur prædictus diuinus cultus. Quæ omnia fuerunt à Dominis dicta, vt maturius considerentur, quando particulare dubium disputabitur, ꝙ secundum Dominos erit, an in casu, de quo agitur, applicentur verba regulæ Adriani.

ALDOBRANDINI.

Tiburt. Castri Sambuci. Veneris. 20. Februarij, 1576.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Decretum ex falsa causa vel per obreptionem obtentum est ipso iure nullum.*

2 *Præsumptio est regulariter pro decreto, nisi probatio in cõtrarium vrgentior adesset, deducta ex defectiua narratione facti, & falsa suggestione.*

3 *Relatio non suffragatur in his, quæ narratis contraria essent.*

4 *Decretum interpositum super contractu simulato non valet.*

5 *Consanguinei si interueniunt in decreto iurantes negotiũ esse vtile, non requiritur alia causæ cognitio.*

DECISIO DXXIX.

Domini pro maiori parte tenuerunt constare de tali errore respectu iudicis, qui decretum super transactione interposuit, vt corruat decretum, & cõsequenter transactio. Regula enim satis nota est, quòd
1 † decretum ex falsa causa, vel per obreptionem obtẽtum, est ipso iure nullũ, l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei, Bart. in l. & si præses, C. de præd. minor. & in l. fin. de iust. & iure. Castrens. in l. cum hi. §. si prætor. de transactio. cum alijs allegatis. Vnde cum dupliciter fuerit peccatum in interpositione huius decreti, in omissione scilicet, & in expressione, sequitur quòd nullũ existat. Omissio namque in eo versatur, quia factũ re vera, prout se habebat, nequaquam expositum fuit, ex quo narrata fuit tantum subhastatio, & deliberatio facta Iacobo ad instantiam Alphonsinæ, sed quod ea fuerit nulla, silentio fuit inuolutum: nec minus taliter narrata fuit series facti, quod iudex dictam nullitatẽ conijcere potuerit: non enim narratur, deliberationẽ factam fuisse à Spinosa de anno 1524. ad instantiam Mariæ de la Scarpa Iacobo Zambeccario, qui tunc pretium non soluit, sed demum coram Crescentio de anno 1535. fuit ab eo d. Iacobo præuia commissione ad instantiam Alphonsinæ obtẽta, in qua narrator, quòd illa subhastatio fortita non fuerat effectum, depositata schedula in actis scutorum 4000 & consignata Alphonsinæ filiæ Mariæ de la Scarpa, & vxori D. Iacobi pro concurrenti quantitate sui crediti, quæ quietauit D. Iacobum de ducatis 3939. Ex quo facto, vt Domini resoluerunt, clare deprehendebatur nullitas subhastationis. Et ista nullitas habet etiam admixtam iniustitiam, ex eo quod fructus illoc vsque percepti computandi veniebant in sortem. Peccatum etiam fuit in expressione, tum quia clarè fuit expressum, quod trãsactio cedebat in euidentem vtilitatem D. Mariæ, quod verum non videtur, cum fructus 12. annorum percepti à Maria & Alphonsina, iam saltem in maxima parte extinxissent eorum creditum. Tum etiam, quia fuit dictum, bona hæc fuisse deliberata ad instantiam Alphonsinæ Iacobo, quæ verba validam significabant deliberationem, quod tamen verum non est. Ex quib. infertur, quod licet regulariter præsumatur pro de-
2 creto, secus † tamen est in hoc casu, vbi vrgẽtior adesset probatio in contrarium deducta ex defectiua narratione facti, & ex falsa suggestione, Paris. consil. 9. nu. 55. lib. 1. Gabriel. de sentent. conclusion. 5. nu. 35. & 36.

Nec dicatur, quod iudex potuit intelligere subhastationem fuisse nullam, ex quo dicitur, quod sententia lata ab Aragonia nondum fuerat subscripta. Quia animaduertendum est, quod ista sententia non erat illa, cuius vigore potuisset fieri subhastatio, quia subhastatio narratur facta ad instantiam Alphonsinæ Iacobo, & sic necessario sententia debebat esse lata, non ad fauorem Iacobi, prout erat illa, quæ ab Aragonia asserebatur lata, & nondum subscripta, sed ad fauorem Alphonsinæ, vel Mariæ de la Scarpa eius matris.

Imò ex hac narratiua implicitè colligebatur verè euidens vtilitas mulieris, quod iudicem decipere potuit: nam hoc pacto virtualiter narrantur duæ lites, vna cum Alphonsina, & ista dicitur, quod iudex iam deliberauit castrum Iacobo, qui iam cepit possessionem. Altera cum Iacobo, & in ista narratur, quod iam iudex tulerat sententiam ad eius fauorem, licet nondum ab eo subscripta fuisset. Ex tali enim causarũ statu iudex accersitus ad decretum imponendum facile conijcere potuit, quod ista mulier pessimam, nedum malam foueat causam, cuius contrarium contigisset, si factum prout se habebat, clarè, & explicitè narratũ fuisset, si n. iudex sciuisset subhastationem nullam, & quod fructus illuc vsque percepti veniebant computandi in sortem, & consequenter, quod creditum Alphonsinæ pro magna parte, si non in totum, erat extinctum, quoque sententia lata ad fauorem Iacobi proueniebat solum ex eo, quia ipse negauerat se possidere iure proprio, sed asseuerat possidere tantum iure familiaritatis Mariæ eius socrus, & Alphonsinę suæ vxoris, alium statum causæ coniecisset, quo motus facili ter decretum non interposuisset.

Non ob. relatio ad acta, quia fuit solum quo ad res deductas in controuersiam: respectu verò causæ transigendi non fit huiusmodi relatio, sed factum narra-
3 tur, & aliter quam se haberet, quæ † relatio etiam nõ suffragatur in his, quæ narratis contraria essent, vt alias in vna Caueo. pensionis fuit resolutum cum R. D. meo Lancellotto, vbi adetat clausula, quorum tenores, &c.

Minus ob. mulierem potuisse donare, ex trad. ab Ang. & Iacobi. de S. Geor. in l. cum hi. §. si præter. ff. de transactio. Quia tollitur huiusmodi obiectum ex doctr. Bal. in rubr. C. qui admit. col. 11. relato à Tiraq. de legib. connub. gl. 8. num. 180. & 181. asserentis, quòd si partes simulabant vendere, & tamen contrahebãt do-
4 nationem, & iudex decretum interponat, † donatio non valet, quia id notum non erat iudici. Et propterea inquit, apertè, & taliter naturam negotij exprimendam esse, & nominatim debere dicere se velle donare, quod hic minimè factum fuit.

Sicut etiã nihil facit clausula omni meliori modo, cum ex supradictis apparet de nullitate narrationis, admixta etiam falsi expressione. Prout non ob. quod statutum vrbis non habeat locum in transactione, vt per Bero. allegatum. Quia iste contractus est principaliter cessionis, quo casu statutũ locum habet, vt fuit resolutum in illa Rom. vineæ coram R. P. D. meo Blanchetto, licet enim statutum in quatuor casibus loquatur, habet tamen locum etiam in alijs, Put. decis. 7. &
5 55. lib. 3. Prout etiam non ob. quod † vbi interueniunt cõsanguinei, iurantes negotium esse vtile, non requiritur alia causæ cognitio, Sal. in l. Actus, C. de fer. Quia Mod. Sal. referentes non eum intellexerunt. Sal. enim ponit casum, quod statuto ita caueretur, quod alia .s. inquisitio non esset necessaria, & licet in vrbe saluentur huiusmodi decreta propter informationem cõsanguineorum, vel curatoris, Gabr. de sent. d. concl. 5. nu. 34. tamen cessat in hoc casu, in quo ex illa narratione apparet, curatorem malè informatum de statu causæ, benè iudicem informare nequiuisse. Vltra quod stat. lib. 4. c. 23. requirit solenne decretum. Et licet illud verbum non reperiatur lib. 5. c. 19. cum tamen hoc secundum veniat addendo primo, eius dispositionem minimè tollit.

Quæ omnia secundum aliquos ex Dominis eo magis admittenda sunt ad effectum excusandi sententiã à notoria iniustitia, ex allegatis.

ALDOBRANDINI.

Astoricen. Archidiaconatus. Lunæ 5. Maij 1578.

SVMMARIA.

1 *Expressio, quòd quis obtineat beneficiũ, quãdo requiratur. Cessat tamen, quando aliqui prouidetur motu proprio. Idem etiam in præsentatione, & institutione.*

2 *Collatio & institutio differunt.*

DECISIO DXXX.

DOmini concluserunt, præsentationem, & institutionem Ferdinandi non facta mentione, quod obtineret beneficium de Noua, non fuisse subrepti-
1 tiam, quia † expressio, quod quis obtineat beneficiũ, requiritur, quando beneficium impetrat, vel à sede Apostolica, vel à quocunque alio habente indultum conferendi superinductum ratione odij impetrationis, c. quamuis. c. si motu proprio. de præb. in 6. c. fi. de offic. leg. in 6. in Clem. fin. de offic. ord. Et propterea cessat hoc, quando alicui prouidetur motu proprio, quia tunc ille nil peccat. gl. in c. fin. de offic. legat. in sexto. & ibi Doct. Et eadem ratione cessat etiam in præsentatione, & institutione, quia præsentatus nihil delinquit, ex quo ipse nil petit, sed alius eum præsentat, glo. in d. Clem. fin. in verbo, collationem, & ibi Card. qu. 15. ac Imol. sub num. 14. cum alijs allegatis.

2 Nec obstat, quod nulla sit differentia inter † collationem, & institutionem. Quia id est contra expressa verba tex. in c. cum in illis. §. cum autem. de præben. in 6. vbi dicitur, quod inter hæc magna est differentia, Et signanter in hoc magna versatur ratio diuersitatis, quia præsentatus, qui ab alio præsentatur, vt supra dictum est, nihil delinquit, ex quo ipse non supplicat, sed patronus, qui eum præsentat, supplicat instituenti, vt illum instituat.

Nec facit, quod hoc ius patronatus non sit ex vera dotatione & fundatione, quia satis est, quod est ius patronatus: illa enim differentia posset procedere ad effectum derogationis, nõ autem ad istum, in quo ita præsentat patronus ex priuilegio, sicut ex fundatione.

ALDOBRANDINI.

Marsican. Beneficiorum. Veneris 16. Nouembris 1576.

SVMMARIA,

1 *Narratiua iuris patronatus probanda est,*

2 *Qualitas narrata tendẽs in præiudicium alicuius etiam, quod facilius non inducat ad concedendum, verificanda est.*

3 *Facultas concedendi regressum consumpta intelligitur in prima expeditione literarum,*

DECISIO DXXXI.

DOmini dixerunt, Io. Michaelem debere verificare ius patronatus narratum, ad not. in c. 1. de lit.
1 contest. lib. 6. Et † in terminis narratiuæ iuris patronatus, Cassad. decisio. 4. de probat. & decis. 7. de iure patron. Put. decis. 120. lib. 2.

Non obstat, quod cum versemur in resignatione in fauorem, non videatur, quod hæc narratiua facilius mouere potuerit Pontificem ad cõcedendum, ex quo alteri ea vice propter clausulam, *nec alias aliter*, conferre non poterat. Tum & primo, quia cum hæc sit cõcessio regressus, hæc expressio potuit inducere Papam ad facilius concedendum, ex quo ea vera existente cõcedebat regressum de consensu patroni ad beneficium, quod ad suam collationem liberam pertinere non poterat. Si enim sciuisset, quod beneficium erat liberum, fortasse difficilius concessisset regressum, ex quo data vacatione sciebat, se posse illud liberè conferre, quod in beneficio iuris patronatus laicorum non contingebat. Tum & secundò, quia in omnem euentum non concessisset Papa cum illa qualitate consensus patroni, quia per illam paratur præiudicium libertati benefi-
2 cij. Et propterea semper † qualitas narrata tendens in præiudicium alicuius, etiam quod facilius non inducat ad concedendum, verificanda est, exempli gratia, si narratur quis familiaris, puta scriptoris, si literæ sint taxatæ, non est verificanda, quia nemini præiudicat. Cassad. decis. 10. de præben. Secus esset si non essent taxatæ.

Non obstat supplicatio, quia pro responsione placebat Dominis decis. Put. 325. lib. 2. & etiam, quia cum iam literæ sint expeditæ cum ista narratiua non euen-
3 tuali, sed assertiua, videtur consumpta † hæc facultas in prima expeditione, ex reg. l. boues. §. hoc sermone, de verb. signif. glo. super reg. cancel. 8. & tradunt alij practici. Et in hoc casu non loquitur attestatio. R. P. D. Abbreuiatoris. Secunda pars dubij per Dominos fuit omissa, &c.

ALDOBRANDINI.

Marsican. Beneficiorum. Lunæ, 3. Aprilis 1579.

SVMMARIA.

1 *Subreptio & defectus intentionis differunt.*

2 *Expressio limitata, & taxata operatus defectum intentionis in non expressis.*

3 *Confessio facta ad præsentationem vel de consensu patroni idem important.*

4 *Falsa expressio valoris admittit excusationem in impetratione.*

Imò etiam gratiam non vitiat.

5 *Iuris patronatus expressionem non potest dici taxatiuè fuisse factam, dum constat de certo corpore beneficij impetrati.*

6 *Verba in dubio demonstratiuè, non autem taxatiuè apposita intelliguntur.*

7 *Clausula derogatoria non ampliant dispositionem, sed illam declarant.*

8 *Papa in reseruatione regressus ex causa resignationis solum ad intentionem resignantis respicit.*

DECISIO DXXXII.

VAriatũ fuit inter Dominos. Quo enim ad primã partẽ propositæ dubitationis, in qua quæritur, cum hæc materia excusationem admittat? Aliqui ex Dominis opinabantur, narratiuam, de qua agitur, talem esse, vt omnino sit per Io. Michaelem verificanda, vt iam fuit resolutum, nec posse recipere aliquam ex-
1 cusationem. Distinguebant enim ita tenentes † inter subreptionem & defectum intentionis: nam quædam subreptionem inducunt, quædam defectũ intentionis, vt liquet ex tradita à Doct. in c. si motu proprio. de præbend. in 6. & visum fuit in illa Portuen. bonorum. Indecentia igitur simpliciter subreptionem possunt admittere istam excusationem, sed operantia defectum intentionis illam minime admittere possunt, vt est quando expressio qualitatum stat taxatiue, quia
2 huiusmodi † taxata, & limitata expressio operatur defectum intentionis in non expressis, c. susceptum. de rescript. in 6. c. cui de non sacerdotali. de præben. in 6. Felyn. in c. super literis, sub nu. 3. de rescript. Put. decis. 120. lib. 2.

Putabant igitur, qui huius erant opinionis, nos versari in his terminis. Cum enim Papæ fuerit narratum, beneficia huiusmodi esse iuris patronatus, & illa con-
3 cesserit † ad præsentationem, vel de consensu patroni, quod idem importat, Crescen. decis. 27. indubitatũ videtur, quod si Papa sciuisset beneficia esse libera, de illis nunquam prouidisset ad præsentationem alterius. Vnde cum voluerit conferre ad præsentationem patroni, ex hoc insurgere videtur defectus intentionis Papæ, quod noluit prouidere, nisi de beneficijs vere existentibus de iure patronatus.

Quo verò ad secundam partem, qui in præcedenti tenebant, affirmabant, quod Ioan. Vincentius erant inexcusabilis, eo quia ipsemet impetrauerat huiusmodi beneficia tanquam libera, & obtinuerat canonizari suam gratiam, ac possessionem horum beneficiorum, quam vigore dictæ gratiæ assecutus fuerat. Vnde quicquid postea fecit asserendo esse iuris patronatus, id fecit intuitu ipsiusmet Principis, quo fit in eo nulla possit considerari bona fides, sed potius fraus, & dolus, cum ipse videatur totius illius machi-

machinationis nedum particeps, sed quodammodo
architectus, & fabricator, ex quo etiam respondebant
ponderationi factæ super illa clausula, nec nō iuris pa
tronatus, quatenus de illo etiam alias, quam vt præ-
fertur, existat, quia tanto maior fuit culpa Io. Vincen
tij expediendo literas cum narratiua prædicti iuris pa
tronatus, si poterat eas expedire sine d. narratiua; Io.
verò Michaelem admittebant posse excusari, nisi ob-
staret, quod essent ambo in eadem supplicatione ora-
tores.

Aliqui verò contrarium asserebāt, affirmantes, ma-
teriam huiusmodi admittere excusationem, vt vide-
4 mus in falsa † expressione valoris, Satnen. de valor. q.
10. Cassad. super reg. decis. 20. Et hinc est, quod suffi-
cit verificare narratiuam de facto, Aegid. decis. 76. in
fi. Maximè, quia cum tempore d. gratiæ passim conce-
deretur regressus ex causa resignationis tam ad bene-
ficia libera, quam de eis quæ erant iuris patronatus,
vt in attestatione data, non potest dici, quod hæc ex-
pressio facilius induxerit Papam ad concedendū, quo
stante succedit etiam, quod huiusmodi falsa expressio
gratiam non vitiet, Aegid. decis. 4. cum alijs cumulatis
pro Io. Michaele.

Non obstat secundum ita tenentes, quod non pro-
5 cedat, quando verba taxatiue sunt apposita, quia † cū
constet de certo corpore beneficij impetrari, nō potest
dici expressionem iuris patronatus taxatiue factā fuis
se. Rota decis. 4. de rescrip. in antiq. & 16. in nou. eod.
tit. Innoc. in c. significante. de rescrip. & ibi Abb. num.
5. & Fel. nu. 1. Paris. cons. 15. nu. 8. lib. 4. Maxime, quia
6 in dubio † verba demonstratiue, non autem taxatiuè
apposita intelliguntur. Bart. in l. Centurio. col. 11. ff. de
vulg. & pupil. Dec. cons. 324. num. 3. Paris. consil. 4. nu.
36. lib. 4.

Nec secundum ita tenentes hic datur defectus in-
tentionis Papæ, quia Papa regressum omnino conces-
sisset ex causa resignationis, ex quo passim illos tunc
concedebat etiam in beneficijs liberis. Quod etiam cō
probabant, ex supradicto stylo, & ex eo, quod expresse id
videtur Papa asserere in supplicatione derogando iu-
ri patronatus, quatenus de illo, etiam alias quam vt
præfertur, existat. Ex quo apparet, quod non conces-
sit Papa gratiam taxatiue, quatenus beneficia essent
de iure patronatus tantum, sed voluit illam concedere
7 etiam quod fuissent libera, & † quamuis clausulæ de-
rogatoriæ non amplient dispositionem illam, tamen
declarant. Bald. in l. eam quam. nu. 2. C. de fideicōmiss.
Comprobabant insuper, quia eramus in reseruatione
8 regressus ex causa resignationis, in qua † Papa solum
ad intentionem resignantis respicit, Cassad. decis. 3.
de renuncia. Et propterea non potest dici, quod Papa
non admisisset resignationem.

Non obstat decis. Put. 120. Quia Put. id non affir-
mat in ea decisione, sed solum dicit, quod siue prædi-
cta verba stent taxatiue, siue demonstratiue, gratia in
suo casu non valebat.

Quo ad secundam partem affirmabant Io. Michae-
lem esse excusandum ex fama, & expressione facta in
resignatione Artusij in Ioan. Vincentium, ac etiam ex
præsentationibus, de quibus deponunt testes, quæ li-
cet non fuerint sufficientes ad probandum quasi pos-
sessionem præsentandi, sunt tamen sufficientes ad ex-
cusandum ab ipsa falsa expressione, Ioan. Michaelem
tunc in admodum puerili ætate constitutum, maxime
cum (vt dictum est) in omnem euentum secundū ita
tenentes, Papa omnino cōcessurus fuisset regressum,
quo fit, vt tanto minus possit considerari dolus. Pro
qua excusatione etiam considerabant, quod sententia,
quam obtinuit Io. Vincentius, fuit lata per Auditorē
contra interesse putantes, & sententiæ latæ ad fauo-
rem Lucij Pulcinellæ, contra Ioan. Franciscum Cara-
fam sunt latæ in spolio, nec vnquam in curia fuit op-
positum de iure patronatus taliter, quod potuit dici
iudicialiter fuisse reiectum ius patronatus. Vnde cum
postmodum in curia Neapolitana, dum tractabantur
de executione sententiarum, & Princeps opposuisset
de iure patronatus, & iam obtinuisset à Concilio Nea
politano literas remissoriales ad illud probandum, &
Artusius de consensu Principis prætēdentis ius patro-
natus cessit ad fauorem Ioan. Vincentij, non videtur
posse dici, quod vnquam fuerit vere cognitum de hu
iusmodi iure patronatus.

Reliqua tacta per informantes, vti non tangentes
propositam difficultatē, per Dominos omittebantur.

ALDOBRANDINI.

Pharen. Pensionis. Lunæ 18. Maij 1579.

SVMMARIA.

1 *Dispensationis materia est odiosa, & sufficit, quod verba in aliquo operentur.*

2 *Verba quibusuis Ecclesijs, intelliguntur de omnibus, & singulis Ecclesijs successiue, non autem cumulatiuè obtinendis.*

3 *Beneficium retinere de iure communi, vel ex dispensatione Apostolica differunt.*

DECISIO DXXXIII.

MAior pars Dominorum tenuit pensionem huius
modi expirasse per adeptionem secundæ Eccle-
1 siæ Cathedralis, quia † materia dispensationis est o-
diosa, & restringēda, & sufficit, quod verba in aliquo
operentur. c. 1. § fin. de fil. presbyt. in 6. cum alijs late
allegatis pro Illustr. D. Cardinale.

Non obstat vniuersalitas illorum verborū, quibus-
uis Ecclesijs, quia cum ex adeptione cuiuslibet Eccle-
siæ Cathedralis expirasset huiusmodi pensio, toties
insurgebat dispensatio, quoties aliam Cardinalis Pisa-
nus adipiscebatur. Et propterea dixerunt Domini illa
2 † verba intelligenda esse de omnibus, & singulis Eccle
sijs successiuè, non autem simultanee obtinendis, c. nō
potest. §. fin. de præben. in 6. cum ibi traditis à Dd. Ad-
debat vnus, quod cum magna sit differentia, an quis
3 retineat † beneficium de iure communi, vel ex dispen-
satione Apostolica, c. ordinarij, de offic. ordin. in 6. Cle-
ment. si plures. de præben. satis operatur huiusmodi
dispensatio, si concedit retentionem vna cum Ecclesia
Cathedrali & monasterio, quæ simul absque dispensa-
tione retineri nequiuissent, & in summa intelligebant
huiusmodi verba in pluribus singulariter, non plura-
liter in plurib. Archid. in c. vt circa. col. 2. de elect. in 6.

Non obstant illa verba, quæ ex quibusuis dispensa-
tionibus, quia dixerunt debere restringi ab illis ante-
cedentibus, quibusuis Ecclesijs, quæ cum intelligan-
tur de Ecclesijs successiue obtinendis, restringunt se-
quentia ad dispensationes circa Ecclesias, de quibus
immediate locutus fuerat Papa. Sed Papa locutus fue
rat de Ecclesijs successiue, non autem simultanee ob-
tinendis: ergo ista verba sunt intelligenda, de quibus-
uis dispensationibus, de obtinendis Ecclesijs Cathe-
dralibus successiue, non autem simultanee ad hoc, ne
amplient præcedentem partem. Eis tamen placeret,
quod huiusmodi causa concordaretur.

Lucan. Decanatus. Mercurij 21. Maij 1578.

SVMMARIA.

1 *Narratiua, quæ est pars gratiæ, est verificanda.*

2 *Titulus præsumitur ex possessione tanti temporis.*
Multò magis verificatio, & iustitia ipsius.

3 *Substantia tituli licet non possit probari per confessionē, sed tantum per literas, bene tamen potest verificari, & coadiuuari ex confessione partis.*

4 *Consensus patroni habet vim præsentationis.*

5 *Ordinarius potest cogere exemptum ad ostendendum titulum exemptionis.*

6 *Sententia lata ad fauorē præscribentis, non interrumpit*

præscriptionem, neque præsumptionem ortam ex diutina possessione.

7 *Possessio contra præsumptionem iuris releuat, & suos parit effectus.*

8 *Immo etiam contra ius, quando est alicuius temporis considerabilis.*

DECISIO DXXXIV.

1 Domini concluserunt,† narratiuam esse verificandam, & id fieri debere à D. Ioan. Paulo, quia est pars gratiæ, super qua se fundat, Concluserunt etiam ex obseruantia subsecuta ab anno 1518. vsque ad tempus motæ litis, vel saltem vsque ad diem vltimæ vacationis, & prouisionis Reuerendiss. Do. Archiepiscopi,
2 de anno 1574. satis esse iustificatam. Si enim ex † possessione tanti temporis præsumitur titulus, Gemin. & Hostien. de concess. præbend. nu. 10. & ibi Franc. num. 6. Fel. in c. licet Heli. num. 10. de simon. Tantò magis præsumitur verificatio, & iustificatio ipsius tituli, quia ex antiquitate omnia præsumuntur solenniter acta, Aym. post alios de antiq. tempor. par. 3. §. vidimus in genere, cum pluribus sequen. cum alijs allegatis.

Non obst. quod hoc pacto præsumatur substantia, & non solennitas. Quia vltra, quod ex supradictis apparet præsumi etiam titulum, ex quo non est præsumendum, quod ordinarij tam diu aliquem tolerarēt, nisi titulum haberet. Respondebant Domini, hoc nō esse præsumere substantiam tituli, sed iustificationem ipsius, quæ inter se multum differunt. Et hinc est, quod licet titulus non possit probari per confessio-
3 nem, sed tantum per literas, potest tamen † iustificari, & coadiuuari ex confessione partis, gl. in c. duobus, in verbo, si non apparet. de rescript. in 6. Rebuff. de pacif. possess. nu. 161.

Nec secundum Dominos negari potest, quin probetur obseruantia, ex quo Syluester, & Nicolaus, qui respectiuè cesserunt ad hunc effectum eorum commendis, consenserunt d. cessioni, cum literæ iam fint expeditæ, quæ sine eorum consensu expediri nequiuissent, & Nicolaus deinde fuerit præsentatus ad Decanatum noniter erectum, vti vacantem primæua erectione, & institutus de anno 1518. qui possedit vsque ad diem resignationis de anno 1535. ab ipso factæ ad fauorem
4 Syluestri de consensu patronorum, qui consensus habet vim præsentationis, Cresen. decis. 27. vt dictum est. Qui Syluester obijt in possessione de anno 1574. per cuius obitum fuit prouisus Reuerendiss. Do. Archiepiscopus. Et consequenter de obseruantia constat vsque ad diem prouisionis D. Archiepiscopi. Et cum Nicolaus primus institutus priori titulo suæ commendæ cessisset, non intrat responsio data pro parte Reuerendiss. D. Archiepiscopi, qui possederit vigore primi tituli, quia, (vt dictum est) illi iam ante præsentationem, & institutionem cesserat.

Non obstat, quod cesset hæc præsumptio, vbi non datur visitatio, Fel. in c. illud, nu. 8. de præsumpt. & in c. sicut. de re iudic. quæ visitatio stāte exemptione huius collegiatæ, hic dari non potuit, quia (vt dicebant Domini) ista non visitatio est pars executionis gratiæ contentæ in Bulla Leonis, in qua huiusmodi exem-
5 ptio conceditur. Cum enim † ordinarius potuit cogere exemptum ad ostendendum titulum exemptionis, c. sunt personæ. de priuileg. in 6. si priuilegium fuisset subreptitium, vtique reclamasset ordinarius, & de subreptitione exēptionis opposuisset. Cum igitur acquieuerit tam diu exemptioni prædictæ concessæ sub illa narratiua, signum est, quod narratiua prædicta vera fuerit, ex quo ordinarius illam nunquam, vt dictū est, controuertit.

Sicut non obst. decretum irritans sacr. Concil. Trident. & reg. Adriani. Quia adhuc sub iudice lis est, nū illæ dispositiones habeant locum in hoc iure patronatus. Si enim præsupponerent, quod intrarent prædictæ dispositiones, frustra nunc tractaretur de verificatione narratiuæ, quia ius patronatus esset reuocatum, siue illa narratiua fuisset vera, siue falsa.

6 Non obstat similiter lis, quæ fuit de anno 1535. quia † ea terminata fuit per sententiam ad fauorem Syluestri, non interrumpit præscriptionem, & consequenter præsumptionem ortam ex ista diutina possessione. Fel. in c. illud. nu. 17. de præscript. Et idem si finita fuit per transactionem. Felyn. ibid. sub num. 10.

Nec in contrarium facit decis. in causa Cæsaraugustan. decimarum. Quia ibi non agebatur de verificanda narratiua, sed de dispositiua, & sic de vi comprehensiua priuilegij. Cum enim Papa in illo casu concessisset Dominis temporalibus decimas terrarum, de quibus Mauri ante conuersionem non soluebāt decimas: ideo Domini temporales, petentes virtute d. priuilegij huiusmodi decimas contra parochiales, quæ fundat intentionem de iure communi, necessario tenebantur probare illam qualitatem, quod ante conuersionem Mauri de illis terris non soluerunt decimas, cum tritum sit, allegantem dispositionem qualificatam debere illius qualitatem verificare, vltra quod ibi à die impetrationis priuilegij, vsque ad diem motæ litis intercesserat longè minus temporis spacium.

7 Nec in contrarium facit, quod † possessio contra ius nō releuet, quia narrata in Bulla, de quorum verificatione agitur, non sunt contra ius, nec ius patronatus est contra ius, licet forsan contra præsumptionem iuris, quo casu possessio releuat, & suos parit effectus. Couar. variar. resolut. lib. 1. c. 17. post med. Menoc. de adi-
8 pisc. possess. remed. 3. nu. 47. cum sequent. Vltra † quod possessio etiam contra ius releuat, quando est alicuius temporis considerabilis, Franc. in c. ad decimas, nu. 8. in 4. limit. de restitut. spol. in 6. Et fuit dictum in illa Bononien. iurisdictionis, coram R. P. D. Lancellotto.

Admittebant tamen Domini probationem hanc esse præsumptiuam, & posse Reuerendiss. D. Archiepiscopum probare contrarium: & propterea si ipse voluerit videre, num si hactenus ab ipso in actis deductis sit contrarium probatum, poterit ei satisfieri, sicut etiam si voluerit, poterit formiter examinare testes ab ipso ad perpetuam rei memoriam examinatos, quorū dicta informantes pro ipso circumferebant.

ALDOBRANDINI.

Ciuitaten. præstimoniorum. Veneris, 15. Maij 1579.

SVMMARIA.

1 *Sigillum legati solet reddere scripturas, quibus appenditur, in forma probante contra, nu. 4. & limitatur, nu. 5.*
Et in dubio censetur appositum de voluntate domini, numero 2.

3 *Legatus non se subscribens literis, quibus subscribere se solitus erat, censetur se conformare cum generali consuetudine.*

4 *Appositio sola sigilli sine subscriptione regulariter nō sufficit ad probationem.*

5 *Et magis concurrente suspicione circa rasuram data.*

DECISIO DXXXV.

Domini pro maiori parte inclinabant, literas huiusmodi protonotariatus esse in forma probante, circumscripta, prout circumscribitur in præsuppositis, allegata suspicione contra sigillum. Volunt tamen, quod omnia simul iungantur, nēpe suspicio prædicta, & alia, de quibus in dubio, & videatur, an omnibus simul iunctis literæ prædictæ sint, vel non sint in forma probante.

1 Ratio tenentium affirmatiuam opinionē fundata erat super † vi, & efficacia sigilli Legati, quod tanquā prælati,

prælati, & publicæ personæ solet reddere scripturas,
quibus appenditur, in forma probāte, c. post cessioné,
vbi Doct. de prob. c. 2. de fide instrum. vbi Innoc. num.
2. & post eum Doct. omnes, etiam refert latè Gabriel.
de præsumpt. conclus. 1. nu. 46. Vital. in Clem. 1. §. fin.
nu. 47. de iureiur. & in proprijs terminis Gambar. de
offic. & potest. legat. lib. 8. nu. 216. cum alijs latè cumu
2 latis per informantes. Quod † sigillum in dubio cense
tur appositum de volontate Domini, Innoc. in d. c. 2.
de fide instrum. nu. 2. vbi alij omnes. Gabriel. vbi supra
nu. 9. Vital. in d. Clem. 1. §. fin. nu. 47. de iureiur Idque
tanto magis in hoc casu, in quo reperitur hæc gratia
registrata, & recognita est manus registratoris, ac etiā
secretarij. His enim casibus huiusmodi literas solo si-
gillo legati munitas etiam contra Apostolicam impe-
trationem, affirmabat Gambar. vbi sup. nu. 210. & 220.
Maximè, cum probetur transumpta de anno 1550.

Non obst. suspicio collecta ex rasura datæ, quia ap-
paret de errore millesimi, & de bona correctione ex
annis Pontificatus Pauli IV. Nec ob. quod tunc tem-
poris prętendebatur, quod Legatus fuerit absens, cum
per biduum ante illam datam bene poterat illinc Ro-
mam venisse, idque tanto magis, quia de nullius præ-
iudicio in hoc videtur agi, considerando initium, &
attenta facultate illorum temporum, qua similes pro-
tonotariatus sine vlla difficultate obtinebantur, quo
casu Doct. passim admittere videntur sufficere solum
sigillum, vt per Doct. in d. c. post cessionem.

Nō obstat, quod Legatus solitus erat subscribere in
literis protonotariatus. Quia licet aliquib. subscripse-
rit, non per hoc infertur, quod aliæ, quibus se non sub-
scripserit, & quæ transierunt per tot manus officialiū,
& quæ sunt registratæ inter alias expeditiones d. Lega
3 ti, non sint bonæ. Tunc † enim, quando non se subscri-
bebat, se conformabat cum generali consuetudine, de
qua testatur Rot. decis. 1. de probat. Testes non obstāt,
quia Brutus non percutit tempus legationis, sed tem-
pus Nunciaturæ Lusitaniæ. Alius similiter non percu-
tit tempus, de quo agitur. Addebant, quod quando ali
quid subscriptum fuit, vel actum vigore dictarum li-
terarum, illæ reddūtur efficaces, Achil. decis. 1. & 2. de
literis. Hic autem subsecutum est transumptum, vt &
effectuatio & obseruantia dicti priuilegij. Aliqui verò
ex Dominis constituebant regulam pro Iuliano cōtra
4 Didacum, quod non sufficiat regulariter sola † apposi-
tio sigilli sine subscriptione, Dec. in d. c. post cessionem,
prope fin. Couar. 1. quæst. c. 22. circa fin. & in litteris le
gati Achil. decis. 3. de literis.

5 Maximè † concurrente suspicione circa rasurā datę,
quæ abrasio apparet in literis, in registro, ac etiam in
transumpto, concurrente insuper, quod de stylo iste
Legatus solitus erat se subscribere, quo casu istæ red-
duntur suspectæ. Lap. alleg. 89. nu. 6.

Et quamuis pro parte Didaci dicatur, vario modo
obseruare solitum fuisse huiusmodi Legatum, quia ali
quando se subscribebat, aliquando non, vt apparet ex
registro, tamen respondebant, quod hæc probatio non
erat concludens, quia fieri potest, quod subscriptiones
non fuerint registratæ, vt apparet in literis protonota
riatus Vitalis Codelt, quæ babent subscriptionem, &
in registro sunt registratæ sine dicta subscriptione. Ad-
debant etiam, quod ab ipso initio agitur de præiudi-
cio ordinarij, quia huiusmodi protonotariatus exi-
mit illico à iurisdictione ordinarij, quo casu solum si-
gillum non sufficit. Abb. in d. c. post cessionem, Rot. in
antiq. decis. 17. de probatio. cum alijs allegatis pro Iu-
liano. Quæ adminicula hinc inde collecta, vt aliqui di-
cebant, conquassabantur ad inuicem, ita vt regula pro
Iuliano firma remaneret.

BLANCHETTI.

Asculan. Supplementi legitimæ. Lunæ. 16.
Nouembris 1579.

SVMMARIA.

1 *Statutum loci immediatè subiectis sedi Apostolicæ, debet à Papa confirmari.*
2 *Legitima per statutum potest augeri, & minui.*
3 *Statutum insertum in volumine statutorum, præsumitur factum cum omnibus solennitatibus.*

DECISIO DXXXVI.

FVit resolutum, reformationé seu decretum Ascu-
lan. anno 1561. factum, obstare intentioni Baldassa
1 ris. Primò enim cōfirmatum, quod † requiritur in po-
pulis immediatè subiectis sedi Apostolicæ, Ias. in l. om
nes populi, in 2. lect. n. 35. de iust. & iu. Et fuit resolu-
tum in vna Auximan. Molendini coram R. P. D. Ro-
busterio. Secundò est licitum, & honestū ratione con-
seruandæ agnationis, & super re, super qua statuentes
2 potestatem babebant, cum † statuto possit augeri, &
minui legitima, c. Raynutius, de testam. Bal. in l. filiū
quem habentem, nu. 35. C. famil. ercisc. Alex. consi. 55.
nu. 35. lib. 2. Et fuit resolutum proximis diebus coram
me in vna Albanen. legitimæ.

Non obstat defectus allegatus, quod fuerit condi-
tum à paruo consilio, & non à maiori, quia ex quo re-
3 peritur publicatum, & † insertū in volumine aliorum
statutorum, præsumuntur solennitates omnes, Bero.
consi. 173. nu. 54. lib. 1. Restat videre, an confirmatio-
nes requirant vsum. Bulla enim fel. rec. Pij V. non vi-
detur requirere, sed tantum, quod licita sint, & hone-
sta: & clausula, *quatenus sint in vsu*, videtur relata ad
priuilegia. Confirmatio S. D. N. est clara, dum vult
tā priuilegia, quàm statuta esse in vsu. Ideo super istis
dubitandum.

Sed die Lunæ 14. Decembris. fuit resolutū, clausu-
lam, *quatenus sint* in *vsu* referēdam esse ad priuilegia.

BLANCHETTI.

Roman. Donationis. Veneris 30. Ianuarij 1579.

SVMMARIVM.

1 *Actio quādo nulla quæratur donatario super re donata.*
2 *Donatio facta cōtemplatione alicuius personæ, valet etiā non nominata illa persona.*
3 *Actio personalis non datur cōtra singularē successorem.*

DECISIO DXXXVII.

FVit resolutum per Dominos, nullum ius ex dona-
tione, cuius copia data fuit, fuisse quæsitum Do-
mino Gūdisaluo super bonis donatis. Idq; etiam cum
præsupposito, quod donatio sit valida, & statuta Vr-
bis illi non obstent, nec non etiam, quod D. Gundisal-
uus legitimauerit personam suam.

Moti sunt Domini primò, quia verba donationis
sunt directa pluribus in locis in Eluiram, ibi, *donauit, & titulo donationis*, & c. d. *D. Eluira sua filia, & priuigni ipsius, constituens eandē procuratricem, vt in rem propria ad habendum*, & c. *dans etiā facultatem capiendi possessionē propria auctoritate, constituens se possidere nomine Eluira, & eius heredum successorum*, & ibi, *quam quidem donationem fecit d. Gundisaluus d. eius filia præsenti, & eandem, & eius heredes, & successores liberat à probatione causarum in donatione expressarum*. Quibus
accedit insinuatio vltimo loco producta, in qua donās
expresse profitetur se donasse Eluiræ.

Non obstat clausula illa in donatione apposita ani-
mo constituendi dotem tam Eluiræ quàm filijs femi-
nis illius, vt facilius filiū bonis moribus imbui possit.
Quia non ex hoc dicuntur donata bona filio. Facilius
enim hoc etiam poterat præstare filio ex bonis pro-
prijs transferendo in proprios vsus bona donata. Se-
cundò dicebant hoc esse extrinsecum à donatione,
1 quo casu † super re donata nulla actio hic quæritur,
Bald. in l. cum res, C. de donatio. & in l. quoties, C. de
donat. quæ sub modo, Aret. consilio 74. num. 2. Ias. in

l.stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verb. oblig. cum alijs
per Couar. var. resolut. lib. 1. c. 14. nu. 3. vers. siquidem
comprobatur, in rub. de testam. par. 3. no. 13.

Addebant etiam, quod quando expressit filiam, &
eius nepotes designauit causam perpetuam; in filio au
rem expressit causam temporalem, & in donasse voluis
se non censetur,

2 Non obst. quod fuerit † contemplata persona filij,
& illi eidem dicatur donarum, etiam si non fuisset no-
minatus, ad text. in l. seruo legat. §. si testator. ff. de le-
gat. 1. Quia commoditas Eluiræ & persona ipsius fuit
præcipuè contemplata, non autem filij, qui ipsum ex
superueoienti beneficio donationis sibi factæ ex pro-
prijs bonis cõmodius & facilius alere poterat. Ex qui-
bus cum nullũ ius fuisse quæsitum d. Gundisaluo satis
constet, sequitur, quod ipse non potuit agere cõtra D.
Liuiam. Et quatenus esset aliquod ius quæsitum, com
3 petit sibi actio personalis, † quæ non datur contra sin-
gularem successorem, prout est D. Liuia. ex Bal. & Co-
uarru. in locis allegatis.

C O T T Æ.

Albanen. Legitimæ. Veneris, vltima Maij. 1577.

S V M M A R I A.

1 *Dos cum effectu sine matrimonio esse non potest.*
2 *Dos & alimenta æquiparantur, & vnum subit officium alterius.*
3 *Statutum incipere dicitur ab exclusione ex communi vsu loquendi.*
4 *Legitima relicta de iure communi a patre est libera ab omni grauamine: secus in dispositionibus statutarijs, & quare.*
5 *Dos succedit loco legitimæ à statuto limitatæ tam respectu quantitatis, quam temporis.*
6 *Dos non transmittitur antequam mulier sit nupta.*

DECISIO DXXXVIII.

QVi tenebant, statutum voluisse dotem dari sub
conditione, si maritetur, & non alias, mouebantur.
Primo, quia conditio dotãdi cuiusq; onus im
positum à statuto fratri germano, est impositum per
hæc verba, dummodo frater germanus paratus sit cũ
effectu dotare, &c. Sed dotare cum effecto non potest
1 quis nisi matrimonium fiat. Ergo, &c. Nam † dos sine
matrimonio esse non potest, maximè dos cum effectu,
l. fi. C. de donat. ante nupt. l. 3. de iure dot. Adeo, quod
saltem necesse est, vt matrimonium sit de præsenti, vel
de præterito, vt per gl. & Bar. in l. si marito. in fi. princ.
solut. matrim. Socin. cons. 121. nu. 7. lib. 1.

Ex hoc fundamento sequitur, quod si dos deberetur sta
tim, & non sub conditione matrimonij, eluderetur di-
spositio statuentium, qui voluerũt esse dotem cum ef-
fectu: posset enim filia non nubere. Secundò, intentio
statuentium ex eo statuto colligitur. Vult enim, vt ma
ritatæ, & dotatæ à patre, si ad viduitatem peruenerint,
reuertantur cum dote, & fructibus ad domum pater-
nam, & habeat ibi de bonis paternis alimenta, fructus
tamen sint fratrum siue hæredum patris. Eatenus er-
go dotem, & eius fructus considerasse videntur, qua-
tenus durat matrimonium, & soluto matrimonio, cõ-
tenti sunt alimentis, quæ præstantur loco fructuum
doris. Ex quo apparet, quod ante contractum matri-
monium debet filia esse contenta alimentis, nec neces-
se habeat fructus restituere ei, nec dare dotem. Et vi-
2 dentur quodammodo † dos, & alimenta inuicem alte
rius subire officium, l. ob æs. C. de præd. minor. in glo.
Alex. in addit. ad Barto. l. cum is §. mulier, de condict.
indeb. Tertiò placuit, quod per informantes deduci-
3 tur † statutum incipere ab exclusione, ex Castrens. in
l. Titio centum. §. Titio genero. de conditio. & demon
strat. Brun. artic. 10. nu. 34. & melius, nu. 39. attẽto vsu
loquendi cum alijs & fuit additus Corn. cons. 290. nu.
3. lib. 3. per tot.

Non obstat præsuppositum, quod dos succedat loco
legitimæ, & ideo respuat omne onus; Quia fuit dictũ
hoc esse verum in legitima relicta de iure communi à
patre, tunc enim locum habet dispositio l. quoniam in
4 prioribus. Non † autem in dispositionibus statutarijs,
prout de mente Bart. tradit Corn. in d. consil. 290. nu.
3. Et ratio diuersitatis potest colligi à potentia, quia
pater tenetur legitimam filijs non diminutam relin-
quere. Ideo non potest eam aliquo onere grauare tam
quantitate, quàm tempore. Succedit itaque dos hoc
5 casu † loco legitimæ à statuto limitatæ, vt in simili post
Castren. Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, nu. 53. de cõ-
stitut. tam respectu quantitatis, quàm respectu tem-
poris, & ideo non respuit hoc onus quod alias respue-
ret, considerando legitimam non alteratam nec mode-
6 ratam à statuto. Stante † igitur, quod dos non debetur
nisi nubat, vt supra dedoctum est, non videtur locus
transmissioni. Nec huic sententiæ repugnat Castr. in
d. §. Titio. in fine. Quia si rectè perpendatur, pro hac
parte facit in secundo membro distinctionis, quando
statutum non excludit dotatam, sed excludit eam, &
mandat dotari. Quod autem statutum excludat non
dotatam, legitur ibi, idem iuris esse volumus in filiab.
non maritans nec dotatis. Sed potest dici hic non de-
bere fieri repetitionem, quia alias iste versiculus nihil
contineret, nisi illa verba, dummodo frater germanus
sit paratus dotare, quæ cum effectu intelligi debent, id
est, sit paratus maritare, & dotare.

Nec est verum, quod statutum arctet ad nubendũ,
sed inuitat, & ideo valet, nam & priuilegia multa do-
tibus concessa fuere, vt inuitentur homines ad matri-
monia contrahendum. l. 1. sol. matrim.

BLANCHETTI.

Albanensis Legitimæ. Lunæ. secunda Nouembris 1577.

S V M M A R I A.

1 *Mora debet concludenter probari.*
Imò vt dicatur constitui, plura requiruntur. nu. 2.
Et hoc totum est iudicis arbitrarium.
3 *Excusatus a mora, non dicitur excusatus à debito.*

DECISIO DXXXIX.

FVit resolutum, in casu, de quo agitur, non constare
de mora, & negligentia Illustr. D. Christophori, in
1 collocãdo nuptui sororem Egeriam. Cum enim mora
sit culpa. Doct. in l. quod te. si cer. pet. Illustr. D. Virgi-
nia debet illam concludentur probare, Bart. in consil.
102. in 1. & 2. col. Felin. in c. audistis. no. 33. de præscr.
Ex testib. autẽ non probantur requisita ad effectũ,
vt D. Christophorus potuerit dici morosus, licet enim
probatur pulchritudo, & ætas nubilis Egeriæ, non ta-
men probatur, quod eidem fuerint oblatæ occasiones col-
2 locãdi ipsam in matrimonio, & ipse recusauerit, † pro-
ut est necessariũ, Alex. cõs. 127. li. 7. Ruin. cons. 93. nu. 7.
& 8. li. 5. & Bar. in cons. allegato. Imò cum mora ex cir-
cũstantijs facti colligatur, Inno. in c. plerũq; de rescr. Et
maximè resideat in iudicis arbitrio. Menoc. de arbit. ca
su 220. in princ. attentis dictis testium. Dñi dixerunt
potius Christophorum culpa vacare, & maxime excu
sandũ. Cum. n. Egeria fuerit semper apud D. Virginiã
vsq; ad tempus, quo fuit transmissa ad monasteriũ, &
mater non curauerit ipsam nuptui tradere, non vide-
tur accusandus de negligẽtia D. Christophorus, præci-
puè cum ipsa nomine D. Camilli Columnæ fuisset in-
terpellata, vt Egeriã, vel nuptui traderet, vel in mona-
sterio collocaret, vt primus iuxta nonum, & secundus,
& quartus iuxta nonum, deponunt, sed si D. Virginiæ
fuisset

fuisset oblata occasio digna nuptoi, dedisset Egeriam, & quartus super quinto, & quintus iuxta nonum expresè dicant, quod si mater, & fratres voluissent, & maritum perquisissent, facilè fuisset pto Egeria maritum inuenire.

Secundò non vident Domini, quæ culpa, & negligentia possit imputari D. Christophoro, cum quidem ipse sorori non pręstitit, nec Virginia mater, nec Ludouicus frater, nec Honorius patruus, vt illi præstaretur, procurauerint, nec ipse præstare curauit. Cum tamen potius hoc onus nubēdi Egeriam ad Ludouicum spectaret, cum D. Christophorus alteri sorori ptoot debebat dotem cum maritu assignasset, & ipse morosus iudicari non potest, quin eadem vota matri, fratti, & patruo impingantur. Et ideo Domini diaerunt, quod id fieri potuit, ex eo, quod Egeria esset debilis ingenij, prout arguitur ex dicto primi testis super secundo, dū ait, quod Egeria in duodecimo ætatis anno constituta ab ipso discebat orationem Dominicalem.

Non obstat dictum vlt. testis, iuxta 19. deponentis de querimonia Egeriæ. Quia ex dicto eiusdemmet testis colligitur, quod D. Christophorus oneri suo satisfecerat, dotando Illustriss. D. Victuriam. Vnde cura Egeriæ ad Ludouicum spectabat, & pertinebat.

Ex his Domini excusarunt D. Christophorum à ne-
3 gligentia, & mora prætensa. Quia † tamen, qui excusatur à mora, non excusatur à debito, A'ex. in l. quod te. num. 9. ff. si cert. pet. Ruin. cons. 150. nu. 10. lib. videndum erit, an hoc casu dos succedat loco illegitimæ, vel potius debeatur sub conditione.

BLANCHETTI.

Albanen. Legitimæ. Veneris, 22. Maij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Dos an debeatur pure, an sub conditione, si matrimonium sequatur, stante statuto excludente feminas, vide distinctionem communiter approbatam.*

2 *Statutum quod reperitur in nupta, si post mortem patris vidua remanserit, non potest conuenire non nuptis, & indotatis, licet interim als debeant a fratre.*

3 *Dos constitui debet iuxta vires patrimonij, dignitatem familiæ, & qualitatem mariti.*

4 *Frater non potest dotare sororem de bonis paternis, nisi prius adeat hæreditatem.*

5 *Dos succedit loco legitimæ diminutæ in tempore per statutum.*

6 *Doctr. Bal. in l. pactum quod dotali. C. de collat. non procedit, quando statutum excludit, & postmodum mandat dotari.*

DECISIO DXL.

ILlustr. D. Victoria, & Artemisia de Sabellis prosequentes iudicium contra Illust. D. Christophorum patruum ab Illustr. D. Virginia cęptum ad portionem Egeriæ sororis D. Christophori, quæ innupta decessit relicta vniuersali hærede prædicta D. Virginia, cum aduersus ipsam, & actricem suam de statuto Vrbis feminarum exclusiuo exciperetur, replicarūt saltem D. Virginiæ, ex cuius persona veniunt ipsæ, deberi dotem, quæ succedit loco legitimæ. Cum autem D. Christophorus opponeret, quod stante prædicto statuto, nec etiam de dote testari potuerat, quia sub conditione, si nuptiæ sequutæ essent, non autem putè debebatur. Ideo dub. præsup. statuto Vrbis feminarum exclusiuo, & quod dos succedat loco legitimę, an dos in terminis d. statuti debeatur pure, vel sub conditione, si filia nubat. Quod dub. alias propositum à Reuerend. D. Cotta vltima Maij 1577. & postmodum à me 11. huius mensis, non fuit decisum ex seotentiarum, in quas Domini ierant, varietate.

Tandem hoc die ex plurium sententia resolutum fuit, dotem non deberi pure, sed sub conditione, si nu-
1 ptiæ sequantur. Et † pro decisione præsentis quæstionis Domini amplexi sunt distinctionem Paul. de Cast. in l. Titio centum. §. Titio genero. nu. 8. vers. ego pluries consultus. ff. de cond. & demonst. quam copiosius prosequitur idem cons. 15 per totum, & præcipuè nu. 36. lib. 3. sequuntur Soc. cons. 288. nu. 27. lib. 1. cons. 127. nu. 5. cum seq. lib. 4. Couar. in c. 3. num. 11. vers. decimo ex præmissis. de testam. Purput. cons. 19. nu. 9. & ex recentiorib. Menoch. cons. 81. nu. 4. Cephal. cons. 145. nu. 6. lib. 1. cum alijs allegatis hinc inde. Distinctio autem ea est, quod si statutum excludat simpliciter filias propter masculos, & mandet illas dotari, tunc dos nō debetur, nisi sequatur matrimonium. Si verò statutum excludat filiam dotatam tunc dos debetur pure, non autem sub cōditione, vt ibi latè per ipsum. Huius autem distinctionis maior pars Dominorum iudicauit primum caput applicari propositæ quæstioni. Non enim propter dotem, sed propter existentiam masculorum statuentes excluserunt filias feminas ab hereditate patris decedentis ab intestato. Idque patet ex eo, quod cum in priori parte statuti fuerit proposita species facti, quod si aliquis ab intestatu decesserit superstitibus masculis, & feminis maritatis, & dotatis, & hoc casu statutum fuerit, quod feminæ prædictæ in nullo succedant, & postmodum dictum, quod idem iuris statuentes esse voluerunt in nō maritatis, nec dotatis, quibus pater, vel auus dotem non constituerunt, lex dicta casui præcedenti extendere ad terminos facti subsequentis, dicitur.

Cum igitur in primo casu filia maritata, & dotata excludatur omnino, cum in nihilo succedat, idem ius esse debet in non maritata, nec dotata, quæ in nihilo succedere debeat, dummodo frater sit paratus dotare. Præcipoe cum ios exclusionis tantum possit applicari
2 huic casui. Quod † enim statutum reperitur in nupta, si post mortē patris vidua remanserit, non potest conuenire non nuptis, & indotatis, licet als debeāt interim à fratre, Paris. cons. 110. nu. 9 & 10. lib. 4. Ius igitur dictum necesse est, vt intelligatur de eo, per quod excluduntur, & non de alio. Et ita necessario dicendum est, statutum ab exclusione incipere.

Secundò corroboratur pōderando verba statuti dicentis, dummodo frater germanus sit paratus cū effectu dotare sororem, &c. ea quibus clare constat, quod statuentes cōtentantur sola inteotione fratris dotandi sororem tempore nuptiarum, l. sancimos. C. de nupt. alioquin dixissent, *dummodo frater dotet*, maxime, quia
3 tenetur dotare de paragio, quod est, † vt iuxta vires patrimonij, dignitatem familię, qualitatem mariti dos constituatur, l. quæro. ff. de iure dot. Gram. cons. ciuil. 145. nu. 5. & 6. Dec. cons. 26. nu. 5. Qualitas autem viri considerari non potest, nisi quando cōtrahitur matrimonium. In illud ergo tempus onus dotandi videtur esse reiectō, vt bene considerat Gram. in loco allegato.

Tertiò, cum præsupponatur, dotem succedere loco legitimæ, dos debetur de bonis paternis: de bonis au-
4 tem paternis frater † non potest dotare sororem, nisi illa prius acquirat, ergo prius sibi defertur hæreditas, postmodum tenetur dotare, alias nunquam esset locus huic statuto. Cum enim viuo patre filius nō grauetur hoc onere, quod viuo patre paternum est. l. fin. C. de dot. promiss. si illico, quod defertur hæreditas, filia deberet esse dotata de bonis paternis, fieri nō posset, quin eodem tēpore esset etiam delata hæreditas filiæ, quam postea dotando frater nō posset excludere, vt per Pau. de Castr. in d. §. Titio genero. num. 9. Et ideo necesse est fateri, quod prius statuentes detulerunt hæreditatem fratri, postmodum tempore nuptiarum ipse teneatur dotem dare. Quod quidem beneficium, si voluerit, vti potest, alias portio filię sibi delatę, cum prædicto onere defertur ipsi filię ad instar cuiusdam successorij edicti.

Non obstat præsuppositum, quod dos succedat loco legi-

legitimæ, à qua omne onus reijci debet. l. quoniam in
5 prioribus.C.de inoffic.testam.Quia † succedit loco legitimæ diminutæ in tempore, quod statuentes facere potuerunt, Corn.cons.32.nu.7. lib.4. Ias.d.l.quoniam in prioribus.in 4.limit.Ruin.cons.60.nu.11.lib.3.

Non obstat doctr. Bal. in l. pactum quod dotali. C.
6 de collat. quia † non procedit, quando statutum excludit,& postmodum mandat dotari. Paul.Castr. d.§. Titio genero.nu.10.

Auctoritates allegatæ tolluntur ex ipsarum lectione. Nam Dec.cons.261.nu.2.loquitur in statuto excludente filiam dotatam, iuxta secundum caput distinct. Paul.de Cast.Rui.cons.74.nu.12.lib.2.agit de statuto, quod filiam dotatam excludebat, & ei, quæ non erat dotata,mãdabat dotem offerri ad exclusionem ipsius, quæ qualitas non reperitur expressa in hoc statuto.

Decisio facta coram R.P.D.meo Robusterio in causa Roman. de Crescentijs nihil etiam facit, quia dubitabatur, an frater potuisset onus adijcere doti, quam sorori dederat, & succedat loco legitimæ, fuit resolutum, fratrem nõ potuisse aliquod pactum ad sui commodum doti apponere, quia statutum, licet velit, vt tempore nuptiarum dos assignetur,tamen nõ permitti,vt in aliquo dos ipsa grauetur.

Votum D. Oradini non applicatur, quia in eo casu filia dotem habuerat à matre,non à fratre,& ideo potuit agere ad portionem suam.

Non obstant ponderationes,quę fiunt super dictione,dummodo,quia dato,quod importent conditionẽ, in cõditione tamen erit apposita destinatio illa animi, & animus ille præparatus ad dotandum, qui satis adfuisse pręsumitur,ex quo contrarium non probatur,& ex quo frater adit hæreditatem iuxta formam statuti, obligari censetur.Rimin.cons.261.nu.24.& 32.lib.2.

Vltimò non obstat, quod sicut remoto statuto, filia statim succederet patri,ita statim debeat consequi dotem, quæ subrogatur in locum iuris succedendi. Quia vrget in contrarium d. distinctio Paul.de Castr. communiter approbata, cum in illis etiam casibus dos subrogetur in ius successionis, quod de iure communi filiæ defertur.

Et ex his & alijs allegatis pro parte D. Christophori decisum fuit,dotem deberi sub conditione,si nuptiæ sequantur.

Albanen.Administrationis. Mercurij,13. Nouembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Requisita necessaria quot esse debeant ad substantiandum hæreditatis aditionem.*
2 *Legata in testamento relicta ex edicto prætoris firma remanent,etiam si hæreditas ab intestato adeatur.*
3 *Ignorantia tam in extraneis præsumitur,quibus ab intestato hæreditas defertur,quam in suis.*

DECISIO DXLI.

FVit resolutum non constare, quod Illustr.D.Christophorus acceptauerit hæreditatem Honorij patrui,licet enim gesta per ipsum,de quibus in quinque præsuppositis dubij, inducãt hæreditatis additionem, l.2.C.de iure deliberan.cum alijs allegatis pro D.Virginia,tamen procedunt,quando is,qui facit actus,qui citra ius & nomen hæredis fieri non possunt, fuit cer-
1 tus, ex qua causa fuit delata hæreditas. Nam † inter necessaria ad substantiandum hæreditatis aditionem, scientia præfata requiritur, l. si ad quem, & l.in repudianda, ff.de acquir.hæred.gl. & Bar.nu.75. in l.is potest,eo.tit.In proposito autem casu necesse est probare, D. Christophorum sciuisse conditum testamentum ab Honorio, & Ludouicum prius hæredem institutum omisisse causam testamẽti,& ab intestato voluisse possidere hæreditatem Honorij, ex hac enim causa pertinebat portio hęreditatis Honorij ad D. Christophorũ,
2 & eo magis hoc ipso iure dicebatur, quia † cum ex edicto prætoris legata in testamento relicta, etiamsi ab intestato hæreditas adeatur, firma remaneant, l.1.ff.si quis omiss.caus. testamen. quando scriptus hæres non acceptata pecunia alium admittit hæredem, tam ipse, quàm cohæres assumptus conueniri possunt. l. si non solus, eod.tit. Hæc autem scientia D.Christophori nõ modo non probatur,sed etiam non bene constat, quod D. Ludouicus voluerit omittere causam testamenti: licet enim in diuisione facta inter ipsum, & D.Christophorum includantur bona Honorij,tamen non apparet, ipsum sciuisse tunc temporis delatam sibi prædictam hæreditatem. Potuit enim fieri d.diuisio tanquam de bonis spectantibus ad ipsos vigore fideicommissi, nec aliter statui posse videtur, tum quia Ludouicus sciens prudensq; omittendo causam testamenti donabat D.Christophoro fratri medietatem hęreditatis, quod ignorabat, cum nulla d.testamenti fuerit facta mentio, & iudices in instrumento diuisionis adhibiti, cum esset mera donatio, decretum non apposuissent, quod illa diuisio cederet in vtilitatem vtriusque diuidentis. Et intrat dispositio. l.de his,ff.de transact. Tum etiam, quia subsequens commissio causæ super hæreditate Honorij per Ludouicum obtenta, de qua in sexto præsupposito declaratur,quod per præcedentem diuisionẽ voluit succedere Honorio ab intestato. Aym.cons.33.nu.13. & hęreditatem ex testamento repudiare. Quinimò nec etiam nunc,quod prius gesserat,conualidare potest.Rimi.cons.132.nu.23.lib.1.

Non obstat, quod in isto iudicio nõ obtinuerit,quia ex capite fideicommissi Anthemij, non ex repudiata hæreditate ex testamento,non obtinuit.

Nec obstat, quod cũ D.Ludouicus, & Christophorus non essent sui hæredes Honorio, vt in ipsis præsumenda sit scientia testamẽti, quia in his extremis, quibus ab intestato potest deferri hæreditas, præsumitur
3 † ignorantia prout in suis. Rip. in l.qui Romæ. §.duo fratres,nu.18.de verb.oblig.

Vltimò non refragatur confessio D.Christophori in instrumento cessionis,de quo in quinto præsupposito, quia est incerta, tum etiam,quia est erronea,& ita habent locum allegata per Paris.cons.33.no.87.cum alijs adductis per Scribentes pro ipso. Fuit confirmata ista decisio coram R.P.D.Blanchetto, Ven.19.Iunij, 1579.

SERAPHINI.

Ciuitatis Castelli. Donationis. Lunæ, 28. Aprilis, 1578.

SVMMARIA.

1 *Captatoria institutio quæ dicatur,& plenius sub nu.8.*
2 *Donatio subsecuta testamento, si non respiciat futurum euentum,captatoria non dicitur.*
3 *Captatoria institutio dicitur ex eo, quod est deceptoria, sed melior affertur ratio. sub nu.11.*
4 *Institutiones,quæ mutuis fiunt affectionibus,valent. Eoq; magis,vbi adest sanguinis coniunctio.*
5 *Captatoria non cadit in donatione prout in testamento.*
6 *Conditio alliciens ad testãdum apposita in donationibus, non est prohibita.*
7 *Blandis sermonibus remoto dolo permissum est homines allicere ad testandum.*
9 *Actus facti eisdem loco, die, & testibus,adeo vt alter alteri inesse videatur,correspectiui dicuntur.*
10 *Institutio facta, vt ex ea consequatur lucrum, non valet, & quare.*
12 *Institutio valet facta sub cõditione, si me alimentauerit.*

13 Capta

13 *Captatoria voluntas licet non cadat in donatione inter viuos, cadit tamen in donatione causa mortis.*

14 *Conditio captatoria, seu respiciens futurum euentum, nō adiecta principali dispositione reijcitur, remanēte actu principali.*

DECISIO DXLII.

ILlustr. D. Alphonsus Vitellius de mēse Septembris
anni 1562. condidit testamentum, in quo hæredem
vniuersalem instituit Illustriss. & Reuerendiss. bo. me.
Cardinalem Vitellium fratrem. Deinde eodem die, lo-
co, & testibus bo. mem. Illustriss. & Reuerendiss. Car-
dinalis Vitellius volens recompensare, d. Illustr. D. Al-
phonsum, donauit eidem sponte, ac omni meliori mo-
do, ac titulo puræ & meræ donationis causa mortis,
medietatem omnium suorum bonorum mobilium,
& immobilium, &c. adiecto pacto, quod in euentum,
in quem prædictus Illustr. D. Alphonsus d. suam vlti-
mam voluntatem reuocaret, & annullaret, siue per su-
peruenientiam filiorum de iure reuocaretur, pari mo-
do donatio censeretur reuocata, & versa vice, si dona-
tio per Illustr. D. Donantem reuocaretur, pari modo
ex tunc & ex nunc prædictum testamentum reuoca-
tum, & annullatum censeretur, ad effectum seruandi
æqualitatem. Defuncto Cardinali vigore prædictę do-
nationis d. Illustr. D. Alphonsus petebat ab Illustr. D.
Vincētio medietatem bonorum d. Cardinalis, qui in-
ter alias exceptiones allegabat nullitatē prædictæ do-
nationis vti captatoriæ. Quare dubitaui an prædicta
donatio ex capite captatoriæ voluntatis esset nulla. Et
1 pro parte negatiua deducebatur illas esse † captatorias
institutiones, vel quæ in voluntatis alterius arbitrium
conferebantur, vt per glo. & Doct. præsertim Castr. &
Ias. in l. captatorias. C. de milit. testam. qui captationis
modus in casu proposito non adest, vel quæ fiebant
collata in euentum futurum dispositionis sub hac, vel
simili formula. Ex qua parte me Titius hæredem in-
stituit, ex eadem illum hæredē instituo, l. 1. de his, quæ
pro non scrip. habent. l. 2. de hæred. inst. Et ideo cum in
casu proposito donatio subsecuta sit testamento, eam
2 dici non posse captatoriam, † cum non respiciat futu-
rum euentum, neque ab eo pendeat, vt est tex. in l. ille
autem. & l. hoc articulo. de hæred. instit. not. glo. in l. 1.
de his, quę pro non script. habent. & in d. l. captatorias.
vbi Paul. nu. 4. Ias. nu. 9. Dec. nu. 14. Roder. Suar. tract.
de captat. volunt. nu. 4.

Confirmabatur hæc opinio, quia secundum com-
3 munium auctorum interpretationem, † captatoria in-
stitutio dicitur ex eo, quod est deceptoria, vt per Ca-
stren. Ias. & alios in d. l. captatorias. de hæred. instit. &
per Couar. in c. cum tibi. de testamen. Hæc autem de-
ceptio hoc casu considerari non potest, cum donatio
secuta fuerit testamentum, & expresse cauetur, vt al-
tero reuocato, alterum annulletur, ex quo omnis tolli-
tur decipiendi occasio.

4 Et hæc maximi ponderis videbantur ex eo † quod
institutiones, quæ mutuis fiunt affectionibus valent,
vt habetur in d. l. captatorias. de hæred. instit. Couar.
loco præcitato, nu. 1. circa fi. Hæc autem tam institutio,
quàm donatio à mutuis affectionibus profectę viden-
tur, cum simus inter fratres propter sanguinis coniun-
ctionem, ad not. per Dec. cons. 561. num. 4. Et vbi adest
sanguinis coniunctio, cessat fraudis præsumptio, l. cum
alienam. C. de legib. Bald. in l. 2. C. de iure dot. Rolan.
cons. 38. nu. 22. lib. 2. Et mutua affectio Cardinalis erga
Alphonsum colligi potest ex testamento subsecuto
Cardinalis in fauorem Illustr. D. Vincentij & Alphōsi
æquis portionibus hæredum institutorum, alijs fra-
tribus à successione exclusis.

5 Postremò deducebatur, in † donatione non cadere
captatoriam, prout ex testamento, l. cum donationis,
& ibi per Doct. C. de testamen. Castren. in d. l. captato-
6 rias, nu. 4. de milit. testamen. Et eo magis, quia † in do-
nationibus cōditio alliciens ad testandum in sui fauo-
rem non est prohibita, vt per illum tex. tenet Bal. in d.
l. cum donationis. nu. 2. post antiquos citat. idem tenet
Albe. Sal. Fulg. Ias. & alij. Neq; mirum videri debet.
7 Nam & † blandis sermonibus, dummodo sine dolo,
permissum est homines allicere ad testādum in sui fa-
uorem, vti probatur optime per tex. in l. fin. C. si quis
aliquem testa. prohibue. & ibi Bald. & per Dec. cons.
489. num. 6.

His tamen non obstantibus, itum est in contrariam
sententiam, nempe donationem hanc tanquam capta-
8 toriam nullius esse roboris, cum † captatoria voluntas
proprie sit illa, per quam quis alium quærit inducere,
vt sibi, vel alteri cōmodum in vltima voluntate relin-
quat, inde dicta, quia captare est, veluti aucupare alie-
na, vt à recentioribus melius, quàm ab antiquis expli-
catur, qui falso captatoriam eam volūtatem existima-
bant, quæ erat in alienum collata arbitrium, veluti si
quis dixisset, hæredem instituo, quem Titius nomina-
uerit, cum hæc non sit captatoria, licet alia ratione non
valeat. vt l. captatorias. de hæred. instituen. & in l. ca-
ptatoriæ. de leg. 1. Soc. iun. in l. moribus. nu. 10. de vulg.
& pupil. Alciat. lib. 2 parerg. c. 31. Ant. Aug. lib. 4. emen-
dat. c. 15. Connan. lib. 10. com. iur. c. 6. Bald. in Insti. post
tit. de adimen. leg. Iac. Cuiac. in not. ad tit. Instit. de so-
ciet. & li. 16. de obserua. c. 11. Sperel. & Hotoman. &
Brixian. in suis diction. Couar. in c. cum tibi, num. 1. de
testa. & nouissime R. P. D. Sarmien. lib. 2. selectar. opi. c.
4. Et non discrepant recentiores ab antiquis in hac re,
nempe, quòd hæc sit captatoria institutio, sed in eo tā-
tum, quòd illa, quam modo retuli, sit collata in alienā
voluntatem, contra eorum sententiam, non est capta-
toria, sed tunc demum est captatoria, quādo alium in-
ducit in futurum ita testari de re propria. Et ita pro-
cedit tex. in l. captatorias. de hæred. instituen.

Hoc posito fundamēto, habita fuit hæc donatio pro
captatoria, propter actuum correspectiuitatem, habē-
tem tractum ad futurum. Nam quod actus sint correspe-
9 ctiui, nemo negauit, cum † sint facti eisdem loco, die,
& testibus, adeo, vt alter alteri inesse videatur, Corn.
cons. 36. nu. 14. & cons. 117. nu. 14. lib. 2. & cons. 57. nu.
17. & cons. 319. nu. 10. lib. 3. Soc. cons. 273. nu. 4. lib. 2.
Fel. in c. pastoralis, nu. 7. de restit. Dec. in l. petens. in 2.
no. C. de pact. & cons. 245. nu. 5. & hanc opi. tenet Rot.
vt per Crescen. decis. 78. Mohedan. 224. Peregr. 81. Pur.
3. de simon. Vnde non datur hoc casu præcedens insti-
tutio libera. quo casu nulla in sequenti donatione con-
siderari posset captio, sed censetur ideo facta, vt inui-
cem alter testaretur, alter donaret, neq; est dare prius,
vel posterius in huiusmodi actibus. Quod autem ha-
beat tractum, & dispositionem futuro prospicientem
tempori, facit conditio expresse posita, quòd in euen-
tum, in quem testamentum reuocaretur, ipsa quoque
censeretur reuocata, quæ conditio imponit necessita-
tem causatiuam non reuocandi testamentum, & per
consequens facit, vt satis videatur collata in futurum,
postquam respicit nexum, & obligationē in futurum
decedendi cum illo testamento, quòd fere perinde est,
ac si arctaret ad ita in futurum disponendum, cum te-
stamenti vis stet in suspenso vsque ad obitum, & mor-
te demum confirmetur. Ideo non tam verba in huius-
modi dispositione, quàm mentem disponentis consi-
derare oportet, vt in simili, si extranea persona condi-
tioni apposita sit, nihilominus captatoria dicitur insti-
tutio. l. ille. §. fi. ff. de hæred. instit.

10 Confirmatur hæc sentētia, quia † vbi institutio talis
sit, qua mediante quis consequatur lucrum per viam
institutionis, & ita est concepta, vt sublata illa futura
substitutione euanescat, tunc nō valet, vt receptissima
est opinio Doc. post gl. in d. l. ille autem. in verbo, in
sententia. Hotto. Bal. Bar. Ang. & Imo. ibi. Et ratio est,
quia per indirectum tollitur facultas testandi, vt per
Bat.

Bar. in l.stipulatio hoc modo. ff.de verb.oblig. & in l. cum donationis. & ibi Alex. & Ias. Castr.in l.captatorias. Et ibi Ias.& Dec.de testam. Ex his ita deductis facile elicitur responsio ad ea, quæ in contrarium deducta fuerunt.

Et primò non obstat, quod dicebatur, donationem in casu proposito non respicere ad futurum testamentum, sed ad præteritum, quia iam fuit demonstratum contrarium, nempe eam respicere futurum testamentum, non reuocationem, & ita impedire liberam testandi facultatem per indirectum.

Secundò non obstat, quòd Doct. interpretati fuerunt captatorias institutiones pro deceptoria, & hic
11 cessare deceptionē, quia † interpretatio illa antiquorum temporum conditioni, magis quam ipsis Doctoribus accuratissimis, & doctissimis tribuēda est, & tollitur per ea, quæ ex recentioribus obseruationibus supra deducta fuere, quibus hac in re post bonarum literarum propagationem, quæ ad verborum significationem spectant, plus tribuēdum est, quam antiquioribus. Sed neque verum est, hoc casu cessare dictæ deceptionis occasionem, cum secreta fieri possit reuocatio, & hoc pacto voluntas captantis, & captati deludi. Sed vera ratio inualiditatis captatoriæ est illa, quæ supra ex Bar. & alijs deducta est, nempe, quod impediat liberam testandi facultatem per indirectum, quòd ex
12 eo colligitur, quod valet † institutio facta sub conditione, si me alimentauerit, vt per Bal.Cast.Alex.Ias. & alios in d. l. cum donationes. Illa enim conditio nihil impedimenti affert, quos minus hæres institutus libere testari valeat.

Tertiò non obstat, quod dicitur, institutiones mutuis factas affectionibus valere. Quia hoc demum verum est, quādo nulla imponitur per eas necessitas hoc, vel illo modo testandi, quemadmodum imposita est in casu, de quo agitur, quæ excludit præsumptionem mutuæ affectionis, cum expressa sit conditio, quæ facit cessare præsumptionem, iur. vulgar.

Postremò non obstat, quòd in donatione non cadit captatoria voluntas per tex. in d. l. cum donationes. Quia id posse forte procedere in donatione inter vi-
13 uos, secus † in donatione causa mortis, quæ quantum ad effectum iudicatur vti actus vltimæ voluntatis. Et in omnibus actibus vltimarum voluntatum, veluti & in legatis, captio actum vitiat. l. captatoriæ. de leg. 1.

14 Præterea est animaduertendum, quod † conditio respiciens futuram conditionem, tūc demum actum vitiat, si ponitur in dispositione, ita vt ea cessante cesset dispositio: nam si per viam pollicitationis, vel alia ratione, per quam non inducatur obligatio, deducatur, tunc remanente actu principaliter ea reijcitur. Et hoc censuit Bal. in d. l. cum donationes. num. 2. vbi considerat, si sit adiecta per modum pœnæ, vel quasi, per tex. in l. stipulatio hoc modo, de verb. oblig. Et ex his cessant ea, quæ in contrarium deducta fuere. Ideo pro donationis inualiditate conclusum.

SERAPHINI.

In eadem Ciuitatis Castelli Donationis. Lunæ. 2. Iunij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Conditiones turpes, apposita alicui dispositioni, vitiātur.*
2 *Conditio implicita, & explicita, quæ dicatur.*
3 *Conditio, quæ per indirectum impedit liberam testandi facultatem, venit sub generali appellatione captatoriæ voluntatis.*

DECISIO DLXIII.

FVit dubitatum, *an conditiones siue modi appositi in donatione, de qua agitur, vitient donationem, vel potius vitientur, ita vt donatio remaneat pura, & valida.*

1 Et pro parte Illustr. D. Alphōsi prætendebatur, † conditiones vitiari tanquam turpes. per reg. l. cōditiones. & l. reprehendendæ. C. de instit. & substit. l. obtinuit. de condit. & demonstr. Et huius sententiæ auctoritate adducebantur Castr. in l. cum donationes. num. 3. Sal. ibidem nu. 2. Curt. iun. nu. 5. C. de transact. nec non in terminis proprijs Rui. cons. 20. num. 6. lib. 2. Et legibus improbantibus captatorias voluntates, respondebatur eas procedere, quando sunt conceptæ per modum à lege improbatum, veluti ex qua parte me hæredem institutis, ex eadem te hæredem instituo, non autem vbi adijcitur modus, vel conditio turpis post dispositionem iam confectam, vt in casu proposito.

Præterea dispositionem dictarum legum intelligēdam, vt captatoria voluntas sit nulla volēte honorato, quod si magis expediret, putet vt velint eam valere.

Sed his non obstantibus contrarium omnium consensu obtinuit. Cum enim iam fuerit decisum, donationem, de qua agitur, esse captatoriam, & ea supponatur esse donatio causa mortis, sequitur eam esse nullam, & inualidam ex his, quę tunc deducta fuere. Ideo cum habeamus tot leges, & auctoritates volentes in specie dispositiones captatorias esse nullas, visum fuit absurdum ex regulis generalibus, discedere à manifestissima legum traditione, contra reg. l. in toto. de reg. iur. Nam si huiusmodi applicatio vera esset, nulla amplius institutio ex capite captationis vitiaretur. Cum
2 omnes sint sub † conditione, vel implicita, quæ reijceretur, implicita, velut in forma supposita: vel explicita, veluti illa, si me hæredem institutis, vel, si Mæuium à se scriptum hæredem ostenderit, l. ille autem. de hæred. instit. cum alijs relatis per Ant. Aug. emend. lib. 4. c. 5. Et ideo allegata in contrarium procedunt in conditionibus alias turpibus, & à legibus improbatis, quæ tamen non reddunt voluntates captatorias, quales sunt illæ, de quibus agitur in prædictis locis. Et ratio est, quia illæ commode separari possunt, cum non influant in ipsam principalem dispositionem, quæ per se nihil turpe continet. Sed in istis conditionibus captatorijs secus est, influunt enim in ipsam dispositionem, & faciunt eam captatoriam, & ita eius substantiam inficiunt, non enim conditio est sola captatoria, sed institutio ipsa, quæ veluti esca ponitur ad alliciendū alium
3 ad ita disponendum, quæ † res cum per indirectum impediat liberam testandi facultatem, à legibus sub generali appellatione captatoriæ voluntatis improbatur. Et hoc est, quod voluit Bal. in l. 1. num. 5. de cond. inst. qui optime sentit vitium in captatorijs respicere substantiam dispositionis.

Neque obstant deducta ex Cast. & alijs. Quia cum allegetur l. obtinuit. de cond. & demonst. patet, quod intellexerunt in genere de conditionibus turpibus, nempe eas nō vitiare vltimas voluntates, quòd & verum est, sed si in specie intellexerunt de captatoria, in hoc hallucinati sunt, & cōtra apertas leges locuti sunt. Illud verò, quòd dicitur, illas constitutiones vitiari, si honoratis videatur, est cōtra omnes leges absolute loquentes, neque aliquo iure, vel auctoritate probatur.

Neque obstat cons. Rui. allegat. Quia præterquam, quòd fallitur in exemplificatione captatoriæ voluntatis, vt ex his, quæ in præterita decisione deducuntur, videre licet, optime confutatur eius sententia à Didac. in c. cum tibi, nu. 13. de testam. cuius sententiam verissimam esse Domini censuerunt. Et ideo pro donationis inualiditate conclusum, &c.

SERAPHINI.

In eadem Ciuitatis Castelli Donationis. Veneris, 20. Iunij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Verba, titulo donationis causa mortis, totam qualificant dispositionem.*

2 *Pa-*

2 *Pactum appositum in donatione inter viuos, quod in aliquem euentum censeatur reuocata, est contra ipsius naturam.*
3 *Clausula omni meliori modo, apposita in donatione, quid operetur.*
4 *Copula &, quando non faciat transire actum ad alteram speciem.*
5 *Clausula pro se, suisque hæredibus, quid operetur.*
6 *Interpretatio ad effectum excusandæ captationis non admittitur.*

DECISIO DXLIV.

FVit resolutum sine difficultate, donationẽ, de qua agitur, esse donationem causa mortis, non autem inter viuos, ex verbis expressis in donatione contentis,
1 ibi, *titulo puræ ac meræ donationis causa mortis*, † quæ verba qualificant totam dispositionem, prout fuit resolutum in vna Vrbeuetan. Castrorum. coram R.P.D. Robusterio de præsenti anno. Dec. cons. 470. nu. 6. vers. præsumitur tamen. Idem in l. fi. nu. 20. C. de pact. Paris. 26. nu. 2. lib. 2. Cur. iun. cons. 230. lib. 1. Ias. cons. 5. col. fi. & cons. seq. col. 3. lib. 3. Clar. §. donatio. q. 4. Accedit, quòd partes habuerunt hanc donationem pro reuocabili, cum fuerit appositum pactum, q. in euentum, quod reuocaretur, censeretur testamentũ reuocatum,
2 quod † est contra naturam donationis inter viuos, l. perfectum, C. de donat. quæ sub mod. Par. cons. 9. in prin. lib. 3. Propterea fuerunt exhibiti tot testes, quot requiruntur in donatione causa mortis, l. fi. C. de donat. causa mort. Dec. cons. 470. nu. 4. Ex quibus sequitur non posse sustineri ex alio capite, quam ex eo, de quo actum est, ex quo donans se restrinxit, & dispositionem limitauit, Dec. in c. cum super, ad finem, vers. tertia conclusio. de off. deleg. Rip. in l. 1. §. si quis viam. nu. 30. de verb. oblig. Alciat. ibidem. nu. 47. ver. secundo limita. Et ita fuit resolutum in dicta causa Vrbeuetan. in qua longe plures, & fortiores concurrere deducebantur, & agebatur de sustinenda donatione facta inter viuos filio in fideicõmisso, quod facilius ex præsumpta mente donantis permittendum esset, cum verisimilis sit, eum qui pure inter viuos donauit, donaturum quoque fuisse vel causa mortis, vel per fideicommissum, quam, quod ille, qui donauit causa mortis, donaturus etiam esset inter viuos: nam qui donat causa mortis, mauult ipse, quam eum cui donat. Instit. de donat. in princ.

3 Non obstant deducta in contrarium. Et † primò clausula, *omni meliori modo*. Quia tunc operaretur si dictum fuisset, *donat causa mortis, & omni meliori modo*. Sed cum dicat, *omni meliori modo causa mortis*, illa verba, *causa mortis*, totam dispositionem qualificant. Neque obstat copula *&*, considerata per Achil. decis. 1.
4 de clausulis. Quia † non ponitur inter modos donãdi, sed inter qualitates ipsius donationis, scilicet, sponte, ac omni meliori modo, adeo, quod non arguit transitum ad aliam speciem.

5 Neque obstat clausula, † *pro se, suisque hæredibus*, quia cum respiciat executionem, tunc operatur, quando principalis dispositio sortitur effectum, vt post Bal. optime considerat Dec. cons. 480. nu. 10. vel si velimus amplecti opinionem additionatoris, illa verba operãtur transmissionem legatorum, quibus æquiparatur donatio causa mortis.

Non obstat, quod pro validitate actus sit facienda hæc interpretatio, quia restrictio impedit talem inter-
6 pretationem, maximè † cum ad effectum excusandæ captationis nõ sit admittenda, ex eo, quòd in specie captatio est reprobata. Fel. d. c. cum super. nu. 12. de off. deleg. Rip. in d. §. si quis viam. nu. 32. & Alc. nu. 47.

Non obstat, quod sit facta ex causa, quia in contrarium retorquetur, cum testamentum, propter quòd fiebat donatio, esset reuocabile ex sui natura. Vt ergo seruetur proportio, talis quoque debet esse donatio,

Non obstat, quod fuerit facta fratri. Quia in fortioribus terminis in illa Vrbeuetan. fuit facta filio.

Non obstant illa verba, puræ, & meræ. Quia imò in contrarium maxime vrgent, cũ sint adiecta donationi causa mortis. Vnde excludent omnem aliam donationis speciem, nam donatio inter viuos nunquam dici poterit pura, & mera donatio causa mortis.

Non obstat clausula, pleno iure. Quia qualificatur à præcedentibus, semper enim repetendum est verbum, *donauit causa mortis*, & sic cum sua qualitate.

Cetera quæ allegantur ex Doct. de transitu vnius speciei in aliam pro actus validitate, tunc procedunt, vbi disponens non se restrinxit. Et ideo non faciunt ad propositum casum.

Cæsaraugustan. Cappellaniæ. Lunæ. 4. Maij, 1573.

SVMMARIA.

1 *Extremis probatis media præsumuntur.*
2 *Possessio immemorabilis præsentandi probatur etiam ex præsentationibus factis, licet non habuerint effectum.*
3 *Prouisio Apostolica non mutat statum, seu quasi possessionem iuris patronatus, sed illam conseruat.*
4 *Suspicio vsurpationis non habet locum, vbi constat de immemorabili possessione.*

DECISIO DXLV.

DOmini dixerunt, quod ex præsentationibus, de quibus in præsuppositis, cõstat de immemorabili possessione præsentandi Alcadi, & iuratorum de Calatoran, & confraternitatis S. Bartholomæi. Nam ab anno 1433. vsq; ad annum 1565. fuerunt in quasi possessione, & sic per 130. annos. Probatur etiam initium continuatum ab anno 1433. vsq; ad annum 1493. per successiuas personas, & sic per sexaginta annos, & ab anno 1517. vsq; ad annum 1565. & sic per quadragin-
1 taoctu annos, quibus † extremis probatis præsumuntur media, Tiraq. de præscript. §. 1. gl. 5. per tot. qui in fi. declarat gl. in c. accidentibus, de priuileg.

Non obstat, quod non appareat, præsentationes ha-
2 buisse effectum, quia immo satis constat, ex † quo per obitum præsentatorum, & institutorum factæ fuerant aliæ successiuæ præsentationes. Oldr. cons. 229. num. 2. & 3. Lamber. de iure patr. lib. 2. par. 1. q. 10. art. 7. Et etiam institutiones subsecutæ, quæ d. ius præsentandi nõ solum ex verbis enunciatiuis, quæ in antiquis probant. Achil. decis. pen. de fide instr. sed etiam ex obseruantia subsecuta, probant Cyn. in cons. suo, quod est inter cons. Bal. 400. volum. 4. Aym. cons. 101. nu. 3. & 4. idem cons. 108.

Non obstat, quod Vincentius resignauerit in manibus Papæ in fauorem Hieronymi cum narratiua iuris patronatus. Nam licet Hieronymus non fuerit præsentatus, ostendit, quod præsentatio Vincentij habuit effectum, ex quo Hieronymus venit ex persona sua, &
3 † prouisio Apostolica nõ mutat statum, seu quasi possessionem iuris patronatus, sed illam conseruat. Ægid. decis. 107. Achil. decis. vnic. de stat. benefic.

Nec obstat dispositio Conc. Trid. c. 9. sess. 25. Quia probantur præsentationes non solum 50. sed & 60. annorum ex vna, & 48. annorum saltem ex altera.

4 Pręterea suspicio † vsurpationis, de qua Crescen. decis. 13. & Io. Paul. decis. 87. non habet locum, vbi constat de immemorabili, Achil. de iure patr. decis. 4. & 5.

SERAPHINI.

Roman. de Soderinis. Veneris, 29. Octob. 1577.

SVMMARIA.

1 *Actiones censentur esse in loco, in quo fieri debet exactio, ex communi, & receptiori.*

Item

Item connumerantur inter res, ad quas competunt, & nu. 2. fallit, vt nu. seq.

3 *Actio, quæ compesit ad quantitatem in genere nullo loco censetur circumscripta, nec computatur inter immobilia, sed facit tertiam speciem.*

4 *Iura, & actiones non veniunt, quando fit mentio de bonis existentibus in certo loco.*

Idem etiam quando successio esset limitata ad certum locum. nu. 5.

6 *Alex. cons. 16. num. 2. lib. 1. quo casu loquatur, ex communi.*

7 *Locus contractus attendendus est in decisorijs.*

DECISIO DXLVI.

IVlius Soderinus agebat contra Paulum Antonium pro consecutione quartæ partis cuiusdam schedulę scutorum 20000. vel circa, cuius glor. mem. Franciscus I. Galliarum Rex agnoscebat se esse debitorem bon. mem. Cardinalis Volaterrani, ratione similis quantitatis per ipsum Cardinalem Romę diuersis personis in pluribus partitis pro ipsius Regis negotijs solutæ, & mandabat thesaorarijs generalibus Franciarum, vt de dicta summa prædicto Cardinali satisfacerent, & alias prout in ea. Et fuerat hæc schedula confecta apud S. Germanum. Excipiebat Paulus Antonius de quadam cessione sibi à Reuerenda Camera Apostolica facta de dicta summa, tanquam de spolijs d. Cardinalis Volaterrani, replicabat Iulius hanc summam non cadere sub spolijs cameralibus, propter Bullam summorum Pontificum Sixti & Leonis, in quibus conceduntur facultates testandi, & succedendi in bonis sitis in vrbe, & prope eam ad decem milliaria. Duplicabat Paulus Antonius hoc creditom non cadere sub prædicta dispositione.

Quare proposui dubium, an summa contenta in d. schedula censeretur cōprehensa sub dictis priuilegijs:

Et fuit per maiorem partem Dominorum conclusum, quod non, cum præsupposito, quod exactio fieri deberet io Gallijs, & non Romæ. Nam licet oon exi-
1 gua sit inter Doct. contentio, an † actiones connumerentur inter res mobiles, vel immobiles, vt late differit Tiraq. qui infinitos diligentissime cumulat, de retract. ligna. §. 1. gl. 7. in princ. & an censeantur esse in loco, in quo fuit contracta obligatio, vel potius in loco, in quo est destinata solutio, tamen verior, & receptior opinio est, vt attēdatur locus, in quo fieri debet exactio, prout ex sententia Petri, Bald. & Ang. in l. ex facto. de hæred. instit. & Aret. in cons. 10. col. vlt. & Castr. 320. lib. 1. Alex. cons. 31. lib. 1. & cons. 19. lib. 6. cum alijs, quos refert Tiraq. de retract. lignag. §. 36. gl. 3. nu. 15. cum seq.

Quod confirmatur ex recepta distinctione Docto. quam refert Tiraq. in præallegato. §. 1. gl. 7. num. 15. &
2 17. quæ est, quod de † actionibus iudicamus, prout de re, ad quam competunt, & ideo cum competeret actio ad exigendas pecunias in Gallijs, censetur hæc actio de bonis in Gallijs sitis, vel secundum Lap. alleg. 92. incip.
3 in primis videndum, quod si † actio est ad quātitatem in genere, prout in casu, de quo agitur, nullo loco censetur circumscripta, nec computatur inter mobilia, sed facit tertiam speciem, & eum sequitur Rom. cons. 509. nu. 19 & Tiraq. præcitatus. d. §. 36. gl. 3. nu. 16. Et secūdum hanc opinionem res caret difficultate, quod istud creditū non venit sub dispositione bullæ Leonis quocunque loco sint exigendæ pecuniæ, cum bulla aperta loquatur de bonis sitis in vrbe, & extra per decē mil-
4 liaria. Nam † quando fit mentio de bonis existentibus in certo loco, tunc non veniunt iura, & actiones. l. Caius. in prin. de leg. 2. ex auctoritate Bal. tradit optime Soc. cons. 101. nu. 4. lib. 1. qui etiam refert & sequitur Lap. & Roma. supra citatos. nu. 6. & late per Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, bona. nu. 13. C. de reuoc. donat.

Non obstat Iacobi. de S. Georg. in tract. de Rodijs, siue operis, nu. 14. quia loquitur in diuersis terminis, nempe in quæstione, an dominus succedat vasallo in nominibus creditorum, qui sunt extra suum territorium, & tenet quod sic, & bene: nam successio est ius vniuersale, & actio hæret ossibus vasalli, cui succeditur, sed non negat, quod si successio esset limitata ad
5 certum locum, quod tunc non veniunt actiones, imò hoc expresse fatetur, cum alleget Bald. in l. 1. de statu hom. hoc volentem, sed vtitur hoc argumento, vt excludat argumentum eorum, qui volebant, quod actio illa esset de bonis in alio territorio sitis.

Nec etiam huic sententiæ adoersatur. Alex. cons. 16.
6 num. 2. lib. 1. Quia † loqnitur de eo, qui habebat bona mobilia, & actiones Romæ, vbi contraxerat domiciliū. Et licet idem dicat de mobilibos alibi sitis, quādo sunt reuersura ad locum domicilij, tamen postea ex auctoritate Bal. tenet, quod sunt de loco, in quo reperiūtur, & noo sequontur personam, contra eundem Bal. sibi contrarium. Et hanc opin. veriorem esse testatur tam ipse, quàm Add. sub litera B. Neque ab hac opinione discrepat Sal. io l. cunctos populos. col. pen. vers. sin autem essent iura. C. de summa Tri. prout etiam eum ponderat Tiraq. d. §. 36. gl. 3. no. 17. Et idem in effectu censere videtur Rub. Alex. cons. 136. nu. 1. ver. suadetur, vbi considerat vltra locum contractus locum exactionis. Nec supradictis obstat consideratio, quæ fit exemplo per D. Aduocatos, quod in decisorijs attendi-
7 mus locum, in quo est celebratus contractus, per l. si fundus. de euict. Doct. in l. 1. C. de summa Trin. cum alijs. Quia hic subest manifesta fallacia, cum non agamus de quæstione aliqua emergenti circa substantiam ipsius contractus, quo casu attēdenda essent statuta loci, in quo est celebratus, sed agimus de re ipsa in cōtractu contenta, & quærimus, an sit in loco, & in quo. Et ex his sublata sunt ea, quæ circa hunc articulū in contratium deducuntur, omisso articulo fideicommissi, de quo tanquam non necessario actum non fuit.

BLANCHETTI.

Vrbeuetan. Castrorum. Mercurij. 10. Iunij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Coitus omnis præter matrimonialem de iure canonico est prohibitus, secus de iure ciuili.*

2 *Natus ex concubina domi retenta, dicitur natus ex damnato coitu, etiam de iure ciuili, secus autem concubinatu cessante.*

3 *Pœna infamiæ an irrogetur in coitu concubinario, est dubia quæstio.*

4 *Concubinatus vt dicatur, plura requiruntur, alias transit in crimen stupri.*

5 *Spurij appellatione venit natus ex quocunque genere illiciti coitus.*

6 *Illegitimi omnes excluduntur de iure ciuili à successione.*

DECISIO DXLVII.

PRoposui dubium, an Iacobus sit taliter natus ex damnato coitu, vt sit insuccessibilis in casu, de quo agitur. Super quo dubio cum plures excitarentur difficultates, in duobus Domini conuenerunt, quorum primum est, quod Iacobus natus sit ex damnato coitu, cum sit natus ex vxorato, & concubina domi retenta. Idque tam de iure Pontificio, quàm Cæsareo,
1 cum † de iure Canonico omnis coitus præter matrimonialem, sit reprobatus, vt per Clar. in §. adulterium, nu. 3. & §. fornicatio. nu. 1. Aretin. in §. nouissime. nu. 22. Inst. ad S. C. Orfic. De iure autem ciuili, secundum quod licet concubinarius coitus sit permissus, tamen
2 cum sit † natus ex concubina domi retenta, dicitur natus ex damnato coitu. Probat tex. in l. 1. C. de concubin. & ibi Salycet. Deci. cons. 36. Aretin. in loco allega.

Clar.

Clar.in d.§.fornicatio.nu.7.Paleot.de not.& spur.c.41.
Qualitas enim concubinatus delictum aggrauat, cum
alias de iure ciuili,cessante concubinatu, non potuisset
dici natus ex damnato coitu. Paul. de Castr. consil.34.
num.4.lib.2.Soc.iun.cons.130.num.5.lib.2.Clar.in §.
adolterium.nu.2.dicit indubitatam sententiam.

An autem coitus iste sit punibilis, resolutum non
fuit, cum aliquibus ex Dominis placeret, huiusmodi
3 coitum esse punibilem, † cum irrogetur pęna infamię,
glo.in §.si verò effusa. in ver.consistente,Auth.quibus
mod.natu.effic.sui.quam tamen de facto nō obseruari
dicit Bal.in l.2.nu.1.C.de incest.nup. quem refert Cac-
cialup. in l.si qua Illust. nu.3. C.ad senat.consul Orfi-
cia. Clar.in d.§.fornicatio.nu.2. Aliqui verò tenebant
nullam pœnam irrogari,cum tex.in l.vnica. C.de con-
cubin. prohibeat, ne detur licentia coniugatis concu-
binam penes se habere constante matrimonio, & dice-
bant infames pariter fieri eos,qui meretricium publi-
cum exercent, tamē natus ex tali meretricio coitu non
dicitur natus ex coitu punibili,imò nec etiam ex dam-
nato, vt fuit dictum, nisi fuerit detenta in schemate
concubinæ. Sed difficultatem facit,quia cum,vt dica-
tur cōcubinatus plura de iure requirantur,quę si non
4 concurrant, transit in crimen stopri, † quod omni iure
punibile est,vt per Clar.in allegato.§.fornicatio.nu.8.
ideo videndum erit, an Iacobus sit natus ex punibili
coitu. Fuit etiam per Dominos resolotum, quòd ex
mente paciscentium cuiuscunq; generis illegitimi sunt
5 vocati, attento verbo, *spury*, quòd † complectitur na-
tos ex quocunq; genere illiciti coitus. Bal.cons.81.lib.
5. Afflict.decis.96.num.20. accedente verbo *bastardi*,
quòd de sui natura est generalis, Illust.Paleo.de no.&
spur.c.17.nu.7.

Non ob. quod paciscentes voluerunt cōformare se
cū dispositione iuris communis,& magis vnius,quàm
6 alterius generis spurios vocare. Quia † cū quo ad suc-
cessionem ius commune quoscunq; illegitimos exclu-
dat. Auth.quib.mod.nat.effic.sui.§.pen. & in fi.auth.
licet.C.de natur.liber.Abb.in c.tanta.nu.13.qui fil.sint
leg. Caie. lib.1.assetuat. c.6. tom.5.apparet, quod vo-
luerunt omnino recedere à iure communi,excludēdo
feminas legitimas propter spurios, cum tamen de iure
communi nec propter legitimos excludantur. l.maxi-
mum vitium.C.de liber.præter.Quæ voluntas est tota
vniformis, & sub eadem causa finali cōseruandi agna-
tionem. Sed iura Auth.diuisa, quia spurij si sint colla-
terales, vel extranei ab illis, de quorum successione
agitur,possunt accipere,& vocari: si verò sint filij,non
possunt. Et hæc potestas in hoc tantum deficit,ex quo
non corruit tota voluntas, sed in eo, in quo potestas
deficit,cessat dispositio, Bald.cons.249.prope fin.lib.3.
Videndum igitur erit de potestate.

BVBALI.

Cassanen. Beneficij. Veneris. 4.Iulij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Reditus & prouentus beneficij debent intelligi deductis expensis,& oneribus.*

2 *Reditus annuus non computantur inter bona immobilia, & de facili recipiunt diminutionem.*

DECISIO DXLVIII.

FVit per Dominos resolutum non constare de iure
patronatus familiæ de Deodatis in beneficio, de
quo agitur, ac minus fuisse ipsis ius acquisitum, &
ideo contra D. Syluium ab ipsis præsentatum potuisse
procedi ad instantiam D. Pauli Belarditi prouisi apo-
stolici vti de beneficio libero.

Mouebantur ex verbis in Bulla, in qua fe. re. Cle-
mens Septimus concessit huiusmodi ius patronatus
Gulielmo Deodato super isto beneficio,sub hac condi-

tione, si & postquam auxeris fructus beneficij ad ter-
tiam partem, videlicet,ad octo ducatos auri de Came-
ra, quæ conditio non fuit adimpleta, prout fieri debe-
bat: nam licet fuerit Ecclesiæ assignatus annuus redi-
tus octo Ducatorum in ciuitate Neapolitana, tamen
ex hoc non fuit satisfactum intentioni Clementis Se-
ptimi,cum locus beneficij distet à ciuitate Neapolita-
na per 150. milliaria in circa,& expensæ,quæ verisimi-
liter fiunt in exigendis, & transportandis pecunijs ad
locum beneficij, seu in soluendis cambijs satis dimi-
1 nuant d. quantitatem 8. Ducatorum, quæ † debebant
constitui liberæ ab omni onere, & importatis: fructus
enim considerantur deductis impensis. l. fructus. vbi
Doct. ff. solut.matrim. Cum igitur augmentum iuxta
formam Bullæ non fuerit assignatum in loco benefi-
cij, & liberum ab omnibus impensis, non potest dici
acquisitum ius patronatus d.familiæ.

Aliqui etiam ex Dominis considerabant, quod aug-
mentum 8. Ducatorum debebat constitui in tot bonis
stabilibus,prout erant alia bona Ecclesię,non autem in
2 reditu annuo, qui † de facili recipit diminutionem, &
non computatur inter bona immobilia, vt bene decla-
rat Abb.in c.nulli.nu.10.de rebus eccl.non alienandis.

Non obstat possessio,& obseruantia subsecuta, quia
est sublata per Concil.Trid.sess.25.c.9.Et licet ibi dica-
tur,sine prędiudicio obtentis,tamen in casu,de quo agi-
tur, vt supra dictum est, cum à principio non fuerit
acquisitum ius patronatus ob non seruatam formam
concessionis Clementis, non est habenda in alia consi-
deratione possessio D.Syluij,sed attendenda est prouti-
sio apostolica vti de beneficio libero.

DECANI.

Bononien.de Pepulis.Veneris,20.& 27.Nouembris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Possessio transferri per constitutum dicitur.*

Idque etiam procedit in testatore constituente se in testamento possidere pro alio,& nu.3.

Eoque magis, vbi testator apponit clausulam, ex nunc prout ex tunc,& e contrario.

2 *Constitutum collatum post mortem testatoris, quādo operetur translationem dominij.*

4 *Constitutum testatoris in dubio non intelligitur collatum post eius mortem.*

5 *Constitutum est accessorium ipsius contractus, in quo apponitur.*

6 *Constitutum inter patrem, & filium, non operatur simpliciter donationem, sed translationem possessionis sub commemoratione institutionis.*

7 *Constitutum appositum super contractu nullo,an operetur translationem,est quæstio difficilis.*

8 *Constitutum potest operari translationem possessionis, etiam non præcedente titulo habili, vel causa iusta, ex communi.*

9 *Constitutum, vt operetur translationem possessionis à patre in filium,voluntas ipsius patris attendi debet.*

10 *Actus gesti præsumuntur ex titulo præambulo, & vtiliori.*

11 *Actus in dubio factus præsumitur nomine proprio.*

DECISIO DXLIX.

FVerat decretū,& relaxatum mandatum de manu-
tenendo in fauorē Com. Romei. Verū quia postea
pro parte Illustr. Com.Ioannis, & aliorum de Pepulis
fuerunt examinati nonnulli testes,ex quorum deposi-
tionibus prætendebatur d.mandatū esse reuocandum,
præfatumq; D. Com.Ioannem, & alios litis consortes
esse manutenendos,propterea dedi dubiū,pręsupposi-
tis resolotionibus sub die 27.Ian.& 28.Februar. 1578.
in huiusmodi causa factis,& statibus hinc inde dedu-
ctis,an à dictis resolutionibus sit recedēdum, vel dan-

dium mandatum de manutenendo in fauorem Com. Ioannis, & litis consortium. Et die Ven. 20. Nouembris, 1579. fuit per Dominos distincta causa in tres difficultates principales.

Prima fuit, *an constet de possessione Comitis Romei in vita patris*. Secunda, *an cõstet de eius possessione post obitum patris vsque ad annum* 1564. Tertia, *an post d. annum* 1564. *censeatur Comes Romeus amisisse possessionẽ*. Proposita igitur prima difficultate sub die Ven. 27. eiusdem, Domini resoluerunt constare de possessione ipsius Com. Romei in vita patris. Et pro fundamento præsupponebant, quod Co. Alex. pater ipsius Co. Romei possidebat bona, de quorũ possessione agitur. Quo stante, cum in testamento per eum condito sub die 13. Septembris, 1546. constituerit se possidere nomine
1 ipsius Com. Romei filij, vtique † per tale constitutũ censetur transtulisse possessionem in eundem, l. quod meo. de acq. pos. & ibi Docto. congerit Tiraq. de const. in 1. p. in prin. nu. 2. & seq. c. si diligenti. de præscri. c. cum venisset. in fi. de rest. spol. Idq; procedit etiã in testatore, constituente se possidere in testamẽto pro alio, vt per Tiraq. de const. 23. ampliat. num. 1. & 2. potest enim testator tradendo præuenire morte. l. Lucius Titius. la 1. de leg. 2. Bal. in c. 1. nu. 15. de confir. vtil. vel inutil. Idque fortius procedit, vbi testator apponit illam clausulam, ex nunc, prout ex tunc, & è contrario, vt post Alex. & alios, quos congerit, habetur per Tiraq. de const. in 3. par. 2. limit. nu. 15. & seq.

Non ob. ea, quæ exemplo in contrarium adducebantur in informantes. Et primo,

Quod huiusmodi constitutum non poterat operari translationem possessionis, quia erat collocatum post mortem ipsius testatoris, vt per Dec. consi. 247. cũ alijs cumulatis per Tiraq. in d. 3. par. 2. limit. nu. 1. & seq.

Nam fuit responsum non verificari in facto, quod
2 † cõstitutum esset collatum post mortẽ: licet enim testator primo loco dixerit secuta morte, nihilominus postea procedit vlterius in illis verbis, & ad maiorem cautelam, ibi. & alias omni meliori modo, vt per Achi. de clauf. decis. vnic. Et licet addiderit illa verba, vt supra, & sic relatiuè ad illa verba, secuta morte, nihilominus dixerunt Domini, quod cũ hoc totũ pendeat a voluntate disponẽtis, tollitur omnis difficultas ex instrumento confecto per eundem Comitẽ Alexãdrum de anno 1550. Ex quo clarè apparet, præsertim ex illis verbis, tam in vita ipsius Co. Alexandri, quàm post illius mortem, & si illam apprehendisset, expresse confirmauit, & confirmat, quod ipse voluit filium suum, etiam in vita ipsius patris, possessorem facere. Et propterea cessat omnis difficultas, quod constitutum fuerit collatum post mortem, cum habeamus claram mẽtem disponentis per verba expressa, a quibus non est recedendum, l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. 3.
3 Neque † ex eo quod constitutum sit appositum in testamento necessario probatur, quod fuerit collatum post mortem, quia sequeretur, quod non esset vera supradicta conclusio Doct. quod per constitutum appositum. in testamento transferatur possessio in vita testatoris, vt per Tiraq. in d. ampliat. 23. quod quidem
4 non est affirmandum. Et † nihilominus illud posset procedere in dubio, si aliud non exprimatur, vt per Tiraq. de const. in 3. p. limit. 3. nu. 19. At nos versamur in claris, vt superius deductum fuit. Et Doct. allegati per informantes, videlicet Alex. cons. 82. nu. 2. & Gozad. cons. 99. & alij citati loquuntur in casu, in quo clarè constabat, constitutum fuisse collatum post obitum testatoris, propterea non vrgent in proposito.

Secundò non ob. quod per constitutum non potest transferri possessio, vbi adest nullitas cõtractus, vt per Alex. & alios in l. 1. §. si vir. de acq. poss. Afflict. decis.
5 331. nu. 2. & seq. cum alijs allegatis. Quia † constitutum est accessorium ipsius contractus, in quo apponitur, vt deducit late Tiraq. in 3. p. limit. 7. nu. 15. Et per consequens, si corruit contractus, corruit, & constitutum. l. cum principalis, de reg. iu. & ibi Dec. in princ. qui loquitur in precario, c. accessorium, eod. tit. in 6. Cum autem huiusmodi constitutum inter patrem, & filium importet donationem, quæ cum sit vallata iuramento, sine dubio est valida. l. donationes, in prin. C. de donat. inter vir. & vxor. cum alijs adductis per informantes. Quoniam fuit responsum, quod nos sumus in testamento condito a patre, quod licet morte debeat confirmari, non tamen est inualidum, & reprobatum, ita vt constitutum possit dici appositum super actu nullo, vt post Bald. in l. ex testamento ad fin. C. de fideicom. habetur per Tiraq. de const. in 2. par. 23. am-
6 pliat. nu. 3. Quod † verò opponitur de donat. inter patrem, & filium absque iuramento, tollitur ex eo, quia pater censetur transtulisse possessionem sub commemoratione institutionis. Vnde apparet, quod non intendit donare, secundum Bart. in l. legatum, de leg. 2. & est gl. in Clem. dudum, §. huiusmodi quoque, de sepultu. & ibi Card. in 10. q. sub nu. 9. & Imo. sub nu. 60. & Bonif. nu. 37. & seq. moti per tex. in d. l. Lucius Titius, de leg. 2. Et licet loquantur in legato, eadem ra-
7 tio videtur esse in institutione. Præterea † non transit sine difficultate illud, quod dicitur de constituto apposito super contractu nullo, vt patet ex Doct. adductis per Tiraq. in d. 7. limit. num. 17. & seq. præsertim vbi interueniunt actus possessorij, vt per Doct. in d. l. 1. §. si vir. de acq. possess.

Tertiò dum opponebatur, quod constitutum in casu isto non potest operari translationem possessionis, quia non procedit titulus habilis, vel causa iusta, vt voluit gl. in d. l. quod meo. in princ. de acq. poss. cuius opi. sequitur Alex. cons. 92. lib. 2. & nonnulli alij rela-
8 ti per Tiraq. p. 3. limit. 6. Nam † in primis fuit dictum, quod contra opi. d. gl. est communis opi. vt per Doct. in d. l. quod meo. vbi Claud. de Seisel. nu. 3. attestatur, quæ gl. communiter reprehenditur. Secundò fuit responsum, quod hic præcedit titulus, nempè titulus institutionis, & sic cessat omnis difficultas.

Quartò non ob. patrem non posse transferre possessionem in filium, quia quicquid acquirit filius, ac-
9 quirit patri. l. placet. de acq. hære. Quoniam † dixerũt Domini, quod cum agatur de acquisitione possessionis, voluntas patris attendi debet volentis transferre possessionem in filium, de cuius etiã voluntate, quod voluerit sibi acquirere, non dubitabatur, vt inferius deducitur, & per consequens non videtur intrare prędicta regula, cum possessio sine animo quæri non possit, l. quemadmodum, de acq. poss. & probat tex. in l. 1. §. item acquirimus, ibi, quia nostra voluntate, eo. tit. Præterea, quia obligatio descendit immediatè à patre in filium, nõ acquiritur patri, vt per Tiraq. de retract. §. 1. gl. 9. num. 65. post alios quos allegat.

Quintò non vrget, dum dicebatur, quod constitutum nõ erat considerandum, quia appositum filio absente, & Notario pro eo non stipulante. Quia fuit responsum satis esse, quod constet de ratificatione ipsius Comitis Romei per actus per ipsum gestos, de quibus
10 testes deponunt, qui quidem † actus præsumuntur gesti ex tit. præambulo. l. quædam mulier. de rei vendic. l. 2. C. de acq. poss. Et præsumuntur gesti ex titulo sibi vtiliori. Soc. cons. 15. num. 7. lib. 4. Aym. cons. 322. nu. 3. post Alex. cons. 6. nu. 20. vol. 5. Quod autem testes probent actus possessorios, vel saltem tales, ex quibus inducatur huiusmodi ratificatio, visum fuit Dominis, non habere difficultatem.

Quantum verò attinet ad instrumentum supradictum confectum de anno 1550. dixerunt Domini, in eo pariter adesse constitutum Com. Alexandri in fauorem filij, vt sunt clara verba instrumenti.

Neque obst. reseruationes factæ per ipsum Comitem

tem Alexandrum tam respectu fructuum, quàm dominij seu proprietatis. Quia ista nihil commune habent cum possessione. Neque dici potest, quòd actus gesti per ipsum Comitem Romeum censeantur facti nomine procuratorio, & non nomine proprio, stante huiusmodi mandato, quia cum ipse Comes Romeus in vim constituti appositi tam in testamento, quàm in ipso mādato potuerit ea quæ fecit, facere nomine pro-
11 prio, dicendum † est quod nomine proprio fecerit, l. & magis, de solut. Corn. cons. 310. lib. 3. Soc. cons. 113. lib. 4. Alc. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 4. nu. 9.

Et ex his Domini concluserunt constare de possessione Comitis Romei in vita patris.

ROBVSTERII.

Ispalen. Iuris sepelien. Veneris, 19. Decembris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Forma cappellæ seu oratorij mutari non potest inuito domino, & patrono, etiamsi Episcopus consentiret.*
2 *Cadauer potest alio transferri vbi in depositum est receptum, & cum obligatione restituendi.*
3 *Voluntas testatoris interpretanda est secundum id, quod est verisimile.*
4 *Constructio cappellæ relicta per testatorem si non potest fieri in loco expresso, potest saltem in alio.*
5 *Verba sententiæ referenda sunt ad iuris dispositionem.*

DECISIO DL.

FVit resolutum, sententiam vltimo loco latam fore confirmandam, cum sit iusta, & valida: & de validitate apertè cōstat ex actis, & pariter de iustitia. Nam administratores non possunt cogi ad emendum cappellam Sancti Hippolyti in Ecclesia Sanctæ Marinæ, cum illa non sit libera, & testatores præsupposuerunt illam fieri suam, & propriam, vt apertè legitur in clausulis, quarum copia data fuit. Præterea iuxta disposita per testatores mutanda esset forma d. cappellæ, & ali-
1 ter construenda, quæ † forma mutari non potest inuito domino, & patrono, etiam si Episcopus consentiret, gl. & alij in c. nobis, ver. cappellis, de iure patron. quia cappella vnius alteri attribui non potest. l. 2. vbi not. Bar. de ope. public. & in cappella seu oratorio est tex. in c. monasterium. 16. q. 7. cum alijs per Roch. de iure patron. in verbo, honorificum, q. 3. & late Lambertin. de iure patron. lib. 3. q. 6.

Neque cadauer Catharinæ debet remanere in d. Cappella Sancti Hippolyti, quia ipsa mandauit se sepeliri in sua cappella. Et ista non est talis, præsertim, cum non fuerit ibi traditum perpetuæ sepulturæ, sed ad tempus. Nam Oeconomus, & beneficiati se obligarunt tenere cadauer in depositum, & illud restituere,
2 ideò † potest aliò transferri. l. sciendum. C. de relig. & sumpt. funer.

Eadem quoq; videbantur procedere quoad Ioannem, quia erat frater, hæres, & executor, & administrator Catharinæ, & bonorum, & mandatorum illius, censetur voluisse ipsum se conformare cum voluntate sororis. Nam mandauit vterq; vnam eandem cappellam construi, atque emi pro ambobus & esset contra vtriusq; testatoris voluntatem si deberēt duæ cappellæ emi, & fabricari separatim, præsertim quia Ioannes mandauit se sepeliri, vbi erat sepulta sua soror, & nō in diuersa cappella, prout contingeret, si Ioannes ibi ma-
3 neret: Catharina verò alio transferretur, & † voluntas testatoris debet interpretari secūdum id, quod est verisimile, vt post alios cumulat Aym. cons. 25 nu. 15.

Accedit, quod tam Catharina, quàm ipse Ioannes voluerūt emi cappellam, & illam effici propriam. Vn-
4 de † cum relicta per testatores non possint fieri in loco expresso, possunt fieri in alio, c. nos quidem de testam. & in Auth. de Eccles. ti. §. si quis in nomine. coll. 9. l. legatum ciuitati. ff. de vsufruct. lega.

Non obstat, quod emptio cappellæ fuerit commissa per Catharinam executoribus, & non administratoribus, tum quia in testamento promiscuè loquitur, non faciendo differentiam inter executores, & administratores, tum etiam quia potuit intelligere de executoribus infra annum, quia post expirat eorum officium. c. nos quidem. de testam. & de administratoribus post annum vlterius satis est, quod Ioannes habebat facultatem à sorore, & commisit huiusmodi emptionem cappellæ administratoribus.

Non ob. quod sententia dicat, omnibus, & cuilibet illorum in solidum facere adimplere relicta per testatores, quia intelligenda est, vt possint omnes simul, & coniūctim exequi si velint, aut possit alio, aut nolente, vel impedito exequi alter, & sic quilibet illorum, pro-
5 ut est de iure. c. 2. §. 1. de testam. lib. 6. Nam † verba sententiæ sunt referenda ad iuris dispositionem. Aym. cons. 74. nu. 9. & cons. 178. nu. 8.

Non ob. quod Ioannes mandauit se sepeliri in cappella S. Hippolyti, quia addidit, vbi est sepulta mea soror, & soror est alibi sepelienda, item addidit, in cappella mea propria, & ista non potest effici sua per supradicta.

ROBVSTERII.

Vrbeuetan. Hæreditatis. Ven. 18. Maij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Qualitas statuti allegata probanda est per allegantem.*
2 *Tyber non subijcitur statutis vrbis.*
3 *Subiectio eorum, quæ simul cum finibus constituunt districtum, est probanda.*

DECISIO DLI.

FVit resolutum, quod donatio nō subiacet statutis, & reformationibus Vrbis de donationibus nō valituris, quia cum prædicta statuta non ligent, nisi ciues, incolas, & districtuales. c. 37. lib. 5. & in Bulla Leonis posita in fi. d. lib. 5. & in pluribus alijs c. statutorū. aut omnes iurisdictioni Vrbis subiectos, vt lib. 3. cap. 277. D. Hortensia, quæ dat de statutis, & reformatio-
1 nibus Vrbis, debet probare † qualitatem dictorum statutorum. Io. And. & alij in c. 1. de homic. in 6. cum alijs per Dec. cons. 261. num. 4. Et sic saltem debet probare, quod Castrum Iulianelli, in quo fuit celebrata donatio, de qua agitur, sit de d. districtu Vrbis. Et licet probatum sit, & est notorium quod Castrum Iulianelli est infra 40. milliaria Vrbis, in quibus consistit districtum Vrbis, vt in c. 3. lib. 1. cum alijs plurib. capit. tamen non sufficit hæc probatio de 40. milliaribus, quę
2 tantum concludit de confinibus; Licet enim † Tyber sit infra confines 40. milliatium, nō ideo subijcitur statutis Vrbis, vt per Ant. Aug. de const. nu. 5. & lib. 3. dist.
3 784. Ideo est probanda † subiectio, quæ simul cum finibus 40. milliatium constituunt districtum, Cyn. Bal. & alij per Aret. cons. 77. nu. 4. & plura Rolan. de Valle cons. 33. ferè per tot. lib. 3. Nam qui non subijcitur, non sortitur forum, nec ligatur statutis, & è contra, Dec. post alios in l. fi. in prin. de iurisd. omn. iud. Goz. cons. 49. nu. 13. Propterea D. Hortensia debet probare, quod Iulianellus tempore conditorum statutorum, fuit de tempore Leonis, & tempore donationis saltem soluebat sal focaticum cameræ Vrbis, quia ex hoc probaretur iurisdictio, & subiectio, vt per Put. decis. 24. lib. 3. Quod tamen non probauit D. Hortensia de tempore dictorum, nec de tempore donationis, vt hic bene deducunt informātes, cum quibus transiuerunt Domini sine aliqua difficultate etiam præsupponendo, quod satis esset si probaretur fuisse solutum sal focaticum cameræ Apostolicæ, & non cameræ Vrbis, quod aliqui ex Dominis innuebant. Aliqui verò contrarium tenebant ex verbis statutorum, in quibus dicitur de districtu Vrbis, & de iurisdictione Vrbis non autem Papæ. Tamen quia hoc non fuit necessarium

discutere, Domini præsuppofuerunt hoc fine veri præiudicio, quia non probatur, quod etiam Cameræ Apostolicæ fuerit solutum sal focaticum de tempore Leonis Decimi, & de tempore donationis fuit confirmata, 26. Iunij. 1579.

ROBVSTERII.

Roman. Vineæ. Veneris, 14. Iunij. 1577.

SVMMARIA.

1 *Condemnatio in fructibus, qui percipi potuerunt etiam in causa spolij non fit, nisi in violento, aut attentato & mala fidei possessore, & nu. 7.*
Item in fauorem pupilli, aut Ecclesiæ.
Limita, nisi mala fidei possessor habeat aliquam causam, vel titulum coloratum, nu. 2.
3 *Mala fides possessoris clarè probanda est, cum qualibet causa etiam iniusta excuset à dolo.*
4 *Voluntas, & scientia quando, & ex quibus præsumatur.*
5 *Consensus præsumptus partis, & longa possessio excludit attentata, ac dolum, & malam fidem.*
6 *Color quilibet sufficit ad excludendum malam fidem, & delictum attentatorum.*
7 *Sententia lata super fructibus qui percipi potuerunt, si clarè non consistat de mala fide, dicitur notoriè iniusta.*

DECISIO DLII.

QVamuis Horatius del Forno iam liberatus à carceribus fuerit pluties citatus ad informandum, & per plures menses expectatus, nihilominus nunquam comparuit. Et ideò in eius contumacia proposui in relationibus causam huiusmodi, vna tantum parte informante. Et distinxi proposita in duas partes. Prima, *an satis constet de donatione legitima, & valida in fauorem Horatij del Forno, vt isto respectu sententia extra Rotam lata in fauorem D. Horatij possint dici notoriè iniusta*. Secunda, *an saltem respectu condemnationis in fructibus, qui percipi potuerunt, dicantur notoriè iniusta*.

Et quo ad primam partẽ nulla fuit difficultas, quia illa tollitur ex facto, quod constat sufficienter de donatione valida, & legitima in fauorem D. Horatij, & illius insinuatione cum ceteris solennitatibus statutarijs, vt patet ex illius inspectione, vt coram secundo Colle, fol. 16. vbi constat de mandato ad intimandum, & de ipsa insinuatione.

Quo ad secundam partem resoluerunt Domini sententias esse notoriè iniustas in ea parte, in qua cõdemnant D. Fuluiam in fructibus, qui percipi potuerunt.
1 Nam † talis condemnatio etiam in causa spolij regulariter non fit, nisi in violento, aut attentato, & malæ fidei possessore, qui nullum colorem bonæ fidei habet. Rot. Buigner. de restit. spoliat. decis. 11, in antiq. decis. 130. & 592, & in vot. 25, omnes sub tit. de restit. spolia. Cassad. de præbend. decis. 6. nu. 3. Put. de fructibus decis. 2, & de restit. spoliat. decis. 8. per not. in c. grauis, de restit. spoliat. Aut fauorem pupilli, vel Ecclesiæ. Crescen. decis. 126. aliàs præsumptus malæ fidei possessor, si habet aliquam causam, vel titulum coloratum, non condemnatur in istis fructibus, qui per possesso-
2 rem percipi potuerunt, ac † ita seruat palatium, vt patet ex dictis decisionibus, & bene Ægid. Bellamer, in c. grauis. in 3. 4, & 5. quæst. 7. quæstionis principalis, nu. 26. 27. 29. 31. & 32, & quæst. 11, vers. ex istis verificatur modus. de restit. spoliat. inquiens, quòd Palatij Apostolici Auctores etiam in iudicio restitutorio non condemnant in fructibus perceptis, nec in perceptis ante litem, qui non probantur extare, sed tantum in perceptis à die motæ litis, quia regulariter nullus agit ad directum interdictum vnde vi, sed communiter agitur ex beneficio c. redintegrandæ, nec communiter
arguunt veram malam fidem possessoris, & si quando-
3 que illam arguunt, † rarò tamen saltem clare illam probant, & tamen clara probatio est necessaria, ex l. fi. C. de proba. Imò quælibet causa excusat ab isto dolo, vt supra late idem Ægid. notauit. Sed hic concurrunt plura ad excludẽdum dolum, & malam fidem claram Honofrij patris, nam ipse iudicialiter processit contra Io. Baptistam de Salomonibus auctorem istorum del Forno vti creditor, & iustificatis incumbentis per speciale rescriptum, petijt sibi vineam hanc adiudicari, & dari in solutum, vt in extract. A. C. fol. 145. Et ab illo tempore postea ipse Honofrius reperitur possedisse d. vineam vsq; ad obitum, & deinde D. Fuluia eius filia per plures annos quiete, & pacifice, scienter & patienter D. Io. Baptista, & soluendo census, & canones, vti dominus, & patronus nonnullis Ecclesijs, & alijs personis, vt ex testibus, & quietantijs.

Et licet ad effectum spolij, & præsumptæ malæ fidei sufficiat ostendere acta ad probandũ negatiuam, quòd non interuenerit adiudicatio, & datio in solutum, tamen ad effectum excludendi clare malam fidem, qua condemnari potuisset in fructibus, qui percipi potuerunt sufficit eius præsumptio, quòd cùm Honofrius petierit adiudicationem, & dationem in solutum, & postea reperiatur in possessione sciente, & non contra-
4 dicente parte, præsumitur missus de licentia, & † volũtate ipsius Io. Baptistæ, vt bene post Ang. & alios de-
5 ducit Soc. cons. 15. nu. 7. vsq; ad fin. lib. 4. qui † præsumptus cõsensus partis, & longa possessio excludit attentata. Achill. decis. 14. de attent. ac dolum & malam fidem. Volenti enim & scienti non fit dolus neq; iniuria, & licet ad alium effectum forte hęc ratio non pro-
6 cederet, tamen † ad excludendam clare malam fidem, & delictum attẽtatorum sufficit quilibet color, vt per Rotam in nou. decis. 25. cum alijs supra deductis.

Nec ad istum effectum pro exhibitione istorũ actorum potest dici probata negatiua, quòd multa alia intercesserint gesta, cum iste actus voluntatis Io. Baptistę potuerit extraiudicialiter interuenire, & necessariò vt esset in actis Notarij describendus, vt bene Corn. cons. 248. nu. 31. & 32. lib. 2. Vnde cum mala fides clara Honofrij nõ appareat probata ex actis istarum sententiarum de recenti latarum, resoluerunt Domini
7 † illas esse, vti notoriè iniustas, reuocandas. Rota, in nou. decis. 344. Franc. in c. 1. §. fi. de appellat. in 6. Felin. in c. inter ceteras. col. 5. & pe. de re iud. Paris. cons. 107. num. 20. lib. 4. Ægid. decis. 4.

Leodien. Domus. Mercurij, 14. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Recognitio testamenti ad pias causas sufficit facta eo modo, quo aliæ scripturæ recognoscuntur.*
2 *Testamentum ad pias causas, quando est scriptum, & subscriptum manu testatoris, testes non requiruntur.*
3 *Executor in testamentis ad pias causas habetur loco hæredis, ex communi.*
4 *Solennitas iuris positiui non attenditur in testamentis ad pias causas, sed tantum ius naturale.*
5 *Executori testamenti ad pias causas competit remedium l. fi. C. de edic. Diui Adr. tol. sicut verò hæredi.*

DECISIO DLIII.

QVo ad primam partem dubij, fuit conclusum pro validitate testamenti, attenta iuris communis dispositione, circumscripto pro nunc statuto, siue priuilegio.

Non ob. deducta in contrarium. Nam quo ad reco-
1 gnitionẽ, de ea sufficienter constat, quia † in testamento ad pias causas, prout est istud, de quo agitur, recognitio

gnitio sufficit eo modo facta, prout aliæ scripturæ recognoscuntne, iuxta inueteratum stylum Rotæ. Put. de fide instrumenio. decis. 17. Qui inueteratus stylus est, vt sufficiat, si testes deponant se habere notam manum scribentis, concurrentibus adminiculis. Pro adminiculo verò hic nedum fuit consideratum sigillum testatoris appositum in testamento, sed quia etiam scriptura dicti testamenti non est breuis, sed in pluribus folijs contenta, ex quo cessat præsumptio, quod falsificari potuerit.

Non obstat etiam, quod d. testamentum careat te-
2 stibus. Quia eespondetur, quod in † testamento ad
pias causas non requiritur, quando testamentum est
scriptum, & subscriptum manu testatotis. Put. decis.
14.de testa. latè Couar.in c.relatum.nu.12. de testam.
Tiraq.de priuileg.piæ causæ.priuileg.4.

Minus obst. quod careat hæredis institutione, quia
respondetur, quod in huiusmodi testamentis, quando
3 nullus reperitur hæres institutus † executor habetur
loco hæredis, iuxta dictum Innoc. in c.tibi.de testam.
quem sequuntur communiter Legistæ, & Canonistæ,
vt dicit ibi Abbas.nu.4. & per Couar.ibid.nu.10. Calder. cons.19.de testamen. Rip.in l.centurio.nu.105.ff.
de vulgaei,& pupillari.

Non ob. etiam, quòd careat alijs solennitatibus re-
quisitis. Quia respondetur, quòd in his testamenris
nō requiruntur solennitates iuris positiui, sed tantum
4 † attenditur ius naturale, & diuinum, vt per Doct. in
c.cum esses.de testa.Ruin.cons.71.num. 18.& 24.lib.3.
vbi respondet multis in contrarium adductis. Quo
verò ad secundam partem dubij fuit conclusum, hu-
5 iusmodi † executori competere remed. l.fi. C.de edic.
Diui Adri.tollen. Quia habetur loco hæredis. Alexan.
cons.4.nu.36.vol.2. & per Doct.in d.l.fi.vbi Ias.nu. 25.
Dec.nu.29.Zuccar.nn.252.&c.

ROBVSTERII.

Bononien.de Pipinis.Die 20.Nouembris, 1573.

SVMMARIA.

1 *Clausula, ad concedendum res solitas concedi secundum modum solitum, operatur nouam concessionem in emphyteusin respectu personarum, sed nō respectu rerum.*

2 *Mandatum nō censetur reuocatum per mutationem prioris monasterij,ex communi.*

3 *Prior nouus censetur stare veteri procuratori conuentus, nisi de contrario appareat.*

4 *Priores ad nutum amouibiles soli sine conuentu, vel procuratore conuentus non possunt, etiam terras solitas concedi,alteri concedere.*

5 *Prælatus solus sine conuentu non potest locare, etiam si habeat administrationem, & num.8.*

6 *Beneficium habens in titulum dicitur habere eius administrationem.*

7 *Abbates cōuentuales dicuntur habere administrationem rerum ipsius monasterij.*

Etiam ad effectum, vt bona solita locari possint alijs concedere cum consensu capituli.nu 8.

9 *Priores regulares nullam possunt facere locationem: secus in prioribus conuentualibus vna cum conuentu.*

10 *Procurator administrans nomine domini nō potest alienare de nouo,sed bene veterem reuocare.*

DECISIO DLIV.

INformantes pro canonicis monent plures difficultates. Prima, *an mandatum fuerit sufficiens:* & ad hāc & sequētem fuit per me restricta difficultas ex intentione agentium pro canonicis. In qua resoluerūt, quòd mandatum fuit sufficiens ad concedendum istis de Pipinis huiusmodi res solitas concedi, secūdum modom solitum, quando sunt deuolutæ ex clausulis ponderatis pee informantes, & præsertim ex clausula, concedendum, & clausula cum libera, & addebant Afflictum decis.305.

Non ob. qund clausula, *concedendum*, intelligitue
retentis eisdem terminis de emphyteuticis monaste-
rijs. Quia retinet eosdem terminos respectu bonorum
emphyteuticorum monasterij, sed nō personarum re-
1 spectu suæ concessionis, quia † verbum, concedendum
inducit nouam concessionem, vt hic per informantes,
qui bene euacuant.

Secunda difficultas est, *an mandatum sit reuocatum*
propter mutationem prioris, iuxta doct. Bar. in l. si per
2 epistolam. ff.de acq. hær. In qua tenuerunt, † manda-
tum non esse reuocatum, ex eo, quòd gl. & Canonistæ,
in cle.fi. videntur communiter dicere post Anch.in c.si
duo.nu.5.de procur.lib 6. Nam est factus nomine Ec-
clesiæ, quæ nunquam moritur. Et tex. in l. si per epi-
stolam, habet diuersas causas, quæ nihil habent com-
mune cum rebus Ecclesiæ, cuius nomine fit procura-
tor,& ibi tutor solus procuratorem constituerat, quod
diuersum est ab istis terminis, vt considerant Doct. in
d.cle.fi.dum considerant casum, in quo prælatus solus
constituitur, & cessat difficultas hic, quia licet succes-
sor cogatur stare illi procuratori, vt inquit Vital. in d.
3 cle.fi. nu.27. tamen cum fecerit nouus † prior locatio-
nem homini simul cum isto procuratore conuentus,
censetur durare in eadem voluntate, & nouus prior
quatenus opus esset, de nouo ipsum constituere, vt
post Inn. & alios tradit Fel. in c. ex parte decani.nu. 5.
& 6.de resc.

Tertia difficultas fuit, *an sufficiat interuentus prioris*
conuentus, qui est ad nutum amouibilis per conuentum.
quam difficultatem omiserunt Domini, quia in sche-
dula eestrinxeram dubium ad difficultatem mandati,
nihilominus satisfaciendo informationibus canonico-
rum superuacua videtur disputatio, si prior solus po-
tuisset facere huiusmodi cōcessionem, quia Pipini ad-
mittunt hoc, cum multi Doc. hoc in terminis dicant, ꝙ
4 † priores ad nutum amouibiles soli etiam non possunt
terras solitas concedere, alteri concedere. Et in specie
hoc tradit Claud. de Seisel. in tract. de feu.ii. qui feu.
dare poss. in 2.par.prin.reg.1.vers.secundo intellige.

Sed aliqui dicunt, ꝙ prior simul cum conuentu vel
cum procuratore habente mandatū à toto conuentu,
possit hoc facere, quod voluit Calder. cons.vltimo an-
te fi. ver. sed nego consuetudinem, de consuet. Feder.
de Sen.cons.123.num. 1.Corn.cons 187.nu.16.lib.2.

Non ob. quòd prælatus etiam habens administra-
tionem non possit locare, nisi durante eius tempore,
secundum Rot. decis. 1. vers. & præmissa procedunt.
de locat. in nou. Soc. cons.34. num.1. vol.3. Quoniam
5 † licet hoc in se verum sit, vt & tenuerunt Inn. & Cald.
in c.fi.ne prælat.vi.su. verumtamen est in solo prælato
sine conuentu, non in prælato faciente locationem si-
mul cum suo conuentu, vt dicetur infra.

Minus ob. quod isti dicūtur habere administratio-
nem, qui habent beneficium in titulum. Dom.in c fi.in
prin.sub nu.6.de offi.ordin.6.qui hoc non applicat. Nā
6 † D. Franc. bene dicunt, quòd clerici habentes benefi-
cium in titulum, dicuntur habere administrationē, sed
non dicunt, quòd isti tantum censentur habere admi-
nistrationem, quia hoc videtur verum. Nam quòd isti
7 Abbates † conuentuales dicantur habere administra-
tionem rerum ipsius monasterij, est tex. in c. nullum.
18.q.2.tradit Abb.cons.44.num.2.vol.2.Spec.in tit.de
actio.sub nu.29.vers.habēt enim.Imo.in cle.& si pasto
ralis.in 2.no.de reser. Aufret.ad cappel.Tholos.dec.79.

Et in terminis, quòd habeāt legitimam administra-
8 tionem † ad istum effectum, vt bona solita locari pos-
sint alijs concedere cum consensu sui Capituli, est tex.
in c.1.epis. vel Abb. & in c 1.de his qui feu.dar.pos. &
vtrobique Bal.& ponit Alc.cons.92.num.7.lib.6.Paris.
cons.58.nu.8.vol.4.

Nec ob. quod isti priores regulares ad nutum supe-
riorum, amouibiles non habent administrationem no-
mine proprio, sed nomine suorum superiorum, vt dicit
Mill, in verbo, prælati non sunt Domini earum Eccle-
siarum. post Ant. de But. in c. fi. col. 3. ver. puto quid, de
9 caus. pos. & proprie. Quia † But. loquitur in prioribus,
qui habent Abbatem superiorem in eodem conuentu,
quales non sunt isti priores conuentuales qui respectu
administrationis bonorum conuentus, nullum habent
superiorem, nisi ipsum conuentum, & ideo cum illius
conuentu possunt facere huiusmodi concessiones, vt
est in c. 1. Episcopum, vel Ab. cum alijs supra citatis.

Præterea non valet consequentia, admioistrant no-
mine superioris, ergo non possunt cum consensu face-
re huiusmodi concessiones, qui Abbates etiam sunt ad
nutum superiorum amouibiles, c. ea quæ. & c. ad mo-
nasterium. §. tales. de stat. monac. & tamen possunt fa-
cere huiusmodi concessiones cũ consensu sui conuen-
10 tus, vt dictum est. Et † quod procurator administrans
nomine Domini non possit alienare, c. fi. de offic. vicar.
in 6. l. procuratorum. & ibi Bal. C. de procurator. non
facit ad rem, quia ista nõ est alienatio, vt alias dictum
fuit, sed est continuatio alienationis primæuæ, quę po-
test fieri ab istis prioribus conuentualibus cum con-
sensu sui conuentus absque alia superioris liceotia. Et
sic videntur euacuata etiam in hac difficultate ea, quæ
informantes pro canonicis adducunt.

Quarta difficultas fuit, *an sit locus constitutioni*. Et
istam etiam circumscripserũt: & nihilominus euacua-
tur ex his, quæ in alio folio pro Pipinis dicta sunt.

BLANCHETTI.

Roman. Societatis. Lunæ, 8. Nouembris, 1574.

SVMMARIA.

1 *Mens verisimilis contrahentium attendenda est.*
2 *Socius vbi separatim negotiari incipit, dissoluitur socie-
tas.*
3 *Societas non censetur dissoluta, nisi res in totum perierit.*

DECISIO DLV.

PRopositi dubij, *an videlicet cõtracta societate super
duobus officijs, altero ex his vendito, societas dicatur
esse disdicta*, non fuit capta resolutio, quia Domini va-
rij. Qui enim inclinabant in affirmatiuam, mouebãtur
1 à † verisimili mente contrahentium. glo. in l. tale pa-
ctum. §. fin. C. de pact. & Gabr. lib. 6. de reg. iur. concl.
10. no. 40. Verisimile enim est, quod Leo voluerit sibi
habere potius obligata duo officia, quàm vnum, alias
non fuisset cootracturus. argum. eorum quæ tradit
2 Imol. coos. 39. quia vbi † Socius separatim negotiari
incipit, dissoluitur societas. l. itaque, ff. pro socio. Con-
trarium autem sentientes mouebantur ex iuribus al-
legatis pro hæredibus Vincentij, & ex natura contra-
3 ctus, qui † non censetur dissolutus, nisi res in totum
perierit, per l. verum. §. fi. vbi Modet. ff. pro soc. & Bal.
in l. 1. nu. 6. vbi Salyc. nu. 3. & 4. C. pro soc. Quare dixe-
runt videodum, an hæredes Leonis recipiendo pro-
uentus dictorum officiorum post venditiooem alte-
rius ex ipsis officijs sibi præiudicauerint, &c.

RVBEI.

Bononien. Fideicommissi. Lunæ, 9. Decembris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Bona fideicommisso subiecta possunt alienari etiam pro
apparatibus mulierum.*
2 *Apparatus mulierum sunt de appendicijs dotis.*
3 *Apparatus si non darentur, tanto maior dos debet dari.*

DECISIO DLVI.

DOmini cũ præsupposito, quod pro parte Domi-
norum de Lilio sit probata cõsuetudo, quod ap-
paratus soleant mulieribus nubentibus dari, dixerunt
1 † bona subiecta fideicommisso potuisse alienari etiam
pro apparatibus. Salyc. in auth. res quæ. nu. 5. C. com-
munia. de legat. cuius opin. veram esse, & ab ea non es-
se recedendum, dicit Bero. cons. 116. num. 23. & 134.
2 nu. 10. lib. 2. Et quia cum huiusmodi † apparatus sint
de appendicijs dotis, Alex. cons. 27. col. pen. lib. 5. Anna.
cons. 36. circa princ. Curt. iuo. cons. 129. in fin. Paris.
cons. 95. nu. 12, lib. 2. latè Roland. à Valle de lucr. dot.
quæst. 50. licentia alienandi pro dote à testatore coo-
cessa intelligitur etiam pro istis appendicijs ex supra-
3 dictis, maxime, quia stante consuetudine, si † appara-
tus non daretur, taoto maior dos. Pau. de Castr. in l.
cum pater filiæ. de leg. 2. & consequenter caderet hoc
sub permissione testatoris. Et hæc omnia tanto magis,
quia huiusmodi permissionem Docto. habent pro fa-
uorabili, cum lex pręsumat hoc congruere voto ascen-
dentis fideicommissum facientis. l. mulier. §. cum pro-
poneretur. vbi glo. ad Trebellian. auth. res quę. C. com.
de leg. quo casu tanto facilius veniunt appellatione
dotis. Cago. in l. cum principalis. colum. 2. & 3. de re-
gul. iur.

Non obst. quod vbi adest prohibitio expressa testa-
toris de non alienando, non possit fieri hæc alienatio
pro dandis istis apparatibus. Bero. d. cons. 116. nu. 23.
Quia omisso, an hęc oppositio sit vera, oon applicatur,
quia hic adest expressa promissio testatoris, quod pro
dote alienari possint.

Minus obstat clausula, nec alias aliter, &c. qoia ea
non respicit dotem: non enim dicit testator, quod non
possint alienari, nisi pro dote, & non alias aliter, &c. sed
vult, quod solum posset fieri alienatio pro danda dote
in euentum, quod nulla alia bona adsint, & non alias,
&c. & sic illa respicit euentum existentiæ aliorum
bonorum.

BLANCHETTI.

Roman. Vineæ de Scapucijs. Lunæ, 10.
Martij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Priuilegiatus contra priuilegiatum eodemmet priuilegio
non vtitur, nisi agat de damno euitando.*
2 *Priuilegiatus contra æquè priuilegiatum præfertur, si se-
moto priuilegio ius commune sibi assistit.*
3 *Priuilegium non suffragatur si inde cõtractus diuidatur.*
4 *Priuilegiati eodem priuilegio quando æque duo sunt, at-
tendendum est in quo sit maior ratio.*

DECISIO DLVII.

PRoposui dubium in hac causa, an statutum Vrbis
c. 23. lib. 4. vindicet sibi locum, si minor contrahat
cum muliere? Et domini pro maiori parte inclinarũt,
1 quod oon sit locus d. statuto. Mouebat eos, quia † pri-
uilegiatus eodemmet priuilegio cõtra priuilegiatum
priuilegio nõ vtitur, nisi doceat, quòd agat de damno
euitando, l. verum. §. fin. & l. si apud. ff. de minor. Alex.
cons. 55. nu. 18. lib. 5. & est gl. in l. fi. ff. ex quib. caos. ma-
ior. Et ab hac opin. non videtur discrepare Cooar. in
locis allegans per D. Bisciam. Nec eos mouebat vni-
uersalitas verborum statuti, quia eadem vniuersalitas
mulierib. fauet. Nec etiam, quod minorib. assistat ius
2 commone, quia verum est, q; si † priuilegiatus mitta-
tur cõtra ęque priuilegiatum, pręfertur si semoto pri-
uilegio ius commune sibi assistat. Luc. de Pen. in l. 4.
C. de silent. lib. 12. Sed hic ius commone non assistit
minoribus, immo assistit auth. sacramenta puberum.
C. si aduers. vend. Non obst. etiam quòd molieres in
eo, quòd sibi refutatur, noo sint priuilegiatæ, sed in
refuta-

3 refutationibus per ipsas factis,quia † priuilegium non
suffragatur, si inde contractus diuidatur.Bald.in cap.
nihil.num.6.de elect.
In contrarium tamen allegabatur, quod isti mino-
4 res poterant allegare propriũ priuilegiũ,quia † quan-
do duo sunt æque priuilegiati eodem priuilegio,attẽ-
dendum est,in quo sit maior ratio,vt per Bal. in auth.
habita.nu.33.C. ne fil.pro patr. Et dicebant maiorem
rationem versari in minoribus, quàm mulieribus,&
contrarium respondebant procedere, vbi datur con-
cursus diuersorum priuilegiorum, ꝙ tunc priuilegiũ
vnius conquassatur priuilegio alterius. Et placebant
allegata per D.Bisciam. Tamẽ,quia decisio est maximi
exempli,& consideratu digna, mandarunt, vt propo-
natur iterum post festa paschalia,vt omnes videant.

BLANCHETT I.

Roman.Vineæ de Scapucijs.Vener.18.Aprilis,1578.

SVMMARIA.

1 *Statutum Vrbis c.23.lib.4.non habet locum si minor con trahat cum muliere.*

2 *Contractus non potest pro parte sustineri,& pro altera reprobari.*

DECISIO DLVIII.

Domini pro maiori parte tenuerunt statutum Vr
1 bis,c.23.lib.4.nõ vindicare sibi locum,si † minor
contrahat cum muliere,ex allegatis die 10.Martij pro
ximè præteriti. Quibus addiderunt Cor.consi.140.li.1.
Nec obst. limitationes,quæ afferũtur regulæ, quod
concurrentib. æquè priuilegiatis,præferatur, qui agit
de damno euitãdo. Quòd enim sit maior ratio specia-
litatis in minore, q̃ muliere,probatur,quia mulier po
rest transigere,minor autem non potest,nam cessat ista
specialitas, quia isti minores transegerũt eum iudicis
decreto.Secũda ratio,quòd statutum respectu mulie-
rum exorbiter à iure communi, tollitur,quia quando
interuenit iudicis decretum, tunc ius commune non
fauet magis vni,quàm alteri.Nec mouit Dominos, ꝙ
priuilegium statuti respicit refutantem, non eum,cui
refutatur,quia in hoc casu adest vicissitudinaria refu-
tatio,& tam minores in eo,quod cesserunt,quàm mu-
lieres in eo quod sibi cessum fuit, sunt æquè priuile-
2 giati,præcipuè cum iste sit vnicus † contractus,qui nõ
potest pro parte sustineri, & pro altera reprobari, Ti-
raq. de retract. conuent.ad fi.nu.4.& 5.Ideo vellent,ꝙ
Domini de Scapucijs docerent de læsione,&c.

BINARINI.

Roman. Mercedis.Veneris,16.Iunij,1570.

SVMMARIA.

1 *Salarium non conuentum de iure communi non debetur.*

2 *Salarium simplici famulo an debeatur, vel ne, vide remissiue.*

DECISIO DLIX.

Domini dixerunt,quod ex proposita tria sunt con
siderãda.
Primum,*an de iure communi debeatur Cola salarium*
1 *de quo non est conuentum.* Et † de iure communi circũ-
scripta locorum consuetudine fuit tentum, salarium
non deberi,l.1.ff.de var. & extraordina. cogn.l.1. in fi.
& l.salarium. C.mand. Feder.de Sen. consi.218. Alex.
consil.109.lib.6.Put.decis.45.lib.2. quæ allegabatur in
repert.Chassan.decis.170.alias 160. quod magis suade
tur in casu isto, vbi Colla qui erat miles toto tempore
Ioannis Ardicij,non constat, quòd exegerit, neq; con-
stat, quod petierit,neque conquestus fuerit.
Non ob.ꝙ dicat Rebuf.in tract.de salar.famul.quia
loquitur ex consuetudine, & æquitate, hic autem lo-
quimur de iure,neque æquitas,cum non sit scripta,est
consideranda.Præterea nõ videtur,quòd æquitas pos-
sit considerari in casu isto, vbi non constat, quòd iste
sit solitus locare operas suas neque alius conducere,&
ex quo toto sexennio tacuit,verisimile est,quòd fuerit
contentus de eo,quod habuit ratione sui victus. Quæ
dicuntur de præscriptione triennali,cum dictum fue-
2 rit non deberi,non sunt consideranda. Alia de † simpli-
ci famulo,vide quæ ponit Bal.cons.155.lib.5.versi. sed
si quæratur.Et ita fuit tentum salarium non deberi.

GRASSI.

Valentin. Susceptionis ordinis iudic.Veneris,15.
Ianuarij.1574.

SVMMARIA.

1 *Coactio ordinis suscipiendi duplex esse dicitur.*

2 *Voluntas in coactione absoluta nulla est, secus in conditionali.*

3 *Character in coactione absoluta non imprimitur, secus in conditionali.*

4 *Votum continentiæ dicitur annexum sacro ordini.*

5 *Ordinatus coactione conditionali non tenetur continere si habebat vxorem, alias sic, ex communi,& num.7.& decis.seq.num.1. & seq.contrarium vide.*
Imò etiam ordinatus per metum cadentem in constantem virum,num.6.

8 *Castitas est res voti,non præcepti.*

9 *Continentia voluntaria esse debet.*

10 *Castitas est annexa ordini sacro, licet non sit de substantia ordinis.*

11 *Votum adiunctum ordini sacro debet regulari secundum terminos ordinis cui fuit adiunctum.*

12 *Votum ijsdem rationibus regulatur, quibus iuramentũ.*

13 *Metus dicitur esse iusta causa concedendi dispensationem ab ordine.*

DECISIO DLX.

Domini ex mente Doct. in hac materia distingue-
1 bant inter duplicem † coactionem,absolutam vi-
delicet,vt in eo qui vi tenetur,& conditionalem,vt in
eo,qui vt euadat periculum,vel mortem, consensit se
ordinari.De quibus est text.in c.maiores.§.item quo-
tur.de baptis.quam etiam aliqui vocabant vim præci-
sam,& vim causatiuam. Et licet in coactione absoluta
2 nulla sit † voluntas, tamen in coactione conditionali
adest voluntas saltem indirecta, de qua Augustinus
3 voluit videre, 15.q.1.c.meritò. Et † in vi absoluta di-
xerunt characterem non inprimi, sicuti nec in hoc ca-
su confertur baptismus.c.maiores.de baptis.c.presby-
teros.50.dist.c.fac.de his qui vi, metusue caus. In coa-
ctione autem conditionali dixerunt characterem in-
primi.arg.c.de Iudæis,45.dist.& c.vbi ista.84.distin.c.
quod quidem.prima q. 1. & quia voluntas est saltem
indirectè,d.c.meritò.15.q.1.Cum autem in quæstione
proposita simus in coactione conditionali,& consequẽ
ter secundum omnes character sit impressus, dubium
est, an per talem vim ordinatus continere teneatur,
4 stante quòd † votum continentiæ dicitur annexum sa
cro ordini,cap.diaconi.28.dist. c.in præterito.83. dist.
Et in hac quæstione duæ extare videntur opiniones.
5 Prima,quæ videbatur magis cõis,ꝙ aut taliter † or-
dinatus prius habebat vxorem, & non tenetur conti-
nere:aut non habebat,& hoc casu tenetur cõtinere.
Et hanc primã opin.tenuerunt Goffr.in sum.de æta.&
qualit.col.4.nu.11.versi.circa hanc.dist. Host.in sum.
eo.tit.nu.5.Dida.Ant.in sum.in 3.par. tit.14. c.16.§.18.
propè fi.ver.de vi coactoad ordinẽ. Sum. Syl.in ver-
bo,ordo.il 4.sub n.1.et secundo.Sum.Tabien.in verbo,
ordo

ordo.il secundo.nu.17.sum. Pisanel. cum supplemen-
to io verbo,ordinatus.il primo.vers.vtrum coacte or-
dinatus.Arch.in c.de Iudæis,in fi.49. di. Ant. de Butr.
in c.maiores.§.fi.nu.7.dū vltimo loco refert opin.Gof
fred.illā videtur sequi Card.ibi.vers.si quis conditio-
naliter,licet videatur probare opin.glo.tamē dicit, q
opin.Goffred.est honestior.Et ideo Card.in cle.fina.§.
fin.nu.14.ver. decimo quarto de ætat. & qualit. tenet
indistincte, quòd ordinatus per vim causatiuam te-
neatur continere. Henri. Boich. in d.c. maiores. nu.5.
vbi bene declarat opin. Ioannis. Vltimo loco refert op.
Goffred. & Raym. & sic eos videtur sequi Abb. ibidē
in §.idem quæritur.nu.7. qui tenet hanc opinionem,
& subdit, quòd ista est communis opin. contra Ioan-
nem.Sum.Confes.de ætat.& qualit. q.50. & 51. vide-
tur tenere hanc opin. In hac tamen auctoritate habe-
bant Domini aliquam difficultatem ob vltima verba
gl.quæ,vt refert Præpos.in c.1.74.distinct.col.3. vers.
an antem tales compulsus,videtur,quod sequatur eā-
dem opin.Benè verum est, quòd ipse etiam, vt Sum.
Conf. recitat vltimo loco vltima verba gloss.

Sot.ēt videtur sibi contrarius: Nam in eod.tract.de
iust. & iur.lib.7.q.2.art.5.prope fi.ver.quapropter,ēt
6 si † quis consensu extorto per metum cadentem in cō-
stantem virum ordines sacros intret, etiam voto casti-
tatis,tenetur secundum dexteriorem opin. vt bene ait
Syluest. atq; id probat argumento sumpto ex c.de Iu-
dæis.dist.45.vbi baptizati per vim causatiuam cogun-
tur seruare religionem Christianam,& illis, quæ reti-
nuerunt, grauius est ad solam Christianam religionē
obligari, quam solum castitatis votum. Hæc ibi Sot.

Contrariam opin. q imò non teneatur cōtinere,te-
net Io.Gul.Ray.Sum. Ang. relata a Nauar. de suo su-
pra,Rosel.post prædictos alleg.Cal.cons.1.qui clerici.
vel von.gl.in c.maiores.§.item quæritur. de baptis.&
in c.vbi ista.84.dist.Turrecrem.in c...nu.2.72. dist.vi-
detur sequi hanc partem,cum vltimo loco referat hāc
opinionem Nauar.in Enchir.fol.33.qui tamen non vi
detur tractare ibi materiam principaliter.Sot. de iust.
& iure.lib.7.q.11.art.1.col.4.qui nō tractat,nisi de vo
to separato à susceptione ordinis, sed super 4. tom. 2.
car.23.bene tractat hanc opin. & eadem defendit.

Quo igitur ad auctoritates, plures tenēt, q obliga-
tus sit. Quo ad rationes res est visa multum difficilis.
Tamen magis inclinabant Domini pro communi præ-
dicta, quòd teneatur continere, præsertim ante cōtra-
ctum matrimonium: ea ratione,qua omnes Doct. con
ueniunt, quòd ordinatis per coactionem conditiona-
lem,seu per vim causatiuā imprimatur character, si-
cuti baptizatis per vim causatiuam imprimitur etiā
7 character, Vnde † quemadmodum per vim causati-
uam baptizatus cogitur seruare totam religionem. c.
de Iudæis.45. distinct. quod tamen grauius est inuitis
quam seruare solam continentiam, vt dicit Sot. in lo-
co citato pro communi: idem dicendum est in ordine,
cum neutrum ex iis sacramentis requirat actum in su-
scipiente, vt per Doct. in loco proxime citato. Et in v-
troque sufficit non resistentia, vt per Doct. in c. maio-
res.§.fin.de baptis. & in vtroq; sufficit voluntas etiam
coacta,quia est voluntas,cum quis ita velit, quia vel-
let potius viuere, vt inquit Diuus Augustinus in loco
supra allegato. Cum igitur consentiat in ordine, con-
sensit etiam in his,quæ sunt ordini annexa.

In contrariū sunt plures rationes, quas refert sum.
8 Confes.d.q.50.& alij Doct. supra citati. Prima q † ca-
stitas est res voti,non præcepti,vt per Ambros.in c. in-
tegritas.32.q.1. Sed respondebant aliqui ex Dominis,
verum esse assumptum,sed,vt dicit gl.in c.nullū.27.d.
Ecclesia adijcit rei suæ hoc onus,& potuit facere. Vn-
de qui suscipit ordinem taliter, q imprimatur chara-
cter,suscipit cū illa qualitate,quam Ecclesia Sancta vo
luit esse annexam illi ordini intemperabiliter, nisi ipsa
9 dispenset. Secunda,quia † continentia debet esse volun
taria,per c.prolatum.de his quæ vi, metusue causa fi-
unt.c.ad aures.de ætta. & qual.c.ante triennium.31.d.
c. præsens clarum 20. q. 13. Sed ad hanc dicebant alij
ex mente prædictorum Dominorum,q est volūtaria,
quia magis vult hoc,quā illud. Voluntas.n.coacta vo-
luntas est,d.c.merito. Tertia, quia castitas non est an-
nexa ordini sacro, sed ordinatus ex constitutione Ec-
clesiæ tenetur seruare castitatem. Respondebāt, quod
10 imò † castitas est annexa ordini sacro, licet non sit de
substantia ordinis sacri. vt declarat Diuus Tho.2.2.q.
88.art.11. & bene etiam declarat, & defendit Turre-
cremat. in c.diaconus.27.dist. Quæ rō aliquos ex Do-
minis multum mouere visa est, quia cum Ecclesia san
11 cta adiunxerit huiusmodi votum † ordini sacro, præ-
dictum votum debet regulari secundum terminos or
dinis,cui fuit adiectum.l.grege.ff.de leg.1.l.peculium.
de leg.2.Bart.in l.si cōuenerit.§.si nuda. ff.de pig. act.
Bal.in l.etiā.C. de iure dot. Sicut igitur de natura or-
dinis est,q ad hoc, vt imprimatur illius character,suf
ficit voluntas etiā coacta: eadem etiam voluntas de-
bet sufficere ad continentiam,quæ depēdet ab ordine:
alioquin plus requireretur in accessorio,quam in prin
cipali.Et quamuis secundum opin. glo.in c.Abbas, de
his quæ vi, &c. votum metu extortum non obliget,
quia non valet ipso iure, quam sequuntur ibi Aegid.
Butr.& alij,tamen ibi Card. col.4. ver. quartus casus,
docuit,q hæc opi.iure non probatur,& eum etiam,li
cet sub nomine Abba. sequitur Syluest. in verbo, me-
12 tus,nu.8.Et † militare videntur in voto eædem ratio-
nes,quæ militant in iuramento,quod quamuis sit me-
tu extortum, ligat, nisi superior absoluat, quas ratio-
nes refert Turrecrem.in c.1.nume.4.cum seq.15.qu.6.
Et in omnem euentum hoc posset procedere fortasse
in voto separato ab ordine: sed in voto iuncto cum or-
dine aliter videtur dicendum. Nec videtur bona re-
sponsio applicari ad istam de baptismo. Nam quidam
respondent,quòd in baptismo totus homo renouatur,
quod ad propositum nihil facere videtur.Sot.respon-
det,quod baptismus nō est tam propriè votum,quam
professio religionis, quæ non requirit alium consen-
sum,quàm Ecclesiæ. Quæ ratio non videtur omnino
concludens,quia sicut in baptismo requiritur non re-
sistentia, ita etiam in ordine, & cum ordo reguletur
iisdem terminis in hac materia, sicut baptismus,idem
erit de voto illi ordini annexo.Hęc opinio ante cōtra-
ctum matrimonij prouidet magis saluti animę,& ma-
gis conueniens est honestati ordinis sacri. Ideo Domi-
ni magis securum esse existimabant, quòd Franciscus
iterum peteret dispositionē omnino a Papa, & dice-
13 bant,† quod huiusmodi metus præstat iustam causam
illam concedendi, vt dicit Nauar. in loco allegato, &
sic eligeret magis totam viam.

Quo ad iurisdictionem,distinguebāt Domini, quia
si dubitatur, an adsit iurisdictio pronunciandi, teneri
vel non teneri ad continentiam, adest procul dubio
iurisdictio: sed si teneremus, quòd pure sit obligatus
ita ordinatus continere, non adest iurisdictio pronun-
ciandi eum non teneri. Sed hoc casu indiget dispensa-
tione,vel saltem commutatione.

GRASSI.

In eadem Valentin. Ordinis Subdiaconatus. Lu-
næ,22. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Ordinatus per vim causatiuam, an teneatur continere,*
multa hinc inde auctoritates adducuntur.
2 *Actus, in quo requiritur voluntas libera, si fiat coacte,*
non valet.
3 *Matrimonium metu contractum est ipso iure nullum.*
Idem in dote metu constituta & nu.4.
5 *Continentia suaderi potest, sed non præcipi nolenti.*
6 *Argumētū de voto expresso ad votū annexū validū est.*

7 Tuer

7 *Puer non tenetur continere.*
8 *Metus vitiat votum expressum, ex communi.*
Imò etiam tacitum ordi in annexum, & nu. 9.
10 *Votum omne metu emissum est ipso iure nullum, ex communi.*
11 *Subdiaconus olim contrahebat matrimonium.*
12 *Ordo omnis sacer habet annexam continentiam.*
13 *Castitas annexa ordini dicitur, quādo nihil aliud obstat.*
14 *Episcopi solent exigere votum continentiæ in ordinationibus, & ita est de stylo cancellariæ.*

DECISIO DLXI.

IN quæstione proposita, *an Franciscus iterum teneatur ad voti, & continentia obseruationē*, Domini his, quæ plene in alia positione deducta fuere, inhærendo dicebant, Doct. in hac materia admodum variè locutos fuisse. Et si auctoritatibus certādum sit, res magnam difficultatem habere videbatur. Licet enim per informantes plures referantur pro negatiua, vt ex serie per eosdem informantes relata videri pôt, tamen dicebant Domini rem non omnino ita se habere, nam
1 multi † pro ea allegati nil firmare videntur. Et in specie Turrecre. dist. 74. in prin. & aliqui alij, vt facile ex eisdem videri pôt. Imò Syl. pro hac eadem opin. negatiua ab eisdem allegata contrarium tenere videtur in verbo, ordo. *il quarto.* nu. 1. in casu, de quo agitur. Népe vbi sic ordinatus non hēt vxorem, prout ēt tenere videtur Albet. in verbo, ordinator. il 1. vet. vtrum coactē ordinatus, pariter pro negatiua allegatus. Et vltra plures relatos cumulate in prædicta prima positione Domini pro eadem affirmatiua addebant Petr. de Rauen. in compend. iur. cano. de baptisma. qui attestatur de communi, ꝙ taliter ordinatus debeat continere, licet ipse contrarium sentiat. Pro eadem affirmatiua allegabatur Sum. Host. de sacr. ord. tit. 2. §. circa quattū. videlicet, circa effectum sacramenti vet. sed numquid teneatur continere, dicit, vt Præpos. & vt Sum. Confes. vbi dicitur in fi. Secundum verò Roderic. prima solutio est potior, & benignior, & imò tenenda. Et licet allegaretur Bonifac. de Vital. in c. c. fi. §. fi. nu. 30. & 31. de ætat. & qual. qui refert vltimo loco gl. in c. votum. distin. 14. quæ tamen non videtur facere ad propositum, quòd qui recipit sacramentum coactè, non tenetur continere, tamen illud dictum non placuit, quia assignat rationem, quod talis coactè ordinatus non recipit characterem, quæ est falsa, vt supra in alia positione est conclusum. Et videtur tritum in hac materia ex doctrinis plenè altas allegatis. Ex quib. redebāt, ꝙ difficile sit ex auctoritatibus hanc ipsam rem diffinire aliter, quam in alia positione fuit dictum. Et ideo hac via omissa ad rationes deuenire melius esse existimarunt. Quibus accurate, & mature hinc inde deductis, & cōsideratis multis alijs tum in præsenti, tum in alia positione deductis post habitis, & reiectis, æquior visa est Dominis, & iustior opinio negatiua, nempe, quod Franciscus in casu proposito non teneatur continere.

Primò, ex ratione irrefragabili, scilicet, ꝙ omnis,
2 † actus, in quo requiritur voluntas nō solum simplex, sed ita qualificata, vt sit libera, & spōtanea, si fiat coactè, siue per voluntatem coactam, nō valet, iuxta tex. iuncta gl. solenni & recepta. c. notificasti, 33. qu. 5. in verbo, licentiam: quam inter alios commendat Panor. in c. cum locum. sub num. 6. de sponsa. Confirmatur,
3 quia † videmus, quod matrimonium metu contractū, est ipso iure nullum, c. significauit. de eo qui dux. in matrim. Et tenet gloss. pen. communiter recepta in c. veniens. de sponsal. & plenius in c. Abb. in gl. vnica, ante med. de his quæ vi. &c. quia etiam eadem electio metu facta est nulla. c. vbi periculum. §. ceterum
4 de elect. lib. 6. Et dos † metu constituta. l. si mulier. §. si dos. ff. quod met. causa. & declarat Panorm. in d. c. Abb. nu. 8. Continentia autem sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione, & est voti, non præce-
5 pti, quia † continentia suaderi potest, sed non præcipi nolenti. c. integritas. 32. q. 1. Ergo, &c.

Secundò, ex ratione, quæ multum placuit Dominis
6 † arguēdo de voto expresso ad hoc votum annexum, vt per Inn. in c. vel non est compos. sub nu. 1. de temp. ordin. vbi si puer promoueatur, qui nō sit doli capax, sicut non potest se obligare expresse ad votum, ita nec
7 etiam tacite, & † propterea non tenetur continere, quē ibi sequitur Hostiens. & bene etiam Aegid. ad idem etiam Abb. in c. vnico. nu. 3. de cleric. per salt. promot. & Anch. in d. cle. fi. in fi. de æta. & qual. videtur sequi Inn. & Imo. expresse, in d. cle. fi. nu. 9. vbi, ꝙ veritas est ista. idem etiam videtur tenere Sum. Host. de æta. & qual. Huc ēt videtur pertinere declaratoria lata à Cancellaria de consilio Cardinalis Alexandrini, vt refert Hier. Pall. pract. cancel. siue in prouincial. vt vocant, chart. mihi 54. ver. & pro atripiente ordinis sacramentum antequam esset doli capax. & chart. 55. vers. pro eo autem qui inuitus. prope fi. nempe datam fuisse liberam facultatem contrahendi matrimonium eidem subdiacono promoto, antequam esset doli capax, vel
8 per vim, & metum, &c. Sicut † igitur metus vitiat, & annullat votum expressum, & ita ēt debet annullare votum hoc tacite annexum per supra dicta. Et licet Card. in c. Abbas. col. 3. vers. quartus casus, de his quæ vi, &c. videatur tenere, quod metus non vitiat votū, tamen ceteri Doct. ibi sequuntur d. gloss. quam communiter esse approbatam dixit Io. de Syluest. in tract. de benefi. p. 3. q. 32. sub nu. 3. Bero. pulchre, qui rationem reddit in c. præsentia. nu. 12. de prob. Spiritualia enim non sunt præcepta ab initio, nec contentiosa, quæ pro substantia requirunt plenam libertatem, iō deficiente prædicta libertate, & sic substantia, deficit actus. Quam opin. etiam sequitur, & tuetur Garzias de vltim. fin. nu. 418. & 466. Benin. de sponsal. & matr.
9 conclus. 18. nu. 18. Cum † igitur ex supradictis votum expressum vitietur à metu, eadem ratione visum est Dominis vitiari, & hoc votum tacitum sibi annexum, quod ipsum videtur sentire Gem. & Turrecrem. in c. nullum. 28. dist. dum dicit, ꝙ Ecclesia apposuit onus rei suæ, & quia ille sponte suscepit ordinem, dicitur obligatus ex volūtate, &c. Facit vulgaris regula quod
10 omne † votum metu emissum, est ipso iure nullum, c. 1. de voto. per quod gl. fin. ibi communiter recepta idem tenet, & colligitur ex Tho. secunda secundæ, q. 89. art. 7. ad 3. adiunctis, quæ tradit art. 5.

Tertiò facit, quia cōtinentia non est de substātia, & essentia ordinis subdiaconatus, sed tantū accidentia ex
11 statuto Ecclesiæ. Fuit. n. tempus, quando † subdiacono licebat contrahere matrim. c. placuit. 32. d. c. ante triennium, 31. dist. & arg. d. c. à multis. Vnde Vgul. relatus ab Archid. & Turrecrem. in d. c. in præsentia. dixit, quòd ordo per se inspectus non impedit matrimonium, sed constitutio Ecclesiæ facta ratione ordinis.

Exemplo pro affirmatiua, & contraria, quod Franciscus teneatur continere, aliquæ rationes adducebantur per aliquos ex Dominis pro discussione huius arduæ quæstionis.

Et primò, quia subdiaconus per metū ordinatus est verus subdiaconus, arg. c. ꝙ quidē. in prin. & latius in §. opponitur. prima. q. 1. & c. maiores. § item quæritur. de baptism. At subdiaconus non potest contrahere matrimonium, c. cum in præterito. iuncta gl. 84. dist. & c. ante triennium. 31. dist. & c. à multis. de æta. & qual. c. erubescant. c. nemo. & c. placuit. 32. dist.

Secundò, quia idem iudicādum est de annexis, &c. c. translato. de const. & subdiaconatui est annexa con-
12 tinentia, quia † omnis ordo sacer, quorum de numero est subdiaconatus, d. c. à multis, hēt annexam continentiam, d. c. cū in præterito. 84. dist. cū pluribus supra allegatis. Ergo cum metus non impediat veri ordinis subdiaconatus susceptionē, *vt dictum est*, non impedit cōtinen-

tinentiæ obligationem illi annexam. Huc pertinet etiã regula, accessorium sequitur naturam sui principalis, c.accessorium.de reg.iur.lib. 6. cum ibi citat. à glo. At continentia est accessoria subdiaconatus. Ergo si metus non impedit subdiaconatum, non etiam impedit obligationem ad continentiam.

Tertiò, quia in simili metu baptizatus cogitur, vt baptizatus viuere. c.de Iudæis.45.dist.Ergo & coactè ordinatus tenetur vt ordinatus viuere,& ita continere si est ordinatus ordine sacro.

Sed prædictis rationibus primo loco, vt supra constitutis per eosdem Dominos, facile tolli videbantur contraria.

Ad primum.n.respondebant concedendo quidem, subdiaconatum metu susceptum esse verũ subdiaconatum, negando verò illi esse votum continentiæ annexum,quia ad votum requiritur voluntas libera saltem à metu, iuxta trad.in d.c.1.de vot. ad subdiaconatum verò sufficit voluntas etiã coacta per præcitata.

Ad secundum respondetur concedendo, idem esse iudicandum de annexis, quando sunt essentialiter, & inseparabiliter annexa, vel secundũ necessariam consequentiam siue indiuidua, in quibus fallit regula, vtile per inutile non vitiatur, alias non, per eandem regulam, vt resoluit gl. ibid.& probat. per c. si quos. 12. q. 2.& l.sancimus, C.de don.cum simili. In proposito autem subdiaconatus, & obligatio continentiæ non sunt essentialiter siue naturaliter annexa, neq; à iure naturæ, vel diuino inseparabilia, sed iure tantum humano coniuncta: & ita per metũ, qui humana rescindit, & non diuina, licet non impediatur essentia sacramenti ordinis, quod est diuinum, impeditur tamẽ coniunctio continentiæ, quæ est humana. Secundò respondetur,
13 quod † castitas tunc est annexa ordini, quando nihil aliud obstat. Abb.in d.c.vnico. nu.3. de cleric. per salt. promot. Hic aũt ob. metus per supra dicta. Ergo &c.

Ad regulam accessorium respondetur eam procedere, nisi inter principale, & accessorium adsit diuersa ratio, iuxta gl.in d. l. accessorium. faciunt tradita per Fel.in c.debitores, nu.3.post Abb. ibi sub nu.2.de iureiur. & Imo.in c.cum contingat.eod.tit.cum simil.

Ad tertium respondetur, concedendo quidem, quod baptizatus tenetur viuere vt baptizatus, & confiteri fidem ecclesiasticam, negando tamen consequentiam, quod coactè ordinatus teneatur continenter viuere, quia in antecedente arguitur ad essentialiter, & naturaliter annexum, in consequenti verò, ad accidentaliter. Obligatio.n.profitendi fidem catholicam est essentialiter, & naturaliter annexa characteri baptismatis, obligatio verò continendi ex statuto ecclesiæ, vel voto tacito est annexa subdiaconatui, & non naturaliter, & essentialiter, vt supra probatum est. Cuius rei incõsideratio fuit in causa, vt Goffre. Panorm. & alij cum sequacibus, contrariam partem tenuerint, non aduertentes, quòd ex prædicto antecedente sequitur quidem, quod subdiaconus tenetur secundum naturam, & essentiam subdiaconatus viuere, non tamen secundum eius accidentia, si aliqua de causa, quæ non sufficit vitiare naturam, & substantiam, vitiarẽtur illa. Postremo, in effectu placebat Dominis, quod si Franciscus in hoc casu teneretur continere, sequeretur, quod si expresè in ordine quia voueret castitatem, quia po-
14 test hoc exigi votum in ordinando, & † solent Episcopi id facere, per c.quamquam.& ibi late Turrecr.n.2. dist. 23. quod vitiaretur votum hoc expressum per metũ ex supradictis, & non vitiaretur tacitum, in quo videtur inesse minor ratio obligationis, vel saltem par, & æqualis, non maior, iuxta trad. in reg.expressa nocent, &c. Et hæc tanto magis placebant Dominis, quanto comprobabantur à prædicto stylo cancellariæ, de quo supra per Io. Paul. & Couar. alleg. Cum.n. in hoc negotio Doc. sint tam varij, & nihil certi in iure cautum sit, vt ex prædictis auctoritatibus supra relatis late patet, sequitur stylum, & interpretationem consuetudinis cancellariæ merito videri attendendum, vulg. l. si de interpretatione.ff.de legib. cum plurib. vulg. Et videtur in simili tenere Sarnen.in tract.br. qui ait eundem esse stylum etiam pęnitentiariæ in casu, de quo agimus.

BRAVI.

Vrbeuetan. Deuolutionis. Die 30. Aprilis, 1578.

SVMMARIA.

1 *Nouatio non præsumitur, nisi probetur, qua sufficit colligi per coniecturas.*

2 *Nouatio quando censeatur facta longiori tempore.*

DECISIO DLXII.

PRoposita causa Vrbeuetan. Deuolutionis 30. Aprilis. 1578. circa dubium, *an per vltimum instrumẽtum fuerit duobus primis instrumentis derogatum*. Fuit tentum per Dominos, per vltimum instrumentũ fuisse recessum à primis duobus, ac satis esse impleuisse cõtenta in eo. Licet enim D. Federicus habeat regulam
1 pro se, † nouationem non præsumi. l.vlt. C. de nouat. §.præterea, Inst. quib. mod.tollit.oblig. Id tamen non procedit, vbi adest voluntas nouandi, quæ sufficit, vt ex coniecturis colligatur, Cyn.in d.l.fin.in prin. Paris. cons.107.vol.3.cum pluribus citatis à Gabr. de nouat. conclus.1.nu.52. Neque Salic. repugnat d.l.fi.nu.6. requiri coniecturas sumi ex verbis expressis, quia adsunt in hoc casu ex incompatibilitate per innouationem, Bal.cons.318.vol.1.Dec.cons.400. & vltra istos alij citati per Do.Burghesium. Opponitur enim secundum instrumentum primo, & per ipsum fit nouatio, cum in primo conuentum fuerit morte D. Stephani bona reuerti ad Ecclesiam, reseruata quarta parte pro Missis. Et tamen in secundo bona eadem ad tertiam generationem ipsi Stephano conceduntur. Et ideo non potuit exequi effectus primi instrumẽti, nec quarta pars erogari in Missis pro anima ipsius Stephani, cum bona non per canonicos, sed per ipsum Stephanum, & per eius successores ad tertiam generationem deberẽt pos-
2 sideri. Longiori enim † termino censetur facta nouatio, vt per Bart.l. Vlpianus, nu.4.ff.de prætor.stipul.facit l. cum stipulatus sim mihi Procule. ff. de verb.obl. Alex.in l.qui bis idem, nu.4.vbi Ias. num.5. ff.eod.tit. Aymon.consil.167.nu.12.Et hoc comprobat etiã narratiua tertij instrumenti.

Tertium etiam nouauit priora, quia in secũdo aderat obligatio soluendi vnum flor. capitulo pro Missis dicendis, & tamen in tertio canonem capitulo obligauit, & exposuit quinque florenos in anniuersarijs, & alia fecit, de quibus in dicto instrumento: ex qua diuersitate conuentionum videtur voluisse recedere à primis, ex citatis per Aym.d.consil.167.nu.9.

Nec iuuat D.Federicum, quod in tertio instrumento fiat mentio primi contractus, quia vt bene respondetur pro parte Capituli, est habita relatio ad effectũ veritatis narratorum, & bonorum, super quibus non fiebant conuentiones, non autem vt deducta in primis instrumentis obseruentur, cum ex prædictis, & alijs consideratis in facto, & iure pro parte Capituli, tot considerentur contrarietates.

LANCELLOTTI.

Papien. Bonorum. Mercurij, 27. Nouembris, 1577.

SVMMARIA.

1 *Recusatio iudicis vt valeat, causa suspicionis probanda sunt, & peti debent, & eligi arbitri.*

2 *Appellatio à processu facto per iudicem recusatum, si fiat ante diffinitiuam, debet interponi in scriptis.*

3 *Protestatio sub cõditione facta cessat, cõditione cessantes.*

4 Pro

4 *Protestationi per actus contrarios renunciatum censetur.*
5 *Recusatio iudicis facta in actu lectionis sententia, præsu-
mitur facta calumniosè ad impediendum illius proba-
tionem.*
6 *Suspensio petitorij facta in actu prolationis sententia præ-
sumitur calumniosa.*

DECISIO DLXIII.

FVit resolutum, sententiam esse validam, non obstā-
tibus suspicionibus allegatis contra iudicem, qui
eam tulit. Prima enim recusatio facta sub die 5. & 9.
Aprilis, de anno 1574. non est releuans, quia in ea
1 † non fuerunt expressæ causæ suspicionis, nec fuerunt
petiti, nec electi arbitri. iuxta c. cum speciali. de appel.
Imò, in recusatione facta sub d. die 6. dicitur ex causis
deducendis, si opus erit. Propterea non immerito fuit
tunc pro parte Illust. Cardinalis oppositum inter alia
2 de hac non specificatione. Præterea † tum requiratur
appellatio à processu facto per iudicem recusatum,
cum alias absq; appellatione teneat, semper opin. Inn.
quam seruat Rot. de qua per Achil. decis. 1. de recusat.
iud. dicta appellatio, quando fit ante diffinitiuam de-
bet interpretari in scriptis, data schedula particulari
d. appellationis in actis, per ea quæ not. Franc. c. 1. nu.
10. versic. aduerte secundo. de appellat. in 6. Put. decis.
106. in vna Carthaginen. lib. 2. Debent etiam peti Apo
stoli, vt appellatio dicatur legitima. cle. quamuis. de
appel. l. eos. §. Apostolos, C. eodem.

Quo verò ad secundam recusationem factam sub
die 9. Aprilis, de anno 1579. fuit etiam dictum non
subsistere. Nam præter id, quod non fuit data schedu-
la appellationis in actis, nec petiti, nec electi arbitri,
fuit etiam euentualis scilicet, quatenus iudex non ad-
mitteret capitula propter illa verba, aliter eum ad-
uersus eam in his scriptis protestatur. Verum cum cō
stet iudicem admisisse d. capitula, & mandasse exami-
3 nari super illis testes, propterea d. protestatio † cessat
cessante conditione, sub qua fuit facta, vt habetur in
decis. Put. in vna Venetiarum. lib. 3. Accedit quod cum
pars per plures comparitiones, & instantias facta etiā
cum dictis protestationibus petierit nonnulla decre-
ta fieri per iudicem in eius fauorem, & illa obtinue-
rit, vt deducitur hic per informantes, censetur d. pars
4 † renunciasse dictis protestationibus, & ab illis reces-
sisse propter dictos actus contrarios protestationi, vt
in similibus protestationibus recusationis iudicum re-
soluit Rot. de qua per Pur. decis. 293. in vna Placen-
tin. lib. 1.

Tertia etiam recusatio facta sub die 9. Iulij de eo-
dem anno 1576. fuit per Dominos reiecta vt calum-
niosa. Calumniam verò deducebant, tum ex eo, quia
5 cum fuerit † proposita in actu lectionis sententiæ, præ
sumitur facta ad impediendum illius prolationem. Et
propterea non est attendenda, vt per Couar. pract.
quæst. c. 26. nu. 3. vers. ceterum, Franc. in d. c. cum spe-
6 ciali. quæst. 3. Sicut etiam dixerunt de † suspensione
petitorij facta in actu prolationis sententiæ, quia præ-
sumitur calumniosa. c. pastoralis, de caus. poss. Mohed.
decis. 197. Tum etiam, quia inter alias causas, quæ in
hac exprimuntur, adest etiam illa, quæ concernit com
mendationem causæ factam iudici per Canonicum Fi
nerium, quam causam dicit peruenisse nouiter ad ip-
sius notitiam, & tamen hanc eandem causam expres-
sit in secunda recusatione facta iudici die 9. Aprilis.
Vnde cum ex hoc constet de calumnia circa hanc cau
sam, ita est præsumendum de alijs expressis, Insuper di
cebant Domini, quod de calumnia etiam constat ex
eo, quod ab initio causæ, quando pars fuit citata ad di-
cendum contra commissionem, statim in prima eius
comparitione absque aliqua expressione causæ allega-
uit iudicem suspectum. Ex quo inferebant, quòd intē-
tio partis nulla alia videtur fuisse, quam protelare iu-
dicium, & expeditionem causæ per confictas causas
suspicionem.

SERAPHINI.

Roman. Casalium. Mercurij, 6. Nouembris. 1576.

SVMMARIA.

1 *Titulus contractus ille iudicandus est, quem denominatio
demonstrat.*
2 *Emphyteusis illa censenda est, pro cuius canone quid mo-
dicum soluitur. Secus in locatione ad longum tempus,
ex communi.*
3 *Pactum, quod propter bellum, vel absentiam Principis
possit restitui prædium, repugnare dicitur emphyteusi,
& conuenire locationi.*
4 *Quantitas certa, non autem quota facit locationem co-
gnoscere.*
5 *Dominium vtile in locatione ad longum tempus trans-
fertur.*

DECISIO DLXIV.

DOmini non dubitarunt hunc contractum, de quo
agitur, esse contractum locationis ad longum tē-
pus, & non emphyteusis, ex pluribus.
1 Et primò, ex denominatione partium, quia † tam
in contractu quàm in confirmatione obtenta, semper
nominarunt hunc contractum locationis. Bart. in l. ce-
terum. §. qui maximas. ff. de public. in rem act. Oldra.
cons. 159. Aret. consil. 55. in princip. Dec. consil. 305. in
primo.

Secundò, attenta origine, & pensionis quantitate.
Quia cum prius eadem casalia essent locata ad nouem
annos pro ducatis annuis 260. insuper rubris 15. gra-
ni, & 10. hordei quæ quidem erat vera locatio, postea
fuit deuentum per partes ad locationem ad tertiam
generationem cum augmento pensionis pro ducatis
annuis 290. rubris 15. grani, & 10. hordei, & 110. sal-
mis fœni, & insuper fuerunt mutuo datæ pecuniæ ex-
computandæ in pensionibus decurendis. Ita quod ap-
paret pensionem conuentam esse proportionatam ad
fructus casalium, & ita non esse emphyteusim, cum
2 † pro canone emphyteutico soluatur quid modicum,
vt per Doct. in l. 2. C. de rescin. vendit. Io. Andr. in ad-
dit. ad Spec. de empt. & vend. §. nunc dicendum. & de
loco. § 6. vers. 4. Et istum esse verum modū cognoscen
di locationem ab emphyteusi. tradit Bart. in l. 1. nu. 4.
& 6. Ias. nu 35. C. de iure. emphyt. Doct. communiter
in c. potuit. de loca. Aret. cons. 55. num. 4. dicit hanc esse
fortiorem coniecturam ceteris coniecturis. Bellon.
cons. 25. nu. 18. Nat. qui testatur de communi cōsi. 49.
post nu. 7. Cagnol. in l. 2. nu. 202. C. de rescind. vendit.
Clar. in §. emphyteusis, in 1. q. vers. & aduerte. Corn.
cons. 235. num. 9. lib. 3. cum alijs allegatis.

Tertio, quia adest pactum, quod propter bellum
vel absentiam Pontificis possint Domini de Maximis
3 restituere casalia, quod † repugnat emphyteusi, &
conuenit locationi. Cor. ibi nu. 22. Bero. cons. 130. lib. 1.
Rub. Alex. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 202. de li-
ber. & posthum. Belln. d. cons. 21. nu. 8.

Non ob. quod pro pensione soluatur & granum, &
4 fœnum. Quoniam † nihilominus est locatio, vbi certa
est quantitas, non autem aliqua quota fructuum. l. si
non fuerit. & ibi San. C. locati. & in l. 1. num. 3. C. de iure em-
phyt. Præterea attenditur id, quod præualet. At hic
cum pensio, quæ soluitur in pecunia numerata, longe
excedat id, quod soluitur in grano, & fęno, merito de-
nominatio ab eo est sumenda. Bart. in l. 1. §. sexto, loca.

Nec ob. quod in locatione non transferatur domi-
nium, quoniam procedit in locatione ad breue tem-
5 pus, secus si fit ad longum tempus, quia † tunc trans-
fertur dominium vtile, vt communiter tradunt Doct.
in d. l. 1. C. de iure emphyteu. Ideo cum hoc præsup-
posito, quod iste sit contractus locationis ad longum
tempus

tempus, erit videndum, an Dominus Horatius, per alienationem ab eo factam ceciderit in commissum, ita vt locus factus sit deuolutioni.

SERAPHINI.

Roman. de Salamonibus. Lunæ, 14. Nouembris. 1575.

SVMMARIA.

1 *Possessio non capta à fideicommissario de manu hæredis, dicitur vitiosa.*

2 *Possessio vt non dicatur vitiosa, debet fideicommissarius habere licentiam a testatore capiendi possessionem propria auctoritate.*

3 *Immissio in possessionem per fideicommissarium impediri non potest, quando aliquid venit de iure detrahendum. Etiamsi fideicommissarius esset possessor sine vitio.*

4 *Dubium iuris intricati, & controuersi æquiparatur dubio facti.*

DECISIO DLXV.

FVit resolutum, Illust. D. Victoriam non esse legitimam contradictricem ad impediendum, quo minus Illustr. D. Virginia immittatur in possessionem tertiæ patris bonorum, de quibus agitur.

1 Primò, quia eius possessio † est vitiosa, cum non sit capta de manu hæredis, prout oportuit. Dec. in l. fi. C. de edic. Diui Adria. tollen. num. 48. & ibi Zuc. nu. 397. idem Dec. cons. 84. col. 2. versi. similiter. & consi. 424. nu. 34. in fin. Roland. qui alios cumulat. cons. 78. num. 14. lib. 3. & hanc opin. tenuit Rot. vt per But. decis. 3. de testam.

Nec ob. quod dicitur exemplo, possessionem captã vacante hæreditate nõ esse vitiosam, per cons. Alciat. 27. tom. 5. lib. 9. alias 350. Quia hæc sententia est non solum contra communem opinionem, sed etiam contra auctores per ipsum allegatos. Nam Paul. de Castr. quem ipse allegat, contrarium expresse probat.

Neq; enim obst. decis. coram me in Viteberien. Castrorũ sub die 4. Februarij, 1566. Quia tunc illud fuit obiter dictum, & allegatus Bald. in repet. l. Celsus. numero 72. de vsucapio. qui allegat Bal. & Alex. in l. fi. C.
2 de edic. D. Adrian. tollen. Qui † expresse volunt, quod, vt possessio non sit vitiosa, fideicommissarius habeat à testatore licentiam capiendi possessionem propria auctoritate. Sed quia allegabatur in illa causa, D. Lucam non esse in possessione, ideo maluerunt Domini amplecti viam facti, quàm iuris.

3 Secundò, D. Victoria non potest impedire † immissionem, quin aliquid veniat de iure detrahendum, ita post Bald. Castren. & Alex. tradit Zuc. in d. l. fi. nu. 416. cum seq. Bar. q. 156. nu. 2. & 6. qui tradit, hoc procedere etiam si fideicommissarius esset possessor sine vitio. idem Roland. cons. 178. nu. 21.

Nec ob. quod exemplo dicitur nihil venire detrahendum, quia hoc patitur multas difficultates. Nam cum sit suspensum petitorium, licet aliquid sit probatum pro parte D. Victoriæ, tamen cum probatio probationem non excludat, posset D. Virginia vel contrarium probare, vel quid iam aliud releuans. Nec est dubium legitimam deberi. Et licet prætendatur dotem succedere loco legitimæ, hoc non facit, quin ea sit detrahenda, quamuis veniat in ea computanda.

Nec obstat, quod testator voluit Læliam & sororem esse contentas dote, quia de iure communi legitima reijcit omne onus. l. quoniam in prioribus. C. de inof. testamen. Et statutum videtur fauore masculorũ tantum excludere sorores & nepotes.

Præterea venit etiam detrahenda legitima alterius sororis. Et ex his offuscatur id, quod exemplo prætenditur doctum fuisse de iure fideicommissarij, & de non iure hæredis: nam etiam respectu fideicommissarij habet magnam in iure difficultatem. Ideo succedit
4 quod dicitur, † dubium iuris intricati, & controuersi æquiparari dubio facti, Capic. decis. 10. nu. 19.

Hic verò tam in facto, quàm in iure plures sunt difficultates, & consequenter non potest applicari huic casui cons. Cor. 232. circa fi. lib. 4. Quia dato, quod vera sit eius opinio, hic præter alias incertitudines adest etiam illa, quod hæreditas non in pecunia numerata, sed in corporibus hæreditarijs consistit, & ideo certitudo, quam ipse considerat, haberi non potest. Cetera quæ in contrarium allegantur, facile ex deductis confutari possunt.

ROBVSTERII.

Roman. Domorum, & vineæ. Veneris, 12. Iunij. 1573.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteutica donari possunt, & veniunt in generali donatione facta verbis prægnantibus.*

DECISIO DLXVI.

FVit resolutum, quod Nicolaus potuit donare bona emphyteutica, præsertim si verba donationis sunt prægnantia, prout dantur, quia instrumentum
1 venditionis registratum est laceratum. Et istis † concurrentibus sine dubio comprehenduntur bona emphyteutica in donatione, ex Corn. cons. 321. in fi. lib. 4. cum alijs per Curt. iun. cons. 26. num. 8. & cons. 109. num. 3. cum seq. Aymon. consil. 256. nume. 7. & consil. 894. colum. 4. vers. sed magis in terminis. & consil. 303. num. 4. cum alijs per informantes allegatis. Nam vbi disponens habet liberam potestatem disponendi, non est dubitandi de voluntate, ex quo verba sunt tã prægnantia.

Videndum est igitur, *an extensio donationis, quæ datur sit vera, & concordet cum originali.*

ROBVSTERII.

Roman. Societatis Scutorum 200. Lunæ, 23. Iunij, 1572.

SVMMARIA.

1 *Tempus quando est appositum ad limitandum obligationem fideiussoris, lapso tempore liberatur fideiussor. ex communi.*

2 *Fideiubens ad annum tantum dicitur velle limitare obligationem taliter, quod elapso anno non teneatur amplius.*

3 *Prorogatio, vel confirmatio, licet sit eadem cum actu primo, tamen non obligat fideiussorem, nisi expresse consentiat.*

DECISIO DLXVII.

FVit resolutum, quod Ioannes Quintius nõ remaneat obligatus pro scutis centum, sed tantum pro fructibus dictorum 200. scutorum decursis in primo anno à die initæ societatis. Mouebantur Domini ex l. si ad hæc. C. loc. & ex communi conclusione, quod quã
1 do † tempus est appositum ad limitandum obligationem fideiussoris, lapso tẽpore liberatur fideiussor. Bal. Alex. & alij hic per vtrosque informantes allegati, & addebatur Bertrand. consil. 88. col. 1. & 2. lib. 1. in nou. Alciat. tom. 1. lib. 7. cons. 24. nu. 3. qui loquuntur in eo, qui decoxit post tempus fideiussionis. Et idem Alciat. tom. 3. lib. 8. cons. 5. nu. 4. cum plurib. seq. & nu. 15. cũ
2 seq. vbi plura ad propositum. Et † quod ille, qui fideiussit ad annum tãtum, dicatur velle limitare obligationẽ taliter, quod elapso anno non teneatur amplius. allegabatur text. iuncta glos. in l. si fideiussor. §. fin. in glo. 1. ff. mand. & Abba. in c. constitutus. num. 11. ante fi. de fideius. & Alciat. in dictis cons. tom. 3. lib. 8. consil.
3 38. nu.... in prin. Itẽ allegabatur, quod licet † prorogatio vel confirmatio sit idem tempus, & eadem obligatio, tamen dicebam esse verum respectu consentientium,

tium,& sic prorogantium, vel continuantium, sed non respectu fideiussorum, qui limitate se obligarunt, vt post alios late deducit Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glo. 7. num. 32. cum seq.

Non obst. quod ab initio fuerit contracta societas ad beneplacitum, quod non fuit reuocatum nisi longe post annum, & sic nulla fuerit prorogatio, sed continuatio. Quia dicebant esse verum respectu principalium, & simpliciter fideiubentium, sed non respectu Ioan. Quinoij, qui limitauit ab initio obligationem suam ad annum tantum. Nam licet obligatio principalis sit simplex, & pura, si tamen fideiussor nō vult simpliciter obligari, sed limitate, attenditur id quod fideiussor facit respectu sui, ita quod perinde est ac si principalis obligatio esset limitata respectu fideiussoris. Nam dicebatur, quòd quemadmodum si obligatio principalis est ad certum tempus, & fideiussor intercedit simpliciter, tunc non potest prorogari obligatio sine consensu fideiussoris, & fideiussor non tenetur amplius post tempus, ita etiam quando obligatio principalis est pura, & simplex sine tempore, sed fideiussor fideiubet ad tempus tantum, non attenditur obligatio principalis, sed fideiussoris, respectu ipsius fideiussoris, vt post tempus non sit obligatus, & placebant regulæ, & corroborationes adductæ per Alciat. in dictis consil.

ALDOBRANDINI.

Foroliuien. Fideicommissi. Lunæ, 19. Martij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Fideicommissum perpetuum, simplex & absolutum inductum censetur a testatore, agnationem per nomen collectiuum vocante.*

2 *Testator ordinans, quòd bona remaneant in agnatione pro conseruatione familia, censetur induxisse fideicommissum simplex, & absolutum, non autem in casum alienationis.*

3 *Substitutio, vt bona remaneant in agnatione pro cōseruatione familia, dicitur esse separata, & stare de per se.*

4 *Dictio, & sic, est illatiua ex præcedentibus, & declaratiua modorum expressorum.*

5 *Substitutio facta per verba separata, & geminata, quid operetur.*

Item per verba onus reale significantia.

6 *Ampliare non dicitur corrigere etiam in testatore.*

7 *Vocatio noua non inducitur ex prohibitione alienationis.*

8 *Prohibitio de non alienando sicut fideicommissum non ampliat, ita nec ratio adducta ad validandum prohibitionem prædictam.*

9 *Fideicommissum an & quando inductum censeatur tum ex prohibitione alienationis, quam ex expressa vocatione agnatorum, distinguendi sunt plures casus.*

DECISIO DLXVIII.

Circa hanc decis. respondit Cephal. cons. 614. vbi nom. 1. fit mentio de hac decis. vol. 4.

Domini fine difficultate concluserunt, clausulam, de qua in dubio, inducere separatum fideicommissum à prima substitutione. Et propterea non recipere eandem conditionem. Cum enim testator expresse disposuerit, quod bona sua remaneant in agnatione, & consequenter per nomen collectiuum agnationem vocauerit, censetur † induxisse inter illos de eadem agnatione perpetuum, simplex, & absolutum fideicommissum, l. cum ita. §. in fideicommisso. vbi Castr. l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. Dec. consil. 38. sub nu. 1. ad fin. cum seq. Paul. de Castr. in l. Gallus. §. quidam recte. nu. 9. propè fin. vers. quædam sunt dictiones, ff. de liber. & posthu. Soc. nu. 9. vers. quattus casus. & Arc. in fi. Soc. cōs. 90. col. fi. lib. 1. & in l. si cognatis, nu. 3. de rebus dub. Ang. cons. 38. Ruin. cons. 158. nu. 12. li. 2. Quod de p'æno videtur procedere in hoc casu, ex quo in ista substitutione nō possunt applicari ea, quæ de vulgari substitutione dicuntur in d. §. quidam recte. Quia vulgarem testator supra expresse fecerat, & quia testator in-

2 ducendo onus reale ordinat, † quod bona remaneant in agnatione pro conseruatione familiæ, quod non potest fieri sine fideicommisso, vt infra dicetur, quo casu opinio Paul. de Castr. vera est, vt declarat Dec. consil. 236. col. 2. versi. secundo modo. Paris. cons. 11. nn. 27. li. 2. & proxime ad terminos nostros declarat Rub. Alex. in d. §. quidam recte, nu. 71. Et in terminis etiam quando testator voluit, quòd bona remanerent in familia, quod procedat opin. Castrens. declarat similiter Rui. cons. 91. num. 8. lib. 2.

Idque tanto magis, quia in hoc casu cessat communis illa conclusio, de qua per Rip. in l. filiusfamilias. §. Diui, nu. 109. de leg. 1. quod hæc verba possunt esse adiecta ad validandum prohibitionem alienationis, & ideo non inducunt fideicommissum, nisi in euentum alienationis, vnde necessario dicendum est, quòd principaliter fuerint à testatore prolata ad inducēdum ab-

3 solutum fideicommissum. Nec debet ista † substitutio recipere conditionem præcedentis substitutionis, cum stet de per se, ex quo separatum habet verbum. Barr. in l. Seiæ. §. Caio. ff. de fundo instruct. Et propterea nō obst. consil. Alex. 139. lib. 6. cum alijs allegatis. Substitutio enim in casu Alexan. erat facta sub his verbis. *Et disposuit, si Isacchinus & Antonius decederent sine hære de masculino, quod bona eius remanere deberēt in propinquioribus ipsius testatoris, qui essent de ipsius parentela, & sic semper de gradu in gradum, quod dicta eius bona nunquam recederent de eius parentela, donec aliqui masculi sint in ipsa*, vt paret ex col. 2. vers. primo. Et substitutio sequens licet in 1. col. sit posita dictio, &, nam col. 1. refert Alex. verba testamenti. vt ita se haberent, & sic semper de gradu in gradum, & quod semper. Sed col. 2. dum refert verba substitutionis, non apponit illam copulam, &, & consequenter manifeste apparet, quod tota prædicta substitutio regebatur ab vnico verbo, *disposuit*. Item quod erat concepta verbis illatiuis ex præcedenti substitutione facta sub conditione, *si de-*

4 *cesserint sine filijs*, propter † dictionem illam *& sic*, quę est illatiua ex præcedentibus. Ruin. consil. 102. nu. 21. lib. 2. Præfata enim dictio habet relationem ad sensum & verba præcedentia, Socin. consil. 151. nu. 6. lib. 1. & est declaratiua, & significatiua modorum expressorum. Sarnen. de triennal. q. 10. num. 7. Et ita loquuntur Soc. Ias. Rui. & fere omnes, qui in contrarium allegantur. Ex quibus clare cōstat, quòd in illis casibus testatores semper loquebantur, retento eodem euentu obitus hæredum institutorum sine filijs, & ita procedunt resolutiones à Dominis factæ, quæ in contrarium allegantur. In causa enim Albanen. substitut. pendebat ab eodem verbo, *item voluit*, & vltra hoc aderant ibi reiteratæ dictiones relatiuæ tā respectu hæreditatis, quā respectu substitutorum, & eorum, quibus substituebatur, cum semper in eadem substitutione diceretur, *d. heredes, & d. hæreditas, & d. hæredibus*. Et insuper omnes sequentes substitutiones, de quibus in d. testamento, quæ multum à Dominis ponderatæ fuerunt, erant factæ in euentum, quod filij sine filijs decederent. Et in causa Roman. de Maximis substitut. erat facta per dictionem illam illatiuam, & sic ordine successiuo, &c. Et consequenter de plano procedebant tradita per Alex. in cons. 139. lib. 6. cum alijs allegatis. Quæ

5 omnia hic cessant, cum † substitutio ista non solum habeat separatum verbum, sed valde geminatum cū testator dicat, *& voluit, disposuit, & mandauit*, quod ponderat Dec. cons. 38. col. 2. versic. quarto quia, & nullas habet dictiones illatiuas ex præcedentibus, quæ suadeāt huiusmodi restrictionem. Imò substitutio concepta

est per verba potius onus reale significantia, Bald.in l. precibus.C. de impub. & alijs substit. Paris. consil.90. nu.43.& consil.92.no.45.& cons.93.num.24. cum seq. lib.2.cum alijs pro hac parte allegatis. Cum enim non possint bona in agnatione remanere, nec familia ex illis conseruari, nisi mediante tali fideicommisso, inducitur hoc casu absolute fideicommissum gradatim inter illos de agnatione, Paris.d.consil.37.num.31. lib.2. cum alijs allegatis.

Ex quibus omnibus sequitur, quòd cum Montignani non se fundent in illa prima substitutione, cui fuit adiecta illa conditio, sed in ista alia quæ est separata, defectus conditionis primæ substitutionis adiectæ nō obstat Paris.t 8.num.30.in 2.

6 Et † cum ampliare non sit corrigere. Dec.in l.edita. num.22.C.de eden. non potest etiam dici, qood testator hoc modo interpretando se in continenti correxerit, cum enim prima substitutio esset personaliter facta, decedentibus aliquibus ex hæredibus institutis sine filijs, voluit testator per istam substitutionem facere aliam ampliorem substitutionem, onus reale inducendo ad fauorem agnationis.

7 Similiter non obst.cons. Dec.636.quia † loquitur in prohibitione alienationis, ex qua prohibitione defendit ibi Dec. non induci nouam vocationem. Hic autē non sumus in prohibitione alienationis, sed in expressa vocatione. Et propterea non obst. text.in §. nos igitur.10 Auth.de restit. fideicom.quia & ille in prohibitione alienationis loquitur. Vnde cessat in hoc casu, quod exemplo dicebatur, rationē conseruandæ agnationis considerari in personis expressis. Nam omnia allegata procedunt, quando ratio conseruandæ agnationis adducitur ad validandum prohibitionē de non
8 alienando. Tunc enim, † quemadmodum prohibitio de non alienando fideicommissum non ampliat, secundum Doct. allegatos, nec ratio adducta ad effectum validandi prædictam prohibitionem, illud ampliare potest. In præsenti verò casu sumus in expressa, & principali vocatione agnationis, Et quia omnia quæ pro contraria parte allegantur, procedebant in prohibitione alienationis, fuit propterea dictum illam, non applicari huic casui, cum non simus (vt dictum est) in prohibitione alienationis accessoria ad fideicommissum, sed in principali vocatione agnationis mediante fideicommisso, cum explicite, & geminatis verbis testator disponat, quod bona sua remaneant in agnatione, quo fit vt etiā cessent, quæ alias deducta fuerunt in causa Bonon. de Pepulis, quia etiam ibi fideicommissum colligebatur pro parte Dominorum de Pepulis ex prohibitione assignata, qui sūt diuersissimi termini à casu nostro. Distinguendi enim sunt plures casus in hac materia. Nā
9 † aliquando deducitur fideicommissum ex prohibitione alienationis, & tunc subdistinguendum est. Aut substitutio cum conditione, si quis decesserit sine filijs, & prohibitio alienationis, ponuntur in penitus separata parte testamenti, & hoc casu prohibitio alienationis non recipit eandem conditionem, vt fuit resolutū coram bon. me. Oradino io illa Roman. de Maximis. Aut prohibitio est apposita accessorie ad substitutionē factam sub dict. conditione, & ab ea dependet, nec alia subsunt verba, quæ contrarium suadeant, & tunc non inducitur nouum fideicommissum. Et ita procedit, quod resolutum fuit coram Reuerendiss. Caputaquen.in vna Bonon. Bonorum de Bonasonis, 27. Maij, 1575. in qua Domini sequuti fuerunt consil. Dec.636. Aut vna cum ista prohibitione ita à præcedenti substitutione dependente, sunt apposita verba suadentia ampliationem fideicommissi, & isto casu materiam maiorem habet difficultatem, quæ difficultas tractatur in causa Bonon. de Pepulis, quæ adhuc sub iudice est. Si verò fideicōmissum non elicitur ex prohibitione alienationis, sed ex expressa vocatione, quia testator plures gradus vocauit, & tunc aut eos vocauit sub vnica oratione, & per dictiones, vel illatiuas, vt in casu Alex. cons.139.lib.6.& Ruin.consil.153.lib.2.& Ias.cons.21. lib.2.& Soc.coos.62.lib.3. vel relatiuas, vt in causa Albanen. fideicommissi, & tunc non inducitur passiuum fideicommissum inter personas illorum graduum, sed tantummodo illi actiue videntur vocati per modum vulgaris substitutionis in euētum, quod aliquis sine filijs decederet. Et hoc modo procedit, quòd dictum fuit in illa Roman. fideicommissi de Maximis, & in illa Albanen, in qua causa vltra hoc pro eadem opio. magna colligebatur coniectura, vt dictum est, ex eo quòd sequentes omnes substitutiones, de quibus in d. testamēto, erant factæ sub eadem conditione, si filij decederent sine filijs, cum vna pars testamenti aliā declaret. Aut substitutio sequens non regitur ab eodem verbo, sed est in separata oratione, & stat principaliter de per se, nec habet aliquas dictiones relatiuas ad præcedentia, nec ex præcedentibus illatiuas, qui est casus noster, & tunc, cum verba ex se significent absolutum fideicommissum inter vocatos, mens testatoris per clara verba expressa non est violanda ex supradictis.

ROBVSTERII.

Roman. de Ruscio. Veneris.10. Ianuarij.1562.

SVMMARIA.

1 *Praiudicium venientium ab intestato, de quo in legitimatione facta cum clausula, sine praiudicio, ille probare debet, qui illud allegat.*

2 *Causa cognitio aliqua non requiritur in legitimatione.*

DECISIO DLXIX.

FVit resolutum pro validitate legitimationis cum præsupposito, quòd non constet de aliquo præiudicio istarum mulierum. Nam Sebastianus erat hæres vniuersalis, cui fuerunt alij substituti, & Ecclesia S. Ludouici, & ipsæ mulieres solum sunt legatariæ 3000. ducatorum. Et ad clausulam, *sine praiudicio venientium ab intestato*, respondebant, quod non intrat ex testamento secundum communem opin. vt per Dec.in cōs. allegato. Ad illud de citatione dicebant non esse necessariam citationem agnatorum, tum de stylo, quia Archiuum nullum citare mādat, & nihil aliud curat, nisi apponere clausula, sine præiudicio venientium ab intestato. Imò nec signatura Papæ procedit iudicialiter in citando, & magis attendit ad narratiuam, & sic quod omittitur, quod inducat subreptionem, remittitur ad iudicium contradictorium, & dispositionem iuris. Itaq; de stylo non habet locum allegatio omissæ citationis.
1 Nisi † igitor iste ostendat interesse, & præiudicium, hæc allegatio non subsistit, Aym.cons.132.nu.6.& cōs. 179.n.6. Et stante consensu patris, de cuius bonis agitur, non potest considerari aliquod præiudiciū, vt per Bar. in l. Gallus. in loco allegato. & addebant Bal.cons. 58.in fi.li.4. Ad illud de lite aliqui dicebant, nō esse faciendam mentionem litis, quando impetratur legitimatio huiusmodi, quando illud, quod fit lite pendente, habet relationem ad tempus ante litem, quia retrotra
2 hitur, præsertim in his quæ sunt nudi facti, vt in † legitimatione, in qua non adhibetur aliqua causæ cognitio, nam præcedente voluntate patris, & legitimatione subsecuta, dicitur esse facta legitimatio in vita patris, vt per Bal.d.consil.58.in fi.li.4.cum alijs. Vt in extensione consensus lite pendente. Aug. de fid. instr. tit. de solem.expe.nu.15. Et continuatione possessionis, & alijs præsertim, quia non agebatur de præiudicio aliquo istarum feminarum. Sed quo ad hanc responsionem posset forte dici, quòd quo ad mentionem litis, si aliæ responsiones non subsisterent, satis esset, quòd ipse possederit, & nihil sit innouatum lite pendente.

Reseruarūt Dn̄i videndū, si limitatio Goz. cons.221. est vera, & si sit, an de stylo & facultate legitimationis absq; aliqua causæ cognitione, pręsertim hic in curia potuit excusari ipse testator, q̄uis deneuerit ad excusationem

tionem

tionem ante legitimationem, relinquēdo pure, & fructus legatos, & tanto magis, cum in curia sint Bullæ, dantes facultatem relinquendi, quamuis non habeant locum in bonis extra curiam. Item reseruarunt, an legitimatio sustineatur in parte.

Die Lunæ, 14. Aprilis. 1567. dixerunt non obst. cōs. Gozad. quia eius limitatio est reprobata ex allegatis. & addebat plures, quos refert Reuerendiss. Paleot. de not. & spur. q. 45. num. 1.

ROBVSTERII.

Barchionen. Matrimonij. Mercurij, 31. Ianuarij, 1575.

SVMMARIA.

1 *Testes deponentes super recognitione schedula, & manuscribentis, debent dicere, in reddendo causam scientiæ, quia erant præsentes dum scribebatur.*

Fallit in scripturis, quæ fieri solent absente parte, & quare. 2.

DECISIO DLXX.

Domini pro maiori parte resoluerunt, quod ex istis tribus testib. solis non sit sufficienter recognita schedula, quicquid sit in apocha publica, in priuata oportet, quod testes deponentes super recognitione reddant
1 causam scientiæ, quia † erant præsentes cum scriberetur schedula, & recognoscant manum. Afflict. decis. 181. nu. 8. Dec. cons. 615. vel 616. nu. 3. Fel. in c. 2. num. 14. de fide instr. & ibi etiam Dec. Ruin. consil. 69. nu. 2. lib. 4. cum alijs quæ fuerunt dicta corā Paleot. in vna Roman. duorum millium, de mense Maij, 1559. & in causa matrimoniali Alex. cons. 150. nu. 16. lib. 5. Et secundum hanc regulam certum est, schedulā non fuisse sufficienter recognitam, quia nullus testis vidit eum scribere. Secus est in scripturis, quæ regulariter fieri solent absente parte, prout in epistolis, & schedulis mer-
2 catorijs, & tunc etiam non requiritur exacta illa probatio, dummodo recognoscens viderit alias scribere. Et rationem differentiæ inter istum casum, & alios ponit Soc. in l. si ita scripsero, col. pen. in fi. ff. de condit. & demonstr. Ruin. consil. 70. nume. 4. Et ita alias fuit dictum in vna Auinionen. coram Oradino, de mense Aprilis, 1560.

Sed nec iste est casus noster, quia ambæ partes erant præsentes. Et quia saltem alterum de duobus requiritur, vel quod viderit illum scribere, vel quod viderit alias scribere. Et primus & tertius nunquā viderunt Petrū scribere, ideo non probant. Non ob. stylus, nam vel procedit in instrumentis publicis, vel apochis Romanis forte per statutum, vel alia, sed quia Domini degustarent, quod hic sunt plura alia vltra schedulam, ideo ordinarunt, vt ponantur simul omnia, circumscriptis omnibus exceptionibus, de quibus ad partem videbitur, & dubitetur, an schedula sit sufficienter recognita.

BRAVI.

Vrbeuetan. Deuolutionis. Die 14. Octobris, 1578.

SVMMARIA.

1 *Pacta, & conditiones à primo instrumento dissimiles incompatibilitatem inducunt circa substantialia.*

2 *Instrumento primo derogatum censetur per secundum, quod illi repugnet.*

3 *Obseruantia est optima interpres ad declarationem voluntatis contrahentium.*

DECISIO DLXXI.

Proposita causa super eisdem stricte, an per vltimū instrumentum sit primo derogatum, Domini dixerunt, standum esse in decisis, cum æque in hoc casu militent rationes decisionis, scilicet, quod in primo, morte Petri Stephani bona erant ad ecclesiam reuersura, & quarta pars fructuū pro anima eiusdem Petri Stephani per capitulum eroganda. Per secundum verò bona ad ecclesiam non reuertuntur, sed Dominis de Albanis ad tertiam generationem conceduntur, cum pactis & conditionibus omnino à primo instrumento dissimilibus tam quo ad Missas, anniuersaria, & tempus

1 quàm quo ad alia, quæ † omnino incompatibilitatem inducunt circa substantialia. Purpur. in l. pacta nouissima. C. de pact.

Minusque se possunt compati enunciata in primo instrumento de dicendis nouem anniuersarijs per nouem dies immediate sequentes post mortē Petri Stephani, prout continetur in eo, de anno 1493. cum tempore tertij instrumenti de anno 1515. per annos iam antea Petrus Stephanus decesserit. Tertiò ex mutatione eleemosynæ erogandæ pro dicendis Missis vnius floreni, scilicet & pariter oneris iniuncti ipsius Cardinalis, & ita bene retorquetur contra D. Federicū, quòd pro parte eius consideratur, quod vbi circa idem duo sunt
2 instrumenta, eatenus † primò derogatum cēsetur, quatenus cum illo non se compatiatur, & illi repugnat, vt per Dec. consil. 43. & 47. Aym. consil. 107. & 257. nu. 5. & alijs, de quibus per Sylu. consil. 61. num. 22.

Non ob. Missæ in primo instrumento, quæ erant dicendæ ad altare maiestatis tabulæ. Quia & cum in tertio nihil dicatur, posset saltem in hoc compatibilitas considerari, cum ista simul stare valeant. Nam Domini multipliciter respondebant. Primò, quòd cum tota substantia primi instrumenti fuerit mutata per tertiū, vt ex dictis constat, fuit etiam recessum ab illo de altari, & partes cōsensisse, vt alibi dicerentur Missæ & anniuersaria, de quibus in tertio instrumento. Tum etiam
3 † obseruantia subsecuta docet, quòd partes de hoc nō curarunt, & aliter intellexerunt, quod summe præualet ad declarationem voluntatis contrahentium. arg. l. seruus plurium, §. fi. ff. de leg. 3. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. Aret. consil. 11. Aymon. consil. 101. num. 4. cum alijs relatis per eundem cons. 211. num. 8. Ruin. consil. 104. Euentus enim declarat, quid inter partes sit actum. l. senat. ff. ad Syllan. præsertim in conditione ita facilis implementi. Et quia per secundum instrumētum ipse Petrus Stephanus à primo recessit, cum in eo non fiat mentio altaris maiestatis tabulæ, quod licet nullum, declarat tamen eius mentem. arg. l. vlt. ff. de reb. eorum. Ideo placebat Dominis vt disputaretur dub. circa purgationem moræ.

BRAVI.

Vrbeuetan. Deuolutionis. Veneris, 15. Iunij, 1579.

SVMMARIA.

1 *Emphyteuta si cessat per biennium soluere canonem, cadit à iure suo, nisi celeri satisfactione prouideat purgando moram.*

2 *Arbitrarium est iudici declarare, quæ sit celeris satisfactio.*

3 *Mora purgari non potest per oblationem stante pacto resolutiuo contractus.*

4 *Oblatio facta ab emphyteuta post aliquod tempus incursæ caducitatis, & non citata parte, nec facta in loco, vbi fieri debeat habetur pro non facta.*

Idem si sit facta de parte debiti.

Et nulla dicitur, quæ non potest deseruire pro iure de futuro, num. 5.

6 *Oblatio verbalis facta de toto debito sufficit ad excusandum à mora.*

DECISIO DLXXII.

Fvit resolutum, Federicum & Felicem nō posse morā purgare, dato dubio particulari, & vtroque parte informante, stante tā longa mora plurium annorū.
1 Ecclesia enim habet intentionem fundatam, quod si † emphyteuta cessat per biennium, cadat à iure suo, nisi celeri satisfactione prouideat purgando morā. auth. qui rē. C. de sacros. eccle. c. potuerit. de loca. Et licet glo. ibi in verbo, celeri, in fi. remittat arbitrio iudicis, quando
2 † dicatur ista celeris satisfactio, vbi Bero. cons. 142. & Tiraq. in l. si vnquā. in verbo. omnia, n. 31. C. de reuoc. don. Menoc. post alios de arbit. casu 7. Domini tamē firmarūt in casu præsenti non adesse celerē satisfactionē,

cum fuerit facta declaratio in vita d. Cornelij patris dictorũ Federici, & Felicis de incursa caducitate, qui per aliquot annos cessauerat soluere canonem. Nec facit ꝙ non constet de mandato declarantis, quia ex postea gestis manifeste apparet etiã io vita ipsius Cornelij de ratificatione ipsius declarationis. Primò, quia interuenit Syndicus capituli in iudicio & alij duo canonici Aloysius Magalottus & Nicolaus Rochius Camerarius Capituli. Secundò, quia Cornelius obtinuit inhiberi ab A.C.& Capitulum auocauit causam à curia,& illam commisit Gubernatori in Vrbeueteri 3.Iunij, 1573. & in commissione dicitur litigare super caducitate ratione canonis non soluti, & fuerunt plures actus gesti vsque ad mensem Decembris, ex quibus omnibus satis constat de euidenti scientia Capituli.

3 Neque ob. oblatio, quia stante pacto resolutiuo, nõ potest mora purgari. Put.decis.vl.de transacti.& lib. 3. 65.Gram.cons.95. nu.6. cum pluribus alijs citatis per informantes. Et cum talis clausula apposita sit in fine contractus, debet ad omnia præcedentia referri, c. 2. requiris.de appel.l.talis scriptura.§.fi.ff.de leg.1.Tum etiam, quia dicta oblatio in multis est defectiua, ratione loci, quia non fuit facta in loco, vbi erat facienda solutio, neque fuit citatus procurator Capituli, ratione temporis, quia per plures annos fuerat incursa
4 caducitas tam per patrem, quàm filios, & ita † non releuat talis oblatio, & habetur pro nõ facta, vt per Afflict.decis.150.nu.11. Rolan. cons.53.nu.38. cum seq. li.1.Et io terminis Rim.iun.cons 165.nu.49. li.2. Ratione rei oblatæ etiam non releuat, quia non est facta de toto debito, vt per Rimin.sen.cons.354.num.18.

Nec facit etiam, quia dicitur io ea, quatenus teneatur,& constabat de notitia d.instrumenti, & articulorum Capituli, in quib. articulabant, quod pater per se-
5 ptennium defecerat à solutione. Accedit † quod illa oblatio fuit nulla, quæ non potest deseruire pro iure de futuro, vt de deposito dicit Rim.iun.d.cons.165. nu.48, cum seq.

Vnde cum postea superuenerat mora, caducitas superueniens nocet. Achil.decis.2. de loc. Capy. dec.16.

Neque ob.cons.Soc.118.nu. 10. li.4. cum alijs allegatis, ꝙ verbalis oblatio sufficiat ad excusandũ a mo-
6 ra, quia † ibi intelligitur, quãdo offert totum id, quod debebat, prout sentit Achil.d.decis.2.de loc. Ex quibus omnibus tolluntur, quæ pro parte Federici dicuntur.

ALDOBRANDINI.

Pampilonen. de Sanguessa. Die 3. Martij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Iudices si sint deputati in solidum, potest vnus alio mortuo exequi remissoriam.*

2 *Pœnitentia licita est antequam sit obtentum beneplacitum Apostolicum,*

DECISIO DLXXIII.

1 DOmini fuerunt pro validitate examinis, quia cũ iudices fuerint deputati in solidũ, potuit vnus alio mortuo exequi remissoriam. l.1. vbi Bal. de offic. consul.Bar.in l.Pomponius.de rei iudic. Quod autem fuerint deputati in solidũ, apparet ex decreto remissoriæ 27. Februarij, 1576. quod est etiam de stylo, vt notum est,& colligitur ex decis.Guidobbon.70.Apparet insuper ipsismet literis ex remissorialibus io quib. dicitur, quòd prędicta remissoria ab Auditore decreta fuit in forma solita,& cum illa clausula, in solidum, ita vt impedito vel mortuo, alius iudex possit exequi, & sic solita apponi,& si in literis remissorialibus dicatur, quòd fuit decreta in forma solita, sequitur quòd sit habenda pro apposita, ex allegatis pro Dominico.

Non obst. defectus mandati, quia iam fuit resolutum illum non adesse, hoc enim ius patronatus pertinet ad parochianos vti ad singulos, & ideo potest quilibet ius suum defendere alijs contradicentibus.

Minus obst.compromissum, de quo fuit coram iudicibus remissorialibus oppositum. Tũ quia adest consensus 74. parochianorum, qui dederunt post dictum compromissum mandatum ad exequendum remissoriam. Tum etiam, quia compromissum non tenebat, cum esset factum in laicos de re solum spirituali, cum fuerit data potestas arbitris cognoscendi cui debere-
2 tur beneficium. † Et quamuis fuerit reseruatum beneplacitum Apostolicum, hoc efficit, vt antequã illud obnoueretur, esset licita pœnitentia. Put. decis.352.in vna Cæsaraugustan. lib. 1. ex not. per Card. & Abb. in c.super eo. de condit. appos. Quæ pœnitentia interuenit stante illo mandato 74. parochianorum saltem respectu ipsorum. Tum etiam, quia licet fuerit oppositum de compromisso, non tamen fuit appellatũ, imò post fuerũt data interrogatoria pro examine testium. Ruin.consil.61.nu.36.lib.5.Curt.iun.consil.175.nu.2. post Fel.io c.ceterum.col.6. de rescript. Ex quibus tolluntur ea omnia, quæ pro Michaele deducebantur. Et hæc opinio visa fuit Dominis æquior, stante quòd mortuo canonico Vrta, iã alius iudex nominatus pro parte Michaelis fuerit requisitus,& quod fuerunt testes examinati cum interrogatorijs partis, & cum interuentu Notarij ab ipsa nominati.

ROBVSTERII.

Valentin. Beneficij. Veneris.6.Octobris,1576.

SVMMARIA.

1 *Executoribus licitum est commutare voluntatem testatoris ex causa, & cum auctoritate ordinarij.*

2 *Maiorales ratione officij, & maioritatis dicuntur priores.*

3 *Interpretatio ex vsu, & obseruantia praualet interpretationi iuris, etiam si verior esset.*

4 *Consuetudo interpretatiua est attendenda.*

Etiamsi non constet, quòd sit longo tempore obseruata, in qua præscriptio non requiritur.

Fallit, nisi agatur de auferendo iure vni, et dando alteri.

5 *Ius patronatus potest de vno in alium etiã laicum cum auctoritate Diœcesani de consensu partis transferri.*

6 *Confraternitas, in qua saltem pro maiori parte sunt confratres laici, non dicitur Ecclesiastica, etiam si in ea adesset campana, & altare.*

7 *Ius patronatus confraternitatibus laicalibus relictum, dicitur laicale, etiam quod sit sub nomine alicuius Sancti, nisi sit fundatum de bonis Ecclesiasticis,*

Imò etiam, si in tali confraternitate sint aliquæ personæ ecclesiasticæ, dummodo non sit contemplata persona ipsorum.num.8.

9 *Dispositio c.1. de iure patron.in 6. quomodo intelligatur.*

10 *Beneficium mixtum non cadit sub reseruatione, etiamsi vacauerit in mense reseruato.*

DECISIO DLXXIV.

DIfficultas proposita habet quatuor partes. Prima, *an huiusmodi ius patronatus sit laicorum tãtum.* Secunda, *an sit clericorum tantum.* Tertia, *an sit mixtum* Quarta, *quis effectus sequatur ex præmissis.*

Circa primam plures ex Dominis tenebant esse laicorum tantum, quia existimabant esse inspiciendam concessionem d. iuris patronatus factam per executorem io fauorem Prioris, & maiorum confraternitatis S. Iacobi. Non autem concessionem ipsius fundatoris prælibatis Prioribus factam. Tum quia secundum ali-
1 quos non erat in casu isto prohibitum † executoribus commutare volũtatem testatoris ex causa, & cum auctoritate ordinarij, iuxta dist.Lamber. de iure patron. lib.2 par.2.q.7.artic.30.nom.14.18. & 19. fol.233. secundum aliam fol. 80. cum sequen. Tum etiam quia verba fundatoris ius patronatus de prælibatis prioribus, hoc est, de Priore, & maioribus, non sunt ita clara, vt non possint salua ratione recti sermonis intelligi

de

de prælibatis Prioribus, hoc est, de Priore & maioribus dictæ confraternitatis, de quibus supra mentionẽ
2 fecerat, cum † maiorales ratione officij & maioritatis dicantur priores, l. penul. C. de deser. lib. 12. l. si ex palagijs. §. in cliuo. ad leg. Aquil. Et quoniam ex interpretatione iuris potius esset intelligendum de Prioribus Portæ cæli, & confraternitatis, negari non potest, quòd verba præmissa non sunt ita clara, vt non possint etiam
3 modo prædicto intelligi, quo † casu est locus interpretationi ex vsu, & obseruantia subsecutis, etiam si alius intellectus de iure verior esset, & remanet dispositio licet non bene interpretata, in virtute suæ dispositionis, & non in virtute cõsuetudinis, vt bene post alios deducit Soc. cons. 145. nu. 1. in fi. cum seq. li. 1. & alios cumulat Aym. cons. 201. nu. 11. cum seq. & consil. 202.
4 num. 20. in 2. Est † enim interpretatiua, & non inductiua ista consuetudo, iuxta not. per Pau. de Cast. & alios in l. hæredes palam. §. si quid post. de testam. Sarnen. in reg. de iure quæsito nõ tollen. q. 13. & si non constet, ꝑ sit longo tempore obseruata, quia hæc consuetudo nõ requirit præscriptionem, sed actus tantum, vt late post alios Aym. cons. 101. num. 4. & d. cons. 202. nu. 12. Et licet vbi agitur de auferendo iure vni, & dando alteri, debeat talis consuetudo esse præscripta, Soc. cons. 260. num. 19. lib. 2. tamen id verum est, vbi constat de iure alterius, ꝑ hic non est clarum. Ideo obseruãtia absque præscriptione sufficit ad interpretandam dispositionẽ fundatoris. Tum etiam, quia in assignatione istius iuris patronatus in fauorem prioria, & maioralium interuenit in casu isto auctoritas Episcopi, & consensus Prioris, & conuentus Portæ cæli, assignata illius recõpensa, vt in processu de partibus, fol. 44.
5 Et non dubium, ꝑ cum † auctoritate Diæcesani de cõsensu partis ius patronatus potest de vno in alium, etiam laicum transferri, vt not. post alios Abb. in c. illud. de iure patron. & alij passim. Ideo si debet attendi ordinatio executorũ, ꝑ ius patronatus sit relictũ Priori, & maioribus confraternitatis S. Iacobi, dicebant aliqui ex Dominis, ꝑ ista confraternitas non sit Ecclesia-
6 stica, etiam si in ea adesset campana, & altare, ex † quo confratres sunt laici saltem pro maiori parte. Bal. d. in l. si quis ad declinandam. §. omnibus, nu. 19. C. de Episc. & cler. plures accumulat Gabriel. de communi opin. tit. de pia causs. conclus. 1. per totam, Menoc. in tract. de recuper. posses. remed. 15. nu. 30. cum pluribus seq.
7 Et † ius patronatus istis confraternitatibus relictum dicitur laicale, etiam ꝑ sit sub nomine alicuius Sancti, ex quo fuit fundatum de bonis patrimonialibus laici. Fel. in tract. quando literæ Apostolicæ noceant parti. in 4. limit. Roch. in verbo, instituit, nu. 15. etiam si adhæreant alicui ecclesiæ, vt post alios Cou. pract. quæst. c. 3. num. 8. & ita fuit alias resolutum in vna Pistorien. 21. Maij, & 21. Iunij. 1565. coram R. P. D. Sarmiento. Merito ius patronatus relictum istis debet censeri lai-
8 cale, licet aliquis ex istis sit Ecclesiasticus, quia † non est contemplata persona istius, sed locus, qui petunt, & sic confraternitas Collecta. in c. ex insinuatione. nu. 1. & 2. de iure patron. Abb. in c. eam te. eod. tit. & in c. cum nos, nu. 4. de offic. ordin. Fel. in d. tract. Lãbert. d. tract. lib. 1. 1. par. q. 5. art. 5. fol. 7. Couar. vbi supra. Aliqui tamen dicebant, ꝑ hæc ratio erat dubitabilis, quia procederet, si esset relictum ius patronatus confraternitati, sed hic fuit relictum Priori & maioralibus d. confraternitatis, quo casu ipsi soli absque confraternitate præsentant, & præsentatio ad dignitatem vel officium ecclesiasticum spectat, videlicet, ad Priorẽ solum pro vna voce: ideo intrant supra allegata. Sed alij replicabant, quòd in ipso Priore nõ est contemplata qualitas propria, sed loci, quem repræsentat, vt dicunt Doct. supra citati.
9 Non ob. text. in c. 1. de iurepatr. in 6. Quia † ibi ius patronatus transferat in ecclesiam, vel personã ecclesiasticam. Tamen Domini in hac prima parte non firmarunt, quod ius patronatus sit laicorum tantũ, quia forte non erit necessarium.

Quo ad secundam, resoluerunt, non esse clericorum tantum, quia tenebant ex supra adductis esse standum ordini executorum. Quo stante, non potest negari, quin saltem respectu illorum duorum laicorum non possit esse ecclesiasticum, siue fundator considerauerit confraternitatem, quæ, vt supra fuit adductum, non est ecclesiastica, sed sęcularis, siue ipsas personas maioralium, qui habent duas voces, & sunt laici.

Quo ad tertiam, resoluerunt Domini, ꝑ licet respectu Prioris confraternitatis posset dici ecclesiasticum, in quo tamen sunt plures difficultates, de quibus supra, tamen saltem respectu duorum aliorum maioralium, non potest negari, quin sit mixtum, & intrant cõsiderationes factæ in prima difficultate.

Ad vltimam dixerunt, ꝑ licet beneficium vacauerit in mense reseruato, tamen non cadit sub reserua-
10 tione, cum † saltem sit mixtum, & attenditur facultas laicalis. Crescen. decis. 157. Achil. de iure patron. decis. 30. Sed si Papa præuenisset patronos, & eorum præsentationem, tunc intraret derogatio, si solum esset mixtum, quia Papa derogat in totum, quando est mixtum. Tamen quia patroni præsentarent ante prouisionem Papæ, dixerunt illam esse subreptitiam, & intraret regulam de iure quæsito.

B R A V I.

Roman. Domus in monte Iordano. Die 20. & 30. Aprilis, 1578.

S V M M A R I A.

1 *Alternatiua negatiue concepta requirit neutrum extare.*
2 *Nominatio extranei in iure patronatus permissa patri, multo magis permittitur filio.*
3 *Mens verisimilis contrahentium ad interpretandum voluntatem consideratur.*
4 *Omissum non dicitur, quod per verba implicatiua includitur.*

D E C I S I O DLXXV.

PRoposita causa Roman. deuolutionis domus 20. & 30. Aprilis, 1578. super dubio, *an domus, de qua agitur, sit deuoluta ad monasterium S. Pauli, vel pertineat ad Hieronymum.*

Domini stricta difficultate per duas Rotas dixerunt, vt iudicetur, *an in casu, de quo agitur, stante instrumento concessionis facta Francisco, possit ipse nominare, vel eius filius Christophorus.* Et fuit tentum pro maiori parte, tam Franciscum quàm eius filium potuisse nominare ex instrumento, vbi permittitur Francisco nominare vnam personam sibi gratam, si filios, vel nepotes non habuerit. Cum ergo Franciscus habuerit tãtum filium, & vterque extraneum nominauerit, tum
1 quia † in alternatiua negatiue concepta requiritur neutrum accedere. Ant. in c. inter ceteras, nu. 3. versic. aduerte. de præscrip. Dec. in l. generaliter. num. 2. C. de instit. Soc. in l. si is qui ducenta. §. cum ita. nu. 5. ff. de reb. dub. Rui. cons. 167. nu. 19. li. 1. tum etiam, quia ex serie instrumenti constat pluribus in locis, mentẽ contrahentium fuisse, concedere prædictam domum ad tertiam generationem, sequitur, ꝑ facultas nominandi æquè fuit tributa Christophoro, sicuti Francisco patri, ne sequatur absurdum, vt extraneus sit melioris conditionis, quàm filius. Si enim extraneo nominato à Francisco permissum fuit alium nominare. ergo &
2 † filio Christophoro multo fortius, argu. eorum quæ tradit Ancha. cons. 47. & Soc. in l. cum auus. nume. 113. col. pen. vers. alias allegatum, per tex. ibi. ff. de condit. & demon. Aym. consi. 378. nu. 3. per l. cum acutissimi.

3 de fideicommiss.ex † verisimili mente cõtrahentium, quæ ad interpretandum voluntatem consideratur, vt per glo.vulg.in l.tale pactũ. §.fi.ff.de pact. & in l.cum res,vers.sed vbi verisimile est cum voluisse,ff.de leg.1. late Gabriel.de reg.iur.conclus.10.

Neque obstat, quod dicitur, verba contractus esse personalissima, quia hoc cessat in casibus prædictis, qui non dicuntur omissi, vt per informantes, cum eadem sit ratio, quæ in expressis, & ita verba contractus extenduntur,vt per Oldr. cons.224. Aymo. consil.62. nu.14.& 326.nu.6.facit l.solis.C.de reuoc.donat. Ne-
4 que † enim dicitur omissum, ꝙ per verba implicatiua includitur,vt per Bald.in l.si cum dotem.col.1.vers.3. oppono.ff.sol.matrimon.

Reseruarunt Domini videndum, an substitutio facta per Franciscũm de Hieronymo in personam Christophori, habeat vim nominationis. Et an intimatio debito tempore fuerit facta per Hieronymum.

B R A V I.

In eadem Roman. Domus in monte Iordano. Die 15. Iunij, 1579.

S V M M A R I V M.

1 *Conditio, quæ tacite inest à iure, etiam si exprimatur, non facit actum conditionalem.*

DECISIO DLXXVI.

IN causa Roman. Domus in monte Iordano super dubio, an substitutio facta de Hieronymo per Franciscum habeat vim sufficientis nominationis, Domini tenuerunt quod sic. Quia cum bona, de quibus agitur, veniant in institutione, vt fuit resolutum 9. Aprilis in ista causa præsentis anni, veniunt etiam in substitutione, quæ etiam dicitur institutio, vt sunt iura vulgaria.

Nec obst. quòd videatur conditionalis nominatio, cum subintelligatur conditio in personã Christophori
1 si sine filijs, &c. Quia † cum huiusmodi conditio tacite insit à iure etiamsi exprimatur, non facit actum conditionalem. l.hæc verba.ff.de leg.1.l.si Titio.§.quædã. ff.quando dies leg.ced.l.in conditionibus,§.1.ff.de cõdit.& demonstr.

Neque ob.ex hoc subsequi, dari nominationem variabilem ex natura actus, quia hic non fuit variatum, cum Hieronymus substitutus Christophoro successit ex vnica substitutione, & nominatione. Tum etiam quia nullum præiudicium ex hoc potest considerari pro parte matrimonij, cum semper sit vna persona nominata, quæ succedit. Minus facit, quod nominatio nõ fuit facta ad rem locatam. Quia Hieronymus fuit expresse nominatus ex substitutione, & bona satis fuerunt expressa, & nominata stantibus verbis vniuersalibus, prout Domini alias considerabant in dicta decisione 28. Aprilis. Fuit tamen reseruatum per Dominos, an intimatio fuit sufficienter facta, iuxta formam contractus.

R O B V S T E R I I.

Roman. Vineæ. Mercurij, prima Iulij, 1579.

S V M M A R I A.

1 *Imbecillis, & indiscretus potest actus extraiudiciale facere, secus in iudicio.*
2 *Negligẽtia, & taciturnitas in iudicijs facilius infert præiudicium parti, quàm extra.*
3 *Mens sana probatur ex opinione hominum.*
4 *Item ex qualitate actus gesti vti ab homine prudente. Item ex non facto sicut ex facto.ibid.*
5 *Actus faciens limitatum ad imbecillem duntaxat, censetur illum facere prout ius disponit.*
6 *Imbecillitas qualis, & quanta esse debeat, requiritur cognitio.*
7 *Sana mentis quisque in dubio præsumitur, nisi contrariũ probetur.*
8 *Testes etiam non interrogati debent reddere rationem sui dicti.*
9 *Contrarietas qualibet per distinctionem in testibus est remouenda.*
10 *Testibus deponentibus sanam mentem magis est credendum, quam deponentibus simpliciter de mẽtis defectu.*
11 *Mente captus ille dicitur, cui per decretum iudicis fuit datus curator.*
12 *Voluntas, aut alia qualibet dispositio, quæ colligitur ex facto, limitatur iuxta limites illius facti, & extenditur prout ex illo necessario infertur, & non vltra.*
13 *Facto prædecessoris sufficit, quod successor directo non contraueniat.*
14 *Contrarium eius, quod quis asseruit, allegare potest, quãdo succubuit.*
15 *Possessor bonæ fidei non potest condemnari, nisi in fructibus perceptis, non autem in his, qui percipi potuerunt, nisi sit malæ fidei.*
16 *Imbecillis, seu indiscretus non vtitur priuilegio pupilli, vel minoris in extraiudicialibus.*

DECISIO DLXXVII.

PLures hic fuerunt excitatæ difficultates. Prima, *an constet, quod D. Io. Baptista Salomonius esset furiosus, aut mente captus.* Et res videtur clara, ꝙ non constat de tali furore, seu mentis defectu, qui impediret d. Ioan. Baptistam saltem extra iudicium contrahere, & de rebus suis disponere.

Primò, quia notum est, quòd ipse confitebatur proprio sacerdoti, sumebat sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & ex actis apparet, quod citabatur, conueniebatur in iudicio absque curatore, & plerumque pro debitis carcerabatur, quæ nullo modo cadunt in dementem.

Secundò, quia aliud est, quòd quis sit imbecillis, indiscretus, debilis ingenij, seu hebes sensu, aut (vt vulgo dicunt) grossolanus. Aliud verò, quod sit demens vel furiosus. Imbecillis enim licet non habeat illum vigorem mentis, & intellectum, quem ætas postulat,
1 & non bene faciat facta sua, habet † tamen iudicium, & intelligit quid agit, & potest matrimonium cõtrahere, donare, & alias extra iudicium res proprias quomodolibet distrahere. l. si frater. & ibi Paul. de Castr. C. qui testam. facere poss. Socin. cons.47. num.9. lib.3. Dec.cõs.112.& 448.nu.20. cum seq. Ias.in l. furiosum, nu.2.C. qui testam. facere possunt. Paris.cons.88.num. 37.cum seq.lib. 3. In iudicio tamen isti indiscreti indigent aliquo auxilio, & supplemento ad integrandum eorum intellectum.c.pastoralis,& ibi Dec. in 3.no. de iud.cum his quæ post alios adducit Tiraq. de legibus connubial.gl.4.nu.7.& gl.6. nu.116. Quia in iudicijs
2 ex † negligentia, & taciturnitate facilius infertur præiudicium partibus, quàm extra iudicium, c.cum super literis de rescrip. cum alijs per Aym. de antiq. temp. par.1. num.165. Et propterea primus testis pro parte D. Fuluiæ de an.1563.examinatus iuxta 15. interrogatorium, inquit, *è ben vero che Gio. Battista Salamonio andaua mal in ordine, & pareua non si curasse in che modo si andaua, non osseruando altramente il decoro Romano, ne de Gentilhuomini, contrario assai alla grauita, che vsaua il padre, & li putti di continouo, tanto alla strada, quanto sopra, lo vedeuano alla finestra di sua casa, gli dauano la baia, & lo berteggiauano. Nientedimeno io non*
3 *lo teneuo per pazzo.* Et † sana mens probatur ex opinione hominum. Bal.& alij per Alex.cons.54.nu.2.lib. 5.Dec.cons.86.num.7.

Et iuxta 18. interrogatoriũ idẽ testis dicit, *che vna volta esso testimonio parlò a Do. Gio. Battista da parte di Monsignor Henofrio Tasca, se voleua fare vna renuncia di tut-*

di tutta la robba sua à d. Monsignor Honofrio che li vole-
ua dare dieci scuti al mese , & d. messer Gio. Battista co-
minciò a gridare come vn matto, finalmente disse, che gli
doueua bastare quello, che gli haueua dato, & non cercar
più inanti. Ex quibus nedum excluditur insania , sed
probatur integra mens, & illius prouidētia, iuxta tex.
4 in c. super eod. de renunc. Ex † qualitate enim actus
gesti vti ab homine prudente arguitur sana mens. Bal.
& alij per Dec. d. cons. 448. nu. 15. Et arguitur hæc sana
mens ita ex non facto, sicuti ex facto. Bart. & alij per
Aym. cons. 91. nu. 10. Et secundus testis iuxta 15. inter-
rogatorium dicit se vidisse, & audiuisse D. Io. Baptistā
haberi pro ridiculo, & incessisse solum abiectum malè
vestimentum, prout nō decebat Romanum nobilem:
sed an fuerit demens, dixit nescire, & tamen cum iste
testis deponat de reb. & negotijs D. Io. Bapt. & verisi-
militer esset informatus de eius statu, & credibile est,
quòd si fuisset demens, ipse testis sciuisset.

Tertiò, quia idem Honofrius Tasca de anno 1538.
cōparuit coram Primatio Collegij, & exposuit, quòd
d. Io. Baptista erat imbecillis, & hebes, seu debilis inge-
nij, & malè facere facta sua, præsertim in vtilitatem
suam, & sic non exposuit illum esse furiosum, & de-
mentem, sed imbecillem, & debilis ingenij, quæ verba,
vt dictum fuit, præsupponunt mentem & intellectum
in homine illo, & iudex deputauit illi curatorē, qua-
tenus esset imbecillis, & non aliàs, & sic in causis & nō
5 in administratione bonorum. Faciens enim † actum
limitatum ad imbecillem duntaxat, censetur illum fa-
cere prout ius disponit, & sic se restringere & limitare
ad leges de ipso actu imbecillitatis loquentes. Bald. in
l. si duo. de acq. hæred. Gemin. cons. 47. nu. 3. cum alijs
per Felin. in c. cum inter priorem, nu. 11. de exceptio.
& Aymon. cons. 186. nu. 9. Et verba ipsa respiciunt sup-
plementum ex natura actus super quo interponun-
tur, vt latè cumulat Chassan. cons. oum. 57. cum seq. Et
cum nulla præcesserit Io. Baptistæ citatio & causæ co-
6 gnitio super illius imbecillitate, † qualis & quanta es-
set, prout de iure requirebatur, vt cumulant omnes in
l. is cui bonis. præsertim Rim. nu. 26. 31. & 33. de verb.
oblig. sequitur, quòd ipsum decretum fuit euidenter
nullum, & quamuis esset validum, ex eo non adimit
administrationem bonorum, præsertim extra iudi-
cium ipsi Io. Baptistæ, quia factum absque causæ co-
gnitione, & vt minus recedat à iure communi, & tan-
to magis, cum etiam in causis idem Ioannes contradi-
xerit, vt inferius dicetur.

Quartò, quia Io. Baptista quotidie molestabatur pro
debitis per ipsum contractis, & multoties detinebatur
in carcerib. à quib. ipsum liberabat D. Honofrius, qui
propterea soluerat pro d. Io. Baptista multo maiorem
quantitatem quàm esset valor vineæ, vt ex actis appa-
ret, & sic actus dationis in solutum extraiudicialis fa-
ctus per d. Io. Baptistam, & quem intendit D. Fuluia
probare ex confessione d. Io. Bapt. & eiusdem scientia
& patientia longæua in possessione Honofrij patris, &
ex alijs, de quib. in actis, satis apparet talis, qui fieri po-
tuisset à quolibet prudente. Et ex qualitate actus, &
alijs coniecturis, vt dictum est, arguitur sana mens.

7 Vltimò vbi essemus in dubio, † iudicandus est quis
sanè mentis, quam demens, quousque clarè probetur
contrarium. l. nec codicillus. vbi Bal. & alij. de codicil.
Zabarel. cons. 56. col. 1. & 2.

Non obstant testes in contrarium adducti, quia illi
parum, aut nihil probant, tum quia non sunt legitimè
recepti, tum etiam quia illorum dictum pendet à ra-
8 tione, quam † etiam non interrogati debent adducere,
quia de facili in hoc possunt decipi. Bald. & alij in d. l.
etiam. col. 1. C. de testib. Dec. d. cons. 448. nu. 31. Et con-
iungendo probationes hinc inde apparet, quòd illę in-
telliguntur respectu omnimodæ, ac perfectæ, & inte-
græ mentis, ex eo quòd dicebatur à popularibus. Et in
9 testibus & alijs † quibuscunque depositionibus est re-
mouenda per distinctionem quælibet contrarietas, la-
10 tè Dec. cons. 602. col. 2. Et magis † credendum est te-
stibus deponentibus sanam mentem, quàm deponen-
tibus simpliciter de mentis defectu, latè Gabriel. de te-
stib. conclus. 4. num. 19.

11 Non obst. quòd ille dicatur † mente captus, cui per
decretum iudicis fuit datus curator, vt latè per Dec.
d. cons. 86. nu. 7. & eidem Io. Baptistæ datus fuit cura-
tor, tam de anno 1538. quàm de anno 1540.

Nam respondetur, quòd ille datus fuit curator in causis
tantum vt imbecillis, & non potest trahi in cōsequen-
tiam, quod factum fuit in iudicijs, ad extraiudicium,
vt supra deductum fuit. Actus enim deputationis cu-
ratoris de anno 1538. & si valeret, est expressè limita-
tus ad imbecillitatem, & quatenus esset imbecillis, &
non aliàs, & sic ad causas tantum. Alius verò actus de
anno 1540. est etiam limitatus, quoniā non appellatur
furiosus nec mentecaptus, sed citatus ad cōparendum
legitimè in iudicio, aliàs vidēdum sibi deputari cura-
torem, & in termino citationis ipse Io. Baptista compa-
ruit, & contradixit & iudex deputauit illi curatorem
ad illam causam tantum. Quod forsan verisimiliter
factum fuit, non quia esset demens, sed quia indiscre-
tus, & in iudicio indigeret aliquo adminiculo. Volun-
12 tas enim aut alia quæuis † dispositio quæ colligitur ex
facto, limitatur iuxta limites illius facti, & eatenus ex-
tenditur, quatenus necessario ex illo infertur, & non
vltra. Bar. in l. 1. §. Iulianus. de itin. actuque priua. cum
alijs per Aym. de antiq. temp. par. 4. nu. 217.

Secunda difficultas est, *an Honofrius, & illius succes-*
sores possint hodie allegare d. Io. Baptistam nō fuisse men-
tē captum, sed tātum imbecillem, aut debilem ingenio, ex
quo Honofrius bis petijt & obtinuit illi dari curatorem,
iuxta dec. 8. de testam. in antiq. Dec d. cons. 86. nu. 7.
circa med. vers. vnde ex hoc. In quo etiam res videtur
13 de plano procedere, quòd possunt † successores hoc
dicere, cum non impugnent factum prædecessoris, li-
cet directè non approbent, nec confirment, & tamen
sufficit, quòd directo non contrauenian*t*. Imo. Abb. &
alij per Gabr. de reg. iur. conclus. 1. nu. 60. vers. decimo
limita.

Non obst. quòd Honofrius petijt se deputari in cu-
ratorem, etiam quoad administrationem bonorum,
quoniam eius petitio fuit erronea, cum propter imbe-
cillitatem non impediatur interesse proprijs negotijs,
& bona administrare, vt dictū est, & propterea iudex
reijcit illam petitionem, quoad administrationem bo-
norum, & tamē admisit in causis, quia dixit quatenus
sit imbecillis, & non aliàs. Palam autem est, quòd
14 quando † quis succubuit, potest allegare contrarium
eius, quòd asseruit, vt post alios latè Gabr. d. conclus. 1.
de reg. iur. num. 52. vers. 8. limita. & hoc quando hic
constat de errore prout ibi, nu. 25. & re vera non con-
stat, quòd vnquam Honofrius fecerit inuentarium,
nec administrauerit, vt curator bona Ioan. Baptistæ.

Tertia difficultas, *an constet, quod Honofrius esset cre-*
ditor d. Io. Baptistæ, saltem in summa 150. scutorum occa-
sione fideiussionis & solutionis d. summæ factæ cuidam
materazzario, & in scutis 245. occasione depositi per ip-
sum Honofrium facti, ne vinea huiusmodi deliberaretur
quibusdam de Iacobatijs. Et res videtur de plano proce-
dere, vt ex instrumentis in actis deductis apparet, con-
currentibus etiam ad hoc pluribus adminiculis, de
quibus hic per informantes, qui benè euacuant obie-
ctiones aduersarij in actis factas.

Quarta, *licet in actis non constet de aliqua adiudica-*
tione & deliberatione vineæ, de qua agitur, in fauorem
Honofrij Zacchi iuxta formam commissionis in actis præ-
sentata, an saltem præsumi possit ex circumstantijs facti de
aliquo cōsensu, aut datione in solutum istius vineæ per ip-
sum D. Io. Baptistā extraiudicialiter præstito in fauorem
Ho-

Honofrij, ita quod legitimè, & absque vitio spolij, & attentatorum potuerit accipere possessionem vineæ, & illam pro se vti suam retinere, vt in illa Roman. palatij de Ioacchinis, & CapiZucchis resolutum fuit, cuius resolutionis copia datur. Et quamuis plura adducantur pro parte D. Fuluiæ, quæ in hoc maximè videntur fundare intentionem ipsius, nihilominus qoia pars aduersa non informat, Domini in istis vltimis audiētijs remiserunt diffinitionem ad Calendas, si opus erit, decidendam. Præsertim, quia D. Fuluia pro nunc solū videtur principaliter insistere in cōdemnatione fructuum, qui percipi potuerunt, vt isto saltem respectu sententia extra Rotam lata, sit nototiè iniusta.

Vltima fuit difficultas, an sententia extra Rotam lata, sit nototiè iniusta ex eo, quòd condemnauit D. Fuluiam in fructibus qui ex medietate vineæ percipi potuerunt. Et in hoc Domini fuerunt concordes sine
difficultate, quòd sit ootoriè iniusta, quia nisi clarè, &
15 apertè constet de mala fide, verè † possessor non potest
condemnari, oisi in fructibus perceptis, non autem in his, qui percipi potuerunt. Ægid. in c. grauis., num. 40. circa med. de restit. spoliat. Aug. de fructib. nu. 2. Et hic licet circumstantiæ, & coniecturæ non sufficerent ad effectum, vt tota vinea adiudicaretur D. Fuluiæ, tamen debent sufficere, vt excludant malam fidem veram, & pręsomptam D. Honofrij. Nam ad lucrandum fructus sufficit malam fidem abesse; imò sufficit ignorātia iuris, vt benè hic deducit D. Bernardus Burghesius, qui benè euacuat omnia in contrarium adducta, cum quibus traosierunt Domini.

Non obst. dum dicunt, quòd pupillus, & mente captus obligant de iore possessores ad fructus, qui percipi potuerunt, quia hic oon sumus in pupillo, nec in
16 minore, nec io mente capto, licet forte simus in † indi-
screto, qui non vtitur priuilegio pupilli, vel minoris in extraiudicialibus, vt dictum est. Et in specie deducunt Ias. & alij in d. l. furiosum. C. qui testam. facere poss. Paris. d. cons. 88. nu. 37. cum seq. lib. 3. Pręterea non agitur ad fauorem d. Io. Baptistæ, sed successoris, qui fortè non vtitur eisdem iuribus.

Non obst. quòd hic deest titulus. Nā respondebant, quòd licet verum sit quo ad titulum verum, non tamen ita dici potest quo ad titulum præsumptum, saltem ad effectum lucrandi fructus, quia ex confessione Io. Baptistæ, & alijs probabiliter præsumi potest titulus dationis in solutum, & coosensus ingrediendi propria auctoritate, non obstante lite, vt per Soc. cons. 15. nu. 7. cum alijs hic per informantes.

Non ob. quòd mala fides probetur eo ipso, quòd Honofrius appropriauit sibi vineam Io. Baptistę, cuius curam gerebat. Nam supra clare ostensum est, nullam curam in bonis gessisse, sed in causis tantum.

Regien. Sancti Martini. Dię 12. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Ordinatio qualibet Principis dicitur lex generalis, & eandem habet efficaciam.*

2 *Decreta in materia hereticorum satis dicuntur publicata ad effectum vt ligent, licet non publicentur.*

3 *Decretum irritans appositum in constitutione Papæ, ligat etiam ignorantes ante publicationem quo ad nullitatem actus: secus quo ad pœnam, ex communi.*

4 *Annullatio actus pœna non dicitur.*

5 *Dispositio illa dicitur temporalis, in qua sunt verba personalia.*

DECISIO DLXXVIII.

DVæ dispositiones continentur in decreto fe. re. Pauli Quarti. In prima disponitur, qoòd ex resignationibus hæreticorū etiam per clausulas generales nullum ius acquiratur resignatario, nisi in ipsis sit facta mentio, quod resignans sit hæreticus, alias dictæ resignationes sint nullius roboris, & momenti. In secunda Papa reseruauit sibi, & dispositioni suæ beneficia hæreticorum à die commissi criminis.

Circa primam dispositionem plures occurrunt difficultates. Prima est, an dicta dispositio sit perpetua, an
verò ad eius vitam finiatur. Et credo illam esse perpe-
1 tuam, cum † quælibet ordinatio Principis dicatur lex
generalis, & eandem habeat efficaciam. Gemin. in c. fin. §. fin. num. 3. de hæret. in 6. Nel. in repet. in verbo, vim legis obtinet. & per consequens debeat esse perpetua, vt hic per informantes.

Secunda difficultas est, an dictum decretum quo ad effectum ligandi, dicatur satis publicum. Et in hoc credo, quòd stylus illius sacræ congregationis sit, quòd in
materia hæreticorum decreta non aliter publicentur,
2 & ideo † satis dicatur publicatum ad effectum, vt li-
get. Ang. in Auth. de non eligend. num. 2. in fin. Alex. cons. 39. nu. 4. lib. 3. quia est solenniter editum in præsentia totius congregationis.

Tertia difficultas, *posito quod non sit publicatum, an ante decreto irritante liget ignorantes ante publicationem*. Et teneo, quòd cum dictum decretum irritans sit
3 appositum in constitutione Papæ, liget † etiam igno-
rantes ante publicationem quo ad nullitatem actus, ex rationibus latè adductis per Barbat. in clem. 1. nu. 25. & seq. de electio. Turrecrem. in c. 4. §. legis, num. 4. dist. Cassad. decis. 3. in princ. vbi fuit dubitatum, quid de decreto inferioris. Ergo habuit pro claro de decreto Papæ. Et istam opioionem videtur, quòd Rota semper fuerit sequuta quo ad nullitatē actus, non autem quo ad pœnam, vt per Put. decis. 278. lib. 1. cum alijs hic adductis per informantes, quibus addo Collectar. in c. Ecclesia. on. 25. de sortileg. Ferret. cons. 146. nu. 4. lib. 1.
Bursat. cons. 43. ou. 49. qui testatur de communi. Nec
4 † annullatio actus dicitur pęna, prout per Bald. in l.
nemo martyres. C. de sacrosanct. Eccles. Bero. in c. 2. nu. 27. de constitut.

Quarta difficultas est, *an dicta dispositio procedat in secunda resignatione facta a resignatario heretici, & bonum esset videre supplicationem istius resignationis*. Tamen quicquid sit, credo, Carolum secundum resignatarium nollū ius assequi potuisse in beneficio, de quo agitur. Nec ex persona Fuluij resignantis vllum ius assequi poterat, quia Iulius nullum ius habebat. Ex persona verò Bartholomæi hæretici primi resignantis pariter non acquisiuit aliquod ius, quia non fuit facta mentio hæresis, iuxta formam decreti, nec per clausulas generales hoc poterat facere.

Quinta difficultas est, *an decretum irritans positum in hac dispositione ita inficiat possessionem Caroli, vt non possit agere spolio*. Et super hoc non informatur pro parte Domitij. Quo verò ad secundam dispositionem de reseruatione, difficultas est, an ista reseruatio sit
perpetua, vel temporalis, & expiret per mortem, quia
5 † verba suot personalia, videlicet sibi, & dispositioni
suę. c. gratiosè. vbi Doct. de rescript. Et in specie in materia reseruationis Cassad. decis. 4. sub num. 6. de reser. Secunda, an ista reseruatio requirat publicationem ad hoc vt liget ignorantem.

SERAPHINI.

Vrbeuetan. Castri Sæpij. Veneris, 15. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Ordo successiuus non attenditur in his, quos necesse non erat instituere, sed simul vocati censentur.*

2 *Substitutio in dubio est intelligenda de vulgari, non autem fideicommissaria.*

3 *Requisita ad inducendum fideicommissum quanam esse debeant.*

4 *Pluralis locutio totam dispositionem collectiuè comprehendit.*

5 Inde

5 *Indefinita æquipollet vniuersali distributiuè, non collectiuè.*
6 *Filij tantum censentur vocati, qui erant nati tempore testamenti, vel post, ante tamen mortem testatoris, ex communi.*
7 *Mens testatoris præcipuè est attendenda.*
8 *Ordo successiuus dicitur ex vocatione facta sub nomine descendentium.*
9 *Dictio, in infinitum, quid operetur, & num. seq.*
10 *Substitutio habens verba tractum temporis denotantia, comprehendit etiam fideicommissariam.*
11 *Dictio descendentes importat tractum temporis. Idem in dictione in infinitum.*
12 *Verbum instituo secundum subiectam materiam potest importare institutionem, & substitutionem.*
13 *Fideicommisso si institutus renunciat, succedit proximior vocatus.*
14 *Vocati in casum mortis instituti, vel purificationis conditionis, sufficit quod reperiantur nati, vel concepti tempore ipsius mortis, vel purificationis conditionis.*

DECISIO DLXXIX.

Camilla de Sinibaldis Domina Castri Sæpij instituit suos hæredes Gabrielem, & Falconū fratres suos, eorumque filios, & descendentes in infinitum ex eis, & quemlibet eorum per lineam masculinam legitimam, & naturalem. Et in euentum, si quando prædicti sui hæredes morerentur sine filijs legitimis, & naturalibus, seu descendentibus ex eisdem, vt supra, tūc, & eo casu hæredes suos vniuersales instituit Ludouicum eius maritum, & confraternitatem Annunciatæ de Vrbe. Defuncto Gabriele, qui portionem suā alienauerat, Sinibaldus filius Falconi patre adhuc viuente, sed exclusō à successione ob fideicommissi renunciationem, petijt vigore substitutionis se immitti in possessionem prædicti castri per Gabrielem alienati.

Exemplo dicebatur eum non esse vocatum, ex pluribus. Primò, quia institutio fuit facta per verba directa, & ideo non potest obliquari. Doct. in l. Centurio.
1 C. de impub. & alijs substit. Secundò, quia † cum vocentur illi, quos necesse non erat instituere, nempe fratres, & eorum filij. l. fratres, C. de inoffic. test. non veniunt ordine successiuo, sed simul vocati censentur. c. Raynutius. de test. Alex. cons. 13. num. 7. lib. 4. Ias. in §.
2 quidam rectè. num. 24. in 1. lectura. Tertiò, quia † hæc institutio, dato quòd contineat substitutionem, ea est intelligenda de vulgari, non de fideicommissaria. Castren. cons. 119. lib. 1. & 352. nu. 5. lib. 2. Dec. cons. 253. num. 5. Ruin. cons. 119. nu. 2. Quartò, quia non conue-
3 niunt in casu isto † requisita ad inducendum fideicommissum reciprocum. de quibus per Soc. in l. hæredes mei. §. cum ita. col. 2. ad Treb. & ibi Ripa, nu. 24. Ruin. cons. 126. num. 6. & 8. lib. 3. Paris. cons. 44. nu. 32. lib. 2. Aym. ibi. nu. 7. Mandel. cons. 31. Quintò, quia cum testatrix instituerit Gabrielem, & Falconum eorumque
4 filios, expectanda est mors vtriusque † propter pluralem locutionem. l. inter illam. §. fi. de verb. signif. cum simil. Sextò, quia hæc substitutio distributiuè est intelligēda, scilicet, vt filij Gabrielis in portione Gabrielis, & filij Falconi in portione Falconi succedant. Corn.
5 cons. 32. nu. 2. lib. 3. Nam † indefinita æquipollet vniuersali distributiuè, nō collectiuè. Bar. in l. si pluribus. in fi. de leg. 2. idem Corn. cons. 82. col. fin. lib. 2. Septi-
6 mò, quia illi filij censentur vocati, † qui erant nati tēpore testamenti, vel post testamentū, ante tamen mortem testatoris. l. si cognatis. de reb. dub. l. cum ita. §. in fideicommiss. de leg. 2. Alex. cons. 219. circa fin. lib. 2. Dec. cons. 95. col. pen. cum alijs. Quod in compendiosa communiter est receptum, vt filij non censeantur vocati, nisi fint nati, vel concepti tempore mortis testatoris. Alex. cons. 184. col. 1. lib. 2. Ruin. cons. 112. num. 13. lib 2. cum alijs.

His tamen non obstantib. contrarium fuit decisum.

Verba enim testamenti visa fuerunt satis clara, ex qui-
7 bus elicitur mors testatoris, quæ † in his est præcipuè attendenda. l. in conditionib. de cond. & dem. l. cum proponebatur. & ibi gl. de leg. 2. l. cum virū. C. de fideicommis. l. si quis mihi. de verb. sign. Ias. cons. 104. col. antep. vol. 4. Soc. cons. 28. nu. 32. lib. 3. Grat. cons. 31. nu. 14. li. 2. Nam quod testatrix voluerit filios Gabrielis, & Fal-
8 coni vocare ordine successiuo, apparet ex eo, quod † vocauit eos sub appellatione descendentium. Gallia ul. in l. Gallus. §. quidam rectè, nu. 14. & ibi Rub. Alex. nu. 85. Rui. cons. 100. num. 1. lib. 2. Et tunc temporis nulli filij erant nati. Bal. cons. 305. nu. 2. lib. 3. Dec. cons. 205. nu. 3. Rub. Alex. d. §. quidā rectè. nu. 35. Soc. cons. 136. nu. 16. in fi. li. 2. Pedem. decis. 81. nu. 16. Et sunt apposita verba
9 tractum temporis denotātia, nempè † dictio illa *in infinitū*, quæ facit, vt nisi intelligantur vocati successiuè, dispositio redderetur impossibilis. Aym. cons. 22. nu. 2.

Neque ob. quòd verba sint directa, quia adest clausula codicillaris vltra verba tractum tēporis denotantia. Alex. cons. 82. nu. 2. lib. 2. Aym. cons. 22. nu. 8. Et ex his soluuntur primum, & secundum fundamentum, quæ exemplo fiunt.

Secundò facit, quia hæc substitutio non solū est intelligenda per vulgarem, sed etiam per fideicommissa-
10 riam, propter † verba, quæ habent tractum temporis. Soc. d. §. quidam rectè, nu. 19. Paris. cons. 31. nu. 4. lib. 2. Cor. iun. cons. 48. nu. 4. Rui. cons. 92. nu. 10. lib. 3. Aym. cons. 22. nu. 7. Couar. in c. Rayn. §. 2. in fi. de testam. tra-
11 ctum † autem tēporis importat illa dictio, descendentes. Cur. d. cons. 48. nu. 4. Soc. iun. cons. 136. nu. 28. lib. 3. Et idem importat dictio *in infinitum*. l. apud Celsum. l. in hac exceptione, de doli excep. Ex quib. resultat, vt
12 verbum, instituo, † respectu fratrū testatricis importet institutionem, respectu verò filiorum substitutionem. Io. de Ana. cons. 37. nu. 2. Curt. iun. d. cōs. 48. nu. 2.

Confirmātur supra dicta ex substitutione facta Gabrieli & Falcono, si sine liberis decessēr nt, quæ hoc casu facit, vt positi in conditione censeantur substituti, vt per Ruin. cons. 158. num. 13. Et ex his tollitur tertium fundamentum.

Tertiò facit, quia non solum simpliciter vocati sunt fratres, & eorum filij, sed etiam ex quolibet eorum, quæ verba denotant vnius filios ambobus esse substitutos vniuersaliter in tota hæreditate. Alex. cons. 30. nu. 8. in fi. lib. 2. Et sic excluditur illa difficultas, quod filij Gabrielis Gabrieli, filij verò Falconi succedere debeant Falcono, qua non obstante cōtrarium ex coniecturis tenuit Corn. cons. 159. nu. 9. lib. 4. Et ita non est opus videre, an hic adsit fideicōmissum reciprocum, quamuis etiam adesse voluerit. Rui. d. cons. 158. nu. 14. & ex his tollitur quartum fundamentum.

Non ob. quòd quinto loco opponebatur, expectandam esse mortem vtriusque tam Gabrielis, quàm Falconi, quia hoc posset procedere, si Falconus esset ca-
13 pax, sed cum præsupponatur, quòd † renunciauerit fideicommisso, subintrat eius filius per ea, quę fuerunt in Rota resoluta in vna Vrbeuet. castrorum coram R. P. D. Blanchetto, & in proprijs terminis renunciationis fuit decisum in vna Foroliuien. fideicommissi coram R. P. D. Aldobrandino 30. Aprilis 1588.

Vltimò non ob. quòd non veniant isti filij, qui non erant nati tempore testamenti, vel saltem concepti: illud. n. procedit, quando vocatio est pura, sed hic cum sint vocati in casum mortis institutorum, vt supra fuit
14 demonstratū, sufficit, quòd † veniente casu mortis, & tempore purificationis huius conditionis, reperiantur nati, vel concepti. Castren. cons. 16. nu. 5. lib. 2. Soc. in l. si cognatis. nu. 3. de reb. dub. Alex. cons. 26. nu. 14. lib. 3. Ias. cons. 159. nu. 3. lib. 4. Rui. cons. 68. nu. 9. lib. 5. Paris. cons. 31. nu. 41. li. 2. Rolan. cōs. 38. nu. 36. & cons. 39. li. 4.

Et ex his conclusum, ex verbis testamenti Camillæ resultare fideicommissum in fauorem Sinibaldi.

LAN-

LANCELLOTTI.

Ciuitatis Castelli Bonorum. Veneris, 27. Iunij 1572.

SVMMARIA.

1 *Statutum disponens circa personas non comprehendit forenses, ex communi.*

Imò nec circa pœnas.

2 *Solutio si est destinata in certo loco, attendi debet statutum illius loci.*

DECISIO DLXXX.

FVit conclusum, quòd dicta statuta Vrbis li. 1. c. 101. & lib. 4. c. 18. non comprehendunt forenses, quia
1 quando statutum disponit circa personas, illos non comprehendit iuxta doctr. Bar. in l. cunctos populos. nu. 25. ver. sed circa hoc dubitatur. C. de sum. Trin. & fi. catho. quam sequuntur communiter Doct. ad trad. per Rolan. à Valle cons. 14. nu. 19. lib. 3. Et vtrumque statutum dirigit verba in personam conditoris. Et licet secundũ, de quo in d. c. 18. videatur directum in rem, ex quo adimit fidem instrumento, tamen principalis eius dispositio, quæ debet attendi, est directa in personam, & in eius rubrica, & in princ. secundi, in quo refertur prædictum statutum, & postea extenditur. Prætetea dicta statuta propter exclusionem petitionis debiti elapsis 16. annis, dicuntur imponere pœnam, & ideo etiam non ligant forenses, vt per Castren. in l. sequitur. §. si viam. de vsuris.

Non ob. doctr. Bar. in l. cunctos populos. nu. 16. vbi vult, quòd quando defectus causatur ex cõtractu, non ex natura contractus, sed ex aliquo facto extrinseco, puta propter negligentiam, vel moram, tunc attendi debet locus petitionis, & iudicij, vbi mora commissa est. Nam respondetur, ita demum procedere, si personæ illæ sunt sub illo foro. Verum cum D. Iulius creditor præsupponatur forensis, & sit agitatum iudicium coram A.C. & in Rota, ideo non attenduntur statuta, nisi inter Romanos, quo ad decisoria. Præterea Bar. in d. l.
2 cunctos populos. nu. 18. vult, quòd quando solutio est destinata in certo loco, attendi debet statutum illius loci. At solutio erat destinata in ciuitate Castelli, vbi debebat fieri æstimatio, & adæquatio de bonis ibi existentibus. Quare ex hoc etiam capite cessabat difficultas. Et hanc opin. Domini sunt amplexi, præsertim, quia aliàs fuit hoc resolutum in causa Camerinen. de qua per informantes D. Iulij fuit dictum die 27. Februarij 1563. coram R. P. D. Accorambono.

BLANCHETTI.

Tiburtin. Castri S. Poli. Mercurij 4. Nouemb. 1579.

SVMMARIVM.

1 *Aestimatio bonorum venditorum non debet augeri ex pacto, quod venditor teneatur ea liberare ab omnibus oneribus, ad effectum rescissionis contractus ex causa læsionis.*

DECISIO DLXXXI.

QVærebatur, an pactum, quòd venditor teneatur liberare ab omnibus oneribus bona vendita, faciat, quod bona sint æstimanda, sicut si essent libera, ad effectum, vt concedatur beneficium rescissionis ex capite læsionis, iuxta dispositionem municipalem? Et quoniam aliqui ex Dominis dicebant, quod licet venditor promiserit vẽdere bona libera, illud tamen intelligitur solum de oneribus latentibus, & occultis, non autem de his, de quibus agimus, quæ erant antiqua, & notoria, & quod remouere ea non erat in eius potestate, cùm nõ posset quis inuitus cogi ad vendendum. l. inuitum. C. de contrahen. empt. frequẽtiori tamen calculo in eam sententiam itum est, quod cum verba instrumenti sint generalia, comprehendant om-
1 nia onera tam latentia, quàm notoria: Sed an sint censenda vti libera propter actiopem, quam habet emptor cõtra venditorem, vt liberet, & ita iudicanda sint maioris valoris, vt cadat læsio ad effectum rescindẽdi, duo ex Dominis dicebant existimanda vti libera. Nam qui actionem habet, rem ipsam habere videtur, l. qui actionem. ff. de reg. iur. & videbatur deseruire doctr. Sa. Liu. l. 2. q. 18. C. de rescind. vend. nu. 22. Quibus non attentis ceteris placuit contraria opinio, quod imò bona hic non sint censenda vti libera, sed oneribus obnoxia, ita vt hæc actio, quæ emptori contra venditorem competit, non debeat augere æstimationem bonorum, inuito eo cui competit: nam cum ei possit renunciare, non est, quod augeat valorem bonorum, maximè, vt dicatur venditor læsus, & attenduntur qualitates præsentes ad iudicandum valorem rei, non autem habetur ratio actionis, quæ nullum fortasse effectum habitura esset. Ad doctr. Bal. dicebant, quòd illi, siue res esset sua, siue aliena, semper verum erit dicere, fuisse vẽditam minori pretio, sed in casu nostro verè attentis oneribus iusto pretio dicitur res vendita.

Non obst. quòd illa actio de euictione, quæ competit venditori, inducat compensationem, quoniam illa actio facit, ne possit dici pluris emisse, propter periculum, cum esset aliena: secus in casu nostro.

BRAVI.

Nullius Castri montis Portij. Mercurij. 9. Martij 1580.

SVMMARIA.

1 *Regulam qui habet pro se, onus probãdi transfert in eum qui in exceptione se fundat.*

2 *Aestimatio fructus, seu rei in inuestitura concessa, non dicitur fieri ex causa transactionis, sed gratuita pactionis.*

3 *Præsumptioni non est locus vbi veritas adest.*

4 *Persona suspecta, & prohibita credendum non est.*

DECISIO DLXXXII.

PRoposita causa Nullius Castri montis Portij inter Illustr. D. Cardinalem Riarium, & Dominos Comites de Monte veteri super dubio, an constet de tali vtilitate, vt alienatio vltimo loco facta possit sustineri cũ præsupposito, quod sine veri præiudicio, Castrum, de quo agitur, sit solitum locari. Fuit per Dominos resolutum, non constare de tali vtilitate, vt sustineri possit d. alienatio, vel concessio, quia esto, quòd (sine dispendio veritatis) dicamus versari in re solita locari, non excludit hoc, quin tempore concessionis debeat cedere alienatio, non in quamuis vtilitatem Ecclesiæ, sed in euidentem, vt in extrauagan. ambitiosè. de reb. Eccles. non alien. in verbo, tunc in euidentẽ. Et latè fuit dictum in illa Bonon. de Pipinis coram R. P. D. Cæsare de Grassis, & resolutum, quòd hæc debeat esse lucida, & clara in causa Roman. Casalis Turricellæ coram R. P. D. Lancellotto, estq; vulgatum, res Ecclesiæ non posse alienari. Et licet ab ista regula aliqui casus excipiantur, & potissimè sint euidentis vtilitatis, & necessitatis, tamen de nullo istorũ fuit doctum per Illustr. D. Comites, quibus in exceptione versantibus onus proba-
1 tionis incumbit. D. Cardinali satis est regula inniti, vt in c. ad decimas. cum gl. de rest. spol. li. 6. & in rubr. de regulis iur. gl. in l. omnis definitio. ff. eo. tit. Tiraq. l. 1. de retract. §. 1. gl. 9. nu. 209. & Zuccar. in loc. de excep. ad reg. nu. 12. Couar. l. 2. var. resol. c. 12. nu. 4. Quin potius tantum abest, vt de euidenti vtilitate constet, quod de graui dispendio, & enormissima Ecclesiæ læsione appa-ret, cum ex instrumento, inuestituræ sub data die 16. Octobris. 1559. cõstet, quòd possessiones concessæ tam terrarum, quæ erant aratiuæ, quàm pratiuæ, vineatæ, & syluatæ, & omnibus simul iunctis ascẽdebant ad sal. 574. ad mensuram Senogallien. vltra domos, & molendina, ac Gualderia cum Hospitio, & Taberna, prout in d. instrumento latius deducitur. Et pluribus testibus probatum est, etiam ex his, qui examinati fuerunt

runt per Illustr. D.Comites granum de tempore secũdæ inuestituræ,& post,venditum fuisse quatuor scutis pro qualibet salma, vt probant Annibal, & Io. Gregorius super 21.& alij examinati pro parte Illustr.D.Cardinalis. & ex molendino 28. salmæ percipiebantur, vt per testes. Et clarè deponunt 5.& 7.super 6. & alij super 28,Et habito respectu ad omnia alia in inuestitura concessa, constat, non euidentem vtilitatem Ecclesiæ fuisse per D. Abbatem consideratam, sed magis peculiarem, & particularẽ sui ipsius concedendo pro 5000. ducatis,& 10.libris ceræ soluendis Ecclesiæ. Nec iuuat D. Comites quòd aliqua pars terrarum, de quibus in inuestitura, esset sterilis, inculta, & infructuosa, quia hęc adeo erat exigua,vt nullius sit cõsiderationis,quia testes bene euacuant quanta fuerit. Alij enim de 25. somis deponunt,alij de 30.alij verò de 40.& qui plus, ad 50. deducunt, vt bene secundus, sextus 28, Vnde adhuc exuperat ex omnibus alijs euidens vtilitas.

Quæ de pestilenti aere dicuntur, & quòd castrum non habitaretur,ex testibus constat de cõtrario,vt Nicola, Bosi, Vgolinus Cola & alij deponunt. Non ob, quòd non dicatur noua inuestitura, cum aliquis ex comprehensis in prima adhuc viueret. Quia instrumentum tollit difficultatem, cum dicat, quòd vltimi de comprehensis viuerent. Quibus defunctis Ecclesia poterat retinere pro se ex forma antiquæ inuestituræ factæ de anno 1555. Vnde quatenus fuit castrum de nouo ad alias generationes concessum, negari non potest,quin sit noua alienatio. Et eo magis, quia d.inuestitura vltimo facta dubitatiuè, non assertiuè dicit, an dicti Rodulphus,& Robertus necesse haberetur noua inuestitura, vel potius comprehenderentur in prima, cum loquatur per verbum creditur.

Minus ob. quod simus in transactione, & non alienatione, & propter dubium litis euentum potuit fieri transactio,nõ constito de euidenti vtilitate. Quia hoc deducitur etiam ex d.instrumento inuestituræ,in quo non legitur nomen transactionis. Sed vrgentius cessat difficultas, quia cum lis esset, an bona essent ad Ecclesiam deuoluta,& finitæ generationes primę inuestituræ, possent supradicta applicari, si super vita tantum eorum,quæ dubitabantur,an durarent,fuisset contractum. Sed non deberet D. Abbas concessionem de nouo facere ad tot, & tantas generationes, quia de hoc non erat lis, cum prima inuestitura esset clara,quia facta ad tres tantum, & quòd poterat pro se retinere ip-
2 sis finitis. Et † ita fit transactio non super re dubia, nec super lite incerta,sed super gratuita pactione æstimato fructu,& quæ Dominis Comitibus concedebãtur pro se,& alijs,de quibus in d.inuestitura. argu.l.præses, C. de transact. Abb.in c.1.nu.8.de depos.daretur que ansa Prælatis per indirectum alienandi res Ecclesiæ, quòd iura tanto abhorrent, faciendo moueri litem, & aliàs desuper mota etiam clara transigere. Minus facit c.ad aures. Quia loquitur tantum de terris, vel syluis, quæ studio, & labore alicuius erant factæ fertiles, & culturæ,& ita non applicatur ex supradictis.

Minus etiam facit,quòd ex diuturnitate temporis, & solennitate aliquid sit deferendum. Quia hoc tollitur, cum de contrario constet ex dictis inuestituris, &
3 testibus.Cum † enim adsit veritas,non est,cur presumptioni innitamur. l.vlt.ff.quod met.caus. l.nuptum.ff. de iure dot. Paul.Castr. cons.81.lib.2. Alex.cons.1.nu. 21. lib.4. Ias.in l.1.num.15. C.qui admit. & Curt.iun. quia,quod alienatio rei Ecclesiasticæ,permittatur sub conditione,non sufficit.

Quæ dicuntur de necessaria concessione propter antidota ad l. Attilius regulus. de dona, l. si pater,ff.eod. tit. non faciunt, quia hæc non probantur, vltra quod concessio est ita immensa, & confessio est facta de per-
4 sona † suspecta, & prohibita, cui credendum non est. arg.l.si quis fortè.vbi Bar.ff.de castren.pecul.

Nec facit, quòd Domini Comites prætendant se relaxasse 200. salmas, de comprehensis in d. inuestitura. Quia ei ipsa tollitur,cum hæc non possiderentur,nisi à particularibus, non à Dominis Comitibus, & ita potius conuentum seruant, quam ex liberalitate largiantur,cum ad id tenerentur; in necessitatibus autem nemo liberalis existit.

Ex quibus omnibus sunt sublata deducta pro parte Dominorum Comitum, & ex alijs deductis per Aduocatos Illustr.D.Cardinalis.

ALDOBRANDINI.

Cornetan. Bonorum. Die 26. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Dispositio l.si quis maior. C.de transact.est fundata super iuramento.*
2 *Iuramentum interpositum super contractu venditionis non extenditur vltra bona propria iurantis.*
3 *Dispositio d. l. si quis maior. non habet locum, nisi contra dolosum.*
Quæ tamen in practica vix obseruatur,cũ qualibet causa excuset a dolo.
4 *Dolus non præsumitur,nisi probetur, fallit num.seq.*
5 *Dolus ex quibus probari possit.*
6 *Deceptio vbi non datur,nec ille cui dolus imputatur, sentit commodum,nec etiam dolus datur.*
7 *Mendacium omne non dicitur dolosum.*
8 *Præsumptio doli cessare dicitur, quando quis ex actu, in quo prætenditur commissus dolus, nullum commodum sentit,*
9 *Contractus, an sit diuiduus, vel indiuiduus, inspicitur mens contrahentium ab initio,quæ colligitur ex pluribus.*
10 *Difficultas excusat à mora in rebus alienis.*
11 *Potentia in faciendo supponitur,quando dolus deducitur ex non facto.*
12 *Causa qualibet,etiam iniusta,excusat à dolo etiam ad effectum, vt non sit locus. l.si quis maior. C.de transact.*
13 *Dispositioni d. l. si quis maior. in dubio iudicandũ est non esse locum.*
14 *Purgatio moræ semper est licita de iure canonico,quando ius partis non est factum deterius, vel solutum interesse, etiam quando est oppositum de non implemento, & de rescissione.*
Imò vbi est lis contestata super ipso implemento.
Eoq; magis vbi contractus in aliqua parte, vel longè maiori est adimpletus.

DECISIO DLXXXIII.

Constituerat D.Iulius Bufalinus 21.Noueb.1574. procuratorem Lazarum Zefferinum ad omnes lites,&c.& pro eo agendum,& defendendum,& iurandum,& iuramẽtum litis decisorium offerendum. Nec non ad vendendum omnia illius bona pretio,&c. Qui Lazarus illinc ad mensem 22. s. Decembris, vendidit Dominis de Odescalchis vnam domum magnam cum domunculis paucis, & omnia granaria, puteos, magazena ad vsum tenendi frumentum, cum vno horto,& quandam vineam cum hortis,& alijs suis membris,& omnia olineta, & quoddam cannetum, & omnia prata,& omnes petias terræ tenutas,seu casalia in territorio Cornetan. & Viterbien. iuxta sua notissima latera specifican. per æstimatores communiter eligendos, & generaliter omnia bona stabilia,mobilia, & se mouentia pro pretio æstimando per dictos peritos eligendos, qua æstimatione subsecuta, Domini de Odescalchis promiserunt suscipere in seipsos tot census, seu debita per D.Bufalinum nominanda,seu soluere pretium dictorum, habita tamen prius omnium, & singulorum bonorum prędictorum possessione,& non aliàs,aliter, nec alio modo, quatenus per d.D.Iulium non steterit. Item conuenerunt, ꝙ Domini de Odescalchis possint

habere

habere cessionem à creditoribus D. Iulij tam contra prædictum D. Iulium, & eius bona, & alios quoscunque ratione hypothecæ, & anterioritatis, & potioritatis. Item affirmauit, & promisit omnia, & singula bona supradicta esse Illustr. D. Iulij sui principalis, & nulli alteri personæ vendita, nec factum esse alium contractum in præiudiciũ præsentis contractus, & dictorum emptorum, esseque libera, & immunia, & exempta ab omni, & quocunq; onere, seu canone, seu responsione, libello, & alijs quibusuis onerib. & non esse supposita alicui fideicõmisso porificato, seu purificando, & promisit facere consentire omnes personas, &c. & ius aliquod habentes, seu habere quomodolibet prætendentes in iudicio, & extra, ad omnẽ solum, &c. & promisit litem non inferre, &c. Imò omnem litem, &c. & in d. suum principalem suscipere, &c. prosequi, &c. cum suis procuratoribus, & aduocatis in quibuscunque instantijs, ac suis sumptibus aliàs in omnes alios casus, & euentus contrarios, seu contrauentionis præmissorum, vel alicuius eorum teneri voluit d. suum principalem de omni, & quacunque euictione generali, & principaliter omnium, & singulorum bonorũ supradictorum venditorum in omni iudicio petitorio, & possessorio, in quolibet etiam in solidũ, & ad duplum, &c. & ad omnia damna, &c. Et deinde 19. Ianuarij 1575. fuerunt electi periti, pro parte Dominorum de Odescalchis D. Paulus Pallauicinus, & pro parte D. Iulij Capitaneus Marcellus de Nigris. Et 18. Martij 1575. attẽta discordia supradictorum peritorum fuit electus in tertium Illustr. & Reuer. D. meus Cardinalis Vrsinus, & 26. eiusdem mensis D. Iulius Bufalinus in ciuitate Castelli ratificauit præfatam venditionem insertam de verbo ad verbum per publicum instrumentum, in cuius fine adest clausula, & ita tactis, &c. super quibus, &c. Et postmodum 19. Octobris 1575. fuerunt datæ in actis listæ specificationis, & æstimationis supradictorum, peritorum subscriptæ die 22. Septembris 1575. Illa verò Illustr. Cardinalis Vrsini 19. Octobris eiusdem anni. In quibus listis specificantur terræ sub istis verbis. *Item l'infrascritti terreni lauoratiui, che asseriscono, esser some 463. di misura Cornetana, esistenti nel territorio di Corneto, cioè nella contrada del Tacomme some 50. star. 3. nella contrada del Sterpaglio som. 59. star. 8 nella, &c. Item li prati fiice 68. nella contrada di Carcarello. Item li canneti che dicono esser opre di 80. cioè vna alla salita, & gli altri della Marta, lequal proue & misure si debbiano fare ad ogni instanza de gli Odescalchi, & del S. Giulio, fra termine di 4. mesi con intimatione de giorni 15. auanti, altrimẽte spirato d. termine, la vẽdita s'intenda fatta come di sopra, tãto per l'vna, come per l'altra parte. Et trouandosi, che detti membri, ò alcuni di essi siano di minor quantità, ò misura, intendo per quella parte che tocca ad arbitrio mio, che del detto prezzo si faccia a detti Signori Odescalchi, quel defalco, che dal Capitan Marcello del Nero, & da me sarà giudicato, & in euento de discordia tra detti doi, dal Illustriss. & Reuerendiss. Signor Cardin. Orsino, come anco che in euento che si trouassero detti membri, ò alcuno di essi esser di maggior quantità, riserbo a noi medesimi, facoltà di accrescer detto prezzo, secondo che ci parerà conueniente, dechiarando anco che si trouassero altri beni detti Signori Odescalchi, debbiano pagargli secõdo che da noi sarà giudicato, ò lasciarli al d. signor Giulio, &c.* Qua æstimatione facta omnium dictorum bonorũ videlicet per peritum Dominorum de Odescalchis ad scuta 1000. per peritum verò D. Iulij Bufalini ad scuta 14000. ac demum per Illustr. D. Cardinalem tertium peritum ad 12000, D. Iulius 4. Ianuarij 1576. præsente, & acceptante Hiero. Odescalcho declarauit se in territorio Viterbien. nulla habere bona, & propterea ea non potuisse vendere dictis de Odescalchis, prout erronee expressum fuit in prędicto instrumento venditionis. Et cum D. Iulius Bufalinus coram A. C. cœpisset agere contra dictos de Odescalchis, ipsi pluries opposuerunt, non fuisse adimpleta adimplenda per D. Iulium, seq; paratos esse adimplere, quę pro eorum parte promissa fuerũt, adimpletis tamen prius promissis per Bufalinum. Tandem sub die 26. Iulij 1577. fuit factum compromissum à partibus in Illustriss. D. meum Cardinalem Vrsinum super omnibus differentijs ortis, & oriundis, de & super prædicta venditione dictorum bonorum, illiusque contractus rescissione ad tres menses, intra quem terminum S. Illustrissima Dominatio habuit terminum pro seruato.

Vertebatur igitur controuersia inter partes, an huiusmodi cõtractus esset rescissus. Prætendebatur enim per Dominos de Odescalchis illum esse rescissum, ex quo salmę 59. & star. 8. specificatæ in contrata Sterpalij hactenus non fuerunt eis traditæ, & vt similiter prætenditur ab eisdem. Quare aliarum salmarum 50. & star. 3. specificatarum ab eisdem peritis in contrata Iacconi, possessionem pariter adhoc non habuerant, cum tamen contrarium quo ad istas vltimas terras prætenderetur pro parte Bufalini. Item, quia in instrumento fuerat eis promissum, quòd supradicta bona erãt libera, &c. & nihilominus super vinea specificata in instrumento venditionis erat impositus annuus census venditus ab ipsomet D. Iulio quibusdam de Bonsignoribus pro pretio bis mille scutorum, & erant concordes, quòd reliquorum omnium bonorũ tam expressorum in instrumento, quàm specificatorum in listis peritorum dicti de Odescalchis possessionem iam ferè per triennium adepti fuerant, & adhuc retinebant.

Propterea placuit Illustr. D. Arbitro, vt causam super huiusmodi difficultate in Rota proponerem. Qua de causa supradictis omnibus præsuppositis, & quamplurimis alijs inter partes cũ maxima difficultate concordatis, dubitaui 26. Iunij 1579. an hodie in casu, de quo agitur, sit locus dispositioni l. si quis maior. vt cõtractus d. venditionis petentibus dictis de Odescalchis sit rescindendus. In qua difficultate fuit tentum, non esse locum dispositioni d. l. & contractum non esse re-
1 scissum, tum † quia cum dispositio d. l. si quis maior. fundata sit super iuramento ibi, *eas autem inuocato Dei omnipotentis nomine, eo auctore solidauerint*, & passim ibi not. Doct. cessat cõsequenter in hoc casu, ex quo respectu bonorum alienorum nullũ adest iuramentum: non enim Iulius vendidit bona aliena, sed sua tantum, vt cõstat ex mandato ibi, omnia eius bona. Et ex ipsomet instrumento venditionis, in quo procurator promittit, & asserit, quòd bona quæ vendebant, erãt Iulij. Vnde cum Bufalinus ante specificationem factam à peritis, in qua specificatur inter bona Bufalini quædam, quæ nõ erant sua, ratificauerit supradictam venditionem cũ iuramento, ratificauit consequenter venditionem bonorum suorum. Cum igitur intẽtio Iulij fuerit vendere bona sua, & super hac vẽditione bonorum suorum præstiterit iuramentum, nõ potest trahi
2 ad bona aliena specificata per peritos, cum † in illis defuerit cõsensus Domini Iulij, cuius intentio erat vendere bona propria, & non aliena. l. fin. C. de non nu. pecun. Bar. in l. si quis pro eo. in princ. col. fi. ff. de fideiuss. Tiraq. in l. si vnquam. in præfat. num. 148.

Et quamuis videatur etiam ratificasse istam specificationem, ex quo egit ad totum pretium, id tamen nõ ob. cum actus inducẽtes ratificationem fecerit sine iuramento, super quo iuramento fundata est dispositio d. l. si quis maior. vt dictum est, & no. gl. in d. l. si quis maior. in verbo, proprietatem. Alex. cons. 92. nu. 13. li. 1. Non enim potest fieri fundamentum à Dominis de Odescalchis super iuramẽto præstito à Bufalino in instrumẽto releuationis fideiussorum, quia illud eorum vtilitatem non respicit, sed tantum fideiussorum, quos indemnes medio iuramento releuare promisit. Tum

&

3 & secundò, quia † dispositio d. legis non habet locum,
nisi contra dolosum, vt post Bal. in l. obseruare. §. profi-
cisci. col. 3. ff. de offic. procósul. dicit Alex. in l. fin. ff. qui
satisd. cog. Ias. in d. l. si quis maior, num. 2. & :. vbi licet
ipse contrarium teneat, dicit tamé opin. Bal. non habe-
re contradictoré, Seisel, nu. 15. in fin. & nu. 41. Iacobin.
de S. Georg. nu. 56. Cur. iun. n. 16. & 17. vbi dicit, quod
rarissimè in practica locum habet, quia quælibet causa
excusat a dolo, & nu. 33. Cagnol. nu. 128 vbi de cómu-
ni. Cassad. decis. 11. sub num. 2. de iureiur. Et propterea
Corn. cons. 246. nu. 5. & 6. lib. 3. dicit, quod vix practi-
catur, Gabr. de transact. conclus. 1. nu. 32. Clar. in prax.
crim. §. periurium. in verbo, excusari autem potest.

4 Qui dolus cum † regulariter nó præsumatur, & pro-
pterea probandus sit, per allegatam, l. quoties, §. qui
dolo. de proba. licet ex trib. capitib. deduceretur pro
parte dictorum de Odescalchis, visus fuit dictis non
5 subesse. Primum caput † erat, quod Iulius scienter ven
didit res alienas, & consequenter a dolo excusari non
possit. l. si quis affirmauerit. ff. de dol. l. Iulian. §. qui pe-
cus. & §. idé Iulianus. l. quæro ff. de actio. empt. Secun-
dum, quia etiam interpellatus non adimpleuit con-
tractum a se iuratum, quo casu præsumitur in dolo,
Aym. cons. 6. nu. 96. & 100. cum alijs per ipsos allega-
tis. Tertiò, quia postea pluries contendit se adimple-
uisse, quæ pro sui parte erant adimplenda.

Quibus (vt dictum est) non obstantibus visum fuit
cessare dolum in huiusmodi casu, tum quia si inspici-
mus initium, videmus Iulium constituisse procurato-
rem ad vendendum bona sua, non autem aliena; si in-
spicimus instrumentum, in eo continentur, & compre-
henduntur tantum bona Buffalini. Vnde cum ipse ra-
tificauerit prædictum instrumentum, vt supradictum
est, ante specificationem factam a peritis non potest
dici, quod medio iuramento vendiderit rem alienam.
Tum & secundo, quia cũ dolus sit machinatio ad de-
cipiendum. l. 1. §. dolum. ff. de dolo. sequitur, quod vbi
6 non datur † deceptio, nec ille, cui dolus imputatur, sen
tit commodum, cesset consequenter dolus, quia non
omnis sciens est in dolo. l. nouissimè. ff. de fals. tut. l. ait
prætor, §. quòd ait, ff. de his quæ in fraud. cred. Nec
7 omne † mendacium est dolosum. l. eleganter. §. fi. ff. de
dolo. Dec. in c. si autem, num. 2. & 3. de rescript. Consi-
derandum igitur est, quòd Dominus Iulius non istas
solum terras, sed quamplura alia propria longissimè
valorem istarũ excedentia, vendidit, quodque in con-
tractum fuit appositum pactum, quòd Odescalchi nó
tenerentur soluere pretium, nisi in primis tradita pos-
sessione omnium, & singularum rerum in venditione
comprehensarum, ex quo pacto excluditur omnis do-
lus, quia donec rei alienæ Buffalinus tradidisset pos-
sessionem, cogebatur interim carere rebus suis, & pre-
tio earum, prout euenit; nam stante hoc pacto, indu-
bitatum est, quod D. Iulius agere non potest ad pre-
tium, nisi tradita possessione omnium, & singularum
rerum venditarum.

8 Quare si Doct. sunt concordes, quod cesset doli † præ-
sumptio, quando ex actu, in quo prætenditur cómis-
sus dolus, quis nullum commodum sentit, Bal. consil.
250. nu. 9. lib. 1. Bar. in l. & eleganter. §. fin. ff. de dolo.
Ruin. consil. 8. in fin. lib. 4. Alex. in l. doli. num. 7. C. de
dol. Aym. cons. 8. nu. 4. & cons. 18. nu. 21. plura Rolan.
consil. 11. nu. 55. lib. 3. tanto magis cessat dolus, quan-
do non solum non sentit commodum, sed damnum,
& aduersarius interim lucrum, quia fruitur re, & pre-
tio. Vbi enim aduersario non præiudicatur, nec præiu-
dicari potest, vt in hoc casu, quis excusatur a periurio,
Clar. vbi supra ver. item excusatur. Quod etiam appa-
ret, quia in eodem contractu fuerunt comprehensa bo
na Buffalini, existentia in territorio Viterbien. quo in
loco nulla bona habebat, ex quo apparere potius vi-
detur de manifesto quodá errore, quá de aliquo dolo.

Nec placuit Dominis illa responsio, ꝙ ex huiusmo-
di expressione fuerint inducti Odescalchi ad emendũ,
quasi quòd alias empturi non fuissent, nisi hæc bona
omnia fuissent Buffalini, cùm præsertim de omnibus
rebus fuerit factum vnum mercatum. Dec. consil. 421.
num. 4. Primò, quia cum ad dijudicandam diuiduita-
tem, vel indiuiduitatem contractus, inspiciatur mens
9 contrahentium ab initio, an fuissent, † scilicet emptu-
ri, & vendituri vnam rem sine alia, etiam, ꝙ vna cum
pluribus pretijs res plures venditæ fuerint. l. cũ eius-
dem. §. interdum. ff. de ædil. edict. ex effectu subsecu-
to in hoc casu apparet, hanc ab initio contrahentium
voluntatem. Fuerunt enim vendita nedum bona Buf-
falini existentia in territorio Cornetan. sed etiam exi-
stentia in territorio Viterbien. & tamen partes cóten-
tæ fuerunt bonis existentibus Corneti, cum nulla Buf-
falinus haberet bona in territorio Viterbiensi. Ex quo
apparet, quòd ab initio contractus secundum contra-
hentium mentem non erat indiuiduus. Secundò, quia
cum fuerint venditæ omnes petiæ terrarum, & tenu-
tæ, & casalia Buffalini existentia in territorio Viter-
bien. & Cornetanensi, liquet quòd mens partium fuit
emere, & vendere illud vniuersale, vniuersitatem sci-
licet bonorum Buffalini existentium in illo loco, quæ-
cuoque illa essent. Vnde si periti non ista, sed reliqua
bona specificassent, & æstimassent, valuisset venditio.
Tertiò, propter pactum appositum, quòd si dicta mé-
bra essent maioris, vel minoris quantitatis, augerent,
vel minuerent pretiũ, quod pactum tollit fundamen-
tum indiuiduitatis, quod fundamentum visum fuit
Dominis esse contra aperta pacta contractus. Quartò,
quia cum ipsi profiteantur ignorasse ab initio, quæ nã
essent bona Buffalini, & tamen bona Buffalini emeré r,
non possunt aliquo modo dicere, quòd vnam rem si-
ne alia non emissent.

Non obstat, quòd interpellatus non adimpleuerit,
10 quia † cum huiusmodi res non essent suæ, difficultas
excusat a mora. l. Labeo. in fi. de iureiuran. glo. in c. Bea
tus Paulus. 22. q. 2. Bart. in l. quod te. num. 13. ff. si cert.
pet. & ibi Dec. nu. 17. Ias. nu. 29. & alij. Quando enim
11 dolus † deducitur ex non facto, supponitur potentia
in faciendo. l. dolus. ff. mand. Et ita loquitur Soc. cons.
275. nu. 3. lib. 2. Aym. consil. 6. nu. 96. cum alijs in con-
trariũ allegatis, & qui allegari possunt. Et consequen-
ter cum cesset mora vltra supradicta, cessat aliud ex
requisitis. l. si quis maior.

Sicut nihil facit, quod prætenderit se adimpleuis-
se, quia animaduertendum est, quod cum Buffalinus
de mense Martij 1576. mouisset iudicium contra Do-
minos de Odescalchis, & ipsi 13. Aprilis. de anno 76. di-
xissent, se paratos esse adimplere, adimpletis per eundé
Buffalinum promissionib. de quibus in d. instrumēto,
& consignatis sibi omnibus bonis venditis, ac nomina-
tis censibus cum censu Brachij de Ponte, & Alexan-
dri Vitelesci, postmodum 11. Maij, eiusdem anni, ei-
dem Buffalino promiserunt per apocham eorum ma-
nu subscriptam ad computum venditionis bonorum
extinguere census pro summa scutorum 10000. sibi
consignandorum, ex ijs tamen qui comprehenduntur
in promissione de euictione facta a Brachio de Ponte,
& Alexandro Vitellesco per totum annum 1576. sine
aliqua exceptione, cum hoc ꝙ sint extinguibiles, & nó
remaneant obligati pro sequestro facto ad instantiam
dictorum de Victorijs, & vsque ad æstimationem sol-
uere census a primo Octobr. 1575. ad rationem octo
pro centenario sine aliqua exceptione, cũ conditione,
quòd Brachius de Ponte de illo terreno contento in
venditione recognoscat in Dominos dictos de Ode-
scalchis a die prima Octob. 1575. & consignet sibi om-
nes massarinas, vel per agentes D. Iulij non stet, quo
minus consignentur, & quòd reliquum pretij soluent
in contanti. Item ꝙ in euentum, in quem dicti census

non sint extinguibiles, vel non sint liberati à supradicto sequestro, deponent pretium in aliquo bancho, facta tamen prius quadam intimatione. Vnde prætendebat D. Iulius, quòd per d. Apocham recessissent Odescalchi ab illa prima oppositione, & quòd satis sibi adimplere contenta in apocba, ex quo post illam exceptionem oppositam promiserunt adimpletis cōtentis in d. apocba soluere, & extinguere illos census sine ali-
12 qua exceptione, & sic cum quælibet † causa etiam iniusta excuset à dolo, etiam ad effectum, vt nō sit locus d. legi. l. igitur. cum gl. de liber. cau. Curt. iun. in d. l. si quis maior. nu. 17. & ibi etiam Ias. nu. 2. & 3. tanto magis excusabit ista.

Non obstat promissio, quòd bona sint libera. Eo quia omissa illa quæstione, an l. si quis maior. habeat locum in iuramento de præterito, vel de futuro tantum, soluto ab Odescalchis Buffalino pretio bonorum, census huiusmodi per D. Iulium extinguitur, cùm d. census paratus sit ille recipere.

Nec facit, quòd Iulius non nominauerit illum inter census extinguendos, quia hodie illum nominat, & census nominati non absorbebant totum pretium 12000. scutorum, tantò magis, quia partes non se firmarunt in illa promissione, sed vlterius processerunt, quia voluerunt, quòd Iulius faceret cōsentire omnem personam ius habentem, seu habere prætendentem, & ita etiam vidētur partes intellexisse, quia postea Odescalchi interpellarunt Buffalinum ad faciendum consentire Dños huius consensus, & conuenerunt etiam, quòd ijdem emptores possint habere cessionem à creditoribus D. Iulij, tam contra D. Iulium, quàm eius bona ratione hypothecæ, & anterioritatis; ex quo liquet partes præsupposuisse, quòd hęc bona possent alteri esse hypothecata, sed ex pretio volebant satisfactis creditoribus sibi prouidere obtinendo cessiones hypothecarum anteriorum, idq; tanto magis, quia cum sciret Odescalchi D. Iulium oneratum esse pluribus censibus, quod promittebant, vel in se suscipere, vel resoluere pretium, sciebant consequenter pro illis hęc bona esse supposita hypothecæ, quia vix fit census, pro cuius euictione saltem non subijciantur hypothecæ omnia bona censum imponentis maximè, quia Buffalinus mandauit dictis de Odescalchis, quòd soluerent fructus huius census, & quasdam expensas factas, in quibus fuerat cōdemnatus, quas pecunias ipsi soluerunt ad hunc computum, quod nō fecisset Buffalinus si voluisset fraudare Odescalchos, quia mandando, quòd soluerent fructus huiusmodi census, licet non diceret super qua re erat impositus, facilè, prout euenit interrogando Odescalchi exigentiā, id sciuissent quæ scientia postea habita probat, ex quo postea interpellarunt Buffalinum, vt dixi ad faciendum cōsentire Dominos census, quæ omnia sufficiunt ad excusandum à dolo,
13 & reddēdum saltem materiam dubiam, quo casu † in dubio iudicandum est, non esse locum dispositioni d. l. si quis maior. Grat. cons. 121. num. 13. lib. 2. Gabriel. de transact. d. conclus. 1. nu. 72.

Et quamuis ita fuisset resolutum, quia tamen summopere pro parte Dominorū de Odescalchis clamabatur, quòd causa non fuerat propter calores diligēter discussa, immò ab aliquibus ex Dñis etiam nullo modo visa, distuli propterea dare resolutionem vsque ad sequentem Rotam, quæ fuit Mercurij 1. Iulij, & cōsului Dominos, quid mihi agēdum esset, qui hoc negotium ad vltimam Rotam distulerunt: volebant enim videre, quænam adducerentur pro parte Dominorum de Odescalchis. Quamobrem 6. Iulij, cum pro eorū parte plenè esset informatum, & eadem in summa repeterentur, prætendebant enim saltem probari dolum ex illa expressione, quòd bona erāt libera, & addebant etiam quandam attestationem D. Pauli Palauicini periti dictorum de Odescalchis, qui attestabatur se listam bonorum habuisse a Buffalino & eius procuratore, quòd disertè negabat Buffalinus, asserens nullam listam illi dedisse: Itē ò, quòd totum hoc negotiū fuit semper tractatū ab eius procuratore: allegabant etiam ꝙ in omnem euentum D. Iulius non poterat agere ad pretiū, nisi adimpleto contractu pro parte sua, de quo nō videtur dubitandum, tam ex dispositione iuris communis, l. Iulianus, §. offerri. ff. de act. emp. quàm ex dispositione pacti. Sed quia offerebat Buffalinus velle modo adimplere, quando nō esset locus solutioni interesse pro parte dictorum de Odescalchis, prætendebatur, ꝙ non esset locus purgationi moræ, ex quo pluries fuerat interpellatus, allegant etiā quasdam decisiones factas in vna Eugubina terrarum coram bo. me. Oradino, & in vna Roma. cēsus coram R. P. D. meo Seraphino, quæ non applicatur huic casui, propter diuersitatem facti, quorum omnium ab ipsis deductorū maior pars non tangebant propositam difficultatem. l. si quis maior. ad quam eorū aduocati voluerunt se restringere, cū disputaretur coram illustrissimo D. Arbitro, an esset locus purgationi moræ, ad euitandas regulas ad-
4 ductas pro parte Buffalini, nempè ꝙ licita est semper purgatio morę de iure canonico, quando ius partis nō est factum deterius, vel solutum interesse, quod videtur procedere etiā, quando est oppositum de nō adimplemento, & de rescissione. Afflict. decis. 280. maximè vbi lis est cōtestata super ipso adimplemento, quia tūc non tantum videtur purgatio moræ, quā solutio debiti, ex quo sæpe ac sæpius in actis dictorum de Odescalchis interpellarunt Buffalinum ad implendum, & obtulerunt se paratos soluere pretium adimpleto cōtractu pro parte Buffalini; idq; tanto magis, vbi contractus non solū in aliqua parte, sed in longè maiori parte est adimpletus, vt in hoc casu, & vbi est facta particularis prouisio, quòd interim donec adimpleatur in totum, non teneatur emptor soluere aliquod pretium.

Domini his visis mihi dixerūt, quòd libenter eis satisfecissent eos particulariter audiendo, sed quia tenent bona, & pretium, & Buffalinus vehementer clamabat, quòd causa non erat Rotalis, sed cōpromissa in Illustrissimum D. Cardinalem Visinum, & quòd ipse quotidie cogebatur soluere fructus censuum, in eam venerunt sententiā, ꝙ si volebant Domini de Odescalchis particulariter audiri, soluerent Buffalino interim ad computum d. pretij reseruatis omnibus iurib. suis, scuta mille, si Buffalinus dabat eis idoneam cautionem de illis restituendis in euentum, quod contractus esset rescindendus, quia dicebant ipsum esse ære alieno valde grauatum, & quod fideiussores de euictione præstiti iam decoxerant, & quod ipsi ad computum huius pretij iam soluerant bis mille, & ducenta scuta, & quòd imminebat euictio cuiusdam canneti, & plura alia similia, super quibus feci verbum cum Dominis in congregatione habita Lunæ 20. Iulij: Qui ordinarunt mihi, quòd tractarem cum D. Iulio, & conarer illi suadere, quòd daret huiusmodi cautionem, & vice versa tractaretur cū dictis de Odescalchis, si ipsi contentarentur dare ipsa mille sine cautione, attēto quòd in omnem euentum iam possidebant bona longè maioris valoris, quod tamen frustra tentatum fuit. D. enim Iulius omnino renuit dare huiusmodi cautionem, allegans in summa, quòd si domini de Odescalchis in omnem euentum possident bona sua longe excedentia valorem harum pecuniarum bene offerebat duas cautiones in euentum, quod vellent soluere integrum pretium, & cum protestatione, & sine præiudicio iurium suorum in euentum, quòd contractus esset rescindendus, allegans ꝙ hoc pacto liberabatur a debitis, quibus erat obnoxius, & ab interusurijs, quibus in dies premebatur, quòd fuit causa huius alienationis, quòd facere non poterat cum illis mille. Vice versa Dom. de Odescalchis clarè profitebantur nolle aliquo

modo

modo soluere illa mille, nisi cum idonea cantione, al-
legantes quod D. Iulius est grauatus ęre alieno in lon-
gè maiori quantitate, quàm sit pretium horum bono-
rum taliter, quod si soluerent hæc mille, non esset sibi
cautum propter anteriores creditores. Propterea iterũ
super hoc feci verbum cum Dominis in alia congrega-
tione habita 6. Augusti, qui mihi mandarunt, vt non
soluentibus dictis de Odescalchis hæc mille sine cau-
tione, publicarem resolutionem, quod executus fui,
cum ipsi has pecunias hoc pacto nullo modo soluere
voluissent.

LANCELLOTTI.

Neapolitan. Mercedis. Die 15. Octobris 1576.

SVMMARIA.

1 *Expensa facta causa alimentorum an dicantur facta de proprijs, an alienis pecunijs, ex coniecturis, versimilitudinibus, & præsumptionibus colligatur.*

2 *Coniectura, quod quis præsumatur expendisse de alienis pecunijs, & non proprijs, ex quibus colligitur.*

3 *Præsumptio, quod auia censeatur aluisse nepotem de suo, & sic causa repetendi, tollit præsumptionem pietatis.*

DECISIO DLXXXIV.

DOmini tenuerunt, potius pręsumendum esse An-
tonium Mariam de proprijs pecunijs Io. Bapt.
Domini sui expendisse in eum alimentando, dum ste-
terat in Vngaria in domo D. Antonij Mariæ, quàm sit
præsumendum, quod expenderet de suis proprijs pe-
1 cunijs. Et cum hæc materia † versetur in coniecturis,
verisimilitudinibus, & præsumptionibus secundum
gl. Bar. & Doct. in l. cùm oporteat. C. de bon. quæ libe.
Ideo cum Io. Baptista esset nobilissimus, & ditissimus,
& Antonius Maria licet esset nobilis, tamen, quia in-
seruiebat ei pro salario menstruo, & quam plura offi-
cia exercebat in domo Io. Baptistæ Domini sui, cùm es-
set magister domus, negotiorum gestor, expenditor,
custos bonorum domini, & exactor bonorum ipsius
domini, & eius pecunias exigebat annuatim. Ex qui-
2 bus Domini dixerũt ipsum potius † expendisse de pe-
cunijs domini, quam proprijs, per text. in l. Nesennius,
ff. de neg. gest. ibi vt in proposita auia, quæ negotia ad-
ministrabat nepotis. Verisimile est de re ipsius nepotis
eum aluisse. vbi Bar. nu. 5. dicit, quòd ista est adeo vio-
3 lenta † præsumptio, quod tollit præsumptionem pie-
tatis, quæ alias erat, vt no. Bar. in l. alimenta. nu. 2. C. eo.
Rom. cons. 8. nu. 2. ver. quo ad secundam. & cons. 255.
nu. 2. & Aym. qui multa cumulat, cons. 159. nu. 3. cum
seq. Maximè, quia dicta testium Antonij Marię viden-
tur verisimili repugnare, & ideo nõ attendenda, Abb.
in c. quia verisimile, vbi Felin. nu. 4. vers. & per istum
text. de præsumpt. Inuerisimile enim videtur, quod
seruitor, qui pro menstruo salario Domino Illustri, &
ditissimo inseruit, voluerit expẽdere de suo scuta 500.
in eum alimentando, cũ ipse potuisset de pecunijs do-
mini expẽdere, prout antea fecerat per multos annos,
dum inseruiebat domino suo pro magistro domus, ne-
gotiorum gestore, bonorum administratore, atque pe-
cuniarum domini exactore. Neq; videtur posse cadere
in sensum hominum, quòd magis voluisset de suo
erogare animo repetendi, quam de pecunijs domini,
quas exigebat.

Roman. Alimentorum. Die 23. Aprilis 1575.

SVMMARIA.

1 *Alimenta præterita iure actionis debita, peti possunt vsque ad mortem eius, cui sunt debita, etiamsi de suo se aluerit.*

2 *Testator in dubio censetur se voluisse conformare cum iuris dispositione.*

3 *Legatum perfectum alimentorum est præstandum etiam per heredem heredis.*

4 *Verba modalia apposita solutioni legati non mutant substantiam ipsius, sed stant demonstratiuè.*

5 *Superfluitas in materia alimentorum potius toleratur, quam quod quis priuetur alimentis.*

DECISIO DLXXXV.

FVit conclusum, alimenta pręterita de iure peti pos-
se ab Aloysio legatario. Quia cum non sint debita
1 iudicis officio, sed iure † actionis, scilicet ex testamento
etiam si de suo se aluerit, illa petere potest. no. Bar. in l.
libertis. ff. de alim. & ciba. lega. & in l. de alimentis. C.
de transact. vbi Ias. nu. 6. & Dec. nu. 5. qui alios addu-
cit, & ista alimenta possunt peti tantum pro tempore
vitæ Aloysij legatarij. l. Gaio. §. Imperator. de alimen.
& cibar. lega. l. 1. C. de lega. & vtrobiq; not. Doct. Ideo
2 censetur † in dubio testator voluisse se conformare
cum iuris dispositione. vt no. in l. hæredes mei. §. cum
ita. ff. ad Senatusc. Trebel. Et in dubio etiam facienda
est interpretatio, vt legatum potius sustineatur, quam
pereat. Dec. cons. 602. num. 3.

Neque huic interpretationi videntur repugnare
verba illa, durante vita supradicti hæredis, quia sunt
adiuncta solutioni, non dispositioni: nam primo loco
testator legauit 150. atq; ita perfectam dispositionem
fecit de alimentis. Vnde oritur supradicta conclusio,
3 quod sit perfectum legatum, & † propterea sit præstã-
dum per hæredem hæredis, vt no. Bar. in l. alimento.
de alimen. & l. libertis. §. Lucius. ff. eo.

Postea idem testator disposuit circa modum soluẽ-
di, videlicet soluenda per suprascriptum suum hære-
dem, durante eius vita, quæ verba tanquam apposita
solutioni non mutant substantiam legati iam in esse
4 deducti, & perfecti, & sui natura perpetui, † sed stant
demonstratiuè. l. qui testamento. & ibi no. Bar. de le-
gat. 2. Dec. cons. 419. nu. 8. cum seq. Et placuit Dominis
5 in hac materia alimentorum potius admitti † super-
fluitatem, quàm quòd quis priuetur alimentis, etiam
quòd fiat interpretatio contra ius, & similis interpre-
tatio fit per d. l. 1. C. de leg. Vbi legatum alimentorum
factum sub conditione, donec legatarius moratus fue-
rit cum hærede, durat etiam mortuo hærede. Et ita
dicit Imperator se arbitrari, licet secundum Doct. di-
ctiones huiusmodi, donec, & quousque, sint sui natura
limitatiui temporis, ita vt vltra id tempus nũ subsistat
legatum, vt ibi not. Castren. Corn. &c.

SERAPHINI.

Roman. Census. Die 6. Aprilis, & 17. Mar. 1577.

SVMMARIA.

1 *Res non dicitur spectare pleno iure ad eum, cui facta est prohibitio.*

2 *Fideicommissum conditionale, & expressa alienandi prohibitio differunt.*

3 *Agi regulariter de euictione non potest ante euictionem sequutam: fallit tamen multis modis, & nn. seq.*

5 *Actio, quod minoris, quo casu detur.*

6 *Si res nondum tradita reperitur a venditore obligata, potest agi actione ex empto, vt liberetur.*

7 *Obligatio, rem tradi, habet admixtam obligationem rem dari.*

8 *Agi potest, vt res liberè tradatur, quando in obligatione est rem dari.*

9 *Dominium in emptorem non potest transferri, vbi apparet rem alteri esse obligatam, ex communi.*

DECISIO DLXXXVI.

HIeronymus de Cuppis vẽdiderat Cardinali Cor-
nelio censum scutorũ 405. monetæ super quodã
suo casali pro pretio scutorum 4500. monetæ, cũ nar-
ratiua, quòd huiusmodi casale erat ipsius D. vendito-
ris, & ad ipsum pleno iure dominij, vel quasi specta-
bat, & nulli alij cessum, pignoratũ, seu quomodolibet

alienatum,alienationis latissimè sumpto vocabulo,vel
de eo factū esse, nec apparere quomodolibet aliquem
alium contractum, distractum, vel quasi contractum
in præiudicium Illustrissimi D,emptoris, & promitte-
bat facere consentire omnem personam, necnon susci-
pere in se omnē litem,aliàs volebat teneri de euictione
in forma iuris valida, & ad duplum pretij, & ad om-
nia damna,& aliàs,&c. Cum autem Cardinalis sciuis-
set huiusmodi casale esse subiectum fideicōmisso cum
prohibitione alienationis,& pœna in euentum aliena-
tionis, egit aduersus Hieronymum via executiua co-
ram, A. C, & decreto mandato contra Hieronymum,
vt adimpleret contenta in instrumento, vel pretium
restitueret.Et postea mihi commissa 17.Martij 1577.
proposui dubium,an esset procedēdum ad vlteriorem
executionem d.mandan. Et super hoc sunt plures dif-
ficultates. Prima, *an Hieronymus narrasset in instrumē-
to aliquid, quod aliter res se haberet, quam narratū esset?*
Secunda, *an euictione nōdum secuta teneatur ad aliquid
præstandum*, Tertia, *an satisfactum esset obligationi per
præstationem fideiussorum, qui fuerunt à principio adhi-
biti*. Quarta, *an sufficeret, quod omnes vocati, qui pro
tempore sunt, alienationi consentirent*. Quinta, *an ratio-
ne debitorum solutorum per ipsum, & portionis legitimæ
posset D, Hieronymus sibi imputare d.casale ad effectū su-
stinendi d.census constitutionem*. Sexta, *an isto casu posset
procedi executiuè vigore obligationis in forma cameræ*.

Quo ad primam dictum fuit, rei veritatem aliter se
1 habere; nam ista res non spectat pleno † iure ad eum,
cui facta est prohibitio, de qua per Bal. in l.feminæ, §.
illud.& §.fin. C.de secund.nupt. Aret.in l.si quis vi. §.
1.nu.7.de acq.poss. Alex.cons.27.nu.1,lib.2,tex.in l.fi.
2 §.sed quia,in fin.C.commun.de lega. Et † est differētia
inter fideicommissum conditionale,& expressam alie-
nandi prohibitionem, quia posteriori casu opin. Bald.
videtur procedere sine difficultate,vbi agitur de vtili-
tate,& æstimatione, vt ait Aret. cons.19.nu.8. vt faci-
lius induceretur ad emendum,vt ait Bal.in l.Iulianus,
§.fin.de rei vindica.& l.generaliter.ff.qui & à quibus.
Ruin.cons.133.nu.7.lib.2.& Tiraq.de retract.conuen-
tio. §.2.gl.9.nu.52.& in l.si vnquam.in fi.nu.11,Alex.
cons.208.lib.2. cum alijs, Maximè,quia Hieronymus
adiuerat hæreditatem casalis, & ideo quasi cōtraxerat
cum creditoribus hæreditarijs,& fideicommissarijs.§.
hæres quoque. Instit. de oblig. quæ ex quasi contract,

Quo ad secūdam partem fuit conclusum, quod quam-
uis ante euictionem secutam regulariter nō possit agi
de euictione.l.qui rem, C.de euict,l.si plus. §.mora.ff,
3 eodem. tamen † huic regulæ plures applicantur limi-
tationes. Prima, si venditor sciens vendidit rem alteri
obligatam,quia antequam euincatur,potest agi ad in-
teresse,vt est text.in l.seruus quem. §.fin.de act.empt.
l. si hominem. de solut. tradunt omnes in d,l.qui rem.
vbi Butrig. qui optimè deducit interesse, ex eo quòd
volens rem alienare,vel obligare non potest facilè re-
perire emptorem, vel contrahere volentem. Scientia
verò Hieronymi est indubitata,tum quia fuit præsens
confectioni testamenti, tum quia prius constituerat
censum 360.scutorum super palatio bo.me.Cardinalis
de Tranis enunciando fideicommissum.

Secunda est, quādo specialiter aliquid promittitur
4 hoc, vel alio pacto, quia † tunc actione empti potest
cogi venditor ad illud præstandum,quia ex tali narra-
tione, & promissione videtur inductus emptor ad e-
mendum, aliàs non empturus, quæ ratio colligitur ex
tex.in l.si is qui hæres.§.1.de except.rei iudic.& l.cum
eiusdem. §.interdum. de ædilit. edict. Corn.cons.226.
nu.3.lib.2. Et conuentio expressa auget obligationem.
l,venditores. de verb,oblig. Cagnol.in l,vnica. nu.154.
C.de senten.quæ pro eo,quod inter,

5 Tertia,in qua Doctores omnes cōcordant, est,quòd
hoc casu detur etiam actio quod minoris.Bar.in l.cum
stipulatus sim.de verbor.oblig.Ang.in l.si seruus.*In se-
cunda*. de cond. furt. cum alijs latissimè cumulatis, in
24.decis.Pedem.nu.5.

Quarta limitatio, ex qua videtur tolli difficultas,
est ex l. ex his prædijs iuncta glo. C. eodem, de euict.
6 vbi vult text.quod † res nondum tradita si reperitur à
venditore obligata, potest agi actione ex empto, vt li-
beretur. allegat l.creditor. §.prædium. de actio.empt.
ne deterioris sit conditionis emptor re tradita, quam
si non esset tradita. Idem ait glo. in d.l.qui rem, quàm
referunt, & sequuntur Modern. Pedemont. decis. 24.
nu.2.ver.in contrarium,& nu.4. Corroboratur hæc li-
7 mitatio ex eo, quod † obligatio rem tradi in venditio-
ne habet admixtam obligationem rem dari. Bart. in l.
certi condictio,nu.22,& 23.si certum petat.& ibi Dec.
latissimè, nu.11, & 12, idem Bart.in l.in conuentiona-
8 libus.de verb.oblig,Quoties † autem in obligatione est
rem dari,potest agi,vt res liberè tradatur.l,Iulianus.§.
qui fundum. de verb. oblig. quia tenetur ita dare, vt
dominiū auocari nequeat, Ias. d.§.qui fundum. nu.5.

Nec liberatur Hieronymus ex eo, quòd dederit fi-
deiussores de euictione, quia fideiussores tenentur ea-
dem actione ad præstandum rem liberam, quia vti
principales accesserunt. Pedemontan.decis.24.num.2.
vers.2. & nu.8. Nec aduersatur, quod ait Cuman.in l.
cum quis. §.qui hominem. ff.de solutio, quem refert,
& sequitur Alex. d. §. qui fundum. num.2. & 3, quia
procedit, quando non apparet, quod res est obligata,
9 secus vbi apparet, vt in casu isto, † in quo non potuit
dominium trāsferri in emptorem, vt communiter tra-
dunt Doct. in l.filiusfamilias, §.Diui. ff.de leg.2.opti-
mè Dec.cons.102, propè fi. & Alcia. d.§.qui feudum.

Quantom ad tertiam difficultatem respondetur ex
præcedentibus.

Quantum ad quartam difficultatem fuit quoque
dictum,cum fideicommissum sit perpetuum,non esse
sufficienter cautum Cardinali per consensum præsti-
tum per illos fideicommissarios,qui sunt in rerum na-
tura, & ideo difficile esse, inuenire modum cauendi,
tradit Dec.cons.323,

Quo ad quintam, an exceptio Hieronymi sit liqui-
da,nihil,&c.

Ad sextam & vltimam difficultatem, an possit pro-
cedi executiuè,fuit respōsum,quod sic,ex supradictis.
Item cum ista obligatio fuerit apposita super contra-
ctu emptionis, vtique sortitur eius naturam.l,si stipu-
latus. de verb, oblig. not, Doct, in rub. eiusdem tit. Si
ergo agi potest ex empto ad primæuam obligationem
de tradendo, vt fuit deductum,poterit agi etiam exe-
cutiuè vigore obligationis cameralis super d. contra-
ctu apposita, Et ex his virtualiter sublata sunt omnia
exemplo adducta, videlicet Bart.in l.cum quis, §. qui
hominem.ff.de solut.& l.si quis aliam,nu.2.eo.tit.

Quia limitatur ex supradictis per Cuman, Maximè,
quia ex cautionis præstatione nullum adfertur præio-
dicium Hieronymo, ex eius verò omissione maximè
videatur sors principalis Cardinalis periclitari.

LANCELLOTTI,

Roman. Census apothecarum, 28. Iunij 1574.

SVMMARIVM.

1 *Voluntas nuda non sufficit ad extinguendum censum ti-
tulo emptionis institutum, sed requiritur retrouēditio.*

DECISIO DLXXXVII.

FVit resolutum non constare de extinctione census.
Confessio,n. illa Dominici non importat quittan-
tiam sortis principalis,sed fructuū debitorum ex cau-
sa

1 ſa cēſuum. Cum enim † cenſus fuerit inſtitutus titulo
emptionis, & pretium ſolutum fuerit, nō ſufficit nuda
voluntas, ſed requiritur actus priori ſimilis, videlicet
retrouenditio, l. 1. in fi. C. quando lic. ab empt. diſced.
§. hoc amplius, Inſtitutin. quibus modis tollit. oblig.

LANCELLOTTI.

Sabinen. Dotis, Die 13. Ianuarij 1576.

SVMMARIA.

1 *Mulier nubens nulla facta mentione dotis, non cenſetur dediſſe omnia bona ſua in dotem ex communi.*
2 *Dotis conſtitutio poteſt probari etiam per indicia, & præſumptiones ex communi.*
3 *Mulier minor non poteſt abſque decreto iudicis conſtituere ſibi dotem in bonis ſtabilibus.*

DECISIO DLXXXVIII.

1 DOmini tenuerūt, quod † mulier nubens nulla fa-
cta mentione dotis, non cenſetur dediſſe omnia
bona ſua in dotem, iuxta diſputationem Bart. quæ in-
cipit, mulier habēs amplum patrimonium, reprobata
opinione Ariſt. de qua per gloſſam in l. mulier bona, in
prin. ff. de iure dot. quæ opi. Bar. eſt communiter rece-
pta, vt teſtatur Curt. iun. in auth. præterea, num. 12. Fa-
bian. de Monte, nu. 13. C. vnde vir & vxor. idem Curt.
iun. conſ. 68. nu. 4. Rolan. de lucr. dot. q. 71. n. 2. cū alijs.
Secunda concluſio eſt limitatio ſupradictæ primæ
2 concluſionis, videlicet, quòd † dotis conſtitutio poteſt
probari, etiam per indicia, & pręſumptiones, vt per gl.
not. & ibi Bal. in l. cum citra. C. de iure dot. & in conſ.
102. num. 1. vol. 5. Aret. in §. fuerat. nu. 29. verſ. ex alijs,
Inſtit. de actio. Calcan. conſ. 11. colum. 3. verſ. ad hoc.
Campeg. de dot. q. 39. in fin. & probant omnes ſupra-
dicti Doct. qui firmant ſupradictam concluſionem.
3 Tertia concluſio, quod † mulier minor non poteſt
abſque decreto iudicis conſtituere ſibi dotem in bonis
ſtabilibus. l. lex quæ tutores. C. de admin. tut. Rolan. d.
tract. q. 45. num. 2.

LANCELLOTTI.

In eadem Sabinen. Dotis. Die 28. Nouemb. 1576.

SVMMARIA.

1 *Præſuppoſito ſublato, tollitur & id quod ab eo ſequitur.*
2 *Augmētum ſequitur naturam rei auctæ, & ſic augmentum dotis ſine dote eſſe non poteſt.*
3 *Cauſa finalis, quæ fuerit in qualibet diſpoſitione, ex coniecturis colligitur.*
4 *Connexorum, ſeu correſpectiuorum eadem eſt ratio, & diſciplina.*
5 *Cauſæ finales copulatiuè appoſitæ, debent etiam copulatiuè concurrere.*

DECISIO DLXXXIX.

DOmini tenuerunt, quod ceſſante dote, ceſſaret
etiam donatio ſex millium ſcutorum facta à Ca-
millo Portiæ, & pro maiori etiā parte tenuerunt, quòd
ceſſaſſet etiam ipſa tranſactio. Rationes primæ partis
fuerunt, quia cum Camillus donauerit pro augmento
1 dotis, neceſſariò præſupponit ſubeſſe dotē, quod † pręs-
ſuppoſitum ſi tollatur, corruit & ipſum diſpoſitum.
Dec. in his terminis, conſ. 644. nu. 14. cum alijs allegatis.
glo. in l. mancipia. C. de ſeru. fugit. Augmentum enim
dotis ſine dote eſſe non poteſt. Abb. conſ. 46. nu. 3. lib. 1.
2 & regulare eſt, quod † augmentum ſequitur naturam
rei auctæ. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. dota.
Pariſ. conſ. 26. nu. 9. lib. 1. Et quia in dubio dos præſu-
mitur cauſa finalis. Caſtr. in l. 2. §. fi. ff. de donat. Tiraq.
in reg. ceſſ. cauſ. in 2. limit. nu. 56. Quod etiam Domini
comprobant ex coniecturis, ad quas ſemper recurren-
3 dum eſt, cōiecturando, † quæ fuerit cauſa finalis. Soc.
in l. demonſtratio, §. 2. nu. 6. ff. de condit. & demonſtr.
Nō enim fiebat aliquo modo veriſimile, quòd Camil-
lus donaſſet Portiæ tam notabilem pecuniæ quantita-
tem, niſi intuitu tātæ dotis, quàm tam ipſe, quàm eius
filius ab ea conſequebatur. Maximè, quia cum talis
conſtitutio dotis reſpiceret fauorem, & vtilitatem ip-
ſius Camilli donantis, præſumitur finalis cauſa. Aym.
poſt alios conſ. 142. nu. 9. & conſ. 192. nu. 21. Quod cō-
firmabant ex fideiuſſione eiuſdem Camilli, qui teneri
voluit, niſi, &c. Ratio ſecūdæ partis fuit, quia hæc om-
nia videntur correſpectiua ex no. l. petens. C. de pact.
Ceſſante enim dote, ceſſaſſet donatio Camilli, qua do-
natione ceſſante, Portia non ceſſiſſet iura ſua Lælio ſo-
lum pro illis 30000. cum ideo ipſa aſſerat, quòd totam
iſtam ſummam conſequebatur: ceſſante etiam dote,
ceſſaſſet fideiuſſio Camilli, & conſequenter Lęlius, qui
ſub fideiuſſione illius contrahere noluit, non ita con-
4 traxiſſet. Et † propterea cum hæc omnia ſint ita con-
nexa, vno ceſſante corruunt omnia, ex allegatis.
Quod etiam confirmabant Domini ex verbis ipſius
tranſactionis: nam quando Lælius promittit ſoluere
ſcuta 20000. inquit, modo, & forma infra dicenda, &
ſic, vt iſta in dotem conuertantur, & quando Portia
ſoluit iura Lælio, inquit, ſaluis tamen obligationibus,
& promiſſionibus infra dicendis, & ſic ſalua obligatio-
ne Camilli circa iſtam donationem, cum & iſta ſit in-
fraſcripta, & quia cōſanguinei iurant attentis præmiſ-
ſis tranſactionem non cadere in damnum, ſed in vtili-
tatem Portiæ, & Collateralis etiam attentis prædictis
decretum interpoſuit. Ex quibus iſta omnia videntur
ad inuicem ita connexa, & vnum in aliud influere, vt
ſublato vno, aliud ſuſtineri non poſſit.
Non obſtant verba proœmij huius donationis, in
quibus Camillus videtur profiteri ſe donare pro ſtabi-
limento concordiæ, & ſic ꝙ concordia ſit tantum cauſa
finalis, tum quia dicit etiam pro augmento dotis, quæ
cauſa ſecūdum Dominos cum reſpiciat vtilitatem ip-
ſius Lælij donantis, debet cenſeri finalis ex ſupradictis;
maximè, quia hoc influit ſecundum eos in totam hanc
diſpoſitionem, & conſtat ex ſupradictis, Aym. d. conſ.
191. cum alijs allegatis. Et ita etiam reſpondebant ad
eadem verba repetita in inſtrumento conſignationis
bonorum valoris 6000. ducatorum facta à Camillo
Portiæ. Tum & ſecundò, quia in omnem euentum,
5 quòd ambæ iſtæ † cauſæ eſſent finales, cum ſint copu-
latiuè appoſitæ, debent copulatiuè concurrere. Docto.
in c. ceſſante. de appel. & in l. dedi. ff. de cond. ob cauſ.

LANCELLOTTI.

In eadem Sabinen. Dotis. Ven. 8. Iunij 1576.

SVMMARIA.

1 *Mulier poſſidens bona, & nubens abſque dote, ſi poſtea conſtituat ſibi dotem, dicitur facere actum ſibi præiudicialem, ex quo priuatur dominio, & adminiſtratione.*
2 *Cauſa dotis dicitur cauſa finalis.*
3 *Damnum, & lucrum, quando ex aliquo actu quis poteſt conſequi, licet contingat damnum, non dicitur oriri læſio etiam in minorem.*
Quod etiam in dote procedit.
4 *Dos ſi viro non conſtitueretur, poſſet ipſe illam recuſare traducere.*
5 *Maritus lucratur fructus bonorum paraphernalium, & aliorum non dotalium, quando mulier nupſit ſine dote.*

DECISIO DXC.

1 FVit reſolutum, quòd licet † mulier poſſidens bona,
& nubens abſque dote, ſi poſtea conſtituat ſibi do-
tem, dicatur facere actum ſibi præiudicialem, & dam-

nosom, ex quo prioatur dominio, & administratione
dictorũ bonorum. Bar. in q. incip. mulier habens. quem
sequuntur plures Doct. tamen in casu, de qoo agitur
attentis circumstantijs facti, quæ colligũtur ex instru-
meoto transactionis, Domini dixeruot, qoòd D. Portia
non fecisset sibi actum præiudicialem, si postquam fuit
nupta, constituisset sibi dotem in hac summa 30000.
scutorum.

Primò, propter aogmentum dotis 6000. scutorum
sibi donatorum per Camillom.

Nec obstat, quòd fuerit factum ex causa concordię,
qoia prout dicitur in d. instrumeoto, fuit factum ex
2 causa dotis, quæ † causa debet iudicari finalis propter
eius fauorem, vt per Castren. in l. 1. §. fi. ver. quartus
casus. de donat. Accedit, quia in d. transactione dicitur,
quòd fit pro fuodamento concordiæ, quæ concordia
corrueret sublato, & cessante fundamento ipsius.

Secundam vtilitatem deducebant ex lucro, quòd
potuisset vigore statutorum vrbis consequi D. Portia
tam ex somma 30000. quàm dicti augmenti 6000.
quod lucrum ascendit ad summam scutorum 13000.
super quó lucro censentur contrahentes tacitè egisse,
vt per Rolan. in tract. de luc. dot. q. 86. num. 6. Nec ob-
3 stat, quòd potoisset priuare D. Portia. Quia † quando
ex aliquo actu quis potest cõseqoi damnum, sicut lo-
crum, licet contingat damnom, non dicitur oriri læsio
etiam in minore, vt no. Ias. in l. de fideicommisso. nu. 2.
vbi Dec. nu. 3. C. de transact. Quod procedit etiam io
dote, vt ibidem Alex. & per Boer. 62. num. 11. Præterea
nõ est reciprocum lucrum, quia maius est illud, quod
potuisset consequi D. Portia, quàm eius vir.

Tertia vtilitas deducitur ex eo, quòd D. Portia non
4 fuisset adhuc traducta ad domum viri: nam † potuis-
set vir illam recusare traducere, si dos sibi non consti-
tueretur, secundum Bal. in c. iurauit. num. 3. de probat.
Ias. in auth. præterea. nu. 10. C. vnde vir, & vxor. Sylu.
nuptial. in §. non est ouben. nu. 46. Vel saltem teneba-
tur seipsam alere, cum esset diues, vt tradit Ias. in l. si
donaturus. §. si quis indebiti, num. 4. de cond. ob cau.
Io. Lup. in c. per vestras. in 3. not. §. 2. de donat. inter
5 virum & vxor. Insuper † maritus lucratur fructus
bonorum paraphernaliom, & aliorum non dotalium,
quãdo mulier nupsit sine dote, secundum Bal. in cons.
266. col. 2. vol. 1.

Quartò aliqui ex Dominis dicebant, quòd si dos es-
set correspectiua ad fideiussionem factam per Camil-
lum in fauorem filij, & ad alios contractus contentos
in d. transactione, tunc oritur maxima vtilitas D. Por-
tiæ, cuius intererat fuisse factam concordiam, quam
ipse Camillus, vt consanguineus, & iudex declarat noo
tendere io ipsius detrimentum.

Ex quibus omnibus fuit conclusum, quòd si ex con-
stitutione dotis D. Portia potuisset sentire aliquod
damnum, illud recompensabatur cum supradictis vti-
litatibus, quæ non interuenerunt in q. Bart. Et propte-
rea dixerunt, illius doctrinam non posse applicari io
his terminis, &c.

SERAPHINI.

Tirasonen. Pensionis. Die 11. Decemb. 1570.

SVMMARIA.

1 *Profitens religionem debet seruare formam traditam in decreto Conc. Trid. de reg. ses. 25. c. 15.*
2 *Causa finalis decreti Conc. Trid. de reg. ses. 25. c. 15. quænam fuit.*
3 *Excessus etiam in votis regularibus datur, veluti paupertatis.*
4 *Professus propriè non dicitur, qui proprijs non caret, & in domo cum vxore viuit.*
5 *Hierosolymitani largo modo religiosi dicuntur.*
6 *Rectores Hospitalium qui vtuntur matrimonio deferentes certum habitum, non dicuntur religiosi, nec etiam largo modo.*
7 *Religiosi propriè non dicuntur viuentes sub regula tertij ordinis S. Francisci.*
Imò nec largo modo qui vtuntur matrimonio.
8 *Verbum professio intelligitur de tribus votis.*
9 *Militia S. Stephani non comprehenditur in Decreto, de reg. Conc. Trid. ses. 25. c. 15.*
10 *Dispositio locum non habet, quando vnum præsupponitur, & super eo disponitur, nisi adsit præsuppositum.*
11 *Generalitas verborum secundum subiectam materiam, & rationem finalem restringi debet.*

DECISIO DXCI.

IOaones de Luna obtinens decanatum Ecclesiæ col-
leggiatæ oppidi de Tudela, com resignauit in ma-
nibus Papæ io fauorem Petri Ximenos, reseruata sibi
pensione mille ducatorum cum decreto, quod si Ioan-
nem contingeret ingredi aliquam religionem milita-
rem, ac iuxta ipsios religionis priuilegia vxorem do-
cere, pensionem nihilominus ipsam exigere, & perci-
pere posset, & valeret in supplicatione, iuxta cuius
formam sese obligaueront in forma cameræ. Interim
publicatum fuit Conciliom Trident. post cuius publi-
cationem D. Ioannes de Lona habitum militarem S.
Stephani suscepit, & in continenti professionem emi-
sit, & demum vxorem duxit. Orta controuersia, præ-
tendente Petro pensionem extinctam esse, ex eo quòd
1 Ioannes in emittenda † professione non seruauit for-
mam traditam in decret. Concil. Trident. de reg. sess.
25. c. 15. Quo caoetur, *ne quis in quacunque religione tam virorum, quàm mulierũ, qui minori tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur*. Dubitatum, *an D. Io. quo ad annum probationis sub dicto decreto comprehendatur*.
Et fuit resolutum non comprehendi.

2 Primò, quia † intentio finalis decreti fuit occurrere
Apostasiæ, in quã facilè dilabuntur hi, qui minus con-
sultè profitentur. c. ad Apostolicam. de reg. c. non so-
lum. eod. tit. in 6. Quod quidem non potest conuenire
in istis militijs, in quibus institutum non est multum
durum, & moltis abundant priuilegijs à Papa conces-
sis. Secundò, quia Concil. videtur de his religionis lo-
qui, qui pro basi, & fundamento, & perfectione suę re-
ligionis tria vota profiteotur, obedientiæ, paupertatis,
& castitatis, vt videntur innuere ea, quæ in c. 1. huius
decreti continentur, quæ non emittuntur à militibus
S. Stephani. Nec obstat, quòd postea subdat, & si quæ
alia sunt alicuius alterius regulæ, & ordinis secularia
vota, & præcepta. Quia procedit augmentatiuè vltra
3 alia vota tria præstari solita à regularibus. Nam † etiã
in istis votis datur excessus, veluti paupertatis, vt per
Thom. secunda secundæ. q. 188. art. 7. Tertiò facit di-
ctum Specul. tit. de stat. monach. q. 36. vbi tradit, eos,
4 qui † proprijs nõ carent, & in domibus cum vxoribus
viuunt, non esse propriè professos, & ait ita per Cle-
mentem iodicatum fuisse, quòd etiam tradit Abb. in
5 rub. de regul. nu. 4. vbi vult, quod † Hierosolymitani
largo modo sint religiosi, cum non possint contrahere
matrimonium, & promittant obedientiam. Rectores
6 † verò Hospitalium, qoi vtuntur matrimonio, defe-
rentes certum habitum, non esse religiosos, neq; largo,
neque stricto modo, allegat Ioan. de Ligna. & Laurent.
in clement. 2. de præbend. Ang. io sua summa, in verbo
7 religiosus. num. 5. vbi ait, † tales viuentes sub aliqua
regula, veluti tertij ordinis Sancti Francisci, non esse
propriè religiosos. D. Thom. 2. 2. quæst. 86. art. 4. in fin.
Illos autem, qui vtuntur matrimonio, neque stricto,
neque largo modo esse religiosos, vt per Diu. Thom.
ibidem, qui etiam dicit, quòd sunt religiosi secundum
quid,

quid, & non vere, etiam in quantum, videlicet, ꝙ in aliquo participant, quæ ad statum religionis pertinēt. Vnde concludit votum perpetuæ connnentiæ requi-
8 ri ad religionis perfectionem. Accedit † etiam, quòd istud verbum, professio, intelligitur de tribus votis, ca. cum ad monasterium. vbi Bal. nu. 9. de stat. monachor. Quartò, quia quando Concil. voluit comprehendere milites, eos nominauit, vt sess. 25. c. 22. & sess. 23. cap. 18. Quintò, quia in hoc decreto, de regular. multa præcipiuntur, quæ non possunt applicari huic militiæ S. Ste-
9 phani, & † ideo non videtur comprehensa, quale est illud, quod habetur in c. 2. *vt nihil proprium possideant*, & in c. 4. *ne liceat à conuentibus sine licentia recedere. & ad vniuersitatem missi in suis conuentibus habitent*, neque cap. 6. de lectionibus loquens potest ipsis applicari, neque cap. vltimum, vbi Sancta Synodus hortatur Reges, & Principes, vt velint prædictis Episcopis, Abbatibus, & Generalibus ac cæteris Præfectis in executionem eorum, quæ in d. reformatione continentur, auxilium suum & auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti. Si enim sacra Synodus intellexisset de militijs, hortati erant ipsimet Reges, & Principes, qui sunt magni Magistri ordinum, ad contenta in reformatione obseruanda, nec expectandum, quod ab aliquo essent requisiti. Sextò, quia in militia S. Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur professio, vt in statuto d. militiæ, tit. 2. cap. 1. quod etiam visu obseruari compertum est. Septimò, fuit habitum pro solido argumento, quod in cap. vltimo, præsentis decreti cauetur, vt omnia obseruentur in omnibus cœnobijs, monasterijs, & collegijs, & domibus quorumcumque monachorum, & regularium, nec non quarumcunque Sanctimonialium, etiam si ille sub gubernio militiæ, &c. Nam si ipsæ militiæ continerentur sub illis decretis, frustra fuisset facta extensio ad domos mulierum, quæ sub milit ijs viuunt. Ex quo arguitur, de mente Sanctæ Synodi non fuisse comprehensas in decreto, & ex dictione *etiam* arguitur, Synodum in pertinentijs ad militias plus dubitasse. Octauò quando
10 vnum præsupponitur, & super eo disponitur, † dispositio locum non habet, nisi adsit præsuppositum, l. mācipia. C. de seru. fug. & ibi glo. & Doct. in verbo, auocandum. tex. in l. Lucius Titius. C. de fideicommiss. libert. Sed in hoc casu, de quo nunc particulariter agitur præsupponitur annus probationis, ergo vbi non adest iste annus, veluti in casu, de quo agitur, non habebit locū dispositio, de professione post annum probationis emittenda.

11 Non obst. generalitas verborum. Quia † secundum subiectam materiam, & rationem finalem restringi debet. glo. in l. omnes. C. de muner. & honor. l. cum patet. §. dulcissimis. de leg. 2.

Neque obstat, ꝙ materia videatur fauorabilis, & ideo extendenda ad eos, qui largo modo sunt religiosi, quia cum cesset ratio finalis, nullus ex hoc decreto fauor elici potest. Imò potius esset onus inutile, & odiosum illis, qui statim his militijs adscribi vellēt, ad participandum, & gaudendum priuilegijs eis concessis.

Alia, quæ in contrarium facere videntur, ex deductis facile tolli possunt.

GRASSI.

Aquilan. Canonicatus. Die 26. Martij, 1574.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio declaratiua alicuius actus admittitur etiā parte non citata.*
Imo etiam ea inuita nu. 4.
2 *Appellatione etiam quorumcumque beneficiorum non debent includi dignitates, & canonicatus.*
3 *Verba vniuersalia etiam geminata nō semper includunt maiora expressis.*
5 *Notificatio in reseruatione legati requiritur ad tollēdum errorem publicum.*
6 *Declaratio subsequens post specialem declarationem dicitur noua concessio.*
7 *Concessio noua non præiudicat iuri quæsito tertio.*

DECISIO DXCII.

FVit resolutum, prouisionem Nuncij factam 26. Aprilis 1572. non sustineri ex defectu potestatis, quia in suis facultatibus expresse prohibetur conferre canonicatus in Metropolitanis cathedralibus, & collegiatis.

Nec etiam posse sustineri ex literis Illustriss. Cardinalis Alexandrini de anno 1567. Quia per alias literas de anno 1571. ante vocationem canonicatus, de quo agebatur, per eundem Cardinalem fuerunt limitatæ, & declaratæ, nempe per præcedentes literas, quòd forma, & natura rei, videlicet, facultatum non censeatur alterata, & huiusmodi declaratio tanquam consona stylo, & reducens huiusmodi negotium ad pristinam suam naturam, secundū quam regulariter Nuncij non conferunt canonicatus, est attendenda, & primæ litteræ de anno 67. sunt obscuræ, & admittunt
1 † interpretationem, & declarantur ab vltimis de anno 1571. etiam parte non citata, iuxta cons. Castrens. 338. nu. 6. lib. 1. Et ꝙ huiusmodi literæ ita interpretari debeant, ne contradicant, facit c. inter dilectos. § ceterum. de fide instrum. Abb. in c. cum M. col. 2. de restibus. plura congerit Dec. cons. 602. nu. 5. & 6. Alexan. cons. 191. lib. 2. col. 4. & cons. 145. studendo breuitati. col. 2. Placuit etiam cons. Dec. 193. col. fin. num. 3. quòd per verba generalia non facile censetur recessum à priori natura actus. Ad idem etiam Dec. cons. 195. Vn-
2 de † appellatione etiam quorumcūque beneficiorum non debent includi dignitates, & canonicatus huiusmodi, argumento eorum, quæ not. Soc. sub 260. nu. 14. & 15. lib. 2. facit tex. cum ibi not. in c. fin. de præbend. & in c. cum in illis. eodem tit. lib. 6. At quod talia ver-
3 ba † vniuersalia etiā geminata non semper includunt maiora expressis, sed aliquando, vt in materia restringibili, includunt similia. facit gl. in l. fugitiui. C. de ser. fug. Bar. in l. quidam relegati. ff. de rebus dub. glo. in c. ex literis. de offic. deleg. But. & Imo. in c. sedes. de rescript. licet materia sit lata. Ex quibus prædictæ declarationi literarum tanto magis dicebant esse standum. Et ideo placebat eisdem Dominis, quòd per illa verba, omnia beneficia, quorum collatio spectaret ad suam Sanctitatem quolibet modo, &c. de quibus in literis anni 1567. non tollebatur prohibitio expresse facta de beneficijs existentibus in Metropolitano Cathedralibus, & Collegiatis, sed magis, quod permissio conferendi beneficia vacantia in mensibus reseruatis ampliarentur per prædicta verba ad alias reseruationes, vt in effectu ampliatio esset in qualitate reseruationis, non autem in quacunque qualitate beneficiorum attentis prædictis. Maxime stante alia declara-
4 tione einsdem Cardinalis facta de anno 1571. † Et huiusmodi declaratio Cardinalis potuit fieri nedum ignorante, sed etiam inuito Nuncio. Innoc. in cap. cum olim. de verbor. signif. Fel. & Doct. in c. cum venissent, de iudic. cum concord. etiam quòd esset literæ missiuæ Cardinalis attenta grauitate negotij, & attenta subscriptione Cardinalis, & attento, quod literæ prædictæ fuerunt præsentatæ eidem Nuncio.

Ad Calder. cons. 4. de offic. delega. & ad decis. Mohed. 215. exemplo allegata, responderur, quòd ibi fu-
5 mus in † reseruatione Legati, in qua ad tollendum errorem publicum requiritur notificatio, sed hic sumus in mera declaratoria, quæ nil noui inducit, & in conti-

nenti

nenti operatur officium suum absque alia notificatio-
ne per supradicta. Quo ad attestationem verò Cardi-
nalis factam de anno 1572. Mense Octobris placuit
Dominis non attendi, tum quia videbatur contrarie-
tatem continere cum prædictis literis de anno 1571.
6 Tum † quia declaratio subsequens post specialem de-
clarationem dicitur noua concessio, vt per Bart. in l. ab
executore. ff. de appel. Castren. & Moder. in l. hæredes
palam. §. 1. ff. de testam. Anch. cons. 398. præmitto pro
clariori decis. cum alijs allegatis per Socin. consil. 280.
7 nu. 20. lib. 2. Et † ideo non præiudicat iuri quæsito ter-
tio, vt subdit Soc. ibidē. Maxime, quia facta post mor-
tem Pij V. Vnde magis debet attendi declaratio de an-
no 1571. tanquam facta ante litem motam, & viuente
Pio V. cuius nepos erat Cardinalis Alexandrinus.

ALDOBRANDINI.

Cæsaraug. status de Moratta. Die, 27. Ianua-
rij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Testis tenetur iurare, parte petente, de veritate dicenda super tota causa, quando producitur super negotio principali, non autem super dilatoria exceptione.*
Imo etiam productus ab vna parte debet dicere veritatē pro vtraque parte, & nu. 3.
Limita tamen, nisi limitate iurasset super vno articulo, & pars, & iudex limitatum iuramentum detulissent. nu. 2.

DECISIO DXCIII.

Domini tenuerunt, testes interrogandos esse su-
per interrogatorijs concernētibus etiam alios ar-
ticulos, super quibus testes non inducuntur, dummo-
1 do non sint impertinentia, quia † testis parte petente
tenetur iurare de veritate dicenda super tota causa,
quando producitur super negotio principali, non au-
tem super dilatoria exceptione. Innoc. in c. per tuas.
nu. 3. Host. ibi. §. nos igitur. col. 1. prope fin. Ioan. Andr.
col. 2. vers. dicit autem. Ant. de But. nu. 7. Aegid. nu. 4.
Abb. nu. 3. Aret. nu. 6. Cyn. l. fin. C. qui legit. pers. hab.
stan. in iud. Salic. in auth. sed iudex. C. de episc. & cle.
Aufrer. ad decis. Tholos. 201. Doct. omnes. in c. 1. de te-
stib. vbi Aret. col. 1. & super ea debet dicere, veritatem
pro vtraque parte: c. veniens, il 2. & fin. de testib. §. &
quoniam. in fi. & ibi glo. in verbo, cognita, in Auth. de
testib. gl. in Auth. de sanctiss. episc. §. nonnulli, in ver-
bo, propositis. in l. 2. C. de eden. vbi Bal. nu. 3. Dec. num.
43. Ias. nu. 18. Rip. num. 23. Ex quibus necessario infer-
tur, quod possint super omnibus interrogari, ex quo
interrogantur super his, super quibus iurarunt dice-
re veritatem, postquam eam iurarunt dicere super to-
ta causa.

Non obstant tradita à Doct. in l. si duo patroni. §.
idem Iulianus. ff. de iuretur. & in l. si quis libertatem.
2 ff. de petit. hæred. & in d. c. 1. de testib. Quia† hæc om-
nia procedunt, vbi testis limitate iurauit super vno ar-
ticulo, & pars & iudex limitatum iuramentum detu-
lerunt, sed vbi iurauit super tota causa, prout iurare
tenetur, vt supra dictum est, cessat supradicta conclu-
3 sio. Imo. in d. c. 1. de testi. num. 2. Quia † testis produ-
ctus ab vna parte tenetur dicere veritatem pro vtra-
que parte, nedum super articulo, super quo induci-
tur, sed super tota causa, si pars petat illum iurare su-
per toto negotio, vt de huiusmodi dicit Aret. in c. de
testibus, in 5. not. de testibus. Cessat enim hoc casu ra-
tio, qua mouentur supradicti Doct. quod deficiente iura-
mento, nihil probatet, quia cum adsit iuramentum,
probat. Et hæc omnia dicebant Domini tanto facilius
admittenda esse, quia articuli omnes constituunt vnā
massam, & vnum factum, & tendunt ad vnum finem.
Aegid. decis. 33. in fin.

LANCELLOTTI.

Bononiens. Iurisdictionis, Ven. 18. Maij, 1576.

SVMMARIA.

1 *Testes mortui alias examinati inter alias causas, semiplene probant.*
2 *Testium numerus facere notorium dicitur.*
3 *Fama in antiquis probat territorium.*
4 *Obseruantia circa mandatum quanam debeat esse.*
5 *Confessio facta in diuisione probat contra auctores, & habentes causam ab eis.*
Territorij vnius quod est intra fines, dicitur esse de dicto territorio.

DECISIO DXCIV.

Fuit iterum propositū dubium informantibus nūc
Dominis de Pepulis, & cum eorum præsuppositis,
& Domini steterunt in decisis, videlicet, constare, vil-
las, nuncupatas, Pallatam cadi lupi, & Galentiam, es-
se in comitatu, & districtu Bonon. quo ad situationē,
circumscripto effectu, licet secus quo ad subiectionem
respectu iurisdictionis. Et moti fuerunt per quatuor
testes examinatos in curia pro parte communitatis. vi
delicet, per secundum, tertium, quartum, & quintū,
super septimo atticulo, qui probant famam de hac si-
tuatione in d. territorio Bonon. ex qua fama oritur
semiplena probatio, quæ suppletur ex depositionibus
10. testium examinatorum de anno 1470. in causa in-
ter Marchionem Borsium, & Communitatem Bono-
niæ, qui concludenter hoc idem probant tam per fa-
mam publicam, quàm per alias sufficientes causas. Et
1 † licet sint examinati inter alias, tamen cum sint mor-
tui, semiplene probant. Mohed. decis. 178. præsertim
2 in antiquis, & cum † sint num. 10. faciunt notorium.
vt not. Bal. in auth. quod locum. in fi. C. de collat. Fel.
in c. cum oporteat. col. 7. num. 18. vers. adde. de accusa.
3 Corn. cons. 333. col. 1. ver. cum alias. lib. 1. Et † fama in
antiquis probat territorium. Bal. in l. conuenticulam,
col. pen. nu. 6. vers. ex his etiam infero. C. de episcop. &
cleric. Soc. cons. 178. col. 3. versic. ita conclusio. vol. 2.
Alb. consil. 64. num. 23. in fi.
4 Quæ probatio primo coadiuuatur ex confessione
auctorum modernorum de Pepulis Comitū, quæ eli-
citur ex licentia eis concessa per Communitatem de
anno 1468. in qua licētia continetur, qualiter fuit ex-
hibita petitio pro eorum parte asserentium, quod possidēt
in territorio Bononiæ, amplum territorium vocatum
Gallentiam, & propterea petunt licentiam ædificandi
molendinum in d. loco, quod absque licentia non potuit
constitui obstantibus statutis Bononien.

Secundò coadiuuatur ex alia eorundem confessio-
ne in instrumento diuisionis inter eos facto de anno
1516. in quo pluries asserunt, has villas esse in Guar-
dia Crepalconij Comitatus Bononien. Quæ diuisio cū
habuerit effectum, & secundum eius formam hodie
per ipsos possideantur dicta loca, cessant qui dicuntur
defectu mandati eorum procuratorum, qui in ea in-
teruenerint, per ea, quæ de obseruantia latè cumulat
5 Aym. cons. 159. nu. 5. & cons. 204. nu. 13. Quæ † confes-
sio quemadmodum probat contra ipsos auctores di-
ctas villas esse in territorio Bonon. secundum commu-
nem opin. de qua per Ias. in l. cum aliquis, nu. 4. C. de
iure delib. ita probat contra habentes causam ab eis.
Aym. consil. 29. num. 1. & in tract. de antiq. temp. par.
1. §. ampliatur. num. 22. Et de confessione facta in diui-
sione tradit Ruin. cons. 40. num. 4. & 5. vol. 4. Gabriel.
de confes. conclus. 1. in fin.

Tertiò coadiuuatur ex assertione Leonis X. in bulla
de anno 1527. In qua asserit litē fuisse ortā inter com-
menda-

mendatarium Abbatiæ Nouantulanæ,& dictos aucto
res super nonnullis bonis existentibus in districtu &
curia Crepalcorij districtus Bonon. intra confines, de
quibus in instrumentis concessionis licentiæ venaodi,
& piscandi, quæ bona esse has easdem villas coottat ex
inuestituris,de quibus in 6.præsupposito, deducendo,
vt hic per informantes pro parte Communitatis, cu-
ius Leonis assertioni standum est, donec contrarium
proberur. clem. literas. de probat. Aym. consi. 145.nu.
42. Put.decis.524.lib.2.

Quarto adiuuatur ex confinibus castri Crepalcorij,
iotra quæ constituũr hæ villæ. Nam indubitatum est,
d.castrum esse in comitatu Bononien. vt probant om-
nes testes pro vtraque parte examinati. Et comproban
tur etiam ex partito facto per communitatem de an-
no 1312. vbi enunciat, flumeo Panarij diuidere terri-
torium Bonon. & Mutinæ. Sed loca, de qoibus agitur,
cum sint versus Bononiam, vnque dicuntur esse in ter
6 ritorio Bononien. quia quicquid est † intra fines vnius
territorij, dicitur esse de dicto territorio. l. æde sacra. §.
1. de contr.empt. Nat.cons.240.nu.1.vol.1. Rol.à Val.
consil.46.nu.35.& 50.vol.3.

Ex quibus omnibus simul iunctis probationibus
fuit conclusum, quòd d. villæ sunt in territorio Bono.

Nec in testibus Comitum fuit factum fundamen-
tum, qoia loquũtur de territorio respectu iurisdictio-
nis, & subiectionis, & propterea dicunt dicta loca esse
exempta ab oneribus Comitatus Bono. de qua subie-
ctione alias agetur, & clarius id exprimunt duo ex di-
ctis testibus. Nam Franciscus Castellatius dicit, se cre-
dere, quòd dictæ villæ sint in territorio Bonon. Gal-
leatius verò dicit se oon affirmare, quòd siot extra ter-
ritorium.

Non obstant etiam Bullæ Cælestini & Calisti, qoia
in eis verbum oullum de istis villis, sed si Domini Co-
mites prætendunt illas esse in territorio Mutinæ, ex
quo in dictis Bullis dicitur, quòd castrum Crepalco-
rij spectat ad Abbatiam Nouantulanæ, istud potius
videtur facere contra eos, ex quo notorium est, d. ca-
strum esse in territorio Bonon. per supradicta,

LANCELLOTTI.

Bonon. Iurisdictionis. Die, 1. Februarij. 1574.

SVMMARIA.

1 *Titulus pro obtinendo mandato de manutenendo, non est necessarius, sed solum possessio, nisi simus in concursu possessionum, & nu. seq.*

2 *Possessio titulata præfertur, quando sumus in concursu possessionum.*

3 *Precario possidere quando quis præsumatur.*

4 *Præscriptio tituli qui oritur ex longæua possessione, sufficit ad obtinendam manutentionem, etiam si ius commune resistat.*

Imò etiam procedit non solum in interdictis retinendæ, sed etiam recuperandæ. nu. 5.

6 *Diœcesis appellatione venit etiam territorium alienum.*

7 *Præsumptio vehemens vt possessio non sit manutenibilis absque probatione tituli, cessat propter antiquitatem possessionis.*

8 *Manutentio in beneficialibus datur absque tituli probatione.*

9 *Iurisdictionis quasi possessio non potest acquiri sine scientia, & patientia aduersarij.*

10 *Ignorans non amittit possessionem in incorporalibus, quæ inhæret ossibus.*

DECISIO DXCV.

1 FVit conclusum regulariter, non † esse necessarium
titulum pro obtinendo mandato de manutenendo
sed solam possessionem. §. retinendæ. Instit. de inter-
2 dict. l. 1. §. sicut interdicti. ff. vti possid. Nisi † essemus
in concursu possessionum, quia titulata præfertur, vt
not. Doct. in c. licet causam. de probat,

Nec obstat, quòd loca, de quibus agitur, sint in ter-
ritorio Bonon. & ꝙ in eo territorio Communitas ha-
beat intentionem suam fundatam ex priuilegio Theo-
3 dosij. Vnde † Domini de Pepulis præsumuntur possi-
dere precario, ex not. per Bal. in l. 2. C. de seruit. & a-
qua. Aegid. Cassad. & alios allegatos. Quoniam re-
spondetur, ꝙ si dicti Domini de Pepulis probarunt
longæuam eorum possessionem, ex ea oritur præsum-
4 ptio tituli, † qui sufficit ad obtinendum manutentio-
nem, vt notat Abb. in c. cum venissent. nu. 8. de constit.
Coua. pract. q. c. 17. nu. 6. versi. secundo oportet. Quod
procedit, etiam si ius commune resistat, vt per Abb. in
c. 1. num. 8. vt lite pend. Capic. decis. 189. & per Couar.
d. nu. 6. vers. 11. est animaduertendum. & tradunt om-
nes Modern. in addit. ad Mathesil. not. 28. oumer. 3. Et
5 † hoc nedum habet locum io interdictis retinendæ,
sed etiam recuperãdæ, vt not. Franc. in c. ad decimas,
ou. 8. vers. quarto limita. de restit. spol. lib. 6. Præterea
si adhuc non constat, ꝙ hæc loca sint in territotio Bo-
noniæ, cessaret hoc motiuum, nec sufficit, ꝙ in com-
missione Dominorum de Pepulis dicatur dicta loca
6 esse diœcesis Bonon. Quia † fuit dictum, quod diœce-
ses solent interdum extendi ad alia territoria. Prætere-
rea dicta verba possuot verificari quo ad spiritualem,
adeo ꝙ nõ est probatio necessario. Minus obstat, quòd
hæc iurisdictio non possit haberi nisi à Papa, & ꝙ pro-
pterea adest illa vehemens præsumptio, de qua per
Couar. loco allegato. nu. 6. ver. 4. ita vt non sit maoute-
nibilis possessio absque probatione tituli. Quia respon
7 detur, † quod illa vehemens præsumptio cessat pro-
pter antiquitatem possessionis, vt declarat ibidem Co-
8 uar. Accedat † quod in beneficialibus, io quibus non
potest haberi possessio absque eo, quòd habeatur titu-
lus ab habente auctoritatem, datur manutentio pas-
sim absq; tituli productione. Præterea hic non agitur
de iurisdictione Papæ, sed (prout Domini intelligunt)
agitur de iurisdictione Communitatis.

Quo verò ad scientiam & patientiam Communita-
tis fuit dictum esse necessariam, quia non potest acqui
9 ri quasi † possessio iurisdictionis, quia cum duo in so-
lidum non possint possidere, non potuerunt Domini
de Pepulis illam acquirere, nisi communitas eam ami
serit, & in incorporalibus possessio inhæret ossibus.
Abb. in c. bonæ. il secundo, num. 20. de postul. prælat.
10 ideo † ignorans eam non amittit. Alex. consil. 16. oum.
13. vol. 5. Præterea si non fuit acquisita, non potest ma
nuteneri. An autem sit probata dicta scientia viden-
dum erit quid testes deponant.

BLANCHETTI.

Bononien. Hæreditatis. Lunæ, 11. Iulij. 1576.

SVMMARIA.

1 *Relictum plus secundo viro, quàm filijs primi matrimonij, transfertur ad filios, & inter illos diuiditur.*

2 *Relictum filia per matrem minus legitima suppletur, & reliquum diuiditur inter secundum maritum, & filiã primi mariti.*

Fallit, nisi sit cum clausula, pro toto eo, quod petere posset ratione legitimæ, vt tunc totum relictum secundo marito transferatur in filiam. nu. 3.

DECISIO DXCVI.

STante resolutione facta 28. Maij, proxime præteri-
ti, quænam portio in successione matris debeatur
D. Lucretiæ. In cuius discussione quo ad conclusio-
1 nes iuris Domini fuerunt concordes, quòd plus † reli-
ctũ secuodo viro, quàm filijs primi matrimonij trans-
feratur

feratur ad filios, & inter illos diuidatur, ex text. in l.
hac edictali. §. si verò plus. C. de secund. nupt.

Et in talem euentum, si mulier simpliciter minus
reliquerit filiæ legitima sibi debita, tunc deducatur
1 sopplementum † legitimæ, & reliquum diuidatur in-
ter virum, & filiam. Et ita procedit decis. Ioan. Paulr.
Si verò relictum filiæ sit cum clausula, pro eo toto, quod
2 petere posset ratione legitimæ, tunc † relictum secun-
do marito transferatur in filiam, vt fuit decisum in cau
sa Auximan. dotis. iuxta distinct. Boer. decis. 201. Aym.
cons. 193. num. 13. & plures referr Rimin. inter consil.
vltim. volont. cons. 166. nu. 2. vers. secunda conclus.

Ex quibus in terminis iuris communis clarum est,
quòd D. Lucretiæ debetur relictum vitrico. Sed quia
difficultas prouenit ex his, quæ habentur in statuto de
dotibus restituendis, in princ. §. si verò & §. item dici-
mus. fuit tentum, quod non obstantibus prædictis, nõ
sit recedendum à dispositione iuris communis,

LANCELLOTTI.

Oscen. Cantoriæ. Lunæ, 11. Februarij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Titulus, & possessio cum omni proprietate per resignationem perditur.*
2 *Regressus dari ad ius dimissum dicitur.*
3 *Præbenda ius ipsum. & fructus ex illa prouenientes in eadem considerantur.*
4 *Reseruatio frustratoria dicitur, si præbenda in resignatarium translata non esset.*
5 *Titulus totus qui æquipollet regressui, vel accessui, & coadiutoria, censetur translatus in resignatarium per pingues reseruationes.*
6 *Reseruatio de facultate optandi dicitur esse simplex.*
7 *Optare nolens propter grauamen reseruationis, non debet dici impediens.*

DECISIO DXCVII.

FVit conclusum, quòd præbenda loci de Auques
vacauerit per obitum Iacobi Gomez. resignatarij,
1 quia per † resignationem perditur omnis proprietas,
& titulus, & possessio. Rot. deci. 2. de renun. in antiq.
Cassad. decis. 4. n. 3. & 10. de resti. spol. cum simul. adeo
quod non potuit penes Petrum resignantem remane-
re dicta præbenda, quæ penes duos esse non potest.
Abb. in c. maioribus. nu. 3. de præben. præsertim cum
in hac resignatione d. Petrus assignans reseruauerit si-
2 bi ingressum dict. præbendæ, qui † regressus datur ad
ius dimissum. Cassad. decis. vnica, de pact.

Non obstat reseruatio facta per Petrum de titulo,
denominatione, ac administratione, & possessione
vnà cum fructibus d. præbendæ, quia hæc reseruatio
respicit ea, quæ concernunt temporalitatem d. præ-
3 bendæ, non autem ius proprietatis, quia † in præben-
da duo considerantur, videlicet, ius ipsum præbendæ,
& fructus ex illa prouenientes, secundum Archid. in
c. si quis. num. 3. 1. q. 3. Card. in clem. si. in prin. q. 15. de
præben. Fel. in c. cum M. num. 28. de constit. Sicut dici
tur de vsufructu, qui potest esse penes alium. Et hu-
iusmodi diuisio prouenit ex euidenti potestate Papæ
in beneficialibus. Quæ omnia multo magis procedunt
in casu. de quo agitur, ex quo reseruatio facta fuit lo-
co annuæ pensionis, propterea decedente pensionario,
omnia consolidantur cum proprietate ipsius præben-
dæ translatæ in Iacobum resignatarium, & pensio æ-
4 quiparatur vsufructui. Imò † si in Iacobum resignata-
rium non fuisset translata præbenda, frustratoria fuis-
set hæc reseruatio, per ea quæ tradidit Dec. cons. 183.
num. 8. vol. 2. & Domini non tenent clausulam. Sar-
nen, in reg. de publican. resignat. q. 2. num. 3. & in reg.
5 de triennal, q. 60. qui voluit, quod per † pingues hu-
iusmodi reseruationes censeatur translatus in resigna-
tarium totius titulus, qui æquipollet regressui, vel
accessui, & coadiutoriæ, quia dixerunt, quòd sem-
per vacat titulus per obitum resignatarij. Et in pluri-
bus causis fuit resolutum, de quibus hic per informã-
tes pro D. Ludouico. Præterea ipsemet Sarnen. in d.
q. 60. limitat hanc suam opin. non procedere, quando
istæ reseruationes sunt loco annuæ pẽsionis prout hic.
6 Minus obstat alia † reseruatio de facultate optandi,
quia illa simplex est reseruatio, & nihil dicitur de præ
benda, & Domini intelligebant de optione similis iu-
ris, quod sibi reseruauit Petrus, licet de iure sint perci-
piendi fructus, qui consistunt in temporalitate.

Quo verò ad effectum, de quo agitur, in dubio ma-
ior pars Dominorum tenuit, quòd cum præbenda va-
cauerit per obitum Iacobi, potuit Martinus illam op-
tare, cum ei nullum detur impedimẽtum, & si noluit
7 † optare propter grauamen reseruationis, nõ propre-
rea potest dici impeditus, cum fuerit in sui facultate
illam optare, vel retinere.

ROBVSTERII.

Bononien. Iuris patronatus. Lunæ, 29. Martij, 1574.

SVMMARIA.

1 *Ius patronatus ex legitima causa reædificationis & constructionis ecclesiæ probatur.*
2 *Ius patronatus ecclesia penitus diruta & prostrata acquiritur de consensu ordinarij.*
3 *Vicarius asserens habuisse plenariam informationem super narratis concernentibus causam concedendi ius patronatus, et interponens decretum probat causam prædictam fuisse veram, & legitimam.*
4 *Officialis attestationi statur in concernentibus iurisdictionem.*
5 *Obseruantia dat fidem actui, quæ ex illo subsecuta præsumitur.*
6 *Ecclesia præsumitur ædificata expensis illius, qui tenebatur facere.*
7 *Enunciatio Vicarij de eius facultate asserentis cum antiquitate temporis centum annorum, inducit sufficiens præsumptum mandatum.*
8 *Facultas Vicarij, qui iuris patronatus consensit, præsumitur ex antiquitate temporis.*
9 *Effectus primæ præsentationis satis eo ipso probatur, quòd ex persona vnius præsentati, & instituti, fit postea præsentatio, & institutio alteri.*
10 *Possessio iuris patronatus, quæ ex præsentatione colligitur, probat mandatum præsumptum, aut ratificationem Episcopi ex eius patientia, & tolerantia.*
11 *Præsumptio pluralitatis mandatorum ex quibus insurgat.*
12 *Negatiua plurium mandatorum ex vnius exhibitione probatur, secus in decreto iudicis, quod factum ex pluribus esse mandatis potest.*

DECISIO DXCVIII.

DE anno 1472. Alexander de Lungarij in spiritua-
libus, & temporalibus Vicarius Generalis Reue
rendiss. D. Episcopi Bonon. habita plenaria informa-
tione, quod omnia, quæ narrabantur in quadam supplica-
tione porrecta per Barrholomæum de Razzalibus ci-
uem Bonon. erant vera, dedit illi licentiã reædifican-
di, & construendi expensis suis ecclesiam in guardia
Manzolini diœc. Bonon. sub vocabulo, B. Mariæ de
Gauillo, & cum illa reædificata & cõstructa esset suf-
ficienter de omnibus structuris in condecenti forma,
tunc cõcessit eidẽ Bartholomæo & Dominico de Raz
zalib. fratribus & suis hæredibus plenarie iuris patro-
natus, & præsentandi potestatẽ, prout in literis conces
sionis d. ius patronatus latius continetur. Et post hu-
iusmodi

huiusmodi concessiones fuerunt factæ plures præsenta-
tiones per istos de Razzalibus, & per Ordinarios Bo-
non. admissæ, & factæ institutiones, & præsertim de
ann. 1508. 29. 32. 61. 65. & 72. Eueniente postmodum
vacatione d. Ecclesiæ, in mense Februarij, per obitum
Octauiani de Capeleris vltimi possessoris, isti Domini
de Razzalibus præsentant D. M. Antonium de Raz-
zalibus Vicario Illustriss. & Reuer. D. Episcopi Bonon.
qui respondit beneficium esse plenum, & non vacare
& mandauit nihilominus doceri, de allegato iure pa-
tronatus. Hinc orta fuit controuersia inter M. Anto-
nium & assertos patronos ex vna, & Ioan. Franciscum
Arriuabene prouisum ab ordinario ex altera, coram
me compromissario: An in casu, de quo agitur con-
stet sufficienter de iure patronatus Dominorū de Raz
zalibus, & Lunæ, 29. Martij 1574. Resoluerunt Domi-
1 ni, satis constare in casu, de quo agitur, de † dicto iure
patronatus ex legitima causa reædificationis & con-
structionis d. Ecclesiæ, cum præsupposito tamen, ꝙ
hodie constet Ecclesiam prędictam habere omnes stru
cturas Ecclesiæ, & esse in condecēti forma, & cum prę-
supposito, quod documento istius concessionis istius
iuris patronatus sit in forma probante.

Mouebantur Domini ex publico documento conces
sionis, in quo narratur legitima causa concessionis iu-
ris patronatus, quòd ecclesia prædicta erat penitus di-
2 ruta, & prostrata, & † propterea acquiritur ius patro-
natus de consensu ordinarij, gl. in c. quoniā. & ibi Abb.
& alij, nu. 7. de iure pat. Gemin. consil. 117. nu. 5. Roch.
de Curt. in trac. de iure patr. in verbo, construxit, nu. 2.
Steph. de literis gratiæ. fol. 82. vers. 2. dubitatur. Lam-
bert. de iure patr. lib. 1. par. 1. q. 6. art. 63. nu. 23. fol. 84.

Non obstat, ꝙ de tali diruptione Ecclesiæ non con-
stet aliunde quam ex assertione Vicarij concedentis
ius patronatus, & tamen de veritate causæ narratæ
deberet aliunde apparere. l. si forte. de cast. pecul. Nam
dicebatur, ꝙ cum spectaret ad officium Vicarij inqui-
3 rere de veritate causæ narratæ, & ipse † Vicarius as-
serat habuisse super omnibus plenariam informationē,
& quod omnia, quæ in supplicatione narrantur, vera
erant, & interposuerit suam auctoritatem, præsumi-
tur tale decretum interpositū ex vera, & legitima cau-
sa, præsertim cum in specie enuncietur, ꝙ ecclesia erat
penitus diruta & prostrata, Spec. & alij post Alciat. de
præsumpt. reg. 3. præsumpt. 10. in prin. Fel. in c. quoniā
4 contra. nu. 37. de probat. Nam † in concernentibus iu-
risdictionem statur attestationi officialis. gl. in verbo,
onerare. in c. pastoralis, de offic. deleg. Alber. & alij per
Alex. in l. 1. nu. 5. vers. quinto, sed iuxta hoc quæritur, de
offic. eius, Dec. & alij in l. si donatione. numer. 31. C. de
collat. & Tiraqu. in l. si vnquam. in verbo, donatione
largitus, num. 32. prout hic. Nam vltra quod sumus in
antiquis centum annorum, habemus executionem &
obseruantiam d. concessionis del 1508. cū alijs, de qui-
5 bus supra, quæ † obseruantia dat propriam fidem ipsi
concessioni, Cyn. inter consil. Bald. consil. 400. col. pen.
versic. non obstat, ꝙ non reperiatur, lib. 4. Bald. consil.
492. num. 9. lib. 5. Aym. consil. 101. nu. 4. & consil. 158.
nu. 1. cum seq. & de antiq. tempor. 1. par. nu. 99. & 224.
& par. 3. nu. 23. & par. 4. num. 167. Et hæc obseruantia
præsumitur subsecuta ex præambula huiusmodi con-
cessione. Aym. cons. 10. nu. 9. & cons. 118. num. 2. Alciat.
de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24. & facit l. quædam
mulier, de rei vend. & l. 2. C. de acquir. poss. vltra quod
expresse dicit, præsentibus, & instantibus.

Non obstat, quòd non probetur, ecclesiam huius-
modi fuisse reædificatam expensis illorum Domino-
6 rum de Razzalibus. Nam † dixerunt, quòd eo ipso,
quod reperitur ædificata, præsumitur ædificatam fuis-
se expensis illius, qui tenebatur facere. Abb. cons. 54. nu.
2. & 3. lib. 1. & facit l. cum seruus. de verb. oblig. l. 3. de
alimen. pupil. præstan.

Non obstat, quod in d. concessione iuris patronatus
non cōsenserit Episcopus, sed Vicarius prædictus, qui
(vt prætenditur) non potest consentire concessioni iu-
ris patronatus. Quoniam Vicarius in d. cōcessione as-
serit se habere in præmissis sufficientem facultatem,
7 quæ † enunciatio cum antiquitate temporis 100. an-
norum inducit mandatum præsumptum sufficiens,
Curt. sen. cons. 76 nu. 2. Dec. cons. 36. num. 7. & seq. Go
zadin. consil. 96. col. fi. Igne. in l. 1. num. 53. & Zuccard.
num. 94. C. qui admit. Purpur. in auth. si quis in aliquo
col. final. C. de eden. Cagnol. in l. nolle. num. 19. de reg.
iur. Aym. de antiq. tempor. par. 2. nu. 61. & consil. 317.
num. 2. Boer. decis. 271. num. 17. Cassad. decis. 3. de pro-
curat. Sarnen. in compend. vtr. signat. vers. sed ista om-
8 nia limitantur. Et † quod ex antiquitate temporis præ
sumatur facultas Vicarij, qui iuri patronatus cōsensit,
fuit resolutum in vna Roman. Cappellaniæ S. Pauli co
ram R. P. D. Cotta 12. Nouemb. 1572. Stante maxime
quasi possessione, quæ colligitur ex præsentatione del
1525. quæ habuit effectum vsq; ad 1532. & del 1561.
& 65. quæ habuerunt effectum vsque ad 1572. Nam
9 eo ipso, † quod ex persona vnius præsentati, & insti-
tuti sit postea præsentatio, & institutio alteri, satis
probatur effectus primæ præsentationis. Oldra. consil.
229. nu. 2. & 3. Lambert. de iure patron. lib. 2. par. 2. q.
10. art. 7. nu. 11. fol. 234. Et fuit decisum in vna Cæsar-
august. coram R. P. D. Blanchetto 9. Maij. 73. & ex ini-
tio possessionis del 1508. vsque ad 1532. & fine del 61.
vsque ad 72. præsumitur medium, ad quemcūque ef-
fectum. Tiraq. de præscript. §. 1. glo. 9. Alciat. de præ-
sumpt. reg. 2. præsumpt. 26. Rui. cons. 143. nu. 20. & 23.
10 Et prædicta possessio † probat patientiam, & toleran-
tiam Episcopi, & consequenter sufficiens mandatum,
aut ratificationem Episcopi. Moheda. decis. 225.
ante fin.

Non obstat, dum dicebatur, ꝙ ex præmissis colli-
gitur mandatum præsumptum, quòd vbi non constat
de contrario, esset sufficiens, sed (vt dicebatur) in ca-
su isto constat de veritate, ꝙ Vicarius ille non habe-
bat mā datum sufficiens ad hoc, quia erat productum
quoddam mandatum, & veritas debet præualere. Nā
etiamsi non deficerent aliqui ex Dominis, qui tene-
bant, mandatum illud per Ioan. Franciscum exhibitū
esse sufficiens, tamen communiter omnes Domini te-
nuerunt, ꝙ cum Vicarius non se restringat ad d. man-
datum sufficiens, & ita non facta alia diligentia, quòd
non reperitur aliud mandatum in actis Notariorum
Bononiensium, qui tunc erant ex decreto d. Vicarij.
11 Insurgit † præsumptio pluralitatis mandatorum. Cor.
cons. 448. nu. 32. cum seq. lib. 2. Imo. cons. 98. nu. 9. cum
seq. Et licet negatiua regulariter satis probetur exhi-
bendo vnum mandatum, vt per Aym. cons. 1. col. pen.
& de dicto Corn. dubitet idem Aym. de antiq. temp.
12 par. 2. nu. 30. tamen † procedunt præmissa in actibus
præsentatorum, sed in decreto iudicis, & vbi ipse non
se restringit ad certum mandatum. Item in casu isto
cessat ista difficultas, cum habeamus vltra lapsum tem
poris, quasi possessionem veram 20. annorum, & vltra
& præsumptam vltra 50. annorum, ex qua, vt dictum
fuit, constat de sufficienti mandato, aut ratificatione
Episcopi.

Alia verò quæ in contrarium adducuntur, certe eua
cuantur ab informantibus.

B R A V I.

Roman. Nullitatis subhastationis. Die 15. No-
uembris, 1577.

S V M M A R I A.

1 *Mandatum de quo alias doctum non fuit, satis est ad con-
ualidandum iudicium.*

2 *Pro-*

2 *Protestatio, neminem audiri, &c. tollitur per comparitionem.*
3 *Verba sunt interpretanda iuxta rationem actus, de quo agebatur.*

DECISIO DXCIX.

PRoposita causa Roman. Nullitatis sobhastationis,
Domini resoluerunt pro nullitate subhastationis.
1 Et moti fuerunt, quia cũ hodie constet de † mandato,
licet aliàs de eo nõ fuerit doctum in iudicio, sat est ad
conualidandum iudicium, vt per Paul.Cast.cons.290.
nu.7.lib.1. Aymo. cons.108. Rot.decis.19.in antiq. de
proc. Gomes.decis.50. lib.1. Et fuit dictum in vna Papien.
bonorum coram D.Cotta anno 1570. & Domi-
2 ni ita seruant. Et † protestatio exemplo præcedens, neminẽ
audiri, &c. non releuat, de qua Domini alias dubitarunt
per cons.Bal.122.ou.1.lib.3. Guidoboo.decis.
129. quia tollitur per comparitionem procuratoris D.
Paridi subsecutam, ex trad. à Dec. in c. solicitudinem.
num.10. de appell. Iacobin.in l.licet.nu.14. C. de procur.
vbi Curt.nu.31. cũ alijs citatis per Rebuf. in tract.
de recus.art.11.num.4.ver.ex quo patet qood percussus,
&c. Et deseruit decis.Mohedan.43. de repetitione
protestationis facienda.Put.decis.284.lib.1. Et Domini
dixerunt non esse hic aliud iudicium, neque inter
alias personas. arg.l.cum quæritur,cum duobus.seq.ff.
de excep.re.iudica.Circa mandatum de liberando,Domini
dixeruot, satis comprehendere oblationem scutorũ
1500. ex verbis in eo expressis, *nisi infra mensem*,
quæ ad talem oblationem subsecutam referenda sunt,
si quidem infra tẽpus designatum à iudice fuit facta,
3 & ita dicta verba intellexerunt, cum † ioxta rationem
actus,de quo agebatur, suot interpretanda, vt in l. miles
ad sororem.l.cum pater.§ donationis. ff.de legat.2.
& in l.si vno.ff.locat. Aymo.cons.202. nu.38. Syl.cons.
30.nu.5.par.1.

LANCELLOTTI.

Bononien.Iurisdictionis. Veneris, vltim. Ianuarij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Iudicium est metiendum ex persona actoris, cuius intentio inspicienda est, quomodo ius suum deducat, non autem quomodo reus.*
2 *Iudicium motum quale sit, declaratur ex persecutione facta in causa.*
3 *Comparitio vna suppletur per aliam.*
4 *Rector, seu gubernator ciuitatis æquiparatur præsidi, ad cuius officium spectat iurisdictionem ciuitatis defendere, & conseruare.*
5 *Scientia officialium nocet Principi circa omissionem.*
6 *Apostolica sedes habet fundatam intentionem circa iurisdictionem in omnibus locis existentibus in territorio Bononiensi.*
7 *Possessio vel quasi non sufficit contra superiorem, nisi doceatur de iure, & titulo.*

DECISIO DC.

DVbitatum fuit iterum propositũ instante parte
dictorũ Comitũ de Pepulis. Et Domini steterunt
in decisis sub die 2. Decẽb. 1577. videlicet, quòd Domini
Comites tenentur docere de eorum iure siue titulo
in locis, de quibus agitur, & quòd Syndicus venit
ad causam, etiam nomine Gubernatoris Ciuitatis Bonon.
pro interesse sedis Apostolicæ, & quòd habet intentionem
fundatam de iure communi in dictis locis.
Et moti fuerunt, qiua Domini Comites obtinuerunt
committi causam iactationis, & molestationis contra
Vicariũ, & Massarios Crepalcorij, omnesque alios, &c.
Et ideo ipsi fuerunt effecti rei voluntarij: dictus verò
1 Vicarius, & alij vocati fuerunt effecti actores, sed † cũ
iudicium sit metiendum ex persona actoris. l.1. ff. si
pars hæred.peta. Cassad.decis.3.nu.2.de iudic.propterea
inspici debet intentio actoris, quomodo ius suum
deducat, non autem quomodo deducat reus. Verum
Syndicus comparens nomine d.Vicarij, & communitatis
deducit ius suum conoexum cum iure sedis Apostolicæ,
iuxta capitul. Nicolai V. quòd probatur. Primò,
ex duobus commissioobus præsentatis pro parte
d.Syndici, in quarum altera, quæ est confirmatoria iurisdictionis
bo. me. Oradini, cootinetur, quod agitur
de præiudicio Communitatis Bonon. Syndici, ac litis
consortium, ac Sedis Apostolicæ, & illius officialium.
In altera verò commissione, quæ est auocatoria, dicitur,
quòd d.Comites obtinuerũt inhiberi ad effectum
subtrahendi obedientiam, quam præstant homines dictorum
locorum Commnoitati, & officialibus Sedis
Apostolicæ, & q est res mali exempli, quòd ciues perturbent
iurisdictionẽ d. ciuitatis, & dictorum officialium
Sedis Apostolicæ. Secundò probatur ex articulis
datis pro parte Syndici, ex quibus etiam elicitur intentio
agentis, secundum Oldra.cons.224. in prioc. Nam
in tertio, & quatto articulo dicitur, quòd Syndicus intẽdit
probare, quòd dicta loca sunt sub iurisdictione d.
ciuitatis, & Legatorum, & Prolegatorum, & Gubernatorum
d. ciuitatis. Et in additionalibus articulis dicitur,
quòd in castro Crepalcorij communitas consueuit
deputare officiales Dominorum Legatorum, & quòd
dicti officiales deputati à sede Apostolica exercent iurisdictionem
in dictis locis, & illa gubernant. Et prose-
2 cutione † autem facta io causa declaratur, quale sit iudicium
motum, secundum Abb. io c.ceterum. nu.20.
vers.debet enim iotelligi, de iudic. Fel.in rub.de præscrip.nu.8.
Tertiò ex mandato facto de anno 1546. in
quo Syndicus constituitur a dicta ciuitate contentiente,
& auctorizaote dicto Vicelegato cum clausula, omni
meliori modo. Quartò, ex serie actorum, in qua constat,
Syndicum pluries comparuisse nedum nomine
Communitatis, sed etiam litis consortium, sub quo vocabulo
etiam comprehendi potest d.Gubernator. Et
licet in aliquibus comparitionibus non fuerit additum
3 illud verbum *consortium*, tamẽ † vna comparitio suppletur
per aliam, Aegid.decis.590 & 591. Quintò, ex
mandam Vicarij Crepalcorij, in quo constituit procuratorem
in hac causa pro Communitate, & Sancta Sede
Apostolica. Sextò, probatur ex alio mandato facto
de anno 1548. per quòd cessat omnis difficultas, si quæ
oriri posset in supradictis: nam in eo Gubernator pro
interesse sedis Apostolicæ cõstituit Syndicũ in hac causa
cũ ratificatione omniũ actorum per alios Syndicos.
Præterea attentis deductis pro parte dictorum Comitum,
Domini dicebant constare illos monuisse iudicium
etiam contra Gubernatores, & Vicelegatos Bonon.
Tum ex dicta cõmissione iactationis, io qua adest
clausula, omnesque alios cuiuscunque facultatis, &c.
in executione citationis nominandos. Tum ex citatione
executa pro eorum parte vigore d.commissionis, &
contra Vicelegatum Bonon. Tum etiam ex quarto eorum
articulo, in quo ponitur qualiter ipsi exercuerunt
iurisdictionem in d.locis scieotibus, & patientibus Legatis,
& Vicelegatis, ac Gubernatoribus Bonon.
4 Non obst. quòd † Gubernator nõ possit deducere in
iudiciũ iura Cameræ Apostolicæ. Quoniã non est constitutus
simpliciter ad ius reddendum, sed ad generalẽ
gubernationẽ ciuitatis, & illius territorij. Nam habet
latissimam iurisdictionem, quia æquiparatur Præsidi.
vt per Cor. cons.153.col.1.& 2. lib.3. Et propterea ad
ipsum pertinet curare, qoòd iurisdictio territorij Sedis
Apostolicæ sit illæsa, & nullus illã vsurpet. ad not.
5 per Doc.in l.præses.C.de transa. Præsertim, quia † sciẽtia
officialium nocet Principi circa omissionem. Bar.in
l.si Publicanus. § in vectigalibus.nu.2.ff.de publi.Bal.
de præscript.par.2.5. par.quæst.2. vers. sed dubitatur.

Itaq.

Tiraquell.de nobilit.c.14.num.3.Aym.de antiq. temp. par.4. §.absolutis. num.23. Couar. in reg. possessor. in prin.2.par.col.antepen.vers.sed tamen, quare si potest nocere, multo magis in defendendo.

Pariter non obstat, quod hoc non interfuit Sedis Apostolicæ, ex quo D. Comites profitentur illam recognoscere in superiorem, quia valde interest, quia Sedes Apostolica prætendit, quod ipsa priuatiue ab omnibus alijs exercere debeat iurisdictionem, nec lis vertitur super eo, an Domini Comites recognoscant in superiorem d. Sedem vel ne, sed super eo, an istis locis officiales Sedis Apostolicæ exercentes iurisdictionem in d. ciuitate, & illius territorio habeant iurisdictionem priuatiue ab ipsis Comitibus. Vnde cum ex prædictis constet, Syndicum venisse ad causam etiam nomine Sedis Apostolicæ, infertur, quod hæc loca sint in territorio Bonon. vt alias fuit resolutum, quod Sedes
6 † Apostolica habet fundatam intentionem circa iurisdictinnem in omnibus locis existentibus in d. territorio, vt post Hostien.not. Abb.in c.diligenti. num.2. de præscrip.Put.decis.221. vol.2. Et propterea contra su-
7 periorem non sufficit † quasi possessio, nisi doceatur de iure, & titulo, vt tradit Luc. de Pen. in l. quicunque. col.1.in fi.vers.sic etiam Comites, cum vers.sequ.C.de fund.limitotrophis, lib.10.& ibi Rebuf.nu.1.sequitur Capit.decis.77.nu.9.Ioan.Fab. in §. retinendæ. nu.31. vers.item not.Instit. de interdict.cum alijs, de quibus per informantes pro communitate.

BVBALI.

Parmen.Castri.Lunæ,13.Februa.1578.

SVMMARIA.

1 *Narrata in legitimatione, super quibus pars se fundat debent verificari.*
2 *Causam committens iactationis, & molestationis, reus esse dicitur, ex communi.*
3 *Succedere volens in bonis defuncti ex capite agnationis, debet se probare proximiorem, & habere interesse in causa.*

DECISIO DCI.

FVit per Dominos resolutum, sententiā per R.P.D. Lancellotum ad fauorem Comitis Pomponij Taurelli latam, esse confirmandam. Moti fuerunt, quia Comites Camillus, & Fabritius de Taurellia nō verifica-
1 runt † narrata in eorum legitimatione, quam cum reproductam repetierint, & in ea se fundent tanquam legitimatos, debent in ea narrata verificare, vt per Io. And. in c.1.nu.3.de lite contesta.in 6.Fel.in c.constitutus.col.1.& ibi Dec.num.3.de rescrip.cum alijs adductis per eundem Dec.consil.198.sub num.4. versic.sed in impetratione. Nec obstat, quod Comes Pomponius cō-
2 mitteodo causam sit actor, quia † cum ipse commiserit causam iactationis & molestationis, reus esse dicitur, vt de magis communi per Couar.lib.1. varia.reso.c.18.num.3.& seq. Et hæc opinio in Rota seruatur, & satis constat de molestijs, cum d. Comites Camillus, & Fabricius repetierint legitimationes in actis productas. Nec obstat, quod Comes Pomponins non possit dici reus, cum non possideat Castrum Choensis, quia nunc lis non vertitur super dicto Castro, sed super legitimatione, an sit subreptitia. Dixerunt tamen Domini, quod ante omnia Comes Pomponius debet repro-
3 bare se esse agnatum † proximiorem Comitis Roberti iam defuncti, & habere interesse in huiusmodi causa ex doct. Innoc.in c. Abbate. ante nu.2.de verb. signif.

Reseruarunt etiam, quod d. Comites Camillus, & Fabricius audiantur, si velint dicere narrata in legitimatione esse verificata, ex verbis positis in testamento d.Comitis Roberti.

BVBALI.

Roman.Mercedis.Lunæ,17.Martij,1578.

SVMMARIA.

1 *Statutum vrbis de præscriptione 16 annorum, ligat etiā forensem, qui iudicium in Vrbe introduxerat. & nu.3.*
2 *Locus census destinatæ solutionis semper attēditur in his, quæ oriuntur ex post facto post contractum propter negligentiam, vel moram, & etiam locus iudicij.*

DECISIO DCII.

DVbitaui, an statutum Vrbis, c.101.lib.1. & cap.18. lib.4.de præscriptione 16.annorum, ligaret forensem, qui in Vrbe inseruierat, & mercedem post 16. an-
1 nos coram Gubernatore Vrbis petierat. Et † per Dominos resolutum fuit, quod huiusmodi statutum ligaret etiam hunc forensem, qui in Vrbe iudicium introduxerat. Moti fuerunt principaliter ex illa ratione, quia in his, quæ oriuntur ex postfacto post contractū
2 propter negligentiam, vel moram, semper † attenditur locus destinatæ solutionis, si est locus certus, & non attenditur locus iudicij, vt per Bart. in l. cunctos populos. nu.16. C.de summa Trin.& fide Cathol. quem sequuntur ibi Fulgos.& Ias. nu.66. Et in istis terminis,
3 quod † statutum loquens de præscriptione ligat etiam forensem, tenuit Anchar. in c.canonum statuta.qu.12. vers. item & quantum ad præscriptionem. de constit. Corne.cons.205.num.9.lib.3.Barbat.consil.53. col.10. lib.2.Ruin.cons.117.num.12.Caccialup.in d.l.cunctos populos.nu.131.& ibi Purpur. nu. 154. & 161. qui testatur de communi.

BVBALI.

In ead.Romanen. Mercedis.Ven.30.Maij,1578.

SVMMARIA.

1 *Restitutio non datur aduersus præscriptionem statutariā ex capite absentiæ voluntariæ.*
Minus ex causa paupertatis, quando sufficit extraiudicialis interpellatio, & num.3.
Item nec ex capite ignorantiæ statuti, quæ non præsumitur in capite decem annorum, & nu.4.
2 *Impedito non competit restitutio, quando potuit impedimentum remouere.*

DECISIO DCIII.

OMnes Domini concluserunt, D. Pasqualino non competere restitutionem in integrum aduersus præscriptionem statutariam ex causis per ipsum alle-
1 gatis. Nam ex † capite absentiæ non venit restituēdus, cum absentia fuerit voluntaria, quæ non excusat, cum teneatur mittere procuratorem ad interrumpendam præscriptionem. Bart.in l.1.ff.de diuers.tempor.ib. præscriptio. Abb. in c.querelam.num.7.de procurat.

Nec absenti voluntariæ competit aliqua restitutio.
2 Paris.cons.99.nu.11.lib.4. Et quia † impedito non competit restitutio, quando potuit impedimentum remouere, vt per Bal.de præscrip.1.par.6. par.nu.23. Præterea potuit D. Pasqualinus interrumpere præscriptionem, cum fuerit in Vrbe per aliquot menses. Nec mi-
3 nus venit restituendus ex † causa paupertatis, quia ad interrumpendam præscriptionem statutariam sufficit interpellatio extraiudicialis, vt apparet in statuto, li.4. c.18. quæ non requirit aliquam impensam. Similiter
4 ex † capite ignorātiæ non competit restitutio, quia cū per decem annos ante suam absentiam in Vrbe moram traxerit, & fuerit versatus in tribunalib. & præsertim in curia Capitolij, prout ipse in articulis asserit, præsumitur habere notitiā statutorū, nec pōt allegare ignorantiam. Bart.in l.cūctos populos. nu.21.& ibi Ias.in r.

lectura.num.32.& in 2.num.66. C. de summa Trinita. & fide catholic. Alexand.cons. 41.nu.9. lib.3. & consil. 165.num.3.lib.6. cum alijs allegatis per informantes. Nec in casu, de quo agitur, debet admitti iuramentum Pasqualini ad probandum ignorantiam, cum habeat præsumptionem contra se, vt dixi.

ALDOBRANDINI.

Cæsaraugustan. Status. Veneris, 16. Ianuar. 1579.

SVMMARIA.

1 *Iuramentum solum partis sufficit in remouẽdis Notarijs.*
2 *Datio Notarij adiuncti non habet locum, quando non potest prouideri indemnitati partis.*

DECISIO DCIV.

DOmini dixerunt, Ludouicum Capdeuilla debere abstinere ab executione remissoriæ, ex quo fuit iuratus suspectus ab Illust. D. Ioanne de Luna. In remo-
1 uendis enim † Notarijs leuis causa sufficit, imò solo iuramento partis contentantur Docto. vt per Anchar. cõsilio 263.nu.1. Alexand.cons.104.num.2.& 3.lib.5. Cagnol.in l.si librarius.nu.47. de regul.iur. Et ita pluries fuit resolutum per Dominos: maxime, cum hoc casu accesserit rixa inter ipsum, & connotarium, nec hoc casu prouisum est per dationem adiuncti, iuxta not. in
2 auth.si verò contigerit.C.de iudic. Quia † Domini dicebant, dationem adiuncti tollere suspicionem, quãdo per talem dationem prouidetur indemnitati partis, vt in dicto text. At hic secus est, quia licet sint duo Notarij in scribendo, potest tamen vnus reuelando dietim dicta testium, multum præiudicium parti afferre, cui malo datione adiuncti mederi non potest. Et propterea censuerunt Domini, debere d. Ludouicum se abstinere à supradicta executione.

BLANCHETTI.

Valentin. Matrimonij. Ven. 24. Ianuarij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Dos applicatur fisco in pœnam illicite contrahentium matrimonij scienter, etiam si superueniat dispensatio, quando non constat de nouo consensu. & num. seq.*
2 *Nouus consensus in matrimonio contrahendo post dispẽsationem requiritur.*
3 *Hæredes mariti, qui matrimonium in gradu prohibito cõtraxit, debent ipsius ignorantiam probare ad effectum lucrandi dotem.*
4 *Vxor putatiua propter adulterium non amittit dotem, cõtra communem.*
5 *Matrimonio putatiuo, quæ indulgẽtur ad instar veri procedunt ratione bonæ fidei.*
6 *Maritus post separatum matrimonium ex alia causa, quã adulterij, non potest mulieri repetenti dotem, obijcere adulterium.*
7 *Casus plures, in quibus matrimonium aliter in foro pænitentiali, aliter in iudiciali iudicatur.*

DECISIO DCV.

NOn potuit capi resolutio propositi dubij, an constet de tali matrimonio Elisabet cũ Petro, quod sufficiat ad amissionem dotis. Quia plures continet difficultates, in quibus Domini fuerunt varij.

Et prima erat circa iurisdictionem meam, de qua quo ad effectum dubij, Domini dubitabant.

Secunda fuit difficultas, *an matrimonium illud subsistat vti putatiuum*: nam ante dispensationem non poterat subsistere, cum vtraque pars sciret contrahi non posse, ex eo, quòd coniuncti essent in tertio consanguinitatis gradu: & ideo ignorantia gradus, ex quo in simul contrahere prohibebantur, penitus aberat, quo
1 † casu in pœnam illicite contrahentium dos applicatur fisco. Rom. in l. Lucius Titius num.24.ff.solut.ma-
2 trim. Post † dispensationem etiam non datur nouus consensus, prout requiritur, Abb. in c. super eo. in fi. de cond. appos. Et ideo aliqui ex Dominis dicebant videndum, an constet, quòd Elisabet huic dispensationi consenserit.

Tertia, fuit dubitatio, *an hæredes mariti possent obijcere, ad effectum lucrandi dotem huiusmodi exceptionem,*
3 *in † quo necesse est probare ignorantiam mariti, & quod non potuerit conqueri*. Boer. decis. 338. cum alijs, de quibus per Gabriel.lib.7.conclus.35.num.10. Et auge-
4 bat difficultatem, quia † non erat expeditum apud omnes, quod vxor putatiua propter adulterium amittat dotem. Nam licet opin. glo. in c. plerumque. de donat. inter virum & vxorem, videatur communiter recepta, tamen fundatur præcipue super eo, quia fuit lata sententia super amissione dotis, & separatione matrimonij, vt bene considerat Roder. Suar. in tit. *de las ha-*
5 *mentas*, nu.13. Præterea, † quæ indulgentur matrimonio putatiuo ad instar veri, procedunt ratione bonæ fidei, vt per Modernos in tract. de lucr. dot. glo.3.nu.19. quæ bona fides abfuit in vtroque contrahente. Vltimo dicebant, quod post separatum matrimonium ex alia
6 causa, quam adulterij, maritus † non potest mulieri repetenti dotem ad effectum illam retinendi, obijcere adulterium. Ioan. And. & Ant. de But. in d. c. plerumque. num.11.& ibi Anch.num.7.

Vltima fuit dubitatio circa dispensationem, quæ ex eo, quod esset limitata ad forum conscientiæ duntaxat,
7 videtur non posse suffragari in foro fori, præcipue † cũ plures dentur casus, in quibus matrimonium in foro pænitentiali vno modo, altero vero in foro iudiciali venit iudicandum. Antonin. in sua sum. part.3. tit.1.c. 19. in princ. §.4. versi. quid si dicant. Vnde dispositio in vno non videtur suffragari in alio, stante expressa, & taxata limitatione, super quibus erit particulariter dubitandum.

BLANCHETTI.

In eadem Valentin. Matrimonij. Ven. 3. Aprilis. 1579.

SVMMARIA.

1 *Adulterium committitur etiam in matrimonio ignoranter contracto in gradu prohibito.*
2 *Dispensatio matrimonij in foro conscientiæ non suffragatur in foro fori, nec etiã quo ad legitimationem filiorũ.*
3 *Opinio Docto. quod vxor putatiua amittat dotem propter adulterium, quo casu loquatur.*
4 *Hæredes mariti nõ possunt obijcere crimen adulterij, postquam maritus viuens non opposuit.*

DECISIO DCVI.

DOmini cum præsupposito, quod dispensatio in foro conscientiæ non suffragetur in foro fori, vt fuit resolutum anno præterito coram R.P. Domino de Bubalis, in causa Panormitan. illegitimitatis, dixerunt non constare de tali matrimonio, ex quo mulier propter prætensum adulterium dotem dicatur amisisse.
1 † Quæstio enim hæc procedit in terminis, quãdo ignoranter fuit contractum matrimonium in gradu prohibito, non autem quando scienter, prout in casu, de quo agitur, vt per Rom. in l. Lucius Titius. nu.24.ff. solut.
2 matr. Nec obstat dispensatio, quia † sicut ex illa nõ causatur legitimatio filiorum, ita nec matrimonium in foro exteriori.

3 Secunda opin. Doct. quod † vxor putatiua amittat dotem propter adulterium, loquuntur, quando præcessit sententia super separatione thori, secus si præcessit sententia super separatione ex causa consanguinitatis, & in repetitione dotis obijcitur adulterium, vt Anto. de But. Abb. Ioan. And. & Anchar. in c. plerumque. de donat. inter vir. & vxor.

Tertiò, in casu isto non põt dici dos, cum enim pater

tet Elisabet constituerit illi dotem, si contraheret cum Petro, & obtineret dispensationem à Sede Apostolica, intellexit de valida dispensatione, & quæ in vtroque foro sustineret. Vnde cum non fuerit obtenta dispensatio talis, non fuit etiam purificata conditio, nec dos constituta.

4 Vltimò placebat Dominis, quod hæredes † non possent obijcere huic mulieri huiusmodi crimen adulterij, postquam maritus viuens non opposuit. Marsil. in l. fi. nu. 2. ff. de quæst. & l. vnic. nu. 62. C. de rapt. virg. cum alijs, quæ habentur per Gabriel. lib. 7. conclus. 35. num. 8.

SERAPHINI.

Bononien. de Pipinis. Lunæ, 6. Iulij. 1578.

SVMMARIA.

1 *Vtilitas Ecclesiæ est probanda per conductorem, non autem per Ecclesiam, quæ semper læsa præsumitur.*

2 *Enunciatio melioramentorum facta inter personas prohibitas, non probat.*

3 *Melioramenta facta pro manutentione prædij, non veniunt in æstimatione.*

Quæ probantur ex statu primæuo prædij ex narratiua instrumenti emphyteusis collecto.

DECISIO DCVII.

Actum fuerat in Rota, dato particulari dubio, sub die Veneris 15. Maij præsentis anni, an per Dominos de Pipinis probarentur talia melioramenta, quæ excluderent læsionem Ecclesiæ, & impedirent mãdatum de immittendo petitum pro parte prædictæ Ecclesiæ. Et tunc Domini, discussis dictis testium, & peritorum relatione, dixerunt, non constare de huiusmodi melioramentis, & in omnem euentum satis consultum Dominis Pipinis per cautionem, quam se daturos offerebant canonici. Quare intellecta, informantes pro Dominis de Pipinis confugerunt ad aliud dubium, negando fuisse resolutum, constare de læsione Ecclesiæ, quãuis contrarium innuere viderentur decis. alias factæ coram R.P.Dom. de Grassis. quarum copia data fuerat. Tamen ad tollendum difficultates, dubitaui particulariter, an sufficienter constaret de læsione. Quo dubio plene discusso, Domini vnanimiter, vno tamen excepto, dixerunt de ea constare, per ea, quæ alias fuerunt deducta 8. Nouemb. 1577. & 21. Maij, 1578. coram R. P.D. de Grassis, quæ cum sint diligenter annotata, non indigent repetitione, sed solum sunt diluendæ obiectiones, quæ de nouo factæ fuerunt.

Et primo, quod prætenditur incumbere Ecclesiæ onus probandi læsionem, cum contractus fuerit factus de re solita alienari, non placuit Dominis, quia primo in iure potest hoc pati difficultatem, retenta decisione facta in hac eadem causa, quod vtilitas debet adesse do tempore reconductionis, ponderando verba constitutionis Paulinæ, *& tunc in Ecclesiarum euidentem vtilitatem*, ex quibus colligitur non dari simpliciter facultatem alienandi res alienari solitas, sed cum illa qualitate

1 tate præsentis vtilitatis Ecclesiæ. Et † ideo hæc qualitas esset probanda per Dominos de Pipinis, cum facultas, qua prætendunt habuisse locationem, sit à iure pacto qualificata. Sed ex facto tollitur hæc dubitatio, cũ per canonicos fuerit probatum, prædium, de quo agitur, communiter potuisse locari de eo tempore, pro lib. 240. Ex qua probatione apparet euidenter Ecclesiam fuisse læsam, quæ locauit pro libris 20. Quo excessu adeo notabili stante, non obstat, quod secundo deducebatur de melioramentis, & de mille lib. solutis. Quia quantum ad melioramenta, nihil certi per testes & peritos deducitur, vt in alia positione coram me conclusum fuit. Sed hoc totum tollitur etiam admittendo id omne, quod prætẽditur per Dominos de Pipinis, quod fuit pro eorum parte assertum in instrumẽto locationis ipsis factæ, nempe melioramenta ascendere ad lib.

2 500. Nam licet † hæc enunciatio non probet, quia facta inter personas prohibitas, Bellam. consil. 33. col. 14. Deci. consi. 142. num. 6. Franc. & Gemin. in c. 1. de rebus Eccles. non alienan. in 6. tamen præsupposito quod sit vera, non excludit læsionem, iuncta solutione mille librarum. Nam dato etiam, quod fructus harum pecuniarum æstimentur ad rationem 10. pro centenario, conficient summam 150. lib. cui addendo viginti, erit tota summa 170. lib. quæ adhuc est infra summam, pro qua communiter locari poterat prædium. Nec aliqua ratio, aut sextæ partis, aut pacti de lucrando melioramenta, est talis, quę possit tam notabilem excessum ex-

3 cludere. Primæuus † autem status prædij ex narratiua instrumentorum excludit ea melioramenta, quæ petitri recensent, cum ea tenerentur pro manutentione prædij facere, l. agri. de vsufruct. l. pen. de impens. in reb. dotal. fact. Angel. in authen. de non alienan. §. lex itaque, in fine. Castren. consil. 250. lib. 2. Ias. in l. 1. num. 29. C. de iure emphyt. Sed neque possunt plus importare, quàm id quod prætendebat, prout in narratiua instrumenti, quæ supra fuit admissa, nempe, librarum 500.

Vltimò non obstant, quæ deducuntur contra testes, nam placuerunt Dominis responsiones per informantes exemplo datæ. Et ideo ordinatum, vt præstita per canonicos cautione relaxetur mandatũ de immittẽdo.

ALDOBRANDINI.

Roman. Domus, Lunæ 14. Decemb. 1579.

SVMMARIA.

1 *Alienatio proprie non est, in qua reseruatur directum dominium.*

2 *Dictio, iuxta, quando stare dicatur relatiue.*

DECISIO DCVIII.

Domini dixerunt, venditionem non esse contra formam mandati. In eo enim datur facultas præceptori alienandi huiusmodi domum in perpetuum sub annuo censu. Et ita factum fuit: vendita namque fuit domus in perpetuum sub annuo censu vnius lib. ceræ giallæ laboratæ.

Non obstat, quod verba mandati intelligenda es-

1 sent de alienatione vtilis dominij tantum, † quia imò si reseruaretur directum dominium, non esset proprie alienatio. Alciat. in l. alienationis, in 1. notab. ff. de verb. signif. Salic. in l. 1. num. 1. C. de iure emphyt. Et in omnem euentum, quando verba mandati essent ita interpretanda, pariter eodem modo essent intelligenda verba venditionis, vt voluerit scilicet vendere præceptor vtile dominium, tum ob præsumptionem, l. quoties. de rebus dub. tum quia in venditione, nedum facit mentionem de mandato, sed ad illud se retulit. Dixit enim, iuxta decretum, auctoritatem, & facultatem alias Domino Præceptori attributam, & scriptam sub die vltima Februarij præsentis anni per me, &c. rogatum, cũ dedit, & venditionis titulo dedit, & cessit. Di-

2 ctio † enim illa, iuxta, hoc loco stat relatiuè ad mandatum, l. 1. vbi Bald. in princ. C. de Episcop. & cleric. Bertran. cons. 44. num. 2. in prima primi. Et consequenter, cum Præceptor ad mandatum se retulerit, eius fines diligenter seruauit, cum relatum sit in referẽte cum omnibus suis qualitatibus.

BLANCHETTI.

Romanen. Legati Pij. Lunæ 11. Ianuar. 1580.

SVMMARIA.

1 *Legatum relictum soluendum ab eo, quem testator dixerat se declaraturum, non secuta declaratione, debetur ab herede, ex communi.*

2 *Persona omissio non dicitur taliter de substantia legati, quin a iure possit suppleri.*

3 *Prouisio hominis clara, et specialis tollit prouisionẽ legis.*

DECISIO DCIX.

PRoposui dubium, *an legatum relictum loco pio sol-
uendum ab eo, quem testator dixerat se declaraturũ,
non subsecuta declaratione, debeatur ab hærede, vel po-
1 tius censeatur nullum.* Et † Domini dixerunt, legatum
sustineri, & ab hærede præstandum. In dubio enim
hoc onus videtur iniunctum hæredi. Bar. in l. quidam,
num. 1. ff. de rebus dub. & est tex. in l. si seruus legatus,
§. qui margaritam. versic. cum in testamento. ff. de leg.
1. & ibi Doct. omnes. Et communem testatur Anton.
Gomes. tit. de legat. num. 45.

Non obstat, quod ista sit incertitudo circa substan-
tiam legati, quia legatum habet omnia substantialia,
cum enim legans, & locus, cui fit legatum, & quanti-
2 tas sint certi, omissio † personæ non dicitur de sub-
stantia, qoin à iure possit suppleri. l. nulli. C. de Episc.
& cleric. & placuit simile. l. a. ff. de hæred. instituen.
alleg. pro fabrica. Non obstat, quud prouisio hominis
specialis tollit prouisionem legis, iuxta tradita per
3 Ruin. cons. 74. nume. 7. lib. 1. Quia ibi † prouisio est cla-
ra, hic sumus in dubio, quo casu ius supplet, l. vnum
ex familia. §. omissa. ff. de leg. 2. Præterea Ruin. loqui-
tur in contractu, hic versamur in vltima voluntate, in
qua incertitudo personæ debitoris non vitiat legatum,
Ant. Gomes. vbi supra.

ROBVSTERII.

Bononien. Nullitatis legitimationis. Die 27.
Ianuarij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Instrumentum redditur suspectum ex cancellatione, vel
additione, in loco substantiali facta: nisi veritas can-
cellationis, vel additionis aliunde probaretur. nu. 2.*
3 *Suspicio falsitatis quibus casibus elidatur.*
4 *Rasura, & cancellationes facta in loco suspecto, quando
de veritate aliunde apparet, non nocent.*
5 *Legalitas Notarij, & bona ipsius fama multum iuuat ad
tollendam suspicionem falsitatis, quæ oriri potest ex ip-
sius rasura, & cancellatione.*
6 *Suspicio falsitatis, & fraudis semper est excludenda, quã
do non inducitur a fide Notarij, sed per alium quam ip-
sum fieri potuerit.*
7 *Notarius an possit lacerare primam suam matricem post
factum exemplum, ne incurrat suspicionem falsitatis.*

DECISIO DCX.

LIcet Domini admitterent regulam, quam addu-
1 cunt isti de Sancto Petro, quod † instrumentũ red-
ditur suspectum ex cancellatione, vel additione in lo-
co substantiali facta. Felin. & alij, in c. ex literis. numer.
14. de fide instrumen. Deci. in l. fin. numer. 19. de edict.
2 Diui Adria. nihilominus † inclinarunt limitationi, vt
id non procedat, quando veritas cancellationis, vel
additionis aliunde probaretur. Bald. in l. si vnus. in fi-
ne. C. de testam. Catelli. Cotta in verbo, testamentum
rasum. Iul. Clar. in pract. crimin. in versiculo, falsum,
vbi respondet his, quæ Ias. in d. l. fi. nu. 19. adducit in
contrarium.

Et ideo resoluerunt Domini, quod licet cancellatio-
nes, & additiones, de qoibus in legitimatione, sint po-
sitæ in locis substantialibus, & suspectis: tamen, cum
veritas harum cancellationum, & additionom aliun-
de probetur, & verificetur, illa scriptora originalis le-
gitimationis non est suspecta, sed fuit bene extensa,
& in mundum redacta, & propterea sententia extra
Rotam lata est iniusta, & nolla, iuxta resolutiones fa-
ctas. Nam (vt sæpe dictum fuit) validitas d. sententiæ
pendebat ab illius iustitia, & iniustitia consistit in su-
spicionibus contra scripturam legitimationis, quæ ta-
men (vt nunc Domini resoluerunt) satis adminicula-
tur, & corroboratur ex alijs pro parte Helenæ addu-
ctis, & singulariter hic deducunt bene informantes
Dominæ Helenæ, qoi euacuant particulariter omnes
cancellationes, & additiones, cum qoibus Domini trã-
sierunt, & cumulantur particulariter in folio ad par-
tem dato. Si tamen super modo admissionis Helenæ
ad successionem cum derogatione fideicommissi, isti
de Sancto Petro adducerent aliquid cõsiderabile, pos-
sent super eo audiri.

Plura considerantur ad elidendam suspicionem fal-
3 sitatis. Primò † attestatio Notarij de verbis, quæ repe-
riuntur abrasa, quod de mandato ipsius hæc ita gesta
fuerint. Secundò, quod filia Alphonsi, non Isabella, sed
Helena vocaretur. Tertiò, quod ex coniugato, non ex
soluto nata esset, vt patet ex dicto Isabellæ vxoris
Alphonsi, & ex dicto Antonij Confessoris Alphonsi,
ac ex fide baptismi. Quartò, adsunt testes pro-
bantes consuetudinem Notarij in conficiendis legiti-
mationibus. Quintò, dictum Comitis Vincentij. Sex-
tò, bona fama Notarij. Ex quibus videntur excludi
4 omnes suspiciones: nam † rasuræ, & cancellationes,
quamuis in loco suspecto contigerint, si tamen appa-
ret de veritate, non nocent. Anchar. in c. ex literis.
num. 1. de fide instrumen. §. postremo, versic. sed num-
quid. Vital. in tract. claus. versic. decreto Notarij, pro-
pe fin. Bald. in rubr. de fide instrumen. num. 25. vbi lo-
quitur in Notario errante in facto, vbi instrumentum
est traditum partibus, nec est orta qnæstio erroris, se-
quitur Foller. in tract. crimin. versic. item, quod cum
5 esset falsum, num. 62. Et in istis † multum inbueodũ
est legalitati Notarij, & bonæ opinioni ipsius, Bald. in
l. quærit. §. sed si non in corpore. de hæred. instituend.

Et semper est excludenda suspicio falsitatis, & frau-
dis, vt per Bal. in l. iuris gentium. §. quod suæ. de pact.
Dec. consil. 125. Paris. consil. 28. nume. 50. lib. 2. Præser-
6 tim, † quia suspiciones istæ inducuntor non à fide
Notarij, quia de hac non dubitatur, sed per aliom,
quàm ipsum fieri potuerunt, & ex attestatione ipsius
satis coadiuuatur. Papien. glos. 2. in form. opposi. con-
tra iostrum. cum alijs allegatis. Et ante Notarius se in-
formauit ab Alphonso patre Helenæ. Paris. consil. 61.
num. 8. lib. 3. Et simos in materia, quæ de facili pote-
rat obtineri, & concurrit voluntas, & potestas ipsius
Comitis, & materia de illo tempore noo erat alicui
præiudicialis. Quod de testibus mortuis dicitur, non
obstat, cum non appareat, quod de eo tempore non
viuerent, & sic non verificatur in facto, licet hodie
sint mortoi. Et illud habet etiam maximam difficulta-
tem, ex traditis per informantes Helenæ. glos. in cap.
cum venerabilis. de relig. dom.

Non obstat, quod sit probata veritas, & in apostil-
lis continetur, vt per Abb. ibi, & per Paris. consil. 28. nu.
46. lib. 2. Et sic etiam cessat, quod in ciuilibus suspicio
falsi habeatur pro falsitate. Quia stante serie facti, &
alijs circumstantijs, non potest hæc falsitatis suspicio
considerari.

7 Præterea, quod † Notarius lacerauerit illam pri-
mam suam matricem post factum exemplũ, illud tol-
litur bene ex deductis per Paris. consi. 28. nu. 20. lib. 1.
Quod Notarius fuerit alias inquisitus; respondetur,
quod fuit absolutus, stante præsertim bona fama ip-
sius, vt hic per informantes. Quod deleuerit multas
clausulas, & alias addiderit, non est attendendum,
quia plures ex illis sunt modici momenti, & veritas
probatur aliunde.

Vltimò non obstat, quòd solutio pecuniarum non
videbatur necessaria in tanto nomero, si legitimatio
fuisset facta in vita patris, præsertim stante tertio con-
stituto Notarij, ac visis testibus, & considerata tota
serie facti. Ex quibus probantur bonæ qualitates No-
tarij, & illius stylus specialiter in ista materia: proba-
tur etiam veritas istius legitimationis.

Quibus attentis, & præcipue, quod veritas aliun-
de probetur, istæ omnes remanent suspiciones homi-
nis, & non iuris, ideo non attendendæ.

SERA-

SERAPHINI.

Anconitan. Coriorum. Lunæ, 18. Aprilis, 1580.

SVMMARIA.

1 *Damnum quilibet resarcire tenetur, quod quis occasione sua patitur.*

2 *Represalijs concessis soluens, repetit a debitore, & sortem, & omnia damna.*

Fallit nisi damnum esset iniuste illatum. num. 3.

4 *Dominium est difficilis probationis, & probatur ex indicijs, & coniecturis, & etiam ex concessione.*

DECISIO DCXI.

Domini constituerunt regulam pro mercatoribus
1 Ragusinis, quod quilibet tenetur resarcire † damnum, quod quis occasione sua patitur, c. fi. de iniur. l. qui occidit. §. in hac. ad leg. Aquil. Et hoc est, quòd
2 † concessis represalijs, soluens repetit à debitore nedum sortem, sed etiam omnia damna. Bart. in l. nam, & fenus, de neg. gest. Alexan. post Bart. & alios in l. 2. §. in facto, num. 11. de verb. oblig. vbi Socin. num. 8. Ias. num. 23. & 24. Galliaul. num. 10. cum seq. Sed quia
3 † hæc regula limitatur per Doct. vt procedat, quando iustè fuit damnum illatum, alioquin si iniustè, non tenetur, vt per Ias. loco supra citato, & Roman. nu. 8. ideo totum hoc negotium plurimum pendet a iustitia sententiæ Auditorum classis sacri Fœderis, contra quam plurima opponuntur.

Et primo, quòd est nulla defectu iurisdictionis. Secundo, quòd est iniusta.

Quantum ad primum, nullitas deducitur ex eo, quod iudex deputatus tantum fuerat ad referendum. Sed hoc non obstat, nam deputatio illa erat directa solum vni Auditori, nempe Sereniss. D. Ioannis. Sed sententiam protulerunt omnes Auditores Confœderatorum, qui erant iudices ordinarij exercitus, in quorum iurisdictionem partes consenserant: ideo cessat difficultas. l. 2. de iudic. Gabr. de iudic. conclus. 1. num. 20.

Quantum ad iniustitiam, ea deducitur ex eo, quod Iudæi tolerantur. Secundò, quia non probatur coria fuisse Hebræorum. Sed primum non obstat, quia capta non fuerunt coria Hebræorum propter sectam, sed tanquam subditorum Turco propter bellum. Secundum quoque tollitur ex probationibus, ex quibus constituerunt Domini probari coria verè ad Hebræos spe-
4 ctasse, maximè, cum † dominium sit difficile probationis, & probetur ex indicijs & coniecturis, Paris. consil. 104. num. 103. volum. 1. Rimin. cons. 227. num. 1. lib. 2. & ex confessione Aym. consil. 157. num. 1. Concurrentibus maxime literis Prodanellorum. Put. decis. 12. lib. 2. Vnum tamen fecit difficultatem Dominis, quòd isti Domini mercatores non probarunt coria ablata ad eos spectasse. Et ideo deficiunt in fundamento intentionis eorum. Quod tametsi probauerint, sententia A. C. venit reuocanda.

DECANI.

Bononiensis de Pepulis. Ven. 28. Febr. 1578.

SVMMARIA.

1 *Constitutum patris etiam eo viuente transfert possessionē in filium, quando ad executionem facti deuentum est.*

2 *Possessio amittitur ex actu nullo, & acquiritur alteri, quando ad factum est deuentum.*

3 *Pater potest dare licentiam filio ingrediendi possessionem propria auctoritate ad suam vtilitatem in vita patris.*

4 *Actus clandestini nullum possunt inferri præiudicium priori possessioni: imò eo ipso dicuntur clandestini, quod reperiuntur facti post anteriorem alterius possessionē.*

DECISIO DCXII.

IN causa Bononien. de Pepulis de ordine Dominorū propositum fuit idem dubium, quod fuerat aliàs propositum, & resolutum sub die 27. Ianuarij proximè præteriti. Et Domini die Veneris 28. Februarij, steterunt in decisis pro mandato de manutenendo in fauorem D. Comitis Romei. Et quoniam prima & principalis difficultas, a qua reliquæ omnes, quæ per informantes excitatæ fuerunt, pendere videbantur, consistit, an Illustr. Comes Romeus acquisiuerit quasi possessionem, antequam Illust. Comites Aduersarij illam acquisiuerint. Domini attenta facti serie firmarunt, d. quasi possessionem Comitis Romei fuisse anteriorem, non quidem in constituto apposito in testamento Comitis Alexandri eius patris, super quo plura viderentur discutienda, si alia non concurrerent, sed in illo instrumento confecto per eundem Com. Alexandrum,
1 sub die 5. Octobris, 1550. in quo apparet † patrem ad effectum, vt ipse Comes Romeus acquireret possessionem, mortem præuenire voluisse, vt in l. Lucius Titius testamento. ia 1. ff. de leg. 2. vbi Paul. de Cast. & alij, vt per Tiraquel. de cōstit. in 2. parte, ampliat. 23. nu. 2. Et licet respectu constituti inter patrem, & filiū, quando de solo constituto ageretur, quia nec in illo instrumento (vt asseritur) non adest iuramentum patris, res non careret difficultate, tamen sufficit hoc, quòd de fa-
2 cto sit gestum, cum † clarissimū sit, quod ex actu nullo amittitur possessio, & acquiritur alteri, quando est deuentum ad executionem facti. l. 1. §. si vir vxori. de acquirend. possess. & ibi Doct. & Tiraquell. de constitut. in 3. par. in 7. limita. nu. 2. & sequen. De executione autem respectu apprehensionis possessionis in fauorem Comitis Romei, constat ex testibus, quorum summarium datum fuit. Vnde tollitur illud obiectum de nullitate gestorum per Comitem Alexandrum in
3 fauorem filij, præsertim, quia † non reperitur prohibitum, quod pater non possit dare licentiam filio ingrediendi possessionem propria auctoritate ad suam vtilitatem in vita patris. dicta l. Iulianus.

Non obstant actus gesti per Comitem Philippum, & alios post obitum Alexandri. Quia cum possessio
4 Comitis Romei esset anterior, omnes † illi actus dicuntur clandestini, & nullum inferunt præiudicium prioris possessionis, l. 1. in fi. vti possid. vbi glos. & alij Doct. in c. licet causam. de probat.

Coadiuuatur insuper possessio Comitis Romei ex his, quæ post obitum Comitis Alexandri gesta fuerūt in eius fauorem, prout in facti serie data per informantes pro eius parte. Quibus stantibus non potest dici interrupta, vel amissa possessio, vt prætendunt informantes pro parte Illust. Com. Ioannis sub prætextu, quòd per decem annos non appareat de aliquo actu possessorio ipsius Com. Romei. Quia fuit responsum testes non probare fundamentum ipsorum, prout fuit responsum in alia resolutione, & vltra doctr. Aret. in l. si de eo. §. si forte, de acq. possess. fuit allegatus Tiraquel. de constitut. in 3. part. limit. 21. num. 5. Ex et istis Domini concluserunt, dandum esse Comiti Romeo mandatum de manutenendo.

DECANI.

In eadem Bononien. de Pepulis. Mercurij 24. Februarij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Citatio ad videndum testes examinari, potest fieri etiam procuratori partis.*

2 *Mandatum de administrando bona minorum, & iurium ipsorum, donec peruenerint ad legitimam ætatem concessum a testatore in testamento, durat etiam post obitum ipsius testatoris.*

3 *Actus in dubio præsumitur factus nomine proprio, nō au-*

tem alieno, & ex capite verosimiliori, & conuenientiori.

4 *Possessio proprietarij finito vsufructu incipit esse plena.*

5 *Possessio mutata dicitur ex tituli mutatione.*

6 *Interdictum adipiscendæ competit filio in bonis per patrẽ detentis in eius vita.*

7 *Declaratio voluntatis sumi potest, etiam ex actu nullo.*

8 *Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adria. tollen. datum dicitur ad confirmandum possessionem.*

9 *Confessio procuratoris potest reuocari etiam non docto de errore.*

10 *Item, in dubio recipit interpretationem, vt non præiudicet domino.*

DECISIO DCXIII.

FVit dubitatum in causa Bononien. de Pepulis, stantibus multis præsuppositis, *an examen testium sit validum.* Et an stantibus prædictis constet, quod Comes Romeus voluerit in vita patris acquirere sibi possessionem nomine proprio, & ad sui vtilitatem, & illã sibi acquisiuerit ita, vt decisio facta super possessione in vita patris subsistat, vel non.

Et quo ad primam partem pro inualiditate examinis testium deducebatur, ꝙ fuerant examinati non citatis Illustr. Comitib. Fabio, & alijs minoribus. Ne-
1 que † huiusmodi defectus citationis tolli poterat ex eo, ꝙ fuisset citatus procurator constitutus à Comite Philippo, tanquam curatore istorum minorum. Nam ad hoc respondebatur per informantes pro parte dictorum Comitum Ioannis, & aliorum de Pepulis, ꝙ cum tempore examinis prædicti minores non essent amplius sub cura Comitis Philippi tutoris, ex quo excesserant 14. annos, vt Instit. quib. mod. tutel. in prin. non potuit valide à Comite Philippo constitui procurator, licet illum tanq̃ curator constituisset, ex quo ipse Co. Philippus fuerat constitutos curator in testamento, absque eo ꝙ appareret de confirmatione, vt Instit. de curat. in prin. Secundò, quia prætendebatur, ꝙ Co. Philippus ante huiusmodi examen, licet ratificasset omnia acta istius procuratoris, non solũ proprio nomine, sed etiam nomine ipsorum minorum, nihilominus cum postea constituerit eundem procuratorem, videtur se restrinxisse, & illum nomine suo tantum constituisse.

His tamen non obstantibus, Domini concluserunt pro validitate examinis: nam respectu ipsius Comitis Philippi res nullam habet difficultatem: respectu verò ipsorum non obstat illud motiuum, quod curator in testamento dari non potest, nisi confirmetur, quia omissa eõam illa responsione, quod de iure canonico hæc solennitas non requiratur, vt deducebant informantes pro Com. Romeo, fuit consideratum, quod in testamento erat deputatus Co. Philippus non solum tutor, & curator, sed etiam administrator, & defensor horum minorum, & bonorum, & iurium ipsorũ,
2 donec ad legitimam peruenissent ætatem, vnde † mandatum hoc est validum, & durat post obitum testatoris, vt per Aret. consil. 66. num. 2. de quo per Boer. decis. 124. num. 1. in fin. & seq.

Non obstat secundum, quod Comes Philippus se restrinxerit, quia primum hoc in facto non subsistit, attento manuali Notarij, quod attendi debet, & non Registrum. Deinde, quia cum Comes Philippus ratificauerit gesta per Verinum nomine suo, & minorum, & eodemmet actu constituit eundem procuratorem, dicendum est, quòd hoc fecerit eodem nomine tutorio, & administratorio, vt fuit resolutũ in causa Rom. casal. Iuliani, coram R. P. Dom. Robusterio, & maxime, quia admodum verisimile est, quod voluerit causam nomine suo proprio defendere, & deserere minores indefensos, quoniam frustratoria fuisset ratificatio per eum facta nomine minorum.

Quo ad secundam partem de voluntate Com. Romei fuit conclusum, ipsum voluisse in vita patris possidere, & hoc potissimum ex tribus.

Primò ex mandato ipsius Comitis Alexandri, in quo non solũ datur facultas apprehendendi possessionem, vt prætendunt informantes pro Com. Ioanne, sed proceditur vlterius, constituendo ipsum Comitem Romeum possessorem præsentem, & acceptantem, vt patet ex illis verbis, videlicet, & ad præsentis facultatis maiorem conualidationem, &c. & per consequens apparet, quod d. facultas ex tunc fuit deducta ad actum, & præsertim, cum in d. instrumento adsit stipulatio ipsius Comitis Romei, prout clare legitur in d. ver. & maxime, cum in dicto instrumento dicatur, quod si aliquam possessionem apprehendisset, illam Comes Alexander pater ipsius confirmat.

Secundò, ex clara, & aperta declaratione facta per ipsum Comitem Romeum de mense Ianuarij, 1553. post obitum patris, in qua explicitè dicit, se possedisse viuente Comite Alexandro, quæ sua assertio bene verificatur ex depositionibus testium, qui probant, ipsum viuente patre, administrasse. Et quamuis prædicta administratio potuerit fieri in vim supradicti mandati nomine patris, & non nomine proprio, nihilomi-
3 nus † præsumendum est, Comitem Romeum omnia hæc fecisse nomine suo proprio, & ad effectum, vt efficeretur possessor, & non tanquam simplex administrator, cum hoc sit verò similius, & de enixa voluntate patris constet, quod volebat illum constituere possessorem in vita, ne post obitum ipsius patris impediretur apprehendere possessionem. Semper enim actus præsumitur factus ex capite verosimiliori, & conuenientiori, Roman. consil. 143. num. 9. Marsil. consil. 104. nu. 34. maxime cum esset ipsi Com. Romeo vtilius, Corn. cons. 338. nu. 5. lib. 1.

Ex quibus apparet, quod ista declaratio Com. Romei est adminiculata ex iuris præsumptione per supradicta allegata.

Tertiò, ex multis commissionibus, in quibus ipse Comes Romeus semper fecit se possessorem præseruando sibi suam possessionem: cum enim in amittenda possessione requiratur animus, l. 1. §. in amittenda. de acquir. poss. Liquidò apparet ex illis, quod animus ipsius nedum non erat illam dimittendi, sed etiam quatenus non haberet illam acquirendi, & quatenus haberet illam confirmandi, & consequendi liberam à molestijs.

Non obstant adducta in contrarium.

Et quantum ad ea, quæ tendunt ad impugnationem decisionum, Domini voluerunt omittere, tanquã alias resoluta, & repetita.

Quantum verò ad nouiter adducta, visa fuerunt Dominis non multum vrgere.

Et primo, dum ponderabatur, quod Comes Romeus in additione hæreditatis asserit, per mortem patris superuenisse sibi nouam causam possidẽdi, ex quo inferebatur, quod ipse in vita patris ex tali causa non possederat, fuit responsum, quod verum erat, superuenisse nouam causam possessionis plenæ, cum prius non esset plena, propter reseruationes, quas fecerat sibi Co-
4 mes Alexander, prout videmus † in possessione proprietarij durante vsufructu.

Nã eo finito incipit esse plena. §. fi. Inst. de vsufr.

Vnde cum Comes Alexander constituens remanserit in detentatione, ratione reseruationum, ea cessante
5 dicitur † mutata possessio, & eius causa, cum prius possideret ratione constituti, non vti hæres simpliciter, sed vti hæres designatus, postea verò vti hæres verus, & pleno iure dominus, vt colligitur ex his, quæ scribit Menoch. de retin. possess. remed. 3. num. 195. & seq.

Secundò, dum considerabatur, ꝙ pro parte Com. Romei corã bo. me. Oradino fuit petitũ mandatum vigore l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. Et hinc sequatur con-

confessio Com. Romei, quòd Alexander pater possederit vsq; ad obitum, & non ipse Com. Romeus, cum hoc remed. non detur ei qui possedit. §. adipiscendæ.
6 Insti.de interdic. Quia † motiuum tollitur ex eo, quia
hoc remedium competebat Comiti Romeo, habito respectu ad detentionem Com. Alexandri propter reseruationes, quas fecerat, vt tenet glo. in d.l.fi.in verbo, fuerunt, & ibi Salycet.col.5.Castren.num.12.Alex. num. 21. cum alijs per eundem Menoch. de adipisc. posses.remed.4.num.368.

Non obstat tertio, quod procurator Com. Romei in actu facto de mense Ianuarij, 1553. petat illum immitti in possessionem ex testamento non abolito, &c. Quia in hoc adest præseruatio antiquæ possessionis. Et quamuis procurator loquatur dubitatiue, videlicet, si quam habet, hoc potuit proueoire, quia procurator non esset ad plenum informatus, neq; certo sciret Com. Romeum in vita patris fuisse constitutum possessorem.

Prout etiam nõ obstat, quod Comes Romeus obtinuerit mandatum de manutenendo, excepta iurisdictione, de immittendo verò respectu iurisdictionis. Quia huiusmodi mandato limitato Comes Romeus vti noluit: vnde hoc facit potius in fauorẽ ipsius, cum postea etiam obtinuerit aliud mandatum de manutenendo simplex, & non limitatum, & licet pars aduersa non fuerit citata in hoc secundo mandato, hoc non vr-
7 get, quia oon tractatur de validitate illius, sed de † de-
claratione voluntatis Com. Romei, quæ sumi potest etiam ex actu nullo. l. fin. de rebus eorum. Fuit etiam responsum vltra deducta ad mandatum de immittendo respectu iurisdictionis, quòd illud comprehendit nedum iurisdictionem, sed etiam cetera bona, in quorum possessione indubitatum est, quòd iam Com. Romeus reperiebatur. Vnde sicut respectu ipsorum bonorum clarum est, quod habebant vim cõfirmationis potius, quàm immissionis, ita etiam dicendum est respectu iurisdictionis, vltra quod io fine adest limitatio, in quibus non esset adhuc minus.
8 Non † videtur autem dubitandum, remedium l. si
datum esse ad cõfirmandum possessionem antea quæsitam, vt per Bald.in conf.186.nu.8.lib.1.

Quantum verò attinet ad confessionem procuratoris, quæ videtur colligi ex scriptura vltimo loco pro-
9 ducta, non † est dubium, illam posse liberè reuocari,
etiam non docto de errore. Rot. dec.2. de conf. & 19. de procur.io nou. & decis.32. de testib.in antiq. Vltra
10 † quod huiusmodi cõfessio non est adeo clara, vt non
possit recipere talem interpretationem, vt non præiudicet Comiti Romeo. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. Et in effectu visum fuit Dominis, quod ponderationes, quæ fiunt ex omnibus his, quæ gesta fuerunt post obitum Com. Alexãdri, siue per ipsum Com. Romeum, siue per eius procuratorem, de facili tollantur, tum quia in vètre habent clausulas præseruatiuas anterioris possessionis; tum etiam quia stãtibus supradictis responsionibus sufficienter videntur sublatæ.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Mercurij. 27. Nouemb. 1578.

SVMMARIA.

1 *Gratia, in qua tacite præsupponitur consensus, vel dissensus superueniens, dicitur habere statutum implicitum validitatis: alias non valet.*
2 *Actus priuatorum vbi sunt nulli ex defectu consensus, possunt conualidari eo superueniente: secus in his, in quibus debet interuenire Principis auctoritas.*
3 *Consensus præstitus super gratia, ex qua ob ignorantiam pacti, cui in specie derogandum erat, nullum ius erat acquisitum primogenitis, potest reuocari.*
4 *Papa in dubio non intendit per priuilegium conuentioni derogare.*
5 *Princeps nunquam censetur derogare iuri tertij.*
6 *Concessio iuris realis, quando tertio præiudicat, non tenet sine eius consensu: secus in concessione iuris personalis, in qua nullum infertur præiudicium tertio.*
7 *Consensus tertij, quando consentit, non trahitur ad primum, sed primus ad secundum.*
8 *Defectus saltem in voluntate concedentis facit gratiam inualidam esse.*
9 *Ius proueniens ex pacto licet sit ius quærendum, habet tamen causam de præterito, in quo habet locum reg. de non tollen.iur.quæsit.*
10 *Effectus succedendi dicitur esse separatus à legitimatione personæ.*
11 *Subreptio in iure succedendi non inficit ius filiationis.*
12 *Priuilegium in his quæ non sunt contraria conuentioni, tenet.*
13 *Legitimatio, non facta de agnatis mentione, non tenet.*
14 *Dictio implicitum exponitur, id est, annexum.*
15 *Gratia si intelligatur sub conditione, quatenus tertio non præiudicetur, dicitur conditionalis conditione suspensiua, non autem resolutiua.*
16 *Præseruatio operatur, vt tunc tantum videatur gratia concessa, quando non præiudicat alteri.*
17 *Conditio tacita ita suspendit, sicut expressa.*
18 *Opponi non possunt in rescriptis ad lites per viam subreptionis, quæ competunt per modum peremptoriæ exceptionis.*
19 *Intentionis defectus, & subreptio annullant gratiam ipso iure, ita quòd nec etiam per superuenientem consensum validetur.*
Fallit tamen, vt nu.22. & 23.
20 *Defectus intentionis per superuenientiam consensus partis non tollitur.*
21 *Consensus eorum, qui interesse habent, requiritur in immutatione prioris rei status per gratiam.*
Quod procedit etiam, si Papa confirmaret gratiam cum clausula non obstante.
22 *Gratia non annullatur ex defectu intentionis, vel subreptionis, quando ius tertij non est fundatum in aliqua probabili spe de præsenti.*
Idem si sit motu proprio, & ex certa scientia, & de plenitudine potestatis concessa, cum clausulis amplissimis, num.23.
24 *Consensus eorum, quorum interest, semper in gratia intelligitur interuenire, quãdo eis nullum infertur præiudicium.*
25 *Conditio apposita in gratia quid operetur.*
26 *Cõsensus ad validitatem gratiæ satis est, quod possit præstari, licet ab initio non interuenerit.*

DECISIO DCXIV.

PRoposui dubium huiusmodi stante pacto, & gratia principatus, quæ (sine veri præiudcio) quantum concernit personam Illustr. D. Iulij Cæsaris, præsupponitur valida, nec ooo etiam præsupponitur diuidua respectu personarum, licet respectu dotis sit indiuidua, vt fuit aliàs resolutum, *an d. gratia habeat implicitum statum validitatis ante consensum, vel dissensum vocatorum ex pacto, quo ad ipsos vocatos.*

Circa huiusmodi dubium plures fuerunt opiniones, & variæ difficultates, per Dominos excitatæ.

Quarum prima fuit circa intellectum dubij. Nam inspectis verbis dubij, videbatur aliquibus ex Dominis tacitè præsupponi, quod consensus, vel dissensus superueniens possit operari gratiæ validitatem. Qui intellectus ex præcedentibus disputationibus deducebatur. Cum enim iam fuisset decisum, gratiam, de qua agitur, fuisse factam motu proprio, & ideo fuisset dubitatum, an ex eo toleretur cõtrauentio, super quo nihil fuit decisum: sed cum pro parte Illustriss. filiarum fuisset oppositum de gratiæ acceptatione, & vsu, ad

eua-

euadendum hanc oppositionem, Illustr. D. Iulius re-
uocauerat suum consensum: sed & iterum fuit oppo-
situm, cum non posse illom reuocare ratione iuris iam
quæsiti primogeniti in ipsorum præiudicium: & ideo
deuentum erat ad hanc disputationem vt statueretur,
opusnam esset medio tempore ante cõsensum, vel dis-
sensum vocatorum status huiusmodi gratiæ. Si enim
gratia haberet statum validitatis, tunc posset habere
locum consideratio præiudicij primogeoitorum: se-
cus verò si haberet statum inualiditatis. Et iuxta hunc
intellectom fuit ab vtraque parte primo informatum
in priori causæ possessione, licet nonnulli ex Dominis
aduocatis Illustr. D. Iulij Cæsaris, tunc etiam aliquid
dixerint circa defectum intentionis.

Alij verò intelligebant dubium, quasi ageretur nũc
absolute de validitate, vel nullitate gratiæ, ex quouis
capite, & præcipue ex capite defectus intentionis, &
iuxta hunc intellectum in posterioribus informatio-
nibus D. Iulij fuit late scriptum, reclamantibus Aduo-
catis Illustr. filiarum ac allegantibus, non posse dici de
nullitate gratiæ, nec de defectu intẽtionis, propter de-
cretum irritans, & clausola *sublata*, quæ tollit iurisdi-
ctionem aliter iudicandi. Et in hoc differt iste intelle-
ctus à priori, quia secundùm priorem illa clausula
sublata, non ob. D. Iulio allegantí gratiam habere sta-
tum implicitum inualiditatis: non enim dicit de nul-
litate gratiæ, sed allegat eius naturam siue cõditionem
talem esse. Tamen his non obstaotibus, secundùm
vtrumque intellectum: multa fuerunt deducta, licèt
nihil fuerit resolutum.

Et primò intelligendo dubiom secundùm primum
1 iotellectũ, aliqui ex Dominis censebant, gratiam † ha-
bere statum implicitum validitatis. Nam si verum est
id, quod tacitè præsopponitur, quòd vocati ex pacto
possint ei consentire, vel dissentire, necesse est, vt dica-
mus, gratiam habere subsistentiam talem, super qua
possit præstari conseosus, vel dissensus. l. fi. si ex nox.
caus. agat. Soc. cons. 41. colnm. 2. & 3. Castren. in l. si per
fundum. nu. 9. de serui. rust. præd. Aym. cons. 152. nu. 5.
aliàs esset impossibilis conualidatio, l. qood ab initio.
de reg. iur. Cassad. decis. 3. de pension. nu. 5.
2 Nec obstare, quòd vbi † actus est nullus ex defectu
consensus, possit cõnalidari, eo superueniente, Aretin.
in l. si quis mihi bona. §. iussum. de acq. hær. cum alijs
allegatis per D. Gabrielium. Quia hæc procedunt io
actibus prioatorum, non autem in his, in quibus de-
bet ex necessitate interuenire Principis auctoritas, vt
benè probatur ex d. decis. 3. & 4. Cassad. de pension. be-
nè facit Calder. cons. 14. nu. 3. de rescrip. Si ergo potuit
præstari consensus, ergo gratia valida fuit ab initio,
non autem oulla.

Aliqui verò contrarium sentiebant, nempè, gratiam
habere statum implicitum nullitatis saltem ad effe-
ctum, de quo agitur, qui est videre, an per reuocatio-
nem consensus Illust. D. Iulius prẹiudicet filijs primo-
3 genitis. Nam cùm † non possit dici per gratiam ius
quæsitum primogenitis in successione contra formam
pacti, nisi ius adimatur secundogenitis, nullum verò
ius adimitor per gratiam secundogenitis, ex quo Papa
ignorauit pactum, inferebant nullom fuisse ius pri-
mogenitis per graoiam acquisitum, hincque sequi, D.
Iolium potuisse consensum suom reuocare, cùm ne-
mini huiusmodi reuocatio præiudicet: nollum verò
foisse quæsitum ius primogenitis colligitur ex tex. in
4 c. ex multiplici. de decim. vbi Papa noo † intendit per
priuilegium conuentioni derogare. Et Host. ibi in fi.
ait, priuilegium propter eam rationem non tenere ob
nõ factam mentionem litis, quod & ibidem no. Anch.
num. 4. & Io. de Anan. num. 3. Confirmatur ex regula,
5 quòd † Princeps nunquàm cẽsetur derogare iuri ter-
tij. Grat. cons. 150. num. 28. volum. 2. & cons. 6. colum.
9. & 10. Maximè, vbi præiudicium non est leue, vt per
Ias. in l. quoties. in 3. no. C. de precibus Imperat. offe-
ren. Soc. iun. cons. 77. num. 106. lib. 1. & cons. 1. nu. 88.
lib. 4. Quo stante priuilegium oullum dicitur, Abb. in
cap. pen. de cler. non resid. nu. 8. Anch. nu. 3. Card. in 3.
q. Non obstat tex. in l. fin. ff. communia prædio. & in l.
per fundum. de seru. rust. præd.
6 Quia omnes Doct. conueniunt, quod † respectu iu-
ris realis interim non tenet concessio, quia de alterius
præiudicio agitur, qui coosensus, licèt teneat respectu
personalis obligationis, quia per eam nullum genera-
tur præindicium tertio, qui non consensit: & propte-
7 rea, quando † tertius cõsensit, iste consensus tertij non
trahitur ad primum, sed primus ad secuodum, vt de-
clarat Alberic. in d. l. per fundum. sub nu. 2. vers. item
opin. & ibi Cast. num. 8. Præterea procedit, vbi nullitas
non adest à prin. vt declarat Imol. io c. cum consuetu-
dinis. num. 5. de consuet. & ita intelligit d. l. per fun-
dum. Hincque inferebant adesse saltem defectum in
8 voluntate concedentis: ideoque † gratiam esse inuali-
dam, ad not. per Imol. in l. qui soluendo. la prima. de
hæred. instit. Rnin. cons. 93. lib. 3. Circumscripta etiam
9 potestate, quæ non careret difficultate, cùm † hoc ius
proueniens ex pacto, licet sit ius quærendum, tamen
habet causam de præterito, in qno habet locum reg.
de non iur. quæsito. vt per Sarn. ibi. q. 4. ius enim ex
contractu quæsitum est iuris gentinm, l. ex hoc iure.
de iust. & iur. quod per principem tolli non potest,
Aym. cons. 249. num. 20. Rimin. iun. cons. 18. num. 121.
Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 6.

Nec obstant tradita ab eodem Ruin. d. cons. 93. &
alijs cons. alleg. Qnia in primis defectus in casibus per
eum positis non est in causa efficienti, vt hic, sed in in-
trinsecis. Secundò, videtur decipi, dum allegat pro sua
opin. Bott. & Præpos. in c. per venerabilem. qui fil. sinc
legit. Præpos. num. 25. post Card. concludit legitima-
tionem, quantum ad personam valere, quantum verò
ad effectum successionis, distingui. Et si Ruin. ita in-
10 relligatur, opi. eius potest sustineri, quia effectus † suc-
cedendi est separatus à legitimatione personæ. Potest
enim quis esse legitimus, & nihilominus insuccessibi-
lis. Alciat. cons. 215. nu. 14. Soc. cons. 246. nu. 5. lib. 2. Ti-
raq. in l. si vnquam. in verbo. donatione largitus. num.
317. per doctr. Bar. in l. is potest, no. 18. de acq. hæred.
dicentis ius succedẽdi esse separatum à filiatione. Ideo
11 † nil mirum si subreptio in vno non inficit aliud, iux-
ta doctr. Butr. in c. constitutus. nu. 21. de rescrip. Fel. in
c. sedes. nu. 2. de rescript. Et fuit decisom coram R. P.
D. Aldobrandino in vna Syracusan. illegitimitatis, 19.
Octobris, 1573. Et in hoc videtur voluisse Card. in d. §.
12 ex multiplici, cùm dixit, † priuilegium in his, quæ
non sunt contraria conuentioni, tenere. Idem sentit
But. in d. c. per venerabilem. nu. 15. Et nisi ita intelliga-
mus Rnin. vel saltem, qood loquatur in agnatis, non
autem in filijs, eius opin. defendi non potest, respectu
13 filiorum, quia † non tenet legitimatio, non facta de eis
mentione, vt per Add. ad Alex. cons. 195. lib. 2. Butr. in
d. c. per venerabilem. nu. 25. idem Ruin. in §. & quid si
tantum. nu. 197. Alcia. cons. 206. nu. 1. Rimi. cons. 113.
ou. 9. cum seq. Quę quidem applicari possunt materię,
de qua agimus, propter diuiduitatem gratiæ respectu
personatũ. Nec supradictis obstant no. in l. fi. si ex nox.
caus. agat. Quia illa procedunt, vbi id, quod euenire
14 potest, est expressum. Et ideo glo. exponit, † implici-
tum, id est annexum, nec simplex potentia euentus, est
considerabilis, alioquin etiam sistendo seruũ quis non
liberaretur, cùm seruus habeat in potentia libertatem,
sed non habet explicitam potentiam, quæ requiritur.
Ideo fortasse illud simile procederet, si Princeps dispo-
suisset de hac successione cum clausula accedente con-
sensu secundogenitorum, quia hoc casu nõ adesset de-
fectus voluntatis in concedente.

Nec ob. si dicatur non adesse defectum intentionis
Papæ,

Papæ, quia censetur rescripsisse sub conditione, quate-
nus tertio non præiudicetur, vt volunt nonnulli Doct.
15 vt per Sarn. de iur. quæs. non tollen. q. 1. Quia † etiam
admittendo hanc interpretationem, gratia erit condi-
tionalis conditione suspensiua, non autem conditione
16 resolutiua. Nec enim † præseruatio operatur, vt tunc
tantum videatur gratia concessa, quando non præiudi-
cat alteri, vt declarat Card. cons. 92. alias 93. in c. nobi-
17 les viri. nu. 4. Ruin. cons. 3. nu. 7. lib. 1. Et nemo † dubi-
tat tacitam conditionem ita suspendere, sicut expres-
sam, gl. in l. ea quæ. de pact. Dec. cons. 2. & 327. col. 3.

Non ob. simile adductum de iure patr. quia id pro-
cedit ex rationibus traditis per Paris. cons. 144. lib. 4.

Non ob. etiam tradita per Fel. in c. capitulum. nu. 5.
de resct. Quia procedunt, vbi versamur in modico præ-
iudicio, vt vult Cassad. d. decis. 3. nu. 5. & 6. de pensio.

Non ob. quod ea, quæ competunt per modũ perem-
ptoriæ exceptionis, nõ possint opponi per viam subre-
ptionis, vt per Card. d. cons. 93. & in c. ex multiplici.

18 Quia † hoc procedit in rescriptis ad lites, vt ipsemet
declarat col. 1. Fel. in c. postulasti. nu. 6. de rescrip. & in
c. super literis. num. 11. de rescrip. Quæ maxime proce-
dunt, si amplectendo secundum intellectum velimus
deducere nullitatem ex capite subreptionis, vel defe-
19 ctus intentionis. Cum † enim sint applicata bona ex-
presse contenta in pacto pro dote principatus, apparet
manifeste de intentionis defectu, & subreptione, ex
trad. à Doct. in c. dudum. de priuileg. Calder. cons. 54.
nu. 3. de rescr. Gemin. in c. gratia, nu. 4. eo. tit. Soc. cons.
120. nu. 5. lib. 3. Paris. cons. 1. nu. 77. lib. 1. Io. Monach. c. 1.
col. fi. de pact. in 6. Io. And. ibid. in fi. Butr. nu. 4. Gem.
nu. 9. Anch. nu. 3. Imol. in c. cum o'im. nu. 5. de re iud.
Abb. in c. pen. nu. 8. de cleric. non resid. Fel. in c. causam
quæ. nu. 47. de rescrip. cum aliis infinitis, quæ cumula-
20 ri possunt. Neq; † iste defectus tollitur per superue-
nientiam consensus patris, Innoc. in c. cum olim. de re
iud. Imo. ibid. nu. 7. Abb. nu. 19. Cassad. decis. 4. de pens.
Imò videretur postea ista forma succedendi ex cõsen-
su tantum, non autem ex Principis concessione obser-
uari, maxime, cum immutetur per gratiam prior rei
21 status, & conditio, quo † casu consensus eorum, qui
interesse habent, requiritur. l. in concedendo. de aqua
plu. arcen. Anch. in c. suggestum. nu. 7. de iure par. Alb.
in l. fi. col. 2. vers. sed contra. commun. præd. Abb. in c.
cum olim. de arbitr. Et hoc adeo verum videtur, vt
etiam si Papa confirmaret gratiam, de qua agitur, cum
clausula, non obstante pacto, huiusmodi confirmatio
non operaretur effectum cõualidationis ipsius gratiæ
ab initio, ita vt deberet retrotrahi, sed valeret prout ex
nunc, non autem prout ex tunc, Abb. in c. 3. nu. 5. in fi.
de his quæ fiunt à prælat. si. cons. cap. Dec. in l. quod ab
initio. nu. 12. & ibi Mayner. nu. 14. & 31. de reg. iur.

Huic tamen regulæ circa subreptionem, & defe-
ctum intentionis dabantur aliquæ limitationes.

22 Prima est, † quando ius tertij non est fundatum in
aliqua probabili spe de præsenti, vtpote, quia nondum
est natus ille, cui gratia potest præiudicare, vt in casu,
de quo agitur. Cassad. decis. 20. num. 2. & 3. de præb.
Achil. dec. fi. de grat. per no. per Bar. in l. fi. C. de pact. &
Are. cons. 7. facit bene deci. 1. Cassa. de pens. per tex. in l.
Si ex duob. §. sed & Marcellus. de in diem adiect. Con-
firmatur ex simili de legitimatione ante natiuitatem
filiorum legitimorum, vt per Tiraq. in l. si vnquam. in
verb. donatione largitus, nu. 255. cum seq. Dec. in d. §.
& quid si tantum. Bal. cons. 56. lib. 2. Ias. cons. 110. lib. 4.

23 Secunda est ratione clausularũ, nam † posita etiam
nullitate non potest dari propter clausulas in gratia
positas, quæ claudunt os omnib. ita, vt de subreptione,
obreptione, vel defectu intentionis opponere nemo
possit, maxime cum gratia sit motu proprio, ex certa
sciẽtia, & de plenitudine potestatis concessa. Dec. cons.
436. nu. 1. & cons. 557. nu. 13. Et postquã vult Princeps,
tolerare debemus. Dec. cons. 665. Aym. cons. 137. nu. 9.

Nec obstat, quòd Princeps nõquam tollit defectum
consensus, quia in hac gratia duo sunt necessaria, nem-
pe mentio iuris tertij, & iste est sublatus per clausu-
lam, quod de defectu intentionis dici non possit.

Secundò requiritur consensus eorum, quorum in-
24 terest, † & semper intelligitur, quod debeat interue-
nire. Dec. cons. 541. Et hoc tollit nullitatem, cum nul-
lum fiat non consentientibus præiudicium.

Non ob. quòd hoc pacto gratia erat conditionalis,
25 vt supra fuit dictum, quia † videndum erit, quid ope-
retur hæc conditio, stante doctr. Bal. aliàs allegata in c.
fin. de præsump. Dec. in c. 2. de rescr. col. 3. & in l. nec
emptio. ff. de contrah. empt. l. si iactum. de actio. empt.
faciunt not. per Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 1.
num. 27. & 28.

Non obstat, quod actus sit nullus, ex quo non adest
26 consensus, quia † satis est, quod possit præstari, stante
quod censeatur reseruatus, nec iure cautum est vt de-
beat statim ab initio interuenire, ad no. per But. &
Imo. in c. cum consuetudinis. de consuetud.

Et hæc fuerunt per Dominos excitata, non autem
firmata, tum quia pars filiarũ noluit super defectu in-
tẽtionis informare, tum etiam, quia propter clausulas
in gratia contentas videbatur non esse procedendum
ad resolutionem, maxime, quod neq; etiam pro parte
D. Iulij fuit super limitationibus informatum.

LANCELLOTTI.

Carthagin. Iurisdictionis. Lunæ, 20. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Episcopus in arduis an debeat procedere cum consensu,
vel consilio Capituli, est quæstio valde dubia.*
2 *Consuetudo declarans certum modum procedendi, dicitur
interpretatiua.*
Quæ non requirit aliquam tẽporis præscriptionem. nu. 3.
Imo si sit præter ius sufficiunt decem anni. nu. 4.

DECISIO DCXV.

FVit conclusum, quod consuetudo quadragenaria pro-
bata pro parte Capituli iuxta resolutionẽ factam
in hac causa sub die 6. Iunij, 1580. sufficiat in casu, de
quo agitur, scilicet, vt Reuerend. D. Episcopus in cau-
sis criminalibus arduis etiam correctionis Capitula-
rium, debeat procedere cum adiuncto, deputãdo pro
parte Reuer. Capituli, iuxta d. consuetudinem.

1 Et moti fuerunt Domini, quia † in hac difficultate,
an Episcopus in istis arduis debeat procedere cũ con-
sensu, vel consilio Capituli, nedum Doct. nostri confu-
se, & obscure locuti fuerunt, & inter se ipsos fuerunt
sæpe contrarij, verum etiam ipsa iura, & gl. diuersimo-
de senserunt, sumendo interdum cõsensum pro consi-
lio, & è contra. Adeo vt quater hæc materia fuerit di-
scussa per dubia particularia, tam quo ad auctoritates,
quàm quo ad rationes, & nihil firmari potuit.

Quare cum negari non possit, quin materia sit valde
2 dubia, ista † consuetudo, de qua agitur, declarans cer-
tum modum procedẽdi, dicitur interpretatiua, vt not.
Bat. in repet. l. de quibus, num. 4. in 10. oppos. de legib.
Abb. in c. cum dilectus. nu. 7. de consuetud. cum simil.
3 & † propterea nõ requiret aliquam temporis præscri-
ptionem. secundũ Ater. cons. 11. col. pen. Dec. cons. 156.
4 circa fi. Aym. cons. 101. n. 4. Et † si etiam velimus dicere,
quod ista consuetudo sit præter ius, tunc sufficerent
10. anni. glo. in c. fin. in verbo, consuetudo. de consuet.
in 6. Ias. in d. l. de quibus, num. 43. Put. decis. 12. in causa
Burgen. lib. 3. At hic nedum adsunt 10. anni, sed qua-
draginta, vt fuit resolutum.

Et denuo Domini nunc steterunt in decisis.

CAPVTAQVENSIS.

Racanaten. Parochialis. Veneris, 8. Februarij. 1577.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Spolium,& manutentio sunt inter se repugnantia.*
2 *Possessio ea dicitur attentata, quæ est capta appellatione pendente.*
3 *Sententia super possessorio lata dicitur diffinitiua.*

DECISIO DCXVI.

COnclusum,neutrum esse manotenendum.Horatius nõ est manutenendus,cum in suis dictis im-
1 plicet contradictionem, quandoq; † enim dicit se spoliatum, quandoq; dicit se manutenendum, quæ simul stare non possunt, l. vbi repugnantia. de reg. iur. Nec etiam Io.Bapt.est manutenendus,quia sua possessio,in
2 qua se fundat, est attentata, quia † capta appellatione pendente.

Nec obstat tex. in Clem. appellanti. de appel. quia non habet locum, vbi sentẽtia fertur super attentatis, saltem quando attentata respiciunt possessionem rei, de qua agitur, prout in casu isto, in quo pronũciatum fuit super spolio attentato. Nec Rot. decis. 1. vt lite pend. in nou. & decis. 11. de appella.in nou.id dicunt, ad quod allegantur, imò totum contrarium dicunt, si rectè intelligantur. Et licet Rot. decis.1.de off.iud. & decis.10. de re iud. in antiq. videantur tenere contrarium, videlicet,quòd talis sententia sit interlocutoria,
3 tamen † vbi sententia est super possessorio lata, dicitur diffinitiua, & ita concordantur prædictæ decisiones, cum d.decis.10. in fi.de re iud.in antiq. de quibus per Felyn.in rub.co.tit.nu.5.& 6. Vnde stãte appellatione in tempore,possessio capta per Io.Bap.est attentata, & & per consequẽs non manutenibilis.Sed ex inueterata obseruantia Rotę est sequestranda,& postmodum erit videndum citius de bono iure in negotio principali. Et ita dixerunt Domini hoc in casu esse agendum.

BLANCHETTI.

Vrbeoctan.Castror. Veneris, 4.Martij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Spurius est capax cuiuscunque successionis, præterquam paterna.*
Fallit,nisi id fiat in fraudem legis,quæ colligitur in donatione reciproca,aut alijs modis.nu.2.& seq.
2 *Fraus legis in successione spurij præsumitur in donatione reciproca, in qua donans censetur donasse spurijs alterius,vt proprijs donetur.*
Item,quando ea,quæ relinquuntur spurio, succedunt loco portionis bonorum paternorum.nu.3.
Item,vbi in concessione bonorum non fuisset expresse cautum vt transirent ad spurios.nu.4.
4 *Bona in quemcunque transeant, cum onere reali transire debent.*
5 *Dispositio facta contemplatione spuriorum, qui nondum sunt in rerum natura,non dicitur facta ex persona parentum.*

DECISIO DCXVII.

PRoposui dubium in hac causa,præsupposito,quod Iacobus filius Lucæ natus sit ex damnato,& punibili coitu, sine tamen veri præiudicio,an sit successibilis in bonis,de quibus agitur. Bona autem, de quibus agitur,sunt ea,de quib. alias anno 1505. quando Gentilis, Bernardus,& Corradus de Ceruaria tale pactum inierant, videlicet, ꝙ paciscentes ipsi, vel eorum descendentes, nullo modo de istis bonis, nec inter viuos, nec in vltima volũtate,possent disponere, nisi in fauorem masculorum legitimorum,& naturalium,& ipsis cessantibus succedunt filij spurij, & Bastardi, exclusis quibuscunque feminis. Et si quis decesserit ex eis sine descendentib. masculis, succedant superuenientes,exclusis feminis,& spurijs; & in euentum,in quem masculi vsque ad tertium gradum,secundum ius canonicum computandum, non existerent,neque spurij masculi, tunc succedant feminæ, & eorum descendentes, vt latissime continetur in ipso pacto. Ex Gentili natus est Lucas, ex Bernardo Paulus Petrus, & ex hoc Ioan. Paulus, qui postmodum decessit sine filijs. Corrado mortuo sine sobole,mortuo Io.Paulo,Lucas egit vigore pacti prædicti ad ista bona, sed cum ipse alienasset bona ex causa contrauentionis contra sorores Io.Pauli fuit exclusus.Fundamentum igitur actionis D.Iacobi nati ex Luca, & Mecuria, prout præsupponitur, fuit, quia vocatus vigore pacti prædict. Cum autem sibi opponeretur per Illustr. hæredes Io. Pauli, quod erat natus ex damnato, & punibili coitu, proposui prædictum dubium.

Et fuit resolutum,quod ipse Iacobus habet intẽtio-
1 nem fundatam,quod † spurius est capax cuiuscunque successionis,præterquam paternæ,glo.in §.fi.in verbo, pacti. Aut. quib.mod. nat.effic. sui. cum alijs allegatis pro Iacobo,& quos refert. Ang.de Gambil. cons.4.nu. 4.& 5.& tradit clarè Imo.in l.si is qui bonis.ff.de vulg. & pupil. vbi quoties spurius non capit ex iudicio testatoris,est capax cuiuscunque successionis.

Quam reg. etiam fatentur informantes pro Illustr. Do.hæredibus, sed dicunt non habere locum,quando
2 id † fiat in fraudem legis, & satis censeri factum in fraudem legis dicitur, cum donatio sit reciproca, & vnusquisq; paciscentium censentur donasse spurijs alterius,vt proprijs donetur, glo.in l.quod conditionis. in verbo,poterit.ff.de don.cau.mor. Nat.cons.402.nu. 50.& 51. cum alijs copiosè, & doctè allegatis, pro Illustr.hæredibus.

Hanc tamen limitationem dixerunt Domini non applicari proposito casui, quia paciscentium intentio fuit prouidere familiæ, non autem spurijs, & conseruare bona in agnatione, & præsumendum est, qood paciscentes hoc fecerunt potius ex ista causa permissa, quam ex alia prohibita,ex illa vulgata reg. quod præsumptio validitatis actus superat omnes alias pręsumptiones.

Secundò respõdebant, quod opi.gl.procedit,quando ea, quæ relinquuntur spurio, succedunt loco por-
3 tionis bonorum paternorum, tunc † enim præsumitur relictum factum in fraudem, vt bene declarat in d. l. quòd conditionis. Paul.de Cast.nu.2. Cum.num.1.& Imol. in ver. in ea. gl. Et idem in l.si is qui bonis.nu.2. ff.de vulg.& pupill.

Tertiò dicebant, allegata procedere, vbi in concessione bonorum non fuisset expresse cautum, vt transi-
4 rent ad † spurios, tunc enim cum hoc onus sit reale, in quemcunq; transeant, cum hoc onere transire debent, vt post Bal.trad. Guliel.de Benedict.in c.Rayn.in verbo,& vxorem nomine Adelasiam. num.129. & seq. de testam.

Quartò,dicebant non posse dici, spurios fuisse con-
5 templatos ex persona parentum,quia † tunc temporis spurij non erant in rerum natura, & euentualiter illis relinquitur, quo casu dispositio tenet, Aym. cons. 184. post plures alios quos ipse refert. Nec refragatur nullitas statuti inuitantis spurios ad successionem, quia procedit quo ad successionem paternam, non autem quo ad successionem aliorũ, vt per Duen. in reg. 566. in prima ampliat. ex quibus Domini dixerunt, Iacobum potuisse in illis bonis succedere.

LANCELLOTTI.

Iacen.Beneficij de Anso.Mercur. 16.Ianuar, 1577.

SVMMARIA.

1 *Distributiones quotidianæ perceptæ veniunt in condemnatione fructuum.*
2 *Mandatum speciale requiritur in petitione perceptarum distributionum quotidianarum.*

DECISIO DCXVIII.

1 DOmini concluserunt,ꝙ si distributiones † quotidianæ fuerunt perceptæ per Dominũ N.veniunt in condemnatione fructuum,ex his,quæ tradit Put.in decis.

decis.2.de fruct. Et propterea est dandum instrumen-
tum subdelegationis pro facienda illarum liquidatio-
ne. Si verò dictæ distributiones non fuerunt perceptæ,
tunc illæ non debentur, quia non veniunt appellatione
fructuum, & tanquam distributiones non possunt pe-
2 ti, quia non adest legitima protestatio. Nam † illa quæ
fuit facta in partibus, est inualida ob defectum man-
dati specialis, quod requiritur ex allegatis per infor-
mantes, & per Alex. in §. morte. nu. 186. Illa verò quæ
fuit facta iniuria, minus est bona, quia non fuit facta
principali, sed procuratori.

B R A V I.

Bononien. de Maluetijs. Die vltima Febr, 1580.

S V M M A R I A.

1 *Dos in subsidium detrahēda est etiam ex bonis fideicom-
missio subiectis.*
2 *Exceptio fideicommissi, vbi probatio est in promptu, non
requirit altiorem indaginem.*
3 *Alienatio in materia fideicommissi non dicitur per con-
stitutionem vsusfructus.*

D E C I S I O DCXIX.

IN causa Bononien. Bonorum de Maluetijs dato du
bio, an D. Diamantes habeat fundatā intentionem,
Domini fuerunt concordes pro affirmatiua respectu
bonorum mobilium, quæ fuerunt legata D. Diamanti
per bon. mem. D. Florianum de Maluetijs, & similiter,
quæ per ipsum ab extraneis, & quæ nō à fratribus ob-
uenerunt. Fuerunt Domini moti, quia in supra dictis
bonis cessat exceptio opposita de fideicommisso, per
Dominos de Maluetijs prætenso in ipsis bonis, & ideo
in eis tanquam in bonis liberis habet fundatam inten-
tionem tum ratione testamēti, tum etiam ratione do-
tis, & hypothecæ. Et si Domini de Maluetijs alio iure
1 prætendunt sibi deberi, omnimodo † esset consulendū
alia via Dominæ Diamanti etiam in bonis restitutioni
subiectis, prout eo casu procedit. l. muliet. §. cum pro-
poneretur. ad Treb. & authen. res quæ. C. commu. de
legat. & Curt. nu. 11. testatur contra. & Ias. nu. 29. post
Bart. cum alijs, de quibus ibi per Anton. Menes. nu. 47.
In alijs verò bonis fuit firmatum, vt videretur, an ob-
stet exceptio fideicōmissi, & an talis sit liquida, in quo
etiam de identitate bonorum, esto, quod sine dispen-
dio veritatis constet de fideicommisso, erit agendum.
Quāuis enim diceretur pro parte D. Diamantis, quod
hæc oppositio, cum requirat altiorem indaginem, non
concernit præsens iudicium summarium. l. vltima. C.
2 de edict. D. Adrian. tollen. Nam fuit † responsum, non
requirere altiorem indaginem, cum Domini de Mal-
uetijs prætendant ex testibus examinatis per ipsos, ac
ex tot productis instrumentis fundasse suam intentio-
nem, respectu fideicommissi per ipsos à q. Carolo se-
niore, licet enim in hoc versetur iudicis existimatio, an
exceptio requirat altiorem indaginē, vt per Menoch.
de arbitr. lib. 2. cent. 1. cas. 20. tamen, vbi probatio est in
promptu ex testibus examinatis, vel ex instrumentis
exhibitis, cessat, vt per Soc. cons. 59. nu. 2. lib. 3. quod &
alias Rota secuta in hisce terminis in causa Amerin.
domus præponente. R. P. D. Cantutio.

Difficultates quæ excitantur per Aduocatos D. Dia-
mantis ad exclusionem fideicōmissi de facultate alie-
nandi tributa à primo fundatore inter ipsos descēden-
tes, & quod Domini de Maluetijs sint Domini Flo-
riani, ad trad. in l. cum à matre. de rei vind. indigent
maiori discussione.

3 Nec placuit illud fundamētum, quod per † consti-
tutionem vsusfructus non dicatur alienatio in mate-
ria fideicommissi, obstante l. vltima. C. de reb. alie. non
alien. Et fuit dictum in illa Roman. vinearum coram
Decano, & ita videtur illum tex. Pinel. suscipere, licet
eius dispositionem duram appellet in l. 1. in 3. p. nu. 19.
C. de bon. matern.

VICECOMITIS.

Roman. Hæreditatis de Picchis, Mercurij,
15. Iunij. 1580.

S V M M A R I A.

1 *Testes, vt probent aliquem actum siue dispositionem, de-
bent ad illam specialiter vocari & rogari.*
2 *Scriptura testamenti facta per testatorem debet per No-
tarium coram testibus legi, & publicari.*
3 *Medico tanquam in arte perito est standum.*
4 *Testamentum ex defectu non sanæ mentis tanquam im-
perfecta voluntas corruit.*
5 *Testamentum imperfectum non dicitur testamentum, sed
ad idem præparatio.*

D E C I S I O DCXX.

IN dubiū reuocabatur, *an ex depositionibus testium,
& alijs in actis productis induceretur aliqua legitima
dispositio q. Achillis, quæ haberēt vim legitimi testamen-
ti.* Et fuit responsum per Dominos non induci. Nam
licet testes deponant de his, quæ sunt disposita per te-
1 statorem, tamen † cum de tali voluntate nullibi per
instrumentum testamenti appareat, debuerant ad il-
lum actum specialiter vocari, & rogari, vt docet Bart.
in l. Diuus, in fin. C. de milit. testam. & in l. hac consul-
tissima. vbi & Ias. col. 1. C. eodem. Alex. cons. 57. nu. 4.
volum. 2. Iul. Clar. lib. 3. sentent. q. 58. vers. scias tamen,
quod nullibi constat. Imò de non rogitu omnes testes
fatentur, cum deponant non audiuisse, quod Achilles
testator rogauerit Notarium, aut testes, vt interessent
testamento. Præterea cum testator elegerit solennita-
tem scripturæ faciendo eius voluntatem in scriptis per
2 Notarium, debuit † talis scriptura coram testibus le-
gi, & publicari, vt tradit Castren. in l. si is qui. num. 3. ff.
testamen. Ruin. cons. 1. nu. 7. cum pluribus seq. vol. 3.
quæ solennitas minimè seruata fuit; imò testes depo-
nunt se nescire quid in ea scriptura contineretur. Im-
perfecta quoque talis dispositio animaduertitur, cum
non potuerit perfici, & absolui ob nō sanam mentem,
quæ in ipso actu testandi superuenerat, vt asserit Ato-
matarius, & Franciscus del Pino testes, & attestatur
3 † Medicus, cui tanquā perito est standum, iuxta doctr.
Bart. in l. 2. nu. 3. ff. de testam. Nec Notarius prudens,
& sibi ipsi consulens, talem non sanam mentē animad-
uertens, testamentum rogare non est ausus. Ideo ex
4 defectu imperfectæ voluntatis corruit, vt † in fortio-
ribus terminis tradit Boer. decis. 240. num. 5. Iul. Clar.
lib. 3. sentent. q. 7. vers. aliquando. Et cum non fuerit
perfectum, & absolutū, quicquid actum est, tanquam
5 testamentum considerari non potest, sed † solum tan-
quam præparatio ad futurum testamentum. Oldrad.
cons. 119. per tot. Dec. cons. 159. col. 2. Couar. in c. cela-
tum. nu. 9. de testam.

Et ex ista consideratione Dominorum tollitur om-
ne fundamentum exemplo adductum, quod scilicet
ad interrogationem Notarij, quos vellet instituere,
responderit Meneto, & Leon. Et præter supradicta re-
sponderur quoque, quod talis interrogatio Notarij
fuit facta non ad effectum tunc conficiendi testamen-
tum, sed vt exploraret Notarius, an scriptura dictata
per Hieronymū de Picchis esset iuxta mentem suam,
vel ne. Ideo nihil operatur talis responsio. Castr. cons.
137. in fin. vol. 2. & Dec. cons. 477. nu. 14.

C O T T Æ.

Roman. de Incoronatis. Veneris, 8. Februarij, 1574.

S V M M A R I A.

1 *Donator in dubio censetur solum donare ius, quod habet
in re, etiam si illud morte esset finiturum.*

Fallit

Fallit tamen, nisi ex coniecturis appareat, quod voluerit disponere de re donata etiam post obitum, quæ multa colliguntur.

2 *Donatio facta nõ solum de bonis fideicommisso subiectis, sed etiam de proprijs, facit vt videatur verisimilis.*

3 *Declaratio voluntatis potest fieri in codicillis.*

DECISIO DCXXI.

DOmini resoluerunt ex coniecturis, & circumstantijs adductis hic per informantes cõstare, Bernardinum donantem voluisse præiudicare fideicommissarijs, & iuri ipsorum ad effectum, de quo agitur, quia ex dictis coniecturis apparet, ipsum voluisse dispone-
1 re de bonis donatis etiam post obitum suum, † licet enim donator in dubio censeatur solum donare ius, quod habet in re, etiam si illud morte finiturum esset, iuxta not. in l. vxor patrui. C. de lega. tamen hoc fallit, si ex coniecturis colligitur, quod voluerit disponere de re donata etiam post obitum. Alex. cons. 9. num. 26. vers. vel ad omnia. vol. 2. Ias. in d. l. vxor, sub nu. 1. vers. limita, nisi ex coniecturis. Coniecturæ autem fuere.

Prima, quia iungendo testamentum cum donatione apparet Bernardinum voluisse, quod si filij Marcelli, vel Marci Antonij ipso viuo decederent, portio deficientis, quæ ad coniunctum ex fideicommisso deferebatur, veniat ad descendentes in perpetuum, & sic omni tempore, & omni casu.

Secunda, quia Bernardinus voluit, quod non reuocaretur eius donatio propter superuenientiam filiorum in domibus, in quibus per Paulum seniorem fuerat relicta habitatio filiæ suæ, & vxori, & in euentum, in quem dictæ mulieres vellent dictas domos inhabitare, liceret donatarijs inhabitare in alijs domibus in donatione designatis. Et licet dictæ domus essent communes, de quo tamen controuertitur, nihilominus saltem respectu patris Pauli senioris, erant subiectæ fideicommisso, & tamen absolute, & simpliciter donatas fuisse, vltra quod sequens etiam vsus ex inhabitatione mulierum declarauerit.

Tertia, quia in transactione inita cum Illustr. D. Iuliano Cæsarino super censu, de quo in quarto præsupposito, quem hæredes ipsi prætendunt Pauli senioris proprium fuisse, fuit adhibitus etiam Paulus iunior, & fuit illi facta promissio de censu ei quoque soluendo, cum tamen nullum ius prætendere posset, nec ratione fideicommissi, quia non fuerat vocatus, nec etiã ratione iuris competentis Bernardino eo viuente, quia Bernardinus reseruauerat sibi vsumfructum, & ideo necesse sit, quòd interuenerit ratione iuris sibi competituri post mortem Bernardini ex d. decisione.

Quarta, quia d. Paulus iunior interfuit etiam impositioni alterius census, quem Bernardinus imposuit super bonis communibus pro soluendis parapbernis, & iuribus dotalibus Iuliæ filiæ Pauli senioris, & se cum interuentu D. Bernardini tanquam tutoris, & curatoris obligauit de d. censu soluendo, cum tamen D. Paulus iunior, qui in fideicommisso non erat vocatus, non deberet onerari tali impositione, ac solutione census pro soluendo debito à Paulo iuniore proficiscente.

Quinta, quia Bernardinus non solum donauit bona subiecta fideicommisso, sed etiam sua propria satis ma-
2 gni valoris, † quod facit, vt dispositio non videatur dura, sed verisimilis. ad l. cum pater. §. cũ pater. de leg. 2.
3 Postremo Domini multum mouebantur † ex declaratione facta per Bernardinum in codicillis, quæ fieri potuit, vt per Areti. consil. 84. num. 5. & Sarnen. q. 13. de non tollen. iur. quæ sit. Nam ex illa apparet de enixa eius voluntate, quod voluerit Marcellum, & Paulum iuniorem succedere æqualiter etiam in bonis fideicõmisso subiectis, vt patet ex illis verbis *pro effectu*, vt d. D. Marcellus suus nepos, & Paulus pronepos succedant æqualiter in bonis d. Pauli fratris ipsius Bernardini. Et hęc declaratio, siue eam sumamus per modum interpretationis, siue (vt vnus ex Dominis sumebat) per modum desumendi apertam coniecturam cũtrariæ mentis, faciebat, vt licet Domini haberent aliquas ex supra dictis coniecturis pro indifferẽtibus, & solum probabiliter concludentibus, per ea quę pro parte hæredum deducebantur, tamen existimarent illis ex d. declaratione viam aperiri, vt actus, ex quibus sumuntur, censeantur facti in consequentiam d. voluntatis Bernardini.

RVBEI DECANI.

Roman. Pecuniaria, Lunæ 28. Nouembris, 1580.

SVMMARIA.

1 *Simulatio nominis vitiat contractum & quamlibet dispositionem.*

2 *Declaratio dicitur verè recognitio bonæ fidei.*

3 *Pater non potest obligare bona aduentitia filii, nec minus castrensia, vel quasi.*

4 *Bona profectitia quare imputẽtur in legitimam filii, non autem aduentitia, nec castrensia, vel quasi.*

5 *Differentia inter dantem, & recipientem debet esse.*

DECISIO DCXXII.

IN causa Roman. pecuniaria dubitaui, stante instrumento societatis scutorum 400. facto per Bernardinum Pascen. accessione, & declaratione ad eam, nec non apocha Ludouici Aquilani, & alijs hinc inde ductis, & deducendis, quorum omnium in necessarijs copia detur: *An adsit aliqua obligatia in forma cameræ contra D. Gasparem, quæ possit exequi pro heredibus D. Bernardini, veluti cessionarius D. Ludouici in casu, de quo agitur.* Et die Lunæ. 28. Nouembris, 1580. fuit resolutum constare de obligatione camerali, quæ potest exequi contra Gasparem.

Non obst. defectus consensus Flaminij officialis, neque defectus consensus Aquilani, neq; defectus mandati. Nam quo ad Aquilanum, nomẽ ipsius fuit simu-
1 late appositum, & re vera pecuniæ erant Bernardini, quia plus attenditur, quod agitur, quàm quod simulate concipitur. l. cum propria. vbi Bal. & l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi. Bal. in allegata l. precib. in fi. C. de probat. Alex. & Dec. in locis allegatis. Quod autem nomen Aquilani fuerit simulate appositum, constat ex ipsa declaratione Aquilani, quę verè dicitur recognitio bonæ fidei, non autem donatio, vel cessio, Bal. in d. l. multum interest. nu. 2. Defectus autem cõ-
2 sensus Flaminij non obstat, quia quod dicitur, patrem non posse præiudicare, & obligare bona filij, procedit in aduentitijs. Ita loquitur Bal. in l. 1. C. de bon. mater.
3 Hæc autem officia sunt profectitia, quoniam sunt empta pecunia patris. Et hæc est ratio, quare imputantur in legitimam. l. omnino. §. imputari, vbi Paul. de Castr.
4 C. de inoff. test. Rolan. cons. 112. num. 10. & seq. lib. 2. Roncheg. in l. in quartam, num. 436. ff. ad leg. Falcid. cum aduentitia seu castrensia, vel quasi non imputantur. Rip. in l. in quartam. nu. 167. cum pluribus seq. ff. ad leg. Falcid. indubitatum est autẽ patrem posse præiudicare in profectitijs, quia in his filius nihil habet. §. 1. Instit. per quas person. nob. acquir. & quicquid acquirit filius, acquirit patri.

Non obst. etiam defectus mandati stante iuramento. Ias. in l. 2. nu. 22. si cert. pet. quia probatur numeratio, ex quo constat, quòd pecunias soluit appellatoribus, & consequenter cessat difficultas, l. itaq. de retrac. conuent. §. 4. gl. 6. num. 13. Vnum fuit reseruatum, an Bernardinus potuerit ipse secum contrahere societatem, cum inter dantem, & recipientem debeat esse dif-
5 ferentia. c. fi. de instit. & magis ad propositum l. pupillus. §. item ipse tutor. de admin. tut. vbi Bart. & Cum. Bar. in l. 2. nu. 1. in fi. & nu. 5. de stipul. seru. licet in d. l. 2. num. 6. cum reprobet, sed cum Bar. videtur transire Rui. cons. 139. nu. 10. lib. 3.

Pacen.

Pacen. Executionis test. Vener. 27. Maij. 1580.

SVMMARIA.

1 *Fructus liquidari possunt etiam ex libris computorum.*
2 *Depositum in liquidis non releuat debitorem a solutione.*

DECISIO DCXXIII.

FVit resolutum, non esse dandam absolutoriam Capitulo: non enim constat ex aliquo capite de nullitate censurarum. Minus facit, quod fructus non sint
1 liquidi, quia hoc est culpa Capituli, quo † ex suis libris
potuit liquidare. arg. l. certum. ff. si certum petat. Et si Capitulum bona fide processit, facilime eos potuisset liquidare. De paritione nõ constat, cum pluribus, quibus satisfaciendum erat, non doceatur solutum, nec iuxta formam condemnationis doceatur de implemento omnium, ad quæ Capitulum tenetur. Deposi-
2 tum non releuat in liquidis, cum † deponere non sit
soluere. l. item libertas. §. 1. ff. quibus modis pign. vel hypothec. soluat. vt bene Bal. in l. solutum. ff. de solut. Dec. cons. 34. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 3. num. 3. & placuit Decis. Peregrin. 230. lib. 3.

BRAVI.

Viterbien. Bonorum. Vener. 30. Octobris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Renunciatio est stricti iuris, nec in ea veniunt, nisi expressa.*
2 *Renunciatio est a sua causa regulanda, siue sit dispositio legalis, siue testamentum.*
3 *Læsio enormissima rescindit renunciationem ratione doli, ex defectu consensus.*
4 *Decretum ex falsa causa factum, est nullum.*
5 *Mater potest de proprijs bonis facere diuisionem inter fratres.*
6 *Exclusa ab hæreditate patris per renunciationem, non prohibetur succedere ei, cui aliàs hæreditas deuenit, vel ei, cuius fauore fuit facta renunciatio.*

DECISIO DCXXIV.

PRoposui dubium in causa Viterbien. Bonorum, an D. Baptistæ obstet renunciatio. Et fuit resolutũ ne-
1 gatiue, quòd † cum sit stricti iuris, in ea non veniant,
nisi expressa, vt per Cald. cõs. 1. de præbend. Dec. cons. 41. Curt. iun. cons. 16. nu. 11. Laurent. Syluan. cons. 49. nu. 54. & facit l. tres fratres, ff. de pact. c. quia circa, de priuil.

Vnde cum renunciatio possit referri, vt D. Baptista ex ea censeatur exclusa, vt nihil, non præter statutum, neque contra testamentum patris, nec ex eo eandem summã, de qua primo fuerat dotata, petere posset, sed donationis titulo 120. scutorum penes Antonium fiat, non est cur ad alia, quæ non erant delata, nec eo tempore debita, sit facienda relatio, præsertim
2 † cum renunciatio sit à causa regulanda, siue sit di-
spositio legalis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. siue testamentum. l. cancellauerat. ff. de his, quæ in testam. delen. siue inter viuos. l. habebat. ff. de institoria. l. omnium. ff. de suspect. tuto. Aym. cons. 142. nu. 6. Cassan. cons. 69. no. 9. Paris. cons. 10. no. 72. vers. quarto, etiã si renunciatio generalis. l. iubemus, vbi Bal. C. ad Velle. Calcan. cons. 174. Vnde cum causa huius renunciationis præcipue sit respectu dotis, & hæreditatis paternæ fauore patris, non est cur ad causam superuenientem aliunde renunciationem dilatemus, scilicet ad ius redintegrationis dotis, ex statut. Viterbien. maxime
3 † cum aliàs non enormis, sed enormissima læsio resul-
taret, quæ renunciationem rescindit ratione doli ex defectu consensus, arg. l. omnes. §. Lucius ff. de his, quæ in fraud. cred. etiam obtenta absolutione iuramenti. Cassa. decis. 1. de empt. & vend. Aym. cons. 17. & 191. vsque ad nu. 5. cum alijs per Couarr. in c. quamuis. in tertia par. §. 4. num. 5. vers. tertia conclusio. de pact. in 6. Destruitur etiam renunciatio, vt non obstet ex falsa causa, cum Antonius non debitis implicitus, nec ære alieno grauatus, vt ex eo colligitur, sed potius diues,
4 de eodem tempore esset, vt testes dicunt. Nec † de de-
creto, stante falsa causæ assertione potest dubitari, cum sit nullum, arg. l. cum ij. §. si Prætor. vbi post Fulgos. tradit Iaso. 2. not. de transact. l. magis puto. §. oe passim. §. in primis. ff. de reb. eorum. Natt. cons. 102. nu. 7. & 8. l. bonorum. vbi Alex. num. 9. C. qui admit. Et fuit late tentum de anno præterito, de mense Februarij coram R. P. D. meo Aldobrandino in causa Tiburtin. Castri Sambuc. Sed omnem prorsus, si qua erat, sustulit difficultatem, quod D. Baptista non capit ista bona vt hæ-
5 res fratris, sed ex diuisione facta per matrem, cui † li-
cuit facere, vt de proprio patrimonio, arg. l. si plures. §. si filio. ff. de vulga. & pupill. per gl. in l. 1. §. veteres. vbi
6 omnes. ff. de acquir. possessio. Exclusa enim ab † hære-
ditate patris per renunciationem, non prohibetur succedere ei, cui aliàs hæreditas deuenit, vt per Pau. & Aret. in l. Paulus, §. 1. ff. de acquir. hæred. Dec. in l. hæreditas, nu. 3. ff. de regol. iur. cum alijs per Couar. in c. quamuis, in 3. par. 3. num. 2. de pact. in 6. Sicut etiam posset capere D. Baptista ab ipso Antonio, cuius fauore facta fuit renonciatio, vt per Bal. in l. pactum dotali. q. 6. C. de collat. Afflict. in c. si quis inuestierit. num. 24. de feud. dat. in vic. legis com. & per Couar. in c. quamuis. in princ. 3. par. nu. 8. Ita etiam licuit capere ab hærede, scilicet ab Angela matre ipsius Antonij: eo magis ista placuerunt cum tendant ad æqualitatem seruandam, arg. l. inter filios. C. famil. ercifcun.

Ex quibus tolluntur, quæ de clausulis dicuntur pro parte D. Hieronymæ, & bene respondit Dec. cõs. 57. Menoch. citatus non applicatur, cum loquatur, vbi dos constituitur de nouo, & fauore agnationis fit renunciatio, & ex alijs supra patet responsio. Et ita fuit tentum per omnes Dominos.

LANCELLOTTI.

Amerin. Bonorum. Veneris. 10. Febr. 1579.

SVMMARIA.

1 *Societas vt inducatur duo requiruntur, ex communi.*
2 *Communicatio bonorum non præsumitur inter patruum, & nepotem.*

DECISIO DCXXV.

FVit conclusum, non constare de enormissima læsione Clementinæ, quia non probatur societas omnium bonorum inter Sartorium, & patrem, ac auum ipsius Clementinæ, ad quam societatem inducendam
1 inter alia Doct. requirunt † communicationem lu-
crorum, & hinc inde non redditam rationem, vt per Bar. in l. Titium. §. altero. num. 3. de administrat. tutor. & in tract. de duobus fratribus. num. 10. cuius opinio est communiter recepta, vt per Alex. cons. 76. num. 10. vol. 4. cum alijs adductis hic per informantes, quę duo requisita non probantur hic adesse.

Non obstant confessione d. Sartorij, quia Domini nõ habent illas pro claris, imò videntur restricta ad bona Petri Pauli, ponderando verba illa, *dictorum bonorum*, & pręsertim, quia nihil dicitur de dictorum lucrorum communicatione, & de non reddita ratione. Accedit,
2 † quia potius cõstat de non tali communicatione pro-
pter instrumenta acquisitionum factarum per ipsum Sartorium nomine ipsius proprio, vt de patruo, & nepote not. Bal. in l. si vt proponis. num. 6. C. de resc. vend. cum alijs, de quibus per informantes.

ROBVSTERII.

Romanen. Grani de Iustinis. Merc. 4. Nouemb. 1573.

SVMMARIA.

1 *Sententia si sit conditionalis, & capitula sint connexa, non potest procedi ad executionem.*
2 *Appellatio deuoluit regulariter, sed non suspendit causam.*
3 *Confessio facta in maiori summa nō sustinetur in minori.*
4 *Confessio certa summa continet quoddam integrale, continens certam speciē, quæ vitiata in aliquo, tota corruit.*
5 *Pensionis constitutio, si est nulla in vno obulo, tota corruit.*
6 *Creditor non potest partem petere, nec debitor partem debiti offerre.*
7 *Exceptio compensationis non inualidat confessionem, nec illi contradicit, imò præsupponit, & fatetur debitum.*
Eo magis inter mercatores, nu.8.
9 *Declaratio extraiudicialis sufficit ad inducendam compensationem.*
10 *Exceptio, quæ est in ventre instrumenti, non est opponēda.*

DECISIO DCXXVI.

IN ista disputatione fuit præsuppositum, sine veri præiudicio, quod sententia sit iusta. Et quo ad primum caput, an vigore sententiæ possit procedi ad executionem, Domini fuerunt concordes, quod non, quia
1 † est conditionalis, & capitula sunt connexa, & non possunt diuidi, vt per informantes. Fel. in c. si duobus colum. 1. circa princ. de appellat. & Rot. decis. 365. in nou. l. in hoc iudicio. ff. famil. erciscun. & ibi Bal. Bar. in l. a. C. de re iudic. late Fel. in c. cum inter. col. 3. ad finem, vers. fallit primo, de re iud. vbi declarat, quando dicatur vnum capitulum, vel plura.

Quo verò ad secundum caput, an vigore confessionis debiti possit ad executionē procedi. Fuerunt exhibitę plures difficultates, an appellatio impedierit illius executionem propter implicitam liquidationem, quā dicitur fuisse necessariam. Sed in hoc aliqui dicebant,
2 quod † appellatio deuoluit regulariter, sed non suspendit, vt per Modern. de oblig. camer. in varijs locis. Fuit etiam dubitatum per aliquos, an confessio facta in maiori summa sustineatur in minori, vel potius sit indiuidua, & corruat in totum. Quia Moder. alleg. de form. camer. loquuntur in censuris, quæ regulariter
3 sunt indiuiduæ, nihilominus replicabant aliqui, † cōfessio non sustinetur in aliquo. Pur. lib. 1. decis.... Et
4 Confessio certæ summæ continet quoddam † integrale continens certam speciem, quæ vitiata in aliquo, tota corruit, vt per d. Dd. in l. 1. §. si stipulatus. de verb.
5 oblig. Ideo † constitutio pensionis 200. ducat. si est nulla in vno obulo, tota corruit, vt in Cæsaraug. coram Grato de anno 1564. vel 65.
6 Nec creditor † potest partem petere, nec debitor partem debiti offerre. Ias. post alios in l. quidam existimauerunt, si certum petat. nu. 2. & col. 3. in gl. magna & nu. 8. Fuit etiam dictum, quod regulariter, quando quis confitetur se debitorem in aliqua summa, si exem-
7 plo opponatur exceptio compensationis, ista † exceptio non inualidat confessionem, nec illi contradicit, ex Paul. de Castr. & alijs allegatis. Paul. de Castr. in l. eius. C. de compens. Bart. in l. si cum. ff. rem rat. hab. Bal. in l. si constat. C. de compensat. Imò præsupponit & fatetur debitum, Bald. Aret. Salic. per Dec. in l. non videtur rem amittere, num. 4. de reg. iur. Prob. in c. ne-
8 mo, nu. 9. de electio. lib. 6. Præsertim inter † mercatores, qui constituunt creditorem, & debitorem, Imol. in l. 1. col. fi. de solut. Et procedunt per viam compensationis, & non solutionis, seu extinctionis debiti, Alex. consil. 85. col. 1. in tertio, Ruminal. conf. 35. nu. 14. lib. 2. An verò in casu isto, ista compensatio induxerit extinctionem debiti ante confessionem, vel non. Dixerunt Domini esse aduertendum ad pactum, de quo in instrumento, an sit facultatiuū, vel præcisum, & ad confessionem, de qua in extract. coram A C. fol. 19. an ex illis appareat de aliqua compensatione opposita, quia
9 † secundum aliquos sufficit extraiudicialis declaratio ad inducendam compensationem, vt tenet Bar. in l. verum. C. de compensat. Et licet Sal. ibi nu. 3. dubitet de doctrina Barto. tamen aliqui ex Dominis comprobabant doctrinam Bar. ex Tindar. de compen. art. 6. q. 66. vbi dicit, quod cum Bar. fuit iudicatum: & ex Ias. allegato in §. bonę fidei. Instit. de actio. Item etiam ex caus. de extort. instrum. quæst. 26. num. 28. & etiam ex eo,
10 quòd quando exceptio † est in ventre instrumenti, non est opponenda. Tindar. d. art. 6. q. 57. & 67.

Aliqui etiam ex Domini cōsiderabant esse animaduertendum, an debita excomputata sint exacta in extinctionē debiti, quia tunc intraret d. Neguſ. in tract. de pignor. 1. membro, 5. par. nu. 37. Alioquin intraret, quod dicitur de oppositione compensationis, quod ante oppositionem compensatio non impedit executionem, & exactionem debiti. Quæ distinctio in idem incidit cum supradictis, & sic Domini videbantur cōcordes, quòd, nisi appareat de sufficienti oppositione excomputationis ante confessionem debiti, d. confessio erit valida, & illius vigore possit procedi ad executionem, non obstante, quòd sententia illam suspendit, quia dicebant, quòd imò non, sed mandat excomputari, & sic non suspendit, nisi executionem, seu exactionem in partem excomputandam.

Poterit igitur dubitari, an constet de sufficienti oppositione compensationis ante confessionem debiti, vt dicta confessio fuerit falsa, vel erronea saltem in parte.

ROBVSTERII.

In ead. Rom. Grani de Iust. Lunæ, 22. Mart. 1574.

SVMMARIA.

1 *Compensatio non extinguit debitum, quæ nisi sit allegata, videtur opposita.*
2 *Oppositio generalis exceptionum admittitur parte non reclamante.*
3 *Exceptio compensationem requirit altiorem indaginem.*

DECISIO DCXXVII.

DOmini stricte ad punctum respondendo circumscripserunt plura adducta per D. de Masseis, & Iustinis, & præsertim, quod dicitur de commissione appellationis, & clausula, *quam, & quas*. Item quod dicitur de re iudicata, quia extra punctum. Et inclinabant quod Oricellarij possint vigore confessionis procedere pro huiusmodi residuo ad executionem, quia confessio habet executionem, præsertim facta mediante obligatione camerali, vt hic per informantes.
1 Et quia † compensatio non extinguit debitum, nisi sit allegata, videtur opposita, glo. Ias. & alij allegati, & quidem clare, & aperte Alexan. consil. 44. num. 6. lib. 3.
2 Et † licet quandoque Doct. admittant generalem oppositionem exceptionum, parte non reclamante Alex. cons. 29. nu. 3. lib. 7. tamen hic non sumus in eo, qui generaliter opposuerit omnes exceptiones, sed in eo qui obscure, & dubie in hoc locutus est. Nā libellus, commissio, & protestatio nullā in specie, nec in genere continent oppositionem cōpensationis, nisi quod reddant rationes, & computa, quod explicite nihil continet de hac re, imò cū isti fideiussores prius prouocauerint ad iudicium, nō erat credibile, quòd opponerent contra id, quòd nondum comprobatur fuisse peritum. Et tanto
3 magis, cum ista † exceptio requireret altiorem indaginem

ginem, & non effet admittenda, vt per Negufant.allegatum. Ad inftrumenti vero claufulas refpõdebant, quod funt facultatiuæ, non autem præcifæ, & neceffitatiuæ. Ita tenebant plures ex Dominis ftricte ad punctum refpondendo.

ROBVSTERII.

Tiburtina Bonorum. Veneris, 18. Nouemb. 1572.

SVMMARIA.

1 *Onus probandi quanta fit legitima cui incumbat, quando agitur ad refciffionem alienationis, duæ funt opin. & nu.3. diftingue. nu.5.*

2 *Fratres fuos nemo præfumitur velle fraudare.*

3 *Actor quando plene probauit fuam intentionem, reus debet plene probare fuam exceptionem.*

Fallit in incidenti, in quo fufficit præfumptio. nu.6.

4 *Exceptio, quòd quis vendidit prædium pro legitima, & Trebellianica, eft dubia, & incerta.*

7 *Præfumptiones quando cenfeantur adducta ad iuftificandum, & coadiuuandum difpofitionem iuris cõmunis.*

8 *Reus, & poffeffor, fi opponat de confumptione expectatiuæ actoris, ei creditur.*

DECISIO DCXXVIII.

DVæ fuerunt opiniones, & in eis Domini fuerunt diuifi. Altera fuit, quòd D. Andreæ incũbit onus
1 † probandi, quanta fit legitima, & Trebellianica, & cafale alienatum excedere d. legitimam, & Trebellianicam, quia alienatio fuit valida, vt per gl. alleg. & præfumitur pro illius validitate, & infra debitam fummã, qui vult dicere fecus, debet probare contrarium, nec
2 † præfumitur, quod voluerit fraudare fuos fratres vt per Alex. Beltrand. & Pic allegatos. Item glo. in l. cum de lege. ff. de prob. Alc. de præfumpt. reg. 3. præfumpt. 20. ante fi. Sed hic concurrunt plura. Primo, *debitum legitimæ, & Trebellianicæ*. Secundò, *fumus in poffeffione plurium annorum*. Tertiò, *gradus fraternæ confanguinitatis, qui excludit fortius præfumptionem doli, feu delicti fraudandi fratres, & inducit fortiorem præfumptionem validitatis actus*. Ideo non eft fundamentum intentionis Particularium, quanta fit legitima, & non exceffus, quia folũ dicunt, quòd Hieronymus imputauit cafale huiufmodi in legitimam, & Trebellianicam.

Nun obftat, quæ dicuntur de retentione melioramentorum. Quoniam dicebant, quod non fumus in executione fententiæ, quia fuit ordinatum per Rotam, vt donec videatur, an fit iufta, ftet perinde ac fi non effet lata.

Altera fuit opinio, quod incumbat onus probandi Particularibus, quanta fit legitima, & Trebellianica, & non exceffum. Mouebantur.

3 Primo, quia † quando actor plene probauit fuam intentionem, prout fecit D. Andreas, quia probauit vtrumque extremũ, & omnia requifita in fpolio, reus debet probare plene fuam exceptionem. vt late hic per informantes Andreæ, & non admittitur præfumptio, quando actor plene probauit. Geminia. confil. 27 poft Bar. in l. admonẽdi de iureiur. Achil. de proba. decif. 1.
4 Sed ifta exceptio, † quod vendidit cafale pro legitima, & Trebellianica, eft dubia, & incerta, Alex. conf. 44. nu. 6. lib. 3. vbi ad propofitum. præfertim cum infpicitur tempus mortis. Dec. conf. 89. in fi. Nec debent fufficere ad certificandam iftam difpofitionem præfumptiones iuris communis, per fupra allegata.
5 Secundò mouebantur, † quia fi ageretur ad refciffionem iftius alienationis, fine dubio agens deberet probare, quanta fit legitima, & Trebellianica, & non exceffum: eodem modo excipiendo, quia eadem incertitudo, quæ impedit actorem, impedit reum excipientem, Bar. in l. 3. §. duobus. nu. 5. de adim. leg.

Non obftat, dum dicebatur, quòd alienatio rei fubiectæ fideicommiffo eft valida. Quia dicebant hanc effe diuerfam materiam à propofito, de quo nunc agitur. Nam pro nunc agimus, an ifta alienatio fuftineatur prætextu legitimæ, & Trebellianicæ, quæ non funt fubiectæ reftitutioni: fi autem etiam quod excederet legitimam, & Trebellianicam, Particulares voluerint audiri, an fuftineatur, & Andreas poffit agere ad recuperationem pretij contra hæredes alienantis, erit alia infpectio. Neque illa glo. dicit, quòd incumbit onus probandi alienanti, vel alteri. Vnum tamen eft confiderandum in hac re, quod Particulares fundant intentionem fuam in difpofitione iuris communis, quia legitima, & Trebellianica debebatur Hieronymo alienanti. Et licet ex fe hoc non fufficiat, nifi coadiuuetur ex præfumptionibus iuris, quod non præfumitur exceffus, & alia de quibus fupra, & præfumptiones non fufficiant ad probandum exceptionem, quando actor plene probauit fuam intentionem: tamẽ forte id pro-
6 cedit ad † probandum id, de quo incidenter deducitur, fuper quo non eft pronunciandum, Bar. in l. quidã in fuo. de condit. inftit. cum alijs per Gratia. conf. 153.
7 nu. 16. in 2. Nam † ifto cafu videntur iftę præfumptiones adduci ad iuftificandum, & coadiuuandum difpofitionem iuris communis. Dec. in authen. fi quis in aliquo. num. 2. cum feq. C. de eden. & conf. 159. num. 17. cum feq. & multum ad propofitũ videtur decif. Fut. lib. 1. incip. Martinus Calahorra produxit, &c. Vbi licet præfumptio vitæ centum annorum non fufficiat, tamen quando venit ad coadiuuandum aliquid incidenter, fufficit etiam in actore non poffeffore, multo magis in reo poffeffore, & decif. Mohed. 130. quod
8 † reus, & poffeffor, fi opponat de confumptione expectatiuæ actoris, ei creditur fatis ad propofitum. Et ita dixerunt Domini in vna Legionen. fiue Aftoricen. pro Pizzamo coram D. Oradino, vel coram D. de Rubeis. Hæc tamen funt dicta ad excitandum informantes in ifta caufa, quæ eft iterum proponenda fuper eifdem. Mercu. 24. Nouembris, 1574. Fuit terminatum pro maiori parte, Particularibus incumbere onus probandi, alienationem cafalis, de qua agitur, fuiffe factam intra legitimam, & Trebellianicam, & non vltra, cum hoc fit fundamentum ipforum deductum particulariter ad excludendum intentionem Andreæ, & ad impediendum reftitutionem d. cafalis, quo cafu non fufficit præfumptiua probatio, vt per informantes.

VICECOMITIS.

Conchen. pecuniaria. Die 20. Nouembris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Confuetudo conficiendi inuentarium fine citatione creditorum eft contra ius fimpliciter, ex comm. uni.*

Imò etiam eft contra ius ciuile, nu.2.

Fallit de iure canonico. nu.4.

3 *Solennitas inuentarij, quæ requiritur de iure ciuili, non requiritur de iure canonico. & nu. feq.*

5 *Præfcriptio decennalis fufficit ad inducendam confuetudinem conficiendi inuentarium fine folennitatibus.*

DECISIO DCXXIX.

DVbitatur, *an in confuetudine, de qua agitur, videlicet conficiendi inuentarium fine citatione creditorũ, fufficiat decennalis, vel quadragenaria præfcriptio.* Quod dubium fuit in tres partes diftinctum.

1 Prima fuit, an talis confuetudo poffit dici cõtra ius fimpliciter. Et licet non fit aliquis tex. de hoc in fpecie, tamen plerique ex Scribentibus in l. fin. §. fin autẽ. C. de iure deliber. arbitrati funt, tex. in §. fancimus Authen. de hære. & Falc. continere etiã cafum creditorũ, de communi teftatur Alciat. confil. 43. nu. 7. lib. 6. to. 2. eft etiam contra rationem iuris, quia vbi agitur de alicuius præiudicio, ille eft citandus. l. de vnoquoq; ff de re iu-

re iudic. Alia erat difficultas, an d. consuetudo sit contra ius canonicum, vel ciuile.

1 Et † dixerunt Domini esse cōtra ius ciuile, cum talis solennitas originem duxerit a iure ciuili, cui nihil additum, vel immutatum de iure canonico, licet simpliciter approbata, c. Raynutius, extra de testam. Et

3 propterea disputant Doct. an solennitates † inuentarij procedant in ecclesia, siue clerico, & an teneatur vltra vires hæreditarias, de qua late per Couar. in c. 1. nu. 13. & seq. de testamen. Et tamen si esset de iure canonico talis dispositio, vtique inanis esset dubitatio, an Ecclesiam comprehenderet. Nec facit, quod hæc consuetudo sit contra rationem iuris canonici, & per consequens contra ius canonicum, ex not. in c. vt litigantes, de offic. ordin. in 6. Roch. de consuetud. num. 296.

2 Quoniam † ratio iuris canonici fundata in c. omnia. 3. q. 9. procedit in iudicialibus, non autem extraiudicialibus, vt ibi per Præpos. Et ita etiam procedunt decis. Put. allegatæ, nam tunc requiritur, quod sit præscripta secus in extraiudicialibus, in quibus multoties citatio non requiritur, ex allegatis per Gabriel. de citat. concl. 1. nu. 66.

Subsequens difficultas erat, *an requiratur præscriptio quadragenaria, vel sufficiat decennalis ad inducendū*

5 *istam consuetudinem*. Et † placuit decennalem sufficere, cum sit iuris ciuilis, vt per Ias. in l. de quibus, nu. 43. de legibus. Abb. in c. fi. nu. 11. de consuet. Balb. de præscrip. in 5. par. quintæ par. principalis, q. 12. vbi de communi.

Neque obstat, quòd talis consuetudo sit irrationabilis, cum præbeat occasionem delinquendi. Quoniā dicebatur, quod creditores poterunt semper probare, & hæres amittit beneficium inuentarij. Dixerunt etiam satis probari de consuetudine ex inspectione, & vsu aliorum inuentariorum, non autem esse in iudicio obtentam.

VICECOMITIS.

Ispalen. Decimarum. Die 28. Ianuarij. 1580.

SVMMARIA.

1 *Iurisdictio iudicis delegati transferri non potest in simplicem Notarium.*
2 *Examinationis ministerium, & receptio iuramentorum testium potest simplici Notario committi.*
3 *Iudicij aliqua pars quando committitur, in dubio censetur etiam damnata iurisdictio.*

DECISIO DCXXX.

Comes de Mirandula in causa, de qua agitur, assumpserat impugnandum examen testiū pro parte Capituli contra se in partibus factum, ex defectu iurisdictionis, & citationis. Asserebat enim vigore illorum verborum, vices nostras, &c. totalem iurisdictionem in iudice delegato residentem, in ipsum Notariū examinatorem translatam, iuxta Clem. vnicam, de of-

1 fic. deleg. & cons. Gem. 76. nu. 8. Quod † fieri non potuit, cum simplici Notario fuerit demandata, c. statutum, de rescr. in 6. & cons. Alex. 104. ad fi. lib. 4. Quod Dominis non placuit: considerarunt enim ex facto id tolli, quia non fuit commissa per iudicem receptio testium, sed tantum nudum ministerium examinationis, & receptio iuramentorum testium, quod nullam habet annexam iurisdictionem, ideoque simplici No-

2 tario † committi posse, & ita intelligi dixerunt decis. Aegid. 43. & 624. & cetera pro parte Comitis allegata, & horum actuū Notarius est capax, ad trad. per Doct. in c. 2. de testib. Fel. in c. cum. nu. 50. eod. tit. Cetera enim quæ iurisdictionem concernunt, per iudicem fuerunt facta, admiserat enim articulos, & interrogatoria, deputauerat adiuncta, cōstituerat locū, & tēpus, fulminauerat censuras cōtra testes recusantes se examinari.

Non obstat, quòd dicebatur, testes non fuisse admissos coram iudice. Quia respondetur, quod satis dicitur eos admisisse, cum voluerit eorum nomina habere pro expressis, vt in literis receptoriæ, ibi, quod eorum nomina, & cognomina, officia, & dignitates hic volumus habere, & habemus pro expressis.

Nec multum tribuerunt doctr. Vital. in allegata Clem. vnica. nu. 24. Quia ibi præsupponit fuisse datam facultatem compellendi, quo casu censetur demandata iurisdictio, hic autem iudex ipse compellit, & cogit

3 cum comminatione censurarum. Et † licet in dubio, quando committitur aliqua pars iudicij, censeatur etiam demandata iurisdictio, vt per Innoc. in c. fi. nu. 4. de offic. deleg. tamen hoc procedit, quando apparet de contrario, vt in casu nostro, Anch. in alleg. Clem. vnic. Nec vim faciunt illa verba, ad omnia præmissa damus potestatem cōpletam. Quia intelligi debent circa id, quod demandatum fuerat, & sic circa nudum ministerium.

Nec defectus citationis, quem postremo loco adducunt vrget. Satis enim apparet de dicta citatione, cum constet in summario fuisse intimatas literas receptorias die 5. Maij, 1565. Didaco Lopez procuratori Comitis, in quibus iudex mandat Notario, vt recipiat iuramenta testiū, & quod examen testium cum interrogatorijs & Notario adiuncto pro parte Comitis, & ex alijs per informantes pro capitulo adductis, ex quibus Domini dixerunt esse satisfactum d. citationi.

VICECOMITIS.

Roman. Domus. Die 16. Martij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Scientia contractus ex sequentib. solutionibus colligitur.*
2 *Actus, qui fieri non possunt sine impensa, præsumuntur facti de voluntate domini.*
3 *Ratificatio producere dicitur effectum iuris.*
4 *Pactum resolutiuum quid, & quid informatiuum dicatur.*
5 *Receptio idem operatur, quod expressa ratificatio.*

DECISIO DCXXXI.

Omnis quæstio in casu, de quo agitur, inter Vincentium Stampam, & Lauram Battiferram cō perducta est, an ad effectum validitatis transactionis ratificatio, de qua in actis, sit sufficiens, vel ne, quam quidē affirmatiue resoluendam Dominis placuit, tum ob ingentem præsumptionem scientiæ ipsius Ascanij prin-

1 cipalis, quæ colligitur † ex solutionibus subsequentibus, vt per Aym. cons. 276. col. 4. vers. qui enim soluit. Tales enim actus fieri non possunt sine impensa, ideo

2 † præsumuntur facti de volūtate Domini, vt per Dec. in l. cum seruus. ff. de verbo. oblig. Fely. in c. sicut. nu. 35. de re iudic. Cassad. decis. 3. nu. 4. de procurat. Maxime cum fuerint reiteratæ, quę reiteratio arguit expressam ratificationem, Dec. cons. 583. nu. 6. & 8. Tum etiā, quia verba debent intelligi cum effectu, & sic de ra-

3 tificatione, † quæ producit effectum iuris. l. si is cui. §. 1. ff. de solut. vbi Bar. & in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 1 a. vers. item è contra. ff. de acquir. poss. Et sic intrat reg. quòd ratificatio magis factis quam verbis fieri dicatur, Dec. cons. 568. nu. 3. Rolan. cons. 4. nu. 18. lib. 4. An verò Cappellani recipiendo solutiones à procuratoribus Ascanij renunciasse dicantur pacto, quòd exemplo asserebatur informatiuo. Dixerunt Domini censeri renunciasse, per tex. in l. post diem. ff. de leg.

4 commiss. Et tale † pactum resolutiuum, non autem informatiuum appellari voluerunt. Pari. cons. 5. nu. 10. 12. & 24. lib. 4. cuius quidem natura incompatibilis est receptione canonis, quia receptio inducit tacitam renunciationem, eo maxime, cum fuerit reiterata, cum

5 † hoc casu idem operetur, quod expressa ratificatio, Paris. cons. 76. num. 2. vol. 4. & cons. 66. nu. 16. eod. lib. Dec. cons. 583. num. 7.

LAN-

LANCELLOTTI.

Senen. Pontis Artigi. Lunæ, 12. Decemb. 1580.

SVMMARIVM.

1 *Possessorio retinendæ qui egit, non prohibetur agere possessorio recuperandæ, stante quòd petitorium non reperiatur suspensum.*

DECISIO DCXXXII.

FVit resolutum, quòd D. Eques Thomasius nõ prohibetur agere iudicio recuperandæ, licet hactenus
1 egerit retinendæ, ex quo † tam pro ipsius parte, quàm
pro parte D. Equitis Grimaldi fuit actum petitorio, &
possessorio, vt constat ex commissionibus, articulis, &
iuribus vtrinque productis, & nõ reperitur suspensum
petitorium, vt per Mohedan. decis. 174. incip. in eadem
causa terrarum. Afflict. decis. 156. Et fuit resolutum in
vna Parmen. coram bo. me. Grato, de anno 1563. &
propterea Domini etiam dixerunt, quòd stante huiusmodi iurisdictione, probationes factæ in d. iudicio retinendæ, possunt suffragari in præsenti iudicio recuperandæ. An autem cõstet de primo extremo D. Equitis, nihil fuit resolutum: sed dixerunt, quòd si ex resolutionibus factis est probata anterior possessio D. Equitis Grimaldi, seu Commendæ S. Leonardi, tunc præsupposita d. anteriori possessione dubitem, an constet de primo extremo D. Equitis Thomæ, vel commendæ S. Martini. Sed si non constet de d. anteriori possessione, tunc dubitem, an de ea cõstet: postea videbitur de primo extremo S. Martini, & demum titulo colorato.

BRAVI.

Bononien. de Maluetijs. Lunæ, 12. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Bona vendita cum pacto affrancandi, dicuntur cadere sub dotis securitate, & sub hypotheca bonorum.*

2 *Opponens aliquem habere alia bona, debet probare.*

3 *Agnatus non debet esse deterioris conditionis quàm extraneus.*

DECISIO DCXXXIII.

SVper dubio, an D. Diamantes sit immittenda in possessionem bonorum, à D. Alexandro & Tiberio emptorum, & æstimanda sint bona immobilia & supellectilia eidem D. Diamanti legata in casu de quo agitur. In vtraque dubij parte Domini resoluerunt ad fauorem D. Diamantis. Et circa primam Domini fuerunt
2 moti, quia † bona empta per Florianum fuerunt vendita ab Alexandro cum pacto affrancandi ad 15. annos. Vnde huiusmodi bona non possunt dici de fideicommisso Caroli senioris. Et ita D. Diamantes super istis iuribus sibi collatis pro securitate dotis, cum cadat sub hypotheca bonorum. l. 4. ff. de verb. signif. & si D. Carolus, & Hieronymus aliquid super istis bonis prætendant, non potuerunt subterfugere solutionem pretij soluti per D. Florianum.

Non obst. quòd dicitur de lapsu temporis ad affrancandum. Quia hoc non fuit visum Dominis releuans, quia ad effectum, de quo agitur, dicebant Domini fideicommissum non esse ita clarum ad fauorem D. Caroli, cum multa sint disputanda, quæ requirunt altiorem indaginẽ, & super dicto pacto lis pendeat, in qua erit procedendum saltem per duas conformes, & forte per tres ex his, quæ Domini firmarũt in illa Rom. de Peruschis coram R. P. D. Robusterio, quia respicit hæc oppositio replicationem Caroli. Et ita applicatur etiã decis. Put. 244. alias 247. die 8. Aprilis, lib. 3. Quo ad bona empta à Tiberio & pro parte conuersa pro dotandis eius filiabus, ijdem Domini firmarunt, cum Carolus senior conformando se cum dispositione iuris communis permiserit bona per ipsum fideicommisso subiecta, dotis causa alienari. Vnde Tiberius potuit ea vendere ex voluntate defuncti, prout in decimo præsupposito, & ex his, quæ pro eius verificatione in actis deducuntur, & Florianus libere emerit. Et licet venditio fuerit facta pro maiori summa, quæ excedit constitutionem dotis in summa 4000. tollit tamen difficultatem fideiussionum factam per Carolũ, qui cum de euictione teneatur, eundem agentem repellit exceptio, iuxta iur. vulgar.

2 Nec obstat, quod † opponitur, quod Tiberius habeat alia bona, quia qui hoc dicit, debet probare, ex trad. à Curt. sen. cons. 27. num. 17. Soc. consil. 104. in fi. lib. 3. Dec. cons. 519. nu. 17. Cagnol. in l. fi. num. 293. C. de pact. Et ita fuit resolutum in illa causa Bonon. fideicommissi de Magliarijs coram R. P. D. Aldobrandino. 14. Februarij, 1576. in his autem remedium hoc summarium suum debet consequi effectum.

Non obstat, quòd huiusmodi bona, postquam fuerunt empta per Florianum, remaneant sub fideicommisso, quia si ex testamento libere poterant alienari, nec Tiberius cogebatur vendere Floriano, sed pote-
3 rat cuilibet etiam extraneo vendere, non † debet vtique deterioris esse conditionis agnatus, quàm esset extraneus. Quod non versemur in casu præmisso, quia filij Tiberij sunt illegitimi, requirit altiorem indaginem, sicut & alia quæ deducuntur pro parte Dominorum Caroli, & Hieronymi de Maluetijs. Placebat tamen Dominis, quòd D. Diamantes cautionem præstaret in euentum succumbentiæ. Circa æstimationem fuit etiam resolutum, non esse faciendam, cum non intersit eorum, à quibus petitur, & placuerunt responsiones datæ per informantes.

DECANI.

Auximan. Tutelæ. Die 21. Nouembris, 1580.

SVMMARIVM.

1 *Curator nulliter datus an possit se excusare, vide pulchram distinctionem.*

DECISIO DCXXXIV.

DEdi dubium in causa Auximan. tutelæ præsupposita resolutione, quòd Bernardus non fuerit vali-
1 de putatus curator, an † ipse possit se excusare huiusmodi exceptione nullitatis ad effectum, vt non teneatur de neglectis, seu non administratis, quod fuit propositum Lunæ 21. Nouembris. 1580. & resolutum cũ distinctione, quod, aut curator inutiliter deputatus ingessit se administrationi, & procedunt allegata ex l. tutores, §. curatores, il secondo, de admin. & pericul. tutor. l. fi. de eo qui pro tut. quod scilicet curator inualide deputatus isto casu teneatur: aut nihil omnino gessit, seu administrauit, & non tenetur, vt in d. l. §. fin. & in l. neque à præside. C. qui dare tutor. poss. quam distinctionem collegerunt ex supradictis iuribus, & in l. impuberi. de admin. & pericul. tutor. ponit ibi gl. in verbo, non restringetur.

BLANCHETTI.

Neapolitan. Pecuniaria. Lunæ, 20. Febr. 1581.

SVMMARIVM.

1 *Iocalia, & ornamenta, ac alia bona mobilia possunt dari in solutum pro societate.*

DECISIO DCXXXV.

DOmini concorditer tenuerunt, rubinum comprehendi in bonis datis in solutum per Cardinalem Columnam Martino de Bonuisijs, & socijs anno 1577. Cum enim istud sit iocale, & vltra iocalia aurum & argentum, & ornamenta, ac animalia, & alia bona mobilia & immobilia specifice designentur & in solutum
1 dentur, non potest † dici exclusum à dicta datione in solutum, ex allegatis cons. Soc. 10. nu. 3. lib. 1. & consil. 81. nu. 2. lib. 1.

Non obst. quod datio in solutum videatur coarcta-

ta ad bona in domibus datis in solutũ existentia, quia ex narratiua instromenti, & ex eo quòd datur facoltas dictis socijs consequendi bona de manibus quarumcunque personarum, apud quas dicta bona, & iocalia inuenirentur, apparet, quòd non est limitata, & quòd ad omnia vbique existentia porrigitur. Imò cum nullo alio iure potuisset agere ad huiusmodi rubinũ Sbarra, nisi ratione huius dationis in solutum, constat clare, quod in illa cõtinetur. Non obstat, quòd creditum societatis nõ ascenderet ad tantam summam, sed adesset rata Vincentij de Podio, iuxta memoriale, de quo in registro fol. 288. quia vt in d. memoriali narratur, etiã circumscripto iure Vincentij creditum Dominorum de Bonuisijs ascendebat ad summã scutorum 12000. Non obstat consensus sequestri, quia idem fuit præstitus etiam quo ad alia bona. Non obst. obligatio ad restituendum, quia in huiusmodi negotijs discussionum id fieri consueuit. Reliquis bene respondetur per informantes Illustriss. & Excellen. D. Ducis.

LANCELLOTTI.

Roman. Deuolutionis domorum. Ven. 20. Maij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Sententia habet præsumptionem validitatis pro se. Eo magis stante antiquitate temporis, ex communi.*
2 *Obseruantia tollit nullitates aliquando prouenientes ex vi, & natura contractus.*
3 *Processus integer debet produci ad probandam nullitatẽ sententiæ ex defectu alicuius citationis.*
4 *Iudex cui committitur vt se informet, potest etiam se extraiudicialiter informare, quando inter partes non est contentio.*
5 *Confitens non est citandus, & ex productione oritur confessio.*
6 *Renouatio locationis, vel alterius contractus non est necessario facienda, nisi in inuestituris feudorum.*
7 *Consensus, qui fuit ab initio contractus, præsumitur semper durare.*

DECISIO DCXXXVI.

COnclusum pro validitate sententiæ, quia ex inspectione actorum constat processum non esse integrum: nam in eo desunt multi actus, & præsertim inductiones, & iuramenta testiũ, qui fuerunt in hac causa examinati, quorum examen Notarius dedit d. Mario. Desunt etiam præsentationes instrumenti locationis, & supplicationis, si in euidentem, quæ facta sunt tam pro parte Catherinæ quàm rectoris, vt continetur in instrumento processus sententiæ, quod fuit Dominis ostensum. Et tamen in processu solum fit mentio de præsentatione d. supplicationis pro parte Catherinæ. In aliquibus etiam locis d. processus reperiuntur posita in albis nomen, & cognomen aliquorum pro-
1 curatorum, quare † præsumendum est pro validitate d. sententiæ, iuxta cons. Abb. 41. col. 2. vers. ex quib. vol. 1. Dec. cons. 341. num. 12. Capic. decis. 16. Et secuta est Rota in pluribus causis d. cons. Abb. stante præsertim antiquitate temporis secundum communem opin. vt per Gabriel. de sent. conclus. 4. nu. 14. & nu. 36. & concurrente etiam obseruantia d. locationis, cuius vigore rector semper exegit canonem conuentum, quam ob-
2 seruantiam † in terminis huiusmodi confirmationis ad saluandas nullitates, considerat Corn. cons. pen. col. pen. vers. non enim obstat, vol. 1. Quare R. P. Propositus & canonici regulares, qui ad probandum defectũ citationis d. sententiæ, fundant se in processu, in quo dicunt illum non reperiri, debent d. processum integrũ producere, aliàs semper præsumitur pro sententia, &
3 nisi produxerint integrum, † non est probata eorum negatiua, vt tradit Corn. cons. 210. circa fi. vol. 4. Aym. cons. 112. num. 7. Præterea ex abundanti dicebant Domini pro saluanda d. sententia, non fuisse necessariam d. citationem, quia in d. supplicatione committitur
4 † iudici, vt se informet de præmissis: at hæc informatio potuisset sumi etiam extraiudicialiter, & non vocato ipso rectore, quia inter ipsum, & Catherinam conductricem nulla erat contentio, ex quo consenserant huic alienationi, vt not. Abb. d. cons. 41.

Non obstat clausula, *vocatis qui erant vocandi*, quia intelligitur de alijs, qui forsan potuissent prætendere ius, vel ratione possessionis, vel proprietaris, nõ autem de ipso rectore, qui supplicauit, & etiam produxit d. supplicationem, & instrumentum locationis, ex qua
5 productione oritur confessio, & confitens non debet citari, Paris. cons. 111. nu. 9. & 10. vol. 4. Præterea informantes pro d. Mario probant adesse citationem, & hic per eos, licet hoc non sit necessarium, stante re iudicata, & processu non integro.

Aliæ nullitates non fuerunt visæ releuantes, nam quod omnia acta facta ante præsentationem d. supplicationis sint nulla ex defectu iurisdictionis, hoc nõ releuat, quia si processus afferretur integer, possent apparere acta, & sic præsumptio semper est facienda pro validitate.

Minus etiam facit, quod post factum instrumẽtum locationis non fuerit impetratum beneplacitum intra tempus conuentum, & prout etiam videtur de iure id fieri debuisse, iuxta trad. per Cagnol. in l. 2. nu. 100. C.
6 de pact. Quia respondetur † de iure hoc non reperiri cautum, & Cagnol. loquitur in feudalibus, in quibus debet agnatus siue emptor intra diem & annũ petere inuestituram, & quamuis fuerit etiam apposita pœna caducitatis, tamen cum illa depẽderet à voluntate rectoris, constat, quòd rector non declarauit, imò postea ipse cõsentiendo quod in causa procederetur, ferijs nõ obstantibus, censetur potius remisisse omnem caducitatem, maxime cum exegerit canonem semper in vita.

Non obst. etiam, quod fuisset necessarius nouus consensus rectoris, iuxta cons. Bal. 475. num. 3. vers. quæro
7 igitur. vol. 1. Quoniam † Bal. dicit, quòd valet contractus à tempore confirmationis, quod non negatur, & cũ semel affuerit à principio consensus rectoris, præsumitur semper durare. c. maiores. de baptis. & Achil. decis. 2. de pact. loquitur, quando datur pœnitentia, iuxta doctr. Abb. in c. super eo. de consang. & affinit. quæ pœnitentia, ex quo (vt dictum est) postea consensit, vt in causa posset procedi non obstantibus ferijs. Ideo, &c.

BLANCHETTI.

Roman. de Maximis, & Matthæis. Mercurij, 4. Nouemb. 1578.

SVMMARIA.

1 *Testamentum approbans, & confirmans, illud postea nullum dicere potest. & nu. 3.*
2 *Hæreditas patris non est debita filio, sed quasi debita.*

DECISIO DCXXXVII.

CVm præsupposito, quod constet de sufficienti notitia testamenti Antonij de Maximis, tenuerunt Domini, quòd Fabricius non possit impugnare d. te-
1 stamentum, & illud nullum dicere, ex † quo illud approbauit, & confirmauit, vt hic bene per informantes.

Non obstat allegata ignorantia, quia hic nulla adest ignorantia facti, vt clare patet ex transactione & nunc præsupponitur. Ignorantia verò iuris nõ præsumitur, nec suffragatur in casu isto, quia nõ agitur de damno,
2 sed quasi damno. Nam † hæreditas patris non est debita filio, sed quasi debita, vt per omnes in l. 3. C. de iur. & fact. ignor. & in l. iuris ignorantia. C. qui admitti.

Reseruarunt tamen Domini, an hic adsit defectus
3 voluntatis, & decisio procedat etiam † si adesset in d. testamento defectus voluntatis, ex Oldrad. cons. 237. nu. 5. cum alijs per D. Tiberium adductis.

Roman.

Roman. de Maximis & Matthæis. Lunæ, 8. Maij 1579.

S V M M A R I A.

1 *Testamentum factum ad interrogationem Notarij, vel alterius exprimentis nomen heredis, valet, si testator illud confirmat respondendo, sic.*
Limita, nisi testator fuerit ita graui infirmitate affectus, vt non potuerit articulatè loqui, nu. 2.
Item nisi interrogatio fiat a persona suspecta. nu. 7.
3 *Responsio data a testatore, qui excitatur a somno, non est bona si Notarius dicit, quod testator erat graui somno detentus, & quod non poterat illum excitare.*
4 *Voluntas testandi ex quibus colligatur.*
5 *Infirmi constituti in extremis, de facili omnibus applaudunt, dicendo sic.*
6 *Responsio spontanea data per testatorem arguit sanitatem mentis.*
8 *Balbutiens, & semimortuus potest testari, dummodo articulatè possit loqui.*

DECISIO DCXXXVIII.

DOmini institerunt in prima parte puncti tantũ, & resoluerunt, quod non constat de defectu voluntatis Antonij, sed de validitate testamẽti dicti Antonij, quia regula est, quam informantes vtrinque as-
1 firmant, quòd † testamentũ factum ad interrogationẽ Notarij, siue alterius exprimentis nomen hæredis, an scilicet, testator talem instituere hęredem velit, valet, si testator illud confirmat respondendo sic, iuxta opin. glo. in l. iubemus. vers. quemadmodum. C. de testam. Quę opinio est cõmuniter approbata, vt latè per Clar. de testam. q. 37. versic. sed quid si Notarius. Ant. Gabriel. de testam. concl. 2. in princip. cum alijs adductis.

Non obstat prima fallentia, vt regula non procedat,
2 † quando testator erat ita graui infirmitate affectus, vt non potuerit articulate loqui, vel si non erat in bono sensu, & bona mente. Nam licet ista limitatio de iure vera sit, & de ea nemo dubitet, vt dicit Clar. vbi supra, vers. scias ergo, tamen, quòd iste testator esset talis, nõ probatur, licet informantes conentur hoc quinque modis deducere, qui non applicantur.

3 Primus, quia notarius † dicit, quòd testator erat detentus graui somno, & quod non poterat illum excitare, quo casu responsio data à testatore, qui excitatur à somno, non est bona, per cons. Corn. 319. col. 3. ver. à somno, volum. 4.

Nam respõdebant, quòd iuxta opin. Corn. vt plurimum excitati à somno non sunt ita mentis compotes, tamen iste testator, licet fuisset grauatus somno, fuit nihilominus excitatus, & ex se dixit, vt omnes exirent è cubiculo, & ex se ipso nominauit opus pium S. Laurentij. Et postquam Notarius incępit se rogare de testamento, nõ fuit tantopere somno grauatus, & ad plures interrogationes Notarij semper respondit dicendo sic. Ex qua iterata interrogatione Notarij, & responsione testatoris, & alijs circumstantijs colligitur enixa eius
4 † voluntas testandi, vt in his terminis bene considerat Alex. cons. 33. nu. 12. vers. præterea, vol. 3. Paris. cons. 3. nu. 36. & 40. lib. 3. & bene deducunt informantes hic.

Circa secundum modum probandi, quòd testator respondendo sic, non dicatur articulatè loqui, quia
5 † infirmi constituti in extremis de facili omnibus applaudunt dicendo sic, vt considerat Rui. cons. 8. nu. 7. lib. 3. cum alijs. Respondebant, quod Ruin. loquitur in satis diuersis terminis, vt deducunt informantes. Præterea hoc procedit, quando fit interrogatio à persona suspecta, vt dicit Clar. vbi supra, vers. item scias. At hic fuit interrogatus à Notario legali, & fide digno, qui adhibuit eam diligentiam, quam quilibet diligens potuisset adhibere.

Quo verò ad tertium, quod non dicitur sanæ mentis, ex quo interrogatus, si volebat aliquid relinquere pro anima sua, & pro maritandis puellis, non respondit quid, & quantum, sed dixit, fabricæ Ecclesiæ Sancti
6 Laurentij. Respondetur, quòd † ista responsio arguit sanitatem mentis, quia ex seipso nominauit hanc fabricam, vt hic bene per informantes. Præterea testamentum, de quo est rogatus Notarius, incipit in illis verbis, ego Notarius, vbi articulatè respondit, quòd sic, dum interrogatur de instituendis hæredibus.

Dũ verò quarto loco dicitur, quod pluries opus erat eũ interrogare, hoc nihil facit, quia excitatio à somno fuit facta ante rogatum testamenti, & postquã incępit rogare Notarius, nũquã amplius obdormiuit testator.

Vltimo ex eo, quòd volebat condere testamentum secretè, & ob id pluries fecit eijci astantes è cubiculo, postea verò condidit omnibus præsentibus. Respondetur, quod ista mutatio opinionis non est probata, immo ex hoc arguitur, quod volebat omnino testari, ex quo non curauit adstantes arceri, ne somnus ipsum aggrederetur.

7 Secunda est limitatio, † vt d. regula non procedat quando interrogatio fit a persona suspecta, prout hic facta fuit à matre, quæ propter sui institutionẽ ipsum interrogauit. Nam respondebant, quod in matre cessat suspicio. Præterea mater non interrogauit, si eam vellet instituere, sed solum, vt de ipsa recordaretur. Accedit, quod in rogatu testamenti Notarius fuit ille, qui interrogauit testatorem, & non alius.

Tertia limitatio, nõ obstat scilicet, quod regula non procedat, quando testator est sanæ mentis, ex supradictis. Et quia Notarius eum etiam sic vocat, quinimo
8 † semimortuus, & balbutiens potest testari, dummodo articulatè possit loqui, iuxta text. in l. quoniã indignũ, & ibi not. Doct. C. de testam. cum alijs, vt hic benè per informantes. Quare stante hoc, quod constat de voluntate testatoris circa institutionem matris, non est opus ingredi difficultatem. Et ita transiuerunt Domini.

VICECOMITIS.

Hortan. Incursus Alexandrinæ. Lunæ, 28. Nouembris 1580.

S V M M A R I A.

1 *Offendens partem lite pendente, ex causa litis id fecisse præsumitur.*
2 *Quod procedit etiam in offendente extra curiam, nu. 2.*

DECISIO DCXXXIX.

REsolutum fuit, locum esse Alexandrinę, cum Ludouicus Aduersarius Sulpiciani colligigan[illegible] tem
1 pore, quo lis in curia vigebat, vulnerauerit. Ideo † ex causa litis id fecisse præsumi, dixit Put. decis. 100. Ptolom. decis. 136. Verba constitutionis sunt admodum clara, quod offendentes procuratores, aut principales ex causa litis amittont omne ius, quod in causa habẽt. Militat & ratio ipsius constitutionis, impedimentum scilicet census litis. Nec Dominos mouit tacito per exemplo informantes adducta, quod scilicet offensio fuerit facta extra curiam, & ideo non intrare verba
2 constitutionis. Quia † dixerunt aliàs fuisse per Dominos resolutum in ea comprehendi offendentes etiam extra curiam, vt testatur Put. decis. 102. lib. 1. Verum, quia ex post fuit subsecuta pax inter eos, Domini intendunt particulariter videre, an tale ius Alexandrinæ dicatur remissum.

LANCELLOTTI.

Roman. 20000. Lunæ, 24. Octobr. 1580.

S V M M A R I A.

1 *Verbum prego, quod exponitur, rogo, ex sui proprietate inducit fideicommissum.*

Idque

Idq; magis iunctum cum verbo supplico.

2 *Verbum supplico in effectu idem est, quod rogo.*

3 *Coniectura plures, ex quibus colligitur, quem voluisse facere fideicommissum, & num. seq.*

4 *Prudenter non facit, qui extraneum coniuncto praefert.*

5 *Aequalitas inter liberos est seruanda.*

6 *Neptis sine causa praeterita potest impugnare testamentum aui.*

7 *Testator in dubio praesumitur voluisse id quod lex disponit.*

8 *Praedilectio filii, vel alterius coniuncti, ex quibus colligatur.*

9 *Dictiones, & etiam, important implicationem & coniunctionem cum praecedentibus.*

10 *Pars vna testamenti quatenus esset dubia, per aliam declaratur.*

11 *Coniectura, quae inducitur ex charitate ascendentium erga descendentes, superat omnes alias ad inducendum fideicommissum.*

12 *Dominium bonorum post mortem parentum dicitur continuari in filios, non autem de nouo acquiri.*

13 *Viam eligere nemo praesumitur, per quam sua dispositio impugnari possit.*

14 *Voluntas magis quàm verba spectanda sunt ad inducendum fideicommissum.*

15 *Fideicommissorum materia est taliter fundata in voluntate defuncti, vt quibuscunque verbis, coniecturis, vel praesumptionibus potest apparere, sufficiat ad inducendum fideicommissum.*

16 *Verba enunciatiua futuri euentus, quae aliàs de per se nõ inducerent fideicommissum, si sint prolata in filios, vel nepotes, illud inducunt.*

Imò etiam verba denotantia desiderium, in quem cupiat bona sua deuenire, inducunt fideicommissum.

17 *Obseruantia propter agnitionem fideicommissi dicitur coniectura inducens fideicommissum.*

18 *Coniectura voluntatis testatoris dependent ab arbitrio iudicis.*

19 *Actum nullum dicitur facere testator, qui remittit fideicommissum in liberam haeredis voluntatem.*

20 *Testator non praesumitur se in continenti correxisse.*

21 *Facultas testandi debet adeo esse libera, vt neque momento temporis tollatur.*

22 *Verba importantia arbitrium boni viri, adiecta verbis altè & bassè, restringunt liberam facultatem testandi.*

23 *Correctio in testatore non potest dici, quando testator cum commemoratione rerum supra relatarum illam facit.*

24 *Verba in fideicommissis debent restringi, & declarari ex subsequentibus, non autem subsequentia ex praecedentibus.*

25 *Dictio bene dicitur esse aduersatina.*

26 *Perplexitas in fideicommissis sustinetur fauore liberorum.*

27 *Fideicommissum positum sub conditione voluntatis haeredis non valet: secus si fuit dictum, vt velit.*

28 *Fideicommissum inducitur etiam per verbum dono, & num. 31. & 32. vbi de communi.*

29 *Bona subiecta fideicommisso capiuntur ab ipso relinquente, non à grauato, vbi per verbum dono, inductum est fideicommissum.*

30 *Rogatus a testatore donare potest cogi ad donandum, vel saltem inductum censetur fideicommissum.*

32 *Verbum dono, saltem impropriè importat fideicommissum, ex communi.*

DECISIO DCXL.

IN causa Roman. 20000. inter Christianissimã Reginam, & Serenissimam Madamam & creditores bon. me. Hippolyti Cardinalis de Medicis, dubitaui, an ex testamento Alphonsinae auiae paternae Reginae,
ex Laurentio filio praedefuncto sit inductum fideicõ-
missum in fauorem d. Reginae. Et post plures proposi-
tiones tandem die Lunae 24. Octobris 1580. Rota re-
soluit esse inductum fideicommissum tam inspectis
verbis testamenti, quàm mente Alphonsinę testatricis.
1 Clari enim iuris est, verbum prego, † quod exponitur
rogo, ex sui proprietate inducere fideicommissum. l. 2.
in princ. C. cõmun. de leg. l. cum proponebatur. in fin.
de leg. 2. l. fideicommissa. §. haec verba, de leg. 3. Instit.
de sing. reb. per fideicom. relict. §. fin. Praesertim iun-
ctum cum verbo supplico, propter quam geminatio-
nem magis enixa voluntas fideicommittere volentis
ostenditur, iuxta l. cum pater. §. filius matrem, circa
fin. de lega. 2. Dec. cons. 23. col. 2. nu. 4. vers. quia verba.
Paris. cons. 63. nu. 43. vol. 1. Aym. cons. vlt. num. 6. arg.
2 vulgatae l. Balista, ad Trebel. Et licet † verbum suppli-
co, innitetur gratiae, vt not. Abb. in c. ex literis, num. 11.
de restit. in integr. tamen in effectu idem est, quod ver-
bum rogo, nisi quòd solet proferri, quando rogantur
Principes, iuxta text. in auth. quae supplicatio. C. de
precib. Imper. offer. vt declarat Bero. in d. c. ex literis,
nu. 19. cum seq. Vnde cum testatrix primo loco vsa fue
rit verbo, rogo, importante fideicommissum, voluit e-
tiam alloquens summum Pontificem subiungere ver-
bum, supplico. Mens verò colligitur tam ex schedula
testamenti, quàm illius consignatione facta Notario,
iuxta l. Męuia. de manumiss. testam. l. nũmis. de leg. 3.
3 Ex † quibus plures oriuntur coniecturae traditae per
Bal. in l. 1. nu. 10. in fi. C. de his, qui ante aper. tabul.
Et prima est, quae deducitur ex d. schedula in proce-
mio, ex quo causa finalis colligitur. l. fin. de haered. in-
stit. dum testatrix inquit, velle disponere de eius sub-
stantia, & bonis, vt prudentem decet: at prudenter
4 † non fecisset, si extraneum siue minus coniunctum
praetulisset nepti ex vnico filio praedefuncto, vt dicit
Bal. in consil. 40. col. 1. vers. in contrarium, & vers. quae-
ro. vol. 3. subdens, quod bonus vir debet arbitrari vo-
luntatem testatoris fuisse debitam, & ordinatam se-
cundum ordinem charitatis. Et iura etiam in testato-
ribus prudens consilium animaduertunt, l. 2. §. Lu-
cius, la seconda, de haered. instit. Et imprudentem vo-
cant, qui non ex officio pietatis facit testamentum. l. 2.
de inoff. testam. instit. eod. in princ.
Secunda coniectura sumitur, dum inquit, se prefer-
tim pro salute animae suae congruè disponere. Si autem
voluisset Leonem haeredem instituere, ita vt neptem
propriam excluderet, saluti animae suae non dicere-
tur prospexisse, iuxta illud Augustini. Quicunq; vult
exhaeredato filio haeredem facere Ecclesiam, quaerat
alterum, qui consulat, quàm Augustinum, imò Deo
proprio neminem inueniet, vt habetur. c. fin. 17. q. 4.
In hoc enim testamento non leguntur alia relicta prae-
ter illa facta nepti, & Clarici. Vt autẽ verificetur cau-
sa, ob quam fuit factum dictum testamentum, necesse
est fateri, quòd vera, & efficax fuerit dispositio in fauo-
rem d. neptis, aliàs enim id potius redundaret in detri-
mentum salutis animae ipsius, non seruãdo legem hu-
manam, vt dicit D. Tho. in 1. 2. q. 96. art. 4. Minus etiam
congrua fuisset dispositio respectu neptis, si nihil ei re-
5 liquisset, cum tamen lex hortetur † inter liberos ser-
uandam esse aequalitatem. §. illud quoque. Auth. de
nupt. Et ex hac coniectura lex arguit voluntatem te-
statoris ad inducendum fideicommissum. l. cum pa-
ter. §. euictis. de legat. 2. tradit Dec. cons. 59. nu. 3.
Tertia cõiectura sumitur ex verbis, ne post eius obi-
tum super eius bonis aliquod scandalũ vel controuer-
sia aliqua oriatur. Quae ratio locũ non haberet, nisi di-
6 camus inductum fideicõmissum, cum † neptis sine cau-
sa praeterita impugnare potuisset testamentũ. §. aliud
quoque capitulũ. Auth. vt cũ de appel. cognos. Vnde
ortae fuissent discordię, & lites, & ex hac rõne expressa
in testamento facienda est etiã interpretatio pro fidei-
commisso.

commisso, iuxta l. cum pater. §. dulcissimis. de leg. 2.
Nec dici potest, quòd immo stante fideicõmisso Cla-
rix potuisset conqueri, quoniam non propterea dixis-
set testamentum nullum, sed solum ad supplementum
legitimæ agere potuisset, si ad illam non ascenderet id,
quod ei fuit relictum.

Quarta coniectura trahitur ex verbis, omni meliori
modo, via, iure, causa, & forma, quibus magis, & me-
lius de iure potuit, & potest. Non diceretur autem
melius fuisse testatam si neptem infantem, & nullam
causam ingratitudinis committere valentem, debita
successione fraudasset. d. §. aliud quoque. Ideo, vt di-
7 camus † testatricem voluisse id, quod lex ipsa disponit,
prout præsumendum est, secundum Bar. in l. hæredes
mei, §. cum ita, nu. 4. ad Trebell. Bal. in l. cum precibus
nu. 44. in fine, C. de impuber. Socin. consil. 168. nu. 65.
in fin. vbi de communi, vol. 2. Aym. consil. 35. num. 38.
inducenda est necessitas fideicõmissi, & hoc est, quòd
magis, & melius de iure potuit facere d. testatrix.

Sexta & vltima coniectura oritur ex verbis testa-
menti, *& anche prego sua Santita che voglia dare alla
Clarice mia figliuola 6000. ducati, perche non vorrei, che
riceuesse torto*, illa tripliciter ponderando.

Et primo, nã si voluit in hac parte testamenti indu-
cere fideicommissum in fauorem Claricis, prout indu-
ctum esse Dominis videbatur, ne illam iniuria affice-
ret, multo minus dicendũ est voluisse iniuriam nepti
infanti ex vnico prædefuncto filio masculo facere, quã
8 † prædilexisse apparet, tum quia eam prius nomina-
uit, iuxta l. Lucius. l. vlt. de hæred. instit. l. Publius. §. fi.
de cõdit. & demonst. Tum, quia ad eã voluit maiorem
hæreditatis partẽ peruenire, auth. hoc amplius, C. de
fideic. & per Corn. consil. 304. col. 3. circa med. vol. 1.
Aym. cons. 147. nu. 2. Tum etiã, quia erga ipsam magis
enixam voluntatem ostendit, quàm erga Claricẽ; quia
cum de ipsa loquitur, vtitur tantũ vnico verbo *prego*,
cum verò de alia, geminato scilicet, prego, & supplico.

Secundò ponderando dictiones illas, & *anche*, quæ
9 † important implicationem, & coniunctionem cum
præcedentibus iuxta gl. in clemen. 2. vers. Ecclesiæ, de
hæret. & l. ea tamẽ adiectio. de leg. 3. ergo, quale fidei-
commissum est in dispositione de Clarice, tale etiam
debet esse in dispositione de nepte, quasi dicere volue-
rit testatrix, sicut relinqui Catharinæ per fideicommis-
sum, ita etiam relinquo Clarici, præsertim cum vtra-
que dispositio sit concepta eisdem ferè verbis, nempè
verbo precor, item verbo, vt velit.

Tertiò ponderando, quia dum inquit, *che Clarice,
non riceuesse torto*, necessariò ostendit voluntatẽ suam
fuisse maiorẽ prærogatiuam exhibere in neptem, quã
in Claricem, quæ erat eius filia. Iniuria enim erat, si ne-
ptis totum haberet, exclusa Clarice filia. Et hæc conie-
10 ctura confirmatur, quia † vna pars testamenti, quate-
nus esset dubia, per aliã declaratur. l. qui filiab. in princ.
de leg. 1. Bar. in l. Cẽturio. col. 9. in prin. vers. quid enim
de vulg. & pup. Bal. in l. cũ testamẽto. §. vlt. de hæred.
instit. Soc. iun. cons. 55. nu. 10. vol. 4. Cum præsertim cõ
grua ratio diuersitatis dari non possit, quare potius in
fauorem vnius voluerit fideicõmissum inducere ma-
gis, quàm alterius, cum ambæ essent descendentes pri-
mi gradus, imò ratio iniuriæ magis militat respectu
neptis, quàm Claricis, cum Clarix esset maior, nupta,
& dotata, neptis verò infans, & nihil habens.

His coniecturis accedunt etiã iuris præsumptiones
pro inducendo hoc fideicommisso.

Prima est fauor liberorum, quæ resultat ex affectio-
ne, & charitate ascendentium erga descendentes, & su-
11 perat † omnes alias ad inducendum fideicommissum
etiam præter verborũ proprietatem, iuxta l. cum acu-
tissimi. C. de fideicom. l. cum auus. vbi latè Soc. col. 1.
& 2. de condit. & demonst. quia parentũ hæreditas per
naturalem quandam quasi legem, & tacitam rationẽ
debetur liberis, vt dicitur in l. cum ratio. in princ. de
bon. damnat. & omnia quæ nostra sunt, liberis nostris
ex voto paramus. l. fi. §. sed numquid. de bon. liber. Et
natura simul, ac parentum commune votum admittit
liberos in eorum successionem. l. nam & si parentibus
in prin. de inoffic. testam. l. scripto. in fin. vnde liber. Et
ideo dicuntur, quasi Domini etiam viuentib. parenti-
12 bus, & † illis mortuis bonorum dominium in eos di-
citur continuari. l. in suis. ff. de liber. & posthum. l. 1. §.
largius. de success. edict. de quo latius per Alciat. de
præsumpt. reg. 1. præsumpt. 8. & cum simus in auia, il-
la præsumitur de facili voluisse donare nepti, trad.
Bart. & alij in l. quæ dotis. sol. matrim.

Secunda præsumptio est fauor testamenti, quia ne-
13 mo † præsumitur eam viam eligere, per quam sua di-
spositio impugnari possit. l. 3. de milit. testam. & sem-
per est facienda interpretatio, ne actus destruatur, l.
quoties. l. vbi. de reb. dub. l. quoties. de reg. iur. Alciat.
in d. tract. reg. 3. præsumpt. 34. Et voluntas testatoris
ita interpretanda est, vt non videatur voluisse, quod
nõ potuit. l. si quis ita. de condit. instit. l. Lucius. §. pen.
ad municip. Et præsumitur potius testator sensisse il-
lud, quod verbis nõ continetur, ne eius dispositio inu-
tilis reddatur. Bar. in l. Quintus. la 2. §. 1. nu. 5. de aur.
& argen. leg. Et ista præsumptio est ceteris alijs poten-
tior, vt dicit Pau. de Cast. in d. l. vbi verborum. de reb.
dub. & per Ruin. cons. 72. nu. 4. vol. 2. Sed si interpre-
taremur non adesse fideicommissum validum, dicen-
dum esset, vel testamentum esse nullum ob neptis præ-
teritionem, vt dictum est, vel fideicommissum, vt in
liberam hæredis voluntatem collatum, esse inualidũ.

Tertia præsumptio est fauor fideicommissi, pro quo
14 † inducendo voluntas magis, quam verba, intuenda
est. l. cũ virum, C. de fideic. l. pen. de leg. 1. Et vtcunq;
precaria voluntas quæreretur, coniectura potuit ad-
mitti, vt dicit text. in l. cũ proponebatur. in fi. de leg. 2.
Nec spectantur verba fideicommittentis, sed sentẽtia,
quibuscunq; verbis, dummodo testator senserit, vt hę
reditas restitueretur, l. vbi putè. §. te rogo. ad Trebel. &
dicit text. in l. ex facto. la grande. §. verũ. de hæred. in-
stituend. Totũ facit voluntas defuncti, nã quid sensit,
15 spectandum est. Materia † enim fideicõmissorum est
taliter fundata in volũtate defuncti, vt quibuscunque
verbis, coniecturis, vel præsumptionibus de ea potest
apparere, sufficiat ad inducendum fideicommissum, vt
probat Alex. cons. 100. nu. 7. vol. 4. Soc. iun. consil. 110.
nu. 10. vol. 3. Curt. sen. cons. 42. in princ. cum pluribus
16 simil. Hinc est, † quòd verba enunciatiua futuri euen-
tus, quæ aliàs de per se non inducerent fideicommis-
sum, si sint prolata in filios, vel nepotes, illud inducunt.
l. vnum ex familia, §. fin. de leg. 2. l. fideicommissa, hæc
verba. l. Pamphilo. in princ. de leg. 3. Rom. sing. 154.
nu. 2. Et verba denotantia desiderium testatoris, in quẽ
cupiat bona sua deuenire, inducunt etiam fideicom-
missum. l. & eo modo. l. etiam hoc modo. de leg. 1. Sed
cum ex serie testamenti colligitur enixa voluntas te-
statricis volentis, quòd sua bona quoquo modo in ne-
ptem peruenirent, satis ex hoc dici debet per supra di-
cta inductum fuisse fideicommissum.

Quarta præsumptio elicitur ex qualitate personæ
hæredis instituti nulla re egentis, & liberalissimi Prin-
cipis, qui erat nepti loco patris, & illi coniunctissimus,
à quo poterat sperare omne cõmodum etiam cum lu-
cro, & de quo testatrix poterat confidere, cum omnia
bona se ab ipso habuisse professa fuerit. Vnde ratione
talis confidentiæ præsumi debet testatricem voluisse
fideicommittere. arg. l. Pamphilo, in prin. de leg. 3.

Quinta, & vltima præsumptio deducitur ex aliqua
17 † obseruantia propter agnitionem factã per Leonẽ de
fideicõmisso relicto Clarici, vt colligitur ex instrumẽ-
to transactionis, iuxta cons. Cyn. inter cons. Bal. in cons.
400. col. 1. lib. 4. de quo latè per Aym. cons. 158. nu. 1.

Ex

Ex quibus omnibus coniecturis, & præsumptionibus Domini existimarunt constare de voluntate Alphonsinæ volentis fideicommittere in fauorem nepris. Et licet ex dictis coniecturis, & præsumptionibus soię, & de per se consideratæ paterentur aliquam difficultatem, tamen ex omnibus simul iunctis inducitur probatio, quam Domini sufficientem esse arbitrati suot
18 in hoc casu, præsertim, quia † coniecturæ voluntatis testatoris dependent ab arbitrio iudicis. l. voluntatis, C. de fideicommiss.

Non obstant in contrarium adducta pro parte Dominorum creditorum. Et in primis, quòd stante resolutione in hac causa facta, quòd facultas disponendi concessa Leoni per illa verba *altè & basse*, quantum sibi placuerit, denoret liberam & absolutam potestatem non coarctatam ad arbitrium boni viri, non potest dici per verba subsequentia, *ben prego & supplico*, fuisse inductum fideicommissum, quia sequerentur tria potis-
19 simũ absurda. Primum, quòd † testatrix fecisset actũ nullum remittendo hoc fideicommissum in liberam hæredis voluntatem, contra text. in l. fideicommissa. §. sic fideicommissum, de leg. 3. & l. Senatus §. legatum. de leg. 1. cum alijs adductis. Quod tamen noo est præsumendum, c. à nobis, il primo. de sent. excom. Rot. decis. 1. nu. 4. de testam. in antiq. Deci. cons. 124. num. 3.
20 Aym. cons. 172. nu. 4. Secundum, quod testatrix † se in continenti correxisset, dando in eodem contextu verborum liberam & absolutam potestatem, postea statim per verba, *ben prego*, illam adimendo contra l. nam ad ea. & ibi gl. de condit. & demonstr. Tertium, quia
21 † concessio dictæ liberæ potestatis fuisset protsus inutilis, cum momento temporis, quo conceditur, iterum tollatur, vt in his terminis tradit Roman. in cons. 112. nu. 3. vers. prima autem ratio. & vers. sed in proposito. quam sequitur Ias. cons. 38. in fi. vers. vlt. vol. 1.

Quoniam respondetur, quòd tota series testamenti ab illis verbis, in prima dico, vsque ad verba, *& sollo mio herede*, in effectu nil aliud continent, quàm respectum, humilitatem, & reuerentiam quandam testatricis erga Leonem Summum Pontificem, qui ob summã dignitatem debebat hæres institui singulari quodam modestiæ, submissionis, & obseruantiæ genere, nec erat rogandus vulgari, & promiscuo modo, vt quilibet alius, hæreditatem restituere, propter quam etiam reuerẽtiam dixerat, se quicquid habebat a sua Sanctitate recognoscere. Quare benè sentiens de fide dicti Summi Pontificis, putauit cum his præfationibus tantam sublimitatem inuitare, vt non dedignaretur subire honorem huius tituli hęredis coniunctum cum onere fideicõmissi in fauorem liberorum. Præterea dicta verba, *ne disponga alto & basso*, nihil aliud videntur tribuere Leoni, quàm illam eandem facultatem, quam haberet etiam, quòd testatrix nõ expressisset, nec aliud significare, quàm quòd hæredis nomine continetur, nempe, vt sit dominus omnium bonorum, quia hæres verè dicitur dominus. §. pro hærede. Instit. de hæred. qualit. & different. l. his verbis, C. de hæred. instituen. Quod patet, quia statim post dicta verba subdit, *& sollo mio herede vniuersale*, quæ declarant illa præcedentia, argum. l. seruus plurium. §. fin. de leg. 1. Et hanc liberam facultatem videtur voluisse concedere, vt de bonis suis disponeret, prout sibi placeret, dummodo nepti consuleret. Sed particulariter respondendo.

Non obstat, primum absurdum, quia imò nisi interpretatemur pro fideicommisso, diceremus, testatricẽ fecisse actum nullum, vt supradictum est, & probatur in d. §. sic fideicommissum.

Non obstat secundum absurdum de correctione. Quia in primis dicitur hic nullam adesse correctionẽ ea ratione, quia facultati liberè disponendi est contraria necessitas ita disponendi; sed testatrix non dicit, vt Leo ita disponat: sed orat, vt ita velit; voluntas autem non est contraria isti facultati formaliter loquendo, imò illa facultas sine voluntate explicari non potest. Et ideo si Leo velit id, quod testatrix, cum rogauit vt vellet, quicquid postea faciet, dicitur facere vigore dictæ facultatis sibi concessæ. Accedit, quia prior illa dispositio liberè disponendi, non fuit simpliciter facta, sed cum modificatione sequentis dispositionis, quam denotant illa verba, *ben prego*, quæ connectunt simul
22 sequentia præcedentibus. Et † ideo, quemadmodum si dictis verbis, altè & basse, fuissent addita aliqua alia verba, quę importarent arbitrium boni viri, restringeret laxam facultatem, vt post Abb. in c. Quintauallis, nu. 52. de iureiuran. tradit Socin. in l. verum ita. §. cum quidam, nu. 11. de reb. dub. Bertrand. consil. 158. num. 20. vol. 3. par. 2. Eodem modo hæc verba sequentia, *ben prego, &c.* quæ inducunt fideicommissum, restringerent priorem illam facultatem, ita vt censeatur data vel ante requisitionem, vel respectu temporis restitutionis, vel administrationis ante obitum Leonis, & aliarum circumstantiarum, quæ considerari possent in tractatione horum bonorum, dummodo tandem ad Catharinam perueniant, vt probatur in l. si fideicommissa. & l. postulante. §. sed & in huiusmodi, & l. si Titius, vbi Bart. ad Trebellia. Socin. cons. 123 nu. 3. vol. 3. Ruin. cons. 112. num. 9. cons. 153. vol. 2. Præterea patet
23 non adesse correctionem, † ex quo fit cum commemoratione rerum supra relatarum propter illa verba, *che di queste cose che io gli lascio*, iuxta d. l. nam ad ea. ibi, nisi cum commemoratione primæ. Et declarat Bar. in l. iuris gentium, §. adeo, num. 1. de pact. & in l. sicut. post princ. eod. tit. Ias. in l. qui bis idem. nu. 3. in 6. limit. de verbor. obligat.

Secundò respõdetur etiam, quòd adesset correctio,
24 tamen † in fideicommissis verba præcedentia debent restringi & declarari ex subsequentibus, non autem subsequentia ex præcedentib. l. clari. C. de fideicõmiss. l. si quis cum, in princ. de vulg. & pup. l. si mihi & tibi. §. in legatis, de leg. 1. Dec. cons. 317. nu. 4. & consil. 653. nu. 7. Nec est inconueniens, quòd institui hæredes in omnibus bonis, & verbis quibusuis prægnantibus, postea grauarentur onere fideicommissi, iuribus vulgari-
25 bus, maximè † stante dictione illa, *ben prego*, quæ est aduersatiua, glo. in l. cum hic status. §. diuortium. versic. tamen, de donation. inter virum, & vxorem, & denotans diuersitatem in facto, & in iure. Bart. in l. patris, & filij. num. 1. in fine, & ibi Ias. num. 6. de vulg. & pup. Quod etiam comprobatur, quia quemadmodum dicta libera facultas respiciebat etiam bona relicta Clarici, & tamen ea non obstante, in eius fauorem est inductum fideicommissum, & sic illa facultas ex sequentibus fuit restricta: ita dicendum est idẽ factum fuisse respectu nepris, cum hæc præsertim sit pia, & consona naturali æquitati correctio.

Non obstat tertium absurdum de inutilitate institutionis, quoniam, vt fuit supradictum, non est prorsus inutile, cum ante restitutionem non data mora faciat fructus suos. d. l. postulante. §. sed si huiusmodi, ad Trebellia. & verisimiliter neptis ante pubertatem, & tempus nuptiarum non repetisset ab hærede restitutionem, & Roma. in d. singul. 154. nu. 2. mouebatur tum propter correctionem, quæ, vt dictum est, nõ obstat, tum quia insurgebat nullitas testamenti, quæ ratio nullitatis potius operatur præsumptionem in contrarium, vt valeat fideicommissum.

Non obstat aliud fundamentum adductũ pro parte Dominorum creditorum, quod orirerur perplexitas, & repugnantia inter dicta præcedentia, & subsequentia verba, quia perplexitate stante iudicandum est pro non fideicommisso, vt per Bero. cons. 64. nu. 5.
26 vol. 2. Quoniam † respondetur ex supradictis, nõ constare de aliqua perplexitate, quæ etiam si adesset, nihilominus fieri debet interpretatio pro validitate dispositionis,

ſpoſitionis, maximè in fauorem liberorum. Et quia poſteriora in fideicommiſſis attendi debent, per ea quæ ſupra dicta ſunt, & Bero. loquitur in longè diuerſo caſu.

Minus etiam releuat aliud fundamentũ, quòd teſtatrix vſa fuerit illis verbis, *che voglia*, quæ cum reſpiciant liberam hæredis voluntatem, l. fideicommiſſa, *la terza*, §. quid ſi ita, de fideicommiſ. liber. l. fideicommiſſa §. quanquam, de leg. 3. Sunt contraria naturæ fi-
27 deicommiſſi. Quia † reſpondetur dicta iura loqui
quando fuit dictum, ſi hæres voluerit: nam tunc non valet fideicommiſſum, cum ſit poſitum ſub conditione voluntatis hæredis: ſecus ſi fuit dictũ, vt velit, quia tunc includunt fideicommiſſum, l. pater filium, §. fin. de leg. 3. l. Lucius, §. fin. eo. prout in caſu noſtro.

Non obſtat illud fundamentũ, quòd deducitur ex ponderatione illorum verborum, *far vn dono, & vn preſente*, quæ ſunt aliena à natura fideicommiſſi, ex quo cum donatio dependeat à mera voluntate donantis, l. 1. l. donari. de donatio. l. munus propriè. de verb. ſign. l. donari. de reg. iur. non videtur teſtatrix voluiſſe arctare Leonem onere fideicommiſſi, quia ita eſſet obligatio, & non donatio. l. Ariſto. in prin. vbi no. Ca-
28 ſtren. & Imo. de donat. Quoniam † primò reſpondetur, quòd iſta verba non repugnant fideicõmiſſo, quòd inducitur etiam per verbum, dono. l. miles ad ſororẽ, vbi gl. in verbo, remunerationes, & ibi not. Bal. de leg. 2.

Nec refert, quòd teſtatrix nõ donet, ſed velit ab hęredé donari, quia perindé eſt ac ſi ipſa donaret, ex quo de eius mandato donatur. l. item eorum, §. 1. quòd cuiuſque vniuerſ. nom. l. ita autem, §. geſſiſſe, de admi. tut.
29 l. quod iuſſu. de regul. iur. Et bona † ſubiecta fideicom
miſſo capiuntur ab ipſo relinquente, non à grauato. l. ſi hæres teſtamento. de act. empt. l. vnum ex familia. §. ſi duorum, vbi glo. in verb. hæreditario, de leg. 2. & nõ attenditur cum quo donans loquatur, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur, vt dicit text. in l. cum pater, §. donationis. de leg. 2. Secundò reſpondetur, quòd quemadmodum poteſt quis cogi ad reſtituendam hęreditatem, quando rogatur reſtituere, eodem modo
30 † dicendum eſt, poſſe cogi ad donandum ex quo ro-
gatur donare, cum hæreditas iſta poſſit donari ſicut reſtitui, l. hæreditatem. de donationibus. Tertiò reſpondetur, dato, quòd quis non poſsit cogi ad donandum, ſi tamen rogetur, pro fideicommiſſo accipiendũ eſt, ſicut dicitur, quòd licet quis non poſsit rogari, vt aliquem hæredem inſtituat, tamen ad id rogatur, pro eo accipitur, quaſi rogatus eſſet hæreditatem reſtituere, & propterea inducitur fideicommiſſum, l. filiusfamilias, §. vt quis hæredem. de lega. 1. l. ex facto. in princ. ad Trebel. Quartò reſpondetur, quòd ideo teſtatrix vſa eſt verbo, dono, quia quemadmodum ipſa profeſſa eſt ſe omnia habuiſſe à liberalitate Leonis, ita etiam voluit, quod ipſa neptis hanc hæreditatem, quam ei voluit per Leonem reſtitui, ab eiuſdem Leonis liberalitate recognoſceret, & ſic etiam iſta verba, in dono, & in præſente, conueniunt reuerentiæ, & modeſtiæ teſtatricis erga illum ſummum Pontificem, vt ſupra dictum eſt, potius quàm verbũ, reſtituere, quod eſt durius, vt ita facilius Leo faceret, quòd ipſa rogabat. Quintò & vltimo reſpondetur, quod licet ex ſui proprietate hoc verbum, dono, non conueniret fideicom-
31 miſſo: tamen † ratione ſubiectæ materiæ, quæ præſtat
interpretandi occaſionem, vt dicit Bal. in l. omnes populi, in fine, de iuſtit. & iure. Et, vt deſeruiat actui, qui geritur, receditur ab eius proprietate, vt fit in l. ſi vno, in princ. loca. in qua, appellatio donationis comprehẽdit tranſactionem. Vnde cum ſub vocabulo donationis, impropriè veniat donatio, quæ fit à donante ex neceſſitate. glo. in l. donari. de regul. iur. & in l. rem lega-
32 tam, in verſ. liberalis. de alimen. lega. Ergo † ſaltem
impropriè hoc verbum erit aptum importare fideicommiſſum, quod ne intercidat, receditur à verborũ proprietate. l. non aliter, de legat. 3. l. quoniam indignum, C. de fideicommiſ. l. in legatis. C. de legat. l. cogi. in princ. & ibi not. Bart. nu. 2. ad Trebellia. Alex. in l. ex facto, §. fin. nu. 2. Et eſt communis opin. vt per Pariſ. conſ. 43. nu. 24. vol. 2. Clar. de teſtam. q. 76. verſ. idque maximè. Maximè ſtante affectione teſtatricis auiæ erga neptem, l. ſi ſeruus plurium. §. vlt. de leg. 1. & latè per Aym. conſil. 62. nu. 8. 9. & 13.

Et ex ſupradictis colligitur reſpõſio ad id, quod dicitur, quòd teſtatrix nõ videatur voluiſſe reſpectu nepris inducere fideicommiſſum, cum non fuerit vſa verbo *dare*, quod importat neceſſitatem, ſicut vſa eſt reſpectu Claricis, vt etiam ad alia in contrarium adducta.

ROBVSTERII.

Roman. Vineæ. Die 23. Iunij 1581.

SVMMARIA.

1 *Poſſidere iuſtè dicitur, qui auctore Pratore poſſidet.*
2 *Inſtrumentum ſolum poſſeſſionis in vim decreti iudicis capta, ſufficit, vt quis dicatur iuſtè poſſidere.*
3 *Continuatio poſſeſſionis ex quibus prebetur actibus.*
4 *Ius executionis, & immiſſionis in poſſeſſionem poteſt cedi.*
5 *Poſſeſſio reſidet in perſona eam accipientis, donec fuerit ratificata ab eo, cuius nomine accepta fuit.*
6 *Reſtringere ſe ſemper quis cenſetur legibus de ipſo actu loquentibus.*
7 *Auctoritas iudicis facie, vt poſſeſſor debuerit ſuſpicari ſe poſſe repelli.*
8 *Mandatum de manutenendo eſt ſummariſſimum, & datur etiam mero detentori, & ſpoliatori contra ſpoliatum, ſaluis in ceteris remanentibus iuribus partis tam in poſſeſſorio ordinario, quàm petitorio.*
9 *Mandatum de manutenendo poteſt ab eodem iudice, quãdocunque.*
10 *Paria ſunt non eſſe, & minus efficaciter, aut ſufficienter eſſe.*
11 *Inhibitio quando conditionalis, & limitata, aut aliàs inefficax dicatur. & de eius effectu.*
12 *Priuilegium idem operatur quod ius commune.*
13 *Princeps nec habens cauſam ab eo cum facultate prædicta dicitur attentare.*
14 *Dubia res non efficitur per negationem partis, vbi ex actis res liquida reperitur.*
15 *Agi poteſt contra hæredem executiuè vigore obligationis Cameralis, licèt non ad effectum periurij.*
16 *Executio obligationis Cameralis poteſt impediri per tertios ex bono eorum iure, & claro.*
17 *Legitima, & Trebellianica ſunt medietas totius hæreditatis.*
18 *Filius habet fundatam intentionem in omnibus bonis etiam ſubiectis fideicommiſſo vniuerſali.*

DECISIO DCXLI.

QVo ad primam difficultatem, an conſtet de primo extremo in vinea, de qua agitur, reſoluerunt Domini ſatis ex deductis conſtare de primo extremo in fauorem Ludouici de Angelinis, & Andreæ, aut ſaltem in fauorem Ludouici ſi non conſtaret de ratificatione Andreæ.

Nam ad inſtantiam Magdalenæ citato Rodomõte poſſeſſore huiuſmodi vineæ, & hærede Antoniæ, fuit actum coram D. A. C. vigore obligationis Cameralis ad ſolutionem 100. ducatorum eidem Magdalenæ, ex hæreditate Antoniæ matris ſuæ nomine dotis debitorum, vt in principio extractus Auditoris Cameræ, & quia Rodomontes expreſsè conſenſit, vt fieret executio

entio in huiusmodi vinea. fol.43. & 45. de mandato
eiusdem A. C. decreto sub die 19. Aprilis 1575. fol.46.
fuit facta executio super huiusmodi vinea sub die 28.
Maij, eiusdem anni fol.49. & 58. Et præcedente subha-
statione & deliberatione in fauorem Io. Dominici Bru
ni, tanquam plus offerentis fol.58. concordatisq; cre-
ditoribus pro concurrenti quantitate pretij vineæ, &
facta cessione a d. Bruno in fauorem Ludouici & An-
dreæ, accepit possessionem dictæ vineæ, sub die 12. Au-
gusti 1575. fol.114. illamque continuarunt, vt in dis-
positionibus testium, quorum copia datur. Ex quibus
omnib. apertè constat de primo extremo, & legitima
1 possessione Ludouici & Andreæ; nam † iustè possidet,
qui auctore Prætore possidet. l. iuste, de acq. possess. cũ
alijs per gl. fi. in c. præsentium 7. q. 1. vbi etiã Archid.
Aegid. Gemin. & Alex. idem Aegid. decis. 104. Gemes.
2 decis. 42. Deci. consil. 115. sub nu. 3. Et † quod solũ in-
strumentum possessionis in vim decreti iudicis captæ
sufficiat. Abb. in c. cum nobis, nu. 5. vers. ego vero di-
co. de præscriptio. Soc. cons. 205. in princ. lib. 2. Zuccar.
in fin. num. 43. C. de edict. Diui Adria. tollen. Cassad.
decis. 20. de præben. Menoc. in tract. de retinen. possess.
remed. 3. nu. 575. vers. nono probatur, multo magis ac-
cedente consensu Rodomontis hæredis, & possessoris,
quia propter consensum iura sua perdidit. l. cum qui-
dam, C. de admin. tut. cum alijs per Tiraq. de retract.
ligna. §. 1. gl. 9. num. 134. Faciunt etiam testes, qui licet
soli non sufficerent, vt in resolutione 8. Febr. 1580. co-
ram R. P. D. Seraphino, tamen iunctis præmissis, quod
prius fuerit capta possessio, sine dubio ex istis proba-
3 tur cultura vineæ. Et sic † continuatio possessionis. gl.
in l. 3. vbi etiam Bal. fin. regun. Angel. Aret. in §. sic ita-
que, nu. 7. de actio. Paris cons. 107. nu. 21. in princ. Ri-
minal. sen. cons. 341. nu. 4. lib. 2. Menoc. in tract. de reti-
nen. 2. remed. nu. 563.

Non obstat, quod respectu Domini Gisellini non sit
probata possessio. Quoniam hoc nihil refert, cum sa-
tis sit, Ludouicum per seipsum accepisse possessionem
nomine suo, & Andreæ, vt in dicto extract. fol. 114.
& is Ludouicus sit de litis consortibus in lite huius-
modi super spolio.

Neque etiam obstat, quòd Ludouicus non fuerit
missus in possessionem auctore Prætore, neque acce-
perit possessionem vigore decreti D. A. C. & sic eius
possessio non fuerit vera, sed turbatio & molestia ab-
sente Rodomonte antiquo possessore; nam responde-
tur, quòd cum Ludouicus, & Andreas venirent ex ces-
sione Bruni, cui fuerat facta liberatio, bene dicuntur
4 ex hoc capite auctore Prætore possidere, quia † sine
dubio potuit cedi ius istud executionis, & immissionis
in possessionem, vt latè congerit Tiraq. de retract. li-
gnag. §. 26. glo. 3. nu. 12. cum seq.

Non obstat, quòd Andreas non acceperit possessio-
nem dictæ vineæ, sed Ludouicus nomine suo, & An-
dreæ, pro quo de rato promisit. Quoniam testes satis
videntur probare gesta, & continuationem consortiũ
ante spoliationem Rodomontis, & sic Andreæ ratifi-
cationem, quæ ratificatio ex alijs circumstantijs est e-
tiam satis verisimilis: & quando non satis constaret de
ratificatione Andreæ, cum Ludouicus, Andrea non ra-
tificante, expressè voluerit teneri de suo, satis ex hoc
5 ostendit animum suum, & tota † possessio, eo non ra-
tificante, resideret in eius persona. l. si absentis. vbi Bar.
& alij. C. si cert. petat. cum alijs per Alex. & alios, in l.
si mihi & Titio; de verb. oblig. Alex. cons. 22. nu. 2. &
6 cons. 24. nu. 4. cum seq. lib. 5. semper enim † quis cense-
tur se restringere legibus de ipso actu loquentibus, l. si
duo. vbi Bal. de acquir. hæred. Aym. cons. 186. nu. 9.

Nec etiam obstat, quòd Rodomontes etiam possi-
debat, & non habuit se pro spoliato, immo obtinuit
mandatum de manutenendo, & continuauit posses-
sionem: Quoniam (vt dictum est) per cõsensum suum
perdidit omne ius suum, & possessionem, quæ solo ani
7 mo amittitur. Item † auctoritas iudicis facit, vt ipse
debuerit suspicari se posse repelli. Ang. & alij per Mo-
hed. decis. 84. Nec constat de aliqua ipsius continua-
tione ante diem 19. Aprilis, & 20. Maij, quia fuit facta
executio super vinea, aut ante diem 12. Augusti 1575.
Quia fuit capta possessio, & mandatum de manutenẽ-
do datum Rodomonti fuit de mense Iunij 1576. &
vix est, quod tũc in Rota fuerit dictum de obligatio-
ne Camerali, nec de consensu Rodumontis, quod fie-
ret executio in vinea, de qua agitur, nec de executio-
ne, nec de instrumento possessionis, quæ sunt in ex-
tract. A. C. Præterea cum mandatum de manutenen-
do sit summarijssimum. Pau. de Castr. consil. 3. num. 2.
cum alijs per Menoch. de retinen. remed. 4. nu. 58. da-
8 tur † etiam mero detentori & spoliatori, & contra spo-
liatum. Pau. in l. Attilius Regulus, nu. 5. Roman. nu. 7.
Imo. num. 5. de donat. cum alijs per Neuizan. consil.
80. num. 3. vers. & dicit Paulus. Non tamen intendit
iudex aliud, quam manutenere illum detentorem in
eo statu, in quo existit, vt tollat occasionem spolijs &
scandalis. In ceteris verò præseruat parti omnia iura,
tam in quocunque possessorio ordinario, quàm in
petitorio, iuxta l. 2. §. merito. ff. pro socio. cum alijs
per Sarnen. in regul. de iure quæsito, quæst. 2. nume-
ro 5. Deci. cons. 541. num. 17. Meritò possunt isti spo-
liati agere spolio, non obstante dicto mandato de ma-
nutenendo.

Neque etiam obstat, quod non fuerit appellatũ ab
huiusmodi mandato de manutenendo, & quod tran-
siuerit in rem iudicatam. Quoniam ab istis interlocu-
torijs non datur appellatio, vt in regula cancel. cum
grauamen possit reparari per appellationem à diffini-
9 tiua, vel alio remedio ordinario: immo † quandocun-
que constat de possessione alterius, potest idem iudex
dictum mandatum reuocare, nec quo ad iudicem
transit in rem iudicatam. l. quod iussit. cum ibi plene
not. de re iudicata.

Quod ad secundam partem, an isti sint restituẽdi in
casu, de quo agitur. Dixerunt Domini, quod cum tem-
pore, quo Ludouicus & Andreas acceperunt posses-
sionem vineæ, ipsi non essent citati in lite, quæ inter
alios pendebat in Rota, nec illis per Rotam erat inhi-
bitum, sunt restituendi, quia docent clarè de primo
& secundo extremo, & nullum adest impedimentum,
quo minus spoliatus sit ante omnia restituendus. Et
idem esset, si essemus in casu, in quo lis & inhibitio
Rotalis afficeret istos, non tamen impediret vlteriorẽ
executionem coram A. C. pendentem. Nam quando
non obstante lite & inhibitione, potest quis procedere
ad executionem, non dicitur attentare: limitata enim
10 causa producit limitatum effectum, & † paria sunt
non esse, & minus efficaciter, aut sufficienter esse, ca. si
quis iusto. Cum glo. in vers. admitti, de electio. lib. 6.
Tiraquel. de retract. ligna. §. 1. gl. 10. num. 90. pag. 250.
11 Et de † iure in inhibitione moderata, conditionali, li-
mitata, aut aliàs inefficaci, inquit Rot. dec. 1. de offic.
delegat. in nouis. Tiraq. de vtroque retractu, §. 1. glo.
2. num. 21. versic. sed illud in dubium, late Moden.
Perusin. in tracta. de attent. par. 2. cap. 20. limita. 7. nu-
mero 13.

Vnde licet secunda Iulij 1575. & sic ante 12. Augu-
sti, quo isti acceperũt possessionem, iam Magdalena, à
qua Ludouicus & Andreas habent causam, esset citata
in lite rotali, & illi inhibitũ, vt in regul. fol. 127. & re-
producta inhibitio, tamẽ cũ illa lis & inhibitio non im
pedirent vlteriorem processum coram A. C. penden-
tem, non est curandum de ea, ex supra deductis.

Quòd aut lis, & inhibitio Rotalis nõ impediret pro
cessum corã A. C. introductũ, est clarum. Nã Antonia
mater Magdalenæ promisit eidem, & Nicolao genero
nomine dotis scuta 200. & ad illa soluendũ obligauit
se

fe & fuos hæredes in ampliori forma cameræ, & cum
Antonia deceffiffer antequã folueret dicta fcuta 200.
Magdalena egit vigore dictę obligationis Cameralis
contra Rodomontem vti hæredem Antonię, & deten-
torem huiufmodi vineæ repertæ in bonis Antoniæ, &
fic coram A. C. agebatur de executione obligationis
Cameralis, & cum A.C. habeat priuilegiũ notiffimum,
qđ vbi agitur de executione obligationis Cameralis, fi
in commiffione, cuius vigore introducitur lis coram
alio iudice, & emanat inhibitio, non eft facta expresſè
mentio dictæ obligationis, poteft ipfe A.C. non obftan-
te quacunque lite & inhibitione vigore dictę commif
fionis fubreptitiæ emanatæ procedere ad vlteriora in
negotio executionis Cameralis.

Vnde cum in cõmiffione præfentata bonæ memoriæ
Guicciardino, cuius vigore fuit introducta lis, & ema-
nata inhibitio, nulla fit facta mentio de dicta obliga-
tione Camerali, potuit A.C. procedere ad vlteriorem
12 executionem in vinea, de qua agitur. Nam idem ope-
ratur priuilegium, quod ius commune, l. fin. C. de his
qui ven. æta. impetr. vbi Bal. cum alijs per Dec. confil.
542. nu. 4. Et ficut Princeps non attentat, Ægid. decif.
749. in fine Rot. decif. 25. de refcript. in nou. Millon. in
verb. declaratio poteft fieri, Dec. conf. 461. nu. 19. Aym.
13 conf. 5. in principio. Ita † nec habens caufam ab eo
cum facultate prædicta, Affli. decif. 301. nu. 2. cum alijs
per Modern. Perufin. in d. tract. de attent. par. 2. c. 4. li-
mit. 12. & cap. 20. limit. 2. 13. & 26. vbi in fpecie agit de
ifto priuilegio A.C. contra inhibitiones fibi factas, licet
in d. limit. 26. id declaret. Et Rota fine difficultate fo-
let admittere huiufmodi priuilegiũ, vbi eft clarum, ꝙ
obligatio cameralis habeat locum in cafu, de quo agi-
tur, prout dicitur clarum, vbi adeft inftrumentum pu
14 blicum. Nec † per negationem partis efficitur res du-
bia, præfertim vbi iam ex actis res liquida reperitur,
Bal. & alij per Aym. conf. 44. nu. 3. & conf. 132. nu. 15.
Aut faltem contra obiectiones probabiles difcerni po-
teft, quænam fit communis opin. Put. lib. 2. decif. 14.

Non ob. ꝙ obligatio fuit facta per Antoniã, & con-
tra hæredem non videtur poffe agi tali obligatione
Camerali, cum hæres non incurrat periurium. Innoc.
15 & alij in c. veritatis, de iureiuran. Nam † refpondetur
ꝙ nihilominus fi non ad effectum periurij, faltem quo
ad alios effectus poteft agi contra hæredem executiuè
vigore obligationis Cameralis, Rot. in antiq. dec. 338.
Afflict. dec. 131. cum alijs per Gallef. oblig. camer. par.
2. quæft. 1. per tot.

Non obft. ꝙ inhibitio Rotalis, fiue iufta, fiue iniu-
fta, vel nulla etiam ex defectu iurifdictionis fit timen-
da. Quia verum, vbi quis nititur fola iudicis inhibiti
auctoritate, fed non vbi auctoritate Principis proue-
niente ex fpeciali priuilegio, vel reformatione. Nam
cum Princeps fit fupra ius, non attentat ipfe, nec qui
nomine fuo id facit, vt dictum eft.

Vltimò non obft. obiectiones contra dictam obli-
gationem Cameralem, quòd illa non fit clara faltem
in vinea, de qua agitur. Imò vt prætẽditur ius illorum
de Bendicis ex fideicommiffo eft clarum: & propte-
rea cum non fint fpoliatores, fed tertij, poterant ex bo-
16 no iure fuo claro impedire † executionem obligationis
Cameralis, & reftitutionem contra Rodomontem hę-
redem Antoniæ, & fpoliatorem, Bal. in l. fi alienam, vbi
etiam Alex. & alij, nu. 10. fol. mat. Gabriel. de reft. fpol.
concl. 1. nu. 4. & 46.

Nam refpondetur, ꝙ veritas facti deducitur ex tri-
bus teftamentis, de quib. in actis, quorũ primum fuit
conditum 22. Iunij 1551. in reg. fol. 666. per Michaelẽ
quõdam Simonis Sancti Angeli, quem vna pars vocat
Barilarium, altera verò de Bendicis. In quo fuit inftitu
tus hæres Auguftinus eius filius legitimus, & natura-
lis ætatis tunc duorum annorum, & fi intra 20. fuæ æta
tis annum fine filijs legitimis, & naturalibus decede-
ret, fuit ei fubftituta linea, & confanguinitas eiufdem
teftatoris, & in eodem teftamento fuerunt relicta An-
toniæ vxoris teftatoris centum pro dote, & infuper,
quòd fi in viduitate manere vellet, haberet vfumfru-
ctum communem cum hærede.

Secundum teftamentum fuit conditum anno 1564.
per D. Angelum in 15. fuæ ætatis anno conftitutum,
& volentem ingredi religionem, in quo pariter fuit
inftituta hæres vniuerfalis D. Antonia eius mater, vt
folio 134.

Tertium teftamentum fuit conditum anno 1574.
per D. Antoniam, in quo inftituit fibi vniuerfalem hæ-
redem Thadęum del Forno, fiue Rodomõtem, & poft
mortem inftituit D. Ghislerium, Andream, & Ludo-
uicũ, & in eo reliquit aliqua legata, & inter alia 200.
fcuta pro quib. fe obligauerat D. Magdalenæ eius filię,
quodque eius vigore Rodomontes prædictus acce-
ptauit hæreditatem cum beneficio inuentarij.

Quod autem vinea, de qua agitur, effet quondam
Michaelis probatur ex cõfeffione cuiufdam Io. Anto-
nij de Bendicis in articulis ab ipfo datis. Et quòd effet
vltima in hæreditate Antoniæ, conftat ex inuentario.

Quo verò ad fideicommiffum, quo nituntur ifti de
Bendicis in vinea huiufmodi, refpondetur quòd ius
ipforum non eft propterea clarum, & liquidum in vi-
nea huiufmodi, prout requiritur; imò totum contra-
rium, ex quo in primis eft detrahenda dos materna,
auth. res quę. C. cõmun. de lega. Item ex perfona Au-
17 guftini filij eft detrahenda legitima, † & Trebelliani-
ca, quæ funt medietates totius hæreditatis, Ang. confi.
125. in fi. Capr. conf. 89. num. 23. Aym. conf. 50. Burfat.
conf. 19. nu. 36. Et confequenter hæc vinea bene potuit
obligari ad computum legitimæ, & Trebellianicæ, &
dotis maternæ, l. Marcellus. §. res quæ. vbi Paul. & alij
ad Trebellianum. Bal. in l. iubemus, num. 1. verf. item
fallit in legitima, C. eodem, Gabr. de legit. concl. 4. nu.
8. Nec dicatur, quod potuerint legitima, & alia præ-
miffa detrahi in alijs bonis, vel fortè iam fuerint de-
tracta. Quia refpondetur, quod id afferenti incumbit
onus probandi, cum de iure ifta fint debita, & filius
18 † habeat fundatam intentionem in omnibus bonis
etiam fubiectis fideicommiffo vniuerfali, l. fcimus. §.
repletionem, C. de inoff. teftam. cum alijs plene de-
ductis in Perufin. fideicommiffo, coram R. P. D. Bra-
no. de præfenti anno 1581. & etiam nuper coram me
in Pontina de Manneis. Accedit, nam Ludouicus &
Andreas ne dum ex perfona fuorum auctorum habẽt
hanc præfumptionem de legitima, ex perfona filij,
quæ fola eft fufficiens in cafu, de quo agitur, fed etiam
ex perfona propria excluderent iftas difputationes:
nam (vt dictum fuit) ipfi habent intentionem funda-
tam in hac caufa fpolij ex fola probatione primi, & fe-
cundi extremi. Qui ergo vult eos excludere ab ifto fpo
lio claro prætextu fideicommiffi, debet probare clarè
totum contrarium, hoc eft, non adeffe alia bona æquè
pretiofa, vel iam fuiffe detracta in alijs bonis, vt in for-
tioribus terminis fuit refolutum coram me in Tibur-
tina fpolij, del 1568. caufa pluries propofita, quod ne-
dum (vt dictum eft) non fuit probatum, fed filius ha-
bet de iure in iftis fundatam intentionem, immo ex
articulis, de quibus probatur fuiffe alia bona.

Ad aliena bene refpondet Do. Tiberius in memoria-
libus, cum quibus tranfierunt Domini, & poffunt vi-
deri per partes.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Lunæ, 16. Maij 1580.

SVMMARIA.

1 *Bona vniuerfaliter, & generaliter fumpta, differunt in-
ter fe.*

2 *Creditoribus an poffit præiudicari per pactum de non alie
nando certa bona, quod fic.*

3 *Dictio ex, denotat separationem.*

4 *Dispositio auth. res quæ. C. commu. de leg. habet locum etiam in nepotibus conceptis post mortem aui.*

5 *Filia vltra dotẽ à patre datam potest etiam habere dotem ab auo relictam, in quantum computat in legitimam.*

6 *Filia quando est nupta cum minus sufficienti dote, an possit fieri detractio pro ea supplenda ex bonis subiectis restitutioni.*

DECISIO DCXLII.

QVia sub die 15. Aprilis proximè præteriti fuerat resolutum, dotes Illustr. filiabus deberi in subsidium respectu bonorum pacto subiectorũ, nec non ex eis detrahendorum, & pro parte Illustriss. D. Iulij Cæsaris instabatur declarari, an hoc idem esset dicendum absolutè respectu omnium bonorum profectitiorum, & aliundè quæsitorum: ideo proposita sæpius causa, nempè die 4. & rursus die 9. Maij, tandem sub die 16. eiusdem mensis fuit per Dominos facta distinctio in tria genera bonorum.

Primum *est creditorum ex bonis pacto subiectis detrahendorum.* Secundum, *bonorum aliundè prouenientium, & extantium vltra ista bona.* Tertium, *est melioramentorum, vel bonorum emptorum ex redditibus præfatorum bonorum.*

Quantum ad primum genus, Domini steterunt in resolutis non obstantibus exemplo deductis, ex doctr. Bart. in l. iurisiurandi. §. si liberto. in fin. de oper. liber. quem sequitur Alciat. in l. bonorum, la seconda, de
1 verb. signif. Quia huic † argumento fuit aliàs responsum distinguendo inter bona vniuersaliter, & generaliter sumpta, quæ distinctio corroboratur ex deductis per Rim. cons. 240 nu. 18. cum seq. lib. 2. Neq; obstare rationem factam, quòd paciscentes donando omnia eorum castra videantur se restrinxisse ad existentia in eorum dominio, quia hypotheca non facit, quo minus essent hæc in eorum dominio, donec fuisset facta subhastatio, deliberatio, & cetera, de quibus in l. fin. C. de iure dom. impet.

Nec obst. quòd dicitur, donantem censeri donare solum ius quod habet, neque posse præiudicare creditoribus l. si quidem. C. de donat. inter vir. & vxo. Quia
2 † non versamur in his terminis, neque præiudicatur creditoribus sed sumus in dispositione ita limitata, vt non possit acceptari nisi cum sua limitatione, vt alias deductum fuit ponderando dictiones illas, nihil, peni-
3 tus, item illas, ex dictis bonis. Quibus † additur, quòd dictio ex, denotat extrinsecitatem & separationem, Corn. cons. 359. num. 2. lib. 1. Accedit etiam, quòd illa prohibitio non potest commodè verificari, nisi respectu huiusmodi creditorum, ideo ab illis excludere debent, Rimin. cons. 29. num. 8. lib. 2. Neque ob. quòd auth. res quę, non habeat locum in neptibus conceptis
4 post obitum aui. Quia † contrarium fuit resolutum 21. Iunij 1574. coram R. P. D. Decano. Nec obst. auctoritas Corn. in d. auth. res quæ. nu. 10. Quia communis opin. est in contrarium. Non ob. testamentum Alexandri. Quia neque factum est in executionem pacti, cum de bonis vii liberis disponat, neque ipse poterat facto præiudicare.

Ab istis tamen creditis detrahendis ex bonis pacto subiectis, Domini exceperunt dotem D. Margaritę ratione testamenti per eam facti: cum enim fecerit plures gradus substitutionum, ne voluntas ipsius ex aliena dispositione eludatur, censuerunt non esse imputandas in dotes filiarum, sed detrahendam & inter bona aliunde quæsita connumerandam: seruanda est enim voluntas D. Margaritæ, ne per indirectum id fiat, quod aliàs fieri nequit.

Quantum ad secũdum genus bonorum, quæ aliundè prouenerũt, quàm ex fructibus & redditibus comprehensorum in pacto, Domini censuerunt eorum in dotibus constituendis rationem habendam non esse. Nam præsupposuerunt paciscentes, filias posse habere alia bona, ex quo pactum fecerunt de bonis particularibus, non de vniuersis, & nihilominus constituerunt ipsis dotes, & excluserunt solum ab illis, vnde videntur aliorum rationem non habuisse.

Neq; obst. dispositio auth. res quæ. Quia paciscentes sequuti fuerunt illam dispositionem respectu bonorum pacto comprehensorum tantum, non autem aliorum, Et est de mente Paul. de Castr. cons. 64. nu. 4.
5 lib. 2. qui vult, filiam † vltra dotem à patre datam habere etiam dotem ab auo relictam, in quantum computat in legitimam, Neque facit ad rem, quòd in casu Castren. dos iam fuisset à patre data, priusquam eueniret casus fideicommissi, quia hoc potius augere deberet difficultatem, Nam maior est apud Doct. diffi-
6 cultas, quando † filia est nupta etiam cum minus sufficienti dote, an possit fieri detractio pro ea supplenda ex bonis subiectis restitutioni, vt per Bar. & Doct. in d. auth. res quæ. Nec sibi ipsi est contrarius Castren. in d. auth. res quæ. nu. 7. cum seq. quia ibi non tractat hanc quæstionem, quando dos relicta est à testatore, Non obst. cons. Bart. 131. & Rub. Alex. 124. cum alijs allegatis. Quia vel loquuntur, quando simpliciter res est prohibita alienari, vel quando dos est relicta ab auo contemplatione filij, siue neptis. Sed circa hoc caput in casu, de quo agitur, fuit resolutum contrarium, & ideo cessat hæc difficultas.

Quantum ad tertium genus bonrum, Domini dixerunt, vt in alia positione causæ de his particulariter agatur.

VICECOMITIS.

Florentin. Matrimonij. Die 26. Iunij 1579.

SVMMARIA.

1 *Parochus iuxta terminos Concil. Triden. de matr. intelligendus est de proprio, qui requiritur pro forma.*

2 *Parochus ruralis non dicitur proprius parochus inter habitantes in ciuitate, licet ruri aliquando moram traxerint.*

3 *Ruri moram ad tempus trahens non dicitur velle domicilium contrahere.*

DECISIO DCXLIII.

QVæsitum fuit, *an matrimonium contractum inter duos habitantes plerumq; in ciuitate Florentia coram Parocho rurali nullis præcedentibus denunciationibus ex forma Concil. Trid. valeat, nec ne.* Domini circũscripta particulari consuetudine illorum ciuium circa habitationes rurales, per modũ discursus inclinarunt, matrimonium non sustineri. Ponderarunt Concil. in illa parte reformationis matrimonij, licèt nõ dicat debere cõtrahi coram proprio parocho, sic tamen omni-
1 no esset intelligendum, quia † parochus est terminus relatiuus, s. de proprio, tum quia parochus proprius requiritur pro forma, cum procedat annullando, quæ forma non potest adimpleri per ęquipollens, vt sæpissimè sacrosancta Concil. Cong. declarauit. Et re vera ruralis parochus etiam non æquipollet, quoniam cessat ratio notitiæ impedimentorum in villa, quæ in ciuitate pręsumitur. Et ꝙ parochus ruralis stante, quòd contrahentes habebant domos apertas in ciuitate, & solum recreationis gratia & colligẽdorum fructuum,
2 vix 3. mensibus cõmorabantur, cum † ad illam villam accedebant, non dicatur proprius, probatur per c. is qui. de sepult. in sexto. Et sola mora temporalis sine
3 animo contrahendi domiciliũ non sufficit. Mora † igitur modici temporis causa recreationis vel colligẽdorum fructuum excludit animum contrahendi domicilium, quia qui in Vrbe domos habent, ibi dicuntur domi-

domicilium contrahere. Propterea cessat c. 1. de paroch. quoniam loquitur quando habet animum contrahendi domicilium.

Non obstat, quòd de sacramétis loquitur. Quoniam procedit, quando sunt necessaria. Hęc pauca, cum omnes Domini non vidissent inclinantes in hanc partem, sufficiant.

SERAPHINI.

Gadicen. Statutorum. Lunæ, 19. Nouembris 1580.

SVMMARIA.

1 *Iniustitia aequipollet nullitati.*

2 *Rescriptum non faciens mentionem rei iudicatæ, dicitur esse subreptitium, & nullam tribuere iurisdictionem. Fallit, nisi sententia sit nulla.*

3 *Sententia vltima non reuocans priores dicitur esse nulla, nisi priores sint nullæ.*

4 *Cardinalis quicquid facit, præsumitur facere auctoritate Papæ.*

DECISIO DCXLIV.

Fuit resolutum pro validitate sententię vltimò latę, stante resolutione sacræ congregationis Concil. ꝙ decret. sess. 25. c. 6. loquatur tantum in exemptis. Nam cum Ecclesia Gadicen. non sit exempta, non potuit in ea habere locum dispositio Concil. & ideo sententiæ
1 prius latæ sunt notoriè iniustæ, quæ iniustitia † æquipollet nullitati, vt sæpissimè fuit decisum. Et ideo non obst. quod obijcitur, rescriptum, quod non facit mentionem rei iudicatæ, esse subreptitium, & nullam tribuere iurisdictionem. l. fin. C. senten. rescind. non poss. vbi Bal. & Sal. Fel. in c. super literis. nu. 14. de rescript.
2 non † enim procedit, vbi sententia est nu. la, cum nunquam transeat in iudicatum. Fel. ibidem, nu. 15. Neq; obstat quod cum vltima sententia nō reuocet priores,
3 sit nulla, cum sit sententia cōtra sententiam, quia † eadem ratione tollitur hoc obiectum, scilicet vt nō procedat, vbi prior sententia est nulla. Castren. in l. 1. nu. 2. circa medium. C. quando prouoc. non est necess. Felin. in c. inter monasteriorum. nu. 21. & 23. Et ita fuit resolutum in vna Roman. de Benefacere, coram R. P. D. Blanchetto. 16. Maij 1575.

Nō obstat, quod prior commissio esset signata manu Papæ. Quia creditur Cardinali dicenti, placet D. N.
4 PP. & † id omne quod fit ab eo, dicitur factum auctoritate eiusdem Papæ. Staphyl. de liter. iustit. §. in primis. nu. 97. Et ex his conclusum pro validitate sententiæ vltimò latæ.

SERAPHINI.

Spoletan. Domus. Lunæ, 19. Nouembris 1580.

SVMMARIA.

1 *Mens petentis in libellis, & sententijs est attendenda magis, quàm verba.*

2 *Actus gestus quis dicatur, attēditur, quomodo partes eum nuncupauerint.*

3 *Extensio Notarij regulanda est à petitione partis.*

4 *Index in ciuilibus non potest mutare in sentētia quod petitum est in libello.*

5 *Pactum de ingrediendo propria auctoritate non operatur contra tertium, nisi quo ad possessionem adipiscendam.*

6 *Possessio postquam est adepta, sustinetur in vim extraiudicialis, non autem iudicialis, vbi iudex est incompetens.*

7 *Possessione vt quis priuetur, requiritur expulsio talis, vt cum effectu expulsus excludatur a conspectu cum tota familia, ita quod facilis non sit reditus.*

DECISIO DCXLV.

Dubitatū, *an mandatum ab A. C. decretum fuerit de associando, & an in executione fuerint excessi termini associationis.* Et quantum ad Priorem dubitationem fuit conclusum, mandatum fuisse de associando
1 inspecta mente petentis, quæ † in libellis & sententijs magis attenditur, quàm verba, vt inquit Ægid. decis. 160. in fina. verb. Petita autē fuit associatio, nulla præmissa partis citatione, & iudex decreuit mandatum de associando. Vnde tam ex mente quàm ex verbis res vi-
2 detur clara. Nam † quando dubitatur, quis dicatur actus gestus, solemus attēdere, quomodo partes eum nuncupauerint, vt per Bal. in c. 1. in princ. de feud. in vim legis commissatię. Aym. cons. 20. in prin. Non obst.
3 extensio Notarij, quia † regulanda est à petitione, vt
4 per Anch. cons. 343. & Butr. cons. 19. num. 5. Cum † iudex in ciuilibus non possit mutare in sententia, quod petitum est in libello, Bal. cons. 34. nu. 2. vers. præterea. lib. 1. Non obst. quod pactum de ingrediendo propria auctoritate nō possit quis exercere contra tertium, vel quando pars resistit, Bar. in l. 3. nu. 19. C. de pign. cum
5 alijs per informantes deductis. Quia † hoc procedit ad effectum, vt quis licitè vtatur pacto, & non possit pars prætendere spolium, sed non facit, quin pars si vtatur, & spoliet, non adipiscatur possessionem, vt videre est ex Salic. in d. l. 3. nu. 11. & 12. Nec obst. quod non potuerit dari mandatum de associando contra tertium ij non citato, quia hoc idem est in mandato de immittendo, & ideo hoc signum est æquiuocum.

Quantum ad posteriorem dubitationem, fuit dictum, nō videri partem excessisse in meris terminis associationis, ex quo pro executione mādati de associando adiuit iudicem, vt liquet ex præcepto facto à iudice sub die 19. Aprilis, prout in attestatione, quæ datur, quod præceptum cum fuerit executum per executorem, non videtur intentio iudicis procedentis iudicialiter fuisse spoliare. Et hoc ex eo comprobatur, quod quando Scaurus sequenti die comparuit, & appellaret à d. præcepto, præsupponitur, quod iudex admisit appellationem, ex quo apparet, intentionem iudicis fuisse non spoliare Scaurum per præceptum factum inquilinis de disgombrando.

Non ob. quod hęc possessio possit defendi vti extraiudicialis ex trad. per Zuccard. in l. fi. num. 268. C. de edic. Diui Adr. tol. & per Bal. in l. nec quiquam. § vbi decretum, col. 4. vers. sed dubitatur. de off. procons.
6 Quia † in terminis Zuccardi præsupponitur adeptio possessionis, quæ postquam acquisita est, sustinetur in vim extraiudicialis, non autem iudicialis, propter iudicis incompetentiam. Sed in casu proposito negatur acquisitam fuisse possessionem ob defectum intentionis iudicis. Et necessaria est huiusmodi interpretatio, aliàs falsa esset limitatio, quā tradit Satnen. in regu. de annal. q. 45. nu. 2. quam Rota amplexa est. Bal. verò loquitur in mandato de associando dato non citata parte, de quo non est controuersia.

Non ob. quod iam fuerit capta possessio. Quia ex præcepto subsecuto die sequenti apparet non fuisse effectualem expulsionem, quo casu dominus non priuatur possessione, vel quid statim inquilini reuersi
7 fuerint. Sed † ad effectum priuandi possessione requiritur expulsio talis, vt cum effectu expulsus excludatur à conspectu, & quod facilis nō sit reditus, & quòd cum tota familia expellatur, Gozad. cons. 86. num. 1. cum sequen. Et ex his conclusum in casu proposito intrare limitationem prædictam Satnen. in regul. de annal. q. 45. num. 3.

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus. Vener. 4. Nouemb. 1580.

SVMMARIA.

1 *Dispositio l. libertas. la seconda. de manu. testam. procedit fauore libertatis, ex communi.*

Eaque procedit etiam in pia causa, ex communi. nu. 2.

Limita, vt non procedat, nisi vbi militat ratio irreuocabilitatis, vel inæstimabilitatis. Ex communi. nu. 3.
4 *Libertas semel data non potest renocari, etiam quo ad effectum. nu. 8.*
Imò nec etiam de iure communi. nu 9.
Limita pluribus modis. vt nu. 10.
5 *Res quare cum fructibus restituatur.*
6 *Aestimatio hominis liberi in infinitum procedit.*
7 *Interpretatio benigna fauore libertatis debet fieri, vt legatum libertatis sustineatur.*
11 *Conditio resolutiua resoluitur in suspensiuam, quando alioquin semel data libertas reuocari non potest.*
12 *Onus pecuniarium libertati imponi non potest.*
13 *Intellectus magis communis, c. cum sit. de cond. appos. est, quod seruus nō reincidit in seruitutem, sed cogitur adimplere conditionem, vel modum.*

DECISIO DCXLVI.

DOmini tenuerunt, argumentum desumptum ex
l. liberta. la seconda, de manu. testamen. tunc de-
mum procedere etiam in pia causa, quando in ea mili-
tarent rationes irreuocabilitatis, & inæstimabilitatis,
quæ militant in libertate, quæ an locum habeāt in ca-
su nostro particulariter videndum erit. Dixerunt enim
1 communem esse opinionem, † quòd dispositio d. l. li-
bertas, procedit fauore libertatis. Id namq; dicunt gl.
in d. l. libertas, & in l. & si post tres. in gl. vlt. ante med.
ver. item fauore libertatis, ff. si quis caut. & in l. Titio
fundus, in ver. in omnib. in fin. ff. de cond. & demonstr.
& in l. ita stipulatus, in verbo, spondes, in fin. de verb.
oblig. Dy. Alberic. Benedic. de Plumbin. in d. l. libertas,
§. 1. Bar. in l. Mutianæ. §. 1. & ibi Imo. num. 3. in fi. vers.
fallit fauore libertatis. eod. tit. Cum. nu. 4. in fi. ver. vel
potest dici. Gof. in l. seruo inuito. §. & si testator. nu. 3.
in fin. ver. aut est dubium. ff. ad Treb. Odofred. in l. ita
stipulatus. nu. 7. & ibi Bar. nu. 17. Cum. sub nu. 28. Imo.
nu. 10. post med. Castr. ibid. §. itaq; potest. ad fi. Ias. nu.
18. circa med. Rip. nu. 47. Seisel. nu. 11. Ias. ou. 31. Soc.
iun. nu. 172. alias 128. Æmil. Ferret. nu. 9. in fi. Herculan.
oum. 115. Ang. in l. fin. post med. C. de cond. inser.
Communem etiam cōcluserunt esse opinionem, quòd
2 † id procedat in pia causa, vt per Roman. in auth. simi-
liter, nu. 82. C. ad leg. Falc. quem sequitur Euerard. in
loc. de liber. ad piam causam, col. 4. ad fi. in 10. exemplo.
Tiraq. de priuil. piæ caus. priuil. 48. Soc in reg. 310. pri-
uil. 43. Benedic. Canofil. in tract. de priuileg. Ecclesiast.
par. 65. ver. priuilegium est, Rip. in l. ita stipulatus. nu.
47. Cur. iun. in l. siue apud acta. nu. 65. ver. tertio scitote.
Communem quoque statuerunt esse limitationem,
siue declarationem datam ad præfatam conclusionem,
3 vt videlicet id procedat non indistinctè, sed † vt dixi,
vbi militat ratio irreuocabilitatis, & inæstimabilitatis,
quia hę sunt rationes, quare in libertate statutum fuit,
vt conditio negatiua successiua habeatur pro impleta,
quamprimum se obtulit occasio contraueniendi, &
non fuit cōtrauentum, nec sit locus cautioni Mutianę.
Hanc enim declarationem tenet idem Rom. in d. auth.
similiter. nu. 20. Soc. post Lap. quem allegat, in l. quib.
dieb. §. Termilius. sub nu. 17. de cond. & demon. Alcia.
bene in l. ita stipulatus. sub nu. 31. Goffr. in d. l. sed cum
testator. §. cum seruus. nu. 3. & bene etiam Eman. Cost.
select. opin. lib. 2. c. 5. nu. 5. Porc. in §. omnis. in fi. Instit.
de verb. oblig. Tiraquel. de priuil. piæ caus. priuil. 49.
Cuiac. lib. 14. obseruat. c. 31. in fine. Non enim isti Doct.
contrariantur ijs, qui simpliciter asserunt, totum hoc
speciali fauore libertatis inductum esse, sed particula-
riter assignant rationem huius specialitatis, quæ in eo
4 versantur, quòd † libertas semel data reuocari nequit.
lib. 1. & 2. C. si adu. libert. l. si ex causa. §. fi. ff. de minor.
l. Imperator. ff. de manum. testam. & consequenter in
ea locus esse non potest cautioni, quia cautio non po-
test reponere rem in pristinū, cum defecta conditione
assecutus libertatem nō possit in seruitutem reincidere
nec potest satis fieri soluta æstimatione, quia vigore il-
lius restituendus est, quanti est res legata. l. cum sub
5 hac. ff. de cond. & demonst. Et † inde fit, quod restitui-
tur res cum fructib. l. cū filius. §. qui Mutiana. de leg.
2. Cum itaq; quod legatur, sit libertas, & quòd accipit
seruus, sit libertas, quæ inæstimabilis est. l. libertas, de
reg. iur. §. pen. Inst. quib. ex caus. manum. non lic. non
potuit seruus cauere de restituendo quanti valeat li-
bertas sibi relicta, & quam ipse accepit, quia rem infi-
6 niti valoris recepit. Hæc † enim æstimatio in infinitum
procedit inquit tex. in l. procurator, §. si quis. ff. rem ra.
hab. Nec facit, quòd sit æstimabile id, quo priuatur
dominus, cum priuetur valore vnius serui. l. Papinia-
nus. in fi. ff. de inoff. test. Nam id verum est, sed testator
non legat seruum, sed legat seruo libertatem, quæ æsti-
manda est, habito respectu ad legatarium, cui legatur,
& quam legatarius consequitur; per æstimationem. n.
non satis fit menti testatoris volētis, quod in euentum
non adimplementi ille remaneret seruus, nec per rem
æstimabilem libertatē consequatur: alioqui aliud pro
alio inuito creditore solueretur: idque tanto magis,
quia verba illa, quanti illa res est, quibus in l. cum sub
hac. de cond. & dem. non ad id quod interest, sed ad rei
æstimationem, referuntur, vt inquit Vlpian. in l. hæc
verba quanti. ff. de verb. signif. Specialitas igitur in eo
versatur, quòd libertas sit inęstimabilis, & irreuocabi-
lis, quo supposito, interpretatio l. libertas. venit, vt
vnus ex dominis cōsiderabat, secundum regulas com-
munes, non ex aliqua specialitate. Cum namq; dispo-
sitio d. text. non procedat, quando clarè constat testa-
torem conferre libertatem in vltimum vitæ spiritum,
l. fi. de manu. testam. sequitur, quòd in terminis l. li-
bertas. de huiusmodi clara voluntate non constet. Vn-
de, cum ista verba, *si Capitolium non ascenderis*, vel *si
obtata occasione non ascenderis*, si caperemus secūdum
intellectum, eo quia pro parte irreuocabilitatis liber-
tatis, & illius infiniti pretij locus esse non potest cau-
tioni Mutianę, sequeretur, quod legatum esset inutile,
cùm libertas in vltimum vitę spiritum collata non va-
leat, cū potius auferendæ, quàm dandæ libertatis cau-
sa id factum videatur. d. l. fi. infertur ex regula, non
speciali, sed admodum cōmuni, & vulgari, l. quoties.
7 de reb. dub. quod † pro validitate legati debeamus in-
terpretari hæc verba benigna hac interpretatione, vt
intelligantur, quamprimum nactus fuit occasionem
ascendendi, & non ascenderit, quia ita sustinetur lega-
tum, quod alias corrueret: Cùm ergo fauore vltimarū
voluntatum, vt illę sortiantur effectum, inuenta fuerit
cautio Mutiana, quæ propter naturam libertatis in li-
bertatis legato locum habere non potest, Iurisconsul.
huiusmodi legatis libertatis prouidere voluerūt, me-
diante hac interpretatione, ne perirent, sicut mediante
supradicta cautione alijs prouiderant, & ita erudite
declarat Cuiac. d. lib. 14. obseruat. c. 32. in fin.
Non ob. q Rom. in d. auth. similiter nu. 100. loqui-
tur in modo, quia satis est, quod Doc. inter piam cau-
sam, & libertatem ponunt hanc differentiam, vel po-
tius declarant, quòd argumentū de libertate ad piam
causam procedat. Et illæ rationes quæ in modo mili-
tant, multo magis procedunt in conditione per ea, quę
supra dicta sunt. Nec facit, quòd semel hæres nō possit
desinere esse hæres, & nihilominus prędicta cautio lo-
cum habeat etiam in hærede, quia licet mero iure non
desinat esse hęres, desinit tamē quo ad omnes effectus.
8 l. & si fine. §. sed quod Papi. ff. de mino. Sed † libertas
semel præstita, etiam quo ad effectum, reuocari non
potest. Et ita hac respōsione respondet Imo. in d. l. Mu-
tianæ. nu. 5. & sequitur Soc. nu. 1. circa med.
Sicut non ob. qd possit reuocari per viam iuris com
munis, non autē per viam priuilegiatiuā. gl. in d. l. Pa-
pi-

pinianus,§.fin.de inoff.test. Rip.in l.ita stipulatus.nu.
47. Quia ratio, cur testamentum dicitur inofficiosum
post quinquennium est,quia hoc non fit,nisi ex gratia,
aliàs non reuocatur, & iste est sensus glo. Quòd enim
9 † de iure communi non reuocetur libertas, est text.in
l.retum,ff.de minor. vbi datur actio de dolo,quæ aliàs
de iure communi competit, nõ ad reuocandum libertatem,sed ad interesse ipsius domini. Nec est bona illa
responsio Rip. respectu inæstimabilitatis,quod dominus non det libertatem,sed eam detegat. glo.in §.1.de
libert. quæ gl. communiter reprobatur, vt testantur
Doct. Et hinc passim Iurisconsulti dicunt dari libertatem. l.Lucius Titius seruo libertatem dedit. l.libertate.ibi,libertate sub conditione data. l.si quis locuples.
ibi, videamus an ea res testamento datis libertatibus
proficiat.ff.de manu.test.cum sexcentis similibus.

Sicut etiam responsio Soc. iun. in d.l.ita stipulatus,
nu.128.non est vera,dum ipse inquit,legata,quæ dantur pendente conditione negatiua, præstita cautione
Mutiana verè & absolutè,non dãtur,nisi quo ad vsum
tantum,quia imò data pendente d.conditione, verè &
absolutè dantur. Et ratio est, quia cautio illa habetur
pro adimplemento.l.Mutianæ, & ibi Doct.de cond.&
demon. & quamuis contraueniendo priuetur postea
legatarius re, & fructibus l.hæres meus. ff.de cond.&
demon.l.cum filius. §.qui Mutiana.de leg.2.non propterea hinc inferri potest, quòd res ab initio verè &
absolutè data non fuerit.

Non ob. quòd imò libertas sit reuocabilis.l.ex magna causa. ff.de minor. l.seruus. C.de epi. & cler. c.famulus. c. nullus. de seru. ord. & quòd libertas possit
dari sub conditione resolutiua. c. cum sit. & ibi Doct.
19 de cond. appos. Quia † omnes supradictæ sunt fallentiæ ad regu. illam, quòd libertas sit irreuocabilis. Id
enim fallit ex magna causa, & ex delicto superueniente.Et illis casib. quòd verè possit dari libertas sub conditione resolutiua, non est tutum. per l. Imperator. ff.
de man.test. nisi quando in pœnam expressè adimitur
libertas à testatore, per text.in l.1. C.de his,quæ pœn.
nom. vt ibi not.Bal.nu.18.vel & melius,prout declarat
Castr.in d.l.1.nu.6.C.de his,quæ pœn.nom.quòd quãdo legatario libertatis iniungitur aliquod onus, & in
euentum non adimplementi adimitur libertas, nõ cedit dies libertatis, nec ea cõpetit, nisi à die præstiti adimplementi,& sic licet purè relicta fuerit,censetur re-
21 licta sub conditione, & † conditio resolutiua resoluitur in suspensiuam,quando alioquin semel data libertas reuocari nõ potest,quod idem voluit in effectu ibi
Fulg. nu.4. in fin.dum intelligit habere locum ademptionem antequam sit data libertas: Nam ea data est
irreuocabilis. Et idem vult Com. qui videtur sequi
Fulg.& Paul.de Cast.nu.6. quod idem in effectu videtur velle ibidẽ nu. 3.Duo enim sunt contraria,de quibus ibi agitur, vnum allegatum à gl.de text.in l.planè
22 si filium. §.fi.ff.de leg.1.quod libertati † onus pecuniarium imponi non possit,& vt dicit ibi Ias. propter eius
inæstimabilitatem,& quo ad illud contrarium ipse dat
aliam solutionem,quam dicit meliorem, quàm sit solutio Paul.de Castr.quæ tamen in idem reincidit.

Aliud est contrarium formatum à Paul.de Castr. in
d.§ semel.ex quib.caus.man.non lic.& huic contrario
nihil respondet,& consequenter transit cum interpre-
23 tatione Cast.& Fulgos. Accedit † quod text.in c.cum
sit. habet multos intellectus, & communior videtur
esse, quod seruus non reincidat in seruitutem, sed cogatur adimplere conditionem, vel modum, & idem
sentit glo.in d.l.Imperator.

ALDOBRANDINI.

In eadem Lucan.Decanatus. Veneris 13. Ianuarij 1581.
Pars I.

SVMMARIA.

1 *Argumentum de libertate ad piam causam, vt procedat eadem ratione irreuocabilitatis, & inæstimabilitatis. quæ militant in libertate, debet procedere etiam in pia causa: alias habet locum cautio Mutiana.*

2 *Regula §.affinitatis. Inst.de nupt.non procedit vbi qualibet ratio de per se nõ est apta producere illum effectum.*

3 *Conditio negatiua in materia cautionis Mutianæ quando habeatur pro impleta, vel sit reijcienda.*

DECISIO DCXLVII.

Domini tenuerunt, quòd si Reuer. D.Archiepiscopus vult insistere super argumento desumpto ex
l.libertas de manu.test.arguendo de libertate ad piam
1 causam,debet † probare in huiusmodi casu concurrere ambas rationes irreuocabilitatis,& inæstimabilitatis
militantes in libertate:aliàs enim vna ex ipsis cessantibus locus esset cautioni Mutianæ, cum illa contineat,
vel quòd res,vel quod eius æstimatio præstetur,l.cum
sub hac.ff.de cond.& demonstr. Vnde si rei traditio est
reuocabilis,licet inæstimabilis; vel æstimabilis,licet irreuocabiliter, semper committi potest stipulatio, vel
respectu rei,vel pretij ipsius.
2 Non ob. reg. §. affinitatis. Cum † ea non procedat,
quando quælibet ratio de per se, vt in hoc casu,non est
apta producere illum effectum, Tiraq. post alios ab
ipso relatos in reg.cess.caus.limit.22.nu.12. Imò quando est ratio,& ratio rationis, requiritur ambarum cõcursus.Tiraq.vbi sup.nu.16.Si autem prætenditur pro
sui parte,quòd circumscripto argumento prædicto ex
eo,quia per alias rationes non possit præstari cautio de
3 iure communi, conditio † negatiua, vel debeat haberi
pro impleta, vel reijciatur secundum terminos l.4. de
condit. instit. & l. Mutianæ, in fine, de condit. & demonstr. vel ex quocunq; alio capite, dixerunt id particulariter vidẽdum, & in hoc ei dederunt optionem,
an velit, scilicet, disputare, vtrum in casu, de quo agitur, conditio successiua non reuocationis iuris patronatus, præsupposito, sine veri præiudicio, quòd in ea
versemur, sit habenda pro adimpleta, vel repetatur
præsuppositis resolutionibus hucusque factis, vel potius hoc omisso,velit videre,an ambæ illæ rationes irreuocabilitatis,& inæstimabilitatis militent in casu,de
quo agitur.

DECANI.

Roman.Fideicommissi. Lunæ, 16.Ianuarij 1581.

SVMMARIA.

1 *Substitutus substituti est substitutus instituti.*

Limita in substitutione nominatim facta, quæ tamen non procedit in pia causa.nu.3.

2 *Dispositio l. cohæredi. in princ. de vulg. & pup. procedit etiam & multò magis in fideicommissaria, ex communi.*

DECISIO DCXLVIII.

Conclusum fuit, quod sit factus locus substitutioni appositæ in testamento ad fauorem hospitalis
1 S.Iacobi incurabilium. Regula enim est, quod † substitutus substituti est substitutus instituti. l. cohæredi.
in princ. de vulg. & pup. & licet ille text. loquatur in
2 vulgari substitutione, multo † tamen magis procedere
debet in fideicommissaria, in qua potissimum testatoris voluntas spectanda est.l.hæredes mei.§.cum ita.ad
Treb.confirmatur ex doct.Bar.in l.quamdiu. la quarta.de acquir.hæred. quam Doct.communiter sequuntur.& Rota in causa Cauallicen.Banni de Toro coram
me alias canonizauit.

Non obst. quod informantes exemplo conabantur
limitare prædictam reg. & doctrinam, quando est facta substitutio nominatim, vt per Ruin. cons 94.lib.2.
post Doct.in l.vnica.§.postea verò.C.de caduc.tollen.
de communi testatur Ias.in l.licet Imperator.nu.36.&
seq.de leg.1.

5 Quoniam † omissis alijs responsionibus & difficul-
tatibus, quæ possent oriri super illa limitatione, Rota
secuta est sublimitationem, quæ habet, quòd fauore
piæ causæ huiusmodi limitatio locum sibi non vendi-
cat, vt post Alex. in d. l. licet Imperator. num. 10. & Ias.
l. si duo. §. hæres. nu. 14. & 15. de leg. 1. Ruin. cons. 116.
nu. 3. & 4. Grat. cons. 5. nu. 24. Dec. cons. 182. sub nu. 2.
& cons. 273. num. 1. in fin. cumulat Tiraq. de priuileg.
piæ causæ. priuileg. 36. Et ex hac secundum dominos
cessat omnis difficultas.

SERAPHINI.

Forliuien. Fideicommissi. Mercurij, 16. Nouembris 1580.

SVMMARIA.

1 *Prohibitio personalis non inducit fideicommissum, & dicitur personalis, quando est facta hæredibus, & substitutis.*

2 *Filius positus in conditione non dicitur comprehensus in prohibitione personali institutorum. & substitutorum.*

3 *Testator quicquid disposuit, vt conseruetur, pro filius suis intelligitur, id est, filiorum institutorum, & substitutorum.*

DECISIO DCXLIX.

BArtolinus de Cultrarijs in suo testamẽto heredem
instituit Guidonem eius filium, & eo, nullis filijs,
nepotibus, & descendẽtibus relictis, decedente, substi-
tuit Cecchum alterum, & eius filios, & descendentes;
deinde alijs interpositis dispositionib. apposita est hu-
iusmodi prohibitio, grauando dictos suos hæredes in-
stitutos, & substitutos respectu, quòd non possint vllo
vnquam tempore vendere domum prædicti testato-
ris, sed ipsam debeant tenere, & cõseruare pro descen-
dentibus suis, ita & taliter, quòd si aliquis eorum præ-
dictam domum vendiderit, tunc, & eo casu talis ven-
ditio efficiatur nulla, & inualida, & recuperari possit
per alios proximiores de dicta agnatione, exclusis di-
ctis proximioribus, qui ipsam vendiderint. Decessit
postmodũ Guido relicto filio, qui & ipse post patrem
obijt, & quãtum ad priorem substitutionem eam eua-
nuisse explorati iuris est, cum defecerit conditio, *si sine
liberis*, sed de posteriore prohibitione alienationis do-
mus dubitatum fuit, an induceret absolutũ fideicom-
missum in fauorem Cecchi. Et fuit resolutum non esse
1 inductum fideicommissum, quia huiusmodi † prohi-
bitio est personalis, nam facta est dictis hæredibus, &
substitutis. Rip. in l. filiusfamilias. §. Diui. num. 108. &
111. de leg. 1. ideo cum Guidonis filius in conditione
positus non sit, neq; institutus neq; substitutus, vtiq;
posset tam inter viuos, quàm ex testam. siue ab inte-
stato huiusmodi domum alienare, neq; enim testator
voluit per hãc prohibitionem nouum inducere fidei-
commissum inter Guidonem, & Cecchum, sed in ter-
minis prioris substitutionis prohibitionem bene face-
2 re. Vnde † cum illa euanuerit, hæc quoque ab ea pen-
dens euanuit, vt per Alex. cons. 139. lib. 6. Rub. Alex. in
l. Gallus. §. quidam rectè. de liber. & posth. Ruin. cons.
102. nu. 14. lib. 2. & cons. 153. nu. 5. eo. lib. Dec. cons. 636.
cum alijs innumeris, qui cumulari possunt. Patet au-
tem pendere à priori substitutione, ex quo prohibet
substitutis, ergo præsopponit casum prioris substitu-
tionis, & eos tantum, quos honorauit, grauare voluit.
l. ab eo. C. de fideicommiss. Ideo cessante præsupposito
cessat dispositum, per reg. glo. in l. mancipia. C. de seru.
3 fug. Illud enim, † quòd voluit testator conseruari do-
mum pro filijs suis, intelligendum est, suis, id est, filio-
rum institutorum, & substitutorum, vt per Rui. cons.
121. nu. 8. lib. 2. vbi ponit aliam rationem sumptam ex
Bar. in l. si mihi, & Titio. de verb. obli. quæ benè potest
adaptari ad casum istum. Et ex his colligitur differen-
tia inter hanc prohibitionẽ, & alias exemplo allegatas,
quas ex supra deductis non obstare conclusum fuit.

SERAPHINI.

Lucan. Beneficiorum. Mercurij, 16. Nouembris 1580.

SVMMARIA.

1 *Gratia tota ideo annullatur in clem. 1. de praeben. quia nõ fuit facta mentio de cura, quæ alteri dignitatum imminebat. Ex magis communi. nu. 6.*

2 *Qualitates beneficij in impetratione sunt imprimendæ, etiam in incompatibilibus, nec sufficit expressio in genere de primo obtentis. Ex communi.*

Quod procedit in qualitate tali, quæ potuisset retrahere Papam à concedendo secundum, alias non essent necessario exprimendæ, nu. 3.

4 *Qualitas beneficij, quòd sit sub eodem tecto, non est apta retrahere Papam à concedendo secundum.*

5 *Vtile per inutile in separabilibus non vitiatur, etiam in beneficialibus.*

DECISIO DCL.

1 DVbitaui præsupposita subreptione † dispensatio-
nis, prout in resolutione alias coram me facta, an
corrueret tota gratia, vel tantum dispensatio, quæ res
pendet ab intellectu clem. 1. de præb. §. quare annulle-
tur in casu illius clem. tota gratia, secundum intelle-
ctum omnium Scribentium. Et glo. ibi in verbo, vel
altero, ponit tres intellectus, & Domini amplexi sunt
secundum intellectum, quod ideo ibi tota gratia cor-
ruat, quia non fuit facta mentio de cura, quæ alteri di-
gnitatum imminebat, quæ res facit subreptionem, ne-
dum respectu dispensationis, sed etiam respectu pro-
uisionis: & propterea vtraque gratia tam prouisiua,
quàm dispensatiua annullatur. Et hãc opinionem vl-
tra gl. tenet Zonzel. vt omnes referunt, eandem etiam
videtur tenere Abb. vbi pro reprobatione tertij intel-
lectus adducit text. in c. si eo tempore de rescript. in 6.
Eandem tenet ibi Vital. nu. 72. quam etiam tenet Io.
Vanquel. in cõpend. clem. in 3. conclusione. Et hęc opi-
2 nio confirmatur ex alia communi sententia, quod † in
impetratione beneficij non sufficit facere mentionem
de primo obtẽtis in genere, sed eorum qualitates sunt
exprimendæ, etiam quod versemur in incompatibilib.
in quibus per adeptionem secundi vacat primum, quę
opinio fuit Cald. in c. in nostra, nu. 11. ver. 7. quo ad vl-
timum. de rescr. Abb. in c. ad aures. nu. 9. de resc. vbi la-
tissimè Fel. qui reliquos cumulat, & de communi te-
3 statur, nu. 2. & 3. Quod † intelligitur, quoties ista qua-
litas est talis, quæ potuisset retrahere Papam à conce-
dendo secundum, vt vult Dec. in d. c. ad aures. nu. 12.
Et hoc est, quod dicit Mohed. decis. 171. quòd quando
impetratur aliud simile sub eodem tecto, non est cau-
tum, quòd debeat exprimi hæc qualitas de iure, nec il-
la est qualitas, quæ retrahat, vel facilitet ad conceden-
dum. Sed in cura aliud est, nam vt inquit Abb. in d. c.
ad aures, si Papa sciuisset qualitatem primi, forsan non
absoluisset à vinculo. Et dicit Fel. ibid. nu. 3. idem for-
te esset, quando primum habet vacare, quia posset esse
tale, à quo Papa nollet istud remouere, & congruẽtius
deberet remanere in ea vocatione, in qua vocatus est.
Non obst. quòd contraria opinio sit canonizata à Ro-
ta in illa decis. Mohed. 171. Loquitur enim illa decisio,
quando impetratur aliud sub eodem tecto, quæ qua-
4 litas † non erat apta retrahere Papam à concedendo
secũdum, sicut est cura, cum plurimum referre posset,
quòd quis potius in vno, quàm in alio loco curã exer-
ceret: sed quòd in vna, & eadem Ecclesia vnũ vel aliud
simile obtineat, nihil interest, neque enim potest dari
maior aptitudo respectu vnius, quàm alterius.

Non ob. c. non potest. §. cum verò, de pręb. in 6. quia
respondẽt Doc. supra allegati, ꝙ Papa ibi non exprimit
integre

integre factum, nec agitur ibi de subreptione, sed an esset inducta dispensatio. Confirmatur hoc, quia intellectus est magis conformis regulis iuris, vt in spiri-
5 tualibus vtile † per inutile noo vitietur.c.si vno temp. de rescr.in 6.Fel.in c. sedes. nu.3.vers.subreptio in vna parte,de rescr. Ruio.cons.70. num.8.lib.5. Mill.io verbo, gratia potest esse subreptitia in vna par. Non obst.
6 Doct. allegati in contrarium, quia † magis communis secuodus intellectus glo. tertium enim tenet solum ibi Arch.num.16. & Card. & Imo. & Bero. in c.ad aures, nu.28.sed subobscure. Cum secundo verò post glos. & Zenzel. tenent supra citati, iungẽdo tradita per Doct. in d.c. ad aures. vltra quod Imo.in d. clem. dicit opin, Zenzel. esse æquiorem.

Ex quibus resultat, nos esse io casu, in quo non procedit dispositio d. clem. si solam subreptionem dispensationis ostendamus. Verum quia in gratia adest clausula, *reseruatis valide &c.* non alias, nec aliomodo, quæ facit gratiam correspectiuam, & indiuiduam, prout fuit resolutum in vna Claramooten. mooasterij coram R. D. meo Aldobrandino, videbatur Dominis totam hanc disputationem esse otiosam, & quia pars petebat super hoc particulariter audiri, nihil fuit super hoc vltimo capite firmatum.

SERAPHINI.

Placentin. Bonorum. Lunæ, 7. Nouembris, 1580.

SVMMARIA.

1 *Vtilitas Ecclesiæ est consideranda etiam respectu redituũ prouenientium ex emptione aquarum.*
2 *Reditus bonorum æstimari solet ad rationem quinque pro centenario.*
3 *Augmentum redituum, quod sine aquis haberi nõ potest, dicitur ex ipsis aquis prouenire, non autem ex terris.*
4 *Vtilitas ecclesiæ sufficit, quod colligitur respectu redituum prout re vera reddunt.*

DECISIO DCLI.

PRoposui dubium, *an in adiudicanda vtilitate ecclesiæ esset habenda ratio redituum prouenientiũ ex emptione aquarum, vel pretij tantum taxati in literis, si in euidentem.* Et quod non esset eorum habenda ratio, sed pretij iuxta taxationem in literis, considetatur per dominos informantes ita inter partes conuentum fuisse, vt apparebat in literis, in qoibus habetur, quod ex dictis aquis perciperentur ad rationem quinque pro centenario ducati auri 25. Sed Domini dixerunt illam assertionem non stare taxatiue, l. si quidem. & ibi glos.& Bat.nu.3.C.de trausa.& Ias.nu.4. & confessio est interpretanda in fauorem confitentis, l.si quis intentione.ff.
1 de iud. Mohed. decis.37. Maxime † hoc casu, in quo tam per partes, quàm per iudices fuit habita in consideratione ista vtilitas proueniens ex aquis, vt apparet tam ex instrumento, quàm ex processu, & testibus supra dicta vtilitate corã executoribus inductis. Ex quibus colligitur, hanc declarationem esse conformem voluntati contrahentium. Neque etiam repugnat huic interpretationi iotẽtio Papæ, quæ in ijs alienationibus est, vt cedant in vtilitatem ecclesiæ, & nihil aliud curat. Soc.consil.15. num.51. lib.1. Et non est verisimile, vt exemplo deducitur, etiam si intellexisset totam rem prout se habet, quod concessisset alieoationem hoc pacto fieri, si modo verum est de iure illos redditus esse habendos in consideratione. Deducebatur etiam,
2 † communiter reditus bonorum æstimari ad rationem quinque pro ceotenario, ad glos. in auth. perpetuo. C. de sacros. eccl. Cagnol. in l.2.num.163.C.de rescin.ven. Sed responsum fuit hoc magis introductum ad cognoscendum pretium rerum, quam ad taxandos reditus, & absurdum esset velle taxare, non secundum rei veritatem, sed secundum opinionem. Neque placebat hos reditus esse considerandos tanquam reditus aquarum solum, sed tanquam prouenientes ex terris, & aquis, quia
3 cum hoc augmeotum sioe † aquis haberi non possit, rectè dici ex aquis prouenire, Syluest. in Sum. in verbo, alien.24.

Allegabant preterea informantes simile de melioramentis, in quibus habetur ratio tantum impensæ, vbi fructus melioramentorum excedunt, non autem fructuum: sed fuit dictum, hic non agi de melioramentis, sed de recompensa, data pro re alienata, ex qua ecclesia percipit maiores reditus quam ex re alienata, c. vt super, §.1.de reb.eccl. oon alienan. Insuper fiebat fundamẽtum ioeo, quòd cum esset processum per viam emptionis, non per viam permutationis, habenda esset ratio pretij, quòd succedit loco rei, vt per Abba. in d.c. vt super. num.4. Sed fuit responsum perinde esse ac si res data fuisset, cum fuerit conuentum, vt hæc aqua emeretur, & pretium in actu acquisitionis exbursaretur. Facit Dec.consil.249.num.27.lib.2.Franc.in c.fi.nu. 4. & 5.de rebus eccl. oon alien.in 6. Allegabatur quoque auctoritas Anan.in d.c. vt super, dicentis, attẽdendum esse valorem rei, non fructus. Sed per hoc intelligebant Domini non tolli quin possit vendi res minus vtilis, vt ematur res maioris vtilitatis, vt per Sylu. vbi supra.

Quibus ita discussis, Domini venerunt in sententiam, quod aut Illustriss. D. Cardinalis qui tenetur probare noo euidentem vtilitatem ecclesiæ, illam vult deducere ex fructuum collatione, & hoc casu habeodam ratiooem istorum redituum, prout re vera reddunt,
4 quia † hoc respectu colligitur vtilitas, quæ sufficit, vt per Corn.consil.180.num.34.lib.2. Si verò vult deducere non euidentem vtilitatem ex valore bonorum, & probat considerabilem excessum valoris cum in omnem euentum istæ aquæ quantumuis reddant, nõ sint pluris æstimandæ, quàm 3000. lib. & ita ecclesia non recepisset æquiualentem valorem rei suæ hoc casu, non obstante reditu maiore, coostaret de noo euidenti vtilitate, & hoc pendet ex dictis testium, quæ erant discutienda.

ALDOBRANDINI.

Bononien. Bonorum de Gambarinis. Veneris, 4. Nouemb. 1580.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de retrouendendo operatur, vt simpliciter deponens non dicatur liberatus, & quare.*

DECISIO DCLII.

DOmini tenuerunt, pecunias perijsse periculo Frãcisci deponentis, duabus de causis. Prima fuit, quia licentia consignandi pecunias depositatas nõ fuit libera, sed conditionalis, facta scilicet, retrouenditione.
1 Et † quamuis hæc esset conditio intrinseca, nihilominus efficit, vt deponens non dicatur liberatus per huiusmodi depositum Bald.in l.acceptam.num.14.& ibi Castr.num.12. C.de vsur. idem Castr.in l. si soluturus. num.5.de solu. Alex.consil.73.num.29.volu.5. Negus. bene in tract.de pign.par.5. meoib.3. secuodæ par.nu. 10.& fuit teotum coram D.Dom.meo Blanchetto, 27. Maij, & 19. Iunij, 1570. rationem assignat Bart. in d.l. si soluturus, quia taliter deponens non depooit ratione abdicandi à se tunc dominium, sed tunc demum adimpleta cooditione. Vnde si res perijt, domino perire debet.

Noo obst. quod depositum factum fuerit io pecunia numerata, & consequenter fuerit translatum dominium, quia hęc translatio dominij fuit respectu depositarij depositum numeratũ recipientis, non autem Baldassaris creditoris, qui pecuniam, non adimpleta conditione, assequi non poterat.

VICECOMITIS.

Neapolitan. Pecuniaria. Die 3. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Partitæ quæ continent fauorem banchi, non probant pro se, nisi constet de mandato, cuius interest.*

Item

Item non probant, quæ carent die, & anno, nu. seq.
2 *Annus, & dies sunt de substantia in ratiocinationibus banchi.*

DECISIO DCLIII.

IN præsenti causa Domini dixerunt, per instrumentum de nouo productum pro parte Reuerendissi. Episcopi Licien. in casu, de quo agitur, non esse recedendum à resolutione iam facta 16. Maij, 1578. sed potius ad causæ expeditionem deueniendum, quia licet ex instrumento venditionis factæ per Cardinalem, ac alios fratres Saracenos proprio nomine, ac nomine eorum matris pretio 6000. ducat. appareat, dictos fratres cõfessos fuisse se habuisse talem pecuniarum summam, tamen Domini dixerunt talem confessionem fuisse nudam, & factam sub spe futuræ numerationis per viam depositi, videlicet, per banchum hæredum Cosmi Pinelli, & quondam Germani Rauascherij nomine omnium, vt verba instrumenti cantant, nec postmodum apparet, quod per banchum talis pecuniarum summa fuerit distributa ad solum mandatum Cardinalis, pro-
1 ut asserit Campsor, quia † responsum fuit per Dominos, quod cum tales istæ partitæ contineant fauorem banchi, eorum fidibus ac libris non creditur, nisi constet de mandato, & ordine cuius interest, vt per glo. & communiter Scribentes in l. quædam. §. nummularios. ff. de eden. & Ias. in l. admonendi, num. 131. vers. vlt. de iureiur. quæ mandata Cardinalis nullibi apparet. Insuper dixerunt Domini, partitas, quas Campsor asserit se pro Episcopo de mandato Cardinalis exbursasse, non
2 probare, quia † carent die, & anno, quæ sunt substantialia in huiusmodi ratiocinationibus. Bald. in rub. C. de fide instru. col. pen. & gl. in l. 1. §. 1. ff. de eden. Alex. in l. 1. §. editiones. eo. tit. Nec verisimile visum fuit, vt eadem die, qua fuerũt per emptorem depositati nummi Cardinalis, tot mandata fecisset, & eas distribuisset, cum eadem die, & per aliquot dies ante esset Romę, vt ex literis in actis productis constat, quo tempore adhuc pecuniæ erant penes ipsum bancherium depositarium, vt ex ipsis literis est legere, ibi, & *li danari nostri stanno morti*. Ergo de non exitu dictarum pecuniarum de mandato Cardinalis satis constat.

VICECOMITIS.

Roman. Domus, Die 20. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Verba concepta per ablatiuum absolutum important conditionem.*
Item clausula, nec aliter, nec alio modo. nu. 2.

DECISIO DCLIV.

DIxerunt Domini, Vincentium Stampam nõ posse agere ad domum, de qua controuertitur, ob conditionem non impletam, positam in concessione sibi facta. s. seruato beneplacito Sedis Apostolicæ, & consensu Cappellanorum, & non aliter, nec alio modo: quæ
1 verba † cum sint concepta per ablatiuum absolutum, important conditionem, vt per text. in l. ab emptore in prin. vbi Bar. & alij. ff. de pact. cũ vulg. & subsequa-
2 tur † clausula, nec aliter, nec alio modo, quæ & ipsa importat conditionem, vt testatur Cur. sen. cons. 8. n. 6. Rip. in c. cum M. nu. 80. ver. tum quia, de const. & Ias. cons. 162. nu. 5. vol. 2. Boer. decis. 248. ver. 1. de quo consensu nullibi apparet, licet esset necessarius, cum Camillus subrogauerit d. Stampam loco sui, quod poterat, vt per Scribentes pro d. Laura, ergo ius, quod ipse habebat, in aliam transferre non potuit, pendente igitur conditione ex contractu agi non potest. l. cedere diem. ff. de verb. signif. Corn. cons. 25. nu. 3. vol. 3.

VICECOMITIS.

Amerin. Domus. Die 17. Octobris. 1580.

SVMMARIA.

1 *Soror in testimonio dicitur esse suspecta, & non integer testis.*
2 *Renunciatio vt nulla reddatur, vel rescindatur ob enormissimam læsionem, requiritur sciẽtia rei tempore quo fit ipsa renunciatio.*

DECISIO DCLV.

REsoluerunt Domini non probari scientiam Claudiæ quantitatis dotis maternæ ad effectum, vt renunciatio, de qua controuertitur, nulla reddatur, vel ex capite enormissimæ læsionis rescindatur. Nam sola Horatia Laurelia de Cansacchis deponit de scientia, cuius dictum non attendi Domini existimarunt, tũ quia est dictum vnius l. iusiurandum. C. de testibus, tum
1 etiam, † quia est soror d. Cinthij aduersarij, & sic suspecta, & non integer testis. Alex. consil. 13. nu. 16. lib. 1. Tertius, & sextus deponunt tantum de scientia Clau-
2 diæ post renunciationem, ideo non releuat, cum † talis scientia requiratur tempore quo renunciatio fit, & tunc non infertur læsio. l. cum donationis. C. de transact. ita declarat Fel. in c. cum in præsenti. nu. 5. in fin. de probat. Gram. decis. 103. nu. 54. & 55. Cur. iun. cons. 141. nu. 16. Ceteri verò testes nihil penitus deponunt circa scientiam.

VICECOMITIS.

Florentin. Matrimonij, Die 23. Octobris, 1579.

SVMMARIA.

1 *Parochi appellatione, de quo in Concil. Trid. de reforma. intelligitur de proprio non solum denunciante, sed etiã contrahente.*
2 *Parochus proprius de iure non dicitur ruralis.*

DECISIO DCLVI.

FVit controuersa validitas matrimonij contracta à parocho rurali inter ciues Florentinos, præsupposito eo quod ex testibus probetur, & ex infinitis grauissimorum virorum attestationibus huiusmodi contrahentes, non solere ruri esse, nec per maiorem partẽ anni, nec etiam pro dimidia parte, sed solum per tres, vel etiam quatuor menses. Domini dixerunt Concil.
1 † intelligi de proprio parocho non solum de enunciãte, sed etiam contrahente, tum quia immediate subsequitur clausula contrahentis, post clausulam denunciantis, tum quia non requireret Concil. quod alius sacerdos non posset, nisi de licentia parochi, nisi intelligatur de proprio. Dixerunt etiam decretum illud progredi annullando, & ob id formam inducere, &
2 quod † de iure proprius parochus non dicitur ruralis est in casu proposito, per c. is qui, de sepult. in 6. Car. in cle. 1. de priuil. Cald. cons. 3. de sepul. Feder. de Sen. cons. 54. & alia infinita in informationibus adducta, reiecta illa ratione publicationis Concilij in illo loco, existimarunt adducta in contrarium non obesse & satis ex se ex prædictis infirmantur. An verò inducta ab ipso Concilio possint impleri per æquipollens, & an ruralis parochus pareat vrbano, reseruarunt Domini videre, si pars meriti in illis vim faciat.

VICECOMITIS.

In eadem Elorentin. Matrimonij. Die 1. Februarij. 1580.

SVMMARIA.

1 *Forma matrimonij contrahendi, de qua in Conc. Trid. de reformat. non potest adimpleri per æquipollens.*
2 *Requisitum pro forma quo magis est voluntarium, eo magis est implendum in forma specifica.*

DECISIO DCLVII.

DVbium fuit, *an forma data à Concilio in modo contrahendi matrimonij, videlicet, coram proprio parocho, possit impleri per aliud æquipollens, quam ab eo, quod datur ab eodem decreto*. Secundum est, *an dato, quod sic, an ea quæ in casu nostro concurrunt, sint huiusmodi, quod sufficiant.*

Circa

1 Circa † primum credebant Domini non posse impleri per aliud æquipollens, quam expressum: nam regulariter quando quid requiritur pro forma, debet impleri in forma specifica, ad not. in l. 1. & in l. Gallus. §. & quid si tantum, ff. de libe. & posthu. & decretum in hac materia valde suspecta, & controuersa, in qua processit annullando, videtur ita distincte voluisse loqui, vt opus non esset aliqua suppletione, quod patet, quoniá licet de iure idem esset, quòd parochus matrimonium celebraret, & in esse deduceret, vel alius de licentia, tum ratione iurisdictionis, tum ratione impedimentorum, vulgat. reg. qui per alium facit. l. 1. §. 1. ff. de vi & vi armat. tamen nó contentum decretum hac legis interpretatione, nec aliqua aliorum opus esse in hoc suppletione, exprimit illud de licentia, vt excluderet alia æquipollentia, maxime, cum nulla possit dari, quæ ita æquipolleat in hac materia, sicut hoc ipsum de licentia expressa, & videtur sustulisse difficultates, quæ quotidie ortæ fuissent in hoc, si agendum erat de æquipollentibus, maxime, quando forma hæc sit requisita ad deducendum factum in esse, nam forma est proprius parochus, materia est consensus.

Circa secundum, dato, quod possit impleri per æquipollens, dico in hoc casu id nó concurrere. Nam quòd illud æquipolleat, tractatus matrimonij per aliquod tempus, præsentia patris vxoris, & multorum, præterquam, quod videtur tollere clandestinitatem, quę fuit finis, vt proprius parochus requireretur secundum exemplo informantes, vel secundum alios probationé matrimonij, non sufficit. Nam præsentia parochi non videtur inducta, neque ad tollendum clandestinitatem, neque inducendum probationem, quoniam potuissent plures testes requiri, & alia re opus fuisset, sed vt restringat se ad proprium parochum. Vnde sat est,
2 † quod requisitum pro forma, & quo magis est voluntarium, eò magis implendum in forma specifica. ad not. in d. §. & quid si tantum.

Non obst. quod parocho rurali fuerit dictum à patre vxoris, quod poterat matrimonium sine aliqua suspicione celebrari, quoniam hoc non inducit æquipollens, nec tenebatur ei credere ad finem validitatis matrimonij. Si quæratur postea, quænam fuerit ratio, quòd decretum requisierit celebrationem parochi, retenta ratione clandestinitatis, dicebant causam esse, quia tale sacramentum sicut alia sacramenta, non debet ab alio celebrari, quàm à sacerdotibus. Verum, quia non poterat ab extraneo, ratione iurisdictionis, ideo à proprio, iuxta l. extra territorium. ff. de iurisd. omn. iudic. Huic rationi non satisfacit æquipollens aliud, quàm subnexum ab eodem decreto, hoc est, ab alio sacerdote de licentia proprij.

Non placuit ratio adducta ad fauorem Dionoræ, quod erat absurdum, quod sacerdos proprius denunciaret, & ad eum deuenirent impedimenta, & alius celebraret matrimonium, quod verisimiliter hoc non resciret: nam ea attenta sequeretur, quod sicut ex interpretatione congregationis statutú est denunciationes posse remitti, per consequens hoc quoque posset. Et hinc constat, quod ratio præsentiæ parochi non est, vt tollatur clandestinitas, quoniam sicut remittútur denunciationes, quando aliunde factum est notorium, ita etiam tolleretur hæc forma præsentiæ parochi, sic fere nunquam locus esset annullationi contractus.

VICECOMITI.

Penestrin. Hæreditaris. Die 1. Februarij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Alimenta debita iure actionis etiam præterita debeantur.*
2 *Fructus compensatiuos soluere tenetur, qui retinet bona subiecta pacto, vel fideicommisso cum onere dotandi.*
3 *Pupillares pecuniæ an potuerint collocari ad honestum lucrum, sufficit præsumptiua probatio.*

DECISIO DCLVIII.

1 DOmini quo ad primum tempus dixerunt † deberi alimenta, quia cum debeantur iure actionis, etiá præterita debentur, vt per Doct. in l. de alimentis, C. de transact. vbi Dec. num. 5. cum alijs allegatis, & per consequens debentur hæredi bon. me. Illustrissimæ D. Iuliæ. Non obstat promissio Illustrissimæ D. Marchionissæ matris, de qua agitur in instruméto per Illustrissimum D. Iulium producto, quia est nulla ob non seruatas solennitates statuti, cum enim filiæ aliunde alimenta habere possint, mater non tenebatur eas alere. Vnde sequitur, quod talis promissio fuerit correspectiua ad promissionem dotis factam per D. Iulium, quia sine alia possessione D. Iulius vti possessor bonorum Francisci tenebatur ad restitutionem dotis. Ista autem alimenta domini taxarunt ad rationem 250. scutorum, pro qualibet puella, in quibus poterunt excomputari data per D. Iulium D. Marchionissæ occasione transactionis.

Circa verò vltimum tempus à die, scilicet obitus D.
2 Iuliæ, Domini † dixerunt deberi fructus compensatiue ex æquitate, l. curabit. C. de actio. empt. cum enim D. Iulius retineat bona subiecta pacto cum onere dotandi, tenetur ad fructus compensatiuos, cum habeat rem, & pretium, quæ æquitas l. curabit, habet locum etiam de iure canonico, & vide materiam, vt aliàs Rota resoluit in decisionibus allegatis. Quod tanto magis dixerunt Domini procedere in casu isto, quia cum istæ essent pecuniæ pupillares, quæ collocari debebant ad
3 honestum lucrum, sufficit † præsumptiua probatio, quod collocari potuissent, vt per Bart. consil. 193. sub num. 1. versic. si sic volo. Et in Vrbe notum est semper reperiri ad collocandum, prout alias renuit Rota, vt in decisionibus allegatis. Istos tamen fructus taxarunt ad rationem quinque pro centenario, cum constet, quod D. Iulius eos ex bonis, quæ possidet, percipiat. Nec habuerint Domini in consideratione, quòd ciuitas Prænestin. reddat minores fructus, videlicet, ad rationem duorum pro centenario. Quia dixerunt, D. Iulium teneri ad pecunias, quas certum sit, quòd non redegisset ex venditione ciuitatis Penestrin. sed aliorum bonorú, quæ sunt in fructu ad rationem quinque. Et tanto magis, quia cum teneretur ad soluendum pecunias, poterant collocari ad maiores fructus, quàm ad quinque.

LANCELLOTTI.

Romanen. Vinearum de Maximis. Veneris, 13. Nouembris. 1577.

SVMMARIA.

1 *Executio sententiæ non retardatur propter melioramenta non liquida, de quibus reficiendis debitor cauet, ex communi.*
Eoque magis cum parti fuerunt termini dati ad liquidandum. num. 2.
3 *Appellatio non datur à sententia lata in mero possessorio.*
Fallit nisi ex aliqua causa, quæ est in appellatione exprimenda nu. seq.
4 *Causa, propter quam permissa est appellatio à sententia lata in possessorio, est exprimenda in appellatione.*
Imò debet specifice & nominatim exprimi, nu. 6.
5 *Appellatio debet duo continere, grauamen, à quo appellatur, & causam, propter quam grauamen impugnatur.*

DECISIO DCLIX.

DOmini concluserút, executionem fuisse legitimè factá, & propterea obseruandam, non obstantib. adductis pro parte Dominorum de Maximis. Quoniá

ad

ad caput meliotamentorum, licet regulariter pro illis
detur retentio, tamen, quando illa non sunt liquida,
1 & debitor cauet de illis reficiendis, non † retardatur
executio, iuxta communem opin. de qua per Cur. iun.
cons. 122. nu. 2. vol. 2. Et optime comprobat per plures
rationes, & auctoritates Beninten. decis. 72. nu. 5.
Bero. in c. 1. nu. 35. de in integrum restitut. Ruin. cons.
1. nu. 16. Gozad. cons. 100. nu. 21. cum alijs, de quibus,
hic per informantes.

Quam opinionem Domini dixerunt etiam esse de
iure veriorem, per text. in l. statuliber. de statuliber. &
per not. per Alex. in l. 4. §. ait prætor. num. 2. de re iud.
vbi etiam Rip. Et insuper hanc opinionem in casu, de
quo agitur, dicebant procedere absque aliqua diffi-
2 cultate, tum quia fuerunt ex æquitate Rotæ † præfixi
termini Dominis de Maximis ad liquidandam dicta
melioramenta, iuxta decisio. Fab Accoramb. 8. vol. 1.
Put. in decis. 473. circa fi. incip. die 11. Octobris, vol. 1.
& tamen non liquidauerunt, vnde potuit fieri tanto
magis executio, vt animaduertit etiam Soc. iun. consi.
62. num. 3. vol. 1.

Tum etiam, quia super deputatione peritorum pro
facienda æstimatione, ipsi fuerunt reperti cum inti-
matione, nec curarunt facere parti aduersæ d. intima-
tionem, ex quo Domini arguebant illorum moram,
qua stante procul dubio fit extensio, secundum But. in
d. decis. 473. in fin. Addebant etiam, quòd hæc opposi-
tio melioramentorum redditur multum dubia, quia
Domini de Maximis declararunt penes acta, quòd ipsi
non intendebant aliquo modo velle approbare aliquẽ
actum eorum nimine gestum per D. Vincentium eo-
rum procuratorem, quinimo reuocabant omnia gesta
per eum in hac causa, ex quo videtur etiam reuocasse
oppositiones factas de melioramentis tam per ipsum
Vincentium, quàm per eius substitutum.

Quo verò ad aliud caput concernens attentatam
executionem tanquam factam pendente appellatio-
3 ne, fuit etiam dictum non obstare, quia † sententia cũ
fuerit lata in mero possessorio, iuxta dispositionem l.
fi. C. de edic. Diui. Adr. tol. ab ea non dabatur appella-
tio stante repetita constitutione Aegidiana.

Non ob. quòd imò videtur permissa stante supradi-
cta oppositione melioramentorum. Quia fuit respon-
sum, quòd cum regulariter appellatio sit prohibita in
4 eo possessorio; si ex aliqua causa est permissa appella-
tio, debet illa causa exprimi in appellatione, vt fuit re-
solutum coram R. P. D. meo Robusterio in causa Fir-
man. attentatorum die 11. Ianuarij 1575. per glo. in c.
Romana. §. si autem. cum simil. de appel. in texto, &
per Innoc. in c. pastoralis. nu. 3. de offic. delegat. & cum
alijs, de quibus hic per informantes, vt in terminis di-
ctæ l. fi. multa congerit Zuccard. in ead. lege. num. 400.
Nec placuit pro expressione causæ id, quod deducitur
ex verbis d. appellationis ibi, de & super certis vineis il
larumque prætensis fructibus & melioramentis. Tum
quia sunt verba posita in parte narratiua, & non dispo
sitiua, tum etiam, quia etiam si essent in parte disposi-
tiua, non releuat, quia hæc expressio fuit facta super
5 eo, de quo lis pendet: & † appellatio debet duo conti-
nere, grauamen à quo appellatur, & causam propter
quam grauamen impugnatur, vt not. Vitall. in clemẽt.
appellanti. numer. 24. de appellat. Præterea hæc causa
6 † nominatim, & specifice debet exprimi ad hoc, vt iu-
dex possit esse certus, an debeat deferri appellationi,
& supersedere in executione, vt not. glos. in d. cap. Ro-
mana. & declarat Fel. in c. quo ad consultationem, nu.
2. circa med. versic. reperitur autem. de re iud. Aym.
in resp. pro genero. nu. 195. Et dicit Vitall. in d. clem.
appellanti. num. 27. cum seq. quòd causa debet esse ta-
lis, propter quam debetur appellatio. Et tamen dari
possunt melioramenta, quæ non sunt reficienda, &
sententia potest se compati cum melioramentis, iuxta
consil. Corn. 248. numero 18. volumine secundo.

Tertium obiectum, quod opponitur contra execu-
tionem de incertitudine confinium, de qua fuit etiam
oppositum ante sententiam, non fuit visum releuans,
quia difficultas tollitur ex articulis, & testibus exami-
natis pro parte dictorum de Maximis. Nam tantum vs
que ad terminos declaratos per testes sustinebitur sen-
tentia, quæ declaratur ex actis.

Nec obstat quod gesta per eorum procuratorẽ sunt
reuocata, & reprobata, quia tunc Domini dicebant,
quòd Domini Theophili habent intentionem funda-
tam in eorum instrumentis. Circa caput iniustitiæ sen-
tentiæ, nihil fuit resolutum, sed fuit dictum, quòd de
ea particulariter agetur.

BLANCHETTI.

Roman. Societatis. Veneris, 17. Februarij, 1581.

SVMMARIA.

1 *Decretum ex se non inducit nouationem.*
Item nec cessio nominis debitoris non acceptata. nu. 2.
3 *Societas stipulata per Notarium nomine absentis, nisi ra-*
tificetur, non dicitur acceptata.
4 *Fideiussor, nouatio, protestatio, & dilatio data non habẽt*
vim solutionis.

DECISIO DCLX.

DOmini fuerunt concordes post decretum visitæ,
commodum & incommodum societatis spectas-
se ad Horatium, non autem ad D. Peregrinum ex dedu
ctis in resolutione facta sub die 21. Octobris anni præ-
teriti. Non obstat, quod per decretum visitæ fuerit fa-
cta nouatio stante cessione nominis debitoris, & fide-
iussoribus præstitis, iuxta formam d. decreti. Primò
1 enim † decretum ex se non inducit nouationem. Bart.
2 in l. nepoti. ff. de fund. instruct. Pariter † nec cessio no-
minis debitoris non acceptata operatur nouationem.
Gabriel. de nouat. concl. 1. nu. 50. & 70. Non obst. stipu
latio Notarij. Nam hoc casu Peregrinus obligabatur a-
ctiuè, & passiue, cum enim teneretur vice Notarij pe
3 riculo creditum suum subijcere, nisi sequatur † ratifi-
catio non dicitur acceptata. Rub. consil. 117. num. 5. cũ
alijs allegatis. Præterea cum non interuenerit consen-
sus socij cessi, qui interuenire debebat, glos. in l. si fra-
4 tres. §. idem respondit. ff. pro soc. † fideiussor, nouatio,
præstatio, & dilatio data non habent vim solutionis.
Bald. in l. fi. vers. quæro, C. ad leg. Falc. nec nouationis.
Gabr. in loco allegato, num. 3. Non obst. quod Peregri
nus non intimauerit Horatiò disdictam primæ socie-
tatis, quia declaratio facta sibi nocet, & fortè Horatio
nocere non posset, vt supradicta decisione.

LANCELLOTTI.

Viterbien. Bonorum. Lunæ, 8. Februar. 1580.

SVMMARIA.

1 *Filiatio probatur etiam ex actibus reuocatis, ex quib. col-*
ligitur.
2 *Probatio, quæ colligitur ex actibus reuocatis, est sufficiens*
ad effectum succedendi.
3 *Mater coniugata potest succedere filio. Ex communi.*
4 *Legitimatio facta de nato ex coniugata dicitur vera, &*
perfecta legitimatio.

DECISIO DCLXI.

COnclusum, quod Angela sit immittenda in possessio-
1 nem bonorum Camilli, ex quo probatur eius † fi-
liatio per testes deponentes de publica voce, & fama,
& communi reputatione, & de alijs adminiculis, iun-
cta confessione Lauiniæ facta in communione, quæ li-
cet postea per eam fuerint reuocata, tamen ex dicta re
uocatione colligitur eius voluntas, quæ seruit pro admi
niculo. l. fin. ff. de rebus eod. Aymon. consil. 153. nume. 6.

Et

2 Et hæc † probatio est sufficiens ad effectum succedendi, vt not. Fely. & alij in c. per tuas, num. 15. de probat. latè Bero. q. 90.

Non ob. quod D. Angela non possit succedere Camillo filio, ex quo in legitimatione narratur ipsam esse coniunctam. Quia respondetur, quòd stante d. legi-
3 timatione cessat hæc obiectio, quia † cum illa fuerit concessa etiam ad effectum succedendi parentibus, & agnatis, potest succedere etiam mater coniugata, iuxta consilium Alex. consil. 139. nu. 3. vol. 1. qui testatur de communi opinio. Et hanc legitimationem Domini dixerunt esse veram legitimationem, non dispensationē, licet in ea adsit clausula, sine præiudicio venientium
4 ab intestato, per decis. Achil. 6. de legit. Et † quamuis sit facta de nato ex coniugata, nihilominus dicitur legitimatio, quia in ea fit plena restitutio ad natalia, vt per eundem Achil. decis. 5. eod. titulo.

VICECOMITIS.

Rauenaten. Legatorum. Die 10. Decemb. 1580.

SVMMARIA.

1 *Expressio facta in clausula declaratiua præcedentium dicitur facta in diuersa oratione.*
2 *Oratio vnica dicitur, quando omnia reguntur ab vno verbo.*
3 *Verba in dubio sunt potius interpretanda demonstratiuè, quam taxatiuè.*
4 *Clausula ad habendum, operatur translationem dominij. Idē in clausula constituti apposita in datione in solutum.*
5 *Datio in solutum assimilatur emptioni.*
6 *Periculum rei est penes eum, in quem translatum est dominium.*
7 *Damnum, quod ex publico datum est, debet à publico resarciri.*

DECISIO DCLXII.

Dubitabatur, an bona, & res pro satisfactione legatorum communitati Rauenaten. assignatæ, & in solutū traditæ fuerint per verba taxatiua, vel demonstratiua, vt dictis bonis peremptis communitas vlterius non teneatur, etiam fauore piæ causæ. Et sub die 27. Aprilis anni præsentis fuit circa primam partē dubij tantum responsum stare demonstratiuè, & non taxatiuè. Nam postquam hæredes assignauerunt bona, de quibus agitur, reseruauerūt sibi per tres annos fructus nonnullorum ædificiorum, quousque Scholares essent mittendi ad studium, & manutenendi per communitatem de introitibus bonorum assignatorum. Et ideo cum locus, vnde solutio fieri debet, in nulla alia parte transactionis exprimatur, nisi in prædicta reseruatione, quo in loco prædicta communitas non obligatur soluere legata, sed supponitur fuisse obligatam ex verbis præcedentibus, in quibus nullibi exprimitur, quòd solutio fiat de fructibus bonorum assigna-
1 torum, nisi quod tantum † ex pressio reperitur facta in prædicta clausula declaratiua præcedentium, nullibi dubium, quod talis expressio dicitur facta in diuersa oratione, iuxta text. in l. quædam testamento. in prin. ff. de legat. primo. & in leg. Lucius. ff. de alimen. & cibar. lega. Faciunt optimè tradita per Castren. conf. 338. nu. 14. lib. 1. Ruyn. conf. 65. num. 12. vol. 2. Felyn. in c. ad audientiam. il 2. nu. 7. vers. 6. conclusio, & in c. super litteris. num. 4. de rescriptis.

Habentque rationem perfectam à quo teguntur. Alc. in l. triplici. nu. 3. ff. de verb. signific. Fulgos. consil.
2 43. nu. 4. Dicitur † enim vnica oratio, quando omnia reguntur ab vno verbo, Socin. consil. 66. nu. 14. volum. 3. Paris. conf. 177. nu. 37. in 3.

His accedit, & fauor piæ causæ, ad trad. per Tiraq. de priuileg. piæ causæ, priuileg. 53. in fine. Roman. sing. 435. & si rectè aduertatur, nulla verba taxatiua in
3 transactione leguntur, ideo † potius sunt demonstratiuè interpretanda, docet Bart. in l. centurio. num. 39. Rip. num. 140. de vulg. Rota decis. 11. de testamen. in antiq. Aymon. conf. 301. nu. 5. Ex his hodie intulerūt, & decreuerunt Domini ad secundam partem dubij, & dixerunt, quòd cum in communitatem dominiū om-
4 nium rerum translatum fuerit per clausulam † ad habendum, iuxta doctr. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obl. nu. 21. vers. 8. quarto. & ibi Soc. nu. 127. & per clausulam constituti appositam in datione in solutum. Tiraquell. de constit. poss. 8. ampliat. pri-
5 mæ part. Roland. conf. 45. nu. 5. lib. 3. Item per † dationem in solutum, quæ assimilatur emptioni. Crot. conf. 93. lib. 1. Curt. iun. conf. 38. vtique periculum erit communitatis. § cum autem. Institut. de empt. & vendit. Petr. de Bellaper. in l. 1. col. 2. nu. 14. & ibi Bald. num. 9.
6 C. de iure emphyt. translato enim dominio † periculū est acceptantis. Cremen. sing. 1. non autem datoris. Roland. d. conf. 45. nu. 5. lib. 3.

Præterea, si quæ bona perierunt aut deuastata fuerunt propter fortificationem ciuitatis, & reparationē quorundam rebellinorum, ob publicam vtilitatē fuit,
7 vnde † damnum debet de publico resarciri. l. 2. C. qui fer. lib. accep. vbi Bald. ex profesò. Et sic ipsa communitas dicta de causa tenetur.

ROBVSTERII.

Roman. fideiussionis. Lunæ, 18. Ianuarij, 1577.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio absentis, cuius interest, est necessaria in quærenda sibi actione ex stipulatione Notarij.*
2 *Ratificatio stipulationis Notarij sufficit fieri sola scientia cum taciturnitate.*
3 *Contumax in vno actu non sibi præiudicat in sequenti.*
4 *Scientia illius pro quo facta est stipulatio per Notarium debet esse plena, & certa rei, cum omnibus eius qualitatibus, & circumstantijs.*
Quæ etiam præsumitur ex lapsu trium mensium, & loco, & habitatione nu. 5.

DECISIO DCLXIII.

Plures fuerunt excitatæ difficultates. Prima, an constet de stipulatione Notarij in fauorem eorū, quorum interest. Et ista fuit sublata ex facto propter extensionem obligationis Cameralis, & attestationem collegij Notariorum, vt in copia data.

Secunda fuit, an per huiusmodi stipulationem, & acceptationem notarij fuerit quæsita actio Iulio Bo-
1 scho absente ante ratificationem. Et † in hac controuersa quæstione plures ex Dominis tenebant esse necessariam acceptationem absentis, cuius interest, nec ante fuisse quæsitam illi aliquam actionem. Et ferè omnes in hanc sententiam inclinabant ex pluribus auctoritatibus, & rationibus, quas in alio folio cumulaui. Et si non erit ex illo partibus satisfactum, poterit hæc quæstio particulariter discuti, quænam sit communis opinio, & quænam verior, & in iudicando tenenda: nam propter breuitatem temporis, & tantam molem scripturarum, in ista, & in alijs causis propositis datarum, plures ex Dominis non potuerunt sibi ipsis, vt solent, satisfacere.

Tertia fuit, an sit in hac re Iulij Boschi necessaria ratificatio verbis, an signis, vel actib. positiuis expres-
2 sa, vel sufficiat sola scientia cum taciturnitate. Et plures ex Dominis tenuerunt, quòd sufficeret sola scientia ipsius Iulij, ex l. qui patitur. ff. mand. l. Paulus. ff. rē ratam habe. & no. per Dec. in rubr. C. de pact. & in rubric. de verb. obl. cum alijs per Couar. in rubr. de test. par. 3. num. 13. post med. verficulo, verum si donatarius, cum his quæ cumulata fuerunt in Roman. donationis 5000. coram R. P. D. Aldobrandino de anno 74. & in Roman. fideicommissi de Magdalenis coram, R. P. D.

P.D. Blanchetto de præseoti anno, vbi de acceptatione fideicommissi latè actum fuit. Nec placebat istis Dominis, quod dicitur de Iulio contumace, vt in eius odium habeatnt pro contradiceore, quia odium illius est in actu, in quo fuit cõtumax, & in illo habetur pro consentiente, & ita acceptante: nam qualitas contumaciæ intelligitur io illo actu, & iu illo tempore, tum quia qualitas adioncta verbo intelligitur secundum tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. de noxal. Tũ
3 † quia contumax in vno actu non sibi præiudicat in seq. c. 2. de dolo, & contumac. in 6. cum alijs per Federic. de Senis coos. 142. nn. 2. Aliqui tamen dubitabant, quia si sufficeret scientia, & patientia, procederet, vbi daretur plena scientia ipsius obligationis, & omnium obligatorum, & qoalitatum, & styli Notariorũ in obligationibus in forma Cameræ extendentium dictas obligationes. De stipulatione in fauorem Iulij, vt dici
4 tur, nulla fit mentio in instrumento, & † scientia debet esse plena, & certa rei, qualitatum, & omnium circumstantiarum ipsius rei. glo. in verbo, sciueriot, & ibi etiã no. Gemin. & alij in c. concertationi. de appellatio. io 6. cum alijs per Tiraq. de retract. lignager. §. 36. glos. 2.
5 no. 3. quæ fortè non sunt in facto verificata. Et † licet replicarent alij, quòd ex lapsu temporis trium mensium, & loco in quo est facta obligatio in actis notarij, & habitatione in vrbe, de facili sit præsumenda notitia plena. Roman. consil. 481. & in acceptatione tesignationis, Pot. per August. de præsumpt. nitm. 22. respondebant tamẽ, quòd si probaretur ista scientia per veras prnbationes, possent fortè admitti ista ad probandum scientiam, & ratificationem.

BRAVI.

Nullius Castri Montis Portij. Lunæ. 7. & 14. Nouembris. 1580.

SVMMARIA.

1 *Ecclesiastica res potest concedi in emphyteusim etiam si aliquam afferat vtilitatem, & quanta esse debeat, iudicis arbitrio relinquitur.*

2 *Arbitrarium est iudicis decernere, quanta esse debeat vtilitas Eccl. tempore concessionis, vt in emphyteusim possit concedi.*

3 *Renunciare dispositioni c. ad aures. de reb. Eccl. nõ alien. quilibet potest.*

4 *Renunciatio generalis ad omnia refertur.*

5 *Iuramentum subsequens renunciationi, habet vim specialis rennnciationis.*

6 *Verba etiam in materia odiosa impropriantur potius, quã superfluitas tolleretur.*

7 *Renunciatio c. ad aures. de rebus Eccles. non alie. vt habeat suum effectum, sufficit cogitatio de meliorando.*

8 *Renunciatio non extenditur vltra id, quod expressum est, nisi adsint verba clara.*

DECISIO DCLXIV.

IN causa Nullius Castri Montis Portij Lunæ, 7. & 14. Nouembr. 1580. fuit de duobus dubitatum.

Primò, an, vt intret dispositio cap. ad aures. de rebus Eccles. non alien. opos sit, quod res concessa ab Ecclesia omnino sit inferulis, & inculta. Et fuit per Domi-
1 nos resolutum † obtinere locum etiam si afferat aliquã vtilitatem, ex eodem tex. cum loquatur in sylua, quæ nulla est, io qua saltem aliqui fructus percipiebantur, tum etiã ex solemnitate ibi requisita per omnes, quæ prætermitti vtique potuisset, si res omnino esset infertilis. argumen. c. terrulas. 15. q. 2. Et æquitas qoæ in illa dispositione suggerit concessionem, militat in eo casu, vt benè Guid. Pap. decis. 258. Ruin. cuius rationes sibi placuerunt. consil. 177. oum. 13. lib. 1. Nec ipse sibi aduersatur consil. 35. citato, quia noo excludit casum, vbi res concessa in aliqua parte esset infroctuosa, & alij qui de sterili re loqountur, possunt excusari respectu meliorationis, prout glos. fi. videtur insinuasse loquendo per comparatiuum de re Ecclesiæ reddita me-
2 liori. Quanta autem debeat esse † vtilitas de tempore concessionis, vt illius text. dispositio applicetur, iudicis erit arbitrio, cum iure cautum oon reperiatur, iuribus vulgar.

3 Foit secundo dubitatum, † an stante inuestitura anni 1455. cuius copia data fuit, esset renunciatũ dispositioni d. c. ad aures. Et fuit tentum pro affirmatiua, vbi Ecclesia vellet pro se retinere, cum de potestate non quæritur, cum quilibet possit iuri pro se introducto renunciare. Sed de voluntate mouerunt Dominos verba posita in inuestitura, & retinere sine aliqua conditione, quæ stare non possunt Dominis Comitib. excipientibus Illustriss. Camerario de d. c. ad aures. Implicant enim pro se retinere, & propter culturæ impẽsam fructus cogi concedere, tum etiam, quia eadem inuestitura fuit per Comites renuociatum legibus, & constitutionibus factis, & fiendis, in qua renunciatione cadit dispositio d. c. ad aures. cum iuris sit ordina-
4 rij † generalem renũciationem ad omnia referri. l. pluribus. ff. de acceptilationibus. l. empta. §. Lucius. ff. de pac. vbi gl. & tantum operatur generalis renunciatio, quantum specialis. Com. cons. 7. nu. 7. Alex. cons. 42. li. 1. & cons. 11. lib. 2. Ias. in l. si de certa. num. 8. de transact. arg. l. 3. §. contrarium. de acq. poss. cum alijs latè dedu-
5 ctis per informantes. Accedit etiam pro ista parte † iuramentum subsequẽs in d. contractu, quod operatur vim specialis renunciationis, & vt valeat eo modo quo potest. per Anch. & Io. And. in c. 2. de pact. Bart. in l. sciendum, nu. 8. de verb. obl. & ibi Alex. Dec. cons. 180. visa renunciatione, nu. 4. & cons. 13. n. 6. cum alijs deductis per Tiraq. in præfat. l. si vnquam. nu. 135. C. de reuoc. donat. Cephal. cons. 157. nu. 2. lib. 1. arg. l. cum mater. §. filius matrem. ff. de leg. 2. c. rescriptũ, de iureiur. Quib. non refragratur, quod pro parte dictorum Comitum deducitur. Et primus intellectus datus ad clausulam inuestituræ, retinendo, &c. subsistere non potest, cũ verbum, retinere, nisi operaretur ad fauorem concedentis, esset superfluum, quòd io contractibus non est admittendum, cum aliquid verbum etiam minimũ operetur. Bal. in rub. de contrahen. empt. nu. 9. Dec. consil. 235. cum citatis per Hippolyt. cons. 21. nu. 43. lib. 1. Et
6 impropriãtur † verba etiam in materia odiosa, potius quam superfluitas tolleretur per Aymon. cons. 294. no. 8. Syluan. cons. 87. num. 7. vltra quod implicarent prout supradictum est.

Non obst. verba illa, non inducere retentionem etiam pro se, cum Domini Comites ius habeant ob meliorامenta facta à suis antecessoribus ex remed. d. c. & sic ex causa de futuro eueniente post cõtractum. Quia fuit responsum satis fuisse renunciatum dictæ dispositioni, & de causa etiam de futuro agitatum, cum bona concedantur ad meliorandum in omnibus, & postea subsequitur verbom *retinere*, tum etiam, quia cum Castrum vel maior pars eius tempore inuestituræ, secundum quod Domini Comites firmauerunt, quod sit dispendio vtriusque partis, sit dictum saltem in ge-
7 nere, potuerunt † cogitare de meliorando, & beneficiando, quod sufficit, vt operetur subsequens renonciatio, argum. l. qui iure militari. ff. de milit. testamen. & Dec. consil. 343. & latè Gabriel. de reg. iur. conclus. 4. Et ita renunciatio potius prouenit de iure de præsenti, & cogitato. Ex quibus etiam submouetur, quòd alias dicebatur, iuramentum non trahi ad incogitata. c. Quintauallis. de iureiuran. quia ex re ipsa, & verbis cessat hoc impedimentum. Minus facit, quòd renunciatio sit stricti iuris, & quod non patiatur extensionem, ad cons. Calder. 5. de præben. in fin. Paris. con-
8 sil. 110. num. 96. vol. 1. cum alijs. Quia id † verum est in dubio, non verò, vbi adsunt verba, quia tunc cessat disputatio, iur. vulga. & in renunciatione bene Aym. cons. 290. num. 6.

Minus

Minus applicantur, quæ ex Barbat. in c.cum M.nu. 28.de constit.& per eundem in d.c.ad aures.deducuntur. Quoniam non loquuntur in terminis renunciationis. Minus cons.Paul.142.nu.2. lib.2. quia non procedunt etiam in casu suo, sine difficultate dicta per ipsos, quamuis stipulatio sequatur. Paul. in l.cum bona. nu.14.ff.de priuileg.credit. Rip.tamen eius decisionē dicit durissimam, & de ea dubitat in tract. de pest. de remed. præseruat. nu.759. Nec etiam iuuat verbum, retinere, referendum esse ad possessionem, quia verba inuestituræ sunt clara, & loquuntur de tenuta, & corporali possessione, cui subsequitur verbum, retinere, quod ad omnia præcedentia habet referri, vt pariformiter determinet, & vt in fine positum.

SERAPHINI.

Roman.de Fabijs. Vener.27.Maij,1580.

SVMMARIA.

1 *Cautio de restituendo donationem propter nuptias datur in euentum, quod vxor præmoreretur viro.*

2 *Mandato iudicis vti volens, debet eo vti cum sua causa, & qualitate.*

DECISIO DCLXV.

Circa dubium propositum Domini considerarunt tres difficultates. Prima est, an augmētum tertiæ partis, de qua in stat. vrb.lib.1.39. deberetur D.Lauiniæ. Secunda, an pro concurrenti quantitate d. augmenti, quatenus debeatur, & donationis propter nuptias, dicatur facta datio in solutū. Tertia, an in euentum, quòd esset facta datio in solutum, si ea esset nulla, respectu augmenti corruat in totum.

Quantum ad primam, Domini tenuerunt, augmentum non deberi Lauiniæ, quia statutum procedit, quādo non reperitur licitator: hic autem Papa ad tollendas difficultates voluit, quòd darentur hæc bona in solutum creditoribus pro concurrenti quantitate eorum creditorum, omissa via subhastationis: alias si interpretaremur deberi huiusmodi augmentum, aduersaremur menti Pontificis, quæ fuit prouidere quantū poterat posterioribus creditoribus, & hinc est, quod voluit fructus perceptos debere computari in sortem, & quod postea decursi in nulla haberentur consideratione. Si ergo voluisset, ꝙ augeretur tertia pars Lauiniæ, resultasset in manifestum damnum creditorum, quibus prouidere volebat.

Quantum ad secundam difficultatem, fuit dictum nullam fuisse factam dationem in solutum, quia illa rubra fuerunt posita ad partem consignandam, quatenus debentur, ꝙ decretum aliud post se expectabat: imò in d.decreto dicitur consignanda, data cautione, & sic conditionaliter quatenus debeantur, & quate-
3 nus detur † cautio de restituēdo donationem propter nuptias in euentū, ꝙ ipsa præmoreretur, & non alias. l.3.testatore, de cond.& demon. Abb. in c.insinuante. nu.6.qui cler.vel.vou. quæ quidem nunquam fuit data, nec intelligi debet quatenus petatur, ad Ias.in l.vniuersi.C.de prec.imper.offer. Quia id procedit, quan-
2 do, lex mandat ita fieri, non autem in † mandato iudicis: is enim qui vult eo vti, debet vti cum sua causa, & qualitate.l.Caius.de pact. Roma. cons.353. nu.11. Et debet prius pro parte vti volentis impleri. vulg. l.Iulianus.§.offerri.de actio.empt.

His sic stantibus, tertia quæstio, an recipiat diuisionem, est frustratoria, ex quo pro nulla parte facta est datio in solutum, & hæc omnia eo facilius admittēda sunt, ex quo vnus tractat de lucro, alius de damno. Fuit enim Lauinia integre satisfacta de sua dote, sed quia teneretur Elisia hæres restituere donationem propter nuptias, vellet restituere pecunias, & non bona, & lucrari augmentū, quod beneficio tēporis prouenit. Oricellarij verò tractant de damno euitando, & consequutione eorum crediti, & ideo eorum causa in cōcursu est fauorabilior. Aym.cons.120.nu.2. Qua de re fuit conclusum pro confirmatione decretorum A.C.

BRAVI.

Mantuan.Bonorum die 12.Decemb.1580.

SVMMARIA.

1 *Relatio facienda est ad proximiora.*

2 *Clausula in fine posita est referenda ad omnia præcedentia, nisi sit maior ratio in vno, quam in alio, & decis. seq.num.3.*

3 *Nullitas, quæ ex actis resultat, nunquam censetur exclusa per statutum, quibusuis verbis loquatur.*

4 *Iudicium ne reddatur illusorium, ad officium iudicis spectat, etiam parte non opponente prouidere, vbi nullitas adest.*

DECISIO DCLXVI.

Proposita causa Mantuana Bonorum super eodē dubio, de quo 4.Iulij,1578.an D.Equiti Alexādro alleganti nullitatem laudi obstet statutum Mantuanum. Domini steterunt in decisis, & placebant adducta in decisione, ꝙ statutum sit ordinatorium. Item, quòd clausula, alias sententiæ ipsæ firmæ remaneant, & executioni demandentur, referatur ad sententias
1 criminales, quia † relatio facienda est ad proximiora, atg.l.si idem.§.fi.vbi gl.ff.de iurisd.omn.iud.
2 Nec obstat, ꝙ † clausula in fine posita, sit referenda ad omnia præcedentia, vt in l.3. §.filius inter medias, ff.de lib.& posthu.l.talis scriptura.§.vlt.ff.de legat.1. l.vlt.ff.de reb dub. vbi Bart. Hoc enim non procedit, vbi adest maior ratio, quod referatur ad proximiora, quam ad præcedentia, vt per Dec.in c.secundo, requiris, nu.3.de appel.Corn.cons.150.n.23.lib.2.Aym.cōs. 84.nu.17.& cons.326.num.14. Subesse autem maiorem rationem in criminalibus, quā in ciuilibus, non potest inficiari etiam ex ipso statuto, quia respectu criminalium abbreuiat tempus appellandi multo plus, quàm in causis ciuilibus, tum etiam quia illa clausula, alias sententiæ, loquitur de sententijs, non tamen de arbitrijs, cum tamen supra, d um loquutum est, statutū de causis ciuilibus, fecerit mentionem de laudo, arbitrio, seu arbitramento. Cum igitur loquantur versic.ille de sententijs, apparet, ꝙ referatur ad illud solum capitulum in quo de sentētijs agebatur in causis criminalib.

Nec obstat, quòd loquatur in numero plurali per nomen, sententia, quia id poterit verificari tam in diffinitiua, quàm in interlocutoria.

Placuit etiam Dominis ad tollendum obiectum statuti huiusmodi, de quo disputatur, quod alias resolutum fuit in hac causa coram bon.me. Reuer. Verallo, quod laudū fuerit nullum defectu citationis, & causæ
3 cognitionis, quia pars se defendere nequiuit, & † hæc nullitas ex actis resultat: nunquam enim quibusvis verbis statutū loquatur, censetur exclusa, vt per Card. cons.8.de iud. Anch.cons.207.& 211. Alex.in l.4.§.cōdemnatum.nu.7.de iudic. Grain.cons.43.nu.3. in cōs. ciuil.cum traditis per Moder.de nullit.§.qui possit dicere de nullitate.nu.54.Gig.de pensio.q.vlt. num.21.
4 cum sequ.& † ad iudicis officium spectat etiam parte non opponente, vbi nullitas adest, prouidere, ne iudicium reddatur illusorium, arg.c.1. de proc. c.causam quæ. de iud.c.indemnitatibus.§.sanè, vbi Dom.nu.4. de elect.lib.6.Card.in clem.1.q.19. de re iudica. Alex. cons.225.nu.3.lib.6. cum alijs vulgar. Cetera tolluntur per informantes Domini Equitis.

ALDOBRANDINI.

Roman. Legatorum de Vitellis.Lunæ,17. Nouembris,1577.

SVMMARIA.

1 *Onus soluendi creditoribus hæreditarijs ad hæredem, non autem ad legatarios pertinet.*

2 *Legatum relictum sub conditione limitatiua, ad illum restringitur.*

3 *Legatum mobilium non comprehenditur sub declaratione limitatiua in fine apposita, nisi appareat expresse.*

DECISIO DCLXVII.

DOmini pro maiori parte concluserunt, legatũ medietatis bonorum mobilium, de quo agitur debere, nec ex eo prius satisfaciendum esse creditoribus Illustr. D. testatoris: cum † enim hæreditas soluendo sit,
1 huiusmodi onus ad hæredem, non autem ad legatarios, pertinet l. fin. C. de hæred. act. vbi glos.

Non obstat, quod testator in fine legati 30000. scutorum subiecerit illa verba, præmissa autem adimpleri voluit si, & postquam soluta fuerint omnia eius debita. Quia huiusmodi testatoris declarationem siue limitationem, Domini referunt tantum ad prædictum legatum 30000. redigendũ ex pretio Camerariatus, non
2 autem ad omnia præcedentia legata. Tum † quia huiusmodi declaratio siue limitatio venit consecutiuè ad illud legatum adijciendo conditionem, vel limitationem, quo casu restringitur ad illud caput, l. filiusfamilias. in princ. ff. quando dies leg. ced. Bart. communiter approbatus in l. fi. de reb. dub. Pau. de Castr. in l. si idẽ § fi. ff. de iurisd. omn. iud. Fel. in c. causam quæ col. 5. vers. limita. 5. de rescr. Curt. sen. conf. 63. nu. 10. vers. 5. respondemus. Alex. conf. 216. nu. 19. lib. 6. & consil. 48. nu. 8. lib. 1. Dec. conf. 91. in prin. & prope fi. Tum etiã, quia inter hæc duo legata quædam extranea ab vtroque legato sunt interposita, vt est illa prohibitio alienationis quo ad portionem hæreditatis relictã Illustr. Do. Alphonso, & gubernium bonorum concessum Illustr. D. Iulio.

Quæ sententia comprobatur ex illis verbis, de restantibus postea fiat executio, quæ cũ non intelligantur de his legatis, quorum lex ipsa facit executionem, sed de his, quæ ab homine exequenda sunt, non possunt consequenter intelligi de legato mobilium, saltẽ respectu medietatis putè legatæ filijs Illust. D. Vicentij & Alphonsi, vt in istis terminis benè declarat Bart. in l. talis scriptura. § fi. nu. 4. de leg. 1. Quemadmodũ igitur non refertur ad legatum ipsius medietatis, ita nec ad legatum alterius medietatis, quia ex hoc apparet testatorẽ voluisse omnia antecedentia sub illa declaratione, vel limitatione comprehendi, & notum est vnam partem testamenti aliam declarare. Comprobatur insuper ex illa dictione, integra, significante legatum debere deuenire ad legatarium sine vlla diminutione. Ruin. conf. 25. lib. 1. & conf. 58. nu. 17. lib. 2. Vnde si postea in hac parte disposuisset testator, quod ex ijs mobilibus satisfaceret creditoribus, in continẽti se correxisset, contra reg. l. nam ad eam. de cond. & demonst. Confirmatur adhuc ponderando illud verbũ, restantibus, prout ponderatur ab informantibus. Et hæc omnia eo magis dicenda sunt, ex quo si aliter interpretaremur, legatum omnino destrueretur, quo casu clausula in fine posita ad omnia præcedentia referetur. Dec. in c. secundo requiris. col. 2. de appellat.

Ex quibus tollitur fundamentum informantiũ pro Illust. D. Alphonso, quòd clausula in fine deposita, regulariter refertur ad omnia, vbi ratio diuersitatis reddi non potest, quia (vt dixi) vbi venit continuatiuè ad vnum caput, adijciendo modum, vel conditionem, ad vltimum caput semper refertur, vt dictũ est. Tum & secundò, quia si vera esset interpretatio data pro parte Illustr. D. Alphonsi, prius satisfaciendum esset creditoribus etiã de bonis alienari prohibitis, vnde clausula hæc omnia antecedentia comprehenderet etiam (vt dictum est) bona à testatore alienari prohibita.
3 Tum etiam, & tertiò, quia † benè potest assignari ratio diuersitatis, cur voluerit testator potius ex summis redigendis ex pretio officij dissolui æs alienum, quam ex bonis mobilibus: potest enim in bonis mobilibus cadere aliqua affectio, vt consequentur, quæ in nummis cessat, ad not. in l. nummis. de leg. 3.

Non obstat, quod lapsis 8. annis pretium amplius non deberetur, & consequenter de illis dissolui æs alienũ nequiret, quia testator cogitare potuit, quod si moriebatur infra octo annos, pretium sibi debebatur secundum suam opinionem: si post, & tunc putabat se interim ex fructibus officij, & alijs reditibus posse satisfacere suis creditoribus, maximè, quia (vt aliqui Domini dicebant) satis esse nota huiusmodi debita, quam primum pro emptione d. officij contracta fuerant, pro quorũ creditorum taciturnitate & satisfactione fuit ab ipso procuratum illud pactum nouationis officij infra octo annos.

Nec obstat, quod testator in dubio censeatur minus grauare hæredem. Quia vltra, quod id procedere videtur in onere adiecto à testatore, non à lege, vt est opus satisfaciendi creditoribus, tamen ex omnibus supradictis apparet, satis clarè constare de mente testatoris.

Minus obstat, quòd testator in numero plurali dixerit, præmissa autẽ, & in fine similiter loquutus fuit in numero plurali, fiat executio secundum superius ordinata, quia licet legatum 30000. sit vnicum, continet tamen plures dispositiones. Disponit namque testator ex eo, quod debeat esse legatarius clericus, quodque de eis debeat emere officium in Rom. cur. & si Illust. D. Vincentius non habebit filios, quorum aliquis velit esse clericus, transfert legatum ad vnum ex filijs D. Alphonsi, qui velit ipse effici clericus: respectu ergo cuius multiplicis dispositionis potuit testator loqui in numero plurali.

ALDOBRANDINI.

Roman. Supplementi legitimæ. Lunæ, 9. Iunij, 1578.

SVMMARIA.

1 *Conditio ex lege, quæ competit pro supplemento legitimæ transit ad quemcunque hæredem sicut cetera actiones.*

2 *Partes omnes dicuntur esse quib. debetur legitima quo ad effectum transmissionis.*

3 *Ascendentes, & descendentes respectu legitimæ sunt pares.*

4 *Legatum etiam conditionale ea conditione, quæ licitè inest, transmittitur.*

5 *Actio ad supplementum legitimæ tollitur tantummodo spatio 30. annorum.*

DECISIO DCLXVIII.

DOmini restringendo materiam ad transmissionẽ, quam principaliter tangunt informantes, dixerunt supplementum legitimæ debitum ascendenti, transmitti ad quoscunque hæredes etiam extraneos, etiam quod ascendens non declarauerit illud velle, quia cum repleno legitimæ fiat ipso iure, & consequẽ-
1 ter pro dicto supplemento, illico competat † conditio ex lege, ad quemcunque hæredem transit, sicut trãseunt ceteræ omnes actiones. l. scimus. C. de inoff. test. vbi Salyc. nu. 4. Soc. conf. 92. nu. 4. lib. 1. Dec. consil. 303. & in l. si maritus. nu. 4. C. de collat. & conf. 213. num. 4. Ruin. conf. 26. num. 12. lib. 3.

Neque in hoc constituenda est differentia inter a-
2 scendentes, & descendentes, quia, † vt benè dicit Bal. in l. si arrogator. in 2. opposi. in fin. ff. de adoptio, omnes quibus debetur legitima, sunt pares, non attento iure potestatis, sed speciali natura transmissionis legitimæ: quod videtur etiam esse de mente Aretin. in l. ventre. columna antepenult. versicul. quarta & vltima quæstio. ff. de acquiren. hæredit. vbi dicit,
3 quòd respectu † legitimæ est eadem ratio in ascendentibus quæ in descendentibus, licet diuersa sit in

in tota hæreditate. Imò Ian. Raynal.in tractat. de so-
cier.nu.19.per tex.in l.1.C. de impo.lucr. descript. lib.
10.dicit,quod ascendentes aliquo modo dicuntur sui,
quando agitur de materia, in qua tractatur de debito
inter personas naturales. Et hinc est,quòd ita reijcitur
omne grauamen de legitima ascendentium, sicut de
legitima descendentium.l. patronus. §. fin. ff. si quis à
paren.fuer.manumiss.glo.in Aut.de hæred. & Falcid.
§.si verò . late Suar. in l. quoniam in prioribus. in 16.
ampliatio. C. de inof. testam. Ant. Gomes. de success.
contra testam.nu.24.prope fin.

Ex quibus apparet non inaduertenter locutum fuis-
se Aymon.cons.312.nu.1.omnia enim exemplo allega-
ta procedunt in transmissione hæreditatis,non in trãs-
missione legitimæ,quæ, vt inquit Bald. in d.l. arroga-
tor. specialem quandam habet naturam, & in qua di-
uersa etiam militat ratio, tum quia legitima videtur
quota bonorum, non autem hæreditatis, ex allegatis.
Tum,quia pro assequendo supplemento legitimę illi-
co illi,cui debetur, competit actio in iudicium dedu-
cibilis, quæ, sicut aliæ omnes actiones,transit in hære-
des, quod non est in hæreditate, quæ antequam adea-
tur,nullam tribuit actionem in iudicium deducibilẽ,
sed solum hæredi competit ius adeundi, quod consi-
stit in mera volũtate adeuntis, & tunc videmus, quod
4 legatum etiam † conditionale, ea tamen conditione,
quæ licitè insit, transmittitur. l. hæredis aditio. §. tra-
ctari.ff.quando dies leg. ced. Gomes. de transmiss. sub
num.6.

Non obstat, quòd querela non præparata nõ trans-
mittitur,quia non valet argumentum de dicta quere-
la ad hoc supplementum legitimæ: illa enim est odio-
sa,hoc vero fauorabile. Et hinc est, ꝙ querela quin-
5 quennio tollitur, † actio verò ad supplementum legi-
timę spacio 30.annorum.Ias.in l.si quis filium.nu.5.C.
de inoffic. testam. Aret. in d. l. ventre, col. antepen. in
d. §.quæstio. vbi signanter ita respondet ad doct. Ang.
in l.nam is. ff. de inoffic. testam. quæ exemplo allega-
tur. An verò hæredes Illustr. D. Angelæ; qui etiã fue-
runt hæredes Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinalis,
teneantur in hoc ratum habere factum defuncti, ita
vt non possint petere hoc supplementum, alias erit vi-
dendum.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Die 10. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Dotis confessio facta in testamento non praiudicat, nisi adsit iuramentum.*

2 *Melioramenta an, & quando peti possint. Vide distinctionem.*

Item, an sint compensanda cum fructibus rti.nu.3.

DECISIO DCLXIX.

PLura sunt, quæ prætenduntur pro parte Illustrissi-
marum mulierum debere refici, ea autem sunt in-
fra scripta, videlicet. Quantum ad legatum, cum præ-
supponatur,quod Vrsina prædecesserit Alexãdro eius
filio,id fuit caducum effectum. l. vnica. §. pro secun-
1 do,C.de caduc.tollen. Nec debetur dos.quia† confes-
sio facta in testamento non præiudicat.l.cum quis de-
cedens.§.codicillis.de leg.3.confessio enim facta in te-
stamento solum operatur legati,vel fideicommissi pe-
titionem.l.Lucius.§.2. de leg.2. nisi adsit iuramẽtum.
d.§.codicillis.& auth.qui obtinet. C.de probat. Rom.
consil.443.num.9.

Quantum ad dotem Do. Margaritæ iam fuit facta
decisio sub die 16. Maij. Quantum ad censum 80. an-
norum non esse reficiendum,quia permutatio fuit fa-
cta ab Alexandro post pactum, cui præiudicare non
poterat transferendo onus ex vna re pacto non subie-
ctam in aliam subiectam: idem iudicandum de 100.
rubris passarani: nec potest considerari aliqua iniqui-
tas,cum Clarici pretium restituatur in ipsius dote cõ-
tentum, neque aliquis potest cõsiderari consensus Iu-
lij, qui præiudicet, cum de illo tempore contradicere
non potest, quia dos D. Claricis venit ex legitima de-
trahenda. Quantum ad bona empta ab Vrsina Sciar-
ra, & Clarice, ea per mulieres retineri possunt, iuxta
tamen distinctionem factam per Dominos sub die 30.
Maij præteriti, an sint vel non sint in dotes imputan-
da. Quantum ad bona confiscata, illa videntur esse ex
fructibus iurisdictionis,& regaliorum. Afflict.in titu.
quæ sint regal. in verbo, bona condemnatorum, ideo
illis detractis debet haberi ratio in dotib. constituen-
2 dis,iuxta prędictam decisionem.Quantum ad † melio-
ramenta intrat distinctio prædictæ decis. an proben-
tur facta ex fructibus, & in his seruandum, quod di-
cunt Doct.in l.domos.& ibi Ias.in 2.& 3. not.de leg.1.
Negus.de pign.4 memb.5.par.nu.14. Rom. consil.38.
3 nu.25.lib.1.An verò sint † compensanda cum fructib.
videndum est particulariter, quia intellectus l. quod
de bonis.§.quod autẽ,ad leg.Falcid.est controuersus.
Alc.cons.638.Et maximè, cum simus in donatione re-
rum particularium. Pro qua verò rata succedat D.Cla-
rix pendet ab eo, an Paulus excluserit sorores simpli-
citer,vel cum onere dotandi.Et placet Dominis deci-
sio facta, quod dos debeatur ex pacto in subsidium,
& ideo tenebatur Sciarra ex sua legitima dotare filias
& consequenter Paulus eas cum onere dotandi exclu-
dit, & non alias. Quantum ad prætensionem Trebel-
lianicæ,de ea esset particulariter videndum. Reliqua
videntur extra dubium proposita,

LANCELLOTTI.

Astoricen. Pensionis. Lunæ, 18. Octob. 1573.

SVMMARIA.

1 *Solita comprehendi in mandato veniunt, & comprehenduntur.*

2 *Clausula non aliter, nec alio modo, apposita in mandato quid operetur.*

3 *Clausula in pramissis, & circa pramissa, non excludit solita comprehendi.*

DECISIO DCLXX.

1 COnclusum,ꝙ in mandato† comprehendantur so-
lita,per Doctr.Bart.in l.si procurator,de iure fisc.
cum alijs de quibus per Gabriel. de consuetud. con-
clus.1. nu.25. stantibus præsertim verbis, & alio quo-
cunque onere, quæ comprehendunt etiam necessaria
ad mandatum, vt dicit Bal.cons.57.num.2.vol.2. & vt
dixit Alex.cons.11.num.13.vol.2.referuntur etiam ad
non specificata, & apponuntur ad augendum expres-
sa.Cast.cons.333.num.7.vol.2.

Non obstat clausula *nõ aliter, nec alio modo*, quæ vi-
detur excludere omnes alios modos prętet expressos.
2 Quia † aliqui ex Dominis intelligebant esse illam re-
strictam ad personam nominandam, licet alij refer-
rent ad superius expressa, ex quo est iuncta verbo *con-
sentiendum*, quod respicit omnia præcedentia. Tamẽ
stante subsequenti clausula, & generaliter ad omnia,
& singula,quæ ipse constituens facere posset, &c. etiã
si requireret mandatum magis speciale,&c. vtiq; cen-
sentur comprehensi etiam casus non expressi, qui re-
quirerent speciale mandatum: hic illud adest. Nõ ob-
3 stat ꝙ † in hac generali clausula sint verba illa *in pra-
missis, & circa pramissa*, quæ videntur illam generali-
tatem restringere ad specificata. Quia non propterea
excluduntur solita, sed illa comprehenduntur, vt di-
cit Bald.consil.138.nu.4.& 5.vol.5. præsertim cum ad-
sint verba illa, quomodolibet opportuna, cum nemo
negauerit solita esse opportuna. Quæ verò dicuntur
de consuetudine loci, minimè etiam faciunt, quia pen-
sio Romæ non alibi debebat imponi. Prout etiam di-
xerunt Domini, non requiri, quòd solita sint tota

constituenti, quia satis dicuntur nota stante mandato
ita generali. Simile de consuetudine Notarij dixerunt
esse extra punctum.

LANCELLOTTI.

Dertusen. Fundationis Missæ. Vener. 30.
Octobris, 1573.

SVMMARIA.

3 *Matrix, seu originalis scriptura, qua dicatur.*
2 *Notarius quod habeat duas originales scripturas de eadẽ*
re, non est nouum.
3 *Scripturæ duæ originales si reperiantur inter se differen-*
tes, standum est pleniori.
Imò nec dicuntur repugnantes, sed per errorem forsan ali
quid emissum fuisse per Notarium, nu. 4.
5 *Instrumenta aliqua si approbentur a parte, non possunt*
alia confecta ab eodem Notario ab eadem parte repro
bari.

DECISIO DCLXXI.

COnclusum fuit, illam esse matricem scripturã, quę
continet obligatiooem celebrandi anniuersaria
vnà cũ liberatione ab onere fundandi ac dotandi mis-
sam, & quæ concordat cum ea, quam hæredes Io. Be-
1 nedicti produxerunt. Quoniam † modernus Notarius
Capituli, qui illam exhibuit in iudicio, appellat eã no
tale Petri Notarij rogati, & in eo notali inquit elonga-
tum esse hoc instrumentum, vt habetur in sexto præ-
supposito. Præterea testes, qui sunt etiam examinati
coram iudice, & præsentibus partibus super recogoi-
tione d. scripturæ, dicunt illam esse notam huius in-
strumenti, & illud fuisse scriptum, & extensum manu
d. Petri.

Non obstat, quòd fuit reperta alia matrix inter scri
pturas eiusdẽ Notarij, quæ non continet hanc, de qua
agitur, liberationem, sed tantum d. obligationem cele
brandi anniuersaria, & in qua matrice se fundat Capi-
2 tulum. Quoniam † fuit dictum non esse nouũ, quod
Notarius possit habere de eadem re duas originales
scripturas, secundum Alex. cons. 70. nu. 1. vol. 1. Quan
3 do † verò reperiuntur duæ originales scripturæ inter
se differentes, vt quia vna contiocat plura capitula, &
sit plenior altera, tunc standum pleniori, vt dicit Bal.
in l. Imperator. la 1. col. 3. nu. 4. vers. sed numquid per
vnum instrumentum. ff. de stat. homi. quem sequitur
Alex. cons. 105. col. 2. num. 4. vol. 2, & Corn. cons. 63. in
princ. vol. 1. & cons. 31. in prin. eod. vol. & cons. 243. col.
fin. vers. modo deueniendum, vol. 3. vbi inquit non di-
4 ci hoc casu repugnantes esse scripturas, sed per † erro-
rem forsan omissum aliquid fuisse per Notarium, se-
quitur etiam Bertrand. cons. 59. num. 1. par. 1. volu. 3.
Gem. cons. 76. li. 2. Aegid. decis. 372. Boer. decisio. 152.
circa fin. qui etiam alios citat. Et ita alias fuisse resolu-
tum, dixerunt Domini in causa Gaietana. Et hoc eo
magis procedit in hoc casu, quia Notarius in d. matri-
ce inquit, quod partes fuerunt contentæ, quòd de om
nibus, & singulis clausulis, & pactis contentis in dicta
nota simul, & de per se fieri posset vnum, vel plura in-
strumenta. Præterea non potest Capitulum in hoc ali-
quam notam inferre Notario, tum quia eius legalitas
est approbata, vt fuit resolutum, tum etiam, quia cum
approbauerit eius personã vtendo in iudicijs eius scri
pturis, quarum vigore hodie agit, non potest reproba
5 re alia † eius instrumenta contra ipsum producta, vt
per Alex. cons. 156. nu. 13. volum. 7. Boer. d. decis. 152.
nu. 4. Accedit etiam, quia hæc matrix reperitur in Ar-
chiuio eiusdem Capituli. Concurrit etiam verisimili-
tudo, quia in eodẽ archiuio Capituli inter scripturas
d. Notarij reperiuntur duæ aliæ scripturæ manu eius-
dem Notarij confectæ, in quarum altera continetur,
qualiter die 28. Iunij, 1543. & sic ante d. instrumentum
liberationis comparuit d. Ioã. Benedictus coram Epi-
scopo, & Capitulo exponens se adhibuisse omnem di-
ligentiam pro exigẽdis nominibus debitorum sibi per
d. Capitulum cessis, & quod non potuit illa exigere,
propterea petijt se liberari, offerens se paratum illa re-
trocedere. In altera verò continetur responsio Capi-
tuli, quòd asseruit se paratum esse illum liberare facta
d. retrocessione.

Quibus stantibus, facile conijci potest verum esse,
quòd scribit Notarius in d. matrice. Vltimò pręmissa
non modicum coadiuuat sententia ordinarij, qui cum
bene perspexerit ambas scripturas matrices, & iudica-
uerit hanc esse matricem, præsumitur veritatem in-
uenisse.

LANCELLOTTI.

Roman. Deuolutionis palatij. Lunæ, 27.
Octobris, 1573.

SVMMARIVM.

1 *Cessio facta est causa necessaria, in qua non requiritur cõ-*
sensus domini directi, non potest operari rei priuatio-
nem.

DECISIO DCLXXII.

FVit conclusum, non esse locum deuolutioni, quia
cessio facta per D. Bonardum in fauorem Ecclesię
& Hospitalis Sancti Ludouici non fuit spontanea, &
voluntaria, sed necessaria vigore motus proprij Pij
1 Quinti, propterea † non requiritur consensus domi-
ni directi, vt concludit Ias. in l. fi. num. 113. C. de iure
emphyt. Affli. decis. 121. Alciat. cons. 343. cum alijs, de
quibus per Tiraqu. de retract. lignag. §. 1. glos. 14. num.
10. cum seq. Et quia in locum Bonardi hęredis grauata-
ti per testatorem ad alimentandum Scholares, prout
in testamento, fuit subrogata d. Ecclesia, & hospitale,
vt disponitur in d. motu proprio, vtique dici potest,
bona prohibita alienari, adhuc remanere penes hære-
dem, cum subrogatum sapiat naturam, &c. & non sit
dubitandum de potestate Papæ, quia id facere potuit
in materia piæ voluntatis. Allegata in contrarium ces-
sant in necessaria alienatione, & in hac subrogatione.
Prout etiam non obst. quod motus proprius subsit de-
fectui intentionis Papæ, qui non præsumitur tollere
ius tertij, quia hæc non faciunt ad deuolutionem, de
qua agitur.

BRAVI.

Roman. Supplementi legitimæ. Die Veneris, 21.
Octobris, 1580.

SVMMARIA.

1 *Forensis non ligatur statutis loci, cui non est subditus.*
2 *Statuentes verisimilius est solis subditis velle cauere.*
3 *Statuta sicut nõ trahuntur ad lucrum forensium, ita nec*
ad eorum dispendium.

DECISIO DCLXXIII.

DOmini fuerunt concordes, Illustriss. bon. memo.
D. Angelę fuisse debitum supplementum legiti-
mæ, quia cum D. Angela fuerit forensis, & D. Alphon
1 sus, & fratres, non est † difficultas, quin non ligentur
statutis, nec Castri Mõtoni, nec Cisternæ, vt per Ruin.
& alios deductos per informantes pro parte Illustriss.
Dom. Vincentij, & bene Tiraq. de primogen. quæst.
44. num. 4. Brun. de stat. art. 6. num. 3. Repugnat enim
potestas, cum extra territorium, &c. ac voluntas, quia
2 præsumi non potest † statuentes voluisse exteris super
aliquo prouidere, cum eorum nihil intersit, & verisi-
milius est solis subditis velle cauere, arg. l. imperialis.
C. de nupt. l. 1. C. de Sum. Trinit. & omnes citati con-
siderant, & Rota in pluribus causis seruauit coram
D. Verallo de anno 1562. & in causa Parmen. Bono-
rum, coram R. P. D. Aldobrandino, & in illa Terraci-
nen. coram R. P. D. meo Blanchetto. Et hæc sententia
maiori auctoritate Doct. & ratione fulcitur, vt de ea
possit dubitari, & de ea non sit curandum, teste Rom.
consil. 224. num. 6.

Sicut

3 Sicut enim † statuta non trahuntur ad locrum forẽsium, ita nec ad eorum dispendium. Ang. cons. 73. Paris. cum citatis ab eo. nu. 12. vol. 3. Et ita de attestatione Alben, quæ in contrarium adducitur, Domini non habuerunt rationem, Minosque de Gozad. cum loquatur in casu diuerso, cum bona sunt in loco statuentiũ, non facit, & bene ac latius pluribus deducit Roland. cons. 24. nu. 16. vers. quibus tamen non obstan. vol. 3.

B R A V I.

Gadicen, Beneficij de Betet. Die 20. Octobris, 1578.

S V M M A R I A.

1 *Litera in supplicatione nominata, in qua asseritur de earum expeditione, de stylo curiæ habẽtur pro expeditis.*
2 *Tempus anterius, vel posterius ille probare debet, qui in eo se fundat.*
3 *Actus præsumitur debito tempore factus & expeditus.*
4 *Diligentia in dubio præsumitur etiam ad excludendam nullitatem, & pœnam, quæ pro ea intelligitur.*
5 *Scientia in genere sufficit ad validitatem, vel inualiditatem rescripti.*
6 *Subreptio vt euitetur, satis est in rescripti, ad lites aliquid ex narratis verificari ad sustinendum gratiam.*

DECISIO DCLXXIV.

PRoposita causa Gadicen. Beneficij, super dubio, an gratia restitutionis concessa Do. Ludouico sit subreptitia, vel non. Domini tenuerunt d. gratiam nõ posse impugnari vitio subreptionis. Nam illa subreptio, quæ consideratur pro parte Domini Petri de Pacecho ex præsentatione seu assertione supplicationis dum affirmat se literas expediuisse, licet data gratia sit die 12. Februarij. 1572. & Bullæ 27. Martij eiusdẽ ad probationem subreptionis, Dominis non placuit, vtpote non concludens & æquiuoca. Nã literæ potuerunt esse in plumbo, & ita supplicans verè potuit affir
1 mare literas expediuisse. Nã † curia seruat haberi pro expeditis eo casu, vt per Staph. de liter. grat. tit. de verbor. sign. pag. 399. nu. 4 & Ludouicus, cum hodie producat suas literas, habet regulam pro se, ꝙ eas debito tẽpore expedierit, vt bene Gomes. de oõ iud. iuxt. for.
2 supp. q. vit. Cassad. ad regulam cancel. decis. 3. Et † fundãs se in tempore anteriori vel posteriori, habet illud probare, gloss. in c. cum acta. de neg. gest. in l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iureiur. Ias. in rub. num. 6. qui admit. vbi Barb. col. 2. cum traditis à Roland. consil. 41.
3 nu. 42. cum seq. vol. 1. † Actus enim præsumitur debito tempore factus, ac expeditus, arg. l. sciendum, de verb. oblig ad trad. Bart. in l. nõ solum, §. sed vt probari, nu. 2. ff. de noui oper. nunc. vbi Alex. nu. 2. Ias. nu. 6. Felyn. & Dec. nume. 13. in c. in præsentia. de probat. cum alijs
4 per Tiraq. de nobilit. c. 37. nu. 34. & seq. Et † diligentia in dubio præsumitur, vt per Innoc. in c. 1. nu. 3. versic. & tempus competens. de conces. præbend. in 6. Eo magis hæc applicantur, cũ hęc præsumptio excludat nullitatem, vt per Aegid. decis. 100. & ad exclusionem pœnæ, quæ infligeretur ex nullitate actus. l. Senatus. ff. de contrah. emp. Ias. in l. insulam. nu. 29. vbi Rip. nu. 53. de verb oblig. Felyn. in c. 2. nu. 3. de constit. Cassad. decis. 14. nu. 4 & decis. 3. de decret. in refer.

Mouet etiam Dominos, quia Summus Põtifex cõcessit restitutionem non ex narratis per supplicantem, neque ex aliquo ipsorum, cum plura fuerint exposita Pontifici ad animum inducendum ad restitutionem: signatura verò absolutè rescripsit, attento quod signans adhuc viuit. Potuit enim verisimiliter mouere concedentem magna impensa facta in soluenda annata, ac literis expediendis, & alijs quæ solent impendi in expeditione Bullarum, & eo vigentius, quia resignante viuo, nullum ius erat alicui quæsitũ ex lapsu

termini ad publicandum, cum ius remaneat penes resignantem, ita quod nec ipsi Pontifici, neque ordinario ius conferendi competat, sed solum dispendiũ erat in alia simili impensa facienda, quę interpretatio innititur æquitati pro conseruanda gratia, vt actus potius valeat quam pereat. Nec placuit Dominis, quod supplicans ad aliquod tempus non se arctauerit, sed tantum expresserit, ꝙ propter cursum viarum infra sex menses constitutos ad faciendum publicationem in loco beneficij, literas publicare non valuit, ac propterea dicit de literarum validitate dubitari, quo casu Summus Pontifex potuit in genere intelligere multũ, vel parum temporis fuisse defluxum, ex quo literæ nõ po
5 tuerant valere, & satis est † scientia in genere. arg. l. qui iure militari. ff. de milit. testamen. ex trad. à Tiraq. in præfat. l. si vnquam. C. de reuoc. donat. & Felyn. in locis per Gabriel. extendentem id ad rescripta. de reg. iuris, concl. 4. nu. 2. Et ex supradictis constat, ꝙ pro parte d. Don Petri dicitur, quòd impetrans narrauit magno labore, & impensa consecutum prouisionem beneficij, nam literis expeditis id potuit affirmare cum respectu ipsorum tunc impensæ fiant, & cum sudore obtineantur, vt per Cassad. decis. 2. nu. 3. ad regul. cancel.
6 Minus placuit † subreptio reg. de annali, quia non intrat, cum disputetur de restitutione obtenta per resignatarium de voluntate resignantis, & illa regula solos exosos habuit tertios, qui possessores viuentes insequuntur, quos improbos appellat, vt benè per Gomes. ibi qu. 11. & 52. nec talis resignatarius dici potest.

Illud verò, quod pro parte Ludouici dicebatur, ꝙ ad euitandam subreptionem satis sit, aliquid ex narratis verificari ad sustinendum gratiã, licet de alijs non constet. vt per gl. in c. 2. vbi Felyn. num. 35. de rescript. per Butr. in c. exhibita. in fi. de iudi. Dec. cons. 142. nu. 5. Paris. cons. 3. nu. 90. & cons. 42. nu. 8. volu. 4. non placebat Dominis. Nam procedit in rescriptis ad lites, secus verò in gratiosis, prout in isto casu, vt per Fab. decis. 17. vna Spoletan. portionis.

Reseruarunt tamen Domini videndũ, an in obtenta gratia restitutionis nouus consensus requiratur, si aliunde quam ex deductis pars d. Petri docere voluerit tempore d. gratiæ literas non fuisse expeditas.

B R A V I.

Roman. Domus in monte Iordano. Die Lunæ. 20. Octobris, 1579.

S V M M A R I A.

1 *Intimatio potest fieri etiam per hæredes defuncti, qui eam facere poterat.*
Quæ tamen in actis conditionalibus ante implementum conditionis fieri non potest. nu. 1.
Fallit in sententia, & quare.
3 *Iudex ferens sententiam sub conditione statim incipit grauare.*
4 *Creditori vbi datur electio in contractibus per verba habentia tractum successiuum, variari potest.*
5 *Actus primus quando non valet potest fieri secundus.*
6 *Declaratio, seu nominatio non retrotrahitur.*
7 *Bero. cons. 166. lib. 1. loquitur in habente facultatem semel tantum nominandi.*

DECISIO DCLXXV.

PRima Iulij præteriti fuit proposita causa Roman. Domus in mõte Iordano super dubio, an intimatio fuerit sufficiens in casu & ad effectũ, de quo agitur. Et quia Dñi alijs erant negotijs occupati, neque oẽs viderant, fuit delata resolutio ad Cal. & dictũ, vt vtraque pars sup isto dubio informaret, vel si quid vellent contra resolutionẽ alias factam dicere respectu variationis nominationis, habeant facultatẽ. Et Lunæ 29.

Octobris, super isto dubio fuit iterum causa proposi-
ta, vna & altera parte informante, & pars monasterij
informauit etiam impugnando, quod nominatio non
esset variabilis, licet pars Dom. Hieronimi in hoc nihil
dixerit. Domini tamen omnes viderunt causam. Et
circumscripto pro nunc capite mandati eius, cui facta
erat intimatio, firmarunt, quòd intimatio erat suffi-
ciens, & quod erat variabilis. Moti sunt, quia sicut Frã
ciscus primo institutus & nominatus in cõtractu pos-
1 set intimare, † ita & eius hæredes, qui eius personam
repræsentant, cum eis sit prospectum. l. si pactum, ff. de
probatio. cum vulg. & fuit facta in tempore, cũ intra
duos menses, iuxta formam contractus, nec antea, de-
buit fieri, cum Hieronymus esset substitutus Christo-
phori, & posset Christophorus cum filijs decedere, &
2 ita frustratoria esset intimatio, cũ simus in actis & no-
minatione conditionali, in qua eius implementum de-
bet antecedere, & ab eo die tempus sit numerandum,
l. tali facta stipulatione. ff. de iure dot. l. pen. vers. proce
dit autem. ff. de excus. tutor. cum non antea dicatur a-
ctus perfectus. l. hæc venditio, ff. de cõtrah. empt. l. bo
ues. §. sub conditione. ff. de ædilit. edict. vbi Bart. dicens
multum notabiliter. in l. si cui legetur. in fi. princ. de le
gat. 1. vbi Cuma. Ang. & Ias. alia deducunt cum latè
trad. à Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 2. nu. 22. & gl. 9.
nu. 48. nec l. 1. §. biduum, ff. quando appellan. sit, ob-
stat. Nam gl. 2. benè respondet in c. biduum, 2. quæst. 6.
quod ibi sit speciale in sententia. Ratio est multiplex,
vt per Bart. in d. § biduum. tum propter auctoritatem
3 rei iudicatæ, tum quia † iudex ferens sententiam sub
conditione statim incipit grauare, ideo statim incipit
tempus sequens currere, per Alex. & Ias. nu. 18. in d. l. si
cui legetur. in princip. per Tiraq. in d. glo. 2. nu. 51.

Circa secundum fuit resolutum, facultatem nomi-
nandi esse variabilem: nam facultas nominandi con-
cessa Francisco non fuit restricta ad aliquod tempus,
sed ei quandocunque competebat vsque ad vltimum
vitæ spiritum, quod claré comprehenditur, cum præ-
stetur facultas in euentum, quòd decederet sine filijs,
quæ conditio antea non potest verificari, quodq; col-
ligitur ex alia clausula instrumenti, in qua cauetur, ꝙ
non factis nominationibus domus ad Ecclesiam re-
uertatur, quæ non potest verificari, nisi sequuta Fran-
cisci morte. Ex quibus si præsẽtem dispositionem iux-
ta formam contractus vel vltimarum volũtatum re-
gulemus, dabitur variatio. Nam in contractibus certi
4 iuris est, quòd vbi creditori † datur electio per verba
habentia tractum successiuum, tunc potest variari. l. si
quis. est lex 112. ff. de verb. oblig. vers. si verò tractum
habeat. Cum igitur habeat tractum successiuũ, vt fuit
ostensum, ergo erit variationi locus re integra, cũ non
possimus dicere interim factam executionem, quo ca-
su denegatur. Rursus si ad reg. vltimarum voluntatũ
deueniamus, non minus variare licebit, vel si ex pro-
prietate verborum, vel ex subiecta materia electio ha-
beat tractum successiuum, vel secum non habeat exe-
cutionem, vt in l. vnum ex familia, in prin. de leg. 2. vbi
facultatem eligendi vnum ex familia, cui cum moere-
retur, restitueret, potest variare. Ratio est, quia electio
habet tractum vsque ad mortem. argumento l. cũ pa-
ter. § an filia, ff. de leg. 2. secus si non haberet tractum
vel haberet executionem, arg. l. apud Aufidium. ff. de
optio. legat.

Et supradicta confirmantur, quia expressè cautum
est in instrumento, vt nominatio intimetur infra duos
menses, alias sit nullius momenti: ex quo sequitur,
quòd si nominatio non intimaretur, variare posset,
5 quia quando primus actus non valet, tunc potest fieri
secundus, ad not. per Tiraq. in l. boues. §. hoc sermone,
in 6. limit. per tot. de verb. signif.

Nec obstat, quod idẽ in prima limit. dicat hoc pro-
cedere, quando aliquis actum suo iure facit, quia illa
declaratio absolutè intellecta patitur multas difficul-
tates, & est contra iura supra deducta. Et idem Tiraq.
limitat talem limitationem, vt procedat in actibus iu-
dicialibus, num. 47. cum seq. & demum se remittit ad
declarationem, quam tradit in 6. limit. nu. 10. vbi ait,
ꝙ cum non sit de effectu cogitatum, nunquam expirat
facultas, donec actus plenum sortiatur effectũ. Quod
applicatur casui præsenti, in quo fuit cogitatu de suc-
cessore per viam nominationis.

Nec obstat consil. Anch. 122. Qui contrarium eius
ad quod allegatur, dicit. Imò quod ab ipso initio loca-
tionis nullum ius nominato quæsitũ fuerat, & quod
6 nominatio & declaratio non retrotrahatur, firmat ip-
se in d. consil. col. 2. cum seq. vers. per ista deciditur. Et
ista se compatiuntur, quòd nominatus censeatur ines-
se primò contractui, & tamen sit locus variationi, arg.
d. l. vnum ex familia. in prin. de leg. 2. vbi datur varia-
tio. Et tamen dicit tex. nominatum capere ex priori te-
stamento. Neque dici potest, quòd sit perfecta nomi-
natio postquam habuit tractum successiuum, & cum
hac qualitate habetur ius ab Ecclesia, & sic relatio ad
principium contractus. Et Bero. cons. 166. li. 1. non ap-
7 plicatur. Loquitur enim in habente facultatem semel
tantum nominandi, & sic cum semel sit facultas con-
cessa, non datur variatio, quod cessat in præsenti di-
sputatione. Ex quibus etiam tollitur quod dicitur: no
minationem suum confirmare effectum postquã tra-
hitur retro, quia ista non est vera retrotractio, nec a-
ctus consummauit effectum ex facultate tributa no-
minanti.

Nec obstat, quod ex Tiraq. deducitur, quia supe-
rius responsum est dupliciter, & ipse seipsum decla-
rat, nume. 47. & 48. Minus facit quod fuit dictum de
mente partium hoc fuisse ex intimatione facienda.
Quia imò hoc vitiat, vt nominatio sit variabilis, & id
factum est, vt monachi sciant qualitates personæ no-
minatæ: nam licet quosdam excluserunt, possent for-
san qualitates corruere in alijs nominatis, vt etiam ipsi
excludantur. Et fuit inducta intimatio ad tollendum
falsas nominationes, non ad tollendum variationem,
cum nihil interesset Ecclesiæ, si nominatio facta sit in
testamento, quæ non sortitur effectum, nisi post mor-
tem nominantis, ergo antea licebat, quod satis est ad
effectum, de quo agitur. Ex quibus tolluntur omnia
adducta pro parte monasterij.

ALDOBRANDINI.

Auersan. Decanatus. Lunæ, 16. Maij, 1580.

SVMMARIVM.

1 *Paupertatem allegantı onus probandi incumbit.*

DECISIO DCLXXVI.

DOmini tenuerunt non constare Ioan. Angelũ im-
peditum fuisse, quo minus infra tempus duorũ
mensium, de quo in decreto, suæ prouisionis literas
Apostolicas expedire potuerit, & propterea intrare
prædictum decretum. Cum enim aliud non alleget
impedimentum, nisi paupertatis respectu certi effe-
ctus, nempè vt non posset expedire prædictas literas,
1 † probanda erat paupertas signanter, Bal. in auth. præ-
terea, num. 4. vbi Salic. num. 4. & 5. ac Fabian. de Pe-
pis, num. 74. C. vnde vir, & vxor. Ruyn. cons. 81. num.
6. lib. 5. quam non solum non probauit, sed potius de
contrario apparet, cum de mense Septembris, & No-
uembris constet, eum recepisse pecunias, nedum suffi-
cientes, sed superabundantes super ista expeditione. Li
quetque etiam tunc temporis pannos emisse, quas pe-
cunias in hac expeditione erogare potuisset.

Addebantq; etiam, quòd nullam diligentiam fecit
pro prorogatione obtinenda, si enim re vera propter
paupertatẽ fuisset impeditus, potuisset adire Reueren
diss. D. Datarium pro prorogatione, qui primam pro-
rogatio-

rogationem denegare non solet, præsertim, vbi subest aliqua causa. Sed (quod plus est) constat de causa quare literas nõ expediuit, quia.s.volebat beneficium huiusmodi residẽtiam requirens permutare cum alijs simplicibus residentiam non requirentibus vt liquido apparet ex scripturis & testibus productis & examinatis à Io. Honofrio, & signanter & 5.6.& 4.& 5.ex ipsiusmet Ioan. Angeli literis, dum scribit R. D. Datarium noluisse admittere huiusmodi permutationem, & quòd ipse expediebat literas, vt caperet possessionem. Cœpit igitur expedire literas, vt ipse ait, quando fuit exclusus à permutatione, ergo expeditio nõ proueniebat ex paupertate, sed a voluntate dimittendi beneficium, vt alia simplicia residentiam non requirentia assequeretur.

ALDOBRANDINI.

Lucan. Decanatus. Veneris, 20. Maij 1580.

SVMMARIA.

5 Conditio momentanea sufficit etiam momento esse adimpleta, licet postea non duret: secus in successiua, & numero 3.
2 Correspectiuorum vno corruente, corruunt omnia.
3 Eo magis, vbi adest conditio successiua.
Conditionem successiuam non sufficit momẽto adimpleri.
Limita in causa pia, nu. 9.
4 Suspensio potest dari respectus in futurum.
5 Dispositio principalis quod non pendeat, sed eius effectus, nouum non est.
6 Conditio quando tacitè subintelligitur actus propriè non dicitur conditionalis: & quomodo procedat.
7 Conditio suspensiua inest in correspectiuis ex voluntate partium.
8 Correspectiua a correlatiuis differunt.
10 Conditio mixta deficiens casu fortuito fauore piæ causæ non facit deficere dispositionem.
11 Conditio mixta in contractib. quando stat per eum, cui est adimpleta, habetur pro defecta: secus in vltimis voluntatibus, quando non stat per implere debentem.
12 Conditio negatiua vel successiua affirmatiua nihil inter se differunt.
13 Dispositio l. libertas. §. 1. de manumiss. testam. procedit ex natura libertatis, non autem eius fauore, ex magis communi.
Et ita extendenda etiam ad piam causam, in qua cautio Mutiana non detur, nisi de contraria mente disponentis appareat, quæ sufficit etiam ex coniecturis colligi, numero 15.
14 Ecclesia dari potest sub conditione resolutiua.
Eo magis in suspensiua.
16 Mens Papæ eadem est cum mente partium in resignationibus in fauorem, vel ad certum effectum.
17 Alimenta vbi sunt relicta fauore tertij, cessat dispositio l. 1. C. de lega.

DECISIO DCLXXVII.

REuocauerat Adrianus VI. per suam constitutionẽ inhærendo vestigijs Innocentij VIII. omnes patronatus concessos a Leone X. ad beneficia, quorum fructus ab obtinentibus huiusmodi concessiones non fuissent aucti vsque ad dimidiam. Et quia Dominis de Gilijs fuerat ab eodem concessum ius patronatus ad Decanatum & canonicatum collegiatæ Ecclesiæ S. Michaelis, de qua constitutione dederat Reuerendiss. D. Archiepiscopus prouisus à Sede Apostolica de præfato decanatũ contra D. Io. Paulum præsentatum à Gilijs. qui D. Ioan. Paulus vice versa volens excludere d. constitutionem prætendebat, quod quamuis ea sit amplius verbis concessa, nõ possit comprehendere hoc ius patronatus reseruatum simul cum ipsa erectione collegiatæ, quia (vt ipse opinabatur) sublato per Papã iure patronatus, concessit collegiata, quod cum pro parte Reuerendiss. D. Archiepiscopi negaretur, fuit necessarium prius firmare, an hoc verum esset. Ad quem effectum fuit disputatum, an omnia contenta in Bulla Leonis essent correspectiua, & Rota resoluit, esse omnia correspectiua, & vnum factum contemplatione alterius. Episcopus enim, & Nicolaus non cessissent commendis, nisi fuisset erecta collegiata, & reseruatum ius patronatus D. Ioan. Paulo, nec Matthæus dedisset bis mille, nisi fuisset sibi reseruatum ius patronatus ad prædicta beneficia, quod sine prædicta erectione fieri nequibat. Erant enim ante beneficia regularia, licet conuentu carentia, vt in literis dictæ erectionis de anno 1518. narratur. Quo firmato pro faciliori resolutione huius difficultatis fuit necessarium videre, an ista conditio, quæ oritur ex huiusmodi correspectiuitate, esset momẽtanea vel successiua: si enim fuisset & momentanea, sufficiebat semel fuisse ius pa-
5 tronatus valide reseruatum: quia † sufficit conditionem fuisse etiam momento adimpletam, licet postea non duret. l. si quis hęredem, vbi Doct. C. de instit. & substit. Si vero fuisset successiua, aliud forte dicendum fuisset. Ang. cons. 34. Doct. in d. l. si quis hæredem, vbi Dec nu. 3.

Qua de re disputatum pluries fuit, an versemur in conditione momentanea, vel habente tractum successiuum, in qua difficultate propter varias Dominorum opiniones nunquam capi potuit resolutio. Sed quia in prædicta disputatione multa allegabantur pro parte Reuerendiss. Archiepiscopi, ex quibus prætendebat defendi posse, quod & si versaremur in conditione successiua, nihilominus reuocato iure patronatus sustineretur collegiata, Domini voluerunt videre effectum huius disputationis. In qua disputatione plurimũ referre arbitrabantur informantes vtriusque partis cognoscere, cuius naturę esset hęc successiua conditio, an esset suspensiua, vel resolutiua, inter quas magna est differentia. Ideo dubitaui præsupposito, sine veri præiudicio, quod versaremur in conditione successiua, an ea esset suspensiua, vel resolutiua in parte, vel in totum, vel in nihilo, ita vt reuocato iure patronatus corruat, vel non, erectio collegiatæ. Causa itaque proposita 9. & 14. Martij. & quarta Maij, Domini super eo, an ista conditio esset suspensiua vel momentanea, nihil statuerunt, opinantes etiam non multum id referre ad decisionem propositæ difficultatis, sed firmarunt regulam pro D. Ioan. Paulo Gilio. Stãte enim re-
2 solutione, quod versemur in correspectiuis, † regula est, quod vno corruẽte, corruant omnia. l. fi. C. de acceptil. l. etiam. §. ex causa. de minor. Aym. cons. 179. num. 15. Maxime stante præsupposito, quod versemur in conditione successiua, de qua tamen vnus ex Dominis dicebat se valde dubitare, quia videbatur sibi, quod multa adducerentur pro parte Archiepiscopi suadẽtia õnia ista potius modum quàm conditionem importare. Sed stante præsupposito, quod versemur in condi-
3 tione successiua, subintrat alia regula; quod † satis non sit eam momento adimplere. Cynus in l. si quis hæredem. nu. 2. de instit. & substit. vbi Dec. nu. 3. Ang. consil. 34. nu. 9. Paris. consi. 32. num. 81. lib. 1. cum alijs ab informantibus latissimè deductis. Cui regulę pro parte Reuerendiss. Archiepiscopi plures applicabãtur limitationes, seu plures dabantur responsiones, quarum plures apud Dominos magnam patiebantur difficultatem. Dum namque dicebatur, quod nõ poterat hæc conditio esse resolutiua, sed suspensiua; quia suspẽsiua nihil ponit in esse præter spem quandam: hic autem nedum omnia fuerunt adimpleta, sed pluries executionem demandata, cum collegiata sit erecta, reseruatum

tum iuspatronatus,& patroni pluries præsentauerint,
resolutiua minus,quia verba id non important.
Vltra quod tollebatur ex præsupposito , tolli etiam
4 videtur,quia † saltem respectu effectus in futurũ po-
test dari iste effectus suspensiuus. Bal. in l.generaliter.
no.5.de Episc.& cleric.Henric.Boich.in ca. & si Chri-
stus nu.3.& ibi Ægid.num.7.de iureiuran.Tiraq.cess.
caus.limit.23. num.8.Cum enim erectio collegiatæ,&
reseruatio iuris patronatus momento expliceantur , &
effectus durationis iuris patronatus , quem effectum
præ oculis partes habuerunt, habeant tractum succes-
siuum,totum hoc potest dici habere causam momen-
taneam, & effectum successiuum . Vnde respectu col-
legiatæ , causa in esse deducta , & respectu iuris patro-
natus iam acquisiti , conditio potest dici resolutiua ,
quia resoluit,quod perfectum est: respectu verò effe-
ctus durationis,qui pendet,suspensiua. Non enim no-
5 uum est , quòd † principalis dispositio non pendeat ,
pendeat autem effectus.l.cum hic status.§.si vero, vbi
glo.de donatio. inter virum & vxorem . Dum vero
dicebatur,ꝙ quãdo cõditio subintelligitur,actus pro-
priè non censetur conditionalis. l. conditiones , quæ
extrinsecus.ff.de condit.& demonstr.Id etiã non tran-
6 sit sine difficultate . Nam † vltra , quòd id procedit
quoad effectum transmissionis , non quoad alios effe-
ctus , quando talis conditio inest ex voluntate dispo-
nentis,suspendit.Dec.consi.2.nu.5.
Vnde stante resolutione , quòd versemur in corre-
7 spectiuis ex voluntate partium, dicitur † inesse huius-
modi conditio , quia vnum censetur factum contem-
platione alterius ex allegatis a Tiraq. in l. si vnquam,
in verbo,donatione largitus,nu.117.118. Aymon.con-
silio 246.nu.3.
Ex quibus corruit alia responsio considerata pro ra
tione diuersitatis rationis, quòd dispositum in vno ex
correlatiuis non habeat locum in alio. Ias. in l. fin. nu.
18.cum plurib.seq.C.de indic. viduit. tol. B. pt. a san-
8 cto Blas.de correlat.nu.39.& 56.Quia † diuersa est ma
teria correlatiuorum à correspectiuis . In correlatiuis
namque proceditur per viam extensionis. Ias.in d.l.fi.
in princ. In correspectiuis non tractatur de extensio-
ne , quia partes vnum faciunt contemplatione alte-
rius,& sic vnũ est causa alterius. & ista est ratio, quod
vno sublato,corruat aliud per supradicta.Quæ respon
sio tollit etiam aliud fundamentũ,quod fit super plu-
ralitate causarum finalium,& super eo, ꝙ causa finalis
fuit augmentum cultus diuini . Quia stante resolu-
tione,quod hęc omnia sint correspectiua , vnũ dicitur
factum contemplatione alterius, & consequenter hæc
responsio nõ videtur applicari,quia in istis (vt dictum
est) corruente vno destruitur aliud . Pariter dum di-
cebatur, ꝙ hæc conditio vti pendens a potestate Prin-
cipis dicitur impossibilis , non placebat , quia Papa ita
admisit cessiones commendarum , & ista non reuoca-
tio habet dispositionẽ iuris pro se,ex reg.decet,de reg.
iur.in 6.
Vnde istis omissis restrinxerunt se ad limitationem
adductam pro parte Reuerendissimi Archiepiscopi ,
9 quòd fauore piæ causæ inductum sit, vt † sufficiat cõ-
ditionem etiam tractum successiuum habentem , se-
mel adimpletam esse , licet ad implementum non du-
ret. Admonitis igitur partibus , vt ad istam limitatio-
nem se restringerent , propterea strictè ad hanc limi-
tationem Domini dixerunt inspiciendum esse, in qui-
10 bus terminis versaremur , an in conditione † mixta ,
quæ deficiens casu fortuito fauore piæ causæ non fa-
cit deficere dispositionem.Roman.sing.284. Tiraq.de
priuileg.piæ caus. priuileg.57. cum alijs allegatis . In
qua conditione mixta procedit limitatio allegata pro
11 parte Domini Ioan. Pauli, quòd † in contractibus vi-
tiat, quando stat per eum cui adimplenda est , vt per
Ias.in dicta l.1.C.de institut.& substitut. In qua limi-
tatione nil tractatur quod tangant priuilegium piæ
causæ, sed circa illam constituitur differentia,quod in
vltimis voluntatibus conditio mixta, quando non stat
per implere debentem,sed per eum, cui est adimplen-
da,habetur pro impleta . In contractibus vero habe-
tur pro defecta . An vero versemur in conditione ne-
gatiua.Filij namque sub duplici conditione promisis-
se dotem videntur , reseruationis scilicet , iuris patro-
natus,& illius perpetuitatis,seu durationis, vel reuo-
cationis , & ad secundam restringitur præsens diffi-
cultas .
12 Conditio † autem negatiua , vel successiua affirma-
tiua nihil inter se differre videntur, vt videntur senti-
re Bar.in l.Mutiana,nu.3.Imol.nu.3.vers.in glo.2.Ca-
stren.nu.2.in fi. de conditio. & demonstrat. asserentes
cautionem Mutianam locum habere etiam in condi-
tionibus affirmatiuis habentibus implicitam negati-
uam, vt puta si dictum esset , si permanseris cum filio
meo, quia implicitam habet negatiuam , si ab eo non
discesseris,& propterea idem est dicere,si ius patrona-
tus non reuocabitur , vel si ius patronatus perseuera-
uerit .
Hoc stante , circa limitationem duæ cadebant diffi-
cultates. Prima, quænam opinio esset magis cõmunis
circa illud,videlicet,an dispositio l.libertas,§.1. de ma
numiss. testa. loquens in libertate indistincte procedat
etiam quo ad piam causam. Secunda,quæ verior .
13 Circa † quas difficultates nihil certi determinatum
fuit , quia informantes ex professo hanc difficultatem
non tangebant : Sed Domini ipsam veram præsuppo-
nebant,quam vnus ex Dominis dicebat esse magis cõ-
munem & veriorem, eam namque tenent Roman. in
auth.similiter,n.82.C.ad leg.Falcid.sequitur Euerad.
in loco de libe.ad piam causam.col.4.ad fi.in 10.exem
plo.Tiraq.de priuileg.priu.48.Soc.reg.310. priuil.42.
Bened.Catof.de priuil.Eccle.pag.61.vers.priuilegium
est,eandem firmat Rip.in l.ita sti pulatus, nu.47.n.43.
de verb.obligat.Curt.senior.in l. siue apud acta. C. de
transact.nu.34.vers.3.scitote,quam opin. tacite admit
tunt omnes ij,qui tenent , interpretationem , de qua
in d.l.libertas,admissam fuisse fauore libertatis,quam
tenuit glo.in l. & si post tres.gl.fi. ante medium. vers.
item fauore libertatis,in fi.ff.si quis caut. & in l. Titio
fundus.vers.in omnibus.in fi.de verb. oblig. Albe.Be-
ned. de Plumbi. in d.l.libertas.§.1. Barr.in l.Mutianæ.
no.1.& ibi Imol.nu.5. in fi.Cuma. num.4. in fi. Bar.in
d.l.ita stipulatus, nu. 17. & Paul. de Cast. & Imol.nu.
10.Ias.nu.18. Rip.nu.47. Seisel.nu.11. Ias.nu.31. Soc.
iun.nu. 127. vbi asserit cum hac opinione quasi omnes
Doctores transire. Ang.in l.fi.post medium, vers.item
si conditio.C.de condit.inser.
Pro cõtraria tamen parte stant tantummodo Alex.
in d.l.ita stipulatus,num.31.Eman.Cost.li.2.select.in-
terpret. c.5.nu.3. quam tacite sequuntur tenentes d.l.
libertas.§.1.procedere non fauore,sed ex natura liber-
tatis , quæ ad tempus dari non potest , & quæ data est
irreuocabilis. Guliel. de Cun. & nonnulli antiquiores
relati à Bar.in d.l.ita stipulatus. nu.17. Cuman. ibidẽ.
nu.6.& Aret.nu.9. Roma.in auth.similiter. nu. 100.§.
omnis ad fi.Instit.de verb.oblig.Et cõsequenter liquet
hanc esse magis communem , quam etiam probat vt
dixi veriorem ex rationibus à Docto.præsertim à Soc.
iun. Seisel.& Rip.in d.l.ita stipulatus . Dicebat etiã in
casu nostro idem esse quòd in libertate , quia quod se-
mel Deo dicatum , &c. & quia cultus diuinus debet
augeri , & sic sumus etiam in hoc casu in terminis , in
quibus per cautionem Mutianam succurri nequit .
Sed præsupponendo limitationẽ verã,prout Domi-
ni præsupponebant,subintrat sublimitatio à Doct.da-
ta,nisi cõstet de contraria mente disponentis. Non ob-
14 stat enim controuersia , quin ecclesia dari possit † sub
conditione resolutiua,quidquid senserit Inno.in c.ve-
rum,

rum, de foro competen. vt per Doct. in c. verũ, de condit. oppos. Tiraq. de retract. conuent. ad fin. nu. 14. Pinel. ad l. 1. in 3. parte, nu. 52. illat. 5. & nume. 53. vbi de communi. Tanto magis, si conditio est suspensiua, glo. in d. l. fi. de manu. testam. Circa quam sublimitationẽ duæ cadunt difficultates, prima est, num requirantur verba expressa, vel sufficiat, quòd alias etiam tacitè ex coniecturis de tali mente appareat. Alia, quando hic sufficerent coniecturæ, num hic adsint coniecturæ huiusmodi.

Quo ad primam partem, concluserunt non requiri
15 verba expressa, sed sufficere † quod tacitè liqueat de mente disponentis. Alberic. in l. 1. num. 8. in fin. & ibi Bar. nu. 23. Ang. col. 2. vers. si non apparet, de institut. & substit. benè Ang. in l. cum quidam, de condit. insert. Socin. priuileg. piæ caus. 43. Quod confirmatur, quia ratio, quare modus deficiens fauore piæ causæ non resoluit, est, ex eo quia præsumitur, quod donans vel relinquens esset alias relicturus, & donaturus, vt dicunt omnes Docto in d. c. verum, de condit. appos. & Felyn. in c. verum, de foro competen. num. 7. cum alijs allegatis. Procedit ergo in dubio supradicta cõclusio: sed quando adsunt vrgentes coniecturæ in cõtrarium, quod non esset quis donaturus, vel relicturus, nisi modo adimpleto, cessat hęc difficultas, vt per Corset. singu. 25. in verbo, contractum. Et quamuis Doct. exemplificent, quando adsunt verba expressa, exempla non restringunt, quod ex eo patet, quia Docto. in c. verum, intelligunt illum tex. procedere in modo, non autem in conditione, ratio est, quia conditione defecta, deficit etiã relictum piæ causæ. Confirmabatur hoc quoque per tex. in l. Mæuia. ff. de manumis. testam. ibi, Modestinus respondit neque contextum verborum totius scripturæ, neque mentẽ testatricis eam esse, &c. ergo attenditur etiam mens, quæ ex verbis expressis non apparet.

Quo ad vltimam difficultatem, Domini non fuerũt concordes: nonnullis enim videbatur hic subesse sufficientes coniecturas, alij cõtrarium opinabantur. Primi mouebantur, quia cùm simus in correspectiuis, attendẽda est mens, non vnius partis, sed ambarum partium, & consequenter attendenda est mens Papæ, vt cum sit dictum, quòd non possit derogari, nisi prout derogatur patronatibus Principum, præseruatur auctoritas & potestas Papæ in derogãdo. Secundò, quia fuit dispositum, quod si Gilij infra viginti annos non soluerent illa 500. duraret patronatus. Quemadmodũ ergo ipsi si nihil adimplebant, nihil corruebat, ita etiã si reuocatur ius patronatus, non debet corruere collegiata. Tertiò, quia non sit verisimile, quod Papa sibi & successori voluerit legem imponere, & supponere collegiatam huic periculo:

Non obstat correspectiuitas, quia etiam in l. fin. ff. de manumis. testam. legatum libertatis erat correspectiuum ad implementum conditionis, & tamen sufficit semel adimpletam esse conditionem, nec corruit, si postea deficiat.

Secundi mouebãtur, quia in primis habemus verba ꝙ successiuis vacationib. Gilij habeant præsentare, & ꝙ perpetuum esse debeat ius patronatus, quo mediante isti voluerint se cautelare, quòd derogari non posset, nisi prout derogatur patronatib. Principum, ergo tanto minus voluerunt illud abrogari posse.

Quæ omnia videbantur aliquib. satis arguere, mentem istorum talem fuisse.

Nec obstat, quod debebat etiam attẽdi mens Papæ,
16 quia † in istis resignationib. in fauorem, vel ad certum effectum mens Papæ eadem est cum mente partium, quia Papa adhæret illi voluntati, vt per Mohedan. decis. 318. magna difficultas. propè fin.

Non obstat tex. in l. fi. de condit. infer. quia ibi seruus omnino etiã nactus libertatem cogitur obseruare, & adimplere conditionem. Pariter text. in l. rogo, de fideicommiss. libert. non applicatur: ibi namque versamur in conditione momẽtanea, quia conditio erat, nẽ seruus alienam pateretur libertatem, quæ momento explicatur, statim enim quod alienabatur, erat purifi-
17 cata conditio. Similiter † non obstat text. in l. 1. C. de legat. Quia ibi fauore legatarij tantum relicta erant alimenta: at vbi relicta essent fauore tertij, cessat ille text. vt ibi per glo. & Doctores, per text. in l. illis libertis, de condit. & demonstrat. l. Mæuia, de annuis legat. Anch. cõs. 237. in prin. Et propterea dixerunt, vel quod disputetur de veritate limitationis, vel ea præsupposita pro vera, disputetur, an hic adsint sufficientes coniecturæ, ex quibus dicendum sit, quod supplicantes & Papa voluerint, quod ista conditio non reuocationis perpetuo duraret, ita quod si deficiat corruat collegiata.

ALDOBRANDINI.

Roman. Administrationis tutelæ. Die 2. Decembris 1580.

SVMMARIVM.

1 *Facultas iurandi in litem transit ad hæredem, qui sit informatus de veritate facti, aliàs non tenetur.*

DECISIO DCLXXVIII.

1 DOmini concluserunt † facultatem iurãdi in litem transire in hæredem, glo. fin. in l. penult. §. si. ff. si quis eum, &c. quem sequitur ibi Bal. Ang. Pau. de Castr. Alexan. Soc. & Ias. Tiraqu. qui alios cumulat, de retract. lignag. §. 2. glo. 11. nu. 2. Plot. in l. si quando, nu. 29. in princ. C. vnde vi. Idque dixerunt verum esse de hærede informato de veritate facti, super quo iurandum est, vt vult Bal. in ca. 1. nu. 1. si de inuest. fuer. controuer. Ias. in l. si quando, nu. 53. C. vnde vi. Ruin. cons. 35. nu. 10. lib. 5. Afflict. decis. 16. nu. 8. cum alijs allegatis. Alioqiun anceps non debet subijcere se periculo periurij, vt dicunt prædicti Doctores. Et propterea si hæres erat infans, regulariter iurare nequit, cum ætas illa, quicquid videt, ignoret. Aymon. cons. 287. colum. final.

ALDOBRANDINI.

Roman. Reuelationis indemnitatis. Mercurij 2. Decembris 1579.

SVMMARIA.

1 *Prouisiones annua possunt licitè retineri a creditore ante integram satisfactionem sui crediti, quæ etiam obligari possunt, & nu. 3.*
2 *Accipere aliquid pro fideiussione licitum est.*
4 *Merces pati non debet dilationem, & vide distinctionem num. 8.*
5 *Facultas concessa eo modo, quo quilibet Princeps si interrogatus fuisset, facilè concessisset, valet.*
6 *Solutio in dubio intelligitur facta in antiquiorem, & duriorem causam.*
7 *Debitor potest declarare in quam causam soluat.*
9 *Tempus aduenientis conditionis retrotrahitur ad tempus contractæ obligationis, non autem è contra.*
10 *Salarium non potest retineri, immo de iure non debetur, nisi sit conuentum.*

DECISIO DCLXXIX.

CVm Domini de Odescalchis corã R.P.D.A.C. vt in facto pręsupponitur, instarent pro eorum indemnitatis releuatione cõtra nonnullos Milites fideiussores Religionis S. Lazari, qui sub die 5. Aprilis, 1566. promiserant eosdem Dominos de Odescalchis indemnes releuare ab obligatione per eos facta de soluendo summam 19000. scutorum, seu aliam ad fauo-

rem

rem R. Cameræ Apostolicę, pro soluendo compositione priuilegiorum prædictæ religionis S. Lazari à fe.rec. Pio Papa Quarto concessorum. Dictique fideiussores petijssent calculari: orta fuit controuersia super partitis prouisionũ, quas bo.me. Iannobus Castellionæus olim prædictæ religionis Magnus Magister, promiserat Dominis de Odescalchis in capitulationibus desuper initis cum obligatione Camerali, in quibus inter alias deputauit eosdem Do. de Odescalchis depositarios generales omnium redituum, & introituum ipsius religionis conueniendo, vt ipsi ad omnem requisitionem religionis obligarent se vsque ad summam 15000.scutorum auri in auro, quã summam possent accipere ad cambium, census, & societates officiorum, remanendo ipsi depositarij ex pecunijs quæ soluerentur, hoc est vnum pro centenario, & alterum etiam pro centenario ex pecunijs quæ intrarent, cum facultate huiusmodi vnum pro centenario exitus, & introitus sibi propria auctoritate retinendi. Nec non, quod pro eorum prouisione haberent annuatim scuta 350. quæ in libro ad exitum religionis, quemadmodum præcedentia suo arbitrio & absque alio mandato annotare possent.

Negabant autem prædicti fideiussores potuisse Dominos Odescalchus sibi retinere huiusmodi prouisiones, & dicebant prius debuisse imputari pecunias exactas in extinctionem debiti sortis principalis & interesse contracti, quam in causam ipsi se obligarunt. Imò contendebant neque Magnum Magistrum potuisse promittere huiusmodi prouisiones ex fructibus, & prouentibus religionis sine interuentu, & voluntate Capituli. Ideoque depositarios eos nullo modo retinere potuisse.

Quamobrem fuit coram prædicto A.C. inter partes cõcordatum dubium, cum pręsuppositis ad me transmissum, ac etiam per memoriale porrectum S.D.N. & postea mihi commissum, & ordinatum fuit, vt illud proponerem in Rota, quod erat, videlicet an prædicti D. de Odescalchis potuerint singulis annis sibi retinere suas prouisiones ex pecunijs religionis, & Magni Magistri ante integram satisfactionem debiti religionis. Cum itaque die Lunæ, 16. Nouemb. bene hinc inde informantibus partibus proposuissem dictum dubium in Rota, & super eo diu, multumque discussum fuisset, per Dominos tamen dilata fuit resolutio in sequentem, quæ cum fuerit die Veneris, 20. eiusdem; nullum super eo verbum feci, quia pro parte dictorũ fideiussorum fuerat facta instantia, & obtentum, vt daretur dilatio, ex quo volebant dare nouas scripturas & informationes. Quare sub die Veneris, 27. eiusdem pro habenda resolutione, proposito eodem dubio, fuit dictum, quod aliqui ex Dominis nõ viderant nouas informationes, ideo quod in sequenti caperetur resolutio.

Demum itaque proposui dictum dubium die Mercurij, secunda præsentis, in cuius resolutione Domini
1 omnes fuerunt concordes, vt scilicet † prouisiones retineri potuerint singulis annis ante integram satisfactionem debiti religionis.

Primum enim apparebat illas esse debitas, ex quo præcedebat clara conuentio in ipsis capitulationibus firmatis inter partes, ex quib. resultat contractus correspectiuus, cum verisimiliter prædicti D. Odescalchi non promisissent de obligando se ipsos & eorum bona vsq; ad summam scutorum 25000. auri in auro, & ad exactionẽ & solutionem pecuniarum, & ad tenendũ libros, & cõputa introitus, & exitus pro dicta religione sine illis prouisionib. quarum prouissio visa est Dominis licita, & rationabilis: & propterea etiã si non fuisset conuenta, videbatur ex natura negotij conueniens, ex quo sine prouisionibus tale negotium, nec inchoari, nec perfici potuisset, nec enim fuisset inuenta tam grandis summa pecuniarum exbursanda pro compositione priuilegiorum religionis, quàm necesse fuit accipere ad societatem officiorum, census, & cambia à diuersis personis, & toties per tantum tempus reuoluere ratione istius negotij, vt in totum excreuerit ad summam scutorũ 25000. & vltra, prout fidem faciunt periti, & apparet libris absque eo, quod personæ magnę æstimationis, & facultatis se ipsas suaque bona pro illis obligassent. Tales vero personæ tantum onus omnino non subijssent obligationis exigendi, & soluendi pecunias, ac tenendi libros, seu computa introitus, & exitus, prout apparet fuisse D. Odescalcos sine talibus vel etiam maioribus prouisionibus, prout etiã fidem fecerunt insigniores ac primarij mercatores vrbis. Vnde visum fuit Dominis constare de mente & volunta-
2 te contrahentium deberi dictas prouisiones, tũ † quia
licitum est accipere aliquid pro fideiussione, l. rogasti. §. fi. de præscript. verb. l. ab eo. §. 1. vbi Bald. & Paul. de donat. Anan. in c. fi. nu. 42. de vsur. Dec. cons. 7. in princ. vbi de simili conuentione. Tum quia omnia ista fuerunt correspectiua, & vnum sine alio factum nõ fuisset, late Crauet. cons. 242. nu. 3.

Similiter constare videbatur de potestate promittentis. Nam Magnus Magister, qui illas promisit tanquam Prælatus & caput religionis, erat vsufructuarius, & dispensator redituum & emolumentorum religionis, & poterat illos seu illa erogare in huiusmodi causam, maxime, ex quo erat necessaria & quodammodo fundamẽtum istius negotij, vt alias resolutum fuit in hac eadem causa coram R. P. D. Lancellotto,
3 20. Iunij, 1578. Præterea † cum huiusmodi prouisiones fuerint annuatim promissæ, dicebant Domini eas singulis annis potuisse retineri, prout conuentum fuit, l. Lucius, ff. qui potior. in pignor. habean. l. assiduis. C. eodem. Dec. cons. 698. Cum natura eius, quod annuatim debetur, sit quod singulis annis præstari debeat, maxime sine vlla controuersia in fine anni, quemadmodum ex libris depositariorum constat eos retinuisse sibi dictas prouisiones in fine cuiuslibet anni. Et hinc maxime tollitur omnis difficultas, cum expresse fuerit conuentum, vt depositarij possint propria auctoritate retinere dictas prouisiones, & ponere ad exitum religionis absque alio mandato. Addebant Domini, quod cum fe. rec. Pius IIII. per literas in forma breuis concesserit facultatem Magno Magistro accipiendi pecunias pro seruitio religionis vsque ad summam scutorum 25000. ad censum, & ad societates officiorum, ac alias prout melius ac commodius inuenire, posset, & pro dicto debito obligandi bona religionis ipse autem Magnus Magister non inuenisset meliorem, vel commodiorem viam inueniendi dictas pecunias, nisi cum dictis capitulationibus, & sub promissione dictarum prouisionum, quas si non necessarias vidisset, aut sine illis facere potuisset, vtique non promisisset. Igitur verisimiliter facultas illa concessa à Papa extendi debebat in necessariam antecedentiam ad dictas prouisiones tanquam necessarias impensas, aliàs inutilis, & frustratoria fuisset. Quare arbitrantur Domini, quod cum tales prouisiones fuerint assignatæ ad effectum tenendi scriptores, & ministros, qui possent exigere & soluere pecunias, & ad hoc fuerunt necessariæ, quia alias negotium expleri non poterat, etiam si non præcessisset conuentio, adhuc tamen debebantur & soluenda fuisset singulis annis, cum requirantur ra-
4 tione expensarum & annui laboris, † cuius merces
non patitur dilationem, & quorum causa semper pręcedit, l. qui necessarias, de pignor. actio. l. huius, ff. qui potior, in pigno. habeantur.

Ex quibus Domini cẽsuerũt pręfatas prouisiones esse debitum religionis, & principale debitum tanquam fundamentũ totius negotij, nempe inuentionis pecuniarum, obligationis Dominorum de Odescalchis, so-

lutionis

lutionis factæ Cameræ Apostolicæ, exactionis introituum religionis, ac tenendi libros, & computa, sine quibus hodie religio, nec ipsi milites possent scire, quæ pecuniæ, & quibus fuerint solutæ, quæ & a quibus exactæ.

Ad ea verò, quæ ex parte fideiussorum in contrarium afferebantur, ita respondebatur.

Et in primis ad literas in forma Breuis Pij V. quatenus volunt sub certis pœnis, pecunias religionis, non nisi in extinctionem debiti religionis, & non in aliam causam cõuerti posse dicebatur, hoc quoque esse debitum religionis, & principale debitum, occasione solutionis compositionis contractum, vt dictum fuit, quoniam nemo subijsset illud onus sine talibus, vel etiã maioribus prouisionibus, & si magnus Magister aliter potuisset negotium explicare, vtiq; fecisset. Maximeque cessat difficultas, quia in literis conceditur
5 † facultas Magno Magistro accipiendi pecunias prout melius, & commodius inuenire posset, & si Papa interrogatus fuisset, verisimiliter illud idem respondisset, glo. in l. tale pactum, §. fin. ff. de pact. cum alijs per Ias. in l. si vnus, §. pactus ne peteret, nu. 22. eod. tit.

Non mouebat, quòd in dictis literis nihil dicatur de prouisionibus, & quod casus omissus videatur denegatus. Nam neque in prædictis literis reperiuntur omnia capita conuentionum initarum inter partes. Vnde literæ per hoc non excludunt necessarias expensas & prouisiones, neque præiudicant dictis conuentionibus quinimò illas approbare intelligi debent in necessariam consequentiam. Et enim si Papa voluit in prædictis Breuib. Dominos Odescalchos, vti depositarios teneri ad exigendum pecunias, ad faciendum lites, ad reddendum computa, necessariò dicendum videtur, quòd voluerit illos posse facere necessarias impensas. Insuper dicebatur, ꝙ hodie non agitur de obligatione bonorum religionis, quia ex dictis Breuibus apparet restricta ad solum biennium: sed solum quæritur, an prouisiones potuerint retineri ex pecunijs introituum religionis, quarũ pecuniarum Magnus magister erat legitimus administrator, & illas erogare poterat pro seruitio religionis, & in hanc causam, nã alias ad ipsum peruenturæ erant.

Neque ex dictis Breuibus apparet, quod dicebatur per informantes pro fideiussoribus prohiberi, quòd pecuniæ conuertantur etiam pro sustentatione Magni Magistri. Et quamuis hoc appareret, dicebatur hoc non obstare, quia illa erat causa extrinseca, & aliena, sed ista prouisionum intrinseca, & necessaria pro explicatione negotij.

Secundò ad illud, quòd milites fideiussores non obligarunt se pro dictis prouisionibus, & quod eorum obligatio est diuersa ab alia aliorum fideiussorum, qui prius accesserant obligationi Magni Magistri de anno 1565. & quod eorum obligatio nullam habebat relationem ad Capitulationes. Respondebatur, quod immo ad effectum, de quo agitur, sufficit relatio, quæ habetur in vltimis verbis eorum obligationis, videlicet iuxta formam Capitulationum desuper initarum. Ex quibus verbis constat, eos babuisse sufficientem notitiam, maximè, quia hodie non agitur contra ipsos, vt soluant tales prouisiones, sed tantum replicatur per Dominos Odescalchos, quòd bene potuerunt eas sibi retinere iuxta Capitulationes.

Tertiò, non mouebat Dominos illud, ꝙ afferebatur
6 de anterioritate & prioritate, ꝙ † regulariter solutio intelligitur facta in antiquiorem & duriorem causam & consequenter in causa quæ habet fideiussores, & pro qua soluuntur vsuræ, per l. 1. cum tribus sequentibus, ff. de solut. & traditur ibi per Docto. Vnde inferebatur, quòd depositarij debebant prius soluere sibi suas prouisiones. Nam respondetur, ꝙ antiquior causa ex forma Capitulationũ erat illa prouisionum, vel saltem, quòd in coniunctis non datur anterius vel posterius, & prædictæ Capitulationes præcedunt per multum tempus obligationem & reuelationem fideiussorum. Deinde, ꝙ illa regula procedit in dubio, secus autem quando apparet de voluntate contrahen-
7 tium. Potest † enim debitor promittere, vel declarare, in quam causam soluat. l. 1. & l. 4. & l. Paulus, §. Paulus. de solut. l. 1. C. de solut. l. si vsuras, C. de vsur. Rom. cons. 94. Paris. cons. 122. lib. 4. Quæ voluntas dignoscitur ex antecedentibus seu subsequentibus, vel etiam ipso actu, quemadmodum in præsenti casu: præcessit enim conuentio, ita fuit descriptum in libris, & simili modo postea fuerunt solidata computa cum ipso Magno Magistro. Præterea causa prouisionum erat potior, tanquam tempus necessarij, vt dictum fuit, quamuis fuisset posterior tempore. Per hęc tollebatur etiam ratio illa: quod ex quo prouisiones erant promissæ singulis annis, tot erant stipulationes quot anni. Ideoque licet illarum causa pro illo tempore posset videri anterior, tamen pro sequentibus erat posterior obligatione fideiussorum, & sic cum esset promissio sub tacita conditione, dicendum videbatur prout in
8 causa † mercedis latè distinguebat Bart. in l. si seruus communis, §. cum seruus, ff. de stipul. seru. & ibi Ioan. de Imo. Ang. & Alex. in l. Stichum, §. stipulatio. Dicebatur enim, quod in huiusmodi prouisionibus factis ad certum tempus, vel sub tacita conditione, quamuis intelligantur tot stipulationes, quot termini seu res, tamen adueniente tempore, vel conditione quo ad anterioritatem, vel potioritatem attenditur tempus con-
9 tractæ obligationis: nam † tempus aduenientis conditionis ad illud retrotrahitur, & non è contra, l. potior. l. qui balneum. l. Lucius, ff. qui pot. in pignor. habean.

De reuocatione omnium priuilegiorum religionis, de qua dicebant fideiussores, non constabat, sed tantummodo de illorum limitatione. Et quatenus constaret, dixerunt Domini non propterea sublatam fuisse causam dictarum prouisionum. Summa enim scutorum 310. quolibet anno fuit promissa pro tenendis scriptoribus & ministris, & pro tenendis libris, & computis: sed hæc causa durabat super pecunijs acceptis ad interesse vsque ad integram satisfactionem istius debiti.

Quo vero ad vnũ pro centenario exitus, & alterum introitus religionis, dictum fuit, quòd illa non retinebantur, si pecuniæ non intrabant, neque resoluebantur, quare si cessarunt priuilegia, & propterea non intrarunt pecuniæ, cessauit etiam talis prouisio.

Eodem modo responsum fuit ad id, quod dicebatur, depositariorum officium durasse tantum per biennium, & sic non debuisse retinere prouisiones vlterius. Nam ex forma Capitulationum constat conuenisse inter partes, quod duret per quinquennium, & vltra, vsque quo integrè essent satisfacti.

Sed hæc postremò dicta & alia allegata pro parte fideiussorum, videlicet, quod hæ prouisiones erãt tan-
10 to quam salarium, & † quod non potest retineri, l. 1. §. taceat, C. de rei vxor. actio. Barto. in l. 1. §. necessario. vbi Albertic. ff. de impen. in rebus dot. fact. Et quod salariũ non conuentum de iure non debetur, Put. decis. 45. & 46. lib. 1. & dec. 1. lib. 3. & Cassao. decis. 10. Et quod Domini de Odescalchis fecerunt aliquas societates cum R. P. D. Episcopo eorum fratre. Hæc omnia visa sunt Dominis extra propositum dubiũ, per quod videtur concedi huiusmodi prouisiones deberi, quemadmodum debentur per supradicta.

Ad aliud verò de societatibus cõtractis cum fratre, dictum fuit, licitè potuisse contrahi, quemadmodum cum exteris personis, ex quo realiter societates fuerũt contractæ cum periculo vitæ, & declaratione commodi, & incommodi ad beneficium religionis.

Et nihil prohibet, quo minus R. P. Do. Episcopus, qui

qui non erat depositarius, posset date suas pecunias redactas ex venditione suorum officiorum ad societatem depositarijs. Sed hæc, vt dictum fuit, videbantur aliena, quia in dubio tantum quæritur, an Domini de Odescalchis potuerint singulis annis sibi retinere suas prouisiones ante integram satisfactionem debiti religionis, pro cuius resolutione placuit Dominis affirmatiuè esse decidendum, videlicet, potuisse retinere. An autem fuerint retentæ, cum sit extra dubium, & quid facti, hoc reliquerunt Domini inspiciendum ex libris arbitrio peritorum, & prudentiæ Reuerendiss. D. Iudicis.

ALDOBRANDINI.

Roman. de Incoronatis. Veneris, 28. Iunij 1577.

SVMMARIA.

1 *Aes alienum minuit hareditatem.*

2 *Hares non tenetur fructus ex hareditate perceptos computare in suo credito, ex communiori.*

3 *Fructus percepti iudicio testatoris non veniunt in hareditate grauati: nisi addita causa pro dote restituere sit relictum.*

4 *Intellectus l. quod de bonis. §. quod auus. ff. ad leg. Falcid. quo casu procedat.*

Item l. mulier. §. cum proponeretur, procedit in quasi debito dotis, nu. 5.

6 *Hares vnam volens rem particularem sibi appropriare pro suo credito, id facere debet auctoritate iudicis, alioquin grauatus non deduceret melioramenta.*

7 *Solutio præsumitur prius facta de mobilibus, postea de immobilibus.*

DECISIO DCLXXX.

QVia prima pars dubij non patitur difficultatem,
1 cum certum sit, quod; æs alienũ minuat hæreditatem. l. imponenda. ad leg. Falcid. l. ab omnib. §. fi. de legat. 1. cum simlib. difficultas fuit redacta ad secundam partem, in qua Domini post multas propositiones finaliter tenuerunt, æs alienum minuere hæreditatem de tempore, quo debita soluta fuerunt: tunc enim hæres videtur sibi ipsi soluere. l. si ei. §. 1. ff. de euict. & latè deducit Soc. iun. cons. 170. nu. 5. cum seq. lib. 2.

Nec obstat, quod hæres teneatur fructus ex hæreditate perceptos computare in suo credito, l. mulier. §. cum proponeretur. ad Trebellia. l. quod de bonis. §. quod auus. ff. ad leg. Falcid. cum alijs pro Cæsare alle-
2 gatis. Quia contraria opinio est cõmunior, & verior. Eam enim tenẽt Iacob. de Arena, Bar. Alberic. & Alex. in d. l. mulier. §. cum proponeretur, ad Trebell. & pro hac parte est text. iuncta glos. in verb. agetur. in l. cum quis. §. mulier. de dot. prælegat. vbi quamuis aliàs propter illa verba, quicquid ex hæreditate mea ad te peruenerit, restituas, &c. in fideicommissu non veniant fructus percepti iudicio testatoris. l. quod his verbis, de
3 legat. 3. tamen; secus est, quando testator relinquit, addita causa, pro dote, quæ causa si addita non fuisset, fructus essent liberi hæredis, vel legatarij, nec imputarentur in debitum dotis. eandẽ etiam opinionem tenent Bar. in l. cum pater, §. Titio, nume. 5. de legat. 2. Ruin. cons. 12. nu. 18. & cons. 115. nu. 13. lib. 3. Alciat. consi. 172. col. 3. lib. 9. qui de veritate requisitus, ita respondit cum alijs latius hic deductis per informantes pro Paulo, qui bene respondet omnibus ijs quæ in contrarium deducuntur. Nec obstat text. in l. quod
4 de bonis. §. quod auus. ff. ad leg. Falcid. quia † ibi fuerat grauatus hæres ad restitutionem nedum bonorum testatoris, sed ipsiusmet hæredis. Ex quo colligitur, quod mens testatoris fuit, quod fructus compensentur cum debito, ex quo voluit, quod hæres grauatus etiam propria bona restitueret. Nec obstat, etiam in
5 l. mulier. §. cum proponeretur. Quia † ibi erat quasi debitum dotis, non autem debitum, & propterea ob æquitatem fit dicta compensatio, vt ibi etiam dicunt Doctores. Fructus enim percepti pendente conditione ad hæredem pertinent. l. in fideicommissa. ff. ad Trebellia. vbi Docto. & etiam quod hæredi debetur, minuit hæreditatem, adeo quod tanto minus dicitur esse in hæreditate. d. l. imponenda. l. irritum. C. ad leg. Falc. quòd non esset si fructus medio tempore percipiendi deberent compensari cum credito.

6 Non obstãt not. in l. debitori. C. de pact. Quia † procedunt, quando hæres vult vnam rem particularem sibi appropriare pro suo credito, tunc enim id fieri debet auctoritate iudicis, alioquin grauatus non deduceret melioramẽta, cõtra text. in l. domos, & ibi Doct. ff. de leg. 1. l. vbi purè. §. si ff. ad Trebell. Hanc tamen
7 materiam Domini intelligebant, vt † prius debeat præsumi facta solutio de mobilibus, postea de immobilibus, l. à Diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iudic.

Sed quia pro parte dicti Cæsaris & fratrum prætendebatur, quòd idem debeat esse respectu ipsorũ, quod videlicet, debita Bernardini ab ipsis soluta, similiter imminuant bona donata, ad quorum restitutionem ipsi tenentur de tempore solutionis, Domini dixerũt, quòd videatur, num adsit diuersitatis ratio inter ipsos casus, quia si adest, videtur intrare vulgata iuris regula, quod vbi adest eadem ratio, debeat esse eadem iuris dispositio: nihil tamen fuit firmatum, quia partes super hoc non informabant.

SERAPHINI.

Ceruien. Bonorum. Lunæ. 30. Maij 1580.

SVMMARIA.

1 *Coloni interuertere possunt possessionem domini, alieno nomine possidendo, & qua concurrere debeant ad hoc, & num seq.*

2 *Hæres mediantibus colonis acquirere potest possessionem pluribus concurrentibus.*

3 *Possessionis continuatio tollitur per tituli recognitionem.*

DECISIO DCLXXXI.

DVbitaui, an taliter constet de possessione per colonos quondam Ioannis Humai, continuata post dict. Ioannis obitum, vt possit dici quæsita hæredibus, & excludat possessionem R. D. Episcopi vti posteriorem. Dubitationem faciebat, quia cum Ioannes viuens possideret animo suo, & corpore colonorum, & coloni continuauerint possessionem nomine hæredum
1 † possessio videbatur plena nomine eorundem. Ang. & Alex. in l. qui vniuersos. §. quod per colonum. ff. de acquir. possess. Afflict. dec. 167. nume. 6. & dec. 325. Nat. cons. 578. nu. 7.

Tamen hoc non obstante contrarium censuerunt Domini, quia non est verum absolutè, quod hæres me-
2 diantibus † colonis acquirat possessionem, nisi plurib. concurrentibus, nempè, quod colonus cõtinuet nomine hæredis, vt tradit Alex. loco citato, item, quod adsit scientia, & voluntas eius, cui quæritur possessio. glo. in l. quod meo, de acquiren. possessio. Bal. consi. 530. nu. 6. lib. 1. Et quod adsit actus aliquis recognitionis, puta per solutionem affictus, & pensionis, & ita loquuntur Doctores exemplo allegati. Bero. consi. 75. num. 23. lib. 3. Benint. decis. 12. in fi. quæ in casu proposito non adsunt.

Nec placuit, quod dicitur, continuationem nomine hæredis esse præsumendam, quia si præsumeretur de iure, frustra eam Doct. requirerent.

Præterea contra huiusmodi præsumptionẽ facit recognitio

3 cognitio † facta Episcopo, ex quo tollitur talis præsumpta continuatio. Affl. decis. 345. nu. 5. cum alijs allegatis. Neque obstat, quod recognitio sit facta tanquam in dominum, & patronum, nō autem in possessorem, quia cum promittat respondere de fructibus, profitetur vtique se velle retinere bona nomine illius, vt per Afflict. vbi sup. Non obst. protestatio procuratoris, quia nihil operatur, cum ipse non possideret, & debebat in facto consistere, si volebat impedire acquisitionem Episcopi. Non obst. quod prætenditur, omnes colonos non fuisse eiectos, quia forte hæc eiectio tunc foret necessaria, si quæsita fuisset possessio hæredi, sed ea non quæsita, sufficit recognitio. Ex his tolluntur omnia exemplo allegata. Nam loquuntur in terminis, in quibus aderāt actus positiui colonorum pro continuatione hæredum nomine. Et ideo dixerunt Domini mandatum aliàs decretum relaxandum.

SERAPHINI.

Roman. Officij Cur. de Sabellis. Ven. 3. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Officium si sit venditum iuxta solitū similium officiorū, secuta deuolutione ex natura rei, nō est locus euictioni.*

2 *Actus debet referri ad causam, sine qua non valuisset.*

3 *Alienare ius suum tantum nemo præsumitur in contractibus onerosis, imò potius plenum ius transferre, ex communi.*

4 *Hæredum mentio in contractibus semper subintelligitur.*

DECISIO DCLXXXII.

ILlustr. D. Hostilius, & Troilus vendiderunt officiū iudicatus Cur. de Sabellis, cuidā Lucretię della Palma pro pretio 1890. scutorum, in vim motus proprij fel. rec. Pauli Papæ Tertij, cuius data relicta fuit in albis, sponte, & ex eorum certa scientia, & deliberata voluntate, & omni meliori modo, via, iure, causa & forma, quibus magis melius, & efficacius fieri potuit, cum promissione de euictione, cui accessit Illustr. D. Flaminius Sabellus, & aliàs prout in instrumento. Defunctis Hostilio, & Troilo Sanctiss. D. N. Concessit Illust. D. Bernardino Sabello officium Marescalatus Curiæ Sabellæ, qui totius officij possessionem adeptus est, & hoc quoque officium iudicatus tanquam illius membrum ab hæredibus Antonij Lisciani singularib. Lucretiæ successoribus euicit, & eius quoque possessionem adeptus est. Cumque prædicti hæredes agerent de euictione contra Illustr. D. hæredes Troili, nec non Illustr. D. Flaminium, obijcebatur euictioni locū non esse, cum venditum esset officium, quod de sui natura erat vacabile, neque venditum esset simpliciter iure proprio, neque in perpetuum pro se, & hæredib. vt fieri solet, sed iuxta solitum similium officiorum, &
1 † ideo secuta deuolutione ex natura rei non esse locum euictioni, glo. fi. in l. si familiæ. ver. item quid si vni. C. fam. ercisc. & ibi Cyn. Bar. Bal. Saly. & alij, quos enumerat Tiraq. de retra. §. 1. gl. 9. nu. 34. Cumque inter R. D. iudices delegatos extra Rotam non conueniret, ego de ordine S. D. N. causam in Rota proposui, & dubitaui, quid censeretur venditum, & quomodo in casu, de quo agitur. Et dubitatio oriebatur propter mentionem motus proprij, cum adessent duo rescripta, alterum prorogationis officij factæ in fauorem primogeniti Hostilij, ad quod Illustri. hæredes habitam fuisse relationem prætendebant. Alterum permissionis alienandi fructus, & emolumenta, & alia ratione d. curiæ ad d. Hostilium, quomodolibet spectantia, & pertinentia cum facultate redimendi vsque ad summam 6000. ducatorum, vel reditus quingentorum annuorum. In quo tamē fuerat apposita clausula facta obligatione in Camera de redimendo infra 30. annos. Et ad hoc habitam fuisse relationem prætendebant hæredes Antonij. Ideo causa in Rota proposita, Domini censuerunt, ita venditum fuisse officium, vt per obitum Troili vacare non deberet, sed perpetuaretur vsque ad eius redemptionem, & ideo esse locum obligationi de euictione. Moti fuerunt ex eo, quòd non simpliciter venditum fuit, sed in vim motus proprij fel. rec. Pauli III. quod erat intelligendum de eo motu proprio, in quo dabatur facultas vendendi sub certa forma. Nam in vim alterius continentis prorogatio-
2 nem venditio talis celebrari non poterat. † Actum itaque debere referri ad causam, sine qua non valuisset, maxime stante clausula, omni meliori modo. Aym. cons. 141. num. 3. Confirmatur hæc sententia manifeste ex qualitate personæ, cui facta erat venditio, nempe mulieris, quæ erat huiusmodi officij iudicaturæ incapax. l. feminę, de regulis iuris. Ergo vendendo tali personæ, censetur facta vigore rescripti, in quo datur facultas vendendi etiam feminæ. Quod ex alio etiam deducitur. Nam cum in hoc instrumento fuerit facta etiam venditio cum reseruatione facultatis redimendi, sub qua forma data erat facultas alienandi, apparet id totum factum iuxta modum in rescripto cōcessum. Quod & vltimo colligitur ex eo, quod in huiusmodi alienatione nulla interuenit licentia de alienando, neque specialiter cautum fuit de ea obtinenda. Quare omnino dicendum est, factam fuisse vigore illius rescripti, in quo dabatur licentia huiusmodi, protectus validitate. l. quoties, cum simil. de reb. dub. His consona est verisimilitudo, nam satis est inuerisimile, quòd quis velit emere officium, quod subiacet periculo mortis, maxime concurrente proportione pretij cum valore rei, qui valor colligitur fuisse reditus scutorum 12. menstruorum ex reseruatione duodecimæ partis, pro qua soluebantur 12. scuta annua, & ex hoc reditu deducendæ sunt expensæ, & propterea æstimandum pactum illud de retrouendendo, quod de valore rei detrahit. Quibus sic stantibus non obstant exemplo deducta.

Et primo, quod dicitur in d. rescripto dari tantum facultatem alienandi reditus, & fructus, non autem officia, tollitur ex lectura breuis in illis verbis, fructus, prouentus, cū illis iuribus, & iurisdictionibus, & alijs ad eum ratione d. curiæ quomodolibet spectantibus, & pertinentibus super quibusuis rebus, &c. quæ verba apparet esse prægnantissima, non autem ad solos fructus, & prouentus restricta. Secundò, nō obst. quòd
3 voluerit tātum † vendere ius suum, quia in emptione, & venditione, & alijs contractibus onerosis hoc non est verum. Bal. in l. si domus, §. fi. de leg. 1. & ibi Ang. in fi. Cum. num. 2. Imo. nu. 2. Alex. nu. 4. qui testatur de communi, idem Alex. cons. 63. nu. 10. lib. 6. Ruin. cons. 140. num. 3. lib. 1. Nec obst. quòd non adsit clausula, in perpetuum, & pro se, & hæredibus, &c. quia hoc nō est
4 necessarium. Nam † mentio hæredum in contractibus semper subintelligitur. Abb. in c. fi. in 1. not. de arb. Ias. in l. si sic stipulatus, la 2. nu. 14. de verb. oblig. & in l. 2. §. item & si in facto, nu. 1. & 2. eo. tit. Nec obst. consideratio, quæ fit super natura officiorum, quia stante relatione facta ad motū proprium, in qua adest clausula, *decernentes*, per quam Papa vult, quòd emptores nullatenas possit molestari, donec de summa soluta fuerint satisfacti, satis apparet, emptores non habuisse respectū ad naturam officij, sed ad facultatem datam in d. motu proprio. Præterea ista cōsuetudo notoria, quæ deducitur, non applicatur ad casum propositum, cum officia soleant ita emi, vt vacent per obitum emptoris, non autem venditoris. Quare fuit per Dominos conclusum, Illustr. D. de Sabellis teneri de euictione, præsupposito, quod ea fuerit iusta, & non inique extorta. De iustitia autē satis videtur mihi cōstare ex eo, quòd cum Papa concesserit facultatem alienandi sub conditione illa, facta obligatione in Camera Apostolica de redimēdo intra 30. annos, & talis cautio pręstita nō re-

paristur, apparet, venditionem vigore motus proprij factam, non seruata eius forma in præiudicium Cameræ Apostolicæ, & habentium ius ab ea, sustineri non posse.

SERAPHINI.

Vrbeuetan. Hæreditatis. Mercurij, 15. Iunij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Verba in donatione quænam dicantur importare stipulationem Notarij nomine absentis stipulantis.*
2 *Verbum promisit, importat stipulationem etiam Notarii nomine absentis.*
3 *Iuramentum confirmat donationem etiam absenti factā.*
4 *Donatio stipulata a Notario nomine absentis debet per eum acceptari ad effectum acquisitionis dominii, vel possessionis.*
Fallit, nisi sit alteri ius quæsitum titulo singulari, numero sequenti.
5 *Acceptatio donationis facta absenti, non potest per eum fieri, in præiudicium tertii cui est ius quæsitum titulo singulari, secus si vniuersali.*
Fallit in infante, nu.6.
Item vbi prosit donatario, nu.8.
7 *Vtilis actio sine cessione quæritur ex stipulatione Notarii.*
9 *Stipulatio si sit facta pro omnibus, vno remittente ceteris præiudicare non potest.*
Idem in pluribus substitutionibus.
10 *Iuramentum supplet defectum insinuationis.*
11 *Renunciari potest etiam iuri municipali quo ad solennitatem alicuius actus.*
Quod procedit etiam per æquipollens, nu.11.

DECISIO DCLXXXIII.

DVbitaui, an donatio, de qua agitur possit impugnari ratione absentiæ, vel ex defectū insinuationis. Et per informantes plures fuerunt excitatæ difficultates.

Prima, *an in hoc casu sit præsumenda præsentia, vel absentia donatarii*. Sed hanc Domini omiserunt, cum dubium præsupponat absentiam.

Secunda difficultas excitata fuit, *an adfuerit stipulatio Notarii pro absente*. Et censuerunt Domini adfuisse, moti illis verbis, *d. donationem, & omnia alia, &*
1 *singula promisit*, quæ † verba explicite, & in necessariam antecedentiam important stipulationem Notarij, vt per Paris. cons.48. nu.94. lib.3. Et quamuis non fuerit à Notario scriptum, promisisse sibi stipulanti pro absentibus tamen satis est, quod dictum fuerit
2 promisit, cum † hoc verbum, importat stipulationem, l.1. C. de contrah. stipul. Et licet hoc procedat inter præsentes, tamen cum Notarius esset præsens, stipulatio cēsetur interuenisse eo modo, quo debuit pro actus validitate, l. quoties, de reb. dob. optime Rui. cons.180. num.10. lib.1.

3 Tertia excitata fuit difficultas, an † iuramentum huiusmodi donationem absenti factam confirmet. pro cuius resolutione affirmatiua sufficit allegare Gabri. de verb. oblig. conclus.1. nu.69. Tiber. Decian. qui reliquos citat. cons.1. nu.53. lib.3.

Sed quarta fuit in medium proposita difficultas, an hoc casu sit necessaria donatarij acceptatio, vel etiam sine acceptatione teneat. Et constituta est regula, valere quidem donationem ad effectum, vt reuocari non
4 possit, necessariam † tamen esse acceptationem ad effectum acquisitionis dominij, vel possessionis. Didac. rub. de testa.3. par. num.13. Tiraq. de const. limit.3. Tiber. Decian. d. cons.1. num.23. lib.3. Purpur. cons.396. num.56. Alc. in c. cum contingat, num.327. Et procedit etiam si donatio sit iurata. Alc. cons.112. & Purpur. cōsil.478. nu.28. Et idem est respectu acquisitionis, quæ fit mediante constitutione, vel retentione vsusfructus. Purpur. ibid. nu.21. Vnde cum ante obitum donantis non constet de acceptatione, insurgit.

Quinta difficultas, an possit postea donatio per donatarium, vel eius hæredes ratificari, quæ res non ca-
5 ret difficultate. Multi enim tenent † donatarium acceptare non posse, cum sit alteri ius quæsitum, quod tamen admittit Didac. si esset ius quæsitum titulo singulari, sed quando est acquisitum titulo vniuersali, tenet contrarium ex eo, quod hæres tenetur habere ratum factum defuncti. Præterea licet difficultas possit esse respectu acquisitionis dominij, tamen respectu acquisitionis actionis ad tradendum videtur cessare, vt vult idem Didac. vbi supra, num.13. ante fi. Purpurat. cons. 369. nu.60. Sed ad tollendum omnem dubitationem, placuerunt Dominis duæ limitationes. Prima est
6 † quod sumus in infante, cui quæritur dominium ex stipulatione Notarij, quando adest constitutū, vel precarium. Bal. in l. si quis in emancipatum, num.2. C. de don. Alc. d. cons.112. nu.14. Paris. cons.69. nu.148. lib.3. l.2. rem pupil. salu. for. Corn. cons.2. nu.3. lib.4. Alber. cons.36. nu.3. Et ita fuit tentum in vna Bonon. de Oricellarijs nuper coram R.P.D. meo Lancellotto.

Nec obst. quod Tiraq. in d. limit.30. num.29. & 32. videatur requirere prætoris auctoritatem. Hoc enim ideo est, quia ipse defendit, quòd Notarius absenti stipulari non possit. Sed cum sit recepta cōtraria opinio, nihil est specialitatis in pupillo, si requireretur, quod interponeretur auctoritas prætoris. Neque ob. quod sit intelligendum ad effectum, vt quæratur vtilis sine cessione. Quia hæc sententia non est vera. Bal. enim loquitur expresse de acquisitione dominij. Præterea
7 † nihil esset speciale in pupillo, quia etiam alijs mediante stipulatione Notarij quęritur vtilis sine cessione. Decis. Pedem. 33. num.8. Secunda limitatio placuit
8 Dominis, quod cum † fuerit donatum Cōtessine, eius acceptatio prosit condonatario, l. quoties, C. de donat. quæ sub mod. Nec obstat responsio exēplo data, quòd illa lex procedat, quando ius est valide quæsitum primo donatario, quia id forte procederet, si non ades-
9 set stipulatio pro omnibus donatarijs. Sed † quando adest stipulatio pro omnibus, etiam quod primus remitteret, non posset ceteris præiudicare. Iaso. in l. qui Romę. §. Flauius, nu.19 de verb. oblig. Et maxime hoc procedit in isto casu, in quo sunt factæ substitutiones, ita vt caducata prima remaneant aliæ, ut per Castren. cons.384. num.1. lib.1. Dec. cons.55. num.2. & 3. lib.3. Quantum verò ad insinuationis defectum Domini di-
10 xerunt, † quod iuramentū hunc defectum suppleat. Gabriel. de donat. conclus.1. num.66. Nec obst. quod dicitur ex auctoritate Cur. iun. cons.141. nu.21. quod quando statutum requirit solennitatem registrationis faciendæ intra aliquod tempus post ipsam donationē,
11 nisi sequatur registratio. Quia quemadmodum † iuramento renunciari potest iure communi, ita etiam renunciari potest iure municipali. Ideo cum donans renunciauerit etiam statutis, quę rumperent, vel rumpere possent hanc donationem, dicendum est, renunciatum quoque fuisse huic statuto. Nec verum est, quod sit necessarium in specie renunciare huic statu-
12 to, nam † sufficit æquipollentia, vt dicit Corn. exemplo allegatus, cons.186. num.18. lib.2. Maxime in casu isto, in quo adsunt tot verba prægnantia, vt nullus dubitationi locus relinquatur.

SERAPHINI.

Lucan. Beneficiorum. Mercurij, 22. Februarij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Enunciatiua plurium instrumentorum probat in antiquis etiam in præiudicium tertii.*
2 *Vocem in Capitulo habere de iure communi pendet à Canonia.*
3 *Canonia est ius, quod oritur ex receptione in fratrem.*
4 *Verba in dubio stant demonstratiue, nō autem taxatiue.*

DE-

DECISIO DCLXXXIV.

FVit iterum nouis quibusdam additis presuppositis
dubitatum, an constet Archipresbyteratũ habere
præbendam canonicalem annexam, quæ sit alteri præ-
bendæ canonicali incompatibilis. Et Domini omnibus
iunctis dixerunt probari Archipresbyteratum talem
præbendam annexam habere. Et primò moti sunt ex
instrumentis annorum 1181. 1288. 1411. cũ alijs, quæ
videntur satis clara, cum semper cõnumeretur Archi-
3 presbyter inter canonicos. Et † in antiquis enunciatiua
plurium instrumentorom probat etiam in præiudiciũ
tertij. Aym. de antiq. temp. 1. par. nu. 74. Achil. decis. 5.
de iure patro. Adminiculum verò facit constitutio an-
ni 1202. item constitutio anni 1393. in quibus disponi-
tur, quòd sint 16. Canonici, & 16. præbendæ, quòd ve-
rificari non potest, nisi tribus dignitatibus inter Cano-
nicos enumeratis. Quod etiam ex alio comprobatur:
nam cum in d. constitutione anni 1393. tradatur mo-
dus seruandus in Missis per canonicos celebrandis, ni-
hil dicitur de celebratione dignitatum, ex quo satis
apparet dignitates pro canonicis haberi, & ideo dicitur
notorium esse in d. Ecclesia adesse 16. præbendas, & 16.
Canonicos præbendatos. Aliud adminiculum sumitur
ex iuris præsumptione, cum enim Archipresbyter ha-
2 beat vocem in Capitulo, hæc † vox à iure communi
pendet à Canonia, gl. in c. cum M. in verbo, receperat,
in fi. de inst. Host. in summ. de reb. ecclesiast. non alie-
nand. no. 4. Bertrand. cons. 55. nu. 4. in prima 3. Coadiu-
uatur hæc probatio ex dictis testium dicentium, istos
vulgariter dici Canonicos, & gaudere omnibus iuri-
bus, quibus gaudent Canonici. Vltimò probatur ex eo,
quòd cum ex formula cuiusdã constitutionis interior
sacrista debeat esse canonicus, & ex instrumentis appa
reat Archipresbyterum quandoque fuisse interiorem
sacristam, sequitur eũ quoque pro Canonico habendũ.

Non obst. quòd exemplo prætenditur, instrumenta
non esse clara. Quia contrarium est verius. Nec facit il-
la consideratio, quòd in instromento 1288. dicatur Ca-
nonicorũ & Confratrum. Quia hæc denominatio con-
5 fratrum est propria Canonicorum, cum Canonia † sit
ius, quòd oritur ex receptione in fratrem, vt dicit glo.
supra allegata in d. c. cũ M. de constitutio. Nec facit, quòd
Archipresbyter vocetur sub nomine dignitatis, quia
denominatio fieri solet à digniori, nec tamen sequitur
4 excludi, quin sit canonicus, cum † regulariter verba
stent demonstratiue, non autem taxatiue. Paris. cons.
4. nu. 36. lib. 4. Et saltem nõ posset negari ex his probari
præbendam huiusmodi esse quasi Canonicalẽ, de qua
idem iudicandum, quòd de canonicali, vt per Vital. in
cle. vlti. in fi. de præben. Aliæ differentiæ per informan-
tes consideratæ non obstant, quia non inconuenit eas
esse respectu dignitatis, cui tamen præbendam anne-
xam esse ex supra deductis conuincitur.

SERAPHINI.

Portuen. Bonorum. Ven. 2. Decemb. 1580.

SVMMARIA.

1 *Confessio debiti seu dotis receptæ facta in testamento, nõ probat, sed solum quando habet dispositionem annexam, valet in vim legati, num. 8.*
Limita nisi facta parte præsente, nu. 5. sed est reprobata, vt ibi.
Item ad effectum retinendi, nu. 10.
2 *Legato effecto caduco efficitur etiam confessio debiti, seu dotis receptæ facta in testamento.*
3 *Confessio, vt præiudicet, debet esse certa.*
Item nocet confitenti, sed non tertio, nu. 4.
Fallit nisi sit verisimilis, nu. 9.
6 *Vxor ex testamento est capax relicti à marito.*
7 *Confessio facta parte absente pro exoneratione conscientiæ prodest absenti, sed facta in testamento valet solum in vim legati vel fideicommissi.*
11 *Confessionis factæ in testamento distinctio, & effectus.*
12 *Legatum pro dote confessata valet, propter commodum repræsentationis.*

DECISIO DCLXXXV.

FVit resolutũ, non constare sufficienter de dote Vr-
1 sinæ. Primò, quia † confessio debiti, & signanter do
tis receptæ facta in testamento non probat, sed solom,
quando habet dispositionem annexam, valet in vim
legati. l. Lucius. §. quisquis, de leg. 2. l. qui vxori. de au-
ro, & argen. lega. vbi Bar. Bal. cons. 14. nu. 2. lib. 2. Bar. in
l. cum quis decedens, §. codicillis, nu. 3. & 4. quem om-
nes sequuntur, ff. de leg. 3. Bal. Noue. de dot. par. 6. pri-
uileg. 77. nu. 4. Fel. in c. si cautio, num. 75. de fide instru.
Rom. cons. 445. num. 9. Ang. cons. 181. Coma. cons. 31.
Castr. cons. 405. nu. 1. lib. 1. Soc. cons. 31. nu. 35. Hinc se-
2 quitur, quòd † caducato legato, caducatur etiam ipsa
confessio, vt dicunt Bal. d. cons. 14. & Ang. d. cons. 181.
3 Secundò, vt † confessio præiudicet, debet esse certa, l.
certum, de confess. l. fin. C. de fals. cau. adiect. §. sed si
vxori. Inst. de leg. Nat. cons. 245. no. 3. li. 2. Tertiò, facit
4 regula, quòd † confessio nocet confitenti, sed non nocet
tertio, l. Seia mancipia. ad Velleia. Ruin. cons. 147. nu.
13. lib. 1.

His regulis nonnullæ dantur limitationes per exẽ-
plo informantes. Et quantum ad primam dicitur non
5 procedere, quãdo † confessio est facta parte præsente,
vt per Bar. d. §. codicillis, nu. 5. Alex. cons. 49. nu. 4. li. 1.
Purpu. cons. 461. nu. 5. Et hinc inferunt, quòd cum fauore
dotis quæratur ius absenti, confessio quoque præiudi-
care debet, tanquam si præsente parte facta fuisset.
Quod comprobari videtur ratione æquitatis canoni-
cæ, iuxta quam confessio præiudicat etiam facta par-
te absente, vt voluit Rim. cõs. 118. nu. 14. lib. 1. Sed hæc
limitatio non placet, cum Bar. in d. l. qui vxori, de au.
& arg. leg. & alij supra allegati, loquantur de dote con
fessata in testamento, & sic in proprijs terminis no-
stris habemus claras Dd. auctoritates. Nec placuit re-
sponsio, quod illud sit, quia sumus inter personas pro-
hibitas, nempe inter virum, & vxorem, hic verò con-
fessionem emanasse à persona non prohibita, nec su-
6 specta. Primò, quia † non est verum, quòd ex testamen
to vxor non sit capax relicti à marito, vt inquit Boich.
in c. ex parte, nu. 9. de confess. Secundò, hoc idem esset,
si pars esset præsens, quia maritus vxori neque præsen-
ti, neque absenti donare potest. Tertiò, quia Doc. con-
siderant duas rationes in cõfessione dotis. Prima, quòd
confessio est inter virum, & vxorem. Secunda, quia fa-
cta est in testamento, in quo operatur solom in vim le-
gati, vel fideicommissi, vt videre est apud Soc. d. cons.
294. li. 2. Neque verum est, confessionem factam in te-
stamento æquiualere confessioni factæ inter absentes,
7 quæ speciali aliquo fauore prosit absenti. Nam † con-
fessio facta parte absente pro exoneratione conscientiæ
prodest absenti, & tamen facta in testamento valet so-
lum in vim legati, vel fideicommissi, vt per Are. qui de
communi testatur cons. 64. col. pen. vers. venio nunc ad
secundum dubium. Fel. in c. olim. nu. 8. de rescrip. Ti-
raq. de priuil. piæ causæ, priuileg. 117. Sed & posset
negari possessionem parte absente probare fauore do-
tis, prout tradit Bal. Nouel. in d. 6. par. priui. 78. num. 3.
8 Cum † neque probet fauore fisci, l. 1. C. de iure fisc. &
tamen fauor dotis, & fisci æquiparantur, l. 2. C. de iure
fisc. Nec releuat æquitas canonica, cum simus inter
Romanos, inter quos seruatur ius ciuile ex dispositio-
ne statutorum.

Alia affertur limitatio, quæ conuenit tertiæ regulæ
9 supra positæ, vt non procedat, † quando confessio est
verisimilis. Alex. cõs. 18. nu. 3. li. 3. Cuma. d. cõs. 31. n. 1.
Purp. d. cons. 461. nu. 7. Mohed. dec. 202. quæ licet in se
sit vera, tamen nõ videtur in hoc cõcurrere tales con-

iecturas,quæ faciant hanc verisimilitudinem,& maxi-
me, quia quæ deducuntur in confessione, videntur se
inuicem elidere. Nam si propter antiquitatem instru-
mentum dotale non reperiebatur, frustra allegabatur
diruptio vrbis,& apud prædictos Doct.cõiecturæ istę
considerantur cum alijs adminiculis,& nõ per se solæ.

Tertia potest vltra informantes dari limitatio, quæ
fuit Castren. in l.cum hæres rogatus.num,2.& l.Mar-
10 cellus,col.2. ad Trebe.vbi † voluit, quod licet huius-
modi confessio non prosit ad effectum agendi, tamen
prosit ad effectum retinendi, sed Alex. in d.l.cum hæ-
res,reprobat Cast.ideo si opus esset,de hoc particulari-
ter esset disputandum. Sed videtur tolli difficultas ra-
tione certitudinis, cum nulla certa exprimatur dotis
quantitas, adeo quod circa hoc nulla adest confessio:
11 Nam, † vt inquit Bal.d.cons.14.lib.2.& Boich d.c.ex
parte.nu.9. aliquando testator confitetur,& legat,ali-
quando confitetur, & non legat, quandoque verò le-
gat, & non confitetur, & hic est casus noster, respectu
quantitatis dotis, ex quo sequitur, confessionem, non
concludere,& si concluderet,quod tantundem esset in
dote ad rationem 10.pro centenario,legatum non va-
leret.l.si creditori, cum seq. de legat.1. Valeret enim
12 † solum propter commodum repræsentationis, l.1.de
dot.præleg. §.sed si vxori, & ibi gl. instit. de lega. quæ
repræsentatio hic cessat, cum simus in filio debitore.
Non obstat limitatio ex clausula, *omni meliori modo*,
quia nihil operatur inter absentes.

SERAPHINI,

Roman.Hæreditatis de Captanica.Lunæ,23.Ian.1581.

SVMMARIA.

1 *Statuta feminarum exclusiua non extenduntur de persona ad personam, etiam ex identitate rationis, nisi daretur maior ratio in persona, de qua agitur, quam in exclusa a statuto.*

2 *Comprehensio,non autem extensio dicitur, vbi adest maior ratio.*

3 *Filius subintrat locum patris cum sua qualitate.*

4 *Femina exclusa ab eo gradu in quo vere reperitur,multo magis a gradu ficto. & nu.7.*

5 *Extensio prohibita fieri de vna persona ad aliam, non procedit ratione alicuius qualitatis, qua in aliam personam transferatur.*

6 *Extensio de vna qualitate ad aliam dicitur esse conformis intentioni statuentium.*

7 *Fictio cessare debet, vbi repugnat æquitas,etiam in materia statutaria.*

8 *Filia in consequentiam exclusa dicitur à successione patris per statutum vocans ad successionem fratris sine filijs defuncti alios fratres.*

9 *Statutum nunquam intelligitur excludere interpretationem bonam, & rationabilem.*

DECISIO DCLXXXVI.

PRoposui dubium, *an statutum Vrbis,lib.1.c.:4.ex-
cludẽs sorores stantibus fratribus defuncti,excludat
etiam fratrẽ præmortuorum filias.* Et causa bis propo-
sita, Domini amplexi sunt sententiam affirmatiuam,
quod filię fratrum censeantur exclusæ. Quamuis enim
statuta huiusmodi exclusiua feminarum, non exten-
dantur de persona ad personam,etiam ex identitate ra-
tionis, vt per Bal.in l.illam. & ibi alij eum sequuntur,
1 C.de colla.tamen † id fallit,quando daretur maior ra-
tio in persona, de qua agitur, quàm in exclusa à statu-
to.Gabriel.de statu.conclus.7.num.43. cum seq. Nam
quicquid sit in casu,in quo adest tantum paritas ratio-
2 nis, tamen † vbi adest maior ratio, non tam dici potest
extensio, quàm comprehensio, vt de paritate rationis
tradit Alexan.post Petr.Cyn.Bal.& Castr.in consil.75.
nu.3.& ibi concord.in add.lib.5. & cons.89.nu.6.lib.6.
Et licet in cons.97.nu.9.lib.2.teneat contrarium, tamẽ
reprobatur ibidem per addit. quando militat maior
ratio,& bene. Valde enim esset absurdum.quod super-
stite sorore,filiæ fratris defuncti succederent,soror ve-
rò excluderetur. Soc.iun.cons.129.nu.36.lib.3. Quod
maxime procedit isto casu, in quo non potest succede-
re ex suo gradu, est enim remotior fratre, sed succedit
per repræsentationem,§.reliquum.Auth.de success.ab
3 intesta. Vnde † cum subintret locum patris, subintrat
cum sua qualitate, quæ est feminitatis, Bar.in l.libero-
rum.nu.3.de verb.signif.Alex.in l.venia.col.fi.C.de in
ius voc.& ibi Ias.nu.6. Socin.iun.cons.168.nu.46.li.2.
Quę qualitas a statuto excluditur in d.gradu,cum ex-
cludatur soror. Ergo sicut si vere esset in d. gradu, ex-
4 cluderetur, quia femina multo † magis excludi debet
cum in d.gradu constituatur per fictionem. Lancellot.
Dec.in d.l.venia,quem refert Nat.cons.201.nu.2.in fi.
Et pro hac parte faciunt Doct. allegati. Cuman. inter
cons.Cur.sen.cons.34.nu.10.& Soc.iun.cons.10.num.
12.lib.4. quod cons.est decisiuum. Et facit etiam alia
limitatio ad regulam prohibentem fieri extensionem
de vna persona ad aliam, vt non procedat, quando
5 † dispositio fit ratione alicuius qualitatis,quæ qualitas
in aliam personam transferatur. Ias. post Ang.in l.tale
pactum. §.fi.nu.5. ff.de pact. Et hoc conformat secum
6 intentionem statuentium, quæ † facit, vt talis exten-
sio admittatur, vt per Soc. iun. cons.129.nu.35.lib.3.
7 Paris.cons.66. lib.3. Præterea cum fratris filia † repræ-
sentet patrem per fictionem, vtique debet cessare fi-
ctio, vbi repugnat æquitas, vt per Rube.Alexandrin.
cons.149. nu.10. Repugnat etiam mens statuentium,
quæ fuit vocare ad successionem fratris sine filijs de-
functi alios fratres, adeo quod alijs omnibus videtur
8 auferri hęreditas: exclusio † enim venit in consequen-
tiam,vt per Bal.consil.411.nu.1.lib.4. & in l.si vero,§.
de viro.solut.matrim. Nat.d.cons.201.nu.2.Bar.in l.2.
§.videndum, in fi. ad Trebell. Et licet Doct.hoc intel-
ligant, vbi inclusio est correspectiua ad exclusionem,
tamen hic dici potest correspectiua, non solum ratio-
ne sororis, sed etiam filiæ fratris, ex quo subintrat lo-
cum patris cum qualitate, propter quam soror exclu-
ditur; sed dato, quod non expresse correspectiuetur
exclusio ad fratris filiam,tamen cum ex hoc in hac ad-
sit maior ratio exclusionis,ratio illa procedit absolute,
vt tradit Soc.iun.cons.30.num.55.lib.1. Neque prædi-
9 ctis obstat, quod † statutum excludat interpretatio-
nem, quia non excludit bona, & rationabilem. Bar.in
l.omnes populi,nu.65. de iust.& iu.Caccialup.ibi,nu.
276.Dec.cons.64. in fi.& ideo male videtur consuluis-
se Alciat. cons.39. lib.2. vol.1. Quamuis ea posset eui-
tari, cum in specie illa non adesset tempore delatæ suc
cessionis soror defuncti superstes, vt in casu isto.

Et ex his facile est respondere ad ea, quæ late per ex-
cellentissimos aduocatos, exemplo deducuntur. Fuit
tamen pro parte hæredum Iacobæ allegatum eam nõ
fuisse dotatam, & ideo statutum non habere locum.
Item quod tale statutum de tempore obitus Cæsaris,
de cuius successione agitur, adhuc conditum non erat
quæ cum valde releuantia sint, dixerunt Domini vi-
dendum esse, an in facto verificentur. Et ideo partes
Excell.D.Iudicis, coram quo causa pendet, erunt ani-
maduertere ad huiusmodi obiectiones.

SERAPHINI.

Valentin.de Consentayna.Lunæ,30.Ianuar.1581.

SVMMARIA.

1 *Præsentatio facta cum omnibus eius requisitis est manutenenda.*

2 *Præsentatio admissa cum clausula, si & in quantum, valet, prout de appellatione.*

D E.

DECISIO DCLXXXVII.

DVbitaui, *an Illustr. D. Comes de consentayna esset manutenendus in sua quasi possessione præsentandi, ita vt Ludouicus ab eo præsentatus venerit instituendus, vel potius prorsus Apostolicus in possessionem immittendus?* Et fuit per Dominos conclusum non posse de iure denegari institutionem ipsi præsentato. Fuit enim præsentatus à Comite D. Ximenio, qui erat in quasi possessione præsentãdi, ex quo præsentauerat Michaelem, & eius præsentatio sortita fuerit effectum: nam

1 † per eius obitum vterque venit, & in summa concurrunt omnia requisita à Caldetin. consil. 12. de iure patro. fuit enim præsentatio facta ante litem motam, & admissa ab ordinario, licet cum clausula, si & in quantum, quæ tamen importat admissionem, cum simus

2 in casu, † in quo debebat admitti, vt in appellatione ita admissa, ita tradit Rom. consil. 501. & Fel. in c. cum contingat. nu. 13. de offic. deleg. Deberi autem institutionem tum ex supradictis patet, tum ex his, quæ tradit Abb. in c. 2. nu. 22. de in integr. restit. Roch. de iurepatro. in vers. competens, nu. 13. vers. nota. Lambertin. de iure patro. art. 4. 5. q. 1. par. 2. lib. nu. 2.

Neque obstant contraria. Et primo, quod priuilegium Leonis sit reuocatum per regulã Adriani. Quia de hoc adhuc cũ stante non dicitur, & pars interim manutentionem petere potest, & postea in petitorio docere, quod non subiaceat regulæ. Et simul stare etiam possunt, & quod præsentatus sit instituendus, & quòd in iudicio petitorio ius patronatus veniat declarandũ nullum. Non obstant sententiæ, quæ aliàs dicuntur latæ contra Michaelem, quia apparet eas non habuisse effectum, ipse enim decessit in possessione. Non obst. quod obijcitur cõtra prædictum ius pattonatus, quòd solutio fuerit facta per Comitem impetrantem de primitijs, non autem de bonis suis, quia videbatur istas primitias ad ipsum pertinuisse, cum administratores fabricæ eas exegerint vigore cessionis per Comitem ipsis factæ, quæ omnino esset innulis, si ad Comitem dictæ primitiæ non spectassent, & maxime cum dicantur primitiæ villæ, quæ in locis Maurorum plerumque spectant ad Dominos temporales, vt passim obseruare licet in eo regno. Non obstat, quod opponitur de re iudicata, quia si de primis sententijs agamus, in illis non damnatur ius patronatus, & quod plus est, non fuerunt sortitæ effectum.

Neque lis illa quicquam facit, cum ex cursu temporis censeatur habita pro derelicta. Si verò loquimur de sententia vltima lata, adhuc non constat de eius iustitia, & cum concernat petitorium tantum, non tollit ius quæsitum Michaeli ex præsentatione, & institutione, quæ præcesserunt. Quod verò deducitur ex sacro Conc. Trid. dixerunt Domini non obstare, cum in prima parte non loquatur de priuilegijs concessis ex causa onerosa, quod fuit sæpius in alijs causis à Rota animaduersum.

SERAPHINI.

Toletan. Primitiarum. Die Lunæ, 27. Febr. 1581.

SVMMARIA.

1 *Acta reproducta parte non legitime citata, quando non annullent processum.*

2 *Mandatum sufficit quandocunque produci ad validitatem iudicij.*

3 *Protestatio in omnibus actibus repeti debet.*

4 *Solennitas tanta non requiritur in citationibus ad videndum decerni literas executoriales, quanta in alijs.*

DECISIO DCLXXXVIII.

FVit resolutum pro validitate executorialium, non obstantibus nullitatibus exemplo allegatis. Nam quantum ad primã nullitatem, quę deducitur ex eo, quod acta non fuerint reproducta, parte legitime citata, fuit dictum, quod auctoritas Bat. in l. naturaliter. §. nihil commune, nu. 32. de acquir. poss. cum alijs alle-

1 gatis, loquitur † quando non constat, quod acta fuerint transportata, vt etiam loquitur Feli. in c. Ecclesia sanctæ Mariæ, nu. 16. in fi. de const. vel quando sumus in diuersa causa coram eodem, vt ibi per Bar. hic autẽ constat processum prioris instantiæ productum fuisse, ex quo constitit de re iudicata. Secundò quod deducitur fuisse processum citato procuratore substituto à D. Io. Prers, cuius mandatum non fuerat productum, & exemplo protestatum fuerat neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato, non placet, quia re vera

2 D. Ioannes erat procurator, ideo † sufficit quod mandatũ quandocunque producitur. Rot. decis. 7. de procur. in nou. Et quamuis hoc non procedat parte opponente, vt per Aym. consil. 108. cum tamen postea aliter non producto dicto mandato D. Didacus citauit prædictum substitutum, videtur recessisse à priori illa pro

3 testatione, † quæ in omnibus actibus repeti debebat. Put. decis. 218. lib. 2. Mohed. decis. 44. Tertiò, quod dicitur fuisse citatum Ioannem per affixionem absque alia diligentia, non placet, quia hoc venit in executionem decreti facti, de quo fol. 986. Neque obstat intimatio facta personaliter Ioanni nominationis interpretis, quia adest error in registro, cũ ex relatione Cursoris in originali appareat nõ fuisse factam personaliter, sed

4 domi dimissa copia. Et † in summa, in istis citationibus ad videndum decerni literas executoriales, non requiritur tanta solennitas, quanta in alijs. Rot. decis. 15. de re iud. in nou. Quartò, quod dicitur reseruationis literas non fuisse iustificatas, non placuit, quia si non sunt iustificatæ, ius remansit penes ipsum resignantem, itaque quomodocunque res se habeat, apparet de ipsius bono iure. Et ita pro validitate fuit conclusum.

SERAPHINI.

Roman. Executionis. Lunæ, 6. Martij, 1581.

SVMMARIA.

1 *Conditio momentanea statim purificata dicitur, quod ad actus finem deuentum est.*

2 *Matrimonium à principio validum dicitur, licet vir esset impotens, ex communi.*

3 *Conditio momentanea sufficit semel adimpleta.*

4 *Hæredes non possunt minuere dotem, stante stipulatione Notarij pro omnibus quorum interest, & obitu testatoris.*

DECISIO DCLXXXIX.

FVit resolutum, conditionem esse purificatam, cum

1 enim sit † conditio momentanea, si nuptiæ sequerentur, statim, quod contractum fuit matrimoniũ, purificata fuit conditio, l. cum fuerit, de condit. & demõstra. Dec. in l. si quis hæredem, nu. 2. C. de insti. & sub-

2 stit. Nec obstat, quod vir esset impotens, quia † tale matrimonium à principio tenet, & est validum, vt cõmuniter tenent Doc. in c. puberes, de despons. impuber. & ibi per Abb. nu. 4. licet gl. contrariũ tenuerit. Et de communi testatur Syluestri. in verbo, matrimonium, nu. 7. Et quamuis in c. quòd sedem, & c. ex literis, & c. fraternitatis, de frig. & malefic. videantur dicere matrimonium esse nullum, tamẽ potius innuunt, ꝙ veniat dissoluendum, vel saltem, quòd ex post facto declaretur nullum, vt per Host. in sum. de frigid. & malefi. nu. 3.

3 & volentib. coniugib. tenet. Et sufficit, ꝙ † conditio momentanea semel fuerit adimpleta. l. si quis hæredẽ, C. de inst. & subst. Oldr. cõs. 21. nu. 1. Neq; obst. si dicatur ex euentu apparuisse nullũ propter impotentiam viri, quia (vt hoc dici possit) multa requiruntur, quæ non apparẽt obseruata fuisse, de quib. per Host. vbi sup. Et

4 hoc maxime procedit, quia † stante stipulatione Notarij pro omnib. quorũ interetat, & obitu testatoris, non possunt hæredes minuere hanc dotẽ. Dec. cons. 35. per

tot. & maximè num.5.verſ.nec prædictæ concluſioni. Rap.in l.1.num.61.ff.ſol.matr. Ex quibus concluſum, non implementum conditionis in caſu,de quo agitur, non obſtare.

SERAPHINI.

Pottuen.Bonorum. Lunæ, 6.Martij 1581.

SVMMARIA.

1 *Mulier pro eius dote tenetur accipere in ſolutum bona nō prohibita alienari ſi extant, alias ad prohibita habet actionem.*

Limita in creditoribus habentibus hypothecariam, non autem perſonalem, nu.2.

3 *Inuentarij confectio reddit ſolum creditorem ſecurum ne damnum patiatur, non autem, vt lucretur.*

4 *Statutum domicilij viri attendendum eſt.*

5 *Allegant extare alia bona, quam in inuentario deſcripta, probare debet.*

DECISIO DCXC.

FVit dubitatum, *an probetur tot bona remanere penes Illuſtr. mulieres, vt poſſint ſibi ſatisfacere de dote, & donatione propter nuptias, D.Margarita auia.*
Et licet dubitatio verſetur circa factum,tamen per informantes mulierum fuit tractata alia difficultas, an
poſſint cogi talia bona accipere in ſolutum ita, vt non
poſſint exercere eorum hypothecam contractam ante
pactum contra bona pacto ſuppoſita.In qua regula eſt
pro mulierib.l.filiusfamilias.§.Diui,de leg.1.in fin.Tamen limitatur hæc regula per text.in l.pater filium,in
1 fin.prin.de leg.3.vt non poſſint † hæc vendi,vel diſtrahi, quando adſunt alia bona non prohibita alienari.
Cuma.in l.peto. §.prædium.nu.3. de leg.3. Iaſ. in d.§.
Diui.nu.25.in 2.lectura. Loares,nu.21.Socin.iun.nu.
2 32.Hæc † tamen fallentia ſublimitatur,vt procedat in
creditoribus chirographarijs habentibus perſonalem
actionem tantum, non autem in habentibus hypothecariam,quia per huiuſmodi prohibitionem eis præiudicari non poteſt.l.1.C.deb. vend. pigno. impetr. non
poſſ.& ibi Bal.Saly. & Ang. Verum cum ſimus in creditorib. iiſdemque hæredibus ſubintrat alia difficultas.Nam ſi Sciarra fuit hæres D.Alexandri ſine inuentario, confuſæ fuerunt actiones, & extinctæ.l.debitori.C.de pact.Et hoc in euentum,quòd Margaritæ ſucceſſerit Sciarra: ſi verò filiæ ſucceſſerunt Margaritæ
mediante perſona Pauli ſubintrat eadem difficultas
3 confectionis inuentarij. Sed † præſuppoſito etiā,quod
fuerit confectum inuentarium,illud ſolum reddit creditorem ſecurum,ne damnum patiatur,non autem vt
lucretur.Et ideo poteſt D.Iulius dicere filias conſecutas tantundem fuiſſe in alijs bonis, & in eis ſatisfactas
eſſe.l.fi.§.in computatione. C.de iure delib.vbi Barto.
nu.6.Caſtr. nu.7. Alex.nu.5. & 6. plures congerit Fanut.de inuent. fol.103. nu.4 Ideo deueniendo ad dubium, Domini dixerunt ſtatuendum prius eſſe,quantum eſt creditum mulierum.Nam hoc pendet tum ex
ea inſpectione,quodnam ſtatutum circa lucrum ſit at-
4 tendendum. Et regula eſt † attendi ſtatutum domicilij viri.l. exigere. de iudic. Tiraq. de legib.connub. gl.
2.nu.45. Rolan. de lucr.dot.q.15. Tum ex eo,an cenſus 3000.ſcutorum ſit fundus dotalis, vel datus in ſolutum, quod verius videtur, inſpectis verbis clariſſimis inſtrumenti, & ideo intrat text.in l.quoties. C.de
iur.dot.l.plerumque, ff.eod.titu.l.ex conuentione.C.
de pact.Couar.pract.quæſt.c.18.

Secundò videndum, quænam bona extent pro ſatiſfactione, & informantes pro D.Iulio dicunt hunc
cenſum extare: ſed neque id probant, neque apparet,
an ſit extinctus. Et ſiquidem mulieres confecerunt
5 inuentarium,& in eo,nō eſt deſcriptus, qui † dicit extare,hoc probare debet.ad gl.in l.cum de lege.de probar.l.fi.§.licentia, vbi Doct.de iur.deliber. Alci.reg.3.
præſumpt.20.Hercul.denegat.num.95. Alio minus,eſſent confuſæ actiones,& fruſtra de hac re quæritur.

Quantum ad ſcuta 5000.informantes pro mulieribus allegant eſſe erogata in ſolutionem dotis D.Virginiæ Gambacurtæ,ſed hoc non probant,niſi pro ſumma ſcutorum 2500. ideo melius deducant hanc ſolutioné.

Quantum ad bona mobilia, ſi probaretur eſſe Alexandri, eſſet eorum habenda ratio, ſi vero non probatur, & Sciarra confecit inuentarium,hæc non veniunt computanda, cum non ſint Alexandri, cuius æs alienū ex ſuis, & non alienis bonis,eſt deducendum.

LANCELLOTTI.

Viterbien.Bonorum. Mercur.7.Febr.1582.

SVMMARIA.

1 *Verbum relinquo,adiectum certæ rei, vel quantitati, nunquam trahitur ad inſtitutionem, ex magis communi.*

2 *Declaratio non requiritur, vbi verba ſunt clara.*

3 *Inſtitutio matris eſt etiam neceſſaria ad teſtamentum, ne filij præteritione reddatur nullum.*

4 *Declaratio non poteſt fieri per duos teſtes ad actus validitatem, ſed tot requiruntur, quot ſunt neceſſarij de iure ad illius prohibitionem.*

5 *Inſtitutio facta inter liberos, poteſt probari per duos teſtes.*

DECISIO DCXCI.

FVit reſolutum, non probari particularem inſtitutionem factam per Camillū de Angela matre,quia
de dicta inſtitutione ſolum deponit Aſcenſius Parochus, & Malagriccia teſtis, cuius exceptione nunc circumſcribuntur, cum tamē vltra Parochum duo teſtes
ſint neceſſarij in terminis c. cum eſſes, de teſtam. Non
obſtat, quod verbum, relinquo, ſit obſcurum,& poſſit
intelligi tàm de inſtitutione, quàm de legato, & ideo
declaratio verbi obſcuri poſſit fieri per duos teſtes, videlicet dictū Parochum, & Malagricciam. Quoniam
1 † reſpondetur,quod quādo verbum,relinquo,adijcitur certæ rei,vel quantitati, prout in hoc teſtamento,
in quo Angelæ matri fuerunt relicta duo ſcuta, tunc
nunquam trahitur ad inſtitutionem, ſecundum opinionem Bar.in l.cogi.in princ. nu.3.ad Trebell.quæ eſt
magis communis tam de iure canonico, quàm ciuili,
& tradit Alex.conſil.177.num.8.verſ.tertio principali
fundamento.vol.2. Iaſ.in auth.nouiſſima. nu.33. C.de
inoffic.teſtam. Couar.in c.Raynu. §.1.num.5.verſ.tertius intellectus, de teſta. cum alijs, de quibus hic per
informantes pro parte Angelæ.

Quo ſtante, cum ſuper hoc verbo, relinquo,habeamus certam determinationem reiectis contrarijs opi-
2 nionibus, non eſt locus declarationi, quia † illa ceſſat,
quando eſt omiſſa à verbis, vt declarat Cuma.in l.hæredes palam. §.ſi quid poſt. num.3. verſ. quæro quot
teſtes.de teſtam.late per Gabriel. de reg.iur.concluſ.3.
num.35. Præterea, quando teſtator aliquid exprimit,
propter, quod eius diſpoſitio redditur nulla, prout in
3 iſto caſu,in quo † inſtitutio matris eſt de ſubſtantia teſtamenti.§.aliud quoque capitulum,iuncto §.ſiue igitur. Et §.ſi autem hæc omnia. Authen. vt cum de appel.cognoſc.declarat Iaſ.in d.auth.nouiſſima,num.13.
Guliel. de Benedict. in d.c.Raynutius. verſ. in eodem
teſtamento relinquens,il 1.nu.23.Clar.in §.teſtamen-
4 tum,q.38.verſ.ſed quæro,tunc declaratio † non poteſt
fieri per duos teſtes, cū tractetur de validitate actus,
ſed tot requiruntur, quot ſunt neceſſarij de iure ad illius probationem, glo.in l.cum proponebatur. in ver.
coniectura.de lega.2.Butr.in d.§.ſi quid poſt.nu.4.vbi
Caſtr.nu.3. Guliel.Benedict. in d.verſ.in eodem teſtamento,nu.42.& Gabriel.d.concluſ.3.nu.36.

Non obſt.doctr. Bal.in l.2. C.de bon. poſſeſ. ſec.tab.
nu.2.verſ.ex his apparet,vbi videtur concludere,quòd

ad pro-

ad probandam institutionem sufficiunt duo testes.
5 Quoniam † loquitur in institutione facta inter libe-
ros, quæ potest probari per duos testes. l. hac consul-
tissima. §. ex imperfecto. & ibi not. Doct. C. de testam.
vt declarat ibi Castren. nu. 5. Dec. nu. 7. Rimin. num. 5.
verf. ex his infert Bal. Guliel. de Bened. in eod. verf. in
eod. testam. nu. 47. Imò Bal. in institutione facta inter
extraneos tenet contrarium, dum inquit, quod solen-
nitas voluntatis debet probari per tot testes, quot
sunt necessarij in facto.

An autem ex coniecturis hæc probatio per Paro-
chum, & Malagriccìam possit suppleri, particulariter
videbitur.

ALDOBRANDINI.

Roman. Casalis. Lunæ 29. Ianuarij. 1582.

SVMMARIA.

1 *Dominus agens contra emphyteutam non tenetur osten-*
dere titulum, sed sufficit sola possessio.
2 *Tempora coniungun ur contra emphyteutam ad eum ex-*
pellendum ob non solutionem canonis.
3 *Emphyteuta se defendens ad excludendum spolium, de-*
bet interim soluere canonem.

DECISIO DCXCII.

DOmini tenuerunt, terras, de quibus agitur, fuisse
deuolutas ob canonē non solutum ab anno 1569.
vsque ad annum 1579. concurrunt enim omnia requi-
sita. Fuit enim facta declaratio deuolutionis etiam ob
istam causam à canonicis 5. & 26. Septembris, 1572.
Et adest mora nedum triennalis, sed fere decennalis,
l. 2. C. de iure emphyt. c. potuit. locat. Nec placuerunt
Dominis excusationes allegatæ, & distinctio tempo-
ris facta, quia cum 26. Febr. 1576. Canonici produxe-
runt instrumentum vnionis factæ sacristiæ, debuit Il-
1 lustr. D. Cincius soluere. Cum enim † Canonici age-
rent contra Cincium, non erat iustificandus titulus
cum ipso, sed sufficiebat sola possessio. Rot. decis. de
rest. spolia. in nou. Achil. decis. vnica, de success. in be-
nefic. Et ita fuit alias resolutum in vna Regien. coram
R. P. D. meo Blanchetto. Idque tanto magis, quia post-
modum 4. Iulij. 1578. produxerunt Canonici literas
Apostolicas vnionis, & nihilominus nec obolum tunc,
vel soluit, vel obtulit. Et quamuis à die datæ vnionis,
vel productionis non sit lapsum bienniū, sufficit, quòd
iuncto tempore præcedenti lapsum sit biennium, quia
2 † coniunguntur hæc tempora, vt per Capic. decis. 16.
nu. 6. quam Rota approbauit, vt per Achil. decis. 1. de
locat. Put. decis. 422. eadem die lib. 3. Neque hodie stan
te cōmissione mihi præsentata vltimo loco, & expressa
petitione Capituli, potest intrare difficultas tacta in
dictis resolutionibus. Nec etiam obstat, quod canoni-
3 ci agerent spolio, quia † Cincius, qui ad excludendum
spolium nitebatur cōtractu locationis, interim debuit
soluere canonem, vt per Achil. & Put. sup. allegatos. Et
tanto magis grauior videtur mora hæc, ex quo ob-
tenta ab ipso commissione super restitutione in inte-
grum aduersus omissam; solutionem canonum, nihil
tamen nec soluit, nec deposuit taliter, quod nulla visa
fuit Dominis subesse causa, ex qua possit excusari.

SERAPHINI.

Faucotina Bonorū de Nicolutijs. Lunæ. 15. Ian. 1582.

SVMMARIA.

1 *Diuisio probat bona paterna, & subiecta fideicommisso.*
2 *Dominium probatur ex confessione, sed non transfertur.*
3 *Confessio bonorum facta in diuisione probat etiam con-*
tra singularem successorem.
4 *Trebellianica detractio potest prohiberi filijs à testatore.*
5 *Verba concepta in tertia persona, quæ referri possunt ad*
testatorem, & ad hæredem, in dubio referuntur ad te-
statorem.
Limita, nisi materia aliud suadeat. nu. 6.
7 *Heres hæredis non potest detrahere Trebellianicam, nisi*
ex persona primi hæredis, cui iam erat prohibita.

DECISIO DCXCIII.

QVantum ad priorem partē dubij, quæ bona pro-
bantur subiecta fideicommisso, Domini censue-
runt probari, ea omnia bona, quæ continentur in in-
strumento diuisionis, esse subiecta fideicommisso, cum
1 † diuidentes fateantur prædicta bona esse paterna, &
substitutio fuerit facta in omnibus bonis. Paris. con-
2 sil. 26. nu. 54. lib. 2. Nā † licet ex confessione non trans-
feratur dominium, probatur tamen, Bar. in l. cum fal-
sa. C. de iur. & fact. igno. Rui. cons. 128. num. 5. lib. 2. Et
3 † huiusmodi confessio probat nedum contra confiten-
tem, sed etiam contra singularem successorem, Ruin.
d. cons. 128. nu. 16. cum alijs allegatis. Idque eo magis
dicendum, cum diuisio sortita fuerit effectum, & nisi
vere bona ad patrē pertinuissent, Euangelista sibi præ-
iudicasset per diuisionem, & censeretur illa donasse, &
ita suum iactasset diuidendo: non enim in facto pro-
prio ignorantia huiusmodi est tolerabilis. l. cum puta-
rem. l. post diuisionem. C. fam. ercis. Neque obstat in-
strumentum emptionis, quia ex eo contrarium non
probatur. Cum enim Euangelista esset filiusfamilias,
quando emit, patri acquisiuit. l. acquiri. de acqui. rer.
domin. Nec constat, quod ex acquisitis exercendo ar-
tem Medicam emerit, quia imò contrarium apparet
ex eius confessione, cum fateatur esse bona paterna.
4 Quantum ad posteriorem partem dubij, † an filijs
fuerit prohibita detractio Trebellianicæ, Domini te-
nuerunt partem affirmatiuam per tex. in l. ex facto, in
princ. & in l. debitor. ad Treb. & in l. cum io testam. ff.
de aur. & argen. leg. ex quibus iuribus probatur dictio
nem *suus*, referri ad testatorem, non ad alium. Ad idem
Alex. cons. 56. nu. 1. & 2. lib. 1. Marsil. sing. 31. Bertran.
cons. 256. col. 1. in t. 5. Roland. cons. 70. nu. 77. lib. 3. Et
5 recepta est regula, quod † verba concepta in tertia per-
sona, quæ referri possunt ad testatorem, & ad hæredē,
in dubio referuntur ad testatorem, vt per Imol. in d. l.
ex facto. in prin. nu. 1. & ibi Rip. nu. 5. ad Treb. Dec. in
d. l. fin. nu. 4. C. de impub. & cons. 470. nu. 12. & fuit do
ctrina Bar. in d. l. cū in testamento, ff. de aur. & arg. leg.
& Alex. vbi supra. Et quamuis Imol. ibi limitet istam
6 regulam, vt † non procedat, quando subiecta materia
aliud suadet, per tex. in l. cogi. §. sed si seruo. ad Treb.
& ibidem Seisel. nu. 1. hæc limitatio quantumuis ve-
ra non applicatur, cum indifferenter secundum opi-
nionem Rotæ Trebellianicæ detractio omnibus hæ-
redibus etiam filijs primi gradus prohiberi possit. Sua
detur hæc interpretatio, quia aliàs intelligendo de hæ-
7 redibus vxoris, superflua essent illa verba, cum † heres
hæredis non possit detrahere Trebellianicam, nisi ex
persona primi hæredis, cui hoc casu iam erat prohibi-
ta. l. 1. §. denique. vbi Doct. ad Treb. Cōfirmatur quoq;
ex prohibitione detractionis legitimæ, quæ est neces-
sario referenda ad filios, cum alijs non deberetur. Et
ex his conclusum, prohibitionem esse claram, & neces-
sario concludere.

BLANCHETTI.

In ead. Fauentin. fideicommissi. Ven. 16. Feb. 1582.

SVMMARIA.

1 *Prohibitio alienationis cum expressa ratione ex sui na-*
tura non solum inducit, sed etiam ampliat, & exten-
dit fideicommissum.
2 *Heres nec ad tempus, nec ex tempore institui potest.*

DECISIO DCXCIV.

DOmini in secunda positione huius causæ pro ma-
iori parte recedendū cēsebant à resolutione facta
1 die 12. mensis præteriti, ea potissimū ratione, † quod
prohibitio alienationis cum expressa ratione ex sui na-

tura

tura non solum inducit, sed etiam ampliat, & extendit fideicommissum, ex allegatis pro Archipresbytero, & Bert.cons.46. nu.7.in 2.pri.& consil.173.nu.14. io 2.3. & latè Gabriel.de fideicommis.conclus.10.nu.12. & fatentur Scribentes per Iaco. Nec obstat, quod stet consecutiuè ad præcedentē institutionem pupillarem, quia hic noo potest dari iste intellectus: cum enim comprehendat omnes institutos, & substitutos, sicut institutio filij est indistincta, ita & indistincta est prohibitio alienationis ipsam comprehendens, aliàs si secundum terminos substituoonis præcedentis esset iotelligenda, sequeretur, quòd hæreditas vsque ad tempus pupillaris ætatis filio esset relicta, contra tritissimam regulam,
2 quod † hæres nec ad tempus, nec ex tempore institoi potest.§.hæres.Iostitut. de hære. instit. Cum igitur institutio comprehendat omne rempus, ita & prohibitio, ex quo sequitur, quod omoes clausulæ postea subsequentes etiam ipsæ recipiant eundem sensum, & cōplectantur omoes casus, prout ipsa prohibioo comprehendit omnes personas, licet etiam secundum aliquos ex dominis clausula adeo quòd vult, inducat fideicommissum, ex allegaris pro Archipresbytero. verum quia agitur de reuocanda decisione, mā datunt, vt in primis audiētijs quadragesimæ causam iterum proponā, &c.

ALDOBRANDINI.

Lucana. Decanatus. Vener. 1. Decemb. 1681.

SVMMARIA.

1 *Pactum, quod datum pro dote Ecclesia reuocetur corruente Ecclesia, non valet. & nu.4.*

Limita in pacto inito cum Papa. num.7.

2 *Patronus diruta Ecclesia non potest repetere fundum.*

Immo nec etiam de consensu Episcopi, & quare.

3 *Donatio si sit facta Ecclesia aliàs non valitura, nisi certo modo adimpleto, datum repetitur Ecclesia recusante modum adimplere.*

5 *Voluntas cuiusque in dubio talis præsumitur, qualis de iure esse debet.*

6 *Mens disponentium præsumitur conformis natura rei, de qua agitur.*

8 *Relictum ciuitati, vt fiant certi ludi, vel certamina, si id fieri nequeat, non caducatur legatum, sed conuertitur in alios vsus.*

Limita, nisi testator aliter expressè disponeret.

9 *Modus non adimpletus non operatur reuocationem datorum, sed agi debet ad implementum.*

10 *Vnum quando ad plura potest referri, non sufficit talis expressio.*

DECISIO DCXCV.

CONcluserunt Domini pro maiori parte, in casu, de quo agitur, non adesse sufficientes coniecturas, ex quibus dicendum sit, cedentes Commendis, & daotes pecunias pro dote collegiatæ non fuisse alias censuros, vel daturos, nisi cum effectuali implemento modi perseuerantiæ, ita quod reuocato iure patronatus consequenter corruere deberet collegiata, ex quo necessariò infertur etiam noo constare hanc fuisse mentem Papę, vt reuocato iure patronatus deberet etiam reuocari
1 collegiata. Ratio fuit, quia † pactum hoc, quod datū pro dote Ecclesiæ reuocetur corruente Ecclesia, vti à iure reprobatum, non valet, Anchar.cons. 107.num.7. Pau.de Cittadin. de iure patr. part.3. c.2.nu.20. & 21. & quod in eo consensus Episcopi interueniat. Lamber. de iure pat.1. part.1.lib.q.5.art.8. num.9. & q.6.art.4. nu.11.& 12. & q.9.art.1. num.104. Quod idem est in
2 fundatione Ecclesię; patronus † namqoe diruta Ecclesia nō repetit fundom, Innoc.in rub.de iore pat.nu.2. Cassad.ibid.in 6.q.in fi. Roch. de iure pat. in verb. Ecclesiam fundauit. q.3. Lamber. in eo. tract. par.1. q.6. art.4.nu.11. Nec etiam de consensu Episcopi valet pactum in fundatione, quòd diruta Ecclesia fundus ad patronum reuertatur. Lamber. in d.1.art.9.q.1.par.1. lib.oum.103. Horum omnium ea est ratio, quia semel Deo dicatum, non est amplius ad vsus humanos reuocandum.c.semel Deo dicatum.de reg.iur.in 6.maximè in eo, quòd datur siue pro fundatione, siue pro dotatione Ecclesiæ, qua in re est multum priuilegiata Ecclesia.c.2.10. q.1. c.si quis basilicam. de consecr.dist.1. c.1. de sensibus quæ iura ad hoc adducuntur ab Anch. d.cons.197.no.7.

Non obstat doctr. Bal. in l.dictam. sub nu.5. versic. ego dixi. C.de cond. ob causam. Doct. in c. verum. de con.appos. & Tiraq. de retract. Lignag.§.fin.nu.14.& 15.& Corset. in sing. in vers.contractus.15. asserentiū,
3 quod quaodo constat † donantes Ecclesiæ aliàs donaturos non fuisse, nisi modo adimpleto, datum repetitur, Ecclesia recusante modum adimplere, ex quo datum non dicitur effectum simpliciter Sancta Sanctorum, sed cum sua causa. Quia nullus istorum loquitur in dato pro dote, in quo casu particulares habemus auctoritates, reprobantes huiusmodi pactum resolutiuum. Felyn. quoque in c.cum venerabilis. nu.33. de excep.dum affirmat, valere conuentionem cōsentiente Episcopo, non loquitur io hoc pacto, sed in ea conuentione, quod ordinatio Ecclesiæ ad alium præter Episcopum pertineat, vt apparet ex Innoc. in c. in Lateranensi.circa fin.de præb. & Abb. in c. nobis. num.5.
4 de iure patro.quos allegat. quam † opinionem, quòd pactum hoc non valeat, aliqui ex Dominis comprobār ex tradit.in similia Bal. in l.cum rem aliquam.nu.5.de lega.& in l.ab eo in fi.C.de fideicom.& Abb.in c.significatum.num.1.de præben.& Innoc. in c. nos quidem. nu.2. de testam. Firma itaque manente hac opin. Ancha.super cuius veritate, si pars vellet audiri, aliqui ex Dominis dicebant, posse illi satisfieri, concluserunt, vt dixi, non afferri tales coniecturas, ex quibus dicendum sit à partibus appositum fuisse huiusmodi pactum resolutiuum, partesque vel Papam talem habuisse intentionem, quàm si etiam partes habuissent tanquā propositum in mente retentum, cum Papæ non innotuerit, nihilominus operaretur, quia nō est pręsumendū, q partes voluerint apponere pactū à iure improbatū, imò potius censendum est in hoc se cōformasse cū dispositione iuris cōmunis, ad trad. in l.hæredes mei.§.
5 cū ita.ad Trebell. Voluntas enim cuiusque † in dubio talis præsumitur, qualis de iure esse debet. Bal.in c.1.
6 nu.1.de iuram.calum. Aym. cons.nu.23. & mens † disponentium præsumitor conformis naturæ rei, de qua agitur. Oldrad.cons.243. nu.7. Aym. loquens in dote, cōs.186.nu.6.quo fit, vt cū dos Ecclesiæ data sit irreuocabilis, talis quoq; præsumitur fuisse mens dotantiū.

Nec placuit responsio, quod supradicta procedere
7 possent, † nisi res gesta fuisset cum Pontifice, qui in istis omnia potest. c.innotuit. de elect. c. proposuit. de conces.præb. Quia bona esset talis responsio, si pactum expressè legeretur, sed cum expressè nec io suppletione, nec in literis legatur, & agatur de coniecturanda mente partium, & Papæ, non est præsumendum, eos aliquid tale voluisse, cum voluntas & partium, & Papæ ea præsumatur, vt dictum est, quæ de iure esse deber.l.ex facto. vbi Ias.in 4.not.de vulg. & pup.cum si-
8 mil. Maximè, quia videmus in simili, q relictum † ciuitati, vt fiant ludi, vel certamina aliqua, si id fieri nequeat, nō propterea caducatur legatū, sed cōuertitur in alios vsus.l.legata ciuitati.cū l.seq.ff.de vsufruct.lega.l.legatum.ff.de admin.rerū ad ciui.pertin. nisi testator expressè disposuerit, q si ludi non fierent, legatum penes hęredes remaneret.l.liberto.§.Lucios. ff. de an. leg. vbi glo. & Bart. quæ iora ad legatum factum Ecclesiæ trahit Conar. in c.nos quidem. ou.9. de testam. & Bal.in l.cum rem alienam.nu.5. & 6.C.de legat.

Nō obst.allegata correspectiuitas, quia cū (vt Domini resoluerunt) ea solū operetur, vt reseruatio iuris patronatus sit posita in conditione, perseuerantia autem

sub

9 sub modo, eius † defectus siue non adimplementum regulariter non operatur reuocationem datorum Ecclesiæ, sed agi debet ad implementum, c. verum. de cód. apposi. vbi omnes, hoc est totum illud, quod operatur correspectiuitas. Ad effectum igitur resolutionis inducendæ, postquam semel omnia valide reseruata fuerunt, aliæ sunt afferendæ coniecturæ, præter correspectiuitatem, ex quibus censendum sit partes hunc sensum habuisse, quæ hic non afferuntur. Dum enim ponderantur verba supplicationis, quod voluerunt cedentes, & pecunias dantes, pro dote sibi reseruari ius patronatus in perpetuum, & quod possent, dum pro tēpore vacarent, decanatus, & alia beneficia instituenda præsentare, & quod voluerint reseruari tale ius patronatus, & taliter qualificatum, vt non posset nec conferetur ei derogatum, nisi prout derogatur patronatib. Principum, cum hæc omnia ab initio per signaturam Papæ, dum dicit, fiat vt petitur, Sarn. de non iudic. iuxta formam supplicat. q. 1. num. 7. fuerunt adimpleta, satisfactum fuit etiam ab initio conditioni orienti ex correspectiuitate, quia supplicantes obtinuerunt ea omnia quæ petierunt. Cum autem non petierint, quod abrogato postea iure patronatus, possent redire ad pristina beneficia, & quod reuocaretur collegiata, nec etiam Papa hoc concessisse præsumitur, præsertim, cum id sit contra ius, Sarn. de annal. q. 15. nu. 3. Coniecturæ igitur collectæ ex illis verbis hoc operari possunt, vt constat de mente ipsorum, quod voluerint sibi reseruari ius patronatus perpetuum; sed postquam ab initio omnia supplicata obtinuerunt in perpetuum, & in omnibus, & per omnia, prout petitum fuerat, ius patronatus concessum fuerit, quod voluerint, vt eo reuocato, omnia dissoluerentur, verba hæc necessario non significant, nec præstant coniecturam, cum præsertim materia sit contra ius tale, vt certo possimus dicere ipsos ita voluisse, & hanc ipsorum mentem Papæ ita innotuisse, vt illi annuerit, ac tali voluntati adhæserit. Et quamuis expressum dicatur multis modis, & particulariter, quando quid venit in necessariam antecedentiam, hoc non facit, quia in necessariam antecedentiam bene venit, quod si voluerint reseruari ius patronatus perpetuum, voluerunt, quod non concederetur ius patronatus temporale: sed non venit in necessariam antecedentiam, quod concesso semel perpetuo iure patronatus, & satisfacto conditioni, sub qua petitum fuit, si postea abrogaretur, voluerint posse reuerti ad prima beneficia; & quod omnia corruerent, cum præsertim hæc mens (vt sæpius dictum est) contra se habeat iuris dispositionem. Et in summa, quando verba huiusmodi potuissent aliquo modo referri etiam ad abrogationem, hoc non obstaret, quia quando vnum ad plura potest se referri, non sufficit talis expressio, Aymo. consil. 68. nu. 3. in fi. maxime cum difficilius Papa huic pacto assensurus fuisset, ex quo iuris communis resistentiam habet, vt in simili dicit Aym. d. cons. 68. nu. 3. in fi.

Nec etiam obstat, quod quamuis dos repeti non potuisset, cedentes nihilominus potuissent redire ad ipsorum beneficia, Quia quo ad eos eadem militat ratio: nam fuerunt expressa pristina beneficia, & prioratus fuit vnitus, & applicatus pro dote collegiata, imò fructus amborum beneficiorum fuerunt pro dote beneficiorum erigendorum in collegiata applicati. Ex quibus in summa Domini dixerunt tolli omnia, quæ in contrarium deducebantur.

DECANI.

Rauen. Bonorum seu hæreditatis. Die 22. April. 1582.

SVMMARIA.

1 *Onus omne, & omnis conditio reijcitur à legitima, vt testamentum remaneat validum.*

2 *Hæredes plures institui possunt in primo gradu sub contrarijs conditionibus, ex communi.*

3 *Vxoris institutio an intelligatur in dubio sub tacita conditione, si vitam vidualem seruauerit.*

4 *Conditionis reiectio non potest mutare gradum, & transfundere institutionem in substitutionem.*

5 *Verba præsupponentia acquisitionem hæreditatis, possunt exponi pro validitate testamenti pro non successione.*

DECISIO DCXCVI.

Omissis multis, quæ latissime fuerunt deducta ab informantibus hinc inde in causa Rauennaten. Bonorum. super illa difficultate, an mater testatoris in casu isto censeatur instituta in primo gradu, saltē quoad legitimam, vel potius instituta in 2. gradu, consulendo breuitati, fuit conclusum, matrem fuisse institutam in primo gradu. Fundamentum Dominorum fuit in verbis testamenti, quibus enim verbis vsus est testator circa institutionem vxoris, quæ sine dubio fuit hæres instituta in primo gradu, eisdem vsus fuit erga matrē, quia dixit, constituo hæredem matrem meā, vna enim pars testamenti declarat aliam, vt sunt iura vulgaria. Neque difficultatem facere debent illa verba, *& facendo il contrario constituisco herede mia madre*, ex quibus videtur, quod mater fuerit vocata sub cōditione, si vxor vitam vidualem, & castam seruauerit. Quia nō propterea sequitur, quod ista non sit institutio, licet conditionalis, sed cum ex dispositione l. quoniam in 1 prioribus, C. de inof. test. reijciatur omne onus, & omnis conditio quo ad legitimam, perinde est, ac si mater in ea instituta fuisset absque vlla additione conditionis, & ita testamentum remanet validum. Bal. cons. 84. lib. 4. Guid. Pap. decis. 456. Bertran. consil. 35. in 2. par. 2. vol. qui videtur loqui in fortioribus terminis. Et videbatur aliquibus ex Dominis satis ad hoc propositū conferre, quæ scribit Alex. in l. si extraneo. nu. 8. in fi. C. de hæred. instit. & ibi Corn. nu. 23.

Neque obst. fundamentum, quod sumitur ex l. cum in testamento. de hær. inst. quod scilicet mater censeatur substituta, ex eo quia non possit esse cohæres cum vxore, sed tantum in euentum, quod illa vitam vidua-
2 lem, & honestā non seruauerit. Nam † videmus posse plures institui sub contrarijs conditionibus, quarum vtraque potest primum locum obtinere, vtputa, instituo Titium, si nauis ex Asia venerit, & si non venerit, instituo Sempronium, isti enim non possunt esse cohæredes, & secundus videtur institutus in defectum cōditionis primæ institutionis adiectæ, & nihilominus ambo dicuntur instituti in primo gradu, vt per Arch. post Fab. Inst. de vulg. subst. in princ. nu. 4. vbi Vigil. nu. 6. testator de communi. Quod autem vxor, & mater censeantur institutæ sub duab. contrarijs conditionibus placuit Dominis Concil. Rui. allegatū 170. li. 3. & tex. in l. si plures. de cond. inst. cum ibi not. Et quāuis in dubio, vbi quis est institutus simpliciter, & alius post mortem ipsius, intelligatur, potius substitutus, quam institutus, tamen hoc non procedit, vbicunque ex hoc testamentum annullaretur, prout esse in casu isto, si mater censeretur substituta, & non instituta in primo gradu. Quoniam in dubio debet fieri interpretatio, vt actus sustineatur. vulg. l. quoties. cum ibi not. de ver. obl. Dec. in l. quoties idem sermo. de regul. iur. Neque etiam obstaret, si prætenderetur, quod institu-
3 tio vxoris non sit conditionalis, sed pura, quia & in casu Bal. & Guid. Pap. institutio erat pura, & ex d. cons. Bal. 84. lib. 4. tollitur illud absurdum, quod mater iure directo capiat legitimam, & reliquum per fideicommissum. Quia hoc non est inconueniens, vt ibi determinat Bal. Neque obst. cons. Bal. 504. lib. 5. vbi videtur loqui de filio instituto post obitum vxoris, & præsupponit illum esse substitutum, non institutum, nam ad sustinendum testamentum verior est opinio Bal. in d. cons. 504. hoc est verum respectu illius rationis, quod
4 † reiectio conditionis non possit mutare gradum, & transfundere substitutionem in institutionem, quod verum est; non tamen Bal. ibi tangit, an illa esset substitutio,

ſtitutio, vel inſtitutio, ſed abſolute habuit illã diſpoſitionem pro ſubſtitutione, cuius contrarium tenuit d. conſ.84. quæ opin. ad ſuſtinendum teſtamentum videtur æquior, maxime, quia teſtator non cenſetur voluiſſe teſtari, niſi valide. l.3. de mil. teſtam.

Poſtremò non obſt. conſideratio, quę fiebat ſuper illis verbis, *perda ditta hæredità.* quæ videntur præſupponere acquiſitionem hæreditatis, l. non videtur amittere,
5 de reg. iur. Nam † fuit reſponſum, quòd pro ſuſtinendo teſtamento, & ita pro validitate actus poſſunt exponi pro eo, quòd vxor non ſuccedat, l. is qui hæres, in princ. & l. nec is, de acq. hæred. Alc. in l. delata. de verbor. ſignif.

DECANI.

Fanen. Fideicommiſſi. Lunæ, 21. Maij, 1582.

SVMMARIA.

1 *Conditio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, reſpectu cõſtituti in ſacris dicitur impoſſibilis, non autẽ turpis.*
Fallit in conditione, ſi ſine liberis, quæ inuitat ad delinquendum, nu. 2.

DECISIO DCXCVII.

FVit dubitatum in cauſa Fanen. fideicommiſſi, an in caſu, de quo agitur, ſit factus locus ſubſtituto in fauorem D. Adriani fideicommiſſarij, ita vt ſit immittendus in poſſeſſionem bonorum d. quondam Epiſcopi pro rata ipſum ex perſona d. quondam Franciſci tãgente. Et die Lunæ, 21. Maij, 1582. fuit reſolutum, eſſe locum fideicommiſſo in fauorem Adriani. Fundamentum Dominorum fuit, quod cum hæc conditio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, poſſit intelligi proprie,
1 vt ſit neceſſaria, † eius contrarium reſpectu conſtituti in ſacris erit impoſſibile, vt per Rui. conſ. 144. nu. 11. lib. 3. Bero. conſ. 74. nu. 12. lib. 2. Illuſtr. Cardinalis Paleottus. de not. & ſpur. c. 28. nom. 9. Et propterea non placuit illa interpretatio, quod iſta conditio tanquam turpis, & inuitans ad delinquendum ſit reijcienda, præſertim ex veriſimili mente teſtatoris, attenta qualitate ipſius, cum eſſet Epiſcopus, & quia voluit ſeruari æqualitatem inter iſtos inſtitutos, vt patet ex verbis teſtamenti, quæ non ſeruarentur, ſi Franciſcus conſtitutus in ſacris potuiſſet ſuccedere reliquis inſtitutis, & ipſi inſtituti ei ſuccedere non potuiſſent: non enim dubium eſt, conditionem hanc, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, in caſu iſto reſpicere omnes nominatim inſtitutos, vt per Rui. in conſ. 108. nu. 3. lib. 2. Et præmiſſa confirmantur, quia etiam veriſimile eſt teſtatorem ſenſiſſe de filijs legitimis, cum legitimatio pendeat à gratia Principis, quę quodammodo reputatur impoſſibilis, præſertim in præiudiciũ fideicommiſſariorum.

Non ob. allegata in contrarium. Et in primis deciſ. Put. 16. lib. 1. quia ibi non deciditur iſte caſus, de quo nunc agitur. Secundò, non ob. doctr. Paul. de Caſtr. in l. 1. §. lex Falcidia, quia ibi conditio erat, ſi deceſſerit ſi-
2 ne liberis, quæ † conditio bene poterat inuitare ad delinquendum, & ita loquitur Pariſ. conſ. 109. lib. 3. qui allegat Bar. in l. hæredibus, §. citius, ad Treb. prout etiã loquitur Bero. conſ. 107. nu. 30. lib. 2. Nam ibi conditio erat, ſi decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus, & ita proprie intellecta excludit omnem turpitudinẽ, & in perſona cõſtituti in ſacris importat neceſſitatem, vt ſuperius eſt deductum.

BLANCHETTI.

Mediolanen. Fideicommiſſi. Veneris, 9. Iunij, 1581.

SVMMARIA.

1 *Voluntas etiam tacita in fideicommiſſis attenditur.*
2 *Maſculinitatis mentio reiterata oſtendit teſtatorem voluiſſe in perpetuum agnationi hæredum inſtitutorum proſpicere.*
3 *Reciproca ſubſtitutionis natura quæ ſit.*
4 *Fideicommiſſum perpetuum ex quibus verbis inductum cenſeatur.*
5 *Ratio expreſſa in aliqua diſpoſitione ſolet ampliare dictum, ex communi.*
6 *Verba, & quod huiuſmodi, quid importare dicantur.*
7 *Paſſiuum fideicõmiſſum ex quibus verbis induci dicatur.*
8 *Venire quicquid poteſt ex ratione expreſſa, dicitur eſſe in diſpoſitione.*
9 *Intentio, non ordo ſcripturæ attendi debet in interpretandis diſponentium voluntatibus.*
10 *Diſpoſitum in vno caſu per teſtatorem debet extendi ad alium, & ad aliam perſonam, ſi forte teſtator interrogatus ita potuiſſet reſpondere.*
11 *Alex. conſ. 139. lib. 1. quibus caſibus non procedat.*
12 *Fideicommiſſum reciprocum inductum cenſetur, vbi omnes deſcendentes ab inſtitutis ſunt poſiti in conditione, & expreſſe vocati, ſecus ſi tantum eſſent in conditione poſiti, nu. 14.*
13 *Qualitates clauſulæ præcedentis veniunt in repetitione vniformis.*
15 *Clauſula reſtricta ad certum verbum, vel caſum, debet recipere determinationem ab eo.*
16 *Subſtitutio quando eſt reſtricta ad certum caſum, dictio. in infinitum, nõ operatur perpetuum fideicommiſſum.*
17 *Verba ſint, remaneant, & conſeruentur, quid operentur.*
18 *Interpretatio in dubio facienda eſt pro non fideicõmiſſo.*

DECISIO DCXCVIII.

PRopoſui ſæpe hoc anno huiuſmodi cauſam. Nouiſſime autem dubitaui cum præſuppoſito, quòd clauſula, *& quod huiuſmodi*, regatur à verbo, *rurſus voluit*, &c. & ſtet conſecutiue ad ipſum, inducat tamen actiuam ſubſtitutionem, in fauorem ab hæredibus inſtitutis, & ſubſtitutis, an inducat nouum fideicommiſſum, videlicet, ſi inſtituti deceſſerint ſine filijs, vel etiã in caſu, quo decederent cum filijs, ita quòd filij inſtitutorum ſint grauati reſtituere portionem paternam alijs inſtitutis, & eorum deſcendentibus. Et bis, vel ter prædicto dubio in relationibus propoſito, Domini paribus votis in diuerſas iuere ſententias.

Qui enim tenebant etiam paſſiuum inductum fideicommiſſum, mouebantur ex mente, verbis, & rationibus, ac argumentis infra dicendis.

1 Ex voluntate autem teſtatoris, quæ † in fideicommiſſis attenditur etiam ſi ſit tacita, l. pen. ff. de leg. 1. l. licet Imperator. vbi Bar. ff. eo. l. qui ſolidum, §. 1. ff. de leg. 2. & quæ dicitur ſatis in diſpoſitionem tranſiuiſſe, ſi ex verbis diſpoſitiuis colligatur, Bal. in l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. Soc. conſ. 69. in prin. lib. 3. colligebant, quòd teſtator voluit, quòd quilibet ex inſtitutis haberet ſubſtitutos deſcẽdẽtes ſuos maſculos in infinitum. Vnde cũ poſtea ſubiungat clauſulam, *& quod huiuſmodi*, iuncta ratione, oſtendit mẽtis ſuæ fuiſſe reciprocũ inducere fideicommiſſum inter omnes. Ma-
2 ſculinitatis enim illa † reiterata mentio oſtendit teſtatorem voluiſſe in perpetuum agnationi hæredum inſtitutorum proſpicere, Bal. in c. 1. quemad. feu. ad fil. pert. Pariſ. conſ. 8. nu. 9. lib. 3. late Aym. conſ. 130. nu. 9.
3 Secundò de natura † reciprocæ ſubſtitutionis cum ſit, vt pari modo grauentur, & honorentur inuicem ſubſtituti, l. iam hoc iure. l. Lucius, ff. de vulg. & pup. l. quamuis. C. de impub. & alijs ſubſtit. Si ſubſtituti poſſent ſuccedere iſtis primo inſtitutis, ipſis autem ab eiuſdem ſuccedi non poſſet, tolleretur reciprocatio non ſolum collecta ex voluntate, ſed etiam à teſtatore clariſſimis verbis expreſſa, vt bene arguit Pariſ. conſil. 44. nu. 30. lib. 2.

Corroborantur præmiſſa ex ratione aſſignata per teſtatorem, quæ impoſſibile eſt, vt habeat locũ, videlicet *vt hæreditas, & bona ſint, remaneant, & conſeruentur*
4 *inter prædictos in infinitum*, ſi † fideicõmiſſum ſit inductũ tantum in portione decedentis ſine filijs, Pari. conſil. 90. nu. 33. lib. 2. Dec. conſ. 481. nu. 4. Soc. iun. conſ. 1. nu. 13. lib. 3. aliter enim ſi diceretur, nunquã hæreditas, ſed portio hæreditatis cõſeruabitur inter ſubſtitutes,

tos, & tameo testator intellexit de tota hæreditate, tum quia adest dictio *dicta* repetitiua eorum, quæ supra dixit. Tum etiam, quia quando testator substituit in portione alicuius ex institutis, dixit, *in bonis, & hereditata talis decedentis*, & non est vlus dictiona indefinita, quæ æquipollet vniuersali.

Præterea, cùoi testator pater voluerit bona transire ad descendeotes institutorum in infinitum, eosque inuicem substituerit, ex tali geminatione colligitur enixa mens testatoris inducendi perpetuum fideicommissum in omnem casum. Paris. cons. 88. ou. 17. lib. 2.

Mouebant eos etiam verba. Et primò verbum, *huiusmodi*, cuius est proprium eam recipere interpretationem, quam patitur subiecta materia, ita vt non stet restrictiuè, sed denotet similitudinem substitutionis factæ ipsis institutis, videlicet, vt si ipsi decedant sine filijs, sint inuicem substituti, vt per D. Hieronymum.

5 Secundò, verba rationis expresæ, quæ † solet ampliare dictum Bart. in l. cum pater, §. fundum. ff. de legat. 3. cuius opinio communiter recipitur, secundum quam se obtinuisse, & fuisse iudicatum, dicit Ias. in l. filiusfamilias §. Diui. nu. 152. de leg. 1. Idem consil. 73. nu. 2. lib. 3. & in d. §. Diui. Crot. nu. 42. Loaz. nu. 134. & Rip. num. 66. Roman. consil. 457. nu. 2. Gozad. consilio 102. num. 5.

Et in ferè simili b. verbis dixerunt Corn. cons. 22. nu. 8. li. 2. Dec. cons. 23. nu. 4. Vt enim dicit ibi Corn. magis regulare est, vt ratio de dicto disponat, quàm dictum de ratione, vel saltem, & idem subiungit, num. 9. ratio corroborat coniecturam voluntatis testatoris, quòd noluit se restringere ad vnum casum tantum. Tritum est anim, quòd quãdo verba habent latam, & strictam significationem, tunc latè, & strictè interpretãtur iuxta voluntatem coniecturatam testatoris.

Ex dictis verbis etiam ponderabant verbom, in infinitum, iuxta auctoritates pro D. Cæsare allegatas.

Considerabant præterea verba, rursus voluit, &c. quibus hanc clausulam regi præsupponitur, iunctis his, quòd dicta hæreditas, & bona, &c. quæ geminatio verborum ita vniuersalium ostendit enixam voluntatem testatoris inducẽdi perpetuum fideicommissum, argumento eorum, quæ de prohibitione alienationis, dicit Aretin. in l. ventre, num. 7. vers. dicimus ergo. ff. de acq. hær. & Alex. cons. 56. num. 1. lib. 1. & 59. numero 4. lib. 3.

6 Addebant etiam, quòd illa verba, † & quod huiusmodi, idem importaot, ac si testator dixisset, & eos ac præmortuorum cohæredum descendentes inuicem, & in infinitum substituo, quo caso esse inductum fideicommissum passiuum io persona descendeotis à cohærede præmortuo in fauorem hæredis primò instituti superstitis, tradit Soc. cons. 69. no. 4. lib. 3.

In prædictam etiam sententiam trahebant eos argomenta infrascripta. Et primò illos mouebat, quod cum præsupponatur, clausulam, & quod huiusmodi, inducere nouam actiuam substitutionem in fauorem descendentium, & illam testator velit esse reciprocam, & in infinitum, necesse erit dicere etiam importare
7 † passiuam, hoc est enim de natura reciprocæ substitutionis, Soc. iun. cons. 81. nu. 13. lib. 3.

Secundò, si testator vult substitutionem esse reciprocam, & in infinitum, vtique susceptis liberis ab aliquo ex institutis, non est dicendum, expirare substitutionem, quia non esset reciproca, & in iofinitum.

Tertiò, cum nulla detur ratio, quare testator voluerit potios grauare hæredem institutum à se prædilectom, decedentem sine filijs, quàm substitutum eodẽ modo decedentem, dicendum est vtrumque grauasse eodem modo, ne secundò vocati sint melioris conditionis, qoàm primi instituti, & ratio cõcludit, vbi verba sunt dubia. l. Publius. §. Titia. ff de cond. & demonstratio. Late Curt. Sen. cons. 51. nu. 19.

Quartò, cum testator post aliquas vocationes adijcit rationem, quia vult, quòd eius hæreditas, & bona penes aliquos conseruentur, ratio ipsa disponit pront
8 facerent verba ipsa dispositiua, cum † id, qoòd venit ex ratione expressa, dicatur esse in dispositione, l. cum emptor. §. fi. ff. de rei vend. l. nominis & rei. §. verbum. vbi
9 Alc. ff. de verb. signif. præcipuè cum † in interpretandis disponentium voluntatibus id quod prius fuit io intentione, non ordinem scripturæ, debeamos attendere, Bal. in auth. ingressi. nu. 9. C. de sacr. san. Eccl. & idẽ in l. generaliter. C. de Epi. & cler.

Præterea, si voquam datus fuit casus, io quo dispositom à testatore in vno casu debeat extendi ad alium casum, & ad aliam personam ex cõiecturata mente ip-
10 sius, † quòd si interrogatus fuisset, ita respondisset, iuxta trad. per Paris. cons. 50. no. 55. lib. 3. cum alijs relatis per Marzat. cons. 4. in princ. fol. 31. certè videtur esse is, de quo agitur, ex dictis verbis, & quod huiusmodi.

Quibus stantibus, non eos mouebant deducta pro Do. Barbera. Et ad præcipuum fundamentum super cons. Alex. 139. lib. 6. pluribus modis respondebant.

11 Et † primò, quòd verba in casu Alex. stant illatiuè, videlicet, & sic de gradu in gradum.

Secundò, ipse Alex. non respondet verbis testatoris in sua facti specie narratis, & quòd dicta eius bona nunquam recedant de eius parentela de Gambazocchis, donec aliqui masculi sint in ipsa.

Tertiò, Alex. cons. non procedere, vbi ex ratione assignata à testatore appatet, quòd noloit restringere se ad terminos præcedentis substitutionis, vt latè tradit Marzat. in cons. alleg. fol. 32. & 33. facit text. in l. 1. C. de cond. inser. vbi conditio susceptionis liberorum non limitat substitutionem, sed de contraria mente disponentis appatet. Quartò quia in themate Alex. & omnium aliorum, qui allegantur, filij sont solum positi in conditione, non autem vocati. In casu autem isto, omnes descendentes ab iostitutis sunt positi in conditione, & expresè vocati, vt in prioribus substitutionibus
12 apparet, & ideò censetur inter eos † inductum reciprocum fideicommissum. Ruin. cons. 143. num. 8. cum seq. lib. 3. & ita non obstat Alc. in d. §. fundum, quia sequitur Alex. in suis terminis, videlicet quando testator simpliciter hæredi substituit ea ratione, quia vult bona conseruari in familia, sed quando testator grauauit descendentes, quos vocauerat in infinitum, vtique tunc ratio extendit dictum ex supra deductis.

Non obstant ponderationes dictionum huiusmodi, & dicta, quia tenentes prædictam sententiam dicebant eandem conditionem repeti, sed in persona substitutorum.

Secundò, Doct. dicentes, censeri repetitas qualitates clausulæ præcedentis in seqoenti, intelliguntur,
13 † quando voiformiter repetitio potest cadere, Paris. consil. 18. nu. 23. lib. 2. Sed in hoc casu non potest dari ista repetitio vniformis, cum testator voluerit hanc substitutionem esse reciprocam in infinitum. Infioitatem autem in primo non apposuit.

Non obstat decis. in causis Albanen. fideicommissi
14 & Roma. de Maximis, quia in illis † filij erant positi in conditione, non autem vocati, vt in casu Alex. d. cons. 139. quæ est vera responsio, com prima habeat aliquid captionis, vt inquit Soc. cons. 104. nu. 5. vers. postremo, lib. 3. & ideò ipse firmat rationem suam in huiusmodi solutione, vt in tota col. 4. d. consilij.

Domioi verò qui in contrarioin ibant sententiam, mouebantur ex duobus primis præsuppositis, videli-
15 cet quod † clausula, *& quod huiusmodi*, cum regatur à verbo, *rursus voluit*, &c. debeat recipere limitaoonem à termiois io eo cõtentis, iuxta cons. Dec. 636. & Alex. sæpius allegatum, & decisiones allegatas, & ea quæ deducuntur per Scribentes pro Barbera.

Nec eos mouebat tertium præsuppositũ, quia licèt.

recipro-

reciproca ista substitutio sit noua etiam dispositio, regitur tamen à verbo principali superius relato, & recipit eandem conditionem, quare cum Ioan. Baptista decesserit cum filijs respectu suæ portionis, conditio deficit, & per consequens fideicommissaria expirauit.

Nec obstat, quòd non seruetur æqualitas, quia id prouenit ex eo, quòd conditio deficit, & ita portio Antonij fuit liberata à fideicommisso, & placebant responsiones datæ per D. Parentium.

Non obstat verbum, in infinitum, quòd videtur in-
ducere perpetuum fideicommissum. Ias. cons. 108. col.
3. vers. & sic cum testator, vol. 4. Quia omnes allegati
16 pro D. Cæsare nō loquuntur, quando † substitutio est
restricta ad certum casum, vt per Ruin. cons. 153. nu.
14. lib. 2. Ceph. cons. 17. nu. 31. lib. 1.

Accedit, quòd copula *&* coniungit, Ias. consil. 228. nu. 2. lib. 2. & quod testator potius declarando procedit, vt denotat verbum intelligatur.

Rationi per testatorem allegatæ respondebāt, quòd
cum stet consecutiuè ad fideicommissum restrictum,
illud ampliare non debet, sed intelligitur ad limites
præcedentis substitutionis, vt per Alcia. d. §. fundum,
17 cum alijs allegatis pro Barbara. Præcipuè † ponderan-
do verba *sint, remaneant, & conseruentur*, vt per Dec.
cons. 513. nu. 12. bene ponderantur.

18 Accedit vulgaris regula, quòd in dubio † est facienda interpretatio pro non fideicommisso, Bal. in l. cum virum. in penult. colum. C. de fideicommiss. Grat. consil. 5. nu. 2. lib. 2. ratione oneris, quod continet. l. cohæredi, §. cum filiæ. ff. de vulg. & pupil.

ALDOBRANDINI.

Palentin. Pensionis. Mercurij, 10. Maij, 1581.

SVMMARIA.

1 *Pensionem nemo soluere tenetur, qui possessionem rei, vel beneficij non habet.*
2 *Clausula habita, vel non habita, non extenditur vltra duos annos.*
3 *Diligentia qualibet ab habente tantum nudum nomen in re sufficit fieri pro adipiscenda possessione.*
4 *Resignatio nuda sine acceptatione resignatarij, vel acceptione possessionis, non abdicat ius à resignante.*

DECISIO DCXCIX.

FVit tentum, D. Ioannem non teneri ad solutionem
1 pensionis, ex quo † fructus non percipit, cum non
possideat. Gig. de pensio. q. 39. & q. 60. & resp. 29. Ne-
que potest hoc casu lapsis tot annis suffragari Francisco
2 † clausula *habita, vel non habita*, quæ non operatur ni-
si pro, vel altero anno, vt per August. lib. 3. decis. 305.
Nec potest dici stetisse per dict. Ioannem, quo minus
possessionem assequeretur, cum ex testibus aliàs pon-
deratis, constet eum fecisse multas diligentias pro ea
adipiscenda, & impeditum fuisse.

Nec obstat assertio eiusdem Ioannis in informatio-
nibus alias datis coram R. D. meo Decano, dum ageret
contra Archiepiscopum pro releuatione indemnita-
3 tis, quòd † nullas vltra transmissionem breuis fecit di-
ligentias, quia cum ipse nudum solum nomen in hoc
negotio haberet, & tota hæc res ad Archiepiscopum
pertineret, sufficit, quod ab ipso fuerint factæ diligentiæ præfatæ. Sicut pariter non obstat, quòd resignatarius nullas fecerit diligentias, quia cum impedimentū proueniret ratione Extrangeriæ, eo mediante excludebatur Ioānes, & omnes, qui ex iure ipsius venissent. Et quod impedimentum exinde causaretur, probant tertius testis ad chart. 9. & 10. quartus ibidem. Et res est satis verisimilis. Vnde cum simus in re secundum Dominos nedum difficilis, sed difficillimæ probationis propter pragmaticas illorum regnorum, & seueritatem, qua executioni demandantur, habuerunt hanc probationem pro concludenti. Quo stante tolluntur omnia pro Francisco adducta. Et quòd Ioannes resignauerit in fauorem N. contra formam decreti, non obstat, duplici de causa.

Primò, quia huiusmodi decreta apponuntur ad euitandas clandestinas resignationes, ne supplantentur pensionarij, vnde non potest comprehendere actum factum nedum non clandestinè, sed mandato iudicis, cum ad id per binas sententias N. fuerit condemnatus, de quibus fit mentio in ipsamet resignatione.

Secundò, quia in omnem euentum resignatio hæc
4 non abdicauit ius à resignante, tum † quia non con-
stat de acceptatione resignatarij: tum & secundò, quia
cum eius vigore non fuerit capta possessio beneficij, ea
subiacet constitutioni S. mem. Pij V. de publican. resi-
gnat. Non obstat supplicatio cessionis N. resignatarij,
quia non constat de aliquo consensu super ea præstito.

ALDOBRANDINI.

Roman. Domus. Veneris, 16. Iunij 1581.

SVMMARIA.

1 *Alienationis verbum intelligitur propriè etiam in vtili dominio in re Ecclesiastica.*
Idque tanto magis ex consuetudine loci, nu. 2.
3 *Verbum census dicitur esse æquiuocum.*

DECISIO DCC.

DOmini tenuerunt, dominium non fuisse alienatum. Moti fuerunt, quia & verba mandati concessa à Capitulo & Præceptore ad alienandum, & verba ipsius alienationis intelligenda sunt secundum subiectam materiam.

Vnde cum versemur in alienatione rei Ecclesiæ, illa,
vt plurimum, semper solet fieri quo ad vtile dominiū
tantum, quæ si alienetur, verificatur nihilominus pro-
1 prietas verbi alienationis, cum † & hoc casu propriè
dicatur alienatio, licet fortasse non proprijssimè, Bal. in
c. 1. §. si autem libellario, sub nu. 5. vers. l. adde quod alie-
natio, quibus mod. feud. amittat. Fero. in c. nulli, nu. 21.
2 extra de rebus Eccles. non alien. Idque † tanto magis
innixa consuetudine, quam Domini supposuerunt no-
toriam in vrbe quo ad Ecclesias, & signanter hoc ho-
spitale regulariter non solet alienare bona, nisi quo ad
vtile dominium, ad l. semper in stipulationibus, vbi
Dec. num. 10. ff. de regul. iur. Idque tanto magis, quia
hæc interpretatio est magis fauorabilis hospitali, ad
Tiraquel. de priuileg. piæ causæ, priuileg. 148.
3 Nec Dominos mouet ponderatio facta super † ver-
bo census, quia huiusmodi denominatio est æquiuoca;
sumitur enim pro canone. Abb. in c. constitutus, nu. 20.
extra de relig. dom. Clar. §. emphyteusis, q. 1. versic.
contractus, in fine.

ALDOBRANDINI.

Roman. Causæ partus. Lunæ, 6. Iunii 1580.

SVMMARIA.

1 *Exitus acta probare dicuntur.*
2 *Allegans aliquem decessisse ex alia infirmitate quam ea, qua obijt, id probare tenetur.*
3 *Infirmus conualescens, & postea decedens, ex qua causa decessisse præsumatur, vide distinctionem.*
4 *Recidiua breui tempore superueniens præsumitur ex prima causa.*
5 *Laborare in extremis ille dicitur, qui obijt ex illa infirmitate, nullis sanis interuallis.*
6 *Culpa si prima causa infirmitatis prædominat, dicitur quis mortuus ex prima causa.*
7 *Arbitrarium est iudici decernere, an quis decesserit ex prima, an verò ex secunda causa.*

DECI-

DECISIO DCCI.

Domini tenuerunt, Paulum probasse incumbentia nempè Victoriam ex caosa partus obijsse: cum enim ante partum bene se haberet, & post partũ semper male se habuerit, vt habetur in prima, & tertia cõclusione, cumque manifestè liqueat de causa infirmitatis, quia .s. in alijs puerperijs solita erat multo plus purgare, quàm in isto purgauerit, vt habetur in sexta, quo factum fuit, vt semper varios dolores totius corporis passa fuerit, quodque gena, manus, & crura tumefacta ei fuissent, vt in dicta terna cõclus. quę in alijs puerperijs, in quibus plus, vt dictum est, solita erat purgare, pati solita non erat, vt habetur in quarta. Et hinc exortæ fuerunt illæ impinguedines, de quibus in nona, coagulatio lactis, & alia, de quibus in decima, & vndecima conclusione: consequenter manifestè apparet ex dicta infirmitate eam obijsse, quia ꝙ fuerit mor-
1 talis, euentus docuit, exitus enim † acta probat. Ita di-
2 cit Soc. cons. 178. nu. 1. li. 2. qui igitur vult † dicere decessisse ex alia infirmitate, id probare debet, quod sentit Bal. in c. 1. nu. 9. quibus mod. feud. amittat. Soc. in c. presbyterum, de homicid. num. 9. & clarè & bene Sarnen. de infirm. q. 11. nu. 405. vbi ait etiam id resolutum fuisse in infirmitate regulariter non mortali, vt in morbo Gallico.

Non obstat, ꝙ conualuerit, quia id non probatur: licet enim aliquando ita melius se habuerit, vt Medici visitationem intermiserint, vt habetur in septima conclusione, tamen apparet, quod quando è domo exijt, sana non erat, cum non posset ambulare, nec cum genu flexisset, surgere. Et tertia vice quando exijt è domo,
3 fuerit febri correpta, ex qua obijt, † quo casu adhuc præsumitur obijsse ex prima causa, vt per Sarnen. d. q. 11. qui distinguit, aut infirmus ita conualuerit, vt ageret ea quæ sani agunt, tunc præsumitur ex alia causa: aut integraliter non erat redditus sanus, sed ambulauit cum baculo, & visus est extra periculum, tunc præsumitur ex eadem causa, & dicenti, ex alia causa obijsse, incumbit onus probãdi, & ita vult etiam Io. Villamar. in l. Diuus, num. 122. ad leg. Cornel. de sicar. vbi exemplificat, quando febris recessit, & ille in operationibus naturalibus non impediebatur.

Quod comprobatur ex illa communi conclusione,
4 quod † recidiua breui tempore superueniẽs, vt in hoc casu, pręsumitur ex prima causa, Bar. Bal. Soc. & Fulg. in l. maritus, ff. loca. Soc. in c. presbyterum, num. 13. & 14. de homicid. & ibi Ioan. de Anan. similiter, nu. 13. & 14. in fine, Fel. nu. 40.

Quod etiam confirmatur ex trad. à Bald. in ca. 1. nu. 11. de pact. quem sequitur Ias. l. 1. §. 1. num. 10. ff. si quis
5 iusdicen. non obtemper. Cremen. singul. 12. ꝙ † ille dicitur in extremis laborare, qui obijt ex illa infirmitate nullis sanis interuallis. Idq; tãto magis, quia quãdo superuenit febris, superuenerunt multa ex pristinis symptomatibus, quæ ostendunt identitatem causæ.

Et huc tendunt tradita ab excellentissimo Mercuriali, qui in primis admittit, quòd illæ efflorescentiæ & alia prouenerunt à menstruis retentis. Sed ipse præsupponit, quod ex quo, domo exijt de licentia Medicorum, sana reddita esset, & quòd denuo fuerit febri correpta, sed cum ex testibus appareat, eam nunquam conualuisse, cessant quæ ipse dicit, & subintrant pręfatæ conclusiones.

Nec facit, quòd nisi domo exijsset, reliquiæ morbi potuissent fortè curari, quia fortè etiam non potuis-
6 sent. Non enim apparet, quod † culpæ hæ causæ primæ præponderauerint: alioqui si prima causa prædominat culpæ, dicitur mortua ex prima causa, Bald. in c. 1. nu. 9. quibus mod. feud. amit. Cũ igitur onus probandi incumbat Lentulo (vt dixi) tenetur ipse probare, quòd hęc culpa præponderaret primę causæ, quod etiam verisimile non est: modica namque fuit agitatio, cum cursu semper lentè gradiente vecta fuerit, vt in 18. & vlt. conclus.

Non obstat glo. in l. 1. de emen. ser. Quia indistinctè non tenetur, & quamuis Marsil. in l. in rixa. ff. ad l. Cornel. num. 16. & in pract. §. & quia, nu. 56. limitet illam, quando infirmus procedit de malo in peius, per doctrinam Abb. in c. 2. de cleric. percuss. hoc non obstat, quia Abb. illud dicit exempli causa, sed vera distinctio est ea, quam tenet Sarnen. & sequuta est Rota, quod aut infirmus conualuit, aut non.

7 Cum itaque † hęc materia sit arbitraria ex circũstantijs, Abb. in c. 2. num. 1. de cleric. percuss. Socin. in d. c. presbyterum, nu. 8. de homicid. de communi. Marsil. cons. 70. nu. 27. Florian. in l. ait lex, nu. 4. ad leg. Aquil. Clar. in prax. in §. homicidium, vers. scias autem, in fine, inspectis supradictis circumstantijs, visa fuit Dominis sufficiens huiusmodi probatio, sicut etiam visæ fuerunt contrarietates & exceptiones contra testes debiles, attenta materia, de qua agitur, quæ non admittit probationem, nisi per valde domesticos & familiares: nec facit, quod infirmitas mulieris possit probari per alios, quia nobiles, & honestæ mulieres etiam infirmæ non admittunt, nisi domesticos, & consanguineos.

Quibus sic firmatis, Domini dixerunt, non esse deueniendum ad electionem peritorum, quia ex probatione formiter facta resultat probatio obitus ex causa partus per supradicta.

Et quia cum supradictis necessario standum non sit, vt dicit Clar. in d. §. homicidium, d. vers. scias autem, & habemus hinc inde dicta plurimorum Medicorum. Et eorum etiam qui infirmitati illius interuenerunt, qui notam habuerunt infirmitatem, & complexionẽ ægrotæ, eorum opinio conueniens cum probatione formiter facta per testes, videtur Dominis taliter adminiculata, vt alteri sit præferenda. Et propterea dixerunt superfluam videri peritorum electionem. Dixerunt tamen, quod cum probatio probationem non excludat, si Lentulus & suis consortes volunt probare formiter aliquid in contrarium datis articulis ad examinãdum testes, Medicos, vel alios, id facere poterunt.

ALDOBRANDINI.

Mediolanen. Cursus aquarum. Ven. 28. Aprilis 1581.

SVMMARIA.

1 *Exempti possunt coram ordinarijs ratione rei, de qua agitur, conueniri, quantumuis exemptio sit lata.*
2 *Priuilegiũ amittitur propter delictum in eo casu tantum, in quo delinquitur.*
3 *Priuilegium, ne quis possit excommunicari, non impedit, quin ordinarius possit alias pœnas imponere.*
4 *Ordinarius plus habet in exemptos quàm in penitus extraneos.*
5 *Regulares extra monasteria degentes indistinctè subijciuntur ordinario.*
6 *Priuilegiorum innouationes nullum ius de nouo tribuũt.*
7 *Confirmatio quid, & quid approbatio.*

DECISIO DCCII.

Domini tenuerunt, decretum sacr. Conc. Trid. sess. 7. c. 14. intrare ad effectum saltem, vt reiecta oppositione nullitatis videatur negotium principale, ad quem effectum sufficit, quòd nullitas sit turbida. Clara enim est dispositio c. primi, de priuileg. in sexto, de-
1 clarantis, ꝙ † exempti possunt coram ordinarijs ratione rei, de qua agitur, conueniri, quæ dispositio locum habet quantumuis lata sit exemptio, vt per Gemin. ibi in quarto not. & in §. in eos, in fin. & Franc. sub nu. 1. circa medium, & nu. 2. Io. Vanquel. in compen. sexti, supra eo. c. conclusio prima.

Ex quibus dicebant, non obstare, ꝙ Butr. in c. fin. sub nu.7.de foro competen.& Abb.in c.tuarum, num. 8.de priuileg.Socin.in c.recepimus, nu.17.eo.tit. Couarru.pract.quæst. c.11. num.5. videantur restringere dispositionem illam, vt procedat solum, quando personæ sunt exemptæ respectu certi loci. Quia vltra supradictos Doctores expresse asserentes d. c. procedere in exemptione quantumuis lata, Abb.in c.fin.de foro competen. reprobat dictam distinctionem. Quem ibi sequitur Felin.nu.5.& Dec.in c.tuarum, nu.44.& 45.cum plurib.seq.de priuileg.qui licet subiungat, ꝙ priuilegium nõ remanet inutile, ex quo durat quoad ciuilia, hoc non obstat, quia ex hoc non potest inferri ipsos sentire, ꝙ in ciuilibus exemptus ratione contractus,& rei, de qua agitur, non possit coram ordinario 2 conueniri. Ipsi † namque tractant illam quæstionem, an propter delictum amittatur priuilegium exemptionis,& quia tenent,quod amittatur, declarantes, quod non procedat indistinctè, dicunt remanere quoad ciuilia, tenentes, quod priuilegium perdatur solum in illo particulari casu,in quo priuilegium durat, nedum in ciuilibus, sed etiam in criminalibus; si enim iterum delinquat exemptus in loco exempto, sibi suffragabitur priuilegium,& re vera quæstio illa non videtur habere quid commune cum dispositione illius tex.declarantis, ꝙ priuilegium hunc casum nõ comprehendit, Gemin.bene in d.§.in eos,nu.9.frustra enim a Doct.citatur ille text.ad probandum, ꝙ propter delictũ quis amittat priuilegium, si priuilegium illum casum per viam comprehensionis non continet, vt per Gemin. vbi supra; si enim habitus nõ datur,dati quoque non potest priuatio, Dum igitur dicunt,quoad ciuilia durare priuilegium, intelligunt, ꝙ duret secundum declarationem de qua in prædicto cap. quod apparet ex ratione ab Abbate assignata,quæ est, quòd in c.1. dicitur,exemptus ratione delicti, & ideo non perdit priuilegium, & quod nullibi reperitur contrarium statutum de priuilegio ratione personæ, ergo expressè Abb intelligit, quod c. primum cõprehendat quamcunque exemptionem,& cum illa sit vnica dispositio, necesse est, quòd si respectu delicti intelligitur etiam de priuilegio personali,prout ita intelligunt Abb.Decis.& Felin ita quoque intelligatur respectu ciuilium, cum illi casus sub vnica determinatione ponantur vulgata l.nam hoc iure.

Idque tantò magis, quia Doct. qui contrarium asserunt,mouentur per text.in §. in eos, in d. c. 1. quod non loquitur in priuilegio exemptionis, sed in priuile3 gio,ne quis possit excommunicari, cuius † vigore non impeditur ordinarius, quin alias pœnas imponere possit,vbi dicunt ibi post glo. Doct.omnes,& consequenter non limitat declarationem, de qua in d. c. 1. Nec obstat,ꝙ priuilegium redderetur inutile, quia expressis verbis occurrit huic difficultati text.in d.c.1, quam opinionem comprobant Domini, ponderando indefinitam illam,priuilegia exemptionis,& ibi,sic exempti, quæ indefinita in lege æquipollet vniuersali.Item ponderando dictionem illam vniuersalem, quantumcunque, & ponderando rationem supradictæ declarationis. Vt enim inquit Menoch.d.c.1. num.4. plus habet 4 † ordinarius in exẽptos, quam in penitus extraneos, ex quo in multis casibus in exemptos retinet iurisdictionem, & nihilominus penitus extranei in trib. illis casibus subijciuntur ordinario illius loci, quæ ratio militat tam in reali, quàm in personali exemptione,& hinc Ias.in l.fin.nu.52.de const Princ. dum tractat hãc quæstionem, eã exemplificat virtualiter in exemptione personali,dum dicit pone, Abbas habet priuilegium exemptionis,teneatur comparere coram ordinario,vel alio iudice.

Non obstat, ꝙ in dicto decreto c. 14. sess. 7. solum subijciantur regulares extra monasteria degentes ordinario in causis mirabilium personarum, & merce5 dum,quia † quo ad istas causas dicti regulares non solum ratione contractus,vel rei, de qua agitur,sed indistincte supponũtur ordinariæ iurisdictioni, quod non concedit d.c. primum,de priuileg. in 6. & consequenter vera est ampliatio.

Reliqua decreta visa fuerunt non obstare vti non loquentia in hac materia,c.enim 5.sess.14.loquitur de conseruatorijs, non de exemptis, & quamuis in fine subiungatur,quod regularia loca remaneant exempta hoc non contrariatur dispositioni c. volentes, quia remanent nihilominus exempta,præterquam in trib. illis casibus,vt dicit ibi text.in c.quoq; vndecimo, sess. 24.pariter ille non contrariatur, & sic dixerunt de reliquis,capit.allegatis.

Non obstant,quæ de priuilegijs confirmatis dicuntur ad glo.in Clement. dudum. de sepultur. Quia illa materia procedit, quando per confirmationem adijcitur nouum vinculum, ex quo duplex funiculus arctius ligat,quod in priuilegijs non datur.

Eadem enim est auctoritas prædecessoris, & successoris,cum par in parem non habeat imperium: eadem namque est auctoritas sedis Apostolicæ, quæ concessit priuilegium,& confirmauit,vnde nullum nouum vinculum potest dici adiectum,c.innotuit, de elect. c. fin. de rescript.in 6.cum similibus.

6 Sunt enim potius † quædam innouationes priuilegiorum,quæ parum, aut nihil operantur, & nullum ius de nouo tribuit,Cassad.de confirmat. vtil. vel inutil.dec.vnica,nu.2.

7 Cõfirmatio.n.est † actus superioris, quę nec ab inferiori,nec a pari fieri potest: quando enim fit a pari,est quædam approbatio,non autem cõfirmatio, Dec.post Bal.& alios in rub.de confirm.vtil.vel inutil.num. 1.

Non obstat pariter, quòd per priuilegium Martini Catthusiani sint exempti etiam in tribus illis casibus, quia in hoc subintrat innouatio d. c. 1. qua mediante priuilegium reducitur ad terminos iuris communis.

Quæ omnia Domini dixerunt reddere hanc materiam saltem ita turbidam, vt omissis nullitatibus videndum sit de bono iure.

ALDOBRANDINI.

Roman.Casalis.Lunæ,23.Ianuarij 1581.

SVMMARIA.

1 *Locatio an sit, vel contractus census in dubio, ex quibus colligatur.*

2 *Census denominatio est æquiuoca.*

3 *Illegitimi in quacunque dispositione Ecclesiastica in dubio non succedunt.*

DECISIO DCCIII.

1 DOmini concluserunt, † contractũ,de quo agitur, esse locationis,non autem census,ex apertis & sæpius geminatis verbis illius: tẽties enim appellatur locatio,& conductio,& partes locator, & conductor, & translatio in Rocchum fit titulo locationis.

Nec obstant pacta, quia ea conueniunt etiam locationi perpetuæ: clausula enim ad habendum, &c. est limitata per illa verba, prout de similibus rebus locatis fieri & disponi solet, quæ restrictio & limitatio infra etiam iterum apponitur in clausula,dans & cedens nihilominus d.locator.

Sicut nihil obstat translatio iurium, & actionum, quia omnia hæc recipiunt interpretationem ab illa limitatione, de qua supra, respectu scilicet perpetuæ conductionis, maximè cum post dictam translationẽ in sequenti clausula iterum repetatur limitatio,prout de similibus reb. locatis fieri & disponi solet, vt in indiuiduo dicit Bellon.consi.21.nu.11.versic. secundo respondeo.

Deno-

De nominatio census non obstat, quia † est æquiuoca. Abb in c. constitutus, nu. 20. de relig. domib.

Quibus stantibus succedit, quod illegitimi in hac loca-
3 tione ab Ecclesia facta succedere nequeant, cum † id non solum in emphyteusi, sed in quacunque Ecclesiæ dispositione procedat, Dec. in c. in præsentia, nu. 47. de probatio. Rip. in l. ex facto, §. si quis rogatus, nu. 65. ad Trebell. Quod confirmatur etiam ex traditis a Bero. in d. c. in præsentia, nu. 368.

Quo ad Bullam Leonis Domini dixerunt, de ea particulariter agendum esse.

ALDOBRANDINI.

Mantuan. Bonorum. Veneris. 27. Nouemb. 1579.

SVMMARIVM.

1 *Sententia confiscatoria lata vigore statuti particularis non extenditur vltra eius territorium; secus si sit lata ex dispositione iuris communis.*

2 *Sententia sine processu de stylo Rotæ non habetur in consideratione.*

DECISIO DCCIV.

Domini dixerunt, validitatem inuestituræ Domini Susij pendere ab eo: an sententia confiscationis bonorum lata Mirandulæ contra Galeottum Pedocha, sit probata ex dispositione iuris communis, vel
1 vigore statuti particularis. Quia † si vigore statuti particularis, bona extra territorium non fuerunt confiscata, ex doctrina Bar. communiter approbata, in l. cunctos populos, in fin. C. de summa Trinitate, Clar. in pract. crimin. q. 78. nu. 27.

Et ideo cum non producatur processus, illa senten-
2 tia nihil suffragatur, præsertim ex stylo Rotæ, vbi † sententia sine processu non habetur in consideratione, Mohedan. dec. 319.

BRAVI.

Virdunen. Hæreditatis. Lunæ, 28. Maij 1582.

SVMMARIA.

1 *Hæres persona Ecclesiastica tenetur in dubio cauere de hæreditate restituenda Ecclesiæ.*

2 *Acquisita per Ecclesiasticam personam in dubio, intuitu Ecclesiæ censentur acquisita.*

Idque tanto magis in Monacho procedit, nu. 3.

4 *Monachus factus Episcopus in dubio non liberatur a regula, quin bona vndecunque prouenientia quærat monasterio.*

DECISIO DCCV.

In causa Virdunen. hæreditatis proposito dubio, an de bonis, & hæreditate quondã Episcopi tanquam acquisitis intuitu Ecclesiæ Virdunen. D. Ioannes te-
1 neatur cauere. Fuit † per Dominos resolutum affirmatiuè, quòd teneatur iuxta resolutionem factam in huiusmodi causa, sub die quarta præsentis mensis. Fuerunt moti Domini, quia Reuerendissimus D. Modernus Episcopus habet fundatam intentionem per præ-
2 sumptionem iuris communis, vt † omnia per prædefunctum Episcopum acquisita censeantur intuitu Ecclesiæ, & post adeptam possessionem acquisita, vt per Ioan. And. in c. 3. de pecul. cleric. vbi Card. nu. 2. Abb. nu. 3. dicens communem cum alijs deductis per Couar. in c. 1. nu. 8. de testam. quæ iuris præsumptio non tollitur ex deductis per dictum Ioannem.

Reseruationi enim fructuum multipliciter fuit responsum, quia ea non concludit ad effectum tollendi præsumptionem, cum non constet de eius effectuatione, de qua Dominus Ioannes habet docere, cum sit suę intentionis fundamentum, D. Episcopus habet pro se rem iudicatam, sitque præfata reseruatio facultatiua & ex aliquibus obfuscetur.

Est enim inuerisimile, quod cum non ostendatur, bonæ memoriæ Nicolaum Episcopum habuisse bona patrimonialia, nec aliunde ex industria fuisse lucratum, opulẽtam admodum hæreditatem potuisse relinquere, nisi ex bonis Episcopatus id sibi cõparasse credatur, cum 200. scuta, quę sibi supererant, si reseruatio habuisset effectum, vix pro vnius mensis tẽpore superessent, vt secundum eius dignitatem potuisset viuere.

Nec etiam Abbatiam S. Pauli reliquisset propter admodum paucos fructus, qui sibi stante reseruatione remanebant. Tum etiam, quia hæredes bonæ memoriæ Illustrissimi Domini Cardinalis Lotaringiæ, credibile est, quòd ab ipso peterent huiusmodi bona relicta, ratione conseruationis fructuum.

Concordia etiam aliquod præstitit Dominis adminiculum, vt non admodum acquiescerent prædictæ
3 reseruationi, sed omnem sustulit difficultatem, † quia cum constet prædictum bonæ memoriæ defunctum fuisse Monachum, vt ex literis suæ prouisionis liquet, per ipsum vndecunque quæsita, Ecclesiæ quæsita censentur, vt in c. 1. 18. q. 1. gl. penult. in c. 1. de testament. not. scribent. & ibi per Couar. nu. 17. vers. glo. penult. & in c. quia tua, glo. 1. 12. q. 1. S. Thom. secunda secundæ, q. 185. art. 8.

4 Etsi enim † Monachus factus Episcopus, quo ad reliqua, liberetur a regula monachali, non tamen absoluitur a substantialibus, vt suæ Ecclesiæ vndecunque prouenientia non quærat, vt per supradictos, & Sanctus Thomas vbi supra, & bene per Corn. consi. 88. nu. 2. lib. 2.

Ex quibus prędicta reseruatio læditur, vt non clara, nec euidens dici possit, vt tollat veritatem rei iudicatæ ad effectum, de quo agitur.

SERAPHINI.

Portuensium Bonorum, Sabbati, 23. Ianuarij 1580.

SVMMARIA.

1 *Dos relicta ab auo nepti, censetur relicta contemplatione filij, non autem neptis.*

Limita, nisi ex coniecturis contrarium appareat.

2 *Onus dotandi pacto adiectum habet locum, quando commodè aliunde filiæ dotari non possunt.*

DECISIO DCCVI.

Fuit dubitatum, an dotes Illustrissimarum filiarum bonæ memoriæ Sciarræ debeant detrahi de legitima ita vt ad eas nõ teneatur Illustrissimus D. Iulius, nisi quatenus legitima non sufficiat. Et pro parte affirmatiua deducebantur duo particulariter.

Primò, vulgata communis Doctorũ conclusio, quod
1 † dos relicta ab auo nepti, censetur relicta contemplatione filij, non autem neptis. Cyn. in l. scimus, in 5. qu. C. de Inof. testam. Ang. in l. in quartam, & ibi Rip. nu. 202. ad leg. Falc. & idem Ang. cons. 88. Alex. consi. 31. nu. 4. lib. 4. & ibi addent. cum alijs congestis per Gabriel. titulo de iure dot. concl. 5.

Et ideo dicunt prædicti Doctores, eam imputari filio in legitimam & nepti etiam petenti legitimam in bonis auitis ex persona patris.

Huic fundamẽto plures per Dominos exẽplo informantes dantur responsiones. Inter quas placuit, quod præfata conclusio non procedat, vbi apparet, neptes non fuisse dotatas contẽplatione filij, Bart. in l. dotem, de collat. bonorum, Ang. & alij in d. l. in quartã, Alex. d. cons. 31. nu. 5. lib. 4. Soc. consi. 33. nu. 16. lib. 3. Gabr. d. conclus. 5. nu. 3. cum alijs adductis.

Hic autem plures adsunt coniecturæ concludẽtissimę, ex quibus constat dotes huiusmodi, non propter filios, sed propter neptes, & proneptes, & deinceps ratione exclusionis ab istis bonis relictas fuisse, quas quia bene deducunt informantes, hic non repeto.

Alia ratione mouebantur informantes pro Domino

Iulio, quod dispositio huiusmodi facta per paciscentes debet recipere interpretationem a dispositione iuris cõmunis, & ideo quemadmodum dispositio authen. res quæ. C. commun. de legat. locum habet tantum in subsidium, quando non adsunt alia bona, ita intelli-
2 gendum † onus dotandi pacto adiectum, vt tunc demum locum habeat, si cõmodè aliunde dotari non possint. Iuxta tradita per Cast.conf.65.nu.4.lib.2.Rubeus Alexandrinus conf.124.Cephal.conf.105.nu.15. Marzat.conf.1.fol.15.& 16.& in epitom.quæst.48.

Hanc sententiam comprobant coniecturæ. Voluerunt enim paciscentes bona conseruari in familia, vt dicitur in prooemio pacti, quæ voluntas facilè eliderētur, si promitteretur huiusmodi detractio dotium & legitimæ, & maximè procedente tempore a feminis dotandis, & bona exhaurirentur.

Præterea voluerunt, quòd nihil præter dotes ex dictis bonis habere possint, ex quo videtur, ꝙ in necessarium antecedens noluerint eas habere legitimam, & dotes, alioquin ex dictis bonis haberent aliquid præter ipsas dotes.

Nec placebat responsio Menoch.consi.88.nu.53.

Quia non habemus expressam voluntatem, quòd vltra legitimam detrahantur dotes: imò habemus cuixam voluntatem, quòd bona conseruentur. Et ita respondere possumus adductis a Cephal.conf.253.num. 41.cum seq. Et eadem ratione potest responderi Riminal.consi.257.n.22. Quia ratio per eum allegata, quod dos sit relicta cõtemplatione neptis, non autem filij, non est concludens, cum nec contēplatio recipiat hanc limitationem a iuris dispositione, vt ea tunc demum locum habeat, quando aliundè dotari non potest; nec propterea est inutilis hæc paciscentium prouisio, quia saltem tollit difficultatem, an authent. res quæ. habeat locum in contractibus, Aym.consi.19.in fine. Item, an habeat locum in omnibus descendentibus post obitum deponentis, de qua aliàs actum fuit in vna Roman.dotis coram R.P.Domino Decano.

Ex his, quę in hoc vltimo fundamento deducuntur conclusum fuit, dotes non deberi vltra legitimam, si legitimam possunt habere sufficientem iuxta dignitatem familiæ, & temporum qualitatem.

SERAPHINI.

Farfen.Grani.Mercurij.9.Martij 1580.

SVMMARIA.

1 *Libri mercatorum non probant pro terti contra tertium.*
2 *Res vnaquaque hypothecata præsumitur sufficiens ad satisfactionem.*
3 *Creditor satisfactus præsumitur a debitore, nisi contrariũ probetur.*
4 *Hypotheca specialis quando præsumatur idonea, & sufficiens.*
5 *Administrationis ratio petenda est ab eo, qui administrauit, non ab alio.*

DECISIO DCCVII.

PRætendebat D. Ludouicus Anastasius nõ constare de credito D.Fabij.Seueuni ex tribus capitibus.

Primò, quia non probatur aliqua solutio ex eo, ꝙ li-
1 bri † mercatorum non probant pro tertio contra tertium, ad not.per Doct.in l.admonendi, de iureiur.

Secundò, quia dato, quòd constaret de solutione, tamen, cum nõ soluerit Cardinali, ad cuius vtilitatem fideiusserat, sed Alexandro Sancasciano, vt liquet ex quietantijs productis, male soluit, quia Sancascianus non habebat beneficium diuisionis, & ideo intrare dispositionem l.exceptionem.de fi.instrum.

Tertiò, quia cum specialiter esset hypothecata administratio affictus, ex quo percipiebantur tot fructus, ex quibus verisimiliter poterat satisfieri, cum
2 † vnaquæque res hypothecata præsumatur, sufficiens ad satisfactionem.gl.in l.2.C.de pignor.Couar.var.resolut.lib.3.c.18. & Sancascianus administrauerit, non prius potest agere Fabius contra Ludouicum Tertiũ, quàm liqueat ex istis fructibus administrationis sibi non posse satisfieri.

His tamen non obstantibus, Domini censuerunt constare de credito sufficienter ad hunc effectum, vt Fabius agere possit contra Ludouicum.

Nam cum clara sit obligatio Fabij, & sic in confesso, quod Argentinus decoxit, & nõ soluit, item quod Illustriss. D.Cardinalis locator fuit satisfactus, præsu-
3 mitur † satisfactus ab eis, qui ad id tenebantur, Bar.in l.cum seruus.de verbor.oblig.nu.4. Abb. consi.54. nu. 2.& 3.lib.1. Felin.in c. sicut, nu.31.vers.fallit quinto. de re iud. maximè concurrentibus partitis, & quietantijs, quæ omnem tollunt difficultatem.

Neque obstat primum fundamentum, quia conclusio illa, ꝙ libri mercatorum non probant contra tertium, procedit, vbi non sunt adminicula: hic verò concurrunt quietantiæ, & attestationes Cardinalis, & Lauaianæ, quæ reddunt rem ita claram, vt tergiuersari non possit.

Non obstat secundum, quòd Fabius malè soluerit.

Quia prædicta procederent, si Lauaiana soluisset Illustriss. D. Cardinali sine cessione, & Fabius deinde soluisset Alexandro: tunc enim posset habere locum, l. Modestinus.de solut. Sed hic non apparet, quod soluerit Alexandro, postquam Alexander soluerat Cardinali, immo de contrario constat, quia partita solutionis, facta a Fabio, est sub die 20.Iunij 1575.

Partita verò solutionis 600. scutorum facta ab Alexandro, ad quam se refert, est sub die 22. Idem apparet de partita 250.

Non obstat tertium, quòd specialis hypotheca prę-
4 sumatur idonea, & sufficiēs, quia illud procedit, quãdo quis habet generalem, & specialem, & agit vigore generalis contra alia bona non specialiter hypothecata, quorum neutrum hic concurrit.

Primò, quia specialis hypotheca non est in fauorem D.Fabij, sed Alexandri.

Deinde non agitur super re speciali non hypothecata: granum enim istud, si est ex redditibus Abbatiæ, vt fuit decisum, cadit sub hypotheca speciali, & est pars illius.

Non obstat, quod D. Fabius, & Alexander multos actus in simul contra Argentinum fecerint, prout deducitur in informatione facti pro Ludouico, quia agebatur de communi eorum interesse. Sed hoc non facit, quando administratio esset particularis ipsius Ale-
5 xandri. Vnde † cum ipse administrauerit, ab eo; non a filio petenda est ratio administratorum, Ang. consil. 286.col.1.Fulgos. cons.209. propè fin. Anchar. consil. 332.nu.6.glo.in l.creditor, §.duobus, in verbo, pro solido, manda.

Firman.Bonorum.Veneris, 19.Ianuarij 1582.

SVMMARIA.

1 *Statutum si loquatur de masculis vsque in tertiũ gradum de iure canonico computandum, verba, & dicti masculi secundum gradus prærogatiuam succedant, posita in eodem statuto, intelliguntur in masculis in tertio gradu secundum ius canonicum existentibus.*
2 *Filius in successione patrui de iure communi repræsentat personam patris, & concurrit cum patruo.*
3 *Statutum corrigens ius commune circa exclusionem feminarum non debet intelligi, vt corrigat etiam circa exclusionem repræsentationis.*
4 *Dictio repetitiua dicti apposita in statuto, vel alia dispositione, debet interpretari, ne absurdus intellectus sequatur.*

5 Statuta

5 *Statuta debent ita interpretari ne contineant absurdum, & ne a sapientibus reprehendi possent.*
6 *Relatio cessat, vbi absurditas sequeretur.*
7 *Repræsentatio non excluditur in dispositione legis, vel statuti vocantis proximiores in gradu, & filius succedit in locum patris in hæreditate patrui, licet secus sit in fideicommissis, & dispositione hominis.*
8 *Clausula, salua gradus prærogatiua, intelligitur etiam respectu eorum, in quibus non cadit repræsentatio.*
9 *Parentes succedunt filio sine liberis defuncto, salua gradus prærogatiua.*
10 *Clausula, secundum gradus prærogatiuam, potest intelligi respectu existentium in tertio gradu secundū ius canonicum, etiam si in eis non cadat repræsentatio.*

DECISIO DCCVIII.

DOmini resoluerunt particulariter in casu, de quo
agitur, & in terminis statuti Firmani, Hierony-
mum & Rogerium ex fratre nepotes in hæreditate
Euandri patrui succedere vna cum Horatio patruo,
Et mori sunt.

Primò, quia principalis intentio statuti Firmani
fuit excludere feminas, incidenter autem in eo dici-
tur, & dicti masculi secundum gradus prærogatiuam
succedant.

1 Secundò, quia † cum dictum statutum loquatur de
masculis vsque in tertium gradum de iure canonico
computandum, possunt illa verba, *& dicti masculi se-*
cundum gradus prærogatiuam succedant, intelligi & ve-
rificari in masculis in tertio gradu secundum ius cano-
nicum existentibus, alias per subauditum intellectum
resultantem ex illa dictione repetitiua, dicti, quasi re-
petat omnes masculos supra expressos, induceretur
correctio iuris communis. Contra glos. communiter
approbatam in c. cupientes, §. quid si per viginti, in
2 verbo, petere, de electio. lib. 6. Secundum, quod ius
commune in successione patrui filius repræsentat per-
sonam patris, & concurrit cum patruo, vt hic per in-
formantes.

3 Et tanto magis, quia † cum d. statutum corrigat ius
commune circa exclusionem feminarum, non debet in-
telligi, vt corrigat etiam circa exclusionem repræsen-
tationis, cum semper statutum ita debeat interpreta-
ri, vt minus corrigat ius commune, quàm sit possibile,
etiam verba impropriando, c. cum dilectus, de consue
tud. Aym. consi. 197. nu. 6.

4 Tertiò (& hoc Dominos maximè mouit) quia † si il-
la dictio repetitiua *dicti*, repeteret omnes masculos su-
perius nominatos, maxima sequeretur absurditas, &
iniquitas, quod si quis decederet relictis filio, & nepo-
te ex altero filio præmortuo, nepos excluderetur per
patruum ab hæreditate aui, & sic destrueretur mate-
5 ria suitatis, & tamen † statuta ita debēt interpretari ne
contineant absurditatem, & ne mereantur a sapientib.
reprehendi, l. Saluius Arist. de lega. præstan. Bal. consi.
91. lib. 4. Aym. cons. 3. nu. 25. & consi. 5. nu. 14.

Vnde illa dictio *dicti*, non debet esse relatiua om-
6 nium masculorum: cessat enim † relatio, vbi per eā re-
sultaret absurditas, Aym. post alios cons. 70. nu. 21.

Et quamuis videatur generaliter prolata ad omnes
masculos, tamen generaliter restringitur, quando aliàs
induceretur inconueniens, Aym. d. consi. 70. nu. 21.

Quartò, aliqui ex Dominis mouebantur, quia in
7 dispositione legis, siue statuti vocantis proximiores in
gradu non excluditur repræsentatio; & filius succe-
dit in locum patris in hæreditate patrui, quicquid sit
in fideicommissis, & in dispositione hominis, vt per
Alexand. cons. 88. lib. 1. per tot. Ias. cons. 159. nu. 4. lib. 4.
Socin. iun. cons. 126. nu. 11. ad fin. lib. 1. Dec. in l. prima,
num. 19. vers. & hoc procedit, C. de secund. nupt. latè
idem Dec. cons. 412. nu. 5. 6. 7. & 8. & consi. 553. num. 2.
vers. & ista conclusio. Tiraq. de iure primogen. q. 4.
nu. 22. plene Couar. pract. q. c. 38. nu. 4. vers. 3. ad intell.
fusè Aym. cons. 703. nu. 3. cum seq. lib. 4.

Nec obstat, quod illa clausula, *secundum gradus præro-*
gatiuam, respectu masculorum in tertio gradu secun-
dum ius canonicum existentium, sit superflua, & ideo
debeat intelligi respectu eorum, in quibus potest ca-
deret repræsentatio. Quia sicut in iure clausula *salua*
gradus prærogatiua, intelligitur etiam respectu eorū,
in quib. non cadit repræsentatio, vt in authen. defun-
9 cto, C. ad Tertullian. vbi † parentes succedunt filio sine
liberis defuncto, salua gradus prærogatiua, & tamen
parentes non repræsentant filium, vt per Salic. Fulgos.
Pau. de Castr. & Corne. ibi. & prout in l. lege. circa me-
dium, C. de legit. hered. & in §. si verò neque fratres, in
authen. de hæred. ab intestat. venient.

10 Ita in casu nostro † clausula *secundum gradus præro-*
gatiuam, poterit intelligi respectu existentium in ter-
tio gradu secūdum ius canonicum, etiam si in eis non
cadat repræsentatio.

Cetera exemplo deducta tolluntur ex præmissis.

Melphien. fructuum. Veneris, 19. Ianuar. 1582.

SVMMARIVM.

1 *Simonia committitur etiam in annexis spiritualibus.*
2 *Locatio rerū, & iurium Ecclesiasticorum, in qua insit Simonia respectu spiritualium, dicitur in totum nulla.*
3 *Venditio plurium rerum facta vnico pretio censetur vna venditio quo ad resolutionem contractus.*
4 *Contractus non afferens tantam vtilitatem in parte respectu partis, quantam in toto respectu totius, indiuiduus iudicatur.*
5 *Venditio plurium rerum, quarum aliqua erant prohibita alienari, aliqua non, facta sub vnico pretio, dicitur nulla in totum, & non pro parte.*
Fallit, nisi quælibet res habeat pretium distinctum, nu. 7.
6 *Locatio facta vltra tempus permissum sub vnica pensione pro toto tempore, dicitur indiuidua, & sic in totum vitiatur.*
7 *Pretio vnico plurium rerum facta venditio dicitur vna tantum venditio: secus si quælibet res habeat pretium distinctum.*
8 *Indiuiduum quid dicitur etiā ratione verisimilis voluntatis contrahentium.*
9 *Dictio cum, de sui natura copulat accessoriè, & indiuiduā reddit dispositionem.*
10 *Indiuiduus contractus dicitur, in quo per dictionem cum plura continentur, quæ aliàs separat censentur.*

DECISIO DCCIX.

DOmini dixerunt fuisse simoniacam, & consequen
ter nullam locationem factam 25. Octobr. 1532.
pro annuo pretio 1200. scutorum per procuratorem
Episcopi Melphien. Francisco Pitti mercatori Floren.
de Episcopatibus Melphien. & Rapollen. cum omni-
bus, & singulis eorū fructibus, redditibus, & prouen-
tibus, & emolumentis tam spiritualibus, quàm tem-
poralibus, & cum pacto, quod dictus Franciscus con-
ductor possit in dictis Episcopatibus eligere Vicarium
qui sibi placeret, & conferre dignitates, & beneficia
dictorum Episcopatuum, cui & quibus vellet, & quod
1 Episcopus deberet illos confirmare, quia † simonia cō-
mittitur non solum in merè spiritualibus, sed etiam
in annexis spiritualibus, c. quæsitum, de rerum per-
mut. & c. præterea, *il primo*, & ibi Abb. in secundo not.
de transactio. idem Abb. in c. de iure. num. 2. vers. item
cōmittitur, de iure patr. & in c. veniēs, *il primo*, in secū
do not. & ibi Fel. pariter in 2. not. de testib. Rom. cons.
317. per tot. & cons. 368. sub nu. 2. Dec. in rub. de iu-
dic. nu. 8. vers. & simonia, & ibi Rip. num. 66. Roch. de

iure patronat.in verbo,& vtile.nu.9.Et ita alias in hac
eadem quando pendebat coram Puteo, resolutũ fuit,
prout annotauit Anton.Aug.dec.692.lib.2.
Fuit autem reseruata difficultas particulariter di-
2 scutienda, † an dicta locatio sit nulla in totum, vel so-
lum quo ad spiritualia,& quo ad ius nominãdi ad be-
neficia vacantia.Super qua difficultate Dominos fuis-
se diuisos annotauit Put.dec.5.de rebus Eccl. nõ alien.
licet Ant.Aug.decis.724.lib.3. annotauerit contrariũ,
nempe maiori parti. Dominorum visam fuisset loca-
tionem nullam in totum,propter vnitatem pretij fru-
ctuum, & collationis beneficiorum. Proposita igitur
hac difficultate die Veneris, 9. Februarij eiusdem an-
ni,Domini tenuerũt, dictam locationem fuisse nullam
in totum. Moti ex pluribus.
3 Primò, quia † venditio plurium rerum facta vnico
pretio censetur vna venditio, quo ad resolutionẽ con-
tractus,ita vt si contractus resoluitur quo ad vnã rem,
intelligatur etiam resolutus quoad aliam, l.si duos,ff.
de contraben.empt.l.cum eiusdem. ff.de ædilit. edict.
Bar.in l.scire debemus,in princ.nu.4.& ibi Ias.nu.3. ff.
de verbor.oblig.Alex.cons.178.sub nu.5. lib.7. Tiraq.
de retract.lignag.§.23.glo.1.sub nu.2.bene Nat. consi.
479.nu.26.& 27.lib.3.
4 Secundò, quia † contractus censetur indiuiduus,
quando non affert tantam vtilitatem in parte respectu
partis,quantam in totum respectu totius,ita Bar. in l.
qui vsumfructum,n.4.ad fin. vers.præterea. ff.de vsu-
fruct.legat.Bal.cons.32.ante nu.2.lib.2.Aret.cons.129.
in princ.vers.& est ratio.Cagnol.in l.2.nu.102.post me
dium,vers.non est tamen,C.de pact.int.empt. & ven-
dit.Tiraq.vbi supra nu.7.in fine.& latius nu.14.Natu.
cons.479.nu.23. bene Couat. lib. secundo variar. reso-
lut.c.16.num.5.vers.non obstat.bene Alex. consi. 143.
sub nu.2.vers.hoc etiam esse indiuiduum, lib.7. vbi ex
5 hac ratione consuluit,† venditionem plurium rerum,
quarum aliquæ erant prohibitæ alienari, aliquæ non,
facta sub vnico pretio,esse nullam in totum, & nõ pro
parte.
Tertiò, nam locatio facta vltra tempus permissum
sub vnica pensione pro toto tempore, tunc contractus
6 in totum vitiatur, quia † propter vnitatem pensionis
non potest diuidi. Ita Bal.cons.475. num. 8. lib. 1. per
text.in l. si plura, ff. de ædilit. edic. sequitur Tiraq. d.
glo.1.nu.10.Couar.d.c.16. sub nu.5. vers. ex his etiam
deducitur. Alciat.in l.1.§.sed si mihi,in repet.num.24.
ff.de verb.oblig.
Quartò,quia licet venditio plurium rerũ, quarum
vna non poterat vendi, non reuocetur respectu om-
nium rerum, sed solum respectu illius vendi prohibi-
tæ,vt per Abb.in c,querelam,num.7.de simon.nihilo-
7 minus hoc † intelligitur, quando quælibet res habet
distinctum pretium, quia tunc tot sunt venditiones,
quot sunt res secus, si omnes res sub vnico pretio
vendantur, quia tunc venditio retractatur non solum
in re prohibita vendi,sed etiam in alijs, prout declarat
Soc.in d.c.querelam,num.10. vers. quod arbitror, per
tex.in l.si duos,ff.de contrah.empt. & sequitur ibi Fel.
nu.4.vers.limita.
8 Quintò accedit,quod dicitur † quid indiuiduum etiam
ratione verisimilis voluntatis cõtrahentium,l.Pedius.
ff.de arbitr.Bar.in l.Græce.§.illud,sub nu.4. ff.de fide-
ius.Alciat.in d.§.sed si mihi.in repet.sub num.6. Paris.
consi.12,nu.74.li.2.Aym.consi.170.num.6.& de veri-
simili voluntate disponentis constat, quando disponit
de vno principaliter, & de alio accessoriè per dictio-
9 nem *cum*, quæ sui † natura copulat accessoriè, l. 1. &
ibi Bar.in princ.nu.3 ff.de pecul.legat. & ideo si testa-
tor legauit seruum cum peculio, si legatum in seruo
est nullum, erit etiam nullum in peculio, quia verisi-
milis mens testatoris fuit,vt peculium non deberetur,
nisi vna cum seruo, propter illam dictionem *cum*, cu-
ius natura est, vt copulet accessoriè, ita Alciat. in d. §.
sed & si mihi,in repet.num.15.& in lect.num.17. Vnde
cum locatio,de qua agitur, sit facta sub vnico precio,
cumque non afferret sine spiritualibus tantam vtilita-
tem, quantam cum illis, quia facultas conferendi be-
neficia augebat pensionem, prout deponunt testes su-
per 4.art.cumque sit facta principaliter de Episcopati-
bus & accessoriè de fructib. propter dictionem *cum*,
10 sequitur † vt esset cõtractus indiuiduus,quo casu vti-
le per inutile vitiatur,l.1.§.item quæritur, ff. de aqua
quot.& æstiua.Doct.in d.§.sed & si mihi. Nat.d.consi.
476.nu.29.Alex.d.consi.143.nu.3.lib.7.

Bononien.de Maluetijs.Mercurij. 24. Ianuar. 1582.

SVMMARIA.

1 *Diuersitas prædiorum arguitur ex diuersitate locorum.*
2 *Fundus vt demonstretur certus,debet exprimi nomen lo-
ci cum duobus confinibus.*
*Imò locus,& vnus confinis sufficit,quando aliud fieri non
potest,nu.3.*
4 *Dictio ab,vel* dalla,*excludit,& non includit.*
5 *Variatio loci etiam ex cursu temporis non præsumitur,
nisi probetur.*
6 *Diuisio facta de bonis communibus,non potest dici facta
tãquam de bonis alicuius tantum, nisi aliter probetur.*

DECISIO DCCX.

Domini dixerunt, D. Diamantem nõ cepisse tenu-
tam possessionis 50. tornaturarum in circa olim
per Carolum seniorem de anno 1640. emptorum, &
per consequens non spoliasse D. Carolum modernum,
& propterea debere ad vlteriora procedi.
Nam possessio, cuius tenutam cepit D. Diamantes,
est sita in loco *detto,la Seluarella:* possessio vero 50.tor
naturarum emptarum per Carolum seniorem, est po-
1 sita in loco aliàs *detto il campo della Buscosa.* Et † ex di-
uersitate locorum arguitur diuersitas prædiorum, ar-
gum.l.si idem,C.de codicil.
Et maxime,quod expressio loci,vbi existit prædium, de
2 cuius idẽtitate agitur,est necessaria. Nam ad † demon
strandum fundum certum debet exprimi nomen loci
cum duobus confinibus, l. forma. in principio, & ibi
Dyn.Bar.& Alberic.ff.de censib.idem Bart.in l.demon
stratio. num. 14 vers. item ad demonstrandum, ff. de
condit. & demonstrat. Alex. cons.75.sub num.6 lib.3.
Ruin.cons.50.sub nu.12.lib.1.Rimin.iun.cons.58.nu.
30.lib.1.Paris de Put.de feud. redintegr. fol.18.nu.12.
3 Immo † sufficit verificari locũ,vbi res existit,& vnum
finem, quando aliud fieri non potest, secundum eun-
dem Paris de Put.vbi supra,fol.166.col.3.num.9.& co
lum.4.nu.6.
Non obstat, quod duo confinia tornaturarum 50.
per Carolum seniorem emptarum, videlicet flumen
centonatiæ,& flumen quadernæ,conueniant tornatu-
ris 53.in quibus pro parte Do. Diamantis facta est exe
cutio.Quia non cessat propterea diuersitas tornatura-
rum resultans ex diuersitate locorum: nam illa duo
confinia sunt communia non solum istis, sed etiã plu-
rib. alijs possessionibus, prout liquet ex inspectione
plantæ,licet pro parte D.Diamantis prætendatur,con-
fine fluminis quadernę,mediante via publica,esse par-
ticulare, quod conuenire solum 50. tornaturis per Caro-
lum seniorem emptis.
Secundò non obstat,quod tertium confine particu-
lare, videlicet Bartholomæus de Musis conueniat 53.
tornaturis captis per D. Diamãtem, cum in instrumen
to executionis dicatur, ab alio bona quõdam Bartho-
lomæi de Musis. Quia iste Bartholomæus habet bo-
na in pluribus locis,videlicet in Buscosa,in Culfura,&
loco *detto lo Selletto*, vt patet ex instrumento emptio-
nis Caroli senioris de anno 1460. & ex instrumento
emptionis Marsibiliæ de anno 1489.

Secundò

Secundò non obftat, ꝙ 50. tornaturæ emptæ per Ca
rolum feniorem non funt pofitæ in loco alias detto il
campo della Bufcofa, fed in loco alias detto, il capo dal
4 la Bufcofa, quæ † dictio dalla, excludit & non includit,
ad trad. per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 10. num.
51. 52. & 53. Quia non propterea tollitur diuerfitas lo
corum: nam locus continens 50. tornaturas per Caro-
lum feniorem emptas, nuncupatur, il campo dalla Bu-
fcofa: locus verò 93. tornaturarum, in quibus eft facta
executio, non dicitur, il campo della Bufcofa, fed ap-
pellatur, la Seluarella, prout in inftrumento emptio-
nis Floriani de anno 1565. ad quod relationem habet
inftrumentum executionis, & prout etiam fatetur D.
Carolus modernus tam in vifitatione loci, de qua in
proceffu magno, fol. 431. quàm etiam in articulis, eo-
dem proceffu magno. fol. 635.

Nec poteft ex curfu temporis prætendi variatio lo-
ci, tum quia etiam hodie reperitur locus Bufcofæ, cũ
bona hominum Butrij hodie nuncupentur, la Bufco-
fa, prout in inuentario bonorum Floriani, de quo in
proceffu magno, fol. 49. Et prout in vifitatione loci,
5 de qua in proceffu paruo, fol. 190. Tum etiã † quia de-
buiffet probari, ꝙ locus, qui olim dicebatur, la Bufco-
fa, hodie nuncupetur, la Seluarella. Bart. in l. demon-
ftratio, in princip. nu. 20. ad fin. ff. de condit. & demon-
ftrat. idem Bart. in l. 1. num. 3. C. fi vnus ex pluribus,
Dec. conf. 109. num. 2. Aym. conf. 57. num. 7.

Quartò non obftat, ꝙ 50. tornaturæ per Carolum
feniorem emptæ in diuifione facta de anno 1473. ob-
tenerunt in portionem Cleophæ matris, & tutricis fi-
liorum Matthæi, & bona empta per Marfibiliam fra-
trem Medofij confinantur ab vno latere, iuxta Cleo-
phem, ab alio iuxta bona Ecclefiæ S. Crucis. Quia non
propterea infertur, quòd bona obuenta in portionem
Cleophæ effent Caroli fenioris, quia (vt ex inftrumen-
to diuifionis apparet) fuerunt diuifa non folum bona
Caroli, fed omnia alia inter ipfos diuidentes quouis
6 modo communia, tunc † autem intraret obiectum, fi
fuiffent diuifa tanquam bona Caroli tantum, Abb. con
fil. 6. num. 8. in fin. cum feq.

Ab ifta decifione fuit receffum die 12. Februarij,
eiufdem anni.

Romanen. Vineæ. Mercurij, 24. Ianuarij, 1582.

S V M M A R I A.

1 *Priuilegium piæ caufæ in relictis fub conditione quid ope-*
retur, & num. 3.
2 *Libertas relicta fub conditione non debetur, nifi hæredi-*
tas adeatur ab eo gradu, à quo relicta eft: fecus in du-
bio, cum num. feq.

DECISIO DCCXI.

DOmini recefferunt à refolutis 27. Febr. 1581. quia
non applicantur cafui noftro, non enim priuile-
gium piæ caufæ operatur, vt fi quid relinquatur fub
conditione, ea defecta, nihilominus relictum debea-
1 tur, fed † priuilegium in hoc verfatur, vt quamuis vi-
deatur quid relictum à fecundo gradu, cẽfeatur nihi-
lominus relictum à primo, & non intelligatur reperi-
ta præcedens conditio, & ita loquuntur omnes Docto
res allegati pro Martha in prima refolutione. Alioqui
fi velimus, quòd libertas relicta fub conditione, ea de-
fecta, nihilominus deberetur, repugnaret toto titulo,
ff. de ftat. liber. & text. in l. cum Neratius. ff. de manu-
2 miff. teftam. & in l. teftamento. ff. eo. vbi † ita demum
debetur libertas, fi hæreditas ab eo gradu, à quo reli-
cta eft, adeatur.

Priuilegium ergo nullum adeft, quãdo certum eft,
3 quod ab vno gradu relicta eft libertas, fed † quando fu
mus in dubio, tunc cẽfetur relicta ab vtroque, ita pro-
cedit text. in l. 2. ff. de manumif. tefta. fecundum Pan-
dect. Floren.

Et præmiffa comprobantur ex his, quæ fcribunt An-
char. conf. 187. nu. 2. propè fi. verf. & verè ifta eft inten
tio. & conf. 266. nu. 2. verf. ego de iure contrarium fen-
tio. Ruin. conf. 76. num. 17. verf. & fi fortè, lib. 5. Parif.
conf. 86. nu 68. vfque ad 79. verf. ex iftis, & fignanter
nu. 74. 75. 77. & 79. lib. 2. & conf. 74. nu. 6. 7. 10. 17. 19.
20. 21. 22. & 23. lib. 3. Riminal. iun. conf. 117. nu. 40. 46.
47. 69 70. 72. & 73. lib. 2.

Ex quorum Doct. dictis patet refponfio ad ea, quæ
in contrarium allegari poffent. Et in fumma, res apud
Dominos nullam habuit difficultatem.

Auximan. Bonorum. Die 12. Ianuarij, 1582.

S V M M A R I A.

1 *Subftitutioni locus non eft, vbi conditio non fuerit purifi-*
cata, etiam fi Ecclefia fuerit fubftituta.
2 *Difpofitio l. hac edictali, C. de fecund. nupt. non mutat ti-*
tulum inftitutionis nouercæ, & priuigni, nec portionẽ,
vel bona eis relicta.
3 *Mulier fi fecundo viro plus relinquat, quàm filijs primi*
viri, illud prius remouetur, & applicatur ipfis filijs, re-
liquo in cæteris firmo manente.
4 *Parens fi plus relinquat coniugi, quam vni filiorũ, illud*
plus reuocatur, & non aliud.
5 *Inftitutus in re certa fimpliciter, et abfolutè non eft hæres*
vniuerfalis, nec legatarius, fed tertia fpecies participãs
de natura vtriufque, ex communi.
6 *Nouerca hæres inftituta in plus, quàm filij primi matri-*
monij, remanet hæres teftamentaria, fed illud plus ap-
plicatur filijs, qui minorem habent partem.

DECISIO DCCXII.

DOmini tenuerunt 30. Decemb. 1581. & iterum 31.
1 Ianuarij, 1582. non † effe locum fubftitutioni fa-
ctæ de Ecclefia Lauretan. ex eo præcipuè capite, ꝙ con-
ditio, fi nouerca, & priuignus hæredes non erunt, fub
qua Ecclefia Lauretan. eft fubftituta, non fuit purifi-
cata, quia fuerunt & funt hæredes, hæreditatemque
2 adierũt, ideoque ceffat fubftitutio: † nam l. hac edicta-
li. C. de fecundis nupt. non mutat titulũ inftitutionis
nouercæ, & priuigni, nec etiam mutat portionem fiue
bona eis relicta. Quòd nõ mutet titulum inftitutionis,
patet, quia in principio permittit relinqui nouercæ, &
priuigno iure hæreditatis, & fic titulo inftitutionis il-
lud minus, quod eft relictum vni ex filijs primi matri
monij. Deinde in §. fin verò plus. vbi difponit in cafu
contrauentionis, ftatuit, vt illud plus, quòd nouercæ,
& priuigno relictum eft, habeatur pro non fcripto, &
pro non relicto, & deferatur filijs prioris matrimonij.
Et fic l. hac edictali. in cafu, in quo quis relinquit no-
uercæ titulo inftitutionis, plus quàm reliquerit filijs
prioris matrimonij, non immutat titulum, cum de eo
nullum verbum, fed folum illud plus aufert nouercæ,
& applicat filijs primi matrimonij.

Quod autem non mutet portionem fiue bona reli-
cta nouercæ, & priuigno, oftẽditur ex eo, quòd relictũ
filio primi matrimonij non applicat nouercæ, & priui
gno, & è contra relictum nouercę, & priuigno non ap-
plicat filio prioris matrimonij, fed folum reuocat tan-
quam non fcriptum illud plus, quòd eft relictum no-
uercæ, & priuigno, quod eft vltra illud minus, quòd
filio prioris matrimonij relictum eft, & fic nouerca &
priuignus retinent eandem portionem, fiue eadem
bona fibi relicta vfque ad illud minus, quod eft reli-
ctum filio primi matrimonij, & non vltra, & in eo, ꝙ
eorum portio, & bona excedunt, diminuuntur, & au-
gentur portioni, & bonis relictis filio primi matrimo-
nij, prout funt clara verba d. l. hac edictali. §. fin verò.
ibi, fin verò plus quàm ftatutum eft nouercæ, vel vi-
trico relictum fuerit, id, quòd plus relictum fuerit,
tanquam non fcriptum, neque relictum ad perfonas
deferri liberorum, & inter eas diuidi iubemus, & in
§. optimè. in Authen. de nup. ibi, quia quod plus eft in
eo, quod relictum eft nouercæ, vel vitrico, ac fi neque
fcri-

scriptum, neque relictum, competit filijs, & in §. quia verò, eo. tit. ibi, & secundū eam id, quod plus est, contemplantes auferre, quod transcendit, oportet, & filijs applicare.

Idque vltra iura prædicta expresse tenet Angel. in princ. nu. 13. in Authen. de non eligen. secun. nub. vbi
3 inquit, quòd † si mulier secūdo viro plus relinquat, quàm habeat vnus ex filijs primi viri, non fit irritum id totum, quod mulier secundo viro relinquit, sed illud solum, quod reliquit vltra illud, quod habet vnus ex filijs, qui minus habet. & hoc idem voluit idem Ang. in
4 d. §. optime dicens, quando † parens reliquerit coniugi plusquam reliquerit vni filiorum, quòd illud plus solummodo reuocatur, & non aliud, & latius hanc eandem opinionem firmat, eamque veram, & communem asserit Berttand. in d. §. sin verò plus. nu. 2.

Vnde nouerca, & priuignus in casu nostro remanent hæredes vniuersales, & retinēt eundem titulum institutionis vniuersalis, ac eandem portionem, & eadem bona vsque ad quantitatem mille florenorū Dianæ filiæ prioris matrimonij iure institutionis relictorum, & illud plus, applicantur eidem Dianæ.

Neque obstat, quòd institutus in re certa dato cohærede vniuersali, est loco legatarij, l. quoties. C. de hæred. instit.

Quia vltra, quòd communis opinio est in contrarium,
5 quòd † institutus in re certa simpliciter, & absolutè loquendo non est hæres vniuersalis, neque legatarius, sed tertia species participans de natura vtriusq;. Bart. Bald. Imol. in l. ex facto. la 2. ff. de hære. instituend. Bart. Angel. Salyc. Castrens. Fulgos. Aret. Com. & Ias. in d. l. quoties. cum alijs citatis per Tiraq. le mort saisit le vif, par. 2. declar. 4. num. 3. & hanc esse communem testantur Ias. in d. l. quoties, nu. 6. in fi. Eman. Costa in repet. c. si pater, in verbo, in re certa, nu. 12. in fine, fol. 294. de testam. lib. 6. Accedit, quod non applicatur casui nostro, in quo non fit mutatio tituli neque portionis.

Non obstant tradita per Bal. in d. l. hac edictali, numero 21.

Quia in eo, quod dicit ante numerum vigesimum
6 secundum, quòd † nouerca remaneret hæres testamentaria, facit pro hac parte. Reliqua non faciunt ad propositum.

Nun obstat sententia, quia poterit declarari.

Gadicen. Portionis. Mercur. 7. Februar. 1582.

SVMMARIA.

1 *Institutio, & eius vigore capta possessio, probant quasi possessionem iuris votandi.*
2 *Dictio supradicti est relatiua præcedentium.*
Imò idem importat, ac si præcedentia specificè, & nominatim expressa forent, nu. 3.
4 *Relatio facienda est ad omnia præcedentia, quando ratio diuersitatis reddi non potest.*
5 *Portionarij de consuetudine dicuntur de capitulo, in eoque habent ius nominandi.*
6 *Actus vnius ex socijs præseruat ius, & possessionem alterius.*
7 *Spoliatio per vnum ex socijs in præiudicium alterius non præsumitur, nisi clarè probetur.*
8 *Consensus elicitur etiam ex actu nullo.*
9 *Possessio præsentandi in vno casu non porrigitur ad aliū.*
10 *Corpora duo quando conueniunt in vnum, attenditur maior pars respectu totius numeri, non autem vtriusq; corporis.*

DECISIO DCCXIII.

FVit resolutum, quasi possessionem Portionariorū votandi in capitulo in nominationibus dimidiarū portionum probari ex nominationibus factis de anno 1524. & 1544. in quibus interuenerunt tam Canonici, quàm Portionarij, & quę habuerunt effectum, cum
1 fuerit secuta † institutio, eiusque vigore capta possessio, & sic concurrunt omnia requisita, vt per Rip. in c. cum Ecclesia Suttina, nu. 91. cum seq. de caus. posses. & proprie.

Non obstant exemplo deducta.

Et in primis, quòd in materia probationis indefinita non æquipollet vniuersali, & quod in dictis nominationib. non dicitur expresse, quòd Portionarij dederint in illis votū, sed dicitur, supradicti Domini & domi-
2 nationes suæ, quia illa † dictio *supradicti*, est relatiua præcedentium. Dec. cons. 423. nu. 5. Paris. consil. 1. num. 134. lib. 3. Ruin. cons. 55. nu. 4. lib. 3. Aym. consil. 98. nu. 8, cum alijs, de quibus per Tiraq. de retract. lignag. §.
3 8. gloss. 7. nu. 24. Imò † idem important, ac si præcedentia specificè, & nominatim expressa forent, vt post Bartol. scribit Ias. cons. 15. nu. 2. lib. 1.

Et in præcedentibus tam Canonici, quàm Portionarij sunt regulariter nominati, ideò illa dictio *supradictis*, debet ad omnes referri, & non ad Canonicos tan-
4 tum, cum † relatio debet fieri ad omnia præcedentia, quando ratio diuersitatis reddi non potest, cur ad omnia non fiat. Aym. cons. 149. num. 8. & cons. 155. nu. 10.

Nec potest dici hic adesse rationem diuersitatis ex eo, quòd ius nominandi vigore indulti pertinet ad capi-
5 tulum, de quo non sunt † Portionarij. Quia licet id de iure verum sit, tamen secus est stante consuetudine. Abb. in c. scriptum, num. 4. in fin. de elect. & in c. cum olim, nu. 8. & ibi Felyn. nu. 4. de re iudic. quam consuetudinem bene deducit hic D. Tiberius.

Secundò non obstant plures nominationes factæ à solis Canonicis. Quia propterea Portionarij non sibi præiudicarunt, scientes ius, & quasi possessionem eorum sibi conseruari per nominationes canonicorum,
6 cum † actus vnius socij præseruet ius, & possessionem alterius. Feder. de Sen. cons. 102. n. 3. Calde. cons. 15. de iure patr. Abb. in cō. 54. nu. 3. post med. vers. nam, vbicunque lib. 1. Rot. de iure patr. in verbo, competens, q. 7. nu. 42. Ruin. cons. 50. nu. 10. lib. 5. Put. decis. 292. in fi. lib. 1. & vlt. de iure patr.

Tertiò non obstat, quòd Canonici, ex quo pluries soli nominarunt, habuerunt animū spoliandi Portiona-
7 rios. Quia de huiusmodi † animo non constat, tū quia in nominatione de anno 1568. admiserunt portionarios, quos non admisissent, si illos voluissent spoliare, vt per Calde. d. cons. 15. & licet illa nominatio non ha-
8 buerit effectum, tamen etiam † ex actu nullo elicitur consensus, nec Canonici contradixerunt nominationi Portionariorum, sed prouisioni factæ per Episcopum. Tum etiam, quia in vltima nominatione interuenerūt Canonici & Portionarij, vt quamuis super ea hodie sit lis, tamen Canonici non sunt in causa, quinimo die 4. Februari 1577. omnes tam Canonici, quàm Portionarij concorditer decreuerunt, vt nomine capituli fieret præsentatio Prouisori de persona Bartholomæi Locano.

Quartò nō obstat, quòd nominationes factę de anno 1524. & 1544. fuerunt factæ in casu concordię Cano-
9 nicorum; nos autem sumus in casu discordiæ, & † possessio præsentandi in vno casu non porrigitur ad aliū.
10 Put. decis. 306. in vna Elnen. lib. 2. Quia, † quando duo corpora conueniunt in vnum, vt in casu nostro, in quo corpus Canonicorum, & corpus Portionariorum de consuetudine conueniunt in vnum, & faciunt Capitulum, tunc attenditur maior pars, habito respectu ad totum numerum personarum, nec requiritur maior pars vtriusque corporis, vt per Abb. in c. pastoralis, in fi. princip. de rescript. Felyn. in c. cum omnes. num. 18. post med. in 8. fallen. in fin. de constit.

Ad alia bene respondent informantes pro Bartholomæo.

Regien. Hospitalis. Veneris. 16. Februarij, 1582.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Prouisio quando dicitur in titulum beneficij, & quando non.*
2 *Idoneus ad beneficia quis esse potest, sed nō ad hospitalia.*
3 *Verbum committens, est proprium hospitalium laicaliū, in quibus fit commissio.*
4 *Verba, conferendi, & committendi, respectu diuersi finis differunt: respectu verò vnius, æquiparantur.*
5 *Inuentarij confectio facienda est ab eo, cui hospitale laicale committitur.*
6 *Distributio redituum hospitalis in alimoniam, & nutritionem pauperum non conuenit, nisi rectori hospitalis laicalis: secus in hospitali Ecclesiastico.*
7 *Rector hospitalis Ecclesiastici facit fructus suos: secus in rectore hospitalis laicalis, quos distribuere tenetur in alimoniam pauperum. & nu. 15.*
8 *Hospitale si detur in titulum beneficij, oportet recipiētem esse clericum, & facere fructus suos, cum onerib. ad quæ clerici beneficiati tenentur.*
9 *Iuramentum rectoris hospitalis laicalis de recipiendo, nutriendo, & alendo pauperes, secūdum debitas facultates habitalis, dicitur esse secundum formam Clem. quia contingit. de relig. domibus.*
10 *Rector hospitalis seu beneficij Ecclesiastici non adstringitur distribuere fructus in vsus pauperum: secus in rectore hospitalis laicalis.*
11 *Rectores hospitalis, seu beneficij Ecclesiastici deputantur accessoriè ad vsum pauperum, sed principaliter ad diuinum cultum: secus in rectoribus hospitalium laicalium.*
12 *Res vnaquaque secūdum statum principalem, & non secundum accessorium est iudicanda.*
13 *Rectores beneficiorum Ecclesiasticorum, si distribuant eorum fructus in alios, quam in pauperes, valet distributio, quamuis peccent, malè distribuendo.*
14 *Prælatus & alius quilibet titulatus facit fructus suos: secus in rectoribus hospitalium laicalium, qui tenentur reddere rationem administrationis.*
16 *Hospitale diuiditur in prophanum, seu laicale, & religiosum.*
17 *Hospitalia laicalia etiam per Episcopum committuntur.*
18 *Hospitalia laicalia possunt etiam clericis in regimen sicut laicalis committi.*

DECISIO DCCXIV.

1 DOmini tenuerunt, † prouisionem Blasij non fuisse in titulum beneficij Ecclesiastici, sed in regimen hospitalis laicalis, iuxta formam clem. quia contingit, de relig. domib. Moti primo, ex verbis positis in proœmio d. prouisionis ibi, *plenissimè confidens de industria, fide, legalitate, & sufficientia,* &c. quæ verba non conueniunt prouisioni beneficij, sed commissioni regiminis hospitalis: alia enim discretio requiritur in his qui præficiuntur hospitalibus, quā in his, qui præficiuntur beneficijs: oportet enim illos esse bonos patresfamilias, & bene scire dispensare reditus in vsus
2 pauperum, ita vt potest † quis esse idoneus ad beneficia, qui non erit idoneus ad hospitalia, vt bene deducit Card. in clem. per literas, ante nu. 3. vers. & est alia ratio. de præben.
3 Secundò ex † verbo *committens*, quod proprium est hospitalis laicalis, cum in laicalibus fiat commissio, Gemin. in c. fin. num. 10. de elect. lib. 6. Felin. in c. de quarta, num. 13. vers. adde quod Docto. de præscript. & ex tex. in d. clem. quia contingit. §. vt autem, vt text. vtitur verbo *conferendi*, quando hospitale datur in titulum beneficij, & verbo *committendi*, quando datur in
4 regimen & administrationem: nam quando † verbum *conferendi*, & verbum *committendi*, sumuntur vt diuersa respectu diuersi finis, & effectus, prout accidit, quādo hospitale datur in titulum beneficij, vel in regimen, & gubernium, tunc verbū *conferendi*, & verbum *committendi*, inter se differunt, vt in d. §. vt autem quando verò sumuntur vt idem, respectu eiusdē finis, & effectus, tunc æquiparantur, vt in clem. vnica. de supp. negl. prælat. idem post Paul. declarat Card. d. §. vt autem, nu. 9. & ibi Imol. nu. 15. circa fin. per quod videtur, quòd differentia sit.

Tertiò, ex iuramento de faciendo inuentarium bo-
5 norum omnium hospitalis, quæ † inuentarij confectio fit ab eo, cui hospitale laicale committitur, d. clemen. quia contingit. §. vt autem. propè fi. vers. illi etiam.

Quartò (& hoc fuit præcipuum Dominorum fundamentum) quia Blasius iurauit etiam in d. hospitali pauperes recipere, alere, & nutrire secundum debitas
6 facultates d. hospitalis. Nam † distributio redituū hospitalis in alimoniam, & nutritionem pauperum non
7 conuenit, nisi rectori hospitalis laicalis. † Rector enim hospitalis Ecclesiastici, ꝙ datur in titulum beneficij, facit fructus suos, sicut de alijs beneficijs, vt post Zenzel. not. Card. in clem. per literas, nu. 2. circa med. versic. quæro de ratione. ibi, vt sunt hospitalia, sequuntur Mill. in verb. hospitalia licet habeant, nu. 5. vers. prædicta intellige Barb. cons. 65. sub nu. 9. lib. 3. Silu. de benefic. par. 1. q. 3. sub nu. 9. circa med. & par. 3. q. 57. sub num. 1. Sarnen. in reg. de triennal. q. 7. nu. 3. vers. 2. casu, hoc idem post Pau. firmat Card. in d. clemen. quia contingit, §. vt autem, nu. 9. vers. prohibetur autem, &
8 ibi Imo. nu. 15. propè fin. volentes quod si † hospitale dareiur in titulum beneficij, oporteret recipientem esse clericum, facere fructus suos, dicere horas canonicas, & alia facere, ad quæ clerici beneficiati tenentur, quod si hospitale committeretur simpliciter in regimen & gubernium, prædicta cessarent.

Non obstant exemplo deducta hoc vltimum fundamentum concernentia. Reliqua enim benè tolluntur per informantes Boiardi.

Et in primis non obstat, ꝙ hoc iuramentum sit dubium, ex quo habet relationem ad quandam constitutionem Ecclesiæ Regien. incip. iuro ego Rector, &c. Et sic patet, iuramentum non fuisse clem. quia contingit, sed illius constitutionis Ecclesiæ Regien.

Nam respondetur, iuramentum Blasij fuisse super pluribus, & inter alia super obseruatione omnium cōstitutionum Ecclesiæ Regien. & maximè constitutionis, quæ incipit, iuro ego Rector siue presbyter. vt ex
9 lectura Bullæ prouisionis Blasij clarè liquet. Et sic † iuramentum Blasij de recipiendo, alendo, & nutriendo pauperes, secundum debitas facultates hospitalis, non potest esse, nisi iuxta formam clemen. quia contingit.

Secundò non obstat, quòd prædictum iuramentū sit æquiuocum, cum possit referri ad plebaniam de Bagno, tū quia id tollitur ex verbis ipsius Bullæ ibi, nec non in eodem hospitali pauperes recipere, &c. tum quia in prouisionibus in titulum beneficij nunquam tale iuramentum apponitur.

Tertiò non obstat, ꝙ iuramentum non sit conforme clem. quia contingit, cum non contineat de fideliter administrando, & rationem singulis annis reddendo. Quia Blasius in fine iuramenti iurauit omnia alia, & singula facere, ad quæ de iure tenetur, & debet.

Quartò non obstat, ꝙ actus alendi pauperes ex red-
10 ditibus hospitalis sit æquiuocus, cum etiam † rector beneficij teneatur ex illius fructibus pauperes alere, c. de reditibus. & c. quatuor. 12. q. 2.

Nam respondetur secundū Imol. in d. cle. quia contingit. sub nu. 9. vers. & licet generaliter, ꝙ licet generaliter bona Ecclesiarum sint pauperū. c. quoniā quicquid. 16. q. 1. tamen latiorem potestatē habent benefi-
11 ciati, quam † rectores hospitalium, vel clarius secundū Ancha. in d. clemen. per literas, num. 7. post medium, ꝙ non est bona similitudo de reditibus beneficiorum

ad

ad reditus hospitalium: nam illi deputantur accesso-
riè ad vsum pauperum, principaliter autem ad diuinū
cultum, & ad officium, quod est connexum beneficio,
c.fi.de rescript.lib.6. redditus verò hospitalium princi
paliter ad vsum pauperum, accessoriè autem, ad diui-
12 num cultom deputantur. Et † vnaquæque res secun-
dum statum principalem, & non secundum accesso-
rium, est iudicanda. Quod idem tenet Card. in d.clem.
per literas.in t 5.q.in fine inquiens, deputationem redi
tuum beneficiorum, ad vsum pauperum non esse im-
mediatam, sed principaliter illos deputari in vsum mi
nisteriorum, item deputari in vsum pauperum per e-
rogationem faciēdam per institutos, d.c.quoniā quic-
13 quid. † qui tamen faciunt fructus suos ita, vt si distri-
buant in alios, quàm in pauperes, teneat distributio,
quamuis peccent malè distribuendo.

Vel potest etiam responderi secundum Vital. in d.
clem. quia contingat.nu.92. vers. nisi dicas. vbi vult,
14 † Prælatū & alium quemlibet titulatū facere fructus
suos, non quod sint suis ad eius commodū, hoc est, vt
cedant eius lucro, sed vt eos fideliter pauperib. distri-
buat, & sic eorum conscientia oneratur. Rectores ve-
rò hospitalium carentes titulo, haberi tanquam tuto-
res & curatores, nec facere fructus suos, cum teneātur
vt procuratores ad annuam rationem reddendam, ad
quam Prælatus, & intitulatus non tenetur.

Quintò non obstat, quòd prædictum iuramentum
de alendo, & nutriendo pauperes, non repugnat titu-
lo beneficij, quia potest hospitale, quod datur in titu-
lum, habere naturam hospitalium in alijs, de quibus
in cl. quia contingit, vt inquit Card. in d.cle. per lite-
ras, in vltimis verbis.

Quia ibi remittit se ad dicta per eum superius sub
15 num.2.vbi vult, † Rectorem hospitalium, quæ datur
in titulum beneficij, facere fructus suos, sicut de alijs
beneficijs.

16 Sextò, non obst. † distinctio hospitalis in prophanū,
& in religiosum, vt per Abb. in sua disput.3. sub num.
14.vers.condescendo nunc.quem sequitur Sylu. de be
nef.par.1.q.6.num.6.& 8.

Et quod stante ista distinctione, ex prouisione Bla-
sij nullum colligitur signum, quòd iste locus sit hospi-
tale prophanum, sicut laicale.

Quia contrarium apparet ex iuramento de alendo,
& nutriendo pauperes secundū debitas facultates ho-
spitalis, quod est signū manifestom hospitalis laicalis.

Nec quicquam facit consideratio, quæ fit de perso-
na Episcopi, de persona Blasij in sacris constituti, de
verbo, conferendi, & prouideodi, & de modo iurandi,
non conueniendi.clem.quia contingit.

17 Nam respondetur, quo ad primum, ꝙ etiam † hospi
talia laicalia per Episcopum committuntur, gloss. in
d.clem.quia contingit. in verbo, de iure. & ibi Cardin.
num.13.Imol.num.3.

18 Quo ad secundum, ꝙ † hospitalia laicalia possunt
clericis non in titulum, sed in regimen, sicut laicis, cō-
mitti. Lap. in tract. de hospital.nu.68. Mi .in verbo, ho
spitale, quod laicis confertur. Cardin. in c.quæsitum.
nu.7.in 4.q.de rerum permut. Et bene Vital. in d.cle-
men. quia contingit, num.38.& 44.

Quo ad tertiū, quòd referendo singula singulis ver
bum *conferendi, & prouidendi*, refertur ad plebem:
verbum *committendi*, ad hospitale. Quartum tollitur
ex illis verbis, omnia alia, & singula facere, ad quæ de
iure tenetur, & debet.

Penestrin. Hæreditatis, Lunæ, 19. Febr. 1582.

SVMMARIA.

1 *Debitor pupilli liberatur per solutionem factam tutori.*
2 *Dos relicta mulieri sub conditione, si nupserit, non debe-*
tur, si innupta decesserit, vel vitam cælibem duxerit,
nec ad hæredes transmittitur.
3 *Promissio facta in aliquo instrumento continente plures*
causas, inter quas sit causa dotis, ad eam in dubio refe-
renda est tanquam magis priuilegiata, non autem de-
bet dici correspectiua.
4 *Solutio facta ex causa nulla non parit liberationem de-*
bitori.
Fallit, nisi in ea fuerit pactum validum, cuius vigore fa-
cta præsumitur, & sustinetur ex illo. num. seq.
5 *Debitor soluens ex causa nulla, in qua tamen fuerit pactū*
sui natura validū, liberatus intelligitur ex illo pacto,
& ad illud solutio refertur. & nu.7.
6 *Exactio, quæ potest fieri virtute instrumenti habentis e-*
xecutionem paratam, non debet dici fieri virtute sen-
tentiæ super eodem latæ.
7 *Causa remota magis inspicienda est, quàm proxima, quā-*
do est talis, vt sine ea effectus sequi non possit.
8 *Transactio nulla non potest nouare præcedentem obliga-*
tionem pacti validæ.
9 *Debitum sub conditione. potest ante euentum conditionis*
solui, qua eueniente debitor liberatur.

DECISIO DCCXV.

FVit resolutum, aliquibus tamen contradicentibus,
D. Iulium per solutionem scutorum 3000. factam
Marchionissæ Mortariæ matri, & tutrici D. Iuliæ an-
te matrimonium, & ætatem 10. annorum eiusdem D.
Iuliæ fuisse liberatum à solutione d. D. Iuliæ pro rata
dictorum scutorum 3000.

1 Quia non est dubium, † debitorem popilli liberari
per solutionem factam tutori. l. quod si forte. §. 1. ff. de
solut. l. Lucius Titius. §. tutelæ, ff. de admin. tuto. Doc.
in l. 1. C. si aduers. solut. Vnde cum D. Iulius vellet vi-
gore pacti excludere D. Iuliam à successione, cumque
teneretur vigore eiusdem pacti eam dotare, & sic es-
set eius debitor in dote, si soluit tutrici scuta 3000. re-
ctè soluit, & pro illa rata liberatus fuit à solutione
dotis.

Non obstant exemplo deducta.

Et in primis, ꝙ solutio dictorum scutorū 3000. non
fuit facta pro dote D. Iuliæ, sed ex causa transactio-
nis, prout legitur in instrumentis solutionum, & tran-
sactio non fuit facta super dote D. Iuliæ, sed super hæ-
reditate, & bonis D. Francisci patris D. Iuliæ, & super
portione hæreditatum, & bonorum Dominorum Ia-
cobi, & Stephani iunioris patruorum.

Quia vltra, ꝙ transactio fuit facta etiam super mul
tis alijs prætensionibus D. Iuliæ, tunc temporis in li-
tem deductis, prout legitur in instrumēto transactio-
nis, fit est, quod D. Iulius promisit soluere Dom. Iuliæ
scuta 6000. pro omni eo, ꝙ ipsa prætendere posset su-
per hæreditate patris, & super portione hæreditatum
patruorum, & super earum fructibus tam præteritis,
quàm futuris, & super alimentis pariter præteritis, &
futuris, & super legitima, & eius supplemento, & in
specie causa, & occasione dotis, & alias generaliter ex
quacunque causa, prout legitur in instrumeoto tran-
ctionis: & sic patet, transactionem fuisse factam etiam
super dote D. Iuliæ.

Secundò non obstat, quod Do. Iulia vigore transa-
ctionis debebat consequi scuta 6000. etiam quod esset
cęlebs, & poterat etiam decedens innupta, & in pu-
2 pillari ætate ad hæredes transmittere, & tamen † dos
ei debita non fuisset, nec ad hæredes transmisisset, si
innupta decessisset, vel vitam cælibem duxisset, prout
resolutum fuit in illa Albanen. legitimæ coram R.P.
D. Blanchetto, 23. Maij, 1579.

Quia licet D. Iulius promiserit soluere scuta 6000.
D. Iuliæ in omnem eius euentum, & matrimonij, &
monachatus, & cęlibatus, & licet etiam conuenerit, vt
ipsa posset de illis libere disponere, & ad hæredes trāſ-
mittere etiam si innupta, & in pupillari ætate decessis-
set; nihilominus non propterea sequitur, quin solutio
dictorum

dictorum scutorum 3000. cesserit in causam dotis D. Iuliæ, quia cum nupserit, factus est locus causæ dotis, & D. Iulius promisit illi soluere scuta 6000. ex plurib. causis, & in specie causa, & occasione dotis, & quamuis ei promiserit soluere etiam in euentum matrimonij spiritualis, & cęlibatus, & cum facultate liberè disponendi, & transmittendi ad hæredes, etiam ea innupta, & in pupillari ætate decedente, tamen huiusmodi conuentiones fuerunt factæ ad fauorem D. Iuliæ, & non repugnant, quin ea postea nubente, & sic causa dotis existente, solutio dictorum scutorum 3000. sit facta pro eius dote.

Tertiò non obstat, q D. Iulius in transactione promiserit scuta 12000. etiam pro remissione redditionis rationis administrationis tutelæ D. Helenæ, cum videantur correspectiua ad totam transactionem, prout dictum fuit coram R.P.D. Seraphino. 13. Febr. 1573.

Quia etiam stante ista correspectiuitate, non tollitur, quin solutio dictorum scutorum 3000. cesserit in causam dotis D. Iuliæ, quæ nupsit, & sic extitit causa dotis.

3 Quia licet † promissio Dom. Iulij de soluendis scutis 6000. fuerit correspectiua ad totam transactionem, tamen fuit facta pluribus de causis, & signanter causa, & occasione dotium.

Quartò non obstat, q dicta solutio scutorum 3000. non potest D. Iulio suffragari, & parere ei liberationem, nisi probata per ipsum versione in vtilitatem D. Iuliæ, ex quo d. solutio fuit facta causa transactionis,
4 vt legitur in instrumentis solutionum, quæ † trãsactio
fuit nulla, prout resolutum fuit. Et sic intrat conclusio glo. communiter approbata in l. prædiorũ. & ibi Bart. Bal. Salyc. & alij, C. de præd. minor. Iacobin. de Sancto Georg. in l. 1. nu. 6. & seq. C. si aduers. credit. Ruio. cõsi. 113. nu. 5. prope fi. lib. 5. Soc. consil. 115. num. 13. vbi de communi, lib. 1. Gabriel. de probat. conclus. 7. num. 18. cum alijs, de quibus per Rimin. iun. in §. fi. nu. 61. Inst. quibus alien. lic. vel non.

Nam pro responsione dicitur, q ex quo D. Iulius in transactione promisit soluere D. Iuliæ scuta 6000. etiã causa, & occasione dotis, & postea D. Iulia nupsit & sic factus est locus causæ dotis, & D. Iulius declarauit, & protestatus fuit in transactione se omnia in ea contenta facere pro obseruatione pacti, & sic transactio fundatur in pacto, satis dicitur facta dicta solutio ex d. pacto, quod cum sit validum, non intrat doctrina glo. &
5 Doct. in d. l. prædiorum, quia † licet d. solutio sit facta ex immediata causa trãsactionis, ex quo tamen trãsactio stante declaratione D. Iulij, est fundata in pacto, satis dicitur facta ex ipso pacto, ex his, quæ in similibus terminis scribit Dec. in authen. si quis in aliquo.
6 nu. 5. C. de eden. vbi vult, quod † stante instrumento debiti habente executionem paratam, si sequatur sententia, quòd licet exactio debiti videatur fieri immediatè virtute sententiæ, quæ transiuit in iudicatum, quia tamen sententia est fundata in tali instrumento, satis dicitur exactio fieri ex ipso instrumento, quòd est
7 potissima causa illius condemnationis. Facit, q quando causa remota est talis, vt sine ea effectus sequi non possit, tunc magis inspicimus causam remotam, quàm proximam, vt per Tiraq. cessan. caus. limit. 20. nu. 14.

Vnde licet causa proxima dictę solutionis fuerit trãsactio, ex quo tamẽ dicta solutio non poterat sequi sine pacto, quod fuit causa remota, cum transactio fundata sit in pacto, sequitur, vt magis inspici debeat pactum, quàm transactio.

8 Accedit, quòd † transactio nulla non potuit nouare præcedentem obligationem pacti validi, iuxta not. per Dd. l. 1. ff. de nouat. & transact. nulla non nouat præcedentem obligationem. c. constitutus. & ibi Dd. de transact. l. si iostituta. io princ. vbi scrib. ff. de cond. indeb.

Quintò non obstat, q dos non debeatur Dom. Iuliæ nisi tempore matrimonij.

9 Quia † debitum sub conditione potest ante euentũ conditionis solui, & eueniente conditione debitor liberatur, l. sub conditione. ff. de condict. indeb.

Ad alia exemplo allegata bene respondent informãtes D. Iulij.

Præterea Domini dixerunt, & in hoc fuerunt concordes, quod hodie hæres D. Iuliæ est etiam hæres D. Marchionissæ. Et sic cessat illud, quod alias dictũ fuit 16. Ianuar. 1581. coram R.P.D. Vicecomite, quòd scilicet videretur, an hæres D. Iuliæ posset cum effectu recuperare à Domina Marchionissa dicta scuta 3000. ei soluta.

Nec obstat, quòd sit hæres Do. Marchionissæ cum beneficio legis, & inuentarij.

Quia hæreditas est soluendo, ex quo in ea adest creditum scutorum vltra 15000. contra Sereniss. Regem Hispaniarum super oppido Mortariæ.

Auersan. Tenimenti. Die 15. Febr. & 5. Martij, 1582.

SVMMARIA.

1 *Alienans bona Ecclesiæ secundum formam Paulinæ debet recipere testes, et alias probationes pro veritate narratorum, alias assertioni partium non statur.*

2 *Tractatus requisitus in alienatione rei Ecclesiasticæ, non probatur ex assertione Prælati. ex communi.*

Imò debet de eo scriptura fieri separata, nu. 3.

4 *Informatio quando probari possit per simplicem assertionem, & quando testes requirantur, vide distinctionem.*

DECISIO DCCXVI.

COnclusum fuit 19. Febr. & 5. Martij, 1581. nõ fuis-
1 se satisfactũ † formæ Paulinæ requirentis testes,
& alias probationes pro veritate narratorum recipi. Simoncel. de decret. l. 1. titu. 1. inspect. 7. nu. 106. & sequen. quamuis enim huiusmodi testium, & probationum receptio non requirat processum, & telam iudiciariam, sed sufficiat extraiudicialis informatio, tamẽ de ea debet constare aliunde, quàm ex assertione Præ-
2 lati: sicut videmus, tractatum requisitũ in alienatione rei Ecclesiæ non probari ex assertione Prælati, sed debere alias de eo apparere, Bart. communiter receptus in l. forte. in fi. ff. de castr. pecul. Calde. cons. 4. circa med. de reb. Eccles. non alien. Feder. de Sen. consil. 143. ad fi. vers. nec obs. Paul. de Castr. consil. 38. nu. 1. in
3 fi. & nu. seq. lib. 2. vbi ante nu. 3. vult, † de isto tractatu in alienatione rei Ecclesiæ debere fieri scripturam separatam, allegan. Spec. tit. de locat. §. sequitur, num. 3. ad fi. & nu. 4. & Paul. de Castr. sequitur Alex. cons. 17. nu. 6. lib. 6. Corn. cons. 71. nu. 4. lib. 3. Bolog. cons. 33. in 6. præsupposito, Paris. cons. 36. nu. 10. lib. 4. Tho. Ferrat. cautel. 60. nu. 3. & 4. Ruin. cons. 819. nu. 8. lib. 1. & cons. 40. nu. 3. lib. 1. Rebuff. de alienat. rerum Eccle. nu. 12. Grammat. decis. 79. nu. 13. cum trib. seq. Natt. consil. 361. nu. 32. 33. & 34. lib. 3. Rolan. cons. 33. nu. 12. lib. 1. qui omnes loquuntur in specie alienationis rei Ecclesiæ, quæ opinio videtur apertè probari in l. minorum, ibi, nisi apud acta causis probatis, & ibi gloss. Bartol. Bald. & Salic. & alij, C. de præd. minor. Alc. de præsumpt. regu. 3. præsumpt. 10. nu. 3. vers. & vltra. Vnde quamuis in casu nostro Præsidens, & Diffinitores Capituli generalis congregationis Cassinen. qui iuxta facultatem sibi ab Innocentio Octauo concessam debebent se diligenter informare, seruata forma Paulinæ requirentis receptionem testium, & probationum super veritate narratorum, confirmauerint alienationẽ, de qua agitur, asserentes se fuisse certificatos ex relatione Auditorum ad temporalia deputatorum, nihilominus de ista relatione in actis nõ constat, nec huic assertioni creditur ex præmissis. Ex quibus cessant adducta in contrarium.

Potest

4 Potest igitur in hac materia distingui, ꝙ aut † Papa simpliciter committit alicui, vt se informet, & tūc circa informationem statur eius assertioni, & in his termi nis loquitur Abb. consil. 41. lib. 1. vt patet col. 2. in fin. vers. nam Bonifacius. Aut cōmittit, vt se informet per receptionem testium, & probationum, & sic iuxta formā Paulinæ, & tunc informatio aliunde probari debet, quàm ex assertione commissarij, sicut dicimus de tractatu, qui non ex assertione Prælati, sed aliter probari debet. Et ideo hodie saluantur similes processus, quia committitur, vt se informet, & si repetierit, &c. confirmet derogando Paulinæ.

Harnien. Molendini, die 16. Martij, & 1. Iunij, 1582.

S V M M A R I A.

1 *Molendinum construere in loco superiori, impedire potest vnus ex socijs, habens molendinum communem in loco inferiori cum altero socio in pœnam priuationis incur so, & nu. 2. cum seq.*

3 *Beneficium an, & quando ex persona socij, vel adiuncti quis cōsequatur, quod ex propria consequi non potest.*

4 *Domus, vel turris communis cum fratre, non debet destrui propter delictum ipsius fratris habentis partem inferiorem. ex communi. nu. 5.*

6 *Statutum mandans bona delinquētis deuastari, debet intelligi sine præiudicio tertij, ex humaniori communi, & æquiori. nu. 7.*

8 *Emphyteuta, & feudatarius in bonis emphyteuticis, & feudalibus possunt seruitutem constituere duraturam vsquequo ad dominum directum reuertatur.*

Fallit in vsufructuario, num. seq.

9 *Vsufructuarius non potest etiam durante vsufructu seruitutem imponere.*

10 *Proprietarius non potest fundo seruitutem imponere, licet illi acquirere possit.*

11 *Vsufructuarius meliorem cōditionem facere potest, non deteriorem.*

12 *Maritus fundo dotali inæstimato seruitutem imponere non potest, & quare.*

13 *Pater in bonis aduentitijs filij non potest seruitutem imponere.*

14 *Seruitutis constitutio est species alienationis.*

15 *Administratio bonorum aduentitiorum conceditur patri ad vtilitatem filij.*

16 *Pœna delinquentis est introducta fauore publico, non autem partis.*

DECISIO DCCXVII.

DVbitaui 16. Martij, 1582. in vna Harnien. molēdini, an Pierus Spera iunior, habens in flumine Heris molēdinum commune cum Marco eius patre, possit impedire Io. Iacobum Herulum volentem in eodē flumine, in loco superiori aliud construere molendinum, stante, ꝙ Marcus huiusmodi impedimentum præstare nequeat, ex quo incidit in Bullam Alexandrinam propter minas per eum Io. Iacobo illatas.

1 Quod dubium † affirmatiuè resolutum fuit, nempe, Pierum iuniorem impedire posse. Quæ resolutio, causa iterum ad instantiam Io. Iacobi proposita prima Iunij, eiusdem anni, 1582. confirmata fuit.

Materia autē, omissa difficultate fideicōmissi Pieri senioris, fuit distincta in tres difficultates principales.

Prima fuit, stante communione molendini inferioris inter Marcum, & Pierum eius filium, an Pierus ex eo, ꝙ Marcus incidit in Alexandrinam, priuetur iure prohibendi, ne Io. Iacobus molendinum in loco superiori construat.

Secunda, an hoc ius prohibēdi denegetur Piero saltem in vita Marci habentis vsumfructum in parte molendini inferioris spectante ad Pierum.

Tertia, an Alexandrina ius, super quo ligatur, applicet parti, vel fisco.

2 Quo ad primā, Domini tenuerunt, Pierum † ex delicto patris non amisisse ius istud prohibendi constructionem molēdini in loco superiori, & omissu fundamento Bal. in c. 1. nu. 12. quib. mod. feud. amitta. quod
3 versatur circa illam quæstionem, an & quādo † ex persona socij, vel adiuncti quis consequatur beneficium, quod ex persona propria consequi non potest, de qua quæstione per Fely. in c. 1. sub nu. 6. vers. & dicit Bald. de præscr. Roma. cons. 195. nu. 4. vbi addit. dixerunt, ꝙ cum simus in seruitute, quæ est indiuidua, & Pierus iunior ex testamento Francisci patrui habeat medietatem in molendino inferiori, cōpetit sibi ius prohibendi in totum ratione indiuiduitatis materiæ.

Et moti sunt Domini ex his, quæ in simili dicūt Doctor. in illa quæstione de duobus fratribus, vel socijs
4 habentibus † domum, vel turrim communem, quorum alter, qui commisit delictum, propter quod eius bona ex forma statuti debebant deuastari, habebat partem inferiorem, alter verò superiorem, numquid tota domus, vel turris sit destruenda.

In qua quæstione quicquid dixerit Bartholo. Brixien. in q. dominical. q. 44. incip. duo communem domum. Dyn. in l. 1. §. inde quæritur. vers. solutio, ff. de noui ope. nunciat. Gandin. in tract. de bon. malefact. num. 12. & 13. Albert. de statut. lib. 3. qu. 46. num 4. in fi. in l. 1. in prin. nu. 24. & in §. potest autem. nu. 1. vers. item quæritur, & nu. 2. ff. de nou. ope. nunc. Iacob. de Aren. in l. si finita. §. deinde, num. 1. 2. & 3. ff. de damn. infect. Archid. in c. felicis. col. 3. circa med. in verb. iniuriam. de pœn. lib. 6. Ioan. And. in c. super Specu. in fin. de priuil. in d. c. felicis. nu. 4. & latius in add. ad Spec. in rub. de pœn. vbi etiam plures refert opiniones easque confutat, communis & æquior opinio est, † vt domus, vel turris non demoliatur, sed illa pœna in aliam commutetur, arg. eorum, quæ no. in l. quod ergo. §. pœna grauior. ff. de his, qui not. infam. quod fieri debet, ne innocens puniatur, & ne delictum transeat impunitum. Ita post Petr. tenet Cyn. in l. & si seuerior. in fi. arg. illius legis. C. ex quib. caus. infa. irrog. sequitur ibi Bald. & Salic. ambo in fin. addentes, & eam ratio-
6 nem. quod † statutum mādans bona delinquentis deuastari, debet intelligi sine præiudicio tertij. l. 2. §. si quis à Principe. cū simil. ff. ne quid in loco publ. quam etiam rationem assignat Bart. in l. Atheius, §. de eo. propè fi. ver. & lex quæ lib. 1. ff. de aqua plu. arcen.

Hanc quoque opin. post Imol. sequuntur Geminia. in d. c. Felicis, col. 3. in princ. vers. Io. de Imol. dicit, & Franc. num. 3. prope fin. vers. sed si nolit, cum eadem opin. transit Floria. in l. si is cum. nu. 2. circa med. versicul. alij. ff. commu. diuid. idem tenet Bart. in d. l. Atheius, §. de eo. circa med. versic. primo casu. & ibi Cuma. §. in hoc, vers. & per hoc inducitur, & ibi Roman. num. 4. transit cum Bart. cum quo etiam transit Anchar. in d. c felicis. in 6. no. in fin. & Petr. de Vbal. de duob fratr. par. 8. numero 26. & hoc idem expresse firmat Abb. in c. super speciali. numero 2. in fin. de priuil. Corse. in suis singul. in verbo, communitas. Cels. Hug. in add. ad Dyn. in d. l. 1. §. inde quæritur. versic. solutio. ff. de nou. ope. nunc. & Clar. in pract. crimin. §. fin. qu.
7 82. part. 8. versic. sed quid si delinquens. & † hanc opinionem esse humaniorem inquit Salyc. in d. l. & si seuerior. in vltimis verbis, & satis æquam dicit Abb. in d. c. super speciali. numero 2. in fin. & communem, & æquiorem fatentur Corset. Cels. Hug. & Clar. vbi supra.

Quo ad secundam difficultatem, Domini dixerunt Piero iuniori competere ius prohibendi Io. Iacobo cōstructionem molendini, de qua agitur, etiam in vita Marci, non obstante vsufructu, quem habet in parte molendini inferioris tangente filio, quia pater in bonis aduentitijs filij ratione vsusfructus, quem in illis habet, non potest, nec tacitè, nec expresse seruitutem constituere:

8 stituere: nam † licet emphyteuta,& feudatarius in bo-
nis emphyteuticis, & feudalibus possint constituere
seruitutem duraturam, quamdiu durat emphyteusis,
& feudum, quamuis resoluatur, quando ad dominium
directum reuertitur, vt per Bar.in l.1.§.fi.ff. de super-
ficiebus. Guliel.de Cun.Bal.Sal.& Paul.de Cast.in l.3.
C.de seruit.& aqu. Veronen.de seruitut. vrban. præd.
c.14.nu.2.& 3.Affl.decis.380.nu.2.& 3.Boer.decis.181.
cum alijs collectis per Pinel.in l.1.par.3. num.7. C.de
bon.mater.Ant.de Padil.in d.l.3.nu.6.7.8.& 9. Coras.
in l.2.nu.21.vsque ad 27.& n.23.in fi.testatur.de com-
9 muni. ff. de seruit. nihilominus secus est in † vsufru-
ctuario, qui rei fructuariæ non potest, etiam durante
vsufructu, seruitutē imponere, vt in specie firmat Pau.
de Cast.in l.2.nu.5.& ibi Coras. num.20.ff.de seruitut,
Veronen.d.c.14.nu.11. Pinel d.par.3.nu.69 Anton.de
Padil.d.l.3.nu.5.C.de seruit.& aqu.

10 Quæ cōclusio probatur, tum quia si † proprietarius
non potest fundo seruitutem imponere, & tamen illi
seruitutem acquirere potest. tex. est in l. sed & si quid.
11 §. sed nec seruitutem. ff. de vsufruct. Tum quia † fru-
ctuarius meliorem conditionem facere potest, non de-
teriorē. l. si vsusfructus. §. fructuarius. ff. de vsufruct.
Tum etiam, & tertio quia maritus plus iuris habet in
fundo dotali, quam fructuarius in re fructuaria, ille
enim est dominus. l. doce ancillam. C. de rei vend. l. in
rebus. C. de iure dot. iste verò non,

12 Et tamē † maritus fundo dotali, dummodo sit inæ-
stimatus, seruitutem imponere non potest. text. est in
l. Iulianus. ff. de fund. dotal, & ratio est, quia non habet
merum dominium, vt post Bald. tradit Veronen. d.c.
14.num.10.

13 Et in proprijs terminis, quod † pater in bonis aduē-
titijs filij non possit seruitutem constituere, deducit
Pine.d.par.3.nu.69. quem sequitur Ant.de Padil.in d.
l.3.nu.16.C.de seru.& aq. Motus tum ex his, quæ pro-
xime diximus de fructuario, tum quia patri bonorum
aduentitiorum alienatio interdicta est l. 1. C. de bon.
14 mater. † Seruitutis autem constitutio est alienationis
15 species. l. fin. C. de rebus alien. tum & tertio, quia † pa-
tri ad vtilitatem filij conceditur administratio bono-
rum aduentitiorum, secundum Bald. in d. l. 2. in fin. C.
de bon. matern. & probat text. in l. generaliter. ver. nec.
C. de secundis nuptijs, & tamen seruitutis impositio
esset detrimentum manifestum. l. stipulatio ista habe-
re licere. §. si quis forte. ibi, minuitur. ff. de verbor.
obligation.

Circa tertiam difficultatem non est opus insistere,
cum stantibus præmissis superflua sit eius discussio, li-
cet habeamus decis. Mohedan. 54. incipien. in causa
16 Taruisina, in qua Rota clare firmauit, † pœnam Alexā-
drinæ non fuisse inductam ad fauorem partis læsæ, sed
reipublicæ, & ideo non parti, sed fisco acquiri, ad trad.
per Bart. in l. agraria. ff. de termin. mot.

Et fuit etiam tentum coram Do. Aldobrandino in
vna Hortan. bonorum 8. Iunij præsentis anni.

Cornetan. Spolij. Die 28. Martij, 1581.

SVMMARIA.

1 *Exceptio spolij solum repellit eum, qui tenetur interdicto vnde vi, secus si tenetur alijs remedijs possessorijs. Ex æquiori.*

2 *Exceptio spolij competit contra eum, qui tenetur interdicto vnde vi, vel vi bonorum raptorum ex vi expulsiua, vel ablatiua. Ex communi.*

3 *Possidens auctoritate iudicis nō dicitur violētus possessor.*

4 *Citatio generalis sufficit ad obtinendum mandatum de immittendo in possessionem.*

5 *Actio spolij est priuilegiata, vt spoliatus super alio iudicio non teneatur respondere, nisi prius terminato iudicio spolij.*

6 *Exceptio spolij repellit spoliatorem violentum ab agendo, non autem tertium.*

DECISIO DCCXVIII.

Domini dixerunt, iudicium repetitionis dotis per
D. Alexandrum intentatum nō impediri, nec re-
tardari per iudicium spolij prius intentatum per D.
Bernardinum, sed super vtroque iudicio simul proce-
dendum esse.

Et ratio Dominorum fuit, quia exceptio spolij, quod
non est violentum, & pro quo non competit interdi-
ctum vnde vi, non impedit, nec retardat iudicium su-
1 per alia re, nam † exceptio spolij solum repellit eū, qui
tenetur interdicto vnde vi, secus si tenetur alijs reme-
dijs possessorijs, vt per Abb. in c. 2. num. 12. ante med.
ver. licet iste articulus. de ord. cogn. sequitur Affl. de-
cis. 19. nu. 3. & sub nu. 3. Aufrer. ad decis. Cappel. Tho-
losan. 393. inquiens, hanc opinionem æquiorem esse.
Hoc idem voluit Io. And. in c. frequens, nu. 5. vers. ibi-
2 dem etiam tenuit. de rest. spol. lib. 6. dicens, † exceptio-
nem spolij non procedere, nisi contra eum contra quē
competit interdictum vnde vi, vel vi bonorum rapto-
rum, ex vi expulsiua, vel ablatiua. & Io. And. sequitur
ibi Gemin. col. 3. circa fi. vers. sed, quid si reus. Butr. nu.
8. ver. dicit. Anch. nu. 2. ad fi. Franc. nu. 4. ver, quod in-
telligit. Mil. in verbo, possessoriū deducens. Circa med.
ver. quod intelligit. & hanc esse communem testatur
Boss. in pract. crim. titu. de pluribus violent. nume. 35.
prope fi. ver. est tamen difficile, eamque secuta est Ro-
ta, vt per Sarn. decis. 44. incip. Abb. in c. cum dilect.

Quod autem spolium in casu nostro non sit violen-
tum, & quod pro eo non competat interdictum vnde vi,
3 patet ex eo, quia † D. Alex. cum mandato A.C. & cum
præsentia, & interuentu commissarij Corneti accepit
possessionem bonorum maternorum, quo casu nō dici
tur vim intulisse. l. creditores. ff. ad leg. Iul. de vi priua.

Et licet A.C. processerit sine citatione, nihilominus
cum D. Helena mater D. Alexandri obijt 25. Aug. 1570.
& mandatum A.C. fuit relaxatum die prima Septem-
bris anni, & sic inter obitum, & mandatum pauci dies
interuenerit, sequitur, vt D. Alexander in tam modico
temporis interuallo nō potuerit facile scire, an aliquis
4 esset in possessione, quo casu sufficit † citatio genera-
lis, vt per Zuccard. in l. fin. sub nu. 129. C. de edict. Di-
ui Adrian. Tollen.

5 Non obst. quod † actio spolij sit priuilegiata ita, vt spo-
liatus super alio iudicio contentus non teneatur re-
spondere nisi terminato iudicio spolij prius intenta-
to, iuxta tex. in c. fi. vbi Abb. nu. 14. de ord. cogn. Quia
responsum fuit, id procedere in spolio violento, pro
quo competit interdictum vnde vi, vt declarat Abb.
in d. c. 2. sub nu. 12.

Minus obst. quod exceptio spolij repellit actorem ab
agendo etiam super alia re, quando opponitur contra
ipsum spoliatorem, vt in casu nostro, licet secus, quan-
do opponitur contra tertium, vt per Abb. in d. c. 2. nu.
3. & ibi Butr. nu. 14. Paul. de Castr. in l. si te bonis, nu. 3.
Alex. num. 3. Ias. sub nu. 2. Cor. sub num. 1. Iacob. de S.
Georg. in prin. ver. nos autem. C. de iure delib.

6 Quia isti Doct. non dicunt, quod † exceptio spolij repel-
lat ab agendo super alia re quemcunque spoliatorem,
siue violentum, siue non violentum, & sic siue tenea-
tur interdicto vnde vi, siue alijs remedijs possessorijs:
sed prædicti Doct. solum dicunt, quod exceptio spolij,
quādo ciuiliter agitur, repellit solum spoliatorem, nō
autem tertium, per text. in c. 1. de restit. spoliat. Id au-
tem debet intelligi de spoliatore violento, contra quē
competit interdictum vnde vi, prout declarat Abb. &
alij supra citati.

Hispalen. de Vilalua. Veneris, 30. Martij, 1580.

SVMMARIA.

1 *Quadriennium, quod datur ad petēdum restitutionem in*

integrum aduersus rem iudicatam, est vtile, & nõ currit, nisi a die scientia rei iudicata.
2 *Negligentia procuratoris in non prosequendo causam appellationis nocet domino.*
3 *Scientia procuratoris generaliter nocet domino.*
4 *Procurator omittendo praiudicat domino.*
5 *Scientia, & negligentia procuratoris habentis speciale mandatum ad petendam restitutionem in integrum, & negligentis eam petere, praiudicat domino.*

DECISIO DCCXIX.

Domini dixerunt, quadrienniũ in casu, de quo agitur, elapsum fuisse, & D. Ioãni de Zunica moderno Comiti de Miranda restitutionem in integrum ab eo petitam denegandam esse, quia secunda sententia, de cuius re iudicata agitur, fuit lata ad fauorem Capituli contra D. Franciscum de Zunica Comitem de Miranda 26. Octobris, 1565. eique intimata 30. eiusdem mensis, & ab ea idem Comes appellauit 6. Nouemb. eiusdem anni. Postea 21. Februarij, 1566. Capitulum cõmisit in Rota causam appellationis vtriusque partis, cuius commissionis vigore 29. Iulij, eiusdem anni, 1566. citatus fuit idem Comes Franciscus. Deinde 19. Ianuarij, 1567. fuit citatus D. Petrus de Zunica eius filius, qui 11. Febr. eiusdem anni, 1567. constituit procuratorem cum facultate petendi restitutionem in integrum.

Ab isto tempore vsque ad annum 1578. nihil actum fuit in causa. Vnde stante huiusmodi facti serie, cõclu-
1 sum fuit, quod licet † quadriennium sit vtile, & non
currat, nisi à die scientiæ rei iudicatæ, vt per Doct. in c. 1. de rest. in integ. lib. 6. nihilominus, quod cum procurator Comitis Petri sciuerit rem iudicatam, & causam restitutionis in integrum, ad quam petendam speciale mandatum habebat, & intra 10. annos, & vltra non commiserit, eius scientia, & negligentia præiudicauit
2 Domino, sicuti † videmus, quod in desertione appellationis causa ex negligentia procuratoris non excusatur dominus, nec ei restitutio in integrum competit, vt per Cassad. decis. 5. in prin. de appellat.
3 Et † generaliter scientia procuratoris nocet domino, vt late per Aym. de antiq. tempor. par. 4. sect. abso-
4 lutis num. 23. 24. 25. & 26. Et † procurator omittendo
præiudicat domino. Bal. in c. cum olim. Abb. in fin. de offi. deleg. Ias. in l. si procurator. colu. 1. in 8. limit. C. de procurat. Tiraq. de legib. connub. gl. 7. nu. 78.
5 Et † in specie, quod scientia, & negligentia procuratoris habentis speciale mandatum ad petendam restitutionem in integrum, & negligentis eam petere, præiudicet Domino, deducit Corn. cons. 144. num. 7. iunct. nu. 13. vers 6. lib. 4. quod procedit etiam si procurator non sit soluendo, vt per Crescen. decis. 254.

Reseruarunt autem Domini particulariter videndum caput maioricatus.

Bononien. S. Apollinaris. Lunæ, 2. Aprilis, 1582.

SVMMARIA.

1 *Alienatio rei Ecclesiastica facta in consanguineum prasumitur facta in eius vtilitatẽ, & in damnũ Ecclesia.*
2 *Testes deponentes per prameditatum sermonem redduntur suspecti.*
3 *Pensionis diminutio in sexta parte fit in concessione in emphyteusim perpetua.*
4 *Remissio pensionis propter sterilitatem non fit in contractu emphyteutico.*
Intellige, & declara, vt nu. seq. ex communi.
6 *Remissio sexta partis fit ab initio conducenti in emphyteusin in compensationem periculi sterilitatis, & alterius casus fortuiti, qui ad ipsum spectat conductorem.*
7 *Emphyteuta non fit remissio pensionis propter sterilitatem.*
8 *Aedificia constructa, vel reparata in fundo emphyteutico cedunt commodo, & vtilitati emphyteuta, non autem domini.*
9 *Dispositio auth. si quas ruinas. C. de sacros. eccle. non procedit, quando Ecclesia potest readificare.*
10 *Qualitas reddens difficiliorem vsum rei, diminuit iustũ eius valorem.*

DECISIO DCCXX.

Domini circumscriptis multis capitibus deductis pro parte Rectoris, & restricta difficultate ad caput euidentis vtilitatis, an illa probetur ex testibus processus, si in euidentem, tenuerunt non probare euidentem vtilitatem, sed potius euidẽs damnũ Ecclesiæ.

Et in primis considerarunt, ꝙ cum alienatio, de qua agitur, facta fuerit in consanguineum, nempe, in nepotem ex fratre Rectoris illius temporis, non caret frau-
1 dis suspicione, ita vt † magis in vtilitatem consanguinei, quam Ecclesiæ facta præsumatur, auth. quibuscunque modis. & ibi Doct. C. de sacros. eccl. Alci. post alios de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 29. nu. 1. 2. & 3.

Secundò dicta istorum testium Dominis non placebant, quia omnes loquuntur per eundem præmedita-
2 tum sermonem, quo † casu redduntur valde suspecti. l. 3. §. ideoque. & ibi. Bar. & alij. ff. de testib. Dec. consil. 327. nu. 7. cons. 448. nu. 24. & cons. 627. num. 3. Curt. de testibus. concl. 14. Aym. cons. 78. in fi.

Tertiò Domini dixerunt, ꝙ ex calculo dato pro parte Rectoris clare apparet, annuum reditum bonorum alienatorum ascendere ad valorẽ lib. 178. 12. & 6. prout etiam ipsimet testes deponunt, & nihilominus fuit facta concessio in emphyteusim perpetuã pro annuo canone li. 130. & sic constat de manifesta læsione ecclesiæ.

Non obst. exemplo deducta.

3 Et in primis, quod † in emphyteusi perpetua fit diminutio pensionis in sexta parte, iuxta auth. perpetua. C. de sacros. eccl.

Quia etiam facta dimiontione sextæ partis, adhuc locatio debebat fieri pro lib. 150. & tamen fuit facta pro libris 130.

Secundo non ob. ꝙ simus in contractu emphyteu-
4 tico, in quo † non fit remissio pensionis propter sterilitatem. l. 1. & ibi Doct. C. de iure emph. Canonistæ in c. potuit. de loc. prout fit in simplici locatione. l. si vno. §. fi. ff. loc. Ias. cons. 54. prope fi. lib. 1.
5 Quia † id procedit, quando soluitur quid minimũ, non in compensationem fructuum, sed in recognitionem directi dominij: at secus, quando soluitur pensio correspondens fructibus, & sic pro vsu rei, quia cũ tunc emphyteusis sit similis locationi, & de eius natura magis participet, fit remissio, sicut in simplici locatione, vt per Alex. cons. 112. nu. 3. vers. ex qua ratione, lib. 3. Rom. in l. interdum. §. ex naufragio. num. 5. ff. de acq. pos. Arc. cons. 55. nu. 3. vers. præmissis. Soc. in l. Gallus, §. etiam si à parente. nu. 6. ver. cõfirmatur hoc. ff. de lib. & posth. Barba. consil. 14. num. 36. lib. 2. & in rub. de loc. nu. 8. Veron. cons. ciuil. 25. nu. 20. Rui. cons. 77. nu. 7. & cons. 161. sub nu. 21. lib. 1. bene Grat. consil. 128. nu. 9. versic. nam vt diximus. & nu. 10. & 11. lib. 2. Cagnol. in auth. qui rem. nu. 6. C. de sacros. eccl. Bero. in c. potuit. nu. 175. in fi. de loc. Bellon. consil. 21. nu. 10. ver. vnde inferebar. Cla. in §. emphyteusis. q. 8. vers. sed numquid. vers. ib. nisi tamen. Neuizan. cons. 92. nu. 45. & 50. Rolan. cons. 96. nu. 26. lib. 1. cum alijs de quibus per Aluar. de Valasc. de emphyteusi. par. 1. q. 17. nu. 12. Bossi. in pract. crim. tit. de remis. merced. num. 14. vbi hanc opinionem veram, & communem fatetur. Et sentit Bart. in d. l. 1. in 2. oppos. & ceteri post eum, quicquid in contrarium dixerit ibi Sal. in 5. oppos. quem sequitur ibi Ias. nu. 20. Nat. cons. 49. num. 25. vers. 11. lib. 1. Valasc. vbi supr. num. 11. ad fin. cui Sal. bene respondet Ruin. d. cons. 161. sub nu. 21.

Et

Et sic patet, testes errasse in eo, ꝙ ad deponendum de minore valore iusti pretij, moti sunt ea ratione, ꝙ in emphyteusi perpetua non fit remissio pẽsionis propter sterilitatem, vel alium fortuitum casum.

Præterea, & secundo potest dici, ꝙ stante diminutione sextæ partis pensionis, non est locus remissioni
6 propter sterilitatem, quia † remissio sextæ partis fit ab initio conducenti in emphyteusim in compensationẽ periculi sterilitatis, & alterius casus fortuiti, qui ad ipsum conductorem spectat, vt post Iacobi. de Beluis. in §. quia verò Leonis. in 3. oppos. in Auth. de non alien. aut permut. rebus eccles. deducit Alex. d. cõs. 112. sub nu. 2. lib. 1. & videtur tex. in d. §. dudum. in d. auth. de non alien. aut permut. ibi, non autem vltra sextã partem releuari emphyteusin percipientes propter fortuitos casus sancientes, & est glo. in auth. perpetua, in verbo, sextam partem. C. de sacros. eccl. vbi vult, ratio-
7 nem, cur † in emphyteusi perpetua fit diminutio sextæ partis, quæ percipitur esse, quia non fit remissio pensionis propter sterilitatem, & sequitur ibi Bart. nu. 4. ver. quandoque, vult. Sal. in 1. opposi. Paul. de Castr. nu. 3. & nu. 5. Spec. de emphy. nu. 10. Alex. d. cons. 122. nu. 2. circa med. ver. 4. Ias. d. cons. 54. num. 5. ver. corroborantur, libr. 1. Accedit & 3. quod in 7. & 8. articulis fit calculus omnium fructuum, & valoris illorũ, vno anno cum alio, & sterilitate cum fertilitate compensatis, & nihilominus fructus ascendunt ad summam lib. 178. non obstante, quod habeatur ratio sterilitatis. Vnde non est iterum habenda ratio sterilitatis, si semel illius habita est per viam compensationis cum fertilitate.

Tertiò non obst. quod domus existentes in istis prędijs alienatis erant ruinosæ, & maxima indigebant reparatione, & ꝙ in vno prędio erat necessaria ædificatio vnius domus pro habitatione colonorum.

Quia pro responsione dicitur. In primis, ꝙ tam reparatio, quam noua ædificatio tendebat ad commodum, & vtilitatem emphyteutæ, ex quo concessio ei facta fuit in perpetuum, & pro quibuscunque eius hę-
8 redibus, & cum pacto affrancandi, & † ideo cum hæc ædificia remansura essent penes emphyteutam, & eius successores, nulla ex illis vtilitas proueniebat ecclesiæ, ita Dec. consil. 142. numero 5. circa med. ver. non obst. quòd dicitur de remissione, ibi, sed cum bona in perpetuum.

Secundò dicitur, ꝙ auth. si quis ruinas, C. de sacros.
9 eccles. non † procedit, quando ecclesia potest reædificare, prout ibi clare disponitur, sed in casu nostro Rector poterat reædificare, quia poterat incidere arbores existentes in prædijs alienatis, assumere arenam, & lapis ex flumine vicino, destruere ædificia ruinosa, eorumque ruderibus, & cęmentis vti, colonos saltem pro parte ad huiusmodi reparationem, & ædificationem obligare, prout fecit conductor, & bene deducunt informantes Rectoris.

Tertiò dicitur satis esse, quod Rector sine domo noua percipiebat annuatim lib. 178. & si construxisset nouam domum, maiores fructus percepisset.

Quartò non ob. ꝙ domus canonicalis Ecclesiæ esset ruinosa, quia cum & ipsa in locatione comprehenderetur, eius reparatio cedebat in vtilitatem emphyteutæ, siquidem in locatione pro Rectore fuit solum reseruata necessaria habitatio, residuum verò concessum fuit emphyteutæ, vltra ꝙ poterat ipsemet Rector huiusmodi reparationem facere sine alienatione istorum prædiorum, per ea quæ mox supra diximus.

Quintò non ob. ꝙ huiusmodi terræ patiebantur detrimentum ex vicinitate fluminis, & recipiebant multa damna à facinorosis hominibus, quæ qualitates di-
10 minuunt iustum rei valorem, cum † reddant difficiliorem ipsius vsum. Marsil. sing. 373.

Nam respondetur, quod nõ obstantibus huiusmodi detrimento, & damnis, Rector prius percipiebat annuatim lib. 178.

Vltimò non obstat quod ista prædia distent à ciuitate Bonon. per 16. milliaria.

Quia sufficit illa esse prope ecclesiam, in qua Rector tenetur residere, & sic sunt commoda ipsi ecclesiæ, nec inter se distant, quinimo sunt contigua, vt apparet ex confinibus descriptis in instrumento locationis, vbi fere in omnibus petijs terræ dantur pro confine alia bona ecclesiæ.

Bononien. de Maluetijs. Lunæ, 2. Aprilis, 1582.

SVMMARIA.

1 *Exceptio spolij non impedit, nec retardat iudicium super alia re, nisi spolium sit violentum, et pro eo detur interdictum vnde vi.*

2 *Spolium attentatum sui natura suspendit quodcunque aliud iudicium.*

3 *Possessio capta pendente lite, dicitur attenta: fallit nisi sit capta iudicis auctoritate.*

DECISIO DCCXXI.

COnclusum fuit, ad vlteriora procedendum esse, quia spolium, de quo agitur, non fuit violentum, ita vt pro eo competat interdictum vnde vi. Exceptio
1 autem † spolij non impedit, nec retardat iudicium super alia re, nisi spolium sit violentum, & pro eo detur interdictum vnde vi, vt fuit resolutum in illa Cometan. spolij coram me superioribus diebus.

2 Non ob. ꝙ simus in † spolio attentato, ꝙ sui natura suspendit quodcunque aliud iudicium. c. non solum. in fi. de appel. in 6. Quòd autem spolium sit attentatum, ostẽditur ex eo, quòd cum fundus, cuius possessio per dominam Diamantem capta fuit, sit de bonis fideicommisso Caroli senioris subiectis, & super his lis pendeat, & tempore litis motæ D. Carolus esset in posses-
3 sione, † eo ipso probatur D. Diamantem attentasse, vt per Rot. decis. 2. num. 3. de rest. spol. in nou.

Nam respondetur D. Diamantem cepisse possessionem fundi, de quo agitur, in executionem sententiæ rotalis, & sic cessare attentatum.

Nec ob. replicatio, ꝙ sententia mandet D. Diamantem immittendam esse in possessionem 50. tornaturarum in circa diuersarum ab illis, quarum possessionẽ cepit, quæ diuersitas colligitur ex diuersitate confinium. Nam in sententia dantur pro confinibus bona Ecclesiæ, Hector Ghislerius Centonarola, & bona nũcupata, la Buscosa, quæ confinia conueniunt tornaturis 50. in circa per Marsibiliam emptis, quæ confinant cum bonis ecclesiæ. Siquidem hæc replicatio tollitur ex eo, quod confinia bonorum ecclesiæ, quod est confine tornaturarum 50. in circa, de quibus agitur, & sic tam sententia, quam decretum moderationis inhibitionis, & ipsa immissio in possessionem concordant in tornaturis 50. in circa emptis per Florianum ab Alexandro Maluetio, prout latius deducunt informantes D. Diamantis.

Penestrin. Hæreditatis. Vltima Aprilis. 1582.

SVMMARIA.

1 *Debitor soluens auctoritate, et iussu iudicis plenam consequitur liberationem aduersus pupillum, & minorem propter in integrum restitutionem.*

Imò sola iudicis auctoritas non sufficit, sed requiritur eius præceptum in contradictorio iudicio factum, num. seq.

4 *Minor restituitur contra soluentem non solum, quando pecunia est deperdita facilitate ipsius minoris, sed etiam quando culpa curatoris.*

4 *Restitutio si fundetur in perditione, debet ipsa perditio probari.*

5 *Actiones non confunduntur in herede adeunte hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij.*

6 *Difficultas, & impossibilitas æquiparantur.*

7 *Paria sunt, rem non posse habere, vel cum magna difficultate eam prosequi.*
8 *Mater tutrix dando dotem filia in dubio censetur dare ad computum eius, quod habet ex administratione.*
9 *Dos quo ad maritum dicitur titulus onerosus, quo ad vxorem lucratiuus.*

DECISIO DCCXII.

Licet D. Iulius per solutionem scutorum 3000. factam D. Marchionissæ Mortariæ matri, & tutrici
D. Iuliæ fuerit liberatus, prout 19. Febr. & 28. Martij
proximè præteritorum resolutum fuit, nihilominus
cum non soluerit iussu iudicis, non est assecutus plenissimam liberationem, ita vt D. Iulia pupilla siue D.
Vincentius iunior eius filius, & hæres non possit resti-
1 tui in integrum aduersus solutionem. Ad † excludendum enim pupillum, & minorem à restitutione in integrum aduersus solutionem, debet debitor soluere
auctoritate & iussu iudicis, nam tunc consequitur plenissimam liberationem, & securitatem, l. sancimus. la 1.
& ibi Doct. C. de admin. tut. l. ait prætor. §. permittitur. & ibi glo. in verbo, imputandum. vbi etiam Bart.
Bal. & alij ff. de minor. §. at ex contrario. vbi glo. in verbo, soluerit. & ibi Ang. Port. & alij. Instit. quib. alie. lic.
vel non. gl. in l. 1. in verbo, potest. & ibi omnes. C. si ad-
2 uer. solut. Imò nõ † sufficit simplex auctoritas iudicis,
sed requiritur eius præceptum, & iussus, non obstante contradictione debitoris, ita vt solutio non sit spontanea, sed coacta, prout ex d. §. permittitur, declarat
Paul. de Cast. in d. l. 1. num. 3. vers. in 3. verò casu, & ibi
Iacobin. in fi. C. si aduers. solu. Bart. in d. §. permittitur,
nu. 2. vers. & hoc vltimum. Ant. Gomes. de contract. c.
14. nu. 4 circa med. versic. quod tamen intellige. Vnde
pro parte hæredis D. Iuliæ prætendebatur restitutio
in integrum aduersus solutionem scutorum 3000. per
D. Iulium tutrici D. Iuliæ sine iussu, & mandato iudicis factam ex eo, quod pecunia culpa tutricis fuit de-
3 perdita. Minor † enim restituitur contra soluentem
nedum, quando pecunia est deperdita facilitate ipsius
minoris, sed etiam quando culpa curatoris. Paul. de
Cast. in d. l. 1. nu. 3. & ibi Iacobin. de S. Georg. pariter,
num. 3. C. si aduer. solu.

Pro parte autem D. Iulij prætendebatur, non esse locum huic restitutioni, & hæredi D. Iuliæ incumbere
4 onus probandi perditionem pecuniæ, cum † restitutio
in perditione fundetur, vt per Iac. Buir. in l. 1. in fi. quẽ
ibi sequuntur. Bart. Bal. Ang. Alberic Fulg. Saly, & Iacobin. de S. Georg. C. si aduers. vendit. Soc. consil. 115.
num. 15. circa med. lib. 1. Ideo de ordine Dominorum
difficultatẽ ad id restrinxi, & die vltima Aprilis 1582.
Domini pro maiori parte tenuerunt constare de perditione pecuniæ, & per consequens locum esse restitutioni in integrum, quia tutrix, cui dicta scuta 3000.
fuerunt soluta, erogauit illa in alimentis D. Iuliæ, &
D. Catharinæ pupillarum, prout ipsamet tutrix in actis declarauit, se velle illas in alimentis pupillarum
erogare. Ergo cum D. Iuliæ de dote scutorum 15000.
sibi à D. Iulio vigore pacti debita, desint scuta 3000. satis constat de amissione, aliàs si scuta 3000. per Do. Iulium soluta, essent imputanda in causam dotis D. Iuliæ, amisisset D. Iulia.

Non obst. quod hæres D. Iuliæ sit etiam hæres D.
Marchionissæ, in cuius hæreditate reperitur creditum
cõtra Serenis. Regẽ Philippũ, & sic hæreditas est sol-
5 uẽdu. Quia multipliciter respondetur. Primò, quia cũ
sit hæres cum beneficio inuentarij, non sunt confusæ
actiones, & cum in hæreditate non reperiantur corpora hæreditaria, sed eius actio contra Regem, nõ cogitur mutare debitorem. Secundò, quia est paratus cedere dictum creditum pro ea quantitate, quam Rota
ordinabit. Tertiò, quia quando etiam vellet illud exigere, non posset id facere sine magna difficultate, stante maxime declaratione Senatus Mediolani, ꝙ feudũ
castri Mortariæ sit deuolutum Regi, & quod hæredi
D. Marchionissæ nullum ius competebat contra Regem. Et paria sunt pecuniam esse deperditam, vel eam
6 esse difficilis exactionis, cum † difficultas, & impossibilitas æquiparentur. l. nepos Proculo. ff. de verb. signif.
c. breui. de iureiur. late Felyn. in c. Ecclesia sanctæ Ma-
7 riæ. num. 86. de constit. & † non posse rem habere, vel
cum magna difficultate eã prosequi, paria sunt, vt inquit Bald. in l. mater tua. num. 17. C. de rei vindica. per
l. naturalem. ff. de acquir. rer. dom. & per alia iura ibi
per eum citata, vbi exemplificat in re possessa à magno
Barone.

Non obst. quod D. Marchionissa post receptionem
scutorum 3000. dedit in dotem D. Iuliæ scuta 17000.
& mater tutrix dando dotem filiæ censetur dare ad cõputum eius, ꝙ habet ex administratione, vt per Puteũ
8 decis. 174. alias 177. incipien. die 26. lib. 1. Quia id † procedit in dubio, at secus quando constat de contrario,
glos. & omnes. in l. fin. C. de dot. promis. prout in casu
nostro, in quo tutrix scuta 3000. sibi soluta declarauit
se velle erogare alimentis.

Non obst. ꝙ super dictis scutis 17000. competit D.
Iulio hypotheca, ex quo fuerunt soluta ex causa do-
9 tis, quæ † licet quo ad maritum sit titulus onerosus, tamẽ quo ad filiam est lucratiuus, & sic tractant trad. per
Gram. q. 1. nu. 7. Quia maritus D. Iuliæ præmorientis
cum filio lucratus fuit dicta scuta 17000. vigore statuti verbis, li. 1. c. 77. disponentis, maritum muliere præmortua liberis extantibus de iure dotem lucrari, teneri
tamen eam dictis liberis seruare, vltra quod hæres D.
Iuliæ offert cedere D. Iulio actionem reuocatoriã, vel
hypothecariam, si quam habet contra quoscunque.

Non obst. ꝙ D. Marchionissa sit soluendo, cum habeat fideiussorem idoneum. Quia pupillus non tenetur mutare debitorem, etiam si est paratus cedere ius
sibi competens contra fideiussorem.

Bononiensis S. Apollinaris. Lunæ vltima
Aprilis. 1582.

SVMMARIA.

1 *Aestimatio, & taxatio rei debet fieri secundum valorem annui reditus.*
2 *Remissio in emphyteutica non fit propter sterilitatem.*
3 *Diminutio sextæ partis rei concedendæ in emphyteusin fit propter compensationem futuri periculi, & quare. n. 7.*
Declara iure ecclesiastico, vt num. seq.
5 *Emphyteusis perpetua sustinet onera, & pericula grauiora, quam locatio temporalis.*
6 *Remissio sextæ partis fit ab initio conducẽti in emphyteusin in compensationem periculi, sterilitatis, & vlterius casus fortuiti.*
7 *Ecclesia quando fit diminutio sextæ partis rei concedendæ in emphyteusin, dicitur habere certitudinem percipiendi quolibet anno tantum nomine pensionis.*
8 *Ecclesia ponens rem suam magis in tuto, nõ dicitur damnum pati.*
9 *Dispositio §. dudum. Auth. de non alien. aut permut. non potest restringi ad casus insolitos, quasi illi dicantur fortuiti.*
Contrarium tamen vt verius tenetur. nu. 12.
10 *Casus fortuitus non dicitur casus insolitus.*
11 *Casus insolitus dicitur contingere præter omnem cogitationem, & verosimilitudinem.*

DECISIO DCCXXIII.

Domini perstiterunt in decisis. Et ad maiorem eorum corroborationem, & clariorem euidentis læsionis Ecclesiæ demonstrationem, vltra deducta in decisione, addiderunt, & alias rationes, & fundamenta.

In primis animaduerterunt, calculũ librarũ 178. 12. & 6. quibus æstimatus fuit annuus reditus bonorum, de

de quibus agitur, & de quo testes processus, si in euidentem, deponunt, non fuisse factum inspecto valore
annui reditus, quem terræ per seipsas reddebant, sed
inspecta taxatione pretij frumenti, speltæ, & marzolæ
in locationibus ad longum tempus in illis partibus fie
ri solita, prout in 8. articulo processus, si in euidentem,
cōtinetur, & proot etiam testes eiusdem processus desuper examinati, videlicet primus, & secundus circa fi-
1 nem eorum examinis deponunt, quæ † taxatio sine du
bio præsupponit dimioutionem valoris annoi reditus
veri, & ex ipsis bonis prouenientis, & est contra dispositionem §. quia verò Leonis. il primo, ibi, & quæratur
cum omni veritate, & subtilitate, &c. in Auth. de non
alien. aut permutan.

Secundò cōsideraruot, ꝙ illa diminutio causata ex
taxatione prædicta debuit esse pro diminutione sextæ
partis, quia (vt secundus testis dicit) dicta taxatio fit,
2 quia † directus dominus propter sterilitatem non tenetur ad aliquam remissionem faciendam, & sic intrat
glo. io auth. perpetua. in verbo, sextam partem. C. de
sacr. san. Eccl. vbi vult, rationē, cur in emphyteusi perpetua fit diminutio sextæ partis, esse, quia non fit remis
sio propter sterilitatem, quam glo. sequitur ibi Bar. nu.
4. ver. quandoque vult. & nu. 5. Paul. de Castr. num. 3.
Alex. consi. 112. nu. 2. circa med. vers. 4. lib. 1.

Tertiò dixerunt, in diminutione sextæ partis esse
computanda damna, quæ inferebantur tam à facinorosis hominib. quàm ex vi, & impetu fluminis vicini,
nec habendam esse rationem huiusmodi damnorū, vl
tra diminutionem sextæ partis, prout prædicti testes
3 habuerunt. Nam diminutio † sextæ partis fit propter
compensationem futuri periculi, vt inquit Spec. de
empt. n. 10. per text. in §. dudum. in Auth. de nō alien.
aut permutan. sequitur Ias. consi. 54. num. 5. ver. corroborantur. libr. 1. hoc idem tenent Arch. & Aegid, post
Laur. in c. perpetua. 10. q. 2. dicentes, ꝙ quando res Ecclesiæ cladem passa noo est, non dēt semper fieri dimi-
4 nutio sextæ partis, sed tunc demom, cum vtilitas suadet, vel causa, puta propter futura pericula, per tex. in
d. §. dudom. hoc idem voluit Anch. consi. 122. nu. 55. ver.
& pro tanto volunt, inquiens, iura velle in cōcessione
perpetua diminui sextam partē solitæ pēsionis, quia
5 emphyteusis perpetua sustinet onera, & pericula grauiora, quam locatio temporalis. Istud idem firmat Iac.
6 de Beluis. in d. §. quia verò Leonis. in 3. oppos. vbi inquit, remissiooem sextæ partis fieri ab initio conducē-
tis io emphyteusim in compeosationem periculi sterilitatis, & alterius casus fortuiti, ꝙ ad ipsum conductorem spectat. sequitur Alex. d. coos. 112. sub nu. 2. lib. 1.
demum hoc idem expresse sentit Iac. Botrig. in auth.
perpetua. in 3. oppos. ver. & conducitur hoc. C. de sacr.
7 san. Eccl. vbi † inquit, ideo concedi diminutionē sextæ
partis, quia Eccl. hēt certitudinem percipiendi quolibet aono tantū nomine pensioois: possunt. n. in re emphyteutica (vt ipse subdit) contingere multi casus, ex
quibus Ecclesia non sit habitura eos fructus, proot habet. sequitur Gem. in d. c. perpetua. col. 2. circa med. &
8 ibi Præpos. sub nu. 3. vbi † subdit, non posse ex hoc dici
Ecclesiam damoum pati, cum ponat rem suam magis
in tuto. Et præmissa clarè probantur in d. §. dudū. ibi,
non autem vltra sextam partem releuari emphyteusim percipientes propter fortuitos casus sancientes.

9 Nec potest dispositio d. §. dudum restringi ad casus
insolitos, quasi illi dicātur casus fortuiti. Bal. in c. quoniam frequeoter. io prin. nu. 9. ver. præterea. vt l. non
contest. per text. in l. fistulas. §. frumenta. & ibi Bart. &
Salyc. nu. 1. de contrah. empt. Corn. cons. 23. prope fin.
lib. 2. & cons. 12. num. 6. vers. casus. o. lib. 4. Aym. consil.
294. nu. 9. vers. 4. respondeo. Damna autem, de quibus
agitur, prouenieotia ex vi fluminis, vel à facinorosis
hominib. suot solita. Nam pro responsione dicitur. In
primis, text. in d. §. frumenta. per quem Docto. prædicti. & alij idem diceotes moueotur, non probare gene
raliter, & absolute, quòd casus fortuitus dicatur casus
insolitus, quia loquitur in casu speciali, nempe io casu
naturali, qui non potest esse fortuitus; nam existentia
niuium tempore hyemali, si non sunt immoderatæ vltra consuetudinem, non dicitur casus fortuitus, sed
quædam contiogentia secundum naturam, siue casus
naturalis: non autem dicitur ibi, quod suscipit in se casum fortuitum, non teneatur de casu fortuito quocū-
que modo contingat, & sic tam de solito, quàm de insolito. Et ita expressè declarat Bal. in l. sed & si quis. §.
quęsitum. nu. 4. col. fi. vers. si quis velit dicere. ff. si quis
caut. quem sequitur ibi Alex. nu. 15. ante med. ver. &
subdit Iacob. de S. Georg. n. 12. circa med. vers. nam secundum. Et hoc idem voluit ibi Roman. sub nu. 9. & clarius Ias. nu. 33. circa med. versic. quid tenendum.

Præterea respondetur, ꝙ dimioutio, de qua in d. §.
dudum, licet taxetur semel tantum, videlicet, ab ioitio contractus locationis, & taxatio fiat vsq; ad sextā
partem pensionis, quæ tunc temporis solui cō sueuit,
vel percipi potuisset, nihilominus diminutio per se
quolibet anno cootingit, cum fiat ex annua pensione,
quę singulis anois soluitur. Si igitur diminutio fit quo
libet anno, non videtur illam posse fieri propter com-
11 pensationem casus iosoliti tantum, qui † contingit, vel
per mille annos secundum Bart. à pleris que receptum,
vel præter omnem cogitationem, vel verisimilitudinem, secundum Corn. vel semel tantum intra centum
annos secundum eundem Corn. vel longissimo tempore secundum Socin. vel arbitrio iodicis secundum
Rip. & Menoch. qui refert prędictas opinioœs de arb.
iud. cas. 80. nu. 7. & 8. Quæ compensatio cum fiat de raro contingente, non videtur proportionabilis diminu-
12 tioni, quæ fit singulis annis. Quocirca † dispositio d.
§. dudum, debet intelligi de quibuscunque casibus for
tuitis tam solitis, quàm insolitis, prout sentiunt etiam
Doct. prædicti dum iodistinctè loquuntur de futuris
periculis.

Romao. Compromissi. Die 4. Maij 1582.

SVMMARIA.

1 *Alimenta præstita à fratre in dubio præsumuntur causa pietatis, & sic animo donandi.*

Fallit, vt nu. sequentibus.

2 *Administrator negotiorum præstans alimenta ei, cuius negotia gerit, licet sit sanguine coniūctus, non censetur in dubio de suo præstare, sed de bonis eius, cuius negotia administrat.*

3 *Alimentator, qui alias ratione sanguinis, et pietatis, præsumeretur alimēta donare, ratione tamen administrationis non præsumitur.*

4 *Mater, in qua cadit maior affectio, & pietas, ratione administrationis non præsumitur filio alimenta donare.*

5 *Alimenta præstita à persona coniuncta paupere, vel tenues facultates habente, non præsumuntur animo donandi. & nu. 7.*

6 *Alimenta vt censeantur facta animo donandi, tria concurrere debent.*

7 *Expensæ alimentorum factæ à coniuncta persona graui familia onerato, non præsumuntur animo donandi.*

8 *Obligatus ad alimenta præstanda excusatur ratione paupertatis.*

9 *Causa alia quàm donationis si potest præsumi in præstandis alimentis, illa semper præsumitur.*

20 *Causa successionis futura potest etiam præsumi in præstādis alimentis, præcedente aliqua fama, vel indicijs.*

11 *Statuta semper debent interpretari ne contineant irrationabilem intellectum.*

12 *Frater diues cogitur alere fratrem, vel sororem pauperem, non autem quando est pauper.*

Imò pater ipse non habens, nisi quantum sibi sufficiat ad alimenta, non tenetur alere filium. nu. 13.

Nec etiam mater si sit pauper, cogitur alere filium infra triennium.nu.14.
15 *Statutum veniens derogatiue ad ius commune non recipit interpretationem passiuam ab eo.*
Contraria tamen opinio est communis,nu.16.

DECISIO DCCXXIV.

DVbitaui 4.Maij,1582.in causa Rom.Cõpromissi, *an D.Iacobus Antonius à repetitione alimentorum præstitorum Martia eius sorori possit repelli, vel ex dispositione iuris communis, vel ex statuto vrbis, lib.1.c.85.* Fuit conclusum ad fauorem D.Iacobi Antonij, videlicet neutrum ius ei obstare, quo minus possit dicta alimenta repetere. Nam

Quantum ad ius commune, licet forte expensa ali-
1 mentorum facta à fratre in dubio, siue † regulariter
loquendo non possit repeti tanquã facta intuitu pietatis,& sic animo donandi. Bald.in l.filiæ cuius.sub nu.3.C.fam,erc.Dec.cons.628.num.6.citans Bald.in l.centum,nu.10.C.eo.tit.fam.erc.Aym.consil.86.sub nu.2.Cephal.cons.94.num.17.lib.1.Anch.in quæst.famil.q.52.nu.10.nihilominus in casu nostro est locus repetitioni, cum cesset præsumptio pietatis, & donationis, ex pluribus.

Primò, quia D.Iacob.Ant. gerebat negotia Martiæ tempore quo illam alimentauit, quo casu intrat com-
2 munis conclusio, quod † administrator negotiorum
præstans alimenta ei, cuius negotia gerit, quamuis sit sanguine coniunctus, non censetur in dubio de suo præstare, sed de bonis, siue patrimonio eius, cuius negotia administrat. iuxta text. in l. Nesennius. & ibi Bart.nu.5.Bal.sub nu.3.Fulg.nu.4.Pau.de Castr.nu.3.ff. de neg. gest. Et secundum Bart. ibi præsumptio ista est adeo violenta, vt tollat præsumptionem pietatis.
3 Et Bal.ibidem inquit, † alimentatorem, qui alias ra-
tione pietatis,& sanguinis præsumeretur alimenta donare, ratione administrationis non præsumi illa donasse,& d.l.Nesennius.loquẽtem in matre,& auia,extendit ẽt ad fratrem.bene Cuman.loquens in patruo, cons.88.nu.5.ante med.ver.hoc non obstante. Are. in l.alimenta,sub nu.2.de neg.ge.Petr.de Vbal. de duob. fratrib.par.6.nu.24.in 4.fall.ver. idem videtur.vbi loquitur de duob. fratrib. Rui.cons.171.sub nu.4. lib.1. & cons.1.nu.23. vers.secundo quia.lib.3. Et si ratione administrationis negotiorũ, siue bonorum cessat præsumptio donationis alimentorum præstitorum à ma-
4 tre, in † qua cadit maior affectio, & pietas, & maior
præsumptio donandi,d.l.Nesennius,multo magis cessabit in fratre, prout ita argumentatur in patruo Cuman,d.cons.88.nu.5.circa med.

Secundò,quia D.Iaco.Ant.fecit impensas,non modicas, sed magnas, attenta tenuitate facultatum sua-
5 rum, quo † casu cessat præsumptio donationis alimen-
torum à personis coniunctis præstitorum. arg.l. verũ,ff.de don.inter vir.& vxor, Sal. in l.alimenta. nu.2. & ibi Alex.nu.8. ad fi.ver.sed in matre. C. de nego. gest. idem Alex.cons.110.sub num.2.lib.7. Pet.de Vbald.d.par.6.nu.24.in 2.fall.Cor.cons.214.num.6. lib.4. bene Rui.cõs.100,nu.5. post med.vers.secundo etiã potest, vbi loquitur de fratre. libr.4.Purp. in l.cum quid. nu.329.ff.si cert.pet.Paul.de Cast.in l.ex duobus. nu.3. ff,
6 de neg.gest.dicens † tria debere concurrere, vt expen-
sæ factæ ratione pietatis censeantur factæ animo donandi, & non animo repetendi, videlicet, ꝙ expensæ sint factæ in persona,non in rebus,vt sunt expensæ alimentorum,ꝙ illa persona sit coniuncta,& quod expẽsæ non sint magnæ,sed paruæ.

Tertiò,quia D.Iacob. Ant.est pauper, & longe pauperior,quam Martia,maxime cum sit graui familia o-
7 neratus, quo † casu alimenta non animo donandi, sed
repetendi censentur præstita,cum prima charitas inci-
8 piat à seipso.l.Præses. C.de seruit. & aqu. Et facit † ꝙ
obligatus ad alimenta præstanda excusatur ratione paupertatis,vt habetur in l.si quis à liberis.§.si vel parens.ff.de lib,agnos. ita in terminis firmat Pet.de Vbal. in d.par.6.nu.24.in 4 fallen.ver.item si vterque.Sal.in d.l.alimenta.nu.3.oppos.prope fi. Anc.d.q.52.num.9. Sim.de Pret.consil.142.nu.16.& 17.
9 Quartò, quia † in præstandis alimentis si põt præsu
mi alia causa, quàm donationis, illa semper præsumitur ad excludendã donationem,vt per Petr.de Vbald. d.nu.24.ver.aut sumus in dubio.Cum.d.cõs.88. nu.5. prope fi.Alex.d.cons.110.sub n.1.lib.7.Sed in casu nostro põt præsumi causa successionis futuræ, quia Mar-
10 tia † carebat liberis, & iactabat se velle bona sua relin
quere D. Iacobo Ant. vt in 10. & 13. conclus. prout in his terminis considerat. Add.ad Alex. in d.cons.110.

Quantum autem ad statutum vrbis lib.1.c.85. illud non intrat. Tum quia Martia non probauit qualitates à statuto requisitas, nempe, ꝙ D. Iacobus Anton. sit hæres sui patris ab intestato, ꝙ habeat bona paterna,& domus, ad quam tẽpore viduitatis reuersa fuit, esset paterna, & non conductitia. Tum quia, quando etiam qualitates statuti probasset, nihilominus cum D.Iacobus Antonius de bonis paternis non habuerit, nisi vnam domunculam modici reditus, quam de anno 1573. vendidit pro pretio scutorum 400.Martia verò habuerit pro dote vnam domum, quæ hodie est valoris scutorum 800.in circa. Et sic cum Martia de bonis paternis habuerit multo maiorem partem quam D. Iac.Anton.non potest intrare statutum, tum quia esset absurdum, vt frater pauper teneretur alere sororem, si nõ diuitem, saltem minus pauperem. Et statuta de-
11 bent † semper interpretari, ne contineant absurdita-
tem, vel absonum intellectum, ne sint irrationabilia, & ne mereantur à sapientibus reprehendi. Paris.consil.59.lib.3.Soc.iun.cons.9.num.7.lib.1.Rimin.cons.427.nu.29.Bal.cons.91.lib.4.Aymon.cons.3.nu.23. cons.5.nu.14 Soc.iun.cons.1,nu.128.cons.8,nu.22.& cons.15.nu.9.lib.1.Rol.cons.72.num.41.42. & 43. lib.3. Tum quia statutum recipit interpretationem passiuam à iure communi, secundum quod tunc frater cogitur ale-
12 re † fratrem, siue sororem, quando est diues, non quã-
do est pauper, tunc enim non tenetur alere, quia prima charitas incipit à seipso, vt per Pet.de Vbald. Anch.&
13 Sim.de Pret. vbi supra. Imò † pater ipse non tenetur
alere filium. Bald.in l.præses in prin. argu. illius legis. & ibi Sal. in fi. & Anton. de Padil.num.14. C.de seru. & aqu.Affl.decis.290.nu.9. vers. sicut etiam dicimus. Alc.de præsumpt.reg.1.præsump.52. nu.4. & est text. in l.pen.ff.de lib.agnosc.gl. in l. si quis à liberis. §. ma-
14 ter.in verb.necessario. ff.eo.tit. Nec † mater si sit pau-
per,cogitur alere filium infra triennium.Bald.Paul.de Cast.& Are.in l.alimenta.C.de neg.gest.Abb.in c.cum haberet.nu.8.de eo qui dux.in matrimon.Couaruu.in epitom.par.2.c.8.§.6. num.13. cum alijs adductis per Ant.Cord.in d.§.si mater.nu.5.vers.secundo hæc sentẽtia Vnde si nec pater, nec mater, in quos cadit maior affectio, pietas, & obligatio, non tenentur alere filium quando sunt inopes, multo minus frater,& multo minus in casu nostro, in quo de bonis paternis non habuit tantum, vt sibi sufficeret ad alimenta duorum mensiũ. Statutum igitur necessario debet intelligi in casu, in quo frater habeat de bonis paternis tantum, vt possit alere non solum se ipsum,& familiam suam, sed etiam sororem viduam reuertẽtem ad domum patris, & fructus dotis conferentem.
15 Non ob.ꝙ † statutum veniens derogatiue ad ius cõ-
mune,non recipit interpretationẽ passiuã ab eo,secundum doctr.Bal.in l.maximũ vitium,nu.14. circa med. C.de libe.præterit. quem sequitur Paris.post alios per eum citatos.cons.66 nu 8.lib.2.Roland.cons.62. num.45.46.& 47. libro 3. Primò, quia non sumus in sta-

tuto

tuto derogatorio iuris cõmunis. Secundò contra Bal.
16 † est communis opinio, vt patet ex cumulatis per eun
dem Rolan.consi.72.nu.33.cum seq. lib.3. & de com-
muni testatur Cur.iun.cons.7.sub nu.8. Crot. in l.om-
nes populi.nu.194.ff.de iust. & iur. & Zuccard. in l.1.
nu.18. C. qui admit. Tertiò, quia alias sequeretur ini-
quitas, vel absurditas, de qua supra.

Regien. Hospitalis. Lunæ, 8. Nouembris, 1582.

SVMMARIA.

1 *Hospitale dicitur publicum, & religiosum, quando consti-
tutio, vel destitutio Rectoris hospitalis spectat ad Epi-
scopum, si verò ad laicos, est priuatum, & prophanum.*
2 *Hospitale publicum, & religiosum impetratur a Papa, pri
uatum verò, & prophanum non.*
3 *Locus, vbi publice celebratur, præsumitur auctoritate Epi
scopi constitutus.*
4 *Locus, vbi apertis ianuis Missa celebratur, & ibi populus
ad eam audiendam confluit, præsumetur religiosus.*
5 *Hospitale an sit publicum, & religiosum, vel ne, ex iure
præsentandi cognoscitur.*
6 *Hospitalia publica, & religiosa possunt etiam per laicos
gubernari.*
7 *Hospitalia non sunt beneficia Ecclesiastica, sed religiosa,
& pia.*
Idem in alijs pijs locis, nu. 8. & quare, nu. 9.
9 *Laici non habent potestatem clauium, licet habeant cu-
ram pauperum.*
10 *Descriptio loci per Episcopum non arguit eum esse bene-
ficium Ecclesiasticum.*
*Imò nec descriptio in libro collectorum decimalium Pa-
palium, nu. 11.*
12 *Abusus rei non mutat statum loci.*

DECISIO DCCXXV.

POst multas particulares positiones huius causę su-
per iuribus vtriusque partis propositi eam vni-
uersaliter super concursu, dubitando, an stantibus hinc
inde deductis, & resolutionibus in huiusmodi causa
factis, locus, de quo agitur, sit hospitale laicale ita, vt
laicus sit illius capax, vel potius beneficium Ecclesia-
sticum in caso, & ad effectum, de quo agitur, Domini
8. Nouemb. 1582. duo firmarunt. Vnum, quod istud ho-
spitale non sit priuatum, neque prophanum, sed publi-
cum, & religiosum. Tum, quia ordinarius de eo pro-
uidit, siue electorem ei deputauit. Quando enim con-
stitutio, vel destitutio Rectoris Hospitalis spectat ad
1 Episcopum, tunc † hospitale est publicũ, & religiosum,
quando verò spectat ad laicos, tunc est priuatum, &
prosanum. Cald.cons.4. ver. item constitutio. de relig.
domib. Bal. in auth. hoc ius porrectum, nu. 2. vers. sed
hinc quæro. C. de sacros. eccle. Rom. consi. 477. num. 8.
Abb. disp. 3. sub nu. 14. Sylu. de benefi. par. 1. q. 6. nu. 6.
& seq. Fel. in c. de qoarta, nu. 11. vers. & commissio. de
præscript. Gamb. de offic. & potest. leg. de later. tit. de
offi. lega. circa hospital. sub nu. 30. fol. mihi 140.
2 Secundò, quia hospitale, † quod impetratur a sede
Apostolica, quale est illud, de quo agitur, quod plu-
ries a Papa impetratum fuit, est publicum, & religio-
sum, alias si non esset tale, impetratio non valeret, cum
hospitale priuatum, & prophanum non possit a Papa
impetrari: ita But. in c. inter dilectos, num. 15. ad fi.
ver. vidi maximam quæstionem, de donat. quam sequi
tur ibi Imol. nu. 18. post med. ver. quia dicit, & Barba.
nu. 6. prope fi. vers. & dicit Fel. in d. c. de quarta, nu. 13.
Et hanc esse communem conclusionem fatetur Curt.
iun. cons. 20. nu. 1.
Tertiò, quia in isto hospitali Missa publica celebra-
3 tur, ergo præsumitur publicum, & religiosum. † Locus
enim vbi publice celebratur, præsumitur in dubio au-
ctoritate Episcopi constitutus, Anc. in c. nemo. post
princ. de consecr. dist. 1. Alex. cons. 101. num. 5. lib. 7. Et
4 † locus, vbi apertis ianuis Missa celebratur, & ibi po-
pulus ad eam audiendam cõfluit, præsumitur religio-
sus, Cald. d. cons. 4. ad fi. vers. item celebratur. hoc idem
tenet Butr. in d. c. inter dilectos, nu. 15. circa med. vers.
ad hoc respondet, & ibi Imol. nu. 18. post prin. ver. sed
ad hoc, & bene Abb. nu. 8. vers. dic tamen. Idem Abb.
in c. sopitæ, nu. 4. vers. secundus casus, de censibus, &
latius in c. patentibus, nu. 1. vers. idem si ibi. de priui-
leg. Fel. in d. c. de quarta, nu. 12. Syl. de benefic. par. 1.
q. 6. sub num. 26.
Quartò, quia isti de Boiardis sunt patroni hujus ho
5 spitalis, & habent ius præsentandi ad illud, id † quod
signum est, quod hospitale est publicum, & religiosum, vt
per Butr. in d. c. inter dilectos, nu. 15. post med. ver. ter-
tio videtur, Imo. nu. 18. ante med. vers. tertio videtur,
Abb. num. 7. post med. ver. item patroni hospitalis, &
Barb. nu. 6. ante med. ver. tertium signum.
Secundum autem, quod Domini firmarunt, fuit, quod
6 † laicus est capax huius hospitalis, licet sit publicum,
& religiosum, tum quia clem. quia contingit, procedit
etiam in hospitali publico, siue religioso, cum sit posi-
ta in rubr. de relig. domibus. Tum quia hospitalia, &
alia pia loca, de quib. in cle. per literas, de præb. sunt
loca religiosa, vt tenet ibi gl. in verbo, Ecclesias, quam
sequuntur ibi Lud. Paul. Card. in 2. oppos. & in 10. q.
Imo. nu. 14. vers. interdum. Vital. nom. 25. Et generali-
7 ter, quod † hospitalia non sint beneficia Ecclesiastica,
sed loca religiosa, tenet idem Vital. in d. cle. quia con-
tingit, num. 39. per tex. in d. clem. per literas, sequitur
Rebuff. de nominat. q. 15. num. 12. Et nihilominus ho-
spitalia, & alia pia loca, de quibus in d. clem. per lite-
ras, non possont dari clericis in titulum beneficij, per
tex. in d. cle. quia contingit, §. vt autem, in princ. ita te-
net gl. in d. cle. per literas, in verbo, prouideri, quam
sequitur ibi Card. q. 19. Imol. nu. 19. post princ. Vital.
8 nu. 40. dicens, † quod hospitalibus & alijs pijs locis,
de quibus ibi, vtpote non beneficijs, præficiuntur laici,
& bene Card. ibi. q. 11. nu. 8. vbi post Laud. inquit, in-
stitutos de hospitalibus religiosis frequenter esse con-
iugatos. Et ratio, cur laici hospitalibus religiosis præ-
fici possunt, est, quia licet habeant curam pauperum,
9 non tamen † habent potestatem clauium, vt inquit gl.
in d. cle. quia contingit, in verbo, secularibus, ver. de lai
cis autem, quod idem post Pau. voluit Card. in cle.
quia contingit, §. vt autem, sub nu. 5. dicens, istos ho-
spitalarios non conferre sacramenta, nec diuina cele-
brare, sed tantum dispensare prouentus in vsum pau-
perum, & ideo æquiparari tutoribus qui sunt laici. Et
præmissa eo magis procedunt in hospitali, de quo agi-
tur. Tum quia 10. Iunij, 1579. resolutũ fuit, primęuum
statum huius loci fuisse laicalem. Tum etiam, quia po
stea prouisiones Blasij, Caroli, Georgij, Bernardini,
Antonij, Io. Pauli, & Simonis omnes successiue factæ
sunt in regimen, & gubernium, & nulla in titulum be
neficij, præter illam Bernardini, quæ tanquam falsa,
& erronea, fuit reuocata, & annullata per Iulium Se-
cundum, qui eidem fecit aliam prouisionem in regi-
men, iuxta cle. quia contingit, iuxta quam aliæ quo-
que prouisiones apostolicæ factæ fuerunt, prout ap-
paret ex pluribus resolutionibus in hac causa factis.
Non obst. quod in libro visitationum Episcopi Regien. lo-
cus iste sit descriptus inter beneficia ecclesiastica diœ-
cesis Regien. Quia ista descriptio facta fuit ad effectũ
10 visitandi. Non obst. quod iste locus reperiatur † descri
ptus in libro collectorum decimarum Papalium, tum
11 † quia potuit esse erronea, tum quia potuit exactori
concedi facultas exigendi decimas etiam de hospitali-
bus, in quibus non seruaretur hospitalitas, tum quia
in omnem euentum solutio decimarum non potuit
mutare statum huius loci.
Non obst. quod locus iste, licet haberet nomen hospita-
litatis, tamen cum effectu non erat hospitale, cum in
eo nulla seruata sit hospitalitas, vel modica, & qua-
12 lis qualis, prout resolutum fuit. Quia † id accidit
de

de facto,& fuit merus abusus, & non mutauit statum loci huius.

Montis Falisci Hæreditatis. Mercurij, 14. Martij, 1582.

SVMMARIA.

1 *Conseruationis familiæ ratio considerata in legato, multo magis est extendenda in hæreditate.*

2 *Coniectura conformitatis volũtatis testatoris cum statuto, de cuius validitate posset dubitari, elici potest.*

3 *Statutũ præsumitur esse in vsu, nisi contrarium probetur.*

4 *Neptis ex fratre ex coniectura exclusionis filiarum testatoris coniuncta cum coniectura conformitatis voluntatis cum statuto, non facit cessare conditionem substitutionis, secus si coniectura statuti deficeret.*

DECISIO DCCXXVI.

DOmini dixerunt, in casu, de quo agitur, neptem ex fratre non facere cessare conditionem substitutionis. Moti primò ex coniectura exclusionis filiarũ testatoris. Secundò est coniectura Cyppi domus, cuius ratio licet habita fuerit respectu legati domus, tamen videtur influere etiam in hæreditatem, quia si te-
1 stator † habuit rationem Cyppi domus in legato particulari, multo magis in hæreditate, per quam magis conseruatur Cyppus, licet plures Domini non habuerint in consideratione hanc secundam coniecturam, quia sicut testator, quando voluit habere rationem Cyppi in legato pauciori, expressit, ita etiam fecisset in hæreditate. Tertiò ex coniectura statuti, de cuius validitate licet posset dubitari ex his, quæ deducit hic D. Gabriellus, nihilominus ad istum effectum eliciendi
2 † coniecturã conformitatis voluntatis testatoris cum statuto, satis est, q; homines montis Falisci potuerunt probabiliter credere illud esse validũ, tum quia est insertum in volumine aliorum statutorum, tum quia habet cõfirmationem bon. me. Cardinalis S. Angeli tunc temporis Gubernatoris, licet illa de iure non suffraga-
3 retur. Et propterea, nisi † probetur non vsus, siue contrarius vsus statuti, quem testes, quorum copia datur, non probant, Domini concluserunt, ex duabus cõiecto-
4 ris, videlicet exclusionis filiarum & statuti, † neptem ex fratre non facere cessare conditionem substitutionis. Si verò coniectura statuti deficeret, Domini dixerunt, solam coniecturam exclusionis filiarum non sufficere, & ideo per existentiam neptis ex fratre cessare cõditionem substitutionis. Vide ad materiam Gozad. cons. 89. nu. 5. Paris. cons. 89. nu. 54. lib. 2. Soc. iun. cons. 168. nu. 86 lib. 2. Mandel. cons. 19. num. 12. Mantic. de coniectu. lib. 11. tit. 14. nu. 14. Bruo. de statut. 5. ar. prio. Gabriel. de verb. sign. concl. 6. o. 7. & 8. Tiraq. in l. si vnquam, in verbo, susceperit liberos, nu. 84. Cephal. cons. 85. Dec. cons. 74. lib. 3. per tot.

Romanen. Extinctionis census. Die 8. Octobr. 1582.

SVMMARIA.

1 *Præscriptio statutaria contra creditores extẽditur etiam ad eos, qui habent ius hypothecæ.*

Limita in actione reali, in qua non habet locum, nu. 5.

2 *Sciens actum factum in sui præiudicium, & non reclamans præsumitur scire illum ad se non pertinere.*

Declara tamen, vt nu. 6.

3 *Transactio, vt sustineatur, sufficit aliquid dari etiam si sit minimum.*

Imò etiam si promissio sit inefficax, dummodo actor a lite discesserit.

4 *Conductor contra locatorem nunquam præscribit.*

Idem in tacita reconductione.

5 *Statutaria præscriptio non habet locum in actione reali.*

6 *Scientia, & taciturnitas sola non sufficit ad remissionem iuris proprij, nisi etiam interueniat aliquis actus positiuus, ex communi.*

Vel lapsus decennij.

DECISIO DCCXXVII.

CAmillus Pignarellus 15. Nouẽb. 1576. fecit quandã apocham continẽtem duos casus, in quorum primo promisit, q; Sigismunda eius filia mater, & tutrix filiarum Io. Hieronymi Arditij, & ipsæ filiæ, vel aliquis earum nomine non molestabunt Mercurium Amodeum, nec Prosperum Plantanidium, nec eorum hæredes ex causa census scutorum 20. auri impositi, a 1. Octob. 1560. per Lucretiam, & Mercurium eius filium super quadam eorum domo ad fauorem Iulij, & Iuliani de Surdo pro scutis 200. auri, & deinde cessi 19 Septemb. 1570. pro eisdem de Surdo ad fauorem Ioã. Hieronymi. Vlterius promisit. q; d. Sigismunda cõsentiet cassationi instrumenti census, & super isto censu faciet celebrari instrumentum cum suis clausulis, & solennitatibus infra terminum 10. dierum post consignationem, de qua infra. Et vtramque promissionem fecit sub duplici conditione, vna, quatenus Prosper consenserit, vt scuta 500. auri in auro penes Mẽsarium Notariorum Rotæ deposita cõsignentur Sigismundæ, altera, quatenus consignatio fiat per totum mensem Decembris proxime futurum. In secundo casu dictæ apochæ Camillus promisit, quod in euẽtum, in quem consignatio non fiat per totum mensem Decembris, idque non contingat causa Prosperi, quod Sigismũda, vel eius filiæ non vtentur, nec se iuuabunt consensu Prosperi, aliàs Sigismunda, & eius filiabus prædicta non faciẽtibus, Camillus voluit teneri de suo proprio vti principalis ad omnia damna, expensas, & interesse, quæ possent pati Mercurius, & Prosper. Post huiusmodi apocham, 26. Nouemb. 1576. Prosper consensit consignationi dictorum scutorum 500. fiendæ Sigismundæ, quæ 11. Iulij, 1577. vtendo consensu Prosperi dictas pecunias sibi consignari fecit. Vnde cum cosignatio fuerit facta extra tempus conuentum, & d. Sigismunda vsa fuerit consensu Prosperi, Mercurius prætẽdebat Camillum sibi obligatum esse ad interesse extinctionis census. Quia Sigismunda si non fuisset vsa consensu Prosperi, non habuisset pecunias depositas, & sic census potuisset cum illis extingui. Camillus verò prætendebat se non teneri ad interesse extinctionis census, ex quo non sumus in primo casu apochæ.

Præterea a R. P. D. Blanchetto dubio super hoc particulariter dato, & 9. Octobris, 1581. in Rota proposita, Domini tenuerunt, Camillum posse cogi ad extinctionem census, & eodẽ dubio ad instantiam eiusdem Camilli 20. eiusdem mensis iterum proposito, Domini dixerunt, videndum esse de bono iure Prosperi circa dictas pecunias depositas, de quo si apparebit, tunc stabant in decisis, quia constabat de fraude Sigismundæ in vtendo consensu Prosperi, qui potuisset censum extinguere, si verò nõ apparebit de bono iure Prosperi tunc Domini recedebant a resolutione iam facta.

Dedi igitur dubium, an de bono iure Prosperi constaret, super quo pro parte D. Mercurij multa fiebant fundamenta, & præcipue tamen quatuor.

Primum erat præscriptio statutorum Vrbis lib. 1.
1 c. tot. & lib. 4. cap. 18. cum † enim effluxerint 16. anni post recognitionem bonæ fidei officij Notariatus Rotæ, & scripturarum illius, & declarationem nudi nominis factam per Prosperum erga Petrum Paulum Arditium de anno 1552. 12. Ianuarij, & locationem dicti officij factam eodem die per Arditium Prospero, intrat præscriptio statutaria, & per consequens omnes actiones Arditio tam vigore recognitionis bonæ fidei, quàm vigore locationis competentes, sunt sublatæ, maxime, quod statutum lib. 4. cap. 18. loquitur generaliter contra quoscunque creditores, etiam ius hypothecæ habentes. Secundum fundamentum colligebatur ex venditione duarum domorum dotalium facta 14. Decembris 1551. per Prosperum

fperum Arditio pro pretio fcutorum 600.pofito,& in-
ueftito fuper fcripturis d. officij. Tertium fumeba-
tur ex eo,ꝙ Arditius fcinit, Profperum vendidiffe Pe-
tro de Lintris,23.Martij,1563.officium, & fcripturas
& Petrum poftea védidiffe Thomæ Ciaffono, ipfum-
que Thomam vendidiffe Martignono, & demũ Mar-
tignonum vendidiffe Ioan.Hieronymo Arditio. Vnde
cum Petrus Paulus Arditius fciuerit tot venditiones
2 factas de dicto officio,& fcripturis, & nunquam † re-
clamauerit, oritur præfumptio, & verifimilitudo, ꝙ
dictum officium & fcripturæ fpectauerint ad Profpe-
rum. Quartũ in eo confiftebat, quod fatis dicitur con-
ftare de bono iure Profperi ad effectũ, vt apocha tran-
factionis fuper extinctione cẽfus fit valida,& effectum
3 fortiatur, quia † fufficit in tranfactione aliquid dari,
etiam fi fit minimum,l.3.§.debitor,ff.de tranfact. Imò,
fuftinetur tranfactio etiam fi promiffio fit inefficax,
dummodo actor a lite difceflerit.l.cum donationis, C.
de tranfa.prout deducit Ant.de Padil.in l.tranfa.nu.4.
& 5.C.de tranfa.

Quibus tamen fundamentis non obftantibus, Do-
mini contrarium concluferunt,videlicet, non conftare
de bono iure Profperi. Et ad primum reſponderunt
tum quia,cum Profper eodemmet die, quo recogno-
uit bonam fidem erga Arditium, ab eodẽ d.officium,
4 & fcripturas condoxerit, non potuit † vllo vnquam
tempore contra illum præfcribere, ad l. male agitur,
C.de præfcript.30.vel 40.annorum. Et licet conductio
facta fuerit pro vno anno, adeft tamen tacita recon-
ductio,iuxta l.quæritur.§.qui impleto,ff.locati. Tum
5 quia † ftatutaria præfcriptio non habet locũ in actio-
ne reali.Bal.in §.1.in princ.nu.3.verf. in glo. fin. & ibi
Ang.Aret.nu.16.& Iaf.nu.99.Infti. de actio. Roman.
conf.201.nu.2.& 3.Fely.in c.vlti.num.6. de præfcript.
Cæpol.in l.creditores,nu.7. ver.& ideo, & ibi Rebuf.
fol.95.verf.primum autem,ff.de verb. fignifi.Balb. de
præfcript.1.par.3.par.princ.q.14.num.10.Grat. confi.
31.nu.7.vbi de communi.lib.1. Gabriel. de præfcript.
conclus.4.nu.17.Couar.var.refol.c.14.num.1. verf.fe-
cundo ab eodem Rumin.iun.conf.37.nu. 67. Et in ter-
minis ftatuti vrbis tam lib.1.c.101.quam lib.4. ca. 18.
fuit fine difficultate refolutum in vna Roman. vinea-
rum de Maximis, 26.Octobris, 1576. coram R. P. D.
Decano. Ad fecundum reſponfum fuit, tum quia cum
Profper non haberet ius nifi pro fcutis 600. monetæ,
fuper fcripturis dicti officij, cumque dictæ fcripturæ
fuerint venditæ pro pretio mille fcutorum auri in au-
ro, quæ fuerunt depofita, clarum eft, ꝙ medietas di-
ctorum fcutorum erat libera Arditiorum, & ideo po-
tuit eis confignari: tum etiam quia dicta fcuta 600.
monetæ,in quibus dumtaxat Profper ius habebat, de-
bebant compenfari pro concurrente quantitate cum
800. fcutis auri in auro, pro quibus Profper vendidit
Petro titulum dicti officij,quæ fcuta 800. erant liqui-
da,& in quibus Profper erat debitor Arditiorum,iux-
ta refolutionem factam coram R.P.D.Blanchetto,vlt.
Ianuarij,1578. Ad tertium fuit reſponfum, ex refolu-
tione facta coram eodem R.P.D. Blanchetto 29. Maij
6 1579. quod fcientia & † taciturnitas Arditij fibi non
præiudicauit, nec operata fuit remiffionem iuris pro-
prij, cum non interuenerit aliquis actus pofitiuus,
Abb.in cap.nonne,num.1.poft med.verf.idem fallit &
quarto.& ibi Fel.nu.10.de præfumpt.idem Abb.in ca.
cum virum,in 3.notab.de regul. Iaf. in l. quæ dotis,nu.
90.cum feq.ff.folu.matrimo. Aym.de antiqu.tempor.
par.1.fect.vifo de verbis,nu.23.& confi. 101. nu.5. vbi
de communi. Nec etiam interuenit lapfus decennij,
Iaf.in d.l.quę dotis,nu.85.

Ad vltimum reſponderunt, quod hic non agitur, an
fchedula tranfactionis fuper extinctione cenfus poffit
valere,& effectum fortiri, fed an probetur aliquod in-
tereffe Profperi, ex eo quod Sigifmunda vifa eft eius
confenfu. Quæ probatio fecundum Dominos pende-
bat ab eo,ꝙ conftaret de bono iure ipfius Profperi.

Vnde cum ex præmiffis de nullo bono iure illius ap
pareat, non poteft prætendere aliquod intereffe circa
pecunias depofitas, & poftea Sigifmundæ cõfignatas.

Roman. Militiæ fiue pecuniaria. Die 12. De-
cembris, 1582.

SVMMARIA.

1 *Stipulatio rati quando commiffa dicatur,ita vt factus fit locus hypotheca.*
2 *Agere vt quis poffit, fatis eft docere de eius intereffe.*
3 *Conditio poteftatiua non trahitur retro ad diem promiffionis in præiudicium creditorum habentium hypothecam ante exiftentiam conditionis.*
Intellige in ea quæ pendet a poteftate debitoris, quæ eo inuito adimpleri non poteft: fecus tamen in ea, quæ pendet a poteftate creditoris, nu.4.& 12.& quare, num.5.& feq.
Contrarium tamen etiam in creditore, nu.8. folue vt ibi.
6 *Retrotractio non fit, vbi deficit æquitas, in qua fundatur ipfa retrotractio.*
7 *Aequitatis ceffatio non poteft confiderari in conditione poteftatiua creditoris.*
8 *Conditio poteftatiua creditoris non retrotrahitur.*
9 *Difpofitio l.1 ff.qui pot.in pign.habean. quomodo intelligatur.*
10 *Conditio receptionis dotis non pendet a poteftate mariti debitoris.*
Imò nec eadem conditio folutionis dotis pendet a poteftate creditoris.
11 *Conditio vel numeratio neceffaria, fiue implementum contractus proueniens ex neceffitate, retrotrahitur ad tempus contractus: fecus in voluntaria.*
12 *Conditio voluntaria pendens a voluntate vtriufque contrahentis non retrotrahitur: fecus fi a voluntate creditoris tantum.*
13 *Conditio exiftens trahitur retro ad tempus contractus, quando extrema funt habilia ad obligationem contrahendam.*
14 *Conditio voluntaria vt trahatur retro, fufficit debitoris perfonam adfuiffe repræfentatiue.*
15 *Hereditas femper dicitur donec aliquis poteft adire.*

DECISIO DCCXXVIII.

DOmini fteterunt in decifis, nempè Elifabetham
in pecunijs officij militis Pij,de quibus agitur,cę-
teris creditoribus Raphaelis præferendam effe, quia
habet anteriorem,& expreffam hypothecam in inftru-
mento mandati procurę in eius perfona per eundem
Raphaelem facto, vbi ipfe promittit fub hypotheca,&
obligatione omnium bonorum fuorum fe habiturum
ratum,& gratum, quicquid ab Elifabetha eius procu-
ratrice circa ea,quę in mandato continentur,fieri con-
tingat. Vnde cum hodie Elifabetha petat iftas pecu-
nias, & creditores a Raphaele caufam habentes hanc
1 petitionem ratam non habeant,dicitur † commiffa fti-
pulatio rati,l.fi indebitum, §.fi. ff. rem rat.habe. & fic
factus eft locus hypothecæ. Sicut enim fi Raphael vi-
ueret,& huiufmodi petitionem Elifabethę ratam non
haberet, fuæ promiffioni contraueniret, & ftipulatio
committeretur,l.quo enim,§.rem ratam habere, & §.
fi. ff. rem rat.hab. Eodem pacto creditores, qui ab eo
caufam habent, tenentur petitionem Elifabethæ ra-
tam habere, alioquin non habendo ratam, prout non
habent, dicitur commiffa ftipulatio rati.

Non obft.ꝙ promiffio rati nõ fuit facta ad fauorem
Elifabethæ procuratricis, fed ad fauorem contrahen-
tium cum ea,quia imò fuit facta ad fauorẽ omnium,
& fingulorum, quorum intereft, vel intereffe pof-
fit

fit quomodolibet in futurum, prout verba instrumēti
cantant, pro quibus omnib. singulis Notarius, stipula-
2 tur, prout in eodem instrumento apparet, & † sic sa-
tis est docere de interesse Elisabethæ, vt agere possit.
Corn.cons.139.nu.6.lib.3.Paris.cons.82.nu.2.lib.1.

Nec potest dici, promissionem rati, & hypothecam
non posse referri ad creditum Elisabethæ, ex quo de eo
non fit mentio in instrumento, nisi per verba narrati-
ua, & enunciatiua. Quia imò fit per verba assertiua, &
dispositiua, prout patet ex illis verbis, & sic ipse Ra-
phael constitutus dixit, asseruit, & affirmauit.

Non obst. q promissio rati, & hypotheca est condi-
tionalis conditione potestatiua, si Elisabetha aliquid
3 gesserit, quæ † conditio potestatiua existens non tra-
hitur retro ad diem promissionis in præiudicium cre-
ditorum habentium hypotheca ante existentiam con-
ditionis. iuxta l.qui balneum, §. primo. & l. potior, in
princ. ff. qui pot. in pignor. habean. Doct. in l. si filius
familias.ff.de verb.oblig. Bar. in l. si is qui pro empto-
re, nu.46.ff.de vsucap. Alex.cons.25.nu.5.lib.3. Neguf.
de pignor. part.5.membr.2.num.9.in 16.ampliat.vers.
secus autem est. Paris.cons.10.nu.69.cum sequen.li. 1.
4 Siquidem † non omnis conditio potestatiua non re-
trotrahitur, sed illa solum, quæ pendet a potestate de-
bitoris, & quæ eo inuito adimpleri non potest. text.est
in d.l.qui balneum.§.1.& l. penult. ff. quæ res pignor.
oblig. pos. Conditio autem potestatiua quæ pendet a
potestate creditoris, quæque inuito debitore impleri
potest, retrotrahitur, vt post Bal. expresse firmat Imo.
in d.l.si filiusfamilias, nu.1.& ibi Alciat. nu.22. Pau.de
Castr. in l.quidam cum filium, §. fin. vers. secus si non
erat. & ibi Alciat. vers. sed quid si conditio. ff.de verbo.
oblig. latè Pet.Stel.in l.qui Romæ §.Augerius, nu.41.
ad fin. vers. aliæ sunt conditiones, & num.5. ff.eo.tit.de
verb. oblig. Quæ conclusio probatur tum ex d. l. qui
balneum.§.1. arguendo a contrario sensu. Si enim ibi
ea tantum conditio non retrotrahitur quæ inuito de-
bitore impleri non potest, ergo a cōtrario sensu ea con-
ditio, quæ potest inuito debitore impleri, qualis est
hæc, de qua agitur, retrotrahitur. Tum etiam quia in
conditione potestatiua pendente a potestate credito-
ris, quę tamen inuito debitore impleri potest, cessat ra-
tio, cur conditio potestatiua non retrotrahitur: ratio
5 enim est, quia † deficit æquitas, cum in potestate fue-
rit ante implere. Et hanc rationem assignat Bar. in d.l.
si is qui pro emptore, nu. 46. in fine, quem sequitur ibi
Ias.nu. 339. Neguf. d.memb.2. nu.9. ante fin. vers. &
ratio differentiæ. Anton. Gumes.de contract. c.13.nu.
30.ante med. vers. tertius effectus est ibi, cuius ratio est
idem Ias.in l.filiusfamilias, sub nu.2. in 2. limit. & in l.
quidam cum filium, §.fin. sub num.2.ff. de verb.oblig.
Paris.d.cons.11.nu.71, circa med.lib.1. Quæ ratio defi-
cientis æquitatis non potest applicari nisi conditioni
potestatiuæ debitoris: quando enim quis contrahit sub
conditione potestatiua: & deinde ea pendente contra-
hit cum alio purè, & demum adimplet conditionem,
6 tunc non fit retrotractio, quia cessat † æquitas, in qua
fundatur ipsa retrotractio; non enim æquum est, vt
debitor, qui pendente conditione cum alijs purè con-
traxit, & quibus est ius quæsitum, adimpleat postea
conditionem in eorum præiudicium, cum posset an-
tequam cum illis contraheret, adimplere, & sic ei im-
7 putandum est, cur antea non impleuit: quæ † ces-
satio æquitatis non potest considerari in conditione
potestatiua creditoris, cui non potest imputari, si con-
ditionem impleuit postquam debitor cum alijs purè
contraxit, quia ignorauit debitorem voluisse purè
cum alijs contrahere; si autem sciuisset, cessaret æqui-
tas, & ei imputaretur, cur antea conditionem non im-
pleuit.

Et licet Aret. in d.l.quidam cum filium, §.fi. sub nu.
39. versic. sed aduerte, teneat contra Pau.de Cast. quod
8 † immo conditio potestatiua creditoris nō retrotraha-
tur, motus ex l.1.ff.qui pot.in pign. habean. & ex eo q
non videatur ratio differentiæ inter conditionem po-
testatiuam debitoris, & conditionem potestatiuam cre-
ditoris, quia sicut illa pendet a potestate debitoris, ita
& ista pendet a potestate creditoris, deducendo latius
vt per eum: nihilominus Alc. in d.§.fin. inquit Aret. le-
uiter dissentire a Paul. de Castr. & Per. Stel. in dic. §.
Augerius, sub nu.43. dicit Aret. non rectè scripsisse. Et
9 ad † text.in d.l.1.respondetur, non colligi ex eo, quòd
ad hoc, vt conditio non trahatur retro satis est, quod ip
sa sit in potestate creditoris: nam ibi maritus, qui sub
conditione, si dotem reciperet, promisit illam soluto
matrimonio restituere cum obligatione, & hypotheca
bonorum suorum, quique post numerationem partis
dotis bona sua alteri obligauit, cogebatur recipere re-
siduum dotis, & non erat in potestate sua illud non re-
cipere, ne mulier minus dotata remaneret, alioquin
maritus propter eius negligentiam potuisset conueni-
ri ad restitutionem dotis etiā non receptæ, l.si fundum,
ff.de fund. dotal. & ita ad tex.in d. l. 1. respondet Per.
Stel.in d.§ Augerius, nu.43. vers. non obst.
10 Vnde ille text. non facit ad propositum, quia † con-
ditio receptionis dotis non pendebat a potestate ma-
riti debitoris, qui cogebatur eam recipere speciali ra-
tione, ne mulier minus dotata esset. Nec etiam ea-
dem conditio solutionis dotis pendebat a potestate
creditoris, quę sibi stipulatus fuerat dotem soluto ma-
trimonio restitui, quia ipse compellebatur dotem sol-
11 uere, ex quo eam promisit. Et † sic ibi sumus in condi-
tione necessaria, quæ retrotrahitur, vel in numeratio-
ne necessaria, siue implemento contractus prouenien-
te ex necessitate, quo casu inspicitur tempus contra-
ctus, licèt secus sit in conditione vel numeratione
voluntaria, siue complemento contractus prouenien-
te ex voluntate, tunc enim conditio non retrotrahi-
tur, nec inspicitur tempus contractus, sed tempus solu
tionis, vel implementi, prout bene declarat ibi Bald. &
Ang.

Et si dixeris, Aretin. colligere ex d. l.1. a contrario
sensu, q satis sit, conditionem esse in potestate credito-
ris ad hoc, vt non retrotrahatur. Si enim ideo ibi con-
ditio retrotrahitur, quia est necessaria, ergo a contrario
sensu, quando est voluntaria, & sic quando pendet
12 a potestate creditoris, retrotrahitur. Nā † pro respon-
sione distinguendum est, q aut sumus in conditione
voluntaria pendente a potestate vtriusque contrahen-
tis, qualis est conditio solutionis & receptionis pecu-
niæ, & tunc non retrotrahitur. Et ita procedit lex po-
tior, ff. qui pot. in pigno. hab. & lex penult. ff. quæ res
pign. oblig. poss. prout declarat Paul. de Cast. in d.l.si
filiusfamilias, post med. & ibi Alc. nu. 21. & Pet. Stel.
in d.§.Augerius. nu.41. Et in ista etiam conditione lo-
quitur quoque d.lex 1. licèt conditio ibi non sit volun
taria, sed necessaria fauore dotis. Aut sumus in condi-
tione voluntaria pendente a potestate creditoris tan-
tum, & tunc retrotrahitur, per ea quæ supra deducta
sunt, & sic patet, inductionem Aret. in d.l.1. nec etiam
a contrario sensu posse procedere, quia cum ibi agatur
de conditione numerationis, & receptionis pecuniæ,
vtique si conditio esset voluntaria, penderet a pote-
state vtriusque contrahentis, & per consequens non re
trotraheretur.

Quantum verò ad id, quod dicit Aretin. quod non
adsit ratio differentiæ inter conditionem potestatiuam
debitoris, & conditionē potestatiuam creditoris: Re-
spondetur, contrarium ex præmissis apparere.

Vltimò non obst. quod conditio potestatiua in casu
nostro non potest retrotrahi, ex quo Raphael debitor
iam obiecat tempore existentis conditionis, & sic defi-
ciebat vnum ex tribus extremis necessarijs ad retro-
trahendam conditionem.

Com-

13 Communis est enim Doct.conclosio, quod † condi-
tio existens tunc trahitur retro ad tempus contractus
quando sunt extrema habilia ad obligationem contra-
heodam, quia superest persona, quæ potest obligari,
persona cui potest obligatio queri,& res,super qua cô-
trahitur,aliàs non fit retrotractio.l.cum qui ita, §.si.ff,
de verb. oblig.l.quoties. §.inde Marcellus.ff.de nouat.
Ang.in d.l.si filiusfamilias,in fin. & ibi cum ou.4.Imo.
ad fi.Ias.nu.2.in 3.limit.& Alcia.o,11.Bar.io d. l. quo-
ties,in fi.Croi.in d.l.si is qui pro emptore,ou.136.vers.
3.fallit.& ibi Alcia.nu.121.Anto, Gomes. de contract.
c.11.ante med. in 3. limit. Quoniam pro responsione
14 dicitur,in casu nostro adfuisse personã debitoris † non
vere,sed repræsentatiue mediante hæreditate illius ia-
cente,quod sufficit,vt per Bar.in l.postquam,io princ,
per illum tex.ff.vi l.nom.causs.

Nec intrat replicatio, φ tempore existeotis condi-
tioois hæreditas non erat iacens, sed iam repudiata a
filijs, matre, & auia debitoris. Quia forsan extat ali-
quis agnatus vel cognatus, qui non repudiauit, & in
omnem eoentum adest fiscus, quem constat non repu-
15 diasse, & donec † aliquis potest adire, sine dubio est
hæreditas,qoia est ius succedẽdi.l.hæreditas.ff.de reg,
iur.& ita in proprijs terminis firmat Barto.in d.l.post-
quam,nu.2,

Pientin. Affictus. Veneris, 12 Nouembris. 1582,

SVMMARIA.

1 *Dispositio l.contractus.ff.de regu. iur. loquitur in debitore speciei,qua perempta sine culpa ipsius debitoris,liberatur: alias tenetur ad eius æstimationem.*

2 *Æstimatio debitoris generis facit emptionem, & dominium transfert: secus si sit speciei, cuius fit æstimatio ad effectum sciendi valorem.*

3 *Pactum in contractu locationis appositum de consignandis animalibus eiusdem bonitatis & qualitatis, comprehendit quemcunque casum etiam mortis naturalis animalium.*

4 *Substitutio animalium in locum demortuorũ potest etiam fieri de alio grege.*

DECISIO DCCXXIX.

DOmioi steterunt in decisis, quia dixerunt, noo ob
1 stare tunc deducta pro parte Petri. Nam † tex.in
l.contractus.ff.de reg.iur.oon habet locum in casu no-
stro, propter pactom de consignando animalia eius-
dem bonitatis & qualitatis, quod pactum non intelli-
gitur de eisdem animalibus in specie,sed de alijs in ge-
nere, cum eadem animalia nõ possint consignari in ea-
dem bonitate,& qualitate,io qua fuerũt recepta, cum
ex cursu temporis deteriora efficiantur, & sic condu-
ctores in casu nostro non erant debitores speciei, qui
non tenentur præstare mortem animalium sine culpa
contingentem, in quibus terminis d. l. contractus, &
ibi Dec.ou.46.& Cagnol.num.85.& alia hic pro parte
Petri procedunt allegata.

Secundò non obstat, resolutio facta in hac causa 16.
Octobris, anni præteriti, quod æstimatio animalium
non fecerit emptionem, & quod dominium illorũ re-
manserit peoes locatorem, ex qua resolutione colligi-
tur,conductores fuisse potius debitores speciei, quam
2 generis, quia † si fuissent generis, æstimatio fecisset
emptionem, & dominium in eos translatum fecisset.
Si quidem pro responsione dicitur, quod conductores
erant debitores speciei, quando eadem animalia resti-
tutionis extabant,licet tenerentur illa restituere to ea-
dem æstimatione, qoia æstimatio, prout in d. resolu-
tione, fuit facta ad effectum sciendi valorem, ita vt si
eadẽ animalia tempore restitutionis minus valerent,
quam à principio fuerint æstimata, illud minus debe-
ret refundi, & sic eadem animalia restituebaotur in
eadem æstimatione: quãdo verò eadem animalia non
extabant, sed morte naturali perierant, prout in casu
nostro, tunc cõductores erant debitores generis, quia
tenebantur consignare alia aoimalia eiusdem bonita-
tis,& qualitatis.

Tertiò non obs. φ verba pacti de consignandis ani-
malibus eiusdem bonitatis,& qualitatis possunt intel-
ligi in casu,io quo Petrus vendiderit, vel aliter aliena-
uerit animalia, vel eius culpa perierint, vel fuerit in
mora restituendi, vt per Dec,in d.l.contractus, nu.46.
3 & 47, & ibi Cagnol,num.87.& 88. Quia † verba pacti
sunt simpliciter concepta, & ideo comprehendũt tam
istos casus, quàm etiam casum mortis naturalis sine
culpa contingentis, maxime quod iste casus frequen-
tius accidit.

Quartò non obst. quod vbi animalia subroganda es-
seot, id intelligebatur de eodem grege, qui in totum
fuit extinctus partim impetu militum, partim morte
4 oaturali. Quia † substitutio animalium in locum de-
mortuorum potest fieri etiam de alio grege: nec est
verum, fuisse resolutum, qnod illa sit facienda de eo-
dem grege.

Er hæc Domini firmarunt, oisi pro parte Petri pro-
baretur, vaccas, de quibus agitur, perijsse morte repen
tina. Quantum ad fructus, Domini dixeruot, illos de-
beri à die motæ litis. Noo obst. quod fructus non pos-
sunt deberi, nisi ex mora, & φ mora in casu nostro non
fuit inducta, ex quo cum fuerit plus pretium, quàm
deberetur, licoit totum negare. Quia Rota non tenet
hãc opinionem, prout resolutum fuit in vna Romao,
rescissionis contractus coram Seraphino 19. Ianuarij,
1575. Minus obstat quod Episcopus a principio petie-
rit sibi restitui animalia, vel pretium illorũ, quod pre-
tium non potuit parere fructum aliquem. Quia sen-
tentia A.C. condemnat Petrum ad animalia.

Larinen. Expensatum. Lunæ, 29. Nouemb. 1582,

SVMMARIA.

1 *Sententiam rotalem habens pro se, qua postea in secunda instantia ex nouiter deductis est reuocata, de stylo Rota excusatur ab expensis.*

Fallit nisi habens sententiam pro se fuit mendax, nu. 2.

3 *Expensarum condemnatio fit propter calumniam litigantium.*

DECISIO DCCXXX.

1 QVamuis Rotæ stylus sit, habens † sentẽtiam Ro-
talem pro se, quæ postea in secunda instantia ex
nouiter deductis est reuocata, excusetur ab expensis,
vt post Aegid.decis. 319. ad fi. tradit Sam. in regul.de
annal.q.41.circa med. vers. nam habens, Peregrin. de-
cis.49.incip.coram D,Romano, lib, 2. Cassanen. decis.
55.incip. si quis habeat. Nihilominus iste stylus non
2 habet locum, quando is, qui † sentẽtiam pro se habuit,
fuit mendax; tunc enim propter mendacium in ex-
pensis condemnandus est. Affl. decis. 126. io fin. Asin.in
3 pract. §.3x.c.2.ampliat.21.fol.422. Ad † condemnatio-
nem enim expensarum deuenitur propter calumniam
litigantium, vt per Couarru.pract.q.c.27.nu.1. Ita fuit
tentum io vna Larinen.expens.corã me.29. Nouemb.
1582.io qua Domini dixerunt, eum, qui tres sententias
conformes, vnam A.C. alias Rotales pro se obtinuerat,
& contra quem postea ex nouiter deductis tres aliæ
sententiæ Rotales conformes priorum reuocatoriç la-
tç fuerunt cum condemnatione omnium expensarũ in
illa lite factarum, etiam coram illis iudicibus, qui prio
res sententias tulerunt, fuisse in expensis legitime con-
demnatum, & contra ipsum ad illarum taxationem
procedendum esse, quia contenta in positionibus, quas
prius medio iuramento negauit, postea deductum est,
eum propria scriptura approbasse, & coram testib. con-
fessum fuisse, & sic commisit mendacium, & fuit in do
lo calumnia.

Cremonen. Pensionis, Veneris, 3. Decemb. 1582.

SVMMARIA.

1 *Ordinatus ab Episcopo non suo sine dimissorijs, non recipit executionem, licet recipiat characterem, vel si recipit, ei est interdicenda.*

2 *Episcopus non potest extraneum, quem in suum familiarem recipit, ordinare, nisi ei beneficium contulerit, cuius ratione factus sit de foro suo.*

3 *Episcopus vt familiarem suum non subditū ordinare possit, requiritur, vt per triennium secum commoratus fuerit, & beneficium quacunque fraude cessante statim re ipsa illi conferat.*

4 *Ordo primæ tonsuræ differt ab alijs minoribus ordinibus. Intellige tamen, vt nu. 7.*

5 *Prima tonsura, quæ alias dicitur psalmistatus, est ordo. Ex communi, nu. 6.*

8 *Abbas non potest conferre primam tonsuram nisi monachis & conuersis sui monasterij, & in quos habet iurisdictionem Episcopalem, vel quasi.*

9 *Presbyter non potest conferre primam tonsuram, nisi in eum, cui confert, habeat iurisdictionem Episcopalem, vel quasi.*

Idem in Cardinalibus presbyteris, nu. 10.

11 *Ordo primæ tonsuræ non exigit collationem beneficij sicut ordines maiores.*

12 *Familiaritas sola sine beneficio sufficit in prima tonsura. Idem in alijs minoribus ordinibus, nu. 13. & quare. Contrarium tamen est verius, & est comunis opinio. n. 16.*

14 *Ordinatus ad minores ordines potest redire ad seculum, secus in maioribus.*

15 *Ordinatus ab Episcopo non suo, ratione beneficij efficitur de eius foro, & fit ei subditus.*

17 *Error communis non facit ius quo ad ordines conferendos, ad quem probandum sufficit binus actus.*

18 *Dispensationem & literas dimissorias ad ordines licet al legare ex cursu decem annorum, nisi producatur ordo clericatus expressi, qui est inualidus.*

19 *Producere quis præsumitur omnia meliora, & potiora iura quæ habeat, n si fiat a tertio.*

20 *Productio tituli infecti facta a tertio, non tollit præsumptionem tituli boni ex cursu temporis decennalis.*

DECISIO DCCXXXI.

Domini dixerunt, nō constare de clericatu Domini Hieronymi Carcani: is enim, quem habuit a bo. me. Cardinali Sfortia, est inualidus, tanquam collatus ab Episcopo non suo sine dimissorijs, quo casu ele-
1 ricatus quo ad exercitium non valet. Nam † licet taliter ordinatus recipiat characterem, non tamen recipit executionem, vel si recipit, ei est interdicenda est fibi, vt dicit But. per illum tex. in c. quo ad traslationem, nu. 3, & ibi Abb. num. 1. de temp. ord. Paris. conf. 136. nu. 4. lib. 4. Rebuff. in pract. tit. de clerie. & quomodo creen. nu. 12. & de nominationibus, q. 22. nu. 12. Aegid. in ca. adeo, nu. 3. de rescrip. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 6. gl. sent. cur. nu. 12. fol. mihi 70. & hanc opinionem Rota in pluribus causis secuta fuit, prout in decisionibus, quarum copia datur. Vnde cum bo. me. Cardinalis Sfortia esset Episcopus Parmen. & D. Hieron. Carcanus sit ex patre Mediolanen. ex matre vero Roman. collatio clericatus non tenuit.

Nec potest sustineri ex eo, quod Carcanus esset fa-
2 miliaris Cardinalis. Quare † Episcopus non potest extraneum, quem in suam familiarē recipit, ordinare, nisi ei beneficiorum contulerit, cuius ratione factus sit de foro suo, ita Spec. in c. eos, in verbo, figmentum quæsito, nu. 11. vers. vel forte quis in fraudem, de tem. ord. lib. 6. quem refert & sequitur Lap. Abb. in c. cum nullus. & ibi Gemi. col. 2. prope fi. ver. quid si Episcopus, alias nu. 9. & Franc. nu. 3. in fi. eo. tit. de temp. ord. lib. 6. Rebuff. in pract. tit. de cler. & quomodo creent. nu. 24. imò secundum dispositionem Conc. Trid. sess. 23. ca. 9.
3 ad hoc, vt † Episcopus familiarem suum nō subditum ordinare possit, requiritur vltra familiaritatem, vt per triennium secum commoratus fuerit, & beneficium quacunque fraude cessante statim re ipsa illi conferat. Quod decretum habere locum iā in minoribus, quam maioribus ordinibus, & vtroque casu opus esse collatione beneficij, cōgregatio Card. Conc. Trid. interpretatum censuit in vna Hietacen. 6. Septemb. 1581.

Cum igitur in casu nostro non constat de collatione beneficij, familiaritas, & triennalis commoratio non sufficit.

Non obst. q̄ præmissa non procedunt in prima ton-
4 sura, † in qua nos sumus, quam differre ab alijs minoribus ordinibus ex eo patet, quia Guardiani vel Priores regularium possunt conferre primam tonsuram, alij vero minores ordines non, vt per Prepos. in c. quoniam, num. 3. distin. 69. sequitur Franc. Mar. dec. 1082. nu. 3. lib. 1. Nam respondetur,

In primis, præmissa procedere generaliter in ordi-
5 nibus, & prima † tonsura, quæ alias dicitur psalmistatus, & est ordo. c. cum contingat, & ibi gl. in verbo, Abbas. Host. col. 1. post princ. ver. quod non placet. Ioan. And. col. 2. post med. vers. ex eo, q in hac forma. Butr. nu. 6. Card. q. 2. Aegid. q. 7. Anch. in ii. & Abb. sub num. 1. ver. quæro an psalmistatus, de ætat. & qualit. Arch. in c. psalmista, col. vlt. vers. ego tamen, & ibi Gemin. col. 2. post med. vers. ad secundum, & Præpos. in nu. 6. dist. 23. Card. in clem. dudum, in princip. in 8. notab. de sepult. Couar. in c. quia nos, nu. 4. de testameo. late Gemin. in c. cleros, col. 2. prope fi. vers. ad primum, & latis
6 sime ibi Præpos. nu. 4. dist. 21. Et † hāc esse communem opinionem Canonistarum testantur Gemin. Præpos. & Couar. vbi supra, & Ang. Syluest. in eorum summis, in verbo, ordo. il t. sub nu. 1. licet ibi dicant, Theologos tenere communiter contrarium.

Præterea respondetur negando, primam tonsuram respectu subiectionis eius, cui confertur, differre ab
7 alijs minoribus ordinibus. Quia † Guardiani, vel Priores regularium nec etiam primam tonsuram conferre possunt, nisi suis professis & subditis, & in quos iurisdictionem habent, prout ipsemet Præposit. declarat d. c. quoniam, nu. 3. Vnde cum præmissa procedant ea ratione, quia ordinatus non est subditus ordinanti, hæc ratio subiectionis militat etiam in primam ton-
8 sura. Nam † Abbas non potest conferre primam tonsuram, nisi monachis, & conuersis sui monasterij, & in his, in quos habet iurisdictionem Episcopalem, vel quasi, ca. Abbas, de priuileg. lib. 6. Ioan. Andr. in d. cap. cum contingat, in princ. & ibi Butr. nu. 12. Card. in 1. not. Aegid. q. 1. Anch. in 1. notab. Abb. nu. 2. ver. quæro
9 an conuersis. Et pariter † presbyter non potest conferre primam tonsuram, nisi in eum, cui confert, habeat iurisdictionem Episcopalem, vel quasi, vt per tex. in d. c. Abbates, tenet Io. Andr. in d. c. cum contingat, ad fin. vers. primos sequor. & ibi But. nu. 10. 10 fi. Card. q. 4. in fi. & Abb. num. 1. ad fi. Gem. in c. psalmista, col. 2. circa med. vers. Io. Andr. tamen, & ibi Præpos. num. 5. circa fi. idem Præpos. in d. c. quoniam, num. 5. Et similiter
10 † Cardinales presbyteri non possunt dare primam tonsuram, nisi subditis, Io. And. quem cæteri sequuntur in cap. 1, de supplen. neglig. prælat. Præpos. in d. cap. quoniam, nu. 5. ver. ideo videmus. Secundo non ob. q̄ Gemi. & Franc. in d. c. cum nullus, & Concil. Trident. sess. 23. c. 9. non loquuntur in prima tonsura, sed in ma-
11 iorib. ordinibus. Tum quia prima tonsura non exigit collationem beneficij, sicut ordines maiores, Franc. Mar. d. decis. 1082. nu. 4. Tum quia in prima tonsura sola familiaritas sine beneficio sufficit, vt est glo. in c. eos, in verbo, figmento, in fi. de tempo. ordi. lib. 6. Nam respondetur,

Primò,

Primò, Gemin. Franc. & Concil. Trident. loqui ge-
neraliter de ordinibus, inter quos connumeratur pri-
ma tonsura, Secundò, quia nedum prima tonsura, sed
13 etiam † alijs minores ordines possunt conferri sine ti-
tulo. glo. 1. in d. c. psalmista, & ibi Gemin. in primo not.
& Præpos. nu. 3. gloss. & Doct. in ca. 2. de præben. Franc.
Marc. d. decis. 1082. nu. 4. Et ratio est secundum Doct.
14 in d. c. 2. quia † ordinarius ad minores potest redire ad
sæculum si vult, quod non potest facere ordinatus ad
maiores, & in hoc non est differentia inter primam ton
suram, & alios minores ordines. bene Præpos. in d. cap.
cleros, nu. 4. prope fi. vers. non obs. dum dicitur. Et ta-
men congregatio Cardinalium declarauit, Conc. Tri-
den. habere locum etiam in minoribus ordinibus. Ter
tiò, quia ratio, cur Gemin. Franc. & Concil. Triden. re-
15 quirant collationem beneficij est, vt † ordinatus ab
Episcopo nō suo ratione beneficij efficiatur de eius fo-
ro, & sit ei subditus, vt declarat Specul. Geminian. &
Franc. vbi supra, quæ ratio militat etiam in prima ton-
sura. Cum etiā tonsurandus debeat esse subditus ton-
suranti, & glo. in d. c. eos, in verbo. figmento, in fin. dum
16 loquendo alternatiuè videtur sentire, quòd † sufficiat
familiaritas sine beneficio, in hoc loquitur contra com
munem opinionem, & declarationem. Card. & Franc.
ibi. nu. 4. circa med. loquitur copulatiuè.

Tertiò non obstat, Cardinalem Sfortiam communi-
ter reputatum fuisse habilem ad conferendum ordi-
17 nes, & communem † errorē fecisse ius, ad l. Barbarius
ff. de Offic. Præsid. & eundem Cardinalem plures ordi-
nasse, licèt ad probandum huiusmodi communem er-
rorem binus actus sufficiat, vt per Gabriel. de probatio.
concl. 8. nu. 2. Quia regula ad l. Barbarius, non procedit
in spiritualib. in quib. nos sumus, vt per eundem Ga-
brielem d. concl. 8. nu. 34.

Quartò non obstat, quod ex cursu decem annorum li-
18 cèt Carcano allegare † dispensationem, & literas di-
missorias, ad trad. per Sarnens. in regu. de triennal. q.
10. num. 12. Quia ista allegatio, & præsumptio cessat,
stante productione clericatus expressi, qui est inuali-
dus, cui standum est, cum expressum faciat cessare ta-
citum, & præsumptum. Cum enim Carcanus clerica-
tum istum produxerit, allegauerit, & in eo se funda-
uerit, præsumitur nullum alium meliorem clericatum
19 habuisse: si enim habuisset, verisimiliter † potius pro-
duxisset clericatum bonum, siue literas dimissorias, vel
dispensationem, quàm clericatum istum malum, iuxta
doct. Aegid. cons. 10. col. 10. in princ. vers. item & aliter
respōdeo. Aym. cons. 134. nu. 44. vers. pro hoc, & in Ro-
ta hoc tritissimum est. Tunc autem nō obstaret produ-
ctio huius clericatus infecti, quādo non ipse Carcanus
qui illum habuit, sed tertius produxisset: productio
20 † enim tituli infecti facta a tertio non tollit præsum-
ptionem tituli boni ex cursu temporis decennalis, vt
per Cassad. decis. vlt. nu. 7. circa med. de procura. Cre-
scen. decis. 257. alias 2. sub titu. de alleg. Lap.

Quintò non obstat, quod ordinatus a non proprio Epi-
scopo non intelligitur suspensus ab exercitio ordinum,
nisi a suo ordinario fuerit sibi interdicta executio, ad
text. & ibi Doct. in c. quod translationem, de tempor.
ordinat. Quia stante Conc. Trid. quod habet decretum
irritans, censetur suspensus ipso iure.

Potentin. Quartæ. Ven. 17. Decemb. 1582.

SVMMARIA.

1 *Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. an habeat locum in transactione, vide distinctionem, nu. 2. ex communi, & ita Rota tenet, num. 3.*

4 *Episcopus de iure communi non habet intentionem fundatam nisi super quarta decimarum, funeralium, & legatorum.*

5 *Præscriptum tantum dicitur, quantum possessum.*

DECISIO DCCXXXXII.

RESolutum sine difficultate constare de tali læsio-
ne, vt concordia sit nulla, vel veniat rescindenda.
1 Nam licèt † multum controuersa sit quæstio illa, an re
med. l. 2. C. de rescind. vendit. habeat locum in transa-
ctione, vt liquet ex cumulatis per Gabr. de emptio. &
vendit. conclus. 1. nu. 68. & ex his, quæ copiosè scripsit
Pinel. in d. l. 2. par. 1. c. 4. nu. 12. vsque ad 33. quamuis,
nu. 14. referat multos testantes affirmatiuam esse ve-
riorem, æquiorem, & magis cōmunem, prout etiā ma-
gis communem asserit Nat. cons. 548. sub nu. 11. lib. 3.
2 Nihilominus communis distinctio est, quod, aut † exces-
sus vltra dimidiam est modicus, & tunc procedit nega-
tiua: aut est magnus, & tunc habet locum affirmati-
ua. ita distinguit Com. cons. 166. nu. 7. post princ. vers.
& insuper dato, lib. 1. & cons. 27. nu. 11. post med. vers.
præterea dato, lib. 4. quā distinctionem sequitur Dec.
in l. cum te, la 2. sub nu. 1. vers. sed fœdere distinctionis.
C. de transact idem Dec. cons. 103. nu. 4. in fi. consi. 216.
sub nu. 5. cons. 479. nu. 11. circa medium, & cons. 597.
ad fi. Aym. cons. 151. nu. 26. ad fin. Cagnol. in d. l. 2. nu.
80. circa mediū. Gramma. decis. 66. nu. 48. Soc. iunior.
cons. 129. nu. 48. vers. possumus etiam, & consi. 144. nu.
38. lib. 1. & consi. 98. num. 18. & 19. lib. 2. Nat. cons. 548.
num. 12. lib. 3. Paris. consi. 12. sub num. 102. lib. 2. Rub.
consi. 71. num. 8. in fin. consi. 103. num. 2. versi. circa pri-
mum, & cons. 147. sub nu. 17. Cephal. consi. 62. num. 23.
lib. 1. & cons. 208. num. 1. lib. 2. Riminal. iun. consil. 77.
num. 20. lib. 1. vbi de communi Gabriel. de empt. con-
clusio. 1. num. 69. Verum in casu nostro prout bene de-
ducunt informantes in facto pro parte Capituli, adest
excessus vltra dimidiam nedum magnus, sed maxi-
mus, & læsio est enormissima vltra duas partes ex tri-
3 bus, quo † casu etiam contra transactionem datur re-
medium d. l. 2. prout Rotam tenere refert Put. decisio.
11. de restit. in integ. & fuit tentum in vna Tirasonen.
Decimarum, 8. Octobris 1576. coram R. P. D. Robu-
sterio.

Nec obstat de aliquo iure Episcopi super quarta fru
4 ctuum bonorum Capituli, nam de iure cōmuni † Epi-
scopus non habet intentionem fundatam nisi super
quarta decimarum, funeralium, & legatorum, c. con-
querente, de offic. ordin. imò testes examinati pro par-
te Capituli, de quibus in summario, nu. 6. dicunt, Epi-
scopos nequaquam fuisse solitos exigere quartam fru
ctuum Capituli. Adest etiam inuentarium antiquissi-
mum, in quo sunt descripta bona Ecclesiæ Sancti Ni-
colai separata à bonis Episcopi, in quo inuentario nul-
la fit mentio de huiusmodi quarta.

Non obstat consuetudo percipiendi quartam fru-
5 ctuum reliquorum bonorum totius diœcesis: † quia
tantum præscriptum, quantum possessum: vltra quod
satis constat, Episcopum de fructibus bonorum huius
Ecclesiæ nullam percepisse quartam.

Non obstat, quod sextus & septimus testes super sexto
præsupponunt, quartam, de qua agitur, esse debitam
Episcopo. Quia testes non præsupponunt hoc, sed di-
cunt, quod Episcopus habebat quædam bona separata,
vnus dicit pro residuo redituum vel pro quarta, quam
potuisset habere. Alter dicit, pro complemento eius,
quod potuisset habere de dictis reditibus: imò dictum
istorum testium potius comprobat, Episcopum nul-
lum ius habere, cum ab antiquissimo tempore ipse pos
sederit bona separata loco quartæ.

Regien. Præcedentia. Lunæ, 20. Decemb. 1582.

SVMMARIA.

1 *Exemplum exempli non facit fidem, etiam si primū exemplum fuerit solenniter extractum cum causa cognitione, & decreto iudicis, ex communi.*

2 *Processus, vel scriptura habens interlineationes, & cancellationes redditur suspectus.*

3 *Notario non creditur facienti fidem de gestis coram alio Notario.*

DECISIO DCCXXXIII.

DOminis nõ placuit transumptum, de quo agitur, ita vt illi fides non sit adhibenda, tum quia non est extractũ a scripturis originalibus, sed ab alio tran-
1 sumpto. Et communis conclusio est, quod † exemplum exempli non facit fidem, licet primum exemplum fuerit solenniter extractum cum causæ cognitione, & cum decreto iudicis, prout de communi testatur Dec. in authen. si quis in aliquo, num. 30. C de edend. Tum quia processus compulsorialis factus de anno 1531. habet multas interlineationes, & cancellationes, vt dicit
2 quartus testis super interrogatorio, † quas interlineationes, & cancellationes Notarius subscribens non approbat, ideò huiusmodi processus redditur suspectus. Bene Paris. cum alijs per eum allegatis. cons. 12. o. 129. lib. 2. Tum & tertiò, quia Notarius in subscriptione attestatur, iura contenta in isto processu facto de anno 1531. fuisse transumpta, & registrata per Bartholomæum Varnaccinũ Notarium publicum de eius com-
3 missione, & † tamen Notario facienti fidem de gestis coram alio Notario non creditur. Dec. in d. authen. si quis in aliquo. ou. 39.

Roman. de Alterijs. Die Lunæ, 20. Decemb. 1582.

SVMMARIA.

1 *Testamentum scriptum manu testatoris, valet sine aliquo teste inter liberos: secus quo ad extraneos, nisi saltẽ interuenerint duo testes, ex communi. nu. 2, 19. & 29.*

3 *Testes duo quando sufficiunt in testamento, dicuntur requiri ad probationem secundũ dispositionem iuris gẽtium, non autem ad substantiam, & nu. seq. & nu. 12. Contrarium vide. nu. 8. & intellige, vt ibi. ex communi.*

4 *Testes duo testamẽto nuncupatiuo inter liberos, sufficiunt, ex communi.*

Idem in testamento ad pias causas. nu. 6. ex communi.

5 *Testes si deficiunt in testamento inter liberos, non dicitur deficere ius, sed probationem, quæ ex confessione, vel alio modo sustineri potest.*

7 *Testes duo requisiti in testamento ad pias causas, non dicuntur de substantia, sed ad probationem.*

8 *Testes duo requisiti in testamento manu testatoris conscripto quo ad extraneos, dicũtur requiri de substantia, non de probatione, ex communi. & veriori.*

9 *Legata alijs, quam liberis facta sine testibus non valent.*

10 *Testes de iure gentium non sunt necessarij ad actum, licet sint necessarij ad eum probandum.*

11 *Statutum si requirat in testamento præsentiam duorum testium, eam dicitur requirere ad substantiam non ad probationem.*

12 *Manus & lingua testatoris quo ad nominationem coram testibus æquiparantur in testamento.*

13 *Testes requiruntur ad substantiam actus de iure positiuo, non autem de iure gentium.*

14 *Ius gentium recipit testes ad actus probationem, non autem ad ipsius substantiam.*

15 *Subscriptio patris habet vim duorum testium, & æquiparatur subscriptioni liberorum.*

Declara tamen, vt nu. 16. & 17. cum seq.

16 *Legata & fideicommissa extraneis relinqui possunt in testamento manu testatoris conscripto, dummodo saltem interuenerint duo testes, vel subscriptio liberorum.*

17 *Subscriptio liberorum facta in testamẽto patris valet vt contractus, non vt testamentum. Subscriptio autem patris operatur validitatem testamenti quo ad liberos tantum.*

18 *Testamentum patris manu alterius conscriptum non valet, nisi habeat eius subscriptionem, vel liberorum.*

DECISIO DCCXXXIV.

DOmini dixerunt, testamẽtum Marci Antonij Alterij manu propria ipsius scriptũ, & subscriptum, quod nunc (sine veri præiudicio) præsupponitur fuisse inter liberos ipsius Marci Antonij validum, nõ posse sustineri quo ad D. Hieronymum Alteriũ iuniorem, qui non est de liberis eiusdem Marci Antonij, sed extraneus, hoc est, nepos ex eius fratre. Et ratio decisionis fuit, quia nullus interuenit testis, & tamen de iure
1 duo saltem requiruntur; licet † enim testamẽtum scriptum manu testatoris, vel aliena, sed manu ipsius testatoris subscriptum, valeat sine aliquo teste quo ad liberos, non tamen valet quo ad extraneos, nisi saltem duos testes interuenerint. per text. in §. si tamẽ aut vxori, in Auth. de testam. imperfect. vbi si testator in testamento inter liberos voluerit extraneo legata, vel fideicommissa relinquere, debet illa manu propria scribere, & coram testibus dicere. Et subdit tex. in fine, quod eius manus, & lingua habet omnem virtutem chartæ præbitam, ex quibus verbis ostẽditur, manum requiri ad scribendum, & linguam ad voluntatem coram testibus exponendam. Et quòd in tali testamento nõ solum scriptura, manu propria testatoris confecta, sed etiam testes requirantur, tenet glo. in §. nos igitur, in verbo, inter filios. in Auth. de testam. imperfect. Bald. in auth. quod sine, ante num. 1. versic. & in tali testamento. & ibi Fulg. in princip. vers. in glo. relinqui. Alex. nu. 4. Ias. nu. 1. ante medium, vers. quãdo ergo scriptura. Corn. nu. 2. circa med. vers. nota quod in testamento. & Nat. nu. 37. vers. & hæc procedunt. C. de test. Alex. cons. 76. nu. 3. vers. vbi autem, lib. 3. Guliel. de Bened. in c. Raynutius, in verbo, testamentum, il 1. n. 87. vers. sed si in tali scriptora, de testam. Soc. iun. cõs. 24. nu. 2. vers. tamen ad tolleodam, lib. 3.

Ad euadendam hanc cõclusionem pro parte dictarum de Alterijs duo potissimum fiunt fundamenta.

Primũ est, quod testes, qui in tali testamento requiruntur, sunt de solennitate probatoria, non autem de
2 substantiali, quia cõmunis conclusio est, quòd † in huiusmodi testamento sufficiunt duo testes. Bald. Fulgo. Alex. Ias. Cum. & Nat. in d. auth. quod sine. in locis supra citatis. Alex. Guliel. & Socin. vbi supra, & hanc esse communem testatur Iaco. Put. inter cons. diuers. in mater. vlt. volun. cons. 121. nu. 29. circa med. quidquid senserint aliqui relati per Alber. in d. auth. quod sine,
3 tenentes exigi quinque testes. Quando autẽ † duo testes sufficiunt, tunc non ad substantiam requiruntur, sed ad probationem secundũ dispositionem iuris gentium, vt per Cum. in d. auth. quod sine. sub nu. 3. vers.
4 si verò loquitur. Nam videmus † in testamento nuncupatiuo inter liberos sufficere duo testes. gloss. vnica, in d. auth. quod sine, vbi Alex. nu. 2. Bart. in l. hac consultissima, §. ex imperfecto, num. 3. & ibi Ang. in princip. Paul. de Cast. nu. 2. Alex. nu. 5. Cum. num. 1. vers. & sic sufficiunt. Ias. nu. 6. Nat. nu. 153. C. de testa. Alex. consi. 105. num. 4. vers. & quod sufficiant, lib. 7. & consi. 128. nu. 2. vers. & videtur quod sufficiant. eod. lib. 7. & communem dicit Grat. cons. 90. num. 3. lib. 2. & post eum Clar. in §. testamentum. q. 8. vers. hinc infertur. Et tamen isti duo testes non ad substantiam testamenti, sed ad probationem requiruntur, prout sentit Bald. in d. §. ex imperfecto, sub nu. 2. dum inquit, ibi esse vitium in solennitate probatoria, & in testamento inter liberos pro eius validitate, & substantia nullum requiri testem, illudque valere, si ex confessione vel alio modo
5 probetur, & si testes deficiunt, non † deficere ius, sed probationẽ, firmauit Corn. in d. §. ex imperfecto, ante nu. 2. & ibi Nat. nu. 151. & 153. Tiraquell. de priuileg. piæ cau. priuileg. 2. ante med. vers. vt etiam in simili.

Præte-

Prætereà idem videmus in testamento ad pias cau-
6 sas,in † quo pariter duo testes sufficiũt.c.relatum, il 1.
de testam.& est cõmunis opin.vt post Alex. in l. si cer-
tis annis, sub nu. 5. vers. & tale relictum. C. de pact. &
cons. 131.nu.2.lib.7.testatur Clar.in d.§.testamentum.
7 q.6.vers.hinc infertur.Et tamen hi duo † testes non re-
quiruntur pro substanna testamenti, sed ad probatio-
nẽ illius,vt per Corn.cons. 215. nu.4. li. 2. & cons. 307.
nu.6.lib.3.Tiraq.d.priuil. 2.vers. hoc autem intellige.
Huic fundamẽto respondetur, quod illi duo testes,
qui quo ad extraneos in testamento manu testatoris
8 scripto requiruntur, sunt de † solenoitare substaoniali,
non autem probatoria,& quod hæc opinio est commu
nis,& de iure verior.Ita namque expressè firmat Alex.
d.cons.76.num.3.vers. vbi autem, lib.3. & bene Ruio.
cons.71.sub nu.12.lib.3.Soc.iun. in d.cons. 24. num. 2.
9 vers.tameo ad tollendam,lib.3. vbi ioquit † plerosque
velle,ꝙ legata alijs quàm liberis facta sine testibus non
valent, per text. in §. nos omnia igitur. in Auth. de te-
stam.imperfect. Vnde si legata facta extraneis sine te-
stibus non valent, ergo testes requiruntur ad validita-
tem,& sic ad substantiam,non autem ad probationem.
Hoc idem sentit Coro. in d. auth. ꝙ sine, num. 3. circa
med.vers.in terminis autem.vbi vult,ꝙ statutũ requi-
rit,quod in testamenro ioter siot saltẽ duos testes,quòd
tunc videtur recessum a dispositione iuris gentium,
10 quia † testes de iure gentium noo sunt necessarij ad a-
ctum, licèt si actus aliter non appareat, sint necessarij
11 ad eum probandum, & sic vult Corn. quod † quaodo
statutum requirit in testamento præseotia duorum te-
stium,prout requirit tex.in d.§.si tamen aut vxori,ibi,
coram testibus, quòd tunc testes non requiruntur ad
probatiooem, sed ad validitatem siue substantiam te-
stamenti.

Quòd autem hæc opinio sit de iure verior, patet ex-
pressè in d.§.si tamen aut vxori.ibi, *eius manus, & lin-
gua habet omnem virtutem charta præbitam*, quæ ver-
ba referuntur ad verba præcedentia ibi, *& hæc propria
scripta manu dictaque a testatoribus coram testibus*.
Vnde si maous & lingna testatoris, hoc est, propria
eius scriptura,& ex positio coram testib. tribuunt om-
nem virtutem chartæ,hoc est,totam substantiam testa-
mento in charta contento, sequitur, vt testes, coram
quibus testator debet dicere legata, vel fideicommissa
extraneis relicta,sint de substantia testamenti,aliàs lin-
gua testatoris.hoc est dicere legata, vel fideicommissa
prædicta coram testibus, non tribueret vires, & robur
12 testamento.Accedit,ꝙ io d.§.si tamen aut vxori. † ma-
nus & lingua æquiparantur, & pariformiter determi-
nantur ab illo verbo,habet præbitam.Sicut igitur ma-
nus, hoc est, propria scriptura testatoris sine dubio est
de substantia testamenti,ita & lingus,hoc est,quòd te
stator dicat coram testibus legata, vel fideicommissa
extraneis relicta.

Noo obstat,ꝙ in testamento inter liberos requirun-
tur duo testes ad probationem, non ad substantiam.
Quia gloss.in d.auth.quod sine,& ibi Ale.num.3. Bar.
& alij.in d.§.ex imperfecto, & Grat. d. cons. 90. num.
3.solum dicunt, ad probandum testamentum inter li-
beros sufficere duo testes, non autem tangunt hanc
quæstionem, an isti duo testes requirantur etiam ad
substantiã.Præterea Bart.& alij in d.§. ex imperfecto,
mouentur ex ratione,quia io testamento inter liberos
remissa est solennitas iuris ciuili, & solum attenditur
ius gentium, secundum quod in ore duorum, vel
trium stat omne verbũ, quæ ratio probationem respi-
13 cit,non autem substantiã: † non enim est de iure gen-
tium,sed de iure positiuo, requirere testes ad substan-
tiam,siue validitatem actus,prout deducit Corn. d. §.
ex imperfecto,sub nu. 1. vers. sed etiam, & latius dict.
cons.215.num.4.vers.& ideò,lib.2.& cons.307.num.6.
vers.nec de iure gentium, lib.4. Nat. d.§. ex imperfe-
cto,nu.15.cum duob.seq. Et hæc eadem responsio in-
seruit testamento ad pias causas, in quo ideo duo te-
stes non ab substantiam, sed ad probationem tantum
14 requiruotur,quia † attẽditur ius gentium, secundum
quod (vt dixi) in ore duorum vel trium stat omne ver
bum. Et ita procedit text.in d.c.relatum, sed in casu
nostro videtur cessare omnis difficultas, cum habea-
mus text.clarum in d.§. si tamen aut vxori, requiren-
tem interuentum testium pro substantia testamenti.

Secundum fundamentũ, quod fit pro parte Domi-
norum de Alterijs,est,quod in testamẽto, de quo agi-
tur, adest subscriptio testatoris, quæ habet vim duorũ
15 testium.Nã † subscriptio patris, & subscriptio libero-
rum æquiparantur.auth.si modo.C.famil.ercis.subscri
ptio autem liberorũ habet vim duorum testium. Bald.
in d.auth.quod sine, in princ.inquiens, in testamento
16 scripto † manu testatoris posse relinqui legata,& fidei-
commissa extraneis, dummodo in eo interuenerint sal
tem duo testes,vel subscriptio liberorum,hoc ideo vo-
luit Paul. de Castr. in l.fi. in fi. C. famil. ercisc. dicens,
quòd quando non extaot duo testes, qui deponant de
voluntate patris, quia non fuerunt præsentes, non sta-
tur testamento paterno scripto manu alterius, nisi ha-
beat subscriptionem patris,vel liberorum, & quod ita
procedat d.auth.quod sioe,& d.auth.si modo,& quod
subscriptio testatoris habeat vim duorum testium,ex-
pressè firmat Boer. decis. 14. sub num.11. Sed ad istud
fundamentum respondetur negando, subscriptionem
patris æquiparari subscriptioni liberorum ad effectum
vt legata, & fideicommissa relicta extraneis valeant:
subscriptio enim liberorum operatur hunc effectum,
propter eorum consensum in subscribendo præstitum,
cui non possunt contrauenire, vt declarat Nat. in d.
auth. quod sine, nu.51.sequitur Clar.§.testamentum.
7 q.14.vers.sed pone. vbi intelligit † hác subscriptionem
liberorum valere,non vt testamentum, iuxta disposi-
tionem. d. auth. quod sine, sed vt contractum ex con-
uentione liberorum.At secus est in subscriptione testa-
toris, quæ operatur validitatem testamenti quo ad li-
beros taotum.Paul.de Cast.in d.l.fi.in fi. non loquitur
quo ad extraneos,sed quo ad liberos,quo ad quos non
8 valet † testamentum patris manu alterius scriptum nisi
habeat subscriptionem patris, vel liberorum. Et in
hoc æquiparantur subscriptio patris, & subscriptio li-
berorũ, & quod loquatur quo ad liberos, patet ex eo,
quòd inquit,d.auth.quod sine.habere locum,quando
noo extant duo testes deponentes de voluotate testa-
toris,quia non fuerunt præsentes, quæ noo existentia
duorum testium procedit respectu liberorum: testa-
19 mentum † enim patris manu propria ipsius scriptum
valet quo ad liberos sine vllo teste, prout tenent com-
muniter Doct.in d.authen. quod sine. alias si Paul. de
Cast.loqueretur etiam quoad extraneos, haberet con-
tra se commuoem conclusionem Doctor. in authent.
20 quod sine in locis supra citatis, volẽtium † quo ad ex-
traneos requiri saltem duos testes.Boer.decis.14.num.
11. non facit ad propositum, quia solum allegat Bald.
consilio 169.circa medium, versiculo alij dicunt suffi-
cere. libro 2. vbi loquitur de testamento inter libe-
ros, firmans, solam scripturam patris sufficere sine
interuentu duorum testium, quia (vt ipse subdit) ta-
lis scriptura patris indubitata habet vim duorum te-
stium.

Roman. Fideicommissi del Deto, Lunæ,10.
Ianuarij. 1583.

SVMMARIA.

1 *Remedium l.fin.C.de edict. Diui Adrian.tollend. quo ca-
su non procedat.*
2 *Soror dotata, & a statuto exclusa,nõ potest petere legiti-*

res quæ. C.communia de leg. Quia Laura & Iulia tempore obligationis paternæ, quæ fuit de an. 1567. habebant bona materna, ex quib. dotari poterant, & qui-
1 bus nondum renunciauerant, cum renunciatio fuerit facta de anno 1567. & ideò cessat dispositio d.auth.res quæ, prout in specie firmat Ias. cons. 231. num.4. circa med. vers. nam cum ista domina, lib.2. post Cuman. in l.mulier.§.cum proponeretur, sub nu.12.ff.ad Trebel. Aym.cons.19.sub nu.18.Rolan.cons.85.nu.9.li.1. Nec potest sustineri executio facta pro dictis dotibus super d.domo post renunciationẽ bonorum maternorum. Quia, aut renunciatio fuit nulla, & tunc, cum Laura, & Iulia haberent bona materna, non erat pro earum dotibus facienda executio super hac domo fideicommisso subiecta. Aut renunciatio fuit valida, & tunc executio pro dictis dotibus debebat fieri super bonis maternis renuncians, quæ erant libera, & non super d.domo subiecta restitutioni.

Melphien. Fructuum. Lunæ 24. Ianuar. 1583.

SVMMARIA.

1 *Contractus nouus quando fit ad cautelam, nõ nouatur primus, nec ab eo receditur.*

2 *Clausula, circa præiudicium priorum iurium, non inducit nouationem, neque recessum a primo instrumẽto: secus in clausula, quatenus opus sit, de nouo arrendauit.*

3 *Confirmatio actus subreptitii nihil operatur, etiam si habeat clausulam, confirmamus actum, quatenus est validus, alias de nouo concedimus.*

Fallit in contractu, nu.4.

5 *Interpretatio Papæ cessat, si in priuilegio diceretur, donationem talem si valuit, confirmamus: si non valuit, de nouo donamus.*

6 *Cogitatio in genere sufficit de casu nullitatis primi actus.*

7 *Scientia seu cogitatio, vel consensus sufficit alicuius rei in genere.*

8 *Clausula, omni meliori modo, quando restringatur ad expressa.*

DECISIO DCCXXXVIII.

DOmini steterunt in decisis, nempe constare ex instrumento secundæ locationis factæ 16. Februarij. 1537. quod Iannotus Punus Episcopus Melphien. & Franciscus Pittus voluerint facere nouam locationem, & recedere a prima facta 25. Octob. 1532. Et præcipuum Dominorum fundamentum fuit in illis verbis secundæ locationis, cum enim prima locatio esset nulla ex vitio simoniæ, vt resolutum fuit, absq; dubio opus fuit noua locatione, & per consequens oportuit contrahentes voluisse recedere a prima locatione. Non enim credendũ est, eos voluisse facere actum nullum, committere delictum, & illaqueare animas pruprias, & maximè quod secundam locationem fecerunt vigore Breuis Apostolici cum clausula *omni meliori modo*.

Non obstant deducta in contrarium pro parte Illustriss. D. Ducis Adriæ. Et in primis, quod illa clausula, *quatenus opus sit de nouo arrendauit*, importat quod partes intẽdebant facere nouam locationem ad cautelam,
1 quo casu quando † nouus contractus fit ad cautelam, tunc non nouatur primus, nec ab eo receditur, vt per Grat.cons.126.nu.7.vers.nam ad ista, & nu.8.lib.1.

2 Nam Grat. loquitur de † clausula *circa præiudicium priorum iurium, imò iura iuribus addendo*, quæ clausula non mirum, si non inducit nouationem, neque recessum à primo instrumentu, quia ex ea clarè liquet, partes noluisse nouare, vel recedere à primo contractu. At secus est in clausula, de qua agimus quatenus opus sit de nouo arrendauit, quia ex ea apertè constat, partes voluisse facere nouam locationem, & recedere à prima, quatenus opus esset noua, qua opus erat stante nullitate primæ.

Secundò non obstat, quod prædicta clausula secundum intentionẽ partium operabatur anticipationem solutionis, quæ non poterat fieri vigore primæ locationis, cum nondum esset impetratum Breue Apostolicum, quod permittit anticipatam solutionem. Quia respondetur, clausulam prædictã non fuisse restrictam ad hunc casum, sed emanasse generaliter, & propterea comprehendere quemcunque casum, in quo opus esset noua locatione, & per consequens casum nullitatis primæ locationis.

Tertiò, non obstant tradita per Ias. in l.more, nu.36. ff. de iurisd.omn.iud. Nam ipse loquitur de priuilegio cũfirmationis subreptitio, quia non fuit expressa Principi confirmanti falsitas, vel simulatio instrumenti
3 confirmati: ideò non mirum, si talis † confirmatio nihil operatur, etiam si habeat clausulam, *confirmamus actum quatenus est validus, alias de nouo concedimus*, quia vitium subreptionis id operatur, prout declarat Seb.Sap. in addit. ad Abb. in c. inter dilectos sub nu. 8. in verbo, priuilegium. vbi tenet, idem quod scribit Ias. Vnde hoc dictum Ias. non applicatur casui nostro, in quo non cadit subreptio, cum nõ simus in gratia Prin-
4 cipis, sed in † contractu, maximè, quòd partes habebant notitiam omnium contentorum in prima locatione etiam pacti simoniaci. Præterea Ias. ad probandum dictum suum allegat Abb. in d. c. inter dilectos, num. 8. post med. vers. dic etiam. vbi inquit, cessare
5 † interpretationem Papæ, si in priuilegio diceretur donationem talem si valuit, confirmamus: si non valuit, de nouo donamus, & allegat Ioan. Andr. ibi col. 6. post med. in verbo, nequiuissent. Vbi Ioan. Andr. interpretando illa verba text. cum eadem nequiuissent confirmari pariter, & donari, declarat, nisi eadem confirmarentur, & donarentur sub conditione, puta si diceretur, donationem talem si tenuit, confirmamus, si non tenuit, de nouo donamus. Et hoc idem tenet ibi Hostien. col. antepen. propè fi. vers. nisi forsan ita dicatur. quem sequitur Henric. Boich. num.6. vers. & hoc est verum, & sic Abb. non dicit id, ad quod Ias. allegat: nam quando loquitur de clausula, *donationem talem si tenuit confirmamus: si non tenuit, de nouo donamus*, præsupponit contrarium, quod dicit Ias. quod scilicet priuilegium continens hanc clausulam valeat, & operetur, quia licèt eadem res non possit confirmari, & donari, hoc tamen verum est purè loquendo: at secus sub conditione. Cum igitur in casu nostro contrahentes ratificauerint primam locationem, & quatenus opus esset, de nouo arrendauerint, perinde est ac si primam locationem ratificauerint sub conditione, si esset valida.

Quartò non obstat, quòd quamuis prima locatio re vera esset nulla, tamen sufficit, quòd contrahentes putauerint illam valere, ex quo eam ratificarunt, licèt ad cautelam, quatenus opus esset, de nouo locauerint, & in his, quæ pendent a voluntate, magis inspicitur opinio, quàm veritas. Si quidem respondetur, contrahentes si non in specie, saltem in genere cogitasse de nullitate primæ locationis, cum sub illis verbis, quatenus opus sit de nouo arrendauit, comprehendatur generaliter quilibet casus indigens noua locatione, &
6 sic casus nullitatis primæ locationis, † aliàs sufficit cogitatio in genere. l.qui iure militari, & ibi Bald. & Ang. ff. de milit. testam. Angel. Imol. Alexan. Aret. Ias. & alijs in l.qui Romæ, §.duo fratres, de verb. oblig. cum alijs cumulatis per Gabriel. de regul. iur. concl.4. in princ. & per Tiraquel. in l.si vnquam, in præfat. nu. 80. vbi subdit, quod omnes ferè Doctor. passim, & in omni ma-
7 teria dicunt sufficere scientiam siue cogitationem, siue voluntatem, siue consensum alicuius rei in genere.

Quintò non obstat, quod clausula *omni meliori modo*, io casu nostro restringatur ad expressa. Achil. decis.
8 vnica, de clausula. Quia † in instrumento dicitur, sponté & ex certa scientia, oon vi, dolo, metu, &c. *sed omnibus melioribus modo, via, iure, causa & forma, quib. magis, melius, tutius, & efficacius fieri potuit, & debuit*, quæ verba (vt per se patet) stant generaliter.

Sextò non obstat sextus articulus additionalis datus pro parte Francisci Pitti ad probandum valorem fructuum spiritualium. Quia iste articulus fuit datus 23. Iulij, 1546. ad probandum cõtrarium eius, quod continebatur in quarto articulo additionali dato dudum antea, videlicet, 9. eiusdem mensis Iulij, pro parte, D. Vincentij Aquæuiuæ tunc Episcopi Melphien. sine facultate conferendi beneficia, quod locatio fieret minori pretio 150. ducatorum auri. Ad probandum autem contrarium fuit pro parte Pitti datus dictus sextus articulus qui est negatiuus, continens, quod fuit præter id, & absque eo, quod fructus spirituales fuerint alicuius anoui considerabili fauore excideotis summam 15. aut 20. ducatorum, aut ad illam summam ascendentis. Et sic iste sextus articulus non fuit datus ad probandum valorem fructuum spiritualium ad effectum eos consequendi, sed ad effectum ostendendi valorem illorum non fuisse considerabilem, & quod sine illis secunda locatio erat vtilis cooduceoti.

Ad alia bene respondetur per informantes.

Aquilan. Prioratus. Veneris, 28. Ianuarij. 1583.

SVMMARIA.

1 *Beneficiorum appellatione veniunt etiam regularia beneficia, sicut & canonicatus appellatione venit etiam regularis.*

2 *Regula de infirmis habet locum etiam in beneficijs regularibus.*

3 *Constitutio de publican. debet intelligi de beneficijs perpetuis.*

4 *Beneficia manualia vacantia per obitum, vel amotionem dicuntur etiam vacare per resignationem.*

5 *Beneficia manualia possunt esse perpetua, habito respectu ad prælatum qui forsan non amouebit.*

Imò manualia regularia sunt in se perpetua, licèt secus in secularibus, num. 6.

7 *Beneficium manuale possidens non potest se iuuare reg. de annali, de triennali, quin possit amoueri ad nutum superioris.*

8 *Beneficij naturam Papa non censetur velle mutare, vt de manuali efficiatur perpetuum.*

9 *Beneficiorum appellatione non veniunt hospitalia, quæ dantur in regimen: secus si in titulum.*

DECISIO DCCXXXIX.

DOmini cũ præsupposito, ꝙ prioratus, de quo agitur, fuerit Ascanio collatus in titulum, tenuerunt constitutionem de publicandis in casu, de quo agitur, intrare. Et moti sunt. Primò, quia constitutio loquitur
1 de resignatione beneficiorum, & † non est dubium, appellatione beneficiorum non solum venire beneficia sæcularia, sed etiam regularia, sicut sub nomine canonicatus, venit etiam canonicatus regularis, vt post glo. in clem. 2. in verbo, beneficij, vers. tamen negari non potest, tradit ibi Card. q. 5. num. 13. Imo. sub num. 3. & Abb. nu. 4. de iudic. Felyn. in c. postulasti, nu. 4. in fin. de rescrip. Rebuf. in prax. benefi. tit. quid sit, & quot mod.
2 c. benefic. nu. 10. Et in simili videmus regul. de † infirmis, quæ simpliciter loquitur de beneficijs, habere locum etiam in beneficijs regularibus, vt per Rebuff. in eadem reg. glo. 5. in princ. & sub reg. de publican. comprehendi etiã beneficia regularia, tradit idem Rebuff. in eadem reg. glo. 1. versi. item quia.

Secundò, moti sunt Domini ex rationibus proœmialibus constitutionis, quæ fuerunt, vt fraudes tollerentur, ne resignantes fructus indebitè percipiant, ne cum illis contrahentes decipiantur, quæ rationes militant etiã in beneficijs regularibus. Tertiò moti sunt ex eo, quòd si constitutio habet locum in cessione iuris, multo magis in beneficijs regularibus.

3 Non obstat, quòd constitutio debet intelligi de beneficijs perpetuis. c. percepta, 55. distin. Cassad. decis. 4. nu. 2. de præben. Calde. cons. 26. post princ. vers. nã collatio. eo. tit. de præbend.

4 Tum † quia cum ista beneficia manualia vacent per obitum, vel per amotionem, vt per glos. in clem. 1. in verbo reuocari, vers. & scias, quam ibi sequuntur Cardin. in §. præmissa q. 5. nu. 8. Imo. nu. 44. post medium, vers. redeo. ad gloss. Abb. num. 17. Vital. d. §. præmissa, nu. 9. de supplen. negligen. prælat. dicuntur etiam vacare per resignationem, qua vacatione stante intrat constitutio.

Tum etiam, quia cum beneficia manualia possint es
5 se perpetua, considerato, ꝙ prælatus forsan non amouebit, habentur pro perpetuis. Argum. l. sufficit. ff. de condict. indeb. prout in specie tradit Rebuff. de nominat. q. 9. sub num. 27. & Vital. in d. clemen. 1. §. in quibus, num. 3. de supplen. negligen. prælator. latè Sylu. de benefic. part. 3. quæst. 21. num. 3. circa medium, vers. & illa possunt dici. Andreas Gambard. de offic. & potestat. legat. de later. lib. 4. num. 13. in fine, & nume. 14.
6 15. & 16. vbi † amplius vult, manualia regularia esse in se perpetua, licet secus sit in manualibus sæcularibus, & allegat. decis. Aegid. 702. columna 2. versi. nec obstat.

Non obstat, quòd in beneficijs manualibus non habet locum regula de annali, nec regula de triennali, vt
7 per Moh. d. dec. 169. Quia † possidens beneficium manuale non potest iuuari dictis reg. quin possit amoueri ad nutum superioris.

Non obstat, quod in reseruatione beneficiorum non veniunt manualia, vt per Calder. consi. 26. de præben.
8 Achil. decis. 2. de benefic. Quia † hoc ideo contingit, quia Papa non censetur velle mutare naturam beneficij, vt de manuali efficiatur perpetuum, vt per Cald. vbi supra.

Demum non obst. quod appellatione beneficiorum non veniunt hospitalia. clemen. per literas, de præben.
9 Sarn. in reg. de annal. q. 7. nu. 2. Nam † id verum est, quando hospitalia dantur in regimen, siue administrationem; at secus quando dantur in titulum, quia tunc reputantur vti beneficia, & non veniunt appellatione beneficiorum, Mill. in verbo beneficij appellatione. Sarnen. d. q. 7. nu. 3. Rebuff. in reg. de infirm. glo. 5. & de nomina. q. 15. no. 14.

Legionen. Iurisdictionis. Lunæ, 7. Februarij, 1583.

SVMMARIA.

1 *Episcopus potest Ecclesias & loca exempta ab eius iurisdictione in aliquibus casibus hic enumeratis, visitare, citra tamen correctionem, & punitionem, numero 2. 3. 4. & 7.*

3 *Episcopus in visitatione loci exempti citra exercitium iurisdictionis potest paterne admonere, verbum Dei prædicare, & alia docere, quæ de iure sibi permittuntur.*

5 *Inquisitio ordinaria dicitur illa, quæ non est solennis, sed præparatoria absque correctione, & iuramenti exactione.*

6 *Inquisitio solennis fit ad corrigendum & puniendum, & cum exactione iuramenti.*

7 *Episcopus in locis exemptis potest facere solam inquisitionem*

nem præparatoriam, & in genere, non autem solennem, & num. 9.

8 *Metropolitanus in visitatione suæ provinciæ non potest facere inquisitionem solennem, sed subditos sibi mediatos reperta contra eos in famia, eorum ordinarijs denũciare, vt solenniter inquirant.*

DECISIO DCCXL.

Dubitaui in Legionen. iurisdictionis, an in concordia comprehẽdatur visitatio citra correctionẽ & punitionem. Domini † distinxerunt plures casus, quorum duos priores habuerunt pro indubitatis, quod vi sitatio in illis non comprehendatur.

2 Primus casus † est, quando Episcopus visitat Ecclesiam, sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ, locum baptismi, & reliquiarum, altaria, cappellas, vasa, & vestimenta Ecclesiastica, & alia his similia & ad cultum diuinum pertinẽtia, item domos Ecclesiæ, & possessiones, earumque domos, de quibus late Soc. in tract. de visit. num. 26.

3 Secundus casus est, quando † Episcopus in visitatione circa exercitium iurisdictionis paterne admonet, verbum Dei prædicat, & alia docet, de quibus in c. placuit. 10. q. 1. Doct. in c. 1. §. deinde, de censibus, lib. 6. de visit. sub nu. 28. fol. mihi 247. col. 4. circa fin. vers. expedita ergo. & in Conc. Trid. c. 1. sess. 24. Et in his duobus casibus ambæ partes conueniunt, visitationem in concordia non comprehendi.

4 Tertius casus est, quando † Episcopus visitãdo vult inquirere causa imponendi pænitentiam per viam fori pænitentialis, quam inquisitionem potest Episcopus facere contra laicos, vt per Socin. de visit. q. 13. sub nu. 14. post med. ergo multo magis contra clericos. Et iste casus non est comprehensus in concordia, quia ipse loquitur de exercitio iurisdictionis in foro exteriori, non in foro pænitentiali, vt ex eius verbis liquet.

Quartus casus, in quo videtur consistere difficultas, est, quãdo Episcopus, dum visitat loca suæ iurisdictionis subiecta facit inquisitionem non solennem, sed præparatoriam absque correctione, & iuramenti exactio-
5 ne, quam † inquisitionem alij vocant ordinariam, de qua in c. 1. §. fane. de censibus, li. 6. & bene Spec. de inquis. §. quando. num. 29. quem sequitur Soc. in c. qualiter. il 2. nu. 28. de accusat. & visit. num. 28. post med. fol. mihi 247. col. 3. vers. huiusmodi autem inquisitio. In qua quidem inquisitione præparatoria, si Episcopus inuenerit aliquem ex dignitatibus, vel canonicis commisisse delictum, quod sit de illis, quorum cognitio, correctio, & punitio pertinet ad Episcopum, siue eius prouisorem, & iudices Capituli simul, & insuper si Episcopus comperiet ortam esse talem infamiam, vt ad solennem inquisitionem deueniri possit, tunc Episcopus non poterit nisi cum interuentu iudicum Capituli & seruata forma concordiæ deuenire ad solennem inqui-
6 sitionem, ex quo † illa fit ad corrigendum, & puniendum, & cũ exactione iuramenti, vt per Spec. d. §. quando, nu. 13. & Soc. de visitat. sub num. 28. fol. 247. col. 4. prope fi. vers. & in prædicta inquisitione.

7 Vnde isto quarto casu aut Episcopus visitando vult facere solam inquisitionem præparatoriam, & in genere & sine aliqua exactione iuramenti, & nullum afferentem præiudicium inquisitioni solenni, & tunc talis visitatio in concordia nõ comprehenditur. Si enim Metropolitanus in visitatione suæ prouinciæ potest facere huiusmodi inquisitionem præparatoriam in genere sine vlla iuramenti exactione, qui tamen nullam habet iurisdictionem in puniendo subditos mediatos, sed or-
8 ta † contra eos infamia debet eorum ordinarijs denunciare, vt super his solenniter inquirant, d. c. 1. §. fane, de censibus, lib. 6. Specul. d. §. quando, sub num. 13. Soc. de visitat. nu. 28. fol. 247. col. 3. circa fin. vers. huiusmodi autem inquisitio. & col. 4. post princ. vers. 2. verò casu, multo magis in casu nostro debet posse facere Episcopus, qui habet iurisdictionem corrigendi, & puniendi, licet non solus, sed vnà cum iudicibus Capituli.

9 Aut † Episcopus in visitatione vult facere inquisitionem solennem, exigere iuramẽta, & alia facere, quæ in solenni inquisitione fieri solent, etiam si non deueniat ad correctionem & punitionem, & tunc talis visitatio in concordia comprehenditur.

Nec primo membro huius distinctionis videtur adversari c. 8. concordiæ, disponens, quod absque expectatione denunciationis vel accusationis duo Capitulares in correctores electi debeant vnà cum prouisore inquirere ex eorum officio, & procedere in causa in simul. Quia talis inquisitio ex officio non intelligitur de illa inquisitione præparatoria, quam prælatus facit visitando, sed de inquisitione solenni extra visitationem.

Roman. Dotis, Veneris. 11. Februarij. 1583.

SVMMARIA.

1 *Dotem promittens inuestire pro cautela, & securitate sub obligatione, & non adimplens, tenetur ad interesse, & loco illius ad sortem principalem contra quem agi potest via executiua propter obligationem Cameralem,*
2 *Clausula, omnia & singula, refertur etiam ad enunciata,*
3 *Adiectio non valet, nisi inueniatur persona, in qua obligatio consistit.*
4 *Adiectus non datur, nisi sit qui petere possit.*
5 *Persona loquentis in generali sermone non censetur inclusa.*
Declara tamen & intellige, vt nu. seq. & nu. 9.
7 *Mens loquentis est attendenda, an eius persona in generali sermone censeatur inclusa, vel ne.*
8 *Solutio facta prodigo seu bonis interdicto, habetur pro nõ facta.*
10 *Superflua non dicuntur, quæ ad dubitationem tollendam inferuntur.*
11 *Executiua via obligationis Cameralis non competit nisi pro his, quæ expresse loquuntur in instrumento.*
12 *Obligatio Cameralis non competit pro his, quæ veniunt ex interpretatione iuris, si allegentur per viam actionis: secus si per viam replicationis.*

DECISIO DCCXLI.

Domini dixerunt, Illust. D. Alexandro de Aptis cõpetere viam executiuam obligationis Cameralis contra Illus. D. Bernardinum Sabellum pro restitutione dotis, de qua agitur. Mot i ex pluribus.

Primò, quia in instrumento constitutionis dotis D. Helenę Dom. Bernardinus eius maritus promisit, & se obligauit D. Portiæ matri D. Helenæ, quod Illustris. Cardinalis Sabellus inuestiet scuta 9000. tempore receptionis eorum in bonis stabilibus, pro cautela, & securitate dotis in omnem casum, & euentum restitutionis illius, & pro his Dom. Bernardinus se obligauit in
1 forma Cameræ. Vnde † cum non doceatur pro parte Dom. Bernardini de huiusmodi inuestimento, potest D. Alexander hæres Dominæ Portiæ agere executiue ad interesse, ad quod D. Bernardinus expresse se obligauit in forma Cameræ, vt per Gallesi. de oblig. camer. par. 3. tit. de vi instrumen. oblig. cameræ, nume. 11. & loco interesse petere sortem principalem. Bald. in l. si traditio. q. 4. C. de act. empt. Rom. cons. 141. num. 9. prope fi. lib. 1. Rimin. cons. 197. num. 10. 11. & 12. lib. 2. Sicut dicimus in contractu censûs, quod si non seruentur pacta, nempe renouatio cautionum, seu alia pacta, potest peti loco damnorum, & interesse sors principalis.

Secundò, quia cum in instrumento dotali fit enunciata

ciata restitutio dotis, vt patet ex illis verbis, in omnem
causam, casum, & euentum restitutionis dotis, obli-
gatio cameralis facta pro omnibus, & singulis, intelli-
2 gitur etiam pro restitutione dotis, quia † clausula om-
nia & singula, refertur etiam ad enunciata. Alex. con-
sil. 17. nu. 2. lib. 3. Ruin. cons. 137. num. 6. lib. 1. & consil.
103. nume. 11. lib. 4. Paris. consil. 97. num. 91. lib. 1. Cre-
scen. decis. 26. Et in fortioribus terminis posse agi
via executiua, resoluit Rota in vna Roman. societatis
de Philippensibus. 3. Martij 1581. coram R. P. D. Lan-
cellotto.

Tertiò licet Illustr. Cardinalis Sabellus frater Dom.
Bernardini, & D. Constantia eorum mater adijciantur
solutioni huius dotis: tamen certum est, principalem
obligationem consistere in personam D. Bernardini,
3 aliàs adiectio non valeret, quæ † vt valeat, necesse est,
vt inueniatur persona, in qua obligatio consistat. l. fin.
§. cum mihi in fin. ibi. quia nisi à me vim accipiat obli-
gatio, adiectio nihil poterit valere. ff. de verb. obligat.
4 Et non datur adiectus, nisi sit qui petere possit. l. nam
cum, ibi non inuenimus quis adiectus sit, quia non est
qui petere potuit. ff. de stipul. seruor.

Non obstat pactum, quod in euentum, in quem solu-
tio pecuniarum dotalium fieret alijs personis, quàm
Illustr. Cardinali, seu D. Constantiæ, esset nulla, & habe
retur pro nõ facta, & in casu restitutionis dotis D. Ber-
nardinus vel eius hæredes ad restitutionem non tene-
rentur. Quia sub illis verbis generalibus non compre-
henditur persona D. Bernardini ita paciscentis, cum in
5 generali sermone non censeatur inclusa persona loquẽ
tis. l. inquisitio. & ibi Iacob. Butrig. Petr. Cyn. Bart. Bal.
Ang. Sal. & Fulg. C. de solut. c. petitio. vbi glo. & Doct.
de iureiur. Ruin. cons. 89. nu. 2. lib. 1. cons. 41. nu. 15. &
cons. seq. nu. 17. ad fin. lib. 4. latè Grammat. cons. 2. post
6 decis. num. 13. 14. & 15. Et † licet in ista materia secun-
dum Abb. in d. c. petitio. in fin. non possit dari certa do-
ctrina, sed secundum varietatem casuum, varia sequi-
tur decisio, nihilominus in generali locutione, de qua
agitur, non potest censeri inclusa persona D. Bernardi-
ni, tum quia non est verisimile, eum voluisse personã
suam comprehendere, cum eius interesset, pecunias do
tales habere, vt posset onera matrimonij sustinere. Et
quando materia est indifferens, & quia potest congrue
re, & non congruere personæ loquentis, tunc, si mate-
ria est talis, in qua generaliter loquens non intellexit
verisimiliter includere personam suam, vt in casu no-
stro, tunc in tali generali sermone persona loquentis
non includitur, prout declarat Præpos. in c. deinde. nu.
5. post med. vers. aut materia est indifferens. dist. 16. Ita
intelligens text. in d. c. petitio. Tum etiam, quia ex ob-
seruantia subsecuta solutionis factæ D. Bernardino con
7 stat de eius mente, quod noluerit personam suam in-
cludere, quæ mens in ista materia seruanda est, secun-
dum Salyc. in d. l. inquisitio. versic. aut de persona. Tũ
& tertiò, quia si persona D. Bernardini includeretur,
8 D. Portia soluendo illa iactasset suum, cum † solutio
esset nulla, & haberetur pro non facta. contra l. cum de
indebito. ff. de probat.

Non obstat, quod quando generalis sermo non potest
verificari in alia persona, quam in persona loquentis,
prout in casu isto, in quo alteri, quam D. Bernardino
9 solui non poterat, tũc in † generali sermone includitur
persona loquentis. prout declarat Marsil. in l. 1. §. si ser-
uus. *il secondo*, numero 2. cum seq. ff. de quæst. Gabriel.
de verb. signif. conclus. 9. num. 6. Quia licet de iure, &
vtiliter non posset alteri, quàm Do. Bernardino solu-
tio fieri, poterat tamen fieri de facto, & nulliter eius
fratri, vel creditoribus, & sic pactum non soluendi a-
lijs personis, quàm Cardinali, seu D. Constantiæ non
dicitur superfluum, cum exprimat id, quod tacite de
iure inerat. Alex. consil. 33. nu. 5. lib. 1. Aym. consil. 25.
10 nu. 31. quæ † enim ad dubitationem tollendam inserũ-
tur, non dicuntur superflua. l. quæ dubitationis. de reg.
iur. l. 1. ff. de ædil. edict.

11 Non obstat, quòd † via executiua obligationis Ca-
meralis non competit, nisi pro his, quæ expresè legun
tur in instrumento. vt per Galles. de oblig. Camer. par.
3. tit. de vi instrum. oblig. Camer. num. 14. & 15. Corn.
cons. 141. nu. 6. & sequ. lib. 3. Et in instrumento, de quo
agitur, expresè legitur, D. Bernardinum non teneri
ad restitutionem dotis, quatenus soluatur alteri, quã
Cardinali seu D. Constantiæ. Vnde cum solutio, nec
Cardinali, nec Dom. Constantiæ facta fuerit, sequitur,
Dominum Bernardinum ad restitutionem dotis non
teneri. Siquidem pro responsione dicitur, quod tunc
intraret obiectum, quando in instrumento expresse le-
geretur pactum negatiuum de non soluendo Do. Ber-
nardino quod quidem non legitur, cum sub illis ver-
bis generalibus, alijs personis, non includatur persona
D. Bernardini, vt supra deductum est.

12 Non obstat, si dicatur, quod † obligatio Cameralis non
competit pro his, quæ veniunt ex interpretatione iu-
ris, vt per Gabriel. vbi supra, prout accidit in casu isto,
in quo à generalitate illorum verborum, alijs perso-
nis, eximitur persona D. Bernardini ex interpretatione
iuris, quæ habet, quod in generali sermone non inclu-
ditur persona loquentis. Quia id verum est, quando
ea, quæ veniunt ex interpretatione iuris, allegantur
per viam actionis; at secus, quando allegantur per viã
replicationis, vt in casu nostro, quia tunc pro ijs com-
petit obligatio cameralis, prout resolutum fuit in illa
Roma. census coram me. 27. Iunij 1580. Quod autem
in casu nostro per viam replicationis allegetur, quod per-
sona D. Bernardini non sit inclusa sub illis verbis ge-
neralibus, alijs personis, patet, quia Dom. Alexander
tanquam hæres Do. Portiæ agit via executiua ad resti-
tutionem dotis, de qua agitur, contra D. Bernardinũ,
qui se obligauit in forma Cameræ pro omnibus, & sin
gulis expressis in instrumento dotali, inter quæ ex-
presè legitur restitutio dotis enunciata: D. Bernardi-
nus excipit se non teneri ad hanc dotis restitutionem,
stante pacto negatiuo de non soluendo dotem alijs
personis, quàm Cardinali, vel D. Constantiæ, & stante,
quòd dos, nec Cardinali, nec Dom. Constantiæ soluta
fuit: Do. Alexander replicat sub illo pacto negatiuo,
personam D. Bernardini, cui dos fuit soluta, non com-
prehendi, ex regula iuris, quod in generali sermone
non includitur persona loquentis.

Non obstant alia deducta pro parte D. Bernardini.
Quia bene tolluntur per D. Bisciam.

Roman. Compromissi. Die 14. Februarij 1583.

SVMMARIA.

1 *Alimenta repetuntur pro bursali dispendio, non pro labo re personæ.*
2 *Alimenta sunt præstãda de fructu, seu lucro ex pecunia, vel capitali prouemente, non autem de ipsa pecunia, vel capitali, nisi quando lucrum non est sufficiens.*
3 *Fructus pecunia data pro alimentis taxandi sunt ad rationem census.*
4 *Consuetudo soluendi interesse pecuniæ non data ad lucrum ea attenditur, secundum quam minus lucrum soluitur.*
5 *Periculum amissionis sortis principaliter facit, lucrum alias illicitum licitum esse.*

DECISIO DCCXLII.

IN Roman. compromissi dubitaui de plurib. Primò, à quo tẽpore alimenta per D. Iacobum Antonium D. Mariæ, eiusque ancillæ præstita computari debeãt.
Secundò, ad quam summam illa sint taxanda pro

quoli-

quolibet mense. Tertiò, an debeantur fructus pecu-
niarum, quas Martia pro alimentis sibi, & ancillæ præ-
stādis D. Iacobo Antonio dedit. Quartò, posito, quod
debeantur, ad quam summam taxari debeant.

Quo ad primam, Domini fuerunt concordes, non
probari per testes, q̃ alimenta computari debeant ab
anno 1569. inclusiuè, Nam tertius testis Martiæ iuxta
octauum, dum deponit de anno 1569. inclusiuè vsque
ad tēpus matrimonij Martiæ, loquitur de habitatio-
ne eiusdem Martiæ in domo Iacobi Antonij. Quo ve-
rò ad alimenta nil aliud dicit, nisi, q̃ tempore, quo te-
stis recessit, Iacobus Antonius, & Martia cœperunt fa-
cere expensas alternatis mensibus: quamdiu autem du
rauerint, testis dicit se nescire. Tertius testis Iacobi An
tonij iuxta sextam non concludit.

Quo ad secundam, Domini taxarunt alimenta ad
scuta 7. pro quolibet mense, moti ex dicto Bald. in l. pa-
1 trem, circa fin. per illum text. C. de nup. vbi vult, † ali-
menta repeti pro bursali dispendio, non pro labore
personæ. sequitur Petr. Raueo. sing. 28. Et propterea
non habuerunt in consideratione dicta testium Iaco-
bi Antonij taxantium alimenta ista ad summam scu-
torum 15. pro quolibet mense, quia testes non habue-
runt rationem solius bursalis dispendij, sed etiam la-
boris, & molestiæ, dum dicunt, quòd Martia tempore
infirmitatis occupabat non solum propriam ancillam,
sed etiam famulos, & ancillas Iacobi Antonij, & quod
Martia propter eius infirmitatem erat intolerabilis, vt
in 11. & 12. conclus. Nec visum est Dominis reducere
alimēta huiusmodi ad minorem summam, prout pro
parte Martiæ prætendebatur, & aliqui etiam ex Do-
minis sentiebant, quia testes probant aliquas impen-
sas extraordinarias factas tempore, quo Martia infir-
mabatur.

Quo ad tertiam, Domini tenuerunt, fructus deberi
ex pecunijs, quas Martia pro alimētis proprijs, & an-
cillæ dedit Iacobo Anton. quia mens Martiæ censetur
2 fuisse, † vt ex emolumento ex illis pecunijs percipien-
do alimenta sibi, & ancillæ præsterentur, prout in spe-
cie firmat Imo. in l. Diui. nu. 2. in fin. per illum text. &
ibi Alex. num. 6. ff. ad leg. Falcid. & alimenta, vt inquit
Alciat. cons. 36. nu. 2. tom. 2. lib. 5. non debent præsta-
ri de capitali, sed de lucro ex capitali ipso prouenien-
te. l. 3. §. 1. ff. vbi pupil. educ. debeat. & l. Imperator. ff.
ad Trebell. Et non debet tangi capitale, nisi quando
lucrum non est sufficiens, prout resolutum fuit octa-
ua Nouembris, anni præteriti.

Circa quartam & vltimam, Domini taxarunt fru-
ctus dictarum pecuniarum, non ad scuta 12. ad ratio-
3 nem societatis officij, sed ad scuta 8. ad † rationem cē-
sus, ex his, quæ scribit Rom. consil. 139. sub numer. 5. &
sing. 179. vers. pone. in quibus locis vult, quod si in ci-
uitate variæ sunt consuetudines dandi pecunias ad lu-
crum, & pupillus petat à tutore interesse pecuniæ nō
4 datæ ad lucrum, quod † debet attendi consuetudo, se-
cundum quam non maius, sed minus lucrum solui-
tur, per text. clarum in l. tutor, qui repertorium. §. ex
ceteris. ff. de admin. tut. sequitur Lup. in c. per vestras.
§. 7. numer. 2. post med. fol. mihi 248. de don. inter vir.
& vxor. Vnde in proposito arguendo de consuetudi-
ne generali ad particularem ipsius Martiæ, quæ con-
sueuit dare pecunias suas ad lucrum diuersimode, nē-
pe ad societatem officij, & sic ad maius lucrum, & ad
censum, & sic ad minus lucrum, debet attendi minus
lucrum ad rationem census. Præterea ratio, cur Do-
mini non taxarunt fructus, de quibus agitur, ad ratio-
5 nem societatis officij, fuit, quia † cessauit periculum vi
tæ Martiæ, & per consequens amissionis sortis prin-
cipalis, quod solum periculum in societatibus officio-
rum facit esse licitum lucrum 12. pro centenario, vt
notissimum est.

Gadicen. Adiunctorum. Die 14. Februarij 1582.

SVMMARIA.

1 *Conc. Triden. c. 4. sess. 6. & c. 6. sess. 25. habet locum in capitulis non solum exemptis, sed etiam habentibus consuetudines, sententias, iuramenta, & concordias, & de eorum varie intellectu, & eadem ferè dispositione vide num. seqq.*

2 *Episcopi, & alij maiores prælati possunt visitare, corrigere, & emendare capitula non solum auctoritate Apostolica, sed etiam ordinaria.*

3 *Decreta Conc. Trid. sess. 6. c. 4. & sess. 25. c. 6. habent locum etiam in capitulis habentibus statuta.*

4 *Conc. Trid. c. 6. sess. 25. loquitur in eisdem terminis, in quibus loquitur c. 4. sess. 6.*

Item quod dictum c. 6. venit ampliatiuè, & limitatiuè ad dictum c. 4. nu. 5.

Item quod dictum c. 6. non procedit in illis Episcopis, aut eorum vicarijs, qui quocunque iure maiorem habēt potestatem, quàm in eo decreto comprehendatur. nu. 6.

Item, quod dictum capit. 4. debeat intelligi disiunctiuè, numero 7.

8 *Capitula non habētia exemptiones, vel consuetudines, vel sententias, vel iuramenta, vel concordias, vel statuta, possunt uti dispositione c. 6. Conc. Trid. sess. 25. circ. consilium et assensum duorum Capitularium, sed remanēt sub dispositione iuris communis.*

9 *Declaratio congregationis Conc. Trid. quod c. 4. sess. 6. & c. 6. sess. 25. habeant locum in Capitulis exemptis tantum, quomodo intelligatur.*

DECISIO DCCXLIII.

DOmini in vna Gadicen. adiunctorum, proponen-
te R. P. D. Decano, tractarunt de ordine Sanctis-
simi, 14. Februarij 1583. de intellectu duorum decre-
torum Concil. Trident. videlicet. c. 4. session. 6. & c. 6.
sess. 25. super quorum intelligentia plura firmarunt.
1 Primò † quod habent locum in Capitulis non solum
exemptis, sed etiam habentibus consuetudines, senten
tias, iuramenta, & cōcordias, prout expresè loquitur,
c. 4. cuius verba visa sunt Dominis clarissima. Secun-
2 do, quod † Episcopi, & alij maiores prælati possunt vi-
sitare, corrigere, & emendare Capitula non solum au-
ctoritate Apostolica, sed etiam ordinaria, ponderando
dictionem, etiam, posita in d. c. 4. quæ implicat aucto-
3 ritatem ordinariam. Tertiò, quod † decreta ista habent
locum etiam in Capitulis habentibus statuta, licet de
eis in d. c. 4. specifica mentio non fiat, & ad id pondera-
runt Domini d. c. 6. in fin. ibi ex constitutionibus. Ac
etiam mouebantur ea ratione, quod si statutum tollit
exemptiones, & priuilegia, multo magis censetur vo-
luisse tollere statuta, Quartò, quod dictum c. 6. loqui-
4 tur † in eisdem terminis, in quibus loquitur dictum, c.
4. videlicet in capitulis habentibus exemptiones, con-
suetudines, sententias, iuramenta, concordias, quia di-
ctum cap. 6. habet relationem ad dictum c. 4. & ideo
secūdum terminos illius intelligi debet, Quintò, quod
5 † dictum c. 6. venit ampliatiuè, & limitatiuè ad dictū
c. 4. ampliatiuè, quatenus ampliat dictum c. 4. vt proce
dat etiam, quando Episcopus extra visitationem pro-
cesserit: limitatiuè verò, quatenus limitat hanc amplia
tionem, vt habeat locū, dummodo Episcopus, vel eius
Vicarius de cōsilio, & assensu duorum Capitularium
6 procedat. Sextò, quòd † dispositio dicti cap. 6. circa cō-
silium, & assensum duorum Capitularium non proce-
dat in illis Episcopis, aut eorum vicarijs, qui ex consti-
tutionibus, vel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue
concordijs, seu quocunque alio iure maiorem habent
potestatem, auctoritatem, ac iurisdictionem, quàm in
eo decreto comprehendatur.
7 Septimò, q̃ dictum c. 4. debeat intelligi † disiūctiuè,
hoc

hoc est, in Capitulis habentibus vel exemptiones, vel
consuetudines, vel sententias, vel iuramenta, vel con-
cordias: aliàs si intelligeretur coniunctiuè, superflua
& elusoria esset eius dispositio: nullum enim inueni-
retur Capitulum, in quo exemptio, consuetudo, sentē-
tia, iuramentum & concordia simul concurrerent. Vl-
timò, quod Capitula non habentia exemptiones, vel con-
suetudines, vel sententias, vel iuramenta, vel concor-
8 dias, vel statuta, non † possunt vti dispositione dicti c.
6. circa consilium, & assensum duorum capitularium,
sed remanent sub dispositione iuris communis. Præte-
rea, quia congregatio Cardinalium Concil. Tridenti-
ni interpretum declarauit, decreta prædicta habere
9 locum in Capitulis exemptis tantum, puto, † declara-
tionem debere intelligi, capiendo exemptionem in ge-
nere, vt scilicet, dicta decreta non procedant in Capi-
tulis subditis, sed in exemptis tantum, hoc est, in libe-
ris, & immunibus à visitatione, correctione, & emen-
datione Episcoporum, ita vt Capitula exempta non so-
lum dicantur illa, quæ habent exemptiones, sed etiam
ea, quæ habent consuetudines, iuramenta, sententias,
concordias, quarum vigore sint exempta, hoc est, im-
munia & libera à visitatione, & correctione Episcopo-
rum. Et pro hac intelligentia plurimum facit decretū
eiusdem Concil. Trident. c. 4. sess. 14. vbi omnes prælati
in Ecclesijs suis residentes possunt visitare, punire, &
corrigere quoscunque clericos sæculares qualitercun-
que exemptos. Deinde subditur, quibuscunque exem-
ptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis,
concordijs ipsis clericis minimè suffragantibus. Demū
in fine dicitur, ipsorum exemptorum contemplatione.
Et sic patet ibi, quod clerici habentes exemptiones, cō-
suetudines, sententias, iuramenta, & concordias, appel-
lantur generali nomine exempti.

Salamantin. Iuris visitandi. Lunæ, 28. Febr. 1583.

SVMMARIA.

1 *Exemptioni visitationis etiam immemorabili hodie est derogatum per Concil. Trid.*
2 *Concil. Trid. in cappellis regijs expressè præseruat dispositionem c. cum cappella. de priuileg.*
Declara tamen, vt ibi, & nu. 4.
3 *Exemptio concessa quo ad vnum, non extenditur quo ad alia.*
5 *Decreta Concil. Trid. de visitatione loquentia habent locum etiam in cappellis regijs.*
6 *Immemorabilis habet vim priuilegij, sed non est verum priuilegium.*
7 *Dispositio c. cum cappella. de priuileg. non extenditur ad priuilegium fictum resultans ex immemorabili.*

DECISIO DCCXLIV.

DOmini denegarunt remissoriam ex capite irrele-
uantiæ propter decreta Conc. Trid. c. 8. sess. 7. c. 8.
1 sess. 21. c. 5. & c. 9. sess. 24. In † quibus decretis quoad vi-
sitationem derogatur etiam immemorabili.

Nec obstat, quod ista decreta loquuntur in alijs Eccle-
sijs, non in cappellis regijs, in quibus Conc. Triden. ex-
2 pressè † præseruat dispositionem. c. cum cappella. de
priuileg. vt in c. 11. sess. 24. Nam respondetur, quod c.
cum cappella. à Concil. Trident. præseruatum, non lo
quitur de priuilegio exemptionis generali, sed de spe-
ciali quo ad suspensionem, vel excommunicationem,
aut interdictum. Et ideo secundum Docto. ibi Cappel-
lani regij delinquentes in cappella, licet non possint ab
Episcopo suspendi, vel excommunicari, aut interdici,
poterunt tamen alia pœna puniri, quia non sunt sim-
pliciter exempti, sed quo ad quid, hoc est, vt non va-
leant excommunicari, aut suspendi, aut interdici; &
3 † exemptio concessa quo ad vnum, non extēditur quo
ad alia, immo concessio vnius est derogatio alterius,
vt per Innoc. ibi propè fin. vers. item nota. Host. col. 1.
ad fin. vers. quo circa. Ioan. And. in princ. Card. quæst.
pen. But. nu. 4. Abb. in fin. & Soc. num. 5. versi. & ideo.
Vnde Concil. Trid. præseruauit c. cum cappella. solum
4 † quo ad suspensionem, vel excommunicationem, aut
interdictum, de quibus loquitur, non autem quo ad vi
5 sitationem, de qua nullum verbum. Et propterea † de-
creta Concil. Triden. de visitatione loquentia, habent
locum nedum in alijs Ecclesijs, sed etiam in cappellis
6 regijs. Præterea potest etiam responderi, † quod licet
immemorabilis habeat vim priuilegij, non tamen est
verum priuilegium. Soc. cons. 260. nu. 22. lib. 2. cū mul-
ta (vt ipse inquit) possint acquiri per viam priuilegij,
quæ non possunt per viam immemorabilis. sequitur
Cassan. cons. 34. nu. 13. Aym. de antiq. temp. par. 4. sect.
absolutis differentijs. n. 10. & 51. Gabriel. de præscript.
conclus. 1. nu. 42. Quare c. cum cappella. præseruatum
à Concil. Trid. in eo quòd loquitur de priuilegijs Apo-
7 stolicis, non † debet extendi ad priuilegium fictum re-
sultās ex immemorabili, quia c. cum cappella. loquitur
de priuilegijs exemptionis, quæ tanquam odiosa, &
ordinariæ iurisdictioni præiudicialia, debent strictè
intelligi, vt per Doct. ibi, & alibi passim.

Pientin. Affictus. Venet. 19. Martij 1583.

SVMMARIA.

1 *Remissio pensionis est facienda conductori propter casum fortuitum.*
2 *Remissio pensionis propter bellum, quod erat tempore locationis, non fit, ex communi.*
Ampliatur etiam si bellum non esset incoboatum, sed dubitaretur de eo. nu. 3.
4 *Casus fortuitus, qui potuit præuideri, & non fuit præuisus, culpæ adscribitur.*

DECISIO DCCXLV.

COnclusum, Petrum teneri ad solutionem affictus vltimi triennij, quia cum continuauerit in locatione per aliud triennium nulla præcedente intimatione, quàm nolens sequi locationem tenebatur corā duobus testibus locatori facere, iuxta tenorem 10. c. in instrumento affictus inserti, consequens fit, vt censeatur renouata locatio ad aliud triennium cum eisdē pactis, & modis superius expressis, prout in eodem c. 10. continetur.

Non obstat, quòd propter bellum Senense, & pro-
pter defectum animalium prædia non potuerunt co-
1 li, & sic ex casu fortuito sit facienda remissio pensio-
nis, iuxta text. in c. propter sterilitatem. de locat. latè
Couar. pract. quæst. c. 30. Quia iste casus fortuitus fuit
præuisus, cum tempore huius tacitæ reconductionis
bellum vigeret, quo non obstante Petrus in locatione
continuauit, ideoque non est locus remissioni. Com-
munis est enim conclusio, quòd non fit remissio pro-
pter bellum, quod erat tempore locationis, quia im-
putandum est conductori, qui sciuit statum, & condi-
tionem rei, & vidit periculum imminere, & nihilomi-
nus conduxit, vnde nō excusatur à solutione pēsionis.
argum. l. qui bona. §. de illo. ff. de damn. infect. & eius.
quod not. in l. habitatores. §. fin. ff. locat. ita Cyn. in l.
ex conducto. §. 1. in addit. ff. locat. quem refert, & se-
quitur Bald. in l. si ea lege. sub numero 3. C. de vsur. in
c. 1. §. vasalli. numero 2. de pact. Constan. & consi. 319.
numero 4. libro 1. Roman. Aret. & Alexand. in l. in-
terdum. §. ex naufragio omnes. in fine. ff. de acquir. pos-
sess. Aretin. consil. 139. nume. 2. versic. aliquando guer-
ra impedit. Alexand. consilio 112. numero 4. lib. 1. Ias.
in l. 1. num. 98. circa med. versic. 2. ego limito. C. de iu-
re emph. Rip. de priuileg. cōtra caus. pest. nu. 44. Dec.
cons. 312. prope fin. versic. & sicut non debet. Calcan.
consil.

3 consil.14.num.11.& 12. Vbi† ampliat etiam si bellum non esset inchoatum, sed dubitaretur de eo, Afflict. decis. 365. nu.8. vbi loquitur in terminis nostris tacitæ
4 reconductionis. Vnde cum † bellum in casu nostro po uerit tempore tacitæ reconductionis præuideri, non connumeratur inter casus fortuitos, sed culpæ adscribitur, vt inquit Bal.in d.§.vasalli.nu.1. per l.ex conducto.§.si vis tempestans.ff.locat. Sequitur Alex. d.consi. 112.nu.4.Calcan.dict.consi.24.nu.11. circa med. Dixerunt tamen Domini, Petrum non teneri ad solutionem integri affictus, quia cum fuerint locata prædia, & animal a pro affictu annuo 320. scutorum, & animalia fuerint deprædata ante annum 1554. affictus debet solui de prædijs tantum, non autem de animalibus, quæ perierunt periculo locatoris, vt iam resolutum fuit: exceptis tamen 12. vaccis, pro quibus pensio est soluenda.

Romao. Compromissi. Die 23. Martij 1583.

SVMMARIA.

1 *Iuramento creditoris circa quantitatem statur probato debito etiam ex confessione debitoris, ex commun. n. 2. Intellige tamen & declara, vt nu. 3. 4. & 5.*
4 *Dolus debitoris in negando debitum cum difficultate probationis, operatur, vt creditor possit circa quantitatem debiti iurare.*
5 *Creditoris iuramento non debet super quātitate debiti stari quando debitum est confessatum, sed quantitas est in dubio.*
6 *Iuramentum super quantitate mutui potest creditori deferri, vbi mutuum probatum sit, & quantitas ex coniecturis deprehendi possit, ex commun.*
7 *Iudex potest refrenare iuramentum iuxta illud, quod sibi videbitur verisimile.*
8 *Iuramentum super quantitate præstationis alimentorum quæ confessa fuerunt, deferri non potest, nisi ex coniecturis aliqua quantitas deprehendatur.*

DECISIO DCCXLVI.

IN Roman. Compromissi 23. Martij 1583. dubitaui, an stante, quòd sit probata pro parte D. Iacobi Antonij præstatio alimentorum tam per testes vtriusque partis, quam ex confessione Mattiæ, de qua in 19. & 21. art. circa tempus standum sit iuramento Do. Iaco-
1 bi Antonij, prout videmus in simili, q̄ probatio debito etiam ex confessione debitoris circa quātitatem statur iuramento creditoris, vt per decis. Pedemon. 96.
2 nu.3. In quo dubio, licet communis opinio sit, † quod probato debito possit quantitas ipsius iuramento creditoris probari. prout voluit Raynal. de Forli. in l.1. per illum text. ff. de in lit. iuran. & per l. fin. C. de bon. auct. iud. possid. refert & sequitur Veronen. caut. 210. Dec. in c.1, numero 33. prope fin. vers. tertio accedat. de probat. in l. certi condictio. §. quoniam. n.7. circa med. ff. si cert. pet. in l. in actionib. num. 13. circa med. ver. & ad hoc bene facit. ff. de in lit. iur. in l. fin. nume. 14. C. de eden. conf. 146. nu. 14. ante med. vers. & hoc io proposito, & consi. 536. nu. 14. Marsil. sing. 312. & 689. Decis. Pedemont. 96. num. 3. de communi testatur Bolognet. in d. l. in actionibus num. 86. circa med. Nihilominus
3 hoc dictum Rayn. intelligitur, † quādo debitor negasset debitum, & conuictus esset de mendacio, & constaret de eius dolo; nam tunc probato debito statur quo ad quantitatem illius iuramēto creditoris, idq; colligitur ex eo, q̄ Rayner. & sequaces loquuntur, quando per testes, aut acta fuisset probatum debitum, licet nō constaret de quantitate, & sic præsupponunt debitum fuisset negatum, aliàs non opus fuisset probare debitū per testes aut acta: at secus est, quando debitor non negaret debitum, imò fateretur illud, sed non in tanta quantitate, quia hoc casu decis. Rayn. videretur satis dura, cur magis circa quantitatem debiti standum esset iuramento creditoris, quàm debitoris. & ita latè declarat Aym. de antiq. temp. par. 1. sect. vidimus. nu. 15. vers. secundo respondeo, & nu. seq. sequitur Plot. in l. si quando. nu. 660. post med. vers. & debent intelligi, & no. seq. C. vnde vi. Et hanc quoque declarationem sentit. d. decis. Pedem. 96. in fi. dum ibi præcipuè se fundat in dolo præsumpto debitoris, qui noluit exprimere quantitatem debiti, & Bolognet. in d. l. in actionibus, num. 86. in fin. vbi firmat doctrinam Rayne. non esse
4 veram, † quando non concurrit dolus cum difficultate probationis. & hoc idem senserunt Purpur. in l. admonendi. num. 265. & ibi Rip. nu. 188. in fio. ff. de iureiurand. Præterea, quādo debitor fatetur debitum, sed negat fuisse illius quantitatis, quam asserit creditor, tunc etiam si per testes, vel acta debitum probaretur,
5 de quantitate autem non constaret, † non debet super quantitate stari iuramento creditoris, nisi concurrant aliæ coniecturæ, prout firmat Aym. dict. sect. vidimus, num. 18. in fin. & latius Plot. in d. l. si quando. nu. 661. & est doctrina Bart. in d. l. admonendi. nu. 40. vbi vult,
6 quòd † si duo testes probent me mutuasse tibi pecuniam, sed ignorent, vel non recordentur de quantitate, vtpote, quia duo alij testes probent te petijsse à me mutuo decem, vtique ex istis probationibus simul iunctis posset mihi iuramentum deferri, & Bart. sequitur But. in c. fin. nu. 12. circa med. versic. si est defectus iurisdictionis. de iureiur. Alex. consi. 69. num. 6. lib. 2. Ias. in l. certi condictio. §. quoniam, num. 10. vers. aduerte etiam. ff. si cert. petat. Mars. in l. certi condictio. §. idem Cornelio nu. 3. ff. de quæstio. Veronen. d. caut. 210. circa fin. vers. sed tu vide. Aym. consil. 98. num. 9. & sect. vidimus. nu. 10. Plot. in d. l. si quando. sub num. 661. Rip. asserens hanc esse communem, in d. l. admonendi. nume. 188. Et hoc idem in effectu sentit Rayn. dum di-
7 xit, quòd iudex † potest refrenare iuramentum iuxta illud, quod sibi videbitur verisimile, & ita Rayn. intelligit Veronen. d. caut. 210. in fin. & Marsil. sing. supra ci
8 tatis. Vnde † cum in casu nostro D. Mattia non negauerit, sed confessa fuerit alimenta, immo vlterius fassa fuit, illa fuisse sibi præstita per spacium octo annorum, cumque non concurrant coniecturæ sufficientes, vt apparet ex præmissis, non potest esse locus delationi iuramenti.

Foroliuien. Prædij de Magliano. Mercur. 4. Maij 1583.

SVMMARIA.

1 *Hæres grauatus debet habere non solum quartam, sed etiā fructus quartæ.*
2 *Res alienata per hæredem ei computatur in quartam.*
3 *Fideicommissario incumbit onus probandi hæredem tot fructus percepisse ex tribus partibus hæreditatis, vt absorbeant quartam, vel rem alienatam ab eo excessisse quartam.*

DECISIO DCCXLVII.

1 DOmini tria firmarunt. Primò, quod † hæres grauatus debet habere non solam quartam, sed etiam fructus quartæ. l. mulier. §. si hæres. vers. alia causa. ff. ad Trebellian. l. quod de bonis. §. fructus. & ibi Paul. de Castr. num. 3. ff. ad leg. Falcid. Rip. in l. in fideicommissariam. nu. 24. & ibi Hier. Lauren. nu. 46. ff. ad Trebell. Pic. in l. in quartam. num. 109. versi. caue tamen. ff. ad leg. Falcid.
2 Secundò, q̄ † regulariter res alienata per hæredem cōputatur ei in quartam, l. Marcellus. §. res, quæ. & ibi Bart. & alij. ff. ad Trebell. Doct. communiter. in d. l. in quartam. ét inuito fideicommissario. Bart. d. §. res quæ. nu. 2. versic. sed fideicommissario inuito. & ibi Paul. de Castr. sub nu. 3. Imo. nu. 10. versic. & adde. & Ias. nu. 12. Rip. in d. l. in quartā. sub nu. 96. Soc. iun. nu. 89. to fi. an. quiens,

quiens hanc conclusionem de plano procedere. Bolo-
gnet.nu.236. cum seq. Tertiò, ꝙ fideicommissario in-
3 cumbit † onus probandi hæredem tot fructus perce-
pisse ex tribus partibus hæreditatis, vt absorbeãt quar
tam, vel rem alienatam ab eo excessisse quartam, quia
cum hæres habeat intentionem fundatam, quòd ei de-
betur, quarta, & quod res per eum alienata regulariter
imputatur sibi in quartam, si fideicommissarius vult
dicere contrarium, debet probare.

Foroliuien. Fideicommissi. Mercurij 4. Maij 1583.

SVMMARIA.

1 *Bona subiecta fideicommisso non veniunt in institutione hæredis, ex communi.*

2 *Amplia etiam si de illis testator disponere potuisset. nu. 3.*
Limita tamen, & declara, vt num. 2.

DECISIO DCCXLVIII.

DOmini dixerunt, Euangelistam ex eo, ꝙ in testa-
mento instituit filium, & substituit filias, nõ fuis-
se vsum facultate alienandi sibi in diuisione data, quia
1 communis est conclusio, ꝙ in institutione hæredis non
veniunt bona subiecta fideicommisso, & sic prohibita
alienari. Bart. in l. codicillis. §. instituto. nume. 5. & ibi
Imo. in fi. ff. de leg. 2. Bal. in l. 1. in princ. C. quæ res pi-
gnor. &c. Alex. cons. 168. nu. 6. lib. 2. Ias. consil. 124. sub
no. 4. lib. 4. Dec. cons. 378. nu. 1. Paris. consi. 26. num. 19.
& cons. 95. num. 38. lib. 2. decis. Pedemon. 85. ad fin. &
communem inquit Rolan. cons. 71. nu. 26. lib. 2.

Non obstat, quod in decisione data fuit facultas
alienandi, quo casu censetur etiam data facultas insti-
2 tuendi hæredem in testamento, & † sic in generali in-
stitutione veniunt omnia bona propter liberam alie-
nandi facultatem. Alex. cons. 57. nu. 6. lib. 3. bene Socin.
consi. 43. nu. 2. lib. 4. Quia in casu isto non solum indu-
ctum fuit fideicommissum fauore Petri Francisci, &
Pauli de Monsignanis, sed etiam contemplatione to-
tius familiæ de Monsignanis. Vnde quamuis Euange-
lista in diuisione habuerit à Petro Francisco, & Paulo
facultatem alienandi, remanebat tamen fideicommis-
sum quo ad alios de Monsignanis, quo stante non po-
test dici, quòd in generali institutione includantur bo
na subiecta fideicommisso, & bene facit Aym. cons. 19.
nu. 13. firmans in generali institutione hæredis non cẽ
3 seri comprehensa bona subiecta restitutioni, etiam † si
de illis testator disponere potuisset, allegando Aret. cõ
sil. 74. nu. 10. ad fin. & nu. 11. Corn. cons. 165. nu. 19. 20.
& 21. lib. 2. & Ias. in l. qui post nu. 3. C. de legat.

Romanen. Fideicommissi. *del Detto* Die 22.
April. 1583.

SVMMARIA.

1 *Filius hæres inuentarium non conficiens tenetur indistin-ctè creditoribus hæreditarijs, nulla facta deductione legitimæ.*
Imo etiam si conficiat, non deducit legitimam quo ad creditores hæreditarios, si hæreditas non sit soluendo, alias secus. num. 3.

2 *Hæres non conficiens inuentarium tenetur ad supplementum legitimæ de suo proprio.*
Fallit, nisi hæreditas sit soluendo, nu. 4.

3 *Aes alienum debet ante legitimam deduci.*

5 *Hæres extraneus, quando hæreditas est soluendo, deducit legitimam, etiam si inuentarium non fecerit.*

6 *Fideicommissarius vniuersalis subrogatur loco hæredis.*

7 *Filia an, & quãdo possit repellere fideicommissarium exceptione retentionis aliquorum bonorum pro legitima debita fratri in bonis patris, vide distinctionem.*

DECISIO DCCXLIX.

DOmini concorditer steterunt in decisis ex rationi-
bus in decisione adductis.

Non obstat, nouiter pro parte Bernardini allegata,
quæ ad duo rediguntur.

1 Primum est, † quod si filius hæres inuentarium non
conficit, tenetur indistinctè creditoribus hæreditarijs,
nulla facta deductione legitimæ. glo. & Doct. in l. fi. §.
si quis autem temerario. C. de iure delibet. & ratio est
clara, vt inquit Salyc. ibid. circa med. vers. quæro. cum
glo. quia legitima debetur ære alieno prius deducto. l.
Papinianus. §. 4. ff. de inof. test. Et non est dubium, ꝙ
non confectio inuentarij præiudicat filio in legitima
quo ad creditores, vt inquit Suar. in l. quoniam in prio-
ribus. ampliat. 7. nu. 18. post princ. vers. considera quia.
& Paul. de Castr. cons. 188. num. 2. lib. 2.

Secundum est id, quod tradunt Doct. in l. in quartã,
in pen. q. Bartol. circa supplementum legitimæ, & in
specie quod scribit Ang. in l. si patet. num. 5. C. de insti-
tut. & substitut. & in l. Papinianus. §. si conditione. nu.
2 5. ff. de inoffi. testam. in quib. locis Ang. sentit, † quod
si hæres non confecit inuentarium, tenetur ad supple-
mentum legitimę de suo proprio, & cum opinio. Ang.
videtur transire Alex. in d. l. in quartam. nume. 30. post
med. vers. finaliter Ang. tenet, & clarè hoc firmat ibi
Pic. nu. 262. circa med. vers. licet Ang. videatur, & nu.
seq. Rip. num 213. & Socin. iun. nume. 146. Vnde cum
Bernardina esset creditrix Io. Petri patris ratione sup-
plementi congruæ dotis, & Ioan. Baptista filius, & hæ-
res eiusdem Io. Petri simpliciter sine confectione inuẽ
tarij paternam hæreditatem adierit (prout nunc de no
uo in facto præsupponitur) sequitur, vt sententia Gu-
bernatoris condemnans Ioan. Baptistam ad soluendũ
Bernardinæ supplementum congruæ dotis censeatur
condemnasse ad soluendum illud non solum de legi-
tima Io. Baptistæ, sed etiam de suo quatenus non exta-
rent bona hæreditaria pro satisfactione dicti supple-
menti.

Sed pro responsione primi fundamenti animaduer-
tendum est, quod confectio, vel non confectio inuen-
tarij nil relcuat quo ad creditores, aduersus quos fi-
lius legitimam deducere non potest, non solum si in-
3 uentarium non fecit, sed etiam si fecerit, quia † legiti-
ma non debetur, nisi ære alieno deducto, & sic æs a-
lienum præcedit legitimam, prout bene deducit Paul.
de Cast. d. cons. 188. nu. 2. decis. Pedem. 148. nu. 12. ver-
sic. & quo ad creditores. Vnde aditio Io. Baptistæ sine
inuentario non facit eum magis teneri Bernardinæ
creditrici, quam si inuentarium fecisset, cum filius in-
distinctè, siue fecerit, siue non fecerit inuentarium,
non possit contra creditores legitimam deducere, vt
per Paul. de Cast. & decis. Pedemont. vbi supra. Id au-
tem procedit, quando hæreditas non est soluendo, ita
vt, facta deductione legitimæ, bona, quæ superessent,
non sufficiant ad satisfactionem creditoribus: at secus,
quando hæreditas est soluendo, prout in casu nostro,
quia tunc creditor patris non potest petere, vt sibi sa-
tisfiat super legitima filij, quia de hæreditate est credi-
tori satisfaciendum, & postea filius legitimam dedu-
cit, vt per Suar. in d. 7. ampliat. sub nu. 18. Quamobrem
aut hæreditas Io. Petri erat soluendo, & tunc Bernar-
dina non potest consequi suum creditum super legiti-
ma Io. Baptistæ: aut non erat soluendo, & tunc non po-
terat Io. Baptista detrahere legitimam in pręiudicium
Bernardinæ creditricis, & sic frustra Bernardina oppo
nit exceptionem retentionis domus, de qua agitur pro
legitima Ioan. Baptistæ.

Ad secundum fundamentũ multipliciter responde-
tur. Primò, quòd in casu isto, quando Bernardina egit
pro supplemẽto congruæ dotis contra fratrẽ, hæredi-
tas paterna erat soluẽdo, vnde non est quærendũ, an ad
hoc supplementum frater tunc temporis teneretur de

suo

4 suo, quia † tam Ang. in locis supra citatis, quàm etiam
omnes Doct. in d.l.in quartam, in pen. q.Bar. loquuntur,
quando hęreditas non est soluẽdo: tunc enim controuertunt,
quis teneatur ad supplementum legitimæ
filij, hæres, vel legatarij, quia quando hęreditas est soluendo,
nulla est dubitatio, hæredem teneri. Secundò
dicitur, quòd tradita per Doct. in d.l. in quartam. circa
pen. q. Bar. & per Ang. in locis, de quibus supra, nõ applicantur
casui nostro, quia ipsi loquuntur in hærede
5 extraneo: nos verò sumus in † filio hærede, qui quando
hæreditas est soluendo, deducit legitimam, etiam si inuentarium
non fecerit. Tertiò, quia si hodie Bernardina
vellet agere ad supplementum congruæ dotis, quasi
ad supplementum legitimæ, cum dos succedat loco
legitimæ, non poterat agere contra hæredes Io. Baptistæ
fratris, sed debebat agere contra fideicommissariũ
vniuersalem Io. Petri patris, & sic contra hospitale. Et
6 ratio est, quia † fideicommissarius vniuersalis subrogatur
loco hæredis, §. restituta. Instit. de fideic. hæred.
& bene declarat Bolognet. in d.l. in quartam, nu. 370.
vers. quamobrem. Præterea non video, quomodo deducta
pro parte Bernardinæ faciant ad propositum dubij,
de quo agitur. Quia hospitale agit remedio l.fi. C.
de edict. Diui Adr. tollen. contra Bernardinam pro recuperatione
domus per eam possessæ tanquam subiectæ
fideicommisso relicto eidem hospitali in testamento
Io. Petri; moriente Io. Baptista hæredi sine filijs Ber-
7 nardina vult repellere † hospitale exceptione retentionis
istius domus pro legitima debita Ioan. Baptistæ super
bonis Ioan. Petri patris, & non potest Bernardina
vti ista exceptione ad alium effectum, quàm ostendendi,
domum istam non esse subiectam fideicommisso ex
eo, quòd illa est de legitima Io. Baptistę. Aut igitur Bernardina
vult retinere hanc domum pro legitima debita
Ioan. Baptistæ super bonis Io. Petri patris, quasi Io.
Baptista illam non detraxerit, & hoc Bernardina facere
non potest, quia ipsa nõ est hæres Ioan. Baptistæ, sed
Ioannes Vallus relictus hæres in testamento ipsius Io.
Baptistæ. Aut verò Bernardina vult retinere domum
istam pro legitima Io. Baptistæ ex eo, quòd ipse in sententia
Gubernatoris fuit condemnatus ad soluendum
Bernardinæ supplementum congruę dotis, & tunc pariter
hoc facere non potest, tum quia sententia Gubernatoris
non condemnat Ioan. Baptistam ad soluendum
dictum supplementum de bonis proprijs, & per consequens
de sua legitima, sed declarat supplementum
congruæ dotis Bernardinæ in bonis, & hæreditate Io.
Petri patris ascendere ad valorem 1260. & pro d. supplemento,
eiusque fructibus adiudicat Bernardinæ
domum, de qua agitur, tanquam relictam in bonis, &
hæreditate Io. Petri: tum quia Io. Baptista de iure non
poterat condemnari ad soluendum supplementũ congruæ
dotis Bernardinæ, nisi de bonis hæreditarijs Io.
Petri, ex quo hæreditas erat soluendo. Et mens iudicis
talis esse intelligitur, qualis de iure esse debet, Aym.
cons. 45. nu. 5. Vnde cum hæc domus peruenerit ad Bernardinam
vti res hæreditaria patris, non tanquam res
propria Io. Baptistæ, nõ potest esse locus exceptioni retentionis
pro legitima Io. Baptistæ.

Ianuen. matrimonij. Lunæ. 16. Maij 1583.

SVMMARIA.

1 *Conc. Trid. c. 1. sess. 24. pro validitate matrimonij duo alternatiuè requirit.*
2 *Licentia generalis parochi sufficit pro validitate matrimonij.*
3 *Matrimonium nullum non redditur ex simplici prohibitione legis.*
4 *Actus factus contra formam traditam à lege sine clausula annullatiua, valet & tenet, licet contrafaciens veniat puniendus, ex communi.*
5 *Voluntas parochi est regulanda ab eius potestate.*
6 *Mandatum generale non comprehendit ea, per quæ dominus incidat in pœnam.*
Limita, nisi dominus post factum tacitè, vel expressè ratificet. num. 7.
8 *Scriptura priuata non probat in præiudicium tertij.*
Neque ex depositione eius qui tractat se exonerando.
9 *Deponens de facto proprio, quando non probet.*
10 *Parochi depositioni deponenti de pertinentibus ad eius officium standum est.*
11 *Actus vt valeat, debet quis suam scire iurisdictionem.*
12 *Necessarium, quod est pro validitate actus, illud præcessisse præsumitur.*

DECISIO DCCL.

Domini dixerunt, constare de sufficienti licẽtia pa-
1 rochi, quia † Conc. Trid c. 1. sess. 24. pro validitate
matrimonij duo alternatiuè requirit, nempè, vt matrimonium
celebretur, vel præsente parocho, vel præsente
alio sacerdote de ipsius parochi licentia. Hic autem
constat de licentia parochi in scriptis, quæ licet sit
generalis de exercendo ea, quæ concernunt officium
Curati, nec faciat in specie mentionem de celebratione
2 matrimoniorum, nihilominus † pro validitate matrimonij
hæc generalis licentia sufficit, pro Illustrissima
congregatio. Conc. Trid. in hac causa declarauit.

Non obstat, quòd in huiusmodi licentia non fuit seruata
forma Synodi Prouincialis Ianuen. mandantis in
licentijs matrimoniorum adhiberi Notarium, vel tres
testes, quorum testimonia intra triduum in acta recipiantur.
Nam respondetur, tum quia speciale est fauo-
3 re matrimonij, vt † non reddatur nullum ex simplici
prohibitione legis, prout bene deducit Dec. in c. 2. n. 7.
vers. sed considerandum est. de testib. per text. in c. 2. de
matr. contracto contr. interdict. Eccles. Tum, quia quotiescunque
habenti alias potestatem faciendi actum,
constitutio mandat simpliciter sine clausula annullati-
4 ua illum † actum sub certa forma fieri, tunc, quamuis
contra faciens sit puniendus, tamẽ actus valet & tenet,
iuxta gl. communiter approbatam clem. 1. in verbo, inhibentes,
de iure patrona. cum qua transeunt ibi Guliel.
Paul. Stephan. Card. q. 7. Anch. in 3. not. Imol. nu. 4.
circa med. vers. 2. casu principali. & Abb sub nu. 1. idẽ
Abb. cons. 91. num. 6. ante med. vers. ad prædicta inducto.
lib. 1. & q. 5. nu. 6. circa med. vers. secundo probatur,
Imo. in c. ex parte. nu. 3. ad fi. & ibi Abbas. num. 5. Fely.
nu. 1. prope fi. vers. secunda limitatio. vbi alios citat. &
Dec. sub num. 6. de constitut. Aegid. decis. 696. circa fi.
Brun. qui de cõmuni in tracta. de forma. fol. 33. col. 2.
limit. 2. & fol. 17. col. 1. ad fi. in 6. limit. Vnde cum in casu
isto parochus habeat facultatem dandi licentiam à
Conc. Trid. cumque Synodus prouincialis Ianue. mandet
simpliciter absque clausula annullatiua hãc licentiam
sub certa forma concedi, sequitur, vt matrimonium
hac forma non seruata, non sit nullum, sed validum
licèt parochus contra faciens veniat puniendus.

Non obstat, quòd licentia, de qua agitur, cum sit
generalis, non censetur includere facultatem contra-
5 hendi matrimonium, tum quia † voluntas parochi debet
regulari ab eius potestate, ad tradita per Dec. in
c. Ecclesiæ S. Mariæ, num. 50. de constitut. Tum quia
si censeretur includere, parochus incidisset in pœnam
constitutionis synodalis, quod non est dicendum, cum
6 † in mandato generali non veniant ea, per quæ dominus
incidat in pœnam. l. 3. §. si procurator. & ibi
Dd. & præcipuè Dec. num. 13. ff. quod quisque iur. Siquidem
pro responsione dictum fuit, quod hic de potestate
parochi non potest dubitari, cum Concil. Tridentin.
illi tribuat hanc facultatem, quæ non fuit sibi
adempta à Synodo prouinciali. Nec etiam dubitari
potest de eius voluntate, quæ satis ex eo colligitur,
quod in suo libro inter alia matrimonia ab eo solennizata,
matrimonium, de quo agitur annotauit, ex

qua annotatione inducitur ratificatio, & sic tollitur il-
lud, quòd in generali mandato nõ veniunt ea, per quæ
7 Dominus incidat in pœnam. Quia † hoc nõ procedit,
quando Dominus post factum tacitè, vel expressè ra-
tificauit, prout declarat Lap. allegat. 127. sub nu. 5. Ge-
min. in c. eum qui. §. insuper. ad fin. de præb. lib. 6. Fe-
lyn. in c. 1. nu. 12. vt lit. non contestat. Ias. in l. si procura-
tor. nu. 17. vers. 4. limita. ff. de cond. indeb.

Non obstat, quòd licentia, de qua agitur, non proba-
8 tur, neque ex scriptura parochi, † quæ cum sit priua-
ta, & agatur de præiudicio tertij, nõ probat tẽpus pro-
pter ante datam, l. scripturas, C. de fide instrumen. Ti-
raquel. de retract. conuent. glo. 7. nu. 43. & seq. Neque
ex depositione Strighoni, quia tractat de se exoneran-
do. Bar. in l. differre, ff. de iure fisc. Paris. consil. 74. num.
20. lib. 1. & consil. 15. nu. 20. lib. 2. neque ex depositio-
9 ne parochi, quia remanet vnicus, † & licet deponat de
facto proprio, non tamen probat, prout tenet Rota, vt
per Achil. de testib. decis. 3. Quoniam pro responsione
10 dictum fuit, quod † depositioni parochi standum sit,
cum deponat de pertinentibus ad eius officium. Aym.
de antiq. tempor. part. 1. §. quarto limitatur, num. 72.
Gram. consil. ciuil. 24. num. 8. & fuit resolutum in illa
Colonien. status coram R. P. D. Vicecomite, & maxime
stante depositione Strighoni, & annotatione parochi
in eius libro.

Demum non obstat, quòd non sufficit probare licen
tiam, nisi etiam probetur eam præcessisse matrimo-
nium, cum hoc casu tempus sit de substantia, & nisi
etiam probetur, licentiam prius peruenisse ad manus
11 Strighoni, cum † vt actus valeat, debeat quis suam iu-
risdictionem scire, Rot. decis. 459. in nou. Ferret. cons.
75. nu. 4. Nam respondetur, quod cum licentia conces-
sa fuerit eodem die, quo matrimonium fuit contra-
ctum, præsumitur præcessisse matrimonium, ac etiam
prius peruenisse ad manus Strighoni: illud enim præ-
12 sumitur præcessisse, † quod est necessarium pro vali-
ditate actus. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 42.
Cass. decis. 21. de præben. Crescen. decis. 138. lib. 1. Et si
D. Lucretia voluerit particulariter audiri super anno-
tatione huius matrimonij in libro parochi, & super
eius ratificatione ex eadem annotatione resultante,
Domini dixerunt debere audiri.

Romanen. Extinctionis census. Die 18. & 20. Maij 1583.

SVMMARIA.

1 *Scriptura priuata nihil probat ad fauorem scribentis, & quare. num. 6.*
Fallit, nisi sit adminiculis fulcita. num. 2. & 3.
4 *Dispositio l. instrumenta, quo casu loquatur.*
5 *Annotatio in priuata scriptura facta sine testibus absente eo, contra quem fiebat, non valet.*
7 *Liberalis nemo in necessitatibus existit.*
8 *Mori nemo velle præsumitur cum peccato.*

DECISIO DCCLI.

DVbitatũ in causa Romanen. extinctionis census, numquid ex iuribus de nouo productis consta-ret de bono iure Prosperi ita, vt recedendum esset à resolutione vltimo loco facta, Domini 15. Decembris anni præteriti, inclinabant pro recessu: placebat tamen eis, probationem Mercurij (si fieri posset) melius coadiuuari. Proposita iterum causa 18. Maij 1583. additis quibusdam fidibus, Domini concluserunt de bono iure Prosperi, & à resolutione prædicta recedendum esse. Et rursus 20. eiusdem mensis Domini steterunt in decisis. Verum in discussione præsentis dubij Domini plures considerarunt difficultates.

Prima fuit, *an scriptura priuata in forma memorialis scripta probet pro scribente, quando cum ea concurrunt verisimilitudines, & coniectura.* Secunda, *an in casu, de quo agitur, concurrant tales verisimilitudines, & coniectura, ex quibus scriptura priuata Prosperi in modum memorialis scripta circa officium Notariatus Rotæ, de quo agitur, probet pro eo.*

Quo ad primam difficultatem licet regula sit pro
1 Arditijs, quòd † scriptura priuata nihil probet, l. instru-
menta, l. rationes, & l. exemplo, C. de probat. l. nuda. ff.
de don. l. inter clausulas. C. de conuenien. fisc. debit. lib.
10. Bal. ad rubr. C. de fide instrum. sub num. 58. bene
Aym. de antiq. temp. par. 1. §. viso de verbis, nu. 6. nihi-
lominus cessat hæc regula in casu isto, in quo plura cõ-
2 currunt adminicula, de quib. infra. Priuata † enim scri-
ptura cum adminiculis probat. d. l. instrumenta, à con-
trario sensu, & no. ibi Odofre. ad fin. & Cor. in vltimis
verbis, dicens, priuatam scripturam cum alijs admini-
culis facere fidem, sine quibus non fecisset, & bene ibi
3 Bal. in princ. inquiens, † scripturam priuatam per se
ipsam non sufficere ad probandum, sed ex cohærenti-
bus adminiculis simul iunctis cum ea sumi fidem ver.
idem Ias. cons. 129. col. vlt. ver. 1. quia lib. 1. Aym. vbi
sup. num. 7. in fine. Et d. l. instrumenta, applicatur casui
4 nostro, cùm † loquatur etiam de priuata annotatione,
quæ dicitur priuata scriptura facta sine testibus secun
dum gl. ibi in verb. domestica, & ibi Ioan. Faber. & Sa-
lyc. post princ. vers. dicunt ergo, bene Odofred. num. 1.
5 in fi. explicans, annotationem † in priuata scriptura fa-
cta sine testibus continente talem mihi dare debere,
tantum absente eo, contra quem fiebat, non valere.
Et sicut in l. exemplo, C. eo. tit. de probat. scriptura pri-
uata nõ probat ad fauorem scribentis, ea ratione, quia
6 aliàs † daretur occasio fabricandi falsum, secundum
Bal. Salyc. & Corn. ibi, ita etiam eadem ratione non cre
ditur scripturis priuatis, de quib. in d. l. instrumento,
prout no. Corn. in d. l. exemplo, in princ. vers. & per
hanc rationem, & nihilominus illis creditur concur-
rentibus adminiculis.

Quo ad secũdam difficultatem, Domini affirmatiuè resoluerunt, plures considerantes verisimilitudines, & coniecturas. Quarum prima fuit, *venditio portionis Ripæ, quam cum Prosper vendiderit eodem tempore, quo in suo memoriali narrat se restituisse Petro Paulo Arditio pretio d. officij, verisimiliter credendum est, eum vendidisse causa restituendi d. pretium, cum de alia causa non constet.* Secunda coniectura est, *indigentia pecuniarum Petri Pauli Arditij de tempore descripto in memoriali Prosperi, quæ indigentia colligitur ex fidibus Alexandri Poggij, iuncta fide R. P. D. Fabij Amodei, & c.* quæ indi-
gentia stante est multum verisimile, eum exegisse à
Prospero pecunias erogatas in emptione d. officij, quia
7 † non præsumitur, quòd in indigentia & necessitate
quis sit liberalis, l. rem legatam, ff. de alim. lega. not. in
l. si vsusfructus, de iure dot. & in terminis Afflict. de-
cis. 13. sub num. 15. Tertia, & vltima coniectura potest
sumi ex morte Prosperi secuta sine vlla retractatione
eius, quod scripsit in memoriali, de quo agitur: scri-
ptura enim priuata magis probat mortuo scribente,
quàm in eo viuente, quia non est verisimile eam ita
dimisisse, si vera non esset: aliàs moreretur cum pec-
8 cato, cum † quo nemo præsumitur velle mori, vt post
alias Aym. cons. 6. nu. 52. & 61. latius consil. 198. nu. 7.
cons. 224. nu. 4. versic. simile videmus, & cons. 287. nu.
7. vers. tertio responde. & de antiq. temp. par. 1. sect. 4.
limitatur, nu. 48. cum duob. seq. Petr. decis. 105. num. 6.
bene Rim. iun. cons. 58. num. 30. & 31. Et tantò magis,
quod Prosper in litera missiua per eum scripta procu-
ratori Petri de Lintris pro exoneratione suæ conscien-
tiæ, & cum iuramento recenset idem factum, quod
narratur in memoriali, de quo agitur.

Roman. de Alterijs. Lunæ, 23. Maij 1583.

SVMMARIA.

1 *Testamentum manu testatoris conscriptum non valet sine testibus, quo ad extraneos hæredes.*
2 *Assertioni testatoris dicentis se scripsisse testamentũ corã testibus*

testibus, non statur, & nu.4.& quare,nu.5.
Limita, nisi ex coniecturis appareat,nu.11.
3 *Assertioni Prelati non statur, asserentis alienationem rei Ecclesiastica factam fuisse pracedentibus solennitatibus.*
4 *Testator si dicat se fecisse testamentum coram septem testibus, non statur eius assertioni,& quare,nu.seq.*
Limita, nisi ex coniecturis aliud colligatur. nu.11.
5 *Testator non potest facere testamentum sine solennitate legali.*
6 *Scriptura testatoris statur quo ad ea, qua respiciunt dispositionem bonorum, non quo ad alia.*
7 *Testamentum nuncupatiuum probatur per publicum instrumentum, in quo sint descripti septem testes rogati absque eo,quod examinentur, ex communi.*
8 *Scriptura priuata testamenti paterni habet vim publica scriptura quo ad liberos; secus quo ad extraneos, sine prasentia duorum testium.*
9 *Prasentia duorum testium requisita quo ad extraneos in scriptura testamenti manu testatoris conscripta, non probatur per illam scripturam, nisi sit per iudicem authenticata, & publicata.*
10 *Prasentia testium requisita pro solennitate actus prasumitur in scriptura publica, in qua si reperiatur verbum, promisit, prasumitur prasentia stipulatoris.*

DECISIO DCCLII.

DOmini concorditer concluserunt, testamentum,
de quo agitur manu propria testatoris scriptum
& subscriptum, licet valeat quoad eius liberos, non
tamen subsistere quoad D.Hieronymum extraneum,
1 quia non constat, testamentum † fuisse factum coram
testibus,prout de iure requiritur, §.si tamen aut vxori.
in Auth. de testam. imperfect. Et quamuis testator
in scriptura testamenti dicat, se illud fecisse coram te-
2 stibus,nihilominus in hoc ei non creditur.Non † enim
statur assertioni illius, qui non potest facere actum si-
ne solennitate,si dicat se fecisse solennitate adhibita; si-
3 cut † in simili videmus non stari assertioni Prælati as-
serentis, alienationem rei Ecclesiasticæ factam fuisse
præcedentibus solennitatibus, iuxta doctr. Bart. in l.si
fortè,ad finem,ff.de pecul.castren. Idem Bart.in auth.
si quis in aliquo, nu.12. & ibi Dec. alios citans, nu.36.
C.de eden. Alex.cons.16.nu.7.lib.4. Soc.post alios cõs.
52.nu.5.lib.4.Paris.consil.62.num.7.lib.1. Aym.consil.
175. num.2. qui de communi. & fuit tentum in illa
Auersan. tenimenti, 24. Nouembris 1581. coram me.
4 Et † in terminis, quòd non debeat stari confessioni te-
statoris fatentis, se fecisse testamentum coram septem
testibus, ne sit in eius potestate eludere legem requi-
rentem interuentum septem testium, cũ quilibet pos-
set confiteri coram duobus testibus se fecisse testamen-
tum coram septem, & tamen verè non fecisset,expres-
sè tenet Pau.de Cast.in l.hęredes palam.in princip.nu.
8.in fin.ff.de testam. & hoc idem voluit ibi Imo.nu.4.
post med. vers. & per hoc patet, & latius, & melius
Aret.ibi, nu.4. post med. vers. sed quæritur,vbi arguit
hinc inde,& tandem concludit,non credi assertioni te-
statoris asserentis, se solenniter testatum fuisse coram
septem testibus exprimendo nomina illorum. Motus
5 ea ratione, quòd † sicut testator non posset (si vellet)
facere testamentum sine solennitate legali. l.nemo po-
test, de leg.1. ita non potest confiteri se solenniter te-
statum fuisse, quia aliàs posset de facili legem frauda-
re,& allegat text. in d.l.si fortè, in fin.& ibi Bar.& alia
iura, & auctoritates, vt ibi per eum, & Aret.refert, &
sequitur Brun. de form.fol.86.col.4.ver.sed quid erit,
& hoc idem firmat Bal. in l.si inter chartulas, num.3.
vers.simile videmus, C. de conuenien.fisc.debitor. vbi
6 inquit † stari scripturæ testatoris quo ad ea,quæ respi-
ciunt dispositionem bonorum, non quo ad alia, arg.l.
si quis in graui, §.si quis moriens, ff.ad Sylla.
Non obstat, quòd simus in scriptura testamenti pa-
terni, quæ secundum Natt. in auth. quod sine,nu.31.
C.de testam. dicitur redacta ad instar publicæ scriptu-
ræ: & certum est, quod de consuetudine, ac etiam de
7 iure † testamentum nuncupatiuum probatur per pu-
blicum instrumentum,in quo sint descripti septem te-
stes rogati, absque eo quod examinentur, glo.in l.2.in
princ. in verbo, publicum, & ibi Bar. ante nu.2.quem
alij sequuntur, ff.quemadmo.testam.aper. Bar.& alij
in l. hæredes palam. in prin. ff. de testam. gl. in l.fin. in
verbo, ostenditur, & ibi Bar.nu.4. Salic.col.fin.versic.
nunc quæro. Corn. col.pen. prope fin. & Ias. nu.19.C.
de fideicommis.glo.in l.1.in glo.ti.& ibi Bal.q.9.num.
15.Ang.nu.3.in fin. Salic.in 3.opposit. vers.idem dicit.
Corn.nu.10. post med.vers. in eadem, C.de testamen.
bene Ias. in l.2. num.3. C.de bonor. pos.secund. tabul.
Brun. de forma,fol.86. col.4.in fin. vers.per scripturã,
Afflict.decis.166.nu.2.& de communi testantur Corn.
8 Brun. & Afflict. vbi supra. Siquidem † respondetur,
priuatam scripturam testamenti paterni habere vim
publicæ scripturæ quo ad liberos,& in his terminis lo-
quitur Natt. at secus, quo ad extraneos, quo ad quos
testamentum manu propria testatoris scriptũ non va-
let sine præsentia duorum testium, d. §. si tamen aut
9 vxori,quæ præsentia † non probatur per illam scriptu-
ram priuatam, nisi esset per iudicem authenticata, &
publicata, ad not.in l.2. C.de testamen. & in specie te-
net Ias.in l.2.num.4.C.de bon.pos.secund.tabul.Brun.
de form.fol.87. col.2.vers.priuata etiam scriptura.
10 Non obstat, quòd † præsentia testium præsumitur,
cum requiratur pro solennitate actus, vt per Fel. in c.
tenor,num.3.circa med.vers.fallit 2.de re iudica. Quia
id procedit in scriptura publica, in qua si reperiatur
verbum, promisit, præsumitur præsentia stipulatoris.
Non obstat,quòd tradita per Bar.in d.l.si fortè,non
11 habent locum, † quando cum assertione concurrunt
coniecturæ, & verisimilitudines, vt per Dec.in l.si do-
natione, nu.31. C.de collat.latè Tiraq. in l.si vnquam,
in verbo, donatione largitus,num.100.cum sequen.C.
de reuocan.donat.Aym.de antiq.temp.par.1.§.propo-
situm, nu.69.cum sequen.
Quia coniecturas, & præsumptiones pro parte Do.
Hieronymi deductas Domini tanquam leues non ha-
buerunt in consideratione: immo potius verisimilitu-
do videtur esse in contrarium, cum non probetur ali-
qua executio, vel effectuatio testamenti.

Roman.Compromissi, Veneris 21.Octob.1583.

SVMMARIA.

1 *Legitima debetur in rebus hareditarijs, non in pecunia, quam nec iudex potest assignare.*
Fallit, nisi aliter de voluntate testatoris, seu paciscentium appareat, nu.2.
Item fallit, vt nu.3.4.7.& 9.
2 *Arbitri in assignanda legitima iudicium testatoris sequi debent.*
3 *Legitima non potest peti in bonis, qua exirent de agnatione, sed in pecunia debet dari.*
4 *Legitima astimata pro dote soluenda, de qua etiam fuit soluta, non potest amplius in bonis peti.*
5 *Auus potest alienare bona nepotis tanquam eius legitimus administrator, sine decreto iudicis, & alijs solennitatibus, sed non sine causa a iure permissa.*
6 *Filius non est dominus legitima, sed est creditor, & datur ei condictio ex lege.*
7 *Legitima potest ex causa assignari in pecunia, & qua sint.*
8 *Iudicibus maioribus licet leges transgredi, & ab ordine iuris recedere ratione periculi, vel scandali euitandi.*

DECISIO DCCLIII.

DOmini tenuerunt, quod licet regula sit pro Do.
1 Vincentio, quòd legitima † debeatur in reb. hæ-
reditarijs, non in pecunia, & quod iudex non possit il-
lam assignare in pecunia, nihilominus ab ea recesse-
runt in casu isto, pluribus moti rationibus.
2 Primò, quia † quemadmodum arbitri in assignanda
legitima, iudicium testatoris sequi debent. Oldr. cons.
113. prope fi. Menoc. de arbit. cas. 163. sub num. 30. ita
etiam in casu isto sequi debent iudicium paciscentium,
quia voluerunt expresse, bona, de quibus agitur, con-
seruari in agnatione, & familia Columnensi. Non ob-
stat resolutio, ꝙ pactum non comprehendit legitimã.
Quia non fuit resolutum, bona expressa in pacto non
esse sub eo comprehensa, quatenus debeotur pro legi-
tima: sed cum voluntas paciscentium sit clara, ꝙ dicta
bona in eorum agnatione conseruentur, resolutio de-
bet intelligi, quòd legitima nõ comprehenditur in pa-
cto quo ad pecuniam, non quo ad bona. Non obstat,
quòd non agitur de legitima D. Iuliæ, sed de legitima
D. Francisci, in qua D. Iulia tanquam hæres succedit,
quia si viueret D. Franciscus, & vellet suam legitimã,
bene posset eam consequi in bonis, cũ per ipsum con-
seruaretur agnatio, & sic satisfieret volũtati paciscen-
3 tium; sed † cum D. Vincentius filius, & hæres d. Iuliæ
petat legitimam D. Francisci spectantem ad d. Iuliam
eius hæredem, non potest eam consequi in bonis, quia
exiret de agnatione paciscentium contra expressam
eorum voluntatem. Non obstat, etiam si diceretur non
constare de voluntate paciscentium, vt etiam bona de-
bita pro legitima conseruentur in agnatione, & subij-
ciantur pacto. Quia respondetur, satis constare ex eo,
quòd aliàs si omnes legitimæ deberent assignari in bo-
nis, pactum de facili redigeretur ad nihilum.
Secundò moti sunt Domini, quia D. Vincentius se-
nior auus, & legitimus administrator D. Vincentij iu-
nioris per receptionem dotis d. Iuliæ, quæ pro parte
fuit soluta de residuo legitimæ d. Francisci, soluto
4 prius ære alieno ipsius, facta † tamen æstimatione bo-
norum D. Iulij in scutis 20000. præiudicauit sibi ita, vt
non possit amplius legitimam D. Francisci prætendere
in bonis. Paris. consil. 16. num. 71. & seq. lib. 2. cum alijs
adductis per Menoc. vbi supra, num. 30. Non obstat,
quòd D. Vincentius senior recipiendo pecuniam loco
bonorum, ad quæ actionem habeat, dicatur illa alie-
5 nasse, quod † licet potuerit facere sine decreto iudicis,
& alijs solennitatibus, Dd. in l. præses, & maximè Ias.
num. 2. C. de trans. non possit tamen facere sine causa à
iure permissa, l. 1. & ibi Dd. C. de bo. mater. l. cum opor
tet, §. non autem, ver. sed tantummodo, C. de bo. quæ
lib. Quia responsum fuit, quòd non sumus in aliena-
6 tione, quia † filius non est dominus legitimæ, & non
competit ei rei vindicatio, sed est creditor, & datur ei
condictio ex lege. Bene Suar. in l. quoniam in priorib.
in 11. ampliat. nu. 11. Coras. in l. filium quem haben-
tem, nu. 85. C. famil. ercis. Alex. cons. 127. nu. 6. lib. 6.
7 Tertiò moti sunt Domini: quia † legitima potest ex
causa assignari in pecunia, vt latè deducit Rim. sen.
cons. 332. nu. 16. 17. 18. 19. & 20. lib. 2. Causa autem in
casu isto poterat esse duplex. Vna, vt bona conseruen-
tur in agnatione, cum Principis intersit habere Baro-
nes, Marchiones, & reliquos milites opulentos, vt in
specie bene deducit Bereng. in l. in quartam, in 3. c.
princ. nu. 61. ff. ad leg. Falcid. Nec intrant responsiones
exemplo datæ. Quia ex superius dictis tolluntur. Al-
tera causa poterat esse probabilis timor scandali, qui
licet cesset quo ad communionem (quia D. Vincentius
non petit legitimam in bonis pro indiuiso, sed pro di-
uiso loco separato in prædio Corcolli, vel Algidi) ni-
hilominus timor scandali potest considerari ratione
vicinitatis, quia quamuis assignaretur legitima in loco
separato, assignaretur tamen in loco vicino, & conti-
guo alijs bonis Do. Iulij: tunc autem cessaret prorsus
timor scandali, quando legitima posset assignari in bo-
nis non solum separatis, sed etiam distantibus à bonis
D. Iulij. Et non est dubium, quod ratione euitandi scan
dalum multa permittuntur contra reg. iur. quæ aliàs
non permitterentur. Latè Felyn. in c. 2. num. 2. de præ-
8 script. Et quòd † iudicibus maioribus licet leges trans-
gredi, & ab ordine iuris recedere ratione periculi, vel
scandali euitandi, tradit Bal. per illum text. in l. si quis
filio. §. huic autem, circa fin. ff. de iniust. rupt. testam.
Sequitur Paris. d. c. 2. in princ. Afflict. ad rubr. ex quib.
caus. feud. amittat. num. 43. & 44. & hoc idem voluit
Dec. in c. 1. nu. 31. prope fin. vers. nam ex causa de pro-
ba. post Innoc. & omnes in c. 1. de constitut.
9 Quartò, & vltimo mouebat Dominos, quòd † nihil
interest D. Vincentij habere hanc legitimam in bonis:
cessat enim duplex interesse consideratum pro parte
ipsius. Primum est, quod cum Do. Iulius velit ei assi-
gnare de bonis legitimam D. Helenæ auiæ maternæ si-
bi debitæ in bonis filiorum, quæ legitima est minuscu-
la portio, sua interest cum ea habere legitimam D. Fran
cisci, quæ est multo maior portio. Istud interesse cessat
condemnando D. Iulium ad præstandam hanc legiti-
mam D. Helenæ in pecunia. Secundum interesse in eo
consistit, quod si legitima assignabitur in bonis ex va-
lore illorum, poterit regulari valor reliquorum bono-
rum D. Iulij, & sic constito de valore bonorum pote-
rit dignosci, an sit locus augmento dotis D. Iulię. Istud
interesse cessat, quia aut legitima assignabitur in bonis
per viam quotæ, & tunc non poterit fieri assignatio si-
ne æstimatione omnium bonorum D. Iulij, per quam
æstimationem poterit cognosci, an sit locus augmento
d. dotis. Aut legitima assignabitur in certis bonis, non
per viam quotæ, & tunc non poterit à valore illorum
regulari valor reliquorum bonorum, quia differunt
inter se ratione iurisdictionis, & aliarum qualitatum.

Roman. Notariatus. Vener. 14. Octob. 1583.

SVMMARIA.

1 *Notarius, vel actuarius causæ præsumitur scire mentem iudicis.*
2 *Officialis dicitur delinquere officium exercendo, quando delinquit fauore, vel prætextu, vel contemplatione, vel calore officij.*
3 *Officialis dicitur delinquere in exercitio officij, quando auctoritas officij est in causa vt delinquat.*
4 *Notarius dicitur delinquere in officio, quando tanquam Notarius, & non tanquam simplex reus delinquit.*
5 *Notarius, quod dicatur solum delinquere in officio, quando conficit falsum instrumentum, Doctores non loquuntur restrictiuè, sed exemplificatiuè.*
6 *Notarius delinquere dicitur in officio, quando delictum propriè tangit officium.*
7 *Notarius, an delinquat in officio, vel occasione, fauore, calore, & auctoritate officij, non est differentia.*
8 *Notarius, quando dicatur committere crimen concussionis, vel quasi.*

DECISIO DCCLIV.

DOmini tenuerunt, Franciscum Burgum deliquisse in officio, quia cum esset Notarius causarum criminaliũ Curiæ Capitolij, & per consequens Actuarius causæ criminalis, quam Mutius de Furnarijs habebat coram Dom. Senatore, & verisimiliter posset scire mentem eiusdem Dom. Senatoris, non potuit, nisi tanquam Notarius causarum criminalium Curiæ Capitolinæ, & Actuarius illius causæ, & sic ratione, vel occasione, vel calore officij, persuadere matri, vel fratribus d. Mutij, quòd Dom. Senator non obstante decreto iam facto, intendebat facere eundem Mutium

furcis

furcis suspendi, nisi pecuniæ soluerentur, quib. auditis
mater d. Mutij metu concussa domunculam suam do-
talem viliori pretio vendidit, & d. Francisco scuta 40.
tradidit. Si enim d. Franciscus nõ fuisset Notarius cau-
sarum criminalium Curię Capitolinæ, & Actuarius il-
lius causæ, mater d. Mutij ei nõ credidisset; ex eo enim
1 duntaxat credidit, quia † erat Notarius criminalis Cu
riæ Capitolij, & Actuarius causæ criminalis filij, ita vt
posset verisimiliter scire mentem iudicis, & sic credi-
dit, & metu cõcussa fuit contemplatione, & fauore of-
ficij. Vnde intrant trad. per Par. de Put. de syndic. tit. iu
dices ad syndicatum, c. 1. nu. 8. vers. & dixit, pag. mihi,
129. & in verbo, officialis offensa, nu. 6. vers. nisi adul-
terasset. fol. 350. vbi post Gul. de Cun. in l. nulli. quor.
appel. non recip. & Bal. in l. 2. in fi. C. vbi de ratiocin.
2 firmat † officialem dici delinquere, officium exercen-
do, quando delinquit fauore, vel prætextu, vel contem-
platione, vel calore officij, & idẽ quod Bal. tenet Saly.
in d. l. 2. C. vbi de ratiocin. Et ꝙ officialis dicatur delin-
3 quere in exercitio officij, quando † auctoritas officij est
in causa, vt delinquat, late deducit Prosper Carauita
super rit. mag. cur. tit. 49. col. fin. vers. vnũ tamen aduer
te. Et hoc idem sentit Bart. cons. 174. num. 4. in fin. vbi
4 vult, † Notarium delinquere in officio, quando tanquã
Notarius, & non tanquã alius simplex reus delinquit.
Nõ obstat, quod Notarius dicitur delinquere in of-
ficio, quãdo conficit falsum instrumentum, Ang. Alex.
Ias. & Iacobin. in l. si quis ex argentarijs, §. cogentur, ff.
de eden. Pau. de Cast. in l. quamuis, §. 1. num. 2. ff. de so-
5 lut. Quia † Doctores non loquuntur restrictiuè, sed
exemplificatiue, & non negant, quin Notarius possit
delinquere in officio alio modo vltra cõfectionem in-
6 strumenti falsi. Non obstat, quòd Notarius, † tunc di-
catur delinquere in officio, quando delictum propriè
tangit officiũ, secundum Bald. in l. 2. §. miles, post med.
ff. de his qui nota. infam. Quia delictum in casu nostro
propriè tangit officium, cum calor, & auctoritas officij
fuerit in causa, vt Notarius delinquat ex supradictis.
7 Non obstat, quod sit differentia, † an Notarius delin-
quat in officio, vel occasione, fauore, calore, & auctori-
tate officij. Tiraquel. cess. caus. limit. 13. nu. 5. cum seq.
Quia Tiraq. loquitur de differentijs inter causam, &
occasionem, & contrarium sentiunt Doct. præcitati,
maximè Bart. cons. 174. num. 4. in fin. ibi. Notarius fuit
condemnatus de falso non commisso in officio, nec in
eo, quòd tanquam Notario esset sibi commissum. &
bene Bal. & Sal. in d. l. 2. C. vbi de ratiocin. volentes, syn
dicum potestatis non posse eum syndicare, de his, quæ
non gessit in officio, nec contemplatione officij, & sic
gesta in officio æquiparantur gestis contemplatione
officij.
Non obstat, quòd dicit glo. in c. statutum, §. Nota-
rium, in verbo, metas. de rescript. li. 6. Boer. in suis sing.
8 in verbo. Notarius, nu. 11. Quia ideo † ibi Notarius nõ
dicitur committere crimen cõcussionis, sed quasi, quia
in exigendo salarium metas rationis excedebat, & sic
non exigebat pecunias in totum indebitas, sed partim
debitas ratione salarij, partim indebitas ratione exces-
sus, & ideo glos. dicit, quod exigere ratione officij vl-
tra debitum, est quasi crimen concussionis.

Vrbeuetan. Legati. Vener. 21. Octobris 1583.

S V M M A R I A.

1 *Editio, quæ fit iudici, debet fieri de tota scriptura.*
Intellige tamen & declara, vt num. 2. & 6.
3 *Legatarius non potest petere à Notario copiam totius te-
stamenti, sed solum particulam spectantem ad eius le-
gatum, ac etiam nomina testium.*
*Limita, nisi in legato adsit aliquod verbum ambiguum,
quod declaretur per aliam particulam testamẽti. nu. 4.*
*Idem si particula legati haberet relationem ad aliam
particulam testamenti. nu. 5.*

DECISIO DCCLV.

Resolutum fuit, Iulium legatariũ non teneri pro-
ducere integrum testamentum, neque etiam par
ticulam legati vsusfructus omnium, & singulorum bo
norum relicti Lauiniæ, & eidem Iulio sufficere produ-
1 ctionem particulæ sui legati, † quia licet simus in edi-
tione, quæ fit iudici, quæ debet fieri de tota scriptura,
Doct. in c. contingit, de fide instrumen. Bart. in rub. ff.
de nou. oper. nunciat. sub nu. 7. quem ibi ceteri sequun
tur. Dec. in c. 1. nu. 62. circa med. vers. secundo conclu-
sio supradicta, de proba. nihilominus hoc intelligitur
2 in eo, qui totam scripturam exhibere potest: secus in
eo, qui totam scripturam exhibere nequit, vt legata-
rius, qui non debet habere copiam totius testamenti,
sed particulæ sui legati, & ita declarat Bart. in rub. de
nou. ope. nunciat. nu. 7. in fi. vers. & hoc intellige, quã
declarationem sequuntur ibi Alex. nu. 37. Hercul. nu.
41. ante med. vers. subdit Bart. hoc procedere. bene
Ruin. nu. 27. vers. insuper est aduertendum. Crot. nu.
50. Paris. nu. 103. vers. & iudic. Soc. iun. nu. 128. in fin.
3 Et certum est, † legatarium non posse petere, neque à
parte, neque à Notario copiam totius testamenti, sed
solum quo ad particulam sui legati, & institutionis, à
qua legatum pẽdet, ac etiam quo ad nomina testium.
ita Iacob. de Aren. in l. fin. C. de precib. Imper. offeren.
per illum text. & per l. argentarius, §. edi. ff. de eden. &
cap. contingit. de fide instrumen. sequuntur in d. l. fin.
Cyn. nu. 2. Fulgos. ad fin. Pau. de Castr. nu. 3. & Ias. nu.
3. Bar. in l. 2. §. fin. nu. 2. ff. quemad. testam. aper. Ang.
cons. 164. propè fin. vers. debet ergo. idem Bar. in l. ar-
gentarius, §. edi. sub num. 1. & ibi Alber. nu. 3. ver. &
ideo. Ang. nu. 1. & Iacobin nu. 4. ff. de eden. idem Bar.
ad rub. ff. de nou. ope. nunc. nu. 3. in fi. & ibi Alex. num.
35. vers. an autem. Paris. nu. 99. Niconit. nu. 274. Crot.
nu. 47. & Hercul. nu. 41. vers. an autem sufficiat. Dec. in
d. c. 1. num. 62. post princ. vers. vnde legatario, extra. de
4 probat. Hoc tamen non † procedit, quando in particu-
la legati adest aliquod verbum ambiguum, quod de-
claratur per aliam particulam testamenti, quia tunc
legatario illius quoque particulæ copia dari debet. Ita
Bar. per illum text. in l. qui filiabus. in princ. nu. 1. vers.
& puto. quem ibi sequuntur. Pau. de Cast. nu. 5. Aret.
nu. 1. in fi. Alex. in primo not. Ias. num. 7. ff. de legat. 1.
Dec. in d. c. 1. nu. 62. ante med. vers. & ideo dicit Crot.
in d. rubr. de nou. ope. nunc. nu. 48. Niconit. num. 274.
ver. tamen si est. Bologner. nu. 144. vers. hanc tamen li-
5 mitationem. Et idem † si particula legati haberet rela-
tionem ad aliam particulam testamenti, puta, quod le-
gatum esset factum sub conditione scripta in alia par-
ticula præcedenti, vel sequenti: nam illius quoque par
ticulæ copia danda est, vt per Bolognet. d. rub. nu. 144.
circa med. ver. & si eueniret. Crot. nu. 50. in fi. Paris. nu.
103. in fin. Vnde cum in casu nostro particula legati
producta pro parte Iulij sit integra, perfecta, & clara,
& non habeat relationem ad particulam legati vsus-
fructus relicti Lauiniæ, nec ab ea declarationem vllam
recipiat, consequens fit, Iuliũ non teneri eã producere.
Non obstat, quòd quando editio fit iudici, tunc tota
6 scriptura exhiberi debet, quia † in fine posset esse vna
particula, quæ corrigeret, & limitaret præcedentia, vt
inquit Bar. in d. rub. num. 7. vers. dico contra. & ibi Ias.
nu. 8. vers. vltra alios. Et in casu isto agitur de editione
faciẽda iudici, & particula legati vsusfructus facti La-
uiniæ limitat legatũ factum Iulio: Quia illud, ꝙ dicit
Bar. & Ias. procedit in eo, qui potest totam scripturam
exhibere; at secus in eo, qui totam scripturam exhibe-
re non põt, prout est legatarius, qui non potest habe-
re copiam testamenti, nisi quo ad particulã sui legati,
prout ipsemet Bar. ibid. & ceteri post eum declarant,

Valentin. Emolumentorum. Lunæ 24. Octobris, 1583.

SVMMARIA.

1 *Epiſcopus non poteſt alienare res ſuæ menſæ Epiſcopalis, niſi copulatiue interueniat ſolennitas, de qua in c. ſine exceptione, 12. q. 2. & euidens vtilitas, ex communi.*
2 *Ius non decreſcendi, quo caſu locum habere dicatur.*
3 *Epiſcopus de bonis ſuæ menſæ Epiſcopalis poteſt donare, & alienare Capitulo ſine ſolennitatibus, non obſtante iuramento de non alienando ſine ſuperioris licentia.*
4 *Epiſcopus poteſt de bonis ſuæ menſæ Epiſcopalis loco religioſo donare.*
5 *Donatio non videtur eſſe proprie alienatio.*
6 *Capitula omnia cuiuſcunque diſpoſitionis recipiunt vim, & effectum eo tempore, quo fit concluſio diſpoſitionis, & omnia Capitula ſimul videntur fieri, & concludi, quando diſpoſitio eſt abſoluta.*
7 *Clauſulæ omnes poſitæ in ſententia in fine, & in eodem inſtanti concluduntur.*
8 *Capitula, vel pacta omnia poſita in eodem inſtrumento, ſimul & ſemel in eadem inſtanti vires ſuſcipiunt, non dando neque prius, neque poſterius.*

DECISIO DCCLVI.

DOmini in decisis concorditer perſtiterunt, non obſtantibus nouiter deductis pro parte beneficiatorum. Quotum

Primũ eſt, quod applicatio facta canonicis ſit nulla,
1 tum quia † Epiſcopus non poteſt alienare res ſuæ men-
ſæ Epiſcopalis, niſi copulatiue interueniat ſolennitas,
de qua in c. ſine exceptione, 12. q. 2. & euidens vtilitas,
glo. in ſum. 12. quæſt. 2. de communi. Dec. conſ. 142. ſub
num. 4. & conſ. 283. ſub num. 6. Quorum neutrum hic
adeſt. Tum etiam, quia Epiſcopus reſtrinxit ſe ad fa-
cultatem ſibi per literas Apoſtolicas datam, prout pa-
tet ibi, volentes igitur nos Iacobus gratiam, & conceſ-
ſiones Apoſtolicas ſupradictas debitæ executioni de-
mandate. Vnde ſi non fuit executus iuxta formam li-
terarum Apoſtolicarum, quia canonicis ibi non nomi-
natis aſſignauit, vtique ex alio capite aſſignatio ſuſtine-
ri non poteſt. Stante igitur nullitate applicationis fa-
ctæ canonicis, & ſtante præcedente applicatione totius
ſummæ mille florenorum factæ beneficiatis, & appli-
catæ canonicis, quæ ipſis ob nullitatem applicationis
non acquiritur, ſequitur, vt remaneat penes beneficia-
2 ros † per ius non decreſcendi, l. vnica, §. ſin vero non
omnes, C. de cad. tollen. Iaſo. in l. ſi mihi, & Titio, nu. 2.
ff. de verb. obligat.

Secundum, quod pro parte beneficiatorum deducitur, eſt, quòd poſtquam Epiſcopus aſſignauerat beneficiatis integram ſummam mille florenorum iuxta formam literarum Apoſtolicarum, non poterat poſtea facere adiectionem & ſtatutum, vt canonici ad dictos mille florenos æquis portionibus cum beneficiatis admitterentur, cum iam ſuper tota ſumma mille florenorum eſſet ius quæſitum ipſis beneficiatis.

Tertium, quod deducitur pro parte beneficiatorũ eſt, quòd beneficiati de dictis bulla, & applicatione nullam habuerunt notitiam, nec habere potuerũt, niſi de anno 1566. tempore bon. mem. D. Martini de Aiala tunc Archiepiſcopi Valentin. prout deponunt plures teſtes, qui etiam probant diligentem & exactam cuſtodiam ſcripturarum in archiuio reconditarum, & prohibitionem illas alicui perſonæ oſtendendi.

Ad primum reſponſum fuit, quod imò applicatio
3 facta canonicis fuit valida, quia † Epiſcopus de bonis
ſuæ menſæ Epiſcopalis poteſt donare & alienare Ca-
pitulo ſine ſolennitatibus, non obſtante iuramento
de non alienando ſine ſuperioris licentia, iuxta c. vt
ſuper. de rebus eccl. non alienan. Et ratio eſt, quia non
poteſt dici alienatum ab eccleſia, quod ſemper in do-
minio eccleſiæ retinetur, arg. l. vnum ex familia. & l.
Imperator, §. fi. & l. ſeq. ff. de leg. 2. Ita tradit Hoſtien.
in c. nouit. col. 1. prope fi. verſ. quid ergo ſi Epiſcopus,
de his quæ fiunt à præla. ſine cõſenſu Capituli. Sequun
tur ibi Io. Andr. col. 2. in prin. verſ. quid ergo. Cardi.
nu. 5. q. 7. Imo. nu. 13. in fin. verſ. vlt. limita. & nu. 14. &
Butr. num. 7. & gl. in cle. 2. in verbo Eccleſiam, de reb.
eccl. non alien. Bertach. de Epiſ. par. 4. q. 45. hoc idem
voluit Oldra. conſ. 182. verſ. & ſicut. inquiens, quod ſi-
4 cut Epiſcopus † poteſt de bonis ſuæ menſæ Epiſcopa-
lis loco religioſo donare, c. conſultationibus, c. paſtora-
lis. de don. ita & multo magis debet poſſe donare Ca-
pitulo ſuo, cui magis alligatur, c. requiſiti. §. vlt. de te-
5 ſtam. & † ideo non videtur proprie ad alienationẽ ten-
dere. l. voluntatis, C. de fideicommiſ. l. pater, §. quinde-
cim, ff. de leg. 3. quod dictũ refert, & ſequitur Io. Andr.
in addit. ad Specul. de his, quæ fiunt à præla. ſine con-
ſen. Cap. §. 1. ſub num. 6. in verbo, ſibi ipſi. ad fi. addit.
Nec obſt. illud, quòd Epiſcopus ſe reſtrinxerit ad fa-
cultatem ſibi per literas Apoſtolicas tributam, quia id
verum eſt, quo ad applicationem factam beneficiatis,
ſed quo ad applicationem factam canonicis non ſe re-
ſtrinxit, quia proceſſit etiam auctoritare ordinaria.

Ad ſecundum reſponſum fuit, quòd beneficiati non
poſſunt prætendere ſibi applicatam fuiſſe totam ſum-
mam mille florenorum, & per conſequens ſibi ſuper
tota ſumma ius quæſitum fuiſſe, quia adiectio, & ſta-
tutum ad fauorem canonicorum fuit factũ vnico con-
textu. Et ideo perinde eſt, ac ſi Epiſcopus applicaſſet
quingenta beneficiatis, & quingenta canonicis, quia,
vt inquit Are. in l. ſi ita ſcriptum, col. 3. circa med. verſ.
6 iſta tamen ratio, ff. de leg. 1. omnia † capitula cuiuſcun
que diſpoſitionis recipiunt vim, & effectum eo tem-
pore, quo fit concluſio diſpoſitionis, & omnia capitula
ſimul videntur fieri, & concludi, quando diſpoſitio eſt
abſoluta. Et in ſimili videmus in ſententia, quod in eã
7 non tranſit prius † vna clauſula, quàm altera, quia
omnes clauſulæ in fine, & in eodem inſtanti conclu-
duntur, vt inquit Bald. in l. quid ergo, §. pœna grauior.
in 2. lect. nu. 10. circa med. verſ. item non eſt verum. ff.
de his qui not. infam. Aret. in l. ſi is qui. in 1. not. ff. de
teſta. Facit etiam, quòd ſcribit Bar. in l. contractus, nu.
8 4. C. de fide inſtrum. quod ꝛ vbi in eadem ſcriptura,
vel inſtrumento capitula, vel pacta ſunt ſcripta, quo-
rum primum ſit ad fauorem vnius partis, ſecundum
ad fauorem alterius, non poteſt illa pars, ad cuius fa-
uorem primum capitulum ſiue pactum ſcriptũ fuit,
dicere, illud fuiſſe prius conuentum, & ſtabilitum, &
ſibi ius quæſitum, quia omnia ſimul & ſemel in eodẽ
inſtanti vires ſuſcipiunt, & non datur, neque prius, ne-
que poſterius, & Bar. ſequuntur Sal. ibi, q. 5. ad fi. ver.
item dicit. Fulg. nu. 5. Caſt. nu 7. Cagno. in l. lecta. nu.
129. & 157. ff. ſi cert. pet. & in l. fi. nu. 266. C. de pact.

Ad tertium fuit reſponſum, illud poſſe procedere in beneficiatis modernis, quia forſan non habuerunt ſcientiam teporis Bullæ Benedicti XIII. At ſecus in beneficiatis antiquis illius temporis, quos habuiſſe notitiam tenoris, & qualitatis ipſius Bullæ faciebat Dominis multum veriſimile ex prioribus coniecturis in deciſione deductis, & in hoc caſu debet attendi ſcientia, & obſeruantia proxima eidem Bullæ, & non remota, ſecundum Bal. in proœm. ff. ſub nu. 7.

Alia deducta pro parte beneficiatorum tolluntur, vel ex præmiſſis, vel ex eo, quòd Bulla Benedicti eſt facultatiua, non præceptiua, & ideo illud quod dicitur de dictione *vſque*, vt ſtet incluſiue, non facit, quia licet Bulla includat integram ſummam mille florenorum, hæc tamen incluſio ſtat facultatiue, non præceptiue.

Romanen. Nullitatis Cenſus. Veneris, 4. Nouembris, 1583.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Singula singulis congruè referenda sunt in aliqua interpretanda dispositione.*

2 *Census constitui debet super re certa, qua perempta, perimit census.*

3 *Pactum de non petendo reductionem census, seu defalcationem pro quouis casu etiam inexcogitato, non debet intelligi super re censuali, qua perempta perimit etiā census, sed super fructibus eius: alias esset iniquum, & num. 5.*

4 *Remissio census, & defalcatio fit non solum ratione damni contingentis in fructibus, sed etiam in re.*

DECISIO DCCLVII.

QVamuis verba instrumenti impositionis census,
de quo agitur, ibi *D. Iacobus vendidit* &c. vnum
annuum & perpetuum censum scutorum 130. monetæ,
liberum & exemptum ab omni quouis onere, impo
sitione, reductione, grauamine, defalcatione, & impensa,
ad cuiusuis personæ instantiam, pro quauis causa
& occasione, etiam necessarijssima & vrgentissima, ac
pro quouis casu & euentu, etiam hic penitus inexcogitato,
impositis, & imponendis, fierique respectiuè
necessarijs, & opportunis. Quamuis (inquam) huiusmodi
verba reciperent eum sensum, quem prætendūt
isti de Alexijs, videlicet, vt census sit liber, & exemptus
ab omni, & quouis onere, impositione, & grauamine,
ad cuiusuis personæ instantiam, pro quauis causa &
occasione, etiam necessarijssima, & vrgentissima, ac
pro quouis casu, & euentu, etiam hic penitus inexcogitato,
impositis, & imponendis, & sit liber, & exemptus
ab omni, & quauis reductione, & defalcatione,
& impensa fieri necessarijs pro quouis casu, & euen-
1 tu, etiā hic penitus inexcogitato, † singula singulis cō-
gruè referendo, vt per Aym. cons. 98. nu. 11. Et quam-
2 uis etiam receptissima sit conclusio, & † census consti-
tui debeat super re certa, ita vt ea perempta, perimi
debeat census, prout testantur Modern. Gemin. in l. 2.
commentario 2. nu. 63. C. de pact. inter empt. & vendit.
3 nihilominus ex pacto, † quòd nō possit peti reductio,
& defalcatio pro quouis casu & euentu, etiam penitus
inexcogitato, non infertur, vt domo (super qua impositus
est census) perempta, remaneat census, quia illa
reductio & defalcatio debet intelligi non respectu dāmni
contingentis in domo, eo quia ex terræmotu vel incendio,
vel ex alio casu etiam inexcogitato pereat, nam
hoc casu pactum de non petendo reductionem, & defalcationem
esset illicitum, cum census re, super qua esset
impositus, perempta, remanere nequeat, sed debet
intelligi respectu damni contingentis in fructibus domus,
eo quia propter bellum, vel pestem, vel alium
quemcunque casum, etiam inexcogitatum, non possit
fructum habitationis reddere: hoc enim casu pactum
de non petendo reductionem, & defalcationem est licitum,
quia sterilitas cum vbertate compensari potest.
l. licet, C. loca. l. ex eo. ff. de tritic. vin. oleo lega. c. pro-
4 pter sterilitatem, de loca. Et licet † remissio, & per consequens
reductio, & defalcatio fiat ratione damni con
tingentis, non solum in fructibus l. si merces, §. vis maior.
& ibi Bar. num. 6. ff. loca. d. l. licet, & ibi Doctor. sed
etiam in re, quia pereat, l. ex conducto, §. sed si ager. ff.
loca. Doct. in d. c. propter sterilitatem, & d. l. licet, Bar.
in d. §. vis maior, sub nu. 6. Bene Capr. reg. 88. num. 18.
5 nihilominus † pactum de non petendo reductionem
& defalcationem in casu nostro debet intelligi (vt dixi)
ratione damni contingentis in fructibus tantum,
vt excludatur delictum, tum, vt actus sustineatur, tum
etiam, quia verba, quæ ad casum licitum, & illicitum
trahi possunt, ad licitum trahi debent, vt per Gabriel.
de crimin. conclus. 2. nu. 25.

Toletan. Præeminentiarum de Alcanzat. Lunæ,
7. Nouembris 1583.

SVMMARIA.

1 *Beneficia vnita monasterijs quo ad temporalia debent in suo statu conseruari.*

2 *Vicarij perpetui deputantur solum in beneficijs curatis, in alijs verè sunt ad nutum amouibiles.*

Fallit in Ecclesiis collegiatis vnitis, num. seq.

3 *Clerici perpetui deputantur in Ecclesiis collegiatis vnitis, licèt non habeant curam animarum.*

4 *Monasterium habet liberam administrationem in bonis temporalibus beneficij sibi vniti.*

5 *Vicarij perpetui non habent nisi congruam.*

6 *Emolumenta omnia beneficij suppressi transeunt in Ecclesiam, cui facta est vnio.*

DECISIO DCCLVIII.

QVo ad præeminentiam, Domini dixerūt vicarios
perpetuos præferri cappellanis de numero, & a-
lijs presbyteris, quos vocant, extrauagantes, prout bē-
nè deponunt testes vicariorum super secūdo articulo.
Quo verò ad emolumentum, Domini dixerunt, Vicarios
perpetuos & monasteria, quibus ista beneficia seruatoria
sunt vnita, habere intentionem fundatam de
1 iure cōmuni, quia cum huiusmodi † beneficia sint vni-
ta quo ad temporalia, iuxta tex. in c. 1. de cappel. mo-
nach. lib. 6. debent in suo statu conseruari, cap. 2. de sup
2 plen. neglig. prael. Et quamuis in † beneficijs simplicib.
vnitis soleant deputari Vicarij ad nutum amouibiles,
& non perpetui, cum in curatis tantum deputentur
perpetui, gloss. & Doct. in Clem. vnica, de offic. vicar.
3 Gemin. cons. 86. num. 3. tamen in † Ecclesijs collegiatis
vnitis debent deputari clerici perpetui, vt per Innoc.
in c. Lateranen. sub nu. 1. in fi. de præben. Card. in c. de
monachis, q. 9. eod. tit. Et ideo in istis Ecclesijs, licèt ve-
rè non sint collegiatæ, tamen ad instar collegiatarum
fuerunt deputati clerici perpetui præsentandi per Mo-
nachos, & instituendi per ordinariū. Cum igitur prædicta
beneficia sint vnita pleno iure quo ad tempora-
4 litatem, omnia bona temporalia in † monasterium, cui
vnio facta fuit, translata fuerunt, super quibus habebat
liberam administrationem, vt per Innoc. in c. pastoralis,
nu. 1. de priuile. Petr. de Vbal. de vnio. c. 2. num. 1.
& melius, num. 22. Quo stante cum hæc emolumenta
spectent ad beneficiatos ratione suorum beneficiorum,
debent etiam spectare ad istos vicarios perpetuos, qui
deseruiunt, & horis intersunt, dummodo monasteria,
quibus beneficia prædicta sunt vnita, id eis concedant.
Non obstat, quòd isti Vicarij non sint Rectores, Cle-
5 mēt. vnica, de offic. vicar. vbi Vital. nu. 7. & 8. & † quod
non possit habere, nisi congruam, Abb. in c. quia extirpandæ,
§. quia verò, nu. 6. de præben. Quia monasteria
assignant istis vicarijs hæc emolumenta pro congrua,
& obiectio procederet, si monasteria contradicerent.
Non obstat, quòd cum per vnionem hæc beneficia
sint suppressa, vt per Rebuff. de vnion. num. 3. non possunt
isti Vicarij dici subrogati, quia licèt beneficia sint
6 suppressa, tamen † omnia emolumēta transeunt in Ec-
clesiam: cui facta est vnio, & ideo illa Ecclesia potest
hæc emolumenta concedere istis Vicarijs perpetuis,
qui actu in ea deseruiunt.
Reseruarunt autem Domini particulariter videndū
de emolumentis ad mensam Capitularem spectantib.

Salaman. Obseruationis beneficiorum. Lunæ,
14. Nouemb. 1583.

SVMMARIA.

1 *Reg. de iure quæsito non tollendo, non habet locum, vbi est fauor publicus.*

Item non habet locum, nisi quando est verè, & perfectè quæsitum, nu. 4.

2 *Priuilegio causa insertionis concesso, renūciari non potest.*

3 *Pri-*

3 *Priuilegium datum pauperibus censetur causa insertionis datum.*
4 *Verbum, quæsitum denotat perfectionem, seu incorporationem, & radicationem.*
5 *Priuilegijs ius eo ipso, quod est acceptatum, dicitur incorporatum.*
6 *Ius quæsitum vniuersitati eo ipso dicitur, quòd quis declarat se velle graduari in ipsius collegio.*
7 *Ius statuti seu priuilegij Ecclesiæ quæsitum, & incorporatum dicitur eo ipso, quod titulus vacat.*

DECISIO DCCLIX.

DOmini dixerunt, reg. de iur. quæsit. non tollen. in
casu, de quo agitur, non intrare, ex duplici ratio-
1 ne. Altera fuit, quia † vbi adest fauor publicus, non est
locus, d. reg. Gomez. decis. pen. lib. 2. Ant. Aug. in re-
pert. super d. reg. nu. 8. Rebuf. super eadem reg. glos. 6.
num. 29. arg. l. item si verberatum, §. 1. ff. de rei vend. l.
Lucius, ff de euict. Paul. de Castr. cons. 178. col. 1. circa
fi. vers. ideò videtur, lib. 1. & fuit tentum in vna Gra-
naten. Hospitalis. coram R. P. D. meo Brauo 26. Maij,
1583. Hic autem adesse fauorem publicum apparet,
tum quia literarum studia ad communem, siue publi-
cam vtilitatem pertinent, vt in procem. Greg. vers. ad
2 communem. Tum quia † priuilegio causa insertionis
concesso renunciari non potest. Felin. in c. si diligenti.
3 nu. 16. de foro compet. Et † priuilegium datum pau-
peribus, censetur causa insertionis datum, cum paupe-
res sint miserabiles personæ, Abb. in c. significantibus.

Non obstant quatuor responsiones exemplo datæ.
Prima, quòd in priuilegio Sancti Iacobi nulla fit men-
tio de paupertate. Secunda, quòd collegiales dicti col-
legij possunt graduari in eorum collegio ab eorum
Rectore. Tertia, quòd si dicti collegiales volunt sub
prętextu paupertatis graduari, hoc facere possunt cum
interuentu omnium Doctorum, cum ex statutis vni-
uersitatis pauperes gratis promouebantur, ideò ratio-
ne paupertatis non debent excludere cathedraticos de
collegio. Quarta, quia dicti collegiales non sunt pau-
peres. Quia ad primam replicatur, satis esse, priuilegiũ
concessum fuisse pauperibus, licèt in eo de paupertate
mentio non fiat. Ad secundam, quòd licet dicti colle-
giales possint graduari in eorum collegio, nõ propte-
rea sequitur, quin possint etiam suscipere gradũ in col-
legio vniuersitatis, cum eorum priuilegium sit facul-
tatiuum. Ad tertiam, quòd si dicti collegiales tanquam
pauperes suscipiunt gradum in collegio vniuersitatis,
& ratione paupertatis gratis promouentur, si graduan
tur à cathedraticis proprietatis sine interuentu alio-
rum cathedraticorum de collegio, id nihil eorum in-
terest, quia si gratis promouentur, nullum possunt con
sequi emolumentum. Ad quartam, quòd de pauperta-
te dictorum collegialium satis constare in statuto eo-
rum dicitur.

Altera decisionis ratio fuit, quòd dicta regula non
4 habet locũ, nisi † quando ius est verè & perfectè quæ-
situm, hoc est radicatum & incorporatum, cum verbũ
quæsitum, denotet perfectionem, & sic incorporationẽ,
& radicationem, vt per Aeg. d. cons. 34. col. antepenult.
in 7. dub. in fi. Sarnen. in d. reg. q. 4. sub no. 14. Put. de-
cis. 260. incipien. fuit conclusum, lib. 2. Paleot. dec. 138.
incip. 13. Februa. Vnde cum dicti collegiales non co-
gantur suscipere gradum in collegio vniuersitatis, sed
possint extra illud, vbi voluerint, graduari, non potest
dici, fuisse illis aliquod ius quæsitum, radicatum, & in-
corporatum, sed tantum ei competit quoddam ius in-
certum, & in spe, quo casu non requiritur derogatio
regulæ.

Non obstat, quòd priuilegium vniuersitatis tribuit
illi ius purum & simplex, & quod illud est radicatum.
5 Quia id verum est, quo ad † ius ipsius priuilegij, quòd
quæsitum & incorporatum fuit vniuersitati eo ipso,
quòd acceptauit priuilegium, & eo vsa fuit, de quo iu-
re hic non agitur, cum per priuilegium Sancti Iacobi
non fuerit in perpetuum reuocatum vel sublatum, nec
in totum, nec in parte priuilegium vniuersitatis, quod
si factum fuisset, obstaret reg. vt per Put. decis. 289. in-
cip. Pompeius, lib. 3. Paleot. decis. 138. Sed hic agitur de
6 iure particulari resultante ex eo, quòd † aliquis colle-
gialis Sancti Iacobi vellet graduari in collegio vniuer-
sitatis: nam eo ipso, quòd declarauit hanc voluntatem
suam, dicitur vniuersitati ius quæsitum, & radicatum,
sicut dicitur de statuto & priuilegio Ecclesiæ Burgen.
7 cui † dicitur ius quæsitum, & incorporatum eo ipso,
quòd Abbatia vacat, vt per Sarnen. d. q. 15. in fi. Mohe-
dan. decis. 82. Et sic ex occurrentia casus, quando scili-
cet aliquis collegialis collegij Sancti Iacobi velit gra-
duari in collegio vniuersitatis, dicitur ipsi vniuersitati
ius quæsitum, & radicatum, quod ius per priuilegium
sancti Iacobi non fuit sublatum, sed solum illud ius,
quod est incertum, & in spe consistens.

Roman. Fideicommissi, del Deto Lunæ 21.
Nouembris, 1583.

SVMMARIA.

1 *Statutum quando iubet, filiam contentam esse debere dote sibi data, vel constituta, non potest tunc agere ad supplementum etiam congrua dotis.*
Et eò magis, vbi statutum excludit filiam, tam ex testamento quàm ab intestato, ita quod nec etiam legitima supplementum petere potest, nu. 2.
Imò nec etiam supplementum congrua dotis vsque ad alimenta, stante prædicto statuto, alias contra. nu. 3.
4 *Filia exclusa à statuto propter masculos, & mandante eam debere esse contentam dote sibi per patrem sibi assignata. potest petere supplementum congrua dotis respectu mensura alimentorum.*
5 *Qualitas personæ est consideranda in alimẽtis præstandis.*
6 *Maritus tenetur, alere vxorem etiam indotatam.*

DECISIO DCCLX.

QVo ad primam partem dubij, Domini dixerunt,
Bernardinam nõ posse petere supplementũ con-
1 gruæ dotis arbitrio boni viri. Nam † quando statutũ
iubet filiam contentam esse debere dote sibi data, vel
constituta, tunc non potest agere ad supplementum
etiam congruæ dotis, ex allegatis per Menoch. de ar-
bit. caso 149. nu. 2. cum alijs, de quibus in decisione fa-
2 cta coram D. de Grassis. Maximè iungẽdo † vtrumque
statutum vrbis c. 82. & c. 85. lib. 1. vbi excluditur filia
tam ex testamento, quàm ab intestato, & mandatur
contentam esse debere dote sibi data, vel constituta,
& prohibetur plus petere posse. quo casu certum est,
non posse petere repletionem neque dotis, neque legi-
timæ, vt post Bal. firmat Ruin. cons. 56. in fin. lib. 3. vbi
subdit, in hoc nullum contradicere.

Quantum autem ad secundam partem dubij, Do-
3 mini tenuerunt, Bernardinam, nec etiam † vsque ad ali
menta supplementum congruæ dotis petere posse: li-
cèt enim Bald. Nouel. de dot. part. 6. priuileg. 17. num.
4 6. velit, stante statuto † excludente filiam propter ma-
sculos, & mandante eam debere esse contentam dote
sibi per patrem assignata, posse nihilominus eam pe-
tere supplementum congruæ dotis respectu mensuræ
alimẽtorum. Sequitur Soc. cons. 100. nu. 11. ante med.
versic. si verò statutum diceret, libro 3. cum alijs ad-
ductis pro Bernardina: tamen Domini dixerunt non
applicari casui nostro, tum quia verba statuti vrbis c.
82. lib. 1. sunt multum ampla & præcisa. Tum, quia
cum Bernardina sit vxor artificis, dos sua videtur si-
bi sufficiens ad alimenta, cum in hac materia conside-
5 retur qualitas personæ: aliàs enim † debent esse ali-
menta præstanda filiæ nobilis conditionis, vt inquit
Bald. Nouel. d. priuileg. 17. nu. 5. circa medium, versic.
secun-

secundum cooditionem. Tum etiam & tertiò, quia
obiectum posset procedere, quandn mulier non esset
6 adhuc nupta, sed postquam est nupta,† maritus tene-
tur eam alere etiam indotatam, glo. & Doct. io l. si cũ
dotem, §. sio autem in sæuissimo, ff. sol. matrim. Guid.
Pap. decis. 439. num. 1. Aufrer. ad Cappel. Tholos. decis.
87. nu. 2. Lup. in c. per vestras, in 3. not. num. 5. fol. mihi
191. & §. 1. nu. 1. vers. fortius ergo. & §. 2. nu. 3. Ferret.
cons. 34. oum. 7. & 17. vbi de communi.

Burgen. Expensarum. Lunæ, 28. Nouemb. 1583.

SVMMARIA.

1 *Successori futuro reseruantur omnia acquisita ex reditibus Ecclesiæ.*

2 *Ecclesiæ administrator præsumitur facere expensas de reditibus Ecclesiæ.*

3 *Actio repetendi expensas factas per prædecessorem competit successori, seu Ecclesiæ cui acquisita dicitur.*

4 *Fructus Ecclesiæ à solo separati ad hæredes prædecessoris, non autem ad successorem pertinent, & nu. 6.*

5 *Fructus recuperati per prædecessorem, & conuersi in vtilitatem Ecclesiæ vna cum expensis pro eorum recuperatione factis, æquiparantur meliorationibus factis per Prælatum, vel clericum in rebus Ecclesiæ, quæ sunt sua in vita, sed de his non potest testari.*

DECISIO DCCLXI.

COnclusum fuit, Capitulum teneri reficere mo-
derno Archiepiscopo expensas litis, in quibus de
1 anno 1565. condemnatum fuit, quia † omnia acquisita
ex reditibus Ecclesiæ futuro successori reseruantur, c.
præsenti, de offic. ordin. lib. 6. c. relatum, il 2. de testam.
Vnde cum prædecessor moderni Archiepiscopi litiga-
uerit cum Capitulo super exemptione iurisdictionis,
& sic super re ad dignitatem Episcopalem spectante,
& in persecutione litis multas fecerit expensas, easque
2 præsumatur † fecisse ex reditibus Ecclesiæ, ex qua erat
eius administrator. l. Nesennius, & ibi Dd. ff. de nego.
gest. Aym. cõs. 129. nu. 3. sequitur, vt moderno Archie-
piscopo successori sit reseruata actio, quæ competebat
eius prædecessori pro dictis expensis aduersus Capitu-
lum, tanquam acquisita ex reditibus Ecclesiæ, cum ex
3 illis præsumatur expensas fuisse factas, quæ † actio cen-
setur acquisita ipsi Ecclesiæ, ex not. per Doctn. in c. r.
vbi Couar. oum. 5. de testa. & actio quoque personalis
transfertur in Ecclesiam, quando est celebratus con-
tractus super bonis Ecclesiæ, vt per D. Sarnen. de redit.
Eccles. part. 3. c. 2. nu. 8.

Non obstat, quòd prædecessor moderni Archiepi-
scopi fecerit ipsas expensas de fructibus Ecclesiæ, qui
4 erant sui proprij, † cum essent recollecti, & à solo sepa-
rati, & ideo ad eius hæredes, & non ad successoré per-
tinebant, gl. & Dd. io c. si propter. de rescript. lib. 6. Car-
di. Imol. & Barba. in c. fi. de pecul. cleric. cum alijs cita-
tis per Couar. qui de communi testatur, lib. r. variar.
resol. c. 15. sub nu. 12. Quia illi fructus, de quibus hu-
iusmodi expensæ suot factæ, fueruot conuersi in vtili-
tatem Ecclesiæ pro defensione suæ iurisdictionis, &
5 iden æquiparantur † meliorationibus factis per Præ-
latum, vel clericum in rebus Ecclesiæ, quæ sunt suæ in
vita, sed de his non potest testari, vt inquit Abbas in c.
fi. in princ. de pecol. cleric. Et hæc Domini dixerunt
procedere, attéta dispositione iuris communis. Verum
cum Camera Apostolica exigat spolia Episcoporum in
Regnis Hispaniarum, potabant Domini, expensas tan-
quam spolia potius pertinere ad ipsam Cameram Apo
stolicam.

6 De hac materia fructuum Ecclesiæ, † quando sunt
percepti & à solo separati, an spectent ad hæredes, vel
potius ad Ecclesiam, præsertim quando prælatus ha-
bebat administrationem, & maximè quando de eis
non disposuit, vide Couaru. variat. resolut. cap. 15. sub
nu. 12. & in c. cum in officijs, nu. 5. vers. 7. de testamen.
Bello. cons. 3. nu. 6. Gigan. cons. 24. & 25. maximè num.
26. vers. tria sunt.

Senen. Donationis. Lunæ, 21. Nouemb. 1583.

SVMMARIA.

1 *Maritus si relinquat vxorem vsufructuariam simpliciter cum alterius verbi adiunctione, non autem cum pluribus alijs verbis, licet habeat liberos, intelligitur de ipso vsufructu propriè.*

Contrarium tamen in eo, quod dicitur de vsufructu propriè, quando maritus relinquit vxorem vsufructuariam simpliciter, tenet Bart. & alij, nu. 2.

Si verò cum alterius verbi adiuncto, legatum restringitur ad alimenta, nu. seq.

3 *Testator si relinquat vxorem dominam, & vsufructuariam, legatum restringitur ad alimenta.*

Eò magis si relinquat vna cum eius filijs, num. 4.

Contrarium tamen vide num. 6.

5 *Verba denotantia diminutionem nõ debent operari augmentum.*

6 *Filij inuitari dicuntur ad malè tractandum matrem, si legatum vxori relictum vti domina & vsufructuaria, restringeretur ad sola alimenta.*

DECISIO DCCLXII.

DOmini non recesserunt à resolutionibus coram
R. P. D. Robuster, in hac causa factis, nempè,
vsumfructum omnium bonorom relictum ab Anto-
nio suæ vxori, stantibus filijs, resolui in alimenta iuxta
consuetudinem Bulgari.

Non obst. quòd dicit Bald. in l. si pater. in 1. not. C. de
1 vsufruct. vbi vult, quòd † quádn maritus reliquit vxo-
rem vsufructuariam simpliciter, cum alterius verbi
adiunctinne, non autem cum pluribus alijs verbis, licet
habeat liberns, tamen intelligitur de ipso vsufructu
propriè. Quia si hoc dictum Bal. allegetur in eo, quòd
vult intelligi propriè de vsufructu, quádo maritus re-
linquit vxorem vsufructuariam simpliciter, & tunc
vltra quod in casu, de quo agitur, testator non solum
relinquit suam vxorem vsufructuariá simpliciter, sed
2 etiam dominam, respondetur, quòd † cõtrarium tenet
Bart. in l. Titia. §. Titia. oum. 8. ff. de lega. 2. latè Aret.
cons. 40. num. 2. vers. in contrarium, Soc. iun. consil. 97.
num. 21. versic. & ideo verum est, lib. 1. Ias. io l. cum hi,
§. si singulos annos, num. 4. ad fin. ff. de transact. Practic.
Papien. in form. libel. quo vxor agit ad dotem, in glos.
donec, nu. 5. vers. & eodem modo bene. Pic. io d. §. Ti-
tia. nom. 48. in 6. limi. cum alijs allegatis per Gabriel.
de vsufruct. conclus. 2. oum. 5. Si vero dictum Bald. al-
legatur in eo, quod vult intelligi proprie de vsufru-
ctu, quando maritus relinquit vxorem vsufructuariá,
non cũ pluribus verbis, sed cum alterius verbi adiun-
3 ctione, prout in casu nostro, in quo † testator reliquit
vxorem dominam, & vsufructuariam, & tunc legatum
restringitur ad alimenta, prout voluit idem Bald. in l.
fin. num. 9. circa fin. vers. 3. casu, C. de indic. viduita.
tollen. Salic. in authent. hoc locum. colum. 3. in fi. vers.
& hæc puto vera, C. si secund. nups. mul. Ruin. consil.
39. oum. 1. lib. secundo, Pic. d. §. Titia, num. 48. versic.
4 sexto limita. Præterea & secundo, † testator in casu no-
stro reliquit vxorem dominam, & vsufructuariá vna
cum eius filijs, quia voluit fructus debere inseruire e-
tiam pro eius filijs, quo casu legatum restringitur ad
alimenta, Bald. cons. 30. oum. 2. iuoct. princ. lib. 5. hoc
idem præsupponit Paul. de Cast. consilio 118. nume-
ro 1. libro 1. Non enim testator videtur voluisse in le-
gato matris coniungere filios, sed solum ostendere à
matre alimenta percipi, vt etiam filij alerentur. Ac-
cedit etiam, quòd cum ex verbis illis, reliquit domi-
nam, & vsufructuariam, oon posset vxor consequi ali-
menta,

menta, verba quæ postea addita sunt, videlicet *reser-*
uato etiam, quod fructus prædicti debeant inseruire etiã
5 *pro eius filijs*, quæ † verba denotant diminutionem, l.
si quis à Titio.& l.illi cum illo.ff.de vsufruct. leg. non
igitur debent operari augmentum, ad l.legata inutili-
ter. Vlterius & tertio ex legato alimentorum, quòd te-
stator reliquit vxori in euentum, quòd filij ma è eam
tractauerint, clare colligitur, testatorem voluisse solũ
alimenta & quandam præeminentiam in domo relin-
quere, cum per sequentia declarentur præcedentia, l.
qui filiabus. de legat.1.alias sequeretur absurdũ, quòd
6 † testator voluisset inuitare filios ad malè tractandum
matrem, cum ipsa in euentum malæ tractationis ha-
beat solum alimenta, & faciunt tradita per Socin.cons.
279. nu.5.lib.2. Pic.d.§. Titia.num.136.

Forliuien. Societatis. Veneris, 2. Decemb. 1583.

SVMMARIA.

1 *Societas contrahi potest super officijs, & eorum fructibus.*
2 *Communicatio portionum est de substantia societatis, ex communi.*
3 *Dominium portionis in societate censetur communicatũ, in quam dicitur esse translatum.*
4 *Societas contracta ad commune lucrum, & damnum de sui natura est licita etiam secundum Theologos.*
5 *Qualitas contractus cognoscitur ex pacto apposito super dissolutione ipsius contractus, & sic ex fine, qui declarat principium.*
Declara procedere in dubio, vt nu.13.
6 *Societas sortis dicitur, vbi sors in dissoluenda societate diuidi debeat: si verò sit salua, tunc non societas, sed institoria dicitur.*
7 *Periculum vitæ facit valere societates, quæ quotidie contrahuntur super fructibus officiorum Romanæ Curiæ: quæ aliàs non valerent.*
8 *Contractus duo includuntur in contractu societatis, vnus implicitus, alter explicitus.*
9 *Contractus duo compatibiles possunt ex vno, & eodem pacto resultare.*
10 *Ius resultans ex societate contracta super emptione, communicatur inter socios actiuè, & passiuè.*
11 *Pactum de retrouendendo eodem pretio non facit, contractum illicitum ex augmento, vel diminutione rei venditæ.*
12 *Principium si est licitum, & finis illicitus, attẽditur initium, & non finis.*
13 *Dissolutio contractus inspicienda est in dubio.*
14 *Correctio est euitanda quantum fieri potest.*
15 *Dispositio qualibet ita interpretanda est, vt euitetur contrarietas, & contractus illicitus.*
16 *Verborum significatio debet per largã interpretationem ad bonum intellectum, & ciuilem applicari.*
17 *Pactum in societate appositum, vt quis partem lucri ferat, & de damno non teneatur, non est intelligendum de capitali, sed de damno & lucro mercimonij.*
Contrarium tamen, vide num. seq.
Intellige, vt num.20. & 21.
18 *Damnum propriè in societate non potest dici, nisi quando capitale non est saluum.*
Si autem societas non lucratur, dicitur sterilitas.
19 *Societas quandoque est lucrosa, quandoque sterilis, quandoque damnosa.*
21 *Intellectus ad §.& adeo. Instit.de socie.varij dantur, & num.seq.*

DECISIO DCCLIII.

CIuitas Foroliuien.redimit à Reuerẽ.Camera Apo
stolica officia ciuilia, & damna data ipsius ciuita-
tis pro quantitate mille trecentorum triginta tria scu-
torum. Postea eadem ciuitas omnia iura, & actiones
sibi competentes super dictis officijs cessit Francisco
Paulutio, qui deinde eadem iura, & actiones sibi à di-
cta Communitate concessas super dictis officijs cessit
Equiti Simoni Paulutio, qui admisit in socium ad ter-
tiam partem dictorũ officiorum, tam ad bonum, quàm
ad malum Dominum Ioan. Antonium Lucatellum, eò
quia recepit ab eo scuta 444. pro integra tertia parte
pecuniæ soluendæ Reueren. Cameræ Apostolicæ de-
bitæ dictæ ciuitati Forliuien. pro redemptione dictorũ
officiorum, cum pacto, quòd sit in facultate, & pote-
state ad omne beneplacitũ cuiuslibet partium nolentis
amplius permanere in d.societate, videlicet in potesta-
te d.Ioan.Ant.repetere scuta 444.& in potestate Equi-
tis Simonis illa restituere. Dubitatum fuit de duobus,
videlicet. An societas sit contracta super dictis officijs,
vel super eorum fructibus. Et an sit valida, vel licita,
vel potius nulla, & illicita, tanquam sapiens vsurariam
prauitatem. Domini Veneris, 2. Decemb. 1583. concor-
diter concluserunt, societatem fuisse initam super di-
ctis officijs, & fuisse validam, & licitam.
1 Quo ad primã difficultatem, quòd † societas sit ini-
ta super dictis officijs, Domini dixerunt constare ex
verbis instrumenti societatis, tam in narratiua, ibi, *vo-*
lendo pigliare per compagno al terzo di detti officij tanto
al bene, quanto al male, quàm in dispositiua ibi, *piglia,*
riceue, & accetta in compagnia al terzo di detti officij tan
to al bene, quanto al male. Item ibi, *non volendo più te-*
nere per compagno alla sopradetta terza parte. Quæ
verba visa sunt satis clara. Et ista societas fuit contracta
super dictis officijs pro vna tertia parte quo ad Luca-
tellum, pro alijs duabus tertijs quo ad Paulutium. Ille
enim contulit in societatem vnam tertiam partem di-
2 ctorum officiorum, quæ † communicatio est de sub-
stantia societatis, l.1. & l. si id quod.ff.pro soc. Docto.
communiter in l.si pascenda.& maximè Dec.num.13.
C.de pact. Patet ex eo, quòd Lucatellus soluit Paulu-
tio pro tertia dictorum officiorum scuta 444.& sic im-
plicitè & in necessariam antecedentiã Lucatellus emit
à Paulutio tertiam partem dictorum officiorum, vt in-
fra latius deducitur. Cum igitur appareat de causa ha-
bili ad transferendum dominium, non est dubiũ quod
3 † dominium tertiæ partis dictorum officiorum cense-
tur communicatum. Bart.in l. dotis fructus. ff. de iure
dot. Dec.in d.l.si pascenda, nu.14. in fine.

Quo ad secundam difficultatem, quòd hæc societas
sit licita & valida, patet ex illis verbis, *tãto al bene quan*
4 *to al male*, quæ denotant † lucrum, & damnum, & non
est dubium, societatem valere, & licitam esse, quando
lucrum & damnum inter socios est commune, & con-
tractus societatis de sui natura est licitus etiam secun-
dum Theologos, ex allegatis per Corn.in d.l.si pascen-
da, nu.24. Couar.lib.3.variar.resol.c.3.nu.2.

Non obstat, quòd si societas fuisset contracta super
dictis officijs, non fuisset factum pactum, quòd esset in
potestate vtriusque partis ad omne beneplacitum re-
petere, vel restituere respectiuè tertiam partem dicto-
5 rum officiorum. Nam † qualitas contractus cognosci-
tur ex pacto apposito super dissolutione ipsius contra-
6 ctus, quia finis declarat principium. Et ideo † si conuen-
tum sit, vt in dissoluenda societate sors diuidi debeat,
tunc est societas sortis: si verò vt sit salua, tunc non est
societas, sed institoria, ita Bald. in l.1.nu.8.ad fin. C.de
fruct. & lit.expen. sequitur Corn.in d.l.si pascenda, nu.
3.& num.46. vers.prout tamen. Et hæc ideò, cum so-
cietas non fuerit inita super dictis officijs, oportuit
eam contrahi super eorum fructibus, super quib. non
posset contrahi absque labe vsurariæ prauitatis, stante
pacto de repetendo, vel restituendo dicta scuta 444.
7 Et † cessante periculo vitæ, quòd facit valere societa-
tes, quæ quotidie contrahuntur super fructibus offi-
ciorum Rom. Curiæ.

Non

Non obstat inquam ista obiectio, quia multiplici-
ter tollitur. Primò, negando pactũ istud respicere dis-
solutionem contractus societatis, quinimò concernit
dissolutionem contractus venditionis. In hoc enim ne-
gotio duo includuntur contractus, qui sese cõsequun-
tur, & quorum ex ordine intellectus vnus præcedit al-
8 terum. Primus † præcedens est implicitus venditionis
tertiæ partis dictorum officiorum. Alter subsequens
est explicitus societatis super tertia parte dictorum of-
ficiorum, prout in terminis societatis deducit ad Cor-
rad. de contract. tract. 6. q. 96. in 1. conclus. sum. Syluest.
in verbo, societas, il 1. nu. 18. sum. Armil. in eod. verbo.
9 num. 17. Et † ex vno eodemque facto possunt resulta-
re duo contractus, quando sunt compatibiles, prout in
casu nostro, vt per Dec. post alios in l. 2. in 1. lect. nu. 3.
& in 2. lect. nu. 6. ff. si cert. pet. Vnde si Paulutius ad-
misit Lucatellum in socium ad tertiam partem dicto-
rum officiorum, quia recepit ab eo scuta 444. ergo im-
plicitè & in necessariam antecedentiam prius vendi-
dit Lucatello tertiam partem dictorum officiorũ pro
pretio scutorum 444. ex qua venditione Lucatellus
acquisiuit dominium tertiæ partis dictorum officio-
rum, quòd dominium postea communicauit, & sic
10 contracta est societas. Et quod † societas possit fieri su-
per emptione contracta, & quod ius resultans ex ea
cõmunicetur inter socios actiuè, & passiuè, firmat ex-
pressè Corn. cons. 122. nu. 2. in fi. vers. & ideo. lib. 1. Stan
te igitur hac venditione, sequitur, vt pactum de repe-
tendo vel restituendo scuta 444. sit in effectu pactum
de retrouendendo, vel redimendo tertiam partem di-
11 ctorum officiorum eodem pretio, & † pactum de re-
trouendendo eodem pretio non facit contractum illi-
citum ex eo, quòd postea res vendita augeatur vel di-
minuatur, quia vtraque tam auctio, quàm diminutio
pertinet ad vnum ex contrahentibus, licèt in hoc Do-
cto. controuertant, & distinguant, an pertineat ad ven-
ditorem vel emptorem, vt per Goza. in l. 2. num. 177.
cum seq. & ibi Cagnol. nu. 189. cum seq. C. de pact. in-
ter empt. & vendit. Secundò dicitur, quòd quando
principium est licitum, & finis illicitus, prout in casu
nostro, in quo contracta fuit societas super dictis offi-
12 cijs ad omne lucrum & damnum, tũc † inspicitur ini-
tium, & non finis, vt per Bart. in l. quòd ait lex. per illũ
tex. num. 3. in fi. ff. ad leg. Iul. de adult. Enerar. in loc. à
virtute fi. post med. vers. alij autem dicunt. Tertiò di-
citur, doctrinam Bal. procedere, quando sumus in du-
bio, an censeatur communicatum dominium rei, super
qua contracta est societas: at hic sumus in casu claro,
quòd pro parte Lucatelli fuit communicatum domi-
13 nium tertiæ partis dictorum officiorum, & † ideo non
oportet inspicere dissolutionem cõtractus, vt benè per
Corn. in d. l. si pascenda, sub nu. 46. Vnde cum societas
in casu nostro sit contracta super dictis officijs, illud
pactũ de repetendo, vel restituendo scuta 444. ad om-
ne beneplacitum partium, debet intelligi, quatenus
societas non recipiat damnum in capitali, hoc est, qua-
tenus tertia pars dictorum officiorum, quæ erat capi-
tale, sit eiusdem pretij scutorum 444. non autem debet
intelligi, quòd capitale esset saluum, & ista interpreta-
tio debet admitti in casu nostro, tum quia verba præ-
cedentia ibi, *piglia in compagnia al terzo di detti officij*,
sunt clara, quòd societas fuerit contracta super officijs,
& non super fructibus & ideo debent declarare verba
subsequentia ipsius pacti, quę non sunt clara: non enim
dicitur, quòd sit in potestate partium semper, & omni
casu repetere, vel restituere scuta 444. vel non dicitur,
14 quòd illa sint semper salua. Tum etiam † vt euitetur
subita correctio, l. nõ ad ea. ff. de condit. & demon. Alc.
de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 28. Tum & tertiò, vt
15 † excludatur contrarietas, & contractus illicitus, vt in
terminis societatis deducit Alex. cons. 191. nu. 6. lib. 2.
16 Tum & quartò, quia verborum † significatio per lar-
gam interpretationem, & conuenientem subanditionẽ
debet ad intellectum sanum, bonum, ciuilem, & vitio
carentem applicari, prout inquit Rot. decis. 10. num. 4.
& 5. de testam. in antiq. per iura ibi allegata.
Non obst. quòd illa verba, *tanto al bene quanto al ma-
le*, quæ significant lucrum & damnum, stante pacto de
repetendo vel restituendo eas pecunias, debent intel-
ligi, non de capitali, per ea quæ tradit Ioan. Calde. in
c. nauiganti. q. 2. col. 7. in princ. vers. quod autem dici-
tur, de vsur. vbi vult, tex. in §. & adeo. Instit. de societ.
17 volentem posse cõueniri, vt † quis lucri partem ferat,
& de damno non teneatur: non esse intelligendum de
capitali, sed de damno, & lucro mercimonij, sequitur
Lauré. de Rodulph in tract. de vsur. part. 2. q. 19. Abb.
in d. c. nauiganti, nu. 11. post med. vers. nec obst. & ibi
Ioan. de Ana. nu. 7. vers. non obst. Lup. in c. per vestras,
§. 11. nu. 7. de donat. inter vir. & vxor. sum. Syluestr. in
verbo, societas, il 1. num. 2. post med. vers. ad §. autem
de illa, & hoc idem voluit Addit. ad decisio. Guid. Pap.
186. Natt. cons. 403. nu. 4. vers. ecce. & cons. seq. num. 1.
circa med. lib. 2. Ias. cons. 174. ante nu. 3. lib. 2. Quoniã
18 pro responsione dicitur, quòd † damnum non potest
intelligi, nisi de damno contingente in sorte, & non po-
test esse damnum, nisi quando capitale nõ est saluum,
vt inquit Bal. cons. 493. sub nu. 1. lib. 4. per text. in l. Mu
tius. ff. pro soc. & quando societas non lucratur, tunc
illud non est propriè damnum, sed non lucrum, siue
sterilitas, quia secundum Bal. cons. 493. sub nu. 1. socie-
19 tas † quandoque est lucrosa, quandoque sterilis, quan
doque damnosa.
20 Non obstant Calder. & alij supra citati † quia non
loquuntur, quando est contracta societas ad lucrũ, &
damnum, prout in casu nostro, sed loquuntur de pacto
inito in contractu societatis, vt quis lucri partem ferat,
& de damno non teneatur, iuxta terminos d. §. & a-
deo. Instit. de societ. & in l. si non fuerit. ff. pro soc. quæ
21 iura varios habẽt intellectus. Nam † vltra intellectum
Theophili in d. §. & adeo intelligit Abb. in d. c. naui-
ganti. nu. 11. propè finem, vers. darem alium intelle-
ctum, vt scilicet loquatur in ponente operam tantum,
qui ex pacto non tenetur de damno pecuniæ, cum sa-
tis sit eum sentire damnum operarum amissarum, se-
quitur sum. Sylu. vbi sup. nu. 2. post med. vers. vel dic.
Io. de Anan. in d. c. nauiganti, nu. 7. vers. vel dici potest.
22 Alium † intellectum tradit Petr. de Vbald. de duob. frat.
part. 4. num. 6. ante medium, vers. mihi tamen, pag. 29.
vt scilicet dicta iura loquantur in eo, qui plus pecuniæ,
vel alterius rei contulit in societate, qui potest pacisci,
vt non teneatur de damno. Sequitur & latius explicat
Lup. in d. c. per vestras, §. 12. nu. 8. Corn. in d. l. si pascen-
da, nu. 23. ante medium ibi Purpur. nu. 37. Couar. li. 3.
var. resolut. c. 2. nu. 4. vers. quibus suffragatior Bero. d.
c. nauiganti, nu. 41. post med. vers. & consequenter.

Maceraten. Attentatorum. Mercurij, 16.
Nouembris, 1583.

SVMMARIA.

1 *Appellari non potest a sententia lata in causa alimen-
torum, quæ non iure actionis, sed officio iudicis propter
inopiam petita sunt.*
Limita vbi non adest inopia, nu. 2. & quare.
Item limita in alimentis præteritis, nu. 4.
3 *Sententia lata in causa mercedis pauperis inappellabilis
est.*
5 *Alimenta futura quænam etiam dici possint.*
6 *Iudex si habet iurisdictionẽ limitata ad certam summã,
in cognoscendo, an valor rei sit intra illam summam,
debet attendi tẽpus petitionis, non posterius quo creuit.*

DECISIO DCCLXIV.

DOmini cũ præsupposito, quòd Iosephus esset pau-
per non in genere, sed eo respectu, vt nõ haberet
vnde

vnde se aleret, dixerunt, causam mercedis, de qua agi-
tur, non fuisse appellabilem, & per consequens non
constare de attentatis, stante rescripto Sanctissimi ad
memoriale transmissum R.P.D. Seraphino, continen-
te, quod si materia nõ est appellabilis, curaret Iosepho
satisfieri. Et moti sunt Domini ex his, quæ in simili di-
1 cunt Doct. quod † à sententia lata in causa alimento-
rum, quæ non iure actionis, sed officio iudicis propter
inopiam petita sunt, non potest appellari. Ita Guliel.
de Cun. in l.2. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. argu.
l.2. ff. de re iudic. & l.2. ff. de fer. sequitur Bart. in fin.
nu.1. vers. hoc verum, & ibi Cum. in nu.4. ff. de appel-
lat. recipien. Specul. de appel. §. in quibus nu.11. Vital.
de clausul. tit. an iuri alimen. possit renunciari. cum iu-
ram. nu.106. fol. mihi 633. Aret. cõs. 97. nu.3. in fi. alias,
vt inquit Cuma. in d.l.fi. num.4. vers. sed vbi, quando
2 † non adest inopia, tunc bene posset appellari, per reg.
l. & in minoribus C. de appel. Et quia cessat ratio, quòd
alimenta non recipiunt dilationem. Et posse appellari,
quando is, pro quo est lata sententia, aliundè se alere
potest, tenet Ioan. Andr. in addit. ad Spec. vbi supra, nu.
12. Vnde si Iosephus tẽpore petitæ mercedis erat adeo
pauper, vt res non reciperet dilationem, sequitur, vt à
decreto facto super taxatione mercedis non potuerit
appellari: sicut enim à sententia lata in causa alimen-
torum debitorum officio iudicis, propter pauperta-
tem non potest appellari, quia res non recepit dilatio-
nem, d.l.fi. de appel. recip. Ita etiam dicendum est de
3 † sententia lata in causa mercedis pauperis, vt non sit
appellabilis, propter eandem rationem, quia res non
recipit dilationem. Et licet lex prohibens causam ali-
mentorum per appellationem suspendi, intelligatur in
4 † alimentis futuris, non in præteritis, in quibus admit-
titur appellatio, Io. And. vbi sup. Alber. in d.l.fi. nu.2.
Bal. in l.1. num.6. C. de fideicommiss. Aret. d. consil. 97.
nu.3. Ias. in l. in alimentis, num.5. vers. adde vltra eum,
& ibi Dec. num.10. vers. & pari ratione. Curr. iun. num.
5 13. Alc. nu.10. C. de transact. Nihilominus † alimenta
futura dicuntur etiam illa, quæ sunt decursa ante sen-
tentiam, post tamen litem motam, siue petitionem il-
lorum, quia alimenta respectu temporis, quo fuit lis
contestata, dicuntur futura, prout sæpius in Rota reso-
lutũ fuit, & signanter in vna Roma. dotis, & alimen-
torum corã Reuerendiss. Sancto Crucio. 9. Maij, 1559.
& in alia Roma. alimentorum de Vrsinis coram R.P.
D. Aldobrandino. 24. Ianuar. 1575. & in alia Illerden.
matrimonij coram Reuer. P. D. Blanchetto. 15. Octo-
bris 1576. & faciunt trad. per Dd. in l. si idem cum eo-
dem, & maximè Ias. num.6. ff. de iurisdictio. omn. iud.
6 Quòd si † Iudex habet iurisdictionem limitatam ad
certam summam in cognoscendo, an valor rei sit intra
illam summam, debet attendi tempus petitionis, &
non tempus posterius quo creuit.

Cremonensis Pensionis. Lunæ, 5. Decemb. 1583.

SVMMARIA.

1 *Dispensatio præsumitur ex possessione decennali, quando allegatur ab eo, pro quo dispensatio præsumitur: secus si ab eo negatur, & ab alio contra eum allegatur.*
2 *Possessio præsumitur medio tempore continuata, si is qui semel possedit, asserit se hodie possidere: secus si negat.*
3 *Solennitas extrinseca præsumitur, si ab eo allegetur, ad cuius fauorem præsumptio oritur: secus si negetur.*
4 *Iussus patris si allegatur, præsumitur præcessisse: secus si negetur.*
5 *Semel tale semper præsumitur tale, si is, ex cuius facto præsumptio descendit, fateatur: secus si neget.*
6 *Temporis lapsus in connexis quod operatur quo ad vnum, operatur & quo ad aliud.*
Declara, vt num. 8.
7 *Dispensatio in vno ex connexis extenditur ad aliud.*
Declara, vt num. seq.
9 *Præscriptio quæ oritur ex facto præscribentis, non præsumitur.*
10 *Dispensatio non præsumitur quo ad resignationem stante eius negatione, nec etiam quo ad pensionem.*
11 *Dispensatio quando præsumatur in pensionibus ex lapsu temporis.*
12 *Præsumptio iussus patris potest allegari etiam in inuito, quando ipse possedit, & consecutus est commodum.*
Declara, vt num. seq.
14 *Præsumptio quando elicitur aliundè, quam ex facto eius de cuius fauore agitur, non autem ex facto partis, potest iudex in ea se fundare, etiam si pars eam non alleget.*
15 *Dispositio l.1. & 2. ff. de liber. caus. quo casu procedant.*

DECISIO DCCLXV.

DOmini pro maiori parte tenuerunt, Carcanij non
posse contra reg. 24. allegare præsumptionem di-
spensationis resultantem ex possessione decennali Gui-
nisij eo inuito & negante. Et ratio Dominorum fuit,
1 quia ex † decẽnali possessione tunc præsumitur dispen
satio, quando allegatur ab eo, pro quo dispensatio præ-
sumitur: at secus si ab eo negatur, & ab alio contra eũ
allegatur: sicut in simili videmus in cõtinuatione pos-
sessionis, quæ continuatio præsumitur, si is, qui semel
possedit, asserit se hodie possidere: nam tunc præsumi-
2 tur † possessio medio tempore continuata, secus si ne-
gat. Tunc enim præsumptio ista cessat, gloss. in l. siue
possidetis, in verbo, constitutum. vers. vel distinguitur, &
ibi Bart. nu.6. & 7. Bal. nu.1. circa medium, vers. reuoco
in dubium. Angel. nu.4. vers. in glos. 3. Alberic. num.4.
vers. Offred. autem. Paul. de Cast. nu. 9. Corn. col.2. cir-
ca medium, vers. in dic. C. de probatio. Butr. in c. cum
ad sedem, num.15. in med. vers. dico colligendo, & ibi
Abb. nu.15. ad med. vers. D. Ant. colligendo. de restitu.
spoliat. Alc. de præsumpt. reg.2. præsump. 21. num.6.
vers. primus est, & vers. 2. casus. Bald. in l. Celsus. par.4.
q.1. nu.8. ad medium, vers. quinto limita, de vsucapio.
Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, nu.22. vbi de commu-
ni. de caus. possess. & propriet. Cosar. qui etiam de com
muni in c. Raynutius. §.11. sub nu.2. vers. imò iure cõ-
3 muni. de testam. Item † solennitas extrinseca præsumi-
tur, quando ab eo allegatur, ad cuius fauorem præ-
sumptio oritur: at secus si ab eo negatur, secundum
Salyc. in l. si filius, q.1. versic. sed hoc non obstante. C.
4 de petit. hæred. dicentem, † quòd iussus patris præsu-
mitur præcessisse si ipse hoc allegat: secus si negat, se-
quitur Alex. cons. 9. nu.9. versic. potest etiam, lib.3. be-
ne Ruin. cons. 23. num.20. lib.5. Gabriel. de præsump.
conclus. 1. nu.74. Idque generaliter firmat Bart. in d.l.
siue possidetis, sub num.14. dicens, quædam esse, quæ
mutantur contingenter facto nostro interueniente, &
eo casu procedere dictam l. siue possidetis, nẽpe, quòd
5 † quicquid semel fuit tale, semper præsumitur tale, se-
cundum distinctionem superius factam, si is ex cuius
facto descendit præsumptio, fateatur: secus si negat.
Non obst. quòd præmissa non procedunt, quando
alius habet ius connexum, prout in casu isto, in quo
pensio fuit reseruata in eadem supplicatione resigna-
tionis, & pendet à validitate ipsius resignationis, in
6 † connexis autem lapsus temporis quòd operatur quo
ad vnum, operatur & quo ad aliud prout in præscri-
ptione Fely. in c. auditis, num.17. vers. nec obstat & art.
num.20. de præscript. & in c. cum ex iniuncto, num.5.
7 & 8. de hæret. Et † dispensatio in vno ex connexis ex-
tenditur ad aliud. glos. & Doct. in c. quia in tantum,
de præb. Quia respondetur, quòd tunc obiectum pro-
cederet, si Guinisius non negaret se impetrasse dispen-
sationem, quia tunc ex decennali possessione præsu-
meretur

meretur etiam super pensione, sicut præsumpto vno
8 ex connexis, censetur præsumptum & aliud . Sed † cũ
Guinisius neget se impetrasse dispensationem, & sic
neget factum proprium, ex quo oritur præsumptio,
ratio annexorum non facit, sicut nec etiam faceret in
materia præscriptionis, si enim quis negaret se præscri-
psisse non posset alius dicere eum præscripsisse, nec
9 quoad vnum, nec quo ad aliud connexum, cum † præ-
scriptio oriatur ex facto præscribentis, & ideo non pre-
sumitur, vt post Abb. consil.82. num.6. post medium,
lib.1. tradit Balb. de præscrip. 2. par.3. par. princ. qu.3.
10 nu.8. fol.73. Imò sicut † dispensatio non præsumitur
quo ad resignationem stante resignatione Guinisij, ita
nec etiam præsumi debet quo ad pensionem. Illud au-
tem, quòd dispensatio extenditur ad connexa, non ap-
plicatur, quia hic nulla adest dispensatio, sed tantum
eius præsumptio oriens ex cursu temporis, quæ præ-
sumptio cessat negante Guinisio.

11 Non obst. quòd in pensionibus præsumitur † dispẽ-
satio ex lapsu temporis, prout fuit decisũ in vna Pha-
ren. pensio. Quia aũt Carcanus prætendit dispensatio-
nem ex cursu temporis, & tunc non potest, cum non
adsit decennium pacificum, in quo pensio exacta fue-
rit. Si verò fundet se in præsumptione dispensationis
in persona Guinisij, & tunc non admittitur negante
Guinisio. & in illa Pharen. Ideo præsumebatur dispẽ-
satio, quia nõ aderat is, de cuius dispensatione præsu-
menda agebatur, quia si adfuisset, & negasset dispen-
sationem, vtique non fuisset præsumpta.

12 Non obst. ꝙ † præsumptio iussus patris potest alle-
gari etiam eo inuito, quando ipse possedit, & consecu-
tus est commodum, vt per Sal. in d.l. si filius. q.1. ibi, li-
13 cet si pater possedisset. Quia obiectum procederet, † si
Papa fecisset aliquem actum positiuũ, tunc enim pos-
set allegari præsumptio dispensationis, etiam à terno.
Sed in casu nostro non constat de aliquo actu positiuo
Papæ, & Carcanus oritur solum possessione decen-
nali Guinisij, dicens, ex ea resultare præsumptionem
dispensationis, ideo non potest etiam præsumptionem
allegare contra Guinisium, negantem, quia hæc præ-
sumptio prouenit ex facto ipsius Guinisij, ꝙ scilicet di
spensationem obtinuerit.

14 Non ob. ꝙ quando † præsumptio elicitur aliunde,
quam ex facto eius, de cuius fauore agitur, non autem
ex facto partis, potest iudex in ea se fundare, etiam si
pars eam non alleget, vt per Abb. in c. afferte. nu.4. &
ibi Fel. num.4. de præsumpt. Quia in casu isto præsum-
ptio oritur ex facto patris, ꝙ scilicet, obtinuerit dispen
sationem. Demum non obstat text. in l.1. & 2. ff. de li-
15 berali causa. Quia † procedit, vbi agitur de causa sta-
tus personæ, in qua causa filius potest agere inuito pa-
tre, & pater inuito filio, sed regula est in contrarium. l.
Pomponius. in fi. ff. de procurat. glo. in d.l.1. in verbo,
inuitorum.

Sabinen. Castri Vaconis. Veneris, 9. De-
cembris, 1583.

SVMMARIA.

1 *Possessionem constituentis de tempore constituti tenetur*
probare, qui in constituto se fundat.
2 *Instrumenta possessionem non probant.*
Fallit in locatione contra conductorem. nu.3.
Intellige tamen, vt nu.4.
5 *Possessio ciuilis & naturalis transfertur in creditorem*
per constitutionem pignoris vna cum eius consigna-
tione.
6 *Creditor dicitur verè possidere pignus quo ad auocandam*
possessionem.
7 *Possessio de præsenti non infert possessionem de præterito,*
nisi probetur dominium.
8 *Possessio subsequens non prodest constitutorio.*
9 *Verba æquiuoca non concludunt necessario ad possessio-*
nem.
10 *Narratiua breuis non facit plenã fidem, quo ad tertium.*
11 *Constitutum regulariter probat contra singularem suc-*
cessorem.
Fallit, nisi probaretur amissio possessionis de tempore con-
stituti, num.12.

DECISIO DCCLXVI.

DOmini dixerunt, quod si hæredes, & donatarij
Laurentij Guisij tenentur probare de tempore
venditionis possessionem Cardinalis Franciotti, con-
stituentis se possidere nomine ipsius Guisij, illam si-
ne dubio non probant respectu primi extremi, quia
1 † cum ipsi nitantur constituto in instrumento vendi-
tionis apposito, tenentur probare possessionem con-
stituentis de tempore constituti. Bald. in l. siue autem,
ff. de Public. in rem actio. Doct. in l. quamuis. §. 1. ff. de
acquir. possessio. cum alijs allegatis per Tiraq. de con-
stitut. possess. limit.1. num.8. Quod autem Cardinalis
Franciottus de tempore constituti possideret, conan-
tur hæredes, & donatarij Guisij tripliciter probare.
Primò, ex duob. instrumentis confectis de anno 1518.
in quorum primo Cardinalis promittit assignare ca-
strum Vaconis in pignus Comiti Alberto, pro scutis
400. In secundo Cardinalis assignat eidem Comiti Al-
berto per triennium fructus dicti castri. Secundò, ex
instrumento adeptionis possessionis dicti castri per d.
Comitem Albertum de anno 1524. Tertiò, ex asser-
tione Clementis, de qua in breui de anno 1524. ibi &
dudum antea ad ipsum Cardinalem spectantia, & per-
tinentia.

Ad primum responsum fuit, ꝙ ex illis instrumentis
non probatur possessio Cardinalis de tempore consti-
2 tuti, quia † instrumenta non probant possessionem. l.
prædia. vbi Bart. & alij, ff. de acquir. poss. oportet enim
probare factũ, ex quo resultet possessio. Soc. cons. 205.
3 nu.1. li.1. Nec obst. † ꝙ ex instrumento locationis pro-
batur possessio contra conductorem, Bart. in l. ad pro-
bationem. C. de probat. Rui. cons.46. sub num.12. post
4 medium. ver. constat itaque, lib.4. Quia hoc † procedit,
quando constat conductorem tenuisse rem cõductam,
hic autem non apparet, Comitem Albertum possedis-
se post dictam assignationem, quinimo si constaret ip-
sum possedisse vigore dictę assignationis, vtique res es-
set clara, quòd Cardinalis non possidebat tempore cõ-
5 stituti, quia per † cõstitutionem pignoris vnà cum eius
consignatione transfertur in creditorem ciuilis & na-
turalis possessio. Iaso. post alios in l.1. §. per seruum.
num.5. & ibi Soc. in secunda lect. num.10. ff. de acquir.
6 poss. Et quo ad auocandam possessionem † creditor di-
citur verè possidere pignus, vt late per Menoc. de re-
cup. possess. remed.9. nu.199. ad fin.

Ad secundũ, de instrumento adeptionis possessio-
nis responsum fuit, ex eo non inferri ad possessionem
7 Cardinalis de anno 1521. Nam † ex possessione de præ-
senti non infertur ad possessionem de præterito, Al-
cia. de præsumpt. reg.2. præsumpt.21. nu.15. nisi pro-
baretur dominium Cardinalis de anno 1521. Tunc. n.
ex possessione de præsenti præsumeretur etiam posse-
disse de illo tempore. Sal. in l. ex persona. C. de prob. &
ita limitat Alc. vbi supr. nu.15. ver. vnde probato. Sed
circumscripta probatione dominij ex possessione Car-
dinalis de anno 1524. non infertur (vt dixi) ad posses-
8 sionem de anno 1521. & subsequens † possessio non
prodest constitutorio, Tiraq. limit.1. num.13.

Ad tertiũ, de assertione Clementis, de qua in breui,
9 fuit responsum, ꝙ illa † verba ad ipsum Cardinalẽ spe-
ctantia, & pertinentia sunt æquiuoca, cum possint re-
ferri ad proprietatem, l. sciẽdum. §. hæc verba, & l. ver-
bũ illud pertinere. ff. de verb. sign. & ideo non conclu-

dunt necessario ad possessionem. Non obstat, quod
dictum breue sit expeditũ motu proprio, quia vltra,
q de hoc non constat, tertius non potest se fundare
30 in narratiua dicti breuis, ita † vt quo ad ipsum faciat
plenam probationem. Achil. de motu propr. dec. vnic.

An autem hæredes, & donatarij Laurentij Guisij
teneantur, vel non teneantur probare possessionem
Cardinalis de tempore venditionis, Domini dixerunt
pendere ab eo, an Illustr. Dom. Caetani sint singula-
res successores Cardinalis in Castro, de quo agitur,
31 quia † constitutum regulariter loquendo sufficienter
probat contra singularem successorem, Aret. consilio
36. sub nu. 3. vers. secundo dico, Soc. cons. 11. nu. 1. circa
med. versic. & pro prædictorum confirmatione. lib. 3.
& in proprijs terminis Grat. cons. 42. sub nu. 12. & 13.
lib. 2. Tiraq. post alios d. limit. 1. num. 10. in fin. & nu.
23. Vnde hæredibus Guisij regulariter loquendo con-
32 stitutum sufficeret, † nisi pro parte Dominorum Cae-
tanorum probaretur amissio possessionis de tempore
constituti. Tiraq. d. limit. 1. num. 7.

Cremonen. Pensionis. Lunæ, 16. Januarij 1584.

SVMMARIA.

1 *Præsumptio dominij in præteritum viget etiam in præsẽs, stante retentione possessionis, etiam si negaret se dominum.*

2 *Asserenti se alienasse ea, in quorum possessione reperitur; non creditur, sed alienatio præsumitur simulata, & in fraudem. Declara. vt nu. seq.*

4 *Negans se hodie possidere, quod semel possedit, debet conuinci de mendacio, quod non præsumitur.*

5 *Papa præsumitur adhærere voluntati resignantis, quando ius remanet penes resignantẽ: secus si non remanet.*

DECISIO DCCLXVII.

DOmini steterunt in decisis ex deductis in decisio-
ne. Quibus non obstat, q Guinisius negãdo se ob-
tinuisse derogationem vel dispensationem aduersus
reg. 24. stante quòd possederit beneficium per decen-
nium, ex qua decẽnali possessione præsumitur dispen-
satio, & validitas tituli, & stante q etiam hodie possi-
deat, censetur negare in fraudem pensionarij, sicut
1 præsumptio. † q qui fuit dominus, præsumatur etiam
de præsenti esse dominus. l. siue possidetis. & ibi Do-
ctor. C. de prob. viget etiam si negaret se dominum,
sed retineret possessionem. Alciat. de præsumpt. reg. 2.
præsumpt. 20. nu. 4. vers. secus si negaret. vbi citat text.
in l. sicut. §. supernacuum, ff. quib. mod. pig. vel hypot.
2 soluat. vbi † non creditur asserenti se alienasse ea, in
quorum possessione reperitur, sed alienatio præsumi-
tur simulata, & in fraudem. Quia respondetur, tum
3 q † ista præsumptio fraudis non est habenda in consi-
deratione stante facilitate illam probandi per diligen-
tias: si enim Guinisius in fraudem Carcani negaret se
obtinuisse dispensationem, posset Carcanus facile pro-
bare hanc fraudem, faciendo diligentias in locis, vbi
posset reperiri registrata dispensatio. Vnde stante ista
facilitate probandi, Domini non habuerunt in consi-
deratione hanc præsumptionem fraudis. Tum etiam,
4 q sicuti is, † qui semel possedit, & hodie negat se possi-
dere, debet conuinci de mendacio, aliàs si præsume-
retur possidere, conuinceretur de mendacio ex sola
præsumptione, quod est falsũ, vt expressè firmat Bald.
in d. l. siue possidetis. nu. 1. propè fi. vers. tu teneas glo.
C. de prob. ita Carcanus si prætendit Guinisium ne-
gare in fraudem, & in hoc esse mendacem, maximè
stante facilitate probandi. Sed quod videtur tollere
omnem difficultatem, & ex quo cessant deducta pro
parte Carcani, vltra quod secundum Dominos non
applicantur casui nostro, facit illud, q ex possessione
decennali Guinisij præsumitur reualidatio suæ gra-
tiæ, quo ad beneficium, non autem quo ad pensionem,
quia non est præsumendum ipsum impetrasse recon-
ualidationem pensionis in sui præiudicium, maximè
tam graue, ac etiam in præiudicium Ecclesiæ. Nec in-
trat ratio connexitatis, quia licet ab initio, quando
Guinisius fuit prouisus de beneficio per resignationẽ,
eius prouisio fuit cõnexa cum pensione, quia resignans
resignauit reseruata pensione nihilominus postquam
resignatio, prouisio, & pensio, & omnia inde secuta fue
runt annullata per regulam 24. potuit Guinisius obti-
nere reconualidationem tituli beneficij tantum. Nec
potest dici, quòd Papa verisimiliter non concesserit si-
5 ne pensione, stante voluntate resignantis, cui † Papa
præsumitur adhærere. Quia fuit respõsum, quod pro-
cederet, si ius remansisset penes resignantem: sed cum
nullum ius penes eum remanserit, quia beneficium va
cauit per eius promotionem, verisimile est, Papã con-
cessisse reconualidationem gratiæ sine pensione, cessan-
te ratione adhærendi intentioni resignantis.

Potentin. Quartæ, Lunæ, 16. Januarij 1584.

SVMMARIA.

1 *Causa concessionis omnino cessare debet, ad hoc vt cesset concessio.*

2 *Concessa ad tempus censentur post tempus prohibita.*

3 *Sententiæ duæ liquidatoriæ requiruntur super liquidatione.*

4 *Lis finita dicitur per renunciationem, nisi reus eam non acceptaret, & vellet sententiam propter fructus & alia. cum num. seq.*

6 *Lis finita etiam dicitur, quando est lata sententia ad fauorem actoris sequuta possessione.*

Declara, vt num. seq.

8 *Concessio Papæ latè debet interpretari, non aũt restringi.*

9 *Fructus peti possunt finito iudicis officio etiam per renunciationem, sicut per sententiam.*

Fallit, nisi reus non acceptauerit, nu. 10.

DECISIO DCCLXVIII.

REsolutum, deputationem Reuerendiss. Archiepi-
scopi Cosan. pro nunc non esse reuocandam, &
consequenter, Episcopum Potentinum suam ordina-
riam iurisdictionem exercere non posse: causa enim
quæ mouit Papam ad concedendam exemptionem,
non cessat in totum, cum adhuc pendeat lis super fru-
ctibus, & expensis. Papa namque concessit exemptio-
nem cleto Pincerni, quia Episcopus Potentin. vexa-
bat illum propter litem, quam cum eo habebat super
quarta fructuum, ne ius suum prosequeretur, quam
exemptionem Papa concessisset etiam, quòd non super
ista quarta, sed super quacunque re lis versa fuisset.
Vnde cum adhuc supersit lis super fructibus & expen-
1 sis, non potest dici, quòd causa † concessionis cessat
omnino, prout requiritur Tiraquel. cessan. causa. li-
mitat. 32.

2 Non obstat reg. quòd † concessa ad tempus censen-
tur post tempus prohibita. Quia concessa intelligun-
tur ad tempus totius litis, quæ quamuis non sit super
quarta, est tamẽ super fructibus ab Episcopo occasio-
3 ne quartæ perceptis: cum enim † super liquidatione
requirantur duæ sententiæ liquidatoriæ, non potest di-
ci non adesse litem, & ad hoc propositum deseruiunt
tradita per Sarn. in reg. de annal. q. 44.

Sicuti enim quando sententia lata est ad fauorem
actoris, non dicitur lis finita, quia seruandi sunt termi-
ni ad docendum de paritione, & quia executorialibus
intimatis, & reproductis, non potest capi possessio, ita
hoc casu non potest dici lis penitus cessare, cum agen-
dum sit de liquidatione fructuum.

Non

4 Non obstat, quòd † per renunciationem dicatur lis
finita.l.postquam liti.vbi omnes. C.de pactis, Cassad.
5 decis.5.vt lit. pend. Put. decis.498.lib.2. Quia † potest
reus renunciationem non acceptare, & velle sententiã
propter fructus,& alia.l.vtique, ff.de rei vindic. Pau.
6 de Cast. in d.l.postquam liti. nu.6. Et † quamuis dicatur lis finita, quando est lata sententia etiam ad fauorem actoris secuta possessione, prout videtur secuta in casu isto, in quo Episcopus debet solum abstinere ab actione quartæ, Mohed. dec.180. quod idem dicitur
7 de renunciatione, vt per Achil. decis.1.de lit. † nihilominus id bene procedit ad effectum, vt beneficium non dicatur amplius litigiosum, sed non propterea dicitur non durare lis super liquidatione fructuum.

Non obstat, quòd Papa in concessione exemptionis
8 sese restrinxit ad litẽ super quarta. Quia † eius concessio non debet intelligi ita strictè, sed intelligenda est super quarta & occasione quartæ, cum adsit eadem ratio concedendæ exemptionis, ne isti clerici ob oppressionem Episcopi cogantur ius suum indefensum relinquere.

9 Non obstat, † quòd non possunt peti fructus, ex quo sicut expirat officium iudicis per sententiam, ita per renunciationem, Bal. & Sal. in l.terminato. C.de fruc.&
10 lit.expens. Quia † hac de causa potest reus velle sententiam, d.l.vtique, ff.de rei vindic.& Pau.de Cast. in d.l. postquam liti. num.6. Et ita practicatur. Ne tamen isti clerici malitiose differant liquidationem fructuũ, præfigatur eis terminus duorum mensium ad faciendam hanc liquidationem: & si tergiuersabuntur, reuocetur deputatio Archiepiscopi Cesan. & subijciantur Episcopo Potentin. nec habeatur in consideratione huiusmodi lis, tanquam calumniose sustentata.

Roman. Notariatus. Ven. 25. Ianuar. 1584.

SVMMARIA.

1 *Notarius delinquens in officio non priuatur ipso iure officio.*
2 *Pœna priuationis nunquam incurritur ipso iure, nisi sint iura expressa.*
3 *Verba legis quando sunt dubia, in dubio potius iudicari debet canon ferenda sententia, quam lata.*
4 *Condemnatoria non fit, vbi ipso iure pœna incurritur.*
5 *Sententia priuatoria officij requiritur, an autem sufficit condemnatoria ad aliquem priuandum officio propter delictum in eo commissum. Sed contra, num.8. & est communis.*
6 *Notarius donec fuerit per sententiam priuatus, vel interdictus vti officio valent instrumenta per eum postea confecta.*
Sed contra, num.8. ex communi.
7 *Notarius si ex delicto commisso in officio est simpliciter damnatus, valent instrumenta postea per eum confecta, donec exauctoratus, siue priuatus non fuerit. Contrarium tamen, vide num.seq. ex communi.*
8 *Sententia condemnatoria delicti in officio commissi, sufficit ad priuandum Notarium eius officio, ex communi. Secus si extra officium, num.10.*
9 *Notarius condemnatus de falso non potest de cetero officium Notariatus exercere.*
10 *Notarius si delinquat extra officium, sententia priuatoria officij requiritur: secus si in officio, ex communi.*
11 *Notarius priuatur solum exercitio officij, non autem titulo, & proprietate, dum venit priuandus propter delictum in eo commissum, & ante, nu.16.*
12 *Notarius condemnatus de delicto commisso in officio, censetur priuatus officio adeo, quod non potest noua conficere instrumenta.*
13 *Notariatus officium Doctores accipiunt pro facultate, siue auctoritate conficiendi instrumenta, non autem proprietatem officij separatam ab exercitio.*
14 *Officij proprietas dicitur esse in bonis nostris, de qua disponi potest.*
15 *Auctoritas conficiendi instrumenta est res ipsius Principis.*
16 *Notarius priuatus exercitio officij propter delictum in eo commissum, potest præteritas rogationes ante condemnationem factas perficere, & in publicam formam redigere.*
17 *Sententia condemnatoria contra Notarium de delicto in officio commisso, sortitur tantummodo effectum suum quo ad noua instrumẽta conficienda, non ad præterita.*

DECISIO DCCLXIX.

DVbitaui in causa Roma. Notariatus, an Francisc. Burgus fuerit ipso iure priuatus officio Notariatus, præsupposito sine veri præiudicio, quòd in eo deliquerit. Super quo dubio licet informantes plures tetigerint difficultates, tamen Domini strictè ad dubiũ, & non egrediendo terminos illius, tres tantum constituebant difficultates. Prima fuit, *an Notarius delinquẽs in officio priuetur officio ipso iure*. Secunda, *an ad priuandum Notarium officio propter delictum in eo commissum requiratur sententia priuatoria officij, vel sufficiat sententia condemnatoria delicti in officio commissi*. Tertia, *an priuetur solum exercitio officij, vel etiam titulo, & proprietate*.

1 Quo ad primam, Domini † negatiuam amplexi sunt, tum quia hoc nulla lege cauetur, vt deducit Capic.
2 decis.121. num.23. vers.in casu nostro, & † nunquam incurritur pœna priuationis ipso iure, nisi sint iura expressa, vt per Tiraq. in l.si vnquam, in verbo, reuertatur,
3 nu.248. C.de reuo. don. tum quia † quando verba, l.iudices, C. de dign.lib.12.l.si quos, C.de off.præfect. prætor.l.si aliquid, C.de suscep.arca.lib.10 & aliarum legum de hac materia loquentium, essent dubia, tunc in dubio potius iudicari debet canon ferendæ sententiæ, quàm latæ, vt per eund. Tiraq. vbi sup.num.246.
4 Tum & tertio, quia Doct.infra citandi requirunt † sententiam condemnatoriam delicti, & tamen si pœna priuationis officij incurreretur ipso iure, non requireretur condemnatoria, vt per Tiraq. vbi sup.nu.400.

Quo ad secundam difficultatem, Odofr. in l.si quis ex argentarijs, §.cogentur, ad fi.ibi, nisi esset depositus, vt de cetero non conficeret instrumenta, ff. de eden.
5 sentit † requiri sententiam priuatoriam officij, Spec. de instrum.edit.§.restat.num.33.in fi. idem sentit dum
6 dicit, quòd † donec Notarius fuerit per sententiã priuatus, vel interdictus vti officio, valent instrumenta per eum postea confecta, sed clarè tenet Bal. in l. Cassius, nu.3.in fi.ibi, non perdit officiũ, donec priuetur. ff.de senat. & in l.2.§.miles, ante num.3.ibi, donec ipso officio nominatim priuetur, ff.de his, qui not.infa.in l. 2.nu.2.propè fi.ibi, exauctoratus per sententiam, C.de vind.liber.& in l.iubemus, §.sane, nu.2.ibi, quãdiu priuatur per sententiam retinet officium, & exercitium officij, C.de sacros.Eccl. Pau.de Cast.cons.180.num.3. circa med. ibi, aut lata erat sententia priuatoria officij, Nel.de bannit.1.par.secundi temp.q.51.propè fin.fol.
7 202. vbi concludit, † quòd si Notarius ex delicto commisso in officio est simpliciter damnatus, tunc valent instrumenta postea per eum confecta, donec exauctoratus, siue priuatus non fuerit, & subdit tunc intelligi exauctoratum, sed id expressè in sententia dicatur. Et Nell. refert, & sequitur Folle. in prac.crim. in ver.banniantur, nu.39. fol.mihi 73. His tamen non obstantib. Domini firmarunt communem opinion. esse in contra-
8 rium quod † sufficit sententia condemnatoria delicti, cũ qua opinione etiam transiuerunt, eã namque tenuerunt Bar. Ang. Io. de Plat. & Iacob. Rebuff. in l. si aliquid. C.de suscep.lib.10. notantes ex illo tex. quod Nota-
9 rius † condemnatus de falso, non potest de cetero

officium Notariatus exercere. Hoc idem voluerunt in d.§.cogentur,Ang.nu.2.Paul.de Cast.nu.3. dicens, re-
10 quiri † sententiam priuatoriam officij,quando Notarius deliquit extra officium : at secus, quando in officio,Alex,nu.6.Iacob. de S.Georg. nu.12. Ias. num.17. Paul.de Cast.in l.quamuis.§.fi.nu.2. ff.de solut. & bene cons.203. secũdum veterem impress. Bal.in l.& militibus.nu.3.ver.& ideo Notarius. & ibi Pau.de Castr. num.4.& 5.& Dec.nu.16. ver.& nota.C.de milit.test. Affl.in constit.reg.io const. incip. iudices. tit. de elect. offic.nu.8. Tiraq. de pœn.caus.58.nu.7.in fin. & nu.8. Aluaror.cons.67.nu.10. inter cons. crim. diuers. lib. 1. Iul. Clar.in pract.crimin.§.fi.q.73. ver. Notarius condemnatus. Franc.Marc.decis.299.li.2.& hanc esse communem testantur Alexan.Dec.Clar. & Franc.Mar.vbi supra.

11 Quo ad tertiam difficultatem, ꝙ † priuetur solum exercitio,sentiunt gl. in d.§.fi. in glos.vltima. in Auth. de arm.Bar.Ang.Io.de Plat. & Iacobi. Rebuff. in d.l.si aliquid.Tiraq.de caus.58. nu.8. dum dicunt, ꝙ Notarius delinquens in officio , vel condemnatus de falso non potest officium exercere,& sic loquuntur de exercitio.In contrarium ꝙ priuetur nedum exercitio, sed etiam titulo,& proprietate, videntur sentire Ange. in d.§.cogentur.nu.2.Alex.num.6.Iacob.nu.12. Paul.de Cast.d.cons.203. in princ. Clar.d.q.73. vers. Notarius condemnatus. Franc. Mar. d.decis. 299. dum dicunt,
12 † Notarium cõdemnatum de delicto commisso in officio adeo, quod non potest noua instrumenta conficere. Sed Domini dixerunt, istos Doctores non facere ad propositum, nec ab aliquo reperiri factam hanc difficultatem, cum Doctores loquentes de hac mate-
13 ria † accipiant officium Notariatus pro facultate siue auctoritate conficiendi instrumenta, & sic priuatio officij secundum eos verificatur in priuatione exercitij. Et ideo quando dicunt, Notarium condemnatum de falso priuari officio, subijciunt declarando, adeo ꝙ non possit noua instrumenta conficere. Nunquam autem Doctores considerarunt, proprietatem officij
14 separatam ab exercitio, eamque † esse in bonis nostris,esse venalem,& de ea disponi posse. Et bene hanc materiam declarat Bal.in l.2.sub num.2.C. de vindic.
15 libert. vbi inquit, † auctoritatem conficiendi instrumenta esse rem ipsius Principis, nec posse circa hanc rem à Notario aliquid disponi.Et in hac tertia difficultate Domini tenuerunt, Notarium condemnatum de delicto commisso in officio non priuari proprietate siue titulo officij, sed solum exercitio, & eo quidẽ quo
16 ad futura instrumenta, nam † præteritas rogationes ante condemnationem factas potest perficere & in publicam formam redigere, Ang.in d.§. cogentur,num. 3.circa fi.Alex.nu.7.Iacob.de S.Georg.num.13. Ias.nu. 17.& 18.Idem Ias.in l.Barbarius,nu.58. ff.de offi.præ-
17 sid.Butr.in c. fraternitatis. nu.6. vbi inquit, † sententiam cõdemnatoriam solummodo suum effectum sortiri,quo ad hoc,vt noua instrumenta cõficere nequeat non vt præterita non valeat perficere, & ibi Ioan. de Anan.nu.16.Soc.nu.12. & Fel. nu.12. de hæretic. Vnde si Notarius condemnatus de falso, vel de delicto in officio commisso potest antiquas rogationes explere, & rogationes antiquæ sunt suæ, Domini non videbant,quomodo possit induci priuatio.quo ad proprietatem & titulum officij.

Valentin.Emolumentorum.Mercurij,prima Februarij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Canonici, & beneficiati vocati per eorũ nomina collectiua regulariter censentur vocati pro æquali portione.*
Quod procedit nedum quando aliqui sunt vocati sub nomine collectiuo, & alius sub nomine proprio & singulari, sed etiam, quando omnes nomine collectiuo vocantur, tam ex vna, quam altera parte. & nu. 2.
3 *Beneficiati licet non habeant collegium, tamen veniunt, & vocantur sub nomine collectiuo.*
4 *Consuetudo loci est attendenda circa applicationes, & distributiones portionum inter canonicos, & beneficiatos.*

DECISIO DCCLXX.

DOmini tenuerunt, admissionem canonicorum ad distributiones, de quibus agitur, æquis tamẽ portionibus cum beneficiatis, intelligendam esse æquis portionibus quo ad corpora, nõ quo ad personas, quia cum ambo, tã canonici, quàm beneficiati fuerint admissi, ad huiusmodi distributiones per nomina collectiua (nomen enim canonicorum & nomen beneficiatorum sunt nomina collectiua) intrat regu. quod
1 † vocati per nomina collectiua regulariter censentur vocati pro æquali portione.l. si quis Titio, & hæredibus.ff.de vsufruct. accrescen.l. si muliere cum liberis, ff.de hæred. instituend. late Roman.cons.99.numer.1. Abb.cons.37.lib.2. Doct.in l.fi. maxime Ias. num.5. & Dec.pariter nu.5.de impuber.& alijs substit. Felyn.in c.pastoralis,sub nu.9.de rescrip. Ias. in l. iuris gentium §.fi.nu.9.prope fi. ver.adde.ff.de pactis.Soc.iun.consil. 104.nu.17.lib.1.Et quamuis Doct. supradicti loquan-
2 tur, † quando plures vocantur sub nomine collectiuo, & alius sub nomine proprio, & singulari, tamen idem procedit etiam,quãdo alij vocantur pariter sub nomine collectiuo,prout in casu Rom. in quo testator mandauit fieri distributionem per cõsules, & hæredes, & sic omnes collectiue nominauit,quo casu de iure (nisi aliud testator disposuisset) consules pro vna voce, & hæredes pro alia voce, & sic æqualiter admissi fuissent,prout declarat idem Rom.d.cons.99. nu.4. Ias. in d.§.fi.nu.9.ad fi.Soc.iun.d.cons.104.nu. 17. Non obst. argumenta, quæ fiunt pro parte beneficiatorum in materia distributionum. Quia nihil concludunt, licet enim distributiones viritim interessentibus distribuantur, tamen nil prohibet, quin de portione tangente canonicos fieret massa, quæ postea distribueretur viritim inter canonicos interessentes. Non obst. quod
3 † beneficiati non fiunt collegium, quia nec hæredes faciunt collegium,& tamen si testator dicat, distribuãtur per hæredes, & Titium, hæredes habent vnam vocem,per supra allegata. Nec obst. quòd finis applicationis fuit seruitium personale. Quia hoc seruitiũ personale non excluditur,vt sup. deductum est. Ceterum
4 Domini dixerunt, seruandam esse † consuetudinem hactenus & tamdiu obseruatam, quam verba applicationis optime admittunt.cum se referant ad ordinationem faciendam,ex allegatis pro parte Capituli, etiã quod verba aliud suaderent, Abb. in c. cum dilectus, nu.7.de consuetud.Soc.cons.145.nu.2.lib.1. cum alijs allegatis.

Roman.Dotium de Zappis. Lunæ, 30. Ianuarij. 1584.

SVMMARIA.

1 *Domus, seu alia res subiecta fideicommisso potest tota subhastari, & liberari pro concurrenti quantitate legitima.*
Nisi tamen reperiatur emptor pro parte. nu. 3.
2 *Decretum, quod res pignorata, licet plus valeat, quam sit debitum, adiudicetur creditori, valet, sed illud plus reddendum est debitori.*
4 *Dispositio l.fi.C.de dot. promiss. procedit etiam quando filia renunciauit bonis paternis, & maternis.*

DECISIO DCCLXXI.

DOmini dixerunt, ꝙ si tertia pars domus, de qua agitur, erat libera Iacobi de Alexijs ratione suę legitimæ

gitimæ, executio facta super ea, & illius subhastatio, & deliberatio sustinetur in totum, non obstante, quòd es-
1 set subiecta fideicōmisso, quia † pro concurrenti quantitate legitimę, & sic pro tertia parte potuit etiam subhastari, & deliberari tota. Bal. in l. fin. num. 4. post med. vers. ibi. sin autem minus. C de iur. domin. impetran.
2 Vbi vult, non vitiari secundum decretum, † per quod adiudicatur creditori res pignorata, quæ plus valet, quàm sit debitum, sed illud plus reddendum esse debitori sequitur Alex. in l. iustè possidet. n. 23. ff. de acquir. possess. & ibi Soc. nu. 13. post med vers. aliquando, & secundo. & Claud. de Seisel. nu. 12. vbi ad id ponderat à contratio sensu l. magis puto. §. item præter. ff. de reb. eorum. Bene Ruin. consil. 137. sub num. 10. lib. 1. maxi-
3 mè, † quando non potuisset repetiri emptor tertiæ partis tantum dictæ domus, cum non possit commode separari; pars enim separata à toto minus valet, quàm vnita toti, nec adfert tantam vtilitatem pars respectu partis, quantum adfert totum respectu totius, prout bene dedncit Ruin. vbi supra. Et pariter Domini dixerunt, Iacobum potuisse promittere dotes pto filiabus, quatenus eius legitima patiebatur, quia non faciebat contra fideicommissum. Si verò legitima Iacobi tempore promissionis dotium erat cōsumpta, & sic mariti filiarum ipsius Iacobi erant, & sunt pauperes, maximè quod habēt quinque alios fratres, ita vt si vellent inter se diuidere, non haberent singuli eorum scuta 300. Domini dixerunt, dotem mille ducatorum pro qualibet filia de tempore promissionis, videlicet, de anno 1567. attenta tenuitate facultatum maritorum, fuisse excessiuam, & ideo non potuisse promitti in præiudicium fideicommissi, cum satis esset congrua dos summa scutorum 680. pro qualibet, quæ scuta 680. partim erant de bonis maternis, videlicet, scuta 487. cum dimidio, & partim de paternis, videlicet, scuta 192. cum dimidio soluta per Iacobum ad computum dotis, quæ solutio non potest dici facta pro satisfactione dotis maternæ, quia id esset contra text. in l. fi. C. de dot. promiss.
4 quæ † procedit etiam, quando filia renunciauit bonis paternis, & maternis Afflict. decis. 178. nu. 13.

Aquilan. Prioratus. Mercur. 1. Febr. 1584.

SVMMARIA.

1 *Beneficia ad nutum superioris amouibilia possunt conferri etiam fratribus regularibus.*
Fallit, vt nu. 6. & nu. 8.
2 *Peculium habere ex permissu superioris non repugnat voto paupertatis.*
3 *Prior non potest ab abbate sine causa remoueri.*
4 *Regulares possunt disponere de fructibus beneficiorum regularium, sicut clerici sæculares de fructibus beneficiorum sæcularium.*
5 *Regularia regularibus, & sæcularia sæcularibus.*
6 *Regulares sunt incapaces tituli beneficij etiam regularis.*
7 *Beneficium, quod confertur, dicitur etiam committi.*
8 *Abbas dicitur intitulatus in abbatia regulari, ad quam eligitur, & confirmatur.*
9 *Constitutio de publicandis, intrat etiam in beneficijs ad nutum amouibilibus.*
Item intrat etiam si Ecclesia, pro qua fit publicatio, non subsit cathedrali, vel Metropolitanæ. nu. 10.

DECISIO DCCLXXII.

Resolutum fuit, prioratum, de quo agitur in titulū collatum fuisse, & constitutionem de publicandis intrare. Præsupposuerunt enim Domini, in religione Sancti Spiritus præter hospitalia adesse domos, prioratus, & beneficia, prout colligitur ex literis Pauli Secundi ibi, cum domibus, hospitalibus, & beneficijs seu membris, & ex literis Sixti Quarti ibi, omnia, & singula hospitalia, domos, præceptorias, oratoria, prioratus, Ecclesias, cappellas, membra, seu beneficia dicti hospitalis. Præsupposuerūt etiam ista omnia conferri fratribus ordinis Sancti Spiritus, imò non nisi illis conferri posse, vt apparet ex primis literis eiusdem Sixti, in quibus prohibet, ne in titulum vel commendam conferātur alijs, quàm fratribus, ergo constat posse in titulū, & commendam fratribus conferri. Dixeruntque hoc
1 non repugnare voto paupertatis, quia † fratres possūt ad nutum superioris remoueri, vt in alijs religionibus. Cle. 2. vbi gl. in verb. electionem. de rescript. & in præceptorijs sancti Ioānis, Mohed. in decis. 269. Non enim
2 † repugnat voto paupertatis habere peculium ex permissu superioris, c. 2. vbi Abb. nu. 4. de statu monac. Syluestr. in verbo, religio. il 6. num. 7. vers. sin autem. Quia cum hæc beneficia sint ad nutum amouibilia, is qui ea obtinet, est semper paratus dimittere, quando superior voluerit, & sic non repugnat voto paupertatis. Et quod habere proprium non sit contra votum paupertatis, ap-
3 paret, quia † Prior non potest ab Abbate sine causa remoueri. c. 2. in fine, & ibi Doctor. de statu monach. Et
4 hinc est, quod † regulares possunt disponere de fructibus beneficiorū regularium, sicuti clerici sæculares de fructibus beneficiorum sæcularium, vt per Nauar. in c. vt non dicatis. n. 42. 12. q. 1. & in apolog. q. 1. mon. 80. nu. 4. & 5. post Card. in Clem. secunda, §. sed & tales. in primo notab. de vita, & honesta. clerico. & in Clem. gratiæ. col. penult. ad fin. vers. quod interrogatus in quæstione
5 facti. de rescript. Apparet etiam, quia † regularia regularibus sæcularia sæcularibus. c. cum singula. de præb. lib. 6. Clem. 1. de elect. clarus text. in Clem. prima, de
6 supplen. neglig. prælat. Et † quomodo inter Doct. non est de titulo, an regularis sit capax tituli beneficij regularis, sed an possit disponere de fructibus sicut sæcularis, de qua quæstione Nauar. vbi supra.

His stantibus, Domini inferebant ad resolutionem prasētis dubij pro affirmatiua, quod prioratus iste sit collatus in titulum, & quod constitutio, de publican. intret. Nam verba prouisionis Ascanij sunt clara: dicitur enim in ea, tibi conferimus, & de illo etiam tibi prouidemus, teque in illius verum, certum, & legitimum priorem, administratorem, & rectorem facimus, constituimus, & deputamus.

Non obstant illa verba, curam, regimen, & admini-
strationem committimus, quia conueniunt etiam titu-
7 lo, cum † beneficium, quod confertur, dicatur etiam committi, c. cum in illis. in princ. de præben. lib. 6. Cle. 1. do sup. negl. prælat. Clem. ne in agro. de statu monach.

Non obstat, quod hæc verba, sunt impropriand a ratione personæ. Quia persona non repugnat, quin ei detur
8 in titulum ad nutum amouibile: Abbas † enim est intitulatus in abbatia, & tamē est regularis, & eligitur, & confirmatur. c. cupientes. de elect. lib. 6.
9 Non obstat, quòd † cum hæc beneficia sint ad nutū amouibilia, cessat constitutio de publican. Quia contrarium est iam resolutum.

Non obst. quod non intrat constitutio, ex quo secundū ipsam publicatio est facienda in Ecclesia cathedrali, vel Mettopolitana, cui beneficium immediate subest, & iste prioratus non subijcitur alicui Ecclesiæ Cathedrali, vel Metropolitanæ, sed solum magno hospitali.
10 Quia † nil prohibet, quin publicatio fiat in ecclesia ipsius Prioratus.

Neapolitan. Sacristiæ 6. Februarij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Articulorum specificatio non requiritur, vbi ex officio proceditur per inquisitionem, nō ad effectum pœna, sed remouendi ab administratione.*
Declara tamen, & distingue, vt nu. 2. 3. & seq.
3 *Specificatio articulorum in processu ex officio per viam inquisitionis non debet fieri, vbi infamarentur plures personæ, & fama esset generalis, non specialis.*
4 *Fama duplex est, generalis, & specialis.*

5 *Remiſſoria an poſſit dari ad probandum delictum per inquiſitionem.*
6 *Purgatio non eſt indicenda apparentibus accuſatore, & teſtibus.*
7 *Accuſatore apparente, & non probante, debet reus abſolui, & non indici purgatio.*

DECISIO DCCLXXIII.

Circa dubium iſtud duæ cadunt difficultates,
Prima, an articuli ſint bene ſpecificati,
Secunda, poſito, quod ſic, an ſuper illis ſit danda remiſſoria. Quo ad primam, tertius, quartus, & vndecimus, quo ad tempus non ſunt bene ſpecificati, quintus, & duodecimus concernunt res geſtas in curia,
1 Circa ſpecificationem dicitur, quòd, quando † procedi-
tur per inquiſitionem, non ad effectum pœnæ, ſed ad
effectum remouendi ab adminiſtratione, & inquiritur
ex officio, tunc non requiritur hæc ſpecificatio, vt per
Inno. Hoſt. Butr. Card. & Abb. in c. accepimus. de purg.
2 canon. Hæc † materia habet difficultatem, tum quia po
tius ſapit accuſationem, tum quia iudices, quibus com-
miſſa eſt cauſa appellationis, non inquirunt, ſed fiſcus
videtur inſtare, & accuſare, tum quia parte opponente
etiam in huiuſmodi inquiſitione videtur deueniendum
ad ſpecificationem, vt poſt multa finaliter videtur di-
ſtinguere Soc. in c. qualiter, & quando, il 2. nume. 851,
3 cum ſeq. de accuſatio. Tum † quia ceſſat ratio, quia po-
tiſſimum mouentur Doct. præcitati, quæ eſt, quia infa-
4 maretur plures perſonæ. Item † quia fama poteſt eſſe
generalis, & non ſpecialis, vt per Innoc. in d. c. accepi-
mus, num. 2. Hoſt. colum. penul. prope fi. Card. num. 9.
Abb. & alij ſupradicti. Quæ rationes ceſſant, quia quo
ad perſonas illæ ſpecificantur, ſolum ius eſt in tempo-
re, & loco,
Quo ad ſecundam difficultatem, an ſit danda remiſ-
5 ſoria ſuper iſtis articulis, licet alias fuerit data † ad pro-
bandum delictum, vt per Creſcen. deciſ 130. tamen cum
teſtes bene probent bonam famam Vincentij, & adſit
cauſa, cur Archiepiſcopus eum amore non proſequa-
tur, & modus quo fuit proceſſum contra ipſum, quia
debebant apponi edicta, & videre quis ſe opponebat,
licet poſſit ſuperior inquirere, eſt denegand, tum quia
refricantur vulnera iam obducta. Tum quia ſuſcitatur
proceſſus, à quo fuit Vincentius purgatus, & ad ordi-
nem presbyteratus promotus.
Non obſt. quòd quando adeſt accuſator non indicitur
purgatio. Quia text. in c. nos inter. de purgat. canon. di-
cit, ceſſante accuſatore, & teſtibus, & ibi Abb. dicit
6 † quòd apparentibus accuſatore, & teſtibus non eſt indi-
cenda purgatio. Non enim apparebant teſtes, nec ac-
cuſator, licet adeſſet inſtigator, & ibi Soc. numer. 3. non
7 poteſt dici grauatus, quia † apparente accuſatore, & non
probante debuit abſolui, & non induci purgatio per
ſupradicta.

Maceraten, Mercedis. Lunæ, 6. Febr. 1584.

SVMMARIA.

1 *Iudex deferendo appellationi, & dando reuerentiales, dicitur abdicare a ſe omnem iuriſdictionem, eamque tranſfundere in iudicem ad quem.*
2 *Appellatio admiſſa per iudicem a quo, tunc dicitur valida, et eius delatio operari abdicationem iuriſdictionis, quando pars non opponit: ſecus ſi opponat.*

DECISIO DCCLXXIV.

Domini ſtante reſolutione in hac cauſa facta, quòd
cauſa mercedis, de qua agitur, non ſit appellabi-
lis, tenuerunt, appellationem ex eo, quòd iudex a quo illam
admiſit, & apoſtolos reuerentiales dedit, non fuiſſe
validam. Concluſerunt etiam, decretum relaxationis
1 mandati non fuiſſe nullum ex eo, quod idem † iudex
deferendo appellationi, & dando reuerentiales abdi-
cauit à ſe omnem iuriſdictionem, eamque transfudit
in iudicem ad quem, quia huiuſmodi admiſſio, dela-
tio, & datio reuerentialium non poſſunt operari vali-
ditatem appellationis, & nullitatem decreti relaxatio-
nis mandati, ſtante oppoſitione partis reſultante ex me
moriali porrecto S.D.N. vbi ſupplicat ordinari iudici
à quo, vt faciat ſibi ſolui mercedem, & expenſas. Tunc
2 enim † appellatio admiſſa per iudicem à quo eſt vali-
da, & tunc eius delatio appellationis operatur abdica-
tionem iuriſdictionis, quando pars non opponit, at ſe-
cus ea opponente, vt per Affl. ſuper conſtitut. regn. tit.
quæ ſint regalia. in verbo, & bona committentium cri-
men, numer. 125. fol. mihi 225. & proſequuntur Mo-
der. in repet. l. vnicæ, C. ſi de moment. poſſeſſ. limit.
13. num. 4.

Montis Faliſci Hæreditatis. Vener. 24. Febr. 1584.

SVMMARIA.

1 *Statutum nullum tanquam non ligans non præſumitur vſu receptum, nec in eo quiſque poteſt ſe fundare.*
2 *Negatiua, in qua conſiſtit fundamentum intentionis, probanda eſt.*
3 *Statutum nullum allegans non habet intentionem fundatam.*
Et eo magis, vt teſtator non cenſeatur ſe conformare cum eius diſpoſitione. nu. 4. Fallit, vt nu. ſeq.
5 *Teſtator diſponens in caſu, in quo diſponit ſtatutum, in eo cenſetur ſe conformare, & non vltra, cum nu. ſeq.*
6 *Statutum dicitur ius commune ipſius ciuitatis, cum quo teſtator præſumitur ſe conformare.*
7 *Præſumptio, quod teſtator cenſeatur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, non ſemper procedit, & facile euitatur.*
Imò non procedit in verbis conditionalibus teſtatoris: ſecus tamen in diſpoſitiuis. nu. 8.
9 *Opinatio teſtatoris, qui dicatur opinaſſe ſtatutum valere, eſt probanda.*
10 *Probatio ſuper non vſu ſtatuti, vel eius contrario vſu debet eſſe concludens in eiſdem terminis ſtatuti.*
11 *Negatiua ſuper nullitate, vel non vſu ſtatuti eſt difficilis probationis.*

DECISIO DCCLXXV.

Quo ad primam partem dubij, Domini dixerunt, ſta
tutum, de quo agitur, data eius nullitate non præ-
ſumi vſu receptum, & moti ſunt Domini. Quia
1 † ſi ſtatutum eſt nullum, non ligat, & conſequenter qui
allegat ſtatutum nullum, non habet intentionem fun-
datam. Ratio enim, cur ſtatutum præſumatur vſu re-
ceptum, eſt, quia ligat, & is qui allegat ſtatutum, ha-
bet intentionem fundatam in verbis illius. Vnde qui
dicit, non obſtat ſtatutum, quia non eſt in vſu, debet
2 hoc probare, cum † in tali negatiua conſiſtat funda-
mentum intentionis eius. Dec. conſ. 649. num. 9. Goza.
3 conſil. 16. in fin. Creſc. deciſ. 79. Et allegans † ſtatutum
nullum, non habet intentionem fundatam, quia illa
diſpoſitio non arctat, & ſi vult dicere, quòd arctat, quia
vſus eam comprobaret, hoc tanquam fundamentum
ſuæ intentionis probare debet, prout reſolutum fuit
coram Illuſtr. Cardinali Lancelloto in cauſa Leodien.
4 negationis poſſeſſionis, 16. Nouemb. 1571. Et † hoc tan-
to magis dicendum eſt ad effectum, vt teſtator non
cenſeatur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti quan-
5 do † enim teſtator diſponit in caſu, in quo diſponit ſta-
tutum, in eo cenſetur ſe conformare, & non vltra, vt
per Aym. conſil. 250. numer. 4. verſ. ſecundo particula-
6 riter reſpondeo. Nam † ſtatutum dicitur ius commu-
ne ipſius ciuitatis, cum quo præſumitur teſtatorem vo
luiſſe ſe conformare, quia illud eſt ſibi notum, & ſe-
cundum illud vixit, vt dicunt Doctor. in l. hæredes
mei, cum ita, ff. ad Trebellia. vbi Alexand. numer. 8. &
9. late Rip. numero 75. cum pluribus ſequentibus. &
præſertim. nu. 79. Zanch. latiſſime. num. 119. Et quia
ſecun-

7 secundum Corn. cons. 91. nu. 1. lib. 1. non † semper procedit hæc præsumptio, & de facili ab ea receditur, quod idem dicit Dec. consi. 60. nu. 28. & 29. lib. 3. bene Aym. cons. 250. nu. 2. Zanch. in d. §. cum ita, num. 158. Vltra
8 † φ non defuerunt aliqui volentes, regulam hanc procedere in verbis depositiuis testatoris, non autem in conditionalibus. Rimi. cons. 224. num. 40. & 28. lib. 2. Dec. consi. 12. num. 31. lib. 1. In hoc tamen Domini non fecerunt fundamentum. Si itaque statutum, de quo agitur, est nullum, & consequenter nihil disponit, & non est verum, quod sit ius ciuile illius ciuitatis, cessat illa præsumptio, quæ aliàs (vt dictum est) est leuis. Et
9 licet † quando testator opinatus fuisset statutum valere, attenderetur hæc opinio, vt per Zanch. vbi supr. nu. 116. nihilominus opinatio ista probanda esset.

Quantum ad secundam partem dubij, Domini dixerunt, φ si intraret præsumptio vsus statuti, & ageretur de probando non vsum siue contrarium vsum, probatio, quæ offertur pro parte Gabriellæ, non satis faciebat, nisi repeterentur testes, vt declararentur, an illi casus, & lites, de quibus loquuntur, fuerint super
10 successione ab intestato, quia † hoc non probato, probatio non concludit, vt per Corn. cons. 125. col. 2. lib. 4. & fuit tentum in vna Perusin. Bonorum de Vbaldis, 18. Martij, 1583. coram R. P. D. Aldobrandino, præsertim, quia primus ad septimum dicit ignorare, an Ioannes, & Franciscus fecerint testamentum. Et licet super primo deponat, φ euenerunt multi casus, in quibus filiæ excluserunt patruos in successione fratrum earum,
11 non tamen dicit patres decessisse ab intestato. Et † hæc negatiua est difficilis probationis, vt dicit Corne. vbi supra. Et licet super secundo dicat, non obstante statuto, & sic virtualiter loquatur ab intestato, tamen non concludit, nisi testis repetatur pro declaratione sui dicti. Et secundus super primo dicit ignorate, an statutum sit in vsu, vel ne, & licet dicat, φ quando aliquis mortuus est, successerunt filiæ, & non fratres, non tamen dicit, quod decesserit ab intestato, & eodem modo respondetur ad tertium. Et quamuis quartus super primo dicat, *quādo sono successi simili casi gli figliuoli hanno hauuta la robba*, allegat casum cuiusdam Romandioli, nec exprimit, an decesserit testatus, vel intestatus.

Piscien. Deuolutionis bonorum. Lunæ, 5. Martij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Confessio auctoris nocet tam vniuersali, quàm singulari successori.*
2 *Libri auctorum regulariter non probant.*
Declara, nisi adminiculis adiuuentur, cum nu. 3.
Idq; magis, quando agitur de declarando aliquo facto, num. 4.

DECISIO DCCLXXVI.

Domini dixerunt, quod si Præpositus posset coadiuuare probationem istã, bonum esset, sin minus, tenuerunt constare ex omnibus simul iunctis de bono iure ecclesiæ, & consequenter de eius dominio in bonis, de quibus agitur. Moti sunt autem principaliter ex confessione Petri Francisci auctoris Marc. Ant. de qua
1 in concordia, quæ † confessio nocet nedum vniuersali, sed etiam singulari successori. Rom. cons. 50. nu. 3. lib. 1. cons. 53. nu. 18. lib. 2. & Dec. cons. 128. nu. 16. eod. lib. 2.

Non obst. quod ista confessio non sit clara, tum quia narratur prætensio Iuliani Præpositi, qui prætendebat, Petrum Franciscum possidere bona ista, vbi bona præpositura, tum etiam ex eo, quia verba illa, ex causa emphyteusis, vel alias, &c. sunt dubia. Nam pro responsione dictum fuit, quod licet in concordia narretur prætensio Præpositi, non tamen in eo narratur, quod Petrus Franciscus prætendebat, sententiam ad eius fauorem latam super canonizatione regressus, ob non solutionem pensionis transiuisse in iudicatum. Idque etiam apparet, quia in dispositiua concordiæ partes se inuicem quietant, & Petrus Franciscus vult, vt Præpositus cedat ei omnia iura sibi competentia super terris, de quibus agitur, etiam si fuissent præpositura ex causa permutationis etiam inualidæ. Et vlterius se obliget ad defendendum Petrum Franciscum, & eius heredes, & successores à quibuscunq; personis, collegio, & vniuersitate, & præsertim ab opera montis Pisciæ, & hospitali alius passus. Et pro verificatione huius confessionis possunt secundum Dominos deseruire testes saltem de auditu, & libri Iuliani, & Guidi Præpositorum
2 qui † libri licet regulariter non probent ex allegatis in discursu, tamen in casu isto videtur probare, tum quia si verificantur in solutionibus canonis ibi annotatis. Ergo & in alijs. Tum & tertio, quia fuerunt authenticati iuxta formam statuti Pisciæ, φ licet det facultatem Prætori adhibendi fidem, & sic non arctet, nihilominus hæc authenticatio aliquid plus operatur. Tum & quarto, quia comprobantur ex inuentarijs, & libris tutorum Marci Antonij, quo fit, vt quamuis prædicti
3 libri Præpositorum non probent † tamen accedentibus alijs adminiculis, & verisimilibus, probant. Aym. cons. 434. nu. 23. lib. 3. Et præmissa eo magis procedunt, quia
4 hic non agitur, † nisi de declaranda, & verificanda confessione, de qua in concordia, ad tradita per Dec. consi. 146. nu. 14. vers. & in hoc proposito.

Burgen. Expensarum. Mercurij, 14. Martij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Expensa facta per prædecessorem debentur eius hæredibus non autem successori.*
2 *Pœna condemnationum, quæ ex forma statuti pro portione debentur potestati, qui condemnauit, si exigantur a successore, trahuntur retro ad beneficium prædecessoris sicut finis ad principium.*
3 *Res iudicata trahitur retro ad sententiam.*
4 *Expensa facta per prædecessorem, licet fiant in vtilitatem ecclesiæ, tamen habentur pro eius credito.*

DECISIO DCCLXXVII.

Fvit tentum, Capitulum non teneri reficere moderno Archiepiscopo expensas factas per Cardinalem de Mẽdoza eius prędecessorem in lite habita cum eodem Capitulo super exemptione iurisdictionis, sed illas deberi hæredibus Cardinalis, quia cum Cardinalis obtinuerit sententiam, quę postea transiuit in iudica-
1 tum, huiusmodi † expensæ debebantur Cardinali, & hodie debentur eius hæredibus, non autem successori, prout in his terminis decisum fuit in vna Pisan. liquidationis fructuum coram bon. me. Oradi. 20. Nouembris, 1570. per doctr. Angel. in l. possessor, §. reda-
2 cta, ff. de pet. hęred. vbi vult, † quod si statutum disponat, φ potestas debeat habere quartam partem pœnarum, quas redigi fecerit in commun, si Potestas condemnauerit super pęnis, licet illas non exegerit, sed successor eius, quarta pars debetur prædecessori, qui condemnauit, quia ipse fuit potissima causa exactionis, quæ trahitur retro, sicut finis trahitur ad principium, quando necessariam consequentiam habet ab eo. l. 3. §. Scio, ff. de minor. & Ang. sequuntur Soc. cons. 151. nu. 14. lib. 1. Dec. cons. 654. in fi. & in auth. si quis in aliquo, nu. 5. ver. & declarando. & ibi Alc. sub nu. 6. ver. attẽditur, C. de eden. Cephal. cons. 136. sub nu. 8. vers. 3. lib. 1.

Non ob. φ sententia non transiuit in iudicatũ tempore Cardinalis, sed tempore successoris. Quia res iudicata non peruenit ex diligentia successoris, sed ex negligentia Capituli, & sat est Cardinalem habuisse sententiam, licet eius tempore non transiuerit in iudi-
3 catum, quia † Cardinalis obtinendo sententiam fuit potissima causa rei iudicatæ, quæ trahitur retro.

Non obstat, φ istæ expensæ fuerunt factæ pro vtilitate

4 liuęe Ecclesiæ. Quia † quomodocũque sit, sat est hoc
esset cæditum Cardinalis, quod habetur pro exacto,
postquam ab eo factæ fuerunt diligentiæ, & obtenta
senteotia cum condemnatione expensarum.

Aquilao. Prioratus. Veneris, 16. Martij, 1584.

S V M M A R I A.

1 *Abbas potest remouere priorem manualem etiam sine causa, ex communi, & nu. 4.*
Fallit, nisi subsit malitia, nu. 2.
Vel præsumptio alicuius odij, nu. 3.
5 *Consuetudo non vsus non inducitur in actibus meræ facultatis.*

DECISIO DCCLXXVIII.

DVbitaui in causa Aquilan. Prioratus, an frater Ascanius possit amoueri a Prioratu ad nutum superiotis. Domini 16. Martij, 1584. informantes tantum Hospitali S. Spiritus concluserunt, sine difficultate fratrem Ascanium posse a Prioratu ad nutum superioris amoneri, tam inspecto iure communi, quam etiam inspectis priuilegijs. Nam de iure communi apud Citra-
1 montanos communiter tenetur, Abbatem † posse remouere priorem manualem etiam sine causa, quia Abbas, quando tales administrationes committit, exprimit, qnod nuda voluntate etiam sine causa possit illos ad claustrum reuocare, ita tenet Ioan. Andr. in ca. cum singula, sub nu. 2. de præben. lib. 6. & post eum ibi Gemin. col. 2. prope fi. vers. sed non recipitur. Butr. nu. 5. Anch. sub nu. 4. Franc. num. 5. ver. sed apud Italos, Dec. in c. ad nostram, num. 7. ver. sed in Italia, de confirmat.
2 vtil. vel inutil. Et hæc reuocatio potest fieri sine causa, dummodo absit malitia, vt per Cardin. in clemen. 1. §. præmissa, ou. 4. ad fi. ver. ego puto, de supplen. neglig.
3 prælat. vel † dummodo non subsit præsumptio alicuius odij, vt post But. tenet Imol. in d. cle. 1. sub num. 44. ver. d. Ant. credidit, & Franc. in d. c. cum singula. nu. 1.
4 circa med. ver. sed Imol. Et † quod Abbas cessante malitia possit tales prioratus, & administraciones ad nutum reuocare, firmat Sylu. de benefic. par. 3. q. 68. in fi. & fuit tentum in illa Burgen. amotionis Magistri cappellæ 11. Decembris, 1581. coram R.P.D. Blanchet.

Quo vero ad priuilegia concessa Hospitali S. Spiritus, illa sunt clarissima, quod superior potest amouere sine causa.

Noo obst. si exẽplo fieret ius in consuetudine, quod beneficium manuale non solet reuocari. Quia cum hoc sit in facultate Abbatis, si noo est vsus talis facultate,
5 consuetudo non inducitur, cum † in actibus meræ facultatis consuetudo non inducatur, prout in specie tradit Alb. in d. c. ad nostram. nu. 11. & ibi Dec. nu. 6. vers. vlt. Abbas concludit. Rebu. de pacif. possess. nu. 335.

Callaguritan. Beneficij de Dordooiz. Veneris, 16. Martij, 1584.

S V M M A R I A.

1 *Commissio appellationis obtenta a sententia ordinarij non appellata, nullam tribuit iurisdictionem.*
2 *Sententia nulla dicitur ex defectu citationis.*
3 *Appellatio interposita per vnum ex consortibus litis suffragatur alijs.*
4 *Iudicium nedum secunda instantia potest incipere à procuratore.*
5 *Protestatio in iudicialibus, debet repeti in quolibet actu.*
6 *Consentire in iurisdictionem duobus dicitur modis, vel per litis contestationem, vel oppositionem dilatoriarum, ex communi.*
7 *Accessoris consilio omnia gesta præsumuntur.*
8 *Causa instructa præsumitur, vbi est in statu, in quo poterat ferri sententia.*

DECISIO DCCLXXIX.

COntra sententiam Cantoris de victoria in secunda instantia latam pro parte Didaci plures opponebantur nullitates. Prima, ex defectu iurisdictionis, quia cum Petrus, & Franciscus noo appellassent a sen-
1 tentia ordinarij, commissio † appellationis pro parte ipsorum obtenta, & Caotori de Victoria directa, non tribuebat ei iurisdictionem. Secunda, ex defectu cita-
2 tionis, quia † fuit citatus pater Didaci, qui pater in beneficialibus non habet mandatum. Tertia, quia Cantor de Victoria pronunciauit sine voto assessoris, sine quo non poterat pronunciare, quia pater Didaci protestatus fuit, vt eius filius personaliter citaretur, deinde allegauit litis pendẽtiam in Rota, & declinauit iurisdictionem, & iudex iuxta formam commissionis assumpserat assessorem. Quarta, quia sententia Cantoris fuit lata contra sententiam ordinarij, quæ fecerat transitum in iudicatum. His tamen non obstãtibus, Domini dixerunt, sententiam Cantoris non esset attentatam, neque nullam, & ideo non reuocandam. Prima oullitas tollitur ex facto, quia Franciscus a seotẽtia ordina-
3 rij illico appellauit, vt in processu, fol. 271. quę † appellatio suffragatur etiam Petro litis consorti. l. 1. & 2. C. si vnus ex pluribus appel. c. penul. de appel. Tho. de Tan. decis. 22. Secunda tollitur etiam ex facto, quia fuerunt citaó pater Didaci, & Didacus de Aequinon, vt in processu, f. 291. qui ambo erãt procuratores Didaci, prout de eorum mandato constat in processu, fol. 48. Et
4 † iudicium nedum secunda instantia potest incipere a procuratore, Cassado. decis. 1. de dilat. Achil. decis. 14. de citat. Nec placebat responsio, quod isti procuratores essent reuocati, eo, quia principalis accesserat ad curiam. Quia inter modos reuocandi procuratores non reperitur accessus principalis ad curiam. Quantũ ad tertiam nullitatem pro parte Petri, & Francisci. Respondetur, patrem Didaci post declinationem iurisdictionis consensisse in iurisdictionem, quia tanquam procurator substituit Ioannem de Ochoa simpliciter, vt in mandato, de quo io processu, fol. 303. & in hoc actu non fuit
5 repetita illa protestatio, & † tameo in iudicialibus debet in quolibet actu repeti. Mohedan. decis. 44. Sed ex illo solo actu substitutionis non videtur consensum in iurisdictionem. Quia Bar. in l. si conuenerit, nu. 3. ff. de iurisd. om. iud. & communiter Docto. vbi volunt, dici
6 † consensum in iurisdictionem duobus modis, vel per litis contestationẽ, vel per oppositionem exceptionum dilatoriarum. Vnde per petitionem copiæ libelli, vel dationem cautiools de iudicio sisti, non dicitur consensum in iurisdictionem, vt per Bar. in d. l. si conuenerit, sub nu. 2. Quo ad assessorem, vltra quod se subscripsit sententiæ Cantoris, vt in processu, fol. 385. præsumuntur
7 omnia gesta de consilio illius, vt per Dec. cons. 8. ou. 2. Quod causa esset instructa tempore anocationis, apparet ex eo, quod erat productus processus primæ instantiæ,
8 & † erat in statu, in quo poterat ferri seotentia, quod sufficit. Crescen. decis. 113. cum alijs allegatis. Quarta nullitas cessat, quia a sentẽtia ordinarij pro parte Francisci fuit illico appellatum, cuius appellatio prodest etiam Petro litis consorti, vt supra dictum fuit.

Montis Falisci Hæreditatis. Die 19. Martij, 1584.

S V M M A R I A.

1 *Populi immediate subiecti Sedi Apostolicæ de consuetudine nõ possunt statuta cõdere, sine superioris auctoritate.*
Fallit in alijs populis, nu. 3.
2 *Statutum factum a populo subdito in terris ecclesiæ indiget confirmatione in alijs locis seruatur opin. Innoc.*
3 *Ciuitates & populi qui sese regunt, possunt facere statuta sine auctoritate superioris, ex communi.*
Fallit in populis immediate subiectis Ecclesiæ Romanæ.

4 Statu-

4 *Statuta facta a populis immediate subiectis Ecclesia Romane sine superioris licentia, sunt iuri communi contraria, secus in alys populis, secundum opinio. Innoc.*

5 *Confirmatio statuti facta sine clausula, ex certa scientia, dicitur esse in forma communi, & generalis, & conditionalis, quatenus statuta sint iusta, & rationabilia, & quare, nu. seq.*

6 *Confirmatio generalis, & in forma communi non trahitur ad statuta illicita, & inhonesta.*

7 *Statutum excludens feminas stantibus etiam remotissimis agnatis, reputatur de iure communi iniustum, & inhonestum.*

8 *Statutum excludens filias propter masculos, est odiosum odio irrationabili.*

9 *Statutum allegans, quod alias nõ valet, nisi fuerit confirmatum, debet clare de ipsa confirmatione docere, ostendendo statutum pracedere ipsam confirmationem.*

10 *Confirmationes generales, & in forma communi duas habent limitationes, seu conditiones.*

11 *Legatus de latere non potest condere statuta iure communi contraria, ex communi.*

12 *Qualitas in fine eiusdem orationis posita, & qua regitur ab eodem verbo, ad omnia refertur, & aquatur determinat.*

DECISIO DCCLXXX.

DVbitaui 19. Martij, 1584. an statutũ Montis Falisci in actis productum esset validum. Et Domini duas dixerunt difficultates. Prima fuit, an statutum præmissum valeat sine confirmatione. Secunda, quid stannb. confirmationibus, de quibus in præsuppositis.

Quo ad primam Domini dixerunt, populos Sedi Apostolicę immediate subiectos ex hactenus obserua-
1 ta † consuetudine non posse statuta condere, vt per
Bal. in l. omnes populi, sub nu. 6. ver. & hæc opinio, ff.
de inst. & iur. vbi inquit, in terris Ecclesiæ tenaciter
obseruari eam opinionem, quod in condendis statutis superioris auctoritas requiratur. Et propterea si tota prouincia Marchiæ faceret statutum, non admitteretur per ecclesiam, nisi esset approbatum, refert, & sequitur Caccialup. nu. 10. ver. dicit etiam. Hoc idem firmat Corn. cons. 163. nu. 2. prope fi. vers. ad primum autem respondetur, lib. 1. vbi post Bald. inquit, in terris
Ecclesiæ seruari opinionem Compostel. in ca. cum om-
2 nes. de constit. quod scilicet † statutum factum a popu
lo subdito, indiget confirmatione, alias non adstringit,
in alijs verò locis seruari opin. Innoc. tenentis contrarium, & clarius idem Bal. cons. 407. præsupponendum
est, num. 2. in fin. lib. 2. dicens, communem opin. quod
3 † ciuitates, & populi, qui se regunt, possunt facere statuta sine auctoritate superioris, non habere locum in
terris Ecclesiæ Romanæ immediate subiectis, quia
omnis eorum status, & statuta a superiore dependent,
4 nisi † à Præside prouinciæ confirmentur, non valent
etiam, cum sint contraria iuri communi. Et ita resolutum fuit in illa Auximan. Molendini coram R.P. Do.
Robuster. Et res caret difficultate, stante Aegidiana,
lib. 2. c. 36. quæ fuit extensa per Paulum III. ad totum
statum Ecclesiasticum.

Quo ad secundam difficultatem, Domini tenuerunt
cõfirmationes Sixti IV. & Pauli II. esse in forma communi, cum in eis deficiat clausula, *ex certa scientia*, &
5 esse † confirmationes generales & conditionales, quatenus statuta sint iusta, & rationabilia. Dec. in rubr.
de confirm. vtil. vel inut. nu. 2. & ibi Bero. nu. 9. & 10.

Et in dubio confirmatio præsumitur in forma communi, Rip. li. 1. respons. c. 22. nu. 18. ver. secundo respondetur. Vnde huiusmodi cõfirmationes non suffragan-
6 tur, triplici ratione. Prima ratio est, quia † confirmatio
generalis, & in forma cõmuni non trahitur ad statuta
illicita, & inhonesta. Bar. in l. 1. nu. 1. vers. generali, C.
de Monopol. Caccialup. in l. omnes populi, nu. 12. ff. de
iust. & iur. Ias. cons. 122. col. 3. ver. nec etiam obstat, lib.
4. Dec. cõs. 17. nu. 2. post med. ver. nam in generali confirmatione, Corn. cons. 278. nu. 2. lib. 1. bene Alex. consi.
59. lib. 1. latè. Paris. col. 19. nu. 14. lib. 1. consil. 33. nu. 53.
lib. 3. & cons. 106. nu. 6. & 7. lib. 3. Soc. iun. consi. 32. nu.
7 43. lib. 3. Vnde cum † hoc statutum excludat fœminas
stantibus etiam remotissimis agnatis, ex quo vocat
proximiores in gradu consanguinitatis, reputatur de
iure communi iniustum, & inhonestum, l. maximum
8 vitium, C. de liber. præte. Et † statutum excludens filias propter masculos esse odiosum odio irrationabili,
latè deducit Coro. cons. 97. sub num. 4. & 5. lib. 3. Et
fuit resolutum in illa Vrbeuetan. castrorum 21. Nouembr. 1583. coram R.P.D. Blanchetto. Idque tanto
magis in casu nostro, quia in cõfirmationibus supradictis expresè dicitur, quatenus sint iusta, & rationabilia. Nec faciunt auctoritates in contrarium allegatæ.
Quia procedunt, quando feminæ excluduntur a descendentib. masculis, non quando a transuersalibus.
Secunda ratio est, quia non apparet statutum, de quo
agitur, fuisse conditum de tempore prædictarum con-
9 firmationum, & † is, qui allegat statutum, quod aliàs
non valet, nisi fuerit confirmatum, debet clarè de confirmatione docere, ostendendo statutum præcedere
ipsam confirmationem. Non obstat fides Cancellarij,
quia fides non facit fidem: & propterea bonum est videre, quomodo se habeat volumen statutorum, in quo
dicitur esse insertum statutum prædictum. Tertia ra-
10 tio est, † quia omnes prædictæ confirmationes duas
habent limitationes. Prima est, de qua supra, quatenus sint iusta, & rationabilia. Secunda est, prout hactenus obseruata fuerunt. Papa igitur in istis confirmationibus habuit respectum, nedum ad qualitatem statutorum, sed etiam ad eorum vsum. Et ideo limitate
confirmauit eo modo, quo vsui recepta fuerunt, vt patet ex illis verbis, prout hactenus laudabiliter obseruata fuerunt, quæ verba non stant dispositiuè, sed conditionaliter, ex quo (vt dictum est) confirmatio est in
forma communi, & dictio illa, prout, significat, si eo
modo, l. prout. ff. de solu. & denotat modum, & qualitatem, Alex. cons. 179. nu. 9. lib. 5.

Quantum ad confirmationem bon. mem. Cardina-
11 lis S. Angeli, omisso, an potuerit valere, eo, quia † Legatus de Latere non potest condere statuta iuri communi contraria, Doct. in c. fi. de off. leg. Roma. consi. 2.
sub nu. 2. Corn. cons. 121. nu. 5. lib. 3. Soc. cons. 60. num.
1. lib. 2. Ias. in d. l. omnes populi, in 1. lect. nu. 30. Boer. in
trac. de potesta. Lega. de Late. nu. 44. ver. licet enim.
Gambar. eo. tract. lib. 8. rub. 2. nu. 14. vbi de communi
12 dictũ fuit, quòd † tota illa cõfirmatio refertur ad statuta hactenus obseruata, tãquam qualitas, quæ est in
eadem oratione, & regitur ab eodem verbo, & est in
fine l. talis scriptura, de leg. 1. Dec. in c. secundo requisitis, de appell. latè Neuiz. cons. 72. num. 15. Vnde qui se
fundat in hac confirmatione, debet docere de illo vsu,
& nihilominus adsunt multa indicia in contrarium.

Romanensis Extinctionis census. Veneris
14. Aprilis, 1584.

SVMMARIA.

1 *Scriptura priuata facta per modum memorialis iunctis alys adminiculis, an probet.*
Quod sic, cum num. seq. & nu. 8.
Contrarium tamen vide num. 10. cum sequen. vbi distingue.

2 *Annotatio nil aliud est, quam priuata scriptura sine testibus causa memoria.*

3 *Annotatio priuata iuncta aliis adminiculis probat.*

4 *Annotatio priuata facta ad fauorem annotantis, an probet, ita quod dispositio l. instrumenta. C. de prob. procedat in hoc casu.*

Quo-

Quod non, num 10. cum seq.

5 *Annotatio facta a creditore sine testibus de aliquo debito absente debitore, non valet sine alijs adminiculis, & nu. 7. & 8.*

6 *Creditor si scribat sibi deberi, non sufficit, nisi iuuetur alijs adminiculis.*

9 *Scriptura priuata ad fauorem scribentis per se non facit fidem.*

11 *Dispositio l. instrumenta, C. de probat. loquitur de priuata scriptura debitoris, contra quem agitur, & de eius pleno intellectu, nu. 14.*

Sed l. exemplo, C. eod. loquitur de priuata scriptura creditoris agentis.

12 *Scriptura priuata non debet plus credi, quam viua voci ipsius scribentis.*

13 *Voci mortuæ non est plus credendum, quàm viuæ.*

15 *Scriptura priuata nullam fidem facit ad fauorem scribentis, etiam si sit fiscus, vel Ecclesia.*

Imò nec adminiculum quidem, siue gradum probationis, num. 16.

Et eo magis, quando est facta lite pendente, nu. 17.

DECISIO DCCLXXXI.

1 DVbitaui particulariter in hac causa, *an † scriptura priuata Prosperi facta per modum memorialis, in qua continebatur, qualiter ipse soluerat Petro Paulo Arditio pretiũ officij Notariatus Rotæ, tam tituli, quam scripturarum, faceret aliquem gradum probationis ad fauorem ipsius Prosperi, ita vt iunctis alijs adminiculis, & coniecturis, sufficienter probaret.*

Et difficultas consistebat in eo, an l. instrumenta, C. de probat. quæ loquitur de priuata scriptura facta per
2 modum memorialis, cum loquatur de priuata † adnotatione, quæ nil aliud est, quàm priuata scriptura sine testibus causa memoriæ, secundum Azo. in l. instrumenta, io fin. glo. ibi in verbo, domestica, Odofre. num. 1. in fine, Ioan. Fab. & Salyc. post princ. versicu. dicit
3 ergo, quæ l. instrumenta, vult, quod † priuata adnotatio, si alijs adminiculis adiuuetur, probet: difficultas inquam in eo versatur, an l. instrumenta, procedat in
4 † priuata adnotatione facta ad fauorem annotantis.

Et pro affirmatiua multæ fuerunt adductę auctoritates, nempe Odofred. in l. instrumenta, numero pri-
5 mo, in fine. Vbi † adnotationem, de qua ibi, exemplificat in scriptura io priuata facta sine testibus continente talem mihi debere, tantum absente eo, contra quem scriptura fiebat. Hoc idem clarè firmat Azo.
6 dicens, quòd si † creditor scribat sibi deberi, non sufficit solum, sed necesse est, quòd alijs adiuuetur adminiculis, hoc idem videtur sentire glo. in verbo, instrumenta, in fine, ibi. siue ab alio. Et istud idem ibidem
7 expresse tenet Zuccard. sub num. 4. dum dicit † adnotationem, de qua loquitur text. fieri sine omni solennitate, puta, cum scribo, Titium mihi debere centum. Et subdit, hanc scripturam priuatam nihil probare, nisi alia adminicula accedant.

8 Et † quod scriptura priuata facit fidem ad fauorem scribẽtis, si alijs adminiculis adiuuetur, firmat expressè post Nicol. de Mattar. Ioan. Andr. ad Specul. titu. de instrum. edit. §. nunc dicendum restat, in additio. magna, circa med. vers. si verò quæratur. Et clarè hoc idem tenet Alber. in l. rationes, num. 6. vers. si autem scri-
9 ptura, C. de probat. dicens, † scripturam priuatam ad fauorem scribentis per se non facere fidem, per l. exemplo, C. de probat. & per l. inter chartulas, C. de conuen. fisc. debit. l. 10. sed cum alijs adminiculis fidem facere.

Contrarium tamen Domini tenuerunt, quod scilicet
10 prædicta † priuata scriptura Prosperi nullum gradum probationis, nullamque penitus fidem faciat ad eius fauorem. Et hanc opi. tenuit. Bald. in d. l. instrumenta,
11 sub num. 1. dum vult, † q; de quarta scriptura priuata, videlicet creditoris scribentis talem esse suum debitorem non loquitur, d. l. instrumenta. sed d. l. exemplo. Et Bald. sequitur Salyc. in d. l. exemplo. vbi etiam Paul. de Cast. in prin. vers. & vi differt. Hoc idem firmat, dicens, d. l. instrumenta, loqui de scriptura priuata debitoris, contra quem agitur. & dicta l. exemplo loquitur de scriptura priuata creditoris agentis. Et probatur hæc opinio. Primò per text. in dicta l. exemplo, & in dicta l. inter chartulas. ponderando prout infra. Se-
12 cundò, quia † priuatæ scripturæ non debet plus credi, quam viuæ voci ipsius scribentis, cui in sui fauorem in nihilo creditur, Bart. in l. admonendi. nomero
13 24. versic. nam priuatæ. ff. de iureiur. Et † voci mortuæ non esse plus credendum, quàm viuæ, inquit Imo. in l. nuda, num. 14. ff. de dona. per text. in §. si verò tale ad liquid. in Auth. de instrum. caut. Sequitur Roma. in d. l. admonendi. nume. 56. ver. 3. Alex. nu. 34. Ias. in repet. num. 133. circa med. Franc. Curt. num. 127. post med.
14 ver. ratio dicti est. Tertiò, quia † d. l. instrumenta, præsupponit priuatam adnotationem esse adminiculum, & aliquam fidem facere, prout colligitur, tum ex illis verbis, si non alijs quoq; adminiculis, ponderando dictionem alijs, quæ est implicatiua similium, & sic implicat priuatam adnotationem esse adminiculum: tum ex illis verbis, sola non sufficiunt: illud enim verbum, non sufficiunt, præsupponit priuatam scripturam ibi facere adminiculum, siue aliquem gradum probationis. Vnde si d. l. instrumenta. loquitur de priuata scriptura, quæ sit adminiculum, & facit aliquem gradum probationis, non potest loqui de priuata scriptura creditoris, siue eius qui ad fauorẽ proprium scribit, quæ pro eo nullatenus probat, vt inquit Bald. in d. ratio-
15 nes. sub nu. 1. Et † nullam fidem facit pro eo, nec pro eius successore, etiam si sit fiscus, vel Ecclesia, secũdum eundem Bal. in d. l. admonendi. sub num. 4. versic. si ex propria, quem ibi sequitur Castr. nu. 43. propè finem, Alex. num. 37. Ias. in repe. nu. 10. vers. si tamen. Fran.
16 Curt. nu. 124. prope fi. Et q; † scriptura priuata ad fauorem scribentis nullum faciat adminiculum, siue gradum probationis, colligitur ex d. l. exemplo. ibi, perniciosum est, vt ei scripturæ credatur. & ex d. l. inter chartulas, ibi, iniquum esse prospeximus. item ibi, occasionis huiusmodi calumniam. item ibi, vanitate reiecta. Si enim scriptura priuata faceret adminiculum, vel aliquem gradum probationis ad fauorem scribentis, vtique d. l. exemplo, & d. l. inter chartulas, non tam acriter eam reprobarent, dicendo eam esse perniciosam, iniquam, calumniosam, & vanam. Et tanto magis
17 Domini in hanc sententiam iuerunt, quòd † scriptura priuata, de qua agitur, fuit facta lite penden. Rip. in d. l. admonendi. num. 123. & continet aliqua multum inuerisimilia, prout est illud de loco loci, & etiam illud de mensę, in quo fuerunt numeratæ pecuniæ.

Bononien. de Borgogninis. Lunæ. 16. April. 1584.

SVMMARIA.

1 *Relictum quodcunque conditionale in vltima voluntate non transmittitur.*

Et eo magis, vbi agitur de transmittendo ad heredem extraneum, etiam stantibus coniecturis, num. 2.

Licet aliqui in coniecturis dissentiant, nu. 3.

Limita tamen, vt num. 4. cum seq. & nu. 17. 24. & 27.

5 *Transmissio hereditatis conditionalis, an possit fieri ex coniecturis ad extraneos, & num. seq. quod non.*

4 *Mens testatoris ex coniecturis colligitur.*

5 *Coniectura, vt hereditas conditionalis transmittatur ad extraneos, debent elici ex his, quæ scripta sunt in testamento, ex communi, & multum vrgentes.*

6 *Legatum vsusfructus non sustinetur, nisi transmissis fieret.*

7 *Testator eos censetur vocasse, quos nominauit, non alios, ex communi.*

8 *Testa-*

8 *Testator vnum ex pluribus nepotibus natis substituens, censetur alios, quos sciebat, exclusisse.*

9 *Coniectura transmissionis sumitur, quando potest coniecturari, testatorem voluisse prouidere illis, ad quos intendimus relictum conditionale debere transmitti.*

10 *Transmissio oritur aut ex dispositione legis, aut ex coniecturis voluntatis testatoris.*

11 *Transmissio quibus casibus cessat ex coniecturata mente testatoris.*

12 *Instituti tantum persona, quibus casibus censeatur à testatore contemplata.*

13 *Transmissio dicitur fieri per testatorem ad hæredes in vna substitutione nominatos ex illa cõiectura, quæ desumitur ex alia substitutione.*

14 *Voluntas testatoris ita attenditur in non transmissione, sicut in transmissione.*

15 *Transmissio vt fiat, mens testatoris, præsumitur esse, quando alium minus dilectum prætulit magis dilecto.*

16 *Transmissio non fit, quando si fieret, sequeretur absurdũ, vt minus dilectus præferatur magis dilecto.*

18 *Dispositio l. Seius Saturninus, ff. ad Treb. quomodo intelligatur, cum nu. 19.*

19 *Fideicommissum de quo in l. Seius Saturninus. ff. ad Trebe. intelligitur esse in diem, non autem conditionale.*

20 *Fideicommissum sufficit esse purificatum, licet non agnitum ad hoc, vt transmittatur.*

21 *Hæreditas non adita regulariter transmittitur.*

22 *Fideicommissum vniuersale difficilius transmittitur, quam particulare.*

23 *Transmisso legatorum fit, vti de adeunda hæreditate, nõ vti de adita.*

24 *Conditio proueniens ex necessitate legis non impedit trãsmissionem: secus in ea, quæ prouenit ex dispositione testatoris.*

25 *Transmisso sicut coniecturis inducitur, ita coniecturis tollitur.*

DECISIO DCCLXXXII.

CAmillus Borgogninus Bononien. in testamento, quòd condidit de anno 1557. instituit vniuersales hæredes omnes, & quoscunque filios masculos nascituros ex Aemilia filia sua, quos voluit nominari de familia ipsius testatoris, & si nulli filij masculi ex Aemilia nascerentur, vel interim donec nascantur, instituit hæredes vniuersales Cæsarem de Nappis pro dimidia, & pro altera dimidia Petroniũ, & Ludouicum fratres de Borgogninis, & ipsorum hæredes respectiuè liberos masculos: decessit testator 30. August. 1585. Cæsar de Nappis 17. Ianuarij. 1588. demum Aemilia nullis relictis filijs. Vnde inter alia, de quibus in hac causa contingit dubitari, fuit vltimo loco dubitatum circa dimidiam hæreditatis relictæ Cæsari, numquid ipse eam transmiserit ad Iulium eius fratrem, pendente adhuc conditione natiuitatis filiorum Aemiliæ, vel potius accreuerit alteri dimidiæ hęreditatis fratribus de Borgogninis relictæ. Et præsuppositis testamento dicti Camilli, & nonnullis resolutionibus in hac causa factis, dubitaui 16. Aprilis 1584. an in casu, de quo adsint tales coniecturæ, vt Cęsar potuerit transmittere. Et licet in alijs positionibus huius causæ, videlicet 15. Aprilis 1580. & magis in specie 10. Iunij eiusdem anni, hoc idem dubium propositum fuerit, & ob varietatem Dominorum resolutio capi non potuerit, nihilominus in hac vltima positione Domini fuerunt concordes pro negatiua, quòd Cæsar non potuerit transmittere. Est enim tritissima iuris re-
1 gula, quòd † relictum quodcunque conditionale in vltima voluntate nõ transmittitur, l. vnica, §. sin autem, C. de cad. tollen. l. si ex pluribus, in fi. ff. de suis, & leg. l. rationes, in fi. ff. de acquiren. hæreditate, cum alijs cumulatis per Gabr. de hęred. instit. concl. 1. nu. 1. & 2. Quæ regula tanto magis potest procedere in hoc ca-
2 su, in quo † agitur de transmittendo hæreditatem, siue relictum ad hęredem extraneum, quo casu Corn. cons. 180. nu. 2. in fi. lib. 4. voluit, transmissionem etiam stantibus coniecturis non fieri. Sequitur Iacob. de Nigr. in l. 1. n. 62. circa fi. de leg. 1. & idem sentit Dec. cons. 417. nu. 4. vers. sed respõdetur, eosque citat Gabriel. d. conclus. 2. nu. 17. Et licet aliqui in hoc dissentiant, volen-
3 tes, † transmissionem ex coniecturis posse ad extraneos fieri, vt per Paris. cons. 25. nu. 8. lib. 2. & bene Aym. in repe. l. cum filio, par. 2. nu. 356 de leg. 1. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, sub nu. 114. ff. ad Trebel. Nihilominus, quando transmissio fit in extraneo, coniecturæ debent esse vrgentiores, cum difficilius inducatur transmissio ad fauorem extraneorum, quàm liberorum, vt per Aym. vbi supra.

Ad hanc regul. pro parte Iulij Nappi tres videntur afferri limitationes. Prima est, quod regula non proce-
4 dit, quando † ex coniecturis constat de contraria mente testatoris, l. in conditionib. §. ex scriptura, ff. de condit. & demonstr. Bal. in l. vnica, num. 10. C. de his, qui ante aper. tab. quam limitationẽ passim Doct. sequuntur, quos late cumulat Gabriel. d. concl. 2. num. 16. quæ limitatio procedit duobus concurrentibus. Primò, vt
5 † coniecturę eliciantur ex his, quæ scripta sunt in testamento, prout sentit Bal. in d. l. vnica, nu. 10. in fin. & firmant Doct. congesti per Gabriel. d. concl. 2. nu. 12. vbi de communi, de qua etiam testatur Soc. iun. consi. 141. nu. 22. in fi. lib. 2. Secundò, vt coniecturæ sint multum vrgentes, & quasi cõcludentes, vt per Rip. in d. §. cum ita. nu. 34. & 64. Duæ autẽ coniecturæ in casu isto pro parte Iulij deducuntur. Prima colligitur ex illis verbis testamenti, *& interim donec nascantur*, ex quibus verbis apparet, testatorẽ, quantum in se fuit, voluisse illi dari totum id, ꝙ poterat. Ergo constat de mente testatoris, qui non transmissibile potuit facere transmissibile. Item idem apparet, testatorem, quantum in se fuit, voluisse, vt conditio suspenderetur. Et sic intrat text. in l. Seius Saturninus, ff. ad Trebell. Secunda coniectura desumitur ex eo, quod cum testator voluerit vxorem suam esse vsufructuariam omnium bonorum, dum vi-
6 ueret † legatum illud vsufructus non sustinetur, nisi transmissio fieret. l. vnica. §. in nouissimo, C. de cad. tol. Ias. in l. extraneum, nu. 5. C. de hæred. instit.

Primam coniecturam Domini plurimi fecissent, si nil in contrarium haberemus, sed eam non habuerunt
7 in consideratione, ex quo in contrarium habemus † testatorem vocasse descendẽtes masculos Cæsaris, & sic constat de expressa mẽte testatoris circa eos, quos voluerit vocare. Vnius enim inclusio est alterius exclusio l. cum prætor, ff. de iud. Et ista visa fuit Dominis efficacissima coniectura, præsertim, cum Iulius esset natus, & esset frater Cæsaris. Et nihilominus de eo testator nullam penitus mentionem fecit, ꝙ in similib. terminis à Doct. multum consideratur, vt per Soc. l. cum auus. nu. 38. & 66. ff. de cond. & demonst. Soc. iun. cons. 100. nu. 10. l. 1. Rom. cons. 370. sub nu. 3. cum seq. cuius opinionem sequuntur complures relati ibi per Addi. in verbo, censeo. vbi in fi. attestatur de magis cõmuni, quicquid in contrariũ dixerit Rui. cõs. 77. nu. 14. lib. 2. Et magis in specie facit dictum Paul. de Castr. in l. cum
8 acutissimi. nu. 6. C. de fideicommis. vbi vult, ꝙ † si testator ex pluribus nepotibus natis vnum substituit, censetur alios, quos se habere sciebat, exclusisse, per reg. l. cum prætor. de iudic. Quod dictum post Io. Baptistam de S. Seuerin. in l. generaliter, §. cum autem, C. de institut. & substitur. referi & sequitur Soci. in d. l. cum auus, nu. 78. post princ. vers. sexto regula. Et licet Corn. in d. l. cum acutissimi, nu. 4. circa med. ver. Paul. de Castro etiam licet impugnet hoc dictum, tamen postea cum eo videtur transire, inclinando pro nepote substituto, quem inquit pro se habere testatoris verba, & mentem expressam; idque tanto magis in casu

nostro,

nostro, in quo manifestissima est testatoris prędilectio,
cum instituerit Borgogninos, & non Iulium, de quo
nunquam mentionem aliquam, nec purè, nec condi-
tionaliter fecit, maximè, quia testator de duobus Bor-
gogninis fratribus ambos vocauerit, de duobus autem
fratribus de Nappis vocauit solum Cæsarem nulla fa-
9 cta mentione de Iulio. † Coniectura enim transmissio-
nis sumitur, quando potest coniecturari, testatorem
voluisse prouidere illis, ad quos intendimus, relictum
conditionale debere transmitti, & Dd. de hac re tra-
ctantes si rectè intueantur, ita loquuntur. Et ita di-
cit Soc.cons.6.nu.12.lib.3.Dec.cons.25.sub num.1. Ita
tollitur responsio Rimi.iun.cõsi.244. nu.298.cum seq.
10 Dicit.n.ꝙ † transmissio est prouisio legis, non hoīs, &
ideo testator denegauit auxiliũ suũ, non auxiliũ legis.

Nec responsio nullius est momenti, quia nos agi-
mus de trãsmissione, quæ oritur ex coniectura volun-
tatis testatoris, quæ transmissio longè differt ab ea,
quæ oritur ex dispositione legis ex potentia suitatis,
& ex iure deliberandi, de qua transmissione latè Anto-
nius Gomez.in tract. vlt. volunt. tit. de transmiss. hæ-
red. Tantum autem abest in casu isto, vt adsit aliqua
coniectura, ex qua possit colligi, testatorem voluisse
Iulio prouidere, vt imò omnia contrarium suadere vi-
deantur. In primis enim quãdo testator instituit filios
Aemiliæ ex secundo matrimonio nascituros, eosque
voluit nominari de familia ipsius testatoris, & in euen-
tum, ꝙ nollent suscipere nomen dictæ familiæ, voluit
hæreditatem deuenire ad alios, vt infra instituendos,
& sic ad eos, quos nomine proprio nominauit, quo
11 casu † cessat transmissio, Gabriel. de hæred. instit.con-
clus.2.nu.8.post Alex.cons.173.nu.6.& 7. lib.5. Dein-
de, quando testator instituit Cæsarem, nõ solum illum
nomine proprio substituit, quo casu cessat transmissio,
Menoch.consi.200. num.96. 97. & 98. Sed etiam aliàs
qualitates addidit, nempe, ciuem, & Notarium Bono-
12 nien.ex † quibus qualitatibus apparet, testatorẽ perso
nam Cæsaris duntaxat respexisse, Dec.post alios consil.
513.nu.1.Paris.consi.53.nu.11. lib.3. Roland. cons.97.
nu.21.lib.4.quod excludit trãsmissionem, Menoc.cons.
200.nu.98.post med.

Non obstat, ꝙ ista videantur respicere substitutio-
nem factam in alio casu, qui non euenit, quia quem-
admodum quando testator fecit mentionem de hæ-
13 redib. in vna substitutione, ad eos fit † transmissio ex
illa coniectura, quæ desumitur ex alia substitutione,
Ruin.cons.156.nu.5. lib.2. ita quoque in isto, cum te-
stator in alia substitutione se restrinxit ad infrascri-
ptos, & sic ad nominatim expressos per supradicta. Ex
ista coniectura desumpta ex alia substitutione debet
14 impediri transmissio. Voluntas † enim testatoris ita
attenditur in non transmissione, sicut in transmissione
l.in conditionib ff.de cond.& demonst.Bal.in l.si pater
nu.19.C.de instit.& substit.Aym.consi.426.nu.12.

Non obstat, quòd ista respiciãt vocationem expres-
15 sam, non autem transmissionem, quia † sicut præsumi-
tur, mentem testatoris esse, vt fiat transmissio, quan-
do alius minus dilectus præfertur magis dilecto, Ias.
cons.52.colum. finali, versic. quarta coniectura, lib.3.
Ruin.consi.178.nu.5. & 6.lib.2. Soc.iun. consi.14 nu.
9.propè finem, versic. pari modo, lib.4. Aym. in l.cum
filio, par.2.num.349.ff.de leg. 1. Zanch.in d. §. cum ita,
num.333.cum aliis, de quibus per Gabriel.d.conclu.2.
16 num. 22. Ita † quoque è contra debemus dicere non
fieri transmissionem, quando, si fieret, sequeretur ab-
surdum, vt minus dilectus præferretur magis dilecto,
prout contingeret in hoc casu, vt idem operetur op-
positum in opposito, quod operatur propositum in
proposito: non enim dubitari potest, quin Borgogni-
ni fuerint prædilecti Iulio, de quo nulla est facta men-
tio, etiam, quòd esset cognitus testatori tempore testa-
menti, maximè, quia (vt dictum est) testator expressè
vocauit descendentes hæredum, videlicet Cæsaris, &
17 Borgogninorum. Vnde † cum Cæsar reliquerit hære-
dem Iulium fratrem, qui est hæres extraneus, ad eum
non fit transmissio, vt post Bal. tradit Gabriel. dicta cõ-
clusio.2.nu.28.

Non obstat, quod in casu isto non habemus prędile-
ctionem, quia sufficit, ꝙ testator in toto testamẽto sem
per prædilexerit Borgogninos, ex quo eos hæredes in-
stituit, & in aliquibus casibus substituit. De Iulio autẽ
tunc testatori bene cognito nullam fecit mentionem.
18 Nõ obstat l.Seius Saturninus, ff.ad Treb. Quia † aut
ibi conditio respicit fauorem fideicommissarii, & tunc
si moriatur ante euentum conditionis, non extingui-
tur fideicommissum, sed fit transmissio ad eius hære-
des, prout intelligunt Crot.in l.1. nu.38. vers.1. quan-
do, & ibi Iac.de Nigr.nu.62.vers.in duob. tamẽ casibus
de leg.1. Fab.in d.§.cum ita, num.33.in fin. Aut (quod
verius est) fideicommissum ibi non est conditionale
(nam ibi hæres extraneus fuit rogatus restituere filio
testatoris, cum ad annos sexdecim peruenisset) & tunc
filius decedens ante istam ætatem transmittit ad hæ-
redes, quia illa verba, cum ad annos sexdecim perue-
nisset, non continent diem incertum, & sic conditio-
nem, vt inquit tex.ibi, in fin. Quoniam dies fideicom-
missi viuo filio cessit, & testator tutelam magis hære-
di fiduciario permisisse videtur, quam incertum diem
fideicommissi constituisse, & fideicommissum hæredi-
tatis relictum filio post certam ætatem. Et quod in ca-
19 su d.l.Seius Saturninus.intelligatur † esse in diem, &
non conditionale, voluit post Bar. Ang. & Imol.in l. si
mater, in prin.ff.de vulg.& pupil.Alex.in d.l.Seius Sa-
turninus.nu.3.Ruin.cons.166.num.10. in princ. lib.3.
Aym.in l.cum filio, par.2, n.350.in fin.de leg.1. Zanch.
in d.§.cũ ita, nu.325.vers.tu antẽ dicas. Et fuit dictum
in hac eadem causa.17.Octob.1578.quãdo fuit repro-
batus intellectus illorum verborum, & interim donec
nascantur, iuxta terminos d.l.Seius Saturninus.

Non obstat, ꝙ testator instituerit Cæsarem per ver-
ba directa. Quia tantum abest, vt hoc facilitet trans-
20 missionem, vt potius eam difficultet: nã † facilius trã s-
mittitur fideicommissum, quã hęreditas: sufficit enim
fideicommissum esse purificatum, licet nõ sit agnitum.
Rip.in d.§.cum ita, nu.57.vers.amplia secundo. Hære-
21 ditas † autem, nisi sit adita, regulariter non transmitti-
tur, l.emancipata, C.qui admit. Et de ratione differen-
tiæ contendunt Doct.in d.l.cum filio, de leg.1. Et hinc
22 † est, quod difficilius transmittitur fideicommissum
vniuersale, quã particulare, quia vniuersale magis assi-
milatur hæreditati. Corn.cons.180. sub nu.2. lib. 4. Et
hæc quo ad primam coniecturam.

Ad secundam coniecturam, ꝙ nisi fiat transmissio,
non potest sustineri legatum vsusfructus relictũ vxori
testatoris, fuit responsum, ꝙ legata non debentur, nisi
23 ab adita hæreditate, & si fieret † transmissio, fieret vti
de adeunda, & non vti de adita, l.vnic.C.de his.qui an-
te aper.tab.vbi Doct.& sic nil suffragaretur.

Non obstat, ꝙ non sit facta mentio de Iulio gratia
frequentioris vsus, quia institutio Borgogninorũ tol-
lit hanc responsionem.

Secunda limitatio, quæ adfertur pro parte Iulij ad
reg.quòd fideicommissum conditionale non transmit-
24 tatur, est, quod † regula non procedit, quando sumus
in conditione, quæ tacitè inest, & ex legis dispositio-
ne inducitur, l.conditiones quæ extrinsecus, ff.de con-
dit.& demon. Zanch.in d.§.cum ita, num.315. Hæc li-
mitatio non applicatur, quia intelligitur de illis con-
ditionibus, quæ extra testamentum veniunt, & quæ
ad validitatem legati ex dispositione legis inducun-
tur, vtputa, quia lex noluit valere legatum, nisi hære-
ditas adeatur: secus est in illis conditionib. quæ ex vo-
luntate testatoris oriuntur, vt per Bar.in d.l. conditio-
nes, quæ extrinsecus, & apparet ex l. 1. vbi Doct.C.de
pact.

pact. Et in specie declarat Crot. in l.nemo potest,nu.8,
25 §.de leg.1.vbi vult,quòd † conditio,quæ proficiscitur
ex necessitate, iuxta d.l. conditiones, quæ extrinsecus.
transmissionem non impediat; conditio verò, quæ ex
dispositione testatoris oritur, trāsmissionem impediat,
& allegat Bart. in l.si legatum. in princ. ff.de adim.leg.

Non obstat,quòd testator Cęsarem purè instituerit,
quia iam visum est, quòd secundum mentem testato-
ris non aderat hæc pura institutio, & in omnem euen-
tum coniecturæ superius adductæ pro Borgogninis
26 fuerit vrgentiores: sicut † enim coniecturis inducitur
transmissio,ita coniecturis tollitur,cum hæc sit regula,
quando agitur de his,quę coniecturis inducuntur. So-
cin.iun. cons.110.num.10. lib.1. & in specie Menoch.
cons.200.num.128.

Tertia affertur limitatio, vt regula non procedat,
27 quando adest † impedimentum iuris. Anch.cons.220,
nu.5. Sed ista non facit ad propositum, quia Anch. lo-
quitur,quando iam delata hæreditate quis impeditur
adire secundum terminos secundæ regulæ traditæ à
Bart, in l. ventre. q,fin. ff.de acquir.hæred. Sed Anch.
non loquitur, immo excipit casum, quando impedi-
mentum est in ipsa delatione hæreditatis. Et in dubio
standum est reg. quòd hæreditas, & fideicommissum
conditionale non transmittitur, vt per Menoch.d.con-
sil.200.num.112.

Penestrin.Hæreditatis.Vener.27.Aprilis 1584.

S V M M A R I A.

1 *Vsusfructus dotis spectat ad maritum, proprietas autem ad filium.*
2 *Pater in pecunia aduentitia filij nō habet vsumfructum, nisi altero de duobus modis, vel quod ipsa pecunia inuestiatur, vel quod pater caueat, licet de cautione aliqui dissentiant.*
3 *Pater tenetur conseruare pecuniam aduentitiam filio, saltem in eodem genere, si non eadem specie.*

DECISIO DCCLXXXIII.

DOmini recesserunt à resolutione facta sub die vl-
tima Aprilis,1582.continente,quod constaret de
perditione 3000.scutorum, quæ D. Iulius soluerat D.
Marchionissæ Mortariæ matri, & tutrici D. Iuliæ, &
quòd ideo D. Vincentius iunior filius, & hæres eius-
dem D. Iuliæ restituendus esset in integrum aduersus
solutionem dictorū 3000. scutorum. Ratio autem, ob
quam Domini à prædicta resolutione recesserunt,fuit,
1 quia licet † vsusfructus 17000.scutorum,quæ D. Mar
chionissa dedit in dotem D. Iuliæ, spectat ad patrem
D.Vincentij, tamen proprietas pertinet ad ipsum D.
Vincentium, quæ proprietas plus valet, quam dicta
3000. scuta. Non obstat, ꝙ dicta 17000. scuta fuerunt
à marito consumpta, & ideo pupillus nullam haber
eorum proprietatem. Quia pro responsione dicitur,
ꝙ siue teneamus opin.Ruin.consi.142.nu.1. lib.1. vo-
2 lentis, † patrem in pecunia aduentitia filij non habe-
re vsumfructum, nisi altero de duobus modis, vel ꝙ
ipsa pecunia inuestitur in bonis immobilibus, vel ꝙ
pater caueat, iuxta §. constituitur. Instit. de vsufruct.
quæ cautio secundum Ruin.patri non est remissa. Si-
ue teneamus opin.Pinel.in l.1.par.2.num.40. & 41.C.
de bon.mater. qui sub num.41.prope fin.tenet,patrem
non debere cauere; quamcunque sequamur opinio-
3 nem, sat est, quòd pater † in pecunia aduentitia filij
non haber nisi vsumfructum, & quod tenetur conser-
uare filio non eandem pecuniam in specie, sed tan-
tundem in genere,l.2.ff.de vsufr.ear.rer. quæ vsu con-
sum.Pinell.vbi supra num.41. post med.ver. ideoque.
Quo fit, vt pupillus habeat proprietatem,nō illorum-
met 17000.scutorum, sed tantundem in genere. Nec
obstat,quòd de facili possit contingere, vt pater pupil-
li decedat non soluendo, & sic actio pupilli reddatur
inanis. Quia isti sunt tristes euentus, qui non haben-
tur in consideratione, vltra quod pupillus poterit age-
re tunc.

Vlixbonen.Administrat.cappellæ.Lunæ.vltima
Aprilis 1584.

S V M M A R I A.

1 *Ordinarius non potest cognoscere de confirmatione superioris, nec per viam declarationis.*
Limita, nisi confirmatio esset subreptitia, & de ea clarè constaret.num.2.
3 *Gesta omnia post appellationem sunt attendenda.*

DECISIO DCCLXXXIV.

FVit conclusum, sententiam de partibus esse reuo-
candam,quia cum Prior habeat pro se sententiam
confirmatam auctoritate Sedis Apostolicæ cum causæ
cognitione,sequitur, vt sententia ordinarij contra eum
1 lata,sit nulla, quia † ordinarius cognoscere non potuit
stante confirmatione Apostulica,c.1.& 2. vbi Dd. om-
nes,de confirm. vtil. vel inutil. Imò non solum non po-
test inferior de confirmatione Principis cognoscere,
sed nec etiam super ea aliquid declarare, vt inquit Bal.
in c.ea quæ,nu.1.de sent.& re iud.sequitur Dec. in ca.
2.num.2.ad fin.vers.& in proposito, de confir. vtil. vel
inutil.Bero.in c.1.nu.13.vers.ego de tali.eod. tit. Et li-
2 cet † ordinarius possit cognoscere de confirmatione,
quando est subreptitia,d.c.2.tamen hoc est verū,quan
do est certum,quod est subreptitia, vt dicit text. Cum
3 † autem fuerit appellatum,& post appellationem mul
ta gesta,illa omnia sunt attendenda,cap.non solum, de
appell.lib.6.Non obstat,dum dicitur,quod non potest
intrare immemorabilis sine titulo Apostolico,quia hic
adest titulus Apostolicus, cum adsit sententia confir-
mata auctoritate Apostolica.

Oriolen.Iuris sedendi in choro. Lunæ,vltima
Aprilis 1584.

S V M M A R I A.

1 *Sententia, & eius executio facta post inhibitionem Rotalem venit secundum stylum, tanquam attentata reuocanda.*
2 *Inhibitio Rotalis non debet se extendere vltra id, quod in commissione continetur: nisi commissio habeat clausulam, quam & quas, &c.*
3 *Attentare non dicitur, qui continuat, seu petit manutentionem.*
4 *Clausula, sine præiudicio iurium dicitur esse reseruatiua.*
5 *Probatio probationem excludere non debet, nec dicitur.*
6 *Executio sententiæ facta pendente appellatione, seu termino ad appellandum, est nulla.*

DECISIO DCCLXXXV.

FVit conclusum,sententiā latam ab ordinario Orio-
len. ad fauorem Capituli contra Sacristam super
spolio iuris sedendi in choro, ac eiusdem sentētiæ exe-
cutionem fuisse attentatam, & reuocandam, quia
1 † cum sententia, & eius executio fuerit post inhibi-
tionem Rotalem, venit secundum stylum tanquam at-
tentata reuocanda. Achil.decis.7.de attentat.

Non obstant deducta pro parte Capituli. Et in pri-
2 mis non obstat,quod † inhibitio Rotalis non afficit, ex
quo commissio, cuius vigore emanata fuit, non com-
prehendebat hanc causam iuris sedendi, sed cau-
sam iuris assistendi. Paris.consil.vlt.in final. verbis, li-
bro 4. Nam respondetur, quod commissio habet clau-
sulam *quam & quas*, &c. & desuper præmissis, re-
busque alijs in actis deductis, & deducendis, & pars,
quæ obtinuit commissionem, tunc deduxit hoc ius
sedendi, quando obtinuit inhiberi in hac causa, &
iudex debuit abstinere, nec velle cognoscere de vi-
ribus inhibitionis, vt dicit Achil. d. decis. 7. Vltra

quod ius sedendi potest forte habere aliquam conne-
xitatem cum iure assistendi, cum Sacrista tanquam se-
cunda dignitas prætenderet debere assistere, & sedere
in præeminentiori loco.

Secundo non obstat, quod Sacrista renunciauit huic
inhibitioni, quæ fuit obtenta 15. Septembris 1582. &
nihilominus secunda Octobris eiusdem anni Sacrista
perijt coram ordinario manutentionem. Quia fuit re-
sponsum, ꝙ tempore petitionis manutentionis pote-
rat esse, imò necesse erat, ꝙ Franciscus inhibitionem
non recepisset, & ignoraret, an esset concessa, & peten-
3 do manutentionem non attentabat, quia † qui conti-
nuat, non attentat, ad gl. mag. in fi. communiter appro-
batam in ca. non solum, de appella. lib. 6. Paris. d. consil.
vlt. nu. 14. lib. 4. Et Sacrista vrbanius egit adeundo iu-
dicem. Vnde quando vidit mutari iudicium, & quod
Capitulum cępit agere spolio, tunc obtinuit inhiberi.

Tertiò non obst. ꝙ notorie constat de non iure Sa-
cristæ ob statutum, & ob probationem factam. Quia
fuit responsum, ꝙ statutum loquitur, quando hæc ec-
clesia erat collegiata, & ideo debet intelligi rebus sic
4 stantibus. Et † quamuis apocha sit facta, sine præiudi-
cio iurium, &c. tamen hæc clausula est reseruatiua. l. si
quis legauerit. de leg. 1. Oldr. consi. 114. Aym. cons. 127.
5 nu. 7. Quo verò ad probationem, probatio † probatio-
nem non excludit, vltra, quod videtur etiam respice-
re tempus ante erectionem huius ecclesiæ in cathedra-
6 lem. Quo ad † executionem, cum illa sit facta penden-
te appellatione, & pendente termino ad appellandum,
est nulla.

Cortonen. Parochialis. Vener. 4. Maij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Execrabilitas seu incompatibilitas ex duabus inducitur parochialibus.*

2 *Constitutio, execrabilis, de præbend. procedit quando ambæ parochiales possidentur in titulum, vel commendam.*

3 *Ecclesia possessa, vti membrum non inducit incompatibilitatem.*

4 *Dispositio clem. si vna, de rebus eccle. non alienan. quo casu cessat.*

Item c. cum qui, de præb. in 6. procedit, vbi sine titulo, & quando de hoc constat. nu. 5.

DECISIO DCCLXXXVI.

DOmini dixerunt, non constare de execrabilitate,
tum quia nõ sumus in duabus parochialib. pro-
1 ut loquitur † constitutio, execrabilis, Ioan. 22. de præb.
Tum quia non est probatum. Ecclesiam S. Blasij esse
parochialem. Et licet dicatur in vnione, quod fuit paro
chialis, id tamen non concludit quo ad execrabilita-
2 tem. Tũ etiam & tertio, quia † constitutio, execrabilis,
procedit quando ambo parochiales possidentur in ti-
tulũ, vel commendam: Ecclesia autẽ S. Blasij possessa
3 fuit vti membrum Archipresbyteratus, quod † non
inducit incompatibilitatem. c. super eo, & ibi gl. in ver-
bo, non obtinet, & Anch. nu. 2. de præben. lib. 6. Host. in
c. extirpandæ, col. 3. in princ. ver. sed quid, & ibi But. in
finalibus verbis, de præben. Rebuff. in prax. in form.
nouæ prouis. in verbo cum annexis. Et ideo de ea non
est facienda mentio. Dd. in d. c. super eo. Fel. in c. in no-
stra. in 10. coroll. de rescript. Non obst. ꝙ vnio sit nul-
la, tum quia hoc respicit petitorium, tum etiam, quia
cum vnio non sit facta Capitulo, sed dignitati ipsius
4 Archipresbyteratus, † cessat dispositio clem. si vna. de
reb. eccl. non alien. Non obstat, c. cum qui, de præben. in
6. quia procedit, vbi sine titulo, & quando de hoc con-
stat, sed hic non constat.

Pampilonen. Sepulturæ. Vener. 4. Maij. 1584.

SVMMARIA.

1 *Possessio, & ius prohibendi, ne alij sepeliantur, quæritur ex illatione cadaueris.*

2 *Decedens non electa sepultura, debet in ea ecclesia sepeliri in qua sepultura maiorum suorum existit.*

3 *Ius prohibendi, & quasi possessio, ne alij sepeliantur in aliquo sepulchro, est quæsita, quando corpus est sepultum.*

4 *Sepulchrum proprium quis habere non potest quo ad proprietatem, secus tamen quo ad vsum.*

5 *Ius inferendi cadauer infertur ex iure prohibendi, ne alij ibi sepeliantur.*

DECISIO DCCLXXXVII.

DOmini quo ad secundam partem dubij dixerunt,
attentata esse clara, & ideo sentẽtias super eis la-
tas esse confirmandas.

Quo verò ad primam partem dubij, licet res non
videatur transire sine difficultate, quia non est proba-
tus alius actus possessorius, nisi recitatio responsorio-
rum super sepultura, de qua agitur, qui actus non vi-
detur possessorius, nihilominus Domini dixerunt, sen-
tentiam latam per ordinariũ Pampilonen. super ma-
1 nutentione, posse confirmari, quia † possessio, & ius
prohibendi, ne alij sepeliantur, quæritur ex illatione
2 cadaueris, † decedens enim non electa sepultura debet
in ea ecclesia sepeliri, in qua sepultura maiorum suo-
rum existit, c. is qui, de sepul. lib. 6. Et quando aliquod
corpus est sepultum in aliquo sepulchro, est quæsita
3 quasi possessio, & † ius prohibendi, ne alij sepeliantur,
vt per Host. in c. abolendæ, prope fi. ver. sed numquid,
de sepult. vbi vult, quod licet quis nõ possit proprium
4 habere † sepulchrum, quo ad proprietatẽ, potest tamẽ
habere, quo ad vsum, vt scilicet ipse, & sui ibi sepelian-
tur, adeo ꝙ eis inuitis alius ibi sepeliri non poterit. Et
Host. sequuntur. ibi Io. And. in fin. ver. quærit hic Bur.
num. 3. Cardin. nu. 3. Abb. nu. 5. Ex quo iure prohiben-
5 di, ne alij ibi sepeliantur, infertur † ad ius inferendi il-
lue cadauera, prout resolutum fuit in vna Burgen. S.
Dorotheæ, corã R.P.D. Aldobrandino 13. Febr. 1579.
Actus autem gesti per Ioannem, & Margaritam in se-
pultura, de qua agitur, inseruiunt ad probandum ibi
maiores suos sepultos fuisse. Et quamuis duos testes
œconomicorum, nempe quartus, & vndecimus dicant
iuxta 10. ꝙ fecerint celebrare officia super istis sepul-
turis, tamen solus 11. clarè deponit de celebratione
officiorum super dictis sepulturis. Et sic non conclu-
dit quo ad sepulturam, de qua agitur, quia indefinita
in teste non æquipollet vniuersali. Sed quando etiam
essent duo testes, plures sunt testes Ioannis, & Marga-
ritæ, & ideò pręferẽdi, maximè, quia habemus nonum
testem, qui deponit, quod erat scriptum, ꝙ erat sepul-
tura istorum, & alijs, ostendit cum ligone sepulturam.

Roman. Extinctionis census. Lunæ, 7. Maij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Sciens aliquem facere actum sibi præiudicialem, & non reclamans videtur consensisse.*

Declara tamen & limita, vt nu. 6.

Fallit, nisi sciebat ius suum saluum esse, nu. 4. & 8.

2 *Solutio præsumitur ex diuturnitate temporis, ex quo creditor non censetur tamdiu tacuisse, si ei debitum solutum non fuisset.*

Declara, vt nu. 12.

3 *Scientia, & taciturnitas, ratione coniunctionis inducit consensum.*

Limita, nisi scientia superuenisset post actum, quæ non inducit aliquam approbationem. nu. seq.

5 *Improbare dicitur, quod non approbatur.*

6 *Venditionem sciens rei suæ ab alio factam, & non cõtradicens censetur ei consentire, pretium illius recipiendo, alias non.*

7 *Vasallus si vendit feudum sciente, & non contradicente domino, talis scientia sine contradictione habetur pro consensu, si dominus non errauerit, sed ex certa scientia tacuerit.*
Contrarium tamen tenetur, nu. seq.
8 *Dominus sciens ius suum sibi fore integrum, non praeiudicat eius scientia, & taciturnitas.*
9 *Consentire aliud est, & aliud licentiam concedere.*
10 *Consensus vbi requiritur, sufficit tacitus.*
Licentia autem vbi requiritur, non sufficit tacitus consensus.
11 *Consentiens alienationi rei suæ non sibi praeiudicat in pretio.*
12 *Tarditas sola creditoris in petendo creditum non sufficit ad praesumendam solutionem.*
13 *Debitor non solum debet probare solutionem respectu creditoris, sed etiam respectu alterius habentis causam ab eo.*
14 *Soluta quandoque petuntur citra malitiam ex ignorantia.*
15 *Patientia, & taciturnitas sola non sufficit ad inducendum tacitum consensum, nisi etiam adsit traditio.*

DECISIO DCCLXXXVIII.

DVbitani in causa Roman. extinctinnis census, an adessent tales præsumptiones, & coiecturæ, quæ sufficerent in casu, de quo agitur. Pro parte D. Mercurij ad docendum de bono iure Prosperi, & per consequens ad ostendẽdum eum restituisse Petro Paulo pecunias per eum erogatas in emptionem officij Notariarus, tres potissimum afferunrur coniecturæ. Prima deducitur ex eo, q cum Petrus Paulus sciuerit Prosperum
1 rum vendidisse officium Petro de Lirtis, & † nunquam reclamaueris, videtur consensisse. Affl. in c. 1. num. 45. cum seq. de prohibi. feud. alien. per Lothar. Secunda coniectura est, quòd Petrus Paulus à tempore locationis officij citra nunquam petijt affictum, ex qua tarditate petendi affictum præsumitur illud solutum, quia
2 ex † diuturnitate temporis præsumitur solutio, cum nõ sit verisimile, creditorem tamdiu cessasse à petitione sui crediti, vel tamdiu tacuisse, si ei debitum solutum non fuisset. Cum. cons. 91. num. 4. Alex. cons. 115. nu. 4. ver. puto igitur. li. 7. Paul. de Cast. cons. 58. nu. 4. ver. non autem. lib. 2. Corn. cons. 277. num. 3 circa med. ver. & ideo non est absonum. lib. 4. Calcan. cons. 23. nu. 5. circa med. ver. nõ enim est verisimile. Dec. cons. 596. num. 9. in fi. Paris. cons. 157. num. 12. lib. 4. Cephal. cons. 240. num. 9. lib. 2. late Sim. de Prat. cons. 68. nu. 1. cum pluribus seq. Tertia coniectura desumitur ex affinitate, quæ erat inter Prosperum, & Petrum Paulum, quia
3 † ratione coniunctionis scientia, & taciturnitas inducit consensum. vt per Ias. in l. quæ dotis. num. 72. cum seq. ff. solut. matrim.

Istas tamen coniecturas dixerunt Domini non esse tales, vt sufficiant in casu, de quo agitur. Et ad primam responderunt, quod licet Petrus Paulus sciuerit, non
4 propterea censetur consensisse, quia † sciebat ius suum saluum esse. l. sicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypot. soluat. maxime, quòd Prosper in instrumẽto recognitionis bonæ fidei promisit, non vendere officium sine expressa licentia Petri Pauli, & illa scientia Petri Pauli superueniens post venditionem officij, non
5 inducit aliquam approbationem, & † non approbare est improbare. Bar. in l. quo enim. § rem haberi. ff. rem
6 rat. habe. Dec. cons. 98 in fin. & tunc † Dominus sciens venditionem rei suæ ab alio factam, & non contradicens, censetur ei consentire, quando pretium illius recipit, alias non, l. quidam ex parte. & ibi glo. & Doct. & maxime Sal. & Ful. qui bene distinguit, ff. de euict. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu. 158. Non ob. traDita per Affl. vbi supra. Quia, aut fit vis in gl. in d. c. in verbo, permissione. citata per Affl. volente, quòd si
7 † vasallus vendit feudum sciente, & non contradicente domino, talis scientia sine contradictione habetur pro consensu, dummodo dominus nõ errauerit, sed ex certa scientia tacuerit, quam glo. sequuntur plures relati per Tiraq. vbi sup. num. 115. & tunc potest dici hanc opinionem multos habere contradictores relatos per eundem Tiraq. ibid. nu. 149. qui mouentur ex ratione,
8 † quòd dominus sciat ius suum sibi fore integrũ, prout etiam ipsamet gl. se declarat ibi, nisi fore sciat vbiq; ius suũ durare. Sed quicquid sit, opinio gl. non applicatur casu nostro, vt mox dicetur. Aut fit vis in distinctione Affl. in d. c. 1. num. 46. ver. sed tu dic. cum alijs nu. seq.
9 quòd scilicet † aliud sit cõsentire, aliud licentiam concedere, secundum Andr. de Iser. ibi in §. hac edictali.
10 Quia (vt inquit Affl.) † vbi requiritur consensus, sufficit tacitus: sed vbi requiritur licentia, non sufficit tacitus consensus, sed oportet eam verbis cõcedi. Et tunc dicitur, hanc distinctionem Affl. de directo facere in contrarium, ex quo in casu nostro in venditione officij requirebatur expressa licentia Petri Pauli, & sic non sufficiebat eius tacitus consensus resultans ex scientia, & patientia, imò si vbi requiritur simplex licentia, non sufficit tacitus consensus, multo minus sufficiet, vbi requiritur expressa, prout in casu nostro. Et propterea opi. gl. in d. c. 1. & aliorum eam sequentium, quando etiam esset vera, non potest applicari casui nostro. Præterea in omnem euentum, etiam si Petrus Paulus expresse consensisset venditioni officij, nihilominus pre-
11 tium ei restitui debet, quia † consentiens alienationi rei suæ, non sibi præiudicat in pretio. l. si fundum. per fideicommissum. & ibi Dd. maxime Ias. num. 8. ff. de leg. 1. l. mater. & ibi Dd. C. de rei vindic.

12 Non obst. secunda coniectura, tum quia † sola tarditas creditoris in petendo creditũ non sufficit ad præsumendam solutionem, alias præscriptio esset frustra-
13 toria, & † debitor non solum debet probare solutionem respectu creditoris, sed etiam respectu alterius habentis causam ab eo, vt per Aret. in l. cum à matre. in 2. not. C. de rei vind. Tum quia Prosper potuit soluisse affictus ab anno 1552. vsque ad mortem Arditij, & postea Io. Hieronymus hæres Arditij ignarus petierit, quia (vt inquit Cor. cons. 277. nu. 3. circa med. vers. &
14 quanquam citra malitiam, lib. 4.) † quandoque soluta petuntur citra malitiam ex ignorantia, quia debitum solutum fuit creditori, qui postea decessit, & eius hæres ignarus petit, & tanto magis, quòd communiter apocha receptionis penes debitorem remanet. Tum etiam & tertio, quia præsumptio solutionis affictus prouenìens ex tarditate illum petendi non releuat in casu isto, imò potius facit in contrarium, quia si præsumitur solutio affictus, ergo durauit locatio, & per consequens Prosper non fuit effectus dominus officij per restitutionem pretij.

Non obst. tertia coniectura, tum quia Petrus Paulus non fuit præsens venditioni officij, sed illam sciuit postea & non contradixit, tum etiam, quia tex. in l. si seruus communis, ff. de donat. inter vir. & vxo. Ex quo colligitur, quòd præsentia, scientia, & taciturnitas ratione coniunctionis inducit cõsensum, procedit in terminis suis, quando scilicet quis patitur rem suam tra-
15 di, & sic † quando cum patientia, & taciturnitate concurrit etiam traditio rei, prout declarat Bal. in l. cum proponas, paulo ante fi. C. de pact. quem sequitur Tiraq. loco de quo supra. nu. 152. Et de traditione officij in casu nostro non constat. Tum & tertio, quia etiamsi Petrus Paulus consensisset, non tamen sibi præiudicatur quoad pretium, vt supra dictum fuit. Et præmissa eo magis procedunt, quia si Prosper soluisset pretium officij, voluisset quietantiam, sicut Petrus Paulus voluit recognitionem bonæ fidei.

Tirasonen, Iuris præsentan. Lunæ, 2. Maij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Reputatio communis quid operetur.*
2 *Consuetudo dat fidem scripturæ non authenticæ.*
Declara tamen, vt num. 3.

DECISIO DCCLXXXIX.

Domini non reiecerunt iura, de quibus agitur, sed volunt illa cõiungere vnà cum alijs probationibus Capituli, & (si fieri posset) bonum esset coadiuuare iura prædicta, Quibus informantes pro capitulo tri plici fundamento conantur fidem adstruere. Primò,
1 ratione † cõmunis reputationis, eo, quia isti libri communiter reputantur pro libris continentibus collationes & institutiones, ad Bart. in extrauag. qui sint rebelles, glos. vlt. Gemi. conf. 15. sub num. 18. Aym. de antiq. par. 1. §. vidimus, nu. 37. Hoc fundamentũ non applicatur, quia testes de hac communi reputatione nil
2 dicunt. Secundò, ratione † consuetudinis, quæ dat fidem scripturæ non authenticæ, ca. cum dilectus, de fide instru. vbi Dd. omnes. Hoc quoque fundamentum patitur difficultatem, quia in hac materia duæ reperiuntur opiniones, Vna Fely. in d. c. cum dilectus, num.
3 36. † quod scilicet hæc consuetudo debeat esse immemorabilis. Altera Aret. consil. 44. nu. 1. vers. secunda conclusio, quem sequitur Purpur. in l. admonendi, num. 200. ff. de iureiur. videlicet, ꝙ de iure canonico hæc cõsuetudo fit contra ius, & ideo requiritur spatium 40. annorum, quod tempus nullus testis percurrit. Tertiò, ratione obseruantiæ, quæ si probaretur, fundamentum bonum, sed de ea non constat. Verum si capitulum aliunde fundat intentionem suam, possent reliqua videri, quia fortè hæc iura poterunt pro aliquo adminiculo deseruire.

Montis Falisci Hæreditatis. Lunæ, 14. Maij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Neptis ex fratre an faciat cessare conditionem substitutionis. Quod non, duobus concurrentibus.*
2 *Testator præsumitur se conformare cum dispositione statuti.*
Declara, & limita vt ibi in fin.
3 *Statutum non excludit filiam in successione patris propter patruum.*

DECISIO DCCXC.

Horatius Flauius de anno 1563. cõdidit testamentum, in quo exclusis filiabus, quas dotauit, instituit hæredes vniuersales presbyterum Ioannem Antiochum, & Curtium eius filios, quos inuicem substituit in hæc verba. Et si quis ex dictis suis filijs moreretur sine filijs legitimis, & naturalib. quod vnus succedat alteri. Mortuo testatore decessit Antiochus sine filijs masculis superstite Gabriella filia legitima, & naturali, & dictis Ioan. presbytero & Curtio. Dubitaui
1 14. Martij. 1582. an † in casu, de quo agitur, neptis ex fratre faciat cessare conditionem substitutionis. Fuit resolutum pro negatiua, ex duabus coniecturis, nempe, ex coniectura exclusionis filiarum testatoris. Et
2 ex coniectura præsumptæ voluntatis † testatoris eum dispositione statuti, quæ secunda coniectura si deficeret, Domini dixeruor, solam coniecturam exclusionis filiarum non sufficere, prout latius in resolutione. Proposui iterum idem dub. 14. Maij, 1584. sola Gabriella informante. Et Domini dixerunt, per existentiam Gabriellæ defecisse cõditionem substitutionis, quia etiam si statutum, quo ad descendentes esset validum, & rationabile, tamen si ad descendentes est restringendum,
3 hoc casu cessat illa præsumptio, quod † testator censeatur se cõformare cum dispositione statuti, quia statutum non excludit filiam à successione patris propter patruum, prout in proprijs terminis tenet Socin. conf. 55. nu. 1. lib. 3. Ruin. conf. 141. num. 8. lib. 3. Curt. iun. conf. 49. nu. 10. bene Aym. conf. 250. num. 4. vers. 2. principaliter. Soc. iun. conf. 158. nu. 50. lib. 2. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, nu. 1165. ff. ad Trebell.

Cremonen. Pensionis. 18. Maij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Regula Cancellariæ 24. quibus casibus non procedat, & nu. 4. 7. 12. & 14.*
2 *Dictio, nec non resoluitur, pro, &.*
3 *Fraus considerari non potest, quando fit resignatio in manibus Papæ.*
5 *Resignationes in fauorem dicuntur etiam simplices resignationes.*
6 *Verba, vel aliàs dimitti, interpretantur vel ab alio.*
8 *Commenda non tribuit titulum.*
9 *Prouisionis appellatione cõprehenditur omnis modus prouidendi, etiam commenda.*
10 *Dictio quæcunque, includit ea, quæ impropriè sunt, tollitque interpretationem restrictiuam, & comprehẽdit ea quæ aliàs non comprehenderentur.*
11 *Commendæ nostri temporis sunt irreuocabiles.*
13 *Papa multitudine negotiorum impeditus non potest retinere memoria supplicationes per eum signatas.*
15 *Ius quæsitum non dicitur tolli per supplicationem seu resignationem non registratam.*
16 *Consensus in resignatione, quando retrotrahatur.*
17 *Dispositio in materia correctoria loquens de actu vero, non comprehendit actum fictum, & decis. 794. nu. 3.*

DECISIO DCCXCI.

Dubitaui in causa Cremonen. Pensionis 18. Maij, 1584. an regula Cancellariæ 24. intret in casu, & ad effectum, de quo agitur? Pro parte Equitis ad euadendum hanc reg. plura deducebant.
1 Primò dicebatur, † eam nõ procedere in resignationibus factis in manibus Papæ, sed solum in resignationibus factis in manibus inferiorum ordinariorum. Hoc fundamentum Dominis non placuit, quia etiam in resignationibus factis in manibus Papæ tam verba, quam ratio regulæ verificatur. Quo ad verba patet, quia istæ sunt resignationes, sicut aliæ. Quoad rationem non est dubium, quòd etiam in istis potest cadere fraus, imò magis, quàm in resignationibus factis in manibus inferiorum collatorum, quia resignationes in manibus inferiorum fiunt simpliciter absque vlla reseruatione, in manibus verò Papæ cum multis reseruationibus fieri possunt, & cõsequenter minus timendũ est, ne fraudulenter quis simpliciter resignet, quam ne resignet cum aliqua sua vtilitate præsertim ponderando, quod tota ista regula regitur ab vnico verbo, voluit, decreuit, & ordinauit, & sic qualitates, de quibus in prima parte regulæ, quæ expressè de Papa loquitur, referuntur etiam ad secũdam partem, de qua agi-
2 tur, præsertim ob dictionem illam *nec non*, quæ † resoluitur in &, glo. in clem. 1. in verbo, nec non, de offi. deleg. ad Bart. in l. Seiæ, §. Caio. ff. de fund. instruct. latè Neuiza, qui alios cumulat, consil. 72. num. 14. Et huius sententiæ est Glossator in d. regul. ponderando di-
3 ctionem, vbique. Non obstat, † quòd non possit considerari fraus, quando simpliciter fit resignatio in manibus Papæ: quia hoc est de raro contingentibus, vltra, ꝗ forsan cessabit dispositio d. regul. quando cessat fraus, vt dicit Glossat. in fine d. regulæ.

Secundò dicitur, hanc regul. non comprehendere resignationem in fauorem, quia loquitur solum de resignationibus factis simpliciter, & ex causa permutationis. Hoc fundamentum pariter Dominis non placuit. Quia etiam regul. de infirmis, olim ita loquebatur, vt est videre apud Sarnens. Et nihilominus comprehendebat resignationes in fauorem

5 fauorem,† quæ dicuntur simplices resignationes, vt ap
paret ex decis. Ioan. Paul. 32. ponderando illa verba,
6 *vel alias dimisit*,quæ † non possunt aliter interpretari,
quā vel ab alio dimitti,l.1.§.scire,& ibi glo. verb. aliàs
ff.de aqu.quotid.& æstiua.Bart.in l.1.nu.12. ff.de con-
di.& demon.& sic hæc verba comprehendunt omnem
modum dimittendi beneficia. Et ex hoc cessat funda-
mentum factum,quod dispositio loquens de casu sim-
plici non trahitur ad conditionalem, quia Papa vlte-
rius processit. Non obst. q quando Papa vult compre-
hendere resignationes in fauorem,id exprimat. Quia
satis est in hac regula adesse verba æquipollentia. Et
ita etiam tenet Glossat.in d.reg.quem domini putarūt
in hoc bene locutum fuisse.
7 Tertiò dicitur,reg.istam † non cōprehendere Com
mendam.Hoc etiā fundamentum minus placuit, quia
8 licet † Cōmenda non tribuat titulum,c.nemo,vbi Dd.
de elect.lib.6. Alc.cons.24.nu.3. Bertran.consi.235.nu.
1.cum seq.lib.3. par.1. nihilominus hæc regula proce-
dit vlterius annullando nedum collationes, sed etiam
9 † prouisiones,quę dictio est latissima,& comprehendit
omnem modum prouidendi,glo.in clemen. fin.in ver-
bo,prouisioni,de elect.Gemin.& Franc.in c.1.de elect.
lib.6.Et signanter,quod comprehendat Commendam,
tradit Gemin.in d.c.nemo,num.7.& ibi Franc. num.5.
prope fi.de elect. lib.6. Idque tanto magis, quia addi-
tum fuit,& dispositiones. Card.in Clem.1. num. 2. de
10 supplen.neglig.prælat. præsertim † ponderando illam
dictionē vniuersalem *quacunque*, quæ includit ea, quæ
impropriè sunt. Dec.cons.599.nu.2.& 3. & tollit inter-
pretationē restrictiuam.Alex.cons.118.nu.5.cōprehen
ditque ea,quæ alias non comprehenderentur. Dec.vbi
11 supra.Ruin.cons.18.nu.19. lib.2. Maximè † in Com-
mendis nostri temporis,quę sunt irreuocabiles,ex quo
fiunt ad vtilitatem personæ,& non Ecclesiæ. Sarnen.in
reg.de publican. quæst.4. Et pro cōprobatione possunt
adduci omnes rationes, quas latè deducit Sarnen. in
regu.de triennal.quæst.5.
12 Quartò † dicitur cessare reg.eo, quia cessat fraus, ex
quo Ginisius ignorabat se promouendum.Hoc funda-
mentum plures ex Domini dixerunt posse tolli ex fa-
cto,viso processu,quem Ginisius circūfert: vltra quod
non excluditur fraudis pręsumptio ex eo, q supplica-
13 tio sit manu Papæ signata, quia † Papa multitudine
negotiorum impeditus,hęc memoria retinere non po-
test,ca.ex parte,& ibi Docto.præsertim Card. nume.7.
Anan.nu.3.& Anch.nu.2.de offic.delega.Sarn.in ca. 1.
nu.135.de const.lib.6.Imò aliqui ex Dominis tenebant
intrare regulam,etiam quod resignās ignoraret se pro-
mouēdum, quasi regula sit pręseruatiua beneficiorum
quæ vacant per promotionem.
14 Quintò & vltimò dicitur,regu.procedere,† quando
verè resignatio est perfecta intra tempora vacationis
& promotionis: hæc autem non est talis, quia proui-
sio fuit 8. Aprilis, missa verò supplicationis resignatio-
nis fuit 17.eiusdem mensis. Huic fundamento pro par
te Ginisij respondetur, q consensus retrotrahitur, &
quod si in regula non comprehenderetur resignatio,
cuius missa sit post promotionē, esset aperta via frau-
dibus. Hanc difficultatem Domini reseruarunt parti-
culariter videndam, licèt circa eam aliqui ex Dominis
distinguerent, quod aut supplicatio missa est ad regi-
strum ita,vt nil aliud desit, nisi præstatio consensus, &
tunc credebant hunc casum in regula comprehendi ex
identitate rationis. Aut supplicatio non est missa ad
registrum,& tunc existimabant reg. non intrare, quia
15 † resignatio nullo modo est perfecta,& hinc est, quòd
nisi sit registrata, non dicitur tolli ius quæsitum, sicut
dicitur tolli postquam est registrata. Sarneo.in reg. de
iur.quæsit.non tollen. q.2. in fi. Vnde cum tunc sup-
plicatio leuari possit, si Papæ intentio non fuisset, vt
sortiretur effectum, prouidisset de beneficijs, & in isto
casu videtur cessare ratio fraudis, quia nemo se huic
16 periculo subijceret. Non obst. quod † consensus retro-
trahatur,quia reg.intelligitur de resignatione verè fa-
cta intra tempora vacationis,& promotionis,nō de ea,
quæ per quandam fictionem censetur facta,in qua mi-
17 litat diuersa ratio. Et regulariter,† vbi sumus in mate-
ria correctoria,dispositio loquēs de actu vero nō com-
prehendit actum fictum, quia actus fictus impropriè
dicitur talis,l.3.§.hæc verba,& ibi Bart.& Paul.de Ca-
str.de nego.gest.Ias.in l.si is qui pro emptore, nu. 170.
cum seq.ff.de vsucapion.

Imolen. Iuris patronatus. Ven. 28. Maij. 1584.

SVMMARIA.

1 *Fama sola in antiquis nō probat ius patronatus,nisi quan
do concurrit longissima possessio.*
Imo requiruntur etiam indicia,num.4.
2 *Ius patronatus in antiquis probatur per indicia & per
famam,cum antiquissima possessione.*
3 *Possessio antiquissima habetur pro titulo.*
5 *Præsentandi quasi possessio,ex quibus,& quot actibus pro
betur,cum num.seq.*
6 *Confessio voluntaria non nocet.*
Limita tamen,nisi concurrant adminicula.nu.7.
8 *Consensus præstitus præsentationi videtur constituere pa-
tronum in quasi possessione etiam iuris præsentandi.*
9 *Patronus consentiens prouisioni per resignationem,an sit
in quasi possessione præsentandi in vacatione per obi-
tum.*
10 *Patronatus mentio debet fieri in renouatione Bullæ.*
11 *Iure patronatus probato,in dubio præsumitur ex dotatio-
ne,& fundatione.*

DECISIO DCCXCII.

1 QVia Rota tenet,quòd † sola fama in antiquis non
probat ius patronatus,nisi quando cōcurrit lon-
gissima possessio, prout testatur Pur. dec.67. incip. In
eadem fuit decisum,in fi.lib.1. Achil. decis.162. incip.
in vna Lucan.Canonicatus,in fi.aliàs supra,de iure pa-
tron.per doctr.Bal.in l.cum super, C. de rei vendi. vbi
2 vult, † ius patronatus in antiquis probari per indicia,
3 per famam: deinde subdit † multum valere antiquissi-
mam possessionem,quæ habetur pro titulo.l.hoc iure,
§.ductus aquæ,ff.de aqu.quot.& æstiu. Et sic Bal.sen-
4 tit † nō sufficere solam famam, sed requiri vlterius in-
dicia,& inter ea multum valere antiquissimam posses-
sionem.Et Bal.sequitur Cassad.dec.2.nu.4. de probat.
Dec.cons.117.ad fi.vers.& ista conclusio. Roch. de iu-
re patron.in verbo,ipse,vel is à quo,num.82.in fin.fol.
197. Idcirco fuit particulariter dubitatum 18. Maij,
1584. an sufficienter constet de quasi possessione præ-
sentandi illorum de Pennatijs in casu, & ad effectum
de quo agitur. In quo dubio informantes pro Penna-
5 tijs ad † docendum eorum quasi possessione præsen-
tandi plures deducebant præsentationes. Quarum pri-
ma fuit facta de anno 1442. à Georgio filio Damij de
persona D.Venturæ,quę pręsentatio fuit à Vicario ad-
missa. Sed hæc præsentatio secundum Dominos non
suffragatur ob malam fidem ipsius Georgij, quæ colli-
gitur tum ex eo, quòd in ista præsentatione enuncia-
uit se hæredem Antonij testatoris mediante persona
Damij, & tamen hæres vniuersalis Antonij fuit cap-
pella,prout liquet ex instrumento transactionis de an-
no 1463. Tum etiam ex eo,quod refert dispositionem
testamenti Antonij aliter quā se haberet. Dicit enim,
ipsum mandasse cappellam congruenter dotari, & ni-
hilominus ex dicto instrumento transactionis con-
stat, cappellam fuisse ab eo hæredem vniuersalem in-
stitutam. Secunda pręsentatio de persona Iacobi del-
la Bordella, qui in petitione taxationis Massarum de
anno 1467. fassus fuit se habuisse electum in Recto-
rem dictę cappellę per patronos, & habentes potesta-

6 tem & ius eligendi. Sed hęc † confeſſio cum ſit volun-
taria, non nocet Eccleſię. Bart. in l. certum, §. ſed an &
ipſos, nu. 4. ff. de conf. ff. Corn. conſ. 343. num. 5. lib. 1. &
conſ. 19. nu 6. lib. 2. Abb. in c. fi. nu. 43. & ibi Felyn. nu.
11. de præſcript. Bene verum eſt, ꝙ hæc concluſio ſolet
7 limitari, † niſi concurrant adminicula, vt per Bald. in
auth. hoc ius porrectum, nu. 8. & ibi Salyc. in fin. verſi.
ego non recederem, C. de ſacroſanct. Eccleſ. Et pro ad-
miniculis poſſunt conſiderari tam veriſimilitudo (cum
enim Iacobus della Bordella litigaſſet cum Pennatijs
veriſimiliter non dixiſſet poſtea ſe fuiſſe ab eis præſen-
tatum, ſicut dixit) quam etiam conſenſus Rubei quon
dam Georgij de Pennatijs præſtitus in permutatione
8 facta a Iacobo della Bordella de anno 1484. † qui actus
videtur conſtituiſſe Pēnatios in quaſi poſſeſſione om-
nium, & ſic etiam iuris præſentandi, vt per Feder. de
Sen. conſi. 234. col. vlt. verſ. vnde cum appareat, quem
ſequitur Roch. de iure par. in verb. competens, q. 15.
nu. 39 licèt contrarium teneat Lambert. lib. 2. par. 1. q.
3. art. 20. fol. 27. Sed primam opinionem videtur ſequi
Moheda. dec. 344. incip. fuit etiā reſolutum, quamuis
9 ipſe tractet, an † patronus, qui conſenſit prouiſioni per
reſignationem, ſit in poſſeſſione præſentandi in vaca-
tione per obitum, qui termini ſunt diuerſi. Verum de-
ducendo pro adminiculo cōſenſum iſtum patroni ad-
hibitum in permutatione, videtur aliquid facere, ma-
ximè iunctis dictis teſtium deponentium de auditu,
ꝙ Iacobus della Bordella fuit à Pennatij præſentatus.
Tertia pręſentatio fuit de perſona Vincentij della Bor-
della, quæ non probatur, cum teſtes deponant de audi-
tu, & cum non habeamus initium, quando ſcilicet iſte
Vincentius prouiſus fuerit, ignoramus, an ſimus in an-
tiquis, etiam reſpectu teſtium: tanto magis, quia idem
Vincentius de anno 1525. obtinuit ſimpliciter ab Epi-
10 ſcopo renouationem Bullæ, † nulla facta mentione pa
tronatus, & tamen erat facienda, ex quo de nouo de-
bebat ſibi dari titulus, ad ea, quæ ſcribit Aret. cōſ. 128.
nu. 1. cum qua renouatione poſſedit vſque ad annum
1441. Quarta præſentatio fuit 15. Iulij, 1541. de perſo-
na D. Simonis, quæ præſentatio eſt turbida, quia idem
Vincentius, qui illam admiſit, eadem die contulit cap-
pellam iſtam Antonio de Gerardis, Secretario Cardi-
nalis Rodulphi. Et licet D. Simon aliquo tempore poſ-
ſederit, tamen reperitur terminus obtentus ad ſenten-
tiam contra ipſum ad inſtantiam Antonij Marię Papa-
ronij, qui fuerat prouiſus per obitum Aſcanij Vetera-
ni, & ipſemet D. Simon vocauit ſe priuatum, & poſſe-
dit etiam D. Petrus Gentiles de Veranno, nec apparet
quomodo. Vnde concluſum fuit, non conſtare de tali
quaſi poſſeſſione iſtorum de Pennatijs, vt vnita cum fa
ma poſſit probare ius patronatus, de quo agitur, quia
Rota, vt inquit Pui. ſeruat, ꝙ fama, ad quam reducitur
probatio, quam habent Pennatij, requirit legitimam
quaſi poſſeſſionem præſentandi, etiam ſi admittamus
probari præſentationem Iacobi della Bordella, tamen
poſtea, nec continuatio, nec interruptio concludenter
probatur. Prętereà non placuit motiuum, quòd in pri-
ma præſentatione D. Venturæ conſenſus Epiſcopi ha-
beat vim reſeruationis iuris patronatus, quia ſi nō fuit
relictum ab Antonio teſtatore, vtique eſſet ex priuile-
11 gio, quia ſine cauſa non reſeruabatur; licèt enim † pro-
bato iure patronatus pręſumatur in dubio ex dotatio-
ne, & fundatione. Caſſa. dec. 7. nu. 7. de iure pat. Simo-
net. de iure pat. q 8. tamen ceſſat hæc pręſumptio, quia
cum ordinarius reſeruauerit ſine cauſa, non poteſt eſ-
ſe, niſi ex priuilegio.

Rauennaten. Caſalis. Veneris, 1. Iunij. 1584.

S V M M A R I A.

1 *Iudex Eccleſiaſticus non habet iuriſdictionem inter lai-
cos, niſi extet conſuetudo in contrarium.*
2 *Stylus deciſorius debet formiter probari.*
3 *Iudices deputati ad ius reddendum nō poſſunt condere ius
contra legem.*
4 *Conſuetudo, non autem ſtylus requiritur ad derogandum
iuri.*

DECISIO DCCXCIII.

DOmini dixerunt, ſententiam Vicarij Rauennatē,
infirmandam eſſe tanquam nullam, & iniuſtam.
1 Nullam ex defectu iuriſdictionis, quia iudex † Eccle-
ſiaſticus inter laicos iuriſdictionem non habet, ca. licet
ex ſuſcepto, c. ex tenore, de foro compet. cum ſimil. ni-
ſi (prout prætenditur) doceatur, partes prorogaſſe iu-
riſdictionem, vel extare conſuetudinem, vigore cuius
ordinarius ſit capax cauſarum prophanarum: interim
tamen regula eſt pro nullitate. De iniuſtitia conſtat,
quia Vicarius non poterat de iure in iudicio Saluiani
interdicti præfigere terminum Franciſco ad reluen-
dum terras, in quarum poſſeſſione Luparelli vigore
Saluiani interdicti immiſſi fuerant, prout deciſum fuit
in illa Roma. donationis 50000. 4. Iulij, 1577. coram
R. P. D. Decano, cuius deciſionis copia datur, ex qua
patet reſponſio ijs, quæ pro Luparellis deducuntur.
Non obſtat, quod in illa deciſione circumſcripta fuit
obſeruātia ſiue ſtylus in contrarium, & ꝙ iſte ſtylus in
caſu, de quo agitur, probatur. Quia reſpōſum fuit, tum
2 † quod ſtylus huiuſmodi cū ſit deciſorius, debuit for-
miter probari. Socin. conſ. 39. nu. 28. lib. 4. Et atteſtatio-
nes aduocatorum non ſuffragantur, & ex ſentētijs hæc
probatio nō clarè colligitur: tum etiam, quia cum iſte
3 ſtylus ſit contra ius, † non potuit introduci à iudicibus
deputatis ad ius reddendum, qui legem cōtra ius con-
dere non poſſunt, vt bene deducit Alexan. conſ. 36. nu.
10. lib. 2. Sequitur Dec. ad rubr. extra de conſuet. nu. 2.
prope fi. verſ. breuiter reſoluendo. Aym. de antiq. tem-
po. part. 4. §. tranſeo, nu. 36. verſ. ideo magiſtratus. Et
4 ideo hoc caſu non ſufficit ſtylus, ſed requiritur † con-
ſuetudo, & ſic probari debent tot, & tales actus, vt de-
uenerint ad notitiam populi, vel maioris partis ipſius,
ita vt dici poſſit conſtare de tacito eius conſenſu, per
quem ſit iuri derogatum, vt per Alex. d. conſ. 36. nu. 11.
Aym. d. nu. 36. circa med. verſ. ſecundo intellige.

Cremonen. Penſionis, Lunæ, 4. Iunij, 1584.

S V M M A R I A.

1 *Notitia Papæ præſumitur ex notitia officialium.*
2 *Supplicatione ſignata gratia non dicitur ſimpliciter per-
fecta, quin a Papa, vel eius officialibus poſſit caſſari,
vel lacerari.*
3 *Actus verus in materia correctoria non comprehendit a-
ctum fictum.*
4 *Conſenſus poteſt præſtari poſt obitum, quando eſt porrecta
ſupplicatio viuente reſignante.*
5 *Fraus regulæ non dicitur fieri, licèt reſignatio non cōpre-
henderetur in regula, cuius ſupplicatio miſſa ſit ad regi
ſtrum poſt promotionem.*

DECISIO DCCXCIV.

FVit reſolutum, reg. 24. in caſu, de quo agitur, non
intrare. Aliqui ex Dominis mouebantur ex eo, ꝙ
ex qualitatibus, & circumſtantijs facti conſtabat de
notitia officialium circa reſignationem, de qua agi-
1 tur, & quod ex eorum notitia † præſumebatur notitia
Papę, qua ſtante dicebant reg. ceſſare. Aliqui vero
mouebantur ex eo, quòd regula intelligitur, quando
reſignatio eſt perfecta intra tempora vacationis, &
promotionis: hęc autem, de qua agitur, non eſt talis,
quia prouiſio fuit 8. Aprilis, miſſa verò ſupplicationis
reſignationis fuit 17. eiuſdem menſis. Non obſtat,
ꝙ ſignata ſupplicatione gratia dicatur perfecta, quia
non eſt ſimpliciter perfecta: expectat enim pręſta-
2 tionem conſenſus, & alia, & † ſatis eſt, quòd non eſt
perfecta taliter, vt nō ſit in manu Papę, & officialium,

illam

illam non admittere, cassare, vel lacerare, vt per Sar-
nen. ad reg. de iur. quæsit. non tollen. qu. 20. in fin. Non
obst. ꝙ consensus retrotrahatur, quia id procedit per
viam fictionis, & regula intelligitur de resignatione
vere facta intra tempora vacationis, & promotionis,
non de resignatione, quæ per quandam fictionem cen
3 setur facta, in qua militat diuersa ratio. Et † regulari-
ter, quando sumus in materia correctoria, dispositio
loquens de actu verò, non comprehendit actum fi-
ctum, quia actus fictus impropriè dicitur talis. l. 3. §.
hæc verba. & ibi Bar. & Paul. de Castr. ff. de nego. gest.
Ias. in l. si is qui pro emptore, num. 170. cum seq. de vsu
capion. Non obstat, ꝙ consensus possit præstari post
obitum, Cassad. decis. 1. de renunc. quia intelligitur,
4 † quando est porrecta supplicatio viuente resignan-
te, hic autem non constat porrectam fuisse supplica-
tionem ante promotioné. Non obstat, quòd si in regu-
la non comprehenderetur resignatio, cuius supplica-
tio missa sit ad registrum, post promotionem fieret
5 fraus regulæ. Quia negatur hanc fraudem fieri, † cum
in isto casu, nec verba, nec ratio regulæ militet. Ver-
ba non, quia regula loquitur de prouisionibus factis
intra tempora vacationis, & promotionis, hæc autem
non est talis. Ratio minus, quia Papæ non tollitur fa-
cultas conferendi, quia resignatio non erat realiter
perfecta. Vnde cum Papa, & officiales postea effectua-
uerint hanc resignationem mittendo supplicationem
ad registrum post promotionem, apparet manifeste,
mentem Papæ fuisse, vt resignatio ita effectuaretur,
ex quo non solum contulit beneficium, sed passus fuit
resignationem iam cœptam effectuari, & gratiam se-
mel factam sortiri effectum.

Non obst. ꝙ D. Datarius ignoret promotiones Epi-
scoporum, tum quia hoc nō est verisimile, cum in da-
taria adsit quotidie impetrantes, & inhiantes benefi-
ciis, qui promotiones Episcoporum bene sciont. Tum
etiam quia promouendi, vt plurimum præconizan-
tur, & fiunt processus, adeo quod res transit in noti-
tiam multorum.

Vrbeuetan. Legati. Lunæ, 28. Maij, & Veneris,
8. Iunij. 1584.

SVMMARIA.

1 *Testamentum ab initio nullum tractu temporis non recon ualescit. nu. 9.*
2 *Fictio non habet locum, vbi extremum, ad quod non est habile.*
3 *Defectus in causa efficiente non reconualescit, impedimẽto etiam sublato.*
4 *Testamenta captiuorum reconualescunt fictione postliminij, vel legis Cornelia.*
5 *Regula Catoniana non trahitur ad leges nouas.*
6 *Regula Catoniana non procedit in hæreditatibus.*
7 *Testamentum banniti conditum tempore banni, si restituatur in integrum, non reconualescit.*
Fallit, nisi fiat indulgentia, & restitutio ob pacem vniuersalem, num. 8.
9 *Testamentum primum factum tempore habili, reconualescit remoto obstaculo, quod superuenit, non autem secũdum factum tempore inhabili.*
Intellige tamen, & declara, vt nu. 10. & 16.
11 *Testator non censetur recedere à prima voluntate solenniter facta, nisi quatenus secunda teneat.*
12 *Testamentem secundum restringitur, & limitatur secũdum causam cassationis primi testamenti.*
13 *Clausula cassans, habet tacitam conditionem si secundũ testamentum valeat.*
14 *Testamentum primum, vt sit cassum, opus est, vt est secũdo testamento saltem possit adiri hæreditas.*
15 *Voluntas, quæ ex actu nullo declaratur, quanam esse debeat.*
17 *Opinio magis, quam veritas attenditur, quando agitur de interpretanda voluntate testatoris.*
18 *Testator reuocãs primum testamentum conditionaliter, si secundum valeret, non censetur mutare volũtatem, nisi quatenus secundum testamentum valeret.*
19 *Testamentum eius, qui se dedit in arrogationem irritatur, nisi postea noua voluntate approbetur.*
20 *Bal. in l. seruis. n. 6. C. de legat. reprobatur à Paul. de Cast.*
21 *Dispositio l. si iure. de legat. tertio. loquitur in fideicommisso.*
22 *Reuocatio legatorum vbi expressa non adest, non censetur habere effectum, nisi quatenus testamentum valeat, secus si sit expressa, quæ etiam in testamento minus solenni habet effectum, & num. seq.*
23. *Testamentum primum solenne non reuocatur per secundum non solenne, quo ad institutionem hæredis, secus quo ad legata, quæ sola voluntate reuocantur.*

DECISIO DCCXCV.

DVbitaui in Vrbeuet. Legati 28. Maij. & 8. Iunij,
an ex duobus testamẽtis Capitanei Gualterij re-
conualescat primum, vel secundum, vel potius neu-
trum, Domini 28. Maij, propter difficultatem materiæ
nihil firmarunt, sed 8. Iunij concluserunt, secundum
1 testamentum non reconualescere, quia † cum factum
fuerit tempore banni, & sic tempore, quo testator ef-
fectus erat seruus pœnæ, non reconualescit, l. eius qui.
& ibi Bar. Aret. & bene Paul. de Castr. ff. de testam. §.
fin. Instit. quibus non est permiss. fac. testam. Et ratio
potest esse duplex.
2 Primò, quia † fictio non potest intrare, ex quo extre-
mum, ad quod non est habile.
3 Secunda, quia cum † defectus sit in principio, hoc
est in causa efficiente, licet postea impedimentum ces-
set, non reconualescit, Bald. in l. seruis, nu. 2. C. de legat.
Et prima ratio inhabilitatis extremi ad quod, compro
4 batur, quia † videmus testamenta personarum similiũ
bannitis reconualescere fictione, vel postliminij, vel le
gis Corneliæ, l. si quis filio. §. quatenus. ff de iniust.
rupt. & irrit. fact. testam.
Et hoc plurimum refert, quia si proueniret hæc im-
potentia à regula Catoniana prohibente valere lega-
ta, & dispositiones, quæ si tempore testamenti extaret,
sequereretur, quod mens testatoris non posset sortiri ef-
fectum, etiam si impedimentum postea cessaret, tunc
5 res maiorem haberet difficultatem, † quia cum regula
Catoniana non trahatur ad leges nouas, l. fi. & ibi Bar.
sub numer. 3. ff. de reg. Caton. idem Bart. in l. 1. num. 8.
post med. ver. sed forte. ff. eod. tit. Ias. in d. l. seruis. nu. 3.
inhabilitas proueniens ex istis bannis, quando cessaret,
6 conualidaretur testamentum. Sed quia † regula Cato-
niana non procedit in hæreditatibus. l. 3. & ibi declarat
Bar. circa med. vers. veritas est. ff. eod. titu de regu. Ca-
tonia. necessario sequitur hoc prouenire ab aliis con-
stitutionibus, & sic à fictione legis Corneliæ, vel post-
7 liminij, vt supra dixi. Et signanter, quòd † testamen-
tum banniti conditum tempore banni si restituatur in
integrum, non reconualescat, tradit Cur. iun. consil.
100. num. 5. & 6. Crot. consil. 282. num. 44. in fin. 45. 46.
47. & 48. lib. 3. Simon de Præt. de interpret. vlt. volunt.
fol. 85. num. 6.
Non obstat Bald. cons. 243. quidam nobilis. lib. 1. &
8 in dicto §. quatenus. Quia † dictum suum potest pro-
cedere, quando fit indulgentia, & restitutio ob pacem
vniuersalem, ad allegata per Boss. de restitutio. quæ
fiunt à Princ. finit. bel. & in specie ita declarat Simon
de Præt. vbi supra. Stante quòd secundum testamen-
tum non reconualescat, Domini viderunt, an recon-
ualescat primum, & firmarunt reg. pro affirmatiua,
9 † quòd primum reconualescat, l. si quis filio. §. qua-
tenus. & ibi Doctores omnes. ff. de iniust. rupt. & ir-
rit. fact. testam. Modern. Perusin. de restit. in integ.
quæst. 45. art. 2. numero 12. & 13. Et quod reconuale-
scat

scat ipso iure. Doct.in d.§. quatenus. Mod. vbi supra,
sub num.15.
Non obstat, quòd primum testamentum, quãdo est
facta voluntaria mutatio voluntatis, non reconuale-
10 scat ipso iure, † sed est necessaria declaratio voluntatis.
l.qui ex liberis.§.testamento. ff.de bon.poss. secundum
tabul.Doct.omnes in d.§.quatenus.post Bart.ibi.Quia
respondetur, hoc non deseruire: nam non aliunde col-
ligitur mutatio voluntatis, nisi ex eo, quod testator tẽ-
pore banni aliud condidit testamentum cum expressa
11 clausula *cassans, &c.* Sed † testator non censetur rece-
dere à prima voluntate solenniter facta, nisi quatenus
secunda teneat, l.si iure. de leg.3. ibi, sed vix id obtine-
re potest, fortassis ideo, quod ita demum à priore te-
stamento recedere velim, si posterius valiturum sit;
attenditur .n. causa cassationis primi testamenti, quæ
causa nulla alia est, nisi vt valeat secundum testamen-
12 tum. Vnde secundum hanc causam † secundum testa-
mentum restringitur, & limitatur. l.cancellauerat. ff.de
his quæ in testa.delen. & bene declarat Bart.in d.l.si iu
re.num.4.quem sequitur Bertr.cons.181.num.2.lib.2.
par.1.& consil.151.sub num.5.lib.3. par.1. Ruin.cons.
16.num.21.lib.2.cum alijs allegatis per Couar.in rub.
de testam.part.2.sub numer.11. in fin.5.conclus. Nam
13 † ista clausula *cassans &c.* habet tacitam conditionem,
si secundum testamentum valeat. Paul.de Cast.in l.san
cimus.in fin.C.de testam. sequitur Bertr. d.consil.151.
nu.5.in med. vers. & vt dicit.lib.3.par.1.Chassan.cons.
14 7.num.60.Ias.cons.8.num.4.lib.3. Est enim † opus, vt
ex secundo testamento si non adeatur, saltem possit a-
diri hæreditas.Ang.in l.sed si sub conditione. §.fi.vers.
in gl.magna.in fin.& ibi Imo.sub num.21.ff.de hæred.
instit.Bertr.d.consi.151.nu. 5. Si igitur testator mutauit
primum testamentum conditionaliter, si secundum va
leret, & secundum non valet, non potest dici, quod cõ-
stet de mutatione voluntatis in istum euentum.
Non obstat, quòd ex actu nullo declaratur volũtas.
15 Quia † vltra responsiones informantium, responde-
tur, quòd debemus capere voluntatẽ, prout supra de-
claratur, quòd scilicet testator tunc demum voluit cas-
sare primum testamentum, si secundum valeret; sed
secundum non valet, ergo noluit cassare primum.
Non obstat, quod in casu isto primum testamentum nõ
potest reconualescere, ex quo non constat de aliqua vo
luntate testatoris volentis primum valere: cum enim
primum testamentum fuerit per secundum sponte re-
uocatum, non requirebatur aliqua declaratio volun-
tatis testatoris. Quia hic non agitur de tollendo primũ
testamentum solenne, quod iam per legem erat subla-
16 tum: sed † agitur solum de declaranda voluntate testa-
toris, quod primum non valeret, per decis. Put.94. in-
cip etiam superius dixi. libr.1. & dec.263. incip.in vna
Abulen. eod. libr.2. Siquidem respondetur, hic agi de
coniecturanda mente testatoris, an scilicet voluerit re-
17 uocare primum testamentũ, & quomodo. Nam † præ-
supponendum est, quòd quando agitur de interpretan
da voluntate testatoris, magis attenditur eius opinio,
quàm veritas, ex quo dispositio testatoris pendet à so-
la eius voluntate. l. seruo manumiss. vbi Ias. in 2. not.
ff.de condit.indeb.Aym.consil.88.nu.15.Hoc stante di
citur, quòd testator tempore banni habebat primum
testamentum pro valido, & se pro testabili, quod appa
ret ex eo, quod condidit secundum testamentum, & cassa-
uit primum, quod quidem non fecisset, nisi putasset se
18 testamenti factionem habere. Cum itaque † testator
putaret se testamenti factionem habere, & reuocaue-
rit primum testamentum conditionaliter, si secundum
valeret, d.l.si iure.de leg.3. cum alijs de quibus supra.
Ergo non mutauit voluntatem, nisi quatenus secun-
dum testamentum valeret. Secundum non valuit, er-
go non adest mutatio voluntatis. Et propterea non ap-
plicantur decis. Put. quia illæ procedunt in alia mate-
ria, non in ista reuocationis testamenti, in qua habe-
mus iura clara.
Non obstat Bal.cons.41.lib.4. Quia ibi inter vnum,
& aliud testamẽtum intercedebat decennium, & ideo
intrabat.l.sancimus.C.de testam.
Non obstat l.qui ex liberis.§.testamento. ff.de bon.
poss.secund.tabul. Quia (vt ibi bene declarat Bart.) §.
ille ponit primò dictum, deinde ponit limitationem
eius dicti. Tertiò, ponit aliud dictum, quod videtur si-
mile primo. Quartò, assignat differentias inter primũ
& secundum dictum, & in summa elicitur ex illo text.
19 quod testamentum † eius, qui se dedit in arrogationẽ,
irritatur, nisi postea noua voluntate approbetur. Et ra-
tio assignatur à Bar.& Doct.in d.§.quatenus.quia spõ
te se dedit in arrogationem, & sic mutauit volunta-
tẽ, & ista mutatio voluntatis fuit absoluta, non condi-
tionalis, vt in casu nostro. Deinde ex illo tex.colligitur,
quod primum testamentum tollitur per secũdum, nisi
postea secundum incidatur, quia tunc primum recon-
ualescit ad effectum exceptionis solummodo. Et sic pa-
tet, nihil eorum, quæ in illo text.disponuntur, applica-
ri casui nostro: & quamuis vna præsumptio tollat aliã,
id tamen non facit, quia (vt diximus) reuocatio pri-
mi testamenti habet istam conditionem, si secundum
teneat.
Non obstat Doctr.Bal.in l.serui.num.6. C. de legat.
20 Quia illa † reprobatur à Paul.de Castr.in l. si filiusfa-
milias, num.2.in fin.de testam.
Non obstat, quod hic tractatur de reuocando legatum,
21 non hæredis institutionem. Quia † text.in d.l. si iure.
loquitur in fideicommisso, vt bene declarat Bart. ibi in
1.oppos. Si enim haberemus in secũdo testamento ex-
pressam reuocationem legati, tunc esset reuocatũ, quã-
uis secundum testamentum non esset solenne: sed
22 † vbi non adest expressa reuocatio, tunc legata quoq;
non censentur reuocata, nisi quatenus secundum te-
stamentum valeat. Paul de Castr.& Alex.in d.l.planè,
in princ.& ibi Ias.num.4.ff.de leg.1. licet valde obstare
videatur.l.militis. §.veteranus. ff.de milit. testam. ta-
men Dd. ita intelligunt. Licet primum testamentum
solenne non reuocetur per secundum non solenne, hoc
23 tamen intelligitur † quo ad institutionem hæredis,
non quo ad legata, quia illa sola voluntate reuocantur.
l. ex parte.ff.de adim. legat. iuncta l. militis codicillis.
ff.de milit. testam. ita Crot. in l.re coniuncti. num.65.
versic.hic est.ff.de leg.3. Sed eum reprobat Mantic. de
coniectur.lib.12.tit.2. nu.22. in fine. dicens eum loqui
contra.d.l.si iure.ff.de leg.3.

Salamantin. Iurisdictionis. Mercurij.13.
Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Episcopus habens in loco exempto in certis casibus iuris-*
dictionem, potest constituere officialem, & suam iuris-
dictionem exercere: secus si solum habet iurisdictionem
in personas. cum nu. 2. ex communi.
3 *Inhibitio non est concedenda nisi ei, cuius interest.*
4 *Dispositio l.loci corpus.§.si fundus.ff.si seruit.vind. proce*
dit in materia seruitutis indiuidua.

DECISIO DCCXCVI.

Licet communis sit distinctio Ioan. Andr. in c.cum
Episcopus.nu.1.in fin.& nu.2.de offic.ordin. lib.6.
1 distinguentis, quòd aut † Episcopus in certis casibus
habet iurisdictionem in loco exempto, & tunc potest
constituere officialem, & suam iurisdictionem exer-
cere. Clement.attendentes.de statu monach. Clement.
quia contingit.de relig.domib. Et ita procedit dictum
Ioan. Monach.in d.c.cum Episcopus. nu.13. vers.sed
2 pone. Aut † Episcopus habet iurisdictionem solum in
personas, & tunc non potest in loco exempto officia-
lem deputare, & suam iurisdictionem exercere. c.1.de
priuil.lib.6. Clem.1.de testam. Et hanc distinctionem
Ioan.Andr. sequuntur, in d.c. cum Episcopus. Gem.
nu.10.

num. 10. Ancharan. nu. 2. Franc. num. 3. in fine. & Butr.
nu. 7. Soc. in d. c. recipimus, num. 76. verf. quod limita.
de priuileg. Nihilominus in cafu noftro non poteft di-
ci, Epifcopum Salamantin. in quatuor cafibus fibi in
Bulla Sixti IV. referuatis habere iurifdictionem folum
in perfonas exemptas, cum habeat etiam in loca exem-
pta: quia cum ipfe effet ordinarius in tota diœcefi. &
confequenter in oppido de Medina del Campo, & in
eius territorio, exiftentibus in diœcefi Salamant. cum-
que refpectu dicti oppidi, eiufque territorij per præ-
fcriptionem, feu confuetudinem poftea à Sixto Quar-
to confirmatam, fuit Epifcopo Salamantin. adempta
iurifdictio generaliter in omnib. cafibus exceptis qua-
tuor, de quibus in Bulla eiufdem Sixti Quarti, cenfe-
tur in illis quatuor cafib. remanfiffe Epifcopo Salaman
tino iurifdictio integra & illæfa, nedum in perfonas,
fed etiam in loca, ficuti habebat prius tanquam ordi-
narius, prout decifum fuit 14. Iunij 1581. Vnde ftante
hac decifione, & concordia inita de menfe Ianuarij,
1583. inter Epifcopum Salamãtin. & Abbatem de Me-
dina del Campo, & ftante, quod inhibitio fuerit obtenta
ad inftantiam Abbatis prædecefforis Moderni, Domi-
3 ni † non videbant, quomodo inhibitio poffet fuffragari
Capitulo maiori, & vniuerfitati de Medina, cum nihil
ipforum interfit. Nec applicatur cafui noftro, l. loci cor
4 pus. §. fi fundus. ff. fi feruit. vindic. Quia † vbi verfa-
mur in materia feruitutis indiuiduæ, licet nec populus,
nec clerus habent iurifdictionem, nec funt confortes in
ea, fed Epifcopus habet in ipfos iurifdictionem. Ideo
Domini dixerunt non effe retardandã moderationem
inhibitionis à folo Abbate obtentæ.

Romanenfis Extinctionis cenfus. Veneris,
15. Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Coniectura, quibus fcriptura priuata continens folutionẽ
ad fauorem fcribentis, poteft fidem facere.*
2 *Fideiubens cenfetur approbare, & confentire contractui,
cui accedit.*
3 *Statuto ftãte, quod filius non poffit fe obligare fine expref-
fa licentia patris, fufficit fi pater fideiubeat pro filio.*
4 *Præfentia, & taciturnitas tendens ad decipiendum fibi
præiudicat, ficut actus pofitiuus.*
5 *Confentiens venditioni rei fuæ non fibi præiudicat in pre-
tio.*
6 *Confenfus præftitus fuper eo, quod principaliter agitur,
cenfetur præftitus fuper confecutis, & accefforie ad
illud.*
7 *Confeffio geminata in inftrumentis etiam per verba enũ
ciatiua probat cõtra actorem, & eius fucceffores etiam
fingulares.*
8 *Dominium ex confeffione probatur, licet non transfera-
tur.*
9 *Confentiens venditioni rei fuæ non obligatur, licet fibi
præiudicet.*
10 *Nouatio non inducitur nifi exprefsè.*
Fallit, nifi pacta fint incompatibilia.
11 *Claufula omnia & fingula, refertur etiam ad enunciata.*
12 *Licentia vel confenfus vbi fimpliciter requiritur, fufficit
tacitus refultans ex fideiuffione: fecus vbi exprefsè re-
quireretur.*

DECISIO DCCXCVII.

FVit refolutum in hac caufa 13. Aprilis 1584. quod
fcriptura priuata Profperi facta per modũ memo-
rialis, in qua continebatur, qualiter idem Profper fol-
uerat Petro Paulo Arditio pretium officij Notariatus
Rotæ, tam refpectu tituli, quàm fcripturarum, nullum
gradum probationis faciebat ad fauorem ipfius Pro-
fperi. Fuerat etiam refolutum in eadem caufa quarta
Maij, eiufdem anni, quod non aderant tales coniectu-
ræ, quæ fufficerent ad probandum id, quod in dicto
memoriali continetur, nempe folutionem pretij dicti
officij tam quo ad titulum, quàm quo ad fcripturas.
Fuerunt poftea pro parte Mercurij nouiter reperta, &
producta quædam inftrumenta, ex quibus prætende-
bat, recedendum effe à refolutione vltimo loco facta.
Ideo 15. Iunij, eiufdem anni dubitaui, ftantibus dictis
inftrumentis & præfuppofitis aliàs deductis, & refolu-
tionibus in hac caufa factis, an à dicta vltima refolu-
tione recedendum effet. Domini tenuerunt effe rece-
1 dendum, quia † cum Profper 16. Aprilis 1552. & 16.
Martij 1554. acceperit pecunias ad focietatem dicto
officio, afferens effe fuum, & deinde Thomas Ciaffo-
nus, qui emerat dictum officium à Petro de Lintres,
cui Profper prius vendiderat, fimiliter acceperit pecu-
nias ad focietatem fuper dicto officio 18. Martij 1568.
afferens etiam effe fuum, & femper in omnibus iftis fo-
cietatibus Petrus Paulus Arditius fideiufferit, & con-
fequenter promiferit, focietates huiufmodi effe bene
contractas, & vera effe, quæ in inftrumentis illarum
dicebantur, fequitur, vt Arditius iudicatus fuerit, di-
ctum officium ad fe non pertinere, & nouatam vel ex-
tinctam effe obligationem, quæ fuerat contracta ex
inftrumento recognitionis bonæ fidei, quam Profper
12. Ianuarij 1552. fecerat ad fauorem Arditij. Fideiu-
2 bens enim † cenfetur approbare, & confentire con-
tractui, cui accedit. l. exceptione. & ibi Alber. & Bald.
in fine, licet non determinet. C. de euict. Ioan. And. ad
Specul. tit. de actore, num. 43. litera M. Bal. ad eundem
Specul. titu. de reo, in fin. addit. verfic. fed quid fi ftatu-
3 tum dicat, vbi vult, † quod ftante ftatuto, quod filius
non poffit fe obligare fine expreffa licẽtia patris, quòd
fatisfit ftatuto, fi pater fideiubeat pro filio. Quod idem
firmat idem Bal. in fua margarita, in verbo, ftatuto, in
fine, Fulgof. 67. nu. 3. prope finem, verf. ipfe autem fi-
deiuffor. Alex. in l. fi quis hæres. §. vltim. numer. 4. ff. de
acquiren. hæred. Socin. confil. 80. num. 13. in fine. lib. 4.
Marfil. confi. 9. nu. 45. Tiraq. de legib. connub. glof. 7.
num. 25. & num. 29. verfic. & idem in dicto cafu. de re-
tract. lignag. §. 1. glof. nona. numero 268. Et priores fo-
cietates initæ per Profperum tanto magis habitæ funt
in confideratione, quia fi ipfe in eis dixit dictum offi-
cium effe fuum, & Arditius id approbauit, hoc eft pe-
nitus incompatibilem cum recognitione bonæ fidei, in
qua dicebatur, quod Profper non habebat nifi nudum
nomen. Et eft multum verifimile, quòd Profper dictũ
pretium foluerit, alias fi non foluiffet, fequeretur, quòd
Arditius fefe, ac eos, cum quibus contrahebat, decipe-
4 re voluiffet. Et hinc eft, quod † quis fibi præiudicat
non folum per actum pofitiuum, fed etiam per folam
fcientiam, & patientiam continentem deceptionem;
verbi gratia, fi hæres præfente, & tacente fideicom-
miffario vendat rem fubiectam fideicommiffo, affe-
rendo eam effe liberam, talis præfentia & taciturni-
tas fideicommiffarij fibi præiudicat, quia tendit ad de-
cipiendum, l. fi fine. C. ad Vellejan. Salyc. in d. l. cum
proponas. la prima, prope fin. & ibi Iaf. num. 11. ad fin.
verf. tu limita. C. de pact. Roman. confil. 457. in fin. Al-
beric. in l. fideiuffor. §. 1. circa medium. ff. de pignor.
Bal. in l. Titia cum teftamento. §. Lucio. verf. vnde dic.
ff. de legat. 2. & in l. quoties, l. prima. fub nume. 3. C. de
fideicommiff. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 9. nu-
mero 154. verf. nifi tamen. Non obftant in contrarium
5 adducta. Et in primis non obftat, † quod confentiens
venditioni rei fuæ non fibi præiudicat in pretio. l. ma-
ter. C. de rei vindicat. Quia non applicatur cafui ifto,
in quo emanauit confeffio Arditij, quod dictum of-
ficium erat Profperi antequam Profper illud vende-
ret Petro de Lintres. Arditius enim confeffus fuit 16.
Aprilis 1552. & 17. Martij 1554. Profper autem ven-
dit

dit dictum officium Petro de Lintres 23. Martij 1563.
Et si hæc confessio Arditij fuit facta, dum Prosper habebat dictum officiũ. Vnde necesse est dicere, quòd Arditius de nouo vendiderit dictum officium Prospero, fidemque habuerit de pretio, quo per lapsum 16. annorum, & vltra ex dispositione statuti Vrbis præsumitur solutum. Secundò non obstat si dicatur, consensum Arditij non potuisse præiudicare, nisi ad effectum illarum
6 societatum. Tum† quia consensus præstitus super eo, quod principaliter agitur, censetur præstitus super consecutiuis, & accessorijs ad illud. l. si pupillorum. §. si pupillus. ff. de reb. eorum, vbi Bald. Soc. conf. 80. nu. 21. in fine. & nu. 22. lib. 4. Tum quia fundamentum fit in
7 confessione Arditij, præsertim ita geminata, quæ† confessio geminata in instrumentis etiam per verba enunciatiua sicut præiudicat, & probat contra actorem, ita etiam contra eius successores nedum vniuersales, sed etiam singulares, & habentes causam ab eo. Aym. conf. 29. n. 1. Socin. conf. 11. n. 1. circa med. conf. 13. sub nu. 5.
8 & 6. & conf. 82. num. 4. vbi alios citat. lib. 3. Et licet† ex confessione non transferatur dominium, tamẽ probatur. Bart. in l. cum falsa. num. 47. & 8. C. de iur. & fact. ignor. Ruin. conf. 128. nu. 18. lib. 2. Tertiò non obstat,
9 quod† consentiens venditioni rei suæ, licet sibi præiudicet, non tamen ipse obligatur, Ias. in l. quoties, nu. 3. C. de fideicommiss. Soc. iun. conf. 52. nume. 8. versic. vel secundo, & num. 9. lib. 4.

Quia hoc non facit ad propositum: satis est enim; Arditium sibi præiudicasse, cum nedum consenserit alienationi rei suæ, sed etiam remiserit recognitionem
10 bonæ fidei. Et licet† nouatio nõ inducatur, nisi expressè fiat. l. fin. C. de nouat. tamen inducitur, quando pacta sunt incompatibilia. Doct. in l. pacta nouissima. C. de pact. prout in hoc casu, in quo incompatibilis est illa recognitio bonæ fidei cum cõfessione Arditij. Quartò non obstat si dicatur, quod in instrumentis priorum societatum enunciatiuè dicitur, dictum officium esse Prosperi, & quòd Arditius in fideiussionibus non fuit confessus; dictum officium esse Prosperi; sed accessit omnib. & singulis contentis in dictis societatibus quia verba enunciatiua præiudicant & probant, vt supra di
11 ctum est, & clausula, *omnia & singula*, refertur etiam ad enunciata, Alex. consil. 12. num. 2. lib. 3. Ruin. consil. 137. num. 6. lib. 1. & conf. 103. nu. 11. lib. 4. Paris. consil. 97. nu. 91. lib. 1. Quintò non obstat, quod omnis consensus, qui in Arditio considerari posset, esset tacitus, qui non sufficit in casu nostro, in quo requiritur expressa licentia, vt cantant instrumentum bonæ fidei, prout expressè declarat Aret. in l. is qui hæres. §. neque filium, col. 1. versic. sed aduerte. ff. de acquir. hæred. vbi vult,
12 quod quando† requiritur simpliciter licentia, vel cõsensus, tunc sufficit tacitus resultans ex fideiussione; sed vbi requiritur licentia vel consensus expressus, tunc nõ sufficit tacitus sed requiritur licentia, vel cõsensus pręstitus per verba Et ita inquit determinasse Bal. ad Specul. tit. de reo. in fine addit. refert Tiraquel. de legibus connub. glo. 7. num. 31.

Quia pro responsione dicitur, id non facere ad rem; si enim Arditius 16. Aprilis 1552. & sic post recognitionem bonæ fidei, quæ fuit 12. Ianuarij, eiusdem anni, confessus fuit dictum officium esse Prosperi, oportuit Arditium illud de nouo vendidisse Prospero, vt supra dictum est, Et sic frustra agitur de expressa licentia Arditij in alienando dictum officium, quæ expressa licentia tunc fuisset necessaria, si Arditius non vendidisset de nouo dictum officium Prospero, post recognitionem bonæ fidei.

Quod verò dicitur, ꝙ Arditius non sibi præiudicauit in medietate scripturarum dicti officij, fuit reseruatum particulariter videndum.

Tirasonensis Iuris præsentandi. Lunæ, 13. Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Ius patronatus, seu præsentandi subiacet decreto Conc. Trident. sess. 25. c. 9.*
2 *Ius præsentandi, & an aliquis sit Rector Ecclesiæ, est de incidentibus ad ius patronatus.*
3 *Sententia debet interpretari ex actis.*
4 *Beneficium debet esse perpetuum.*
5 *Vicarios perpetuos præsentare, ad quem pertineat.*

DECISIO DCCXCVIII.

DVbitaui in causa Tirasonen. Iuris patronatus, an sententia vltimo loco lata ad fauorẽ Capituli Tirasonen. sit confirmanda, vel potius reuocanda. Pro parte Capituli de Borgia prætendebatur reuocanda tanquam nulla, & iniusta: nulla ex defectu iurisdictionis, iniusta ex pluribus Capitibus. Primò, quia sententia declarat, quòd Vicaria collegiatæ B. Mariæ habet annexum canonicatum, & de hac annexione non constat. Secundò, quia declarat, ꝙ Vicaria parochialium Ecclesiarũ Sanctorum Bartholomæi, & Michaelis habet annexas portiones, de qua etiam annexione non constat. Tertiò, quia declarat Vicarias perpetuas, de qua perpetuitate non constat. Quartò, quia declarat Decanum, Canonicos, & Capitulum Tirasonen. esse rectores dictarum Ecclesiarum parochialium, & tamẽ de hoc nullibi constat. Quintò, quia declarat ad eosdẽ Decanum, Canonicos, & Capitulum Tirasonen. solum, & in solidum pertinere ius patronatus, & præsentandi ad Vicarias prædictas, & nihilominus illæ cadunt sub reseruationibus. Sextò, quia nõ constat de isto iure patronatus, & præsentandi pertinere ad Capitulum Ti-
1 rasonen. & quatenus de eo constaret,† illud subiacere decreto Sacrosancti Concil. Trident. sess. 25. c. 9.

His tamen non obstantibus, Domini concluserunt, sententiam de qua agitur, esse confirmandam, quam dixerunt esse validam nec ei obesse defectum iurisdictionis; nam in commissione præsentata R. P. D. loco Robusterio narratur prætensio Capituli Tirasonens. prætendentis ius patronatus ad se pertinere, & committitur causa appellationis, cũ clausula *quam & quas, &c. ac & super præmissis rebusque alijs in actis causæ deductis & deducendis, vna cum omnibus & singulis incidentibus, &c.* In commissione autẽ præsentata R. P. D. meo Seraphino dicitur, & super asserto iure pręsentandi rebusque alijs, &c. vna cum toto negotio principali, vnà cum omnibus & singulis suis incidentibus, annexis, &
2 connexis. Vnde negari non potest, quin† articulus, an Decanus, Canonici, & Capitulum Tirasonen. sint rectores dictarum Ecclesiarum parochialium, & an habeant ius præsentandi ad dictas Vicarias, sit de incidentibus huius causæ, Aegid. decis. 619. & decis. 640. Cassad. decis. 9 num. 13. de caus. pos. & propriet. Præterea Domini dixerunt, sententiam istam esse iustam, nec posse de iniustitia redargui ex superius deductis pro parte capituli Borgiæ. Et ad primum & secundum responderunt, quod sententia non pronunciauit dispositiuè, nisi super iure præsentandi ad Vicarias. Et quod non canonizat annexionem, sed solum narrat, quòd lis est super iure pręsentandi ad Vicarias habentes Canonicatum, & portiones annexas, non quòd lis sit super ipsa annexione. Et dum postea pronunciat ad Capitulum Tirasonen. pertinere ius præsentandi ad Vicarias Ecclesiarum parochialium & annexarum, intelligitur de ijs quæ sunt verè annexa, & quę probantur annexa: non enim sententia relatiuè dicit, & prædictorum an-
3 nexorum, sed simpliciter dicit, & annexorum, &† sententia debet interpretari ex actis. l. si quis ad exhibendum. & ibi Bart. ff. de except. rei iudic. l. a diuo. §. si iudex. & ibi glos. in verbo, ex testamento. & ibi Bart. num. 1. ff. de sentent. & re iudic. Ad tertium, quod non constet
de

de præsentatione Vicariorum, fuit responsum, ex sola serie facti apparere illas esse perpetuas: cum enim ab inferiore à Papa conferantur, siue corã eo vicarij præsentẽtur, & ab eo fiat institutio, præsumũtur perpetuę,
4 quia † beneficium debet esse perpetuum, gln. in c. 1. in verbo, perpetuis. & ibi Gemin. nu. 3. Franc. in 3. notab. de cappel. monach. li. 6. Ad quartum, quod in sententia capitulum Tirasonen. declaretur rector. fuit responsũ, sententiam iustificari ex laudo confirmato à Clemente Sexto. Ad quintum, quod in sententia declaretur ius patronatus pertinere solum ad Capitulum Tirasonen. fuit responsum id esse verum; & licet Vicariæ cadant sub reseruationibus, tamen in sententia contrariũ non dicitur. Ad sextum, quòd non probetur ius patronatus pertinere ad Capitulum Tirasonen. fuit responsum probari ex laudo confirmato à Clemente Sexto, & iustificari ex obseruantia tanti temporis, vt fuit resolutum coram Domino meo Seraphino.

Non obstat Concil. Tridentin. quia in his personis, in quibus non præsumitur vsurpatio, nil immutatur. Vnde cum adsit confessio ipsiusmet Capituli de Borgia per acceptationem laudi, & cum fuerit tamdiu obseruatum, cessat difficultas.

Non obstat, ꝙ non constat istud ius patronatus esse ex fundatione & dotatione. Quia satis de hoc non cõstat ex dicto laudo, ex quo apparet, Capitulum Tirasonen. dedisse certam partem decimarum dictarum Ecclesiarum parochialium, quarum est rector, & insuper singulis annis Vicario Sanctæ Mariæ soluere certã summam. Vltra, quod res ipsa hoc suadet: si enim Capitulum Tirasonen. est rector dictarum Ecclesiarum paro-
5 chialium, ad ipsum † pertinet præsentare Vicarios, c. 1. de cappel. monach. li. 6. c. de monachis. de præb. Clem. 1. de iure patron. Et sententia non dicit, quod sit de iure patronatus, sed quod ipsi sunt rectores, & tanquam rectores habent præsentare, licet supra narretur ius patronatus.

Toletan. Præeminentiarum. Veneris, 22. Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Fructus, & emolumenta omnia per vnionem sunt quæsita monasterio, seu collegiatæ, quibus facta est vnio ex communi.*
Et eo magis, vbi non sunt propriè distributiones, nu. 2.
3 *Consuetudo in specie probanda est, non in genere.*

DECISIO DCCXCIX.

DVbitaui 22. Iunij 1584. an Vicarij perpetui, & litis consortes sint tales, vt debeant participare de emolumentis ad mensam Capitularem pertinentibus. Domini dubium istud in duas distinxerunt difficultates. Prima fuit, numquid prædictis Vicarijs, & litis cõsortibus debeatur participatio in massa grossa inspecto iure communi. Secunda, quid inspecta consuetudine. Quo ad primam affirmatiuè conclusum fuit, quia
1 † per vnionem omnia emolumenta sunt quæsita monasterio, & collegiatæ, quibus facta est vnio. Innoc. in c. pastoralis. num. 1. de priuileg. & ibi Doct. & maximè Abb. num. 7. Socin. num. 14. qui de communi. Petr. de Vbald. de vnico. c. 2. num. 1. & 22. Ferret. consil. 242.
2 sub num. 5. Maximè, † ꝙ hi fructus mensæ Capitularis non sunt propriè distributiones quotidianæ, sed sunt grossa capituli, quo casu facilius debentur, latè Paris. consil. 32. nu. 8. cum pluribus seq. lib. 4. Quo ad secundam difficultatem de consuetudine testes beneficiatorum eam non bene probant in casu, de quo agitur, quando beneficia sunt vnita: & tamen consuetudo
3 † probanda est, non generaliter in casu, de quo tractatur. Oldrad. consi. 237. Aym. consi. 96. nu. 4. cum simil.

Vrbeuetan. Legati. Lunæ, 25. Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Testamentum per aditionem instituti in re certa confirmatur, ita quod eo decedente, antequam hæres vniuersalis repudiet, transmittitur hæreditas vniuersalis ad eius hæredes.*
2 *Institutus in re certa potest conficere inuentarium, sicut adire potest.*
3 *Ratio, quæ militat iuxta text. in l. fin. C. de iure deliber. hærede instituto ex parte, militat etiam in instituto in re certa.*
4 *Institutus in re certa vt efficiatur hæres vniuersalis requiritur expressa repudiatio vniuersaliter instituti ex communi.*
Contrarium tamen, vt sufficiat tacita repudiatio, vide numero 6. cum seq.
5 *Hæredi absenti debet à iudice præfigi terminus vnius anni, ac etiam longior ad adeundam hæreditatem.*
6 *Institutio in re certa dicitur delata hæreditas vniuersalis sub tacita cõditione, si hæres vniuersalis repudiabit.*
7 *Aditio sicut de facili præsumitur, quando hæreditas est lucrosa, ita repudiatio, quando est damnosa.*
8 *Aditio præsumitur solenniter facta ex cursu tanti temporis.*
9 *Aditio hæreditatis ab instituto in re certa non potest fieri sine præcedente repudiatione hæredis vniuersalis.*
10 *Solennitas facilè præsumitur, vbi constat de substantia actus.*
11 *Præsumptio repudiationis ex diuturnitate temporis cessat, quando ea nihil commune habet cum aditione.*
12 *Scientia in absente non præsumitur.*
Fallit, vt num. seq.
13 *Abbas præsumitur scire factum alienum tendens ad commodum suum.*
14 *Notitiam in absente præsumere, magnum rigorem sapit, & est speciale.*
15 *Scientia non præsumitur in hærede instituto absente.*
16 *Repudiatio tanquam solennitas necessaria aditionis, non potest ex cursu longissimi temporis præsumi, nisi concurrat scientia, & patientia eorum, qui ex actu læduntur.*
17 *Præsumptionum plurium concursus in eodem subiecto dari non potest.*
18 *Inuentarium solenniter confectum habet præsumptionẽ pro se ad probationem eorum, quæ in ipso continentur.*
19 *Inuentarium si sit factum ab vno ex pluribus cohæredibus, & alij repudiauerint portiones suas, non debet iterum confici pro portionibus accrescentibus, & quare, num. sequenti.*
20 *Fraudis suspicio cessat, vbi ex primo inuentario veritas rerum satis apparet.*
21 *Præsumptio sufficiens ad deferendum iusiurandum, & adminiculatiua saltem probatio oritur ex publico inuentarij instrumento.*
Quod ampliatur etiam si inuentarium deficiat auctoritate inuentarij.
22 *Iudex, & non tutor auctoritatem probationis inuentario accommodat.*
23 *Debita, de quibus instrumenta non apparent, non possunt describi in inuentario.*
24 *Inuentarium probat debitum testatoris in eo descriptum in præiudicium hæredis describentis, non autem aliorum.*

DECISIO DCCC.

FVit conclusum, inuentarium esse legitimè factum, probare debita testatoris, & alienationes factas pro illis soluendis esse validas, & sententias esse reuocandas ex deductis in discursu, iunctis decisionibus in hac causa factis. Et fuerunt nonnulla addita. In pri-
1 mis fundamentum illud, quod † hæres institutus in

re certa potest adire,& eius aditione testamẽtum adeo
confirmatur,vt non possit amplius deficere;& si dece-
dat antequam hæres vniuersalis repudiet, transmittit
ius accrescendi,ita vt hæreditas,hærede vniuersali quã
docunqoe repudiante, accrescat hæredi hæredis in re
certa instituti,vt post Bart.Salyc.& But.firmat Alex.in
l.quoties.n.5.post med.versic.si verò antequam hęres.
Corn.nu.7.& Ias.pariter nu.7. vbi de communi, C. de
hæred.instit.idem Ias.in l.extraneum,ad fin.vbi de ma
gis communi.C.eod.tit.Alex.cons.58.nu.4.lib.3.Sicut
2 igitur † hæres in re certa potest adire,ita etiam poterit
conficere inuentarium,donec alius cohęres vniuersalis
deliberet; nam tale inuentarium est vtile hæreditati,&
cum non reperiatur prohibitum, nulla subest ratio, ob
quam possit dici nullum. Præterea fuit consideratum,
ꝙ d.l.fi.de iure deliberan. dicit, siue hæreditas ex asse,
3 siue ex parte delata sit. Et † eadem militat ratio in hæ-
rede instituto in re certa, quæ est in hærede ex parte,
qui potest conficere inuentarium totius hæreditatis,&
si alia portio sibi accrescit per repudiationem cohære-
dis, non tenetur conficere nouum inuentarium, ex al-
legatis in discursu. Accedit,ꝙ Imperator in d.l.fi. voluit
prouidere formidolosis, qui tenebantur adire hæredi-
tatem,ne debitis illaquearentur, quæ ratio militat etiã
in hærede in re certa instituto. Vltimo silentium tanti
temporis magnam præstat coniecturã, vera fuisse om-
nia, quæ dicuntur pro parte Fidi, & litis consortium,
præsertim,stãte duplici huius hæreditatis discussione,
ex qua apparet,illam non fuisse lucrosam.

In eadem Vrbetan. Legati,

Discursus de quo fit mentio in decis. præcedenti, in principio.

PLures possunt hic considerari difficultates. Prima,
an inuentarium,de quo agitur,fuerit factum à le-
gitima persona,quæ difficultas pendet ab eo, an Alto-
milia esset hæres vniuersalis? Pro negatiua dicitur, ꝙ
Altomilia fuit instituta hęres in re certa,nempe in flor.
mille: vniuersales verò hæredes fuerunt instituti Chri
stophorus & Aloysius filij Francisci pro vna parte, &
hospitale S.Spiritus de Vrbe pro alia parte.

Nec constat, ꝙ hospitale ante confectionem inuen-
tarij, & aditionem Altomiliæ repudiauerit hæredita-
4 tem,quæ repudiatio requirebatur,vt Altomiliæ hære-
di in re certa hęreditas accresceret,& consequenter ef-
ficeretur hæres vniuersalis.glo. Bart. Ang. & Imo,in l.
ex facto.la 2.ff.de hæred.inst.Doct.in l.quoties,C,eod.
cum alijs congestis per Costam in c.si pater. in 1.parte.
in verbo,in re certa.num.13.fol,294.vbi de testam.vbi
post Alex Corn.Ias.& alios testatur dę communi.

Nec etiam constat, quòd Iudex præfixerit hospitali
terminum aliquem ad adeundam hæreditatem, ita vt
eo elapso à iure adeundi esset exclusum. Hæredi enim
5 † absenti debet à iudice præfigi terminus vnius anni,
ac etiam longior ad adeundam hæreditatem, vt per
Alex.cons.4.n.6.vers. & ad abundantem cautelam.lib.
2.Ioan.Dilect.de arte testan.tit.11.caut.7.num.3.

In contrarium,quòd præsumatur repudiatio hospi-
talis hæredis vniuersalis, & quòd Altomilia hæres in
re certa mediante repudiatione hospitalis effecta fue-
rit hæres vniuersalis, multa suadere videntur. Primò,
quia Altomilia in principio inuentarij asserit, se scire
hæreditatem ad se delatam, & tamen non potuit scire
hæreditatem sibi delatam, nisi mediante repudiatione
6 hæredis vniuersalis, quia † hæredi instituto in re certa
dicitur delata hæreditas vniuersalis sub tacita cõditio-
ne, si hæres vniuersalis repudiabit, ita Alex.in l. quo-
ties.nu.5.ad finem,versic.sed potest sustineri. & ibi Ia-
son.nu.3. versic.Alexan. respondet. C.de hæred.instit.
idem Alex.consil.58.nu.4.propè finem.lib.3.Imol.in l.
1.§.si ex fundo. sub num.34. ff.de hæred. institutn. Et
tanto magis in casu nostro,in quo Franciscus Fidus,qui
vti frater,& procurator Altomilię petijt Notarium ad
conficiendum inuentarium,erat Iuris Doctor. Secun-
dò pro hac præsumpta repudiatione facit,quòd in ista
hæreditate deductis deducendis fuit aliàs visum, &
calculatum iure medio, nil aliud repertum fuisse, nisi
domum siue palazzettum,& centum flor.super poder-
retto, quæ domus & flor. centum fuerunt prius con-
signati in extinctione legati Dominici patris testato-
ris.Item fuit alia discussio huius hæreditatis. Apparet
igitur saltem præsumptiuè, hæreditatem istam fuisse
damnosam, & vix potuisse sufficere pro solutione æris
alieni testatoris. Vnde de facili præsumitur repudia-
7 tio.Sicut enim, † quando hæreditas est lucrosa, de fa-
cili præsumitur aditio hæreditatis, quia ad eam acqui-
rendam procedit affectio animi,ex quo solo certum est
hæreditatem adiri,ita Bal.cons.298.nu.2. versic. item
quando.libro 5.hoc idem voluit Corn.cons.310.num.
4.in fine. libro 3.Crauet. consilio 33.numero 12.ad fi-
nem.Ita è conuerso, quãdo hæreditas est damnosa, de
facili potest præsumi repudiatio, vt contrariorum sit
eadem disciplina. Tertiò cogitandum est, an dici pos-
sit, quòd cum inter aditionem hæreditatis, & motam
8 litem interuenerint vltra 40.anni,quòd † ex casu tanti
temporis præsumatur aditio solenniter facta.l.si filius,
C.de per.hæred.l qui in aliena.in prin.ff.de acquir.hę-
red.& vtrobique Doct. Ang. cons.318.sub nu.3. Man-
tic.de coniect.lib.12.tit.12, num.20, Et cum verè con-
stet de substantia actus, videlicet de aditione hæredi-
tatis, videtur præsumenda repudiatio hæredis vniuer-
9 salis tanquã solennitas necessaria aditionis, cum † non
possit fieri aditio, nisi præcedente repudiatione, per
ea quæ tradit Alex.cons.50.nu.6. versic. sed posito. &
numer.7. vbi firmat, quod constito verè de substantia
10 actus,facilè præsumitur solennitas,† cum ad positionẽ
consequentis necessario dari debeat positio antece-
dentis. Prout in casu nostro, in quo ad positionem adi-
tionis hæreditatis necessariò dari debet repudiatio hæ-
redis vniuersalis: & maximè, quod in casu nostro po-
test dici,quod repudiatio hęredis vniuersalis nihil cõ-
mune habeat cum aditione hæreditatis, quo casu ces-
11 sat † præsumptio ex diuturnitate temporis, vt post
Bart.trad. Alex. dicto cons.50.nume.10. Sed hæc præ-
sumptio repudiationis patitur eam difficultatẽ, quod
non constat de scientia hospitalis, se fuisse institutum
12 hæredem vniuersalem,quæ † scientia non præsumitur
maximè in absente, prout in casu nostro, in quo non
constat, hospitale habuisse in loco testamenti aliquem
commissarium. Et licet Card.in clem.1.§.fin.in 7.not.
de concess.præbend.& Marant.in l. is potest. nu. 229.
13 ff.de acquir.hæred. velint per tex.in d.§.fi. quòd † ab-
sens præsumatur scire factum alienum tendens ad
commodum suum, nihilominus Anchara.in dicta cle-
ment.1. numero 13. inquit, ibi esse magnum rigorem
præsumere notitiam in absente, & in illo casu esse spe-
14 ciale,nec † extendendum ad alios casus, prout etiam
voluit glo.penult.ibi, & Imol. numero 18. & Vital.§.
15 secus, num.21. Et † quod in hęrede instituto absente
non præsumatur scientia, tradit Bartol.in d.l. is potest,
16 num.16.ad fi.& numer.17. Necista † repudiatio tan-
quam solennitas necessaria aditionis Altomiliæ po-
test ex cursu longissimi temporis præsumi,nisi concur-
rat scientia, & patientia eorum, qui ex actu læduntur,
vt per Gabriel.de præsump. conclus.prima.numer.59.
Et præsumere Altomiliam notificasse hospitali eius
institutionem, & qualitatem hæreditatis, & hospi-
17 tali repudiasse, esset † dare concursum plurium
præsumptionum, contra l. 1. C. de dot. promissio-
ne. &cet.

Secunda difficultas est,dato ꝙ Altomilia non fuerit
hęres vniuersalis,an nihilominus inuẽtariũ ab ea factũ

prober

probet contenta in eo. Et pro affirmatiua in primis cogitandum est, an dici possit, quòd hic non agitur, an hæres in re certa teneatur facere inuentarium, prout tenetur facere vniuersalis hæres, si velit non teneri vltra vires hæreditarias, & consequi alia beneficia inuentarij: sed hic agitur de probatione præsumptiua iouentarij, an scilicet pro eo præsumatur, donec cootrarium probetur: & hoc casu si iooentarium factom ab eo, qui non tenebatur illud conficere, fuerit factum cum omnibus suis solennitatibus, videtur præsomptiuè proba-
18 re, quia † fides & probatio inuentarij nõ pendet à qualitate personæ, quæ teneatur illud conficere, sed prouenit ex solennitate scripturæ ipsius inuentarij, & propter interuentum creditorum, legatariorum, Tabellionum, & aliarum personarum, prout tenent Doct. citati in decis. facta 20. Octobris 1582.

Secundò, pro hac opin. videtur facere dictum Bal. in l. filium quem habentem, num. 41. C. famil. ercisceun,
19 vbi si † vnus ex pluribus cohæredibus fecerit iouentarium, & alij repudiauerint portiones suas, non tenetur facere nooum inuentarium pro portionib. accre-
20 scentib. Et inter alia mouetur ea ratione, † q omnis fraudis suspicio cessat, cum ex primo inuentario veritas rerum satis appareat, quæ .s. res erant in hæreditate, & Bald. sequitur Aret. io l. cum hæreditate, ad fin. ff. de acq hæred. Phanuc. de iouent. par. 3, nu. 57. Rolan. de confect. inuent. fol. 146, vers. pone duo.

Tertiò dicitur, q in omnem euentum negari non potest, quin ex publico documento huius inuentarij, si non pleoa, saltem adminiculata oriatur probatio, ita, vt iunctis alijs adminiculis, & coniecturis sufficiens probatio ex eo inducatur, prout in terminis inuentarij bene deducit Fulg. viden. consil. 161. col. 1. vers. primò
21 quidem. Vbi firmat, † ex publico documento inuentarij insorgere præsumptionem sufficientem adserendũ iosiurandum, & oriri, si noo plenam, saltem adminiculatam probationem, ita, vt cũ teste probet. Et hoc procedere etiamsi iooeotarium deficiat auctoritate inuentarij ex eo, q tutrix non ritè tutelam assumpserit. Imò in versic. quamquam, arbitratur verum, non minus auctoritatis inuentarium accipere, eo quòd sit à contu-
22 tore confectum, † quia noo tutor, sed potius iudex auctoritatis probationem iouentario accommodat, vt not. in l. cum chirographis. ff. de admin. tutor. Et ratio, quæ est in tutore, locum habet etiam in non tutore, cum non sit verisimile, quemquam pati in inuentario publice confecto aliquid falsi scribi, & nonnunquam in sui præiudiciom, cum teneatur eius, quòd inscribi passus fuit, post finitam tutelam idoneam reddere rationem. Et hæc dicta Fulgos. multum applicantur casui nostro, vt per se patet.

Tertia difficultas est, an stante summario iuriom probentur debita testatoris io iouentario descripta, &c. Primum & secundum debitum probatur, prout in decis. 13. Octobris 1581. Superest tertium debitum cum Cardinali Hyureæ, in quo videtur subesse aliqua difficultas. Quia licet probetur, Petrũ habuisse gabellam passagij ex dictis testium, de quibus in summario, num. 9. ex verbis enunciatiuis instrumeoti summario, nu. 8. Et clarius ex instrumento vltimo producto; nihilominus de quantitate debiti 100. scutorum nullibi constat, nisi ex inuentario. Contra quod duo opponun-
23 tur: vnum, q † io inuentario non possunt describi debita, de qoib. instrumenta ooo appareant, Bart. in l. tutor qui repertorium. nu. 10. vers. 2. & nu. sequ. ff. de admin. tutor. sequuntur Anchar. in clem. quia contingit, nu. 23. q. 9. vers. secundo confert. de relig. domib. Salic. in l. tutores. q. 7. propè fin. C. de admin. tutor. Cæpol. in l. si fugitiui. num. 77. & sequen. C. de seru. fugit. Vital. de clausul. oum. 77. in fin. fol. mihi 127. Mayner. in l. quæ tutela. numer. 56. versic. quamuis. & 57. & 58. de reg. iur. Porcellin. de inuentar. c. 3. numc. 2. Licet in inuentario hæredis contrarium, de iure verius esse deducat Monticul. fol. 17. no. 6. & 7.

24 Alterum, quod opponitur, est, q † inuentarium probat debitum testatoris in eo descriptum in præiudicium hæredis describentis, noo autem in præiudicium aliorum creditorum hæreditariorom, & legatariorum & fideicõmissariorum, prout declarat Montic. f. mihi 53. nu. 49. Capic. decis. 107. nu. 11. & 12. Phanut. de iouent. par. 3, nu. 10. ex doctrina Bar. in d. l. tutor qui repertorium, nu. 16. quẽ sequuntur Aochar. Salic. Vital. & Mayoer. in locis supra citatis, Rolan. de confect. inuen. fol. 89. num. 8. & 9. Sed quicquid sit, omissa discussiooe veritatis harum oppositionum, videtur probari dictum debitum ex pluribus adminiculis simul iunctis.

Toletan. Quiotæ partis fructoum. Mercurij, 27. Iunij 1584.

SVMMARIA.

1 *Agens contra diffamantem remedio l. diffamari, C. de inge. & mann. debet docere de suo interesse, & sic de possessione, & iure suo.*
2 *Possidens beneficium si vult alteri imponi silentium, vel declarari nullum ius ei competere, non debet audiri nisi doceat se ius habere in beneficio, sicut in rei vindicatione non auditur, qui docet se habuisse possessionem, nisi doceat etiam, se esse dominum, vel quasi.*
3 *Probatio plena non requiritur ad docendum de suo interesse, sed sufficit apparens tantum.*
Declara procedere in tertio, non autem in principali, numero 4.

DECISIO DCCCI.

CVm Ioannes Perez obtinuerit committi causam super iactationibus, & molestatiooibus contra Petrum Gutter. occasione reseruationis quintæ partis fructuum, & sic cum simus in materia l. diffamari,
1 C. de inge. & manumiss. † debet Ioannes Perez ad hoc, vt agere possit, docere de suo interesse, vt in terminis d. l. diffamari, tradit Aret. consi. 68. nu. 6. circa medium, vers. item non est dubium, Gabriel. de actio. conclus. 6. oum. 37. in fin. Et consequenter debet docere de possessione, Bal. in l. 3. num. 2. vers. nota, q aut reus petit, C. qui bon. cedere poss. Boer. decis. 255. num. 10. Gabr. d. conclus. 6. num. 38. Et debet docere de iure, Innoc. in c. Abbate, oum. 1. in fine, vers. & hac prædicta ratione,
2 de verbor. signif. vbi vult, quòd † is, qui possidet beneficium, si velit alteri imponi silentium, vel declarari, nullum ius ei competere, non debet audiri, nisi doceat se ius habere in beneficio; sicut in rei vindicatione non auditur, qui docet se habuisse possessionem, nisi doceat etiam se esse dominum, vel quasi, & Innoc. sequitur Pau. de Castr. in l. si cootendat, num. 2. ff. de fideiussor. Felin. in c. olim, nu. 9. post principium, versi. vnde dicit, de rescript. Marsil. singul. 280. Gabriel. d. conclus. 6. nu. 32. De possessiooe autem non docuit, nisi per literas missiuas de partibus sui procuratoris, cui non creditur, l. in omnibus, C. de testib. De iure autem minus docuit, quia sua prouisio est conditionalis, cum in ea sit apposita clausula de consensu Cardinalis, quatenus sit locus indulto: & licet in actis constet de consensu, noo tamen constat de indulto. Non obst. quod
3 ad † docendum de interesse, non requiritur plena probatio, sed sufficit apparens tantum, Doct. in c. veniens, il secondo, & præsertim Abb. nu. 9. & Felin. nu. 13. vbi de communi, de testibus, Couarr. pract. quæst. c. 16. num. 1. ante finem, versic. ita tamen intelligenda,
4 vbi etiam de communi. Quia † id procedit in tertio, non autem in ipso principali. Vnde Domini conclu- serunt, Ioan. Perez agenti remedio l. diffamare, obsta-

re non ius, & non possessionem, & intrare exceptioné, tua non interest.

Pennen. & Adrien. Beneficiorum. Mercurij, 4. Iulij, 1584.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de manutenendo est dandum ei, qui habet anteriorem possessionem.*
2 *Confessio qualificata debet aut in totum acceptari, aut in totum impugnari.*
Fallit, nisi præsumptio iuris sit contra conficientem. nu. 3.
4 *Possessio de iure præsumitur iusta, & legitima, & non vitiosa.*
5 *Possessio instrumentalis, alio in possessione existente, non suffragatur.*
6 *Immissio in possessionem facta auctore prætore idem operatur, quod violenta expulsio, per quam perditur, tam naturalis, quam ciuilis possessio.*
7 *Iudex immittens aliquem in possessionem iuridicè potest priuare possidentem omni possessione.*
8 *Citatio requiritur in decreto immissionis in possessionem.*
9 *Locatio regulariter non probat possessionem.*
10 *Confessioni non statur in præiudicium tertij.*

DECISIO DCCCII.

Domini tenuerunt, dandum esse mandatū de ma-
1 nutenendo Io. Dominico, & non Iacobo, quia cō
stat de anteriori possessione Ioan. Dominici ex impetra
tione Iacobi, vbi narratur Io. Dominicus intrusus, &
sic constat ex confessione partis, & ideo Io. Dominicus
venit manutenendus. Bart. in l. si duo. sub num. 4. ff. vti
possid. Non obst. φ Iacobus narrando Io. Dominicum
intrusum, confitetur eius possessionem vitiosam, &
2 confessio qualificata debet aut in totum acceptari, aut
in totum impugnari. Bartol. in l. Aurelius. §. idem quæ-
3 sijt. ff. de liber. legat. Quia † id non procedit, quando
præsumptio iuris est contra confitentem, vt per Bart.
ibi. Sed is, qui fatetur, possessionem alterius esse vi-
tiosam, habet præsumptionem iuris contra se, quia
4 possessio de iure præsumitur iusta, & legitima, & non
vitiosa. arg. l. merito. ff. pro soc. & ita in specie declarat
Aym. consil. 150. nu. 5. Non obstat φ Iacobus fuit im-
missus in possessionem vigore decreti Episcopi Pen-
5 nens. & Adrien. Quia † illa possessio fuit instrumenta-
lis, quæ alio existente in possessione non suffragatur.
Non obst. quòd fuit capta auctoritate iudicis, quo ca-
6 su non requiritur expulsio. Idem enim † operatur im-
missio in possessionem facta auctore Prætore, quòd
operatur violenta expulsio, per quam perditur omnis
possessio, tam naturalis, quàm ciuilis, vt inquit Ange.
in l. qui vniuersas. §. item cum Prætor. in fin. ff. de acqui
7 possess. Potest † enim iudex iuridice immittens ali-
quem in possessionem, priuare possidentem omni pos-
sessione, vt tradit idem Ang. in l. clam possidere. §. qui
ad nundinas, nu. 2. in fine. quem sequitur ibi Imol. an-
te num. 2. vers. in text. ibi occupauerit. Roma. nume. 3.
vers. 2. Alex. num. 2. in fine, Ias. num. 20. Clau. de Seisel.
num. 3. ff. eodem tit. de acquir. possess. & hoc idem vo-
luit Compostellan. in c. transmissam. col. pen. in fine,
vers. de possessio. alterius, & ibi Io. Andr. col. pen. circa
med. ver. ideo dixit. Butr. n. 17. in fi. vers. & hoc verum,
Card. quæst. 5. versic. dicit etiam. Henric. Boic. sub nu-
mero 4. & 5. de elect. in c. cum aliquibus. numero 10.
prope fi. versic. quinimò plus sentiunt, de sent. & re iu-
dic. Ferret. consil. 5. numer. 9. in fine. lib. 1. Quia pro re-
sponsione dicitur, præmissa procedere, quando iudex
procedit iuridicè, hoc est, rite, & rectè, & quando eius
sententia est iusta, & valida. Vnde in casu isto viden-
dum est, an decretū Episcopi Pennen. & Adrien. fue-
rit validum, quod pendet ab eo, an Ioan. Dominicus
8 verè † fuerit citatus, prout eū vocatum fuisse in decre-
to enunciatur, quæ citatio erat necessaria, tum ex dispo-
sitione iuris communis. c. licet Episcopus. de præben.
lib. 2. Tum ex forma literarum Apostolicarum gratiæ
Iacobi, in quibus expressè dicitur, vocato Ioan. Domi-
nico. Præterea possessio Iacobi fuit capta per procura-
torem, de cuius mandato non constat. Non obst. loca-
9 tio. Quia illa † regulariter non probat possessionem. c.
inter dilectos. de fide instrum. Non obst. perceptio
10 mercedis. Quia illa est sola confessio de recepto, † cui
non statur in præiudicium tertij. l. Seia mancipia. in
princ. ff. ad Trebel. Bene Ruin. cons. 147. num. 13. lib. 1.
Maximè, quia tam locatio, quàm confessio facta est à
procuratore, de cuius mandato non constat. Et ideo vi-
dendus esset processus de partibus.

Piscien. siue Nullius iurisdictionis. Lunæ, Octobris, 1584.

SVMMARIA.

1 *Fama sufficit ad probandam pertinentiam collationis ad inferiorem.*
Declara, vt num. seq.
3 *Ordinarius habet intentionem fundatam de iure communi super his, quæ spectant ad eius iurisdictionem.*
4 *Præscriptio formata, aut immemorabilis, requiritur ad acquirendam pertinentiam collationis ad alium, quàm ordinarium.*
5 *Negatiua, quòd non extat memoria in contrarium, non est res, de qua instrumentum, vel scriptura cōfici possit.*
6 *Fundamentum in verbis enunciatiuis instrumenti fieri nō potest.*
7 *Scientia, & patientia ordinariorum in præscriptione iuris conferendi requiritur.*
8 *Libri computorum non probant ad fauorem creditoris.*

DECISIO DCCCIII.

1 Licet ad probandam pertinentiam † collationis ad
inferiorem, sufficiat fama. Rot. dec. 3. de probat. in
nou. Cassad. decis. 1. in prin. eod. tit. Dec. in c. 1. num. 14.
2 de app. hoc † tamen procedit, quando non directo agi-
tur, nec pronunciandum est super collatione, nec pro-
uisus ab ordinario est in causa, Aegid. dec. 570. Cassad.
d. decis. 1. sub num. 1. & 2.
3 Nam contra † ordinarium habentem fundatam in-
tentionem de iure communi c. omnes basilicæ. 16. qu.
7. ista non sufficiunt. Sed requiritur, aut præscriptio
4 formata, † & consequenter titulus, bona fides, & cur-
sus 40. annorum, aut præscriptio immemorabilis, pro-
ut in terminis iuris conferendi firmat Aegid. consil. 20.
nu. 5. cum plurib. sequen. alijs, col. 3. versi. secundo re-
quiritur. col. 3. circa med. & col. 17. in princ. versic. cir-
ca quintum. Sequitur Aym. consil. 134. nu. 14. cum plu-
ribus sequ.

Vnde in hac causa cum præsupposito, quòd D. Præ-
positus Písciæ sit ordinarius in hoc loco, & fundatā ha-
beat intentionem de iure communi, Domini dixerūt,
non constare de bono iure D. Equitis Bandini, nisi do-
ceret, Ecclesiam parochialē S. Laurentij, in Castro Col-
lis iurisdictionis Præpositi, ad quam prætendit ius in-
stituendi, esse membrum suæ Commendæ, quo casu vi-
gore priuilegiorum Pij Quarti, haberet ius instituendi.
Ideo autem non constat de bono iure Bandini, quia nō
probat, nec quadragenariam cum titulo, nec immemo-
rabilem, tum quia nulli testes sunt examinati, & regu-
lariter immemorabilis per scripturas non probatur, cū
5 ista † negatiua, φ non extat memoria in contrariū, non
sit res, de qua instrumentum, vel scriptura confici pos-
sit, Io. And. in c. 1. in fine. de præscrip. libro sexto. quem
ibi sequuntur Gemin. columna 4. propè finem. versic.
in eadem glos. Anchar. num. 9. Franc. numer. 15. versic.

per

per instrumenta autem. Alex.consil.16.nume.17.lib.5.
Balb.de præscrip.2.par.tertiæ par.princip. quæst.6. nu.
25.Aym.de antiq.temp.pat.4.§. materia ista, oum.39.
Gabriel de præscript.conclus.1.num.81. Nat.cons.639.
nu.103.& seq.lib.3.Rebuff.de decim.quæst.13.nu.97.
Tum quia instrumeotum iostitutionis de anno 1461.
6 est vnicum,& ideo super† eius enunciatiuis non potest
fieri fundamentum, Aym.de antiq.tempor. par.prima,
§.ampliatur.nu.14.Tum & tertiò, quia non probatur,
instrumentum istud habuisse effectum,cum non appa-
reat, Baptistam de Fiuizano à Commendatore institu-
tum accepisse possessionem, nec soluisse centum libra-
rum septem pro institutione, vt ioter cons. Calder.12.
7 Tum etiam & quartò,quia non constat de scientia,† &
patientia ordinariorum,quæ in præscriptione iuris cō-
ferendi requiritur,bene Aym.d. cons.134. ou.18. Non
obstant libri Ecclesiæ continentes ab anoo 1442. vsque
ad annum 1486. solutiones centum librarum septem,
8 pro institutione rectoris. Quia † non probant ad fauo-
rem Ecclesiæ. Aym.de antiq.tempor.par.prima,§.quid
in lib.num.1.2.& 3.Maximè,si in eis referatur coouen
tio inter vniuersitatem castri collis, & Commendata-
rium, vt ad vniuersitatem ius præseotandi, ad Eccle-
siam, & Commendatarium confirmatio præsentatio-
nis spectaret. Non obst. vltimæ institutiones, quia sunt
modernæ,cum incipiant ab anno 1554.

Romanensis Supplementi legitimæ. Veneris,
26.Octobris,1584.

SVMMARIA.

1 *Pluralitas conditionum comprehensa sub vnica substitu-
tione, seu determinatione facta per nomen collectiuum,
resoluitur ex mente testatoris in singularitates, ita vt
vno decedente sine filijs, substitutus admittatur, & qua
re, nu.2.& 8.& hæc dicitur esse regula.nu.4.*
*Fallit, nisi supersit persona, quæ ex verisimili mente testa
toris excludit substitutum. nu.3. & hæc propriè dicitur
fallentia, non autem regula. nu.4.*
Distingue tamen plenius plures casus.nu.6.7.& seq.
4 *Regula non dicitur esse, sed fallentia, quod substitutus ex-
cludatur, si adsit persona, quæ sit in anteriori, vel pari
gradu cum superstite.*
*Regula verò hæc est, vt conditio facta pluribus per nomen
collectiuum, purificetur ad fauorē substituti, etiam vno
decedente sine filijs ex mente testatoris, non autem ver-
borum rigore.*
Distingue tamen, & declara, vt nu.6.cum seq.
5 *Substitutus pluribus per nomen collectiuum, vt admitta-
tur etiam vno decedente sine filijs, non est contra, sed
præter significationem verborum.*
7 *Dispositio §.cum ita.in l.hæredes mei.ff.ad Trebel.in qui-
bus terminis procedat, & quare.*
8 *Testator quando duos instituit, eosque inuicem substituit,
& si ambo decesserint sine filijs, substituit Titium, hæc
substitutio de persona Titij dicitur facta vltimo mo-
rienti.*
9 *Testator censetur grauasse vltimum qui successit primo,
vt etiam partem restituat.*
10 *Testator si filiabus amborum institutorum præposuit ma
sculum, multò magis prætulit filiabus vnius ex illis.*

DECISIO DCCCIV.

DVbitaui die 5. Nouembris, 1584. In causa Rom.
supplementi legitimæ, *an per mortem D. Aemilij
Alterij factus sit locus fideicommisso, seu substitutioni fa-
ctæ per D.Martium Alterium, ad fauorem D.Hieronymi
Alterij.* Nam sciendum est in facto, ꝙ Dom. Martius
24.Aprilis,1562.suum condidit testamētū, in quo hæ-
redes vniuersales instituit Dom.Aemilium fratrem, &
M. Antoniū nepotē ex fratre pro æquali portione. Et
substituit, his verbis videlicet, *Quib. Aemilio, & Mar-*

*co Antonio, & eorum cuilibet substituit eorum cuiuslibet
filios masculos legitimos, & naturales, & moriente dicto
Marco Antonio sine filiis legitimis, & naturalibus ma-
sculis substituit sibi D.Aemilium, & eius filios masculos
legitimos, & naturales: et similiter decedente D.Aemilio
sine filiis legitimis, & naturalibus masculis, eidem substi-
tuit M.Antonium, & ipsius filios masculos legitimos, &
naturales. Et decedētibus ambobus dictis Aemilio, & M.
Antonio sine filiis legitimis, & naturalibus masculis, ei
substituit Do. Hieronymū patruū testatoris, & ipsius Hie-
ronymi filios masculos legitimos, & naturales.* Obijt D.
Marcus Antonius superstite sibi Octauio eius filio le-
giomo, & naturali, qui similiter obijt in iofantili æta-
te ante mortem dicti Aemilij, & deinde obijt dictus
Aemilius nullis relictis filijs masculis, sed tantum filia
femina, quæ prætendit non fuisse factum locum fidei-
commisso ad fauorē D.Hieronymi. Ideo dedi dubium,
de quo supra, quod Domini resoluerunt affirmatiuè,
nempè factum esse locum fideicommisso ad fauorem
Domini Hieronymi. Nam votando causam secundum
communes, & receptas conclusiones dixerunt, quod
1 † substitutio fideicommissaria facta pluribus per oomē
collectiuum, si vterque, si ambo, si omnes decesserint
sine liberis, quamuis secundum proprietatem verborū
requiratur obitus sine filijs vtriusque, siue amborum,
siue omnium, & quòd conditio debeat verificari in v-
troque, siue ambobus, siue omnibus, nihilominus secū-
dum præsumptam mentem testatoris pluralitates re-
soluuntur in singularitates, & vno decedente sine filijs
2 admittitur substitutus. Et ratio est, quia † si testator vo
luit per vltimo morientē sine filijs totum habere, cen-
sendum est etiam eum voluisse habere partem. l. hære-
3 des mei. §.cum ita. ff. ad Trebell. Hæc † tamen regula
fallit, quando superest persona, quæ ex verisimili men-
te testatoris excludit substitutum. l. pen. C. de impuber.
Et ita post Bar. in d. §.cum ita. io fine, tradunt commu-
niter Doct. ibi, & in d.l. pen. Et hanc esse communem
opinionem, testantur Alexand. num.9. versic. sed ad-
uerte. & ibi Dec.num.6. Rip.in d.§.cum ita. num.143.
& ante nu. 145. vbi inquit durum esse à communi re-
cedere, & ibi Ruin. num.121.& 122. Socin.iun.nume.
97. Bolognet.num.259.260.& sub num.263.& Zanch.
sub num.107.& Torniel.sub nu.136. bene Aym.consil.
4 109. Non † est regula prout exemplo dicitur, quòd sub-
stitutus excludatur, si adsit persona, quæ sit in ante-
riori, vel pari gradu cū superstite: sed regula est, quòd
licet rigor verborum requirat existētiam conditionis
in vtroque, siue io ambobus, mens tamen præsumpta
5 testatoris aliud suadet. Et † ista interpretatio oon est
contra, sed præter significationē verborum, vt per Tor
oiel. in d.§.cum ita. n.137. Et quamuis Angel. consi.80.
nu.5. versic. super eo. & consil.109. ou.1. versi. secundo
continetur. Dec. coosi.594. ou.2. & 3. Socin. iuo. consil.
158. nu.51.52.& 54. lib.2. videantur constituere regu-
lam io contrarium, tamen commuois opinio est, vt su-
pra deductum fuit, qua stante Doct. distinguunt duos
casus principales. Primus casus est, quando purificatur
6 conditio in primo moriente, & † tunc, aut adest substi-
tutio reciproca expressa, vt in d.§.cum ita. & tunc sub-
stitutus non succedit: aut non adest substitutio recipro-
ca expressa, & tunc, aut hæredes instituti sunt de libe-
ris, & tunc, quia adest persona verisimiliter magis dilo
cta, substitutus excluditur, & propriè intrat text. io d.l.
pen. aut hæredes instituti sunt extranei, & tunc iste ca-
sus maiorem habet difficultatem, tamē communis est,
vt supra diximus. Secundus casus principalis est, quan
do conditio deficit in primo, & purificatur in vltimo
7 moriēte. Et † in istis terminis procedit, d.§.cum ita, sub
nu.157.& per Moder. de coniec. lib.11. tit.5. sub nu.29.
8 Et ratio huius conclusionis est, quia † quando testator
duos instituit, eosq; inuicem substituit, & si ambo de-
cesserint sine filijs, substituit Titium, hæc substitutio de

persona Titij dicitur facta vltimò morienti, quia pri-
mo morienti est substitutus cohæres. Vult ergo testa-
tor, φ si vltimus decedat sine filijs, substitutus totam
habeat hæreditatem: ergo præsumitur voluisse, φ ha-
beat partem, si deficit conditio in primò moriente, &
cessat reciproca, vt propriè inquit tex. in d. §. cum ita.
ibi, absurdum esse respondi cessante prima substitu-
tione patris nepti petitionem denegari, quam totam
habere voluit auus, si nouissimus fratris quoque por-
9 tionem suscepisset. Vnde † si quando vltimus succes-
sit primo, testator voluit grauasse vltimum, vt restituat
totum, ergo multo magis eum censetur grauasse, vt
restituat partem. Alex. in d. l. pen. num. 9. Aym. d. cons.
109. sub nu. 1. Ruin. d. §. cum ita, nume. 122. & ibi bene
Torniel. nu. 10. cum sequen. Bolognet. nu. 58. & 59. qui
licet velit, φ in terminis illius §. qui sunt ijdem cum ca
su nostro, pluralitas non resoluatur in singularitatem,
quia fit violentia verbis, tamen dicit, quòd præsumitur
testatorem fecisse, aliam substitutionem in persona vl-
timò morientis sine filijs. Et quando hoc esset verum,
quod repugnat interpretationi omnium Doct. sat est,
φ hic etiam præsumitur, testatorem fecisse aliam substi
tutionem in persona vltimò morientis, quia casus no-
ster est idem cum casu d. §. cum ita. Voluit. n. testator in
casu isto, vltimò morientem restituere totum Hiero-
nymo: ergo voluit etiã restituere partem, si primò mo-
rienti non successit. His stantibus deberet filia Aemilij,
siue eius nomine monasterium turris Speculorum do-
cere, quod subsit persona, quæ ex verisimili mente te-
statoris debet excludere substitutum, quam personam
subesse nullatenus Domini videbatur: nam vtebantur
eodem argumento, quo vtitur I. C. in d. §. cum ita. vi-
10 delicet à maiori. Si † enim testator filiabus amborum
institutorum præposuit Hieronymum, multò magis
prætulit filiabus vnius ex illis. Non potest ergo dici,
quòd supersit persona, quę ex verisimili mente testato-
ris excludat substitutũ: immo apparet manifestè, quod
testator eum prætulit: si enim conditio impleta fuisset
in persona primi morientis, certum est, quod substitu-
tus excluderet filiam Aemilij.

Potentin. Quartæ. Lunæ. 5. Nouemb. 1584.

SVMMARIA.

1 *Restitutio, vt operetur rescissionem transactionis, debet op
poni a partibus, & peti res in ea contenta, & nu. 5.*
2 *Dispositio l. si diuersa. C. de transact. loquitur conditiona-
liter in illis verbis, refusa pecunia.*
3 *Refusio pecuniæ seu restitutio, de qua in l. si diuersa. C. de
transact. vt operetur rescissionem transactionis, nõ de-
bet offerri, sed peti a partibus.*
4 *Successor ex cõtractu prædecessoris non tenetur, nisi nomi-
ne Ecclesiæ, & seruata iuris solennitate contraxerit.*

DECISIO DCCCV.

QVo ad primam partem dubij conclusum, Episco-
pum Potẽtin. teneri ad restitutionem fructuum
quartæ perceptorum vigore transactionis inter eum,
antecessorem, & clerum Pincerni initæ. Nec obstare,
φ Episcopus non tenebatur, nisi prius restitutis sibi
terris, & decimis à clero in transactione habitis, iuxta
1 l. si diuersa. C. de transact. Quia † oportet, Episcopum
opponere de restitutione earundem terrarum, & de-
cimarum easque petere. Nec rursus obstare, φ clerus
absque oppositione, & petitione Episcopi tenebatur
prius restituere recepta ad hoc, vt posset agere ad re-
scissionem transactionis, & ad restitutionem fructuum
2 quartæ, cum † text. in d. l. si diuersa. dicat, refusa pecu-
nia, & sic loquitur conditionaliter, prout ponderat, ibi
3 Iason. nu. 1. in fine. Quia † illa refusio pecuniæ intelligi-
tur volente eo, cui est refundenda, & sic non est offe-
renda, sed fieri debet ad petitionem partis, prout te-
net ibi Curt. sen. nu. 3. post med. vers. posset responde-
ri, dicens illa verba, refusa pecunia, referri ad illa ver-
ba, subsequentia, causam ex integro agi, quasi velit tex-
tus, φ postquam petierit pecuniam, & refusa fuerit, po
terit causam de nouo agere, & sic secundum eum pe-
cunia refundenda debet peti. Quo ad secundam partẽ
dubij conclusum, Episcopum teneri ad restitutionem
fructuum à se duntaxat perceptorum, non autem ad
restitutionem eorum, quos eius prædecessor percepit,
4 cum † successor non teneatur, nisi quando prædecessor
nomine Ecclesię, & vtiliter, & seruata debita solennita-
te iuris contraxit. c. 1. de solutio. Rot. decis. 1. in princ.
vers. si verò. de locat. in nou. Et nisi ad conuersa in vti-
litatem Ecclesiæ. Rot. decis. 41. de probat. in antiqu. Al-
ciat. consil. 14. nu. 6. Dixerunt etiam Domini, Episcopũ
non teneri ad restitutionem fructuum à se percepto-
rum, nisi quatenus excedunt fructus bonorum, quæ
clero in transactione dedit, & pro rata compensationẽ
fieri debere, dubium non esse.

Romanensis Extinctionis census. Mercurij.
7. Nouembris 1584.

SVMMARIA.

1 *Confessionis natura est, vt minus praiudicet, & semper
interpretetur in fauorem confitentis.*
2 *Res empta ex pecunijs alienis efficitur ementis.
Fallit nisi nomen emptoris fuerit simulatè appositũ, nu. 3.*
4 *Simulatio probatur per confessionem veritatis, & per re-
cognitionem bonæ fidei.*
5 *Simulatio tripliciter probatur, scilicet a priori, posteriori,
& vtroque simul.*
6 *Indefinita in confitente non æquipollet vniuersali.*
7 *Renunciatio est stricti iuris, in qua non veniunt, nisi ex-
pressa.*
8 *Principali sublato nõ intelligitur sublatum accessorium,
licet concesso principali, intelligatur etiam concessum
accessorium.*

DECISIO DCCCVI.

DOmini recesserunt à resolutione vltimo loco fa-
cta, stante instrumento societatis anni 1550. de no
uo producto, quia ex eo apparet, φ mens Ardinij erat
accedere in societatibus quæ super officio Notariatus
Rotæ, de quo agitur, contrahebãtur, nec propterea in-
tendebat iuri suo renunciare: licet enim fateretur di-
ctum officium esse Prosperi, tamen intelligebat de il-
lo nudo titulo, qui penes eũ residebat, & qui per eius
obitum vacabat. Vnde redditur æquiuoca probatio
Mercurij, cum eo modo Arditius accesserit post reco-
gnitionem bonæ fidei, sicut prius. Quemadmodũ igi-
tur certum est, quod prius non intendebat sibi præiu-
dicare, ita etiam dicendum est postea, præsertim ad ef-
fectum euitandi renũciationem iuris sui, maximè, quia
1 id conuenit. Cum † natura confessionis sit, vt minus
præiudicet, & semper interpretetur in fauorem confi-
tentis. l. si quis intentione ambigua. ff. de re iudic. Vnde
Rota alias interpretata fuit possessionem pro nuda
detentione facti, Mohed. decis. 37.
Non ob. φ sit maxima ratio diuersitatis inter instru-
mentum societatis anni 1550. & instromenta societa-
tum annorum 1552. & 1554. quia hęc celebrata fuerũt
post recognitionem bonæ fidei, & confessionem Prospe
ri, φ dictum officium pertinebit ad Arditium, & quod
ipse nudum tantũ nomen habebat: illud verò celebra-
tum fuit antea, & sic tẽpore, quo dominium dicti offi-
cij erat penes Prosperũ. Quamuis. n. esset emptũ pecu-
nijs proprijs Arditij, tñ, cum fuerit emptũ in persona
Prosperi, fuit ei dominium quæsitum, licet teneretur
2 ad restitutionem pecuniæ. Res † . n. empta ex pecunijs
alienis efficitur ementis, l. 1. & ibi Bald. Angel. Salyc.
& Paul.

& Paul. de Cast. C. si quis alter. & sibi. Doct. in l.si vt
proponis, C.de rei vind. & in c. inquirendum, de pe-
cul.cler. Martin. Laud.cons.33. num.3. Si quidem pro
responsione dicitur, quod res empta ex pecunia alie-
3 na non efficitur emptoris, † quando nomen emptoris
fuit simulate appositum. Bald. in l.3.in prin. C. si quis
alter.vel sibi.Paul. de Cast.in l.multum, num.3.C.eo.
rit. Nomen autem Prosperi in casu nostro fuisse simu-
latum, patet ex eo,quod ipse postea recognoscendo bo
nam fidem fassus est dictum officium pertinere ad Ar-
ditium, & se nudum tamen nomen habere: nam per
4 † confessionem veritatis, & per recognitionem bonæ
fidei probatur simulatio.Bal.in d.l.multum,nu.2. vers.
sed quomodo probatur, vbi inquit, simulationem tri-
5 pliciter probari,videlicet † à priori,vel à posteriori,vel
ab vtroque simul, & subdit simulationem probari se-
cundo modo, s.à posteriori, quando emptor post con-
tractum confessus est,sic se habere veritatem,recogno-
scendo bonam fidem,& Bal.sequitur ibi Salyc.col.2.in
med.vers.sed tunc quæro qualiter, & Pau. de Cast.nu.
3.vers.sed quæ sunt istæ coniecturæ.Quo ad secundam
partē dubij, Domini tenuerunt, Arditium ex eo,quòd
confessus fuit, dictum officium esse Prosperi, non sibi
præiudicasse in medietate scripturarum dicti officij,
tum ob naturam confessionis,quæ est,vt interpretetur
ad fauorem confitentis, & vt nonus ei præiudicet, &
6 † in qua indefinita non æquipollet vniuersali, Corn.
consil.103. sub num.3. lib.1. Tum etiam ob naturam
7 renunciationis, quæ est stricti iuris, in qua non † ve-
niunt, nisi expressa. Cald. cons.5. in ti.de præben.Dec.
cons.379.num.3. Nec placebit Dominis,quòd scriptu-
ræ sint accessoriæ ad officium, & quòd secundum mo-
tum proprium Iulij III. sunt inseparabiles à titulo, &
quod ideo confessiu Arditij super officio trahatur ad
scripturas. Quia responsum fuit,quòd sunt accessoriæ,
inseparabiles à titulo respectu exercitij,& ita loquitur
motus proprius Iulij III. non autem respectu domi-
nij, cuius respectu scripturæ diuersam omnino naturā
habent à titulo:nam scripturæ possunt esse vnius,titu-
lus alterius: scripturæ trāseunt ad hæredes,titulus non.
Vnde sumus in accessorio, quòd sine principali consi-
8 stere potest, quo casu quamuis † concesso principali
videatur etiam concessum accessorium, tamen sublato
principali non erit accessorium sublatum, prout post
Lap. limitat Franc. in reg. accessorium. nume. 3. vers.
quod tamen limita.de reg.iur. lib.6. Cagnol. in l. cum
principali,num.15.post med.ver. vel nisi,ff.eod.tit.

Zamoren.Fructuum,Lunæ,12.Nouemb.1584.

SVMMARIA.

1 *Sententia ex lapsu fatalium dicitur transisse in rem iudicatam.*
2 *Possessio impeditur per litis pendentiam super spolio.*
3 *Clausula statum,& merita causa,quid operetur.*
4 *Iudex non condemnando videtur absoluisse.*
5 *Officium iudicis mercenarium dicitur inseruire actioni.*
6 *Fructus,qui peti possunt iure actionis, & officio iudicis,si iudex omittat condemnationem, & possunt nihilominus postea peti.*
7 *Mentio de re iudicata notoriè iniusta,& nulla,non est facienda.*
8 *Fructus in iudicio redintegranda debentur iure actionis, extantes rei vendicatione, consumpti conditione sine causa.*

DECISIO DCCCVII.

QVo ad primum dubium conclusum fuit absque
1 difficultate,sententiam † ordinarij transiuisse in
rem iudicatam propter lapsum fatalium. Sententia
enim lata fuit 13. Decemb. 1569. Et ab inde citra non
reperiuntur, nisi duæ prorogationes fatalium. Vnde
computato, etiam biennio clare constat de lapsu fata-
lium. Quo ad secundum dubium, an stante re iudicata
fructus,de quibus agitur,debeātur Tyrso? Quod non
debeantur,pro parte confratrum tria deducuntur. Pri
mò quod subrogatio Tyrsi fructus nō comprehendit.
Secundò, quod subrogatio est subreptitia, tum quia non
fuit facta mentio rei iudicatæ, tum quia falso narratū
fuit,quod lis penderet. His tamen non obstātibus contra-
rium Domini concorditer concluserunt. Et primum
non obstat, quia in subrogatione narratur spolium Io-
annis, & Tyrsus subrogatur quo ad possessionem, &
2 spolium,& † lis pendebat expresse super spolio. Aegid.
dec.366.Put.dec.226.lib.2.& dec.159.& 361.lib.3.Se-
cundum non ob. quia quantū ad illud,quod falso nar-
rata fuit litis pendentia,dicitur, quod re vera lis pēdebat,
quia Ioan. agebat spolio, quod non erat purgatum, prout
Rota pluries resoluit,nec fuit restitutus ad possessionē
cum pluries resolutum fuerit, illas oblationes confra-
3 trum non satisfecisse,& † clausula *statum, & merita cau*
sæ, omnem tollit difficultatem, Achil. decis.8.de com-
missio. Quo verò ad illud, quod non fuit facta mentio rei
iudicatæ, dicitur, quod res iudicata non aderat, quia quo
ad fructus perceptos ante spolium, quos Ioannes præ-
tendebat sibi deberi in absentia, ex quo deseruiuit per
substitutum causa fuit remissa ad Curiam. Quo verò
ad fructus perceptos post spolium non potest dici ad-
esse rem iudicatam,cum super illis iudex non pronun-
4 ciauerit, nec condemnando, nec absoluendo. † Et
quamuis non condemnando videatur absoluisse. l.ter-
minato. C.de fruct. & lit.expen. Id tamen non procc-
dit ex eo,quod iudex pronunciauerit, sed ex eo, quod cū fru-
ctus petantur officio iudicis mercenario deseruiente a-
ctioni, non possunt terminato negotio principali peti,
5 quia † nulla adest actio,cum officium iudicis posset in-
seruire. Et ita loquitur Innoc. in cap.grauis.vers.item
si agitur,de restit.spol.Bald.in l.cum propria.nu.4. C.si
6 quis alter.vel sibi.Vnde † quando sumus in casibus, in
quibus fructus, & iure actionis, & officio iudicis peti
possunt, si iudex omittat cōdemnationem, possunt ni-
hilominus postea peti. Aegid.d.c.grauis.num.39.vers.
horum occasione,& ibi Abb.num.20.Præterea etiam si
adesset res iudicata, in omnem euentum erat notoriè
iniusta, & consequenter nulla, quo casu mentio de re
7 iudicata † facienda non erat. Fel. in c.super literis, nu.
8 15. de rescript. In iudicio autem † redintegrandæ fru-
ctus debentur iure actionis, extantes rei vindicatione,
consumpti condictione sine causa. Ita Host. in c.olim.
il 2.in verbo,fructib.de restit.spolia. Collecta. d.c.gra-
uis,nu.3.& ibi Aegid. num.19. vers.quinto principali-
ter quæro. Et sic sumus in casu, in quo fructus deben-
tur iure actionis.

Roman. Hæreditatis de Carauagijs,Mercur.
21. Nouembris,1584.

SVMMARIA.

1 *Spurij nomen comprehendit tam conceptos ex damnato coitu, quam ex non damnato.*
2 *Spurius in dubio præsumitur natus ex non damnato coitu,& num.4*
3 *Delictum, quod est minus, præsumendum est, quando ex duobus delictis vnum præsumi debet.*
4 *Filius in dubio spurius præsumitur ad differentiam propriè naturalis.*
5 *Stuprum commissum cum plebeia non est punibile.*
6 *Verbum vulgaris,interpretatur plebeia.*
7 *Stuprum commissum cum mulieribus vilis conditionis, non est punibile.*
8 *Coitus cum muliere impudica licet non sit publica meretrix, non est punibilis.*
9 *Coitus cum muliere,vt sit punibilis, iura in ea requirunt honestatem vitæ.*

10 *Stuprum licet committatur, non sequitur consequentia, vt sit punibile, nisi committatur cum muliere honestè viuente.*
11 *Stuprum in vidua commissum puniri non solet.*
Imo in Regnis Hispaniæ de generali consuetudine est abolita pœna stupri in ea commissi.
12 *Stuprum commissum cum muliere, quæ statim post illud commissum se publicè exhibuit, non punitur, & quare.*

DECISIO DCCCVIII.

QVo ad primam partẽ dubij conclusum fuit, Marcellum præsumi spurium, & non naturalẽ ex ratione & auctoritatib. deductis in discursu. Quo verò ad secundam partem Domini dixerunt, Marcellum etiam si sit spurius, potuisse succedere Imperiæ matri; & consequenter sententiam Rotalem confirmandam esse. Et ratio Dominorum duplex fuit. Prima, quia cũ
1 hoc † nomen spurij, comprehendat tam conceptos ex damnato coitu, quàm ex non damnato. l. vulgo concepti ff. de stat. hom. Lud. de Sard. de natural. liber. par. 2. §. de spuriorum appellatione. Io. Igne. in l. 1. §. Domini, 3. nu. 41. in fi. ff. ad Syllan. Syluester Aldobran. in §. si aduersus. nu. 3. Instit. de nupt. latè Paleot. de not. &
2 spur. c. 16. num. 4. & 5. in † dubio quis præsumendus est magis natus ex non damnato coitu, quam ex damnato: quia quando ex duob. delictis vel prohibitis, vnum necessario præsumi debet, tunc in dubio præsumen-
3 dum † est illud delictum, vel prohibitum, quod est minus. ad l. si præses. ff. de pœn. Bald. in l. fi. nu. 13. prope fi. ff. de ædil. edic. Aret. cons. 31. nu. 6. vers. ad secundum dicimus. Ruin. cons. 199. nu. 3. lib. 2. & cons. 1. n. 3. vers. & quamuis, lib. 5. Alciat. de præsum. reg. 3. præsump. 6. Gabr. de crim. concl. 2. nu. 6. Aym. cons. 681. nu. 9. lib. 4. & cons. 6. lib. 1. Rol. consil. 1. nu. 36. & 37. lib. 3. Non ob.
4 Doct. dicentes, quem præsumi spurium. Quia † loquũtur ad differentiam filij simpliciter verè, & propriè naturalis, non autem ad differentiam spurij concepti ex damnato, vel nondamnato coitu. Nullus enim Doctor. dicit, spurium præsumi in dubio conceptum ex damnato coitu. Secunda ratio fuit, quòd Imperia tempore conceptionis Marcelli non erat virgo, cum plures antea pepererit filios, vt constat ex testibus & quãuis etiam fuisset vidua, tamen cum esset plebeia, stu-
5 prum † cum ea commissum non erat punibile, l. si vxor. ff. ad leg. Iul. de adult. ibi, sed & in ea vxore potest maritus adulterium vindicare, quæ vulgaris, quamuis si vidua esset, impunè in eam stuprum committeretur.
6 Nam † illud verbum *vulgaris*, interpretatur plebeia, secundum Bude. in adno. in Pand. ad d. l. si vxor. pag. mihi 57. ver. quod autem. Sequitur Alcia. li. 2. parerg.
7 c. 40. Et † quòd stuprum commissum cum mulieribus vilis conditionis non sit punibile, no. Bar. in d. l. si vxor. in finalibus verb. & ibi Ang. in §. sed & in ea. in vltimis verbis, Bald. consil. 406. nu. 1. vers. & si dicatur. lib. 3. Gozad. consil. 21. num. 5. vers. præterea. Aym. consil. 166. num. 6. Couar. in epit. par. 2. cap. 8. & §. 5. num. 17. prope fin. vers. nam commissum. Vnde cum text. in d. l. si vxor. versic. sed & ea. sit clarus, non est habendum in consideratione, quod dicit Mathe. de succes. ab intest. secundo membro primi arti. sub nu. 7. contra Bar. in l. fi. num. 4. ff. de his quib. vt indig. quem plures se-
8 quuntur, de quibus in discursu. Et quòd † coitus cum mulier impudica, quæ non sit publica meretrix (plures tamen licet secretè admitti) non sit punibilis propter inhonestam vitam. Pau. Ghirl. de pœn. omnifar. coit. §. 7. videndum est. nu. 5. vers. quarto etiam fallit.
9 Quia † ad hoc, vt accessus ad mulierem sit punibilis, iura requirũt, vt honestè viuat. l. inter liberos. l. stuprum. ff. de adult. §. item lex Iulia. Instit. de public. iud. vt ibi per eum, quem refert & sequitur addit. ad Mathes. sing. 99. num. 7. vers. idem erit. & num. 8.

Non obst. quod stuprum committatur etiam cum mulieribus inhonestè viuentibus. l. stuprum. ff. de rit. nupt. l. stuprum. ff. de adulter. Quia non tenet conse-
10 quentia, † committitur stuprum, ergo est punibile, prout in specie respondent ad d. l. stuprum. de rit. nup. & addit. ad Mathes. vbi supr. Tunc enim stuprum est punibile, quando committitur cum muliere honestè viuente.

Et quòd detur stuprum non punibile, probat text. in d. l. si vxor, ibi, impunè in eam stuprum committi-
11 tur. Idque tanto magis in vidua, † pro cuius stupro neminem vidisse puniri inquit Clar. §. stuprum. vers. ceterum pro stupro. Et pœnam stupri in vidua commissi in Regnis Hispaniæ de generali consuetudine abolitã esse testatur Ant. Gomez. super leg. Taur. 8. nu. 14. Non ob. quòd Imperia tempore, quo concepit Marcellum, non erat inhonestæ vitæ.

Quia testes plura dicunt, quæ hoc suadent, & quando etiam non fuisset, tamen quia in continenti subsecuta fuit eius inhonestas, quã pars non negat, hoc sufficit, cum inde eius animus corruptus deprehendatur, per ea quæ tradit Iacob. de Beluis. in pract. crim. titul. de lenonib. num. 12. vers. nam eadem ratione. vbi in-
12 quit, quem † excusari à pœna stupri commissi cum muliere, quæ statim post commissum stuprum se publicè exhibuit, quia animum corruptum videbatur habere, per iura ibi per eum allegata. Sequitur addi. ad Mathe. sing. 99. num. 6. vers. limita etiam, &c.

Burgen. expensarum. Lunæ, 19. Nouemb. 1584.

SVMMARIA.

1 *Pecunia inexacta transeunt ad successorem, sicut pecunia redacta ex fructibus Ecclesia.*
2 *Prælatus translatus potest petere fructus sibi debitos ratione beneficiorum, qua ante translationem obtinebat.*
3 *Capitulum dare non potest de iure ad Cameram spectante.*

DECISIO DCCCIX.

DOmini recesserunt à resolutione vltimo loco facta sub die 14. Martij preteriti. Quia quamuis vera sit opinio, quam Rota tenuit in illa Pisanen. liquidationis fructuum coram Oradino 20. Nouẽbr. 1570. non tamen applicatur casui nostro: nam ibi tempore rei iudicatæ viuebat Cardinalis Pisanus, cui fructus, de quibus agebatur, debebantur: hic verò Cardinalis Mendozza tempore rei iudicatæ mortuus erat. Vnde si pecuniæ, de quibus agitur, exactæ fuissent, pertinerent ad successorem, cum sint pecuniæ Ecclesiæ redactæ ex fructibus Ecclesiæ, ergo etiã in exactæ transeũt
1 ad † successorem. c. relatum. il 2. de testamen. c. inquirendum. & c. fin. de pecul. cleric. Doct. in c. præsenti. de off. ord. lib. 6. Et magna est differentia inter prælatum viuum, & defunctũ, prout patet exemplo prælati trãs-
2 lati, qui † potest petere fructus sibi debitos ratione beneficiorum, quæ ante translationem obtinebat, Rot. decis. vnica. de trãslat. Episc. in antiq. Aegid. in c. si quis. nu. 10. versic. vlt. quæro. 21. q. 1. Pauin. de off. & pot. Capituli se de vacan. parte 2. quæst. 8. num. 28. Nic. de Vbald. de success. ab intest. cleric. §. finita. nu. 11. vers. sed circa hoc quæro, licet in hoc dissentire videantur Anchatan. cons. 158. num. 1. vers. primo namque. Card. cõsil. 110. nu. 1. & 2. Non obst. illa diligentia Card. Mendozzæ in obtinenda sententia.

Quia nil aliud potest operari, nisi vt illi fructus habeantur pro collectis: non tamen potest facere, vt sint consumpti. Vnde si pecuniæ istæ re vera extarent, per-
3 tinerent ad successorem, vel ad Cameram, de † cuius iure Capitulum dare nõ potest. Put. decis. 4. de except. nisi Card. Mendozza habuisset facultatem testandi, & testatus fuisset.

Potentin.

Potentin. Quartæ. Lunæ. 26. Nouembris 1584.

SVMMARIA.

1 *Transactio potest de communi partium consensu rescindi, & annullari sine aliquo actu retrosimili. ex communi.*
2 *Agens ad rescissionem transactionis non tenetur offerre accepta vigore transactionis.*
3 *Transactio rescindi potest, etiam quòd pars non restituat accepta.*
4 *Agens ex contractu debet prius implere pro parte sua, alias repellitur.*
5 *Contractum rescindere volens debet prius restituere, quod accepit.*
6 *Iudicium in contractu valet absque oblatione parte non opponente, ex magis communi.*
Imò etiam si pars ante sententiam opponat, & persistat in eadem oppositione, & iudex non obstante tali oppositione procedat ad vlteriora, tenet processus si pars nō appellat, num. 8.
7 *Oblatio sufficit lite pendente ante sententiam.*
9 *Agens ad rescissionem transactionis non tenetur offerre restitutionem eius, quod habuit virtute ipsius transactionis.*
Fallit, nisi pars opponat. nu. 10. & 11.

DECISIO DCCCX.

DVbitaui in causa Potentin. Quartæ, an clerus veniens contra transactionem teneretur, Episcopo
non opponente, offerre restitutionem eorum, quæ habuit vigore eiusdem transactionis. Et conclusum fuit,
oblationem non fuisse necessariam, nisi parte opponente. Moti sunt Domini ex pluribus.
1 Primò quia potest communi consensu † à transactione recedi, nec requiritur actus retrosimilis, vt p Curt.
sen. in l. si diuersa. nu. 2. & 3. & ibi Curt. iun. num. 1. & 2.
vbi testatur de communi. C. de transact. per quas auctoritates Gabriel. de transact. conclus. 1. nu. 51. signan-
2 ter dicit, ꝙ † agens ad rescissionem transactionis non
tenetur offerre accepta vigore transactionis. Secundò
per text. in l. qui Romæ. §. Seia hæres. ff. de verborum
3 obligat. vbi procedit iudicium † rescissionis transactio-
nis, etiam ꝙ pars non restituat accepta. & ibi Ias. nume.
19. Tertiò ex dictis ab Anchar. cons. 34. nu. 11. vbi vult
4 ꝙ quemadmodum, quando agitur † ex contractu, is,
qui agit, debet prius implere pro parte sua, aliàs repel-
litur. l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. empt. ita etiam in
5 † distractu, qui vult rescindere contractum, debet
prius restituere, ꝙ recepit, vt idem operetur proposi-
tum in proposito, quod oppositum in opposito. & Anchar. sequitur Nat. consil. 361. num. 1.
6 Sed † in contractu valet iudicium absque oblatione
parte non opponente. Roman. in l. filiæ licet. sub nu. 8.
& ibi Alex. nu. 3. vers. sed ista. Ias. nu. 1. Rimin. nu. 2. C.
de collatio. idem Ias. in l. iuris gentium. in princ. nu. 2.
ff. de pact. Dec. consi. 298. nu. 1. Bertran. consil. 154. nu.
14. lib. 2. part. 1. Felyn. in c. intantum. num. 4. vers. vt intelligas. de simon. Afflict. decis. 220. num. 4. vers. & pro
hoc. Grammat. decis. 66. n. 23. Nat. cons. 477. nu. 3. cum
aliis cumulatis per Tiraquel. de retract. Lignag. §. 1. in
gl. 17. nu. 4. Ex quib. patet, hanc esse magis communē
7 sententiam. Et sufficit † oblatio lite pendente ante sen-
tentiam, vt per Paul. de Castr. cons. 166. ad fi. lib. 1. per
l. si rem. §. fi. ff. de pig. actio. Tiraq. de retract. Lignag.
§. 1. glos. 18. nu. 13. Put. decis. mihi 140. incip. eadem die
fuit resolutum. lib. 2. Et fuit tentum in vna Tirasonen.
decimarum 8. Octobris 1576. corā R. P. D. Robuster.
8 Immo † etiam si pars ante sententiam opponat, & per-
sistat in eadem oppositione, & iudex non obstante ta-
li exceptione procedat ad vlteriora, tenet processus,
si pars non appellat, prout fuit tentum in eadem Tira-
sonen. Decimarum. Ergo eadem ratione in distractu,
& per consequens in rescissione transactionis debet va-
lere iudicium sine oblatione, parte non opponente.
9 Et quod † agens ad rescissionem transactionis non de-
beat offerre restitutionem eius, quod habuit virtute
ipsius transactionis, tenet Afflict. d. decis. 220. num. 5.
vers. & ideo debuit. Grammat. decis. 66. nu. 23. Et fuit
resolutum in eadem causa Tirasonen. decimarum 4.
Februarij 1577. Non obst. quod dicit Afflict. d. decis.
10 220. nu. 4. Quia † intelligitur parte opponente, prout
expresse dicit nu. 5. versic. & ideo debuit. Et ita etiam
debent intelligi Paris. consil. 96. num. 112. lib. 1. & Chassanæus decis. 192. incip. si quis velit venire, cum ambo
citent decisio. Afflict. Non obst. decis. Put. 353. num. 6.
lib. 1. Quia illud, quod dicit ibi Put. quòd is, qui rece-
11 pit † aliquid in transactione, debet prius restituere, ꝙ
recepit, & postea recedere à transactione, intelligitur,
parte opponente.

Roman. Literarum Cambij, Die 10. Decemb. 1584.

SVMMARIA.

1 *Literas recipiens simpliciter, & sine contradictione, non censetur consentire, & approbare contenta in illis, ad eaque se obligare. & num. 4.*
Contraria tamen est magis communis. num. 9. cum seq. & num. 17. & 33. concurrente scientia. & num. 23. vsque ad num. 30.
Limita hanc communem non procedere ad effectum obligandi procuratorem ad suscipiendum iudicium, & defendendum suum principalem. nu. 44.
2 *Pater quare non contradicendo videatur consentire in mutuo facto filio iuxta l. si filius familias. la seconda. ff. ad Maced.*
3 *Præsentia, & taciturnitas patris, quod operata fuisset ab initio, idem operatur eius scientia superueniens ex post facto cum taciturnitate: secus tamen in extraneo.*
5 *Recipiens literas simpliciter sine protestatione, & sciens contenta in illis, videtur tunc consentire, quando mandatum in eis contentum concernit iudicialia, & scribēs cauet pro eo, ad quem scribit: secus tamen si concernit extraiudicialia, & quare.*
Amplia in quacunque epistola missa ad obligandum. numero 7.
6 *Consentire non videtur per simplicem receptionem literarum, nisi interueniant omnia requisita, de quibus in clem. 1. de procurat.*
8 *Recipiens literas mandati, & sciens contenta in eis, tunc demum præsumitur consentire, si cautio debito modo interueniat, alias deficit præsumptio consensus.*
10 *Mercatores accipientes literas, & non contradicentes, eo ipso dicuntur ratificasse.*
11 *Literæ cambij eo ipso, quod sunt lectæ, & receptæ, dicuntur approbatæ, nisi in contrarium protestatum fuerit. Ex communi. nu. 25. & nu. 30.*
12 *Campsores acceptantes literas cambij non possunt postea solutioni contradicere, etiam si mercator, qui literas scripsit, decoxerit.*
Declara tamen, vt ibi.
13 *Recipiens scienter epistolam sibi directam, in qua sibi mādatur, vt soluat certam pecuniam pro mandante, videtur in dubio recepisse animo suscipiendi mandatum & ad hoc cogi poterit.*
14 *Mercator recipiens literas cambij, & eis lectis ponēs eas in filcia, & non contradicens, videtur acceptasse illas, & se obligasse ad contenta in eis.*
15 *Campsores prudentes, quando recipiunt literas cambij, & nolunt eas approbare, scribunt in dorso literarum se illas recepisse, & non acceptasse, quæ scriptura probat.*
16 *Scriptura, quæ dependet ab animo, & sola voluntate scribentis, plene probat pro eo.*

18 *Actus facti magis ostendit voluntatem alicuius quam actus verbi, & num.21.*

19 *Consensus ex factis colligitur.*

Immo facto ipso quis multis casibus consentit.

Immo etiam plus est facto, quam verbis consentire. num. 20. & sequent.

21 *Voluntas magis ostenditur factis, quàm verbis.*

22 *Consensus inducitur ex taciturnitate, cum qua concurrit actus positiuus. Ex communi.*

23 *Intellectus l. si filiusfamilias. la seconda. ff. ad Macedonia. traditus à Pau. de Castr. reprobatur, & verus assignatur num. 25.*

Item reprobatur alius intellectus traditus à Bald. in ca.l. numero 26.

24 *Dispositio l. si tamen sciente. ff. ad Macedon. quo casu loquatur.*

25 *Pater absens non videtur consentire mutuo accepto per filium, nisi receptis literis.*

27 *Consensus, & ratihabitio non inducitur ex notificatione, sed ex receptione literarum.*

28 *Cautio vltra receptionem literarum debito modo facta, de qua in clem. 1. de procu. quos operetur effectus.*

29 *Procurator expressè acceptans mandatum non compellitur illud præcisè exercere, quando non est præstita cautio, sed solum tenetur ad damna. & interesse.*

31 *Literas cambij dimittens penes campsorem acceptat eum debitorem, & è contra campsor acceptat dimittentem in creditorem.*

32 *Nouatio tacitè facta videtur ex permutatione debitoris, & loci.*

33 *Literas simpliciter recipiens, vt obligetur, debet etiam scire contenta in eis.*

34 *Literas apertas recipiens præsumitur scire cōtenta in eis.*

Idem si penes se retinuisset saltem per vnum diem, nu. 35.

36 *Verbum continuo, intelligitur arbitrio iudicis. & nu. 40.*

37 *Consensus, qui nititur legis præsumptione, debet esse verisimilis.*

38 *Mercator literas calculi de datis, & acceptis retinens, nō præsumitur se obligare.*

39 *Literas dominus recipiens ab eius procuratore sibi significante se centum alicui donasse eius nomine, non censetur sibi præiudicasse.*

40 *Verbum continuo, de quo in l. filiusfamilias. la 2. ff. ad Maced. refertur ad contradictionem.*

41 *Literas recipiens non statim obligatur, quin ex aliquo interuallo possit contra protestari.*

42 *Subscriptio quæ fit a mercatoribus ad literas receptas per hæc verba, Vista à di, &c. quid operetur, cum nume. sequent.*

DECISIO DCCCXI.

DVbitaui 10. Decembris 1584. In causa Roman. literarum cambij inter D. Dominicum Tuscum, & Ludouicum, & Horatium Aquilanos mercatores, *an Aquilani sint obligati de iure communi ad soluendum D. Dominico summam contentam in literis cambij, de quibus agitur, circumscriptis pro nunc quibuscunque probationibus factis, & fiendis de stylo, & consuetudine mercatorum.* Et præsupposito in facto, quòd D. Dominicus in bancho Aquilanorum in vrbe præsentàuerit Ludouico complementum habenti die Iouis 3. Nouembris 1583. literas cambij (vt vocant, *a vso*) scutorum mille, directas Aquilanis, & apertas more similium literarū, & transmissas ex ciuitate Bononiæ per Iosephum Gandulphum Bancharium Bononien. Et quòd Ludouicus receperit, & legerit dictas literas, easque dederit Cæsari Venturino iuueni Banchi, qui illas recipit, & retinuit, & registrauit in libro aliarum literarum cambij eorundem Aquilanorum. Et quod die Sabbati 5. Nouembris 1583. quo die Dom. Dominicus rediit pro suis literis cambij, Horatius pariter complementum habens dederit eidem Dominico dictas literas cambij scriptas à tergo manu ipsius Horatij sub his verbis, *Vista a di 5. Nouembre* 1583. prout latius in præsuppositis de consensu partium firmatis. Proposito igitur in Rota dubio, de quo supra, deducta per informantes fuerunt in tres principales difficultates distincta. Prima fuit, quæ sit communior opinio in illo articulo, an recipiens literas simpliciter, & sine contradictione censeatur consentire, & approbare contenta in illis, ad eaque se obligare. Secunda, an affirmatiua sit de iure vera, & attendenda. Tertia, an applicetur casui nostro.

1 Quo ad primā difficultatem, † pro negatiua citan-
tur Pau. de Castr. in l. interdictum, nu. 1. circa med. ff. sē
rat. ha. vbi vult, quod in casu l. si filiusfamilias. 2. ff. ad
2 Maced. ideo † pater non contradicendo videtur con-
sentire, quia si filio mutuum factum fuisset, patre præ-
sente, & tacente, vtique pater fuisset obligatus tan-
quam consentiens, & non haberet locum Macedonia-
num, quod est odiosum, l. sed & Iulianus, §. interdum, ff.
3 ad Maced. Vnde † quod ab initio operata fuisset præsentia,
& taciturnitas patris, operatur eius scientia superue-
niens ex post facto cum taciturnitate: at secus in ex-
traneo, & alio casu diuerso, prout latius per Paul. de
Castr. vbi supra, quem sequuntur Rip. in c. cum Marc.
Ferrar. nu. 131. & ibi Dec. num. 23. post med. vers. adde
tamen, & nu. seq. de constit. latè Crot. in l. nō solum. §.
morte, nu. 95. & 96. ff. de nou. ope. nuncia. Citatur etiā
4 pro † negatiua Bal. in l. 1. col. 2. circa med. vers. si verò
non est coniuncta persona. ff. mand. quem sequitur
addit. ad cons. Alex. 78. sub nu. 1 in fi. addit. lib. 1. Nam
Bal. distinguit mandatum, quod continetur in literis: aut
5 † enim concernit iudicialia, & scribens debito modo
cauet pro eo, ad quem scribit, & tunc recipiens literas
simpliciter sine protestatione, & sciens contenta in il-
lis, videtur consentire, & ita inquit procedere cle. pri-
mam. de procurat. Aut mandatum contentum in lite-
ris concernit extraiudicialia, vt negotia, & tunc reci-
piens literas non videtur consentire per solam rece-
ptionem literarum, si aliud non appareat, quia non vi-
detur se obligare, iuxta materiā l. inuitus. C. de procu-
rat. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. eod. cum simil. Et ratio
diuersitatis secundum Bal. est, quia plus interuenit in
6 iudicialib. quàm extraiudicialibus. Et ideo † de mente
dictæ clem. potest dici, quod per receptionem literarum
nō videatur quis consentire, cū non interueniant oīa
7 requisita dictæ cle. Et subdit Bald. idem † intelligi de
quacunq; epistola missa ad obligandum, quod eam reci-
piens non obligatur per solam receptionē, nec videtur
consentire, prout latius deducit Bal. vbi supra. Demum
pro negatiua citantur Doct. in d. clem. 1. Cardin. ibi
post Zenzelin. num. 1. ver. ex hoc. Imo. nu. 15. circa fin.
vers. quid si dominus. & Vital. n. 50. qui Doct. volunt,
8 quod † recipiens literas mandati, & sciens contenta in eis,
tunc demū præsumatur consentire, si interueniat cau-
tio debito modo, alias si ea non interueniat, vel non sit
debito modo præstita, deficit præsumptio cōsensus, &
non procedit d. clem. alioqui verba illa, debito modo
cauit, frustratoriè ponerentur. Contrariam tamen opi-
9 nionem, quod † recipiens literas missiuas simpliciter, & si-
ne cōtradictione videatur consentire, & approbare cō-
tenta in illis, & ad ea se obligare, firmarūt Domini sine
difficultate esse magis cōem, quā tenuerūt Bar. Bal. Sa-
lic. Fulg. & Pau. de Cast. in d. l. si filiusfamilias. Bart. in
l. Titius, in fi. & ita Bal. in med. vers. sed quæro, & Fulg.
nu. 3. ff. de constit. pecun. Bar. in l. cum tabernam, §. 1. in
fi. ff. de pign. & in l. quo. n. §. 1. propè fi. vers. quandoq;
superuenit. ff. rem ratam haberi. Bal. in l. fin. nu. 4. ff. ad
Senatusconsult. Maced. Abb. in d. clem. 1. nu 3. & in c.
non iustè. nu. 7. circa fin. de procur. & consil. 18. sub nu.
5. lib. 2. Alex. cōs. 78. nu. 1. li. 1. Barb. cons. 15. nu. 9. circa
med. li. 2. Cor. cons. 319. nu. 5. post med. vers. nec est ve-
rū. lib. 3. Iacobin. de Sancto Geor. in l. emptor. §. Lucius
Titius. nu. 4. ff. de pact. Ias. in l. admonendi. num. 142.

ff. de

ff.de iureiur. in l.quæ doris, num.91.ff.solu.matrim.&
conf.47. num.2. verf.modo fuccedit,lib.1, Felyn. in d.
c.cum M,Ferratien.& melius in c,2.nu.20.& ibi Dec.
fub nu.15. de fide instru.idem Dec. conf.632.num.16.
Gozad.conf.23.nu,6. Calcan.conf.19.num.6.circa fin.
Marf.in rub.C.de prob, nu.246.& fing.344. Curt. iun.
conf.132,nu.5.in fi. Marf.fing.22, Caff.dec.3.fub nu.2.
de refcri. Parif.conf.47.nu.15.conf.91.num.3.conf.112.
nu.45.& conf.127.n.32.lib.1. Zuccar,in tub. C.de pac.
n.67.Gab.de præfum.concl.2. Gabr, Saray.alios citans
in addit. ad Mathef. vbi fup.Couar.in c.Ioan.fub nu.4.
de tefta.Menoc. de arbit.caf.21. Rim.iun, in rub.Infti,
quib.alien.lic. vel non.nu.190. Burfat. conf.39. nu.14.
& 15. Strach. de affecu.gl.11,n.47. vbi alios allegat.&
multi alij inf.citandi idē tenent.Et hanc effe communē
teftātur Alex.d.§.morte.nu.27.ad fi,Rip.in d.l.admo-
nendi,nu,138.Dec,d.c.cum M.Ferrar.nu.23,in fi. Ga-
briel.d.concl,2.fub n.15.Zuccar.in d,rub.C.de pac.fub
nu.72.Rim.iun,& Burf,vbi fup.Et in terminis,ꝙ mer-
10 catores,† qui acceptāt literas,eo ipfo ratificant, ꝙ non
cōtradicunt,inquit Bal,in l,fi abfentis,nu,6,ver.tu dic.
C.fi cer. pet. Et in indiuiduo de literis cambij tradit
Ang.in d. l.fi filiusfamil,in fi. vbi not, illam legem pro
11 literis cambij, quæ quotidie mittuntur † mercatorib.
quæ eo ipfo ꝙ funt lectæ,& receptæ,videntur approba
tę,nifi in contrarium proteftatum fuerit.Et Ang,refert
& fequitur Corfe.in fuis fing.in ver,taciturnitas, nu,2.
bene Salyc,in d,l. fi filiusfamil.nu.1.vbi not.illum tex.
12 contra † campfores acceptantes literas cambij, vt non
poffint poftea folutioni cōtradicere,etiam fi mercator,
qui literas fcripfit,decoxit; quod putat verum,fi penes
campforem literæ fint admiffæ,& ab eo retentæ.Et Sa-
ly.refert,& fequitur Coraf.in d. l. admonendi, nu.73.
verf.vnde melius,Vital.in d.clem.1.nu.69. vbi inquit,
13 ꝙ † fi Titius recepit fcienter epiftolam fibi directā, in
qua fibi mandatur,vt foluat certā pecuniam pro man-
dante , videtur in dubio recepiffe animo fufcipiendi
mandatum,& ad hoc cogi poterit.Beoe Veron.caut.9.
14 nu.1.dicens,ꝙ † mercator recipiens literas cambij , &
eis lectis ponens eas inter alias,puta in filcia,& nō con-
tradicens,videtur acceptaffe illas, & fe obligaffe ad cō-
tenta in eis,& non poterit eum poftea pęnitere, & con-
fequens non poterit recufare contenta in illis, Ale. in
addi.ad Bar.in d.l.cum tabernam,§.1.nu.4.in verbo,ex
hac lege,Soc,iun.conf.112.nu.31.lib.2.Parif.conf.5.nu,
206.lib.4.Dec.Ianu.135.fub nu. 2.And,ab Exea,de pac.
15 nu.52.vbi cir. fin. ver.ait. Ideo † prudentes campfores
quando recipiunt literas cambij , & nolunt eas appro-
bare , fcribunt in dorfo literarum fe illas recepiffe , &
non acceptaffe; talis enim fcriptura in dependentib. ab
16 † animo , & fola voluntate fcribentis plenè probat. l.
Nefennius, vbi Bar. ff. de neg.geft. cum alijs ibi addu-
ctis. Nec obft.auctores in contrarium citati . Quia non
tenent contra cōmunem,imò eam fequuntur, excepto
Bal.Pa. de Caft. qui fuerunt fibi contrarij , cum in d.l.
filiusfamilias. tranfiuerint cum communi, Rip.in d.l.
admonendi,nu.138.tranfit cū communi,& in d. c.cum
M. Ferrar.nu.131.non impugnat communem,fed dicit
eam non probari in dicta l.filiusfamilias, fequendo in-
tellectum Paul.de Caft.Dec.in d.c.cum M. Ferrar, nu.
17 24. exprefsè † approbat cōmunem concurrente fcien-
tia,per d.clem.1.de procurat. Crot.in d.§.morte,num.
18 100.in fi.fequitur cōmunem ea ratione , quòd † actus
facti magis oftendit voluntatem alicuius, quam actus
verbi,Doct.in d.clem.1, non funt contra communem ,
fed loquuntur in alijs terminis , & ad alium effectum,
vt mox dicetur. Quo ad fecundā difficultatem,an com
munis opinio fit de iure vera, & attendenda , Domini
affirmatiuè concluferunt. Moti ex plurib.Primò ex il-
19 la generali regula,ꝙ † ex factis confenfus colligitur, l.
de quib.& ibi gl.in ver. factis,ff.de legib, l.recufari , &
ibi gl.in verbo,recufari.te.ff.de acqu.hæred.

Et in multis cafibus quis facto ipfo confentit , vt in-
quit gl.fi.in fi.in d,ele,1,& ibi Laud. & poft eum Card.
nu.19. ver.inducit tamen.& ibi Imol,num.28.in fin.&
20 nu,129, circa med. ver, item quia fæpe. Imò † plus eft
facto committere,quam verbis.c.dilecti,vbi gl.in ver-
bo,facto,plura ad id iura cumulat. extra de appellat.l,
Paul.ff.rem ratam haberi,l.fi tamen. §. ei qui feruum .
ff.de ædil.edi.Rot,decif,15.de offi.delega.in nou. Pau.
de Caft.in d.l.de quib.n,9.Anch,conf.302.nu.3. Rom,
conf.291,nu.4. Tiraq.de retra.conuent.ad fi.tit.nu.75.
circa med,Gram.conf.ciuil,150.nu,24.conf.cri. 13.n.3.
21 & conf.31.nu.35.Et † ex hac ratione,quod actus facti
magis oftendat voluntatē alicuius , quam actus verbi,
tuetur communem opin,Crot.in d §.morte,nu.100.in
fi. Vnde ex illo facto receptionis literarum cambijs ab-
fque cōtradictione colligitur confenfus recipientis non
minus,quam ex verbis,Secundò ex illa communi con-
22 clufione,quæ paffim in ore Doc.verfatur, † ꝙ ex taci-
turnitate , cum qua concurrit actus pofitiuus , induci-
tur confenfus,vt per Doc.in l.quę dotis,ff.fol.mat.& in
c.nonne,de præfump.& in d.c.cum Marc.Ferrar,& ali
bi paffim. Vnde recipiens literas cambij,& non contra-
dicens,fed tacens,cenfetur confentire,quia cum eius ta
citurnitate concurrit actus pofitiuus receptoris . Ter-
tiò cōmunis probatur ex d.l.fi filiusfamilias . Nec ob.
intellectus Pau.de Caft.in d.l.interdum, fub n.3. Quia
23 † illum reprobat Alex.in d.§. morte, nu.27. poft med,
oftendens,tex.in l.fed & Iulianus,§.interdum,ff.ad Ma
ced.allegatum à Pau. de Caft. non probare eius inten-
tionem,prout etiam reprobat Hermanottus Dec.in d,
§.morte,nu.76.prope fin. verf.non ob.text.dicēs,illum
text.non probare,quia ibi ille pater incœpit foluere,&
ex hoc confenfus elicitur. Reprobant etiā intellectum
Pau.de Caft.Alcia.& Rub.Alex.in locis infra citandis ,
Et quamuis Rip.in d.c.cum M.Ferrar.num.131.& ibi
Dec.nu.23.poft med.verf.adde tamē,& n. feq.& Crot.
in d.§.morte,nu.95.& 96,tueantur opin. Pau.de Caftr.
per illum tex.in l.fi tamen fciente.ff ad Maced.nihilo-
24 minus † ille tex.loquitur, quando pater tempore,quo
fiebat mutuum , erat præfens, & poterat contradicere,
& non cōtradixit.Et ita illum tex,intelligit Rub.Alex.
in d.§.morte.nu.262.prope fi.verf.item ad text.& Alc.
25 in l.detestatio,nu.50.verf.ꝙ autē fola.At † fecus,quan-
do pater eft abfens, quia tunc non videtur confentire ,
nifi receptis literis. Et ita procedit tex.in d.l.fi filiusfa-
milias,prout declarat Alc.in d. verf. ꝙ autem . Nec ob.
ratio odij S.C, Macedon. quia , prout bene confiderat
Alci,d.nu.50. regulare eft in patre, vt ipfe ex contractu
filij obligari non debeat,nec odium aliquod adeft. Mi-
26 nus † obft.intellectus Bal, datus ad l, fi filiusfamilias .
in l.1.prope finem, verf.non ob.l. fi filius , ff. manda. ꝙ
fcilicet ille tex.loquitur in eo,qui gefferat actum nomi
ne alterius,& ei actum notificauerat,quo cafu videtur
confentire,& habere ratum,fi non proteftetur . Quem
intellectum fequitur addit. ad conf. Alex.confi.78.fub
27 nu.1.in fi.addit.li.1. Quia pro refponfione dicitur † ꝙ
confenfus, & ratihabitio non inducitur ex notificatio-
ne,fed ex receptione literarum , Quartò quando etiam
tex.in d.l.fi filiusfamilias, circa probationem commu-
nis opin.pateretur difficultatem , tamen illa probatur
in d.clem.1. de procu. Nec obft. ꝙ ibi vltra receptionē
literarum requiritur etiam cautio debito modo facta,
28 quia † cautio requiritur ad effectum obligandi procu-
ratorem ad fufcipiendum iudicium , & defendendum
fuum principalem , aliàs fine cautione procurator re-
cipiens literas mandati,& fciens contenta in eis, cenfe-
tur confentire ; imò ifta fola receptio facta fimpliciter,
& fcienter idem operatur, ꝙ expreffus confenfus, vt in-
29 quit Vital.in d.cle.1. nu. 55. Et ideò † procurator ex-
preſsè acceptans mandatum non compellitur præcife
illud exercere , quando non eft præftita cautio, fed fo-
lum tenetur ad damna, & intereffe , vt inquit glo. in l.
fed

sed & hæ personæ.§.prętor.in verbo, accipere iudiciū.
ff.de procurat. quam ibi sequuntur omnes, & Paul.de
Cast.appellat eam maiorē gl.quæ sit in illa materia.Et
Ang.nu.6. dicit illam optimè loqui in qualibet sui par
ta.Et eam sequitur Vital.in d.cle.1.nu.34.& 40. Quin-
30 tò communis † opin. in specie literarum cambij pro-
batur ex duplici ratione assignata per Salic. in d.l. si fi-
liusfamilias,sub nu.1.quem sequitur Coras.in d. l. ad-
monēdi,nu.73.vers.vnde melius. Prima ratio est,quia
31 † dimittens literas cambij penes campsorem acceptat
eū debitorem.l. inter causam,§.abesse, ff.ad Maced. &
è contra campsor acceptat dimittētem creditorem. Se-
32 cunda ratio,quia † videtur tacitè facta nouatio, cùm
sit facta permutatio debitoris,& loci.l.inter omnes, ff.
de nouat. Quo ad tertiam difficultatem, an communis
opinio applicetur casui nostro. Domini affirmatiuè re-
soluerunt.

33 Quia † licèt vltra receptionem literarum factā sim-
pliciter,hoc est, sine contradictione, requiratur etiam
in persona recipientis scientia contentorum in ipsis li-
teris,vt in d.cle.1.ibi,scienter receptis, & ibi gl. in ver-
bo,scienter,quam ibidē Doct.sequuntur, & in spec.tra
dit Rip.in d.c.cum M. Ferrar.nu.132.vers.1.requiritus
& ibi Dec.nu.24. Felyn.in c.2.sub nu.20. de fide instru.
Hermanor.Det.in d.§.morte,nu.76.in fin.nihilominus
in casu nostro non potest dubitari de scientia mercato-
ris recipientis literas cambij,de quibus agitur, tū quia
34 † recepit illas apertas,quo casu præsumitur scientia,vt
post Laud.tradit Anch.in d.cle.1.nu.4.ver.sed dices,&
ibi Imo.in c.fi.Tum etiam, quia illas penes se retinuit
35 saltem per vnum diem, ex † qua retentione præsumi-
tur habuisse plenam notitiam tenoris ipsarum litera-
rū,vt inquit Anch.& Imo.vbi supra, & sequitur Gabr.
de præsumpt.concl.2.nu.12.Fely.in d.c.2. nu.20. vers.
præsumitur.Ang.Aret.in §.ceterum,nu.5.versi. vel di-
cas.Iast.q cum eo.Tum & tertiò, quia fuerunt lectæ,
& adnotatæ in alio libro literarum cambij. Vnde cùm
habeamus receptionem literarum sine contradictione,
scientiam contentorum in illis,retentionem, & adno-
tationē in alio libro,non videtur dubitandum de appli
catione cōmunis opinionis. Non obstant in cōtrarium
allegata. In primis non ob.declaratio Alciat. in d.l.de-
36 testatio.nu.50. vers.illud fateor,declarantis,† verbum,
continuo,de quo in d.l.filiusfamilias, intelligendū esse
arbitrio iudicis ita,vt recipiens literas habeat tēpus le-
37 gendi,cogitandi,peritiores consulendi, quia † consen-
sus,qui pręsumptione legis nititur,debet esse verisimi-
lis. Hoc idem voluit Rub.Alex.in d.§.morte,nu.262.in
fin. Menoch.de arbit.cas.20.21.in fi. Anch. Regien.qu.
48.nu.6. Nam respondetur multipliciter.In primis do
ctrinam Alciat. debere intelligi secundum exēpla, per
eū adducta,quorum primū est literarum,in quib.con-
tinetur calculus rationis de datis,& acceptis,& vltimo
loco ponitur, quod debet restitui certa summa: nam
38 † hoc casu licèt mercator huiusmodi literas visas reti-
neat, non videtur se obligare, imò potius videtur eas
retinere,vt videat,an ibi relata sint vera,prout per tex.
in l.si seruus,ff.de condit.& demonst.limitat. Veronen.
cautel.9.nu.1,post med.ver.hoc tamen. Sequitur Ias.
in d.l.admonendi,num.142.ante med.Rip.in d.c.cum
M.Ferrar.nu.132.vers.2,intellige.Gabr.de præsumpt.
39 concl.2.nu.15.Secundū exemplum est,q † si procura-
tor scripsisset domino se eius nomine centū Titio donas
se,q etiam si dominus literas recepit,nō propterea sibi
præiudicauit, quia posset perscrutari, an donatio esset
rectè facta,vel ne,iuxta cons.Cum.177. Sequitur Rip.
in d.c.cum M.Ferrar. nu.132. vers.3. declara, Gabr.d.
concl.2.nu.9.Vnde declaratio Alc.nō applicatur,cū in
literis cābij,de quib.agitur, non contineatur calculus
rōnis,vel quid simile,ita vt fuerit necessaria aliqua per
scrutatio,siue discussio.Et licèt Alc. loquatur exempli-
ficatiuè,& exempla non restringant regulam, tamē eā
declarant.Et ideò doctrina Alc.posset etiā exemplifica-
ri in his, qui alijs successerunt, vel qui debitū antiquū
habent, secundum Menoch. d. cas.21. sub num.4.vers.
quod vsu.Secundò respondetur, quod Aquilani in ca-
su nostro,nec in continenti, nec ex interuallo protesta-
40 ti sunt,siue contradixerunt. Nam † verbū,continuo,in
d.l.filiusfamilias,refertur ad contestationem contrarię
voluntatis,& sic ad contradictionem:verbum cōtinuo
intelligitur arbitrio iudicis, ne via fraudib. aperiatur
ita, vt quis ex receptione literarum non ita in conti-
41 nenti obligetur,quin † ex aliquo interuallo possit cō-
tra protestari, vt inquit Rub.Alex.in d.§. morte,num.
262. in fin. Nec potest accipi pro contradictione, vel
protestatione illa subscriptio facta sub illis verbis, *Vista*
42 *a di*, &c. quia † ista subscriptio, circumscripto stylo
mercatorum,qui nunc circumscribitur, nil aliud signi-
ficat,nisi quod literæ cambij fuerint visæ,hoc est,lectę,
& per consequens habita notitia contentorum in illis.
Vnde ista subscriptio non solum inducit contradictio-
nem,nec etiam suspensionem,siue deliberationem, sed
deducit notitiam contentorum in literis, quæ notitia
vltra receptionem literarum requiritur, vt supra
diximus. Tertiò respondetur, quod cum d. Domi-
nicus recepisset literas cābij, satis verisimile est, quod
etiam Aquilani recepissent literas, quas vocant, aui-
si, & ideò potuissent, quando receperunt dictas lite-
ras cambij, dicere, nos non habemus literas auisi, vel
dixissent quid simile, & ideo petijssent tempus ad de-
liberandum. Vnde illa subscriptio, *Vista a di*, &c. facit
43 potiùs pro domino Dominico,quia † vltra quod ope-
ratur notitiam, vt supra deduximus, est maioris mo-
menti, quàm sit subscriptio, de qua loquitur Alexand.
cons.146.nu.12.& 13.lib.2.Secundò non obst. q com-
munis opinio sit inapplicabilis literis cambij, quæ prę-
sentantur,& restituuntur. Quia restituuntur post ac-
ceptationem, vel recusationem. Vnde ex restitutione
non infertur,quin retinendo non acceptentur,& tantò
magis, quòd præsentatio fit ad effectū,vt acceptentur.
Tertiò nō obst.quòd retentio potest fieri ex alia causa,
quā acceptationis, videlicet, animo deliberandi. Quia
semper diceretur retentionem fieri animo deliberandi,
& destrueretur communis conclusio. Posset autē obie-
ctum procedere,quando natura negotij, vt inquit Alc.
discussionem requirit, quæ cessat in casu isto.

Quartò nō obst.quòd communis opinio non proce-
dit,quando quis ex receptione literarum posset recipe-
re damnum,& præiudicium, vt per Card. in cle.1.sub
nu.1. Imol.nu.15.in fi.& Vital.nu.50.Quia si hoc esset
verum, falsa esset communis opinio,cùm ex obligatio-
ne possit quis pati damnum,& præiudicium,& nihilo-
minus Doct.dicunt,quòd recipiens literas cambij obli-
44 gatur, & † obiectum procedit ad effectum obligandi
procuratorem ad suscipiendū iudicium, & defenden-
dum suum principalem, vt supra deduximus,&c.

Roman. Hæreditatis de Carauagijs.

SVMMARIA.

1 *Spurij,& naturales nati ex coitu non damnato, & punibili succedunt matri non illustri vna cum legitimis,& naturalibus:matri verò illustri naturales tantùm succedunt cum legitimis,& naturalibus, exclusis spurijs, cum num.seq.*

2 *Naturales filij succedunt matri illustri vnà cum legitimis & naturalibus exclusis spurijs: secus in matre non illustri,cui indistinctè omnes filij succedunt, nisi sint nati ex damnato,& punibili coitu.*

3 *Coitus damnatus,& punibilis quis dicatur,& nu.4.*

5 *Filius in dubio non præsumitur legitimus,& nu.8.*

6 *Naturalis,& non spurius in dubio quis præsumitur. Contrarium tamen vide nu.seq.*

8 *Legitimitas nō præsumitur tanquam dependens à matrimonio,quod non præsumitur,nisi probetur.*

9 *Concubinatus non præsumitur,tanquā consistens in facto.*

10 Na-

10 *Naturalitas adducta pro fundamento intentionis debet probari.*
11 *Coitus ex concubinatu, vel quasi non est damnabilis neq; punibilis.*
12 *Filius natus ex soluto, & soluta non retenta domi in schemate concubinæ, est spurius, non tamen ex coitu damnato, & punibili.*
13 *Coitus cum concubina alterius, quæ nomen honestæ mulieris perdidit, non est punibilis.*
14 *Coitus cũ cõcubina alterius, quæ stat in cõcubinatu reprobato, potest impunè haberi, sicut cũ publica meretrice.*
15 *Coitus cum muliere non nupta, nõ retinente nomen honestæ mulieris, est habendus prout de coitu cum meretrice.*
16 *Mulier soluta inhonestè viuens non potest facere aliquem legis laqueis innodari.*
17 *Stuprum committitur in qualibet muliere libera, excepta concubina.*
Idq; intelligitur etiam in mulieribus, quæ turpiter viuerent, vulgoq; quæstum facerent.
18 *Coitus omnis, præter vxorium, est damnatus, & punibilis de iure diuino, quo ad pœnam spiritualem.*
19 *Pœna sola temporalis excludit spurios à successione.*
20 *Coitum esse illicitum, & reprobatum vtroque iure, & successibilem esse non sunt contraria, & possunt stare simul.*
21 *Filius natus ex concubina succedit etiam patri.*
22 *Coitus reprobatus à canone, non intelligitur reprobatus de iure ciuili quo ad successionem.*
23 *Natus ex soluto, & soluta naturalis appellatur de iure canonico, omisso rigore iuris ciuilis.*
Intellige quo ad effectum legitimationis, non in successionibus, in quibus standum est iuri ciuili, nu. 24.

Discursus supra allegatus Decis. 808. in eadem causa.

CONfirmatio, vel infirmatio sentẽtiæ latæ ad fauorem Marcelli, in qua declaratur eum esse hęredẽ
Imperiæ matris, videtur pendere ab eo, an Marcellus
potuerit succedere matri. Potuisse autẽ succedere du-
plici ex capite prætendere potest, vel ex eo quod est na
turalis, & nõ spurius, vel ex eo quòd quamuis esset spu
rius, est tamen natus ex coitu non damnato, & non pu-
nibili. Et pro intelligentia materiæ nonnullę iuris con-
clusiones præmittendæ sunt. Prima conclusio est, quòd
1 matri † nõ illustri succedunt nedum naturales, sed etiã
spurij nati ex coitu nõ damnato, & non punibili, etiam
si extarent legitimi, & naturales, l. 1. §. sed & vulgo. ff. ad
senatuscons. Tertul. & Orfic. hac par. & l. Modestinus.
ff. vnde cogna. §. nouissimè. & ibi gl. in verbo, hęreditatem, & in verbo, admitti. & ibi Ang. Aret. nu. 6. Instit. de
S.C. Orfician. glo. fin. in l. si qua illustris, C. eodem tit.
Azo. in sum. ad S.C. Orfic. nu. 1. ver. ergo vulgo quæsiti, Ang §. fin. nu. 18. in Auth. quibus mod. natur. effic.
sui. Mathesil. de success. ad intest. 2. membro, ar. 1. nu. 2.
Nicol. de Vbald. de succes. ab intest. par. 1. nu. 45. vers.
an autem isti filij. Lud. de Sard. de legitimat. par. 3. §. de
successio. spur. q. 3. vbi de cõmuni. Caccialup. d. l. si qua
illustris. nu. 73. & ibi Cagn. nu. 44. vbi de cõmuni. Nat.
consi. 421. nu. 5. lib. 2. Rolan. cons. 74. nu. 24. lib. 1. Couar. in epit. par. 2. c. 8. §. 5. nu. 15. in prin. vers. licet alias,
bene Ant. Gomes. in leg. Taur. in l. 9. 10. 12. nu. 9. Matri
2 † autem illustri naturales succedunt indistinctè, siue
extent legitimi, & naturales, siue non: spurij verò existentibus legitimis, naturalibus non succedunt, tex. clarus. in d. l. si qua illustris. non existentibus legitimis, &
naturalibus succedunt, vt in d. l. contrario sensu, & ibi
Corn. col. 2. ante med. vers. in coitu autem accusabili,
& ibi Caccialup. sub nu. 73. & Cagnol. n. 20. & 21. Mathes. Ang. Aret. & Lud. Sard. vbi supra. Secunda con-
3 clusio, est, quòd † tunc dicitur coitus damnatus, & punibilis, ita vt nati ex eo nequeãt matri succedere, quando imponitur aliqua pœna temporalis ab aliqua constitutione iuris ciuilis, puta pœna adulterij, vel ince-
stus, vel stupri. §. itẽ lex Iulia. Inst. de publi. iudic. §. fin.
4 in Auth. quib. mod. nat. effic. sui. Et † idem quando non
imponitur pœna ordinaria adulterij, vel incestus, vel
stupri, sed imponitur pœna extraordinaria. Ita Mathesil. de succes. ab intest. 2. mẽbro primi art. nu. 7. Sequuntur Angel. Aret. in d. §. nouissimè, nu. 8. Caccialup. d. l. si
qua illustris. nu. 43. & ibi Cag. nu. 13. Soc. cons. 148. nu.
6. in princ. vers. ad hoc autẽ, lib. 1. Paleot. de no. & spur.
c. 16. nu. 5. & 6. Couar. vbi sup. nu. 15. post prin. ver. re-
5 fert tamen. Tertia conclusio est, ꝙ † filius in dubio non
præsumitur legitimus, quia legitimitas pendet a matrimonio, quod non præsumitur, cũ sit quid facti, Bar.
cons. 42. nu. 2. Corn. cons. 68. nu. 3. lib. 1. Ias. in l. post dotẽ, nu. 4. ff. solut. matrim. bene Dec. in l. si emancip. nu. 3.
post princ. vers. prędictis non obstantib. C. de colla. vbi
etiam ante nu. 4. respondet ad rationem Veronen. contrarium tenentis, cautel. 118. nu. 2. Alciat. de præsump.
reg. 3. præsump. 1. nu. 11. & 12. vbi ad rationem Veronen. aliã adfert responsionẽ. Idem Alciat. cons. 268. nu.
4. vers. 4. facit. Menoch. cons. 60. nu. 13. lib. 1. Nat. consi.
421. nu. 9. lib. 2. Cephal. consi. 82. num. 64. & 65. lib. 1. Et
tenuit Rota in vna Panormit. illegitimitatis coram D.
de Grassis, de anno 1575.
Quo ad primum caput, *quòd Marcellus sit naturalis,*
6 probatur eius naturalitas præsumptiuè, quia † in dubio quis præsumitur naturalis, & non spurius, ita Bal.
cons. 448. nu. 4. lib. 1. sequuntur Aym. cons. 158. nu. 1. &
cons. 166. nu. 1. & nu. 3. in fine, Boss. tit. de coitu damn.
& punib. nu. 177. Alciat. cons. 58. nu. 13. in fi. lib. 1. Con-
7 trarium, † quod potius quis præsumatur spurius quã
naturalis, tenet Alcia. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 5.
nu. 3. cum seq. & nu. 8. & latè cons. 268. per tot. Sequitur Menoc. cons. 60. nu. 12. & 13. & nu. 31. vers. non obstant, & nu. 32. 33. & 34. Burs. cons. 62. n. 7. Cephal. cõsi.
82. nu. 65. lib. 1. Nat. cons. 421. nu. 9. & 10. vbi respondet
ad cons. Bal. 448. nu. 4. lib. 1. declarando illud procedere, quando probatio est ambigua propter contrarietatem testium. Paleot. de not. & spur. c. 20. nu. 7. in fine, &
num. 8. Et hæc posterior opinio videtur satis probari ex
8 eo, quod sicut legitimitas non † pręsumitur ea ratione,
quia matrimoniũ, à quo legitimitas nõ pręsumitur, cũ
sit quid facti, vt supra in tertia conclus. ita quoque eadẽ ratione non debet præsumi naturalitas, quia indu-
9 citur ex concubinatu, qui non † præsumitur, cum consistat in facto. Et ita arguit Alciat. d. cons. 268. nu. 4. ver.
quarto facit, & nu. 5. Menoch. d. cons. 60. nu. 13. Nat. d.
cons. 421. nu. 9. Et hoc maximè procedit in casu nostro,
10 in quo Marcellus est actor, qui † pro fundamento intentionis suæ debet probare se esse naturalem, Bertrãd.
consi. 155. num. 1. & 2. lib. 2. par. Et in actore non audet
contrarium firmare Aym. d. cons. 166. nu. 4. in fine.
Quo ad secundum caput, quòd Marcellus nõ sit natus ex coitu damnato, & punibili, facit doct. Bat. in l.
11 fina. nu. 4. ff. de his quibus, vt indig. vbi vult, † quod
coitus ex concubinatu, quãdo quis habet plures concubinas, vel vnam tantum, sed nõ veram, quia non retinet
eam ex indubitato affectu, non est damnabilis, neque
punibilis, & talis spurius succedit matri nõ illustri. La-
12 tè Alex. cons. 174. nu. 5. li. 5. firmans filium † natum ex
soluto & soluta non retenta domi in schemate cõcubinæ non esse naturalem, sed spuriũ non tamen ex coitu
damnato, & punibili, & esse successibilem matri. Socin.
cons. 148. nu. 6. prope fin. vers. accedat, quæ ponit Dec.
cons. 566. nu. 2. Paleot. de no. & spur. c. 41. nu. 1. in fi. In
facto autẽ videtur solum probari, ꝙ Franciscus Hispanus pater Marcelli retinebat Imperiam, nõ vti concubinam, sed consuetudinis causa, vt probat tertius testis
super secundo ibi, *Frãciscus tenebat Imperiã ad eius postam, dando ei omnia necessaria.* Sed contra doct. Bar. in
d. l. fin. num. 4. tenet Mathesil. de successio. ab intest. 2.
membro primi art. sub nu. 7. Ang. Aret. d. §. nouissimè,
nu. 8. Dec. cons. 106. nu. 6. ante med. vers. & hoc etiã tenet

net Caccialup.d.l.si qua illustris,num.43. & superius,
n.19.circa med.vers.ru dubita.vbi saluat opi.Bar.quã-
do istę mulieres essẽt nimis viles,& frequẽter cum ali-
quib. se cõmiscerẽt. Verũ pro opin.Bar.facit,quod scri-
bit idẽ Bart.in l.si vxor.in prin.ff.de adult.vbi vult,per
13 illum textum,quòd coitus † cum concubina alterius,
quæ nomen matronæ,hoc est, honestæ mulieris perdi-
dit,non est punibilis,sicut cum alia meretrice. Et idem
14 notat Ang.sub num. 2. dicens, † quòd ad concubinam
alterius,si stat in concubinatu reprobato, potest impu-
nè haberi accessus,sicut potest haberi ad eam,quę vul-
gariter,& more meretricis viuit.Et bene Alex.cons.13.
15 nu.lib.7.vbi inquit, quòd de coitu † non violento ha-
bito cũ muliere nupta, quæ non retineat nomen hone-
stę mulieris,iudicatur,prout de coitu habito cum me-
retrice,adeò q de iure non est punibilis, per tex. in d.l.
si vxor.Ang.Aret.in §.Item lex Iulia,nu.2.in fine.Insti.
16 de public. iudic. Vbi not. ex illo tex. quòd † quælibet
mulier soluta,quæ non honestè viuit,non potest facere
aliquem legis laqueis innodari, latè Rolan. referens
prædictos cons.74.nu.15.16. & 18. lib. 1. & fusè Paris.
cons.160.nu.3.4.& 5.lib.4. In contrarium videtur mul
tum vrgere tex.in l.stuprũ, ff. de adulter. vbi stuprum
17 † committit, qui liberã mulierẽ consuetudinis causa,
non matrimonij retinet,excepta concubina,& in l.stu-
prũ, ff. de rit. nupt. vbi stuprũ intelligitur etiam in his
mulieribus,quæ turpiter viuerẽt, vulgoque quæstum
facerent,etiam si non palam. Non obstaret autem si di-
ceretur,q omnis coitus præter vxorium est damnatus
& punibilis,de iure diuino,& canonico, c.nemo,c.me-
18 retrices,32.quæst.4.quia † id procedit quo ad pœnam
spiritualem, non autem quo ad pœnam temporalem,
19 quæ † sola excludit spurios à successione,prout decla-
rat Mathesil. de success. ab intest. 2. memb. primi art.
nu.7.in fine.Ang.Aret.d.§.nouissimè,nu.8.ad fin. Soc.
cons.148.nu.6.lib.1.Gozad.cõs.21.nu.5.in fine,Paleot.
de not.& spur.c.42.nu.10.& 11.Bar.in l.2.num.2.ff.de
concubin.benè Bero.in c.in præsentia,num.352.vers.2.
responde, de probat. Præterea stant simul ista, quòd
20 coitus † sit illicitus & reprobatus, nedum secundùm
canones,sed etiam secundum leges ciuiles,& tamen na
tis ex tali coitu ius ciuile deferat nedum maternã, sed
etiam paternam successionem: nam coitus concubina-
rius est damnatus nedum à canone,sed etiam à lege ci-
uili, §.illud, in Auth. quibus mod. natur. effic.sui.Et
21 † tamen non est dubium, quòd filius natus ex cõcubi-
na succedit non solum matri, sed etiam patri.auth. li-
cèt,C.de natur.liber. Vnde cùm lex ciuilis deferat suc-
cessionem natis ex coitu non accusabili & non punibili
22 secundùm leges sęculares, non † refert, talem coitum
reprobari & damnari à canone,prout declarat Host.in
c.lator,col.1. versi. notauit tamen, quem sequitur ibi
Io.An.col.2.circa medium,vers.& posset hoc habere lo
cum,Butr.nu.9.vers.quidam tamen,& Præposit. n.10.
in fine,& nu.seq.qui fil.sint legit. Abb.in c.tanta, n.12.
versi.naturales tantum,eo.tit. Soc.d.consi.148. num.6.
vers.prætereą stat,Paleot.de not.& spur.cap.42,nu.11.
23 in fi.Minus etiam obstat si diceretur, quod ius † cano-
nicum omnem natum ex soluto, & soluta naturalem
appellat,quicquid rigor iuris ciuilis dicket, ita Bal.cõs.
206.ad finem,lib.3.per tex.in c.innotuit, de elect.idem
Bal.consi.129.sub num.3.lib.2. Sequuntur Ias.cons.51.
sub nu.1.vers.confirmo,lib.3.Ber. cons.165. nu.4. vers.
istud confirmo,& nu.10.prope finem, vers.& ad pro-
positum,& num.seq.lib.2.Alc.de præsumpt.reg.2.prę-
sumpt.5.nu.3.in fine, Aym. cons.166. nu.8. vers.sed ad
istud respõdeo.Rim.iun.cons.187.nu.2.cũ plurib.seq.
24 & nu.105.li.2.Quia † Bald. non loquitur ad effectum
successionis, sed ad effectum legitimationis: nam in
successionibus standum est iure ciuili,cum ius canoni-
cum non disponat expresse contrarium, vt firmat Abb.
in c.tanta, nu.12, in fine,qui filij sint legit. per text. in
c.per venerabilem,in fine eodem tit. Rip. qui de com-
muni,in l.si vnquam,nu.78.C.de reuocan.donatio. Pa
leo.qui etiam de communi,de not.& spur. c.42. in fin.

Roman.Notariatus.Lunæ,15.Octobris,1584.

SVMMARIA.

1 *Notarius delinquens in officio non priuatur illo ipso iure.*
2 *Rogationes factæ per Notarium ante priuationem officij, valent,& tenent.*
3 *Dispositio l. si aliquid, C. de susceptor. & archar. lib. 10. quomodo intelligatur.*
4 *Notarius condemnatus de falso non potest de cetero officium Notariatus exercere.*
5 *Officialis quilibet delinquens in officio, nunquam ad idem officium amplius reuertitur.*
6 *Susceptores qui olim dicebantur.*
7 *Archarij olim dicebantur.*
8 *Officium susceptorum annuum erat.*
9 *Intellectus l.iudices,C.de dignit.lib.12.quo casu procedat.*
10 *Dispositio tex.in Authen.de arm.in fine, quomodo intelligatur.*
11 *Verba futuri tẽporis denotant canonem ferendæ sentẽtiæ.*
12 *Verbum cadat, est ferendæ sententiæ, ex commun.*
13 *Sententia condemnatoria delicti in officio commissi sufficit ad priuandum Notarium officio propter delictum in eo commissum.*
14 *Notarius condẽnatus pro quocunq; delicto extra officium cõmisso potest instrumenta cõficere,ita intelligendo Ias. in l.si quis ex argentarijs,§.cogentur,nu.15.ff.de eden.*
15 *Notarius condemnatus de falso dicitur arguis de fide rupta,& de periurio.*
16 *Mandatum conficiendi instrumenta per cõdemnationem falsi dicitur funditus reuocatum.*
17 *Notarius condemnatus de delicto in officio commisso, priuatur eodem officio,& non potest instrumenta conficere: secus in delicto extra officium commisso.*
18 *Notarius condemnatus de falso extra officium commisso potest illud exercere, & instrumenta per eum confecta valent.*
19 *Notarius condemnatus ex delicto in officio commisso non priuatur titulo, & proprietate officij, sed solum illius exercitio.*
20 *Auctoritas conficiendi instrumenta dicitur esse rei Principis,circa quam Notarius non potest disponere.*
Declara tamen, vt ibi per totum numerum.
21 *Crimen barratariæ committens incidit in pœnam leg. Iuliæ repetundarum,& confiscationis bonorum, sed contra,nu.24.*
22 *Crimen barattariæ, & concussionis æquiparantur criminis læsæ maiestatis.*
23 *Pœna criminis repetundarum est arbitraria.*
24 *Pœna criminis concussionis seu barattariæ est arbitraria.*
25 *Pœnæ plures si imponantur pro vno delicto, debet vna eligi.*
26 *Lex vna non tollit alteram quo ad originem, secus quo ad executionem.*
27 *Militia olim quænam dicebantur.*
28 *Officialis delinquens in officio priuatur eodem, perdit salarium,& sua bona illi applicantur,& nu.seq.*
29 *Dispositio l.ordinariorum, C.de cohortal.lib.12.quomodo intelligatur, cum nu.seq.*
31 *Primipilus olim quis dicebatur.*

DECISIO DCCCXII.

CAusam Roman. Notariatus 15. Octobris, 1584. proposui iterum super illismet difficultatibus, super quib.proposita,& resoluta fuit 27. Ianuarij, eiusdem anni. Quatum difficultatum prima fuit, *an Notarius priuetur officio ipso iure ob delictum in eo commissum.* Secunda, *an ad inducendam huiusmodi priuationem requiratur sententia priuatoria officij, vel sufficiat sententia condemnatoria delicti in officio commissi.* Tertia, *an talis Notarius priuetur solum exercitio officij, vel etiam titulo & proprietate.*

Circa

Circa primam difficultatẽ Domini steterunt in deci-
1 sis,quod † Notarius delinquens in officio, nõ priuetur
illo ipso iure, quia hoc nulla lege cauetur, vt bene de-
ducit Capic.d.decis.121.nu.23.vers.in casu nostro. Si
enim priuaretur ipso iure, sequeretur, ꝙ rogationes
2 † ab eo ante priuationẽ factæ non tenerent, & nihilo-
minus valẽt, vt dicũt Doct. cõmuniter citati in resolu-
tione,ac etiam Pau.de Cast. in l.& militibus,num.4.ad
fin.C.de testam.milit.& cons.180.nu.3.circa medium,
lib.1. Nec est verum, Capic.malè loquutum fuisse ex
eo,ꝙ reperiantur leges apertè hoc dicentes, quia nulla
ex legibus citatis facit ad propositum, Nam in primis
citatur l.si aliquid. C. de suscept. & archar. lib.12.quæ
3 lex nihil facit. Tũ quia † loquitur post latã sententiam,
prout colligitur ex illo verbo,cõuictus.Et hoc sentiunt
Bar.Ang.Ioan. de Plat.& Iac.Rebuf.ibi,notantes ex il-
4 lo tex. ꝙ † Notarius cõdemnatus de falso nõ potest de
cetero officiũ Notariatus exercere.Et sic præsupponũt,
text.loqui de officiali cõdẽnato. Et hoc expresse notat
5 ibi Io. de Plat. in prin.dicens, ꝙ si † susceptor tributo-
rum, vel eius Notarius vel alius officialis in suo delin-
quat officio,& de hoc conuictus & condẽnatus exstat,
nũquam ad idẽ officiũ amplius reuertitur. Tum & se-
cũdò,quia tex.nõ dicit, ꝙ cadat ipso iure,nec vllũ ha-
bet verbũ denotans canonem latæ sententiæ. Tũ & ter-
tiò,quia tex.nõ loquitur generaliter de omni officiali,
sed de susceptoribus,præpositis,& archarijs,de quib.lo
6 quitur rubrica. Susceptores † autem erant, qui præ-
ponebantur recipiendis annonis, & tributis vtriusque
ærarij l.cum possessor.in fi.ff.de censib. Præpositi erant,
qui præficiebantur horreis, in quibus species fiscales
reponebantur. l. 2. C. eod. tit. de susceptor. Archarij
7 † erant, qui præponebantur suscipiendis his, quæ ar-
chæ Præfecti prætorio inferebantur. l. 1. C. de his qui
ex publ.rat.lib.10.& l.fin. C.eod. tit. de suscept. prout
hæc omnia bene declarat Iac.Cuiac.in rub. eiusdem ti.
de suscept. Vnde non mirum,si in d.l.si aliquid,res cau
tè admodum agebatur, quia de interesse crumenæ
8 fiscalis tractabatur. Et † ideò illud officium suscepto-
rum annuum erat. Nam (vt inquit tex.in l.4.eod. tit.de
susceptor.) neque eos,qui placuerint grauare, iusti est:
neque eos, qui displicuerit tenere, prudentis. Integro
igitur singuli anniuersario anno transcurso cogantur
exponere, quibus titulis suscepta dispersserint, vt faci-
lius si quis in furto fuerit deprehensus, recẽtem queat
redintegrare iacturam. Secũdò allegatur tex. in l.iudi-
ces,C.de digo. lib.12. qui tex. pariter non facit. Tum
9 † quia non loquitur generaliter,sed de iudicibus dam
natis repetũdarũ, prout animaduertit ibi Cuiac. Tum
quia loquitur lata sententia, ponderando ibi verbum,
conuicti. Tertiò adducitur tex. in Auth. de arm.in fin.
10 qui † etiam nõ facit, tum quia loquitur de præpositis
fabricensibus. Iustinianus enim volẽs omnes armis pri
uare,prohibuit, ne aliquis (nisi esset de publico depu-
tatus) arma cõficeret, nec illa alicui priuato venderet.
Tum quia in illo tex.non adsunt verba significantia ca
nonem latæ sententiæ:nam text. loquitur in futurũ di-
cendo, ex negligentia non solùm pecuniarias sustine-
bunt pœnas, sed etiam in corpore supplicia patientur,
11 & militia cadent. Et verba † futuri temporis regulari-
ter denotant canonem ferendæ sententiæ, non autem
latæ,vt per Tiraq.in l.si vnquam,in verbo,reuertatur,
12 nu.39 40.& 41. Imò in specie,quòd † verbum, cadat,
sit ferendæ sententiæ,non latæ tenent magis communi-
ter Doct. prout patet ex cumulatis per Tiraquel. in d.
verbo,reuertatur,nu.186.cum duobus seq.

Quo ad secũdam difficultatem Domini pariter sta-
13 bant in decisis,nempè ad priuandũ † Notarium officio
propter delictũ in eo commissum,nõ requiri sententiã
priuatoriam officij, sed sufficere sententiã condemna-
toriam delicti in officio commissi,siue sit delictum fal-
sitatis,siue quodcunq; aliud, dummodo sit cõmissum
in officio, Non obst.tradita per Ias.in l.si quis ex argen-
tarijs,§.cogentur, num.15.ff.de eden. Vbi inquit,quod
14 † Notarius condemnatus pro quocunque delicto, ex-
cepto crimine falsi,quãuis efficiatur infamis, potest ta-
men instrumẽta conficere. Quia Ias.debet intelligi de
quocũque delicto commisso extra officiũ. Quod patet
ex eo,quod allegat Bar.licet correptè,in l.eadem.§.hac
lege.ff.ad leg.Iul.repetun.& in cõs.incip.ferm.Ioannes
quod est.cons.174. Et tamen Bart. vtrobique firmat, ꝙ
Notarius condemnatus de delicto commisso extra offi
cium,licèt efficiatur infamis, potest tamẽ instrumenta
conficere.Non obst.replicatio,ꝙ licèt exempla non re-
stringant regulã,eã tamen declarant,& faciunt, vt non
comprehẽdantur dissimilia, & delictum falsi, & deli-
ctũ concussionis sunt dissimilia propter diuersitatem
15 rationum. Quia † Notarius damnatus de falso dicitur
argui de fide rupta, & de periurio, secundum Bald. in
§.fin.Insti,de milit.testam. Fran. Mar. decis.299.nu.2,
lib.2. Et quia per condemnationem falsi dicitur fundi-
16 tus reuocatum mandatum † conficiendi instrumenta,
secundum eundem Bal.in l.2.nu.2.C.de vindict. liber.
quoniam hæc replicatio tollitur. Tum quia Doct. in
17 hac materia distinguunt, ꝙ,aut † Notarius est condẽ-
natus de delicto commisso in officio, & tunc priuatur
officio, & non potest instrumenta conficere: Aut est
condemnatus de delicto commisso extra officium, &
tunc secus,ita Ang.in d.§.cogentur,nu.1. & 2. Paul.de
Cast.nu.3.vers.dic breuiter, Alex.nu.6.& 9. Iacob. nu.
12.& 14.vers.si autem, Pau.de Cast.in l.quamuis.§.fin.
nu.2.ff.de solut.& in l.& militib.nu.4.& 5. Tiraqu. de
pœn.caus.58.nu.6.vers.6.licet,& nu. 8. Et Ang. in d.§.
cogẽtur, nu.2.loquitur generaliter de Notario dãnato
propter delictũ cõmissum in officio. Et Tiraq. vbi sup.
loquitur etiam generaliter. Et sic Doct.in ista distin-
ctione non fundant se in crimine falsitatis, vel alio si-
mili,sed in eo,ꝙ Notarius deliquit in officio. Tũ etiam
quia si Doct. facerent fundamentum in crimine falsi-
tatis, sequeretur, quòd Notarius condẽnatus de falso
cõmisso extra officiũ, puta, quia extraxerit chartas de
aliquo libro,vel falsum testimonium dixerit, priuatur
18 officio: quod tamẽ est falsum,quia Notarius cõdem-
natus de falso commisso extra officium, potest illud
exercere, & instrumenta per eum confecta valent, vt
per Bart. dicto consi.134.num.4.in fine, & num.5. & l.
3.§.eadem.in princ.ff.ad leg. Iul.repetund. Sequuntur
Abb.in c.fraternitatis,nu.3.Soc.nu.6.ad finem, versic.
aduerte tamen, Fel.nu.6.de hæretic.

Quo ad tertiã difficultatẽ Domini etiã in decisis ste-
19 terũt,nempe, † Notarium cõdemnatum ex delicto in
officio cõmisso non priuari titulo, & proprietate offi-
cij,sed solũ exercitio illius. Nã veteres rogationes ante
condemnationẽ factas potest explere, & emolumenta
sunt sua, prout in decisione: sed si priuaretur titulo &
proprietate officij, vtiq; illę veteres rogationes cõfisca-
rẽtur,& ab alio Notario explerẽtur, prout fit, Notario
mortuo,c.cũ P.Tabellio,de fide instr. Non obst.in con-
trarium adducta. Et in primis,ꝙ penes Notarium non
datur aliqua proprietas siue titulus officij,cùm aucto-
20 ritas † conficiendi instrumenta sit res Principis, nec
potest circa eã Notarius aliquid disponere, prout in-
quit Bal.in l.a.sub nu.2.C.de vindic.liber. Quia hęc of
ficia Notariorũ hodie à Principe cõstituũtur, illa ven-
duntur,& dominiũ eorũ transfertur,prout est notoriũ
in vrbe. Secundò non obst. ꝙ in Auth.de armis.in fine,
dicatur,quod militia cadẽt. Quia non propterea dici-
tur,ꝙ arma iam fabricata admittantur,nec ibi apparet,
ꝙ illa militia esset in bonis,& quod emeretur,imò erat
quædã schola, vt inquit ibi Cuiac.in princ. Tertiò non
obst. quod emẽtes talia officia deberent magis puniri.
Quia de hac re agendum esset cum Principe, & sat est
quod huiusmodi officia efficiũtur patrimonialia, & vt
auferãtur,necessaria est cõfiscatio. Et dum replicatur,
quòd

quòd non dicuntur ampliùs eſſe in bonis noſtris, poſt-
quam ceciderunt in commiſſum. Reſpondetur, quòd
hoc eſt præſupponere id, de quo diſputatur, quia de
hoc quæritur, an ceciderit in commiſſum. Quartò non
obſt. quòd pro delicto Franciſci Burgi veniat imponen
21 da pœna confiſcationis bonorum, ex quo cõmiſit † cri-
men barattariæ in cauſa criminali, & ſic incidit in pœ-
nam l. Iuliæ repetundarum, & in pœnam confiſcatio-
nis bonorum. de qua in auth. ſed nouo iure. C. de pœn.
22 iud. qui male iudic. Et † crimen barattariæ, & concuſ-
ſionis æquiparatur crimini læſæ maieſtatis, quia impo-
nitur pœna confiſcationis bonorum, & exilij, vt inquit
Pariſ. de Put. de ſyndic. in verbo, corruptio. c. 1. num. 1.
fol. mihi 220. per dictam auth. ſed nouo iure. & in ver
bo, barattaria, c. 1. nu. 3. verſ. & vbi furtum, fol. 185. ſe-
quitur Marſil. in l. lege Cornelia, num. 2. ff. ad leg. Cor.
de ſicar. Port. Imo. conſil. 96. ſub nu. 42. Siquidem pro
reſponſione dicitur, quòd quantum ad crimen repe-
tundarum, illud non punitur certa pœna, & ſpeciali-
ter pœna confiſcationis bonorum, ſed pœna criminis
23 † repetundarum eſt arbitraria. l. lex Iul. §. hodie. ff. ad
leg. Iul. repetund. Gram. conſ. crim. 35. nu. 9. & vot. 25.
nu. 8. Boer. deciſ. 153. nu. 3. Boſſ. tit. de offi. corrupt. nu.
7. circa med. verſ. veruntamen. Menoch. de arbit. caſu
342. nu. 7. 8. & 12. & caſu 343. nu. 4. Quo fit, vt eum iu-
dex in caſu noſtro arbitratus fuerit pœnam triremium
ad quadriennium, aliæ pœnæ non debeant attendi. Et
24 † quamuis committens delictum concuſſionis ſiue ba-
rattariæ veniat puniendus diuerſis legibus & conſe-
quenter diuerſis pœnis, nihilominus eſt in electione
iudicis, qua pœna voluerit delinquentem punire. l.
25 quoties. ff. de actio. & obl. Licet enim plures † pœnæ
pro vno delicto imponantur, nõ poteſt tamen niſi vna
puniri. l. Senatus. ff. de accuſ. nec vna lex tollit aliã quo
ad originem, cùm delinquens omnibus legibus tenea-
26 tur ſed † quo ad executionem vna lex tollit alteram,
prout declarat Bart. in d. l. Senatus, in princ. & ſequitur
Boſſ. latè hanc materiã explicans d. tit. de offic. corrupt.
num. 7. prope finem, verſ. non quieſcit tamen animus,
num. 8. 9. & 10. Quantum verò ad tex. in dicta auth.
ſed nouo iure. reſpondetur, illum text. loqui in iudici-
bus malè iudicantib. & corruptis in cauſa criminali,
quo caſu imponitur pœna confiſcationis bonorũ. Quin-
tò non obſt. quę dicũtur de infamia. Quia nõ repetitur
iure cautum, quę propter infamiã bonis ſuis priuari,
ſed solũ perſonã inhabilitari. Sextò nõ obſt. ſtatut. vrb.
lib. 3. ca. 333. Quia non loquitur de officijs venalibus.
Septimò nõ obſt. ꝙ antiquitus officia vẽdebãtur. l. om
27 nimodo. §. imputari. C. de inoff. teſta. Quia † militię, de
quibus loquitur ille tex. erant quidã reditus, qui ex li-
beralitate Principis plebi tãtum Romanæ per trib. di-
ſtribuebantur, qui vocabantur etiam teſſeræ, prout be-
ne declarat Alc. in l. in quartam, nu. 40. ff. ad leg. Falc.
Vltimò non obſt. tradita per Ioan. de Plat. in l. iudices,
28 in fi. C. de anno, & tribut. li. 10. vbi inquit, quod † quã-
do officialis ob delictum fraudulenter cõmiſſum pri-
uatur officio, & cum infamia remouetur, tunc perdit
ſalarium, & ſua bona illi officio applicantur. Idem Io.
de Plat. in l. iudices, poſt princ. C. de dignit. lib. 12. di-
29 cens, † officiales in officio delinquentes remoueri ab
officio, priuari ſalario, & eorum bona illi officio appli-
cari, quod idem dicit, in l. ordinariorũ, ante med. C. de
cohortal. lib. 12. & Io. de Plat. refert & ſequitur Franc.
30 Mar. deciſ. 648. nu. 1. lib. 1. Quoniam pro † reſponſione
dicitur, hanc opin. Io. de Plat. non probari ex d. l. ordi-
nariorum, in qua ſola nititur, eũ ibi agatur de explen-
31 da primipili functione. Nam primipilus † erat annonæ
militaris exhibitio, & cura, prout declarat Cuiac. in l. 3.
C. eod. tit. de cohort. & Alci. in rub. C. de primipil. li. 12.
verſ. innominatus Græcus. qua primipili functione
non expleta officiales, de quib. loquitur, d. l. ordinario-
rum, non poterant mitti, neque cauſaria, neq; ignomi-
nioſa miſſione, niſi ex eorum bonis paſtus primipili
cõpleretur, prout declarat Cuiac. in d. l. ordinariorum.
in fine. Et ſic ille tex. non facit ad propoſitum: quod pa-
tet ex eo, ꝙ non ſolum officiales, de quib. ibi, debent ex
eorum bonis paſtum primipili complere, ſi mittantur
ignominioſa miſſione, de qua loquitur tex. ibi, eos etiã,
qui pro ſceleribus ſuis ſoluto militiæ cingulo addi-
cuntur infamiæ, & quæ ſequuntur. Sed etiam ſi mittan
tur miſſione cauſaria propter ęgritudinem vel ſenectu-
tem, de qua miſſione cauſaria loquitur tex. ibi, quod ſi
ante debitum locum, qui huic functioni habetur, ob-
noxius, vel ægri corporis labem, vel defeſſę ſenectutis
extrema ad impetrandam quietem crediderit præten-
denda. Et quæ ſequuntur.

Roman. Extinctionis cenſus. Die 18. & 20.
Maij, 1583.

SVMMARIA.

1 *Scriptura priuata nihil probat.*
Fallit, niſi pluribus iungatur adminiculis, nu. 2. 3. & 4.
Et quanam ſint, nu. 7. cum ſeq.
5 *Annotatio priuata dicitur priuata ſcriptura facta ſine teſtibus, & etiam abſente eo, contra quem fit.*
6 *Scriptura priuata quare non probet ad fauorem ſcribentis in caſu l. exemplo. C. de probat. & tamen cum adminiculis probat in caſu l. inſtrumenta. C. eod.*
7 *Veriſimilitudines, & coniectura operantes probationem ſcriptura priuata, quanam ſint, & nu. 8. 10. & 15.*
9 *Liberalis nemo in neceſſitatibus exiſtit.*
11 *Doloſus præſumitur veniens contra pactum.*
12 *Periurus dicitur, qui venit contra iuramentum in contractu appoſitum.*
13 *Mori in peccato nemo præſumitur velle.*
Idq; magis quando aliquid diſponit pro exoneratione conſcientia, nu. 14.
15 *Liber ſeu ſcriptura in aliquibus vera, in omnibus præſumitur vera, & ita fuiſſe iudicatum, nu. 16. & de communi, nu. 17. & quare, ibid.*
18 *Partita plures quando ſunt verificata, non eſt veriſimile, vt in aliis contineat falſitatem.*
Ampliatur etiam ſi partita ſint magni momenti, nu. 19.

DECISIO DCCCXIII.

IN præſenti dubio Domini tres conſiderarunt diffi-
cultates. Prima, *an ſcriptura priuata in forma me-
morialis probet pro ſcribente, quando cum ea concurrunt
veriſimilitudines & coniectura.* Secunda, *an in caſu, de
quo agitur, concurrant tales veriſimilitudines, & conie-
ctura, ex quibus ſcriptura priuata Proſperi in modum me
morialis ſcripta circa officiũ Notariatus Rota, de quo agi-
tur, probet pro eo.* Tertia, *an augmentum pretij dicti offi-
cij proueniens tam ex motu proprio fel. rec. Iulij Tertij,
quam etiam ex curſu temporis pertineat ad pupillas de
Arditiis, & ad quam ſummam illud aſcendat.*

Quoad primam difficultatẽ licèt regula ſit pro Ar-
1 ditijs, ꝙ † ſcriptura priuata nihil probet, l. inſtrumenta.
l. rationes. l. exemplo, C. de prob. l. nuda, ff. de donat. l.
inter chartulas, C. de conuen. fiſ. debit. lib. 10. Bald. ad
rub. C. de fide inſtr. ſub nu. 38. Aym. de antiq. temp. par.
2 1. §. viſo de verbis, nu. 6. nihilominus † ceſſat hæc regu-
la in caſu iſto, in quo plura concurrunt adminicula, de
quibus infra. Priuata enim ſcriptura cum adminicu-
lis probat, d. l. inſtrumenta, à contrario ſenſu. Et no. ibi
3 Odofr. ad fi. & Corn. in vltimis verbis, dicens, † priuatã
ſcripturã cum alijs adminiculis facere fidem, ſine qui-
bus non feciſſet. Vt benè ibi Bald. infra, inquiens, ſcri-
4 pturam † priuatam per ſe ipſam non ſufficere ad pro-
bandum, ſed ex cohærentibus adminiculis ſimul iun-
ctis cum ea ſumi fidem veri. Idem Iaſ. conſil. 129. col.
vlt.

vlt.verf.primo,quia.li.1.Aym.vbi fupra,nu.7.in fi. Et
d.l.inftr.applicatur cafui noftro, cùm loquatur etiã de
5 priuata annotatione,quę † dicitur priuata fcriptura fa
cta fine teftib.Secundum glo. ibi in verbo, domeftica.
Sal.poft prin.verf.dicunt ergo bene Odofr.nu.1.in fin.
exemplificans annotationem in priuata fcriptura facta
fine teftibus continente, talem mihi debere tantum,
abfente eo contra quem fiebat. Et ficut in l. exemplo.
6 C.de probat. fcriptura † priuata non probat ad fauo-
rem fcribentis ea ratione, quia aliàs daretur occafio
fabricandi falfum, fecundum Bal. Sal. & Corn.ibi,ita
ex eadem ratione non creditur fcripturis priuatis, de
quibus,in d.l.inftrumenta prout not.Corn.in d.l.exem
plo,in princ.ver.& per hanc rationem.Et nihilominus
illis creditur concurrentibus adminiculis.
Quo ad fecundam difficultatem Domini affirmati-
ue refoluerunt,plures confiderantes verifimilitudines,
7 & coniecturas. Prima fuit,† venditio portionis Ripæ,
quam cum Profper vendiderit eodem tempore, quo
in fuo memoriali narrat fe reftituiffe Petro Paulo Ar-
ditio pretium dicti officij,verifimiliter credendum eft,
eum vẽdidiffe caufa reftituendi dictum pretium, cum
de alia caufa non conftet. Quod autem venditio per-
cutiat tempus expreffum in memoriali Profperi,patet,
quia ipfe in illo narrat fe vendidiffe portionem Ripæ
illinc ad duos menfes in circa, poft celebratum inftru-
mentum recognitionis bonæ fidei,& locationis, quod
inftrumentũ fuit factum 12. Ian.1552. & portio Ripæ
fuit vendita 24. Maij. eiufdem anni 1552.cũ de eo tẽ-
pore Profper præftiterit confenfum fuper refignatione
dictæ portionis ad fauorem D.Alexandri de Vrfis,qui
fuit admiffus 26.eiufdem menfis, prout conftat ex fide
Notariorum collegiorum portionariorum Ripæ. Se-
8 cunda coniectura † eft indigentia pecuniarum Petri
Pauli Arditij de tempore defcripto in memoriali Pro-
fperi, quæ indigentia colligitur ex fidibus Alexandri
Poggi, iuncta fide R.P.D. Fabij Amodei & clarius ex
fcriptura ftipulata parte Ludouici Raydetti 15.Ianua-
rij, 1551. vbi Petrus Paulus Arditius imponit fuper
quadam eius domo alium perpetuum cẽfum 200.fcu-
torum auri in auro, quem vendidit D. Cæfari Glorie-
rio,fcuta 100.ad focietatem officij,prout in fide nuper
producta. Vnde fi Petrus Paulus ante annum 1555.ac-
ceperat pecunias ad focietatem officij,videtur fatis iu-
ftificata eius indigentia de anno 1552. qua ftante eft
multum verifimile, eum exegiffe à Profpero pecunias
9 erogatas in emptionem dicti officij.Quia † non præfu-
mitur,quod in indigentia,& neceffitate quis fit libera-
lis.l.rem legatam.ff.de alim.leg.not.in l.fi vfusfructus.
de iure dor. in terminis Afflict. decif.13. nu. 15. Tertia
10 coniectura † fumitur ex eo, quod fi Profper pretium
dicti officij non reftituiffet,fuiffet in dolo, incidiffet in
periurium, & cecidiffet à commodo contractus, quia,
cum in inftrumento recognitionis bonæ fidei Profper
expreffe cõuenerit, ac promiferit Petro Paulo Arditio
dictum officium non vendere, nec obligare, nec fuper
eo contractum aliquem facere fine expreffa licentia
ipfius Petri Pauli, cumque poftea Profper 23. Maij,
1563. vendiderit dictum officium Petro de Lintris fi-
ne aliqua licentia Petri Pauli, fequitur,quod fi dictum
officium non fpectaret ad Profperum mediante refti-
tutione pretij per eum antea facta, vtique fuiffet in
11 † dolo veniendo contra pactum. l.2. §. item quæritur
fi quis,ff.de doli mali,& met.except. Aym.confil. 193.
12 nu.2.& 3.Et † incurriffet in periurium veniendo con-
tra iuramentum appofitum in dicto inftrumento. Et
cecidiffet à iure fuo, iuxta l. fi quis maior, C. de tran-
fact. Vnde ad ifta omnia excludenda præfumendum
eft, Profperum pretium reftituiffe, & per confequens
dominium dicti officij nactum fuiffe. Vltima coniectu-
13 ra poteft † fumi ex morte Profperi fequuta fine vlla re-
tractione eius,quod fcripfit in memoriali, de quo agi-
tur, fcriptura enim priuata magis probat mortuo fcri-
bente,quam eo viuente, quia non eft verifimile, eum
ita dimififfe,fi vera non effet,aliàs moreretur cum pec-
cato, cum quo nemo præfumitur velle mori, vt poft
alios Aym.conf.8.nu.52.& 61.latius conf.158.num.7.
confi.225.nu.4.verf.fimile videmus,& conf.287.nu.7.
ver.3.refpondetur,& de antiq.temp.par.1.fect.4.limi.
nu.48.cũ duobus feq.Boer.decif.105.nu.6.bene Rim.
iun.conf.58.nu.30.& 31.Et tanto magis, quod Profper
14 in † litera miffiua per eum fcripta procuratori Petri
de Lintris pro exoneratione confcientiæ fuæ, & cum
iuramento,recenfet idem factum,quod narratur in me
15 moriali, de quo agitur. Liber,feu † fcriptura, quæ in
aliquibus reperta eft vera,in omnibus præfumitur ve-
ra.Ita Gabr.de præfump.concl.5.vbi citat Pau.de Caft.
conf.301.aliàs 302.nu.4.ver.potiffime, lib.1. Iaf. in re-
pet.l.admonendi, nu.128.ver.5.princip.limit. ff. de iu-
reiur. Angel.in §.actionum,in 13. q.Inft. de actio. in §.
fin.ver.quæro an credatur.Inftit.de Attilia.tut. vbi di-
16 cit † ita fuiffe iudicatum.Cuma.confi.136.col.fin. ver.
quinimo dato.Corn.conf.81.col.fi.ver. & faltem vide-
tur,li.4.Pari.conf.90. col.2. ver. ficut enim,lib.1.Aym.
conf.158.col.2.Alc.de pręfump. reg.1. præfump.16. in
fi.ver.& propterea in contingentia facti.Rui.conf.18.
col.2.ver.pręfertim fides, vol.4. Gram.conf. ciuil.158.
col.1.Vbi dicit hanc decifionẽ Pauli effe nouã,& men-
17 ti tenendam.Et hęc pars † tanquam magis communis
in practica eft feruãda.Et ratio fecundum Gabriel. vbi
18 fupra,eft, quia † quando plures partitæ funt verifica-
tæ,non eft verifimile, vt in alijs libris cõtineant falfita-
tem,vt dicit Aym.d.conf.158.nu.6.& Gramm.d.conf.
19 158. nu.6. hæc Gabriel. Vbi † ampliat etiam fi partitæ
fint maximi momẽti.ita Com.conf.8.col.fin.ver.& fal-
tem,li.4.Ruin.conf.18.nu.2.li.4.Gram.d.nu.6. Et cir-
ca primum dictum Paul.de Caft.additur Alex.de Ne-
uo,conf.39.nu.3.Ferret.conf.150.nu.10.& feq.lib.1.

Primæ Partis Decifionum Nouiffimarum Diuerforum Auditorum Rotæ Romanæ Finis.

